minimum

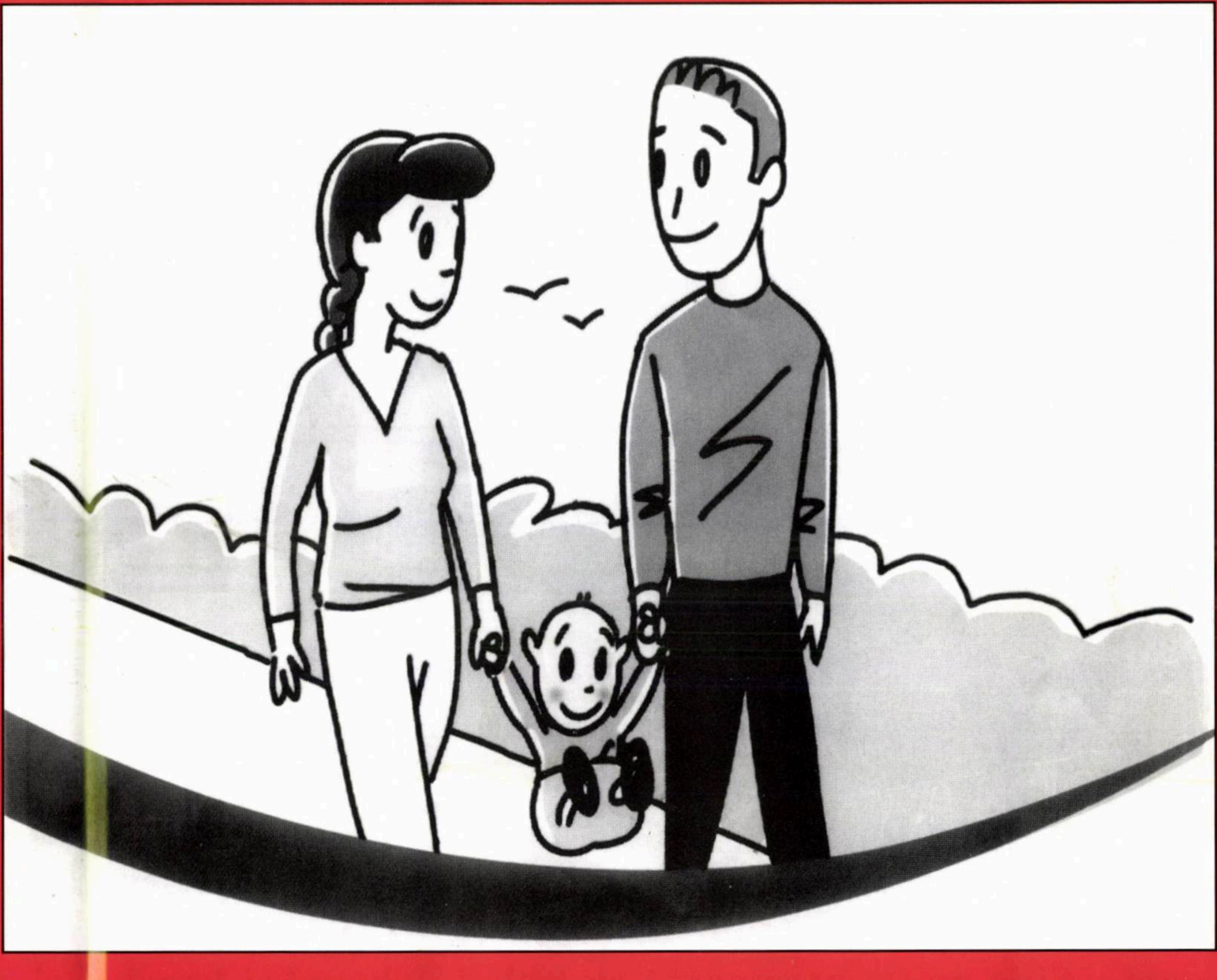

La mulţi ani, după toate calendarele!
Şi să ne mai bucurăm şi noi niţel de viaţă!

9 771565 702005 01
1/1/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 262 ■
■ IANUARIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Academia de Științe Istorice și Geografice din Israel

organizează în ziua de 19 ianuarie a.c., la sediul ICR din Tel Aviv, ceremonia prin care se va decerna titlul de Doctor Honoris Causa

Preşedintelui TRAIAN BĂSESCU (România)

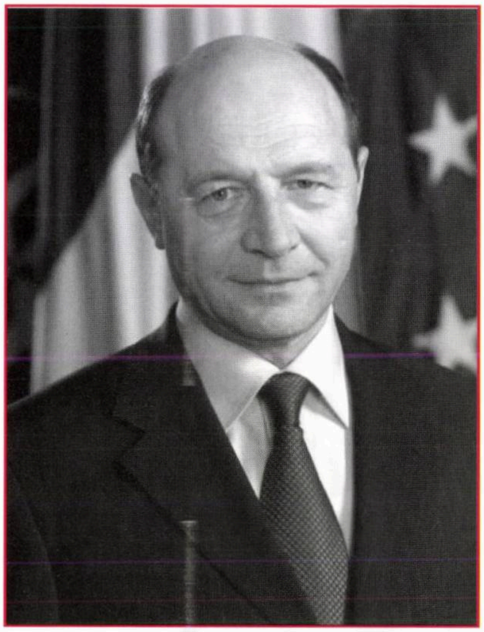

pentru descoperirile sale fundamentale în domeniul geografiei contemporane. Domnia-sa este primul cercetător din lume care a constatat că – spre deosebire de ceea ce se presupunea până în prezent – Siria nu se învecinează cu Irakul, Libanul şi Israelul, ci cu Irakul, Libanul şi statul Palestina.

Ceremonia se va desfăşura sub auspiciile Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite.

Moment muzical: Gh. Zamfir (nai)

Intrarea pe bază de invitaţii.
Trataţie uşoară.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 Decembrie

Ce lung e drumul scurt! Ce scurt e drumul lung!

Unul din cele mai cunoscute romane despre primul război mondial se chema "Nimic nou pe frontul de vest". Parafrazându-l pe Erich Maria Remarque, autorul cărţii, suntem îndemnaţi să spunem, ori de câte ori ne uităm la starea lumii de azi, "Nimic nou pe frontul războiului cu Islamul". Aceeaşi ofensivă necontenită a steagurilor verzi (ce coincidenţă pentru noi, oamenii din *trib!*), aceeaşi defensivă vizibilă în armatele civilizaţiei.

La Mumbay (ex-Bombay), marele oraş indian, un grup de terorişti venit din Pakistanul vecin şi duşman al hinduşilor, a declanşat simultan câteva atentate, punând stăpânire fără probleme de parc-ar fi fost pe Bărăgan, pe vreo 2-3 hoteluri de lux, pe sediul mişcării evreieşti Habad (asta ca să n-avem vorbe), împroşcând cu gloanţe tot ce întâlnea în cale şi lăsând aproape 200 de cadavre în urma lor. La Paris, un grup din aceeaşi speţă a plasat o bombă la magazinul "Printemps", provocând o panică indescriptibilă în centrul "oraşului lumină": din fericire n-au fost victime, rostul bombei fiind acela de a-i avertiza pe francezi că dacă nu-şi retrag militarii din Afganistan, o să-şi muşte degetele. Unii şi le muşcă de pe acuma, în culisele parlamentului de pe malurile Senei vorbindu-se despre retragerea ostaşilor francezi de la Kabul. Dar evenimentul nr. 1 de pe *front* s-a consumat zilele trecute sub ochii noştri: este vorba de încetarea perioadei de acalmie (adică de aşa-zisă acalmie) dintre palestinienii din Gaza şi Israel. Profitând de această perioadă, Hamasul şi-a întărit forţele considerabil. De ce nu, dacă nimeni nu i-a împiedicat? Sprijinit de Siria şi Iran, Hamasul a reuşit să pună pe picioare la ora de faţă o armată de 16.000 de oameni, împărţiţi în opt brigăzi şi posedând rachete anti-aeriene şi anti-tanc de ultimul tip. În plus, lucrând nederanjaţi zi şi noapte, hamasnicii au construit 50 de kilometri de tunele între Gaza şi Israel, precum şi între Gaza şi Egipt. Pregătirile pentru un atac împotriva Israelului, după modelul celui lansat de Hezbollah în vara lui 2006, sunt în toi. Voind să arate că Hamasul nu e singur, guvernul de la Teheran a anunţat că va trimite un vapor cu "ajutoare umanitare" care să spargă blocada navală israeliană. Un vas asemănător urmează a fi trimis de Hezbollah.

În acelaşi timp, UNRWA, organizaţia ONU pentru refugiaţi, aflată dintotdeauna la ordinele arabilor, a anunţat că suspendă furnizarea de alimente pentru cei din Gaza, în semn de protest faţă de "blocada israeliană". Ideea e simplă: dacă Zahalul împiedică vasele cu pricina să acosteze, vor urma strigătele de indignare ale ONU, Uniunii Europene ş.a.m.d. Şi aprobarea cu amândouă mâinile a atacului împotriva Israelului (care-vrea-domle-să-i-înfometeze-pe-palestinieni).

Cam asta-i situaţia. De ce am ajuns aici? Din cauza imbecilităţii colective. Din cauză că, lipsită de inteligenţă, clasa noastră politică din ultimele decenii a luat-o pe un drum greşit.

«Fostul şef al Statului Major al Zahalului, generalul (rez.) Moshe "Boogie" Yaalon – scrie Caroline Glick într-un editorial din "Jerusalem Post" – *a luat asupra sa răspunderea de a spune publicului israelian adevărul despre lumea în care trăim. Yaalon este o pasăre rară în panteonul liderilor israelieni de astăzi. De curând, Yaalon a scos o carte intitulată "Lungul drum cel scurt" (The Longer Shorter Road) în ebraică. Yaalon, al cărui mandat de şef al Statului Major a fost scurtat rapid şi fără ceremonie în 2005, datorită împotrivirii sale categorice la planul lui Sharon de a retrage armata şi pe civilii israelieni din fâşia Gaza, a scris o carte înfăţişând realitatea aşa cum este ea, limpede şi credibil.*

Titlul cărţii a fost inspirat de o cuvântare pe care comandantul lui Yaalon, pe nume Yoram Yair, a rostit-o în faţa ofiţerilor săi în timpul primului război din Liban. Yair arăta că drumurile scurte nu sunt neapărat mai bune decât drumurile lungi. De fapt, uneori e chiar mai bine să o apuci pe drumurile mai lungi. Aşa cum spunea Yair, "există un drum lung care e scurt şi drumuri scurte care sunt lungi".

Yaalon foloseşte ideea lui Yair pentru a demonstra că insistenţa stângii israeliene de a obţine pacea acum (shalom ahshav) şi a rezolva acum conflictul arabo-israelian a plasat Israelul pe o orbită care a adus şi va aduce şi de-aici înainte numai vărsare de sânge şi primejdii de tot felul. Duşmanii Israelului din Autoritatea Palestiniană, Liban, Siria şi Iran văd în insistenţa Israelului de a găsi numaidecât soluţia la ameninţările ce-l pasc, drept un semn că societatea israeliană e pe cale de a se prăbuşi.

În consecinţă, fiecare pas pe care l-a făcut Israelul pentru a câştiga bunăvoinţa vecinilor săi – de la recunoaşterea OEP-ului şi aducerea lui Arafat şi a bandelor sale în Iudeea, Samaria şi Gaza, până la retragerea din Liban în anul 2000 şi din Gaza în 2005, de la incapacitatea de a duce, aşa cum s-ar fi cuvenit, cel de-al doilea război din Liban, din 2006, până la faptul de a nu fi făcut nimic pentru a combate regimul hamasnic din Gaza şi a îmbrăţişa planul nerealist de pace

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM - PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

de la Annapolis – au întărit convingerea lor că Israelul poate și va fi distrus.

Yaalon se ocupă de asemenea de colapsul moral al elitelor politice și din mass-media și de influența nefastă a acestui colaps asupra comandanților armatei. Politicienii vând publicului "speranța" (bazată pe iluzii) că pacea se află la o aruncătură de băț, încercând astfel să câștige voturile alegătorilor. Media sprijină minciunile politicienilor, atât din cauza mentalității "post-sioniste" care bântuie prin redacții, cât și a refuzului de a recunoaște că lozincile lor populiste, gen "pace acum", au adus Israelului numai război și primejdii.

Cartea lui Yaalon îi biciuiește pe conducătorii noștri faliți care au înșelat publicul, făcându-l să pășească pe o cale care pune țara în pericol. Marea contribuție a acestei cărți constă în modul curajos în care ne explică realitatea înconjurătoare de azi și cum de am ajuns în această situație dramatică.

Yaalon spune cititorului, în modul cel mai limpede cu putință, că există o alternativă la defetism și auto-amăgire și că această alternativă este (longer shorter road) scurtul drum lung.»

După cum se știe și se prea știe, argumentul-cheie al celor ce cred

Omul anului 2008 din aliaua română
Nicu Nitai

Fideli obiceiului nostru din ultimii ani, am hotărât să decernăm și în aceste zile pline de întrebări și frământări, titlul de Omul anului ce-a trecut din aliaua română.

Alegerea noastră s-a oprit, de data aceasta, asupra actorului, regizorului și animatorului de teatru Nicu Nitai. Dincolo de calitățile sale cunoscute și răscunoscute (micul teatru Karov, din Tel Aviv, pe care îl conduce cu succes de ani de zile, a devenit un spațiu al avangardei culturale israeliene), Nicu Nitai a adus mai nou o contribuție excepțională la promovarea marilor valori artistice ale tribului evreo-român și, în primul rând, a creației lui Mihail Sebastian.

El a pus în scenă "Steaua fără nume" (ajuns la 100 de spectacole) în limba ebraică, și, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea celebrului scriitor, a scris, interpretat și regizat o lucrare originală: "Shalom, domnule profesor!", spectacol bazat pe *Jurnalul* omului strivit, în 1945, sub roțile unui autocamion pe străzile Bucureștiului, spectacol prezentat cu mare succes în România (București, Iași, Brăila, Piatra-Neamț, Dorohoi).

La aplauzele cu care a fost primit acest spectacol-idee, atât în Israel cât și în România, adăugăm acuma și aplauzele lui "Minimum".

ca într-un Mesia în drumul *scurt* sună cam așa: Da, e-adevărat că Hamasul, Hezbollah și celelalte organizații islamice nu vor să încheie pace cu Israelul, dar există în schimb OEP-ul lui Mahmud Abbas. Abbas (sau Abu Mazen, cum poftiți) vrea pace. Hai să mergem pe mâna lui, să încheiem odată tratativele și să bem aldămașul.

Referindu-se la aceștia, Caroline B. Glick ne dă o informație prețioasă și de ultima oră:

«Nici Livni, nici colegii ei din Kadima, Partidul Muncii sau Meretz, nici sprijinitorii ei din media *israeliană nu catadicsesc să recunoască faptul, neplăcut și îngrijorător, că palestinienii nu vor un stat al lor. Ei vor să distrugă statul nostru.* (Nu de mult) *Livni s-a întâlnit cu negociatorul-șef al organizației Fatah, Ahmed Kurei. Cu toate că Livni a refuzat să ne spună despre ce s-a discutat, ea ne-a asigurat că s-a realizat un progres important în direcția înființării de urgență a unui stat palestinian.*

Dar Qurei nu s-a arătat la fel de entuziasmat. În fapt, el a vorbit cu dispreț atât despre Livni cât și despre noțiunea însăși de coexistență pașnică între palestinieni și israelieni. După negocierile dintre cei doi, Qurei a declarat agenției Reuters că dacă negocierile privind retragerea Israelului din Iudeea, Samaria și Ierusalim vor eșua, palestinienii sunt gata să declanșeze din nou atacurile teroriste împotriva Israelului. Dacă tratativele intră în impas, a spus el, ce altceva avem de făcut?

Dorind să fie sigur că l-a înțeles bine pe Qurei, reporterul l-a întrebat dacă asta înseamnă că palestinienii vor relua campania de atentate sinucigașe împotriva Israelului. Qurei a răspuns: "Vom folosi toate formele de rezistență".

Am mai fost pe-aicea, bineînțeles, de un milion de ori până acum. E vorba de aceeași amenințare pe care Yasser Arafat și oamenii săi au proferat-o – și aplicat-o în viață – în mod repetat de la semnarea acordurilor de la Oslo, în urmă cu 15 ani. Ei folosesc în tandem terorismul și negocierile pentru a sili Israelul să renunțe mereu și mereu la niște teritorii. Și le merge.»

Atitudinea arabilor nu este singurul factor de care trebuie să ținem seama când e vorba de *a alege drumul.* Este cazul să ținem seama (cum altfel?) și de numita comunitate internațională, având în cap (din punctul nostru de vedere) Statele Unite ale Americii. Ori, săptămânile trecute s-a întâmplat ceva nou, cu adevărat nou peste ocean, prin alegerea lui Barack Hussein Obama la Casa Albă. Părerile cu privire la sentimentele lui Obama față de Israel sunt împărțite. Unii văd în el un prieten; alții au îndoieli.

Din această ultimă categorie face parte și ziarista Caroline B. Glick.

«Comunitatea internațională – scrie ea – *așteaptă cu nerăbdare să vadă cum se va manifesta viitoarea administrație Obama față de Israel. Se presupune că imediat după instalarea la Casa Albă, președintele ales al SUA, Barack Obama, va exercita mari presiuni asupra viitorului guvern israelian pentru a-l determina să se retragă din Iudeea, Samaria, Ierusalim și de pe Podișul Golan în interesul "procesului de pace" cu palestinienii și sirienii.*

Dând glas acestor așteptări, laureatul Premiului Nobel pentru Pace, Martti Ahtisaari, fost prim-ministru al Finlandei, i-a cerut lui Obama ca obiectivul său principal pe plan intermațional să fie rezolvarea conflictului dintre palestinieni și israelieni. E vorba de același Ahtisaari care a cerut mai deunăzi ca Occidentul să considere Hamasul ca o mișcare politică întru totul legitimă.

TENDINȚE

Oamenii care s-au aflat în contact cu echipa lui Obama au mărturisit că ideea larg răspândită potrivit căreia Obama se va grăbi să strângă șurubul à propos de Israel este perfect justificată. O sursă bine plasată susține că generalul Jim Jones, consilierul lui Obama pentru securitatea națională, este un critic înverșunat al Israelului. Sursa în cauză, care a discutat vreme de două ore și jumătate cu Jones, a declarat colaboratorilor săi că Jones este dornic să trimită trupe NATO (inclusiv, eventual, soldați americani) în Iudeea și Samaria.

Planul lui Jones, pe care Zahalul îl respinge categoric, ar face ca Zahalul să nu mai poată organiza operațiuni anti-teroriste în teritoriile amintite. Rezultatul: viețile a sute de mii de cetățeni israelieni care trăiesc în acele zone ar fi puse în primejdie. Tot așa cum Hezbollah s-a folosit de forțele UNIFIL din sudul Libanului ca de o pavăză împotriva Zahalului, îndărătul căreia s-a reînarmat și și-a consolidat controlul asupra zonei de frontieră, o eventuală forță NATO ar ușura întărirea Fatahului și a Hamasului, îngăduindu-le să se unească, să se înarmeze și să-și pună planurile la punct fără nici o teamă de ripostă din partea armatei Israelului.

Planul lui Jones nu e ceva nou. În 2002, Samantha Power, una din colaboratoarele cele mai apropiate ale lui Obama, ceruse ca trupele americane să fie trimise în Iudeea și Samaria, ca o "armată mamut de protecție", menită a-i apăra pe palestinieni împotriva israelienilor care, după spusele ei, se făcuseră vinovați de "încălcări grosolane ale drepturilor omului".

Echipa lui Obama – ca și suporterii ei din lume, care se ocupă de politica externă – este dezamăgită de sondajele de opinie israeliene care arată că Likudul, condus de Beniamin Netaniahu, are cele mai mari șanse de a câștiga alegerile din 10 februarie.

În anticiparea acestei victorii, ei au sunat mobilizarea împotriva lui Netaniahu și a partidului său. Lucrurile s-au văzut cu ochiul liber, la o dezbatere recent organizată de Forumul "Saban" pentru Orientul Mijlociu, de pe lângă Institutul Brookings din Washington. Acolo atât Bill Clinton (soțul d-nei Hillary, secretara de Stat în administrația Obama), cât și Condoleezza Rice, actuala secretară de Stat, au înfierat ideea lui Netaniahu cum că pacea trebuie construită de jos în sus, prin liberalizarea societății palestiniene, și nu de sus în jos, oferind pământuri teroriștilor.

Netaniahu preconizează ca liberalizarea palestiniană să se producă pe calea dezvoltării economice, în cadrul unui "proces economic de pace". Dar fostul președinte al SUA și d-na Rice au atacat planul, susținând că este contrar sacrosanctei formule "soluția celor două state".

În lumina ostilității palpabile a viitoarei administrații Obama la adresa Israelului, rezultatul alegerilor interne din Likud (primaries) sunt în mod deosebit semnificative. Alegând candidații partidului pentru Knesset, membrii Likudului și–au exprimat preferința pentru politicienii cu simțul realității. Politicienii din Likud care avertizaseră asupra pericolelor legate de hotărârea fostului prim-ministru Ariel Sharon de a retrage armata din Gaza și de a expulza circa 10.000 de israelieni din casele lor din Gaza și nordul Samariei – au fost aleși pe locurile de frunte ale listei. Iar cei care sprijiniseră planul lui Sharon de retragere și expulzare – plan pe care astăzi majoritatea cetățenilor îl văd ca pe cea mai dezastruoasă mișcare strategică din istoria recentă a țării – au fost fie eliminați de tot, fie plasați pe locurile de jos ale listei.»

Suntem în ianuarie 2009. Peste o lună, la 10 februarie, vom alege un nou parlament și, în consecință, un nou guvern. Sondajele de opinie din vremea din urmă arată că s-ar putea ca țara să aleagă și o nouă politică. Potrivit unui sondaj publicat în "Haaretz", Likudul ar urma să se claseze pe locul I, cu 36 de mandate, Kadima pe locul II, cu 27 de mandate, iar Partidul Muncii pe locul III, cu 12 mandate. Avem de-a face, care va să zică, cu un viraj la dreapta. Dacă aceste tendințe se confirmă, înseamnă că renunțând la iluzoriul *drum scurt*, Israelul va alege drumul cel lung.

P.S. Pentru cei din *alia*, săptămânile trecute au însemnat și alegerile parlamentare din România. Odată cu introducerea votului uninominal (așadar nu, ca până atunci, pe liste de partid), și-au făcut apariția și câțiva candidați doritori să reprezinte interesele alegătorilor din Israel (persoane cu cetățenie română). Marea majoritate a candidaților erau din România (cea mai cunoscută persoană din această categorie fiind d-na Mariana Valeria Stoica, fostă ambasadoare a României în Israel), dar au figurat pe liste și doi cetățeni israelieni, trăitori printre noi: dr. Herman Bercovitz, din Ierusalim, și ing. Armand Schor, din Tel Aviv.

Rezultatele alegerilor se cunosc. Marii învingători au fost PD-L (partidul președintelui Băsescu) și PSD+PC (condus de Mircea Geoană), care au ocupat primele două locuri, lăsând în urmă PNL (actualul partid de guvernământ al lui Călin Popescu-Tăriceanu). Marele perdant, fiindcă există și așa ceva, a fost Partidul România Mare. Pentru prima oară în istoria alegerilor post-decembriste, formația condusă de binecunoscutul C.V. Tudor nu a reușit să intre în Parlament.

După anunțarea rezultatelor, președintele Traian Băsescu a încredințat fostului premier Teodor Stolojan (PDL) formarea noului guvern, dar, întrucât acesta a renunțat (cam bizar, de altfel) după 24 de ore să-și asume această sarcină, d. Băsescu i-a dat mandatul respectiv deputatului Emil Boc, președintele PDL și primar al orașului Cluj. Acesta a intrat în contact fără întârziere cu Mircea Geoană, liderul PSR, încercând să alcătuiască un guvern de coaliție între cele două mari partide. La ora când scriem rândurile de față, negocierile sunt în curs de desfășurare.

Revenind la peripețiile legate de votul de la noi, și mai cu seamă de prezența pe liste a celor doi candidați israelieni, suntem îndemnați să facem vreo două-trei observații.

În primul rând, așa cum spune legea (o lege valabilă pretutindenea, inclusiv în Israel), noii parlamentari sunt chemați să vină la tribună și să depună jurământul de credință față de țara respectivă. Ce se întâmplă însă dacă, la un moment dat (ferească sfântul), izbucnește un conflict între România și Israel? De partea cui vor fi ei?

În al doilea rând, deputații aleși la colegiul cu pricina îi reprezintă nu numai pe cetățenii israelieni ci și pe votanții din câteva țări arabe. Cum anume s-au gândit d-nii Bercovitz și Schor să țină vreme de patru ani legătura cu alegătorii lor din lumea islamică, interesându-se de problemele lor, ascultându-le păsurile și străduindu-se să-i ajute? Organizând o întâlnire la șase luni cu alegătorii din bazarul de la Teheran? Ducându-se la Mecca, în Arabia Saudită, în zilele Ramadanului și dându-și rendez-vous în moscheea din centrul orașului? Sau (fiindcă-i mai aproape, la o aruncă-

tură de băț) repezindu-se până în Gaza pentru o discuție de la om la om cu româncele căsătorite cu băieții din Hamas?

Dar *poanta* alegerilor a constituit-o, fără îndoială, rezultatul luptei din colegiul circumscripției 43 pentru Camera Deputaților. Deși pe primele locuri s-au clasat (în ordine) dr. Herman Bercovitz (PDL) – 557 de voturi, dr. Mariana Valeria Stoica (PNL) – 543 de voturi și ing. Armand Schor (PSD-PC) – 320 de voturi, învingător a fost proclamat o persoană absolut necunoscută prin aceste locuri: d. Iosif Koto (UDMR) – 34 de voturi. Așa cum se înțelege, mirarea oamenilor a fost cam mare. Unii au vorbit despre o hoție curată (și-n plus, fără rușine), alții, mai blânzi, s-au mărginit să reproșeze responsabililor că ne-au luat în bășcălie, precum și peste o anumită parte a corpului omenesc (masculin).

Cele două cotidiene ale *alialei* au simțit nevoia să lămurească lucrurile, potolindu-i pe cititri. Atât "Jurnalul" câr și "Viața noastră" au publicat un articol, lung și științific, scris de ziaristul Petru Clej din București:

«Să luăm exemplul Circumscripției 43 pentru Camera Deputaților – Diaspora, scrie Clej. *În toate cele patru colegii pe primul loc s-au clasat candidații PD-L: William Brânză (I), Eugen Tomac (2), Mircea Lubanovici (3), Herman Berkovitz (4).*

Dar nici unul dintre ei nu a obținut majoritatea absolută a voturilor valabil exprimate în colegiile respective, așa încât s-a trecut la repartizarea mandatelor pe ansamblul circumscripției, între acești patru candidați alături de cei ai celorlalte trei partide care au trecut pragul electoral pe țară de 5% la Camera Deputaților – alianța PSD-PC, PNL și UDMR, deci 3 x 4 = alți 12 candidați.

Rezultatele sunt prezentate sintetic de Biroul Electoral Central în temeiul algoritmului prevăzut de Legea electorală 35/2008 în capitolul 11. Se totalizează voturile celor 16 candidați – 20527 – și se împarte la 4 – numărul de mandate – obținându-se coeficientul electoral al Circumscripției – 5131 de voturi.

Se împarte numărul de voturi neutilizat pentru fiecare partid la noul coeficient electoral și se află numărul de mandate care se mai atribuie partidului respectiv.

După care se face alocarea de mandate pe circumscripții, descrisă de art. 48, alin. 7, din voturile rămase neutilizate, printr-o combinație a coeficienților pe țară cu cel de circumscripție.

Apoi se împarte numărul de voturi pe partide obținute de candidații săi în circumscripție la coeficientul electoral, reținându-se doar partea întreagă a câtului.

Rezultă că în prima fază de atribuire a mandatelor doar PD-L obține două mandate, celelalte partide având câtul zero.

Voturile neutilizate rămase se comunică Biroului Electoral Central care le repartizează centralizat pe întreaga țară – prin așa-numitul mecanism D'Hondt, al împărțirii la 1, 2, 3, 4, până la numărul total de mandate rămas nerepartizat pe țară, cel mai mic dintre câturi devenind noul coeficient electoral pe țară» etc. etc. etc.

...După aceea, scoți rădăcina pătrată, ridici suma totală la cub și adaugi formula lui Einstein ($E=mc^2$) la sfârșit, tragi o linie, înmulțești totul cu 3859230488, scazi 1243312142, îți bați copiii, îți iei pălăria și te arunci în râul Yarkon.

●

Tipii de la București care l-au scos pe d. Koto deputat merită – după părerea noastră – să fie Kotonogiți.

La închiderea ediției aflăm că prezența d-lui Koto în parlament nu e sigură deloc. Un alt politician maghiar, d. Benedek, de la Tg. Mureș, a contestat rezultatul alegerilor din vestitul colegiu, iar tribunalul i–a dat dreptate, numindu-l deputat în locul d-lui Koto. Acum se judecă recursul...

Cât despre noi, rămâne așa cum ne-am înțeles.

P.S. II: Din fericire, alegerile din România au avut și câteva consecințe plăcute. Așa cum citim pe Internet (Ziare.com), în noul parlament au intrat câteva personalități cu nume eminamente simpatice.

Astfel, de la PD-L au intrat Valerian Vreme, Octavian Boț, William Brânză, Sorina Plăcintă și Sever Cotoi.

De la PSD: Mihăiță Găină, Neculai Rățoi, Marian Ghiveciu, Doru Frunzulică.

La PNL există un Emil Bostan.

După informațiile noastre, citind rezultatele votului, gazetarii de la "Academia Cațavencu" și-au frecat mâinile de bucurie, iar patronii revistei au dat de băut la toți jurnaliștii.

N. Red.: O oarecare confuzie a domnit câteva ceasuri în legătură cu d. Aurel Vainer, președintele Federației de la București. D-sa a candidat și la colegiul cu bucluc din Orientul Mijlociu, obținând un număr de voturi, dar și la un colegiu din România, recoltând numeroase voturi din partea cetățenilor din etnie. Astfel, a fost ales în parlament pentru a doua oară consecutiv. Felicitări și succes!

Israel: În sfârșit, băieții de la Externe au pus piciorul în prag...

«Ministerul de Externe a făcut cunoscut că nu îi va permite lui Richard Falk, numit reprezentant al ONU pentru investigarea drepturi-

lor omului în Israel și teritoriile palestiniene să intre în țară după ce acesta a comparat tratamentul aplicat de Israel palestinienilor cu cel aplicat de naziști evreilor în timpul Holocaustului.

Falk urmează să-și preia funcția în luna mai, dar Ministerul de Externe a indicat că nu va primi viza de intrare în Israel, Gaza și regiunea de Vest, cel puțin până în luna septembrie când are loc sesiunea Consiliului ONU pentru drepturile omului. La această sesiune, Israelul intenționează să ceară Consiliului să extindă misiunea trimisului său ca să includă și investigarea abuzurilor în domeniul drepturilor omului comise de palestinieni contra israelienilor.»

(Ziarele)

...Bravo, băieți! Ați venit la vorba noastră! Așa trebuia să vă purtați mai de mult cu indivizii gen Falk; nu cu tremurici și oiveism de Galut, ci cu un pumn în Falkă...

Iordania: Iordane

Caricatură apărută de curând în cotidianul iordanez "Ar-Rai". Pe pancartele purtate de cei doi bărbați se poate citi: "Dreapta israeliană" și "Stânga israeliană".

Caricatura (publicată într-o țară cu care noi avem un solid tratat de pace) îți arată că, la o adică, islamiștii de la Amman, ca și frații lor de pretutindenea, nu fac nici o deosebire între un israelian de dreapta și unul de stânga (sau între un religios și un laic, sau... sau... sau...), pentru dânșii toți evreii fiind o apă și-un pământ.

S-a înțeles, tipii care-și fac iluzii că la ora mult visatului de către islamiști masacru vor scăpa, scoțând din buzunar legitimația "de stânga", cu ștampila la zi? S-a înțeles, tembelii? S-a înțeles, jigodiile?

(Desen din "l'Arche", Paris, 2008)

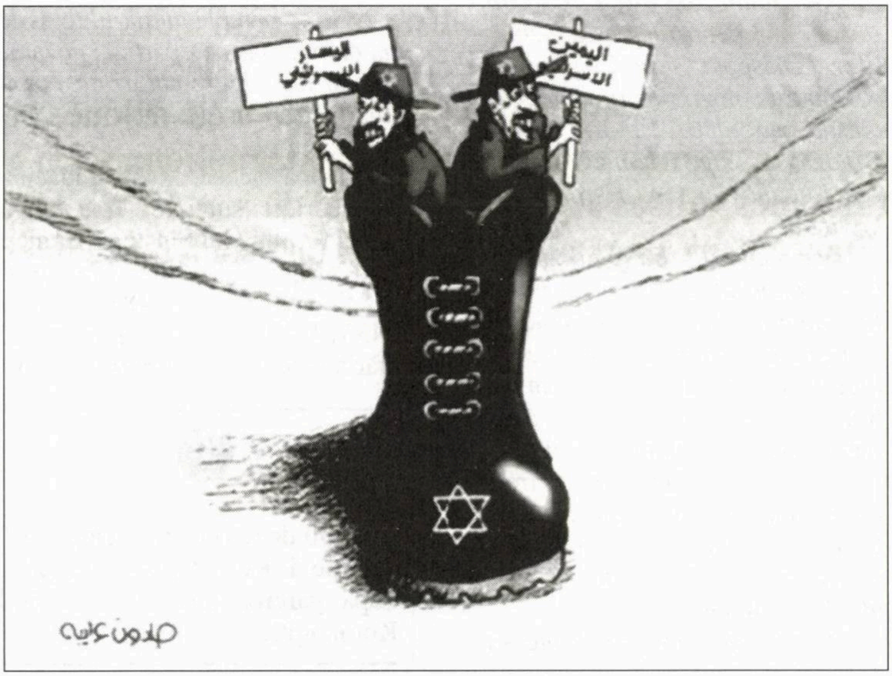

România: Un articol al lui Mircea Cărtărescu despre alegerile din România, din care însă noi înțelegem câte ceva despre alegerile de la 10 februarie

«Blestemată țară, în care mereu trebuie să alegi răul!

În care mereu și mereu ești silit să votezi bandiții mai mici, ticăloșii nu-chiar-atât-de-ticăloși, oportuniștii mai-puțin-decât-alții... Am trăit cincizeci de ani în lumea românească, destul ca să-mi pierd orice iluzie în privința adevărului care, nu-i așa, ar ieși întotdeauna ca uleiul la suprafață, a binelui care, după oarecare dificultăți, s-ar arăta întotdeauna biruitor. Ar trebui să le spunem copiilor noștri povești mai conforme cu lumea reală, în care balaurii îi zdrobesc fără milă pe voinicii cei pletoși, sânzienele sunt violate de zmei, Scufița Roșie e devorată de lup împreună cu bunicuța, Spânul triumfă, devenind împărat, iar fetele rele îndeasă piciorul în condurul de sticlă și – minune! – condurul se potrivește... Ar trebui să avem curajul să le descriem oroarea unei lumi în care fiecare trăiește doar pentru el, în care cei blânzi sunt călcați în picioare, în care cu cât ești mai lipsit de suflet, de caracter, de cultură, de conștiință, de respect pentru aproapele tău cu atât te-mbogățești mai tare și te cațeri mai sus pe scara socială. O fi și-n alte părți mizerie umană, dar la noi fibra morală pare să fie gena eșecului și-a nefericirii.

De ce-am ajuns oare atât de jos? Când s-o fi fărâmițat atât de ireparabil dezumanizata noastră umanitate? Cu fanarioții? Cu comuniștii? Cu noii stăpâni de azi, ce-și plimbă miliardele de euro ieșite din speculă pe sub nasul nostru? Cu toți deodată? Sau am fost așa de când ne știm? „Virtutea? O nerozie. Geniul? O nefericire“, scria amar Eminescu acum mai bine de o sută de ani, iar Caragiale, prin vocea în falset a fiului lui Trahanache, spunea și el un adevăr cutremurător în comicul său de suprafață: „Unde nu-i moral, acolo e corupție, și o soțietate fără prințipuri va să zică

că nu le are"... Asta suntem și azi: o soțietate fără prințipuri, în care un om cinstit mai bine și-atârnă lațul de gât decât să trăiască. Voi alege răul cel mai mic. O să votez cu niște oameni de care mi-e silă, căci de ceilalți mi-e groază, iar să nu votez înseamnă să votez cu cei de care mi-e groază.

Voi da votul meu nu celui în care am încredere, căci oamenii onești pe care-i știu n-ar candida niciodată, ci aceluia care încă n-a învățat bine să mintă și să fure, celui mai stângaci, care mai scapă și pe jos, pentru milogi, din banii furați. Ei vor fi beneficiarii votului meu, cu care eu particip la ideea de libertate, legalitate și democrație într-o țară europeană. Curat europeană, coane Fănică!

Culmea ironiei, dintre toți oamenii politici de la noi, de după '89, eu am crezut cel mai mult în Mona Muscă. O vedeam chiar președintă, nu doar pentru că avusese inițiative legislative de mare interes, ci și din prejudecata mea pozitivă față de femei. Am fost cu atât mai dezamăgit când am aflat ce era de aflat despre ea. Dar azi nu mi se mai pare că am fost în asemenea eroare: nouăzeci și nouă la sută dintre oamenii politici de la noi sunt mai răi, mai proști și mai fără scrupule decât ea. Mona Muscă a căzut dintr-o greșeală din tinerețe. Ei încă stau cățărați la șefia partidelor după decenii de felix culpa... În ciuda evidentei incompetențe, conduc ministere. În ciuda proceselor pe rol, fac încă figuri de cavaleri fără pată și prihană pe ecranele televizoarelor.

Dar, mă veți întreba, ce-i împiedică pe oamenii ăia cinstiți ai tăi să candideze, ei, pentru parlament, ca să ai și tu pe cine vota? De ce nu te-nscrii tu însuți într-un partid și nu candidezi, dacă te crezi așa de nedreptățit? O să vă răspund de ce: pentru că acei oameni despre care vorbiți abia pot supraviețui în jungla pe care ați creat-o. Pentru că ar fi călcați în picioare în primele minute de năvala la bani și la glorie a mișeilor despre care vorbise tot Eminescu. Pentru că sistemul nostru politic e de așa natură, încât nu poate accepta decât ce-i seamănă, decât florile răului, florile de mucigai. Și mai ales pentru că, într-un fel, tocmai cei 322 din parlament și cei 300 din „Capital" sunt cei mai nefericiți oameni din lumea românească. Cei mai mizerabili, de care oricărui om cu suflet îi e milă. Cum să-i concurezi, când ei, în afara funcțiilor și paralelor, sunt nimeni, pe când orice om adevărat e o valoare în sine?

Ar trebui să le spunem copiilor noștri, așa cum ținem să le facem o imagine științific corectă a lumii, că basmele mint, că Doamne-Doamne nu e în ceruri, că Moș Crăciun e doar tăticu', că Pinocchio ajunge rege, că pe Hänsel și Gretel îi mănâncă vrăjitoarea și că vânătorul cel crunt îi aduce întotdeauna mamei vitrege inima-nsângerată a Albei-ca-Zăpada pe o tipsie de aur...»

(De pe Internet, 2008)

Lituania: Vânătorii de anti-naziști

«S-au împlinit 70 de ani de la Kristallnacht, pogromul din Germania nazistă, care a semnalizat începutul sfârșitului evreimii europene, atunci când 200 de sinagogi au fost incendiate, întreprinderi evreiești din Austria și Germania au fost prădate, urmând deportarea a zeci de mii de evrei spre lagărele de concentrare.

Astăzi, în lume, după 70 de ani, Holocaustul provocat de naziști este distorsionat și trivializat, incluzand Lituania unde 96,4% dintre evreii cetățeni lituanieni au fost masacrați de naziști și de colaboratorii lor locali.

Până astăzi, nici măcar un singur lituanian nu a fost vreodată pedepsit, în Lituania independentă (plus democrată, plus europeană, **n. red.**) pentru crimele comise în timpul Holocaustului, și s-a depus tot efortul cuvenit ca acești criminali să nu fie acuzați.

Dimpotrivă – atât de necrezut cum s-a anunțat – acuzatorii lituanieni, mânați de o presă antisemită încearcă să acuze de "crime de război" pe eroicii partizani evrei din timpul celui de al doilea război mondial pentru rezistența lor antinazistă; în special pe dr. Itzhak Arad, fostul președinte al institutului Yad Vashem și savant de renume în problemele Holocaustului. În anul 2008, autoritățile și-au îndreptat atacurile împotriva a trei femei evreice, partizane, anti-naziste cunoscute, prof. Sara Ginaite, dr. Rochel Margolis și Fania Brantsovsky.»

(Dintr-un articol de Leo Adler, de la "Prietenii Centrului Simon Wiesenthal pentru studierea Holocaustului"; în "Semnalul", Toronto, Canada, 2008)

Ziaristul irakian Mountazer al-Zaidi și-a scos pantofii în timpul unei conferințe de presă ținută de George W. Bush la Bagdad și i-a aruncat în capul președintelui american, provocând un scandal de zile mari.

Gestul mitocanului trebuie pedepsit fără șovăire și fără întârziere. Acest Zaidi (despre care, în paranteză fie spus, am aflat că scrie ca o cizmă) n-are ce căuta în lumea presei.

Dați-i papucii!

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...am citit în "Jerusalem Post" scrisoarea de mai jos, iscălită de irlandezul John Lalor, din Dublin: *«Așadar, Olmert vrea să elibereze 250 de palestinieni ca un gest de "bunăvoință". Ce drăguț din partea lui! În calitatea mea de creștin, care a trăit o vreme în Israel, trebuie să înțeleg din asta că dacă omoram pe cineva la Ierusalim, aș fi fost eliberat cu ocazia Paștelui sau a Crăciunului? Ei bine, mă văd obligat să spun că era cazul să fiu informat de către cei în drept cu privire la acest încântător aspect al sistemului juridic israelian.»*

Ne place că...

...noua ambasadoare a Bosniei în Israel este d-na Ivana Levy; ne place, de asemenea, că ea a devenit în felul acesta prima ambasadoare evreică dintr-o țară musulmană în Israel.

Nu ne place că...

...scriitorul Radu F. Alexandru, fost senator din partea Partidului Liberal și bun cunoscător al lumii politice bucureștene, a declarat că "parlamentarii vorbesc frumos (despre comunitatea evreiască) dar, în sufletul lor, sunt împotriva ei. În toate partidele politice, antisemiții se află în relații tandre cu ceilalți colegi"; ne place (în schimb) că Radu Fe (cum i se spune printre amici) și-a luat inima-n dinți și – asumându-și riscurile de rigoare – a spus ce-are-n gușă și-n căpușă.

Nu ne place că...

...parlamentul irakian a votat în unanimitate ridicarea imunității parlamentare a deputatului sunit Mithal Anoussi, acuzat că a participat, demult, în Israel, la o conferință internațională.

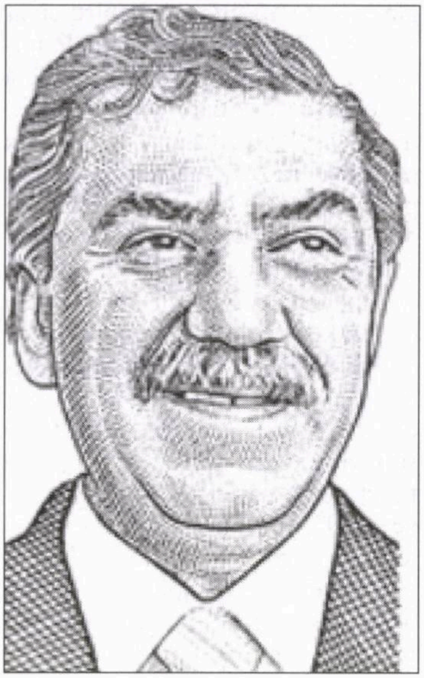

Mithal Anoussi

Ne place că...

...patriarhul latin (catolic) al Ierusalimului, Michel Sabbah, un vechi dușman al Israelului (mișel), a ieșit la pensie.

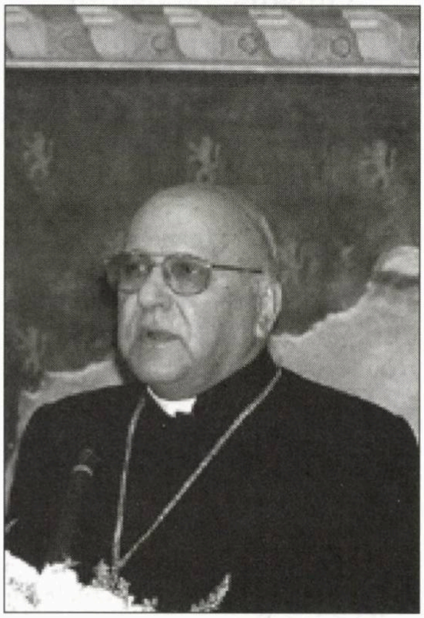

Michel Sabbah: Mișel

Nu ne place că...

...în Zimbabwe, unde rata inflației a ajuns la 2.200.000 la sută pe an, președintele Robert Mugabe a ordonat ca banca națională a țării să emită bancnote de 100 de miliarde de dolari zimbabwieni.

Ne place că...

...așa cum își amintește fostul șef al spionajului românesc, generalul Ion Mihai Pacepa, într-un articol recent, generalul sovietic Zaharovski, legătura sa principală de la KGB din anii '60-'70, i-a atras atenția în mai multe rânduri: "În lumea de azi, când armele nucleare au scos din joc forțele militare, terorismul ar trebui să devină principala noastră armă".

Nu ne place că...

...Papa Benedict al XVI-lea a hotărât să dea o petrecere în Capela Sixtină de la Vatican în cinstea fratelui său, preotul Georg Ratzinger, cu prilejul împlinirii vârstei de 85 de ani, petrecere care va costa 100.000 de euro.

Ne place (deși ne întristează) că...

...într-un interviu acordat revistei "Lettre Internationale" (ed. română) din București, criticul literar Liviu Ciocârlie, profesor la Universitatea din Timișoara, a spus, referindu-se la faimoasa "perioadă de tranziție" prin care trece România astăzi: "Față de așteptări, avem de ce să fim dezamăgiți. Cu atât mai mult cu cât nu epoca e rea, noi o facem să fie rea. Ca să fiu aspru, uneori mi se pare că pe vremea lui Ceaușescu eram un gunoi înghețat, iar acum ne-am dezghețat. Nu mirosim bine".

Ne place (deși avem anumite rezerve în această privință) că...

...binecunoscutul cântăreț german Ramma Damma (pe numele său adevărat Uli Hopper), în vârstă

Ramma Damma şi Doamna

de 65 de ani, s-a însurat cu un ananas. «Fructul – aşa cum aflăm din ziarul bucureştean "Cancan" – a primit numele de Tippi şi a fost achiziţionat în urmă cu 38 de ani contra sumei de 8 lire sterline.

«Ceremonia nupţială a fost oficiată în Scoţia, iar luna de miere s-a consumat la hotelul Gretna Green Hall. "M-am îndrăgostit de Tippi şi am vrut să o iau de soţie. Cea mai mare plăcere a noastră este să mergem la cinema, la filme despre cutremure, preferatele lui Tippi. Când se sperie, se ghemuieşte la mine în poală", a declarat excentricul cântăreţ.»

Nu ne place că...

...aşa cum a dezvăluit ziarul "Gardianul", din Bucureşti, trenul accelerat care în 1928 ajungea în 3 ore la Constanţa, face acum 7 ore.

Ne place că...

...marea criză financiară din Statele Unite a zguduit profund tineretul american, făcându-i pe unii să creadă mai puţin decât până azi în valoarea supremă a banilor, să se pună pe citit cărţile fundamentale ale omenirii şi – aşa cum arată "New York Times" – să se înscrie, în număr neobişnuit de mare, la cursurile de limbă latină din colegii şi universităţi.

Nu ne place că...

...imamii din Olanda au dat o *fatwa* prin care se interzice femeilor musulmane din Ţara Lalelelor să mai meargă cu bicicleta, pe motiv că, aşa cum sună decretul religios, "contactul cu şaua bicicletei provoacă excitarea sexuală a femeii".

Ne place că...

...arheologii ruşi au descoperit capitala, de mult dispărută, a regatului Khazarilor, undeva în sudul Rusiei.

Ne place că...

...şefii comunităţii evreilor din Stockholm au ales în unanimitate ca rabin o femeie, pe nume Hava Koster, lucru care constituie o premieră în Suedia şi un fapt încă rar, rar de tot în Europa.

Nu ne place că...

...d. Anthony Morley (35), un englez homosexual din oraşul Leeds, l-a ucis, după o ceartă la cuţite, pe concubinul său Damian Oldfield, i-a tăiat un picior, l-a prăjit într-o tigaie, pe aragazul din bucătărie, şi l-a mâncat cu o garnitură de orez.

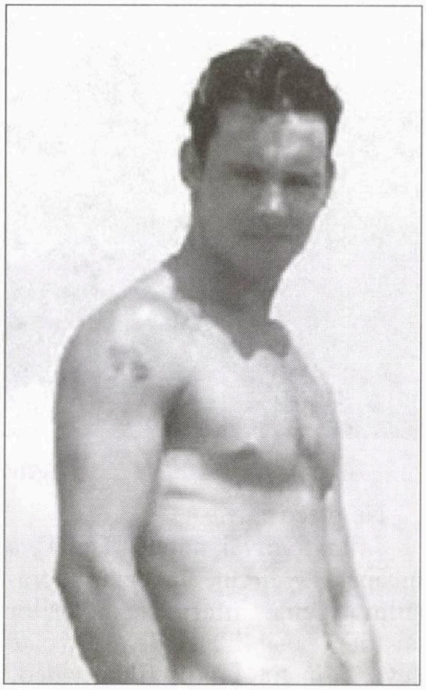

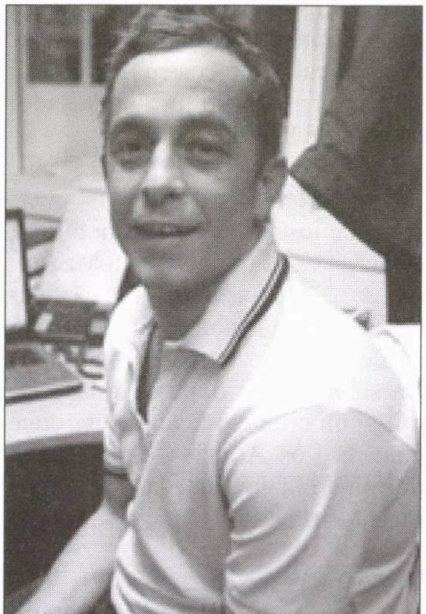

Anthony Morley (sus) şi Damian Oldfield (jos): bă, o să te halesc!

Tramvaiul "Israel"

Ne place că...

...un tramvai numit "Israel" a început să circule în centrul orașului Viena, oferind călătorilor austrieci posibilitatea de a afla câte ceva (prin fotografii, filme video, informații transmise la microfon etc.) despre statul evreu; ne place, de asemeni, că ideea sus-numitului tramvai a aparținut ambasadei noastre de la Viena.

Ne place că...

...un ieșean de 37 de ani a fugit de acasă ca să se însoare cu Madonna, după ce aflase din ziare că celebra cântăreață americană divorțează de soțul ei; ne place mai puțin (în schimb) că, după ce lăsase familiei un bilet explicând că se duce până la Los Angeles, a fost găsit dormind într-un șanț, la câțiva kilometri de oraș.

Nu ne place că...

...așa cum scrie criticul literar Luminița Marcu în revista "Noua literatură", "traducătorii români cer să fie plătiți ca în Albania". Motivul: în Albania un traducător primește 5 euro pe pagină, în vreme ce în România tariful este simțitor mai mic: 2,50 euro.

Ne place că...

...am citit în "Realitatea Evreiască" textul de mai jos, iscălit cu inițialele A.B. (probabil Andrei Banc):

«Cine este evreu? Iată o întrebare fundamentală, la care răspunsul modern este simplu: cine este de religie mozaică! Iar religia mozaică se poate dobândi prin convertire. Ziarista britanică Tanaya Gold a întreprins o anchetă pe urmele descendenților unor demnitari naziști care s-au convertit la religia mozaică și acum locuiesc în Israel, ca cetățeni cu drepturi depline. Numărul lor este de cca. 300 și alcătuiesc o comunitate unită, chiar dacă locuiesc în orașe diferite. Alois Hitler este nepotul celebrului dictator nazist, fiul fratelui lui Adolf, el însuși nazist convins și ofițer al Wermachtului. După un sejur de șase săptămâni în Israel, în 1977, în cadrul unei burse de studii de teologie, tânărul Hitler, protestant prin botez, s-a îndrăgostit de această țară, s-a convertit la iudaism și s–a căsătorit cu o altă evreică prin adopție, o nemțoaică, convertită ca și el. Ca în poveste, ei trăiesc de atunci fericiți ca evrei, printre evrei. Ca și Alois Hitler, în Israel se află evreul prin convertire Mattias Göring, strănepotul celebrului mareșal al Reichului nazist. Tatal lui era o așchie care nu sărise chiar atât de departe de trunchi – a fost medic militar și era un antisemit notoriu. Mattias era în anul 2000 fizioterapeut la o clinică din Zürich. Azi, el poartă chipa și Maghen David la gât.

Ce i-a făcut pe acești descendenți ai VIP-urilor naziste să se convertească? s-a întrebat jurnalista britanică. Și a adresat această întrebare lui Aaron Shear-Yashuv, rabin al armatei israeliene. Nu întâmplător: rabinul este fiul unui fost militar din Waffen SS. Un tată care l-a renegat când a aflat că fiul său vrea să se convertească și să facă rabinat în Israel. Aaron i-a explicat ziaristei britanice că teologia este cea care l-a atras spre mozaism și a refuzat orice explicație legată de istoria sa familială.

Psihologul Dan Bar Or, de la Universitatea Ben Gurion, este categoric: "Motivarea convertiților este aceea de a intra în comunitatea victimelor". Nepotul lui Hitler declara: "Eu vedeam înaintea ochilor un soldat care ține un copil pe care îl omoară. Împărtașeam frica copilului. Și îi vedeam pe tatăl și pe bunicul meu asistând la această scenă. Tot ce pot să spun este că, de când m-am stabilit în Israel, aceste coșmaruri au dispărut". După cum se vede, și Hitler ar fi putut deveni evreu... dar nu a mai avut timp!»

Nu ne place că...

...un grup de islamiști din Londra au demonstrat, nestingheriți de nimeni, împotriva Israelului, amenințând pe șleau (așa cum se vede

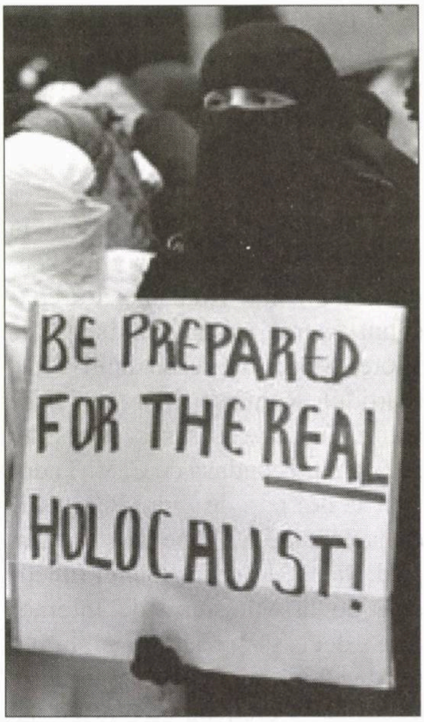

Îți place, domnu' Coja, nu-i așa? Hai, fii sincer!

din fotografia de față): "Fiți pregătiți pentru *adevăratul* Holocaust!"; ne place însă (desigur, așa, ca un fel de idee) că dorința indivizilor rimează perfect cu aceea exprimată nu de mult de fostul senator Ion Coja, profesor universitar la București, în "România Mare".

Nu ne place că...

...așa cum susține ziarul londonez "Daly Mail", consumul excesiv de cafea duce la micșorarea sânilor.

Nu ne place că...

...inaugurarea statuii ecvestre a regelui Carol I, prevăzută pentru 1 Decembrie 2008, a trebuit să fie amânată în ultimul moment, din cauză că, așa cum a mărturisit sculptorul Florin Codre, hoții au furat dintr-o turnătorie de artă bronzul depozitat pentru realizarea statuii.

Nu ne place că...

...d-na Tzipi Livni, ministrul nostru de Externe, a făcut o afacere

Ahmed Qurei

cu d-nul Qurei, partenerul ei palestinian de negocieri privind "procesul de pace": Qurei a pus o pilă la postul de televiziune "Al-Arabia", aranjând să se difuzeze un portret favorabil al candidatei la funcția de prim-ministru, iar d-na Livni a aranjat ca ministerul nostru de Interne să elibereze un buletin albastru de identitate, israelian, fiicei lui Qurei.

Ne place că...

...dorind să-și îmbunătățească imaginea în lume (și mai ales în rândurile tineretului). Biserica Catolică a organizat în Italia primul concurs de frumusețe pentru călugărițe.

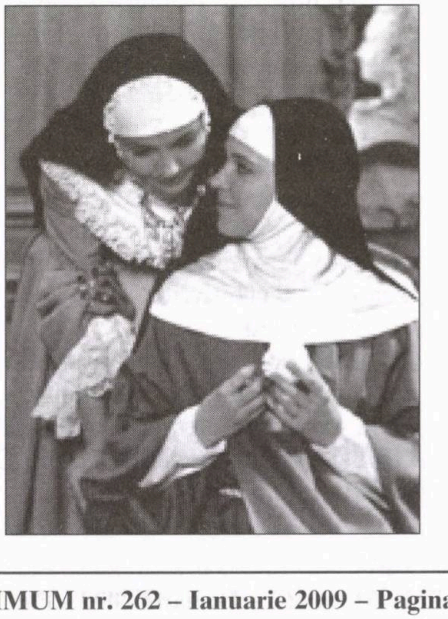

Nu ne place că...

...funcționarii primăriei din Herzlia își parchează automobilele în spațiile rezervate persoanelor cu handicap.

Ne place că...

...d. C.V. Tudor, directorul săptămânalului "România Mare", e-atât de dus cu pluta încât, nu de mult, a publicat în sus-numita foaie următoarea frază, pe care noi o socotim memorabilă: *"Nimeni nu-l poate acuza pe Tribun* (ceea ce înseamnă C.V. Tudor, **n. red.**) *de antisemitism fără a se face de râs".*

Ne place că...

...în ziarul "Jurnalul săptămânii" am dat peste următorul anunț:

VÎRSTNICĂ

100 de ani, lucidă, doresc o discuție cu psiholog sau doctor – care să vorbească românește – despre probleme de reîncarnare.

Telefon 03-5008578, între orele 14-17. Bluma

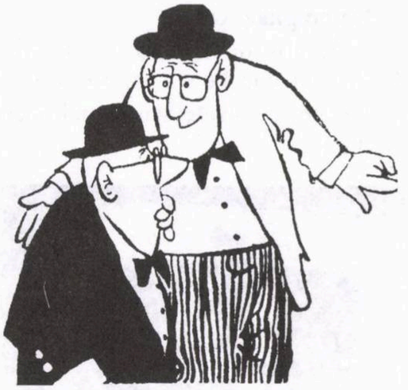

SE ZVONEȘTE CĂ...

...între **ing. Armand Schor,** din Tel Aviv, și **d. Anton Diaconeasa,** consul general al României la Tel Aviv, a trecut o pisică neagră. Motivul: în ziua alegerilor pentru parlamentul României, ing. Schor,

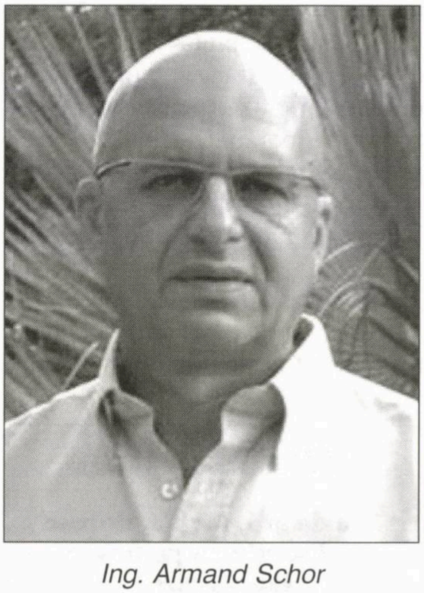

Ing. Armand Schor

unul din candidați, se instalase în fața biroului de vot de la Consulat, împărțind afișe trecătorilor și îndemnându-i să voteze pentru el. Văzând aceasta, d. Diaconeasa i-a atras atenția că nimeni n-are dreptul să facă propagandă electorală lângă birourile de vot, distanța minimă legală fiind de 50 de metri. Supărat, d. Schor s-a răstit la consulul general, reproșându-i că se poartă ca pe vremea stalinismului. Stăpânindu-și nervii, d. Diaconeasa s-a îndepărtat de candidatul PSD, dar – așa cum ne-a comunicat un corespondent aflat la fața locului, l-a înjurat pe d. Schor de ceară și de grijanie.

...Cercul Cultural din Ierusalim, condus de **Leon Volovici** și **Costel Safirman,** lucrează de zor (și pe tăcute) la o seară pe tema: "Kapo din *trib* de ieri și de azi, din România și din Israel".

...comitetul de conducere al Teatrului Cameri din Tel Aviv a hotărât să dea secției de machiaj și peruci numele regretatei **Malica Schechter,** care-a condus vreme de mai bine de două decenii secția amintită.

...între ziarista **Doina Meiseles,** de la "Jurnalul săptămânii", și cunoscutul neurolog **prof. Jean Askenasy,** din Herzlia, a trecut o pisică neagră.

...unul din cele mai discutate în livinguri aspecte ale alegerilor pentru parlamentul României l-a constituit scorul realizat în Israel de **Viorel Sicoe,** reprezentantul PRM (Partidul România Mare): 71 de voturi. De unde acest succes obținut de formația condusă de C. V. Tudor aici, la doi pași de Zidul Plângerii, de la Ierusalim? Cine să-l fi votat pe d. Sicoe? Răspunsul unui funcționar de la Ministerul de Interne, care a decis să-și păstreze anonimatul: de câțiva ani încoace, activează la noi, în secret, un cuib al Gărzii de Fier, alcătuit din diferiți cetățeni care lucrează în Israel, salariați ai instituțiilor românești, precum și 4-5 indivizi din clasa Kapo.

Într-o convorbire pe care a avut–o la Moscova cu președintele Franței à propos de recentul conflict dintre Rusia și Georgia, primul ministru Vladimir Putin a strigat că îl va spânzura de testicule pe președintele gruzin Mihail Saakashvili.

Așa cum era de așteptat, declarația omului tare de la Kremlin a șocat presa occidentală, pe care cumplita amenințare a făcut-o să tremure de spaimă în legătură cu soarta lui Saakashvili.

Nu e cazul.

Dacă ne luăm după ușurința cu care blindatele rusești au intrat vara trecută în Georgia, ajungând fără probleme, în 24 de ore, lângă Tbilisi, înțelegem că liderul din Caucaz nu posedă acele los cojones la care se referă Putin.

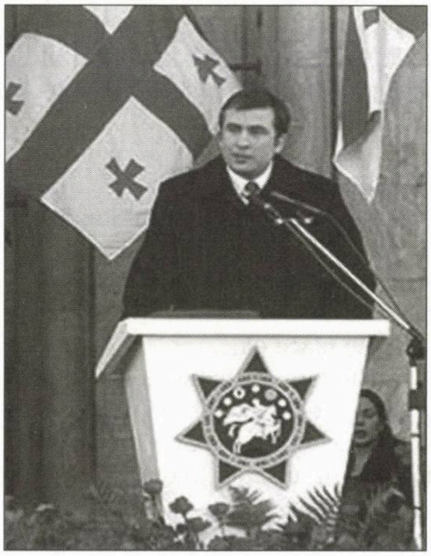

Președintele Georgiei, Mihail Saakashvili

ETC... ETC...

••• Aţi spus Kapo? Aţi spus ură evreiască de sine? Dacă da, atunci citiţi scrisoarea de mai jos, pe care am primit-o zilele trecute la redacţie:

«Domnului Al. Mirodan, Directorul revistei "Minimum"

Stimate domn, mă numesc Arie Inbar şi sunt de origine din România. Eu iau parte la redactarea enciclopediei de pe Internet numită Wikipedia, în limba ebraică şi în limba română. În Wikipedia română a fost o perioadă în care neo-legionarii şi admiratorii lui Antonescu dădeau tonul, ştergeau orişice amintea de crimele comise împotriva evreilor şi în general domnea o atitudine antisemită.

Cu timpul s-a schimbat atmosfera, o parte din antisemiţii mai feroci au fost izgoniţi, au venit colaboratori noi, cu orizonturi mai largi şi am impresia că se merge pe o cale bună. În ultimele luni, un colaborator cu pseudonimul Falco a intervenit la articolul despre evrei ca etnie, încercând să-l interpreteze într-un mod insultător pentru evrei. Am polemizat cu el şi după ce acest colaborator, care pretindea că e profesor universitar ateist, a fost găsit vinovat de multe atacuri la persoană, o parte din ele cu aluzii antisemite, i-a fost refuzată posibilitatea de a mai contribui la redactare. Ceva mai târziu a apărut un nou colaborator, cu alt pseudonim, care a încercat să facă acelaşi lucru la articolul despre iudaism şi iar ne–am ciocnit şi el iar s-a folosit de atacuri care au dus la scoaterea lui de la Wikipedia. Responsabilii Wikipediei au controlat şi au găsit că ambele pseudonime aparţin aceleiaşi persoane. Este vorba de biologul Andy Z. Lehrer, care trăieşte în Israel de 12 ani, la Maalot, şi lucrează pentru Universitatea din Tel Aviv ca responsabil al colecţiei de insecte din familia muştelor. În publicaţiile universităţii se scrie că a primit statut de ole hadaş. Deoarece acest individ, care neagă existenţa poporului evreu şi afirmă că limba ebraică e moartă traieşte în Israel de 12 ani, mi-am permis să adaug în articolul scris despre el la Wikipedia română, numele lui pe ebraică şi faptul că a primit statut de ole hadaş. Lui nu i-a plăcut asta, a şters ceea ce am scris eu şi mi-a scris următoarele: "Cine eşti tu, măi, jidan scârbos, de te legi de toată lumea cu nebuniile tale spurcate? Vezi-ţi de treaba ta şi nu te băga în intimităţile oamenilor. Eu nu sunt jidan şi nu fac parte din hevraua ta spurcată. Ai ajuns sa fii securist în slujba Wikipediei? Idiotule! Fiecare om este ceea ce crede el de cuviinţă şi nimeni nu trebuie să-ţi dea ţie socoteală. Prof. Dr. Andy Z. Lehrer".

Eu cred că acest individ, care trăieşte între noi şi face tot ce poate ca să defăimeze poporul evreu şi cultura evreiască, trebuie să fie cunoscut de către cititorii de limbă română din Israel.

Cine doreşte, poate citi cele scrise şi semnate de el la adresa de Internet: http://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Discu%C5%A3ie:Andy_Z._Lehrer&diff=next&oldid=24.56554.

Cu respect,
Arie Inbar
POB 2058 Rehovot
Tel. 08+9356696»

...Recomandând cititorilor cu patima Internetului în sânge să verifice la domiciliu afirmaţiile corespondentului nostru, ne mulţumim – până una-alta – să constatăm că prezenţa cotidiană a d-lui Andy Z. Lehrer în mijlocul insectelor este întru totul justificată: omul potrivit la locul potrivit.

••• Şi fiindcă tot veni vorba de faimoasa (şi mult folositoarea, de altfel) Wikipedia, să notăm faptul că enciclopedia are – cum altfel? – şi lipsuri. Însă parcă mai multe la număr decât s-ar cuveni. Astfel, citind numele scriitorilor evrei de limbă română incluşi în "paginile" Wikipediei, întâlnim câţiva autori despre care, sincer vorbind, ştim prea puţin, precum Srul Bronstein, Bluma Finkelstein sau Maurice Samuel, şi – în schimb – lipsesc o mulţime de valori de mâna întâi, ca F. Aderca, Maria Banuş, I. Călugăru, Ion Trivale, Ov. S. Crohmălniceanu, Lucian Raicu, Ludovic Bruckstein, M. Rudich, Paul Păun, Sesto Pals ş.a., ş.a. – asta ca să ne rezumăm la condeierii plecaţi dintre noi.

••• Cel mai impresionant reportaj apărut luna trecută în presa *alialei* a fost acela semnat de Doina Meiseles, în"Jurnalul săptămânii", pe marginea ceremoniei de doliu de la Teatrul Cameri întru amintirea Malicăi Schechter. Malica Schechter, care a plecat dintre noi înainte de vreme, la numai un an şi două luni de la dispariţia soţului ei, scriitorul I. Schechter.

«Timp de peste 40 de ani – scrie D.M. – *Malica Schechter a fost machieza Teatrului Cameri, împletindu-şi destinul ei şi al familiei cu destinul instituţiei. În această lume – deloc idilică – a teatrului, Malica evolua cu absolută siguranţă, fiind adorată literalmente de toată lumea, fără excepţie; muncitori de scenă, staruri de primă importanţă, directorii teatrului, personalul tehnic sau administrativ, toţi îi cereau sfatul, ţineau seama de sugestiile şi propunerile ei, aveau pentru Malica mai mult decât apreciere şi respect; era vorba pur şi simplu de dragoste şi admiraţie.*

În noaptea când Malica Schechter a părăsit această lume, Teatrul Cameri şi-a reţinut respiraţia...

I. Schechter şi soţia, Malica

A doua zi, corpul neînsufleţit al celei care, cu umorul ei de o factură specială, cu talentul ei fascinant în arta machiajului, cu înţelegerea fantastică pentru tot ce-i omenesc, a ştiut să-şi facă din eterogenul colectiv al instituţiei o mare familie iubitoare, a fost expus pe scena teatrului, cu o gardă de onoare...

Ceremonia despărţirii de Malica a tuturor actorilor care s-au perindat pe scenă şi i-au adresat minunate cuvinte de dragoste a fost mai mult decât impresionantă, a fost sfâşietoare.

Primul a vorbit Omri Nitzan, directorul artistic al teatrului, subliniind că "fără Malica, Teatrul Cameri nu va mai fi acelaşi". Cunoscuta actriţă Zaharira Harifai i s-a adresat astfel celei care, din păcate, nu o mai putea auzi: "Malica, iubita mea, de ce oare toate cuvintele de dragoste le spunem numai după moarte? Ai fost prietena mea cea mai bună, cea mai sinceră, prietena mea de suflet. (...) Primul lucru pe care-l făceam când veneam la teatru era să intru la tine şi după aceea nimic nu mi se mai părea greu sau imposibil. Malica, umorul tău, înţelepciunea ta, liniştea pe care ştiai s-o răspândeşti îmi vor lipsi mereu, de-a pururi".»

După ce a trecut în revistă cuvântările rostite de actorii şi regizorii teatrului, autoarea reportajului scrie:

«În încheierea acestei ceremonii atât de triste a vorbit, desigur, fiul iubit al Malicăi şi Izu Schechter, Gad. El a vorbit, fără a se lamenta, fără a plânge, cu o tristeţe reţinută şi interiorizată, cu o discreţie care a fost până în ultima clipă proprie părinţilor săi. Iată, pe scurt, ce a spus Gad: "Înainte cu un an şi două luni, în seara sărbătorii de Sucot, tatăl meu ne-a părăsit. Primul lucru pe care mama mi l-a spus după ce s-a întâmplat tot ce putea fi mai rău, a fost: "Dragă Gad, am fost trei muşchetari, uniţi, şi acum am rămas numai doi, tu şi cu mine...". Pe data de 20 august, la ora 4 dimineaţa, mama mea acăzut în casă. A rămas pe jos până la ora opt, căci... n-a vrut să mă trezească! Continuarea, din păcate, e cunoscută. Am ajuns la spital, unde am petrecut trei luni cumplite. Am luptat din răsputeri amândoi, dar... Cei doi muşchetari n-au reuşit! Am rămas singur... Mamă, îţi mulţumesc pentru tot. Am avut privilegiul să am doi părinţi minunaţi. Mama îmi povestea uneori câte ceva din trecutul familiei. Bunica ei, Ghitl, i-a spus când era încă o copilă: Când vei avea un copil, imediat după naştere să-l binecuvântezi. Urează-i să aibă parte de oameni care-l respectă şi ţin la el... Nu de oameni care-l iubesc, ci de oameni care "mehavevim oto". Astăzi pot spune că simt căldura voastră, a tuturor din jur, căldura marii familii Cameri.»

••• Confratele nostru Uly Vălureanu, directorul agenţiei ISRO-press din Haifa, este frământat de numeroase întebări şi îndoieli. Cu cine să voteze la 10 februarie? Obama va fi bun pentru evrei? etc. etc. El are o singură certitudine: că trebuie să transmită, lună de lună, cu regularitate de ceas elveţian, ştiri din lumea tribului.

■ La Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj a avut loc conferinţa internaţională cu tema "Impactul lui Maimonide asupra culturii europene", organizată în cooperare cu Institutul Universitar Euro-Mediteranean Maimonides din Montpellier, Franţa.

Timp de trei zile, participanţii la

conferință și-au propus să reliefeze semnificațiile universale ale operei lui Moise Maimonides, cu impact asupra iudaismului, culturii arabe medievale și evoluțiilor care deschid calea spre Umanism și Renaștere în Europa.

La conferință au participat Shlomo Leibovici-Laiș, președinte al Asociației Culturale Mondiale a Evreilor Originari din România, prof. Moshe Idel, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, precum și prof. Carol Iancu, de la Universitatea "Paul Valéry" din Montpellier, director al Centrului Evrei, Armeni și Creștini Orientali. Lucrările conferinței vor fi publicate în "Studia Judaica", anuar al Institutului de iudaistică și istorie evreiască din Cluj-Napoca.

■ Teatrul Karov din Tel Aviv, singurul teatru din Israel care joacă repertoriu românesc, a prezentat "Steaua fără nume" (în limba ebraică), celebra comedie a lui Mihail Sebastian ajunsă la al 100-lea spectacol.

De asemenea va fi prezentată piesa "Shalom, domnule profesor" (în limba română) – File din Jurnalul și opera lui Mihail Sebastian.

Adaptare și interpretare: Nicu Nitai. Spectacolul a fost jucat cu succes în România :București, Iași, Brăila, Piatra Neamț, Dorohoi etc.

■ La Haifa a avut loc lansarea cărții Anei Blandiana "Fiecare bucurie rănește pe cineva" (Kol simha potza'at mishehu), o selecție a celor mai reprezentative poezii de dragoste și cu substrat politic ale scriitoarei. Selecția cuprinde poeme traduse în ebraică de poeții israelieni Moshe Granot și Shaul Carmel.

Publicistul și scriitorul Zoltan Terner – o personalitate marcantă a mișcării literare de limbă română din Israel – a făcut o prezentare detailată a poetei și a operei ei. El a evocat lupta poetei cu cenzura, cu oficialitățile comuniste (care, între altele, au impiedicat-o în numeroa-

Ana Blandiana: și foarte frumoasă, și foarte talentată

se rânduri să accepte invitații de a–și prezenta poezii și cărți în străinătate), s-a referit la implicarea poetei și a soțului ei în acțiuni protestatare specifice, în crearea mișcării civice din România post-revoluționară, în crearea memorialului de la Sighet. Concluzia lui Zoltan Terner: "Ana Blandiana, prin opera și viața de până acum, ambele exemplare, reprezintă, aproape emblematic, refuzul concesiilor, revolta în fața supunerii servile, rigorismul etic al verticalității, curajul civic și asumarea unei misiuni justițiare. Culpabilitatea universală, acesta pare a fi subtextul, sau supratextul acestei poezii scrise în fierbinţeala lui "Îmi pasă!". Și martorii sunt vinovați pentru că au asistat pasivi la fărădelege. "Un popor vegetal!" clamează poeta. Toți suntem vinovați de ce se întâmplă în jurul nostru și în lume. Noi toți, la persoana întâi plural. Niciodată singular: eu singur. Nici persoana întâi singular. Nici persoana a treia plural: ei. Doar noi, solidari în slăbiciune, lașitate, trădare, păcat, crimă. Acesta pare să fie mesajul etic major al liricii Anei Blandiana".

■ A apărut "Pelerinul din Aqualung", noua carte de versuri a Angelei Furtună, scriitoare din Suceava, membră a Uniunii Scriitorilor din România, colaboratoare a newslettetului nostru. Coperta și ilustrațiile – Păuna Dumitrescu.

Angela Furtună

Volumul a apărut in Editura Integral, București (director Costel Postolache) și Editura Vinea din București (director Nicolae Tzone). Lansarea carții a avut loc la standul Editurii Vinea din cadrul Târgului Internațional de carte Gaudeamus. Cartea poate fi procurată prin comandă directă la Editura Integral: office@integral-rdmc.ro sau cpostolache@integral-rdmc.ro (prețul 19.99 euro + costurile poștale). Iată un fragment din poemul "Ea își croiește drumul ei, tikkun olam printre nașteri" în care se reflectă și iudaismul ce străbate opera literară a autoarei:

ca pe un străin/ îl alung pe el/ îl alung pe el din Ierusalimul meu/ dar el revine/ nici ziua/ nici noaptea/ el revine/ își croiește drumul lui/ se umple cu timpul lui – înghite firimituri de kotel/ vorbește pe limba lui de paie/ îmi spune/ eu/ eu/ eu/ eu sunt sufletul tău/ de ce mă tot alungi?/ sephirot acum/ sephirot atunci/ sephirot mereu…

■ *(Corespondență de la I. L.:)* La Beit Zionei America din Tel Aviv a avut loc întrunirea anuală a bucovinenilor în memoria victimelor din Transnistria și Siberia.

Josef (Julku) Klein a deschis reuniunea printr-o amplă evocare a activității evreilor din Bucovina, atât înaintea cât și după cel de-al doilea război mondial. El a scos în evidență bogata contribuție a evreilor bucovineni și în general a populației evreiești din România la dezvoltarea învățământului, artei, culturii, medicinei, industriei și comerțului din România.

În continuare, d-na Mimi Artzi (soția regretatului Itzhak Artzi, fost președinte al organizației) a aprins șase lumânări în amintirea celor 6 milioane de evrei uciși în perioada Holocaustului, între ei și cei ce au pierit în lagăre românești din Transnistria, în Siberia și în diverse lagăre naziste.

Itzhak Yalon a vorbit despre caracterul sistematic al uciderii evreilor, amintind că în perioada iulie-septembrie 1941 au fost uciși în nordul Bucovinei și în Basarabia 120.000 de evrei, iar în perioada august 1941-martie 1944 au murit de tifos și de foame sau uciși efectiv 130.000 de evrei.

■ Scriitoarea israeliană de limbă germană Hedwig Brenner, autoare a trei volume de biografii de artiste plastice evreice și a cărților biografice ale familiei ("Blestemul Leei" și "Secolul meu XX"), a sărbătorit la restaurantul "Nosh" din Haifa, împlinirea vârstei de 90 de ani. Cu această ocazie, s-au prezentat o serie de fotografii ale ei și ale familiei, cu acompaniament muzical, într-un montaj PowerPoint întocmit de Ing. Hardy Breier, specialist în computere.

Au participat peste 60 de invitați, printre care și oaspeți din străinătate veniți în Israel special pentru acest eveniment: Herwig Bitsche – editorul lui "Residenz" Verlag Austria, Gertrude Feldschuh din Viena și artista fotografă Christel Wollmann din Berlin. A fost de față Resi Gottesmann – fostă colegă de școală primară și liceu a scriitoarei, mai vârstnică cu un an, care locuiește în Haifa, artiste plastice și scriitori de limbă germană din Israel, precum și reprezentanți ai unor organizații israeliene ale originarilor din România.

■ În urmă cu câteva săptămâni, un ziarist de la secția de literatură a ziarului "Yedioth Aharonot" i-a cerut poetului Andrei Fischof din Haifa să propună o carte din literatura română care să merite să fie tradusă în ebraică. Solicitarea ziaristului survenea la câteva luni după ce Andrei Fischof și scriitorul Nicolae Breban, la Salonul de carte de la Paris, din primăvară, ajunseseră la concluzia că traducerile reciproce din română și ebraică sunt ca și inexistente. Fischof a acceptat invitația ziarului "Yedioth Aharonot" și a scris un articol în care a propus pentru traducere cartea lui Mircea Cărtărescu, "Mendebilul" apărută la Humanitas în 2007.

În argumentele care însoțeau propunerea sa, Fischof a arătat că e una din cele mai interesante cărți din ultimul deceniu, din România. Grotescul, imprevizibilul kafkian sunt absolut uimitoare, fiecare propoziție fiind un cod al societății. Poetul din Haifa a mai scris că e vremea traducerilor mutuale între Israel și România, întreprindere din care ambele părți ar avea numai de câștigat.

Propunerea lui Fischof – prima care se referă la literatura română – a apărut vineri 24 octombrie în suplimentul "7 לילות" în paginile acordate literaturii (ספרות).

■ A apărut o nouă carte de Gabriel Gurman: "Vizionari și visători", în limbile ebraică și engleză. Volumul este consacrat întemeietorilor anesteziologiei în Israel, care au creat astfel, în urmă cu o jumătate de veac, o nouă profesie medicală în țară. O recenzie a lucrării a apărut în ziarul "Jerusalem Post" și poate fi citită la adresa Internet http://www.jpost.com/ Cartea costă 15 dolari și poate fi comandată la adresa bialik@actcom.co.il/ sau prin Google-Bialik Institute, secția cărți medicale.

■ De curând, în amfiteatrul Bar-Shira al Universității Tel-Aviv, a avut loc lansarea cărții "Dosarul 148074" de Jean Askenasy.

Volumul "Dosarul 148074" este o autobiografie axată pe dosarul eliberat de CNSAS. Autorul își descrie viața trăită în patru țări, Bulgaria, Franța, România și Israel. Sunt redate experiențele trăite în România sub cele două dictaturi, fascistă și comunistă.

Dosarul de securitate, obținut în anul 2002, este redat cu fidelitate și comentat. Procesul de adaptare la viața din Israel și întâmplarile trăite sunt redate cu veridicitate.

■ A încetat din viață, la spitalul din Cfar Saba, la vârsta de 90 de ani, ziaristul Gh. Russu, mulți ani conducătorul secției de sport a ziarului "România liberă", fost sportiv de performanță, înotător și jucător de polo. În secția sa au lucrat fosta campioană de tenis de masa Angelica Rozeanu (când și-a făcut debutul ca ziaristă), alergătorul și antrenorul Silviu Dumitrescu, ziaristul profesionist Lică Bădescu, Relu Marcovici (Doron Midroni) și alături de ei și-a făcut ucenicia în presă și editorul prezentului newsletter. Gh. Russu a colaborat și cu reputați ziariști specializați în sport ca Bucur Berceanu și Jean Vornic și a fost un colaborator activ al paginilor de sport ale revistei săptămânale "Magazin". S-a născut la Chișinău și a venit ca adolescent la București. Îi deplâng pierderea fiul Daniel și nepoții Beni și Ioni și sora Liza cu fiul ei Gregor.

Prezențe, prezențe...

■ Remarcabilă, cu totul remarcabilă inițiativa editurii Institutului Cultural Român de la București de a edita, adunate într-un singur volum, sub titlul "Colivia caută pasărea", toate scrierile în proză ale regretatului **Mircea Săucan:** "Camera copiilor", "Manuscrisul de la Ciumați", "Izidor Mânecuță", "David Rege", "Parastasul", "Funeralii la București", "Colivia caută pasărea"

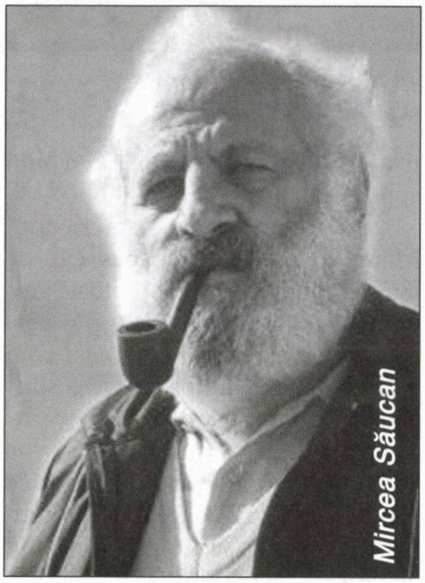

și "Yom Kipur". O carte care îți oferă posibilitatea de a cunoaște în întregimea ei opera literară a unuia dintre spiritele cele mai alese ale *tribului* din anii noștri.

■ O nouă carte despre pictorul suprarealist **Victor Brauner,** "Victor Brauner d'après Duchamp sau drumul pictorului către un suprarealism bine temperat" (ed. ICR, București). Autorul este criticul de artă Cristian-Robert Velescu, cunoscut prin cele patru studii ale sale consacrate lui Brâncuși. *«Interesul pentru Victor Brauner* – scrie Ruxandra Demetrescu în revista "Dilema veche" – *subiect privilegiat al istoriografiei artistice contemporane, este evident și nu mai trebuie subliniat. Pentru cultura română, el a devenit – alături de Brâncuși – exemplul paradigmatic al universalității.»*

■ Claudiu Tucuș recenzează în lunarul "Vatra" din Tg. Mureș volumul de corespondență dintre **Norman Manea** și **Leon Volovici** "Sertarele exilului" *(«Cartea dezvăluie acel circuit închis al comunicării, sau mai exact al împărtășirii unor frământări ce nu aveau voie să devină publice. Purtat între 1981-1982, dialogul deconspiră ... exilul unui om în propria țară.»)*

■ O surpriză ne oferă ziarul elvețian "Le Temps". Sub semnătura lui John E. Jackson, cotidianul de la Geneva publică o cronică la volumul "Poeme din Cernăuți: doisprezece poeți evrei de limbă germană" (ed. Lausanne Teper). E vorba, mai înti, firește, de **Paul Celan,** dar și de mai puțin cunoscuții sau chiar uitați de-a binelea **Rose Ausländer, Alfred Kitner, Immanuel Weisglass, Alfred Margul Sperber, Ilana Shmueli, Klara Blum, David Goldfield, Alfred Gong, Selma Meerbaum- Gisinger, Moses Rosenkrantz** și **Manfred Winkler.** Asociația originarilor din Bucovina, atât de activă și combativă, ar putea – mai știi? – să pună la cale o traducere a antologiei în ebraică și una în română.

■ O nouă piesă de **Octavian Sava** s-a jucat nu de mult, cu mare succes, la sediul Comunității din București. O piesă originală, cum cunoscutul dramaturg, umorist și om de televiziune nu a scris niciodată. Subiectul piesei lui Octavian Sava este Octavian Sava. Împlinind 80 de ani (până la 120!), scriitorul a fost invitat de către cei de la Federație să-și pună în scenă viața (plină de peripeții) și opera (plină de fantezie și umor). Printre interpreți: Roxana Guttman și Rudy Rosenfeld, de la TES, Medeea Marinescu, de la Naționalul bucureștean, cântărețul Dorin Atanasiu. Sala – arhiplină. Lumea stătea în

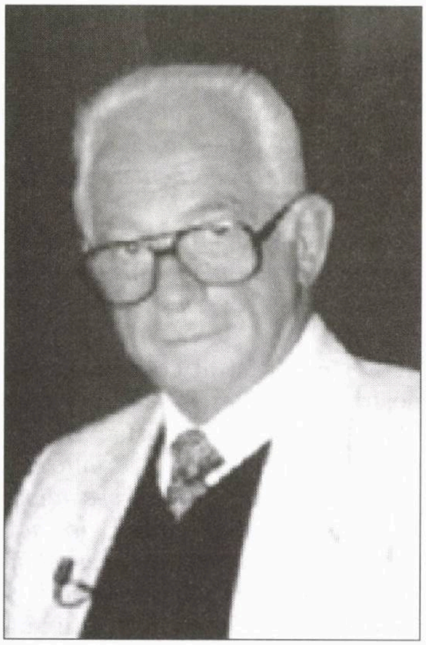

Octavian Sava: un subiect de piesă absolut original

picioare, spre supărarea pompierilor, care nu admit asemenea încălcări ale regulamentului.

■ Bustul din fotografie îl reprezintă pe regretatul muzicolog și om de radio și televiziune **Iosif Sava.** Locul poartă chiar numele lui: Piața Iosif Sava. Nu e greu de găsit. Ea se află în centrul Bucureștiului, pe strada Brezoianu, colț cu Șipotul Fântânilor.

Dragă Sava, ça va!
(Foto: Aronel Blumenfeld)

■ Un necrolog substanţial la moartea lui **Marius Mircu** a publicat revista "România literară" din Bucureşti *(«Noile generaţii de ziarişti au ce învăţa de la el. Rămân ... scrierile sale documentare privind unele aspecte ale celui de-al doilea război mondial, multă vreme ascunse, şi volumul său masiv de istorie a presei evreieşti din România.»)*

■ Un portret al colaboratorului nostru **G. Mosari** iscăleşte Gheorghe Dalban în revista literară "Plumb", din Bacău. *(«Printre volumele prietenului Mosari se numără şi "Micul oraş mare", în care autorul evocă Bacăul, veritabilă "istorie vie" a acestor meleaguri.»)*

■ Şi tot în "Plumb" întâlnim un grupaj de poezii de **Andrei Fischof.**

••• Nina Cassian nu trece niciodată neobservată. Aşa s-a întâmplat şi săptămânile trecute, la Bucureşti, când poeta a venit pentru câteva zile ca să-şi lanseze două cărţi: una de proză, alta de poezie. Cu acest prilej, s-a organizat o conferinţă de presă, unde – ciuruită de întrebările gazetarilor, cunoscuta poetă a făcut (aşa cum îi stă, de altfel, în obicei) câteva confidenţe.

Extrase dintr-un text difuzat pe Internet:

«Scriitoarea Nina Cassian a declarat, în cadrul lansării celor două volume semnate de ea, "Confidenţe fictive" – proză, şi "Spectacol în aer liber" – o antologie de poezie, că evenimentul care a adus-o în România are aerul "unei întâlniri de adio".

"Această întâlnire este, cumva, premonitorie. Am senzaţia unei întâlniri de adio", a declarat scriitoarea. "Mansarda mai funcţionează, dar restul... o ruină. Am un sentiment de rămas-bun... cum a spus Vraca... rămas bun... am o senzaţie de rămas bun", a adăugat Nina Cassian.

Scriitoarea a intrat în Sala Rondă a Hotelului Intercontinental şi a înaintat încet către fotoliul unde urma să se aşeze. "Vizita bătrânei doamne", a glumit aceasta.

Nina Cassian la conferinţa de presă: "Mansarda mai funcţionează"

"Am avut impresia că România nu a avut nevoie de mine, am impresia că ţara m-a uitat", a spus scriitoarea, mulţumindu-le celor veniţi la întâlnirea cu ea. "Nu mă interesează celebritatea, nu mă interesează succesul. Ce mă interesează este să las o urmă în sufletul oamenilor (...) să nu fi trăit degeaba'", a adăugat Nina Cassian, care a mărturisit că unul dintre cele mai mari regrete ale sale este faptul că a părăsit muzica.

"Îmi pare rău că n-am schimbat lumea. Credeam că, dacă mă aflu în treabă, pot schimba ceva", s-a confesat Nina Cassian. "Nu ştiu să fiu ipocrită sau să îmi ţin gura. Fac gafe peste gafe, pierd prieteni. (...) Am fost rănită, am fost jignită... am un palmares foarte bogat în acest sens... şi cred că şi merit", şi-a descris Nina Cassian viaţa.

Aceasta a spus că lucrul pe care îl iubeşte cel mai mult este iubirea însăşi: "Am iubit iubirea însăşi de la 5 ani, când eram îndrăgostită de băiatul din vecini, care avea o bicicletă cu roţi tricolor. Iubirea... uneori mi-a reuşit, alteori nu. Am iubit şi creaţia artistică, am avut o lăcomie de arte".

"Dragostea este nu un concept, ci este o trăire, o dominantă a vieţii", a mărturisit scriitoarea. "Îmbrăţişarea a fost una dintre dorinţele mele esenţiale, care m-a făcut să cad în capcana utopiei comuniste (...) comunismul era o mare îmbrăţişare (...) un fel de vals", a mai spus aceasta.

Soţul scriitoarei, americanul Maurice Edwards, a spus că, pe lângă faptul că este o scriitoare minunată, Nina Cassian este şi o persoană care este uşor de iubit. "Este adorata mea, scumpa mea", a spus acesta în limba română.

Cei doi s-au căsătorit când Nina Cassian avea 73 de ani, iar Maurice Edward, 75. "El e iritat de ignoranţa mea", a spus scriitoarea."Eu sunt anistorică, ageografică. Îmi lipsesc doar două dimensiuni... timpul şi spaţiul, în rest sunt sănătoasă", a glumit aceasta.

"Preferam să îmi pierd mâinile şi picioarele decât limba", a spus scriitoarea, referindu-se la faptul că vorbeşte o limbă română perfectă, după ce a locuit timp de 20 de ani în Statele Unite. "Acum scriu şi în româneşte şi în limba engleză (...) Eu nu am părăsit România niciodată. Mi-am păstrat limba cu mine", a spus aceasta.

"Eu nu am senzaţia de copilărie, tinereţe, bătrâneţe... am o senzaţie de continuum", a descris aceasta trecerea timpului.

Organizatorii i-au făcut o surpriză scriitoarei, aducându-i la finalul întâlnirii un tort în forma a două

cărți, intitulate "Confidențe fictive" și "Spectacol în aer liber".

Nina Cassian, născută Renée Annie Cassian (27 noiembrie 1924, Galați), este o poetă, eseistă și traducătoare romăncă. S-a născut într–o familie de origine evreiască (tatăl Ninei, I. Cassian-Mătăsaru, era un traducător cunoscut). Scriitoarea s-a mutat cu familia la Brașov, unde a intrat la Liceul Principesa Elena, și București, urmând și cursurile Institutului Pompilian. A frecventat cercuri intelectuale de stânga și, la vârsta de 16 ani, a intrat în organizația Tineretului Comunist, aflată atunci în ilegalitate. În paralel, primele ei încercări literare au fost generos încurajate de Tudor Arghezi și Ion Barbu, ultimul fiind chiar îndrăgostit de tânăra poetă.

Cassian a debutat editorial în 1947, cu volumul de versuri suprarealiste "La scara 1/1". În urma unui atac ideologic lansat în ziarul "Scânteia" la adresa sa, a început să scrie, treptat, și poezie proletcultistă. "După un ocol de aproximativ opt ani", cum singură avea să mărturisească, plin de avânturi naive și compromisuri, începând din 1956, se întoarce la poezia autentică. Începe să scrie în paralel și literatură pentru copii, atrasă de posibilitățile estetice ale evadării în fantezie și candoare, precum și două volume de "proză subiectivă", la persoana întâi. Publică peste 50 de cărți de poezie, eseuri și proză și inventează o nouă limbă poetică, "limba spargă". În 1969, Cassian primește Premiul Uniunii Scriitorilor din România.

În 1985, Nina Cassian este invitată în Statele Unite ca "visiting professor", în cadrul unei burse Soroș pentru a susține un curs la New York University. După numai o lună, ea află de arestarea și uciderea în închisoare a lui Gheorghe Ursu, unul din prietenii apropiați. Scriitoarea ia hotărârea de a nu reveni în țară. Imediat, apartamentul său din România este confiscat, iar cărțile îi sunt interzise și retrase din biblioteci, până la căderea regimului Ceaușescu.

În Anglia îi apare volumul de versuri "Call Yourself Alive" și, în Statele Unite, "Life Sentence", traduceri reușite ale volumelor din țară, precum și volumele inedite "Take My Word for It!", "Blue Apple" și "Lady of Miracles", care se bucură de succes. Susține recitaluri de poezie și publică în reviste americane.

În prezent, poeta Nina Cassian trăiește la New York.»

••• Bătrânii din *alia* își amintesc desigur de o enigmă care-i frământ-

Premiile Fondului Iacov Groper - 2008

Miercuri 26 Noiembrie a avut loc la Universitateă Ebraică din Ierusalim distribuirea premiilor "Iacov Groper" pe anul 2008.

Laureații (în ordine alfabetică):

Șraga Haber, pentru cartea "De la malurile Bahluiului până la porțile Ierusalimului" (în ivrit)

Dr. Iulius Iancu, pentru cartea "Noi, copiii străzii Leca";

Dr. Moshe Lemster, pentru cartea de poezii în idiș "Amul Bereisis";

Ing. Dr. Emeric Miki Marosi, pentru cartea: "Pagini din istoria Evreilor la Reșița";

Al. Mirodan, pentru cartea "Dicționar Neconvențional al scriitorilor evrei de limbă română";

Victor Rusu, pentru cărțile: "Ițic și lumea lui", "Ultimii evrei", "Balada târgului evreiesc" etc.

Ing. Baruch Tercatin și **Lucian Zeev Herșcovici,** pentru cartea: "Prezențe rabinice în perimetrul românesc – secolele XVI-XXI".

Au participat la festivitate:

Laureații, însoțiți de membrii de familie; Comitetul "Fondului Iacov Groper": Dr. Iancu Shechter, Dr. Eliahu Sela, Dr. Aharon Keidar.

În public erau circa cincizeci de persoane, dintre care menționăm pe Prof. Iehiel Seintuch (de la Institutul de Studii Iudaice – Univ. Ierusalim), Prof. Noverstern (Univ. Ierusalim), Dr. Shlomo Leibovici-Laiș (președintele ACMEOR), Dr. Leon Volovici (Univ. Ierusalim) , Dr. B. Ilovici, Dr. Hana Shechter, Dr. Daniel Radjinski, Dr. Speranța Milancovici (de la Universitatea Arad, România), Ing. Ilia Tulpan, Ing. Rudolf Sor, publicistul Arie Laiș, scriitoarea Sonia Palti, scriitoarea Geta Berghoff, d-na Vera Solomon, d-na Dița Goșen (de la Centrul de studiu al iudaismului român), d-na Henia Sela.

Dr. Iancu Schechter a vorbit despre creația poetului Iacov Groper, exponent de seamă al poeziei moderne în idiș din România.

Prof. Seintuch a prezentat planurile pentru o conferință internațională organizată de Universitatea din Ierusalim, la 100 de ani de la renumita "Conferință de la Cernăuți – 1908", prima asemenea conferință consacrată limbii și literaturii idiș.

Fiecare din laureații prezenți a explicat împrejurările în care a scris cartea premiată.

În încheiere, Dr. Shlomo Leibovici-Laiș a menționat importanța sprijinului acordat de Fondul Iacov Groper studenților care studiază limba și literatura idiș în universitățile din țară și celor care scriu lucrări valoroase despre cultura, istoria și viața evreilor din România.

ta pe evreii români din anii '70-'80: există oare o aripă antisemită în rândurile partidului? Unii susţineau că da, şi că numai aşa se explică accesele de antisemitism din epocă, pe care numaidecât *conducerea* se grăbea să le combată (sau "combată") într-un fel sau altul. Alţii afirmau că nu, aşa ceva este de neconceput, în partid nu există aripi, toate manifestările legate de *trib* sunt controlate cu mână de fier de *conducerea superioară*, recte Ceauşescu.

Dezbaterea mai continuă şi astăzi. Printre cei care au ajuns la concluzia că da, exista aripa cu pricina, se află şi istoricul literar dr. Leon Volovici din Ierusalim.

Într-un interviu acordat lui Ovidiu Şimonca, de la "Observator Cultural", din Bucureşti, Volovici se referă la starea sa de spirit din anii '80, când luase hotărârea să plece în Israel:

«Atunci, în acei ani, ajunsesem în impas şi ca intelectual evreu. Naţionalismul de tip xenofob a pus această generaţie de intelectuali evrei într-o situaţie foarte dificilă, de „redescoperire" şi regândire a identităţii evreieşti. Cum reacţionezi la atacurile antisemite în presă? Era o „noutate" care a şocat pe mulţi evrei şi, care, pentru unii, a fost „motorul" emigrării. Regimul ceauşist, chiar dacă avea filoane subterane antisemite, acestea se manifestau numai în interiorul vieţii de partid. După '80, „s-a dat drumul" la aceste manifestări de antisemitism, în revista "Săptămâna", condusă de Eugen Barbu, având ca „prim-solist" pe Vadim Tudor.

Ce manifestări antisemite aveţi în vedere?

Cel care a dat tonul a fost Corneliu Vadim Tudor în câteva „texte programatice". La început au fost atacuri împotriva evreilor şi a rabinului Moses Rosen. A apărut un editorial în revista "Săptămâna", intitulat "Idealuri", care era de o violenţă nemaiîntâlnită în România de după război. Semăna foarte mult cu textele din gazetele extremiste dintre cele două războaie mondiale. Se referea la evrei, în general, şi la evreii din România.

Ce acuze erau?

Erau reluate, pe un ton extrem de violent şi vulgar, obişnuitele clişee antisemite despre evreii „venetici", ostili ţării sau „vânzători de ţară", cosmopoliţi, profitori şi tot tacâmul cunoscut din maculatura antisemită de odinioară.

Cum explicaţi acum, la aproape 30 de ani de la apariţia acelor texte, că Partidul Comunist a permis difuzarea lor?

Eu cred că exista în nomenclatura comunistă o aripă net antisemită. Mai era şi o aripă care păstra discreţia în această privinţă. Articolele din "Săptămâna" cred că reprezentau această aripă antisemită a Partidului Comunist. Articolul nu cred că a apărut cu încuviinţarea lui Ceauşescu. De altfel, după protestele internaţionale şi ale Rabinului Rosen, Vadim Tudor n-a mai semnat câteva luni.

Au fost câteva luni când n-a mai apărut semnătura lui în gazete.

Cred că a fost o mustrare părintească. Vadim Tudor era „copilul" lui Ceauşescu. Era o supărare părintească, l-a certat. Într-un fel, a încălcat un consemn: în activul de partid se vorbea într-un fel despre evrei, dar declaraţii publice antisemite nu făceau bine imaginii României.»

••• Tot Bucureştiul a vuit în vremea din urmă pe marginea divorţului dintre cunoscutul actor român Ion Dichiseanu şi soţia sa, Simona. Ceea ce s-a aflat de-abia acuma este că unul din motivele rupturii îl constituie legătura dintre doamna Dichiseanu şi cetăţeanul israelian

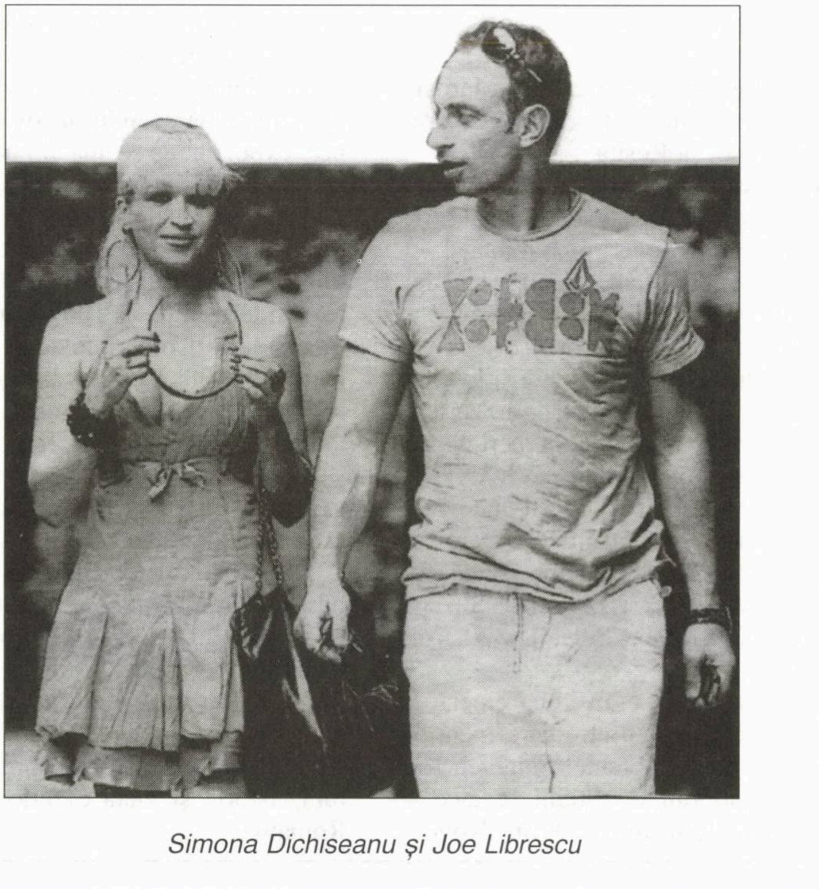

Simona Dichiseanu și Joe Librescu

Joe Librescu, om de afaceri cu treburi prin România. Nu se știe care va fi viitorul acestei relații; cu atât mai mult, cu cât Librescu, un bărbat de vreo 40 de ani, este, cel puțin până la ora de față, însurat. Oricum, decât să exportăm la București cetățeni din spița lui Nati Meir, care să ne facă neamul de râs, mai bine să trimitem cu El-Al-ul câțiva Don Juani pentru a rupe inima cucoanelor dintre Dunăre și Carpați.

••• Încă nu s-au stins ecourile expoziției de grafică a lui Eduard Mattes, alături de cea de sculptură a Barbarei Robinsohn (de origine poloneză). Expoziția a avut loc la Muzeul Bibliei din Tel Aviv (fosta reședință a familiei Dizengoff), în sala în care David Ben Gurion a anunțat crearea Statului Israel.

Această colaborare polono-română a fost inițiativa curatoarei expoziției, d-na Zina Bercovici (din *trib*).

••• Compania teatrală "Draga Olteanu-Matei", din Piatra Neamț, a prezentat luna trecută, sub auspiciile Cercului Cultural din Haifa, piesa "Visul unei nopți de iarnă" de Tudor Mușatescu.

Dragă Draga, fii bine venită în Israel și vrem să-ți spunem că spectacolul – spumos – ne-a făcut multă plăcere.

De la stânga la dreapta: Barbara Robinsohn, Eduard Mattes și Zina Bercovici

Nou!

Un nou roman de

Madeleine Davidsohn

Paradisul rătăciților

(Ed. Ideea Europeană, București)

●

O nouă întâlnire cu autoarea cărții de mare succes "Femeile nopții"

●

"...Un personaj misterios, Mara, pictoriță celebră ... o galerie de personaje fascinante... Kony, urmașa unei familii de sclavi din Africa ... bunica lui Kony, practicantă ferventă a magiei... Beny, fiul unei criminale – pagini de un erotism subtil, năvalnic ... o atmosferă tensionată și momente de suspens ... romanul se citește cu sufletul la gură".

(Aura Christi, scriitoare, redactor la revista "Contemporanul" din București)

....

Volumul poate fi procurat trimițând suma de 50 (cincizeci) shkalim pe adresa:

Madeleine Davidsohn
Rh. Keren Hayesod 23/2
Haifa 34970
(Tel.: 04/825-1444)

O lectură pasionantă... și un cadou de Anul Nou

De la Cidul lui Corneille la „atac la persoană”

Madeea Axinciuc

Primim la redacţie:

În trei publicaţii (*Minimum* şi *Jurnalul săptămânii* – din Israel, *Cultura* – din România) a apărut simultan un articol al prof. Jean Askenasy, sub titlul „Corneille nu a avut dreptate”, un violent pamflet denigrator la adresa doamnei Madeea Axinciuc, până de curând directoarea Institutului Cultural Român din Tel Aviv. Cu totul neobişnuit pentru temperamentul şi ţinuta academică cu care ne-a obişnuit venerabilul profesor, e în acest articol o adevărată avalanşă de aprecieri distrugătoare la adresa „victimei”, pe un ton pe care numai pierderea momentană a cumpătului îl poate explica: „hiper-ego arogant”, „o conduită arogantă”, „slugarnică faţă de personalităţi”, „instaurarea unui regim de teroare pentru angajaţii în subordine”, „o enormă auto-publicitate”, „un vedetism de cântăreaţă” etc

E greu de închipuit că cineva, de bună credinţă, dintre cei care au urmărit activitatea Institutului din Tel Aviv, o poate recunoaşte în acest portret-caricatură pe Madeea Axinciuc. Pornind de la câteva informaţii obţinute din interiorul Institutului Cultural Român de la Tel Aviv precum şi din corespondenţa dintre această instituţie şi ACMEOR, autorul scrisorii trage concluzii nefondate privind activitatea doamnei Axinciuc (de ce tocmai acum când ea nu mai este în funcţie?) precum şi a instituţiei pe care a condus-o timp de aproape patru ani.

Am avut ocazia să o cunoaştem pe Madeea Axinciuc încă de pe vremea studiilor sale, ca doctorand al Universităţii Ebraice din Ierusalim, şi să apreciem atât capacitatea sa ştiinţifică, cât şi modul în care şi-a însuşit limba ebraică. Ne-am bucurat să aflăm că a fost numită în post, ca director al recent înfiinţatului Institut Cultural Român din Tel Aviv, căruia i-a asigurat, încă de la deschidere, un important prestigiu în viaţa culturală israeliană. Am colaborat cu ICR Tel Aviv la cîteva importante acţiuni culturale israelo-române, atât ca reprezentanţi ai instituţiilor în care activăm fiecare dintre noi, Universitatea Ebraică din Ierusalim şi Cinemateca din Ierusalim, cât şi ca organizatori ai Cercului Cultural din Ierusalim. Iată câteva dintre ele: Colocvii internaţionale dedicate lui Moses Gaster şi Mihail Sebastian, organizarea prezenţei româneşti la Târgul Internaţional de Carte de la Ierusalim (2003-2005-2007), întâlniri cu scriitori români, Retrospectiva filmului românesc – de ieri şi azi (noiembrie 2008) etc. În toate aceste acţiuni – cu o logistică, uneori, destul de complicată – am beneficiat de o colaborare fructuoasă cu Dr. Madeea Axinciuc. Nivelul ei profesional, capacitatea de selecţie, spiritul de răspundere au contribuit la succesul acestor acţiuni, cu aprecieri unanime în presa israeliană. Madeea Axinciuc a pus în aplicare cu chibzuinţă strategia culturală a Institutului Cultural Român din Bucureşti şi a găsit căi specifice de propagare a valorilor culturale româneşti nu numai în rândul vorbitorilor de limbă română din Israel, ci şi al publicului israelian în general.

E regretabil că după patru ani de activitate intensă, făcută cu dăruire şi competenţă, Madeea Axinciuc se desparte de publicul israelian primind, din partea lui, acest mesaj insultător şi nedrept. Ingratitudinea e în firea omenească şi totuşi... nu încetăm să ne întrebăm ce a putut provoca această izbucnire agresivă la adresa unei tinere intelectuale, specialistă în cultura şi filosofia iudaică, doritoare să stabilească punţi între cultura română şi cea israeliană? Să fie vorba de o vanitate rănită, de un orgoliu sau veleitate pe care ICR Tel Aviv nu le-a putut satisface? Sau, ca să aducem şi noi discuţia pe terenul literaturii universale de după Corneille, ne întrebăm ce resort obscur îl face pe Dr. Jekill să devină Mr. Hyde?

Costel Safirman
Leon Volovici

De pe Internet

"Problemele nu se creează, nici nu se rezolva, ele doar se transformă!". (Legea Astanue-viaţă)

"Întotdeauna sunt două filme bune pe două programe diferite la televizor... dar mereu la aceeaşi oră". (Legea Ăştiaîşibatjoc-denoi)

Sport

Ne place că...

...spre surpriza noastră, în clasamentul "la zi" alcătuit în fiecare lună de FIFA (Federaţia Internaţională de Fotbal), echipa naţională a Israelului a câştigat un loc, aflându-se deci pe locul 15 în lume şi realizând cea mai bună performanţă din istoria 11-lui alb-albastru; nu ne place, însă, că – acuma, când, oriunde întorci capul, afli de computere căzute în pană (de la cel de la alegerile interne din Partidul Muncii la cele de la Bank Hapoalim sau Kupat Holim Macabi) – s–ar putea să ni se spună: staţi blând, fraţilor, nu săriţi în sus de bucurie, computerul de la FIFA este defect.

Ne place că...

...în ziarul "Gardianul", din Bucureşti, am dat peste următoarea ştire:

«Susţinătorii echipei germane HSV Hamburg pot opta să fie înmormântaţi în cimitirul inaugurat de club lângă stadion. Cimitirul are o configuraţie semirotundă şi dă senzaţia, prin aranjarea mormintelor, că acestea stau precum fanii în peluzele stadionului. Suporterii ar putea fi atraşi de "zona VIP" a cimitirului, acolo unde un mormânt costă 10.500 de euro, în timp ce oamenii care nu au foarte mulţi bani pot opta pentru o urnă funerară care costă doar 2.500 de euro. Administraţia cimitirului oferă şi ceremonii speciale de înmormântare, astfel că în timpul acestora pot fi difuzate secvenţe din anumite partide ale echipei favorite. Fanii pot avea sicrie albastre cu stema clubului pe ele, iar iarba este exact ca pe stadionul formaţiei.»

Nu ne place că...

...jucătorii unei echipe de fotbal din Zimbabwe au hotărât, la îndemnul antrenorului lor, să facă, înainte de-un meci important, o baie în râul Zambezi, pe motiv că, aşa cum spun bătrânii locului, apa râului te spală de spiritele rele şi îţi dă puteri noi; nu ne place ideea susamintită, dar nu că am avea noi ceva împotriva superstiţiile de-acest fel, ci fiindcă, la sfârşitul băii, din cei şaisprezece jucători intraţi în râu, au ieşit la suprafaţă numai cincisprezece, unul fiind – aşa cum s-a constatat numaidecât – mâncat de crocodili.

Ne place că...

...intrăm în 2009, adică în anul când echipa naţională de fotbal, antrenată de Dror Kashtan, va juca ultimele meciuri din grupă pentru calificarea la turneul final al Cupei Mondiale, având şanse să ajungă – în sfârşit, după atâţia ani de stat pe tuşă – la marea şi mult râvnita competiţie din Africa de Sud (anul 2010).

Ne place că...

...fotbalistul englez David Beckham şi soţia lui, Victoria, şi-au tatuat (el pe braţ, ea pe spate) cu litere ebraice, fraza: eu sunt al iubitei mele (respectiv: a iubitului meu) şi ea este a mea (el este al meu); ne place asta cu atât mai mult cu cât, aşa cum s-a comentat în presa engleză, David Beckham (despre al cărui bunic sau aşa ceva, de origine etnică nesănătoasă, vorbisem nu de mult) a făcut ceea ce a făcut dinadins, de-al naibii şi de afţăluhăs.

Ne place că...

...baschetbalistul Lior Elyahu de la Macabi Tel Aviv a făcut o partidă formidabilă în meciul cu Cibona Zagreb pentru Liga Campionilor Europeni, înscriind 24 de puncte, aducând o contribuţie hotărâtoare la victoria galbenilor (scor final 88-83) asupra croaţilor şi făcând să renască în noi speranţa că team-ul condus de Pini Gershon va

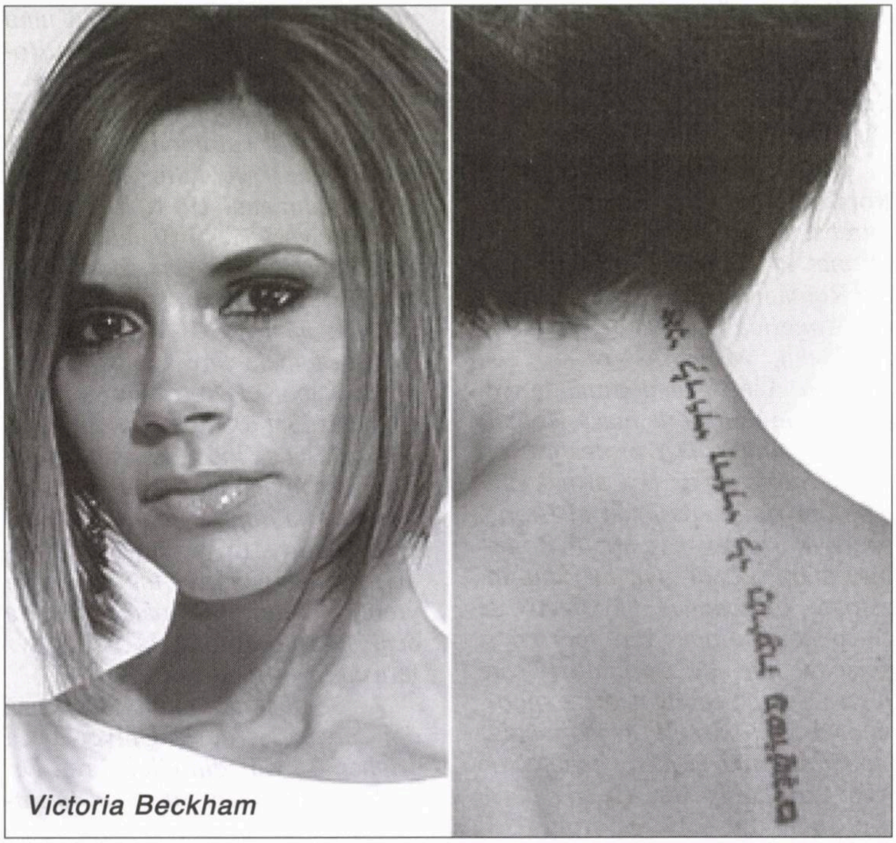

Victoria Beckham

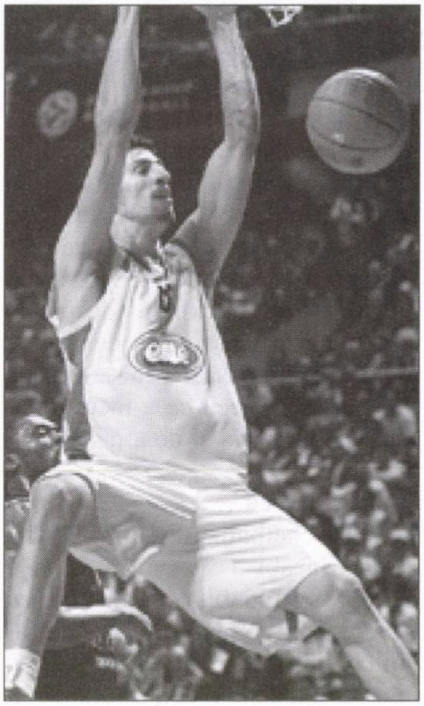

intra în rândul primelor 16 formaţii din "Euroleague" şi, pe urmă, cu D... înainte!

Ne place că...

...datorită unui profesor din Haifa, vom avea curând nişte veşti foarte plăcute privind istoria sportivilor din *trib:*

«Dacă un israelian originar din România – citim pe Internet – *ar fi întrebat care sunt evreii care s-au afirmat în sportul de performanţă din România, probabil că ar aminti de Angelica Rozeanu, Edmond Şmilovici, Moţi Spakov şi Leon Rotman. Aceştia au dominat la vremea lor în tenisul de masă, fotbal, box şi canotaj. Dar profesorul dr. Jacov Sobovitz de la Carmel College din Haifa, pasionat al istoriei sportivilor evrei născuţi în România, ofera o listă mult mai cuprinzătoare. El conduce un colectiv de cercetători compus din sportivi şi persoane din alte specialităţi care lucrează la un studiu dedicat sportivilor evrei născuţi în România, studiu susţinut de Universitatea de Vest din Timişoara, Universitatea "Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, H.O.R. Haifa şi Carmel College.*

Studiul, care va fi publicat sub forma unei cărţi în limbile ebraică şi română, va cuprinde atât rezultatele strict sportive ale unor individualităţi şi echipe evreieşti (Macabi, Aurora, Hacoah, Hagibor şi alte cluburi din Bucureşti şi alte oraşe din România) cât şi episoade variate din viaţa sportivilor de valoare. Despre Moţi Spakov de pildă se ştie mai puţin că a fost de două ori la Haifa şi Iaffo, în anii 1937 şi 1949. În cursul primei vizite, l-a întâlnit în ring pe campionul din acea vreme – Iftach Zaid – care făcuse o carieră frumoasă în Eretz-Israel şi de care a fost învins. A doua oară, când a vrut să imigreze, Spakov a fost oprit de autorităţile engleze să intre în ţară şi a fost trimis, împreună cu alţi imigranţi din România, în Cipru. Britanicii au organizat un meci între Spakov şi un campion profesionist din Anglia, care l-a învins categoric. Afectat, Spakov a revenit la Bucureşti şi a renunţat să mai apară în ring, devenind unul din cei mai buni antrenori din România...

În studiu va apare şi povestea Ziporei Zaid, campioană de călărie la începutul secolului 20. Într-un concurs din anul 1911, la "festivalul Rehovot" (festival anual inaugurat în 1908 de Dr. Moscovici, originar din Galaţi, şi desfăşurat până în anul 1914) Zipora a fost singura femeie care a concurat împotriva unor călăreţi evrei şi arabi şi a câştigat competiţia. Un şeic arab, clasat pe locul doi, s-a ruşinat ca a fost învins de o femeie şi, înfuriat... şi-a împuşcat calul.

Studiul va fi prezentat cu prilejul primului Congres mondial al evreilor născuţi în România ce se va desfăşura anul viitor la Tel Aviv, Ierusalim şi Bucureşti.

La acest studiu mai colaborează doi cercetători de la Universitatea "Babes-Bolyai" din Cluj (Prof. Dr. Ladislau Geymant, decanul Facultăţii de Studii Europene şi Prof. Dr. Alexandru-Virgil Voicu de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport, Prof. Dr. Simona Ionescu de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport a Universităţii de Vest din Timişoara, precum şi membri ai Centrului de cercetare din cadrul "Carmel College" din Haifa.»

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Radu F. Alexandru, dramaturg, fost senator în parlamentul de la Bucureşti; luând cuvântul la o recentă adunare a FCER şi referindu-se implicit la experienţa sa de parlamentar iniţiat în culisele politice româneşti, a avut curajul moral de a spune: "Greu este când reprezinţi o comunitate despre care, în public, parlamentarii vorbesc frumos, dar, în sufletul lor, sunt împotriva ei. În toate partidele politice antisemiţii se află în relaţii tandre cu ceilalţi colegi". Publicată în "Realitatea Evreiască", declaraţia aceasta a produs o adevărată undă de şoc atât pe "uliţa evreiască" cât şi pe culoarele parlamentului român.

În scădere

Uly Vălureanu, ziarist, directorul agenţiei ISROpress din Haifa; faptul că buletinul de ştiri editat de agenţie apare, de la o vreme, din cauza unui computer defect, în condiţii grafice nesatisfăcătoare, i-a dezamăgit pe cititorii pasionaţi ai acestui excelent buletin făcându-i să strige: domnu' Uly, bate rogu-te cu pumnu' în masă şi repară odată computerul cu pricina!

- Sst! E tabu!
- Ieri: "Porunca Vremii"; azi: "România Mare"
- Nedeea Burcă (şi nu numai ea) se întreabă: ce mai urmează?

Subiectul nu interesează

«De câte ori se întâmplă asemenea atacuri, precum distrugerea a 131 de monumente funerare la Cimitirul Giurgiului, iese un purtător de cuvânt şi dă asigurări – mai mult spre opinia publică internaţională decât spre cea locală – că nu este vorba de antisemitism. În această atitudine oficială – previzibilă, să spunem – e vorba de o inocentare a huliganilor, care nu ar nutri sentimente antisemite, ci ar fi nişte imaturi care nu îşi dau seama ce fac. Dar este implicit vorba aici şi de o judecată asupra societăţii româneşti, care – ni se spune – nu ar cunoaşte sentimentul josnic al antisemitismului, mai ales după 1989, condamnat public cu atâtea prilejuri, de atâtea instanţe! Nu e treaba poliţiei să judece asta. Şi oricum, decât să negăm boala, mai corect ar fi să o tratăm.

Societatea românească, după 45 de ani de comunism şi circa 20 de tranziţie, se trezeşte la o viaţă morală şi democratică, dar are încă de învăţat. Cum ar fi, de exemplu, despre pericolele antisemitismului. O conştiinţă vinovată face să preferăm în asemenea împrejurări tăcerea. Memoria marchează pogromul de la Iaşi şi holocaustul din anii 40, subiecte încă în bună măsură tabu. Nu văd mulţi cercetători să analizeze aceste episoade tragice, nici să scrie cărţi despre ce s-a întâmplat atunci. Când apar totuşi asemenea încercări, tăcerea le înconjoară imediat. Dezbaterile pe tema antisemitismului sunt mai mult decât anemice. Subiectul nu interesează... Găsesc aici o explicaţie a slabei reacţii printre intelectuali şi în mass-media la extrem de grava situaţie produsă la Cimitirul Evreiesc. Altfel oameni foarte iritabili, cu reacţie promptă, cu prezenţă de spirit, jurnalişti cunoscuţi şi persoane publice de referinţă, acum păstrează o tăcere inexplicabilă şi, cred, vinovată. În fond, atitudinea cercurilor intelectuale este asemănătoare cu cea a oficialităţilor (a poliţiei, cel puţin) în acest caz. Poate că societatea civilă s-a rătăcit, ducând prea multe războaie pentru cauze minore. Sau este prea divizată şi nu mai vede lucrurile importante.»

(Dintr-un articol de Stelian Tănase; în "Adevărul", Bucureşti 2008)

Paul Johnson a avut (din păcate...) dreptate

«Asistăm, în ultimul timp, la o recrudescenţă a antisemitismului. O spun cu toată convingerea şi îmi asum pe deplin răspunderea a ceea ce spun.

Încă din vară, prin iulie, paremi-se, scriam despre proliferarea ideologiilor de extremă dreaptă la noi, precum şi despre toată maculatura care „oferă pe tavă" „vinovaţi" de toate relele... Oricine îşi sacrifică maximum o oră din viaţă cercetând tarabele din centrul Bucureştiului şi câteva librării (slavă Domnului, nu chiar toate!) se poate „lămuri" deîndată cine a adus România în starea în care este... Fireşte, evreii... Din nou, evreii... Întotdeauna, evreii! Aşa scriu unele ziare – n-are rost să le numesc, ele fac de peste un deceniu deliciul tuturor nevolnicilor care (ce lucru minunat!) se simt, după citirea lor, mult mai „informaţi" şi, evident, mai „înţelepţi" decât înainte... Aşa spun şi o sumedenie de cărţi, cu inconştienţă criminală (vorba vine, inconştienţă!), scrise, traduse, puse în vânzare şi... cumpărate de atâţia „sărmani". Mie, personal, mi-a ajuns o singură jumătate de oră pentru a mă putea procopsi cu "Afacerea Israel şi Procesul Sionismului Israelian" (ale lui Roger Garaudy), cu "Argumentul antisemitismului şi maltratarea istoriei" (a lui Norman Finkelstein, „autorul best-seller-ului "Industria Holocaustului"), cu "Rolul evreilor în civilizaţie (Gustave Le Bon!) şi... am lăsat-o la urmă, „pour la bonne bouche", "Ofensiva Iudaismului asupra României" ("Războiul nevăzut" II), ediţia a III-a „revizuită şi completată"... carte „onorată" cu frumoase vorbe de laudă pe coperta a IV-a, apreciată *„pentru informaţia adunată, pentru onestitatea comentariului"* (subl. ns.) de însuşi Ion Coja... acelaşi Ion Coja... Vestitele "Protocoale" se epuizaseră de-acum, după cum am aflat de la cea care le vânduse... M-am oprit. N-aveam nici timp, nici bani de mai mult.

Aşa că, atunci când Cimitirul Evreiesc din Şoseaua Giurgiului a fost profanat, devastat cu bestialitate, n-am fost prea uimită. Ştiam de la (istoricul american) Paul Johnson (şi scrisesem în vară) că „unul din principalele învăţăminte ale istoriei evreilor este că atacurile verbale repetate sunt urmate, mai devreme sau mai târziu, de acte de violenţă fizică."

Mi-aş fi dorit din toată inima să

nu fi avut dreptate. Nădăjduiam că nu se va ajunge atât de curând... atât de departe.

Repet întrebarea pusă acum câteva luni: „Cine tolerează ilegalitatea?" Dacă făptuitorii acestei mârşăvii nu se tem (şi nu se tem!), cine trebuie să se teamă?! Pentru că acum mă întreb doar ce mai urmează?»

(Dintr-un articol de Nedeea Burcă; în "Realitatea Evreiască", Bucureşti 2008)

Ne-au scos ochii

Pe 27 octombrie a.c., la postul de televiziune OTV, vicepreşedintele Senatului, Corneliu Vadim Tudor, a afirmat că "în România nu a fost Holocaust... Evreii ne-au jefuit de ne-au scos ochii".

(Dintr-un articol de Alexandru Florian; în "Realitatea Evreiască", Bucureşti 2008)

Evreii noştri, stăpânii noştri?

Aşa se intitulează o rubrică mult citită din "România Mare". Pe vremuri, "Porunca Vremii" se ocupa zilnic de "demascarea" evreilor mai răsăriţi, în rubrica "Cine sunt şi ce vor".

Nimic nu se pierde. Dl. C.V. Tudor, directorul "României Mari", a învăţat lecţia. Iată un exemplu:

«Omul de afaceri Joseph Seroussi, de 75 de ani, este sudanez născut într-o familie de evrei. A venit prima oară în România şi a început aici afacerile în 1965. El petrece cam 9 luni pe an în România, restul în Israel, acolo unde este a doua lui casă. Imediat după evenimentele din decembrie '89, în 1990, Seroussi înfiinţează "J&R Enterprises" şi începe să cumpere foste întreprinderi de stat. Prima e "Ikos Conf" (Odorheiu Secuiesc), specializată în confecţii bărbăteşti, pe care dă 1,2 milioane de euro.

În '93-'94, Grupului i se alătură "Norada", tot în Odorheiu Secuiesc, şi "Serconf" din Botoşani.

"Nu fac nimic deocamdată cu terenurile pe care le am", explică Seroussi, fără a da detalii în legătură cu suprafeţele pe care le deţine şi zonele în care se află acestea. Problemele care s-au acutizat în 2007 l-au făcut să reducă motoarele businessului în care au fost investite, de-a lungul timpului, circa 110 milioane de euro. Seroussi a micşorat numărul de schimburi şi a redus producţia cu o treime, de la 1,5 la 1 milion de costume pe an.

Iată care este averea lui Seroussi în cifre:

• 3 fabrici: "Ikos Conf", "Norada" şi Serconf" (Botoşani).

• 4 magazine brandul Nr. 36, un outlet şi alte 27 magazine partenere.

• Lucrează în lohn pentru branduri precum Bruno Saint Hilaire. Pierre Cardin, Baumler, Statz, Marzotto.

• Exportă în Germania, Franţa, Marea Britanie.

• Salariul mediu al unui angajat al lui Seroussi este de 250 de euro.»

Conspiraţia sionistă

«... Pentru că trebuie să fim îndoctrinaţi cu ideea Holocaustului, istoricii români trebuie opriţi a spune adevărul, prin ameninţarea cu închisoarea. Iată ce se publica în anul 2001 pentru publicul român de către editura Hasefer, subvenţionată de către statul român: „Austriecii au fost mai răi decât germanii. Rolul pe care l-au jucat în Holocaust a depăşit orice proporţii raportat la numărul populaţiei... Românii, cu deosebire militarii ajunşi dincolo de Prut şi Nistru, nu s-au dovedit mai buni decît austriecii; chiar mai răi în anumite privinţe. Au avut loc pogromuri. Românii au jucat un rol major în invadarea Rusiei care, pentru ei, era de asemenea un război împotriva evreilor. În Basarabia şi Ucraina au omorât 200.000 de evrei. Evreii erau îngrămădiţi în camioane pentru vite, fără mîncare sau apă şi erau mutaţi dintr-un loc în altul, fără vreo destinaţie anume. După Germania şi Austria, românii au fost cei mai mari ucigaşi de evrei. Erau mai degrabă înclinaţi să folosească bătaia şi tortura, sau să violeze, ofiţerii fiind mai cumpliţi decât bărbaţii simpli, ei alegându-le pe cele mai drăguţe evreice tinere pentru orgii".

Minciuna este la ea acasă. Războiul României împotriva Rusiei nu era unul împotriva evreilor, ci avea ca miză deţinerea Basarabiei, răpită de către ruşi tot în 1940, iar deportările evreieşti din Ucraina vizau o populaţie ostilă armatei şi administraţiei româneşti. Nu vom insista asupra acestei conspiraţii sioniste de culpabilizare a poporului român, vrem însă să amintim că principalul substrat al acesteia are două filoane centrale: ura evreiască tradiţională împotriva românilor (care au încercat să se opună dominaţiei economice şi sociale) şi revendicarea de despăgubiri băneşti sau imobiliare..»

(Dintr-un articol în "Tricolorul", oficiosul Partidului România Mare, Bucureşti 2008)

Susţine că este urmaşul lui Ştefan cel Mare. Şi vrea să devină preşedintele României

«Cornel Cernoschi, moldoveanul în vârstă de 29 de ani, din Dorneşti, Suceava, care anul trecut a revendicat Moldova pentru incredibilul motiv că ar fi urmaşul domnitorului Ştefan cel Mare, are gânduri mari. Vrea cu orice preţ să-l dea jos pe Traian Băsescu de la câr-

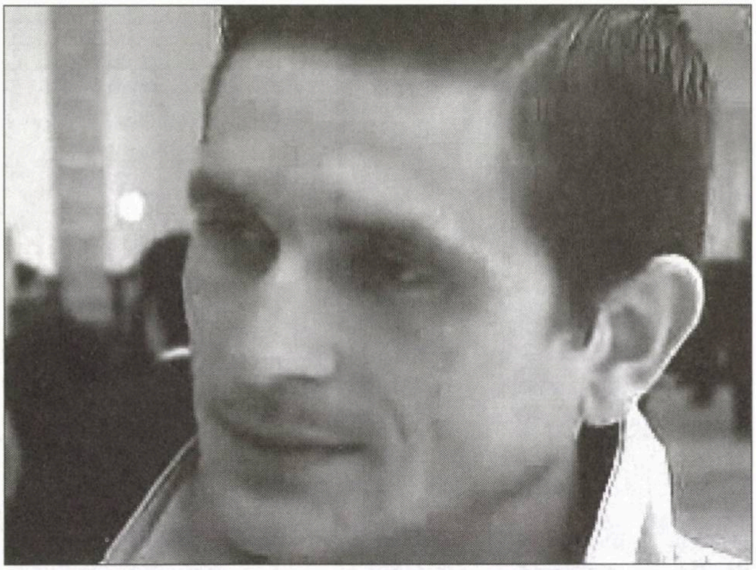

Cornel Cernoschi

ma ţării şi să se instaleze confortabil în locul acestuia, în fotoliul de preşedinte. Până când îşi va vedea visul cu ochii, procesomanul se luptă din răsputeri cu autorităţile: a dat în judecată Biroul Electoral Central, care i-ar fi refuzat dreptul de a candida pentru un loc în Camera Deputaţilor.

Că bărbatul, un obişnuit al magistraţilor şi al sălilor de judecată, ţinteşte direct la vârf, în înaltele sfere politice ale României, o dovedeşte chiar "palmaresul" său, deloc de neglijat, dobândit în lupte grele cu cele mai importante instituţii ale statului. În mai puţin de un an, Cernoschi, preşedintele Uniunii Persoanelor care nu Votează din România, şi-a ales numai victime cu ştaif: Guvernul, Senatul, Camera Deputaţilor şi chiar Preşedinţia, instituţii pe care le-a târât, pentru diverse motive, în instanţă.

Un loc special pe "lista neagră" a moldoveanului îl ocupă însă preşedintele Băsescu, pe care îl vrea jos din fruntea ţării. "Un singur om îmi stă în cale: Băsescu. Omul ăsta nu vrea să înţeleagă că eu sunt adevăratul preşedinte. Următorul pas e demiterea lui. O să fac o acţiune de masă. L-am rugat cu frumosul să-şi dea demisia. Poate credeţi că e o glumă, dar vreau biroul lui Băse!", a tunat Cornel Cernoschi. Până una-alta, cel care s-a autointitulat "moştenitorul Moldovei" i-a lăsat un moment de respiro lui Băse şi şi–a concentrat atenţia asupra Biroului Electoral Central, pe care îl consideră principalul vinovat că el, ruda domnitorului Ştefan cel Mare, nu ar fi fost lăsat să candideze pentru Camera Deputaţilor.

"Pe ultima sută de metri, Biroul Electoral mi-a respins candidatura pentru că nu aş fi îndeplinit toate condiţiile cerute de lege. Ca urmare, i-am dat în judecată, chiar dacă nu am prea multe şanse", a adăugat Cornel Cernoschi.

Anul trecut, Cernoschi a reuşit să-i lase cu gura căscată pe magistraţii bucureşteni, când a cerut Moldova. Pentru a-şi susţine acţiunea, el s-a folosit de cea mai cunoscută frază atribuită domnitorului Ştefan cel Mare: "Moldova n-a fost a mea, nu e a voastră, ci a urmaşilor voştri şi a urmaşilor urmaşilor voştri". Dacă, prin absurd, ar fi câştigat, bucovineanul ar fi vrut să mute capitala la Iaşi sau la Suceava.»

(Dintr-un reportaj de Cosmin Torr; în "Libertatea", Bucureşti 2008)

A fost căsătorită cu un musulman. Dar i-a trecut.

«Prima soţie a lui Fadi Nasri, româncа Simona Marin, în vârstă de 34 de ani, a povestit presei britanice despre căsnicia plină de violenţe alături de bărbatul condamnat la închisoare pe viaţă pentru angajarea unor asasini plătiţi care s-o ucidă pe cea de-a doua soţie a sa, Nisha Patel, informează "Sunday Mirror". Simona a povestit cum Nasri, la începutul relaţiei fermecător şi galant, a devenit extrem de violent şi posesiv atunci când s-au căsătorit. Cei doi s-au cunoscut în 1993, în faţa restaurantului de la Londra în care lucra Simona. Cuplul s-a mutat în apartamentul lui Nasri după numai două săptămâni de relaţie, cei doi logodindu-se după o lună. Violenţele au început chiar din noaptea dinaintea nunţii, când Fadi a aruncat cu un ceas în Simona, după ce aceasta a mers la apartamentul lui pentru a-i călca o cămaşă pentru ziua nunţii. Bărbatul şi-a ieşit din fire, spunând că poartă ghinion ca mireasa să-şi vadă mirele înaintea nunţii. Bărbatul era nesigur de fidelitatea româncei şi făcea scene de gelozie în public dacă i se părea că aceasta se uită la alt bărbat. El o obliga pe femeie să se uite în podea când mergeau cu maşina şi nu îi dădea voie să se uite pe geam. Nasri a fost pe cale de a o ucide pe Simona, încercând să provoace un accident de maşină, pentru că i s-a părut că aceasta s-a uitat pe geam. "A început să conducă cu peste 150 de kilometri la oră, trecând pe roşu. L-am implorat să oprească şi ţipam la el că ne va omorî pe amândoi. Când a oprit, a aruncat cu o ladă în mine ca să nu fug", a explicat Simona. Cei doi au divorţat în 1996, când Fadi a aruncat-o pe Simona în stradă şi i-a vândut hainele şi bunurile. El i-a cerut 1.000 de lire sterline pentru a-i

acorda divorțul, iar femeia i-a dat banii pentru a scăpa de el.»

(Dintr-o relatare de Dana Aramă; în "Cancan", București 2008)

Regele Mihai are un fiu?

Informația a apărut pe piață anul trecut, în cartea autobiografică a lui Dieter Stanzeleit intitulată "Regina pierdută". Oficial se știe că regele Mihai are cinci fete. Informațiile din volumul menționat mai sus se bazează pe documente foarte interesante, care arată că Mihai are și un băiat, dintr-o căsătorie ținută secretă. Surprinzător este faptul că, deși a trecut exact un an de la apariția cărții, nimeni nu a negat veridicitatea celor spuse acolo. Deci: Dieter Stanzeleit este fiul regelui Mihai?

Conform cărții, în 1937 Casa Regală a României hotărăște să unească destinele lui Mihai, fiul regelui Carol al II-lea, cu o fată provenind din Casa Regală a Angliei. Este aleasă Nerissa Bowes-Lyon, rudă de sânge a reginei Elisabeta a Angliei, așa cum o cunoaștem astăzi. Între timp, Nerissa, care avea atunci 18 ani, vine în România, rămâne însărcinată cu Mihai, care avea 17 ani, și se ia hotărârea ca tinerii să se căsătorească în secret, ceea ce se și întâmplă pe 7 septembrie 1939, la Azuga. De ce în secret? Inițial Casa Regală dorea să lege o alianță trainică cu Anglia pentru ca România să rămână neutră în conflagrația care se prefigura. Dar în 1939 Hitler era prea puternic și, de frică să nu îl supere o alianță româno-engleză pe față, căsătoria lui Mihai cu Nerissa a fost discretă. La fel de discrete au fost nașterea și botezul copilului rezultat din relația celor doi prinți. Micuțul a primit numele Nicolae Vasile de Alba Iulia, după titulatura tatălui său, Mihai Voievod de Alba Iulia. Mama și copilul sunt trimiși la Săvârșin,

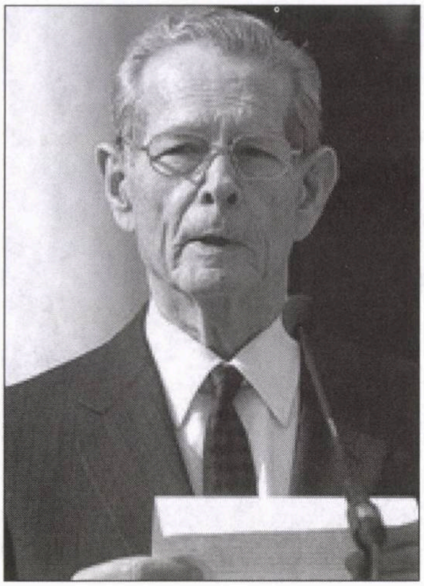

Regele Mihai

pentru a nu afla de ei Germania nazistă, care începuse să ocupe toată Europa. Pe 25 august 1944, Nicolae Vasile și mama lui sunt arestați de Gestapo și duși în Germania, la cartierul general al lui Hitler, în Wolfsschanze, Prusia de Est. Hitler, prin intermediul Nerissei Jane Irene Bowes-Lyon, membră a casei regale engleze, și a! fiului ei, Nicolae Vasile, a dorit să-l influențeze pe premierul britanic Churchill pentru încheierea unui acord de pace separat cu Germania. Descoperind în scurt timp imposibilitatea unui șantaj, a ordonat executarea Nerissei. Fiul acesteia, Nicolae Vasile, a fost eliberat în ianuarie 1945.

Atunci i-a fost încredințat pentru îngrijire unei anume Irma Stanzeleit, o femeie din provincia germană Schmatzin. La vârsta de 6 ani, Nicolae Vasile a primit o nouă identitate: Dieter Stanzeleit.

Dieter a crescut, a devenit un reputat violonist, s-a căsătorit, a făcut doi copii. În tot acest timp el a știut cine este, dar a tăcut. Între timp, regele Mihai s-a căsătorit cu Ana de Bourbon-Parma, cunoscută și sub numele de regina Ana a României, și a avut cinci fiice.

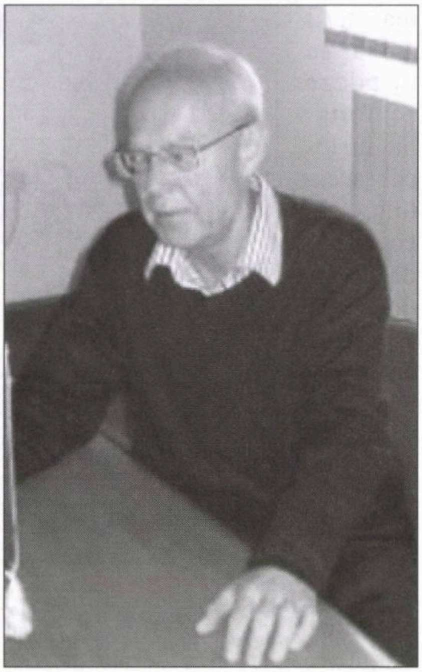

Dieter Stanzeleit: o fi? n-o fi?

În 1994, Dieter vine în România și începe să-și caute originile prin documente. Află că și Securitatea știa cine este Dieter Stanzeleit și că îl urmărea încă din 1978, conform unui document semnat de Mihai Pacepa. Nefiind un om sărac, după cum ne-a declarat, Dieter a reușit să strângă suficiente dovezi, din toată Europa, care să facă lumină asupra trecutului său. La final, Dieter Stanzeleit scrie: "Majestate, Tată! Într-un moment decisiv al triumfului tău ai avut încredere în Bodnăraș (fost ministru comunist al forțelor armate – **n.r.**). S-au petrecut nenorociri incomensurabile, fără limite, chiar pagube, parțial ireparabile. Știu că ai suferit profund în urma morții soției tale iubite și a pierderii fiului tău, probabil că suferi și azi. Totuși, prin pasivitate nu se poate repara nimic. Depinde de tine să transformi nefericirea și tristețea, nemaiînchizându-te față de tot ce ți-a rămas din timpul în care ai fost rege, față de fiul tău legitim, pe care l-ai avut împreună cu Nerissa, prima ta soție și regină neîncoronată. (...)

Cu dragoste, Dieter Stanzeleit, alias Nicolae Vasile, fiul tău și al reginei tale pierdute Nerissa".

Cancanuri...

...din viața vedetelor de toată mâna întâlnim pretutindenea, după cum pretutuindenea s-a vorbit în luna din urmă despre "bomba" nr. 1 în domeniu, adică divorțul dintre prezentatoarea TV **Mihaela Rădulescu** și **Elan Schwartzenberg,** om de afaceri israelian. Un reportaj din "Click" ne ajută să înțelegem ce s-a întâmplat în căsnicia cuplului:

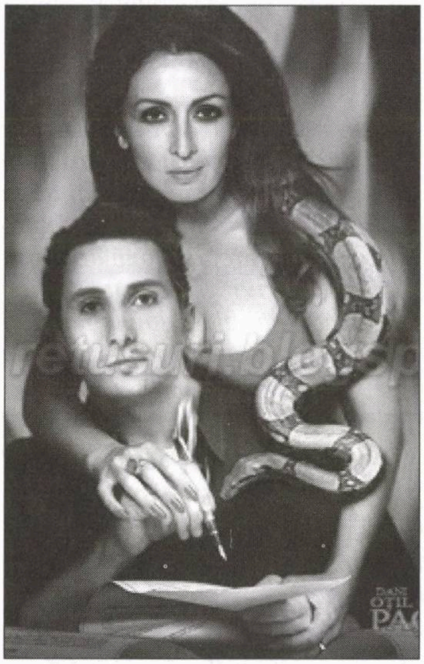

Mihaela Rădulescu și noul ei prieten, Dani Oțil

«Din momentul în care au "aruncat" în presă bomba că divorțează, Mihaela și Elan au făcut tot posibilul să ascundă opiniei publice adevăratele cauze ale rupturii.

Vestea a șocat în asemenea măsură, încât mulți au speculat atunci că divorțul dintre Mihaela și Elan ar fi unul formal, o lovitură de imagine, regizată chiar de vedetă.

Un alt moțiv de divorț speculat de presă s-a referit la ambițiile Mihaelei de a regiza primul ei film, idee deloc pe placul lui Elan, care, spun gurile rele, nu a vrut în ruptul capului să-i finanțeze soției sale acest proiect.

Invitată la emisiunea "Profesioniștii" (moderată de Eugenia Vodă și difuzată la TVR 1), vedeta a demontat, însă, toate aceste supoziții, mărturisind în premieră, la zece zile de la pronunțarea divorțului, de ce a pus capăt mariajului. „Adevăratul motiv pentru care am decis ca fiecare să meargă pe drumul său a fost că nu mai formam o pereche, eram doar un cuplu". Vedeta a lăsat să se înțeleagă totodată că, în ultima vreme, s-a simțit tot mai des neglijată de fostul soț, motiv pentru care a decis că este mai bine să-și trăiască viața decât să ajungă să-și înece amarul în băutură sau să cadă în depresii.

"Am ajuns la înțelepciunea să trăiesc mai mult pentru mine, decât pentru alții. Am văzut multe femei care și-au găsit refugiul în alcool sau au ajuns până la depresie. N-am făcut niciodată o depresie și nici nu vreau să fac așa ceva vreodată", a adăugat Mihaela.

Mihaela a mai dezvăluit și alte amănunte inedite din viața ei. Iată câteva dintre declarațiile făcute în emisiunea de la TVR1:

- *"Cred că semăn foarte mult cu bunica mea, Nuți. Ea a avut nu mai puțin de cinci mariaje. Eu, doar trei".*
- *Practică parașutismul. Ultima dată când a sărit cu parașuta a fost la Strejnic, în urmă cu câteva zile. "Atunci când sari nu te gândești decât la supraviețuire, la nimic altceva. Eu știu însă exact unde trebuie să aterizez!".*
- *A trecut la iudaism pentru fiul ei Ayan. "În viața mea nu am avut, practic, o religie. Am trăit în comunism, nu am avut o relație cu Dumnezeu. Ai mei nu mă duceau la biserică. Când am trecut la iudaism am făcut-o pentru Ayan. Am dat examen pentru asta cu 3 rabini".»*

■ Mihaela ca Mihaela, dar, cu ocazia divorțului, presa a pus reflectoarele și pe soțul cu pricina. Iar uneori s-a repezit la gâtul lui, făcându-l de "bărbat de mămăligă"; așa cum a procedat ziarul "7 Plus". Extrase:

«Miercuri, toata lumea a văzut cu uimire cum soții Schwartzenberg sosesc la Judecătorie în aceeași mașină și intră la proces ținându-se de mână, surâzători, ca doi porumbei fericiți. Deși Răduleasca era îmbrăcată în negru, atmosfera era mai degrabă de nuntă, decât de divorț.

La nici o oră de la pronunțarea sentinței de desfacere a căsătoriei (16 și 4 minute), Elan Schwartzenberg a trimis prietenilor săi următorul mesaj: "Tânăr și neliniștit, milionar excentric, am demonstrat că fac copii frumoși, proaspăt divorțat, sufăr de singurătate... Aștept provincia!" Era încununarea unui spectacol de prost gust, regizat amatoristic și jucat de ambii "actori" cu foarte multă ipocrizie. Atunci când Elan Schwartzenberg a anunțat divorțul, toată lumea și-a imaginat că se comportă ca un bărbat adevărat: nu mai merge căsnicia așa că divorțăm. Imediat, Mihaela Rădulescu a preluat conducerea întregii povești. Schwartzenberg, hipnotizat, a lăsat-o să preia inițiativa. Răduleasca a profitat de situație și a dat interviuri fluviu, a apărut pe la emisiuni TV și a intervenit telefonic, impunându-și punctul de vedere. Povestea trebuia să se încheie cu o mare minciună: soții despărțiți rămân prieteni buni, se duc de mână la Tribunal și pleacă împreună, surâzători, după pronunțarea sentintei. Erau atât de "fericiți", încât Schwartzenberg și-a condus mașina aiurea și a rămas fără permis. Asta e varianta pentru naivi.

Atunci când rupi o relație bazată pe iubire clocotitoare (cum susți-

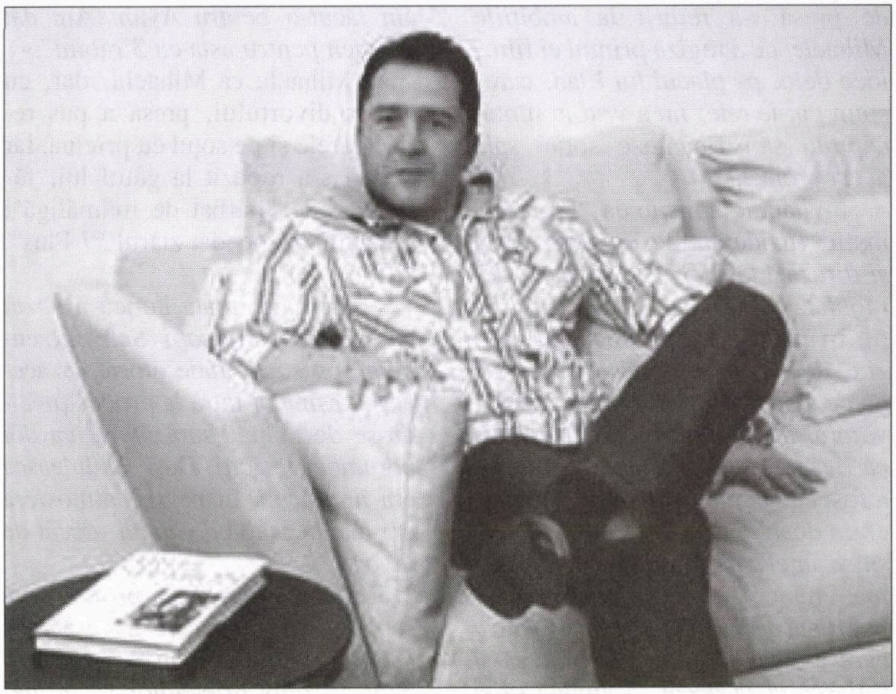

Elan Schwartzenberg: mămăliga nu explodează?

neau cei doi, într-o vreme) se lasă cu durere, răni și supărare, nicidecum cu rânjete satisfăcute și glume fără perdea, cum sunt cele afișate de Răduleasca în ultimele săptămâni. Pe de altă parte, când un bărbat ajunge să se despartă de nevastă în condițiile în care presa scrie că ea iubește pe altul, nu mai poate fi vorba de prietenie, ci de silă și răceală. Dar, ca orice bărbat care-și lasă femeia să facă din el fix ce vrea, Elan a intrat în acest joc ieftin, asistând în tăcere la declarațiile mirobolante pe care le făcea Răduleasca.

"Miliardar excentric", "domnul Mihaela Rădulescu" era zmeu la restaurant, la întâlnirile de afaceri sau la vânătoare, în schimb, acasă, papucul nevestei era vizibil tocit de cât îl călcase pe ceafă, umilindu-l până la starea de mămăligă sleită. În aceeași zi în care a avut loc divorțul, un "săptămânal de moravuri ușoare" (ce potriveală!) o acuza pe Mihaela Rădulescu-Bănică-Schwartzenberg (40) că a petrecut, recent, o noapte fierbinte cu prezentatorul TV Dani Oțil (28), într-un castel din nordul patriei. Probabil că Elan a citit povestea dimineața, la cafea, și a fost înduioșat până la lacrimi, de aceea și-a luat nevasta drăgăstos de mânuță, și a condus-o prietenește la Judecătorie. Dar cine mai ia în serios, în ziua de azi, telenovelele de doi bani, la fel de frivole ca mesajul trimis de Elan amicilor săi?

Concluzia care se impune: Elan s-a comportat ca un bărbat de mămăligă. Iar Mihaela Rădulescu, având în spate experiența ei de "show-woman" a dominat întreaga poveste și, ca imagine, a câștigat, la scor, divorțul.»

■ "Inimă de țigan"? Nimic. "Lacrimi de iubire"? Fleacuri. "Regina"? Manses. Se pare că telenovela menită să arunce în aer toate recordurile de rating (audiență) îl are ca protagonist pe președintele Statului. Știrea ne-a furnizat-o Bogdan Tiberiu Iacob, de la "Cancan", care scrie:

«În cel mai deplin secret, șefii trustului Intact pregătesc o lovitură dibace de imagine locatarului de la Cotroceni, programată să se desfășoare pe tot parcursul anului viitor. Astfel, potrivit unor surse bine informate din televiziunile familiei Voiculescu, Antena 1 va lansa, în

Protagonistul telenovelei: un marinar cam bețiv, certăreț, pișicher, afemeiat

debutul anului viitor, un serial genul "comedy romance", al cărui erou va fi un marinar cam bețiv, certăreț, pișicher, afemeiat, genul "câte o femeie în fiecare port" etc. Serialul nu are un nume stabilit, dar se estimează că va fi ceva pe formula "Femeile/fetele marinarului". Potrivit acelorași surse, va fi, mai mult ca sigur, cel mai costisitor serial de după Revoluție, cuprinzând o distribuție cu nume foarte grele, încă nefinalizată în acest moment, decoruri spectaculoase și filmări în locații exotice de peste hotare (mări, insule, porturi ș.a.m.d.). Deși mai-marii trustului nu au lăsat până acum să transpire, în relația cu realizatorii, intenția de a-l persifla pe Băsescu în chiar anul electoral, coincidența de date e prea mare pentru a o considera întâmplătoare. Rămâne de văzut dacă serialul îi va face rău sau bine lui Băsescu, reacția publicului fiind, în asemenea situații, greu de anticipat 100%. Cel puțin într-un caz asemănător, marinarul de la Cotroceni a avut de câștigat: e vorba de presiunile făcute de fostul premier Adrian Năstase pe lângă producătorii emisiunilor grupului "Vacanța mare" pentru a nu mai fi bășcălit, lucru care s-a și întâmplat. Numai că reorientarea bășcăliei grupului către Traian Băsescu i-a sporit acestuia popularitatea și l-a ajutat să recâștige mai ușor primăria Capitalei, trambulina spre Cotroceni.»

■ Unde te căsătorești tu, dacă faci parte din lumea VIP-urilor și vrei să schimbi inelele de nuntă într-un loc mai *altfel*, mai exotic și eventual mai *magic*? La Paris, la Veneția, la Las Vegas? **Cristian Brancu** și **Oana Turcu,** prezentatorii emisiunii "Confidențial" de la postul de televiziune Antena 2 din București și-au unit destinele în Israel. Însoțiți de părinți, nași, plus câțiva prieteni f. f. apropiați, cei doi au făcut cununia civilă la Consulatul Român de la Tel Aviv (acolo unde stai la coadă pentru fel de fel de acte); cununia religioasă s-a desfășurat la Biserica Sf. Gheorghe din Ierusalim. Masa – la (firește) un restaurant românesc. Unii vorbesc de "Mamaia", alții de "Paul"...

Cununia religioasă

■ Toată lumea glumește, da, e-adevărat, dar uneori glumele astea costă scump. O știm cu toții, din experiența noastră de viață. A învățat-o și realizatorul de televiziune **Mircea Badea:**

«O glumă făcută la Antena 1 de către realizatorul Mircea Badea a primit o replică de-a dreptul mafiotă în revista "România Mare", demonstrând încă o dată că C.V. Tudor are mai puțin simț al umorului decât procente în sondaje.

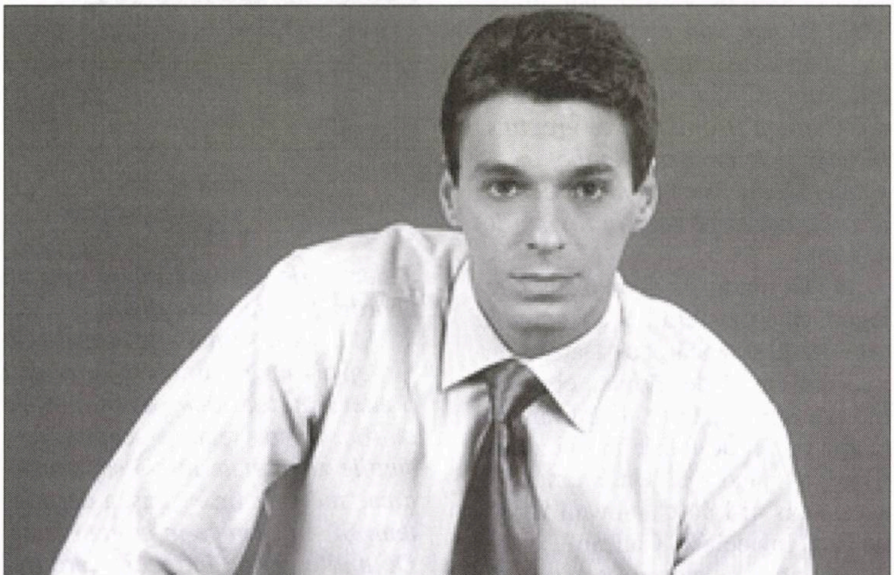

Mircea Badea: lasă-te, dom'le, de bancuri...

C. V. Tudor

Zilele trecute, Mircea Badea a glumit pe seama liderului PRM, susținând că acesta ar avea oarece dotări masculine sub medie. Bășcălia realizatorului s-a dorit o replică la afirmațiile lui Vadim, anume că directorul Antenei 2 ar fi alcoolic. Numai că peremistul nu a gustat gluma și a trecut la amenințări mitocănești: "Îi vom arde un upercut la pateu și o castană la occipital când o să-i fie lumea mai dragă. Măi, Badea, stai cuminte, puștiule, că e foarte urât ce faci. Ai o mamă bătrână. Ai o soră. Ai o prietenă, Carmen Brumă. De ce vrei tu să le expui la riscuri? Reține că îți spunem toate astea cu simpatie", se afirmă, negru pe alb, în revista lui Vadim.»

■ Din rândurile de mai sus înțelegem că atmosfera de la București este destul de încărcată. Dar nu numai din cauză de glume, ci și din motive mai prozaice. Cum ar veni teama de fel de fel de indivizi care ți-au pus gând rău. Un exemplu în acest sens ni-l dă cântăreața **Cristina Rus.** În același "Cancan", citim:

«Când vine vorba de siguranța personală, Cristina Rus pare să nu facă rabat de la nimic. Blonda și-a câștigat dreptul de a umbla înarmată în urmă cu aproape cinci ani. Pe vremea aceea, când tranzacțiile nu se făceau prin bănci, cântăreața umbla cu banii încasați pe spectacole, de regulă sume destul de mari, în geantă. Teama că într-o zi va fi atacată și jefuită a determinat-o să-și cumpere un pistol Winchester de 9 mm, pe care, de atunci, îl poartă cu ea oriunde merge. În plus, nu puține au fost incidentele

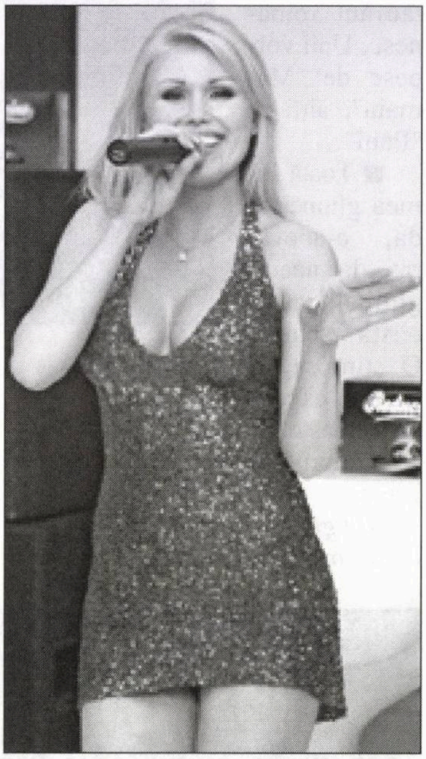

Cristina Rus:
cu revolverul după mine

generate de fanii pătimași care au abordat-o în repetate rânduri.

"Am vrut să mă simt cât de cât protejată, iar în timp am dezvoltat o adevărată pasiune pentru armele de foc. Când vreau să scap de tensiunile acumulate într-o săptămână grea, merg la tir cu gașca de prieteni. Și sunt din ce în ce mai bună. De multe ori ne întrecem care țintește mai bine si sunt destul de sus în clasament", ne-a declarat mândră Cristina.»

■ ...Dar să ne întoarcem nițel la Mihaela Rădulescu, fiindcă avem noutăți: *«Prezentatorul matinalului de la Antena 1, Dani Oțil, a declarat pentru revista "Playboy" că este dispus să facă amor cu iubita sa, Mihaela Rădulescu, în prezența unei ziariste, pentru a ajuta presa să scrie, în sfârșit, în cunoștință de cauză despre viața lor sexuală.*

Persoana pe care o vor accepta ca martor la actul lor sexual nu va avea voie să facă înregistrări audio sau video. Sătul de speculațiile apărute în presă pe tema relației lui cu Mihaela Rădulescu, prezentatorul matinalului de la Antena 1, Dani Oțil, a decis să facă "lumină" în această privință, într-o manieră absolut uluitoare. El a declarat revistei "Playboy" că este dispus să pună în scenă o fantezie șocantă, pentru a-i ajuta pe jurnaliști să se edifice asupra vieții lui sexuale. Mai exact, Dani a mărturisit că, din dorința de a beneficia de "o recenzie pe bune", va demara o campanie prin care să aleagă o ziaristă care să-i asiste pe el și pe Mihaela în timpul unui act sexual. Jurnalista aleasă să vadă cu ochii ei cum se consumă propriu-zis amorul dintre el și Mihaela va avea dreptul strict la "observație participativă", neavând voie să înregistreze momentele respective nici pe suport audio, nici video. "Așadar, fetelor, doamnelor, domnișoarelor, propun să alegeți o colegă mai arătoasă, cu ceva experiență de viață, deschidere la minte și penel la scris. Promit să o primesc în casă, să o tratez cu respect, colegialitate și un ceai verde care să îi tonifice gândurile și simțurile cât timp noi facem extrema și nemaivazuta treabă de care se interesează tot jurnalistul.»

Decese

Paul Niculescu-Mizil (85), om politic, fost membru în Comitetul Politic Executiv al CC al PCR, mi-

nistru al Finanţelor, al Învăţământului şi, în anii '80, preşedintele Centrocoop; spirit democrat şi, era să zicem, cu adevărat internaţionalist, s-a bucurat de simpatia intelectualilor evrei cu care a colaborat. În 1990, după ce fusese arestat, împreună cu ceilalţi lideri ai partidului, judecat şi condamnat, revista "Minimum" a publicat o declaraţie a câtorva scriitori şi ziarişti din *alia* care şi-au manifestat solidaritatea cu el.

C-tin Ticu Dumitrescu, preşedintele Asociaţiei foştilor deţinuţi politici din România; unul din protagoniştii antisemitismului româ-

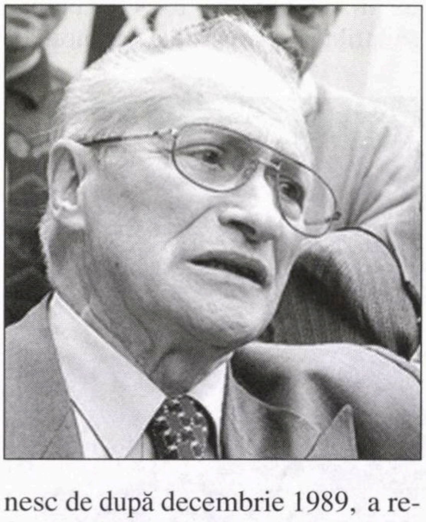

nesc de după decembrie 1989, a refuzat primirea în Asociaţie a foştilor deţinuţi politici de origine evreiască.

Valentin Taşcu (64), critic literar, editor; Cluj-Napoca, România.

SEMNAL

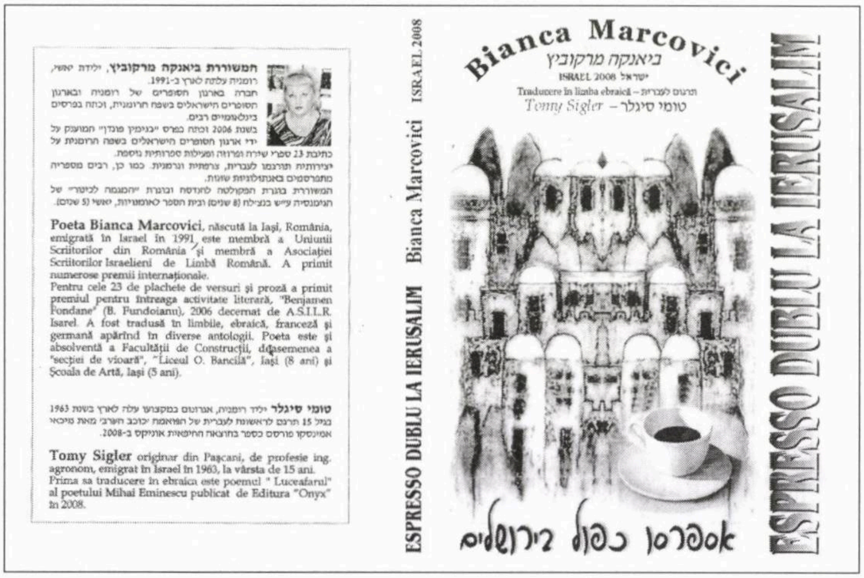

A apărut la Haifa noua plachetă de poezii

ESPRESSO DUBLU LA IERUSALIM

a cunoscutei poete Bianca Marcovici, Ana Blandiana Israelului.
Ediţie bilingvă româno-ebraică.
Traducere în ivrit: Tomy Sigler,
traducătorul "Luceafărului" lui Mihai Eminescu.

●

Adrese: P.O.BOX. 3144, HAIFA, 31032
Blog: http://wxwx.wordpress.com
e-mail:bianca_marcovici@yahoo.co.uk

●

Costul cărţii (inclusiv expediţia): 45 de şekeli

Între armă şi armă

Pentru mine vara e mereu vară
nu număr anii, nu număr banii,
nu negociez
lumina lunii,
negoţ aruncat peste umărul tânăr
nu întorc cuvintele pe dos
construind sau furând cuvinte
puse în slogane,
nu ascult sfaturile altora,
încăpăţânaţii,
doctori în filozofii mărunte.

îi privesc în ochi o singură dată
şi oftez ştiindu-i doar
de la prima privire
chiar dacă fumul de ţigară
ceaţa uşoară le acoperă pălăria.
veri prelungite sub tirul katiuşelor
tratate de pace intră în vigoare
chiar acum
între armă şi armă
între terorism şi omenie.

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Obama, omul surprizelor?

Majoritatea colegilor mei de liceu, prin anii '60, erau copii de politicieni. În zilele de iarnă sau în cele ploioase, când nu puteam să ieșim în curtea școlii pentru a juca "fotbal la canal" – un joc în care, respectând foarte aproximativ regulile fotbalistice, încercam să strecurăm o piatră printre zăbrelele canalului, petreceam recreațiile discutând... politică. Numele lui Urho Kekkonen (pe atunci prim-ministru al Finlandei) sau al lui Sirimavo Bandaranaike, prim-ministru al statului Ceylon, azi Sri Lanka, faceau inițial subiectul conversațiilor noastre pentru că sunau ciudat, însă în focul discuției se ajungea și la păreri politice mai serioase.

Poate din această cauză am crescut cu pasiunea politicii, pe care o am și azi. Mai mult chiar, după anii petrecuți în Statele Unite, am devenit destul de circumspect în materie de previziuni în acest domeniu. Totuși s-a întâmplat ca opiniile pe care le avansam din când în când să se dovedească până la urmă inspirate. Astfel, am reușit să prevăd destul de devreme că Obama avea mari șanse de a deveni președintele SUA. Ba chiar, urmărindu-i traiectoria, de la discursul-cheie pe care l–a ținut la convenția democrata din anul 2004 și care l-a propulsat pe orbită ducându-l la Casa Albă și până la alegerea sa din noiembrie 2008, am crezut că voi fi capabil să ghicesc la ce gen de președinție se putea aștepta lumea în cazul lui Obama. Ei bine, parcă pentru a contrazice tot ce am scris în rândurile de mai sus, s-a dovedit că așteptările mele – și în special ale comunității politice americane – au fost contrazise de realități.

Spre deosebire de candidații deveniți "președinte-ales" din trecut, Obama nu a părăsit scena pentru a se relaxa câteva zile după doi ani de campanie electorală, înainte de a fi "investit" la 20 ianuarie. Din contră, până la data când scriu aceste rânduri, el a depășit recordul național de conferințe de presă, a obținut cel mai ridicat indice de popularitate în faza politică în care se află, iar desele sale apariții în fața mass-mediei se pare că au reușit să liniștească Wall Street-ul într-o asemenea măsură încât, fără motive economice aparente, bursa a făcut niște progrese importante în situația economică dezastruoasă de azi.

Se pare chiar că aparițiile de "bun augur" ale lui Obama la TV sunt în mare măsură comandate direct de către Wall Street-ul disperat de aparițiile de "rău augur" ale lui Bush, cu care au fost obișnuiți americanii în ultimele luni.

Faptul că Obama nu a plecat în Caraibe sau în Hawai cu familia, așa cum obișnuiau alți președinți-aleși, nu este un amănunt oarecare, ci un simbol. Și de aici, surprizele curg. Toate ipotezele considerate de "bun simț" sau "de așteptat" în legătură cu acțiunile noului președinte au fost una câte una contrazise de fapte, lăsându-i pe "experți" cu gura căscată.

Unii s-au așteptat la o președinție "foarte" de stânga, Obama fiind considerat în campanie drept "cel mai liberal" dintre senatorii americani. Și deodată se anunță că Obama îl va păstra la Pentagon pe Bob Gates, actualul ministru al lui Bush. Și că Hillary Clinton, vitirolica lui adversară din alegerile preliminare, cea care a strigat în campania electorală: "Rușine, Barack Obama!", se va instala în ianuarie la Foggy Bottom (Departamentul de Stat).

De echipa economică, ce să mai vorbim? Paul Volcker, un octogenar care a condus Banca Federală în timpul lui Reagan, sau Timothy Gaithner, liderul bursei New-Yorkeze, sau Larry Summers, fostul rector de la Harvard, căruia, alături de protectorul său, Robert Rubin, i se atribuie prosperitatea economică

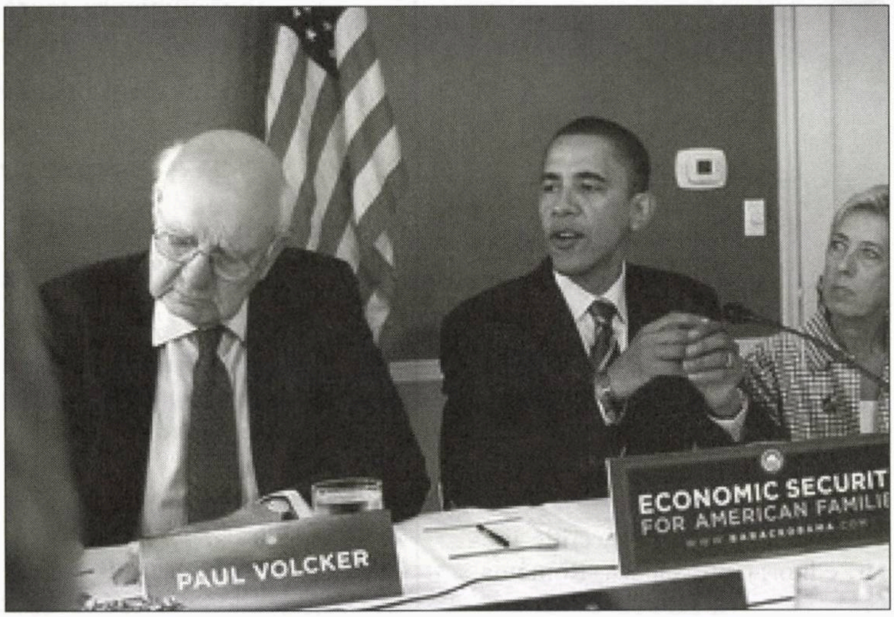

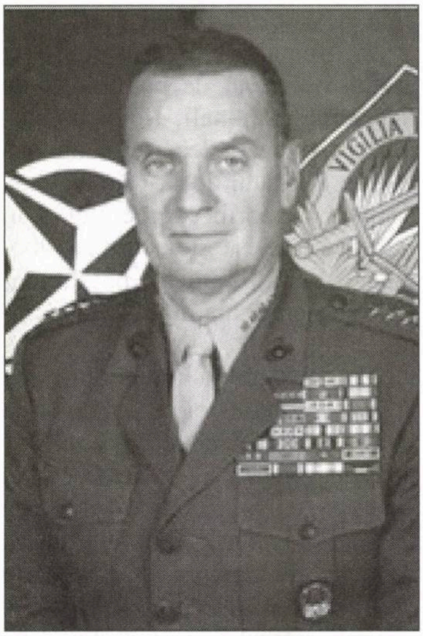

Gen. Jim Jones

fără precedent şi senzaţia generală de "dolce farniente" din timpul administraţiei Clinton. Jim Jones, un faimos general în retragere, fără culoare politică, va prelua funcţia de consilier pentru Securitate Naţională. De amintit că Jones n-a crezut niciodată că Irakul ar avea arme de distrugere în masă.

Vom discuta pe viitor mai pe larg despre cabinetul lui Obama. Până în prezent însă o linie clară se conturează deja. Bazat pe precedente, cine s-a aşteptat ca Obama să-şi recompenseze prietenii şi susţinătorii din campania electorală cu posturi grase în adminsitraţie, a dat greş.

Cine s-a aşteptat să-şi umple cabinetul cu negri, deoarece el însuşi este negru, a dat greş.

Şi un subiect foarte aproape de inima noatră: cine s-a aşteptat la numiri care ar putea fi privite drept potrivinice comunităţii evreieşti sau Israelului, a dat greş. Un prieten mă întreba deunăzi într-un e-mail: "eşti sigur că Obama nu este evreu?". Pentru că într-adevăr, începând cu Rahm Emanuel, consilierul său principal de la Casa Albă, şi continuând cu sus-numiţii Volcker, Gaithner şi Summers, ca şi o mulţime de alte numiri la nivele inferioare, administraţia Obama apare ca un grup în care evreii sunt mai numeroşi decât în orice administraţie precedentă. Aceasta (din păcate, aşa ne spune experienţa) nu este neapărat o garanţie pentru o atitudine pro-Israel; în aceeaşi măsură însă, e greu de presupus că ar putea duce la o atitudine anti-israeliană. Şi apoi să vedem ce zic "ceilalţi". Preşedintele Institutului Arab American, James Zogby, îşi linişteşte coreligionarii: "Fireşte că Obama este un suporter puternic al Israelului. Dar câţi dintre congressmanii americani nu sunt?".

Ayman al-Zawahiri, nr. 2 din Al-Qaeda, protestează că presa americană şi cea europeană l-au sprijinit în mod nedrept pe Obama, un negru... trădător al neamului său. Într-adevăr, alegerea lui Obama reprezintă o lovitură, cel puţin psihologică şi cel puţin pentru moment, dată teroriştilor de pe mapamond. Cum vor putea ei să-şi îndeplinească planurile de recrutare pe viitor când simbolul imperialismului, America, a ales în mod liber un negru cu numele de Hussein? Probabil că din birourile luxoase din Arabia Saudită şi până la corturile din deşert, şefii organizaţiei Al-Quaeda îl plâng pe George Bush, un "duşman pe care te poţi baza".

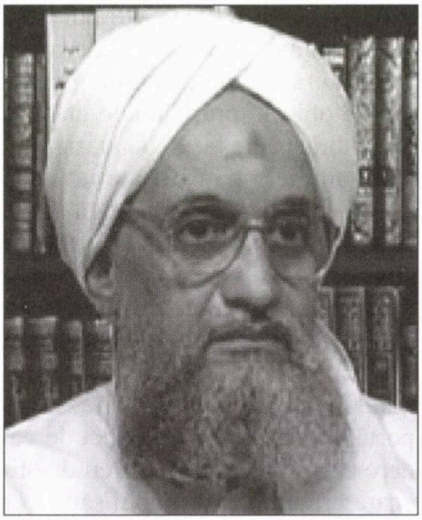

Ayman al-Zawahiri: să sperăm că are dreptate să fie furios

În America de Sud, de asemenea, lumea este încurcată. Pentru guvernele respective Bush nici măcar nu existase. Ele au fost de părere în ultmii ani că Bill Clinton era bun, iar Bush – rău. Acum nu le este prea clar ce poziţie să ia.

Cel mai greu, însă, este aici la noi. Partidul Republican a suferit o înfrângere de răsunet. De la Lyndon Johnson în 1964, democraţii n–au mai obţinut o asemenea majoritate în alegeri. Nu numai că deţin Casa Albă, dar domină şi ambele Camere ale Congresului, cu majorităţi substanţiale.

Amploarea victoriei are aspecte multiple. Deocamdată, republicanii au devenit irelevanţi pentru viitorul imediat. Ca să folosim un termen politic la modă pe aici, ei se află "pe tuşă" pentru mulţi ani.

Al doilea aspect este că Obama a fost ales de o mare majoritate a tineretului. Se aşteaptă ca peste 5 milioane de tineri să participe la inaugurarea din ianuarie. Cea mai mare cifră atinsă la acest eveniment până acum a fost la inaugurarea lui Lyndon Johnson – 1,25 milioane.

Pentru a închiria o cameră în Washington pe 19 ianuarie, poţi să–ţi dai nevasta şi copiii şi tot nu vei avea succes. Dacă vrei să închiriezi o casă, te poţi aştepta să plăteşti cam 60.000 de dolari pe noapte. Postul de TV numit MTV, urmărit în majoritate de tineret, va da un bal în onoarea lui Obama în seara de 20 ianuarie, care va fi transmis "live", eveniment de asemenea fără precedent.

În aceste condiţii, dacă Obama nu va face greşeli mari, este de presupus că el va fi reales în 2012 pentru încă 4 ani. Şi statisticile spun că cine votează de două ori consecutiv pentru un partid, va vota tot restul

vieţii sale pentru acelaşi partid.

Cel de-al treilea aspect este talentul lui Obama de a pătrunde în rândurile "inamice".

Neghidându-se după criteriile politice ale lui Bush: "eşti cu noi sau îţi iei valea", noul preşedinte numeşte în stânga şi-n dreapta demnitari republicani sau apolitici. Singurul criteriu este să formeze ceea ce toată lumea numeşte un "FABCAB" – cabinet fabulos. Bursa nu creşte întâmplător. Fiecare persoană numită până acum este "un star" în domeniul său. Republicanii din Congres care se pregătesc de confirmarea noilor miniştri, au declarat (fapt aproape fără precedent) că nu plănuiesc să blocheze nici una dintre numiri. Or, republicanii care nu se opun democraţilor nu mai sunt republicani, ci... democraţi. Victorie Obama!

Aşadar prezicerea din timpul campaniei – dacă Obama va conduce dinspre stânga, republicanii se vor reface, dacă va conduce de la centru, republicanii sunt pierduţi pentru 30-40 de ani – pare a se înfăptui în opţiunea nr. 2. Până la proba contrarie, fireşte.

Entuziaştii nu se tem de ceea ce noi, cei trăiţi pe alte meleaguri, ne temem: un partid unic la putere. Republicanii au deţinut acest titlu pentru 6 ani. Sunt greu de enumerat abuzurile şi deciziile stupide, nedemocratice, din această perioadă. Americanii, sătui, i-au dat afară, însă nu i-au înlocuit cu un guvern multipartinic, ci cu un alt partid unic. Este adevărat, republicanii ajunseseră de plâns cu incapacitatea lor de a înţelege realitatea înconjurătoare. Karl Rove, arhitectul victoriilor republicane, cum îl numea Bush, dădea consultaţii la canalul TV pro-republican FOX, în seara alegerilor. Va rămâne de pomină scena următoare: Karl, în faţa unei hărţi electronice electorale, arată cu degetul statul Ohio spunând: "cheia alegerilor în acest moment se află în Ohio. Se pare că McCain va câştiga statul, şi va urma o noapte lungă până vom şti rezultatul final". În acest moment crainicul principal îl întrerupe: "Scuză-mă, Karl! Este ora 21. Ohio a închis urnele. Obama a învins". Peste încă o oră Obama era ales.

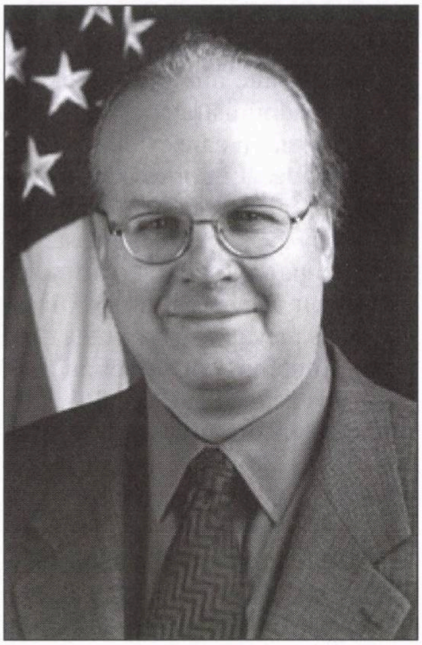

Karl Rove: scuză-mă, Karl, ai dat-o-n bară!

Deocamdată ne mirăm de o altă întorsătură a situaţiei politice uzuale. De obicei, preşedintele ales stă în umbră până la 20 ianuarie, lăsând ultimele pâlpâiri ale adminstraţiei precedente să se stingă în pace. Bush n-a fost niciodată atât de "prezidenţial" ca acum. Îi serveşte lui Obama pe tavă, cu multă largheţe, toate catastrofele interne şi internaţionale pe care le lasă în urmă. Obama, pe de altă parte, comportându-se corect din punct de vedere politic, vorbeşte mereu de "fiecare preşedinte la timpul său".

Realitatea însă e alta. Nimeni nu-i mai pune întrebări lui Bush. El călătoreste în Peru, graţiază un curcan de "Ziua Curcanului", sau trimite invitaţii pentru o mare petrecere de Hanuka la Casa Albă, invitaţii care prezintă un pom de Crăciun cu emblema Casei Albe.

În timpul acesta Obama este asaltat de presă, de politicieni, de liderii internaţionali, fiind bombardat cu întrebări despre economie, despre atentatul de la Mumbai sau despre membrii cabinetului său. Întreaga ţară este de acord că Obama a devenit, de facto, preşedintele SUA, chiar înainte de inaugurare.

Nu, nu este o situaţie obişnuită şi nimeni dintre cei ce se ocupă cu politica, indiferent de la ce vârstă, nu este pregătit să judece această situaţie neobişnuită. De pildă, au fost date la refăcut părerile celui ce scrie aceste rânduri despre soarta vechiului nostru prieten Joe Lieberman, senatorul democrat din Connecticut, care a candidat în 2000 alături de Al Gore pentru postul de vicepreşedinte al SUA şi care – dacă nu s-ar fi petrecut atunci anumite nereguli electorale – ar fi părăsit el astăzi vicepreşedinţia în locul lui Dick Cheney. Joe Lieberman, care s-a considerat întotdeauna principalul păstrător al moralei americane, a devenit faimos datorită câtorva isprăvi memorabile: l-a criticat de la tribuna Congresului pe Bill Clinton pentru imoralitate sexuală; a candidat la vicepreşedinţie şi s-a prezentat la Congresul Arab American cu propoziţiunea: "Sunt vărul vostru Joseph!"; în calitate de senator democrat a sprijinit toate hotărârile lui Bush cu privire la Irak, punându-se contra platformei propriului său partid; ameninţat în alegeri de către alegătorii din statul său pentru această trădare, el l-a chemat de urgenţă pe Bill Clinton, care a venit şi l-a sprijinit cu căldură pe fostul său prieten; ulterior, Joe a mai lansat un SOS către un alt senator democrat, pe nume Barack Obama, care, disciplinat şi el, a venit de urgenţă în Connecticut să-l salveze pe bietul Joe. Cu tot sprijinul primit, Joe a pierdut alegerile, ca majorita-

tea deputaților ce l-au sprijinit pe Bush. Dar el nu s-a lăsat. A participat la alegeri din nou, de data aceasta ca "independent". Şi... a câştigat. Voturile lui Joe în Senat însă au devenit din ce în ce mai ... republicane. Apoi a început campania prezidențială și Joe s-a găsit, "natural", de partea lui McCain, insultându-l mai mult decât permitea politețea parlamentară pe Obama ori de câte ori avea prilejul. Mai mult chiar, ceva nemaiauzit, el n-a participat la Convenția Democrată de la Denver ci la cea... Republicană de la Minneapolis. Deși a promis partidului democarat că nu-l va ataca pe Obama cu acest prilej, el a făcut-o, și încă într-un mod foarte spiritual. După această "performanță" ne-am fi așteptat ca Joe să fie "pedepsit" de către democrați și chiar procedurile la nivel înalt începuseră în Senat. Surpriză! Un singur cuvânt sosit de la Obama și Joe a fost re-instalat în funcțiile și onorurile precedente. "Nu vom face vânătoare de vrăjitoare; nu vom continua otrava politică și vitriolul cu care ne-am obișnuit în ultimii ani", a spus președintele ales. "Nu există o Americă republicană și o Americă democrată; există doar Statele Unite ale Americii."

La prima lui conferință de presă, Obama a fost întrebat ce cățel le va lua fetițelor sale la Casa Albă. Răspunsul: Melia, una dintre fetițe, este alergică, deci trebuie să luăm unul hipo-alergenic. Noi am prefera unul de stradă, dar ăștia sunt de obicei corcituri... ca mine!

Având în minte inocența publicului larg din SUA, atenție la această frază plină de miez politic. Toți iubitorii de animale din SUA (și sunt mulți), toți cei ce caută un câine pentru copii lor (și sunt mulți), toți cei ce au copii alergici la blana de câine (și sunt mulți), toți cei ce nu caută un câine dar sunt miloși cu câinii de pe stradă (și

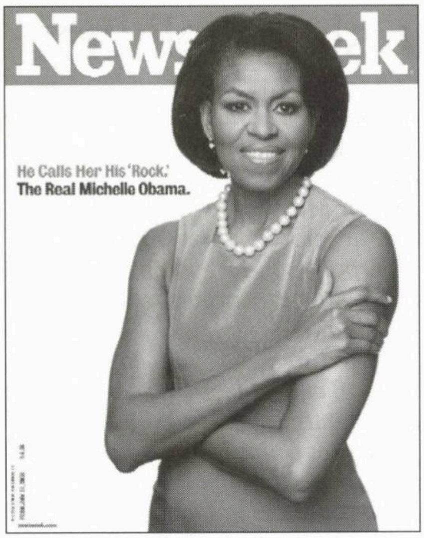

Michelle Obama

sunt mulți), toți cei ce se simt "corciți" (și sunt foarte mulți), toți s-au oprit o clipă ascultându-l și dintr-o dată au simțit că se stabilește o legătură între ei și acest președinte tânăr, inteligent și prezentabil. O legătură pe care și-o vor aminti atunci când el va face greșeli, când va propune națiunii o lege nepopulară, sau când va fi din nou în campanie electorală...

Hotărât lucru, nu știu cât vor ține vremurile grele prin care trec Statele Unite și lumea, dar parcă am o speranță când mă gândesc la ziua de 20 ianuarie 2009, când, la depunerea juramântului, cu mâna pe Biblie, în spatele noului președinte (cu diplomele sale de la Columbia și Harvard), se vor număra oameni ca: Michelle, soția sa (Princeton și Harvard), Hillary Clinton (Wellesley și Yale), Jim Steinberg (Harvard și Yale), Susan Rice (Stanford și Oxford), Jason Furman (Harvard), Austan Goolsbee (Yale și MIT), Blair Levin (Yale), Peter Orszag (Princeton și London School of Economics), Greg Craig (Harvard și Yale).

Îmi plac și numele și pregătirea profesională.

MAMAIA מאמאיה

Restaurant
românesc

Grătar – pescărie

Aer condiționat, ambianță plăcută,
serviciu conștiincios, prețuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.
Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim și românește.

În fiecare sâmbătă seară vă oferim muzica anilor '60.

Cei care vin cu acest anunț vor fi serviți
cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

Petru Comarnescu şi Rebeliunea

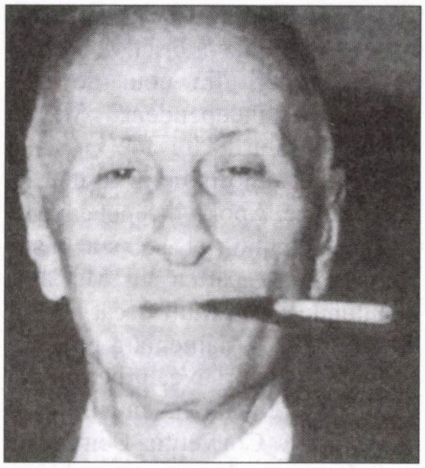

Petru Comarnescu

Ianuarie. La sfârşitul acestei luni ne amintim, ca de obicei, de memorabila Rebeliune legionară din 1941.

Ne amintim, cu atât mai mult cu cât fascismul românesc de astăzi, bine înviat, face eforturi impresionante – ai zice disperate – să şteargă cu buretele din conştiinţa oamenilor adevărul acelor cumplite zile de iarnă.

În numărul trecut pomenisem de eseistul Sorin Lavric, care tăgăduieşte pur şi simplu, fără tresrire de obraji, crimele săvârşite de legionari în 1940-41.

Estetician, sociolog şi critic de artă, românul get-beget Petru Comarnescu (de la moartea căruia au trecut mai bine de 30 de ani) a fost unul dintre inte-lectualii de frunte ai "generaţiei 27" (Mircea Eliade, Cioran, Mihail Se-bastian ş.a.). În anii trecuţi a apărut, sub îngrijirea acad. Dan Grigorescu, un interesant volum memorialistic, "Pagini de Jurnal". Nu e prima oară când redăm aici impresiile lui Comarnescu şi – cu siguranţă – nici ultima oară.

Extrase:

«Duminică 16 martie 1941

Urmarea evenimentelor din ianuarie – rebeliunea – s-a soldat cu îndepărtarea legionarilor de la putere, cu abrogarea titulaturii de "stat naţional-legionar", cu o întreagă urmărire legală şi juridică a acelora care au participat la răzmeriţă. Anchete numeroase sunt încă în curs şi unii au fost condamnaţi. S-au dezvăluit, prin exemple elocvente, hoţiile, abuzurile, arbitrarul, teroarea şi neomenia săvârşite de legionari. S-au publicat lucruri înspăimântătoare, s-au arătat necinstea şi starea de anarhie, care, dacă durau, ne-ar fi nimicit statul. Şi aşa primejdia nu a trecut. Am fost la voia scursorilor, a tâlharilor şi în cazul cel mai bun al naivilor, deveniţi şi ei fioroşi, printr-o imbecilă îndoctrinare. Uciderea lui Iorga a făcut parte din metodologia Gărzii de Fier, care voia să arate că oricine se atinge de căpitan sau de Legiune este sortit morţii. Metode de sectă religioasă, amestecate cu terorism primitiv şi idei politice de violenţă făcuseră din Legiune o organizaţie a terorii fără limite.

S-a furat mai rău ca oricând, s–au făcut afaceri cu evrei prin ameninţare şi teroare, s-a ucis şi prădat tot timpul. În octombrie, intrau prin case pentru a căuta alimente, pretextând a confisca proviziile, dar în fapt căutând mai mult şi profitând de teama sau slăbiciunea oamenilor. Apoi au inceput a lua haine, apoi prin noiembrie au rechiziţionat case pentru favoriţii lor, apoi automobile pentru ca, prin ianuarie, să se vrea cu toţii comisari de românizare. Procesul acesta de căpătuire nu numai pe spinarea evreilor, ci a tuturor celor ce puteau fi jecmăniţi – antisemitismul era doar un pretext pentru operaţii de tot felul, în folosul unei noi pături de parveniţi, ascunşi sub teorii politice.

Cele cinci luni de regim legionar au constituit o catastrofă şi tragică experienţă, de pe urma căreia ne-am ales cu reputaţia unei ţări sălbatice (deşi imensa majoritate a poporului avea atitudinea contrară). Ororile săvârşite de rebeli în cartierele evreieşti şi atacurile lor împotriva armatei sunt monumental de monstruoase, ca şi uciderea lui Iorga şi chiar a celorlalţi, nejudecaţi, sau a bietului Madgearu. Şi azi legionarii arată o solidaritate de clan primitiv, cei care ar voi să iasă din mişcarea lor temându-se de revolverele şi înscenările acestor nebuni şi criminali atât de depărtaţi de mila şi omenia românească.

E trist să vezi cum o parte din generaţia mai tânără s-a compromis, cum cete şi grupuri călăuzite de moravuri din grotele dacilor de acum cinci mii de ani şi de idei sălbatice, inspirate de hitlerism, au nesocotit şi sfidat nevoile reale ale ţării, nevoia ei de cultură şi civilizaţie, de dreptate şi lumină.

Foştii mei prieteni de acum câţiva ani, când erau încă pe poziţii curate şi care au eşuat apoi la legionari, vedeau poate altfel lucrurile, dar antrenaţi în barbarie şi sminteală au fost părtaşii indirecţi sau unii chiar direcţi ai crimelor săvârşite. Răposaţii Tell, Polihroniade, Belgea şi alţii au murit în închisoare, după asasinarea lui Armand Călinescu. Cioran, Noica şi poate Eliade (acum în străinătate) nu văd nici acum realitatea. Cioran credea că Legiunea va sta o eternitate la putere şi s-a grăbit să fie cu ea. Ştefan Teodorescu la fel, ca şi alţi scriitori şi gazetari, la care nu am găsit nici o umbră de regret faţă de moartea (asasinarea) lui Iorga. (Virgil) Carianopol, Crăciunel şi alţii aprobau asasinarea lui Iorga şi spuneau că trebuie să se cutremure lumea, că foarte bine s-a făcut. Cioran (acum consilier la Vichy, dar în timpul rebeliunii în ţară) zicea că important este să se facă revoluţie, să fie cât mai multe ilegalităţi şi vărsări de sânge. Nerone iubind spectaculosul... alţii se lăfăiau făcând pe cavalerii apocalipsului lumii vechi, crezându-se, în demenţa lor orgolioasă, sfinţi şi eroi.»

(Fragment din "Pagini de Jurnal" de Petru Comarnescu; după "Adevărul literar şi artistic", Bucureşti 2005)

MENAHEM FERMO

Scrisorile pe care nu le-am scris

Nu de mult a apărut la editura Hasefer din Bucureşti cartea "Scrisorile pe care nu le-am scris (sionism în România dictatorilor)", de Menahem Fermo.
Autorul, un vechi militant sionist, îşi înfăţişează, sub forma "scrisorilor pe care nu le-a scris niciodată", experienţa de viaţă dobândită în închisorile din anii războiului, mai întâi, şi apoi de după 23 august 1944.
Extrase:

Scrisoarea a nouăsprezecea
Jilava – Piteşti – Jilava
27 iulie 1955

Azi, 27 iulie 1955, trei ani şi o lună după arestare, am fost eliberat. Eliberarea trebuia să aibă loc în 27 iunie, dar au încurcat socoteala între iunie şi iulie şi am ieşit păcălit cu o lună. Acum îmi îndeplinesc obligaţia de a-ţi scrie ce s-a mai întâmplat cu mine în perioada dintre proces şi eliberare.

Cu ultimul cuvânt al acuzaţilor procesul a luat sfârşit, după două zile de dezbateri. Sentinţa ni se va comunica în închisoarea în care ne vom afla.

De la Tribunalul Militar duba ne-a dus la Jilava. Am ajuns odată cu lăsarea întunericului. O scurtă percheziţie, predarea bagajelor spre păstrare – şi ne-au închis în clădirea ce poartă numele de carantină, lângă poarta închisorii: o serie de celule fără uşi, absolut goale, de-a lungul unui coridor. Suntem aici împreună numai noi, 37 de oameni, toţi bărbaţii din proces; pe femei le-au închis separat, nu ştim unde. Ancheta s-a isprăvit, sunt între oameni, sunt între ai mei, mă simt aproape liber.

Mai presus de toate ne e foame. Ne e foame de mult şi azi nu ne-au dat nimic de mâncare toată ziua. Aici, la carantină, au închis odată cu noi un hârdău mare plin cu arpacaş cu marmeladă şi o grămadă de străchini şi linguri aruncate într-un colţ. Aşezaţi pe jos, cu strachina pe genunchi, am pornit de îndată orgia; când strachina se golea o umpleam din nou şi-i dădeam înainte – şi aşa în continuare toată noaptea. Puţini au fost aceia care au reuşit să pună frâu foamei de nesăturat şi să se oprească mai mult sau mai puţin la timp; eu n-am fost printre ei. Diareea şi vărsăturile n-au întârziat să apară şi urmele lor se întindeau până departe pe coridorul spre closete. Dar eram împreună şi nimic nu putea împiedica euforia generală. Între îmbucături am început să vorbim unii cu alţii, să ne recunoaştem ori să ne cunoaştem pentru prima oară.

În ziua următoare au mai băgat câţiva oameni la carantină. Sunt tot de-ai noştri, din lotul Benvenisti. Şi cine se află printre ei? Nu altul decât prietenul meu David Berman. Mă vede aşezat pe podea cu strachina în braţe şi se grăbeşte spre mine: "Iartă-mă, Fermo!"

Sunt prea ocupat cu arpacaşul pentru ca să-i răspund; pleacă mai departe, poate va mai găsi cui să ceară iertare;pe cât se pare, nu sunt singurul care a ajuns aici cu ajutorul lui. Pentru serviciile pe care le-a prestat Securităţii recunoscătoare, a fost – precum era de aşteptat – răsplătit cu vârf şi îndesat: 25 de ani. Îmi vine foarte greu să-l compătimesc.

(*Flash forward:* Peste şase ani – după ce ne vom fi eliberat cu toţii, denunţători şi denunţaţi, întâi din închisoarea cu gratii, apoi din închisoarea fără gratii – m-am întâlnit cu Berman în Tel Aviv, pe sălile Mapam-ului; avea un zâmbet acru şi îşi promova interesele practicând activităţi asemănătoare celor pe care le practica în România.)

În după-amiaza zilei următoare ne-au scos din aşa-zisa carantină şi ne-au repartizat în celule. Ca să înfrumuseţeze coridoarele subterane boltite prin care trecem, le-au zugrăvit cu un motiv ce revine la distanţe egale de-a lungul zidurilor negre şi le dă un aspect şi mai lugubru: un vas cu o lalea mare roşie în mijloc. În locul nou în care mă bagă paznicul nu se găseşte nici unul din cei cu care am fost la carantină şi nici un sionist. Locul acesta poartă numele de boxă şi seamănă destul de bine cu boxa de la Malmezon. E posibil să fi folosit la origine drept grajd, ca şi aceea – dacă nu, drept magazie de arme sau muniţii. E mai larg, are priciuri de ambele laturi, fereastra zăbrelită este prevăzută şi cu un paravan de lemn la oarecare distanţă în exterior, pentru a te împiedica să vezi ce se întâmplă în curtea din jur. Tineta de lângă uşă e mai încăpătoare decât cea de la Malmezon, aici neexistând obiceiul de a-i scoate pe deţinuţi de dimineaţă pentru îndeplinirea nevoilor fireşti. Ca nou venit, trebuia să ocup locul de lângă tinetă şi/sau de la "şerpărie" (aici terminologia nu s-a modificat în urma schimbării regimului), însă datorită unui concurs de împrejurări favorabil mi-a fost alocat un loc mai onorabil. Şeful de cameră m-a luat în primire la intrare şi m-a predat îndată altcuiva, un tânăr adus de spate: "Uite, ăsta e unul de-ai tăi, vezi, ocupă-te de el".

Alfred, conaţionalul meu, închis aici din motive pe care nu mi

le-a destăinuit, fusese odată membru în mişcarea sionistă de tineret Gordonia şi asta l-a făcut să se considere obligat să-mi dedice o atenţie deosebită. Mai întâi a obţinut pentru mine, de la şeful de cameră – cu care părea să fie prieten – un loc pe prici mai depărtat de murdărie şi duhoare; a mijlocit între mine şi alţii schimbul în natură de pâine contra ciorbă, pentru repararea digestiei mele dezechilibrate de excesul de arpacaş cu marmeladă; mi-a dat instrucţiuni utile în legătură cu viaţa de fiecare zi a Jilavei şi detalii interesante în legătură cu o parte din cei peste o sută de co-deţinuţi ai noştri din această boxă. Astfel am aflat că bărbatul tăcut şi încruntat de lângă fereastră era Constantinescu, fost comisar în brigada a doua (de la Siguranţă) de pe vremea regimului trecut. O mie de ani nu l-aş fi recunoscut. Alfred i-a spus cine sunt, dar fostul meu "binevoitor" din seara "scrânciobului" nu s-a arătat interesat să vorbească cu mine, de altfel nici eu cu el. Bătrânul incapabil să se mişte din loc era A. Willmann; a fost unul dintre conducătorii Centralei Evreilor şi teoretician – în versiune nazistă – al curentului teritorialist; mi-a trimis vorbă prin Alfred să vin lângă el să stăm de vorbă, întrucât el nu se poate deplasa. Înfăţişarea lui îmi stârnea milă, dar amintirea trecutului m-a împiedicat să dau curs cererii sale.

Prima noapte în boxă am petrecut-o – minune mare – fără să-mi ţină tovărăşie insomnia; nici în nopţile următoare n-a reapărut. Numărul plimbărilor nocturne la tinetă s-a redus dintr-o dată la jumătate. Când după puţine zile m-au mutat în altă boxă, s-au redus la un sfert. Eram între ai mei, aici fuseseră aduşi mulţi dintre oamenii noştri. Ar trebui să-ţi povestesc despre toţi, cine sunt, ce au făcut, prin câte au trecut pentru a ajunge unde au ajuns; dar pentru asemenea întreprindere n-am nici destulă cerneală, nici destule zile.

Primul dintre ei, cu care am stat mai mult de vorbă, a fost Bebe Gabay, care speră să se elibereze de la o zi la alta şi nu vrea să ne despărţim fără să ne spunem tot ce avem de spus. Păcatele pentru care a fost arestat, anchetat şi judecat – dar nu va fi condamnat, spune el – au fost pe de o parte activitatea în Mişmar şi pe de altă parte legăturile cu Moşe Agami, care locuise mult timp cu chirie într-o casă a lui Gabay şi – circumstanţă gravă – era omul cu problemele de *alia* al legaţiei (Israelului). Ancheta a fost din cele mai insistente – se poate vedea din înfăţişarea lui că a avut de trecut probe grele. Optimismul de astăzi al lui Bebe Gabay se bazează pe legătura lui de rudenie cu nenea Sandu, unchiul soţiei sale. Soţia sa este româncă şi nenea Sandu nu este altul decât Alexandru Petrescu, general maior de justiţie, preşedintele Tribunalului Militar, personaj al cărui rol în povestea noastră desigur nu l-ai uitat; putem adăuga acum şi nepotismul la lista ism-elor pe care le-a îmbrăţişat de-a lungul unei cariere pe cât de imparţiale, pe atât de strălucite.

Aşteptările lui Gabay s-au dovedit întemeiate; peste câteva zile l-au anunţat că a primit o condamnare egală cu prevenţia şi în aceeaşi zi ne-am îmbrăţişat de despărţire. S-a ţinut de cuvânt şi s-a dus fără întârziere să-i viziteze pe ai mei şi să le povestească despre mine; a ştiut să le dea curaj şi speranţă fără să se abată de la adevăr.

Au mai trecut câteva zile şi m-au chemat şi pe mine să-mi citească sentinţa: 12 ani muncă silnică şi confiscarea averii. Teama de pedeapsa capitală am lăsat-o de mult în urmă; acum am sărit în cealaltă extremă: n-am nicidecum intenţia să fac 12 ani. Pe ce temei, nu ştiu nici eu; poate va fi aşa cum vreau eu, poate va fi exact contrariul: data eliberării nu e sacrosanctă, trebuie consfinţită de către Securitate. Averea nu mi-au confiscat-o, au uitat pesemne – sau au socotit că nu merită osteneala. Muncă silnică n–am făcut nici o zi, nici eu, nici ceilalţi; de ce, n-am nici o idee. Din lotul de 42, eu am primit pedeapsa cea mai mare; ca atare am fost promovat la rangul de şef de lot, onoare la care n-am aspirat niciodată şi care mi-ar fi putut aduce o întemniţare mai strictă dacă erau consecvenţi; dar nici în această privinţă n–au ţinut seamă de canoanele în vigoare.

Boxa în care mă aflam conţinea o populaţie numeroasă, densă şi eterogenă, în permanentă schimbare. La data aceea, două grupuri îşi disputau prioritatea numerică: sioniştii şi rebelii din munţi. Dispute de alt soi nu s-au produs între ele; relaţiile oscilau între o politicoasă indiferenţă şi curiozitatea reciprocă, dorinţa de a înţelege cine este şi ce vrea cel din partea cealaltă.

Erau mulţi bolnavi printre deţinuţi; îngrijirea pe care o primeau era în unele cazuri minimală, iar pentru cei mai mulţi, inexistentă. Doi din grupul nostru, Theodor Loewenstein şi Sami Iakerkaner, erau atunci, la sfârşitul anilor de anchetă, incapabili să umble nesprijiniţi; cu timpul, starea lor s-a ameliorat în bună parte, dar la data aceea singurul lucru valid din Loewenstein era mintea enciclopedică, iar la Iakerkaner simţul umorului.

Dintre ceilalţi, infirmitatea cea mai vizibilă şi-o purta un om al cărui nume era cunoscut oricui asculta emisiunile postului de radio: Ducu, unul dintre foştii proprietari ai podgoriei expropriate "Ducu şi Boghici", a cărei reclamă o puteai auzi în vremea dinaintea exproprierii, zi de zi. Lui Ducu îi făcuseră de mult chirurgii operaţia numită gastrostomie, toată hrana o primea pe cale artificială, printr-un tub introdus în orificiul practicat în abdo-

men. Era un spectacol greu de suportat și erau printre tovarășii noștri de boxă și unii care nu se rețineau de a-și manifesta repulsia pe față; lipsa lor de omenie îl făcea pe Ducu să sufere mai mult decât boala însăși.

Jilava primea de la anchetă și pe aceia cărora le rămăsese ca amintire o infirmitate sufletească de un fel sau altul. Se evidențiau printre aceștia cei care continuau să se simtă sub controlul permanent al anchetatorului; nu făceau și nu spuneau decât ceea ce știau că este pe placul lui; erau convinși că anchetatorul detectează cu ajutorul radiațiilor misterioase tot ce se petrece cu ei și în mintea lor.

O categorie specială, cu problemele ei, o constituiau fumătorii. Nu mă număram printre ei, deși înainte de arestare nu mă lipseam de porția zilnică de șase-opt țigări; în anii de închisoare am fumat de două-trei ori cu totul – și în rest am renunțat fără greutate. Dar pentru fumătorii adevărați, lipsa tutunului era un lucru foarte greu de suportat și erau capabili să dea orice în schimbul țigărilor: din mâncarea care uneori ajungea atât cât să nu moară de foame, din hainele pe care nu aveau cum să le înlocuiască. Închisoarea nu dădea țigări, iar pachete de acasă nu aveam dreptul să primim. Se recurgea uneori la surogate, ca de exemplu frunzele vișinului din curte, când se putea ajunge la ele. Dar sursa principală o constituiau chiștoacele culese de pe jos. Caraliii erau clasificați după comportarea lor la acest capitol: erau aceia care atunci când se aflau în preajma noastră aprindeau țigara și o lăsau să cadă întreagă pe podea și cei care după ce aruncau mucul de țigară îl striveau cu talpa cizmei până ce-l sfărâmau cu totul; între cele două extremități, toată gama de răuvoitori și de indiferenți.

Și împărțirea mâncării era un prilej de manifestare a omeniei sau a lipsei de omenie față de deținuți; când se auzea printre cei ce așteptau la rând: "bate polonicul!", era semn că în strachina flămândului ajungea mai puțin decât puținul care i se cuvine. Uneori împărțirea se făcea de către deținuții "de la munci", care aveau condamnări de categorie ușoară și se bucurau de privilegiul de a fi scoși la corvezi; erau printre ei doi sau trei care posedau tehnica miraculoasă de a face polonicul să toarne în strachină dintr-o lovitură cu 50% mai mult decât conținutul lui.

Să revenim la țigări. Cine era dus cu treburi la tribunal, fumător sau nefumător, avea obligația de onoare de a aduce o pradă cât mai bogată de chiștoace și de a le împărți în mod echitabil tuturor fumătorilor închiși îndărătul aceleiași uși. Îndrăzneții nu se sfiau să-i tragă prin toate colțurile, în căutările lor, pe cei care-i escortau, nici nu le era rușine să golească scrumierele de pe mesele tuturor sălilor sau birourilor în care intrau, numai să nu-i dezamăgească la înapoiere pe cei care-i așteptau; timizii care se înapoiau cu mâna goală aveau parte de desconsiderarea tuturor.

Fumătorilor li se datora dezvoltarea unora dintre tehnicile și uneltele care ușurau viața pușcăriașului, în primul rând cele folosite pentru a face focul, pentru a aprinde țigara: bricheta compusă dintr–un nasture, o sfoară și o bucățică de metal; scânteia obținută de la ghiventul lămpii din perete; funinginea făcută din cârpă arsă, "negura" care se aprinde cu scăpărarea brichetei sau cu scânteia electrică. Erau și celelalte: unealta de peticit hainele ce nu încetau să se rupă, acul de cusut confecționat din ghimpele scos din gardul de sârmă ghimpată; uneltele de scris, ca placa de săpun sau geamul acoperit cu un strat de DDT în loc de hârtie; un bețișor de lemn sau o sârmă în loc de condei; și în sfârșit "costică", cuțitul improvizat, de uz universal, în variante de tot felul.

Într-una din zile m-au scos din boxă și m-au dus într-un birou în care mă aștepta un sublocotenent cu epoleți albaștri. Mi-a oferit un corn (l-am mâncat imediat) și m-a întrebat când l-am cunoscut pe Teodor Gregor; în ce împrejurări; care era natura legăturilor dintre noi; ce știu despre activitatea lui profesională; dacă a fost vreodată sionist; când l-am întâlnit ultima oară. A însemnat răspunsurile mele – fără să le modifice – într-un protocol, m-a pus să semnez și a plecat. Am lipsit cu totul din boxă mai puțin de o jumătate de oră și absența mea nu a trezit bănuieli – din fericire; în atmosfera care domină printre deținuți, printre deținuții politici în orice caz, sunt numeroși aceia care sunt gata să-și suspecteze tovarășii că îndeplinesc funcția de denunțători, de "ciripitori". În ceea ce privește suplimentul de interogatoriu la care am fost supus, mi-a lăsat impresia – după tonul său potolit și în formă, și în fond – că e legat de închiderea dosarului lui Tedi. După un an, după eliberare, Tedi mi-a confirmat că impresia mea a fost justă.

În grupul nostru sunt reprezentanți ai sionismului de toate nuanțele. Aceia dintre noi care provenim din mișcările de tineret nu mai suntem de mult tineri, iar dintre ceilalți, majoritatea sunt trecuți de vârsta mijlocie; se găsesc la Jilava și o mare parte dintre cei tineri, din loturile Hașomer Hațair București și Hașomer Hațair Iași, care au fost judecați și condamnați recent, dar încă nu ne-am întâlnit cu nici unul.

N-au fost divergențe de păreri între noi când a venit momentul să decidem ce avem de făcut acum, după câteva săptămâni de Jilava, când am început să ne obișnuim cu viața fără anchetă și să ne revenim

din şocul procesului. Decizia adoptată în unanimitate a fost să învăţăm ivrit: cât ştie fiecare, mult, puţin sau foarte puţin, îi învaţă şi pe ceilalţi. Trei ore pe zi stăm turceşte în cercuri concentrice pe priciul de lemn şi învăţăm. Dintre învăţători, locul întâi îl ocupă Iosi Ebercohn, care aduce de acasă o cultură ebraică serioasă. Contribuţia mea – fost elev al lui Haim Kop – se reduce aproape exclusiv la domeniul gramaticii. Metoda adoptată a fost propusă de Ebercohn: unul dintre participanţi spune o poveste în româneşte; la sfârşit de frază se opreşte şi traduce în ebraică, cât se pricepe; apoi fiecare completează, repară, propune versiunea lui; se alege versiunea cea mai reuşită; se face analiza gramaticală, se explică în detaliu problemele de gramatică de care ne-am împiedicat, se repetă pe dinafară conjugări şi declinări; cine poate comenta în ebraică textul tradus e invitat s-o facă. Treaba nu merge rău, fiecare îşi dă silinţa să rămână cu ceva din cele trei ore, fiind convins că va veni cât de curând ziua în care le va folosi.

Se afla în grupul nostru şi Iţhac Schmidt, inginerul din Cernăuţi cu care mă împrietenisem în epoca unirii dintre Hamişmar şi Ahdut Avoda. Ca şi alţii din partidul lui, considera că idişul este limba noastră tot atât cât şi ebraica şi ni se adresa în idiş şi nouă, necunoscătorilor acestei limbi, susţinând că nu-i permis să nu-l înţelegem. Aveam încă de mult, un sentiment de vinovăţie că nu ştiu idiş; l-am întrebat dacă vrea să-mi dea lecţii, a acceptat fără ezitare; la cele trei ore în care îi învăţam pe alţii am adăugat-o pe a patra, în care trebuia să învăţ eu însumi (şi asta era mai greu). Lecţiile cu Schmidt nu au durat mult; după câteva săptămâni ne-au despărţit, mutându-ne în locuri diferite.

Ne rămânea mult timp liber; am încercat să-i dăm o întrebuinţare utilă tot în cadrul grupului. Au avut prioritate discuţiile politice; acele discuţii în contradictoriu între reprezentanţi ai diverselor nuanţe de sionism au avut – nu-i de mirare – un aspect mai civilizat decât cele cu care ne obişnuisem când eram liberi; era firesc ca în împrejurările în care ne aflam să nu punem accentul pe ceea ce ne desparte, ci pe ceea ce ne apropie.

Izu Stein (din Ahdut Haavoda) ne-a vorbit într-o seară despre evreii din republicile răsăritene ale Uniunii Sovietice; ajunsese acolo în peregrinările sale de refugiat şi petrecuse printre ei vreme destul de îndelungată pentru a-i cunoaşte bine; aflam astfel lucruri noi, pe atunci ştiam foarte puţine despre aceşti fraţi îndepărtaţi ai noştri.

În altă seară ne-a povestit Schmidt despre Iosef Schmidt, vărul lui, cântăreţul de renume mondial: copilăria, perioada când era cantor la sinagogă, cariera strălucită în ţările Europei şi Americii, fuga de nazişti din ţară în ţară, sfârşitul într-un lagăr de concentrare din Elveţia.

Într-o seară am invitat pe cineva din afara grupului să ne vorbească despre francmasonerie. Invitatul se numea Bocceli, fost Boccelian; de ce alesese să poarte un nume italienesc în locul celui armenesc nu ne-a spus; avusese pe cât se pare un grad înalt în ierarhia masonilor şi fusese condamnat în consecinţă: regimul actual are pentru masonerie aceeaşi idiosincrazie pe care o avea şi regimul trecut, şi lui îi serveşte mişcarea masonică cu misterele ei drept ţap ispăşitor uşor la îndemână. N-am aflat din spusele vorbitorului nimic din ceea ce ne-ar fi interesat, în schimb ne-a destăinuit că masoneria este o mişcare reacţionară care nu are drept de existenţă în societatea noastră, că membrii ei duc o acţiune de distrugere a realizărilor clasei muncitoare, că Securitatea, mama noastră, a tuturor, va avea grijă ca nici unul dintre ei să nu scape nepedepsit. Cu acestea, legăturile dintre sionişti şi masonul din boxa de la Jilava au luat sfârşit.

Când ne-au scos din boxă vara era în toi. Nici în celula în care ne–au mutat nu lipsea panoul de lemn montat în faţa ferestrei, aşa încât să nu poţi vedea nimic din lumea de dincolo de gratii; priciul de lemn, în schimb, e înlocuit cu paturi de fier, două sau trei suprapuse, fiecare cu salteaua şi pătura lui. Din cei 30-40 de deţinuţi – în permanentă schimbare –, ai noştri erau cam o treime; între ceilalţi, majoritatea o formau legionarii. În relaţiile dintre noi şi legionari nu s–a petrecut nici un fapt susceptibil să atragă atenţia cuiva. Aceia dintre noi care au povestit despre relaţiile dintre sionişti şi legionari în închisorile comuniste au prezentat lucrurile sub aspecte foarte variate: au fost cei care au avut de suferit nu puţin de pe urma lor – şi la polul celălalt au fost aceia care au elaborat teoria îndoielnică a relaţiilor de colaborare dintre unii şi ceilalţi, pe baza faptului că sioniştii şi legionarii erau singurii deţinuţi uniţi în grupuri organizate şi disciplinate.

Ne-am amestecat aici sioniştii veniţi din boxa în care fusesem şi eu cu sionişti veniţi din alte boxe. Din lotul conducătorilor erau cu noi Zissu şi Benvenisti. Nu pot să precizez care din ei era numărul unu şi care era numărul doi în lista lotului; rivalitatea lor era legendară, de când îi ştiam, fiecare pretindea că el este numărul unu în toate. Dar aici, la Jilava, i-am văzut mergând braţ la braţ, sprijinindu-se unul pe celălalt de-a lungul coridoarelor subterane cu lalele roşii.

A.L. Zissu era omul cel mai orgolios din câţi am cunoscut vreodată. Era omul care nu s-a sfiit să se împotrivească pe faţă atât dictaturii de dreapta, cât şi dictaturii de stânga. Era condamnat la temniţă grea

pe viaţă. În ancheta lui Zissu, anchetatorii s-au folosit de stratagema cea mai murdară pe care şi-ar putea-o cineva închipui: i-au arătat o scrisoare falsificată, scrisă chipurile de către fiul său, Teodor Zissu, din închisoarea Lubyanka din Moscova, în care-i cere să se conformeze cererilor Securităţii. În realitate, Teodor căzuse în luptele de la El Alamein.

Pe Mişu Benvenisti îl cunoşteam din 1942, din vremea procesului lui Haşomer Haţair. Despre rolul pe care l-a jucat în proces ţi-am istorisit în scrisorile din vremea aceea şi tot acolo ţi-am povestit toate câte am mai aflat în legătură cu acelaşi episod, stând de vorbă cu el în intimitatea celulei de la Jilava. Starea lui sufletească oscila între extreme. În momentele de optimism făcea planuri grandioase de viitor, când el va conduce acţiunea de reînviere a mişcării sioniste din România – "cu Fermo la stânga şi Litman la dreapta" – adăuga cu efuziune. (Jean Litman era şi el cu noi în celulă; nu ţin minte să-l fi auzit spunând că vrea să stea în viitor de-a dreapta lui Benvenisti. Cât despre mine, m-am abţinut să-mi spun părerea în această privinţă.) În momentele de deprimare, Benvenisti vorbea de moarte şi de sinucidere; mă străduiam să-i schimb gândurile, nu totdeauna cu succes. Îi plăcea să vorbească mai ales despre politică şi despre literatură; era mare admirator al lui Proust, fapt pentru care i-am iertat multe slăbiciuni.

În aceeaşi celulă a Jilavei am stat de vorbă pentru prima oară cu Ezra Fleischer. Nu cu mult înainte, la proces, mi-a atras atenţia expresia feţei lui. Înfăţişarea celorlalţi acuzaţi exprima suferinţă şi descurajare, dar erau doi în ochii cărora se citea sfidare: Ezra Fleischer şi Gita Leibovici. Ezra provenea din mişcarea de tineret religioasă Bene Akiva; la data arestării lucra la legaţia Israelului; ebraica pe care o aducea cu el de acasă, de la Timişoara, era cu totul din altă categorie decât aceea pe care o vorbeam sau o scriam toţi ceilalţi; cauza am înţeles-o mai bine în ziua când mi-a spus că toată corespondenţa care se ducea între el şi tatăl lui era în ebraică. Acolo, în celulă, am fost foarte fericit că am găsit omul cu care să pot vorbi în ebraică şi despre ebraică. Mi-a recitat în orele multe pe care le-am petrecut împreună un număr mare de poezii ebraice. Conţinutul celor mai multe evoca într–un fel sau altul sacrificiul victimei, chinul robiei, setea de libertate. Toate, mi-a spus, sunt poeziile lui Uri Ţvi Grinberg. După câteva zile mi-a mărturisit adevărul: sunt poezii pe care le-a compus el, în anii de detenţie, în perioadele lungi de izolare, fără creion şi hârtie, repetându-le mereu pentru a le ţine minte. (Şi eu am repetat multe dintre ele tot ca să le ţin minte.) Era cu noi Sinel, care se pricepea la muzică. I-am dezvăluit şi lui secretul şi a pus pe note una dintre poezii, cea despre iedul care rătăceşte noaptea singur prin pădure şi zorile sunt încă departe.

Şi iată că a intervenit o nouă schimbare, o nouă mutare. Există probabil printre cei care decid, unul căruia îi place ca fiecare om şi fiecare obiect să fie la locul lui. Pe baza deciziei acestuia au început să ne împartă şi pe noi, puşcăriaşii din toată ţara, pe categorii şi să ne strângă la un loc pe toţi cei de acelaşi soi: legionari cu legionari, cerişti (criminali de război) cu cerişti, homosexuali cu homosexuali, violatori cu violatori, poliţişti cu poliţişti, sionişti cu sionişti şi aşa mai departe.

Când ne-au mutat în "celula sioniştilor" începuse toamna. Eram vreo 25 de oameni, numai de-ai noştri, din toate grupările, de la extrema dreaptă până la extrema stângă. De toate vârstele, de la unii care nu împliniseră încă douăzeci de ani, membrii mişcărilor de tineret, până la veterani, activişti încă dinaintea Primului Război Mondial.

În celula sioniştilor, lecţiile de ebraică erau organizate pe grupe, după nivelul de cunoştinţe al participanţilor. Patru dintre noi predau, ceilalţi toţi învăţau, cu scris şi citit (pe săpun şi praf de DDT). Zissu se plimba de la o grupă la alta şi corecta pe toată lumea.

Idila pansionistă n-a fost de durată – ca de altfel tot sistemul grupării după felul delictului – şi a venit timpul să ne ducă la destinaţia finală: bărbaţii – cu foarte puţine excepţii – la Piteşti (cei cu condamnări grele) şi la Caransebeş (cei cu condamnări mai puţin grele), femeile la Mislea.

În penitenciarul Piteşti, destinat spionilor, trădătorilor şi altor criminali, am stat din octombrie 1954 până în martie 1955. Am ajuns acolo cu vagonul-dubă ataşat la trenul personal; am cunoscut cu acest prilej un mijloc de locomoţie pe care încă nu-l ştiam. Eram închişi câte opt, în compartimente cu bănci de lemn; din două bănci, una are la capăt o gaură acoperită cu capac. Gaura dă zăvorului de la uşă posibilitatea de a rămâne închis tot timpul călătoriei, astfel încât cei din compartiment să nu-l părăsească şi să tulbure odihna paznicilor de pe coridor. N-am schimbat, cei din compartiment, multe cuvinte în cele câteva ore ale călătoriei, eram toţi cu gândul la cele ce ne aşteaptă; reputaţia de care se bucura închisoarea care se pregătea să ne primească nu era de natură să ne îndemne spre optimism.

În gară ne aştepta să ne ureze bun venit comandantul închisorii, căpitanul Mândreş în persoană. I se dusese faima de tiran sadic acestui Mândreş prin închisorile de pe tot cuprinsul ţării; înfăţişarea lui şi primirea pe care ne-a făcut-o ne-au

confirmat că această faimă nu era lipsită de temei.

În camioneta transformată în dubă n-au încăput, înghesuiţi în picioare, decât vreo trei sferturi dintre noi. Pentru a ne demonstra că totul e posibil, căpitanul a acţionat în chip de buldozer, împingându-i spre fund pe cei din maşină; apoi în chip de macara, ridicându-i în braţe şi aruncându-i înăuntru pe cei ce rămăseseră jos; folosind şi pumnii, şi picioarele acolo unde se simţea nevoia, a reuşit în mai puţin de un minut să rezolve problema spaţiului disponibil pentru transportul încărcăturii de la gară la închisoare.

Ajunşi la destinaţie ne-au aşezat pe asfaltul curţii, ne-au împărţit un număr de forfecuţe curbe la vârf, ruginite, de mult neascuţite – şi ne-a dat căpitanul în persoană dispoziţia ca până în jumătate de oră să fim cu toţii tunşi "la piele, să arătaţi frumos când o să faceţi cunoştinţă cu bandiţii ăilalţi de aici, de la noi". Genul de umor care-l caracteriza nu era mai puţin faimos decât sadismul şi brutalitatea.

A asistat şi la percheziţia care a urmat; una din acelea în care se dezbracă toţi la un loc de tot ce au pe ei şi sunt examinaţi în toate orificiile. Curios, m-am simţit mai puţin revoltat şi umilit decât m-aş fi aşteptat. Am vorbit şi cu alţii despre tabloul pe care-l prezentam în momentele acelea; unii susţineau că puţin le-a păsat, alţii că niciodată n-au suferit jignire mai mare. Mă întrebam ce pot să simtă paznicii despre rolul pe care-l îndeplinesc în asemenea ceremonii: e de presupus că şi la ei procesul de îngroşare a pielii se produce într-un ritm ce diferă de la unul la celălalt; ce aveau în comun cu toţii era altceva: era teama de cel care-i comanda; oricine îşi putea da seama – în împrejurarea aceasta, ca şi în altele – că tremură toţi de frica lui şi nu mai puţin decât deţinuţii. Cât despre regizorul reprezentaţiei, era vizibil pentru toţi cu ce atenţie şi satisfacţie urmărea cum se desfăşoară lucrurile.

Au venit cu noi de la Jilava câţiva deţinuţi care nu aparţineau grupului sioniştilor şi printre aceştia doi ofiţeri – sau foşti ofiţeri – din armată, nu din Securitate. Scotocind cei ce făceau percheziţia prin bagajele unuia dintre ei, au scos la iveală tunica de locotenent-colonel; i-a cuprins o bucurie fără margini: râzând, acoperindu-l pe proprietarul tunicii cu o avalanşă de batjocuri şi de înjurături, au smuls fără să ceară aprobarea mai-marilor lor (probabil că era înţeleasă de la sine) epoleţii din locul lor şi i-au tăiat bucăţele cu briceagul.

Din tunsoarea reciprocă pe care ne-am făcut-o cu forfecuţele tocite, fără pregătire profesională, aşezaţi pe jos în curte, am ieşit sluţiţi şi caraghioşi, incapabili să ne conformăm cererii lui Mândreş de a "arăta frumos" când am apărut pentru prima oară în faţa "celorlalţi bandiţi" în celulele în care am fost repartizaţi. Cu toate acestea, am fost primiţi cu bunăvoinţă, iar în ziua următoare, unii dintre ei, care se pricepeau să manevreze uneltele bărbierului, au reuşit să termine treaba făcută de noi şi să ne dea o înfăţişare aproximativ decentă (e de menţionat că nici unul dintre noi nu mai arăta atât de groaznic ca la sfârşitul anchetei).

Celula în care am fost repartizat este mare, cu două ferestre mari dincolo de care se poate vedea numai un zid înalt; adăposteşte vreo 30 de deţinuţi, toţi condamnaţi pe mulţi ani, pentru vini de toate felurile. Dintre ai noştri au venit odată cu mine încă trei: Ladislau Haber din Arad, medic de copii; Max Horovitz din sioniştii revizionişti; Sami Grinberg din Hanoar Haţioni.

Este aici şi prietenul nostru de dată recentă de la Jilava, Bocceli francmasonul, copilul adoptiv al Securităţii. Nu se dezminte nici acum: când fiecare se mulţumeşte cu porţia de apă care-i este alocată pentru a se spăla pe mâini şi pe obraz, Bocceli foloseşte o cantitate dublă; de la corvezi (spălarea podelei, căratul tinetei) se eschivează, pretinzând că e bolnav. Am aflat după mulţi ani, din cele scrise de cineva care a fost cu el în continuare la Piteşti, că era "ciripitor" dovedit şi cunoscut. Nimic mai firesc. Mie înfăţişarea lui îmi aducea aminte – ciudată coincidenţă! – de David Berman...

Inspecţiile lui Mândreş în celula noastră au loc la intervale neregulate; de fiecare dată ne prezintă mostre din umorul lui macabru şi cercetează cu atenţie aşa-zisa ordine care trebuie să domnească pretutindeni; ţine în mod special ca cearceaful şi pătura de pe pat să fie perfect întinse: "să sară banul". Percheziţiile – la care e întotdeauna de faţă – au mai puţin scopul de a găsi obiecte interzise, cât mai ales pe acela de a-i chinui pe deţinuţi: percheziţia corporală, cu toate amănuntele, aşa cum le-am cunoscut la sosire; haosul pe care-l lasă în celulă cei ce scormonesc pretutindeni şi aruncă toate unele peste altele. O invenţie diabolică sunt exerciţiile de stingere a incendiilor; se practică de obicei noaptea; sună alarma, paznicii apar în uşă cu furtunurile şi nu se lasă până ce toate în celulă nu plutesc pe apă; în dimineaţa următoare, când sună deşteptarea, toate trebuie să fie la locul lor.

Teroarea exercitată de Mândreş este permanentă – îl vezi că apare când îl aşepţi mai puţin – şi universală – se tem de el deţinuţi şi temniceri deopotrivă. Intensitatea şi frecvenţa cu care îşi pune în aplicare inventivitatea sadică nu depind numai de poziţia în care se scoală dimineaţa din somn; vrând-nevrând trebuie să se conformeze şi dispoziţiilor pe care le primeşte de sus, din Olimp. Cei din Olimp – ca toţi zeii din toate Olimpurile – sunt caprici-

oşi: nimeni nu poate înţelege de ce într-o zi poruncesc să se uşureze regimul deţinutului politic şi de ce în ziua cealaltă poruncesc să se înăsprească. Când e vorba de înăsprire, Mândreş execută cu zel ordinele primite; când e vorba de a ne uşura viaţa, o face cu toate ezitările şi omisiunile posibile.

Când am ajuns eu la Piteşti era o perioadă de aşa-zisă relaxare; cei vechi povesteau că până nu de mult lucrurile erau cu mult mai rele. Optimiştii sperau că o inspecţie ar putea îmbunătăţi simţitor situaţia, obligându-l pe comandantul închisorii să se conformeze cu mai puţine rezerve dispoziţiilor existente. Însă rareori cei veniţi în inspecţie intrau în celule, se mulţumeau să privească prin vizete; de puţine ori dădeau deţinuţilor posibilitatea să vorbească, iar deţinuţii nu prea îndrăzneau să vină cu plângeri: inspectorul pleacă, Mândreş rămâne.

Colonelul care a venit în inspecţie în ziua aceea şi a intrat în celula noastră era Iacov Brucăr; l-am recunoscut fără greutate, nu s-a schimbat mult. Ţi-am scris despre el în două din scrisorile precedente, nu se poate să nu-ţi aminteşti: într–una din ele îţi povesteam de vremea când era *sadran avoda* al grupei noastre de *ahşara*, în cealaltă, despre înapoierea lui din Transnistria convertit la credinţa comunistă.

Stăteam aliniaţi pe două rânduri, faţă în faţă, în spaţiul liber dintre paturi. Iacov trecea printre noi cu paşi măsuraţi, fără să spună un cuvânt, urmat de escorta celor cu care venise şi a întregului stat major al închisorii; Mândreş se arăta supus şi umil, toată trufia lui dispăruse. Din loc în loc, Iacov se oprea în faţa câte unui deţinut şi cu o mişcare aproape imperceptibilă a capului îl invita să spună ce are de spus. Nimeni însă nu a îndrăznit să se plângă împotriva comandantului închisorii. S-a oprit în faţa mea. Mă temeam de un singur lucru: că arătând aşa cum arăt sunt de nerecunoscut. Nu vroiam decât un singur lucru, să mă recunoască; altceva nu puteam să vreau de la el. I-am spus cum mă cheamă. Pentru că trebuia să mai spun ceva, am adăugat că de când am fost arestat n-am nicio ştire de la familie; era clar şi pentru el, şi pentru mine că cele spuse nu pot avea nicio urmare.

Rezultatul concret pentru mine al întâlnirii cu Iacov au fost câteva nopţi fără somn. I-am spus lui Haber – şi numai lui – cine este şi ce reprezintă pentru mine colonelul care a fost în inspecţie.

Pentru ca tabloul să fie întreg şi clar este necesar să fac aici o incursiune în viitor – ceea ce am numit odată, într-un moment de inspiraţie excesivă, *flash forward* – şi să sar cu 45 de ani înainte şi cu 1.500 de kilometri mai la sud, în Israel, la Haifa, în anul 2000. Amintirea întâlnirii de la Piteşti a stăruit de-a lungul tuturor acestor ani, cerând o rezolvare. În anul 2000 am aflat întâmplător că Iacov locuieşte undeva lângă Haifa, că e de mulţi ani în Israel, că a apucat să lucreze ca funcţionar de stat şi să se pensioneze, că se vede cu unii dintre contemporanii noştri din mişcarea din România. I-am telefonat şi ne-am întâlnit la o cafenea din centrul Haifei şi timp de trei ore am povestit amândoi cum ne-am petrecut zilele şi anii de la data când s-a închis căminul nostru din Strada Mircea Vodă. De la ferma de la Ghimpău, Iacov a ajuns în Transnistria, în lagărul pentru deţinuţi politici de la Vapniarca. Comuniştii formau acolo majoritatea şi dădeau tonul. Ca şi în alte locuri, cei din Haşomer Haţair erau consideraţi material bun de convertit la dreapta credinţă. Cel care l-a „prelucrat" şi convins pe Iacov Brucăr nu a fost altul decât Ervin Kraid, prietenul meu de pe vremea când umblam în patru labe; există într-adevăr în viaţa oamenilor coincidenţe şi întâlniri de necrezut. Iacov s-a întors teafăr din Transnistria; a muncit pentru cauza pe care a îmbrăţişat-o cu intransigenţa pe care o învăţase în Haşomer Haţair şi a urcat rapid treptele care l-au dus la gradul de colonel în trupele Ministerului Afacerilor Interne. La data când ne-am întâlnit la Piteşti era responsabil cu siguranţa pazei în închisori. Apoi a venit vremea când mai marii lui au băgat de seamă că procentul evreilor este prea mare şi în sectorul în care lucrează Iacov, ca şi în alte sectoare, şi au renunţat – fără regret pe cât se pare – la serviciile lui, ca şi ale altora. A reuşit să ajungă în Ereţ Israel, unde totul a trebuit luat de la început.

La Piteşti, în închisoare, lucrurile au continuat ca mai înainte; nu s-a simţit nicio schimbare în urma vizitei colonelului Brucăr. Nici în celula noastră n-au fost noutăţi demne de menţionat afară poate de realizarea lui Sami, care din miez de pâine şi scuipat a făcut 32 de piese pentru joc de şah; pentru piesele negre a adăugat „neagră" din stocul fumătorilor, cele 64 de pătrate ale câmpului de luptă le-a furnizat puloverul în carouri al maiorului Costache, cerist vieţaş (criminal de război condamnat pe viaţă). Campionatul celulei a ieşit la drum de îndată, iar Sami a primit felicitări călduroase pentru opera realizată. Gloria lui a fost însă umbrită de faptul că din partidele pe care le-a jucat n-a câştigat nici una, cu toate că juca cu piesele fabricate de el. Max l-a sfătuit să doarmă trei nopţi consecutive cu setul de piese sub pernă, dar nici asta n-a folosit. Când după un timp am fost mutaţi din celulă, Haber, Sami şi cu mine, concursul de şah nu a avut de suferit; Sami le-a lăsat concurenţilor cele 32 de păpuşele din pâine cu recomandarea să aibă grijă să nu fie descoperite la percheziţii.

Înainte de mutarea noastră au venit sărbătorile de toamnă. Aveam

cu mine în celulă o cămaşă pentru zile festive, întâmplător colorată în alb şi albastru; i-a venit rândul s-o îmbrac o zi de Roş Haşana, o zi de Iom Kipur, şi alta de Sukot. Nu mă gândeam să postesc de Iom Kipur – n-am făcut-o aproape niciodată în trecut –, dar argumentul doctorului Haber m-a convins: „Ce pot înţelege toţi cei de aici dacă văd că unii dintre noi postesc şi alţii nu?" În ziua de Kipur am pus deoparte toţi patru pâinea pe care am primit-o, iar porţiile de mâncare le-am predat şefului de cameră, să le împartă cui crede că este mai înfometat.

În zilele de sărbătoare ne gândim mai mult la cei de acasă; ştim că acum, în clipa aceasta, şi gândul lor este cu noi. În alte zile, aşa cum suntem, departe de ei în spaţiu, îi simţim departe şi în timp.

Câteva zile după Sukot, stând de vorbă cu unul dintre preoţii catolici din celula noastră – i-am uitat numele – despre originea sărbătorilor noastre şi a sărbătorilor lor, i-am povestit despre procesiunea de Paşti pe care am văzut-o cu zece ani înainte pe Via Dolorosa, în cursul unei vizite la Ierusalim, în perioada când am locuit în Israel, în vremea aceea încă Palestina sub mandat britanic. Mi-a spus atunci interlocutorul meu că ar vrea să audă mai multe despre Ereţ Israel şi despre Ierusalim şi că desigur sunt printre noi şi alţii pe care subiectele acestea îi interesează. A stat de vorbă cu mai mulţi şi am stabilit împreună un program de patru prelegeri. Prima a fost despre Ierusalim, un scurt istoric şi câte ceva despre locuitorii din zilele noastre. Au participat dintre toţi cam o treime – au părut să asculte cu atenţie cele ce spun. Critica pe care mi-a făcut-o după aceea doctorul Haber era justă, a trebuit să recunosc; am vorbit prea mult despre Ierusalimul evreiesc şi prea puţin despre cel al celorlalţi; auditorii mei ar fi preferat fără îndoială să audă mai multe despre oraşul sfânt al lor, al creştinilor. A doua prelegere n-a mai avut loc, fiindcă ne-au mutat, pe Haber, pe Sami şi pe mine, în altă celulă. Max a rămas singur.

Celula nouă, cu un etaj mai sus, era mai mare şi mai populată decât celula precedentă. Dintre ai noştri eram cinci: celor trei care am venit împreună li s-au adăugat Moritz (Moţi) Moscovici, ziaristul de la „Renaşterea", şi Ştefan Kuhn din „Ihud", Transilvania, avocat. Trei grupuri de minoritari („naţiuni conlocuitoare" în limba nouă) ies în evidenţă în populaţia locală, grupul evreilor sionişti, grupul maghiarilor naţionalişti şi grupul turcilor musulmani: fiecare grup cu păcatul lui, fiecare cu răfuiala lui cu stăpânirea. Cu unii dintre unguri merita să stai de vorbă, ştiau să trezească interes pentru problemele lor. Turcii erau mai toţi oameni retraşi şi tăcuţi, se afla printre ei Selim Sadâc, başmuftiu – rangul cel mai înalt în ierarhia cultului lor; am aflat că a murit în închisoare.

Frigul iernii începuse să se facă bine simţit şi odată cu el au început să ne scoată mai des la plimbare în curte: logică după chipul lui Mândreş. Înainte de a începe învârtitul în cerc în monom, caraliul avea grijă să ne avertizeze: „Mi-te-mplimbi cu mâinile la spate la un metru de ăla din faţa ta, cu capu-n jos şi ochii-n pământ şi nu scoţi o vorbă din gură!".

Cu toate avertismentele reuşeam nu o dată să dăm şi să primim prin ferestrele celulelor care dădeau spre curte aproape tot ce vroiam: mesaje scrise (pe săpun sau pe hârtie), ţigări, cuţite de fabricaţie locală, până şi articole de îmbrăcăminte.

Caloriferele din celule erau folosite rareori pentru încălzit, dar cu urechea lipită de ţevile lor care duceau dintr-o încăpere în alta puteai vorbi ca la telefon cu cel din cealaltă încăpere. În felul acesta am vorbit cu Piccolot, fost vecin al meu în strada Vaselor, actualmente vecin în celula alăturată.

Şederea în celula cu ungurii şi cu turcii a fost de scurtă durată, trei săptămâni cu totul. De data aceasta l-am lăsat pe Kuhn în urmă şi am ajuns – Haber, Moţi, Sami şi cu mine – într-o celulă la ultimul etaj, pe fereastra căreia se vedea în zare, printre zăbrele, culmea Făgăraşului, cu Negoiul şi cu Moldoveanul.

Printre primii cu care am vorbit din cei peste patruzeci de deţinuţi a fost Niki Hauser: ne-a dat ştiri despre unul dintre ai noştri, Moşe Weiss, din lotul conducătorilor, condamnat la douăzeci de ani. Hauser, om tânăr, cetăţean austriac, de neam nobil (baron – deşi arăta ca toţi oamenii), practica în libertate profesiunea de agent comercial al unei întreprinderi ce fabrica maşini de calculat şi am auzit de la el multe lucruri interesante din acest domeniu; era tocmai epoca în care revoluţia cibernetică era în toi.

Pe Gic Lingner l-am recunoscut de îndată; îşi păstrase o înfăţişare omenească între toţi livizii şi strâmbii care populau celula noastră. Fusese funcţionar superior la Astra Română şi implicat în procesul petroliştilor. Mi-a povestit despre proces şi despre condamnaţi – îi cunoşteam pe toţi. Unii dintre ei erau aici, la noi, la Piteşti, în alte celule; într-o zi l-am zărit în curte, pentru câteva secunde, pe Sandu Stroe, fostul meu şef de secţie. De menţionat că de Ancăn, legionarul, şi de alţii de acelaşi soi nu s-a atins nimeni.

Am petrecut multe ore în tovărăşia lui Petre Stănescu, profesor de botanică la Universitatea din Bucureşti, social-democrat din garda veche. Era iubitor de poezie şi ştia să recite sute de versuri. Traducerile lui din Albert Samain şi

cea a poeziei lui Kipling, „If", mi se par până azi deosebit de reușite. Tot de la el am auzit pentru prima oară poezii din „tradiția orală" a închisorilor, poeziile compuse în prizonierat de Radu Gyr, Nichifor Crainic și alții. Concepțiile lui Crainic nu m-au putut împiedica să învăț pe dinafară poezia lui intitulată „Laudă" și s-o recit oricui era dispus s-o asculte, și în închisoare, și după ce m-am eliberat.

Sandu Ghica, student în medicină când l-au arestat, era vecin cu noi – vreau să spun cu asta că patul lui era alături de cele două paturi ale celor patru sioniști (în celula noastră dormeam toți câte doi într–un pat; se făcea excepție numai pentru bătrâni și infirmi). Fusese la Pitești în epoca faimoasei „reeducări", cu patru sau cinci ani în urmă. El a fost pentru noi sursa din care am aflat în amănunt în ce a constat acel sinistru experiment. Locul în care s-a vindecat de leziunile fizice și sufletești suferite atunci a fost – paradoxal – mina de plumb de la Baia Sprie, unde lucrau numai deținuți, supuși în permanență pericolului saturnismului, intoxicația lentă cu plumb.

Tot aici i-am cunoscut pe „vietnamezi", care erau sași și șvabi din Ardeal, de fapt, înrolați în armata germană; sfârșitul războiului i-a găsit în Germania, în zona ocupată de englezi și americani; de acolo au ajuns în Franța, unde singura cale de a-și asigura o existență a fost înscrierea în Legiunea Străină; au fost trimiși cu Legiunea Străină să lupte în Vietnam; au fost luați prizonieri de Vietcong; în prizonierat au fost supuși unei acțiuni intense de îndoctrinare, apoi repatriați; în țară, la coborârea din trenul pavoazat cu lozinci și flori, îi aștepta duba securității. Ce a urmat e lesne de ghicit.

Alt grup din celula noastră îl formau sârbii din Banat, titoiștii. În epoca aceea ne lega de ei o soartă comună: sioniștii și titoiștii erau dușmanii la ordinea zilei ai regimului. Avem și o trăsătură de caracter comună: paleta excesiv de multicoloră de fracțiuni și fracțiuni de fracțiuni a unora, ca și a celorlalți – cu deosebirea fundamentală că la noi diferendele iau forma unor ciocniri verbale, pe când la ei se rezolvă cu cuțitul. Cu Peko, profesor de liceu din Timișoara, am avut discuții din care am aflat multe despre mentalitatea rebelă și extremistă a conaționalilor lui.

Cu Bogdan aveam de-a face de două ori pe săptămână, când ni se dădeau uneltele de bărbierit și contra plată – trei linguri de ciorbă de căciulă – îndeplinea oficiul de bărbier, gata-gata de fiecare dată – dintr-un exces de energie să zicem – să radă fiecăruia și pielea odată cu barba.

Condițiile grele în care trăiam erau compensate în parte prin buna înțelegere care domina în relațiile dintre cei patruzeci de deținuți. A fost o împrejurare în care s-a dovedit că suntem capabili de solidaritate. Într-o zi, dintr-un motiv de neînțeles, poate pur și simplu o toană a lui Mândreș, mâncarea pe care ne-au dat-o a fost excesiv de sărată; în orele care au urmat, provizia de apă s-a consumat și a fost nevoie să fie reînnoită de mai multe ori, de fiecare dată după discuții și amânări. A doua zi, povestea s-a repetat. A treia zi am primit vizita lui Mândreș și câțiva dintre noi au îndrăznit să se plângă că mâncarea e prea sărată: ca rezultat am primit în ziua aceea mâncare complet nesărată. În ziua următoare, același lucru; dar așa cum ne înțelesesem în prealabil, nu s-a atins nimeni de mâncare. O treime din oamenii din celulă au fost duși la carceră, între ei, Sami și cu mine; operația a fost condusă de Mândreș, ghionții și pumnii care au întovărășit-o au fost aportul lui. După trei ore ne-au înapoiat în celulă; locul în carcere a fost preluat de pedepsiții din alte celule; pe căi nevăzute, rebeliunea se întinsese și în alte părți ale închisorii. Începând din ziua următoare, cantitatea de sare din mâncare a revenit la normal.

Epilogul favorabil al poveștii cu sarea a fost urmat de un incident neplăcut. La înapoierea din carceră, Sami nu era printre noi; l-au uitat acolo și au trecut încă trei ore până l-au scos, împreună cu deținuți din alte celule. A ajuns la urechile noastre faptul că unul dintre tovarășii noștri de celulă spune cui vrea să-l asculte că întârzierea lui Sami este suspectă, ceea ce echivala cu acuzația că Sami „ciripește", că e denunțător. Nu puteam să lăsăm asemenea afirmație fără răspuns. Am fost de acord toți patru să cerem formarea unui juriu care să hotărască cine e vinovatul: Sami sau cel care-l acuză fără motiv. Un „tribunal de onoare" format din trei oameni a fost ales de către părțile interesate, a ascultat – într-un colț retras, nu în public – ce au avut de spus cei implicați și a ajuns la concluzia că (1) bănuielile împotriva lui Sami sunt cu totul neîntemeiate și (2) că bănuitorului fără temei i se pot acorda circumstanțe atenuante, întrucât în condițiile în care ne aflăm oricine e susceptibil să se găsească într-o stare de spirit care să-l predispună la neîncredere în ceilalți. Pe noi nu ne-a satisfăcut compromisul juriului. Dar când stai să te gândești, poate că a fost mai bine că au ajuns – pesemne în dorința de a menține armonia în viața celulei noastre – la o soluție care să nu supere pe nimeni. Fiindcă nu lipseau cele ce să ne supere. De exemplu, îngrijirea medicală. Aveam parte de un sanitar leneș și răuvoitor, la care se putea ajunge cel mult o dată pe săptămână, în grup, la coadă într-un cabinet care nu strălucea de curățenie și unde nu existau medicamente. Mulți sufereau de afecți-

uni serioase, pentru care nu primeau nici o îngrijire. O problemă minoră, dar destul de neplăcută, era aceea a dopurilor de ceară care se formau în urechile spălate cu economie excesivă de apă și săpun. Mi s-a întâmplat și mie. După două săptămâni de așteptare zadarnică a pompei cu apă a sanitarului – săptămâni în care am experimentat existența unei lumi lipsite cu totul de unde sonore – mi-am pierdut răbdarea, am luat o sârmă dintr-unul din depozitele secrete de obiecte interzise și cu ajutorul ei am început să aud din nou. Consilierului nostru medical, doctorul Haber, n-am îndrăznit să-i mărturisesc decât post factum ce am făcut, provocând dezaprobarea retroactivă inevitabilă.

Conferințele pe care le ascultam în fiecare seară ne-au făcut viața mai bună. Maxim Teodoru, fost profesor de limba română la un liceu din Târgoviște, ne-a prezentat în opt seri consecutive o istorie a literaturii române. În câteva rânduri i-am servit ca asistent, recitând din poeziile pe care le mai țineam minte. O mare parte a conferințelor, două treimi și mai mult, au constat în povestirea romanelor și a nuvelelor citite în trecut; aportul meu a fost într-o seară „Vendeta" de Heinz Possendorf, roman de aventuri (din „Colecția celor 15 lei", o mai ții minte?), citit în epoca de trecere între copilărie și adolescență, și în altă seară câteva povestiri scurte din volumele lui Anatole France, citite la marginea între adolescență și maturitate. Moți Moscovici fusese în trecut redactor la ziarul „Timpul"; conferința lui intitulată „O noapte la redacție", despre toate cele ce se petrec până în momentul când ziarul iese în zori dintre valțurile rotativei, a fost una dintre cele mai reușite.

Lecțiile noastre de ebraică au loc în orele de dimineață. Moți contribuie cu dicționarul lui Mendel P. Mendel pe care l-a învățat pe dinafară, eu cu gramatica. În ziua de 11 Adar am început lecția cu povestea vieții lui Trumpeldor și cursul propriu-zis a avut ca subiect textul cântecului pe care-l cântam în mișcarea de tineret, despre moartea eroilor de la Tel Hai în urmă cu 35 de ani.

O dată în ziua aceea și încă o dată după trei zile, în cinstea sărbătorii de Purim, am mai avut prilejul să îmbrac cămașa cu carouri albe și albastre în celula din care vedeam piscurile Făgărașului. La data următoare, când am îmbrăcat-o, peste patru săptămâni, de Pesah, ieșisem din robia Piteștilor, eram înapoi la Jilava.

Întors aici, am început și de data aceasta cu două săptămâni de așa-zisă carantină; de ce-i zice așa nu știu să-ți spun. E în alt loc, mai mare decât acela în care acum un an mâncam arpacaș cu marmeladă, și e plin cu „politici" de toate categoriile. Odată cu noi s-au înapoiat la Jilava ai noștri de la Caransebeș și femeile de la Mislea; acum se află aici majoritatea condamnaților din procesul conducătorilor, din procesul celor 42 și din cele două procese ale lui Hașomer Hațair.

Am stat de vorbă cu cei veniți de la Caransebeș despre condițiile pe care le-au avut acolo – mult mai suportabile decât cele de la Piteștii lui Mândreș. L-am întrebat pe Mendelovici dacă a avut de suferit de pe urma ultimului cuvânt rostit la proces (ziarist, M. și-a afirmat, în ultimul său cuvânt, devotamentul față de cauza sionistă, **n. red.**): spre mirarea lui, mi-a spus, cutezanța sa nu a avut nicio urmare; sentința nu a fost mai severă decât a altor condamnați pentru aceleași infracțiuni și regimul în închisoare la Caransebeș a fost același cu al celorlalți. Explicația, după părerea lui, este simplă: soarta noastră era pecetluită dinainte și judecătorii nu-și puteau permite – orice ar fi survenit în cursul așa-zisului proces – să schimbe în vreun fel dispozițiile primite. L-am întrebat ce l-a făcut să îndrăznească ceea ce nici un altul din cei 42 n-a îndrăznit; mi-a răspuns că a fost o reacție spontană, nimic nu era pregătit dinainte.

Am stat de vorbă cu cei veniți de la Caransebeș și încă multe zile am schimbat impresii despre viața celor de acolo în comparație cu a celor de la Pitești; dar mai presus de orice ne-au spus o mulțime de lucruri pe care noi nu le știam: erau mult mai informați decât noi.

În prima noapte pe care am petrecut-o în locul nou în care mă aflu am renunțat la somn. Până aproape de ivirea zorilor am stat de vorbă cu Iosi Ebercohn, vecinul meu din patul alăturat; de fapt eu am tăcut și el a vorbit aproape tot timpul. Cu mintea analitică a elevului de școală talmudică și cu arta formulării clare a avocatului, Ebercohn m-a pus la curent cu mersul lucrurilor, începând cu cele ce se întâmplă în lume – schimbările din Uniunea Sovietică după moartea lui Stalin, împăcarea cu Tito, sfârșitul epocii lui McCarthy în Statele Unite – și terminând cu cele ce se întâmplă aici cu noi: o tendință generală – poate numai temporară – de relaxare, ecou al celei din Uniunea Sovietică; concentrarea noastră la Jilava nu poate să însemne altceva decât revizuirea dosarelor în vederea eliberării.

Discuțiile cu Ebercohn au continuat și în zilele următoare și ni s-au alăturat și alții. Mai bine rămâneam neștiutori, mai bine nu primeam decât în ultimul moment semnalul posibilei eliberări. Toată liniștea sufletească s-a dus pe copcă, toată răbdarea, planificată pe ani îndelungați, cu care am știut cei mai mulți să ne înarmăm a fost izgonită de tensiunea așteptării. Ne întrecem care de care în prorocirea greutăților și problemelor care ne așteaptă dincolo de poarta închisorii, a sur-

prizelor neplăcute peste care vom da când vom trece de pragul casei. Aceia pe care îi așteaptă acasă femeia pe care au lăsat-o cu ochii în lacrimi dau acum glas îndoielilor care-i rod și neîncrederilor care-i frământă. Fără multe șovăieli, ajungem toți la aceeași concluzie: când despărțirea de femeile noastre va lua sfârșit, nu vom avea dreptul să punem întrebări sau să cerem socoteală de cele întâmplate în lipsa noastră.

Aici, la carantină, l-am cunoscut pe Eli – Elimelech Edelstein – de la Bene Akiva, cel mai tânăr din lotul de 42, student la conservator. Profesorii îi prezic – spun prietenii lui – un viitor strălucit în cariera de violonist. Va trece însă un număr de ani până ce voi avea ocazia să-i aud vioara; pentru moment m-am mulțumit să aud de la el două cântece care mi-au plăcut. Cel dintâi, cântecul ebraic despre cel care de o sută de generații visează să vadă Ierusalimul, a fost ușor de învățat; cuvintele celui de-al doilea, „Reizale", în idiș, a trebuit să le scriu pe o bucată de săpun.

La prima percheziție, caraliul a descoperit în salteaua mea săpunul gravat cu litere de forme ciudate.

– Ce-ai scris aici?

– O poezie populară.

– O poezie populară?

A lăsat săpunul unde l-a găsit și a trecut mai departe. La Mândreș nu s-ar fi pomenit așa ceva; de altfel, nici aici la Jilava, până nu demult.

Tot aici, la carantină, l-am cunoscut pe cel mai bătrân dintre condamnații lotului 42, Iancu Brener, fost funcționar la legația Israelului. Cu părul alb și spatele încovoiat, cu mintea ageră, priceput în probleme de bani și afaceri, simpatizat de toți care-l cunoșteau, rezistase la greutățile anchetei și ale închisorii mai bine decât mulți alții mai tineri decât el. A fost primul dintre noi pe care l-au convocat la tribunal în legătură cu redeschiderea proceselor. La înapoiere facem roată în jurul lui și ne povestește: „În peretele dubei, lângă mine, era o crăpătură îngustă-îngustă, nu se putea vedea prin ea aproape nimic. Dar tot am putut să zăresc o femeie cu o plasă în mână – și în plasă caise, multe caise..." Și nouă, nu numai lui Moșu Brener, ni s-au părut caisele un lucru demn de relevat.

Între tovarășii noștri de carantină sunt câțiva foști polițiști, de grade diferite, de pe vremea regimului trecut. I-au adus aici de la Făgăraș, închisoarea rezervată exclusiv polițiștilor, pentru a fi martori în procesele unora dintre comuniștii căzuți în disgrazie. Toți așteaptă cu nerăbdare să se înapoieze; la Făgăraș, condițiile sunt mai bune decât în oricare altă închisoare din țară. Autoritățile se poartă cu mănuși cu polițiștii din trecut; de altfel, nici nu este greu să obțină de la ei ceea ce vor să obțină, în speță să depună mărturii mincinoase împotriva comuniștilor cărora le-a venit timpul să fie înlăturați, acuzația obișnuită folosită contra acestora este aceea de a fi colaborat cu Siguranța, poliția secretă a fostului regim.

Pe de altă parte, există și acei foști polițiști cu care comuniștii au răfuieli prea grele pentru a fi uitate. Am auzit pe cineva aici povestind despre deținuți pe care-i întâlnise recent, printre alții Balici, torționarul numărul unu al Biroului II: „Bietul Balici! L-au schilodit cu totul..."

L-am întrebat pe cel care-l compătimea pe Balici dacă despre șeful acestuia, despre Sava Dumitrescu, a auzit ceva. Mi-a spus că a stat un timp cu Sava în aceeași celulă, iar ancheta îi lăsase, fizic, urme de neînlăturat; că era un tovarăș de celulă dificil, din cauza purtării lui egoiste și agresive; că totuși i-a stârnit compătimire, ca și Balici. L–am lăsat să-l compătimească și m-am abținut de a-i explica de ce nu mă simt capabil să-i împărtășesc sentimentele.

La sfârșitul celor două săptămâni de carantină, sioniștii au fost trimiși în celule. Celula în care am ajuns de data aceasta era vecină cu „a morților", locul în care condamnații la moarte așteaptă să li se hotărască soarta: plutonul de execuție în Valea Piersicilor sau comutarea. Eram într-o perioadă în care alternativa a doua era mai frecventă decât cea dintâi. Pentru mine, locul în care ajunsesem era – după toate semnele – ultima stație pe drumul prin pușcăriile comuniste.

Suntem și aici un procent destul de mare de sioniști, din toate grupările; pentru prima oară de când sunt în închisoare mă întâlnesc cu o parte din băieții din Hașomer Hațair, atât din lotul bucureștenilor, cât și din lotul ieșenilor, mai tineri decât mine cu 6-8 ani; printre ei Abir Mark, secretarul mișcării, arestat încă din aprilie 1950.

Abir duce cu el povestea unei detenții mai lungi și mai grele decât a majorității celorlalți; în toate locurile în care a fost în cei cinci ani care au trecut de la arestare a lăsat amintirea omului care nu cedează niciunei presiuni, a unui om drept și curajos ca nimeni altul, a celui ce se dovedește a fi în momentele critice apt să-i conducă pe ceilalți. În închisorile comuniste, asemenea atitudini nu erau apanajul multora. La proces, în martie 1954, ultimul cuvânt al lui Abir a fost o profesie de credință a ideologiei lui Hașomer Hațair și un protest fățiș împotriva falsității acuzațiilor puse în sarcina lui și a tovarășilor lui; l-au condamnat la 20 de ani.

Nu m-a mai interesat nimic, decât să stau de vorbă cu Abir; timp de trei zile n-am făcut altceva. Apoi l-au mutat în altă celulă și nu l-am mai văzut până după eliberare.

Ne scot la aer în fiecare zi. Nu ne învârtim în rond cu mâinile la spate, ne lasă liberi în curte. Luăm cu noi şi un hârdău cu apă şi ne spălăm – curăţându-ne în oarecare măsură de murdăria de care nu putem scăpa la duşul săptămânal reglementar, unde apa este sau prea caldă, sau prea rece, sau insuficientă şi paznicii sunt întotdeauna grăbiţi şi ne întrerup înainte de a fi isprăvit. Pentru mulţi este mai important să dedice timpul petrecut în curte culesului frunzelor de vişin şi a florilor de regina nopţii, care sunt apoi uscate cu grijă şi fumate în loc de tutun. Pereţii de cărămidă netencuită sunt acoperiţi de o mie de inscripţii zgâriate de-a lungul anilor. Dăm cu ochii de una dintre ele şi nu ne vine să credem ochilor: „IZU ŞULER 25 OCTOMBRIE 1943". Candidatul nostru la pedeapsa capitală a trecut pe aici acum 11 ani.

Săptămânile trec şi lumina ce pare să se vadă la capătul tunelului nu vrea să se apropie deloc. Ne-a uitat toată lumea. N-am răbdare de nimic, până şi lecţiile de ebraică le–am întrerupt. Care era realitatea am aflat mult mai târziu. În Israel începuse încă din 1954 campania de proteste împotriva arestărilor din România, organizată de Itzhak Artzi în pofida atitudinii guvernului israelian, care susţine că asemenea proteste pot provoca stoparea emigrării. În mai 1954 – puţin după procesele şi condamnările noastre – are loc la Templul Mare din Tel Aviv – tot din iniţiativa lui Artzi – marea grevă a foamei, cu răsunet mondial; ecouri vagi, imposibil de descifrat, au pătruns atunci şi la noi în închisoare. A urmat o primă fază, de încordare a relaţiilor între cele două state; în faza următoare a avut loc eliberarea sioniştilor şi, în final, emigrarea în Israel.

În România, procesul de „destalinizare" merge cu încetinitorul; tot astfel şi procedura legată de revizuirea proceselor noastre. Totuşi a venit şi ziua când ne-au suit în dubă şi ne-au dus la tribunal, pentru a lua contact cu avocaţii noştri în vederea apelului care urmează să se judece în curând.

În cinstea acestei ocazii solemne – sau poate ca măsură de siguranţă – am îmbrăcat pentru întâia oară haina de puşcăriaş, zeghea vărgată; în toţi anii aceştia am purtat cu toţii, în toate locurile, hainele cu care venisem de acasă.

Pentru ziua pe care urma s-o petrecem departe de fiertura din cazanul de la Jilava, ne-au împărţit hrană rece. Mâini răuvoitoare au învelit în foi de ziar porţiile de pâine, slănină şi marmeladă care ni se cuveneau, astfel încât literele negre ale ziarului se imprimaseră pe slănina albă, slănina sărată era îndulcită cu marmeladă şi marmelada absorbise o parte din sarea slăninei. Lăsate în forma lor iniţială, aceste alimente ar fi putut să ne ofere o hrană mult mai gustoasă şi mai hrănitoare decât aceea pe care o primeam în zile obişnuite. (Cu toate că – trebuie să recunosc – în ultimul timp, mâncarea la Jilava se îmbunătăţise simţitor; boabele de fasole şi bucăţile de peritoneu – vulgo „prapur" sau „burtă" – care apăreau des în strachinile noastre reduceau proporţiile subalimentaţiei omniprezente.)

La coborârea din dubă, lângă o intrare laterală a tribunalului, vedem la câteva zeci de metri distanţă un grup de bărbaţi şi femei aşteptând îndărătul unui cordon de miliţieni care nu-i lasă să se apropie. Sunt familiile noastre. Coborâm din dubă unul câte unul, ai noştri ne strigă pe nume, ridică mâinile ca să-i recunoaştem. E prima revedere după ani de zile. Escortele ne împing înainte şi revederea ia sfârşit.

După multe ore petrecute în sala de aşteptare din subsolul clădirii, ne-au dus în camera în care ne-am întâlnit cu avocaţii angajaţi de familii. Avocatul meu de data aceasta este A. Nachtigal; numele lui îmi este cunoscut din vremea faimosului proces al celor 19 antifascişti în frunte cu Ana Pauker, în 1936. N-a venit la întâlnire, a trimis o secretară, care mi-a dat să înţeleg că apelul se va solda cu eliberarea noastră.

A venit şi ziua judecării apelului. Ne-au scos din celule dis-de-dimineaţă, grupuri-grupuri, după capacitatea redusă a dubei disponibile. Ne-au împărţit pachetele cu slănină şi marmeladă – şi cu puţin înaintea urcării în dubă ne-au dat câteva brice cu care să ne bărbierim în grabă. Era în grupul nostru o lipsă acută de voluntari pentru funcţia de bărbier, aşa că vrând-nevrând m-am oferit eu – şi am reuşit cu ocazia aceasta să-mi fac duşmani din câţiva prieteni pe care i-am torturat cu briciul tocit. Şi eu m-am ras, fără oglindă, cu acelaşi instrument.

Duba ne-a dus în strada Negru Vodă, la Comunitatea Spaniolă transformată de mult în Tribunal Militar şi ne-am ocupat locurile pe băncile acuzaţilor din sala cea mare, în care mai de mult luam primele mele lecţii de ebraică şi tot aici regimul trecut a judecat şi condamnat la moarte comunişti şi sionişti laolaltă.

Pe generalul Petrescu nu-l mai zăresc. Acuzatorul se arată a fi, de la primele cuvinte pe care le rosteşte, un produs „pe puncte" al stabilimentului, nepregătit pentru treaba pe care o face.

Apărătorii vorbesc de data aceasta în apărarea acuzaţilor, nu în spiritul actului de acuzare, cum învăţasem că se cuvine. Avocatul meu susţine că faptele pentru care am fost condamnat pot fi calificate cel mult dezvăluire de secret comercial, în niciun caz trădare de patrie.

Martorii apărării nu se sfiesc să elogieze calităţile şi faptele celor

pentru care pledează. Profesorul de la Conservator al lui Eli vorbește despre el ca despre un mare talent, ca unul dintre elementele cele mai promițătoare ale tinerei generații de muzicieni. Eli, mezinul companiei, stă pe bancă lângă mine; îl văd cum se străduiește din greu să-și rețină lacrimile.

La ultimul cuvânt al acuzaților, cei mai mulți declară că n-au nimic de adăugat. Gita poartă povara celor aproape șase ani de anchete și închisori, a fost prima arestată din lotul nostru; în ultimul cuvânt pe care-l are de spus judecătorilor răzbate sfidarea și disprețul.

Verdictul se va da la o dată ulterioară.

Ne-am înapoiat la Jilava, în aceeași celulă, am continuat să mâncăm fasole și prapur, să culegem din frunzele vișinului din curte, să fim izolați de restul lumii și să așteptăm. Un singur eveniment a înviorat pentru câteva momente monotonia tristă a așteptării: unul din băieții „de la munci" ne-a strecurat într-o zi în celulă o ceapă! Șeful de cameră a procedat la împărțirea ei în 28 de părți egale și fiecare și-a primit partea lui și și-a înveselit sufletul odată cu papilele gustative. Pentru mine, aceasta a fost – după mărul de la Malmezon – a doua și ultima ocazie de a mânca, în tot lungul anilor de închisoare, un produs vegetal în stare naturală.

După un timp au început în sfârșit eliberările alor noștri, cu țârâita, câte unul-doi, mai mult din alte loturi; li se aducea oficial la cunoștință reducerea pedepsei – la echivalentul celei executate – și plecau acasă. Au fost printre ei câțiva dintre băieții noștri din Hașomer Hațair. Cu unul dintre ei, David Laxer din Iași, mă împrietenisem în ultimul timp; s-a dus să-i vadă pe ai mei, care au putut afla astfel știri noi și cuprinzătoare despre mine.

În ziua de 27 iulie, după trei ani și o lună de la data arestării, și la patru luni după înapoierea la Jilava în vederea eliberării, mi-au comunicat că pedeapsa mi-a fost redusă de la doisprezece ani la trei. Diferența de o lună am înregistrat-o în debitul lor, s-o pot cere înapoi cu o viitoare ocazie. Cămașa în carouri albe și albastre aștepta, frumos împăturită, să-i vină rândul; am îmbrăcat-o, mi-am luat rămas bun de la cei ce rămâneau să aștepte în continuare și am ieșit pe poarta Jilavei, împreună cu un grup mare de oameni din lotul nostru care se eliberau odată cu mine.

La poarta închisorii așteptau de multe ore, în câmp deschis și sub soare fierbinte de iulie, câteva rude care reușiseră să afle data eliberării noastre; ai mei nu erau printre ei. Cu ajutorul rudei unuia dintre colegii de detenție mi-am putut cumpăra un bilet de tramvai, ca să pot ajunge acasă. Alții, care n-aveau nici ei niciun ban în buzunar, s-au urcat în tramvai și n-a fost nici o greutate să găsească pe cineva care să le plătească biletul: se știa cine sunt oamenii cu bocceaua în mână care călătoresc pe traseul acesta.

ZISE...

"Ofensiva ucigătoare a Israelului în Gaza este mai mult decât un Holocaust".

(Mahmud Abbas, președintele Autorității Palestiniene; Ramallah, 2008)

... ȘI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

AVOCAT ȘI NOTAR

AUSTERMAN EFRAIM

Fost magistrat în România

Execută

Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;

Rezolvă probleme juridice legate de România

Cumpărări, vânzări imobiliare; moșteniri-testamente; convenții soți sau necăsătoriți; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România

Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11

Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401

Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poşta Dicţionarului

O scrisoare neconvenţională despre un *Dicţionar Neconvenţional*

După cum au aflat cititorii lui "Minimum", volumul III al *Dicţionarului* este sub tipar. Primele exemplare vor apare acum, în ianuarie.

Printre cititorii lui "Minimum" la care ne referim mai sus se numără şi Radu Mihăileanu, din Paris, fiul colaboratorului nostru I. Mihăileanu. Radu Mihăileanu, regizor de film, cu pelicule de primă mână la activ, laureat al Premiului César pentru scenariu şi cu alte multe distincţii, l-a cunoscut bine, în copilăria sa bucureşteană, pe autorul *Dicţionarului*. El a trimis la *Poşta* un text cu amintiri, care poate fi citit ca un Cuvânt înainte sui-generis la volumul de sub tipar. Îi facem loc aici, cu plăcere.

Aveam, probabil, 15 ani, când, plimbându-ne pe Bulevardul Dacia, din Bucureşti, el mi-a spus să continui să scriu poeme, în ciuda gustului meu excesiv de morbid din acea perioadă, de o indiscutabilă monotonie, rezultat al alegerii subiectelor mele: moartea şi amorul.

Am citit şi am văzut piesele sale de teatru, cum bei apă sfinţită. Mărturisesc: el, Mirodan, Chaplin, Jean Giraudoux, Mihail Sebastian, Ionesco şi Brecht mi-au dăruit pofta de a râde şi de a plânge, această formă de artă, tragi-comedia, atât de dificil s-o creezi, atât de percutantă şi eficace, atât de rară, atât de spirituală şi necesară în această lu-

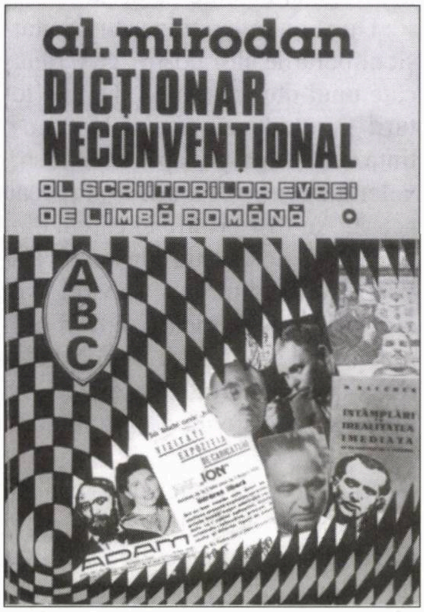

me de fugă spre auto-distrugere şi către non-valoare.

Îl admiram în secret. Scriind prima mea piesă de teatru încercam să scriu à la Mirodan: o parodie a războiului şi a absurdităţii puterii. Dar, vai, nu poţi scrie ca Mirodan, dintr-o simplă trăsătură de condei. Trebuie să ai sufletul său, privirea sa, cuvântul său, limbajul său. Nu le aveam, nu le voi avea, nimeni nu le va avea niciodată. Sunt ale lui... Îi aparţin.

Ca o obsesie, tot ce încercam să scriu, piesă, scenariu, nuvelă, teatru, piesa sa "Contract special de închiriat oameni" îmi revine în minte. Ca şi "Brazil", filmul lui Terry Gillian. Îl bănuiesc pe Miro-

NOTAR
MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

TRADUCERI LEGALIZATE ŞI APOSTILE,
TESTAMENTE ŞI ALTE PROBLEME JURIDICE

TELEFON 03/546-5416
între orele
10-12 şi 17-19

dan că el a dezvoltat în mine setea vitală de libertate şi democraţie.

"Unde se duce?" – m-am întrebat în ziua plecării sale în Israel. "Către care limbă?". El care poseda una, atât de strălucită. Mai târziu am înţeles că spiritul său se înăbuşea acolo, în România. Spiritul său avea nevoie să respire şi să se hrănească din respiraţia celorlalţi.

E inutil să amintesc toate piesele sale, care mi-au tăiat răsuflarea. "Ziariştii", "Şeful sectorului suflete", "Celebrul 702", "Transplantarea inimii necunoscute", "Primarul lunii" şi altele, şi altele.

Zic "inutil", şi iată-mă amintindu-le. Mâna scrie mai repede, înfruntând spiritul. Ea, mâna, rămâne fidelă, atât de apropiată de memorie. Îmi amintesc de asemenea de serile premierelor când, ca un imens ecou popular, publicul striga în cor: "Autorul, Autorul!".

Mirodan, modest, ca şi cum ar fi contribuit într-un mod vag la aceste opere de artă, apărea în fundul scenei, împins de complicii săi, actorii. Saluta publicul, şovăitor, mirat, surprins de fiecare dată de ovaţiile pe care textele sale le provocau.

Mirodan nu e numai dramaturg. El e de asemenea un observator, un barometru al societăţii. Dovada: "Replici", "Ocolul pământului într–un surâs", revista "Minimum" şi, în anii din urmă, uimitorul "Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română". Ca Mauriac în Franţa, el observă, amplifică, pentru a ne atrage atenţia. Revista sa israeliană este o dovadă vie. Acolo el dezvăluie, câteodată deranjează, ţipă, glumeşte, povesteşte realitatea lumii.

El este unul din păstrătorii memoriei contemporane. Unul dintre aceia, evreu de secole, care râde cu lacrimi în ochi, ca Shalom Alechem, salutând şi transmiţând această sublimă imagine a carnavalului uman.

În ciuda tuturor furtunilor ochiul său va observa, urechea sa va asculta, spiritul şi mâna sa vor transmite memoria. De aceea s-a născut. E destinul său.

Sub tipar!
Al. Mirodan:

Dicționarul Neconvențional

vol. III (G-H-I)

Gad	Iacob
Gane	Iacobsohn
Gaster	Iancu
Genunchi	Ianoși
Giordano	Ignoranță
Gorun	Ilian
Grafitti	Inadmisibil
Gras	Incalificabil
Graur	Infarct
Greșeală	Invidie
Grossu	Iosifescu
Grunea	Irineu
Gurian	Ironie
Har	Isac
Harakiri	Iser
Hăis	Isterici
Herold	Ioreș
Hiena	Iureș
Horodniceanu	Iszak

ISRATON
Aparate auditive LTD.

Către onorata şi fidela clientelă

Vă invităm în noul sediu din Tel Aviv, special amenajat – ultramodern – pentru a testa noile aparate auditive, super-performante – cele mai bune din lume.

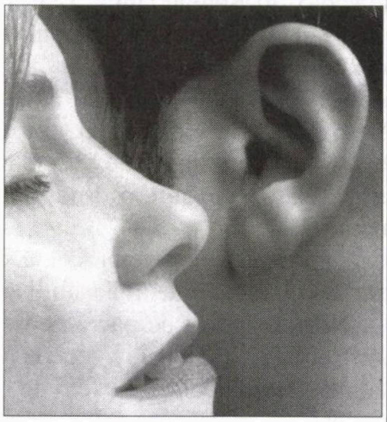

Control auditiv gratuit celor care vin să ne viziteze până la 31 ianuarie a.c.

TEL AVIV, str. Arlozorov nr. 62,
Parter, în pasaj (lângă Ambasada României)
tel. 03/517-2910, 03/510-7317
KIRIAT ONO, str. Stern nr. 102/3
RISHON LEZION, str. Lişanski nr. 1
(bloc Macabi, parter în pasaj)

Reduceri speciale membrilor Kupot Holim

Informaţii suplimentare la telefon 054/452-2590

www.israton.co.il **E-mail: israa@bezeqint.net**

IOSEF EUGEN CAMPUS

Prietenie și spirit critic

Am crezut și cred în prietenie. Precum Alexandru Mușina în Epistolarul de la Olănești, publicat în revista Vatra, cred și eu că "fără prietenie, nimic nu se poate clădi în cele culturale".

Prietenia, pentru criticul literar, nu exclude obiectivitatea, ci o adâncește, o face mai clarvăzătoare. Așa am simțit și așa am procedat întotdeauna.

Viața mea – neașteptat de îndelungată (am împlinit vârsta matusalemică de 93 de ani) – mi-a prilejuit, supremă bucurie, să descopăr câțiva Mari Prieteni.

Încă de pe băncile Liceului Matei Basarab, am avut coleg de clasă pe Saul Steinberg. Viața ne-a despărțit apoi. El a plecat în Italia și, de acolo, în Statele Unite. I-am recunoscut chipul pe coperta unui număr din revista franceză "l'Express". Așa am aflat că a descoperit America , nou Columb al graficii (e și titlul unui album de planșe ale sale). Că a devenit o celebritate mondială.

Ne-am scris și a venit să mă viziteze în Israel, unde mă stabilisem eu. Ne-am regăsit de parcă ne despărțisem ieri, nu cu cincizeci de ani înainte. Eram aceiași prieteni de încredere.

În Israel, l-am întâlnit pe al doilea Mare Prieten. Mircea Săucan. Cartea lui, "Manuscrisul de la Ciumați", interzisă în România lui Ceaușescu și publicată abia după așezarea sa în Israel, mi-a căzut întâmplător în mână. Am citit-o și am rămas entuziasmat. Resimțeam suprema bucurie pentru un critic. Descoperisem, eram convins, un nou talent. Am strigat Evrica! și am publicat, în "Minimum", articolul care i-a deschis lui Săucan cariera de prozator. De atunci, am devenit prieteni. În fiecare sâmbătă mă chema la telefon din Națeret, ca să mai schimbăm o vorbă prietenească, să discutăm despre problemele care ne stăteau la inimă, să descoperim tot mai mult cât de înrudiți sufletește eram. Am citit în manuscris, înainte de publicare, toate cărțile lui: "David Rege", "Izidor Mânecuță", "Parastas".

Ținea neapărat să-mi cunoască părerea.

Ultima oară am vorbit la telefon pe când se afla internat la spital. Era încă plin de entuziasm, îmi vorbea despre cartea pe care avea să o scrie despre mine. Peste două zile și-a dat sfârșitul. Sufletește, trăiește mai departe în inimile noastre, ale prietenilor. Și în cărțile și filmele sale.

Tot târziu, în Israel, am avut fericirea să cunosc, alături de Eugen Luca, Alexandru Sever și Virgil Duda, un nou Prieten. Pe ardeleanul Zoltan Terner.

A apărut la o ședință a Cenaclului Literar "Punct". Și-a citit, modest, câteva poezii. Am fost entuziasmat. Am strigat iar, ca pe vremuri, pentru Săucan: Evrica!

Zoltan Terner este, ca și Săucan, un cineast cunoscut, autor de filme documentare reușite. Descopeream acum în el un poet, un poet autentic.

Am devenit prieteni. Ne vedeam nu numai la ședințele Cenaclului, ci și acasă la mine. Îmi aducea, spre consultare, în manuscris, textele la care lucra și-mi dădea să citesc cărți care pe el îl interesaseră, ca să le discutăm împreună. Când am împlinit 90 de ani, s-a încăpățânat să-mi ia un interviu, pe care l-a și publicat.

❖

De la debutul literar și până acum i-am urmărit cu atenție activitatea literară.

Volumul său de debut, "Piatra înflorită", l-am citit în manuscris. Am publicat Prefața laudativă, justificată. Descoperisem un adevărat talent liric. Un poet plin de contradicții, confundându-se cu universul. Un poet caracterizat prin viziunea sa tragică. Năzuind spre înalt, dar „cu aripa sângerândă".

Contradicțiile ireconciliabile apar și în una din cele mai puternice poezii. Cu versuri de o duritate argheziană:

Au cuibărit/ în mine/ și paradisul etern/ și nimicul/ confortabilul infern./ ce mai pot să caut?/ ce mai pot să aștept?/ am o așchie de foc/ în ochiul drept/ și un fagure de miere/ în ochiul stâng/ care nu-mi dă voie/ nici să urlu/ nici să plâng./ ce pot să mă fac?/ ce pot să fac?/ decât să mă strâng,/ să mă fac buruiană/ și să tac? ("Ce altceva mai pot să fac?")

O a doua caracteristică a poeziei lui Zoltan Terner este feericul, miraculosul.

Nu lipsesc îngerii, cuminți, tradiționali. Dar esențial rămâne faptul că miraculosul vine de dincolo de aceștia, dintr-o atmosferă generală, inefabilă. Și trebuie notat acest lucru: cu o coloratură specific evreiască.

Zoltan Terner este legat de amintirea copilăriei, a casei părintești, în special a casei bunicilor. Impresionantă este poezia "Tablou cu bunici".

Totul se petrece aci în ajun de șabat. În grădină, o invazie de îngeri. Miraculosul se întărește prin însuflețirea tabloului care atârnă pe peretele odăii. Din tablou, bunicii îi fac semne nepotului. Îi fac semn că-l așteaptă. Îl așteaptă, da. Se vor întâlni iar, ca în viață. Mai târziu, va ajunge și el acolo unde sunt ei acum.

La numai un an după volumul de debut, Terner a publicat un al doilea volum de versuri: "Paradisuri scufundate".

Surprinzător de repede a venit acest al doilea volum. Poate prea repede. Căci s-au strecurat, paremi-se, mai multe poezii slabe decât în volumul de debut. Poezii ce păcătuiessc prin alunecarea în două păcate, aparent contradictorii: discursivitate didactică și excesul de imagini, verbozitatea. Spuneam aparent contradictorii, pentru că, în fond, la baza ambelor păcate amintite stă o rădăcină comună: artificialitatea, lipsa poeziei de adâncime.

Și totuși, rămân la aprecierea pozitivă din prefața la volumul de debut. Terner este – și se dovedește încă o dată, și de data aceasta – un poet adevărat. Poeziile bune sunt într-adevăr **bune** și ele prevalează și în acest al doilea volum.

După cațiva ani, în 2004, Terner ni se înfățițează sub o altă ipostază. Nu ca poet, ci ca eseist emerit.

"Omenește vorbind" își intitulează Terner volumul său de eseistică, apărut la București, în editura Cartea Românească.

Ce nume frumos și semnificativ!

Da, să vorbești *omenește.* Ideal greu de atins, dar cuminte, modest. Idealul și în același timp realizarea minunată a omului și a scriitorului Terner.

În scriitor și în om, copilul etern, cel deschis cu curiozitate mereu nouă spre lumea înconjurătoare și trăind din plin bucuria vieții, este *încă viu.* Terner este, în 2004, așa cum singur se caracterizează, *„un adolescent nu de mult septuagenar".*

Rămâne legat de valorile umanismului, deși aceste valori nu mai sunt la modă azi, în epoca goanei după bunuri materiale și divertismente cât mai sofisticate.

Ne apropiem amenințător – spune el – de o epocă a *omului gunoi.* „El se va hrăni exclusiv cu gunoi. Pentru că societatea va fi tot de gunoi. Ca și lumea toată. Va fi măreața epocă de gunoi a omenirii. În această epocă de gunoi, va fi colonizată planeta Marte și transformată, și ea, cu succes, în gunoi".

Nu, lui Terner nu-i e rușine să fie „învechit", naiv și sentimental, nostalgic chiar față de ceea ce trecutul umanist avea valoros. Nu-i pasă că va fi privit cu un zâmbet compătimitor, că-și vor bate joc de el oamenii infatuați de azi, minunați de ce sunt ei în stare, de ce le îngăduie tehnica modernă să fie.

Totuși, Terner nu refuză progresul. Nu e un paseist, un reacționar. Apreciază tot ce a realizat știința și mai cu seamă tehnica.

Dar vede clar, e conștient de pericolele înspăimântătoare care ne pândesc.

Se înclină cu admirație în fața revoluției realizate prin Internet, care a creat „lumea aceasta-cealaltă: *realitatea virtuală".*

În ceea ce privește cultura, literatura, Internetul a făcut posibilă, reală, Lumea-Carte. „E lumea devenită carte, cu miliarde și miliarde de file. Așa cum apărea, misterioasă, de neînchipuit, în nemaipomenita fantezie a lui Borges".

Dar Internetul e și o Mega-Fiară. „Cyber-spațiul virtual este terenul pe care întreaga agitație, neliniște și demență a zilelor noastre se înfruntă cu speranțele, cu visele, cu dragostea, noblețea și credința, pe care le mai cultivă încă o parte dintre oameni."

Tot ce vrea umanistul Terner e nu refuzul radical al Internetului, ci, conștienți de pericol, ținerea lui sub control: „Să ținem fiara sub control, să ne aliem cu partea ei benefică".

Posedând, așa cum singur mărturisește cu autoironie, o mare, prea mare facilitate în folosirea cuvintelor, se simte ispitit să folosească din belșug cuvintele, să recurgă la enumerări nesfârșite, înșiruind cu voluptate nenumărați termeni.

Pseudo-eseul despre mămăligă se transformă, sub pana măiastră a lui Terner, într-o farsă. O farsă cu false pretenții de erudiție exhaustivă, cu perfide împunsături ironice, cu amănunte tehnice, culinare dar și lingvistice. Eseul ia și forma, neașteptată dar plauzibilă la un meșter scenarist, a unui dialog ironic cu soția.

În ultima vreme Terner ni se arată și ca un critic literar înzestrat, original. A scris două comentarii inteligente – deși, după părerea mea, cam exagerate – despre opera poetică a lui Shaul Carmel, și a publicat, în "Minimm" și "Viața Noastră", articole de întâmpinare. Simple „note de lector", afirmă el, modest. De fapt sunt admirabile, strălucitoare articole de critică literară, pline de fantezie, scrise cu vervă și umor. Un nou tip de critică literară, cu totul deosebit de cel practicat în genere.

Din păcate, însă, *prea* fantezis-te. Criticul intră, cum ar zice Caragiale, la o idee și fandaxia e gata. Uită substanța reală a textului comentat, furat de ideea care i s-a năzărit.

În ședințele din urmă ale Cenaclului "Punct", Terner ni s-a înfățișat sub o a patra ipostază: aceea de romancier. Ne-a citit fragmente dintr-o proiectată trilogie, bazată pe legenda Șeherazadei, a povestitoarei care numai povestind interesant poate amâna moartea. A treia parte a trilogiei, îmi anunța autorul, avea să fie centrată pe figura minunată, miraculoasă aș zice, a bunicului său, cel care i-a fost îndrumător.

Prima parte a trilogiei, purtând titlul "Cei de sub pod", am citit-o, ca de obicei, în manuscris. Deși cartea, în forma ei actuală provizorie, are anumite slăbiciuni de con-

strucţie, conţine admirabile pagini pline de mister şi dramatism, personaje vii, replici cu valoare scenică. Terner ni se vădeşte ca un romancier de un incontestabil talent.

În articolul intitulat "Interviu", Terner mărturiseşte: „Scrisul mă ajută mult să comunic cu mine însumi. (...) Mă cufund în depozitele trecutului, pornind în căutarea timpului pierdut. Din nefericire însă îmi lipseşte geniul lui Proust".

Şi, mai încolo, adaugă: "Scrisul mă reprezintă, mă dezvăluie aşa cum sunt. Nu în aparenţă, ci în esenţă".

Năzuinţa lui Terner este de a ajunge să fie „aşa cum cred cei care mă iubesc că sunt, aşa cum mă văd cei care ştiu că am vocaţia prieteniei şi a dragostei. Şi că nu mi-e ruşine cu asta."

E convins – ca şi mine, încă de pe când eram adolescent – că „ceea ce năzuim să fim, chiar devenim, măcar într-o măsură oarecare".

Da, prietene Zoltan, aşa e. Dar numai dacă avem tăria, consecvenţa să năzuim efectiv, cu toate resursele noastre sufleteşti, înspre idealul pe care ni l-am făurit. Năzuinţa vagă şi pe termen scurt, intermitentă, nu aduce astfel de rezultat. Să nu uităm asta. Şi să nu ne facem iluzii.

Prietene drag, Marele Meu Prieten, iartă-mă dacă nu ţi-am adus numai laudele cuvenite, trecând sub tăcere obiecţiile mele, puţine.

Iartă-mă.

Sunt convins că mă înţelegi, că eşti de acord.

Aşa e prietenia noastră, Cinstită. Căutând adevărul.

La mulţi ani, prietene Zoltan, Mulţi ani rodnici.

Să ne trăieşti!

(N. Red. Dintr-o cuvântare rostită cu prilejul primirii de către Zoltan Terner a Premiului Sion)

CALENDAR

Ianuarie

1 ianuarie s-a născut E. Roisman (1924)
3 ianuarie a murit Alfred Margul Sperber (1967)
3 ianuarie a murit Rose Ausländer (1988)
4 ianuarie s-a născut Sarina Cassvan (1894)
5 ianuarie s-a născut Moshe Maur-Săveneanu (1910)
7 ianuarie s-a născut Clara Haskil (1895)
8 ianuarie s-a născut Irina Gorun-Bercovici (1953)
9 ianuarie a murit Ronetti-Roman (1908)
12 ianuarie s-a născut Traian Şelmaru (1914)
12 ianuarie s-a născut Aurel Storin (1937)
15 ianuarie s-a născut Emil Boldan (1909)
15 ianuarie s-a născut Al. Robot (1916)
17 ianuarie s-a născut Marcel Avramescu (Ionathan X. Uranus) (1909)
17 ianuarie s-a născut Nelu Weinberg (1936)
19 ianuarie a murit Barbu Lăzăreanu (1957)
19 ianuarie a murit Nelu (Nathan) Weinberg (1997)
21 ianuarie s-a născut Alexandru Sever (1921)
21 ianuarie a murit Iosef Guttman (1941)
23 ianuarie s-a născut C. Săteanu (1878)
24 ianuarie s-a născut I. Reichman-Şomuz
24 ianuarie s-a născut Horia Carp (1869)
24 ianuarie s-a născut Mariana Juster (1932)
26 ianuarie s-a născut Marcel Aderca (1920)
27 ianuarie a murit Ioan Massoff (1985)
29 ianuarie s-a născut Sergiu Levin (1928)
30 ianuarie s-a născut I. Birnberg (1887)
30 ianuarie s-a născut A. G. Vaida (1910)
31 ianuarie a murit Cilibi Moise (1870)
31 ianuarie s-a născut F. Brunea-Fox (1898)

●

Arhiepiscopul Louis Sako, unul dintre liderii comunităţii creştine din Irak, s-a ţinut cât s–a ţinut, dar până la urmă a răbufnit, denunţând, aşa cum transmite France Presse, campania de lichidare a creştinilor din ţară, în special în oraşul Mosul, unde a luat fiinţă o filială puternică a organizaţiei Al-Qaeda.

De-atunci, monseniorul Sako nu mai iese din casă decât flancat de două gărzi de corp, trimise urgent şi plătite de Vatican. După părerea tuturora, viaţa sa atârnă de-un fir de păr.

Omul SAKOmpromis în ochii islamiştilor şi SAKOndamnat singur la moarte.

PRIMIM LA REDACŢIE

● CĂRŢI ● REVISTE ● ŞI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

Victor Rusu

Balada târgului evreiesc

Cu o prefaţă de Leon Volovici; coperta: A. Poch

Editura Hasefer, Bucureşti, 2008

În seria cărţilor pe care le consacră, aproape periodic, stării populaţiei evreieşti din trecut şi din prezent, Victor Rusu publică acum o seamă întreagă de observaţii, dialoguri şi povestiri despre evreii de astăzi care trăiesc în România. Aşa cum notează L. Volovici în prefaţa sa, "în evocările şi portretele lui Victor Rusu – adunate mai întâi în volumul "Iţic şi lumea lui" (ed. Hasefer, 2000) – descoperim un fascinant microcosm uman al târgului de provincie". Autorul îşi propune, se pare, un fel de tablou general al comunităţii evreieşti; de altfel Comunitatea ca instituţie fundamentală a Diasporei evreieşti întreţinea mecanismele a numeroase forme de activităţi sociale şi culturale: şcoli, spitale, cămine de bătrâni, băi rituale precum şi o mare doză de speranţă că lucrurile vor deveni din ce în ce mai suportabile.

Periplul autorului prin aproape toate zonele de viaţă evreiască este, în general, luminos. Nu s-a ferit de umor, dar poartă întreaga răspundere a adevărurilor pe care s-a angajat să le dezvăluie şi independent de acesta. El remarcă faptul că suntem încă o comunitate optimistă cu şanse de progres şi această latură este scoasă în evidenţă cu căldură şi cu o deosebită încredere. Victor Rusu «contabilizează» aceste adevăruri care dau o anumită formă de modernitate amestecată cu sărăcie şi speranţă orăşelului.

Cred că această carte este una dintre cee mai frumoase din cele

- Ultima recenzie a lui Carol Isac
- Tufişul arzător
- Profesorul de gimnastică literară Arnold Helman
- Iranul? Nici un pericol!

publicate de V.R. pentru că îmbină optimismul cu situaţiile tragice pe care are prilejul să le cunoască. Este cartea unui scriitor care creează imaginea concretă a unei comunităţi vitale. Deocamdată el nu poate schimba nimic, dar există în fiecare evreu pe care îl descrie şi în fiecare stare de lucruri pe care o cunoaşte câte ceva care impune respect şi încredere că viitorul va fi mai luminos.

Carol Isac

Esther Starobinski-Şafran

Tufişul şi Vocea. Exegeză şi gândire iudaică.

Traducere de Ţicu Goldstein

Editura Hasefer, Bucureşti

Autoarea acestei cărţi, fiica eruditului Dr. Alexandru Şafran, s-a născut la Bacău, în 1938, şi este azi deţinătoarea catedrei de studii iudaice la Universitatea din Geneva.

Cercetătoarea şi eseista nu scapă nici un prilej pentru a releva importanţa acordată raţiunii în gândirea filozofică iudaică. Cugetătorii evrei, scrie ea, ”preconizează folosirea raţiunii şi consideră chiar că este o obligaţie religioasă să recurgă la aceasta, deoarece ea derivă direct de la Dumnezeu”.

Analiza interpretativă întreprinsă de Esther Starobinski-Şafran se apleacă deopotrivă asupra sensurilor şi valorilor raţionale, filozofice, dar şi asupra sensurilor mistice, alegorice, ale unor idei din Tora, din scrierile talmudice şi rabinice, sau din principalele scrieri ale gânditorilor evrei din antichitate, Evul Mediu şi epoca modernă: Filon din Alexandria, Maimonide, Raşi, Ibn Ezra, Saadia, Nahmanide, până la Franz Rosenzweig şi Emmanuel Levinas.

Iată o mostră din exegeza concepţiei despre mitzvot a filozofului evreu elenizat, Filon:

„La Filon din Alexandria întâlnim prima încercare filozofică sistematică de a înţelege mitzvot. El dezvoltă ideea că ele exprimă rânduiala şi legea naturii şi că oamenii pot fi încarnarea vie a legii naturale, nescrise. La origine există legea nescrisă a naturii. Tora a venit să o expliciteze mai întâi în cele Zece Porunci, apoi în „legile speciale” care decurg din ele. Aşadar, legile Torei sunt în armonie cu cele ale cosmosului. Corespondenţele care există între viaţa cosmică şi viaţa etică, dintre univers şi om, sunt puse în evidenţă de exegeza alegorică.”

Interpretările din această carte prezintă interes nu numai pentru istoricii filozofiei şi ai misticii iudaice ci şi pentru cei care se ocupă de ştiinţa interpretării textelor obscure, dificile, cu o multitudine de înţelesuri şi semnificaţii.

Exemplare sunt, din punctul de vedere al artei şi ştiinţei interpretării, studiile „Rolul semnelor în episodul tufişului arzător”, „Despre semnificaţia încercării” şi „Motivele preceptelor în filozofia şi mistica iudaică”.

De remarcat o frumoasă metaforă a interpretării şi a înţelegerii pe care o notează eseista din Geneva:

„pardes, paradisul interpretării". Întreagă această carte pare a ilustra metafora, înfruptându-se din bogăţia şi varietatea acestui paradis: fraze, propoziţii, cuvinte, chiar semne alfabetice, deschise unei multitudini de interpretări şi lecturi: alegorice, literale, aluzive, mistice, morale, filozofice, istorice. Iată doar un exemplu de explicitare a acestora: „În general, alegoria spirituală pune în evidenţă corespondenţele care există în lume între Natură şi Lege, între viaţa trupului şi cea a sufletului. Modul acesta de interpretare se bizuie pe o concepţie mistică a universului, care stabileşte o relaţie între lumea exterioară şi lumea interioară, între material şi spiritual, şi chiar între fiinţele însufleţite şi neînsufleţite".

Riscăm să avansăm o presupunere: Chiar şi pentru cititorii cei mai refractari la mistică sau blocaţi de prejudecăţi faţă de meandrele şi ascunzişurile unei asemenea gândiri raţional/mistice, metaforice, alegorice, lectura unor astfel de texte ar putea deveni o aventură spirituală pasionantă. Condiţiile cerute fiind bunăvoinţa, răbdarea şi curiozitatea intelectuală.

Gabriel Liiceanu
Despre ură
Eseistică; Editura Humanitas, Bucureşti, 2008

Găsim în această carte, înainte de toate, sintetizată clar şi elegant, o interesantă explicaţie psihologică a urii, ca fiind un mod de a „rezolva" o relaţie cu semenul, cu Celălalt: «Cum mă comport când... comparâmdu-mă cu celălalt, constat că mă confrunt cu calităţi care îmi sunt superioare; sau când, comparându-mă, mă întâlnesc cu calităţi egale şi, deci, nu pot să-l menţin pe celălalt în inferioritate? Celor două situaţii le corespund doar două moduri de rezolvare emoţională: ori îl admir pe cel egal cu mine sau superior mie, şi termin prin a-l iubi; ori îl invidiez temeinic şi adânc şi termin prin a-l urî.»

Deci: „ura se naşte din neputinţa de a iubi".

Eseistul pomeneşte şi de „ura de reacţie": „Un om ajunge să îl urască pe altul pentru răul pe care acela i l-a făcut".

Celor două categorii de ură personală, cea de relaţie (Cain şi Abel) şi cea de reacţie, li se adaugă o categorie aparte, cea a urii sistematizate, organizate, bazate pe o ideologie:

„Ceea ce descoperă, odată cu Marx, sfârşitul secolului XIX este că ura poate fi organizată. Altfel spus, ea poate fi indusă, argumentată, explicată, teoretizată, prevăzută cu un scop, cu un program şi pusă în mod sistematic la treabă. Toate astea se pot face dacă bezmetica ură a lui Cain este încadrată de o ideologie. Din clipa aceea, ea capătă demnitate istorică şi aură ştiinţifică. Iar crima care o însoţeşte este, la rândul ei, înnobilată, de vreme ce ţelul pe care ea îl slujeşte vizează binele celor mulţi şi, la limită, al omenirii toate."

Ura încetează să mai fie personală. Devine impersonală: „se urăşte o persoană ca agent al unei categorii. Urăşti pe cineva ca burghez, ca evreu, ca ţigan, ca intelectual, ca islamic, ca american, ca maghiar, etc." Ura susţinută şi alimentată de o ideologie este o ură „cultă, cultivată", „canalizată", „ură cu program" .

Păcat însă că atunci când e vorba de ura sistematizată ideologic autorul se limitează la ura de clasă, teoretizată de marxism-leninism. De celelalte ideologii care au sistematizat şi argumentat ura, (rasismul, antisemitismul, fascismul, nazismul) parcă nici n-ar fi auzit. Deşi au marcat şi acestea, foarte adânc, istoria ultimelor două secole. O spune chiar eseistul: „de la sfârşitul secolului XIX istoria omenirii se defineşte prin explozia periodică, simultană sau alternativă, a patru feluri de ură: ura de clasă, de rasă, de naţiune şi ura religioasă."

Ne-am fi aşteptat ca distinsul gânditor român să cuprindă toate urile „culte şi cultivate" ale timpurilor moderne. Dumnealui se ocupă însă exclusiv de ura de clasă instituţionalizată de comunism. Cât despre antisemitism, sinistra ideologie a urii faţă de evrei, soldată cu milioane de morţi, nici un cuvânt.

(Zoltan Terner)

Aristina Pop-Săileanu
Să trăiască partizanii până vin americanii (Povestiri din munţi, din închisoare şi din libertate)
Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 2008

Cu prilejul vizitei în Israel a marii poete române Ana Blandiana şi a soţului ei, cunoscutul prozator Romulus Rusan, acesta din urmă, fondator, alături de Ana, al Memorialului de la Sighet consacrat victimelor comunismului şi al Fundaţiei Academia Civică, a adus cu sine şi a prezentat o seamă de cărţi, pe care, la capătul unor laborioase studii şi cercetări, le-a editat sub egida Fundaţiei. Toate aceste volume sunt consacrate multiplelor aspecte ale persecuţiilor, urmăririlor şi ororilor cărora le-au căzut pradă în România, într-un univers concentraţionar încă plin de tenebre, oameni din toate păturile sociale, din toate profesiunile şi etniile, inclusiv cea evreiască, şi, nu mai puţin, formelor de împotrivire care s–au produs.

Unul din aceste volume are în centrul său figura Aristinei Pop-Săileanu, o tânără ţărancă din Maramureş care a petrecut 11 ani în închisorile dejiste, trecând prin cele mai teribile suferinţe şi boli grele

fără să-şi piardă ingenuitatea şi altruismul tineresc. Tatăl ei, un pădurar înstărit şi respectat din Ţara Lăpuşului, a salvat mai mulţi copii evrei de la deportarea la Auschwitz, în timpul stăpânirii maghiare, şi figurează la Memorialul Yad Vashem de la Ierusalim ca "Drept al Popoarelor". Dar, pentru că patru ani mai târziu a ascuns nişte fugari anticomunişti, fiind ameninţat cu arestarea, după ce a refuzat să devină informator al Securităţii, cum i s-a cerut, a fost nevoit să se ascundă în munţi. Datorită hărţuielii neîncetate la care era supusă familia, l-au urmat la scurt timp fata lui în vârstă de 18 ani şi băiatul Achim, 22, împreună cu care a format, alături de câţiva cunoscuţi, un grup de rezistenţă. Hăituiţi timp de patru ani, ascunzându-se din loc în loc cu ajutorul sătenilor, membrii grupului, între care Aristina, au fost prinşi în cele din urmă, ucişi, precum pădurarul, sau condamnaţi la ani grei de închisoare. Ceilalţi membri ai familiei şi numeroase rude au fost deportaţi în Bărăgan.

Cartea la care ne referim se prezintă sub forma unui lung interviu în care Aristina (căsătorită între timp cu un tânăr medic, fost coleg de detenţie în aceeaşi închisoare, şi devenită o adevărată doamnă) răspunde la întrebări povestind cu simplitate experienţele prin care a trecut.

În povestirea ei se perindă fel de fel de personaje cu care i s-au încrucişat cărările în munţi şi în diferite ascunzători (într-o asemenea ascunzătoare fata aude din podul casei nişte comunişti beţi repetând refrenul care formează titlul cărţii) precum şi multe femei – intelectuale, ţărănci, doamne din înalta societate – pe care le-a cunoscut în închisoare, un adevărat falanster al suferinţei!

"Cum a reuşit un asemenea caracter să se facă iubit într-o lume a urii?", se întreabă Romulus Rusan în prefaţa sa. Şi el răspunde scoţând în evidenţă bunătatea şi ştiinţa înăscută a Aristinei "de a rămâne normală într-o lume a anormalităţii".

"Cartea (...), a spus editorul, este un studiu de caz şi în acelaşi timp o sinteză transversală prin activitatea Fundaţiei Academia Civică, prin patrimoniul Centrului internaţional de studii asupra comunismului, de-a lungul a 14 ani de existenţă", în care timp banca de date a Memorialului Sighet a fost completată cu sute de mii de alte documente testimoniale. Acestea se află la ora actuală în colecţiile Fundaţiei Academia Civică – "Analele Sighet", "Biblioteca Sighet", "Şcoala Memoriei".

(Gina Sebastian Alcalay)

Arnold Helman

Glose de literatură şi genul enigmistic

Editura Paco, Bucureşti, 2007

Arnold Helman, din Israel, profesor pe vremuri în Bucureşti şi publicist cunoscut, este o apariţie incitantă. El tratează cu „alte instrumente", după cum mărturiseşte, o secţiune a fenomenului literar, încercând să dezvăluie cititorului cheia „ce deschide drumul în labirintul infinit al combinaţiilor de cuvinte".

Anagrame, şarade, calambururi, acrostihuri sau enigme, aforisme, alegorii, exemplificări, în versuri şi proză, interpretări posibile pe fundalul evenimentelor istorico-sociale, în conjunctura epocilor, incursiuni în limbajul scriitorilor, clasici şi moderni, străini şi români, cartea lui Arnold Helman oferă câteva ore de lectură captivantă, de divertisment, de istorie literară, de gimnastică a minţii.

Reproducem doar două fragmente din aceste „frământări de limbă", cum le numise B.P. Hasdeu, culese la întâmplare din „Glossa" întocmită de Arnold Helman:

«În „Amintiri de juneţe" C. Negruzzi are o proză „Cum am învăţat româneşte"... Este vorba de şcoala de la începutul secolului trecut, în care elevilor li se predă un alfabet de patruzeci şi una de slove: glasnice, neglasnice şi glasnico-neglasnice, „fără de care nu se poate alcătui o frasis, nu se poate proforisi nici o silavi, căci ele sunt temelia limbii", scrie ironic Negruzzi, care copil fiind, refuză să înveţe „barbarele numiri ale buchilor".

Dascălul dă elevilor să scrie asemenea „paradigme", gen de teste ortografice:

Fata Sară!/ Eu ţi-am zis aseară,/ Să vezi oul cum se sară.

sau:

Maică-ta de-i vie/ Bine ar fi să vie/ Pân-la noi la vie.

Copilul îl întreabă pe dascăl de ce se scrie vie şi sară în trei feluri. Nu i se dă explicaţia şi băiatul ripostează... Iată cum neconcordanţa dintre limba vorbită şi scrierea cu alfabetul slavon putea să dea la iveală şarade şi confuzii în mintea unui copil precoce şi inconformist.»

ori:

«T. Maiorescu întâlnindu-l pe poet (Mihai Eminescu) îmbrăcat şi încălţat neadecvat pentru reuniunile Junimii îi dă bani pentru a-şi cumpăra haine şi ghete. Dar Eminescu vine în aceeaşi ţinută. Întrebat de Maiorescu de ce nu şi-a cumpărat lucruri, Eminescu, cunoscut ca un mare bibliofil, îi răspunde că îi este mai cald când îi are pe Heine şi Goethe la subsuoară, arătându-i în acelaşi timp cărţile cumpărate. Realitate? Ficţiune? Pentru prima ipoteză pledează condiţia materială mizeră a poetului, prietenia cu Maiorescu şi ajutorul pe care criticul i l-a acordat, pasiunea pentru lectură, literatura germană fiind citită de Eminescu chiar în original. După cum s-ar putea să fie o simplă anec-

dotă a cărei poantă pleacă de la o omonimie (în cazul de față omonimia haine-Heine și ghete-Goethe).»

Lucrarea lui Helman se adresează iubitorilor cuvântului românesc, jocului de imaginaţie, inteligenţă, expresie, tuturor cititorilor cărora le poate îmbogăţi universul.

(**Ella Bernfeld**)

Gh. Kovacs-Eichner

Omenirea între realități și speculații. Raportul Tismăneanu și alternativele post-comuniste

Eseuri; f.l.; 2008

Observator şi analist pasionat al istoriei contemporane, Gh. Kovacs-Eichner, din Israel, s-a remarcat de-a lungul anilor prin dorința de a fi în răspăr cu ideile dominante ale timpului, comportându-se ca un non-conformist şi având voluptatea de a-i contraria pe cititori. În broșura de față, el bate un mic record în materie, combătându-i pe cei ce se opun înarmării nucleare a Iranului.

«Pe plan internațional – scrie autorul – *un caz izbitor de speculații slab sau deloc întemeiate se concretizează în campania desfășurată de către unii reprezentanți ai opiniei publice (mai ales din SUA și Israel) împotriva Iranului, acuzat (fără vreo dovadă concludentă) că s-ar ocupa de o înarmare atomică care ar primejdui întreaga lume.*

Încă în unele lucrări ale mele anterioare am insistat asupra lipsei de probe concludente care ar fundamenta asemenea acuzații.

Campania propagandistică (sic!) *care se desfășoara și acum în SUA și alte țări împotriva Iranului dovedește că anumite cercuri interesate n-au învățat nimic din cazul acuzațiilor fără acoperire susținute în anii trecuți împotriva Irakului. Actualul (cel puțin până la terminarea acestui an) președinte al SUA, G. W. Bush, a ajuns într-un discurs să indice chiar posibilitatea unui al treilea război mondial din cauza pretinselor pregătiri războinice ale Iranului. Acuzații de acest fel au fost reluate cu sârg și de oameni politici din alte state, în special din Israel; exemplul l-a dat chiar președintele Israelului, Simon Peres, care, abuzând în mod vădit de prestigiul pe care i-l conferă poziția deținerii Premiului Nobel pentru Pace nu mai contenește să proclame "pericolul existențial" care ar proveni pentru Israel dinspre Iran; în același spirit (…) un fost ministru și personalitate cunoscută pe plan mondial, ca N. Sceranski, a ajuns să compare lupta pentru "lichidarea" pericolului dinspre Iran cu mișcarea mondială pentru libera emigrare a evreilor din fosta Uniune Sovietică.*

Nedorind pesemne să rămână în urma acestor manifestări, puțin concludente, și în presa de limba română din Israel, dl. Carol Isac a propagat în mai multe articole ideea unui "război preventiv" impotriva Iranului.

Ceea ce te izbește în primul rând în aceste manifestări este lipsa unor probe concludente care să dovedeasca înarmarea atomică a Iranului. Căci, pe lângă informațiile "confidențiale" (dar necomunicate publicului) primite de la serviciile secrete, singurul "argument" ar consta în declarațiile cu adevărat incendiare ale actualului președinte al Iranului – Mahmud Ahmadinejad – declarații referitoare la necesitatea "dispariției Israelului". Ori tocmai conducătorii actuali ai Israelului ar trebui mai degrabă să se orienteze după o vorbă izvorâtă dintr-o străveche înțelepciune evreiască în limba idiș: "nu, er hat gezuht" (ei, a spus-o și el).»

(**M. Raf.**)

❖

Am primit la redacție:

Claus Stephani, *"Aaron cel curajos – Vom mentigen Aaron";* ediție bilingvă româno-germană; trad. din limba germană de Ruxandra-Georgeta Hosu; coperta: Done Stan; ed. Hasefer, București, 2008.

Boris Marian, *"A bis sau a Șaptea Poartă";* versuri; coperta: Horia Gârbea; ed. Nouă, București, 2008.

"Lettre Internationale", București (ediția română); Iarna 2008.

"Steaua literară, artistică și culturală"; nr. 5-6, Cluj-Napoca 2008.

Clinica de medicină alternativă

„Anita – Rehovot"

condusă de un doctor în medicină

HOMEOPATIE ● ACUPUNCTURĂ ● PLANTE MEDICINALE

Tratăm cu succes:

• Dureri de orice origine • Paralizii (inclusiv faciale) •

• Astmă • Alergii • Nervozitate • Insomnii • Impotență •

• Prostată • Diabet • Colesterol • Hipertensiune •

De asemenea:

• Scădere în greutate • Întreruperea fumatului •

08/941-4254

08/945-6135

A. VELUREANU-GAL

Aliaua stă prost în viața politică, însă a luat potul în lumea teatrului

Rozina Cambos și Rami Baruch, primii în clasamentul nostru

Un clasament întâmplător realizat în lunile octombrie-noiembrie 2008, privind numărul spectacolelor prezentate pe scenele celui mai productiv teatru ebraic la ora actuală – Hacameri –, în care apar protagoniști din trib, ne-a dezvăluit că locul prim este deținut de actrița Rozina Cambos și actorul Rami Baruch, fiecare cu patru spectacole jucate în alternanță în fiecare lună.

Rozina Cambos apare în comediile lui Efraim Kishon – "Șmo holeh lefanav" (Numele îl precedă) și "Haktuba" (Actul de căsătorie) – și în "Hașiva le-Haifa" (Întoarcerea la Haifa) și "Tatăl" de Strindberg; Rami Baruch, în ""Hartiti et libi" (Mi-a vibrat inima) de Hanoch Levin, care a depășit 150 de reprezentații, "Rosenkranz și Gildenstern" de Tom Stopard, "Utz-li Gutz-li", musical pentru copii și maturi de A. Șlomsky și Dubi Zeltzer (din trib) și "Akar Bait" (Menajerul) de Anat Gov, aflat la a 500-a reprezentație. Să mai amintim că Rami Baruch a mai apărut la "Café Teatron" de la Hacameri în recitalul său, "Tigrul".

Fiecare spectacol citat mai sus, în interpretarea acestor doi artiști de vocație, trebuie înmulțit cu numărul reprezentațiilor date lunar, adică trei-patru-cinci, astfel că putem afirma că Baruch și Cambos sunt prezenți seară de seară pe una din scenele de la Hacameri. Cât despre părerea publicului și a criticii asupra jocului lor, l-aș cita pe cronicarul Zwi Goren, care a scris despre Rami Baruch în gazeta electronică "Habama": *«Rami Baruch, al cărui joc este la înălțime, binecuvântat cu talent și prezență cuceritoare...»*, și pe Elyakim Yaron, în cronica sa radiofonică referitoare la "Întoarcerea la Haifa", în care *«Rozina Cambos este minunată și impresionantă»*

La Hacameri mai apar însă și alți actori și actrițe din tribul nostru care, în lunile cercetate privind prezența "românilor" pe scenele ebraice, am întâlnit (și admirat) pe Gita Munte în "Mi-a vibrat inima"; ea l–a determinat pe prestigiosul cronicar Michael Handelsaltz de la "Haaretz" să scrie, pe cât de laconic pe atât de binemeritat: *«Gita Munte este uluitoare.»*

Bine a ieșit și tânărul Oded Leopold în "Haghiga" (Petrecere), "Maariv" publicând în cronica teatrală la acest spectacol următoarele: *«Toți interpreții fac o treabă excelentă, cu deosebire Oded Teomi, Itai Tiran și Oded Leopold.»* À propos, în "Petrecere" apare și Tatiana Canelis-Olier (în alternanță cu Ghila Almagor). Oded Leopold e distribuit și în "Hamlet", spectacol care a făcut furori și peste hotare, inclusiv în SUA.

Rozina Cambos alături de Șlomo Bar-Aba și Iosif Kanz

În fine, alte două mari talente din *alia:* Alex Peleg (în "Antigona"), Michaela Eshet (în "Vârsta potrivită dragostei") etc. au evoluat de asemenea cu succes pe afișele de la Hacameri, teatru condus de neobositul director Noam Semel, a cărui soție, Nava Semel (autoarea libretului de operă "Râsul șoarecelui", prezentat în premieră mondială tot la Hacameri), este, precum se știe, fiica regretatului fruntaș al *tribului*, I. Artzi.

Rami Baruch și Gita Munte

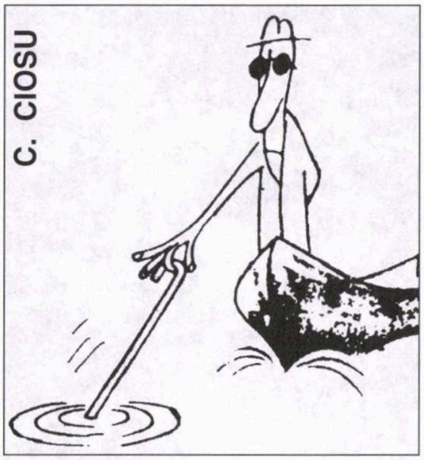

Pescuitorul de perle

Un mare rabin despre care nu se vorbește

«E. Relgis … era un apropiat de ideea de Non-Violență, propovăduită de Rabin Dr. Anat Tagore, Gandhi, Romain Rolland…»

("Viața noastră", 2-3 octombrie 2008; comunicată de Pincu Pascal, Lod, care, după ce l-a căutat în zadar pe rabinul sus-amintit în toate enciclopediile posibile, precum și pe Internet, a descoperit, într-o clipă de revelație, că de fapt nu e vorba de nici un rabin, ci de vestitul scriitor indian Rabindranat Tagore (1861-1941), laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1913.)

B.B.C.
Bădărani.
Bandiți. Canalii.

Nu ne opunem la această idee

«Se pare că Iranul este pe cale să-și opună în practică ideea dea (sic!) forma o centură teroristă ostilă în jurul Israelului, având la nord Siria și Hizbullah» etc. etc.

("Viața noastră", 17.11.08; comunicată de Petre Cioclu, din Kiriat Yam – care salută cu entuziasm, ca și noi, de altfel, hotărârea Iranului ca în loc să pună – așa cum ne temeam cu toții – în practică respectiva centură teroristă în jurul nostru, să-și opună ideea sus-amintită.)

O Maxi-scoică

«"Unde găsești o întreagă cultură de perle?" – așa își intitulează colaboratorul nostru ing. Radu I. Gaton, din Tel Aviv, greșelile de mai jos, găsite de el în "Viața noastră" din 25.10.08:

– **o fată morgana** (în loc de fata morgana);

– **a scris în idiș… Alfred Margul** (în loc de Alfred Margul Sperber, scriitor de limbă germană);

– **Joel Dayan** (în loc de Yael Dayan);

– **Zahava Golan** (în loc de Zahava Galon).

Noua ordine a lunilor anului

Facsimilul de mai jos reprezintă o parte din programul postului de

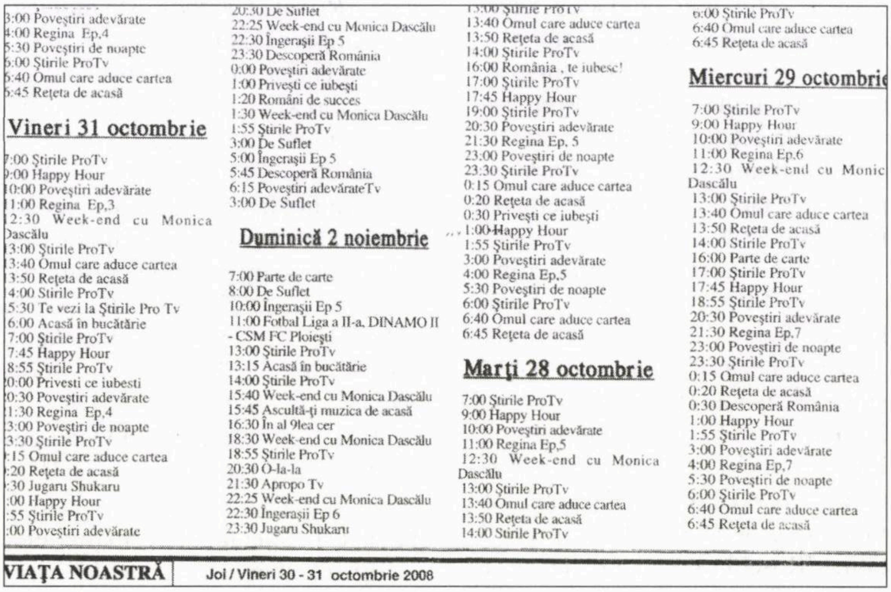
3:00 Povești adevărate
4:00 Regina Ep.4
5:30 Povești de noapte
6:00 Știrile ProTv
6:40 Omul care aduce cartea
6:45 Rețeta de acasă

Vineri 31 octombrie

7:00 Știrile ProTv
9:00 Happy Hour
10:00 Povești adevărate
11:00 Regina Ep.3
12:30 Week-end cu Monica Dascălu
13:00 Știrile ProTv
13:40 Omul care aduce cartea
13:50 Rețeta de acasă
14:00 Stirile ProTv
15:30 Te vezi la Știrile Pro Tv
16:00 Acasă în bucătărie
17:00 Știrile ProTv
17:45 Happy Hour
18:55 Știrile ProTv
20:00 Privesti ce iubesti
20:30 Povești adevărate
21:30 Regina Ep.4
23:00 Povești de noapte
23:30 Știrile ProTv
0:15 Omul care aduce cartea
0:20 Rețeta de acasă
0:30 Jugaru Shukaru
1:00 Happy Hour
1:55 Știrile ProTv
3:00 Povești adevărate

20:30 De Suflet
22:25 Week-end cu Monica Dascălu
22:30 Îngerașii Ep 5
23:30 Descoperă România
0:00 Povești adevărate
1:00 Privești ce iubești
1:20 Români de succes
1:30 Week-end cu Monica Dascălu
1:55 Știrile ProTv
3:00 De Suflet
5:00 Îngerașii Ep 5
5:45 Descoperă România
6:15 Povești adevărateTv
3:00 De Suflet

Duminică 2 noiembrie

7:00 Parte de carte
8:00 De Suflet
10:00 Îngerașii Ep 5
11:00 Fotbal Liga a II-a, DINAMO II - CSM FC Ploiești
13:00 Știrile ProTv
13:15 Acasă în bucătărie
14:00 Știrile ProTv
15:40 Week-end cu Monica Dascălu
15:45 Ascultă-ți muzica de acasă
16:30 În al 9lea cer
18:30 Week-end cu Monica Dascălu
18:55 Știrile ProTv
20:30 O-la-la
21:30 Apropo Tv
22:25 Week-end cu Monica Dascălu
22:30 Îngerașii Ep 6
23:30 Jugaru Shukaru

13:00 Știrile ProTv
13:40 Omul care aduce cartea
13:50 Rețeta de acasă
14:00 Știrile ProTv
16:00 România , te iubesc!
17:00 Știrile ProTv
17:45 Happy Hour
19:00 Știrile ProTv
20:30 Povești adevărate
21:30 Regina Ep. 5
23:00 Povești de noapte
23:30 Știrile ProTv
0:15 Omul care aduce cartea
0:20 Rețeta de acasă
0:30 Privești ce iubești
1:00 Happy Hour
1:55 Știrile ProTv
3:00 Povești adevărate
4:00 Regina Ep.5
5:30 Povești de noapte
6:00 Știrile ProTv
6:40 Omul care aduce cartea
6:45 Rețeta de acasă

Marți 28 octombrie

7:00 Știrile ProTv
9:00 Happy Hour
10:00 Povești adevărate
11:00 Regina Ep.5
12:30 Week-end cu Monica Dascălu
13:00 Știrile ProTv
13:40 Omul care aduce cartea
13:50 Rețeta de acasă
14:00 Stirile ProTv

6:00 Știrile ProTv
6:40 Omul care aduce cartea
6:45 Rețeta de acasă

Miercuri 29 octombrie

7:00 Știrile ProTv
9:00 Happy Hour
10:00 Povești adevărate
11:00 Regina Ep.6
12:30 Week-end cu Monic Dascălu
13:00 Știrile ProTv
13:40 Omul care aduce cartea
13:50 Rețeta de acasă
14:00 Stirile ProTv
16:00 Parte de carte
17:00 Știrile ProTv
17:45 Happy Hour
18:55 Știrile ProTv
20:30 Povești adevărate
21:30 Regina Ep.7
23:00 Povești de noapte
23:30 Știrile ProTv
0:15 Omul care aduce cartea
0:20 Rețeta de acasă
0:30 Descoperă România
1:00 Happy Hour
1:55 Știrile ProTv
3:00 Povești adevărate
4:00 Regina Ep,7
5:30 Povești de noapte
6:00 Știrile ProTv
6:40 Omul care aduce cartea
6:45 Rețeta de acasă

VIAȚA NOASTRĂ | Joi / Vineri 30 - 31 octombrie 2008

televiziune românesc ProTV, apărut în "Viața noastră" din 30-31.10.08; perla ne-a fost comunicată de același Pincu Pascal, din Lod, care observă că, inspirându-se de la mai-marii lumii, care-au creat mereu câte-o nouă ordine mondială (să le rămână în gât!), ziarul sus-amintit a stabilit (de ce nu, în definitiv?) o nouă ordine a lunilor, în care octombrie, de-o pildă, vine după noiembrie.

Poșta

Dică Solomon, Beer Sheva; **av. Lisette Stern,** Paris, Franța; **Carmela Godeanu,** București; **Ghetzel Tannenbaum,** Ierusalim; **Bertha Marcus,** Montreal, Canada (observații bune, dar nu perle).

O povestire de
GINA SEBASTIAN ALCALAY

Mai e şi mâine o zi

Femeia îşi privi cu groază mâinile. Degetele i se învineţiseră pe nesimţite. Apoi, o durere bruscă în spate, ca un junghi, îi tăie respiraţia.

Mai 1991. Tânărul militar continua să dea explicaţii precise şi detailate, pe un ton calm, lipsit de emfază. Ca şi cum ar fi relatat despre ultimele pregătiri pentru un spectacol extraordinar al Ansamblului Armatei, iniţiind publicul în tainele scenei, sfătuindu-l cum să procedeze ca să poată lua parte activă la reprezentaţie, fără să aibă de plătit un preţ prea mare. Vorbea cu multă competenţă despre toate, cuvintele curgeau în flux continuu, egal, lin, într-o succesiune ce excludea urcuşurile şi coborâşurile, semnele de exclamaţie, de emoţie. Totul avea să se desfăşoare conform previziunilor. De pe masa dreptunghiulară de lângă el, pe care erau aliniate măştile de diferite categorii, câteva flacoane colorate, ca şi alte mici obiecte misterioase care dădeau camerei un aspect de sală de experienţe de laborator, apucă acum cu două degete un flacon cilindric, îngust, închis la cele două capete. Este seringa cu atropină, explică el tot fără să ridice glasul, substanţa pe care, până la sosirea ambulanţei, trebuie să şi-o injecteze fiecare, dacă, în cazul unui atac cu gaze toxice, constată unele simptome ieşite din comun. Ca de pildă? Ca de pildă transpiraţie excesivă, greutate de respiraţie, nasul care curge întruna, ochi lăcrămoşi etc., etc.

❖

M. îşi privi cu groază mâinile. Degetele puţin boante, unele cu unghiile roase, altele tăiate până în carne, se învineţiseră pe nesimţite. Pe cele de la mâna stângă abia de le putea mişca. Apoi, o durere bruscă în spate, ca un junghi prelung şi ascuţit, îi tăie respiraţia. Cineva îi punea mâna în beregată şi n-o lăsa să respire, altcineva îi înfigea cuţite de la talie în jos. Rămase îndoită de spate, incapabilă să rostească o vorbă. Vru să ţipe, să ceară ajutor, dar gura i se uscase ca o iască, vocabulele i se împleticeau în gâtlej poticnindu-se unele de celelalte, bezmetlce, dezarticulate, refuzând să se constituie în cuvinte. Nu reuşi să emită decât nişte sunete slabe, hârşâite, indistincte, nici geamăt, nici suspin, nici scâncet, un soi de grohăit de început de lume. Picături de sudoare rece începură să i se prelingă pe obraji, pe gât. Nasul? Nu, nasul nu curgea. În schimb, pe braţe îi apărură nişte fistule galbene, înconjurate de pete mari, roşii. Se uită în oglindă, petele se întinseseră pe gât, pe faţă, buzele erau umflate şi veştede, pleoapele înroşite şi dureroase. Deci, ce trebuia să se întâmple se întâmplase: tot ce era mai rau. Şi tocmai ei.

Zarurile sunt aruncate, s-a terminat cu mine. Şi mai aveam atâtea de făcut, atâtea lucruri pe care le tot amânam la nesfârşit, de parcă mi-ar fi fost dat să traiesc o sută de ani. N-o să mai apuc să văd Anglia, Grecia, Italia, Spania. Să vizitez castelele de pe Loara sau pe cele din Scoţia, să hoinăresc prin Piccadilly Circus sau pe malurile Tamisei, să compar frumuseţea de carte poştală ilustrată a canalelor Amsterdamului cu decadenţa seducătoare a Veneţiei, să mă îmbăt cu "muzica sferelor" la Salzburg, să zăbovesc în faţa pânzelor lui Monet din micul Marmottan de care mi-a vorbit de atâtea ori S., sau din Musée d'Orsay. N-o să cunosc niciodată freamătul pestriţ al New-Yorkului, gigantismul Washingtonului, pastelata poezie a Sienei, măreţia albă a Romei, misterele Piramidelor, istoria condensată în arcadele, porticurile şi sculpturile de pe Acropole, în crenelurile dantelate ale templelor de la Angkor.

Cartea mea o să rămână nescrisă. Nimeni, nici măcar mama, dacă va scotoci mai încolo printre hârtiile mele la care de obicei nu o las să umble, n-o să descifreze mâzgăliturile mele grăbite, presărate prin sertare, sau între paginile îngălbenite ale unor cărţi, agende vechi şi caiete de cuvinte uzate, aidoma unor flori de câmp puse la presat: asociaţii de idei insolite, impresii de moment sau spontane răbufniri de patimă, dor, furie derizorie, revoltă; uneori firicele de idei aşteptând abia să fie decantate, apoi decodate şi înşiruite fiecare pe mosorelul ei...

Nimeni n-o să-mi mai facă vreodată o declaraţie de dragoste, n-o să-mi mai spună ca sunt frumoasă, că sunt unică, că trebuie să fiu a lui – pentru o noapte sau pentru eternitate. N-o să mi se mai susure la ureche cuvinte adevărate sau mincinoase în care să mă-ncred deopotrivă, aşa cum ajungeam să mă-ncred nu o dată în propriile-mi ficţiuni, propriile-mi plăsmuiri, luându-le drept realităţi în ciuda evidenţei – Titanie telurică agăţată de capul ei de măgar; n-o să mai palpit la atingerea nimănui, nici o dorinţă n-o să-mi mai înfierbânte singurătatea, n-o să mă mai cheltuiesc pentru nimeni, n-o să mă mai zbat să ghicesc gândurile, sentimentele, motivaţiile altora, să înţeleg de ce au procedat aşa şi nu altfel faţă de mine. N-o să mă mai topesc la auzul cuiva mult aşeptat, nici sub mângâierile lui distrate; n-o să mă mai frigă neiubirea, iubirea prea măruntă, trădările şi neînţelegerile – ale mele faţă de alţii, ale altora faţă de mine; detaşarea şi superficialitatea prietenilor; propriile mele regrete, nehotărâri şi neputinţe – tot atâtea otră-

vuri subţiri distilate în sânge pe parcursul unor ani ce semănau cu veşnicia.

Mama n-o să-mi mai bată capul în continuare cu măritişul, cu îndemnurile privind adaptarea la regulile vieţii practice şi ale moralei curente, pe care, decreta ea, nici o persoană de bună condiţie nu-şi poate îngădui să le încalce fără să plătească un preţ ridicat, mai ales dacă nu are la spate un soţ sau un tată milionar; cu principiile ei de parvenire socială, la care, ajunsă la vârsta maturităţii, mă dovedisem la fel de neaderentă ca şi în răvăşita mea adolescenţă. Nu o să mai fiu nevoită să mă războiesc cu boala, duşmanca mea dintotdeauna, cu zbuciumul epuizant al sufletului şi al minţii, nu o dată gata să mă doboare; să dau ochii cu toţi cei ce mă arătau cu degetul la serviciu sau "în lume", ori de câte ori îndrăzneam să nu spun ca ei, să nu mă comport ca ei, să mă abat de pe făgaşul sigur al "înţelepciunii convenţionale". N-o să mă mai doară fals-inocentele afronturi, loviturile pe la spate şi mai ales tăcerile – tăceri încruntate, tăceri indiferente, tăceri zâmbitoare – tăcerile celor pe care-i preţuiam şi ale celor pe care-i detestam, ale unor cunoscuţi şi necunoscuţi, instalaţi –cei mai mulţi dintre ei – ca în nişte colivii de oţel inoxidabil, în scaunele lor capitonate cu reţetele sigure ale succesului, în perinele confortabilelor lor virtuţi şi certitudini de nezdruncinat: inşi descurcăreţi, energici, dătători din coate, şmecheri întru toate ştiutori, deveniţi treptat sau peste noapte cetăţeni impecabili, mari patrioţi şi filantropi pe altarul cauzelor publice aducătoare de aplauze şi felicitări oficiale, gata, în sfânta lor indignare de ocazie, să se răfuiască cu oricine ar cuteza să le zdruncine mulţumirea de sine şi liniştea sufletelor trase la maşina de multiplicat.

Nimeni n-o să-mi mai zâmbească acrişor în faţă, ca apoi să mă facă, cu meticulozitate şi aplicaţie, harceaparcea, de îndată ce se închide uşa după mine. La nevoia mea iremediabilă de dialog deschis n-o să mai fiu blagoslovită cu diferite epitete şi judecăţi de (non)valoare, cu ultimele clişee la modă – în funcţie de timp şi loc –, nici cu spatele întors al multora, independent de timp şi de loc.

N-o să mai reproşez nimănui nimic, n-o să mai pun întrebări supărătoare, n-o să mai am pretenţii absurde de la cei mai abili decât mine, mai iubiţi decât mine, mai bogaţi, mai fericiţi, n-o să-i mai scandalizez pe promotorii ideilor gata mestecate, mentalităţilor gregare şi sentimentelor călduţe; n-o să mai încerc, din spirit de imitaţie, dar cu un efort disproporţionat şi finalmente inutil, să mă gudur pe lângă câte cineva, să mă fac agreabilă, să provoc niscaiva aprobări, niscaiva complimente... Care tot nu vor putea să mai schimbe ceva – ceva important în viaţa mea, vreau să spun... Totul va fi devenit, oricum, atât de obositor până la urmă...

Nu, n-o să-mi mai fac sânge rău că unii ştiu atât de mult în domeniile care mă interesează, şi eu atât de puţin. N-o să mai invidiez pe alţii mai inteligenţi, mai capabili, mai norocoşi decât mine. N-o să mă mai simt veşnic în culpă că nu reuşesc să-mi înving inerţiile, temerile, tristeţile; că nu mă obişnuiesc să mă culc şi să mă scol destul de devreme (căci aşa e sănătos şi raţional), să fiu mai organizată, mai activă, mai disciplinată, să nu mai visez cu ochii deschişi, să nu-mi mai pierd timpul cu nimicuri, să-mi pun casa la punct, să spăl lenjeria de pat fix la două săptămâni, să răspund la scrisorile amicilor, să ajung peste tot la timp, să urmez întocmai recomandările medicului şi pe ale celor mai bătrâni decât mine care-mi vor binele.

S-a terminat cu planurile ameţitoare de studiu şi lecturi, cu remuşcarea că nu se realizează niciodată, şi că nici studiile – aşa firave cum au fost – nici lecturile de până acum nu mi-au fost de prea mare ajutor în momentele de derută. N-o să mă mai amărăsc că am rămas o sărăntoacă neluată în seamă, n-o să mai disper şi n-o să mă mai exalt din te miri ce... S-a terminat...

După primele minute de spaimă, se simţi complet epuizată fizic. Şi totuşi ceva prinse a se mişca, încet, încet, pe dinăuntru, ceva greu de definit, o aparentă senzaţie de uşurare, de parcă cineva i-ar fi luat ca prin minune o mare povară de pe inimă, de parcă o magică materie fluidă i-ar fi fost strecurată fără zgomot în creier, artere şi viscere, conferind întregii ei făpturi o ciudată lejeritate, lejeritatea fiinţei ce nu mai este supusă nici unei obligaţii, nici unei presiuni, nici unei constrângeri. Plutea calmă, iresponsabilă, fără regrete, fără speranţă, suspendată între un trecut redus la dimensiunea câtorva clipe şi un viitor peste care se trăsese cortina.

❖

Militarul îşi terminase expunerea. Unii puneau acum întrebări, alţii, mai grăbiţi, se îndreptau spre ieşire.

– Haide, dragă, spuse mama. Pari aşa de obosită! Gata, s-a terminat. Mai e şi mâine o zi.

(Dintr-un volum în curs de apariţie)

Jurnalista Feri Predescu, din Constanţa, a fost condamnată de tribunalul judeţean la o amendă de 57.000 de lei (noi) pentru faptul de a-l fi acuzat, în cadrul unei emisiuni televizate, pe primarul oraşului Constanţa, Radu Mazăre, că are legături cu diferite clanuri din marele port.

Astea-s riscurile meseriei, dragă doamnă Feri Predescu. Dacă vrei să n-o mai păţeşti şi în viitor, trebuie ca ori de câte ori ataci pe cineva, să ştii a te Feri de capcanele Codului Penal.

O povestire de
AHARON GOVRIN – Haifa

Cariera mea pedagogică

Aşa a început totul: Harry Reininger mă învăţa acordeonul, iar eu îi dădeam lecţii de matematică.

Ceea ce m-a făcut să deapăn acum amintirile din îndelungata şi variata mea carieră pedagogică a fost ultima şi cu totul diferita mea activitate, aceea de profesor de engleză.

În „Amintiri din şcolile mele" am povestit întâmplări deosebite, unele umoristice, printre care încercarea nereuşită de a învăţa un coleg din clasa întâi primară să cânte la drâmbă. Eram deci „profesor" la numai 7 ani şi jumătate!

Când eram în clasa a şasea de liceu, deci aveam cam 16 ani, doi colegi de clasă care fuseseră impresionaţi de talentul meu la matematici, m-au solicitat să-i ajut la acest dificil obiect contra plată. Surprins, le-am răspuns: „Până acum am ştiut tot ce s-a predat la matematici, dar dacă în viitor o să fie un subiect pe care n-am să-l ştiu?" La care cei doi mi-au răspuns: „Măcar să nu ştim noi cum n-ai să ştii tu!" Aşa mi-am început cariera de profesor-meditator de matematici. Primii mei elevi au reuşit bine de tot, alţi doi colegi li s-au alăturat şi astfel făceam lecţiile de matematici cu cei patru colegi, la mine sau la unul din ei, explicându-le, la fiecare exerciţiu sau problemă, partea teoretică respectivă. În afară de mândria de a fi capabil să-i învăţ pe colegii de clasă, lecţiile îmi procurau şi bani de buzunar şi de economii.

După terminarea liceului în vara 1939 şi până în toamna 1944 am predat lecţii de matematici la grupuri de câte trei elevi, mai ales români, de la liceul de stat Vasile Alecsandri din Galaţi. Aceştia puteau continua studiile la universităţi sau la Şcoala Politehnică, nu ca noi evreii, excluşi de legile rasiste ale guvernului fascist al lui Ion Antonescu. Aveam grupuri de elevi de la 3 după-masă până la 8 seara mai în fiecare zi, aşa încât atunci când au venit alţi trei să mă solicite, le-am spus că îi pot primi numai de la 2 la 3. Ei au fost de acord şi veneau la mine direct de la liceu, după ce mâncaseră sandviciurile aduse de acasă.

În afară de grupuri de trei, am avut ca elev şi pe fiul unui general, fapt ce m-a ajutat să nu fiu trimis la muncă obligatorie. Cu toată importanţa pentru mine a acestui elev, nu am acceptat să fiu tratat de el fără respect. Atunci când într-una din zile m-a întâmpinat la uşă o ordonanţă şi mi-a spus că "domnul Gigi" nu poate să înveţe cu mine acum şi mă rogă să-l scuz, la următoarea lecţie l-am avertizat că dacă lucrul se va repeta, voi înceta să-i dau lecţii. Dacă din orice cauză nu va putea să mă primească vreodată, să trimită la mine acasă ordonanţa cu cel puţin o jumătate de oră înainte, ca să nu fac drumul degeaba. „Vi se plăteşte şi lecţia pe care n–am primit-o data trecută!", mi-a spus el. I-am replicat că mi se plăteşte ca să-l învăţ matematici şi nu pentru ca să merg de la mine la el şi înapoi. Incidentul nepoliticos nu s–a mai repetat niciodată.

Un alt caz de lipsă de respect din partea unei eleve, fiică unică şi răzgâiată a unui bogat negustor, a fost pus la punct imediat. Într-una din zile, de cum m-am aşezat ca să începem lecţia, eleva mea mi-a spus: „Azi n-am chef să-mi bat capul. Astea sunt exerciţiile, rezolvaţi-le şi eu am să le copiez pe curat în caiet." Deşi am văzut roşu la auzul cuvintelor ei, i-am spus cu cel mai calm ton: „Cheamă, te rog, pe unul din părinţii tăi ca să-mi plătească ce mi se cuvine până azi şi căutaţi-vă alt meditator. Eu sunt plătit ca să te învăţ matematici, nu ca să-ţi încurajez lenea." Fata a rămas perplexă. "Nu vă supăraţi, am crezut că măcar o dată o să mă iertaţi că n–am răbdare să rezolv exerciţiile, nici chiar cu ajutorul dvs." Dintr-o dată pocăită, fata s-a apucat de treabă şi niciodată nu a mai repetat încercarea.

Un episod grav s-a întâmplat când un elev de vreo 20 de ani, care căzuse de două ori la bacalaureat şi lua lecţii de matematici la mine acasă de două ori pe săptămână, a venit în octombrie 1940 îmbrăcat cu cămaşa verde de legionar. Şocat de apariţie, i-am spus cu un ton ferm: „Părerile d-tale politice nu mă privesc, dar la mine nu mai vii niciodată cu cămaşă verde, dacă vrei să continuăm lecţiile." A încercat să se scuze, zicând că de la mine merge direct la „cuib", unde are o şedinţă etc., dar eu i-am repetat alternativa: lecţii cu mine fără cămaşa verde sau încetăm lecţiile! Niciodată după aceea n-a mai apărut în uniforma legionară.

Tot în anii războiului am avut, în lunga şi variata mea activitate pedagogică, un episod curios, de care m–am ruşinat imediat şi pe care nu l-am uitat nici după peste 60 de ani. Aveam ca hobby acordeonul, la care cântam nu prea bine, deşi luasem lecţii cu diferiţi acordeonişti, printre care şi cu Harry Reiniger, muzician talentat, dintr-o familie de muzicieni renumiţi. (Un amănunt picant: el mă învăţa să cânt la acordeon iar eu îl învăţam matematici!)

Profesoara mea de engleză, Sophie Marian, care cunoştea hobby-ul meu, mi-a spus la o lecţie că alt elev al ei, băiat de 10 ani, începuse să ia lecţii de acordeon, dar profesorul lui l-a părăsit. Ea mi-a propus ca eu să continuu lecţiile de acordeon cu băiatul. Nu ştiu de ce, am acceptat. Am exersat cu elevul meu game şi acorduri în două lecţii succesive, dar mi-am dat seama că nu stăpânesc destul instrumentul şi am găsit un pretext ca să întrerup imediat lecţiile.

(O scurtă paranteză, evocatoare pentru gălăţeni: So-

phie Marian era cea mai mare şi cea mai frumoasă dintre cele trei fiice ale violonistului Kopgheker. Şi ea şi Erna Cerpac şi Clara Fischmann absolviseră cu remarcabil succes şcoala franceză „Notre Dame de Sion" şi aveau talent deosebit la limbi străine: predau franceza, engleza şi – numai Erna – italiana.)

Am început studiile la Şcoala Politehnică din Bucureşti, anul doi, la facultatea de construcţii, în toamna 1944, după ce trecusem cu succes examenele anului întâi la universitatea evreiască „Bercovici". Cu economiile mele restrânse, intenţionam să mă întreţin dând lecţii particulare de matematici. Prima elevă n-a întârziat să apară: prietena unui văr, din clasa cincea de liceu. Când, după numai câteva lecţii cu mine, a reuşit în mod strălucit la primele probe de la şcoală (la tablă, la un extemporal şi la prima teză), colegele de clasă, surprinse, au întrebat-o cui se datorează neaşteptata schimbare. Răspunsul ei mi-a adus ca eleve 5-6 colege, pe care le–am „preparat" până la bacalaureat, ceea ce, împreună cu scutirea de taxe şi bursa de studii, mi–au asigurat existenţa până la obţinerea diplomei de inginer constructor. Ca amănunt picant amintesc faptul că era cât pe ce s-o am ca elevă şi pe Lica Gheorghiu-Dej, colegă de clasă cu elevele mele. A venit odată la una din ele când ştia că are lecţie cu mine şi am stabilit că după lecţia următoare voi pleca, cu o maşină trimisă special, la casa ei de la Şosea, ca să începem prima lecţie. Planul nu s-a realizat întrucât Lica a plecat cu tatăl ei undeva în străinătate şi la întoarcere a uitat de mine.

După ce am devenit inginer am decis să nu mai dau lecţii particulare de matematici. Avînd talent pedagogic dovedit prin reuşita, fără excepţie, a tuturor elevilor mei, am încercat să intru în învăţământul superior ca asistent, ca apoi să avansez. Deşi aveam prieteni membri de partid cu funcţii administrative importante în acest domeniu, calea mi-a fost închisă din cauza dosarului meu personal: depusesem cerere de plecare în nou născutul stat Israel.

Ajuns în Israel la 24 ianuarie 1963, am găsit imediat de lucru la un mare birou de proiectare din Tel Aviv, întrucât stăpâneam limba ebraică. Uitasem de înclinaţia mea pedagogică până după războiul de Yom Kipur din 1973, când un prieten inginer mi-a propus să predau obiecte tehnice la liceul „Basmat" din Haifa, oraş în care mă mutasem în ianuarie 1967. Am acceptat bucuros şi am predat „Statica", „Rezistenţa materialelor" şi „Construcţii metalice şi de lemn", până la ieşirea la pensie, în vara 1986. Ba am predat câţiva ani „Construcţii metalice şi de lemn" şi la şcoala de subingineri de pe lângă „Tehnion", institutul tehnologic al statului Israel.

Credeam că am terminat cariera de profesor când, cam prin noiembrie 1990, fiul nostru Amnon, elev în clasa a 11-a la liceul „Alliance", mi-a propus s-o înlocuiesc pe profesoara de matematici Noemi, care urma să ia concediu de naştere. Noemi nu găsea înlocuitor şi atunci Amnon i-a spus: „Tatăl meu poate să vă înlocuiască! – E profesor de matematici? – Nu, este inginer, dar este un matematician excepţional şi un bun pedagog, a fost mulţi ani profesor la liceul tehnic Basmat şi la Tehnion." După o scurtă conversaţie cu Noemi am primit să predau la clasele 10, 11 şi 12.

Elevii din clasele 11 şl 12 învăţau matematici „5 unităţi", adică tot ce trebuie învăţat la algebră, geometrie, calcul diferenţial şi integral. Elevii erau atenţi, disciplinaţi, dornici să înveţe de la noul profesor, nu puţin surprinşi în bine de metoda mea de predare şi de soluţiile ingenioase în subiecte pe care apucaseră să le înveţe cu Noemi. Predam pentru prima oară în viaţă matematici unei întregi clase de elevi, unii din ei foarte talentaţi şi nu unui grup de 2-3 elevi, în general mediocri şi care de aceea aveau nevoie de meditator. La aceste două clase aveam plăcere reală să predau şi aproape regretam că mi-am greşit cariera şi nu alesesem să învăţ matematici superioare în loc de inginerie.

În schimb, clasa a zecea era o calamitate! Se învăţau acolo matematici „3 unităţi", adică matematici trunchiate, mutilate, ca şi cum s-ar putea învăţa limba engleză fără verbele neregulate sau cu cuvintele numai din prima jumătate a dicţionarului. Elevii care aleseseră „3 unităţi" nu iubeau matematicile, ba chiar nu voiau să înveţe nimic. În tot timpul lecţiei făceau un zgomot asurzitor: nu numai că nu se străduiau să înţeleagă ceea ce le explicam, ci făceau totul ca vorbele mele să nu ajungă la urechile lor. Trimiteam câte un elev, o elevă, la cancelarie, unde erau notaţi ca nedisciplinaţi, se întorceau cu un bilet roşu şi continuau să vorbească, să facă gălăgie. O elevă, N. K., al cărei nume nu l-am uitat, după aproape 18 ani, era deosebit de turbulentă.

După câţiva ani ne-am întâlnit la o ocazie cu o pereche, cunoscuţi ai soţiei mele. Din vorbă în vorbă am ajuns la subiectul învăţătură şi eu am pomenit că am predat matematici la liceul Alliance, la care cei doi au sărit ca arşi: „D-ta eşti deci monstrul!" Erau părinţii elevei N. K. din clasa a zecea. Eu eram, după vorbele ei, monstrul, pentru că ţineam cu tot dinadinsul să-i învăţ matematici! I-am întrebat pe cei doi părinţi ai lui N. K. de ce merg copiii la şcoală, dacă nu vor să înveţe? „Ca să se întâlnească cu prietenii şi cu prietenele lor!"

După o lună de predare, directorul liceului m-a chemat la cancelarie şi m-a anunţat, fără nici o explicaţie, că nu voi mai preda la clasa a 12-a, cea mai interesantă clasă, cu numai 20 de elevi, cu o materie deosebită (calcul diferenţial şi integral, geometrie analitică, repetiţia geometriei descriptive şi a altor subiecte din clasele anterioare, ca pregătire pentru bacalaureat.) I-am propus directorului să-mi ia clasa a zecea, dar el a refuzat. „În aceste condiţii refuz să continuu a o înlocui pe Noemi. Fără clasa a 12-a nu are rost să predau matematici

aici. Eu nu o fac pentru salariul primit ci pentru că iubesc profesiunea şi vreau să-i învăţ pe elevii din ultimele două clase, să-i ajut să reuşească la bacalaureat şi apoi la Tehnion sau la universitate. Ori rămân cu clasele 11 şi 12, ori încetez imediat să predau şi trebuie să vă căutaţi alt înlocuitor al lui Noemi." Nu ştiu care a fost cauza deciziei directorului. Profesoara tânără care urma să predea la clasa 12 şi m-a contactat pentru a şti unde am rămas cu materia, ca să asigure continuitatea, mi-a mărturisit că a fost surprinsă de decizia directorului, mai ales că ea nu predase niciodată la clasa a 12-a. Aşa s-a terminat cariera mea de profesor de matematici la liceu, nu şi cariera de profesor.

Soţia mea încercase de câteva ori, cu diferiţi profesori, să înveţe limba lui Shakespeare, dar fără mare succes. Acum opt ani ea s-a înscris la un curs organizat la o casă de cultură („matnas") din oraş. Profesoara era o imigrantă proaspătă din Rusia, care vorbea engleza cu accent rusesc şi nu ştia destul de bine limba ebraică. Cursanţii nu erau prea mulţumiţi, dar au continuat şi în anul următor. În acest al doilea an, pentru a completa cele învăţate la curs şi a face exerciţiile date de profesoară pentru acasă, soţia mea m-a rugat să o ajut la exerciţii şi să repet cu ea lecţia predată de profesoară. Ea a alăturat încă trei cursanţi: Danielle, o femeie simpatică de aproape 60 de ani, originară din Algeria şi locuind la Atlit, şi o pereche, Margaret şi Dov, cam de 65 de ani, originari din Irak. Cu aceşti patru cursanţi lucram o oră-o oră şi jumătate în fiecare săptămână, a doua zi după lecţia de la curs. Aceste lecţii particulare i-au ajutat pe cei patru să-şi facă temele şi să asimileze mai bine cele predate de profesoara rusoaică, dar în acelaşi timp i-au decis, după sfârşitul anului de la curs, să înceteze să mai meargă la curs şi să continue a învăţa engleza numai cu mine... Iată-mă deci, acum şase ani, pentru prima oară în viaţă profesor de limba engleză!

Spre deosebire de acordeon, eu stăpânesc bine limba engleză, pe care am învăţat-o patru ani la liceu şi apoi doi ani cu excelenta profesoară Sophie Marian. Corespondenţa îndelungată cu o tânără din Liverpool şi numeroasele lecturi în engleză au completat şi îmbogăţit cele învăţate. În Israel m-am abonat la săptămânalul "Time Magazine" şi la lunarul "National Geographic".

În vederea lecţiilor, am procurat manuale adecuate nivelului elevilor mei, broşuri cu scurte povestiri şi lista verbelor neregulate. Am fotocopiat toate cele de mai sus în 4 exemplare, astfel încât fiecare elev să aibă exemplarul propriu, pe care să poată însemna tot ce crede că-l poate ajuta la învăţătură. Ştiind că nici unul din ei nu are de gând să scrie vreodată ceva în engleză, m–am centrat pe lecturi şi conversaţii. Lecţiile au continuat aproape 6 ani, fără mari progrese. Elevii mei nu făceau mai nimic în afară de ceea ce învăţau cu mine. Dacă Danielle şi soţia mea, care vorbesc bine limba franceză, citeau corect şi înţelegeau uşor cuvintele, mai ales cele cu origine franceză, irakienii, a căror limbă maternă este araba, se poticneau la citire, la pronunţarea corectă a cuvintelor şi chiar mai mult la conversaţii. Am tipărit şi întrebări curente pentru turişti, precum şi formule curente de politeţe, ca să le servească atunci când vor fi în străinătate. Nemulţumit de slabele rezultate ale elevilor mei, am încercat de câteva ori să-i stimulez, le-am mărturisit frustrarea mea faţă de insuficientul progres. Nimic nu a ajutat. Dov nota în exemplarul lui traducerea în ebraică a unor cuvinte pe care le învăţase de zeci de ori. Oricât îi spuneam că nu pe hârtie ci în capul lui trebuie să întipărească înţelesul cuvintelor englezeşti, ca să le poată folosi sau înţelege la nevoie, nimic nu a ajutat. Numai Margaret se străduia mai mult, repeta acasă cele învăţate cu mine, dar fără mare succes. Ba, când îi ceream să citească şi să traducă textul din faţa ei, se intimida ca o adolescentă, se fâstâcea, îşi cerea scuze pentru greşelile făcute.

De mai multe ori m-am gândit să pun capăt acestui curs, la care eu munceam mai mult la pregătirea lecţiilor decât elevii mei. Ceea ce m-a oprit s-o fac era convingerea că numai aşa pot să o ajut pe nevastă-mea să înveţe totuşi ceva engleză, dar şi faptul că toţi ceilalţi trei erau oameni simpatici şi le făcea plăcere să vină în fiecare săptămână la noi şi timp de o oră şi jumătate să înveţe cu mine limba engleză.

Cunoscând pasiunea soţiei mele pentru bibelouri şi flori, Margaret şi Dov aduceau mereu câte un bibelou sau câte o floare frumoasă, plantată în ghiveci. Degeaba i-am certat, i-am rugat să nu mai aducă daruri. Înainte de Pesah şi de Roş Haşana, Danielle şi Dov aduceau câte o sticlă de vin superior, fondante sau cutii de ciocolată. Eram un fel de familie, eu încecam să-i învăţ engleza, iar ei îşi arătau recunoştinţa prin cadourile aduse. Aşa au trecut ani, aproape şase ani.

În primele luni ale acestui an Margaret era vădit tristă, îngândurată. După lecţie şuşotea cu nevastă-mea, care nu voia să-mi spună despre ce este vorba, doar că Margaret nu se simte bine şi nu se ştie ce boală are. Acum trei luni boala ei s-a agravat, Margaret a trebuit să rămână tot timpul în pat, Danielle suferea şi ea de dureri la un picior, lecţiile de engleză au luat sfârşit, un foarte trist sfârşit. Telefoanele date la cele două paciente nu prevesteau nimic bun, până ce am aflat zguduitoarea veste că Margaret a murit. Avusese cancer la ficat. N-am fost anunţaţi când şi unde va avea loc înmormântarea, aşa că nu am participat la trista solemnitate, dar am avut grijă să fim la cimitir, la o lună după deces, cu ocazia dezvelirii pietrei funerare.

Aşa au luat sfârşit definitiv lecţiile de engleză şi îndelungata, variata mea carieră pedagogică.

Sic transit!

O povestire de
DOREL SCHOR - Natania

Pepeni de Samarkand

...Zilele trecute cumpărasem în şuk la Natania nişte ridichi de lună. Văzându-mă, zarzavagiul a tresărit: "He, he... Ce faci măi, intelectualule...?"

În piaţa de pepeni galbeni din Samarkand lucra un tip, unul Musa Agakov, care era teribil de invidios. Sau că se temea de concurenţă, sau că aşa era el din naştere, cel puţin faţă de mine avea o atitudine de-a dreptul neprietenoasă. Ba chiar ostilă... Degeaba îi spuneam eu cu mult calm şi argumente logice:

– Măi tovarăşe Musa, şukul asta are o jumătate de kilometru lungime şi e plin de turkestani. Toată lumea vinde pepeni galbeni... Ce-ţi pasă ţie că şi eu o să vând?

– Toată lumea da, şi tu nu! se încăpăţâna Musa. Tu nici nu eşti de prin părţile astea şi umbli şi cu capul descoperit!

Acum o să mă întrebaţi de ce trebuia neapărat să fie el de acord. Cine era, de fapt, dumnealui? Musa Agakov era responsabil cu aprovizionarea. El semna de primire când se descărcau camioanele, el făcea controlul calităţii ciocănind în coaja groasă, răsucind codiţele şi mirosind prin sondaj. Pe chestia asta toţi se temeau de dânsul şi aveau grijă să nu fie niciodată nervos, pentru că era destul ca tipul să nu aprobe un transport şi toată marfa se întorcea aşa cum venise şi risca să se altereze.

Eu am aflat însă că cel care elibera autorizaţiile de vânzător nu era Musa, ci un ştab de la Consiliul agricol local, care abia dacă ştia să citească o circulară. Ştabul era gras peste măsură, umbla ras în cap şi cu mustaţa vrabie. Oamenii povesteau că stătea tot timpul în birou, transpira vârtos, vorbea la telefon şi se făcea ca ia hotărâri importante. Încât, de regulă, secretara îi băga un vraf de hârtii sub nas şi, în timp ce el bea ceai de mentă sau discuta la aparat, punea apostile. Dar habar nu avea despre ce-i vorba...

Aşa că eu am vizitat-o pe secretară, o cârnă nostimă care se numea Marusia şi nu mai ştiu cum, şi i-am oferit gumă de mestecat israeliană şi o pereche de chiloţi de nailon transparenţi. Fata a fost aşa de încântată încât în a treia zi mi-a înmânat autorizaţia bine ştampilata şi semnată de şef de două ori. Mi-a şi zâmbit cu mai multe înţelesuri, numai că eu nu mai aveam gumă de mestecat...

Musa Agakov a crăpat de necaz, dar n-a avut de ales şi a înghiţit hapul. În schimb, a început să-mi facă greutăţi, fără să ştie că, de fapt, eu nu eram atât de interesat să vând pepeni cât să studiez influenţa lor asupra conştiinţei de clasă şi a fundamentalismului islamic. Şi culmea! Tocmai pentru că eram singurul care nu strigam, care nu mă agitam să-mi vând marfa şi stăteam pe un trepied la umbra chioşcului cu bragă, aveam cei mai mulţi clienţi. Uzbecii cumpărători mureau de curiozitate să afle ce soi de marfă e aia care nu trebuie lăudată. Iar uzbecii vânzători mă admirau în secret, după ce se lămuriseră că nu-i plăteam taxa de protecţie lui Agakov şi nici frică nu-mi era de el, deşi nu aveam tichie pe cap. Până într-o zi când l-am invitat totuşi la un cvas şi i-am spus:

– Uite, eu plec din Samarkand şi probabil că n-o să ne mai vedem niciodată... N-are rost să ne purtăm pică unul altuia, pentru că drumurile noastre se despart definitiv.

Musa Agakov a dat şi el un rând de kefir şi a zâmbit misterios:

– Nu se ştie niciodată, mai tovărăşelule...

Eu l-am lăsat să zâmbească şi să se creadă deştept şi mă gândeam că n-are decât să-l ia naiba de antisemit... De unde putea el să ştie că proiectasem să-mi cumpăr un apartament la malul Mării Mediterane, în Israel, când tipul, mai mult ca sigur, nici nu avea habar ce-i aia Mediterana...!?

Zilele trecute tocmai cumpăram în şuk la Natania o legătură de ridichi de lună calitatea întâi... Zarzavagiul mi-a spus preţul şi, pe când îmi introducea marfa într–un săculeţ de plastic, a tresărit:

– He, he... Ce faci măi, intelectualule...? Mai vinzi şi aici turchestani?

Era Musa Agakov în persoană.

– N-am eu norocul ăsta, domnule Musa, am răspuns modest şi politicos.

– Cred şi eu, a aprobat el zgomotos. Dar ce credeai, că o să-ţi meargă peste tot? Ridichile consideră-le cadou din partea mea şi spune-mi Moise. Musa e demodat... Alte locuri, alte obiceiuri.

Numai că tipul avea gura la fel de mare şi umbla şi aici cu capul acoperit!

De pe Internet

"Când ţi se pare că totul merge foarte bine, e pentru că ai trecut cu vederea ceva important". (Legea Îmivinesămitragpalme)

❖

"Dacă reuşeşti să-ţi păstrezi calmul când toţi din jurul tău sunt disperaţi, e pentru că nu ai priceput pe deplin gravitatea problemei". (Legea Încănapicatfisa)

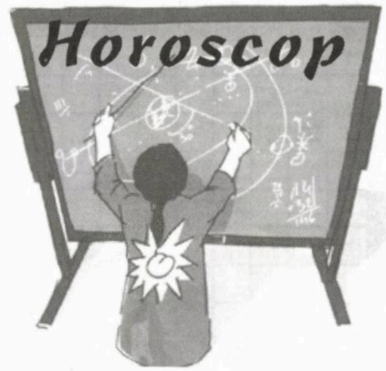

Ianuarie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Aveți o idee genială și vă întrebați cum nu v-ați gândit mai de mult la această soluție simplă. Trebuie să o puneți în aplicare pentru că s-ar putea să vă aducă un mare beneficiu. Nu renunțați la nici unul din principiile dvs. Nu pierdeți teren și apărați-le. Vă va fi necesară însă o oarecare doză de diplomație.

Numere: 7, 17, 38.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Viața dvs. profesională nu este simplă și drumul spre realizarea anumitor scopuri e încă lung. Înaintați cu prudență. Cei din anturajul apropiat încearcă să vă distreze și ar trebui să vă lăsați antrenat și să profitați de momentele agreabile.

Culoare: verde.

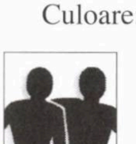

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Cineva vă invidiază și vrea să vă facă un rău. Nu vă faceți reproșuri, căci nimic nu justifică o asemenea reacție. Rămâneți dvs. înșivă și nu răspundeți la provocări. Obiectivul dvs. este foarte clar și îl veți atinge foarte curând. Dispuneți de toate mijloacele pentru a reuși. Fiți calm!

Numere: 5, 24, 29.

Rac (21 iunie – 22 iulie): A venit momentul luptei. Bateți la toate

porțile, dacă e cazul, întâlniți-vă cu oameni care vă pot ajuta. Nu amânați nici o clipă lucrul. Dacă simțiți că aveți nevoie de odihnă, petreceți mai mult timp acasă. Ocupați-vă puțin și de rezolvarea unor probleme din familie, însă continuați-vă calea propusă. O schimbare în cămin va avea consecințe pozitive asupra moralului dvs.

Culoare: galben.

Leu (23 iulie – 22 august): Bugetul este din nou în pericol, dar veți găsi resursele necesare pentru o restabilire confortabilă. O investiție are șanse de reușită. Nu vă amestecați în discuții prea aprinse pentru că riscați să vă pierdeți răbdarea. Aveți încredere în viitor. Anul are tolba plină de surprize.

Numere: 2, 13, 39.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): O problemă se dovedește mai complicată decât v-ați închipuit, dar nu disperați! Încercați s-o soluționați cât mai rapid. Dacă nu dormiți suficient, nu veți reuși să țineți pasul cu evenimentele cotidiene și nici cu ritmul care vi se impune. Armonia domnește în căminul dvs.

Culoare: portocaliu.

Balanță (23 septembrie – 22 octombrie): Ați învățat să vă adaptați și acum vă ocupați aproape de toate lucrurile. Visați la un voiaj în locuri îndepărtate. Vă puteți găsi partenerii ideali de discuție, anturajul favorit, o comuniune de idei. Sunteți însă vulnerabil în fața celor care vă cunosc bine.

Numere: 8, 12, 21.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Aveți unele idei fixe care vi se par cele mai bune. Totuși, ar fi indicat să dați măcar impresia că ascultați sfaturile celor din jur. Aveți senzația că sunteți ținta unor tiruri, din toate direcțiile. Detașați-vă un timp și lucrurile vor intra în normal, iar gândurile vi se vor limpezi. O întâlnire interesantă va da un strop de culoare cotidianului.

Culoare: alb.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Aștrii sunt de partea dvs. Păstrați-vă încrederea în viitor și renunțați la îndoieli. Nu rupeți legăturile, nu închideți porțile în fața nimănui. În fond, aveți o fire sociabilă.

Numere: 1, 9, 19.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Veți primi câteva informații interesante pe care le veți folosi mai târziu și veți profita de pe urma lor. Cineva din familie va face o greșeală aproape ireparabilă care vă va afecta profund. Sunteți solicitat de mulți în multe probleme, dar veți găsi puterea de a răspunde tuturor.

Culoare: roșu.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Nu găsiți, în ciuda eforturilor, echilibrul între muncă și odihnă. Dar nu vă preocupați de acest neajuns remarcat de unii. Încheiați tot ceea ce ați început și după aceea vă veți relaxa. Nu bruscați lucrurile. Luați măsurile de rigoare și avansați pas cu pas, fără încordare.

Numere: 4, 14, 34.

Pești (19 februarie – 20 martie): Situația financiară vă neliniștește, dar veți găsi curând o rezolvare. Trebuie să luați o hotărâre care nu mai poate aștepta. Înțelegeți problemele pe care le au unii dintre prietenii dvs. și nu vă ofensați dacă uneori se comportă altfel decât v-ați aștepta.

Culoare: albastru.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

La mulţi ani!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							★					★
2					★						★	
3						★			★			
4				★			★					
5		★						★				
6				★						★		
7					★							
8			★			★						★
9	★						★					
10				★								
11		★								★		
12									★			

ORIZONTAL: 1) Sorcova... veselă – Unealta anului. 2) Staţi puţin şi nu mânaţi – Stă în cămaşă. 3) Vine cu daruri – Ofertă de carnaval! – Răvaşe (fig.). 4) Măsoară uneori norocul – Miez de nucă! – Urat de Anul Nou. 5) Ansamblu popular – La începutul prieteniilor. 6) Anii care vin – Sacrificate de revelion (sing.) – Zilele acestea! 7) Merge şi de Anul Nou – Se ciocnesc cu spor. 8) Se întâlnesc la revelion (sing.) – Aproape nins! – Bun la săniuş. 9) De aici vine băutura – Tare ca fierul, iute ca oţelul. 10) Se termină mzica! – Folosite la petrecere toată noaptea. 11) Belşug, nu glumă (pl.) – În primă audiţie. 12) Îngheţată (pl.) – Animaţie în lumea celor mici.

VERTICAL: 1) Oferă surprizele de revelion – Inginer (abr.). 2) Usturoiată – Vesteşte Anul Nou. 3) Odihnă într-un fel... – Ciorbă lungă. 4) În taină! – Nord-Nord-Vest – Ieşire la joc! 5) Se spune că-i mereu cu pistolul – Sunt ca nişte părinţi. 6) Argint – O cupă mai veche – Cadru... familial. 7) Număr solo – Timpul revelionului – Mare petrecere. 8) Se fixează la venirea anului – La pluguşor (pl.). 9) File de calendar! – Sărbătorire. 10) La mulţi ani! (pl.) – Mai înainte. 11) Ne urează... 12) La mulţi ani... – Cu sănătate!

DICŢIONAR: Filo, ain.

NELU WEINBERG

Urare

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	L									
2		A	■							
3		■	M							■
4				U	■		■			
5				■	L	■				
6						T		■		
7						■	I			
8			■					A	■	
9				■				■	N	
10					■					I

ORIZONTAL: 1) Claritate în gândire. 2) Ofertă... la piaţă! – Până aici. 3) Punct de desfacere. 4) Te îngână şi n-ai ce-i face – A stat pe tron. 5) Pe aici, pe colo câte unul – Asta-i prea de oaie! 6) Se prezintă într-o dispoziţie necorespunzătoare – Ţese! 7) Activist în domeniul culturii – Una din uniformele acestui activist. 8) Se întâlneşte în orice tură! – Tare ca o stâncă. 9) Un car întors din drum! – Fluviu în Peru – Canele! 10) Încovoiat – Elemente de direcţie.

VERTICAL: 1) Concentrare de multe fascicole de lumină. 2) Luat de mijloc! – Aproape... de noi. 3) Face totul praf şi pulbere – Cuscri! 4) Articol de fierărie – Nu pune bărbi. 5) La malul mării – Se serveşte la blid. 6) Masă verde – Lacul unei sfinte de la Tuşnad. 7) Ţi-a luat numele – Ăsta e o haimana. 8) Cu limită (pl.) – Prima pe sol. 9) Foarte buni la tăbăcit – Perene! 10) Puiet! – Ăsta-i bun doar la dezordine (infin.).

Dicţionar: Eni.

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Vine iarna!: Ger, cojocar, hlamida, ode, ea, on, reni, andrea, minz, t, as, ri, acu, antarctic, r, oi, atee, tg, manusi, rara, epir, con, il, lt, avalansa, ceata, etati.

Revelion cu... suspense!: Insotitori, set, urata, taraf, teca, e, aperitiv, arna, ac, ta, t, u, bm, sul, actor, cura, rulade, an, tir, ziar, s, inimi, sate.

Frumuseţe şi parfum: M, p, t, i, casapita, arare, is, infra, o, altul, om, ny, metri, nou, ite, amarita, ori, act, ene, in, r, dr, alina, ocna, en, beat, fad, t, tema, a, coco, if, m, m, l, ah, edificatori, lauda, orator, n, noe, usita, asi, re, nise, esenta, latra, alei, rt.

Preşedintele statului, d. Shimon Peres, a declarat nu de mult, spre uimirea presei israeliene şi internaţionale: "Nu există nici o şansă de înţelegere cu palestinienii".

Excelentă observaţie. Singurul ei cusur este că d. Peres nu a rostit-o mai de mult, în anii 1990, când, în calitate de "arhitect al acordului de la Oslo" cu Yasser Arafat, a intoxicat populaţia cu convingerea sa fermă că palestinienii vor să se înţeleagă cu noi şi că deci, pacea este 100% posibilă.

TALENT

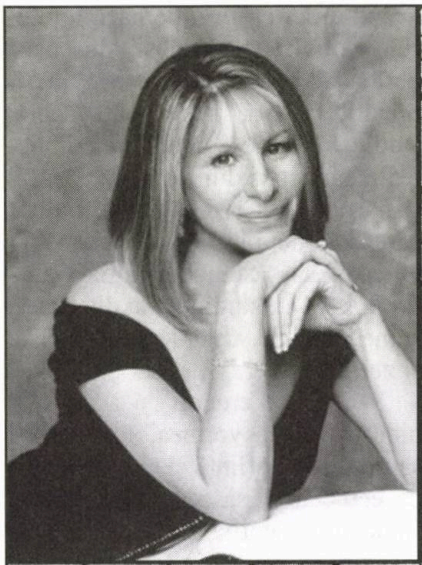

BIS! / HAPCIU! / A PUNE ÎN VEDERE
AŢĂ / DUPĂ AMIAZĂ / DISTRUGĂTORI
CUPRU / LEGĂTURI / LOC. SUA
GRAJD (pl.) / ÎN LUNĂ! / ŢARĂ ÎN CAUCAZ
DOCUMENTE
SUB TURCI (pl.) / MAL
CAR RĂSTURNAT! / CAIN!
MERIDIAN / LA SOBĂ
CREDUL / DOBORÎT / DAN UDREA
VERIGHETE
VIN DE PALMIER / UNU UNS!
NEON / CIOLĂNOS
DOVEZ
CĂPTUŞIT / MVI BANU / RUJA (pl.) / HAZ
INEDIŢI / ÎN FAŢA PALATELOR
CASCADA MARE
CREANGĂ / PĂRĂSITE / CRUSTACEE
ÎN PITĂ! / FĂRĂ PETALE
LA COASĂ! / MANIERĂ
OXIGEN / OLGA ENESCU
CĂMAŞĂ / SMINTIT
NITAM... / SLAVĂ (pl.)
SERE! / A FACE ŞANŢURI
STOFĂ / ACESTA
NU TOATE
LOC. JAPONIA / ACUT!
GĂZDUIRI / FOLOSINŢĂ / A LIPI
POFTIM / ATU (pl.)
MACAGIU / AQABA
RÎND
MUZICANŢI AMBULANŢI
NUME MASC. / RECE!
PARTER / NOTA 2
NAŞ / CARIE!
INEL / CIRIPIT / PRODUS / UCHID
DUŞMĂNII
BIRURI
UNT!
CERERE

DICŢIONAR: Calu, age, ila, elat. ■ NOTĂ: La dezlegarea integramei, în spaţiul marcat, veţi afla numele marelui star din fotografie, cunoscută dansatoare, cântăreaţă, compozitoare şi producătoare de filme.

ZANFIRA GERSON şi RODICA

Rabinul Rosen: Revoltătoare lichidări de conturi

Nu știu ce conturi a avut de lichidat d-rul Thomas T. Forschner din New York cu Rabinul Rosen z.l., dar încercarea de a denigra cu orice preț personalitatea aceluia care a condus cu succes și cu folos obștea evreiască din România într–una din perioadele ei cele mai grele nu face decât să confirme un vechi proverb românesc: cine sapă groapa altuia cade singur în ea. Condus de o ură oarbă care îi întunecă judecata, d-rul Thomas din New York se denigrează pe el însuși apelând la argumente care contrazic nu numai faptele dar și logica cea mai elementară.

Oare autoritățile de la Ierusalim care îl primeau pe Rabinul Rosen cu toate onorurile posibile și care i–au eternizat memoria prin acordarea numelui său unei piațete făceau și ei acest lucru în calitate de foști "profitori" de pe urma Rabinului?

Dacă d-rul T.T.F. știe într-adevăr ce a făcut Rabinul Rosen cu donațiile primite în străinătate înseamnă că i-a fost colaborator apropiat; să presupun că această colaborare nu l-a satisfăcut destul și că asta e cauza încercării de denigrare?!

Subsemnatul știe un lucru precis: evreii nevoiași din orașul Focșani (presupun că și din celelalte orașe) primeau în mod gratuit alimente pe care localnicii nu le găseau nici măcar cu bani. Școlile de Talmud Tora organizate de Rabinul Rosen, cum și multe alte activități cu caracter evreiesc, cultural sau social, sunt fapte evidente care nu trebuiau să se fi petrecut ieri-alaltăieri pentru a fi reținute și care nu puteau fi realizate fără fondurile respective.

Este curios că din zecile de mii de evrei originari din România care trăiesc în Israel nu am auzit pe nici unul aducând asemenea acuzații Rabinului Rosen, fie-i amintirea binecuvântată, și tocmai un trăitor la New-York, despre care nu știu când și în ce condiții a părăsit România, tocmai el se găsește să aducă nu niște critici oarecare, ci acuzații pe cât de grave pe atât de lipsite de dovezi.

O ultimă nedumerire: hotărârea d-rului T.T.F de a se stabili la N.Y și nu în Israel întocmai imensei majorități a evreilor români este tot rezultatul luptei Rabinului Rosen contra emigrării evreilor în Țara Sfântă?!...

Ing. Grisaru Matei
Haifa

Rabinul Rosen. Iarăși Rabinul Rosen

În ultimul număr al revistei la pag. 21 și 78 au apărut două însemnări cu conținut contradictoriu cu privire la un personaj, probabil cel mai controversat din istoria recentă a evreilor din România, Dr. Moses Rosen.

S-au scris mii de pagini pro sau contra, cu patimă, acuze sau proslăviri care năucesc pe omul obișnuit care ar dori să cunoască realitatea.

Nu credeți ca a venit timpul unui studiu competent, pe deplin obiectiv, care să înfațișeze realitatea cu tot ce a fost bun și rău dar având drept criteriu de bază interesele populației evreiești din acea perioadă? Fără menajamente, incriminări, poleiri, treceri sub tăcere; studiu făcut de cercetători competenți, obiectivi din România, Israel și nu numai. Cred că "Minimum", care se bucură de notorietate, ar putea avea o asemenea inițiativă.

Repet, un studiu și nu din nou o sumedenie de articole prin reviste și ziare.

Sau poate credeți că ar fi mai bine să treacă vremea, toți actorii să treaca în neființă și alte generații de cercetători să se aplece asupra subiectului (vorba lui Ciu En Lai în legătură cu revoluția franceză...).

C. Vidrașcu
Tel Aviv

P.S. Răspund solicitării Dvs. cu privire la articolul Irinei Cornea publicat în ziarul "Ziua". În ziua publicării în ediția electronică (2 octombrie '08) am trimis autoarei, prin intermediul ziarului, următorul email: «La sfârșitul articolului privind Israelul vă întrebați cu vădită ironie de cine se teme Israelul. Și eu cu naivitate credeam că cei ce se ocupă de "externe" la ziarul dvs. au citit recentele declarații făcute la ONU de președintele (cu p) Iranului care se laudă cu distrugerea unui stat membru al ONU precum și declarațiile similare ale conducătorilor Hezbollah și Hamas.

Poate totuși vă veți face timp să le citiți, bănuiesc însă că nu vă va lăsa inima să și scrieți.»

O poveste pe care am auzit-o în familie pe când aveam 12 ani

Familia Răducanu era binecunoscută în regiunea de miazănoapte a Moldovei pentru priceperea cu care își gospodărea moșia de la

Costeşti. Capul familiei, Grigore Răducanu, era în bune relaţii cu negustorii evrei din târgul de pe malul Siretului, care îl numeau mai pe scurt "conu Grigore".

În după-amiaza aceea, conu Grigore tocmai citea ziarul "Universul" pe pridvorul conacului din Costeşti, când a năvălit argatul său Ştefan cu vestea cea groaznică:

– Mare nenorocire pe capul nostru, coane Grigore!

– Spune repede, ce s-a întâmplat?

– A murit Victoria! Am intrat în grajd să-i dau mâncare şi am găsit–o întinsă pe podea, fără suflare.

Victoria era cea mai frumoasă iapă dintre toţi caii familiei Răducanu, cumpărată cu bani grei şi înhămată numai la trăsura cu arcuri. După ce a verificat "tragedia" la faţa locului, conu Grigore s-a întors la fotoliul său pe pridvor şi a cerut să i se aducă o cafea neagră, ca să–şi revină după lovitura pe care o primise.

În timp ce sorbea licoarea binefăcătoare, conu Grigore a auzit câinii lătrând. Cine-o fi? Era Avram, geambaşul din târg, care obişnuia, cam o dată pe lună, să-l calce pe boierul din Costeşti şi să-l întrebe dacă nu se întrevede vreo afacere. În clipa aceea, în mintea lui conu Grigore, care se frământa cum să-şi revină după paguba care îl lovise, a încolţit o idee straşnică, salvatoare.

După ce Avram l-a întrebat de sănătate şi i-a povestit ce mai e nou în târg, boierul l-a întrebat pe ocolite:

– Dacă aş avea nevoie urgentă de bani, ai putea să-mi aduci mâine 25.000 de lei?

– Spuneţi-mi mai precis despre ce e vorba, coane Grigore, a replicat Avram, care nu părea speriat de mărimea sumei.

– Am intrat în datorii şi sunt la strâmtoare. Sunt nevoit s-o vând pe Victoria. Doar ştii ce iapă faină e!

– Sigur că ştiu. Aş lua-o cu ochii închişi. Dar poate mai vorbim de preţ, a încercat să-şi facă meseria Avram.

– Eu am hotărât s-o dau pe Victoria numai cuiva care o cunoaşte bine. Şi mai am o condiţie: îmi scrii pe actul de vânzare-cumpărare că o iei pe Victoria aşa cum se găseşte. Fără tocmeală, fără zarvă multă. Dacă zici că-mi cunoşti iapa bine, bate palma, Avrame, şi vino mâine cu banii.

Pe scurt, Avram, care a simţit că pune mâna pe o iapă de valoare, a bătut palma şi i-a semnat lui conu Grigore că o ia pe Victoria în starea în care se găseşte.

A doua zi, după ce i-a înmânat boierului toţi banii şi s-a dus s-o ia în primire pe Victoria, Avram al nostru aproape să facă un atac de inimă. Nici rugăminţile fierbinţi, nici lacrimile din ochii lui Avram nu l-au înduplecat pe conu Grigore să restituie banii.

– Aşa e viaţa negustorului! Uneori mai face şi afaceri proaste, a zis boierul nostru, bucuros că s-a răzbunat pentru afacerile din viaţa lui în care a fost tras pe sfoară de către negustorii din târg.

Când, ajuns acasă, Avram s-a uitat în oglindă, s-a speriat de supărarea care i se citea pe faţă. De aceea s-a străduit să pară bine dispus şi, intrând în ceainăria lui Lazăr, unde obişnuiau să vină negustorii din târg, a spus cu glas tare:

– Fraţilor, am o veste mare! Am reuşit s-o cumpăr pe Victoria lui conu Grigore din Costeşti!

– Dă-mi-o mie! Dă-mi-o mie! au sărit mai mulţi geambaşi pe proaspătul proprietar al Victoriei.

Hărmălaia iscată s-a potolit doar atunci când tot Avram a propus o soluţie salvatoare:

– Oameni buni! Eu vă cunosc pe toţi şi nu vreau să supăr pe nimeni. Eu zic să facem o loterie. Două mii de lei un bilet, douăzeci de bilete. Cine are noroc o primeşte pe Victoria cu numai două miare!

Propunerea a fost acceptată foarte repede. După ce a întocmit lista şi a încasat banii, Avram constată că sunt numai 19 participanţi. Atunci Lazăr, stăpânul ceainăriei, deşi nu se pricepea la cai, a zis:

– Cumpăr şi eu un bilet! Dacă am noroc şi câştig, are cine să mă ajute să obţin un preţ bun când oi vinde iapa.

După ce au fost puse într-o căciulă cele 20 de bilete cu numele participanţilor la loterie şi au fost amestecate bine, băieţelul lui Lazăr, în vârstă de 7 ani, a fost rugat să extragă un singur bileţel din căciulă. Fericitul câştigător s-a nimerit să fie Aron Leibu, un geambaş cu multă experienţă, care, bineînţeles, a fost foarte fericit.

❖

– Neruşinatule! Excrocule! i-a strigat Aron Leibu lui Avram al nostru când s-a întors de la Costeşti, unde se dusese să ia în primire câştigul şi a constatat tot adevărul. A fugit glonţ acasă la Avram, aproape să-l ia la bătaie.

– Linişteşte-te, Leibu dragă. Dracul nu-i chiar aşa de negru cum ţi se pare ţie. Ascultă bine ce am să–ţi spun. În primul rând trebuie să fie o lecţie pentru noi toţi, să nu avem încredere în nimeni, chiar dacă e boier şi are renume de om cinstit.

În al doilea rând, cât ai băgat tu în afacerea asta? Două mii? Poftim două mii şi rămânem prieteni buni!

– Dar dacă întreabă lumea ce am făcut cu iapa? întrebă Aron Leibu.

– Le răspundem la toţi: secret profesional!

Iacob Zimbler
Haifa

Pe valurile Dunării

În peregrinările mele din tinereţe prin România, n-am avut prilejul să vizitez Delta Dunării. Am citit despre aceste locuri pitoreşti, inte-

resante și unice prin frumusețea lor. Dar frumusețea acestor locuri nu este dată doar de natură, de bogăția faunei și florei sale, ci și de oamenii care trăiesc aici, te primesc în casele lor pentru a te găzdui și a-ți oferi o ședere plăcută, interesantă.

Vara aceasta mi-a oferit un prilej deosebit. Colindând prin Pădurea Neagră a Germaniei, am avut ocazia să vizitez locul unde Dunărea își începe drumul, marea ei aventură către Marea Neagră, creînd la vărsare minunea de lacuri și canale care a căpătat numele de Delta Dunării.

Situat într-un parc special amenajat în orașul Donau-Eshingen, izvorul este marcat printr-un bazin în jurul căruia se adună vizitatorii, chiar și într-o zi ploioasă și friguroasă ca aceea cum am nimerit-o noi. Pe un zid pe care-l poți asemui cu redutele unei cetăți, poți vedea montate diferite plăci din marmoră care amintesc de țările ce găzduiesc apele acestui râuleț și care străbătând țări, devine unul dintre marile fluvii navigabile ale Europei. Și România are placa ei, pe care vizitatorii pot citi în patru limbi diferite: – română, germană, franceză și

engleză – următoarele: "România, bastion de mii de ani al Europei, străjuiește Delta Dunării". Citind inscripția mi-am propus ca în vizita pe care o voi efectua anul acesta în România, să ajung neapărat și în Delta Dunării.

Pe 1 septembrie 2008 ne-am început călătoria. Dimineața la ora 6 am plecat spre Tulcea, în bătrâna Dacie a prietenlui nostru Rudi și a soției sale Dorina, care s-au oferit să ne fie tovarăși de călătorie. În drum spre Deltă am rulat la început, pe recenta autostradă denumită "a Soarelui", către Constanța, apoi am cotit-o la stânga prin Hârșova și după circa trei ore am ajuns la Tulcea, unde am parcat mașina chiar în port.

Portul dunărean era animat de mulțimea turiștilor ce se îndreptau spre localitățile de pe malurile fluviului (unde urmau să poposească în zilele următoare, dar și de localnicii care folosesc vaporul ca singur mijloc de transport pentru cele necesare traiului de zi cu zi).

Îmbarcarea pe vasul Mehedinți a însemnat o mică ambuscadă pentru ocuparea locurilor cele mai "strategice" de unde puteai urmări mai bine traseul, având în vedere că urma să călătorim peste 4 ore și să străbatem cca. 102 kilometri.

După cum se știe, Dunărea se varsă în Marea Neagră pe trei brațe principale, Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe, fiecare dintre acestea având presărat pe maluri un șirag de așezări, ultima pe brațul Sf. Gheorghe fiind și localitatea cu același nume, ținta călătoriei noastre.

Instalați pe vapor, am observat animația diferitelor ambarcațiuni rapide de agrement, dar și a vaselor

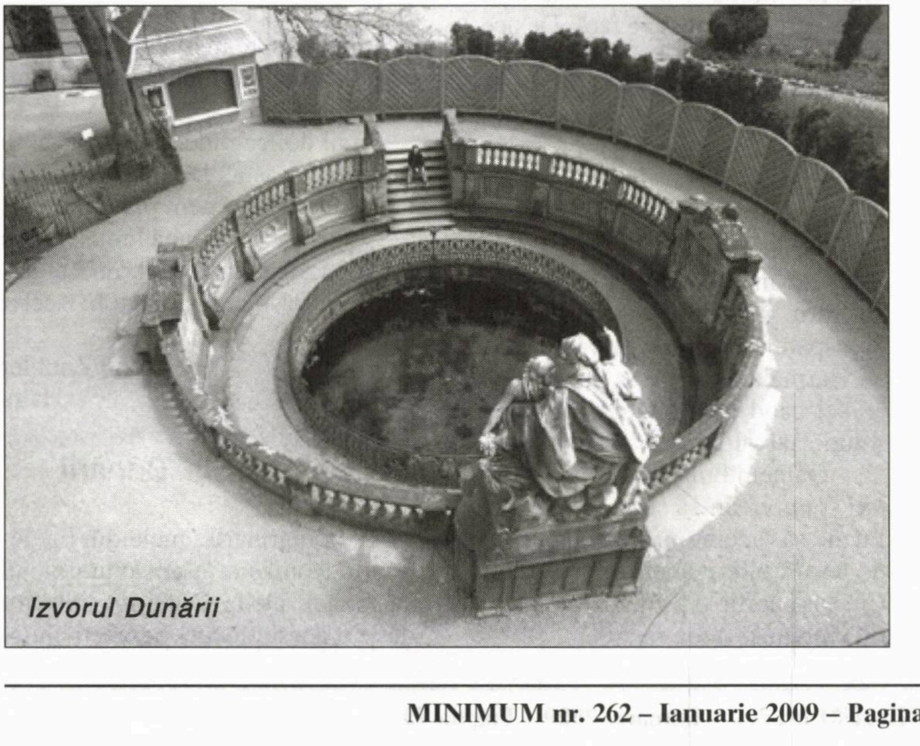
Izvorul Dunării

de transport al materiaielor. Erau și vase sub pavilion străin care se îndreptau sau veneau dinspre Sulina, principalul port comercial de la gurile Dunării.

Brațul Dunării oferă o perspectivă deosebită, luciul albastru al apei îți dă impresia de nesfârșit când privești spre orizont, iar pădurile care străjuiesc malul apei îți odihnesc privirea și te fac să gândești la cât de bine ar fi dacă nu s–ar auzi huruitul motoarelor. Câteodată vaporul întâlnea alt vas și atunci se auzeau sirenele celor două vase, care se salutau reciproc.

Cu scurte escale prin porturile micilor localități dunărene, spre seară am ajuns în sfârșit la destinație.

O mulțime de localnici și turiști erau adunați în port, în întâmpinarea noilor veniți. Îmbrăcată cu o bluză portocalie (pentru ca s-o recunoaștem), am remarcat-o și pe viitoarea noastră gazdă, d-na Victorița, care ne-a condus imediat spre casă.

În curtea acoperită cu araci de viță de vie era răcoare, razele soarelui, aflat la apus, rareori străbătea păienjenișul format de frunze, iar de prin tufișuri se simțea un parfum suav emanat de florile ce se găseau pe o parte și alta a unei poteci centrale.

Cât ne-am aranjat și primenit, d-na Victorița ne-a pregătit masa. A fost vreodată ceva mai bun și mai gustos decât ciorba de pește și saramura de scrumbie pe care le-am mâncat în seara aceea? Dar gogoșile acelea pufoase care ți se topeau în gură?

Noaptea a fost scurtă, dar odihnitoare, iar a doua zi ne-a luat în primire dl. Tudor, gazda noastră, care tocmai se întorsese de la pescuit, meseria domniei-sale de zeci de ani de zile. Ne-a propus o plimbare cu barca prin rezervațiile din preajma locului. Noi doar pentru asta venisem, că la pescuit nu mă

pricep, așa că am... "încălecat" în barca cu caii putere și, cu toată teama doamnelor, am purces la drum.

Am "tăiat" brațul Sf. Gheorghe și am intrat pe un canal "mai mititel", numit de localnici "Turcesc." Deși peisajul părea oarecum monoton, era odihnitor ochilor și nespus de frumos. Pe malurile apei, în afară de verdele stufărișului și al sălciilor plângătoare, puteai vedea din loc în loc colonii de nuferi galbeni sau albi care parcă te întâmpinau sărbătorește. Liniștea era uneori întreruptă de fâlfâitul aripilor unor egrete gri sau albe, dar și de zborul pescărușilor, cormoranilor și rățuștelor.

După circa o oră și jumătate am ajuns la punctul de joncțiune, unde Dunărea să varsă în Marea Neagră. Fenomenul este fantastic. Este locul unde cele două ape se întâlnesc, se interpătrund, se luptă una cu alta. Marea nu vrea ca Dunarea să intre, să se verse, și valurile sale se opun, întâmpină valurile Dunării care se ciocnesc cu primele de parcă boxează până la epuizare; apoi intervine compromisul, marea se strecoară în Dunăre pe dedesubt, pătrunzând pe la fund, iar Dunărea, victorioasă, alunecă pe deasupra făcând spărturi în bancurile de nisip ce sunt ca niște redute. Aici este raiul pescărușilor care prind cu ușurință peștișorii aruncați de valuri pe apă.

Ne-am întors pe un alt canal, numit "de mijloc", și după ce am reintrat în brațul principal ne-am îndreptat spre insula Sahalinul mic pentru a admira coloniile de pelicani. Păsările acestea mari, care cu aripile desfăcute pot ajunge și la doi metri, sunt niște "flămânzilă" care pot mânca într-o zi și 7 kilograme de pește.

Pe drumul de întoarcere am văzut noile construcții turistice, hotelul și căsuțele de pe malul apei, construite de investitori particulari. Localnicii, pe bună dreptate, susțin că este un abuz să ocupi plajele, dar... nu este singurul loc unde abuzurile au câștig de cauză.

Revenirea la gazdă, odihna și ospățul oferit de d-na Victorița, ne–au completat ziua.

În dimineața următoare am fost preluați de Marian, tânărul ginere al d-lui Tudor. Plecat din zorii timpurii la pescuit, urma să se întoarcă seara târziu. Crescut în deltă, aceasta nu avea secrete pentru Marian. Așadar ne-a propus o plimba-

re mai lungă ca distanţă faţă de locul unde ne aflam. Barca sa, mai mică decât cea folosită cu o zi înainte, avea un motor mai puternic şi dezvolta o viteză mai mare.

Dacă nu eşti localnic, cred că este greu să faci distincţie între canale, pentru că aparent, cel puţin la început, nu le poţi diferenţia. Avizaţi, am început navigaţia pe canalul "Tătăresc", având ca ţintă Lacul Roşu şi lacul mai mic Roşioru. Dacă ar fi să caracterizez pe scurt traseul, aş remarca doua aspecte. Primul – că acest canal ar putea căpăta şi denumirea de "canalul nuferilor". Florile de nuferi te însoţesc pe mulţi kilometri de-a lungul malurilor, oferindu-ţi o privelişte de basm. În al doilea rând, acel Lac Roşu, o anexă a fenomenului care se cheamă "Delta Dunării" şi a cărui apă este roşie datorită vegetaţiei de pe fundul lacului.

Soarelui dogorâtor şi temperaturii ridicate le-am făcut faţă datorită curentului creat de barca condusă în viteză.

După şase ore de navigaţie am revenit la locul de unde am plecat. Ne mai rămânea timp pentru o plimbare *per pedes* pe malul mării, pentru a revedea acel fantastic fenomen care este vărsarea Dunării în mare. Fiind ultima seară înaintea plecării spre Bucureşti, ne-am lungit la vorbă cu gazdele.

Oamenii Deltei s-au schimbat şi ei, nu mai sunt cei despre care am citit, sau am auzit povestindu-se. Nu mai vezi pescari în lotci împinse de rame, înaintând, după o luptă epuizantă cu apa, să-şi întindă plasele de pescuit. Iar rodul unei munci de multe ore, peştele prins, nu mai trebuie să fie predat la cherhanaua statului, în schimbul unei remuneraţii simbolice.

Astăzi fiecare pescar are montat în barca sa un motor, iar rodul muncii, peştele, este comercializat de asociaţie în condiţii mult mai omeneşti. Partea rea este, spun pescarii, că s-a împuţinat peştele şi mulţimea de păsări şi animale a scăzut.

Mulţimea turiştilor care au invadat Delta în ultimii ani i-au contaminat pe localnici de "boala afacerilor". Aceştia şi-au amenajat casele, unele fiind declarate "pensiuni", alături de hotelurile care au apărut pe malul canalelor. Unii pescari s-au "reprofilat", cel puţin parţial, transformându-se în ghizi turistici, conducători de ambarcaţiuni puse la dispoziţia vizitatorilor cu ora. Bineînţeles că nu mai poţi spera la ciorba pescărească făcută de barcagiu în ceaunul scos din barcă şi cu peştele prins pe loc, folosind pentru fiert apa Dunării, cum îmi povesteau nostalgici pescarii amatori.

Dar noi am avut noroc. Mă voi întoarce cu plăcere în Deltă.

Ing. Sergiu Brandea
Herzlia

❖

M. Olier, Rishon Lezion (şi-a amintit de un eveniment important de la finele celui de-al doilea război mondial:

«S-au împlinit nu de mult 63 de ani de la bombardamentul atomic american asupra Japoniei. Acesta a însemnat sfârşitul celui de al doilea război mondial. Statele Unite ale Americii au hotărât că aşa este necesar pentru a obliga Japonia să capituleze mai devreme. În legătură cu acest atac atomic, au existat şi există păreri diferite. Cei ce au hotărât, în frunte cu preşedintele Truman, au ştiut ce înseamnă lansarea unei asemenea bombe şi totuşi au făcut-o. Rezultatele distrugătoare, poate peste aşteptări, nu i-au împiedicat să lanseze o a doua bombă atomică. Democraţia americană a distrus aproape până la temelii două oraşe japoneze, Nagasaki şi Hiroshima. Peste două sute de mii de oameni au pierit de pe urma bombelor atomice până la sfârşitul anului 1945. Dacă Statele Unite s-ar fi aflat în pragul prăbuşirii, iar frontul la porţile lor, s-ar explica poate o asemenea lovitură, dar luptele se dădeau la mii de kilometri distanţă, dincolo de Oceanul Pacific. Nu ştiu exact cum este văzută azi problema în cele două ţări, dar cred – cum crede o parte din omenire – că lansarea celor două bombe atomice poate fi considerată o crimă de război.

Paul W. Tibbets, comandantul bombardierului "Enola Gay", care a lansat prima bombă, la Hiroshima (6 august 1945):
Nu a exprimat nici un regret.

Albert Einstein a declarat imediat după prima bombă că, pentru el, este cea mai tristă zi din viaţa lui.

Unii aviatori care au efectuat atacul au rămas cu mustrări de conştiinţă. Nu ştiu însă ce mustrări de conştiinţă au avut conducătorii şi iniţiatorii.

Cu câteva luni înainte de atacul atomic, în aprilie 1945, murise F. D. Roosevelt şi mă întreb: dacă era încă în viaţă şi preşedinte, acest atac ar fi avut loc? Probabil că răspunsul ar da loc la multe speculaţii.

Să sperăm că asemenea lovituri nu se vor mai repeta, dar ce a fost rămâne în istorie şi nu face cinste

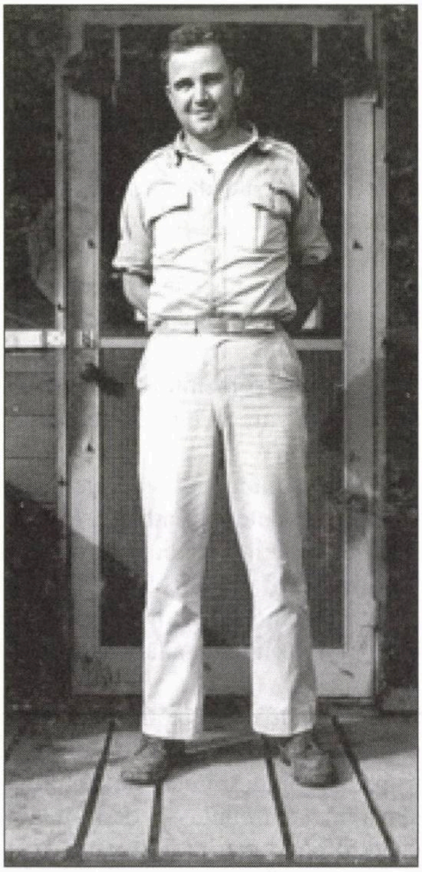

Charles W. Sweeney, comandantul bombardierului "Bock's Car", care a lansat a doua bombă, la Nagasaki (9 august 1945): "Dumnezeule, ce am făcut?"

conducerii Statelor Unite de atunci, indiferent de motivele politice și militare invocate.»)

Lică Landskron, Raanana (comentează "afacerea Alperon":

«Cine a fost prezent la cimitirul din Raanana sau a admirat procesiunea de înhumare a lui Iacov Alperon pe Internet sau la televizor, a avut impresia că vizionează un episod din marele film de succes "Nașul". Multă lume, mașini ultraluxoase, prezența unor rechini de frunte ai Mafiei israeliene, foști învățăcei sau colaboratori ai maestrului în rele, Iacov Alperon, precum și "soldați", simpli executori în slujba familiilor mafiote din Israel, alături de polițiști de diverse grade, sub acoperire sau nu, toți urmărind cu atenție procesiunea, dar toți întrebându-se în sinea lor ce anume va urma după lichidarea lui Iacov Alperon; răzbunarea plutea în aer.

Apelul lansat de văduva lui Alperon de a se evita răzbunarea, dacă e sincer, merită tot respectul, dar personal înclin să-l cred mai degrabă pe fiul lui Alperon, care, în fața mormântului tatălui său, a promis o cruntă răzbunare, căci, vezi bine, fiii lui Alperon cunosc bine regulile jocului din lumea interlopă și, deși tineri, participă de mult la ele.

Poliția, prinsă pe picior greșit, apelează din nou la vocabularul devenit atât de cunoscut: vom face, vom urmări, avem date, vom trece cazul în sectorul informațiilor, siguranța cetățeanului etc. etc., vorbe în vânt. Încă o dată s-a dovedit că în cadrul crimei organizate totul este bine organizat, sindicatul crimei este cu un pas mare înaintea poliției și demonstrează că nu vrea să-l piardă. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat, răbufnirile lumii interlope aveau loc pe plaja din Bat Yam sau în vreun pardes, la orele mici ale nopții, astăzi răfuielile au loc în plină zi, pe străzi, în restaurante, baruri sau chiar în hoteluri de lux, punând în pericol viața cetățenilor nevinovați. Avem exemple de oameni care au plătit cu viața faptul că s-au aflat întâmplător într-un loc al răfuielii.

Față de cele întâmplate în ultimii ani cu privire la escaladarea luptelor dintre clanurile lumii interlope ce periclitează viața oamenilor și tulbură viața socială, se impune organizarea unor servicii special abilitate, încadrate cu ofițeri special pregătiți pentru combaterea crimei organizate și anihilarea ei.

Codul penal – pedepsele aplicate – și codul de procedură penală trebuie să sufere modificări, adică să fie aduse la anul 2008, lăsând la o parte îngăduința manifestată în anul 1948, care a permis apariția a ceea ce avem astăzi, o criminalitate bine organizată pentru care ne-ar invidia până și Columbia sau Bolivia.»)

Petre Cioclu, Kiriat Yam (a trimis următoarea scrisoare pe adresa postului de televiziune TVRI, pe care-l prindem și noi:

«Stimată d-nă directoare,

Întâi să mă prezint ca să știți cu cine "vorbiți": mă numesc Petre Cioclu, locuiesc în Israel de peste 20 de ani, urmare căsătoriei cu o evreică.

În Israel am devenit scriitor, având confirmată calitatea de membru al Asociației Scriitorilor de limbă română din Israel. Am publicat până în prezent un număr de șapte cărți în limba română și numeroase lucrări literare (în presa de limbă română din Israel, dar și din România.

Urmăresc aproape cu regularitate la TVRI emisiunea "Memoria zilei", pe care o apreciez ca intenție și ca realizare concretă. Trăind atâția ani printre evreii proveniți din România, citind presa israeliană de limbă română și participând la activitatea literară susținută de evreii vorbitori de limbă română, am putut afla îndeaproape despre aportul lor în trecutul mai îndeprtat sau mai apropiat, în diverse domenii ca cel literar, filozofic, sportiv, artistic, lingvistic, industrial, medical, muzical etc.

Emisiunea de la TVRI are meritul de a reaminti românilor despre oamenii de valoare din trecut și din prezent. Pentru îmbogățirea acestei acțiuni lăudabile, vreau să vă pun la îndemână – după posibilitățile reduse de documentare pe care le–am avut – surse de informare despre evreii remarcabili ce au activat în România, spre a fi menționați alături de concetățenii lor de odinioară, chiar dacă unii din ei nu mai sunt în viață sau se află peste mări și țări, dar merită neuitarea noastră, a romnânilor.

Enumăr mai jos sursele de informaţii pe care vi le anexez sau la care puteţi apela (aflate în biblioteci):

1) Lista membrilor evrei ai Academiei Române, în ordine alfabetică;

2) Listele pe lunile unui an, cuprinzând datele de naştere sau de deces ale unor personalităţi din obştea evreiască provenite din România;

3) Tăieturi din revista "Minimum" din care reiese existenţa unei enciclopedii a evreilor din răsăritul Europei, în care sunt menţionaţi şi cei din România;

4) Antologia întocmită de criticul clujean Ion Cristofor, "Scriitori din Ţara Sfântă", în trei volume, având ISBN 973-647-064.»)

Dr. Ernest Huşanu, Haifa (simte nevoia să îşi facă autocritica:

«Stimaţi posesori de câini – scrie el – în urmă cu câteva luni, prin bunăvoinţa redacţiei revistei "Minimum", a apărut un mic pamflet de-al meu, comentând slalomul pe care sunt obligat, ca locuitor şi deseori pieton al Haifei, să-l fac, ocolind excrementele câinilor plimbaţi pe trotuare de către stăpânii lor.

Eram convins că supărarea nu era numai a mea.

Scriam atunci – îmi place să mă citez – că pentru a evita contactul dintre tălpile crenelate ale pietonilor şi produsele de dejecţie ale câinilor aş propune introducerea, în hrana acestora, a unei substanţe fosforescente, care să facă vizibile aceste depuneri de pe trotuare şi să putem realiza un slalom eficient în orele serii sau nopţii.

Ca orice autor de critică-pamflet, am aşteptat – cu sufletul, pardon, cu *Minimum* "la gură" – vreo reacţie din partea edililor oraşului, şi asta cu mult timp înainte de perioada alegerilor municipale.

Dar, aşa cum orice aluzie însoţită de speranţă poate deveni iluzie, indiferenţa posesorilor de câini a continuat.

Timpul a trecut, nu foarte mult şi... ori am devenit mai înţelept, ori bănuiesc că m-am pervertit în sufletul şi mintea mea.

De ce spun aceasta? Păi, să vedeţi! Stăteam pe o bancă, într-un părculeţ din centrul Haifei. Zi călduroasă de toamnă, un soare binevoitor. Liniştea din jur era întreruptă doar de cavalcada autoturismelor ce se pregăteau să întâmpine Shabatul (era pe la orele unei amieze de vineri). M-am gândit astfel: ce înseamnă aceste depuneri de excremente?

1) Că mulţi locuitori ai oraşului au câini pe care îi îngrijesc cu afecţiune;

2) Că suntem în timp de pace (încă) şi ne putem plimba cu câinii, liniştiţi şi neincomodaţi de manifestările lor fiziologice;

3) Că putem sta în parc, pe o bancă (şi nu într-un adăpost antiaerian);

4) Şi dacă e linişte şi pace, dacă oamenii îşi pot plimba în voie patrupedele bine hrănite, de ce să ne supărăm că trebuie să ocolim din când în când câte o grămăjoară de murdărie – fie aceasta şi de excremente canine – şi chiar dacă se murdăresc uneori tălpile pantofilor şi trebuie să le spălăm acasă cu puţină apă – ce importanţă are?

Aşa că, oameni buni şi stimaţi posesori de câini, nu fiţi supăraţi pe mine pentru cele scrise în urmă cu câteva luni.

Mi-am revizuit atitudinea, cu spirit autocritic (aşa cum am fost educat mulţi ani în România), şi vă urez să aveţi câini sănătoşi, bine hrăniţi, să fie linişte şi pace şi să îi puteţi plimba în voie!»)

Harry Ross, Naharia (a compus câteva aforisme pe marginea unui subiect mai puţin discutat prin gazete:

«Despre gunoaie:

Bancher să fii, cioban la oi,
orice, frate, dar nu gunoi.

❖

Unul care-şi terfeleşte onoarea
în noroi, om e sau gunoi?

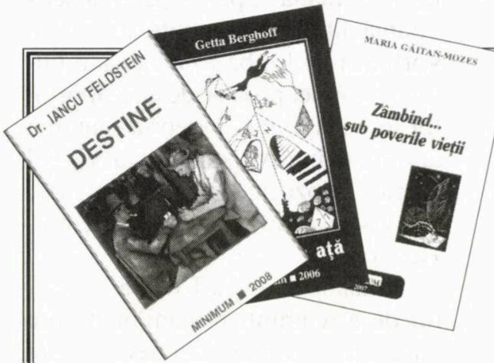

minimum editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

●

Există în sfârşit o editură: minimum

❖

Slăvite fie picăturile de ploaie; păcat că în urma lor rămân munţi de gunoaie.

❖

E celebru, are bani, fumează doar ţigări de foi. Dar în rest? O ladă cu gunoi.

❖

Dacă e să recunoaştem ce e azi şi ce a fost ieri, atâta spunem: e lipsă mare de... gunoieri.

❖

Sărac lipit, torturat de mari nevoi, dar cum sa zic? E om, nu e gunoi.

❖

Te salută, îţi zâmbeşte, zici că-i cel mai bun vecin. Dar de-l cauţi pe sub limbă, dai de tone de... venin.

❖

Nu m-aş pune ca să jur că tot ce-i verde în preajmă e şi natural, e şi pur.»)

Dr. Iancu Feldstein, Haifa (doreşte să ia parte la durerea ce i-a încercat pe toţi oamenii scrisului din *alia* la moartea lui Carol Isac:

«Profund impresionat la trecerea în nefiinţă a publicistului Carol Isac, care constituie o mare pierdere pentru scrisul de limbă română din Israel, mă asociez durerii familiei, transmiţându-i condoleanţele mele pentru dispariţia aceluia care m-a sprijinit şi ajutat la realizarea cărţilor mele.»)

Dr. Davidel Strulovici, Holon, şi **Aurel Făinaru,** Kiriat Ono (au compus, în colaborare, o cronică rimată pe marginea câtorva evenimente *la zi:*

«Din cotidianul îmbelşugat,/ am ales o stare de criză/ ce ne ţine-acum în priză./ Criza e mereu mai mare,/ nimeni nu-i scapă din ghiare;/ chiar dacă eşti încredinţat/ că în viaţă, cu chibzuială,/ vei fi la pensie asigurat,/ te trezeşti la termen/ fără a ta agoniseală;/ ne sună "bietul om sub vremi"/ şi nu "vremile sub cârma omului",/ sloganul de cronicar,/ un veritabil vizionar;/ întrebările ne împresoară,/ deşi nu jucăm la bursă,/ realitatea ne-nfioară,/ căci, fără să vrem,/ suntem angrenaţi în cursă./ Haosul e universal,/ din Atlas până-n Ural,/ şi de-aici până-n Nepal/ se întinde-n permanenţă/ fără semn de abstinenţă;/ experţii dau din clanţă,/ analiştii se pronunţă,/ guvernele mai pun un petec,/ arătând că nu renunţă;/ în această ambianţă,/ trebuie răbdare şi multă speranţă./ Pe fondul acesta general,/ discret aici înfăţişat,/ intrăm în periodicul ceremonial,/ circul israelian electoral,/ şi-n cimitirul londonez,/ din mormântul lui cu iarbă,/ râde Karl Marx/ spunându-şi ceva în barbă.»)

Baruch Cohen, Montreal, Canada («Am primit recent, de la dr. Ruth Oren din Haifa – o fiică a *tribului* – un superb volum: "Zoltan Kruger, Fotograf-şef 1933-1958 – O istorie a fotografiei în Eretz Israel".

Frumosul volum este o replică fidelă a expoziţiei prezentate la Muzeul Eretz Israel din Tel Aviv. Volumul este publicat de către Yad Itzhak Ben-Zwi, din Ierusalim, şi Muzeul Eretz Israel, din Tel Aviv. Autori: Dr. Ruth Oren şi Guy Raz.

Superbul volum, redactat în engleză şi ebraică, este o perlă istorică ce trebuie să se afle în bibliotecile noastre individuale.»)

Hari Dascălu, Naharia (nu, domnule Dascălu, din păcate nu cunoaştem nici un loc, aici în Israel, unde se pot cumpăra cărţi în limba română... Sorry).

Elena Garcia, Holon; **Dr. R. Neumann,** Haifa; **Roni Avramsohn,** Manchester, Marea Britanie; **Sorana Livezeanu,** Los Angeles, SUA (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

De pe Internet

"Vei ajunge fugind la telefon exact cât să mai auzi cum cineva închide receptorul". (Legea Ghicicineafost)

❖

"Orice corp omenesc scufundat într-o cadă, făcând o baie relaxantă cu spumă, face să sune telefonul!". (Legea Cinedracusunăloraasta)

Ne-au părăsit în 2008

Marius Mircu, ziarist, scriitor; Israel;

Jules Perahim, pictor, Franţa;

Moscu Alcalay, actor; Israel;

Iona Atlas, dramaturg; Israel;

Eliezer Frenkel, traducător din limba idiş, publicist; Israel;

Carol Isac, ziarist, cronicar literar; Israel;

Ada Brumaru, critic muzical; România;

Marcel Aderca, traducător, editor; România;

Gen. (r) Moshe Nativ, preşedintele AMIR; Israel;

Jenny Kessler, actriţă; Israel;

Martin Marcus, ziarist; Israel;

Dr. Jean Ancel, istoric; Israel;

Ferdinand Moscovici, atlet; România;

Sorina Malcaş, traducătoare; Israel;

Max Bănuş, ziarist; România;

Tudor Eliad, scriitor; Franţa

Malica Schechter, şefa secţiei de machiaj de la Teatrul Cameri; Israel.

Carnet

Turism

Octavian Sava, dramaturg, realizator TV; de la Bucureşti; la prieteni.

Dan Mizrahi, pianist, compozitor; de la Bucureşti; la rude.

Distincţii

Şraga Haber, Dr. Iulius Iancu, Dr. Moshe Lemster, Ing. Dr. Emeric Miki Marosi, Al. Mirodan, Victor Rusu, Ing. Baruch Tercatin şi **Lucian Zeev Herşcovici,** Premiul Fondului Iacov Gropper pe anul 2008 (v. amănunte la "Etc.").

Sami Ofer, industriaş, Israel: titlul de Cavaler al Ordinului Imperiului Britanic.

Prof. Dr. Izu Eibschitz, Israel, vicepreşedinte al Asociaţiei Mondiale de Reproducţie Umană: titlul de "Cetăţean de onoare al oraşului Haifa".

Dr. Michael Horodniceanu, New York: titlul de "Inginer al anului", decernat de municipalitatea oraşului New York.

Ştefan Cazimir, critic literar, Bucureşti: Premiul Festivalului de umor "C. Tănase" din Vaslui, România.

Roni Căciularu, publicist, Israel: Diploma de Excelenţă a Primăriei municipiului Bacău, România.

Ioana Niţescu, ziaristă, Bucureşti: Diploma de "Profesionist de excepţie" decernată de Radiodifuziunea Română.

Deces

Tudor Olaru (88), ziarist; fost redactor la ziarul "Scânteia"; în Canada.

Comemorare

Ceremonie organizată de Municipalitatea din New York cu prilejul împlinirii unui an de la moartea profesorului Liviu Librescu, care şi-a sacrificat viaţa pentru a împiedica un terorist să ucidă un număr de studenţi americani.

Manifestări, manifestări...

6.12.08; la Centrul Eshkol Hapais din Kiriat Haim: vernisajul expoziţiei de fotografii Armand Beraru "Din culorile României".

8.12.08; la Sala YMCA din Ierusalim: concertul orchestrei de cameră a Filarmonicii din Bucureşti, dirijat de Cristian Mandeal.

11.12.08; la Casa Ziariştilor din Tel Aviv: vernisajul expoziţiei de pictură "Sunetele timpului", a artistului Baruch Elron, organizată de ICR Tel Aviv.

28.12.08; la Centrul pentru studierea iudaismului românesc, de la Ierusalim: seară literară consacrată volumului "Balada târgului evreiesc" de V. Rusu.

12.01.09; la ICR Tel Aviv, Bd. Shaul Hamelech nr. 8: seară pe tema "Bacău 600" (600 de ani de la înfiinţarea oraşului); moderator: av. G. Mosari.

Malica, ai fost iubită!

Piţi Roisman

...o îmbrăţişare lui Gad, fiul, şi celorlalţi membri ai familiei la dispariţia admirabilei noastre prietene Malica Schechter

---

În ziua de 13.12.2008 s-a stins din viaţă

TUDOR OLARU

(88 de ani) în Montreal, Canada

Îl plâng soţia, copiii, nepoţii şi strănepoţelul care l-au iubit şi preţuit pentru bunătatea, căldura, delicateţea, inteligenţa, cultura şi umorul care l-au caracterizat.

Nu îl vom uita niciodată pe dragul nostru drag!

Familia

●

Germania, care – aşa cum arată agenţia "France Presse" – se arată foarte preocupată de situaţia cetăţenilor din regiunea Gaza, a hotărât să acorde guvernului hamasnic din "fâşie" un "ajutor umanitar" de un milion de euro.

Un milion de euro, doamnă Angela Merckel? Ăsta nu e un ajutor serios, e un mizilic. Abia dacă-ţi ajunge să cumperi o sută de rachete Kassam şi o vilă (mică) pe Coasta de Azur pentru primul ministru Ismail Hanie.

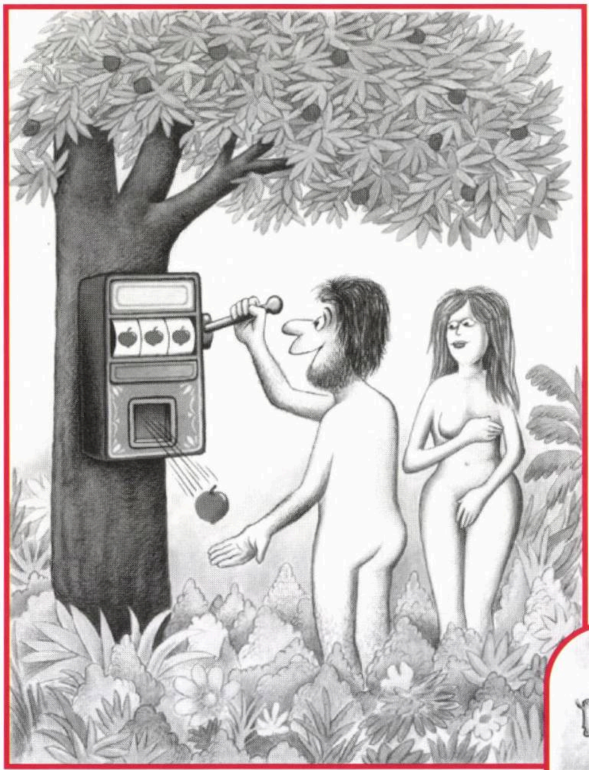

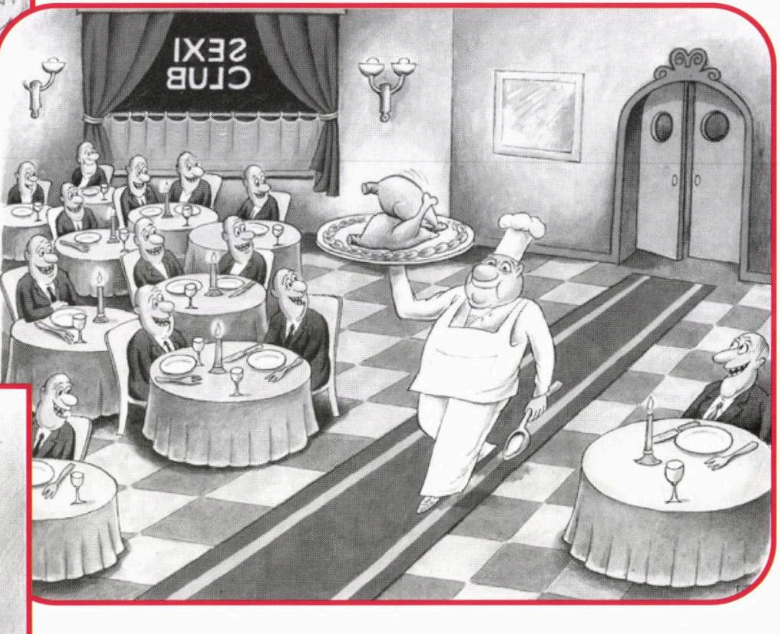

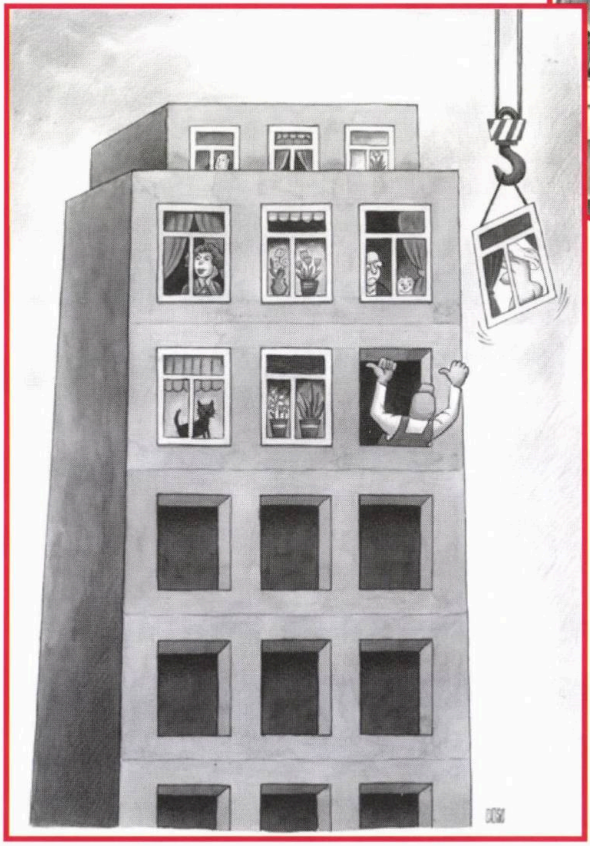

C. Ciosu (Bacău)
Unul dintre cei mai buni caricaturişti români ai momentului.
Unul din cei mai buni observatori ai scenei politico-sociale de astăzi.

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

RETROCEDAREA PROPRIETĂŢILOR DIN ROMÂNIA

- **DOBÂNDIREA** şi redobândirea cetăţeniei române (până la gradul 2 de rudenie)
- **TRANSCRIEREA** certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)
- **OBŢINEREA** pensiei din România
- **TRADUCERI** legalizate în limba română
- **OBŢINEREA** oricărui document din România

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

Cooperăm cu Bituah Leumi

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA – SERVICII

✔ Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.

✔ Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.

✔ Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

minimum

La 10 februarie mergem la vot pentru a alege un nou Knesset. Să punem pe cântar, cu atenţie, toate argumentele pro şi contra partidelor aflate în cursă – şi să votăm.

9 771565 702005 02
1/2/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 263 ■
■ FEBRUARIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Ancheta revistei „Minimum”

După cum se ştie, cel mai mare reproş pe care *media* occidentală l-a adus Israelului în aceste zile se referă la reacţia *disproporţionată* a armatei noastre la atacurile cu rachete Kassam, Grad etc., declanşate din Gaza.

Argumentul principal al acestor critici sună aşa: în vreme ce numărul victimelor din rândul populaţiei civile israeliene este de cca. 20-30 de morţi şi răniţi, la palestinieni numărul victimelor este de peste 1.000, multe dintre acestea copii.

Întrebarea noastră este:

Ce anume ar trebui să facă Zahalul pentru a înlătura această disproporţie, făcând ca numărul victimelor să fie acelaşi de ambele părţi?

1) Să intre câţiva soldaţi din Zahal într-o şcoală din Ashdod, Bat Yam sau Haifa şi să omoare elevii din doi în doi, până se face numărul necesar de morţi;

2) Să toarne pe ascuns cianură de potasiu în mâncarea şcolarilor de la cantină;

3) Să îmbarce 100 de copii în câteva helicoptere şi să–i arunce în lacul Kineret.

Răspunsurile la anchetă vor fi trimise pe adresa redacţiei, POB 11472, Tel Aviv, cu menţiunea „Pentru anchetă”, până la data de 20 februarie a.c.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 Ianuarie

Războiul din Gaza şi cel de pe globul pământesc

Alan M. Dershowitz

Un sondaj întreprins de Universitatea Tel Aviv a arătat că 94% dintre evreii israelieni sunt în favoarea acţiunii militare din Gaza. 94%... 94%! Un procentaj care până nu de mult părea utopic.

Starea de spirit care a dus la acest rezultat a fost definită cu limpezime de tânărul Eli Magen, absolvent de facultate din Modiin. "Am fost şi am rămas un om de stânga", spune el. "Şi am înţeles că noi am făcut totul pentru a obţine pacea. Ne-am retras de pe 85% din teritoriile cucerite în 1967 şi am fost răsplătiţi în schimb cu o ploaie nesfârşită de rachete. După aceea, ei s-au dus la vot şi au ales Hamasul. Cum ar fi trebuit noi să ne purtăm cu o bandă care gândeşte şi acţionează ca Ku-Klux-Klanul? Israelul nu a avut nici o posibilitate de a evita această înfruntare".

Aşa cum se înţelege din titlu, războiul Hamasului din ianuarie 2009 s-a desfăşurat pe două fronturi: unul în Gaza şi celălalt, mai important, mult mai important, în restul lumii.

Un articol de Alan M. Dershowitz, din "Wall Street Journal", vorbeşte despre războiul acesta din urmă:

«*Acţiunile Israelului din Gaza* – scrie cunoscutul profesor de drept de la Universitatea Harvard, din Statele Unite – *sunt justificate potrivit legii internaţionale, iar Israelul ar trebui să fie felicitat pentru actele sale de apărare împotriva terorismului. Articolul 51 din Charta ONU acordă tuturor naţiunilor dreptul la auto-apărare împotriva atacurilor armate. Singura limitare pe care legea internaţională o impune statelor democrate constă în aceea că acţiunile acestora trebuie să respecte principiul proporţionalităţii. Din momentul când Israelul a pus capăt ocupaţiei în Gaza, Hamasul a lansat mii de rachete menite să ucidă civili din sudul Israelului. Locuitorii din Sderot – care au suportat greul acestor acţiuni – au la dispoziţie circa 15 secunde de la lansarea rachetelor pentru a intra într-un adăpost. Când Barack Obama a vizitat Sderotul, vara trecută, şi a văzut cu ochii lui rămăşiţele acestor rachete, a reacţionat spunând că dacă cele două fiice ale sale s-ar trezi cu asemenea rachete în casa lor, el ar face tot ce-i stă în putinţă pentru a opri atacurile de-acest fel. El înţelege cum exploatează teroriştii sentimentele morale ale demonstranţilor în legătură cu un incident recent – despre care mi–a vorbit fostul comandant al aviaţiei israeliene: serviciile israeliene de informaţii au aflat că locuinţa unei familii din Gaza era folosită pentru fabricarea de rachete. Militarii israelieni au dat locuitorilor respectivi 30 de minute ca să plece de-acasă. În loc să plece, proprietarul a chemat Hamasul, care a trimis câteva mame cu copii în braţe, cerându-le să se instaleze în casă. Hamasul ştia că Israelul nu va trage niciodată asupra unei case locuită de civili. El ştia de asemenea că dacă autorităţile israeliene nu află că există civili în casa respectivă şi, prin urmare, trag, Hamasul va obţine o victorie propagandistică, prezentând la TV morţii. Israelienii nu au tras. Rachetele Hamasului, apărate de o pavăză umană, au fost apoi lansate împotriva civililor israelieni.*

Pretenţia că Israelul a încălcat principiul proporţionalităţii – deoarece a ucis mai mulţi terorişti din Hamas decât civilii israelieni ucişi de Hamas – este absurdă. Mai întâi nu se poate pune un semn de egalitate între uciderea premeditată de civili inocenţi şi uciderea premeditată de militari din Hamas. Potrivit legilor războiului, ai dreptul să ucizi oricâţi militari din Hamas. Potrivit legilor războiului, ai dreptul să ucizi oricâţi militari dacă în felul acesta salvezi viaţa unui singur civil nevinovat. Apoi, proporţionalitatea nu se măsoară după numărul civililor omorâţi în realitate, ci mai degrabă după primejdia cu care te înfrunţi. Adevărul acesta a fost ilustrat prin ceea ce s-a întâmplat atunci când o rachetă a atins o grădiniţă de copii din Beer Sheva, deşi nu se găsea nici un copil acolo. Potrivit legii internaţionale, Israelul nu este dator să îngăduie Hamasului să joace "ruleta rusească" cu viaţa copiilor.

În vreme ce Israelul instalează sisteme de alarmă şi construieşte adăposturi, Hamasul refuză să procedeze la fel, pentru că vrea ca numărul civililor ucişi fără voie, prin forţa împrejurărilor, ca rezultat al

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM - PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

acțiunilor militare israeliene, să fie cât mai mare. Hamasul știe din experiență că până și moartea inadvertentă a câtiva palestinieni va declanșa condamnarea severă a Israelului de către mulți din comunitatea internațională.

Israelul știe și el asta. Și face eforturi extraordinare pentru a reduce numărul victimelor din rândul civililor – mergând până-ntr-acolo încât renunță să atace obiective întru totul legitime, dar care se află prea aproape de populația civilă.

Până când lumea va recunoaște că Hamasul comite trei crime de război – atacarea civililor israelieni, folosirea civililor palestinieni drept pavăză umană și încercarea de a distruge un stat membru al Națiunilor Unite – și că Israelul acționează sub semnul auto-apărării, conflictul va continua.»

Același Alan M. Dershowitz revine asupra subiectului, tot în "Wall Street Journal":

«...Tactica Hamasului de a lansa rachete din școli, spitale și moschei datează de mai de mult, din 2005, când Israelul s-a retras din Gaza.

În urmă cu câteva luni, un ofițer superior israelian mi-a arătat un film video (acum disponibil pe Youtube) unde vedeai un terorist din Hamas instalându-și în mod premeditat aruncătorul său de rachete într-o școală și omorând, în felul acesta, pe copiii palestinieni din școala respectivă.

Aceasta este strategia dublă a Hamasului: să ucizi și să rănești cât mai mulți civili israelieni cu putință, lansând rachete la întâmplare asupra obiectivelor civile israeliene, și să provoci Israelul să ucidă cât mai mulți civili palestinieni cu putință, pentru a obține tu, Hamasul, simpatia lumii.

Și pentru ca să nu existe nici un dubiu prvind cele de mai sus, să ne amintim de cazul lui Nizar Rayan, teroristul-șef (ministru de Interne în Gaza), ucis de o rachetă israeliană. Autoritățile israeliene l-au avertizat

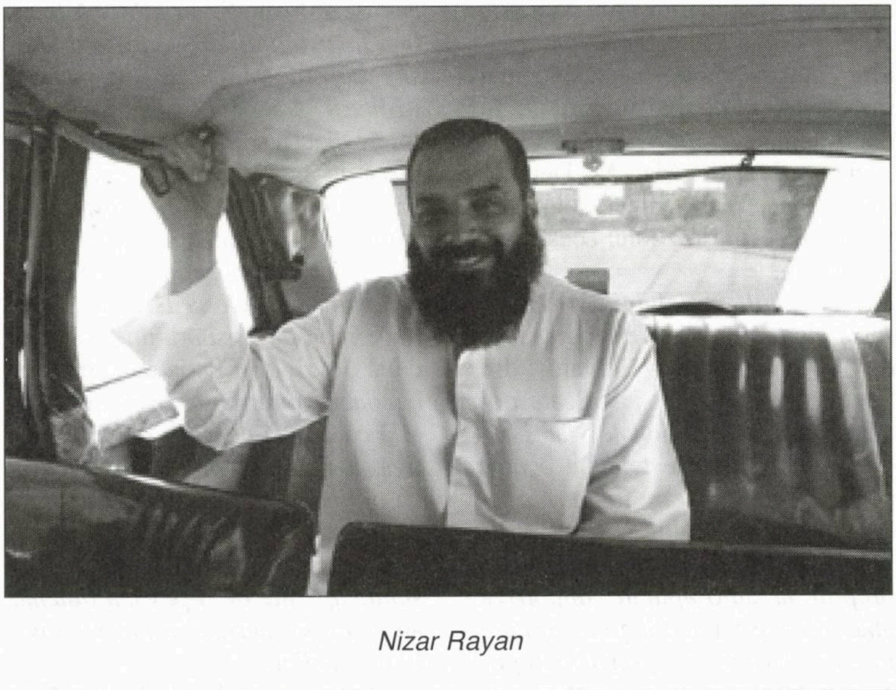

Nizar Rayan

că el și locuința sa fac parte dintre obiectivele israeliene, în casa lui fiind depozitate numeroase rachete. Rayan era una și aceeași persoană cu teroristul care în 2001 l-a trimis pe unul din fiii săi să comită un atentat sinucigaș într-o așezare israeliană din Gaza. Rayan avea posibilitatea să-și mute familia într-un loc mai sigur. În loc de asta, cele patru neveste ale sale și copiii au rămas cu el, devenind martiri, *după ce israelienii au atacat clădirea cu rachete.*

Conducătorii Hamasului și-au însușit mantra *lui Hassan Nasrallah, liderul organizației Hezbollah: "Noi vom învinge fiindcă ei iubesc viața, iar noi iubim moartea".*

Este greu să lupți împotriva unui dușman care iubește moartea într-o lume care iubește viața. Lumea este înclinată să gândească mai degrabă sub semnul emoțiilor decât în mod rațional atunci când vede pe micul ecran femei și copii, care sunt așezați dinadins de către Hamas în fața focului. În loc să se întrebe cine este realmente vinovat pentru moartea acestor civili, oamenii dau vina pe cei ce-au tras gloanțele fatale. Hai să ne gândim la o situație asemănătoare. Un spărgător de bănci, înarmat până-n dinți, omoară câțiva funcționari și ia ostatec un client. Ascunzându-se în spatele pavezei sale umane, tâlharul trage în continuare, și mai ucide câțiva civili. Un ofițer de poliție, încercând să evite alte omoruri, trage în tâlhar, dar îl omoară, în mod accidental, și pe ostatec. Cine este vinovat de asasinat? Nu ofițerul de poliție care a tras glontele fatal, ci spărgătorul de bănci care a țintit din spatele pavezei umane.

Legislația internațională consideră, și nu întâmplător, drept crimă de război faptul de a te folosi de paveze umane, așa cum face Hamasul. În Liban, în 2006, Hezbollah a utilizat aceeași tactică împotriva Israelului, plasând civili în bătaia focului israelian. Atunci când Israelul omorâse, în mod accidental, civili libanezi, conducătorul Hezbollah îi sărbătorise ca pe niște "martiri". Tot așa îi sărbătorește Hamasul pe cei pe care îi împinge la moarte. "New York Times" a relatat zilele trecute că un hamasnic rănit zâmbea fericit la suferințele civililor, spunând: "Ei trebuie să fie cu siguranță fericiți fiindcă ai lor au murit ca martiri".

O zi rea pntru Hamas este o zi în care rachetele sale nu reușesc să ucidă nici un civil israelian și când Israelul nu ucide nici un civil palestinian. Acesta este scopul pe care Israelul trebuie să se străduiască să-l atingă. Hamasul știe că în momentul când încetează să mai lanseze rachete din spatele pavezei umane palestiniene împotriva civililor israelieni, Israelul va pune punct acțiunii militare din Gaza.

Acesta este rezultatul de care Hamasul se teme mai mult decât de orice.»

În același spirit, Ella Bernfeld vorbește despre două scene transmise la televiziune. Într-un articol din "Jurnalul săptămânii", ea scrie:

«Recent, am urmărit stupefiați, la Canalul 2, o secvență video, încă netransmisă prin Internet, deși Israelul ar trebui s-o arate omenirii, poate chiar să o proiecteze în Consiliul de Securitate al ONU, nu numai pentru a-și justifica operațiunea, ci pentru a dezvălui chipul malefic al dușmanului nostru de peste graniță, încurajat de toți dușmanii care ne vor pieirea. În acest film de câteva secunde poate fi văzut un hamasnic înarmat care silește un copil palestinian, în ciuda împotrivirii lui, a familiei sale, în ciuda plânsetelor, să-i devină scut, și un alt hamasnic care, asemeni unui vultur alegându-și din zbor prada și năpustindu-se brusc asupra ei, smulge din brațele părinților lui un băiețel. Copilul palestinian răpit este luat, de un braț, ca un sac de cartofi, pentru a fi folosit de terorist în fața armelor Zahalului.»

Văzând asemenea scene precum cea relatată de Ella Bernfeld, te întrebi dacă nu cumva hamasnicii nu-și omoară copiii cu mâna lor, ca să-și facă plinul de martiri și să-i arate, plângând în hohote, în fața reporterilor de la TV.

În același capitol, să menționăm o declarație a lui aluf mișne Moshe Levi. Acesta este șeful comisiei care se ocupă de rezolvarea problemelor umanitare din Gaza. Auzind cele spuse de directorul spitalului Shifa din Gaza, cum că guvernul israelian a împiedicat transferarea unor medicamente trimise de ONU și de Banca Mondială, Moshe Levi a reacționat pe loc și nu fără furie: "Spitalele din regiunea Gaza nu duc lipsă de medicamente și echipament medical. În ultimele zile am permis transportarea unei cantități enorme de asemenea produse. Conducătorii ministerului palestinian al Sănătății ridică însă fel de fel de greutăți birocratice pentru a împiedica medicamentele să ajungă la destinație". ... Cum se cheamă un director sau așa ceva care-și împiedică subordonații să ducă o ladă cu antibiotice la un spital? Nu cumva avem de-a face cu un asasin?

Și fiindcă tot discutăm despre arabii de lângă noi (căci despre ce altceva am putea discuta!), să spunem o vorbă despre Jeffrey Goldberg.

Scriitorul american cu numele sus-pomenit a publicat în revista "The Atlantic" un artcol despre atitudinea palestinienilor față de Israel. El pomenește, între altele, de o

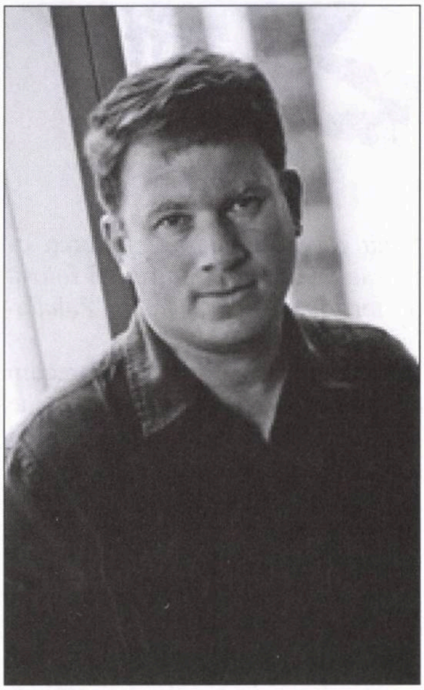

Jeffrey Goldberg

întâlnire pe care a avut-o cu un imam din Gaza, pe numele său Ibrahim Mudeiris. După o predică la moschee, unde vorbea despre evrei ca despre niște "fii de porci și

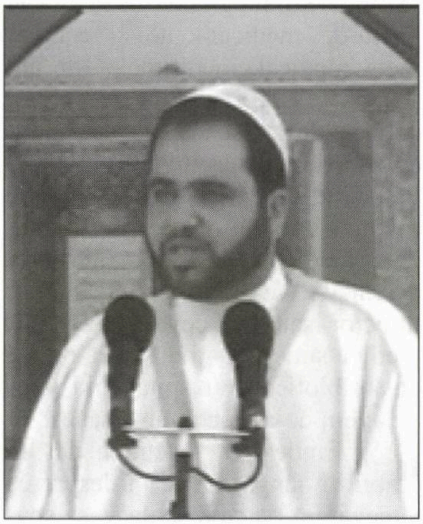

Ibrahim Mudeiris: "Nu contează ce fac evreii"

de maimuțe", el i-a spus lui Goldberg părerea lui despre conflictul de astăzi: "Nu contează ce fac evreii. Noi nu-i vom lăsa niciodată să trăiască în pace". În continuare, i-a explicat lui Goldberg de ce toate eforturile depuse de generații întregi de evrei de a ajunge la o înțelegere cu arabii, au fost stupide și lipsite de sens: "Ei se pot purta frumos cu noi sau pot să ne omoare, nu contează; iar dacă suntem de acord cu o încetare a focului, e pentru ca să ne pregătim mai bine pentru victoria finală".

Un moment. Vă rugăm să nu vă repeziți cu binecunoscutul clișeu, uzat de-atâta folosință. "Da, așa gândesc cei din Hamas (sau Hezbollah), fanaticii extremiști ş.a.m.d. În schimb, OEP-ul și Mahmud Abbas sunt niște moderați, cu care... etc.". Nu. Vă rugăm, lăsați-vă de această "mantră" care, din anii lui Oslo și până azi, i-a intoxicat pe israelieni. Organizația "Palestinian Media Watch", care urmărește cu atenție tot ce se spune în *media* controlată de Autoritatea Palestiniană, a publicat un raport demn de atenție. În vremea din urmă, posturile de radio și televiziune de la Ramallah lui Mahmud Abbas au lansat, ca niciodată până acum, apeluri zilnice la "lupta armată pentru eliberarea orașelor Haifa, Tveria, Acco și Tel Aviv".

P.S.1: După cum știm – vai, prea bine! – asupra Israelului s-a năpustit un Tsunami de atacuri atât din partea dușmanului declarat (lumea arabă), cât și din partea celuilalt dușman, nedeclarat acesta (Europa umanistă și luminată). Cu atât mai demne de atenție și prețuire sunt mărturiile acelora care s-au aflat alături de noi.

Karel Schwartzenberg, ministrul ceh de Externe, venit la Ierusalim în fruntea unei delegații a Uniunii Europene, a declarat simplu și limpede că "Israelul are dreptul să se apere". Jiri Putuznik, purtătorul de cuvânt al președinției de la Praga, a adăugat: "Noi considerăm că

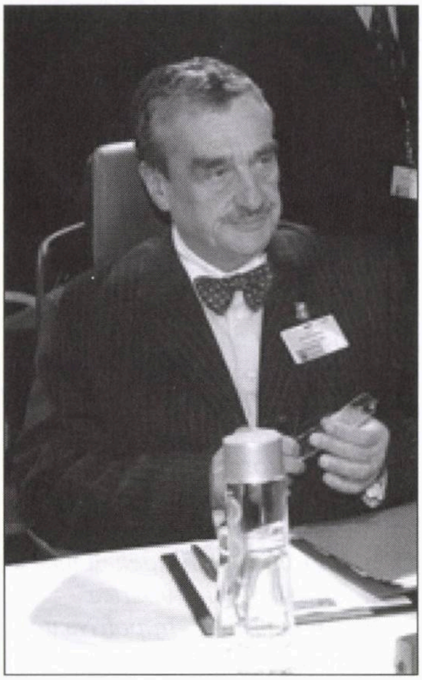

Karel Schwartzenberg: țara lui a suferit pe vremuri din cauza nazismului

aceasta este o acțiune defensivă și nu ofensivă".

Reprezentanți ai Germaniei s-au exprimat în același sens: "Teama paralizantă de care suferă Israelul – a spus deputatul Dirk Niebel, secretarul general al Partidului Liber Democrat – este insuportabilă. Să ne imaginăm că o țară vecină cu noi, ca Belgia, atacă zi și noapte orașul Aachen cu rachete... Nici o țară nu poate accepta să trăiască în aceste condiții".

P.S.2: Și acum, să spunem câteva cuvinte despre un subiect cu care, în vremuri (cât de cât) normale, ar fi trebuit să începem și să-l întoarcem pe toate fețele: alegerile de la 10 februarie pentru noul Knesset. Lăsând la o parte toate problemele, importante și ultra-importante, arzătoare și ultra-arzătoare, de ordin economic, social, cultural, ecologic ş.a.m.d., ş.a.m.d., este cazul, așa socotim noi, să ne gândim, cum ar fi zis bătrânul Lenin, la "veriga principală". Fiindcă în toate

momentele vieţii noastre şi individuale şi colective există o verigă principală, de care trebuie să tragi cu precizie şi tărie; dacă vrei să rezolvi "problemele".

La ora de faţă veriga în cauză este, desigur, războiul din Gaza şi semnificaţiile acestuia.

Vorbind despre acest război, Caroline B. Glick scrie în "Jerusalem Post":

«Unul din aspectele cele mai tulburătoare atât ale campaniei noastre militare, cât şi ale eforturilor noastre diplomatice, este că (factorii responsabili) nu ţin seama de cauza principală a războiului.

Israelul nu luptă astăzi cu Hamasul din cauză că a fost de acord în iunie trecut cu o încetare a focului pe o perioadă de şase luni cu regimul terorist din Gaza. Şi nu luptă pentru că Hamasul a hotărât că vrea să controleze graniţele internaţionale ale Gazei.

Israelul este astăzi în război cu Hamasul pentru că Israelul s-a retras din Gaza în urmă cu trei ani şi jumătate. Dacă Israelul nu-şi retrăgea forţele militare din Gaza şi nu scotea cu forţa 8.000 de cetăţeni israelieni din casele şi din fermele lor în septembrie 2005, noi nu ar fi trebuit să purtăm astăzi acest război. Dacă Israelul nu se retrăgea, dacă îşi păstra în continuare forţele sale în Gaza şi dacă lăsa neatinse aşezările (evreieşti) – pe ale căror ruine luptă acum Zahalul – e probabil că Hamasul nu ar fi pus stăpânire pe Gaza. Şi chiar dacă Hamasul prelua puterea în Gaza, el nu ar fi fost în stare să ţină sub ameninţarea rachetelor un milion de israelieni.

Atunci când primul ministru din zilele acelea, Ariel Sharon, şi lacheii săi Ehud Olmert şi Tzipi Livni, începuseră să facă reclamă pentru planul de evacuare în 2003, ei ne-au promis că, izgonindu-i pe evreii din Gaza şi lăsând satele lor ruinate în mâinile Hamasului, Jihadului Islamic şi Fatahului, Israelul va face un pas mare către pace. Ei ne-au promis că nimeni nu ne va socoti responsabili de-aci înainte pentru bunăstarea populaţiei din Gaza. Gata. Noi ne "dezangajăm" şi cu asta basta. Iar dacă ar fi să fim vreodată atacaţi din Gaza, după ce plecăm, întreaga lume va fi alături de noi. **(Nota Redacţiei Minimum:** Ha, ha, ha!) *Nimeni nu va ridica un deget împotriva dreptului nostru la auto-apărare, acum după ce Gaza este '"judenrein".*

În acele zile, cei – mulţi – care se opuseseră planului de retragere, au avertizat că părăsind Gaza, nu vom obţine nimic din cele făgăduite de Sharon, Olmert şi Livni. Palestinienii vor deveni mai extremişti, nu mai moderaţi, când vor vedea cum îşi distrug israelienii oraşele şi fermele. Ei au avertizat că Hamasul va ajunge la putere, deoarece expulzându-i pe evrei şi părăsind Gaza, Israelul va demonstra că e pe cale să se prăbuşească. Şi de ce să-ţi pierzi vremea negociind cu o naţiune care se destramă!

...Şi, cu cât trecea timpul de la "dezangajarea" din Gaza, s-a dovedit că oponenţii retragerii avuseseră dreptate, iar suporterii retragerii se înşelaseră profund», scrie ziarista de la "Jerusalem Post".

Peste câteva zile mergem la vot. Noi vă propunem să închidem ochii, să uităm pentru o clipă vechile noţiuni precum dreapta, stânga, centrul, religioşi, nereligioşi etc. etc., să uităm chiar (mă rog, e un fel de a vorbi) de simpatiile şi antipatiile politice şi să răspundem la întrebarea, singura esenţială: cine poate să conducă ţara mai bine acum, în înfruntarea cu duşmanul?

La închiderea ediţiei

În momentul când trimitem aceste rânduri la tipar, în Gaza a intrat în vigoare un fel de încetare a focului. Starea este confuză, haotică şi plină de incertitudini.

Mai întâi, multă lume (inclusiv, ba chiar mai ales, din rândurile armatei) nu pricepe de ce s-a grăbit guvernul Olmert să ceară Zahalului să înceteze lupta. Ne-am atins obiectivul propus la declanşarea atacului, care va să zică lichidarea rachetelor de la care a pornit totul? Nicidecum. Hamasul a suferit pierderi grele, dar rachetele cu pricina se găsesc cu duiumul pe teritoriul Gazei, iar 280-300 de tuneluri între Egipt şi Gaza, folosite pentru contrabanda de armament, sunt în stare de funcţionare. Pe urmă, e vorba de ideea guvernului de a hotărî încetarea focului nu aşa cum e firesc în asemenea cazuri, de când lumea şi pământul, pe baza unei înţelegeri între combatanţi, ci în mod unilateral. Unii vor spune că asta n-are nici o importanţă. Are. La mentalitatea arabă, gestul a fost luat drept un semn de slăbiciune şi capitulare. Astfel, în loc să-i pui cu botul pe labe pe hamasnici, le-ai făcut cu mâna ta o injecţie salvatoare de încredere paranoică în sine şi de chef de luptă (i-am bătut, dom'le... rândul viitor îi lichidăm, n-avem ce-alege din ei!).

Orice om inteligent ştie ce uriaşă importanţă are în viaţă factorul psihologic. Orice om inteligent: dar nu şi ceilalţi.

Rezumând la marea viteză se poate spune că armata generalului Gaby Ashkenazy a luptat bine, pricinuind mari pierderi duşmanului, până în ziua când guvernul a smuls soldaţilor arma din mână. În schimb, diviziile însărcinate cu bătăliile propagandistice, conduse de generali lipsiţi de competenţă, au pierdut războiul.

Israel: Ura de sine (pe de o parte) și ura față de ura de sine (pe de altă parte)

Războiul din Gaza a prilejuit, așa cum era de așteptat, câteva erupții ale urii evreiești de sine. În același timp, el a determinat, așa cum parcă nu ne așteptam, câteva manifestări ale urii împotriva urii de sine.

Un prim exemplu în acest sens ni l-a dat articolul ziaristului Ghidon Alon, apărut în cotidianul "Haaretz". Extrase:

«Între noi, Ghidon (autorul se adresează ziaristului Ghidon Levi, de la "Haaretz")*: îmi pare rău de tine. Numai două litere ne deosebesc la numele de familie. Prenumele este identic. Dar ce prăpastie ne desparte! Am lucrat împreună la același ziar, "Haaretz", o perioadă îndelungată, dar niciodată nu am reușit să înțeleg de unde provine ura de sine aflată în sângele tău față de credința cetățenilor israelieni din această țară. Ce anume te împinge să-i împroști cu atâta ură pe soldații armatei noastre? De ce ura aceasta îi transformă în ochii tăi pe copiii noștri în torționari? De ce această ură bajocorește conștiința piloților noștri? Niciodată nu am găsit răspuns la aceste întrebări.*

Nu am fost singurul ziarist de la "Haaretz" care a lucrat alături de tine, Ghidon Levi, și nici singurul pe care poziția ta l-a umplut de silă și dezgust. Mulți au detestat articolele tale părtinitoare din care reieșea totdeauna numai și numai imaginea sărmanilor palestinieni din taberele de refugiați, a copiilor răniți de focul soldaților Zahal. Levi nu i-a văzut niciodată pe părinții noștri îndoliați, după ce copiii lor fuseseră uciși de palestinieni, pe văduvele și orfanii noștri, pe cei scăpați de Holocaust și pe copiii lor care au căzut în lupte, pe copiii ai căror părinți nu s-au întors din războaiele din Liban (primul și al doilea), pe văduvele ofițerilor care rămăseseră singure, gravide fiind. Întotdeauna m-am întrebat: ***de ce un ziar sionist socotește de cuviință să publice asemenea articole?*** *Și întotdeauna am apărat ziarul spunând că redactorii cred în pluralism, în diversitatea opiniilor, dând posibilitatea tuturor ziariștilor să-și expună punctul de vedere.*

Însă de data aceasta, odată cu declanșarea acțiunii "Plumb turnat" (Oferet ețuka), se pare că Levi s-a depășit pe sine însuși.

Articolele publicate de la începutul războiului din sudul țării sunt revoltătoare pentru că ele ignorează complet rachetele Grad care au căzut la Beer Sheva și Ashdod, pentru că ignorează cu desăvârșire rachetele Kassam și obuzele de mortiere care au fost trase asupra orașelor Ashkelon, Sderot, Ofakim și așezărilor din preajma Gazei. Ele ignorează complet faptul că cetățeni israelieni au murit, că numeroși soldați au murit sau au fost răniți de la începutul acțiunii. Ele ignorează faptul că Olmert, Livni și Barak au avertizat Hamasul că dacă bombardarea așezărilor israeliene nu va înceta, faptul acesta ne va obliga la un răspuns corespunzător.

Articolele sale ignorează faptul că Haled Mashal, Ismail Hanie și prietenii lor sunt cei care au aprins incendiul, întrucât nu au mai respectat încetarea focului, transformând viața unui milion de cetățeni israelieni într-un adevărat coșmar. Ei sunt cei care au dat peste cap viața cetățenilor din sudul țării, au provocat, de pildă, închiderea școlilor, și pentru aceasta trebuie să plătească. Levi a scris: "Când istoricii vor cerceta arhivele, ei vor înțelege totul. Vor înțelege că în Israel, 400 de palestinieni morți în mai puțin de o săptămână nu constituie un subiect interesant pentru ziariști, că avem o presă părtinitoare, că israelienilor le este permis totul și palestinienii își merită soarta, că israelienii aplaudă și sunt de acord cu orice război. Că ne-am animalizat în asemenea hal și am orbit până la pierderea tuturor simțurilor, influențați fiind de presă și de posturile de radio și televiziune". În alt articol s-a năpustit asupra tuturor (israelienilor) stabilind (el, Levi) că nu avem inimă și că ochii noștri sunt negri de ură.

Îmi pare rău, Ghidon, expresiile acestea dovedesc o vedere greșită, denaturată a realității, o demagogie ieftină și obiceiul de a folosi cuvinte găunoase care nu au nici o acoperire. Eu cred, ba chiar sunt convins, că nici măcar tu nu crezi că "ne-am animalizat și am orbit până la pierderea tuturor simțurilor" și că "întreg Israelul a îmbrăcat uniforme atomice, pătate de sânge".

Vai, câtă ură de sine! Sau, după spusele lui Ișaiahu, "din rândurile tale o să ți se ivească nimicitorii".»

Un alt exemplu de acest fel am întâlnit în presa de limbă română. Aici se poate vorbi de un adevărat consens. În "Jurnalul săptămânii", Doina Meiseles, Jean Steiger și Ella Bernfeld s-au arătat solidari pe deplin cu acțiunea Zahalului și, în același timp, au vorbit cu o duritate nu prea obișnuită în paginile ziarului despre fenomenul urii de sine. Un articol al lui Steiger se intitulează chiar "Israelieni care urăsc Israelul". O adevărată dramă a trăit în aceste zile Rodica Grindea de la "Viața noastră". Povestea ei este menită să rămână în amintire.

Într-un articol intitulat "O dezamăgire și alte surprize neplăcute", ea mărturisește că, la sosirea în Israel, în urmă cu trei decenii, printre primele cărți de poezie peste care a dat a fost volumul "Mai puțin dar încă doare" de Ionatan Gefen. Citindu-l, a fost cucerită de talentul autorului (ca și de ideile lui sociale), devenind admiratoarea acestu-

ia. Până-ntr-o zi. Până-ntr-o zi din ianuarie anul acesta, când a citit un articol de Gefen despre războiul "la zi".

«*Articolul la care mă refer* – scrie Rodica Grindea (articol care i–a provocat, după spusele ei, o adevărată criză) – *intitulat "Festigaza", recurge la jenanta metaforă a acțiunii actuale a Zahalului, "Plumb solidificat", ca la un șir de... spectacole de Hanuca, dar nu pentru copiii noștri, ci mai ales pentru cei din... Gaza, în care butaforia și efectele speciale sunt "deadevăratelea", spectacole "cu participarea avioanelor israeliene, cu o pirotehnică uluitoare, cu mașini de făcut fum, și cu arabi și evrei de pe tot întinsul țării, certându-se pentru bilete de intrare scumpe și pentru vieți omenești foarte ieftine"!*

...Am avut, citind și recitind acest articol, sentimentul că au fost realmente inversate rolurile: poate că așa aș fi scris eu, dacă aș fi venit de-abia acum câteva luni în Israel! Dar Gefen? Nu a văzut, fie și în presa electronică, nu a citit, în cea scrisă, despre cele petrecute de vreo opt ani la Sderot? Câte din acele arme ucigătoare n-au trecut prin tunelele a căror distrugere o deplânge astăzi? Iar de câteva luni încoace, n-a văzut, sau n-a auzit de întețirea acestor atacuri, începute de fapt de îndată ce Hamasul a izbutit să pună mâna pe putere în Gaza? N-a urmărit imposibilitatea oricărui dialog (cu excepția batjocurii pe care ne-a aruncat-o în obraz, la încercările de mediere a eliberării soldatului răpit Ghilad Shalit)?

Vorbeam mai înainte despre o ocolire voită a adevărului din partea lui Gefen. Chiar mint și inventează toți cei care prezintă situația reală, a "dizolvării" intenționate a activiștilor Hamasului în rândurile populației, în localitățile cu o cât mai mare densitate demografică? Cine se salvează, prin tunelele lor ca ale unei vizuini de vulpe? Acei activiști, sau populația transformată într-un imens scut viu?

Aceasta a fost crunta dezamăgire pe care am simțit nevoia să mi-o exprim.

Au mai fost și alte surprize, care mă vor face să devin atât de agresivă cum n-am mai fost în cei 63 de ani de când sunt pe lume, dacă va mai îndrăzni cineva să mă identifice cu stânga israeliană! Și asta după demonstrațiile acestei stângi, la baza militară Sde Dov, de lângă Tel Aviv, sau chiar din piața Rabin, când tinerii stângiști au găsit cu cale să împânzească locul cu steaguri... palestiniene, alături de drapelele țării! Atâta doar, că din umanismul lor covârșitor și copleșitor, au uitat să precizeze ce vor cu adevărat, un stat palestinian ***alături de Israel,*** *sau* ***în locul Israelului,*** *împlinind idealul palestinian-hamasnic? Căci nu putem să nu recunoaștem că de astă dată Hamasul se exprimă cu mai multă claritate, folosind locuțiunea "în locul" țării noastre!*»

România: Cazul Caufman

Luna trecută, atenția noastră a fost atrasă de două evenimente petrecute în România și având legătură cu *noi*, cei de-aicea.

Despre primul eveniment dăm seama în aceste coloane, la "Tendințe"; el, desigur, cel mai important prin semnificație și ecouri, a fost legat de războiul din Gaza. Al doilea eveniment are ca protagonist un personaj absolut necunoscut până mai deunăzi pe scena iudaismului românesc și care a "făcut valuri" mari în lumea tribului.

E vorba de un anume rav Caufman. Care, dacă înțelegem bine, își împarte timpul între Israel și Huși, România. El a publicat în ziarul "Tricolorul", oficiosul Partidului România Mare, un articol, în chip de scrisoare deschisă adresată lui C. V. Tudor, președintele partidului, și reprodus ulterior și în săptămânalul "România Mare" sub titlul: "Un Mare Rabin din Israel acuză: La alegeri, PRM și Vadim au fost furați!":

«Domnului președinte al Partidului România Mare, dr. Corneliu Vadim Tudor

Vă mulțumesc mult pentru că mi-ați acordat Premiul Fundației dvs. pentru lupta religioasă dusă în România cu scopul de proteja patrimoniul sacru evreiesc. Mai mult decât mulțumirile pentru acest premiu, vă rog să primiți mulțumirile mele pentru ajutorul, atenția și lupta în care v-ați angajat și în special pentru „Legea Vadim" pentru protejarea cimitirelor evreiești din România. Din păcate, în România totul este pe dos. Oameni ca dvs., de altă credință și din alt popor, ați luptat pentru salvarea cimitirelor și locurilor sfinte evreiești care erau și sunt în pericol în mâinile foștilor comuniști evrei, amestecați cu neevrei, la tovărășie financiară, sub numele Federația Comunităților Evreiești din România (FCER). Un fapt reprezentativ pentru FCER a fost numirea d-lui Sorin Rosen în funcția de „rabin de București", când el nu a dovedit că e evreu și ca urmare sigur că nu e rabin. Atât eu, cât și mai mult de 200 dintre rabinii cei mai mari din lumea evreiască, prețuim lupta dvs. și știm că unul din motivele de pierdere a alegerilor care au avut loc în România a fost sacrificiul dvs. pentru salvarea patrimoniului evreiesc și a cimitirelor noastre, prin legea care a trecut în Senatul României și care din păcate s-a împiedicat să treacă la Parlament din cauza unor quislingi mascați ca evrei. Lupta noastră împreună cu Organizația Internațională Athra Kadisha pentru protejarea și conservarea cimitirelor evreiești din întreaga lume și cu conducerea a mai mult de 200 rabini principali evrei din lume nu s-a terminat și

Rav Eliahu Caufman

dvs., alături de partidul dvs., aţi fost glasul nostru care a denunţat lumii cele ce se petrec în organizaţia neocomunistă care şi-a pus labele pe cimitirele şi patrimoniul evreiesc, pe numele ei FCER. E trist că escrocii aceştia sunt ajutaţi de câţiva rabini cumpăraţi cu 2 lei, dar e o bucurie faptul că povestea lor a fost dezvăluită în lume şi difuzată atât în mass-media din România, cât şi în Israel. Încă o dată, ţin să vă mulţumesc pentru premiul acordat şi vreau să cred că acesta e începutul unui drum care arată o altă imagine a relaţiei dintre evrei şi români şi înlătură stigmatul creat cu minciuni şi poveşti ale celor care au făcut totul ca din cauza Legii Vadim, domnul Vadim să nu mai fie în Parlamentul României. Premiul acesta e un imbold spiritual pentru ca să mergem înainte şi să curăţăm România de stigmate şi minciuni ale celor care, deşi trăiesc în vremuri de democraţie, aparţin de epocile apuse ale lui Stalin sau ale altor dictatori comunişti şi din păcate pentru ei nu s-a schimbat nimic.

Semnează: Mare rabin şi sovietolog Eliahu Caufman, reprezentantul în România al Organizaţiei Internaţionale Athra Kadisha, preşedintele Organizaţei Evreilor din România „OHEL SARA".»

Aşa cum spuneam, scrisoarea deschisă cu pricina a provocat diferite reacţii. Una din acestea îi aparţine ziaristei Doina Meiseles şi a apărut în "Jurnalul săptămânii".

Sub titlul «Un "mare rabin" (?!?) din Israel, apărătorul şi susţinătorul Partidului România Mare», Doina Meiseles scrie:

«După eşecul răsunător la recentele alegeri din România înregistrat de Partidul antisemit România Mare, iată că, spre surprinderea tuturor – şi în primul rând a populaţiei româneşti care şi-a spus hotarât cuvântul în faţa urnelor de votare – acela care se erijează în postura de "apărător" vajnic al conducătorului acestui partid, C. V. Tudor, este... un "rabin" (?!?), pe nume Eliahu Caufman.

De parcă nu ar fi de-ajuns ruşinea şi dezgustul tuturor în faţa conducătorilor grupării "Neturei Kharta", care se declară sus şi tare contra Statului Israel – de la care primesc subvenţii grase – iată că acum apare şi acest pseudo-rabin (căci noţiunea de rabin înţelept şi atotştiutor nu poate fi ataşată figurii sinistre pe care o face respectivul Caufman). De ce se intitulează Eliahu Caufman "mare rabin din Israel" şi "reprezentant în România al organizaţiei internaţionale Athra Kadişa", nu ştie nimeni.

În orice caz, de acest "mare rabin" nu a auzit nimeni în Israel. Iar faptul că el ar fi "preşedinte al organizaţiei evreilor din România «Ohel Sara» este, de asemenea, mai mult decât ciudat... În România nu există (din păcate) mai mult de 6.000-8.000 de evrei. Ei sunt organizaţi în cadrul Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, sub preşedinţia dr. Aurel Vainer, membru în Parlamentul României. Deci pe cine reprezintă în România necunoscutul Caufman?

Respectivul îşi începe articolaşul din 23.XII.2008 în... "Tricolorul" – articol intitulat sugestiv "La alegeri, PRM şi Vadim au fost furaţi!" – astfel: "Vă mulţumesc mult pentru că mi-aţi acordat Premiul Fundaţiei dumneavoastră pentru lupta dusă în România cu scopul de a proteja patrimoniul evreiesc".

Nu ştim ce premiu anume a primit Eliahu Caufman, dar dacă Partidul România Mare trebuie să "apere" patrimoniul evreiesc, atunci este foarte grav.

Există pentru acest lucru un for recunoscut în România şi de către autorităţile de la Bucureşti şi de către evreii rămaşi în ţara noastră de origine, şi de cei din Israel şi din Diaspora. Acest for este FCER, sub preşedinţia dr. Aurel Vainer.

Necunoscut în Israel, autointitulându-se şi "sovietolog", Eliahu Caufman insinuează că "apărătorul cimitirelor evreieşti", C. V. Tudor, a pierdut alegerile tocmai din cauza activităţii sale în favoarea "salvării" acestora. Nu, domnule Caufman, nu aceasta este cauza şi nici "furturile" de care îi acuză pe cei din România. Cât despre acuzaţia grosolană precum că "organizaţia FCER şi-a pus labele (?!?) pe cimitirele şi patrimoniul evreiesc", nu se poate spune decât că depăşeşte limitele bunului simţ elementar şi că sperăm ca respectivul "rabin" să fie tras la răspundere pe cale juridică.»

Un alt ecou la cele scrise de numitul Caufman a apărut în "Viaţa noastră", sub semnătura dr. Erwin Elias, din Beer Sheva. Extrase:

«Încă nu s-a stins ecoul marelui eşec al perdantului antisemit Corneliu Vadim Tudor (CVT) la recentele alegeri din România, că deja s–a găsit cineva să-l consoleze. Cine? Ei bine, nu putea să fie altcineva decât un... evreu! Şi nu orice evreu, ci un rabin, şi nu orice rabin, ci un mare rabin (sic!). Şi nu oriunde, ci pe prima pagină, în loc de editorial, a fiţuicii antisemite "România Mare" din 26 decembrie 2008. Titlul? "La alegeri PRM şi

Vadim au fost furaţi!". Cine este autorul? Este marele (?) rabin şi sovietolog (?) Eliahu Caufman, reprezentantul în România al organizaţiei internaţionale Athra Kadisha, preşedintele Organizaţiei Evreilor din România (?!!). Dom'le, la noi numai preşedinţi peste tot, şi acolo şi aici. Scrisoarea începe cu o plecăciune, adică o mângâiere a porcului pe burtă, cum spunea Arghezi, şi o lingo-dezmierdare (era să scriu pupincurism) adusă lui CVT, căci acest rabin a fost distins cu Premiul Fundaţiei România Mare a lui CVT.

În continuare, zice marele huhăm că CVT a luptat să apere cimitirele evreieşti, ba a scos şi o lege – legea Vadim – care "protejează cimitirele evreieşti care sunt în pericol în mâinile foştilor comunişti evrei amestecaţi cu neevrei la tovărăşie financiară (n.a.: mai pe şleau, furt) sub numele de FCER", adică Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România. Prin urmare, înţeleg că rabinul nostru s-a aliat cu paranoicul justiţiar minune ce apără evreii lovind în stânga, în dreapta şi în faţă cu tot ce poate.

...De aceea zic mereu că noi avem un talent de a ne băga în rahat până în gât cum nu are nici o altă naţie în lumea asta. Adică vii tu, evreu, şi încă rabin, să mulţumeşti *celui mai mare antisemit din România* zilelor noastre, că el, chipurile, ne apără locurile sacre şi cimitirele evreieşti din România!!

Rabinaşule ... Ne-ai umilit rău de tot cu cele scrise în fiţuica asta antisemită şi noi, cei din tribul românesc din Israel, te considerăm persona non grata.»

România: Cum discută ziariştii despre Gaza?

...În fel şi chip, aşa cum, de fapt, este firesc. Unii sunt inteligenţi şi cinstiţi. Alţii, mai puţin inteligenţi şi cinstiţi; ba chiar cretini şi fascişti de-a dreptul

Din prima categorie ne-a căzut în mână o convorbire între doi jurnalişti cunoscuţi, unul aflat la Londra, celălalt la Bucureşti. Extrase:

«Deputatul PD-L Sever Voinescu (redactor la "Dilema veche"), în studioul HotNews.ro, şi jurnalistul Traian Radu Ungureanu, prin telefon din Londra, au discutat despre conflictul din Fâşia Gaza, în cadrul emisiunii "Discuţia de luni", realizată de HotNews.ro şi RFI şi moderată de Dan Tăpălagă. Aceasta este difuzată în fiecare luni, la ora 19.00, pe frecvenţele RFI România şi pe HotNews.ro. Cei doi invitaţi ai emisiunii s-au pronunţat asupra motivelor care au dus la o nouă escaladare a conflictului şi despre situaţia creată de măsurile luate de ambele părţi.

Traian Ungureanu: S-a ajuns la situaţia limită. Israelul nu mai poate tolera situaţia în care un stat e bombardat în permanenţă, zi de zi, ceas de ceas. S-au strâns 6.464 de rachete, trimise de Hamas în sudul Israelului, luând la ţintă populaţia civilă. Deşi Israelul este acuzat că ia la ţintă populaţia civilă, ceea ce cred că este o nerozie. Delictul ăsta e comis zilnic, de trei ani de zile de Hamas. (...) Faptul că pe 10 februarie au loc alegerile din Israel transformă acţiunea israeliană într-o acţiune nefondată? Eu observ că întrebările se duc mereu spre Israel. Nu observ aceeaşi aglomerare de întrebări când e vorba de Hamas. Nu se întreabă nimeni de ce face asta Hamas de trei ani de zile, de ce, odată ce au primit şansa de la Israel să se autoguverneze, după ce Israelul s-a retras din Gaza, şi a făcut ceea ce cere opinia publică liberală din toată lumea, de ce după toate lucrurile astea, care au fost călcate în picioare de Hamas, întrebările nu merg spre Hamas?

Sever Voinescu: E limpede că

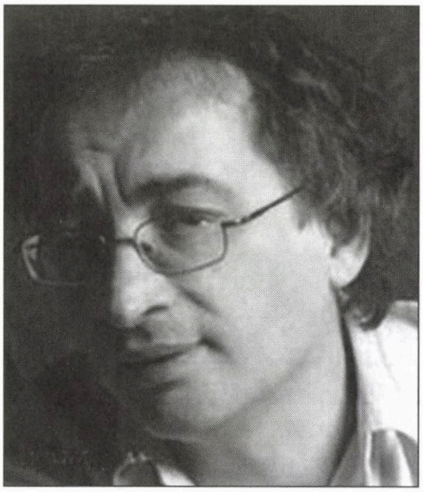

Traian Ungureanu: Întrebările se duc mereu spre Israel. Numai spre Israel. De ce?

există un val de anti-semitism şi există un val de anti-americanism care orientează aceste percepţii. Pe de altă parte, mi se pare firesc să ai pretenţii mult mai exigente din partea unui stat, decât din partea unei organizaţii teroriste. Singura problemă pe care o accept ca legitimă în această discuţie este aceea a proporţionalităţii acţiunii armatei israeliene. De ce Israelul atacă, e foarte clar. E limpede că este o operaţiune defensivă. Dacă această operaţiune defensivă este proporţională cu ameninţarea – foarte mulţi analişti s-au grăbit să spună că nu – este iarăşi o chestiune pe care aş trata-o cu ceva prudenţă pentru că noi nu avem toate datele pe masă. E limpede că există acest atac masiv de rachete de foarte multă vreme asupra Israelului, un atac pe care Hamasul nu-l poate explica în nici un fel. Explicaţia Hamas este una ridicolă, ei spun că Israelul continuă să bareze accesul ajutoarelor internaţionale asupra fâşiei Gaza. Chiar dacă ar fi aşa, asta este mult prea puţin ca să justifice atacul cu rachete. Mi-e limpede că substratul acţiunii Hamas este acela de a-şi duce la îndeplinire proiectul, asumat deschis, pe care îl găsim în statutul Hamas,

Sever Voinescu: e cam sever cu media *apuseană*

acela de a desființa statul Israel și de a organiza pe teritoriul care cuprinde statul Israel și teritoriile un stat islamic (...) Sunt date că Hamas a vrut, a provocat această acțiune militară israeliană. Având aceste date pe masă, putem să gândim dacă, în termenii cartei ONU și în termenii dreptului internațional, reacția Israelului este proporțională sau nu cu amenințarea evidentă.

Traian Ungureanu: Eu cred că asta e o discuție stupidă, pur și simplu, tema proporționalității. Ce ar însemna proporțional în aceast caz? Ca Israelul să răspundă Hamas cu aceeași monedă? Păi asta ar însemna că Israelul ar trebui să bombardeze școli, moschei, case, în mod intenționat, așa cum face Hamasul, de șase mii și ceva de ori. Ei, asta este o absurditate. Israelul, din câte vedem, lovește obiective militare. Chiar surse din interiorul fâșiei Gaza spun că din patru sute și ceva de morți, mai mult de jumătate sunt membri ai mișcării Hamas. Hamas continuă să folosească populația fâșiei Gaza ca scut. De fapt, oamenii de acolo sunt, în mare parte, ostatici ai mișcării Hamas. Luptătorii Hamas se ascund sau stau de-a dreptul în case locuite de civili, armele sunt depozitate în moschei, în școli, prin urmare, întreb mai departe: ce ar trebui să facă Israelul? Să spună: nu putem să vă bombardăm pentru că locuiți în casele civililor, prin urmare, voi aveți dreptul să ne bombardați zilnic, noi n–avem dreptul ăsta. Atâta vreme cât se discută în termeni de proporționalitate, discuția n-are sens, pur și simplu.

Sever Voinescu: Cred că Traian Ungureanu vrea să spună că modul în care se poartă discuția este stupid. Pentru că tema proporționalității e foarte importantă. După regulile dreptului internațional, o apărare legitimă este numai o apărare în cadrul proporției. Și o apărare disproporționată își pierde legitimitatea din punctul de vedere al dreptului internațional. Discuția în sine este foarte bună și foarte corectă, felul în care tema este tratată, faptul că numărăm morți și tragem linie, depășește nu doar o simplitate de gândire, dar dovedește și rea credință.

Traian Ungureanu: Discuția asta se poartă în mod scandalos într-o amplă majoritate a presei occidentale, unde pro-palestinianismul și anti-americanismul au ajuns practic să facă regula și să dicteze. Vedem la televiziuni și ziare occidentale adevărate orori în materie de jurnalism. Există aici, în mediile de presă și în mediiile academice, o majoritate covârșitoare anti-americană, anti-capitalistă, pro-arabă, și, îmi pare rău s-o spun, purtătoarea unui nou gen de antisemitism. Ei fac agenda publică, ei construiesc imaginea și operațiile astea sunt atât de rudimentare încât se văd cu ochiul liber. (...) Același filon, aceeași pornire o găsim și în anii 60, 70 și 80, când Europa era sub amenințarea rachetelor nucleare sovietice și în Europa aveau loc demonstrații împotriva pericolului american (...) Discuția de fond pe care trebuie să o purtăm acum: în toți acești ani de libertate, după retragerea regimului de ocupație israeliană în Gaza, în toți acești trei ani administrația Hamas s-a ocupat în principal de un singur lucru. Și anume, a umplut fâșia Gaza cu armament introdus ilegal de la sponsorii lor iranieni și de la ambasadorii acestora, de la mișcarea Hezbollah din sudul Libanului. Apropo, nu e clar cum anume au reușit israelienii să impună o blocadă strașnică asupra fâșiei Gaza dacă în tot timpul ăsta Hamas s-a umplut de arme. În al doilea rând, aici apare ceea ce eu aș numi dilema tragică a statului Israel. Într-un fel sau altul, Israelul e dator să rezolve problema de la granița sa de sud. Nu o poate face eliminând fizic mișcarea Hamas, pentru că acest lucru e inacceptabil astăzi, în secolul XXI. Pe de altă parte, trebuie să-și asigure pacea la sud. Gândiți-vă, Israelul nu e în situația Franței sau a Angliei care, dacă văd că situația s-a înrăutățit în Algeria sau în India, își fac bagajele și pleacă. Ei știu că în momenul în care pleacă, mișcarea Hamas va relua ciclul și după un timp se va ajunge din nou unde ne aflăm astăzi.»

În același spirit se pronunță și criticul literar Liviu Antonesei, în "Flacăra Iașului":

«Îmi cer scuze că ies cumva din tematica rubricii mele și abordez un subiect ce ține de situația politică internațională, războiul din Gaza, efectele și ecourile acestuia în viața publică și mass-media lumii. Este interesant cum Israelul, care și-a trimis armata regulată să-i astâmpere pe teroriștii Hamas – gruparea este astfel catalogată unanim la nivel mondial, iar faptul că a ajuns la putere în Gaza prin alegeri libere nu-mi spune nimic, nici Hitler n-a dat o lovitură de stat de la bun început! –, care au aruncat vreme de opt ani până la o sută de rachete pe zi asupra localităților israeliene din apropiere, tinde să piardă bătălia mediatică și în fața opiniei publice. Chiar și pe mail, la opt mesaje pro-palestiniene și chiar direct pro-Hamas, dacă primesc două care re-

flectă punctul de vedere al Israelului – şi primesc aproape 20 în fiecare zi! Aflu de acolo că, în aproape opt ani, tirurile cu rachete nu au făcut atâtea victime pe cât bombardamentele şi intervenţia terestră israeliană în câteva săptămâni. Probabil aşa este, doar că domnii care ne informează atât de corect uită că acest lucru se datorează faptului că autorităţile israeliene au construit adăposturi, au instalat interceptoare de rachete, deci se străduiesc să–şi protejeze populaţia, în vreme ce teroriştii Hamas ţin copiii, femeile şi bătrânii în apropierea bazelor militare şi se ascund prin spitale şi şcoli, folosindu-i practic ca scuturi umane.

Moartea atâtor civili nevinovaţi este, de bună seamă, tragică, fiecare pierdere de viaţă umană este ireversibilă şi regretabilă, dar mă îndoiesc că "umanismul" abstract din declaraţiile politice, din mijloacele de presă şi de la mitinguri este capabil să salveze măcar un singur individ. Tipul acesta de "umanism", să ne amintim şi de manifestaţiile contra înarmării din Vestul anilor şaptezeci-optezeci, generos subvenţionate de Moscova, au făcut mai mult rău decât o mulţime de conflicte locale deschise. Războiul este, desigur, un lucru regretabil în general, din păcate, istoria lumii ne arată că n-a fost o zi lăsată de la Dumnezeu de pace deplină, poate numai în vremea Olimpiadelor antice, dar şi atunci doar pe teritoriul cetăţilor greceşti! Iar războiul din Orientul Apropiat a izbucnit exact în ziua în care se înfiinţa Statul Israel, nu şi cel palestinian, cum suna rezoluţia ONU.

De ce? Pentru că lumea islamică de atunci nu-şi dorea atât un stat palestinian, cât distrugerea Israelului. Între timp, au fost numai războaie sau războaie îngheţate, câteva state islamice au acceptat existenţa Israelului, Egiptul a semnat chiar un tratat de pace. Dar terorismul a devenit un fenomen exploziv – chiar Al Fatah, organizaţia lui Yasser Arrafat, primul preşedinte al Autorităţii Palestiniene, a fost iniţial o organizaţie teroristă, cu liderul său în frunte. Chiar în momentul de faţă, preşedintele acesteia aparţine unei organizaţii moderate, dispuse la pace cu Israelul şi la înfiinţarea unui stat palestinian propriu, în vreme ce Hamas, acum la putere prin alegeri, repet (ceea ce spune ceva şi despre electoratul palestinian), a rămas aceeaşi organizaţie teroristă, al cărei unic interes este aneantizarea Israelului, cu tot cu locuitorii săi! În această situaţie, nu e important, totuşi, cine a început, cine e agresor şi cine agresat? Un stat suveran cum este Israelul, supus atacului continuu, nu are dreptul să se apere, să-şi protejeze cetăţenii?

Se pare că nu, de vreme ce protestatarii vestici, majoritatea de stânga, deci principial antifascişti, au ajuns deja la manifestări clar antisemite. Cimitire şi monumente evreieşti din Vestul Europei au fost profanate, steagul israelian, laolaltă cu cel american, că aşa e de bon ton la stânga, sunt incendiate în urlete isterice. Şi asta se întâmplă în Europa, nu în vreun stat islamic fundamentalist! Ba chiar şi instituţiile europene sau guvernele vestice, nu cele de stânga, ci cele teoretic de dreapta liberală sau conservatoare, sunt cuprinse de partizanat şi duplicitate. Când Cehia, care deţine în acest moment preşedinţia UE, a afirmat dreptul Israelului la autoapărare, politrucii din Vest au sărit ca ulii, cerându-le cehilor să–şi "modereze" afirmaţiile. De ce ne-am mira? Cum reacţionează Bătrâna Doamnă Europa, ce pare tot mai mult neputincioasă, în faţa repetatului şantaj rusesc cu gazul? Cum a reacţionat la agresiunea împotriva Georgiei? Bun, la multe mă puteam aştepta, dar să vad că stânga europeană, ba chiar şi unii gu-

A apărut

Al. Mirodan:

Dicţionarul Neconvenţional vol. III (G.H.I.)

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

Volumul poate fi procurat trimiţînd un cec de 150 şekeli pe adresa:

Minimum
P.O.B. 11472,
Tel Aviv 61113

vernanţi europeni de centru şi dreapta democratică ajung atât de aproape de antisemiţii declaraţi, ei bine, la asta chiar nu mă aşteptam!»

La polul opus, s-a remarcat postul de televiziune ProTV.

«Luni 12 ianuarie, pe la orele 20 – scrie pictoriţa Liana Saxone-Horodi în "Viaţa noastră" – stăteam în faţa televizorului şi mutam staţiile să văd ce mai arată fiecare, când la ProTV Internaţional am văzut imagini din Gaza, soldaţi israelieni care omoară copii, distrug totul, au transformat viaţa oraşului într-un adevărat infern. Am crezut că nu văd bine, că nu aud bine, am început să dau telefoane prietenilor: Uitaţi-vă, trebuie să vedeţi, nu o să vă vină să credeţi! Poveştiri "adevărate"!

Pe canapeaua din studioul televiziunii au apărut refugiaţi din Gaza, femei românce măritate cu arabi şi palestinieni care au declarat în emisiune că sunt "cetăţeni români originari din Gaza", alături de ziarista care participa la discuţii ca moderatoare a emisiunii (Ioana Maria Moldovan). Femeile românce nu mai aveau nimic care să amintească că s-au născut în România, fiind îmbrăcate ca şi femeile arabe, nu mai vorbesc de limba română pe care cu greu o mai vorbeau. De copiii lor, chiar că erau adevăraţi mahomedani, religia pe care au adoptat-o fără nici un regret. Imaginile din Gaza, un oraş distrus de israelieni, în care sunt omorâţi copii nevinovaţi, în care oamenii nu au apă, beau apă sărată pe care nu o pot filtra, nu au ce mânca, case şi moschei distruse, un adevărat prăpăd. Imagini cutremurătoare, poveşti, lacrimi, apeluri disperate către "cotropitorii israelieni" lipsiţi de inimă şi omenie, către lumea întreagă.

"Poveştiri adevărate" este o emisiune care trebuie să impresioneze, dar cele povestite trebuie să fie adevărate. În Gaza nimeni nu are curajul să spună adevărul. Dar nici în România? Moderatoarea spunea mereu că n-are importanţă cine a început… să avem grijă de copii. Cred că nu este obiectiv să trecem cu vederea că încetarea focului, care a existat şase luni, a fost încălcată de Hamas. Tragedia din Gaza a fost provocată de oamenii politici din Hamas şi nu de conducerea politică din Israel. Măcar dacă moderatoarea s-ar fi adresat ambelor părţi, dar s-a lăsat să se înţeleagă în mod vădit că întreaga vină o poartă Israelul – numai Israelul. Această emisiune a dezinformat telespectatorii şi a sprijinit indirect un regim terorist, care aduce nenorociri propriului popor.

Ioana Maria Moldovan

Am avut o noapte de coşmar. Vedeam năruindu-se toate "podurile de prietenie" pe care le-am construit cu ţara în care ne-am născut, prin promovarea valorilor culturale, prin limba română impecabilă pe care o mai vorbim după zeci de ani şi pe care o cultivăm.»

Tot în "Viaţa noastră" a apărut şi protestul unor cititori (extras):

«Subsemnaţii ne exprimăm protestul faţă de conducerea ProTV care a aprobat difuzarea pe canalul ProTV Internaţional a emisiunii antisemite din 12.01.2009 "Poveştiri adevărate", moderată de d-na Ioana Maria Moldovan, o emisiune cu multe neadevăruri şi insinuări împotriva Statului Israel, poporului evreu şi armatei israeliene, pe fundalul conflictului din Fâşia Gaza.

D-na Moldovan, fără să cunoască adevărul, a luat poziţie împotriva acţiunilor militare israeliene, cu ajutorul a patru invitaţi în studio, cetăţeni din Gaza, care împreună cu moderatoarea emisiunii au jignit poporul evreu, Statul Israel şi armata israeliană, fără să explice măcar care este motivul acestei acţiuni a Israelului!

Iulius Medler
Dr. Zighi Zilberman
Mişcarea Sionistă Mondială»

Şocat a fost şi Jean Steiger. Într–un articol din "Jurnalul săptămânii", intitulat "Minciuna face casă bună cu postul ProTV", cunoscutul ziarist scrie, între altele:

«Am urmărit luni seara şi marţi dimineaţa, în reluare, la ProTV Internaţional, o emisiune scandaloasă prin minciunile şi dezinformarea cu puternice accente anti-israeliene care au găsit o găzduire incredibilă din partea acestui canal de televiziune urmărit şi în Israel. Şi nu este de mirare de ce am primit numeroase telefoane din partea telespectatorilor din Israel care şi-au exprimat o justificată indignare văzând până unde poate să ajungă propaganda palestiniană cu evidente accente anti-israeliene. Nu ştiu dacă aceste rânduri vor ajunge la cunoştinţa conducerii canalului de la Bucureşti, dar ar fi foarte bine dacă cititorii le-ar fotografia şi le-ar trimite pe adresa ei.

Redacţia a invitat la emisiunea "Poveştiri adevărate" câteva femei românce căsătorite cu arabi din Gaza care au ajuns în România salvate din infernul războiului de acolo,

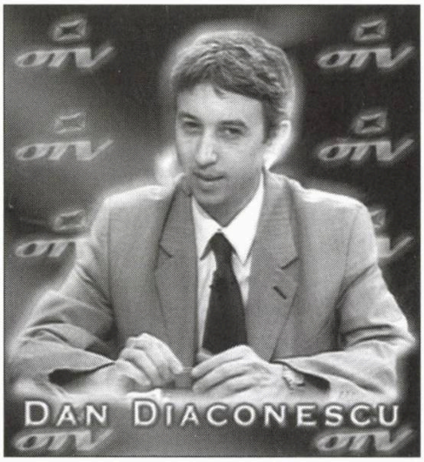

O.T.V.: O, Te Văd!

precum şi un arab. Poveştile lor au fost cu adevărat şocante, dar fundalul prin care au fost relevate a fost în mod evident denaturat.

Din cele văzute la televiziunea română puteai să capeţi imaginea că copiii palestinieni au fost principalele ţinte ale soldaţilor noştri şi nu teroriştii ai căror conducători s–au ascuns în bunkere. Cât de departe poate să ajungă minciuna se poate vedea din relatarea uneia dintre femeile ajunse în România că israelienii "au împuşcat în cap şi în piept copii palestinieni".

Numai minciuni şi dezinformare ne-a fost dat să auzim când cei intervievaţi au spus că soldaţii israelieni au atacat convoaiele cu alimente şi medicamente a căror trecere în Gaza a fost permisă de Israel în toiul luptelor. Factori ONU au recunoscut că cei care au atacat aceste convoaie au fost oamenii din Hamas, care şi-au însuşit conţinutul lor şi de aceea nu au mai ajuns la populaţia civilă.»

...La acestea să adăugăm că în cadrul emisiunii de la ProTV a vorbit prin telefon, invitat special, un individ care, prezentându-se ca cetăţean român trăitor în Gaza, a spus că soldaţii israelieni luptă contra Hamasului fiindcă altfel, ofiţerii din Zahal i-ar împuşca pe loc şi pe la spate.

...Iar la cele de mai sus, să adăugăm că, luând exemplu de la d-na Ioana Maria Moldovan, postul nazist de televiziune OTV (condus de Dan Diaconescu) s-a grăbit să organizeze în studio o masă rotundă cu câteva cupluri româno-palestiniene, invitându-le să vorbească pline de emoţie despre felul cum (aşa au văzut ei) israelienii omoară dinadins şi planificat copii arabi.

France Doi: Noroi. Gunoi. Suntem cu ochii pe voi

«Cotidianul "Le Figaro" a scris că France 2, canalul guvernamental de ştiri al Franţei, a recunoscut că imaginile despre distrugerile şi victimele din Gaza, transmise luni la jurnalul de actualităţi de la ora 13.30, nu erau rezultatul bombardamentelor israeliene, ci distrugeri provocate de un "accident de muncă" la Gaza, din 2005.

Filmul prezentat cuprindea imagini a numeroşi oameni, membri ai Hamasului şi civili, care fuseseră, chipurile, omorâţi în cursul bombardamentelor Zahalului în regiunea Gaza, la 1 ianuarie 2009. S-a constatat însă că France 2 i-a indus în eroare pe telespectatori. Imaginile transmise fuseseră filmate la 23 septembrie 2005, lângă tabăra de refugiaţi Djebalia, când un camion încărcat cu explozibili a luat foc.

Unul dintre redactorii şefi ai canalului France 2 a recunoscut: "Am greşit".»

(După "Jurnalul săptămânii", 2009)

Răsfoind colecţia revistei "România Mare" (director: C. V. Tudor), mult preţuită şi iubită de d. Eliahu Caufman, am dat peste desenul filosemit de mai sus

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...aşa cum aflăm din "Jewish Chronicle", din capitala Marii Britanii, a luat fiinţă o asociaţie care cere publicului englez să boicoteze bunurile şi serviciile care provin de pe teritoriul Autorităţii Palestiniene şi din Gaza; dar cel mai mult şi mai mult ne place că liderul acestei asociaţii este un anume Muhsir Mutawakil; el susţine că arab fiind, născut la Rafah, convertit la iudaism în 1994, vrea să protesteze împotriva faptului că Hamasul din Gaza a impus un adevărat apartheid religios şi sexist asupra a 120.000 de palestinieni creştini şi peste două milioane de femei.

Ne place că...

...liderii Autorităţii Palestiniene de la Ramallah au acuzat Hamasul de a fi regizat (înainte de actualul război) ultimele întreruperi de curent electric din Gaza, în scopul de a cuceri simpatia internaţională şi de a asmuţi publicul palestinian împotriva Israelului şi AP (Autorităţii Palestiniene). AP insistă că, spre deosebire de ceea ce pretinde Hamasul, în fâşia Gaza nu lipsesc nici alimentele de bază, nici medicamentele şi nici benzina, acestea venind în mari cantităţi datorită tunelurilor săpate de-a lungul frontierei cu Egiptul.

Ne place (de asemenea) că...

...în aceeaşi ordine de idei, "Societatea de Electricitate din Gaza" a acuzat Hamasul de confiscarea petrolului necesar pentru aprovizionarea centralelor electrice.

Nu ne place că...

...indivizii de la consulatul belgian din Ierusalim au refuzat să plătească chiria datorată pentru imobilul pe care îl ocupă în Capitală.

Ne place că...

...aşa cum a demonstrat un grup de cercetători de la Universitatea Stanford din California, SUA, un minut de râs echivalează cu o oră de destindere (sau somn), făcând ca persoana cu pricina să se simtă mai bine.

Nu ne place că...

...după ce ani de-a rândul şi decenii am fost învăţaţi că, în loc de apă de la robinet, să bem apă minerală în sticle, de la Supermarket, mai nou ni se spune şi în presă şi la TV că de fapt e invers: apa de la robinet este mai bună decât cea din sticle.

Ne place că...

...actorul american de film Jon Voigt (creştin din tată-n fiu) simpatizează pe faţă cu Israelul, declarând recent: "Eu sunt sionist".

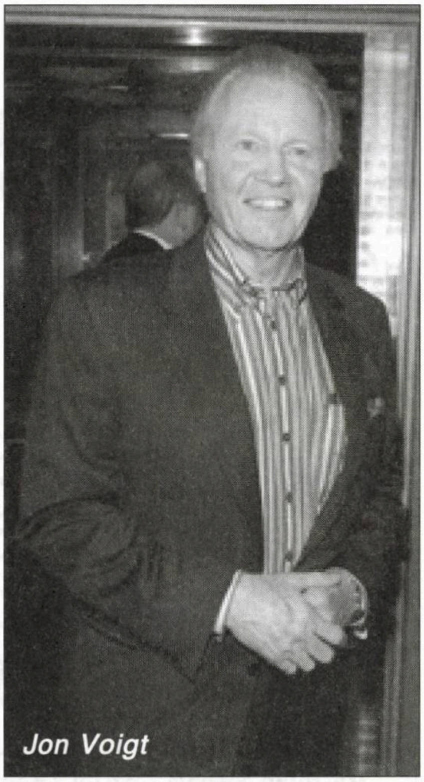

Jon Voigt

Ne place că...

...la restaurantul "Carne şi vin" (care face parte dintr-o reţea internaţională cu acest nume) din Herzlia Pituah, patronul oferă la intrare clienţilor mai cunoscuţi câte un cuţit argintat şi având gravat numele acestora.

Ne place că...

...fraţii Matty şi Amanda Ainsley au câştigat la Sydney concursul pentru cele mai frumoase posterioare şi vor reprezenta Australia la Campionatul Mondial de posterioare, care se va desfăşura la Paris, în 2009.

Fraţii Matty şi Amanda Ainsley: Succes, fraţilor! Să nu vă daţi la fund!

(Foto: "Cancan")

Ne place că...

...vorbind de-un consilier al lui

Bibi Netaniahu, preşedintele Likudului, însărcinat a-l ajuta pe cunoscutul lider să evite gafele politice şi cursele întinse de ziarişti, un intim de-al lui Bibi l-a numit *Bibi-sitter*.

Nu ne place că...

...aproape 25% dintre israelienii adulţi şi 20% dintre copii suferă de obezitate.

Nu ne place (deşi gustăm ideea) că...

...poşta americană a hotărât să emită nişte timbre înfăţişând diferite personaje negative din epocă, precum Lee Harvey Oswald (asasinul lui Kennedy), Nicolae Ceauşescu sau Monica Lewinsky.

Nu ne place că...

...actorul american Peter Falk (81), interpretul faimosului detectiv Colombo, suferă de Alzheimer.

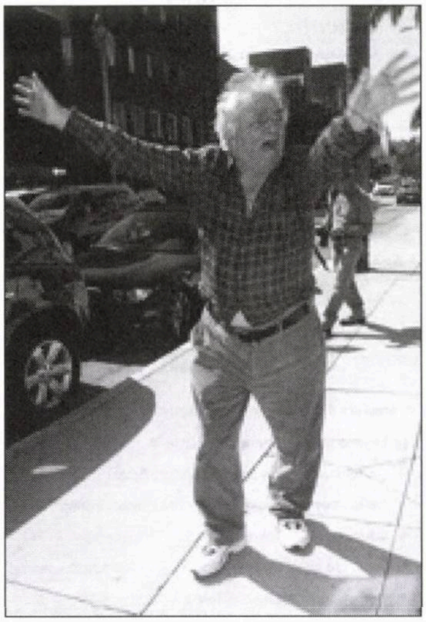

Peter Falk, azi:
Îţi mai aduci aminte de Columbo?

Ne place că...

...referindu-se la ultimele ieşiri antisemite din presa franceză şi de pe Internet, ziaristul Philippe Val (catolic din tată-n fiu), directorul săptămânalului satiric "Charlie-

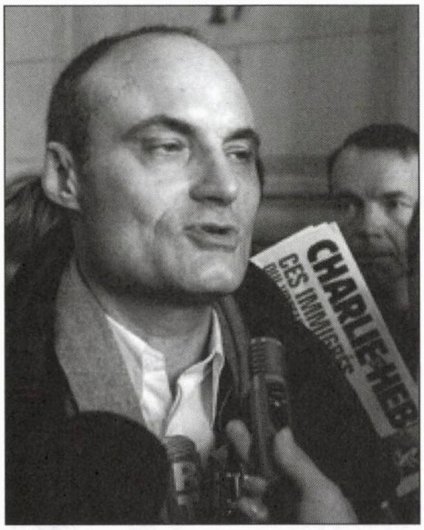

Philippe Val:
merită un val de aplauze

Hebdo", a spus: "Credeam că Franţa este o ţară de trei stele şi îmi dau seama că trăiesc într-o magherniţă igrasioasă unde fasciştii se ling între ei şi umblă pe pereţi ca nişte gândaci".

Nu ne place că...

...preşedintele Poloniei, Lech Kaczynsky, se trezeşte foarte târziu dimineaţa, producând astfel mari necazuri suitei sale în timpul vizitelor în străinătate; aceasta este obligată să dea programul peste cap şi să ceară gazdelor scuze pentru întârziere.

Nu ne place că...

...în spitalele noastre (şi mai ales la Ichilov, din Tel Aviv) bântuie de la o vreme fel de fel de *bacterii*, făcând ca pacienţii, în loc să se vindece de bolile lor, să-şi găsească moartea din cauza acestor viruşi misterioşi.

Ne place că...

...o anume Murielle K., din Franţa, originară din Algeria, a reuşit ca, folosind 24 de identităţi diferite, să convingă autorităţile pariziene că are 120 de copii şi să obţină astfel ajutoare sociale în valoare de 22.100 de euro pe lună.

Ne place că...

...într-un articol de Victor Davis Hanson, din "Washington Times", am citit următoarele: *«Cine a declarat recent: "Evreii au pus la cale 19 cruciade. Cea de a 19-a a fost primul război mondial. De ce? Numai şi numai ca să construiască Israelul...". Vreun nazist înrăit? Nu. Afirmaţia aparţine fostului prim-ministru al Turciei, Necwetin Erbakan. (Iar Turcia este un aliat al pactului NATO.) Tot el a susţinut că evreii – la care se referă ca la "o bacterie", controlează Chi-*

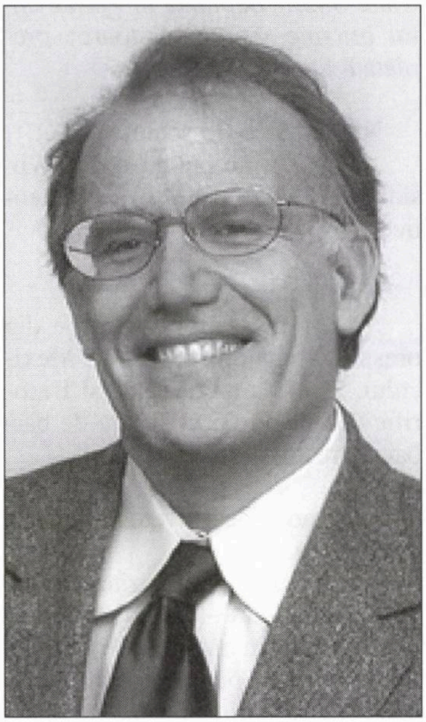

Victor Davis Hanson

na, India şi Japonia, şi, fireşte, conduc Statele Unite.

Cine a declarat: "Arabii implicaţi în atentatele din 11 septembrie 2001 au colaborat cu sioniştii la realizarea acestor atentate. Ei au dat astfel sioniştilor posibilitatea de a-i acuza pe toţi arabii". Vreun individ obsedat de teoria conspiraţiei? Nu. Fostul senator democrat James Abourezk (Dakota de Sud). Tot el a atacat Israelul la postul de televiziune al organizaţiei Hezbollah, adă-

ugând: "Am admirat nespus felul cum Hezbollah a rezistat atacurilor israeliene. Este o organizație minunată, un exemplu de îndrăzneală și vitejie".

Și în fine, cine a afirmat, la o conferință ținută sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite, că Israelul este mult mai rău decât fusese Africa de Sud în timpul apartheidului și că statul evreu sabotează reacția comunității internaționale la încălzirea planetei? Vreun ecologist "sărit de pe fix"? Nu, iarăși nu. Autoarea acestei declarații a fost Clare Short, deputată în Parlamentul britanic și colaboratoare apropiată a lui Tony Blair.»

Nu ne place (în schimb) că...

...declarațiile publicate în "Washington Times" sunt perfect autentice.

Nu ne place că...

...la comisariatul de poliție din orașul Ascension, din sudul Mexicului, a sosit un colet poștal frigorific conținând patru capete de bărbați între 25 și 35 de ani.

Ne place (deși avem îndoielile noastre) că...

...așa cum citim în ziarul "The Sun", din Londra, *«Guvernul britanic îi îndeamnă pe adolescenți să facă sex oral, pentru a reduce numărul de sarcini nedorite.*

Tinerii ar trebui să se mângâie, să se sărute si să se satisfacă prin sex oral, pentru a se proteja de o sarcină nedorită, spune un oficial din Guvernul Marii Britanii.

"Sexul în adolescență este nesigur. Tinerii au mulți parteneri sexuali și de multe ori nu folosesc prezervativul. Ei ar trebui să încerce toate acele lucruri sexuale minunate care se pot face fără un contact propriu-zis. Și dacă totusi aleg să 'o facă', să nu uite de prezervativ", i–a îndemnat Sir Liam Donaldson pe adolescenții englezi.

Sir Liam Donaldson

Donaldson a făcut aceste afirmații în încercarea de a opri explozia de sarcini nedorite și de avorturi care au loc în Marea Britanie. În 2006, peste 3.000 de adolescente sub 16 ani au născut un copil în Anglia și Țara Galilor, iar aproape 5.000 au făcut cel puțin un avort.

Cu toate acestea, îndemnul la "sex oral" făcut de Guvernul britanic a fost catalogat drept "iresponsabil" de părinții englezi.»

Ne place că...

...am citit în revista "România literară", din București, informația de mai jos:

«În Florida a fost pus la punct un aparat automat de tipărit și distribuit cărți. Clientul selectează din lista de oferte lucrarea dorită, plătește cu cartea de credit și, în 10-15 minute, obține un exemplar tipărit și legat. Acest distribuitor are avantajul – față de cele de cafea sau cola – că nu trebuie aprovizionat periodic. Ideea este de a introduce în memoria unui computer cărțile și de a le imprima doar la cerere. Grupul de difuzare "Borders" din SUA prevede instalarea în librăriile sale a acestor aparate capabile să tipărească pe loc volumul căutat, stocat electronic. O adevărată revoluție în lumea editorilor și librarilor. În Suedia, sistemul a fost inițiat încă de acum doi ani.»

Ne place că...

...ripostând la ofensiva tipilor Kapo din ultimii ani, prof. Shlomo Sharon, de la Universitatea din Tel Aviv, și dr. David Bukay, de la Universitatea din Haifa, au terminat zilele trecute o carte despre scrierile și conferințele antisioniste și antisemite ale câtorva profesori de la universitățile noastre.

Ne place (în aceeași ordine de idei) că...

...o asociație nouă, numită ADB, a publicat în câteva ziare de mare tiraj, inclusiv "Jerusalem Post", următorul anunț:

«Atenție!

Sunteți conștienți de ceea ce se

- Advertisement -

Beware

Sedition in Israel's Ivory Towers!

Are you aware of what is taking place inside Israeli campuses??

Did you know ?

Professors & Lecturers at Israeli Universities & Colleges:

- Endorse terrorist attacks against Jews
- Call for international boycotts against Israel
- Misuse their classrooms for anti-Israel indoctrination
- Collaborate with Anti-Semites
- Denounce Israel as an apartheid, colonialist, fascist country
- Promote lawbreaking & violence
- Organize mutiny among Israeli soldiers
- Engage in violent protests
- Fabricate imaginary "atrocities" committed by Israel
- Openly call for Israel's destruction

Learn more about the misuses of contributions and funds received by Israeli universities!

For more details, go to www.isracampus.org.il (POB 6652, Haifa 31066) or email isracampus@gmail.com

A.D.B

petrece în campusurile universitare israeliene?

Ştiaţi?

Diverşi profesori şi conferenţiari de la universităţi şi colegii:

- *Sprijină atacurile teroriste împotriva evreilor*
- *Cheamă la boicotarea internaţională a Israelului*
- *Se folosesc de sălile de clasă pentru a-i îndoctrina pe studenţi împotriva Israelului*
- *Colaborează cu antisemiţii*
- *Denunţă Israelul ca fiind un stat al apartheidului, colonialist, fascist*
- *Promovează încălcarea legii şi violenţa*
- *Organizează rebeliuni în rândurile soldaţilor*
- *Participă la demonstraţii violente de protest*
- *Confecţionează "atrocităţi" imaginare comise de Israel*
- *Cheamă în mod deschis la distrugerea Israelului*

Aflaţi mai mult despre felul cum sunt folosite contribuţiile şi fondurile primite de universităţile israeliene!

Pentru amănunte, contactaţi www.isracampus.org.il (POB 6652, Haifa 31066) sau e-mail isracampus@gmail.com

ADB»

Ne place că...

..."Caţavencii", adică ziariştii de la săptămânalul "Academia Caţavencu", din Bucureşti, i-au desemnat, în cadrul Marelui Bal al Academiei Caţavencu – Criză şi Pedeapsă, pe câştigătorii premiilor Bula Demnitarului.

Extrase:

«Categoria "Din puţul gândirii"

Nominalizaţi:

Ionuţ Dolănescu: *"Cred că România are grave probleme de poluţie, mai ales Bucureştiul. Eu, individual, chiar îmi doresc să mă mut din Bucureşti, din cauza traficului, din cauza poluţiei."*

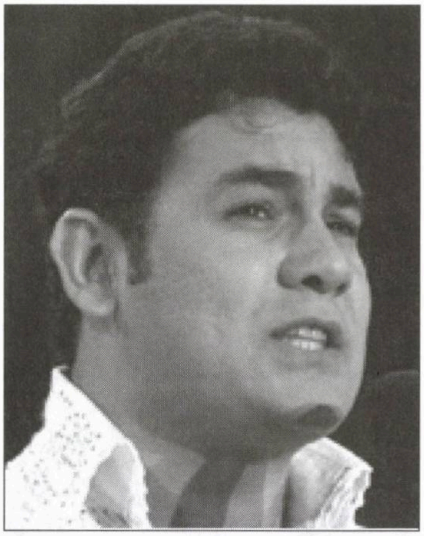

Ionuţ Dolănescu

Gigi Becali: *"Eu mi-am pus Boom TV asta, de curând. Şi la Boom TV sunt şi două programe porno. Şi i-am spus lu' ăla: "Băi, astea scoate-mi-le!" În primul rând, n-am nevoie. În al doilea rând, dacă le am, mă uit la ele."*

Lia Olguţa Vasilescu *(deputat PSD, ex-PRM): "Eu am spus de când am intrat în PSD că mi se pare prea multă democraţie în acest partid."*

Câştigător:

Mircea Geoană *(preşedinte PSD): "PSD e un partid atât de mare, încât au loc şi cei care vor mici."*

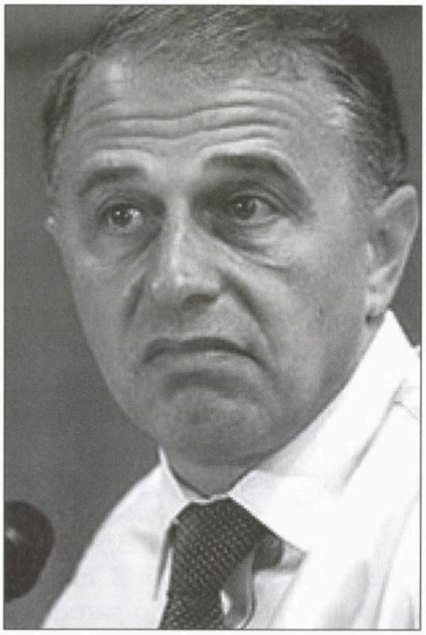

Mircea Geoană

Categoria "Gândesc, deci mă risc"

Nominalizaţi:

Christian Ciocan:purtător de cuvânt al Poliţiei Capitalei

Nicolae Văcăroiu: *"Eu personal, cred că în medie, pe zi, pe citire rapidă, lecturez cel puțin 2.000 de pagini."*

Aurelian Pavelescu *(vicepreședinte PNȚ-CD): "Domnul Adrian Năstase l-a atacat pe Traian Băsescu în persoana domniei sale, în omenitatea, în ceea ce reprezintă domnia sa ca om, caracteriologic."*

Câștigător:

Christian Ciocan *(purtător de cuvânt al Poliției Capitalei) a declarat: "L-am imobilizat pe bărbat, deși mă amenința cu o coadă de mătură, și am recuperat pălăria."*

Categoria "Sexul scuză mijloacele"

Nominalizați:

Sebastian Bodu *(candidat PD-L la Primăria sectorului 5): "Votul efectiv durează maxim 5 minute, adică tot atât cam cât o partidă de sex cu soția/soțul, fără preludiu/postludiu (adică drumul până și de la secția de vot). În ambele cazuri, îți îndeplinești o îndatorire: în primul caz, civică, în al doilea, conjugală."*

Ion Iliescu: *"Dan Mircea Popescu, tocmai prin aceste calități deosebite, de om de fond, de om serios, n-are vâna necesară unui om care să și penetreze."*

Tot dl. Ion Iliescu: *"Năstase e un om cu o forță de penetrare serioasă."*

Câștigător:

Adrian Năstase: *"Să deconectăm pepenele cel mare de la vrej!"*

Categoria Marean Vanghelie

Nominalizări:

Marian Vanghelie *(primarul sectorului 5): "Ca și prieten cu Sorin Oprescu, mă doare vizavi de atitudinea pe care a avut-o Sorin Oprescu."*

Marian Vanghelie *(primarul sectorului 5): "Sunt oameni tineri, oameni care sunt prezenți aici în față și pe care vreau să le mulțumesc."*

Marian Vanghelie *(președinte PSD București): "Deci, sunt șase candidaturi alături de Cristian*

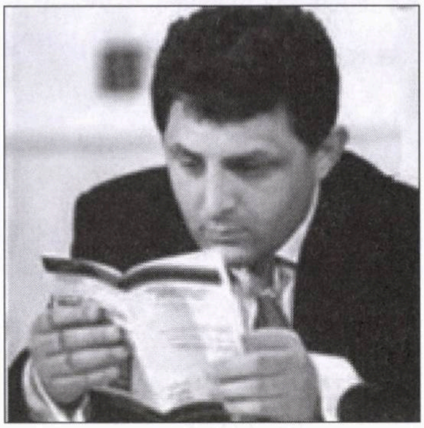

Marean Vanghelie: apasă-te, nea' Vanghelie, și pe d. Ciocan, de la Poliție, să ne spună cine a distrus mormintele de la Cimitirul Giurgiului

Diaconescu care noi considerăm că sigur vom câștiga Capitala în forță."

Marian Vanghelie *(primarul sectorului 5): "M-am bătut pentru aceleași principii cum m-am bătut și pentru principiul de primar general."*

Marian Vanghelie *(candidat PSD la primăria Capitalei): "Sper să iau cele mai multe procente care le va dori bucureșteanul. Înțelegeți?"*

Marian Vanghelie *(primarul sectorului 5): "Toată lumea în unanimitate au fost de acord."*

Marian Vanghelie *(primarul sectorului 5): "Chiar dacă n-am două sute de kile, când m-apăs, m-apăs rău pe oricine."*

Câștigător:

Mădălin Voicu *(membru PSD), referindu-se la Marean Vanghelie: " Deci, Vanghelie are niște carențe a discursului."*

Premii speciale

Primul premiu special – Călin Popescu Tăriceanu *– erou al muncii capitaliste, pentru că a ridicat economia că să aibă de unde să se prăbușească.*

Domnia sa a spus: "Imaginați-vă că economia globală este Titanicul, care s-a lovit de aisberg, și unii au început dedesubt, la etajele inferioare, să fie cu apa până la gât, iar sus la etajele II-III cântă muzica, ca în film, și ăia la care cântă muzica sunt pe aici prin România. N-au auzit că Titanicul s-a lovit de un aisberg. Cam așa suntem".

Al doilea premiu special – Traian Băsescu. *Artist al populismului. Pentru rol principal în filmul "Pădurea suspendaților"*

Domnia sa a spus: "Dacă eu aș fi fost la cârma Titanicului, acesta nu s-ar fi scufundat."

Pentru **Sorin Oprescu, Trofeul**

Sorin Oprescu

"Medic Primar General" *pentru arterele de circulație care ne fac să ne tăiem venele.*

El a spus: "Mă apasă promisiunile pe care le-am făcut și pe care încerc să le construiesc și să le pot rezolva. Dacă dau un randament de 85-90% înseamnă că mă pup singur în oglindă. Important este să stau cu fața la ea."»

Primim la redacție

Stimate Domnule Mirodan,

Referitor la articolul din revista dvs. "De la Cidul lui Corneille la atac la persoană", de Costel Safirman și dr. Leon Volovici, din decembrie 2008, doresc să fac o lămurire publicului cititor, fără a răspunde semnatarilor, din considerente de ținută academică.

În articolul "Corneille nu a avut dreptate" am criticat conduita necorespunzătoare a D-nei Dr. Madeea Axinciuc (care a părăsit postul de la Institutul Cultural Român din Tel Aviv), în speranța că o tânără neexperimentată, dar cu posibilități solide de corectare, poate beneficia de o critică în noua sa funcție universitară. Critica mea a fost în mod

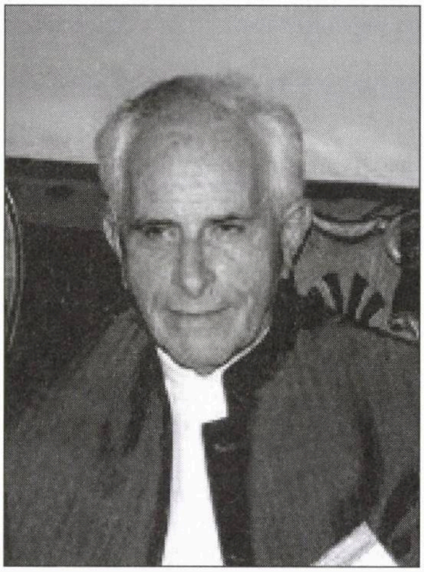

Prof. Jean Askenasy

exclusiv de pe poziția unui israelian din publicul ICR-ului.

Se afirmă în articolul lui Safirman și Volovici că directoarea ICR-ului, Dr. Madeea Axinciuc, a fost doritoare să stabilească punți între cultura română și cea israeliană, și se argumentează prin citarea colocviilor internaționale ținute în

Madeea Axinciuc: Cherchez la femme!

limba română despre Moses Gaster și Mihail Sebastian, organizarea prezenței românești la Târgul Internațional de Carte de la Ierusalim (2003, 2005, 2007), întâlnirile cu scriitori de limbă română. Oare astfel se face legătura între cultura israeliană și cea română? Nici măcar un singur israelian doritor să cunoască tezaurul cultural românesc nu a participat, în cei aproximativ 4 ani de directorat al D-nei Axinciuc, la conferințele ICR, iar dacă a participat nu a înțeles nimic. Există numai câteva traduceri din bogatul tezaur al literaturii române. Cu excepția de lăudat a conducerii teatrului Karov, care a pus în scenă o serie de piese de bună calitate, pentru israelieni. Toate împreună însă reprezintă o palidă încercare de a realiza punți între cultura română și cea israeliană. De ce să nu recunoaștem că în cei aproape 4 ani de activitate a unei directoare care posedă limba ebraică s-au epuizat energii și fonduri pentru promovarea culturii române în rândul publicului de limbă... română. Aceasta se poate numi "punți de legătură între două culturi"? De ce această frazeologie lipsită de conținut a celor doi semnatari?

Marocanii, al căror număr de imigranți se aseamănă cu cel al românilor, au reușit să introducă în cultura israeliană "Mimuna". În schimb tezaurul cultural român continuă să fie claustrat în limba română.

Critica mea ar fi putut servi de "emoție negativă" cu valoare educativă în corectarea greșelilor unei directoare fără experiență, dacă semnatarii din Ierusalim nu i-ar fi anihilat efectul cu laudele lor lipsite de obiectivitate. Iată "resortul obscur", care m-a determinat să scriu articolul "Corneille nu are dreptate".

Profesor Jean Askenasy

Stimate Domnule Mirodan,

Referitor la articolele privind activitatea D-nei Dr. Madeea Axinciuc, am avut la început impresia, mai apoi convingerea, că D-na di-

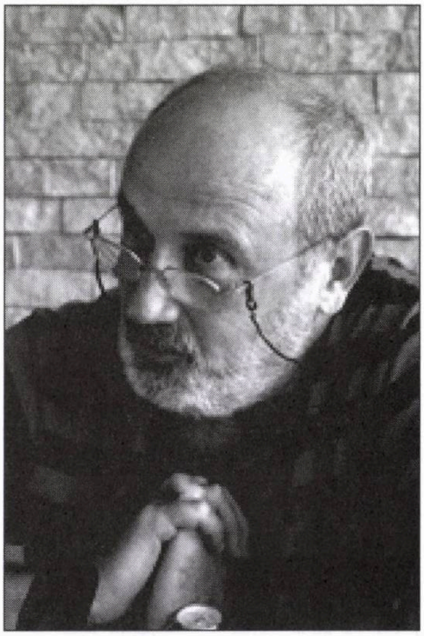

Mircea Cornișteanu

rectoare a ICR Tel Aviv nu este potrivită cu funcţia pe care o ocupă. Scurta mea experienţă cu Dr. Madeea Axinciuc a constat într-o întâlnire pe care am avut-o cu domniasa în 2005, în care am încercat să-i propun participarea la un proiect al Teatrului Naţional Craiova. Când a aflat că în acest proiect este implicată şi ambasada ţării noastre la Tel Aviv, condusă în acea vreme de D–na Mariana Valeria Stoica, D-na Axinciuc şi-a pierdut imediat interesul în a mă asculta. Proiectul s-a materializat şi fără implicarea ICR-ului Tel Aviv, în anul 2006, la Teatrul Cameri, cu traducere simultană în ebraică şi s-a bucurat de succes. D-na directoare nu a binevoit nici măcar să se arate la vreunul din spectacole, deşi acestea se jucau la circa 50 de metri de sediul ICR.

O altă încercare a mea, în calitatea de director al unui teatru de prestigiu al României, de a contacta, în 2007, pe D-na directoare, s-a izbit de refuzul ei repetat de a mă primi, motivând că nu are timp, că este plecată din sediu, că nu poate răspunde la telefon, că proiectele se pot depune *on line* sau prin poştă, în timp ce eu mă aflam în Israel. O asemenea atitudine a unui reprezentant al ţării noastre, într-o ţară străină, nu am mai întâlnit niciunde de-a lungul zecilor de turnee pe care le-am făcut în lume cu Teatrul Naţional din Craiova.

Cred că Dr. Madeea Axinciuc ar fi trebuit mai întâi să îndeplinească o funcţie subalternă, cea de decizie primind-o prematur. Aflu că în prezent i s-a retras acreditarea. Sper ca această măsură să-i fie de folos şi s–o ajute în viitoarea carieră.

Mircea Cornişteanu
Director General al Teatrului Naţional "Marin Sorescu", Craiova

●

S-a făcut mare caz în presă de faptul că, interzicând o vreme accesul ziariştilor străini în Gaza, armata noastră ar fi împiedicat mass-media internaţională să oglindească situaţia de pe teren şi mai ales necazurile suferite de populaţia din "fâşie".

Absurd.

Corespondenţii străini n-aveau decât să urmărească jurnalul de la 8 seara şi celelalte emisiuni ale postului de televiziune israelian Canalul 2. Prezentatoarea Yonit Levy şi reporterul arab Sliman Ashafi au înfăţişat zi de zi mai multe imagini anti-israeliene decât Al-Jazeera, Al-Arabya şi Teheran-2 la un loc.

●

Folclor

Când un evreu de-al nostru, exasperat, l-a întrebat pe Dumnezeu:

– Când va fi pace cu palestinienii ăştia, când?

Dumnezeu a suspinat şi a spus:

– Va fi, poate, cândva, dar nu în timpul cadenţei mele.

Dialogul

Trebuie să continuăm dialogul cu palestinienii, nu avem încotro.

Să vorbim, să vorbim şi la nevoie să purtăm dialogul cu ei vorbind singuri.

Specialiştii

Specialiştii noştri în terorism spun că terorismul n-are leac.

Ba are, dar încă n-a fost găsit, fiindcă specialiştii noştri în terorism nu sunt specialişti în terorism. Specialişti în terorism sunt teroriştii.

I. SCHECHTER

(Din volumul "Legitimaţie de instigator", Tel Aviv)

●

RADU HERVIAN

L-am cunoscut pe Ieronim Șerbu

Deschizând revista "Minimum" din decembrie 2008, am avut o tresărire. Pe contracopertă se afla fotografia lui Ieronim Şerbu iar în interiorul revistei poza mormântului pângărit al scriitorului.

Văzusem poze din cimitirul vandalizat. Răsuflasem uşurat când un prieten din Bucureşti trimis de urgenţă la cimitir m-a anunţat că mormântul tatălui meu "scăpase", dar următoarele două monumente la care mi-a zburat cu îngrijorare gândul erau cele ale lui Ury Benador şi Ieronim Şerbu, cei doi prieteni ai tatălui meu, ale căror locuri de veci se află în acelaşi cimitir.

Nu ştiu nimic despre Benador dar iată, Şerbu, aşa cum spune de altfel şi "Minimum", "murise a doua oară". Zilele triste din preajma primei sale dispariţii mi-au revenit în minte şi odată cu ele cele câteva amintiri despre scriitorul care frecventa casa parintească în anii copilăriei şi adolescenţei mele.

Era un om teribil de sobru. Totdeauna elegant, cu cravată şi vestă sub costumul proaspăt călcat.

O ţinută impecabilă. Vorbea cu o voce în surdină, aproape şoptit şi misterios. Mă aşteptam întodeauna să anunţe o veste tainică, neaşteptată şi dramatică.

Spunea mai în glumă mai în serios că el este de fapt încarnarea unui nobil indian din alte secole.

Era ce-i drept negricios la faţă, slab şi mijlociu ca înalţime, cu o ţinută nobilă, comportări şi gesturi aristocrate.

În copilărie mi-l amintesc venind adesea la noi împreună cu "fratele lui de cruce" scriitorul Dan Petraşincu (Angelo Morretta). Nici unul nici altul n-a avut copii şi privind azi pe prima pagină a cărţilor lor, găsesc dedicaţii pentru tata, pe care îl felicita pentru "capodopera" lui supremă: Radu.

Se închideau în spatele uşii cu geam givrat de la biroul tatei, unde stateau ore în şir de vorbă.

Discuţiile se aprindeau, se auzeau certuri şi contraziceri, eu mă speriam crezând că va ieşi cu bătaie. Mă lipeam de geamul givrat şi încercam să pătrund cu privirea gesturile certăreţilor. Când în cele din urmă uşa se deschidea iar cei trei apăreau zâmbindu-şi unul altuia, uneori ţinându-se de după umeri, nu mai înţelegeam nimic!

Pe la începutul anilor '50, cu sprijinul tatei, Petraşincu s-a "repatriat" în Italia. Era născut la Slobozia, dar tatăl lui fusese italian.

Şerbu a rămas. Cei doi "fraţi de cruce" care în sărăcia tinereţii lor împărţeau noaptea o cameră mansardată iar ziua participau la şedinţele cenaclului Eugen Lovinescu, s-au despărţit pentru eternitate. Când Petraşincu a revenit pentru prima oară în România după mulţi ani, Şerbu nu mai era. Se stinsese după o boală necruţătoare dar şi datorită unor greşeli legate de îngrijirea medicală din acea vreme.

În anii de după război refuzase să intre în partid şi ca scriitor nu era prea căutat. Comunismul nu-i adusese vreo îmbunătăţire în situaţia materială. Iată o menţiune despre el luată din cartea cunoscutei ziariste Felicia Antip "Lumea din ziare", publicată la Cartea Românească.

În paranteză, aş aminti că atunci când era convocat la CC în anii '50, tatăl meu, care făcea pe atunci parte din Direcţia Agerpres-ului, trecea adesea prin situaţii "neplăcute" datorate modului cum conducea treburile Agenţiei, fiind adesea învinuit: "Tu ai rămas un ovrei mic burghez!"

Probabil că Şerbu era şi el o ca-

Herculane 1948 – De la stânga la dreapta: Ieronim Şerbu, Dinu Hervian, Dan Petraşincu (Angelo Morretta)

uză a acestor învinuiri. Iată ce scrie Felicia Antip: “Ieronim Șerbu (reporter special la Agerpres, **n. red.**) adusese un lung reportaj despre niște ciobani de prin județul Buzău. Reporterii speciali aveau statutul lor, stabilit de unul dintre directorii adjuncți ai Agerpres-ului, Dinu Hervian, care inventase pentru ei, presupun, această modalitate de a–și câștiga existența fără să zăbovească prea mult prin birouri.

După dactilografiere, reportajele lor erau citite și vizate doar de acest director, săreau deci peste filiera obișnuită. Sub pretext că verific acuratețea dactilografierii am luat să citesc textul. Nu m-a lăsat inima să nu schimb două sau trei cuvinte. Atâta doar, două sau trei cuvinte pentru care am găsit echivalente mai potrivite cu tonalitatea generală a scrierii.

Dinu Hervian a observat modificările și a întrebat cine le-a făcut. Subalternii lui imediați, șefii mei, deci, au dat bineînțeles vina pe mine și pentru prima oară de la angajare, am fost chemată la Direcție. Ca într-un film cu scenariu previzibil, am fost nu muștruluită, ci felicitată pentru discretele intervenții, după care directorul m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să lucrez la știri externe.”

O altă amintire se referă la o masă de Yom Kippur, tot la noi acasă, mulți ani mai târziu. În afară de Șerbu se mai aflau la masă Nicolae și Florica Cioroiu. El fusese primul ambasador al României în Israel, în 1949. Ea era în acest moment directoare la OSTA (agenția care se ocupa de turneele artistice) și discuția se desfasura în jurul unei formații românești de dansuri folclorice care revenise cu mare succes de la New York.

Florica Cioroiu povestea impresiile ei despre metropola americană iar tata, care vizitase și el orașul în urmă cu ani, o urmărea cu atenție. Șerbu, care atunci o cunoscuse, și bazându-se numai pe ce citise despre New York, o contrazicea încontinuu, ba chiar o acuzase pe povestitoare: “Vorbiți platitudini, doamnă!”. Tata, gazda vezi bine, l–a apostrofat pe Șerbu: “Dacă dânsa vorbește platitudini, tu vorbești prostii”. Șerbu s-a sculat de la masă, s-a apropiat de tata, l-a sărutat pe frunte și privind spre Florica Cioroiu, i-a spus: “Iată, doamnă, ce înseamnă să fii un gentleman!”

În anii '60 Șerbu a suferit o pareză. Umbla cu baston și devenise parcă mai ursuz. Avea însă o ursuzenie aparentă. În suflet era generos și binevoitor. Fusese căsătorit cu pictorița Mathilda Ulmu, însă în momentul la care mă refer eu, erau divorțați. Îmi aduc însă aminte că veneau adesea împreună la noi. Ba chiar nimeni nu era mai entuziasmat de talentul și succesul artistic al Mathildei decât fostul ei soț. Și asta în pofida unui divorț destul de amarnic, după cum întelegeam eu din povestirile părinților.

Mathilda se credea și ea încarnată. Din Polyana, fetița veșnic optimistă până la inconștiență.

Era exact opusul lui Șerbu. Mai mult chiar, ea provenise din părinți bogați, el dintr-un tată croitor extrem de sărac, din Botoșani. El era negricios, ea blondă și deschisă la față. Ea avea o voce stridentă și cuceritoare, el era tăcut și vorbea în șoaptă. Contrastele se atrag deci? Poate. Însă numai până se resping sau divorțează!

Poate nimeni nu l-a descris pe scriitorul Șerbu mai bine ca George Călinescu în a sa “Istorie a literaturii”, unde de altfel nu-l tratează cu prea multă generozitate. Însă scoate, fără să vrea, la iveală chintesența personalității lui Șerbu, descoperind în literatura sa “un realism crud, neelaborat. Psihologismul este întunecat, trudnic”.

Exact: dar așa era nu numai proza, ci însuși scriitorul.

După pareză, și poate datorită prieteniei cu Zaharia Stancu, Șerbu a fost în fine publicat și considerat la justa sa valoare. Și în fine, situația sa materială s-a ameliorat.

Astfel că în vara lui 1972, pe când absolveam Institutul Politehnic, Șerbu mi-a telefonat să mă felicite și să-mi propuna un “dineu de onoare” la Athénée Palace. M-am dus desigur și cu această ocazie am fost tratat cu două delicatese: un kilogram de icre negre pe gheață și o declarație: “Nu-ți pot fi tată, dar aș vrea să-ți fiu prieten!” Pe moment cred că am fost mai impresionat de icrele negre.

Însă mi-a “căzut fisa” când, 25 de ani mai târziu, la Roma, Petrașincu mi-a făcut aceeași propunere.

În decembrie 1972, la numai câteva luni după icrele negre, l-am văzut pe tata cu telefonul la ureche mușcându-și buza și cu lacrimi în ochi, apoi spunându-ne, mamei și mie: “S-a dus!”

Murise singur, așa cum trăise. În ultimii ani locuia cu bătrâna lui mamă Frida, care i-a supraviețuit și cu care împarte mormântul batjocorit de huligani.

În decembrie 2008, privind contracoperta din "Minimum", am trăit din nou acele clipe triste la cea de a doua moarte a unui scriitor îndrăgit.

●

Uneori, funcționarii ONU trimiși prin zonă mai au și ghinion. Astfel, luna trecută, o cucoană în vârstă de 60 de ani, care lucrează în cartierul Beit Hanina din Ierusalim, a fost jefuită la ea acasă și violată de trei tineri arabi. Cum nu se poate mai rău: și f… și cu banii luați!

●

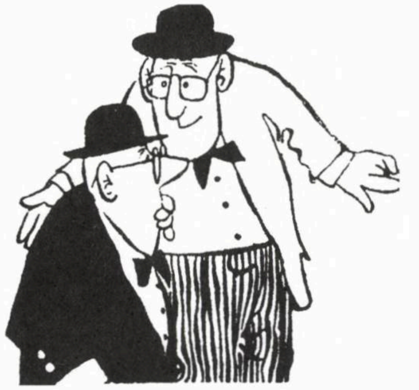

SE ZVONEŞTE CĂ...

...făcând ordine printre hârtiile lui **I. Schechter,** fiul scriitorului, regizorul Gad Schechter, de la Opera din Tel Aviv, a descoperit într-un sertar câteva manuscrise în limba ebraică, pe care regretatul umorist nu se hotărâse să le dea spre publicare. Acum, Gad Schechter încearcă să traducă textele în limba română pentru a le face cunoscute în rândurile cititorilor din *trib.* (Cât despre Jurnalul lui I. Schechter, depus, aşa cum am mai scris, în seiful unei bănci din Basel, Elveţia, acesta nu va putea vedea lumina tiparului decât, cel mai devreme, în anul 2018).

...conducerea Federaţiei de la Bucureşti va lua în curând în discuţie propunerea ca faimosul **rav Caufman** – colaborator apropiat al revistei "România Mare" şi recent laureat al premiului decernat de "Fundaţia România Mare" condusă de C. V. Tudor – să fie numit *persona non grata,* aşa cum s-a procedat, la vremea respectivă, cu nu mai puţin faimosul rav David Kahan.

C. V. Tudor la festivitatea decernării premiilor "Fundaţiei România Mare"

...într-un clasament intern organizat la sfârşitul lui 2008 la Institutul Cultural Român din Bucureşti, **Centrul Cultural de la Tel Aviv** s-a situat pe locul I, fiind urmat de Centrul din Stockholm (II) şi de cel din Paris (III).

...motivul pentru care nici până astăzi poliţia română nu a dat un comunicat oficial privind actele de vandalism de la Cimitirul Giurgiului din Bucureşti ar fi acesta: printre făptaşi se află şi doi tineri "de familie bună": băiatul unui important personaj politic (senator) şi fata unui patron de presă.

...a doua zi după emisiunea antisemită de la ProTV pe marginea războiului din Gaza, pe zidurile TES din Bucureşti a apărut o mare inscripţie cu vopsea neagră: "Jidani, opriţi măcelul din Gaza!"

...revenind la "marele rabin" **Eliahu Caufman,** se pare că acesta face parte din secta anti-sionistă "Neturei Kharta"; cei de la Templul Coral îşi amintesc că respectivul venise în câteva rânduri la serviciul religios dar că, atunci când lumea se ruga pentru Statul Israel, el părăsea Templul în mod ostentativ.

●

Un grup de cercetători americani şi chinezi sunt pe cale să creeze în laborator o pilulă având însuşirea de a şterge amintirile neplăcute din mintea omului.

Mai repede, domnilor, mai repede: de-abia aştept să mă reped la farmacia din colţ şi să-mi cumpăr nişte pilule care să mă facă să uit de ziua sinistră când am văzut la televizor pe primul ministru Olmert eliberându-l pe ucigaşul de copii Sami Kuntar, viu, sănătos şi voios (ca şi pe alţi indivizi condamnaţi pentru asasinat), pentru a primi, în schimb, doi soldaţi israelieni în sicrie.

●

ETC... ETC...

••• La mulţi ani (şi până la 120!) cunoscutului romancier Virgil Duda, la împlinirea vârstei de 70 de ani!

Născut la Bârlad, în 1939, pe numele său Rubin Leibovici, frate cu cel ce va deveni criticul literar Lucian Raicu, lucrează câţiva ani ca jurisconsult la Baia Mare, apoi la Ploieşti, după care, în 1970, îl întâlnim la Studioul Cinematografic Bucureşti, cititor şi examinator de scenarii.

Stabilit în Israel în 1988, devine redactor la cotidianul de limbă română "Viaţa noastră", numit ulterior "Ultima oră" (iar astăzi "Jurnalul săptămânii").

În capitolul pe care i l-a consacrat în "Dicţionarul Neconvenţional", Al. Mirodan scrie:

«Romanele şi nuvelele lui Duda (omul a debutat în 1964, cu o schiţă publicată în *Gazeta literară*) ne dezvăluie faptul că, înainte de toate, Duda este o privire. Obsedat, ca prozatorii francezi de după război, cunoscuţi ca partizani ai "şcolii privirii" *(l'école du regard)* – un Claude Simon, un Michel Butor, o Nathalie Sarraute, un Robbe-Grillet – el frapează prin capacitatea de a recepta şi de a reda, cu precizie matematică, obiectele din jur (şi-n primul rând lucrurile aparţinând universului casnic), descriind un mosor de aţă ca alţii un trup de femeie voluptuos şi o canapea cu arcurile rupte, precum Tolstoi bătălia de la Waterloo. Când mă gândesc la el, îl văd în chip de Marcel Proust (sănătos), zăcând în pat (în cârpe), leneş, sau de Blecher (tot sănătos), din care de altfel, după mărturisirea lui, se cam trage. Asemenea lor, Duda se uită, parcă moale, parcă nepăsător, vreme de opt ore în şir, la o zgârietură de pe bufetul de nuc din sufragerie. Când priveşte s-ar zice că dormitează. Dar, aşa ca Sadoveanu care, întins pe-o plută pe Bistriţa, cu prieteni de pescuit, nu scotea, exasperant, nici un cuvânt

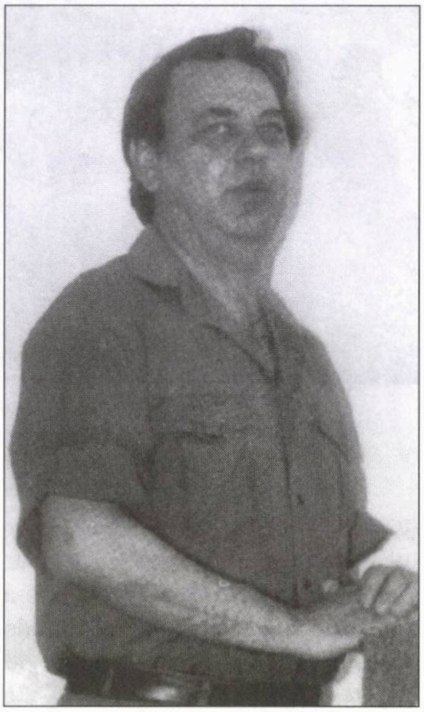

(nici un "oh!", nici un "ce frumos!", nici un "extraordinar!"), dar înregistra fiecare foşnet de salcie şi fiecare ţipăt de pasăre, – el notează pe bloc-notes (sau pe computer, ca să fim *up to date*) toate formele, toate volumele, toate ungherele, toate nuanţele, toate picăturile spaţiului în care trăieşte. Virgil Duda este un ochi. Un ochi monstruos, aşa cum alţii sunt o ureche monstruoasă, adică precoce şi supradotată (Mozart, deci) în materie de sunete.

Tu locuieşti într-o odaie de zece ani de zile, cunoşti (s-ar zice) fiecare scaun, fiecare pată de pe perete, fiecare desen de pe covor, fiecare glob de lampă, fiecare clanţă, dar dacă te pun să descrii pe-o foaie de hârtie, urgent, camera, nu eşti în stare nici să spui dacă este pătrată sau dreptunghiulară; şi cu atât mai puţin să preciezi înălţimea sau lăţimea ei. Duda vine-n vizită la tine (la o cafea), se tolăneşte placid în fotoliu, îşi aprinde pipa, aruncă o privire indiferentă-n jur, întreabă: Ce mai e nou?, tu îi răspunzi, el dă din cap, da, da, pe urmă cască, mai trage un fum din pipă, se ridică încet-încet, dă din mâini larg, domol, cu gesturi avocăţeşti, se aşează (a obosit) din nou în fotoliu, îşi aminteşte ceva despre Casa Scriitorilor din Bucureşti în anii '70 (nemaipomenit, domnule, nemaipomenit!), închide ochii (adică îi întredeschide), cască, îşi astupă gura cu mâna, binecrescut (şapte ani deacasă!). După care, dacă-l rogi frumos (hai, mă, Rubine, fiindcă aşa îi zic amicii, Rubin) el îţi înfăţişează pe trei pagini de caiet dictando, scrise mărunt (şi încet, încet, încet) odaia ta toată. De la păianjenul din colţul stânga-sus al camerei (tu nu-l observaseşi) la creionul galben Hartmudt tocit de pe birou (tu nu văzuseşi că-i tocit), de la piciorul şchiop al divanului (nu remarcaseşi) la ceaşca de cafea albastră cu desen Biedermayer (tu habar n-aveai că bei dintr-o asemenea ceaşcă), de la volumul IV din teatrul lui Eschil, cu cotorul rupt (tu nu ştiai că-i rupt), la nasturele dezlipit de pe braţul scaunului pe care stai (habar n-aveai), de la becul Tungsram din lampa de pe birou (tu nu remarcaseşi că ai cumpărat de la Yoram, băcanul din colţ, un bec Tungsram), la caseta de ţigări din lemn de trandafir cu dungi galbene aflată pe unul din rafturile bibliotecii (tu nu observaseşi niciodată ca numita casetă, primita în dar de la Bianca, mătuşa ta, are dungi galbene).

De ce mă duce gândul la pictura zis *hiper-realistă?* Genul acesta (numit post-modernist) se distinge prin aceea că pictorii cu pricina iau un obiect anume (o maşină de scris, o motocicletă Suzuki sau un aragaz) şi îl desenează cu asemenea precizie dementă şi străluciri încât

ai impresia că pictura respectivă este mai realistă decât fotografia obiectului însuşi, fie ea realizată de Cecil Beaton sau de Hedy Löffler. Cred că nici o Leica şi nici un aparat de filmat video japonez nu pot reda, cu asemenea izbitoare minuţie, un ceainic pe foc sau cuprinsul unei magazii de lemne din Bârladul anilor '50 precum cuvintele (placide, contabiliceşti) ale lui Virgil Duda. Citindu-l pe romancier, îţi vine să exclami ca Papa Inocent al X-lea în faţa portretului său, pictat de Velasquez: e prea adevărat!»

Da, e prea adevărat. Iată o exclamaţie la care eşti îndemnat nu o dată să recurgi atunci când vorbeşti despre noul nostru septuagenar. E prea adevărat că, scriind cărţile pe care le-a scris de-a lungul anilor, şi în România şi aici, Virgil Duda şi-a construit o operă de calitate incontestabilă. E prea adevărat că el a devenit cu tenacitate nezgomotoasă unul dintre cei mai de seamă prozatori din istoria literaturii evreo-române (şi nu numai). E prea adevărat, de asemenea (de ce să nu o spunem), că eleganţa cu care trece prin viaţă şi spiritul său colegial, exemplar în multe privinţe, te obligă să-ţi exprimi nu numai admiraţia în faţa talentului său, ci şi, când îl întâlneşti pe stradă, să-ţi scoţi pălăria în faţa prezenţei sale aristocratice.

Câteva cărţi (nuvele şi romane): "Catedrala" (1969); "Anchetatorul apatic" (1971); "Măştile" (1979); "Războiul amatorilor" (1981); "Hărţuiala" (1984); "Oglinda salvată" (1986); "Alvis şi destinul" (1993); "A trăi în păcat" (1996); "Viaţa cu efect întârziat" (1998); "Şase femei" (2002); "Despărţirea de Ierusalim" (2006).

...şi un volum de eseuri: "Evreul ca simbol" (2004).

Cartea cea mai nouă, "Ultimele iubiri" (2008), a fost primită cu elogii. Criticul literar Daniel Cristea-Enache scrie în "România literară" că avem de-a face cu un roman *"excelent condus şi scris"*. În chip, s-ar zice, de cadou oferit lui Duda la aniversare, "Ultimele iubiri" a fost nominalizată pentru premiile "României literare" pe anul 2008.

••• S-a stins din viaţă, la Bucureşti, pe un pat de spital, după o lungă şi grea suferinţă, scriitorul Haralamb Zincă (pe numele său adevărat Harry Isac Zilberman). Născut în 1923, la Roman, a avut o tinereţe dură: ucenic mai întâi, silit să-şi câştige pâinea la o vârstă când alţii savurau plăcerile bibliotecilor şi ale fotbalului din curtea şcolii, apoi, în anii războiului, ostaş al Armatei Roşii, Zincă – stăpânit de pasiunea scrisului – a publicat după 1944, la Bucureşti, câteva scrieri de proză, fie pe marginea trăirilor sale din război, fie pe diferite teme sociale ale epocii: "Primăvara" (1950), "Jurnal de front" (1954), "Popasuri" (1959), "O invitaţie după miezul nopţii" ş.a. *Ceva* însă îi şoptise că nu asta e calea lui, drept care, înfrângând prejudecăţile criticii literare, s-a aruncat cu arme şi bagaje în lumea romanului poliţist şi de spionaj. Aici succesul a fost imediat şi total. "Moartea vine pe bandă de magnetofon" (1966), "O întâlnire după miezul nopţii" (1967), "Ochii doctorului King" (1968), "Dispărut fără urmă" (1973), "Mapa cenuşie G.R." (1977) ş.a., ş.a. l-au impus în rândurile publicului, făcând din el autorul nr. 1 în domeniu, un Georges Simenon (plus Agatha Christie) al României.

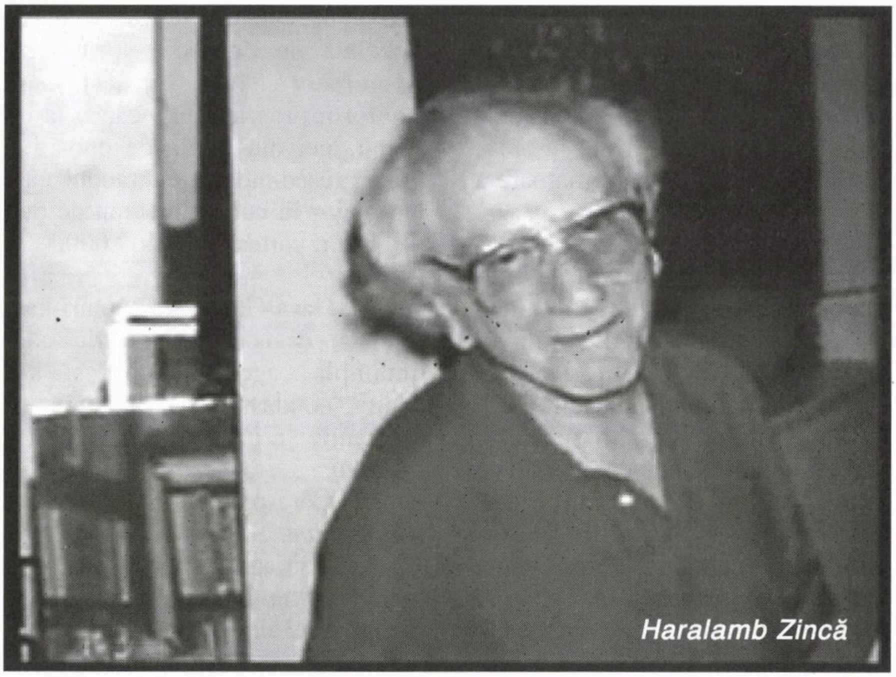
Haralamb Zincă

Dar cartea lui cea mai importantă este, după părerea noastră, "Şi a fost ora H", o lucrare documentară despre pregătirea şi înfăptuirea actului de la 23 august 1944, din România. Apărută în 1971, cartea a reprezentat un *eveniment.* Era pentru prima oară când, evocându-se momentul 23 august, s-a vorbit despre rolul Regelui Mihai şi al celor de la Palat (ca şi despre personaje precum Iuliu Maniu) în realizarea memorabilei schimbări. Un *tabù*, păzit până atunci cu străşnicie, fusese aruncat în aer. Meritul

lui Haralamb Zincă a fost mare, el acţionând ca un spărgător de gheaţă într-ale istoriografiei contemporane.

Fire socială, cu temperament şi energie de "activist", Zincă a îndeplinit de-a lungul vieţii diferite funcţii: activist sindical şi de partid (1946-1950), redactor-şef adjunct la revistele "Tânărul scriitor" şi "Luceafărul", secretar responsabil de redacţie la "Gazeta literară" (1962-1966) director al Casei Uniunii Scriitorilor din 1967.

(Haralamb Zincă a lăsat în urma lui un fiu, Andrei Zincă, regizor de televiziune, stabilit în Statele Unite şi colaborând adesea cu televiziunile de la Bucureşti. O soră, Bity Caragiale, ziaristă, trăieşte în Israel, fiind o prezenţă cunoscută în presa de limbă română şi o animatoare a vieţii culturale a *alialei.*)

••• Mai tare ca aventurile submarinului Dox! Mai tare ca Rambo II şi Terminator IV! Îl avem în vedere, cum poate unii cititori au ghicit, pe inimitabilul Nati Meir. După ce s-a dat în stambă şi-n spectacol vreo patru ani de zile ca deputat pe listele Partidului România Mare, după ce a fost dat afară din sus-numitul partid de către Vadim Tudor, după ce, supărat că nu mai poate fi deputat, şi-a luat jucăriile declarând că nu mai face politică în România şi că se întoarce în Israel, după ce s-a trezit, aşa cum zice, cu o moştenire de câteva milioane de dolari de la un unchi din... Nigeria, după, după şi după, numitul Nati Meir a anunţat că şi-a schimbat totalmente planurile. Nu, nu mai renunţă la cariera politică de la Bucureşti, nu, nu-şi mai face bagajele, ci dimpotrivă. Rămâne acolo unde este şi va candida, acuşi, în 2009, la preşedinţia României. Contra actualului preşedinte, Traian Băsescu, şi fostului său şef C. V. Tudor (care şi acesta şi-a anunţat candidatura la înalta funcţie) precum şi, fireşte, contra celorlalţi candidaţi.

Nouă, sincer vorbind, ne-ar place ca lui Nati Meir să-i iasă pasienţa. Aşa, de ki-ki... Ca să ne mai amuzăm şi noi niţel şi să mai uităm de kassamuri... Hai, că ar fi mişto de tot! Pe bune... Gândiţi-vă, de-o pildă, că preşedinte fiind, tipul vine într-o vizită oficială aici, în Israel. La aeroportul Ben Gurion s-a aşternut covorul roşu. Muzica militară cântă din toate tromboanele. Oficialităţile îl salută pe înaltul oaspe. Nati Meir păşeşte solemn pe covor, între două rânduri de cetăţeni din alia, care alcătuiesc o gardă specială de onoare pentru acest eveniment. Totul se desfăşoară conform programului, când, la un semn, cei din garda de onoare îi trag Preşedintelui, cu rândul câte un picior în cur... în semn de bun venit din partea celor 400.000.

••• Gaza-Gaza, kassamuri-kassamuri, de acord, dar, orice s-ar întâmpla, agenţia Isropres, din Haifa, condusă de Uly Vălureanu, transmite ştiri din şi despre lumea *tribului.*

■ *(Corespondenţă de la Dana Humoreanu:)*

1. Scriitoarea Angela Furtună a organizat la Clubul European al Şcolii nr. 3 din Suceava simpozionul (cu video şi dezbatere) cu tema: "O eroină – Anne Franck. Holocaustul văzut prin ochii unui copil". Au fost puse la dispoziţia participanţilor cărţi, albume şi video-documente din Amsterdam ce fac parte din biblioteca şi arhiva Angela Furtună, prilejuind un itinerar incitant prin Sinagoga Portugheză, Muzeul de istorie iudaică din Amsterdam şi din Casa Annei Franck. Tinerii participanţi au avut ocazia să înţeleagă originile mişcărilor antisemite şi tragicul Shoah, dar şi faptul că există şanse ca astfel de orori să nu se mai repete, dacă educaţia şi cultura vor depăşi mizele politicilor extremiste.

2. La Fundul Moldovei, în judeţul Suceava, au avut loc ceremonii consacrate comemorării a 116 ani de la naşterea dr-ului Traian Popovici, declarat de către Institutul Yad Vashem "Drept între Popoare" pentru faptul că a salvat vieţile multor evrei cernăuţeni în perioada în care a fost primar al oraşului Cernăuţi. Au fost depuse coroane de flori la mormântul său, i s-a dezvelit un bust iar Şcolii din localitate i s-a acordat numele "Traian Popovici".

A fost organizată de asemenea o excursie la Cernăuţi având ca obiectiv vizitarea locurilor care au marcat personalitatea lui Traian Popovici şi drama exterminării populaţiei evreieşti. Au fost vizitate primăria oraşului, Universitatea, amplasamentul ghetoului, cimitirul evreiesc. Au avut loc şi întâlniri cu reprezentanţi ai organizaţiilor româneşti şi evreieşti din zonă.

La simpozion au fost invitaţi să ia cuvântul Virgil Ştefan Niţulescu - secretar de stat la Ministerul Culturii si Cultelor; dr. Valeria Mariana Stoica – fost ambasador al României în Israel, preşedinta Asociaţiei de Prietenie România-Israel; profesor de istorie Doru Dumitrescu – inspector general în Ministerul Educaţiei; Gheorghe Flutur -Preşedinte Consiliul Judeţean Suceava; Alexandru Băişanu – prefectul Sucevei; Paul Schwartz – vicepreşedinte F.C.E.R.; Daniel Hrenciuc – inspector general adjunct la ISJ Suceava; profesor de istorie Anişor Vasiliu – inspector la ISJ Suceava; Tudor Ion Zdrob – primarul localităţii Fundu Moldovei; Gabriel Şerban – primarul localităţii Câmpulung Moldovenesc; profesor Florentin Lehaci – preşedinte al Asociaţiei "Traian Popovici".

Invitaţiile de participare la aceste evenimente au cuprins şi următorul "Argument în favoarea manifestării":

"Trăim într-o lume în care valorile s-au relativizat și în care ororile Holocaustului continuă să fie puse sub semnul îndoielii. Este o constatare evidentă că se menține o atmosferă de ignorare a celor care pot constitui modele viabile de comportament în această societate predispusă violenței și intoleranței.

Credem că se poate face mult mai mult în prezentarea dramei umane evidențiată în perioada Holocaustului și printr-o menționare mai susținută a celor care s-au implicat în acțiuni de diminuare a efectelor acestuia. Este drept că Statul Israel a făcut mult în această privință prin acordarea titlului de "Drept între popoare", însă în România, inițiativelor de acest gen li s-a alocat un rol periferic.

Este chiar deranjant să se constate în România un anumit grad de ignoranță cu privire la o personalitate atât de puternică cum a fost Traian Popovici. Și nu numai cu privire la el. Însă Traian Popovici, care a fost cel mai cunoscut dintre salvatorii evreilor din România, este și cel mai nedreptățit. Dacă Viorica Agarici, de exemplu, are un bust în orașul Roman, primarul Popovici nici măcar această recunoștință nu a primit din partea românilor. Dacă Schindler a ajuns erou de talie mondială datorită unei mediatizări puternice, Traian Popovici continuă să fie tratat cu indiferență pe plan național".

3. La Biblioteca Bucovinei din Suceava a avut loc simpozionul "Supraviețuitorii față cu Holocaustul" organizat de Consiliul Județean Suceava, Biblioteca Bucovinei "I. G. Sbierea" și ziarul "Monitorul de Suceava". Simpozionul a prilejuit publcului din sală întâlnirea cu unul din supraviețuitorii lagărelor de exterminare din Transnistria, Korrman Joger.

Au fost evocate și momente tragice din viața marilor scriitori ce au fost la rândul lor victime ale Holocaustului transnistrean și care au și scris despre acestea în cărțile lor: Paul Celan (un exemplu fiind evocat: "Fuga morții") și Norman Manea (cu evocări din romanul "Întoarcerea huliganului"). Seara a fost moderată de scriitoarea și ziarista Angela Furtună, inițiatoarea programului și a filmului documentar realizat cu această ocazie.

Programul a fost derulat de Biblioteca Bucovinei și "Monitorul de Suceava". S-a păstrat un moment de reculegere în memoria victimelor Holocaustului.

■ Asociația E-cart.ro și Fundația pentru Arhitectură și Urbanism Simetria au organizat la Librăria Cărturești din București conferința "Marcel Iancu, arhitect", precum și lansarea cărții "Marcel Iancu – Biroul de Studii Moderne". Au fost invitați să participe personalități din țară (Alexandru Beldiman, Octavian Carabela, Mariana Celac, Marius Marcu Lapadat, Ana Maria Zahariade) și din străinătate (Erik Dettwiler, artist elvețian, Raya Zommer Tal – directorul Muzeului Janco-Dada din Ein-Hod, Moshe Zarchy – colaborator al lui Marcel Iancu).

Au fost puse în discuție mai multe fațete ale activității de arhitect a lui Marcel Iancu, între subiectele dezbătute fiind: începuturile arhitecturii moderne în București și rolul lui Marcel Iancu în acest context; integrarea patrimoniului arhitectural al secolului al XX-lea în circuitul turistic al Bucureștiului prin trasee urbane; Marcel Iancu – începuturile arhitecturii moderne în București; case și imobile construite între 1929-1938; activitatea lui Marcel Iancu în Israel; situația actuală a caselor și imobilelor construite de arhitectul român.

La Librăria Cărturești a fost programată și lansarea cărții bilingve "Marcel Iancu – Biroul de Studii Moderne" ("Marcel Iancu – Bureau of Modern Studies"). Cartea conține între altele un insert al artistului elvețian Erik Dettwiler. Un aspect inedit al cărții îl constituie și includerea unui studiu privind fenomenul naționalizarii și al retrocedării clădirilor patrimoniului din perspectiva legislației românești.

Conferința și albumul bilingv fac parte din proiectul "Marcel Iancu, arhitect" desfășurat de Asociația E-cart.ro, în parteneriat cu Fundația pentru Urbanism și Arhitectura Simetria, Uniunea Arhitecților din România, Ordinul Arhitecților din România, Australians Studying Abroad din Melbourne, Centrul European de Cultură Sinaia, The Rațiu Family Charitable Foundation UK, Pro Patrimonio, Institutul Cultural Român și Librăriile Cărturești.

Prin intermediul acestui proiect s-a lansat harta "Traseu urban Marcel Iancu – începuturile arhitecturii moderne în București. Case și imobile construite între 1929-1938". Traseul urban este o incursiune în arhitectura modernă bucureșteană și cuprinde selecția a 18 clădiri, case și imobile construite de Marcel Iancu.

Proiectul "Marcel Iancu, arhitect" are în vedere și realizarea unui film documentar, echipa de specialiști fiind coordonată de Paul Negoescu, regizor, și Lucian Iordan, director de imagine. De asemenea, s-a vernisat la Sinaia expoziția de fotografie "Urme de arhitectură modernă în București", semnată Teodor Graur, ce va ilustra casele și imobilele construite de Marcel Iancu în București.

■ România a votat la ONU împotriva unei rezoluții antiisraeliene propusă de țările islamice.

Documentul sprijină conferința Durban 2 si acuză Israelul de apartheid și genocid. Rezoluția a fost prezentată de țări islamice în Comitetul pentru probleme sociale și umanitare din cadrul Adunării Generale ONU. Împreună cu Israelul

au mai votat Australia, Canada, Republica Cehă, Danemarca, Monaco, Olanda, Polonia, România, Marea Britanie şi Statele Unite.

■ La editura Hasefer a apărut o amplă lucrare care tratează un subiect mai puţin cercetat şi anume despre rabinii din România, în secolele XVI-XXI. Este vorba despre „Prezenţe rabinice în perimetrul românesc", scrisă de Baruch Tercatin şi Lucian Zeev Herscovici. Conform cotidianului "Ziua", autorii au consultat documente rare din arhivele româneşti şi străine, unele datând din sec. al XVI-lea, dar există motive să se creadă că nenumăraţi rabini au trăit pe pământurile româneşti cu mult înainte.

Lipsa documentelor i-a silit pe autori să se ocupe mai mult de perioadele rabinatului din secolele 19-20, când în Moldova, Muntenia, Basarabia, Bucovina şi Transilvania au apărut şi au prosperat renumite curţi rabinice.

Familia rabinilor moldoveni Friedman a devenit foarte cunoscută în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi începutul sec. XX, prin curţile întemeiate la Ştefăneşti, Buhuşi, Paşcani, Adjud, apoi la Ploieşti şi Bucureşti. Alte familii, precum Debaremdiger, Landman, Halperin, Frenkel, Hager, Twerski, Kloisenburger Rebe din Cluj, Teitelbaum din Satu Mare, Haim Thirer, cunoscut sub numele de Czernowitzer Rebe, şi Iehuda Leib Tzirelsohn la Chişinău au îndrumat viaţa religioasă evreiască din diferite provincii româneşti. Multe personalităţi deosebite precum Iacob Itzhac Niemirower, Alexandru Şafran şi Moses Rosen au păstorit la Bucureşti. Ei au fost buni evrei şi buni români în acelaşi timp.

Lucrarea atinge şi subiectul sensibil al Holocaustului din România, pe care îl tratează însă sub semnul toleranţei româneşti. Anii în care s-au petrecut grozăvii anti-evreieşti, dar şi fenomenul exodului în România al unor rabini din ţările învecinate ameninţaţi cu exterminarea, reprezintă un sfârşit de veac în istoria rabinilor din România? se întreabă autorii. Realitatea de astăzi oferă, din păcate, un răspuns afirmativ la această întrebare.

Autorii acestei lucrări demonstrează că deşi România a fost catalogată uneori drept „cea mai antisemită ţară din lume" (Hanna Arendt – n.r.), a fost totuşi ţara în care rabinii de pretutindeni şi-au găsit un adăpost în vremuri de urgie. Baruch Tercatin şi Lucian Zeev Herşcovici sunt, primul, inginer emigrat în Israel în 1950, al doilea, (născut la Galaţi, absolvent de Istorie la Iaşi), e bibliotecar la Universitatea Ebraică din Ierusalim.

■ Recent a apărut la Cluj, sub auspiciile Filialei locale a Uniunii Scriitorilor din România, volumul "Starea prozei", cuprinzând peste 70 de articole pe această temă, semnate de oameni de litere

Poetul Andrei Fischof, invitat să contribuie la acest volum, a publicat articolul "Proza de limbă română din Israel (Note şi comentarii)".

■ În revista israeliană "Moznaim" a apărut un poem al poetei Luiza Carol, în traducerea poetului Yehuda Gur-Arie. Revista "Moznaim" este organul Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Ebraică.

Prezenţe, prezenţe...

■ Aşa cum citim pe site-ul Institutului Cultural român, presa suedeză aplaudă originalitatea **Ninei Cassian.** Iată ştirea în întregimea ei:

«Nina Cassian, căreia i-a apărut o primă culegere de versuri în limba suedeză în această toamnă a lui 2008 ("Femeia miracol", trad. Dan Shafran, Editura Ellerströms), a trezit reacţii entuziaste din partea presei literare din Suedia.

Nina Cassian: femeia miracol

Majoritatea recenzenţilor au remarcat originalitatea poetei române: "poezie de clasă mondială", „plină de culoare, de o profundă originalitate" (Svenska Dagbladet), "grandioasă şi independentă", "de o puternică senzualitate" (Borastidning), "o scriitură proaspătă şi plină de culoare, demnă de un public internaţional" (Uppsala Nya Tidning).

Nina Cassian a vizitat pentru prima oară Suedia în luna februarie a acestui an, când a participat la Salonul de poezie al Institutului Cultural Român de la Stockholm. În aceasta vară, Radiodifuziunea suedeză le-a dedicat Ninei Cassian si Anei Blandiana, "cele două mari doamne ale poeziei româneşti", o emisiune specială.

Volumul de versuri "Femeia miracol" a fost publicat în limba suedeză cu sprijinul Institutului Cultural Român, prin programul TPS.

■ Revista "Luceafărul" din Bucureşti publică, sub semnătura Danielei Firescu, o recenzie la volumul de versuri "Save as..." de **Riri Sylvia Manor** *(«Într-un periplu personal şi spiritual se concretizează o poezie cerebrală şi livrescă, exteriorizare şi exorcizare a sufletului, care a rămas intact "într-o minunată lipsă de uzură", dincolo de "felia de paradis sau felia de infern" străbătut.»)*

■ "Unul dintre scriitorii noştri

cei mai lucizi și mai valoroși din perioada interbelică" – așa îl caracterizează pe **Mihail Sebastian** criticul literar Marin Mincu, într-un articol din revista "Cuvântul". Un articol (încă unul) în marginea centenarului nașterii lui Sebastian, care centenar a trecut, dar, așa cum

Riri Sylvia Manor

Gavril Marcuson: stofă

ziceam mai de mult, nu s-a terminat deloc.

■ Un adevărat act de dreptate face Țicu Goldstein, în "Realitatea Evreiască", scriind evocarea "Un boier evreu – G. Marcuson". Om de cultură solidă, istoric, trăitor până la 95 de ani, **Gavril Marcuson** se numără printre *valorile necunoscute* ale tribului. A fost profesor, a fost editor.

«Suspendat din funcția universitară, pentru „unele abateri" și „rude în străinătate"), Marcuson e trimis la „munca de jos", corector (3 ani), apoi redactor de carte, rând pe rând, la Editura pentru literatură, la Univers și la Editura Științifică și Enciclopedică, de unde s-a pensionat (la editura din urmă a colaborat și s-a împrietenit cu un alt editor de excepție: Segall Idel.)

Cunoscând o perioadă scurtă de afirmare și una îndelungată de maziliri (o gravă culpă a fost redactarea cărților lui Lucrețiu Pătrășcanu), Gavrilă a adoptat, chiar și după 1989, deviza lui Ovidiu (cultivată și de Descartes): "late biosos", trăiește ascuns, neștiut, ducând o viață retrasă, cvasianonimă, un fel de "exil intern", motiv pentru care aflăm cu o întârziere impardonabilă biografia acestui cărturar. În sfârșit, last but not least, *dintr-un înfocat internaționalist, G. Marcuson devine, nonagenar, un înflăcărat sionist. (Și nu a fost singurul caz!).*

...Odată am discutat cu el despre longevitate și teama de moarte. Avea o mică bibliotecă medicală separată de aceea de specialitate (O.R.L.) a soției și citea cu regularitate "Viața medicală". Se plângea de faptul că medicii nu-l prea luau în seamă din cauza vârstei înaintate („ce mai vrea bătrânul, nu a trăit destul?!). Cocheta cu ideea internării la cămin, dar se temea de îngrădirea libertății de mișcare, de eventualii colegi nepotriviți de cameră, ca și de absența cărților sale dragi. L-am mai întrebat: ți-e frică de moarte? – Îngrozitor! – De ce? – Odată mort, cum să mai pot citi?"...»

■ Un capitol din "Destine", cartea dr-ului **Iancu Feldstein,** din Haifa, a fost reprodus în revista "Semnalul" din Canada. Este vorba de capitolul "Iosi Zilberman – Plecarea în URSS".

■ "O carte clasică" – așa caracterizează, în revista "Apostrof" (Cluj), criticul literar Ștefan Borbély cunoscutul studiu "Originile romantismului românesc" al nu mai puțin cunoscutului **Paul Cornea.** Apărută în 1972, reeditată mai deunăzi (2008) la editura "Cartea Românească" din București, cartea, susține Borbély, "e la fel de vie și acum, ca atunci când a fost publicată pentru prima oară, citindu-se cu extrem folos și-n miezul unei generații zgomotoase care s-a dezobișnuit să mai ia în mână cărți mai groase de 200 de pagini".

■ **Dr. Iulius Iancu** din Haifa este

prezent, la expoziţia organizată la Yaffo de Organizaţia medicilor din Kupat Holim Clalit, cu câteva desene din cartea "Noi, copiii străzii Leca". Printre acestea, "Vânzătorul de mere murate" şi "Bragă, limonadă şi halviţă".

■ **Berti Barbera** este de felul lui din Rădăuţi, Suceava, locuieşte la Bucureşti, regizează emisiunea "Taverna" de la TVR-1 şi s-a impus printre muzicienii de seamă ai României de azi. El a scos de curând, împreună cu ghitaristul Nicu Patoi, un *album acustic* intitulat *Stringasong*. Amatorii de muzică de azi pot asculta piese cunoscute de Lou Reed, Led Zeppelin sau Leonard Cohen într-o interpretare originală şi de mare succes în lumea cunoscătorilor de blues şi jazz. Barbera, la instrumente de percuţie, şi Patoi la, cum ziceam, ghitară, plus un cuartet de coarde, fac furori la festivalurile din România şi din străinătate.

Berti Barbera şi Nicu Patoi

••• Fură băieţii, fură... Şi nu numai banii din caspomaturi, poşetele bătrânelor din Piaţa Obor sau şine de cale ferată, ci şi produse mai intelectuale. Cel mai recent jaf în domeniul culturii i-au avut ca victime pe soţii Ion şi Jeanine Ianoşi, din Bucureşti. Aşa cum reiese din mesajul de mai jos, pe care l-am primit de la scriitoarea Aura Christi, de la revista "Contemporanul":

«Stimaţi colegi,

Va rugăm să publicaţi textul din atachment în revistele cunoscute din Israel şi să trimiteţi comunicatul pe canalele care vă stau la dispoziţie.

Vă semnalez un caz strigător la cer.

Editura "Adevărul holding" a preluat grosolan şi abuziv ediţia "Jurnalului" tolstoian (traducere de Janina Ianoşi, selecţie, note, comentarii de Ion Ianoşi) apărut în 2005 la Editura Ideea Europeană, cca. 1.000 de pagini, reproduse de "Adevărul holding" cu omisiunea notelor, comentariilor, a prefeţei şi a întregului aparat critic, sub semnătura lui Gh. Strungar.

Este un caz nemaiîntâlnit, care depăşeşte proporţiile unui plagiat oarecare.

Sunt uimită, bulversată, şocată de grosolănia şi abuzul care s-a comis.

Vă rog să publicaţi/faceţi public textul meu din attachment.

Mizez pe sprijinul dvs.

Aura Christi»

••• O scrisoare primită din partea d-nei Lily Iacobson (soţia regretatului dr. S. Iacobson), din Raanana, ne atrage atenţia asupra unei greşeli din "Minimum":

«În numărul 261 din "Minimum", în care descrieţi vandalismul de la Cimitirul Giurgiului din Bucureşti, a apărut şi un omagiu adus scriitorului Ieronim Şerbu. Acesta îmi era rudă, văr primar. Lângă mormântul său se află acela al mamei lui, mătuşa mea Frida.»

Or, noi scrisesem greşit că acest mormânt este al soţiei lui Şerbu. În realitate soţia scriitorului a fost pictoriţa Mathilda Ulmu (de care, de altfel, divorţase). Facem cuvenita rectificare.

••• Regizorul Alexandru Hausvater este unul din marile talente ale artei spectacolului din România. De curând, el a fost în Israel, cu "Il Trovatore" de Verdi. Cu acest prilej a dat un interviu scriitoa-

rei Magdalena Brătescu:

Am plecat vrăjită – spune prozatoarea – *de la spectacolul "Il Trovatore" de Verdi pe care l-ați montat la Opera Națională din București și prezentat în turneu la Heichal Hatarbut din Rishon Lezion. În public se aflau peste o mie de spectatori de origine română care au aplaudat furtunos, dovedind prin entuziasmul lor succesul deplin al concepției dumneavoastră regizorale pe deplin armonizată cu scenografia, costumele, imaginile video, vocile cântăreților și măiestria orchestrei. Ce v-a atras spre operă, acest gen muzical ignorat de tânăra generație, dar care continuă să-i delecteze pe melomani?*

În trecut am montat multe opere moderne, minimaliste sau experimentale... în acest caz mi-am propus să iau o operă clasică și să o dezvolt pe ritmurile, imaginile și emoțiile generației tinere. La București, ca și în alte orașe, această montare a Trubadurului a atras un public tânăr și chiar spectatori care n-au fost până atunci niciodată la Operă. E important ca opera să treacă printr-o fază revoluționară pentru ca ea să se adreseze și nepoților, nu numai bunicilor!

Cât despre spectacolul de la Rishon, bucuria mea a fost să văd o sală plină de israelieni, fie ei de origine română sau nu...

Bănuiesc că nu a depins de dumneavoastră, totuși: de ce nu ați prezentat spectacolul la Opera din Tel Aviv, care are o sală ultramodernă și posibilitatea de a traduce textul simultan?

Au fost probleme de organizare pe care prefer să nu le menționez, dar personal sunt foarte supărat. S–au făcut greșeli inadmisibile pentru un eveniment atât de important.

Din numeroasele materiale bibliografice existente în presa electronică, am aflat că sunteți născut la București, ca și mine, dar că via-

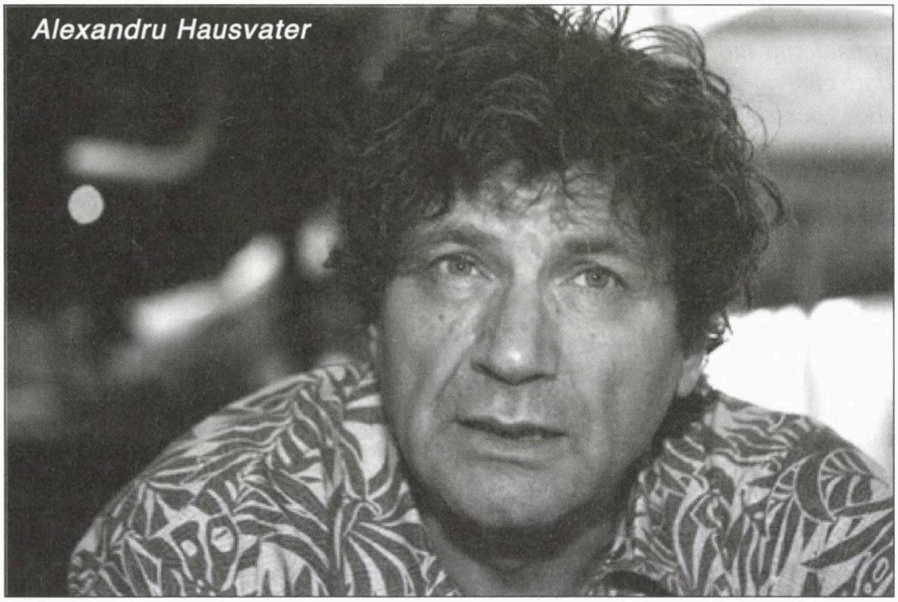

ța v-a purtat încă din copilărie din România spre Israel, apoi spre Irlanda, Anglia și Canada, ca mai apoi, după 1989, să reveniți la București. Evreul rătăcitor?

S-au scris cărți, doctorate, articole etc. despre biografia mea. Voi aminti numai datele esențiale: am venit în Israel la vârsta de 9 ani, am învățat la liceul englez Tabeetha din Yaffo, am făcut armata și apoi am studiat la Universitatea din Tel Aviv. În anii '70, am plecat la Trinity University din Dublin, unde mi-am luat doctoratul. Am lucrat în Irlanda și Olanda, apoi m–am stabilit la Montreal. Am la activ circa 150 de spectacole în mai mult de 25 de țări, am fost director a nenumărate teatre și festivaluri în Canada și Statele Unite. Am scris piese, am regizat la radio, televiziune și pentru marele ecran. Sunt bătrân...

Dintre toate locurile în care ați trăit, care este țara unde vă întoarceți "acasă"?

Acasă sunt numai în Israel. Am locuit în Bat Yam. Marea, faleza, mirosurile orientale, muzica și limba ebraică sunt cărămizi esențiale în construcția sufletului meu.

Ce amintiri păstrați despre Israel?

Multe și profunde, legate de părinții mei Patty și Iju Hausvater, de prieteni, colegi... războaie... o atmosferă minunată...! Totul a început la moshavul Nitzanim de unde, copil fiind, am fugit ca să le dau părinților o lecție! M-au căutat cu poliția, dar eu m-am ascuns câteva zile ca să-i fac pe ai mei să înțeleagă că nu sunt făcut pentru viața în colectiv!

Cum se împacă într-un singur artist regizorul de teatru și operă, directorul a nenumărate instituții teatrale și profesorul universitar? Care este postura dvs preferată?

Am încercat diferite perspective artistice, dar teatrul este și va rămâne pentru mine întotdeauna mediul catalizator al tuturor artelor. Muzica, literatura, coregrafia, pictura, jocul etc se îmbină în spațiul teatral... azi singurul loc unde două grupuri de oameni comunică "live".

Unde și la ce lucrați în prezent?

Chiar la sfârșitul săptămânii am premiera cu "Poveste de iarnă" de Shakespeare la Teatrul Național din București, un spectacol experimental făcut într-o sală de sport care îmbină muzica și filmul cu arta teatrală. Sper să fie o reușită.

Dacă îmi permiteți și nu mă considerați indiscretă, aș dori să ne dați câteva amănunte despre viața dvs. personală, pentru a întregi imaginea pe care cititorul și-o va face despre protagonistul interviului nostru.

Am trei fiice: Ijulle, Alyona și Anais și un băiețel de doi ani, Elyatan. Soția mea, Maria Adriana, este o regizoare renumită și directoarea Teatrului Național din Timișoara. În Israel am o verișoară minunată, Batya Herman, mamă a trei copii fermecători.

Am citit într-un articol că sunteți considerat în România "un regizor controversat". E adevărat?

De tânăr mi s-a atașat acest "calificativ"! Am vrut să fac schimbări... sunt un experimentalist... i–am deranjat întotdeauna pe conservatori... Arta este un proces etern al schimbării.

Ce proiecte de viitor aveți? Ele includ oare eventuale colaborări în Israel sau viitoare turnee cu spectacole de teatru și operă din România?

Teatrul israelian trece printr-o perioadă foarte dificilă. Se limitează în general la comedii satirice și piese comerciale, ca să facă "bidur"! Nu sunt de acord cu un asemenea repertoriu. Există talent și potențial în Israel...eu cred în generația tânără.

••• Cu ocazia zgomotosului divorț al prezentatoarei de televiziune Mihaela Rădulescu de soțul ei, Elan Schwartzenberg, s-a vorbit foarte mult în presă și de acesta din urmă, un cunoscut om de afaceri israelian. Mai mulți cititori ne-au atras atenția că Elan nu este singurul businessman din țara unde plouă cu rachete Kassam, care trăiește, căsătorit sau nu, cu vedete din *show-bizul* românesc. Un alt caz este numitul Yoav Stern. Vedetă a afacerilor cu petrol, Stern este căsătorit cu frumoasa Oana Cuzino,

Oana Cuzino

de la ProTV. Mai nou, Stern "a rupt gura târgului" apărând la volanul unui Porsche RUF CTR 3, care costă o jumătate de milion de euro. Se pare că face, fiindcă bolidul atinge 375 km./oră.

••• Corespondentul nostru G. Bruchmaier ne vorbește despre prezența lui Isaac Bashevis Singer... printre tinerii bucureșteni:

«...A nu ști, mai ales pe vreme senină, ce se întâmplă pe "suspusa" terasă a Naționalului bucureștean, înseamnă a te priva de un impuls de stare stenică, de voie bună. Sunt scări și scări ce se vor călcate, dar, miracol!, dacă la prima vizită par multe și obositoare, la următoarele, când ști la ce te duci, devin relaxante, plăcute. Generoasa terasă ofera spații la "de toate bunele" tinerești, mai ales: grupuri cu încercări de artă plastică, mini-antrenamente sportive (excelează "coșul" de baschet întru țintire, tenis de masă, șah și... ce se mai ivește), în general multă veselie în cercuri de prieteni. La extinsa neîngrădire ca dominantă a platformei, deodată un portal: spațiul Teatrului (bănci stabile în amfiteatru, prezență tânără, mereu, masivă, scena "ad hoc" neîngrădită, stare de spirit, iată... "îngrădită" de limitele bunului gust, ale dragostei de Frumos.

Și aici, in fața băncilor prea ocupate (completate cu "pe lângă... jos... în spate") într-o seară Bashevis Singer cu "Ghimpl netotul", adus de îndrăzneala formației "Teatrul 74" din Târgu-Mureș. Ghimpl e dăruitul actor Marius Damian ce-și povestește (adica își trăiește) viața. Iar șirul bogat și lung al întâmplărilor începe să se depene... Cât de greu mai e să alegi din ele!

Mergea vorba, odată, că e, sărmanul, singur, fără familie. "Da' tot târgul, spunea el, nu e familia mea?". Că l-a luat de soț una din frumoasele târgului și i-a dăruit, "miracol!", un copil la... trei luni de la nuntă, el a priceput tâlcul "minunii". Dar ce-i mai frumos decât să ai și un copil și o așa nevastă! Adesea vrea ea să fie singură cu verii ei (și ce mulți mai are!). Atunci el înțelege și se duce să înnopteze la "pâinerie" unde lucrează, unde-i cald și bine, iar pe un sac de făină, dormi de ți-e mai mare dragul. Așa că toate bune și la locul lor... Până când într-o zi, la amiază, vine acasă și nu mai e copilul, țâncul, mai mult plângător decât vorbitor, dar bunul lui prieten. "A fost trimis la niște oameni să-l crească", i s-a spus. Iar în altă zi, altă durere. Cățelul pe care-l crescuse, bun și iubitor, nu mai e nici el! E clar, târgul ăsta nu-l mai iubește. "Dar nu-i nimic! Lumea-i mare și chiar bună, uneori. L-oi schimba pe altul!"

La sfârșit de poveste, aplauzele par, însă, fără sfârșit. Sunt și flori pentru, spontan, îndrăgitul Ghimpl. Comentariile nu întârzie. "E din familia lui Păcală, Moș Ion Roată?" "Poate, dar cu un specific al lui". "Netot? Cred că-i prea de tot". "Glumele lui, un deliciu. Dialogul

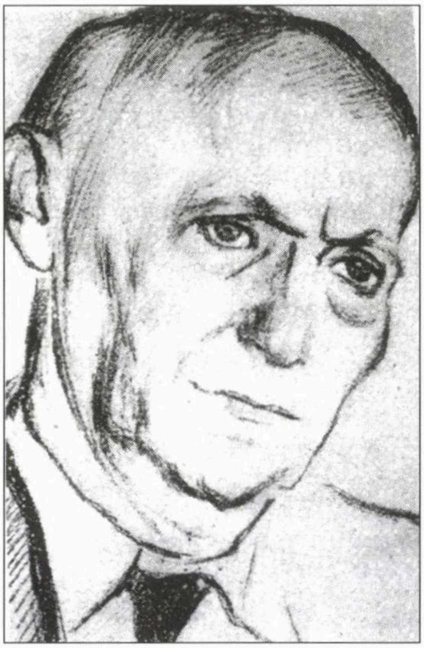

Isaac Bashevis Singer

ăla: Îti dau 5 dolari să-mi spui unde-i Dumnezeu. Eu îţi dau 10 dolari să-mi spui unde nu-i Dumnezeu".

Voia bună ("consistentă", o numise cineva) e generală. Şi tot acel "cineva" mai are un gând: "că mi se pare sau aşa o fi, dar portretul lui Bashevis Singer, prezent cu noi, sobru cum îl ştim, pare acum mai zâmbitor. De ce oare?"»

••• De obicei, când iei un interviu unui poet cunoscut, îi pui întrebări privitoare la creaţia sa în versuri. Liviu Moscovici, unul dintre publiciştii cei mai activi din presa alialei de astăzi, a avut o idee bună. Întâlnindu-l pe Andrei Fischof, el a vrut să afle ce părere are poetul-inginer despre activitatea sa de traducător. O activitate pe care, din păcate, lumea o consideră adesea drept secundară.

«Asistăm în ultimul timp – scrie Liviu Moscovici – la apariţia unor importante traduceri din literatura română în cea ebraică, ca şi din literatura ebraică în cea română. Presa a menţionat apariţia, în ebraică, a unei culegeri din poezia Anei Blandiana (în traducerea lui Sh. Carmel şi a lui Moşe Granot). Editura Onix din Haifa a publicat o traducere a poemului "Luceafărul" de Eminescu. De asemenea, recent a apărut şi un volum bilingv din poezia Biancăi Marcovici. Editura telaviviană Nymrod (prin Yotam Reuveny) a pus în practică un proiect de promovare în Israel a culturii scrise din România. În faţa acestor manifestări literare ni se pare necesar a pune în discuţie câteva probleme ale traducerilor literare. În paginile ziarului "Viaţa noastră" am publicat două interviuri pe această temă. Prof. Marlena Braeşter şi scriitorul Yotam Reuveny au făcut viabile referiri teoretice şi practice la activitatea de traducere.

Cunoscînd ampla activitate de traducător (în şi din ebraică) a poetului Andrei Fischof, ca şi unele intervenţii teoretice ale domniei sale din presa cotidiană, am solicitat realizarea unui dialog pe această temă de actualitate.

Liviu Moscovici (L.M.): *La începutul discuţiei noastre, pentru cititorii care doresc să cunoască activitatea Dv., vă rugăm să ne punctaţi cîteva din realizările obţinute ca traducător.*

Andrei Fischof (A.F.): Am crescut şi am fost educat într-o ambianţă bilingvă, ca toţi transilvănenii, astfel că, încă de la vârsta şcolilor (toate şcolile le-am făcut în limba română, fireşte) am citit, am vorbit, am scris în cele două limbi paralele: română şi maghiară. Am ajuns chiar – îmi dau seama în retrospectivă – să traduc muteşte, în mine, textele dintr-una din aceste limbi în cealaltă, ca un joc al minţii, un fel de rebus în care cauţi cuvintele potrivite definiţiei. Astfel că, de fapt, am debutat ca traducător într-o revistă târgumureşeană, cu două poezii ale poetului maghiar Ady Endre, şi anume: "Pianul negru" şi "Undeva în sudul îndepărtat". Prin anii 69-70, locuind la Tg. Mureş, mi s-a propus să traduc în româneşte, pentru editura Kriterion din Bucureşti, eseurile pe atunci nonagenarului critic literar târgumureşean Molter Karoly, pe care urma să le selectez după dorinţa mea, dintr-un volum antologic de vreo 500 de pagini. Astfel am debutat editorial ca traducător, volumul întitulându-se "Termitele", după unul din eseuri. În următorii doi ani am tradus, pentru aceeaşi editură, o carte-poem ("Doja", de Szekely Janos) şi un excelent roman al poetului clujean (primul său roman) Kiraly Laszlo, întitulat "Lupii albaştri". Pentru aceste lucrări am primit premiul Uniunii Scriitorilor pentru traduceri, după ce cu puţin înainte am fost primit în Uniune. Am mai tradus în România, pentru editura Dacia, o antologie a poeţilor maghiari din România, cartea a apărut cu o lună înainte de a fi plecat din România, dar fără numele traducătorului...(!?)

În Israel, prima lucrare de amploare în domeniul traducerilor a fost editarea, de către Uniunea Asociaţiilor Scriitorilor din Israel, a antologiei "Iarna verde", care cuprinde traduceri, în marea majoritate primele, în ebraică a circa 80 de poezii, aparţinînd la 18 poeţi israelieni de limbă română. Acest act, pe care-l consideram important pentru ambele părţi, poeţii traduşi şi cititorii încă neştiutori în ale scrisului de limbă română în Israel, nu a primit nici un sprijin pentru difuzare, pentru popularizare, pentru comentare – nici din partea presei de limbă română din Israel, nici a instituţiilor ca Sohnutul etc. Am convingerea că la o apariţie editorială similară, făcută de un poet imigrat din Rusia, treburile s-ar fi prezentat altfel.

L.M.: *Cum aţi ajuns la munca de traducere literară?*

A.F.: Traducerile din ebraică în româneşte şi retroversiunile le-am început dus de aceeaşi curiozitate, vrând să descopăr adevărata faţă a

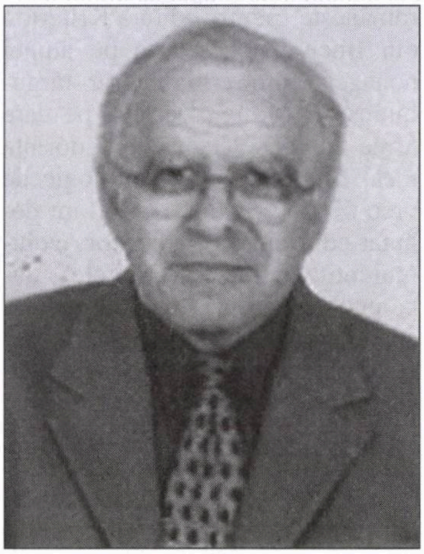

Andrei Fischof

limbilor respective.

Cred că dacă a fi poet este o boală, traducerea este o profesiune, dar care poate fi şlefuită, ca orice profesiune, cu tenacitate şi dăruire, dar numai cuprins fiind de îmbrăţişarea aureolei şi a norilor limbii. Am tradus din şi în ebraică, traduceri apărând în diverse reviste literare, fie ele "Izvoare", fie "Apirion" (ebraică), fie altele.

De asemenea, particip la simpozioanele internaţionale şi interne ale Cercului de traduceri de la Universitatea din Haifa, cerc în conducerea căruia se află poeta Marlena Braeşter, bine cunoscută traducătoare.

E un prilej important de schimb de vederi profesionale cu poeţi traducători francofoni din toată lumea.

L.M.: *Există o lucrare la care ţineţi mai mult?*

A.F.: Una din traducerile care mi-au făcut o mare cinste şi mi-a provocat frisoane de emoţii, a fost traducerea în ebraică, din româneşte, solicitată de Teatrul Hacameri, a piesei "Cartea lui Iov", prezentată la teatrul de mai sus de actorii teatrului din Sibiu. A fost o revelaţie lingvistică şi filozofică uimitoare, regăsind, la re-citire, concentrarea imaginilor din textul biblic, concentrare care avea ca efect tocmai lărgirea imprevizibilă a semnificaţiilor până în epoca modernă şi contemporană.

Traducerea a fost destinată spectatorilor israelieni care nu vorbesc româna, dar nu pentru a asculta textul la cască, ci pentru a urmări, cu traducerea în mână, desfăşurarea dramei.

L.M.: *Aţi întîmpinat greutăţi în activitatea de traducere?*

A.F.: Probleme specifice există în orice traducere, din orice limbă în oricare alta. Metafore dintr-una par caraghioase în alta. Însuşi faptul, de pildă, că în ebraică nu există majuscule reprezintă o îngrădire, care necesită mici trucuri pentru ca cititorul ebraic să înţeleagă acest lucru. Ori faptul că în ebraică nu

Primim la redacţie

Stimate d-le Al. Mirodan

Vă trimit următorul text care credem că merită o popularizare.

În contextul îngrijorării şi amărăciunii israelienilor originari din România, determinate în ultimul timp de evenimente ca distrugerea monumentelor funerare din Cimitirul Giurgiului sau ignorarea Statului Israel şi menţionarea în locul său a "statului" Palestina într-o alocuţiune la nivel prezidenţial, am primit la ACMEOR o veste plăcută. Şcoala Generală nr. 3 Braşov ne-a trimis o broşură prin intermediul D-lui Israel Cohen din Haifa, originar din Braşov, intitulată "Palestina – speranţe şi vis", realizată de trei elevi din clasa a VII-a: Iulia Bot, Andra Vasile şi Teodor Cerbu sub coordonarea prof. Carmen Manatze.

După cum aflăm din introducere, lucrarea, un adevărat studiu, îşi propune să răspundă la întrebarea ce anume i-a atras pe evreii români, ca şi din alte părţi, spre Israel, cu o anume localizare la cei din Braşov.

Elevii au cercetat documente aflate la Comunitate, o bibliografie bogată, au luat mărturii şi s-au aşternut la scris. A rezultat o lucrare în două capitole pe care merită să le menţionăm: I. Palestina, un cămin evreiesc naţional; II. Emigraţia pe mare a evreilor din România (1941-1948), cu statistici, date, etc., aşa cum se cuvine unui studiu. În ultima parte, sub titlul "Istorie în imagini", sunt prezentate fotografii ale vapoarelor cu care s-a emigrat, persoane şi familii de emigranţi, hărţi.

Istoria mea - Eustory, Editia a V-a, 2007-2008

Palestina - speranţă şi vis

Lucrare realizată de elevii Şcolii generale nr. 5 Braşov

Iulia Bot, clasa a VII-a C
Andra Vasc, clasa a VII-a C
Teodor Cerbu, clasa a VII-a C

Profesor coordonator: Carmen Manatze

Braşov - 2008

Credem că merită să evidenţiem şi să popularizăm o asemenea activitate care dovedeşte că se poate şi altfel. Şi să-i felicităm pe realizatori.

Lucrarea poate fi consultată la ACMEOR.

Dr. Shlomo Leibovici-Laiş
Preşedinte

există pronumele de politeţe, ci doar pronumele la persoana a doua singular, reprezintă o piedică, mai ales în proză.

Nu ştiu dacă orice se poate traduce. De pildă Caragiale este, după mine, intraductibil. Există o traducere, mai veche, a "Luceafărului" în ebraică, nereuşită până într-atât încât numele Luceafărul este tradus în poem Lucifer! Recenta apariţie, în 2008, a traducerii acestui poem la Editura Onix mi-a produs o bucurie deosebită. Am şi prefaţat volumul.

L.M.: Unii teoreticieni fac apel la formula "traduttore-traditore" pentru a sublinia şi greutăţile muncii dar şi îndepărtarea de textul original. Ce ne puteţi spune despre aceasta?

A.F.: O întrebare dificilă. Mi se pare că acest fenomen , traduttore-traditore, este o sabie a lui Damocles deasupra mâinii oricărui traducător…

L.M.: *Există în Israel un program de receptare a literaturii române?*

A.F.: Nu, nu există în Israel, după câte ştiu, nici un program de traduceri din literatura română în ebraică, nici măcar la nivel de edituri. Poate există încercări care însă nu sunt evidenţiate suficient.

L.M.: *Munca de traducere literară v-a influenţat creaţia literară originală?*

A.F.: Cred că traducerile mele m-au influenţat în scrisul original, dar în mod inconştient. Nu cu bună ştiinţă. Dimpotrivă, trebuie să am mereu grijă să nu utilizez vreo imagine, vreo metaforă rămasă în mine de la o traducere din alt autor

L.M.: *Dragă domnule Fischof, daţi-mi voie să vă pun o ultimă întrebare. Ce planuri de viitor aveţi?*

A.F.: Finisez, în aceste zile, cele 79 de poeme care vor fi cuprinse într-un volum de poezii preconizat să apară la editura Ideea Europeană de pe lângă revista "Contemporanul" din Bucureşti. Câteva din poeme au fost publicate în varianta originală în ebraică, altele în presa de limbă română din România, dar cele mai multe sunt inedite.»

minimum editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

●

Există în sfârşit o editură: minimum

Nou!

Un nou roman de

Madeleine Davidsohn

Paradisul rătăciţilor

(Ed. Ideea Europeană, Bucureşti)

●

O nouă întâlnire cu autoarea cărţii de mare succes "Femeile nopţii"

●

"*…Un personaj misterios, Mara, pictoriţă celebră … o galerie de personaje fascinante… Kony, urmaşa unei familii de sclavi din Africa … bunica lui Kony, practicantă ferventă a magiei… Beny, fiul unei criminale – pagini de un erotism subtil, năvalnic … o atmosferă tensionată şi momente de suspens … romanul se citeşte cu sufletul la gură".*

(Aura Christi, scriitoare, redactor la revista "Contemporanul" din Bucureşti)

……………………………………

Volumul poate fi procurat trimiţând suma de 50 (cincizeci) shkalim pe adresa:

Madeleine Davidsohn
Rh. Keren Hayesod 23/2
Haifa 34970
(Tel.: 04/825-1444)

O lectură pasionantă… şi un cadou de Hanuka

Sport

Nu ne place că...

...în primele zile ale războiului cu Hamasul, o rachetă Grad a căzut şi explodat în careul de 16 metri al stadionului formaţiei Hapoel Ashkelon, silindu-i pe jucători să renunţe la antrenamentul ce urma să înceapă peste câteva minute.

Ne place (în schimb) că...

...refuzând să dea bir cu fugiţii, atât fotbaliştii din Ashkelon cât şi cei de la FC Ashdod şi Hapoel Beer Sheva, aflaţi sub rachete, s-au dus în Ramat Gan unde, între două buletine de ştiri ascultate la radio, s–au antrenat, conform programului, în vederea meciurilor viitoare din campionat.

Ne place (de asemenea) că...

...în acele zile cam nervoase, jucătorii străini de la noi s-au comportat OK pe toată linia. Astfel, atacantul brazilian Leandro Simioni,

Leandro Simioni

de la Hapoel Beer Sheva, a rămas zi şi noapte acolo unde l-a pus antrenorul, împreună cu colegii săi de club, deşi avea nişte prieteni care-l invitaseră într-un loc mai liniştit. Pe de altă parte, baschetbalistul Steve Burtt, de la Ironi Ashkelon, care se afla într-o scurtă vacanţă în Statele Unite, s-a întors în ţară a doua zi după începerea războiului, declarând că vrea să fie alături de colegii săi de club (acum, el se antrenează, împreună cu toată echipa, la Ri-

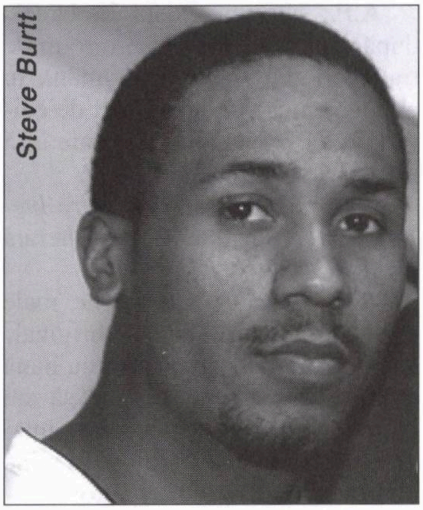
Steve Burtt

shon Lezion).

Nu ne place (în schimb) că...

...baschetbaliştii greci de la "Olimpia Larissa", care urmau să întâlnească pe Hapoel Ierusalim în Cupa Europei, şi-au anulat călătoria, deşi, după cum se ştie, în capitală pericolul de rachete este egal cu zero; ne place, în schimb, că de parcă ar fi dorit să dea grecilor un dos gingaş de labă, baschetbaliştii de la Bnei Hasharon s-au prezentat punctuali la întâlnirea cu Panellinios din Atena, deşi la ora aceea tulburările din capitala Greciei erau în toi, demonstranţii dădeau foc maşinilor pe străzi, făceau harcea-parcea din vitrinele magazinelor, loveau cu bâte de baseball în capetele străinilor din Piaţa Omonia şi umpleau străzile de lângă Acropole cu sânge.

Ne place (deşi noi avem alte gusturi în materie de sexualitate) că...

...primăria Tel Aviv, unde la ultimele alegeri au fost aleşi în consiliu doi reprezentanţi ai cetăţenilor *gay* (homosexuali), caută de zor sportivi din această categorie, pentru a forma o echipă care să participe la "Jocurile Internaţionale ale sportivilor Gay" de la Copenhaga (anul viitor).

Ne place că...

...fundaşul român Răzvan Raţ a avut o intuiţie de mare fineţe atunci când – referindu-se la meciul de anul trecut România-Franţa, în care, după ce conduseseră fără probleme la ei acasă, oamenii lui Piţurcă s-au retras în apărare, lăsându-se egalaţi – a spus: "Pare inexplicabil că ne-am retras în apărare. Cred că ne-a fost frică de faptul că îi putem bate".

Ne place că...

...pentru prima oară în istoria fotbalului de la noi, un meci greu şi cu "scântei", precum acela dintre Macabi Haifa şi Bnei Yehuda, pentru Cupa Toto, a fost arbitrat de-o brigadă de patru femei, care, aşa cum recunosc jucătorii, au calmat nervii de pe gazon.

Ne place că...

...atacantul român Adrian Pătulea, din echipa "Lincoln City", (care evoluează în liga a IV-a en-

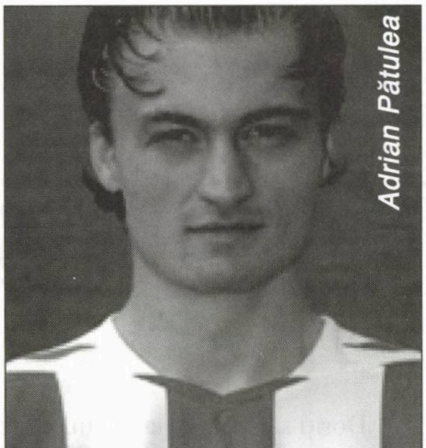
Adrian Pătulea

gleză), i-a încântat într-atâta pe suporterii formaţiei cu golurile înscrise în campionat, încât aceştia au pus mână de la mână şi au comandat compozitorului Tom Lane (un nume cunoscut în muzică) un imn dedicat jucătorului român.

■ **De unde a scos Ştefan Andrei povestea asta cu Gogu Rădulescu... şi cu mormântul lui din Israel? De unde, frate? Zi-mi şi mie, să nu mor prost...**

Amintirile lui Ștefan Andrei

«Este interesant de remarcat faptul că unii oameni, ajungând la o anumită vârstă, simt nevoia de a povesti anumite lucruri din amintirile lor, sau chiar numai de a debita unele "amintiri", chiar dacă sunt tendenţios expuse, sau poate tocmai ştiind că în felul acesta se fac mai vandabile. Un asemenea exemplu mi se pare "interviul" acordat de Andrei Ştefan – fost ministru de externe al României – ziariştilor Victor Roncea şi Vladimir Alexe de la cunoscutul şi – pentru mulţi – nu tocmai apreciatul cotidian bucureştean "Ziua" care, deseori, ba chiar de multe ori, este foarte tendenţios antisemit.

N-am înţeles exact care au fost motivele pentru care în acest interviu, dl. Andrei s-a pornit cu atâta entuziasm să "dezvăluie", dintr-o data, "amănunte din trecut".

Întâmplător l-am cunoscut pe Andrei Ştefan de pe vremea când era şeful Relaţiilor Externe la CC al UTM, eu lucrând acolo ca traducător şi urmărindu-i mai apoi "creşterea" şi activitatea (pe cât era posibil), deoarece mi s-a părut, totuşi, a fi o figură mai intelectuală.

Ce m-a surprins pe mine acum, din cele declarate de el în acest interviu, sunt nu atât anumite lucruri nu în totalitate adevărate, cât mai ales felul foarte tendenţios şi limbajul urât, murdar, deloc intelectual şi în unele părţi supărător de şovinist-antisemit, în care îşi arunca cuvintele.

Întâmplător am cunoscut anumite persoane (unele chiar destul de bine) din cele despre care vorbeşte el. Mă refer, între alţii, mai ales la Gogu Rădulescu şi soţia acestuia, Dorina.

Zice la un moment dat Andrei Ştefan:

"...Erau şi cazuri mai complicate. De exemplu Gogu Rădulescu, membru al CPEx al CC PCR. Taică-său era un ţigan lăutar. El s-a căsătorit cu o evreică. Că aşa era moda atunci. Suntem în perioada ilegalistă. PCR era format aşa: din minoritari evrei, unguri care voiau regiunea autonomă maghiară, ruşi care militau pentru desprinderea Basarabiei şi printre ei câţiva români. (Hai să fim totuşi serioşi, d-le Andrei! Mai ştiu şi alţii istorie – **nota mea**). După ce au intrat (cine "au"?) în legalitate, s-a întors roata: românii au devenit majoritari. Dar atunci soţiile lor erau: evreice, unguroaice, rusoaice ... Aşa, soţia lui Gogu era vânzatoare la magazinul "Sora"... Numai că uită să menţioneze dl. Andrei că această soţie, Dorina Rădulescu, era de fapt o foarte bună ziaristă şi o poetă care scria poezii frumoase şi pe care le citea la serile literare din casa lor, la care participau Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Sandu Voitinovici, Jules Perahim şi încă mulţi alţi intelectuali (nota mea). Iar mai încolo spune Andrei Ştefan: "...Gogu îşi crease o adevărată reţea de intelectuali (vezi Doamne!?!) acolo la Comana, unde stătea. Valeria Seciu era amanta lui, la fel şi Ana Blandiana... Ăsta micu' gălăgiosu' de la TV, Dinescu, se plimba cu Dacia neagră a lui Gogu. Ăştia şi cu Iliescu l-au scos şi cred că acum îi putrezesc oasele pe undeva prin Israel...".

Stimabile Andrei Ştefan, cred că ar trebui să fii mai bine informat de realităţi şi să nu te joci cu cuvintele chiar aşa, că "nu e frumos" şi "nu-ţi şade bine".»

(Dintr-un articol de Ivan Lungu, Haifa; în "Jurnalul săptămânii", Israel)

Riscul de a fi (fost) român

«Herta Müller a venit din nou în România. De ce vrea (scriitoarea) Herta Müller să vină, din când în când, în ţara ei de baştină? Succesului pe care îl are de multă vreme în Germania şi peste tot în lume, nu ţine, probabil, cu tot dinadinsul să-i adauge câteva aplauze dâmboviţene. A luat toate premiile care se puteau lua, a fost subiect de monografii compacte şi materie pentru sobre teze de doctorat. A fost propusă de nemţi pentru Premiul Nobel. Ce să caute în România? Cei mai mulţi şi mai buni prieteni ai ei nu mai sunt aici, iar suflarea autohtonă, sufocată de urgenţe, scandaluri şi conflicte intestine, nu se înghesuie să o trateze sărbătoreşte. Şi totuşi ea vine. E bine primită? De admiratori, prieteni şi două-trei instituţii, da. Dar există ceva în alcătuirea generală a patriei, care n-o poate absorbi. Ceva care o împinge înapoi, spre penumbrele anilor '80, spre hărţuielile rudimentare ale vigilenţei poliţieneşti, spre mirosul acru al ţărişoarei, mereu gata să te pedepsească dacă o creditezi prea tare.

Am ales un hotel nepretenţios, dar decent, din zona Moşilor. A

doua zi, doi jurnaliști au venit să-i ia un interviu. La hotel, în lobby. Au vrut să-i facă și o poză, când, dintr-o dată, și-a făcut apariția un băiat pătrat de sus până jos, care a încercat să le smulgă aparatul. Fotografiatul interzis! „Așa e peste tot în lume!" – scanda, competent, individul cu pricina, presupunând că cei din jur, Herta mai ales, tocmai au venit din provincie. S-ar fi zis că o cazasem pe invitata mea într-un obiectiv militar. Am încercat să vorbesc cu patronul, dar n-am ajuns decât la nivel de recepție, unde o doamnă care nu mă scotea din „dl. Pleșa" încerca să-și ceară scuze. Mai târziu, un prieten comun venit să o salute pe scriitoare a rugat să fie anunțată în cameră că a sosit. I s-a cerut, prompt, să completeze o „fișă de vizită"! Prietenul a mai observat că, pe drumul spre hotel, a fost însoțit „discret" de cineva în cămașă albă care, apoi, a zăbovit cîteva clipe la recepție, răsfoind, aferat, ziarele. Mangafaua a continuat să-l urmeze și după ce, cu Herta împreună, au ieșit la plimbare. Am decis să renunț la serviciile hotelului și să o invit pe stupefiata clientă într-o cameră de la NEC ("Noul Colegiu European", care o invtase pe scriitoare, **n. red.**).

N-am avut niciodată pasiunea scenariilor și m-am ferit să supraapreciez vigilența, eficiența și capacitățile machiavelice ale vechii Securități. Nu cred, nu vreau să cred că Herta Müller prezintă încă vreun interes special pentru „sistem", fie că e vorba de băieți vechi sau de urmașii și urmașii urmașilor lor. Cred că e vorba de reflexe cretine, de inerții triste, de tembelism și de prostie. Cred că e vorba de hotelieri care, având de ales între mușterii și felurite rețele interlope, încă aleg rețelele. Nici pînă azi nu mi s-a dat o explicație plauzibilă pentru chestia cu „fișa de vizită", un document de care n-am auzit niciodată. Regret, oricum, că toate

Herta Müller

astea i s-au întâmplat tocmai Hertei Müller, care trebuia, mai curând, să fie ajutată să uite. Ea se confruntă, în continuare, cu riscul de a fi (fost) român, cu arbitrarul unei țări încă neașezate, cu neprofesionismul unor ziariști care îți pun în gură ce n-ai spus (căci n-a fost scutită nici de asta, după cum o arată un interviu din "Evenimentul zilei"), în sfîrșit, cu durerea de a fi împiedicat să regăsești țara din care ai plecat, într-o versiune primitoare, calmă, îmbunătățită.»

(Dintr-un articol de Andrei Pleșu; în "Dilema veche", București, 2008)

Ipocrizia anti-americană

«E la modă. Apoi, e servită de pretexte relativ concrete: Vietnam, Irak și – mai nou – Kosovo. Ar trebui să intrăm în multe finețuri psihologice pentru a explica această anume fobie americană la români, pe care foarte puțini o recunosc, dar care e detectabilă pe mai toate forum-urile sau blog-urile. Enunț, cu titlu de "doar titlu", câteva posibile subiecte: invidia față de un stat (cel mai) puternic, faptul că am stat sub acoperișul alternativei unei puteri (URSS), ura față de munca adevărată (am munci și noi, dar lenea e mai mare...), ideea idioată că le suntem superiori din punct de vedere cultural, că avem o istorie de 2000 de ani, pe când ei au doar câteva sute, soldații lor care vin la baza Mihail Kogălniceanu etc. Lista e lungă.

Aș dori să fiu bine înțeles. În problema Kosovo, țin cu sârbii. Cred că SUA, din motive de lipsă de cultură la nivelul politicienilor, au judecat simplu și strâmb, și sunt convins că și-au dat seama cu o oră mai târziu de gafa pe care au făcut-o. Probabil că încearcă acum să o repare. Însă, la nivelul de putere mondială nu poți zice pur și simplu "am greșit, scuze...". Deși ar putea s-o facă.

Altceva am vrut însă să zic. În primul rând, cât de repede am uitat de cele două războaie mondiale. În Europa au început, nu în SUA. De două ori, americanii au venit, au vărsat sangele lor, au umplut cimitire cu tinerii lor, mii de tineri care nu știau înainte diferența între Franța, Belgia și Germania. Dar au venit, au luptat, au murit, au învins. Apoi, să nu ne ascundem după degete (la fel ca pensionarii nostalgici de azi, care au uitat de cozile la pâine, ulei și zahăr pe cartelă și se uită la OTV): dacă nu era să fie SUA, astăzi vorbeam rusește, și noi, și nemții, și francezii, chit că ne păstram și limba noastră, în tăcere, acasă, șoptit. Nu știm cât de mult le datorăm americanilor. Nu vrem să știm. La limită, nu recunoaștem.

În schimb, folosim PC-uri și Apple MacIntosh, vorbim la telefon, ne uităm la TV și vedem filme cu Brad Pitt, Johnny Depp, Sylvester Stallone, Chuck Norris, Robert de Niro, Al Pacino, Jean-Claude Van Damme, respectiv Angelina Jolie, Salma Hayek, Sigourney Weaver, Julia Roberts

etc. etc. (am ales absolut aleatoriu ce mi-a trecut prin minte). Maneliştii care înjură America se folosesc de instrumente Fender şi Gibson, de staţii Marshall, de pedale Boss. Sigur că da, nu toţi au auzit de Harvard, Yale sau MIT, însa şi mai puţini realizează că aceste venerabile universităţi americane sunt mai vechi decât statul român.

Intenţionat trec de la una la alta, pentru a sublinia **ipocrizia** unei lumi care se crede superioara Americii. Din lipsă de respect? Cum poţi să nu recunoşti că e chiar o lipsă de respect să înjuri America la un PC? De ce nu-şi aruncă oamenii televizorul pe geam, sau de ce nu renunţă la lumina electrică, dacă tot urăsc SUA? De ce a existat procesul de la Nürenberg? De ce Saddam a regretat arestul american când a fost dat pe mâna conaţionalilor săi? De ce toate filmele importante anti-americane sunt produse chiar în America? De ce se cred americanii supermen, daca nu noi i-am învăţat să fie aşa?»

(Dintr-un articol de Felix-Gabriel Lefter; în "Dilema veche", Bucureşti)

Vadim merge la vrăjitoare ca să îl învingă pe Băsescu

«Măcinat de eşecul politic de la parlamentare, Corneliu Vadim Tudor merge la vrăjitoare pentru a afla magia reuşitei politice şi în căutarea unei soluţii pentru a-l învinge pe Traian Băsescu la prezidenţialele din 2009.

Se pare că tribunul se consultă săptămânal cu clarvăzătorii de la postul de televiziune OTV, paranormalii Iliuţă şi Ildiko, care s-au chinuit luni întregi s-o găsească pe Elodia, au dezvăluit pentru publicaţia "Cancan" surse din conducerea PRM.

Iliuţă îi ghiceşte în mod uzual

lui Vadim "în scris", el având şi funcţia de a-l apăra de eventualii duşmani nebănuiţi. Vadim îşi pune apropiaţii să scrie ceva pe o foaie de hârtie, apoi Iliuţă îi spune tribunului dacă persoana în cauză îi este fidelă sau nu.

"Este adevărat. Vadim se sfătuieşte foarte des cu clarvăzătorul Iliuţă, care îi oferă consultanţă paranormală. Acum un an, într-o seară, Vadim Tudor mi-a telefonat şi mi-a spus să îl iau cu maşina pe Iliuţă de la Piaţa Operei şi să îl conduc la vila sa personală (a lui Vadim – **n.r.**). Poate confirma şi soţul meu, care era cu mine în maşină. Acolo, Iliuţă i-a ghicit în scris lui Vadim şi i-a dat sfaturi despre bunăstarea personală", a confirmat Daniela Buruiană.

Cât despre Ildiko, aceasta a fost convocată, în urmă cu un an, la sediul PRM, în biroul lui Vadim, care a întrebat-o când va ajunge preşedintele României. Ildiko nu a dat un răspuns concret, dar a insistat în repetate rânduri că "e şanse". Fiind plătită pentru consultanţă, Ildiko a conchis: "Lăsaţi, domnu' Vadim, vă fac eu preşedinte".»

(După Internet, Ziare.com)

Îi dăm adversarului cu toporul în cap şi zicem că a fost pamflet

«...În ceea ce mă priveşte, consider că denigrarea prin intermediul presei, fie că este făcută într-un mod deliberat, fie că este făcută cu naivitate de ziariştii imaturi care se joacă cu cuvintele, constituie un foarte grav act de instigare. Ziaristul care aşterne cuvintele insultătoare pe hârtie trebuie să aibă sentimentul că se află, de fapt, în faţa unei mulţimi – este ca şi cum s-ar afla la un miting. Mi-aduc aminte că am participat o singură dată în viaţă la un miting organizat de PNŢ-CD, când am vorbit în faţa a 40.000 de oameni. Am remarcat un operator de la televiziunea naţională care, în mod selectiv, filma nişte cerşetori. Atunci, absolut cu inocenţă, am spus la microfon: "Stimaţi participanţi, uitaţi-vă cum chiar în acest moment se falsifică realitatea. Nişte operatori TV filmează selectiv cerşetorii şi diseară o să vedem la buletinul de ştiri că la mitingul PNŢ-CD au venit nişte copii ai străzii şi nişte oameni care n–au importanţă". Ei bine, pentru că am spus asta, s-a creat o indignare, care mi-a scapat de sub control, şi care era să ducă la linşarea acelui operator. În urma acestei experienţe m-am speriat foarte tare, pentru că mi-am dat seama că un cuvânt spus pentru mii de oameni poate căpăta o forţă malefică şi scăpa de sub control. Este o imensă responsabilitate să te adresezi unui public atât de numeros. Când scrii trebuie să ai imaginaţia necesară, sensibilitatea şi sentimentul răspunderii ca să-ţi imaginezi mitingul din faţa ta.

Am fost şi victima unor asemenea instigări. De exemplu, în primii ani de după revoluţie, Vadim

Tudor a publicat în "România Mare", pe prima pagină, o listă a rușinii cu oameni care, dacă ar fi împușcați, România ar duce-o mult mai bine. Pe lista aia eram și eu. Care a fost efectul neașteptat? Părinții mei din Suceava, oameni bătrâni, care ieșisera la plimbare și care fuseseră respectați o viață întreagă, au fost huiduiți și scuipați pe stradă. Sau, mai târziu, o grațioasă domnișoară de la "Adevărul" care scria cronica de teatru, iar eu tocmai aveam un serial de teatru TV la televiziunea publică, a publicat pe prima pagină un foarte scurt articol în care zicea așa: "Stimați iubitori ai fotbalului – tocmai era programat un meci de fotbal în seara respectivă –, iată din cauza cui se amână cu o jumătate de oră transmiterea meciului de fotbal din această seară: din cauza lui Alex. Ștefănescu, care și-a programat serialul de teatru exact la ora când ar fi trebuit să înceapă meciul de fotbal". Lasând la o parte faptul că n-aveam nici o posibilitate ca să programez ora de difuzare, am fost recunoscut într-un troleibuz și suporterii de fotbal au sărit să mă bată. Am scăpat cu greu, coborând la prima stație, după ce am primit mulți pumni – din partea acestei domnișoare, de fapt. Așadar, cuvintele multiplicate sunt acțiune și pot fi foarte periculoase. Eu, în orice caz, nu mai vorbesc niciodată la mitinguri și, când scriu, scriu cu un sentiment al răspunderii mult accentuat față de vremea când eram tânăr. Nu trebuie niciodată să devenim, din autori, instigatori.

O altă problemă este justificarea la care recurg mulți publiciști, aceea că ce scriu este pamflet și că pamfletul are alte legi. Mă miră foarte tare să văd că tot felul de semidocți au devenit teoreticieni ai literaturii: ei știu ce este pamfletul! Pamfletul nu justifică denigrarea și insultarea unor oameni. Pamfletul își permite libertăți, își permite să fie licențios doar într-un regim de gratuitate. Nu poți să numești pe cineva și să-l insulți, iar apoi să zici că asta este pamflet. Asta-i o prostie fără margini, iar cine crede înseamnă că nu știe absolut nimic despre literatură. Atunci putem merge și mai departe: îi dăm două palme adversarului, îi dăm și cu un topor în cap și îi zicem că a fost pamflet. Cuvântul lovește la fel ca o armă albă. Nici un teoretician literar nu definește pamfletul ca pe o libertate de a insulta.

Și eu cred foarte mult în reacția comunității. Nu se poate să rămânem indiferenți atunci când cineva este linșat. Eu am reacționat. De exemplu, când a fost atacat (Horia Roman) Patapievici în "Observator cultural", am scris un amplu articol cu titlul "Plăcerea de a zgâria Mercedesuri", despre această plăcere foarte larg răspândită de a mânji ceea ce este frumos, de a coborî în noroi ceea ce este elevat. Am luat atitudine ori de câte ori am putut, dar glasul meu nu s-a făcut auzit pentru că suntem prea puțini cei care reaționăm. Corect ar fi să avem măcar moralitatea simplă a unei comunități țărănești, unde un om care a furat sau a făcut o faptă josnică nu mai este frecventat de cei din jur. Mie nu-mi vine să cred că prieteni de idei de-ai mei continuă să aibă relații bune și surâzătoare cu oameni care denigrează.

Nu m-am supărat absolut deloc când în "Observator cultural" s-a scris că sunt lipsit de orice valoare. Este posibil să fie așa cum zic cei de acolo. În schimb, pe vremea lui Ion Bogdan Lefter, "Observator cultural" a publicat, cu aerul că doar reproduce texte huliganice de Mircea Micu, afirmații de genul: "păstrez oricând o sticlă de șampanie pentru vremea când voi afla că Alex. Ștefănescu a fost lovit de un tramvai". Cum poți să multiplici încă o dată o chestie pe care nici o lege din lume, morală sau juridică, nu o poate accepta? Această lipsă de solidaritate mi se pare chiar mai gravă decât agresivitatea în sine. Indiferent de ce credem unii despre alții din punct de vedere al valorii noastre ca autori, trebuie să fim solidari în fața actelor huliganice.»

(Dintr-un articol de Alex. Ștefănescu; în "22", București)

Povești de la "Europa liberă" care nu apar în filmul lui Alexandru Solomon "Război pe calea undelor"

«*Cold Waves / Război pe calea undelor* a fost un proiect complicat, cu multe ramificații pe care a trebuit să le retez, încât nenumărate povești au rămas pe dinafara montajului final.

Pentru că galeria de personaje de la radio era, pare-se, fenomenală. Sunt oameni de care nu ați auzit niciodată, care n-au jucat un rol de frunte ca redactori sau spicheri, dar formau „grosul efectivelor". Mi-aduc aminte, de pildă, că mi-a fost descris unul care a umblat toată viața într-un trenci pe sub care purta ziare ca să-i țină de cald. După o viață petrecută „în comun", cei de la radio își cunoșteau toate metehnele între ei. În fine, poveștile astea duc către cantina radioului: acolo se bârfea, se creau bisericuțe, se făceau bancuri. Ca-n România.

Edelina Stoian mi-a povestit cum, venind la 5 dimineața la radio, găsea toate luminile aprinse și toate ușile larg deschise. Acesta era un semn că Ion Ioanid era deja acolo. Ioanid a fost spicher, dar în România făcuse ani grei de pușcărie politică și era, din această cauză, claustrofob. Nu suporta întunericul, nici liniștea. Venea dis-de-dimineață la radio și își scria memoriile care au apărut apoi la București ("Închisoarea noastră cea de toate zilele" este considerată una

dintre cele mai bune cărţi despre Gulagul românesc). Ioanid scria cel mai bine în redacţie, în momentele cele mai aglomerate şi în ambianţa cea mai zgomotoasă. Niciodată singur. Singurătatea îi amintea de puşcărie.

Dar cele mai interesante se pare că erau petrecerile. O astfel de petrecere s-a dat la radio în cinstea lui Ion Ioanid – când colegii lui au aflat că are o boală incurabilă. Petrecerea pe care mi-o imaginez cel mai viu a avut loc când Vlad Georgescu a împlinit 50 de ani. La petrecere a participat şi cumnata lui Georgescu, care venise din România instruită de Securitate ca să îi spună lui Vlad că, dacă va difuza cartea lui Pacepa, va muri. S-a dansat, s-a petrecut. Asemenea mesageri erau din ce în ce mai numeroşi. Vlad Georgescu a murit peste 10 luni.

Mai sunt poveştile despre frică. Frica a devenit, în anii '80 – când atentatele şi ameninţările contra „Europei libere“ s-au înteţit – o prezenţă constantă la radio. Am stat de vorbă cu Russel Poole, care a fost şef administrativ al postului ani de zile. Umbla cu o bâtă de baseball în maşină şi, de fiecare dată când băga cheia în contact, trăgea aer în piept. Şi Andrei Voiculescu, unul dintre realizatorii emisiunilor muzicale, purta pistol după moartea lui Cornel Chiriac. Trudi Dumitrescu (binecunoscută sub numele de Ioana Crişan la radio) îşi aminteşte că, după explozia din 1981, s-a zvonit că sarea de la cantină a fost otrăvită. Ţin minte că, la Revoluţie, am auzit că ("teroriştii") otrăviseră apa. Probabil că sursa zvonurilor era aceeaşi.

Unul dintre momentele pe care le regret cel mai mult – pentru că nu l-am putut povesti în film – ţine de biografia unuia din principalii redactori ai „Europei libere“. În zilele Revoluţiei, domnul respectiv se relaxa mergând la dans, pentru ca

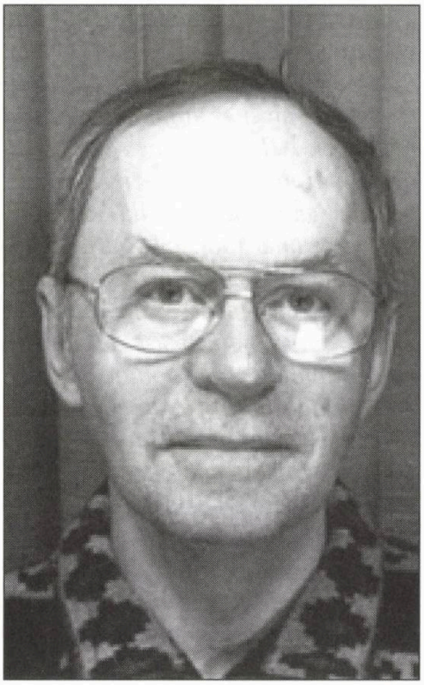

Noel Bernard: Numărul Unu

apoi să revină în studio. Dansa în special tango (a călătorit apoi în Argentina din pasiune pentru asta). Am abandonat însă ideea de a filma în clubul de dans de la Bayerischer Hof, un hotel luxos din München, pentru că redactorului în cauză i se părea că această scenă ar fi o dovadă de frivolitate. Mie nu. Cred că oamenii, în condiţii de stres şi ameninţare maximă, au dreptul la asemenea evadări. Pe deasupra, ironia soartei face ca Weinrich şi Carlos, în timp ce pregăteau atentatul contra „Europei libere“, să-l denumească codificat „Tangoul de la München“.

Înşirând aceste poveşti risipite, nu mă pot împiedica să mă întreb dacă îmi aparţin. Şi dacă ele ne ajută să înţelegem mai bine ce a fost „Europa liberă“. Înţelegem mai mult din rolul enorm jucat de Noel Bernard în definirea departamentului românesc, dacă ştim că juca poker împreună cu partenerii americani din conducerea radioului? Ce aflăm despre impactul Actualităţii româneşti din informaţia că Emil Georgescu purta paltoane de blană şi colecţiona Mercedes-uri? Sau contează mai mult că a continuat să-i atace în emisiuni pe Elena şi Nicolae Ceauşescu după ce a fost agresat de mai multe ori şi înjunghiat?»

(Dintr-un articol de Alexandru Solomon; în "Dilema veche", Bucureşti)

Cancanuri...

...din lumea vedetelor din toate domeniile întâlnim nu numai în ziarele ce se ocupă de "ultimele bombe", ci şi pe Internet.

■ Pe primul loc, în continuare, se află prezentatoarea de televiziune **Mihaela Rădulescu.** După divorţul ei de omul de afaceri Elan Schwartzenberg, reporterii îi urmăresc fiecare mişcare şi, în primul rând, relaţia de amor cu mai tânărul ei coleg de televiziune, Dani Oţil.

«Mihaela Rădulescu şi Dani Oţil – aflăm de pe Internet (Ştiri.ROL.ro) au onorat recent un eveniment monden la care s-au comportat ca doi copii atinşi de pubertate, sărutându-se cu foc, jucându-se de v-aţi ascunselea printre invitaţi şi făcând glume cu tentă sexuală.

Ceea ce pentru Dani înseamnă un uriaş câştig de imagine, pentru Mihaela vine ca un minus, resimţit din ce în ce mai des în rândul celor care au admirat-o cândva. Povestea lor este din ce în ce mai mediatizată, lucru de care protagoniştii sunt foarte conştienţi şi profită la maximum. După ce în prealabil au vizionat o piesă de teatru, amorezii de la Antena s-au prezentat la Premiile Beau Monde, Mihaela fiind câştigătoarea Globului de Cristal pentru implicare socială. Deşi au făcut publică relaţia în urmă cu ceva timp, povestea lor nu încetează să surprindă, audienţa fiind numai ochi şi urechi în momentul în care Dani şi Mihaela apar la un eveniment mon-

den. Așa s-a întâmplat și în urmă cu două zile, când cei doi au lăsat loc de comentarii, în primul rând, legate de vestimentație și apoi de comportament. Despre Dani știm dintotdeauna că a fost un nonconformist, că a îmbracat ținute catalogate de unii drept „ciudate" și este nevoie doar să ne amintim de episodul blugilor cu un penis imprimat în zona șlițului și ar fi de ajuns. În schimb, Mihaela a luptat ani întregi să intre în conștiința publică drept o doamnă cu principii solide, o femeie de familie, serioasă și devreme acasă. De ceva timp însă, și mai exact de când tânărul Oțil i-a sucit mințile, Răduleasca parcă este alt om. Acest lucru este perceput nu numai de cei din jurul său, apropiați și prieteni, dar și de cei care nu au întâlnit-o în carne și oase și care o cunosc numai de la televizor. „Parcă a dat în mintea copiilor!", șușotea o doamnă prezentă la eveniment. „Păi chiar așa este! Nu știi câți ani are puștiul ăsta cu care umblă?", i-a răspuns o alta. Una peste alta, scandalurile cu tentă sexuală au luat amploare în jurul Mihaelei. Aflăm că face sex cu Dani de mai multe ori pe zi, că se iubesc în garsoniera umilă, dar primitoare a tânărului, că poartă geantă de picior ticsită cu prezervative sau că vor să facă sex în fața unei ziariste doar pentru a-i demonstra că se înțeleg foarte bine la pat. Adevărate sau nu, toate aceste bârfe dăunează grav imaginii de divă pe care Mihaela și-a construit-o ani buni și, repet, nu este părerea noastră. Oameni din rândul organizatorilor de evenimente, directori de companii sau vedete întâlnite la diverse evenimente s-au plâns de același lucru: Dani îi aduce un minus de imagine serios doamnei Rădulescu. Se poartă ca doi adolescenți. Nu a spus nimeni că iubirea dintre ei ar fi de rău augur, că este interzis să se iubească sau că ar trebui să

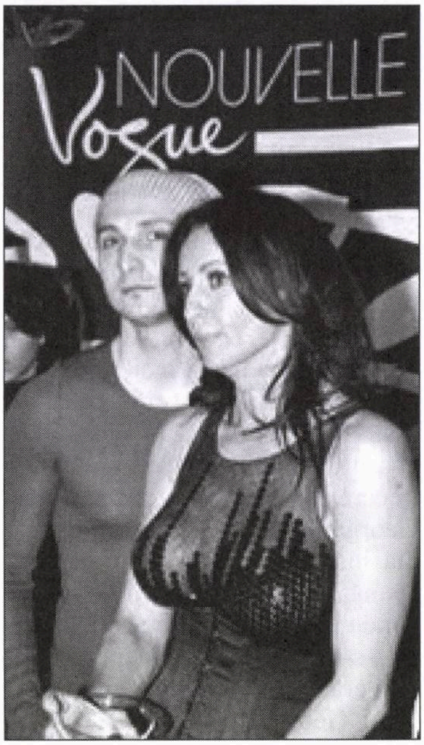

Dani Oțil și Mihaela Rădulescu: vor să facă amor în fața unei ziariste

țină cont de diferența de vârstă dintre ei. În nici un caz! De condamnat este însă comportamentul lor în societate și faptul că nu mai țin cont că depășesc de multe ori granițele dormitorului. Îmbrăcată într-o rochie Roberto Cavalli din dantelă transparentă cu mici aplicații de paiete în jurul sânilor, dar fără a acoperi mare lucru, Mihaela și-a adus iubitul de braț la Gala Beau Monde puțin după ora 22.00, după ce au vizionat mai înainte o piesă de teatru. Pentru că uneori depășeau zona cu paiete, dezgolindu-se spre deliciul bărbaților prezenți, „sânii Mihaelei au fost punctul de atracție al serii", ne asigură site-ul sandy bell. Așa cum era de așteptat, Dani a venit îmbrăcat în pulover, căciulă și blugi, însă de data aceasta i-a ocolit pe cei cu penis „atașat". Au râs tot timpul, s-au hârjonit ca doi copii fără griji și s-au jucat de-a v-ați ascunselea cu fotografii. În timp ce Mihaela era pe scenă pentru a-și ridica premiul, Dani a făcut show cu

MAMAIA

מאמאיה

Restaurant
românesc

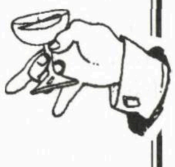

Grătar – pescărie

Aer condiționat, ambianță plăcută,
serviciu conștiincios, prețuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.
Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim și românește.

În fiecare sâmbătă seară vă oferim muzica anilor '60.

Cei care vin cu acest anunț vor fi serviți
cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

un manechin, l-a pipăit, s-a ascuns în spatele lui și a dansat lasciv, spre deliciul invitaților care îl încurajau. Imediat după ce a coborât de pe scenă, Răduleasca a venit glonț spre iubitul său și a avut grijă să nu-l mai scape din ochi, temându-se parcă să nu i–l răpească cineva.»

■ Care sunt cei mai bogați români? Revista "Capital" a publicat lista primilor 300 cetățeni în materie *(bazați*, cum se spune mai nou à propos de oamenii cu bani):

«Gigi Becali este pe primul loc, cu o avere de 2,5 miliarde euro, anunță Agenția Prompt Media. Becali este urmat de Ion Țiriac, a cărui avere este estimată la 2,2-2,4 miliarde euro, și de Dinu Patriciu, cu 2-2,1 miliarde euro. Următoarele poziții sunt ocupate de familia Voiculescu (1,5-1,6 miliarde euro), familia Păunescu (1,3-1,4 miliarde euro), Ioan Niculae (1,27-1,29 miliarde euro) și familia Adamescu (1-1,1 miliarde euro).

■ Ziarul "International Herald Tibune" a publicat un amplu articol despre *divele* de operă din zilele noastre. Iar printre ele o găsim la loc de frunte pe soprana **Angela Gheorghiu.** *«Frumoasa româncă* – scrie ziarul – *cu vocea ei cuceritoare, cu celebrul ei soț, tenorul Roberto Alagna, se bucură de o mare popularitate în rândurile publicului. Cuplul a atras o mulțime de 50.000 de spectatori la un concert în aer liber al Operei Metropolitan din New York. Dar anumite persoane din lumea operei, precum criticul Robert Christiansen, consideră că artista este "foarte, foarte dificilă. Ea este faimoasă prin certurile sale cu dirijorii și regizorii". La asta, Angela Gheorghiu răspunde susținând că ea este o cântăreață exigentă, "iar a fi exigentă nu e totuna cu a fi capricioasă".*

■ Fostul prim-ministru **Petre Roman** pregătește... un film. Nu însă despre el, ci despre tatăl său, Walter Roman (Neulander). Ținând

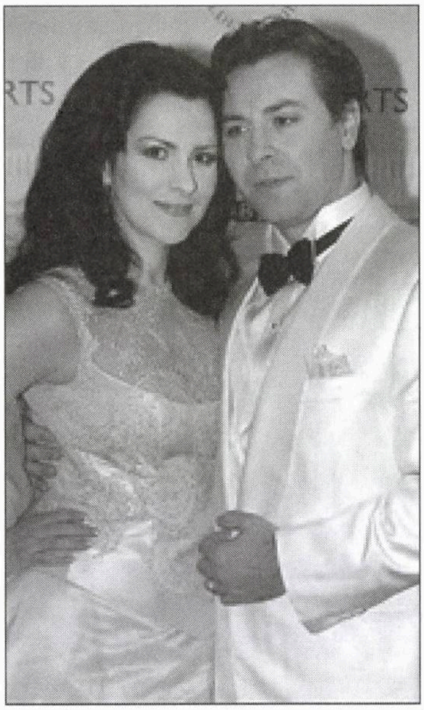

Angela Gheorghiu (se ceartă cu toți regizorii) și Roberto Alagna (cu care nu se ceartă)

seama că acesta fusese colonel în armata republicană spaniolă în timpul războiului împotriva lui Franco, Petre Roman a discutat despre

Walter Roman: Chiar se face filmul? Sau e vorba de niște castele din Spania?

scenariu cu un regizor spaniol și ar dori ca filmul să fie realizat la Barcelona, Madrid și în celelalte locuri unde a luptat tatăl său.

■ Ultimul răcnet în materie de publicitate făcută starurilor: mâncăruri purtând nume de actori, cântăreți sau fotbaliști en-vogue. Ziarista Dana Cobuz cunoaște bine subiectul. Într-un reportaj din "Jurnalul Național", ea scrie:

«Personalitatea vulcanică a Oanei Zăvoranu de la TV, dar și debitul ei verbal l-au inspirat probabil pe bucătarul Petre Petrache să boteze un fel de mâncare cu carne de măcănitoare "rață Oana Zăvoranu". Pentru un pic mai mult de 10 euro vă puteți satisface curiozitatea de a gusta din acest fel de mâncare, gătit din piept de rață condimentat, cu mămăliguță la grătar și garnitură de vinete cu conopidă gratinată. La restaurantul deschis de impresara Ana Maria Prodan (și cumpărat ulterior de Mutu, atacantul Fiorentinei), una din vedetele meniului a fost, pentru un sezon, "pizza Adi Mutu". Curioși ce găsiți pe blatul copt în cuptor cu lemne? Pe lângă obișnuitele mozzarella, ciuperci, ardei, măsline și un sos de roșii făcut după o rețetă specială, Mutu a ținut să se afle jambon de Parma și parmezan Granna Padanno. Ambele ingrediente speciale sunt importate din Italia și costă suficient de mult încât să ridice prețul unei pizza la 19 lei.

Dulciurile par favorizate în această goană de a denumi produse gastronomice după personaje celebre. Cea mai nouă găselniță cu multe calorii se numește "Maximus" și

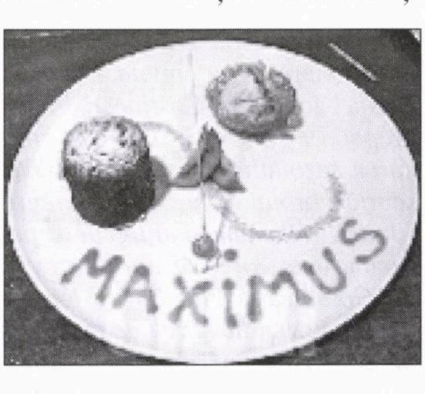

Maximus: mânca-te-ar mama!

Cornelia Catanga și soțul ei, Aurel Pădureanu (dreapta), lansând cocteilurile care le poartă numele

este o prăjitură ce a fost inspirată de venirea pe lume a celui mai tânar membru al familiei Prigoană. "Un fel de negresă plină cu sirop de ciocolată fierbinte", după cum a descris-o Adriana Bahmuțeanu de la TV, mama juniorului cu prăjitura omonimă. "Maximus" este preparat din fondant de ciocolată, cu înghețată și fructe, costă 15 lei și a avut parte chiar de o lansare la care părinții lui l-au cam... mâncat! Mult mai ieftin a fost "Măruță", doar doi lei. Vorbim despre o prăjitură care a făcut carieră pe Litoral, în vremea în care actuala gazdă a emisiunii "Happy Hour" invita artiștii pe "plaja" lui de la Costinești. Acest preparat a "murit" o dată cu terminarea sezonului estival. De o viață scurtă vorbim și în cazul prăjiturii Elodia, inventată anul trecut de patroana unei cofetării din Târgoviște. Combinația blatului de tort cu crema de vanilie și cea de ciocolată nu a rezistat prea mult în vitrine, asocierea unui desert cu numele unei femei dispărute (și negăsite nici până astăzi) nefiind de bun augur.

Politicienii au avut și ei parte de bucate dulci. Dana Deac și Mia Plăcintar din Turda au vrut să atragă clienți în cofetăria lor punând numele "Petre Roman" unei prăjituri cu cremă de vanilie, aluat foetaj și nucă de cocos, acum vreo 10 ani. Le-a reușit, așa că au mai inventat o prăjitură democrată: le-a ieșit un "Traian Băsescu" dulce-amărui, care conține cacao, fulgi de migdale și caramel.

Să nu trecem cu vederea nici băuturile... lăutărești.

Catanga și soțul ei, Aurel Pădureanu, au lansat două cocteiluri omonime. Cel al Corneliei nu are nici strop de alcool și este realizat din frișcă lichidă, banane, lapte și struguri, iar cocteilul Pădureanu este făcut din cola, Cinzano și Martini.»

Aniversare

Lucian Pintilie, regizor de teatru și film: 75 de ani de la naștere.

Cine vă poate ajuta dacă părinții dv. sunt bolnavi?

NETTA - SERVICII

- ✔ **Vă asigură îngrijitori competenți, cu experiență, din România, pentru bătrâni, handicapați, invalizi – 24 de ore pe zi.**
- ✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcție de situația și posibilitățile dv. financiare.**
- ✔ **Vă acordă consultații și îndrumare profesională gratuit.**

Cooperăm cu Bituah Leumi

Șvil Hațabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Aşteptându-l pe Obama

Sfârşitul administraţiei Bush s-a desfăşurat în cascade. Atât la propriu cât şi la figurat.

În preziua Crăciunului s-a rupt un baraj de apă la periferia capitalei, pe drumul între Washington şi Bethesda. Şoseaua s-a transformat într-un râu furtunos care a luat de-a valma câteva automobile. Au venit helicoptere, echipaje de salvare, ambulanţe, poliţia şi presa. Calvarul a durat până seara, când spărtura în baraj a fost astupată. O imagine, înca una, a catastrofelor naturale şi nenaturale care parcă s-au ţinut lanţ în ultimii ani.

Înainte de Anul Nou se anunţase că anul acesta vânzările de sărbători au ajuns la cel mai scăzut nivel din ultimii 40 de ani, că rata şomajului a ajuns la cel mai înalt nivel din ultimii 26 de ani, iar preţul caselor de locuit a scăzut cu încă 8,5% în ultimul trimestru al anului în timp ce noile construcţii, unul dintre indicii economici principali, sunt dacă nu inexistente, cel puţin neglijabile.

Scandalurile din Wall Street se ţin lant; parte din banii alocaţi de către Congres în septembrie pentru aşa-zisa salvare a pieţei financiare s-au rătăcit undeva pe coridoarele guvernamentale. Băncile "salvate" de faliment de către contribuabilii speriaţi de propaganda internaţională n-au găsit cu cale să-i informeze pe binefăcătorii lor despre felul în care s-au folosit banii acestora iar Congresul, care alocase fondurile, nu pare interesat să afle adevărul. Se vorbeşte de prime de sfârşit de an în valoare de milioane de dolari acordate unor indivizi din conducerea băncilor, deoarece, ni se spune, competenţa acestora trebuie recompensată. Probabail competenţa de a obţine bani de la stat!

Curţile de justiţie nu mai pridideşc să adune date asupra corupţiei fără precedent care se extinde din Wall Street până la 1600 Pensylvania Avenue, adresa Casei Albe. Administraţia, spun economistii şi politicienii, fie de dreapta fie de stânga, se face parţial vinovată de dezastrul financiar care a lovit Statele Unite.

O parte din cele 700 miliarde alocate de Congres sunt încă neatinse. De unde aceşti bani au fost aprobaţi în grabă de un Congres intimidat de către administraţie cu iminenţa prăbuşirii economice, patru luni mai târziu, jumătate din ei sunt încă nefolosiţi. Mai mult chiar, printr-o ciudată alianţă între Bush şi democraţii din Congres, o parte din bani vor fi împrumutaţi marilor companii de automobile, General Motors şi Chrysler, aflate în prag de faliment. Amestecul guvernului în economia de piaţă este atat de flagrant, încât se vorbeşte despre naţionalizare, marxism, socialism şi moartea capitalismului etc.

Situaţia pe plan internaţional nu este nicidecum mai înfloritoare. Rusia a început negocieri militare cu guvernul Chavez în Venezuela. De asemenea se vorbeşte despre rachete ruseşti destinate Iranului. Relaţiile ruso-americane se află la un nivel de încordare care aminteşte de zilele războiului rece. Coreea de Nord a întrerupt (din nou) negocierile de dezarmare nucleară cu SUA. În Brazilia s-a desfăşurat o conferinţă a ţărilor americane, la care SUA nu au fost invitate.

Despre situaţia din Orientul Mijlociu am să-l las pe Daniel Pipes, expert în chestiunile regiunii, să-şi exprime părerea aşa cum a făcut-o într-un articol publicat de curând (dar înainte de începerea războiului din Gaza):

«Bush a oferit recent un "discurs de absolvent" arătând că Orientul Mijlociu în 2008 este mai liber, cu mai multe speranţe şi în general un loc mai promiţător decât în 2001.

Nu sunt de acord cu declaraţiile sale. Să numărăm câteva criterii pe baza cărora situaţia s-a înrăutăţit:

* Iranul aproape a construit arme nucleare şi pare a plănui un atac devastator asupra SUA.

* Pakistanul este pe cale să devină un stat islamist posedând arma nucleară.

* Preţul petrolului a atins un nivel record numai ca să se prăbuşească din cauza unei recesiuni în fruntea căreia se află SUA.

* Turcia, dintr-un puternic aliat, a devenit una dintre cele mai anti-americane ţări din lume.

* Irakul rămâne o povară teribilă (sau o pereche de pantofi) în jurul gâtului american, necesitând cheltuieli, morţi şi răniţi, constituind un imens potenţial de necazuri.

* Negarea dreptului la existenţă a Israelului ca stat evreiesc a devenit mai virulentă ca în trecut.

* Rusia a devenit din nou o forţă ostilă în regiune.

* Eforturile democratice s-au prăbuşit (în Egipt), influenţa islamistă a crescut (în Liban), s-a pavat drumul pentru islamişti în preluarea puterii (în Gaza).

* Doctrina "războiului preventiv" a fost total discreditată.

Cele două succese ale lui Bush, un Irak fără Saddam Hussein şi Libia fără arme de distrugere în masă, cu greu compensează aceste insuccese.

În acest timp, Bush, care timp de 8 ani a fost cel mai zgârcit preşedinte în materie de declaraţii făcute presei, în ultimele zile a dat

mereu câte un interviu, vorbind relaxat despre aruncătorul de pantofi din Bagdad, despre părerea lui de rău referitoare la situaţia economică cu care, desigur, el nu are nimic de-a face, ba chiar, culmea, pentru prima oară îşi exprimă părerea de rău pentru începerea razboiului din Irak.

Cheney, vicepreşedintele mai urât de naţiune chiar decât Bush, susţine contrariul pe alte canale de televiziune. Nu ştii ce să mai crezi. În condiţiile dezastruoase în care se zbate ţara, cei doi responsabili se contrazic în ce priveşte moştenirea istorică pe care o vor lăsa posterităţii. Churchill spunea odată că nu se teme de cum va fi tratat de istorie: "la urma urmei eu sunt cel care va scrie istoria".

Bush speră şi el că istoria îl va trata cu indulgenţă. Daca Irakul va deveni cândva acea luminiţă de speranţă în Orientul Mijlociu pe care el a plănuit-o, Bush se va bucura de această indulgenţă. Dacă însă efortul a fost de prisos, el va rămâne în aminitire ca preşedintele care a dus ţara la cel mai mare dezastru economic din istoria sa», încheie Pipes.

❖

De sărbători, familia Bush a plecat la Camp David pentru a petrece ultimul Crăciun la complexul prezidenţial din suburbia capitalei.

Dar unde este Obama, "Mesia"? "Salvatorul lumii" a plecat şi el în Hawai, locul sau natal.

Presa s-a grăbit să dea publcităţii pe aceeaşi pagină o poză a lui Barack Obama în chiloţi de baie plimbându-se pe plajă şi încă o poză a "alesului" înnotând precum Poseidon cu tridentul pe coama unui val din Pacific. De prisos să analizăm amplul spaţiu acordat de presă şi televiziune comparaţiei dintre busturile dezgolite ale lui Obama şi Putin, apărut şi el recent în multiple ipostaze fotografice.

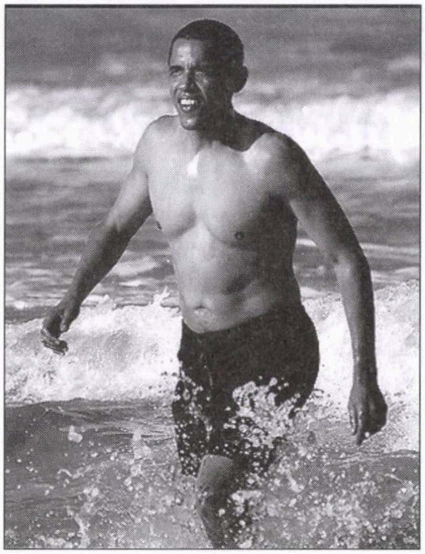

Destul să spunem că Putin a ieşit învingător în sondaje.

Fenomenul Obama continuă să entuziasmeze America. Cu riscul de a mă repeta, surprizele şi deraierile de la "era de aşteptat" continuă. Tot ce părea probabil până acum în politică, este contrazis fără milă în momentul când e vorba de Obama. Oare ce a învăţat el petrecându-şi 20 de ani duminicile în biserica reverendului antisemit White? Să acorde evreilor portofoliile cele mai importante în cabinetul său?

Toată comunitatea politică, fără deosebire de afiliere partinică, s-a aşteptat ca "cel mai liberal" senator să se înconjoare în guvern de membri cu orientare liberală, de stânga, socialistă, comunistă, etc. În cabinetul Obama însă, orientarea va fi de centru-dreapta. Fostul ministru republican din cabinetul Bush rămâne la Apărare. Un preot evanghelist urât de comunitatea de homosexuali şi lesbiene pentru flăcările "anti" pe care le aruncă împotriva acesteia, a fost invitat să rostească binecuvântarea la inaugurarea lui Obama din 20 ianuarie. Nimeni din noua administraţie nu poate fi descris drept "de stânga".

Deschiderea administraţiei Obama către partidul de opoziţie este fără precedent. Republicanii sunt în derută. Nu înţeleg ce se întâmplă cu ei. Obama şi aliaţii săi explică mereu că, aşa după cum au promis în campanie, ei nu vor alege liderii ţării după culoarea partidului ci după capacitatea profesională. Este vorba de un guvern care nu va întâmpina nici o dificultate în a fi confirmat de către Senat. O situaţie foarte rară pe scena politică americană.

Moştenind de la predecesorul său două războaie şi cea mai rea situaţie economică în trei generaţii, misiunea lui Obama poate, una peste alta, să fie mai uşoară decât se aşteaptă lumea.

Orice imbunătăţire, cât de mică şi în oricare din vastele domenii amintite, va fi considerată drept un succes.

Prima sarcină internă pe umerii noii administraţii este redresarea economiei fără de care nimic nu merge. Prima sarcină de securitate naţională este refacerea armatei, atât de slăbită din cauza greşelilor strategice ale politicienilor. Numai după ce se va întrezări o lumină la ieşirea din tunel, va avea timp administraţia să se ocupe de promisiunile electorale, fie ele interne, fie internaţionale. Toate acestea au însă nevoie de un climat politic liniştit şi fără controverse, un climat neobişnuit la Washington.

Administraţia nouă era cât pe ce să intre într-un scandal politic înainte chiar de a fi instalată.

Guvernatorul democrat al statului Illinois a fost arestat de către FBI pentru că, nici mai mult nici mai puţin, a încercat să vândă "celui care dă mai mult", postul de senator eliberat de Barack Obama. În câteva zile, nori negri apăruseră deja pe marea pe care navighează liniştită noua administraţie. Dacă nu Obama, cel puţin Rham Emanuel, şeful său de cabinet, părea băgat în afacerea din Illinois. Deocamdată au ieşit cu toţii basma curată, adversarii şi-au cerut scuze şi Rhambo (aşa cum i se spune lui

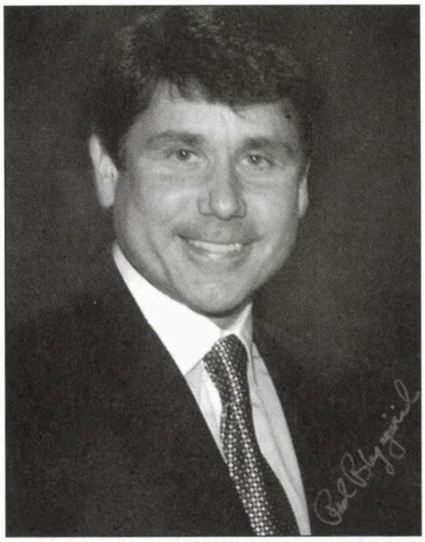

Rod Blagojevich, guvernatorul statului Illinois: vinzi posturi de senator și în rate?

Rham), generos, i-a iertat. Dar procesul guvernatorului buclucaş abia începe. S-a înregistrat cu acest prilej un alt nou record: Obama a fost silit răspundă la întrebările unui procuror federal, înainte chiar de a se instala în scaunul de preşedinte.

Nici nu s-au liniştit lucrurile cu acest scandal că unul şi mai mare a cutremurat naţiunea. Numitul Bernard L. Madoff, unul dintre "giganţii" din Wall Street este acuzat de cea mai mare escrocherie financiară din istoria finanţelor americane. Domnul Madoff, care a escrocat în modul cel mai simplu din lume, pe baza unei scheme tip *piramidă*, nu-

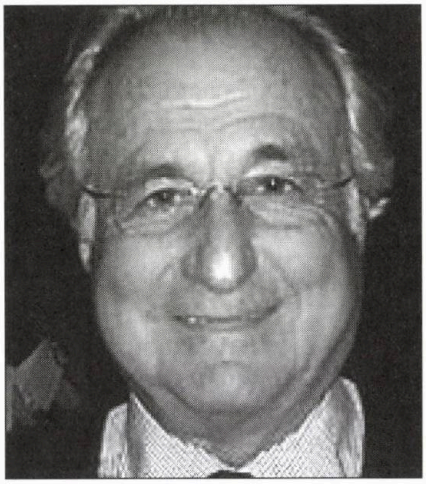

Bernard L. Madoff: domnu' Madoff, "Minimum" vrea să-ţi pună o întrebare: de ce nu te spânzuri de candelabrul din living?

mita "Schemă Ponzzi", suma de 50 de miliarde de dolari, a fost adus de urgenţă în faţa instanţei de unde, tot urgent, a fost eliberat pe o cauţiune de 10 milioane. Familiei sale i s-au confiscat paşapoartele iar unora dintre ei li s-au montat la picior brăţări magnetice pentru a putea fi urmăriţi în permanenţă.

Problemele cu domnul Madoff sunt multiple; nu numai aportul hotărâtor la prăbuşirea sistemului financiar american şi mondial, gangsterismul de mare anvergură pe baza căruia a distrus rezervele şi avutul acumulat cu greu de mii de oameni de rând, nu numai ruinarea a numeroase organizaţii de binefacere evreiesti sau neevreieşti, dar şi un aspect moral extrem de grav. Este un serviciu fără precedent adus antisemitismului mondial, o scuză aurită adusă celui mai notoriu mit pe care acesta îl susţine – necinstea cămătărească a evreului. Şablonul milenar pe baza caruia s-au

Clinica de medicină alternativă

„Anita – Rehovot"

condusă de un

doctor în medicină

HOMEOPATIE

ACUPUNCTURĂ

PLANTE MEDICINALE

●

Tratăm cu succes:

• Dureri de orice origine •

• Paralizii (inclusiv faciale) •

• Astmă • Alergii • Nervozitate •

Insomnii • Impotenţă • Prostată

• Diabet • Colesterol •

• Hipertensiune •

●

De asemenea:

• Scădere în greutate

• Întreruperea fumatului

08/941-4254

08/945-6135

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate şi apostile, testamente.

Rezolvă şi alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securităţii.

TELEFON 03/546-5416

creat hoarde şi generaţii întregi de antisemiţi, este astăzi întărit cu exemplul d-lui Madoff. Faptul că aşa-zisa "mare finanţă evreiască" este ea însăşi primă victimă, deoarece unele dintre cele mai mari firme evreieşti publice şi particulare au investit şi au pierdut în afacerea Madoff, nu va constitui o dezvinovăţire. Madoff se face vinovat nu numai de încălcarea uneia dintre cele zece porunci: să nu furi!, ci şi de dezgustătoarea crimă de a fura de la organizaţii de caritate, spitale şi şcoli evreieşti, fundaţii legate de holocaust etc. Ceea ce a făcut Madoff ne ruşinează şi ne pune pe gânduri pe toţi.

Evreii nu trebuie, desigur, să fie vinovaţi de jaf pentru a fi subiectul urii şi antisemitismului mondial. Actul d-lui Madoff însă dă apă la moara celor care atâta aşteptau.

Lista victimelor lui Madoff este impresionantă. Nu poţi să nu o contempli cu stupoare văzând cantitatea de încredere cu care a fost investit acest om, atât din partea autorităţilor americane cât şi a investitorilor înşişi.

Liga Anti Defamation raportează o recentă creştere în activitatea antisemită de pe Internet.

Unele ziare chiar publică editoriale care pot fi "interpretate" ca fiind "anti". Urmărim cu toţii, mai sensibili ca de obicei, nuanţele în care sunt descrise public repercusiunile cazului Madoff. Însă cazul în sine pare să-şi piardă din virulenţă. Americanii de rând sunt prea preocupaţi de criza lor din bucătărie pentru a-i judeca pe escroci pe baze religioase.

În aceeaşi perioadă, Hillary Clinton, tot fără a trezi vreun interes deosebit, a numit la nivelele superioare de la Departamentul de Stat, pe care l-a preluat de curând, o echipă compusă dintr-o mulţime de evrei de renume, fapt nemaiîntâlnit la acest departament, despre care Roosevelt spunea că este un cuib de antisemitism. Primul ei adjunct, dl. Jacob Lew, a anunţat chiar că indiferent de situaţie, el vineri seara va fi la templul de care aparţine, pentru serviciul de Shabat. Ceilalţi adjuncţi anunţaţi sunt James Steinberg, cel ce a scris discursul lui Obama din vară de la AIPAC, Martin Indyk, care s-a auto-declarat "sionist", Daniel Kurtzer, şeful Ligii Israeliene de Baschet, Richard Holbrooke, care pe când era ambasador în Germania obişnuia să ţină pe şemineul de la reşedinţa sa o fotografie în uniformă de ofiţer din primul război mondial a tatălui său, businessman evreu german... "numai aşa, ca oaspeţii mei să vadă ce au pierdut".

Richard Holbrooke

Nu ştim care va fi politica lui Obama faţă de Israel. Nimeni nu ştie. Decât poate un rabin din Florida. Rabinul Solow, care călătorise adesea cu Obama, spune despre el că va fi "primul preşedinte evreu al SUA". – El are, spune Solow, Israelul în oase, "in his *kishkes*".

La 20 ianuarie 1989, Colin Powell, pe atunci şeful de Stat Major al armatei, a intrat în Biroul Oval pentru a prezenta ultimul Raport de Securitate Naţională. "Lumea este calmă în dimineaţa asta, d-le Preşedinte" i-a spus el lui Ronald Reagan, care îşi punea paltonul pentru a se îndrepta spre Capitoliu, unde la prânz urma să predea ştafeta lui Bush senior.

Ne închipuim cu îngrijorare ce fel de mesaj a prezentat amiralul Mullen lui George W. Bush la 20 ianuarie 2009.

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Ştefan Iureş, scriitor, directorul editurii Hasefer, Bucureşti: valul de cărţi apărute recent la Hasefer, printre care se numără masiva lucrare "Evrei din România" sau "Ca la mama acasă" de Mariana Juster (cu ilustraţii de Done Stan), o tipăritură superbă, de zile mari, – a convins pe toată lumea că Iureş este nu numai un poet cu capul în nori, ci şi un editor cu picioarele pe pământ.

În scădere

Misha Harish, preşedintele AMIR: faptul că, deşi suntem în 2009, organizaţia nu ne-a comunicat nimic despre cele două mari proiecte ce urmau să vadă lumina zilei la începutul acestui an (Congresul Mondial al Evreilor Români şi pornirea lucrărilor pentru construirea Muzeului iudaismului românesc), i-a dezamăgit pe simpatizanţii fostului ministru al Industriei şi Comerţului.

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL
AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poșta Dicționarului

Dina Klarsfeld, din Raanana, se şi ne întreabă, à propos de astăzi celebra emisiune de la postul bucureştean de televiziune ProTV: «Am fost de-a dreptul uluită, dar şi într-un fel înfricoşată. Nu că m-aş teme ca redactorii de la ProTv să vină noaptea la Raanana, să urle "jos jidanii!" şi să-mi dea cu topoarele în cap. Mă întreb cum se explică o asemenea explozie antisemită la un post important de televiziune românesc din zilele noastre. Aici nu e vorba de un derbedeu oarecare sau de un huligan, ci de responsabila unei emisiuni, d-na Moldovan, şi de ceilalţi din redacţie. Care au fost de acord cu "explozia". M-ar interesa care sunt rădăcinile acestui fenomen. Poate veţi discuta mai pe larg la "Dicţionar" de rădăcini, de aceste tradiţii ale antisemitismului intelectual.

Răspuns: *O sugestie binevenită. Cu atât mai mult cu cât nici nu trebuie să căutăm prin cărţi şi gazete asemenea manifestări din trecut de* **anti** *intelectual. Deunăzi, am primit la redacţie un studiu al cunoscutului critic literar din Cluj, Laszlo Alexandru. Ni se pare că povestea lui Lazăr Şăineanu, aşa cum a perceput-o Laszlo, este de natură să răspundă oarecum la întrebarea dvs.*

Destinul şocant al lingvistului, filologului şi folcloristului Lazăr Şăineanu (1859-1934) a rămas până azi necunoscut marelui public intelectual. Cercetarea lui George Voicu, "Radiografia unei expatrieri: cazul Lazăr Şăineanu", recent publicată de Institutul Naţional pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel" de la Bucureşti, riscă să aibă efectul unui strigăt în pustiu, căci lucrarea a ajuns doar până la câţiva norocoşi şi e, practic, de negăsit în librării. Ne facem o datorie prezentând informaţiile cele mai semnificative pe care le pune în pagină, legat de acest subiect.

Lazăr Şain/Schein, fiul unui zidar evreu din Ploieşti, a pornit cu abnegaţie pe calea activităţii intelectuale şi a insistat pe învăţarea cât mai profundă şi nuanţată a limbii române. Şi-a făcut din teza asimilaţionistă un program de căpătâi, optând să-şi românizeze numele în mod oficial. Aventura existenţei l-a purtat în preajma lui B.P. Haşdeu, antisemit notoriu din epocă, al cărui discipol fervent a devenit. (Duetul Nae Ionescu-Mihail Sebastian a cunoscut, iată, şi stranii proiecţii anticipatoare...) Profesorul Haşdeu îl ia sub aripa sa ocrotitoare pe studentul Şăineanu, ba chiar îi prefaţează entuziast impresionanta lucrare de licenţă, "Încercare asupra semasiologiei limbei române", publicată rapid la Tipografia Academiei Române şi recompensată cu prestigiosul premiu Hillel, în valoare de 5.000 de lei aur. Acest prim studiu ştiinţific al tânărului evreu aprofunda importante probleme legate de tranziţiile semantice, din registrul sacru în cel profan, ale terminologiei româneşti.

Cu banii câştigaţi din premiu, cercetătorul îşi continuă studiile academice la Paris, iar apoi la Leipzig, unde obţine doctoratul în filologie. La întoarcerea în ţară, este numit suplinitor al lui Haşdeu la Facultatea de Litere din Bucureşti, însă fără a fi retribuit, întrucât, deşi născut la Ploieşti, era lipsit de cetăţenia română, ca evreu. Pentru a putea supravieţui financiar, Şăineanu solicită o suplinire plătită, la o şcoală secundară. I se aprobă, în mod provizoriu, numirea pe un an spre a preda latina la cursul inferior, gimnazial, al unei şcoli bucureştene, cu toate că secretarul general al Ministerului Instrucţiei Publice, un oarecare Ştefan Mihăilescu, protestează zgomotos chiar şi împotriva unei asemenea soluţii efemere, ameninţând cu demisia. Un an mai târziu, Lazăr Şăineanu este numit profesor la universitate, pe noua catedră concepută de V. A. Urechiă şi având o configuraţie ştiinţifică destul de bizară: "istoria şi literatura română". În acel moment izbucnesc însă proteste artificiale din partea opiniei publice (elevi, studenţi, profesori etc.), evoluând sub bagheta din culise a lui V.A. Urechiă, care lansează şi primele grosolane rafale antisemite: "Un străin de fiinţa neamului nostru nu va putea deştepta în mintea şi în inima generaţiunii noi imaginea trecutului nostru plin de învăţăminte pentru viitor. Cum va simţi şi va recunoaşte acela pulsaţiunile vieţii istorice a românilor, când inima lui nu bate ca şi a poporului românesc întreg, când el nu are nimic în comun cu aspiraţiunile lui?". În faţa protestelor corpului profesoral, care acuza că noul coleg e lipsit de cetăţenia română, Lazăr Şăineanu e obligat să-şi dea demisia. Ministrul de atunci, Titu Maiorescu, i-o acceptă.

Devenise clar că, pentru a urma o carieră ştiinţifică pe deplin meritată, era necesară obţinerea naturalizării. În toamna anului 1889, Şăineanu depune cererea în acest sens, spre a fi aprobată de cele două Ca-

mere ale Parlamentului. Prevederile Constituţiei îi impuneau candidatului o aşteptare de zece ani, interval în care trebuia să locuiască în ţară. Dar, între timp, ura lui V.A. Urechiă, care îl eliminase deja din sistemul universitar, îl urmărea cu insistenţă. Ba chiar mobilizase împotriva tânărului şi sagacitatea influentului Dim. Sturdza, membru al Comisiei de indigenat. Manevrele de culise au fost dublate de acuzaţiile calomnioase, importate artificial dintr-o altă sferă de dezbateri. Şăineanu încercase, într-o lucrare ştiinţifică, să explice semantic termenii "jidovi", "tătari" şi "uriaşi", pe care îi punea în legătură cu khazarii convertiţi la iudaism în secolul al VIII-lea, ajunşi apoi, unii dintre ei, chiar şi în spaţiul românesc. Studiul lingvistic al cercetătorului a fost răstălmăcit, cu rea-credinţă, spre finalităţi istorico-politice şi i s–a imputat că ar proclama întâietatea... evreilor în ţinuturile româneşti (?!). Rezultatul campaniei încrucişate – una pe faţă, calomnioasă, şi una pe dos, foarte tăioasă – a dus la respingerea cererii sale de împământenire, la finele anului 1891, în plenul Senatului, cu un scor copleşitor: 79 la 2.

După doi ani, în 1893, petiţia a ajuns la Camera Deputaţilor. Autorul apucase între timp să publice alte două cercetări semnificative: "Istoria filologiei române" şi "Ioan Eliad Rădulescu ca grămătic şi filolog". Ţinându-se cont de aceste atuuri – precum şi de intervenţia binevoitoare a regelui Carol I pe lângă primul-ministru Lascăr Catargiu – solicitarea de naturalizare a lui Lazăr Şăineanu este acceptată cu 76 de voturi contra 20.

Situaţia sa revine aşadar spre aprobare în plenul Senatului, în aprilie 1895. Petiţionarul a depus, personal sau prin intermediul profesorului Haşdeu, insistente diligenţe pe lângă mai-marii vremii: preşedintele Senatului, preşedintele Comisiei de indigenat etc. Între timp, dosarul ştiinţific Şăineanu a devenit şi mai consistent, prin publicarea monografiei sale "Basmele românilor", un volum de 1.000 de pagini, în care doar indicele de nume umplea 100 de pagini, pe două coloane. Sinteză a lumii basmelor de pretutindeni, din antichitate şi până în prezent, manuscrisul fusese prezentat, anonimizat, conform regulilor, la concursul de profil lansat de Academia Română. După ce i s-a atribuit, cu elogiile unanime ale academicienilor, premiul Heliade Rădulescu, în valoare de 5.000 de lei, la dezvăluirea adevăratei identităţi a autorului s-a stârnit un enorm scandal. Totuşi, în ciuda insistenţelor lui Dim. Sturdza sau Iacob Negruzzi de-a se anula rezultatul votului, decizia de premiere n-a mai fost revocată. Aşadar, la dezbaterile din cadrul Senatului, proaspăt dobânditul premiu ştiinţific al Academiei Române ar fi trebuit să cântărească semnificativ. La el se adăugau toate celelalte argumente favorabile: "născut în ţară, stagiul militar satisfăcut la vârsta legală, «buna purtare în societate» certificată de Primăria Bucureştilor, studii în ţară şi în limba română, publicaţii valoroase, premii, preţuirea lui Haşdeu, larg recunoscuta erudiţie a petiţionarului, faptul de a fi «îmbogăţit literatura noastră cu opere de merit, fiind considerat ca unul dintre reprezentanţii cei mai de valoare ai societăţii române»".

Dar nici de data aceea n-a fost să fie. S-a înscris la cuvânt tenacele senator V.A. Urechiă care, în numele românismului, şi-a exprimat inflamat îngrijorarea că parlamentarii ar comite eroarea "de a băga în cetatea Românească un străin şi mai ales calul lui Ulyse din Troia" (culegând aplauze în rândul senatorilor). Vorbitorul a acuzat apoi, pe ton incendiar, pasivitatea politică a candidatului şi faptul că n-a luat apărarea românilor ardeleni persecutaţi. Se ştia prea bine că evreilor lipsiţi de cetăţenie le erau interzise activităţile politice, iar unii dintre ei (Mozes Gaster ş.a.) fuseseră chiar expulzaţi din ţară, sub pretextul de-a fi încălcat această prevedere. Iată cum profesorului Lazăr Şăineanu, altminteri un intelectual lipsit de ambiţii şi militantisme publice, i se imputa, de la tribuna Senatului, că nu făcea ceea ce legea nu-i permitea oricum să facă. Un alt repros, la fel de flagrant în inepţia sa, era că petiţionarul nu ar fi fost capabil, cultural şi spiritual, să adopte identitatea românească. Premiile obţinute de cărţile lui Lazăr Şăineanu s-au transformat brusc în tot atâtea capete de acuzare, căci, iată, autorul a dobândit foloase şi avantaje de pe urma banilor statului. Imputaţia că "una din importantele lucrări a (sic!) D-lui Şeineanu (sic!) este un plagiat de sus până jos" este azvârlită în trecere, fără a fi dovedită. Vorbitorul înflăcărat îşi încheie, în aplauzele tribunelor, peroraţia: "Să veghem, D-lor, pentru ca să nu se zică că (sic!) am băgat în cetatea noastră, în sânul naţiunei române, elemente disolvante". Pe parcursul votului care a urmat, s-au numărat 26 de bile albe, în favoarea petentului, însă 33 de bile negre. Întrucât necesarul de două treimi n-a fost oricum atins, votul s-a reluat a doua zi, când rezultatul a fost strivitor: 61 împotrivă şi doar 12 de acord. Triumful senatorilor împotriva savantului a fost marcat de manifestări frenetice de satisfacţie delirantă, care l-au şocat de-a dreptul, prin caracterul lor primitiv, pe scriitorul Alexandru Odobescu: "Ils m'ont fait l'effet de cannibales qui se réjouissaient bestialement d'avoir écharpé et dévoré un homme civilisé".

În 1896, când ministrul Spiru Haret îi desfiinţează până şi catedra liceală unde preda, Lazăr Şăineanu e constrâns să plece în străinătate,

unde încheie și publică volumul "Studii folclorice". Tot în acea perioadă își tipărește cercetarea care îl va face faimos în ochii posterității, "Dicționar Universal al Limbei Române", având circa 30.000 de termeni și 80.000 de definiții, prima încercare de acest fel de catalogare și definire a lexicului românesc. Rezultatul? Unii și-au însușit fraudulos, prin plagiere, pasaje din lucrarea sa (pedagogul I. Manliu a inclus 800 de definiții ale acesteia într-un vocabular școlar). Alții l-au acuzat disprețuitor, în numele antisemitismului ce-i propulsa, că "e străin de secretul limbei române" (V. Şăghinescu, un obscur institutor provincial). Alții l-au persiflat în grotești conferințe la Ateneu (Dr. Alceu Urechiă, însuși fiul flambatului senator-universitar din anii precedenți).

Reacțiile polemice ale lui L. Şăineanu sunt mai reduse ca intensitate, căci, pe de o parte, își redactează deja monumentalul studiu în trei volume "Influența orientală asupra limbei și culturei române". Pe de altă parte, își reia tentativele privind obținerea cetățeniei, făcând un alt pas important: trece la religia creștin-ortodoxă, luându-l ca naș de botez pe influentul politician Take Ionescu. Iar în dezbaterile Senatului din decembrie 1899, beneficiind și de raportul favorabil al Comisiei de indigenat; cu 37 de bile albe și 2 bile negre, se votează în sfârșit proiectul de lege privind împământenirea lui Lazăr Şăineanu.

Bucuria noului cetățean român a fost însă de scurtă durată. Mergând să se intereseze când anume i se va elibera diploma de naturalizare, află că dosarul său fusese restituit la Camera Deputaților. Potrivit unei norme procedurale de ultimă oră, care a fost susținută inclusiv de protectorul său, ministrul Take Ionescu, naturalizarea unui evreu intra în vigoare doar dacă era votată de ambele Camere ale Parlamentului, în cadrul aceleiași sesiuni. Întregul calvar trebuia luat de la capăt!

În ultima zi a sesiunii parlamentare 1899-1900, dosarul lui Lazăr Şăineanu, ajuns pe ordinea de zi a dezbaterilor din Cameră și beneficiind de toate atuurile deja cunoscute, este însă atacat vehement de anonimul N.N. Şoimescu. Politicianul redescoperă și mai înfierbântat argumentele antisemite ale anilor trecuți, fiind confirmat de aplauzele entuziaste ale colegilor și de strigătele lor aprobatoare: "el, care s-a născut evreu, care prima silabă a pronunțat-o ovreiește, până când a început să învețe gratis în școlile române limba română, după gramatica profesorilor români, și crede că a devenit mai capabil și mai român în românisme și moldovenisme decât Maxim și Laurian". Acceptarea unui asemenea individ ar pune patria în pericol: "Dacă, d–lor deputați, veți vota acest indigenat, atunci trebuie să disperăm de viitorul acestei țări; și, dacă (...) am primi în sânul nostru elemente cari nu vor renunța niciodată la neamul lor, care tind să preponderеze oriunde se stabilesc; și așa fiind, datori suntem, ca și noi să fim naționali și să ne apărăm naționalitatea de a nu fi copleșită de elementele rele străine". După intervenția de un antisemitism atât de virulent, tentativele de amânare a votării proiectului de lege sunt refuzate. Dar legea însăși privind naturalizarea lui Şăineanu rămâne indecisă, "neîntrunind numărul de votanți cerut de regulament".

În urma acestui nou eșec, o lovitură și mai cruntă primește lingvistul din partea mentorului său de până atunci, B.P. Hașdeu. Acesta, în înțelegere cu ministrul Take Ionescu, celălalt presupus aliat al savantului evreu, pune la cale desființarea catedrei universitare filologice la care Lazăr Şăineanu aspirase. Audiența solicitată, în disperare de cauză, pe lângă reputatul politician conservator P.P. Carp, căruia i se cere sprijinul, se soldează, din partea aceluia, doar cu sibilinica recitare a unui vers latinesc: "Gutta cavat lapidem...". Iar atunci când, pe 14 decembrie 1900, Camera Deputaților trece din nou la votarea proiectului de lege privind acordarea cetățeniei române lui Lazăr Şăineanu, din cei 75 de deputați prezenți, 31 votează pentru, iar 44 contra. În lipsa celor două treimi necesare, votul e declarat nul și se reia a doua zi. Pe fundalul intensei agitații propagandiste antisemite, în preajma Parlamentului și în sala de vot, rezultatul îi este din nou defavorabil: din 93 de deputați, 45 sunt pentru, iar 48 se exprimă contra, astfel încât savantul se vede din nou respins de la cetățenia română, după 12 ani de așteptare. Satisfacția gazetelor naționaliste îmbracă tonuri apoteotice: "Toate inimile românești au tresăltat de o imensă bucurie..."; "Strămoșii noștri au tresărit de bucurie în mormintele lor..."; "O, Vladimir, umbră sfîntă a românismului, și voi, Mircea, Ştefan, Mihai!..." etc.

Toate eforturile asimilaționiste depuse de savant – românizarea oficială a numelui, cercetarea entuziastă a specificului limbii române, publicarea a mii de pagini pe subiecte lingvistice, folclorice și istorice autohtone, trecerea la religia ortodoxă, frecventarea notabilităților politice și culturale ale vremii, în scopul sensibilizării acestora în legătură cu situația sa de o injustiție frapantă – nu i-au fost de nici un folos.

O nouă lovitură primește Lazăr Şăineanu tot pe linie profesională. După două decenii de muncă, atunci când își publică "suprema mărturie a dragostei mele pentru limba și poporul român", consistenta lucrare cu titlul "Influența orientală asupra limbei și culturei române", Academia Română refuză

s-o premieze, preferând în locul ei o tipăritură despre Istoria cailor...

Iar şirul de suferinţe ale autorului pare să nu mai ia sfîrşit. Nicolae Iorga îi dedică ultimei sale cărţi un comentariu, pe ansamblu pozitiv, dar punctat de anumite rezerve. Lazăr Şăineanu se consideră însă vexat de anumite ambiguităţi de apreciere şi, reacţionând în numărul succesiv al aceleiaşi publicaţii ("Noua Revistă Română"), "penalizează aspru egocentrismul recenzentului, care se citase de nu mai puţin de 15 ori de-a lungul articolului, tonul său autoritar şi vidul obiecţiilor". Tonul replicii e decent, chiar dacă usturător: "Opera mea are desigur părţi slabe, ca şi părţi bune, dar cred că nu-i drept să i se arunce în spinare pretinse «rectificări şi întregiri» – făcute nu pentru folosul ştiinţei, ci numai şi numai de dragul eului. Le moi est toujours haïssable".

De această dată, ura lui N. Iorga se dezlănţuie fără stavilă. Comentatorul revine luxuriant asupra dosarului ştiinţific Şăineanu, îşi retrage precedentele judecăţi pozitive şi pictează totul în culorile violente ale războiului (ne)academic, purtat sub stindardul naţionalismului: cercetătorul evreu ar fi scris "despre multe lucruri fără să ştie. Croia cu mîinile sale nedibace manuale, gramatici, antologii, dicţionare pentru speculă. Îmi explicam însă aceste defecte. Ştim cu toţii că d-l Şăineanu nu e Român, şi ştim ce e. Poporul său are multe însuşiri foarte înalte şi nobile, dar şi multe scăderi care sunt joase şi urâte. Acestea, îmi ziceam eu, le are în sânge; nu poate scăpa de ele. Vreau să vorbesc de pasiunea pentru laude mari şi pentru câştiguri dese, fără multă cheltuială" etc.

Confruntat cu tergiversarea – timp de peste un deceniu –, iar apoi cu refuzul naturalizării sale, de către Parlamentul României, cu promisiunile amăgitoare ale politicienilor influenţi, cu alungarea până şi din modestele catedre liceale şi gimnaziale ocupate provizoriu, cu blocarea căilor sale de evoluţie ştiinţifică, în urma duşmăniei declarate – şi reputate pentru perseverenţă – a lui Nicolae Iorga, apare ca explicabilă, deşi absolut regretabilă, decizia radicală a lui Lazăr Şăineanu de-a pleca definitiv din România, împreună cu familia sa. Era o hotărâre luată de sensibilitatea ultragiată a savantului aflat deja dincolo de perioada primei tinereţi, conştient de "profunda mâhnire pe care o încerc, văzându-mă constrâns să părăsesc la această vârstă pământul de două ori sacru pentru mine – pentru că sunt născut acolo şi pentru că părinţii mei odihnesc acolo".

Dispariţia lui Lazăr Şăineanu din spaţiul cultural românesc e primită cu o tăcere aproape unanimă, în presa vremii; dar nici apariţia lui Lazare Sainéan în cercetarea ştiinţifică pariziană nu îi va aduce, până la sfârşitul zilelor, mult dorita şi pe deplin meritata catedră universitară. Strălucirea sa intelectuală se va consuma în paginile altor şi altor cărţi, deschizând noi direcţii de cercetare. Lingvistul se dedică, în pionierat, investigării argoului francez, structurat pe diversele categorii sociale de vorbitori, şi publică numeroase titluri: "L'Argot ancien" (1907), "Les Sources de l'Argot ancien" (1912), "L'Argot des tranchées" (1915), "Le Langage parisien" (1920); unele i-au fost reeditate în Franţa anului 2006. Fundamentala sa analiză în două volume "La Langue de Rabelais" (1920, 1923) mai era citată şi în 1998 la Universitatea din California, ca o lucrare de referinţă. O altă operă grandioasă, de peste 1.500 de pagini, e consacrată cercetărilor etimologice: "Les Sources indigènes de l'Etymologie française" (1925-1930). Şi nu putem şti dacă, din cauza noilor sale direcţii de activitate ştiinţifică, sau poate din pricina dezgustului retrospectiv pentru abuzurile la care a fost supus în România, atunci când îl reîntâlneşte la Paris pe Nicolae Iorga, fostul său adversar de polemici, Sainéan refuză să i se mai adreseze pe româneşte.

Cercetarea lui George Voicu seamănă cu gestul energic al omului care deschide larg fereastra, într-o încăpere neaerisită. Ne atrage atenţia, implicit, că nu e suficient să examinăm cvasi-dispariţia evreilor din cultura română de azi, sau uciderea lor, în timpul Holocaustului. E necesar să rememorăm premisele şi contextele care au putut face toate acestea cu putinţă. Deşi investigaţia sa evoluează "la firul ierbii", este cu atât mai impresionantă, căci reuşeşte să reconstruiască un ansamblu de mentalităţi şi comportamente şocante. George Voicu, după ce-a semnalat un şir de manipulări flagrante în dezbaterile contemporane ("Zeii cei răi: cultura conspiraţiei în România postcomunistă, sau Teme antisemite în discursul public"), după ce-a demontat impecabil Mitul Nae Ionescu, de această dată îi acordă dreptul la revanşă unui mare nedreptăţit. Studiul său, deşi nu excelează în numărul de pagini, acoperă diverse surse de documentare (presa vremii, scrierile memorialistice ori autobiografice, informaţiile "de culise" etc.). Tonul sobru, doar pe alocuri emoţionat, îi lasă cititorului deplina libertate de-a trăi şi a compătimi, în mijlocul acestor deprimante realităţi ale istoriei româneşti.

Cazul dramatic al expatrierii lui Lazăr Şăineanu vine să ilustreze că, în cultura noastră, lupta pentru carieră şi pentru eliminarea concurenţei de specialitate se poate duce cu orice fel de arme şi în lipsa oricăror scrupule. Chiar în paguba acestei culturi.

IOSEF EUGEN CAMPUS

Harry Ross: Povestiri trase de păr?

Am fost şi sunt pentru pluralitate. În toate domeniile. Deci şi în critică.

Practic, de 70 de ani, o critică tinzând spre obiectivitate, atâta, puţină, cât ne e permis să atingem în acest domeniu labil. O critică riguroasă, construită logic. Puţin cam pedantă, didactică, lipsită de fantezie. Aşa e critica pe care o practic, cu limitările şi defectele ei. Alături de ea, îşi au locul alte multe, variate forme de critică, la fel de îndreptăţite, poate chiar mai eficiente. În orice caz, mai pline de vervă, de fantezie, de imaginaţie creatoare.

Am bucuria să salut apariţia unui astfel de critic literat, domnul Zoltan Terner, pe care l-am apreciat înainte ca poet, eseist şi romancier şi care, în ultimul timp, se manifestă şi în ipostaza de cronicar literar.

Am citit cu încântare cronica sa la "Ascensiuni" de Petre Cioclu, căci sublinia cu dreptate unele caracteristici pozitive însemnate ale scrisului lui Cioclu. Cu obiecţiile aduse romanului nu am prea fost de acord. Dar asta e mai puţin important. Fiecare critic poate avea punctul lui de vedere. Are dreptul şi datoria să şi-l exprime.

Am citit, cu aceeaşi încântare, prefaţa pe care a scris-o la volumul de povestri "Mireasa nebună", al lui Harry Ross (editura Onyx, 2007). Am regăsit acelaşi tip de critică literară artistică. Aceeaşi vervă. Aceeaşi fantezie creatoare.

Din păcate, între realitatea textului şi ideea centrală din critică mi se pare că s-a căscat o prăpastie de netrecut. Zoltan Terner, cred eu – şi-mi îngădui să pun punctul meu de vedere alături de al său – s-a lăsat impresionat de caracterul „incredibil" al câtorva, foarte puţine, povestiri ("Fuga din rai", "Capriciile iubirii") şi a transformat acest caracter într-o caracteristică a întregului volum. Ba chiar a scrisului lui Ross ca atare. Printr-o nejustificată, pripită generalizare a ajuns să elaboreze o teorie ispititoare prin originalitatea ei, dar plutind în aer. Neancorată în terenul concret al textului.

Terner îi recunoaşte lui Ross anumite calităţi scriitoriceşti: „autorul ştie să scrie", „are pană sigură„ (eu, mai prudent, aş fi atras atenţia asupra nesiguranţei în folosirea timpului verbelor: perfectul în locul mai-mult-ca-perfectului, etc.) „ clocotind de vervă".

Fără să vrea, prin ceea ce adaugă apoi, construindu-şi teoria ispititoare, anulează valoarea acestor calităţi: „Şi mai are ceva în plus acest autor poznaş: o imaginaţie care nu cunoaşte oprelişti şi nici ezitări. Parcă nici sfieli la depăşirea limitelor sau sinchiseli faţă de regulile logicii. Ce iese de aci e o struţocămilă care te uluieşte uneori până la înmărmurire".

Mergând până la capăt pe această linie de falsă generalizare, criticul socoteşte că poate propune un nou titlu volumului, un titlu mai potrivit: „Chiar dacă bucăţile pe care le reuneşte între coperţile sale sunt incredibile sau neverosimile. Poate chiar aşa ar fi trebuit să se cheme acest volum: "Povestiri incredibile" sau "Istorii trase de păr".

"Istorii trase de păr"? Da, există în volum. Dar, aşa cum spuneam, sunt două-trei din peste 30 de povestiri. Şi dintre cele mai slabe, mai artificiale. Uneori însă şi reuşite.

Parţial, în "Moartea papagalului", în care ţinta satirică (interesele băneşti ale rabinatului, cultul animalelor) salvează neverosimilul (exagerarea ca figură artistică) hotărârii văduvei de a cheltui o jumătate de milion de dolari pentru a realiza înmormântarea religioasă a papagalului iubit.

Mai deplin reuşit în istoria trasă de păr a femeii care, îmbătrânită, la cincizeci de ani de la nuntă, se "face frumoasă" şi-şi îmbracă vechea rochie de mireasă. Re-celebrarea nunţii are ceva macabru, dar şi emoţionant poetic. "El, abia se ţinea pe picioare. Ea, în rochie de mireasă, fardată violent, cu părul arzând a roşu, părea o figurină de ceară trezită instantaneu la viaţă, având chef să joace comedia sau drama căsniciei. (...) Dar în atmosfera aceea ireală era un sâmbure de poezie".

Marea majoritate a povestirilor sunt însă „credibile", inspirate din realitatea zilnică. Unele, mai artificiale ("Cine a sedus-o pe Lizette", "Lozul cel mare" "Bileţele de amor" etc.), altele mai reuşite artistic În orice caz, mi se pare neindicat să se afirme, de dragul „teoriei": „Eroii întâmplărilor (...) nu sunt cu adevărat personaje, caractere adică. Fiind prea adesea incoerente. Sunt mai degrabă marionete. Mânate de un păpuşar isteţ şi capricios (...) numai ca să ne lase pe noi, cititorii, cu gura căscată. Lui Ross nu-i pasă de plauzibil sau de coerenţa logică ori psihologică".

Cum singur recunoaşte, schiţa "Necunoscuta din tren" are "de data asta suport psihologic". Dar suport psihologic au, în egală măsură, multe alte povestiri. "Tabloul călător" nu are suport psihologic? Nu e firească dorinţa eroului de a nu se lăsa înşelat, de a profita la maximum de preţul obţinut prin vânzarea tabloului? Şi nu e firească reacţia negustorului Mordehai Finkelstein de a accepta riscul (inerent oricărei „afaceri „), deşi nu ştie care e de fapt valoarea reală a tabloului?

"Sărmana Loretta" nu e o "istorioară trasă de păr". Ci o povestire cu fond realist, cu „suport psihologic". Care povesteşte, folosind ce-i drept exagerarea artistică, drama lui Herşălă, care e silit să-şi părăsească bunătate de pat şi de soţie,

ca să îngrijescă de mătuşa Loretta, obsedată de ideea că un străin s-a introdus în apartamentul ei şi că se pregăteşte să o ucidă.

"Fata din căruţa cu morcovi" satirizează dorinţa multor tinere de a deveni actriţe de cinema, dar şi importanţa reclamei la televizor şi preţurile imense care se plătesc celor care joacă în aceste filme-reclame.

Bine condusă psihologic este povestirea, adânc implantată în realitatea cotidiană, din "Apartament de vânzare". După ce trec prin nenumărate peripeţii, în aşteptarea unui cumpărător serios, mereu anunţat de agentul imobiliar Ghedeon, soţii renunţă la planul de a-şi schimba locuinţa în care au trăit fericiţi (cum îşi dau deplin seama abia acum) peste 25 de ani.

Adrian, din povestirea "Amicul din America" este tipul israelianului plecat în America pentru a face avere şi care rămâne acolo sfătuindu-şi prietenii să rămână în Israel, unde e mult mai bine: "Chiar de-ţi pare ciudat, noi, cei de acolo, suntem mai sionişti decat voi, cei de aici. Mereu ne gândim la ţară şi la poporul ales. Depărtarea nu face decât să ne lege şi mai strâns de patrie. Întoarcerea e numai chestiune de timp. Şi de mentalitate. Îţi spui: mai stau un an, mai strâng ceva dolărei, apoi mă întorc. Dar timpul zboară, precum ştii".

În povestirile lui Ross, dialogurile sunt mici scenete. Replicile sunt pertinente.

Ştabul de la bancă şi-a comandat din vreme un nou costum la croitorul cel mai bun din oraş, Iankele Grinşpan. A aşteptat, a aşteptat, dar croitorul îl ducea cu vorba. Îl amâna şi iar îl amâna. Spunea că vrea să-i livreze un costum într-adevăr bun. Şi pentru acesta se cere timp. Graba strică treaba.

În cele din urmă, în ajun de Roş Ha-Şana, croitorul i-a adus costumul. Bancherul l-a îmbrăcat. Îi venea ca turnat. Foarte mulţumit, a declarat: „Pot spune că ai făcut un lucru fără cusur, dar spune-mi sincer, pentru ce ai avut nevoie de şase luni? (...) "Precum ştii, Dumnezeu a creat lumea toată, cu pământul, cu cerul, cu apele, cu animalele, cu lumina şi cu omul, în numai şase zile. – Aşa şi arată! zise Iankele fără să clipească" ("Iankele Grinşpan, croitor de lux").

❖

Aşadar, în concluzie:

Reuneşte volumul de faţă, aşa cum vrea „teoria" lui Zoltan Terner, *istorii trase de păr"?*

Nu. Textul infirmă teoria.

Avem de a face cu nişte *povestiri.* Unele mai artificiale, altele mai reuşite.

Avem de a face cu un scriitor, care nu e, aşa cum afirmă Zoltan Terner, "un autor totalitar care procedează samavolnic, adică după propria sa voinţă. Răsturnând situaţiile după bunul său plac".

Avem de a face cu un scriitor, cum tot Zoltan Terner spunea, care „ştie să scrie". Şi care, spun eu, ca atare, trebuie luat în consideraţie.

Despre vandalizarea a peste 100 de monumente funerare din Cimitirul Giurgiului, pusă de anchetatori pe seama unor copii.

RECONSTITUIRE
– Hai, copii, daţi mai tare, mai cu viaţă, că se face dimineaţă!

AproPOCH: aşa se intitulează desenul de faţă, apărut în revista "Realitatea Evreiască", din Bucureşti.

Cunoscutul caricaturist Poch face aici, precum se vede, un apropo (sau aproPoch) la vandalismul de anul trecut de la Cimitirul Giurgiului.

În acelaşi timp, avem de-a face cu un apropos la toţi ziariştii şi caricaturiştii din trib, care sunt îndemnaţi să se elibereze de tremuriciurile galutiene şi să se arunce cu imaginaţia şi umorul asupra fascismelor de tot felul.

PRIMIM LA REDACȚIE

● CĂRȚI ● REVISTE ● ȘI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

Ca la mama acasă Bucate tradiționale evreiești; aromate, degustate și descântate de Mariana Juster

Cu ilustrații de Done Stan; ed. Hasefer, București, 2008

Asta nu e o carte, e o sărbătoare. Scrisă de Mariana Juster, cu pana ei de *ștetl*, ilustrată de un Done Stan formidabil, care ne oferă o colecție de desene gastronomo-umoristice de tăiat cu foarfeca din carte și de pus în ramă, editată de-un Hasefer care s-a ambiționat (și a reușit) "să ne rupă gura", "Ca la mama acasă" este una din cele mai frumoase tipărituri (dar de ce zic frumoase? delicioase!) pe care le-am ținut în mână în acest început de secol 21.

De fapt, s-ar zice că e vorba de o carte de bucate. Este, desigur, și asta, dar nu numai asta.

Scrierea iscălită de Mariana Juster cuprinde trei părți: 1) Povestiri în jurul vetrei, 2) Rețete culinare și 3) Anexe (reguli generale ale bucătăriei cașer etc. etc.).

Originalitatea cărții se află în primul capitol, unde ni se vorbește despre a) Cuhnia de altădată, b) Vineri seara și sâmbătă (șabat) și c) sărbători. Aici, autoarea ne oferă posibilitatea (dacă nu chiar șansa) de a trece în revistă sărbătorile principale ale anului evreiesc prin intermediul... gastronomiei.

Un exemplu "la zi" îl constituie pagina 46, despre umăntașen (prăjitura Purimului de luna viitoare):

«Umăntaș-ul este o prăjitură tradițională, fără de care nu se poate concepe sărbătoarea de Purim. Prăznuim Purimul cu dulciuri, în

- Cei de la "Hasefer" au scos de sub tipar o sărbătoare
- Rabinul Nahman a fost o figură
- O cafeluță cu Bianca Marcovici

amintirea acelor cumplite zile când în Persia antică a eșuat proiectul lui Aman de a nimici toată populația evreiască din imperiu. Vedeți dumneavoastră că, în decursul istoriei, chiar și în zilele noastre, mai cunoaștem și alți Amani care vor să ne nimicească. Dar gospodinele n–au mai găsit de cuviință să le amintească numele în arta lor culinară. Urmașilor lui Aman nu li se mai pomenește numele, ci este înlocuit cu o expresie ebraică: "imahek șimam" ("să li se șteargă numele").

Umăntaș-ul este o coptură dulce, delicioasă, în formă triunghiulară, imaginând buzunarele mantiei lui Aman în comunitățile așkenaze și urechile lui Aman, la celelalte comunități. La evreii sefarzi, această coptură se numește roscas, este în formă de covrigi, din același aluat și cu aceeași umplutură ca la așkenazi. La evreii italieni, urmașii evreilor care s-au stabilit pe aceste meleaguri încă înainte de împrăștiere, umăntaș-ii au formă de fâșii, uneori înnodate, amintind ștreangul de care a fost atârnat Aman.

Purimul este o sărbătoare cu multă veselie, măști și o mare varietate de dulciuri, deasupra cărora tronează umăntaș-ul. Gospodinele se întrec în prepararea și coacerea lor, pe care le trimit și altora, devenind tradiționalul șolhămunes. Nu vă mai spun cum umblau platourile cu ștrudel alb, nunt, umăntași etc., etc. de la madam Goldstein la madam Bercovici, de la madam Goldenberg la madam Waldman și ce comentarii se mai făceau! Uneori se mai întâmpla ca vreo gospodină să primească, din eroare, aceleași copturi pe care ea însăși le trimisese mai înainte... Ce mai dandana se isca, ce zarvă și ce râsete! Nu degeaba era Purim!»

În același fel ni se vorbește despre Pesah și Rosh Hashana, despre Hanuca și, bineînțeles, despre Shabat...

Surprize ne rezervă și capitolul despre rețetele propriu-zise. Notând că Mariana Juster a făcut o adevărată mobilizare generală în rândurile gospodinelor de la noi și din țara de baștină, solicitând rețetele cele mai *tari*, să dăm, de exemplu, rețeta de la pagina 83. Pariez pe-o sticlă de "Chivas Regal" că n–ați mâncat niciodată felul mai jos înfățișat:

«Supă de icre

(pentru prânzul de vineri)

Ingrediente:

capul și icrele unui pește

1 ceapă roșie
1 linguriță de boia dulce
100 g. untură
80 g. cartofi
2 chifle
1 vârf de cuțit de sare
3 pahare de apă

Se călește în untură ceapa mărunțită până devine aurie, apoi se adaugă boiaua, cartofii tăiați în bucăți mici, apa, capul și icrele de pește. După ce a fiert totul, se adaugă cubulețe de chifle și puțină sare.

Rețetă comunicată de d-na Eva Țuțui, Gheorgheni»
(M. Rafael)

Martin Buber
Povestirile rabinului Nahman
Traducere și cuvânt înainte de Amelia Pavel
Editura Hasefer, București, 2008

Strănepotul lui Baal Șem Tov, rabinul Nahman (1772-1811) nu a lăsat nimic scris. Tot ce a rămas de la el, au fost treisprezece povestiri, expuse oral și puse pe hârtie, din memorie, de discipolii rabinului povestitor. Textele au fost publicate în 1815, la patru ani după moartea lui Nahman.

Personaj fascinant prin originalitate, stil paradoxal, cu ciudățenii și provocări etice și intelectuale, rabinul Nahman este un personaj real încărcat cu o aură legendară. Figură deosebit de interesantă și originală în sine, lucru reieșind din izbitoarea originalitate a povestirilor sale.

Criticul si istoricul de artă Amelia Pavel, în al ei „Cuvânt înainte", scriind despre rabinul Nahman, îi face un portret deosebit de sugestiv: *„A fost într-adevăr unic în lumea hasidimilor, atât prin dotarea literară de excepție, basmele lui fiind adevărate exemplare ale genului, prin amploarea imaginației și poezia descrierilor de natură, cât și din cauza ciudățeniilor lui comportamentale, în care se amestecau smerenia și orgoliul; credința și scepticismul; delirul utopiilor cu încăpățânarea lor și pasiunea pentru realitatea lucrurilor; darul bucuriei și darul disperării; seriozitatea, sinceritatea absolută și gustul năstrușniciilor și al comediei; respectul pentru tradiții și curajul de a se confrunta cu ele".* Alegoriile, ca și întreaga simbolistică a „basmelor", lui Nahman aduc ceva aparte față de tradiționalele pilde hasidice sub formă de mici povestiri. Ele se află undeva între poem, discurs filozofic, basm cu elemente fantastice, meditație sau eseu pe teme de etică ori filozofie, și pildă moralizatoare.

Primul capitol al cărții, „Rabi Nahman și mistica iudaică", reunește patru texte consistente și profunde, ale lui Buber, deosebit de util pentru cei interesați de mistica iudaică.

Înainte de povestiri, Buber a inclus și un mic mănunchi de zicale, în măsură să exemplifice elevația gândirii etice și spirituale ale acestui original scriitor.

Iată câteva mostre din aceste ziceri sapiențiale: „Nu există alte obstacole decât cele interioare, ale spiritului"; reluând apoi ideea, el spunea că „Nu există limite în ascensiunea omului și culmile sunt deschise pentru oricine".

„Dacă un om nu se judecă pe sine, îl judecă lucrurile toate și toate lucrurile devin mesagerii lui Dumnezeu".

„Pentru ca să ajungi să fii în armonie cu tine însuți, pe deplin bun și sfânt, întocmai ca înaintea Creației, trebuie să ne rennoim în fiecare zi, dacă vrem să ajungem la desăvârșire."

De notat că popularul cântec israelian „Un pod foarte îngust" (Ghesher țar meod) își are izvorul ideii și al textului într-o zicere a lui Nahman:

„Lumea întreagă e ca o punte foarte îngustă, esențialul este să nu-ți fie frică".

E un volum cu mai puțin de 200 de pagini, dar de o densitate de idei și bogăție de tâlcuri care cer cititorului, pentru a le pătrunde, reluarea de câteva ori a unor pasaje. Recolta finală răsplătește însă efortul depus: te alegi cu învățături prețioase, dublând delectarea trăită la prima lectură.

Zygmund Bauman și Tim May
Gândirea sociologică
Editura „Humanitas", București, 2008

Pentru toți cei interesați de științele sociale și având încă viu gustul sălciu al nedigerabilelor texte de „sociologie", marxistă, cu dogme citate și recitate papagalicește în limba de lemn, această carte, recomandată drept „o introducere neconvențională în sociologie", este o lectură reconfortantă și chiar pasionantă.

Aflăm citind cartea, că sociologia este altceva și „altfel", de cât știam noi.

Sociologia (re)povestită omenește, aproape pentru toată lumea,

se dovedeşte a fi o ştiinţă surprinzător de proaspătă, de apropiată de noi şi chiar simpatică.

Citim şi aflăm surprinşi că tot ce facem, ce gândim, ce sperăm, ce visăm, ce iubim şi ce nu iubim, ce mâncăm şi ce îmbrăcăm, ce admirăm şi ce dispreţuim, chiar şi cel mai mărunt gest pe care îl facem, cum mergem, cum vorbim, cum facem sex, când, cu cine, de câte ori, cum râdem, cum înjurăm şi cum salutăm, pe scurt fiecare detaliu de comportament uman poate deveni obiect de cercetare sociologică. Tot ce ţine de om, deci şi de colectivităţile umane, începând cu familia şi terminând cu naţia, poporul, populaţia unui continent sau umanitatea în ansamblul ei, interesează pe sociolog şi poate fi comentat/descris/studiat/clasat/explicat şi teoretizat sociologic.

Desigur, toate acestea pot fi studiate şi chiar sunt, şi de alte ştiinţe: psihologia, teoria culturii, antropologia, etica, psihiatria, istoria, politica, etc. Dar prin „gândirea sociologică" aceleaşi teme sunt privite „altfel", sociologic. Adică cum? Din alt unghi de vedere. Care? Citind cartea, vom înţelege care. Cartea îi ajută pe cititorii ei să devină un pic mai deştepţi. Mai ales pe cei care doresc asta şi gândesc că nu e deja prea târziu.

E destul să spicuim din tabla de materii câteva titluri de capitole sau subcapitole ale cărţii, pentru a sugera răspunsuri sau pentru a ilustra cele de mai sus:

„Cum privim viaţa şi cum îi facem faţă", „Cum ne trăim viaţa", „Darurile, schimburile şi intimitatea în relaţii", "Corpul, sănătatea şi sexualitatea", "Stat, naţiune şi naţionalism", „Ochiul sociologic".

Iată o mostră din judecăţile ţinând de această gândire sociologică":

„A fi iubit înseamnă a fi tratat de cealaltă persoană ca unic, ca diferit de oricine altcineva, înseamnă că persoana îndrăgostită acceptă că cei iubiţi nu au nevoie să invoce reguli universale spre a-şi justifica cererile sau imaginea pe care o au despre ei înşişi; înseamnă că persoana care iubeşte acceptă şi confirmă suveranitatea partenerului şi dreptul acestuia de a decide pentru sine şi de a alege singur. Înseamnă, în esenţă, a fi de acord cu declaraţia încăpăţânată şi absolută a partenerului: Ăsta sunt, asta fac şi aşa rămân!"

(Zoltan Terner)

Victor Rusu

Balada târgului evreiesc

Cu o prefaţă de Leon Volovici
Ed. Hasefer, Bucureşti, 2008

Curios ce rol joacă nostalgia chiar şi în conştiinţa celor mai bine integraţi şi adaptaţi modului de viaţă şi culturii israeliene dintre evreii originari din România! Dovadă – reacţia entuziastă a primilor recenzenţi ai cărţii: cu toţii mărturiseau deschis că emoţia le-a fost provocată – dincolo de frumuseţea, acurateţea şi plasticitatea descrierii nostalgice a unei lumi apuse – de senzaţia de apropiere până la totala identificare cu această lume.

Aceeaşi nostalgie paseistă colorează o întreagă literatură memorialistică dedicată oraşelor copilăriei şi adolescenţei multora dintre noi, în care au fost zămislite destine umane, în care a palpitat o viaţă evreiască modestă şi în acelaşi timp frenetică, cea a provinciei moldoveneşti, cu mitologia şi arhetipurile sale umane.

Da, e adevărat, dar nimeni până la Victor Rusu nu a scris o baladă, un poem simfonic, aş spune, consacrate târgului moldovenesc ca atare, târgului generic – în cazul de faţă Botoşaniul, meleagul natal al scriitorului. O baladă încărcată de lirism şi fervoare care, asemenea multor altor piese muzicale, îşi are laitmotivele şi refrenele sale: succesiunea, de pildă, a zilelor, anilor, anotimpurilor şi a vârstelor – pe fundalul căreia o lume măruntă şi obscură trudeşte, plânge, se bucură şi speră încălzindu-se la flacăra strălucitoare a Torei şi Talmudului.

Cultul muncii şi al cărţilor sfinte îngemănat cu ritualuri religioase păstrate cu sfinţenie şi evlavie; sinagoga ca sursă perenă de reculegere, înţelepciune, bucurie; primirea şi prăznuirea miresei *Şabat*, aşteptată toată săptămâna – fiecare zi, dar mai ales vinerea, fiind investită cu semnificaţii speciale în direcţia asta – reprezintă liniile de forţă care îi însufleţesc pe aceiaşi oameni, de la ţadic şi melamed la peţitor, brutar, croitor, hamal sau sacagiu, în veşnică agitaţie şi goană după bucăţica de pâine. Privirea umezită a autorului ştie să descopere vrajă, poezie şi solidaritate umană în toate ungherele pierdute ale târgului: în vuietul harnic din tarabe şi gherete; în păienjenişul uliţelor şi ulicioarelor; în forfota febrilă a pregătirilor de nuntă, urmate de ceremonialul sacru; în activitatea de ajutorare a copiilor nevoiaşi de către asociaţiile de binefacere, mai ales înainte şi în cursul marilor sărbători, precum Hanuca; în sunetul şofarului care, în ciuda sărăciei şi a necazurilor, le amintea auditorilor despre responsabilitatea lor pentru faptele proprii şi ale obştii; în prezenţa reconfortantă a vecinilor; în destinele uneori impresionante ale fiilor târgului, inclusiv ale membrilor propriei familii, evocaţi cu mândrie şi pietate; în vitejia *iţicilor* şi *şmililor* (între care se număra şi părintele său, curelarul Şmil, "un fir de iarbă din covorul nesfârşit al verii") care au sângerat alături de români pe câmpul de bătălie al primului război mondial; în încăperile *heider*-ului şi pe băncile tari ale sinagogii; dar, mai ales, în paginile cărţilor, "trăsături de unire între generaţii", ca şi

în respectarea tradiţiilor descrise de autor în lumina faptelor, învăţăturilor şi pildelor oferite de istoria noastră cu ai săi vechi rabini şi profeţi.

Paginile consacrate acestor activităţi materiale şi spirituale, acestor acte de bravură cotidiană, ca şi eroii lor, sunt de o frumuseţe pe alocuri uşor idilică, uşor vetustă, precum unele peisaje coborâte parcă din pastelurile lui Vasile Alecsandri. Ele fac, nu mai puţin, din Victor Rusu, un antropolog sau, aşa cum se exprimă Leon Volovici în magistrala sa prefaţă, "cel mai autentic rapsod şi mesager al unei lumi dispărute (...) ai cărei moştenitori suntem".

În final, câteva mostre din aceste pagini fermecătoare:

Viaţa târgului auzită pe fondul sonor al uruitului maşinii de cusut Singer: *"Era pulsul metalic şi accelerat al acestui organism, care în mare măsură trăia şi prin ac".*

Evreul şi cartea: *"Oriunde moare un evreu se găseşte cartea. Pentru că oriunde trăieşte un evreu se află cartea".*

Despre umorul târgului evreiesc: *"Acest ciudat personaj cu o faţă făcută din râs şi alta din plâns".*

Despre relaţiile între vecini buni: *"Paşii lor se înscriau pe omătul imaculat ca un ciudat alfabet al omeniei".*

Semnificaţia Pesahului: *"Dimineţile au acum gingăşia firelor de iarbă şi a pomilor înfloriţi, amiezile culoarea şi dulceaţa mierii, serile sonorităţi de violoncel, nopţile sunt foşnitoare ca nişte imense draperii de catifea. (...) Primăvară, libertate şi speranţă. (...) Acestea şi încă multe altele sunt cuprinse într-un singur cuvânt, cu miros de azimă şi aromă de vin roşu: Pesah".*

Târgul natal, certitudine şi realitate primordială: *"Târgul în care ai văzut întâia oară albastrul cerului, în care ai simţit răcoarea şi miresmele dulci ale pământului, târgul în care ai cunoscut bucuria şi durerea face parte din acele câteva realităţi primordiale, esenţiale – ca aerul, apa, pâinea şi speranţa – de care avem absolută nevoie spre a putea trăi. În această lume plină de incertitudine, târgul natal este o certitudine care ne ajută să fim noi înşine".*

(Gina Sebastian Alcalay)

Maria Zintz

Artiştii plastici din Nordul Transilvaniei victime ale Holocaustului

Ed. Arca, Oradea

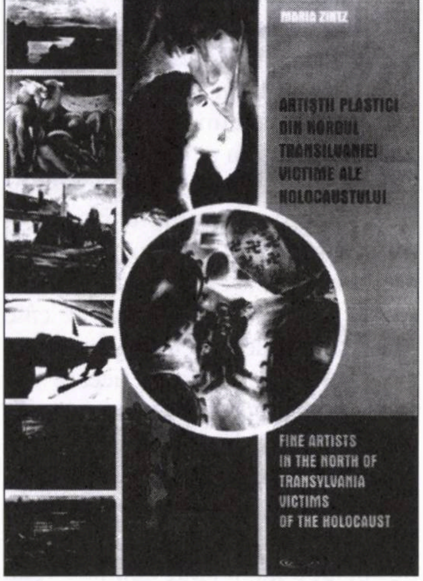

Dr. Maria Zintz, muzeograf, critic şi istoric de artă, dedică această carte memoriei artiştilor plastici din Transilvania de Nord, precum şi milioanelor de evrei victime ale Holocaustului.

Autorul cărţii a întrunit în acest volum valoros, bilingv (român-englez), prezentarea vieţii şi a creaţiei artistice a opt pictori şi un istoric de artă de vârste diferite de la 31 la 58 de ani cu viziuni artistice variate, puternic individualizate, afiliate la diverse curente artistice. Singura notă comună care îi leagă este faptul că s-au nascut evrei şi au avut un destin tragic. Cariera lor, afirmarea lor artistică, cât şi viaţa lor a fost curmată de evenimentele cumplite ale Holocaustului.

Apariţia acestei cărţi a cunoscut preliminarii. În 1992, cu ocazia sărbătorilor de Hanuka, Muzeul Ţării Crişurilor, în colaborare cu Comunitatea Evreiască din Oradea, a deschis o amplă expoziţie de artă sub genericul "Lumină şi spirit" (inimoasa organizatoare a fost muzeografa dr. Maria Zintz), când au fost expuse lucrări de grafică şi pictură, opere a patru artişti de mare expresivitate. Au fost prezente în expoziţie lucrările lui Barát Móric, care în 1944 a împlinit 64 de ani, în plină afirmare a capacităţilor creatoare, Tibor Ernö, cu o modalitate de exprimare proprie, cunoscut în ţară şi peste hotare prin participarea la numeroase expoziţii. Cu această ocazie au fost expuse creaţiile a doi artişti care în anii războiului abia au atins vârsta de 37 de ani, erau în anii când talentul lor abia începea să se afirme. Grünbaum Ernö a fost un autodidact talentat de factură expresionistă în grafică, un admirabil colorist în pictură. Era preocupat de redarea mizeriei, neajunsurilor din sânul societăţii. Leon Alex (Löwinger Sándor) a fost un mare desenator depăşind graniţele provincialismului. Bine informat de arta europeană, a creat minunate desene în creion, cărbune, tuş ori gravuri în stilul marcat de expresionism, prin care a răzbătut puternic mesajul uman. Ascensiunea la putere a lui Hitler i-a marcat de asemenea tematica, a dominat spiritualitatea lucrărilor.

Cu câţiva ani mai târziu Maria Zintz a extins ideea prezentării artiştilor victime ale Holocaustului organizând la Cluj, în cadrul unui simpozion internaţional de iudaistică, o expoziţie de o mai mare amploare. În cadrul acestei expoziţii, care la dorinţa Ambasadei Israelu-

Leon Alex: "Cuplu"

lui a fost şi la Muzeul Naţional de Artă din Bucureşti, pe lângă lucrările artiştilor orădeni au fost prezentate creaţiile altor pictori din Nordul Transilvaniei: tablourile lui Jándi David, Klein József, Katz Márton, legate de şcoala de pictură băimăreană, lucrări adunate de la numeroase muzee şi colecţii personale.

În volumul de faţă, apărut într-o formulă grafică excepţională, însoţit de 60 de ilustraţii alb-negru şi peste o sută color, autoarea Maria Zintz pătrunde cu fineţe şi admirabilă înţelegere în spiritualitatea creaţiei fiecărui artist în parte.

Iată câteva cuvinte extrase din analiza făcută de autor asupra a doi dintre pictorii prezenţi în volum.

"Creaţia lui Ernö Tibor a urmat o evoluţie ascendentă. ... Multe din creaţiile sale sunt adevărate imnuri închinate muncii şi vieţii omeneşti, manifestând încredere în aceste idei până la sfârşitul tragic al vieţii sale. (...) Anii fascismului i-au îngrădit activitatea creatoare, iar după 1940 este nevoit să se retragă de la orice manifestare artistică publică. (...) Ernö Tibor, la fel ca zeci şi zeci de mii de oameni nevinovaţi, a fost deportat la Auschwitz, apoi la Kauferingen, unde a murit cu 12 zile înainte de eliberare".

"Leon Alex spera încă, făcea planuri să se reîntoarcă la Paris, să–şi continue activitatea artistică, dar este vorba de anul 1939, de începutul sfârşitului. (...) Fireşte, desenează, pictează, fără să mai fie posibilă nici o expoziţie personală. (...) Din păcate, multe dintre lucrările acestui artist, ce crea din cea mai profundă necesitate, au fost distruse. Imagini ale foamei, ale prigoanei, ale războiului, cărora le–a dat expresie în viziuni ale catastrofelor, ale morţii, ale infrângerilor, imagini cu îndrăgostiţi, atâtea imagini au pierit în acea vreme care a transpus în realitate viziunea cumplită a lucrărilor lui Leon Alex".

(Tereza Mózes)

Bianca Marcovici

Espresso dublu la Ierusalim

Versuri; ediţie bilingvă
Traducere în ebraică: Tomy Sigler
Israel, 2008

Poeta Bianca Marcovici, din Haifa, nu mai are nevoie să-şi prezinte cartea de vizită. Versurile sale sunt publicate în aproape toate revistele literare din ţara noastră de origine, sunt traduse, în patria ei şi a noastră, în limbi străine.

Actuala plachetă, „Espresso dublu la Ierusalim", după macheta grafică a autoarei, e un jurnal cotidian, cu imagini şi impresii care alternează între prezent şi trecut, între oraşe, Ierusalim, oraşul memoriei colective a evreilor, Iaşi, oraşul în care s-a născut „aproape de teiul lui Eminescu", New York, oraşul „Gemenilor" care au fost odată; un jurnal al trăirilor intime, al fiorilor senzuali, al muzicalităţii, al umbrelor şi luminilor din anotimpuri, un jurnal al călătoriilor pe coordonatele lumii prin... „aburii de cafea al anonimului poet".

Inedite, deseori surprinzătoare, sunt asocierile cuvintelor, metaforele, ca de pildă în „Renaştere":

„Sunt din nou îndrăgostită/ de ceva nedefinit.../ între mărar şi pătrunjel,/ gogoşari copţi şi vinete marinate..."

Ingineră de profesie, deci cu o gândire analitică, Bianca Marcovici poate descrie cu precizie elementele cotidianului:

„veri prelungite sub tirul katiuşelor/ tratate de pace intră în vigoare/ chiar acum/ între armă şi armă/ între terorism şi omenie". („Între armă şi armă")

Poeta, dublată de muziciana care este, galopează, meditează în „reveria viorii poemului", filozofează, întreabă, sau caută răspunsuri simple, *„împleteşte privirea cu*

De pe Internet

Poliţia rutieră, la locul accidentului, explică într-un interviu TV despre importanţa purtării centurii de siguranţă:

– Uitaţi-vă la acest om care nu a purtat centura: capul rupt, intestinele pe parbriz, ochii în pom, fără mâini. În schimb, uitaţi-vă şi la cel care a purtat centura: parcă-i viu!

muzica/ iar viaţa cu surâsul"...

Amintindu-ne, din când în când, cafeaua lui Prevert, „Espresso-ul dublu" al Biancăi Marcovici ne lasă un gust plăcut, nostalgic, cu accente de realism şi arome tulburi.

„Ultimul tren mai aşteaptă:/ A murit iubirea mea încet/ cum sunetul unui tren care/ se îndepărtează din gară./ ne umanizăm treptat/ şi ne pierdem în aerul pufăitor al locomotivei, / o nouă Anna Karenină/ pipăie şinele..."

(Ella Bernfeld)

❖

Am primit la redacţie:

"Evreii din România" – Breviar bibliografic; coordonator: dr. Hary Kuller; coperta: Done Stan; ed. Hasefer, Bucureşti, 2008.

Jean Askenasy, *"File No. 148074"* (este vorba de dosarul de securitate al cunoscutului neurolog, pe care acesta l-a transcris la CNSAS din Bucureşti şi l-a comentat; în ebraică; Tel Aviv, 2008.

Maroşi Emeric Miky, *"Pagini din istoria evreilor la Reşiţa";* cu un cuvânt înainte de Speranţa Milanovici şi o prefaţă de Marius Grec; "Vasile Goldiş University Press", Arad, România, 2008.

Andrei Fischof, *"Izgonirea din iad";* poeme; cu un text pe coperta a I-a de Aura Christi; ed. Europress, Bucureşti, 2008.

"Cetatea culturală"; revistă de cultură, literatură şi artă; nr. 12; Cluj-Napoca, 2008,

"Epigrama"; publicaţie a Uniunii Epigramiştilor din România (director: George Corbu); decembrie, Bucureşti, 2008.

"Baadul literar"; revistă trimestrială de cultură; Bârlad, 2008.

Marc Weitzman, *"Magical Logic Globalization, Conspiracy Theory and the Shoah";* Centrul Internaţional Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului; Ierusalim, 2008.

"Vatra"; revistă lunară de cultură; nr. 10; Tg. Mureş, România, 2008.

Desen de I. Ciosu

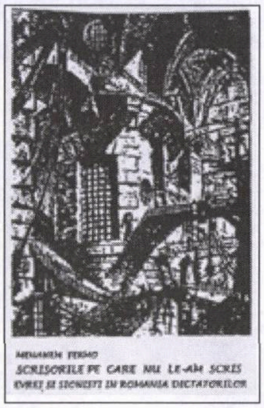

O carte extraordinară. O carte cum nu s-a mai scris. O carte despre viaţa adevărată, despre cele trăite de luptătorii sionişti în închisorile din România.

MENAHEM FERMO:

Scrisorile pe care nu le-am scris

Evrei şi sionişti în România dictatorilor

"O lectură pe cât de impresionantă pe atât de instructivă".

(I. Schechter, *"Ultima oră"*)

"Documente inedite ale vieţii evreilor în România fascistă şi comunistă".

(Gh. Iosub, *"Minimum"*)

"Scrisori care nu au plecat nicăieri, spre a ajunge sub ochii cititorului".

(Boris Marian, *"Realitatea evreiască"*)

Volumul – care costă 78 shkalim – poate fi procurat telefonând la

02/566-6454

A. VELUREANU-GAL

Dorit Lev-Ari, anti-divă?

Modestia pare ceva genetic în familia Lev-Ari. Tata, Şimon Lev-Ari, originar din *trib,* deţine funcţia de director al Centrului documentar de arte de pe lângă Universitatea din Tel Aviv, în paralel fiind şi actor cu vechime pe scenele ebraice şi în producţiile cinematografice israeliene. Din profesia teatrală şi de cercetare nu şi-a făcut punte spre celebritate, ţinând să se "afişeze" alături de "staruri", ci a preferat sârguinţa în munca de creaţie şi prezenţa în stal doar la premierele spectacolelor în care apare fiica sa, Dorit. Iar Dorit Lev-Ari, datorită rolurilor de succes în telenovele şi comedii de situaţii ("sitcomuri") ca "Florentin", "Bnot Braun", "Hafuh" etc., avusese toate şansele să devină superpopulară dacă ar fi vrut să joace rolul... de divă, preferând prin firea ei pe acel de anti-divă. Întrebată: de ce?, răspunsul lui Dorit a fost laconic: "Nu-s interesată de celebritate, nici de invitaţii la lansări de modă, inaugurări de boutiqueuri sau cocktailuri".

La 1 ianuarie, actriţa şi-a serbat aniversarea zilei de naştere când a împlinit 39 de ani, iar evenimentul – din câte am aflat – l-a petrecut în familie, fără prezenţa reporterilor "paparazzi".

"Momentul Michaela" și meditația în India

Sabră, Dorit a crescut într-o familie în care teatrul, muzica, artele în general au făcut parte din preocupările casei, tatăl fiind model în chestiune. Era aşadar firesc ca fata să studieze la maturitate arta dramatică la şcoala lui Nissan Nativ, după unele experienţe de debut, în care i s-a relevat talentul. După absolvirea studiilor (în 1994), Dorit Lev-Ari a primit imediat oferte de lucru, nu datorită vreunei protecţii, ci dovedind însuşiri actoriceşti autentice şi o frumuseţe fizică naturală, dublate de o fire energică, optimistă şi plină de încredere în sine.

Telenovela "Michaela", în care Lev-Ari deţine rolul principal, a consacrat-o. Prezent în casele noastre, chipul actriţei a devenit cunoscut şi îndrăgit telespectatorilor. Alte actriţe ar fi exploatat momentul la maximum, dar nu Dorit Lev-Ari. Trebuie amintit că tânăra actriţă şi-a făcut treptat un nume şi în teatrele de repertoriu, astfel că profesional s-a putut declara satisfăcută pe deplin.

Dorit Lev-Ari

Pe soţul ei, actorul Ami Smolarcik, l-a cunoscut pe platoul de filmare a serialului "Florentin", dar

AVOCAT ŞI NOTAR

AUSTERMAN EFRAIM

Fost magistrat în România

Execută

Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;

Rezolvă probleme juridice legate de România

Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România

Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11

Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401

Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

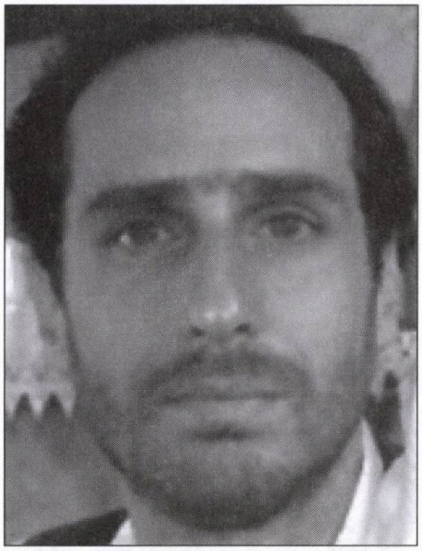

Ami Smolarcik

după şase ani căsnicia lor s-a destrămat. Nu s-a produs o tragedie, dar divorţul i-a lăsat urme în suflet şi întrebarea naturală: încotro? La vârsta de 31 de ani, Dorit a rămas cu "starea civilă" de solitară, dar foarte ocupată în profesie. Tocmai repeta pentru comedia "Milano" de Şmuel Hasfari, la "Beit Lessin", când a hotărât să plece în… India, cât mai departe de cei care voiau să ştie cu de-amănuntul motivele divorţului, dacă are o altă relaţie ş.a.m.d. Nu şi-a fixat o dată exactă de întoarcere, nici itinerariul.

Dorit Lev-Ari s-a descurcat excelent, ca o anonimă pe un mapamond pe care a vrut să-l descopere. Printre altele, a practicat meditaţia budistă, care a fost, după cum spune ea, "o gimnastică excelentă a minţii". Dacă la plecare mulţi dintre apropiaţi i-au spus că hotărârea ei este un act de mare curaj, la întoarcerea acasă, după un an şi jumătate, Dorit le-a explicat tuturor: "Nu a fost vorba de curaj, ci de necesitatea de a desfiinţa hotarele în care s-a aflat propria mea fiinţă. Mă simţeam sufocată. Am vrut să-mi aerisesc mintea şi să mă îndepărtez de ameţeala succeselor".

"Copilul mi-a schimbat felul de viaţă"

Întoarsă acasă la familie, prieteni, în ţara natală, Dorit a revenit şi la ceea ce nu mai spera că va continua după şase ani de despărţire: profesia de actriţă! Teatrul "Gheşer" a inclus-o în distribuţia spectacolului "Perioada de aşteptare"; în coproducţia Habima-Gheşer joacă în drama "Anna Karenina"; e distribuită în filmul artistic de lung metraj "Totul începe de la ţărm", realizat de Eitan Grin ("Dintr-o poveste simplă, pelicula devine o creaţie captivantă, ce scoate în evidenţă prezenţa şi jocul lui Dorit Lev-Ari").

Ceea ce actriţa însăşi poate spune despre aceste roluri s-ar putea rezuma astfel: "Ele m-au readus la pasiunea pentru scenă şi film, deoarece în India n-am regretat nimic din fericirea părăsită, până în clipa când, brusc, dorul de scenă a revenit".

Câteva evenimente trăite în anii din urmă i-au schimbat şi modul de viaţă. Cel mai important eveniment s-a petrecut cu doi ani în urmă, când l-a cunoscut pe Moti, decorator de interioare, care i-a devenit tovarăş de viaţă. Din dragostea lor s-a născut acum vreo şase luni Avi, primul ei copil, pe care ambii părinţi îl privesc ca pe o "fiinţă vrăjită". Dorit recunoaşte de altfel: "pruncul mi-a schimbat total concepţia despre viaţă". Iar întoarcerea din concediul de naştere direct pe scena Habimei, în premiera "August: regiunea Osage", de americanul Tracy Letts, constituie acum o dovadă pentru Dorit Lev-Ari că rolurile de pe scenă şi rolul vieţii, cel de mamă iubitoare, sunt bune conducătoare de electricitate sufletească.

Din cauza unui grav accident legat de aprovizionarea cu gaze, acum, în plină iarnă, câteva zeci de mii de bucureşteni din cartierele Drumul Taberei, Militari şi Rahovei au rămas fără căldură.

Ei aşteaptă nerăbdători ca – aşa cum s-a angajat d. Virgil Ramba, directorul firmei "Radet" – conductele cu pricina să fie reparate.

Slabă nădejde.

Treaba e atât de complicată încât, pentru remedierea defecţiunilor, ar fi nevoie nu de un Ramba, ci de un Rambo.

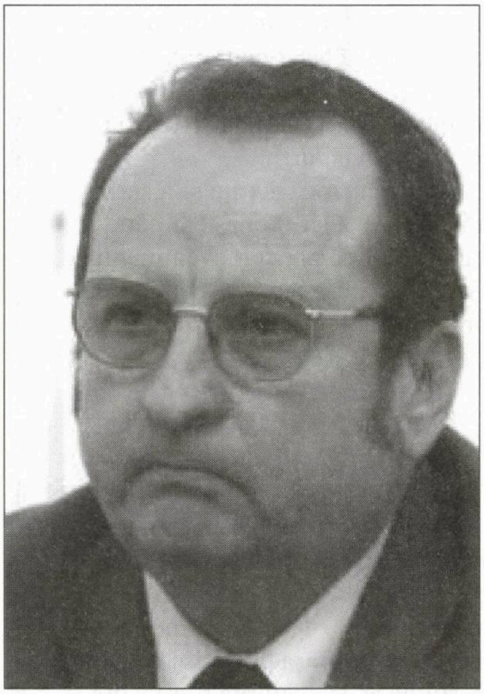

Virgil Ramba

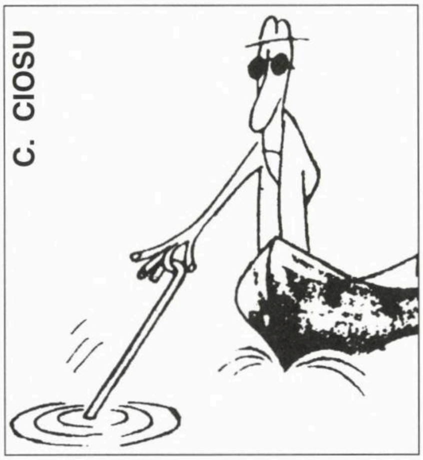

Pescuitorul de perle

Avem un nou prim-ministru!

«Există încă destule ţinte, iar dacă tragerile cu rachete nu vor înceta, lovitura va fi mult mai concretă – a declarat luni seara primul ministru israelian Ehud Barak.»

("Viaţa noastră", nr. 17.084/08; comunicată de Dinu Seinfeld, Kiriat Yam, care îşi închipuise că prim-ministrul israelian este – încă – Ehud Olmert; în acelaşi timp corespondentul nostru se întreabă ce vrea să zică "lovitura va fi mai concretă"? Bombele lansate până acum asupra bazelor militare din Gaza n-au fost concrete? Au fost abstracte?)

Un cabinet medical periculos

«Primăria din Ashdod a depus un act de acuzare împotriva unor cetăţeni care au închiriat ... un apartament şi l–au transformat într-un cabinet medical care funcţionează împotriva proprietarilor.»

("Viaţa noastră", 16.913/08; comunicată de Roland Fischler, din Natania, care ar dori să ştie ce anume le face sus-amintitul cabinet medical proprietarilor: le pune somnifere în cafeaua de dimineaţă, pentru ca să întârzie la serviciu? Le bagă ulei de ricin în supă, pentru ca... le varsă cianură de potasiu în sticlele de coca-cola din frigider?)

Se oferă bună recompensă

«În campania pentru alegerile prezidenţiale (din Franţa), Mohamed Al-Fayed a contribuit cu o sumă substanţială pentru victoria lui Chiriac. La fel şi când Chiriac a câştigat şi al doilea mandat pentru preşedinţia Franţei, mai ales fiul său, Dodi, care a murit în tragicul accident rutier din tunelul parizian d'Alma, la 30 august 1997.»

Dodi Al-Fayed

("Viaţa noastră", 24.11.08; comunicată de Pincu Pascal, din Lod, care, după ce se grăbeşte a preciza că pe fostul preşedinte al Franţei îl chema Jacques Chirac, şi nu Chiriac – din neuitatul cântec "Chiriac n–are parale" – mărturiseşte că n-a reuşit nici în ruptul capului să înţeleagă ce vrea să spună paragraful care începe cu "mai ales fiul său Dodi" şi se termină cu "august 1997". Întrucât, ca să fim sinceri, nici noi n-am înţeles, oferim o bună recompensă celor care ne vor ajuta să descoperim misterul rândurilor în cauză.)

Nu mai nimiciţi gramatica, nici mult, dar nici puţin: lăsaţi-o în pace!

«Într-unul din cele mai frumoase colţuri din Ashdod s-au descoperit acte de vandalism care au transformat acest loc într-o arenă de lupte. Din păcate şi alte locuri au fost nimicite, dar mai puţin.»

("Viaţa noastră", 16.986/08; comunicată de Adrian Issersohn, din Ashkelon, care susţine – şi cam pe bună dreptate – că nu se poate spune "nimicit mai puţin": a nimici înseamnă a desfiinţa ceva, a distruge 100%, a lichida etc. Şi acum, să stăm strâmb: cum naiba să desfiinţezi ceva mai puţin?)

Susţine o poziţie care nu există

«Ştiu că există divergenţe în interiorul FCER (în ce priveşte administrarea patrimoniului sacru) dar eu voi susţine şi voi sprijini poziţia Federaţiei în ceea ce priveşte cimitirele.»

("Viaţa noastră", 17.031/08; comunicată de Ramona Brenner, din Raanana, care se întreabă cum poate persoana respectivă – d. Bogdan Olteanu, preşedintele Camerei Deputaţilor din România, **n. red.** – *să susţină, şi-n plus să sprijine, poziţia FCER, din moment ce, din cauza divergenţelor din interiorul ei,*

cunoscuta Federaţie nu a adoptat încă nici o poziţie.)

Un nou mister legat de asasinarea lui Alperon

«Yaakov Alperon (53 ani), unul din cei mai cunoscuţi lideri mafioţi din Israel, a fost ucis astăzi după-amiază într-o explozie petrecută în nordul Tel-Avivului.»

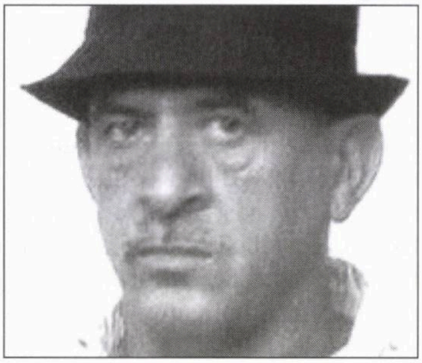

Yaakov Alperon

("Viaţa noastră", nr. 17.053/08; comunicată de Rodica Singer-Rafael, din Ghivataim, care, după ce, în prima clipă, crezuse că ziarul, care apare dimineaţa, are facultatea magică de a prevedea crimele ce vor fi comise în după-amiaza zilei respective, – s-a dezmeticit, înţelegând despre ce e vorba: redactorii cu pricina, zăpăciţi de uciderea lui Alperon – dar, mai ales, de criza financiară care ne-a dezechilibrat pe toţi – au uitat că ştirea de mai sus trebuia să apară în numărul din ziua următoare şi că formularea corectă era: "Alperon... a fost ucis ieri după-amiază".)

Poşta

Ing. Teodor Toivi, din Haifa, face contestaţie. În nr. 260/08, pescuitorul de perle Hirsch Erwin, din Kiriat Bialik, îi reproşează d–lui Toivi că a scris următoarele într-un reportaj de călătorie: "La Braşov am băut, ca toată lumea, bere locală *Ursus,* fabricată la Cluj". Ori, dl. Hirsch mărturisise că a aflat astfel pentru prima oară că Braşovul se află la Cluj... În replică, dl. Toivi scrie:

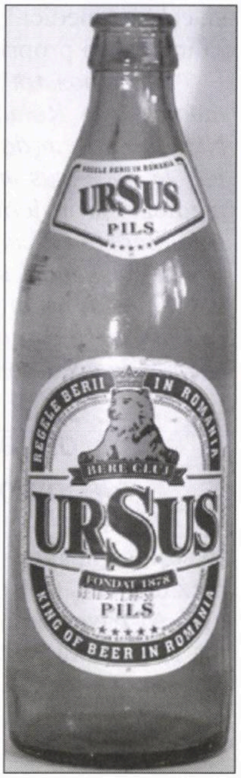

«Ca răspuns la paragraful susmenţionat precizez următoarele:

1. Cam toţi cititorii de bună credinţă au înţeles că noţiunea de bere locală, pentru un cetăţean din altă ţară se referă la o marcă de bere fabricată în ţara unde a fost cumpărată...

2. Totuşi pentru cei ca dl. Hirsch care înţeleg că "berea locală" trebuie să fie fabricată neapărat în urbea unde a fost cumpărată, precizez că berea Ursus se fabrică atât la la Cluj cât şi la Braşov, Timişoara şi Buzău. Pentru edificare anexez un paragraf din Internet:

"Vineri 22.12.2006 s-a depăşit pragul de 1.000.000 hl. de bere îmbuteliată într-un singur an la fabrica de bere de la Braşov, subsidiară a Ursus Breweries.

Ursus Breweries are o capacitate totală de peste 3 milioane de hectolitri şi peste 3.000 de angajaţi. Are sedii în Cluj-Napoca, Timişoara, Buzău, Braşov şi Tunari. Mărcile de bere deţinute de companie sunt în creştere continuă. În 2005 consumul de Ursus Premium a crescut cu 54%.»

Cardinalul Renato Martino, preşedintele Consiliului pontifical pentru justiţie şi pace, a declarat ziarului italian "Il Sussidiario" că Gaza este asemenea unui mare lagăr de concentrare.

Aşa este, eminenţă. Comparaţia e corectă şi inteligentă. Toată lumea ştie, de pildă, că deţinuţii de la Auschwitz lansau zilnic rachete tip Kassam sau Katiuşe asupra oraşelor nemţeşti, precum Leipzigul, Hamburgul şi Berlinul.

❖

D-na Nagla Al-Imam, deputată în parlamentul egiptean, a propus, într-o cuvântare rostită la postul de televiziune Al-Arabiya, ca bărbaţii arabi să violeze femeile israeliene, oriunde vor da peste acestea.

Şi, probabil pentru a nu i se reproşa că, în vreme ce-i îndeamnă pe bărbaţi la faptele sus-amintite, ea, deputată, nu dă poporului nici un exemplu în acest sens, a făcut şi ea ceva, violând, prin incitările de la TV, tratatul de pace dintre Israel şi Egipt.

O povestire de
GINA SEBASTIAN ALCALAY

Toată lumea știe tot

Cum discutau ai noştri, în 1991, când cu primul război din Golf (cu Scudurile)?

Ştiţi cum?

Cam aşa cum discutau şi luna trecută, când au început luptele cu Hamasul.

Ianuarie 1991. Dintru început trebuie să mărturisesc că am fost şi am rămas un om neobişnuit de credul. În ciuda nenumăratelor experienţe care ar fi trebuit să mă facă să-mi bag minţile în cap, nu m-am învăţat să pun vreodată la îndoială ceea ce mi se spune: cred tot ce mi se "vinde", indiferent de unde vine şi de conţinutul mărfii. Principalul este ca ea să fie prezentată în mod convingător. Tocmai pentru că aşa se petrec lucrurile de cele mai multe ori, fiecare fiind convins că adevărul lui e mai adevărat decât al altuia, tocmai din cauza asta, zic, este atât de greu să nu-i crezi pe toţi.

– O să fie război sau n-o să fie? întrebam.

– O să fie bine.

– Saddam joacă tare, dar putem fi siguri că-n ultima clipă o să dea înapoi.

– Saddam e un nebun, un megaloman, şi de la nebuni poţi să te aştepţi la orice.

– Saddam nu-i nici prost, nici nebun, e un sadic calculat şi rece, şi n-o să meargă orbeşte spre sinucidere.

– Bruta asta are o mentalitate de gorilă, decât să accepte moartea politică, o să prefere o moarte de "erou".

– O să fie război, dar o să se termine totul în câteva zile.

– Dar dacă în astea câteva zile irakienii ne atacă?

– N-o să aibă cu ce, că mai întâi americanii o să le distrugă toate instalaţiile cu rachete.

– Saddam şi-a amplasat deja rachetele la graniţa cu Iordania şi de-acolo poate să ţintească în direcţia Israelului.

– Rachetele irakiene de fabricaţie rusească sunt învechite, ineficiente, n-o să fie bune de nimic.

– Şi un copil ştie că rachetele lui Saddam n-au cum să ajungă la noi, în primul rând pentru că nu pot zbura la mare distanţă, apoi pentru ca sunt foarte imprecise.

– Iordania nu-i poate permite Irakului să lanseze rachete peste teritoriul ei căci americanii o să-i vină de hac repede şi degrabă.

– N-o să îndrăznească Saddam să ne atace, ştie el prea bine că dacă vrem, îl facem zob imediat!

– Trebuie începută o aprovizionare masivă.

– Noi am trecut aici prin trei războaie şi mâncarea n–a fost niciodată o problemă.

– N-am făcut nici un fel de pregătiri, nu mă tem de nimic, fiecăruia cum îi este scris.

– Am cumpărat doar strictul necesar – vreo două duzini de conserve, vreo douăzeci de pite, 10-15 sticle de apă minerală. Se vor găsi de toate, dar las' să fie...

– Sticlele de apă minerală nu sunt bune, căci sunt din plastic.

– Sunt bune dacă sunt ermetic închise.

– Nu-i bine de păstrat multe provizii în frigider, s-ar putea să trebuiască aruncat totul după aceea.

– Pregăteşte camera etanşă, pune acolo provizii pentru şapte zile, nu uita să ai şi un stingător de incendii.

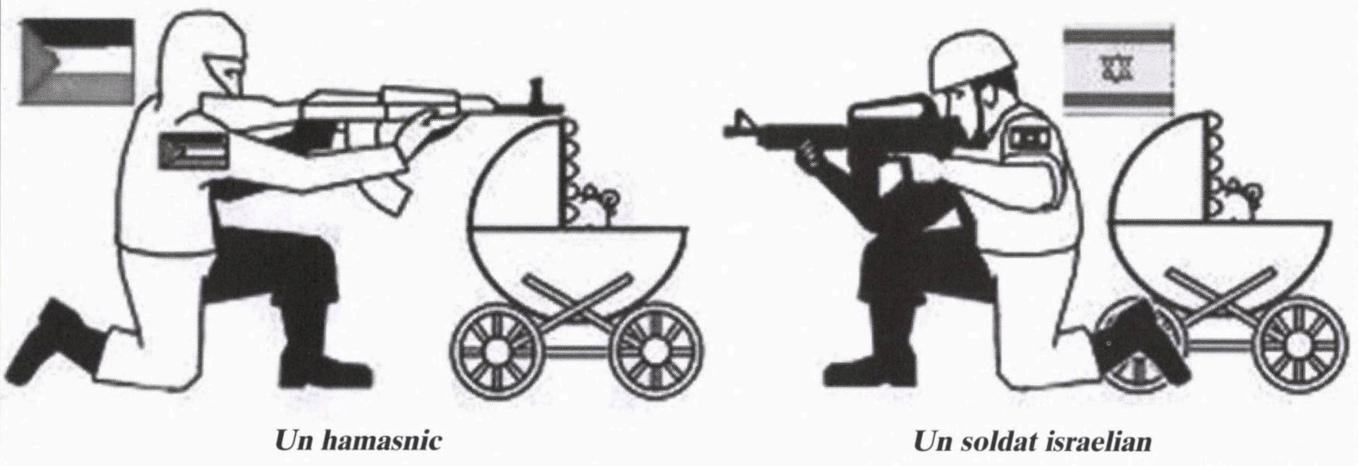

Un hamasnic — *Un soldat israelian*

(Desen de pe Internet)

– Dacă ajungi să ai nevoie de stingător de incendii, înseamnă că o bombă ţi-a făcut mai întâi casa praf şi pulbere.

– Ce să faci în camera etanşă cu mâncare pe şapte zile? Nu spun instrucţiunile că după atacul cu gaze ai voie să ieşi cu masca pe cap în restul locuinţei, şi că după ce aeriseşti bine camerele nu mai e nici un pericol?

– Nu trebuie lăsate alimentele descoperite, toate trebuie puse în dulap sau în frigider.

– Frigiderul nu este etanş, pot trece gazele prin el.

– Frigiderul este perfect etanş.

– Ambalajul de plastic (inclusiv sacii de plastic) nu protejează împotriva gazelor.

– E bine ca hainele care nu se află în garderob să fie păstrate la îndemână în saci de plastic.

– Eu unul sunt cam încetinel din fire şi uneori şi cam greu de cap: cum o să fac tot ce trebuie în intervalul dintre alarmă şi atacul cu gaze?

– Nici o problemă, alarma are să se dea cu ore întregi, poate chiar cu zile înainte. Noi aflăm întotdeauna cu mult înainte despre tot ce se pregăteşte.

– Să nu cumva să deschizi cutia cu masca, îşi pierde eficacitatea.

– Dacă nu ţii minte cum să-ţi pui masca, deschide din timp cutia şi fă exerciţiul.

– Masca poate fi folosită numai o singură dată timp de câteva ore.

– Masca poate fi folosită fără grija multă vreme.

– De mască poţi să te atingi, dar nu de filtru; dacă e desigilat, devine inutilizabil.

– După atacul cu rachete, pregăteşte-ţi masca la îndemână cu filtrul montat exact cum a fost, în vederea atacului următor.

– Filtrul trebuie demontat dacă vrei să ţină bine. Înşurubează doar căpăcelul negru, e împotriva prafului şi umezelii.

– Ce fac dacă filtrul nu mal funcţionează? Şi de fapt cum ştiu că nu mai funcţionează?

– Nici o problemă, avem rachete Patriot ultimul strigăt.

– Avem o armă secretă nou-nouţă, cum n-au nici măcar americanii.

– Irakul este o ţară mare, are zeci de rampe de lansare şi sute de rachete. Le distrugi pe cele din apus, apar altele în răsărit şi în centru, multe sunt mobile şi mai sunt şi subterane.

– Irakul mai are şase rampe de lansare şi 30 de rachete.

– Mai are 120 de rampe şi 1.000 de rachete.

– Irakienii nu au capacitatea de a monta focoase cu încărcături chimice la rachetele lor.

– Irakienii se pregătesc să lanseze atacuri chimice într-o fază ulterioară a războiului.

– Americanii le-au distrus întreg arsenalul de armament.

– Au distrus numai fabricile producătoare, nu şi armamentul existent.

– Americanii au anihilat toată forţa aeriană irakiană.

– Mai mult de jumătate din numărul avioanelor lor a rămas intact.

– Aliaţii au scos din uz toate aeroporturile din Irak.

– Aeroporturile sunt în stare de funcţionare.

– Războiul n-o să se termine în câteva zile, ci în câteva săptămâni.

– Nu în câteva săptămâni, ci în câteva luni.

– Nu în câteva luni, ci în câţiva ani, ca orice război mondial respectabil.

– Dar se va termina cu bine.

– O să fie bine.

– O să fie bine.

(Dintr-un volum în curs de apariţie – 2009)

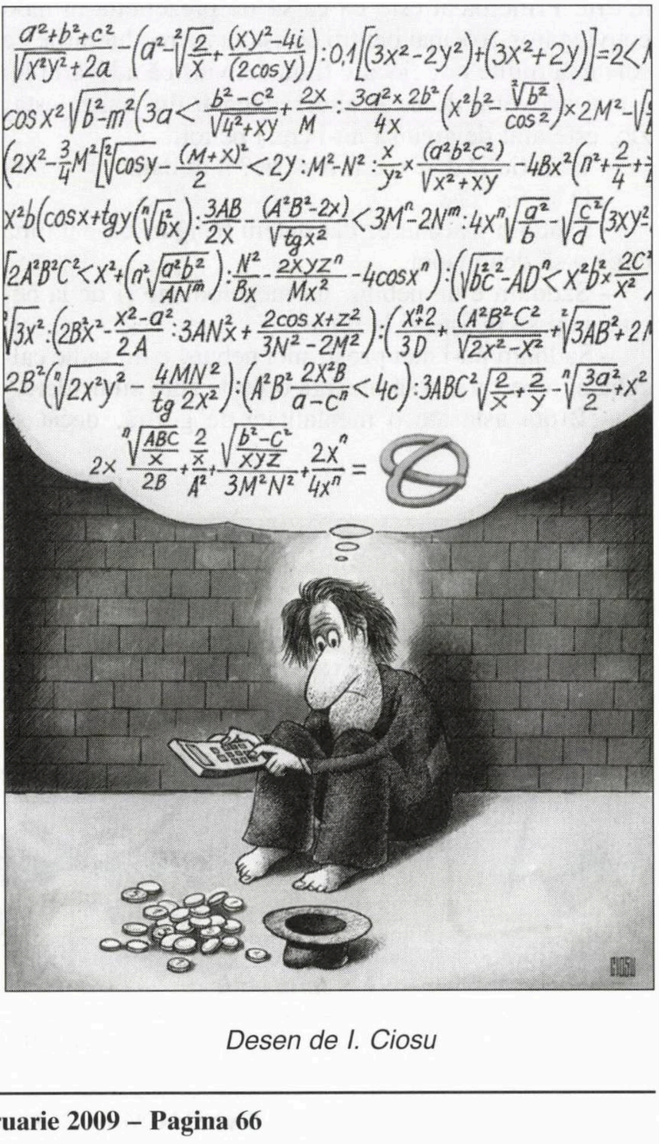

Desen de I. Ciosu

O povestire de
DAN PLATON – Germania

Taurul

Monumentul Fericirii strălucea în roua zorilor. Deodată, din soclul uriaşului monument se desprinse un taur, care prinse viaţă...

Era un început de zi frumoasă de toamnă. Un cer albastru cu nori alburii, tiviţi pe alocuri cu limbi de foc. O răcoare îmbietoare şi un ciripit de păsărele ce înfiora ca o muzică bună. Oraşul nu se lansase în mişcarea lui trepidantă. Monumentul Fericirii, tăiat în bazalt, strălucea în roua zorilor. În liniştea care picura din cer ca o binefacere a dimineţii se auzi deodată un zgomot înfundat, ca o ruptură de stâncă. Din soclul uriaşului monument se desprinse taurul, ce printr-un miracol prinse viaţă. Trezit din amorţeala monumentului, se scutură de mai multe ori să-şi învioreze trupul, apoi începu să meargă, ţinând capul în jos şi pufăind pe nări aburi, semnalul unei porniri la luptă. Voia să se răzbune pentru tot ce i-a fost dat să sufere de la cei care l-au nesocotit în împietrirea lui din soclul monumentului. Pentru toate ţigările stinse direct în ochi sau în bot, pentru loviturile încălţărilor de la cei ce-l călăreau sau pentru jignirile celor care veneau să joace fotbal în parcul monumentului şi-l socoteau cuier pentru haine şi genţi. Dar ce l-a enervat cel mai tare era scrijelirea, cu lama briceagului, de însemnări sau nume ale celor dornici de-o eternitate ieftină.

Taurul, ţinând capul în jos, o porni la atac, vrând să–şi verse furia pe cine îi va ieşi în cale. Primul nefericit se ivi. Un covrigar, ce ducea, agăţat pe umeri, un coş plin de covrigi cu susan, calzi şi mirositori. Cum taurul venea din spate şi nefericitul era fudul de-o ureche, nu–l auzi. Animalul îl izbi cu toată forţa, semănând pe stradă covrigii, iar pe sărmanul om îl aruncă pe fereastra deschisă a casei lângă care se afla. Nefericitul zburător căzu peste trupul unei tinere ce dormea dezgolită de orice îmbrăcăminte, gustând în somnul dulce răcoarea dimineţii.

Îngrozită, tânăra sări ca arsă din pat şi se repezi în baie. Negăsind o ascunzătoare, un loc ferit în care să se adăpostească de răufăcător, disperată, se aruncă în vasul veceului şi trase lanţul. Şuvoiul apei o duse în canalele oraşului. Cum şi în ce fel alunecă în lungimea dezgustătoare a canalizării nu se ştie. Când ajunse în dreptul havuzului din cartierul micilor magazine, nemaiputând suporta mirosul greţos al scursorilor ce o tot împingeau, ieşi în havuzul cu zeci de ţâşnitori şi începu să-şi spele trupul de mizeria ce se agăţase de el. "Fata asta probabil a înnebunit", îşi spuse măturătorul străzii ce o privi curios un timp, făcându-i din braţ un semn admirativ. Gândul unor complicaţii îl făcu însă să-şi vadă mai departe de măturat.

Semnul din braţ al măturătorului o trezi pe fată ca dintr-o ameţeală şi, înspăimântată de situaţia ridicolă în care se afla, se uită îngrozită în jur, căutând o soluţie. Ca prin minune, ea se ivi. Magazinul cel mai apropiat de havuz era deschis. Era un magazin cu rochii de mireasă. Profitând de neatenţia vânzătoarei, ce era ocupată cu aranjarea unui manechin, se strecură pe furiş înăuntru şi, în fundul magazinului, începu să se îmbrace în mireasă. Tocmai terminase să-şi aranjeze voalul pe faţă când în magazin intră ca un iureş un tânăr foarte grăbit.

"A! făcu el, ce bine că eşti gata, suntem în întârziere!" Semnă un cec pentru îmbrăcăminte, o prinse de braţ pe noua mireasă şi ieşi cu ea în stradă. Urcă repede în taxiul ce-i aştepta cu portiera deschisă. "Repede la Ofiţerul Stării Civile, suntem primii pe listă şi e târziu!", îi spuse tânărul taximetristului şi-şi privi ceasul.

Când cununia civilă luă sfârşit, naşul, cu o sticlă uriaşă de şampanie în mână, invită nuntaşii să ciocnească câte o cupă în cinstea fericirii mirilor. Ca un făcut, dopul se încăpăţână să nu iasă, dar nici naşul nu se dădu învins în dorinţa de a-l scoate. Când reuşi, se auzi o bubuitură dogită ca o detunătură de armă cu ţeava plesnită, timp în care încăperea se scufundă într-un întuneric de nepătruns. Dopul sticlei de şampanie lovi cu putere candelabrul, stingând deodată toate becurile, moment în care camera fu stăpânită de un adevărat cataclism ce îi dădu o rotire de centrifugă, împroşcând prin ferestre pe toţi cei din interior. Când mirele se trezi din ameţeala acelei rotiri, se văzu agăţat de creanga unui gigantic arbore dintr-o pădure vrăjită. Revenindu-şi în fire, îngrozit, privi în jos la uriaşele dihănii ce mişunau în toate direcţiile. Cele care îl speriară cel mai tare fură nişte sălbăticiuni ce aveau două capete prinse de coadă ca de un gât vânjos, iar în locul unde ar fi trebuit să fie capul aveau câte un ochi cât o farfurie înfipt într-un pivot elastic ca un corn de melc, de-l putea roti cu repeziciune în toate părţile.

Îngrozit de acei monştri, mirele se strecură cu greu prin desişul crengilor de care se ţinu până ieşi din pădurea vrăjită. Când se văzu pe pământ o rupse la fugă. Şi cum e în gând, fugi fără să se oprească până intră în oraş. Acolo, de teamă să nu-l urmărească acele dihănii, căută mai multe locuri unde să se ascundă, să fie în siguranţă. Socoti că cel mai nimerit ar fi cel din Monumentul Fericirii, de unde se desprinsese taurul, nesocotind că monumentul era blestemat. Şi astfel intră în ruptura din care se desprinsese taurul.

Îngrozit, simţi cum trupul lui suferă o transformare. Pe îndelete luă forma taurului de la începutul acestei istorii, neputând să se mişte dar simţind tot ce-i fu dat să i se întâmple.

Ca un făcut, acele ocazii nu întârziară să se arate. Un grup de copii şcolari, dornici să se joace, îl încălecară şi-l izbeau cu ghetele în burtă, alţii îl trăgeau de coada înţepenită de picior; unul din ei, mestecând o gumă, o scoase din gură şi i-o lipi într-un ochi. La semnalul unuia din ei, o rupseră la fugă ca la o bătălie cu ghiozdane.

Taurul rămase înţepenit în soclul monumentului, privind doar cu un singur ochi.

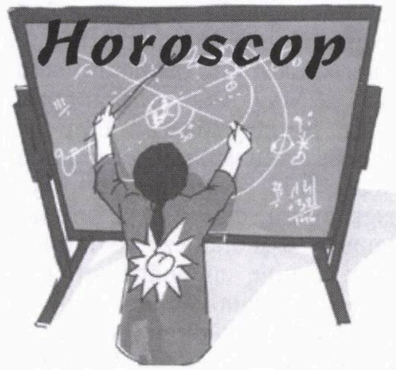

Februarie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Răbdarea ar putea fi o trăsătură de caracter indispensabilă dacă vreţi să realizaţi un scop dificil. Veţi reuşi să vă dominaţi iritarea pe care v-o provoacă anumite discuţii cu rude mai îndepărtate. Vă veţi întâlni cu o persoană pe care o aşteptaţi de multă vreme. Vă va aduce o veste îmbucurătoare.

Culoare: gri.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Trebuie să vă odihniţi, deoarece aţi ajuns la capătul puterilor. Vă veţi recăpăta energia şi veţi putea reîncepe proiectele pe care le-aţi părăsit din cauza prea multor preocupări. O întâlnire întâmplătoare va fi binevenită.

Numere: 14, 13, 23.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Trebuie să vă lărgiţi într-un fel orizontul. Nu rataţi deliberat ocaziile care vi se ivesc deoarece s-ar putea să plătiţi un preţ neaşteptat. Lansaţi-vă în demersurile delicate pe care le-aţi ocolit, le-aţi neglijat mult timp. Faceţi-vă curaj! Veţi vedea că rezultatul merită efortul. Sunteţi contrariat, dar tactul dvs. şi spiritul de discernământ vă vor ajuta să luaţi cea mai bună decizie.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Şansa vă va surâde din nou. Trebuie să vă revizuiţi anumite hotărâri referitoare la persoane cu care aveţi raporturi de lucru. Menajaţi-vă sănătatea, dar şi anturajul. Renunţaţi la criticile fără obiect. Devin plictisitoare şi agasează. Veţi avea o decepţie amarnică, dar timpul o va vindeca. Vina vă aparţine în exclusivitate.

Numere: 17, 30, 33.

Leu (23 iulie – 22 august): Sunteţi în formă excelentă şi pregătit să vă lansaţi într-o acţiune cam riscantă. Dar nu daţi înapoi! Astrele sunt de partea dvs. Sunt şi unii aşa-zişi amici care încearcă să vă pună beţe în roate. Se cere o atenţie mărită! Vă veţi bucura de recunoştinţa celor cărora le-aţi întins o mână de ajutor.

Culoare: alb.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Nimeni nu vă poate opri de a vă realiza planurile şi ambiţiile. S-ar putea să vă împliniţi o dorinţă mai veche, mai devreme chiar decât aţi sperat. Problemele care se vor ivi vor fi îndepărtate la intervenţia discretă a unui om pe care îl apreciaţi foarte mult.

Numere: 1, 3, 7.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Cunoaşteţi acum ceea ce se numeşte odihna luptătorului. O meritaţi pe deplin. V-aţi făcut datoria şi vă luaţi dreptul la o pauză îndelungată. Ştiţi să profitaţi de fiecare moment. Nu lăsaţi la voia întâmplării o serie de întâlniri pe care trebuie să vi le stabiliţi minuţios.

Culoare: roşu.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Vă pregătiţi pentru un proiect care vă va pretinde o muncă imensă. Nu vă lasaţi bătut! Elaboraţi totul cu răbdare, cu grijă pentru detalii. Familia are nevoie de sprijinul dvs. în cîteva probleme care vor apărea pe neaşteptate.

Numere: 2, 5, 30.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Moralul scăzut nu vă ajută. Dar temerile cu privire la viitorul apropiat sunt nefondate. Chiar dacă vă năpădesc îndoielile, nu aveţi încotro – trebuie să continuaţi pe aceeaşi cale. Dacă nu veţi găsi singur resursele de energie de care aveţi nevoie, riscaţi să pierdeţi câteva lucruri importante.

Culoare: verde.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Un eveniment neprevăzut v-ar putea da peste cap orarul de lucru sau de odihnă pe care vi l-aţi stabilit. Dar sunteţi în formă şi aveţi idei noi în diferite chestiuni care vă preocupă, atât pe dvs., cât şi pe cei din familia restrânsă. Va veni un moment în care va trebui să luaţi o decizie tranşantă. Nu mai ezitaţi!

Numere: 5, 21, 18.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Inutilă încercarea de a sări peste etape. Dezvăluiţi-vă sentimentele, împărtăşiţi-le. Vă veţi simţi mai bine. Prietenii apropiaţi vă vor veni în ajutor. Nu-i respingeţi! Sunt animaţi de cele mai bune intenţii.

Culoare: portocaliu.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Aveţi o putere de rezistenţă aproape de neînţeles pentru oamenii care nu vă cunosc foarte bine. Gândiţi pozitiv, nu vă împiedicaţi în nimicuri şi reuşiţi să faceţi faţă oricărei situaţii dificile.

Numere: 27, 33, 41.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Gheaţă

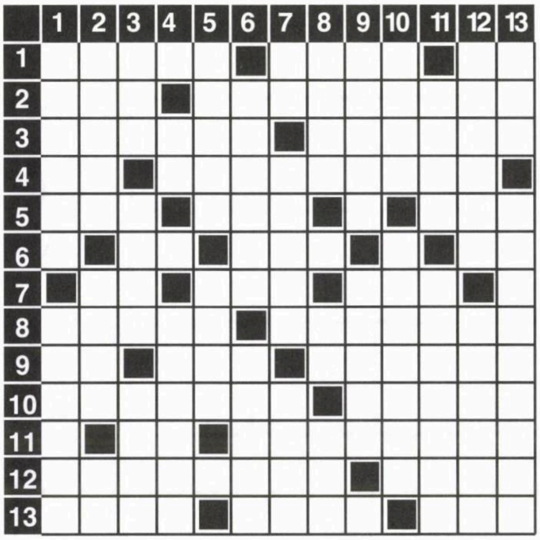

ORIZONTAL: 1) Gheaţă pentru patinaj citadin – A striga – Început de alunecuş! 2) Materie primă pentru gheaţă – Dare pe gheaţă. 3) Băuturi de la gheaţă – Dezgheţaţi. 4) Campion – Soi de gheaţă la figurat (pl.). 5) Patruped al nordului îngheţat – Lac vulcanic în Carpaţi – Râu în Rusia. 6) Dacă-i de zăpadă are nasul făcut dintr-un ardei şi ochii de cărbune – Refren din cântecele populare – Teşite! 7) Traian Rădoi – Întreprinderea de transporturi Bucureşti (abr.) – Înlocuieşte mingea pe luciul gheţii. 8) Pontonier – Provocată de dezgheţ. 9) Ape! – Conjuncţie latină – Atmosferă după spargerea gheţii. 10) Mare transatlantic care s-a scufundat în urma ciocnirii cu un gheţar – Oraş în Africa. 11) Eugen Dumitrescu – Banii gheaţă. 12) Cu inima de gheaţă (fig.) – Hidrocarbură. 13) Dezgheţat – A îngheţa – Fir.

VERTICAL: 1) Pinguinul gheţurilor veşnice – Zboară pe luciul gheţii. 2) Îngheţul şi dezgheţul (fem.) – A dezgheţa – Emil Gheaţă. 3) Patinoar ad-hoc în zilele de iarnă – Parte a globului cu gheţuri eterne – "Gheaţă" şi iar Gheaţă. 4) A vui – Fluviu siberian ce se varsă în Oceanul Îngheţat. 5) Anotimpul îngheţat – Ţară în Asia. 6) Cărbune – Mic. 7) Dumneata între prieteni – Mai mult decât un ţap la gheaţă – Savant italian. 8) Sloi subţire de gheaţă – 3,14 – Nu e mare. 9) Iarna pentru pescuirea lor se fac copci în gheaţă – Derdeluş. 10) Colecţie de documente (lat.) – Stalactită de gheaţă. 11) Numele unor locuitori din Filipine – Compătimită. 12) Pictorul Gheaţă – Copiat. 13) Bani gheaţă! – Susţine ţurţurii de gheaţă.

DICŢIONAR: Ass, nam, cusa, acta.

MINA NIŢĂ

O urare la început de an

ORIZONTAL: 1) Prevăzută cu pori – Măsură agrară. 2) Vârf – Satisfacţie. 3) Din când în când – Sprintenă. 4) Întemeiat – Primele sosite! 5) Operaţie matematică. 6) Cal – Cureluşă de meşină – Dimpotrivă. 7) Ocroteşte sabia – Notă muzicală. 8) Drăcească. 9) Începutul dragostei – Primul zburător.

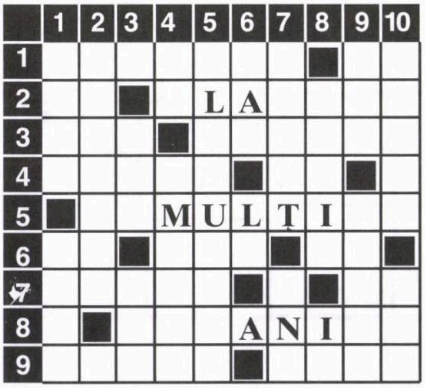

VERTICAL: 1) Grădină – Fără credinţă (masc. pl.). 2) Certate. 3) Trăgător la Polul Nord – Cărţi mari. 4) Volum – Prietenos. 5) Ataşată. 6) Pus pe cap – Către. 7) Ist – Perioade de timp. 8) Brav – pană. 9) Un scurt articol! – A expune la primejdie. 10) Adevărate – Din nou.

Dicţionar: Ira.

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

La mulţi ani!: Paiata, plug, lini, guler, s, atent, na, ace, car, uc, noroc, i, taraf, filo, noi, curci, il, tren, ciocane, an, ns, grind, izvor, metal, ica, cabarete, n, mormane, oa, glaciale, arc.

Urare: Luciditate, ia, limitat, t, magazin, ecou, s, tar, rar, l, lina, amarita, ts, taran, ilic, ur, stana, o, rac, eni, nl, adus, acari.

Talent: Ss, i, cu, s, atentionata, raiale, rac, tarm, azimut, naiv, inele, du, calu, ne, ram, vatuit, noi, a, barbrastreisand, raci, it, oas, o, ie, nisam, sr, postav, ode, partiale, age, ospetii, ia, acar, uni, t, flasnetari, za, saul, stal, nan, tril, uri, dari, t, secretie, petitie.

Spre surprinderea generală, partidul ecologist "Frunză verde" l-a ales ca preşedinte şi cap de listă în alegerile din februarie pe actorul de comedie, cam scandalagiu de felul lui, Gil Kopatch.

Ce idee! Acum, derutaţi complet, simpatizanţii partidului, în loc să discute despre mulţimea de probleme sociale şi ecologice la zi, îşi pierd vremea cu polemicile à propos de pitorescul lider, sau cu alte cuvinte nu mai văd pădurea din cauza Kopatchului.

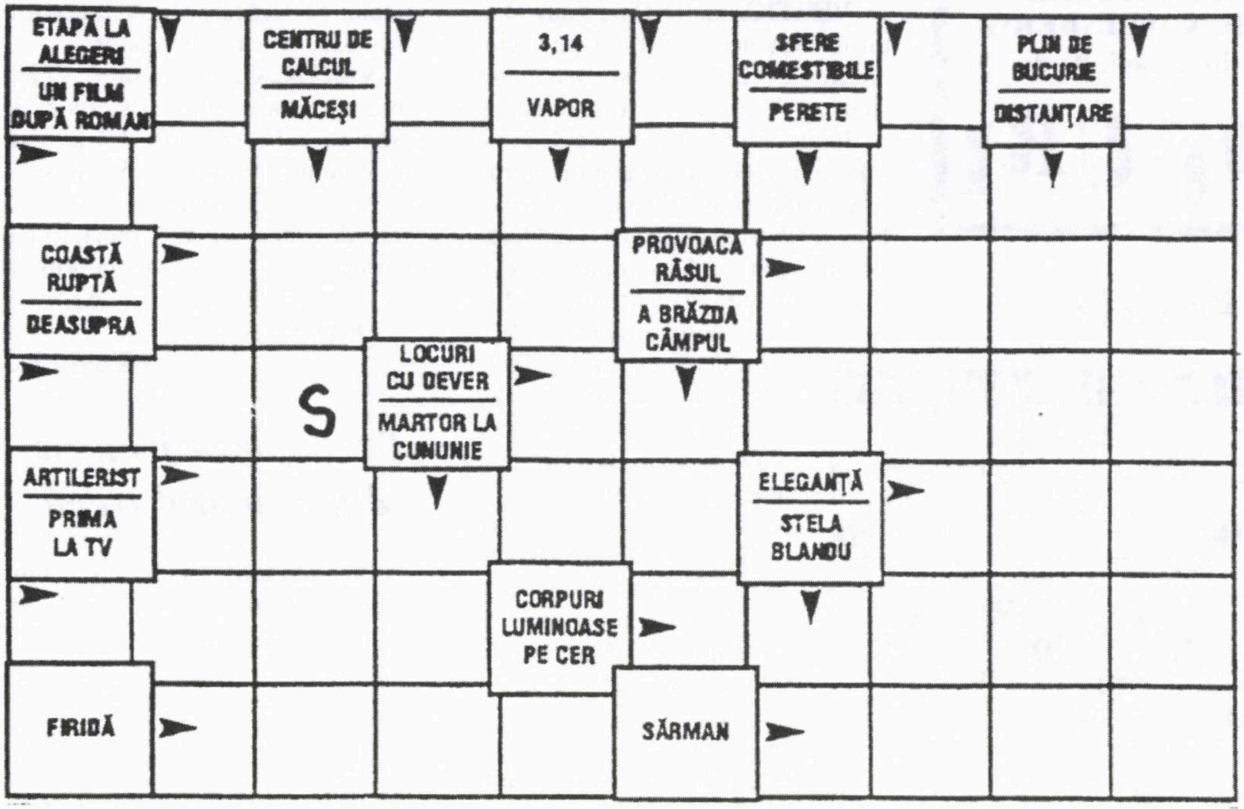

INTEGRAMA I

INTEGRAMA II

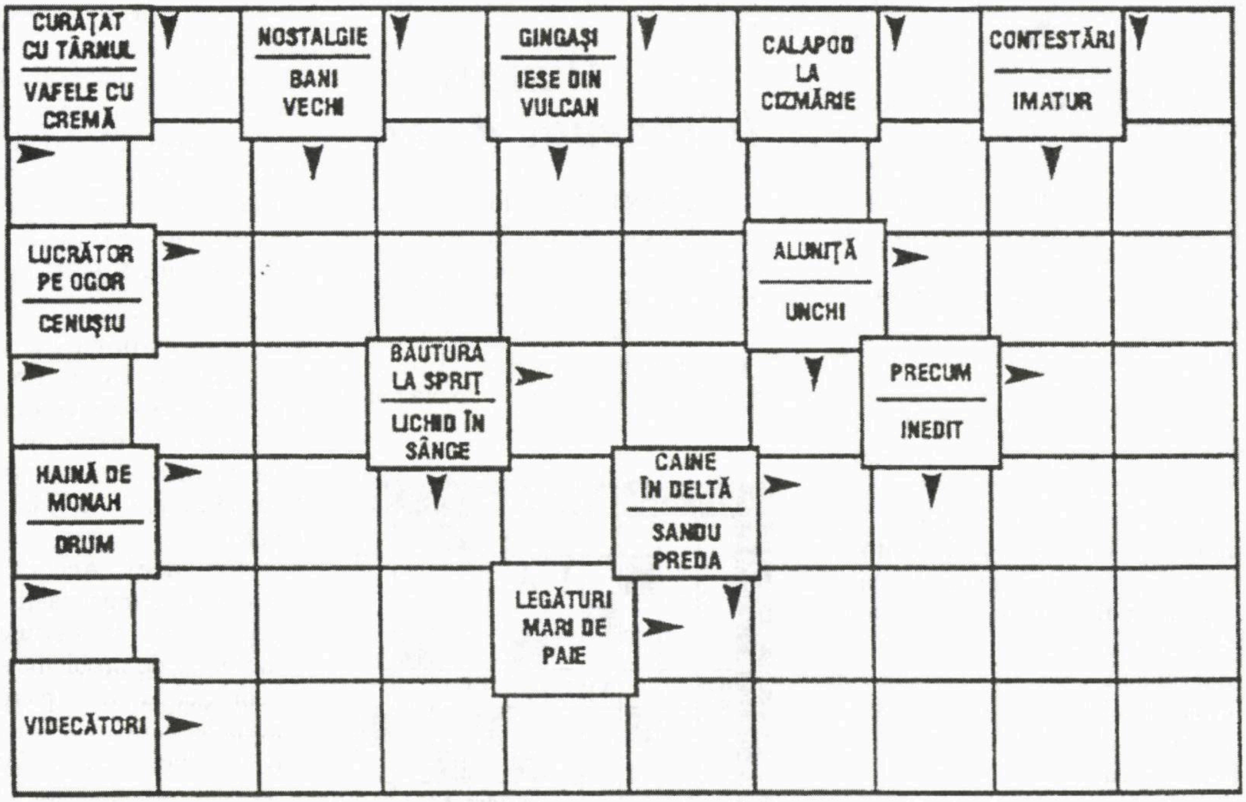

Dicționar Integrama II: Enot.

Orfanii străzii Leca

Aflăm din presă și ne bucură aniversarea a 600 de ani de la întemeierea Bacăului, orașul nostru natal, una din așezările urbane importante ale României.

Referindu-mă la epoca modernă, Bacăul a fost leagănul a mii de intelectuali care au atins apogeul preocupărilor lor: oameni de știință, artă și cultură.

Sunt unul din fiii orașului Bacău. Strada mea natală este Leca, mândria vieții mele și a întregii generații.

În limita posibilităților mele am descris-o în patru volume masive. Spre deosebire de alte străzi, ea a fost printre ultimele în preocupările edililor tuturor partidelor care au condus țara și orașul.

A fost o stradă părăsită, nevizitată de populație, ostracizată, neglijată din motive bine cunoscute. Valul reînnoirii și al modernizării orașului s-a împiedicat de strada Leca și din ordinul autorităților superioare a fost rasă de buldozerele lui Ceaușescu, iar molozul și dărâmăturile au fost aruncate la marginea orașului și în apele Bistriței. Durerea, disperarea, nedreptatea acestei distrugeri m-au îndemnat s–o evoc în lucrările mele, în proză și în versuri.

Astăzi strada Leca trăiește, e vie, vibrează în inimile tuturor celor care s-au născut acolo. La 600 de ani de la întemeierea orașului Bacău trebuie să subliniem unele simptome de o gravitate excepțională care sunt consemnate în ultimul timp. După grațierea și reabilitarea unor criminali de război care au adus pierderi masive de tineri nevinovați, după apariția semnelor fascisto-legionare în presă și în cluburi, se adaugă încă numeroase semne de îngrijorare. Apariția statuilor lui Antonescu la colțuri de stradă, eternizarea numelui mareșalului prin acordarea numelui său unor străzi, pretențiile moștenitorilor acestor criminali pentru retrocedarea averilor, despăgubiri și pensii pentru urmași sunt culmea ignorării faptelor istorice. Cei născuți în România și în strada Leca din Bacău în special ducem dorul caselor noastre părintești, demolate de dictator, căutăm sinagogile în care ne-am rugat în copilărie, unde am sărbătorit bar-mitzva, unde am spus Izkor în zilele de sărbătoare. Ultimele evenimente tragice din București – profanarea și distrugerea a zeci și zeci de morminte din Cimitirul Giurgiului – ne cutremură, ne zguduie și ne întristează. În Cimitirul Giurgiului se odihnesc doi frați, părinții soției mele și foarte multe rude, prieteni și colegi.

Profanarea cimitirului poate fi un prolog pentru alte acțiuni asemănătoare. Această acțiune organizată și bine plănuită de cercurile antisemite trezesc neliniștea familiilor interesate care urmăresc cu atenție numele de pe mormintele distruse. Va veni acest val sălbatic și în alte orașe, la Bacău?

S-a început cu "iertarea păcatelor", se continuă cu profanarea cimitirelor, mâine se va continua cu atârnarea de cadavre pe cârlige la abatoare și așa mai departe.

Ne-au îngrijorat declarațiile președintelui României, domnul Traian Băsescu. Ne-a uimit "ignorarea" hărții geografice a regiunii noastre atunci când a înlocuit cu Palestina Israelul, o țară cu 400.000 de locuitori născuți în România și cu ambasadă la Tel Aviv.

Aș vrea ca mama mea să continue să rămână netulburată la locul ei de veci, în care se află de 86 de ani; unchii mei, vecinii, prietenii. Sunt singurele reminiscențe palpabile că ne-am născut, c-am existat. Departe fizic de pământul României, trăim zi de zi cu amintirile orașului natal, cu imaginea profesorilor noștri dragi care ne-au învățat și ne-au cultivat.

Urmărim pe toate căile posibile dezvoltarea democrată a României, instaurarea unei autorități statale legată de marile democrații apusene, doritoare de egalitate, dezvoltare economică și progres.

Sperăm că în viitor nu vom mai înregistra manifestări antisemite și că ne vom putea continua bătrânețea depănând amintiri plăcute și de neuitat.

Dr. Iulius Iancu
Haifa

Sinagogi și cazinouri în SUA

Nu de mult am plecat din nou în America. Acolo întâlnesc ființele cele mai apropiate și dragi mie. Nu e ușor, dar oboseala e răsplătită "cu vârf și îndesat", cum se spune.

N-am fost și nu sunt un "client" al sinagogilor. Copil fiind și adolescent, de Rosh Hashana și Iom Kipur intram pentru scurtă vreme în Templul Coral din Focșani, unde bunicul meu era gabai. Din jilțul lui mă căuta cu privirea, îmi zâmbea și avea o bucurie mare. Reprezentam a treia generație de Cohanimi din familie. Cum s-a întâmplat că sărbătorile de toamnă m-au prins acolo, în Statele Unite, am decis ca de Iom Kipur să mergem la Templul

Conservativ din apropiere, pentru Izkor. În program era prevăzută ora 11, dar am ajuns la 10 şi am găsit, spre norocul nostru, ultimul loc de parcare. Clădirea este impunătoare, cu trei săli de rugăciuni şi festivităţi. La intrare, teancuri de talituri şi cutii cu kipoturi. Nimeni nu intra fără. Am aşteptat ora de Izkor şi de desfăşurare a ritualului, cu rugăciunea de pomenire a celor dragi şi apropiaţi, dispăruţi din lumea noastră. S-a încheiat cu cea pentru Statele Unite şi Statul Israel. De ce m–am dus? Nu din religiozitate. Tradiţia mă făcea totdeauna să aprind o candelă. Din subconştient, am avut un imbold de a mă reculege, a medita şi a-mi aminti de cei plecaţi de lângă mine. Când m-am aşezat, mi-am şters umezeala ochilor. Rabinul, un om cult şi bun vorbitor, în predica ţinută, a făcut o comparaţie documentata între istorie, pe care o învăţăm dar nu suntem părtaşi la ea, sau n-am fost de faţă – şi amintire, memorie. Viaţa trăită şi ce ne-a rămas în minte.

Să trec la altceva.

În viaţa cotidiană, am văzut sâmbătă o activitate neobişnuită în multe domenii. Medici, avocaţi, notari, au cabinetele şi birourile deschise şi activitatea e ca într-un stup de albine. Toţi cei ocupaţi în cele cinci zile anterioare îşi pot rezolva multe din nevoile lor. Terminând treburile la un notar în Queens, fiind ora prânzului, am intrat la un restaurant românesc, "Acasă" (nu-i fac reclamă din obligaţie ci pentru că ne-am delectat). Printre altele, o pastramă de capră şi must proaspăt cum n-am mai avut în gură nu mai ştiu de când. Pentru aprovizionările casnice, nu e nici un impediment. Am fost în Bronx într-o "piaţă". O clădire imensă, acoperită, cu standuri şi tejghele pe care sunt etalate fructe, legume, pâini şi anexe, uleiuri etc.

Într-un week-end, după două ore şi jumătate în maşină, am sosit la Atlantic City, în statul New Jersey. Îmi amintesc de un film vizionat în urmă cu peste 20 de ani, în care eroii, interpretaţi de Kirk Douglas şi Burt Lancaster, eliberaţi din închisoare, "munceau" aici. E un oraş altfel decât multe altele din SUA. E o aşezare cu un conglomerat de clădiri. Case obişnuite, blocuri de 25-30 de etaje, hoteluri cu cazinouri şi cartierul celor de culoare (cuvântul "negru" e peiorativ), în care aglomeraţia şi mizeria stau mână în mână. Am stat la un hotel fără cazinou, cu linişte şi serviciu impecabil. Am vizitat Hilton, Tropicana şi Taj Mahal (ultimele două ale miliardarului Donald Trump), cu furnicare de oameni, un du-te-vino continuu, cu restaurante şi săli de joc de toate felurile. La maşinile de joc predomină femeile, pensionare după aspect. Promenada lungă (la Eforie – Faleză, la Bat Yam – Taielet) e pardosită cu şipci de lemn, late de câţiva centimetri. Restaurante, magazine, ca pretutindeni. Cine nu poate mărşălui, poate închiria cu un preţ modic o ricşă pentru două persoane, sau o bicicletă.

Acum acasă a venit iarna, ploile. Aştept ca luptele din Gaza să se termine cu bine, situaţia economico-financiară să se mai amelioreze, să avem o linişte de mai lungă durată, şi dacă vom fi sănătoşi şi ne–am vaccinat împotriva gripei, va fi "beseder".

Dr. G. Manescu
Bat Yam

O scrisoare pe adresa postului de televiziune TVRI (pe care-l prindem și noi)

Stimată d-nă directoare,

Întâi să mă prezint ca să ştiţi cu cine "vorbiţi": mă numesc Petre Cioclu, locuiesc în Israel de peste 20 de ani, urmare căsătoriei cu o evreică.

În Israel am devenit scriitor, având confirmată calitatea de membru al Asociaţiei Scriitorilor de limbă română din Israel. Am publicat până în prezent un număr de şapte cărţi în limba română şi numeroase lucrări literare (în presa de limbă română din Israel, dar şi din România.

Urmăresc aproape cu regularitate la TVRI emisiunea "Memoria zilei", pe care o apreciez ca intenţie şi ca realizare concretă. Trăind atâţia ani printre evreii proveniţi din România, citind presa israeliană de limbă română şi participând la activitatea literară susţinută de evreii vorbitori de limbă română, am putut afla îndeaproape despre aportul lor în trecutul mai îndeprtat sau mai apropiat, în diverse domenii ca cel literar, filozofic, sportiv, artistic, lingvistic, industrial, medical, muzical etc.

Emisiunea de la TVRI are meritul de a reaminti românilor despre oamenii de valoare din trecut şi din prezent. Pentru îmbogăţirea acestei acţiuni lăudabile, vreau să vă pun la îndemână – după posibilităţile reduse de documentare pe care le–am avut – surse de informare despre evreii remarcabili ce au activat în România, spre a fi menţionaţi alături de concetăţenii lor de odinioară, chiar dacă unii din ei nu mai sunt în viaţă sau se află peste mări şi ţări, dar merită neuitarea noastră, a romnânilor.

Enumăr mai jos sursele de informaţii pe care vi le anexez sau la care puteţi apela (aflate în biblioteci):

1) Lista membrilor evrei ai Academiei Române, în ordine alfabetică;

2) Listele pe lunile unui an, cuprinzând datele de naştere sau de deces ale unor personalităţi din obştea evreiască provenite din România;

3) Tăieturi din revista "Mini-

mum" din care reiese existența unei enciclopedii a evreilor din răsăritul Europei, în care sunt menționați și cei din România;

4) Lucrarea întocmită de criticul clujean Ion Cristofor, "Scriitori din Țara Sfântă", în trei volume, având ISBN 973-647-064.

Petre Cioclu
Kiriat Yam

Muntele țapului ispășitor

În deșertul Iudeii, într-un peisaj lunar, departe de așezări omenești și uscat de arșiță, își înalță culmea pleșuvă Muntele Muntar. Nu sunt mulți cei care ajung aici și nici măcar cei trimiși anume în locul acesta nu se grăbesc să ajungă. Acesta e locul căruia zilnic, în toată lumea, dar mai ales pe teritoriul biblic, i se face cea mai insistentă reclamă, către care sunt îndrumați din toată inima sute și mii de preopinenți... Acesta este muntele lui Azazel, muntele Dracului, muntele de pe care era prăvălit în prăpastie țapul ispășitor.

Eu am ajuns aici în mod excepțional. În ziua respectivă nu am avut nici un conflict cu nimeni, nu am deranjat pe nimeni, nimeni nu m-a înjurat și poate, tocmai de aceea, nu mi s-a părut deplasarea... deplasată. Ca să ajung aici însă, pe drum de cămile, a trebuit totuși să fac câteva popasuri. La dracu nu se ajunge cu una-cu două!

Moise a fost musulman?

Întâi am ajuns la Naby Musa. În mitologia lor, paralelă cu biblia evreilor, beduinii sunt convinși că aici se află mormântul lui Moșe Rabeinu. Noi știm că patriarhul nu a apucat să pună piciorul în Țara Făgăduită, dar cum folclorul local își are drepturile lui, vom conveni temporar că așa este. Cu condiția că marele conducător israelit a fost... musulman! Parte de legendă, pentru că Naby Musa este, de fapt, un han întărit, la o fostă încrucișare de drumuri, în mijlocul unui cimitir musulman primitiv, în care câte o piatră rostogolită de pe povârnișul stâncos reprezintă monumentul funerar.

Ici-colo, câte un fost notabil se bucură de o lespede de granit cu arabescuri. Locul pare părăsit, dar un fir de apă, o fântână arhaică și puțină vegetație pledează pentru prezența umană. Plus cămile...

Cămilele sunt conexate la index

Sute de cămile de culoarea deșertului apar dintr-o dată, după o colină. Vin încet, maiestuos, în șir indian, păstrând între ele o distanță aproape matematică. Au o grație regală (nu toți regii sunt neapărat frumoși, dar toți au grație), nu se grăbesc nicăieri, ele pot bea astăzi, dar la nevoie rezistă și două săptămâni fără apă. Apoi, în douăzeci de minute, își completează rezervele pentru alte două săptămâni. Nu-s mofturoase, pot mânca orice mărăcine, țepii nu deranjează sistemul lor digestiv. Fiecare exemplar valorează între opt și zece mii de șekeli. La ce folosesc? La nimic. Dar cine are o cămilă se bucură de un anumit statut social. Cine are două, se bucură de două statute. Și așa mai departe.

Proprietarii locuiesc la Iericho sau la Beit Lehem, toată lumea știe câte neveste și câte cămile au. O cămilă e ca un tablou semnat de un pictor celebru și pe care îl ții închis într-un seif la bancă (referirea e la tablou, nu la pictor). Cămilele sunt conexate la index.

Beduini slabi la anatomie

E ora adăpării probabil, nu numai pentru cămile... La câțiva kilometri depărtare, în drum spre Muntar, un beduin singuratic scoate apă dintr-un puț adânc, cu ajutorul unei găleți legate la capătul unei prăjini. Toarnă apa într-un uluc lung, la care caprele privesc cu răbdare, așteptând nu știu ce comandă. Un măgar plictisit filozofează cu ochii la soarele care dă să apună, în timp ce un câine fără urechi își admiră stăpânul. Un câine fără urechi?!

Chiar așa... De sute de ani, păstorii deșertului taie urechile câinilor, convinși că în felul acesta nimic nu-i va deranja să prindă sunetele din toate direcțiile. Adevărul e, de fapt, exact pe dos, pavilionul funcționând ca o pâlnie, dar iată-i pe beduini nepregătiți nu numai la istorie, ci și la capitolul anatomie și fiziologie.

Pavilionul prea-fericiților

Prin secolul cinci sau șase, nu–mi amintesc prea bine, un tânăr călugăr din Capadochia, dorind să se izoleze cât mai efectiv de semenii lui, a ajuns în deșertul pe care tocmai îl străbăteam eu (acum)... A găsit o grotă, grecii numesc găurile astea în peretele muntelui "lavra", și s-a pus pe rugăciuni. Așa de bună era izolarea și atât de eficiente rugăciunile, încât i s-a dus repede vestea. Iar alți doritori de singurătate l-au imitat. Erau asceți din Bizanțul îmbuibat și decadent care căutau liniștea, purificarea, periferia... La un moment dat, căutătorii de singurătate erau vreo cinci sute, muntele găurit de atâtea lavre stătea să se fărâme, așa că s-a impus o singură soluție: construirea unei mânăstiri. Mânăstirea în stâncă Mar-Sabah: un monument unic, ciudat, apărut în mijlocul deșertului pe o buză de abis, ca o irealitate, ca un ceva imposibil, ca o incredibilă poveste. Peste hăul prăpastiei se vad cupolele albastre ale clopotnițelor, ferestrele etajate ale chiliilor, pavilionul de lemn al prea-fericiților, turnul izolat al femeilor (!), cerdacul punte, zidurile de cetate inatacabilă...

Bun. Și când ajungem pe Muntar, pe muntele țapului ispășitor?

Păi, am cam văzut peisajul și mă știu fără păcate... Ce dracu să mai caut acolo?!

Dorel Schor
Natania

Un preot și un rabin

Oamenii de știință susțin că în univers totul se desfășoară programat după legi fixe, iar omul, ca verigă a lumii, apare însoțit de destinul său care-i călăuzește viața.

Oare omul dispune de posibilitatea liberului arbitru de a face binele sau răul, de a-și alege destinul?

Iată două cazuri. Iată doi oameni care și-au făurit destinul:

Evreul Aron Lustiger, devenit creștinul Jean Marie Lustiger, Cardinal al Parisului.

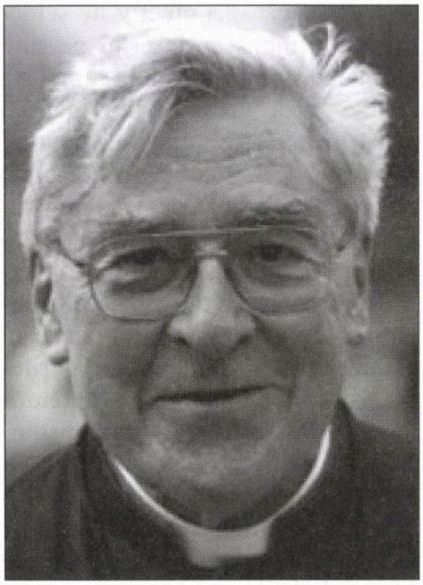

Jean Marie Lustiger

Creștinul Sorin Rosen devenit evreul Sorin Shlomo Rosen, rabin în România.

Iată ce a declarat Jean Marie Lustiger, Cardinalul Parisului, ziarului "Iediot Aharonot": "Sunt evreu de religie catolică. Copil fiind, iudaismul a reprezentat pentru mine o situație istorică marcată de persecuții, situație de care nu caut să mă eschivez și nici nu am dreptul s-o ignorez. Apoi am descoperit iudaismul prin creștinism.

Evreul, din punct de vedere religios, este purtătorul unei tradiții care îl ridică pe om în sferele cele

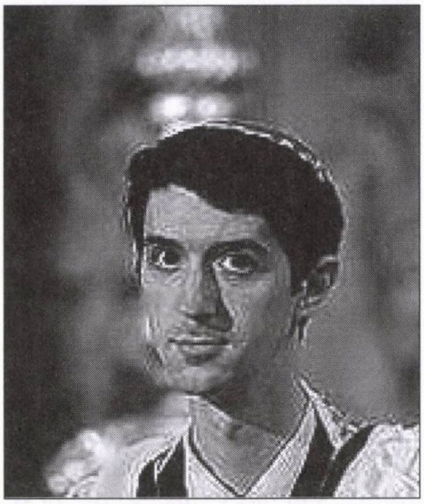

Sorin Shlomo Rosen

mai înalte. Pentru aceasta a fost respins, asasinat. Cum aș putea eu să încetez a fi evreu? Și apoi nu omul e cel care decide, ci Dumnezeu. Nu am avut niciodată intenția să încetez a fi evreu.

Speranța mea profundă constă în aceea că creștinii vor realiza faptul că există o unică rădăcină a celor două religii. Suntem toți de origine iudaică, iudaismul fiind deci rădăcina din care ne tragem".

"Météque" (străin), polonez, evreu, dar om de mari dimensiuni intelectuale, cu strălucite studii de filozofie la Sorbona, membru al Academiei Franceze, urcând treptele ierarhice de la preot la Episcop de Orléans și apoi Cardinal al Parisului, el a fost fără îndoială un "ales" al destinului pentru a face parte la Vatican din rândul confidenților și sfătuitorilor Papei Jean Paul II și a milita pentru o apropiere între cele două credințe.

Fiu de mic comerciant, este marcat de genocid și moartea mamei sale la Auschwitz. Un suflet frământant, admirat de unii, urât de alții, în final un izolat sufletește, marcat de amintiri, Cardinalul Parisului s rămas totuși evreu. Se considera ca mesager al lui Dumnezeu, care avea de îndeplinit o misiune.

Depus în cripta catedralei Notre Dame din Paris, în acest sanctuar al creștinismului, la dorința sa ultimă, a răsunat puternic vocea unui nepot al său, care, acoperit de talith, a rostit sacra rugăciune Kadish. A murit ca un evreu.

Sorin Shlomo Rosen. Un har dumnezeiesc a fost dăruit tânărului superdotat care, în cursul unei vizite în Israel, având doar 15 ani, s-a simțit pătruns și cucerit de iudaism.

Că avem de-a face cu un ales al destinului, asta este fără îndoială. Cu studii la cele mai renumite școli talmudice din New York, cu studii la Institutul Politehnic, la numai 28 de ani a fost numit rabin în România și este fără îndoială viitorul rabin-șef despre care se vor auzi multe, datorită științei sale și apropierii de Dumnezeu.

Elena Garcia
Holon

Primele comunicări în "scris" ale oamenilor

După publicarea articolului meu "Când, cum și ce au inceput să-și vorbească primii oameni", m-am gândit că ar fi tot atât de interesant să trec la o altă "achiziție" importantă a omului, ce vine în continuarea precedentei, și anume scrierea.

În afară de forma orală (limba vorbită), bazată pe articularea de sunete, limbile actuale au în general și o formă grafică, limba scrisă. Precum vorbitul, nici apariția scrisului nu poate fi determinată cu precizie în timp.

Trebuie amintit că, în timp ce vorbitul s-a consolidat acum cca. 40.000 de ani, scrisul a apărut prin mileniul al V-lea î.e.n., deci câteva zeci de mii de ani după apariția societăților și a vorbitului.

Necesitatea de a avea un sistem de "păstrare" a cuvintelor, însemnându-le prin simboluri sau semne pe un suport, a condus omul la "invenția" scrisului. Desigur că aceas-

ta nu s-a întâmplat de azi pe mâine, ci a trecut prin mai multe faze.

Spre deosebire de populaţia care se ocupa cu vânatul, mai ales populaţia sedentară ce-şi cultiva pământul şi se ocupa cu schimbul în troc, a necesitat notarea "mărfii" schimbate, a cantităţii etc., prin adevărate contracte. Aceasta s-a efectuat cu ajutorul crestării pe răboj, sau cu ajutorul unor mici pietre vopsite, sau a unor bule din argilă, goale în interior, conţinând pietricele de diferite forme (indicând fiecare în parte felul, cantitatea sau timpul schimbului), până şi inscripţii pe carapace de broască ţestoasă. Următoarea fază: la început, popoarele mai vechi aveau semne diferite pentru fiecare cuvânt. Pot fi pictograme (prezentarea simplificată a unui obiect) sau logograme/ideograme (când nu se poate desena, sau pentru a se arăta o însuşire-activitate-direcţie), precum azi semnele pentru cifre, &, %, §, semne astronomice etc.

De la perioada începând cu notarea pe răboj până la sistemele de scriere propriu-zise a trecut mult timp; o dată mai precisă a apariţiei primelor scrieri nu poate fi precizată, suporturile pe care au fost însemnate fiind pierdute prin distrugere, odată cu trecerea timpului. Cele mai vechi scrieri sunt cele din Mesopotamia, păstrate din sec. al IV-lea î.e.n. pe tăbliţe din argilă, folosindu-se ştifturi cu un capăt rotund, ascuţit sau teşit; acestea se apăsau în argila încă moale, imprimându-se forma dorită. Acest sistem stă, probabil, la originea scrisului cuneiform. Acest scris s-a dezvoltat la egipteni (scrisul hieroglific), sumerieni şi populaţia din Creta. Ni s-au mai pastrat scrierile Maya (America), valea Indusului, Anatolia, scrierea feniciană, cea chineză.

Pictogramele, pentru un singur obiect concret, erau prezentate printr-un singur semn; cele ideo-

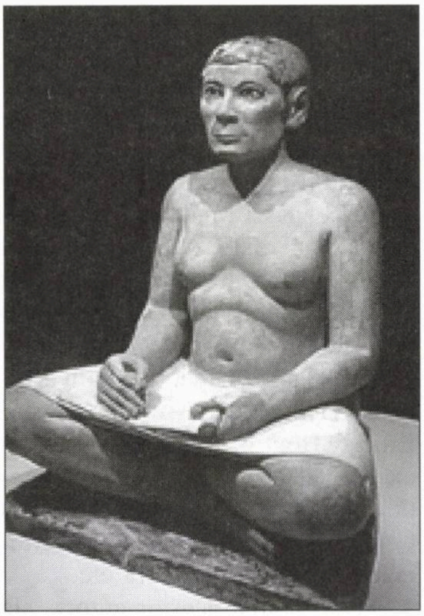

"Scribul" (Egipt, 2.600 î.e.n.)

grafice prin mai multe, după cum era necesar. Cu timpul, s-a trecut la "pictarea" pe papirus sau pe piei. Au fost pictate sau sculptate pe pereţi, sau pictate, sculptate sau încrustate pe vaze din piatră sau metal.

Semnele sumeriene au fost preluate de către popoarele est-semitice din Mesopotamia, iar limba din Acadia a devenit prima limbă semitică, folosită de babilonieni şi asirieni. Caracterele acadiene reprezentau silabe cu vocale; hieroglifele egiptene nu aveau vocale. O dezvoltare interesantă este faptul că primul sunet la pronunţarea unor hieroglife a devenit pictograma literei înseşi. Acest obicei (numit acrophony) a fost primul pas în dezvoltarea alfabetului. Într-o mină din Sinai a fost descoperită o inscripţie de la 1700 î.e.n. numărând vreo 30 de semne, considerată drept un alfabet din consonante. Acesta este precursorul alfabetelor fenician, grec şi roman. Aproape în paralel, s-a dezvoltat un alt alfabet consonantic într-un text descoperit în excavaţiile oraşului antic Ugarit. Din alfabetul fenician, care avea 22 de consoane, scrise de la dreapta la stânga, a luat fiinţă cel ebraic. Alfabetul grec are meritul de a fi primul ce conţine şi vocale; acesta a dat pe cel latin şi pe cel cirilic. Alfabetul arameic a condus la cel arab, cât şi la multe scrieri în India.

Cel mai recent alfabet este cel runic. Runele au apărut odată cu civilizaţia creştină, fiind utilizate de către populaţiile nord-europene, germanice, vikingi.

Au mai rămas câteva alfabete recente, mai speciale: morse (în telegrafie), Braille (pentru orbi), stenografie (scrierea rapidă).

În încheiere, adaug următoarele informaţii care mi se par interesante:

– De-abia în sec.X s-a trecut la separarea cuvintelor în text.

– Alfabetele s-au format de-abia acum 3.500 de ani.

– Scrisul chinezesc conţine azi peste 47.000 de semne, dar curent sunt folosite doar 3-400, fiind aproape toate monosilabice şi prezentând un singur cuvânt, iar acolo unde nu era suficient, se adăuga încă un semn. Dau un exemplu nostim: există un anumit semn pentru "femeie" – două din acelaşi semn erau puse pentru pluralul "femei", iar trei din acelaşi semn erau pentru... ceartă.

– Scrisul japonez provine din cel chinez, dezvoltându-se pe alte căi, până la găsirea unei scrieri proprii, de consonante. De observat că chinezii nu-l pronunţă pe "r", iar japonezii nu-l pronunţă pe "l".

– Scrierea hieroglifă egipteană a fost descifrată datorită egiptologului Jean François Champollion (ofiţer venit cu armata lui Napoleon în Egipt), prin găsirea unui acelaşi text în trei scrisuri diferite, figurând pe o piatră veche egipteană (cunoscută sub numele de "Piatra de la Rosette") din secolul II î.e.n.: două scrisuri cunoscute, greaca şi demotica şi, cu ajutorul acestora, a comparat cele însemnate cu a treia, scrierea hieroglifă egipteană, necu-

noscută până atunci. (Scrierea demotică este o simplificare a celei hieroglifice, un fel de scriere literară.)

– Silabisirea literă cu literă, ordinea lor în cuvânt, precum şi structura lor gramaticală se numeşte ortografie.

Ing. Radu I. Gaton
Tel Aviv

75 de ani de la arderea cărților în Germania

La scurt timp după acapararea, în martie 1933, a puterii în Germania de către național-socialişti, s-a organizat de către aceştia o campanie de urmărire şi persecutare a scriitorilor evrei ca şi a celor marxişti sau pacifişti sub titlul de "Acţiunea contra (sau împotriva) spiritului negerman". Această acţiune nu a fost organizată, cum în general se arată în diferitele materiale de către Ministerul hitlerist al Propagandei şi de către sinistrul şef al acestuia, Joseph Goebels, ci de către Uniunea studenţilor naţional-socialişti germani. Culmea s-a atins la 10 mai 1933 când în piaţa Operei din Berlin şi în alte 21 oraşe şi centre universitare din Germania s-au înscenat arderi pe rug, în sunetele fanfarelor. La Erlangen, Münster şi Dresda au fost ridicaţi "stâlpi ai ruşinii" pe care au fost prinse liste cu numele celor ce trebuiau boicotaţi si îndepărtaţi, cărţile lor şi alte documente fiind socotite dăunătoare spiritului german. Printre aceste nume figurau cele ale prof. de sexologie şi şeful vestitului Institut din Berlin, Magnus Hirschfeld, ale lui Kurt Tucholsky, Stefan Zweig, Lion Feuchtwanger, Wiki Baum, Erich Maria Remarque, Emil Ludwig.

Din lista autorilor şi a cărţilor care au fost arse iar ei înşişi au fost interzişi mai fac parte şi Walter Benjamin, Bertold Brecht, Albert Einstein, Sigmund Freud, Georg Grosz, Jaroslav Hasek, Heinrich Heine, Franz Kafka, Erich Kastner, Theodor Lessing, Karl Liebknecht si Rosa Luxemburg, Thomas Mann, Heinrich Mann, Ludwig Marcuse, Karl Marx, Carl von Ossietzky, Ernst Piscator, Nelly-Sachs, Anna Segers. Nu numai autori în limba germană au figurat pe liste ci şi nume de autori francezi ca André Gide, Romain Rolland, Henri Barbusse, americanii Ernest Hemingway, Upton Sinclair, Jack London şi mulţi sovietici ca Maxim Gorki, Vladimir Ilici Lenin, Leo Trotzki, Vladimir Maiakovski, Ilya Ehrenburg etc.

Persecutarea acestor autori, ale căror cărţi, afirmaţii sau publicaţii nu corespundeau cu tezele naţional-socialiste şi care se opuneau acestora nu a început odată cu arderea cărţilor, ci aceasta a constituit doar apogeul. Multor scriitori ca şi altor artişti sau oameni de ştiinţă şi cultură le-a fost în anii 1933-45 interzis de a publica sau de a lucra, au dispărut din biblioteci sau din şcoli şi au fost lichidaţi fizic (omorâţi). Astfel au murit în lagăre de concentrare Karl von Ossietzky, Erich Mühsam, Gertrud Kolmar, Theodor Wolff şi alţii, unor autori ca Ernest Teller sau Kurt Tucholsky li s-a retras cetăţenia, au fost siliţi să fugă în exil Walter Mehring şi Arnold Zweig, şi în fine alţii, în disperare, şi-au luat viaţa şi s-au sinucis, ca Walter Hasenelewer, Ernst Weiss, Carl Einstein, Walter Benjamin, Ernst Teller, Stefan Zweig.

Presa de atunci şi-a pus cu multă plăcere coloanele la dispoziţia studenţilor şi iată cum descrie "Neues Mannheimer Volksblatt" (noua foaie populară din Mannheim) din 20 mai 1933 evenimentele:

"Marşul purtătorilor de torţe în piaţa centrală a durat aproape trei sferturi de oră. Au participat mii de persoane, studenţi, 8 fanfare... iar la urmă un camion plin cu cărţile destinate focului.

Când fruntea coloanei a ajuns în mijlocul pieţei s-a aprins un rug imens care era pregătit. În sunetele cântecelor şi aplauzelor mulţimii cărţile au fost zvârlite de membrii SS şi SA în foc.

La sfârşit, în sunetele cântecului lui Horst Wessel (imnul nazist), publicul s-a împrăştiat".

În München au avut loc două arderi de cărţi. Una organizată de Tineretul hitlerist la 6 mai 1933, la chemarea conducerii organizaţiei de a se arde cărţi marxiste, pacifiste etc. şi o a doua la 10 mai 1933, înfăptuită de studenţii hitlerişti, la care au participat peste 50.000 de persoane, cum arată radiodifuziunea bavareză.

Nu pot încheia această relatare fără a aminti că vestitul poet german (evreu la origine) Heinrich Heine a scris încă în 1821, cu peste o sută de ani înainte de 1933, profeticele cuvinte: "Acesta a fost numai un prolog, o avant-premieră, acolo unde se ard cărţi, se vor arde oameni!".

Şi în încheiere o ştire de cu totul altă natură. Nu de mult s-au comemorat la Offenbach, în prezenţa unui numeros public şi a oficialităţilor, 200 de ani de la naşterea lui Salomon Formstecher, apreciat de binecunoscutul istoric Schalom Ben Chorin ca "părintele reformei iudaismului german".

Salomon Formstecher s-a născut la 26 iulie 1808 în oraşul Offenbach. Aici a început şcoala, mai întâi la şcoala latină, apoi la diferite facultăţi unde a studiat Teologia, Filozofia, Filologia şi a promovat ca doctor în ştiinţe la Universitatea din Giessen în 1831. În 1832 este numit oficiant şi profesor de religie la comunitatea şi Sinagoga din Offenbach iar după 12 ani este numit prim rabin al acestei comunităţi. Sub influenţa marii Revoluţii Franceze şi a legislaţiei emise de Napo-

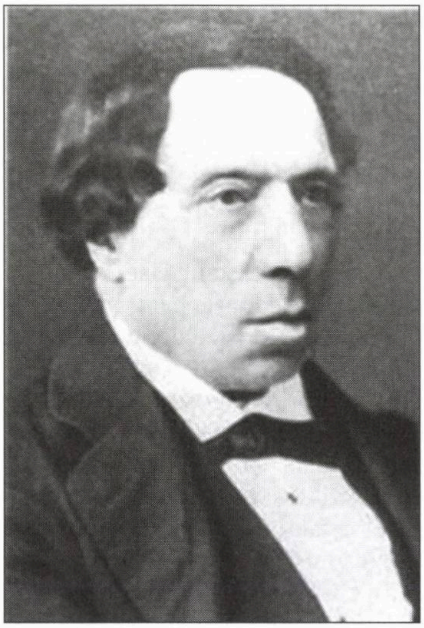

Salomon Formstecher

leon ca şi a influenţei reformei lui Martin Luther în lumea creştină catolică, Formstecher începe să propage o reformă a iudaismului, cerând o utilizare masivă a limbii locale, în cazul de faţă a germanei, pentru a putea fi înţeleasă de marea majoritate a populaţiei şi a credincioşilor.

De asemenea a susţinut o mai mare participare a femeilor la viaţa religioasă. În 1882 este decorat de Marele principe al Hessen-ului cu Crucea Ordinului de Merit clasa 1 iar oraşul Offenbach îi acordă titlul de cetăţean de onoare, fiind primul evreu care a primit acest titlu.

Rabinul Formstecher a încetat din viaţă la 24 aprilie 1889.

Eu mă repet (şi poate unora nu le place), dar consider că aceste personalităţi, aceste evenimente fac parte integrantă din istoria Germaniei ca si a iudaismului în general şi de aceea nu trebuiesc uitate. Nici de unii, nici de alţii!!

Dip. Ing. Michael Hartd
Offenbach, Germania

❖

Tristan Janco (adică prof. Carol Iancu, de la Universitatea din Mont-

Sinagoga Mare din Hârlău construită între1812-1814

pellier, Franţa, este nu numai un specialist de seamă în istoria contemporană, cu, între altele, lucrări de referinţă în domeniul istoriei evreilor români, ci şi, în timpul liber, un poet cu sensibilitate şi umor. Aducându-şi aminte de copilăria sa şi de colindele auzite în zilele sărbătorilor de iarnă, el ne-a trimis un "Colind evreiesc". Ne place ideea acestui colind evreiesc, cu atât mai mult cu cât, în zilele de Hamasuri şi rachete în care trăim, ne ajută să surâdem:

«Aho, aho copii şi fraţi,/ Staţi puţin, nu mai mânaţi / Şi de mine s–ascultaţi!// *Iz gevein a mul a goldănă* ţară/ Undeva în Europa de odinioară/ Lânga râul Bahlui, un ştetl liniştit/ Unde fiecare om era fericit// Acest ştetl nu era un târg oarecare/ Ci capitala Moldovei sub Ştefan cel Mare!/ Aţi ghicit, e vorba de Hârlău/ Unde meşterul strică bun şi face rău// Acolo, unii bogaţi mereu îndopaţi/ Cu şuncă, sarmale şi cârnaţi/ Erau gata să fie botezaţi/ Uitând de surori şi fraţi// Unii săraci mâncau pe furiş/ *A ghită iuh mit ghifilte fiş*/ Un *coilăci* de şabat cu mac şi sare/ După mikve şi baie mergeau la plimbare// Cu toţii de Hanuca aprindeau *lihtolăh*/ Care povesteau *ghişihtolăh*/ Unii chiar prăznuiau sub *Taneboim*/ Cu vin de Cotnar făcut de Şloim// Acolo se vedea *a şikse mit a feighiolă*/ *A şeighiţ mit a dreidolă*/ Un *golăh* cu aghiazmă tare/ Un *ruf* cu burta mare// *Oi, oi, oi,* copii şi fraţi/ Staţi puţin şi nu mânaţi/ Şi de mine s-ascultaţi!// S-a sculat bădiţă Traian/ A încălecat un armăsar năzdrăvan/ Şi a plecat de la Lespezi la Hârlău/ Cu frica lui Dumnezeu// În târg la Hârlău e zarvă mare/ Oamenii au văzut un om călare/ Care a cerut dulceaţă de cireşe amare/ *Lotkis, knişis* şi ţuică mai tare// Iţic i-a dat şi i-a promis *bronfân* cât vrea/ Cât va putea să tragă la măsea/ Ţipând *"Ven me ghibt hoptmn"* cu voce tare/ Speriindu-l pe bădiţa călare// În crâşmă la Ieşanu s-a îmbătat/ Şi a spus după ce a mâncat:/ "Măi jidane, barba ta/ Face Dracul badana!"// Apoi a povestit că a venit de peste ocean/ Un alt cavaler pe un zmeu năzdrăvan/ Să vadă cum evreii ziua *ziţn şteindichi*/ Iar noaptea *ghein loifândichi*// Aho, aho, copii şi fraţi,/ Staţi puţin, nu mai mânaţi/ Oamenii din *ştetl* au plecat/ *Se neştu kain id* în sat// Cine mai mănâncă cireşe amare/ Cine se mai plimbă în Strada Mare/ Cine mai culege ghiocei şi viorele/ Cine se mai uită peste perdele?// Cine se mai dă cu săniuţa *in der şnei*/ Cine-şi aminteşte de Moş Andrei/ Cine a spus cu voce tare:/ Îţi dau zero la purtare!// Cine se mai duce la Şilul cel Mare/ Cu *ţicher leichih* în buzunare/ Cine mai aprinde *lihtolăh* de Şabat/ În Hârlăul nostru neuitat?// Cine-şi aminteşte de un *gleizolă vain* cu sifon/ Alfabetul ebraic învăţat la Moş Aron?/ Trăsura lui Avrum de la Bahlui la gară/ Carele cu boi de lângă moară// Pepi *di mişighene* repetând mereu:/ Atenţie, vine Palestina la Hârlău!/ Ţărăncile pe scrânciob, în zi de iarmaroc,/ Ţigăncile ghicindu-le în ghioc// Cine-şi aminteşte cum Mitruţă bătea toaca/ Oprindu-ne adesea joaca/ Din curtea bisericii, un adevărat rai/ Unde zburau porumbeii lui Motă Crai// Cine-şi aminteşte de băieţii care alergau/ Pe acoperişuri de tablă care frigeau/ De soarele încins din mijlocul verii/ De drumurile înzăpezite din miezul iernii// Unde

sunt serbările acompaniate de acordeon/ Unde se mai dansează după un patefon, / Cine mai merge prin Zagavia la pădure/ Ca să aducă un coșuleț cu fragi și mure?// Ții minte cum se aprindeau cele opt lumânărele/ Înainte de a vedea pe cer trei stele?/ Atunci copiii primeau *hanuca ghelt*/ Astazi sunt cu toții împrăștiați *in der velt*// *Chim, Chim, ghei mit mir/ Momă un totă vel ih zain far dir!* / Mânați copii o ultimă dată/ În amintirea Hârlăului de altădată!// Dedic acest colind cu dragoste/ Să ne păzească Dumnezeu de pacoste/ Tuturor prietenilor din copilărie/ *Mit libșaft* și cu nostalgie// Din Sudul Franței, dintr-un sat bogat/ Cu viță de vie binecuvântat/ De lângă pădurea cea mică:/ Eu, Tristan, fostul Carolică.// Cine-și mai amintește de fabrica de ulei/ Cu turte de semințe la preț de doi lei/ Cine mai primește gratis făină de la moară/ Spunând *dancă șein* proprietarului de odinioară?// Cine cântă *"Ih bin a urămă meidolă"*/ Cine a fost lovit de un *ferdolă*/ Cine mai cumpără lozuri în plic / Când dădeai trei lei și nu luai nimic, // Cine mai strigă "Vând mere murate"/ Cine mai produce prune afumate/ Cine mai face roți la căruțe și care/ Cine mai vinde var, gaz și sare?// Cine mai potcovește caii de la țară/ Cine mai propune chibrituri și sfoară/ Cine mai ține o fabrică de sifoane/ Cine mai vinde oglinzi la cucoane?// Cine mai coase haine pentru țărani/ Care să dureze douăzeci de ani/ Cine mai fabrică cizme și ghete/ Pentru holtei poznași și pentru fete?// Cine mai aduce apă de la fântână/ Cine mai mănâncă caș de la stână/ Cine-și amintește cum se arunca cu scaieți/ Când *meidolăh* fugeau după băieți?// Cine mai învață să cânte la vioară/ Cu un violonist orb, nu departe de moară/ Cine mai face poze la Ștrul fotograf/ În orășelul nostru alb de praf?»

Carol Vidrașcu, Bat Yam (ne trimite o "Pledoarie pentru lectură":

«O carte de excepție, romanul autobiografic al lui Amos Oz "Poveste despre dragoste și întuneric" este scris cu mult suflet și luciditate, duioșie și încrâncenare, cu spirit critic și cu înțelegerea personajelor sale reale precum și a realităților din țară în prima jumătate a sec. XX. Dar nu despre această carte intenționez să scriu, nici nu mi–aș permite, este treaba profesioniștilor scrisului, ea mi-a inspirat doar aceste rânduri.

Printre multe altele răzbate din carte și patima autorului pentru lectură. Mărturisesc că mi-a produs o mare încântare să descopăr că la distanțe de vârstă și geografice, păstrând bineînțeles proporțiile, se găsesc în sumedenia de titluri multe dintre cele citite și de mine încă din copilărie. În același timp însă și cu tristețe gândindu-mă cât de puțin, aproape deloc, se citește acum îndeosebi de către tineret; și cât de puțin se face pentru a fi îndemnați la lectură. E drept, fenomenul nu se limitează la noi, dar asta nu ne liniștește.

Într-o scriere a lui, Vargas Llosa denumea pasiunea cititului un "viciu" referindu-se doar la cei singuri, dar sunt convins că aria era mult mai largă în anii din urmă. Despre ce se întâmplă acum s-au făcut analize, statistici, s-au găsit

CALENDAR
Februarie

1 februarie s-a născut I. M. Ștefan (1922)
5 februarie s-a născut Iosef Eugen Campus (1915)
7 februarie a murit I. Voledi (1994)
7 februarie s-a născut Florin Mugur (1934)
8 februarie s-a născut A. L. Zissu (1888)
9 februarie a murit Gherasim Luca (1994)
11 februarie s-a născut Alexandru Toma (1875)
11 februarie s-a născut Liana Maxy (1923)
11 februarie s-a născut Petre Cioclu (1928)
12 februarie s-a născut I. Peltz (1899)
14 februarie s-a născut Ion Călugăru (1902)
15 februarie s-a născut Petre Solomon (1923)
15 februarie a murit Israil Bercovici (1988)
16 februarie s-a născut Emil Dorian (1891)
17 februarie a murit Irina Gorun-Bercovici (1985)
18 februarie s-a născut Maria Arsene (1901)
18 februarie s-a născut Radu Albala (1924)
22 februarie s-a născut Eduard Jurist (1928)
22 februarie a murit Ionel Mihnea (1977)
25 februarie s-a născut Iosif Cassian-Mătăsaru (1896)
25 februarie s-a născut Virgil Duda (1939)
26 februarie s-a născut A. Axelrad (1879)
28 februarie a murit C. Săteanu (1948)
? februarie a murit Iosef Pinath, anticar (1928)

●

Decât Hamas, mai bine Hamasahnasa.

mai mult sau mai puţin explicaţii dar nu şi soluţii, nu le voi repeta. Am încercat o explicaţie luând ca exemplu o experienţă personală cu cei patru nepoţi ai mei, trei fete şi un băiat, două fete trăind în altă ţară, ceilalţi aici. Cele două, de copile au fost cititoare asidue, camerele lor erau pline de cărţi, şi aşa au rămas şi acum la maturitate. Pentru cei de aci, dimpotrivă, cititul părea o corvoadă, o carte cadou era primită eu strâmbături din nas. Spre bucuria mea, nepoata, azi studentă, a căpătat gustul lecturii, e interesată, drumul la bibliotecă îi e deschis; nu însă şi nepotul, care este la liceu.

S-ar putea concluziona că gustul lecturii vine în special de acasă, dar în acest caz nu se confirmă: în ambele familii părinţii sunt cititori pasionaţi iar copiii au văzut asta de când au deschis ochii şi li se citeau poveşti. Este important mediul de acasă, dar nu determinant. O influenţă deosebită o au cei de afară: şcoala, prietenii, organizaţiile de tineret şi alţii. Într-o discuţie cu nepotul am înţeles că ar fi ironizat de prieteni dacă ar sta "cu nasul în carte". Este posibil ca însăşi scăderea îngrijorătoare a calitaţii învăţământului să fie influenţată de lipsa lecturii deoarece aceasta nu înseamnă doar beletristică ci şi alte categorii de scrieri şi nu în ultimul rând manualele şcolare; din păcate se învaţă mai mult după ureche decât din manuale.

Ştiu că soluţiile nu se pot scoate din buzunar, dar societatea israeliană nu poate fi în continuare pasivă. Şcoala, în special în programa şi organizarea cursului de literatură, familia, instituţiile de cultură şi alţii trebuie să-şi unească eforturile de a readuce tineretul spre lectură pe căi atractive, adecvate zilelor noastre. Tinerii nu îşi dau seama că se privează de una dintre componentele cele mai frumoase, instructive şi plăcute ale vieţii unui om.»)

Iacob Zimbler, Haifa (ne trimite câteva bancuri:

O fetiţă o întreabă pe mama ei:

– De ce mireasa se îmbracă în alb?

– Pentru că este cea mai frumoasă zi din viaţa ei.

– Şi atunci de ce mirele se îmbracă în negru?

❖

– Azi, Ionel mi-a spus că îmi dă 10 lei dacă mă urc în nuc.

– Şi te-ai urcat?

– Da, bineînţeles.

– Proasto, te-a păcălit ca să-ţi vadă chiloţeii.

– Atunci s-a păcălit, pentru că nu aveam chiloţi pe mine.

❖

– Cum se numeşte o femeie care ştie precis unde se află soţul ei?

– O văduvă.)

Amalia Lazarovici, Ierusalim (o îmbrăţişare.)

Angela Huppert (Dodiş), Canada (tot o îmbrăţişare!)

Ing. Matei Grisaru, Haifa (da, scriitorul Virgil Duda se află în ţară, find bine mersi; zvonul care a ajuns până la dvs. cum că ar fi plecat este lipsit de temei. În plus, aşa cum veţi fi aflat, desigur, la rubrica "Etc.", a sărbătorit de curând împlinirea vârstei de 70 de ani.)

Coca Elman, Ashdod («Citesc întotdeauna cu interes şi plăcere ceea ce publică dr. G. Mănescu din Bat Yam. Îi urez spor şi succes pe mai departe.»

Sebastian Safiano, Miami, Florida, SUA (ne vom mai întâlni.)

Lucreţia Stanciu, Ramat Gan (mulţumim pentru "pastilele" la zi din cartea lui I. Schechter: aţi ales bine, le publicăm în numărul de faţă.)

Dr. Lupuşor Valeriu, Austria; **Doron Midroni,** Toronto, Canada; **Felix** şi **Coca Pascal,** Ashdod; **Jeanine Butnaru,** Boston, SUA; **Irina Munteanu,** Naharia; **Nathan Ron,** Beer Sheva; **Bella Iuster-Schaier,** Carmiel; **Sarina Gherghel,** Bordeaux, Franţa; **Vicky Tudose,** Bucureşti (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

(Desen de Terente, din "Evenimentul Zilei")

O poantă bună. Şi care, de fapt, este demnă de atenţie nu numai în România, ci şi prin alte locuri de pe glob.

Turism

Av. Iulian Sorin, fost vicepreşedinte al FCER; de la Bucureşti; la rude.

Aniversări

Sorina Dan, actriţă de revistă, Bucureşti: 80 de ani de la naştere (a fost căsătorită cu actorul Mircea Crişan.

Ing. Ossy Lazăr, preedintele Comunităţii Evreilor din Bucureşti: 80 de ani de la naştere.

Decese

Victor Nămolaru (85), ziarist. Reporter la ziarul "Scânteia" în anii '50-'70 ş.a., stabilit în Israel, la Naharia, în anii 1990, a redactat, între 1992-1997 "Ecoul Nahariei", făcând din această tipăritură a HOR o publicaţie vie şi interesantă.

Distincţii

Teatrul Evreiesc de Stat: Marele Premiu al Festivalului de dramaturgie contemporană de la Braşov, România, pentru spectacolul cu "Jocul regilor" de Pavel Kohout (regia – Felix Alexa).

Andrei Finţi, actor la TES: Premiul special al juriului pentru rolul interpretat în "Jocul regilor" la Festivalul de la Braşov.

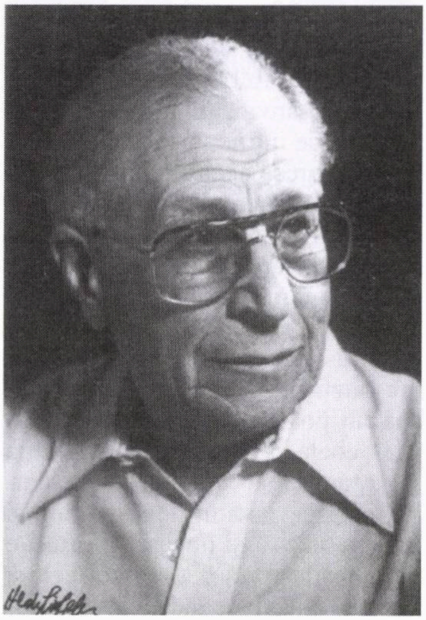

M. Rudich

Manifestări, manifestări...

7.01.09; la ICR, Tel Aviv: seară în memoria scriitorului şi regizorului de film Mircea Săucan (1920-2003) cu prilejul apariţiei volumului de scrieri în proză "Colivia caută pasărea". Au luat cuvântul: Iosef Eugen Campus, Virgil Duda, Costel Safirman, Leon Volovici. Moderator: Gabriela Ştefan.

12.01.09; la ICR, Tel Aviv: seară organizată cu prilejul împliirii a 600 de ani de la înfiinţarea oraşului Bacău. Moderator: G. Mosari.

14-15.01.09; la Universitatea Ebraică din Ierusalim: simpozionul "Sionismul în anii '50 în România", urmat de decernarea Premiului M. Rudich 2009 în prezenţa dr. Reuven Rudich, fiul poetului; laureata premiului a fost Anca Ciuciu, istoric din Bucureşti, autoarea cărţii "Acţiunea Crednciosul" (despre rabinul-şef Moses Rosen).

15.01.09; la ICR, Tel Aviv: vernisajul expoziţiei "Dialoguri vizuale". Au expus: Arie Berkovitz, Nadav Bloch, Sara Einik, Nehama Levendel, Marian Meir.

18.01.09; la Sinagoga Guttman, din Tel Aviv: comemorarea anuală a victimelor Rebeliunii legionare din 21-23 ianuarie 1941, de la Bucureşti, printre care şi fiii rabinului Zvi Guttman, fraţii Iancu şi Iosef.

Din tezele de la examenul de bacalaureat din Bucureşti

• Şcoala Ardeleană nu a avut propriu-zis sediu, din lipsă de fonduri austro-ungare.

• Conversaţia dintre Baiazid şi Mircea este descrisă cuvânt cu cuvânt, cu toate că autorul n-a prea fost cine ştie ce de faţă.

• Mircea cel Bătrân a fost înmormântat la Cozia împreună cu umbra sa.

(După Internet)

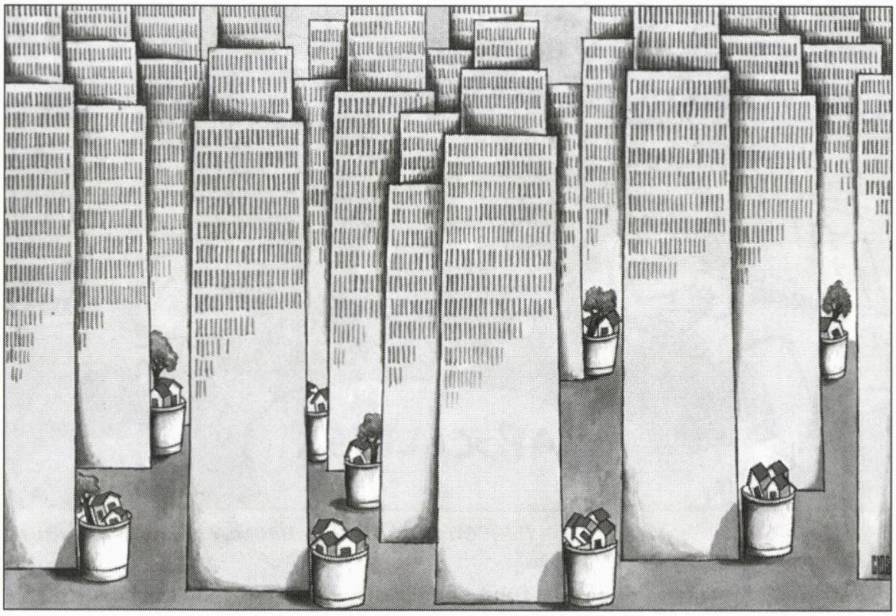

Desen de I. Ciosu

Desen de Alex. Laz`r

Desen de Alex. Laz`r

Desen de Albert Poch

Desen de Alex. Laz`r

A reapărut, la Bucureşti, revista de umor „Harababura“, condusă de regzorul de film Geo Saizescu. Şi, o dată cu noua serie a publicaţiei, am dat, ca pe vremuri, peste câteva desene „la zi”.

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

RETROCEDAREA PROPRIETĂŢILOR DIN ROMÂNIA

- DOBÂNDIREA și redobândirea cetățeniei române (până la gradul 2 de rudenie)
- TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie și a certificatelor de naștere (ale celor născuți în Israel)
- OBŢINEREA pensiei din România
- TRADUCERI legalizate în limba română
- OBŢINEREA oricărui document din România

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor și desființărilor de firme (societăți)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

NOU!!!

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

NOU!!!

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo
Tel. 03-6812733, 054-7648747

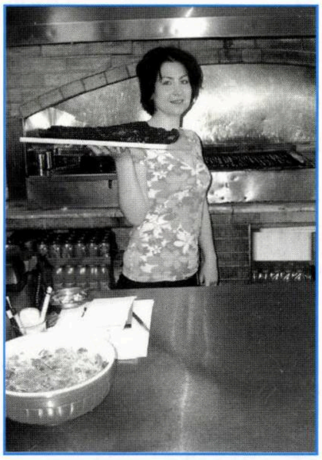

Servim zilnic toate produsele bucătăriei românești: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momițe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcați, sărmăluțe românești, antricot adevărat și multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 60 de shekeli

În fiecare vineri la prânz și seara muzică românească și internațională cu renumita Mariana Lungu

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane
Prețuri modeste – Vă așteptăm cu plăcere

minimum

Alo, ProTV! Să vă fie ruşine!

(Dintr-o scrisoare deschisă adresată de d. Joseph Strasser, din Israel, postului de televiziune ProTV, din Bucureşti, a doua zi după emisiunea fascistă din 12.01.2009 pe marginea războiului din Gaza; după „Jurnalul săptămânii”, Tel Aviv, 2009)

9 771565 702005 03
1/3/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 264 ■
■ MARTIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

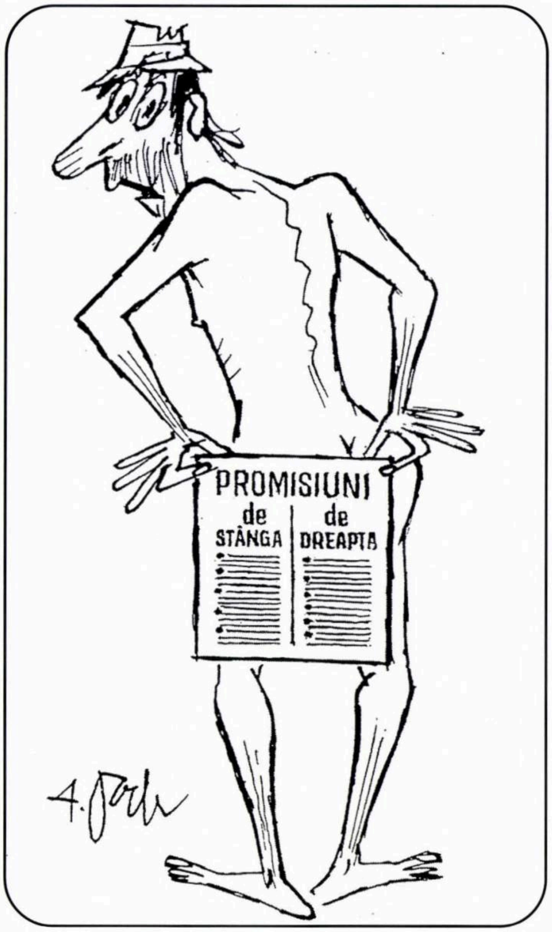

Poch şi alegerile

...E vorba, ca să n-avem vorbe,
de alegerile din România.
Dar, nu ştiu cum să-ţi spun,
parcă aceste desene de A. Poch,
din volumul "Spinii
trandafirului",
se potrivesc pe undeva
şi cu întâmplările de la noi.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 24 Februarie

Cotitura de la 10 februarie

Aşadar, luna trecută au avut loc alegerile (anticipate, fireşte, cam ca toate alegerile din ultimele decenii) parlamentare din Israel.

Originalitatea alegerilor constă în aceea că, de data asta, alegătorii nu au votat întâi şi întâi pentru anumite partide politice, nici pentru diferiţi lideri, nici pentru îndeplinirea unor obiective economice, sociale, culturale, ecologice etc. etc., cât de importante ar fi fost acestea; alegătorii s-au arătat preocupaţi (aşa cum de alfel îi îndemnasem şi noi, pe coperta întâi a numărului trecut) de problema noastră nr. 1 (ba chiar şi nr. 2, nr. 3 şi nr. 5): existenţa Israelului. Sau, mai concret – fiindcă nu suntem ameninţaţi nici de un cutremur devastator de pământ, nici de o invazie de lăcuste, tot pustiitoare – cum trebuie să ne comportăm azi, în anul 2009, faţă de încercările clare şi incontestabile ale duşmanului de a distruge Statul Israel. Altfel spus, în ziua de 10 februarie, poporul a ales mai mult decât o politică sau o strategie, el a ales o *atitudine*. Atitudinea noastră faţă de duşmanii de tot felul, declaraţi sau ascunşi.

Rezultatele votului sunt cunoscute. Dreapta, condusă de Likud, a învins "stânga" (Partidul Muncii plus Meretz). La ora când trimitem rândurile de faţă la tipar, preşedintele Shimon Peres i-a încredinţat lui Beniamin Netaniahu sarcina de a forma noul guvern. Şi s-ar putea ca până la apariţia revistei să aflăm cine va conduce ţara în următorii ani.

La 10 februarie 2009, israelienii au votat pentru alungarea bişniţarilor şi mediocrităţilor patente din conducerea ţării, care s-au dovedit (încă o dată şi încă o dată) incapabili să răspundă aşa cum se cuvine formidabilei propagande a duşmanului (şi – vai! – a aliaţilor acestuia de pretutindenea); la 10 februarie, israelienii au votat pentru înlocuirea frazelor şablon şi a limbajului de lemn cu replici inteligente, cu argumente convingătoare şi mergând drept la ţintă, ca nişte rachete din cuvinte şi imagini.

(Un exemplu de asemenea replică ni l-a dat Bibi Netaniahu cu prilejul unui interviu la televiziunea engleză.

«Chiar şi aceia dintre noi care nu-l simpatizează în mod deosebit pe Beniamin Netaniahu – am citit zilele trecute pe Internet – *au avut un prilej de satisfacţie ascultând interviul dat de el săptămâna asta televiziunii britanice. Cred că explicaţia o găsim în zilele când Netaniahu studiase istoria la Harvard.*

Reporterul *l-a întrebat: Cum se face că în actualul conflict din Gaza au murit mult mai mulţi palestinieni decât israelieni? (o întrebare ticăloasă cât cuprinde.)*

Netaniahu: *Sunteţi sigur că doriţi să începem discuţia cu această întrebare?*

Reporterul *(căzând în cursă): De ce nu?*

Netaniahu: *Pentru că în timpul celui de-al doilea război mondial au murit mult mai mulţi germani decât englezi şi americani luaţi la un loc, dar nimeni nu se îndoieşte că războiul a fost rezultatul agresiunii germane.*

Şi, în chip de răspuns la blitz-ul (războiul fulger) *germanilor împotriva Londrei, britanicii au ras de pe faţa pământului oraşul Dresda în totalitatea sa, provocând moartea a mai multor civili germani decât numărul japonezilor ucişi la Hiroshima.*

Pe lângă asta, mi-aş îngădui să vă amintesc că în 1944, când RAF (aviaţia britanică) *a încercat să bombardeze cartierul general al Gestapo-ului din Copenhaga, câteva bombe şi-au greşit ţinta, căzând asupra unui spital danez pentru copii şi omorând 83 de copii mici. Poate că mai aveţi şi altă întrebare?»)*

La 10 februarie 2009, israelienii au votat pentru un guvern care să ţină seama, înainte de toate, de interesele ţării şi, doar mai apoi, şi în măsura posibilităţilor, de a face pe plac amicilor de pe glob. Cât de mult şi de aprins s-a discutat despre felul cum a luat sfârşit acţiunea Zahalului în Gaza? Armata, care avea un plan de bătaie precis şi temeinic stabilit pentru distrugerea rachetelor aflate în posesia Hamasului, a fost oprită peste noapte, din ordinul guvernului, retrasă din Gaza şi – în felul acesta – împiedicată să-şi îndeplinească misiunea până la capăt. Despre motivele acestei măsuri "împotriva naturii" se vor scrie desigur mii de pagini de istorie militară, dar mai ales de morală politică. Peste ocean, la Washington, noul preşedinte american Barack Hussein Obama se pregătea să fie investit în înalta funcţie. Înţelegând că, în această zi festivă, omul ar fi dorit să fie linişte în Orientul Mijlociu şi să nu se mai vadă scene de război la NBC şi ABC, miniştrii de la Ierusalim au hotărât să rateze şansa de a distruge baza militară a Hamasului. Frumos cadou de investitură pentru Obama, nimic de zis! Frumoasă dovadă de sensibilitate la adresa marelui aliat! Am auzit că prin mai sau iulie Obama sărbătoreşte 20 de ani de la nuntă. Poate că – dacă nu vom avea un alt fel de guvern până atunci – îi dăm, în chip de atenţie, Ierusalimul...

La 10 februarie 2009, israelienii au recunoscut că s-au săturat să-l vadă de trei ori pe zi, la TV, pe pri-

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM – PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

mul ministru îmbrățișându-se călduros cu Mahmud Abbas (președintele Autorității Palestiniene) și prezentându-l țării plus întregii lumi ca pe un sincer iubitor de pace, în timp ce a) acesta declară nonșalant în fața presei (imediat după stoparea acțiunii din Gaza): "Vom face tot ce ne stă în putință pentru a dovedi că Israelul a comis crime înfiorătoare" și b) așa cum notează ziaristul Khaled Abu Toameh în "Jerusalem Post", "Forțele Fatah se laudă pretutindeni că celulele lor teroriste din Gaza au luat parte activă la atacurile cu rachete ale Hamasului împotriva Israelului și că organizația "Martirii Al-Aqsa" (condusă de Mahmud Abbas) susține că a tras 137 de rachete și obuze de mortier în direcția Israelului".

La 10 februarie 2009, israelienii au declarat că ș-au pierdut încrederea în puterea stângii (sau a ceea ce se cheamă la noi, în mod cu totul abuziv, stânga) de a cuceri simpatia Occidentului față de țara noastră și de a-l face să ne sprijine în lupta cu fascismul islamic.

«*Tzipi Livni* – a observat Caroline B. Glick în "Jerusalem Post" – *a exploatat această convingere larg răspândită în cursul campaniei electorale, atunci când avertizase că un guvern de dreapta va distruge relațiile Israelului cu Washingtonul. Convinse, se pare, de aceste avertismente, câteva voci din Likud susțin că, dacă Livni și Kadima s-ar afla în guvern, Statele Unite și Europa se vor gândi de două ori înainte de a adopta o politică ostilă la adresa noastră. Din păcate, aceste vederi s-au dovedit a fi false. În calitatea lui de ministru de Externe în guvernul Sharon, din timpul operațiunii din 2002 ("Pavăza defensivă"), Shimon Peres nu a împiedicat în nici un fel stânga internațională din Europa și Statele Unite să acuze Israelul de crime de război. Guvernl pro-stânga, condus de Kadima, nu a fost în stare să-i determine pe Europeni să sprijine Israelul în timpul celui de-al doilea război din Liban. Faptul că Israelul a fost condus de guvernul de stânga Kadima-Partidul Muncii în timpul războiului din Liban și Gaza nu a schimbat în nici un fel reacția negativă a Apusului față de lupta noastră.*»

În ziua de 10 februarie 2009, israelienii au votat pentru un guvern care – prin felul său de a fi – să nu îngăduie unui tribunal spaniol (așa cum s-a întâmplat luna trecută) să "dea în urmărire internațională" (la cererea a două grupuri palestiniene, cu obrăznicie și bani mulți) câțiva comandanți de ieri și de azi ai Zahalului, precum Moshe Yaalon, Avi Dichter, Beniamin Ben-Eliezer, Doron Almog, Dan Halutz, Mike Herzog sau Gyora Eiland, cerând arestarea lor dacă pun piciorul pe pământ spaniol și judecarea, în lanțuri, pentru "crime de război" (deși, după cum se știe prea bine, sus-amintiții nu au comis nici un delict pe teritoriul Spaniei și nici împotriva vreunui cetățean spaniol din străinătate). În ziua aceea de 10 februarie 2009, israelienii au votat pentru un guvern care să nu se mulțumească cu un protest "diplomatico-protocolar", tip tremurici din Galut, ci să-i dea nițel pe urmașii inchiziției de sinistră faimă pentru noi cu capul de toți pereții lumii, până ce vor veni, a doua zi, la școala relațiilor internaționale cu lecția învățată pe dinafară, ca pe Tatăl Nostru... În definitiv și la urma urmei, cine i-a împiedicat pe Olmert, Livni și Barak să refuze intrarea în țară a lui Luis Zapatero, primul ministru de la Madrid, venit în acele zile, împreună cu alți lideri europeni, să inspecteze Israelul și

să ne dea indicații prețioase de la Bruxelles? Sau cine i-a împiedicat să bată cu pumnul în masă și să întrerupă, până la noi dispoziții, legăturile diplomatice cu Spania? Sunt acte politice de acest fel cu care lumea s-a obișnuit, înțelegând că nu moare nimeni dintr-asta, dar care stârnesc groaza și pandaliile galutiștilor, făcându-i să urle că a venit Apocalipsa și-o să cadă bomba atomică pe Hamashbirul din Tel Aviv. În aceeași ordine de idei, se poate spune că am votat și pentru un guvern care, prin ținuta sa, să nu tolereze mitocănii infame de felul aceleia căreia i-a căzut victimă colonelul în rezervă Geva Rapp. Invitat să țină trei-patru conferințe

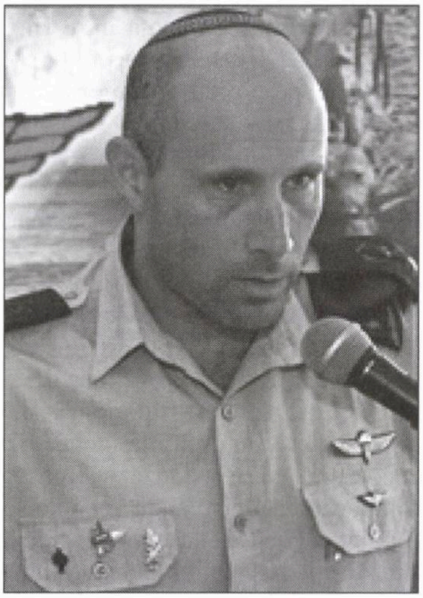

Gen. Geva Rapp

la Londra în fața comunității evreiești, Rapp a fost "descoperit" de-o organizație palestiniană pentru drepturile etc. etc. (sunt vreo două sute în Marea Britanie), care a pus la cale o demonstrație în fața sălii unde urma să vorbească ofițerul israelian, cerând poliției să-l aresteze pe loc și să-l dea în judecată (după model spaniol) pentru crime de război. Drept urmare, conferința din seara cu pricina a fost contramandată ("ca-să-nu-se-supere-arabii"), iar colonelul silit să fugă, sub pază, la aeroport, întorcându-se în țară. Înainte de a se urca în avion, Geva Rapp a fost văzut plângând. "De ce plângi, domnu' Rapp?", l-a întrebat unul din conducătorii Uniunii Studenților Evrei (U.J.S.) de la Londra, care îl însoțise până la Heathrow. "De rușine. Mă simt umilit. Parcă m-ar fi scuipat cineva între ochi".

Problema este că mulți dintre alegătorii care se duseseră la vot în ziua de 10 februarie se simțeau de parcă cineva i-ar fi scuipat între ochi.

...Și tot în această ordine de idei e cazul să spunem două vorbe despre cazul Erdogan. Aflat la Davos (Elveția) și luând parte la o conferință de presă împreună cu Shimon Peres, președintele Israelului, dl. Regep Tayp Erdogan, primul mi-

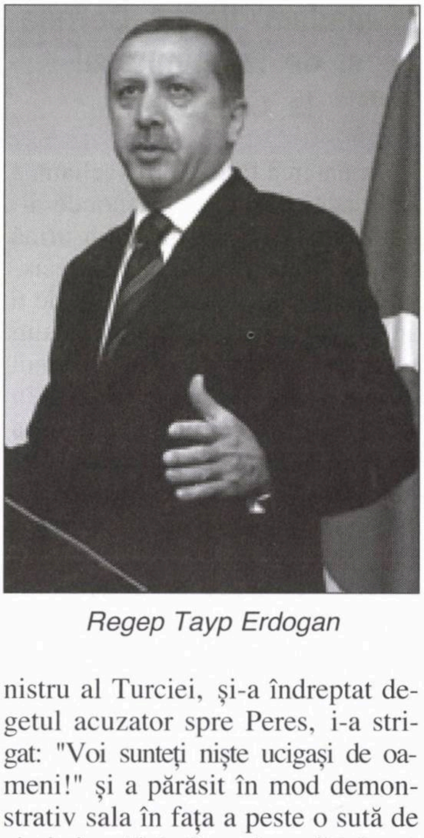

Regep Tayp Erdogan

nistru al Turciei, și-a îndreptat degetul acuzator spre Peres, i-a strigat: "Voi sunteți niște ucigași de oameni!" și a părăsit în mod demonstrativ sala în fața a peste o sută de ziariști străini. Reacția politicianului turc fusese, desigur, calculată.

TENDINȚE

Cunoscând marfa, Erdogan știa că nu riscă nimic din partea Israelului, cu excepția unui protest moale, din vârful buzelor, cu iz de oi-vei. Altfel, relațiile de tot felul – și politice, și militare, și economice, și... turistice – dintre Israel și Turcia sunt ca pe vremuri prietenia dintre URSS și România, adică "de nezdruncinat". Cine să miște în front la Ierusalim? Aici, însă, Ankara a avut (ca și guvernul Olmert, de altfel) o surpriză. Scos din țâțâni de obrăznicia aliatului nostru vechi și de nădejde, generalul Avi Mizrahi, comandantul forțelor terestre din Zahal, a dat, neîntrebat de nimeni, o declarație, cerându-i lui Erdogan "să analizeze atitudinea de-a lungul anilor a țării sale față de armeni, kurzi și cetățenii nemusulmani din nordul Ciprului". Scandalul fu imens. Ambasadorul nostru la An-

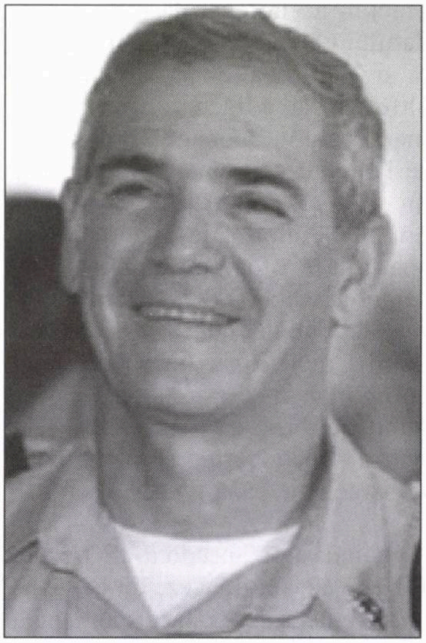

Gen. Avi Mizrahi

kara a fost somat să dea explicaţii în legătură cu spusele generalului. Reprezintă acestea punctul de vedere al Israelului faţă de Turcia? Nu, ferească Dumnezeu, i s-a răspuns, e vorba de-o opinie strict personală, fără nici o legătură cu poziţia guvernului de la Ierusalim. Aici s-a înţeles, ca-ntr-o străfulgerare, cum stau lucrurile cu prietenia de nezdruncinat. Erdogan are dreptul, în calitatea lui de premier al Turciei, să arunce o căldare de lături în capul Israelului. În schimb, un ofiţer superior israelian (acuzat implicit de crime în faţa televiziunilor din lumea întreagă) nu are dreptul de a se referi, în termeni extrem de politicoşi de altfel, la două sau trei aspecte din istoria Turciei.

Pe vremea Imperiului Otoman, evreii din Eretz-Israel, supuşi sultanului, erau toleraţi dar socotiţi cetăţeni de categoria a II-a. La 10 februarie 2009, israelienii au votat pentru un guvern gata oricând să-i atragă atenţia d-lui Erdogan că noi suntem cetăţeni de categoria I.

La 10 februarie 2009, israelienii au votat pentru un guvern capabil să acţioneze, în cazuri dramatice precum acela legat de răpirea soldatului Ghilad Shalit, cu inteligenţă şi îndrăzneală; adică totalmente altfel decât a făcut guvernul Olmert, care nu numai că nu a reuşit să-l elibereze pe tânărul militar, dar nu a fost în stare nici măcar să obţină o informaţie sigură despre soarta lui, o fotografie recentă, un semn de viaţă (şi nici măcar vizitarea deţinutului de către reprezentanţii Crucii Roşii Internaţionale), comportându-se astfel, de la începutul afacerii, ca o cârpă de şters praful şi batjocorind obrazul armatei israeliene până-n vecii vecilor.

Cunoaşteţi anecdota. E veche. Un englez, un francez, un belgian, un elveţian ş.a. se rătăcesc în jungla africană. Ei sunt prinşi de-un grup de canibali care îi leagă fedeleş, le iau banii, inelele, ceasurile, umplu un mare cazan cu apă, aprind focul, dansând în sunete de tam-tam şi pregătinduse să-i mănânce pe albi după obiceiul casei. Prizonierii îşi aruncă priviri îngrozite unul altuia, fiind încredinţaţi că le-a sunat ceasul.

La un moment dat, făcând o mişcare rapidă, englezul scoate un revolver din bocancul drept, ocheşte calm şi îi lichidează pe canibali.

Fericiţi, dar şi năuciţi, francezul şi ceilalţi îl întreabă:

– Spune, dragă, dacă tot aveai arma la tine, de ce n-at tras până acum?

– Am aşteptat să mă enervez, răspunde englezul.

La 10 februarie 2009, israelienii s-au enervat.

De la "Le Monde diplomatique" la madam' Ileana Cornea şi de la dumneaei la Goebbels

Orientarea făţiş anti-israeliană a publicaţiei franceze "Le monde diplomatique" s-a conturat din urmă cu peste patru decenii. Mai precis, din perioada de după războiul de 6 zile (1967), când victoria Israelului a accentuat simţitor anti-semitismul în ţările arabe. De atunci şi până în zilele noastre, ziarul nu numai că atacă cu înverşunare politica Israelului, dar desehide cu regularitate coloanele sale condeielor pro-palestiniene. Şi ca să înlăture orice echivoc – dacă mai exista vreunul! – asupra atitudinii sale, la conducerea ziarului a fost numit, în ultima vreme, Serge Halimi, arab de origine tunisiană.

Unul din redactorii principali ai ziarului, Alain Gresh, este, parese, profilat în special în direcţia defăimării Israelului. Şi, evident, recenta ripostă militară a Israelului

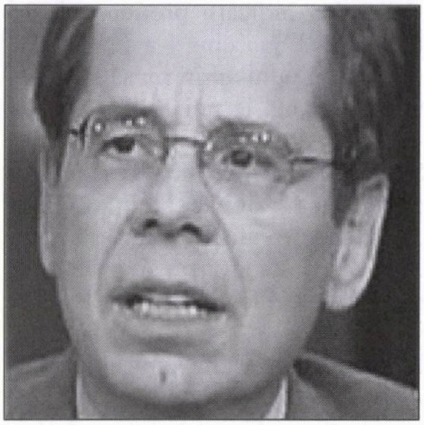

Alain Gresh

împotriva agresiunii Hamasului a reprezentat pentru el o ocazie – încă una! – de a falsifica realitatea. În articolul intitulat: "Gaza, şoc şi spaimă" el scrie, printre altele: "Încetarea focului negociată între Hamas şi Israel şi care a fost în vigoare cu începere din 19 iunie a fost violată de Israel". Şi mai departe: "...autor de crime de război, guvernul Israelului se înfundă în violenţă, fără a fi capabil să ofere cea mai mică soluţie diplomatică".

Autorul articolului omite, cu bună ştiinţă, să amintească faptul că acordul, valabil pe timp de şase luni, a fost încălcat de Hamas de-a lungul întregii acestei perioade şi, cu precădere, în preajma încheierii sale, când cei din Gaza au reluat bombardarea masivă cu rachete a populaţiei noastre civile în ciuda tuturor avertismentelor Israelului, Alain Gresh îşi asumă "autoritatea" de a califica drept crimă de război un act legitim de auto-apărare – calificativ pe care nu şi l-a permis nici o autoritate juridică internaţională. El pretinde că Israelul ar fi trebuit să ofere o soluţie diplomatică unui conflict cu o grupare teroristă care îi contestă legitimitatea şi încearcă să acţioneze în scopul distrugerii sale. Curios mod de a practica profesia de gazetar, încercând să induci în eroare opinia publică, să aţâţi ura împotriva evreilor.

În alt articol, intitulat "Gaza,

dreptul, disproporție și barbarie", același Alain Gresh reproșează Israelului răspunsul său militar "disproporționat " și faptul că nu ar respecta dreptul internațional. "Dreptul internațional – scrie el – a codificat, de multă vreme, regulile conflictelor armate, reguli care se aplică tuturor protagoniștilor războiului ... părțile în conflict trebuie să facă distincția între populația civilă și combatanți". În ce constă această disproporție, care ar fi criteriile după care ar putea fi ea apreciată – despre toate aceste "amănunte" autorul "uită" să facă vreo precizare. După cum "neglijează" faptul că, potrivit acelorași legi internaționale, bandele de asasini ai Hamasului nu sunt considerate ca făcând parte din rândul combatanților. De asemenea, el "uită" obiceiul bandelor de teroriști de a-și face un scut din populația civilă, din ale cărei case lansează rachete și în care își depozitează armamentul.

Semnificativ mai este și faptul că articolele lui Alain Gresh sunt reluate pe Internet și reproduse în blogurile pro-teroriste a căror unică preocupare o reprezintă propagarea, prin toate mijloacele, a antisemitismului din zilele noastre. Producțiile sale publicistice sunt folosite în scopul amintit de fel de fel de persoane, ca de pildă de către un oarecare... Radu Iliescu, pe al cărui blog, intitulat "Palestina, lacrima mea", apar cu regularitate "perle" din producția lui. Sunt de amintit, în acest sens, două dintre articolele virulent anti-israeliene ale lui Alain Gresh, intitulate "Palestina abandonată" și "Sfârșitul dreptului internațional". Și n-ar fi lipsit de interes faptul că acest Radu Iliescu este el însuși un denunțător al "declinului" civilizației occidentale, un apologet al islamismului și al terorismului, care și-a făcut din aceste preocupări o veritabilă "profesiune" pe care o exercită în cele aproape 30 de bloguri la care participă.

Un singur exemplu este suficient pentru a evidenția măsura în care acesta a îmbrățișat "cauza" terorismului. "Când Hamasul semnează un acord internațional (nu i s-a oferit până acum acest prilej – n.n.) – scrie el – o face în numele lui Dumnezeu și-și ține cuvântul (citat din articolul intitulat "Gaza și scuturile umane").

Un exemplu de împletire a minciunii cu ignoranța și prostia îl reprezintă și articolul intitulat "America are grijă de Israel", apărut în ziarul "Ziua" și despre care s-a mai vorbit aici. Autoarea articolului, Ileana Cornea, pare a fi preluat ștafeta de la cunoscuții redactori ai publicației Vladimir Alexe și Miruna Munteanu, care au propagat ani de-a rândul antisemitismul și antiamericanismul în coloanele ziarului "Ziua". "Nedumerită" de faptul că "America a instalat în statul evreu un radar anti-rachetă puternic", ea se îndoiește de faptul că el ar fi necesar apărării Israelului și neagă că statul evreu ar fi amenințat de vreun pericol. "Israelul, scrie ea, se declară în permanență amenințat,

Ileana Cornea

ba de Hezbollahul pro-șiit din Liban, ba de Siria, ba de Iran, cultivând și mediatizând marota pericolului că Teheranul s-ar dota cu armament pentru un atac nuclear". Ileana Cornea "uită", pare-se, faptul că strădaniile diplomatice, repetatele avertismente și sancțiunile economice ale ONU nu au reușit,

AVOCAT ȘI NOTAR

AUSTERMAN EFRAIM

Fost magistrat în România

Execută

Traduceri notariale ebraică-română
română-ebraică;

Rezolvă probleme juridice legate de România
Cumpărări, vânzări imobiliare; moșteniri-testamente; convenții soți sau necăsătoriți; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România

Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11

Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401
Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

până în prezent, să stăvilească încercările Teheranului de a obţine arma atomică. Ea ignoră – sau trece cu vederea – ameninţările Teheranului de a şterge Israelul de pe suprafaţa pământului, provocările Hezbollah-ului împotriva Israelului, care au dus la declanşarea celui de-al doilea război cu Libanul, reînarmarea de către Iran, prin intermediul Siriei, a acestei organizaţii teroriste ca şi existenţa Hamas-ului, creaţie a aceluiaşi Iran. În lumina acestor adevăruri de necontestat, cât de prostească apare "întrebarea" pe care şi-o pune Ileana Cornea la sfârşitul articolului: "Şi, în aceste condiţii, în loc să-şi canalizeze energia pentru soluţionarea conflictului cu palestinienii, Israelul se înarmează "pentru a se apăra. De cine?" Simpatică întrebare!

Într-un alt articol, intitulat "Gaza, un cerc vicios", apărut tot în ziarul "Ziua", aceeaşi Ileana Cornea, denaturând în mod iresponsabil realitatea, se străduieşte să pună pe acelaşi plan terorismul hamasnic cu acţiunea de auto-apărare a Israelului. "De ani de zile – scrie ea – manevrele criminale, de o parte şi de alta, s-au integrat în cotidian". Pentru ca, mai departe, minciuna să se împerecheze cu prostia crasă. "Criticând" acţiunea armatei israeliene, ea se încumetă sa mai dea şi '"sfaturi" despre felul în care Israelul ar fi putut să evite acest război. "Această vărsare de sânge ar fi putut fi evitată. Spre exemplu, Israelul ar fi trebuit să încerce să negocieze ca Siria să-l predea pe şeful Hamas, Khaled Mashall, care trăieşte în exil la Damasc. Israelul a preferat însă să acţioneze în forţă…" – scrie ea.

Ileana Cornea se pare că încă nu a aflat faptul că niciodată nu au avut loc negocieri directe – în adevăratul sens al cuvântului – între Siria şi Israel. Şi apoi, cum ar fi putut Siria, susţinătoare fără rezerve a Hamasului, interesată în menţinerea încordării la graniţa de sud a Israelului, să-l predea acestuia pe şeful organizaţiei teroriste cu sediul la Damasc?!?

În sfârşit, două citate concludente legate de molima nouă-veche a antisemitismului care continuă să bântuie lumea. Primul aparţine profesorului israelian în ştiinţe politice Ilan Greilsammer şi apărut sub titlul "Panta alunecoasă a antisemitismului" în ziarul "Libération" din Paris: "Este vorba de antisemitism atunci când te prefaci că nu ştii că obiectivul mişcărilor islamiste palestiniene Hamas şi Jihad este de a ucide maximum de evrei pentru că sunt evrei, nu pentru că ar fi israelieni, şi când te abţii să caracterizezi aceste organizaţii aşa cum sunt ele: organizaţii în mod fundamental şi esenţial antisemite".

Cel de al doilea este extras dintr-un articol al reputatului publicist american Daniel Pipes, intitulat "Unde tehnicile marii minciuni naziste se perpetuează": "Demenţa politică actuală este direct legată de cea de altadată... antisionştii din timpul nostru se vor arăta ei capabili să-şi înghită ruşinea si să recunoască faptul că gândirea lor nu este decât o copie actualizată a îndemnurilor la genocid răspândite de Hitler, Goebbels şi Himmler?"

Dr. Adrian Iancovici

O a doua Oriana Fallaci

Pilar Rahola (n. 21 oct.1958) e o cunoscută ziaristă şi politiciană spaniolă din Catalonia. Ea semnează de obicei trei articole săptămânale în ziarul de stânga catalan "La Vanguardia". Publică de asemenea articole în ziarele de mare tiraj din Argentina şi Chile. Totodată e o prezenţă activă la televiziuniea catalană şi la programele săptămânale ale postului "Antena 3" spaniol.

Nu de mult, ea a publicat un articol despre războiul din Gaza. Extrase:

Pilar Rahola

«De ce nu vedem manifestaţii la Paris, Londra ori Barcelona contra dictaturilor islamice? De ce nu sunt manifestaţii contra sclaviei la care sunt supuse milioanele de femei musulmane? De ce nu se manifestează contra folosirii copiilor ca bombe umane? De ce nimeni nu se emoţionează de victimele israeliene, jertfe ale atacurilor teroriste? De ce nu se iese în stradă în apărarea dreptului la existenţă a statului Israel?

De ce se amestecă apărarea "cauzei" palestiniene cu acceptarea terorismului palestinian? Şi acum întrebarea de un milion de dolari: De ce stânga europeană şi mondială sunt obsedate de lupta contra celor două democraţii mondiale, SUA şi Israel, şi nu intervin contra acelor state extremiste şi dictatoriale? SUA şi Israel: două democraţii care au suferit de pe urma atacurilor cele mai ucigaşe ale terorismului universal. Însă adepţii partidelor de stânga nu sunt îngrijoraţi de acest fapt. Citesc declaraţiile înfocate de pe forumurile euro-palestiniene de pe Internet în care se scrie: "Suntem pentru libertatea tuturor popoarelor". Câtă minciună! Câtă făţărnicie! Niciodată nu au fost îngrijoraţi ei de soarta şi libertatea semenilor lor din Siria, Iran, Yemen, Sudan

și altele. Niciodată nu i-a interesat ori îngrijorat libertatea inexistentă a palestinienilor ce trăiesc sub groaza extremiștilor musulmani din organizația teroristă Hamas. Îi preocupă doar să utilizeze conceptul de libertate palestiniană ca armă contra Israelului. Și, în definitiv, ziaristica mondială nu este mai puțin ipocrită. Subiecte referitoare la Orientul Mijlociu nu sunt prezentate ca atare, se face doar publicitate în favoarea arabilor. Majoritatea presei, când raportează despre Israel, ignoră toate codurile etice jurnalistice și astfel, toate acțiunile de apărare ale Israelului sunt transformate in "Holocaust". S-au spus și s-au scris atât de multe baliverne, încât nu mai poți învinui Israelul de fapte mai oribile. Paralel cu aceasta, aceeași presă nu discută niciodată despre intervenția Iranului și a Siriei, ambele sprijinind violența contra Israelului, despre îndoctrinarea extremistă făcută copiilor arabi. Când se discută despre victime: dacă sunt palestiniene e o tragedie, însă dacă sunt evreiești, sunt ignorate sau tratate cu dispreț.

În concluzie: Eu nu sunt evreică, sunt ideologic un om de stânga și sunt ziaristă. De ce nu sunt antiisraeliană precum majoritatea colegilor mei? Deoarece nefiind evreică, am responsabilitatea istorică de a lupta contra urii față de evrei, ură care în prezent se concentrează asupra statului lor, Israel. Războiul contra antisemitismului nu-i privește doar pe evrei, ci constituie o datorie pentru ne-evrei. Ca jurnalistă sunt obligată să relatez adevărul, fără prejudecăți și minciuni. Despre Israel nu se spune adevărul. Ca om de stânga care îndrăgesc progresul, sunt obligată să apăr libertatea, civilizația, coexistența, educația copiilor, principiile cuprinse în cele zece porunci, devenite principii mondiale. Principii care sunt călcate în picioare de către islamul fundamentalist în mod sistematic. Deci, fiind ne-evreică, jurnalistă și om de stânga, am o datorie etică triplă față de Israel. Căci, dacă Israelul ar fi să fie invins, invinse vor fi și modernitatea lumii, civilizația, cultura și libertatea. Războiul Israelului – cu toate că lumea preferă să nu recunoască asta – este Războiul intregii Omeniri!"

România: B. I. T141270 și legenda omorului ritual

Luna trecută atenția israelienilor a fost atrasă întâi și întâi de războiul din Gaza și de alegerile parlamentare de la 10 februarie.

Cetățenii israelieni din *alia* au mai avut, în plus, un subiect care i–a uluit, ca un cuțit înfipt în spate, pe stradă, și revoltat cum rareori s–a întâmplat în viața lor. E vorba de emisiunea, astăzi celebră, de la postul de televiziune bucureștean ProTV, consacrată războiului din Gaza. Ura postului la adresa neamului nostru, mai mult sau mai puțin mascată până acuma, s-a revărsat pe micile ecrane cu atâta furie încât a spart toate zăgazurile, ajungând (ca în *vremurile bune*...) să-i acuze, implicit, pe israelieni de practicarea omorului ritual. Niciodată fascismul românesc din zilele noastre n-a ajuns până aici. Niciodată.

În presa noastră, cazul a fost oglindit așa cum se cuvine, ziariști cunoscuți și cititori simpli exprimându-și limpede și categoric repulsia față de memorabila infamie.

...Un exemplu de reacție a cititorilor ni-l dă scrisoarea de mai jos, apărută în "Jurnalul săptămânii" și din care dăm câteva fragmente:

«În general, urmărim cu plăcere transmisiunile de la ProTV Internațional, ca de altfel toate emisiunile TV în limba română.

Dar stupoarea și dezgustul pe care le-am simțit în seara zilei de 12 ianuarie 2009, nu le-am mai simțit nicicând!

Ceea ce a făcut ProTV Internați-

Gravură germană reprezentând presupusul omor ritual comis de evrei asupra copilului Simon di Trento, în 1475

onal n-a fost nimic altceva decât continuarea unei străvechi tradiții a minciunilor antisemite:

– evreii fac azimă cu sânge de copil creștin;

– evreii vor să stăpânească întreaga omenire;

– evreii otrăvesc fântânile ș.a.m.d. Ba, se poate adăuga și proaspăta acuzație acceptată de stânga occidentală că Israelul periclitează pacea mondială!

Să vă fie rușine, justificatori ai urii sângeroase morbide a Hamasului!

Că și mie mi-e rușine că sunt român ca și voi! Dar pe de altă parte, sunt tare bucuros că trăiesc în patria străbunilor cu ai mei și că mă pot apăra de dușmanii furibunzi din jur și de-aiurea așa cum n-au reușit s-o facă părinții mei în fața broaștelor veninoase cu chip de om ce hălăduiau în Europa anilor 1930-1940!

ȘALOM!

Joseph Strasser
ex-gălățean, ex-purtător al B. I. (Buletin de Identitate) T141270»

ONU: Un ecou neașteptat al poveștii de la ProTV

Așa interpretează inițiații în materie faptul că, la recenta comemorare a Holocaustului de la ONU a luat cuvântul, pentru prima oară în istoria manifestărilor de acest fel de pe teritoriul american, o *supraviețuitoare* de felul ei din România. Până acum, veneau la tribună evrei din Germania, Austria, Polonia, Ungaria, Țările Baltice. Astăzi, însă, șocul produs de cunoscutele *evenimente* de la București i-au determinat pe evreii care s-au ocupat de alcătuirea programului să caute (și să găsească) o persoană din *trib*.

«D-na Ruth Glasberg Gold, supraviețuitoare a Holocaustului din România, stabilită în Florida –

Ruth Glasberg Gold

transmite agenția Isropress din Haifa – a fost invitată să țină un discurs în Adunarea Organizației Națiunilor Unite, la 27 ianuarie, când s-a marcat Ziua Internațională a Comemorării Victimelor Holocaustului. În vârstă de 78 de ani, Ruth Glasberg Gold este o supraviețuitoare a lagărelor din Transnistria – teritoriu oferit de Hitler guvernului fascist al mareșalului Antonescu, drept răsplată pentru alianța cu Germania nazistă.

Ruth Glasberg Gold a povestit în plenul Adunării despre suferințele celor trei ani petrecuți ca deportată, împreună cu familia, într–un lagăr din Transnistria, unde erau atunci 116 ghetouri, care se deosebeau de cele naziste prin faptul că acolo oamenii nu erau omorâți, ci împinși spre moarte prin foame, sete și epidemii. Ruth Gold, care este și autoarea unor cărți de memorii despre genocid, a arătat că în Transnistria au murit în total 280 de mii de evrei – originari din România și din Ucraina – și 11 mii de romi.

Ea si-a început cuvântarea arătând că este surprinsă de o coincidență. Tot într-o zi de 27 ianuarie, dar în 1942, a rămas orfană. S-a născut la Cernăuți, în Bucovina, și este o supraviețuitoare a Holocaustului din Transnitria. În acea zi de 27 ianuarie, în urmă cu 67 de ani, 2.000 de evrei cernăuțeni au fost duși la gară de militari români și

Ruth Glasberg Gold, copil, împreună cu familia

înghesuiţi – între 50 şi 80 de persoane – în vagoane de transportat vite. Au călătorit sufocaţi, fără apă sau mâncare, şi abia după patru zile trenul s-a oprit şi soldaţii au deschis vagoanele. Deportaţii care au supravieţuit abia puteau merge. Au fost încolonaţi şi au început să mărşăluiască câte 25 de kilometri pe zi. Noaptea erau lăsaţi să se odihnească alături de corpurile celor care nu rezistaseră. Bolnavii, infirmii şi copiii care nu mai puteau să meargă erau lăsaţi să moară. Corpuri dezbrăcate, îngheţate, au fost primele scene de oroare cu care s-a confruntat Ruth Glasberg Gold, ajunsă împreună cu familia în lagărul din Bersad, unul din cele mai mari şi mai infame din Transnistria. Şi-au găsit adăpost într-o cameră mică dintr-o casă în demolare, cameră pe care o împărţeau cu alţi 20 de deportaţi. Familia ei nu a rezistat şi Ruth a rămas orfană. Înainte de a muri, mama ei i-a spus: "Tu eşti singura din familie care vei rămâne în viaţă. Va trebui să povesteşti lumii ce s-a întâmplat aici...". La intervenţiile din afară, a fost eliberată împreună cu un grup de copii orfani scoşi din ruine, găsiţi rătăcind. Unul din copiii cu care a fost salvată – Michael Surkis – a fost şi el prezent la întâlnirea comemorativă organizată de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite. Ruth Glaser a povestit că urmare a îndemnurilor mamei ei a scris cartea "Ruth's Journey: A survivor's Memoir". După cel de-al doilea război mondial, s-a alăturat mişcării sioniste şi a plecat cu un vapor cu destinaţia Palestina, aflată atunci sub mandat britanic. Dar nava a fost oprită şi pasagerii au fost duşi într-o tabără de refugiaţi din Cipru. Abia după un an şi-a putut continua călătoria. În 1948, când ONU a aprobat formarea Statului Israel, Ruth Glaser a participat la crearea unui chibutz...»

OEP (care, spre deosebire de Hamas, a fost şi a rămas o organizaţie moderată): Ce spune Pacepa (care mai ştie şi el câte ceva)

Ştim o mulţime de lucruri despre islamism, despre Coranul care-i îndeamnă pe musulmani la cucerirea lumii întregi, despre rolul Arabiei Saudite, al Iranului, al mişcărilor teroriste fascisto-islamice în cap cu OEP (avangarda noastră e...) şi cu Yasser Arafat.

Dar, à propos de "avangarda noastră e...", ştim încă prea puţine despre rolul hotărâtor pe care l-a jucat KGB-ul şi filialele acestuia în conceperea şi închegarea organizaţiilor teroriste de care ne ciocnim astăzi.

Unul care ştie multe (şi... de la sursă!) este celebrul general român Ion Mihai Pacepa. El a dezvăluit, în cărţile sale, câte ceva despre felul cum *lucra* Moscova cu Arafat şi ai săi.

Mai nou, Pacepa a publicat un articol despre subiectul sus-amintit. Un articol pasionant, ca orice scrie Pacepa. Noi nu l-am citit. Dar confraţii noştri de la lunarul "Semnalul", din Canada, au luat cunoştinţă de textul omului care a condus ani de zile serviciile secrete româneşti.

«O contribuţie importantă la demascarea actorilor principali ai campaniei mondiale anti-israeliene – scrie "Semnalul" – a fost adusă de românul Ion Pacepa, fostul spion al lui Ceauşescu, refugiat în Occident, şi hotărât să aducă la suprafaţă informaţiile pe care KGB şi securitatea ceauşeştilor reuşiseră să le ascundă.

Cel mai bun exemplu a fost agentul KGB, aşa-numitul Arafat, care s-a prezentat în lumea întreagă drept patriot palestinian. Pacepa scrie că îl plătea cu 200.000 de dolari pe lună, sume obţinute, desigur, prin stoarcerea populaţiei sărăcite sub dictatura comunistă. Împreună cu alte surse de venit, elevul KGB-ist Arafat a agonisit una din cele mai mari averi din lume, desigur nu înregistrată de clasamentele publicate de presa americană, dar identificată după moartea lui.

În lumina celor de mai sus, devine evident că atât dorinţa de a ataca Statul Israel, cât şi dorinţa de a-l apăra, nu se limitează la atitudi-

NOTAR
MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate şi apostile, testamente.

Rezolvă şi alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securităţii.

TELEFON 03/546-5416

nea faţă de evreii ce trăiesc acolo, ci sunt părţi ale unei lupte de anvergură mondială, în care soarta întregii civilizaţii este în joc. Reproducem – scrie în continuare "Semnalul" – câteva fraze din articolul lui Pacepa:

«George Habash, o marionetă a KGB, a explicat: "Uciderea unui evreu departe de câmpul de luptă este mult mai eficace decât uciderea unui evreu pe câmpul de luptă, deoarece atrage mai mult atenţia". La sfârşitul anilor '60, KGB era implicat în profunzime în terorismul de masă împotriva evreilor, realizat de diferite organizaţii palestiniene. Pentru următoarele acţiuni teroriste KGB şi-a asumat responsabilitatea în perioada în care încă eram în România:

Noiembrie 1969 – atac armat împotriva birourilor El Al din Atena cu un mort şi 14 răniţi; 30 mai 1972 – atacul asupra aeroportului Ben Gurion cu 22 morţi şi 76 răniţi; decembrie 1974 – bombă la un cinematograf din Tel Aviv, 2 morţi şi 66 răniţi; martie 1975 – atac asupra unui hotel din Tel Aviv cu 25 de morţi şi 6 răniţi; mai 1975 – atac cu bombă la Ierusalim cu un mort şi 3 răniţi; 4 iulie 1975 – atac cu bombă în Piaţa Zion din Ierusalim cu 15 morţi şi 62 răniţi; aprilie 1978 – atac în aeroportul din Bruxelles cu 12 răniţi; mai 1978 – atac asupra unui avion El Al la Paris, cu 12 răniţi.»

Articolul lui Pacepa are o documentare mai bogată decât spaţiul care ne stă la îndemână, dar ideea principală pe care o subliniem aici e că antisemitismul şi ura împotriva Statului Israel nu sunt simplul rezultat spontan al lipsei de cultură şi prejudecăţilor, ci rezultatul unei lungi strategii pe scară mondială. Pacepa şi-a cules informaţia direct din gura lui Andropov, şeful KGB şi mai târziu al Uniunii Sovietice:

«În 1972 – scrie Pacepa – Kremlinul s-a decis să antreneze întreaga lume islamică împotriva Israelului şi a SUA. După cum mi-a spus directorul KGB, Iuri Andropov, "trebuie să infiltrăm o ură de tip nazist împotriva evreilor în întreaga lume islamică şi să transformăm această armă a emoţiilor într-o baie de sânge teroristă împotriva Israelului şi a principalului său sprijinitor, Statele Unite. Nimeni din sfera de înfluenţă americană/sionistă nu trebuie să se mai simtă în siguranţă". Din punctul de vedere al lui Andropov, lumea islamică era un teren în care el putea cultiva o formă virulentă de ură anti-americană. Antisemitismul islamic are rădăcini adânci. Musulmanii au o înclinaţie către naţionalism şi victimizare. Mulţimile lor analfabete şi oprimate pot fi incitate (oricând şi cu uşurinţă). Andropov predica că terorismul şi violenţa împotriva Israelului şi stăpânului său, America sionistă, vor izvorî natural din fervoarea religioasă musulmană. Trebuia doar să continuăm să repetăm temele noastre – că Statele Unite şi Israelul erau "ţări fasciste, imperial-sioniste" susţinute financiar de evrei bogaţi. Lumea islamică era obsedată de prevenirea ocupării teritoriilor sale de către necredincioşi şi astfel ar fi fost extrem de receptivă la caracterizarea noastră a Congresului SUA ca un corp sionist rapace care ţintea să transforme lumea într-un fief al evreilor. Numele de cod al operaţiunii era "SIG" (acronimul pentru Sionistskiye Gosudarstva – Guverne Sioniste) iar "sfera de influenţă" a serviciului secret român îmbrăţişa Libia, Libanul şi Siria. SIG era o largă operaţiune de partid/stat. Am creat organizaţii comune pentru construirea de spitale, locuinţe şi drumuri în aceste ţări şi am trimis mii de doctori, ingineri, tehnicieni, profesori şi chiar instructori de dans. Toţi aveau sarcina de a portretiza SUA ca un fief evreiesc finanţat cu bani evreişti şi condus de politicieni evrei, al căror scop era subordonarea lumii islamice. La mijlocul anilor '70, KGB a ordonat serviciului pe care-l conduceam, DIE – şi altor servicii est-europene – să căutăm în ţara noastră activişti de partid care să aparţină diverselor grupuri islamice, să-i pregătim în dezinformare şi operaţiuni teroriste şi să-i infiltrăm în ţările "sferei noastre de influenţă". Sarcina lor era să exporte o ură dementă împotriva sionismului american prin manipularea respingerii ancestrale faţă de evrei simţită de oamenii din acea parte a lumii. Înainte să părăsesc România pentru totdeauna, în 1978, Direcţia de Informaţii Externe pe care o conduceam a trimis 500 de astfel de agenţi sub acoperire în ţările islamice. În conformitate cu estimările primite de la Moscova, până în 1978, comunitatea serviciilor de informaţii din blocul sovietic a trimis în jur de 4.000 de astfel de agenţi de influenţă în lumea islamică. La mijlocul anilor '70 a fost declanşată şi bombardarea lumii islamice cu traduceri în arabă ale aşanumitelor "Protocoale ale Înţelepţilor Sionului" – un fals al Ohranei ţariste care a fost folosit de Hitler

Ion Mihai Pacepa

drept fundament pentru filozofia sa antisemită. De asemenea am mai diseminat un "documentar" fabricat de KGB în limba arabă care susţinea că Israelul şi principalul său susţinător, Statele Unite, erau ţări sioniste dedicate transformării lumii islamice într-o colonie evreiască. Noi, cei din blocul sovietic, încercam să cucerim minţi deoarece ştiam că nu puteam câştiga bătălii militare. A avut operaţiunea SIG rezultate durabile? Nimeni nu poate spune cu siguranţă, însă efectul cumulativ al diseminării a sute de mii de copii ale "Protocoalelor" în lumea islamică şi al portretizării Israelului şi SUA ca fiind duşmanii de moarte ai lumii islamice ar fi trebuit să aibă oarecare efect în cei peste 20 de ani. Martore sunt evenimentele de la 11 septembrie 2001!»

Nu putem pretinde că revelaţiile lui Pacepa ne-au surprins. Dar faptele, departe de a fi învechite, sunt de o fierbinte actualitate. Încrâncenarea împotriva Statului Israel nu e doar o problemă între altele ale regiunii Orientului Mijlociu. Nu priveşte exclusiv soarta unei înguste fâşii de pământ populată de vreo şase milioane de evrei, cam tot atâţia cât numărul celor ucişi în Holocaust. Existenţa statului israelian şi vitriolul antisemit de proaspătă fabricaţie sunt legate de problemele **centrale** ale omenirii de azi. În timp ce o propagandă isterică anunţă dezastre care ar ameninţa o planetă supraîncălzită şi urşii ei albi, unii încearcă să ignore sau să nege adevărata ameninţare, cultul morţii şi al anihilării planetei cu arme nucleare mânuite de terorişti.»

(Dintr-un articol în "Semnalul", Toronto, Canada, 2008)

S-a făcut mare caz în presa din România pe marginea faptului că după ce au furat patru găini şi un cocoş, hoţii – cinci cetăţeni din judeţul Hunedoara – au încărcat prada într-un automobil BMW luxos, încercând să dispară în natură.

...Da' cu ce voiaţi să fugă? Cu o Dacie prăpădită? Cu un Trabant, ca-n bancurile cu Bulă?

România: Stop "monumentului holocaustului"! Stop! Nu e cazul. Vom ridica, în schimb, un monument al fascismului românesc

Da, aceasta este, se pare, lozinca zilei la Bucureşti. După Cimitirul Giurgiului, după declaraţia antologică a preşedintelui Băsescu, care în loc de Israel a numit... Palestina ca vecină a Siriei, după erupţia *anti* de la ProTV, ne-am trezit pe internet cu apelul de mai jos al d-lui Ion Coja:

«La Bucureşti se va ridica un monument al aşa-numitului holocaust. Un "monument" care va costa sume **uriaşe** de bani scoşi din buzunarul nostru al fiecăruia. Dar mai presus de asta se aduce vina asupra înaintaşilor noştri că ar fi vinovaţi de un genocid imaginar (pentru care se cer bani cât se poate de reali). Domnul Ion Coja este unul dintre puţinii oameni care au curajul de a cerceta şi împărtăşi cu noi toţi rezultatele cercetării sale. Aceasta l-a costat mult. Ne aducem aminte de persecuţiile la care a fost supus din partea banditilor holocaustologi pentru a-l face să renunţe la divulgarea rezultatului cercetărilor sale. Şi anume domnia-sa a ajuns la concluzia că **în România nu a avut loc un holocaust.** Domnul prof. Ion Coja vine în susţinerea afirmaţiilor sale cu argumente logice şi mai ales

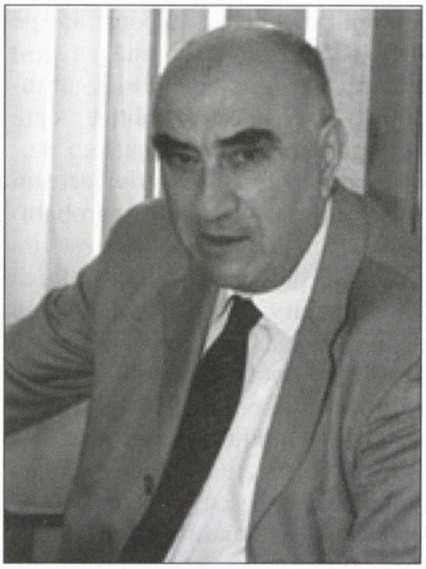

Ion Coja

cu documente. Exact ceea ce lipseşte mafiei extorcatorilor holocaustologi. Ba aceştia încearcă să ascundă crimele evreilor bolşevici săvârşite împotriva Armatei Române şi civililor în Basarabia.

Mai jos reproducem un Apel din partea prof. I. Coja la care se alătură şi Naţionaliştii Autonomi Timişoara.

Către
Preşedintele României
Primul Ministru al României
Preşedintele Senatului
Preşedintele Camerei Deputaţilor
Preşedinţii partidelor parlamentare
Primarul General al Bucureştiului

Domnilor,

Ruşinoasa Ordonanţă nr. 31/2002 prin care s-a produs recunoaşterea oficială a unui pretins holocaust săvârşit de români împotriva evreilor este opera celui mai corupt prim ministru din istoria României. Un politician cu cât este mai corupt, cu atât este mai uşor de şantajat şi manipulat. Indiferent însă de

împrejurările care l-au constrâns pe Adrian Năstase să comită un gest atât de potrivnic adevărului, atitudinea clasei noastre politice, care nu a găsit energia şi resursele morale pentru a se împotrivi acestui abuz, nu este mai puţin reprobabilă. Promulgarea Ordonanţei este un gest care descalifică clasa politică din România de azi, dovedind un dispreţ funciar al politicienilor faţă de fiinţa poporului român, faţă de valorile create de Neamul românesc de-a lungul istoriei sale. La vremea respectivă noi, Uniunea Vatra Românească, precum şi alte voci ale opiniei publice, din Ţară şi din străinătate, am protestat cu toate mijlocele de care dispunem, denunţând acest comportament sinonim cu trădarea de Ţară. Din păcate, lucrurile nu s-au oprit aici şi azi asistăm la o nouă escaladare a minciunii, a diversiunii anti-româneşti. Ne referim astfel la intenţia de a se ridica la Bucureşti un monument în amintirea evreilor şi ţiganilor victime ale pretinsului genocid efectuat de guvernul Ion Antonescu. În realitate, ceea ce s-a întâmplat cu evreii şi ţiganii deportaţi de Antonescu dincolo de Nistru nu a fost un genocid, ci un gest de legitimă apărare al autorităţilor, care s-au văzut confruntate, în plin război, cu comportamentul lipsit de loialitate al unor evrei şi ţigani, doveditţi sau cunoscuţi ori suspectaţi a fi agenţi ai URSS. La fel au procedat în exact aceeaşi perioadă şi americanii, prin izolarea japonezilor şi italienilor din SUA bănuiţi că ar avea atitudini sau activităţi antiamericane. Pentru mulţi americani, simpla calitate de etnic japonez sau italian a fost suficientă pentru a ajunge într-un lagăr de concentrare amenajat de guvernul american. Nici pe departe însă japonezii sau italienii din SUA nu s-au dedat la crimele şi ticăloşiile săvârşite în Basarabia şi Bucovina de cetăţeni români de etnie evreiască. Fiind dificilă identificarea în persoană a criminalilor, iar comunitatea evreiască declarându-se incapabilă să-şi dea concursul la descoperirea vinovaţilor, Ion Antonescu a decis strămutarea tuturor evreilor din Basarabia şi Bucovina, vinovaţi sau nevinovaţi, într-un spaţiu în care să poată fi supravegheaţi şi împiedicaţi ca vreunii dintre ei să mai comită şi alte acte criminale, de diversiune anti-românescă. Această măsură nu poate fi catalogată drept genocid sau holocaust. Ea este practicată chiar şi în zilele noastre de statul Israel. Cu o justificare mult mai slabă decât cea invocată de guvernul mareşalului Ion Antonescu. La fel, nici un ţigan nu a fost deportat pentru că era ţigan, dovadă fiind numărul totuşi mic al ţiganilor care au intrat sub incidenţa acestor măsuri de precauţie. Se dovedise însă că şatra nomadă găzduia adeseori persoane preocupate să observe şi să înregistreze tot ce putea fi de interes militar şi să transmită apoi la inamic aceste informaţii... Astfel că ideea de a ridica un monument, un memorial închinat evreilor şi ţiganilor victime ale „genocidului" antonescian, este cu totul contrară adevărului istoric. Printr-un astfel de monument ar însemna să omagiem lipsa de loialitate faţă de statul român, să cinstim crimele săvârşite împotriva poporului român! Cu atât mai mult la Bucureşti nu are cum să se motiveze un asemnea monument. Din Bucureşti au fost deportaţi circa 300 de evrei, cunoscuţi de Siguranţa statului ca agenţi sovietici sau britanici, dintre care la sfârşitul războiului aproape toţi, vreo 290, erau în viaţă. Chiar admiţând că au dreptate cei care clamează pe tema unui holocaust „românesc", memorialul acestuia nu poate fi înălţat decât acolo unde s-a produs. Adică nicăieri propriu zis!... Nici măcar în Transnistria! Drept care ne permitem ca, în numele adevărului şi în numele poporului român, să vă cerem, dumneavoastră, domnilor înalţi demnitari, şi întregii clase politice, vă ce-

minimum editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

Există în sfârşit o editură: minimum

rem să puneţi capăt acestei atitudini de nepăsare şi indolenţă politică şi să stopaţi orice iniţiativă menită să escaladeze şi să supraliciteze neadevărul pe care l-aţi oficializat prin Ordonanţa ruşinii! Vor „evreii" şi slugile lor din România încă un memorial al Holocaustului, la Bucureşti, în inima României? Nimeni nu-i poate opri să ceară şi luna de pe cer. (...) Dar mai presus de orice, un monument al suferinţelor evreieşti pricinuite de români trebuie ridicat numai după ce se va înălţa mai întâi Memorialul Românilor care au suferit de pe urma evreilor, căci nu au fost puţini aceşti români, cum nu au fost puţini nici evreii care s-au dedat sistematic la crime împotriva românilor, a statului şi a neamului românesc. Nu avem nimic împotrivă ca un asemenea monument să se ridice la Tel Aviv! O menţiune specială pentru Primarul general al Capitalei: aţi promis alegătorilor că veţi guverna Bucureştiul prin consultarea populaţiei în problemele cele mai importante. Aveţi acum ocazia, dar şi obligaţia de a organiza un referendum pe tema acestui memorial al Holocaustului din Bucureşti, cu întrebarea următoare (sau alta similară): este Bucureştiul un loc potrivit pentru ridicarea unui Memorial al Holocaustului închinat amintirii evreilor şi ţiganilor persecutaţi de Ion Antonescu? Altminteri, noul memorial nu ar fi primul monument fraudulos ridicat la Bucureşti! Ne este cunoscută soarta celorlalte: au dispărut, rând pe rând, din peisajul bucureştean. Nu ne îndoim că aceeaşi va fi şi soarta memorialului care ţine să consemneze în piatră şi aramă minciuna şi jignirea cea mai mare adusă vreodată Neamului Românesc. Avertismentul nostru nu poate să nu fie însoţit însă de o precizare: Veţi da socoteală, domnilor, pentru această netrebnicie!

Ion Coja – în numele colegilor din Vatra Românească.»

(Extrase dintr-un apel difuzat prin Internet de "Uniunea Vatra Românească")

Norvegia: Să oprim islamizarea ţării (dacă se mai poate...)

«Partidul Progresului din Norvegia (Frp, populist, de dreapta), principala formaţiune politică de opoziţie, a denunţat „islamizarea treptată" a ţării scandinave la o zi după ce autorităţile au dat „undă verde" portului vălului islamic de către femeile musulmane care sunt funcţionari în cadrul poliţiei. „A fost atins fondul problemei. Se poate vedea încă o dată un exemplu în care Norvegia şi societatea norvegiană cedează exigenţelor particulare ale musulmanilor", a reacţionat Per Willy Amundsen, responsabil al Prp pe probleme de imigra-

Per Willy Amundsen

ţie. „Sector după sector, mai degrabă Norvegia se adaptează musulmanilor decât musulmanii ţării în care ei au ales, în cele din urmă, să trăiască de bunăvoie. Numesc aceasta o islamizare treptată a Norvegiei", a afirmat Amundsen. Principalul sindicat al poliţiştilor, Politiets Fellesforbund, s-a declarat şi el „decepţionat" de decizia Ministerului Justiţiei.»

(Din ziarul "Lumina", Bucureşti 2009)

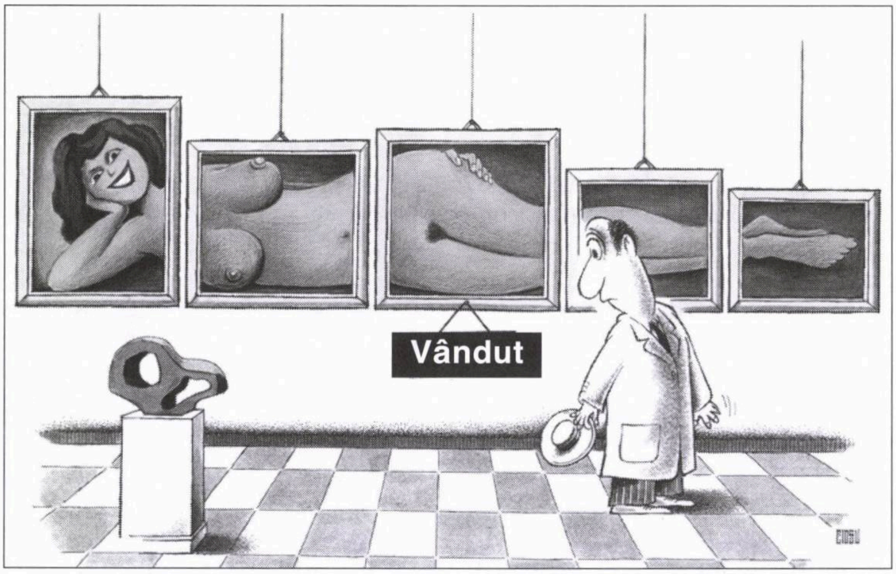

Desen de I. Ciosu

De pe Internet

– Soţia mea afirmă că este foarte sănătos să consum alimente crude.

– Da, nici nevestei mele nu-i place să gătească.

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...Eitan Haber, fostul director al cancelariei lui Itzhak Rabin (şi omul care, cu glasul sugrumat de amoţie, adusese la cunoştinţa lumii moartea primului ministru), a recunoscut că regretatul Rabin a apreciat greşit relaţiile Israelului cu palestinienii. În discursul său din 1994, de pildă, Rabin a atacat Likudul care avertizase că acordul de la Oslo reprezintă o mare greşeală care va aduce, în cele din urmă, rachete asupra oraşelor Ashkelon şi Beer Sheva. "De un an de zile – a spus atunci Rabin – Gaza se află sub conducerea Autorităţii Palestiniene; nu s-a tras nici o rachetă împotriva noastră şi nici nu se va trage vreodată. Totul este vorbărie. Likudului îi e o frică de moarte de pace"; ne place mai puţin că, spre deosebire de Eitan Haber, domnul Shimon Peres, care l-a împins cât a putut pe Rabin să iscălească nefastul acord cu Arafat, nu a găsit cu cale să scoată acum nici un cuvânt în legătură cu Oslo.

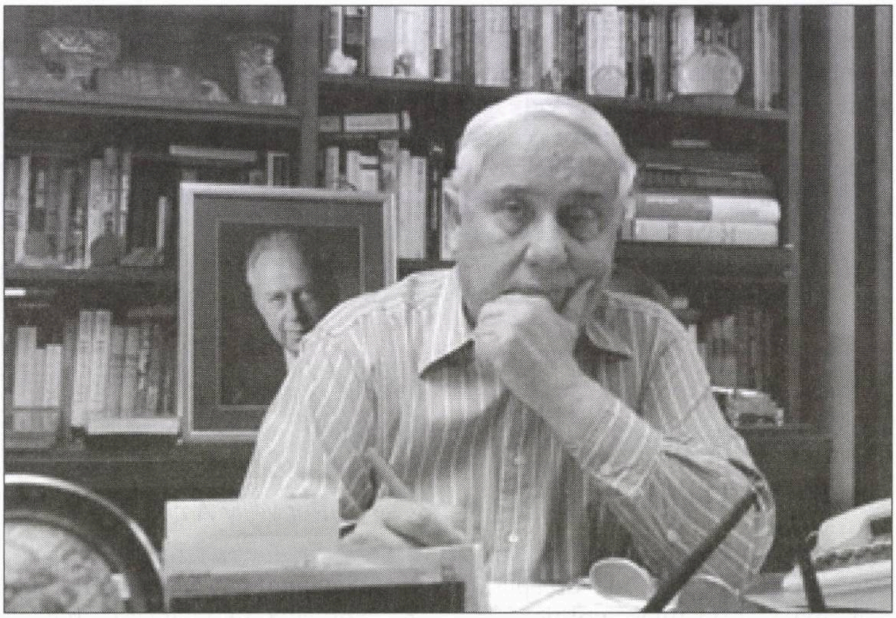

Eitan Haber: să nu-i vorbeşti de Oslo, că îţi dă cu toporul în cap

Ne place că...

...am aflat de curând un lucru interesant à propos de Iran. Aşa cum scrie "Wall Street Journal", în 1935 ambasadorul Persiei la Berlin i-a scris lui Hitler: "Noi suntem arieni". A doua zi numele statului a fost schimbat din Persia în Iran, cuvânt care, în limba *farsi*, înseamnă "ţara arienilor".

Ne place că...

...aşa cum a declarat de curând presei d-na Iris Darel-Shinar, directoarea unei şcoli de fotografie din Tel Aviv, cea mai talentată elevă a ei în clipa de faţă este tânăra Sonia Mukhtar, oarbă din naştere.

Ne place că...

...în China, la Nankin, s-a deschis un restaurant pentru oamenii nervoşi; aşa cum aflăm din "Dilema veche", contra unei sume rezonabile, muşteriul are dreptul să spargă farfurii, să dea cu pumnii într-un sac de box sau să bată cuie în pereţi.

Ne place că...

...referindu-se la hotărârea guvernului de la Madrid de a da în judecată câţiva militari de frunte din Israel, învinuindu-i de "crime de război" în Gaza, ziarul "Jerusalem Post" a dat ştirea sub titlul "Inchiziţia spaniolă".

Ne place că...

...binecunoscutul afacerist Nati Meir, fost deputat PRM, va fi judecat la Tribunalul Bucureşti pentru (aşa cum sună actul de acuzare) "fals intelectual şi evaziune fiscală de peste 21 de miliarde de lei vechi, prin sustragerea de la plata taxelor şi impozitelor, precum şi pentru înşelarea a 129 de persoane, cărora le-a promis locuri de muncă în Israel".

Nu ne place că...

...episcopul american Richard Williamson (pe care fostul papă Ioan Paul al II-lea îl excomunicase pentru *integrism*, adică deviere gravă de la dogmele religiei cato-

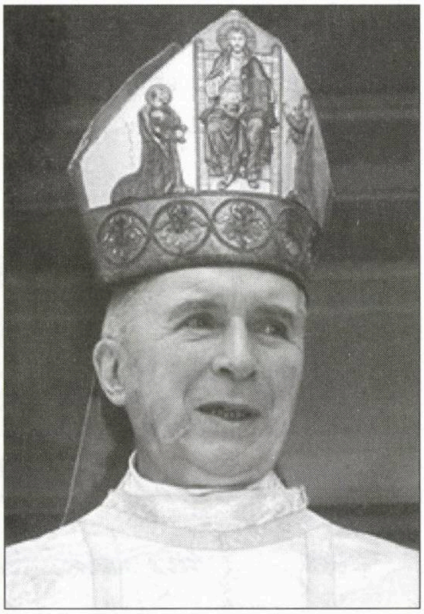

Episcopul Richard Williamson

lice) a declarat à propos de Holocaust: "Cred că nu au existat camere de gazare".

Ne place că...

...aflând că islamiştii de la Copenhaga se pregătesc să-l ucidă pe autorul faimoaselor caricaturi cu Mohamed, care-au declanşat ne-

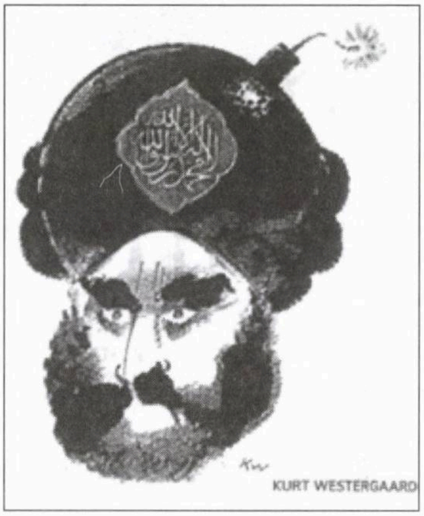

maipomenitul scandal din urmă cu câţiva ani, ziarele din Danemarca au re-publicat una din caricaturile respective, în semn că s-au săturat de ameninţările musulmane şi că li se fâlfâie de Liga Arabă.

Ne place (deşi poate n-ar fi cazul) că...

...doi cetăţeni canadieni, pe nume Winston Blackmore (52) şi James Oler (44) din oraşul Bountiful (Columbia Britanică), au declanşat, prin avocatul lor, Blair Suffredine, o campanie de mare amploare pentru legalizarea poligamiei în Ţara Arţarilor; Oler are două neveste, Blackmore 19 (nouăsprezece) şi, bucurându-se de sprijinul a 400 de bărbaţi din Bountiful, militează pentru schimbarea legislaţiei în materie de căsătorie.

Nu ne place că...

...întrucât în limba turcă cuvântul Boc reprezintă ceva "de ruşine", imposibil de pronunţat în public

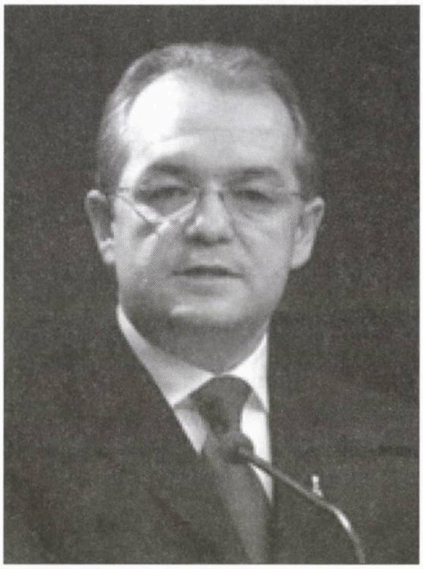

Emil Boc

sau de tipărit în gazetă, noul prim-ministru român Emil Boc a fost nevoit să-şi anuleze călătoria proiectată la Ankara, pentru convorbiri cu omologul său turc.

Winston Blackmore cu o parte din nevestele sale

Ne place că...

...în "Dilema veche" am întâlnit nota de mai jos, iscălită M.V. (probabil Mircea Vasilescu):

«Observ că devastarea cimitirului evreiesc din Bucureşti a ieşit de pe agenda presei şi a publicului: nu mai zice nimeni nimic. Reamintesc: ancheta a stabilit că nişte elevi de la şcoala vecină au vrut să se distreze şi au pus la pământ sute de monumente. Concluzia – ni s-a spus atunci cât se poate de oficial – a rezultat în urma investigaţiilor la care au contribuit, pe lângă Poliţie, şi Serviciul Român de Informaţii, şi Direcţia de Informaţii a Armatei. La o asemenea desfăşurare de forţe, nu s-ar cuveni, oare, să ştim şi noi, cetăţenii obişnuiţi, măcar atât: li s-a scăzut elevilor cu pricina nota la purtare?»

Nu ne place că...

...în aceeaşi "Dilemă veche" am aflat de ce lipseşte din librării recenta şi masiva lucrare a criticului Nicolae Manolescu, "Istoria critică a literaturii române":

«După lansarea de la Târgul „Gaudeamus", *Istoria critică* a lui Nicolae Manolescu a emigrat, se pare, în Germania, pentru a putea fi legată cumsecade într-o tipografie nemţească. Urmează să se întoarcă până la sfârşitul anului, iar la câteva mari librării din Bucureşti există deja liste de aşteptare ca pe vremuri. E de mirare că avem istorie literară, dar n-avem o legătorie ca lumea...»

Ne place că...

...au trecut alegerile şi că până la viitorul scrutin suntem scutiţi de telefoanele care sună pe la 9-10 seara, ridicându-ne de pe scaun şi silindu-ne să auzim anunţurile publicitare ale partidelor politice de tot felul.

Nu ne place că...

...răsfoind cotidianul londonez "The Sun", am aflat următoarele:

«Un eveniment de o raritate extraordinară în Anglia a "zguduit" tradiţia Gărzii Reginei Marii Britanii, care a intrat în istorie, devenind în prezent o atracţie turistică în sine.

Calmul celebru care îi caracterizează pe toţi soldaţii Gărzii Reginei Marii Britanii a ajuns să fie recunoscut în întreaga lume.

Nu de mult, însă, un membru al celebrei Gărzi a Reginei Marii Britanii a renunţat la calmul lui proverbial. Bărbatul şi-a pierdut calmul şi a reacţionat la provocarea unui tânar care se amuza şi îi imita mişcările.

Soldatul şi-a pierdut răbdarea, a văzut roşu în faţa ochilor, s-a întors şi l-a lovit pe turistul pus pe şotii.

Înregistrarea pe care prietenul turistului a făcut-o pe telefonul mobil a fost postată pe internet. Astfel, calmul celebru al soldaţilor Gărzii Reginei Marii Britanii a ajuns să fie zdruncinat de o "ieşire nervoasă".»

Nu ne place că...

...d-na Betty Cioffy, din Florida, SUA, aflată la volan şi circulând cu 125 de kilometri pe oră, a izbit pe autostradă un automobil, provocând rănirea gravă a trei persoane; nu ne place, de asemenea, că la poliţie s-a constatat că nivelul de alcool din sângele doamnei amintite era de zece ori mai mare decât cel permis de lege; dar cel mai mult şi mai mult nu ne place că d-na Cioffy este directoarea câtorva centre de dezalcoolizare, cu 500 de pacienţi.

Ne place că...

...un cofetar din oraşul Holland (New Jersey, SUA) a refuzat să scrie cu frişcă, pe un tort comandat pentru o aniversare, numele persoanei sărbătorite; nu ne place că persoana în cauză este un copil în vârstă de 3 ani pe care părinţii lui l–au botezat Adolf Hitler Campbell.

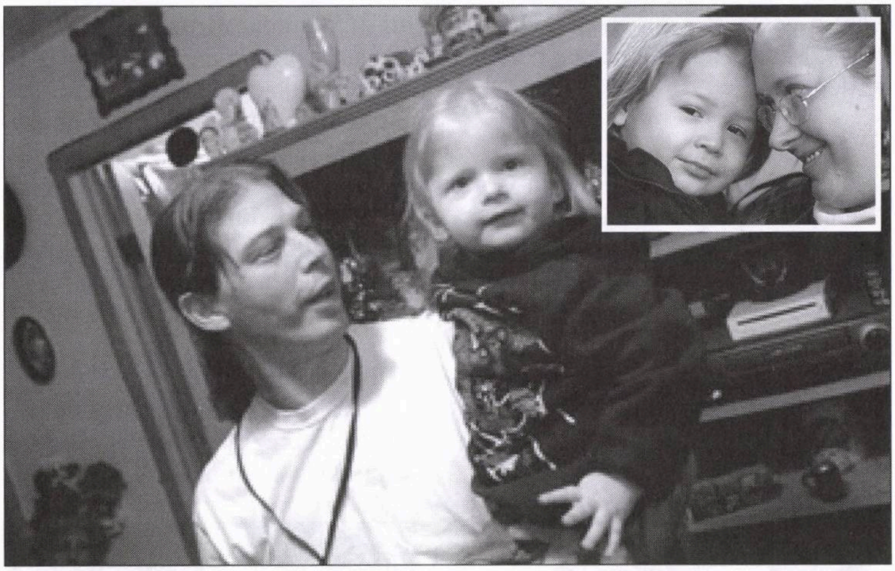

Heath Campbell, tatăl lui Adolf Hitler Campbell, cu fetiţa lui în vârstă de un an, JoyceLynn Aryan Nation Campbell (în medalion: mama copiilor, Deborah Campbell, cu micuţul Adolf Hitler)

Ne place că...

...fabrica "YQQ" din Bejing, China (supranumită şi "Marele Zid cu Fermoar") produce 200.000 de kilometri de fermoare pe an, adică trei sferturi din fermoarele lumii.

Ne place că...

...în cartea sa "Fie-ne tranziţia uşoară", scriitorul Radu Paraschivescu a adunat câteva zeci de *perle* aparţinând vedetelor zilei; iată câteva din acestea, reproduse după o recenzie la carte, iscălită de criticul literar Tudorel Urian, în"România literară":

«"Indiferent cum, într-un final, primordialitatea lui «a şti» politic şi social, care nu înseamnă un glotosocietarism, îşi va desemna predictibilitatea, şi în consecinţă echilibrul între «a fi» şi «a avea»". O splendidă mostră de raţionalism(?) care nu poate fi întrecută decât de micul fragment de antropologie metafizică datorat aceluiaşi gânditor (?): "Conştiinţa ne este de fiecare dată rodul posteriorului, iar în fond profunzimea personalităţii fiecăruia, la un moment dat, se desprinde exogen-selectiv de bunul personal, devenind un fel de stare a ansamblului socio-patrimonial". *(Ulm Spineanu, om politic)*

Mai teluric de felul său, Marian Vanghelie, primarul sectorului 5 din Bucureşti, este adeptul unei altfel de beţii de cuvinte. El nu se aruncă în abisal, nu se încurcă în neologisme, vorbele sale nu se lasă încătuşate în rigorile gramaticii. Suficient sieşi, discursul său se învârte pe loc, asemenea unui căţel care aleargă în jurul cozii. Prin forţa lor repetitivă vorbele lui Marian Vanghelie capătă adâncimea litaniei, iar efectul lor asupra vajnicilor manelişti şi admiratori de manelişti de la periferia sectorului 5 este garantat: "Conform Legii bugetului, există un capitol special în care am dreptul să prind posibilitatea vânzării spaţiilor comerciale care prin Legea 550 am atribuţii să le vând, şi în cazul vânzării acelor spaţii comerciale sumele respective erau prinse pe capitolul respectiv". *(Marian Vanghelie, primarul sectorului*

5, București); "Am vorbit chiar zilele trecute cu mai mulți parteneri de afaceri. Oameni serioși, din lumea interlopă" *(Gigi Becali, președintele Partidului Noua Generație);* "Domnul Ion Cristoiu a spus despre mine că sunt corupt pe vremea când nu eram, prin 1993" *(Viorel Hrebenciuc, fruntaș al PSD);* "Tot ceea ce se scoală deasupra nivelului mării poate fi considerat cu certitudine genial" *(Elena Udrea, consilier prezidențial);*

Manelistul Vali Vijelie este autorul uneia dintre cele mai frumoase declarații de dragoste transmise vreodată prin intermediul unui post de televiziune: "Nevastă-mea este o femeie care, oricâte greșeli aș face, tot o iubesc".»

Ne place (deși ideea poate fi discutabilă) că...

...primarul comunei Huayre, din Peru, decis să scoată bani din piatră seacă pentru localitatea pe care o gospodărește, a comandat (pe credit) și a instalat în parc o mulțime de sculpturi erotice, convins fiind că în felul acesta Huayre va deveni o atracție turistică.

Ne place (într-un fel) că...

...Maurice Bauman (32), un spărgător de case din Bielfeld, Germania, condamnat la un an de închisoare, a scăpat de pedeapsă pe motiv că suferă de erecție permanentă și, prin urmare, nu poate suporta viața din pușcărie.

Nu ne place că...

...așa cum arată ziarul "Yediot Tel Aviv", numărul persoanelor cu diferite probleme sexuale (erecție ș.a.) care s-au adresat pentru tratament clinicii de specialitate de la spitalul Ichilov din Tel Aviv a crescut cu 265 față de anul trecut.

Ne place că...

...în ziarul "România liberă" din București am citit, sub titlul "Burlaci americani de vânzare", informația de mai jos:

«Cumpărarea unui bărbat la licitație este o tradiție ce se perpetuează de 22 de ani în Talkeetna, un sat din sudul statului american Alaska, locuit în majoritate de bărbați necăsătoriți, relevă o corespondență recentă din paginile săptămânalului elvețian *L'Hebdo.* "În fiecare an, în sala comunală din Talkeetna este un adevărat delir. Iar în această seară, grupul bărbaților disponibili este atrăgător", scrie ziaristul din Țara Cantoanelor. Este vorba de 38 de holtei. Cataloagele circulă în sala în care are loc licitația, astfel încât "marfa vie" să poată fi evaluată. Prețul de pornire este de 25 de dolari. "Atmosfera este electrizantă", notează publicația elvețiană, iar prețurile cresc până la 400 de dolari, putând ajunge chiar la 650. Sumele colectate sunt acordate femeilor cu probleme de cuplu din regiune. "Ideea s-a născut într-o seară plictisitoare de iarnă, o perioadă grea pentru bărbații nevoiți să stea zile întregi închiși în căsuțele lor de lemn. Aceștia beau și devin un pic nebuni și violenți. Atunci, femeile îi lasă cu singurătatea lor și pleacă să trăiască în alte părți. Din acest motiv, numărul bărbaților necăsătoriți din localitate este foarte mare", notează *L'Hebdo.* O dată pe an însă, femeile năvălesc din nou în Talkeetna, "pentru a-și putea cumpăra un bărbat. Interesul serii constă în faptul că bărbatul achiziționat la licitație trebuie să-i ofere

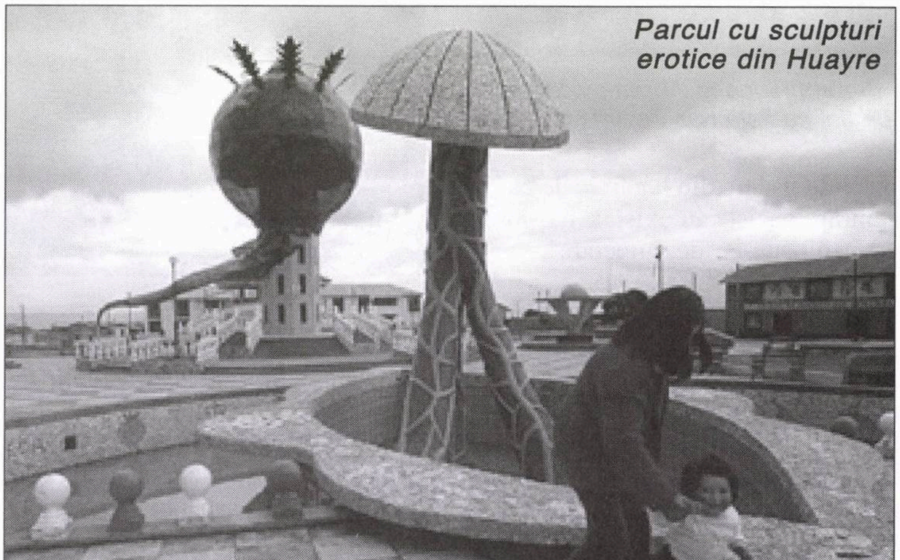
Parcul cu sculpturi erotice din Huayre

cumpărătoarei un pahar de băutură şi un dans. Ce va urma? Ea şi el vor fi cei care vor trebui să decidă", încheie publicaţia elveţiana.»

Nu ne place că...

...aşa cum a dezvăluit o anchetă a poliţiei, numitul Chen Degani, director la primăria din Hod Hasharon, şi-a minţit şefii la angajare, declarând în scris că a absolvit liceul.

Nu ne place că...

...preotul catolic (de origine evreiască) Floriano Abramovicz, din Italia, a declarat ziarului "La Tribuna di Treviso" că vestitele ca-

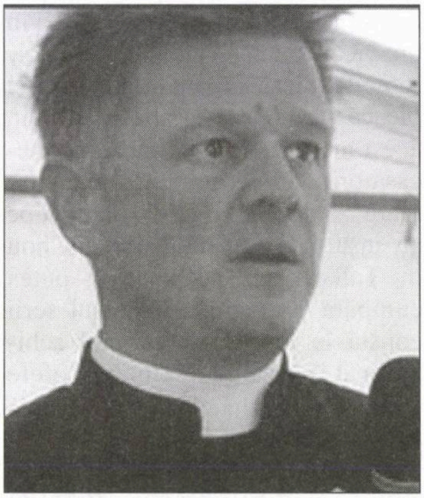

Preotul Floriano Abramovicz: eu, pe tipi ca ăsta i-aş dezinfecta niţel

mere de gazare din lagărele de concentrare naziste au existat, da, însă erau folosite la "dezinfectare".

Nu ne place că...

...pictorul rus Chiril Miller, unul din opozanţii cunoscuţi (şi gălăgioşi) ai regimului lui Vladimir Putin, a fost oprit pe stradă de patru indivizi îmbrăcaţi în negru şi cu ochelari de soare, urcat cu forţa într-o maşină, informat că este convocat la un "serviciu special" şi dus pe-un maidan de lângă Moscova. Acolo, cetăţenii cu pricina i-au tăiat pletele (lungi, până la umeri) şi barba şi i-au spus: "De astăzi în Rusia avem un regim nou. Du-te la prietenii tăi, spune-le să-şi vadă de treburile lor şi să tacă din gură".

Ne place că...

...direcţia Circului din Moscova a hotărât să dea câteva sticle de vodcă la doi elefanţi aduşi din India, pentru a-i ajuta să suporte mai uşor frigul în timpul unui turneu în Mongolia.

Ne place că...

...o carte poştală ilustrată primită de noi din Austria înfăţişează un frumos ghiveci de hortensii aşezat în faţa unei uşi, însoţit de următoarele cuvinte: "Aşteaptă norocul, dar nu uita să-i deschizi uşa".

Ne place că...

...ştirea privind hotărârea hipersimpatică a "Oficiului internaţional de înregistrare a stelelor" din Elveţia de a da unei stele numele lui Radu Beligan, proaspăt nonagenar, 1) a stârnit ropotele de aplauze ale celor ce-l admiră, în România, aici în Israel sau aiurea, pe marele actor şi 2) i-a făcut pe toţi iniţiaţii în mate-

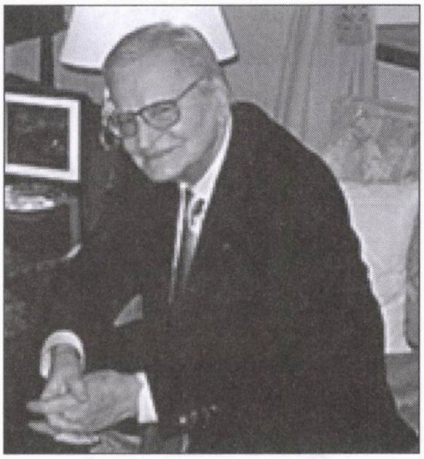

rie (şi-n primul rând pe Beligan, care a trimis la Geneva o scrisoare în acest sens) să sară-n sus, amintindu-şi că starul (uite cum se potriveşte) l-a interpretat cu memorabil succes pe profesorul Miroiu, din "Steaua fără nume" de Mihail Sebastian, care tocmai găsise, prin cercetările sale, o stea şi căuta să-i dea un nume potrivit.

Nu ne place că...

...prima convorbire telefonică a preşedintelui Obama cu un lider din străinătate a fost aceea cu Mahmud Abbas, preşedintele Autorităţii Palestiniene.

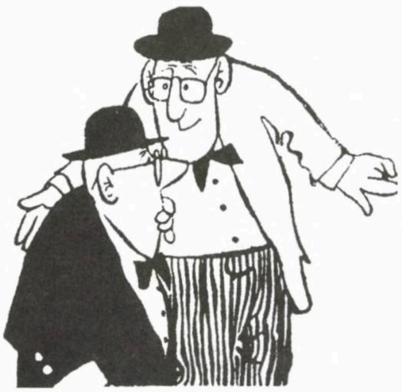

SE ZVONEŞTE CĂ...

...cunoscutul sociolog şi antropolog **Andrei Oişteanu,** de la Bucureşti, şocat de recenta erupţie antisemită de la postul de televiziune ProTV, lucrează la un studiu intitu-

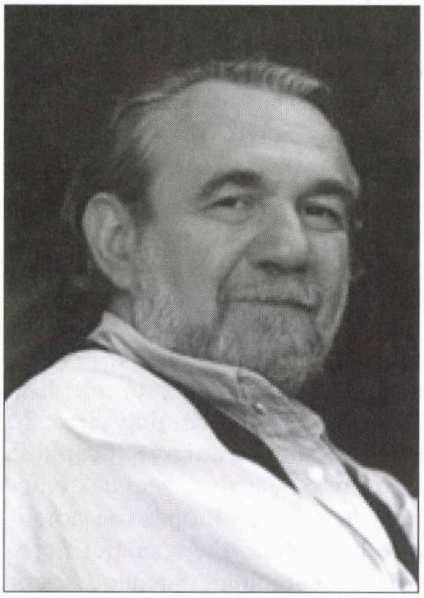

Andrei Oişteanu

lat (provizoriu): "Omorul ritual ieri şi astăzi: de la mitul evreului care ucide copii creştini pentru a folosi sângele lor la fabricarea pascăi de Pesah la acuzaţia adusă armatei israeliene de a fi ucis programatic copii palestinieni în timpul acţiunii militare din Gaza".

...alegerile pentru comitetul de conducere al ASILR (Asociaţia scriitorilor), care urmau să se ţină la finele lui 2008, au fost amânate *sine die.*

...conducerea HOR a fotografiat sediul organizaţiei din Ashkelon, aşa cum arăta după căderea unei rachete Kassam asupra clădirii, şi a trimis pe adresa postului ProTV câteva copii însoţite de cuvintele: "Cu salutări din partea HOR-Ashkelon".

...**Valter Roman,** fost luptător în brigăzile antifasciste din Spania şi fost director al Editurii Politice

Valter Roman

din Bucureşti, a lăsat cca. 200-300 pagini de memorii privind culisele mişcării comuniste din anii '40-'50, pagini rămase însă inedite, datorită faptului că fiul lui V.R., fostul premier Petre Roman, ezită a le da publicităţii.

...pe lista întocmită de d. **C.V. Tudor,** preşedintele Partidului România Mare, cuprinzând persoanele a căror avere urmează să fie naţionalizată în eventualitatea că d. Tudor va câştiga alegerile prezidenţiale din 2009, figurează nu numai textilistul Elie Seroussi şi Elan Schwartzenberg (fostul soţ al prezentatoarei TV Mihaela Rădulescu), ci şi, într-un tabel secret, alţi 5 cetăţeni israelieni care au afaceri în România.

...**Avigdor Lieberman,** preşedintele Partidului Israel Beiteinu,

Avigdor Lieberman

are de gând, aşa cum a mărturisit-o în cadrul unei întâlniri cu câţiva prieteni din *alia,* să editeze o revistă în limba română care urmează a fi difuzată atât în Israel, cât şi în România.

B.B.C.

Bădărani. Bandiţi. Canalii.

ETC... ETC...

••• Faimosul rav Eliahu Caufman face ravagii. Despre el se vorbeşte elogios nu numai în "România Mare", publicaţia amicului său la cataramă C. V. Tudor, sau – mai puţin elogios – în gazetele româneşti de pe la noi, ci şi în ziarul "Adevărul de Vaslui".

Exemplu, un articol de Alina Darie din sus-numita tipăritură (fragment):

«Războiul cimitirelor evreieşti din România, pornit de la Huşi de către controversatul rabin Eli Caufman, reprezentant al organizaţiei Ahtra Kadihsa, contra Federaţiei Comunităţilor Evreieşti (FCE), în administrarea căreia se află acum cimitirele, este departe de a se încheia. Rabinul Caufman susţine că

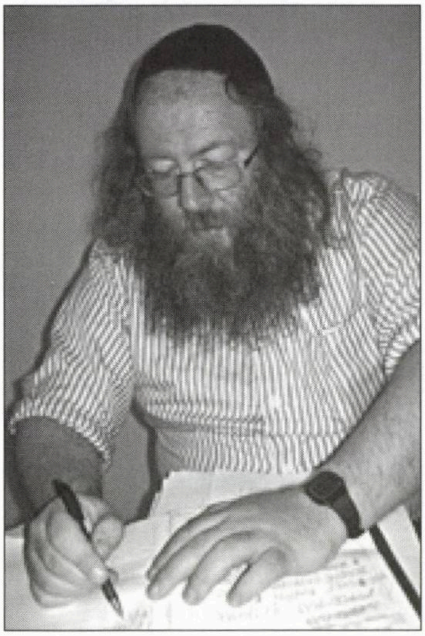

Rav Eliahu Caufman

a primit acordul scris din partea tuturor marilor rabini ai evreilor din lume si, cu spirjinul liderului evreilor din America, Davin Kahan, cere ajutorul statului român pentru ca administrarea cimitirelor să depindă de o comisie formată din trei părţi: FCE, statul român şi reprezentanţi ai comunităţilor evreieşti din întreaga lume.

Eli Caufman este rabinul care vrea ca, în numele organizaţiei Ahtra Kadisha, să oprească vânzarea cimitirelor evreieşti din România. Dacă a debutat în acest demers iniţial prin declaraţii care au aprins spiritele în interiorul conducerii FCE, acum Caufman a revenit din Israel cu o listă întreagă de semnături celebre, aparţinând, susţine el, celor mai importanţi rabini din lume, printre care şi cea a lui Yossef Wasserman, Kiryat Moskin şi mulţi alţii. "Avem susţinerea celor mai importanţi rabini din lume. Această listă dovedeşte asta. Cu toţii vrem ca statul român să se implice în administrarea cimitirelor evreieşti.»

(Dintr-un articol de Alina Darie; în "Adevărul de Vaslui", 2009)

P. S. Cititorii lui "Minimum" vor fi surâs desigur citind că printre rabinii cei mai importanţi din lume, care îl sprijină pe rav Eli, se numără şi vestitul Kiriat Moskin.

Pentru cititorii din România şi din alte locuri, care nu înţeleg cauza surâsului, suntem datori o explicaţie. Acest Kiriat Moskin (de fapt, Motzkin) nu este un rabin ci altceva: un oraş din Israel. E ca şi cum ai spune rabinul Petah Tikva sau marele rabin Ramat Aviv Ghimel. Sau, în România: protopopul Lehliu-Gară şi episcopul Poiana Ţapului.

••• "Savantul ignorat de Academia Română".

Aşa se intitulează un articol de Lavinia Betea, din "Jurnalul Naţional (Bucureşti). Iar numele acestui savant e simplu: Moscovici (care va să zică fiul bătrânului Moscovici).

«În Bali (Indonezia), în vara trecută a avut loc cea de-a IX-a Conferinţă Internaţională privind Reprezentările Sociale, teorie fundamentată de psihosociologul francez de origine română Serge Moscovici.

"În acest moment, cred că toată lumea cunoaşte rolul lui Serge Moscovici, importanţa pe care o are acesta nu doar în psihologia socială europeană, ci şi în cea internaţională, ne-a declarat Denise Jodelet, preşedintele onorific al manifestării", scrie Lavinia Betea. "Iar Premiul James-Wundt, primit recent de Moscovici, înseamnă recunoaşterea meritelor sale în elaborarea teoriei minorităţilor active, influenţei, conspiraţiei şi toată contribuţia sa în psihosociologia mulţimilor şi reprezentărilor sociale. În Europa, eu nu cunosc pe nimeni altul care să aibă atâta notorietate, atâta forţă de influenţă în domeniu. Căci importantă la Moscovici nu este doar contribuţia sa ştiinţifică personală. El reprezintă un caz unic al timpului nostru de animare a cercetării în psihologie."

Asemenea aprecieri te obligă să observi că Serge Moscovici este românul cu cea mai mare putere de seducţie în cercetarea contemporană.

Omul de ştiinţă cu asemenea performanţe s-a născut în 1925 la Brăila. A avut o tinereţe de periculos suspans şi aventură. În 1947 a emigrat la Paris. În prezent, lista publicaţiilor sale conţine circa 20 de cărţi, sute de articole şi capitole în volume colective, zeci de conferinţe în spaţiul european şi american. Preşedinte al Asociaţiei Europene de Psihologie Socială Experimentală, membru al Academiei Europene de Ştiinţă, Cavaler şi ofiţer al Ordinului "Legiunea de Onoare" – sunt doar câteva dintre recunoaşterile publice ale operei sale. După 1990 a devenit membru al Academiei din Moscova şi mem-

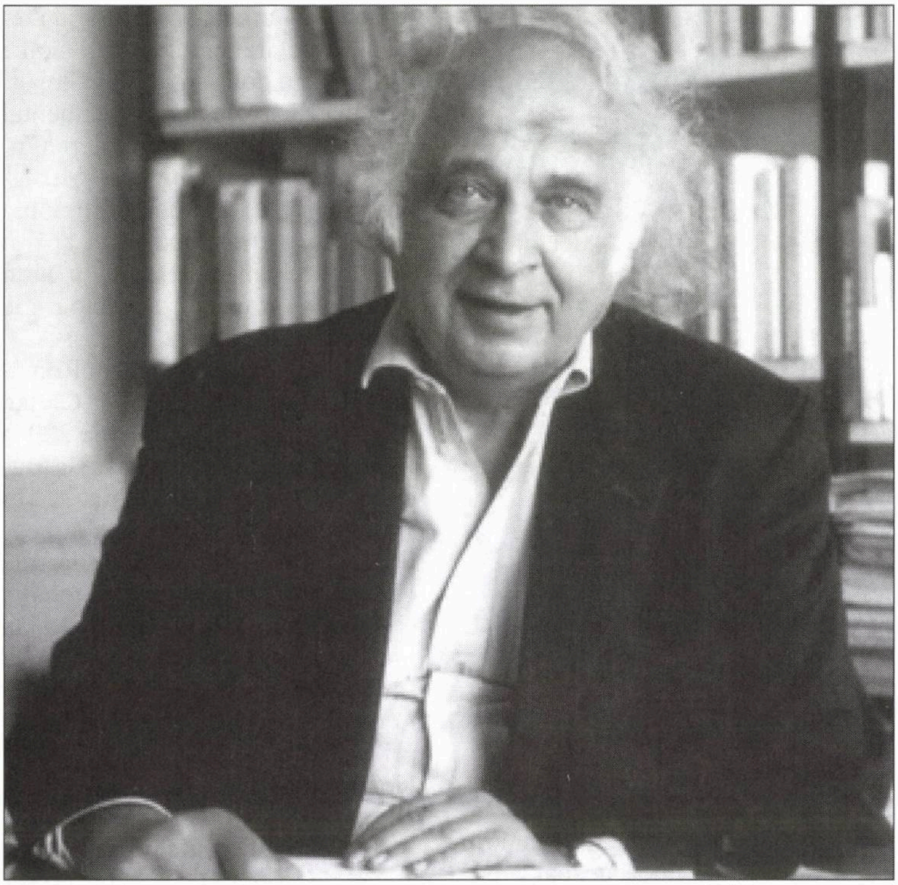

Serge Moscovici

bru onorific al Academiei Ungare de Științe. În 2003 a fost distins cu prestigiosul Premiu Balzan (echivalentul unui Nobel în psihologie!) pentru întreaga sa operă.

Tată și fiu; știință și politică. Abia când fiul său, Pierre Moscovici, a devenit raportorul pentru România al Uniunii Europene, a intrat și tatăl în atenția presei românești. Nu în calitate de savant, ci de părinte ale cărui resentimente biografice ar putea tulbura concluziile politicianului. Raportul fiului lui Serge Moscovici a fost însă favorabil țării de origine a tatălui. România a intrat în Uniunea Europeană. Iar despre psihosociologul născut pe meleaguri românești a rămas să se vorbească exclusiv la nivel universitar.

Din rumorile comunității științifice adunate în Bali s-a făcut auzită și comparația lui Moscovici cu Brâncuși în relația cu țara natală. Sculptorul român, a cărui operă deschide epoca artei moderne, fusese însă nu ignorat de Academia Română, precum Moscovici, ci condamnat public, în 1949, pentru creația lui "decadentă".

Dar vrei-nu vrei, ești obligat să admiți că elita culturală oficială din țara natală nu e ce s-a sperat că va fi. O dovedește și cazul Moscovici.»

••• Gaza, alegerile de la 10 februarie, Obama, ProTV și toate celelalte l-au pasionat pe Uly Văluреanu, directorul agenției ISRO-press din Haifa, dar nu l-au împiedicat să transmită întâi și întâi știri din lumea *tribului:*

■ Ne-au sosit din România câteva mesaje de solidaritate cu Israelul în aceste zile în care armata israeliană luptă în Gaza pentru a pune capăt atacurilor continue cu rachete lansate de Hamas, organizație teroristă care și-a pus ca scop distrugerea Statului Israel. Iată două din aceste mesaje:

Un mesaj trimis de la cabinetul Prof. Andrei Marga – rectorul Universității din Cluj, cu referire la Declarația privind situația din Gaza publicată de Societatea Culturală Româno-Israeliană din cadrul Universității:

«Declarație a Societății Culturale Româno-Israeliene privind situația din Gaza

Având în vedere intervenția armatei israeliene în Gaza, ecoul internațional și nevoia de corectitudine a informațiilor, Societatea Culturală Româno-Israeliană resimte ca o datorie intelectuală, morală și umană să declare:

a) în cadrul eforturilor Israelului și ale comunității mondiale de a se asigura palestinienilor spațiul unui viitor stat, fâșia Gaza a fost trecută sub control palestinian de către guvernul Ariel Sharon. În locul unei așteptate dezvoltări a fâșiei Gaza, în beneficiul locuitorilor săi, am asistat în ultimii ani la instalarea la putere, inclusiv prin violență, a organizației teroriste Hamas, care a atacat o altă organizație palestiniană, Al Fatah.

b) ulterior, Hamas s-a angajat în atacarea statului Israel, lansând rachete asupra localităților statului evreu.

c) în această situație, armata Israelului a intervenit în Gaza, începând cu 27 decembrie 2008, pentru a distruge infrastructura de atacuri a teroriștilor Hamas-ului. Așa cum au subliniat, cu deplină responsabilitate, conducătorii SUA, Germaniei, Franței și ai multor altor țări, ceea ce face Hamasul iresponsabil și impardonabil și nu poate stârni, pentru o minte lucidă și un om responsabil, decât repulsie și revoltă.

d) în mod evident, terorismul nu

este soluţie nicăieri, nici în Orientul Apropiat, iar statele existente, recunoscute de comunitatea mondială, trebuie să se poată bucura de securitate neştirbită. Contribuţia culturală a popoarelor se cuvine preţuită şi respectată, Israelul şi moştenirea culturală a statului evreu fiind unul dintre bunurile cele mai de preţ ale omenirii. Soarta Israelului este răspunderea evreilor, dar şi a lumii iudeo-creştine şi a creştinătăţii, a umanităţii lumii civilizate.

Societatea Culturală Româno-Israeliană Cluj-Napoca»

❖

«Sunt alături de dvs. în aceste momente grele, transmiţându-vă prietenia şi suportul meu moral. Fie ca pacea şi libertatea Israelului să triumfe, pentru restabilirea drepturilor fireşti ale acestui popor atât de încercat de istoria omenirii.

God bless Israel! God bless Romania!

Angela Furtună
Scriitoare, Suceava»

■ Ziarul "Kolbo" a consacrat două pagini recentei alegeri a lui Ruth Alon în Consiliul Municipal al oraşului Haifa, ieşită pe locul doi al listei deputatului Jaacov Borowski. Într-un interviu acordat publicaţiei, Ruth Alon a răspuns şi la întrebarea ce a determinat-o pe ea – unul dintre creatorii "Netvision", prima companie "Internet service provider în Israel", – să se aventureze în "politica mică". Ea a arătat că în timp ce în "statul" Tel Aviv se dezvoltau cu paşi acceleraţi industriile moderne de vârf, ceea ce atrage în masă şi tineretul din Haifa, Haifa progresează mult mai lent. Ruth Alon a declarat că îşi propune să acţioneze energic în această direcţie, pentru a-i determina pe tinerii haifaioţi să revină.

Noua membră a Comitetului Municipal din Haifa este fiica lui Uzia Galil, născut la Bucureşti,

Ruth Alon: Haide, Haifa!

unul din creatorii industriei high-tech din Israel. Intervievat de redactorii de la "Kolbo", Uzia Galil a arătat că atât el cât şi Ruth Alon sunt membri ai conducerii Tehnionului din Haifa, unde dezbat probleme asemănătoare precum aprofundarea educaţiei în domeniile amintite: biotehnologia şi legătura între tehnologia computerelor, domenii în care Israelul are o superioritate relativă şi multă experienţă. Trebuie căutate soluţii pentru aducerea la Haifa de cercetători cu potenţial şi companii israeliene şi străine de "start-up".

Ruth Alon este şi o pasionată a fotbalului şi asistă la meciurile echipei Macabi Haifa.

■ La Shanghai a avut loc o ceremonie oficială în memoria lui Bucur Clejan (Iacob Kranzdorf) – medic evreu originar din România – care în timpul războiului de apărare împotriva invaziei japoneze a venit ca voluntar pentru a acorda îngrijiri medicale populaţiei chineze. Cu ocazia împlinirii a 104 ani de la naşterea lui Bucur Clejan, la 26 decembrie la Shanghai a fost dezvelit un monument memorial – o placă cu numele şi fotografia medicului declarat erou. La ceremonie a asistat şi a doua soţie a lui Clejan, doamna Zhao Jingpu. Monumentul a fost ridicat în cimitirul internaţional Soong Ching-ling din Shanghai. Articolul despre ceremonia dezvelirii pietrei funerare a apărut în ziarul „Shanghai Daily", a cărui redacţie ne-a trimis şi o fotografie de la acest eveniment.

Prima evocare oficială în România a activităţii dr-ului Clejan Kranzdorf a avut loc în iunie 2004, în timpul unei vizite oficiale la Bucureşti a preşedintelui chinez, Hu Jintao. Şeful statului chinez a menţionat într-una din cuvântarile sale că "trei cetăţeni români, doi medici şi soţia unuia din ei" au ajutat în mod eroic poporul chinez în lupta sa împotriva ocupanţilor japonezi în anii 1930-1940. El i-a numit pe cei trei: Dr. Bucur Clejan (Iacob Kranzdorf), soţia lui, Ghizela, şi Dr. Iancu David.

Preşedintele Hu Jintao a stat atunci de vorbă şi cu arhitecta Tania Iancu, a doua fiică a dr-ului Iancu David, şi i-a povestit că, înainte de a pleca din Beijing, a citit materiale despre personalităţile prietene din România. Aşa a aflat că medicii David Iancu şi Bucur Clejan au venit în China pe la sfârşitul anilor 30 din secolul trecut pentru a participa la războiul de rezistenţă împotriva agresiunii japoneze. Soţia lui Bucur Clejan, doamna Ghizela Clejan, a povestit preşedintele, a fost infectată în timpul salvării răniţilor şi şi-a sacrificat astfel viaţa pentru China. După încheierea războiului, Dr. Iancu şi Dr. Clejan s-au înapoiat în România. Ei au revenit în China în 1972 şi, respectiv, în 1979.

Preşedintele Hu Jintao a invitat-o pe doamna Tania Iancu să facă o vizită în China, împreună cu fraţii ei. Dr. Clejan a încetat din viaţă în 1975 iar Dr. Iancu a murit în 1990.

Cititorul nostru Emanuel Druck-

Zhao Jingpu, a doua soție a lui Bucur Clejan, la monumentul memorial al soțului ei din cimitirul internațional Soong Ching-ling din Shanghai

man din Modiin, care ne-a informat primul despre dezvelirea monumentului de la Shanghai, ne-a scris că dr. Bucur Clejan (Iacob Kranzdorf) a fost unchiul său. El a făcut totodată observaţia că în timp ce în ediţia în limba engleză a ziarului electronic românesc "Daily News", articolul privitor la vizita preşedintelui chinez se referea la acţiunea medicilor români şi menţiona numele lor, în ediţia în limba română a publicaţiei amintite nu au mai apărut numele celor trei. (**Nota Red. Minimum:** Păi, nici nu era cazul. S-ar fi supărat cei de la ProTV.)

■ Stereotipuri antisemite. Un volum de Andrei Oişteanu publicat în SUA.

Editura Universităţii Nebraska anunţă apariţia în primăvara anului 2009 a cărţii lui Andrei Oişteanu, "Inventing the Jew. Antisemitic Stereotypes în Românian and Other Central-East European Cultures (Inventând evreul. Stereotipuri antisemite în cultura română şi alte culturi est-central europene), cuvânt înainte de Moshe Idel, Colecţia “Studii în antisemitism”, University of Nebraska Press, Lincoln, 2009, 352 pagini. Pentru comenzi, vezi: http://www.nebraskapress.unl.edu/product/Inventing-the-Jew,674083.aspx//

Redăm mai jos prezentarea volumului aşa cum apare în catalogul editurii americane.

Despre carte:

«Volumul "Inventing the Jew" urmăreşte evoluţia clişeelor referitoare la evrei de la nivelul culturilor tradiţionale române şi est-central-europene (legende, basme, balade, colinde, anecdote, superstiţii şi reprezentări iconografice), la nivelul culturilor „înalte“ (literatură, eseuri, articole de presă, scrieri socio-politice), arătand cum motivele specifice „antisemitismului popular“ au migrat către „antisemitismul intelectual“. Această perspectivă comparativă evidenţiază, de asemenea, felul în care imaginea evreilor s-a diferenţiat de cea a celorlalţi „străini“, cum ar fi ungurii, germanii, romii, turcii, armenii şi grecii. Distanţa dintre portretul „evreului imaginar“ şi cel al „evreului real“, o distanţă culturală care diferă în timp şi spaţiu, este analizată de autor prin prisma antropologiei culturale. Stereotipurile privindu-l pe „evreul generic“ nu au fost exclusiv negative şi sunt descrise în carte în capitole care se referă la portretul fizic şi profesional, moral şi intelectual, magico-mitologic şi religios al evreului.

Despre autor:

Andrei Oişteanu este cercetător la Institutul de Istorie a Religiilor din Bucureşti şi cadru didactic asociat la Centrul de Studii Ebraice al Universităţii din Bucureşti. Este autorul mai multor volume, printre care: "Imaginea evreului în cultura română. Studiu de imagologie în context est-central european" (Humanitas, 2001; ediţia a doua, revăzută şi adăugită, 2004), "Ordine şi Haos. Mit şi magie în cultura tradiţională românească" (Polirom, 2004), "Religie, politică şi mit. Texte despre Mircea Eliade şi Ioan Petru Culianu" (Polirom, 2007).

■ Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România şi Facultatea de Istorie, Universitatea Bucureşti a lansat, la Facultatea de Istorie a Universităţii Bucureşti, volumul "Acţiunea Credinciosul – Şef rabinul doctor Moses Rosen şi comunitatea evreiască în arhivele CNSAS".

Lucrarea aparţine doctorandei Anca Ciuciu, cercetătoare la Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România, şi este bazată pe surse din arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, relatează Agerpres.

"Acţiunea Credinciosul" este numele codificat al activităţii de urmărire a Şef rabinului Moses Rosen de către Securitate în perioada 1950-1989. În carte sunt prezentate rapoarte de urmărire şi ale informatorilor Securităţii.

În cercetarea pentru realizarea cărţii, după cum susţine chiar au-

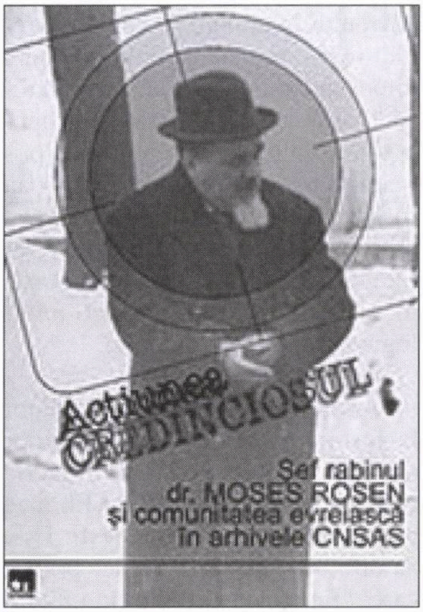

toarea, în prefață, au apărut unele dificultăți legate de modul de arhivare. Lucrarea cuprinde 114 documente care se referă la tehnica utilizată de Securitate pentru supravegherea rabinului Moses Rosen, acasă, la birou sau în deplasări, și a membrilor comunității evreiești în diverse locuri, în special în sinagogi, precum și pentru urmărirea corespondenței private și oficiale, monitorizarea presei scrise, a emisiunilor de radio considerate subversive și a comentariilor legate de sionism și emigrări.

Un rol important era acordat relațiilor cu Legația/Ambasada Statului Israel, propagandei pozitive făcute țării de către rabin, vizitelor oficiale în străinătate și monitorizării știrilor aduse în lumea liberă de evreii care emigrau.

"Sper ca această culegere de documente să suscite interes și să contribuie la cunoașterea acelei perioade. Deschiderea altor arhive și accesul la noi documente, în special din arhiva SIE, ar putea întregi această imagine", a spus autoarea lucrării, Anca Ciuciu.

Prezent la lansare, Liviu Rotman, prof. univ. la Școala Națională de Studii Politice și Administrative, a spus că în carte apar numai o parte din documentele despre rabinul Moses Rosen, iar tabloul întreg poate fi realizat "mai târziu".

"Rabinul era urmărit, deoarece era o personalitate a comunității evreiești. Se observă și optica puterii comuniste în legătură cu această comunitate", a susținut Liviu Rotman.

La rândul sau, doctor Florian Banu, reprezentând Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, a afirmat că lucrarea acoperă integral perioada 1948-1989 și practică o radiografie pe verticală a regimului comunist.

"În carte se vorbește despre fluxurile și refluxurile emigrărilor, despre evoluția regimului comunist, de la agregarea ideii de sionism până la negarea ei. Există încă o serie întreagă de fonduri arhivistice care rămân de investigat referitor la rabinul Moses Rosen", a declarat Florian Banu.

Cartea a apărut la editura Hasefer a Federației Comunităților Evreiești din România. *(DIVERS – w-ww.divers.ro)*

■ Consiliul Național al Audiovizualului a amendat postul de televiziune OTV cu suma de 5.000 de lei pentru încălcarea unor prevederi ale Codului Audiovizualului. Între altele, postului i se reproșează că în emisiunea "Dan Diaconescu Direct", difuzată în octombrie 2008, care l-a avut ca invitat pe președintele PRM, Corneliu Vadim Tudor, au fost difuzate mesaje cu caracter antisemit, liderul formațiunii afirmând că "nu a fost nici un holocaust în România, poporul român iubindu-i pe evrei".

Prezențe, prezențe...

■ Cu cât îl înjură unii, de ceară, pe **Jules Perahim** (stalinist, proletcultist și tot tacâmul), cu atât crește cota pictorului. Mai deunăzi – așa cum citim în "Ziarul de Duminică" din București – un tablou din 1947, intitulat "Teatrul popular", a fost vândut la licitație contra sumei de 52.000 de lei. A fost cea mai scumpă achiziție din ziua respectivă. În urma suprarealistului decedat nu de mult la Paris, s-au clasat un "Vas cu flori" de Ștefan Popescu (36.000 de lei) și "Studiu pentru înmormântare la țară" de Camil Ressu (34.000 de lei).

■ Același "Ziar de Duminică" semnalează noua carte a lui **Virgil**

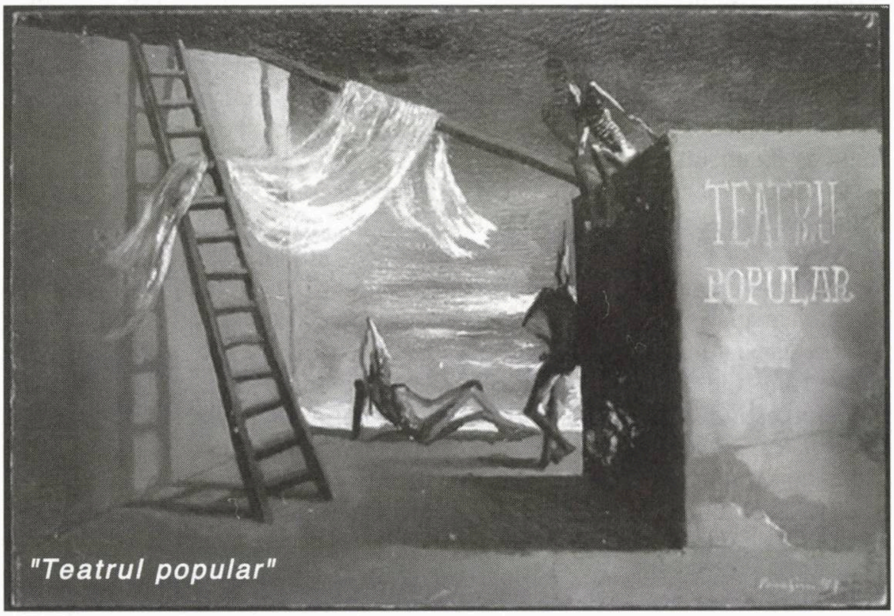

"Teatrul popular"

Duda, "Ultimele iubiri", apărută la editura Polirom din București *("Frescă plină de pitoresc a Tel-Avivului contemporan și a comunităților sale de imigranți din toate colțurile lumii, romanul lui Virgil Duda are ca fir călăuzitor pasiunea târzie dintre economistul Radu Glasberg și seducătoarea Marieta, femeie de afaceri de succes și onorabilă, mamă de familie".)*

●

Vorbind despre tipii din Hamas care ne-au terorizat ani de zile (și ne terorizează și astăzi) cu rachete Kassam și obuze de mortieră, d. Shimon Peres, președintele statului, a spus:

– Mâna care trage rachete trebuie tăiată!

Așa e. Dar, nu vă supărați, domnu' Peres, cu mâinile care, după încheierea acordurilor de la Oslo, au iscălit hotărârea de a se vinde, în cantități industriale, armament lui Arafat și OEP-ului său, cu mâinile acelea, zic, ce s–ar cuveni să facem?

■ Am intrat într-o primăvară dominată de poetul **B. Fundoianu** (Fondane). La editura "Limes" din Cluj se află sub tipar primele trei volume dintr-un proiect de zile mari, "Restitutio Benjamin Fondane", cuprinzând opera completă a scriitorului. Îngrijirea volumelor este asigurată de filozoful Mihail

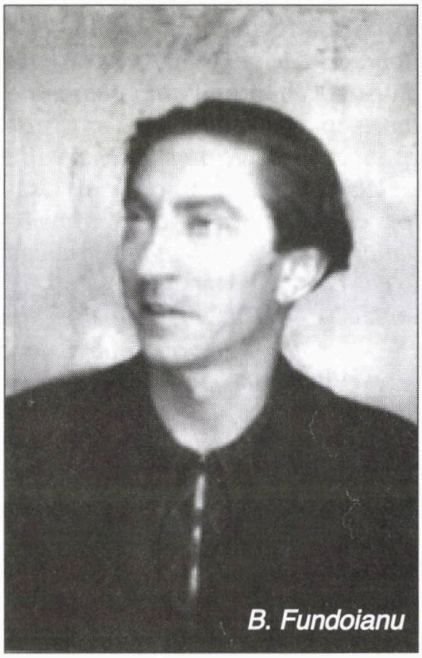

B. Fundoianu

Șora (care a trăit, la Paris, ca și Fundoianu, în anii războiului) și Luiza Palanciuc. Un volum se intitulează "Brâncuși", altul "Lumea existențială și Duminica victoriei", iar al treilea"La porțile Indiei".

■ Lunarul francez "l'Arche" publică o scurtă recenzie, semnată Janine Gdalia, a studiului "Alexandru Șafran – o viață de luptă, o rază de lumină" de **Carol Iancu,** profesor la Universitatea din Montpellier.

■ Una din personalitățile literare din *trib* despre care se vorbește cel mai des pe Internet este **Bianca Marcovici,** poeta din Haifa. Extrase din ultima ei carte "Espresso dublu la Ierusalim" (ediție bilingvă româno-ebraică) am găsit și în engleză, și în franceză și în spaniolă.

Bianca Marcovici

Și fiindcă tot veni vorba de Bianca Marcovici, să notăm că în revista "Dacia literară" din Iași a apărut un poem intitulat "Acest secret eu nu ți-l voi spune!". Nici noi.

■ O publicație din România care se arată, în vremea din urmă, bucuroasă de oaspeți de la noi, este "Epigrama" (director: George Corbu", unul din meșterii pretențiosului gen în patru versuri, inclusiv – obligatoriu – poanta). Recent, în sus-numita tipăritură cu – se înțelege – spirit, a apărut o convorbire cu scriitoarea **Madeleine Davidsohn** și una cu epigramistul din Nord, **Petre Cioclu** (culegător de perle în timpul liber)

■ Prozatoarea Magdalena Brătescu ne trimite câteva însemnări pe marginea unor picturi ale regretatului **Baruch Elron:**

«Sunt patru. Le-am văzut prima dată pe coperta unei broșuri, mai apoi în mărime naturală în casa Elron și recent la vernisajul expoziției "Sunetele timpului" de la Casa Ziariștilor din Tel Aviv. Mai înalte decât un stat de om, te vrăjesc prin verbul nerostit, doar ghicit prin intermediul culorilor.

Actul întâi: E primăvară pe înserat, timpul dragostei. În prim plan, o femeie tânără, încă nedesprinsă complet din sânul mamei-

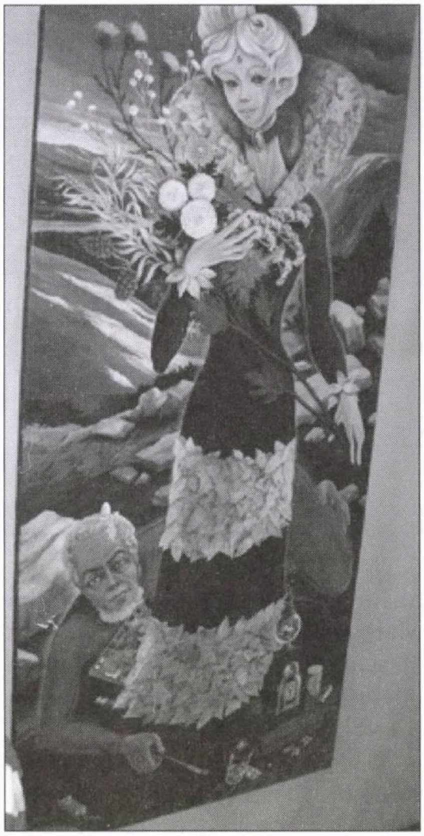

natură, cu trupul pe jumătate vegetal, din frunze, are capul acoperit de flori așteptând doar semnul misterios al iubirii. În fundal, brazdele pământului proaspăt arat sunt pregătite de însămânțare. Și iată, minunea creației se împlinește, embrionul poartă rod, pentru ca mai apoi, pruncul să se ridice pe picioare încă nesigure. E în întregime roșu, din roșul cărnii crude, expuse și neștiutoare. Ochii îi sunt larg deschiși înspre lume.

Actul doi: E vară și în plină zi. Trupul femeii s-a rotunjit și a atins frumusețea și noblețea păunului cu pene învârtite în jurul picioarelor ei. Pe cap poartă coroană din floarea soarelui și grâu copt, iar în mână ascunde un măr mușcat. Copilul, transformat în adolescent, a gustat pentru prima oară din fructul păcatului originar. În spate, fără chip și lipsit de culoare, corpul unei femei, care poate fi oricare dintr-un milion, la fel de lipsită de importanță. Tânărul a devenit bărbat dar și-a păstrat culoarea roșie, încă neprefăcută.

Actul trei: Toamna. Pepenii verzi s-au copt și strugurii s-au cules. Cu capul împodobit de frunze de viță și ciorchini, așezată pe un butoi, femeia, coaptă și ea, într-o poziție ademenitoare de curtezană, îl tentează pe bărbatul matur cu un pahar de licoare. El poartă haină roșie, n-a renunțat la culoare dar e îmbrăcat căci a învățat să-și ascundă trupul. În orbita unui ochi are o lupă, cu care vede totul clar și mărit, până în cele mai mici detalii. Celălalt ochi, melancolic și visător, e cel al nostalgiilor și al imaginației capabilă să-l mintă în ciuda experienței de viață. E pictor, iar femeia e muza lui, e parte din existența lui, e diavolul din el.

Actul patru: Timpul cel necruțător a albit părul femeii și al bărbatului. Florile au rămas puține, mai mult ciulini. Cerul e înnorat și rece, pământul înghețat. Pictorul, cu un picior amputat, e căzut lângă femeie, încolăcit în jurul fustei ei acoperită de frunze uscate. Alături, "Cartea vieții", paharul cu apă și medicamentele, tuburile de vopsea, ceasul măsurător inexorabil al vremii și oul, altădată promisiune a vieții, i s-a spart în cap. S-ar putea scrie multe despre expresia privirii lui de artist și de om din acest ultim act. E la fel de enigmatică precum surâsul Giocondei.»

••• Așa cum am mai scris în numerele noastre trecute, poeta Nina Cassian (84!) s-a aflat nu de mult pentru câteva zile la București. Cu acest prilej ea i-a dat un interviu lui Cezar-Paul Bădescu pentru revista "Adevărul literar și artistic". Extrase:

«Mulți dintre noi am crescut cu volumele ei pentru copii, iar "Nică fără frică" e un personaj care ne trezește nostalgii. Dincolo de minunatele cărți pentru cei mici, Nina Cassian a scris câteva zeci de volume de poezie, între care se numără unele remarcabile, dar și câteva proletcultiste.

Cezar Paul-Bădescu: *Ați plecat din România de mai bine de 20 de ani și, cu toate acestea, sunteți în continuare foarte interesată de ceea se întâmplă la București. Ca să nu mai punem la socoteală că scrieți și vorbiți în continuare în limba română – deși v-au fost publicate cărțile și în Statele Unite sau Marea Britanie. Din moment ce v-ați deschis către lumea largă, de ce vă mai interesează ce se întâmplă pe malurile Dîmboviței?*

Nina Cassian: Mai normal ar fi să mă întrebați cum de m-am adaptat la Lumea Nouă. Cum puteți să mă întrebați care mai e interesul meu față de România?... Eu nu sunt dezrădăcinată, nu am părăsit România niciodată. Aici au avut loc întâmplările esențiale ale vieții mele.

Nașterea și apoi toată evoluția mea psihologică și spirituală – totul e aici în continuare. Mai greu mi-e cu America... Când am ajuns acolo, nu știam limba decât foarte puțin. Lasă că m-am dus acolo nu să rămân, ci să predau, chipurile, măiestrie poetică la Universitatea din New York.

Mă mai ajutam cu gesturile, mai desenam pe tablă când nu știam cuvintele, nu eram nici la curent cu poezia americană, nici cu cea engleză... Bineînțeles că mă interesează tot ce se leagă de România – deși nu înțeleg mare lucru. Știți? Eu cu politica am cam înțărcat-o – cine s-a fript cu ciorbă suflă și-n iaurt!

C.P.B.: *Întrebarea mea se lega de faptul că mulți români vor să se afirme în Occident și să uite de ce se întâmplă aici. Dumneavoastră ați ajuns să fiți publicată acolo, dar vă interesează în primul rând cum sunteți receptată în România.*

N.C.: Felul cum sunt receptată aici este marea mea durere. De

exemplu, la lansarea cărților mele, nu au venit colegii mei de suferință, scriitorii, nu a venit nimeni de la Uniunea Scriitorilor.

M-am bucurat însă din cale-afară că au fost atâția tineri. De altfel, eu stau prost cu timpul și cu trecerea lui, nu prea resimt această trecere la nivelul comunicării.

Comunic foarte bine cu tineri de 20 sau 28 de ani și mă simt solidară cu ei în multe privințe. Da, mi se pare că am fost uitată în România și de asta am fost uimită: că mai exist, totuși, pentru cineva aici.

C.P.B: *La începutul carierei dumneavoastră de poetă, ați fost foarte apreciată de Ion Barbu. Se spune că Ion Barbu era chiar îndrăgostit de dumneavoastră...*

N.C.: Așa s-ar părea, deși, la nivelul geniului lui, „a se amoreza" e un termen ușor nepotrivit. Oricum, amorul n-a ajutat la nimic, pentru că volumul de debut, „La scara 1/1", care venea sub blagoslovenia lui, a suscitat binecunoscutul scandal în „Scânteia", cu acuzațiile de „decadentism", de „putreziciune", de „dușman al poporului" și așa mai departe.

C.P.B: *După ce ați fost atacată în „Scânteia", ați schimbat macazul înspre poezia proletcultistă. Ați făcut-o de teamă?*

N.C.: Nu, din bună-credință. Mi-am zis: poate că partidul știe mai bine, că sunt oameni mai încercați, și așa trebuie pentru popor – trebuie scris pe înțelesul tuturor. O prostie, desigur!

C.P.B: *Deci dacă partidul comunist v-a spus că volumul „La scara 1/1" are o poezie proastă, l-ați crezut?*

N.C.: Nu, n-am crezut că e o poezie proastă, ci că nu e momentul pentru astfel de poezie, că e inoportună și că trebuie să-mi schimb stilul ca să corespund vremurilor noi și cerințelor poporului. Nu, schimbarea de stil nu am făcut-o de frică și nici pentru vreun profit. Am făcut-o ca o idioată drept-credincioasă. Am crezut în acest partid.

C.P.B: *Numai că partidul comunist nu v-a prea iubit.*

N.C.: Da, cu partidul am avut o dragoste neîmpărtășită. Eu eram chiar devotată și nu m-au iubit. Am intrat în partidul comunist de la 16 ani, pe când eram elevă, iar partidul era în ilegalitate. Și ce a contat? Eu credeam că..., iar ei „aș!"

C.P.B: *Dar de ce nu vă iubeau?*

N.C.: Asta m-am întrebat de fiecare dată. După ani, m-am întâlnit cu unul dintre tartori în Elveția și l-am întrebat: „De ce nu mă iubeați? Ce aveați cu mine?" Iar el, care avea un defect de vorbire și nu-l putea pronunța pe „r", mi-a răspuns: „Nu te chiedeam!" „Dar de ce?" „Uite-așa, nu te chiedeam!"

Eram prea liberă, într-un fel. Mergeam, de exemplu, la 2 Mai și făceam nudism. Așa ceva era contrar moralei proletare! Eu, spre deosebire de ei, mă mai și bucuram de viață. Le eram suspectă.

C.P.B: *Dumneavoastră nu vă feriți să vorbiți despre rătăcirea proletcultistă...*

N.C.: Vreau ca totul să fie la vedere. Vă stau la dispoziție, ca Sfântul Sebastian, trimiteți săgeți!

C.P.B: *Regretați acum că ați trecut prin acea perioadă?*

N.C.: Da. De Nichita Stănescu a fost mai bine, deși între noi e o diferență doar de opt-nouă ani. S-a născut mai bine. A făcut și el concesii, dar nu ca mine. Problema e că noi nu ne alegem nici locul, nici timpul în care ne naștem. Moartea, în schimb, ne-o putem alege.

Pe mine m-a ținut în viață, în primii zece ani de stat în America, gândul sinuciderii. Mi-a fost foarte greu, o duceam foarte rău, nu aveam nici ce mânca – căci din poezie nu poți trăi în Statele Unite.

Nu aveam nici o perspectivă, dar aveam scutul acesta: ideea sinuciderii, care m-a apărat extraordinar. Puteam muri oricând. Ajunsesem să trăiesc din mila publică, dar ce-mi păsa?... Puteam muri oricând.

C.P.B: *Și ce v-a făcut să renunțați la gândul sinuciderii?*

N.C.: Am renunțat când l-am cunoscut pe actualul meu soț, Maurice Edwards.

C.P.B: *Deci, până la urmă, dragostea, care v-a călăuzit întreaga viață, v-a scos și din acea fundătură.*

N.C.: De când sunt pe lume, am tot fost îndrăgostită. Tot timpul. La cinci ani, eram îndrăgostită de un băieţel din vecini, care avea o bicicletă cu tricolor la roţi. Apoi am avut proiecţii cu actori de cinema. Mai întîi am fost amorezată de Gary Cooper, după care gusturile mele au evoluat şi am fost amorezată de Leslie Howard. Am vrut tot timpul să fiu iubită – deşi n-am sperat. Până la 17 ani, când au pornit invaziile barbare, nu am avut nici o speranţă că voi fi iubită. Până la 17 ani, nu se uita la mine nici un câine.»

••• O idee bună a avut istoricul literar Geo Şerban, de la "Realitatea Evreiască". După ce a avut un rol decisiv în redactarea azi faimoaselor "ediţii speciale" tipărite cu prilejul sărbătoririi *Centenarului* naşterii lui Mihail Sebastian, el a petrecut câteva zile la Brăila unde, la Teatrul Maria Filotti, fiul oraşului a fost cinstit cu un colocviu şi cu spectacole omagiale. La un moment dat, Geo Şerban a dispărut dintre participanţii la colocviu. Omul se dusese la liceul unde învăţase scriitorul, împreună cu cei doi fraţi ai săi. Simplu. Oul lui Columb. Dar trebuie să-ţi meargă mintea. Acolo, la şcoală, el a cercetat arhivele, notându-şi datele privind situaţia la învăţătură a fraţilor Hechter. Extras dintr-o relatare mai amplă şi amănunţită din "Realitatea Evreiască":

«La încheierea "campaniei", ultimul Supliment Sebastian din "Realitatea Evreiască" (decembrie 2007) dedica o pagină evocării familiei Hechter. O fotografie inedită îi imortaliza pe cei cinci membri, tată, mamă şi feciorii de vârste diferite. Judecând după înfăţişarea celui mai mic dintre băieţi, Benu, fotografia trebuie să dateze de pe la mijlocul anilor 1920. Iojy (alias Mihail Sebastian) tocmai îşi trecea bacalaureatul, iar Poldy – fiul cel

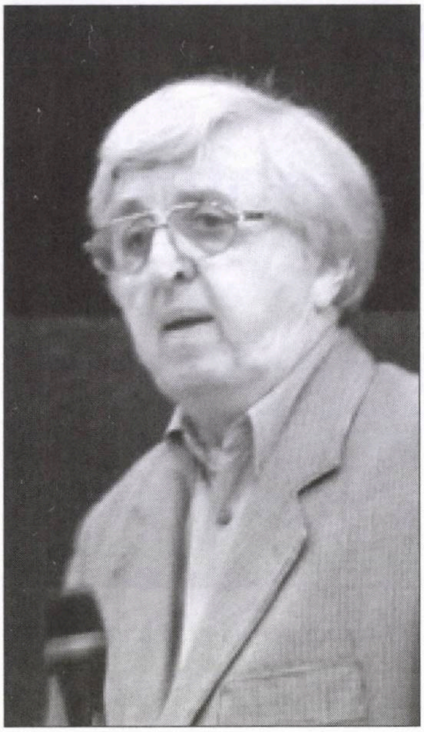

Geo Şerban: o idee

mare – se întorsese recent din primul periplu parizian, de tatonare a perspectivelor în vederea înscrierii la studii de medicină. Părinţii au un aer mulţumit de progeniturile lor – şi, pe bună dreptate. Însăşi ţinuta denotă eleganţă, o vizibilă preocupare pentru impresia produsă în public.

Graţie bunăvoinţei conducerii actualului Colegiu "Nicolae Bălcescu", frecventat pe rând de fraţii Hechter, am putut obţine informaţii de arhivă despre şcolaritatea lor. Cel mai mare dintre ei, Hechter M. Pinchas (n. 9 sept. 1905, la Buzău) după ce urmase cursul inferior în oraşul natal, absolvea, la Brăila, clasa a VIII-a în anul şcolar 1923-24, cu calificative amestecate, mai bune pe latura umanistă decât pe cea reală, care includea matematica, ştiinţele fizico-chimice şi cele naturale. Din 1918 până în 1926, al doilea fecior al lui Mendel şi al Clarei Hechter, Josef (viitorul scriitor), devenea cursant al aceluiaşi liceu. La început, nu pare a se fi omorât cu firea. Însă în anii superiori, la examenele terminale pentru clasa a VII-a (1924-25) şi a VIII-a (1925-26), notele scot în evidenţă opţiuni clar conturate. Termina clasa a VII-a cu 9,75 la limba română, 8,25 la latină, 8,50 la filozofie, 8 la franceză, ca şi la matematică. Un 8 îi era atribuit şi la muzica vocală, dar numai 6 la gimnastică. Nu excela la purtare (doar 8), deşi avea o frecvenţă la cursuri "regulată" iar ţinuta (numită în catalog "forma exterioară") primea calificativ maxim: "foarte îngrijită". În anul următor, tot la română se evidenţia (9,08, medie generală), apoi 8,83 la franceză, 8,50 la filozofie, 8 matematică, 7,33 la drept şi economie politică. Mai puţin interesat părea de dexte-

Liceul unde a învăţat Mihail Sebastian, azi Colegiul Nicolae Bălcescu

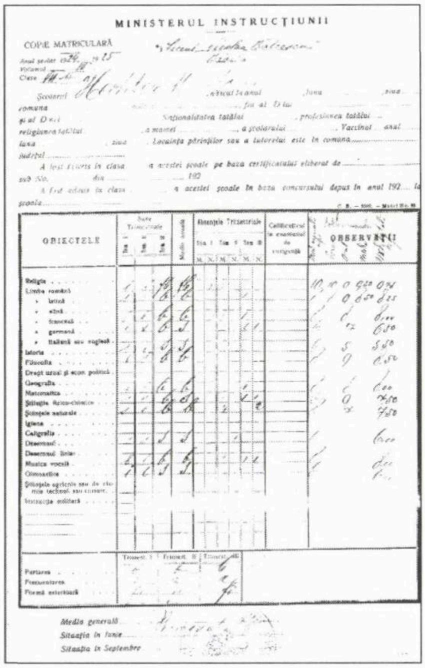
MINISTERUL INSTRUCŢIUNII

COPIE MATRICULARĂ

Anul şcolar 1924-1925

Clasa VII

Şcolarul Hechter M. Iosef

OBIECTELE: Religia, Limba română, latină, elină, franceză, germană, italiană sau engleză, Istoria, Filosofia, Drept uzual şi econ. politică, Geografia, Matematica, Ştiinţele fizico-chimice, Ştiinţele naturale, Igiena, Caligrafia, Desemnul, Desemnul liniar, Muzica vocală, Gimnastica, Ştiinţele agricole sau de cunoştinţe technice sau comerc., Instrucţia militară

Purtarea, Frecventarea, Forma exterioară

Media generală

Situaţia în Iunie

Situaţia în Septembre

Foaia matricolă a elevului Hechter M. Iosef din clasa a VII-a

rităţi: primea 7 la muzica vocală şi 5, pe linie, la gimnastică. Creştea nota la purtare: 9, promovând clasa cu 7,21, medie totală diminuată din cauza limbii germane (5,50) şi a...higienei (5,66). Curioasă situaţie, în catalog, la istorie: pe trimestrul III un 4, după 7 şi 8 în trimestrele anterioare.

În fine, din toamna lui 1927, lua de coadă liceul şi Beniamin Hechter (n. 13 febr. 1917). Excela din capul locului, la română, la istorie, la geografie. Era foarte bun la muzică vocală, dar o zbârcea la desenul linear. Impecabil la purtare. În clasa a II-a, note crescute peste tot şi o medie finală care-l califică "promovat cu premiul II". Poate că s-ar fi plasat în competiţie chiar mai bine, dacă nu lua numai 7 la purtare pe ultimul trimestru. Tot al doilea încheia clasa a III-a (1929-30), de această dată cu 10 la purtare, pe linie, şi o medie generală 8,16. Un an mai târziu, rămânea eminent la istorie şi geografie, cu medii peste 9. În clasele a V-a şi a VI-a, notele vor fi înlocuite cu calificative şi primeşte f.b. la destule materii. În anul şcolar 1933-34 (ultimul pentru liceanul Benu), reveneau notele în catalog, cu un apreciabil procent peste 9 – la română, istorie, geografie, ştiinţe naturale, cu 8,84 la germană, 8,50 la latină, 8 la franceză. Mai puţin interes îi trezea filozofia şi încă mai slab se prezenta la matematici. Inegal la purtare: cu 6 pe întâiul trimestru, îndreptat cu 8 şi 10 în trimestrele următoare. Media finală 8,13 îi asigura, totuşi, un loc de premiant. De acum înainte îl aştepta facultatea de Drept la Bucureşti, ghidat îndeaproape de Iojy.»

••• Un talent şi un nume din *trib*, despre care se ştie încă prea puţin, este Alexandru Bălănescu, din Londra. Violonist de mare succes (obişnuit să cânte cu pălăria pe cap), conducătorul Quartetului Bălănescu, A. B. a discutat de curând cu Nicoleta Zaharia de la "Adevărul literar şi artistic":

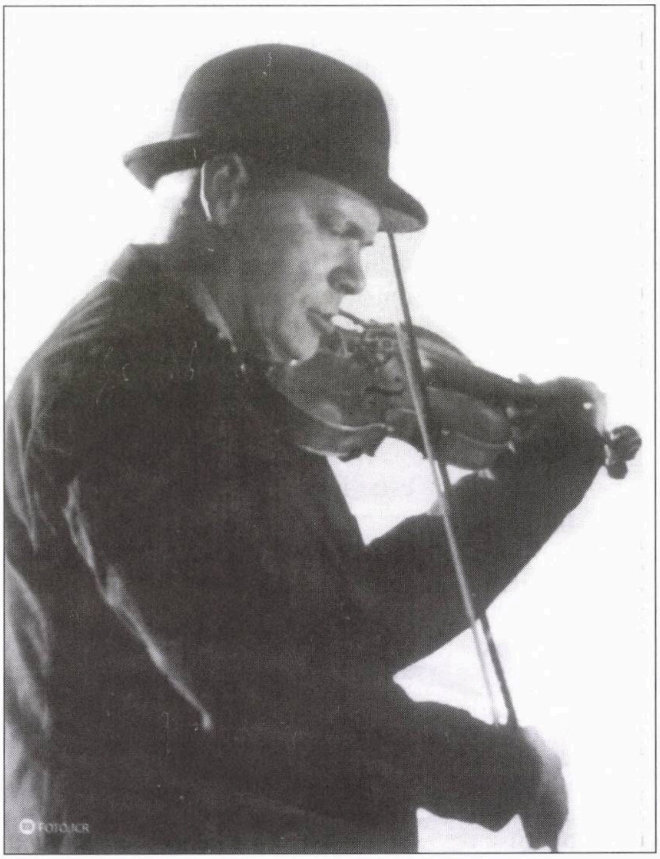

«La şase ani, i s-a pus în mână o vioară de care s-a îndrăgostit "trăsnet", cum zice artistul. De atunci n–a mai avut nici un moment de îndoială asupra viitoarei cariere. A simţit vioara ca fiind parte din el.

Aţi făcut şcoala la Ierusalim, Londra şi New York. Cum au fost aceste experienţe?

Am avut noroc să am influenţe diverse şi interesante în decursul studiilor mele. Având o bază muzicală şi tehnică solidă, creată cu ajutorul studiilor din copilărie, la Bucureşti, am putut să mă bucur de aceste influenţe. Însă legătura cu România a continuat cumva mereu. De exemplu, la Ierusalim, maestrul Mendi Rodan, mare dirijor, m-a susţinut foarte mult, el fiind originar din România.

L-am avut ca profesor la colegiul Rubin Academy pe Yair Kless, un mare specialist în muzica lui Bartok. Bartok, împreună cu Enescu au rămas modele pentru mine. În Israel, am avut ocazia să câştig concursul organizat de radioul naţional, ceea ce a dus la debutul meu radiofonic.

Am câştigat şi alte concursuri. Ruperea de România a fost lină şi cu mult succes din punct de vedere al carierei, însă rămăsese sentimentul că ar

trebui să mă produc în "lumea largă".

Şi aţi ales Londra...

...Da. Am părăsit confortul familiei şi am plecat singur la studii. Am avut şansa, aici, la Londra, să lucrez cu maestrul Bela Katona, care se trage din marea tradiţie muzicală ungurească. Ce mi-a rămas din munca cu el este un gust pentru virtuozitatea în serviciul expresiei muzicale şi nu o virtuozitate pur tehnică.

După patru ani cu dânsul, la Trinity College din Londra, unde era aşa uşor să fiu steaua colegiului, am simţit nevoia să văd dacă pot supravieţui în centrul pedagogic muzical mondial, Juilliard School din New York. Aici, nu numai că am avut privilegiul să lucrez cu marea profesoară Dorothy Delay, dar am avut şansa să reiau legătura cu doamna Koritzer, profesoara cu care am început studiile de vioară la vârsta de şase ani, care se stabilise între timp la Philadelphia.

Doamna Koritzer, un geniu, are o concepţie revoluţionară despre tehnica violonistică, punând accentul pe libertatea mişcării pe instrument şi pe serviciul tehnicii în expresia ideilor muzicale. Între 1975-1979, am început să fiu interesat de muzica nouă şi de un alt fel de a cânta. Am avut ocazia să mă întâlnesc, pentru prima oară, cu muzici foarte interesante.

În câteva staţii de metrou de la Juilliard, am descoperit o altă lume muzicală şi artistică: John Cage, Philip Glass, Steve Reich, Glenn Branca, Laurie Anderson, The Lounge Lizards, The Pretenders, The New York Dolls...

Părinţii mei erau mari amatori de muzică, însă, din punct de vedere profesional, aveau legătură cu jurnalismul şi ştiinţa. Fratele meu (mai mare) era geniu-pictor. Şi eu am arătat semne de talent la desen.

Părinţii nu prea au vrut să fie concurenţă între noi. Mi-aduc aminte că tata, după ce s-a întors de la o conferinţă în străinătate, mi-a adus o vioară. A fost chiar un moment de îndrăgostire trăsnet. Aveam şase ani. N-am avut de atunci nici un moment de îndoială. Sunt fericit să fiu sclavul viorii.

V-a fost teamă de reacţia publicului?

Nu... Unul din importantele aspecte ale educaţiei muzicale în copilărie a fost antrenamentul de a comunica cu publicul. Ţin minte cum – având oaspeţi acasă – eram pus pe masă (masa-scenă) şi cântam. Adoram atenţia acordată.

Consecinţa e că aproape nimic altceva nu-mi dă atâta plăcere cât îmi dă legătura cu publicul. Nu sunt niciodată nervos sau cu teamă faţă de public. Mai degrabă mi-e teamă de mine însumi.

Ce v-ar putea determina să vă întoarceţi definitiv în România?

Într-un fel, m-am întors în România. Sunt din ce în ce mai conştient de importanţa culturală şi muzicală a rădăcinilor mele. Ca artist este un fapt fundamental. Din punct de vedere fizic, doresc să petrec din ce în ce mai mult timp în România, să lucrez cu artişti români, muzicieni, cineaşti, oameni de teatru, dansatori. Ideal ar fi să împart timpul între România şi Anglia.

Care este povestea discului "Maria T."?

După albumul "Luminiţa" care este, într-un fel, inspirat de muzica tradiţională românească, am căutat o altă sursă de inspiraţie folclorică.

Mi-am adus aminte cât de mult iubeam, în copilărie, cântecele Mariei Tănase. Am început să cercetez imprimările existente şi viaţa Mariei Tănase. Mi-a luat vreo şase ani până la publicarea discului "Maria T". A fost însă o muncă plină de bucurie.

De ce este atât de căutată muzica Mariei Tănase?

Puterea expresivă a Mariei Tănase este absolut unică, în orice domeniu muzical. Întotdeauna există în arta ei o frumuseţe care este în acelaşi timp spirituală, cât şi senzuală. Şi, pe undeva, are o calitate tragică chiar şi în cântecele care ar trebui să fie vesele.

Ce discuri sau concerte aveţi în pregătire?

Vai! De unde să încep. Şi unde să termin. E târziu şi mi-e foame. În afară de "Insula" (cu Ada Milea) am imprimat recent alături de Quartetul Bălănescu două piese ale mele, "Play" şi "Second Breath". Sunt piese pe care, de obicei, le cântăm *live*, cu film. Deci vor fi un DVD şi un CD împreună.

Lucrez la partituri pentru filme, unul în Italia şi unul, sper, în România. Compun muzică pentru două piese de teatru; în Franţa şi Anglia (spectacolul se va petrece într-un tren adevărat!). Am un proiect legat de Enescu şi altul inspirat de Duke Ellington.»

În finalul convorbirii, Bălănescu îşi aduce aminte de nişte momente din copilăria sa bucureşteană:

«„Părinţii mei au fost intelectuali care nu s-au conformat liniei oficiale după cel de-al doilea război mondial şi până am plecat din ţară, în 1969. Am crescut într-o atmosferă de insecuritate, un fel de teroare de stat, telefonul ascultat, scrisori deschise, urmăriri. Noi am avut mare noroc, dar îmi aduc aminte de prieteni luaţi la interogat, care apoi au dispărut. În 1964-1965, părinţii au decis să facă cerere de plecare în Israel, gândindu-se mai ales la viitorul meu şi al fratelui meu.

Mare noroc! Era o loterie. În 1969 ni s-a dat permisie de plecare. A trecut aproape un an între aprobare şi plecare, timp în care insecuritatea a luat proporţii colosale. N–am să uit niciodată plecarea în sine: Otopeni, mergând spre avion. Părea o distanţă interminabilă şi, deodată, un soldat înarmat. A cerut documentele. Ce uşurare când s-a

dat la o parte şi... libertatea!", şi-a amintit Alexander Bălănescu. În 1971, a ajuns la Londra pentru studii şi, încet-încet, toată familia s-a stabilit în capitala Angliei.»

••• "O zi din viaţa lui Radu F. (Feldman) Alexandru". Aşa s-ar putea intitula amintirile de mai jos, apărute nu de mult în "România literară" din Bucureşti.

Spuneam "O zi"... De fapt ar fi trebuit să adăugăm: dar ce zi!

«4 februarie 1984. Telefonul sună la şapte dimineaţa. Un bărbat extrem de amabil, se recomandă ca ofiţer de Miliţie, îşi cere scuze repetate pentru ora atât de matinală la care mă deranjează; după care mă invită să mă prezint la ora opt la sediul din Calea Rahovei.

Îi spun că la opt începe programul la Studioul Cinematografic Animafilm, unde sunt angajat, şi că nu pot întârzia, motiv pentru care îi cer o altă oră de întâlnire. Insistă să vin la prima oră, o chestiune urgentă, nu va dura mai mult, asigurări că nu vor fi probleme la serviciu.

La ora opt sunt în Calea Rahovei. Mi se opreşte buletinul de identitate la poarta şi sunt condus într-o cameră, în care aştept singur aproape două ceasuri.

Fereastra încăperii dă în curtea interioară, exact în dreptul cuştii de plasă de sârmă, în care sunt scoşi la "plimbare" arestaţii, în serii de câte patru.

Capitanul Iordache Alexandru, în civil, în biroul căruia sunt condus, ma întreabă dacă ştiu de ce am fost chemat. Îi răspund că nu am nici cea mai vagă idee...

Cu o zi înainte, am fost cu prietena mea (P.N.) la Spitalul Griviţa, la un doctor la care am fost recomandat, pentru un "consult ginecologic": evaluarea posibilităţii unei întreruperi de sarcină. La intrarea în spital, chiar lângă uşă, un bărbat cu o geantă de piele în braţe,

Radu F. Alexandru

ţinută la piept, părea să aştepte pe cineva. L-am revăzut în autobuzul cu care ne-am întors spre centru, când a coborât la aceeaşi staţie cu cea pe care o însoţisem la spital. Mi-am continuat drumul spre casă; primul lucru pe care l-am făcut când am ajuns a fost să-i telefonez P. Nu a răspuns. Apeluri repetate pe parcursul câtorva ore rămase fără răspuns; seara m-a sunat ea şi, cu o voce nefiresc de bine dispusă, de "voioasa", m-a întrebat dacă nu trec pe la ea, să bem o bere. Era târziu, ninsese, autobuzele circulau greu, am întrebat-o dacă nu putem s-o lăsăm pe a doua zi. A insistat într-un mod care m-a făcut să înţeleg că s-a întamplat ceva. În fapt, la numai câteva minute după revenirea de la spital, s-a trezit cu doi ofiţeri de Miliţie la uşă, care i–au cerut să-i urmeze la sediu: Calea Rahovei. În declaraţia pe care a dat–o a recunoscut ca este însărcinată şi că a fost dusă la spital de Radu. F. Alexandru, care a prezentat-o unui doctor care urma să-i facă un chiuretaj. Când s-a întors acasă, mi-a telefonat, m-a invitat să bem o bere şi mi-a spus ce s-a întâmplat.

...Răspund anchetatorului că nu cunosc nici un motiv pentru care să fiu chemat la Miliţie. Îmi spune că deţin informaţii că am şi comercializez medicamente contraceptive. Neg categoric. Cpt. Iordache consideră că singura cale prin care pot să-mi dovedesc nevinovăţia este percheziţia domiciliară. Sunt de acord? Răspund că legea nu permite efectuarea unei percheziţii decât cu acordul Procuraturii şi câtă vreme nu-au... Nu aşteaptă să termin, se ridică de pe scaun, iese din cameră, revine imediat cu un ordin de percheziţie semnat de un procuror. Intru într-o maşină a Miliţiei, împreună cu col. Duma Ion, cpt. Iordache Alexandru, cpt. Bâgu Teodor şi mergem acasă (blocul scriitorilor, din str. Apolodor), unde cei trei, în prezenţa unuia dintre vecini chemat ca "martor", răscolesc totul. În finalul procesului-verbal scrie: "La cererea percheziţonatului menţionăm că în urma efectuării percheziţiei domiciliare nu au fost identificate medicamente cu caracter avortiv sau aparatură medicală destinată întreruperilor de sarcină". Într-unul din sertare este o pungă plină cu tablete anticoncepţionale, aduse dintr-o vizită la Moscova, o seringă şi o sondă de cauciuc. Nici măcar nu se uită la ele, nu-i interesează la ce folosesc.

Col. de Securitate Cârstea (Cristea?) mă preia după ce ne întoarcem în Rahova, la terminarea percheziţiei. Primul lucru pe care se simte dator sa-l facă este să mă asigure că mă bucur de preţuirea şi respectul conducerii Ministerului de Interne. În momentul următor, înainte să mă întreb măcar cum nişte oameni pe care nu i-am văzut şi cu care n-am schimbat un cuvânt în viaţa mea ajung la asemenea sentimente – în momentul următor îmi cere să-i explic cum un om inteli-

gent ca mine poate să afirme că: "Dacă aş avea un pistol l-aş împuşca pe Ceauşescu". Nu ştiu cum aş răspunde dacă mi-ar fi cerut întâi să recunosc că am declarat aşa ceva. În felul în care formulează însă întrebarea e limpede că orice răspuns dau presupune implicit recunoaşterea adevărului spuselor lui. Răspund cu o explicaţie care mi se pare elementară: "Dacă tot ce e bine în ţara asta se datorează tov. Ceauşescu, înseamnă că şi ce e rău i se datorează tot lui". Ripostează iritat: "Absurd!"...

Au fost primele replici dintr-o anchetă care s-a desfăşurat pe parcursul unei săptămâni întregi, în fiecare zi, de la opt dimineaţa până seara târziu. Nu putea să accepte pentru nimic în lume felul în care îi arătam cum "Răul" a ajuns o dimensiune cotidiană în viaţa şi munca scriitorilor, în România lui Ceauşescu. Repeta invariabil "Nu astea sunt indicaţiile partidului", "Conducerea superioară de partid nu cunoaşte lucrurile astea" şi, probabil, era convins că fabulez, că nu debitez decât invenţii, cu care încerc să mă apăr de acuza gravă pe care mi-a aruncat-o în faţă la prima noastră întâlnire. În final mi-a cerut să pun pe hârtie o sinteză a tuturor tarelor pe care le-am invocat...

Au trecut douăzeci şi patru de ani de atunci.»

••• Amor, amor, amor... Într-unul din numerele noastre trecute vorbisem despre ultima iubire din viaţa lui Mihail Sebastian. Între timp, au ieşit la iveală lucruri noi şi prea puţin cunoscute despre o mare iubire a poetului Paul Celan. Extrase dintr-un articol de Rodica Binder (scriitoare de limbă germană, născută în România şi stabilită în Germania) apărut în "România literară":

«Începutul tristei poveşti de iubire dintre Paul Celan şi Ingeborg

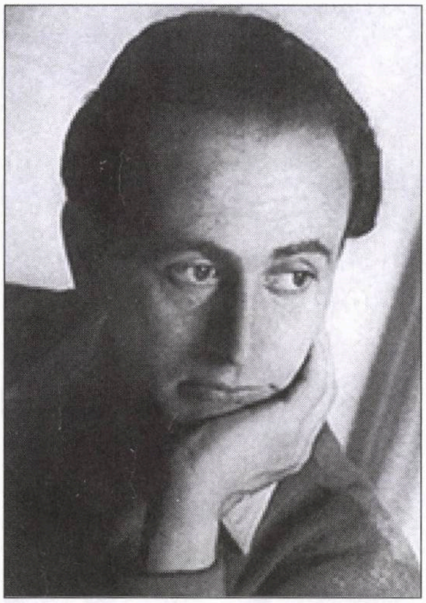

Paul Celan: i-am spus nevesti-mii că te iubesc

Bachmann este un banal "coup de foudre": o întâlnire la sfârşit de mai 1948, în casa pictorului Edgar Jene, la Viena. Viitoarea mare poetă are 21 de ani, este studentă în filozofie, este frumoasă, inteligentă, curtată, se află în compania mentorului ei Hans Weigel, un evreu exilat, foarte influent în mediul intelectual şi artistic vienez. În nobila societate îşi face apariţia Paul Celan. Este şi el tânăr şi frumos, are în bagaj deja câteva din poemele ce-l vor face celebru şi fermecător, are statutul de "displaced person". Familia i-a pierit într-un lagăr din Transnistria, el a scăpat cu viaţă din lagărele de muncă.

Hotarul acestui proaspăt şi dureros trecut, ca şi experienţa unei copilării şi adolescenţe în medii cum nu se putea mai diferite îi va despărţi pe cei doi din chiar momentul în care dragostea se înfiripă: Ingeborg Bachmann era fiica unui profesor, nazist învederat, iar Paul Celan – un evreu din Cernăuţi, refugiat, fără patrie...

Pe pagina unui album Matisse, în iunie 1948, Paul Celan îi dedică tinerei sale prietene poemul "În Egipt". Răspunsul la acest dar se lasă aşteptat câteva luni, răstimp în care cei doi ajung să se cunoască mai bine. Într-o entuziastă scrisoare, Ingeborg le mărturiseşte părinţilor ei că poetul suprarealist Paul Celan s-a îndrăgostit de ea, umplându-i încăperea cu flori de mac. Metafora revine ca un laitmotiv în scrisorile celor doi şi reapare mai târziu în titlul volumului de poeme "Mac şi memorie"...

Surprizele, revelaţiile, emoţia pe care le rezervă cititorului scrisorile incluse acum în volumul inspirat intitulat "Herzzeit" (Vremea inimii) depăşesc chiar unele aştep-

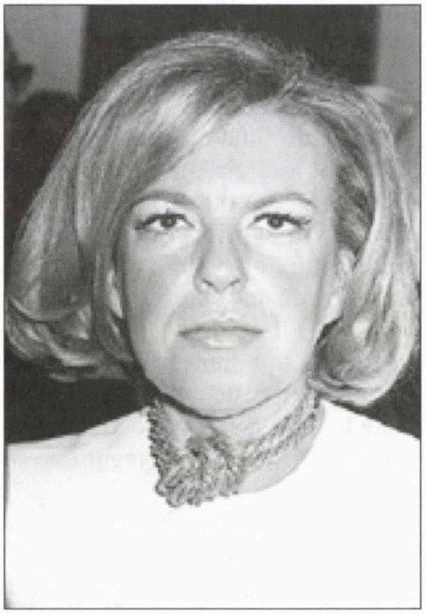

Ingeborg Bachmann

tări ale publicului super-avizat: câteva din textele incluse în volum oferă noi chei de interpretare, a unor poeme binecunoscute şi incursiuni nebănuite în biografia celor doi autori.

De pildă, poemul "Köln, am Hof", scris în noaptea de 20 octombrie 1957 la Paris după ce poetul se întâlnise cu Ingeborg la Hotelul "Am Hof" în apropierea celebrului Dom colonez. Regăsirea ce-

lor doi are loc la aproape zece ani de la prima lor întâlnire, după ce focul pasiunii amoroase părea a se fi stins. Celan era deja căsătorit cu franţuzoaica Gisèle de Lestrange, Ingeborg Bachmann îşi câştigase celebritatea literară şi se afla în pragul unei viitoare relaţii cu dramaturgul elveţian Max Frisch.

Întâlnirea vechilor amanţi la Köln avea să se soldeze, pe lângă deja citatul poem, cu încă alte două: "Alb şi uşor" şi "Malul Rinului", încredinţate poetei cu insistente formule repetitive "Citeşte, Ingeborg, citeşte: Pentru tine, Ingeborg, pentru tine!" Răspunsul destinatarei întârzie, Paul Celan se nelinişteşte, înţelege tăcerea iubitei, se teme că-i îngreunează existenţa, o întreabă dacă să-i mai scrie scrisori şi poezii, dacă să vină la München sau altundeva, pentru a o reîntâlni.

Ingeborg îi răspunde, în sfârşit. Din text se deduce că cei doi au vorbit între timp la telefon, îndelung şi "cu disperare", că ea a încercat de mai multe ori să-i scrie... Speră că el o va înţelege, că-şi va putea închipui momentele în care ea avea sub ochi nu doar poemele care i-au fost trimise, ci şi chipul lui, sau poate "Nous deux, encore?". Îi este recunoscătoare pentru curajul de a-i fi mărturisit Gisèlei secretul relaţiei lor, crede că ar fi umilit-o dacă i-ar fi ascuns adevărul, făcându-se cu atât mai vinovat cu cât o iubeşte cu adevărat pentru calităţile ei. Or, generozitatea cu care Gisèle a primit vestea o pune în dificultate pe poetă care-i cere iubitului să nu-şi părăsească soţia şi copilul, se teme că ar fi făcut-o deja, şi îl roagă să nu cumva să o facă.

Celan îi răspunde; se simte despovărat după spovedania făcută soţiei, fericit fiindcă poate rosti din nou numele iubitei căreia îi face o tandră mărturisire: "Ştii doar: ai fost pentru mine, de când te-am întâlnit, deopotrivă senzualitate şi spirit. Şi acestea nu au cum să dispară, Ingeborg". Datată 31 octombrie 1957, patetica scrisoare, mai puţin obişnuită din partea lui Celan, conţine şi o amară constatare: aceea că lor, celor doi amanţi, "viaţa nu le vine în întâmpinare".

Cu soția, Gisèle de Lestrange

Este doar unul din enunţurile cu rezonanţe premonitorii, ştiind cât de tragic aveau să sfârşească amândoi: Paul Celan înecat în apele Senei (sinucidere), Ingeborg Bachmann, câţiva ani mai târziu, murind în somn, la Roma, mistuită de flăcările unui incendiu izbucnit de la ţigara uitată aprinsă...

Cine se aşteaptă ca scrisorile apărute acum în volum să ofere scenariul palpitant al unei relaţii amoroase, va fi dezamăgit. Epistolarul conţine mesaje lungi şi scurte, expediate şi neexpediate, cărţi poştale, telegrame, scrisori cu şi fără răspuns, între care se interpun uneori mari intervale de timp.

"Tu eşti deşertul şi marea" – îi scria în 1949 Ingeborg Bachmann prietenului ei Paul Celan.

Balanţa corespondenţei întreţinute de Ingeborg Bachmann şi Paul Celan înclină în favoarea mai tinerei, dar foarte talentatei poete. Textele ei sunt mai lungi, au o coerenţă epică, sunt încurajatoare. Acuzaţia de plagiat literar adusă lui Celan de Claire Goll, soţia lui Ivan Goll, deşi neîntemeiată, a fost una din cauzele cele mai grave ale depresiilor de care va suferi poetul. După o lectură la Bonn, confruntat cu o caricatură antisemită, Paul se simte din nou profund rănit. Ingeborg îl îmbărbătează scriindu-i că deşi nu ştie cum ar putea fi eliminat răul din această lume, el, poetul, trebuie să aibă încredere în efectul poemelor sale care-l "apără", fiind o ripostă dată lumii. Dar nici Premiul Büchner cu care este răsplătit, nici gloria care nu-l mai ocoleşte, nu-i pot restabili echilibrul sufletesc.

Iubita de altădată este acum o fidelă, tandră şi energică prietenă care îi reproşează faptul că nu-şi dă seama cât este de admirat. Răspunsul lui Celan este dezarmant: "Trebuie să te rog acum să nu-mi mai scrii, să nu mă mai chemi, să nu–mi mai trimiţi cărţi, nu acum, nici în lunile viitoare – multă vreme de acum înainte".

În corespondenţa celor doi, motivul iubirii ce se stinge în pofida tentativelor de a reanima erosul metamorfozat în prietenie este mai puţin pregnant decât în scrisorile poetului cu soţia sa Gisèle de Les-

trange. Dragostea lui Celan pentru nobila şi loiala sa consoartă, deşi îi pare prinsă în "cămaşa de forţă" a cadrului matrimonial ("Die Liebe, zwangsjackenschön"), nu-şi pierde frumuseţea...

Metafora poartă în ea şi reminiscenţele traumei provocate de internarea temporară a poetului în clinici de psihiatrie. Confruntată cu crizele de depresie ale lui Paul Celan, Gisèle Lestrange se adresează fostei iubite, "dragei Ingeborg", cerându-i ajutorul, implorând-o să-i dea lui "Paul un semn de viaţă, să facă în aşa fel încât să se întâmple cât mai repede ceva pozitiv, să nu-l lase lipsit de veşti."

Ultima epistolă pe care Celan i–o trimite prietenei sale este datată 30.07.1967. Poetul se afla la sfârşitul unei noi internări la Clinica de Psihiatrie a Universităţii din Paris; el figurează încă pe lista de pacienţi, dar poate să-şi reia cursurile la École Normale Supérieure...

Deşi iniţial puse sub cheie până în 2023, documentele au văzut lumina tiparului cu 15 ani mai devreme, graţie bunăvoinţei urmaşilor celor doi poeţi. Mai mult decît atât, volumul include şi corespondenţa dintre Paul Celan şi Max Frisch, cu care Ingeborg Bachmann a întreţinut o legătură erotico-intelectuală. Publicată la mijlocul lunii august, cartea se afla deja la a treia ediţie la început de septembrie, figurând şi pe lista de best-sellers a revistei "Der Spiegel" (o performanţă ieşită din comun pentru corespondenţa a doi autori care, deşi trec drept cei mai mari poeţi germani ai secolului al XX-lea, nu sunt "prizaţi" de publicul larg.)»

••• Părerea celor de la ProTV despre Israel o cunoaştem. Dar cetăţenii (şi cetăţencele) de-acolo nu sunt singuri pe lumea asta a *mass-media*. Mai sunt şi alţii, cu sentimente ceva mai bune faţă de Israel. Un exemplu: Maria Constantinoiu, de la "Jurnalul Naţional". Sub titlul "Ţară mică, dar surprinzătoare", ea scrie:

«Statul la a cărui radere de pe suprafaţa pământului îndeamnă un anume preşedinte de ţară are cea mai spectaculoasă intrare, pe post de publicitate. Când ajungi deasupra Tel-Avivului, în avion auzi un foarte lung "woooow"!

Atâta lumină, atâtea culori, aşa un furnicar! Acesta este Tel-Avivul, metropola israeliană, adevărată capitală economică a ţării, care găzduieşte aeroportul Ben Gurion, poarta de intrare pentru majoritatea celor care vizitează Israelul. Un spectacol de arhitectură, destindere, arome, modă, shopping, cultură, comerţ, un melanj lingvistic, naţional şi religios. Un loc cu un potenţial turistic fabulos, exploatat, de altfel, de agenţiile de turism din toată lumea, mai puţin de ale noastre care, nu ştiu de ce, se rezumă la o ofertă cu o uşoară tentă de pelerinaj, neoferind alternativă pentru turiştii cu venituri medii spre mari, care vor să înţeleagă fenomenul israelian şi să fie răsplătiţi (a se citi "răsfăţaţi") cu servicii la cel mai înalt nivel. O bucăţică de ţară, pe care o străbaţi în numai câteva ore, unde distanţele nu sperie, ci invită, unde îmbini utilul cu plăcutul şi unde fiecare pietricică pe care calci se transformă brusc în filă de manual de istorie.

Vrei frumuseţe? Fie că eşti la Tel Aviv, Tzfat, Haifa, Ierusalim, Marea Moartă, vechea Yaffa, Natanya, Herzliya, Rosh Hanikra sau Eilat, te uiţi în jur şi capeţi. Vrei mare, eşti înconjurat de mare. Vrei terapie şi mister? Dai o fugă la Ein Bokek, într-un perfect peisaj deşertic, în faţa unei mări în continuă evaporare. Shopping "de firmă", diamante care-ţi taie răsuflarea, combinaţii de mirodenii pentru toate bucatele lumii, restaurante cochete, mâncare kosher sau nu, dar întotdeauna gustoasă, safari, Luna Park, un Israel în miniatură, în Latrun, grădinile Baha'i din Haifa, fascinanta cetate de la Masada sau Casa Nebună de pe strada Hayarkon, din Tel Aviv, toate trebuie să figureze într-un pachet turistic complet, alături de obligatoriile lo-

Clinica de medicină alternativă

„Anita - Rehovot"

condusă de un doctor în medicină

HOMEOPATIE ● ACUPUNCTURĂ ● PLANTE MEDICINALE

Tratăm cu succes:

• Dureri de orice origine • Paralizii (inclusiv faciale) •
• Astmă • Alergii • Nervozitate • Insomnii • Impotenţă •
• Prostată • Diabet • Colesterol • Hipertensiune •

De asemenea:

• Scădere în greutate • Întreruperea fumatului •

08/941-4254
08/945-6135

curi sfinte din Ierusalim, Nazareth, Bethleem, Muntele Tabor, Ierihon, care nu cred că mai au nevoie de vreo recomandare.»

••• "Magnetul" din foaia "Perspectiva" (Natzeret Illit) este una din cele mai gustate (dar şi temute) rubrici din presa alialei. Iscălită (prudent) M.D. (i-o fi teamă autorului să nu fie prins noaptea pe stradă, singur şi fără bodyguarzi?), "Magnetul" cuprinde câteva perle din tipăriturile noastre cele de toate zilele. Fragment:

«"Viaţa noastră" din 2.09.08, pag. 6, la rubrica "S-a întâmplat astăzi", apare: "1966 Salma Hayec, actriţă mexicană Ceauşescu". Noi n-am înţeles nimic.

"Viaţa noastră" din 07.09.08, la ferparul Marius Mircu, apare: "...a fost optimist, realist şi energetic..."

"Jurnalul săptămânii" 11.09.08, la pag.27, la rebusul "Apariţii", apare la 2 vertical "poetul evreu Emil Isac". N-a fost evreu. Acelaşi rebus, la 8 vertical apare "a captiva". Trebuie "a captura".

"Viaţa noastră" din 11.09.08, pag. 10, art "Zidul", apare ICA. Trebuie EIHA.

"Viaţa noastră" din 25.09.08, pag. 25, art. "Să ne amintim", apar Joel Dayan şi Zahava Golan. Trebuie Yael Dayan şi Zahava Galon.

"Perspectiva", nr. 46, apare rebusul fără puncte negre.

"Perspectlva" nr .46, pag. 4, apare Piţicato. Trebuie Pizzicato.

"Viaţa noastră" din 04.09.08, pag.14, art. "Fereşte-mă..." apare Ciarly Biton. Trebuie Charles.

"Viaţa noastră" din 26.10.08, pag. 21, art. "Şeful Mossadului..." apare: "maşina în care se afla Dagan şi chiar rănirea unor paznici israelieni şi iranieni din escorta lui...". Dagan a obţinut escortă iranlană?

"V.N." din 28.10.08, pag. 6, la "Naşteri", apare "...la 1017 Heinrich al III-lea, rege roman, duce de Bavaria". Imperiul roman n-a avut niciodată rege, mai ales în 1017.

"V.N." din 03.11.08, pag. 1, art. redacţional, paragr. 2, apare: "politicii exteme a candidatului republican...". Trebuie candidatul democrat.

"V.N." din 19.11.08, la "evenimente", apare Zhukov. Trebuie Jukov, pe româneşte.

"V.N." din 20.11. 08, pag. 11, art. "Maimonide", apare Andrei Moga. Trebuie Marga.

"V.N." din 10.11.08, pag. 1, art. "Reuniunea...", apare "Secretarul General al ONU Banhituri-Ki-Moon. Trebuie Ban-Ki-Moon.

"Jurnalul săptămânii" din 07.11. 08, pag. 11, Pericopa, apare "Abarbanel". Trebuie Abrabanel. Greşeala se repetă la fiecare pericopă.

Aprinderea lumânărilor de Şabat la Haifa în vinerea din 21 nov. 2008 apare în "Viaţa noastră" la ora 16.05, în "Jurnalul săptămânii" la ora 16,26. Diferenţă de fus orar?

"V.N." din 05.12.08, pag. 15, art. "Ziua Naţională a României", apare: "Festivitatea a fost deschisă cu imnurile celor două ţări prietene România şi Israelul de către Ministrul Plenipotenţial (cu "l") Dumitru Neagu...". Ne întrebăm: Ministrul a cântat solo voce, sau cum?»

Desen de Ion Barbu; din "Dilema veche", Bucureşti

B.B.C.

Bădărani. Banditi. Canalii.

Sport

Nu ne place că...

...suporterii fotbalului de la noi stau din ce în ce mai rău cu nervii, dând impresia că vin la meciurile de campionat cu toporul în mână, ca să facă baie de sânge; așa s-a întâmplat, nu de mult, la întâlnirea din Liga I dintre Hapoel Tel Aviv și Ironi Kiriat Shmona, când arbitrul de linie Shimon Dir a semnalizat un penalty împotriva lui Hapoel în minutul 87 (Doamne, Dumnezeule!), făcând ca cei de la Ironi să egaleze (1-1); înnebuniți, tel-avivienii au aruncat cu fel de fel de obiecte în Dir, obligând poliția să-l escorteze la ieșirea de pe stadion, de parcă l-ar fi scos din mâinile Hamasului; a doua zi, pe blog-ul arbitrului de pe Internet au apărut câteva sute de amenințări precum: "consideră-te mort" sau "o să te ucidem".

Ne place (în schimb) că...

...după incidente, directorul general al Asociației arbitrilor de fotbal, Iacob Tepper, a rezumat astfel situația, spunând: "Până la urmă, ăștia o să omoare un arbitru, și totul din cauza unui penalty care a fost sau nu a fost. După aceea, o să–și ceară scuze".

Ne place că...

...știrea publicată de noi privind faptul că un grup de cercetători din Timișoara pregătește o carte despre sportivii evreo-români de ieri și de azi (ce surpriză! ce surpriză!) a provocat entuziasmul bătrânilor microbiști din alia; ne place, în această ordine de idei, că prof. Arnold Helman, corespondentul nostru din Ness Ziona, ne-a trimis următoarele rânduri:

«În nr. 262, la pagina 24 e un material despre sportivii evrei din România. Posed și eu numeroase informații, mai ales că sunt autorul unui calendar sportiv. Dar să vedem studiul promis.

Am constatat o eroare la informația privindu-l pe Moți Spacov. Cred că v-am mai scris că l-am cunoscut, copil fiind, pe Moți Spacov, care venea prin 1946-1947 la Sami Frenkel, cel care m-a crescut când am fost adus ca orfan din Transnistria. Nene Sami era negustor de pielărie și încălțăminte angro, avea și o fabrică și alte afaceri. Iar Moți Spacov era trimis să facă diferite comisioane, recte intervenții pe la anumite instituții și persoane unde avea cunoștințe și acces. Venea des la nene Sami, servea câte ceva, nu era gurmand, și jucau table. Se mai înfuria când pierdea, dar nu se manifesta violent. Se încrunta, se înroșea la față și mai scrâșnea din dinți; altfel, era pașnic, bonom. Știu că locuia în centru, undeva unde era blocul Dunărea și în spate baia centrală.

Pe atunci nu mai practica boxul, de altfel activitatea lui profesionistă fusese întreruptă încă sub regimul antonescian. Căci altfel ar fi mers la arena Palladium, unde boxau la categoria grea Cheo Morejon, negrul, Gh. Axiot, Brătescu, Popa.

Odată ne-a povestit că boxând pe un ring străin, printre spectatori era și un grup de evrei care strigau în idiș: "Moți, hae aran!". Dar – spre deosebire de ce a apărut în revistă – el n-a fost niciodată antrenor. Antrenor a fost fratele său Marcu Spacov, care n-a boxat niciodată și care cred că era mai mic decât Moți, căci avea, prin 1946-47, în jur de 40 de ani. Marcu Spacov a fost foarte mulți ani antrenor la CCA (Steaua), șlefuind multe talente, printre care pe Victor Silberman, multiplu campion național, medaliat la diverse întreceri internaționale.

În însemnarea din "Minimum" se mai amintește, printre celebrități, alături de Angelica Rozeanu, Leon Rotman și Spacov – de fotbalistul Șmilovici. V-am trimis acum câțiva ani componența echipei Ciocanul, pe care ați și publicat-o. Șmilovici era în linia de mijloc alături de Woroncovski și Popa. Nu era însă un fotbalist de excepție.

Jucători de clasă la Ciocanul au fost Moisescu (a jucat și în naționala României) și Hoefling. Până și portarul Gorenstein, rezerva lui Lăzăreanu, era mai cunoscut ca Șmilovici. Sunt însă alți mari fotbaliști evrei din perioada antebelică, printre care Schwartz de la Ripensia și mulți alții cu nume maghiare. Iar în echipa UTA a baronului evreu Neuman a jucat și interul Stibinger, evreu, care a murit tânăr. Probabil că unul din autorii studiului (de la Universitatea din Timișoara) va furniza relații despre fotbaliștii evrei bănățeni și ardeleni. Din Regat l-aș menționa și pe Puiu Peretz, care a jucat la Petrolul și în naționala României. A murit în Israel acum câțiva ani. L-aș mai aminti pe Cuperman de la Politehnica Iași.

La baschet vreau să readuc în memorie echipa Godeanu la care a jucat prof. Regenbogen, cunoscutul medic oculist din Savion, Maxi Steuerman și acel Manfred care făcea deliciul tribunelor, când spectatorii țipau în momentele grele: "Să intre Manfred!" Cât despre șahiști, Grünberger, prietenul meu Edgar (Edi) Nacht, care a jucat în zece finale ale campionatului României, decedat la 40 și ceva de ani. E. Reicher avea un nume mare în șahul românesc. N-a fost campion național, însă a fost antrenorul echipei naționale și țin minte că la turneul de șah din 1953, cu participarea lui Spasski și Petrosian, a luat premiul de frumusețe pentru o partidă câștigată la italianul Paoli. Și în plus Reicher este scriitor, nu doar de cărți șahiste. Neapărat trebuie să figureze Israilovici, care a condus clubul de șah de pe Lipscani, deasupra restaurantului Mureș; a fost și dânsul maestru. Și Menas Borel, fost antrenor de șah la Dinamo-București. Îl țin minte și pe Braunstein, care a jucat în câteva finale. Despre Dolfi Drimer, maestru internațional, fără îndoială că se știu multe amănunte. Și în acest domeniu ar trebui consultat Reicher, care vizitează des Israelul, la rude, și care ar putea completa serios lista șahiștilor evrei, maeștri, în special din rândul ardelenilor și bănățenilor.

- Blajinii
- Un catolic nu poate fi român
- De ce a plâns Oana Pellea la Viena

Într-o celulă de închisoare

Vreţi să ştiţi de unde li se trage indivizilor precum Ion Coja, C. V. Tudor, Vlad Hogea, Gh. Zamfir, sau, mai nou, Ioana Maria Moldovan, de la ProTV, ura, ura, ura nebună, ura mortală faţă de evrei? De la cei de dinaintea lor.

Despre un asemenea cetăţean vorbeşte cunoscutul critic literar Nicolae Balotă, în revista "Apostrof" din Cluj.

Deţinut politic, câţiva ani de zile, Balotă a întâlnit în închisoare fel de fel de oameni.

«Era – îşi aminteşte el – în acea încăpere nu un camarad de puşcărie, ci un întreg grup care nu dovedea nici un fel de dorinţă de a se apropia de mine, cu atât mai puţin de a mi se deschide. Era micul grup al legionarilor sau, mai bine zis, al celor ce erau consideraţi drept legionari, căci nici unul dintre ei nu se declara vreodată ca atare. Se arătau refractari la orice încercare a mea de apropiere. Trăiau adunaţi ca un ciopor de corbi pe o cracă uscată, fără să aibă prea multe legături cu cei din jur, de parcă ar fi aparţinut unei alte speţe, ar fi venit dintr-o altă lume. Doar unul dintre ei, şeful camerei, intervenea în cotidianul nostru, al celorlalţi. Şi o făcea cu o autoritate a cărei origine ne era necunoscută: fusese oare ales mai de mult de cei din cameră, de unii dintre ei, fusese desemnat de autorităţile penitenciarului, se impusese singur, fusese impus de cei din grupul său? Nimeni n-ar fi putut spune. Îşi exersa autoritatea sumar, cu răceala distantă a unuia obişnuit să comande, să fie ascultat, dar care nu abuzează de acest drept, nu intervine decât rareori în măruntele noastre treburi curente. Acolo, în fundul camerei, în mijlocul comilitonilor săi, se afla parcă în dosul unei bariere, ridicată, întreţinută de întreg grupul. O barieră nevăzută pe care o simţeam nu numai eu. De aceea dacă pe preoţii mei (autorul se referă la un grup de preoţi grecocatolici, **n. red.**) continuam să-i frecventez regulat, la anumite ore ale zilei, rostind împreună cu ei unele rugăciuni, cum era rozarul, stând de vorbă despre cele ale credinţei sau ale Bisericii, nu tot astfel mă puteam întreţine cu legionarii de pe priciul din faţa lor. Nu-mi lipsea nicidecum dorinţa de a-i ispiti şi pe aceştia la vorbă, de a afla mai multe despre ei, despre felul lor de a judeca, de a simţi, de a voi, de a-i cunoaşte în carne şi oase, nu doar din istorisiri şi cărţi. Toate antenele mele întinse spre ei se dovedeau însă zadarnice. Probabil că ele fuseseră zădărnicite încă din acea primă zi când, abia sosit, avusesem o confruntare cu unul dintre ei pe tema Bisericii Greco-Catolice. Fusesem catalogat printre adversari sau printre irecuperabili. Şi, poate, pe bună dreptate. De altfel, o altă confruntare, la câteva zile după cea dintâi, a confirmat această opinie. De asta dată era altul din micul grup care-şi manifesta ostilitatea faţă de popii catolici. Ceva mai în vârstă decât ceilalţi, era poate singurul intelectual din grup, un învăţător basarabean refugiat în timpul războiului în Ardeal. Fire mai potolită decât tânărul său camarad irascibil, pe care-l apostrofasem cu câteva zile în urmă, se arăta mai deschis, mai dispus să stea de vorbă cu alţii din afara confreriei sale. L-am găsit într-o după-amiază instalat lângă preoţii mei şi povestindu-le despre satul său din Soroca, apoi despre anii săi de şcoală normală din Chişinău. Vorbea domol, pe un ton foarte paşnic, dând la iveală, fără să vrea, un fel de tristeţe profundă, reţinută, audibilă însă, ca un soi de bas continuu. Îmi trezea în închipuire acele făpturi ale mitologiei populare, la care nu mă gândisem niciodată până atunci, *blajinii,* fiinţe blânde, cuvioase, trăind departe de lume, pe apa Sâmbetei. Îl ascultam atras de acea blândeţe. Îmi era simpatic şi-l compătimeam, spunându-mi că grelele încercări prin care trecuse (ne spusese că mai cunoscuse puşcăria pe vremea lui Antonescu) stinseseră în el pofta de a trăi, îl umpluseră de amar, de un adânc dezgust de viaţă. Nu mai puţin dezabuzat se arăta el când începurăm să vorbim despre evenimentele din ultimele luni, cele în care cu toţii căutam semne de bună speranţă. Nimic nu i se părea dătător de speranţă legionarului acestuia dezamăgit, nimic nu-l încuraja din toate cele ce se petreceau pe scena politică a vremii: hotărârea din vară a Senatului american care a adoptat soluţia Vandenberg pentru a se ajunge la încheierea Pactului Atlantic, reforma monetară din zonele occidentale ale Germaniei şi Berlinului ce întărea considerabil marca vest-germană, lansând refacerea economică rapidă a Germaniei Apusene. Toate aceste veşti, aflate de mine înainte de arestare, cu luni în urmă, îndeosebi de la Radio Londra, dovedeau pentru noi ceilalţi o mobilizare a Occidentului

Nicolae Balotă

democratic în confruntarea sa cu Uniunea Sovietică, mobilizare promiţătoare, în care ne investeam multe, dar nu chiar toate speranţele.

Pe legionarul basarabean toate acestea îl lăsau rece. Până şi preoţii de la ţară, mai puţin la curent cu aceste evenimente, aflându-le de la noi, orăşenii, se luminau cu încredere, băteau mătănii privind cu speranţă spre scena politicii internaţionale. Atunci mi-am dat şi, cred, cu toţii ne-am dat seama că, departe de a se bucura de aceste evenimente, pentru noi bine-vestitoare, blajinul nostru le privea ca pe tot atâtea semne de rău augur. Mi-au trebuit puţine minute pentru ca să văd şi să înţeleg că el nutrea nu doar o simplă suspiciune faţă de Occident, ci chiar o violentă ură, cel puţin egală, dacă nu superioară, aversiunii pentru sovieţia roşie. Iar aceasta a izbucnit atunci când, fără să-şi părăsească tonul blând, ba chiar cu un calm suplimentar, rece, a declarat că democraţiile occidentale sunt dirijate de jidani şi de aceea nu sunt de nici o nădejde pentru noi. De aici încolo nu se mai putea opri. Legionarul ieşea de sub pielea "blajinului". Firea nu-l lăsa să izbucnească în invective împotriva Occidentului, dar certitudinea dogmatică a fanaticului îl făcea să repete cu o superioară detaşare toate vechile slogane fasciste şi naziste, de atâtea ori auzite în timpul războiului, de condamnare a democraţiilor putrede, a anglo-saxonilor plutocraţi, a degenerării Franţei jidovite, a politicienilor din vechile partide ale democraţiei române, toţi vânduţi ce-şi merită soarta. Mă dezola această schimbare la faţă a omului, ce era mai degrabă o dare pe faţă a sa. Îl ascultam în tăcere, înţelegând că orice discuţie cu el este zadarnică. Nu tot astfel unul dintre preoţi, care, naiv, încerca să protesteze, să argumenteze, să angajeze un dialog, în van, căci maşinăria ideologică odată declanşată, gonea nebuneşte, nu putea fi oprită printr-un discurs raţional. Intervenţiile destul de timide ale Părintelui reuşiră să-l irite pe legionarul nostru, care, scos din sărite, îl apostrofă: "Ce ştii dumneata, Părinte, ce e bine sau ce e rău pentru neamul nostru? Dumneata n-ai nici un drept să vorbeşti despre neamul românesc. Dumneata nu eşti român". "Cum nu-s român? – se indigna omul. Auzi vorbă! 'S băiat de ţăran din Şişeşti, satul lui Vasile Lucaci. Or, poate nici el nu era român?" "Nu, nu era, dacă era catolic nu putea fi nici el român".»

Câteva cuvinte din publicația preferată a lui rav (?) Eli Caufman

«...Să supunem atenţiei textul despre Noua Ordine Mondială, scris de rabinul Emanuel Rabinovich (???) şi reprodus din lucrarea "Isus – împărăţia Păcii se apropie": "Ţelul nostru vechi de 3.000 de ani devine, în sfârşit, tangibil. Rasa noastră îşi va ocupa locul cuvenit în lume. Fiecare evreu va fi un rege, fiecare creştin – un sclav. Noi am fost cei care au trezit sentimente antigermane în America, provocând cel de-al II-lea război mondial. Ţelul nostru final este declanşarea celui de-al III-lea război mondial. Acesta va încheia, pentru totdeauna, lupta noastră împotriva goimilor (creştinilor). Atunci rasa noastră va stăpâni, în sfârşit, lumea.»

(Am spus publicaţia preferată a lui rav Caufman? Exact. E vorba de "România Mare", foaia condusă de C. V. Tudor)

Actrița Oana Pellea a fost la Viena. Și să vedeți ce i s-a întâmplat

Ziarul "Adevărul" din Bucureşti

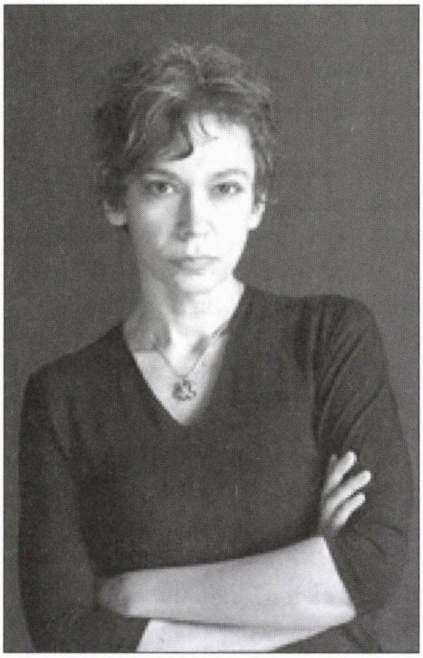

Oana Pellea

a publicat nu de mult un amplu interviu cu actriţa Oana Pellea (fiica regretatului nea' Mărin, care va să zică Amza Pellea). Extras:

«– V-aţi simţit vreodată în inferioritate ca româncă?

– În inferioritate, nu. Pusă în situaţii delicate, da. Când am fost la Viena şi am jucat "Ioana d'Arc", în 2002. Ne-am dus la restaurant – era perioada cu "mâncatul lebedelor" – şi ţin minte că ospătarul mi-a trântit farfuria auzind româneşte şi s-a uitat cu o privire pe care nu o voi uita niciodată.

Am iertat-o, dar nu o pot uita. M-am ridicat încet de la masă şi am plecat plângând pe străzile Vienei. M-am gândit foarte serios, m-am gândit ce a însemnat pentru evrei numărul acela pe mână... pentru că fiecare dintre noi a simţit, la un moment dat, că aici pe frunte scrie "România". Şi am simţit-o fără nici o vină, ca un stigmat...

...De ce spun că e important ca fiecare să-şi facă treaba acolo unde e? Pentru că noi seara am jucat şi am ridicat sala în picioare. S-a aplaudat 10 minute în picioare. Numai aşa poţi să răspunzi. Numai aşa poţi demonstra că România are de ce şi trebuie să fie respectată! Suntem judecaţi şi pentru că noi nu ştim să ne facem imagine, noi suntem primii care ne înjurăm şi poporul, şi ţara.

Cred că e timpul să terminam cu asta. Cred că e timpul să încetăm a ne înjura între noi. Trebuie să ne ajutăm între noi pentru a construi ceva. Dacă ne înjurăm ţara, nu înseamnă oare că ne înjurăm fiecare de mamă? Să mă ierte Dumnezeu. Dar cum îţi poţi înjura ţara? Nu voi înţelege niciodată o astfel de aberaţie!»

Poporul frate arab aşteaptă cu nerăbdare să cunoască mai îndeaproape cultura română

«Institutul Cultural Român a devenit un astfel de instrument credibil prin care cultura românească poate fi promovată... Mi-aş permite să sugerez conducerii Institutului să privească cu atenţie şi către Asia, unde, în Coreea de Sud, la Seul, am găsit un interes extraordinar pentru cultura românească, la Universitatea din Seul, precum şi la Damasc, unde lumea arabă, în modul cel mai serios, aşteaptă un semnal de apropiere din partea culturii româneşti şi asta pentru că sunt foarte mulţi români în ţările arabe. Iar în Siria avem o diasporă extrem de solidă şi bine ancorată în societatea siriană, iar solicitarea, vă mărturisesc, a venit chiar de la reprezentanţii diasporei române din Siria ca, în perspectivă, să privim cu atenţie către posibilitatea înfiinţării unui Institut la Damasc. O spun în condiţiile în care o astfel de abordare poate fi criticată, dar noi discutăm despre cultura românească, de care au nevoie foarte mulţi, foarte mulţi români care s-au stabilit în lumea arabă.»

(Dintr-o cuvântare rostită de preşedintele român Traian Băsescu în faţa consiliului de conducere a ICR Bucureşti; după Isropress, Haifa, 2009)

Ţiganii la Paris

«În largul Parisului dai peste ei unde nu te aştepţi, perfect integraţi în peisaj; fără să vrei, auzi despre isprăvile lor de-ţi vine să-ţi astupi urechile. Ţiganii români din Franţa au, de regulă, lipite pe frunte, două etichete: pe cea ideală ar scrie „excelent instrumentist“; pe cea stigmatizantă e marcat apăsat „hoţ“. Faţă de acum cinci ani, spre exem-

Preşedintele Traian Băsescu cu preşedintele Siriei, Bashar Assad

plu, pare că-i vezi mai puţin prin metrouri, înjurând, pe româneşte, călătorul plictisit care nu vrea să dea nici o centimă. Asta nu înseamnă că sunt mai puţini, ci că sunt mai organizaţi, au găsit ceva „mai bun" de făcut.

Anul trecut, cabaretul parizian *Folies bergères,* unde garderoba e obligatorie, număra, în trupa de muzicieni, doi ţigani români. Soţia acordeonistului, un vrăjitor al armonicii, lucra la garderobă: cerea doi euro pentru fiecare haină aşezată pe cuier. Degeaba strâmbau francezii din nas: femeia nu negocia deloc. Patronul cabaretului înmulţea cu doi numărul de spectatori şi-i cerea suma. O familie bine aşezată de francezi – vilă proprietate în târgul burghez Bourg-la-Reine, două maşini, trei copii – şi-a găsit, după vacanţă, casa tâlhărită. Le-au furat toată aparatura şi obiectele de valoare. Cea mai mare durere e că le–au luat, odată cu aparatul video, casetele pe care erau înregistraţi copiii, la diferite vîrste. Poliţia le-a spus clar: a fost o bandă de ţigani români, care a „operat" de mai multe ori în acelaşi mod. Argumentul lor e unul vag „cultural": au furat tot aurul, dar nu s-au atins de argintărie, argintul ar purta ghinion... Povestea nefericiţilor francezi, spusă prietenilor, stârneşte alte istorii asemănătoare: cuiva, tot ţiganii români i-ar fi furat telefoanele mobile. Imediat după furt s-a vorbit, la anumite numere, în România. Factura a plătit-o franţuzoaica păgubaşă.

Sensibilităţi şi experienţe proprii fac ca francezii să împărtăşească două atitudini extreme. Pe de o parte, „cultura ţiganilor" e la mare preţ. În Saint-Rémy-de-Provence, atracţia turistică vine de la un simbol desuet al naţiei lor de nomazi: camerele banale de hotel sunt înlocuite cu exotice căruţe cu coviltir, restaurate în... România! Pe de altă parte, fobia faţă de romi se traduce prin uşurinţa cu care sunt declaraţi, uneori poate abuziv, răspunzători de toate tâlhăriile din Franţa.

Integrarea europeană a ţării lor de origine n-a schimbat cu nimic discursul ţiganilor români din Franţa. De câte ori apar, într-un interviu, la televiziunile franceze, refrenul lor, interpretat cu virtuozitate, e acelaşi: „În România suntem persecutaţi".

O ţigăncuşă însărcinată în luna a cincea s-a căsătorit cu ţigănuşul ei la Sauvigny, o comună liniştită din regiunea Picardia, celebră pentru livezile de cireşi când dau în floare. Au venit la Paris, cu mama fetei şi cu mătuşa din altă comună, ca să-şi transcrie actul de căsătorie la Consulatul român de pe lângă ambasadă. De parcă ei n-ar mai şti româneşte, sora mamei se adresează, în numele lor, funcţionarului consular: „Iar ai venit? Ar trebui să-ţi deschizi un cabinet..." – comentează doamna de la ghişeu. „Să ştii că ar trebui..." – răspunde ţiganca-„avocat", nemaiîncăpându-şi în geacă de mândrie. „Cine-s căsătoriţii?" „Uite, ei doi..." – şi se caută de telefonul mobil care începuse să sune. „Ieşi şi vorbeşte afară – se răsteşte un bărbat cu acte xeroxate în mână – doamna lucrează aici." „Da' de ce, te deranjez io pe tine?" Şi continuă: „Non, j'peux pas aujourd'hui, j'suis à Paris. Non, j'peux pas, désolée." Ţiganca romancă vorbeşte limba lui Molière fără umbră de accent.

Asistenta socială dintr-o comună de lângă Paris, unde locuieşte ţiganca „avocat", îi găsise pe cineva care voia s-o angajeze pentru o zi de menaj. Numai că, azi, oferta e pierdută: cât mai are de stat la consulat, pe urmă două trenuri RER, întîi A şi apoi D spre Meulan, cu totul vreo două ceasuri de mers. „Pentru mine aicea e paradisul" – spune ţiganca, foindu-se în încăperea strâmtă a consulatului.

A venit în Franţa de zece ani, cu un copil de doi ani, născut în România. Acum mai are unul, de cinci ani, făcut cu un ţigan ungur. „S-a dus în lume, acela – comentează sora ei, care, mai în vârstă şi mai corpolentă, se aşezase pe unul dintre cele patru scaune libere. E rea de gură." „Lucrezi?" – o întreb pe ţiganca din paradis. „Io? Bineînţeles: fac préparation de commande." „Ce-nseamnă asta?" Nedumerirea mea o umple de superioritate: e clar că nu ştiu limba franceză. „Préparation de commande: pun şampoanele în cutii, le sigilez şi le încarc în camioane." Primeşte o mie de euro pe lună: dar e CDD, adică un contract pe durată determinată, doar trei luni. „Şi după aia, de la şomaj, iau vreo opt sute."

Ţiganca-avocat, cu slujbă, declară: „În Franţa, peste tot pe unde am mers, te ajută, îţi explică. Eu am învăţat să scriu şi să citesc aici, am mers doi ani la cursuri. În România n-am învăţat nimic în şapte ani. Profesorul de matematică mă bătea întruna cu linia la palmă. Aveam 22 de ani când am învăţat să scriu şi să citesc în franceză. Şi nu vreau să vorbesc cu accent de român." Nici nu-l are. „Nu vreau să mai ştiu nimic de România."

Statul francez i-a dat locuinţă de „asistat". Când aude că stau la bloc, face o piruetă, dispreţuitor. „Am casă – casă, pe pământ. Trei camere, bucătărie şi un salon. O cameră e goală, nici nu stă nimeni." „Are turnuleţe casa ta pe pământ?" – întreb. „Nu. Dar am un jardin, eu nu spun curte, spun jardin: poţi băga patru maşini una lângă alta!" „Ai pus flori în jardin?" – îndrăznesc iar. „Nu, creşte tot felul de iarbă." Pentru că e în regim „hlm" (habitation à loyer modéré), chiria pe lună e de 25 de euro! Ţiganca face senzaţie printre ceilalţi români aflaţi în rând la consulat. Un bărbat comentează: „Ăsta e statul francez. Cea mai bună afacere e să fii toată viaţa «asistat». Omul de rând n-are

nici o şansă să aibă vreodată casa lui. Eu şi familia plătim 850 de euro chirie pe trei camere în periferie din 2000 de euro, cât câştigăm."»

(Dintr-un articol de Cristina Hermeziu; în "Dilema veche", Bucureşti)

Fleacuri

«Uneori, îmi reproşez că mă uit la televizor cu un ochi rău. Derapajele sunt, însă, din păcate, mai dese şi mai spectaculoase decât momentele de graţie. Inventarierea lor e mai la îndemînă şi mai picantă.

Te uiţi, de pildă, la un film şi te blochezi în pripa sau nepriceperea sau superficialitatea traducerii. Deunăzi, fraza "We all do what we have to do" (care înseamnă "Toţi facem ceea ce trebuie să facem") sună în versiunea de pe ecran: "Fiecare face ce vrea". Fleac! – o să ziceţi. Da, dar mie îmi strică cheful.

Mă simt păcălit. Şi, dacă nu ştiu englezeşte, chiar sunt păcălit, de vreme ce în film se spune una, iar textul românesc spune alta. Zapez în continuare şi dau peste cineva care explică în ce fel "se fixează un target". Oftez pe mormîntul cuvântului autohton sacrificat ("ţintă") şi trec mai departe. O domnişoară zglobie se declară pregătită să ne ofere câteva "surprize inedite". La vot, spune o altă domnişoară, lumea s-a prezentat "de cu dimineaţă".

După care aflu că, printre personalităţile aşteptate la Liceul Jean Monnet se numără şi "fotbalistul Gică Petrescu". O mică scăpare! – o să ziceţi. Un fleac! O fi, dar Gică Petrescu se întoarce în mormânt dacă aude că e făcut fotbalist, iar Gică Popescu suferă ca un câine, dacă află că e confundat cu un cântăreţ defunct. Zapez mai departe.

La "Antena 2", cad peste o emisiune intitulată voios "Vorba lu'". Diverşi inşi, fete şi băieţi, fără identitate, sunt invitaţi să spună, "în trei cuvinte", ce e România şi cum sunt românii. Urmează o sumedenie de declaraţii de amor, la capătul cărora totul e "rumen şi suav", roz, drăgălaş, adormitor.

Suntem în Paradis. Românii sunt talentaţi, frumoşi, buni, patrioţi, calzi, harnici, viteji, iar România e foarte frumoasă, cea mai frumoasă, "ţara tuturor posibilităţilor" (se încumetă o nubilă euforică), "chiar dacă – adaugă tot ea, timid, – e şi un pic murdară". Nu poţi să nu te întrebi ce vor, de fapt, realizatorii unui asemenea program. Să omagieze patria?

Să arate ce fuduli sunt românii? Să ne dea o mostră de "gândire pozitivă"? ("Care este opusul gândirii?" – glumea zilele trecute Peter Esterhazy, într-o conferinţă publică. "Opusul gândirii e gândirea pozitivă" – suna răspunsul). Noroc că, printre cei întrebaţi, apărea, din când în când, Iolanda Balaş, echilibrată, inteligentă, cuviincioasă, vorbind despre ţara ei fără acreală, dar şi fără inutilă emfază.

Nu se sfia să pomenească de păcatele noastre, de suficienţă, de lene, de necinste, chiar dacă admitea că ele nu caracterizează, statistic, poporul întreg. În context, ponderea d-nei Balaş suna singuratec. Toţi ceilalţi erau leşinaţi de miresmele ospitaliere ale gliei străbune. România lor e o Românie boreală, înconjurată de un mapamond prost, urât, neprimitor, netalentat, duşmănos. Aşa o fi! Somn uşor!»

(Dintr-un articol de Andrei Pleşu; în "Adevărul literar şi artistic", Bucureşti 2008)

Într-o garsonieră din Bacău

«Constructorii care ridică locuinţele sinistraţilor din Săuceşti (e vorba de victimele inundaţiilor din Moldova, **n. red.**) afirmă că, de ceva vreme, le dispar uneltele din şantiere. "Mie îmi lipsesc vreo 50 de ciocane. Tot cumpăr şi tot dispar. Nu ştiu cui naiba îi tot trebuie atâtea", s-a plâns unul dintre directorii de şantier din Săuceşti, care nu a vrut să îşi dezvăluie numele. El mai afirmă că au dispărut cuie, sârmă şi scânduri. Aceştia se plâng că oamenii din sat nu pun şi ei osul la treabă, cot la cot cu muncitorii. "E revoltător. După ce mai dispar unelte şi materiale de construcţii, unii stau la cârciumă şi beau. Ba, mai mult, am aflat că s–au apucat să vândă mâncarea primită. Pâinea, conservele sunt duse pe la magazine şi vândute", a spus un alt constructor.

Călin Ursu, patronul uneia dintre firmele de construcţie, zice că i–au dispărut, zilele trecute, un pickhammer şi un flex. "Unul dintre maiştri a venit la mine într-o dimineaţă şi mi-a zis că au dispărut sculele. Mi-am pus mâna în cap. Pe pickhammer dădusem 5.400 de lei, iar pe flex vreo 600 de lei. În total era exact cât iau eu pe construcţia casei", a afirmat Ursu. L-a luat rapid la întrebări pe proprietarul casei. "Omul s-a făcut galben ca ceara. Habar nu avea despre ce este vorba. L-a dus gândul la nepotul lui, care mai vine pe aici", a mai adăugat el.

După ce a fost sesizată Poliţia, tânărul a venit călare pe motoscuter, cu pickhammerul şi flexul după el. "Cred că dacă nu intervenea poliţia, nu le aducea. Era un puşti. Cred că nu avea nici 18 ani", a spus Ursu. Acestea au fost ascunse într–o garsonieră din Bacău şi urmau să fie vândute.»

(Dintr-un reportaj de Olimpia Filip; în "Observator de Bacău")

Un sat european în Munţii Apuseni

«Gârda e departe, aşezată în

inima Apusenilor, la poalele Bihariei, culmea cea mai înaltă și mai masivă din Carpații Occidentali. Își trage numele dintr-o expresie locală, bătrânii numind „gârde" cascadele naturale formate din trunchiurile copacilor căzuți în timp de vânt puternic și furtună și bolovanii adunați în jurul lor pe cursul apelor curgătoare. E un loc atât de îndepărtat încât, dacă n-ar fi un tărâm plin de povești și de natură încremenită într-un timp de demult, nealterat de tehnologie, puține ar fi șansele să-i treci plăcuța europeană de la intrare. Pentru că din 2005 Gârda se numără printre cele 20 de sate europene ale României, fiind de altfel și cap de listă.

„Deși Gârda se află în vecinătatea unui ghețar, oamenii sunt plini de căldură și inițiativă" – a declarat Jonathan Scheele, reprezentantul Uniunii Europene, locuitorilor din Gârda când le-a conferit titulatura de sat european.

Cum sunt locuitorii? Foarte uniți, după spusele primarului, Marin Vârciu, fostul învățător al satului, aflat la conducerea Primăriei de mai bine de 10 ani. „Am fost selectați pe lista satelor europene pentru programele de dezvoltare a turismului, datorită asociațiilor înființate aici, dezvoltării locale și speologice, inițiativelor economice și proiectelor de infrastructură." Iar toate acestea nu puteau fi realizate decât de o comunitate legată și sătulă să tot aștepte ajutorul statului.

În primul rând s-au axat pe turism. Aflată în mijlocul unui adevărat muzeu natural, Parcul Natural Apuseni, fiind și drum de acces spre peștera Scărișoara, locuitorii au învățat să valorifice bogățiile naturale.

S-au deschis așadar pensiuni, în prezent în număr de 29, cazarea fiind primul pas în a atrage turiștii. Care n-au întârziat să apară. După venirea lor s-a trecut și la „exploatarea" buzunarelor, lângă peștera Scărișoara deschizându-se un muzeu, dar și un centru comercial, axat exclusiv pe obiecte de artizanat. „Nici nu vrem să auzim aici de obiecte made in China!" – declară prompt primarul.

Cum aici lemnul a fost din totdeauna principalul mijloc de existență al oamenilor, obiceiul nu numai că s-a menținut, dar a fost și reactualizat, locuitorii marșând în continuare pe prelucrarea tradițională. Nu se confecționează obiecte pe bandă rulantă și nici nu veți găsi kitsch-uri sau lucruri fără valoare. „Prelucrăm lemnul în mod tradițional, vara vin meșteri care confecționează ciubere, tulnice, donițe..." Deși meșteșuguri pe cale de dispariție în altă parte, aici au fost revitalizate. „Am încurajat meșterii bătrâni să transmită tinerilor, generațiilor următoare, meșteșugul, iar aceștia au prins gustul să continue tradiția. De ce? Pentru că odată cu dezvoltarea turismului, tradiția locală devine un capital enorm, de care ar fi păcat să nu profităm."

Redescoperind potențialul turistic al zonei, primarul, laolaltă cu sătenii, a conservat și casele vechi, care în majoritatea zonelor rurale sunt pe cale de dispariție. Pensiunile și construcțiile noi păstrează specificul local. „Am încercat prin Planul urbanistic să păstrăm culoarea locală. Acoperișul trebuie să fie din șindrilă, care, deși e mai scumpă, e o investiție care merită."

Dacă întrebi de sărbătorile locale, o să ți se răspundă de „Târgul de la Călineasa". Un târg tradițional, corespondentul Târgului de Fete de pe muntele Găina, care are loc cu 13 zile înainte (în Gârda toate sărbătorile se mențin pe calendarul vechi). Primarul și localnicii jură că aici a început de fapt tradiția târgului de fete, iar cel de pe Muntele Găina e oricum „perimat din cauza comercializării agresive", aici conservându-se mai bine tradiția.

Vorbind de tradiție, vorbim și

Cel mai mare balmoș din lume

de balmoș, mâncarea locală, o mămăligă făcută din smântână, mălai și făină, intrată la începutul anului trecut în Cartea recordurilor.

„Ne-am gândit că, dacă tot avem ceva autentic, să-l promovăm. Am confecționat așadar cel mai mare balmoș din lume, cântărind 510 kilograme. Cazanul în care a fost gătit l-am luat pe lângă Târgu Jiu, la Cărbunești, de la o comunitate de țigani fierari, făcut la comandă specială." Tot satul a participat, atât la pregătirea, cât și la mâncatul balmoșului.»

(Dintr-un reportaj de Stela Giurgeanu; în "Dilema veche", București)

Fascinația urâtului românesc

«Din nou Festivalul Internațional al filmului la Toronto, Canada. Din nou filme multe, în toate limbile, din toate colțurile pământului. Frenezie, fantezie, disperare, glorie.

Un vuiet de cuvinte, opinii, critici și petreceri cuprinde centrul elegant cu zgârie-nori și magazine luxoase al orașului. Că de', doar la cinema, toată lumea se pricepe!

Evident, atracția mea rămâne filmul est-european. Din păcate, momentan, gloria lui se pare că a apus. Câteva zvâcniri, reminiscențe ale limbajelor cinematografice

pline de ambiguitate şi emoţie născute paradoxal din cenzura comunistă: "Zift" – Bulgaria, regia Javor Gardev – o parabolă cinematic sofisticată a justiţiei, a libertăţii şi a schimbării sociale; "Lacrimi de vânzare" – Serbia, regia Uros Stoianovici, o fantezie alegorică a violenţei din Balcani trăită de femeile dintr-un sat de munte, rămase fără bărbaţi. Dacă în festival, România nu a fost reprezentată decât de către un singur film – "Pescuit sportiv", regia Adrian Sitaru –, în schimb, spaţiul şi societatea românească au făcut obiectul naraţiunii câtorva filme produse de către Italia, Franţa, Germania.

Povestea, mereu aceeaşi, variază doar în nuanţe superficiale aducând în plus coloratura contextului local: ea, săraca, venind dintr-o lume descompusă moral şi abrutizată de pauperitate (Estul postcomunist), marginalizată nu rareori până la prostituţie în ţara de adopţie; el, rigid, insensibil şi abrutizat de inumanitatea sistemului de consum (Vestul capitalist).

Lorna ("Tăcerea Lornei", regia Jean Pierre şi Luc Dardenne) vine din Albania, Maria ("Restul nopţii," regia Francesco Munzi) vine din România, Tamara ("Revanşa", regia Gotz Spieleman) vine din Ucraina, Irina ("Cea de-a doua femeie", regia Hans Steinbichler) vine şi ea tot din România. Toate sunt femei tinere şi disperate, mânate de sărăcie şi de frică, înăsprite de viaţă şi cu un sistem de valori morale anihilat de condiţiile supravieţuirii în Occident. De fapt, ele nu sunt decât victimele viciilor occidentale.

Şi cum regizorii sunt toţi vestici (şi toţi bărbaţi), personajele lor feminine se adună într-un soi de marş de protest de parcă în oglinda adevărului „urâtei societăţi de consum" nu pot fi văzute decât acest lung şir de nefericite venite din Est. De parcă franţuzoaice prostituate nu există. De parcă italience sărace nu există. De parcă nu există femei germane disperate din cauza singurătăţii.

Maria Dinulescu în "Pescuit sportiv"

Irina din filmul "Cea de-a doua femeie "(Maria Popistaşu într-un rol căruia intensitatea sa interpretativă îi dă dimensiuni mult mai profunde decât schematismul imaginat în scenariu) nu este atrasă de virginitatea delicată şi pură (dar deloc atractivă) a bavarezului de 41 de ani venit să-şi cumpere o nevastă din România, ci de modestul său cont bancar (în euro).

Gândul că aceste actriţe (precum şi personajele lor) se văd nevoite să-şi „vândă" talentul lor de excepţie pentru nişte roluri mici şi mult prea strâmte, în filme uşor de uitat, m-a necăjit.

Aşa cum m-a necăjit şi imaginea dezolantă a unei Românii brutale, murdare şi urâte – un fel de infern pe pământ – din filmul lui Marco Pontecorvo, "Pa-ra-da". "Pa-ra-da" prezintă personajul unui francez generos şi curajos circulând pe străzile delabrate ale Bucureştiului, printre copii abandonaţi sau fugiţi, printre prostituate minore şi aurolaci, printre borfaşi şi criminali, în purgatoriul a tot ce a născut omenirea mai josnic şi murdar, adunat în canalele de scurgere ale României. Francezul este hotărât să-i ajute pe aceşti copii, decizie-martor a generozităţii sufletului său, dar şi a identificării sale personale cu condiţia umană din „lumea a treia" (tatăl lui este algerian). Didactic, unidimensional şi neinteligent, acest film proiectează pe ecranele lumii imaginea unei Românii amorale şi sălbatice.

Nici filmul lui Adrian Sitaru – "Pescuit sportiv" – nu a reuşit să schimbe optica spectatorului asupra acestui colţ de lume. Deşi filmul operează într-un registru intelectual sofisticat şi inteligent (între Buñuel şi Mircea Eliade), iar actorii (Adrian Titieni, Ioana Flora şi Maria Dinulescu) îşi însuşesc dialogul plin de umor cu un firesc remarcabil, aceeaşi mizerie dezolantă pătrunde şi în imaginile acestui film de debut. Lacul e secătuit şi mâlos, malul e plin de gunoaie, blocul e cenuşiu şi coşcovit, iar personajele – fie profesor de matematică sau femeie de stradă – nu pot, nu mai pot să se exprime decât printr-un vocabular agresiv, vulgar.

Da, uneori în România e urât și trist, și murdar. Da, uneori apare nevoia de-a striga întregii lumi că urâtul te sufocă, dar dorul și nostalgia exilatului nu tânjesc după acest urât. După acest festival am înțeles că de urâtul din România se ocupă acum Europa. Cine însă va avea grijă ca speranțele și visele acelor oameni de care ne este dor să-și găsească un loc pe ecranele lumii?»

(Dintr-un articol de Tereza Barta, regizor de film, Toronto; în "Dilema veche", București)

Un poet român la Marea Moartă

Acesta este Nicolae Tzone (50), suprarealist fanatic al secolului 21 și un editor pasionat care dă la lumină multe, multe din scrierile avangardei românești. Tzone este și un iubitor al Isaelului. Nu de mult, el a fost la Marea Moartă. Rezultatul: poemul apărut în lunarul "Steaua" din Cluj:

«(...) pietrele negre din marea moartă sunt toate ale mele vă jur că le-am adunat le-am spălat de sare și timpuri le-am dat nume memorie viață pe cele mici le-am pus la umbră sub limbă pe cele mai răsărite mi le-am făcut haine perne saltea tare și grea pe cele peste măsură de mari le-am făcut hârtie neagră pentru scris hieroglife indescifrabile le–am făcut sabie cu lamă și mânerele negre pentru bătăliile aspre din viitor de purtat ohoho am burta plină de pietre negre și ochii mei au în loc de irişi două pietre negre prin care privesc fără să clipesc cerul în ochi cerul alb de deasupra mării moarte cerul de piatră arsă de deasupra cetății masada cerul din ochii cămilei negre care vine din nesfârșitul deșert să bea apă și miere din mâinile mele una cu degete negre strălucitoare alta cu degete albe blânde și încurajatoare

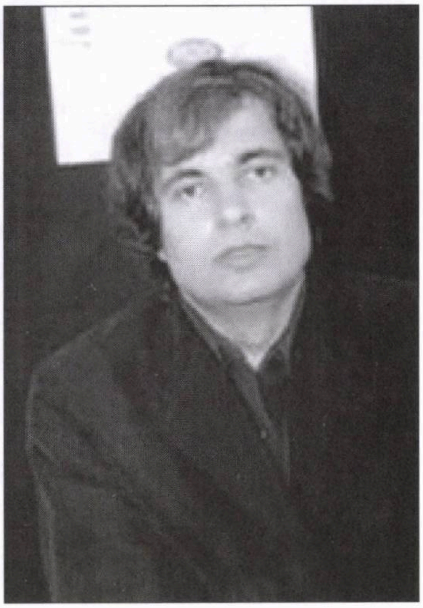

Nicolae Tzone

❖

singur mă plimb pe țărmul mării moarte din regatul ierusalimului singur e un fel de a spune căci nu sunt singur ci sunt înconjurat de femei cu pielea albă neagră sau roșie din veacuri care au trăit altădată și care au plecat în cărți groase de istorie de parcă n-ar fi existat cu adevărat niciodată și fiecare femeie de lângă mine a fost cert o iubită a prințului sau a regelui sau a fost o regină cu faimă sau a fost o împărăteasă cu glorie sau a fost o fecioară pentru care s-au pornit războaie pentru care s-au tăiat brațe și capete pentru care au fost ruinate cetăți sau au fost șterse de pe fața pământului popoare și neamuri întregi pentru care poeți cu renume s-au sinucis pentru care dumnezeu a cheltuit multă miere pentru ca dulceața ei să rămână eternă pentru ca trupul ei să răsune ca un clopot de aur fie și numai la simpla privire a unui ochi de bărbat fie și numai la o abia perceptibilă atingere cu un cuvânt delicat cu un verb cu inima și sângele de mătase ori cu un adjectiv îndrăgostit de sine însuși ca un mire de mireasa lui cu o foarte albă și lungă și subțire rochie pe trup îmbrăcată oare ar trebui să-mi fie frică bărbat singur între atâtea superbe femei între atâtea pietre albe și negre și roșii soare strălucind și râzând între atâtea perfecte întruchipări oare ar trebui să-mi fie teamă să despic țeasta timpului și să-i fur din chiliile zăvorâte cu grijă sângele cel viu și fosforescent de-altădată

❖

pe marea moartă vin iisus și ucenicii pe buzele mele iau foc cuvintele de binețe pletele mi-au crescut în ultima vreme foarte mult și ochii mi s-au migdalat și trupul parcă mi s-a făcut mai zvelt mai atrăgător oare mă va recunoaște iisus sub noua înfățișare oare poemele mele vor fi mai ușoare și mai strălucitoare decât sarea mării moarte

❖

să vă spun cum se taie o piatră-n două pe țărmul mării moarte cum jumătate din ea se mănâncă fără a fi mestecată în dinți cum jumătate din ea se bea fără a fi buzele și cerul gurii rănite apoi urmează somnul cu stomacul plin de cele două jumătăți de piatră ca masada de praf roșiatic apoi îngerul intră în stomac și spală jumătățile de piatră înghițite cu lapte de capră cumpărat de la beduinii din preajma ierusalimului apoi după ce îngerul pleacă în stomac pătrunde iubita și se culcă pe o jumătate de piatră și se învelește cu cealaltă jumătate de piatră»

O bancă din SUA, fraudată de români

«O bancă din orașul american Southington, Connecticut, a decis închiderea tuturor tranzacțiilor în Europa și si-a avertizat clienții în legătură cu faptul că riscă să le fie retrași bani din conturi de către escroci din România.

Scandalul a fost declanșat după ce mai mulți clienți ai Achieve Financial Credit Union au primit me-

saje în care li se cerea să îşi spună prin telefon PIN-ul (codul secret) deoarece le-au fost anulate cărţile de credit, informează "The Bristol Press".

Vicepreşedintele băncii, Mary Budnick, a avertizat clienţii să nu vorbească în nici un caz la numărul de telefon indicat în mesajul respectiv.

"Escrocii vă cer diverse informaţii personale, cel mai important fiind numărul PIN", a declarat Budnick avertizând că nici o instituţie financiară legitimă nu ar solicita aceste informaţii prin telefon.

"Din păcate, câteva persoane au căzut în capcană. Conturile lor au fost accesate în cea mai mare parte din România, iar două din Spania", a mai spus vicepreşedintele băncii, instituţie cu active de 100 milioane de dolari şi 17.000 de clienţi.»

(După Internet, Ziare.com)

Criză. În consecinţă, casele de amanet prosperă

«Multe persoane disperate, aflate în impas financiar, ajung să-şi amaneteze lucrurile mai de preţ pe care le au prin casă. În plină criză financiară, care s-a acutizat după sărbători, tot mai mulţi români devin clienţi fideli ai caselor de amanet.

Dacă până acum câţiva ani clientela principală a acestui gen de "cămătărie legală" era formată din studenţi şi pensionari, acum la casele de amanet vin şi oamenii cu venituri medii. Astfel că majoritatea persoanelor aflate în impas financiar apelează la aceste servicii pentru a obţine o sumă de bani repede, pe termen scurt şi cu o dobândă modică. "După sărbători, oamenii au devenit disperaţi, îmi spun că au rămas fără pâine pe masă, iar o doamnă şi-a adus la noi chiar şi verigheta", ne-a spus Andreea C., o angajată de la o casă de amanet din zona bucureşteană Crângaşi. Cel mai des, clienţii îşi lasă aici bijuterii din aur, dar şi produse electronice. Puţini sunt cei care se mai întorc să le recupereze. Cele mai frecvente motive invocate de cei care îşi amanetează lucrurile sunt fie plata ratelor la banci, fie cheltuielile lunare, pe care nu reuşesc să le acopere. Cum numărul clienţilor este în continuă creştere, afacerea caselor de amanet se dovedeşte a fi una prosperă. Numai în cartierul Crângaşi, pe o rază de aproximativ câteva sute de metri, există şase case de amanet, la distanţe destul de mici unele faţă de altele. Încasările mari ale caselor de amanet din ultimele luni au transformat criza economică într-un factor benefic pentru activitatea comercială a acestora.»

(După o relatare de Daniela Catrina; în ziarul "Cancan", Bucureşti 2009)

Spaniolii faţă cu ţiganii români

«În ultimele zile, presa din toată lumea a difuzat mai multe ştiri în care protagonişti erau cetăţeni români.

Astfel, canalul spaniol TV Cuatro a difuzat un reportaj despre cum se descurcă ţiganii din România în Peninsula Iberică, informează "Libertatea".

Minori rromi sau tinere ţigănci au fost filmate cu camera ascunsă în plină acţiune: furând, cerşind sau făcând scandal.

Reportajul despre viata rromilor români din Spania i-a enervat la culme pe spanioli, care au comentat pe forumul televiziunii TV Cuatro: "Ţiganii români ne-au tocat nervii. Până unde vor merge? Ţiganii au prea mult tupeu".

Presa străină a mai scris şi despre doi români acuzaţi că au provocat un scandal într-un avion irlandez, care a aterizat apoi de urgenţă. Cei doi au ajuns în arestul aeroportului.»

(După Internet, Ziare.com)

Cancanuri...

...despre viaţa vedetelor găsim mai peste tot şi, evident, în tipăritura cu acelaşi nume: "Cancan":

■ Să fie oamenii politici invidioşi pe oamenii de la televiziune şi din *show-biz* ale căror aventuri sentimentale sunt înfăţişate în presă de-o armată de paparazzi de serviciu? Aşa s-ar zice, dacă ne luăm de-o pildă, după exemplul parlamentarilor **Victor Ponta** (PSD) şi **Daciana Sârbu.** Tinerii politicieni, oameni de viitor (dar şi de prezent), erau împreună de câtăva vreme, dar se ascundeau de ochii lumii. Şi nu le plăcea "să se dea în spectacol". Acum, le place. După ce un reporter de la revista "Spy" (care, fireşte, îi spionase) i-a prins ieşind amândoi, într-o dimineaţă, din blocul unde locuieşte Ponta, îndrăgostiţii au recunoscut, râzând mulţumiţi, că da, ei sunt împreună.

Victor Ponta

Daciana Sârbu

Întrebarea este cine i-o fi vândut Pontul cu Ponta ziaristului de la "Spy"?

■ Ne-am obişnuit cu oamenii de afaceri deveniţi *staruri* ale societăţii, pe baza averilor declarate şi consemnate an de an în clasamentul întocmit de revista "Capital" (sau alte tipărituri aşijderea) privind pe cei mai bogaţi români. Mai nou, au intrat în rândul vedetelor şi persoanele cu cele mai mari salarii din România. La ora de faţă, pe primul loc se situează un cetăţean absolut necunoscut până mai deunăzi şi anume dl. **Olosz Gergely.** El îndeplinea funcţia de şef al ANRE (Agenţia Naţională de Reglementare în domeniul Energiei) şi primea un salariu de 50.000 de euro pe lună. Spunem *primea,* fiindcă în urma scandalului izbucnit pe această temă, energicul director a fost nevoit să demisioneze. Nu e însă nici o problemă. Gergely are 32 de ani (si jeune et déjà...), omul poate să trăiască din economii. Aşa cum citim în "Libertatea":

«Tânărul e proprietarul unui adevărat complex imobiliar în Sfântu Gheorghe. Mai are un apartament în Budapesta şi unul la Pecs, Ungaria, plus alte două case şi două spaţii comerciale în Sfântu Gheorghe. Acestora li se adaugă peste 3.800 m.p. de teren intravi-

Olosz Gergely: când lua chenzina se ducea la frizer şi dădea de băut

lan, dintre care 3.400 în Sfântu Gheorghe şi 400 în staţiunea Covasna, şi alte 15, 73 hectare de teren agricol.»

■ Am vorbit într-un număr trecut despre **Cristi Brancu** şi **Oana Turcu,** prezentatorii emisiunii "Confidenţial" de la postul de televiziune Antena 2, care s-au cununat religios la Ierusalim. Avem amănunte. În timpul ceremoniei religioase de la biserica Sf. Gheorghe din Capitală, naşii – Ion Antonescu (ex-ministru al Turismului) şi soţia sa Roxana Antonescu – au făcut mirilor o surpriză: ei au scos o turtă, adusă anume de la Bucureşti, şi au rupt-o deasupra capului Oanei Turcu, pentru ca, aşa cum sună tradiţia, mireasa să aibă mulţi copii. Petrecerea a avut loc la Tel Aviv şi a fost, cum spunea un participant, memorabilă. Fiecare oaspete a

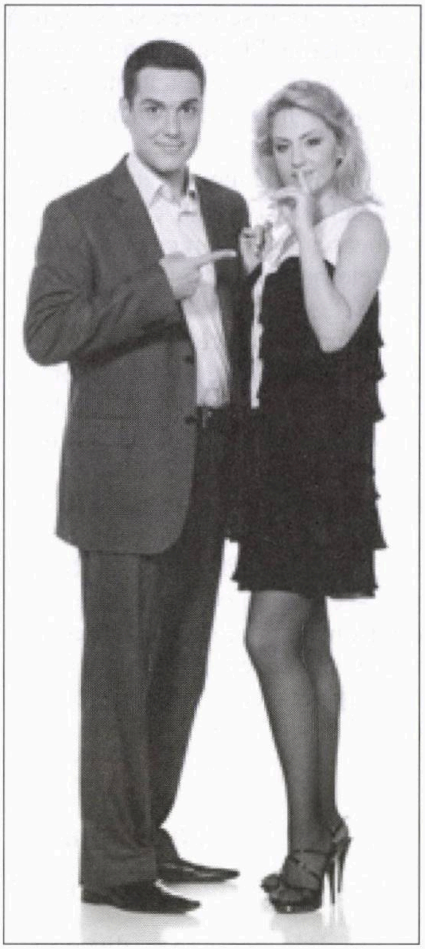

Cristi Brancu şi Oana Turcu

primit un parfum creat special pentru această ocazie de Oana Turcu, precum şi câte o poezie compusă de Cristi Brancu. Comentariul revistei "Minimum": mai există idei.

●

De obicei, viaţa ne-a arătat că oricât de mari ar fi necazurile noastre, la un moment dat zărim o luminiţă la capătul tunelului.

Numai la capitolul tunelurilor săpate de Hamas între Gaza şi Egipt pentru contrabanda de armament nu se vede nici o lumină.

●

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Primii pași ai lui Obama

Barack Hussein Obama, un bărbat de culoare în vârstă de 47 de ani, despre care lumea a aflat relativ recent, locuiește la Casa Albă.

Miercuri, 21 ianuarie 2009, la orele 7.30 dimineața, un soldat în uniformă bleumarin, aparținând marinei militare americane, s-a postat cu o față împietrită înaintea ușii care dă spre ceardacul conacului prezidențial. Este semnul că președintele Statelor Unite se află în Biroul Oval, la lucru.

În momentul când cititorul parcurge aceste rânduri, a trecut deja mai bine de o lună de la un spectacol politic plin de semnificație pentru americani, ca și pentru întreaga lume liberă, al cărui conducător, cel de al 44-lea, și-a început navigația pe o mare furtunoasă și cu siguranță plină de surprize. Așadar, din motive tehnice, aceste rânduri nu pretind a fi la "zi" cu ultimele evenimente; ele doar încearcă să descrie pe scurt impactul fără precedent al sosirii lui Obama la Washington.

O zi înainte de inaugurare, pe data de 19 ianuarie 2009, Barack Obama s-a îmbarcat la bordul ultimului vagon al unui tren special care a pornit de dimineață din Philadephia și a poposit la orele 8 seara, pe un frig crâncen, în legendara gară numită "Union Station" din Capitala Federală. Se repeta astfel traseul străbătut de un alt președinte, în urmă cu aproape 150 de ani, venit și el la Washington pentru a prelua destinele unei țări poate tot atât de frământată ca și astăzi. Ne referim la Abraham Linclon, modelul și eroul legendar al noului președinte. Lincoln prelua o țară divizată în preajma Războiului de Secesiune; Obama preia o țară poate la fel de divizată după 16 ani de lupte politice între americani începute sub Bill Clinton și intensificate sub George Bush, o țară implicată în două războaie peste mări și țări, o țară cu o economie în prag de faliment și cu o imagine mondială terfelită.

Președintele Obama la bordul trenului prezidențial "Georgia 300"

Vagonul cu care a sosit Obama arată ca pe vremea lui Lincoln: albastru lucios, cu dantelării aurite în jurul ferestrelor și cu o platformă exterioară la capăt, ca pe vremea tramvaielor cu cai din Bucureștiul anilor '20. De-a lungul călătoriei de la Philadelphia până la Union Station, trenul a oprit în câteva stații, unde viitorul președinte a ținut discursuri în aplauzele și uralele obișnuite ale publicului sosit în întâmpinarea noului lider.

În statul Delaware, cu surle și tobe, președintele ales i-a urat bun venit la bord vicepreședintelui Joe Biden, un alt prilej de urale și chiote atât pentru concetățenii vicepreședintelui cât și pentru presă, cu adevărat vrăjită de acest spectacol. Nu, hotărât lucru, George Bush nu s-a bucurat niciodată de această simpatie și putem numai să ne închipuim ce se petrecea în sufletul președintelui și al familiei și aliaților săi, aflați la Camp David, privind valul de simpatie a întregii națiuni pentru noii veniți.

De amintit aici că Bush și ai săi s-au mutat peste week-end la complexul prezidențial de la Camp David, pentru a lăsa loc liber unei armate de îngrijitori și specialiști care au invadat Casa Albă, pregătind-o pentru sosirea noului locatar și a familiei sale.

A doua zi, la orele 12 fix, echipa prezidențială Obama pătrundea în Casa Albă, iar presa nu a întârziat să-i critice pe vechii locatari sub titluri ca: "Instalațiile tehnice în birourile din Aripa de Vest (partea din Casa Albă unde se află "creierul" administrației) au fost lăsate la nivelul epocii de piatră. Software, computerele, telefoanele și alte unelte de același gen lucrează cu tehnologii vechi de 6 ani." Poate și din această cauză, în discursul de inaugurare, Obama a promis că "Știința își va regăsi locul de cinste în cadrul noii administrații", spre delectarea lumii stiințifice americane care nu s-a jenat să-și exprime entuziasmul în presa de a doua zi.

Dimineața de 20 ianuarie a re-

prezentat un moment cu adevărat istoric. Personal am asistat le 9 inaugurări prezidenţiale şi sunt într-adevăr de acord cu veteranii din mass media care nu s-au sfiit să declare că nu au văzut niciodată în cariera lor o astfel de manifestaţie. Mall-ul washingtonian (Parcul Naţional), o porţiune dreptunghiulară lungă de aproximativ 4 kilometri care se întinde de la Capitoliu şi până la Memorialul Lincoln, având la mijloc Monumentul lui Washington (cea mai înaltă construcţie din lume) a fost închis la orele 9 dimineaţa; ajunsese să cuprindă aproape 2 milioane de oameni. Niciodată capitala nu a văzut o asemenea mulţime.

De-a lungul întregii zile, mulţimea aceasta a chiuit nonstop pe Mall sau de-a lungul lui Pennsylvania Avenue, fără a da naştere la nici un incident. Poliţia şi Serviciul Secret, care asiguraseră paza preşedintelui, nu au fost solicitate nici o singură dată.

În jurul orei 9, după un serviciu religios la o biserică de rit catolic unde sosirea lui Joe Biden a provocat urale continue, vicepreşedintele a sosit la biserica de rit protestant unde l-a întâlnit pe Obama. Ceremonia religioasă s-a desfăşurat cu uşile închise.

Cei doi, împreună cu soţiile lor, Michelle Obama şi Jill Biden, au plecat apoi spre Casa Albă unde au fost întâmpinaţi de George şi Laura Bush ca şi de Lynn şi Dick Cheney (acesta din urmă într-un scaun cu rotile în care ajunsese înainte cu o seară datorită unei deplasări muşchiulare întâmplate pe când îşi împacheta lucrurile). Noii veniţi şi gazdele au luat micul dejun împreună şi au schimbat câteva vorbe. Cu acest prilej şeful militar al Casei Albe i-a predat codurile nucleare lui Barack Obama, al cărui surâs a încremenit pentru câteva secunde.

Apoi Bush şi Cheney au părăsit pentru ultima oară Casa Albă şi împreună cu Obama şi Biden s-au deplasat spre Capitoliu, unde a avut loc ceremonia depunerii jurământului. Între timp, am asistat la sosirea pe platforma Capitoliului, ca la Holywood în seara decernării Oscarului, a figurilor sacre ale vieţii politice din America. Naftalina are un loc de onoare în asemenea ocazii. Iată-l pe bătrânul Bush, tatăl lui George, şchiopătând dar roşu în obraji, ca de obicei. Soţia sa Barbara, pare-se, n-a reuşit să-l convingă să renunţe la coniacul diurn, mai ales pe o zi aşa de friguroasă. Mulţimea din Mall a oferit câteva huiduieli modeste la sosirea sa. Apoi a sosit Jimmy Carter, mai vioi decât am fi dorit unii dintre noi, cu soţia sa Rosalyn, care nu părea să ştie exact unde se află. Fostul vicepreşedinte Dan Quayle arăta mai îmbătrânit dar avea aceeaşi privire inocentă.

Michelle Obama şi Jill Biden: nevestele vesele de la Casa Albă

Venise şi Al Gore, recentul laureat al premiului Nobel pentru lupta sa împotriva încălzirii planetei. Apoi s-a prezentat Bill Clinton, cu un fular galben de playboy peste paltonul negru, zâmbind cuceritor ca de obicei, la braţ cu soţia sa Hillary, care a ales să sosească la tribună în calitate de soţie de fost preşedinte şi nu împreună cu restul cabinetului Obama, în calitate de Secretar de Stat. Ah, da! La sosirea lui Bill, mulţimea de pe Mall ca şi participanţii de la tribună au izbucnit în ropote de aplauze şi chiuituri. Bill Clinton rămâne, fără discuţie, cea mai populară figură din America.

Din păcate protocolul nu ţine seama de simpatiile şi antipatiile mulţimii. Imediat după apariţia lui Clinton, la microfoane a fost anunţat preşedintele Statelor Unite. George W. Bush a pătruns surâzător pe platformă în timp ce mulţimea de pe Mall începuse să huiduie.

Un spectacol trist dacă vreţi. Vicepreşedintele Cheney, în scaun cu rotile, bătrân, pleşuv, doborât, împreună cu şeful său, care părăseşte scena ca cel mai urât preşedinte din istoria Americii, cu excepţia lui Nixon, poate, în vreme ce statisticile istorice îi arată pe ambii responsabili de cea mai catastrofală administraţie din istoria ţării.

Apoi a avut loc o binecuvânta-

re, rostită de preotul evanghelist Rick Warren, urmată de un imn intonat de Aretha Franklin, şi în cele din urmă depunerea jurământului, mai întâi de Joe Biden şi apoi de Barack Obama. Cum ceremonia întârzia, jurământul prezidenţial nu a avut loc la orele 12 cum era programat, ci la 12.05. Nimeni însă nu se poate plânge, deoarece conform Constituţiei, la orele 12 fix Obama devenise preşedinte cu sau fără jurământ. Mai rău a fost cu depunerea propriu-zisă a jurământului. Şeful Curţii Supreme, John Roberts, care primea jurământul, poate datorită unei alunecări freudiene (Obama, în calitate de senator de Ilinois, se opusese în urmă cu ani la numirea lui Roberts), poate din cauza unei simple neglijenţe, a inversat ordinea unor cuvinte din textul jurământului. Obama, deja preşedinte, i-a surâs, încurajându-l să se corecteze. Acesta a făcut-o şi restul e istorie. A doua zi însă, temându-se de oarece nereguli, avocatul noii administraţii l-a chemat pe Roberts la Casa Albă unde Obama a depus jurământul din nou, fără greşeli de data asta.

Iata-l aşadar instalat pe cel de-al 44-le preşedinte al SUA. Este ora 12.30. În timp ce ceremoniile continuă la Capitol, se anunţă că Rham Emanuel, noul şef de cabinet, a ordonat ca toate deciziile executive luate de administraţia Bush în ultimele zile să fie oprite pentru a fi analizate de noua administraţie. Noua putere a început să fie exercitată în timp ce Bush este încă în clădirea Capitoliului. Într-adevăr, Obama şi Biden, împreună cu nevestele lor, îi însoţesc pe fostul preşedinte şi vicepreşedinte afară din clădirea Congresului până la helicopterul care aşteaptă la baza scării Capitoliului. Bush şi Obama se îmbrăţişează. Michelle şi Laura la fel. Oare ce gândesc aceşti oameni în aceste clipe? Obama l-a făcut albie de porci pe Bush vreme de doi ani

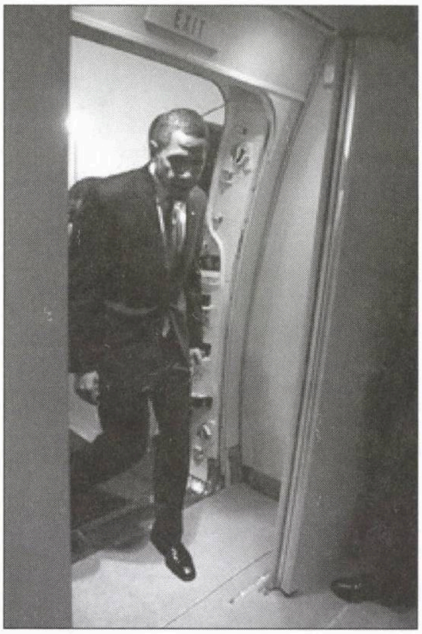

Obama îmbarcându-se în avionul prezidenţial Air Force One pentru un zbor la Williamsburg, Virginia

lungi de campanie şi iată-i pupându-se cu căldură la scara helicopterului. Helicopterul îl poartă pe Bush spre baza aeriană Andrews, unde el se urcă în avionul care timp de 8 ani l-a dus în multe colţuri ale lumii. Această minune a tehnicii, avionul prezidenţial, denumit Air Force-1, se va numi azi “Misiunea 2800” în zborul său spre Texas. Numele de Air Force-1 aparţine numai avionului care-l transportă pe preşedintele SUA. Bush nu mai poartă acest titlu. Mulţimea din Washington urmăreşte evoluţia pe cer a avionului “Misiunea 2800” şi nu-i vine să creadă că a scapat de Bush. Au trecut numai 7 ani de când, după atacurile de la 11 septembrie, ne-am amăgit cu toţii că George Bush va fi omul potrivit la locul potrivit. Oare ce ne aşteaptă cu Obama?

În orice caz, peste 20 de ani presupun ca se vor afla 20 de milioane de oameni care vor susţine că au fost pe Mall la 20 ianuarie 2009, şi nu două milioane câţi au fost în realitate.

Pentru că în acea zi nu s-au schimbat numai preşedinţii ci şi generaţiile, iar ţara întreagă a amuţit pentru o clipă.

În automobilul său nou, denumit de Serviciul Secret “Bestia”, Obama trece în revista mulţimea care chiuie de-a lungul lui Pennsylvania Avenue, se dă jos şi face câţiva paşi (un coşmar pentru Serviciul Secret), dansează în ritmul fanfarei militare. Şi el şi Biden sunt fericiţi. Ţara pare şi ea fericită şi parcă a uitat de necazurile care o apasă. “Bestia” este de fapt un tanc vopsit frumos, este un Birou Oval în mişcare, echipat cu bombe lacrimogene între altele. Seara cele două perechi prezidenţiale dansează la nu mai puţin de 10 baluri date

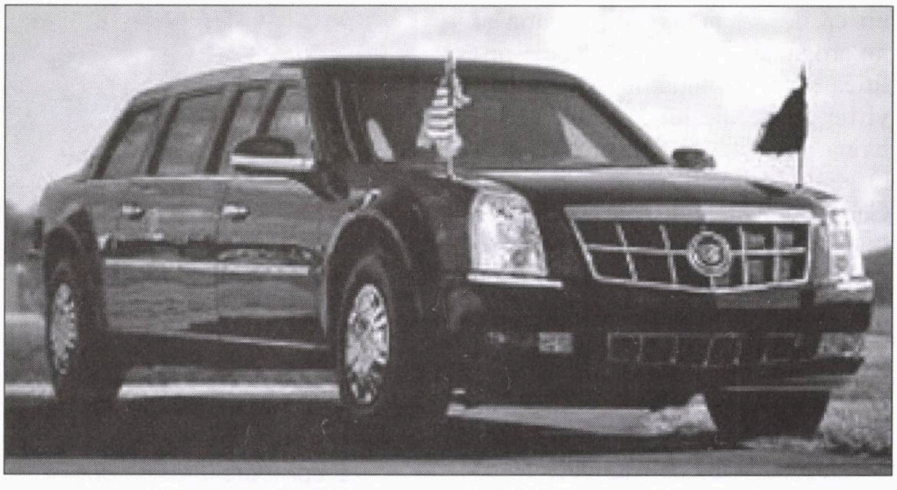

Limuzina Cadillac a preşedintelui Obama, "Bestia"

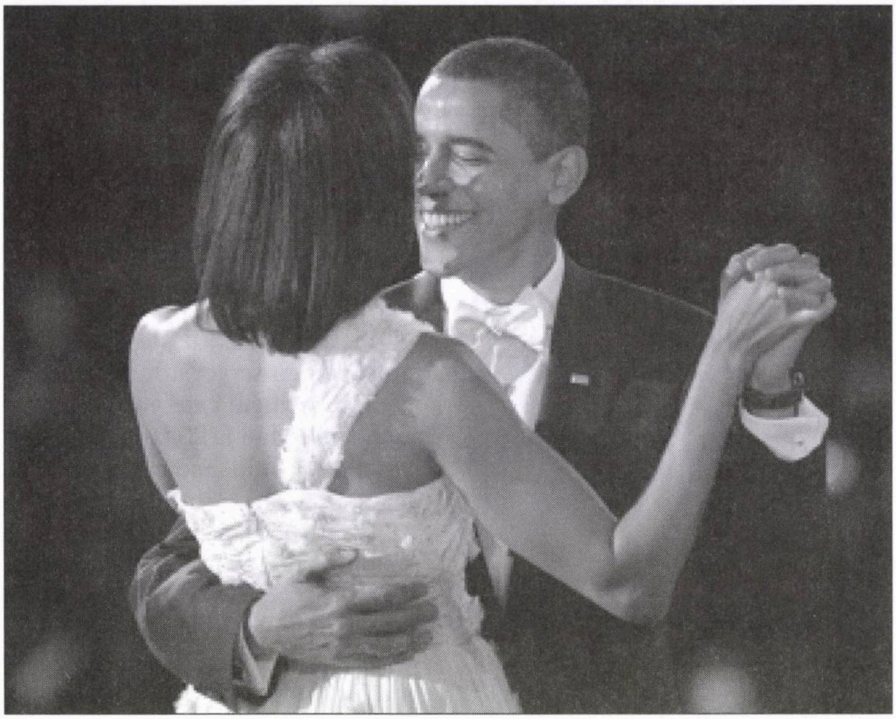

în onoarea lor. Duse sunt pălăriile texane de pai și cizmele de cowboy. Obama își dansează soția pe o muzică din anii '40-'50, lent și languros, în râsetele tineretului care l-a ales și spre care se întoarce spunând: "Noi suntem așa... mai de modă veche".

Două zile mai târziu Hillary Clinton, noul ministru de Externe al lui Obama, se prezintă la lucru la Departamentul de Stat în uralele funcționarilor. Obama și Biden sosesc și ei pentru a demonstra națiunii că de azi înainte diplomația și nu aroganța militară vor decide politica noii administrații. Sub privirile atente ale lui Joe Biden, Obama numește un trimis special în Orientul Mijlociu, pe fostul senator George J. Mitchell. A doua zi Obama se adresează națiunii printr-o conferință de presă: "Vă asigur că vom face și greșeli...".

Cu gândul la Mitchell, ne întrebăm de ce, făcând această precizare, a folosit președintele timpul viitor?

Nu, nu știm deocamdată la ce ne putem aștepta de la Barack Obama. Dar evreii sunt optimiști și gândul ne duce la sus-amintitul reverend Dick Warren, care și-a început rugăciunea de binecuvantare la inaugurarea din 21 ianuarie cu o frază pe care o voi traduce mot à mot din engleză: "Shma Israel, Adonai Eloheinu, Adonai ehad!"

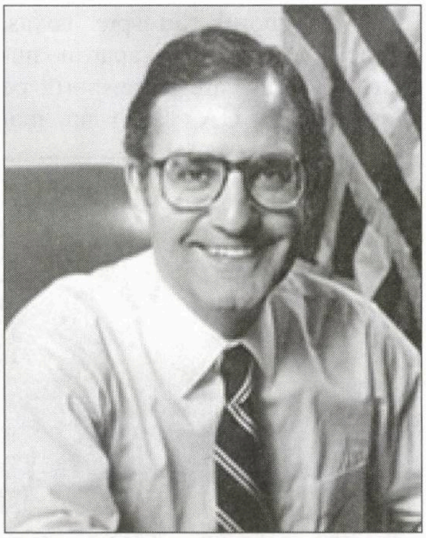

George J. Mitchell: trimisul special al lui Obama în Orientul Mijlociu. E competent în materie. A mai dat o dată faliment.

Nou!

Un nou roman de

Madeleine Davidsohn

Paradisul rătăciților

(Ed. Ideea Europeană, București)

●

O nouă întâlnire cu autoarea cărții de mare succes "Femeile nopții"

●

"...Un personaj misterios, Mara, pictoriță celebră ... o galerie de personaje fascinante... Kony, urmașa unei familii de sclavi din Africa ... bunica lui Kony, practicantă ferventă a magiei... Beny, fiul unei criminale – pagini de un erotism subtil, năvalnic ... o atmosferă tensionată și momente de suspens ... romanul se citește cu sufletul la gură".

(Aura Christi, scriitoare, redactor la revista "Contemporanul" din București)

Volumul poate fi procurat trimițând suma de 50 (cincizeci) shkalim pe adresa:

Madeleine Davidsohn
Rh. Keren Hayesod 23/2
Haifa 34970
(Tel.: 04/825-1444)

O lectură pasionantă... și un cadou de Purim

THEODOR TOIVI

Între Paris și Stuttgart prin Luxemburg

În urmă cu câţiva ani, într-o primăvară senină, am participat la un număr de conferinţe tehnice ţinute în cadrul unor prestigioase expoziţii internaţionale din Paris, Luxemburg şi Stuttgart.

După câteva zile în Paris am părăsit oraşul de pe Sena, amânând pentru o dată ulterioară ascensiunea Turnului Eiffel şi vizitele la Versailles, Gare d'Orsay, La Défence, Moulin Rouge, Ile de la Cité, Notre Dame, Bois de Boulogne şi multe alte minuni din capitala Republicii Franceze şi ne-am îndreptat spre Luxemburg.

Drumul spre Luxemburg trece pe valea Marnei, rămasă celebră pentru una din cele mai crunte confruntări din primul război mondial.

Privesc prin parbriz pitoreasca regiune care se desfăşoară în faţa noastră, gândindu-mă la acel septembrie 1914, când pe şoseaua din faţa noastră au trecut aşanumitele "600 taxiuri de pe Marna – model Renault AG", aducând din Paris mii de combatanţi francezi. O bună parte dintre ei au intrat în trista statistică ce a consemnat 500.000 de morţi sau răniţi, adică un sfert din beligeranţii bătăliei amintite mai sus.

La Verdun părăsim autostrada Paris-Strasbourg, încadrându-ne pe şoseaua spre Luxemburg.

Aci, la Verdun, pe râul Meuse, în anul 1916 au pierit alţi 500.000 de combatanţi ai primului război mondial, în cea mai crâncenă bătălie a vremii.

Renunţăm la vizitarea cimitirelor şi a memorialului, reţinând lucrurile mai vesele pe care le-am văzut anterior pe valea Marnei, cum ar fi aşa-numitul "Drum al Şampaniei", pentru care am parasit autostrada, traversând pitoreasca zonă d'Epernay, patria celebrelor vinuri Chardonnay şi Pinot Noir.

Trier

Am intrat după-amiază în "Luxemburg International Trade Fair", celebra manifestare economică din Le Grand-Duché.

Am constatat că participarea noastră fiind anunţată tardiv, pentru "accomodation" (cum se zice în lumea bună la cazare!) ne-au rămas două opţiuni: un hotel de lux în "Marele Ducat" sau un "4 stele" în Trier, oraşul german alăturat.

Am ales imediat Trierul din considerente economice, tariful hotelului încadrându-se în baremul stabilit de sponsorii călătoriei. Alegerea a fost însă benifică mai ales datorită încântătoarei navete între Trier şi Ducat, cale de 45 km., care a implicat traversarea zilnică a zonelor pitoreşti "Mica Elveţie Luxemburgheză" şi ceva din Valea Mosellei.

❖

În piaţa centrală a oraşului Trier, fosta capitală a Imperiului Roman de Apus, se înalţă încă din secolul II majestuoasa "Porta Nigra", cea mai mare structură construită de romani în Germania. În fine, pentru acei dintre cititorii revistei "Minimum" care în anii tinereţii au fost obligaţi să studieze ideologia socialismului, trebuie să amintesc că pe Bruckenstrasse nr. 10 din Trier s-a născut însuşi Karl Marx! Personal, datorită cunoştinţelor primite de la marele dascăl, am evitat întodeauna operaţiunile de bursă sau alte speculaţii capitaliste, chestie care mi-a fost de folos în contextul crizei financiare care agită actualmente lumea civilizată!

"Porta Nigra"

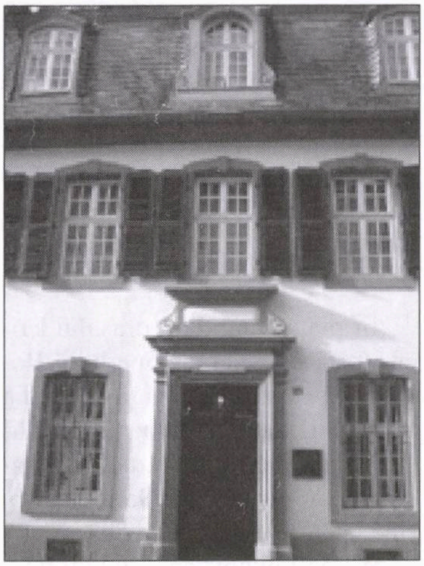

Casa lui Karl Marx

Marele Ducat de Luxemburg

Am apreciat acest gigantic "Luxemburg International Trade Fair" în primul rând din punct de vedere profesional, pentru pavilioanele cu produse high-tech. Este mare lucru, la serviciu, în toiul unei controverse asupra unui proiect, să poți afirma cu superioritate:

– Anul trecut am văzut o asemenea chestie în Luxemburg și credeți-mă că funcționa ireproșabil!

Dar există aci și numeroase pavilioane de interes general. Tot ceea ce îți trece prin cap: mobilă, bucătării, uși automate de garaj, brânzeturi sau vinuri cu degustări gratuite, turism și câte altele... Poți comanda și... o vilă din elemente prefabricate pe care să ți-o montezi singur, ajutat de 2-3 meseriași!

În Le Grand-Duché de Luxemburg (2.600 kmp., 360 mii loc.) se folosesc trei limbi: dialectul "letzeburgesch" pentru discuțiile particulare, germana în cultură și tehnică și în fine franceza, care este limba oficială, folosită de instituțiile guvernamentale și limba de predare în școli...

Personal am rămas însă cu impresia că toată lumea vorbește engleza, desigur cu inteligibilul accent al celor care folosesc această limbă în scopul comunicării între persoane care provin din afara lumii britanice.

❖

La amiază am părăsit pentru două ore "International Trade Fair" pentru a vedea și ceva din centrul capitalei (100 mii loc.). Constat cu interes că principalele artere de circulație din orașul Luxemburg poartă numele unor personalități americane. Traversăm bulevardele Av. J. F. Kennedy, Bd. General Patton și parcăm pe Bd. F. Roosevelt, într–un loc privat, aflat în fața filialei unei prestigioase bănci din Luxemburg (în acest oraș există peste 150 de bănci!).

Acest punct ne oferă o priveliște magnifică a podurilor și viaductelor care rezolvă în mod spectaculos diferențele de nivel între pitoreștile fragmente ale orașului. Admirăm Podul Adolphe și viaductele construite la o înălțime de 46 de metri față de sol (în oraș există 49 de poduri!).

Plimbându-ne pe promenada Corniche privim peste adânca vale a râului Petrusse extraordinara vedere cu Turnurile citadelei St. Esprit și fortificațiile orașului, Palais Grand Ducal și catedrala Notre Dame din piața Guillaume.

În continuarea lui Grande Rue (Strada Mare) există și o așa-numită Av. d'Arsenal, deși armata acestui stat este formată dintr-un singur batalion format din 150 de voluntari și o "gendarmerie" care include 150 de polițiști.

Încheiem scurta noastră vizită în capitală, după ce am prezentat scuzele de rigoare distinsei funcționare a băncii luxemburgheze, oarecum alarmată de parcarea noastră vădit nelegitimă...

Valea Mosellei

Din Luxemburg continuăm drumul spre Stuttgart prin Valea Mosellei germane, care leagă orașele Trier cu Koblenz. Apa, sosită cale de 500 de kilometri din Vosgii francezi, șerpuiește acum printr-un peisaj încântător mărginit de vii plantate pe terasele înălțimilor alăturate. Pe acest traseu sinuos apar – una după alta – numeroase locali-

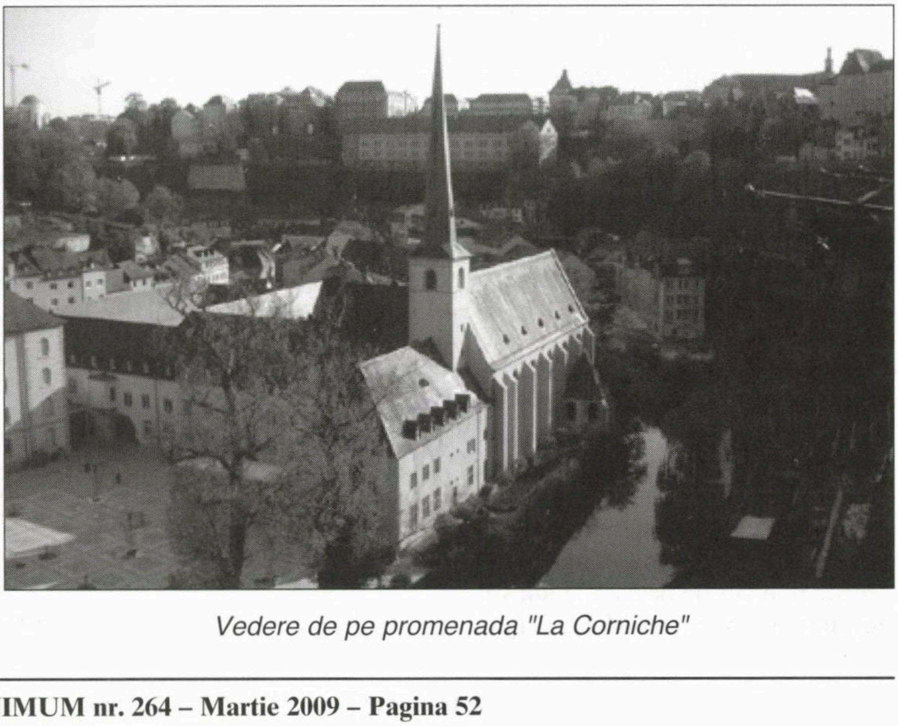

Vedere de pe promenada "La Corniche"

tăţi idilice (renumite prin Rieslingul de Moselle), dintre care am fost cucerit de extraordinarul orăşel Cohem. Natura, arhitectura şi culorile alcătuiesc în Cohem o sublimă alchimie a frumosului: Castelul, Gara, Primăria, Hotelul Alte Thorschenke şi cam toate casele. Ştiţi ceva? Până şi cutiile poştale sunt realmente încântătoare aici!

Dar timpul alocat pentru cafea a trecut şi părăsim localitatea Cohem ajungând la Koblenz, confluenţa Mosellei cu Rinul.

Valea Rinului

Continuăm călătoria pe malul stâng al fluviului. Pe ambele maluri se succed celebrele castele de pe malul Rinului. La 15 kilometri de Koblenz, urcăm la superbul castel Stolzenfels, transformat acum în muzeu. Înregistrăm câteva fotografii şi amintindu-ne că suntem numai în trecere continuăm călătoria în aval. Se înserează şi înnoptăm în localitatea St. Goar, aflată bineînţeles la poalele unui alt castel denumit Rheinfels. Dimineaţa plecăm devreme, deoarece în această duminică trebuie să ajungem departe, aproape de Stuttgart.

După o scurtă distanţă trebuie însă să oprim neapărat, pentru un timp nedefinit... Pe malul opus a apărut celebra Loreley, care domină Rinul de la înălţimea de 120 de metri. Numele acestei stânci înseamnă în limba celtă "piatra care murmură" şi stă la originea a numeroase legende din folclorul german. Este clasica poveste a unei tinere care s-a sinucis din dragoste, devenind o sirenă provocătoare de naufragii...

În continuare castelele de pe Valea Rinului se succed unul după altul: Schönburg, Pfalz, aflat pe o insulă, Stahleck, Heimburg (sec. 13) sau Soonek (sec. 10) şi multe altele (ca să le amintesc numai pe cele aflate pe malul nostru!).

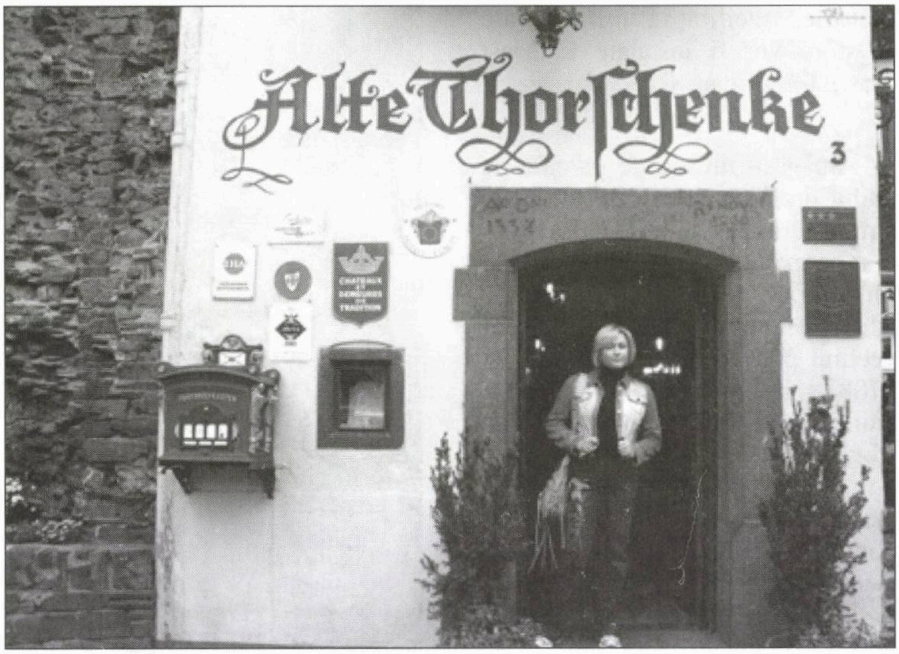

Hotelul Alte Thorschenke din Cohem

Ne apropiem de Mannheim, unde vom părăsi Valea Rinului, şi acceptăm că avem obligaţia morală de a vizita măcar un singur castel! Sorţii cad pe castelul Burg Rheinstein din Trechtingshausen. Parcăm şi urcăm încet stânca înaltă de 84 de metri până la cetatea ridicată în anul 1280. În sec. 19 Frederich al Prusiei a reconstruit castelul în stil neo-gotic. Admirăm colecţia de armuri (sec. 16 şi 17), imortalizăm vederile din turn şi coborâm cu atenţie serpentina îngustă care ne conduce la automobilul parizian, care aşteaptă răbdător în pitoreasca parcare de la malul fluviului...

Heidelberg

Ajungem în Mannheim, unde Rinul primeşte apele Neckarului, şi după 20 de kilometri pe malul acestuia din urmă, intrăm pentru câteva ore în Heidelberg.

Fără să intru în complicata istorie a locului, amintesc că în apropiere a fost descoperit "Omul din Heidelberg", care a trăit în urmă cu un milion de ani – şi care este considerat ca cea mai veche evidenţă umană din Europa.

În sec. 5 î.e.n. a existat aci o fortăreaţă celtică. În anul 400 aşezarea a fost ocupată de cohorta romana 24 Cyrenaica care a menţinut aci un castro până în anul 240, când locul a fost cucerit de triburile germanice. Oraşul Heidelberg ca atare, potrivit unor documente, datează din anul 1196.

Oraşul a fost frecvent terenul ostilităţilor între diferite grupări laice (cum ar fi cea dintre revoluţionari şi prusaci) sau religioase (între evanghelici, luterani, calvinişti şi catolici).

În 1815 capetele încoronate din Austria, Rusia şi Prusia s-au întâlnit la Heidelberg şi au format Sfânta Alianţă.

❖

Din anul 1933 Heidelberg a devenit o citadelă importantă a regimului nazist.

Forţele americane au eliberat oraşul de nazişti în martie 1945. Există teorii (ce-i drept controversate) care afirmă că oraşul Heidelberg a fost cruţat în mod deliberat de bombardamentele aliaţilor, deoarece yankeii au decis că după

victorie, facilităţile militare ale acestora vor fi instalate în acest oraş... Ceea ce au şi făcut!

❖

Am găsit un loc de parcare pe malul drept al Neckarului de unde am admirat castelul Heidelberg situat pe malul celălalt, pe o înălţime împădurită denumită Königstuhl, adică Dealul Tronului. Am trecut vechiul pod de piatră (construit în 1788) spre oraşul vechi (Altstadt), ajungând la Arcul de Triumf Karlstor, construit în anul 1781, unde am privit "Zum Ritter Sankt Georg", una din cele mai vechi construcţii ale oraşului, situată alături de Biserica Sfântului Duh.

Urcăm şi în funicularul Heidelberger Bergbahn, care urcă spre castel, dar coborâm aproape de „Philosophenweg“ (Aleea Filozofilor), pe care se plimba faimosul Goethe, alee care ne-a oferit oarecum o incursiune în romantismul german conexată cu o vedere încântătoare asupra oraşului vechi.

❖

Intrăm într-una din clădirile celebrei Universităţi din Heidelberg, fondată în 1386 (25.000 de studenţi). Lista personalităţilor care au studiat sau au predat la prestigioasa instituţie contrazice categoric ideile vânturate pe vremuri despre viaţa uşoară şi veselă a celor care s-au format aci... Celor 29 de laureaţi ai Premiului Nobel li se adaugă nume pe care le-am reţinut din vremea şcolii, ca Bernouli (cu legile hidraulicii), Kirchhof (cu circuitele electrice) sau Mendeleev (cu tabelul periodic al elementelor). În această universitate s-a inventat printe altele bicicleta, s-a descoperit nicotina, becul Bunsen şi analiza spectrală.

Au studiat aci mari industriaşi ca Siemens sau Thyssen, bancheri ca Rothschild, compozitori ca Schumann şi scriitori ca Anna Seghers (renumită în fosta RDG) sau

Universitatea din Heidelberg: aici s-a inventat bicicleta

Somerset Maugham (admirat de părinţii noştri în "vremurile bune").

În fine, Universitatea din Heidelberg a dat şi numeroşi regi, clerici şi politicieni, din care amintesc doar pe Helmut Kohl (ex-cancelarul Germaniei), regele Constantin I al Greciei şi Silvio Piccolomini, cancelar al prestigioasei instituţii, care a devenit papa Pius II!

În ciuda acestei nobile tradiţii academice, când naziştii au venit la putere, Universitatea din Heidelberg a fost prima care a scos toţi profesorii şi studenţii evrei...

În 1939, destituind pe "ne-arieni", celebra universitate a pierdut o treime din universitari!

❖

Am continuat drumul prin încântătoarea Vale a Neckarului, admirând din şosea viile terasate, castelele şi pitoreştile localităţi unde la fiecare poartă sunt măsuţe pline cu sticle conţinând renumitul vin al acestei admirabile regiuni...

Stuttgart

Traversăm podul grandioasei lucrări rutiere construite la intrarea în Stuttgart şi remarcăm imediat clădirile celebrei întreprinderi Mercedes-Benz. Acest oraş este legat în mod fundamental de istoria şi producţia automobilelor germane şi nu numai a acestora. Gottlieb Daimler şi Karl Benz au creat aici atât prima motocicletă cât şi primul automobil. Tot în acest loc Ferdinand Porsche a proiectat şi fabricat celebrul automobil Volkswagen...

Metropola, a şasea ca mărime în Germania, este capitala statului Baden-Wurtemberg şi are numeroase puncte de atracţie. Marktplatz cu moderna primărie, Altstadt cu statuia poetului Schiller, Opera, turnul TV şi desigur castelul Neue Schloss, cu grădinile sale care se întind cale de 3 kilometri pe malul Neckarului. Noi însă vedem oraşul Stuttgart din fugă, aproape exclusiv prin parbrizul autoturismului, deoarece în cursul aceleiaşi zile

Opera din Stuttgart

trebuie să ajungem la Sindelfingen, aflat la 15 kilometri de centrul orașului.

Complexul expozițional de la Sindelfingen este impresionant atât ca proporții cât și datorită nivelului tehnic al exponatelor din ramurile industriale de vârf...

Pavilioanele aerate prezintă exponate de ultimă ora în domeniul automatizării, electronicii sau hidraulicii.

La sosire am primit un ecuson similar unui credit-card din plastic în care sunt înregistrate datele personale. Când mă interesează un exponat tehnic, introduc ecusonul într-un mic aparat alăturat și în săptămâna următoare urmează să primesc la locul de muncă, prin poștă, broșura cu toate datele tehnice privind exponatul respectiv!

Nu lipsesc nici standurile cu pliante, broșuri și cărți cu subiecte legate de turism, date statistice și istorice sau chiar de politică, oferite gratuit vizitatorilor...

❖

Legile războiului sunt crude. În al doilea război mondial raidurile aliaților au distrus 68% din clădiri, cauzând moartea a 4.500 de locuitori ai orașului, cifră care amintește în mod surprinzător de numărul celor dispăruți în lagărele de exterminare....

În septembrie '44 Royal Air Force a aruncat 184.000 de bombe asupra Stuttgartului, cauzând o mie de victime civile! Tipi din Marea Britanie dau acum lecții Zahalului cum să-și apere populația de rachetele din Gaza, fără reacții "disproporționate"!

Istoria postbelică a opus politicii naziste de "ethnic cleansing" (ca să folosesc un termen la modă) o realitate statistică paradoxală. În prezent aproximativ un sfert din populația orașului Stuttgart – respectiv peste 100.000 de oameni – nu sunt cetățeni germani! Dintre aceștia 22.000 sunt turci...

❖

Manfred Rommel

De pe coperta unei alte broșuri expuse la Sindelfingen ne zâmbește destoinicul primar al orașului Stuttgart dl. Manfred Rommel (din 1974 până în 1996). Se pare că isprăvile babacului feldmareșalul Erwin Rommel din armata celui de al III-lea Reich, cum ar fi invazia Franței (1940), comanda lui Afrika Korp (1942) și ulterior apărarea Normandiei (1944), au influențat mai curând în bine cariera postbelică a fiului...

Se pare că feldmareșalul ar fi fost implicat în atentatul contra lui Hitler din iulie '44, fiind ulterior "sinucis" din ordinul sinistrului caporal, legendă care i-a creat răposatului și familiei acestuia imaginea unor "tipi din rezistență".

Pădurea Neagră

Deși complexul expozițional de la Sindelfingen este saturat de hoteluri cu nume internaționale, am preferat pitoreasca localitate balneară Wildbad, situată câțiva kilometri mai departe, în Pădurea Neagră.

Pe seară intrăm în relaxantul parc al localității destinat celor care fac cură în sanatoriile locului. Admirăm bătrânii arbori (foioase și conifere), peluzele florale și îndeosebi organizarea aleilor curative.

Fiecare asemenea alee este prevăzută la punctul de abordare cu o tabelă unde se specifică (cu o meticulozitate specific nemțească!) numărul de cod al aleii, lungimea în metri, înclinarea (în procente) și afecțiunile indicate sau contraindicate!

❖

Am părăsit Sindelfingen și Wildbad pentru Țara Sfântă, nu înainte de a petrece un week-end colindând ceva din Pădurea Neagră, ocazie pe care am folosit-o pentru a intra o oră în aristocratica stațiune Baden-Baden, despre care sper că voi reveni în viitor...

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL
AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poșta Dicționarului

Dr. Idy Ilian, Ashkelon:

«Citind în vol. III din "Dicționar" cele scrise despre Gaster și Dobrogeanu-Gherea, am simțit impulsul de a vă comunica un fapt inedit (desigur minor). M-am sfătuit cu prietenul și colegul Iulius Iancu. El m-a îndemnat să vă scriu cele ce urmează.

Amândoi am fost elevii aceluiași liceu. Am avut ca profesor de literatură română pe același profesor – excepțional – I. G. Popescu. Acesta nu era filosemit și totuși afirma: "Să ne fie rușine nouă, românilor!

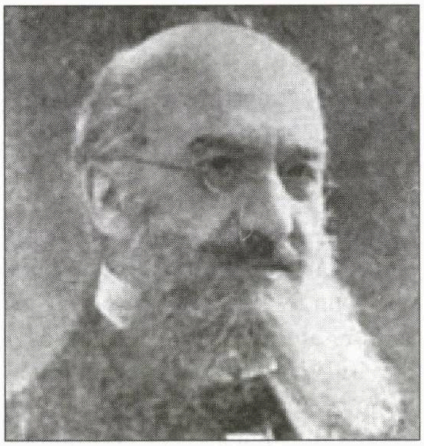

Herman Hariton Tiktin (1850-1936)

1) Prima gramatică științifică română, spunea el, a fost scrisă de un evreu: Tiktin.

2) Primul dicționar al limbii române l-a scris tot un evreu: L. Șăineanu.

3) Nu P. Ispirescu, nici Tocilescu, n-au fost cei mai importanți folcloriști români, ci Dr. Moses Gaster (pe care noi l-am expulzat și acum trăiește la Londra)."

Profesorul Popescu ne-a obligat să învățăm (1936-1938) că Dobrogeanu-Gherea a realizat o critică literară corectă, științifică și superioară criticii lui Titu Maiorescu.

(Profesorul îl numea totuși pe Dobrogeanu -Gherea pe numele lui evreiesc: Solomon Solomonovici-Katz.)

P.S. Același profesor își exprima regretul că "marele" critic literar Ion Trivale (evreu din Pitești) a murit pe front în timpul primului răzbi mondial.

Leon Volovici, Ierusalim, ne

trimite o ilustrată înfățișând alfabetul ebraic. Cunoscutul istoric literar, constatând că aici litera V se află într-o "poziție foarte avantajoasă" regretă că nu ne-am luat după el în alcătuirea lucrării noastre și ne întreabă dacă nu am putea folosi de-aci înainte, la "Dicționar", alfabetul ebraic, în locul celui latin (unde până la litera V mai e mult, mult de tot).

Răspuns: Nu.

Bursa personalităților din *trib*

În urcare

Nina Cassian, poetă: succesul remarcabil (dar *cu adevărat* remarcabil) de critică literară obținut de cărțile ei traduse recent

în Suedia și alte țări occidentale a sporit în mod considerabil interesul acordat în România (ca și în Israelul de limbă română) octogenarei de la New York.

În scădere

Conducerea revistei "Realitatea Evreiască", din București: faptul că publicația nu s-a pronunțat în nici un fel pe marginea binecunoscutei emisiuni fasciste de la ProTV (v. rubrica "Tendințe") i-a surprins și dezamăgit pe numeroșii și statornicii admiratori ai revistei.

A apărut

Al. Mirodan:

Dicționarul Neconvențional vol. III (G.H.I.)

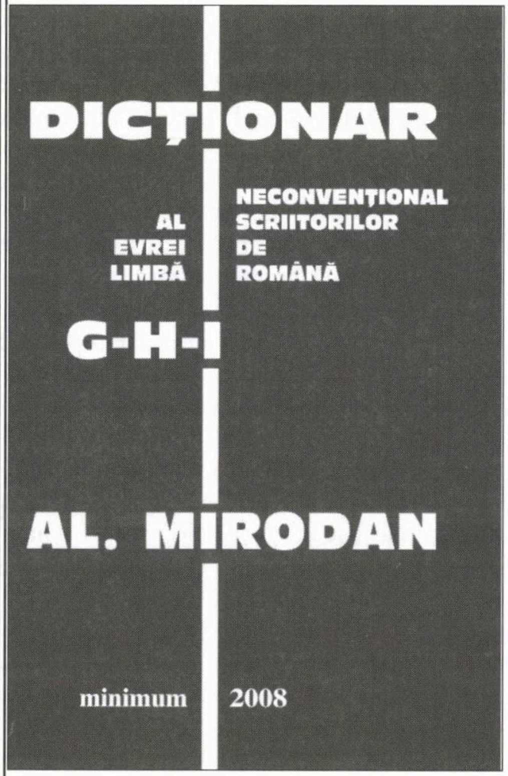

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greșeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Häis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoși, Ignoranță, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureș, Iszak.

Volumul poate fi procurat trimițând un cec de 150 șekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA și celelalte țări) pe adresa:

Minimum
P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

IOSEF EUGEN CAMPUS

Madeleine Davidsohn: Best-seller?

Precedentul roman al Madeleinei Davidsohn, "Femeile nopţii", a constituit pentru noi toţi, critici şi simpli cititori, o surpriză nespus de plăcută. Autoarea, deşi la primul ei roman, se dovedea capabilă să scrie un roman bun, profund. Dovedea o neaşteptată pricepere în arta complicată şi dificilă a acestui gen literar. Am scris şi eu, la vreme, în "Minimum", un articol de caldă apreciere a succesului ei.

Acum, la doi ani distanţă, publică, în colecţia "Roman", a editurii "Ideea Europeană" (Bucureşti, 2008), noul ei roman: "Paradisul rătăciţilor". Titlul constituie, parese, un sinonim pentru Ereţ-Israel, sinonim care, după părerea mea, reprezintă o nemeritată, prost inspirată, denumire a Israelului. Aşa îl vede Ana, evreica născută în România şi refugiată în Israel: „Ana a plecat direct la aeroport, însoţită de bunica. Israelul era singura adresă potrivită. Era şi cel mai uşor de obţinut aprobarea. Un „paradis al rătăciţilor", gândi ea". Aşa gândeşte, pare-se, şi autoarea, dacă a socotit de cuviinţă să dea romanului acest titlu.

Poate greşesc, dar trebuie să o spun clar de la început: noul roman îmi pare de valoare îndoielnică. A constituit, pentru mine, o decepţie. În loc să meargă mai departe pe linia deschisă atât de promiţător prin "Femeile nopţii", s-a lăsat sedusă de farmecele best-sellerului de largă circulaţie, care asigură succesul imediat, de casă şi de public.

Romanul are atmosferă şi ton, cred eu, de melodramă. Abuz de tragedii şi culoare neagră.

Ana se lasă ispitită de trupul vânjos al lui Mihai, pe care l-a zărit o clipă înotând voiniceşte în mare. Se îndrăgosteşte pe loc şi se culcă cu el imediat. Mai târziu, îşi dă seama că s-a înşelat amar. Bărbatul o brutalizează, o violează chiar cu cruzime, o bate mereu. Ca să se răzbune, spune ea, se prostituează cu tot felul de bogătaşi. Viaţa ei devine o adevărată tragedie neagră: "Şi totuşi trebuia să recunoască. De vină a fost ea, *demonul care i-a întunecat judecata.* S-a rugat ca bărbatul să moară doborât de excese. Dar rugăciunile nu se împlinesc după dorinţă, iar scenele se repetau la fiecare sfârşit de săptămână. Ajunseseră un ritual al căsniciei lor".

Şi Beny, fiul unui savant israelian devenit celebritate mondială, trăieşte o tragedie neagră. Mama lui îşi înşeală şi-şi ucide soţul. Băiatul este obsedat de această crimă. Renunţă la tot, părăseşte Statele Unite şi încearcă să-şi piardă urma, plecând în Israel şi mulţumindu-se acolo cu postul mărunt de reporter fotograf. Când se întâlnesc la deschiderea festivă a expoziţiei pictoriţei celebre Mara, Beny şi Ana se îndrăgostesc imediat, părăsesc fără nici o scuză expoziţia (ea e curatoarea expoziţiei, el e fotograf reporter venit să intervieveze), se plimbă puţin pe malul mării şi, imediat se culcă împreună. în garsoniera lui. După dragoste, se trezesc: "Beny o atinse uşor, destrămând astfel vraja care-i stăpânise. Din păcate, nu se mai putea face nimic. Cu o clipă mai devreme, fuseseră alţii. Acum erau din nou ei doi, *striviţi de soarta pe care fiecare şi-o duce singur* (sublinierea mea).

Pictoriţa Mara, orfană şi surdomută, şi-a croit cu greu drumul în viaţă. A învăţat să comunice cu oamenii din jur. Talentul minunat de desenatoare şi pictoriţă i-a fost recunoscut şi preţuit din ce în ce mai mult. Îndeosebi de când a întâlnit-o pe Koni, tânăra negresă urâţică dar energică şi descurcăreaţă. care i-a devenit prietenă şi manager, a ajuns o celebritate internaţională. Acum a inaugurat cu mare succes o expoziţie în Israel, ţara ei de naştere, şi urmează să plece la Petersburg, în ţara de origine a Soniei, prietena ei din copilărie.

Dar şi ea e dominată încă de spaime neînţelese, de neîncredere în propriul ei talent, atât de evident, şi de teama că, dintr-un motiv sau altul, cariera îi va fi zdrobită.

❖

Melodramatice sunt nu numai faptele narate, ci şi scenele, gesturile.

Despre Delia, mama Anei, aflăm, în stil încărcat, exagerat: „Numai Dumnezeu ştie cât a suferit (Nota mea: atunci când a luat hotărârea să profite de aprobarea de a face o excursie în străinătate pentru a pleca în Israel, părăsindu-şi copiliţa de trei ani, sperând că, mai târziu, o va putea totuşi scoate şi pe ea din România). A rămas singură, fără soţ, fără copil, singură într-o ţară străină. A plătit răspunderea pe care şi-o luase atunci. *A trecut iadul, toate cercurile infernului, chinuindu-se pentru iertare* (sublinierea mea).

Iara (mama Marei), drogată şi gravidă, ne e înfăţişată tot în culori negre, exagerate, venind să ceară ajutorul stareţei: „Am atâtea păcate, măicuţă, atâtea păcate, şi tocmai tu mă îndemni să mai fac unul? Fetiţa mea trebuie să se nască. Ea va fi urma mea pe pământ (...) şi ispăşirea (...) a fost să fie fiica nisipurilor acestei ţări care mi-a dat adăpost". Şi reacţia stareţei, tot aşa declamatorie: „În momentul acela de mare emoţie, toată fiinţa Iarei iradia lumină. O sfântă, m-am gân-

dit. *Și am îngenuncheat în fața Madonei".*

❖

M-au impresionat neplăcut și anumite inadvertențe. Ai zice că autoarea a uitat ce a scris în altă parte, că nu și-a recitit textul cu atenție.

Ana, de pildă, declară că a voit să se răzbune pe Mihai, într-o formă potrivită cu perversinea lui, nu părăsindu-l pur și simplu, ci terfelindu-i onoarea, prostituându-se în dreapta și în stânga. Ceva mai departe, aflăm că Mihai însuși îi ceruse să ispitească pe un bătrân libidinos, putred de bogat, și asta spre folosul lui.

Neclară apare și plecarea tatălui Anei. În locuri diferite, ni se servesc date diferite. Când a plecat? Cum era îmbrăcat?

M-au supărat și anmite deficiențe stilistice. Din cauza construcției stângace a frazei, rămân pe alocuri nelămuriri. La cine se referă pronumele personal utilizat sau subiectul respectiv? „Degetele Anei (...) se sprijiniră de brațul lui potrivindu-și pașii în același ritm". Au rămas și multe fraze în care nu se face corect acordul subiectului cu predicatul (subiectul e la plural și predicatul la singular). Cu consecvență, se scrie Ber Sheva în loc de Beer Sheva. De ce?

❖

N-aș vrea să rămână impresia că romanul "Paradisul rătăciților" e lipsit de calități. Dezamăgirea e dezamăgire, ea domină și trebuia marcată cinstit.

Dar scriitoarea a dovedit în trecut și continuă să dovedească clar că e scriitoare. Compoziția romanului, arhitectura lui, e complexă, cu moderne treceri de la prezent la trecut, uneori folosindu-se și procedeul cinematografic al persistenței unei aceleiași imagini la sfârșitul unui capitol și la începutul capitolului următor (prea frecventa schimbare a timpului, introducând explicații complimentare nu neapărat necesare, îmi pare totuși că întârzie ritmul acțiunii narative, și așa firavă).

Întâlnim portrete reușite (Mihai, bunica vrăjitoare) și peisaje cu frăgezime primăvăratecă și miresme mereu amintite cu sensibilitate.

Dar suntem departe de laudele risipite cu dărnicie de editoare (Aura Christi) pe coperta cărții.

CALENDAR

Martie

1 martie s-a născut Luiza Carol (1947)
1 martie s-a născut Solomon Marcus (1925)
2 martie s-a născut Eugen Relgis (1895)
3 martie s-a născut Felix Caroly (1933)
4 martie au murit la cutremurul din București: Veronica Porumbacu, M. Petroveanu, Savin Bratu (1977)
4 martie a murit I. Avian (1999)
5 martie a murit Moses Gaster (1939)
7 martie s-a născut E. Schwarzfeld (1855)
12 martie s-a născut N. Tertulian (1929)
13 martie a murit Sergiu Dan (1976)
13 martie a murit H. Tiktin (1936)
14 martie s-a născut A. B. Yaffe (1924)
16 martie s-a născut Margareta Sterian (1897)
17 martie a murit Mihail Rinea, ziarist (1995)
18 martie s-a născut Gina Sebastian Alcalay (1927)
18 martie a murit Iulius Pach, anticar (1951)
20 martie s-a născut Andrei Fischof (1940)
21 martie a murit Ionel Jianu (1986)
21 martie a murit Horia Panaitescu (1995)
22 martie a murit B. Luca (1931)
23 martie s-a născut Radu Lupan (1920)
24 martie s-a născut dr. Iulius Iancu (1920)
25 martie a murit Alf Adania (1979)
26 martie s-a născut Felix Aderca (1891)
26 martie s-a născut S. Săveanu (1917)
26 martie s-a născut G. Iosub (1921)
28 martie s-a născut H. Fosha (1922)
29 martie s-a născut Vladimir Tamburu (1913)
29 martie s-a născut David Shlomo (1930)
30 martie a murit N. Steinhardt (1989)
31 martie s-a născut Mihail Rinea (1907)
31 martie s-a născut pictorul Jules Pascin (1895)

Ziarul "Evenimentul zilei" din București a publicat un reportaj senzațional unde se vorbește despre faptul că seară de seară la postul de poliție din orașul indian Ramol își face apariția fantoma unei femei care bagă spaima în polițiștii cu pricina, făcându-i să fugă care-ncotro și să strige după ajutor.

Oricât o fi India o țară plină de mistere, povestea ni se pare cam trasă de păr. Și ne îndeamnă să zicem că cetățenii din Ramol sunt niște ramoliți.

PRIMIM LA REDACȚIE

● CĂRȚI ● REVISTE ● ȘI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

Rozalia Bines

De azi pe mâine

RCR Print, București, 2008

Dedicată familiei apropiate (soț, copii), închinată memoriei celor care i-au dat viață, cartea „De azi pe mâine" a doamnei inginer Rozalia Bines este un îndreptar. Un fel de ghid pentru profani, dar și pentru curioși, ori dornici de cunoștințe în domeniul telecomunicațiilor, al realizărilor tehnologice.

Rod al lucrărilor de cercetare ale autoarei, al prelegerilor, precum și al activității sale profesionale, în cadrul Ministerului Telecomunicațiilor, cartea înmănunchează o seamă de articole de specialitate, scrise pe înțelesul tuturor, apărute de-a lungul vremii în publicațiile (dispărute) „Orient Expres" și „Ultima oră", precum și în altele noi, „Jurnalul săptămânii", „Express Magazin", dar și impresii de călătorii și note de lectură.

Ing. Rozalia Bines – „Doamna Electronică", cum a numit-o prietenul I. Schechter, cunoscutul și regretatul ziarist – face o incursiune în evoluția tehnologiei, prezentându-ne noutăți, „informații și distracții", aplicații ale minunilor științifice în ritmul cărora ne lăsăm antrenați, devenim implicați și, uneori, dependenți – vezi televizorul, telefonul celular, serviciile prin Internet, etc.

Cartea este împărțită în 6 capitole: „Cui îi e frică de știință și tehnică", „Note de lectură", „Impresii din călătorii", „Spicuiri din presă", „O retrospectivă din activitatea autoarei" și Onoruri" și „In memoriam" – I. Schechter, sau Igor Șerbu, născut Avraham Ițhak Schechter.

Atât în cuvântul introductiv, cât

■ **Doamna electronică**
■ **Mandea, citește-l pe Candrea!**
■ **O nouă carte de S. Damian**

și pe ultima copertă, autoarea mărturisește: «Titlul acestei cărți, "De azi pe mâine", l-am ales pentru a exprima pe de o parte durerea dispariției bruște a iubitului nostru prieten I. Schechter, iar pe de altă parte, ne așteaptă ziua de mâine cu surprize plăcute: în domeniul științific și tehnologic (partea I), călătorii (partea II), lecturi (partea III) și "In memoriam" (partea IV), etc.»

Cuvintele scrise de I. Schechter „În loc de prefață" la cartea „Tikșuv" (Tikșoret mahșevim), „nu în franceză „Télématique", nu în engleză „Telematics", își păstrează actualitatea:

„Bine am ajuns, spunea un bârlădean cu ironie nerăutăcioasă, ca o botoșeneancă să ne învețe pe noi electronica și tehnica modernă a comunicațiilor! Iată ce a putut face emanciparea și feminismul din moldovencele pe care le curtam noi în adolescența noastră, care astăzi ni se pare antică.

Invidiosul bârlădean revoltat se referea la Rozalia (Rozica) Bines, fostă fetiță născută la Sulița, fostă elevă eminentă la Botoșani, fostă studentă strălucită la Politehnica din București, iar din 1971, când a sosit în Israel – împreună cu soțul, Carol Bines de la revista „Contemporanul" – lucrează (atunci – n.n.) la Ministerul Comunicațiilor, la cercetarea și dezvoltarea proiectelor noi.

Ing. Rozalia Bines ne anunță că globul pământesc se transformă într-un sat. Din ce punct de vedere? am întrebat cu inima mea mândră de citadin. Din punct de vedere al epocii informației în care am intrat, ne explică ea.

Dar până acum nu eram informați? Ne jigniți, doamnă, pe noi, ziariștii.

D-na Bines ne asigură că nu numai că n-a avut intenția de a-i jigni pe ziariști sau de a le desconsidera fuga lor veșnică după informații, doar că noile progrese ale electronicii și înseși proiectele la care ea lucrează vor ușura mult activitatea gazetarilor.

(Ella Bernfeld)

Boris Marian

Adesea printre ore solitare

Editura Nouă, București

O carte de versuri la care apetitul pentru joacă apare, încă de la primele poeme, ca trăsătura care te acroșează și nu te mai lasă să abandonezi lectura.

Tristantzarizează dadaist accentuând ludicul din descântecele copilărești tip ala-bala portocala: "Mandea, citește-l pe Candrea,/ vadră, bea o vadră,/ de apă moartă,/ să-ți crească în păr/ un zarzăr, un măr,/ creierul Tău".

Dincolo de plăcerea pe care ne–o dă ritmul jucăuș al versurilor și împerecherea insolit-paradoxală a cuvintelor și a nivelelor de real implicate, există în această poezie, un "dincolo" care merită descoperit.

"La gât fularul desfăcut,/ e roșu/ ca sângele din creasta lui/ Cocoșu,/ un maistru de la Fabrica/ de Cuie/ din țara Kuș, din țara lui Mumie,/ antica zeitate a celor morți/ ce ne așteaptă seara pe la porți."

Un credo poetic de o factură

modernist-postmodernistă pare să ofere adecvat și rotund, desenul care compune profilul acestei lirici surprinzător de vii și de vioaie:

"Eu sunt scriitorul de vagoane/ din gara veche, fără nume,/ ți-aduci aminte, Napoleoane,/ prietene al meu, nebune?"/ Eu nu scriu versuri, umplu pagini/ cu fluturi, uneori coboară/ pe albele hârtii doar lacrimi/ de îngeri, distilând în soare."

Imagini insolite cu asocieri bizare părând a se supune unei logici a hazardului. Un fel de dadaism înzestrat, însă, mai totdeauna cu o fantă subtil logică prin care se strecoară sensul: "Ziua-i masivă, albă și rece,/ ca un colegiu pentru colege,/ numai iubita, doar ea se zărește/ într-oglindă cu ochiul de pește./ Trece cu trenul omul cu trenciul/ luat pe-o hârtie de treisprezece,/ numai iubita în nouri se scaldă,/ ziua-i masivă, rece și albă,/ numai iubita, subțire și-naltă,/ este. Iar eu sunt în lumea cealaltă."

A se observa muzicalitatea de romanță, amintind de Minulescu, dar într-o paletă metaforică parcă mai bogată alunecând ușor dar vizibil spre paradoxismul surrealist.

În această zbenguială metaforică, în acest livresc boem, simți mereu cum se insinuează un sens și un sentiment, chiar o anume reflexivitate șarjat sapiențială. Așa cum proceda și bufonul regelui:

"Stimate maur, stimate Othello,/ ascultă aria lui Leporello,/ unul iubește, altul ucide,/ unul ne minte, altul decide,/ .../ scrisul e zilnic, nevoia e mică,/ tone de cărți pentru o bunică,/ e lumea, poete, pe care o visai,/ ca o fântână din Bahciserai."

Ca în Commedia dell'arte, autorul face tumbe, se strâmbă, se scălâmbăie, uneori se maschează, melancoliile și seriozitățile cu ștaif sunt luate în derâdere, lucrurile grave sunt spuse printre chicoteli.

Rime surpinzătoare, încântător de erudite: "Ce zgomot în creier?/ Precum o muscă/ într-o cetate veche, etruscă."

Intelectualist de cafenea balcanică, cu muzică de Bach interpretată la țambal sau muzicuță: "biete Spinoza, lecțiile tale/ sunt pentru mine frumoase petale/ de trandafir, eu rețin numai spinii,/ biete Spinoza, iubește-ți vecinii."

Trece apoi la imagini fără panglici colorate, cu o neașteptată coerență a compoziției metaforice: "Să te ascunzi în frică,/ precum o baltă veche,/ sub stufăriș, în pripă/ ferit, lovit de streche,/ să tremuri și să nu știi/ de ce mai tremuri când/ un asfințit e-n fiece zi,/ pe acest pământ."

Boris Marian practică și râsuplânsu, de pildă în "Bogza în Polonia".

Tema este Holocaustul :

"Un șobolan a trecut/ prin trecut, enorm, mustăcios,/ urla, mușca, murea,/ ființă de jos."

Placheta ne face cunoștință cu un excelent poet. Locuiește la București, scrie constant la "Realitatea Evreiască", dar e găsibil și prin revistele literare de pe malurile Dâmboviței.

Sandu Frunză

Filozofie și iudaism
Un răspuns la întrebarea "Ce este filozofia evreiască"

Editura "Limes", Cluj-Napoca

Sandu Frunză este conferențiar de filozofie la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj.

Când începi să citești cartea sa, te întrebi dacă vei rezista până la sfârșit.

Dar pe măsură ce lectura ta înaintează, te trezești că această lucrare doctă, scrisă în cel mai sobru stil academic, vecin cu ariditatea, începe totuși să te incite. Dezbaterea de idei nu e lipsită de o "dramaturgie" care îți captează atenția. Discuția devine tot mai interesantă. E desfășurarea unei drame intelectuale. Ne prinde. E un spectacol de "gâlceavă a învățaților".

Deși autorul ne avertizează încă de la început că "Modalitățile de definire a filozofiei evreiești sunt multiple", el pune în centrul cărții sale un răspuns generic la întrebarea din subtitlul cărții: "Filozofia evreiască poate fi definită metaforic ca o experiență intelectuală ce presupune călătoria spirituală de la Ierusalim la Atena și înapoi."

În jurul acestei definiții își "montează" profesorul clujean spectacolul de gândire al cărții. Și astfel, mai ales pentru iubitorii dezbaterilor de idei, cartea devine chiar pasionantă. Autorul, pricepându-se să "modereze" inteligent opiniile "participanților" la confruntarea de idei, venind însă de regulă și cu propriile sale opțiuni.

Potrivit lui Leo Strauss, de pildă, nici nu există filozofie evreiască. Pentrucă Ierusalimul și Atena, adică scriptura și filozofia, nu se pot întâlni niciodată.

Și totuși, pentru Strauss, ne spune autorul, "omul occidental a devenit ceea ce este într-un efort continuu de a pune împreună credința biblică și gândirea greacă."

În metafora celor două orașe zace și un element conflictual: "Existența unei tensiuni fundamentale în civilizația occidentală, determinată de conflictul dintre concepția biblică și cea filozofică despre viață."

De ce? Un alt gânditor explică asta prin aceea că "filozofia îl pune pe om sub semnul independenței și cunoașterii, pe când religia îi aduce cu ea lumea dependenței și afecțiunii."

E interesant să aflăm din această carte că, în viziunea minimalizatoare a lui Hegel "filozofia medievală musulmană apare ca o notă de subsol la filozofia creștină, așa cum filozofia iudaică este o notă de

subsol a filozofiei arabe, adică o notă de subsol a unei note de subsol".

În ce privește periodizarea filozofiei evreiești, cartea ne propune un tablou care merită citat: "Există o perioadă antică ce se sfârșește o dată cu distrugerea Templului din Ierusalim și care îl are ca imagine exemplară pe Philon din Alexandria sau Philon Iudeul, o etapă medievală care se sfârșește o dată cu Urie da Costa, în centrul căreia se află figura emblematică a lui Maimonide; o epocă modernă ce începe după unii cu Spinoza, după alții cu Mendelsohn, și se încheie o dată cu tragicele evenimente legate de exterminarea evreilor europeni, și o perioadă contemporană ce începe o dată cu crearea statului Israel."

Principalele personaje ale cărții semnate de profesorul clujan sunt Philon și Maimonide la care se adaugă, pentru perioada contemporană, Abraham Joshua Heschel. Acestuia i se dedică un capitol interesant al cărții. Heschel reprezintă "Calea de mijloc între Ierusalim și Atena". Pentru acest filozof, deci, scrie Sandu Frunză, "filozofia evreiască se constituie la întâlnirea dintre Ierusalim și Atena." După concepția lui Abraham Heschel, filozofia evreiască "orbitează în jurul a două focare: filozofia și religia... cu cât meditația ei se apropie de unul, cu atât se distanțează de celălalt". Asta face, conchide autorul român, ca "această gândire să genereze o continuă îmbogățire de sensuri a întâlnirii dintre filozofie și religie."

După ce ai terminat de citit această carte, ai sentimentul că ai urmărit un spectacol având ca obiect drama identitară a filozofiei evreiești.

Lucrarea reflectă, printre altele, interesul crescând față de patrimoniul spiritual evreiesc în mediile academice românești de azi.

(Zoltan Terner)

S. Damian

Zbor aproape de pământ

Eseuri; Ed. Hasefer, București, 2008

Cea mai recentă carte a lui S. Damian este "Zbor aproape de pământ" (eseuri), prilej cu care vom încerca să trasăm și itinerarul său biografic. În primul rând S. Damian este o personalitate controversată, la începuturile sale de critic literar fiind încadrat între "marxizanți", ceea ce nu ni se pare nici rău, nici bine. Era opțiunea sa. Marginalizat o perioadă, s-a retras la Heidelberg în Germania, de unde trimite manuscrise pentru cărți, studii numeroase, bine alcătuite, care au apărut în diverse publicații, la edituri din România. A fost în bune relații cu regretații Ov. Crohmălniceanu, Ion Negoițescu, apreciat de numeroși critici, oameni de cultură, dar istoriile literare refuză să-i acorde locul și spațiul cuvenit, iar pe Internet, probabil și din cauza propriei modestii, datele sunt destul de restrânse. Noi am scris despre diversele apariții editoriale, dar recenta apariție la Hasefer (redactor. V. Auerbach) este, credem, printre cele mai reprezentative. Născut la 18 iulie 1930, la Alba lulia, a urmat cursurile Școlii de Literatură "Mihai Eminescu", care, în ciuda dogmatismului impus de regim, a fost o pepinieră de tinere talente, apoi a studiat Filologia la București (nu a absolvit cursurile, nu știm de ce), a fost redactor la câteva publicații din anii 50-60. S-a ocupat în studiile sale de clasici români, străini, de scriitori de succes din țară și din străinătate. S. Damian a știut să-și construiască un aparat critic solid, care funcționează. Evident a luat poziție, de fiecare dată, când era vorba de falsificări, denaturări de culoare xenofobă, ceea ce îi face cinste.

Titlul cărții este prevenitor, o pasăre ori un avion zboară aproape de pământ în cazul unui pericol sau al urmăririi unui "obiectiv". Să vedem. În "Cuvântul înainte" autorul se referă la nefericitul Paul Celan, unul din corifeii poeziei germane din secolul XX. Îl leagă de acesta mai puțin biografia (părinții erau din Bucovina) cât contemporaneitatea, deși Celan a avut de suferit mai mult în anii Holocaustului. Un volum anterior al lui Damian purta un titlu inspirat din Celan: "Păr de aur, păr de cenușă". Le este comun un spirit mai puțin înclinat spre ludic și mai mult spre dramatismul existenței, deși poezia lui Celan are și azi multe locuri greu de pătruns, din cauza unor complicate jocuri de cuvinte. Volumul reprezintă o antologie de articole, studii, unele apărute în presă, grupate pe trei capitole, din care primul pe teme de literatură română, al doilea și al treilea referitoare la repere culturale din țară și din străinătate. Primul studiu se ocupă de Cioran, Eliade și Noica, personalități controversate dintr-o pricină deja arhicunoscută, aderența la mișcarea legionară. Ce aduce nou S. Damian? El încearcă să explice prin vârsta juvenilă a celor trei opțiunea pentru "rău". Dar, desigur, lucrurile se complică după război. Noica va rămâne în țară și, după detenție, va avea un final liniștit al vieții; Cioran va fi foarte productiv la Paris și va cuceri admirația cititorilor; Eliade devine un savant redutabil. Este singurul care, poate dintr-un orgoliu de neadmirat ori chiar din convingere, nu a recunoscut că a avut o opțiune greșită, ca și Heidegger, în Germania. S. Damian, spre deosebire de mulți critici de la noi, aprobă demersul Alexandrei Laignel-Lavastine, prin cartea acesteia "Uitarea fascismului", dar până la un punct, de unde începe să dezvăluie inconsistența unor afirmații ale autoarei franceze. El se apropie astfel mai mult de aborda-

rea Martei Petreu în studiul "Trecutul deocheat". Adevărul este că nimeni nu s-a lăudat cu trecutul său, fiecare reacţionând cu altă motivaţie, ca după o etapă rău privită de toţi istoricii serioşi. Eugen Ionescu, care a avut şi el parte de o "abatere", ca diplomat român la Vichy în anii războiului, a scris totuşi piesa "Rinocerii", unde este vorba, după spusele lui S. Damian, chiar despre prietenii săi. De altfel, Ionescu avea mamă evreică, este chiar ciudat că a fost acceptat, dar el putea face şi bine în postul de diplomat, cum au procedat alţi diplomaţi (de pildă cel de la Berlin). Nu ştim ce a făcut. Era totuşi un democrat convins. Un subcapitol este ironic intitulat "Tehnica de a sta în faţa altarului", cu referire la Eliade. O mică eroare de stil – "a fi înşurubat în lanţuri" este imposibil.

Sunt amintiţi Nae Ionescu, care, spune autorul, nu era un şarlatan, apoi exegeţi precum Mihai Şora, Matei Călinescu. Se aminteşte de prietenia din timpul senectuţii dintre Ionescu, Eliade şi Cioran, după ce "securea războiului fusese îngropata". Ni se pare studiul despre Cioran, Eliade, Noica, puţin prea extins faţă de economia cărţii, mai cu seamă că multe aspecte au fost discutate.

Următorul capitol, interesant, este despre opera şi posteritatea lui Marin Preda, de care s-a ocupat în mod special Eugen Simion, încă din timpul vieţii romancierului. Finalul articolului ni se pare, totuşi, nedrept, Marin Preda nu a urlat "cu lupii", cum scrie S. Damian, de asemenea nici urcarea lui pe un piedestal suprem nu este productivă, alături au fost Petru Dumitriu, poate şi alţii . "Despărţirea de realism" se numeşte capitolul referitor la Nicolae Breban, scriitor admirat sincer de unii, ignorat de alţii, dificil pentru cei neînvăţaţi cu filozofia. S. Damian a scris despre Breban de-a lungul anilor, reţin descendenţa remarcată de critic a lui Breban din Dostoievski şi Nietzsche, pe care îi recunoaşte drept maeştri. Urmează "Intrarea în miraj" (despre Mircea Cărtărescu, dar scriitorul este greu de cuprins într-o formulă, fiind ca un Ianus al literaturii), "Ahile iese din cort" (despre Dumitru Ţepeneag). Nu ştim care este "călcâiul" lui Ţepeneag, dar ştim că el a fost unul dintre promotorii onirismului în anii 60, în România, şi merită atenţie, desigur, nu numai pentru această contribuţie. Mai sunt analizaţi C. Ţoiu, considerat de critică un virtuoz al prozei, Ana Blandiana, de care criticul este legat printr–o veche prietenie, Andrei Pleşu (puţin prea sumar). De "pe alte meridiane" citim despre Malraux şi Drieu la Rochelle, acesta din urmă un scriitor excepţional, dar "dedat" la un colaboraţionism deşănţat în anii războiului, care l-a impins apoi la sinucidere, de teama dezonoarei şi pierderii libertăţii. Opoziţia cu Malraux este grăitoare.

Urmează capitole din experienţa exilului, despre atmosfera anilor 60-80 în Vest, excesele ideologice ale unor cercuri de intelectuali, disputele pro şi contra URSS, despre anticomunism. Ar fi fost interesant de dezvoltat tema condiţiei scriitorului în exil, poate că o viitoare carte va avea ca subiect central această temă, S. Damian fiind un veteran al exilului.

Sunt de asemenea pomeniţi Gunther Grass cu acea dezvăluire senzaţională a apartenenţei sale, în ultimele luni ale războiului, la trupele Waffen SS, influenţat fiind de propaganda nazistă, apoi procesul lui Miloşevici, considerat de unii o victimă, deşi a fost călăul multor croaţi şi chiar sârbi. La "Puncte de reper", partea cea mai interesantă a cărţii – fără a diminua importanţa celorlalte pagini, dar, personal, aş

fi pus această parte la început – găsim opinii despre Eminescu, Călinescu, Rilke, Celan, Kafka. "Este greşit ca Eminescu să fie receptat ca un ideolog, un purtător de steag", scrie S. Damian, dar afirmaţia este riscată. Eminescu s-a dorit un ideolog naţionalist-conservator, a fost receptat ca atare. În plus, diatribele sale împotriva prezenţei evreilor în Moldova şi Muntenia au servit şi mai servesc şi astăzi drept argumente pentru xenofobi, deşi, probabil, Eminescu nu şi-a dorit o asemenea posteritate. Deci să dăm Cezarului...

La Călinescu, S. Damian detectează o inapetenţă pentru dostoievskianism, ceea ce nu este exclus. La Rilke, autorul se opreşte la experienţa rusă a poetului, prietenia cu Ţvetaeva şi Pasternak. La Celan, atenţia criticului se concentrează pe relaţia amoroasă cu poeta Ingeborg Bachmann, care l-a iubit pe Celan până la moarte şi chiar după moartea poetului (dezechilibrat nervos, Celan s-a sinucis) evocându-l în scrierile ei. În privinţa lui Kafka, S. Damian compară destinul său de evreu, care a fost nevoit să-şi ia un pseudonim "neaoş" pentru a putea publica, cu cel al personajelor lui Kafka.

O carte bogată în tematică şi demnă de interesul cititorilor.

(Boris Marian)

❖

Am primit la redacţie:

"Generaţii de iudaism şi sionism; Dorohoi-Săveni-Mihăileni-Darabani-Herţa-Rădăuţi-Prut (România)"; vol. 6; alcătuire şi redactare Shlomo David; ed. de "Organizaţia israelienilor originari din oraşul şi judeţul Dorohoi (Săveni, Mihăileni, Darabani, Herţa, Rădăuţi-Prut (România)"; Haifa, 2008.

Al. Mirodan, *"Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română";* vol III (literele G-H-I), Tel Aviv, 2008.

"Vatra"; revistă lunară de cultură, nr. 11, Tg. Mureş, România.

"Apostrof"; revistă literară, nr. 12, Cluj-Napoca, România.

Lettre Internationale" (ediţia română), iarna 2008-2009.

Desen de Ion Barbu; din "Dilema veche", Bucureşti

O carte extraordinară. O carte cum nu s-a mai scris. O carte despre viaţa adevărată, despre cele trăite de luptătorii sionişti în închisorile din România.

Menahem Fermo:

Scrisorile pe care nu le-am scris

"O lectură pe cât de impresionantă pe atât de instructivă".

(I. Schechter, *"Ultima oră"*)

"Documente inedite ale vieţii evreilor în România fascistă şi comunistă".

(Gh. Iosub, *"Minimum"*)

"Scrisori care nu au plecat nicăieri, spre a ajunge sub ochii cititorului".

(Boris Marian, *"Realitatea evreiască"*)

Putem afirma, fără nici o reţinere, că ne aflăm în faţa unei cărţi-eveniment.

Volumul – care costă 78 shkalim – poate fi procurat telefonând la

02/566-6454

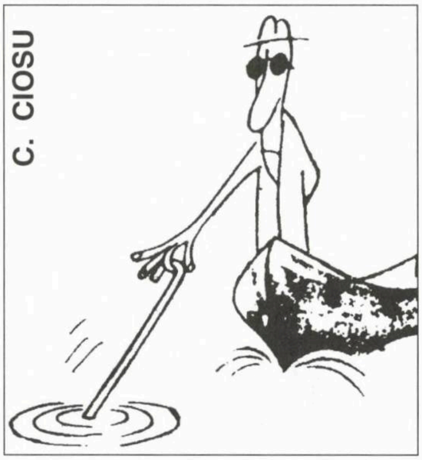

Pescuitorul de perle

O realizare extraordinară (și necunoscută) a lui Galileo Galilei

«În 1952, Vincenzo Galilei (tatăl vestitului Galileo Galilei) se căsătorise cu tânăra Giulia, din casa

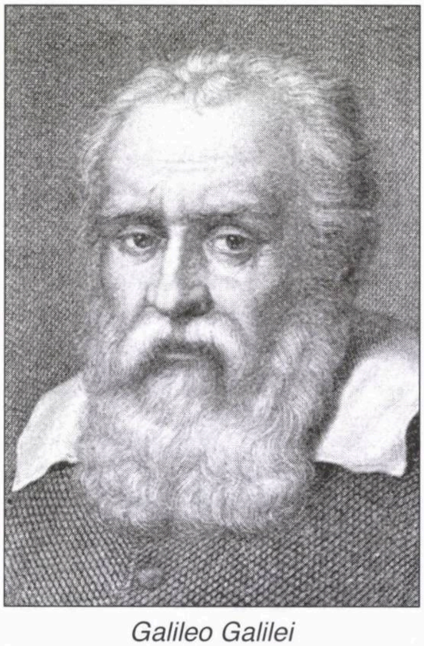

Galileo Galilei

Ammanasti de Pescia (...). La 15 februarie 1564, Giulia dădu naștere unui băiețel cu părul roșcat...»

("Revista mea", nr 2381/09; comunicată de Felix Pascal, Ashdod, care consideră că performanța aceasta – să te naști cu câteva secole înainte de căsătoria părinților tăi – întrece – și-ncă cum! – toate descoperirile și invențiile genialului savant italian.)

Mâini miraculoase

«Dl. Menahem Ariav (este) astăzi unul din primarii cei mai prestigioși ai Israelului. Cu mâinile lui a construit acest oraș (Natzeret Illit), care e mândria țării...»

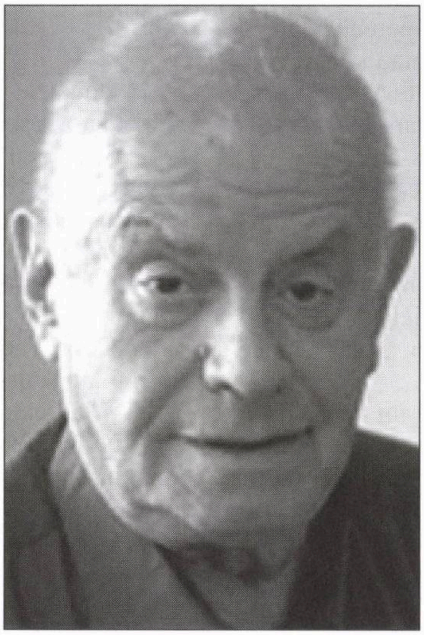

Menahem Ariav

("Viața noastră", 17.12.08; comunicată de Petre Cioclu, Kiriat Yam, care, apreciind din plin, ca noi toți de altfel, meritele de gospodar ale d-lui Menahem Ariav, este totuși de părere că autorul rândurilor de mai sus a exagerat nițel în legătură cu însușirile mâinilor la care se referă.)

A murit înainte de a se naște

Din aceeași familie de spirite ca și istoria cu Galilei face parte și epigrama de mai jos:

«Recurs:

Poate pare cam obscură/ Însă asta-i teama mea,/ Nu de-acela ce mă fură,/ Ci de cel ce vrea să-mi dea!

Ion Cănăvoiu
(1938-1932)»

(Revista "Epigrama", București, decembrie 2008; comunicată de Petre Cioclu, din Kiriat Yam, care nu se poate împiedica să constate, uluit, că Ion Cănăvoiu a murit înainte de a se naște.)

Ceață densă

«Pamfletul este unealta cea mai eficientă pentru risipirea ceții dense în care vrem să trăim, izolându-ne de procesul integrării.»

("Viața noastră", 30.12.08; comunicată de ec. Veronica Dollinger, Bnei Brak, care, fiind întru totul de acord cu meritele pamfletelor, se grăbește să adauge că și gramatica limbii române și logica sunt niște unelte eficiente pentru risipirea ceții de prin gazete.)

Poșta

Vova Kohn, Beer Sheva; **Ruth Edelman,** Mainz, Germania; **Tiberiu Kimelman,** Ghivataim; **Solange Singer-Fayon,** Bordeaux, Franța (observații bune, dar nu perle); **Tristan Merișoreanu,** Milano, Italia; **Adrian Iancovescu,** Timișoara, România; **Suzy Weiner,** Los Angeles, SUA (nu orice greșeală de tipar, sau – cum se zice – de corectură, e o perlă).

O povestire de
G. MOSARI

Cadoul

Vlad se aştepta să primească de ziua lui fel de fel de cadouri, care mai de care mai originale. Dar la cadoul care se afla într-un coşuleţ, nu se aşteptase.

Acasă la Vlad se adunaseră prietenii acestuia: era ziua de naştere a gazdei şi ca în fiecare an, veniseră să-l sărbătorească. Salonul apartamentului, mare, spaţios, devenise aproape neîncăpător pentru oaspeţi, care, simţindu-se ca acasă, nici nu intraseră bine pe uşă şi se repeziseră la sandviciurile de pe masă şi la "băutura tare" destinată să le deschidă pofta de mâncare. Soţia lui Vlad, Mariana, făcea faţă asalturilor şi avea o vorbă bună pentru fiecare musafir.

Toţi se întrebau însă unde-i ultima pereche, adică Sorina şi Sorin, care ca de obicei întârziau şi care, tot ca de obicei, aduceau cele mai neaşteptate atenţii, ce se voiau aşezate în camere la loc vizibil. Dar pe când vorbeau de lup, cei doi prieteni au intrat şi s-au repezit să-l strângă în braţe pe Vlad, oferindu-i un cadou-surpriză: într-un coşuleţ se afla un căţel alb, pufos, pe care Sorina şi Sorin îl botezaseră Pufi.

– Ştim, dragă Vlad, că voi nu aveţi un câine în casă aşa că am hotărât să cumpărăm la societatea "Fondul câinilor" această mică şi dulce javră care vă va face viaţa mai frumoasă, spuse Sorina.

Vlad s-a îngălbenit, n-a putut scoate un cuvânt, iar Mariana a făcut un gest de respingere, pe care din fericire nu l-au observat cei ce aduseseră originalul cadou.

Gazdele nu-şi doreau un câine viu, fiindcă asta însemna să ai grijă de mâncarea lui, să-l scoţi afară la aer curat de două-trei ori pe zi, să-ţi fie deranjată casa, adică aveai o bătaie de cap în plus pe care Mariana şi Vlad nu şi-o doreau, motiv pentru care n-au avut niciodată un animal care să... locuiască cu ei. De altfel se şi întrebaseră ce vor face cu "javra" când vor trebui să lipsească de acasă câteva zile şi mai ales când vor pleca în concediu.

Din momentul primirii cadoului, Mariana şi Vlad arătau ca doi oameni bătuţi, li se stricase toată seara şi abia aşteptau ca petrecerea să se termine.

– Eu pe Pufi nici nu vreau să-l văd, a ţinut Mariana să-i precizeze soţului ei. Tu l-ai primit, e pentru tine, să te speli pe cap cu el.

– Dar eu nu-s vinovat că mi s-a dat o asemenea pleaşcă – îngână Vlad. Întrebarea e ce facem: Sorina şi Sorin vor întreba de câine, n-ai voie să-l dai, iar nouă nu ne trebuie.

– De data aceasta nu mă interesează ce vor ei şi ce vor zice ei, mâine de dimineaţă te duci la societatea "Fondul câinilor" şi îl dai pe Pufi înapoi – spuse apăsat Mariana.

❖

A doua zi, în coşuleţul cu care a venit, căţeaua a făcut călătoria retur spre magazin, fiind purtat de Vlad.

– Ştiţi, acum câteva zile nişte prieteni de-ai mei au cumpărat la dvs. acest câine pe care mi l-au dat cadou, de ziua mea de naştere – a silabisit Vlad cuvintele de mai sus.

– A, felicitări! a spus omul de la magazin. Să vă aducă noroc!

– Despre ce noroc vorbeşti? Din momentul primirii lui nu am linişte. Noi nu vrem câini în casă. Am venit să vi-l dau înapoi.

– Nu se poate aşa ceva, a spus negustorul. În regulamentul firmei noastre scrie că un obiect cumpărat e considerat ieşit din patrimoniul nostru în mod definitiv.

– Cum asta? La toate firmele mărfurile se vând cu o chitanţă de schimb. Dacă nu poţi face schimbul vânzarea se anulează.

– Chitanţă de schimb la fiinţe vii? Încă n-am auzit. Dvs., însă, dacă nu vreţi câinele, daţi-l cadou unui prieten care iubeşte animalele.

– Dar cel care l-a cumpărat a dat bani pe câine şi a cheltuit pentru mine. Eu o să-l dau pe gratis?

– Dacă vrei să scapi de el, îl donezi, fără să primeşti suma înapoi, chiar dacă poţi cumpăra cu banii încasaţi alt obiect.

– Asta-i ceea ce vreau! Dumneata nu ştii ce mizerie mi-a făcut în casă acest câine, numai în câteva ore!

– Ca să nu-ţi murdărească locuinţa trebuie să-l educi.

– Cum, eu să devin dresor de animale? În cele câteva ore cât a stat la noi, căţeaua a ros două perechi de

pantofi. Ca să nu roadă încălţămintea trebuie să-l dresez?

– Stimate domn, priviţi cu înţelegere acest caz. dacă sunteţi hotărât să scăpaţi de cadou, îl puteţi oferi oricui vreţi, dar societatea noastră nu primeşte înapoi ceea ce a vândut!

❖

Vlad s-a întors acasa împreună cu Pufi. S-a uitat la coş. Pufi îl urmărea cu nişte ochi miraţi, ţinând capul aplecat pe o parte. Imaginea era demnă de o fotografie. Începu să vorbească cu căţelul: "Dacă te dau, ştiu că-mi aprind paie în cap cu Sorina şi Sorin... Dar eu nu-s obişnuit să am un câine... Bine, te voi ţine câteva zile şi între timp vom căuta pe cineva care va fi dispus să te ia.

Când Mariana a auzit că la societatea "Fondul câinilor" nici n-au vrut să audă de primirea căţelului, i-a spus lui Vlad:

– Ocupă-te de el sau ea, cum vrei să-i spui, dar în casă să fie curat şi să nu simt miros de câine până când ai să-l dai.

Au urmat pentru Vlad câteva zile grele, în care a făcut educaţia lui Pufi: să se ceară afară, să nu se atingă de încălţăminte. Spre surprinderea lui, Pufi era un căţeluş inteligent şi bun şi prindea foarte repede tot ceea ce i se spunea. Numai că nu putea să vorbească... Aştepta emoţionat să fie scos la plimbare, iar Vlad, încet-încet, se obişnui să facă treaba asta cu plăcere şi să se bucure de Pufi, care aproape că nu deranja.

Mariana însă era în continuare rece şi nepăsătoare. Într-o zi l-a văzut pe Pufi cu o fundiţă roşie în jurul gâtului. Îi venea splendid. Obosită, s-a dus să se culce. Când s-a trezit a văzut că Pufi e lângă ea, parcă îi veghea somnul, şi o privea cu un aer de curiozitate. Mariana zâmbi. "Cine a zis că un câine e ca un copil în casa omului?" – se întrebă ea.

Într-o zi, cineva bătu la uşă. Numai Mariana era acasă. Deschise. Intră un tip, de fapt o cunoştinţă a lui Vlad, care întrebă:

– Aveţi un câine pe care vreţi să-l daţi? Eu sunt dispus să vă plătesc pentru el. Mai ales dacă e un câine reuşit.

Zâmbind, Mariana i-a răspuns:

– De unde ai scos asta, domnule? Câinele nostru l-a primit cadou soţul meu, Vlad. Cum îţi închipui dumneata că noi am putea înstrăina un câine primit cadou?

ZISE...

"Nu sunt deloc antisemit. Sunt de aceeaşi parte a baricadei cu un rabin, care vibrează la aceleaşi idealuri".

(Corneliu Vadim Tudor, preşedintele Partidului România Mare; à propos de prietenia strânsă care îl leagă pe el, campion cunoscut şi recunoscut al antisemitismului românesc, de rav (?) Eliahu Caufman, din Neturei Karta; Bucureşti, 2009)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

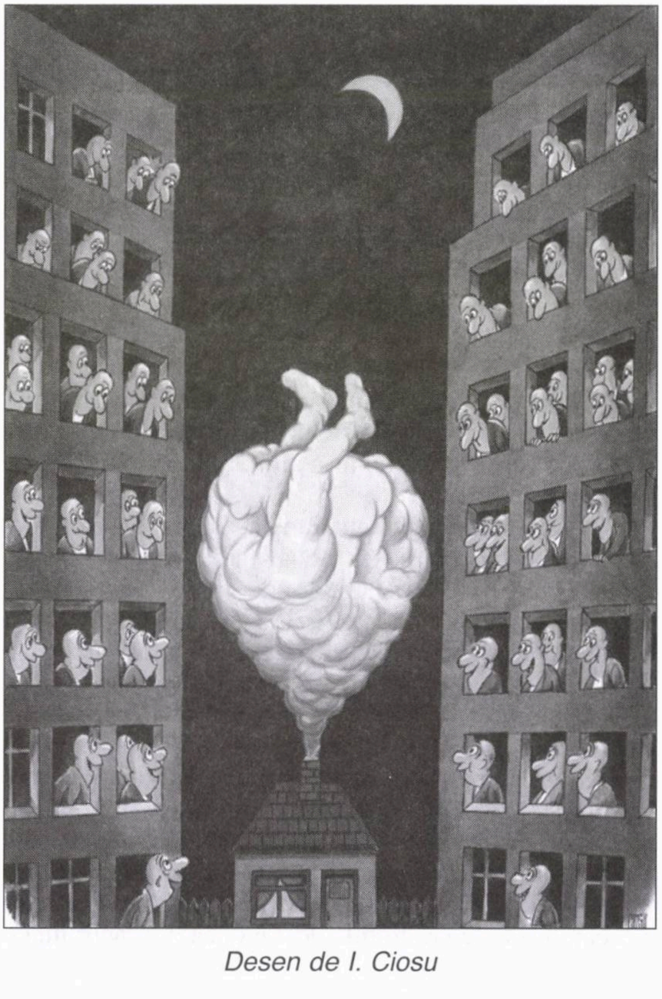

Desen de I. Ciosu

O povestire de
HARRY ROSS

Viața în lift

Zăcea într-un ungher întunecos al liftului, ghemuit turcește, citind dintr-o cărțulie, absent la tot ce era în jurul lui. Curiozitatea m-a făcut să-l întreb ce face aici în lift?
– Aici trăiesc, îmi zise.

Zăcea într-un ungher întunecos al liftului, ghemuit, așezat turcește, citind dintr-o cărțulie, format buzunar, absent la tot ce era în jurul lui. Alături, o pălărie răsturnată în care erau câteva monezi galbene și albe. Privit de sus, insul era foarte slab, deși greu i se putea ghici conformația corpului. Perciunii care îi acopereau lateralele feței și barba, brăzdată cu fire argintii, te trimiteau cu gândul la un slujitor al credinței. Pe cap avea o chipa neagră, ușor jerpelită pe la margini. Puteam trece mai departe, dar curiozitatea m-a făcut să-l întreb ce face aici în lift?

– Aici trăiesc, îmi zise, fără să ridice capul din cărțulia lui.

– De ce tocmai aici?

– Pentru că aici mi-e bine. Apropo, poate îmi dai 10 șekeli să cumpăr pâine pentru copiii mei. (Nu m-am grăbit. Omul n-a insistat.) Am coborât la etajul 9, mi–am terminat treburile la secretariatul direcției și când să cobor, dau din nou de el. M-a intrigat prezența lui în lift.

– Tot aici?

– Cu ce te supăr? Nu mă supăra în mod deosebit, dar un resort interior mă făcu să intru în vorbă cu el, să aflu o poveste care într-un fel m-a uluit. Și de dormit, dormi aici? l-am întrebat.

– Numai iarna, când nu ajung acasă. Iarna se întunecă devreme și dacă mai și plouă, rămân aici.

Îl chema Baruch Aberman. Și, după cum spunea, avea o familie greu de întreținut. Cum n-avea nici o calificare și n-a găsit nicăieri o slujbă remunerată omenește, s-a apucat de cerșit.

– E umilitor, mai ales în primele săptămâni, când stai cu mâna întinsă și lumea trece indiferentă, ba chiar disprețuitoare pe lângă tine. Luni de zile n-am reușit să câștig nici cât să cumpăr pâine și lapte. Doi din băieții mei mai mari au șters-o în America (așa crede el, dar n–are nici o dovadă) și le-am pierdut urma, o fată s-a prostituat (altă fantezie sau minciună), iar nevastă-mea mă bate la cap cu divorțul, deși nici ea n-a făcut nici o brânză în viață și e greu de crezut că altul, mai breaz, are s-o ia de soție. Într-o zi mi-a venit ideea să-mi mut cartierul general într-un lift încăpător care, pe deasupra, avea aer condiționat. Urcam, coboram. Sus, jos, sus, jos. Totul pe gratis. "Aici e de mine", mi-am zis. După o scurtă pauză, Baruch îmi spune că este vândut credinței în Dumnezeu și lucrul acesta trebuie să fie văzut și știut de toți cei care trec pe lângă el. Așa că a făcut rost de un caftan, o chipa, își lăsă barbă și perciuni și–și instală viața în lift. Părea ceva croit pe măsura timpurilor de azi. Cerșetoria trebuie și ea adaptată la progres. (Du-te și crede povești de soiul acesta!)

– Ce are liftul și n-are colțul de clădire unde vezi cerșetori cu duiumul?

– Habar nu ai, îmi zice. Acolo abia dacă te observă un suflet milos, aici fiecare intră în vorbă cu tine, vrea să știe ce necazuri te-au împins la o situație atât de bizară. Aici poți născoci povești din cele mai fantasmagorice. Nimeni nu pune la îndoială spusele mele. Aici nu trebuie să ceri, aici ți se oferă și încă generos. Ai vrea să știi desigur ce simte un cerșetor în adâncul sufletului său? Am să-ți spun: un mare gol. Chiar dacă are ceva gologani în buzunar, el e un Nimeni. Eu sunt un Nimeni. Cu N mare. (Știe să brodeze cuvinte mari ca să impresioneze). Îi zic:

– Dacă îți dau un sutar, te vei simți Cineva?

– Un sutar? Glumești? Uită-te la Kaufman (nu știu care dintre ei) cât bănet are și încă mai vrea, încă mai luptă să aibă și mai mult și mai mult. Omul e un siloz. Umple-l cu bani și tot se va simți sărac. Dar nu zic, un sutar mi-ar prinde chiar foarte bine. (Nu i-am dat nici un

---

●

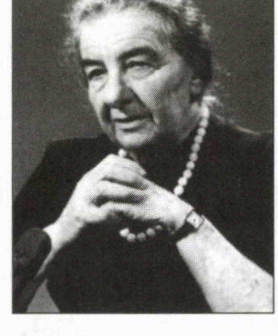

S-au scris o mie de lucruri la noi în presă, cu miez și strălucire, despre dramele legate de războiul din Gaza, dar cel mai inteligent text à propos de *conflict* rămâne acela scris de Golda Meir în urmă cu vreo patru decenii:

«Noi putem să-i iertăm pe arabi pentru faptul că ne omoară copiii. Dar nu putem să îi iertăm pentru faptul că ne silesc să omorâm copiii lor. Vom avea pace cu arabii numai atunci când își vor iubi copiii mai mult decât ne urăsc pe noi.»

chior). Voiam să știu doar ce planuri are, va sta aici chiar toată viața în lift și va cerși? De ce nu, zice. La fabrică e mai bine? Azi ești, mâine te concediază. Să lucrezi la câmp sau în construcții e un vis? Vânzător de ziare e ceva ai, ai, ai? Nicăieri nu se mănâncă doar cozonac. Deocamdată, liftul îmi oferă oarecare siguranță. Am un acoperiș deasupra capului, mă plimb în jos și în sus și n-am nici o obligație. Mai ales când mă aflu sus. Ultimul etaj îmi dă un sentiment ciudat, de parcă aș fi atins gardul raiului. Nu mă lua în seamă! Vrei să-mi faci o vizită acasă? mă întreabă instantaneu și rămân blocat. Ce să fac acasă la el, să-i văd mizeria, puradeii, nevasta cârcotașă, masa goală, podelele nespălate și cine știe dacă nu are și guzgani. Stau și mă gândesc o clipă, apoi îl întreb unde stă. Îmi spune cartierul și-mi împinge o hârtie pregătita de dinainte, pe care stă scrisă adresa lui.

O pun în buzunar și mă îndepartez. Nu știu ce-mi veni, dar într-o vineri seară, cum nu aveam nici o treabă, m-am pomenit în cartierul lui, în fața unei case destul de normale, controlez numărul, aici stă omul și dau să intru. Încă de la poartă se aude vocea melodioasă de bariton a lui Baruch. Pătrund într-o curticică cu flori, privesc prin geamul mare al salonului și nu-mi vine a crede ochilor. Baruch stă în capul mesei, într-o cămașă albă-albă, rostește rugăciunea de primire a șabatului, iar în jur, vreo șapte sau opt copii, de mărimi diferite, toți foarte curați, stau smirnă și ascultă rugăciunea. Din când în când, rostesc câte un Amin. Nevasta, o femeie brună, legată la cap cu o năfrămuță, își privește soțul absentă, gândindu-se probabil nu la divorț ci la pofta cu care vor mânca copiii cele pregătite pentru cină. Regretam că n-am la mine un aparat de fotografiat să fi prins pe peliculă imaginea unui cămin evreiesc, a unui cerșetor, vineri seara, la intrarea șabatului. Mi-am luat tălpășița și m-am îndepărtat. Nu-mi venea să intru, să tulbur o solemnitate atât de intimă. Îl vedeam pe Baruch în cele două ipostaze: în lift, cerșind, aici, acasă, tronând ca un rege în capul mesei, rostind cuvinte de slăvire a Domnului și primirea șabatului. Iată viața, ca un taler cu două fețe. Palidă, umilă, săracă pe o parte, luminoasă, nobilă, strălucitoare pe cealaltă parte. M-a cuprins o emoție sinceră, aproape că-mi venea să plâng, ceea ce nu mi s-a întâmplat de mult. Baruch, un om între alți oameni. O săptămână întreagă stă îngrămădit cu pălăria lui într-un colț al unui lift, rugându-se Domnului să strângă un ban pentru copiii lui, ca să-i vadă vineri seara așezați în jurul mesei, curați, scrobiți, cu ochii umezi, ascultând rugăciunea tatălui lor. Poți să nu respecți și să nu iubești un astfel de om?

Nu știu de ce, am avut impresia că am trăit un vis. Baruch nu era cerșetorul știut din lift, și nici eu n-am fost lângă casa lui să-l văd într-o postură atât de diferită.

Am și uitat de toate acestea, când la o nouă vizită la instituția sus-amintită îl revăd pe Baruch, în aceeași poziție turcească, rugându-se în lift. Nimic nu s-a schimbat, face pe omul umil, pios, sărac, așteptând o pomană aruncată în pălărie. Îi spun un șalom și el își ridică ochii spre mine, mă recunoaște și-mi spune că m-a așteptat să-i fac o vizită și nu știe de ce nu am venit.

– Ba am venit, într-o seară de vineri eram lângă căminul tău și te-am văzut în capul mesei, cu familia în jur, rugându-te pentru primirea șabatului. Mi se părea totul atât de emoționant, încât n-am vrut să vă tulbur cu prezența mea.

– Vorbești serios? Păcat. Puteai foarte bine să stai cu noi și să iei o masă plină cu bunătăți.

– Ascultă, Baruch, îți câștigi atât de greu existența din cerșit, mai ai nevoie de un om în plus la masă?

– Greșești, un om ca tine este oricând binevenit. Pentru mine este o "mițvă" să te primesc. Dumnezeu iubește asemenea gesturi. Și-apoi n-aș fi fost în pierdere, sunt sigur că a doua zi ai fi venit să te revanșezi regește.

Asta era, deci. Până și invitația aceea avea un substrat mercantil. M-a invitat cu gândul ca apoi să mă stoarcă de acel sutar pe care l-am promis și nu i l-am dat. Să mai zică cineva că evreul nu este un pios și un om de afaceri priceput. Scoate bani și din piatră seacă.

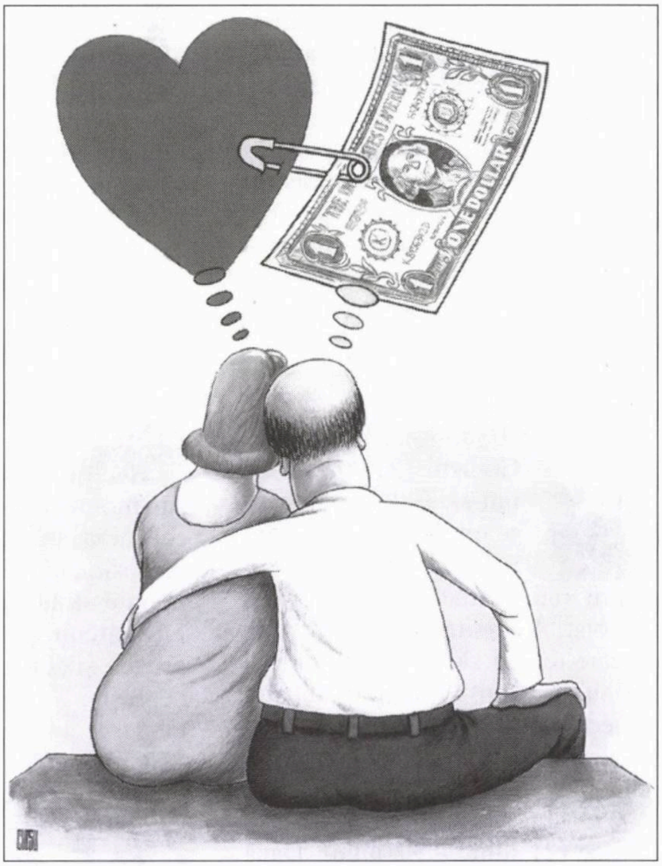

Desen de I. Ciosu

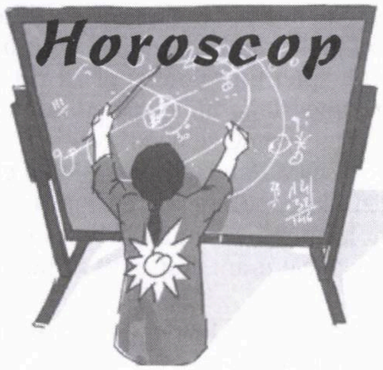

Martie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Climatul vă este favorabil. Dacă sunteţi în căutarea unui partener pentru un al doilea capitol, aştrii vă surâd. Dacă sunteţi căsătoriţi, relaţiile dvs. vor fi mai armonioase. Sunteţi lipsit de încredere în propriile puteri dar, cu multă logică, veţi reveni la linia de plutire. Veţi primi, pe neaşteptate, mari sume de bani. Atenţie! Nu le risipiţi!

Culoare: verde.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Aveţi sentimentul că totul merge pe dos. Puţin calm şi iniţiativă şi veţi vedea cum lucrurile intră pe făgaşul obişnuit. Acordaţi mai mult timp odihnei. Gândiţi-vă la tot ce v–ar face plăcere şi puneţi-vă în aplicare gândurile.

Numere: 1, 5, 7.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Căldura pe care o emanaţi, chiar fără voie, este măgulitoare pentru unii oameni din anturajul apropiat. Luciditatea şi facilitatea cu care reuşiţi să vă concentraţi vă permit să avansaţi simţitor într-un proiect la care ţineţi. Problemele de sănătate care v-au îngrijorat atât de mult sunt pe cale de dispariţie.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Dacă sunteţi, în general, un suflet solitar, acum această situaţie vă displace şi căutaţi o ieşire. Răbdare! Va apărea în curând. Menajaţi-vă nervii şi păziţi-vă de bolile de sezon. Acceptaţi sugestiile partenerului pentru a menţine un modus vivendi acceptabil.

Numere: 3, 6, 8.

Leu (23 iulie – 22 august): Pudoarea şi delicateţea dvs. ar putea fi interpretate în anumite relaţii drept o lipsă de interes. Spuneţi lucrurilor pe nume, fără să jigniţi, desigur, luaţi măsuri concrete. Vă lipseşte mişcarea. Mutatul de pe un scaun pe fotoliu, în faţa televizorului sau a computerului nu înseamnă un exerciţiu fizic şi nici un consum de energie. Aştrii vă susţin în realizarea unui obiectiv profesional.

Culoare: portocaliu aprins.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): În cuplul dvs. un climat conflictual nu poate fi exclus niciodată. Acţionaţi cu multă diplomaţie pentru a-l îndepărta. Gândiţi-vă, din când în când, că mulţi oameni ar vrea să aibă norocul dvs. Munca vă pare nesfârşită şi insuportabilă, dar vă veţi bucura de rezultatele ei.

Numere: 11, 20, 31.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Evitaţi să luaţi o hotărâre importantă sub impulsul momentului. Nu-i încărcaţi pe cei de-acasă cu problemele dvs. profesionale şi sufleteşti. Singur trebuie să luptaţi contra vârtejului! Fiţi circumspect, căci un aşa-zis prieten şi admirator declarat vă ponegreşte, folosind cuvinte inacceptabile.

Culoare: alb.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): O asemenea poftă de viaţă, de distracţii nu aţi mai avut de mult. Vreţi să vă canalizaţi energia în mai multe domenii. Veţi reuşi. Un vânt favorabil va sufla asupra finanţelor dvs.

Numere: 21, 27, 30.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Totul decurge prea lent faţă de dorinţa dvs. Arătaţi tot ce ştiţi, argumentaţi-vă ideile şi convingeţi-i şi pe ceilalţi că aveţi dreptate. Cineva din familie vă consideră egoist şi nu e prea departe de adevăr. Supravegheaţi-vă şi fiţi mai concesiv.

Culoare: galben.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Oboseala vă copleşeşte, deoarece aţi întins prea mult coarda în ultima vreme. Ambiţia de a reuşi, de a vă realiza pe plan profesional vă influenţează însă negativ comportamentul. Aţi devenit irascibil şi necomunicativ, stări pe care nu le-aţi cunoscut până acum. Totuşi nu vă pierdeţi speranţele.

Numere: 13, 17, 29.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Sunteţi într-o formă excelentă. Dacă veţi depune mai multe eforturi pentru a combate pasivitatea celor din jur, zilele vi se vor însenina. Multe lucruri care v-au preocupat se vor rezolva de la sine. Daţi dovadă de fermitate în relaţiile cu rude din depărtări, altfel situaţia se va degrada.

Culoare: vişiniu.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Nu rataţi ocaziile pe care le veţi avea cu siguranţă în aceste zile. Încercaţi să organizaţi o ieşire în familie, o scurtă excursie. Vă va face bine. Fiţi prudent şi mai ales discret în tot ce intenţionaţi să întreprindeţi.

Numere: 9, 14, 19.

Interim

RODICA WEINBERG prezintă paginile de

JOCURI

Vine primăvara!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1						◆					
2								◆			
3				◆					◆		◆
4			◆				◆				
5						◆					
6	◆						◆				
7					◆					◆	
8		◆					◆				
9					◆				◆		
10				◆							
11								◆			

ORIZONTAL: 1) Vine primăvara – ...vine primăvara. 2) Câmpuri înverzite – Cântăreț solitar. 3) Loc cu verdeață dorit de toți oamenii – Vietate minusculă trezită la viață. 4) Topit în final! – Punctul de unde se întorc cocorii – Strajă. 5) În primăvara vieții – Un aprilie popular. 6) Dezghețat – Limbă intercontinentală! 7) În primăvara vieții – Capitală nordică. 8) Înfățișare – Lopătar în zonele înzăpezite. 9) Joc popular – Moșul ce adoarme – Cuprins de moină. 10) Stol de albine – Trezrea ființelor la viață. 11) A se trezi la viață pe câmp – Un pom verde.

VERTICAL: 1) Cântec de primăvară – Pete de culoare într-un peisaj de primăvară. 2) Albă ca Zăpada vestind primăvara – Are sarcini precise. 3) Zburdă pe pajiști – Privitor la frumusețile înverzite. 4) Acoperit de mușchi – Verdeață florală străjuind petalele. 5) Cuprind cu căldură – Răsar albăstrelele! 6) Cută – Cursul primăverii. 7) Zumzet de albine – Un soi de bob de zăpadă (pl.). 8) Lună de primăvară – În temă! 9) Rece! – Vestitorul primăverii – Început de aprilie! 10) Cântec de gâze trezite la viață – Ființe în intimitate. 11) Ține un mărțișor la piept – Sărbătoare populară la început de mai.

DICȚIONAR: Istm, euri.

MINA NIȚĂ

Primăvară

ORIZONTAL: 1) Se împodobește cu coroane împletite din primele mlădițe ale primăverii – Străbat parcurile. 2) Unu cu una și iar unu cu una – Refren popular. 3) Oaspeți dragi ce sosesc la început de primăvară. 4) Pește din familia sturionilor – Pe un ogor fără sfârșit un tractor lucrează din plin – Primele la alfabet. 5) Se ivește o rază! – Prin grădina înmiresmată trec doi tineri braț la braț. 6) E o simplă întrebare – Țipar (pop.) – Această zi. 7) Pe o creangă de copac concertează o păsărică – Adâncite între dealuri. 8) O pecete ce-ntărește jurăminte de iubire – Prefix. 9) Atașat – Frumoasa "Miorița" (pl.). 10) O fată în plină primăvară a vieții – Prin viu grai. 11) Se numără în primăveri – Stau la fântână, indiferent de anotimp.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							◆				
2								◆			
3										◆	
4					◆				◆		
5	◆			◆		◆					
6			◆				◆				◆
7		◆						◆			
8						◆				◆	
9					◆						
10							◆				
11				◆							

VERTICAL: 1) Crâmpei de primăvară în peisaj citadin – Locuință de păpuși cu ușițe-n loc de uși. 2) O mângâiere caldă în seri de primăvară – Arin. 3) Linie – Floare albă, floare albă... (pl.). 4) Când mângâiată de zefir apa tremură ușor – Pentru ea cerbii se luptă cu îndârjire. 5) Hain – Poartă pe aripa-i caldă parfumul primăverii – Rece! 6) Nume feminin – Cete! – Interjecție. 7) O zi trecută – Aceea. 8) Un cufăr de lemn – Înțeapă zarea albastră cu silueta-i zveltă. 9) Ciocârlie – De sub stâncile înalte, apele șoptesc sfioase. 10) Lângă ea – A se atașa – Un vestit căpitan de plai. 11) Un covor cusut din fire și pictat cu floricele – Sunt zulufi din cosițe sau podoabe pe mânuță.

Dicționar: Cic, ipo, erna, bau.

BIANCA NIȚĂ

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Gheață: Polei, tipa, al, apa, alunecare, sucuri, isteti, as, inghetati, ren, ana, i, ass, e, om, ila, t, tt, tr, itb, puc, r, podar, aparaie, ap, nam, intima, titanic, tunis, i, ed, numarati, nemilosi, etan, ager, raci, ata.

O urare la început de an: Poroasa, ar, ac, placere, rar, alerta, creat, so, l, inmultire, at, ira, ci, teaca, a, si, e, satanica, idila, icar.

Integrama I: S, c, p, g, f, ecranizare, rapa, ilar, sus, vaduri, tumar, sic, mira, astri, nisa, biet.

Integrama II: m, d, f, s, n, napolitane, taran, neg, sur, vin, ca, rasa, enot, cale, snopi, terapeuti.

INTEGRAMA I

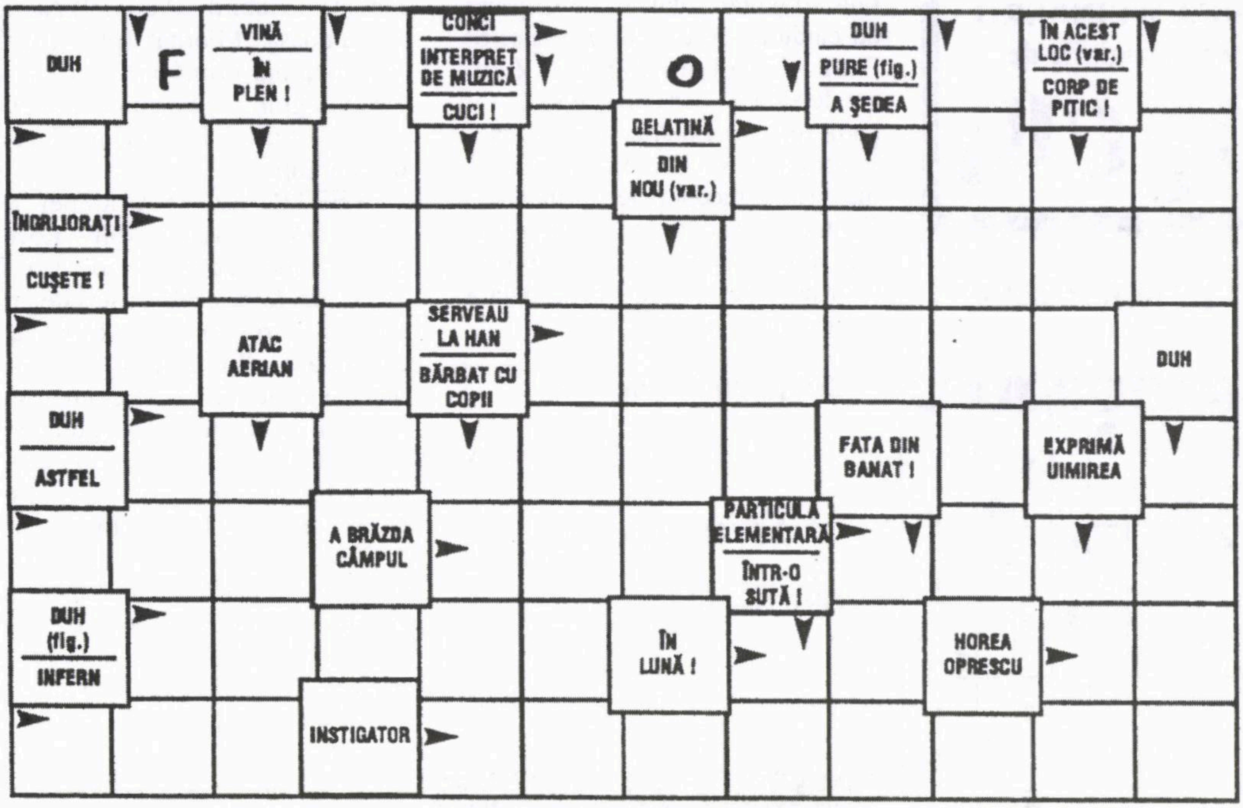

INTEGRAMA II

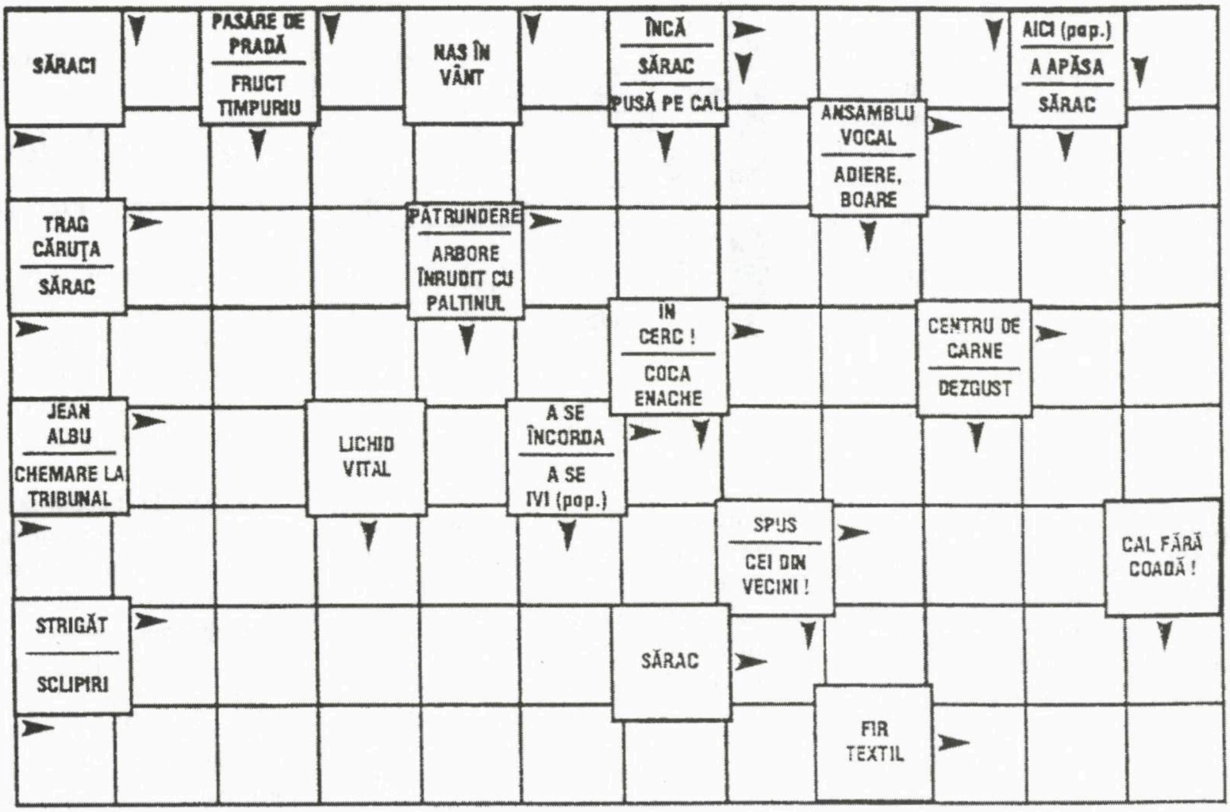

Două idei din Coran

Lumea omului civilizat de azi depinde de vrerea omului simplu, pentru care o imagine este mai convingătoare decât 1.000 de cuvinte. Trăim – mulţi dintre noi – în ţări democrate, deci depindem de ceea ce vrea omul simplu. Din păcate însă, modul de gândire şi de apreciere al omului simplu depinde de ideile şi convingerile cu valoare sacră pe care le are în minte. Mai important decât computerul este programul. O credinţă se dovedeşte rea atunci când masa respectivilor credincioşi ajunge la ananghie din cauza acesteia.

În conflictul dintre StatuI Israel şi organizaţia Hamas din Gaza, dintre un stat de drept şi o organizaţie teroristă, logic ar trebui ca publicul să dea dreptate statului, însă imaginea copiilor ucişi şi marele număr de victime fac ca media să fie de partea ilogicului. Oricare ar fi explicaţia dată de reprezentanţii logicii, aceasta nu poate concura cu imaginea victimelor. În fapt, actualul conflict este o confruntare între religia iudaică şi cea islamică, iar evreul nu este la prima sa confruntare de acest gen în decursul istoriei sale. Prima confruntare dintre religia iudaică şi o religie păgână apare ca imagine într-un tablou de Rembrandt, înfăţişându-i pe Cirus persanul şi Daniel evreul. Aici evreul reuşeşte să-i dovedească cuceritorului lumii omului civilizat că – ei, da! – convingerea sa este greşită. Azi, la o distanţă de două milenii şi jumătate, evreul se află din nou într-o asemenea confruntare cu un persan, cu Ahmadinejad, care cere ştergerea de pe hartă a statului evreu şi care se opune lumii omului civilizat cu arma religiei islamice.

Extrag două idei de bază din Coran, scrierea sacră a Islamului:

1. Evreule, dacă crezi în adevăr, doreşte-ţi moartea!

2. Musulmanului nu trebuie să-i fie teamă pentru viaţa sa, căci dacă şi-o pierde în lupta pentru islam, va fi răsplătit pe lumea cealaltă cu tot ce şi-a dorit să aibă în viaţa sa.

Prima idee cultivă ura contra evreului, astfel încât a-l ucide pe evreu devine o datorie sfântă, mai importantă chiar decât viaţa musulmanului. A doua idee îl face pe musulman să se comporte ca o fiinţă anormală, adică să nu mai preţuiască viaţa şi să n-o mai apere cu orice preţ.

De-aici apare lipsa de preţ a vieţii lor, ca şi a vieţii celorlalţi.

Contrariu este religia iudaică, pentru care viaţa individului este mai importantă decât preceptele religioase, iar evreul are voie să adopte o altă religie pentru a-şi salva viaţa. Din această contradicţie dintre religia iudaică şi cea islamică se poate conchide că prima serveşte viaţa , pe când a doua cere ca viaţa s-o servească pe ea.

În conflictul cu Hamasul, statuI evreu încearcă să-şi salveze cetăţenii, chiar cu preţul salvării vieţii celor din Gaza, pe când Hamasul încearcă să-şi salveze dreptul de a ucide evrei, pe oricare dintre ei, cu preţul copiilor din Gaza.

În viziunea şefului religios persan, posibila confruntare atomică dintre Israel şi Iran va fi câştigată de Iran, datorită teritoriului vast pe care îl are comparativ cu Israelul. În viziunea acestui şef religios, vieţile pierdute de lumea musulmană nu au importanţă faţă de cauza religiei islamice. Actualul conflict cu Hamasul pare a fi preludiul conflictului atomic pe care îl vrea şi îl pregăteşte Iranul. Vom reuşi să preîntâmpinăm acest viitor funest?

Robert Schwartz
Mazkeret Batya

Accidente de circulație

Atunci când distanţa între două avioane în zbor este chiar de câteva sute de metri, se consideră că e vorba de un „aproape accident" şi cel mai apropiat turn de control dă piloţilor celor două avioane instrucţiuni cum să manevreze pentru a evita ciocnirea, accidentul.

Circulaţia automobilelor pe şosele este în permanenţă un multiplu „aproape accident" şi nu există nici un turn de control care să-i îndrumeze pe şoferi cum să evite accidentul. Bolizi cu viteze apropiate de 100 km. pe oră circulă pe trasee paralele foarte apropiate: numai un metru este distanţa între două maşini paralele şi câteva zeci de metri între o maşină şi cea dinaintea sau din spatele ei.

În aceste condiţii, accidentul este inevitabil, dacă şoferii nu respectă cu stricteţe toate legile circulaţiei.

Deoarece şoferii calcă mai toate aceste legi, asistăm la un măcel continuu, inutil, inexplicabil, pe toate şoselele din lume, chiar pe cele mai moderne autostrăzi. În Israel numărul celor omorâţi în accidente de circulaţie, peste 30 de mii de la înfiinţarea statului, depăşeşte numărul celor morţi în toate războaiele şi în toate atacurile teroriste.

Dacă teroriştii arabi ar ucide într-o săptămână 10 israelieni, statul ar găsi resursele şi căile de a reacţiona, de a-i pedepsi pe vinovaţi,

spre a preîntâmpina viitoare atacuri asemănătoare. Când însă sunt uciși pe șosele zeci și sute de oameni, șoferi, călători din mașini și chiar pietoni, statul, și în special Ministerul Transporturilor, nu fac nimic altceva decât propagandă la radio și la televiziune. Nici măcar nu se învață din experiența altor țări care au reușit să reducă serios numărul celor morți pe șosele. Ministrul Transporturilor nu are timp pentru aceasta, el este ocupat cu supraviețuirea lui politică, nu cu supraviețuirea cetățenilor de rând. Nici tribunalele nu condamnă pe șoferii criminali la închisoare pe termene care ar putea fi un avertisment pentru potențialii delicvenți. Șoferi cu zeci de contravenții la legile circulației continuă să conducă mașina, până la contravenția care va cauza un accident mortal.

După această sinceră luare de poziție în zguduitoarea problemă a accidentelor de circulație, voi povesti un accident din trecutul meu ca motociclist, accident care putea fi mortal, dar din care am ieșit fără nici o zgârietură, și un „aproape accident" întâmplat în Anglia, unde conduceam mașina, de la Londra spre Liverpool.

Era în vara anului 1953, cam pe la cinci după-amiază. Mă întorceam, pe motocicleta mea „I.J." de 350 cmc., de la Brașov, unde inspectasem niște șantiere de construcție, după un sfârșit de săptămână la Sinaia. Pe o porțiune în linie dreaptă, între Brașov și Predeal, motorul motocicletei torcea liniștit, ca un motan mulțumit, eu eram destul de obosit, puțin plictisit de monotonia conducerii. O caravană de trei sau patru autocamioane se apropia pe cealaltă parte a șoselei, în drum spre Brașov. Deodată, apărut ca o rachetă, un turism a început să depășească autocamioanele, ieșindu-mi în față. În loc să cârmesc spre marginea dreaptă a șoselei, astfel ca turismul să poată trece lângă mine, am frânat puternic. Motocicleta s-a rotit 180 de grade și a căzut pe partea dreaptă. Instinctiv m-am lipit de rezervor, cu genunchii și cu bustul, în timp ce motocicleta aluneca pe șosea, sprijinită pe un braț al ghidonului și pe bara pe care îmi țineam piciorul. Scântei ieșeau din frecarea cu șoseaua. Spre norocul meu, motocicleta a ieșit din șosea, între doi cilindri de beton, ca să se oprească pe iarba de lângă șosea, în timp ce motorul continua să duduie. Autocamioanele s-au oprit, șoferii lor au coborât din cabine și au traversat șoseaua ca să ajute motociclistului rănit. Eu m-am ridicat și am ridicat motocicleta, spre stupoarea șoferilor.

– Ai avut mare noroc că nu te-ai ciocnit cu un cilindru de beton: te–ai fi rănit grav, sau poate chiar ai fi murit în urma ciocnirii. Mașina aceea nu te-a călcat, căci ai ieșit din șosea o clipă înainte ca mașina să ajungă în locul unde căzuseși. Am notat numărul mașinii care era să te omoare, să reclami la poliția rutieră.

Bucuros că am scăpat neatins, am stins motorul și am îndreptat cu destulă caznă mânerul și bara care se deformaseră, frecate cu asfaltul. Nu am reclamat la poliție căci știam că nu am nici o șansă, neputând să dovedesc nimic, mai ales că nu am notat numele șoferilor, martorii accidentului.

Un „aproape accident" mi s-a întâmplat într-o zi mohorâtă de octombrie, pe șoseaua dintre Londra și Liverpool. Conduceam mașina mea din Israel, cu volanul în stânga, ceea ce în Anglia, unde se circulă pe partea stângă a șoselei, este o calamitate: șoferul este la marginea șoselei, nu poate vedea ce vine în fața lui și deci nu poate depăși un autocamion, chiar dacă în fața acestuia șoseaua este liberă pe o mare distanță. Nu o dată șoferul autocamionului din fața mea, văzând în retrovizor pe bietul șofer cu mașină europeană care se târăște după el, orb, mi-a făcut semn că pot să-l depășesc. Acesta nu este însă singurul incovenient: toate reflexele câștigate din experiența conducerii în țări unde se circulă pe dreapta, nu numai că nu ajută, ci chiar stânjenesc. Trebuind să cotesc la dreapta dintr-o șosea în alta, secundară, absolut lipsită de orice vehicol, obișnuit cum eram cu conducerea în Israel și în Europa, am cotit strâns, spre marginea dreaptă a șoselei, uitând că sunt în Anglia, unde se cotește strâns, la marginea șoselei, numai la cotiri spre stânga. Am tot condus pe dreapta până când, deodată, am văzut în depărtare un mare autocamion roșu venind frontal spre mine. Primul gând a fost: doar nu depășește o altă mașină, ce caută exact în fața mea? Repede mi-am adus aminte unde sunt, am intrat în panică, presimțind o ciocnire cu uriașul autocamion și am cârmit brusc spre stânga, ajutat și de șoferul autocamionului, care a încetinit, înțelegând că șoferul din fața lui, cu volanul pe stânga, a uitat că este în Anglia și conduce pe dreapta, ca la el acaă. Îmi amintesc că, imediat ce am putut, am oprit mașina, am băut apă dintr–o sticlă, încercând să mă liniștesc după șocul suferit. Mi–am analizat greșeala ce putea să fie fatală: dacă pe șoseaua spre care am cotit la dreapta ar fi fost mașini, aș fi văzut că ele circulă pe stânga (ca și mine, până atunci), aș fi așteptat momentul prielnic și aș fi cotit, dar spre stânga noii șosele. Am condus mai departe, spre Liverpool, cu atenție mărită, blestemându-mi hotărârea de a pleca în Anglia cu mașina mea, hotărâre nechibzuită, aproape ca o hotărâre de sinucigaș.

Aharon Govrin
Haifa

Ajutor și speranțe (Hilfe und Hoffnung) Schüttelstrasse 19 A 1020 Viena

În anul 2007 am fost de 10 ori în România și am vizitat 16 comunități evreiești (pe unele chiar de două ori). Viața în România nu s-a îmbunătățit o dată cu intrarea în UE ci a devenit mai scumpă. UE finanțează în special construcția infrastructurii, nu serviciile sociale. În consecință, cu medicamente și alimente putem să ajutăm mult. Suntem de părere că îngrijirea oamenilor în vârstă, unii rămași singuri, este cel mai important lucru pe care îl putem face noi, cei aflați în Occident. Iar adesea, la fel de importante ca un pachet cu alimente sunt și întâlnirile cu bătrânii, speranța lor că există cineva care îi ascultă și care îi va vizita mereu.

Acum vreo 10 ani am făcut un film despre viața evreiilor din România (Bleiben solI en sie-die Synagogen). Rabinul șef din Timișoara, Dr. Neumann, între timp decedat, se întreba în film: oare va mai exista peste 10 ani viață evreiască în România?

Astăzi exista în țară doar câteva mii de evrei și aceștia în majoritate bătrâni.

Totuși este îmbucurător că în orașul Oradea s-a deschis de curând un centru pentru tineret. Cu multă bucurie, am aranjat o cameră cu păpuși și alte jucării.

Într-o călătorie în România, ce am făcut-o până la granița moldovenească, ne-au însoțit și Anette și Michael Feyer ca să-și facă o imagine despre necesitățile comunităților și totodată să facă un raport despre unicitatea și splendorile încă rămase la sinagogile din România.

Festivitatea de ajutor caritabil s–a desfășurat sub patronajul ambasadorului Dan Ashbel și al soției sale doamna Zehava, al doamnei ambasador al Finlandei, Kirsti Helena Kauppi, și al directorului Operei de Stat din Viena, Ioan Holender.

Donațiile ce au fost strânse de soții Feyer ne-au ajutat să putem face 150 de pachete cu alimente. Mulțumim din inimă tuturor donatorilor și mai ales lui Anette și Michael pentru ajutorul lor dezinteresat.

Suntem recunoscători și celor ce au donat obiecte, aducând astfel multă bucurie celor din România. Ca exemplu, vrem să amintim numai o întâmplare: O asistentă de-aici, din Austria, a comandat din greșeală mii de seringi de unică folosință. Doctorița care lucra cu asistenta respectivă a hotărât să ni le doneze nouă în loc să le returneze. Noi le-am dus împreună cu un aparat cu microunde la Oradea. După câteva zile de când fuseseră depozitate seringile la Comunitate, la televiziunea locală s-a transmis un apel disperat de la Spitalul de Copii: era nevoie de urgență de seringi de unică folosință. În România (ca și în alte țări) există pericolul infestării cu SIDA prin refolosirea seringilor. Cei de la Comunitate au păstrat numai 200 de seringi, iar restul le-au donat imediat Spitalului de Copii. A doua zi ziarele scriau cu litere mari: Comunitatea evreiască a salvat viața unor bolnavi din orașul Oradea!

De asemeni, aparatul cu microunde a fost donat Clinicii Universitare.

Dr. Lupușor Valeriu
Linz, Austria

Un oaspete în șteitl

...Astăzi dimineață la Minha, la "Sinagoga tinerilor croitori" de pe strada Leca din Bacău am primit un oaspete. L-a adus Moshe Berger, gabaiul vatic. Zi friguroasă de februarie, cu multă zăpadă pe stradă, ferestre și acoperișuri. De-abia s-a adunat un *minian* ca să se poată începe rugăciunea zilnică. Moshe l-a prezentat enoriașilor:

– Rabotai, vă prezint pe evreul Șmil, reb Șmil, a ajuns ieri la mine. E din Bucecea. E gabaiul respectat al unicei sinagogi din Bucecea. A venit aici să caute un hazan. Hazanul care a deservit sinagoga mai mult de 25 de ani a murit recent. Bucecea e fără hazan.

Între timp, hazanul nostru Clejan a început slujba la altar. Vocea lui groasă de bas se împletește cu murmurele celorlalți enoriași: bătrânii care se roagă cu Sidurul în mâini, dar cu ochii spre oaspete. Câțiva tineri, care par grăbiți, vor să spună Kadiș pentru tatăl lor și să ajungă la lucru.

În total sunt 12-14 credincioși. Astăzi e o zi obișnuită, fără citirea Torei. O sobă din tuci plină de lemne duduie și dă căldură destulă pentru a încălzi oamenii. Arde din zorii dimineții, când șamasul a aprins soba ca să le fie cald celor ce vor veni la rugăciune.

S-a ajuns la rugăciunea de "șmone-esre". Lumea se scoală în picioare. Tăcere totală, numai vocea hazanului. Din când în când se aude o voce plângăreață care însoțește cuvintele hazanului Clejan. Și iarăși tăcere. Din când în când privirile se îndreaptă spre oaspetele din Bucecea. Apoi Kadiș: doi tineri îl rostesc pe de rost, legănându-și corpul.

În curând, rugăciunea ia sfârșit.

Strângând tfilinul și împăturind talitul, domnul Berger întreabă:

– Cunoașteți vreun hazan care să plece la Bucecea?

Unii dau din cap, alții neagă. Apoi iarăși vocea lui Moshe Berger:

– Reb Șmil va trebui să rămână câteva zile la Bacău. Are nevoie de un pat, cineva e dispus să-i acorde o masă pe zi?

– Deocamdată să stea la mine câteva zile, sare dintr-un colț bătrânul Nuhămovici, văduv de câțiva ani și cu copiii căsătoriți. E un pat liber, va sta cu mine, îmi va fi plăcut cu evreul acesta.

În încăperea mică a sinagogii, folosită numai în timpul iernii, s-a răspândit deodată o atmosferă de mulțumire că evreul din Bucecea venit în misiune la Bacău a găsit oameni de suflet care să-l găzduiască.

În sâmbăta următoare, reb Șmil a fost invitat la Tora și ca semn de prețuire și onoare i s-a oferit să citească "Maftir". A fost ocazia de a aprecia cunoștințele sale și talentul în a citi din Sidur.

Domnul Berger și alți enoriași l-au ajutat să se întâlnească cu câțiva hazani care ar fi fost dispuși să plece la Bucecea să ajute comunitatea evreiască de acolo.

Curând a venit din nou sâmbăta. Reb Șmil a fost invitat după-masă, spre seară, la "Șolășides' ("haseuda hașlișit"), o mică gustare formată din scrumbie marinată, măsline, coilici (masă tradițională la încheierea sâmbetei). S-au ciocnit pahare de vin în sănătatea evreilor din țară și din Bacău.

Punctul culminant a fost când reb Șmil a mulțumit că l-a găsit pe reb Idel, hazan, un om între două vârste, care a consimțit să plece la Bucecea pentru un an de zile, împreună cu soția și cu cei doi copii mici ai săi.

Ospeția, ajutorul reciproc, înțelegerea nevoilor au fost caracteristicile populației evreiești, care au ajutat să se mențină tradiția evreiască.

❖

Evreii au nevoie de Dumnezeu, de aceea l-au creat. Fecare evreu are Dumnezeul lui, cu el e în legătură zilnică. Nu prin telefon, nici prin SMS, ci cu "Mode ani" în fiecare dimineață, cu "Izkor" de câteva ori pe an și cu "Kadiș".

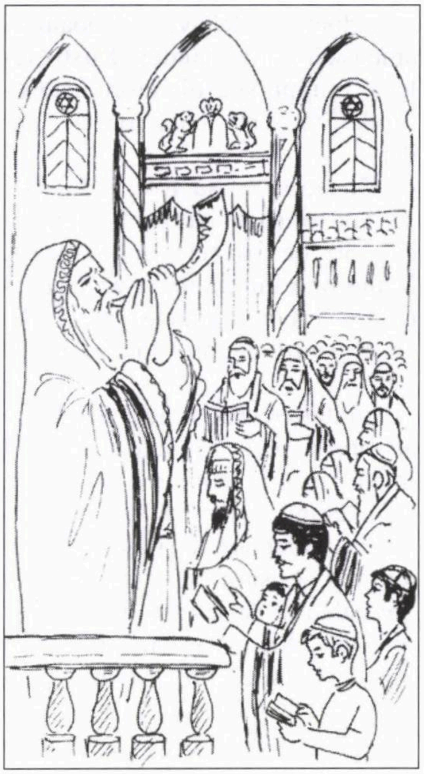

Rav Moshe Avital
(Din broșura "Luni și sărbători", ed. Kupat Holim Clalit)

Evreii nu pot trăi fără Dumnezeu; el este necesar în fiecare zi, în fiecare epocă. Ieri împotriva lui Aman, Hitler și Codreanu, azi împotriva lui Ahmadinejad.

Dumnezeu este avocatul lui, doctorul lui, profesorul și procuratorul parnasalei zilnice. De aceea evreii din Bucecea au nevoie de un hazan: ca să asigure că rugăciunile vor ajunge la destinație, cât mai repede, la adresa precisă.

❖

Vizita gabaiului din Bucecea la Bacău pentru angajarea unui hazan se întâmpla prin 1929. Tata mă ținea strâns de mână să nu cad pe ghețuș. Era un frig de crăpau pietrele. Geamurile ferestrelor erau ornate de un desen natural care întrecea pe cel artistic profesionist. Rugăciunea avea acum un accent mai pios decât altă dată.

Valurile de antisemitism din țară se împleteau cu țipetele disperate care veneau de peste Prut, din sălile de procese ale lui Stalin și de pe câmpurile de execuție ale generalilor sovietici. Fiecare evreu voia să-l apropie pe Dumnezeu mai mult de pieptul lui și al copiilor.

Vizita gabaiului din Bucecea avea un tâlc adânc: căuta pe cineva care să-i aducă mai repede și mai ușor pe Dumnezeu.

Dr. Iulius Iancu
Haifa

Aforisme (despre femei)

• Femeia este jumătatea sensibilă a bărbatului.

• Gioconda este, fără îndoială, cea mai admirată dintre femei; de cinci secole tace și zâmbește.

• E mai comod să fii robul unei femei, decât stăpânul ei.

• Oare ce enigme ascundea coasta lui Adam de a făcut din femeie o lume de mister?

• Parăzile de modă sunt o dovadă că și cele mai frumoase trupuri trebuie acoperite ca să arate... divine.

• De o femeie frumoasă și celebră nu se pot apropia decât... bodiguarzii.

• Dumnezeu, când a creat femeia, s-a gândit oare la urmări?

• Vârsta unei femei te pune adesea în încurcătură, dar logica ei te dumirește într-o clipă.

• Floarea caută lumina, femeia, cununa.

• Fie că se-mbracă, fie se dezbracă, femeia vrea același lucru: să placă.

• Înțeleptul veșnic cedează, iar înțeleapta veșnic profită de asta.

• Frumusețea unei femei îți ia ochii, nurii ei îți iau mințile, restul e o chestiune de... bani.

• În fiece refuz există o speranță

ce deschide o ușă (cu sau fără clanță).

• Femeia care te corupe e un diavol, cea care te salvează, un înger.

• Și cea mai superbă dintre femei se pictează când vrea să te lase... tablou.

• Nici un pompier n-ar fi în stare să stingă orgoliul unei femei.

• Indiferent cât oferi unei femei, triple sunt pretențiile ei.

Harry Ross
Naharia

❖

Ing. Asher Spitzer, Tel Aviv («Către ProTV Internațional, redacția emisiunii "Poveștiri adevărate,

Subsemnatul A. Spitzer – în vârstă de 81 de ani – emigrat în Israel în anul 1969, am pretenția că după 40 de ani posed încă la perfecție limba română, îi înțeleg toate nuanțele și mă pot exprima atât în scris cât și verbal în limba română maternă.

Cu greu îmi pot stăpâni indignarea ce mi-a produs-o emisiunea dvs. din seara zilei de 12 ianuarie a.c. referitoare la interviul ce a fost luat unor refugiați din fâșia Gaza.

Indignarea mea provine în primul rând din felul tendențios și părtinitor în care a fost prezentată emisiunea condusă de d-na Ioana Maria Moldovan și în special cele "descrise" ca povestiri *adevărate* de reportera Alina Bănărescu: aceasta a mințit fără rușine, afirmând că soldați israelieni ar fi împușcat dinadins, cu program, copii palestinieni.

În ceea ce îi privește pe cei intervievați, care au suferit de urmările bombardamentelor aviației și artileriei israeliene: nu știau ei oare că această reacție vine după opt ani de reținere față de tirul zilnic de rachete trase de teroriști din Hamas și alte bande ca Jihadul islamic, împotriva civililor din localitățile din sudul Israelului, unde mame, bătrâni și copii sunt traumatizați și timorați continuu, fiind nevoiți să fugă în grabă pentru a-și găsi un adăpost, nemaiavând o viață normală; asta ca să nu mai vorbim de morți, răniți și pagube materiale?

Acești într-adevăr nenorociți refugiați și-au pus oare vreodată întrebarea – înainte de izbucnirea conflagrației – de ce teroriștii din Hamas trag încontinuu rachete împotriva civililor israelieni? Ei nu știau că Israelul, cu sacrificii enorme, distrugând zeci de gospodării prospere, s-a retras complet din regiunea Gaza, în speranța că palestinienii, ocupând acest teritoriu, îl vor folosi în scopuri pașnice și cu multe avantaje pentru ei? Ei nu știau că în loc de a profita omenește de schimbarea produsă, hamasnicii au împânzit tot acest teritoriu cu adăposturi subterane, bunkere înțesate cu armament greu provenit din Iran prin tuneluri săpate sub granița cu Egiptul? Ei au băgat aruncătoare de rachete în școli, grădinițe, moschei, trăgând de acolo zi și noapte în orașele israeliene. Oare invitații lui ProTV nu știau asta? Trăiau acolo în Gaza și nu știau asta?

Am încercat să intru în legătură cu directorul emisiunii sau cu un alt factor responsabil, dar mi s-a răspuns telefonic de către d-na Matei că acest lucru este imposibil, deoarece *sistemul* nu permite (??!!)... Iar eu mă întreb: sistemul, sau altceva?»)

Lucreția Berzintu, Ramat Gan («Trăind în Israel de aproape 12 ani de zile, cred că înțeleg mai bine ce înseamnă terorismul, ce înseamnă să știi că pleci dimineața de-acasă, dar nu știi dacă te mai întorci.

Nu pot uita linșarea celor doi militari israelieni (sept-oct. 2000) de către palestinienii lui Arafat! Au fost imagini îngrozitoare.

De-a lungul a opt ani de zile terorismul a continuat cu atentate sinucigașe în autobuze, restaurante, în piețe, în diferite locuri publice aglomerate. Mereu am în minte explozia de la discoteca Delfinariului de pe malul Mării Mediterane din Tel Aviv, când au murit circa treizeci de tineri nevinovați și mulți au fost răniți. Au murit în atentate nu numai israelieni, dar și oameni de alte naționalități, inclusiv români. Nu pot uita când, în urma atentatelor sinucigașe din autobuze, acestea deveneau doar nișe schelete carbonizate și pe o rază destul de mare, morți și răniți, sânge peste tot și fragmente din trupuri omenești. Au fost răpiți israelieni, dintre care unii au fost aduși în sicrie contra eliberării a unui număr mare de teroriști palestinieni, iar despre alții nu se mai știe nimic de zeci de ani, așa cum e cazul pilotului Ron Arad, ai cărui părinți sunt originari din România.

Cum e posibil ca părinți fundamentalști islamici să-și infecteze copiii cu ură contra evreilor și să-i pregătească pentru atentate sinucigașe? Nu mai vorbesc de nenumăratele atacuri cu rachete asupra teritoriului israelian, soldându-se cu pierderi umane și materiale, plus traume psihice la mulți oameni.

Odată cu acest război din Gaza, un război al Israelului contra organizației teroriste Hamas, pentru apărare, au apărut o mulțime de păreri pro și contra. Mai mult contra Israelului, dar venite din partea celor care fie că nu au informații reale despre situația din Orientul Apropiat, fie că o fac din ură și invidie, ceea ce înseamnă antisemitism.

Mă doare că și în țara mea, România, au apărut în mass-media diverse manifestări anti-israeliene, cu imagini false sau trucate de cei din Gaza, ca de exemplu așa cum am văzut la ProTv Internațional ("Poveștiri adevărate", 12 ianuarie 2008), imagini cu militari având pușca îndreptată spre un copil. Armata israeliană a descoperit că unii membri din Hamas au folosit haine

militare israeliene, şi de aici, e uşor de înţeles! Apoi s-a arătat o fetiţă de 1-2 ani, cu mâna ridicată, iar primele două degete (arătător şi următorul) erau desfăcute în formă de V, însemnând "victorie!". Oare crede cineva că acea fetiţă a făcut asta din proprie iniţiativă? Cu siguranţă, nu! O imagine aranjată, ca să impresioneze şi să impresioneze şi să stârnească revoltă împotriva Israelului. Aceasta este ura fabricată de Hamas şi de aliaţii acestuia. Sigur că e trist că au murit oameni nevinovaţi. Israelul a căutat să cruţe populaţia civilă din Gaza, împrăştiind milioane de manifeste din avion, scrise în limba arabă, atenţionând-o asupra locului unde va bombarda, şi îndemnând oamenii să părăsească casele respective.

Israelul a intrat în război pentru apărare, fiind terorizat şi atacat armat timp de opt ani de zile, plus răpiri de militari israelieni. Israelul îşi apără cetăţenii şi ţara, un drept internaţional prevăzut în Charta Naţiunilor Unite.

Israelul a fost ameninţat de nenumărate ori de către liderii organizaţiilor Hamas şi Hezbollah, şi în special de preşedintele Iranului, Mahmud Ahmadinejad, cu dispariţia poporului evreu şi a statului.

De aceea este necesar ca aceştia să fie imediat acţionaţi în judecată, în regim de urgenţă, ei fiind principalul pericol de război şi catastrofe în Orientul Apropiat. Charta Naţiunilor Unite prevede clar că "un stat are dreptul inerent, individual sau colectiv, la apărare, dacă este atacat. Fiecare stat suveran, beligerant sau neutru, are dreptul de a impune legile războiului".

Oare cei care dau lecţii Israelului, dacă s-ar fi aflat sub teroare şi ei opt ani de zile, ar fi înţeles necesitatea războiului din Gaza?

După cum se ştie, poporul evreu a trecut printr-un genocid numit Holocaust. Atunci evreii nu aveau o ţară a lor. Acum o au, ţara lor străbună de mii de ani, şi o ţin "cu dinţii", o însufleţesc şi o respectă cu sfinţenie, luptând pentru ea până la sânge, suportând toate durerile posibile, alegând să moară în lupta de apărare decât să mai treacă o dată prin cuptoarele de la Auschwitz.»)

Ing. Marcela Iacobsohn, Bnei Brak (ne trimite câteva versuri ivite din dramele "la zi"; câteva versuri pe care n-ar fi rău să le citească şi indivizii de la ProTV:

Alungaţii prin pogromuri,/ rămăşiţe eliberate din locuri de exterminare,/ idealişti sionişti de pe întreg mapamond/ revenit-au în ţara străbună!/ Pământul împietrit, înţelenit,/ prin muncă acerbă şi plină de jertfe/ l-au transformat, şi el a rodit./ Şi din nisip, dogoare de soare,/ făcut-au evreii grădini, păduri şi ogoare./ Şi case şi fabrici noi am clădit,/ dar pacea năzuită încă n-am găsit!/ Şi ţara noastră, cea veche, cea nouă,/ Israel numită, Israel cântată,/ în lumea întreagă este vestită/ prin agricultură avansată, ştiinţe şi armată./ Nici un duşman nu va mai reuşi/ din ţara noastră a ne clinti./ Vecinii cei răi, învăţaţi vor fi!/ De vor să ne atace,/ nici ei nu vor avea pace!/ Duşmanii aceasta vor trebui a şti/ şi Israel de-a pururi va dăinui!)

Baruch Cohen, Toronto, Canada («Regretabil, cu întârziere am deschis firavul volum al trubadurului Boris Marian: "A bis sau a Şaptea Poartă".

Noua colecţie confirmă o dată în plus talentul acestui Heine al literaturii româneşti.

Lirica lui Marian străbate în fiecare stih, în fiecare strofă, glasul poetului se face auzit, în fiecare pagină imaginea te învăluieşte într-o vrajă caldă, firavă, ce te plimbă în ţinuturi în care cuvântul te îmbie spre căldură umană, spre iubire.

Boris Marian este un maestru al cuvântului, versurile sale dezvăluie o inimă caldă, un talent ieşit din comun, o invitaţie către viaţă, iubire, omenire. *"Uneori poezia spune*

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA - SERVICII

- ✔ **Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.**
- ✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.**
- ✔ **Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.**

Cooperăm cu Bituah Leumi

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

ceva", scrie el. Poezia lui Marian ne spune *întotdeauna* ceva!»)

Dr. David Strulovici, Holon (ne trimite – cu o întârziere pentru care își cere scuze – un plugușor pe 2009:

Acum anul se-nnoiește, / gânduri noi în noi trezește./ Aho, aho, copii și frați, / stați puțin și m-ascultați, / chiar dacă le știați, / căci acum globalizarea/ răspândește informarea:/ porcu' are dyoxină, / carnea – tetraciclină, / peștele e poluat, / laptele-i cu melanină;/ gripele-așa-zis aviare/ au o largă difuzare;/ grâul e tratat genetic, / oul are gust sintetic;/ și asta de mult ne doare, / nu e nimeni să repare;/ să ne mutăm la țară, oare?/ Să fugim de-urbanizare?/ Surse de frământări, / dificile întrebări;/ timpul nu stă în loc, / să luăm hotărâri ad-hoc:/ nu-i nimica de făcut?/ Să ieșim deci... la păscut!/ Mânați, măi! Hăi! Hăi!)

Prof. Arnold Helman, Ness Ziona («Ca enigmist mi-a atras atenția la rubrica "Pescuitorul de perle" o perlă unică, senzațională, formidabilă, nici nu mai găsesc superlative; meditând ca un yogin, autorul ei l-a botezat în "Viața noastră" pe laureatul Nobel Rabindranath Tagore: "Rabin Dr. Anat Tagore"; e un joc de cuvinte memorabil, de unde deduc că uneori fantezia, creativitatea nu acționează pozitiv la oameni culți și nu de puține ori spontaneitatea necultivatului generează calambururi inimitabile.

Mi s-a întâmplat și în cariera mea didactică să fiu pus în fața unor asemenea jocuri de cuvinte, întâmplător realizate, din necunoaștere, de către unii elevi. Astfel Petre Ispirescu, culegătorul de basme, a devenit într-o teză Petre Inspirescu, probabil fiindcă s-a inspirat din tezaurul folcloric.

Poezia lui Tudor Arghezi "Născocitorul" din ciclul "Cântare omului" are două versuri ce sună astfel, fiind vorba despre descoperirea acului de cusut: "O sculă genială, / Cinci ace la doi bani". Într-o lucrare scrisă a unei fete de la periferie am dat de răstălmăcirea "o sculă genitală". Asocierea sculei cu noțiunea de "genitală", desigur neintenționat, e de toată lauda! Toată clasa a râs în hohote când am citit teza.

În altă lucrare, în clasa a VIII-a, fiindcă n-am scris pe tablă "Garabet Ibrăileanu" când le-m vorbit elevilor despre studiul numelor proprii la Caragiale, m-am trezit într-o teză cu numele criticului ieșean ortografiat astfel: "Garabet I. Brăileanu".»)

Farm. A. Bergher, Herzlia (înțelegem oful dvs. vechi à propos de necazurile legate de vestita "Romania Consult" a ing. Barbiro, azi la București. În caz că HOR-ul de aici nu a reușit să vă ajute în această privință, poate vă adresați celor de la FCER, din București; după câte știm, se va găsi cineva pe-acolo să vă asculte și, poate, să vă dea o mână de ajutor.)

Iulian Trocaru, Montreal, Canada (da, volumul poate fi procurat trimițând suma de 150 de shekeli pe adresa lui "Minimum".)

Radu Bilan, Hannover, Germania (poate ne trimiteți o copie.)

Sorin Voinovici, Haifa; **Violeta Zamfir,** București; **dr. Radu Albu,** Los Angeles, SUA; **Thomas T. Forschner,** MD, Hollywood, Florida; (mulțumiri pentru bunele cuvinte, sugestii și observații; ceilalți, pe curând).

Desen de Ion Barbu; din "Dilema veche", București

Turism

Petru Cimpoeşu, Radu Aldulescu, Dan Lungu, Gabriel Chifu, scriitori; **Ioana Ursa,** artist plastic; **Lucia Toader,** de la Centrul Naţional al Cărţii; **Bogdan-Alexandru Stănescu,** director la editura Polirom – toţi din Bucureşti; pentru a participa la cea de-a 24-a ediţie a Târgului Internaţional de Carte de la Ierusalim.

Aniversări

Medi Dinu, pictoriţă, Bucureşti: 100 de ani de la naştere (M.D. a fost soţia poetului şi ziaristulu român Gh. Dinu). Felicitări călduroase din partea lui "Minimum" şi până la 120!

Medi Dinu

N. Tertulian, critic literar, estetician; unul din cei mai de seamă esteticieni ai României postbelice; 80 de ani de la naştere; la Paris.

Distincţii

Martin Abramovici, poet, Piatra Neamţ; titlul de Cetăţean de Onoare al municipiului Dorohoi pentru ansamblul operei sale poetice.

Decese

Toma Hirth (71), pictor, scriitor; în urma unei maladii necruţătoare; la Bucureşti.

Monica Brătulescu (n. Craiova, 1930), folcloristă, publicistă, cercetătoare la Universitatea Ebraică din Ierusalim (a fost soţia pictorului român Victor Brătulescu). Vom reveni în numărul viitor.

Carnet

Profund îndurerată, anunţ pierderea dragului meu soţ

DR. KLEINSTEIN ILIE

Familia şi prietenii îi vor purta o veşnică amintire.

Graficianul şi caricaturistul Albert Poch

Anunţă cu nemarginită tristeţe şi profundă indignare, că pentru el şi soţia sa Holocaustul evreilor din România nu a luat sfârşit.

Apartamentul pe care l-au cumpărat de la stat, legal, cinstit şi cu bună credinţă, a fost ilegal atribuit, în instanţă, unor revendicatori ai averii fostului ministru al Justiţiei din guvernul fascist al mareşalului Antonescu, criminalului de război Constantin Coty Stoicescu, autorul legislaţiei Holocaustului din acea vreme, cel care a fundamentat din punct de vedere juridic, dar mai ales legislativ, antisemitismul ca politică de stat.

P .S. Albert Poch: originar din Babadag, azi în vârstă de aproape 80 de ani, aşteaptă să fie din nou evacuat forţat, ca în urmă cu 67 de ani, de "urmaşii" aceluiaşi Constantin Coty Stoicescu, cel în numele căruia, în cumplita iarnă a lui '41, au fost scoşi din case, în 24 de ore, cu jandarmii, toţi evreii din localitate cu ordinul de a fi mânaţi pe jos, prin nămeţi, la Tulcea, iar apoi, pe rând, să fie deportaţi în Transnistria.

(După "Realitatea Evreiască", Bucureşti 2009)

Manifestări, manifestări...

13.02.09; la ICR Tel Aviv: întâlnire cu Editura Hasefer din Bucureşti, organizată de ICR în colaborare cu ASILR (Asociaţia Scriitorilor).

15-20.02.09; la standul românesc de la Târgul Internaţional de Carte de la Ierusalim au avut loc câteva evenimente, printre care: • Lansarea seriei de opere complete a lui Norman Manea • Petru Cimpoeşu (România) a citit din cartea sa "Simion Liftnicul" • Dan Lungu (România) a citit din cartea sa "Cum să uiţi o femeie" • Radu Aldulescu (România) a citit din cartea sa "Prorocii Ierusalimului" • Masă rotundă organizată de Cercul Cultural din Ierusalim în colaborare cu ICR Tel Aviv, consacrată literaturii române actuale.

18.02.09; la Cercul Cultural din Haifa: seară literară cu tema "Autori din Haifa şi cărţile lor apărute în 2008" (au participat: Berthold Aberman, Hary Bar-Shalom, Mirel Brateş, Madeleine Davidsohn, Bianca Marcovici.

19.02.09; la librăria Humanitas-Kretzulescu din Bucureşti: lansarea cărţii «Profetul şi oglinda fermecată. despre imaginaţie şi profeţii în "Călăuza rătăciţilor" de Moise Maimonide» de dr. Madeea Axinciuc, lector la Universitatea din Bucureşti, fostă directoare a ICR Tel Aviv.

2.03.09; la Matnas Ramat Yadim (sala "Dor"), Natania: festivitatea de lansare a vol. VI (şi ultimul) din lucrarea despre "Evreii din Dorohoi şi împrejurimi", redactată de David Shlomo.

2.03.09; la Muzeul şi Sinagoga "Struma" din Beer Sheva: comemorarea a 67 de ani de la scufundarea vasului "Struma".

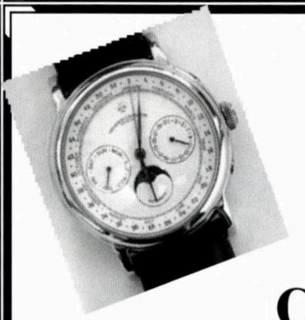

CUMPĂR

בס"ד

ceasuri de mână bărbăteşti
şi de damă vechi din aur.
Ceasuri din aur vechi de buzunar.
Obiecte din argint şi tacâmuri vechi.
Bijuterii vechi din aur şi diamante vechi şi noi.
Monezi şi medalii din aur, colecţii diverse.
Preţuri onorabile în numerar.

Tel. 054-4577961

(nu sâmbătă)

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie și a certificatelor de naștere (ale celor născuți în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăților din România**

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA
ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor și desființărilor de firme (societăți)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

Agenția

ADRIAN M.

TRAVEL & TOURISM

Str. Hess 6, Tel Aviv – Tel. 03/620-0687/8/9

România 2009

PESAH la SINAIA

7 zile – 6 nopți 939 $ include avion

Excursie organizată cu ghid, excursii, 2 mese pe zi,
autobuz la dispoziție, vizite la importantele obiective turistice
și
Tradiționalul SEDER de PESAH

Plecări: 07/04 și 09/04/2009

Țineți minte 5 cuvinte:

Cu Adrian pe orice meridian!

NOU!!!

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

NOU!!!

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo
Tel. 03-6812733, 054-7648747

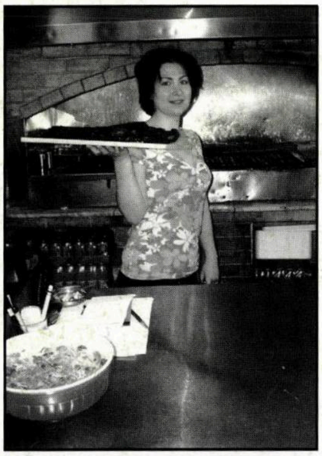

Servim zilnic toate produsele bucătăriei românești: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momițe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcați, sărmăluțe românești, antricot adevărat și multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 60 de shekeli

●

În fiecare vineri la prânz și seara muzică românească și internațională cu renumita Mariana Lungu

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane

Prețuri modeste – Vă așteptăm cu plăcere

minimum

Gata. Să terminăm cu iluziile privind dorinţa duşmanului de a trăi în pace cu noi. Să nu mai vâslim pe valurile primejdioase ale dogmelor şi ideologiilor la zi. Şi să înfigem ancora în pământul tare al realităţii.

9 771565 702005 04
1/4/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 265 ■
■ APRILIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Cu prilejul sărbătorii de Pesah 2009, firma

SANO

prin BRUNO LANDESBERG

felicită clientela și urează întregului popor israelian

Hag Pesah Sameah!

Pace și bunăstare!

UN MARE EVENIMENT ARTISTIC-TEATRAL!

Un ansamblu format din 25 de cântăreți, actori, dansatori și oameni de scenă, prezintă, pentru prima oară în Israel, CAPODOPERA lui ION LUCA CARAGIALE:

O NOAPTE FURTUNOASĂ

Cântă și joacă teatru Prim-Soliștii OPEREI ROMÂNE, TEATRULUI de OPERETĂ "ION DACIAN" și OPEREI COMICE DIN BUCUREȘTI

În rolul Jupânului Dumitrache Titircă Inimă-Rea ..... VINCENȚIU ȚĂRANU
În rolul soției necredincioase Veta .... RODICA OCHEȘEANU
În rolul amantului ei înfocat CHIRIAC .... VOICU EUGEN
În rolul amorezatei ZIȚA .... GABRIELA DAHA-BĂLĂȘOIU
În rolul amorezului RICĂ VENTURIANO .... VALI RACOVEANU
În rolul jandarmului devotat IPINGESCU .... DANIEL FILIPESCU
În rolul lui SPIRIDON, băiat de prăvălie .... VALENTINO TIRON

În partea a doua a serii va fi prezentat recitalul extraordinar de muzică și umor cu participarea celebrei actrițe STELA POPESCU

Își dau concursul: IOANA DAMIAN, ANDREI LAZĂR, RALUCA OPREA, RODICA OCHEȘEANU, GABRIEIA DAHA, VINCENȚIU ȚĂRANU, VALI RACOVEANU, DANIEL FILIPESCU, VOICU EUGEN, VALENTINO TIRON, ROBERTA ENIȘOR și ANSAMBLUL de BALET al OPEREI COMICE din BUCUREȘTI

SPECTACOLE DE PREMIERĂ

TEL AVIV: BEIT ZIONEI AMERICA (sala mare) vineri, 1 mai, ora 13. Bilete: Tel. 6048125 și Bijuteria URSU tel. 5609889
HAIFA: AUDITORIUM duminică, 3 mai, ora 19. Bilete: KUPAT HAIFA tel. 04-8662244
HOLON: YAD LEBANIM sâmbătă, 2 mai, ora 20 Bilete: Kupa tel. 5023001
RISHON le ZION: MOFET luni, 4 mai, ora 19 Bilete: HACARTIS tel. 9666141

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI
Ceea ce înseamnă 25 Martie

Charlie Biton și-a schimbat părerea

La ora când trimitem revista la tipar nu știm încă în ce fel va arăta noul nostru guvern. În schimb, știm din ce cauză s-a produs cotitura care a făcut ca la 10 februarie 2009, ziua alegerilor, țara – care, una peste alta, vota în majoritate pentru partidele de centru-stânga și stânga – să o ia, tot în majoritatea ei, la dreapta.

Cauza o constituie faptul că Charlie Biton și-a schimbat părerea.

Charlie Biton a fost unul din cei mai populari politicieni din Israel (1970-80-90). *Sfaradi* pur-sânge, deputat din partea partidului Hadash (comunist) al lui Meir Vilner, amic la cataramă cu OEP-iștii, scandalagiu cu ceritificat în Knesset (omul se lega cu lanțuri în parlament), trivial în expresii, brutal, el a dispărut încet-încet de pe ecranele *mediei*. Ne întrebăm chiar dacă tinerii de azi mai știu ceva de el.

De curând, Biton – ca un înviat din cimitirul politicii israeliene – a dat un interviu ziarului "Makom Rishon":

Citind acest interviu, Sara Honig, de la "Jerusalem Post", a publicat un articol din care înțelegem nu numai ce s-a întâmplat cu Biton în anii din urmă ci – mai ales – ce s-a întâmplat cu Bitonii din societatea noastră (extrase):

«"Pe cine mai interesează părerea mea?", a întrebat el retoric, zilele trecute, pe un gazetar de la "Makom Rishon". Media noastră servește interesele dușmanilor Israelului. Ei se bat să obțină interviuri de la propagandiștii Hamasului, dar de când mi-am schimbat orientarea, persoana mea a devenit tabu. Dacă ești stângist, ei se grăbesc să-ți facă reclamă cu toate prilejurile. Dar dacă gândești precum cei de dreapta și încerci să spui adevărul, presa te pune pe lista neagră".

Biton recunoaște că pe vremuri a crezut ca un naiv că este posibil să ajungem la o soluție pașnică cu palestinienii, după principiul "două state pentru două popoare". "Dar cu timpul am devenit mai înțelept".

Și ceea ce Biton a descoperit la capătul odiseei sale ideologice este ceea ce noul minister de Externe ar trebui să proclame cu voce tare, limpede și fără nici o umbră de jenă lumii întregi și îndeosebi noului locatar "post-modern" și "echilibrat" de la Casa Albă.

Motivul pentru care Charlie Biton și-a schimbat convingerile este

Pesah

Luna aceasta sărbătorim Pesahul.

"Sărbătoare de primăvară, care începe la 15 Nissan și ține șapte zile în Israel sau opt în Diaspora. Comemorează Exodul (Ieșirea) din Egipt, dar are și alte semnificații naționale, religioase și agricole. Nu se mănâncă nici un aluat dospit; pâinea se înlocuiește cu azimă. Se folosesc alte vase și ustensile de bucătărie decât cele utilizate în mod curent în restul anului. În prima seară a sărbătorii sau în primele două seri (în diaspora), are loc *Sederul* – ritualul familial de comemorare, care cuprinde, în principal, citirea Hagadei, recitarea Halelului, binecuvântări, cina propriu-zisă și, în încheiere, cântece tradiționale".

Așa este prezentată, pe scurt, foarte pe scurt, marea sărbătoare, în cartea "Dicționarul de Iudaism" de Dagobert D. Runes, apărută în românește la editura Hasefer din București.

La aceasta, să adăugăm că, de-a lungul veacurilor, moșii și strămoșii noștri s-au gândit, în zilele de Pesah, la ideea supremă a sărbătorii: eliberarea din sclavie, eliberarea de faraoni și faraonisme. Astăzi, în fond, lucrurile se petrec la fel, pretutindeni unde trăiesc evrei.

La noi, în Israel, ne gândim să scăpăm de ideile false, dobândindu-ne libertatea de a gândi cu capul nostru și a vedea realitatea așa cum este ea.

Ne gândim să scăpăm (cei care mai suferă de această apăsare) de ideea falsă numită Oslo, de convingerea cu care mulți au fost intoxicați că dușmanul vrea, ca și noi, pace și bună conviețuire.

Ne gândim să scăpăm de ideea falsă că, oricât de greu ne-ar fi cu dușmanii, până la urmă și Europa umanist-democrată și prietena de nădejde, America, vor fi alături de noi, ferindu-ne de loviturile islamului.

Ne gândim, fără iluzii și fără lamentări, să ne asumăm singurătatea – și să mărșăluim prin deșert, cu Tablele Legii în mână.

Până la capăt.

Fiindcă există un capăt.

M.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM - PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

clar și convingător: "Am realizat, zice el, că arabii cu care discutăm sunt escroci, jigodii corupte – toți la un loc și fiecare în parte. Nici unul dintre ei nu se gândește cum să ajungem la o soluție. Ei au în capul lor o singură soluție, una și bună: și anume că noi evreii trebuie să fim aruncați cu toții în mare".

Biton mărturisește că s-a săturat de "toate jocurile practicate de stânga noastră dogmatică, stângă care și astăzi preferă să nu deschidă ochii și să nu privească adevărul în față. Ca să înțelegem cât de absurzi s-au dovedit ei, e destul să ascultăm discursurile rostite de Iosi Sarid și Iosi Beilin întru slăvirea acordurilor de pace de la Oslo. Palestinienii premeditează totul, orice mișcare. La ei, totul este organizat cu mult timp înainte. Noi am căzut în cursă și ne-am înfundat pas cu pas, angajându-ne într-un așa-zis joc diplomatic cu Europa și cu tâlharii din Arabia Saudită. Risipă de timp... Noi trebuie să facem ceea ce este bine pentru noi. Iar dacă străinii nu sunt de acord, să fie sănătoși".

Aceasta – scrie Sara Honig – *ar trebui să fie replica noastră la ambițiile neofitului Obama de a rezolva conflictul din regiunea noastră cât ai bate din palme. Și, bineînțeles, pe spinarea Israelului. Ideea că el poate rezolva rapid ceea ce alții nu au reușit de-a lungul anilor dezvăluie o încredere nemăsurată în forțele proprii.»*

P.S. I: Dacă vreți să cunoașteți câteva din motivele care l-au făcut pe Charlie Biton să gândească așa cum gândește astăzi, iată niște *clipuri* transmise la televiziunea palestiniană. Biton știe araba și le-a ascultat în original. Noi le reproducem după lunarul francez "l'Arche" din Paris:

Charlie Biton

«Trimiteți-i în iad. Tăiați-i în bucăți. Să nu mai rămână nimic din ei. Cu voința voastră, sfărâmați idolii. Săpați la temeliile tronurilor lor și distrugeți-le. Transformați-le în praf și pulbere. O, Kassam, trimiteți-i în iad.

***Mesajul nr. 1 al poporului palestinian adresat sioniștilor:** Lupta dintre noi va continua până ce vom cuceri din nou țara noastră, îi vom elibera pe toți prizonierii și vom pune capăt ocupației.*

***Mesajul nr. 2 al poporului palestinian adresat sioniștilor:** Pacea va restaura drepturile noastre iar războiul vă va transforma în praf și pulbere. Alegeți care din aceste două posibilități vă convine mai mult.*

***Mesajul nr. 3 al poporului palestinian adresat sioniștilor:** Sioniști, vă jur pe Dumnezeu și pe întreaga lume că nu vom recunoaște niciodată Israelul. Dacă vreți să trăiți în pace și securitate, întoarceți-vă acolo de unde ați venit.»*

P.S. II: Iar dacă vreți să aflați așa, pentru cultura dumneavoastră generală, câteva noutăți despre fascismul islamic în general și Hamas în special, citiți rândurile de mai jos ale lui Steven Erlanger, corespondentul ziarului "New York Times" în Gaza:

«Hamasul, care a fost antrenat de Iran și de Hezbollah, a folosit ultimii doi ani pentru a transforma Gaza într-un labirint extraordinar de tuneluri, de obiecte gata să explodeze la prima atingere și de mine anti-individuale sofisticate. Armele sunt ascunse în moschei, în curțile școlilor și în locuințe civile; centrul de comandament al conducătorilor se află într-un adăpost amenajat la subsolul principalului spital din Gaza.

Refuzând să apară la lumina zilei, ca niște militari, cei din Hamas se bat îmbrăcați în civil. Chiar și polițiștii au primit ordin să își scoată uniformele. Hamasnicii ies din tuneluri pentru a declanșa tiruri de armă automată sau misile anti-tanc, apoi se retrag în interior, sperând să-i atragă pe soldații israelieni grație acestor tiruri.

Într-un imobil rezidențial din Zeitun, în nordul Gazei, Hamasul a instalat o capcană mortală originală. Ei au așezat un manechin într-un culoar de lângă intrarea principală a imobilului. Ei sperau astfel să-i facă pe soldații israelieni să confunde silueta în plină noapte cu un combatant și să tragă. Manechinul era echipat în așa fel încât dacă trăgeai în el, ar fi explodat, făcând să se prăbușească întreaga clădire (cu locatarii ei, între care mulți copii, cu tot...).»

P.S. III: Așa cum se întâmplă în momentele de criză, tipii din spița Kapo au ridicat și ei capul, înfigând cuțite cu duiumul în spatele Israelului. Un exemplu mai nou în domeniu răspunde la numele de Bruce Warshal. Mai precis, rabinul Bruce Warshal (ei, da...). Așa cum ne scrie dr-ul Thomas Forschner, din Hollywood, Florida, SUA:

«Ziarul "Jewish Journal" din Florida publică săptămânal articolele rabinului Warshal în care acesta atacă în mod violent tot ce există în Statul Israel și cere ca toate teritoriile să fie restituite palestinienilor, inclusiv Ierusalimul.

El este susținătorul organizațiilor teroriste Hamas, Hezbollah și al Iranului, justificând lansarea de rachete împotriva populației civile din Israel, spunând că aceasta este o formă de protest împotriva... sionismului.

În timpul incursiunii armatei Israelului în Gaza rabinul Warshal a publicat numeroase articole pline de ură, acuzând Israelul de crime împotriva umanității.

Consulul Israelului Ofer Bavly, care până acum îl ignorase, a cerut dreptul să-l demaște ca pe un colaborator al teroriștilor și a publicat în aceeași revistă un protest. Este pentru prima dată că revista "Jewish Journal" publică un articol scris împotriva rabinului. Noi, cei din Florida, toate organizațiile evreiești, nu am izbutit să vedem publicate protestele noastre împotriva acestui susținător al teroriștilor.

Îmi este greu să cred că acest om este evreu, îmi este rușine că se dă drept rabin.

Mă întreb cum este de acord editorul revistei, Alan Goch, să-i publice articolele, într-o revistă intitulată "Jewish Journal".

Aveți dreptul să ne întrebați de ce cumpărăm această fițuică și o citim. Ne este băgată pe gât GRATUIT, și atunci o citim, o citesc evreii și cei ce nu sunt evrei. Deci vă închipuiți ce satisfacții au antisemiții.»

Cât despre protestul consulului israelian Ofer Bavly, să notăm câteva fraze:

TENDINȚE

«Cititorii lui "Jewish Journal" sunt obișnuiți, ca și mine, cu diatribele săptămânale ale rabinului Bruce Warshal împotriva Statului Israel. Ura și disprețul său față de Israel nu reprezintă ceva nou...

El are desigur dreptul să-și exprime opinia. Și sunt convins că are mulți admiratori în Iran, ca și printre membrii organizațiilor Hezbollah și Hamas. În definitiv, nu e ușor să găsești un rabin gata oricând să demonizeze Israelul și să blameze statul evreu pentru tot ce se petrece în lume.

Dar nu o dată, rabinul Warshal depășește linia dintre criticarea politicii israeliene (e dreptul său) și falsificarea faptelor istorice, făcută pentru a servi urii sale de sine.»

După ce trece în revistă câteva asemenea falsuri à propos de Gaza, Ofer Bavly conchide:

«Rabi, ura dumitale nu este nici nouă, nici surprinzătoare. Noi putem trăi și fără dragostea dumitale. Dar să ataci Israelul cu asemenea violență în mijlocul unui război, în timp ce fiii și fiicele noastre se bat pentru patria poporului evreu, constituie cea mai abjectă formă de a înfige cuțitul în spate de către o persoană care se prezintă drept un om al religiei. Cel puțin, s-ar cuveni să aveți decența de a aștepta până ne îngropăm morții și asigurăm, din nou, securitatea copiilor noștri.»

❖

Un alt exemplu ne sosește din Canada. Acolo, în Țara Arțarilor, trăiește o cucoană, pe numele ei Suzanne Weiss. Autodefinindu-se ca supraviețuitoare a Holocaustului, a publicat recent un articol intitulat "O supraviețuitoare a Holocaustului răspunde sionismului".

«*În Canada* – scrie ea – *am con-*

struit o alianţă largă pentru eliberarea Palestinei, numită "Coaliţia împotriva apartheidului israelian". Una din organizaţiile ce alcătuiesc alianţa poartă numele "Nu în numele nostru" şi luptă pentru dreptul palestinienilor de a se întoarce în ţara lor. Coaliţia a lansat o mare campanie naţională pentru boicotarea, sistarea colaborării economice şi aplicarea de sancţiuni împotriva Statului Israel. Haideţi să ne unim forţele pentru a-i elibera pe palestinieni şi a pune capăt apartheidului israelian. La luptă împotriva războaielor imperialiste şi a opresiunii din Orientul Mijlociu!»

Weiss a fost invitată să participe la o conferinţă sponsorizată de Uniunea Studenţilor de la Colegiul Goldsmith din Londra, conferinţă desfăşurată sub lozinca "De la ghetoul din Varşovia la ghetoul din Gaza"...

(După buletinul "Isranet Daily Briefing", editat de Institutul Canadian pentru cercetări în domeniul iudaismului; Montreal 2009)

...Acuma, gândindu-ne la cele două specimene de kapo evocate mai înainte şi la *până unde am ajuns*, suntem îndemnaţi parcă să-i privim mai cu blândeţe pe muşteriii noştri de pe malurile Dâmboviţei. În comparaţie cu o Suzana Weiss şi un Warshal, cetăţenii de tip Nati Meir sau Eli Caufman ni se par nişte dulci copii în materie.

Alo, domnu' Aurel Vainer! Poate-i inviţi de Seder la Comunitate! Să întrebe: ma niştana?

P.S. IV: Momentele grele prin care trece Israelul nu au rămas fără ecou nici în ţara noastră de origine. Înţelegând că în această primăvară a lui 2009 cota evreilor la bursa lumii a scăzut, fasciştii de la Bucureşti s-au repezit la beregata neamului, înjurând cu sete.

Despre emisiunea memorabilă de la ProTV pe marginea războiului din Gaza ştim cu toţii. Aici, la "Tendinţe", găsim o relatare despre atacurile *anti* lansate de revista de politică internaţională "Lumea" din Bucureşti. Cunoscutul poet şi publicist Adrian Păunescu ne-a rezervat şi el o surpriză. În revista lui, intitulată "Flacăra lui Adrian Păunescu", sus-numitul, altfel vajnic apărător al libertăţii de expresie, a găzduit un atac violent al lui Ion Coja (nu mai e nevoie de prezentare) împotriva d-nei Lya Benjamin, cercetătoare într-ale istoriei iudaismului românesc, care îndrăznise a aminti mai deunăzi de practicile (dar şi teoriile) antisemite ale Gărzii de Fier. Voind să răspundă şi convinsă că Adrian Păunescu va accepta, aşa cum e firesc la un spirit democrat precum A.P., să publice şi punctul ei de vedere, ea a trimis săptămânalului un "drept la replică" redactat în termenii cei mai civilizaţi cu putinţă.

Dar Păunescu a refuzat să publice texttul, aruncându-l la coş.

Iată un fragment din reacţia Lyei Benjamin:

«Domnule Adrian Păunescu,

Mă adresez cu rugămintea ca, în virtutea dreptului la replică, să aveţi bunăvoinţa de a publica în ziarul dvs. textul meu de răspuns la somaţiile d-lui Coja. Domnia sa în articolul publicat în ziarul "Flacăra lui Adrian Păunescu" din 6-12 februarie a.c., mă incriminează pentru faptul că am îndrăznit să scriu despre antisemitismul mişcării legionare, deşi (după părerea domniei sale) nu am reuşit să demonstrez nici până astăzi că ei au fost într-adevăr antisemiţi. În cele ce urmează, citez câteva extrase din lucrările unor lideri ai acestei mişcări. Va fi doar un eşantion infim din multitudinea de texte pe care le-am publicat în diferite scrieri pe tema respectivă. Sunt citate care s-ar putea ca în interpretarea d-lui Coja să reprezinte argumente irefutabile cu privire la dragostea de neam şi ţară a liderilor legionari. În viziunea ştiinţei istorice contemporane, marile drame care au însoţit totalitarismele secolului XX au avut în sorgintea lor şi idei extremiste, de felul celor diseminate de ideologii legionarismului. Iată de ce consider şi eu asemenea idei nu ca factori de educare patriotică a unui neam, ci ca pure instigări împotriva democraţiei, a convieţuirii interetnice şi împotriva a ceea ce numim astăzi spirit european clădit şi pe tradiţia iudeo-creştină.

De altfel, ţin să precizez că exponenţii mişcării legionare nu numai că nu şi-au negat concepţiile lor antisemite, ci dimpotrivă, şi le–au asumat fără rezerve. Astfel, Horia Sima în cartea intitulată "Istoria mişcării legionare" (Editura Gordian, Timişoara, 1994) la pagina 33 afirmă că: *anticomunism(ul), antisemitism(ul), antipoliticianism(ul) pot fi socotite fără îndoială drept părţi ale unui program (...) Ele indică primejdiile ce trebuie combătute şi îndepărtate din viaţa unui neam. Primejdiile sunt considerate a fi evreii, comunismul şi politicianismul.*

În decembrie 1931, în Parlamentul României, Corneliu Zelea-Codreanu afirma:

Domnilor deputaţi, generaţia aceasta a noastră trece ca o generaţie antisemită. Aş dori să ştiţi că eu nu am venit aici să strig: Jos jidanii!, după cum cred că n-a făcut–o nimeni... Pentru mine este clar şi precis: inteligentă sau neinteligentă, parazitară sau neparazitară, morală sau imorală, această populaţie este o populaţie duşmană aci, pe pământul ţării şi eu înţeleg să lupt împotriva ei prin toate mijloacele pe cari mi le va pune la dispoziţie mintea, legea şi dreptul meu românesc. (Cuvântul la mesaj în numele Gărzii de Fier. Câmpulung Muscel, 1932). Vezi şi Monitorul Oficial, partea I, nr. 14 din 21 decembrie 1931.

Din rechizitoriul adresat de Ze-

lea-Codreanu regimului democratic din România:

Democrația sfarmă unitatea neamului românesc... expunându-l dezbinat în fața blocului unit al puterii iudaice... deci, dezunirea noastră înseamnă moarte.

Democrația transformă milioane de jidani în cetățeni români, făcându-i egali cu românii, dându-le aceleași drepturi în stat. Egalitate?... Pe ce bază cer jidanii tratament egal, drepturi politice egale cu ale românilor? (...)

Democrația este în slujba marii finanțe... ca o consecință firească, ajunge sluga marii finanțe internaționale jidănești, care o subjugă plătind-o. (Corneliu Zelea-Codreanu, "Pentru legionari", pp. 412-414, apud Horia Sima, "Doctrina legionară", ed. Majadahonda, București 1995, pp. 210-212).

În lucrarea "Crez de generație", ed. Majadahonda, București 1997, p. 76), Vasile Marin scrie:

Nu instincte de troglodit ne mână în acțiunea noastră tinerească și tocmai din această cauză nepătată, ci ne mână conștiința unei superiorități de rasă, aceeași conștiință care făcea acum 2000 de ani pe civis roumanos să scuipe cu scârbă în fața jigăritului evreu ce se strecura pe lângă zidurile Cetății eterne ca o jivină a pământului – și mai ales ne mână o conștiință națională de care putem fi mândri... Iată deci pentru ce nu numai că suntem, dar trebuie să fim antisemiți. (Loc. cit., p. 104).

Liderii mișcării legionare considerau *problema jidănească* ca una dintre cele mai primejdioase pentru soarta poporului român: ei și-au asumat misiunea istorică de a o rezolva cât mai radical. În "Cărticica șefului de cuib" se afirmă: *Problema jidănească (...) constituie pentru națiunea română cea mai mare primejdie pe care a cunoscut-o de la începutul istoriei până astăzi.* (Corneliu Zelea-Codreanu, "Cărticica șefului de cuib", p. 56 pct. 66, ed. a 5-a cu modificări, 27 februarie 1937.)

Mă opresc aici cu exemplificările, nu în speranța că îl voi convinge pe profesorul Coja cu privire la antisemitismul propovăduit de mișcarea legionară, ci cu dorința de a da câteva informații despre fațeta ei antisemită.»

(După buletinul "Acum", Londra, 2009, de unde aflăm că scrisoarea d-nei Lya Benjamin nu a fost publicată)

Dar cireașa de pe tort a pus-o, așa cum era normal, d. Corneliu Vadim Tudor, în "România Mare". Sub titlul "Încă o diversiune poruncită de Mossad", cunoscutul săptămânal scrie (vreau să spun răcnește):

«Revista noastră a publicat mai multe informații despre dedesubturile murdare ale postului Prima TV. Proprietarii acestuia sunt niște mafioți evrei, cei mai mulți fiind agenți sau băgători de seamă ai MOSSAD. Ei au cumpărat haznaua cu pricina, cu vidanjori cu tot, de la ospătarul și "țeparul" BANCOREX Cristian Burci.

Toți sunt niște gunoaie, care cred că românii fac pe ei de frică numai când aud cuvântul ăsta, EVREU.

Asta s-a și urmărit prin făcătura "Holocaustului" în România – să fim îngenunchiați, învinovățiți, paralizați de frică. Numai că românii îi scuipă-n ochi pe șmecherii care au făcut Planeta asta praf.

Cea mai grăitoare dovadă a acaparării postului Prima TV de către golanii ăștia este vânătoarea declanșată împotriva președintelui PRM. Fiindcă Tribunul le strică toate socotelile. Din pricina lui n–au pus evreii lacomi laba (așa cum au înhățat TOATE Cazinourile

Agenția

ADRIAN M.

TRAVEL & TOURISM

Str. Hess 6, Tel Aviv Tel. 03/620-0687/8/9

Ca în fiecare an agenția "ADRIAN M." a pus la dispoziția turiștilor programe variate de excursii la prețuri avantajoase.

AM DESCHIS BURSA TURISTICĂ!

În lunile MAI, IUNIE, IULIE, AUGUST și SEPTEMBRIE excursii organizate cu ghizi și autobuze la dispoziție.

- **Programe de 7 și 8 zile pe VALEA PRAHOVEI = INIMA CARPAȚILOR și circuite de 9 și 12 zile prin importantele localități pitorești ale României**
- **Programe de odihnă și tratamente în stațiunile balneo-climaterice renumite în întreaga lume**

Bilete de avion pe toate destinațiile lumii

Excursii pe toate continentele la prețuri avantajoase

DAI UN BAN, DAR FACE!

Cu ocazia sărbătorii de Pesah urăm clienților noștri fideli, colegilor de breaslă și prietenilor Hag Pesah Sameah!

Țineți minte 5 cuvinte:

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN!

Informații suplimentare la telefon 03/620-0687/8/9

din București!) și pe Spitalul Fundeni, si pe Fabrica de Antibiotice din Iași, și pe CEC, și pe zăcămintele de aur și argint de la Roșia Montana. Nu zicea Shimon Peres, președintele Israelului, că evreii cumpără România? Zicea – declarația lui e filmată, caseta e la noi, textol îl puteți citi în interiorul revistei de azi. Așa că au recurs la arma lor cea mai jegoasă: Tribunul e nebun, normal. Așa au procedat cu toți oamenii incomozi – asta, în cel mai bun caz, fiindcă pe alții i–au ucis, ultimul exemplu fiind (politicianul austriac Jörg) Haider. De ce-o fi Vadim nebun? Ce-a făcut? S-a dezbrăcat în pielea goala? Aiurea, tot mai mulți români îl consideră personalitatea nr. I a României, ultima speranță a acestei țări. Drept pentru care scursurile evreiești care patronează postul Prima TV și-au intețit atacurile. Acum, președintele PRM e făcut nebun de două găști de saltimbanci: Cârcotașii și Mondenii (e vorba de două grupuri de comici de la susamintitul post de televiziune – ***n. red.****). Fire-ați ai dracului de boschetari, că murdară pâine mai mâncați! Ca semn că avem dreptate este faptul că nici un alt post de Televiziune nu întreține o astfel de campanie împotriva unui șef de partid, care n-are alta vină decât că își apără țara și e profund cinstit. Nici Antena 1, nici Antena 2, nici ProTV, nici Național TV, nici OTV, nici B1 TV, nici Realitatea TV. Numai postul cu pistrui pe față și cu respirație grea, de usturoi, Prima Tel Aviv. Există un centru unic de comandă: Ambasada Israelului. Pentru ăștia, toți cei care nu cad în genunchi și nu le pupă mâinile, automat, sunt nebuni. Președintele PRM retrăiește, matematic, toate fazele unui avertisment dat de Mahatma Gandhi: "Întâi te vor înjura. Pe urmă vor râde de tine. Apoi, te vor declara nebun. După aceea, vor încerca să te compromită. Într-un târziu, vor face tot posibilul să te lichideze. Dacă scapi cu viață din toate acestea, vei fi un om mare". Acest tip de terorism îl practică Prima TV. Nu-i nimic, vine ea ziua când vor da socoteală toți ticăloșii, care au tâlhărit și au umilit acest popor. Domnule Aurel Vainer, în România nu există antisemitism, dar dacă nu-i potoliți pe derbedeii din spatele postului Prima Tel Aviv o să iasă tămbălău mare de tot. Mai ales că cei care au provocat criza mondială sunteți voi, evreii...»*

P.S. V: Luna trecută crezusem că vom avea prilejul să discutăm despre noul guvern israelian condus, după toate probabilitățile, de Beniamin Netaniahu, conducătorul Likudului. Am greșit. Ne închipuisem că tratativele dintre partide pentru alcătuirea cabinetului vor dura o săptămână-două cel mult. Uitasem că trăim în Orientul Mijlociu și că aici se discută la nesfârșit și în contradictoriu despre orice. A te certa este ca și cum ai respira. Or, fără oxigen nu se poate trăi.

Acum, pe la finele lui martie, crezusem că gata, putem discuta despre noul guvern. Ne-am înșelat iarăși. Uitasem din nou că trăim în Orientul Mijlociu și că etc. etc. etc.

Asta nu înseamnă că ne-am pierdut răbdarea și încrederea în viitor. Fiind optimiști de felul nostru și având, așa cum ne cer și medicii de altfel, o gândire pozitivă, suntem convinși că vom avea posibilitatea să abordăm subiectul nu peste multă vreme, adică cel târziu în iunie 2014.

P.S. VI: Cât despre celălalt subiect de prim plan al lunii, eforturile pentru eliberarea soldatului Ghilad Shalit, răpit de hamasnici de mai bine de o mie de zile, "Minimum" și-a impus, de la începuturi, o maximă rezervă. Facem parte din rândurile celor care socotesc că, în asemenea cazuri, cu cât vorbești (în public!) mai mult și mai zgomotos, cu atât îl sprijini pe dușman determinându-l să ridice mereu și mereu prețul elberării.

Așteptând ca tânărul ostaș să se întoarcă acasă cât mai repede, viu și nevătămat, făgăduim ca după aceea să spunem și noi două-trei (sau chiar patru) cuvinte pe marginea felului cum s-au comportat, în acest caz dramatic, și guvernul Olmert, și mass-media, și alții.

Israel: Ce spune un ziarist care a lucrat 38 de ani la BBC

«Prezent în Israel în timpul confruntărilor sângeroase (din ultima vreme), jurnalistul Dorian Galbinski, care a lucrat timp de 38 de ani la BBC, mi-a împărtășit câteva dintre impresiile sale din călătoria sa în Orientul Apropiat.

Cum se vede în Israel conflictul spre deosebire de felul în care este perceput la TV sau în presa internațională?

Marea masă a populației din Israel tot la TV și în ziare a aflat despre desfășurarea conflictului. Nici-un reporter nu a avut voie să intre în Gaza pe timpul conflictului, nici măcar reporteri israelieni.

Un cititor al revistei ACUM s-a declarat revoltat de interdicția impusă reporterilor pe timpul acestui conflict. Tu ce părere ai?

Pot să-ți spun ce părere au israelienii. Aproape toți cu care am vorbit mi-au spus că a fost o idee bună. Pentru că e foarte greu pentru un ziarist în spațiul restrâns pe care-l are în presă, radio sau TV să dea imaginea completă, el dă numai crâmpeie. Iar aceste crâmpeie sunț în general, de ordin umanitar. Or, așa cum s-a întâmplat acum doi ani în războiul din Liban, armata israeliană nu a putut să-și îndeplinească misiunea pentru care a fost trimisă din cauza ziariștilor. E în-

tr–un fel un conflict între libertatea de informare şi securitatea statului Israel. Se spune că prima victimă a unui război este adevărul. Sigur că mulţi reporteri ar fi relatat adevărul de acolo, dar era un adevăr parţial. De exemplu, chiar după ce s-a terminat conflictul, prietenii din Anglia, Franţa, Statele Unite mi-au spus că au văzut mai puţine scene din Sderot, în sudul Israelului, bombardat de rachete de către Hamas, cu panică, cu victime, e adevărat, mai puţine la număr, dar cu sentimentul de panică cu care trăiesc locuitorii de acolo de ani de zile, decât au văzut din Gaza.

Cum se comentează acolo chestiunea raportului de victime de circa 1/100 între Israel şi palestinieni?

Israelul e o ţară democrată, nimeni nu neagă acest fapt. Am văzut la televizor dezbateri foarte aprinse pe această temă, între oameni care criticau guvernul şi armata israeliană pentru forţa cu care au intrat în Gaza şi cei care apărau intervenţia. Ştii că în Biblie scrie că cine salvează un om de la moarte, salvează o lume întreagă. Şi opusul e adevărat, cine distruge o viaţă, distruge un univers. Până la urmă, orice om care moare e un univers terminat. Israelienii spun: e adevărat că am omorât mai mulţi oameni, dar ce înseamnă "proporţionalitatea"? Ar însemna ca Israelul să arunce la fel, la întâmplare, rachete în Gaza, peste şcoli, peste moschei, peste absolut tot?

Dar ONU a acuzat Israelul că a tras împotriva unei şcoli...

E adevărat, iar replica Israelului este că au tras doar în acele obiective de unde s-a tras în ei.

Deci există această acuzaţie că Hamas îşi plasează luptătorii în obiective civile, şcoli, spitale?

Dar dar aceasta nu mai e o acuzaţie, e un fapt dovedit, relatat de o mulţime de reporteri străini, nu numai israelieni, scandinavi, un reporter italian de la Corrierre della Sera. Dacă există un beneficiu al acestei acţiuni israeliene, este faptul că mulţi palestinieni din Gaza au început să mârâie împotriva Hamas, să-i acuze că i-au folosit pur şi simplu ca un scut împotriva atacurilor israeliene.

Da, dar de la mârâială până la revoltă mai e mult, iar istoria ultimilor 60 de ani arată câ până la urmă sângele apă nu se face când e vorba de conflictul israelo-palestinian...

Dar ar fi şi foarte greu... Prietenii mei din Israel îmi spun că nu aşteaptă o revoltă a palestinienilor din Gaza, pentru că aceştia sunt pur şi simplu terorizaţi. Adică orice palestinian care spune "Hai totuşi să vedem dacă ne putem înţelege cu Israelul" riscă să fie ucis împreună cu toată familia sa.

Dar pe ansamblu şi văzut de acolo, cum iese Israelul din acest conflict?

Israelul ştie că nu poate să câştige niciodată (pe teren propagandistic). Prietenii mei îmi spun: toată lumea e împotriva noastră, din punct de vedere propagandistic Hamas câştigă întotdeauna, există acest curent stângist anti-israelian în tot Occidentul, n-avem nici o şansă pentru ca lumea să se oprească şi să examineze şi punctul nostru de vedere. Sigur, sunt câteva voci răzleţe, dar în general Israelul pierde din punct de vedere propagandistic, poate şi datorită faptului că e o putere militară, e o luptă între David şi Goliat.

În care Israelul a devenit Goliat...

Da, iar în Occident există simpatie pentru cel care e mai slab. Iar pentru israelieni e mai importantă securitatea lor decât părerea omenirii. Ei spun "Am văzut din istorie ce-a făcut restul omenirii pentru noi. N-o să vină nimeni să ne salveze dacă vom fi vreodată în pericol."

Cum răspund israelienii la acuzaţia care vine din Occident că acest conflict generează antisemitism şi că ponoasele le trag evreii din Diaspora?

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăţilor din România**

De asemenea, ne ocupăm de vânzări de imobile în România şi de transferul sumei obţinute.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI

Strada Bezalel 25, Tel Aviv 64683 Tel. 03/522-8899

(Vorbim româneşte)

Israelienii răspund că nu e nevoie de un motiv anume ca să fii antisemit. Dacă eşti antisemit tot timpul găseşti motive. Israelienii spun contrariul: în loc să fim apreciaţi pentru că suntem în prima linie împotriva expansiunii islamiste extremiste, suntem acuzaţi. Ei fac o comparaţie între oprirea Imperiului Otoman la Viena în 1683 şi faptul că ei ţin în loc, şi ei recunosc – nu ştiu pentru cât timp – asaltul islamist. "Dacă nu eram noi, Europa ar fi asistat la mult mai multe atentate, iar islamul extremist s-ar fi extins mult mai repede." Asta e părerea lor.

Israel: Shimon Peres: Am greşit!

În clipa când trimitem revista la tipar, aflăm de o declaraţie a d-lui Shimon Peres, preşedintele Statului, care a provocat o vie emoţie în rândurile opiniei publice.

Luând cuvântul la o conferinţă de presă, convocată la Casa Preşedintelui din Ierusalim, Shimon Peres a ţinut să-şi exprime părerea de rău în legătură cu rolul pe care l-a jucat în pregătirea şi iscălirea acordurilor de la Oslo cu Yasser Arafat.

«Am greşit – a spus d-sa – când am crezut în declaraţiile lui Arafat şi ale celor din jurul său privind dorinţa reală de pace a OEP-ului.

Am greşit când l-am convins pe regretatul premier Itzhak Rabin să semneze aceste acorduri, deşi el avusese mari îndoieli cu privire la sinceritatea teroriştilor palestinieni.

Am greşit când, datorită poziţiei mele în guvern, am fost de acord să permitem instalarea trupelor OEP-iste în teritorii şi când le-am furnizat armament, fără să ne imaginăm că Arafat şi ai lui vor folosi armele împotriva noastră.

Am greşit crezând că mâna întinsă de noi palestinienilor va fi înţeleasă ca un act de bunăvoinţă şi dorinţă de pace şi nu – aşa cum a luat-o Arafat – ca un semn de slăbiciune şi frică.

Am greşit şi, în momentele acestea atât de grele pentru Israel, ţin să cer iertare poporului evreu şi să spun tuturora:

(Continuare în pag. 10)

România: Mircea Cărtărescu despre cazul Obama

«Cu Barack Obama avem primul preşedinte postmodern al Americii şi, într-un fel, al lumii întregi. Nu calităţile lui interioare (greu de dovedit până la vârsta sa) l-au făcut de neînvins în cursa electorală, ci o profundă schimbare a mentalităţii occidentale, o hedonizare şi-o estetizare a vieţii care cereau un simbol puternic în vârful noilor scări de valori. Obama a fost ales de o lume mediatică, o lume a spectacolului şi-a virtualităţii. Construit de medii şi internet, a fost omul potrivit la locul potrivit. Tânăr, de culoare, ambiguu din punctul de vedere religios, cu un zâmbet ca din Independence Day şi cu un singur cuvânt, „schimbare", ca slogan, Obama e simptomul adâncii falii de mentalitate dintre generaţiile în viaţă din America de azi şi, în general, din Occident. E o victorie a stângii umanitariste, neoliberale, corecte politic, egalitariste şi proemancipare din toate punctele de vedere: rasial, de gen, religios, ecologic etc. O victorie a minorităţilor, o viziune a unei lumi multiculturale ce-ar putea trăi în pace socială şi armonie.

Adică o utopie, cu tot ce e bun şi (din păcate) mai ales rău în utopii. Alegerea lui Obama înseamnă proiectarea bruscă a Americii şi-a lumii întregi în *wishful thinking* (a vedea lucrurile potrivit dorinţelor tale). Fără nici o îndoială, alegerea sa a fost precipitată de excesele autoritariste ale fostei administraţii, care au transformat Statele Unite în ceva asemănător Imperiului Răului din Star Wars. Pe la-nceputul administraţiei Bush, un grup de neocon-

ALL MERIDIAN TOURS LTD. ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel Aviv – 1, Ben Yehuda St.
(Passage Migdalor) – POB 26175
Tel. 03-5179393; 5179394; 5162040
Fax: 972-3-5161049

Onoratei clientele, rudelor, prietenilor, colaboratorilor vă dorim:

Hag Pesah Sameah!

Permanent la dispoziţia dvs. pentru organizarea unei vacanţe plăcute!

• *Bilete de zbor* • *Rezervări de hoteluri* • *Închirieri maşină* •
• *Staţiuni de odihnă* • *Îngrijiţi-vă sănătatea în staţiunile din România!*

★ Conştiinciozitate ★ Competenţă profesională ★
★ *Folosiţi perioada de primăvară cu preţuri atractive!* ★

servatori elaborase un document care prevedea expres modalităţile de dominare a lumii de către americani în secolul care abia începea. Extrem de dura manipulare de către Bush a problemelor lumii a urmat îndeaproape acea ideologie reacţionară, confruntându-i pe americani cu două războaie, soldate cu mii de tineri compatrioţi morţi şi mutilaţi, cu o criză economică mondială, cu o demonizare a Americii nu doar în lumea arabă, ci chiar între aliaţii ei tradiţionali. O schimbare era fără-ndoială necesară. Dar alegerea lui Obama nu este o schimbare, este o revoluţie.»

(Dintr-un articol de Mircea Cărtărescu; în "Evenimentul zilei", Bucureşti 2009)

România: "România Mare", ProTV, dar pe lumea asta mai există şi o Lume

«Nu este prima oară când remarcăm, în revista "Lumea", tendinţa de a prezenta deformat situaţia din Orientul Apropiat, ca şi scoaterea de la naftalină a unor personalităţi şi acte reprobabile, în mod tendenţios, neprietenesc faţă de evrei, în genere. Numărul din februarie 2009 este demonstrativ în acest sens. Sub semnătura, probabil "convenţională", Jennifer Loewenstein, citim un "editorial" cu titlul "De ce se întâmplă iadul pe pământ?", de o violenţă care întrece şi naraţiunile conţinute în text şi falsificatoare peste orice măsură. O fi autoarea membră a Hamas? De unde îşi ridică drepturile de "autor"? Deci, ce concluzii ne oferă articolul: Israelul duce o politică genocidară, în solidaritate cu SUA, în Gaza; întreaga lume se face că nu vede sau nu reacţionează, toate acţiunile teroriştilor nu au nimic comun cu organizaţiile palestiniene iar palestinienii sunt "nefericiţii lumii", pradă furiei statului evreu. Nimeni nu subestimează nefericirea populaţiei civile, dar autoarea prezentată ca "jurnalist independent", atrage atenţia întregii lumi asupra "iadului" adus de Israel pe capul locuitorilor "paşnici" ai fostei Palestine, de 61 de ani încoace. Nici un cuvânt despre negarea dreptului la existenţă a Statului Israel, dar nici o silabă.

În acelaşi ton este scris un alt articol, intitulat "Carnagiu în Gaza", semnat de Michael Warshawski, autoprezentat ca "purtător de cuvânt al Centrului de Informare Alternativa" (unde?), care vorbeşte de "visurile colonialiste ale liderilor israelieni". Domnul Warshawski este antiisraelian, dar o fi şi evreu? Parcă la Varşovia a fost şi ghetoul de tristă amintire, în anii Holocaustului. Dar există un domn W.? Alte titluri: "Razboiul a fost făcut pentru Barack", "Fâşia Gaza, un lagăr de concentrare", "o crimă împotriva umanităţii". Jurnalista Carmen Gavrilă, de la Radio România, regretă lipsa de fermitate şi unitate a statelor arabe din regiune, face un inventar al armamentului de care ele dispun şi concluzia este... Se înţelege. Într-un articol nesemnat (scrie "top-secret") se reia ideea că americanii şi-au aruncat singuri în aer Turnurile Gemene. Alte articole prezintă toate relele de care suferă SUA – nimic bun. Deci, jumătate de revistă se ocupă de situaţia în Orient, dar nici un text nu reflectă şi poziţia Israelului, nu există nici un text semnat de un reprezentant israelian. Alte materiale se dedică lui Hitler, "un om fermecător" (spune fosta lui menajeră, dar ce spun supravieţuitorii despre farmecele paranoicului Adolf?).

(Dintr-un articol de Boris Marian; în "Realitatea Evreiască", Bucureşti 2009)

Şefer Şoşana

Umbrele trecutului

Roman

Editura „Cronica", Iaşi

★

Autoarea a trăit *acolo:*
la Iaşi.
Şi *atunci:* în anii fascismului, pogromului
şi războiului.
Iar acuma s-a hotărât
să scrie ce a văzut.
Ce-a auzit.
Şi ce-a simţit.
Ca să rămână o urmă.
Sau mai multe:
urmele trecutului.

★

Un document autentic.
Amintirile unui martor ocular.

Cartea poate fi obţinută contra sumei de 70 (şaptezeci) shekeli, pe adresa:

Şefer Şoşana
Rh. Moshe Cohn nr. 1
Bat Yam 59212

Franța: Eliberați-i pe palestinieni de sub jugul Hamasului

«Ținând seama de vântul de nebunie care a cuprins, din nou, ca ori de câte ori e vorba de Israel, anumite ziare, posturi de radio și TV, aș dori să amintesc câteva fapte:

1) Nici un guvern din lume și nici o altă țară, în afară de acest Israel mereu pus la stâlpul infamiei, împroșcat cu noroi, diabolizat, nu ar fi suportat să vadă mii de obuze căzând, ani și ani de zile, peste orașele sale; lucrul cel mai remarcabil în cazul acesta, adevăratul motiv de mirare nu este brutalitatea Israelului, ci faptul că s-a abținut atâta vreme să riposteze (se aude, fasciștii de la ProTV, "Lumea"și "România Mare", se aude? – **nota red. "Minimum"**);

2) Faptul că rachetele Kassam ale Hamasului și, mai nou, misilele Grad au făcut atât de puțini morți nu dovedește că ele ar fi artizanale, inofensive etc., ci că israelienii se apără, că trăiesc îngropați în pivnițele caselor lor, în adăposturi: o existență de coșmar, sub urlete de sirene și de explozii (se aude, fasciștii de la ProTV, etc., etc., se aude? – **nota red. "Minimum"**);

3) Faptul că, în schimb, obuzele israeliene fac atâtea victime nu înseamnă, așa cum urlă manifestanții pe străzi, că Israelul comite "un masacru" deliberat, ci că șefii din Gaza au hotărât să-și trimită la moarte populația din *fâșie;* vechea tactivă a "pavezei umane" care face ca Hamasul, precum Hezbollah în urmă cu doi ani, să-și instaleze centrele sale de comandă, stocurile de arme, bunkerele, în subsolurile clădirilor de locuit, ale spitalelor, ale școlilor, ale moscheilor – o metodă pe cât de eficace, pe atât de dezgustătoare (se aude, fasciștii de la ProTV, etc., etc., se aude? – **nota red. "Minimum"**);

– Și fiindcă trebuie să punem punctul pe i, aș reaminti un fapt, în legătură cu care presa franceză, în mod ciudat, a vorbit prea puțin, și care, după știința mea, nu s-a mai întâlnit în nici un alt război și în nici o altă armată; în timpul ofensivei aeriene unitățile Zahal au telefonat sistematic (presa anglo-saxonă vorbește de 100.000 de apeluri telefonice) cetățenilor din Gaza care se aflau lângă un obiectiv militar, invitându-i să evacueze locurile... or, faptul că lucrurile s-au petrecut așa nu constituie un amănunt oarecare, lipsit de semnificație.

– Cât despre faimoasa blocadă integrală, impusă unui popor înfometat, lipsit de toate și aruncat într-o criză umanitară fără precedent (sic), nici asta nu corespunde realității; convoaiele umanitare au intrat zilnic în Gaza, până la începutul ofensivei terestre, prin punctul de trecere Kerem Shalom; numai în ziua de 2 ianuarie, 90 de camioane cu alimente și medicamente au avut posibilitatea – așa cum scrie "New York Times" – să intre în teritoriu. La aceasta, e bine să amintim că, la ora când scriu rândurile de față, spitalele israeliene primesc în îngrijire, în fiecare zi, răniți palestinieni.

Curând, să nădăjduim, luptele vor înceta. Și tot curând, să sperăm, comentatorii vor începe să gândească din nou, cu adevărat. Ei vor descoperi desigur că Israelul a comis destule greșeli de-a lungul anilor (ocazii ratate, unilateralism etc.), dar că dușmanii cei mai crânceni ai palestinienilor sunt acei conducători extremiști care n-au vrut niciodată pace, n-au vrut niciodată un stat.

Astăzi, din două – una. Sau Frații musulmani din Gaza declară caducă Charta lor întemeiată pe respingerea entității sioniste și atunci ei vor intra în acel mare partid al compromisului care nu încetează să prospereze în regiune și vom avea pace. Sau se vor încăpățâna să nu vadă în suferințele alor lor decât un bun carburant pentru pasiunile lor distrugătoare, pentru ura lor dementă, nihilistă, fără cuvinte, și, în cazul acesta, nu numai Israelul, ci și palestinienii, vor trebui eliberați de sub jugul Hamasului.»

(Dintr-un articol de Bernard-Henri Lévy, filozof; în săptămânalul "Le Point", Paris 2009)

Franța: Autorul articolului de față nu este evreu

...Îl cheamă Pierre Jourde, este romancier (noua sa carte "Paradis negru" a apărut de curând la ed. Gallimard), eseist (scrierea cea mai cunoscută, "Literatura fără stomac") și profesor la Universitatea din Grenoble.

«De vreo șaizeci de ani încoace, scrie el, *mediile* din lumea întreagă se concentrează asupra conflictului israelo-palestinian. Foarte mult, excesiv, dacă e să vedem raportul dintre numărul de morți și cantitatea de hârtie folosită pe această temă. Cât despre atrocitățile comise, să fim serioși. Dacă e vorba de morți, de refugiați, de grozăvii, găsești mult mai multe din cele de mai sus în alte locuri de pe planetă. Să remarcăm, în chip de aperitiv, că Zahalul, cu cea mai mare bunăvoință din lume, nu ar fi reușit să extermine atâția palestinieni cât au făcut, fără probleme de conștiință, regimurile arabe din regiune, și în special Siria, Libanul și Iordania. Care n-au nevoie de palestinieni și care s-au debarasat de ei dintr-un condei.

Israelul este un vinovat ideal nu

(Urmare din pag. 8)

Shimon Peres: Am greșit!

Fiți serioși, fraților! Cum vă închipuiți că voi recunoaște că am greșit? Asta a fost o păcăleală de 1 Aprilie!

numai în suburbiile Parisului nostru (unde trăiesc numeroşi musulmani – **n. red.**) ci în Europa, în general. Noi i-am aruncat în spinare toate mustrările noastre de conştiinţă de foşti colonizatori. O mână de evrei care transformă un deşert într-o ţară prosperă şi democratică în mijlocul unui ocean de dictaturi arabe sângeroase, bântuite de mizerie, de islamism şi de corupţie – asta se cheamă un scandal în toate puterea cuvântului. E deci musai ca evreii să fie vinovaţi, fiindcă altfel, unde s-ar afla justiţia?

Injustiţia este înainte de toate israeliană. E mai mult decât un fapt, este o metafizică. O sută de creştini linşaţi în Pakistan valorează mai puţin, din punctul de vedere al *mediei*, decât un mort palestinian. De ce injustiţia comisă la adresa palestinienilor se bucură de douăzeci de ori mai multă atenţie decât injustiţiile de care suferă tibetanii, tamilii, creştinii din Sudan, indienii din Guatemala, tuaregii din Niger, negrii din Mauritania? (...) Ştirile despre negrii exterminaţi de miliţiile arabe la Darfur, despre femeile gravide spintecate cu cuţitul, despre masacrarea copiilor, toate aces-

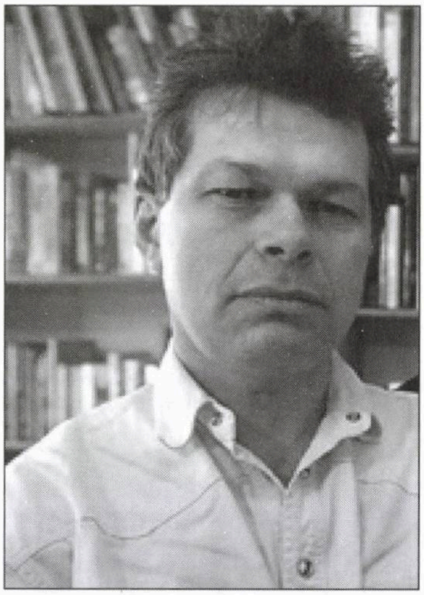

Pierre Jourde

tea nu provoacă mânia tinerilor din suburbiile Parisului.

Atunci (...) de ce numai Israelul? Afară doar dacă ura împotriva Israelului n-ar fi altceva decât un paravan pentru bătrânul antisemitism de pe vremuri; dar nu, aşa ceva ar fi imposibil, bineînţeles. Israelul, 20.000 de kilometri pătraţi, 7 milioane de locuitori, dintre care 5 milioane de evrei, este răspunzător pentru nefericirea arabilor, a tuturor arabilor, fie că aceştia sunt egipteni, saudieni sau francezi. Israelul este injustiţia personificată. Ştergându-l de pe faţa pământului, masacrându-i pe evrei vom înlătura injustiţia.

E bine să te simţi stăpânit de o mânie dreaptă. E bine să simţi bucuria de a lovi şi de a persecuta pe alţii pentru o cauză dreaptă. Iată de ce nu trebuie să spui "tinerilor din suburbii", suburbiile Parisului, că cele două milioane de arabi israelieni au dreptul la vot, alegându-şi liber deputaţii pe care îi doresc. Nu le spuneţi că Israelul susţine din punct de vedere financiar teritoriile palestiniene. Nu le spuneţi că mii de palestinieni se tratează în spitalele israeliene. Nu le spuneţi că Universitatea Ebraică din Ierusalim este plină de tinere musulmane acoperite cu văl. Nu îi întrebaţi unde au dispărut miile de evrei din Alexandria: astăzi au mai rămas acolo numai treizeci. Nu îi întrebaţi ce s-a întâmplat cu toţi evreii din ţările arabe. Nu-i întrebaţi dacă şi pentru aceştia este valabil "dreptul de întoarcere".

Nu îi întrebaţi care este societatea cea mai "metisată" (amestecată) din regiune – cea israeliană sau cea siriană. Nu le spuneţi că dacă există numeroşi pro-palestinieni în Israel, aşteptăm mereu să-i vedem la faţă pe pro-israelienii din ţările arabe. Nu le spuneţi că negaţioniştii sau admiratorii lui Hitler se găsesc cu duiumul prin ţările arabe şi că, atunci când a fost vorba să ilustreze diferitele culturi prin marile lor texte, Biblioteca din Alexandria (Egipt) a găsit de cuviinţă să expună, à propos de iudaism, drept scriere reprezentativă, "Protocoalele Înţelepţilor Sionului" – şi că de altfel, acest fals antisemit este larg răspândit în lumea arabă. Nu le spuneţi că din punctul de vedere al libertăţilor, democraţiei şi drepturilor omului, nu numai că e preferabil să fii arab în Israel decât evreu într-o ţară arabă, dar şi că, fără

AVOCAT ŞI NOTAR
AUSTERMAN EFRAIM
Fost magistrat în România
Execută
Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;
Rezolvă probleme juridice legate de România
Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România
Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11
Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401
Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

doar și poate, e mai bine să fii arab în Israel decât arab într-o țară arabă.

Dar, la urma urmei, poți încerca să le spui toate acestea fără să riști prea multe. Ei te vor trata de mincinos, de agent al Mossadului, de reprezentant al lobby-ului sionist. De ce să renunțe la imaginea balaurului vinovat de toată mizeria lumii? Balaurul din povești te scutește să-ți pui întrebări cu privire la propriile tale păcate.»

Iran: Recompensă de un milion de dolari pentru asasinarea lui Hosni Mubarak

«Conducerea "milițiilor populare" din Iran a anunțat că oferă o recompensă de 1 milion de dolari pentru asasinarea președintelui Egiptului, Hosni Mubarak.

"Studenții revoluționari, membri ai milițiilor populare, au organizat o ceremonie în cadrul căreia a fost anunțată o recompensă de 1 milion de dolari pentru acea persoană care va pune în aplicare condamnarea la moarte a mârșavului trădător, președintele Egiptului, Hosni Mubarak.

La ceremonie a luat cuvântul șeful "Organizației pentru glorificarea martirilor lumii islamice", transmite agenția oficială iraniană "Fars", preluată de Agerpres.

Organizația pentru recompensarea martirilor lumii islamice a fost creată și este condusă de Corpul Gardienilor Revoluției, structura statală a Republicii Islamice.

Potrivit experților politici israelieni, principalul motiv al căderii în dizgrație a liderului de la Cairo este că Egiptul sunit și-a asumat rolul de mediator în războiul din Fâșia Gaza și se opune deschis mișcării integriste palestiniene Hamas (șiite), susținută de Iran.»

(După Internet; Ziare.com, 2009)

A apărut

Al. Mirodan:

Dicționarul Neconvențional vol. III (G.H.I.)

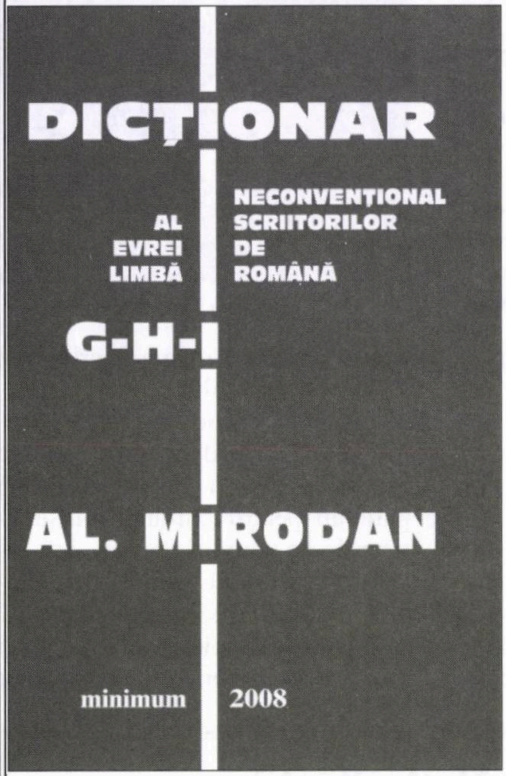

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greșeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoși, Ignoranță, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureș, Iszak.

Volumul poate fi procurat trimițând un cec de 150 șekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA și celelalte țări) pe adresa:

Minimum
P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...întrebându-se (cam ca toată lumea) de ce guvernul Olmert a hotărât oprirea acţiunii militare din Gaza înainte ca armata să-şi încheie misiunea, ziarista Sara Hoenig, de la "Jerusalem Post", a avut o idee care merită toată atenţia şi consideraţia: "Acţiunea a dovedit celor mai mulţi dintre israelieni că, spre deosebire de dogma stângistă, există o soluţie militară împotriva terorismului. Soluţia a fost sabotată (avortată) de către neo-osloiştii care, de ani de zile, ne spală creierii, spunând toată ziua că nu există o altă soluţie decât aceea de a face concesii duşmanului nostru de moarte. Oprirea fără scop a unei acţiuni militare care se desfăşura cu succes a urmărit să arate tuturora că noi nu putem învinge pe cale militară. Dar oamenii simpli, cu bun simţ, nu au căzut în această cursă".

Ne place că...

...aşa cum ne informează corespondentul nostru Iacob Zimbler, din Haifa, în farmaciile din Franţa a început să se vândă "termometrul fără contact", un instrument care, dacă e ţinut la un centimetru de piele, îţi aduce la cunoştinţă temperatura corpului.

Nu ne place că...

...în subsolurile de la Dizengoff Center, din Tel Aviv, şi-au făcut adăpost sute de şoareci.

Nu ne place că...

...numitul Hermann Dierkes, candidatul Partidului de Stânga la alegerile pentru funcţia de primar al oraşului Duisburg, din landul german Rinul de Nord-Westfalia, a cerut populaţiei să boicoteze produsele israeliene din magazine. **Nu ne place,** de asemenea, că în felul acesta, Duisburg (500.000 de locuitori) a devenit primul oraş din Germania care încearcă să aplice în 2009 lozinca naziştilor din anii 30; "Germani, nu cumpăraţi de la evrei!".

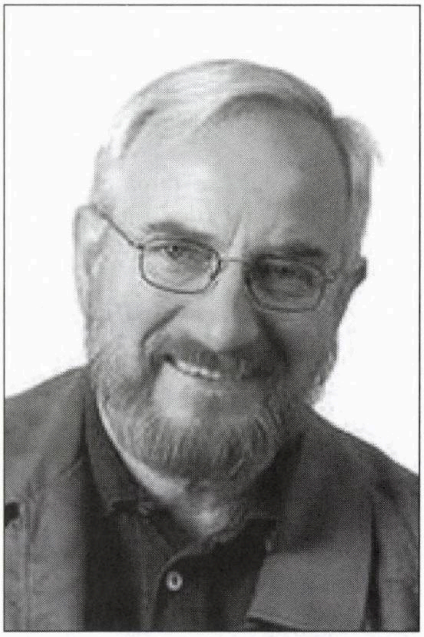

Hermann Dierkes

Ne place că...

...în Anglia a luat fiinţă "Asociaţia oamenilor optimişti".

Nu ne place că...

...oricât de multe lucruri importante s-ar petrece în ţară şi pe globul pământesc, autorii Jurnalului de seară de la Canalul 2 al televiziunii întrerup fluxul de ştiri după 3-4 minute, vârându-ţi pe gât, cu o nesimţire de zile mari, un calup cu reclame care nu interesează pe nimeni şi ţinându-te ostatec pe fotoliu, în aşteptarea ştirilor următoare.

Ne place că...

...aşa cum s-a dovedit luna trecută, meteorologii noştri sunt buni, dând prognoze care se arată a fi exacte. **Nu ne place,** în schimb, că specialiştii de la Institutul care se ocupă cu starea vremii nu au format

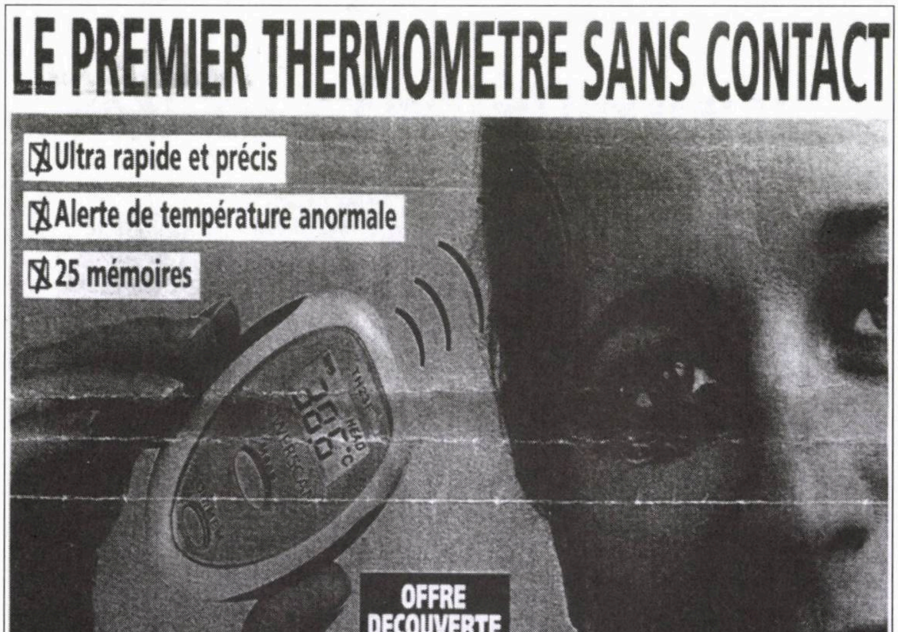

un partid politic: am fi votat cu ei, fiindcă sunt oameni de încredere.

Ne place (dar aşa... ca idee şi gag) că...

...inspirându-se după exemplul organizaţiei ateiştilor din Londra, organizaţiile similare din Barcelona, Edinburgh şi Washington au afişat pe autobuzele din oraşele respective anunţuri publicitare cu următorul text: "Probabil că Dumnezeu nu există. Prin urmare, nu mai fi îngrijorat şi profită de viaţă".

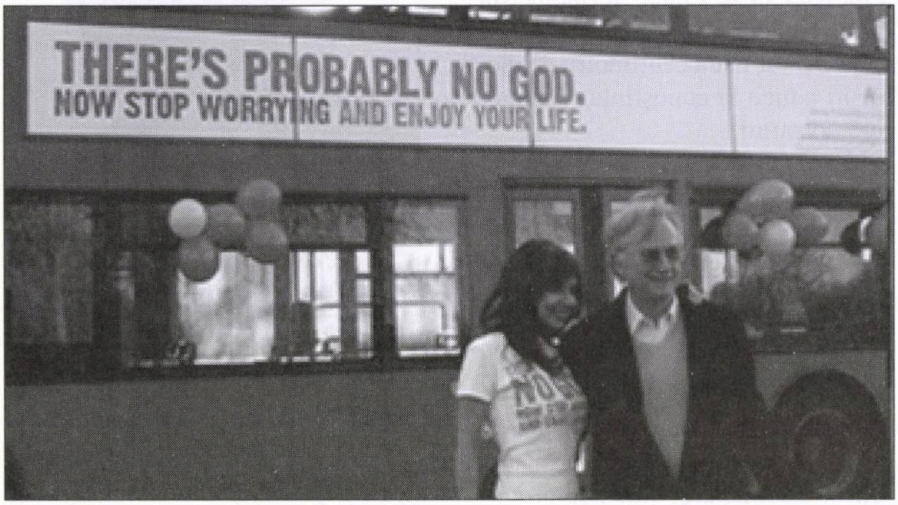

Nu ne place că...

...d. Ron Huldai, primarul Tel-Avivului, şi-a aranjat un *blog* personal pe Internet, pentru care primăria plăteşte din banii contribuabilului (adică eu şi dumneata) suma de 170.000 de shekeli pe an.

Ne place că...

...în revista satirică pariziană "Charlie Hebdo" a apărut caricatura de faţă, înfăţişându-i (de la stânga la dreapta) pe Bin Laden, Mahmud Ahmadinejad şi încă un şef islamist împreună cu Bernard Thibault, liderul organizaţiei sindicale franceze CGT sub titlul: "Ei vor să distrugă Occidentul".

Ne place că...

...în "Jerusalem Post" am citit însemnarea de faţă, sub semnătura lui Emanuel Fischer: «În timpul celui de-al doilea război mondial, Marea Britanie a suspendat numeroase "drepturi democratice", trimiţând la închisoare sau condamnându-i la arest la domiciliu pe cetăţenii suspectaţi că fac parte din Coloana a V-a şi pe colaboratorii naziştilor; aceasta, în scopul de a salva democraţia.

Ţara noastră, silită, încă o dată, să meargă la război, îngăduie simpatizanţilor Hamasului şi celor din Coloana a V-a să acţioneze în voie, fără nici un fel de restricţii. Multe din grupurile de la noi care se ocupă cu "drepturile omului", cerând judecarea Israelului pentru "crime de război", te duc cu gândul la vechile gramofoane, marca "Vocea Stăpânului Său" (His Master's Voice): aceste grupuri sunt "vocea" patronilor lor anti-israelieni din Europa sau America, patroni care le finanţează, indicându-le ce muzică să transmită.

Cred că a venit timpul ca Israelul să dea o lege, asemenea celor din Statele Unite, obligând grupurile cu pricina să se înregistreze ca "agenţi" ai ţărilor care le finanţează activitatea, direct sau prin diferite ONG-uri (organizaţii non-guvernamentale). Ele ar trebui totodată să fie obligate a da publicităţii, an de an, situaţia lor financiară, arătând nu numai sumele primite din străinătate, ci şi salariile pe care le plătesc angajaţilor. Atunci, israelienii îşi vor da seama cât de multe gu-

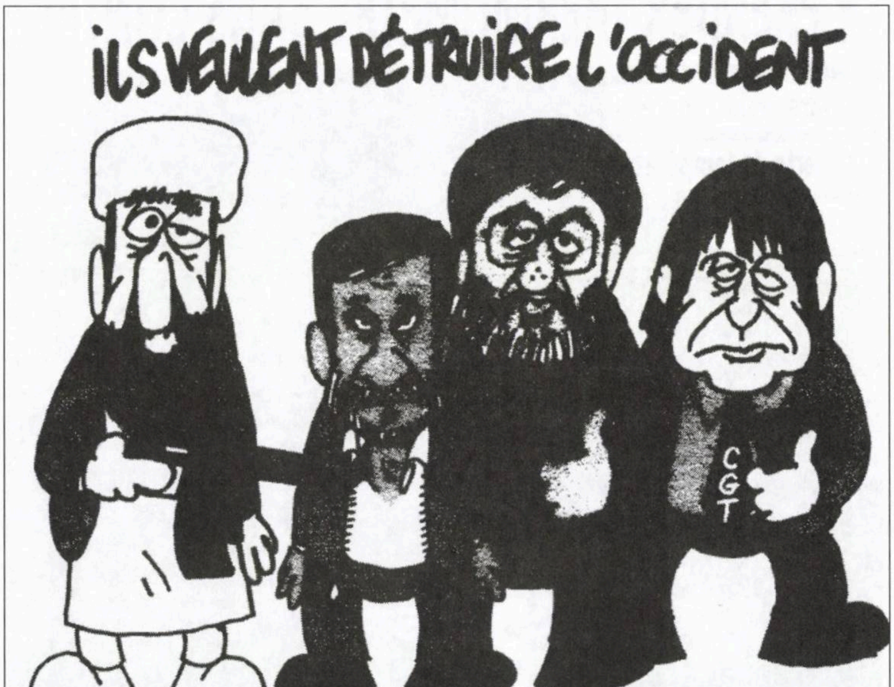

verne străine şi alte organisme din afară, în ciuda declarațiilor lor mieroase de sprijinire a luptei noastre, sunt implicate în eforturile menite să ne divizeze şi să ne distrugă.»

Ne place că...

...desenul de față al italianului Fabrizio Frigerio, întâlnit în revista "Lettre Internationale" (ed. română, din Bucureşti), ne sugerează caracatița islamistă ce s-a abătut asupra lumii.

Ne place (dar nu că am avea vreun motiv anume, ci aşa... de kiki) că...

...potrivit unui studiu publicat în ziarul american "U.S. News", stângacii cu studii superioare câştigă, una peste alta, cu 21% mai mult în medie decât dreptacii care au urmat facultatea; ne place, de asemenea, că, aşa cum citim în "Jurnalul Național" din Bucureşti, persoanele care consumă alcool după programul de lucru câştigă mai mult decât colegii lor care nu beau.

Ne place că...

...aşa cum ne informează dr. Clara Lerner, din Natzeret-Illit, în cunoscutul oraş din Nord funcționează pe lângă organizația HOR o bibliotecă de împrumut (deschisă marți şi vineri) cu cărți în limba română, pe care d-na Sarina Creber, bibliotecara (de altfel, voluntară), a transformat-o într-un fel de centru cultural al alialei, aprovizionând-o (nimeni nu ştie cum) cu cele mai noi tipărituri, din România şi de la noi, în limba *originarilor.*

Ne place că...

...într-un studiu apărut în revista "Lettre Internationale" (ed. română, din Bucureşti), scriitorul italian Sergio Benvenuto pune fără şovăială punctul pe i-ul situației internaționale din zilele noastre: "actualmente se extinde un război concret între lumea islamică, pe de o parte, şi cea creştino-ebraică, pe de altă parte".

Nu ne place că...

...numitul Adham Lubada din Şhem, un individ din Fatah condamnat pentru terorism şi care fusese eliberat din închisoare în urma unei înțelegeri între Israel şi organizația condusă de Mahmud Abbas, preşedintele Autorității Palestiniene, a fost arestat de Shabak fiindcă se întorsese la activitatea teroristă şi lucra de zor la pregătirea câtorva centuri cu explozibile destinate amicilor săi amatori de atentate sinucigaşe.

Ne place că...

...aşa cum am aflat de curând dintr-un săptămânal francez, cunoscutul sociolog David Rousset, unul din mentorii stângii europene din anii '70-'80, a spus cândva: "Oamenii normali nu ştiu că totul e posibil".

Nu ne place că...

...poetul român Adrian Păunescu a refuzat să publice în revista sa "Flacăra lui Adrian Păunescu" un Drept la replică al cunoscutului istoric dr. Lya Benjamin (v. "Tendințe").

Ne place că...

...ministrul israelian al Justiției, prof. Daniel Friedman, a spus: "Tribunalul Suprem este o filială a mişcării Meretz".

Nu ne place că...

...în România, întreprinderile de tot felul, inclusiv cele mai mici, trebuie să plătească statului 480 de impozite şi taxe.

Ne place că...

...ținând seama de atacurile necontenite cu rachete din Gaza, care vor provoca în mod inevitabil o ripostă a armatei noastre, ziarista Ella Bernfeld a propus în "Jurnalul săptămânii" țărilor donatoare care vor să doneze circa două miliarde de dolari pentru reconstrucția *fâşiei* să mai aştepte până după terminarea acțiunii viitoare a Zahalului.

Ne place că...

...un patron de restaurant din cartierul Chelsea din Londra a *dat lovitura* introducând un nou sistem de plată: clienții comandă şi consumă ce poftesc, iar la sfârşit întocmesc singuri nota de plată, achitând atâta cât socotesc ei că a meritat mâncarea.

Ne place că...

...marele scriitor japonez Haruki Murakami a venit luna trecută în Israel, pentru a primi "Premiul Ierusalimului", tratând cu dispreţ şi în stil kamikaze ameninţările islamiştilor care-i ceruseră în toate ziarele şi pe toate canalele de radio şi

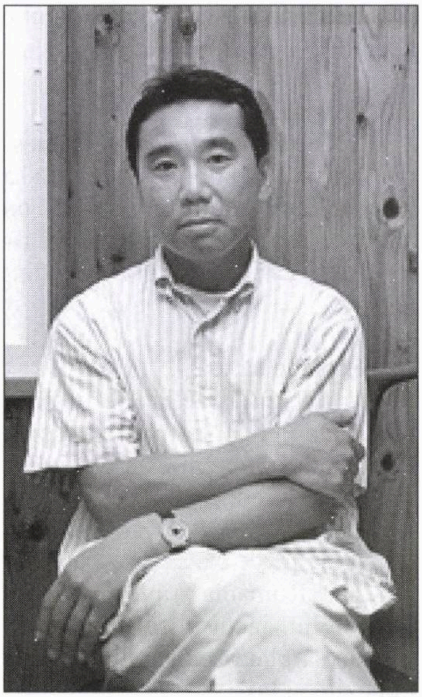

televiziune arabe să refuze premiul şi să nu răspundă la invitaţia sioniştilor.

Ne place că...

...săptămânalul parizian "Charlie Hebdo" a publicat un reportaj, în texte şi imagini, spre folosul turistului care vizitează Republica Democrată Congo (extrase):

«1) La sosirea pe aeroportul din Kinshasa, lucrurile încep bine: "Cum aşa? Nu aveţi carnet de vaccinare? În cazul ăsta nu puteţi intra în ţară". Dar nuaidecât, omul găseşte o soluţie: "Vă costă 60 de dolari!"

2) Douăzeci de metri mai încolo, alt punct de control. Cum? Nu aveţi carnet de vaccinare?" Femeia declară direct, de la obraz: "Trebuie să plătiţi 50 de dolari. Şi funcţionara nici nu încearcă să-şi vâre pe furiş banii în buzunar.

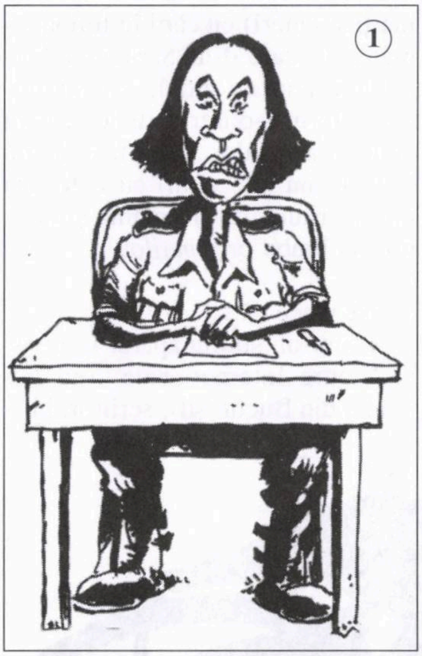

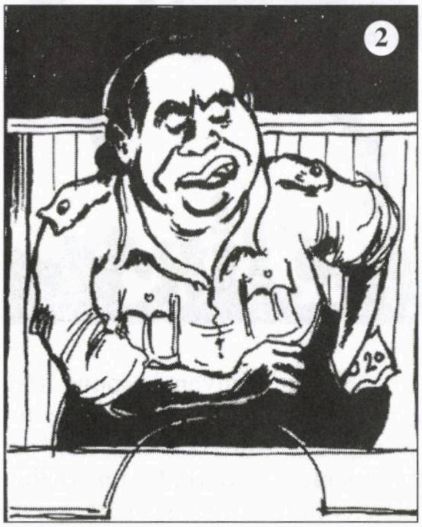

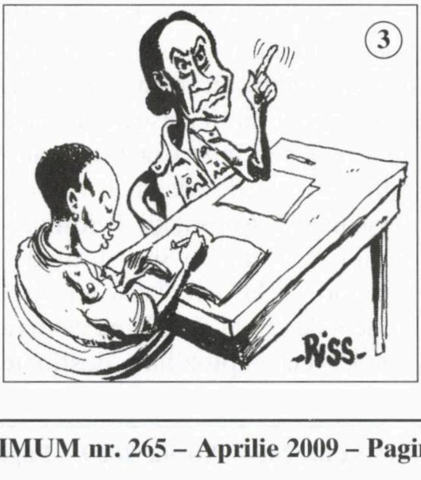

3) Tot la aeroport, la înapoiere, am parte de acelaşi număr: "Nu aveţi carnet de vaccinare? Aaaah, dar asta-i foarte grav, domnule! Ştiţi că pot să vă trimit la închisoare?" Apoi, cealaltă funcţionară murmură printre dinţi: "Trebuie să-i daţi o ciocolată, ceva...". Aşadar, ele vor un "Mars", un "Kit-Kat"? "Oh, nu, domnule, o ciocolată oarecare: 20 de dolari!"

Ne place, în aceeaşi ordine de idei, că...

...desenatorul olandez Schot a publicat în revista "Courrier International" desenul de faţă despre Congo, însoţit de următoarea explicaţie:

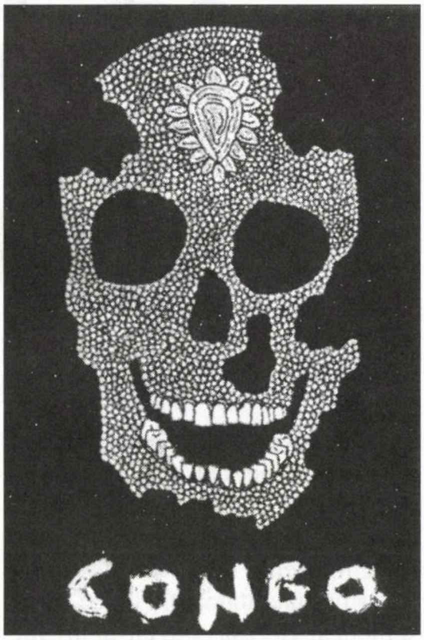

«Rebelii conduşi de generalul Nkunda, instalaţi în provincia de nord, sfidează guvernul lui Laurent Desiré Kabila. Jafuri, violuri, masacre au din nou loc în această ţară bogată în diamante, unde războiul civil a făcut, începând din 1997 şi până azi, 5 milioane de morţi.»

...**Avigdor Lieberman,** președintele partidului "Israel Beiteinu", are rude la Chișinău; el s-ar fi întâlnit luna trecută cu un văr de-al său din capitala Republicii Moldova, venit în vizită în Israel.

...același **Avigdor Lieberman** a refuzat să acorde un interviu postului de televiziune ProTV din București.

...trei membri din comitetul de conducere al organizației **AMIR,** nemulțumiți de faptul că organizația nu și-a îndeplinit nici unul dintre obiectivele sale principale (înființarea Muzeului iudaismului românesc și organizarea primului congres internațional al evreilor originari din România), au propus ca organizația să se desființeze: "Mai cinstit este să ne facem *harakiri,* au spus ei, decât să ne arate lumea cu degetul ca pe o instituție fictivă, o *potemkiniadă".*

...faimosul **rav** (?) **Eli Caufman,** prieten și colaborator apropiat al lui C. V. Tudor, va fi inclus pe lista PRM (Partidul România Mare) la alegerile pentru parlamentul european din 2009.

Luna aceasta urmează să aibă loc la Geneva așa-numita conferință Durban-2 contra rasismului, organizată de ONU. Ținând seama că la conferința din 2001, desfășurată în orașul sud-african Durban, participanții arabi și aliații lor, aflați în majoritate, au ținut în mâini pancarte pe care scria "One Jew, one Bullet" (un evreu, un glonte), câteva guverne occidentale au declarat că nu sunt de acord să vină la Geneva dacă se va "repeta figura". Șefii de la ONU au declarat că nu, nu poate fi vorba de așa ceva. Lozinca va fi interzisă, în locul ei va apărea lozinca "One Jew, two Bullets".

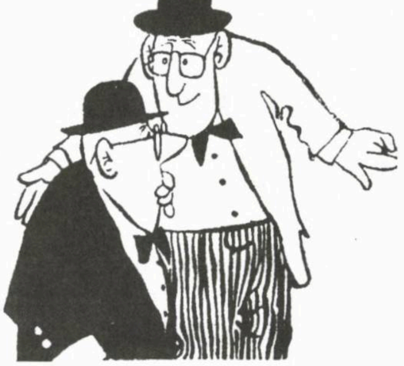

SE ZVONEȘTE CĂ...

...un scriitor din Franța – care dorește, deocamdată, să-și păstreze anonimatul – a încheiat un contract cu editura "Gallimard" din Paris pentru o carte cu titlul provizoriu **"Șocul lui Paul Goma"** și având ca temă momentul când cunoscutul prozator antisemit, căsătorit cu o evreică, Ana Maria Năvodaru, a aflat că, potrivit religiei mozaice, fiul său este evreu.

...criticul de film **Costel Safirman,** de la Cinemateca din Capitală, trecuse cu cinci minute înainte de atentatul de la Ierusalim, din 5 martie a.c., pe lângă locul unde – după cum se știe – un palestinian a intrat cu buldozerul într-o mașină a poliției, încercând (fără succes) să-i ucidă pe polițiști.

...faptul că nici până astăzi la ICR-Tel Aviv nu a fost numit un director în locul d-nei dr. Madeea Axinciuc (care s-a întors în România) nu se explică prin lipsa de cadre potrivite, ci prin dorința autorităților de a face "un cadou" țărilor arabe, demonstrând că Institutul din Israel a fost "retrogradat" și trebuie considerat unul de mâna a doua.

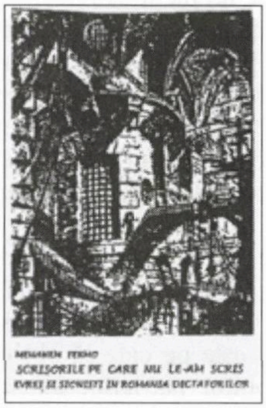

O carte extraordinară. O carte cum nu s-a mai scris. O carte despre viața adevărată, despre cele trăite de luptătorii sioniști în închisorile din România.

Menahem Fermo:

Scrisorile pe care nu le-am scris

"O lectură pe cât de impresionantă pe atât de instructivă".
(I. Schechter, *"Ultima oră")*

"Documente inedite ale vieții evreilor în România fascistă și comunistă".
(Gh. Iosub, *"Minimum")*

"Scrisori care nu au plecat nicăieri, spre a ajunge sub ochii cititorului".
(Boris Marian, *"Realitatea evreiască")*

Putem afirma, fără nici o reținere, că ne aflăm în fața unei cărți-eveniment.

Volumul – care costă 78 shkalim – poate fi procurat telefonând la

02/566-6454

ETC... ETC...

••• Parcă e un făcut. Nu trece luna fără ca, răsfoind ziarele sau aruncând o privire pe Internet, să nu dăm peste o nouă ispravă a vestitului Nati Meir. O ispravă din categoria "te doare capul". Iată, aici de faţă, o corespondenţă a lui Răzvan Savaliuc:

«O ediţie specială a Bibliei de la Ierusalim, care va fi tipărită în 70 de milioane de exemplare şi tradusă în 17 limbi, este pe cale să obţină girul mai multor patriarhi, atât ai Bisericii Catolice, cât şi ai celei Ortodoxe. Dacă proiectul Noii Biblii va reuşi, evenimentul va fi cel mai important pas spre apropierea dintre cele două biserici-surori, după Marea Schismă din 1054.

Finanţatorul Noii Biblii este ex-deputatul român Nati Meir, de origine evreiască. Nati Meir a avut mai multe întâlniri la Ierusalim cu o serie de patriarhi şi personalităţi ale celor două biserici. Monseniorul Fuad Twal, Patriarhul Latin al Ierusalimului, s-a declarat încântat de ediţia pilot realizată de editura "Sacralion", ai cărei specialişti au adunat timp de 60 de ani valoroase imagini-document despre locurile sfinte ale creştinătăţii, imagini care, inserate în lucrare, vor face mult mai uşor de înţeles mesajul acesteia. Monseniorul Fuad Twal a luat decizia să trimită o scrisoare patriarhului român, prea-fericitul Daniel, pentru a-i solicita sprijin pentru apariţia unei versiuni în limba română. O copie a lucrării a fost trimisă la Vatican. Papa Benedict al XVI-lea urmează să se întâlnească cu iniţiatorii proiectului. Nati Meir şi reprezentanţii editurii "Sacralion" s-au văzut la Ierusalim şi cu Teofilus, Patriarhul ortodox al Ierusalimului, pentru obţinerea girului acestuia asupra ediţiei ce va fi tipărită pentru credincioşii ortodocşi. Patriarhul Teofilus a transmis delegaţiei că, în scurt timp, va face cunoscută decizia sa.»

Nota Redacţiei I: Se pare că, excitat la culme de făptura ex-deputatului PRM, caricaturistul A. Poch din Bucureşti lucrează la o plachetă de "benzi desenate" intitulată "Aventurile nemaipomenite ale lui Nati Meir".

Nota Redacţiei II: În ce priveşte povestea cu Biblia, din respect pentru scrierile fundamentale ale marilor religii, ne abţinem de la comentarii.

••• Şi tot ca un făcut ne trezim cu o declaraţie şi o emanaţie a lui rav (?) Eli Caufman, prietenul la cataramă, admiratorul şi colaboratorul apropiat al d-lui C. V. Tudor, directorul cunoscutului săptămânal iubitor de evrei, "România Mare". Să asistăm oare la o întrecere socialistă între Nati Meir şi Eli Caufman pentru titlul de "evreul cel mai... (aici cititorul este liber să completeze) din România"? Aşa s-ar zice, dacă ne luăm după un interviu luat de ziarista Dana Piciu, de la "Jurnalul Naţional" din Bucureşti, domnului Eli (extrase):

«**Jurnalul Naţional:** *În octombrie 2008, Cimitirul Evreiesc din Capitală a fost profanat şi s-a făcut o anchetă. Cum comentaţi concluziile acestei anchete?*

Eli Caufman: Cel mai suspect mi se pare că imediat după ce s-a întâmplat chestia asta au început cei din Israel să ţipe că pleacă în România să salveze comunitatea. De fapt nu ne spune nimeni că ei vor să vină aici să semneze un pact prin care să dea mână liberă comunităţii să vândă aşa-zisele locuri libere din cimitirele evreieşti. Nu ni se spune scopul adevărat al acestei preocupări pentru cimitirele evreieşti din ţară. Nu am dovezi, dar, din câte ştiu eu, ei au semnat totuşi un astfel de pact pe ascuns, dar el nu este valabil, pentru că trebuie contrasemnat de alţi 36 de preşedinţi de comunitate. Conform pactului, totul rămâne în proprietatea federaţiei şi pot să vândă în continuare locurile goale din cimitire. Noi am vrut să le scoatem din mâinile lor, dar nu am reuşit decât să le punem piedici. Nu am dovezi, dar mi se pare foarte suspect faptul că cimitirul cel mai păzit din România a fost jefuit. Peste tot se spune că românii fac astfel de acte de vandalism. Cimitirul este închis cu gard, tot balamucul care este acolo este responsabilitatea celui care stă acolo şi păzeşte. Aceşti paznici poate că sunt români, dar sunt angajaţi de comunitatea evreiască, prin urmare, prezenţa lor acolo şi faptele pe care le fac ei sunt responsabilitatea comunităţii. S-a spus că ar fi un act de antisemitism.

Şi dumneavoastră ce părere aveţi?

Dacă era un act antisemit trebuia să scrie ceva acolo pe monumente, să atragă atenţia că acolo e vorba de antisemitism (Buuună! **Nota red. "Minimum"**). Nu s-a găsit nimic scris. Trebuie aduşi la cercetare şi oamenii de la comunitate şi paznicul. ... Cimitirele au rămas în continuare în mâinile comunităţii când, de fapt trebuia să fie scoase din mâinile ei pentru a se opri vânzarea şi închirierea locurilor din cimitire, despre care ei spun că sunt goale. Chestia cu profanarea e şi una de business. Comunitatea a început să ceară bani de la diverse organizaţii pentru a reface monumentele. Dacă în comunitatea din România nu se schimbă nimic, în doi-trei ani nu mai rămâne nici o cincime din cimitirele evreieşti din ţară.

Cum reuşesc să vândă aceste locuri ca fiind goale, dacă nu sunt goale?

Am un dosar întreg cu fotografii ale acestor locuri pe care comuni-

tatea le-a vândut sau le-a închiriat spunând că sunt goale. Nu sunt goale. Am dovezi. Pe unul din aceste terenuri, gardul taie un mormânt, pe altul e o toaletă făcută dintr-o piatră de mormânt, într-un loc închiriat se cresc boi, vaci, porci, toate acestea în cimitirul de la Râmnicu Sărat. În 1998, eu am venit în România și am deschis o comunitate independentă (?!!?!!? – **n. red. "Minimum"**), filială a organizației Athra Kadisha, ceea ce la vremea aceea era un vis politic. Înainte de a veni noi, în comunitate era ca pe timpul lui Ceaușescu. Cei care voiau să vină din Israel în România trebuiau să ceară voie Federației Comunității Evreiești din România (?!!?!!? – **n. red. "Minimum"**). Federația a făcut în 1999 o adresă în care cerea celor din teritoriu să facă un inventar al cimitirelor și al terenurilor, să găsească terenuri care ar putea fi vândute sau închiriate și să raporteze la București. Documentul acela a căzut în mâna mea și am văzut că vor să vândă și să închirieze locuri din cimitire, după care am intrat în posesia unor contracte de vânzare-cumpărare sau de închiriere a unor terenuri despre care ei susțineau că sunt goale, dar aveau monumente pe ele. Atunci a început o luptă între mine și federație. Eu, înainte de a fi rabin, am fost ziarist și am scris despre toate aceste lucruri în presa din Israel. Rabinul-șef al comunității din România, Menachem Hacohen, a venit și la mine, Rabinul Eli Caufman. Am refuzat. Hacohen a început să mintă că a primit acceptul de la Rabinatul principal din Israel să înstrăineze terenurile.

Și ce ați făcut în acest caz?

Organizațiile evreiești din străinătate au început să tragă și ele semnale de alarmă alături de noi. Au fost trimiși patru rabini "păpuși" din Israel, care, în loc să pună gard la comunitate (?!!?!!? – **n. red. "Minimum"**), au acceptat ca toate proprietățile să fie trecute, prin lege, la comunitate. În 2004-2005, prețurile la imobiliare au crescut. Pentru că eu nu am putut să vin atunci în România, fiind în doliu după tatăl meu, cel care a continuat lupta cu comunitatea a fost David Cahan. A dat informații și în presa din România. În 2007 am adus eu în România un ziarist israelian de la Maariv, care a scris despre această situație, iar organizația pe care o reprezint a scos o declarație semnată de o sută de rabini din Israel și două sute din SUA, în care spuneam că dorim ca federația să nu mai fie dominantă peste cimitire. David Cahan a cerut ajutorul unor rabini din Israel și din România, dar ei nu au vrut să ajute. Până la urmă, comunitatea a făcut ceva și l-a dat înapoi pe David Cahan, au mers la rabinii lui din SUA și au spus că vrea să facă o lege, "Legea Vadim", că s-a asociat cu un om rău și antisemit, Vadim, care vrea să fure cimitirele evreiești. Era o minciună. L-au făcut pe David să scrie o prostie, să-și ceară scuze, un om care a luptat patru ani pentru o cauză. Eu nu renunț la luptă.

Care ar putea fi soluția pentru ca aceste terenuri să nu mai fie vândute?

Legea Vadim, despre care am vorbit și care a fost blocată la Camera Deputaților după ce a trecut de Senat, dădea voie organizațiilor evreiești din întreaga lume și statului român ca alături de Federația evreiască să răspundă de cimitire. Ei spun că toate aceste cimitire sunt proprietatea federației, dar mormântul lui bunicu-meu e proprietatea ta, e proprietatea mamă-ti?, îi întreb eu. Monumentul e ceva care rămâne generație după generație. Ar fi trebuit să fie trimisă o inspecție din exterior, să verifice toate aceste neclarități.

Rabinul-șef din România nu a făcut nimic pentru a schimba această stare de lucruri?

Nu, pentru că pe el nu-l interesează să se schimbe ceva. Este doar o păpușă în mâinile comunității. Menachem Hacohen este un om în care eu nu pot să am încredere. El stă în România doar 60 de zile pe an, restul timpului e în străinătate, iar acest lucru nu este acceptat în nici un loc din lume pentru un rabin-șef. România este singura țară din Europa în care nivelul iudaismului a scăzut, în alte țări a avansat. Menachem a fost parlamentar al Partidului Muncii, de stânga, cu oameni care luptau contra religiei. Menachem a adus în România un om care urma să îi ia locul, pe Sorin Rosen, un om mai rău decât el și care încă nu a făcut dovada că a fost convertit la iudaism.

Ați verificat acest lucru?

Eu am sunat în Israel la toate judecățile care au voie să convertească și la Rabinatul principal, iar Sorin Rosen nu apare în documentele de convertire. Eu nu spun că este evreu sau nu, vreau doar să văd dovada convertirii sale. El spune că s–a convertit în Israel, iar acolo nu există astfel de documente. A stat câțiva ani în SUA și a venit apoi aici să se facă rabin. A apărut anul trecut la televizor jucând bowling în maieu. Un om religios nu are voie să apară în maieu. El trebuie să poarte peste maieu o altă haină specifică. Făcând o paralelă cu ortodoxismul, nu-mi pot imagina că în România un episcop român se duce și joacă bowling în maieu. Sorin Rosen s-a urcat la Templu și n-a fost în stare să citească Tora cum trebuie. A fost dat jos de pe scenă și s-a urcat în locul lui un israelian nereligios care a citit Tora corect, așa cum a învățat la școală. O personalitate românească mi-a spus că la Iași l-a văzut ținând Tora invers de trei ori. Eu credeam că Hacohen e cel mai rău rabin, dar se vede că se poate și mai rău. Dacă Sorin Rosen îmi arată convertirea lui, eu îmi

cer scuze. Vreau doar să văd diploma de convertire.»

••• Pasionat, ca noi toţi, de peripeţiile legate de formarea noului guvern israelian, Uly Vălureanu, directorul agenţiei Isropress din Haifa, şi-a păstrat, totuşi, calmul, transmiţând, ca de obicei, ştiri din şi despre lumea *tribului:*

■ Prof. Gheorghe Ionescu – directorul Şcolii de doctorat a Facultăţii de economie şi business administration al Universităţii din Timişoara şi prof.Victor Neumann – directorul Şcolii de doctorat al Facultăţii de istorie şi litere al aceleiaşi universităţi au făcut o vizită în Israel. În cadrul vizitei, efectuate în cadrul schimburilor prevăzute de acordul de cooperare dintre Universitatea de Vest din Timişoara şi Carmel College, cei doi oaspeţi au discutat cu gazdele probleme legate de dezvoltarea colaborării şi studiile academice, surse bibliografice, simplificarea metodei de înscriere la universitate, simplificarea sistemului de examene şi referate etc.

Oaspeţii au conferenţiat la Cercul cultural din Haifa şi au fost invitaţi la casele unor israelieni care au terminat doctoratul la Timişoara. Ei au vizitat şi locuri turistice şi religioase din Ierusalim, Nazareth, Yardenia şi Kfar Nahum, precum şi Cezareea, Podişul Golan (unde au fost invitaţi la o familie druză din Bukata), Tel-Avivul, Yaffa şi Haifa.

Oaspeţii au dormit în Osfie la Motelul "El-Manzol-Iruach Druzi" şi au declarat că le-a plăcut şi modul în care au fost primiţi de cetăţenii druzi.

Oaspeţii au ţinut să mulţumească personal şi domnilor Rony Hasoun, Afif Hasoun, Tacksin Houseisi, Şmuel Reinisch, precum şi soţilor Liana şi Mirel Horodi (care i-au invitat la ei acasă la un prânz), doamnelor dr. Mada Davidson şi dr. Francisca Stoleru, precum şi lui Lucian Zeev Herşcovici (care i-a condus şi le-a dat explicaţii la Ierusalim).

După revenirea în România, oaspeţii au trimis mesaje în care au arătat că nu vor uita această vizită, care le-a deschis ochii şi i-a ajutat să înţeleagă mai bine problemele Israelului şi că acum aşteaptă şi ei cu drag vizita la Timişoara a prietenilor din Israel.

■ *(Dintr-un comentariu transmis de Agenţia de presă "Divers" din România)*

Cine ar fi crezut că doina românească a influenţat hotărâtor un gen muzical răspândit, astăzi, în întreaga lume: muzica Klezmer, expresia cea mai vie a renaşterii culturii evreieşti de origine europeană? „Rumenye! Rumenye!" este filmul declaraţiei de iubire a evreilor plecaţi din România în patria strămoşilor lor.

La Cinema Union a avut loc spectacolul de gală al peliculelor lui Radu Gabrea „Moştenirea lui Goldfaden" şi „Rumenye! Rumenye!". Proiecţiile difuzate sunt documentare despre originile teatrului şi muzicii evreieşti, care se regăsesc chiar în România.

Câţi au ştiut că izvoarele musicalului, acest gen atât de popular şi specific filmului şi teatrului american, s-au născut acum o sută şi mai bine de ani la Iaşi, în grădina de vară „La pomul verde", unde compozitorul şi trubadurul de origine evreiască Avram Goldfaden a înfiinţat primul teatru idiş. Despre toate acestea tratează cele două filme semnate Radu Gabrea, care vor rula la Cinema Union atâta timp cât vor fi doritori să le vizioneze.

„Moştenirea lui Goldfaden" a apărut în 2004, dar nu în România, ci în America. „Rumenye! Rumenye!" a fost lansat în 2006, dar doar într-un cerc restrâns. Radu Gabrea a declarat pentru "Ziua" că preferă să-şi lanseze filmele mai întâi peste hotare şi apoi aici deoarece „am avut multe dificultăţi cu criticii din România. Am o rezervă în a-mi prezenta filmele aici. Mai întâi le difuzez în America să am şi eu o bucurie".

Partea a doua a producţiei „Rumenye! Rumenye!", intitulată „Căutându-l pe Schwartz", va fi lansată în aproximativ două luni, tot la Cinema Union. În această peliculă, protagonista din prima parte, Elizabeth Schwartz, vine în România pentru a-şi găsi strămoşii de la Târgu-Frumos. Ea realizează acest periplu cântând muzică idiş prin diferite localuri.

Regizorul Radu Gabrea va fi prezent cu două filme, „Călătoria lui Gruber" şi „Cocoşul decapitat", la Festivalul de Film al Uniunii Europene de la Chicago (6 martie – 2 aprilie). Deşi a fost realizat anul trecut, „Călătoria lui Gruber" nu a fost încă lansat în România. Filmul este inspirat din cartea „Mănuşile roşii" de Eginald Schlattner şi are în distribuţie actori precum Florin Piersic Jr., Marcel Iureş, Claudiu Bleonţ şi Răzvan Vasilescu.

„Cocoşul decapitat" (film controversat în România la data apariţiei, în 2007) a fost realizat tot după o carte a scriitorului sibian Eginald Schlattner şi a cunoscut două versiuni: una germano-austriacă, prezentata doar în Germania şi Austria, şi una româno-maghiară. Subiectul coproducţiei este povestea unor adolescenţi a căror maturizare este legată de evoluţia comunităţii săseşti din Ardeal, în perioada celui de-al doilea război mondial. (DIVERS – www.divers.ro)

■ La alegerile locale care au avut loc în Natzeret Ilit au învins trei candidaţi care s-au unit înaintea scrutinului: Shimon Pascu, Ady Bercu şi Iosef Sapoşnik. Primul este acum noul primar. Ady Bercu, de profesie ofiţer, este înlocuitorul său iar Sapoşnik, inginer constructor, este viceprimarul oraşului.

Ady Bercu s-a născut în România și este vorbitor de română și engleză. Sapoșnik, născut la Chișinău, vorbește și limbile rusă, română și engleză. Noul primar este originar din Tunisia și este inginer metalurg cu studii în Anglia și ofițer. În cadrul noii sale funcții, Ady Bercu se ocupă și de problemele asigurărilor sociale și ale comerțului în oraș.

■ Fundația Europeană Titulescu a organizat lansarea lucrării "Relațiile româno-israeliene 1948-1978" de Cristina Păiușan-Nuica (teză de doctorat), apărută în Colecția Histria a Editurii Universitare, București. Cu această ocazie au fost prezenți reprezentanți ai Comunității evreilor din România, precum și Asociația de Prietenie România-Israel, prin președinta Mariana Stoica. La prezentarea cărții au vorbit: prof. univ. dr. Ioan Scurtu, sub îndrumarea căruia a fost scrisă cartea; Mariana Stoica și Radu Homescu, foști ambasadori ai României în Israel; George G. Potra, director al Fundației Europene Titulescu; Cristina Păiușan-Nuica, autoarea lucrării.

Cartea este structurată pe cinci capitole, în urma cărora sunt trase o serie de concluzii. Capitolul I prezintă relațiile româno-israeliene sub influența războiului rece între 1948 și 1956. Capitolele II și III se referă la perioada 1957-1967, respectiv 1968-1973, analizate atât din punct de vedere politico-diplomatic, cât și din cel cultural al relațiilor româno-israeliene. Capitolul IV este rezervat unei perspective asupra relațiilor economice româno-israeliene în perioada 1948-1978, iar ultimul capitol prezintă relațiile bilaterale din punct de vedere politico-diplomatic și cultural. "Relațiile româno-israeliene s-au desfășurat pe fondul apartenenței celor două state la tabere ostile în perioada războiului rece", subliniază prof. univ. dr. Ioan Scurtu în Cuvântul înainte al lucrării. "România se afla sub tutelă sovietică, în timp ce Israelul beneficia de susținerea SUA. Pe de altă parte, problema emigrării evreilor din România în Țara Sfântă, susținută de Statul Israel, de SUA și de statele occidentale, a fost privită cu ostilitate de către oficialitațile de la București, care se conformau directivelor primite de la Moscova".

Evghenia Dodina în rolul Annei Karenina la Teatrul Habima

■ *O montare în stil cinematografic – "Anna Karenina" cu Teatrul Habima din Tel Aviv*

(După "Realitatea Românească")

După ce, în aprilie 2007, a cucerit publicul bucureștean cu două spectacole extraordinare: "Război" și "Oscar și tanti Rose", Teatrul Habima din Tel Aviv revine pe scena Teatrului Bulandra în cadrul Festivalului Uniunii Teatrelor din Europa, ediția a XVII-a, cu un nou spectacol de Ilan Ronen. Adaptare după celebrul roman al lui Lev Tolstoi "Anna Karenina", spectacolul îi are ca protagoniști pe actorii Evghenia Dodina, Rami Heuberger, Alex Ansky, Yuval Segal, Koby Livne, Dorit Lev-Ari, Uri Hochman, Hila Vidor, Ruth Landaw, Haim Hova, Elian Valaji, Lea Kamhazi. Scenografie: Kineret Kisch, costume: Elena Kelrich, muzica: Yossi Ben-Nun, lumini: Felice Ross, mișcare scenică: Marina Beltov.

Director artistic al Teatrului Habima din 2004, regizorul Ilan Ronen a fost invitat să monteze pe cele mai importante scene europene și a participat cu Teatrul Habima la festivaluri de anvergură, bucurându-se de cronici extrem de favorabile. El abordează repertoriul clasic și contemporan fiind fascinat de felul în care destinele individuale se regăsesc în evenimentele majore ale istoriei. Un demers provocator pe care îl face Ilan Ronen este punerea în scenă a unui roman celebru și de o anvergură impresionantă: Anna Karenina. Cu o abordare practic cinematografică, această versiune a Annei Karenina este teatru în esență pură, de la formalitatea rigidă a coregrafiei unui bal din înalta societate la ironia rafinată a lui Karenin și a Annei care stau

așezați la cele două capete ale unei mese lungi care de fapt nu există; de la Levin și țăranii săi care cosesc la unison, la intimitatea afișată de Dolly atunci când așează cinci perechi de papucei pe malul râului și până la amenințarea mascată a Morții. Teatrul Habima, care a debutat pe scenă în Rusia țaristă, este mai vechi decât multe teatre naționale din întreaga lume. A fost înființat în 1917 la Moscova, în toiul revoluției bolșevice, de către un grup de entuziaști evrei, toți profesori de limba ebraică. (Ivana Vlad)

■ O nouă carte de poezie a poetului Andrei Fischof – „Izgonirea din Iad" – a apărut la București, în Editura „Ideea Europeană".

Prezențe, prezențe...

■ Revista "Epigrama", din România, condusă de George Corbu, tot mai interesată de penițele cu umor din alia, a publicat câteva interviuri cu scriitori de pe meleagurile noastre cu kassamuri: Madeleine Davidsohn, Petre Cioclu (el însuși epigramist de forță, și... o surpriză: Eugen Campus, decanul criticii nostre literare. Severul cronicar a avut ideea bună de a vorbi despre performanțele în patru versuri ale regretatei sale soții, **Angela Campus:**

«Am avut în familie o epigramistă înfocată, modestă: răposata mea soție, Angela Campus. Mă gândesc că n-ar strica să v-o fac cunoscută. Pentru ea ar fi o cinste post-mortem, iar pentru dumneavoastră, cine știe, o mică plăcere, să vă descoperiți o colegă departe, peste mări și țări, aici, în Israel.

Angela "ataca" în epigramele ei în special membrii familiei. Despre mine scria:

Unui soț inteligent, dar vai... și chel:

De ce a fost în eclipsă luna?/ Se-ntreabă oamenii întruna./ Răspunde soața cu-apropo:/ Fiindcă radia capul lui Jo.

Fratelui meu, Titi, cu nas mare și pretenții tot atât de mari:

Îți dau un sfat "fără intenții",/ Tinere doctor constănțean:/ Doar de-ajustezi nas și pretenții/ Încapi în spațiul israelian!

Bunicul, tatăl meu grijuliu, îi instalase bunicii Roza aer condiționat ca să nu sufere de căldură. ***Despre Roza, cloșcă modernă, epigramista povestește:***

Sub aripa ei protectoare/ E cald, e bine, -i minunat./ Dar, ca să fie și răcoare, / I-a pus aer condiționat.

Verilor notri, Nelu și Trici Elian, amândoi doctori, le închină, ironic, o epigramă "neagră":

De-i ințep cu-o epigramă, / Gluma se transformă-n dramă:/ Nelu m-anesteziază, / Iar Trici mă chiuretează.

Și în final, două epigrame pe care și le adresează, necruțătoare, sieși:

Mie însămi:

Roza a făcut plăcintă/ Din spanacul culinar/ Iară eu, cu țintă, / Din acela literar.

Decepțiile unei cochete. Autoportret:

Părul vopsit, fața spoită –/ Nici o privire n-am atras./ Am stat trei ceasuri la oglindă/ Și tot bătrână am rămas.»

■ Stabilit în Franța și apoi în Statele Unite, poetul **Sebastian Reichmann** a revenit în România sub forma unui volum de versuri intitulat "Macheta lui Klimt" (ed. Cartea Românească). Recenzând cartea, poetul Constantin Abăluță scrie în "Ziarul de Duminică":

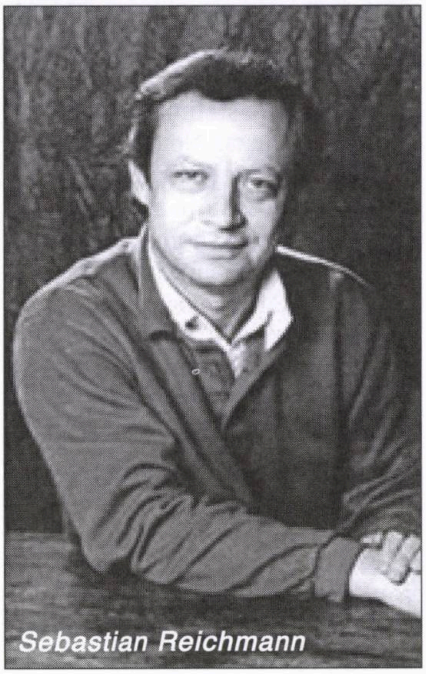
Sebastian Reichmann

«Ternul urban, descris fotografic, e mai întotdeauna patul germinativ al unor țâșniri miraculoase, al unor ipoteze meditative pline de candoare. Dintr-un astfel de aliaj sunt făurite poeme de-o simplitate și majestate memorabile: "azi ai oprit o femeie din drum doar privind-o/ ai făcut-o să treacă strada și să vină spre tine/ chiar dacă tu nu ai făcut altceva decât/ să întorci capul/ exact în momentul acela/ și apoi să te îndrepți în direcția opusă// cei mai lucizi dintre noi au dispărut/ înainte de a putea traversa/ pentru ființa liniștită și furioasă/ pe care doar tu ai văzut-o/ cea care se oprește de cealaltă parte a străzii/

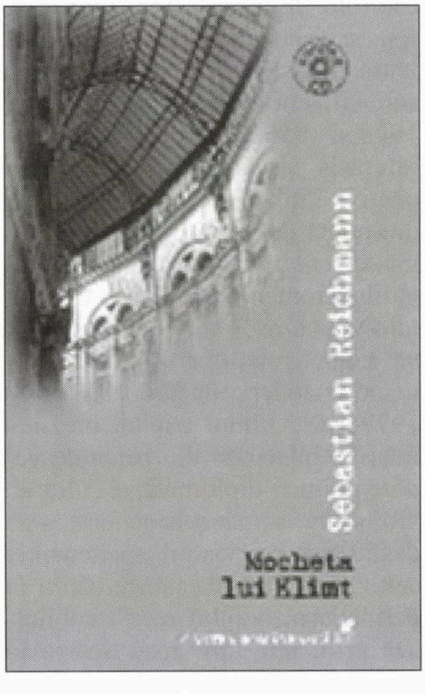

nemaiştiind încotro s-o pornească// în fiecare dimineaţă ne îmbrăcăm unii ca alţii/ pentru câteva clipe încă ne tăvălim în urmele viselor/ de peste noapte/ mult mai târziu decât niciodată ne întâlnim" ("Aceeaşi gramatică").»

••• Dacă mai toată lumea ştie despre pictorul Marcel Iancu, în schimb creaţia lui în domeniul arhitecturii a rămas cvasi-necunoscută. Cvasi. Fiindcă, uite, Victoria Anghelescu, cronicar de artă la "Adevărul literar şi artistic" din Bucureşti, şi-a amintit de el. Şi i-a închinat două pagini de revistă, bogat ilustrate, unde îşi plimbă cititorii, ca un ghid, printre clădirile bucureştene din anii '30 care poartă semnătura marelui dadaist. Din păcate, nu tot ce spune Victoria Anghelescu ne face plăcere. Într-un text intitulat "Prima clădire modernistă a lui Iancu stă să cadă", aflăm:

«În 1926, Marcel Iancu construieşte imobilul Herman Iancu, din strada Maximilian Popper, în care va şi locui o vreme. Cu o plastică accentuată a faţadelor, dată de jocul de avansări şi retrageri ale elementelor arhitectonice, clădirea poate fi considerată începutul preocupărilor artistului pentru mişcarea modernă din arhitectură. Ultimul etaj, neterminat, adăpostea atelierul artistului. Vom reîntâlni plasarea de ateliere la ultimul etaj al construcţiei în proiecte din anii 30. "Marcel Iancu, consideră Prof. univ. Dr. Dan Lungu, directorul Institutului Naţional al Monumentelor Istorice, este marele nedreptăţit al istoriei arhitecturii româneşti. A fost printre deschizătorii de drumuri în mişcarea arhitecturală europeană a primei jumătăţi a secolului XX, dar este uitat constant. În timp ce un contemporan al lui, la fel de important pentru modernismul românesc, arhitectul Horia Creangă, are creaţiile incluse pe lista de patrimoniu, numai trei dintre clădirile proiectate de Marcel Iancu sunt menţionate".»

••• Ce coincidenţă! Aceeaşi Victoria Anghelescu şi-a amintit (în acelaşi "Adevărul literar şi artistic", de alt mare artist născut în *trib:* Edward G. Robinson.

«Se numea, de fapt, Emanuel Goldberg şi se născuse în decembrie 1893 la Bucureşti, – scrie ea. Când avea 10 ani, familia emigrează în SUA şi se stabileşte în New York Lower's East Side. I se prevedea o carieră de rabin sau de avocat. O bursă la Academia Americană de Artă Dramatică îi va decide însă existenţa. În 1913 îşi schimbă numele în Edward G. (de la Goldberg) Robinson.

Doi ani mai târziu, la 15 ani, începe să joace pe Broadway. Scrie, împreună cu Jo Sterling, comedia "The Kibitzer", iar în 1916, debutează în filmul mut "Arms and the Woman". Impunerea definitivă în cinematograf o datorează apariţiei în rolul Rico Bandello din "Little Caesar".

Rolul de mafiot, de criminal, va deveni specialitatea lui, aşa cum o dovedeşte filmul "Key Largo". În anii' 40, reuşeşte o serie de creaţii remarcabile în peliculele biografice "Dr. Erlich's Magic Bullet" şi "A Dispatch From Reuters" sau în drame psihologice: "Portrait of Eddy", "Flesh and Fantasy", "Double Indemnity", "The Woman in the Window", "Scarlet Street".

Edward G. Robinson

Până în 1966 a apărut în peste 100 de filme cu un foarte bun box-office (peste 50 de milioane de dolari) şi şi-a asigurat un loc bine stabilit în istoria Hollywoodului. Brian Koller scria: "Edward G. Robinson a fost unul dintre marii actori de caracter ai tuturor timpurilor. N–a avut alura sau vocea unui conducător, dar a avut suficientă charismă pentru a realiza roluri de conducător, mai ales ca boss al crimei."

Viaţa personală a actorului n-a fost întotdeauna simplă. Acuzat de relaţii cu cercurile comuniste, a fost persecutat în perioada McCarthy. În 1927, s-a căsătorit cu actriţa Gladys Lloyd. Treizeci de ani mai târziu, divorţau. Importanta colecţie de artă a artistului a fost vândută în procesul de partaj. În plus, fiul său avea o gravă maladie psihică.

Aproximativ în aceeaşi perioadă revine pe Broadway în "Middle of the Night" şi obţine un succes ră-

sunător. Se căsătorise, recent, cu designerul de modă Jane Bodenheimer, cu numele profesional Jane Arden. Deşi unanim recunoscut, n–a fost niciodată nominalizat la Oscar, până în 1973, când a primit un Oscar pentru întreaga activitate.

Din nefericire, înmânarea premiului venea la două luni după moartea sa. În 1979, Raymond Serra a scris piesa "Manny", un portret al lui Edward G. Robinson, jucând şi rolul principal.»

••• Revista "Vatra" din Tg. Mureş publică o cronică de Alex. Goldiş pe marginea unui volum în versuri scris în doi: de Ruxandra Cesereanu şi de Andrei Codrescu (acesta din urmă, din *trib*, trăitor în Statele Unite). Atât ideea cât şi realizarea cărţii i-au scos criticului ardelean exclamaţii de entuziasm:

«Unul dintre cele mai captivante experimente din ultimii ani – în afară de literatura cu tentă autenticist-pornografică a egoficţionarilor n-am prea avut parte de texte care să atenteze în vreun fel la comoditatea cititorului – este, cu siguranţă, volumul "Submarinul iertat" al Ruxandrei Cesereanu şi Andrei Codrescu. Interesantă e, în primul rând, distribuţia "actorilor": dacă ea e unul dintre cei mai prolifici autori de după '90, nu numai ca număr de volume, ci şi ca număr de formule, suferind de ceea ce aş numi experimentalism cronic, el e un poet care nu s-a mai întors în literatura română de aproape patru decenii. O "întâlnire" cât se poate de bizară şi pentru că nimic nu pare să-i apropie ca formaţie şi ca scriitură pe cei doi: Ruxandra Cesereanu e o delirionistă convinsă, cu acte teoretice în regulă, în timp ce Andrei Codrescu e îndatorat poeziei cu substrat social a beatnicilor americani. De altfel, cei doi nu încearcă nici o clipă – aşa cum se întâmplă în volumele cu doi autori – să-şi niveleze vocile, de dragul unei a treia

Andrei Codrescu şi Ruxandra Cesereanu: o nepotrivire minunată de caracter

entităţi născute, peste creştetul lor, din această omogenitate, ci fac totul pentru a-şi păstra timbrul personal.

Această "nepotrivire de caracter" poetic e speculată atât de inteligent, încât, în loc să alunece în searbăda metaficţiune, textul devine o epopee ironic-livrescă despre un american "miop şi beţivan" şi o pianistă "zdruncinată" cuprinsă de un harţag vecin cu inspiraţia, gata să arunce unul după altul cu cele mai meşteşugite înjurături: "tu faci din poezie un fel de french can-can/ cu straturi suprapuse de fuste de ţigancă o chestie barocă tenebroasă/ fiindcă îţi ia minţile şi le împrăştie/ iar tu faci din poezie i-a spus pianista/ un soi de chewing gum ultramerikan/ cu chipsuri picante şi gust veşnic mentolat/ shit a izbucnit atunci bratnikul/ fără ironie viaţa ar fi o desuetă prăvălie".»

••• Istoric literar de mâna-ntâi, profesor la Universitatea din Bucureşti, specialist în Caragiale, om cu umor, amator de farse, calambururi şi epigrame, ba chiar şi politician (a avut ideea năstruşnică de a întemeia după 1990, sub semnul lui nea' Iancu, un "Partid liber-schimbist", care i-ar fi încântat pe suprarealiştii de pe vremuri), Ştefan Cazimir a ajuns (aşteptam această clipă) să discute cu Avram Croitoru, animatorul "Fonotecii de aur" din curtea Templului Coral.

Extrase dintr-o convorbire apărută în "Realitatea Evreiască":

«Convorbirea cu Ştefan Cazimir s-a înfiripat repede şi, treptat, devenea tot mai agreabilă. Aceasta se datorează personalităţii sale, reunind sfătoşenia blajină a lui Creangă, umorul caustic al lui Caragiale şi o eleganţă mereu jovială care, purtată cu naturaleţe, te lasă să întrevezi trainice rădăcini.

Avram Croitoru: *Se pare că aveţi o atracţie deosebită pentru limbi străine.*

Ştefan Cazimir: Parţial, e moştenită. Mama era profesoară de franceză şi dădea meditaţii acasă, la care asistam şi eu. Aşa am ajuns să învăţ pe dinafară fragmentele din

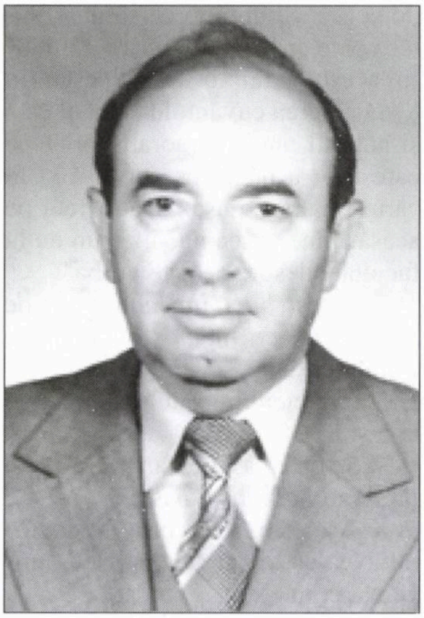

Ștefan Cazimir:
de la althorn la corn

manual ale piesei "Le Cid" de Corneille.

– Erați elev de liceu?

– Ce liceu! Cred că asta se petrecea chiar înainte de a merge la școala primară. În orice caz, primele noțiuni de franceză sunt anterioare anilor de școală.

– Erați la Piatra Neamț?

– Acolo mi-am petrecut copilăria și adolescența. La Iași, locul în care m-am născut, am trăit până la vârsta de patru ani și jumătate. Tata, care era medic, a fost solicitat de Casa de Asigurări Sociale și a devenit primul medic orelist din județul Neamț, după cum se și consemnează într-o istorie a medicinei de specialitate din România. Era în primavăra anului 1937.

– Limba franceză ați deprins-o inițial asistând la orele de meditații date de mama...

– Nu. S-a procedat foarte didactic, chiar cu ajutorul unui manual. Nu a fost ceva improvizat. Sub o formă mai puțin drastică au fost primele lecții de ebraică, pe care le-am luat încă pe când nici nu știam să scriu, iar profesorul a trebuit să folosească exclusiv forme orale. "Știi să faci un semicerc, poți să tragi o linie dreaptă?" au fost printre primele întrebări pe care mi le-a pus profesorul Nathan Mark. La care am răspuns "nu". Același profesor m-a pregătit, mai târziu, și pentru Bar-Mitzva. Perechea de tfilin am primit-o cadou de la o mătușă din Iași. Din păcate, curelele erau prea scurte pentru mine. Apropo de asta, să vă spun o veche anecdotă cu un evreu care se plimbă prin târg și vede că un "goi" are de vânzare o pereche de tfilin. Le-a cumpărat. A doua zi, trecând iar pe acolo, îl vede pe respectivul cu o altă pereche. Le cumpără și pe acelea, considerând că ele trebuie să aparțină unui om de religie mozaică. Îl întreabă însă pe vânzător unde le găsește. Răspunsul: dacă am văzut că se cer, am început să le fac eu!

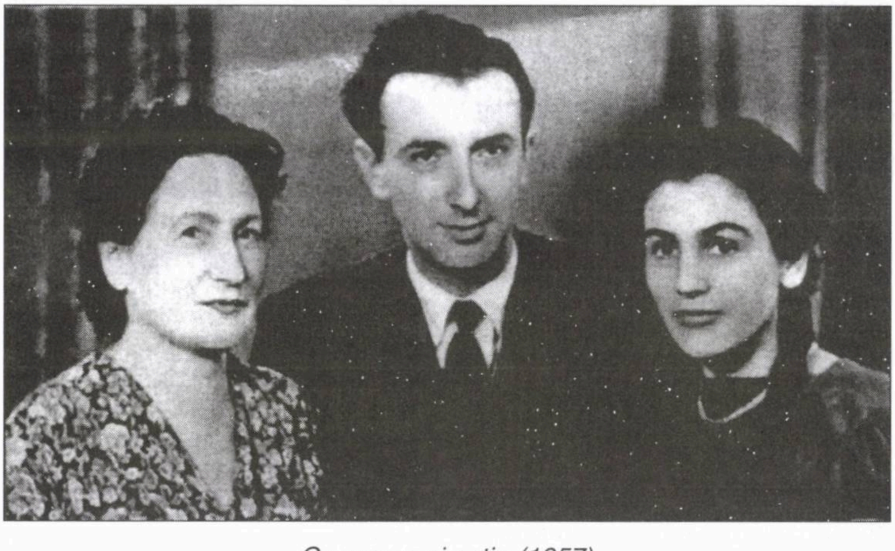

Cu mama și soția (1957)

– Ați avut de mic și aptitudini muzicale?

– Răspunsul poate fi pozitiv dacă ținem seama că în liceu, la "Petru Rareș", am cântat în fanfară.

– Acolo ați făcut tot liceul?

– Prima clasă am făcut-o la un liceu evreiesc, iar ultima am dat-o în particular, căci în 1950 am plecat la București și am devenit membru al secției de scenarii a Comitetului Cinematografiei.

– Ați plecat din proprie inițiativă? Era acesta visul dumneavoastră?

– Scriitorul Constantin Chiriță a dat o raită prin Moldova natală ca să recruteze cadre pentru nou înființatul Comitet.

– Și cum de a pus ochii pe dumneavoastră?

– I-am fost recomandat de cenaclul local "Slova Nouă", unde mă remarcasem prin niște poezii proletcultiste.

– La ce instrument ați cântat în fanfară?

– La althorn, instrument de suflat pentru acompaniament. Am fost mândru și fericit mai ales că profesorul spunea că trebuie să aibă grijă de mine ca de o fată frumoasă, caci eu sunt terța acordului.

– Datorită althornului ați evoluat spre corn?

– Cornul a fost un dar primit în 1957 de la socrul meu, care îl primise la rându-i de la socrul lui. Este un obiect foarte frumos. Iată-l. E sculptat în os un șarpe și se mai văd siluetele unor vânători. Am acest corn de 51 de ani. L-am primit la puțin timp după căsătoria mea cu

Maria, care a avut loc în decembrie 1956, la un an după terminarea facultăţii, loc unde ne-am şi cunoscut.

Dar aş mai vrea să evoc o amintire muzicală din liceu. S-a întâmplat într-o zi ca un coleg să vină cu o rămăşiţă de ceas muzical pe care mi l-a arătat şi a rămas la mine în ora următoare de curs. Aveam geografia, iar profesorul ne era şi diriginte. Dorind să reascult sunetele ceasului, l-am pus în funcţiune, crezând că voi auzi numai eu. N-am izbutit şi profesorul a întrebat cine a adus o drâmbă în clasă. Eu nu m–am potolit şi am încercat a doua oară sa isc sunetele mai discret. Profesorul, enervat, a vrut musai să ştie cine tulbură ora. Atunci m–am ridicat şi l-am rugat, cu seninătate, să continue ora, urmând ca mai apoi să facem noi cercetările. La care el mi-a spus: "Bine, măi Cazimir, tu eşti un băiat serios, e admisibil aşa ceva?"

Am evocat acest moment pentru că traseul meu şcolar poate fi împărţit în două perioade – una în care eram de o cuminţenie exemplară, urmată de alta în care am început să fac tot felul de şotii.

– Aţi continuat şi mai târziu, în cursul vieţii?

– Pe când făceam stagiul militar în cadrul facultăţii, am editat împreună cu câţiva colegi şi prieteni o publicaţie numită "Obiala meletarului", în care erau persiflaţi politrucii anului. Respectivii, lipsiţi de simtul umorului, când ne-am întors la facultate, ne-au înscenat un proces care s-a lasat cu o admonestare scrisă.

– Aţi trecut direct la facultate, sărind peste perioada de la Comitetul Cinematografiei.

– Acolo am stat doar un an, pentru că am dorit să urmez la zi cursurile Facultăţii de Filologie după absolvirea căreia am fost reţinut la catedra condusă de Ion Vitner.

– Amintiri despre profesori sau colegi?

– La examenul din anul II, dat cu Paul Cornea, am avut un moment de emoţie, pentru că el dorea să ne vadă caietele de notiţe, iar eu notasem unele ipoteze ale cursului într-o formă uşor ireverenţioasă. De pildă "P.C. vrea să creadă" sau "P.C. bănuieşte". Mai era şi un alt motiv pentru care mă simţeam stingherit. Pe pagina primă a caietelor figura deviza mea de atunci: "tout casse, tout passe, tout lasse". Să crezi că totul se sparge, totul trece, totul te oboseşte era în totală contradicţie eu spiritul epocii. Paul Cornea a observat ceea ce eu speram să nu observe. Pentru însemnările "ireverenţioase" mi-a elogiat spiritul critic, iar ieşirea mea din canoane a tratat-o cu un zâmbet ironic.

– Despre colegi?

– Au fost figuri memorabile dintre care unii au intrat în Istoria Literaturii. L-aş aminti mai întâi pe regretatul Dumitru Solomon, cu care am fost într-o strânsă prietenie. La fel cu Romulus Vulpescu. Acesta obişnuia să chiulească foarte mult şi odată, în preajma unui sfârşit de an, a început să frecventeze cu conştiinciozitate şi vie participare seminariile de limba rusă, fapt despre care am vrut să scriu o balada, dar n-a rămas decât începutul: "Cu vicleniile-i măiestre/ Trecu prin luni şi prin semestre/ Vulpoiul învechit în rele./ Dar veni vremea de examen/ Şi cum culegi numai ce sameni/ Grozavă spaimă-i dete-n piele./ Cu-o săptămână înainte/ Vulpoiul straşnic de cuminte/ În orice seminar era/ Sârguincios lua notiţe/ Şi făcea fel de fel de fiţe/ Că toţi din juru-i se mira".

– Vulpescu a dat cândva vreo replică?

– Meşterisem eu un şaltăr pentru camera în care locuiam ca student. O improvizaţie ingenioasă, pe care amicul a taxat-o astfel: "Doar cu două ace/ Şi un dop cu sârmă/ Şaltăr poate-şi face/ Orişicare gâlmă." În acest catren este Vulpescu în toată puterea cuvântului. Tot el este şi autorul unui memorabil bilet pe care mi l-a băgat pe sub uşă şi al cărui final suna aşa: "Dacă treci pe acasă, bine, dacă nu, îţi spun eu la facultate despre ce este vorba".

– Acest bilet îmi aminteşte de altul la fel de memorabil lăsat de Caragiale...

– ...prietenului sau Missiriaşi de la Iaşi.

– Se pare că I.L. Caragiale a fost preferatul dumneavoastră.

– Aşa este. Teza mea de doctorat avea ca temă: "Caragiale - universul comic".

– Când şi cu ce aţi debutat?

– În februarie 1943, în "Ziarul copiilor", iar poezioara se intitula "Păţania unui pitic". Erau deja nişte versuri vechi pentru mine, căci le scrisesem cu un an înainte de tipărirea lor.

(În legătură cu umorul) Nu se poate vorbi de declic, ci mai curând de o predispoziţie ereditară. Tata era un om dotat cu mult umor, un anecdotist foarte apreciat în cercul lui de prieteni. Unele dintre anecdotele pe care le spunea le mai ţin minte şi astăzi.

– Să auzim!

– Una deja v-am spus-o pe la începutul convorbirii noastre, cea cu evreul care cumpăra tfilin. De altfel anecdotele tatei aveau adesea poanta în idiş. Umorul lor este, în multe cazuri, intraductibil.

– Despre valenţele dumneavoastră muzicale am discutat. Aţi mai cochetat şi cu alte arte?

– Am luat lecţii particulare de desen. Erau anii '46-'47, când am făcut şi pictură în ulei. Dar n-am perseverat. Ceea ce am continuat să fac de-a lungul anilor, cu mai mult sau mai puţin succes, au fost caricaturile.

– Le mai aveţi?

– Mai am multe în care sunt sur-

prinşi Iorgu Iordan, Crohmălniceanu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Cioculescu...

– *Miniaturi satirice aţi iscat nu numai prin desene, ci şi prin catrene. A fost epigrama o preocupare sau o joacă?*

– Nici măcar. Epigramele mele, atâtea câte sunt, s-au născut singure. Adică nu m-am aşezat la masă să le scriu. Dacă o anumită împrejurare a făcut ca între polii arcului voltaic să se producă o scânteie, atunci a apărut şi epigrama. Unii mă cred epigramist şi datorită asemănării fizionomice cu Mircea Ionescu-Quintus. De aici a rezultat un catren: "Adesea unii ne confundă/ Ori după chip, ori după mers./ Dorinţa mea cea mai profundă/ Ar fi să-i semăn şi la vers".

Am reţinut pentru final spusele profesorului Ştefan Cazimir despre cele trei vizite făcute în Israel, pentru că au o semnificaţie aparte. L–am întrebat dacă limba ebraică, învăţată în urmă cu 70 de ani, i-a permis să susţină o conversaţie cu sabrii. «În 1991, pe când eram deputat, am făcut prima mea deplasare în Israel în cadrul unei delegaţii parlamentare. Când am dat mâna cu Haim Herzog, preşedintele de atunci, i-am adresat binecuvântarea rezervată şefilor de stat. "Baruh ata Adonai Eloheinu meleh haşlam şenatan mikvodo l'vasar vadam». În traducere: "Binecuvântat fii Doamne, Dumnezeul nostru, Regele Universului, care ai dat din slava Ta la om muritor". Prilejuri similare am mai avut în 1996 şi în 2002, când am fost primiţi de Ezer Weizman şi, respectiv, Moshe Katzav. La una din recepţiile oferite am ţinut şi un spici în ebraică, în care am spus, printre altele, că mulţi copii care s-au născut între Iordan şi Marea Mediterană au ascultat în leagăn cântece româneşti.»

••• Eveniment literar? Puţin spus. În revista "Adevărul literar şi artistic" din Bucureşti a apărut un articol de Marius Chivu, intitulat "Şerban Foarţă pune Biblia în versuri".

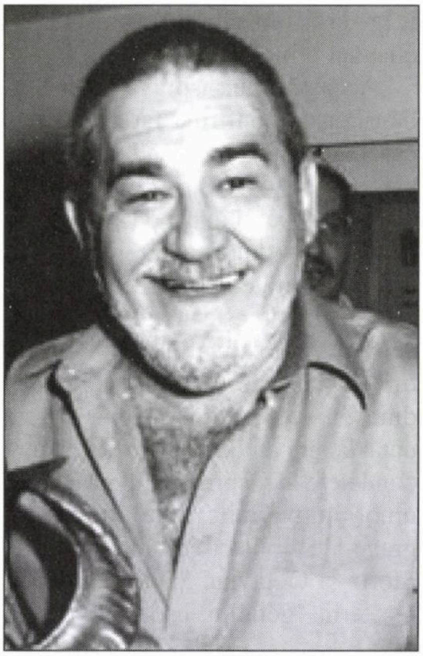

Şerban Foarţă: nu forţează nota

«"Eccleziastul" şi „Cântarea cântărilor", scrie cunoscutul critic literar român, apar acum în versiunea lui Şerban Foarţă, poate ultimul mare poet român cu geniu lingvistic, la 320 de ani de la prima traducere românească a Bibliei, cea a lui Şerban Cantacuzino, din 1688.

Iată cum sună cel mai celebru pasaj al „Cântării cântărilor" în minunata versiune a lui Şerban Foarţă: „Iubito, preafrumoasă eşti, / nu-i alta pe măsura ta!/ Columbe,-n ochi ai, cînd priveşti/ pe gînduri, prin mahrama ta./ Ţi-asemui părul cu o turmă/ de capre,-n văi, în Galaad./ Ţi-asemui dinţii cu o turmă/ de albe oi ce trec prin vad/ ca să se-adape; toate-au gemeni/ în pântece, nu-i una stearpă./ Iubito, buzele-ţi asemeni/ cu-o panglică sau o eşarfă/ de purpur îs; iar glasu-ţi mândru/ mă farmecă precum o harpă./ O rodie dată-n două ţi-este/ obrazu-ţi, când se-ascunde întru zaif; grumazu-ţi – turnul este/ al rigăi David, înnăscut/ în colţi de lănci şi solzi de scut./ Iubito, sânii ţi-s asemeni/ cu puii unei ciute, gemeni, / când, printre crini, aceasta paşte...// Până ce-o nouă zi se naşte, / o iau spre dealul de-oliban/ şi muntele de smirnă, – eu./ Frumoasă-n toate şi mereu/ eşti tu...// Buzele-ţi picură, mireasă, / ca fagurele, şi-o mireasmă/ de miere şi de lapte ai/ sub limba ta; şi ai mireasmă, / de-oliban şi smirnă-n strai, / în văluri-le–ţi albe,-n rochii/ mireasmă de mireasă ai."

După ce, acum câţiva ani, Şerban Foarţă a pus în versuri „Psalmii" lui David, compilând nu mai puţin de şapte traduceri româneşti şi alte câteva străine, realizînd o adevărată capodoperă prin felul în care limba română a ultimelor secole este sintetizată în forma ei cea mai expresivă (vezi „Cartea Psalmilor", Editura Brumar, 2007), iată-l „recidivând" şi rescriind în versuri alte două cărţi ale Vechiului Testament.

Mă opresc la „Cântarea cântărilor", dialogul de dragoste dintre regele Solomon (970-931 î. Ch.), fiul lui David, şi frumoasa păstoriţă săracă Sulamita, pe care regele o întâlneşte în munţii Libanului. Prezenţa acestui poem, în care nu apare nici măcar o singură dată numele Divinităţii, printre cărţile canonice de învăţătură din Vechiul Testament i-a nedumerit serios pe cercetători.

S-a discutat mult despre natura acestui text – o misterioasă pastorală ebraică cu influenţe egiptene şi care semăna cu cântecele de nuntă babiloniene.

De-a lungul secolelor s-a spus despre acest poem de dragoste în care îndrăgostiţii îşi laudă iubirea şi frumuseţea că ar fi, rând pe rând, o alegorie a Exodului, un cântec mistic despre unirea lui Iehova cu poporul lui Israel, o reflecţie poetică a iubirii lui Iisus pentru Biserică, un dialog între regele Solomon şi sta-

tul său, ba chiar un dialog ocult între Soare și Lună.

Numai în secolul al XII-lea i-au fost închinate poemului peste 30 de comentarii, căci era greu de acceptat ca un poem atît de frumos să nu fie mistic-religios.

În timp, interpretările alegorice, mistice și simbolice s-au epuizat și astăzi poemul este văzut – așa cum spuseseră încă de timpuriu și Hippolit, și Origene – în toată splendoarea candid-lirică a erotismului său latent: o cântare profană de nuntă în care un mire frumos, puternic și misterios, dorit de toate fecioarele Palestinei, închină imnuri de dragoste, de frumusețe și de slavă miresei sale care, la rându-i, îi laudă frumusețea, îl așteaptă și-l cheamă plină de dorință.

Această nouă ispravă a lui Șerban Foarță confirmă faptul că este cel mai puternic brand poetic pe care-l avem.»

••• Din când în când (dar din păcate, destul de rar după gustul nostru), "Realitatea Evreiască" din București găzduiește texte, ca să zicem așa, de "divertisment": amintiri cu haz de-ale personalităților din trib, caricaturi (astea – vai! – o dată la un an jumate) etc. Printre condeiele de spirit care infuzează umor în paginile altfel destul de grave ale revistei se numără Aurel Storin și Octavian Sava, doi dintre meșterii "genului ușor" al epocii noastre grele. Sava a avut ideea, binevenită, să relateze câteva întâmplări din activitatea lui la radio și televiziune. Mai nou, el a povestit un episod cu celebra actriță Stela Popescu. Extrase:

«Din multele evenimente care au marcat activitatea noastră comună, am selectat câteva care mi se par mai semnificative.

Era în anul 1970. Tudor Vornicu (directorul emisiunilor distractive de la TV – **n. red.**) fiind plecat în străinătate, a căzut pe mine măgăreața realizării programului de revelion. Este paradoxal, dar acest maraton de divertisment era considerat cea mai dificilă și mai importantă emisiune de televiziune. A-

SANDA GOLOPENȚIA

Monica Brătulescu

Monica Brătulescu nu mai este. Drumul început la Craiova, la 13 iulie 1930, s-a încheiat în Israel, la Ierusalim, la 9 februarie 2009. Pe parcurs s-au inserat anii de școală la Craiova, studii universitare la Facultatea de Filologie, secția de Limba și literatura engleză a Universității din București (1949-1953), un consistent răstimp de cercetare în cadrul Institutului de Etnografie și Folclor (1955-1982) din același oraș, emigrarea în Israel, câțiva, prea puțini ani de cercetare la Foklore Research Center de pe lângă Hebrew University din Ierusalim (1984-1988) și, de fiecare dată, multă singurătate. Omul acesta tonic, cu resurse multiple și vulnerabilități pe măsura lor a avut un destin de luptător în profesie și în cotidian și a trăit ieșind din apăsări pentru a intra în apăsări o viață întreagă.

Pe parcurs, realizările nu au lipsit. Monica Brătulescu rămâne autoarea unor lucrări fundamentale despre colinda românească, de la inspirata antologie "La luncile soarelui" (1964) și până la superbul volum de sinteză "Colinda românească. The Romanian Colinda (Winter-Solstice Songs) (1981). Îi datorăm o culegere de "Ghicitori proverbe" (1957), o alta, în colaborare, de "Cântece și strigături populare" (1968), studii incisive despre ceata feminină sau despre funcționarea metaforei în folclor, a contribuit alert la Dicționarul de istorie a religiilor coordonat de Mircea Eliade. La Institutul de Etnografie și Folclor, pregătită pentru tipar, se află în așteptarea publicării o lucrare masivă a Monicăi Brătulescu – "Lirica de dor. Păsări, animale, flori", care face parte din "Colecția națională de folclor" și pe care Monica nu a avut bucuria de a o vedea sub formă de carte.

Încă de când am cunoscut-o, la începutul anilor 1960, la Institutul de Etnografie și Folclor, Monica Brătulescu scria însă și literatură. Eseurile publicate în "Secolul XX" îi aduseseră un succes de prestigiu și dorința de a continua și pe această cale dialogul cu viața din jur, a oamenilor și a cărților. Era epoca în care Monica citea, atent și cu pasiune, "În căutarea timpului pierdut" a lui Marcel Proust. Stabilirea în Israel, cu singurătatea profesională pe care i-a impus-o, a readus scrisul spre matca strict individuală a eseului, aforismului și a povestirii. Monica a început să scrie la "Cartea străduinței", care i-a însoțit viața, îmi spunea că așterne pe hârtie grăbit gândul clipei pentru ca seara să-l dactilografieze fixând astfel în pagini hambar darul opac al zilelor. La cartea aceasta, Monica a lucrat până la sfârșit, din ea au apărut ftagmente în revista "Origini" din Statele Unite și, dacă nu mă înșel, în revista "Minimun" în Israel. Anii de Ierusalim, cu întâlnirile lor zilnice, au rodit într-un volum de povestiri cald, fără coajă, al vulnerabilității și înțelepciunii – mă refer la "Răsunete din Caucaz și alte povestiri", publicat în anul 2001 în SUA la editura Criterion. Citin-

ceasta pentru că era precis vizionată de Ceaușescu, la masa festivă pe care o oferea membrilor Comitetului Central și altor persoane importante. Programul era întâi tuns cu sârg de către conducerea instituției. Apoi venea cenzura propriu-zisă, executată de secretarul cu propaganda al partidului, pe atunci temutul Popescu-Dumnezeu, al cărui gust sofisticat și vigilență supraexagerată făcuseră praf multe alte emisiuni. Deosebit de inteligent, permițându-și acte de relativ curaj în propriile lucrări literare, era necruțător cu încercările altora de a strecura un cât de mic adevăr, care ar fi intrat în contradicție cu afirmațiile oficiale privind binefacerile partidului sau cu ce considera el că nu ar plăcea șefului suprem.

În fața complicatei sarcini ce-mi stătea în față, inima mi se făcuse cât un purice. Printre eforturile de a elabora texte cât mai potrivite,

Stela Popescu: nu s-a încurcat niciodată

mi–am amintit de un monolog despre care îmi istorisise Vornicu că l–ar fi văzut în străinătate, la un festival. Îl interpreta faimoasa actriță Ann Bancroft și, deși Tudor nu se prea descurca cu engleza, înțelesese că actrița relata o petrecere în care fusese obligată să-și prezinte între ei oaspeții, folosindu-se numai de prenumele lor. Dacă Vornicu nu se prăpădise de râs, în schimb cei din jur, mai engleziți, izbucniseră în hohote. El îmi ceruse atunci să scriu o versiune potrivită publicului nostru, pornind de la această sumară idee.

Nu aveam la îndemână nici textul, nici vreo peliculă care să mă inspire, ci doar scurta relatare a lui Tudor. Mie mi-a trăsnit prin cap să rescriu monologul ca pe o ședință de psihanaliză, în care pacienta, adică Stela, să povestească unui medic ceea ce a visat. Și anume că: în locuința ei din Calea Mântuleasa sosiseră actrița de film Ava Gardner, cântăreața Iva Zanicchi, actri-

---

du-l, înțelegeam rostul literar al anilor israelieni, Monica Brătulescu traversa acum culturi din cele mai diverse, căutând răbufniri similare ale sentimentelor trăite îndurerat și stângaci și povestindu-le cu participare, cu patos prin naratoare interpuse.

În clipele acestea de rememorare în care revăd caleidoscopic o dimineață la pădure la Băneasa, cu un iepure care trece tremurat pe lângă noi în timp ce despicăm în patru firul unor amărăciuni mai mult ale mele decât ale ei, o conferință a Monicăi la Brown University, când ea vorbește despre bibliotecile generos pluriculturale din țările scandinave, o întâlnire în Israel, când am petrecut împreună o noapte de vorbă evitând cu grijă subiectele tabu ale tristeților fără leac, în care îmi amintesc de capacitatea ei contagioasă de a râde copilăros și bonom de tot ce nu putea fi altfel întâmpinat, câteva rânduri ale Monicăi Brătulescu, dedicate limbii române, îmi par a fi de natură să le sugereze celor care nu au cunoscut-o ce om rar și cald ne-a părăsit. Voi încheia cu ele:

"Într-o țară polietnică și poliglotă ca Israelul, vorbesc alternativ ebraica, româna, engleza, franceza și chiar câteva boabe de arabă. Româna este însă limba pe care o stăpânesc și care mă stăpânește cu adevărat. Dacă limba ar putea fi asemuită sângelui, aș spune că în vinele mele curge româna. O limbă fără răsunet pe mapamond, dar o limbă proaspătă, vie, neîncremenită în clișee. Bună de dat cu tifla pe coarda lui Mitică. Scrie cu tăișul pieziș, crudă, aspră și alternativ duioasă sau înfocată cum răsună pe plaiuri, cristalină sau bubuitoare în refrenele colindei, nesterilizată prin conversația

de salon, ingenuă, păstrând încă aroma culturii populare și de aceea capabilă în graiurile regionale a se abate de la norme și a se înnoi. Limba mea".

(Sanda Golopenția este profesor de literatură franceză la Brown University din SUA)

ţa de la Naţional Eva Pătrăşcanu şi fenomenala interpretă vocală, Ima Sumak. Deci gazda le prezenta pe fiecare celeilalte: Ava-Iva, Iva-Ava, Eva-Iva, Iva-Eva, Ava-Eva, Eva-Ava... Ima – Eva, Ava, Iva; Iva, Eva, Ava – Ima. Dar mai intrase şi bogătaşul Aga Khan, în acest caz urmând: Aga-Iva, Iva-Aga, Aga –Ava, Ava-Aga, Aga – Ima şi aşa mai departe. Lucrurile se înfierbântau când intrau şi actorii Dem Savu şi Dem Rădulescu... Va să zică Ava-Dem, Dem-Ava, Iva-Dem, Dem-Eva, Eva-Dem etc. Dar şi cei doi Dem între ei: Dem-Dem şi Dem-Dem. Nebunia se accentua când îşi făceau apariţia criticul Geo Şerban, regizorul Geo Saizescu, scriitorul Geo Bogza, poetul Geo Dumitrescu... Geo-Geo, Geo-Geo într-un şir interminabil. Mă mir cum de Stela nu-i încurca în viteza disperată cu care debita textul.

Talentata regizoare Carmen Dobrescu a avut intuiţia să-l distribuie în rolul doctorului pe Radu Zaharescu, care, cu toate că nu rostea nici un cuvânt, în faţa avalanşei de nume, avea o mimică de tot hazul, dovedind că nici psihiatrul nu era chiar zdravăn, iar visul Stelei izbutise să-l zdruncine de tot.

Dar cum postul de vicepreşedinte al Radioteleviziunii era ocupat atunci de distinsul critic V.R., acesta şi-a exprimat îngrijorarea cum că psihanaliza şi doctorul Freud nu se prea bucurau de simpatia materialismului dialectic, aşa că ar fi mai bine să renunţăm la acest text. Dar fiindcă eu îl simpatizam pe genialul Sigmund şi agream şi concepţia lui asupra subconştientului, l-am convins pe eruditul literat că, de fapt, noi satirizam în acest fel psihanaliza, o concepţie idealistă, contrară liniei partidului, linie care ne cerea să fim totdeauna conştienţi şi niciodată subconştienţi. În cele din urmă, monologul a fost difuzat, succesul său a fost covârşitor, aşa încât şi astăzi, după aproape 40 de ani de la elaborarea lui, încă se difuzează, izbutind să mai stârnească hohote de râs.»

••• S-au ţinut de cuvânt. După succesul obţinut cu suplimentele speciale dedicate lui Mihail Sebastian, în anul centenarului, şi după acela consacrat pictoriţei şi poetei Margareta Sterian, redacţia "Realităţii Evreieşti" ne oferă un supliment având-l ca protagonist pe Eugen Relgis. Paginile – opt la număr – apar sub răspunderea lui Dorel Dorian, redactor-şef, şi Geo Şerban (coordonatorul suplimentului) cuprinzând scrieri de Relgis, precum şi textele consacrate acestuia de Leon Volovici, Ţicu Goldstein ş.a.

EUGEN RELGIS

Un literat provoacă destinul, îngrijorat de învrăjbirile umanităţii

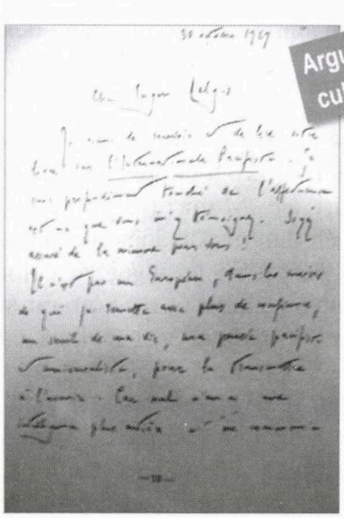

Cher Eugen Relgis,

Je viens de recevoir et de lire votre livre sur l'Internationale Pacifiste. Je suis profondément touché de l'affectueuse estime que vous m'y temoignez. Soyez assuré de la mienne pour vous!

Il n'est pas un Européen, dans les mains de qui je remette avec plus de confiance, au seuil de ma vie, ma pensée pacifiste et universaliste, pour la transmettre à l'avenir. Car nul n'en a une intelligence plus entière et ne communie avec elle plus intimement.

Je vous serre les mains de tout coeur, votre devoué ,

Romain Rolland

[...] Nu cunosc vreun alt european, în mâinile căruia să pot încredinţa, la amurgul vieţii mele, cu mai multă siguranţă, ideile mele pacifiste şi universaliste, ca să le treacă viitorului. Căci nimeni altul nu are o concepţie şi o inteligenţă atât de larg cuprinzătoare pentru aceasta şi nimeni altul nu simte aceste idei atât de intim legate de fiinţa sa spirituală. [...]

Romain Rolland

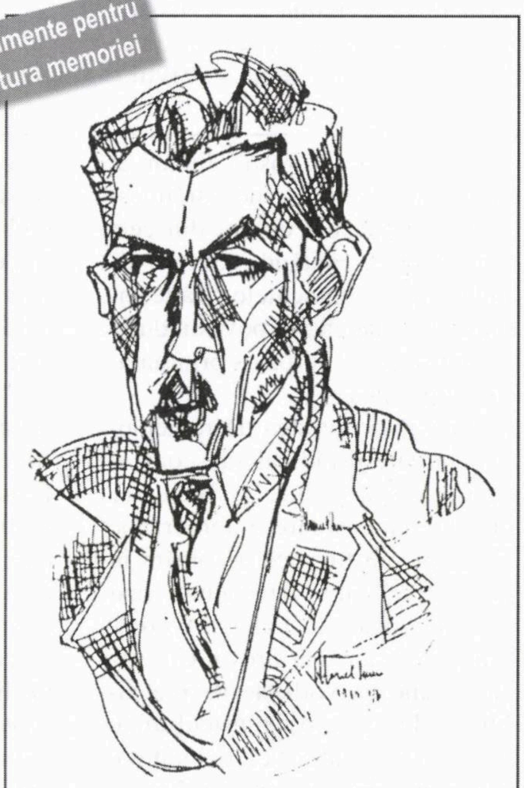

Desen de Marcel Iancu

NR. 310-311
(1110-1111)
22 DEC. 2008 –
31 IAN. 2009

REALITATEA EVREIASCĂ
PUBLICAŢIE A FEDERAŢIEI COMUNITĂŢILOR EVREIEŞTI DIN ROMÂNIA

Redactor-şef: DOREL DORIAN
Coordonare supliment: GEO ŞERBAN
Secretar general de redacţie: ELENA MARINESCU
Coperta: SERGIU GEORGESCU
Tehnoredactare computerizată: GABRIEL IONESCU

Sport

Nu ne place că...

...după toate câte le-au făcut în cadrul războiului Islam versus Civilizaţia, jihadiştii de pretutindenea s-au năpustit şi asupra lumii sportului, împuţind stadioanele, piscinele şi sălile de sport ale globului; astfel, **nu ne place** că săptămânile trecute, pakistanezii au atacat la Lahore cu bombe convoiul unde se afla echipa de cricket din Sri Lanka (ex-Ceylon), venită să joace un meci cu ţara gazdă, rănind şapte jucători plus şase poliţişti însărcinaţi să-i protejeze pe oaspeţi; **nu ne place,** de asemenea, că drept urmare a porcăriei, câţiva jucători de tenis de masă, inclusiv din China şi Coreea de Sud, şi-au anulat, de teamă să n-o păţească, participarea la turneul PRO OPEN din India, întrucât, aşa cum se ştie, teroriştii trimişi peste graniţă din Pakistan se plimbă ca la ei acasă în India vecină (şi nu prietenă);

Nu ne place (în continuare) că...

...în urmă cu vreo două luni, autorităţile din Dubai, care fac pe moderatele islamului şi pe occidentalii din Golful Persic, au refuzat (încălcând legile Federaţiei Internaţionale de specialitate) să dea viză de intrare în ţară jucătoarei israeliene Shahar Peer, care urma să participe la marele turneu din Dubai. **Nu ne place** (ca să mergem mai departe) că, după ce invitase echipa feminină de badminton la un turneu în Iran, guvernul de la Teheran (căruia preşedintele Obama îi face acuma cu ochiul, voind a stabili relaţii bune cu molahii) a refuzat să acorde fetelor vizele necesare de intrare, pe motiv că nu mai au timp să aplice ştampilele de cuviinţă pe paşapoarte. **Nu ne place** (mai avem), dar deloc nu ne place, că şi pe bătrânul continent european, cel cu fair-play, oriunde se află 10-20.000 de musulmani, aceştia fac ce fac şi... fac legea, nestingheriţi, pe stadioane; astfel, islamiştii de la Malmö (Suedia) au ameninţat cu moartea pe jucătorii noştri de tenis Dudi Sela, Andy Ram şi Harel Levy, care veniseră să întâlnească echipa Suediei într-un meci pentru Cupa Davis; tremurând ca varga în faţa steagurilor verzi, poliţia din oraş a hotărât ca întâlnirea să se desfăşoare cu porţile închise, fără public, capitulând în faţa teroarei şi comportându-se nu ca o autoritate reală ci ca o cârpă occidentală de şters praful.

Ne place (în schimb) că...

...fără a se lăsa impresionaţi de zbieretele islamiştilor (et Co.) adunaţi în faţa tribunelor, cu topoare, răngi şi coctailuri Molotov, băieţii noştri şi-au păstrat sângele rece, au înjurat pe tăcute de ceară şi i-au învins pe suedezi cu 3-2, calificânduse pentru sferturile de finală ale Cupei şi, mai ales, înscriind una din paginile **cele mai** (da, **cele mai**) cu înţeles din istoria sportului israelian.

Ne place că...

...după săptămânile războiului din Gaza şi după acelea legate de alegerile hotărâtoare (ca toate alegerile de la noi, de altfel) de la 10 februarie (şi după nesfârşitele tratative pentru alcătuirea noului guvern) am intrat în primăvară când – de parcă destinul ne-ar oferi, generos, o pauză de respiraţie, naţionala noastră de fotbal este programată să joace două meciuri din grupa a X-a pentru calificarea la Mondialele viitoare; cu Grecia (puternică, puternică) pe Ramat Gan, la 28 ale lunii martie şi, patru zile mai târziu, cu aceiaşi greci la ei acasă.

Nu ne place, însă (ba chiar ne scoate din sărite, ne calcă pe nervi şi ne face să urlăm de furie) că...

...la ora primului joc revista noastră se află – vai! – în tipografie, ceea ce ne sileşte să vorbim despre meci abia în numărul din luna mai.

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăţilor din România**

De asemenea, ne ocupăm de vânzări de imobile în România şi de transferul sumei obţinute.
Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen 16 (lângă Ambasada României)
Tel Aviv 64685 Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

- **Sunt mândru că am nasul cârn**
- **Cacofonie nu înseamnă ceea ce vă închipuiţi dvs.**

Mândria de a fi român

«Nu poţi fi mândru (sau ruşinat) de o calitate pe care n-ai obţinut-o prin merit sau prin opţiune.

Nu te-a întrebat nimeni dacă vrei să te naşti român şi n-ai fost declarat român de un juriu care ţi-a evaluat, în prealabil, virtuţile. Te–ai trezit român, aşa cum te-ai trezit bărbat sau femeie, brunet sau blond, înalt sau scund. A spune, aşadar, "sunt mândru ca sunt român" e totuna cu a spune "sunt mândru că am nasul cârn", sau "sunt mândru că am ochi albaştri".

Întrucât a fi român nu e o alegere personală şi nici un premiu acordat prin concurs, ci o determinare înnăscută, nici mândria, nici jena, nici recunoştinţa, nici insatisfacţia n-au ce căuta aici. Mai departe: nu poţi fi mândru de a aparţine unei categorii atât de largi, încât ea conţine, inevitabil, elemente contradictorii. Nu poţi spune "sunt mândru că sunt om".

Există oameni care justifică, eventual, mândria de a fi om, dar există şi căzături, ticăloşi, rebuturi, care fac specia de râs. La fel, există români de a căror concetăţenie poţi fi flatat, şi există alţii care ne strică firma. Poţi fi mândru de Eminescu, dar nu poţi fi mândru de Alexandru Drăghici sau de Râmaru.

În cel mai bun caz, ai putea fi deci îndreptăţit să fii mândru că eşti om cumsecade (nu om în general), sau român de ispravă (nu român în general), deşi a fi "mândru" de o calitate proprie, chiar reală, e oricum un comportament discutabil.

Pe de altă parte, e cu totul nedrept ca românii nereuşiţi să se simtă mândri că fac parte din aceeaşi categorie cu românii reuşiţi. E scandalos ca Mischie să fie mândru că e din neamul lui Ştefan cel Mare. Dacă românii sunt P. P. Carp, Brătienii, Maniu, Elisabeta Rizea, Enescu şi Brâncuşi, mă bucur să fac parte din aceeaşi comunitate cu ei. Dar dacă românii sunt Ionescu-Caion, Horia Sima, Emil Bobu, Aurelian Bondrea şi alţii ca ei, nu sunt prea încântat de vecinătate. Românii de anvergură, românii de bună calitate slujesc frecvent de paravan, sau de instanţă legitimatoare pentru tot soiul de derbedei, grăbiţi să-şi asume merite cu care n-au nimic în comun.

Unii se comportă ca şi cum meciul câştigat de o echipă românească e o victorie personală, o ispravă a muşchilor proprii. Copiii care se disting la olimpiade, gimnastele, campionii, muzicienii, scriitorii care ajung la o notorietate transnaţională sunt resimţiţi ca alibiuri ale valorii proprii.

Chibiţul e mândru de talentul celui din teren şi ajunge să se identifice cu el. Au câştigat "ai noştri", i-au bătut "românii noştri", "suntem cei mai buni" sunt expresiile candide, dincolo de care se ascunde convingerea absurdă că cel care le proferează e el însuşi subiectul succesului.

Nea Ghiţă îl aplaudă pe Ilie Năstase, ca pe un delegat al competenţei proprii. Ilie nu e decât prelungirea pe teren a lui nea Ghiţă, instrumentul lui de luptă, mâna lui dreaptă. Românul e când Hagi, când Nadia Comăneci, când Ţiriac, când Brâncuşi, când Mircea Eliade. Epuizat de atâtea performanţe, el adoarme, în cele din urmă, obosit, dar mândru. A învins pe toate fronturile.

În dimineaţa următoare, lucrurile reintră, pentru o vreme, în normal: mici chiuluri şi trişerii cotidiene, străzi cu gropi, preţuri mari, politicieni mincinoşi etc. ("Treabă românească..."). Întrebat, în particular, ce mai face, românul răspunde cu obidă: "Fac pe dracu! Nu vezi în ce hal suntem? Ce ţară e asta?". Dar întrebat de un reporter, în faţa camerei de luat vederi, el se recompune, îşi aduce aminte de strămoşi şi zice, fără să clipească: "Sunt mândru că sunt român!".

Câtă vreme vom trăi de pe urma meritelor altor români, ale marilor români, nu vom face din România o ţară de care să fim mândri. Fiecare român ar trebui, dimpotrivă, să–şi pună problema meritelor sale personale, a succeselor lui, a efortului lui. Mândria de a fi român e ceva care trebuie luat nu ca punct de plecare, ci ca scop de atins. Altfel, în loc să fie un combustibil energizant, ea va rămâne ceea ce este de multă vreme: un drog şi un somnifer.»

(Dintr-un eseu de Andrei Pleşu; în Internet.com)

Violatori cu limba

«Dacă am ieşit în stradă în decembrie 1989, eu, unul, am făcut-o nu numai din pricina umilinţei de a nu avea substanţe comestibile de pus pe masă puţinilor prieteni care–mi călcau pragul ori a furiei de a rămâne cu săpunul sau cu bezna pe ochi când se opreau apa sau lumina. Am făcut-o şi pentru că îl auzeam

și în somn pe Ceaușescu schingiuind limba română.

Vineri după-amiază am stat cam patru ceasuri cu ochii pe televizor, urmărind diverse persoane publice, politicieni și gazetari. Mulți dintre ei par a se fi hrănit cu bucăți din hoitul lui Ceaușescu. Altfel nu se explică entuziasmul cu care limba domniilor lor violează româna cam o dată la 15 secunde. Ceea ce transcriu mai jos sunt doar plugurile băgate în asfalt, molozul l-am lăsat deoparte.

D. Bogdan Olteanu. Povestind, în stilul vioi și jucăuș care-i e propriu, cum s-a frământat bugetul în colectiv zilele astea, așa de tânărul și deja fost președinte al Camerei Deputaților zice: „Am stat și până la doișpe noaptea". La scurt timp, e susținut de un alt tânăr, jurnalist-șef, care, în numele a numeroși colegi de breaslă, pomenește de „doișpe milioane de euro" (a zis totuși euro și nu ieuro, ca d. Băsescu și mulți dintre admiratorii lui). Lăsând la o parte forma prescurtată „populară" doișpe, stimați politicieni și stimați colegi jurnaliști, forma corectă este douăsprezece noaptea (sau măcar douășpe) și douăsprezece milioane. Când vă mai vine să spuneți ora doișpe, gândiți-vă, ați spune ora doi în loc de ora două?

D. Călin Popescu Tăriceanu. Fostul premier este un vechi și declarat dușman al lui **pe** așezat înaintea lui **care.** Parcă avea un legământ de familie peste veacuri să-l omoare pe unde-l prinde. Până vineri, după buget. Atunci, sfătuit probabil de consilieri că trebuie să schimbe ceva ca lider al opoziției, a cuvântat așa: „e o problemă pe care ne preocupă cu toții". Adică a înfipt **pe**-ul taman unde era mai puțin nevoie de el. Cât privește construcția frazei, e bine să ne preocupăm cu toții s-o înțelegem.

D. Emil Boc. Actualul premier vorbește atât de repede, practic fără să respire, în apnee, ca alergătorii de 100 metri plat, încât cuvintele limbii române intră unele în altele, se încalecă, se îmbucă. D. Boc utilizează o limbă de uz propriu, dincolo de gramatică și lexic, româna sudată.

D. Horia Buzatu, deputat liberal: „Dânsul se referea despre problemele bugetului". Stimate domnule deputat, vreau să vă informez respectuos că, nu din cauza unei ordonanțe de urgență a monstruoasei coaliții PSD-PD-L, în limba română poți doar să te referi la, nu să te referi despre.

D. Mircea Geoană. „Bugetul acesta este decât o bază pentru un program anticriză". Dacă mai trăiește, profesoara de limba română de la liceul Sf. Sava a d. președinte al Senatului mă tem să nu fi făcut atac de cord. D-le Geoană, vă rog, aveți milă de toate bătrânele profesoare de română din țara asta, decât se folosește când propoziția e negativă, deci se spune corect „bugetul nu este decât o bază pentru un program anticriză". Dacă nu vă place nu, puteți spune: „Bugetul e numai o bază" sau „Bugetul e doar o bază". Mai la vale, d. Geoană, cu o spaimă semidoctă de cacofonii inexistente, grăiește apăsat așa: „noi, ca și partid, ca și guvern, ca și administrație publică". Și-urile sunt absurd introduse, cât se poate de corect este „noi, ca partid, ca guvern, ca administrație..." Și dacă am fi avut o cacofonie reală, de pildă „noi, ca coaliție", evitarea ei prin ca și e chiar mai jenantă decât cacofonia în sine. Mai raportez pe această cale că nu există nici o legătură între cacofonie și căcat, cum greșit au fost dezinformați domnii politicieni, cuvântul vine din greacă, unde kakos înseamnă rău, deci cacofonie – sunet rău.

Ceaușescu avea boală pe consoane. Când vedea două strânse la un loc, lichida una, convins că e vorba de un complot împotriva lui. Așa că hârâia „abudență" și „Vienam". Distinși domni politicieni și jurnaliști au moștenit genetic boala, așa că i-am auzit zicând și vineri după-amiază, ca în toate zilele, „suvenții" și „ajunct", supărați pe b și d. Ca să fie masa bogată, am avut și vreo două „se scumpesc prețurile". Oricât de tare ne-ar afecta criza pe toate planurile, prețurile pot doar să crească sau să scadă, mărfurile se scumpesc sau se ieftinesc.

Poate oi fi și eu vreun scârța-scârța pe hârtie rupt de realitate, dar devalorizarea limbii române mă stresează ca și cursul leu/euro.»

(Dintr-un articol de Cristian Tudor Popescu; în "Gândul", București 2009))

Vadim Tudor speră că va fi un Obama al României

«Președintele PRM, Corneliu Vadim Tudor, s-a arătat încrezător, într-o conferință de presă, că șansele sale de a ajunge președintele României sunt similare cu cele ale noului președinte american, Barack Obama.

"Daca în America a fost posibilă o asemenea realitate ieșită din comun, să iasa un președinte de cu-

loare, cu numele Hussein, nume musulman, de ce n-ar fi posibil să ajungă şi un patriot la Palatul Cotroceni?", s-a întrebat retoric Vadim.

Preşedintele PRM a mai dezvăluit vineri o legătură pe care crede că o are cu noul lider de la Casa Albă: o carte de-a sa de versuri, intitulata "Poems", tipărită în 7 limbi străine, a fost dăruită cu autograf lui Obama şi vicepreşedintelui SUA, Joseph Biden.

Cel care a intermediat dăruirea cadoului a fost Prinţul Paul şi distinsa sa soţie Prinţesa Lia. Cei doi au înmânat versurile lui Vadim la unul din balurile inaugurale organizate la Washington în ziua investiturii, la 20 ianuarie 2009.»

(Din Ziare.com, Internet, 2009)

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

David Shlomo, publicist, activist social: apariţia volumului VI (şi ultimul) din lucrarea documentară despre evreii din Dorohoi şi împrejurimi a fost bine primită, confirmând faptul că Shlomo, iniţiatorul şi coordonatorul lucrării, este un om al *realizărilor*, de la care se pot învăţa multe.

În scădere

Moshe Sharoni, ex-deputat din partea Partidului Pensionarilor: faptul că nu a reuşit – împreună cu ceilalţi deputaţi – să asigure unitatea acestui partid, primit cu atâta entuziasm la precedentele alegeri, şi că în felul acesta a contribuit din plin la prăbuşirea partidului la scrutinul din 10 februarie 2009, i-a dezamăgit pe simpatizanţii săi din *alia*.

Un episod din copilăria lui Augustin Buzura

«Îmi vine acum în minte un episod din anii războiului. În satul nostru îşi aveau gospodăriile mai mulţi evrei, pe care administraţia horthystă îi obligase să poarte stele galbene. Copiii lor erau de vârsta noastră, aşa că ne jucam împreună. Toţi aveam stele galbene, ca şi ei. Într-o noapte, i-au încărcat şi i-au dus de acolo; copii şi adulţi... Erau oameni foarte religioşi... Sâmbăta, mama mergea să le aprindă focul, pentru că ei nu făceau nici o mişcare. De sărbătorile lor în care aveau voie să petreacă – de Purim, de pildă –, îl chemau, însă, pe tata la chefuri. Se înodau nişte discuţii absolut fantastice. se îmbătau amândoi şi, invariabil, tata întreba: "Ce-aţi făcut voi cu Hristos?". Sigur că totul se termina în ceartă. Într-un final, ziceam, i-au dus, iar noi i-am condus, ţin bine minte, până au ieşit din sat. Nu s-a mai ştiut absolut nimic despre ei, până târziu, când, după terminarea războiului, unul singur dintre ai lor s-a întors, dar apoi, foarte repede, a plecat în Israel. Am ţinut legătura cu el cât s-a putut şi am aflat, la un moment dat, că a murit în Sinai.»

(Dintr-un articol în "Ziarul de Duminică", Bucureşti)

Radu Beligan ne aduce informaţii interesante despre cuvântul Paţachină

«În ciuda diferenţei de vârstă dintre noi, Victor Eftimiu mi-a acordat prietenia lui, mai ales după ce am jucat rolul vagabondului din "Omul care a văzut moartea".

Făceam deseori vacanţele împreună la mare şi ne pierdeam în lungi discuţii peripatetice, el în plină facondă, eu fermecat de erudiţia lui în multe domenii.

Odată, la Constanţa, ne-am oprit în faţa unei vitrine în care erau expuse vreo douăzeci de busturi în miniatură ale lui Ovidiu, exilatul de la Tomis. Nişte orori din ghips, trase în serie. Peste grămada de busturi kitsch, un anunţ scris cu litere mari preciza: **"Ovizi,** 6 lei bucata".

Îmi amintesc explozia de râs pe care ne-a stârnit-o acest plural stupefiant şi, de aici, consideraţiile de ordin lingvistic. În fond, negustorul făcuse o analogie: Guvid – guvizi, Ovid – Ovizi...

Eftimiu, care se născuse în Bobostiţa din Epirul albanez şi n-a ştiut, până la şapte ani, nici o boabă românească, era pasionat să descopere originea unor cuvinte şi deţinea secretul multor etimologii neaşteptate. De pildă, îmi spunea el, cuvântul săndulie, cu care oltenii numesc covoraşul de lângă pat, vine de la franţuzescul "descente du lit". Cine şi-ar fi închipuit că atât de neaoşul mujdei vine tot din franceză: mousse d'ail (adica spumă de usturoi)?

Cuvântul mişto, revendicat de ţigani, derivă, după Eftimiu, de la sintagma nemţească "mit stock", adica "cu baston", ceea ce înseamna cineva de condiţie bună. Un tip cu baston e un tip mişto!

Tot din germană ne vine şi cuvântul şmecher. Boierii olteni care aveau podgorii, îmi explica Eftimiu, au angajat specialişti în degustarea vinurilor. În germană, schmecken înseamnă a avea gust, a fi bun la gust. Omul care făcea operaţia era un şmecher, adică un specialist pe care nu-l puteai păcăli cu un vin prost. De aici, prin extensiune, un individ isteţ, imposibil de tras pe sfoară.

Cu totul neaşteptată este originea altor două cuvinte a căror eti-

mologie o descoperise Eftimiu. E vorba de paţachină şi joben. Dicţionarul ne spune că paţachina e planta numită în latineşte *Rubia tinctorum*, dar nu ne arată că tot paţachină se spune şi unei femei de moravuri uşoare. Care e rădăcina acestei paţachine? În Bucureşti, exista pe vremuri un vestit mezelar pe nume Paţac. Fratele acestuia a fost cel dintâi care a deschis în România un "şantan" pe bulevardul Elisabeta, importând de la Viena nişte fete vesele care circulau seara pe bulevard în faţa "instituţiei", ca să atragă clientela. Acestea erau "fetele lui Paţac", adică paţachinele...

În ce priveşte cuvântul joben, multă lume se întreabă de ce acest soi de pălărie e desemnată în toate limbile cu cuvinte care indică forma ei (în franceză *haut-de-forme*, în engleza *top hat*, în germană *zylinder*, în italiană *cilindro*, limba română fiind singura în care numele înaltei pălării are cu totul altă denumire, afară de aceea populară de "ţilindru". Explicaţia este simplă: cel ce a introdus în Bucureşti prestigiosul acoperământ era un negustor francez care avea magazinul pe Calea Victoriei şi se numea Jobin.

Tot Eftimiu mi-a revelat că, în limba engleză, animalele comestibile au două nume, un nume când sunt moarte şi un alt nume când sunt vii. Boul se cheamă *ox* când e pe patru picioare. Şi când e tăiat se cheamă *beef.*

Viţelul viu se cheamă *calf,* mort se cheamă *veal.*

Porcului i se pune *pig* când e viu şi *pork* când e mort.

Oaia este *sheep* când trăieste, şi, când moare, devine *mutton.*

De ce? Fiindcă în Anglia, începând cu secolul al XIII-lea, paznicii de turme au fost întotdeauna nemţi: ox, sheep, calf, pig. În vreme ce bucătarii au fost totdeauna francezi: veau: veal; porc: pork; mouton: mutton; boeuf: beef! Interesant, nu?»

(După Internet, 2009)

Critici literari ameninţaţi cu moartea

«Cititorii acestei rubrici (pe care îi salut cu simpatie) nu ştiu şi nici nu-şi pot imagina cum reacţionează autorii consideraţi de mine în afara literaturii. Le spun eu, reacţionează cu o furie năprasnică, asemănătoare, prin dezlănţuire, cu un uragan. În faţa scrisorilor, e-mailurilor, telefoanelor şi sms-urilor lor trebuie să mă ţin de câte un stâlp metalic ca să nu fiu smuls de la pământ şi izbit de vreo clădire.

Sunt şi unii, puţini la număr, care îmi mulţumesc, fie din politeţe, fie pentru că au o capacitate de înţelegere atât de redusă, încât iau drept laude ironiile la adresa cărţilor lor. Dar alţii, mult mai mulţi, mă consideră un duşman personal şi mă ameninţă cu tot felul de represalii. O doamnă în vârstă, pe care aş fi ajutat-o să urce în autobuz dacă s-ar fi întâmplat să o întâlnesc într-o staţie, m-a anunţat că m-a blestemat să mi se usuce mâinile. Iar un domn, expeditorul unei scrisori pe care n-a semnat-o şi care a folosit, pentru scrierea adresei destinatarului, de pe plic, litere decupate din ziare, m-a comparat cu tot felul de animale, sfârşind prin a mă ameninţa cu moartea.

Este foarte probabil că nici mâinile nu mi se vor usca şi nici nu voi fi trimis, prin violenţă, pe lumea cealaltă, dar spectacolul acestor reacţii violente nu poate fi ignorat. El dovedeşte că există destui autori care vor să obţină succesul cu forţa.

Se poate obţine, însă, în literatură, succesul cu forţa? Tocmai aceasta este problema, că nu se poate. Îi poţi smulge cuiva ceasul de la mână sau îl poţi ameninţa pe un casier cu pistolul ca să-ţi dea toţi banii de care dispune, dar nu poţi

Alex. Ştefănescu: în literatură, succesul nu se poate obţine cu forţa

obliga pe cineva să fie încântat de ceea ce scrii. Fiindcă succes, în literatură, aceasta înseamnă: să-i încânţi pe cititori, să-i seduci, să te faci admirat de ei. În zadar obţii, prin presiuni, cronici elogioase, premii literare, recomandări pentru intrarea în Uniunea Scriitorilor. Dacă lipseşte momentul acela de adeziune sinceră a cititorului, dacă lui nu-i place cu adevărat ceea ce scrii, zadarnice sunt toate însemnele recunoaşterii oficiale.

Iată cum îmi închipui eu succesul maxim la care poate visa un scriitor. Să meargă pe stradă şi deodată să vadă, pe o bancă, un necunoscut citind cu interes o carte a lui. Necunoscutul să ajungă la un pasaj care îi place mai mult decât altele şi pe faţa lui să apară o iluminare. O asemenea clipă reprezintă, pentru scriitor, o răsplată mai mare decât Premiul Nobel.»

(Dintr-un articol de Alex. Ştefănescu; în "Ziarul de Duminică", Bucureşti)

...Dar nici cronicarii dramatici nu sunt scutiţi de primejdii

«De multe ori cronicile sunt nişte litanii plate şi laudative, chiar

dacă spectacolele sunt mediocre. De ce?

Pentru că lipseşte, după părerea mea, curajul, pe de o parte, şi onestitatea, pe de alta. Există lacune şi sincope ale acestor calităţi. Există, de pildă, artişti care au obiceiul să ia atitudine foarte vehement împotriva persoanelor care exprimă public, în scris, reţineri referitoare la operele lor.

Şi atunci, nu e greu să-ţi închipui că ceilalţi stau şi se gândesc de două-trei ori înainte de a face o afirmaţie mai puţin plăcută despre spectacolul unui astfel de artist. De asta spun că e vorba de curaj aici. De curaj chiar şi fizic. S-a întâmplat, de pildă, acum vreo 2-3 ani, ca o persoană cu temperament mai aprins să-l apostrofeze pe un critic, în foaierul unui teatru, în mod aproape contondent.

Dar sper să nu se ajungă precum în America. Mi s-a povestit că un critic important de la un cotidian new-yorkez circulă însoţit de gărzi de corp; lucru explicabil, de altfel, pentru că la sumele uriaşe care se pun în joc acolo, în spectacolele de pe Broadway, mai ales, o cronică negativă poate fi fatală şi se pot lua măsuri mai aspre împotriva celui care scrie.

Întotdeauna există o anumită doză de risc când lauzi sau critici un spectacol, pentru că artiştii scenei sunt foarte sensibili şi, evident, un lucru neplăcut spus despre ei, chiar dacă este adevărat, nu le produce plăcere, mai ales când e afirmat public, iar uneori le vine greu să-l ierte pe cel care a făcut afirmaţia. Artiştii adevăraţi, artiştii mari au capacitatea de a-şi da seama de propriul lor nivel şi de propria lor "prestaţie". S-a întâmplat, chiar, ca, după o vreme, să meargă la criticul respectiv şi să-i spună că a avut dreptate. Asta e lauda supremă pentru un critic. Când se ţine cont de părerea ta e o răsplată importantă, pentru că ai senzaţia că ceea ce ai scris a folosit cu adevărat cuiva.»

Alice Georgescu

(Dintr-o convorbire a lui Dan Boicea cu criticul teatral Alice Georgescu; în "Adevărul literar şi artistic", Bucureşti 2009)

...Şi nici filozofii de meserie

«La televiziunea anilor 1990, în reportajele făcute pe stradă, microfonul ajungea, prin nu ştiu ce minune, în gura unor oameni care repetau indignaţi: "Intelectualii n-au de ce să se amestece în politică. Să stea în biblioteca lor, să-şi vadă de treabă". Acelaşi lucru l-am auzit din gura unui ziarist, a Corinei Dragotescu, în 2006. După ce m–am implicat în Apelul Intelectualilor din februarie 2006, invitat fiind la o emisiune de la Realitatea TV, Corina Dragotescu m-a întrebat: "De ce vă amestecaţi în chestiile astea? De ce nu vă vedeţi de treabă? Dumneavoastră aveţi alte treburi. Scrieţi cărţi, aveţi o editură. Dacă vreţi să discutaţi politică, intraţi într-un partid".

Nu am ascultat-o şi, la scurtă vreme după asta, am cunoscut pe pielea mea scabroasa campanie a ziarului "Ziua". Abjecţia de care au dat dovadă editorii şi acoliţii ziarului în campaniile puse la cale, dincolo de mine, împotriva lui Pleşu, Patapievici, Tismăneanu nu cred că are pereche în lume.»

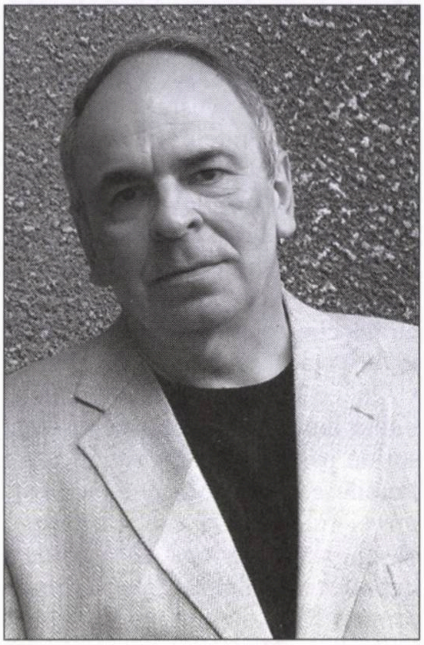

Gabriel Liiceanu

(Dintr-un articol de Gabriel Liiceanu, filozof, directorul editurii "Humanitas" din Bucureşti; în "Observator Cultural", Bucureşti)

Cancanuri...

...din lumea vedetelor de toată mâna găsim pretutindenea în massmedia, cu aceeaşi regularitate ca şi jurnalele de ştiri sau buletinul meteorologic:

■ Hotărârea frumoasei animatoare de televiziune **Mihaela Rădulescu** de a divorţa de soţul ei, omul de afaceri israelian Elan Schwartzenberg, a făcut valuri în multe direcţii, inclusiv în aceea legată de diferenţa de vârstă dintre bărbat şi femeie. După cum se ştie, Mihaela Rădulescu trăieşte la ora de faţă cu

colegul ei de TV, Dani Oţil. Acuma, dacă acest Oţil ar avea cu 10-15 sau 20 de ani mai mulţi decât vestita brunetă, n-ar fi nimic. Aşa e viaţa, de când lumea şi pământul. Dar, în cazul de faţă, lucrurile stau altfel: Mihaela Rădulescu are 39 de ani, iar Dani Oţil cu 11 ani mai puţin. Subiectul fiind gras, şi bârfa în floare, ziarul "Libertatea" a făcut o anchetă printre câteva persoane

Mihaela Tatu

aflate în aceeaşi situaţie. Două răspunsuri:

«Mihaela Tatu, 45 de ani, îl iubeşte de câţiva ani pe fotograful Florin Radu, 37 de ani: *"În acest moment al vieţii ei, Mihaela avea nevoie de energia pe care i-o poate oferi Dani. Între ei poate fi o diferenţă şi de 10-20 de ani, iar acest lucru nu contează, dacă ei se înţeleg. E doar problema lor! Am văzut, din declaraţiile lor, că au pasiuni comune, ceea ce e foarte bine. Mihaela şi-a câştigat statutul de femeie liberă în cuget şi simţire şi nu o va afecta niciodată ce zice lumea despre ea. Ar trebui invidiaţi pentru faptul că au disponibilitatea să se iubească"*, crede Mihaela Tatu.»

Beatrice Rancea şi soţul ei, Doru

«Beatrice Rancea, 47 de ani, e măritată cu Doru, 39 de ani: *"Admir persoanele care au curajul să o ia de la capăt şi nu rămân într-un cuplu de dragul presei sau al lumii. E de apreciat curajul Mihaelei de a începe o relaţie cu un bărbat mai tânăr. Ea arată extraordinar şi de aceea nu cred că are cum să se facă simţită diferenţa dintre ei. Povestea lor va dura atât timp cât Mihaela se va simţi bine alături de partenerul ei, atâta vreme cât ea se va încărca cu energie din aceasta. Ea va şti sigur ce are de făcut în această relaţie, care, cred, va depinde foarte mult de ea. Nu cred că Mihaela are nevoie de sfaturi, pentru că este un om puternic, care a ştiut întotdeauna ce are de făcut"*, spune Beatrice.»

■ Prezentatori TV, actori, fotbalişti, politicieni, miliardari adevăraţi sau de carton: cam acestea sunt categoriile din care se recrutează eroii cancanurilor. Alte categorii dau mai puţine subiecte de bârfă. Inclusiv artiştii plastici. Cu greu un meşter al penelului ajunge în rândurile VIP-urilor mondene. Unul dintre aceştia este caricaturistul **Mihai Stănescu.** El este faimos nu numai datorită talentului său în materie, cunoscut încă din anii '80, ci şi faptului că şi-a deschis în Bucureşti un magazin unde se vând tot felul de lucrări ieşite din mâna plus umorul său. Ziaristul Sebastian F. Amza a intrat nu de mult în magazinul cu pricina. Fragment dintr-o relatare în "Ziarul de Duminică":

«În magazinul lui de pe strada Ion Câmpineanu nr. 29, nu ai loc nici să te aşezi ca să conversezi cu proprietarul. Îl întreb ce suprafaţă are încăperea. "Păi ieri avea cam 16 metri pătraţi!... Astăzi, nu mai ştiu, cred că e mai mică". Parcă ar fi Colin din "Spuma zilelor" de Boris Vian. I-a plecat vânzătoarea, alt necaz. Ca atare, a pus un afiş în geam: "Caut vânzătoare. Să cunoască limba engleză f. bine şi limba română satisfăcător". Aşa încât, vinde singur, manu propria. Une-

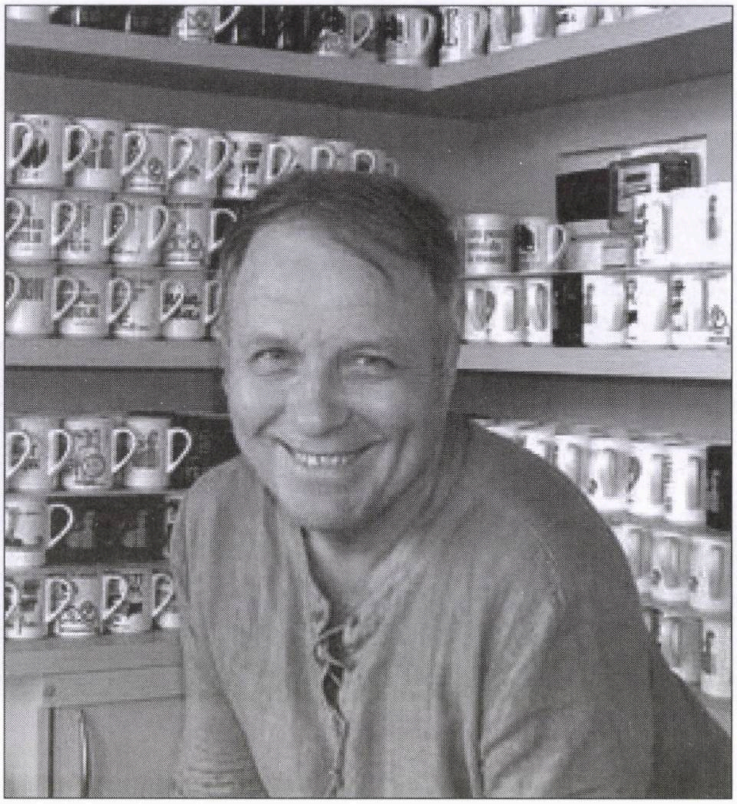

Mihai Stănescu: vă mulțumim că nu ați cumpărat de la magazinul de alături

Nicoleta Luciu și soțul ei, Zsolt Csergo

ori, mai dă câte un autograf. În rest, oamenii trec, se opresc, se uită, se amuză, apoi își văd mai departe de drum. Cine intră, intră la punct fix. "Vreau aia!... Cât costă?"

În spatele lui, rafturile cu celebrele căni Stănescu, inscripționate hazliu și pe care le găsești pe biroul oricărui "manager" tânăr din office-urile Bucureștilor. "Șef", "Subaltern" (un pic strâmbă, poziția ghiocel!), "Cană de tranziție" (cu toarta în interior), "Make love not coffee", "Cea mai dulce soacră" (în care "acră" e îngroșat), "Omul e supus greșelii". În general, Mihai Stănescu te trimite exact acolo unde nici cu gândul nu te gândești. În dreapta, mărită, celebra caricatură ce a făcut senzație în alte timpuri, aceea cu cei trei oameni, aburcați unul pe umerii celuilalt, care vor să vadă ce e dincolo de un zid înalt. Numai că, ghinion!, ultimul, cel de deasupra, era orb... Ține foarte mult la desenul acesta. "M-a definit!... Atunci!". Și își aprinde o țigară subțire, mentolată igienic. Apoi, ceasuri de perete, tot cu inscripții deșucheate, tricouri cu "măscări" intelectuale, albumele sale, o grafică faimoasă cu UE, rochița fetei sale de când avea șase ani, fotografiată la diferite vârste (acum o păstrează pentru nepoata lui!), o traistă pe care scrie "Vă mulțumim că nu ați cumpărat de la magazinul de alături" (culmea, alături este un "Exchange"!). Și o alta, lipită de geam, "TRAISTĂănescu. De fapt, esența.»

■ Viața de actriță de telenovele sau de cântăreață nu este chiar atât de simplă (plus ușoară) cum își închipuie poporul. Iat-o, de pildă, pe **Nicoleta Luciu,** care, după ce a interpretat un rol în "Inimă de țigan" (o producție de succes), joacă acum în "Regina" (o continuare a "Inimii de...''). Mai întâi, ea s-a angajat prin contract să nu rămână însărcinată până nu termină filmările. Zis și făcut. Proaspăt măritată cu omul de afaceri Zsolt Csergo din Miercurea Ciuc, Nicoleta Luciu a... așteptat până la terminarea "Inimii de țigan". După care a rămas gravidă, născând de curând o fetiță de toată frumsețea. Apoi, tot filmând într-o șatră, ea a învățat limba țigănească, pe care azi o vorbește curgător și fără accent.

Un alt exemplu ni-l dă cântăreața **Anna Lesko.** Ea este și frumoasă și talentată și de succes. Dar, întrucât concurența e mare, iar criza bântuie și prin lumea show-businessului, Lesko a găsit o metodă originală (și cam *tare)* de a-și cuceri

● PRO(S)TV

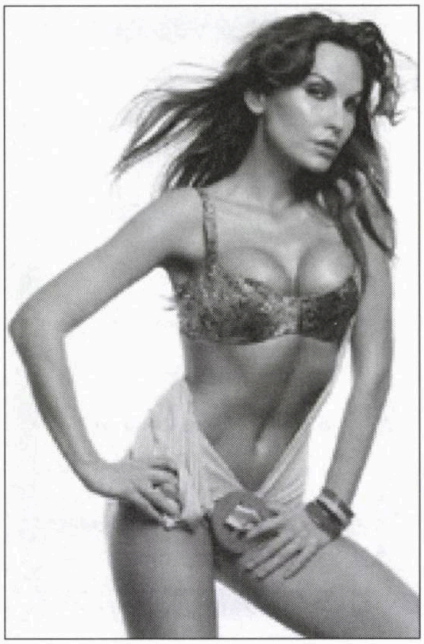

Anna Lesko: lăsați copiii să vină sub fustele mele

admiratorii. Citim în revista "Click!", sub semnătura Alinei Bucsain și a Danei Enache:

«Irezistibilă. Așa se înfățișează Anna Lesko la fiecare concert pe care îl susține în cluburile din București sau din țară. Ea folosește tot felul de trucuri erotice menite să stârnească cu precădere audiența masculină. Internetul e plin de filmulețe sexy cu solista, iar "Click!" vi le prezintă pe cele mai fierbinți.

Fosta iubită a omului de afaceri Irinel Columbeanu face risipă pe scenă de gesturi erotice, țintele ei fiind mai ales minorii dornici de senzații tari.

Ajutată de cele două dansatoare ale sale, Anna își condimentează fiecare show cu mișcări lascive și își alege câte o "victimă" din rândul puștanilor, pe care reușește s-o ducă pe culmile extazului.

Norocoșii își pun prietenii să-i filmeze și, ulterior, postează "show-urile" pe Internet, pentru a le face în ciudă colegilor de școală sau amicilor.

Cei mai câștigați sunt aceia care ajung cu capul sub fustele crețe ale Annei, celorlalți solista oferindu-le doar o priveliște în decolteul generos.

Dacă acest gen de show îl practică mai ales în provincie, în Capitală Anna e ceva mai rezervată. Așa se face că la deschiderea clubului "The Gate" (situat vizavi de Facultatea de Agronomie), solista s-a mulțumit să imite un show lesbi cu cele două dansatoare. Chiar și așa, publicul a fost în extaz.»

●

Observatorii politicii externe americane au observat că noul președinte Barak Obama se distanțează încet-încetișor de pozițiile israeliene à propos de vestitul *conflict* și îmbrățișează tot mai vizibil ideile președintelui egiptean Mubarak.

Mubarak Obama.

Aniversări

Radu Cârneci, poet, traducător, fondatorul revistei de cultură "Ateneu", din Bacău. A publicat, între altele, o importantă versiune românească a poemului "Cântarea Cântărilor" din Vechiul Testament (1973); 80 de ani de la naștere.

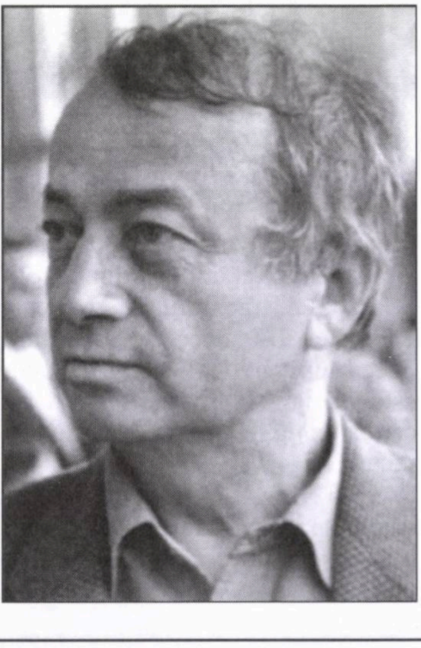

Nicolae Breban, romancier, directorul revistei "Contemporanul": 75 de ani de la naștere.

Deces

Constantin Ciopraga (n. Pașcani 1916), istoric literar, membru al Academiei Române.

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

O stafie străbate America

La 22 februarie s-a desfășurat la Los Angeles tradiționala ceremonie a decernării premiilor Oscar pentru cinematografie. Oscar-ul pentru cel mai bun actor a fost decernat lui Sean Penn, care se întâmplă să fie un evreu destul de liberal în convingerile sale politice, cu multe isprăvi la activ, mai mult sau mai puțin "revoluționare".

De la tribuna Oscar-urilor Sean Penn și-a început cu o mutră șmecherească discursul de mulțumire către colegii săi holywoodieni astfel:

– Comuniștilor! Iubitori de pederaști!...

Probabil că Penn s-a referit la mesajul de stânga al filmului premiat, dar mie mi-a venit în minte că în aceeași zi se împlineau 161 ani de când, anunțând în preambul că "o stafie străbate Europa – stafia comunismului", a văzut pentru prima oară lumina tiparului una dintre cele mai influente lucrări politice publicate pe mapamond sub semnăturile lui Karl Marx și Friederich Engels și intitulată: "Manifestul Comunist".

Mă veți întreba ce caută evocarea acestei aniversări într-o corespondență de la New York, capitala capitalismului din zilele noastre?

Răspunsul este că în America de azi, bântuită de o criză economică ce pare fără precedent, se rostesc din ce în ce mai des și din ce în ce mai tare niște cuvinte care amintesc, ba chiar sună exact ca termenii folosiți în documentul amintit mai sus.

Îngrijorarea mă face să compar programul cuprins în Manifest cu ceea ce se stipulează azi la nivelul membrilor Congresului, președintelui SUA și chiar al capetelor responsabile din lumea financiară sau industrială americană.

Se vorbește de pildă despre naționalizarea băncilor, ca rezultat al infuziei monetare făcută de stat întru salvarea de la faliment a instituțiilor financiare majore.

Dacă v-ați așteptat ca asemenea propuneri să vină de la Barack Obama, cel mai liberal membru al Senatului trecut și actualmente președintele SUA, vă înșelați. Iată, negru pe alb, ce propune puternicul

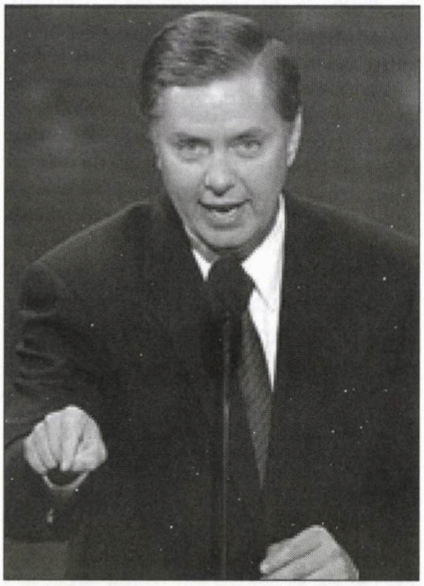

Sen. Lindsay Graham

senator ultraconservator Lindsay Graham, un republican din Carolina de Sud, membru de frunte al Comisiei Bugetare a Senatului: "Cred că naționalizarea băncilor este singura soluție în condițiile în care situația lor financiară este atât de toxică".

Paul Krugman, un economist de frunte, proaspăt laureat al Premiului Nobel pentru economie, susține

Coperta "Manifestului comunist"

că guvernul va trebui să inspecteze fără întârziere băncile și să le preia fara a sta prea mult pe gânduri.

Iată, spre comparație, ce propune Manifestul Comunist la acest subiect: "Centralizarea creditului în mâinile statului prin naționalizarea băncilor cu capital de stat...."

Obama se opune naționalizării, propunând în schimb un "ajutor" imediat cu capital din rezervele statului pentru salvarea de la înec a băncilor, ajutor ce va fi rambursat cu dobândă de îndată ce băncile se vor găsi din nou pe linia de plutire.

Diferența mi se pare cețoasă în cel mai bun caz, amintindu-mi de o lozincă scrisă de studenții de la Sorbona în 1968, pe pereții coridoarelor universității: "Visul este realitatea!"

Un alt deziderat expus în Manifest se referă la centralizarea mijloacelor de transport și de comunicație în mâinile statului.

Ciudat lucru! La noi se vorbeste astăzi despre construirea de către stat a unei rețele de transport feroviar în anumite părți al țării, un sistem modern de mare viteză, care deși nu se va putea compara (iniția-

torii recunosc de la început) cu sistemele similare europene (T.G.V.) sau japoneze, va reprezenta totuşi o îmbunătăţire majoră în materie de transport american. De asemenea se vorbeşte din ce în ce mai des despre o taxă pe Internet, o taxă de cablu pentru televiziune, o reglementare digitală a televiziunii în general, toate făcând parte din reţeaua de comunicare în care statul va avea din ce în ce mai multă înfluenţă şi putere de decizie.

Marx şi Engels vorbeau despre extinderea numărului de fabrici poprietate de stat, aducerea în stare de cultivare a terenurilor nedesţelenite, îmbunătăţirea solului pe baza unui plan comun.

Nu, azi nu se vorbeşte de planificarea agriculturii, dar se vorbeşte despre ajutorarea marilor firme de automobile General Motors şi Crysler, cu condiţia ca activitatea acestora să fie supravegheată de către stat, se vorbeste despre construirea pe pământuri nedesţelenite a unor instalaţii industriale pentru crearea de energie în condiţii "ecologice". Toate, desigur, sub supravegherea statului, deoarece, vezi bine, statul a dat banii.

În fine, ultima cerinţă a Manifestului la care ne vom opri astăzi este: "desfiinţarea treptată a deosebirilor dintre oraş şi sat, printr-o distribuire mai echitabilă a populaţiei pe întinsul ţării". Nu vă veţi mira că în acest context asistăm la o propagandă crescândă, via mass media, menită a-i educa pe americani să renunţe la tradiţionalul vis de a se muta în suburbii, unde aerul este mai puţin poluat, spaţiul mai larg, peisajul mai atractiv, şcolile mai de calitate şi în general viaţa socială mai simplă şi mai variată.

Scopul este de a-i îndemna pe oameni să locuiască mai mult în centrele urbane. David Brooks, vocea conservatoare de la "New York Times", cum ne place să-l numim pe talentatul jurnalist, sugerează un fel de societate urbană ca la Amsterdam, unde ambarcaţiunile de pe canale şi romanticele plimbări pe biciclete completează transportul în comun cu tramvaiele silenţioase şi autobuzele excentric pictate.

Adevărul este că prezenta criză economică a dus la scăderea dramatică a construcţiilor de locuinţe din suburbii. O mare parte de vină în situaţia actuală o poartă inconştienţa consumatorilor şi lăcomia băncilor: acestea voiau să creeze noi proprietari de locuinţe, numai că proprietarii în cauză nu-şi puteau permite să achite costul caselor, iar azi se află faţă în faţă cu evacuarea.

Soluţia? Să ne mutăm în centrele citadine, unde poţi lua un apartament cu chirie în loc de a plati împrumuturile la bancă, unde autobuzele şi metrourile vor înlocui transportul costisitor la locurile de muncă în automobilele proprii, în special acele SUV-uri consumatoare de mari cantitaţi de beniznă. Amsterdam? Nici vorbă. Doar o mutare în masă a cetăţenilor, similară cu propunerile Manifestului Comunist.

Un singur amănunt: Americanii urăsc comunismul din principiu. Chiar şi cel mai de stânga propagandist sau politician din SUA este totuşi un campion în condamnarea comunismului. Nu neapărat pentru că ar cunoaşte cu de-amănuntul societatea pe care unii dintre noi au experimentat-o pe pielea lor, ci mai curând ca o garanţie a continuităţii sistemului pe care l-au moştenit şi care, cu toate defectele şi lipsurile sale, a funcţionat în general cu mai mult succes decât altele.

Zilele astea fostul preşedinte George Bush a primit o ofertă de serviciu la un mic magazin de cuie, şuruburi şi unelte din Texas. A spus că se va gândi. Bill Clinton, în schimb, a exprimat ca de obicei în modul cel mai elocvent simţămintele populare americane din anul 2009: "Este o perioadă grea, spune el, dar în ultimii 237 de ani toţi cei care au pariat împotriva Americii, au pierdut!".

Nu acelaşi mesaj se desprinde de pe buzele lui Barack Obama. Dar el nu are încotro. Orice declaraţie cu iz pozitiv asupra situaţiei actuale ar pune din greu la încercare statura sa politică. Prezentând un mesaj pozitiv prea devreme, el riscă dezamăgirea alegătorilor în cazul în care lumina de la capătul tunelului întârzie să se întrezărească. Iar un politician atâta are: statura sa politică. Odata ce aceasta s-a prăbuşit, politicianul este pierdut.

Aşa că deocamdată Obama ne vorbeşte zilnic despre catastrofe prezente şi viitoare. În aceste condiţii, promisiunile de mai bine pe care le face, fără a da detalii şi fără a stabili date, îl menţin pe noul preşedinte la un nivel record în sondajele de opinie.

Noul patriarh latin (catolic) al Ierusalimului Fouad Twal, palestinian de felul lui, a lansat un apel pentru "încetarea ocupaţiei" şi şi-a exprimat îngrijorarea faţă de viitorul Ierusalimului "sugrumat de coloniile israeliene".

Faptul că Twal se comportă în stil jigodie fascistă, aidoma predecesorului său pe înaltul scaun, i-a indispus pe mulţi.

Lăsaţi, fraţilor. Şi nu puneţi la inimă: ce e Twal ca Twalul trece.

Mai mult chiar, la 24 februarie preşedintele a adresat în şedinţa comună a celor două camere ale Congresului un fel de discurs asemănător discursului tradiţional despre Starea Uniunii. Obama nu poate ţine un asemenea discurs dat fiind că este preşedinte de numai o lună de zile.

Tonul a fost optimist şi însufleţitor. Expresiile şi glumele amestecate în discurs, promisiunile, elocvenţa vorbitorului, declarat azi un orator mai bun decât Reagan sau Clinton, au ridicat sala în picioare cu ropote de aplauze de 64 de ori în tot atâtea minute. După discurs, presa a fost informată că membri de frunte ai partidului de opoziţie, covârşiţi de succesele lui Obama în rândurile populaţiei, au declarat "Mayday! Ne scufundăm!" (Mayday este codul marin transmis de navele pe cale a se scufunda). Gândindu-ne la sumele necesare pentru a realiza propunerile lui Obama ne–am amintit de o altă inscripţie studenţească de pe coridoarele Sorbonei din 1968: Fiţi realişti, cereţi imposibilul!

Întrebarea este dacă încrederea şi speranţele fără precedent cu care poporul îl înconjoară pe Obama şi pe cei câţiva economişti geniali din preajma lui sunt cu adevărat motivate sau sunt numai o expresie a disperării când îţi pui soarta în mâinile singurului individ investit cu puterea de a schimba lucrurile.

Este adevărat că acest "salvator" a reuşit în mai puţin de o lună de la investitură performanţa fără precedent de a stoarce de la Congres suma de 800 miliarde de dolari pentru ajutorarea economiei. Vicepreşedinele Biden, care este un tip de genul "ce-i în guşă, şi-n căpuşă", a declarat, nici mai mult nici mai puţin, că după ce toţi banii vor fi cheltuiţi, după ce toate planurile vor fi îndeplinite, "tot va rămâne 30% posibilitatea s-o dam în bară!"

Drept care nici un republican din Congres nu a votat pentru suma cerută de Obama.

Situaţia este defavorabilă republicanilor. Sondajele îi arată ca vinovaţi de dezastrul actual, negativişti, răzbunători şi neinteresaţi de binele ţării. Adevărul este că cel mai mic succes al democraţilor în viitor îi poate mătura pe republicani de pe scena politică pentru câteva decenii.

În acelaşi context, dacă cei 30% de care vorbeşte Biden există cu adevărat, dominaţia democrată în viaţa politcă americană de azi va fi de scurtă durată.

S-a observat de asemenea că preocuparile şi obsesiile americanului de rând se schimbă în acelasi timp cu situaţia economică: teama de ziua de mâine, teama ca-şi pierde casa şi serviciul se află pe locul principal în mintea cetăţeanului iar presa şi televiziunea nu fac altceva decât, ca de obicei, să exacerbeze tensiunea. Nu a trecut nici un an de când problema nr. 1 din mass-media era răpirea şi dispariţia unei tinere americance în Antile. Luni de zile posturile de televiziune au dedicat ore în şir investigaţiilor şi rapoartelor de la locul cu pricina. De curând şeful unei staţii de televiziune musulmane din Buffalo, New York, s-a hotărât să-şi decapiteze soţia. A anunţat-o în prealabil că decapitată fiind, ea nu va putea intra în paradis. Întâi i-a tăiat capul şi apoi a anunţat poliţia unde poate fi găsit cadavrul. Şi, vai! crima s-a produs în studioul unui post care se autointitula drept "moderat" şi "împăciuitor". Victima era nu numai soţia preşedintelui ucigaş dar în acelasi timp directoarea programelor "moderate" ale postului.

Presa a dat o ştire minusculă, posturile majore de televiziune au aruncat pe ici-pe colo câteva vorbe, dar totul s-a uitat foarte repede. Ca să vezi cum o situaţie economică dezastruoasă poate să scufunde o ştire care altădată ar fi ocupat micile ecrane cel puţin un an de zile. Ce lume!

Avocata HAVA BRESLER

BIROU DE AVOCATURĂ ŞI NOTARIAT

Kikar Itzhak Rabin nr. 10
colţ cu Ibn Gvirol nr. 67, Tel Aviv
Tel. 03/529-9925 – 052/254-2991

NE OCUPĂM DE:

- **Dobândirea cetăţeniei române şi paşapoarte româneşti/europene**
- **Traduceri legalizate de notar şi apostile**
- **Diferite alte probleme juridice şi economice**

Contactaţi: HAVA BRESLER

Vorbim şi româneşte

ELIEZER PALMOR

Universităţile mele

Corespondentul nostru Eliezer Palmor, unul din cei mai de seamă diplomaţi israelieni (ultima sa misiune: ambasador la UNESCO – Paris), şi-a scris memoriile. Până la apariţia lor în volum (acuşi, acuşi...) "Minimum" vă oferă câteva fragmente în exclusivitate.

La sfârşitul lunii august 1949 m-am prezentat la examenul de bacalaureat, programat ca sesiune specială pentru elevi particulari, la Liceul "Emanoil Gojdu" din Oradea. Nu cunoşteam acest liceu de mare prestigiu şi toţi profesorii examinatori îmi erau străini, cu excepţia profesorului de istorie; acesta era fiul preotului Roşu – un preot itinerant care deservea câteva biserici din satele din împrejurimi – şi vecinul nostru, cu casa situată la trei minute de casa noastră. Examenele orale erau programate să dureze o zi întreagă, fără pauze între materiile ce se succedau una după alta. Am fost şi am rămas până astăzi impresionat cât de corectă a fost atitudinea profesorilor examinatori, care, deşi nu fusesem elevul lor, s-au dovedit generoşi şi imparţiali în aprecierea cunoştinţelor mele. Diploma mea de bacalaureat a consemnat faptul că avusesem media generală de 9. 30.

Fratele meu Itzhak s-a gândit ca şi mine să urmeze cursurile Facultăţii de Filozofie de la Universitatea "Victor Babeş" din Cluj. Când a mers vestea planurilor noastre universitare în comunitate, unii dintre coreligionarii care frecventau sinagoga noastră (unde oficia ca rabin tatăl memorialistului, **n. red.**) au strâmbat din nas. "Cum aşa – ne întrebau cu iz de zeflemea – cum poate un tânăr evreu să-şi piardă timpul ocupându-se de asemenea prostii? Dacă tot se duce la universitate, un tânăr evreu trebuie să studieze medicina sau dreptul şi să devină doctor! Aşa ceva – mă privea vorbitorul provocator – înţeleg că justifică efortul!"

Reacţia tatălui meu la planurile noastre universitare ne dădea motiv de îngrijorare. Evreii din gruparea ortodox-religioasă de care aparţinea tata considerau filozofia un domeniu intelectual primejdios care ducea la renegarea credinţei strămoşeşti, dacă nu chiar, ferească Dumnezeu, la conversiune. Şi totuşi, în pofida prejudecăţilor exprimate mai pe faţă sau mai pe ocolite de către credincioşii din sinagoga noastră, tata nu s-a opus intenţiilor noastre şi, scotocind prin punga lui sărăcăcioasă după banii pentru cheltueli de drum, a zis: "Un singur lucru vă rog să nu uitaţi: să respectaţi shabatul şi prescripţiile noastre privind alimentaţia".

Rugămintea tatei, rostită pe un ton care trăda emoţie şi tristeţe, m–a mişcat profund şi nu era cazul să fac abstracţie de speranţa lui că voi îndeplini întocmai îndatoririle mele filiale. Rugămintea lui se înălţa din subsolurile memoriei mele de câteva ori pe zi şi se instala în prima linie a gândirii. În schimb, nu apucasem să-mi dau seama cum trebuia să procedez ca să satisfac doleanţa de la sine înţeleasă a tatei.

Sora cea mică a tatei, care se mutase recent de la Deva la Cluj, mătuşa Ilonka, ne-a găzduit la ea în casă, îngrijindu-se de nevoile noastre timp de patru sau cinci zile cât am zăbovit în oraş pentru examene. Ea însăşi nu apucase să primească o educaţie formală; fiică a unei familii profund religioase şi de condiţie materială modestă, mătuşa Ilonka crescuse de la vârsta de şase ani orfană de tată şi în aceste condiţii dificile a reuşit totuşi să-şi lărgească orizontul intelectual, dar numai prin eforturi personale. Ea a primit ştirea venirii noastre la Cluj cu emoţie adevărată, mândrindu-se cu cei doi nepoţi care, după ce săriseră peste barierele lumii trecute, se înfăţişaseră setoşi de cultură laică la porţile universitaţii. Fiica ei, verişoara noastră Babi, se înscrisese şi ea în acele zile la Facultatea de Farmacie.

Universitatea "Victor Babeş", aflată pe o stradă ce ducea la piaţa centrală a oraşului, ocupa o clădire impozantă care amintea, mai cu seamă prin faţada construită din cărămizi colorate galben-verzui, de un palat italian din epoca renaşterii. De la poarta de intrare principală a Universităţii, o scară largă din marmoră albă, pigmentată de nervuri colorate, conducea prin întorsături geometrice la culoarele celor două etaje unde se aflau birourile profesorilor, săli de curs şi de seminarii. Primul contact cu această clădire impozantă, ca şi timpul petrecut între zidurile sale, te săltau parcă la înălţimi ameţitoare pe aripile imaginaţiei care se îmbăta de vuietul generat de tinerii zgomotoşi împrăştiaţi în grupuri mici pe culoare, împărtăşind între ei impresiile şi experienţele de la examenul de admitere, trăite cu câteva minute înainte. În ce ne priveşte pe noi, amândoi am reuşit examenul şi am fost admişi să ne înscriem la cursuri. Inimile noastre erau bucuroase. Se putea oare să nu fie? Doar orice succes în viaţă ne umple fiinţa de senzaţii plăcute. Dar, cu cât ne gândeam mai mult cum să facem ca să realizam planul nostru de a deveni studenţi, ne dădeam seama tot mai mult că obiectivul nostru este incompatibil cu doleanţa exprimată de tata la plecarea noastră la Cluj. Amândoi am hotărât, de aceea, de comun acord, să amânăm începutul studiilor la universitate până când vor dispărea obstacolele de genul celor amintite.

La câteva zile după întoarcerea de la Cluj, Itzhak a primit ordin de chemare şi a fost încorporat într-un regiment de cavalerie. Eu am primit un post de pedagog la Liceul "Emanoil Gojdu", un post cu atribuţii de natură disciplinara (şi fără o remuneraţie bănească demnă de invidiat), care însă îmi asigura o ocupaţie timp de o jumătate de zi, îndeplinind diferite sarcini trasate de director. Cum se spune, "nu ardeam gazul de pomană". Bănuţii astfel câştigaţi îmi asigurau o anumită independenţă economică şi îi cheltuiam mai ales pe cărţi de filozofie descoperite la anticariat.

Într-o străduţă periferică în apropiere de parcul orăşenesc "Reday" se afla un grup de trei clădiri de stil asemănător, care parcă aveau ceva ce camufla menirea lor adevărată; şi totuşi, privindu-le, nu puteai să nu-ţi dai seama că au fost construite ca să servească un anumit scop comun. Arhitectul a evitat să pună în relief detalii specifice care să le distingă în mod special de alte clădiri din zonă; toate clădirile din cartier prezentau amprenta unui stil identic permiţând stabilirea epocii când au fost construite. Un trecător, dacă se nimerea să traverseze strada din întâmplare, nu-şi putea închipui ce se petrece în acele case cu obloanele coborâte zi şi noapte. Dar dacă se nimerea pe stradă după coborârea serii, când un felinar roşu ardea la intrare până în zori de zi, înţelegea – şi încă cum înţelegea! În cele trei case funcţionau bordeluri unde prostituatele, zice-se, erau de un nivel superior consoartelor care practicau meseria la colţ de stradă.

Până la instalarea noastră la Oradea ştiam doar din auzite şi citite de existenţa caselor de toleranţă. Aici mi-a fost dat să văd întâia oară de aproape cum arată o casă unde se vinde sex şi la vârsta mea – aveam douăzeci de ani – ardeam de curiozitate să aflu cum funcţionează această "industrie". Se înţelege că nu puteam să-mi permit să intru ca orice muritor de rând într-una din aceste case, căci dacă eram recunoscut de cineva care ar fi povestit în public unde m-a văzut, faptul ar fi ajuns în cele din urmă la urechile tatei, supărându-l profund. Am înţeles că nu pot să risc aşa ceva şi nici nu am riscat, dar în schimb mi-am permis să mă delectez cu bârfele care circulau din când în când în curtea sinagogii, precum una zemoasă de tot, colportată de cineva care a zărit furişându-se afară din una din case, la umbra serii, o figură cunoscută de bărbat habotnic: acesta nu găsise că barba opulentă şi perciunii aruncaţi după ureche ar fi interzis accesul la farmecele unei prostituate. . .

Nu mult timp după instalarea noastră la Oradea regimul comunist a decis din motive de moralitate pseudo-puritană închiderea caselor de toleranţă din ţară. Însă această măsură draconică, aplicată în aparenţă cu stricteţe, nu şi-atins scopul: lichidarea prostituţiei ca fenomen comercial. Dimpotrivă, ea n-a făcut decât să scumpească preţul serviciilor vândute, şi, în plus, fără supraveghere medicală, în case clandestine ale căror adrese se comunicau din gură în gură.

Mutarea noastră la Oradea nu m-a vindecat de pasiunea jocului de fotbal şi plecarea noastră din Beiuş nu m-a înstrăinat definitiv de terenul unde am trăit primele mele clipe de "glorie sportivă".

Secţia orădeană a Federaţiei Române de Fotbal luase iniţiativa înfiinţării unei selecţionate formată din tineri jucători talentaţi care activau în cluburile din oraş. Spre surprinderea mea, deşi nu apucasem încă să fac parte dintr-un club oarecare din Oradea, am fost totuşi convocat să intru în această echipă datorită reputaţiei mele de jucător talentat.

Între timp, fosta mea echipă din Beiuş, negăsind un jucător care să mă înlocuiască, mă ruga şi insista de fiecare dată când aveau un meci important să vin să joc cu ei. Nu găseam întotdeauna un motiv să refuz insistenţele antrenorului fostei mele echipe şi participarea mea la unul din aceste meciuri a generat, din nefericire, incidentul care a pus capăt pentru totdeauna perspectivei de a deveni jucător profesionist. Într-o întrecere dură pentru balon, în cadrul partidei la care mă refer, desfăşurată nu departe de poarta echipei adverse, am simţit deodată un junghi teribil în genunchiul piciorului drept. La început nu am înţeles ce înseamnă această durere subită dar pasageră şi am continuat să mă deplasez pe terenul de joc, dar când m-am folosit a doua oară de piciorul drept ca să lovesc mingea, am simţit că piciorul a crescut, prelungindu-se cu câţiva metri. Mi-am dat seama că nu pot să joc în continuare şi am părăsit terenul în timp ce genunchiul mi se umfla cu repeziciune. A doua zi dimineaţa piciorul şi-a pierdut mult din flexibilitatea naturală şi am ajuns acasă, călătorind cu trenul, şchiopătând şi îngrijorat de-a binelea. Mama mea, sărmana, văzându-mă în ce stare mă aflu, mi-a spus ceea ce îmi mai spusese de atâtea ori în trecut, când mă întorceam rănit de la joc: "Eu te-am născut copil sănătos şi întreg, dar fuga ta după minge te va preface până la urmă într-un invalid nenorocit!".

Nu am găsit că e cazul să comentez reproşul mamei (pe deplin justificat): la urma urmei, ce puteam să răspund la un strigăt dureros ţâşnit dintr-o inimă îngrijorată? În schimb m-am dus imediat să consult un medic, pe Dr-ul Farkaş, prietenul familiei noastre. După ce i-am povestit ce mi s-a întâmplat pe terenul de joc, medicul mi-a spus: "Ascultă-mă bine, căci voi fi sincer de tot cu tine şi am să-ţi spun adevărul adevărat. Ai făcut o ruptură

de menisc, iată ce ţi s-a întâmplat. În principiu, meniscul poate fi operat, dar în România astăzi nu prea se cunoaşte tehnica acestei operaţii. Deci, dacă te supui totuşi unei operaţii, în cazul că ea reuşeşte vei putea juca în continuare. Dar dacă nu reuşeşte – şi riscul de a nu reuşi este mare – vei rămâne şchiop pentru toată viaţa. Acuma, hotărăşte tu ce vrei să faci."

Analiza şi concluziile medicului m-au consternat. Zile întregi am mers de colo până colo de parcă eram drogat, gândindu-mă la dilema depusă la porţile gândirii mele. În esenţă, întrebarea care mă obseda era cum voi reuşi să trăiesc fără alergăturile după balon şi fără urletele publicului? Cum voi trai fără să am parte de voluptatea de a introduce balonul în poarta adversarului, fără să mă îmbăt de miresmele triumfului care provoacă entuziasmul mulţimilor, fără adoraţia copiilor care aleargă dupa tine, rugându-te să le permiţi să-ţi palpeze muşchiulatura picioarelor care fac atâtea minuni pe terenul de joc?

Hotărârea la care am ajuns la capătul câtorva zile de frământări dureroase a fost unica hotărâre raţională posibilă: aceea de a nu mă supune riscului unei intervenţii chirurgicale şi de a mă adapta la un nou stil de viaţă, fără fotbal.

Ani de zile am resimţit durerea abandonului impus de un destin crunt care a suprimat talentul meu de jucător în plină floare şi a spulberat visul de a ajunge să joc într-o echipa de Divizie A. Atât de profundă era durerea încât până şi stadioanele unde se jucau meciuri importante cu adevărat reuşeau să-mi răvăşească echilibrul sufletesc şi le ocoleam la distanţă mare. Când voi fi operat cu succes, zece ani după accidentul de pe terenul de joc din Beiuş, ajunsesem la o vârstă când numai participarea la meciuri ca spectator în tribune era posibilă, nu însă ca jucător într-o echipă ce se respecta.

Mama mea a decedat într-o zi de joi noaptea, la 10 februarie 1950. Avea 53 ani când a murit. Fusese operată de cancer mitral cu un an în urmă şi tratata în continuare chimoterapic, dar mâna destinului nu a ţinut seama de tratamentul ce i se administrase şi boala a răpus-o mult prea repede. Mama ştia ce boală are şi a înţeles probabil ce o aşteaptă şi totuşi nu am auzit-o plângându-se o singură dată nici de durerile provocate de tratament şi nici de sentinţa irevocabilă a destinului. Mama a fost o fiinţă profund religioasă care respecta toate preceptele credinţei fără excepţie şi în modestia ei exemplară se oglindea o morală interioară de o frumuseţe rară. Un temperament tolerant şi o generozitate nemărginită au marcat personalitatea ei, asigurându-i respectul şi admiraţia celor din jur. Ea a crescut şapte copii cu truda frunţii sale şi chiar când tata reuşea să plătească din venitul său modest un salariu pentru o servitoare, şi atunci mama era aceea care trudea la îndeplinirea principalelor munci casnice. Ultima noastra servitoare – o unguroaică numita Sara – a trăit la noi în casă până ce ne-am mutat la Oradea, deşi nu mai era de mult în stare să mişte nici măcar un deget, din cauza vârstei sale înaintate.

Mama s-a întins în patul ei cu două zile înainte de a muri, la întoarcerea de la spitalul unde primea tratamentul chimioterapic. Nu ştiam care era situaţia ei adevărată. Numai tata intra din când în când în camera ei şi când ieşea nu spunea nimica. Era linişte în casă, o linişte grea precum cea de dinaintea furtunii. Dr-ul Farkaş, medicul care o operase pe mama, a răspuns imediat la apelul tatei, dar nici din gura lui nu am aflat nimic despre starea adevărată a mamei.

Joi noaptea la ora 11.30 tata a ieşit plângând din dormitor şi ne-a anunţat că "mama şi-a restituit sufletul creatorului". Am intrat în dormitor, m-am apropiat de pat şi am privit faţa mamei pentru ultima oară. Faţa imobilizată în linii destinse exprima acceptarea sentinţei divine.

Împreună cu sora mea Rachel am pornit în căutarea cazărmii unde fusese transferat cu puţin timp înainte regimentul de cavalerie în care servea fratele meu Itzhak. O coincidenţă, de parcă destinul ar fi vrut ca şi fiul ostaş să-şi poată însoţi mama pe ultimul ei drum. Am cerut sentinelei de la poarta cazărmii să-l cheme pe ofiţerul de serviciu şi i–am cerut acestuia autorizaţia ca fratele meu să poată participa la înmormântarea care va avea loc în cursul dimineţii. Ofiţerul s-a dus unde s-a dus şi după câteva minute s-a întors însoţit de Itzhak, care era deja în posesia unei permisiuni de şapte zile, exact atât cât durează prima perioadă de doliu după datina evreiască.

Cortegiul funebru, format dintr–o mulţime de bărbaţi şi femei, a pornit vineri la ora mesei din curtea sinagogii, însoţind sicriul purtat pe umerii a şase bărbaţi care au mers pe jos până la cimitir, o distanţă de cinci kilometri.

Două luni după moartea mamei, părinţii şi sora mea Rachel au primit Certificatul de Călătorie pentru Israel. Restul familiei, deşi înaintasem cu toţii actele în acelaşi timp, am fost gratificaţi cu un răspuns negativ. Fără nici o explicaţie, bineînţeles. Din păcate, mama nu a beneficiat de dreptul de a părăsi România şi a realiza visul întoarcerii în ţara strămoşească. Pentru ea, autorizaţia de călătorie a ajuns prea târziu. În schimb, când împrejurările ne-au favorizat, în anul 1968, am reuşit să aducem în Israel osemintele ei şi să le îngropăm în cimitirul din Ierusalim. În 1989 tata a fost înmormântat alături de mama şi de atunci amândoi îşi dorm somnul de veci în morminte învecinate – după o despărţire de 39 ani – pe

colina care domină intrarea principală în Orașul Sfânt.

La începutul lunii mai 1950 tata și sora mea Rachel au plecat în Israel cu vasul de călători "Transilvania". După plecarea tatei am ajuns la concluzia că circumstantele actuale sunt favorabile realizării aspirației mele de a deveni student la Universitatea din Cluj. Am luat din nou examenul de admitere și când m-am prezentat la secretariatul facultații să mă înscriu la cursuri, secretara mi-a spus că eram îndreptățit să mă înscriu pe baza examenului din anul trecut și că, prin urmare, m-am ostenit de pomană trecând examenul a doua oară. "Dacă știam...", am zis. Dar n-am știut; și nici măcar nu puteam trage un folos oarecare din cele întâmplate în sensul dictonului: "repetitio est mater studiorum..."

Întors la Oradea să-mi adun catrafusele în vederea mutării la Cluj, am primit o veste care mi-a produs o îngrijorare adâncă. Cumnatul meu rabinul Yosef Shie Gross, care acceptase nu de mult invitația comunitații din Satu Mare să devină șeful spiritual al evreilor de-acolo, a fost arestat peste noapte de organele Securității fără să se fi făcut vinovat de o infracțiune care să justifice o astfel de măsură drastică. Aruncat în subsolurile poliției politice și izolat de lume cum era, nu știam nimic, nici despre motivul arestării și nici măcar unde se află. De o legătură a lui cu un avocat nu era nici vorbă, căci așa ceva nu se obișnuia pe vremea aceea. Care nu a fost surpriza mea când, într-o zi spre seară, un gardian în uniforma serviciului penitenciar a venit la mine acasă și mi-a înmânat un bilet scris în idiș de cumnatul meu!

Yosef Shie îmi scria că el și o grupă de deținuți sunt scoși zilnic la muncă într-o grădină de zarzavaturi aflată la periferia orașului și mă ruga să vin a doua zi să-l întâlnesc acolo. Bineînțeles, la ora convenită m-am dus cu inima strânsă de grijă, întrebându-mă cum poate omul acesta care a trecut prin infernul de la Auschwitz să suporte acuma din nou vicisitudinile situației de deținut?

Am găsit grădina de zarzavaturi fără dificultate și l-am identificat din depărtare pe Yosef Shie, un evreu bărbos și perciunat, îmbrăcat în haine negre de rabin ortodox, singur într-o grupă îmbrăcată în haine vărgate de pușcăriași. Gardianul care îmi adusese biletul făcu semn că pot să mă îndepărtez câțiva metri de grupă cu cumnatul meu, care arăta mult slăbit; și cum se putea să nu fie, el care nici nu se atingea de mâncarea servită în închisoare?

Yosef Shie avea o singură rugăminte – să aduc la cunoștința șef-rabinului Moses Rosen situația în care se afla și să-l rog să intervină în favoarea eliberării sale.

L-am chemat pe rabinul Rosen la telefon și el a insistat să iau primul tren și să vin să vorbesc cu el la București. Eram în ajun de Rosh Hashana și m-am simțit obligat să fac, plin de mirare, observația următoare: "Dar, domnule șef-rabin, să vin cu primul tren nu înseamnă să încalc sfințenia zilei de sărbătoare?"

"Adevărat, mi-a răspuns rabinul. Dar tu vei călători în legătură cu o problemă de "pikuah nefesh" și după cum bine știi o acțiune în favoarea rezolvării unei probleme de acest gen este prioritară în raport cu sfințenia zilei de sărbătoare. Eu te aștept în biroul meu de la Templul Coral".

Așa cum mi-a promis, rabinul mă aștepta în biroul său. După ce m-a întrebat cu amănunte despre cazul cumnatului meu, a ridicat receptorul, a vorbit cu cineva pe un ton ferm, insistând în mod deosebit asupra repercusiunii negative privind imaginea regimului pe care o are arestarea unui rabin inocent. Când a terminat convorbirea a zis să vin după trei ore să primesc un răspuns definitiv la casa părinților săi, fiindcă acolo, la mică distanță de Templu, se afla sâmbăta și în zilele de sărbătoare, ca să nu fie obligat să călătorească până la reședința lui, aflată într-un cartier mai îndepărtat al orașului.

Șef-rabinul m-a primit pe terasă, într-un loc unde tatăl său, care se odihnea pe o sofa în salonul casei, nu putea să mă vadă, și mi-a dictat două nume de persoane și telefoanele lor, zicând: "Notează, notează, dar vezi ca tata să nu te vadă scriind. Dacă rabinul Gross nu va fi eliberat fără întârziere, te pui în legătură imediat cu persoanele indicate".

A doua zi după întoarcerea mea la Oradea, Yosef Shie a fost pus în libertate. Fără nici o explicație din partea zbirilor care-l arestaseră. Intervenția șef-rabinului Rosen în favoarea cumnatului meu a creat în jurul lui un fel de zid protector invizibil permițându-i să-și continue fără probleme activitatea rabinică. Mai târziu va reuși, datorită unei manevre ingenioase de deturnare a atenției organelor de securitate, să se strecoare prin-o portiță de scăpare descoperită ad hoc și să plece împreună cu soția și doi copii pe bordul vasului "Transilvania" în Israel.

Dr. Moses David Rosen a fost ales foarte tânăr – nu împlinise treizeci de ani – în funcția de șef-rabin al comunităților evreiești din România. Nu a trecut mult timp după alegere și un val de zvonuri dintre cele mai monstruoase au fost lansate împotriva lui, fie din pură invidie, fie din motive legate de răutatea care zace în firea omului. Se zvonea de exemplu că ar fi fost un colaborator activ în slujba regimului comunist, sau chiar că ar fi un agent în solda Securității. Adevărul este bineînțeles altul. Rabinul Rosen a avut o misiune de îndeplinit, sensibilă și complexă, într-o epocă bântuită de primejdii, reușind să se folosească de împrejurările în care își desfășura activitatea spre binele comunității sale. El a fost unicul rabin din spațiul lagă-

rului socialist care a reușit să desfășoare o activitate energică și fructuoasă menită să conserve conștiința religioasă în rândurile populației evreiești care – în parte și datorită activității desfășurate de rabin – s-a micșorat treptat în urma valurilor de alia autorizate după bunul plac al autorităților. După cum se știe, în lumea în care trăim – cu atât mai mult într-un regim totalitar – prânzurile gratuite nu există, cum spun americanii. În schimbul privilegiilor obținute spre beneficiul comunității, rabinul Rosen era obligat să plătească, și el a plătit prin servicii prestate în domeniul relațiilor publice, elogiind libertatea religioasă din România în fața opiniei publice occidentale. De câteva ori, aflându-se în Statele Unite, Rosen a fost obligat să se pronunțe în favoarea statutului de partener economic preferențial dorit de autoritățile din România (clauza națiunii celei mai favorizate). Este clar însă că avantajele economice și de prestigiu politic obținute prin acest statut, nu au dăunat nici intereselor comunității evreiești din România și nici ale Statului Israel. În schimb, privilegiile obținute de șef-rabinul Rosen în urma acțiunii sale în străinătate aveau din punctul de vedere al intereselor naționale evreiești o valoare inestimabilă.

După primul meu contact la București cu șef-rabinul Rosen s-a dezvoltat în decursul anilor o relație călduroasă de stimă reciprocă care s-a consolidat în urma unor întâlniri care au avut loc succesiv între noi la Ierusalim, la Bruxelles și la Paris. Spre adâncul meu regret, activitatea binecuvântată a acestui evreu eminent a ajuns să fie pângărită de calomnii răspândite prin gurile murdare ale unor josnici defăimători.

(Continuare în numărul viitor)

Revista Familiei are plăcerea să vă anunțe publicarea primului său supliment enigmistic cu denumirea

Almanah

Rebus România

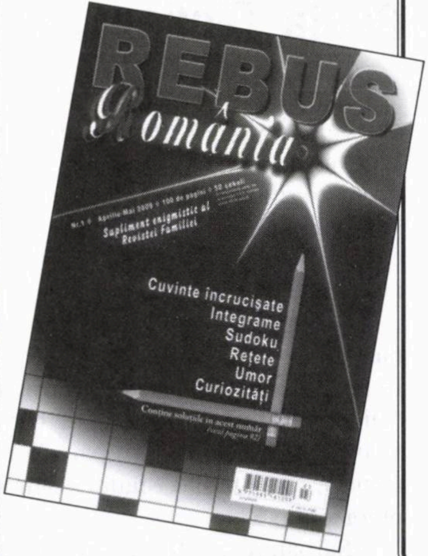

În cele 100 de pagini ale sale, almanahul Rebus vă prezintă 74 jocuri de cuvinte încrucișate pe categorii de dificultate, 23 integrame, jocuri de sodoku, mult umor și surprize culinare pentru toate categoriile de cititori.

Almanah Rebus România se poate găsi la toate chioșcurile din țară sau comanda direct la sediul redacției Revistei Familiei. Trimiteți într-un plic recomandat o notă cu adresa la care doriți să primiti almanahul și un cec în valoare de 50 șekeli pe adresa:

Revista Familiei
POB 7159
RISHON LEZION 75171
sau telefonie la: 0524-716004

și noi va trimitem prin poștă suplimentul Rebus România! Va mulțumim pentru alegerea făcută și vă dorim lectură plăcută!

O carte monumentală care nu are voie să lipsească din nici o bibliotecă

PREZENȚE RABINICE ÎN PERIMETRUL ROMÂNESC SECOLELE XVI-XXI

scrisă de

BARUCH TERCATIN și LUCIAN ZEEV-HERȘCOVICI

și prefațată de rabinul Israel Meir Lau, rabinul Menachem Hacohen, deputatul dr. Aurel Vainer, președinte al F.C.E.R., și prof. Andrei Varga

Cartea reprezintă "o reconstituire istorică de importanță majoră pentru întreaga istorie a umanității din Europa Răsăriteană".

Costul cărții: 120 șekeli

Cartea poate fi procurată telefonând la 054/538-6009

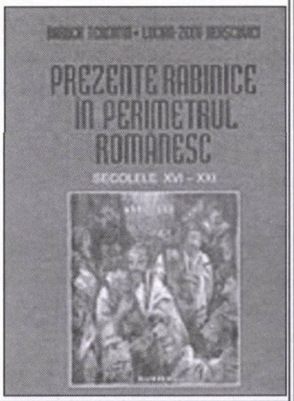

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL
AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poşta Dicţionarului

Tery Avramescu, Rishon Lezion, vrea să ştie "ce şi cum a fost cu scriitorii evrei din timpul războiului, care, după unele surse, au fost luaţi ostateci la Prefectura poliţiei din Bucureşti, iar după alte surse... nu a fost vorba de aşa ceva".

Răspuns: Lucrurile au fost lămurite de regretatul Marius Mircu. Într-un text din anul 2001, adresat "Dicţionarului" şi destinat, după spusele scriitorului, să apară la litera O, cuvântul Ostatici, Mircu precizează:

«Sărbătoresc 60 de ani de atunci... Vă veţi mira, poate, că folosesc cuvântul "sărbătoresc" pentru o situaţie tristă, dramatică.

Sărbătoresc 60 de ani de când am fost popularizat ca scriitor, în întreaga Românie, cum nu voi mai avea asemenea strălucit prilej.

Într-adevăr, în noiembrie 1941 România a fost pur şi simplu inundată de două afişe cu titlul "Scriitori evrei". Printre aeeste mândre nume am avut onoarea să mă aflu şi eu. Toate librăriile, toate bibliotecile publice, toate teatrele, cinematografele, sălile de conferinţe, celelalte instituţii culturale, cafenelele, cofetăriile, restaurantele, gările au fost împodobite cu cele două afişe; întreaga presă le-a reprodus, la loc de cinste.

Cât de conştiincios au fost întocmite listele o arată faptul că nu numai a fost cercetat fişierul Bibliotecii Academiei Române, dar pentru fiecare persoană au fost cercetate, la locul de naştere, arhivele stării civile, actele de naştere. Astfel au putut fi divulgate, pe lângă pseudonimele literare, numele (evreieşti) căpătate la naştere, numele părinţilor...

Iată numele cuprinse, alfabetic, în cele două afişe (lipsesc Saşa Pană şi Uri Benador).

ADERCA Florin-Popov = Froim Zeilic, Avram Adercu Edelstein Froite

Avram AXELRAD – Axelrad Avram

BALTHAZAR Camil = Leibu Goldstein

BANUŞ Maria Edel

BIRNBERG Isidor

BONCIU H. = Beniamin Haimovici

CĂLUGĂRU Ion = Buium sin Strul-Leiba Croitoru

CÎMPEANU Marcu Dr. = Schönfeld

CARP Horia = Hoişie Mihăl

CASSVAN Pas Sara = Casvan Sara

DAN Sergiu = Isr. Rotman

DOMINIC A. = Roman Alex.

DORIAN Emil = H. Lustig

FUNDOIANU B. = Beniamin Barbu Wecsler

FURTUNĂ Enrik = Heinrich Pechelman

GIORDANO = Berman Goldner

LĂZĂREANU Barbu = Avram Leizerovici

LUCA B. = Ţală Avram Bernstein

LUDO I. = I. Iacovitz

MASSOFF Henry = Ionel Ioseph

MILLIAN Maximin = Grimberg Pascu Mendel

MIRCU Marius = Isdrail Marcus

MONDA Virgiliu = Moscovici Zeilig

NEMŢEANU Barbu = Benjamin Deutsch

PELTZ Iţig = Isac Nathan Peltz

PRIBEAGU Ion = Iţic Palicu

RĂCĂCIUNI Isaia = Isaia Beniamin Nacht

RELGIS Eugen = Eisig Siegler

RONETTI Roman = Moise Romanu

ROSEN Teodor

SEBASTIAN Mihail = Iosef Mendel Hechter

SĂTEANU C. = Iosif M. Şenfeld

Lascăr SEBASTIAN = Rechter Leon-Leonard Sebastian

SINCERUS Edmond = Dr. E. Schwarzfeld

SILVIU George = Silviu Iancu Goliger

STEUERMAN = Avram Iancu Rodion

TAILLER Emilia

TOMA A. = Solomon Leibu Moscovici

TZARA Tristan = Rosinstoch Samueli

VERO Leon = Leib Vecsler

VORONCA Ilarie = Eduard Isidor Marcus.

Fiecare nume era urmat de numele părinţilor, data şi locul naşterii , lista lucrărilor publicate.

La sfârşit, următoarele indicaţii: "Este interzisă vânzarea lucrărilor datorite scriitorilor cuprinşi în lista de faţă. Bibliotecile şcolare şi publice, fără cele menţionate în comunicatul Ministerului Propagandei, vor înlătura pentru totdeauna aceste lucrări. Afişarea listei este obligatorie pentru toate instituţiile şi întreprinderile care editează şi vând publicaţii de orice fel, sau care au biblioteci.

Orice abatere de la dispoziţia de faţă se comunică în scris Direcţiei Propagandei, Bucureşti, bulevardul Lascăr Catargiu 31."

În ce mă priveşte, pe lângă imensa bucurie de a mă afla aştfel

oficial recunoscut ca scriitor, și încă în compania atâtor nume ilustre, faptul a căpătat curând și un aspect dramatic. Câteva zile după apariția listelor, noi, cei incriminați, am fost convocați la Prefectura Poliției Capitalei, unde ni s-a comunicat că am fost declarați ostatici (chiar cei de mult decedați: Ronetti Roman, Barbu Nemțeanu, Steuerman Rodion) și dacă se va întâmpla ceva, noi vom răspunde cu capul...

Am cutezat o întrebare:

– Cu ce am fi noi vinovați dacă un derbedeu ar face o prostie?

Mi-a răspuns un general:

– Dumneavoastră sunteți personalitățile evreilor. Dacă un derbedeu s-ar gândi să facă ceva și ar vedea cine va plăti pentru aceasta, poate că ar șovăi!

Am trăit sub groaza acestei amenințări tot timpul războiului, dar și azi mă cutremur la gândul a ceea ce s-ar fi putut întâmpla... Noroc că evreii au fost cuminți, au stat liniștiți în banca lor...

❖

Precum este bine cunoscut, ce e interzis e mai căutat. Au început să fie insistent cerute – în librăriile evreiești – cărți ale autorilor evrei. Tocmai scosesem volumul de reportaje "Atlantinia", la librăria-editură "Principele Mircea" a lui Eliescu Einhorn, de pe strada Doamnei: în două săptămâni a fost epuizat aproape întreg tirajul! Să nu mă bucure drama?

Altă consecință pozitivă și mai nostimă: de două ori era să fiu luat la muncă obligatorie și trimis pe un șantier din Basarabia. Am atras atenția că sunt ostatic, avertizat că îmi este strict interzis să părăsesc Bucureștiul, ca să fiu la îndemână, dacă... Au verificat și s-au mulțumit să mă trimită la muncă, vara în comuna vecină, Băneasa, iarna la curățat zăpada de pe străzile Capitalei. Dacă nu aveam fericirea să fiu ostatic, cine știe prin ce coclauri m-aș fi pierdut!

❖

Comemorez 60 de ani de atunci; dar îi și sărbătoresc.

❖

Din cei 42 de scriitori condamnați cu acea ocazie, se mai află în viață doar unul:

Marius Mircu

Părinți: Henry Massoff și Raschela Adani
Născut: București, 4 Iunie 1904.

Opere: *Londra 1933*, București, ed. *Fard*, f. a., ed. Naționala Ciornei; *Te acum o sută de ani (cu G. Baiculescu)*, Vremea, 1935; *Istoria Teatrului Națion... resli, 1877—1937*, București, ed. Alcalay, *cion Bally revoluționarul dela 48*, Bucur... Poporului.

MILLIAN MAXIMIN = GRIMBERG PASCU MENDEL

Părinți: Pascu Grimberg și Liba Burch.
Născut: Ploești, 1 Septemvrie 1885.

Opere: *Păcalele iubirii*, București, ed. Adevărul, 1909 *Puternicul*, ed. Alcalay, 1910; *Peste Dunăre, Insemnările unui mobilizat*, București, ed. Adevărul, 1913; *In mâinile dușmanului*, București, ed. Universala Alcaly, 1920; *15 zile în imperiul lui Hitler*, București, ed. Adevărul 1933..

MIRCU MARIUS = ISDRAIL MARCUS

Părinți: Alter Marcu și Sima Herșcu Marcu.
Născut: Bacău, 9 Iunie 1909.

Opere: *24 ore în jurul lumii*, caetul I, Tip. Ovidiu, 1932; *Văzduhul ne cheamă (Vă temeți de avion? Femei in nori... Ne jucăm de-a avionul?)*, București, ed. Aviachim, 1935; *N'am descoperit America*, București, 1937; *Povestea minunată a lui Shirley Temple*, București, Principele Mircea, 1938; *Să împiedicăm războiul*, 1938; *Albumul Shirley Temple*, București, ed. Cartea Noastră Socec, 1938; *Amintirile unei studente*, Bacău, 1939.

Fragment de afiș

PRO(S)TV

IOSEF EUGEN CAMPUS

Dicționarul Neconvențional vol. III: La pomul lăudat...

Da, da! E adevărat! A apărut Dicţionarul neconvenţional volumul 3 al lui Mirodan. Ce bucurie! Îl am aci, pe masa mea de lucru şi nu–mi vine să cred. Îl pipăi sfios, ca să mă conving că există cu adevărat, că e o realitate concretă, pipăibilă, nu o nălucire.

Da, există! Ceea ce nu îndrăzneam să sper, s-a realizat. Mirodan a înfăptuit minunea. La vârsta mea de 94 de ani, cu sabia lui Damocles a repetării unui accident cerebral atârnată ameninţător deasupra capului, credeam că am să mor înainte de apariţia volumului 3 al Dicţionarului mult aşteptat şi ivit acum, pe neaşteptate, pe masa mea de lucru.

❖

Când unul dintre scriitorii prieteni îmi trimite, spre consultare, o nou apărută operă a sa, sunt întotdeauna emoţionat. Bucurie, dar şi teamă. Ce mă fac dacă noua operă se situează sub nivelul celor precedente? La pomul lăudat (nu numai de alţii, dar şi de tine!), nu trebuie să vii cu sacul gol, spune proverbul românesc. Şi are dreptate. Se cuvine să fii prudent, circumspect, să nu te laşi îmbătat de ceea ce “se spune” şi să vii, la pomul lăudat, cu sacul gol, convins că vei avea din plin cu ce-l umple.

Problema se complică în cazul meu. Critic literar – zic eu – lucid, ştiu că un scriitor mare nu poate, totuşi, să rămână constant la acelaşi nivel înalt, al său. Că, din păcate, oameni suntem, mai putem şi greşi. Cine poate fi sigur că nu scrie decât capodopere?

Deschid deci un nou volum cu teamă, încordat. Nu mă potolesc decât când am întors ultima filă şi mă conving că noua lucrare e bună, aur curat, nu tinichea strălucitoare. Răsuflu atunci uşurat, cuprins de o bucurie tonică. Pot să-mi fac datoria de critic exigent şi de prieten spunând, ca întotdeauna, adevărul (adevărul, atât cât, cu slabele mele puteri, de critic cinstit, l-am putut descifra).

❖

Aşa am răsuflat uşurat după lectura celui de al treilea volum, (literele G-H-I) al Dicţionarului Neconvenţional.

Am găsit, în acest volum, ca şi în cele precedente, ceea ce-i constituie farmecul specific: neconvenţionalul. Precum spune Al. Mirodan însuşi, în inscripţia de pe copertă: ”nu numai autori şi opere extrase din magma vieţii, şi izolate, ci şi aerul timpului, mişcarea ideilor, starea pasiunilor, apoi lumea propriu-zisă a literaturii: reviste, editori, animatori, librari, anticari, cenacluri, asociaţii scriitoriceşti, cafenele, prieteni ai artei, duşmani ai artei....”

Am regsit deci acele aşa-zise “digresiuni” care, inovatoare, fac parte integrantă din Dicţionar, aşa cum îl concepe Mirodan.

La litera G, întâlnim de pildă articolul "Garda (de Fier) I", în care ni se vorbeşte laudativ despre scriitoarea Alice Voinescu şi se citează opiniile ei despre criminala Gardă de Fier: „Dar cum au putut crede oamenii care gândesc cinstit şi cred în Iisus, într-o asemenea mişcare întunecată, întemeiată pe răzbunare şi disciplină oarbă supusă capriciului primului aventurier? Mişcarea, văzută de sus, e interesantă ca un elan către altceva! Acum s-a văzut însă că elanul nu are răsuflarea lungă – s-a oprit în poftă de putere şi avere.” Sau: „Ieri a fost o zi impresionantă. A fost asasinat Armand Călinescu! Am simţit o furie şi o ură împotriva asasinilor şi a tuturor legionarilor, încât i-aş fi desfiinţat ca pe muşte. Trădători de ţară, imbecili furioşi, mârşavi tâmpiţi, fără creier şi fără altă simţire, decât una de partid”.

În articolul "Garda de Fier IV" sunt citate cuvintele criticului Perpessicius: "O dată mai mult: greşeala de a distinge între spiritul legionar şi pervertirea lui... Nu. Asta a fost totul. Legiunea a fost şi a rămas o şcoală a crimei. Toţi şefii ei – şi intelectualii – când n-au predicat-o, au acceptat-o”.

Sub titlul "Gargară", sunt citate, dintr-o scrisoare a lui Barbu Lăzăreanu către fiul său Alexandru, câteva versuri pentru educarea igienică a copiilor: *"Lângă malul fără mâl/ Face râul gâl-gâl-gâl/ Şi ce bine o să-i pară/ Că îţi faci şi tu gargară"*.

Sub titlul "Glumă II" este notată o amintire cutremurătoare (din Transnistria) a Valentinei Caraion, traducătoare şi publicistă, soţia poetului Ion Caraion: "Nu ştiam încotro suntem mânaţi. Din instinct ştiam că ne îndreptăm spre moarte. Într-o dimineaţă, când tocmai ne pregăteam să ne continuăm drumul, jandarmii au găsit de cuviinţă să se distreze jucându-ne o farsă: au anunţat, printr-un soi de megafon improvizat, că au primit ordin să ne lase să ne întoarcem acasă, că suntem aşadar liberi... Bineînţeles că au izbucnit urlete de bucurie şi mulţi s-au şi repezit să facă cale întoarsă. În aceştia, jandarmii au început să tragă. Pentru amuzament. Fusese numai o glumă...”.

❖

La nevoie, Mirodan nu pregetă să contrazică preopinenţii.

Cu tact, prevenitor, îi atrage atenţia lui Geo Şerban că lucrurile nu stau chiar aşa cum le prezenta acesta în broşura despre pictoriţa Margareta Sterian: "Din păcate, alături de informaţii de prima mână despre viaţa Margaretei Sterian, apar pe ici pe colo şi câteva, ca să ne exprimăm cu delicateţe, cosmetizări". Şi, după ce citează textul din broşură, precizează: „În realitate, lucrurile s-au petrecut cam altfel. Pe la începutul anilor 30, Paul Sterian s-a înscris în mişcarea legionară, devenind unul din fruntaşii Gărzii de Fier. La un moment dat, aflând că numele din buletin al nevestei distinsului eseist este Weinberg, conducătorul Legiunii, Corneliu Zelea Codreanu, l-a chemat pe Sterian la o convorbire între patru ochi, punându-i chestiunea de încredere: „Aşa nu se poate... ori rămâi cu ea, ori rămâi cu Garda. Alege!" Subtilul eseist a ales, dându-i marii sale iubiri un picior în fund, divorţând în 24 de ore".

Nici numele respectatului critic G. Călinescu nu-l opreşte pe Mirodan să facă, atunci când e nevoie, cuvenita rectificare. În Istoria sa, Călinescu îl expediase pe epigramistul evreu Giordano în câteva rânduri «împreună cu Steuerman-Rodion, observând agasat că, la aceştia, „totul se învârteşte … în jurul dramei semite". Aici, marele critic este mai mult decât nedrept, este inexact. Că Giordano scrie epigrame a propos de „drama semită" e adevărat. El nu era nici fricos, nici n-avea sânge de kapo. (…) Omul nu era însă un maniac al „chestiunii". Ochiul său înregistra multe.»

O altă rectificare a lui Călinescu se impune atunci cand acesta, vorbind despre suprarealism şi revista "Alge" unde Gherasim Luca publicase automatisme înregistrate de la copii, scrisese: „Automatismele infantile se bănuiesc însă contrafăcute".

Mirodan rectifică: „Suspiciunea lui G. Călinescu s-a dovedit, peste ani, lipsită de temei. Poveştile micului Fredy nu erau contrafăcute, ci cât se poate de originale".

Micul Fredy a crescut, a devenit Dr. Alfred Gorea, locuieşte în Israel şi, în noiembrie 2001, a povestit, pentru "Dicţionarul Neconvenţional", cum i-a înregistrat poveştile abracadabrate unchiul său Gherasim Luca.

❖

Pe lângă admirabile analize critice, ca în volumele anterioare, Mirodan publică, în acest al treilea volum, analiza unor opere mai puţin cunoscute aici, în Israel, ca de pildă ale lui Horia Gane. El îi stabileşte amănunţit şi documentat parcursul, subliniind trecerea lui bruscă la o nouă fază, în anii 90. „Tonul poeziei se schimbă, Gane sărind de la bemol la diez. Revoluţia română a adus, peste noapte, nenumărate libertăţi, inclusiv pe aceea de a te mărturisi (dacă vrei) ca evreu. Şi de a rosti câteva cuvine „pe şleau" în marginea *chestiunii.* (…) Acum însă, când s-au schimbat regulile, lumea joacă cu cărţile pe masă, aşa cum telegrafiştii de pe vapoare nu mai transmit în Morse, ci în alfabetul cel de toate zilele. (…) Fenomenul de după 90 este inedit, trăim o adevărată revoluţie într-ale expresiei, dar **marea noutate a deceniului o constituie renaşterea vechiului"** (sublinierea noastră).

La analiza operei, Mirodan adaugă şi câteva scrisori trimise de Horia Gane rudelor sale din Israel, Spicuim şi noi câteva rânduri ce ni se par deosebit de semnificative: „Ne zbatem să existăm. Idealul ar fi fost ca, măcar la vârsta asta, să avem un minimum de supravieţuire şi eu să mă pot ocupa de cărţile mele, acum cât mai mă duce mintea şi sănătatea, pentru că ele sunt chiar viaţa mea. Dar fiind somat, ca de când mă ştiu, „Banii sau viaţa!", am fost nevoit să răspund, pentru prima oară, "Viaţa!" (…) De fapt, nu înţeleg de ce nu mă ajută Dumnezeu, care este atotputernic – şi tot evreu este!"

❖

Observ în acest volum, pe lângă articole de dimensiuni normale într-un Dicţionar, ca de pildă cele despre Silvian Iosifescu, Carol Isac, Ştefan Iureş, observ, spun, o tendinţă spre studii mai ample. mini-monografii, le-aş numi eu.

Studiul închinat lui Gherea (20 de pagini) centrat, ca adesea la Mirodan, în jurul unei idei-imagini cheie, se desfăşoară lămuritor subliniind cum, iar şi iar, Gherea a izbutit să ducă la bun sfârşit o misiune care era, sau părea, imposibilă. Un tur de forţă, spune Mirodan.

În calitate de „specialist" (mi–am luat doctoratul cu o teză despre Gherea, atunci când, în 1948, nimeni nu voia să vorbească despre el), fie-mi îngăduite două obiecţii.

În primul rând, nu înţeleg ce rost avea să se prezinte viaţa lui Gherea pornind de la textul lui Zigu Ornea, când era mai normal să se folosească amintirile lui Gherea însuşi.

În al doilea rând, cred că se lasă întrucâtva impresia că Gherea era un extremist, un dictator. Scrie Mirodan, peremptoriu, apăsat: "El fugea de îndoieli, se ferea de şovăială, nu-l prindeai niciodată cu „dacă nu greşesc". (…) Într-un fel, el nu elabora studii, el lua hotărâri. Acţiona ca un secretar general de partid literar, obligat să pună cu condeiul rezoluţii pe cererile solicitanţilor întru lămurirea problemelor artistice la ordinea zilei. Asemenea liderilor de opinie, el intuise că, înainte de a dori să afle adevărul, lumea avea nevoie de certitudini.

Comportându-se la masa de lucru ca la o tribună de congres estetic, criticul trasa fidelilor *linia justă* care duce la izbândă”.

Cred că se insistă prea mult asupra acestui aspect, provocand confuzie. Impresia mea este că Gherea a fost, în primul rând, un căutător al adevărului, pentru el și pentru alţii. A greşit uneori? Evident. A fost un director de conştiinţă, dar nu un dictator. Un om cuminte, departe de extremişti, de fanatici. Caracteristic e faptul că s-a opus îndârjit bolşevicilor cu Lenin în frunte.

De altfel, materialul pe care Mirodan însuşi se sprijină şi pe care cu inteligenţă îl citează, arată că Gherea era un spirit ponderat „Când zicem critică ştiinţifică, suntem departe de a crede că critica a devenit o ştiinţă pozitivă. În critica literară nu putem avea încă legi nestrămutate, teoreme tot aşa de lămurite ca în geometrie. (...) Pentru a ne arăta cum s-a creat opera artistică, desigur pe critic îl va ajuta psihologia modernă, dar cititorului îi va trebui intuiţia, inspiraţia, un talent deosebit, fără de care cea mai desăvârşită cunoştinţă a psihologiei nu-ţi va ajunge”.

Mini-monografia închinată lu Gaster (30 de pagini) este construită în întregime pe baza unei singure cărţi: Amintirile lui Gaster, dictate la bătrâneţe, după ce orbise. Mirodan îşi centrează minuţioasa monografie pe imaginea cheie a aristocratismului, pe care o evidenţiase Gaster însuşi: "Nu îmi place să folosesc cuvântul aristocratic, dar despre aşa ceva e vorba. A constituit o sursă de probleme şi nu mă puteam alătura celorlalţi studenţi pe picior de egalitate, între noi părea să existe totdeauna ceva diferit. Nu am avut niciodată sentimentul egalităţii. (…) Ceilalţi nu puteau înţelege, dar simţeam că există ceva care ne separă şi, din cauza aceasta, am fost mereu mai mult sau mai puţin izolat. Cu câteva excepţii, nu m–am simţit niciodată bine în compania celorlalţi.”

Aristocratul Gaster are spirit de dizident, se opune cu curaj ideilor curente şi-i acuză pe lideri că, la primejdie, n-au puterea de a trece la fapte. "Bătrânul filolog aproape orb fierbea. El se simţea ca un D'Artagnan din Vicontele de Bragelona, care, o jumătate de veac de la primele dueluri cu garda Cardinalului, se aruncase din nou în şea, scoţând sabia din teacă şi strigând: după mine!”

❖

"Dicţionarul Neconvenţional" nu este numai o carte plină de idei şi fantezie. Este şi o carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucereşte, te încântă, te dinamizează.

Ca un pictor cu paletă bogată, foloseşte tot felul de materiale, în nenumărate moduri. Întâlnim expresii populare, zicale şi proverbe:

CALENDAR

Aprilie

2 aprilie a murit Mircea Herivan (1996)
3 aprilie s-a născut Florin Tornea (1914)
3 aprilie s-a născut Andrei Cornea (1952)
4 aprilie s-a născut Lică Bluthal (1927)
4 aprilie s-a născut I(sac) Ludo (Jacovitz) (1894)
5 aprilie a murit Ilarie Voronca (1946)
5 aprilie s-a născut Mircea Săucan (1928)
7 aprilie a murit Aurel Felea (1996)
9 aprilie a murit Paul Păun (Dr. Z. Zaharia) (1994)
10 aprilie s-a născut Maria Banuş (1914)
10 aprilie s-a născut Horia Gane (1936)
12 aprilie s-a născut Sergiu Natra (1924)
12 aprilie a murit I. Fântânaru (1994)
13 aprilie s-a născut Andrei Strihan (1924)
13 aprilie a murit Mircea Săucan (2003)
14 aprilie s-a născut Iosif H. Andronic (1897)
16 aprilie s-a născut Tristan Tzara (1896)
17 aprilie a murit Emil D. Fagure (1948)
19 aprilie s-a născut Adrian Rogoz (1921)
19 aprilie s-a născut Ileana Vrancea (1929)
19 aprilie s-a născut Petre Rado (1946)
19 aprilie a murit Ştefan Zicher (2000)
21 aprilie s-a născut Moshe Olier (1926)
23 aprilie s-a născut Emmerich Deutsch (1913)
23 aprilie s-a născut Sorin Toma (1914)
23 aprilie a murit Camillo Baciu (2005)
25 aprilie s-a născut Sebastian Ungureanu (Ianfred Silberstein) (1950)
27 aprilie s-a născut Cornel Safirman (1937)
27 aprilie a murit H. Bonciu (1950)
27 aprilie a murit Camil Baltazar (1977)
27 aprilie a murit Robert Klein (1967)
28 aprilie s-a născut Sonia Natra (1925)
28 aprilie a murit Ov. S. Crohmălniceanu (2000)

Pe cine nu-l laşi să moară, nu te lasă să trăieşti, etc. Ştie să folosească repetiţia pentru a caracteriza un personaj; Leon Gold, factotum-ul în stare de orice, spune mereu, la ivirea unei noi însărcinări dificile, "Nu-i o problemă" (echivalentul în ebraică, aş zice eu, al caracteristicului *ein beaia).*

Ca un bun romancier, autorul pătrunde în ascunzişurile sufleteşti ale personajelor şi imaginează corect ce ar gandi şi ar spune eroii. Iat-o pe Sorana Gurian: „Fiind căsătorită, nu putea pleca singură. Iar soţul, la ora aceea, nu era hotărât să emigreze. (...) În plus, era o fire moale, lipsit de ambiţii şi dornic, mai presus de orice, de şuete cu amicii (spirituali) la un şpriţ. Aşa că nu te puteai bizui pe el pentru a răzbi afară. (...) În concluzie, trebuie să divorţăm, ca să fim liberi în mişcări. A divorţat, în ciuda lacrimilor şi protestelor lui Nuţu". Soluţii posibile: să plece în Israel (doar o cheamă Gurfinkel!), sau în Apus? "Una e să vii ca Gurfinkel şi alta e, orice s-ar spune, să arăţi că eşti creştin. În orice caz, nu strică. Ba chiar captezi tot felul de simpatii... Poate ar fi bine să trec la catolicism. A trecut." etc. etc.

Modalitatea cea mai frecventă şi mai caracteristică pentru stilul lui Mirodan este folosirea mijloacelor scenice şi cinematografice. Uneori, exclamă chiar el, încântat: Avem aci un adevărat scenariu de film. Alteori, tace şi face. Lăsându-ne pe noi să observăm.

Chiar comparaţiile au tendinţă scenică. Autorul imaginează eroi în acţiune scenică, într-un anumit decor precis, oameni vii cu gesturi bine prinse: "El (Gaster) se purta cu respectivul (filologul Solomon Schechter) precum un boier care ţine pe masă şi casă, la moşie, într–o căsuţă lângă conac, un pictor nespălat dar genial. Intrând în atelier, el ducea batista stropită cu Yardley la nas şi întreba plin de interes: Ei, cum mai merge cu portretul Doamnei S.?".

O a doua caracteristică a stilului lui Mirodan este aducerea mereu la actualitate. Deşi se vorbeşte, în articolele "Dicţionarului", de diverse epoci trecute, simţi că sunt scrise azi şi că autorul e bântuit de probleme actuale: „El (Gaster) se mândreşte cu apartenenţa (aşa cum se mandreşte *aliaua* din Israel cu Fundoianu, Voronca, Sebastian, Tiktin, Şăineanu, Marcel Iancu, Şafran şi – evident – Gaster), dar, în acelaşi timp, suferă, până la revoltă, (tot ca-n Israelul de azi!) din pricina cusururilor de care obştea nu se poate dezbăra".

Sau, vorbind tot de Gaster şi de „alergiile" acestuia la atitudinea trivială a unor netrebnici carierişti: «Închizând ochii, descoperi în rândurile acestea tresăririle lui Mihail Sebastian în faţa inexistenţilor literari ce-l băteau pe umăr de la egal la egal (că-n definitiv cine eşti tu, de faci pe nebunul?), cu "Ce mai faci, bă Mişule?", sau, mai târziu, în Israel, fălcile încleştate ale lui Rudich, ale lui Avraham Feller, ale lui Ludovic Bruckstein, ale lui Theodor Lavi, când erau abordaţi jovial de chibiţii scrisului, de obicei cu cont în bancă mai substanţial: Bravo, bravo, am auzit că ai primit 2.000 de şekeli de la Sohnut...".

Cu ajutorul lui Mirodan şi al minunatului său "Dicţionar Neconvenţional", trăim prezentul şi retrăim trecutul poporului nostru, ne întristăm şi ne bucurăm.

Pe când, Domnu Mirodan, o nouă şedinţă? Pe când o nouă Minune Mirodan? Pe când volumul 4 al "Dicţionarului Neconvenţional"?

Poate, cine ştie, faci aşa ca să-l mai apuc şi eu. Tare, tare m-aş ruga Măriei Tale!

Nou!

Un nou roman de

Madeleine Davidsohn

Paradisul rătăciţilor

(Ed. Ideea Europeană, Bucureşti)

●

O nouă întâlnire cu autoarea cărţii de mare succes "Femeile nopţii"

●

"...Un personaj misterios, Mara, pictoriţă celebră ... o galerie de personaje fascinante... Kony, urmaşa unei familii de sclavi din Africa ... bunica lui Kony, practicantă ferventă a magiei... Beny, fiul unei criminale – pagini de un erotism subtil, năvalnic ... o atmosferă tensionată şi momente de suspens ... romanul se citeşte cu sufletul la gură".

(Aura Christi, scriitoare, redactor la revista "Contemporanul" din Bucureşti)

Volumul poate fi procurat trimiţând suma de 50 (cincizeci) shkalim pe adresa:

Madeleine Davidsohn
Rh. Keren Hayesod 23/2
Haifa 34970
(Tel.: 04/825-1444)

O lectură pasionantă... şi un cadou de Pesah

PRIMIM LA REDACȚIE

• CĂRȚI • REVISTE • ȘI • SCÂNTEIERI • DE • GENIU •

Virgil Duda
Ultimele iubiri
Ed. Polirom, București, 2008

■ **Iubirea lui Virgil Duda**
■ **Marieta era extraordinară la pat**

O carte densă, bogată (dincolo de amplitudinea ei) și îmbogățitoare cum rar mi-a fost dat să citesc; dovadă că, poate și datorită memoriei și atenției mele devenite deficitare, ca și anumitor tendințe perfecționiste în materie de receptare, am simțit că o singură lectură, și ea lentă, nu-mi poate fi de ajuns. Cred că la recitirea întregului roman, însoțită de însemnări lapidare mai mult sau mai puțin pedante pe diverse teme (idei, personaje, fluxul epic, trăsături generale ale scriiturii etc.), am dobândit o mai adecvată pătrundere în țesătura atât de complexă a cărții.

M-am așteptat la un roman de dragoste în stilul bine cunoscut al autorului, cu mult erotism, asociații de idei, reflexivitate, etc, – dar e departe de a fi *numai* asta, departe de tot. Există un întreg univers care se articulează în jurul unei axe principale – iubirea, începutul, dezvoltarea și sfârșitul ei –, cu o sumedenie de personaje, majoritatea româno-israelieni, fiecare deținând o poveste de viață, modul său de a gândi și vorbi; cu incursiuni în fibra intimă a Israelului, în geografia, istoria și moravurile sale social-politice, împlinirile și neîmplinirile sale, ca și a unor indivizi și fenomene caracteristice prin autenticitatea și actualitatea lor, puse adesea în antiteză cu cele din România ceaușistă, România tinereții și amintirilor autorului; cu pendulări recurente, pe baze asociative, între imagini din prezent și din trecut; cu multiple biografii amoroase însoțite de scene erotice fierbinți (în primul rând cele foarte speciale dintre Radu Glasberg și Marieta, amanta sa vârstnică însă extraordinară la pat) – scene lipsite de pudibonderie, dar pe care mulți cititori avizați le vor gusta – zic eu – pentru ineditul descrierilor și stilul savuros; cu frecvente evocări livrești și artistice (o caracteristică a scrisului lui Virgil Duda), – de la Eminescu la Tolstoi, Dostoievski și Dürrenmatt, de la Rembrandt la Van Gogh, de la Fellini la Ettore Scola, toate puse de altfel în gura personajelor fictive și alcătuind, când acțiunea o cere, ample și interesante descrieri de artiști, muzee, etc., adevărate prelegeri de artă; cu portrete psihologice "en miettes", aș spune, în primul rând ale protagoniștilor romanului, care se rotunjesc și se întregesc din aproape în aproape, adesea cu mult suspense, dar și ale personajelor secundare, care capătă substanță nu "da capo al fine", ci pe parcursul monoloagelor și dialogurilor dintre ele și al desfășurărilor epice, cu o măiastră știință a compunerii lor.

Iată-l de pildă pe Radu Glasberg, personajul principal, întrucâtva alterego-ul autorului. Este un "burlac însingurat și lucid", comod din fire, chiar leneș, afirmă el despre sine, inteligent, suspicios, dar nicidecum paranoic, bănuielile lui fiind de obicei perfect raționale, senzual și preocupat peste așteptări de "piața sexului", cu o fire "mândră și neiertătoare", cu o sensibilitate *feminină*, contrastând cu aceea specific *masculină* a iubitei (am recunoscut ca pe ale mele însămi, înainte de a le împrumuta unor personaje feminine fictive, multe din reacțiile feminine ale lui Radu în raporturile cu Marieta, precum tendința de desfacere a firului în patru, de cazuistică și analiză a tuturor elementelor din spusele ei adesea contradictorii, de permanentă oscilație în unghiul percepției lui asupra iubitei, "bunicuța" pe care, în ciuda trădărilor ei, o iubea până la obsesie, ca într-o maladie cronică). Deși desfășurarea contorsionatei povești de iubire poartă amprenta temperamentului lui Radu așa cum l-am decris mai sus, i-a trebuit acestuia mult timp până să descopere minciunile succesive ale "nimfomanei", și unde? Tocmai la Amsterdam, destinația unui scurt voiaj în comun care urma să consfințească ieșirea din duplicitate a celor doi și unirea lor pentru tot restul vieții prin actul logodnei și ulterioarei căsătorii. Ceea ce îl face pe economist, devenit perspicace și cumplit de gelos, să o copleșească (la telefon) cu insulte urmate de noi declarații de dragoste și de gândul că fără Marieta se simte singur pe lume și fără rost, "un pom uscat".El: "N-aș fi îndrăznit să-ți cer asemenea explicații dacă (...) nu te-aș iubi atât de mult, cred că mai mult decât ai fost iubită vreodată". Ea: "Nu te-am iubit niciodată" și, cu alt prilej: "Totul are un sfârșit". "Cu ce ușurință a spus că nu m-a iubit niciodată", reflectează Radu retrospectiv, pentru ca imediat să treacă la cealaltă extremă: "evident că e o reacție furioasă, un protest justificat și nimic mai mult. Arunci o frază, asta declanșează te miri ce replică absurdă, și totul se rostogolește".

După ce își descrisese în nenumărate rânduri desfătarea erotică și

admiraţia pentru această "zeiţă coaptă", o "statuie de alabastru, asupra căreia îţi vine să te arunci cu poftă", totodată "incredibil de diafană pentru formele trupeşti pline şi voluptuoase" irezistibile, care "îl primea şi păstra în ea cu o mare inteligenţă a mişcărilor erotice, farmece, pricepere, persuaziune, delicateţe", cea ce îl făcea să-şi dorească de fiecare dată "să nu se mai termine", Radu ajunge s-o considere o "târfă", o "curvă bătrână" şi "femeia tuturor", pe care el, un bou bovaric la vârsta când te pândeşte pensia" şi o "vită tâmpită", continuă să o iubească. O iubire care se va solda în cele din urmă cu o comoţie cerebrală şi internarea în spital, – scene de neuitat datorită imaginaţiei şi talentului autorului.

Acum câte ceva despre celelalte personaje care gravitează în jurul celor doi eroi: Doru/Dror, fostul regizor secund din România, consumat în Israel de o dramă familială dar şi de idealuri sociale elevate, în ciuda eşecului lui în plan social, material şi profesional; Andrew, fotograful sionist de origine americană, aflat, ca şi Radu, în slujba fascinantei patroane bulgăroaice, Alis – un concentrat de paradoxuri caracteriale – de care fotograful era îndrăgostit, dar care este mai degrabă atrasă de Radu; Pierre, călugărul catolic dedicat şi cultivat care evită orice formă de misionarism în Israel, este îmbrăcat ca israelienii de rând, muncind alături de ei şi deplângând ca şi ei Holocaustul; bătrâna şi generoasa d-nă Vicki Baum, care-l salvează pe Dror de la ruina materială şi morală; Sorin, fostul seminarist ultraortodox, devenit scriitor cu mentalitate liberală şi libertină, om de cultură întinsă, mai ales literară, rămas totuşi, în adâncul sufletului, profund religios – cum va descoperi Radu în dialogurile cu el – dincolo de ritualuri şi propriul cinism; în fine, zugravul troglodit Ariel, mafiot arhetipal cu aspiraţii de politician şi parlamentar.

Cât despre rolul tuturor acestor indivizi în economia romanului, el este, după părerea mea, cel puţin parţial, acela de a pune în lumină destine, întâmplări, moravuri, reflexii – în funcţie de subiectivismele de rigoare – despre viaţa din societatea israeliană. Nimic în aceste relatări nu este retoric, forţat, tezist. Autorul pune în mintea şi în gura personajelor sale cele mai diverse şi uneori contradictorii afirmaţii. Fluxul situaţiilor şi imaginilor descrise se desfăşoară firesc în plan psihologic, în consonanţă nu numai cu portretul moral al celor implicaţi, dar şi cu derularea "poveştilor" paralele din roman.

Alis, patroana micii firme editoriale la care lucrează economistul Radu Glasberg, doreşte să editeze un album jubiliar al unui vechi club sportiv tel-avivian, "mândrie şi simbol al naţiunii", proiect cât pe ce să fie torpilat de un miliardar rus (aluzie la Gaidamak?) care se adăpostise în Israel de teama Interpolului. Ceea ce îl face pe R.G. să exclame cu năduf: "Bine spus, dintr–un vis al evreilor săraci goniţi de antisemitism, Israelul devenise un hobby al mafiei internaţionale". Dar nu numai al acesteia. Apariţia sub balconul său a unor grupuri de narcomani cu purtători de cuvânt gălăgioşi şi obraznici, aţâţând la încăierări şi acte de violenţă, îl face pe Radu să reflecteze la autentica democraţie israeliană, bazată pe respectarea drepturilor fundamentale ale omului – între altele ale minorităţilor de toate felurile – în contrast cu ceea ce se petrecea în România, unde un tratament umanitar pentru aceşti "paraziţi sociali" ar fi fost de neconceput.

Dar pentru Sorin, fostul seminarist, Israelul rămâne "ţara cea mai birocratică din lume", în timp ce Doru-Dror, ex-regizorul care, cum spune el, a trăit aici "cea mai cruntă înfrângere", nu se sfieşte (şi nici autorul, care are curajul să-l citeze) să afirme sus şi tare că "urăşte această ţară blestemată" în care îşi găseşte, totuşi, din timp în timp, un sens şi un loc. Ca şi homosexualii popularizaţi în emisiuni TV de către reporteri remarcabili precum Elişa, favoritul lui Glasberg şi al lui Sorin. Ca şi prostituatele, "curvele naţionale", şi starurile kitsch, avide de "rating", contracte fabuloase şi cariere "artistice" clădite cu ajutorul interesului mass-media pentru orgii, scandaluri televizate, exhibiţionism deşuchiat şi divorţuri de tip americănesc, implicând milioane de dolari; ca şi fariseismul păturilor privilegiate ale societăţii, şi, desigur, manipulaţiile de pe eşichierul politic israelian (dar şi european şi american). Imoralismul acestuia este exprimat în mod condensat de consilierii electorali ai unui partid de dreapta părtaş la anumite negocieri de afaceri cu firma editorială a lui Alis. "Nimeni nu se recunoaşte partizan al războiului, la fel cum nici un ticălos nu acceptă să fie considerat antisemit, deşi susţine că evreii duc lumea de râpă. Noi militâm pentru o pace bazată pe forţă, pe refuzul oricărui compromis (...) spre deosebire de adversarii de stânga, care sunt gata să-şi vândă mama şi tatăl, pământul sfânt al patriei". Şi: "Ei sunt plătiţi de unii, noi suntem plătiţi de alţii. (...) Principiile politice n-au legătură cu munca electorală".

❖

În însemnările orientative pe care spuneam la începutul acestor rânduri că le-am făcut la cea de a doua lectură a cărţii, un capitol special şi foarte cuprinzător se referea la "privirea", "ochiul monstruos" al lui Virgil Duda (de care vorbea atât de plastic şi sugestiv Al. Mirodan în "Dicţionarul (său) Neconvenţional...", şi care, alături de o memorie senzaţională, îl face să

cuprindă în orbita sa toate detaliile, contururile, articulaţiile ascunse ale unor obiecte, figuri, fenomene, pe lângă care majoritatea dintre noi trecem ca nişte nevăzători. Privirea, memoria, imaginaţia debordantă (remarcabile, de pildă, paginile despre corul babelor sau spectacolul de la spitalul unde era internat Radu), şi, desigur, talentul – iată câteva dintre ingredientele care concură la reuşita redării caleidoscopice, în volumul de care ne ocupăm, a celor mai diverse aspecte ale vieţii şi artei. Dintre acestea aş menţiona între multe altele: imaginea cartierelor Tel-Avivului, cu caracteristicile lor olfactive, cu brutarii, negustorii, meşteşugarii, atelierele şi făbricuţele lor; a restaurantelor din Tel Aviv, Amsterdam sau Bucureşti, şi specialităţile lor culinare; aeroportul Ben Gurion, cu agitaţia şi coloritul său pestriţ; imaginile de an-samblu (dar şi în detaliu) despre Amsterdam şi obiectivele sale iudaice, muzeele sale (Van Gogh, Casa lui Rembrandt), rumoarea străzilor şi trecătorilor; tipografii şi tipografi; atmosfera convenţională de la înmormântări; cum arătau şi se stingeau altădată incendiile din România, în comparaţie cu cele din Israel; colţuri de natură (rezervaţia din nordul Israelului); componenţa şi manifestările fanilor de pe stadioane (din Bucureşti şi Tel Aviv); până şi un closet ultramodern, elegant şi strălucind de curăţenie dintr-un local de lux este descris cu brio prin intermediul unui personaj entuziasmat de descoperire.

Privirea atotcuprinzătoare nu exclude reflexivitatea: despre dreptul de a spune adevărul, care comportă în plan moral şi social anumite limite ("Adevărurile mărturiseau cel mai adesea o carenţă de educaţie"; despre civilizaţia contemporană ("Epoca modernă, liberalizarea moravurilor, revoluţia sexuală, egalitatea femeii cu porcii de bărbaţi, pornografia lăbărţată pe Internet ... paradele homosexualilor, luxura, apusul civilizaţiei occidentale") care civilizaţie se mai caracterizează şi prin fariseism ("fariseismul fin drapează grosolănia moravurilor") şi "mormanele de falsitate" pe care le ascunde o aşa-zisă delicateţe; despre ideologii ("Oare de ce ideologiile politice se sclerozează, se osifică, se compromit şi pier relativ repede, iar religiile nu suferă asemenea degradare, ba chiar, după ce rezistă mii de ani, devin şi mai puternice, au tot mai mulţi credincioşi, adesea oameni ce nu pot fi acuzaţi de obtuzitate?"); despre sensul vieţii ("Un scop estetic" ... "Senzaţia de a aparţine cuiva care-ţi aparţine"); despre dragoste ("Iubirea e generoasă când nu cere nimic în schimb").

Aş fi vrut să vorbesc mai pe larg şi despre stilul romancierului, fără exces de metafore, în schimb bogat în asociaţii insolite ("luminatorul ca un ochi al universului"), cu atât mai percutante. Din lipsă de spaţiu (şi aşa depăşit), mă voi rezuma să subliniez (din nou) subtilitatea observaţiilor într-o artă portretistică în care Virgil Duda excelează şi pe care, în ciuda abundenţei de exemple, aş ilustra-o doar prin următorul, dublat de meditaţia despre mobilurile secrete ale acţiunior unor colectivităţi (în speţă corul băbuţelor, **n.m.**) de femei în vârstă: "Cerceta îndelung spinările, protejate de bluze cu buline, asupra cărora vârsta îşi pusese amprenta nemiloasă, cefele uscăţive sau îngroşate, tremurând uşor din pricina încordării sau efortului, coafurile din păr rărit sau prost vopsit, cerceii demodaţi ori clipsurile cu pietre colorate (...). Descoperi apoi că un fir nevăzut, de comunicare şi identificare, îl lega de aceste necunoscute care nu acceptau să se lase învinse de singurătate, că ritualul repetiţiilor includea, mai mult chiar decât dragostea de muzică, nevoia imperioasă de a aparţine unei colectivităţi familiare, unde eşti cunoscut şi înţeles (...) lumea în care îţi împărtăşeşti bucuriile şi îngrijorările, unde încerci să dai uitării ori să ironizezi presentimentul sfârşitului". Şi autorul îşi aminteşte de o altă imagine, de data asta dintr-un orăşel american, unde întâlnise cândva "aceeaşi nevoie imperioasă, vitală, de a aparţine unei colectivităţi plăcute, întemeiată pe o preocupare comună şi pasionantă": "Batalionul de femei vârstnice, înveşmântate cu bluze albe de bumbac şi fustiţe plisate, pantofi de tenis cu şosete copilăreşti. Toate aceste doamne cu pulpe uscăţive aveau coafuri cu zulufi blonzi proaspăt frizaţi, precum şi şepci albe scrobite (...) O uniformă al cărei aspect tineresc sublinia vârsta înaintată a femeilor adunate la o competiţie locală, la un antrenament ori la repetiţia generală a unei parăzi tradiţionale".

(Le-am întâlnit, aidoma, şi eu cândva...)

Ca o remarcă de ordin subiectiv, ţin să menţionez plăcerea uimită pe care am încercat-o constatând unele asemănări de situaţii şi tipologii din acest roman şi acela al meu apărut în 2003, "Singurătatea alergătorului de cursă scurtă". În ambele cărţi ne întâlnim cu o iubire târzie (eroii mei erau şi mai în vârstă decât Radu şi Marieta). Lucia-Orit (Marieta "mea"!), şi ea adulteră, afirmă de asemenea că minte şi îşi ia precauţii pentru a evita "să facă rău altora" şi că o femeie poate iubi mai mulţi bărbaţi deodată. Radu Glasberg îşi aminteşte de filmele cu bărbaţi tineri care îşi înfundau nasurile în lenjeria iubitei absente, exact ceea ce face Pierre, erotomanul amorezat din "Singurătatea..." când adulmecă chiloţeii Nataliei în lipsa ei. În fine, Radu, cu sensibilitatea lui, nu degeaba recunoscută de protagonist ca specific feminină, cazuistica lui, nesfârşitele lui ezitări între indignare, hotărâre de-

finitivă şi reveniri cu justificări la fel de raţionale, mă fac să mă gândesc la manifestările tipice ale Nataliei.

Romanul "Ultimele iubiri" se încheie în mod abrupt (şi absolut genial, consider eu) printr-un "mormăit" de confirmare al lui Radu de pe patul său de spital (după comoţia cerebrală) la "speech"-ul telefonic al Marietei, politicos-convenţional şi făţarnic până la evidenţă.

Un roman excepţional (încă unul) al unui mare scriitor.

(Gina Sebastian Alcalay)

Baruch Tercatin
Lucian-Zeev Herşcovici

Prezenţe rabinice în perimetrul românesc – secolele XVI-XXI

Editura Hasefer, Bucureşti, 2008

A văzut lumina tiparului, de curând, o istorie a... istoriei uneia dintre cele mai importante comunităţi evreieşti din Europa răsăriteană a secolelor trecute. „Prezenţe rabinice în perimetrul românesc – secolele XVI-XXI" reconstituie, cronologic, viaţa spirituală, legătura indestructibilă, care dăinuie din vremuri biblice, între fiii poporului evreu şi conducătorii, îndrumătorii, păstorii lor religioşi, modele de demnitate, de moralitate şi generozitate umană, izvoare nesecate de înţelepciune şi învăţătură, o reconstituire migăloasă, bazată pe date statistice, explicaţii, comentarii, pe biografii de rabini, descrieri documentate ale scrierilor lor.

Colaborarea ing. Baruch Tercatin, consultant în probleme de iudaism al editurii Hasefer şi al revistei bucureştene „Realitatea Evreiască", cu Lucian-Zeev Heşcovici, istoric, a dăruit cititorului această lucrare impresionantă despre evreimea din România, despre aspecte mai puţin cunoscute ale oraşelor, orăşelelor, târgurile din toate regiunile geografice româneşti, despre climatul politic al epocii în care au trăit şi activat generaţii de credincioşi în acest colţ al Diasporei în care ne-am născut şi ne-am format şi noi.

Acest „dicţionar biografic al rabinilor din România", cum îşi prezintă volumul autorii, este un omagiu în memoria numeroşilor rabini care au marcat spiritul iudaic, tradiţiile şi cultura comunităţii evreieşti din România, întregind chipul poporului evreu.

Cum viitorul îşi trage seva din trecut, ne putem mândri, graţie autorilor, cu trecutul comunităţii iudaice româneşti, cu bogăţia lui, cu figurile nobile şi contribuţia celor aproape 2000 de rabini, care s-au perindat pe scena social-religioasă românească, din secolul al XVI-lea şi până în zilele noastre.

„Istoria poporului evreu este nu numai istoria unui popor, ci şi istoria unei culturi, a unei civilizaţii şi a unei religii: istoria iudaismului, se menţionează în „Istorie evreiască, istorie rabinică", partea din prefaţă aparţinând autorilor. De aceea, conducătorii lui Israel nu sunt numai oameni politici, ci şi persoane din domeniul spiritualităţii iudaice. Dar cine sunt aceşti conducători spirituali ai lui Israel şi cum se manifestă funcţia lor? Răspunsul este: învăţaţii în domeniul Torei, rabinii. Rabinul a fost conducătorul spiritual al poporului, funcţie ce se regăseşte şi în societatea contemporană.

...Am ales să ne referim la teritoriul românesc din perioada interbelică, deoarece este şi perioada de maximă dezvoltare a evreimii din această ţară, pe lângă faptul că rabinii dintr-o provincie treceau uneori în alta, ajungându-se la influenţe reciproce şi determinând caracterul iudaismului românesc. Deşi se vorbeşte despre tradiţii diferite ale iudaismului din Vechiul Regat (el însuşi divizat în iudaism moldovean, valah şi sefard), din Transilvania, Bucovina, Basarabia, Dobrogea, totuşi se poate vorbi şi despre elemente comune în cadrul lui, sub forma „unitate în diversitate". Până astăzi, există un grup de rabini originari din România, stabiliţi în Israel, care vorbesc despre tradiţia specifică a iudaismului şi rabinatului din România, pe care vor să o salveze de la dispariţie".

Dintre portretele unor mari rabini, spicuim câteva:

„Friedman, Rabi Menachem Nahum ben Rabi Israel, 1823-1869.

Era fiul marelui rabin Rabi Israel Friedman din Rujin. Purta numele după rabinul Menachem Nahum din Cernobîl.

După decesul tatălui său, s-a stabilit la Ştefăneşti şi a transformat mica localitate într-un mare centru hasidic.

Când auzea pe adepţii săi că se plâng, fiecare în felul său, Rabi Menachem Nahum le spunea: „dacă fiecare şi-ar compara necazurile sale cu ale altuia, cu siguranţă fiecare le-ar prefera pe ale lui, căci ale celuilalt ar fi cu mult mai mari".

„Portugal, Rabi Eliezer Zusia (Zisse) ben Rabi Israel Abraham, ?–1982.

Supranumit Sculener Ruf sau Sculener Rebe. Ca tânăr, a fost rabin la Sculeni în locul tatălui său şi apoi rabin la Cernăuţi. Se ocupa în general cu educarea copiilor. Datorită rabinului Portugal, mica localitate basarabeană de pe malul Prutului, Sculeni, a devenit celebră.

În timpul celui de-al doilea război mondial, rabinul Portugal ajunge la Bucureşti. Când, în 1944, orfanii sunt eliberaţi din Transnistria şi transferaţi la Bucureşti, Rabi Portugal a construit două cămine-orfelinat care au adăpostit 200 de copii. Guvernul nu a acceptat această situaţie şi a dispus transferarea lor la cămine guvernamentale. Copiii însă fugeau înapoi la rabinul Portugal.

În anul 1949, rabinul a fost arestat din motive necunoscute.

Răposatul Şef-Rabin Moses Rosen a scris despre rabinul Portugal în cartea sa, "Primejdii, încercări, miracole": ...Când suferinţele trupeşti îl doborau şi se hotăra la câteva ceasuri de odihnă, spunea celor de-ai casei: „Dacă vine cineva care aduce (o danie), vă rog să nu mă treziţi, căci n-am putere şi trebuie să mă refac un pic; dacă vine, însă, un om sărăc să ceară o nedava (pomană), treziţi-mă, căci vreau să aud din gura lui ce-l doare, poate voi putea să-i dau o mână de ajutor".

Rosen, Rabi Abraham Arie Leib ben Rabi Nachman Zwi, 1870–1951.

S-a născut... la Jagielnica (Galiţia orientală), dintr-o ilustră familie rabinică. Descendenţa sa genealogică din rabi Leibiş Stanislaver, Turei Zahav, Rama, Lvuş, rabi Loew din Praga, Rşal, Maharşa merge până la Raşi. Unul dintre străbunicii săi a fost rabi Naftali Hacohen Frankfurter.

Încă din fragedă tinereţe, el s-a făcut cunoscut în lumea învăţaţilor talmudici şi s-a distins prin erudiţia sa în domeniul învăţăturii Torei. A fost cunoscut drept gaon.

A avut groaznicul destin de a pierde pe fiul său cel mai vârstnic, rabinul Elias Rosen, care a păstorit obştea evreiască deportată la Auschwitz, unde a fost ucis cu întreaga familie.

Fiul său a fost Şef-Rabinul dr. Moses Rosen.

Şafran, Rabi dr. Alexandru Iehuda ben Rabi Bezalel Zeev, 1910–2006.

Nu poate fi concepută o carte care se ocupă de rabinii din România fără a închina un capitol marii somităţi rabinice, Şef-Rabinul prof. dr. Alexandru Şafran. Volume întregi s-ar putea scrie şi încă n-ar cuprinde decât o mică parte din ceea ce ar trebui să ştim despre personalitatea sa.

Deosebit de emoţionantă ni se pare transcrierea unor inscripţii pe monumente funerare, care figurează în „Addenda” cărţii.

„Prezenţe rabinice în perimetrul românesc” constituie un tablou important al lumii evreieşti din România, apărut în condiţii grafice excelente, o carte-document valoroasă atât pentru cititorul evreu, cât şi neevreu, cu (sau fără) rădăcini în acea parte din Galutul est-european.

(Ella Bernfeld)

Agi Mishol

Şeherezada

Traducere de Riri Sylvia Manor şi Ioana Ieronim
Editura Institutului Cultural Român, 2008

Acest volum de tălmăciri din poezia israeliană contemporană poate fi considerat un eveniment. Agi Mishol se numără printre reprezentanţii de vârf ai liricii israeliene de azi.

Născută în 1946, la Cehul Silvaniei, părinţii ei, evrei vorbitori de maghiară, supravieţuitori ai Auschwitz-ului, au adus-o în Israel când Agi (citeşte Aghi) avea patru ani.

Poeta practică un stil propriu de a ajunge la lirism, plecând de la detalii de viaţă cotidiană, fără metafore savante, fără sofisticărie alambicată. Simplu şi zguduitor ca şi cum ai zice „acum eu mor”.

Teme grave tratate ca în treacăt, parcă la o şuetă, la o cafea. Cu locvacitate isteaţă, strecurând printre banalităţi cotidiene câte o imagine răvăşitoare, atingând neaşteptate profunzimi de gând şi de simţire.

În „Copilărie”, de pildă, nu găsim nici o metaforă. Doar transcripţia unor amintiri. *„La tine pe noptieră, tată, sunt nelipsite bulinele/ şi inhalatorul./ Iar pe noptiera ta,*

mamă, stă enciclopedia de buzunar/ Dicţionarul maghiar-ebraic/ şi cartea de rugăciuni între paginile căreia/ Fotografiile părinţilor/ Migrează/ De la un capitol la altul.// Când stingeţi lumina/ Vă întoarceţi unul cu spatele la celălalt/ şi vă înfăşuraţi în pilota cu perne de gâscă pe care/ Aţi adus-o cu voi pe vapor/ Din Transilvania."

Poezie minimalistă? Da, se poate spune şi asta. Dar atingând hăuri de tragism existenţial topit în interstiţiile vieţii de fiecare zi. Ca în marile, genialele filme, ale lui Kieszlovski.

Poeta se întreţine cu noi, sau cu mama ei, sau cu iubitul, povesteşte degajat despre nevoia de dragoste, despre Holocaust, despre moarte, despre destin, despre vise şi speranţă. Totul rostit lejer, uneori parcă într-o joacă naivă, de fetiţă neştiutoare şi zburdalnică aiurită. Sau dusă pe gânduri.

Poeta revine mereu la dragoste şi la moarte: *„Şi tot mai mulţi se mută/ din casă în inimă şi în alţi oameni/ excelând în situaţii de urgenţă/ reuşind să traverseze întunericul de sub cuvertură, / citindu-şi unul altuia cu vârful degetelor Braille-ul de pe trup, / şuşotind: soţia mea, bărbatul meu, iubito, iubito/ iar dacă mă întrebi ce mai fac/ ai să te simţi de parcă ai fi împuşcat o pasăre."* („Vara în oraş")

Uneori poezia de dragoste e reflexivă şi surâzătoare: *"Iar când voi muri în inima ta însetată/ Tu te vei trezi/ În poemele mele// La o viaţă veşnică."*

În „Despărţirea de părinţi" găsim străfulgerări lirice pe care le simţim străbătându-ne până în adâncuri. Îi spune mamei sale: *„Văd sârma ghimpată ruginind în ochii tăi/ seara/ şi sufletul care ţi se goleşte/ când ţii salata de ton în braţe/ şi pâinea prăjită/ faţă-n faţă cu televizorul// Plecăm la plimbare amândouă/ braţul tău prins de braţul meu.// Ne jucăm de-a: odată eu ţi-am fost mamă/ iar acum tu eşti mama mea."*

Iar într-u alt poem, adresându-se tot mamei şi tot cu aluzii la Auschwitz:

„Draga mea/ Tu ai aproape nouăzeci de ani şi ştii/ Să faci deosebirea dintre moarte şi frica de moarte./ Când moţăi pe canapea/ Vântul îţi răsfoieşte cartea, apoi trece mai departe."

Găsim la Agi Mishol versuri despre Holocaust care se ridică la expresivitatea tragică din "Fuga Morţii" a marelui Paul Celan:

„Cuvinte frumoase de pâine/ Pentru a îmblânzi moartea/ Pâine neagră şi pâine vie împotriva morţii, / pâine integrală împotriva golului."

Reţineţi acest nume: Agi Mishol. Merită. Este o poetă excepţională.

Spinii trandafirului

Scrişi de Ion Bucheru – desenaţi de Albert Poch
Editura Semne, Bucureşti, 2008

Făcând legătura cu denumirea editurii, vom spune întâi de toate că acest album, conţinând epigrame, versuri umoristice şi caricaturi, e încă un semn că, la români şi nu numai la ei, în vremuri grele, umorul, mai ales cel pe teme politice şi sociale, înfloreşte şi îi ajută pe oameni sa supravieţuiască

Autorul textului ne înştiinţează într-un Cuvânt înainte că a debutat editorial cu epigrame – la 72 de ani, şi ne şi explică de ce :

„Veţi întreba – mă tem că ştiu –/ De ce atâta de târziu?/ Ei bine, vă răspund cinstit:/ De abia acuma mi–a venit."

Capitolul 1 este dedicat – cum se putea altfel? – obsesiei de azi a românilor: „Politichia sufocă România". Ce este tranziţia? Ni se răspunde cu o epigramă acră-amară: *„Nu sunt cobe, nu văd treaba/ Doar în negru sau albastru, / Dar tranziţia e drumul/ Dinspre rău către... dezastru."*

Iar despre politicieni, în aceeaşi tonalitate, gri închis, umor într-un dinte:

„Un gând negru te cuprinde/ Urmărind televizorul:/ Dacă ăştia sunt „aleşii", / Oare cum o fi poporul?"

Definindu-se politic cât se poate de clar, cei doi autori ai albumului intitulează capitolul următor „Băsesciada", iar prima caricatură, a unui marinar fără cap, călare pe un cal de lemn cu un text la fel de clar ca direcţie: „Anticorupţia, HĂ,

HĂ, HĂ!” iar dintre epigramele cu poante antiprezidenţiale, cităm una destul de tare de pe vremea când preşedintele jucător a fost suspendat de Parlament: *„Ce-i de făcut cu jucătorul/ Bătrân, şpriţar, zbanghiu şi chel?/ Să-l transferăm la vreo echipă,/ Măcar să luăm un ban pe el!/ P.S./ Ideea, sigur! – nu e rea./ Problema e: cine-l ia?”*

Tot la acest capitol şi ca aluzie la urarea prezidenţială la instalarea în funcţie, ni se oferă o caricatură cu oameni care stau la coadă să le vină rândul „să trăiască bine” Iar o altă caricatură prezintă o femeie şi un copil în zdrenţe, îngenunchiaţi în faţa icoanei, rugându-se: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi... La acelaş preţ!”

Cât despre „Spinii diverşi”, am ales o epigramă care defineşte **tranziţia**: *„Noi ne desprindem de trecut râzând”/ Spunea un vajnic gânditor./ O fi, dar ăsta nu e un motiv/ Să ne-ndreptăm plângând spre viitor...”*

Ne-a mai reţinut atenţia textul unei caricaturi cu doi funcţionari care stau, fiecare la alt birou şi într–o şuetă tihnită la o cafeluţă; unul dintre ei spune râzând:

„Nu ne poate plăti nimeni atât de puţin, cât de puţin putem noi să muncim!...”

De remarcat vivacitatea, tinereţea şi expresivitatea, suculenţa ştiută de mult a caricaturilor semnate de prietenul nostru parcă din totdeauna, azi în vârstă de aproape 80 de ani, Albert Poch. A rămas aşa cum îl ştiam, cu remarcabila sa capacitate de a caracteriza, din câteva trăsături, un tip uman, o stare socială sau sufletească. Mai merită menţionat faptul că în octombrie 2006, Albert Poch se afla, potrivit clasamentului stabilit de Tabriz Cartoon Association, în topul primilor zece caricaturişti ai României.

(Zoltan Terner)

❖

Am primit la redacţie:

Morel Abramovici, *"Asta e situaţia";* cugetări ş.a.; ed. Onyx, Haifa, 2008.

Morel Abramovici, *"Categoria pană";* aforisme; coperta: Eduard Mattes; fotografii şi grafică: Ruth Abramovici; ed. Onyx, Haifa, 2008.

Speranţa Milancovici, *"Fundoianu/Fondane, faţetele poeziei";* ed. Vasile Goldiş – University Press; Arad, România, 2008.

Efraim Sicher, *"Multiculturalism, Globalization and Antisemitism: The British Case"* (în engleză); Centrul Internaţional Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului; Ierusalim, 2009.

"Steaua literară, artistică şi culturală"; Cluj, România; nr. 7 (2008), nr. 8-9 (2008); nr. 10 (2008).

"Cetatea culturală"; revistă de cultură, literatură şi artă; Cluj-Napoca, România; nr. 12 (2008).

Shaul Carmel, *"Fabuloasa licornă";* versuri; prefaţă: Irina Airinei; postfaţă: Nedeea Burcă; coperta: Baruch Elron; ed. Cronica, Iaşi, 2009.

Adi Cristi, *"Prizonieri unul altuia";* versuri; coperta: autorul; ed. Cronica, Iaşi, 2009.

Boris Marian, *"A bis sau a şaptea poartă fragmentarium)";* versuri; ed. "Editura Nouă", Bucureşti, 2008.

Berthold Aberman, *"Tributul naivităţii";* roman; ed. "Societatea scriitorilor militari"; Bucureşti, 2008.

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA - SERVICII

- **Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.**
- **Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.**
- **Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.**

Cooperăm cu Bituah Leumi

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

Bancuri pe Internet

• **Doctore, mă chinuie îngrozitor coloana.** *(Constantin Brâncuşi)*

• **Posteritatea va crede că am avut un singur ou.** *(Cristofor Columb)*

• **Femeile cu picioare lungi sunt cele mai bune la pat.** *(Procust)*

A. VELUREANU-GAL

Dubi Seltzer – de la o întâlnire la alta...

Pe compozitorul Dubi Seltzer l-am întâlnit pentru prima oară în anii '60 din veacul trecut, la cafeneaua lui Abe Nathan, "California", din vecinătatea vechii clădiri a Teatrului Hacameri din Tel Aviv. Îmi propusesem un interviu cu acest muzician foarte "en vogue" pe atunci, cu atât mai interesant pentru noi cu cât aflasem că-i originar din *trib*. Interviul urma să-l predau veteranului presei în limba română din Israel, Iehuda Maersohn-Severin, editorul publicației "Adevărul" (desființată între timp), în paginile căreia am relatat întâlnirea cu Dov (Dubi) Seltzer, însoțit de frumoasa sa soție, Gheula Ghil, sabră sadea și cântăreațăstar cu renume internațional.

Discuția noastră s-a desfășurat "combinat" – atât în ebraică cât și în românește (Gheula înțelegând prin... deducție multe din vocabularul în limba română) și cum între timp trecătorii ocazionali, care au recunoscut imediat vedetele, s-au adunat ciorchine în jurul nostru să le strângă mâna (obicei de sabri!), interviul a căpătat... "culoare locală". M-a surprins firește româna fluentă a compozitorului, aflat de vreo două decenii în Israel, precum nu m-a mai mirat când am ascultat pentru prima oară cântecul-șlagăr al lui Seltzer, "Hora Heyahzut"...

Mi-am amintit de toate acestea citind deunăzi, în cotidianul ebraic "Haaretz", un amplu interviu "la zi", în care compozitorul s-a exprimat cu oarecare reținere referitor la trecerea sa într-un... anonimat straniu: *«Nu vreau să se înțeleagă că ar fi tragedia vieții mele,* a spus Dubi, *deși îmi pare cam ciudată situația. Am scris sute de melodii, socotite de specialiști ca bunuri de valoare în muzica israeliană. Oamenii le fredonează, dar habar nu au cine le-a compus; tinerii, mai ales, cunosc foarte bine textul și muzica melodiilor "Roza, Roza", "Lehaiei Haam Haze", "Kol Hakavod" și multe altele, dar de Dubi Seltzer nu au auzit.»*

Gheula Ghil

Care-i explicația? A cui e vina? Compozitorul însuși își asumă responsabilitatea... *«Niciodată nu m-a preocupat să-mi popularizez numele. Melodiile s-au lansat ele însele. Nicicând nu m-am încăpățânat ca numele compozitorului pe copertile discurilor sau pe afișele spectacolelor, să apară cu litere mari. Așa s-a încetățenit concepția că piesa "Kazablan" a fost mai întâi "musical" de Godik și apoi film de Menahem Golan, cu cântecele interpretate de Iehoram Gaon, ceea ce a fost foarte just. Și cine a compus muzica?»*

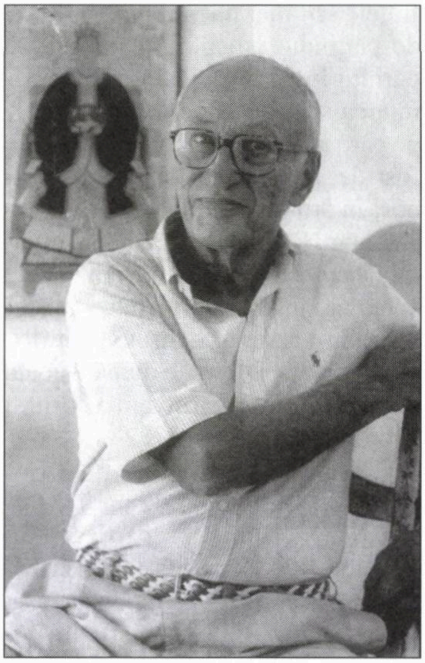

Dubi Seltzer: nu-i plăcea să-și facă reclamă cu pumnul în masă sau bacșișul, ca diferiți crăcănați din alia

Din Iași până în chibuțurile din nordul țării, via New York

Dubi s-a născut în 1932, la Iași, copilăria trăind-o la umbra "Pomului verde" al lui Goldfaden, dar și la umbra norilor care prevesteau vremurile grele ale antisemitismului, pogromurilor și războiului în perspectivă. Copil fiind, n-a înțeles gravitatea situației; familia se mutase la București, băiatul, ocrotit de naivitatea vârstei, ocupându-se cu studiul pianului și acordeonului, ca la 14 ani să compună muzica unui spectacol la Teatrul pentru copii, semnând creația de debut cu un nume "românizat". Pe atunci, Dubi ar fi vrut să se dedice doar muzicii clasice, dar atracția pentru genul ușor i-a dat ghes.

După război, la 15 ani, Dubi și

fratele său mai mic au *aliat* în Ereț, despărțindu-se pentru întâia oară de părinții lor și regăsindu-i după înființarea statului Israel. Acordeonul, pe care nu l-a lăsat la București, i-a fost de ajutor în noua țară. Pe vapor, în drum spre noua adresă, Dov a cântat Hatikva ca manifestare vădită a spiritului său israelian născut spontan, instrumentul muzical devenindu-i tovarăș de drum și mijloc de existență pentru o bună bucată de vreme, în lagărul din Cipru și apoi în țara veche-nouă.

Descinși la Haifa, frații au fost despărțiți, din nou o despărțire traumatică: Dubi, repartizat în chibuțul Beit Zerah; fratele – la Tel Amar. În chibuț s-a simțit ca acasă: mulți tineri olimi, originari din România, mai toți vorbind în continuare românește. În alt chibuț, Mișmar Haemek, unde i s-a propus să învețe la școala agricolă, Dov Seltzer s-a acomodat foarte bine, dacă nu în noua meserie de agricultor, în orice caz în vechea pasiune a muzicii. La Haifa și-a completat studiile la conservator și în paralel a recrutat într-o unitate Nahal, servind în cele din urmă în formația artistică Nahal, pentru care a scris toate cântecele intrate în "tezaurul muzicii ușoare israeliene".

O viață cu cântec

La trupa Nahal a cunoscut-o pe solista Gheula Ghil, cu care s-a căsătorit. Frumusețea fizică, glasul dulce sau sinceritatea firii ai au constituit magnetul unirii lor? Pe atunci, ei nu visau la un castel în Spania, ci s-au mulțumit cu un șikun modest, mai întâi în chibuțul Saar, pe urmă în chibuțul Ofek, unde au format prin anii 50 o echipă artistică având ca star pe Gheula Ghil. Discul "Songs of the Negev" a devenit șlagărul timpului, cu ecou peste hotare. Joan Baez s-a numărat printre admiratoarele cu-

Gheula Gil cântând pentru soldați în Războiul de 6 zile

plului.

Cam prin acei ani a început marea carieră a compozitorului Dubi Seltzer și a solistei Gheula Ghil. La New York, unde au locuit câțiva ani, au cunoscut perioada lor de aur dar, în ultimă instanță, dorul de țară i-a readus în Israel. Dubi fusese socotit "părintele muzicii pop" în Israel. Influențele șansonetelor franceze s-au simțit în noile lui creații. "Nazzra ve-Șma Kineret" și "Daber Elai be-Frahim" sunt numai două dintre cântecele din acea vreme ale compozitorului din *trib*, încă la modă până azi.

Acestor creații melodioase, cu efect direct la publicul larg, le-a urmat perioada spectacolelor "musicals" și a filmelor muzicale "Kazablan", "I Like Mike", "Hameghila" (pe textele lui Ițic Manger) și "Ștempeniu", după Șalom Alechem. Toate acestea au fost încununate cu Premiul Israel.

Deși ieșean de origine, cum am mai spus, din aceeași urbe cu Manger, Dubi Seltzer nu a vorbit limba idiș și nici n-a cunoscut ghetoul evreiesc din Europa răsăriteană. Cu toate acestea și-a însușit stilul cântecelor de alean, rugă și mulțumire, creând nu numai prelucrări folclorice, ci și partituri de proporții: o simfonie pentru orchestră și crainic, executată de Filarmonica israeliană. Alta, prilejuită de împlinirea unei jumătăți de mileniu de la izgonirea evreilor din Spania și interpretată de Orchestra Simfonică Radio, dirijată de Claudio Abbado; sau "Requiemul" închinat lui Itzhak Rabin.

❖

De la prima noastră întâlnire cu prolificul compozitor și până astăzi, au trecut mai bine de patru decenii. Atunci îi admirasem nu numai talentul autentic, ci și vigoarea și elanul tinereții, ca și adaptarea deplină la viața de aici. Acum, citind interviul acordat confratelui de la "Haaretz", Dubi Seltzer ne-a dezvăluit, cu modestia ce-l caracterizează, bogatul său palmares. Și de ce numele său este aproape uitat? Fiindcă... ochii care nu se văd se uită, iar Dubi Seltzer s-a obișnuit de mult să stea în spatele creațiilor și să permită cântecelor să-și ia zborul și să se facă cunoscute. Iar timpul compozițiilor îl împarte între cele două case ale familiei: casa din Yaffo cu vederea spre mare și vila din Roma, Orașul Etern, de unde actuala lui soție, stilistă de modă, este originară...

B.B.C.
Bădărani. Bandiți.
Canalii.

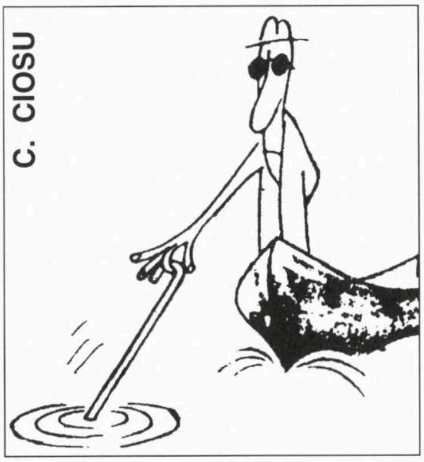

Pescuitorul de perle

Tornadă la corectură

În titlu citim: «O tornadă a provocat pagube materiale majore în Marea Britanie.»

Apoi, în text, citim următoarele:

«O tornadă puternică a provocat moartea a cel puţin 15 persoane în statul american Oklahoma, a anunţat miercuri presa locală. Cotidianul "The Oklahoman" a precizat că tornada a afectat oraşul Lone Grove în jurul orei locale 7.30 etc. etc.»

("Viaţa noastră", nr. 17.115/09; comunicată de farm. A. Bergher, Herzlia, care constată uluit şi totalmente nedumerit că ziarul sus-numit "a mutat America în Anglia", făcându-te să te gândeşti la vremurile de dinainte de independenţa Statelor Unite, când americanii se aflau sub stăpânire engleză. E un succes pentru Gordon Brown, premierul guvernului de la Londra? E o înfrângere istorică pentru noul preşedinte Obama?)

Televizorul din buză

«O locuitoare din Ashdod, în vârstă de 50 de ani, a intrat într-un magazin de condimente şi, în timp ce vânzătoarea era ocupată cu alt client, a luat o serie de produse pe care le-a ascuns în buză.»

("Viaţa noastră", nr. 17.115/09; comunicată de ec. Adriana Samuelson, Haifa, care, inspirată de exemplul de mai sus, se gândeşte să fure la prima ocazie un televizor tip plasmă, fiindcă tot are nevoie de aşa ceva, să-l ascundă în buză şi, cu mersul cel mai calm din lume, să iasă din magazin.)

Ieri era mai bine

«Publicistica lui Eminescu conţinea acuze considerate astăzi antisemite.»

("Viaţa noastră", nr. 17.061/09; comunicată de ing. Avi Roth, Ierusalim, care se întreabă, împreună cu noi, de altfel: va să zică astăzi aceste acuze sunt considerate drept antisemite; dar ieri, cum erau: filosemite?)

O greşeală capitală

«Cenuşa (marelui *designer* francez Yves Saint Laurent) i-a fost presărată în Marrakech, oraşul din Algeria natală pe care îl iubea atât...»

("Adevărul literar şi artistic", Bucureşti, nr. 926/08; comunicată de Rodica Zeciu, Braşov, România, care precizează că Marrakech, oraşul mult iubit al talentatului creator de modă, nu se află în Algeria, ci în Maroc, ba chiar a fost o vreme capitala statului în cauză.)

Poşta

Pincu Pascal, Lod (aveţi ochiul câmpului; observaţii bune: erori şi aiureli incontestabile, dar nu chiar perle); **Solange Reicher,** Paris, Franţa; **Viorica-Electra Manciu,** Bucureşti; **Tache Simuţ,** Natania (nu orice greşeală de tipar e o perlă).

O tornadă a provocat pagube materiale majore în Marea Britanie

O tornadă puternică a provocat moartea a cel puţin 15 persoane în statul american Oklahoma, a anunţat miercuri presa locală. Cotidianul The Oklahoman a precizat că tornada a afectat oraşul

Clinica de medicină alternativă
„Anita – Rehovot”
condusă de un
doctor în medicină

HOMEOPATIE
ACUPUNCTURĂ
PLANTE MEDICINALE

Tratăm cu succes:
• Dureri de orice origine •
• Paralizii (inclusiv faciale) •
• Astmă • Alergii • Nervozitate •
Insomnii • Impotenţă • Prostată
• Diabet • Colesterol •
• Hipertensiune •

De asemenea:
• Scădere în greutate
• Întreruperea fumatului

08/941-4254
08/945-6135

AHARON APPELFELD

Povestea unei vieţi

Romancierul Aharon Appelfeld (n. Cernăuţi, 1932) a avut, pe la 4-5 ani, o copilărie, cum se spune, de vis. Nici nu-ţi vine să crezi că unii trăiau aşa.

Fragment din volumul autobiografic "Povestea unei vieţi", apărut la ed. Polirom, în traducerea semnată de Any Shilon.

(După "Lettre Internationale", Bucureşti)

Când încep amintirile mele? Uneori mi se pare că de-abia pe la patru ani, când am ieşit pentru prima oară, tata, mama şi cu mine, într-o excursie prin pădurile umede şi umbroase ale Carpaţilor. Alteori, mi se pare că amintirile au început să înmugurească în mine încă dinainte, în camera mea, lângă fereastra cu geamuri duble, împodobite cu flori de hârtie. Zăpada cade din cer cu fulgi moi, vătuiţi. Foşnetul lor e atât de delicat, încât nu-l poţi auzi. Ore întregi stau şi privesc această minune, până mă contopesc cu revărsarea albă şi adorm.

O amintire mai clară se leagă la mine de un cuvânt, destul de lung şi cam greu de pronunţat, Erdbeeren, care în germană înseamnă "căpşuni". Primăvară. Mama stă în picioare, lângă fereastra deschisă, eu, cocoţat pe un scaun lângă ea, şi deodată, dintr-o fundătură, apare o fetişcană ruteancă, ce duce pe cap un coş larg şi rotund, plin cu căpşuni.

– Erdbeeren! strigă mama.

Strigătul ei nu e adresat fetei, ci tatei, care tocmai a coborât în curte şi e foarte aproape de ea. Deci tata o opreşte pe fată, fata îşi coboară coşul de pe cap, vorbesc o clipă între ei. Tata râde, scoate o bancnotă din buzunarul hainei şi o dă fetei, care în schimb îi întinde coşul cu toate căpşunile din el. Tata urcă pe scări şi intră în casă. Acum putem vedea de aproape: coşul nu e adânc, dar foarte larg, căpşunile sunt mici, roşii, şi răspândesc un miros reavăn de pădure. Grozav aş vrea să întind mâna şi să apuc o grămăjoară, dar ştiu că asta e strict interzis, aşa că mă abţin. Mama probabil mă înţelege, căci scoate o grămăjoară de căpşuni, le spală şi mi le întinde, pe o farfurioară. Sunt atât de fericit, că de bucurie mă înec.

De-abia acum începe ceremonia: mama toarnă zahăr tos peste fructele micuţe, le adaugă smântână, ne serveşte pe fiecare. Nu e nevoie să mai cerem. Mama adaugă, şi adaugă, iar noi înfulecăm, de parcă ar sta să se termine căpşunile. Nici o grijă, coşul e încă plin, chiar dacă am mânca toată noaptea nu s-ar goli.

– Păcat că n-avem musafiri, spune mama.

Tata râde uşor, ca un complice la o conspiraţie.

Şi a doua zi am mai mâncat porţii enorme, dar fără pasiune, ci ca fapt divers. Mama a pus restul în cămară, şi am văzut cu ochii mei cum căpşunile strălucitoare au căpătat o nuanţă gri şi s-au ofilit, iar asta mi-a înnegurat sufletul pentru o zi întreagă.

Dar coşuleţul împletit din nuieluşe simple a rămas în casa noastră multă vreme şi, oricând îmi cădea privirea pe el, mi-l aminteam pe capul tinerei rutence, ca o coroană roşie.

Amintiri mai clare am din plimbările pe malul râului, pe câmpii şi pe pajişti. Câteodată urcam un deal, ne aşezam pe vârful lui şi priveam. Părinţii mei vorbeau puţin, dar ascultau cu atenţie. La mama e mai vizibil. Când ascultă, ochii ei mari se deschid larg, parcă ar vrea să cuprindă tot ce o înconjoară. Acasă, la fel, e mai multă tăcere decât vorbă. Din acele zile îndepărtate şi pierdute nu mi-a rămas amintirea nici unei conversaţii, ci doar a privirilor mamei. Era în ele atâta blândeţe şi afecţiune pentru mine, încât le simt până în ziua de azi.

Casa noastră e mare şi are multe camere. O terasă dă spre stradă, a doua – spre grădina publică. Perdelele sunt lungi, ating parchetul, iar când servitoarea le schimbă, mirosul apretului se răspândeşte în toată casa. Dar mai mult chiar decât perdelele mi-e dragă podeaua, mai bine zis covorul care acoperă podeaua. Pe modelele lui florale construiesc din cuburi mari de lemn case şi străzi, le populez cu ursuleţi de pluş şi căţeluşi de plumb. Covorul e gros şi moale, iar eu mă cufund în el ore în şir, imaginându-mi că merg cu trenul, traversez continente şi, la urmă, ancorez în satul bunicii.

Gândul că vara vom merge la ţară îmi readuce vag în minte vizita trecută, dar imaginile de atunci s-au estompat într-atât, că par mai mult un vis. Am reţinut totuşi un cuvânt: mistom. Cuvântul e curios şi de neînţeles, dar bunica îl repetă des, în fiecare zi. De multe ori am vrut să întreb ce înseamnă acest cuvânt ciudat, dar n-am întrebat. Mama şi cu mine vorbim în germană. Uneori mi se pare că, pentru mama, felul de a vorbi al bunicilor e jenant şi că ar prefera să nu le aud limba. Mi-am făcut totuşi curaj şi am întrebat-o:

– Cum se numeşte limba în care vorbesc bunicul şi bunica?

– Idiş, mi-a şoptit mama la ureche.

La ţară, ziua e foarte lungă, se prelungeşte adânc în noaptea albă. La ţară nu sunt covoare, doar rogojini. Chiar şi în camera de oaspeţi e aşternută o rogojină. Când o atingi cu piciorul scoate un sunet uscat. Mama stă lângă mine şi taie un pepene. La ţară nu sunt restaurante şi nu există cinema, stăm cu toţii în curte până târziu şi privim asfinţitul, rămânem până spre miezul nopţii. Mă străduiesc să nu adorm, dar până la urmă cad răpus de somn.

Ziua este aici plină de mici încântări. Un taraf de trei ţigani intră deodată în curte şi începe o melodie tristă, la vioară. Bunica nu se enervează; îi cunoaşte îndeaproape şi îi lasă să cânte. Melodia mă întristează din ce în ce mai mult, vreau să plâng. Mama îmi vine în ajutor şi îi roagă pe ţigani să nu mai cânte, dar ei nu se opresc.

– Lăsaţi-ne să ne rugăm aşa cum ştim noi, strigă un ţigan şi continuă.

– Copilul se teme, stăruie mama.

– N-are de ce se teme, nu suntem draci.

În final, mama le întinde o bancnotă şi ei se opresc. Unul dintre ţigani vrea să se apropie de mine să mă împace, dar mama îl îndepărtează.

De-abia au ieşit ţiganii din curte, că apare coşarul. Un om înalt, încins cu frânghii negre, care se apucă imediat de treabă. Faţa îi e acoperită de funingine şi, cum stă aşa lângă coş, arată ca un diavol din poveştile Fraţilor Grimm, pe care mi le citeşte mama înainte de culcare. Vreau să-i împărtăşesc şi mamei secretul, dar renunţ.

Spre seară, se întorc vacile de la păscut. Mugetele şi praful umplu aerul cu melancolie şi alean, dar nici o grijă, ele sunt rapid înlocuite de ceremonialul nocturn: prepararea dulceţurilor. Dulceaţă de prune, dulceaţă de prune şi pere, dulceaţă de cireşe negre – fiecare are ora ei bine stabilită din noapte. Bunica scoate din bucătărie o oală mare de aramă şi o pune pe focul aprins în curte. Focul a fost aprins încă din orele amurgului, iar acum aureşte pe el oala de aramă. Prepararea continuă aproape toată noaptea. Bunica gustă şi adaugă condimente, la urmă îmi întinde o farfurioară cu dulceaţă caldă. Dulceaţa asta, pe care am aşteptat-o atâta, nu mă mai bucură. Teama că noaptea se va termina, că dimineaţa ne vom urca în trăsură şi ne vom întoarce la oraş, frica aceasta ascunsă mă cuprinde şi îmi răneşte mica fericire. Prind mâna mamei şi o sărut, şi o sărut iar, până când, îmbătat de mirosuri, adorm pe rogojină.

La ţară am venit cu mama. Tata a rămas la oraş, să se ocupe de afaceri, iar când apare pe neaşteptate mi se pare străin. Ies cu mama pe pajişte, pe malul râului, mai bine zis al unei ramificaţii a Prutului. Apa curge liniştit, transparenţa ei e orbitoare, tălpile noastre îi ating fundul neted. Vara, zilele se lungesc aici la nesfârşit. Ştiu deja să număr până la patruzeci, să desenez flori, iar peste o zi-două, voi învăţa să-mi scriu numele cu litere de tipar. Mama nu mă lasă singur nici o clipă. Apropierea ei îmi e atât de plăcută, încât chiar şi o secundă fără ea mă întristează.

Uneori, o întreb din senin despre Dumnezeu sau despre naşterea mea. Mama se arată cam încurcată de întrebările mele, mie mi se pare că roşeşte. Odată mi-a spus: "Dumnezeu e în cer şi ştie tot". Răspunsul ei m-a bucurat atât de mult, de parcă mi-ar fi făcut un dar fermecat. De obicei, răspunsurile ei sunt scurte, ca şi cum şi-ar îndeplini o datorie. Deseori revin cu întrebarea, dar nici asta n-o face să lungească vorba.

Spre deosebire de mama, bunica e o femeie mare şi puternică – aproape acoperă cu cele două mâini masa mare de lemn, când şi le pune pe ea. Ea povesteşte şi descrie, şi e clar că detaliile pe care le dă îi fac plăcere. Zarzavaturile din grădină, spre exemplu, sau livada din spatele grajdului. Greu de înţeles cum poate fi bunica mama mamei mele. Mama pare umbra ei plăpândă. Nu o dată o ceartă că lasă în farfurie supă sau o felie de budincă. Bunica are convingeri ferme în toate: cum să cultivi zarzavaturi în grădină, când trebuie culese prunele, cine e un om cumsecade şi cine e un ticălos. În legătură cu copiii, părerile ei sunt şi mai stricte. Copiii trebuie culcaţi înainte de-a se întuneca de tot, şi nu la ora nouă seara. Mama, spre deosebire de ea, nu vede nimic rău în faptul că un copil adoarme pe rogojină.

Bunica nu e întotdeauna într-o stare de spirit atât de categorică. Câteodată, îşi îngustează ochii, se retrage în trupul ei mare şi îi povesteşte mamei din zilele de demult. Nu înţeleg o boabă din ce vorbesc ele, totuşi îmi face plăcere să le ascult, iar când mă ridică în braţe sau mă leagănă, mă simt atât de slab, de parcă aş mai fi încă un prunc.

Bunicul e înalt şi slab, şi aproape că nu vorbeşte. Dis-de-dimineaţă, iese să-şi facă rugăciunea, iar când revine, masa e plină cu zarzavaturi, brânzeturi şi ouă ochiuri. Prezenţa bunicului ne impune tuturor tăcere. El nu priveşte spre noi şi noi nu privim spre el, dar vineri seara chipul lui se îmblânzeşte. Bunica îi calcă o cămaşă albă şi pornim amândoi spre sinagogă.

Drumul până la sinagogă e lung şi plin de tot felul de minunăţii. Un cal stă şi se uită mirat în jur, iar lângă el o fetiţă micuţă, cam de înălţimea mea, priveşte şi ea uimită. Nu departe de ei, un mânz se tăvăleşte în iarbă. Creatura rotofeie şi puternică e culcată pe spate, de parcă a fost trântită, şi îşi agită picioarele spasmodic, aşa cum mă rostogolesc şi eu uneori, dar pentru a arăta tuturor că nu a trântit-o nimeni se ridică şi se propteşte solid pe picioare.

Bunicul merge în tăcere, dar tăcerea lui nu e înfricoşătoare. Păşim repede, dar ne oprim la fiecare câteva minute. Deodată mi se pare că vrea să-mi arate ceva şi să-i spună pe nume, cum face tata. Greşesc. Bunicul continuă să meargă în tăcere, şi ce mai rosteşte e neclar, dar de astă dată a scăpat câteva cuvinte pe care le–am înţeles. "Dumnezeu ", spune, "e în cer, şi nu trebuie să ne fie frică de nimic." Gesturile mâinii care însoţesc cuvintele sunt poate chiar mai clare decât cuvintele.

Sinagoga bunicului e mică şi construită din lemn. La lumina zilei seamănă cu o capelă la o margine de drum,

dar e mai lungă, fără icoane şi fără statuete pe poliţe. Intrarea e scundă; bunicul se apleacă adânc şi intră, eu – după el. Aici ne aşteaptă o surpriză: multe lumânări aurii sunt înfipte în două lădiţe cu nisip şi răspândesc o lumină difuză, îmbibată cu miros de ceară.

Rugăciunea se face în surdină, aproape nici nu se aude. Bunicul se roagă cu ochii închişi, sclipirea lumânărilor i se reflectă pe frunte. Toţi sunt adânciţi în rugăciune. Eu nu. Eu mi-am amintit brusc de oraş, de străzile umede după ploaie. Vara, cad uneori ploi neaşteptate, şi tata mă trage după el prin pasajele strâmte, dintr-o piaţă în alta. Tata nu merge la sinagogă. El e pasionat de natură, de peisaje, de clădiri neobişnuite, de capele şi de cafenele în care se serveşte cafea în ceşti delicate.

Bunicul îmi întrerupe fantezia. Se apleacă spre mine şi îmi arată cartea de rugăciuni. Paginile îi sunt îngălbenite, iar literele mari şi negre atrag privirea.

Fiecare mişcare este aici atentă şi tainică. Nu înţeleg nimic. O clipă mi se pare că leii de deasupra chivotului sunt gata să se mişte şi să se prăbuşească. Rugăciunea continuă în şoaptă. Uneori se ridică o voce mai înaltă, trăgând şoaptele după ea. Aici e casa lui Dumnezeu, oamenii vin ca să-i simtă prezenţa. Numai eu nu ştiu cum să-i vorbesc. Dacă voi şti să citesc în cartea de rugăciuni, voi vedea şi eu minunile şi tainele, dar deocamdată trebuie să mă ascund, ca Dumnezeu să nu-mi vadă prostia.

Cel ce conduce rugăciunea citeşte, citeşte, mai omite unele capitole, se apleacă spre dreapta, se apleacă spre stânga. Se apropie de chivot şi încearcă să-l înduplece pe Dumnezeu, iar toţi ceilalţi îşi ridică frunţile, renunţând la voinţa lor, în favoarea voinţei Domnului.

Între timp, lumânările s-au stins, oamenii şi-au scos şalurile de rugăciune, iar în ochii lor luceşte un fel de luminiţă mirată, ca şi cum ar fi înţeles deodată ceva ce nu înţeleseseră înainte.

Ieşirea din sinagogă durează mult. Întâi ies bătrânii, apoi ceilalţi. Aş vrea să mă văd deja afară. Afară, aerul e proaspăt, oamenii vorbesc între ei, nu cu Dumnezeu.

Pornim din nou la drum. Bunicul fredonează o rugăciune, dar e o altfel de rugăciune, nu una tensionată. Cerul e plin de stele şi lumina lor se revarsă peste noi. Bunicul spune că de acasă spre sinagogă ne grăbim, dar de sinagogă ne îndepărtăm încet. Nu înţeleg rostul, dar nu întreb. Am observat deja că bunicului nu-i plac întrebările şi explicaţiile. Oricând întreb, se aşterne tăcere, răspunsul întârzie şi e scurt. Acum nu mă mai deranjează. Acum am învăţat şi eu să tac şi să ascult zgomotele slabe care mă înconjoară. Spre deosebire de oraş, zgomotele sunt multe, dar joase, chiar dacă din întuneric ţipătul ascuţit al vreunei păsări străpunge uneori liniştea.

Drumul durează aproape o oră, şi în apropierea casei ne întâmpină bunica, îmbrăcată şi ea în alb. Mama şi cu mine purtăm hainele noastre obişnuite. Binecuvântarea şi cina festivă de vineri seara sunt rugăciune şi linişte. Doar noi patru îl întâmpinăm aici pe Dumnezeu. Nu ştiu de ce, dar mama are mereu un aer puţin trist la masa de vineri seara. Uneori cred că pe vremuri ştia să-i vorbească lui Dumnezeu pe limba lui, ca bunicul şi bunica, dar, din cauza unei neînţelegeri, a uitat-o. Această părere de rău o întristează la cina de vineri.

După cină, ieşim la plimbare la râu. Bunicul şi bunica merg înainte, noi, după ei. Noaptea râul pare mai lat. Întunericul a căzut, cerul alb se deschide deasupra noastră. Apa curge lin, întind mâna şi o simt curgând direct în palma mea.

– Mamă? spun.

– Da, scumpul meu.

Am pierdut cuvintele prin care voiam să-i descriu ce simt. Întrucât nu am cuvinte, stau jos, cu ochii larg deschişi, şi las noaptea albă să pătrundă în mine.

Rugăciunea de vineri seara e doar o pregătire pentru cea de sâmbătă, care durează ore în şir. Bunicul e cufundat în cartea sa, eu stau lângă el şi îl văd pe Dumnezeu venind şi aşezându-se între leii chivotului. Mă mir că bunicul nu e emoţionat de o asemenea minune extraordinară.

– Bunicule...? nu mă mai pot abţine.

Bunicul duce un deget la buze şi nu-mi dă voie să întreb. După un timp, doi oameni se apropie de chivot, iar Dumnezeu, care şedea între lei, dispare. Dispare atât de brusc, de parcă nici n-ar fi fost acolo. Cei doi bărbaţi scunzi nu se mulţumesc numai cu atât: deschid chivotul. Acum, chivotul e larg deschis, iar rugăciunile curg direct în el. Îmi pare rău că, într-o clipă festivă ca asta, nu ştiu să mă rog. Doi copii cam de vârsta mea stau în picioare şi se roagă ca oamenii mari. Ei ştiu deja să-i vorbească lui Dumnezeu, numai eu sunt mut. Asta mă întristează din ce în ce mai mult şi îmi aminteşte de grădina publică din oraş, unde merg din când în când cu tata. În parc nu există minuni. Oamenii stau pe bănci şi tac. Tac pentru că nu ştiu să se roage, realizez cu durere. Chiar atunci sulurile Torei au fost scoase din chivot şi înălţate. Toţi ochii sunt aţintiţi asupra Torei, iar mie îmi trece un fior prin şira spinării.

Citirea din Tora pe mica platformă din centrul sinagogii mi se pare ca o taină dintr-o taină. Acum am senzaţia că, la urmă, toţi oamenii vor dispărea, iar eu voi rămâne singur, faţă în faţă cu Dumnezeu, care locuieşte în Sfântul Chivot. Patru oameni înconjoară Tora, vorbindu-i de parcă Dumnezeu însuşi s-ar afla în sulurile de pergament. Pentru o clipă, mă mir că Dumnezeu, în toată imensitatea lui, s-a restrâns la această mică platformă.

Apoi au rulat sulurile și au cântat cu entuziasm. Cei patru de pe platformă au ridicat vocile, parcă încercând să-și anuleze propria ființă. După ce au terminat de cântat, au ridicat Tora și au pus-o înapoi în chivot. Acesta a fost închis și perdeaua brodată din fața lui, trasă. Pentru o clipă, cred că e un vis, la capătul căruia tata va veni să mă scoată afară, că ne vom întoarce la oraș, la străzile largi și curate, la casa noastră pe care o iubesc atât de mult.

– Ce-ar fi să ieși puțin afară? mă eliberează șoapta bunicului.

Stau afară, între doi copaci înalți, și simt că am fost undeva departe de mine, de fanteziile mele, că am fost aruncat într-o imaginație străină mie, și e bine că am ieșit din ea și că sunt din nou cu mine însumi, lângă copacii care își aruncă umbra bogată pe pământ.

Privesc din nou clădirea sinagogii. E atât de șubredă, încât dacă nu ar fi iedera care o înconjoară și o susține, probabil că s-ar prăbuși. Brusc mă cuprinde o spaimă cumplită, de neînțeles, senzația că îndată oamenii vor ieși din clădire, mă vor apuca și mă vor trage înăuntru. Spaima e atât de palpabilă, că simt degetele străine apucându-mă, și chiar zgârieturile adânci.

– Tată! țip și o iau la fugă.

După ce alerg o bună bucată de drum, frica mă părăsește și mă întorc la cei doi copaci din fața sinagogii. Rugăciunile se fac acum în liniște; intru. Bunicul e adâncit în rugăciunea sa, nu simte că am intrat. Stăteam lângă el și priveam chivotul acoperit de perdeaua brodată. Încercam să prind măcar un cuvânt din multele cuvinte cu care oamenii îi vorbesc lui Dumnezeu, dar n-am reușit. E clar: nu pot vorbi. Toți șoptesc, se străduiesc, numai eu nu știu cuvintele. Privesc și privirea mă doare. Niciodată nu-i voi putea cere nimic lui Dumnezeu, căci nu știu să vorbesc limba lui. Nici tata și nici mama nu știu s-o vorbească. Tata mi-a spus odată: "Noi nu avem decât ochii ca să vedem". Atunci nu l-am înțeles, acum cred că ghicesc ce voia să spună. Rugăciunea se apropia de sfârșit, dar eu nu știam. Ultimele cuvinte au fost spuse cu atâta ardoare, de parcă se pregăteau s-o ia de la capăt. Era încheierea, toți se sculară în picioare. Un bătrân s-a apropiat de mine și m-a întrebat cum mă cheamă. M–am speriat și m-am agățat de haina bunicului. Bătrânul mă privi și renunță la întrebări. Imediat se serviră prăjiturele de miere și păhărele cu rachiu. Binecuvântările pluteau în aerul cu adieri de alcool.

Apoi am pornit către casă. Soarele strălucea și pe câmpii ciobanii pășteau turmele. Imaginea îmi amintea altă liniște, din altă parte, dar nu știam de unde. Traversăm pajiștile și intrăm în păduricea rară. În pădure, sunt câteva clădiri părăsite. Intrările lor larg deschise sunt întunecate. Pe drum întâlnim un țăran rutean, un cunoscut de-al bunicului. Ei discutau și eu nu înțelegeam nici un cuvânt. După aceea, am ajuns pe coama dealului, iar lanurile de porumb ne-au emoționat foarte tare.

Ne-am apropiat de casă și am văzut-o pe mama în poartă, îmbrăcată în alb. Mi se părea că voia să-și ia zborul către mine. De data asta n-am greșit. Dintr-o singură mișcare, de parcă nu ar fi fost mama, ci o fetișcană ruteancă, aleargă spre noi. În câteva secunde sunt în brațele ei. Într-o clipă eram împreună, în iarba înaltă.

După-amiază, stăteam cu toții în curte. Bunica ne-a adus cornuri și căpșuni cu smântână. Mama era frumoasă, cu părul lăsat pe umeri, lumina îi arunca străluciri pe rochia lungă de poplin, și mi-am spus în gând: Așa va fi de acum înainte. Cufundat încă în această bucurie tainică, am avut deodată o strângere de inimă, aproape imperceptibilă la început, dar care, lent și pe nesimțite, mi-a cuprins cu putere tot pieptul. Am izbucnit în plâns, iar mama, care era foarte binedispusă, m-a luat în brațe, dar eu, năpădit de valuri de tristețe și frică, refuzam să mă las consolat. Accesul de plâns m-a biruit – știam că aceasta e ultima vară în sat, că de acum încolo lumina dispare și întunericul acoperă geamurile.

Sâmbătă seara a sosit tata și a adus cu el toată agitația marelui oraș. Mama a făcut valizele în grabă, iar bunica a scos o ladă plină de borcane cu dulceață, acoperite cu ștergare albe, o alta cu mere roșii și două sticle cu vișinată făcută de ea. Trăsura era elegantă, dar fără loc suplimentar pentru provizii, așa că darurile prețioase au fost îndesate cu greu de căruțaș în spațiile întunecoase de sub bănci. Bunicul sta lângă ușă, parcă smuls din lumea lui. Avea în ochi un fel de uimire tristă. Pe mama o îmbrățișă cu deosebită blândețe.

Trăsura porni în galop, ca să prindem ultimul tren. În tren, a început din nou să mă scuture plânsul. Mama încerca din toate puterile să mă împace. Lacrimile țâșneau din mine și îmi udau cămașa. Tata își pierdu răbdarea și vru să știe de ce plâng. Tristețea mea era ascuțită și durerea mă sugruma, dar nu le puteam explica cu un cuvânt anume. Furia tatei a crescut și, până la urmă, nu se mai putu stăpâni și spuse:

– Dacă nu încetezi să plângi, capeți o palmă. Ai cinci ani, și un copil de cinci ani nu plânge fără motiv.

Tata, care de obicei nu se supăra și îmi aducea cadouri când se întorcea din călătorii, era acum atât de înfricoșător, că îmi ingheță plânsul. Dar mama, care îmi înțelegea durerea, mă îmbrățișă și mă lipi de inima ei. I-am căzut la piept și am adormit.

❖

Unchiul mamei, Onkel Felix, era un bărbat înalt, tăcut și puternic. Era stăpânul unei moșii care se întindea peste câmpii largi, pășuni, păduri, ba avea chiar și un lac propriu. Conacul era construit în mijlocul moșiei, înconjurat de acareturi scunde, în care se aflau ca-

mere de oaspeţi, birourile moşiei şi locuinţele servitorilor.

Primăvara şi vara veneam la el, mama şi cu mine, şi petreceam împreună o săptămână-două. Înfăţişarea sa era absolut laică, dar biblioteca îi era plină de cărţi sfinte, multe dintre ele în primă ediţie. Înainte de a atinge o carte ebraică îşi punea pe cap o kippa. Toată viaţa urmase cu stricteţe numai două precepte religioase: rugăciunea şi studiul zilnic al unei pagini din cărţile sfinte. Când se înfăşura în şalul de rugăciune şi în filactere, înfăţişarea sa laică dispărea dintr-o dată. Se adâncea în rugăciune ca un evreu habotnic. Şi felul său de a studia era al unui evreu religios: studiu prin incantaţii. Aceasta era mica sa taină, pe care doar puţini o ştiau, căci, văzut din afară, nu amintea prin nimic a evreu tradiţionalist. Se îmbrăca la fel ca majoritatea moşierilor: costum, cămaşă albă şi cravată asortată la costum. Dar, spre deosebire de majoritatea moşierilor, avea gusturi rafinate. Costumele sale aveau o eleganţă fină, care atrăgea privirea.

Vorbea multe limbi şi acorda o deosebită atenţie pronunţiei corecte. Germana sa era impecabilă, iar articolele despre agricultură pe care le publicase nu numai în capitala Cernăuţi, dar şi la Lemberg şi Cracovia, au fost elogiate pentru acurateţea limbii şi claritatea stilului. Era agronom de profesie, dar avea o cultură multilaterală şi vastă. În biblioteca sa, un dulap întreg era rezervat cărţilor de filozofie, altul celor de filologie, câteva erau pline cu beletristică, fără a mai vorbi despre cărţile de agricultură pe care îmi plăcea să le răsfoiesc. Găseam acolo fotografii de câmpii, plantaţii, animale şi păduri. Unchiul Felix îmi dădea întotdeauna voie să-i frunzăresc cărţile, căci ştia că nu le rup şi le ating cu grijă.

Uneori, mi se părea că marea lui dragoste sunt caii. La moşie era un grajd cu cai de călărie înalţi şi falnici, îngrijiţi de doi rândaşi. Deşi nu mai era tânăr, unchiul Felix încăleca fără ajutorul nimănui. De câteva ori băieţii m-au ridicat în şa şi am călărit împreună cu el. Mi-a fost frică, dar frica era amestecată cu atât de multă plăcere, încât a dispărut aproape imediat. Am galopat peste câmpii şi pajişti, până la pădure. În adâncul pădurii era un lac. Deşi destul de larg, părea, în lumina înserării, restrâns şi lipsit de dimensiuni; amurgul licărea pe suprafaţa lui întunecată, iar mie mi se părea ochiul mare al unui animal fioros. Când reveneam acasă, mama ne întâmpina cu urale, ca pe învingători. Aveam patru ani, poate patru ani şi jumătate.

N-am văzut-o prea des pe Tante Reghina, soţia unchiului Felix. Era o femeie suferindă, ce îşi petrecea aproape tot timpul culcată în dormitorul ei spaţios. Servitoarea care o îngrijea îi semăna ca o soră. Diferenţa era că mătuşa Reghina stătea în pat, iar cealaltă o îngrijea cu devotament, zi şi noapte. Odaia largă radia un aer maiestuos şi înfricoşător, poate datorită semiîntunericului care o învăluia chiar şi în zilele calde de vară. Aproape că n-am vorbit cu ea. Mă privea, dar niciodată nu m–a întrebat nimic. Probabil că durerile îi amorţiseră raţiunea sau poate privea şi nu mă vedea. Mătuşa Reghina cunoştea foarte bine literatura franceză, în tinereţe a scris chiar o cărticică despre Stendhal. Mama nu o iubea, dar avea o mare admiraţie pentru cultura ei.

Marea mândrie a unchiului Felix erau tablourile pe care le achiziţionase la Viena şi la Paris, între ele un Modigliani, stampe de Matisse şi câteva acuarele splendide. Tablourile se asortau cu mobilierul delicat al casei. Evreii bogaţi din generaţia unchiului Felix îşi umpleau odăile până la sufocare cu mobilă grea şi scumpă, atârnau pe pereţi tablouri sentimentale, îşi îmbâcseau saloanele cu vaze şi animale împăiate, iar pe podele aşterneau covoare mari şi greoaie. Unchiul Felix îi cunoştea bine pe aceşti evrei bogaţi, cu lăcomia şi avariţia lor, iar când era binedispus îi imita. Îi plăcea, în mod special, să imite germana stricată pe care o vorbeau, ignoranţa în materie de iudaism, îmbrăcămintea vulgară, lipsa de politeţe, felul în care îşi tratau soţiile. Îi dispreţuia şi se ţinea departe de ei.

Unchiul Felix n-a avut copii. În tinereţe, adoptaseră un băieţel rutean, pe care l-au crescut cu multă dragoste. La şapte ani, copilul a fugit înapoi în satul lui, la maică-sa cea dezechilibrată psihic, şi a refuzat să se mai întoarcă la părinţii adoptivi. O întrebam mereu pe mama despre copilul rutean; ea mi-a povestit câte ceva, dar fără prea multe amănunte. În mod ciudat, mă identificam cu copilul şi mi-l imaginam fugind de acasă, spre coliba mamei sale.

Uneori, veneam şi iarna. Iarna, norii acopereau moşia şi ningea fără întrerupere. Îmi plăcea să stau lângă sobele încinse şi să aud lemnele trosnind în ele. Vara, ziua era lungă şi se prelungea adânc în noapte, iarna, însă, nu. Iarna, ziua era scurtă ca o adiere trecătoare, lumina era puţină, cenuşie şi începea să scadă încă de la amiază.

Serile, la moşia unchiului Felix se serveau mese frugale şi dese. La ora patru după-amiază, ceai şi prăjitură cu pere ornată cu vişine, iar la ora şapte, cina festivă. Când luam masa, trăgeam de timp şi liniştea din jur pătrundea în noi. În casa unchiului Felix nu se vorbea mult, disputele erau rare, nu se teoretiza fără rost. Serile, de obicei citeau sau ascultau muzică. Am fost în multe case liniştite, dar liniştea din casa unchiului Felix avea o notă aparte. Liniştea izvora din însăşi atmosfera casei şi ne învăluia într-un fel de sensibilizare plăcută.

Câteodată, mătuşa Reghina cobora din pat şi îşi făcea apariţia în salon. Unchiul Felix se ridica şi îi ieşea în întâmpinare. Durerile ei erau probabil insuportabile.

Câteodată, nu exista altă soluţie decât să fie chemat medicul, dar în majoritatea cazurilor îngrijitoarea reuşea s–o convingă să se întoarcă în pat, îi masa spatele şi picioarele şi îi promitea o uşurare grabnică.

Mătuşa Reghina nu era obişnuită cu străinii. Odată, a apărut în salon şi m-a văzut şezând pe podea şi răsfoind o carte.

– Cine e copilul? se întoarse ea spre îngrijitoare, de parcă nu aş fi fost nepotul ei, ci un copil necunoscut.

Dar, în afară de aceste mici neplăceri, viaţa la moşia unchiului meu se scurgea liniştit şi fără incidente.

Unchiul Felix administra moşia cu amabilitate şi generozitate. Nicicând nu s-a plâns vreun lucrător că ar fi fost nedreptăţit la plată. Conducea într-o manieră liberală, conform principiului: dă mai mult şi vei primi mai mult. Era foarte bogat, dar nu era zgârcit ca noii îmbogăţiţi, cărora avariţia le întunecase logica.

Iarna, erau uneori şi zile senine, zile scăldate în soare, în care plecam cu săniile la munte, să schiem. În această aventură ni se alătura uneori şi tata. Pe mine mă instalau sus, într-un loc din care puteam urmări schiorii. Unchiul Felix excela şi aici. În ciuda vârstei, aluneca pe zăpadă cu răsuciri agile, ca un adolescent. Tata şi mama se mai împiedicau, el nu.

Scurtele vizite la moşia unchiului Felix rămân printre cele mai puternice impresii ale copilăriei mele. Acolo totul era diferit, până şi copacii. Erau mai falnici decât copacii pe care îi cunoscusem, vegetaţia mai bogată, iar servitorii înalţi păreau că ating tavanul cu capul. Viaţa unchiului Felix şi moşia sa erau o legendă în care majoritatea imaginilor erau strălucitoare, umbrite ocazional de unele înspăimântătoare. Iată un beţiv care şi-a băut minţile şi, cu toporul în mână, ameninţă şi pune servitoarele pe fugă, în timp ce îi înjură pe evrei cu averea lor cu tot; uite un cal care a trântit un grăjdar, a fugit din grajd şi a început să alerge frenetic prin curte. În timpul uneia dintre vizitele mele de vară, cineva a lăsat, noaptea, un bebeluş în pragul casei; dimineaţa, servitoarele au găsit pruncul şi l-au chemat urgent pe unchiul.

La moşie, liniştea era densă, dar nu totală. Noaptea era sfâşiată de ţipătul păsărilor de pradă şi de urletele lupilor. Unchiul Felix avea faţă de natură o atitudine firească. Iubea plantele şi animalele încă din copilărie. Tatăl său, bătrânul rabin, nu-i aprecia modul de viaţă şi ocupaţiile, dar nici nu-l mustra, căci avea şi el o pasiune ascunsă: creştea albine în grădină.

În vara lui 1937, viaţa a ajuns de nerecunoscut. Antisemitismul a devenit oficial, jandarmii colaborau cu gloata şi cu lumea interlopă, toate regulile au fost încălcate; noapte de noapte aveau loc furturi. Unchiul Felix a încercat nu numai să reziste, dar şi să se împotrivească; el trăia aici încă din tinereţe, a construit casa, a îngrijit câmpiile şi pădurea, era parte integrantă şi din societatea neevreiască. Noaptea, îşi punea căciula de lână şi ieşea să alunge hoţii. Într-o noapte, a prins un băiat de vreo cincisprezece ani. Acesta s-a jurat pe viaţa lui Isus că n-o să mai fure. Unchiul Felix nu s-a declarat mulţumit numai cu acest jurământ şi i-a cerut o promisiune mai concretă. De frică, băiatul a căzut în genunchi, a implorat şi a izbucnit în plâns. Unchiul Felix i-a dat drumul, iar puştiul a rupt-o la fugă înspre poartă, ca un animal scăpat din cuşcă.

În aceeaşi vară, a murit Tante Reghina şi, pentru a-i respecta dorinţa, i s-a făcut o înmormântare laică. Ceruse să fie îngropată pe moşie, pe un deal care avea vedere spre luncă şi spre pâraiele sale. Unchiul Felix, care o iubise cu toate ciudăţeniile ei, a îndeplinit fiecare dorinţă pe care ea o exprimase în testament. La mormântul ei s-a citit din versurile lui Rilke, s-au pus multe flori şi un cvartet a interpretat sonate de Mozart. Cvartetul, care fusese adus din Cernăuţi, a cântat în toate cele şapte zile de shiva, dimineaţa şi seara. Mătuşa Reghina lăsase o listă exactă a compoziţiilor, şi ele au fost interpretate în ordinea stabilită de ea.

Mătuşa Reghina urâse ceremoniile religioase evreieşti. Ani de zile încercase unchiul Felix să-i schimbe părerea. Odată a venit la moşie un evreu îmbrăcat în haine tradiţionale. Când l-a văzut, ea a izbucnit în ţipete isterice, de parcă i-ar fi fost invadată casa de fantome.

După moartea mătuşii Reghina, unchiul Felix s-a schimbat. S-a închis în sine, aproape nu mai vorbea. Venea uneori la oraş, stătea în salon şi bea ceai cu lămâie. Mama şi tata îl iubeau. După cum am spus, avea cunoştinţe profunde în multe domenii, dar niciodată nu le etala cu pedanterie şi nu-şi dădea importanţă. Mie îmi aducea jucării deosebite şi discuta cu mine de parcă aş fi fost o persoană matură. Nu făcea asta fără motiv. Avea o teorie, conform căreia copiii sunt dotaţi cu simţuri ascuţite şi cu inteligenţă intuitivă, deci trebuie ascultaţi cu atenţie. Îşi sprijinea teoria cu proverbe latine şi cu citate din Talmud. Odată, l-am auzit spunându-i mamei: "Păcat că evreii nu ştiu ce cultură importantă au. Dacă ar înţelege, ar plânge ca nişte copii."

Când venea la oraş, stătea la noi. Hotelul în care îi plăcea să locuiască dăduse faliment, iar alte hoteluri nu suporta. Oricând i se ivea ocazia de a veni la oraş, ne aducea câte o piesă preţioasă din colecţia sa. Mama îl certa, dar unchiul Felix susţinea că nimeni nu ştie când îi soseşte ceasul, deci e preferabil să-şi împartă colecţia între cei dragi încă din timpul vieţii. Mie mi-a revenit o vioară italiană veche şi bogat ornamentată. Unchiul Felix mi-a testat urechea muzicală şi a stabilit: "Ureche excelentă, meriţi o vioară."

În ce mă privea, am promis să exersez cel puţin trei ore zilnic.

Două schițe de DOREL SCHOR

Norocosule!

Domnul Brocker mă invidiază.
De ce? Că, de fapt, n-ar avea nici un motiv.

Nu știu dacă e un fenomen legat de vârstă sau de criza financiară mondială, dar în ultima vreme, adica de vreo jumătate de an, domnul Brocker a devenit grozav de invidios. Pe mine, cel puțin, chestia asta mă indispune destul de mult pentru că nu se justifică cu nimic. Îmi face, de exemplu, o vizită incognito, fără măcar să mă anunțe în prealabil, ceea ce, practic, nu mă deranjează, pentru că eu nu sunt formalist. Sună la ușă, intră, eu îl poftesc cu mine în bucătărie pentru că tocmai mănânc, ia loc, îi spun, să-mi termin porția și-ți stau la dispoziție, fac numaidecât și o cafea pentru fiecare...

– Ce mănânci? întreabă el, suspicios.

– Eh, mi-a venit poftă de o supă de fasole cu mămăligă rece și ceapă bătută... Știi, ca pe vremuri...

Mi-e puțin penibil, ce poate să creadă omul, că am rămas cu gusturi rurale, sau că nu vreau să fac cheltuieli mari... Dar el nu, dimpotrivă, interpretează cu totul altfel:

– Sigur că da! Tu poți să-ți permiți orice delicatesă... Ce-ți pasă? Nu ai colesterol și nici trigliceride, nu suferi de balonări și carii dentare... Apropo, cât e normal colesterolul? Habar n-ai! SĂNĂTOSULE!!

Mă simt imediat vinovat, am un copleșitor sentiment de culpabilitate generală, îmi dau seama că trebuie să fac ceva urgent pentru domnul Brocker. Spun:

– Nici eu nu sunt sută la sută sănătos. Anul trecut am avut un accident de mașină și m-am lovit la nas. Ai uitat că am umblat aproape două săptămâni cu nasul vânăt și umflat?

– Ăsta-i accident?! Te mai și plângi? Ai avut un noroc porcesc. Puteai foarte bine să-ți rupi picioarele, să ieși din circulație pe șase luni, să... Așa un accident cum ai avut tu, mi-ar place și mie... Beeeh...

– Da, dar odată, acum câțiva ani, am fost internat în spital. Și dumneata mi-ai făcut atunci o vizită de curtoazie. Țin minte precis că mi-ai adus o napolitană cu gust de vanilie, foarte frumos ambalată.

– Da, zice el, îmi amintesc. Ai stat în spital. Dar ce rezervă ți-au repartizat! Ce vedere aveai, de la fereastră... Ce pijama elegantă ți-au dat! NOROCOSULE!!

– Pijamaua era a mea, de acasă...

– De acasă... Păi, vezi? Toți bolnavii aveau pijamale de spital, conform regulamentului, cu ștampilă și nasturi lipsă, numai tu... Cu ultima modă la pijamale... Parcă erai la un hotel de cinci stele, undeva în America de Nord. FERICITULE!!

Adevărul este că domnul Brocker a fost în America de mai multe ori, iar eu încă niciodată. Mi-am zis că e momentul să schimb puțin subiectul:

– Apropo de America. În timp ce dumneata te plimbi prin Statele Unite ca la mama acasă, eu mi-am permis, maximum, o excursie în Grecia, la clasa turist. Se poate, domnule...!? Dumneata mă invidiezi pe mine?

– Parcă eu spun că te invidiez? Să-ți fie de bine excursia, n-ai decât. Pe mine mă mănâncă ghinionul meu... Că în timp ce tu te plimbi prin Grecia și vezi monumente și insule, statui și tot felul de grecoaice, ce văd eu? În primul rând, mă costă de zece ori mai mult, mai ales la *business class*, plătesc totul în dolari, pierd zile întregi pe drum, de la un obiectiv la altul, ca să văd ce? Un canion, un gheizer, o vegetație? Dar așa ești tu, ai noroc în toate, ție îți vine totul mai ușor, mai ieftin, mai convenabil... Nu te invidiez deloc, dar ăsta e adevărul. BĂFTOSULE!!

– Păi, și excursiile astea, chit că nu e obligatoriu să le faci, dar dacă tot te hotărăști, e bine să le planifici după buget, nu? Or, dumneata, iartă-mă că-ți spun, câștigi binișor, nu ai motive să te plângi, cu fabrica de șervețele creponate și cu magazinul de șosete sport... Eu câștig mai puțin, nici nu se compară...

– Foarte adevărat, câștigi mai puțin, dar ce impozite

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate

și apostile, testamente.

Rezolvă și alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces

la dosarele Securității.

TELEFON 03/546-5416

plătesc eu, ştii? Habar nu ai. Să nici nu trebuiască să ştii... Ţie ce-ţi pasă?! Soţia ta e o femeie care aproape că nu vorbeşte în comparaţie cu nevastă-mea, colesterol nu ai, engleză nu ştii, dacă întârzii undeva zece minute n-ai probleme, în timp ce eu sunt proprietar, depind de greva de la bursă şi de buletinul meteorologic... Hai să te fac o tablă, mai bine... O.K.?

Jucăm table... Patru partide. Cine câştigă? Dânsul, numai el.

– Cred şi eu, oftează partenerul meu, ai un noroc porcesc. Când jucăm pe o jumătate de şekel partida, câştig eu. Ia să fi jucat pe o sută de dolari linia! Precis că mă lăsai cu fundul gol. Să nu te invidiez? Nu te invidiez... Mă plâng numai de ghinionul meu... Am voie? NOROCOSULE!!

Fenomene inexplicabile

Inexplicabile?

Aşa e cum spuneam. De altfel, vă veţi convinge singuri.

Azi dimineaţă m-am strecurat timid în biroul secretarei şi am întrebat-o care este starea de spirit a şefului. Mi-a răspuns că destul de bună, ceea ce putea să însemne orice. Aşa că am rugat-o să mă introducă pentru maximum cinci minute. Fata m-a anunţat şi am pătruns în sanctuarul directorului.

– Dar să fii scurt! mi-a răspuns bosul la salut, continuând să semneze cu importanţă nişte hârtii. Poftim...

– În legătură cu... Ştiţi... Am aflat astăzi o întâmplare foarte ciudată, pe care consider că e bine să v-o aduc la cunoştinţă personal.

– Aud! m-a încurajat.

– Iată despre ce este vorba... În dimineaţa zilei de 25 octombrie 1593, la schimbarea gărzii din faţa palatului vice-regelui din Mexico City, ofiţerul comandant a observat că unul dintre soldaţi era cu totul diferit de toţi ceilalţi. Uniforma lui era în alte culori, armele de alte dimensiuni, până şi poziţia de drepţi se deosebea esenţial. Iar când l-a luat la întrebări, omul avea un accent neobişnuit.

– Continuă, m-a îndemnat directorul. Ai aflat cum se numeşte respectivul?

– Evident, l-am asigurat pe şeful care, între timp, mai şi răspundea scurt la câte un telefon. Respectivul se numea Gil Perez şi susţinea că în dimineata aceleiaşi zile fusese schimbat din post în piaţa din faţa palatului guvernatorului din Manila, capitala Filipinelor. Întrebat unde vine localitatea asta, Perez dovedi că se descurcă binişor în probleme de geografie. De asemenea, susţinea că guvernatorul la palatul căruia îşi făcea slujba, fusese asasinat cu o zi înainte, cu o lovitură de topor, în timpul unei vizite de lucru în insulele Moluce.

– Nu înţeleg...

– Don Gomez Dasmarinas fusese ucis de un subordonat!

– Dacă faci cumva o aluzie...

– Fereasca sfântul! Departe de mine...

– Atunci, care e problema? mă interogă directorul. A murit? A murit!.. Ce treabă avem noi cu Filipinele? N-au decât... Nu ne ajung necazurile noastre?!

– Ba da... Dar un amănunt era inexplicabil. Cum putuse soldatul Gil Perez, cât o fi fost el de conştiincios, să apară în aceeaşi zi la Mexico City? La o distanţă de multe mii de kilometri, sau altfel spus, la o depărtare de navigaţie de circa două luni cu o fregată de război bine echipată? Înţelegeţi?

– Hmm! confirmă directorul.

– Aşa că l-au supus unor interogatorii în faţa autorităţilor militare, l-au transferat unor anchetatori civili şi, mai târziu, pentru că bietul om continua să susţină acelaşi lucru, în ciuda supliciilor, l-au încredinţat bisericii, cu vestita ei Inchiziţie...

– Mai există? s-a interesat şeful.

Am dovedit foarte mult tact şi am sărit cu eleganţă peste această întrerupere.

– Călugării inchizitori au scos untul din sărmanul Gil Perez, dar după câteva luni, l-au înapoiat oamenilor vice-regelui şi l-au aruncat într-o închisoare militară, considerând că e un caz pierdut. Pentru că nenorocitul continua să susţină cu încăpăţânare această poveste incredibilă.

– Mai ai un minut şi jumătate, m-a atenţionat directorul. Care-i esenţa problemei şi ce propui?

Am ocolit cu pricepere şi această întrebare.

– Vreau să subliniez că sărmanul soldat ar fi murit probabil într-un ospiciu sau uitat în temniţă dacă, la un moment dat, în cadrul schimburilor comerciale bilaterale, nu ar fi apărut în Golful Mexicului o corabie care aducea mirodenii scumpe din Moluce. Marinarii au povestit despre sfârşitul tragic al guvernatorului Gomez, în timpul vizitei de lucru în insule. Numele, locul şi timpul corespundeau întocmai cu cele relatate de arestat. Mai mult decât atât, confruntat cu marinarii, câţiva îl recunoscură... Cum explicaţi dumneavoastră?

– E o problemă, confirmă şeful. Dar nu e a noastră!

– Dimpotrivă, l-am contrazis uşurel. Din moment ce există fenomene care nu au putut fi explicate nici după sute de ani, înseamnă că pot exista fenomene mai proaspete, la fel de inexplicabile.

– N-au decât, spuse scurt şeful, n-au decât să rămână ne-explicate. Pierdem vremea, zău...!

– Mulţumesc mult de tot, am rostit din pragul uşii. Atunci nu mai are rost să scriu o notă explicativă în legătură cu absenţa mea de la lucru în zilele de 19 şi 20 când am fost văzut la Eilat, în costum de baie...!?

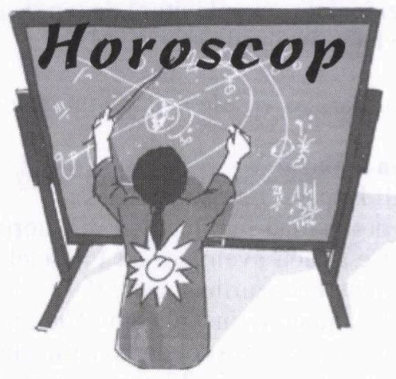

Aprilie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): S-ar putea produce unele complicaţii conjugale. Poate şi mai grav chiar dacă veţi continua să refuzaţi să vedeţi clar faptele din cauza dificultăţilor. Dacă un dialog deschis nu va da rezultate, încercaţi să apelaţi la sfatul unui prieten. Mici probleme de sănătate din cauza indiferenţei de care daţi dovadă.

Culoare: verde, cărămiziu.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Climatul afectiv nu este confortabil. Dese neînţelegeri vă amărăsc zilele. Există un contrast flagrant între dorinţa dvs. de schimbare şi grija de a menţine ceea ce aţi obţinut deja. Trebuie să găsiţi echilibrul necesar.

Numere: 1, 3, 5.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Păstraţi discreţia asupra proiectelor pe care intenţionaţi să le întreprindeţi. Dacă vi se iveşte ocazia, puteţi investi acum o anumită sumă care vă va aduce un beneficiu considerabil. Influxul astral provoacă deseori dispute sau conflicte pe care, altfel, le-aţi fi evitat.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Vă afirmaţi din nou pe plan profesional, fapt care ar putea trezi unele

reacţii invidioase. Nu le luaţi în seamă şi continuaţi-vă drumul. Vremea schimbătoare vă influenţează acut. S-ar putea să suferiţi, fără să ştiţi, de o alergie care va trebui fi tratată meticulos.

Numere: 2, 4, 8.

Leu (23 iulie – 22 august): Trebuie să vă întrebaţi ce anume vreţi şi la ce anume speraţi în demersul început. Pe plan profesional, vă simţiţi acum mult mai puternic şi şansele de a realiza planul pe care vi l-aţi propus sunt favorabile.

Culoare: portocaliu.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Veţi fi tentat probabil să intraţi în situaţii primejdioase, să căutaţi stimuli noi pentru a ieşi din cotidianul care vi se pare tern. Fiţi însă foarte atent cum procedaţi şi mai ales cum vorbiţi cu oamenii pe care îi cunoaşteţi de mult. Nu riscaţi un afront şi nu-i jigniţi.

Numere: 6, 11, 15.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Interacţiunea aştrilor vă va permite în cadrul activităţii curente să găsiţi cele mai bune şi mai rapide soluţii pentru a ieşi din impas şi pentru a depăşi dificultăţile. Fiţi ferm pe poziţia dvs. Încercaţi totodată să îmbinaţi utilul cu plăcutul şi nu ocoliţi invitaţiile mondene.

Culoare: alb, argintiu.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Plin de încredere în propriile dvs. forţe veţi cunoaşte o perioadă norocoasă, sub toate aspectele. Veţi fi plin de energie şi vă veţi putea împărtăşi ideile. Şanse mari de a rezolva situaţii care, până recent, vi s-au părut imposibile.

Numere: 12, 19, 24.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Nu săriţi peste etape în intenţia de a vă realiza cât mai curând ambiţiile. Graba strică (rău de tot) treaba! Analizaţi, în timp, cu răbdare, toate obiectivele, şi acţionaţi în consecinţă. O stare de încordare v-ar putea afecta inima, la propriu!

Culoare: violet.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): S-ar putea să profitaţi de pe urma unei schimbări majore intervenite în viaţa dvs. Trebuie să vă adaptaţi la această situaţie nouă şi să trageţi definitiv o linie peste trecut. Dacă totuşi sunteţi nemulţumit, căutaţi o ieşire. Poate că o călătorie în străinătate v-ar ameliora starea de spirit.

Numere: 13, 17, 21.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Veţi întâmpina unele dificultăţi financiare, care se vor rezolva însă datorită unui ajutor nesperat. Daţi dovadă de reţinere, ascultând, nu numai auzind, sfaturile altora. Evitaţi să vă contraziceţi, în special în probleme care nu vă sunt familiare.

Culoare: roşu.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Relaţiile sunt foarte încordate şi trebuie să depuneţi toate eforturile pentru a destinde atmosfera şi pentru a-i calma pe cei din jur. Iritarea de care vă lăsaţi dominat va provoca dezacorduri violente cu membrii familiei apropiate. Va fi suficient un cuvânt, bine ales, pentru a fi din nou la aceeaşi lungime de undă.

Numere: 23, 25, 39.

Interim

B.B.C.

Bădărani. Bandiți. Canalii.

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Primăvară, primăvară...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1				◆								
2								◆				
3					◆						◆	
4		◆		◆						◆		
5						◆		◆				
6							◆					◆
7			◆						◆			
8				◆		◆						
9	◆										◆	
10		◆					◆			◆		
11				◆				◆				
12						◆						

ORIZONTAL: 1) Buchet... de ghiocei – Vestitor al primăverii pentru femei. 2) Solul primăverii – Brândușă! 3) Vin odată cu berzele! (sing.) – Flori de primăvară... în văzul tuturor. 4) Își ies primăvara din matcă – Clăi! 5) Specialitate olandeză de primăvară – Divinitate la vechii scandinavi. 6) Drumul pământului... între două primăveri – Zeul pământului la etiopieni. 7) Leon Bercovici – sol al primăverii – Pitic. 8) Institutul Internațional al Uraniului (siglă) – A urzica. 9) Efectul nedorit primăvara, la topirea zăpezilor. 10) Verdele ogoarelor, ieșit de sub omăt – Neam! – Semn de dezgheț. 11) Dispare odată cu venirea primăverii – ...la, la... – Dragoste. 12) Își arată colții odată cu venirea primăverii – Un buchet de... primăveri.

VERTICAL: 1) Specialități de aprilie – Primăveri. 2) Autoturism românesc de teren – Pline primăvara de apele dezghețului – Urme de nea! 3) Contractări nedorite în primăverile capricioase – Maghiar. 4) Posesiv – Editura Politică București (siglă) – Colind. 5) Apar primii muguri, pe ramuri! – Casa hibernală a vestitorior primăverii. 6) Fragment din "Voci de primăvară" – O măsură luată din primăvară! – Aspru. 7) Mai... că-i mai drăguț – Specie de moluște gasteropode – În această primăvară! 8) Unguent – Început de primăvară (pop.). 9) A trece un fir prin mărgele, făcute șirag – În primăvara vieții. 10) A urca – Sfârșit de primăvară – Mers în lături! 11) Adună primăvară după primăvară... – Îi înverzește toată coroana – Întreg. 12) Aflați în natură – Renaște primăvara printr-o explozie de flori și verdeață.

DICȚIONAR: Rioi, maup, nan, zua.

NELU WEINBERG

Primăvara asta totuși...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1							✿			
2					✿					
3				✿						
4							✿			
5		✿			✿					✿
6						✿				
7				✿					✿	
8								✿		
9					✿		✿			
10			✿							

ORIZONTAL: 1) Început de primăvară – Primăveri (fig.). 2) Solul primăverii – În primăvara vieții. 3) Altoirea perilor – Maimuțe mari, fără coadă, ce trăiesc în nordul Africii. 4) Om cinstit – Autorul unui tablou de primăvară în alb-negru. 5) Început de dezgheț! – Înălțime în zona golfului. 6) Urcate primăvara în pod – Gustul unei cireșe de sezon (masc.). 7) Gonit din mijloc! – Înverzește primăvara, iarba arătându-și colții. 8) Maria Banuș pentru "primăvara în crâng" și "Vânt de martie" – Semn de dezgheț. 9) Banc de nisip în Marea Nordului, în Olanda – Buchet... de ghiocei (!) 10) Se întorc rândunelele! – Vestitorii primăverii.

VERTICAL: 1) Darul primăverii pentru frumoasele noastre (pl.) 2) Așa ceva... mai rar – Din primăvară în primăvară. 3) Locuința de iarnă a vestitorilor primăverii. 4) Țesut pe margini! – Te îmbată primăvara cu parfumul florilor sale – Congo central! 5) În această primăvară, la început de martie! – Floricica... într-o ținută primăvăratică! 6) Un buchet de primăveri – Berbeci ce urcă acum cu oile la munte. 7) S-a sfârșit cu frigul! – Le acordăm mărțișoare de 1 martie. 8) Primăvară, primăvară... – Parc pustiu! 9) Renaște primăvara printr-o explozie de flori și verdeață – Ațe încurcate! 10) Floare de primăvară... în văzul tuturor – Își ies din matcă primăvara.

Dicționar: Raan, irei, tae.

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Vine primăvara!: Cocor, barza, imasuri, cuc, rai, giza, m, it, sud, paza, puber, prier, topit, istm, fata, oslo, i, l, alura, ren, oina, ene, ud, roi, animare, incolti, pin.

Primăvară: Padure, alei, adunari, ila, rindunele, r, cega, ara, ab, ra, v, idila, ce, cic, azi, a, cinta, vai, sarut, ipo, n, unit, balade, tinara, oral, ani, cumpene.

Integrama I: F, c, coc, s, i, naluca, aspic, nelinistiti, st, p, tatari, aratare, i, u, asa, ara, atom, minte, un, ho, iad, atatator.

Integrama II: N, s, c, mai, p, nevoiasi, cor, cai, razbire, sarman, er, os, ja, r, crispa, citatie, zis, tipat, calic, licariri, ata.

INTEGRAMĂ

MÎNDRU / A SE UNI

BIDIVIU / FRIABIL / MICUL TEHNICIAN

CULES! / BUIMACĂ / AVÂNT

PATRON / ÎN LEGE !

MÎNDRU / DIN TIMP!

INDIVIZI / MÎNDRU

A PUNE ÎN LANȚURI / MÎNDRU

LISTĂ DE BUCATE

DINTRE / POLITICOS

A ÎNSUFLEȚI / ÎN MINĂ !

PIELEA FEȚEI / MÎNDRU

ÎN CASETĂ! / LOCAL CU BĂUTURI

PUZDERIE / COMPLET

MÎNDRU

SORIN NICULESCU / ÎN MAȘINĂ!

BLUZE ÎNFLORATE / SOI DE VIN FRANȚUZESC

ÎNCĂPERE DESTINATĂ ZEILOR / ANTREU

BĂRBAT CU COARNE ȘI PICIOARE DE ȚAP

RAZĂ UCIGAȘĂ

F

LUNGIME MARINĂ / IMPLORAT

APRINS / FEMELĂ CE LATRĂ

CEL DIN RÂNDUL TREI

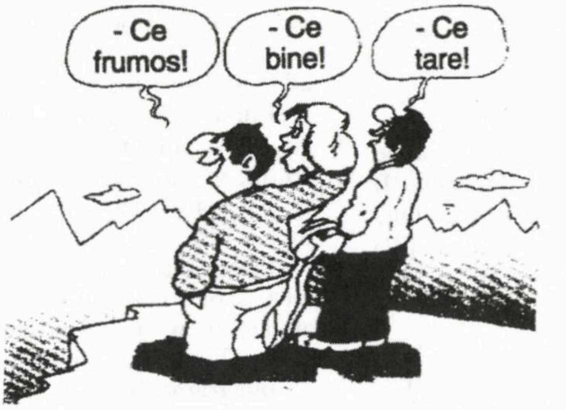

DICȚIONAR: Naos.

De Paşte pe Strada Strâmbă din Bârlad

Bunicii şi părinţii mei nu prea luau în considerare ateismul meu utemist, pe care căutam să-l afişez, conform cu educaţia primită la lecţiile politice şi de la care nu era deloc recomandabil să te abaţi, deşi îmi plăceau şi respectam tradiţiile evreieşti.

Pregătirile sărbătorilor de Paşti în familie începeau cu cel puţin zece zile înainte. Bunicul cobora din podul casei vesela, tacâmurile şi oalele care erau folosite numai de Paşti, se cumpăra de la "comunitatea evreilor" pasca tradiţională, "maţa" şi făină de pască cum o numim noi, iar bunica, ocupată cu curăţenia, nu uita să pregătească borşul de sfeclă roşie, cu care toţi ai casei ne delectam, având în vedere restricţiile culinare impuse în perioada sărbătorilor.

O grijă deosebită se acorda tigăilor. În faţa casei, pe stradă, se plasau ţiganii spoitori care executau cu măiestrie "spoirea" acestora cu cositor, transformându-le în obiecte "caşer" pentru Paşte. Seara ajunului de sărbătoare, seara de "Seder", când avea loc masa festivă, era pregătită cu multă grijă, deşi de obicei în jurul mesei ne adunam doar cei ai casei. De data aceasta avea să fie altfel. Câţiva dintre bunii mei colegi de clasă, (eram în ultimul an la "Colegiul Codreanu" din Bârlad) s-au interesat de felul cum noi evreii sărbătorim Paştele, doar se vorbeau atâtea lucruri, aşa că am cerut permisiunea bunicului meu să-i invit la "seder" pe doi dintre aceşti prieteni creştini. Nu aş putea afirma că aşezându-ne în jurul mesei, colegii mei nu au simţit o anumită jenă, deşi Mihai şi Iani erau cunoscuţi în familie. Tata a procesat "sederul", s-au cântat cântecele tradiţionale şi bineînţeles tot dânsul se oprea din când în când, pentru a da anumite explicaţii colegilor mei, care asistau pentru prima oara în viaţa lor la un asemenea spectacol. Atmosfera s-a mai "destins" când bunica şi mama au început să servească mâncărurile tradiţionale pregătite cu multă artă. Evenimentul nu a rămas fără "ecou". După câteva zile, când urma să aibă loc Paştele creştin, Mihai, unul dintre colegii mei pe care l-am avut oaspete, m-a invitat să-l însoţesc la slujba religioasă din noaptea de "Înviere". Am căutat să mă eschivez motivând "restricţiile" ateiste utemiste, dar la urmă am cedat insistenţelor sale, aşa că în seara convenită ne-am întâlnit vreo patru colegi şi am plecat spre biserica unde se găseau deja părinţii lui Mihai. Spre satisfacţia mea, am înţeles că prietenii mei nu aveau intenţia să participe la toată slujba religioasă, aşa că timp de cca. două ore am colindat pe la 2-3 biserici, iar pe drum, grupul nostru s-a mărit cu încă patru-cinci colegi şi colege pe care i-am întâlnit. După ora 12 noaptea, colegul nostru care mă invitase ne-a propus să mergem la el acasă unde mama lui pregătise cozonaci şi ouă roşii, să sărbătorim învierea "Domnului". În jurul mesei, în picioare, s-a mâncat cozonac, s-au ciocnit ouăle roşii şi surpriza a fost când cineva a descoperit într-un colţ o damigeană cu vişinată, pregătită pentru invitaţii părinţilor, când se vor întoarce de la biserică. Dar vorba românească spune "nu-i pentru cine se pregăteşte, ci pentru cine se nimereşte", aşa că am început să ciocnim câte un păhărel. Cum atmosfera s-a încins şi cererea era pentru "încă un rând", colegul meu a rămas stupefiat când a constatat că damigeana era pe trei sferturi goală şi a intrat în panică, neştiind cum va putea justifica în faţa părinţilor isprava. Soluţia a venit de la alt coleg, care l-a sfătuit să umple damigeana cu apă, astfel ca părinţii să nu observe lipsa băuturii, iar el să se facă că doarme şi nu ştie nimic. De prisos să spun că sfatul urmat s-a dovedit catastrofal şi eu n-am mai putut să-l vizitez pe colegul nostru acasă mult timp, de ruşinea de a-i întâlni părinţii. Nici cu utemeul n-am scăpat curat. Cineva a avut grijă să anunţe la raion că am fost văzut la biserică, tocmai eu, şi după ce am fost criticat "aspru", s-a concluzionat: "sperăm, tovarăşe, că nu vei mai repeta astfel de greşeli".

●

D-na Ţipi Livni, liderul partidului Kadima, susţine că nu poate intra într-o coaliţie guvernamentală împreună cu Bibi Netaniahu, preşedintele Likudului, deoarece ea este un om politic cu principii.

Iar dumneata – care ştii, de pildă, că d-na Ţipi şi-a părăsit, în urmă cu câţiva ani, partidul de-o viaţă, al ei şi-al părinţilor ei, Likudul, pentru a intra în Kadima, dumneata ce faci?

Ţipi!

...Și ca un P.S., iată, înregistrat pe peliculă, un eveniment la familia Schechter, probabil în jurul anului 1942 (nu-mi amintesc cu precizie motivul "adunării").

În fotografie, majoritatea "clanului" Schechter. În față, în dreapta, copilul Izi, cred că l-ați recunoscut. În mijloc, în spatele doamnei cu pălărie (care este mama mea), în partea dreaptă a acesteia, se vede capul mamei lui Izi, d-na Rebecca.

Ing. Sergiu Brandea
Herzlia

Anotimpul fulgerelor

Uneori îmi amintesc de zilele de primăvară în orașul natal. Vedeam pe stradă înflorind copacii, respiram adânc trecând sub salcâmii de pe bulevardele orașului sau călcând pe castanele căzute din copaci. Uneori, cerul se întuneca deodată de norii negri veniți din depărtare și din lipsă de semne de circulație se ciocneau puternic. Începeau să apară fulgere din dreapta și din stânga; inima începea să bată repede și puternic, căutând loc de adăpost. Fugeam acasă, nu numai ca să fiu într-o casă, ci să mă simt apărat la pieptul unuia din părinți. Erau fulgere scurte, scânteietoare, urmate de un tunet puternic. În liniștea străzii puteai auzi ecoul zgomotului unui stâlp lovit sau al unui copac despicat și doborât. Alteori citeam în ziar că fulgerul a trăznit o turmă de oi în câmp, o casă a fost dărâmată, un om electrocutat pe undeva. Fulgerul îmi produce întotdeauna frică. Nu știi unde cade, ce lovește și pe cine omoară.

Mai târziu, tot în copilărie, la sinagogă, în timpul marilor sărbători de toamnă, tata îmi atrăgea atenția asupra rugăciunii pe care urmează s-o citesc cu glas tare: cine va muri în anul următor ars de un foc, cine se va îneca și un șir de modalități de a muri la care se pot aștepta necredincioșii și păcătoșii.

Înțelepții noștri nu prevedeau Holocaustul și cuptoarele de la Auschwitz, lagărele de exterminare de la Theresienstadt, Buchenwald, gropile comune de la Snyatin, Transnistria, Gulagul sovietic. Chiar în zilele noastre, lumea "cultă" din Europa nu înțelege cum au putut rezista 8 ani copiii din grădinițele din Sderot la toate rachetele cu acțiune la distanțe diferite "dăruite" Hamasului de Iran și Rusia.

Am vorbit prea mult de fulgerele căzute asupra populației nevinovate. Vreau să amintesc fulgerele asupra comunității noastre de bătrâni. Civilizația și tehnologia ne-a împins până la vârsta de 80 de ani și chiar peste. În ultimii ani fulgerele sunt mai frecvente decât altădată. Nimeni nu știe ce fulger îl așteaptă ca să-l termine. Un prieten de-al nostru a fost surprins într-o stațiune balneară din Cehia în camera unui hotel și i s-a adus corpul aici. Altul, scriitor de seamă, a fost găsit de un prieten în casă, căzut pe jos. Sunt acum puternic impresionat de fulgerul care a lovit o cunoștință bună, în jurul lui 80, sportivă, conducea mașina; a fost găsită după o zi și jumătate vie, inconștientă, după un grav accident cerebral. Și mulți alții, din același contingent.

O prietenă mi-a declarat: "Acum este anotimpul fulgerelor la vârsta noastră".

E trist, dar adevărat.

Într-adevăr, fulgerele sunt acum frecvente, impresionante, sfâșietoare, dar sunt de așteptat. Nimeni dintre noi nu este nemuritor și fiecare trebuie să fie fulgerat. Dar oricât de dureros este sfârșitul acesta tragic al prietenului, rudei, vecinului tău, scurt și instantaneu, pe atât este de preferat unei boli îndelungate, grele, chinuitoare.

Bolile diagnosticate astăzi cu cele mai înaintate metode medicale sunt în majoritatea lor nevindecabile, prelungite artificial de o tehnică avansată și surprinzătoare.

Prelungirea artificială a vieții îl dezumanizează pe individ, îl apro-

pie filogenetic de ascendenţii lui, îl face să devină de nerecunoscut de către prieteni şi rude. Boala unuia este o lovitură pentru toată familia şi chiar pentru societate. Instituţii nenumărate, spitale, organizaţii de asistenţă socială, Institutul de asigurare naţională, sunt puse în mişcare pentru prelungirea suferinţei lui. Majoritatea statelor şi popoarelor doresc dezvoltarea acestor instituţii pentru a fi cât mai active şi eficiente. Tu stai înghesuit în fotoliu şi-ţi doreşti un fulger mai uşor, mai comod, nedureros, ca să treci Styxul şi să te apropii de cei dragi de odinioară.

Acum a venit "anotimpul fulgerelor"!

Să fim tari şi curajoşi!

Dr. Iulius Iancu
Haifa

Animale care se folosesc de unelte!

Problema aceasta a preocupat de mult atât pe psihologi, cât şi pe etologi (cei ce se ocupă de comportamentul animalelor în mediul lor natural). S-a pus problema dacă utilizarea uneltelor este un semn de inteligenţă la animal, fiind vorba atât de vertebrate cât şi de nevertebrate, de primate (familia maimuţelor), vidre, apoi delfini, diferite păsări, până la insecte. Observaţiile şi studiile s-au efectuat atât în laboratoare, în rezervaţii, cât şi în natură.

Pentru etologi, unealta s-a adaptat unui comportament dat, graţie căruia animalul se obişnuieşte cu mediul.

Necesitatea de a-şi crea sau obţine alimente, sau de a se apăra, a condus la dezvoltarea unor organe sau organisme existente, în a executa mişcările necesare şi chiar la evoluţia acestora în scopul propus. (Exemplu: posibilitatea cimpanzeului de a apuca mici fructe sau obiecte între degetul cel mare şi a doua falangă a arătătorului.) Dar problema noastră este cea a uneltelor. Voi da mai jos câteva exemple:

• Observat în captivitate, un cimpanzeu apucă o cracă de aproape 2 metri, ameninţând un leopard, ce ţine între colţii lui un pui de cimpanzeu.

• Tot un astfel de primat, observat într-o rezervaţie, apucă o ramură pregatită dinainte şi o introduce într-un furnicar. După un timp, cimpanzeul extrage rămurica şi eliberează furnicile cu buzele.

• Un lutru marin culege de pe fundul apei un bolovan, se întinde cu spatele pe suprafaţa apei, şi, cu bolovanul pe piept, pune pe el scoici pescuite dinainte şi le sparge cu câteva zeci de lovituri.

• Cercetătorii au descoperit că delfini din vestul Australiei îşi puneau bureţi de mare pe vârful botului, după care căutau peşti ascunşi în nisipul de pe fundul mării, apărându-şi astfel pielea. În paralel fie zis, aceşti delfini, numiţi şi "bot de sticlă", au creierul cel mai mare după cel al omului.

• Cintezoiul din insulele Galapagos, care se hrăneşte cu insecte, găureşte scoarţa arborilor în căutarea larvelor, folosindu-se de o ramură de 10-20 de centimetri. În momentul când larva, în urma scormonirii, iese la suprafaţă, pasărea lasă ramura să cadă şi apucă larva cu ciocul.

• O pasăre africană, din specia vulturilor mai mici, pentru a sparge coaja ouălor mari (de ex. de struţ), ia în cioc pietre şi le lasă de atâtea ori să cadă pe ou, până ce acesta se sparge.

• Viespile (sau alte specii vecine de insecte) sapă "vizuini" într-un sol moale. După închiderea vizuinii, viespea ia o piatră între mandibulele sale şi tasează pământul, mărind suprafaţa părţii anterioare a capului ei.

După părerea mea, comportamentul păsărilor în vederea pregătirii cuibului dinaintea ouatului, a clocitului şi a apărării puilor pentru vremea dinainte de a deveni independenţi, este demn de a fi evidenţiat. Este vorba de un număr de operaţiuni diferite şi, mai mult sau mai puţin, complexe: faptul de a decide locul cuibului, de a şti ce trebuie şi unde trebuiesc căutate şi a aduce "materialele" la locul cuibului, a construi cu ele viitorul cuib, toate acestea cred că sunt – pentru păsări – operaţiuni tot atât de valoroase ca şi utilizarea uneltelor.

Ing. Radu I. Gaton
Tel Aviv

❖

Robert Schwartz, M. Batya («Sunt în căutarea unei imagini grăitoare a conflictului actual dintre Islam şi iudaism, dintre Coran şi Tora, o imagine asemănătoare cu cea pictată de Rembrandt, în care Daniel evreul îi demonstrează lui Cirus persanul că are o "convingere greşită" à propos de credinţa sa în Zeul-idol al perşilor. Am încercat s–o fac într-un articol, însă "mantra" lui Nasrallah – şeful organizaţiei Hezbollah – pe care aţi publicat-o în februarie mi-a sugerat o asemenea imagine, care pentru mine este mai semnificativă.

O privire asupra planetei noastre, în care ţările islamice sunt colorate în negru, iar Israelul în alb, ar arăta ca o foaie neagră cu un punct alb în centru. O săgeată care iese din punctul alb poartă un slogan, "vivat vitae!", iar o săgeată care iese din foaia neagră poartă sloganul "vivat mortis!".

Eu nu sunt desenator decât de piese mecanice dar dacă redacţia cunoaşte pe cineva care poate transpune în desen ideea de mai sus, v-aş fi foarte recunoscător.»

O idee bună, stimate Robert Schwartz: o oferim talentelor întru desen din *alia*, rugându-i să o transpună în linii şi culori.)

Dr. Marcu Leibovici, Düsseldorf, Germania (ne trimite o cronică rimată:

MOTTO:

În timp ce numărul şi activitatea evreilor din România a scăzut la minimum, activitatea virulent antisemită a lui Vadim Tudor a crescut la maximum.

La orice tango e ştiut/ e necesar de la început/ şi pe parcurs şi azi şi ieri/ aşa e scris, doi parteneri.// Aşa e şi la antisemiţi, / e logic precum şi gândeşti/ e necesar să fie doi/ unul "jidan" şi altul "goi".// Dar domn Vadim ce-i mai deştept/ lovindu-se cu pumnii în piept/ ca star-tribun să se lanseze/ de unul singur să danseze.// Aşa a ajuns cu-al lui slogan/ antisemit fără "jidan". / Minciună şi răstălmăcire/ sunt trăsătura lui de fire!// Cu pana plină de venin/ dozat cu fanatism cretin/ cu un limbaj de la bazar/ e un demn urmaş de legionar.// Văzând cum urlă cu avânt/ luptând cu morile de vânt/ îmi vine-n minte o parafrază, / ce-n tot îl caracterizează:/ "Căpitane, te slăvim, / garda merge înainte/ prin partidul lui Vadim"!

În acelaşi timp, d-sa ne trimite şi două epigrame "pe temele noastre":

Arafat şi Premiul Nobel pentru Pace:

Premiul Nobel pentru pace/ e un premiu de onoare/ Arafat l-a transformat/ în Nobelul de teroare!

Dorinţele arabilor la tratativele de pace:

Nu vrem un stat palestinian/ Pe lângă statul Israel/ noi vrem un stat palestinian/ În loc de statul Israel!)

Lică Landskron, Raanana (scrie despre o categorie socială uitată:

Cine şi-ar fi închipuit vreodată că în statul Israel, acei care au scăpat de urgia nazistă, fie că au rămas în viaţă din iadul lagărelor naziste, fie că s-au refugiat din faţa armatelor germane în pădurile aflate pe piscuri de munte în zonele controlate de partizani sau în fundul Siberiei, vor avea un trai greu la bătrâneţe, aflat undeva la limita sărăciei?

Guvernele ce s-au perindat la cârma statului, indiferent de ce parte a baricadei politice s-au aflat, au fost oarbe şi surde în faţa tabloului social ce-i plasau într-o poziţie nefavorabilă pe cei numiţi "supravieţuitori ai Holocaustului".

Găselniţa, la timpul său, a Partidului Mapai (actualul Partid al Muncii), că în faţa Statului Israel există alte priorităţi şi că supravieţuitorii pot aştepta, s-a prelungit din 1948 şi până în zilele noastre.

Întâlnirea istorică dintre Ben Gurion şi Adenauer din anii 50 a dus nu numai la stabilirea de relaţii diplomatice, dar şi la despăgubiri din partea Republicii Federale Germane pentru cei ce-au avut de suferit în perioada regimului nazist, atât în Germania cât şi în ţările care au fost ocupate de către germani.

Plăţile statului german către Statul Israel au fost destul de substanţiale, dar sumele ajunse la cei în suferinţă au fost minime, date cu zgârcenie, după proceduri birocratice anevoioase.

Cei care s-au adresat direct Germaniei, fie că erau de cultură germană, fie că făceau parte dintr-o anumită categorie de foşti deţinuţi, au obţinut rente cu care se putea duce un trai omenesc, plus o serie de avantaje pentru îngrijirea sănătăţii.

O altă problemă spinoasă, lăsată mult timp într-un con de umbră, cu aspecte greu de rezolvat astăzi, la 60 de ani de la naşterea Statului Israel, este cea a depunerilor de bani făcute de unii evrei din Europa înaintea celui de-al doilea război mondial în băncile Palestinei mandatare, trecute la înfiinţarea statului, în 1948, în bănci precum Leumi, Discount sau Hapoalim, şi despre care s-a aflat acum 2-3 ani, la intervenţia deputatei Colette Avital. Între timp moştenitorii, mare parte din ei supravieţuitori ai Holocaustului, au dispărut.

Aceeaşi soartă o au pământurile şi casele cumpărate de evrei europeni şi care îşi caută astăzi moştenitorii prin societatea "Hasava".

Te întrebi în ce măsură urmaşii celor în drept, la rândul lor oameni în vârstă, mai posedă vreun act din care să rezulte într-un fel sau altul dreptul lor la aceste bunuri.

Demonstraţiile supravieţuitorilor Holocaustuluu, pe care nu de puţine ori le-am văzut pe micul ecran, au fost completamente justificate, iar poziţia recalcitrantă a Ministerului de Finanţe, totalmente ruşinoasă.

Hotărârea guvernamentală de a mări pensiile din luna martie vine, din păcate, prea târziu şi înseamnă prea puţin.»)

Dr. David Strulovici, Holon (ne trimite câteva gânduri în versuri à propos de moravurile şi năravurile epocii:

De când lumea şi pământul/ Oamenii în certuri şi războaie/ Adeseori desfid cuvântul/ Preferând crimele... o droaie.// Trăim într-o lume nebună/ Aptă la răsturnări/ Oamenii-s gata să se răpună/ Nici gând de remuşcări.// A venit şi anul 2009/ Cu speranţă l-am aşteptat/ Dar orizontul e întunecat/ Şi din păcate cu bombe plouă.// A avea azi o profesiune de credinţă/ Nu este prea în... top/ În schimb e considerată biruinţă/ A fi cât mai... interlop.// E greu să fii un om adevărat/ Chiar dacă te forţezi/ Dacă n-ai un genom adecvat/ Pe care să te bazezi.// Încrezut peste măsură/ De un fals nimb aureolat/ Pare sigur o impostură/ Fără şanse de a fi invidiat.// Amărăciunea limbii/ Sigur e trecătoare/ Faţă de cea a inimii/ Din care n-ai scăpare.// Îngâmfarea, cucoană mare, / Cere tot timpul de mâncare/ Căci structura-i cupidă/ În permanenţă de laude e avidă.// Modestia e defect, e calitate?/ Oare e de rău sau e de bine?/ Aş spune că depinde de societate/ Şi de cei care influenţează desrtine.// Interogaţia ca însuşire/ Specifică omului/ Uneori poate duce la rătăcire/ În neanturile... hăului.)

Erwin Stern, Haifa (aplaudăm cu ambele mâini propunerea dvs., adresată tuturor acelora care își storc creierii și nervii cu fel de fel de planuri și soluții pentru obținerea păcii mult râvnite: "Guvernul să facă bine și să răspândească pretutindenea – și mai ales în școli – afișe cu faimosul dicton latin: *si vis pace para bellum* (dacă vrei pace, pregătește-te de război".)

Arnold Helman, Ness Ziona (aveți dreptate, obiceiul unor corespondenți din străinătate de a trimite același material la două sau chiar trei publicații de limbă română de la noi este totalmente neplăcut. Ce spune cititorul când se trezește cu corespondența respectivă azi – cum vi s-a întâmplat dvs. – în "Revista familiei" și mâine în "Minimum"? Exact ce ați spus – adică ați strigat, cam furios, dumneavoastră. Ce e de făcut? O singură soluție (o nouă revoluție): să ne ferim în viitor de asemenea colaboratori lipsiți – ca să ne exprimăm blajin – de deontologia jurnalistică.)

I. Nor, Haifa (a citit cartea "Destine" a dr. Iancu Feldstein: *«În noua sa carte "Destine", Dr. Iancu Feldstein și-a propus o abordare îndrăzneață a dificilei teme a destinului uman.*

După o scurtă incursiune de informare în conceptul biblic și cel filozofic al destinului uman, autorul ne oferă – cu binecunoscutul său talent literar – o serie de povestiri cu tâlc, autentice, privind impactul destinului în viețile unor oameni pe care i-a cunoscut personal. De altfel, aceste evocări bazate pe o experiență trăită, reprezintă o trăsătură esențială a literaturii evreiești de pretutindeni.

Impactul destinului poate fi rezultatul unor evenimente sociale nefaste – războaie, mutări de populație, lagăre – sau poate fi agravat de unele "slăbiciuni omenești" (tutun, alcool, droguri, etc.).

De asemenea, autorul evocă situații când impactul destinului poate fi influențat – în sens pozitiv – de intervenția unor persoane animate de sentimentul dreptății. Aici este clar reliefată vocația autorului pentru prietenie.»)

Shlomo Bercovici, Rehovot («În numărul 264, la pagina 75, în corespondența trimisă de dr. Iulius Iancu, citim: "Astăzi de dimineață la *Minha,* la Sinagoga tinerilor croitori de pe strada Leca din Bacău, am primit un oaspete... De-abia s-a întrunit un *minian* ca să se poată începe rugăciunea zilnică!"

De când mă știu, am fost de multe ori la sinagogă, dar rugăciunea de *Minha* se rostește numai după-amiază. Dimineața e altceva, *Shaharit.* S-or fi schimbat între timp obiceiurile?»)

Iacob Zimbler, Haifa (1. a colecționat în ultima vreme câteva bancuri pentru "Minimum":

■ *Doi nebuni vopseau tavanul unei camere. Zice unul:*

– Ține-te bine de bidinea, că iau scara...

■ *În Statele Unite, un condamnat la moarte este dus în camera de execuție. Observă scaunul electric de care sunt legate multe fire și întreabă:*

– Ce mai e și drăcovenia asta?

– Lasă întrebările acum, peste o oră te vom pune la curent!

■ *Care este asemănarea între o fustă mini și un discurs?*

Amândouă trebuie să fie destul de lungi ca să acopere problema și destul de scurte ca să capteze interesul!

■ *Rabi, sunt distrus! În stânga și în dreapta băcăniei mele s-a deschis câte un supermarket. Ce pot să fac?*

– Pune la ușa de la magazinul tău un afiș mare: "INTRARE"!

■ *Un electrician își găsește băiețelul bandajat la un deget.*

– Ce s-a întâmplat?

– Am prins o albină care avea un capăt neizolat!

■ *O doamnă cheamă un tehnician să se ocupe de un zgomot foarte supărător pe care îl aude ori de câte ori trece autobuzul pe stradă.*

– De unde se aude acest zgomot mai puternic?

– Din dreptul șifonierului, răspunde doamna.

– Bine, am să intru în șifonier și am să aștept cu răbdare.

Dar după câteva minute, soțul doamnei vine acasă grăbit, ca să se schimbe pentru a participa la o ședință importantă. Deschide șifonierul și îl vede, surprins, pe tehnician:

– Ce-i cu dumneata în șifonierul meu?

– Dacă am să-ți spun că aștept autobuzul, ai să mă crezi?

2. În legătură cu persoana despre care ne vorbiți – fosta dvs. profesoară – faceți o confuzie: ea nu a fost mama scriitorului la care vă referiți.)

Felix Pascal, Ashdod («la sfârșitul anului trecut, postul de televiziune TVR-II, din București, anunțase că va transmite filmul lui Mihai Iacob după piesa "Celebrul 702" de Al. Mirodan. Am deschis aparatul în seara aceea, dar filmul nu s-a mai transmis. Și asta fără nici o explicație. Știți dvs. ce s-a întâmplat?» – Nu.)

Beno Zalmanovici, Jackson Heights, New York (interesantă sugestia dvs. privind organizarea unei "mese rotunde" formată din buni cunoscători în materie, care "să tragă concluziile" pe marginea personalității și activității rabinului Moses Rosen; a mult discutatului și disputatului rabin Moses Rosen.)

Shoshana Shefer, Bat Yam (vă vom comunica prin telefon datele cerute).

Lisette Moscovitz, Guinea-Bissau; **Adalbert Sommerkind,** Hedera; **Miriam Bercu-Zidaru,** Cfar Saba; **Solomon Aberfeld,** Ramat Hasharon (Eugen Campus locuiește în Bnei Brak, Leon Volovici la Ierusalim, Solo Har-Herescu la Tel Aviv, Bianca Marcovici la Haifa, Ella Bernfeld la Bat-Yam, Alexandru Sever la Beer Sheva).

Aniversări

Alma Redlinger, pictoriță; 85 de ani de la naștere; la București.

Hary Kuller, sociolog, etnolog, specialist în istoria iudaismului românesc (ultima sa lucrare, de răsunet, este volumul "Evrei în România", ed. Hasefer); 80 de ani de la naștere; la București.

Sergiu Natra, compozitor; unul din cei mai valoroși autori de muzică simfonică din zilele noastre); 85 de ani de la naștere; în Israel.

Prof. Andrei Strihan, estetician, cronicar de teatru, profesor de istoria teatrului la Universitatea din Tel Aviv, fost președinte al ASILR (Asociația Scriitorilor); 85 de ani de la naștere; în Israel.

Ileana Vrancea, istoric literar; 80 de ani de la naștere; în Israel.

Sorin Toma, ziarist, fost redactor-șef al ziarului "Scânteia", memorialist; 95 de ani de la naștere; în Israel.

Omagiu lui Leon Volovici

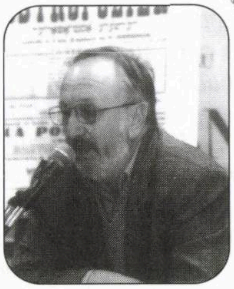

La 26 martie a.c. a avut loc la Centrul Internațional Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului, din Ierusalim, un simpozion (în engleză) în onoarea cunoscutului istoric literar Dr. Leon Volovici.

Tema simpozionului: "Căderea comunismului și problema evreiască (1989-2009)".

Au luat cuvântul: Prof. Robert S. Wistrich, directorul Centrului Vidal Sassoon, Prof. Yehuda Bauer, consilier al Institutului Yad Vashem, Dr. Raphael Vago, de la Universitatea Tel Aviv, d. Edward Iosiper, ambasadorul României în Israel, Dr. Leon Volovici.

Distincții

Norman Manea, prozator, SUA; Premiul "Fundației Iudaismului" de la Paris pentru întreaga sa operă literară.

Sonia Natra, artist plastic, poetă, Israel; medaliată la expoziția internațională a Asociației Artiștilor Francezi de la Grand Palais, Paris, cea mai importantă expoziție de artă plastică a anului.

Olga Zaicik-Spitzer, traducătoare; Medalia Ministerului Educației Naționale din Polonia pentru activitatea ei de traducătoare a literaturii poloneze în limba română.

Colette Avital, ambasador; **dr. Meir Rosenne,** ambasador; Marele Rabin **Menachem Hacohen: Dr. Leon Volovici,** istoric literar; **Prof. Moshe Idel:** Ordinul Meritul Cultural; **Prof. Tuvia Friling:** Ordinul Meritul Cultural; **Prof. Dr. Liviu Rotman; Prof. Dr. Michael Shafir; Prof. Raphael Vago:** Ordinul Meritul pentru Învățământ; Toate aceste decorații au fost conferite de președintele României, Traian Băsescu, cu prilejul aniversării a 60 de ani de relații neîntrerupte între România și Israel.

Shlomo Artzi, compozitor și interpret de muzică ușoară: Premiul AKUM (Asociația compozitorilor din Israel) pentru întreaga activitate (amintim că Sh. A. este fiul regretatului om politic și fruntaș al aliaei române, Itzhak Artzi.

Deces

Tereza Maiorescu, publicistă (a fost soția scriitorului Toma George Maiorescu); la București.

Manifestări, sumanifestări...

2.03.09; la Matnas Ramat Yadim, Natania; festivitatea de lansare a vol. VI (și ultimul) din lucrarea despre "Evreii din Dorohoi și împrejurimi", redactată de Shlomo David.

Carnet

A trecut un an de când
iubitul meu frate
NORBERT SCHMETTERLING
nu mai este printre noi.
Sora – Mia Cahan

S-au împlinit trei ani de când
distinsa și delicata ființă
care a fost
BIANCA GARINI
nu mai este printre noi.
Un gând pios la mormântul ei.
Familia

La 10 martie, în noaptea de Purim, a încetat din viață la Düsseldorf
prietenul meu scump
TONEL HOLBER
În urma unei maladii necruțătoare.
Cu adânci regrete,
Dr. Roisman Benjamin
Tel Aviv

ײדישפּיל
Teatrul Idishpiel din Israel

De la 20 până la 120

nou spectacol muzical

O dată la 20 de ani un asemenea spectacol

SASI KESHET, IACOV BODO, SHMUEL ATZMON, ANAT ATZMON, MONICA VARDIMON, ANNABELLA, ISRAEL TREISTMAN, ANDREI KASHKAR, IRMA STEPANOV, AMITAI KEIDAR, Grupul de tineri actori ai teatrului

Regizor: ITZHAK SHAULI; Adaptare pentru scenă: SHMUEL ATZMON și ITZHAK SHAULI; Prelucrări și conducerea muzicală: MISHA BLEHEROVITZ; Decoruri și costume: FRIDA KLEPHOLTZ; Lumini: MISHA CERNIAVSKI; Coregrafia: ELDAR GROISMAN

MasterCard ישראכרט VISA

ישראכרט

Reducere cu "puncte"

Traducere simultană în ebraică și rusă

50% reducere pentru cetățenii veterani

Pentru informații și rezervarea de bilete:
Teatrul Idishpiel
Bialik 28 Tel Aviv
1-800-444-660
(convorbire gratuită)

NOU!!!

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

NOU!!!

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo
Tel. 03-6812733, 054-7648747

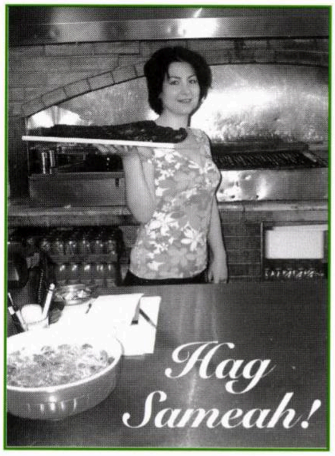

Servim zilnic toate produsele bucătăriei românești: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momițe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcați, sărmăluțe românești, antricot adevărat și multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 60 de shekeli

●

În fiecare vineri la prânz și seara muzică românească și internațională cu renumita Mariana Lungu

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane

Prețuri modeste – Vă așteptăm cu plăcere

Haim Nello GRILL HOUSE

Conducerea restaurantului HAIM NELLO urează întregii clientele

HAG PESAH SAMEAH!

Cel mai vechi și mai cunoscut restaurant HAIM NELLO vă invită în luna aprilie să gustați produsele cele mai renumite din bucătăria românească la prețuri avantajoase:

Prânz (iskit) – 52 șekeli – (Felul I + Felul II + sifon sau sirop la discreție); adăugați 15 șekeli și primiți vin sau șpriț la discreție, între orele 12-18 (de luni până vineri).

Seara (iskit) – 59 șekeli, 69 șekeli sau 79 șekeli. Felul I (icre, vinete, gogoșari, fasole) Felul II: sarmale, ardei umpluți, mititei, patrician, steak, porc (sinta, coastc, ceafă), creier, antricot, sinta vacă, file porc. Porția cuprinde salată asortată și garnitură caldă.

Plată caldă. Mixgrill – 199 șekeli • 2 salate la alegere (Felul I) Mix: antricot, steak porc, file porc, patrician, "parghit" și 2 mici • 1 sticlă vin alb/roșu inclus în preț)

Valabil în cursul săptămânii, nu sâmbăta sau de sărbători

O vineri de neuitat numai la HAIM NELLO

LEON vă invită să retrăiți atmosfera anilor '60 prin cântecele sale

Muzică românească, lăutărească și internațională

ORGANIZĂM PETRECERI ȘI REUNIUNI FAMILIALE

Restaurantul HAIM NELLO vă așteaptă Str. Eilat nr. 11, Iaffo-Tel Aviv

Rezervați locuri din timp la telefon: 03/510-1919

Aerul curat de Ghedera însănătoșește!

Sanatoriul pentru vârstnici existent de peste 45 de ani, cu experiență deosebită, vă invită să vizitați

BEIT MARPE «GANIM»

Ghedera

Str. Tzuckerman 14, Tel. 08/859-1101, 08/859-4124

Ne ocupăm de bolnavi cronici, asigurându-le îngrijire atentă, confort și hrană excelentă.

● Cașer ● Asistență medicală permanentă ● Tratamente ●

● Fizioterapie ● Activități educative ●

minimum

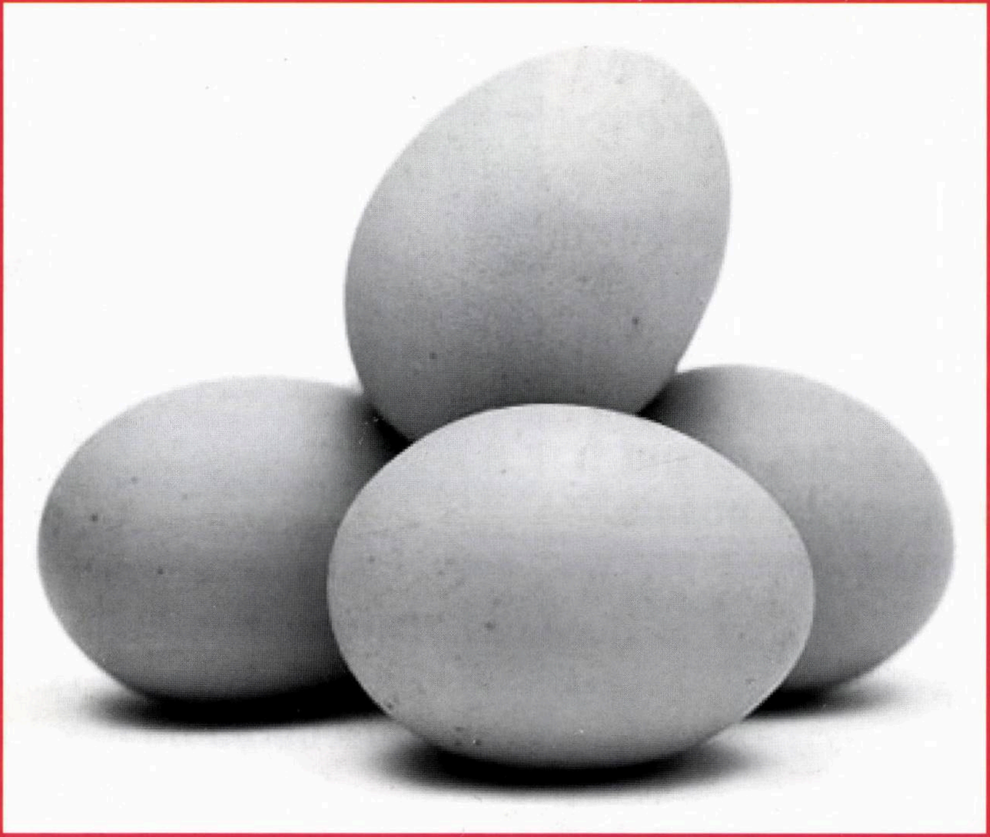

Deocamdată, se pare că guvernul nostru posedă virilitatea necesară pentru a face faţă presiunilor şi furtunilor. Totul e să nu se spargă pe drum.

9 771565 702005 05
1/5/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 266 ■
■ MAI 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Ancheta revistei „Minimum”

Aşa cum arătăm în corpul revistei, poliţia bucureşteană, care anchetează actele de vandalism produse anul trecut la Cimitirul Giurgiului, nu a reuşit să ofere nici o explicaţie plauzibilă privind pe autorii barbariei.

Reprezentanţii poliţiei susţin că atât iniţiatorii cât şi făptuitorii sacrilegiului sunt nişte copii care, în marea lor majoritate, nu pot fi traşi la răspundere penală.

În lumina acestor declaraţii, „Minimum” propune cititorilor săi să răspundă la întrebarea de mai jos:

Cum au ajuns copiii, în noaptea respectivă, la Cimitirul Giurgiului?

a) Pe biciclete cu trei roţi;

b) Cu trotinetele;

c) Pe patine cu rotile;

d) Pe umerii părinţilor, strigând: Dii, căluţule! Dii!

e) În cărucioare.

Răspunsurile vor fi trimise până la 15 mai a.c. la „Minimum”, POB 11472, Tel Aviv.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 Aprilie

Oh, dac-am fi citit cartea lui Elias Canetti! Și dacă, citind-o, am fi înțeles-o! Și dacă, înțelegând ce vrea să spună, am fi tras concluziile de cuviință!

Luna trecută am sărbătorit Pesahul şi (legată de această sărbătoare atât de simbolică) Ziua Independenţei. Şi, în vreme ce copiii întrebau în seara de Seder prin ce se deosebeşte această zi de toate celelalte zile ale anului, noi, aici la "Minimum", ne-am întrebat: prin ce se deosebeşte acest an de toţi ceilalţi ani trăiţi până acum în Israel?

Răspunsul este: în acest an i-am descoperit pe şiiţi.

Am descoperit, de pildă, că inocentul vas de pescuit, plin de explozibil, care se îndrepta spre un vas militar de-al nostru, având drept scop ca la prima atingere să provoace o explozie devastatoare, nu era un vas arab pur şi simplu, sau palestinian, sau islamist: era un vas amenajat anume de organizaţia Hezbollah, adică de şiiţi. Şi că fusese echipat de iranieni, liderul şiiţilor din lume.

Am descoperit că valul de atentate mai nou din Afganistan şi Pakistan a fost pus la cale nu de nişte terorişti arabi, sau musulmani, sau islamişti, sau cum vreţi, ci de grupările şiite din ţările cu pricina.

Am descoperit, uimiţi, că Marocul, ţară musulmană, a rupt relaţiile diplomatice cu Iranul, ţară tot musulmană. Dar nu fiindcă între cele două state ar fi izbucnit vreun conflict teritorial, ci fiindcă iranienii, în calitatea lor de şiiţi, îi instigaseră pe suniţii din Maroc împotriva monarhiei de la Rabat.

Am descoperit (nu cu mare tristeţe, ca să fim sinceri) că Egiptul a depistat pe teritoriul său o reţea solidă de spionaj, înfiinţată de guvernul de la Teheran cu scopul de a provoca o serie de atentate sinucigaşe la Cairo, care, dacă nu erau împiedicate la timp de oamenii generalului Suleiman, şeful serviciilor secrete egiptene, s-ar fi soldat cu peste 200-300.000 de morţi. Iar aceasta nu fiindcă Iranul ar avea ceva de împărţit cu Egiptul, à propos de gaze sau petrol, ci pentru că preşedintele Ahmadinejad şi molahii de la Teheran sunt şiiţi: spre deosebire de Mubarak, care este sunit.

Am descoperit, de asemenea, că, porniţi pe cai mari, convinşi că nimeni nu le mai poate sta în cale, şiiţii conduşi de Iran atacă din toate poziţiile. Un exemplu recent l-a constituit conferinţa arabă la nivel înalt din Qatar. O conferinţă din acelea unde lumea a asistat la un nou meci şiiţii vs. suniţii. La început lucrurile mergeau bine pentru echipa suniţii (Arabia Saudită, Egiptul ş.a.), care a reuşit să blocheze invitarea echipei şiite (Iran, Hezbollah, Hamas) la dezbateri. Însă, lucrând prin amicii lor sirieni, mai precis prin preşedintele Assad, şiiţii au marcat un punct preţios în poarta adversarului.

Aşa cum scrie Carolyn B. Glick în "Jerusalem Post", Assad a reuşit să anuleze aşa-zisul plan saudian de pace, care fusese adoptat în 2002. Potrivit unei rezoluţii propuse de sirieni, orice pas înainte făcut de vreo ţară arabă în direcţia Israelului va fi condiţionat de hotărârea Israelului de a se auto-distruge ca stat, retrăgându-se în spatele unor frontiere ce nu pot fi apărate şi acceptând să fie practic invadat de câteva milioane de imigranţi arabi ostili evreilor (aşa-zişii refugiaţi palestinieni).

Simţind ce-l aşteaptă la conferinţă, Mubarak a hotărât să rămână acasă, trimiţând în locul său un reprezentant de mâna a doua. Regele Saudiei Abdallah n-a scos nici un cuvânt în timpul celor două zile de manifestare a dragostei arabilor faţă de Iran. Ambii conducători au ieşit slăbiţi şi umiliţi.

După ce aminteşte de amabilităţile exprimate de administraţia Obama la adresa Iranului, autoarea articolului din "Jerusalem Post" scrie:

«Şi apoi mai este Marea Britanie, care, cum se ştie, a recunoscut organizaţia Hezbollah. Michael Ledeen, de la "Fundaţia pentru Apărarea Democraţiei", a arătat că decizia Londrei de a recunoaşte mişcarea Hezbollah face parte dintr-un acord încheiat cu Iranul şi Hezbollah în schimbul a cinci cetăţeni britanici care sunt ţinuţi ostatici în Irak, de doi ani de zile, de un grup de terorişti afiliaţi la Hezbollah. Potrivit acordului de mai sus, în schimbul ostaticilor englezi, Londra a fost de acord să recunoască organizaţia Hezbollah, iar Statele Unite să elibereze un număr de terorişti şiiţi, capturaţi de forţele americane în Irak.»

Ş-acum, întorcându-ne la titlul editorialului nostru, să spunem că, spre dezamăgirea noastră, toate aceste descoperiri le-am făcut atât de târziu (dar nu prea târziu) nu din cauză că adevărul despre şiiţi ar fi constituit un secret păzit cu străşnicie de cei interesaţi, ci, pur şi simplu, fiindcă nu l-am citit la vreme pe Elias Canetti.

Gata, însă. Asta e situaţia. Laptele vărsat...

Să încercăm să recuperăm, cât

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM – PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

se mai poate, timpul pierdut și să vedem cum devine cazul cu problema șiită.

Colaboratorul nostru Zoltan Terner a citit cartea lui Canetti.

Iată constatările lui:

«Pentru înțelegerea terorismului islamic (sau, mai precis, a haitelor și hoardelor cu care avem de-a face), a mecanismelor sale psihologice și a originilor sale, o carte de referință rămâne și azi, „Masele și puterea" a lui Elias Canetti (premiul Nobel pentru literatură în 1981). Bazat pe o extraordinară documentație, acest amplu eseu de antropologie socială (apărut în 1960, în limba germană, traducerea românească de Amelia Pavel, în anul 2000) ilustrează ideea că oamenii au tendința să formeze mulțimi: mase, hoarde, haite. În chip misterios, comportamentul omului „topit" în masă, absorbit de mulțime, se schimbă, devine comportament al masei și capătă forme bizare, neașteptate, de neînțeles, iraționale, inumane. Printre altele, este suspendat instinctul de conservare, apar trăsături primitive sau de-a dreptul animalice.

Manifestările comportamentale ale masei se pot observa în războaie, revoluții, cataclisme sociale, s–au putut observa în nazism și stalinism.

Pentru ca inexplicabilul comportamentului ucigaș sau suicidar să devină cât de cât comprehensibil, recurgem mai ales la unul dintre capitolele cărții lui Canetti care ne este direct actual și util. Mă refer la capitolul intitulat „Haita și religia", și mai ales la trei sub-capitole ale lui: „Islamul ca religie războinică", „Religiile jeluirii" și „Sărbătoarea Muharram la șiiți".

Din acestea voi oferi niște extrase, unele de-a dreptul coșmarești prin caracterul sanguinar al scenelor pe care le conțin.

Dar, înainte de toate, definirea de către Canetti a concepției islamice despre masă: „Împărțirea în două a maselor în Islam este obligatorie, ea constă în diviziunea dintre grămada credincioșilor și cea a necredincioșilor. Soarta lor, care va rămâne pe veci despărțită, este lupta reciprocă. Războiul pentru credință trece drept datorie sfântă și în felul acesta, încă de pe această lume, fiecare bătălie va prefigura – chiar și dacă într-o formă mai redusă – luptele din timpul Judecății de Apoi."

Canetti citează apoi din Coran, cartea Profetului, inspirată de Dumnezeu însuși: "După ce au trecut lunile sfinte, ucideți-i pe necredincioși, oriunde îi găsiți, prindeți-i, împresurați-i și împotriviți-vă lor oriunde s-ar ascunde."

Regula în Islam, subliniază Canetti, nu este pacea. Aceasta e doar o pauză între două episoade ale unui unic și permanent război sfânt, obligatoriu, pentru distrugerea necredincioșilor. Scriitorul citează în acest sens, în teribila sa carte: „Mahomed, spune unul dintre cei mai buni cunoscători ai Islamului, este Profetul luptei și al războiului... Ceea ce el a făcut de la bun început, în mediul său arab, rămâne și ca testament pentru viitorul comunității: lupta împotriva necredincioșilor, răspândirea, nu atât a credinței, cât a sferei sale de putere, care este sfera de putere a lui Allah. Pentru luptătorii Islamului, importantă nu este atât convertirea necredincioșilor, cât supunerea lor."

Trecând apoi la radiografierea formei extreme a violenței religioase islamice, religia șiită, ne este dată o explicație a acesteia:

„Din Islam, cu trăsăturile lui in-

TENDINȚE

Asta e situația...

confundabile de religie războinică, a ieșit, prin sciziune, o religie a jeluirii, mai concentrată și mai extremistă decât oriunde: este credința șiită, religia oficială a Iranului și a Yemenului, larg răspândită în India și în Irak. Șiiții cred într-un conducător spiritual și lumesc al comunității lor, pe care îl numesc Imam. Poziția lui este mai importantă decât a Papei. El este purtătorul luminii divine. Imamul este infailibil. Numai credinciosul fidel Imamului său se poate mântui: „cel care moare fără să-l fi cunoscut în viață pe adevăratul Imam al vremii sale, acela moare ca un necredincios."

Canetti ne ajută să înțelegem izvorul istoric al mitologiei pe care se sprijină demența religioasă a credinței șiite, și anume calvarul și umilitoarea moarte a lui Hussein, nepotul Profetului. Să-i dăm din nou cuvântul lui Canetti:

„Pe șesul de la Kerbela, în Irak, în a zecea zi a lunii Muharram, în anul 680 e.n., Hussein, împreună cu ceata lui și cu numeroși membri ai familiei sale au fost nimiciți. Cadavrul lui prezenta urmele a treizeci și trei de împunsături de lance și a treizeci și patru de lovituri de sabie. Comandantul trupei dușmane a poruncit oamenilor săi să treacă peste cadavrul lui Hussein călare. Nepotul Profetului a fost strivit la pământ de potcoavele cailor. Capul i-a fost tăiat și trimis califului din Damasc. Acela a lovit cu bastonul capul tăiat peste gură. Un vechi camarad al lui Mohamed, care era de față, l-a mustrat pe calif: „oprește-te, l-am văzut pe Profet sărutând gura aceasta."

Moartea lui Hussein a fost interpretată ca o jertfă.

De aici încolo, faptele devin mit, istoria devine mitologie, iar fiorul mistic individual devine fanatism colectiv, demență a mulțimii:

„Mormântul lui Hussein de pe șesul de la Kerbela a devenit de timpuriu cel mai important loc de pelerinaj al șiiților: 4000 de îngeri înconjoară mormântul lu Hussein, și îl plâng zi și noapte. Fiecare pelerin este întâmpinat de ei încă de la graniță. În tot anul următor, nici diavolul și nici duhurile rele nu-i pot face vreun rău. Iar murind, el va fi înmormântat de îngeri, iar în ziua învierii se va ridica împreună cu adepții lui Hussein, pe care-l va recunoaște după steagul din mâna sa. Imamul își conduce pelerinii triumfători de-a dreptul în Paradis."

Marea sărbătoare a șiiților e celebrată în zilele lunii Muharram, când Hussein a pătimit. Canetti citează apoi din relatarea unui martor ocular, etnolog cunoscut:

„Toți sunt îmbrăcați în negru sau cenușiu, în semn de doliu. Mulți umblă în cămașă lungă și cu pieptul deschis, în semn de mare suferință. De pe niște amvoane de lemn se povestesc patimile lui Hussein. Sunt descrise cu toate detaliile, nici un episod nu este uitat. Auditorii sunt profund emoționați. Strigătele lor „ Hussein, Hussein!" sunt însoțite de gemete și lacrimi. Grupuri de bărbați cu pieptul gol, vopsit în roșu sau negru, parcurg străzile. Își smulg părul din cap, își fac răni cu spada, trag lanțuri grele după ei sau execută dansuri sălbatice. Se pot încinge lupte sângeroase cu cei de altă credință."

Delirul religios, demența mistică se amplifică în intensitate: „Flagelanții se lovesc cu lanțurile cu care sunt incinse trupurile lor, tot mai puternic. Unii se înțeapă cu ace în brațe și în obraji, sângele curge, mulțimea amețește și începe să plângă în hohote, agitația crește."

După relatarea acestor scene, scriitorul menționează „Toate acestea se petreceau pe străzile orașului Teheran, pe la jumătatea secolului 19. Dar se mai petrec și astăzi."

Citez din Canetti care citează apoi și el:

„Ziua sângelui" pe străzile din Teheran, cuprinzând o jumătate de milion de oameni, a fost descrisă cu următoarele cuvinte de către un martor ocular. Cu greu s-ar putea găsi o relatare mai stranie și mai

Europa în 2015. Uitați-vă cu atenție pe hartă

copleșitoare :

„500.000 de oameni, cuprinși de nebunie, își acoperă capul cu cenușă și se lovesc cu fruntea de pământ. Vor să se supună unui martiraj voluntar, să se sinucidă în grup și să se schilodească în mod rafinat. Se face liniște deplină; sute de bărbați în cămăși albe sosesc acolo, cu fețele extatic îndreptate spre cer. Până seara mulți dintre acești bărbați vor fi morți, alții mutilați și desfigurați, iar cămășile albe, colorate în roșu, vor deveni lințolii. De pe acum aceste făpturi nu mai sunt din această lume. Cămășile lor grosolan croite lasă să li se vadă numai gâtul și mâinile: fețe de martiri, mâini de ucigași. În zgomotul strigătelor de încurajare și molipsiți de nebunie, alții pun mâna pe săbii. Agitația lor devine criminală acum; se rotesc și își înalță armele deasupra capului. Strigătele lor acoperă zgomotul mulțimii; ca să-și poată suporta chinurile, trebuie să ajungă în stare de catalepsie. Cu pași automați merg înainte, înapoi, într-o parte, fără vreo ordine. La fiecare pas, se lovesc ritmic în cap cu săbiile lor îndoite. Curge sânge. Cămășile se colorează în roșu aprins. La vederea sângelui, confuzia din mințile acestor oameni ajunge la culme. Unii dintre acești martiri voluntari se prăbușesc și lovesc cu săbiile în jurul lor. Din gurile lor încleștate curge sânge. În nebunia lor, și-au tăiat venele și arterele și mor pe loc, înainte ca poliția să aibă timp să-i ducă într-una dintre ambulanțele instalate în spatele jaluzelelor lăsate ale unei prăvălii.

Mulțimea, insensibilă la loviturile poliției, se strânge în jurul acelor oameni și îi târâie spre alt punct al orașului, unde baia de sânge continuă. Nimeni nu mai este deplin conștient. Martirii își scot cămășile, ele sunt considerate binecuvântate, și le dăruiesc celor pe care-i duc împreună cu ei. Alții, care la început nu făcuseră parte dintre cei ce se jertfesc voluntar, își descoperă dintr-o dată, în mijlocul agitației generale, setea de sânge. Cer arme, își smulg hainele de pe trup și își provoacă răni la nimereală.

Uneori se produce un gol în procesiune, când unul dintre participanți cade epuizat la pământ. Golul se umple imediat, peste nefericitul ins se îngrămădește mulțimea, care îl împinge și îl calcă în picioare.

Nu există soartă mai frumoasă decât moartea într-una din zilele sărbătorii Așura; porțile celor opt paradisuri stau larg deschise pentru cei sfinți și fiecare caută să ajungă înăuntru. Soldații în termen care au grijă de răniți și trebuie să păstreze ordinea, sunt și ei cuprinși de frenezia mulțimii. Își scot uniformele și se aruncă în baia de sânge. Nebunia îi cuprinde pe copii, chiar și pe cei mici: lângă fântână se află o mamă, amețită de mândrie, strângându-și la piept copilul care s-a mutilat cu mâna lui. O alta vine țipând și alergând: copilul ei și-a scos un ochi, peste câteva clipe și-l scoate și pe celălalalt; părinții privesc acest lucru cu bucurie."

Parcurgând aceste aproape insuportabile texte, ne încearcă straniul sentiment că citim relatări din presa acestor ani, din știrile la zi, din ceea ce se întâmplă azi în lumea dominată de psihologia de haită și de furia sangvinară a celor care torturează, schilodesc, decapitează ritual, cu tot ceremonialul filmat cu minuțiozitate.

Lumea de azi, aflată în umbra lui „9/11/2001", confirmă din plin dimensiunea vizionară a lucrării lui Elias Canetti.

Internetul și media sunt pline de imagini și texte descriind ororile săvârșite cu „pioșenie" în numele lui Alah și al profetului său, Mahomed. Execuțiile publice sunt folosite ca spectacole „educative", inclusiv pentru copii.

Exaltarea sanguinară de masă reduce la tăcere și mila și frica. E anihilată dorința de a supraviețui. Sunt anihilate legăturile de sânge. Mama își împinge copilul la sinuci-

dere. E mândră de el dacă moare sfârtecat. Victima e proclamată martir.

Cel incapabil de a ucide e „răsplătit” cu dispreţul şi oprobriul public. Sau e lichidat după ce e ciopârţit. Deşi sunt rare cazurile de ezitare. Sunt dresaţi din fragedă copilărie pentru a ucide. Imaginile de copii preşcolari cu kalaşnikov în braţe şi cu banderola de martir pe frunte, au devenit embleme la ordinea zilei. Din clipa în care se naşte copilul e predestinat, (condamnat, cum am zice noi) a fi un „luptător” gata să se ofere morţii şi/sau să împrăştie moarte. Pentru asta, încă din primul an de viaţă, copiii încep să fie decerebraţi. Pe la 4-5 ani au deja creierele spălate. Pe la 10-12 ani îşi aşteaptă de-acum, cu mare nerăbdare, rândul la intrarea pe scena însângerată a uciderii şi/sau a sinuciderii.

Cu această „speranţă” neagră, de a face martiraj, trăieşte şi face exerciţii de tragere şi de îmbrăcare a centurii cu explozibil. Aşteaptă clipa când va primi binecuvântata veste că i-a venit rândul.

Putem oare să înţelegem cu adevărat ce se întâmplă cu aceste fiinţe, totuşi, genetic, omeneşti? Mentalitatea lor este la depărtări de ani-lumină de a noastră. Pentru noi, viaţa este valoarea supremă, bunul cel mai de preţ. Pentru ei, suprema faptă de pioşenie este moartea de martir. Pentru noi, supremul păcat este omorul. Pentru ei, a ucide este suprema obligaţie religioasă. Ne desparte de ei o prăpastie imensă, poate mii de ani pe care ei îi parcurg în regresie spre barbarie.

În confruntarea cu această molimă, avem un mare handicap faţă de purtătorii ei: aceştia nu cunosc limitele noastre morale, nici scrupulele noastre, sunt străini de fineţurile şi fragilităţile noastre europene, de naivităţile noastre idealiste, de tip raţionalist sau umanist. Aplicând acestor (ne)oameni regulile noastre de comportament, principiile noastre morale, criteriile noastre democratice, facem o greşeală sinucigaşă. Drepturile omului aplicate fiarelor este o prostie extrem de periculoasă.

Media europeană înclină să îi justifice pe terorişti. În mare parte din presa „lumii (încă) libere” sunt denumiţi militanţi, combatanţi, luptători de guerilă.

Masele tradiţionale europene, (mai mult sau mai puţin) antisemite şi antiamericane, au făcut deja alegerea: alianţa cu Islamul împotriva Americii şi a Israelului. Nedându-şi seama că opţiunea lor echivalează cu o sinucidere. Pentrucă şi ele vor fi tratate la fel ca toate celelalte mulţimi de necredincioşi. Trecute prin sabie. Sfârtecate de încărcăturile explozive garnisite cu cuie şi şuruburi. Deocamdată, sunt „tovarăşi de drum”. Extremiştii occidentali, de dreapta şi de stânga, cu mintea întunecată de ura lor împotriva evreilor, le cântă în strună propriilor lor viitori ucigaşi. Le dau apă la moară. Îi susţin în distrugerea propriei lor lumi iudeo-creştine. Deocamdată cântă în acelaşi cor aria mitului Holocaustului şi cea a complotului mondial evreiesc.

Pentru a ilustra motivaţia antisemită şi antiamericană care se află la temelia pactului cu Islamul, notez două titluri de comentarii apărute în presa românească din luna martie: „Islamizarea Europei de către americani”(sic!) şi „Mai bine islamizarea Europei decât iudeomasoneria”. Quod erat demonstrandum.

Pentru cine mai e în stare să vadă, pentru cine încă nu e orbit de ura antisemită, folosirea în Gaza a civililor ca scuturi vii a arătat, fără echivoc, până unde merge cinismul şi lipsa de consideraţie faţă de viaţa propriilor concetăţeni. După încetarea acţiunii militare israeliene în Gaza au ieşit la iveală, denunţate

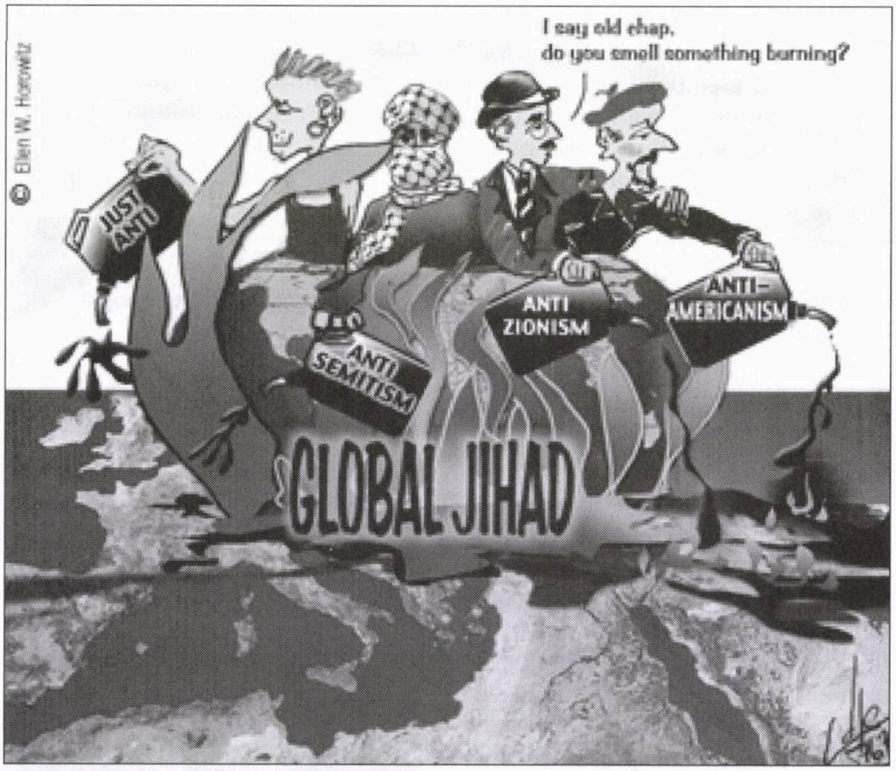

"Ascultă, bătrâne, nu simţi că miroase a ars?"

chiar de surse palestiniene, bestialele crime împotriva celor din populaţia palestiniană care şovăiau să colaboreze cu ei. Înainte de a fi împuşcaţi, li s-au tăiat, rând pe rând, membrele.

Fiecare concetăţean palestinian e pasibil de a fi executat. Cine se îndoieşte e ucis. Cine dă cel mai palid semn că doreşte să rămână om, e de asemenea ucis. Cine se teme, cine e milos. Cine ezită. Tot ce e omenesc trebuie ucis în om. Începând cu frica.

Occidentul nu bagă de seamă că, pentru Islam, nu numai evreii reprezintă duşmanii ci întreaga lume nesupusă (încă) legii lui Mohamed. Ura lor se îndreaptă împotriva lumii întregi. Deocamdată însă, inamicul lor numărul unu este Israelul, apoi America. Chestiune de priorităţi. Europa nu le pune probleme. Poate fi învinsă prin penetrare „paşnică". Prin sufocare demografică. Lent dar sigur.

Deja de câţiva ani, Europa a început să cedeze. În urmă cu un an sau doi, o editură londoneză de stânga a făcut un pas important în direcţia introducerii lui Bin Laden în circuitul de „idei" al lumii: a scos la lumină prima lucrare „ideologică" a „führerului" organizaţiei teroriste Al Qaeda, autoarea masacrului de la 11 septembrie. Un posibil „Mein Kampf" al terorismului islamic îşi începe cariera în lumea „liberă"... de luciditate.

Epidemia cuprinde lumea. Occidentul se jenează, se împiedică în paragrafe de lege, în principii generoase: libertatea persoanei, a opiniei, a presei şi altele. Sacrosancte principii. Pe care ceilalţi, tratându-le ca pe nişte ridicole bagatele, se pricep să le exploateze cu viclenie, obţinând un maximum de eficacitate. Invocă cu perfidie, ipocrizie şi cinism drepturile omului. Acelea pe care ei nici nu se gândesc să le respecte. Începând cu dreptul la viaţă..

Consiliul Europei, în Rezoluţia nr. 1605 din 15 aprilie 2008, stipulează la articolul 9, aliniatul 2, „Condamnarea şi combaterea islamofobiei". Iar în aliniatul 7 şi 8 al aceluiaşi articol se cere „înlăturarea tuturor piedicilor legale şi administrative în calea construirii de lăcaşe de cult suficiente pentru exercitarea cultului islamic". Un alt aliniat pretinde, nici mai mult nici mai puţin decât „asigurarea ca în manualele şcolare religia islamică să nu fie prezentată drept ostilă sau periculoasă."

Putem presupune că nu peste mult timp, se va cere şi interzicerea cărţii lui Canetti, „Masele şi puterea". Venindu-i apoi rândul democraţiei însăşi.

Despre „condamnarea" islamofobiei, de observat remarcabila lipsă de logică a ideii, absurditatea ei. „Islamofobia" înseamnă „frică, teamă de Islam". Cum poţi condamna o frică? După cum se vede, în Consiliul Europei, prostia nu este interzisă, din contra. Cultivată cu sârg.

Nu de mult, sub presiunea minorităţii islamice, în continuă creştere, s-a scos din Constituţia Europei fraza prin care Europa îşi afirmă rădăcinile iudeo-creştine. Mândra civilizaţie a bătrânului continent a cedat, deci (sau, mai cu delicateţe spus, a făcut pe ea – **n. red.**). Şi-a renegat propria spiritualitate creştină, lăsând cale liberă, nestingherită de nici un fel de legislaţie, dogmelor sinuciderii întru Allah şi ale uciderii rituale. A făcut-o din comoditate sau laşitate? Ori naivitate? Poate din prostie lâncedă? Parcă s-ar repeta ce s-a întâmplat în anii 30 ai secolului trecut, când pericolul nazist creştea văzând cu ochii. Şi atunci, ca şi acum, se juca aceeaşi carte: soarta civilizaţiei.

Cum am putea înţelege o comunitate (haită, gloată, mulţime) umană a cărei singură raţiune de a fi este uciderea? Sau sinuciderea?

Pentru a înţelege câte ceva, citim şi recitim cartea lui Elias Canetti.

Dar oare este ea credibilă? Să nu uităm: E scrisă de un evreu, născut la Rusciuc. Evreu sefard.

Cât despre ideea şi termenul de Eurabia, şi ele sunt „produse evreieşti." Lansate de reputatul istoric Bat Ye'or, („Fata Nilului", pseudonim al doamnei profesor universitar

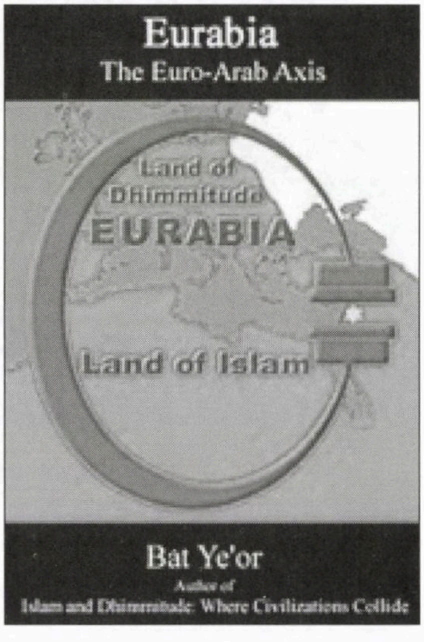

Europa? Pa și pusi. Este, dar s-a terminat. Acum avem Eurabia.

londonez Gisele Littman), o evreică originară din Egipt, în cartea sa, care a făcut carieră mondială, "Eurabia: Axa Euro-Arabă"(apărută în 2005 la Londra)

Firește că atât termenul cât și ideea de Eurabia au fost și sunt respinse de islamici și de islamofili, fiind denunțate ca „invenții sioniste", mituri lansate de Mossad, ori creații ale „obsesiei conspirației", firește, tot de esență evreiească. Între timp, Eurabia se înfăptuiește văzând cu ochii. Dar despre aceasta, într-un text viitor.»

P.S.: Despre ultima ispravă a lumii șiite – și anume recenta conferință Durban II, de la Geneva, cu toate peripețiile și semnificațiile de rigoare – în numărul viitor.

P.S. II: Și tot în numărul viitor câteva cuvinte pe marginea crizei ce-a izbucnit, neașteptat, între guvernul de la București și cel de la Chișinău, punând din nou pe tapet vechea problemă a Basarabiei.

Mass-media: Așa se lucrează... la CNN, de-o pildă (ca și în multe alte locuri)

«Războiul mediatic din Gaza a avut o miză la fel de mare ca și războiul propriu-zis, de pe teren. Presa internațională acuză CNN și televiziunea britanică Channel 4 de manipulare în cazul conflictului din Gaza, prin prezentarea unor imagini trucate de Hamas și de activiști de extrema stângă drept imagini autentice ale atrocităților armatei israeliene.

Pe 4 ianuarie, Channel 4 din Marea Britanie prezintă o știre conform căreia soldații israelieni ar fi împușcat doi copii în Gaza, în timp ce se jucau pe acoperiș. Scenele au fost filmate de Ashraf Mashhrawi, despre care Channel 4 anunța că este un colaborator independent al său și, întâmplător, fratele uneia dintre victime, Mahmoud, de 12 ani, celălalt copil fiind vărul sau.

În știreă filmată se arată cum Mahmoud a fost dus la spital, s-a încercat fără succes resuscitarea, iar apoi copilul este transportat spre cimitir.

Pe 8 ianuarie, CNN difuzează aceleași imagini, dar, de această dată, Ashhrawi este prezentat ca un cameraman amator care filma bombardamentele israeliene și a fost chemat acasă prin telefon, fiind anunțat că fratele său a murit. Spre deosebire de Channel 4, în știrea CNN se spune că cei doi copii se jucau pe acoperiș și ar fi fost omorâți de o bombă lansată de un avion fără pilot, iar Mahmoud avea 14 ani în loc de 12. În ziarul israelian de stânga Haaretz se spunea că bomba a căzut pe casa unde locuiau 21 persoane și ar fi ucis, de fapt, două bătrâne și trei copii.

Povestea CNN a născut multe dubii. Operatorul Ashraf Mashhrawi, care n-avea altă treabă decât să–și filmeze fratele în agonie, a fost identificat ca activist Hamas și proprietar al unei firme de internet care găzduiește website-urile Hamas, printre care și web-ul postului de radio al Hamas, "Vocea Al Aqsa". Doctorii care au vizionat imaginile CNN cu resuscitarea au declarat că manevrele doctorilor nu aveau nici o legătură cu actul medical, fiind pur și simplu o maimuțăreală. Pata de sânge era mică și mai degrabă portocalie. Doctorul din imagini, care arăta teatral spre monitorul ce constata pulsul oprit al copilului, s-a dovedit a fi faimosul norvegian Mads Gilbert. Doctorul Gilbert, un activist din Partidul Socialist Revoluționar Norvegian și susținător al Hamasului, a devenit celebru prin justificarea atacurilor din 11 septembrie 2001 de la World Trade Center și a terorismului, în general, care ar fi o luptă de eliberare.

Autoarea articolului despre acest subiect din "Haaretz", Amira Hass, este o ziaristă de extremă

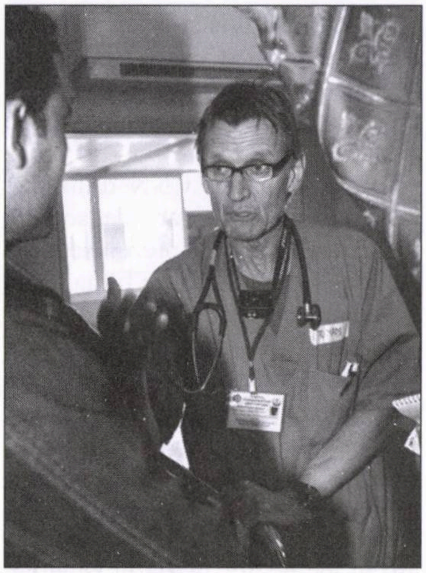

Mads Gilbert

stângă ce locuieşte în teritoriile palestiniene şi e cunoscută ca o propagandistă a cauzei palestiniene. Ea a fost amendată de justiţie pentru defăimarea coloniştilor evrei din Ramallah. Hass a scris că aceştia ar fi profanat cadavrul unui palestinian împuşcat la frontieră, deşi televiziunile prezente la faţa locului au transmis imagini ce dovedeau contrariul.

CNN nu a comentat nimic, dar a scos de pe site-ul său ştirea despre presupusa moarte a lui Mahmoud Mashhrawi. Paul Martin, patronul "World News & Features", firma ce vinde imagini altor televiziuni, a declarat că operatorul Ashraf Mashhrawi este de fapt salariatul său şi garantează pentru el. Operatorul nu ar găzdui site-uri Hamas ci doar ar fi înregistrat domeniul .ps, pentru a găzdui orice site palestinian.

În timpul războiului din Liban din 2006, ziaristul Nic Robertson de la CNN a recunoscut că ştirea sa despre bombardarea obiectivelor civile de către israelieni a fost de fapt propagandă a organizaţiei teroriste Hezbollah.»

(Dintr-un articol de George Scarlat; de pe Internet)

România: Cazul Gigi Becali

A fost (şi mai este) cancanul nr. 1 al Bucureştiului.

Punctul de pornire este binecunoscut. Într-o dimineaţă, în zori, câţiva poliţişti mascaţi (ultima modă în ţara noastră de origine) au intrat în casa miliardarului Gigi Becali, patronul clubului "Steaua" şi preşedinte al Partidului Noua Generaţie, luându-l pe sus şi ducându-l la închisoare. Motivul, cam rocambolesc, sună aşa: body-guarzii lui Becali au prins trei indivizi care încercaseră să fure automobilul de lux al *boss*-ului, i-au aruncat într-o maşină şi i-au dus la o casă de vacanţă a lui Becali de la Pipera. Acolo i-au bătut măr, i-au jucat în picioare (cum vorbeşte un personaj din telenovela "Regina") şi i-au sechestrat într-o pivniţă.

Or, într-o ţară democrată, nimeni n-are dreptul să ia legea în mâna lui, să-şi facă singur dreptate.

Ceea ce s-a întâmplat până aici are toate datele unui scandal dintre acelea care ocupă pagina întâi a ziarelor, gen cearta ca la uşa cortului (vezi rubrica "Scurt") dintre Mihaela Rădulescu şi fostul ei soţ, Elan Schwartzenberg. Dar ceea ce a urmat i-a năucit chiar şi pe jurnaliştii de pe malurile Dâmboviţei, unşi cu toate alifiile şi greu să-i mai uimeşti cu ceva.

Intrat în panică, Gigi Becali, pe care justiţia nu voise a-l elibera condiţionat pentru sărbători (în cele din urmă, omului i s-a dat voie să-şi petreacă Paştele în familie), a căzut, prin intermediul avocaţilor săi, la o înţelegere cu nu mai puţin cunoscutul C. V. Tudor, preşedintele Partidului România Mare. În urma acestei înţelegeri, "Latifundiarul din Pipera" (cum i se spune) va candida pe lista PRM petru alegerile europarlamentare din vară. Plasat pe locul II pe-această listă, Becali speră să fie ales şi, în consecinţă, să dobândească imunitate parlamentară, ceea ce înseamnă că nu mai poate fi condamnat.

Ne oprim aici. Şi dăm cuvântul gazetarului Iulian Leca. Într-un articol apărut pe Internet (Ziare.com) el ne explică ce anume i-a năucit pe gazetari; şi de ce lumea a început să vorbească despre Apocalips.

«Până mai ieri, Vadim ar fi fost în stare să îl interneze la ospiciul de nebuni pe Becali, dacă ar fi putut. Acelaşi lucru l-ar fi făcut şi Becali cu Vadim, dacă nu s-ar fi aflat în arestul poliţiei.

De la "maimuţa curentată şi beată", "bolnav psihic", "sifilitic" şi "rahat cu ochi" până la "posedat de diavol", "cancer veninos" şi "tribun al câinilor şi pisicilor", cei doi bravi politicieni români au ajuns acum să se sărute şi să îşi înghită flegmele pe care şi le-au aruncat ani de zile.

Aşadar, "cancerul veninos" Corneliu Vadim Tudor l-a trecut pe "sifiliticul" Gigi Becali pe listele PRM pentru alegerile europarlamentare din vară, pe locul doi.

Că doi politicieni terminaţi speră să se ajute unul pe altul şi astfel să renască amândoi nu ar trebui să surprindă sau să mire pe nimeni. Că pentru asta amândoi sunt gata să îşi piardă şi ultima urmă de credibilitate şi onoare chiar nu pasă nimănui. E ca şi cum nu ar fi fost. Nu ar trebui să ne mire nici dacă vor apărea amândoi şi ne vor spune, degajaţi şi cu un zâmbet larg pe faţă, că "au glumit"...

Am putea crede că a venit "vremea de apoi", aşa cum aceasta este descrisă în Apocalipsa din Noul Testament. Acolo, timpul de la sfârşitul istoriei, timpul în care Iisus Hristos va reveni pe pământ este descris ca un timp al împăcării tuturor contrastelor – atunci lupul va trăi liniştit lângă oi, răul şi duşmănia dintre oameni vor dispărea, iar

pacea și iubirea vor domni în întreaga lume.

În fapt, ceea ce se întâmplă la noi este strigătul disperat al unor oameni care știu că nu mai au nici o șansă în viața politică.

În consecință, amândoi au decis și s-au convins singuri că nu le-a mai rămas de făcut decât un ultim gest șocant. Să își dea mâna, să se sărute apăsat și să se declare frați de cruce și de sânge. (Ceea ce nu ar trebui să ne mire, din nou, dacă se va și întâmpla după, probabil, spectaculoasa eliberare a lui Gigi.)

Calculul este atent făcut de ambii politicieni. Pe de o parte, Corneliu Vadim Tudor visează să beneficieze de imaginea de "martir al neamului" cu care, speră el din nou, Gigi Becali să iasă din arest. De cealaltă parte, Gigi Becali, în momentele lui de reverie din temnițele poliției, visează și el că "tribunul" și partidul său îl vor duce direct în Parlamentul European și îi vor împlini visul de-o viață.

Corneliu Vadim Tudor se amăgește că experiența încarcerării va domoli și liniști "maimuța curentată" și speră ca astfel ea să poată fi plimbată apoi de mână prin piață pentru a atrage aplauzele spectatorilor. Ceea ce îi scapă lui Vadim este că prin această "uniune" nu se adună decât minusurile celor doi. Ceea ce va da un minus și mai mare.

După ce și Becali și Vadim au distrus partidele pe care le conduc, celor doi nu le-a mai rămas decât speranța că doar împreună mai pot reuși. Cel mai interesant spectacol îl va aduce însă eșecul celor doi. Abia după ce vor vedea că nici împreună nu mai reprezintă nimic în politică, epitetele becalo-vadimiene vor căpăta inflexiuni poetice unice.

Apropierea alegerilor europarlamentare a început deja să furnizeze spectacol, iar circul adevărat va veni odată cu alegerile prezidențiale. Am aflat cu toții că Miron Cozma este și el interesat să intre în cursa pentru fotoliul de la Cotroceni, iar acum își sondează șansele prin țară. Interesant de știut e dacă Miron Cozma sondează și memoria femeilor care au încasat bâtele și picioarele împărțite de minerii conduși de "Luceafărul huilei" în Piața Universității, în 1990 și 1991.

Ca spectacolul să fie complet, aflăm că și Principele Radu s-a gândit că nu ar fi rău să candideze la președinție, adică nu ar fi rău ca și România să aibă un Ronald Reagan al ei. E drept, propulsat de pe trambulina de la Palatul Elisabeta...

Apocalipsa sau doar o nouă etapă în interminabila tranziție pe care o traversează, de 20 de ani, România.»

Lumea: Victima e vinovată

Articolul de față a apărut mai de mult, în timpul războiului dintre Rusia și Georgia. Dar actualitatea lui este frapantă. Atât de frapantă, încât îl publicăm acuma.

«Nu știu cine a introdus în mintea oamenilor convingerea că o analiză bună este aceea care împarte, cât mai echilibrat, vinovățiile. Dar și că, din contră, o concluzie care identifică precis răul, îl numește ca atare și îl vitupereazăeste, dimpotrivă, un eșec al spiritului analitic. În general, indiferent de situație, apari drept înțelept dacă ai grijă să amendezi ambele părți ale unei situații tensionate, chiar dacă acea situație este chiar o crimă. Se aud voci care spun chiar că evreii au și ei partea lor de vină pentru Holocaust. În cazurile cele mai multe, dovada clară a inteligenței, a spiritului sănătos și a cunoștințelor este aceea de a submina distanța firească, naturală, dintre statutul victimei și statutul călăului-agresor. Mai ales dacă agresorul e atât de mare și de fioros încât ți-e cam frică să-i spui în față ceea ce este, iar victima e mică și slabă, astfel încât nu ai nici o problemă să o tragi oleacă de urechi. Georgia este, astăzi, vag admonestată cam de aceiași oameni care tocmai căzuseră în extaz în fața celui mai deșănțat spectacol de fals totalitar pe care l-a văzut secolul acesta tânăr – mă refer la grandios-mincinoasa deschidere a Jocurilor Olimpice de la Beijing. Eu cred că a învinovăți Georgia pentru ceea ce i se întâmplă acum este moralmente identic cu găsirea vreunei culpe poporului evreu pentru Holocaust. Când răul se dezlănțuie în cele mai atroce forme cu putință, nimic nu poate și nu trebuie chemat în favoarea sa. Putem împărți culpe când avem situații conflictuale care nu au degenerat, încă, într-un război cu victime civile. Când avem de-a face cu o acțiune de genul celei pe care Moscova o îndreaptă împotriva Tbilisi-ului, mi se pare inacceptabil să mai scotocești după culpe în toate părțile, cu gândul prestabilit că greutatea lor trebuie să fie cât de cât egală. Din păcate, invadarea Georgiei de către Rusia ne-a prins în plină astenie etică. Suntem incapabili să mai recunoaștem răul, chiar dacă ne rânjește, sângeros, la fereastră. Am auzit, siderat, reacția liderilor acestei Europe în care trăim, și dumneavoastră, și eu. Președintele Sarkozy a găsit că e firesc ca Rusia să protejeze militar minoritatea rusofonă din afara granițelor sale. La rândul ei, cancelarul Angela Merkel a spus că ambele părți sunt vinovate de acest război. În timpul acesta, toată lumea umbla, când la Moscova, când la Tbilisi, cu un acord de pace care dezavantaja flagrant Georgia și care, practic, legitimează întreg comportamentul rus în zonă. O asemenea demisie morală nu a mai cunoscut Europa de multă vreme!

Nu mă mai mir, prin urmare, că pe canalele noastre de televiziune

înaintarea trupelor ruse se tratează ca o știre tehnică, cam cum am vorbi despre viituri în vremea inundațiilor, iar ceea ce face guvernul georgian se comentează critic, cam cum se comentează reacția autorităților locale la viitură. Nu am auzit pe nimeni să spună clar că nimic nu justifică invazia rusă. Absolut nimic! Nici măcar încălcarea de către Georgia a Acordului din 1992, prin care se obliga să nu folosească forța împotriva separatiștilor osetieni, nu justifică agresiunea rusească. În fond, "eroarea" lui Saakașvili a fost aceea de a voi să controleze teritoriul propriei țări, după un șir interminabil de provocări venite din zona ocupată, de facto, de armata rusă, dar care, *de jure*, aparținea Georgiei. Un reflex intelectual, cumplit de vinovat moralmente, dictează acum că trebuie analizate atent erorile Georgiei. Georgia a greșit: ba că nu trebuia să declanșeze operațiunea de *law enforcement* în Osetia, ba că a acționat fără acordul prietenilor occidentali, ba că Saakașvili nu e tocmai un democrat. În tot acest context, afirmația că Rusia a reacționat corect plutește în aer. Nimeni nu o rostește, dar se simte în fiecare talk-show dedicat războiului ruso-georgian.

Am putut constata în multe alte împrejurări că spiritul critic, trăsătură fundamentală a gândirii libere din spațiul euro-atlantic, a dus la complexul "noi suntem de vină". Când teroriștii islamiști ne atacă, noi suntem de vină. Când Rusia ne șantajează, noi suntem de vină – trebuie să cedăm. Când Rusia atacă Georgia, Georgia e de vină. S-ar zice că democrațiile occidentale își cheamă singure sfârșitul, sub loviturile totalitarismului actual și, cu ultima suflare, vor analiza și vor admite "noi suntem de vină".

Pe la jumătatea anilor '70, se vorbea în sociologia americană despre sindromul "lumii juste". Oamenii convinși că trăiesc într-o lume justă tind să învinovățească victimele pentru ceea ce li se întâmplă. În siajul acestei teorii, criminologi renumiți susțineau că, într-o anumită măsură, victima provoacă criminalul. Prin urmare, trebuie mereu discutată și vinovăția victimei. Prin urmare, vinovăția criminalului nu e, niciodată, deplină. Teoria spune că cei care gândesc astfel aparțin, cu precădere, grupurilor conservatoare, religioase, tradiționaliste. Nu știu dacă așa o fi, dar știu sigur că am ajuns să spunem că războiul din Georgia a pornit (și) din cauza georgienilor pentru că ne e frică. Pe de o parte, monstrul rusesc înspăimântă. Pe de altă parte, hedonismul autist al prosperității europene ne face gata să cedăm Rusiei orice, chiar și un aliat dacă se cere, numai să nu fim deranjați din bunăstarea noastră liniștită.»

(Dintr-un articol de Sever Voinescu; în "Dilema veche", București 2009)

Italia: Ce se întâmplă cu țiganii?

«În timp ce marea criză financiară îngenunchea fără discriminare marile și micile economii ale lumii, șefii de stat se dădeau cu capetele lor goale de pereții sediilor guvernamentale, iar bieții bogătani deveneau de la zi la zi tot mai săraci. Românii, prin reprezentanți etnici și majoritari, luau cu asalt liniștea socială din primitoarea Italie. Latini iuți la mânie și focoși la inimă, italienii se numără printre cele mai aprige popoare când vine vorba de onoarea pierdută. La ei, înșelatul partenerului se traduce prin luarea gâtului în aplauzele mulțimii. Ei bine, tocmai în acest context și-au găsit compatrioții noștri să-și lase libidoul slobod, comportându-se, pur și simplu, ca și cum și-au pierdut mințile. De la atacuri violente asupra unor oameni fără apărare, spargeri de case, sechestrare de persoană, jafuri și violuri colective, posesie ilegală de arme, maltratări de minori și siluiri la vârsta a patra, românii par a nu se mai da în lături de la nimic.

Nici italienii. În replică, localnicii s-au pretat la acte de agresiune și vandalism, incendiind locuințe de emigrant legal, luând la bătaie și linșaj stradal trecători cu aere de român și mâzgălind cu măscări zidurí ce adăpostesc mici afaceri vai de capul lor (ce ar face onoarea expozițiilor organizate de ICR prin lume) ori lansând cocktailuri Molotov și demolând locuințe improvizate sub ochiul primarului Romei. Ministrul de Externe român, Cristian Diaconescu, a declarat pentru un cotidian central că țara noastră va solicita autorităților italiene să rezolve cazurile nesoluționate de poliție, referitoare la românii agresați de italieni, dar nimeni nu se așteaptă la vreun folos.

În același timp, politicienii și autoritățile administrative italiene proferează amenințări care au ajuns până la expulzarea colectivă, castrarea individuală și pușcăria pe viață pentru faptele privind violuri lăsate cu mortăciune. Un război surd se duce în leagănul civilizației între ce-a mai rămas din romanii cetății eterne și ce-au devenit barbarii de odinioară. Lucrurile au mers atât de departe încât, într-o convorbire purtată între Petre Roman și ministrul italian de Interne, Roberto Maroni, deși românul îl atenționase pe italian că, în urma unui raid conceput la periferia Romei, au fost descoperite așezări de țigani italieni, și nu români, oficialul băștinaș, nemaiștiind pe ce lume trăiește de atâția nervi și supărare, a declarat că-i va expulza și pe aceștia. Culme a perfidiei, s-a aflat că dl. Maroni însuși a folosit români la negru pe moșia personală.

Înainte de a purcede mai depar-

te, ţin să nuanţez că nu toate infracţiunile peninsulare sunt comise de ţigani, ci şi de români sadea, urmaşi de-ai lui Decebal şi Menumorut, ori de maghiari, cum e cazul cu violatorii fetei de 14 ani. Totodată, demn de reţinut fără părtinire e că pe teritoriul Italiei se nasc fărădelegi şi din alte grupuri etnice, precum bulgari, albanezi, polonezi, ruşi, unguri ori sârbi, uneori agresând reprezentanţi ai poporului prieten român. Pe deasupra, nici italienii nu sunt uşă de catedrală dată cu lac, ceea ce ne face să credem, măcar parţial, că isteria actuală are la bază un caracter electoral, în virtutea căruia candidaţii flutură probleme agravate ca să-i vadă alegătorii că-şi bat capul să le rezolve. Acum, la drept vorbind, oricât de neplăcute ar fi măgăriile înfăptuite de românarzi, mă tem că urmările crizei economice constituie un aspect cu mult mai acut pentru nivelul de trai al italienilor.

Totuşi, ce se întâmplă cu aceşti delincvenţi sexuali? Lumea e plină de prostituate ieftine ori de femei fără pretenţii financiare, dispuse oricând la o aventură rapidă. Pentru un infractor, moralitatea este o noţiune inventată de oameni care nu înţeleg rostul suferinţei celor de jos, aşa că ar fi absurd să apelezi la coarda bunului-simţ, acolo unde şi sfinţii şi-au pierdut speranţa. Dar până şi pentru lumea dementă a interlopilor există acţiuni interzise, în primul rând pentru că riscul pedepsei depăşeşte cu mult plăcerea dobândită necuvenit. Violatorii români se expun nu numai rigorilor legii, dar şi persecuţiilor venite din partea răufăcătorilor organizaţi, care îşi văd periclitate afacerile din cauza lor.

E de presupus că o parte dintre făptaşii în discuţie suferă de anumite devieri psihice, caz în care tratamentul ar trebui să fie mai degrabă medical decât penitenciar. Ce infractor „normal" ar viola o femeie oarbă, în vârstă de 83 de ani? Alţii provin din medii atât de joase încât nici o crimă nu li se pare odioasă. Dar sunt şi unii care, în prostia lor scelerată, se lasă influenţaţi de societăţile şi vremurile în care trăiesc. Vremuri în care elitele lumii par a-şi fi pierdut şi ele orice urmă de bun-simţ. De la bancherii care au reuşit globalizarea ruinei şi până la şefii de stat cretinoizi şi agresivi, puţine persoane echilibrate mai putem enumera azi în lume.

Am ajuns aproape de unde ar fi trebuit să plecăm.»

(Dintr-un articol de Liviu Cangeopol; în "Observator Cultural", Bucureşti 2009)

Norvegia: Atunci când lucrezi în Arabia Saudită, alături de prinţii de la Ryad...

«Institutul Yad Vashem a criticat violent comparaţia făcută de o diplomată norvegiană între acţiunea militară din regiunea Gaza şi exterminarea a 6 milioane de evrei de către nazişti.

Yad Vashem consideră că această comparaţie este "o manipulare îngrozitoare" a termenului Holocaust, care nu face "decât să reaprindă flăcările urii şi ale antisemitismului".

Ziarul "Jerusalem Post" a scris că Trine Lilleng, o diplomată norvegiană de la Ryad, a trimis un mesaj electronic (E-mail) cu această comparaţie, precum şi fotografii alb-negru din timpul Holocaustului alături de fotografii color făcute în cursul operaţiunii Zahalului.»

(După "Jurnalul săptămânii", 2009)

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Avigdor Lieberman, ministrul israelian de Externe. Declaraţiile sale clare, precise, nete, prvind raporturile cu palestinienii ne arată că băiatul din Chişinău are toate şansele să se impună drept cea mai viguroasă (şi cu los cojones) personalitate politică din istoria *alialei.*

În scădere

Conducerea FCER-Bucureşti: faptul că nici până astăzi, la atâtea luni de la vandalizarea cimitirului din Şoseaua Giurgiului, poliţia nu a oferit nici o explicaţie cât de cât serioasă a celor întâmplate anul trecut, constituie un eşec din partea liderilor din curtea Templului Coral.

Aşa se lucrează

Demonstraţie la Paris: Oraşul Lumină.

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...în paralel cu numeroasele sale cusururi, noul ministru de Externe Avigdor Lieberman are şi o calitate (rară): spune ce-are în guşă şi-n căpuşă.

Ne place că...

...istoricul Sir Martin Gilbert, biograful oficial al lui Churchill, a scos la lumină o declaraţie a *buldogului* făcută în anul 1937, în faţa comisiei britanice Peel, care se opunea emigraţiei evreieşti în Eretz-Israel. Replicând cetăţenilor din comisie care susţineau că prezenţa

evreiască îi nedreptăţeşte pe arabi, Churchill a spus: "Unde este nedreptatea, atunci când nişte oameni vin într-o ţară, muncesc, dau de mâncare altora şi transformă deşertul în plantaţii de palmieri şi portocali? Unde este nedreptatea când apar mereu posibilităţi de muncă şi de bunăstare pentru fiecare? Asta

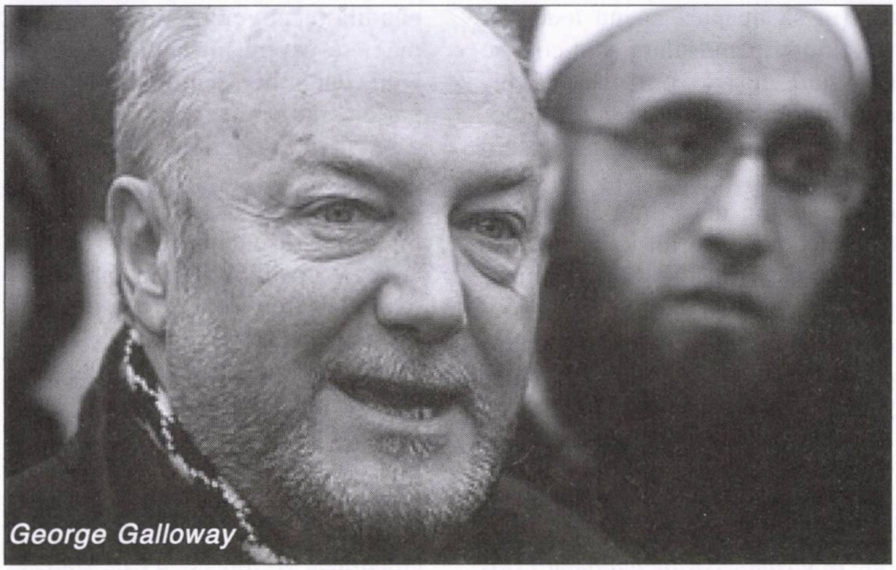

George Galloway

nu se cheamă nedreptate. Nedreptatea este atunci când cei ce trăiesc în respectiva ţară o lasă de paragină, ca un adevărat deşert, pentru mii de ani".

Nu ne place (à propos de cele de mai sus) că...

...autorităţile britanice au interzis până mai deunăzi ca mărturia lui Churchill să fie dată publicităţii.

Nu ne place că...

...persoana din fotografie, care răspunde la numele Naomi Klein şi râde ca proasta, a devenit una din

cele mai înverşunate tipe Kapo din Statele Unite; autoare a unei cărţi de economie politică, ţinând mereu conferinţe pe campusurile colegiilor din Hampshire, Haverford, Columbia ş.a., paţachina organizează din trei în trei zile câte-un miting în care cere universităţilor de peste ocean să nu mai investească nimic în firmele israeliene şi să boicoteze relaţiile ştiinţifice între SUA şi Israel.

Ne place că...

...guvernul canadian a interzis intrarea în Ţara Arţarilor a deputatului englez George Galloway, vechi mâncător de ovrei pe pâine, care declarase recent că sprijină din toate puterile lupta Hamasului pentru distrugerea Statului Israel.

Nu ne place că...

...în vreme ce chipul ex-preşedintelui Moshe Katzav apare în toate gazetele pe pagina întâi à propos de trimiterea lui în judecată pentru diferite acte de tracasare sexuală, ba chiar şi violuri, presa nu publică nici astăzi fotografiile femeilor care l-au reclamat pe demnitar; nu ne place asta (dar deloc) fiindcă Israelul este un stat democrat, garantând (parc-aşa învăţasem) egalitatea deplină între bărbaţi şi femei.

Nu ne place că...

...aşa cum a observat ziarul francez "Le Monde", preşedinţii statelor africane sunt "inoxidabili", în sensul că oricare ar fi rezultatul alegerilor (libere, of course), ei se cramponează cu anii şi deceniile de putere. Astfel, *«Preşedintele statului Zimbabwe, Mugabe, deşi a pierdut alegerile, nu vrea să renunţe la funcţie; Gabon: Omar Bongo, la putere din 1967; Libia: Moammer al-Gaddafi, 1969; Guineea Ecuatorială: Teodoro Obiang Nguema, 1979; Angola: Jose Eduardo Dos Santos, 1979; Egipt: Hosni Mubarak, 1981; Camerun: Paul Biya, 1982; Guineea: Lansana Conté, 1984; Swaziland: regele Mswati al III-lea, 1986; Tunisia: Zine El-Abidine Ben Ali, 1987; Burkina Faso:Blaise Compaoré, 1987; Ciad: Idriss Déby, 1990.»*

Ne place (à propos de criza financiară mondială care ne-a lovit ca un trăznet) că...

...ziaristul Jonathan Rosenblum, de la "Jerusalem Post", a descoperit o declaraţie făcută în 1996 de Robert Lucas, laureat al Premiului Nobel pentru economie, în care acesta – voind să liniştească lumea – a insistat că astăzi economiştii posedă suficiente date şi instrumente pentru a evita izbucnirea unei crize mondiale precum cele din trecut; nu ne place, în schimb, că în loc să se spânzure de candelabrul din birou, sau măcar să restituie Premiul Nobel, d. Lucas predă în continuare, liniştit, lecţii de economie la universitate.

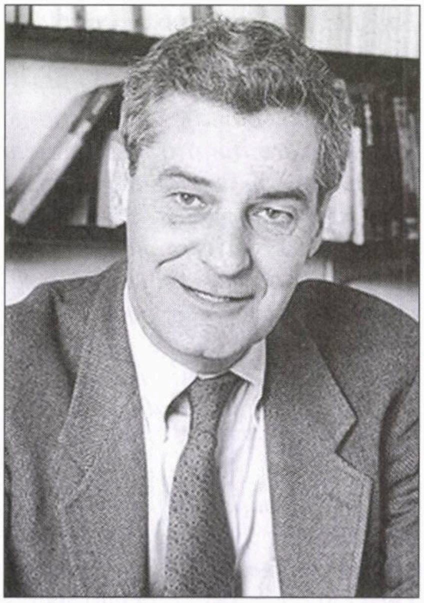

Robert Emerson Lucas

Ne place că...

...poetul şi criticul literar Ion Cristofor, din Cluj (vechi prieten al literaturii pe româneşte din Israel), a deschis o expoziţie de pictură la galeria Excelsior din capitala Ardealului, obţinând un mare succes de public şi critică şi impunându-se ca un pictor de mâna întâi.

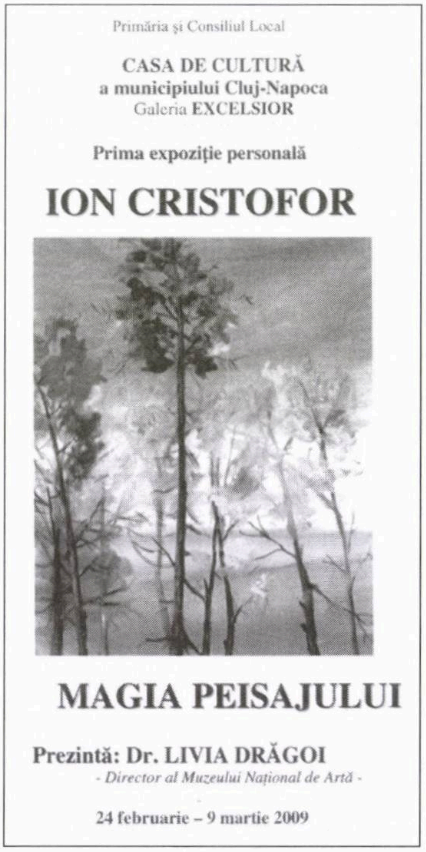

Ne place că...

...studenţii Lor Sapir şi Hanneke Berman, de la "Societatea pentru dezbateri" din cadrul Universităţii din Haifa, au intrat în semifinala "Campionatului Mondial de Dezbateri" care s-a desfăşurat nu de mult în Irlanda (e vorba de arta de a discuta în contradictoriu, a polemiza pe diferite teme).

Nu ne place că...

...temându-se de reacţia grupurilor islamiste din Anglia, postul de televiziune BBC-Londra a scos din program o emisiune documentară despre atentatele comise în urmă cu câţiva ani în metrourile şi autobuzele Londrei; ne place (în schimb) că avocatul Trevor Asserson, unul din fruntaşii baroului din capitala Marii Britanii a atacat, înr-un articol violent din "Times", această măsură, declarând că BBC s-a transformat dintr-o instituţie care transmite ştiri într-o oficină de propagandă".

Ne place (însă f. f. mult) că...

...răsfoind revista "Semnalul" din Canada am întâlnit un articol demn de toată atenţia:

«Doi cercetători germani, dr. Peter Axt şi fiica sa, dr. Michaela Axt-Gadermann, au publicat o carte ("Bucuria Lenii: Cum s-o laşi mai moale şi să trăieşti mai mult") în care explică pe larg faptul că toţi oamenii posedă o cantitate limitată de "energie vitală" şi că viteza cu care este consumată determină precis speranţa de viaţă a fiecărei persoane.

Cei doi mai spun că activităţile care sunt mari consumatoare de energie, precum "trasul de fiare" într-o sală de forţă, accelerează îmbătrânirea şi fac organismul mai susceptibil la îmbolnăvire.

"Un stil de viaţă mai relaxat este important pentru sănătate. Dacă ai o viaţă stresantă şi faci exerciţii fizice în exces, organismul produce hormoni care determină instalarea hipertensiunii", afirmă Axt-Gadermann. Ea a adăugat că una dintre diferenţele cheie între oamenii mai

Michaela Axt-Gadermann

leneşi şi cei hiperactivi este că organismele mai active produc mai mulţi "radicali liberi" – molecule instabile de oxigen despre care se crede că ar accelera îmbătrânirea.

Mai mult, "lenea este, de asemenea, importantă pentru un sistem imunitar sănătos pentru că celulele specializate în apărarea organismului sunt mai puternice în condiţii de relaxare decât în situaţii de stres", iar în timpul relaxării şi metabolismul este mai lent, producându-se mai puţini radicali liberi.

Atât Michaela Axt-Gadermann, 34 de ani, cât şi tatăl ei, în vârstă de 65 de ani, au fost alergători de cursă lungă, ceea ce le permite să susţină că vorbesc în cunoştinţă de cauză. Totodată, ei afirmă că râsul este o alternativă mai sănătoasă decât alergarea sau exerciţiile fizice.»

Nu ne place că...

...întâlnindu-se la Conferinţa G 20 de la Londra, de luna trecută, cu regele Arabiei Saudite, preşedintele american Barack Hussein Obama l-a salutat pe monarh înclinându-se până la pământ.

Ne place că...

...revenit la Bucureşti după o scurtă călătorie în Israel, cunoscutul crtic de film Alex. Leo Şerban a scris următoarele în revista "Dilema veche":

«Două lucruri ciudate văzute de mine în Ţara Sfântă (ba chiar în capitala ei, Ierusalim): 1) ieşind dintr-un restaurant, o doamnă mai corpolentă, într-un cărucior, împinsă de un domn cu păr alb (soţul, am presupus); domnul împingător şi doamna împinsă ajung în dreptul unei maşini parcate, doamna scoate remote-ul, deschide uşile maşinii, apoi se dă sprintenă jos din cărucior şi ia loc la volan, în timp ce domnul-soţ împătureşte conştiincios căruciorul şi-l pune în portbagaj; 2) constatând că unul dintre lifturile hotelului în care stăteam, Dan Boutique (nu râdeţi, aşa se numeşte), se comporta bizar (butoanele nu reţineau apelul, uşa nu se-nchidea, liftul pornea singur şi oprea la fiecare etaj etc.), am reclamat la Recepţie funcţionarea lui, credeam eu, defectuoasă; am primit următorul răspuns: "Ne scuzaţi, este shabat!". În faţa acestei explicaţii m-am simţit precum căruciorul doamnei de mai sus, aşa că recepţionerul s-a simţit obligat să-mi detalieze: evreii ultra-religioşi nu au voie să atingă butoanele, de aceea liftul porneşte singur şi opreşte la fiecare etaj. Dacă n-aş fi văzut, n-aş fi crezut.»

Nu ne place că...

...negustorii de suveniruri turistice de la Petra (Iordania) au lipit pe vitrinele magazinelor lor afişe pe care scrie: "Intrarea interzisă pentru câini şi evrei".

Ne place că...

...în ziarul "România liberă" din Bucureşti a apărut la Mica Publicitate următorul anunţ:

«Declar pierdută ştampila Asociaţiei Trubadurii Secolului XXI având forma rotundă cu însemnele speciale; mănuşi, joben, umbrelă. Declar nulă această ştampilă.»

Ne place că...

...în revista "Observator Cultural" din Bucureşti am dat peste rândurile de mai jos, iscălite de Liviu Cangeopol:

«Mai multe cotidiene centrale au preluat o ştire potrivit căreia d-na Manuela Ţânţăreanu, nevasta celebrului milionar, plănuieşte să-i facă o surpriză soţului, cu ocazia zilei de naştere, care va avea loc pe 16 aprilie. În ce ar consta surpriza? Pentru că magnatul, în vârstă de 64 de ani, este un mare admirator al celebrei femei de moravuri destrăbălate (fotomodelul) *Pamela Anderson, d-na Manuela ţinteşte să-i facă acesteia o invitaţie la petrecerea dedicată soţului, contra frumoasei sume de 100.000 de dolari. Un mizilic pentru familia respectivă, după cum ne asigură admirativ ziariştii patriei. Ba chiar afacerea implică şi un beneficiu material, ţinînd cont că, în urmă cu doi ani, dl. Ţânţăreanu se oferise să plătească un sfert de milion de dolari pentru a petrece o noapte de neuitat cu hetaira californiană (care, spre cinstea ei, l-a refuzat).*

E posibil ca, în lumea lor îmbuibată, chiar pe timp de criză, suma să nu fie exuberantă. Numai că, sub lumina reflectoarelor publice, ea capătă o semnificaţie patetic de amară. Câte familii de oameni cinstiţi care nu au ce pune pe masă n-ar fi putut fi salvate cu aceşti bani? Câţi copii care au luat calea prostituţiei nu ar fi putut fi recuperaţi? Câţi bătrâni care au fost găsiţi îngheţaţi în casele lor n-ar fi avut o moarte decentă? Câţi tineri dotaţi şi fără mijloace nu şi-ar fi putut definitiva studiile?

E un loc comun al percepţiei universale: puţine din marile averi ale patriei au fost făcute altfel decât prin escrocherie, abuzuri ori furt. Odată ajuns bogat, românul pare a nu avea altă grijă decât fie să-şi

scârbească compatrioții cinstiți până la oripilare, fie să-i facă să plesnească de invidie pe infractorii mărunți.

Când politicienii sunt corupți, când elitele culturale sunt vândute, când oamenii Bisericii propovăduiesc minciuna, iar singura grijă a presei este de a admira nimicul, la ce fel de gloată suntem îndreptățiți? Prin comparație și contrast, lumea noastră interlopă încă este decentă.»

Ne place că...

...lunarul "Apostrof" din Cluj, condus de Marta Petreu, a mai avut o idee bună în materie de anchete (specialitatea casei), organizând săptămânile trecute o anchetă pe tema "Ce înseamnă pentru dvs. noaptea?", la care au răspuns, între alții, scriitorii Ruxandra Cesereanu, Liviu Antonesei, Horia Gârbea, Gelu Ionescu, Ovidiu Pecican, Irina Petraș, Adrian Popescu.

Nu ne place că...

...proprietarii din Iași au scos "bulina roșie" (semn că imobilul este șubred și vulnerabil la cutremure) de pe zidurile clădirilor respective, pentru ca nu cumva prețul locuințelor cu pricina să scadă.

Ne place că...

...doi cetățeni isteți din Ierusalim au pus pe picioare o afacere prin care propun celor interesați să ofere rudelor și prietenilor la aniversare, nuntă, bar-mitzva etc., cântece originale, compuse anume pentru sărbătoriții cu pricina.

Ne place că...

...poetul suprarealist Sebastian Reichman, trăitor în Statele Unite, a declarat revistei bucureștene "Idei în dialog": «Eu nu știu nici astăzi când se spune "m-am întors" și când se spune "m-am reîntors".»

Ne place că...

...la Universitatea din Wyoming, Statele Unite, se predă de câteva luni un curs în care studenții sunt învățați cum să se comporte (ce să spună, ce gesturi să facă etc.) în caz că se întâlnesc cu extra-tereștri.

Nu ne place că...

...în Franța a luat ființă și funcționează din plin "Asociația internațională pentru protejarea rechinilor".

Nu ne place că...

...citind niște însemnări de călătorie la Florența, publicate de scriitoarea Ruxandra Cesereanu în lunarul clujean "Apostrof", am dat peste următoarea frază: "Apoi, în viteză, am ajuns și la o așa-zisă casă a lui Dante, despre care ulterior am aflat că este falsă și că funcționează strict ca păcăleală turistică".

Ne place că...

...la ultimul concurs, organizat de "Asociația juriștilor americani", pentru cea mai bună *povestire adevărată* a anului, premiul I a revenit întâmplării de mai jos:

«Un avocat din Charlotte, Carolina de Nord, SUA – citim în revista "Semnalul" din Canada – *a cumpărat o cutie de țigări, foarte rare și deosebit de scumpe. Pe urmă le-a asigurat, printre altele și împotriva incendiului. În decurs de o lună, fumând toate țigările din cutie și fără să fi făcut nici măcar prima plată pentru polița de asigurare, avocatul a solicitat companiei de asigurări să fie despăgubit, arătând că țigările au fost distruse într-o serie de mici focuri.*

Compania de asigurări a refuzat plata, invocând motivul evident și anume că avocatul a fumat țigările. Avocatul a chemat în judecată compania de asigurări și A CÂȘTIGAT.

Administrând probatoriul, judecătorul a fost de acord cu societatea de asigurări și anume că cererea de despăgubire era cel puțin "neserioasă". Totuși, judecătorul a reținut faptul că avocatul deținea o poliță de asigurare pentru țigări care garanta că acestea erau asigurate inclusiv împotriva focului, fără a defini ce este considerat a fi "foc acceptabil", iar societatea de asigurări a fost obligată să-l despăgubească pe asigurat.

Desen de C. Ciosu

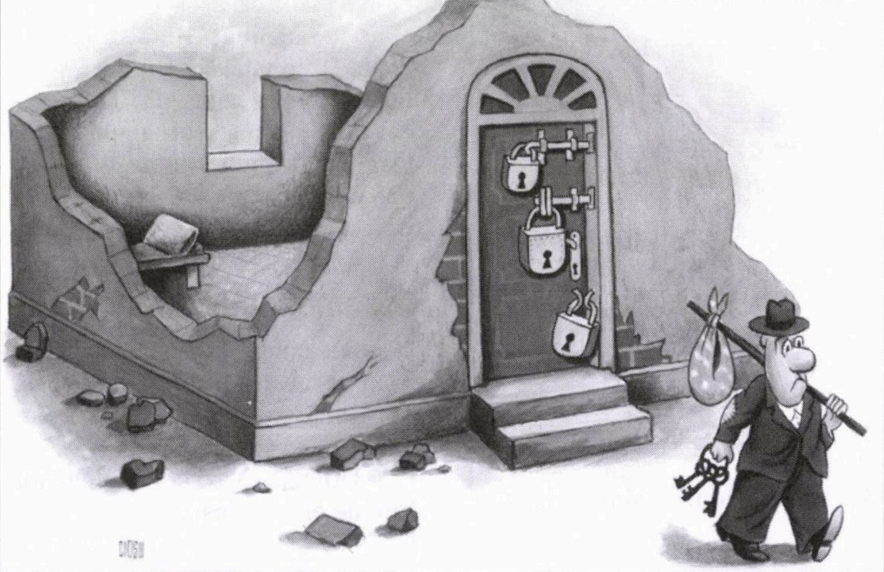

Decât să treacă printr-un proces lung şi costisitor, societatea de asigurare a acceptat sentinţa şi a plătit 15.000 de dolari avocatului pentru pierderea ţigărilor în incendiu.

După ce avocatul şi-a încasat cecul, compania de asigurări a cerut ca acesta să fie arestat pentru 24 de cazuri de incendiere.

În urma propriei cereri de despăgubire şi a declaraţiei de la procesul anterior (folosite acum împotriva lui), avocatul a fost condamnat pentru incendiere intenţionată a bunurilor sale asigurate şi a fost condamnat la 24 de luni de închisoare şi o amendă de 24.000 de dolari.

Aceasta este o povestire adevărată şi a câştigat locul I la concursul "Recent Criminal Lawyers Award Contest".»

CALENDAR

Mai

1 mai s-a născut Ury Benador (1895)
1 mai s-a născut Vladimir Colin (1921)
1 mai s-a născut Adrian Zahareanu (1914)
1 mai s-a născut Ion Ianoşi (1928)
1 mai s-a născut Solo Har-Herescu (1928)
2 mai s-a născut Simion Alterescu (1921)
3 mai s-a născut Paul B. Marian (1906)
4 mai a murit I. Cassian-Mătăsaru (1981)
5 mai a murit Sidonia Drăguşanu (1971)
5 mai s-a născut Vicu Mândra (1927)
5 mai s-a născut N. Stroe (1906)
5 mai s-a născut caricaturistul Godell (1911)
6 mai s-a născut Dorel Dorian (1930)
6 mai s-a născut Paul Kidron (1929)
7 mai s-a născut G. Mosari (1933)
7 mai a murit C. Dobrogeanu-Gherea (1920)
7 mai a murit Adrian Verea (1944)
7 mai s-a născut Ştefan Iureş (1931)
8 mai s-a născut I. Voledi (1914)
10 mai a murit Radu Albala (1994)
12 mai s-a născut Lucian Raicu (1934)
12 mai a murit S. Benvenisti (editor; 1943)
14 mai a murit Jacques M. Elias (1923)
15 mai s-a născut Savin Bratu (1925)
15 mai s-a născut Sonia Larian (1931)
15 mai a murit Idov Cohen (1998)
16 mai a murit Oscar Lemnaru (1968)
17 mai a murit Sergiu Levin (2006)
18 mai s-a născut Horia Panaitescu (1921)
19 mai s-a născut H. Bonciu (1893)
21 mai s-a născut C. Dobrogeanu-Gherea (1855)
21 mai a murit Tudor Vianu (1964)
21 mai s-a născut Henri Zalis (1932)
22 mai a murit Ion Călugăru (1956)
23 mai s-a născut Dorina Rădulescu (1909)
24 mai s-a născut Antoaneta Ralian (1924)
26 mai s-a născut Stan Golestan (Goldstein); (1875)
29 mai s-a născut Enric Furtună (1881)
29 mai a murit Mihail Sebastian (1945)
31 mai s-a născut Adriana Bittel (1946)
31 mai a murit Max Blecher (1938)

Ne place că...

...aşa cum aflăm din "Dilema veche", la Chişinău (oraş la ordinea zilei!) funcţionează o fabrică de parchete intitulată "Compania O-chişorii Catincuţei SRL".

Nu ne place că...

...preşedinele Obama a vorbit neîntrebat, declarând că Uniunea Europeană ar trebui să-i primească – şi-ncă urgent – pe turci în marea organizaţie; ne place, în schimb, că preşedintele francez Nicolas Sarkozy, fără să-l numească pe omologul său american, a atras aenţia, politicos, că primirea Turciei în UE este o problemă care-i priveşte numai şi numai pe cei interesaţi: Bruxellesul şi Ankara.

Ne place că...

...aşa cum susţine un funcţionar de la Ministerul Învăţământului, cu imensele cantităţi de prospecte, pliante etc. aruncate zilnic aiurea în cutiile noastre poştale, s-ar putea asigura tipărirea tuturor manualelor şcolare din ţară.

Ne place că...

...în buletinul "Bună dimineaţa, Israel!", editat de agenţia Isropres a lui Uly Vălureanu, din Haifa, am dat peste următorul anunţ: "Caut magiun de prune (email uly@netvision.net.il)".

Din tezele de la examenul de bacalaureat

Alexandru Lăpuşneanu s-a ţinut de cuvânt atunci când a spus: "De mă voi scula, pre mulţi am să popesc şi eu!"

Dovadă că azi cel mai întâlnit nume este Popescu.

(După Internet)

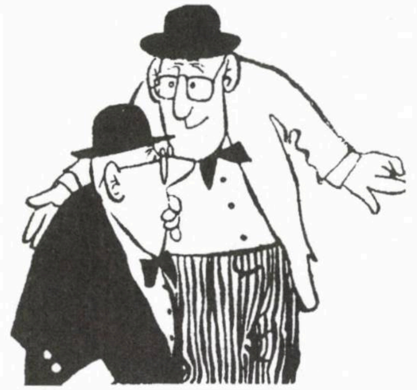

SE ZVONEȘTE CĂ...

...**Avigdor Lieberman,** noul ministru israelian de externe, originar din Chișinău, a propus omologului său din Republica Moldova înființarea unui Institut (sau Centru) cultural israelian la Chișinău și a unui centru moldovenesc la Tel Aviv.

...criza de conducere de la Institutul de Cultură Român (ICR) din Tel Aviv se apropie de sfârșit: Horia Roman Patapievici, președintele Institutului de la București, a numit un nou director care va sosi în Israel peste câteva zile.

... o delegație a postului de televiziune bucureștean ProTV (autorul celebrei emisiuni anti-israeliene din zilele războiului din Gaza) a fost invitată la Teheran pentru "întărirea relațiilor frățești de colaborare" dintre postul respectiv și televiziunea iraniană.

...**Dan Mihai Bălan,** solistul formației O-Zone, care a lansat în 2004 cântecul de succes "Dragostea din tei", binecunoscut și ascultătorilor posturilor noastre de radio, este fiul lui Mihai Bălan, fostul ambasador al Republicii Moldova în Israel.

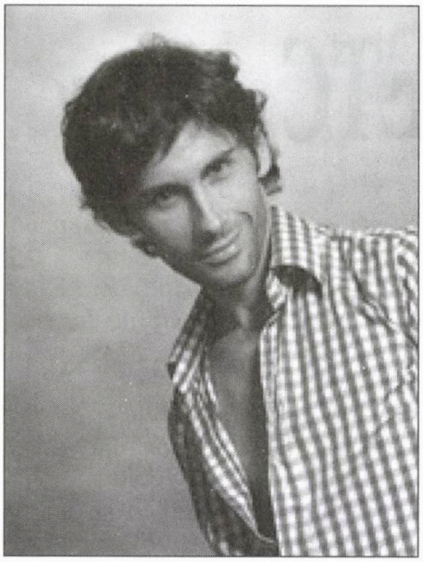

Dan Bălan

...animatoarea de televiziune **Mihaela Rădulescu** (despărțită recent de soțul ei, omul de afaceri israelian Elan Schwartzenberg) a fost văzută câteva zile, luna trecută, în vila familiei de la Herzlia.

...printre persoanele arestate la Chișinău, luna trecută, cu prilejul demonstrațiilor de protest și a tulburărilor din capitala Republicii Moldova, se află și un cetățean român, pe numele său **Jonathan Netanyahu,** despre a cărui soartă, în momentul de față, nu se știe nimic.

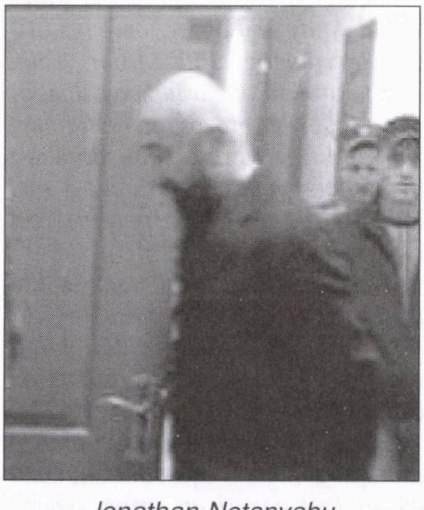

Jonathan Netanyahu

ULTIMELE EXEMPLARE!

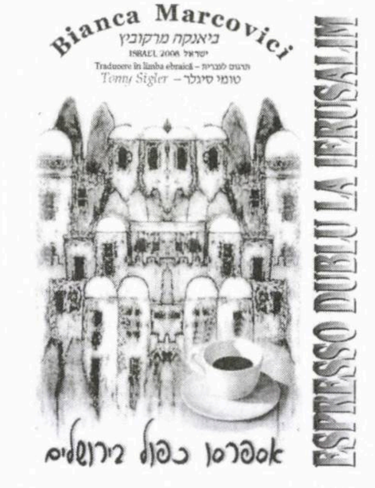

Bianca Marcovici a plecat din Iași: *"M-am născut aproape/ de teiul lui Eminescu./ Ani de-a rândul l-am urmărit/ în încărunțire – era sprijinit de o cârjă metalică betonată –/ părea un om invalid/ cu părul de culoarea toamnei"* (Teiul lui Eminescu).
Limba română în care scrie *"e cernoziomul adăugat în doze mici,/ compartimentarea inimii/ în care aduci numai lucruri scumpe,/ de reținut, e trecutul, e prietenia sinceră, netrucată".* Acum, tradusă în ebraică de Tomy Sigler, poeta reușește dubla performanță de a-i emoționa pe cei de dincoace și dincolo de pragul ei existențial.» ***(Grete Tartler, "România literară" nr. 5, 2009, Buc.)***

"ESPRESSO DUBLU LA IERUSALIM,"
carte bilingvă, poate fi comandată la adresa:
P.O.BOX. 3144 HAIFA 31032
în blog-ul http://wxwx.wordpress.com
sau la bianca_marcovici@yahoo.co.uk

Prețul: 40 de shekeli

ETC... ETC...

••• Cititorii noştri au citit într-unul din numerele trecute, cu interes, curiozitate şi repulsie o scrisoare despre numitul Andy Lehrer, biolog din *alia* (specialist în studiul insectelor). Într-o lume şi într-o perioadă în care fenomenul urii evreieşti de sine bântuie din plin, declaraţiile de pe Internet ale sus-numitului au şocat pe mulţi.

Pe unul dintre corespondenţii noştri, însă, emanaţiile lui Lehrer l-au uimit de-a dreptul, făcându-l să sară-n sus până la tavan. E vorba de Hary Sacagiu din Haifa. El l-a cunoscut pe A. L. şi a ţinut să ne comunice impresiile sale pe marginea omului.

«Sunt abonat la revista "Minimum" – scrie Harry Sacagiu. Am fost plecat din Israel trei luni de zile şi după ce m-am întors am început să citesc revistele pe care le primisem în timpul lipsei mele din ţară. Astfel se explică această reacţie a mea oarecum întârziată la revista nr. 262 din luna ianuarie 09. La pag.13 am citit corespondenţa primită de la dl. Arie Inbar, care conţine printre altele o scrisoare de la biologul Andy Z. Lehrer din Maalot.

Citez din scrisoarea lui Lehrer: "Cine eşti tu, măi, jidan scârbos, de te legi de toată lumea cu nebuniile tale spurcate? Vezi-ţi de treaba ta şi nu te băga în intimitatea oamenilor. Eu nu sunt jidan şi nu fac parte din hevraua ta spurcată. Ai ajuns să fii securist în slujba wikipediei? Idiotule! Fiecare om este ceea ce crede el de cuviinţă şi nimeni nu trebuie să-ţi dea ţie socoteală.

Prof. Dr. Andy Z. Lehrer"

Pentru verificarea celor menţionate mai sus – scrie d. Sacagiu – *am intrat pe Internet la adresa indicată de dl. Inbar. Înaintea oricărui comentariu vreau să menţionez că nu mă voi referi la activitatea profesională şi ştiinţifică a d-lui Prof. Dr. Andy Z. Lehrer, pe care nu sunt în măsură să le apreciez, ci numai la gândurile d-sale despre iudaism.*

Iată ce scrie dl. Andy Z. Lehrer despre persoana d-sale pe Internet la data de 1 noiembrie 2008.

Citez:

«...eu nu sunt evreu şi nu fac parte din acest "popor" inexistent nici măcar în textele biblice.

Fiind cetăţean român şi om de ştiinţă, consider că nu am nici un fel de veleităţi religioase, prin care să mă mândresc cu apartenenţa la o asemenea sectă religioasă."

Am încheiat citatul.

După lectura celor de mai sus am rămas complet stupefiat. Iată de ce:

În anii copilăriei mele am locuit în România pe strada Uzinii la nr. 60 din Iaşi, la mică distanţă de casa în care locuise Andy Z. Lehrer împreună cu părinţii săi. L-am cunoscut pe tatăl sau Jack Lehrer (nu ştiu dacă în acte prenumele lui era tot Jack dar aşa era cunoscut în cartier). El ţinea o băcănie în casa în care avea şi locuinţa. Deseori părinţii mă trimiteau pentru cumpărături la această băcănie.

Personal am asistat la bar-mitzva lui Andy Z. Lehrer, care s-a oficiat la sinagoga din cartier. Tatăl meu, care era gabai la acea sinagogă, a fost şi el prezent la festivitate. Îmi amintesc foarte bine de acest eveniment pentru ca A.Z.L. a fost lăudat şi de tatăl meu pentru prestaţia sa la bar-mitzva.

Dacă nu mă înşel aceasta era prin anul 1943.

Oare un băiat născut din părinţi evrei şi care a făcut bar-mitzva nu este evreu?

Ce s-a întâmplat cu Lehrer? O mutaţie genetică, aşa cum am auzit că au fost cazuri cu gripa aviară, care a trecut de la păsări la om? În cazul de faţă de la insectele cu care lucrează ca zoolog d. Lehrer... Nu cumva mutaţia genetică a cauzat ura de sine?

În continuare mă voi referi şi la alte aberaţii emise de d. Lehrer pe Internet. El scrie:

«Am fost împotriva transcrierii numelui meu în limba ebraică, deoarece eu nu am nimic de a face cu această limbă. Numele meu este românesc (asta e bună! – **n. red. "Minimum"**) *şi nu accept ca diletanţii în hieroglifele ebraice să-mi murdărească numele conform obiceiurilor evreieşti. Referitor la emigrarea mea în Israel, ca urmare a legii privind "dreptul de întoarcere", pe nimeni nu interesează acest fapt şi el a fost introdus intenţionat (în Internet) pentru a demonstra apartenenţa mea la această aberaţie naţionalistă. Nu m-am "reîntors"... la ce? La «ţara sfântă» dată de dumnezeu nimănui? În realitate, am venit în Israel nu pentru iluzia sionistă a "reîntoarcerii", căci patria mea este România, ci din cu totul alte motive; motive familiale, foarte importante pentru viaţa mea, şi pe care nu le pot discuta aici.»*

Limba oficială a Israelului – scrie în continuare d. Sacagiu – *este ebraica. Această limbă, adică "hieroglifele ebraice", cum o denumeşte Lehrer, a "murdărit" (termen folosit tot de d-sa) multe nume ale unor mari personalităţi, unele dintre ele laureate ale Premiului Nobel. Premiu la care numele "nemurdărit" al ilustrului nu a ajuns încă.*

Cât despre patria d-sale, România, e bine de ştiut că, potrivit legilor ţării:

"Persoanele care solicltă acordarea cetăţeniei române trebuie să cunoască:

– Limba română (scris şi citit)

– Constituţia României şi imnul naţional

– Noţiuni elementare de cultură şi civilizaţie românească (istoria şi

geografia României, arta și literatura română).

Aceste date au fost luate de pe site-ul Ministerului Justiției din România (www.just.ro).

Dacă Israelul ar fi pus măcar ultima condiție, de cunoaștere a istoriei Israelului, dl. A. Z. L. ar fi înțeles poate cum devine cazul cu reîntoarcerea poporului evreu în țara sa; ar fi înțeles că aprobarea de emigrare în Israel el a primit-o datorită legii de reîntoarcere (numită hok hashvut), care prevede că orice evreu, din orice țară ar veni, are dreptul să emigreze în Israel, bucurându-se de toate facilitățile prevăzute de lege. Dacă ar fi declarat că nu este evreu, nu ar fi primit dreptul la emigrare. Concluzia este că el a mințit autoritățile israeliene când a obținut aprobarea. Nu cunosc prevederile legilor noastre în acet caz. Pot însă afirma că din Statele Unite ar fi fost expulzat dacă se dovedea că a mințit autoritățile de emigrare.

Cred că trebuie sesizate instituțiile competente pentru a-l scuti să mai trăiască în această "aberație naționalistă", a i se retrage cetățenia israeliană și a fi trimis înapoi de unde a venit.

Aș mai dori să spun un lucru: pentru crearea acestei "aberații naționaliste", cum numește el Statul Israel, și-au dat viața mii de evrei care au lăsat în urma lor alte mii de familii îndoliate. Fără jertfa acestora el n-ar fi azi la Maalot, ci rămânea în patria sa România, cu toate "motivele familiale foarte grele" care l-au adus aici.

La data de 6.11.2008 același biolog scrie pe Internet următoarele:

"Într-o lume democrată, civilizată, fiecare om este liber și are dreptul să se stabilească și să trăiască în orice loc de pe pământ, după dorința sa, și dacă îndeplinește obligațiile legale ale statului respectiv și nu ale religiei".

Nu este adevărat. Acest drept are două aspecte:

1. Dreptul de a părăsi țara în care ai domiciliul. Acest drept, într-adevăr, numai țările democrate îl acordă. Noi n-am uitat situația din fostele țări comuniste.

2. Dreptul de a fi primit în țara unde dorești să te stabilești. Nici o țară din lume, inclusiv Statele Unite, considerată a fi țara cea mai democrată, nu acordă în mod automat acest drept ci numai în baza legilor și a criteriilor ce diferă de la o țară la alta.

În încheiere vreau să mai fac o precizare pentru dl. A.Z.L. Religia și etnia sunt două elemente distincte. Realitățile vieții contemporane au dovedit aceasta, cu toate că extremiștii religioși nu o recunosc. Religia poate fi schimbată dacă persoana respectivă o dorește. Etnia nu se poate schimba pentru că o primești la naștere de la mama care ți-a dat viață.

Este cunoscut cazul tânărului evreu Aron Lustiger. Rămas orfan după ce părinții au fost exterminați la Auschwitz, a fost înfiat de o familie catolică, religie pe care a adoptat-o. A studiat teologia devenind preotul catolic Jean Marie Lustiger. A urcat apoi toate treptele ierarhice până la funcția de Cardinal al Parisului. S-a considerat totuși evreu. În revista "Minimum" nr. 263 din februarie 2009 la pag. 74 sunt redate funeraliile la decesul acestui Cardinal. Citez:

"Depus în cripta catedralei Notre Dame din Paris, în acest sanctuar al creștinismului, la dorința sa ultimă, a răsunat puternic vocea unui nepot al său, care, acoperit de talith, a rostit sacra rugăciune Kadish. A murit ca un evreu". Am încheiat citatul.»

Hary Sacagiu
Haifa

••• Vechea noastră cunoștință, rav (?) Eli Caufman, colaborator devotat al săptămânalului "România Mare", condus de C. V. Tudor, face valuri în continuare. Prezența sa debordantă în coloanele ziarelor de la București a atras atenția câtorva condeieri de seamă din România, care au găsit în emanațiile d–lui Eli un subiect gras.

Unul din acești condeieri, printre cei mai cunoscuți din *trib*, este Aurel Storin, dramaturg, poet, fost secretar literar la Teatrul C. Tănase și, mai ales, umorist. El a trimis recent d-lui Caufman o scrisoare deschisă prin intermediul "Realității Evreiești" (extrase):

«Rabinului Eli Caufman din Israel

Dear Rabbi,

Fiind un bătrân degustător de presă, n-am putut să nu remarc prezența dumneavoastră activă, din ultima vreme, în presa românească. La început am crezut că aveți de spus lucruri importante. Dar mă tem că n-a fost să fie așa.

Încă nu înțeleg mobilul intențiilor dumneavoastră. Îmi dau seama că urmăriți ceva, dar nu știu ce urmăriți. Unii dintre amicii mei mi-au sugerat că ar fi vorba, pur și simplu, despre o afacere pe care n-ați dori s-o ratați, poate pică ceva... (Storin se referă la atacurile lui rav Eli împotriva Federației de la București, a tânărului rabin Sorin Rosen ș.a. – **n. red.**). *Dar afacerile nu fac parte din domeniul meu de activitate.*

Mă surprinde însă lipsa de argumente, faptul că nu găsesc nici o vorbă bună, nici o dreaptă judecată rabinică în intervențiile pe care, generos, le răspândiți peste tot, mă surprinde limbajul dumneavoastră violent. Isaac spunea odată că "violența este ultimul refugiu al incompetenței". Nu, nu e vorba despre Isaac cel din Biblie, ci despre un altul, Isaac Asimov, un mare scriitor american, evreu. Vă rog să nu vă gândiți să-l dați în judecată (cum vreți să procedați cu Al. Mirodan), pentru că acest Isaac a decedat în 1992, lăsând în urma lui o operă literară remarcabilă.

Şi, de asemenea, având în vedere faptul că judecăţile dumneavoastră se află cel mai adesea în afara realităţilor pe care le judecaţi şi departe de ele, îmi stăruie în memorie cuvintele unui mare scriitor român, Marin Preda: "cineva care stă pe dinafară nu poate să judece ce e înăuntru". Poate că dumneavoastră doriţi cu tot dinadinsul să fiţi "înăuntru".

Dar aşa nu se poate intra. Nu aceasta e calea. O uşă se deschide cu mâna, nu cu tăvălugul. Probabil că nu degeaba încercaţi alte uşi. Poate că acolo unde vă aflaţi nu vă place. Unii dintre cei care vă cunosc mai bine decât mine mi-au spus că dumneavoastră nici nu recunoaşteţi Statul Israel. Aici ne despărţim fundamental. Eu **îl recunosc** – şi sper să nu mă daţi în judecată pentru această opţiune (sperăm şi noi; în caz că totuşi dl. Eli îl va da în judecată pe Storin, "Minimum" se angajează să suporte cheltuielile legate de proces fifty-fifty – **n. red."Minimum"**).

Mă întreb, stupefiat, de unde atâta ură şi înverşunare? Am privit într-un ziar fotografia dumneavoastră tipărită frumos, în policromie. Păreţi a avea o faţă blândă, aproape comică. Asta nu înseamnă, desigur, că vă suspectez de umor. Umorul este o însuşire subtilă care am senzaţia că vă lipseşte... Nu-i nimic, acesta nu e lucrul cel mai grav. Mai grav este că stilul intervenţiilor dumneavoastră este departe de spiritul şi frumuseţea limbii române.

Sper să nu va supăraţi pe mine dacă voi mărturisi că articolele pe care le-aţi publicat în "România Mare" păreau a fi mai corecte din punct de vedere stilistic şi al folosirii limbii române. Sunt aproape sigur că, acolo, scriitorul remarcabil care este Corneliu Vadim Tudor v-a protejat, intervenind salutar în frazele care erau prea de tot... Ar trebui să-i fiţi recunoscător pentru că v-a mai scos puţin din penibil.

Dincolo, în interviul din "Jurnalul Naţional", intervenţiile dumneavoastră au fost păstrate ca atare. E un semn de deontologie jurnalistică. În afară de faptul că incisivitatea dumneavoastră gratuită se păstrează integral, că nu gasiţi nici măcar o vorbă bună pentru nimeni şi pentru nimic, interviul lasă senzaţia că repetaţi unele fraze şi acuze învăţate pe de rost, ca pe o "poezie" pe care aţi recitat-o şi în multe alte ocazii. Dacă n-aţi fi rabin ci actor, fiind astfel mai aproape de preocupările mele, v-aş sugera respectuos să vă mai lărgiţi repertoriul. Altminteri, riscaţi să vă pierdeţi publicul, dacă cumva îl aveţi.

Oricum, observ că vă hazardaţi să faceţi ordine şi în Justiţia română. Nu cred că e cazul. Aceasta se poate descurca şi singură, fără intervenţia dumneavoastră care se bazează pe unele supoziţii incerte şi mai mult fanteziste, de genul "nu am dovezi" (absenţă pe care o repetaţi de mai multe ori) sau "eu nu spun că..." În justiţie, nu ştiu dacă ştiţi, se folosesc exclusiv lucrurile în care "am dovezi". Mai ales că în intervenţia dumneavoastră vă depăşiţi cu mult competenţele.

Cât priveşte situaţia de la Cimitirul Giurgiului, pe care o expuneţi cu o fantezie debordantă, vă rog să aveţi întelepciunea rabinică de a nu-i ofensa pe cei vii şi nici pe cei morţi. Eu sunt unul care deţine aproape un sfert din Cimitirul Giurgiului. Acolo se află toată familia mea, bunicii, străbunicii, mătuşile, unchii şi părinţii mei. Acolo se află prietenii şi unii dintre duşmanii mei, Dumnezeu să-i ierte. Acolo se află profesorii, colegii şi elevii mei. Vă rog, dear Rabbi, lăsaţi-i să se odihnească în pace. Nu-i obligaţi să se răsucească în mormânt.»

••• Un nou guvern în Israel? Nu contează. Certuri la cuţite în Partidul Muncii? Nu contează. Meciurile de fotbal cu Grecia pentru calificarea în turneul final al Campionatului Mondial? Nu contează. Impasibil, Uly Vălureanu, directorul agenţiei Isropres din Haifa îşi vede de ale lui, transmiţând cu regularitate ştiri din lumea *tribului:*

■ *(Corespondenţă de la Victor Rusu)*

Profesorul Eli Ruckenstein de la Universitatea Buffalo din Statele Unite a fost propus pentru Premiul Nobel în semn de recunoaştere pen-

Profesorul Eli Ruckenstein primind Medalia americană pentru ştiinţă de la preşedintele american Bill Clinton

tru cercetările sale în domeniul chimiei. El este considerat unul din cei mai importanţi chimişti contemporani. A publicat peste 800 de lucrări de specialitate şi a primit un mare număr de distincţii prestigioase, printre care şi Medalia americană pentru ştiinţă 1990 oferită de fostul preşedinte al Statelor Unite Bill Clinton, Premiul Academiei Naţionale de Inginerie din SUA şi Premiul Fundaţiei A. Humboldt din Germania. Recent, când a împlinit vârsta de 80 de ani, Prof. Ruckenstein a fost sărbătorit în cadrul unei festivităţi speciale de studenţii şi cadrele didactice de la Universitatea Buffalo, ca şi de absolvenţi – foşti studenţi ai săi. Anul acesta, în iulie, urmează să apară primele două volume (din opt) ale operelor sale, editate de Editura Springer.

Profesorul Eli Ruckenstein s-a născut la Botoşani. A studiat şi a fost profesor la Politehnica din Bucureşti. A predat şi la Technionul din Haifa şi la universităţi din Belgia şi Germania. A primit numeroase distincţii stiinţifice, inclusiv Premiul Naţional pentru Ştiinţă din Statele Unite.

■ Criticul literar şi publicistul Tudorel Urian semnează în revista "România literară" – din a cărei redacţie face parte – un comentariu la cartea "Balada târgului evreiesc" de Victor Rusu, apărută la ed. Hasefer. În comentariul său, autorul face consideraţii interesante nu numai la calităţile volumului ci şi la „stetl"-ul evreiesc de care a luat cunoştinţă citind cartea. Iată un fragment din articol:

«Lumea descrisă cu dureroasă nostalgie de Victor Rusu nu mai există. Realitatea demografică este în măsură să risipească orice iluzie. Potrivit autorului, în anul 1938, în România trăiau 800.000 de evrei. Astăzi, nu sunt mai mult de 8.000. Cauzele acestei situaţii sunt cunoscute: deportările şi pogromurile din timpul celui de-al doilea război mondial, persecuţiile, emigrarea, ca rezultat al iluziilor într-o viaţă mai bună, din perioada regimului comunist, tendinţele fireşti de reunificare ale familiilor. Rezultatele sunt însă catastrofale. Prin plecarea acestor oameni a dispărut un mod de viaţă, un factor de stabilitate şi echilibru, o ancoră de spiritualitate şi un model de civilizaţie.

...Scrisă cu har şi multă simţire, cartea lui Victor Rusu, "Balada târgului evreiesc", are un singur cusur: a apărut prea târziu. Eu, unul, resimt un inconfort fizic ştiind că civilizaţia românească a renunţat atât de uşor la moştenirea culturală şi spirituală a vechilor târguri evreieşti. Mă obişnuiesc greu cu gândul că, exceptându-i pe tot mai puţinii supravieţuitori, ele vor mai exista doar în cărţile de literatură sau în pânzele pictorilor.»

■ La Timişoara a avut loc, nu de mult, o sesiune de instruire pentru profesorii de istorie pe tema educaţiei despre Holocaust, toleranţă şi antidiscriminare. În programul primei zile a figurat o lecţie deschisă la clasa a VII-a în care a fost prezentată imaginea unei copilării înainte de Holocaust (Anca Ciuciu). Ca materiale didactice profesorii au primit fotografii şi un CD audio cu mărturia lui Gavrilă Marcuson (1913-2008). A urmat un workshop despre stereotipuri negative şi pozitive despre minorităţi, analizându-se impactul manualelor în sec. XIX. Ziua s-a încheiat cu vernisajul expoziţiei „Martori evrei ai unui secol românesc", deschisă în incinta Muzeului de Artă din Timişoara. Bazată pe fotografii de familie ale bătrânilor evrei din România, expoziţia se doreşte o documentare şi îşi propune să reconstituie viaţa evreiască aşa cum a fost înainte de al doilea război mondial, în timpul războiului şi după acesta, până astăzi. Fiecare fotografie este însoţită de o scurtă poveste, spusă de membrii familiei rămaşi în viaţă sau chiar de cei din imagini. Scopul principal al expoziţiei este didactic şi ea este realizată prin eforturile Centropa, Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România, Centrul de Studii Ebraice Goldstein-Goren, Asociaţia "Idee" şi Institutul Intercultural Timişoara.

În continuare va urma o serie de prelegeri legate de istoria Timişoarei (Smaranda Vultur), contextul istoric al Holocaustului (Mihai Chioveanu), prezentarea noilor materiale Centropa (Anca Ciuciu) şi Mărturii ale supravieţuitorilor Holocaustului: Liviu Beriş (Transnistria), Oliver Lustig (Auschwitz). Programul zilei se va încheia cu distribuţia filmului documentar „Holocaustul uitat".

■ O veste bună pentru iubitorii de teatru: este foarte posibil ca în curând să sosească în turneu în Israel Teatrul Maria Filotti din Brăila cu spectacolul "eMeS" (iniţialele lui Mihail Sebastian), inspirat din proza scriitorului, mai ales din romanul "De două mii de ani". Piesa, a cărei premieră a avut loc în oraşul de pe malul Dunării, în care s-a născut şi Sebastian, abordează într–o manieră artistică sensibilă şi modernă drama lui Sebastian. Piesa, se arată în programul de sală, "tratează tema intelectualului evreu, a destinului său, respectiv al lui Sebastian; ea este tratată în acest spectacol pe fundalul dezbaterilor ideologice din anii 20-30 în care ideile sioniste erau abordate atât din direcţia dreptei cât şi a stângii intelectuale". În program se precizează că în ebraică "emes" înseamnă "adevăr".

■ Recent a avut loc la Kibutz Gaash întâlnirea trimestrială a Asociaţiei colecţionarilor de stilouri din Israel, creată în urmă cu 16 ani de Rami Dishon, Zvi Galil şi alţii.

Jacov Sobovitz din Haifa, colaborator al newsletterului nostru, este şi el un fan al stilourilor. Colecţia sa, începută în urmă cu 15 ani, cu-

prinde în prezent peste 200 de exemplare. Cel mai valoros este un stilou din argint produs într-un tiraj de 500 exemplare cu ocazia noului milenium (2000) de firma italiană "Delta" sub auspiciile Papei de la Roma, cu prilejul vizitei istorice efectuate de suveranul pontif în Israel. Stiloul are în prezent o valoare de 50.000 shekeli. Un alt stilou de mare valoare este cel produs anul trecut de firma italiană "Delta" cu prilejul aniversării a 60 de ani de la crearea Statului Israel.

■ O expoziție care cuprinde 16 lucrări ale pictorului suprarealist Victor Brauner a fost organizată la Complexul Muzeal Bucovina din Suceava. Directorul complexului, Constantin-Emil Ursu, a declarat că expoziția se înscrie ca „una dintre cele mai importante manifestări de acest fel dedicate în România lui Victor Brauner", iar realizarea acesteia a fost posibilă prin amabilitatea de care au dat dovadă Federația Comunităților Evreiești din România, care pune la dispoziție șase lucrări a căror valoare totală de asigurare este de 735.000 euro, Muzeul de Artă din Piatra Neamț, care contribuie cu trei lucrări cu valoarea totală de asigurare de 69.249 euro, precum și doi colecționari particulari din capitală, Vladimir Pană – fiul scriitorului Sașa Pană – și Mihai Gavrilă. Între lucrările expuse se află și cea mai importantă lucrare din România semnată de Victor Brauner, „Peisaj cu animal fantastic", evaluată la 400.000 euro.

Manifestarea expozițională suceveană se înscrie ca un eveniment deosebit care-l vizează pe Victor Brauner, realizată la împlinirea a 75 de ani de la prima expoziție personală pe care i-a organizat-o André Breton la Paris în aprilie 1934. Totodată, face parte din programul general „Paștele în Bucovina", inițiat de președintele Consiliului Județean Suceava, Gheorghe Flutur. Prin includerea expoziției Victor Brauner și a unui mini-târg de carte evreiască a Editurii Hasefer, organizatorii au dorit să marcheze Paștele evreiesc – Pesah, în cadrul manifestărilor „Paștele în Bucovina", din cursul lunii aprilie.

Victor Brauner (15 iunie 1903 - 12 martie 1966) a fost fiul unui fabricant evreu de cherestea din Piatra Neamț și fratele folcloristului Harry Brauner, întemeietorul Institutului de Folclor din București și al Orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutaru". S-a stabilit la Paris și a devenit unul din cei mai reprezentativi pictori ai curentului suprarealist, fiind apreciat ca unul din marile nume ale picturii europene din mijlocul sec. al XX-lea.

Victor Brauner este totodată cel mai cunoscut pictor din lume născut în România și cel mai bine cotat pe piața de artă.

■ Au fost anunțați laureații din acest an ai Premiilor Dan David.

La Categoria „Prezent", domeniul "Calități de lider", laureatul este Toni Blair, fost prim ministru britanic și fost președinte al Partidului Laburist, în prezent mediator în problemele Orientului Mijlociu. Expunerea de motive îl prezintă ca pe „unul din cei mai proeminenți oameni de stat din epoca noastră" și amintește faptul că și-a asumat conducerea partidului său într-o perioadă când acesta era slăbit și se lupta să ajungă la putere în 1997. Sunt amintite de asemenea, între altele, contribuțiile sale la îmbunătățirea poziției Marii Britanii în Comunitatea Europeană, la ajungerea la un acord între Unioniști și Republicani în Irlanda de Nord, la rezolvarea problemei Kosovo, la abordarea unei lumi interconectate în secolul XXI.

La categoria "Trecut", domeniul "Astrofizica – Istoria Universului", laureații sunt Paolo de Bernardis (Universitatea La Sapienza, Roma, Italia), Andrew Lange (Caltech, SUA) și Paul Richards (Universitatea California – Berkeley, SUA) pentru descoperirile lor în domeniul geometriei și compoziției Universului nostru prin experimentele BOOMERANG/B2K și MAXIMA. Publicarea în anul 2000 a rezultatelor acestor cercetări a demonstrat pentru prima oară că Universul are o geometrie plată.

Dan David

La categoria „Viitor", domeniul „Sănătate publică globală", laureatul este Robert C. Gallo (Institutul de Virologie Umană, Baltimore, SUA) pentru cercetările sale în domeniile virusului HIV și virușilor de leucemie cu celule T, și în special pentru dezvoltarea unui simplu dar eficace test de sânge pentru detectarea virusului HIV, o contribuție de maximă importanță în epidemiologia acestui flagel.

Premiul la fiecare categorie este în valoare de un million dolari. Premiile sunt oferite de filantropul Dan David, autor al unor invenții în domeniul industriei fotografice, originar din România, care trăiește în Israel și Italia.

Conform regulamentului de pre-

miere, laureații donează 10% din valoarea premiului unui număr de 20 de burse doctorale și post-doctorale, pentru persoane selectate de ei.

Prezențe, prezențe...

■ Într-o convorbire cu Ruxandra Cesereanu pentru lunarul "Steaua" din Cluj, Marta Petreu, poetă, eseistă, critic literar și profesoară de filozofie și multe altele (inclusiv redactor șef al revistei "Apostrof") își amintește și amintește de **Zigu Ornea:**

Zigu Ornea

«Cel mai bun cunoscător al istoriei ideilor din cultura românească – spune ea – a fost Zigu Ornea. Eu nu știu cât el și nu cred că mai am timp să învăț destul, încât să ajung la nivelul lui. Pentru că nu înveți decât atunci când predai altcuiva sau când scrii. Sunt perfect conștientă că știu câte ceva, că văd o parte din articulațiile gingașe ale culturii românești. Dar nu cât știa Ornea. E drept, eu sunt mai metodică decât el.»

■ "Realitatea Evreiască" a luat cunoscutului regizor român Cristian Hadji-Culea, directorul Teatrului Național din Iași, un interviu din care aflăm o mulțime de lucruri despre "Pomul verde" al lui Goldfaden, despre Mihail Sebastian, despre cel de-al doilea război mondial, despre o sală ca un cub și, nu în cele din urmă, despre Hadji-Culea însuși:

«Teatrul Național din Iași, aflat în renovare, și-a construit o sală provizorie, din lemn, cu gradene de metal, pe care sunt așezate 180 de scaune. Așa-numita sală „Cub", după forma ei, a fost inaugurată cu prilejul Festivalului Avram Goldfaden. Să menționăm că acest proiect, al arhitectului Angelo Roventa, a fost distins cu premiul Uniunii Arhitecților.

Cristian Hadji-Culea nu este numai regizor și manager de teatru ci și un activ reporter, interesat de probleme acute ale atitudinii statului român din trecutul antonescian și comunist față de evrei. El a realizat pentru TVR Iași un serial, „Evreii sub trei dictaturi", în 62 de episoade, pentru care a filmat și la Odesa și Bogdanovka.

Ce părere are despre pierderea sintagmei „teatru idiș" din titulatura Festivalului, care totuși a fost exclusiv orientat anul acesta pe o tematică evreiască și a avut și spectacole în idiș?

Văd acest Festival, ne-a răspuns directorul Naționalului ieșean, ca pe un festival de interferențe culturale. Public pentru un teatru idiș la Iași nu există. Noi vrem un Festival viu, cu adresabilitate largă. Aș dori să pot face aici ce fac cei de la Cracovia. Cu cât mai eclectic e repertoriul Festivalului, cu atât mai bine. Ne gândim să mutăm Festivalul în lunile mai sau iunie, ca să evităm concurența numeroaselor festivaluri teatrale care se înghesuie toamna.

Vrem să oferim spectacole ro-

Avram Goldfaden

mânești cu problematică evreiască dar și reciproca e valabilă. Spectacolul cu „Steaua fără Mihail Sebastian", de pildă, se apropie de o sută de reprezentații. Căutăm totodată diferite forme, nu doar teatrale, pentru a vorbi despre o civilizație specială care a existat aici, în Moldova, și tradițiile ei. Să nu uităm că imnul Israelului s-a cântat în premieră la Focșani, în 1881, la primul Congres sionist din lume. În 1882, primii coloniști ai Palestinei au plecat din Moldova.

Festivalul a programat spectacole de teatru minimalist, jucate de trupe de doi sau câțiva actori, adesea fără nici un decor. Credeți în viitorul acestui stil de teatru? l-am întrebat pe Cristian Hadji-Culea. Cum în România, după anul 2000, absolvă câte 600 de actori anual, avem mii de actori șomeri dar am impresia că mai toți așteaptă angajamente în teatre, nu caută, ca cei occidentali, să pornească pe cont propriu.

– Teatrul minimalist e dificil, el nu poate să lase spectatorul nici un minut descoperit, trebuie să se bazeze pe imagine, să aibă mult dinamism. Dacă îl pierzi pe spectator, chiar un minut, îl pierzi de tot. La noi nu se predă acest stil. La noi, cum spunea încă Vasile Alecsandri, toată lumea „s-a obișnuit să

sugă la ţâţa bugetară".»

■ "Cele opt note ale gamei". Aşa se intitulează cronica consacrată de Grete Tartler, în "România literară" din Bucureşti, volumului de versuri "Espresso dublu la Ierusalim" de **Bianca Marcovici**:

«Poezia Biancăi Marcovici e numai în aparenţă paharul cu emoţii, paharul pe jumătate gol pe care au rămas amprentele sincerităţii: de fapt e vorba de o construcţie care îndeamnă cititorul la o lectură ciclică, din ce în ce mai profundă. Unităţile poetice se leagă între ele ca notele unei game, dar revenind mereu în altă structură; aparent, un joc, dar în realitate o structură îndelung gândită: *"Dacă nu mi-aş uita versurile/ nu aş mai putea scrie/ precum o gamă, doar opt note/ permutându-le în combinaţii/ dai naştere la un fel de loterie/ a simţurilor/ excitate de neputinţa primirii ofrandei"*. (Îmi dau seama că nu e simplu).

Cele opt note sunt clasicele drumuri ale căutării de sine. Iubirea revine cel mai des, aşa cum tonica nu lipseşte dintr-un acord. Dar revenirea nu e totdeauna uşoară şi maestrul care ţine sunetele în cristal e conştient de dificultăţi. *"Uneori scriu direct/ e-mailul e concentratul care vreau să ţi-l fac cunoscut/ impresia fulgerului căzut brusc pe buze/ îl guşti îl speri/ zici că e un miracol./ treci peste mizerabila fiinţă cu tractorul/ întorcând troiene peste el/ cu şenilele inimii. e şi ăsta un experiment/ să-i spui cuiva adevărul în faţă,/ chiar de El scrie sub o pătură celebră/ conţinutul său e un fiasco acoperit de pleoapa nevederii (...) partitura e în cheia sol. cheia victoriei/ ai pierdut majorul/ chiar şi gongul final/ o ghioagă în gong/ nu ştii să scoţi din sunet poemul."*»

■ În "Cetatea culturală" din Cluj întâlnim o amplă prezentare a dr-ului **Iancu Feldstein** din Haifa, iscălită de cunoscutul poet şi critic literar Ion Cristofor:

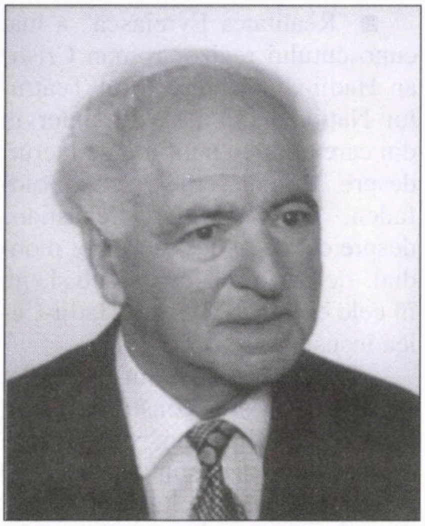

Dr. Iancu Feldstein

«Cărţile doctorului Iancu Feldstein reţin "tristeţi şi bucurii, înfrângeri şi victorii, coborâşuri şi suişuri" ale unui destin sinuos, de–a lungul căruia autorul nu va abdica niciodată de la idealurile sale. Medicul crede cu tărie în frumuseţea şi miracolul vieţii, văzând în artă (muzică, pictură, literatură, filozofie) remedii împotriva stresului, a bolilor epocii moderne. El dedică scurte, penetrante eseuri unor muzicieni (Schumann, Paganini, Liszt, E. Grieg etc), pictori (Courbet, Degas, Soutine, Pallady, Modigliani etc.), meditează asupra psihanalizei şi moştenirii lăsate de Sigmund Freud. Dar ne reţin atenţia şi comentariile sale informate, sintetice, asupra unor teme ştiinţifice precum drogurile, genele şi implicaţiile morale ale clonării.

Muzica este una din artele care-l pasionează cu predilecţie. Chiar şi atunci când meditează asupra artei poetice eminesciene, medicul reţine înclinaţia poetului pentru folosirea metaforei muzicale, pentru artificiile fonice. Prin numeroase aspecte ale cărţilor sale, dr. Iancu Feldstein se dovedeşte un scriitor autentic, un rafinat degustător al artelor şi un comentator avizat, la curent cu cele mai noi descoperiri din diverse domenii. Nu în ultimul rând, trebuie subliniată devoţiunea cu care medicul-scriitor propagă în Israel valori ale culturii româneşti, onestitatea şi spiritul obiectiv cu care rememorează epoci dramatice ale istoriei noastre.

Prin toate aspectele operei sale, doctorul Iancu Feldstein se dovedeşte un veritabil umanist al epocii moderne, care crede în posibilitatea forjării unui exemplar armonios, fidel naturii sale de esenţă divină.»

■ Sub semnătura **Ginei Sebastian Alcalay** a apărut în "România literară" din Bucureşti un eseu intitulat "Peregrinări". Şi tot în "România literară", un lung fragment din romanul memorialistic "Rapsodie în alb şi negru cu Leonard Bernstein", prezentat spre publicare editurii "Ideea Europeană" din Bucureşti.

Gina Sebastian Alcalay

■ «Întâiul reporter fotograf din presa românească, **Iosif Berman,** şi-a găsit în fiica lui cel mai bun biograf cu putinţă. Luiza Berman are 87 de ani şi şi-a făcut o misiune de credinţă din a povesti despre "vânătorul de nori".»

Aşa începe un reportaj de Florentina Stoian în "Adevărul literar şi artistic".

«Cu ochii mici şi zglobii, cu un surâs mereu întipărit pe faţă, Luiza

Luiza Berman: Brunea-Fox nu pleca nicăieri fără tata

Berman îşi întâmpină fiece vizitator la uşă cu "Ce bine-mi pare c-ai venit". Se bucură enorm de compania celorlalţi. Şi din apartamentul ei îngust, dar plin de amintiri, îţi vine greu să pleci. Că doar ea ştie o poveste pe care n-ai cum s-o afli din altă parte. Povestea celui mai de seamă fotograf al perioadei interbelice – Iosif Berman.

Un muzeu în miniatură. Cărţi mai vechi şi mai noi, afişe, reviste, figurine, matrioşti, un amalgam de lucruri şi de flecuşteţe. Şi, mai presus de toate, clişee de sticlă şi sute de fotografii. Apartamentul micuţ din strada Mircea Vulcănescu respiră istorie prin toţi rărunchii. Istoria lui Iosif Berman. Fotograful oficial al Casei Regale. Colaborator apropiat al lui Dimitrie Gusti, care l-a numit "coautor al imaginii satului şi ţăranului român", cerându-i să-l însoţească în campaniile monografice de la sate. Cel care a revoluţionat imaginile fotografice, "smulgându-le din anchiloza de până atunci şi încărcându-le cu viaţă adevărată", cum zicea Geo Bogza. Cel fără de care Brunea-Fox nu pleca nicăieri, căci îi era imposibil să-şi închipuie reportajele în absenţa ilustraţiilor semnate "I. Berman".

"Tata a plecat pe la 15-16 ani de-acasă şi nu ştie nimeni unde a învăţat arta fotografică. Cu timpul, când şi-a câştigat primii bani, şi-a cumpărat aparate. A avut foarte repede succes, fiindcă până atunci se făceau numai fotografii de salon, cu reflectoare, pe când el fotografia totul pe stradă, în miscare", povesteşte Luiza Berman despre fotograful născut în 1890, în târgul Burdujeni, de lângă Suceava. Cel care avea să fie angajat la numai 18 de ani de ziarele "Adevărul" şi "Dimineaţa", pentru care va lucra până în preajma celui de-al doilea război mondial.

Ţărănci cu furca-n brâu, la şezătoare. O horă încinsă în zi de duminică. Bătrânii satului, citind ziarul. Hotărât lucru: imaginea satului românesc, în perioada interbelică, n-ar fi fost completă fără fotografiile lui. Ştia profesorul Dimitrie Gusti ce ştia atunci când insista ca Berman să însoţească echipele de

Iosif Berman şi Regele Mihai, copil, la Peleş

cercetare în aşa-numitele "campanii monografice" la sate: "Scumpe Domnule Berman, te rog mult, foarte mult, pleacă în astă seară la Cornova! Ne eşti dator cu această călătorie! Lucrările noastre bogate, o ştii, sunt compromise pentru că n-au partea documentară fotografică! Ştii că dumineca ai satul în palmă".

Pe-un perete al încăperii, o fotografie îmi sare-n ochi. Luiza Berman ghiceşte întrebarea: "Tata şi regele Mihai, copil, la Peleş. Învaţă să schieze". Era epoca de glorie a lui Iosif Berman.

Anii în care avea privilegiul să însoţească familia regală peste tot, atât la festivităţile somptuoase care aveau loc în Capitală, cât şi în situaţii neprotocolare.

Anii în care trimitea numeroase fotografii la "National Geographic", "The New York Times", "London Express" sau "Associated Press". Perioadă fericită care se încheie în 1937, odată cu promulgarea primelor legi cu vădit caracter antisemit. Când fotograful Iosif Berman devine fotograful evreu Iosif Berman.

"În 1937 (după instalarea în iarnă a guvernului Goga-Cuza, **n. red.**), tata începuse sa fie îngrijorat. Zicea: "Nu ştiu ce-o să fie, o să ne închidă ziarele, o să rămân fără post". Iar în momentul în care i se refuză intrarea la Palatul Regal, toată lumea lui Berman se prăbuşeşte: "La un moment dat, era un eveniment la palat şi el, neavând voie să mai intre, a pus obiectivul aparatului între gratiile de la gard şi-a fotografiat. Şi cineva a strigat: "Daţi-l jos de pe gard! N-are voie să mai fotografiezе!" Şi-a venit acasă, pur şi simplu tulburat, s-a aruncat pe divan şi a început să plângă. Şi-a spus: "S-a terminat totul! Totul s-a sfârşit! Şi profesia mea, şi viaţa mea!" Şi, nu după mult timp, a murit".

Adâncit într-o stare de profundă deprimare, pe fondul unei mai vechi boli de rinichi pe care a refuzat s-o mai trateze, Iosif Berman s-a sfârşit în 1941. Brunea-Fox a intuit starea de spirit a bunului său prieten şi colaborator, despre care nota, câţiva ani mai târziu: "A trăit atâta vreme cât a putut fotografia".»

■ Am mai scris în aceste pagini despre faptul că pictoriţa **Medi Dinu** a împlinit 100 (o sută) de ani. Dar am scris prea puţin. Şi nici nu se putea altfel. Când vorbim de un centenar, totdeauna şi oricum ai lua-o, este prea puţin. Rândurile de faţă, publicate de Sanda Faur în "Realitatea Evreiască", ne mai aduc două-trei date despre extraordinara femeie. Extrase:

Medi Dinu (centru) la inaugurarea colecţiei pe care a donat-o Muzeului de Artă din Constanţa

«La sfârşitul lui decembrie 2008 am văzut la TVR-Cultural una din cele mai tonice şi încurajatoare biruinţe ale omului asupra timpului răufăcător. Victorie obţinută cu ajutorul artei. Al inteligenţei. Al umorului. Şi sigur, al unor gene fericite. Alianţa aceasta binecuvântată de pronie poartă un nume: Medi Dinu. Artista plastică decană de vârstă a breslei de artişti evrei care au dat României atâtea valori de talie internaţională. Unde credeţi că îşi sărbătorea centenarul, în telereportajul pomenit, marea noastră doamnă? (Nu era atunci vorba de trandafirii, darurile şi tortul tradiţional, acestea au urmat mai târziu, „acasă”). Într-o sală de expoziţie (de fapt, pluralul e mai nimerit: În sălile Muzeului de artă din Constanţa, unde i se inaugura colecţia pe care o donase instituţiei muzeale, lucrări în vârstă de peste 70 de ani. Pe pereţii încăperilor se odihneau, tandre, delicate şi nostalgice, imaginile retro ale unui Balcic poetic pe care artista le-a creat în anii tinereţii: *„Am pictat acolo multe peisaje, eu cred că aveam un contact electromagnetic cu acel peisaj. Mă chema aerul oriental, ariditatea, frumuseţea din acei ani '30. Când mi s-a interzis, ca evreică, să mai expun, în perioada următoare, am încetat să mai lucrez.”* (Am extras aceste fraze din interviuri ale artistei.) Imaginea filmată era emoţionantă: între două doamne înalte, de o tinereţe triumfătoare, (una era, pare-se, directoarea muzeului constănţean) o micuţă şi gracilă doamnă vârstnică, cu părul argintat şi un obraz ca porţelanul chinezesc transparent, vorbea. În picioare, fără nici un sprijin. Cu o voce care nu tremura. Cu întorsături spirituale de frază. Şi cu o sensibilitate ce ocolea patetismul lacrimogen. Îşi ţinea spiciul la vernisajul propriei expoziţii, inaugurată cu aproape trei sferturi de secol întârziere. Era, cum vă spuneam, în preajma zilei în care îşi sărbătorea centenarul: doamna Medi Dinu. Sau, cum îşi semna şi expoziţia, adăugându-şi şi primul nume de familie, cel al părinţilor, Medi Wexler-Dinu.

„Ceea ce dumneavoastră numiţi arta mea a fost una din fericirile mele. Să priveşti frumosul e o bucurie continuă, să încerci să-l transpui e o fericire, nu o muncă, nu o trudă”. Şi totuşi, artista a renunţat la acuarelele şi uleiurile ei, la munca de atelier, un gest aproape de neînţeles pentru o fiinţă atât de dotată cu vocaţia fericirii şi cu plăcerea de a lucra. Sigur, era un protest, un gest rebel, un fel de a în-

Una din picturile donate Muzeului din Constanţa

toarce spatele şi a pedepsi o istorie ucigaşă. Numai că, aş zice, s-a pedepsit prea tare pe ea însăşi. Ei, nu chiar cu totul: s-a căsătorit cu unul din cei mai fermecători poeţi boemi ai vremii, Ghiţă Dinu, alias Ştefan Roll, om de spirit şi jurnalist bun de condei şi de... petrecere. Tânăra doamnă şi-a strâns atunci şi împachetat zecile ei de lucrări, o adevărată biografie a Balcicului, le-a legat bine şi şi-a umplut casa cu teancuri de colete.

A devenit profesoară de desen la liceul evreiesc Graur-Kreindler din Bucureşti. Şi viaţa mi-a oferit şansa de a-mi interfera de câteva ori existenţa cu a dumisale: am dat examen, în anii războiului, la acel liceu particular cu admirabili profesori. Şi-mi amintesc cât de umilită m-am simţit când la „materia desen", a domnişoarei Medi Wexler, habar n-am avut să fac nu mai ştiu ce soi de schiţă tehnică şi cum micuţa şi drăgălaşa profesoară se uita, amuzată, la fâstâceala adolescentei, de două ori mai înaltă şi solidă decât ea, venită cam nepregătită dar cu ambiţii de premiantă dintr–un orăşel din fundul Moldovei. M-au salvat albumele de pictură pe care le răsfoisem la biblioteca evreiască din Huşiul meu natal, despre care am putut să îngăim câteva fraze. O viaţă întreagă m-am străduit apoi să-mi plătesc datoria faţă de acel examen, dar tot eu am rămas puternic îndatorată profesoarei, care mi-a trezit atunci pasiunea pentru artele vizuale. L-am adorat, ca mai toţi cei din breasla noastră, pe Ghiţă Dinu, devenit din poet – birtaş de lăptărie, amfitrion fără egal la Casa ziariştilor. I-am vizitat nu o dată pe soţii Dinu în casa de pe strada Culmea Veche: pachetele în care se pitea Balcicul artistei zăceau mai departe, triste, închise în moartea lor aparentă.

Au înviat, parcă printr–un miracol, acum, la sărbătorirea centenarului artistei. Era darul pe care, de ziua sa, îl făcea doamna Medi Dinu ţării Dobrogei, văduvită de Balcicul pierdut. Împărţise pe din două colecţia, donându-şi lucrările Muzeului din Constanţa şi celui din Tulcea. Arta dumisale supravieţuise, rămânând mereu tânără. Ca şi autoarea.

Restul sărbătoririi a avut loc „acasă": de ceva vreme, acasă înseamnă căminul „Rosen". Unde marea doamnă are o ocupaţie specială: să-şi contamineze colocatarii, şi nu numai pe ei, de curajul de a mai trăi sau, ca să nu patetizez excesiv, cu puterea de a înfrunta nazurile şi răutăţile bătrâneţii. Să ne fiţi sănătoasă, scumpă Doamnă, chiar până la 120 de ani.»

••• Despre ce scriu musafirii noştri din România, atunci când se întorc acasă? Despre *problema problemelor*, desigur, (cum se va rezolva conflictul israelo-arab), despre Kassamuri, despre noul guvern (ori de câte ori vii pe-aici, dai peste un nou guvern), despre felul cum s–au descurcat prietenii tăi care au făcut alia.

Istoricul Victor Neumann, de la Universitatea din Timişoara, care s-a aflat nu de mult cu soţia sa, Simona, printre amicii din *alia*, a publicat şi el câteva impresii de călătorie în ziarul "Timpul" din Iaşi, condus de scriitorul Liviu Antonesei. El a vorbit despre toate subiectele înşirate mai sus, dar, în plus, a abordat un subiect de care nu s-a ocupat cam nimenea până acum. Extrase:

«Trecuseră mulţi ani de la precedenta mea întâlnire cu Ţara Sfântă şi aveam o curiozitate ieşită din comun spre a reface traseul iudeocreştin. Acum mi s-a oferit prilejul să intru în contact şi să aflu noutăţi şi din zona culturii de graniţă, aceea israeliano-druză. Am avut prilejul să mă familiarizez întrucâtva cu fascinantul şi puţin cunoscutul univers comunitar al druzilor, o minoritate, unică prin religie, obiceiuri, ataşament şi integrare în ansamblul social-politic şi militar al Israelului. Trăind mai ales în Liban, Siria şi Israel, dar şi în America, druzii numără circa 2 milioane de suflete şi beneficiază de recunoaşterea propriei lor comunităţi religioase şi a instanţei judecătoreşti a acesteia. Simbolul lor este o vestimentaţie în cinci culori: verde, roşu, galben, albastru şi alb, fiecare culoare făcând trimitere la câte un principiu: verde pentru spiritul universal; roşu pentru sufletul universal; galben pentru relaţia dintre cuvânt şi adevăr; albastru pentru raportul dintre cauză şi antagonism; albul pentru asocierea dintre protagonist şi efect. Numărul cinci se bucură de o consideraţie aparte, de aceea comunitatea este simbolic reprezentată printr-o stea cu cinci puncte.

Înclinaţia pentru simbolistică şi filozofie speculativă e manifestă în toate împrejurările vieţii sociale. Prin frumuseţea căminului lor şi prin aspiraţiile de emancipare, druzii sunt deschişi spre modernitate, ceea ce nu le-a subminat identitatea cultural-religioasă. Acolo, în mijlocul lor, într-o pensiune situată pe dealurile ce străjuiesc oraşul Haifa, am fost găzduiţi şi trataţi regeşte.

Eram în casa unei persoane cultivate, atente cu sine, dar şi cu ceilalţi, emancipată, dar şi religioasă. Nu mică mi-a fost uimirea şi încântarea când am aflat că eram oaspeţii unui fost general druz din armata israeliană, tatăl celui dintâi pilot druz din aviaţia militară a Israelului. Primit peste tot în satele, oraşele, comunităţile şi casele familiilor lor – am vizitat până şi cea mai puţin accesibilă localitate situată pe graniţa dintre Israel şi Siria –, am fost martorul unei ospitalităţi şi a unei încrederi ieşită din comun. Descoperisem încă o dată cum anume Israelul, aidoma altor lumi mediteraneene – despre care am avut ocazia să învăţ vizitând mai multe din insulele ei – ştie şi practică arta coabitării paşnice. În fapt, prin ceea ce am văzut la druzii din vecinătatea Haifei – unii dintre ei au fost ori sunt masteranzi şi doctoranzi ai Universităţii de Vest din Timişoara – am înţeles mai bine cum anume sunt profesate valorile democraţiei universale, în ce constă investiţia în relaţia majoritate-minorităţi şi cât de departe poate merge Israelul în promovarea politicii recunoaşterii societăţii multiculturale.»

Cu Graham Greene (centru) în faţa Atheneului Român

••• Cernăuţi, Chişinău... Două oraşe de mare importanţă în istoria iudaismului românesc. două oraşe despre al căror prezent, însă, se vorbeşte prea puţin în tipăriturile de la noi.

Regretatul poet şi traducător Petre Solomon (1923-1991) a avut prilejul, prin 1990, să cunoască mai îndeaproape viaţa Cernăuţilor şi, mai cu seamă, a intelectualităţii evreieşti din nordul Bucovinei. Invitat la un simpozion dedicat marelui său prieten din tinereţe, poetul Paul Celan, Solomon şi-a notat câteva impresii în *Jurnalul* său despre *séjour*-ul cernăuţean. Păstrate cu grijă de soţia sa, pictoriţa Yvonne Hassan, însemnările acestea au apărut în "Ziarul de Duminică" din Bucureşti. Şi vor apărea, în curând, laolaltă cu alte pagini de jurnal, într-un volum scos de editura Vinea. Extrase:

«Marţi 20 noiembrie 1990. Ora 20, tren accelerat Bucureşti-Cernăuţi, vagon de dormit, clasa a II-a. În compartimentul supraîncălzit, o bătrână ucraineancă, care vorbeşte puţin româneşte. Văduvă – soţul i-a murit cu trei ani în urmă, fusese iniţial învăţător, apoi activist de partid. Merge la Ivana Frankova, un orăşel. A fost în vizită la o soră a ei din Feteşti. Pe la 1,40 noaptea, la Paşcani, intră în compartiment un tânăr gras şi vorbăreţ (pe ucraineană). Gata odihna! Dar în curând (2,30) ajungem la Suceava, unde se urcă multă lume. In curând, încep şi controalele de paşaport şi vama. La Vicşani, graniţa, dau ceasul cu o oră în plus. La Vadul Siretului, trenul stă vreo trei ore pentru a se converti la liniile late. Un întreg ritual – schimbarea şasiurilor, lângă fiecare vagon se instalează reflectoare, la lumina cărora câţiva lucrători cu căciuli şi mănuşi execută ridicarea vagonului. E şi o macara uruitoare. Zorii cenuşii se ivesc pe la opt (ora locală). Controlul e sumar. Sosim la Cernăuţi pe la 10,45 (45 minute de la graniţă). În gara veche, stil austriac, sunt aşteptat de Petre Râşlo, un tânăr profesor de la universitate, şi de dl. Iosif Burg, care mă iau în primire. Înţeleg că simpozionul despre Celan a dat chix, deoarece Mikola Buciko, de la "Oberich", care organizase totul, se află la spital într-o stare gravă (o boala de rinichi, înţeleg). În lipsa lui, nimeni nu prea ştie ce se face... Se va face totuşi ceva, se pare! Cu un troleibuz în centru. Mergem la locuinţa nouă a d-lui Burg, pe o stradă în pantă, uliţa Sciors, la et. I, un apartament nou-nouţ, spaţios, mobilat cu gust. E şi un TV şi un telefon electronic adus din Austria. Mă duce şi la locuinţa veche, unde nevastă-sa, o rusoaică înaltă, pregăteşte ceva de mâncare (...) După-amiază vine să ne ia o tipă de la televiziunea locală, Parascovia Neceaeva, cu un operator. Maşina TV ne duce la casa de pe str. Saksagauskaia, fosta Vassilko, unde a locuit familia Antschel (de unde numele Celan), o casă superbă, veche şi încă

solidă, cu o curte interioară, unde ne primeşte un motan roşcat de toată nostimada. Maşina ne duce apoi la parcul de lângă universitate (fostul palat episcopal). Parcul Şevcenco (fost Hofburgsche) – superb, cu o vedere largă în vale. De acolo înapoi în centru, la Şcoala mixtă nr. 23 (fostul liceu "Mihai Viteazul"), unde mi se ia un interviu în româneşte – traduce Burg – în mijlocul unor elevi şi eleve în uniforme, foarte drăguţi, care află cine a fost Celan... De-acolo, "acasă", pe str. Sciors, unde mă hodinesc un pic. Oraşul, văzut cam la repezeală, în goana maşinii, pare liniştit. Oameni cu sacoşe. Oameni la cozi. Totul e pe cartelă. Se dau câte trei cutii de chibrituri pe lună! Lipsesc minele de creion! Burg, născut la 30 mai 1912 la Vijniţa (Wischnitz), fiul unui mic "handwerker" (plutaş), evreu tradiţionalist. În 1924, familia se mută la Cernăuţi. Aici frecventează cursurile cunoscutului "Lehrer-seminar", care, iniţiat sub egida lui "Czernowitzer judischer Schul-Verein" de scriitorii Iţic Manger şi Steinberg, avea ca scop promovarea literaturii idiş. Debutează cu o poveste în 1934, în săptămânalul "Czernowitzer Blatter", al cărui redactor a fost până în 1938 Şmuel Abe Soifer. În 1934, pleacă la Viena, unde studiază germanistica. După "Anschluss" revine la Vijniţa, unde lucrează ca învăţător. Primele volume – "Pe Ceremuş" (1939), "Otrava" (1940). În 1941 pleacă în URSS. A mai publicat la Moscova volumele "Viaţa continuă" (1980), "Deasupra vremurilor" (1983), "Un ecou întârziat" (1988). Seamănă leit cu M.R. P. (Miron Radu Paraschivescu), ceva mai bătrân şi mai înalt. Păr alb rărit, dar adunat la ceafă în plete. Volubil, poliglot, singurul scriitor idiş rămas aici (fuseseră foarte numeroşi). Toţi trag de el. Burg a fost şi profesor universitar la Ivanovo (oraş industrial), unde a predat istoria literaturii europene. Ieri, la o şedinţă a Consiliului municipal, Burg a vorbit despre Celan, întrebând dacă vreunul din deputaţii prezenţi a auzit de el – tăcere... Soţia lui I. Burg, Nina, rusoaică distinsă. Fata lor, inginer, se află în Israel şi are o fetiţă (13-14 ani). Seara la TV – încheierea Conferinţei de la Paris, semnarea unor acorduri importante Est-Vest. Dorm vreo 10 ore.

A doua zi, 22 noiembrie, ne trezim târziu (8,30 ora locală). Vine şi dna Burg, care ne pregăteşte micul dejun. (...) Ceai îndulcit cu o dulceaţă de fructe excelentă. Zahăr nu prea este nici aici, deşi ei fac rost. După ce termin corespondenţa, ies singur în oraş. (...) Zegrea s-a anunţat că vine, dar întârzie, aşa că plec la plimbare. Nu nimeresc poşta decât cu greu, prin Ul. Lenina (probabil fosta Herrengasse). Intru în câteva prăvălii. Nu se vinde nimic decât pe "cupoane". Doar la o farmacie de pe Ul. Lenina 31, un local superb, cu cariatide la intrare, pot cumpăra niste polivitamine pentru Muntean. Intru şi într-o librărie pentru cărţi străine, din fosta Ringplatz de lângă fosta Rathaus, unde cumpăr un mic volum cu reproduceri pentru Yvonne (Soviet Graphik) – o rublă. Mă întorc acasă la dl. Burg, trecând prin scuarul din faţa Primăriei, unde un Lenin bronzat îşi priveşte posteritatea – o coadă imensă la un magazin de textile, pe strada ce-i poartă numele. E coadă şi la un magazin universal din colţul cu altă stradă. Vânzătoarele de aici folosesc abacul pentru socoteli... Aflu că sistemul de vânzare pe cupoane a fost introdus recent, experimental, pentru o perioadă de şase luni. La întrebarea mea, unde ar putea cumpăra câte ceva turiştii, vânzătoarea îmi răspunde: la bazar sau la consignaţie. Tot e ceva. La prânz, înainte de masă (vareniki etc.), vine poetul Tărâţeanu, scund, bărbos, entuziast, de 45 de ani, originar din Şiclăuţi, lucrează la redacţia radioului local şi e secretar al Asociaţiei culturale "Eminescu".

AVOCAT ŞI NOTAR

AUSTERMAN EFRAIM

Fost magistrat în România

Execută

Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;

Rezolvă probleme juridice legate de România

Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România

Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11

Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401

Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

Mă duce la o cafenea din apropiere, unde nu găsim cafea (aparatul s-a defectat), ci doar o gustare (cu un fel de chiftele din carne de pasăre, făcute la "grill" şi un pahar de sirop). Poetul m-a dus şi la poştă să expediez scrisorile. Va reveni spre seară. Între timp aici s-a stricat telefonul, iar apa nu mai curge – se repară ceva pe stradă. La 17,45, televiziunea locală transmite o parte din filmul în culori făcut ieri, pe urmele lui Celan. La o rubrică de actualităţi, Burg şi cu mine, în faţa casei natale, apoi în faţa liceului, unde şi vorbesc în româneşte câteva minute, tradus în ucraineană. La 29 XI urmează să fie o emisiune de circa o jumătate de oră. În schimb, dl. Burg îmi spune că sala unde urmează să se ţină adunarea festivă despre Celan e sala unei organizaţii evreieşti. Probabil că n-a reuşit să convingă "forurile" cernăuţene să acorde un spaţiu mai pe măsură! (...) Fosta Herrengasse e – aflu de la Tărâţeanu – actuala stradă Cobilinskaia. Voi merge mâine s-o văd. Fosta stradă Ştefan cel Mare, actuala uliţa Lenina, e singura mare arteră pe care am ajuns să o parcurg deocamdată. Ea "curge" la vale, înspre fosta "Ringplatz". Ce ciudat efect au numele proprii asupra străzilor pe care le desemnează! Un nume poate schimba existenţa unei străzi, dându-i o altă aură – nu doar sonoră, ci şi simbolică. Strada rămâne totuşi aceeaşi, pe plan material, deşi nici din acest punct de vedere nu e aceeaşi, căci îmi imaginez cu greu o "Herrengsse" la fel de sărăcăcioasă ca "Uliţa Lenina" sau "Cobilinskaia"...

În apartamentul lui Burg impresionează plăcut, pe lângă confort (sobe de teracotă cu gaze), mobila de lemn scump – biblioteci lungi, mese, scaune frumos capitonate, pe jos parchet. Nina Burg e o gospodină pricepută, dar munceşte cam mult în două case. Înţeleg că viaţa e foarte scumpă, totuşi se descurcă, judecând după mesele care mi se servesc. Pe lângă "cupoane" (care nu se dau şi copiilor!), capătă ceva de la Uniunea Scritorilor. Altminteri, pensiile celor doi soţi sunt destul de mici (ea are doar 120 de ruble pe lună). Drepturile lui de autor, în schimb, sunt foarte mari, conform unei legi destul de generoase. (Se plăteşte cam 500 de ruble pentru fiece coală de 24 de pagini, deci la o carte de 20 de coli, câştigi 10.000 de ruble, ceea ce e enorm!) Seara vine să doarmă aici şi d-na Burg, căci s-a întors din Israel fiică-sa, al cărei soţ e fratele profesorului, care a murit deunăzi de cancer, vecin de palier cu Burg. Înmormântarea – vineri.»

Scuarul din faţa Teatrului din Cernăuţi

Clinica de medicină alternativă
„Anita – Rehovot"
condusă de un
doctor în medicină

HOMEOPATIE
ACUPUNCTURĂ
PLANTE MEDICINALE

●

Tratăm cu succes:
• Dureri de orice origine •
• Paralizii (inclusiv faciale) •
• Astmă • Alergii • Nervozitate •
Insomnii • Impotenţă • Prostată
• Diabet • Colesterol •
• Hipertensiune •

●

De asemenea:
• Scădere în greutate
• Întreruperea fumatului

08/941-4254
08/945-6135

Sport

Ne place că...

...după o pauză lungă cât o zi de post, s-au reluat meciurile pentru calificarea în turneul final al Campionatului Mondial de Fotbal (Africa de Sud – 2010).

Nu ne place (în schimb) că...

...jucând săptămânile trecute cu Grecia (tur-retur), naţionala noastră ne-a dezamăgit, iarăşi, împingându-ne la beţie neagră; cu atât mai mult cu cât acum, după 40 de ani (cam cât e nevoie pentru traversarea deşertului) de absenţă de la întrecerile finale, alb-albaştrii aveau o şansă *reală* de a ajunge în visata Arcadie a balonului rotund. Echipa nu e rea, grupa a 2-a, în care ne-au aruncat sorţii, nu e cea mai grea dintre toate, o, nu! (grecii şi elveţienii, favoriţii grupei, sunt formaţii bune, dar atâta tot), calificarea părea undeva aproape, la o aruncătură de băţ... Din păcate, în primul meci, aici, pe teren propriu care va să zică, 11-le antrenat de Dror Kashtan (şi având-ul în rândurile sale pe mult aşteptatul Yossi Benayun) nu a reuşit să-i învingă pe oaspeţi, trebuind a se mulţumi cu un necăjit 1-1. Pe urmă, la returul din Creta, grecii ne-au învins cu 2-1; acumulând un singur punct, deci, din două partide, ai noştri s-au trezit pe locul 4 din grupă, după Grecia, Elveţia şi Letonia (dar, ce-i drept, înaintea Luxemburgului şi a simpaticei Moldove); dar cel mai mult şi mai mult nu ne place că naţionala a jucat slab, cam ca guvernul Olmert în meciurile cu arabii).

Nu ne place, de asemenea, că...

...spectatorii greci s-au obişnuit să facă, în vremea din urmă, nişte porcării *High-tech* pe terenurile de fotbal. Astfel, în meciul din Creta, în minutul 66, când Georgios Samarah se pregătea să execute lovitura de 11 metri (din care ni s-a tras înfrângerea), cineva din tribune a îndreptat o rază laser în ochii portarului nostru Dudu Awat, împiedicându-l să vadă traiectoria balonului. Spuneam că grecii (patria spiritului olimpic!) se cam ocupă cu asemenea figuri: ei au fost prinşi făcând acelaşi lucru în meciul cu Elveţia, dar s-au ales numai cu o mustrare din partea FIFA (Federaţia Internaţională de Fotbal), după care s-au dus cu toţii la o *retsina*, în tavernele din Plaka; ne place însă că reprezentanţii Federaţiei noastre au reclamat – aşa cum era firesc – cazul, dar nici ei, nici *media* n-au căzut în istericale; oameni cu bun simţ, ei au înţeles că, laser sau ne-laser, 11-le nostru nu merita victoria.

Ne place că...

...povestea cu razele laser ne ajută să răspundem la întrebarea: mai avem vreo rază de speranţă pentru calificare?

Situaţia în grupă arată, după jocurile cu Grecia, aşa:

Grecia 13 puncte; Elveţia 13; Letonia 10; Israel 9; Luxemburg 4; Moldova 1. În mod normal, nu mai avem nici o şansă să ocupăm unul din primele două locuri; cu toate acestea, fiindcă suntem oameni, vom întreba: dar în mod *anormal?* Ei bine, în mod anormal se mai poate spera. Cu condiţia ca ai noştri să învingă în toate meciurile viitoare şi ca grecii plus elveţienii să piardă ceva puncte la celelalte formaţii din grupă.

Ne place (aşa, pe plan moral) că...

...deşi antrenorul Dror Kashtan nu s-a arătat, nici pe departe, la înălţimea aşteptărilor, nici şefii fotbalului nostru, nici *fanii* nu s-au repezit să-i ceară capul, urgent şi indiscutabil.

Bravo, respectivii! Să refuzi a scoate Kashtanele din foc cu mâna altuia e un semn bun pentru societatea alb-albastră.

Interim

Desen de C. Ciosu

■ **Trei cuţite au intrat în pieptul profesorului Caraeni. Trei.**

Fandoseala lexicală (care ne calcă pe nervi)

«Despre reaua folosire a limbii române în lumea de azi, fie că e vorba de presa de toate felurile, fie că e vorba de exerciţiul cotidian al comunicării, se pot scrie tomuri întregi. Stricarea limbii nu aduce în discuţie simpla inadvertenţă gramaticală, derapajul semantic, invazia barbarismelor, smintirea accentelor etc.

În joc e ceva mai adânc şi mai periculos: criza limbii indică criza ţesutului intim al unei comunităţi. Între energia unei naţiuni şi sănătatea limbii sale e o relaţie strânsă, a cărei dereglare ar trebui să îngrijoreze. Evident, nu se poate impune prin decret igienizarea vorbirii zilnice. Dar unele instituţii, şcoala şi presa în primul rând, ar trebui să se simtă mai intens responsabile, mai atente, mai active. Nu sunt.

Televiziunile, de pildă, ar trebui, cred, să-şi creeze mici departamente de supervizare lingvistică, prin intermediul cărora câţiva experţi să asigure "controlul de calitate" al limbii folosite în emisiunile curente. Ei ar începe, să zicem, prin recoltarea probelor insalubre şi ar face, încet-încet, educaţia minimală a "pacienţilor".

Câteva maladii ar trebui tratate la nivel naţional. Îmi vin în minte, cu titlu de mostră, două asemenea maladii. Prima este înlocuirea cuvintelor "normale", consacrate, îndestulătoare semantic, prin termeni preţioşi, ţanţoşi, simptome ale unui anumit parvenitism cultural. A spune "a viziona" în loc de "a vedea", sau "a lectura", în loc de "a citi" e o afectare inutilă.

Nu spui nimic în plus. Spui doar că eşti băiat "fin" (sau fată fină), că iei fandoseala lexicală drept inteligenţă, că ţi se pare şic să vorbeşti ţuguindu-ţi buzele. "A viziona" un spectacol, "a lectura" o carte sau un articol nu sunt ocupaţii de om cumsecade. Omul cumsecade vede şi citeşte. Şi pentru că vede cum trebuie şi citeşte bine, nu spune niciodată că "a vizionat" şi "a lecturat".

Un alt delir generalizat este frecventa folosire a lui "ca şi" în loc de "ca". S-a creat obiceiul ca, în anumite cazuri, să se evite o cacofonie brutală prin substituţia cu pricina. Ca să nu spui "ca casa vecinului", spui "ca şi casa vecinului". În loc de "ca condiţie" preferi să zici "ca şi condiţie".

Personal, consider, pe de o parte, că fobia cacofoniilor e uşor nevrotică şi atestă o specie de semidoctism calofil, iar pe de altă parte, că, pentru a evita cazurile groase, limba română oferă soluţii mai elegante şi mai fireşti. Poţi spune "asemenea casei vecinului", sau "drept condiţie". Uimitor e însă altceva: "şi"-ul salvator e folosit şi când nu e nimic de salvat.

Ce cacofonie eviţi când spui "ca şi soluţie", în loc de "ca soluţie"? Sau "ca şi profesor", în loc de "ca profesor"? Or, această anomalie s-a răspândit galopant, aşa încât rareori mai auzi, în asemenea cazuri, versiunea normală. Las sociologilor şi psiho-sociologilor sarcina, după mine imposibilă, de a explica astfel de aiureli.

Deocamdată, tot ce pot spune e că de câte ori vizionez emisiuni în care se vorbeşte despre ce lecturează unii şi alţii, mă simt, ca şi scriitor, destul de iritat.»

(Dintr-un articol de Andrei Pleşu; în "Adevărul literar şi artistic", Bucureşti 2009)

Împuşcaţi

În revista "România Mare" (director: C. V. Tudor) a apărut pe prima pagină, cu litere mari, o listă de oameni politici, oameni de afaceri etc., care – potrivit revistei – ar fi fost împuşcaţi dacă trăiau în China.

Printre aceştia se numără şi trei cetăţeni din *trib:* fostul prim-ministru Petre Roman, fabricantul de textile Josepf Seroussi şi omul de afaceri israelian Elan Schwartzenberg, fostul soţ al animatoarei de televiziune Mihaela Rădulescu.

Steaua lui David pe frunte

S-au publicat, în anii din urmă, zeci şi sute (ba chiar mii) de scrieri despre mişcarea legionară. Unele de-un fel, altele de alt fel.

Un text interesant à propos de gardişti a iscălit nu de mult scriitorul Cristian Teodorescu în "România literară".

Un text unde vine vorba de profesorul de liceu Caraeni, un legionar cu grad mare în organizaţie. Un text care nu e banal deloc. Extrase:

«Profesorul Caraeni luptase şi el în Spania, ca Nicadorii, dar scăpase. Nu-i plăcea să-şi amintească de perioada aceea. Căpitanul voia să-l aducă la Bucureşti, alături de camarazii de frunte. Caraeni avusese privilegiul să-l poată refuza. Îşi îngropase armele şi îşi distrusese caietul cu cântece de luptă. Se uita cu milă la legionarii care defilau răz-

boinic prin oraş. Unii îi fuseseră elevi. Cu doi era coleg de cancelarie. Mai erau şi nişte popi din satele din jur, cu dascălii lor cu tot, vreo trei negustoraşi armeni patrioţi. Cei mai mulţi erau aromâni de-ai lui: toţi ambiţioşi, câţiva inteligenţi, dar chiar şi ăştia îşi închipuiau prosteşte că partidul în care se băgaseră era noua lor familie. După moartea Căpitanului, cel care-i luase locul, chiar dacă nu îndrăznea să schimbe filozofia partidului pe faţă, o transformase radical. Unde mai era elita, floarea românimii, când te trezeai camarad cu orice căzătură care vedea în cămaşa verde un deghizament ca să poată bate şi jecmăni pe cine avea poftă? Bucureştiul tolera ca Stelian, un fost cârciumar urmărit de judecătorul de instrucţie pentru afaceri murdare să folosească partidul pentru răzbunările sale. Zestrea pe care o adusese Stelian Legiunii erau băieţii lui de prăvălie şi doi ofiţeri care sperau că dacă aderă pe ascuns la Legiune vor fi ridicaţi în grad mai repede.

Caraeni aflase că oamenii Căpitanului, chiar mai bine înfipţi în partid decât el, erau daţi deoparte. În statul Legionar nu mai era nevoie de idealişti, ci de băieţi care să pompeze fonduri la Bucureşti, pentru a acoperi cheltuielile partidului nostru aflat la putere.

Caraeni era de acord că jidanii trebuie puşi cu botul pe labe, cum superb susţinuse răposatul Nae Ionescu când îl făcuse de doi bani pe ovreiaşul ăla de Sebastian, dar nu să-i jefuieşti banditeşte. Şi nici să le iei mijloacele de trai, fiindcă ăsta nu e un stat sănătos. Când aici în oraş Lea e singura doctoriţă pricepută la naşteri şi boli femeieşti nu-i spui că nu mai are voie să trateze decât ovreice de-ale ei. Şi nici nu te duci peste Haikis, angrosistul de grâne, să-i iei afacerea, cum făcuseră băieţii de prăvălie trimişi de Stelian, când tu n-ai fost în stare nici să-ţi păstrezi nenorocita aia de cârciumă, la licitaţie.

Caraeni ştia că Generalul (Antonescu) n-avea nimic împotriva acestor măsuri de românizare forţată şi că nici el nu-i înghiţea pe jidani, dar aflase că voia, ca şef al statului, ca treaba să meargă. Cu puterea mai degrabă simbolică pe care o mai avea, profesorul l-a chemat pe Stelian la el acasă. Cârciumarul i-a transmis că era prea prins de conducerea oraşului, împreună cu tinerii patrioţi, pentru a da curs invitaţiei lui. Acest refuz i-a amintit lui Caraeni de prerogativele sale în partid. Şi-a trimis doi aromâni de încredere să i-l aducă acasă pe Stelian, cum or şti. Voia să-i aplice pedeapsa biciuririi, cât era cârciumarul de bătrân. Profesorul aştepta acasă: poate că biciuirea era cam mult pentru un om bătrân, i-a spus omului său de încredere. Spre seară a auzit ţipete dinspre prăvălia lui Isidor băcanul. Caraeni a ieşit negru de furie din casă; „L-în noroc pe mă-sa de Stelian, până aici i-a fost!" Astea au fost ultimele cuvinte ale eroului supravieţuitor din Spania. Trei cuţite i-au intrat în piept, iar un al patrulea i-a crestat „steaua lui David" pe frunte. „Răzbunarea sioniştilor!" a strigat Stelian care venise în vizită la camaradul Caraeni. Apărut ceva mai târziu, judecătorul i-a spus lui Stelian, după ce l-a examinat pe profesor, că din câte ştia, sioniştii nu credeau în steaua în cinci colţuri, câte avea cea scrijelită pe fruntea lui Caraeni.»

Paştele cailor

«Comunitatea bulgară din Târgovişte a sărbătorit Paştele Cailor sau Tudoriţa, un obicei care pe lângă elementul religios simbolizează începutul muncilor agricole de primăvară.

Konski Veligden sau Paştele Cailor are loc în fiecare an în prima sâmbătă din Postul Paştelui, de Sfântul Toader, informează Agerpres.

"Este sărbătoarea primăverii, menită să pregătească muncile agricole ale gospodarilor. Această sărbătoare întăreşte legătura dintre grădinar şi ajutorul său de nădejde, calul. În semn de apreciere grădinarul bulgar consideră calul ca făcând

parte din viaţa şi activitatea lui. Pentru aceasta grădinarul sfinţeşte la biserică animalul, să fie sănătos şi ascultător tot anul", a declarat preşedintele Asociaţiei "Zaedno" a bulgarilor din Târgovişte, Vasile Costache.

Gospodinele din comunitatea bulgară mai pregătesc koncete, figurine dintr-un aluat special ce reprezintă calul şi merg cu ele dimineaţa la biserică pentru a fi sfinţite.

La ieşirea din biserică preotul sfinţeşte grădinarul şi calul, iar femeile împart konceta. Grădinarul rupe konceta în două părţi egale, o jumătate o mănâncă el, o jumătate o dă calului.

Apoi se merge pe islaz unde au loc întreceri cu cai şi se sărbătoreşte.»

(Dintr-o relatare de Andrei Florin Mircea; în "Adevărul", Bucureşti 2009)

Povestea lui Bachus, "Regele vinului", condamnat la moarte de Ceauşescu şi executat

«În anii '70, Gheorghe Ştefănescu devenise cel mai bogat om din România şi unul din cele mai influente personaje. Avea Bucureştiul la degetul mic, trăia ca un rege, făcea afaceri cu mai-marii regimului comunist şi părea intangibil. Gheorghe Ştefănescu, zis "Bachus", "îndoia" vinul la scară mare cu apă şi pastile aduse din Occident şi-l vindea apoi poporului, care îl aprecia cum se cuvine. Perioada de glorie a gestionarului cu doar cinci clase absolvite, începută în 1970, s-a terminat în 1978, pe 8 august, când a demarat operaţiunea de lichidare a reţelei "Bachus", ce împânzise toată ţara. Trei ani mai târziu, pe 4 decembrie 1981, Ştefănescu a fost executat la Jilava. Prejudiciul cauzat: 100 de milioane de lei, o sumă uriaşă la nivelul acelor ani!»

Un reportaj de Andrei Bălan şi Andrei Comşa, din "Libertatea", ne vorbeşte despre faimosul personaj. Extrase:

«Gheorghe Ştefănescu s-a născut pe 11 septembrie 1929 într-o familie de negustori, în care vinul se simţea la el acasă. A cincea generaţie de "vinari", Gică n-a sărit etapele meseriei, dar s-a legat repede de tradiţia strămoşilor săi şi a învăţat din mers cum să facă bani. Mulţi bani. Prea mulţi bani, dacă ar fi să ne luăm după spusele lui Dorin Mihăiasa, şeful colectivului anticorupţie numit de Ceauşescu pentru a ancheta cel mai important caz de fraudă din perioada comunistă. "Acum 30 de ani eram ofiţer de execuţie şi conduceam un grup de 15-20 de ofiţeri, plus tot atâţia procurori, care ne ocupam de cazul "Bachus". Tot aparatul pus în mişcare a numărat aproape 300 de oameni, ofiţeri, procurori, simpli miliţieni. A fost cea mai amplă operaţiune din istorie", şi-aminteşte Dorin Mihăiasa, recent ieşit la pensie, după ce a condus ani buni Direcţia Cazier Judiciar, din cadrul Inspectoratului General al Poliţiei Române. Sesizarea care a dus la deschiderea dosarului a aparţinut unui cetăţean care cumpărase vin pentru nuntă din magazinele lui Ştefănescu, dar care fusese nevoit să amâne fericitul eveniment. Câteva zile mai târziu, când a verificat calitatea licorii, omul a avut surpriza să descopere că apa se separase de vin, iar o culoare ciudată se depusese pe pereţii sticlelor. "Extrem de experimentat, Ştefănescu avea reţete foarte bune, îndoia cu apă vinuri de calitate inferioară şi adăuga fie coloranţi, fie substanţe aromate, precum coleandrul, procurate de la Fabrica de Şampanie "Zarea", unde lucra o rudă de-a sa. Vă spun sincer, vinul lui "Bachus", care avea ca piaţă de desfacere ICL Alimentara, era uneori mai bun la gust decât originalul", povesteşte Mihăiasa.Din 1970 până în 1978, "Bachus" a fentat cât a putut legea, falsificând acte în colaborare cu marile podgorii şi crame ale ţării, mituind oameni cu funcţii înalte în Partid. "Între 1978 şi 1981, când a fost executat, "Bachus" a ţinut-o numai în procese, pentru că se judecau cazurile în care el era implicat în toate judeţele ţării. Per total, prejudiciul adus statului se ridica la mai bine de 100 de milioane de lei, o sumă incredibilă pentru vremea aceea. De exemplu, numai de la o societate, Biofarm, prejudiciul s-a ridicat la 5 milioane de lei! Chiar şi după confiscarea averii, recuperarea pagubelor a fost minimă", dezvăluie Mihăiasa, care completează: "La prima percheziţie i-am găsit la depozit 22 de kilograme de aur îngropate în podea, sub frigider, iar acasă ascunsese pe balcon, sub nişte grinzi, 1,5 milioane de lei, în hârtii de o sută. I-am numărat toată noaptea, de zece ori, dar nu ne ieşea la număr o sută, aşa că un coleg a pus de la el o sută de lei spre dimineaţă, că nu mai puteam de oboseală".

Închis la Jilava, Ştefănescu a împărţit celula, în noaptea dinaintea execuţiei, cu ţiganul Ghiţă. Legenda spune că, în noaptea respectivă, "Bachus" n-a inchis deloc ochii, bolborosind incontinuu: "Ce mă fac, Doamne, că mor!". La 4 dimineaţa, când a aprins lumina în celulă, Ghiţă a avut un şoc: milionarul albise complet, deşi seara avea părul negru! "Bachus" a fost executat la 5 dimineaţa, pe 4 decembrie 1981.

În 1984, regizorul Geo Saizescu a realizat un film de mare succes, "Secretul lui Bachus", peliculă ce avea la bază afacerile lui Ştefănescu. În ciuda faptului că autorităţile nu l-au ajutat pe regizor cu amănunte, Ştefan Mihăilescu-Brăila a

făcut un rol memorabil interpretându-l pe "Bachus".»

Criza și prostituatele de lux

«Prostituatele de lux din București sunt şi ele grav afectate de criza economică globală. Mai mult, ele au redus drastic tarifele percepute şi se plâng că mulţi clienţi din străinătate au renunţat să mai apeleze la serviciile lor pentru că sunt prea stresaţi din cauza afacerilor şi preferă să îşi reducă cât mai mult cheltuielile cu "distracţia".

Magda are 24 de ani, e o blondă apetisantă, originară de pe lângă Bistriţa, care s-a mutat în Bucureşti şi a devenit damă de companie de lux. Cristina, colega şi partenera ei de "afaceri", este de aceeaşi vârstă şi se caracterizează ca fiind "o brunetă căreia nu-i rezistă nici un bărbat". Cele două au acceptat să povestească ziarului *Libertatea* despre cum le afectează căderea pieţei financiare.

"Majoritatea străinilor nu veneau doar pentru afaceri, ci şi pentru femei frumoase şi accesibile. Aveam clienţi care, în loc să meargă de la aeroport la hotel, preferau întâi să ne viziteze pe noi", ne-a spus Cristina. Magda o completează, supărată că piaţa financiară suferă. Cristina (24 de ani) a acceptat să-şi reducă tarifele ca să revină clienţii.

"Acum, clienţii străini nu mai vin în România şi, chiar dacă vin, nu le prea arde de relaxare. Mai mulţi dintre ei ne-au sunat şi ne-au spus că, până nu va trece criza economică, nu ne vom mai vedea pentru că nu au timp sau nu-şi mai permit să cheltuie atâţia bani doar pentru distracţie. Am redus tarifele, acum cerem doar 1.000 de euro pentru 24 de ore, de la 1.400 de euro, cât luam înainte, şi tot nu mai primim aşa des oferte să mergem în străinătate. Înainte, săptămânal plecam undeva, iar acum, pentru următoarele două luni avem o singură cerere, şi aceea de doar 3 zile", a încheiat ea.»

(După "Libertatea", Bucureşti 2009))

Penitenciarul Jilava

Azi la Jilava

Cum se trăieşte azi la Jilava? Ne spune Stela Giurgeanu, în "Dilema veche". Ea a trăit câteva zile (ca ziaristă!) în vestita închisoare de lângă Bucureşti. Extrase din cele văzute (şi auzite) de ea *acolo:*

«După ce se dă sentinţa, din arest eşti adus aici, într-o cameră a penitenciarului. Ţi se spune că ai 21 de zile să te acomodezi cu restul vieţii tale hotărâte la tribunal. Cele trei săptămâni sunt numite "carantină". În timpul acesta ţi se întocmeşte un dosar medical, efectuezi vizite la doctor, te familiarizezi cu regulamentul de ordine interioară şi de detenţie, după care treci printr-o comisie care te repartizează pe cameră, pe meserie, dacă vrei să munceşti (dacă vor ei să te repartizeze) şi la ce muncă ai fi mai potrivit. Apoi, după această ultimă perioadă de graţie, începe adevărata viaţă de puşcăriaş.

Ne spune cineva: "Eu fac praf prin puşcării de pe timpul lui Ceauşescu. Aşa că pot să vă spun cam cum merge viaţa de pe aici. Şi de schimbări: nu e nici una. Atâta doar că acum au băgat sistemul ăsta cu semideschis-ul, adică îţi deschid uşile pe secţie să poţi circula liber pe coridoare. Dar mai bine n-ar mai fi fost. Că te terorizezi psihic. Aici sunt multe camere pe sistem semideschis şi e un du-te vino continuu. Îţi vin mereu în cameră tot felul de oameni şi în loc să stai şi tu singur cu uşa închisă, să ai trei tovarăşi cu care să te cunoşti, aşa, cu uşa deschisă, vine unul, vine altul, n-ai timp să-ţi pui şi tu gândurile în ordine. Chiar dacă eşti la puşcărie, ai nevoie să stai şi tu să te mai gândeşti. Că ajutor din ăsta n-ai din nici o parte. N-ai un psiholog care să vină să te mai întrebe de una, de alta, n-ai cu cine schimba şi tu o vorbă mai serioasă".

Jilava este cunoscut ca fiind un penitenciar de tranzit. Nu este un loc unde să rămâi închis ani grei. Din fericire.

Aici condiţiile sunt grele. E mizerie mare. Deţinuţii se plâng de ploşniţe cât gândacii. "Îţi cade mizeria de pe tavan în cap." "Avem

gândaci în ciorbă." "În cameră stau şi peste 30 de oameni." "WC-urile sunt infecte." "Paturi suprapuse, aliniate unele lângă altele, de n-ai spaţiu să respiri."

Din subsolul inundat cu apă se ridică izuri de mlaştină şi putrefacţie. Mi se spune că noaptea, de la geamul camerelor de detenţie, în curtea penitenciarului, se văd alergând şobolani enormi care fugăresc pisici. Ca un paradox – pentru că problema şobolanilor exista de mult timp (mediul infect din subsol facilitând înmulţirea lor) au fost aduse pisici care să-i extermine. Măsura s-a dovedit însă inutilă, pisicile fiind "depăşite" de situaţie.

Căldurile mari din timpul verii au fost de coşmar. Unii încercau să se culce pe jos, dar săreau în timpul nopţii călcaţi de şobolani.

"Încercăm să ne urcăm pachetele cât mai sus, să nu stea pe podea, dar de pomană. Jos sunt şobolani, sus sunt gândaci şi ploşniţe." În contextul ăsta, întrebarea cu "aer condiţionat" iscă un hohot de râs general.

"După ce ies din camera aia infectă credeţi că io n-am un pic de psihic să credeţi că nu mă simt înjosit faţă de dvs.?" – ne întreabă un deţinut care a acceptat să stea de vorbă cu noi. Ne spune că unii beau parfum ca să se simtă mai curaţi. Şi de-asta nu mai dau voie cu parfum în pachete.

Despre vizite ne spune, el fiind deţinut pe sistem închis, că în continuare se văd, familiile, printr-un geam despărţitor. "E rece aşa, nu poţi să-ţi săruţi copilul, nu poţi să-ţi mângâi nevasta. La ce să-i mai chemi la tine? Doar să-l vezi pe-ăla micu cum se chinuie să-ţi dea un pupic cu guriţa lui lipită pe geamul ăla murdar?"

"Vrem să fim ca în Europa. Dar aici se dau mai întâi pedepsele europene şi mai apoi facilităţile. Dincolo, în Europa, au vizite conjugale săptămânal. Aici sunt de două ori pe lună. A venit nevasta cu actele la vizita conjugală şi n-au aprobat pentru că nu aveam activităţi la dosar."

Activităţile ar fi sportul şi munca. De altceva nu prea poate fi vorba la Jilava. Din lipsă de personal, dar mai ales din lipsă de spaţiu. Iniţial, Jilava a fost construit pentru câteva sute de deţinuţi, azi adăposteşte câteva sute de deţinuţi doar într-o secţie. Pe fiecare secţie există, ce e drept, câte o cameră, un fel de club. La care însă nu se prea întâmplă nimic. Doar periodic, când vreun ONG sau vreun cult religios derulează câte un program. Rahova e un vis pentru cei de aici. Acolo se fac tot felul de concursuri, tot felul de cursuri de sculptură, pictură... acolo este un fel de "sanatoriu" unde te retragi pentru odihnă şi relaxare. Dacă ar fi alte condiţii, ar ieşi de aici cu altă mentalitate. Dar – mi se spune – dacă se simt înrăiţi şi nedreptăţiţi, ce şanse au să redevină oameni ai societăţii?

Condiţiile din Jilava sunt foarte grele pentru că este un penitenciar în care nu s-au mai făcut reparaţii capitale de mai bine de 30 de ani. Cauzele: lipsa de bani, orientarea fondurilor spre alte nevoi ale sistemului, şi mai puţin spre Jilava. Nu sunt condiţii bune, mărturiseşte directorul adjunct, "dar ne străduim". Ca toate problemele, şi aici rezolvarea multora depinde de bani. "Până acum s-a investit în cabinetele medicale care în sfârşit arată foarte bine." Dar poate mai importantă pentru deţinuţi este amenajarea a două camere de vizită conjugală. De când legea a permis două vizite pe lună (pe vremuri fiind una la trei luni), violenţa a scăzut serios. Cum ajungi să obţii acest rendez-vous la închisoare? Sunt nişte cereri tipizate pe care deţinuţii le completează, apoi totul depinde de directorul unităţii.»

Transnistria în anul 2009

Ştim multe despre Transnistria din anii războiului. Prea multe. Dar despre cum arată astăzi faimoasa provincie nu ştim mai nimic.

Liana Nicolae, de la revista "Dilema veche", a vrut să vadă cam care este situaţia în aceste locuri, care se află la cuţite cu vecinii din Republica Moldova (ex-Basarabia).

Câteva impresii fugare.

«Tocmai m-am întors din Transnistria. Mă grăbesc să scriu pentru că amintirile-s proaspete. A fost o zi plină. Am intrat prin Dubăsari, am trecut apoi prin Tiraspol şi am ieşit pe la Tighina. Ca simplu observator. Fără interviuri, fără întrebări. Ca să scoţi un microfon din geantă în Transnistria îţi trebuie o acreditare de la Ministerul Transnistrean al Informaţiilor. De obicei, durează şi nu e sigur dacă o primeşti. Eu n-am avut timp. Aşa că n–am riscat. Dacă aş fi pus întrebări şi cineva ar fi bănuit că sunt reporter, mi s-a spus că s-ar fi găsit cu siguranţă "binevoitori" care să anunţe miliţia sau securitatea.

E un loc unde e greu să ai încredere în cineva. Vecinii şi prietenii se pârăsc aproape dintr-un instinct pe care nu se străduiesc să-l înţeleagă.

Am ales, aşadar, să fiu simplu trecător prin regiunea de dincolo de Nistru.

Am ajuns pe malul stâng al Nistrului pe la 10 dimineaţa. Primul filtru: chiar pe podul care leagă cele două maluri ale râului. Câţiva soldaţi ruşi. Aşa-numiţii "pacificatori". Treaba lor ar fi să prevină un eventual conflict între transnistreni şi moldoveni. Sunt înarmaţi şi păzesc nişte bariere care nu se ridică niciodată. Trebuie doar să le ocoleşti. Dincolo de bariere – un tanc.

Trecem fără să ne întrebe nimeni nimic.

Al doilea filtru – câteva zeci de metri mai încolo. Două femei jandarm strâng paşapoartele celor care vor să treacă graniţa improvizată, recunoscută doar de ei. "Biroul" lor e o gheretă, ca a unui portar la o fabrică. Pe uşă este lipită o coală de hârtie, pe care femeile-jandarm scriu numărul maşinilor care trec dincolo.

În faţa noastră – două maşini sovietice. Vestitele Lada. Uneia îi moare motorul şi şoferul îl roagă pe şoferul celeilalte să-l tracteze. Noi aşteptăm.

Trei femei care vorbesc ruseşte şi poartă baticuri înflorate trec bariera pe jos, fără prea mari formalităţi. La fel, un bărbat pe bicicletă. Noi aşteptăm.

Eu sunt jurnalist, şi e mai bine să nu se ştie.

Un simplu semn cu mâna de la o altă barieră şi cele două maşini Lada pleacă scârţâind. Trece şi un Mercedes cu număr de Transnistria. Noi aşteptăm. Un alt semn cu mâna de la cealaltă barieră, spre care ne îndreptăm şi noi. Aici este, de fapt, principalul punct de control. Ni se verifică paşapoartele. Completăm nişte formulare de la un birou de migraţie. Un vameş deschide portierele maşinii şi se uită înăuntru. Nu înţeleg o iotă din replicile care se schimbă cu repeziciune, în limba rusă, între Saşa, însoţitorul meu, şi vameş. Din portbagaj scoatem tot. Inclusiv podeaua. Suntem întrebaţi de banii pe care-i avem la noi şi, după priviri suspicioase aruncate pe sub cozorocul înalt al caschetei de vameş, în fine, trecem.

Clădiri guvernamentale din Tiraspol

Dubăsari – este prima localitate. Vorba însoţitorului meu, vorbitor de rusă (fără care nu m-aş fi descurcat!): "semi-oraş, semi-sat".

E greu să-l descrii. Sunt case – îngrijite, ce-i drept – văruite în alb şi albastru (mă duc cu gândul la casele de la noi, din Deltă), dar şi blocuri cu 4 etaje.

Nu lipsesc pieţele largi şi pustii, în centrul localităţii, şi nici monumentele cu însemne sovietice, sau steagul propriu al regiunii – roşu, verde şi iar roşu (fostul steag al Republicii Sovietice Socialiste Moldoveneşti).

Piaţa agroalimentară a oraşului seamănă şi ea cu unele pieţe din România, de la ţară. Mărfurile sunt întinse pe jos, iar aproape lângă fiecare vânzător e un cărucior din acelea cu landou, pentru copiii mici. Aşa îşi cară localnicii mărfurile la piaţă.

Părăsim Dubăsariul şi o luăm prin Grigoriopol, spre capitala Tiraspol. Pe drum ne oprim la unul dintre monumentele pe care le întâlnim frecvent în Transnistria: un tanc cocoţat pe un deal. De jur împrejur, la baza dealului, monumente funerare ale unor soldaţi

morți în al doilea război mondial și semnele trecerii unui grup de nuntași. Buchete de flori uscate și sticle de șampanie goale. Aflu că e un obicei al transnistrienilor: în ziua nunții, vin "la tanc", își fac poze și ciocnesc un pahar. Nu ratez ocazia și fac și eu o poză cu tancul. Monumentul e undeva în afara localității. De sus, de pe deal, văd împrejurimile: câmp pustiu pe care șerpuiește șoseaua plină de gropi. Nici o casă, nici o mișcare. Din când în când – câte o mașină. Orice șofer (ne gândim, poate exagerând un pic!) poate fi un potențial securist. La asta îmi fuge gândul și când văd, undeva, departe, un om care stătea nemișcat.

Trecem printr-un mic sat moldovenesc. Ca el mai sunt câteva în Transnistria. Diferența e că aici găsești mai mulți localnici care vorbesc moldovenește. Unii au în zonă și școli în limba română. Sunt opt astfel de școli și licee în toată Transnistria. Pe celelalte le recunoști după monumentele impozante din curte: un soldat de mărime impresionantă, care ține la piept un steag sau o armă.

Trecem pe lângă halele imense ale fostelor colhozuri. Cele mai multe – părăsite și distruse, la fel ca fostele CAP-uri din România. Pe gardurile care au mai rămas în picioare citim tot felul de inscripții mobilizatoare. Sau nu. Una dintre ele: "Pâinea este capul tuturor lucrurilor".

Pe drum, în mașină, ascultăm Radio Transnistria. Prima știre spune că "Republica Moldova și Transnistria sunt două entități diferite, două culturi diferite, iar unirea lor este un gest absurd, inutil și aberant". Timp de aproape un sfert de oră crainicul vorbește pe aceeași temă.

"Spălare pe creier" – comentează Sașa, însoțitorul meu.

Tiraspol. La intrarea în oraș – un echipaj al miliției. Au caschete mari, mai degrabă înalte. Amintesc de caschetele nemților, din timpul războiului. Cel care a ieșit la drum ține o mână la spate, în timp ce cu cealaltă bălăngăne o paletă cum au, de obicei, impiegații în gări. E bine să nu le dai motive să te oprească.

Tiraspolul e al doilea oraș ca mărime din zonă, după Chișinău. Are aproape 150.000 de locuitori. Denumirea lui vine de la cea din limba greacă a Nistrului, Tyras. În traducere, ar însemna orașul sau cetatea Nistrului. Un pod traversează râul, iar în centrul orașului e amenajată o faleză. Lângă ea – un alt tanc-monument. O femeie se urcase pe el împreună cu copilul ei, și stăteau la soare.

Centrul orașului e foarte... generos. Cu piețe decorate cu statui. În special ale lui Lenin. Masive. Bust sau în picioare, cu o mantie fluturându-i pe umeri. Steme cu secera și ciocanul. Panouri uriașe cu eroi ruși și transnistreni.

Când merg pentru prima dată într-un oraș îmi place să descopăr piața. Să privesc fețele oamenilor, să gust din tot felul de bunătăți, să intru în vorbă cu țăranii, să mă bucur de culori și de forfotă. Piața din Tiraspol e dominată de o voce de femeie care se aude permanent dintr-un megafon. Fără nici un fel de intonație, face reclamă la diverse magazine sau produse. E o piață mare în care se vând tot felul de nimicuri: cuie, piulițe, tot felul de cabluri și piese care, poate, nu vor folosi niciodată, nimănui.

Piața agroalimentară, în schimb, aduce pe tarabe legume de sezon, verdețuri sau fructe uscate. Nu e o piață foarte bogată. Singurii cartofi pe care i-am găsit erau puțin mai mari ca niște nuci. În schimb, am văzut găini crescute la curte, gata curățate, cu fulgii pârliți, numai bune de pus în oală. Și am văzut... iepuri încălțați. Adică iepuri jupuiți, dar cu lăbuțele acoperite de blană. O bătrână ne spune că asta e garanția că nu cumpărăm pisică în loc de iepure. De fapt, îi spune oricum, numai pisică nu: mâță, motan, motârlău...

A fost singura persoană cu care

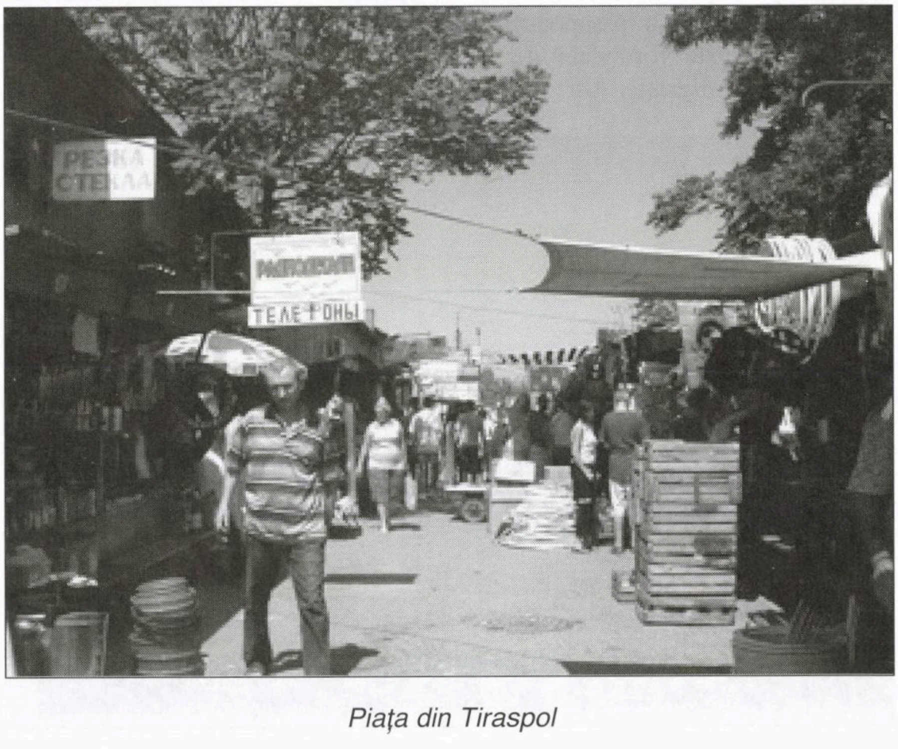

Piața din Tiraspol

Mihaela Rădulescu și fiul ei, Ayan

am schimbat câteva cuvinte în Tiraspol.»

Cancanuri...

...din lumea vedetelor găsești în toate publicațiile care se respectă, iar toate aceste publicații se ocupă, de parcă s-ar fi înțeles, pe larg și cu zgomot, de divorțul dintre prezentatoarea de televiziune Mihaela Rădulescu și omul de afaceri israelian Elan Schwartzenberg.

Și nu întâmplător. Fiindcă în sus-numitul caz au apărut lucruri noi. La început, așa cum ne amintim, a fost surpriza (nimeni nu se aștepta la această despărțire), plus un sentiment general de admirație: ruptura avusese loc în condițiile cele mai civilizate cu putință, ea îl lăuda în presă pe el, el, tot în presă, pe ea, nici o acuzație, nici o mizerie, pe scurt, "divorțul dintre doi eroi pozitivi".

A urmat (cam repede) știrea cum că frumoasa prezentatoare trăiește o mare pasiune cu mai (de fapt mult mai) tânărul ei coleg de studio TV, Dan Oțil. Aici, poporul a început să strâmbe nițel din nas, dar, în definitiv, femeia este liberă și face ce vrea.

Mai nou, însă, treaba s-a stricat de tot. Și așa cum se-ntâmplă în viață de multe, multe ori, *mizeria* și-a spus până la urmă cuvântul.

Așa cum reiese dintr-o scrisoare deschisă semnată de Mihaela Rădulescu: «Sătulă de poveștile care au apărut despre ea în presa din ultimele zile, Mihaela Rădulescu a hotărât să ia atitudine și să trimită o scrisoare deschisă presei. Realizatoarea Tv descrie cu lux de amănunte relația ei cu fostul soț, Elan Schwartzenberg, și cere ajutorul autorităților pentru a putea să-și crească fiul în voie, informează ediția on-line a cotidianului "Evenimentului Zilei".

Scrisoarea vine după ce s-a scris că vedeta s-a mutat la Hotelul Pullman Bucharest (fostul Sofitel) – situat în zona Romexpo, cu tot cu fiul ei, Ayan, în vârstă de patru ani și jumătate. Mihaela a locuit și după divorț, alături de fostul ei soț, în casa ei din Izvorani, de unde a plecat abia atunci când „situația a devenit atât de neplăcută încât nu a mai avut încotro”.

"Am sentimentul că trăiesc viața altei femei în acest moment. Am fugit de un soț care mă înșela și care începuse să trăiască cum trăiesc mai toți milionarii cu bani făcuți peste noapte – șmecherește, în orgii sexuale și financiare", mărturisește Mihaela Rădulescu.

Ediția on-line a ziarului "Evenimentul Zilei" redă scrisoarea în întregime.

“Oricât mi-am dorit să-mi rezolv gravele probleme din familie pe cale amiabilă, considerând că atât eu, cât și fostul meu soț, avem decența și inteligența necesare, constat că atunci când ești persoană publică, mai ales din categoria din care fac eu parte – aceea «frivolă», a vedetelor TV, cum ar spune mulți –, această procedură e imposibilă. Mă aflu în umilitoarea situație de a mă folosi de calitatea de persoană publică pentru a-mi apăra copilul de mizeriile unei lumi înrăite și gata oricând să atace o femeie cu un copil în brațe, fără să mai judece, fără să știe exact de ce, ci doar pentru că așa a văzut că fac și alții.

Dintr-o cumplită eroare, printre cei care atacă cel mai rău această mamă cu copilul în brațe se află chiar... tatăl acelui copil, un milionar din România. Dacă era un **bărbat** din România, poate că se așeza între noi și lume și era scutul solid care i-ar fi apărat familia de relele lumii, chiar și după divorț. Dar undeva pe drumul scârbos al orgoliilor și intereselor, acest milionar a ales să-și otevizeze (aluzie la postul de televiziune de scandal OTV – **n. red.**) familia, să o târâie pe mama copilului lor prin ziare de păr, s-o împroaște cu tot noroiul și puroiul unei lumi urâte, iar ea nu se mai poate apăra.

Îmbrăcat în costum şi stând umăr la umăr cu personaje-cheie din politica şi administraţia românească, milionarul pare un om integru, civilizat şi stăpân pe situaţie. Ca mai toţi milionarii români. Realitatea însă este exact aceea pe care aţi văzut-o în ziarul «Cancan» de azi – un milionar din România îşi pune avocata – deşi noi nu ne aflăm în nici un proces, deci probabil că ne pregăteşte unul, mie şi copilului lui – să mintă, să jignească, să închidă gura unei femei pentru care nu există legi care s-o apere.

Am trimis un drept la replică ziarului «Cancan», în urma unor aberaţii scrise din nou despre familia mea cu o zi înainte. Admit, l-au publicat integral, dar pentru că dl. Radu Budeanu, patronul ziarului «Cancan», e bun prieten cu fostul meu soţ, acesta din urmă a avut acces primul la dreptul meu la replică. Rezultatul? A apărut dreptul la replică, cu "analiza pe text", făcută (de Elan Schwartzenberg) ca la biopsie, cu toate organele pe masă, başca încă o precizare a ziarului «Cancan», cum că tot eu mint cu privire la ora la care m-am mutat cu copilul la hotel.

Da, aţi citit bine, din prietenia şi afacerile pe care fostul meu soţ şi Radu Budeanu le au împreună a rezultat o încălcare gravă nu numai a drepturilor mele la replică, la apărarea imaginii şi a familiei mele, dar şi a principiilor după care ar trebui să se practice jurnalismul. A apărut, astfel, dreptul dreptului la replică. Cu alte cuvinte, ca în atâtea alte circumstanţe, milionarii sfidează legile, bunul-simţ, cumpără pe oricine, plătesc martori să spună ce vor ei, inventează situaţii din care doar ei au de câştigat, îşi cumpără şi copiii la nevoie.

Există acolo un amănunt înspăimântător – ziarul «Cancan» susţine, citând un reporter al lor, că, totuşi, copilul meu ţipă «nu vreau». Deşi am trimis un drept la replică ferm, care nu trebuia nici trunchiat, nici încă o dată contrazis de argumente mincinoase, ziarul «Cancan», cu o ticăloşie abominabilă, face din nou această referire odioasă la adresa copilului meu, informaţie de care probabil fostul soţ şi avocata vor avea nevoie în eventualul proces de obţinere a custodiei copilului.

O ruptură în condiţiile cele mai civilizate cu putinţă: la procesul de divorţ au venit ţinându-se de mână

Mă aflu în situaţia disperată de a fi ameninţată în nenumărate moduri. Mi-e frică de puterea fostului meu soţ, aşa încât, lăsând deoparte orice orgoliu, cer ajutorul opiniei publice, al organelor abilitate să se autosesizeze, inclusiv Autorităţii pentru Protecţia Copilului. Tot ce apare pe primele pagini ale ziarelor de scandal, numai din ticăloşia unui om care ar avea enorm de mulţi bani de pierdut, îmi afectează emoţional copilul. Milionarul plăteşte cu bani mulţi pe oricine, are şcoala asta pentru că a câştigat în România câteva procese în care era inculpat, numai prin abilităţi deosebite în a încălca legile României.

Fostul meu soţ şi-a pierdut calităţile de om, de tată, dar mai ales pe aceea de bărbat – imaginaţi-vă un om beat care sună noaptea la poliţie şi spune: «Sunt Elan Schwartzenberg. În locuinţa mea a intrat fraudulos Mihaela Rădulescu şi vreau să veniţi s-o daţi afară». Ce fel de bărbat face asta, domnilor? Câte femei de milionar au trăit acest coşmar, doamnelor? Câte dintre voi, mamelor, aţi auzit fraza asta, ca un pumnal în inimă – «O să-ţi iau copilul numai aşa, de-al naibii, ca să-ţi bagi minţile în cap!».... Sau – «O să-ţi pun droguri în poşetă ca să te aresteze poliţia !». Sau: «Dacă vreau, te desfiinţez oricând, demonstrez că eşti ce vreau eu»....

Mă adresez Ministerului Internelor pentru a păstra înregistrarea acelui apel telefonic pe care fostul meu soţ încearcă să-l sustragă, tocmai pentru că e dovada de netăgăduit că era în stare de ebrietate în acea seară şi mă dădea afară din casa unde locuiesc legal, cu copilul meu. Mai mult, echipajul de poliţie a venit până la poarta casei din Iz-

vorani, comuna Ciolpani, şi aş dori să-i chem public ca martori la procesul pe care-l voi intenta soţului meu. De atunci până astăzi, soţul i–a căutat şi a încercat să le ofere şpagă pentru a le cumpăra tăcerea şi opinia.

Aş vrea să vorbesc la modul general despre milionarii care au transformat România în terenul lor de joacă, unde jocul lor preferat e Monopoly, dar nu prea am cum să nu mă împiedic din când în când şi de fostul soţ. Îl veţi regăsi, bine ascuns, deci trebuie să căutaţi bine, în toate campaniile electorale, când de-o parte, când de cealaltă, îl veţi regăsi în off-shore-uri îndepărtate. În terenuri dintre cele mai disputate şi chiar drept puşculiţă pentru banii unor grei politicieni din ţara asta fără stăpân. Nu spun lucrurile astea pentru că vreau ceva de la el, deşi am toate drepturile legale de a obţine jumătate din tot ce deţine, numai că, nici o surpriză, milionarul azi e sărac, exact ca politicienii.

Nu mai deţine aproape nimic, nu pentru că ar fi dat faliment, ci pentru că a avut perversitatea de a trece mai tot pe numele angajaţilor, fratelui, prietenilor buni... Familia, pentru care vrea să lupte în instanţă şi împotriva căreia foloseşte cele mai ticăloase arme şi minciuni, nu are nimic. Pe numele meu nu a există nimic, niciodată. Şi am trăit împreună 10 ani. Care dintre noi credeţi că este cinstit în acest caz? Care dintre noi chiar a crezut în familia asta şi nu şi-a pus nici o clipă problema despărţirii? Eu. În toate privinţele.

Milionarul are în jurul lui numai prieteni cu vieţi personale dezastruoase, cu amante şi soţii chinuite, cu ticăloşii comportamentale de neimaginat când îi vezi în costumele lor fine. Desigur, toate fostele neveste ale acestor «prieteni» au fost, ca şi mine, abuzate psihic, umilite, ameninţate, unele chiar bătute. Toate tac. De frica lor. Toate trăiesc infinit mai prost decât ei, care se plimbă cu iahturile la Monaco. Dar ele nu sunt persoane publice. Nu au şansa mea, de a salva măcar dreptul fundamental al copilului la o viaţă liniştită, în această ţară.

Un prieten bun mi-a amintit azi un lucru mare – pacea-i mai importantă decât dreptatea. Eu am să le duc pe toate, o să găsesc cumva

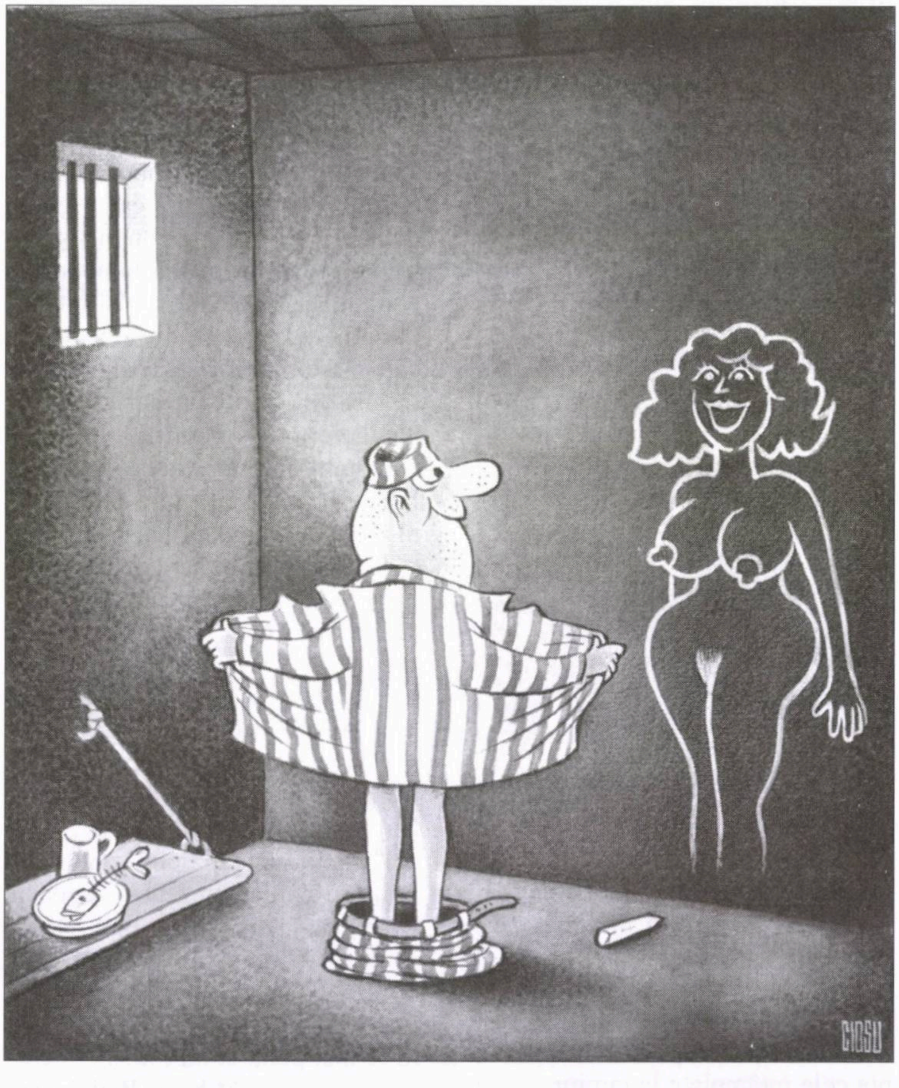

Desen de C. Ciosu

Știați că...

• În 1386 un porc a fost executat prin spânzurare în public pentru uciderea unui copil?

• Peste 10.000 de păsări mor anual din cauza ciocnirii de ferestre?

• Omul pierde o jumătate de litru de apă pe zi prin respiraţie?

• Numele Mercedes provine de la numele unei fete din Austria?

• În India sunt produse mai multe filme decât la Hollywood?

• Un crocodil nu-şi poate mişca limba şi nici mesteca?

(După Internet)

forţa de a încasa şi jignirile ziariştilor ticăloşi, şi atacurile cumplit de umilitoare ale fostului meu soţ, şi gura lumii. Voi continua să cred că există justiţie şi legi pentru toate fărădelegile, deşi, credeţi-mă, milionarii cumpără în România TOT. E România lor. În nici un caz a mamelor cu copii în braţe....

Mă aştept ca dintr-o clipă în alta să fiu legată de mâini şi de picioare şi să mi se înscenеze orice. Mă aştept la orice minciună publică şi la orice nouă umilinţă. Mă aştept să-i facă rău chiar şi copilului nostru, tocmai pentru a-şi demonstra nemernicia şi pentru a obţine custodia copilului.

Am sentimentul că trăiesc viaţa altei femei în acest moment. Am fugit de un soţ care mă înşela şi care începuse să trăiască cum trăiesc mai toţi milionarii cu bani făcuţi peste noapte – şmechereşte, în orgii sexuale şi financiare. E un om care şi-a construit relaţii peste tot şi-i vor ţine mulţi partea, tocmai pentru că a avut grijă să «investească» în toţi. Poate păcăli pe oricine – are discursul perfect, avocaţii perfecţi, banii perfecţi, relaţiile perfecte, serviciile secrete perfecte, anturajul perfect. Caracterul rămâne marea sa imperfecţiune. Pe mine nu mă mai poate păcăli şi, sper, nici Constituţia României şi Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Cel mai trist şi cel mai grav aspect, care, de altfel, e şi singurul motiv pentru care am decis să scriu aceste rânduri, este faptul că nici pe copilul lui nu-l mai poate păcăli. În acest moment sunt convinsă că aceste rânduri citite de orice părinte vor fi înţelese exact aşa cum le scriu, cu sufletul, nu cu mâinile – copilul nostru suferă. Are aproape 5 ani şi am fost nevoită să-i explic de ce tatăl lui, în loc să vină să-l vadă, de 5 zile se ocupă doar de mutat banii în alte conturi şi de mutat proprietăţi pe numele altora. În loc să vină să-şi vadă copilul, deşi l-am sunat şi i-am dat mesaje în acest sens zilnic, a ales să-şi petreacă timpul studiind înregistrări primite de la cei care mă hărţuiesc, urmărindu-ne pe mine, pe copilul meu, pe părinţii mei. Copilul, pe care l–am ferit până acum de toate relele, a înţeles, în sfârşit, că tatăl lui îi face rău mamei lui. În adâncul sufletului lui, oare ce-a înţeles de fapt? Şi voi, oameni mari şi «buni» prieteni ai lui Elan, ce-aţi înţeles?...

Cât de jos poate ajunge un milionar? Cât de mult îl poate influenţa opinia publică să-şi revină? Câţi copii de milionari ca acesta suferă acum şi vor suferi toată viaţa lor pentru nesăbuinţa unui astfel de tată? Câţi copii de vârsta puiului meu sunt pregătiţi să fie o marfă, o nouă achiziţie pentru tată, care ignoră detaliul «minor»? – copilul îşi iubeşte nu numai mama la nebunie, copilul acesta nevinovat îşi iubeşte părinţii... Câte legi vor fi încălcate, câţi martori mincinoşi vor veni la tribunal să-şi vândă caracterul pe banii oferiţi de milionar ... O să stau cu copilul în braţe, la uşa Tribunalului, să nu puteţi intra fără să vă uitaţi în ochii acestui înger de copil şi să vă văd cât mai puteţi minţi după aceea...

Pacea-i mai importantă decât dreptatea.... Şi vreau pacea copilului meu. Dacă mai există în lumea asta gri o dreptate imaculată, care să se refere strict la copiii noştri, vă rog să o susţineţi şi voi, mamele care aţi trăit acelaşi coşmar, voi, cei care influenţaţi opinia publică şi voi, cei care reprezentaţi legea în România. O spun pentru ultima oară – nu vreau nimic de la soţul meu decât ceea ce mi se cuvine legal. Şi mai vreau pacea copilului meu. Oare se mai poate obţine?...

Mihaela Rădulescu,
Mama lui Ayan"

●

Luna trecută, d. Zeev Schwartz, preşedintele HOR, a fost la Bucureşti, unde s-a întâlnit cu d. Petre Tobă, inspector general la Prefectura Poliţiei Capitalei, pe care l-a rugat să-l informeze despre rezultatele anchetei oficiale privind vandalizarea cimitirului din Şoseaua Giurgiului, din toamna anului trecut.

Din păcate, d. Tobă a comunicat vizitatorului că majoritatea făptaşilor sunt copii (care nu pot fi daţi în judecată) şi că, la ora asta, autorităţile se gândesc să tragă la răspundere doi elevi de 14 ani.

Dezamăgit, d. Schwartz s-a întors acasă, mărturisind că nu s-a ales cu mai nimic de pe urma convorbirii cu inspectorul general. Pe scurt, praful de pe tobă.

Inspectorul general Petre Tobă

Dar noi nu abandonăm partida. Vom bate toba, fără încetare, pe marginea cunoscutelor vandalisme de pe Şoseaua Giurgiului, până când poliţia va binevoi să ne aducă la cunoştinţă adevărul despre cele întâmplate la cimitir.

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Umbra de la Casa Albă

O umbră îngrijorătoare a întunecat marea liniștită pe care navighează noua Administrație Obama. Ea se datorează apariției trecătoare la orizont a fostului ambasador din timpul lui Bush Senior în Arabia Saudită, dl. Charles (Chas) Freeman.

În toamna lui 2007 dl. Charles (Chas) Freeman a ținut un discurs la "Consiliul Pacific pentru Politica Internațională", declarând: "Noi am abandonat rolul de negociator pentru pace în Orientul Mijlociu în scopul de a sprijini eforturile Israelului de a stăpâni populația arabă captivă și din ce în ce mai ghettoizată. Ne frângem mâinile stând pe ele în timp ce statul evreiesc continuă să pună mâna pe tot mai mult pământ arab pentru coloniștii săi."

Cine este acest "prieten" al Israelului, cuibărit confortabil în fotoliul prezidențial de la "Consiliul pentru Politică în Orientul Mijlociu" sau "MEPC" și de ce face el subiectul corespondenței noastre de astăzi?

La începutul lui 2009, pe când Administrația Obama își făcea intrarea în scena washingtoniană și îi anunța pe viitorii deținători ai funcțiilor ministeriale, unul dintre cei numiți în conducerea complicatului sistem american de contrainformații fusese amiralul Dennis Blair, fost comandant al faimosului Grup Naval de luptă "Kitty Hawk". Amiralul, un militar multi-decorat, cu state vechi de serviciu în marina militară și cu un palmares foarte colorat, a fost, conform regulamentelor, confirmat în Congres și imediat după acea s-a prezentat la lucru. Ca orice ministru, Blair s-a grăbit să-și caute colaboratori și în acest scop l-a recomandat pe susnumitul Chas Freeman ca adjunct.

Charles (Chas) Freeman: Regele îl atingea la manșetă

Și de aici a început toată tărășenia.

Pe 19 februarie 2009, Steve Rosen, de la "Forumul pentru Orientul Mijlociu" de sub conducerea prietenului nostru dr. Daniel Pipes, a observat într-un blog din paginile Forumului că numirea lui Freeman este foarte problematică. Știrea s-a răspândit cu mare viteză, a fost disecată de cei pro și contra pe internet și în ziare, ducând, trei săptămâni mai târziu, la o declarație a lui Freeman prin care, blamând lobby-ul pro-Israel din America, domnia-sa a renunțat la postul oferit de Blair.

În general cel care scrie această corespondență a privit cu o anumită rezervă numirile anunțate de noua Administrație, atât în domeniul Securității naționale, cât și în multe alte domenii. La urma urmelor, concomitent cu decizia lui Freeman de a se retrage din cauza "persecuției" la care l-a supus lobby-ul israelian, s-a anunțat decizia lui Obama de a continua cu ajutorul militar și economic de 30 de miliarde de dolari, promis Israelului pentru următoarea decadă. În plus, celelalte nume importante din noua constelație guvernamentală par, cel puțin deocamdată, a fi dintre cei ce apreciază importanța Israelului pentru securitatea și pacea din Orientul Mijlociu, ca și pentru interesele

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate și apostile, testamente.

Rezolvă și alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securității.

TELEFON 03/546-5416

Statelor Unite în regiune.

Iată de ce numirea lui Freeman, deşi nu fusese iniţiată de Obama, era pe cale să ne întunece perspectiva la acest capitol. De ce?

Este poate cazul să amintim în acest context rolul istoric al "eminenţelor cenuşii".

Dicţionarul defineste "eminenţa cenuşie" astfel: "un sfătuitor puternic cu influenţă hotărâtoare în luarea deciziilor, care operează neoficial sau în secret". Termenul ca atare provine de la François Leclerc du Tremblay, supranumit "părintele Joseph", care exercita o asemenea funcţie pe lângă Cardinalul Richelieu şi care, spre deosebire de "eminenţa cu anteriu roşu", purta unul cenuşiu.

În calitate de sfătuitor tainic, Părintele Joseph a jucat astfel un rol notoriu în politica Franţei din secolul al XVII-lea.

Desigur că de la Cardinalul Richelieu încoace, mulţi conducători de state au avut eminenţele lor cenuşii, iar până de curând era destul de dificil să-i identifici pe aceşti sfătuitori secreţi ai puterii.

Dar încet-încet s-a aflat adevărul despre anumite asemenea eminenţe.

Harry Hopkins era "eminenţa cenuşie" a lui Roosevelt în timpul celui de-al doilea război mondial. El a fost cu adevărat "inspiraţia" preşedintelui paralitic în deciziile cu privire la programul "Lend-Lease" (furnizarea de armament) de asistenţă a Marii Britanii, şi ulterior al Rusiei. Tot el se pare că a fost "creierul" american la conferinţele de la Cairo, Teheran şi Casablanca.

Nu mai puţin faimoasă este istoria lui Harry Truman şi a prietenului şi partenerului său de afaceri Eddie Jacobson, cel care l-a influenţat pe Truman şi după unele documente a avut un rol determinant în hotărârea preşedintelui de a recunoaşte Statul Israel în 1948.

Harry Lloyd Hopkins

Jacobson, care-l sfătuise şi-l ajutase pe Truman în afacerile sale premergătoare activităţilor de la Casa Albă, avea acces nelimitat la Presedinte. Într-o zi din primăvara lui 1948 Jacobson a intrat în Biroul Oval şi i-a spus, se pare, lui Truman: Aş avea nevoie de un serviciu!" (era vorba de înfiinţarea Israelului).

Edward (Eddie) Jacobson: Vreau să-ţi cer un serviciu

Mai târziu au fost Nixon şi Bebe Robozo, Reagan şi Paul Laxalt, Bush şi Karl Rove.

Churchill avea un valet cu minte vioaie, pe nume Sawyers. Când prin 1941 Irakul refuzase dreptul de aterizare avioanelor britanice pe teritoriul său, Sawyers i-ar fi spus lui Churchill o frază pe care *buldogul* a reluat-o într-unul dintre faimoasele sale discursuri: "numai un

Eddie Jacobson (stânga) şi preşedintele Harry Truman

nebun se poate aștepta la gratitudine venită din deșert". Oh, ce actual sună acest citat!

Obama, la rândul lui, se pare că are și el o "eminență cenușie", deși mai puțin secretă decât ar fi cazul. Este vorba de David Axelrod, șeful campaniei electorale, care l-a propulsat la Casa Albă. David Axelrod are o funcție oficială destul de modestă, arareori apare în public, iar când o face, presa nu-l remarcă mai deloc.

Însă o dată pe săptămână, cei mai importanți actori de pe scena economică sau politică americană (și nu numai!), participă la "Întâlnirea de miercuri seara". Întâlnirea se desfășoară pe bază de invitații iar David Axelrod alege de fiecare dată alt loc pentru adunare, uneori chiar la reședința sa.

Ca să ajungă la Obama, cei interesați trebuie să treacă de Rham Emanuel. Ca să afle ce vrea Obama, cei interesați trebuie să-l asculte pe David Axelrod. În noua poziție, Axelrod și-a cumpărat patru costume și mai multe cravate care au înlocuit garderoba sa din campania electorală. Recent, la o recepție de la Casa Albă, Obama însuși remarca schimbarea: "Toată lumea arată bine astă-seară; chiar și David!"

Nici un cuvânt nu iese din gura lui Obama înainte ca acesta să fi fost verificat de Axelrod. Iar când sondajele de opinie îl arată pe președinte plutind pe culmi înalte, meritul este în mare parte al "eminenței sale cenușii".

Dar lumea evoluează și se pare că liderul de azi simte nevoia de mai multe eminențe.

Axelrod se află în Biroul Oval dimineața, când Obama coboară din apartamentul său. Îndată însă ce sosește ofițerul de la CIA care-i prezintă președintelui raportul secret de contrainformații cu privire la situația inernațională "la zi", David Axelrod părăsește biroul. Locul lui este luat de "eminențele cenușii" de la CIA și FBI.

Ei bine, dacă n-ar fi fost împiedicat la timp, amicul nostru Chas Freeman era pe cale de a deveni un fel de "eminență cenușie" la curtea modernă din Langley, Virginia, statul major al CIA-ului din zilele noastre. Freeman declarase el însuși că se așteaptă să-l însoțească pe șeful său sau să-l înlocuiască pe acesta în sesiunile zilnice de informare a președintelui SUA de către CIA.

Dl. Freeman nu este singurul care se plânge de lobby-ul israelian din America. Însă cazul său este diferit de al altora din aceeași categorie, pentru că în realitate el nu s-a retras datorită presiunii lobby-ului respectiv. Aceasta a fost numai o nevinovată scuză pe care a aruncat–o în fața presei.

În realitate Chas Freeman era pe cale să fie demascat pentru alte mo-

Primul Seder la Casa Albă

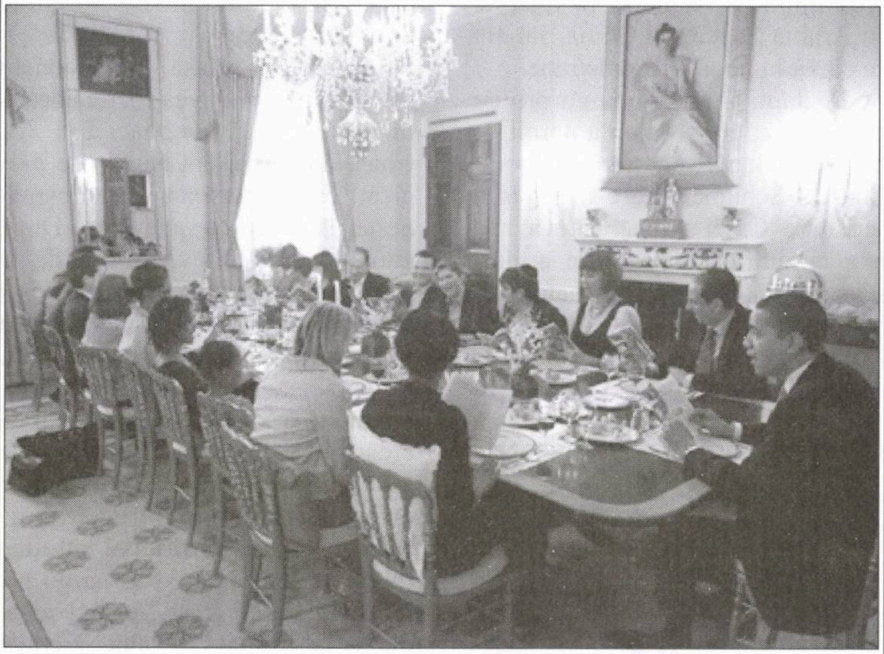

Președintele Obama și un grup de oaspeți au întâmpinat sărbătoarea de Pesah prin primul Seder găzduit vreodată de un președinte american.

Obama nu este evreu, dar funcționari de la Casa Albă au povestit că în timp ce călătorea prin Pennsylvania în timpul campaniei sale electorale, și-a surprins colaboratorii alăturându-se pe neașteptate la Sederul organizat de câțiva membri ai echipei lui electorale în sala de bal a unui hotel din Harrisburg, după care a hotărât ca în anul următor, dacă va fi ales, să organizeze el Sederul la Casa Albă..

Masa tradițională, servită în vechea sufragerie familială de la Casa Albă, a cuprins felurile tradiționale de Pesah – supă cu găluște din făină de pască, friptură de miel și kugel. Bucătarii Casei Albe au pregătit mâncărurile consultând rețetele de familie oferite de participanții la Seder.

Nota Redacției:

...Asta e pe de-o parte. Pe de altă parte, Obama face curte Iranului.

tive. În calitate de fost ambasador în Arabia Saudită el era, pare-se, legat de familia regală cu niște sfori financiare asupra cărora Congresul manifesta o curiozitate care nu era pe placul personajului nostru. Banii astfel obținuți de la Riyadh erau folosiți de Freeman pentru a finanța instituția de unde-și tragea salariul, "Consiliul pentru Politică în Orientul Mijlociu". Acest Consiliu, nu este de mirare, promova ideea că sprijinul tradițional al SUA pentru Israel este fundamental greșit.

Un exemplu care spune multe despre dl. Freeman: acest Consiliu primise nu mai departe de 2007 suma de 1 milion de dolari de la prințul Alwaleed bin Talal, numai așa... ca să-și răspândească ideile asupra regiunii.

Însa opoziția cea mai mare de care se temea Chas Freeman a venit de la însăși șefa Camerei Reprezentanților, d-na Nancy Pelosi. D-na Pelosi avea și ea motivele ei, ne-legate de Orientul Mijlociu, ci mai degrabă de povestea cu drepturile omului. Și în acest domeniu Chas Freeman o dăduse în bară. În urmă cu ani el se exprimase în favoarea guvernului de la Beijing când cu demonstranții din Piața Tienanmen. "Orice stat are dreptul să ia măsuri impotriva demonstranților anti-guvernamentali care tulbură ordinea publică", spusese atunci diplomatul american. Ceea ce, așa cum era de așteptat, i-a asigurat ambasadorului câteva intrări pe ușa din dos în câteva afaceri profitabile cu guvernul chinez.

Nancy Pelosi și mulți alți membri ai Congresului au trimis o scrisoare președintelui Obama, susținând că Charles Freeman, fiind prea implicat financiar în relațiile cu Arabia Saudită și China, nu are ce căuta în noua Administrație.

De fapt, îngrijorarea cu privire la numirea lui Freeman a pornit de la puternicul senator democrat Charles Schumer, care a trimis o scrisoare Casei Albe. Câteva zile mai târziu, o scrisoare în același sens, semnată de șase senatori republicani, a ajuns la aceeași adresă. De aici la Nancy Pelosi și în cele din urmă articolele din presă au inundat *media* în general și blogurile de pe internet.

Desigur, s-au găsit apărători ai lu Freeman care, fie din motive politice, fie din sentimente personale, au înfierat lobby-ul evreiesc, dăruindu-i lui Freeman argumentul necesar pentru a aduce acuzația amintită.

Dar desigur, anunțând că-și retrage candidatura la postul de la CIA, dl. Freeman nu a găsit de cuviință să amintească celelate probleme importante care au cauzat campania declanșată împotriva sa. E vina evreilor și numai a evreilor!

De ce oare nu ni se pare nimic nou în asta ?

Învinuirea adusă lui Freeman este încă o dovadă că foarte adesea nu iese fum fără să faci foc. Dl. Chas, dacă mai era nevoie de precizat, este o persoană care dușmănește Israelul cu adevărat. După cum relatează Steve Rosen de la Middle East Forum: "Freeman este un critic înverșunat al Israelului, un caz scos parcă din manualul vechii linii arabiste care a întunecat diplomația americană încă în perioda creării Statului Israel. Vederile sale asupra regiunii arată ca și cum ar fi elaborate la ministerul de externe saudit, cu care de altfel el întreține relații extrem de strânse, și nu ale unui om politic care, făcând parte din conducerea CIA-ului, trebuie să raporteze direct președintelui SUA".

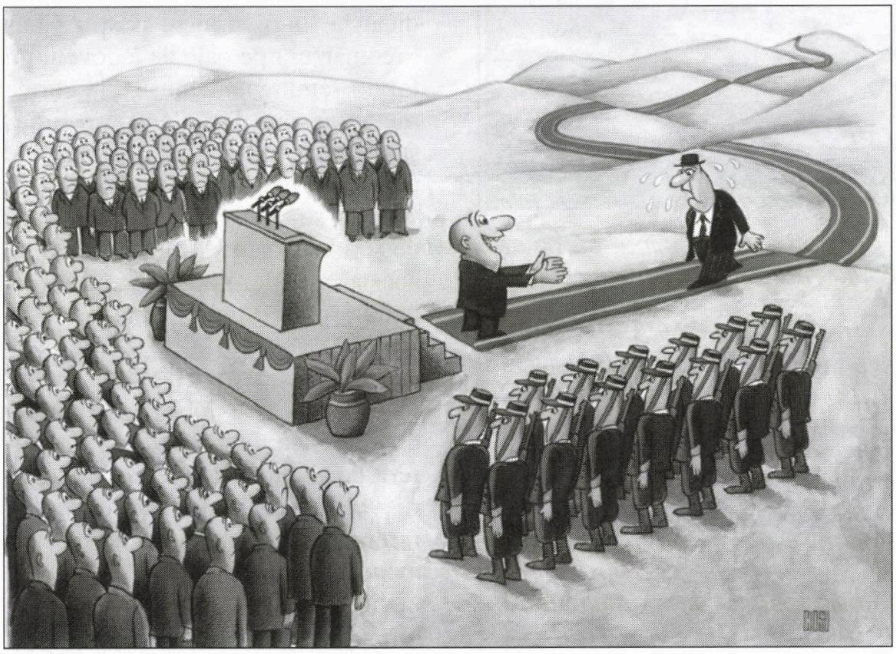

Desen de C. Ciosu

La o cină selectă. Soția îi spune soțului:

– Dragule, nu ți-a fost rușine să te duci de cinci ori la bufet să–ți umpli farfuria?

– Nu, dragă, de fiecare dată spuneam că este pentru tine.

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Vă rog să nu vă miraţi de acest titlu. Cum zic francezii, "il y a deux sortes de nourritures: terrestres et spirituelles" (există două soiuri de hrană: terestră şi spirituală). Dintre toate genurile spiritului, cel care e mai aproape de hrana terestră e umorul. El provoacă o reacţie imediată. Zâmbetul, surâsul, râsul (în surdină sau în hohote). De plăcere. Cu consecinţe chiar fiziologice. Nu degeaba medicii recomandă râsul ca un medicament natural pentru bunăstarea omului (animalele, din păcate, nu au dreptul la un asemenea medicament, ele nu râd). Acestea fiind zise m-am gândit să deschid un asemenea "restaurant" la o revistă ca "Minimum", unde "patronul" e mare meşter într-ale umorului. În vremuri grele pentru orice cetăţean al Israelului, când războaie de tot felul seceră zeci de mii de oameni pe glob, când o pârdalnică de criză ne face să nu ştim ce aduce ziua de mâine, umorul nu poate decât să ne facă bine.

Eu nu sunt bucătarul restaurantului. Pentru a vă face plăcere m-am adresat la diferiţi maeştri. Veţi găsi tot felul de bucate: replici (e titlul unui volum publicat de Mirodan în România), maxime, aforisme, gânduri nostime, anecdote, bancuri, glume, calambururi, dialoguri, epitafuri pe morminte, schiţe scurte. Bucătărie de înaltă clasă sau a unei simple gospodine, tradiţională sau modernă, alegeţi ce vă place, după gustul fiecăruia. Şi, parafrazându-l pe Anton Pann din "Povestea vorbei", vă precizez că sunt "de la lume adunate şi iarăşi la lume date". Poftă bună!

❖

• Viaţa ar fi mult mai frumoasă dacă ne-am putea naşte la 80 de ani şi să ne apropiem încetul cu încetul de 18 ani *(Mark Twain).*

• Războiul e un lucru prea grav pentru a fi încredinţat militarilor *(Georges Clemenceau).*

• Faceţi în aşa fel încât să obţineţi ceea ce doriţi, altminteri veţi fi siliţi să iubiţi ceea ce aveţi *(G. B. Shaw).*

• Iluzia e înşelătoare, dar realitatea e şi mai şi *(Alphonse Allais).*

• A scrie e o posibilitate de a vorbi fără ca nu ştiu cine să te întrerupă *(Jules Renard).*

• – Credeţi că Dumnezeu e mort?

– Habar n-aveam că era bolnav…

• – Sunteţi pe cale să semnaţi sentinţa dvs. de moarte.

– Nu semnez nimic în absenţa avocatului meu.

• – Scrieţi multe scrisori de dragoste soţiei?

– Da, le lipesc pe frigider.

– Da-ţi-mi un exemplu.

– De pildă: n-am avut timp să cumpăr lapte.

• Un scriitor îi spunea lui Giuseppe Verdi:

– Numai după moartea mea se va descoperi ce om am fost.

– Cu atât mai bine pentru dumneata, atunci nu vei mai risca nimic.

• O doamnă e sărbătorită cu ocazia aniversării a 100 de ani de la naştere. Mâncăruri alese, şampanie. Toţi mesenii o felicită. Profund emoţionaţă, ea răspunde:

– Un asemenea moment n-o să-l uit *toată* viaţa mea!

• Baronul Rothschild vizitează regiunea Bordeaux. Intră într-un bistro unde comandă două ochiuri la capac. Citeşte nota de plată: 200 euro! Uluit, baronul întreabă:

– Ouăle sunt foarte rare în regiunea Bordeaux?

– Ouăle nu, dar un Rothschild, da!

• Doi gemeni se prezintă la un doctor. Doctorul îşi apleacă urechea pe spinarea lor:

– Spuneţi "66"!

• O doamnă îl apostrofează pe chirurgul estetician:

– Mi-aţi promis sânii în formă de pară, nu în formă de compot!

• – Ştiţi care e diferenţa între un soţ şi un amant?

– E între zi şi noapte.

• Un tip primeşte o invitaţie pentru două locuri la Comedia Franceză.

– Mă întreb, zice el soţiei sale, cine a avut ideea de a ne trimite această invitaţie. E drăguţ din partea lui.

Se duc la spectacol, o comedie de Molière, fericiţi se întorc acasă. Găsesc uşa apartamentului larg deschisă, tot ce era mai preţios dispăruse, iar pe masa din bucătărie, un bileţel pe care era scris: eu sunt ăla!

• Celebrul comic Raymond Devos mărturisea: "Sunt mulţi specta-

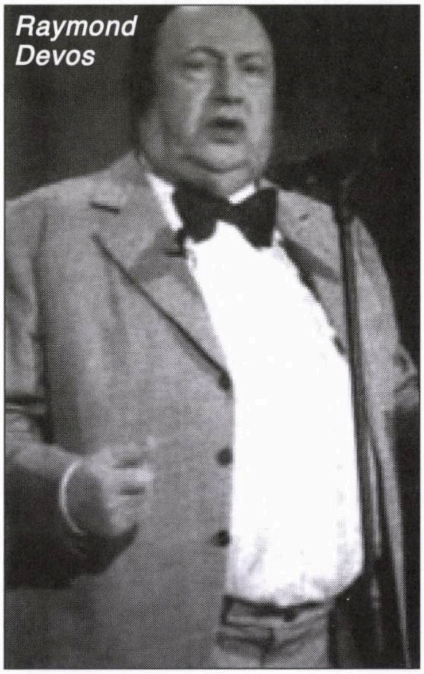
Raymond Devos

tori care ar dori să mor pe scenă. (În paranteză fie spus, el a murit în patul lui – **I.M.**) Ar fi o seară plăcută. Ar fi grozav să se anunţe: Devos e mort! în timp ce cădeam jos fulgerător. Publicul, uluit, în picioare, în timp ce eram transportat în culise. Un minut mai târziu, în timp ce cortina se ridică, directorul teatrului anunţă: – Vă rugăm să ne scuzaţi, Devos e viu! Iar publicul: – Daţi-ne banii înapoi! Aş râde în hohote!

• Sacha Guitry povestea despre tatăl său, Lucien Guitry, actorul, următoarele:

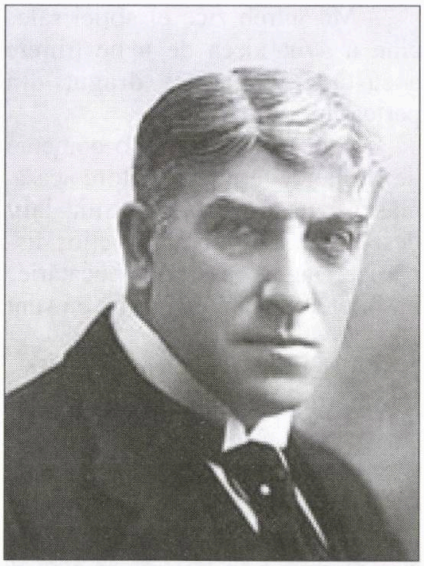

Lucien Guitry

"Înainte de a da o replică, se întâmpla câteodată să rămână câteva zeci de secunde tăcut, ceea ce dădea forţă cuvântului. Într-o zi, la sfârşitul spectacolului în care juca o piesă de un autor celebru, cineva îi făcu următorul compliment:

– Când spuneţi textul, domnule Guitry, sunteţi admirabil... dar mai ales în momentele de tăcere sunteţi formidabil!

Şi Lucien Guitry îi răspunse:

– Fiindcă la tăceri, eu sunt autorul!"

• Winston Churchill participă la

Mary Churchill, baroană Soames

un dineu, destul de plictisitor, dat de fiica sa, Mary. Nu scoate o vorbă toată seara. Ginerele său, Christopher Soames, face tot ce poate pentru a alunga plictiseala care ameninţă să-i cuprindă pe oaspeţi. La un moment dat, se adresează lui Churchill, cu toate că vede că nu e deloc bine dispus:

– Tată socrule, dintre toate personalităţile pe care le-aţi întâlnit în timpul războiului, care e aceea care v-a impresionat cel mai mult?

Churchill catadicseşte în sfârşit să deschidă gura şi zice:

– Mussolini! Mussolini!

Soames e surprins:

– De ce Mussolini?

– Pentru că a ordonat împuşcarea ginerelui său, contele Ciano!

• Burt Lancaster povesteşte:

"Înainte ca părinţii mei irlandezi să emigreze în Statele Unite, îşi închipuiau că acolo străzile sunt pavate cu aur. Când a sosit, tatăl meu a constatat următoarele:

1) Străzile nu erau pavate cu aur;

2) Ele nu erau deloc pavate;

3) Ca să fie pavate, americanii îl aşteptau pe el!"

ZISE...

„Nu eu sunt fratele lui Vadim, Vadim e fratele meu!“

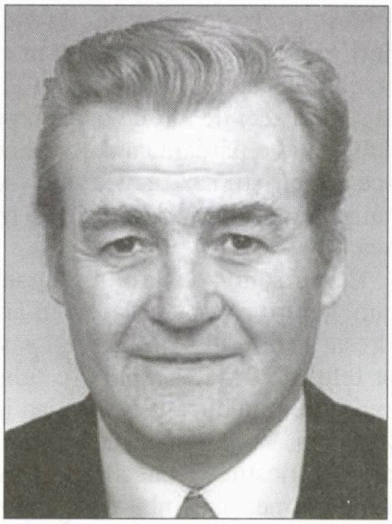

(Gen. Marcu Tudor, deputat PRM în Parlamentul României, fratele lui Corneliu Vadim Tudor, preşedintele Partidului România Mare; Bucureşti, 2009)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

THEODOR TOIVI

Turul Franței și alte întâmplări în Haute Savoie

Prezentele note de drum au ca obiect impresiile a două călătorii în Haute Savoia sau Rhone Alpes, regiune aflată în sudul lacului Leman (Geneva). În anul 1990, cu ocazia unei călătorii de-a lungul Europei, am traversat în câteva zile zona amintită pornind din Geneva spre Chamonix. După mai bine de 10 ani, mai precis în anul 2001, am ajuns din nou în această regiune magnifică, locuind cinci zile în oraşul francez Annecy şi o săptămână în staţiunea Champoussin din Elveţia.

Jandarmii din Saint-Tropez

Dimineaţa am părăsit litoralul de est al Lacului Annecy şi Hanul Le Baron (unde am locuit), pentru staţiunea Chamonix-Mont Blanc pe traseul numit Pas D'Aravis.

Începem să urcăm serpentinele spre pasul Bluffy, trecem de cascada Morette şi ajungem la pasul La Croix Fry. După puţin timp am intrat în spectaculosul pas Des Aravis (1498 m)... În dreapta vedem vârful La Croix de Fer. Peisajul este larg, fiind dominat de piscul d'Etoile (2484 m) din lanţul muntos Aravis. Oprim să bem un pahar cu suc de fructe şi abordăm dramaticele serpentine care coboară spre Megève.

În faţa noastră apare fantastica imagine albă a masivului Mont Blanc, imagine care ne va însoţi de-a lungul întregii coborâri.

Constatăm că majoritatea automobilelor au oprit în păşunile din afara drumului, probabil pentru un binemeritat dejun la iarbă verde, cu vedere spre Mont Blanc.

Spre sfârşitul coborârii, în mod oarecum bizar, devenisem singurii călători de pe dramaticul traseu... În faţa noastră apar doi ofiţeri ai poliţiei franceze, îmbrăcaţi în populara uniformă cu caschete cilindrice cunoscută din filmele cu "Jandarmii din Saint Tropez". Oamenii ne fac semne energice să tragem pe dreapta... Mă conformez şi pregătesc documentele necesare care îmi atestau dreptul de a conduce un vehicul din clasa B pe şoselele Republicii Franceze. Ofiţerul, semănând în mod surprinzător cu Louis de Funès, refuză actele, ordonându–mi să mut imediat maşina pe o pajişte alăturată, lângă liziera pădurii, şi să aştept acolo timp de trei ore!

Evitând să-i ofensez pe oamenii legii folosind limba engleză, am cerut explicaţii în franceza mea liceală, asimilată în cei doi ani care au precedat reforma învăţământului din ‘49... Louis de Funès se uită la mine ca la un precolumbian cu pene în cap şi repetă apăsat de câteva ori:

– Tour de France, Tour de France...!

Execut imediat ordinul primit, după care verific portbagajul automobiluilui, înregistrând doi litri de lapte şi o pungă cu struguri, hrană suficientă pentru trei ore!

Spectacolul începe cu o defilare a poliţiei franceze, în maşini dotate cu sirene şi megafoane, amintind tuturor celor care încă nu ştiau că şoseaua trebuie să fie absolut liberă deoarece urmează Tour de France!

În continuare trec – pe trei rânduri şi în diverse culori, ultimele modele ale industriei automobilistice din Franţa: Renault, Citroën, Peugeot şi altele.

În continuare maşini cu oficiali, urmate de automobilele decapotabile aparţinând presei franceze – France-Soir, L'Equipe, Le Figaro, Le Nouvel Observateur, Le Monde, L'Humanité, L'Express – dotate cu aparate sofisticate de fotografiat şi filmat.

În fine, în aclamaţiile entuziaste ale privitorilor, apare şi primul pluton de ciclişti...

Trec şi ultimele modele de motocliclete: Harley Davidson, Honda, Kawasaki, Suzuki, Yamaha sau BMW, urmate de reprezentanţi ai marilor firme electronice, dominate de Sonny.

Încet-încet am început să realizăm fără echivoc că Turul Franţei este mai curând un eveniment publicitar decât unul sportiv!

Admirăm şi corpul medical, în salvări de ultimă generaţie şi maşini decapotabile cu medici chipeşi şi tinere asistente purtând cu cochetărie uniforme albe şi bonete cu crucea roşie.

Din alte automobile se aruncă spre public bomboane, batoane de ciocolată sau triunghiuri de brânză ale unor firme renumite. Prindem şi noi ce putem!

Apar şi numeroase maşini deschise cu domnişoare graţioase, îmbrăcate sumar, care trimit zâmbete spectatorilor de sex masculin care aplaudă cu frenezie pe ambele laturi ale şoselei...

(Nu vă închipuiţi ceva rău, era vorba de campania de lansare a unor modele noi de bikini!)

În fine, apare şi un alt pluton de ciclişti (ca un rău necesar) aplaudaţi mai curând de cunoscuţi...

Urmează numeroase maşini de întreţinere pline cu biciclete şi roţi de rezervă pentru sportivii în nevoie...

Trec pe trei rânduri şi ultimele modele ale industriei de automobile din Italia.

Spre sfârşit, obosit de noianul de impresii, probabil că am şi aţipit puţin, astfel încât nu pot să redau precis modul cum s-a încheiat Tour de France...

❖

În apropierea noastră, un venerabil domn cu barbă, îmbrăcat în alb şi instalat pe un scaun pliant lângă un automobil antediluvian Citroën 2CV (pe scurt o apariţie din comediile retro), ne-a mărturisit că – în ciuda imensului binoclu Carl Zeiss atârnat la gât – n-a văzut ciclştii!

Familia Rothschild avea gust bun

Am continuat drumul, oprind, pentru o ceaşcă de cafea, în Megève, faimoasa staţiune de ski din Alpii Francezi, situată nu departe de masivul Mont Blanc. Pe terasa cafe-ului, citesc un pliant din care aflu că începând cu anul 1910, familia Rothschild, dezamăgită de St. Moritz, a început să-şi petreacă vacanţele de iarnă aci, în Megève.

În 1921 baroneasa Noémie de Rothschild a înfiinţat un hotel important şi a început dezvoltarea staţiunii. Din anul 1950 locul a devenit un un punct de atracţie pentru marile familii şi celebrităţi de tot felul, preţurile proprietăţilor şi terenurilor crescând în consecinţă. Am părăsit pitorescul Megève convins de abilitatea familiei Rothschild în afaceri!

❖

Punctul turistic obligatoriu din Chamonix este categoric Aiguille du Midi (3824 m.), loc care oferă vederi care-ţi taie respiraţia ale masivului Mont Blanc şi ale Alpilor înconjurători. Există şi un funicular numit Helbronner, al cărui cablu suspendat sus, deasupra gheţarilor, te transportă peste graniţă în partea italiană a masivului. Un alt teleferic

Megève – Piaţa centrală

urcă în partea opusă a văii Chamonix, pe vârful Le Brevent, unde se poate admira cea mai cuprinzătoare vedere a masivului Mont Blanc. Tot din staţiune se poate urca în trenuleţul alpin Montenvers, care transportă turiştii pe impresionanta Mer de Glace, faimosul gheţar descoperit de englezi în anul 1741. În fine, există şi opţiunea aşa-numitului Tramway du Mont Blanc, care-i transportă pe vizitatorii privilegiaţi ai staţiunii Chamonix în mirifica lume alpină a munţilor Les Houches...

Planurile noastre pentru Chamonix erau încântătoare, dar zeii au decis altfel. A doua zi, în toată regiunea Rhone-Alpes (sau dacă vă place denumirea Savoie-Dauphine) cuprinsă între Lacul Leman şi Marea Mediterană, au început vânturi puternice şi ploi torenţiale cu grindină. Ca urmare a situaţiei create am renunţat la ascensiunile pe Mont Blanc şi la magnificul drum Route des Grandes Alpes care – potrivit programului – urma să ne ducă în zilele următoare la Nisa, cale de 580 km...

În aceeaşi după-amiază, cu tristeţe în suflet, am lăsat automobilul în faţa gării Chamonix predând cheile şi actele acestuia la casa de bilete, de unde în mod optimist am cumpărat două bilete de tren pentru faimoasele metropole iberice Barcelona şi Madrid, care în săptămâna curentă erau ferite de vitregiile meteorologice ale naturii.

Superbul lac Annecy (şi mai puţin superba placă comemorativă)

Dupa mai bine de 10 ani, mai precis în septembrie 2001, am sosit din nou în Geneva, în scopul unui concediu în Rhone Alpes, din care 5 zile în Annecy şi o săptămână în staţiunea Champoussin din Elveţia.

Oraşul Annecy, supranumit Veneţia Alpilor, este considerat unul din cele mai frumoase oraşe din Franţa. Superba arhitectură medievală a oraşului vechi, clădirile cu arcade, canalele pitoreşti care străbat aşezarea, încântătoarele poduri decorate cu flori şi desigur lacul înconjurat de Alpii înzăpeziţi atrag numeroşi turişti din întreaga lume.

Am parcurs încă din primele zile traseele încântătoare din Anne-

Vedere din Annecy, cu fosta închisoare din secolul XII

cy, de-a lungul canalului Thiou. Traversăm promenadele Thiou, Louis Lachenal şi Quai d'Isle. Apa curge uneori tumultos având aspectul unui râu de munte, alteori lin, asemănător canalelor veneţiene, cu excepţia faptului că aci apa este limpede. Pe Quai d'Isle admirăm vechea clădirea Palais d'Isle din sec. 12 (fosta închisoare transformată în muzeu), una din cele mai fotografiate imagini din Annecy. În continuare apa se lărgeşte sub forma unui estuar şi ajunge la confluenţă cu Lacul Annecy, unde admirăm portul în care sunt ancorate vapoarele turistice care fac înconjurul lacului.

Din acest punct urbanistica medievală este înlocuită cu cea din La Belle Époque. Admirăm elegantele hoteluri de pe litoral, construite în sec. 19 şi la începutul secolului 20, plimbându- ne pe cheiul denumit în mod firesc Napoleon III... Intrăm în parc privind de la distanţă Imperial Palace Hotel, una din mândriile Europei, desenat pe fundalul fantasticului decor alpin al munţilor înzăpeziţi de pe malul opus al lacului. Burează, dar sporadic apare şi un pic de soare, alternând culoarea norilor din gri în roşu aprins, pe cerul albastru închis al acestei minunate după-amieze de septembrie.

❖

Din parc, am întrat pe strada Jules Philippe, atraşi de decorul pictural al bărcilor în diverse culori plutind pe apa albastră a canalului Vasse şi al copacilor cu frunze roşii plantaţi pe malul înverzit al acestuia...

Dar vraja romantică a locului se sparge brusc.

Pe zidul unei vechi clădiri – o şcoală – zărim o placă comemorativă din bronz care aminteşte numele unor elevi evrei, care în timpul celui de-al doilea război mondial au fost ridicaţi direct de pe băncile acestei şcoli şi trimişi în lagărele de exterminare naziste, de unde nu s-au mai întors niciodată.

Vă imaginaţi probabil că acţiunea a fost executată de hitlerişti siniştri îmbrăcaţi în uniforme SS. Eroare! În perioda respectivă oraşul Annecy se afla sub regimul de la Vichy, condus de mareşalul Philippe Pétain şi sfâşietoarea operaţiune a fost executată de francezii cu berete negre din La Milice, aflată direct sub ordinele mareşalului şi ale pro-nazistului Joseph Darnand, originar din Savoia.

După eliberarea Franţei, degeneratul Pétain a fugit în Germania unde, la Sigmaringen, a înfiinţat "guvernul francez în exil". A fost arestat de Aliaţi şi condamnat la moarte. Dar, generos, Charles de Gaulle l-a graţiat şi Pétain a murit în 1951 la vârsta de 95 de ani...

Henri Philippe Benoni Omer Joseph Pétain

Francezul cu beretă neagră, Joseph Darnand, a fost prins şi el de

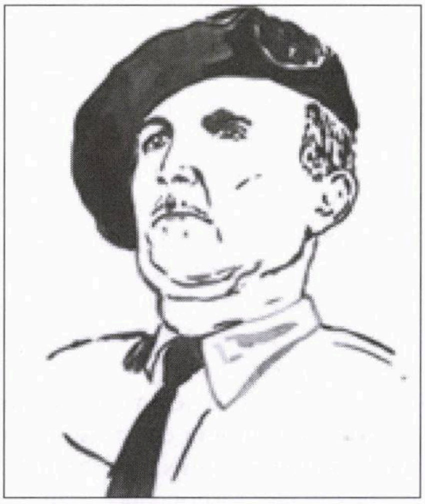

Joseph Darnand

Aliaţi în octombrie 1945, terminând sub gloanţele unui pluton de execuţie...

❖

Aproape zilnic, străzile oraşului vechi, podurile şi spaţiile acoperite de arcade se umplu până la refuz cu mese pe care fermierii din toată regiunea Rhone-Alpes expun produse alimentare. Tot ceea ce iţi trece prin minte: fructe (îndeosebi extraordinarii struguri de Savoia), vinuri, păstrămărie, pâini de casă şi multe altele. Iniţial opţiunile noastre au fost simple: vin semi-dry pinot gris (7 shekeli litrul), struguri negri (nemaipomeniţi!) şi delicioasa pâine neagră de casă (se vindea şi la sferturi).

Problema s-a complicat însă la brânzeturi, unde eram complet dezorientaţi. Era clar că produsul rege al acestui târg sunt brânzeturile: Le Reblochon, L'Abondance, Le Chevrotin, La Tome Bauges, L'Emmental de Savoie, La Tarnie, Le Persil de Tarentaise, Le Vacherin des Brauges, ca să dau numai câteva denumiri. Pentru un studiu preliminar, am început să cumpărăm cu suta de grame. Indiferent de cantitatea cumpărată, tinerele fermiere ataşau pacheţelului o elegantă etichetă din carton în care se specifica denumirea, rasa vacilor furnizoare, locul geografic al păşunii şi ceva din tehnologia de fabricaţie – timpul “de îmbătrânire” fiind un element esenţial: între 3 şi 9 luni! Nu am identificat procentul de grăsimi, caracteristică tehnică care probabil îndepărta eventualii consumatori cu colesterol mărit.

Precizez că preţurile delicateselor aristocratice amintite mai sus nu depăşeau preţurile unor sortimente plebee din Ţara Sfântă!

Cu această ocazie am aflat că în procesul tehnologic de preparare a unui anumit sortiment de brânză, vacile din rasa l'Abondance erau încurajate să urineze timp de un minut (atât!) în vadra cu lapte destinat preparării sofisticatului produs...

❖

O tânără simpatică, în timp ce cântărea pacheţelul nostru cu “L'Emmental de Savoie”, ne aude comentariile şi mărturiseşte zâmbind:

– Ştiţi... şi eu sunt de fapt din Italia... Voi din ce regiune proveniţi?

❖

Am intrat într-unul din pitoreştile restaurante plasate pe Quai d'Isle. Aproape toate mesele erau ocupate de englezi care mâncau, fără excepţie, specialitatea tradiţională a locului: Fromage Fondue, adică un fel de ciorbă din brânză topită. Sfidând întreaga Haute Savoie şi comunitatea britanică din local, am comandat două steakuri la grătar şi cartofi prăjiţi, excelent preparate, evitând astfel riscul unei contaminări cu pipi de la rasa L'Abondance!

Norocul nostru cu hotelul: eram în extrasezon

Am părăsit Annecy pornind spre nord în direcţia lacului Leman.

Pe drum ne atrage atenţia un extraordinar târg duminical cu tot ce vrei. Am oprit cu intenţia de a completa rezervele noastre alimentare. Ne atrage atenţia un gigantic aparat pentru preparat pui fripţi. Omul îşi lăuda marfa în gura mare şi amatorii nu lipseau. Am rugat să ne livreze o puicuţă mijlocie aleasă de pe imensul grill. În ciuda insistenţelor soţiei, savoyardul a optat pentru o pasăre uriaşă pe care, fără comentarii, ne-a ambalat-o imediat. La destinaţie am constatat că giganticul animal avea picioare şi ghiare ca de vultur, dar carnea era fără îndoială gustoasă.

Abia ulterior am aflat că ne-am hrănit timp de aproape o săptămână dintr-un cocoş din rasa Brahma de Savoia!

Ajungem la malul francez al lacului şi intrăm în cunoscuta staţiune cu ape minerale Évian les Bains.

Localitatea are o veche istorie, încă din vremea romanilor, dar se poate considera că istoria contemporană a început abia în anul 1859, când s-a înfiinţat "Société anonyme des Eaux Minérales d'Evian-les-Bains", respectiv odată cu epoca lui Napoleon III.

Parcăm fără dificultăţi pe malul Lemanului şi în puţinul timp alocat vizitei, examinăm (din exterior) clădirea neo-clasică a teatrului în concepţia Garnier (gen Opera din Paris) precum şi Palais Lumière (sau Termele din Evian), construit la începutul secolului 20 şi transformat recent într-un “spaţiu cultural pentru congrese”...

În final pătrundem în interiorul elegantei clădiri a cazinoului, realizată în 1911, unde, fără să ne implicăm în activitatea echivocă a instituţiei, privim cu interes aglomeraţia doamnelor în etate manipulând cu pasiune manetele aparatelor de joc sau urmărind cu ochii dilataţi de emoţie mişcarea circulară a ruletelor.

Am ieşit afară la soare, şi ne urcăm în Fordul nostru argintiu fără să arunc nici o privire spre Centre Hospitalier Universitaire Vaudois, aflat vizavi în oraşul Lausanne (13 km. peste lac), unde în urmă cu 6 ani am fost internat (din păcate neplanificat) timp de cinci zile....

Drumul continuă pe malul lacului şi după localitatea Gingolph părăsim La Cinquième République (cum este denumită Franţa de tipii mai erudiţi) trecând în cantonul elveţian Valais. Intrăm în oraşul Monthey, de unde părăsim Valea Ronului şi ajungem în pitoreasca localitate Val-d'Illiez. Oprim puţin în imensa piaţă pătrată, flancată de biserică, primărie şi.. filiala unei mari bănci elveţiene. În partea li-

beră se înalţă masivul de piatră Les Dents du Midi, care domină întreaga zonă geografică în care ne vom petrece săptămâna care urmează.

Din Val-d'Illiez încep serpentinele unui drum îngust care ne urcă, cale de 11 kilometri, până la Champoussin (1600 m.), staţiune turistică din zona Portes du Soleil. Este extra-sezon, lume puţină, funicularele au încetat să funcţioneze de la 1 septembrie, dar vremea este încă frumoasă. În locul camerei de hotel rezervate, primim o unitate spaţioasă, formată din salon şi dormitor, într-o cabană cu patru apartamente.

Unul din pereţii salonului este echipat cu o bucătărie modernă şi toate ustensilele necesare şi unde vom reuşi să terminăm giganticul cocoş fript din rasa Brahma de Savoia, împreună cu adausurile aferente. Punctul forte al unităţii este terasa cu fantastica vedere spre masivul Les Dents du Midi. În nord-vest se poate desluşi cu uşurinţă şoseaua spre staţiunea de lume suspusă Gstaad, drum pe care ne vom întoarce în Ţara Sfântă prin aeroportul Zürich.

Avem un traseu zilnic de plimbare care ajunge până la noul cartier cu vile ridicat mai sus, la cota 1700 m. În faţa bisericii, de obicei închisă, zărim o maşină Subaru, marcă frecventă în Afula, dar mai puţin întâlnită în cantonul Valais. Intrăm crezând că a venit preotul, dar, ce să vezi, era o biată femeie din Balcani care făcea curăţenie!

Şi-n ce limbă am discutat cu băiatul de la recepţie? Aţi ghicit: în ivrit!

Într-una din zile am coborât fantasticul drum spre comuna Val-d'Illiez. Am parcat în piaţa centrală, acum ceva mai animată cu localnici şi turişti şi am intrat în micul magazin cu lactate, unde am identificat imediat delicioasa... urdă de Valais, din care am achiziţionat o jumătate de kilogram!

Coborând la Val d'Iliez

Continuăm călătoria pe şoseaua îngustă din amontele râului d'Illiez şi după 10 kilometri intrăm în extraordinara staţiune Champéry (alt. 1065 m.), punctul final al traseului.

Munţii din piatră crenelată ai masivului Dents du Midi (3257 m.), văzuţi aci de aproape, păşunile care coboară în pantă din Portes du Soleil şi arhitectura specifică, arătau ca o carte poştală tipică dintr-o localitate alpină elveţiană. Parcurgem şi pitoreasca stradă principală cu hoteluri, magazine şi mici restaurante, admirabil integrate în peisajul urbanistic alpin!

Dintr-un pliant înţelegem că în sezon pe pârtiile de ski din Champéry funcţionează aproape două sute de instalaţii pentru transportul skiorilor şi sunt deschise 90 de "restaurante de altitudine"!

Jos, în imensa parcare unde am lăsat maşina (acum practic goală) privim un "spa" cu piscine şi terenuri de tenis şi intrăm într-un imens supermarket de lux. Admirăm imensele raioane cu vinuri ale Elveţiei franceze, cu produse din carne şi ale fabricilor renumite de ciocolată. Suntem practic singurii cumpărători, împreună cu un mic grup de turişti israelieni de limbă rusă. Oamenii îmi relatează că atunci când începe sezonul de ski, pentru o sticlă de vin trebuie să stai la coadă două ore!

Am intrat în discuţie şi cu tânăra de la casă:

– Cu franceza din Valais vă înţelegeţi la Paris? întreb eu.

– Desigur, dar nu ştiu de ce, ei râd de noi când ne aud vorbind!

❖

Credeam că suntem undeva la capătul pământului, dar în mica gară a localităţii vedem un automotor roşu cu motoarele în funcţiune (similar celui cu care pe vremuri am călătorit din Bucureşti Nord la Bicaz, via Piatra Neamţ!) şi care leagă zilnic Champéry cu Geneva în 90 de minute!

❖

La Champoussin, tânărul de la recepţie, unde la plecare am predat cheile, ne informează în ivrit că pentru primirea cabanei (în locul camerei de hotel) nu avem nimic de plătit, menţionând cu această ocazie că săptămâna trecută localitatea a fost vizitată de 27 de familii din Ţara Sfântă... Ne oferim cu amabilitate să transmitem urări de bine familiei sale când vom ajunge acasă...

– Oh, vă mulţumesc mult, răspunde tânărul zâmbind cu amabilitate, dar eu sunt din Belgia. Am lucrat câţiva ani ca voluntar într-un kibutz!

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL
AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

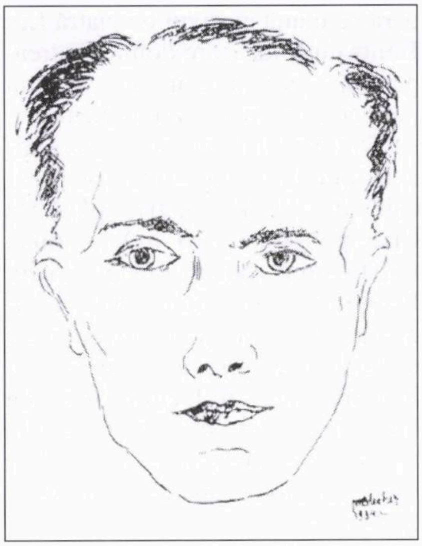

Max Blecher (1909-1938)

Poșta Dicționarului

Renata Fenerstein, din Cfar Saba, vrea să ştie dacă există pe undeva "un studiu cuprinzător privind pseudonimele folosite de-a lungul vremii de autorii evrei din România".

Răspuns: Nu, după ştiinţa noastră nu există un asemenea studiu. De scris, însă, pe marginea subiectului, aducător nu o dată de sământă de scandal, s-a scris mult şi întrun fel şi în altul. Prin *altul* înţelegem, desigur, ironiile, bancurile, ba chiar şi înjurăturile birjăreşti cu care au fost trataţi în foile *anti* (gen "Universul" sau "Porunca Vremii") scriitorii cu pricina.

O contribuţie interesantă la chestiunea pseudonimelor a adus-o, nu de mult, criticul literar Doris Mironescu, în revista "Timpul", din Iaşi. Autoarea porneşte de la cazul M. Blecher. Fragmente:

«Preferinţa scriitorului pentru pseudonime s-a manifestat încă din copilărie. Până şi M. Blecher, numele cu care îşi semnează toată opera în timpul vieţii, este un pseudonim, mascând prenumele Max, niciodată agreat prea mult. Nu putem fi totuşi siguri că de vină ar fi o „bizară manie“, cum singur o denumeşte într-o scrisoare către Saşa Pană din 1934. Mai probabil, este vorba de un alint al copilului răsfăţat, „artist“ şi puţin genialoid, care pretinde de la toţi ai casei să fie numit într-un fel unic, pe care el l–a hotărât. Surorile şi părinţii îi spuneau doar „Maniu“, nume suficient de original, mai ales că nu se cunosc simpatii ţărăniste în familia Blecher.

În Franţa şi Elveţia, tânărul îşi foloseşte propriul nume, uşor franţuzit. Alături de un Max Jacob sau Max Ernst, nici „Max Blécher“ nu ar fi sunat prea rău. Poemul "L'inextricable position", apărut în 1932 în „Le Surréalisme au service de la Révolution“, este semnat cu acest nume francizat în mod cochet, prenumele fiind redus la iniţială.

Prozele şi aforismele trimise la Bucureşti lui Tudor Arghezi, la „Bilete de papagal“, vor fi semnate tot „M. Blécher“, însă maestrul Arghezi va reteza accentul ascuţit, botezându-l pe tânăr cu un nume care va rămâne în istoria literaturii. Şi totuşi, în 1933, la Techirghiol, acolo unde o va cunoaşte pe Maria Ghiolu, viitoarea sa iubită, Blecher se recomandă şi îi place să fie numit „Minu“, cu accent sonor pe ultima silabă. E o formulă de alint, o nouă formă de copilărire, de astă dată însă una cu conotaţii sentimentale, el încurajând în tânăra femeie sentimente gingaşe, consemnate de placheta de versuri din 1934, care purta dedicaţia „Pour Marie“.

În iarna 1933-1934, tot la Techirghiol, Blecher îi mărturisea într-un bilet Luciei Demetriade Bălăcescu motivul pentru care prefera să-şi publice articolele şi, mai târziu, cărţile, cu pseudonim: „je crois qu'il sera mieux tout de même de signer Mihail Bera or Minu Bera ou bien Emile Zola, ou n'importe comment, sauf M. Blecher qui fait trop hébraïque peut-être“.

Într-adevăr, câteva articole de la începutul carierei, în care autorul încerca să-şi popularizeze numele încă prea puţin cunoscut prin intermediul unor recenzii deloc pretenţioase, cu caracter ştiinţific şi alură filosofică, sunt semnate „M. Bera“ (în 1934, în „Adevărul literar şi artistic“ şi în „Viaţa românească“).

Cărţile şi toate articolele şi poemele ulterioare vor fi semnate cu numele abreviat cu iniţială, cum se ştie.

Pseudonimia practicată de M. Blecher nu are deci caracterul nebulos kierkegaardian al proiectării unei personalităţi baroce, bântuite de o teroare sumbră, de care doreşte să scape prin procedeul absurd al deghizării sub mai multe măşti onomastice. Autorul doreşte să-şi schimbe numele mai ales pentru a nu fi perceput cumva drept marginal şi deci lipsit de importanţă pe scena literară a interbelicului românesc.

Procedeul fusese utilizat şi de către Leibu Goldenstein – simbolistul Camil Baltazar –, de Ştrul Leiba Croitoru, mai cunoscut sub numele de Ion Călugăru, de Iosef Hechter, devenit Mihail Sebastian. Scriitorii aceştia sunt practicanţi ai „asimilismului“, căutând să adopte o identitate care să amintească cât mai puţin de originea lor iudaică. Nu pen-

tru că s-ar ruşina de aceste origini. "Biblicele" din 1926 ale lui Baltazar sau romanul "De două mii de ani" al lui Sebastian demonstrează limpede că nu despre asta e vorba. Ei caută să fie primiţi în cadrul comunităţii intelectuale şi artistice româneşti cu drepturi depline, ca competitori egali, apreciaţi după măsura celorlalţi şi, poate, învingători pe drept în competiţia literară. Altfel, cunoscut fiind antisemitismul latent, e drept că nu violent, al societăţii interbelice, chiar între cei mai luminaţi reprezentanţi ai ei ("Memoriile" lui E. Lovinescu stau mărturie), ei riscau să rămână simpli exponenţi ai unei zone marginale şi îngrădite a literaturii române, într-un fel de ghetou repetat la nivelul inteligheţiei, după ce ei sau înaintaşii lor reuşiseră să iasă din ghetoul concret al mahalalelor suburbane şi să se integreze în viaţa economică şi politică a oraşelor. Nu este vorba de ruşinea faţă de originile iudaice, ci de un orgoliu al creatorului care vrea să fie judecat după aceleaşi criterii ca toţi ceilalţi.

Semnând M. Blecher, autorul de care ne ocupăm nu renunţă la marca iudaităţii, doar o estompează, nu cu mult, prin surdinizarea prenumelui. (Există şi cazul extrem, al scriitorului evreu care îşi asumă un pseudonim însă şi mai pronunţat iudaic: Simon Moise Grinberg îşi alege pseudonimul „de luptă“ Ury Benador, cu care semnează scrieri cu caracter apăsat iudaic precum "Ghetto veac XX". În ebraică, Ben-Hador înseamnă „fiul generaţiei“.)»

Dar-ar Hezboalla în duşmani!

A apărut

Al. Mirodan:

Dicţionarul Neconvenţional vol. III (G.H.I.)

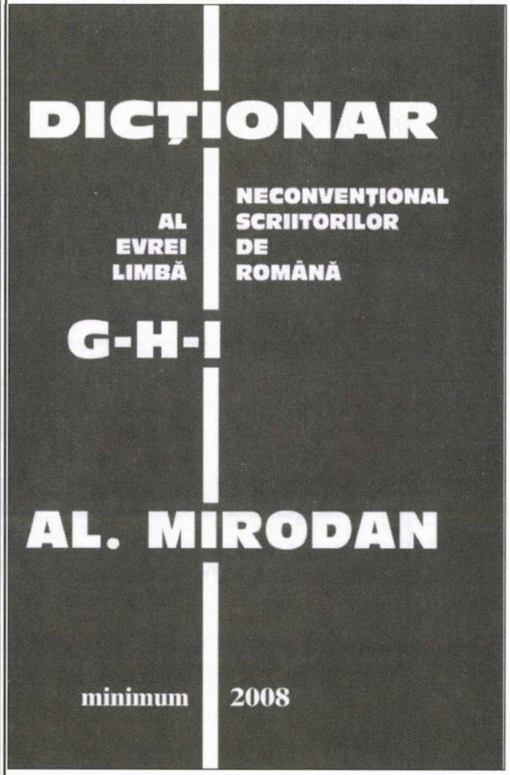

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 150 şekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA şi celelalte ţări) pe adresa:

Minimum
P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

IOSEF EUGEN CAMPUS

Bianca Marcovici
Espresso dublu la Ierusalim

A apărut, în editura Haifa, un nou volum de poezii al Biancăi Marcovici: "Espresso dublu la Ierusalim". Este vorba de o ediţie bilingvă, română şi ebraică. Traducerea ebraică e semnată de Tomy Sigler, cel care-şi încercase puterile într-o reuşită traducere în ebraică a poemului "Luceafărul" de Eminescu.

O regăsim cu bucurie pe Bianca Marcovici cea dintotdeauna. Poeta cu îndrăzneli moderniste dar şi cu versuri de o simplitate clasică. Poeta cu imagini şi vocabular tehnic, dar şi cu imagini nostalgice moldoveneşti. Poeta obsedată încă de universul muzical din tinereţe când a studiat vioara timp de 8 ani, univers pe care l-a contopit şi identificat mai târziu cu universul poetic. Poeta obsedată încă de peisajul moldovenesc al ţării de origine, dar ancorată temeinic în realităţile israeliene de azi:

Patria e orizontul/ pe care l-ai lăsat în urmă mai ieri/ iar acum e casa în/ care trăieşti imprevizibilul,/ iubeşti!

Ca şi în volumele precedente, notele caracteristice amintite mai sus revin şi aci. Vioara e poem:

Fug în reveria viorii poemului/ ştiu că-mi aparţin/ amandouă.

Viaţa şi poezia ei sunt comparate cu o improvizaţie pe o coardă :

Improvizaţia pe o coardă/ flexibilă, tomastică în flageoletul excitant/ ciocârlia mea minusculă/ chiar dacă funicularul trece prin tunelul tău/ de stalactite/ şi vioara mi s-a dezacordat.

Poezia ei izbuteşte să dea totul cu elemente puţine, precum o gamă modulată cu numai opt sunete:

Dacă nu mi-aş uita versurile/ nu aş mai putea scrie,/ precum o gamă, doar opt note,/ permutându-le în combinaţii.

Şi dragostea se împleteşte cu muzica. În poezia "Inspiraţia" citim impresionaţi:

Inchid ochii şi-ţi scriu:/ pianul meu sună la unison, clapele/ urmăresc literele latine, cele ebraice se sting/ capătă forma ta când mă cuprinzi.

Tema nostalgică a Iaşilor şi a culturii româneşti din tinereţe e modulată inspirat în imaginea grăitoare a "Teiului lui Eminescu":

M-am născut aproape/ de teiul lui Eminescu.../ ani de-a rândul l–am urmărit/ în încărunţire/ era sprijinit de-o cârjă metalică/ betonată –/ părea un om invalid/ cu părul de culoarea/ toamnei.

Tema nostalgică stă bine alături de cea iudaică, prezentă în amintirea sfâşietoare a holocaustului. La

ISRATON

Aparate auditive LTD.

În atenţia clientelei

Sediul nostru în Tel Aviv s-a mutat pe str. Dubnov nr. 10 et. 3 cam. 3 (Beit Harofim Mumhim).

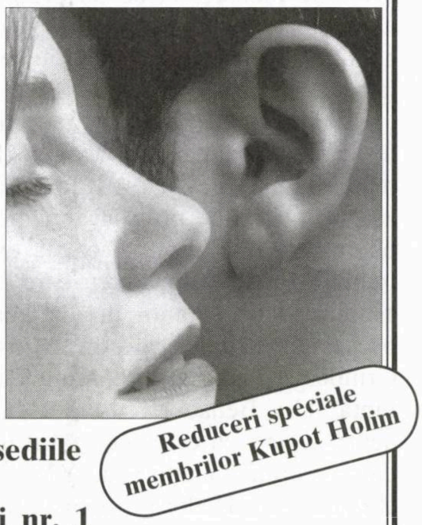

Am primit aparate noi, superperformante din Germania. Fiecare client care ne va vizita până la 30.06.09 va primi o cutie cu 6 baterii GRATUIT

Reduceri speciale membrilor Kupot Holim

Continuăm să servim clientela la sediile noastre din:
RISHON LEZION, str. Lişanski nr. 1 (bloc Macabi, parter în pasaj)
REHOVOT – dereh Ierusalim nr. 15 et. 1 (Machon Asaf).

Pentru a fixa o întâlnire, sunaţi în prealabil la telefon:
03/517-2910 sau 03/510-7317
Informaţii suplimentare la telefon: 054/452-2590

www.israton.co.il **E-mail: israa@bezeqint.net**

începutul și la sfârșitul poeziei Auschwitz, răsună strigătul cutremurător: Suntem vii.!

Nici un tren al morții/ n-a fost împiedicat/ să ajungă la destinație/ Cuptoarele i-au primit/ cu brațele deschise/ pe cei ce nu aveau decât o vină,/ erau evrei.../ Suntem vii/ Suntem copiii lor/ Cei care mai cântă Șalom.

Tema iudaică e prezentă nu numai în amintirea holocaustului, ci și în viața de azi a israelienilor, dornici de pace și trăind sub continuă amenințare. În "Transmisie directă" găsim ecoul imediat al celui de al doilea război din Liban:

Calculatorul împrumutat nu știe românește , și nu va ști/ Haifa, Nordul Israelului sub tirul katiușelor/ Inima îți iese din piept la fiecare alarmă/ Soarele apune de fiecare dată// Suni la copii, sau copiii mai sună./ Legături telefonice isterizante, necesare.

Talentul artistic al poetei se vede și în capacitatea ei de a găsi formulări poetice pregnante:

Eu sunt ca o pâine caldă/ visele mele/ sunt aripi de păsări/ iar gândurile precum laserul/ care-ți corectează privirea.

Sau:

Conținutul tău e un fiasco acoperit de pleoapa nevederii... fotograful și-a ars degetele cu substanțele iritării.

Sau:

În camera mea poate o lampă cu becul aprins/ peste o carte deschisă/ la semnul tău/ poate o vioară cu călușul căzut.

Se ajunge și la poezii întregi admirabil reușite, unitare, în atmosfera lor specifică. Dintre acestea, doar două exemple. Iată, întâi, o poezie de dragoste, ca de obicei, cu o impresionantă coloratură melancolică:

Și eu sunt obosită de zare/ de abur și de falsul lucrurilor/ de lumina prea puternică/ și de soarele ăsta... / aș dori să fac ca și tine/ dar aș muri puțin cum mor răspunsurile/ înainte de a le rosti./ de ce ai apărut/ când noaptea veșnică se va așterne? ("De când singură toamnă")

Și minunata poezie "Renaștere":

Sunt din nou îndrăgostită/ de ceva nedefinit.../ între mărar și pătrunjel/ gogoșari copți și vinete marinate,/ ceva între vișine și cireșe negre,/ fără sâmburi,/ dulceață de coacăze/ și agude puhave, ceva între nuci noi/ de curățat,/ din copacul copilăriei/ și zarzăre culese de mine –/ ceva ca sâmburi de caise/ sparte pe caldarâm/ cu o piatră mare,/ ceva cu picioarele goale,/ călcând pe iarba abia răsărită,/ bând apă dintr-un vas coclit.

❖

Tomy Sigler merită felicitări pentru traducerea în ebraică. O traducere exactă, precisă, fidelă textului românesc. Abaterile sunt foarte rare, nu știrbesc fidelitatea ansamblului.

Totuși, îmi îngădui să remarc că, mie cel puțin, nu mi se par justificate pe deplin, necesare. De ce, de pildă, în loc să se spună, ca în originalul românesc **în teiul,** se spune, în traducere, mai vag, **benof** (în peisajul)? Sau, în poezia "Pace", de ce se reduce, în traducere, ca o minge **viu** colorată, la termenul mai șters **be cadur țivoni** (minge colorată)?

MAMAIA

מאמאיה

Restaurant românesc

Grătar – pescărie

Aer condiționat, ambianță plăcută, serviciu conștiincios, prețuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.

Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim și românește.

Cei care vin cu acest anunț vor fi serviți cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

Din tezele de la examenul de bacalaureat din București

Dintre cele cinci scrisori trimise de Eminescu, prima este considerată a treia.

(După Internet)

PRIMIM LA REDACŢIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÂNTEIERI • DE • GENIU •

Serge Moscovici

Povestea anilor risipiţi

Povestire autobiografică;
Editura Polirom, Bucureşti

Există uneori lucrări de ficţiune sau autobiografice datorită cărora diferite momente memorabile ale unor experienţe colective îţi sunt relevate mai pregnant şi convingător decât prin lectura a zeci de studii de specialitate. Este ceea ce am simţit – şi m-am referit în mai multe prilejuri la aceasta – când am citit romanul lui Virgil Duda "A trăi în păcat", zugrăvind tabloul cutremurător al pogromului de la Iaşi: cum a fost pregătit şi înfăptuit, cum s-a desfăşurat şi în general cum a fost cu putinţă...

Extrapolând, aş spune că puţine carţi axate pe fenomenologia şi istoria antisemitismului românesc m-au impresionat atât de profund omeneşte, dacă pot să mă exprim aşa, ca volumul memorialistic purtând titlul menţionat mai sus, care mi-a parvenit mai mult printr-o întâmplare, dar care, odată început, nu mai poate fi lăsat din mâna.

Despre autorul său, marele savant Serge Moscovici, unul din cei mai reputaţi cercetători din lume în domeniul psihologiei sociale, mărturisesc, am auzit pentru prima oară o serie de date esenţiale cu prilejul interviului pe care l-a acordat în vara anului 2005 unui reprezentant al canalului TVR Internaţional. Am aflat asfel că teoriile şi cărţile lui, consfinţind îngemănarea psihologiei cu sociologia, au însemnat un reviriment ştiinţific ce a marcat superioritatea studiilor europene în acest domeniu faţă de cele din Statele Unite care avuseseră până atunci un anumit ascendent.

- **Tinereţea lui Moscovici**
- **Arhiva Dorohoiului**
- **Ilian şi muzica**

Contribuţia fundamentală a acestui cărturar evreu născut la Brăila în 1925 şi emigrat în Franţa la vârsta de 22 de ani, la structurarea psihologiei sociale ca ştiinţă, a conflictului dintre individ şi societate, este uriaşă, la fel ca şi recunoaşterea operei sale. Autor a 15 cărţi dintre care cele mai cunoscute sunt "Psihologia minorităţilor active", "Vârsta mulţimilor: un tratat istoric de psihologie a maselor" şi "Psihologia socială sau Maşina de fabricat zei" – la care se adaugă alte 18 volume scrise în colaborare şi peste 100 de articole şi conferinţe, Serge Moscovici, din 1979 director al Laboratorului European de psihologie socială de la Paris, este membru al Academiei europene de ştiinţă şi al Academiei din Moscova, doctor honoris causa şi profesor-invitat la numeroase alte universităţi printre care cea din New York, ofiţer al ordinului "Legiunea de onoare".

Şi iată că după un alt volum de specialitate lansat la Paris în 1996, acest om de ştiinţă despre care s-ar fi putut bănui că este lipsit de sensibilitatea şi talentul povestitorului, îşi uimeşte cititorii publicând cu un răsunător succes în occident, "Cronica anilor risipiţi", povestirea autobiografică apărută câţiva ani mai târziu în traducere românească. Este o emoţionantă şi captivantă evocare, demnă de pana unui romancier de succes, a "anilor risipiţi" în România, până la plecarea definitivă din ţară, cu noianul lor de întâmplări, sentimente, experienţe formative decisive, lecturi, întâlniri şi angrenaje sociale, cugetări pe marginea evenimentelor şi relaţiilor cu cei din jur... Mai întâi anii tumultuoasei dar nefericitei şi însinguratei lui copilării, lipsită de un cămin adevărat, de dragostea unei mame şi înţelegerea tatălui, cel veşnic absent şi opac, în grija căruia fusese lăsat, de dragoste în general. (Părinţii lui erau divortaţi, şi, scrie S.M., "nu au fost părinţi buni"). În aceste condiţii, singurul lui refugiu erau cărţile, şi îndeosebi Biblia, care i-a alimentat propriile trăiri de copil evreu, i-a stimulat şi imaginarul şi i-a instilat pentru totdeauna setea de libertate şi demnitate. "Puternica influenţă pe care a avut-o Paştele asupra băieţelului care eram, îşi aminteşte el, a persistat, chiar şi după ce am încetat să-l mai ţin. Haggada este un manifest de libertate, fiecare cuvânt citit sau psalmodiat îi exprimă forţa. Odată ce l-ai învăţat pe de rost, ţi se întipăreşte în inimă şi nu se mai şterge niciodată".

Toate acestea se întâmplau în oraşele din Basarabia şi Bucovina unde băiatul îşi urma tatăl şi unde, comunităţile evreieşti fiind foarte numeroase, persecuţiile erau cunoscute mai mult din auzite. Şocul cel mai puternic, experienţele cele mai dureroase şi greu de înţeles care aveau să modeleze devenirea în plan intelectual şi moral a viitorului savant au fost însă cele trăite la Galaţi şi la Bucureşti în perioada de ascendenţă a mişcării legionare şi mai apoi în aceea a dictaturii antonesciene, când tânărul Moscovici descoperă antisemitismul în toate ipostazele sale, de la cele din viaţa de zi cu zi – bătăile primite pe stradă şi la şcoală, manifestările ne-

contenite de ură ale colegilor și profesorilor, discriminările de tot felul, până la formele extreme: crimele legionarilor din timpul pogromului de la București, munca forțată, deportările, hăituirea și prigoana antievreiască din toate domeniile vieții sociale.

Iată cum descrie autorul un episod obișnuit din viața sa de licean de 12-13 ani: "O gașcă de ștrengari m-a fugărit pe străduțele cartierului din port. Nu mi-am datorat salvarea decât faptului că unul din ei a căzut, făcându-l și pe altul să se prăvălească pe caldarâm. (...) Oprindu-se brusc, unul din ei a început să-și fluture pumnul amenințător în direcția mea. «Jidan nespălat» a strigat de mai multe ori. Un episod fără gravitate, urmat de altele, care m–au înghețat de groază. Ca de pildă, atunci când o bandă de băieți mai mari ne-au ieșit în cale, lângă ieșirea din liceu. Dacă nu cumva spaima mea a exagerat incidentul, cred că vocile lor erau încărcate de o violență pe care rareori o mai auzisem. (…) Cel mai umilitor nu era să fii agresat sau să o iei la goană, ci să fii insultat: "jidanilor, l-ați ucis pe Isus Cristos". Și alte injurii învățate la școală sau auzite din familie. (…) Îmi era greu să înțeleg de ce niște băieți la fel ca mine se comportau cu atâta brutalitate, fără ca aceasta să aibă vreo urmare. Ce aveau cu noi? Nu eram niște străini. Nu-i provocam, nu le amenințam nici persoana, nici bunurile". Toate acestea se desfășurau în paralel cu cântecele sacadate, sloganurile răcnite, marșurile pe străzi însoțite de urlete, tot atâtea semne distinctive ale răspândirii fascismului în România. "Mișcarea fascistă a prins foarte repede, scrie S.M., pentru că a știut să impună o formă vizibilă de supunere oarbă față de un om și a idee unică, puternică și mitică. Tinerii se îndreptau spre ea ca să se înregimenteze, vârstnicii ca să se conformeze spiritului vremii. (...) În ziare, până și în revistele literare și în manualele școlare, era celebrat cultul inculturii. (…) În ziua când va fi dezvăluit în sfârșit tot adevărul despre fascism, umanitatea va trebui să dea piept cu o gigantică impostură. Se va dovedi atunci că maeștrii săi de ceremonie au fost intelectualii, laboratoarele de idei, universitățile, Biserica, liceele (...)".

Iar una din ideile născocite în aceste "laboratoare" era aceea a răspunderii colective pentru crime imaginare sau comise "în alte vremuri și locuri", pentru că "unii l-au ucis pe Cristos sau că alții au devenit comuniști sau bogați (...). Ideea aceea ciudată a responsabilității colective, atât de nouă și amenințătoare mă derută. Mi se imputau 5.000 de ani de istorie și voiau să ne judece în baza ei – cum anume? (...) în caracterul și în faptele mele subsista însemnul delicvenței. Ca o amprentă lăsată de anii trăiți la umbra unei responsabilități colective cu care nu m-am împăcat".

Pe măsură ce înaintează în vârstă, tânărul vine în contact cu diferite medii și personalități, este atras atât de sionism cât și de comuniști, ba chiar dorea să înființeze o mișcare de sinteză între cele două ideologii, inspirată din teoriile rusului Borohov; pentru ca după război să se implice tot mai mult în activitatea politică și de masă, având ca scop principal ajutorarea valului de evrei, bărbați și femei din Europa de est, victime ale deportărilor și lagărelor de exterminare, care sperau să ajungă în Palestina trecând prin Italia sau Franța. Activitatea sa frenetică din acești ani dedicați unei misiuni generoase va da roade neașteptate și pe termen lung reflectându-se în opera sa, ba mai mult, după cum arată el însuși, inspirând-o. "În acele vremuri, fără să-mi dau seama, încorporam două experiențe colective, pe cât de puternice, pe atât de opuse. Și descopeream în mine două tendințe, una fascinată de numărul mare, cealaltă atrasă de numărul mic. (...) Fapt este că cele două tendințe trebuie să fi evoluat inconștient și să fi suferit o metamorfoză imperceptibilă în ființa mea. Cum se poate altfel explica nevoia pe care am simțit-o de a explora psihologia maselor și dorința de a întemeia o pshihologie a minorităților active? Mi-am dat seama că ea lipsește din științele sociale și am fost cel dintâi care am defrișat-o în calitatea ei de câmp de cercetare, pentru a înțelege ceea ce mă încântase odinioară. (...) Ce altceva am făcut decât să determin să rodească, într-o viață laborioasă și ordonată, experiențele unei vieți anarhice și risipite? Cine ar fi putut crede? Trecutul de care încercasem totdeauna să mă desprind ca de o suferință de nesuportat, n-a încetat să lucreze în secret în ceea ce a devenit opera mea".

(Gina Sebastian Alcalay)

Generații de iudaism și sionism Dorohoi-Săveni-Mihăileni-Darabani-Herța-Rădăuți-Prut (România)

Alcătuire și redactare: Shlomo David; vol. 6, Haifa, 2008

Uff! Așa va fi oftat, ușurat, Shlomo David, cunoscutul animator cultural din Nord, în ziua când a pus – în sfârșit! – punct după ultimul volum – al șaselea – din lucrarea consacrată lumii evreiești din Dorohoi și împrejurimi. Iar acest uff! era pe deplin meritat. După 20 de ani de muncă tenace și fără răgaz, Shlomo a dat la iveală o tipăritură cuprinzând cam tot ce se poate ști și citi despre evreii din locurile cu pricina: evocări ale trecutului, situația comunităților și a instituțiilor aferente (sinagogi, școli, spitale, cimitire etc.), viața economică,

participarea evreilor la războaiele ţării, viaţa culturală, apoi, fireşte, anii 1940-1944 cu tragediile cunoscute, ca şi realităţile de după acest război, mişcarea sionistă ş.a., ş.a.

Animatorul volumelor acordă importanţa cuvenită valorilor ce s–au născut pe pământurile dorohoiene şi în primul rând scriitorilor cu nume şi renume, de ieri şi de azi: de la Benjamin Fundoianu (Benjamin Wexler), Ion Călugăru (Buium Croitoru), Ştefan Antim (A. Wechsler), Ronetti-Roman, Saşa Pană, Moldov, Avram Goldfaden, Iosif Andronic, Leon Bertiş, Idov Cohen, Carol Drimer, Iacob Groper, Iacob Maghid, Simon Haran, Militeanu-Rusu ş.a. – până la contemporanii noştri din Israel sau din ţara de baştină: Madeleine Davidsohn, Francisca Stoleru, Martin Abramovici.

Cât despre cei ce semnează textele amintite, întâlnim condeie precum Marius Mircu, Jean Ancel, Moscu Rozen, Shlomo Leibovici-Laiş, Liviu Rotman, Lucian Zeev Herşcovici, Carol Isac, Oliver Lustig, Rav Efraim Gutman, Rodica Grindea, Dan Regenstreiff (plus David Shlomo însuşi) etc. etc.

După cum s-a înţeles, desigur, "Dorohoi" etc. nu este un studiu unitar şi omogen, stil "istoria evreilor din...", ci o sumă de scrieri de toată mâna, documente, scrisori, facsimile, desene, fotografii (din păcate, reproducerea acestora din urmă lasă de dorit). Toate acestea te duc cu gândul că *Dorohoiul* este altceva decât o carte, este o arhivă. O arhivă la purtător, instalată între două coperţi de carton.

O arhivă burduşită cu înscrisuri de tot felul, unele interesante şi cu miez, altele – simple articole convenţionale, relatări din gazetă despre diferite manifestări consacrate oraşului drag lui Shlomo David.

O arhivă plină cu de toate pentru toţi, o arhivă preţioasă, o arhivă de mare folos pentru pasionatul de azi şi istoricul de mâine.

O arhivă cum – trebuie să o spunem – numai urmaşii dorohoienilor de la noi s-au învrednicit să construiască.

P.S. I: Acum, când voluminoasa lucrare a ajuns la sfârşit, ne-am fi aşteptat ca Shlomo David şi harnicii săi colaboratori să ne ofere şi un indice de nume întru ajutorarea cititorului dornic să vadă unde găseşte referiri la cutare sau cutare.

Dar n-am găsit aşa ceva. Drept care, se pune întrebarea: ce face, de-o pildă, un cercetător în materie sau pur şi simplu un cetăţean mânat de curiozitate (sunt şi dintr-aceştia), care vrea să vadă cu ochii lui toate datele legate de scriitorul Ion Călugăru şi răspândite de-a lungul celor şase volume? Există două posibilităţi a) răsfoieşte toată lucrarea, căutând paginile şi paragrafele unde vine vorba de autorul sus-amintit; b) îşi ia pălăria şi se aruncă în Yarkon.

P.S. II: Revista de avangardă literară "Unu", condusă de Saşa Pană: a rămas cea mai originală şi de răsunet publicaţie a Dorohoiului

BILET DE INTRARE
– LA –
BALUL
ce va avea loc în sala Epitropiei
Sâmbătă 8 Decembrie 1918
ÎN FOLOSUL SOCIETĂŢEI
Venitul acestui bal se va adăuga la fondul pentru cumpărarea unui local propriu pentru societate.
Toaleta simplă *Începutul la ora 8 seara*
Preţul BENEVOL

BILET DE INTRARE
LA
BALUL FILANTROPIC
CARE VA AVEA LOC ÎN SEARA DE 12 MARTIE 1918
IN VESTIBULUL SCOALEI ISR.ROMÂNÂ
COMITETUL

spiritual. Apărută în 1928 la Dorohoi, a fost transferată mai apoi la Bucureşti.

P.S. III: Balurile: una din metodele cele mai des folosite pentru a obţine bani pentru comunitate. De ce nu s-ar inspira şi ai noştri, din Israel, din experienţa înaintaşilor? După douăzeci-treizeci de asemenea baluri, conducerea ASILR (Asociaţia Scriitorilor) ar putea aduna în cont o sumă onorabilă, tocmai bună să-ţi amenajezi un sediu, ba chiar să deschizi o librărie cu tipărituri pe româneşte...

P.S. IV: Şi o mică erată à propos de numele de familie al directorului nostru.

La pag. 506, unde vine vorba de Săveni, citim: "La încrucişarea cu strada Petricani era prăvălia de coloniale a fraţilor Cohos. Urmau Sitman Herman, tatăl scriitorului Al. Mirodan" etc.

Sitman? Nu. În realitate e vorba de Saltman Herman.

(M. Rafael)

Idy Ilian

Câteva gânduri despre muzica de operă (O obsesie) Convorbiri cu mine însumi

Ierusalim 2008

Medicul Idy Ilian ne este prezentat de prietenul său, dr.-ul Iancu Iulius, care-l denumeşte "Scriitorul tristeţei sale", în câteva cuvinte "În loc de prefaţă":

Dr. Idy Ilian este una din figurile generaţiei post-belice. Născut la Bacău, a moştenit de la tatăl său vocaţia spre medicină şi dragostea pentru muzică; de la mama sa blândeţea şi sinceritatea prietenească.

...Staţiile sale de cultură au fost: liceul Ferdinand (mitologic), facultatea de medicină, un curs de filozofie şi estetică, munca la renumitul Institut de seruri şi vaccinuri "Dr. I. Cantacuzino" (filială a Institutului Pasteur – Paris).

...După o viaţă medicală deosebită pusă în slujba omului suferind şi caracterizată printr-o etică profesională şi socială deosebită, Idy Ilian pune mâna pe condei şi descoperă publicului câteva lucrări în domeniul literaturii, bine primite de critică şi prieteni".

Având ca motto un cunoscut citat din Platon ("Muzica este o lege morală – ea dă suflet universului, aripi minţii, avânt imaginaţiei şi farmec şi veselie vieţii şi tuturor lucrurilor"), d-rul Ilian notează o serie de "gânduri" despre corespondenţele existente între diversele domenii ale artei, dar mai ales despre legătura indisolubilă între literatură şi operă, inserînd chiar un tabel nominal (exemplificativ).

Acţiunea operelor şi baletelor preferate, conotaţii istorice, caracterizări de autori şi personaje, temele principale – "Dragostea, eterna poveste în muzica de operă" –, influenţe, consideraţii asupra farmecului vizual şi auditiv, dar şi asupra unor compozitori şi interpreţi vestiţi, evrei şi neevrei, o trecere în revistă a unor refrene "Din muzica foarte uşoară din România (1930-1950)" sunt incluse în acest volumaş alături de amintiri nostalgice, emoţionante (ca de pildă, "Rolul lui Pusi"), poveşti personale, relatarea unor schiţe, piese de teatru, povestiri hasidice, care i-au trezit asociaţii de idei, evocări "din tabloul pitoresc al urbei noastre", întâmplări din trecutul îndepărtat şi mai puţin îndepărtat.

Fiecare om fiind o lume distinctă, cititorul va fi desigur interesat să se întâlnească şi cu eroii din această scriere a d-rului Idy Ilian.

Păcat doar că numeroasele greşeli de tipar, de topică etc. (probabil inerente unei tipăriri "artizanale", cu mijloace, desigur, modeste) împietează asupra acestui jurnal de viaţă.

Marosi Emeric Miki

Pagini din istoria evreilor din Reşiţa

"Vasile Goldiş" University Press, Arad, 2008

Consacrat "memoriei reşiţenilor care au plecat pe drumul fără întoarcere", volumaşul d-lui ing. Emeric Miki Marosi este o radiografie a unui trecut cu figurile sale, relevându-se în special cele luminoase, a unui parcurs străbătut de evreii din oraşul său natal, Reşiţa, în perioada crâncenă a războiului mondial. O radiografie care arată istoria de familie, a comunităţii evreieşti, a neamului, legăturile inter-umane, în vremuri aşa-zis normale, în vremuri de restrişte, în situaţii-limită, în împrejurări nefaste sau, dimpotrivă, faste, cu repercusiunile lor asupra viitorului.

Un medalion este dedicat profesorului Armin Marosi, unchiul autorului, "unul din intelectualii de vază ai oraşului industrial, binecunoscut prin opiniile şi activitatea sa pedagogică şi socială", un capitol este închinat personalităţii poetului Toma George Maiorescu, "cetăţean de onoare al municipiului".

Sunt descrise simplu, cu naturaleţe, locuri şi fapte, aspecte din "Reşiţa sionistă", din "Reşiţa *desjidănită"*, din "Traiul sub teroare", sunt zugrăvite imagini despre "Holocaustul din Oraviţa", despre "Podul Jidanilor", care şi-a păstrat şi

astăzi numele, despre supraviețuire și "renaștere".

În "Evenimente deosebite", ne-a impresionat cazul copilului de 10 ani al familiei Engel, răpus de scarlatină: «După înmormântare și perioada de doliu, deși religia mozaică nu permite "chip cioplit"..., familia a comandat un monument de marmură albă, cu figura băiatului în mărime naturală. Atunci când monumentul a fost adus de la gară și transportat prin oraș în cimitir, lumea a ieșit în stradă exclamînd: "Uite-l pe Pimpi!', atât de bine a fost realizat basorelieful".»

Lucrarea, elaborată cu grija detaliului, dar și a trăirii emoționale, cuprinzând numeroase date statistice (lista privitoare la "Evreii în viața economică a Reșiței", alcătuită după profilul afacerilor și al profesiilor, unde găsim și unele cu profil nostalgic, deja dispărute, cum ar fi "Lenjereasă", "Sifonari", ori lista "Reșițenilor în Israel"), fotografii ale oamenilor care au fost și mai sunt, fotocopii ale unor acte de arhivă, printre care "Certificatul de înmatriculare, din 31 decembrie 1938, la Ierusalim, al primului cetățean reșițean emigrant", informații despre orașul unde "au trăit și cei peste 400 de evrei a căror comunitate este atestată documentar în anul 1871", este un mesaj prețios adresat generațiilor viitoare de a-și cunoaște, chiar dacă s-au născut pe alte continente, rădăcinile.

(Ella Bernfeld)

Boris Marian

„A bis sau a Șaptea Poartă"

Editura Nouă, București, 2008

Trebuie din nou recunoscute, încă din capul locului, calitățile de vervă și exaltare inventivă și pofta de joacă imaginativă verbal/ideatică a acestui poet versatil și mereu în priză.

Chiar la deschiderea volumului, poetul ne oferă o succintă definiție a poeziei (sale?):

„poetul simte mirosul/ cernelii și al abisului/ la marginea scrisului."

O parte considerabilă a pieselor incluse în acest volum se înscrie într-o tematică autobiografic-identitară.

În „Altă generație", poetul își declară răspicat asumarea fără complexe a identității:

„Eu sunt din altă generație/ a celor de după Holocaust/.../ eu nu-mi ascund privirea/ când sunt întrebat cine sunt, / eu nu cred în feeria/ cu măști, eu nu mă ascund."

Găsim poeme care dau expresie lirică (re)descoperirii rădăcinilor, de la cele natale, la cele vast istorice:

„Când am rostit prima oară/ acele cuvinte, / am simțit că mă întorc/ din părinte în părinte, / se făcea că urcam/ sfântul munte Sion, / pașii mei străbăteau/ Valea Kidron, / ascultam Psalmii, / Cântarea Cântărilor, / eram la izvorul/ fluviilor mărilor."

E prezentă aici și expresia nostalgiei care se întinde între cele două capete ale drumului, târgușorul moldovenesc și Israelul: *„Acolo s-au mutat/ bunicii, nepoții, / Rădăuții, Adjudul, Bacăul, / Piatra Neamț, Botoșanii/ fără petunii, fără căruțe, fără poduri de molizi, / și de fagi, mișunând/ de mure și de zmeură vie/ ca niște sălbăticiuni/ fără tălăngile vacilor, / fără caimacul cel gros".* Unde s-au mutat? Acolo unde: *„miroase a portocale, a cedru, / a jasmin, a lapte și miere, / acolo este o stradă, un colț, / o umbră ce amintește/ de Rădăuții bunicii mele/ cu sufletul pur precum floarea."*

În „Aici e locul", într-o tonalitate aproape imnică, cu accente retorice, poetul dezvoltă liric/muzical o temă de „metafizică" a Sionului: *„cânt ritmul din străvechiul Ur/ cu bucuria păcii viitoare./ Din mijlocul mulțimii fac un semn, / ce leagă începutul cu sfârșitul, / conturul literei pe un uscior de lemn/ inundă cu lumină infinitul/ .../ Cuvântul este al lui Dumnezeu, / iar fiecare suntem Universul."*

În „Anul 1941" ororile antievreiești ne sunt rememorate în versuri puternice, de o concretețe aproape reportericească:

„Rufele celor uciși nu se mai spală/ niciodată, ca și mâinile ucigașului, /nici un cuvânt nu poate face uitată/ o faptă, oameni sculați din somn/ și împușcați în fața copiilor sau spânzurați în stradă/ sau jupuiți ca vânatul pădurii, / guri închise cu o țeavă de pistol/ și nimeni să-i apere. Nimeni?/ fugi în căutarea oamenilor./ Au fost și oameni."

Foarte frumos e poemul „Era". Jocul lui este aici între sublim și ridicol. Citez doar un vers *„bănuitoare ca și iarba-n noapte, / ea retrăia din gemete, din șoapte"*

Merită citat și din excepționalul poem „Pe margine", dedicat lui Labiș:

„Fulgerând prin creier, bombe și șrapnele, / clipa te sfâșie, sângele te spele, / fluturii durerii, negri trec țipând, / șerpii albi, ai morții susură pe rând".

Poetul mai e uneori și parodic, e ironic, se dedă la bufonerii sentimentale, practică un scepticism de cafenea, un soi de taifas filozoficesc, zebenguială parodică, frondă, provocatoare interogații liric/ metafizice.

Simțim pe alocuri și ecouri ale avangardei poetice din anii 30, sau chiar dinainte, ale jocurilor absurdiste ale lui Urmuz.

E un poet periculos. Nu știi la ce poți să te aștepți din partea lui. E în stare de orice. Feriți-vă de el. Dar citiți-l. Ca să vă puteți apăra de șocul talentului său. Știe să fie nu numai jucăuș ci și ingenuu, delicat, sensibil, trist. Artist în deplinătatea cuvântului.

Matei Gal

Tainica măreție a speranței

Editura Hasefer, București
Traducere din limba maghiară de Veronica Bârlădeanu și Alexandru Sârbu

Este „romanul documentar" al vieții și morții unui prieten. Autorul trasează biografia acestuia chiar de la începutul cărții: „Pollak Alfred s–a născut la 8 decembrie 1919 la Mediaș... După bacalaureat, în 1939, a emigrat în Palestina, dorind să lupte. Mai târziu a ajuns pe căi ilegale în Franța, unde a devenit soldat al Legiunii Străine. Până în noiembrie 1942, la debarcarea armatelor anglo-americane în Africa, a luptat ca legionar. În primăvara anului 1943 a ajuns înapoi în Palestina, unde a devenit membru al Brigăzii Evreiești și a luptat ca soldat al celei de-a opta armate britanice pe frontul italian până la încheierea războiului. În 1946 s-a întors pentru o vizită de numai o săptămână în orașul tinereții, Deva. Ca soldat al proaspătului stat israelian, la 10 iulie 1948, pe frontul din Galileea, a murit eroic în luptă.

Atâta tot. Atât să fie o viață? Nimic mai mult?"

La cele două întrebări răspunde această remarcabilă carte.

Matei Gal îl face pe Pollak Alfred, (Fred), personajul romanesc central, implicat cu întrega sa viață în încleștările istoriei.

Materialul „documentar" principal al cărții este jurnalul lui Fred:

„Fred a luptat împotriva uitării. Chiar dacă nu a notat tot, ne-a lăsat, în câteva caiete manuscrise, o parte din gânduri, fragmente privind întâmplările prin care a trecut... Și-a scris jurnalul de la începutul noii sale vieți până aproape de sfârșit."

Un alt temei documentar al eposului este jurnalul Brigăzii Evreiești.

Pentru ziua de 12 martie 1945, în Jurnalul Brigăzii se consemnează: „Mortierele au bombardat pozițiile dușmane"

Iar autorul adaugă:

„În această zi s-a mai întâmplat și altceva: una din patrulele Brigăzii a reușit, în urma unui foc încrucișat, să distrugă o patrulă germană. Deși evenimentul nu a fost consemnat în mod special, pentru soldații evrei avea o însemnătate deosebită. S-au convins că sunt și ei în stare să nimicească inamicul, nu numai să-l observe."

Totul este emoționant în acest roman/carte-de istorie: mândria de luptător evreu, eroismul evreilor, considerați până mai ieri lași și fricoși, furia răzbunării celor dragi, gazați, speranța unei vieți demne în Eretz Israel. Mândria de a avea o armată. Conștiința că nu mai este victimă a istoriei ci face el însuși istorie, luptând alături de aliați:

«Curând s-auzit în ivrit ordinul de asalt: „Ridicați baioneta! Înainteee!!" Caporalii traduceau, strigând ordinul de luptă în toate limbile diasporei noastre – în engleză, idiș, poloneză, rusă, sârbă, spaniolă, maghiară și română, sunau ca un ecou: „Înainte!" Simțeam că a sosit clipa ultimei răfuieli, de parcă imperiul hitlerist și-ar fi concentrat aici toată forța de supraviețuire.»

Printre altele, romanul este interesant și valoros prin reliefarea resorturilor psihologice și a motivațiilor combatantului evreu, în calitatea, afișată oficial, de evreu, soldat al Brigăzii evreiești:

„În istoria noastră nouă se întâmplă prima oară să asaltăm un obiectiv inamic și cu prețul unor vieți să îl ocupăm! Ai citit în scrierea lui Flavius că am reușit să punem stăpânire pe sediul vreunei legiuni? În istoria noastră, pentru prima oară, numai Brigada a fost în stare.

Dacă e vorba de istorie, zise Amos mândru, am să adaug că la încheierea luptelor unul dintre sergenții noștri s-a dus la căpitan și l-a rugat să-l lase să înalțe undeva steagul alb-albastru. După aprobarea căpitanului, s-a urcat pe clădirea cea mai înaltă și a înălțat drapelul, fixându-l de un horn."

La care autorul adaugă simplu:

„În înfruntarea de la La Georgetta, Brigada a avut 19 morți și 12 răniți."

Interesul și emoția cu care citești romanul vin, printre altele, din reunirea și împletirea inteligentă și măiastră a două dimensiuni epice: istoria atestată de documente și cea trăită de către erou. Această întâlnire vie, prin mijlocirea artei, a adevărului istoric cu adevărul subiectiv este întotdeauna emoționantă.

(Zoltan Terner)

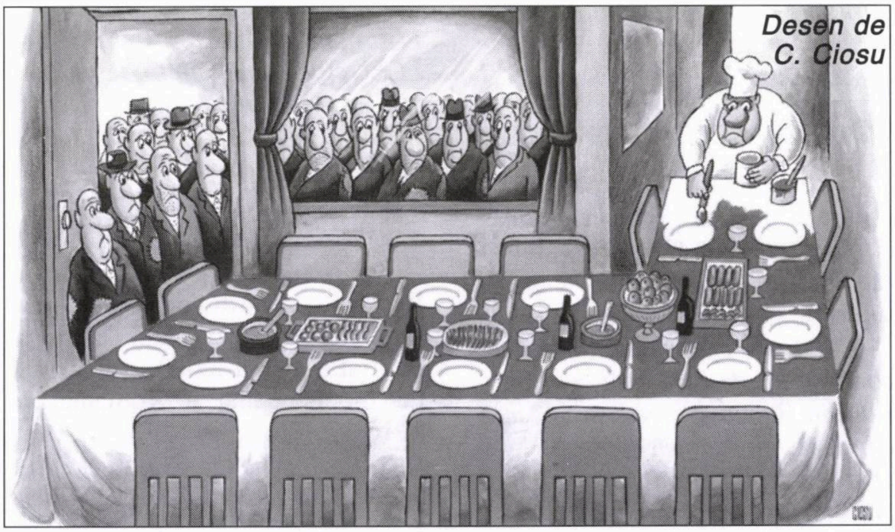

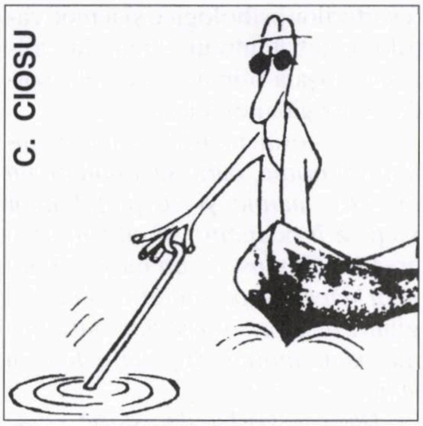

Pescuitorul de perle

În schimb

«Este învăluită în mister uciderea brutală a şefului "Companiei lui Isus" (ordinul iezuiţilor) din Rusia... iar Vaticanul cere să se facă dreptate. (...) Dinamica asasinatului este misterioasă, în schimb, mobilul crimei este greu de descifrat.»

("Viaţa noastră", nr. 17041/08; comunicată de Osias Kleiderman, Raanana – care, nemulţumit de faptul că dinamica asasinatului este misterioasă, are, în schimb, satisfacţia că mobilul crimei e greu de descifrat.)

O gafă despre Gafencu

«...Sunt nenumărate mărturii cu privire la o serie de oameni remarcabili – precum Grigore Gafencu sau Richard Wurmbrand – care au suferit în Gulagul comunist...»

("Vatra", Tg. Mureş, nr. 11/08; comunicată de Radu-Mircea Onofrei din Bucureşti, care precizează că dacă într-adevăr pastorul Richard Wurmbrand a suferit şi încă ani mulţi în închisorile româneşti,

Grigore Gafencu: la Geneva nu era nici un Gulag

nu acelaşi lucru se poate spune despre Grigore Gafencu; fostul ministru de Externe (şi director al ziarului "Timpul") a plecat din România

Richard Wurmbrand

în timpul războiului, stabilindu-se în Elveţia, unde, inutil să mai explicăm de ce, n-a avut de-a face cu nici un fel de Gulag, nici la Geneva, nici la Lausanne.)

Magnetul n-a funcţionat

«Părinţii noştri s-au născut în România, contribuind la progresul ţării, fiind cetăţeni loiali. Un exemplu: tatăl meu a luptat în Războiul de Independenţă a României în 1916-17.»

("Perspectiva", Natzeret Illit, sept. 2008; comunicată de Cioclu Petre, Kiriat Yam, care face două observaţii deopotrivă de judicioase: 1. Războiul de Independenţă a avut loc în anii 1877-1878 – vezi şi Peneş Curcanul – în vreme ce în 1916-17, mai precis 1918, armata română, inclusiv tatăl corespondentului din Nord, a luptat în Războiul de Întregire; 2. La "Perspectiva" apare cu regularitate o rubrică consacrată perlelor şi agramatismului de tot felul din presă, iscălită "Magnetul"; ce se întâmplă acolo? Trebuie să înţelegem că magnetul nu mai funcţionează ca pe vremuri?

Speranţa dăunează grav sănătăţii: ea poate provoca adevărate şocuri nervoase

«Starea permanentă de şoc în care se află locuitorii din Sderot constă în speranţa multor familii care vor să părăsească oraşul.»

("Viaţa noastră", nr. 16781/08; comunicată de Rozalia Ebercon, Kiriat Gat, care 1) cere scuze pentru întârzierea cu care a descoperit perla şi 2) roagă familiile cu pricina din Sderot să nu mai spere atâta, deoarece – aşa cum vedem – speranţa lor provoacă o stare permanentă de şoc în rândurile locuitorilor de sub Kassamuri.)

Poşta

Lidia Aizic, Ashdod; **Vali Zissu,** Hedera; **David Steinhardt,** Tel Aviv; **Robert Seinfeld,** Düsseldorf, Germania; **Georges Bar-On,** Franţa (observaţii bune, dar nu perle); **ing. Adrian Edelman,** Vancouver, Canada (aşa e, în principiu, şi o simplă virgulă aşezată greşit sau absentă din propoziţiune poate provoca, precum o scânteie, naşterea unei perle; dar virgulele lipsă descoperite de dvs. nu au nici un efect asupra cititorului, lăsându-l nepăsător şi rece.)

O povestire de
DOREL SCHOR

Strănepotul lui Smetana

Am vorbit cu Puşkin, cu Camus, cu Einstein, cu Dali...

În ultimii ani am întâlnit o mulţime de oameni pe care puteam foarte bine să nu-i întâlnesc...Numele multor israelieni sunt celebre fără ca respectivii să aibă habar de asta şi ei rămân, de cele mai multe ori, impasibili când le comunici amănuntul. Pe zarzavagiul meu îl cheamă Camus şi când i-am spus că un tiz al lui a luat premiul Nobel pentru literatură, mi-a răspuns că nu se miră deloc, ei vindeau legume încă înainte de a emigra în Israel. Am cunoscut un contabil care se numeşte Puşkin, un chelner Robert Koch, un plutonier de poliţie Fleming, un tehnician dentar Dali... Nu mai vorbesc de numele banale în ţara noastră ca Wagner, Einstein, Strauss, Rubens, Rafael, Borohov, Perez, Lalo, Keppler sau Chopin...

De aceea, când mi-a fost prezentat domnul Itzhac Smetana, un agricultor vârstnic din câmpia Heferului, nu mi-am făcut nici o iluzie întrebându-l dacă nu cumva, cu totul întâmplător, are vreo legătură cu compozitorul Smetana.

– Da, a răspuns el pe tonul cel mai firesc. Bedrich Smetana a fost străbunicul meu...

Itzhac Smetana s-a născut în anul 1923 în Cehia şi a ajuns în Eretz Israel în 1939. Povestea pe care am auzit–o de la el face parte din biografia familiei sale şi, pentru că nu prea mulţi îi pun întrebarea de mai înainte, nu are ocazia să o repete. Mirarea mea s-a concretizat imediat printr-o exclamaţie:

– Smetana a fost evreu?

– Nu, a zâmbit Itzhac Smetana, el nu, dar băieţii lui, da!

Pe vremea când nu era decât un pianist sarac, cehul Bedrich Smetana trăia modest din lecţiile de pian pe care le dădea copiilor de burghezi mai înstăriţi. Cum, necum, la un moment dat a ajuns în oraşul suedez Göteborg. Acolo profesorii de pian fiind mai rari, li se plătea mai bine şi aveau şi mai mulţi elevi. Printre ei, la un moment dat, s-a numărat fiica adolescentă a cantorului. Relaţia muzicală, pe parcursul câtorva ani, s-a transformat la un moment dat într-o dragoste pasională, lecţiile de pian s-au fructificat până într-atât încât progresul devenise foarte vizibil: pântecele fetei spunea totul!

Fata evreică şi profesorul de pian! – iată un titlu de senzaţie pentru mijlocul secolului 19. Nu ştim exact cum a reacţionat comunitatea evreiască suedeză, părinţii elevilor, elevele... Ştim numai că tinerii neconformişti, respectiv profesorul de pian şi fata cantorului, au fost ajutaţi să fugă în Cehia lui Smetana. A urmat o perioadă bună pentru cuplu. El a compus o operă, celebra operă "Mireasa vândută", ea l-a născut pe primul lor copil. Mai apoi, el a compus poeme simfonice, a introdus stilul naţional ceh în muzică, iar ea l-a nascut pe al doilea băiat al lor. Smetana a ajuns repede în plină glorie, a fost recunoscut ca fiind principalul reprezentant al muzicii romantice din Bohemia şi, aşa cum se întâmplă cu multe genii, a sfârşit într-o casă de nebuni.

Bedrich Smetana

Văduva s-a adresat împăratului Austro-Ungariei, cu rugămintea să i se aprobe a purta numele de Smetana. Să nu uităm că nu fuseseră căsătoriţi legal niciodată. Franz Josef i-a refuzat dreptul acesta. De altfel, ea era cetăţeana unui stat străin. Dar celor doi băieţi, fiilor lui naturali, da, le-a aprobat. Franz Josef era un împărat puternic şi înţelept. Hotărârea lui a fost foarte bună, foarte corectă şi cinstită. La ea s-a adăugat hotărârea marilor rabini care, după halaha, au decis fără ezitare că, mama fiind evreică, cei doi tineri Smetana sunt evrei. Ei şi toate generaţiile viitoare...

– Domnule, îl întreb pe agricultorul Itzhac Smetana, ai fost la Göteborg?

– Da, zice el modest. Am fost la Göteborg şi la Stockholm, la Praga şi la Brno. Am răscolit arhive şi am citit toate biografiile care s-au scris despre Bedrich Smetana. Exceptând un singur studiu, nicăieri nu se pomeneşte despre povestea de mai sus. Oricum, ceva tot am descoperit: pretextul muzical din "Vltava" din care s-a inspirat Hatikva, imnul nostru naţional, este de origine suedeză, nu cehă, cum se crede. Smetana l-a plantat în melosul boemian şi de acolo a ajuns în România, la primii sionişti...

Mărturisesc că imediat ce am ajuns acasă, am deschis Enciclopedia. Din portretul lui Bedrich Smetana mă privea, inteligent, modest şi inspirat, cetăţeanul israelian Itzhac Smetana.

O povestire de
MIRCEA-PETRU SUCIU

„Inelu' lu' Noe"

Mă aflam cam la jumătatea drumului dintre orașele Măcin și Tulcea. Atunci, bătrânul Zevedei mi-a spus:
– Vezi dealul ăsta? Aici a poposit corabia lui Noe.

"Pământul însă se stricase în fața lui Dumnezeu și se umpluse pământul de silnicie. Și a căutat Domnul Dumnezeu spre pământ, și iată, era stricat; căci tot trupul își stricase calea sa pe pământ" (Moise, cap. 6, versetele: 11 și 12). – FACEREA

Cuvintele erau atribuite lui Moise – care se afla în bună relație cu Dumnezeu – și pe care le-a scris în prima sa carte din cele cinci care alcătuiesc baza scrierilor biblice. Cuvintele, însă, i-au fost revelate de Dumnezeu și l-au inspirat pe Moise în toate acțiunile pe care le-a întreprins ulterior în ajutorarea poporului ales.

Marii povestitori ne încredințează că Bunul (și necruțătorul) Părinte cutreiera pământul, văzut și mai ales nevăzut, în vremurile de demult, și vedea cu ochii săi pătrunzători, la fața locului, silnicia.

Se nimerise o dată și prin satele din partea de răsărit a Carpaților, prin așezări locuite, și nu i-a plăcut ce a văzut, îndeosebi nu i-au plăcut obiceiurile oamenilor, obiceiuri abătute de la îndemnurile Sale. Constatările Sale – după documentări riguroase și pe alte meridiane – se adăugau la cele asupra cărora mă refer din zona noastră. În concluziile trase era motivat să zică: "...Sosit-a înaintea feței Mele sfârșitul a tot omul! Căci din pricina lor s-a umplut pământul de silnicie: și iată, Eu îi voi pierde, pe el și pământul". Desigur, Domnia Sa găsise și un om cu credința curată, cu ascultare față de ceea ce hotărâse pentru muritori; prea puțin, însă, dacă ne raportăm la orașele, la cetățile în care spurcăciunile, stricăciunile apucaseră să se-ntindă ca molima. Un astfel de om, pe care-l cunoaștem cu toții din legendele Scripturii, pe nume Noe, a fost atent verificat de Bunul Părinte. El a fost din vreme avertizat: "Tu fă-ți o corabie, iar pe dinăuntru și pe dinafară smolește-o cu smoală... Și iată, Eu voi aduce asupra pământului potopul – apele –, ca să pierd de sub cer tot trupul care are în el suflare de viață; și tot ce este pe pământ va muri!". E ușor de închipuit efectul produs în mintea lui Noe la auzul acelui plan teribil, pe de o parte, dar și adânca împăcare că el și ai lui vor fi cruțați, tocmai pentru credința lor.

Moise relatează în continuare, tot în prima sa carte, cum Dumnezeu a statornicit legământul cu Noe, cum l-a povățuit să intre în corabie, împreună cu femeia lui, cu fiii săi și cu femeile fiilor săi, cum să aducă în corabie animalele: "...Cum să le ții în viață împreună cu tine... ele vor fi parte bărbătească și parte femeiască. Din tot soiul de păsări zburătoare după felul lor și din tot soiul de dobitoace după fel și din tot soiul de târâtoare după fel, două câte două să vină la tine... Iar tu ia cu tine din toate bucatele ce se mănâncă și fă-ți strânsură; ele vor fi vouă de mâncare, ție și lor. Și a făcut Noe totul așa cum îi poruncise Domnul Dumnezeu; așa a făcut... Și a fost potopul pe pământ!"

❖

De la București am călătorit cu trenul până la Brăila. Cu microbuzul am traversat Dunărea, ca să ajung pe malul drept... N-a fost nevoie să cobor din microbuz la traversare, deoarece bacul primea pe puntea sa mașini și microbuze. Așa am sosit apoi în orășelul Măcin. Un traseu simplu: de la Dunăre în direcția orașului Tulcea (din punctul Două-cantoane apare și o variantă de drum spre Constanța).

Cam pe la jumătatea drumului între Măcin și Tulcea

Desen de C. Ciosu

am dat de Atmageà! Un sat cu denumire exotică, un sat care a fost populat de nemţi, dacă ar fi să mă orientez după clădirile ridicate după modelul săsesc din Transilvania: înalte, cu beciuri încăpătoare, porţi mari. Dar de nemţi n-am dat... Un sat fost nemţesc, cu nume turcesc, locuit în cea mai mare parte, astăzi, de români: Atmageà (în care, după cedarea Cadrilaterului, au fost adăpostiţi mulţi refugiaţi din Caliacra). Tot pe-acolo, aşezările: Regina Maria (azi, Horea) şi Izvoarele, în jurul dealului: Consul (auzi, altă denumire curioasă: Consul!).

Dealul despre care vă aduc povestea este foarte important pentru omenire, îndeosebi pentru noi, românii, deoarece pe acel deal a poposit Corabia lui Noe, după potop. Destui cârcotaşi refuză să accepte faptul şi persistă în ideea că debarcarea pe pământul pustiit de ape ar fi avut loc undeva mult mai la răsărit, pe muntele căruia i se spune Ararat. Vă propun să lăsăm dezlegarea problemei pe seama arheologilor, a istoricilor, a oamenilor de ştiinţă ambiţioşi să elucideze toate misterele lumii.

ZISE...

"O societate democratică nu are nevoie de cultură umanistă".

(Sorin Lavric, eseist; în "Ziarul de Duminică", Bucureşti)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

– Bădie-Zevedei, unde zici dumneata că a coborât Noe cu corabia?

– Aha, mătăluţă eşti unul din ăia care nu cred!

– De ce să nu te cred pe dumneata, că eşti om bătrân şi înţelept...

– Haide să ne învoim la o treabă: întreabă mata pe oricare din sat, şi dacă nu ţi-o spune la fel ca mine, să mă faci de ruşine în mijlocul satului!

După ce au scăzut apele potopului, uite, acolo, pe deal, s-a oprit Corabia lu' Noe! (că vezi că i se mai spune arcă!). Noe s-a dat jos din corabie şi ca să nu alunece ditamai corabia, a legat parâmele groase (că avea şi parâme ca navigatorii pe vapoare) de un inel uriaş. Un inel gros, făurit din fier picat din cer – din cel care nu prinde rugina pe el. Inelu' e băgat într-un dop de piatră, stei de munte, chiar pe locul lângă care se deschide o peşteră foarte lungă, îndreptată spre Babadag. Acolo-i dovada, de aceea i se spune "Inelu' lu' Noe".

Nu m-am sfiit şi-am întrebat şi pe alţi locuitori ai satului Atmageà, ori absolut toţi care se opreau să-mi răspundă cunoşteau legenda cu "Inelu' lu' Noe"; bătrânul Zevedei mă urmase prin sat şi i-am surprins privirea ironică. S-a apropiat iarăşi de mine şi a glăsuit:

– Şi Noe a făcut un jertfelnic şi a adus ofrandă, ardere-de-tot, pentru a se înălţa mireasmă plăcută Domnului! Că învoiala cu Domnul se pecetluise cu Curcubeul ieşit din nor, ca semn al învoielii...

– Pe drept, bădie-Zevedei. Preotul în faţa altarului din biserică aduce aminte cuvintele din urmă ale lui Dumnezeu: "...ori de câte ori voi aduna nor deasupra pământului şi curcubeul Meu se va arăta în nor, îmi voi aduce aminte de legământul Meu, pe care l-am încheiat cu voi şi cu toată fiinţa vie a oricărui trup, şi apele nu vor mai deveni potop ca să nimicească tot trupul... care este pe pământ!"

– Bine le spui mata, nu cumva eşti popă? Te întreb aşa, într-o doară: scrie în Scriptură că Noe a trăit nouă sute cincizeci de ani? Că şi eu am trecut de nouăzeci...

– Precum spui, bădie-Zevedei.

❖

Neîndoios, arhanghelii primiseră porunca Părintelui de a priveghea satul Atmageà şi locul în care se oprise Corabia lui Noe ca fiind locul în care a încolţit din nou păcătoasa sământă omenească. Iar de alte preumblări pe pământ ale Bunului Părinte, n-am mai auzit.

Credinţa trăitorilor din zilele noastre perpetuează ideea de ocrotire dumnezeiască a păcătoşilor, dar şi nădejdea acestora ca ei să dobândească iertarea.

"Inelu' lu' Noe" se află şi astăzi în văzul lumii.

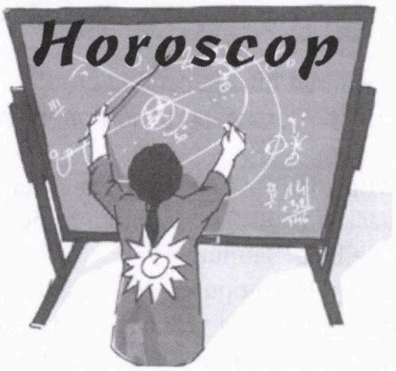

Mai

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Veţi fi mai sociabili şi mai comunicativi decât de obicei. Aţi vrea să lucraţi în echipă, sau pur şi simplu să faceţi un schimb de păreri. Impuneţi-vă o linie de conduită corespunzătoare. Aştrii vă surâd la capitolul creativitate, hobby-uri, aşa că vă puteţi consacra timpul unor astfel de activităţi fără prea multe ezitări.

Culoare: verde.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Sub influenţa aştrilor veţi avea o stare de bună dispoziţie. Fiţi mediator în anumite diferende. Şansa e în mâinile dvs. şi nu o rataţi. A sosit momentul să vă faceţi valizele şi să plecaţi într-o excursie, poate chiar şi în străinătate.

Numere: 2, 4, 6.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): S-ar putea întâmpla să deveniţi prea idealist, astfel încât să vă expuneţi la decepţii pe care le veţi suporta cu mare dificultate. Încercaţi să aveţi o viziune mai justă asupra oamenilor şi a faptelor. Înarmaţi-vă cu multă răbdare (şi mai puţin tutun!). Succesul nu vă va ocoli.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Trebuie să fiţi mai prudenţi şi mai discreţi atât în conduită, cât şi în dialogul pe care îl aveţi cu oameni din anturajul apropiat. Acţionaţi, dedicaţi-vă unor activităţi care vă pasionează. Lăsaţi deoparte nostalgiile puerile şi îngrijiţi-vă de viitor.

Numere: 1, 3, 5.

Leu (23 iulie – 22 august): De la începutul acestui an aţi avut deseori impresia că tot ceea ce întreprindeţi se soldează cu un eşec. Îndepărtaţi lucrurile mărunte şi croiţi-vă planul pe termen lung. Vă veţi repune pe linia de plutire. Aplanaţi animozităţile cu mai multă diplomaţie.

Culoare: portocaliu.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Aveţi acum ocazia să vă dovediţi valoarea. Pentru a avea certitudinea că vă veţi realiza proiectele, fiţi foarte organizaţi şi arătaţi-vă tenacitatea. Jupiter va avea asupra dvs. o influenţă care vă va surprinde.

Numere: 19, 21, 29.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Norocul nu vă va veni în întâmpinare decât dacă veţi acţiona energic pentru a-l prinde cu amândouă mâinile. Dacă intenţionaţi să vă mutaţi în altă casă, veţi găsi cu uşurinţă un loc plăcut; dacă vreţi să faceţi doar câteva schimbări în locuinţă, veţi găsi o soluţie nu prea costisitoare.

Culoare: cărămiziu.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Puneţi frâu fanteziei şi fiţi mai realişti. Ştiţi deja cât costă să luaţi visul drept realitate! Aceasta nu înseamnă însă că nu trebuie să visaţi. Configuraţia planetară vă oferă o imensă rezervă de energie şi optimism. Manifestaţi-vă vitalitatea pe căi constructive.

Numere: 7, 9, 11.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Îndepărtaţi-vă ca de foc de pesimişti, de oamenii veşnic nemulţumiţi. Cultivaţi-vă vechii prieteni cu care aveţi relaţii bazate pe încredere reciprocă. Puteţi conta pe sprijinul lor. În anturajul lor vă veţi simţi reconfortaţi.

Culori: gri, argintiu.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Sunteţi decişi să vă faceţi viaţa aşa cum vreţi. Totuşi, dacă sunteţi severi cu dvs. înşivă, nu fiţi aşa şi cu alţii. Până acum, sub influenţa lunii negre, totul părea că se destramă. De-acum înainte veţi primi un influx celest pozitiv. Încercaţi să vă găsiţi liniştea lăuntrică şi să evitaţi loviturile, fără să despicaţi firul în patru.

Numere: 13, 23, 27.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Sunteţi conştienţi de faptul că timpul este necesar desfăşurării unui plan pe care l-aţi pus la cale şi pe care vreţi să-l vedeţi deja realizat. Poziţia aştrilor arată că acum este momentul potrivit pentru un hobby care vă pasionează. Nu uitaţi că este în interesul dvs. să faceţi multă mişcare, un sport chiar, sau plimbări lungi.

Culoare: roşu.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Energia dvs. este la cel mai ridicat nivel. Acest lucru va întări încrederea pe care o inspiraţi celorlalţi. Profitaţi de situaţie şi duceţi-vă la bun sfârşit tot ce aţi început şi aţi tot amânat nemotivat. Un conflict în familie vă va cere mult tact şi o doză imensă de răbdare şi înţelegere. Nu-i deziluzionaţi pe cei din jur.

Culoare: 14, 18, 25.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Capul sus, Israel!

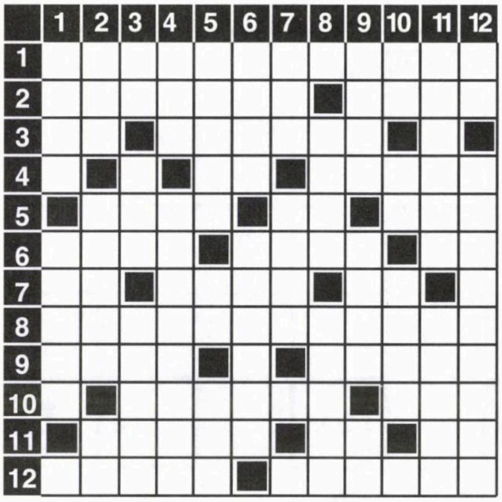

ORIZONTAL: 1) Visul evreilor de pe aceste meleaguri, realizat la 14 mai 1948 și apărat cu sacrificii în războaiele cu țările arabe ostile în 1948-49, 1956, 1967, 1973. 2) Armele distrugătoare trimise de Irak asupra Israelului deși statul nostru nu participa la evenimentele din Golful Persic – Formă sub care se constituie Israelul la 14 mai 1948 în urma hotărârii Adunării Generale a ONU din 29 noiembrie 1947, idealul de-o viață al evreilor din lumea întreagă. 3) Arabia Saudită (abr.) – Conducătorul palestinienilor. 4) Etaj periferic! – Necontenit. 5) Ministru de externe irakian participant la întâlnitea de la Geneva cu J. Baker premergătoare începerii evenimentelor din Golf, purtător al unui mesaj ostil păcii și înțelegerii – Nota 4 – Otorinolaringologie (abr.). 6) Stat în Orientul Mijlociu, al cărui fost conducător, Homeini, a fost contra sionismului și a celor ce-l propovăduiau – Denumirea generică a locului unde s–au purtat evenimente politice și unde coaliția anti-irakiană dă riposta cuvenită celui ce a cotropit un stat pașnic – La ieșirea din Natzeret! 7) Case! – "...Făgăduinței", "...Sfântă", "...aleasă de Dumnezeu", "binecvântată", sunt expresii cu care dragostea poporului evreu răsplătește patria sa – Emil Halperin. 8) Atitudine ostilă față de poporul evreu, întemeiată pe discriminare rasială sau religioasă. 9) Divinitate la vechii goți – Stat în nordul Africii aflat la originea multor acte teroriste împotriva Israelului. 10) Realitatea înconjurătoare – Articol (abr.). 11) Conducător al unei organizații teroriste cu acțiuni anti-israeliene, cândva atașat Libiei (Abu) – Vechi astru egiptean – În ciudă! 12) Instituție israeliană a cărei activitate este legată de siguranța și securitatea statului nostru – Dictatorul de la Bagdad, generatorul războiului din Golf.

VERTICAL: 1) Stat asiatic expansionist, ce cotropind Kuweitul condiționează eliberarea acestuia de rezolvarea problemei palestiniene – Patriarh evreu, tatăl lui Iacov și Essau. 2) Martor la cununie – Ministrul Apărării al Israelului, cel ce a declarat că statul nostru nu oate trece cu vederea atacurile repetate cu rachete ale Irakului și va răspunde la momentul potrivit (Moșe) – Particulă negativă. 3) De ce! – Teritoriu în peninsula Sinai – Oraș în nordul Africii, sediul OEP-ului, locul unde sunt concepute și dirijate acțiunile teroriste. 4) Fiord în Norvegia – Mișcarea palestiniană ce a generat o veșnică stare de încordare. 5) ...de Cuellar, secretar general al ONU, cel ce înaintea expirării ultimatului s-a deplasat la Bagdad purtând ultima discuție cu Saddam Hussein asupra retragerii Irakului din Kuweit – La intrarea în Așdod! – Localitate în SUA. 6) Nivel în bloc – "Zorba...", cunoscută peliculă cinematografică, având-l ca protagonist pe Anthony Quinn. 7) Istoric american – Lac în Canada. 8) Mișcare șiită din Liban cu care Israelul a avut dese contacte nedorite. – Ilariantă. 9) Există – Feciori (pop.) – De-ale lui Saddam! 10) Extremul Orient! – Literă grecească – Defect. 11) Așezare și formă de existență a grupărilor teroriste din sudul Libanului (pl.) – Stat vecin al Israelului cu care dorim să încheiem pace. 12) Atac frontal! – Hotărârea irevocabilă ce a avut ca termen 15 ianuarie 1991 privind retragerea Irakului din Kuweit și căruia Saddam Hussein nu i-a dat curs generând o situație încordată pe plan mondial.

DICȚIONAR: Asuf, eha, tad, nef, foam, feti, hiba.

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Primăvară, primăvară...: Par, martisor, aratura, nume, coca, irisi, a, a, e, riuri, cl, lalea, t, rioi, elipsa, maup, lb, barza, nan, iiu, d, urtica, inundatie, t, a, griu, en, tu, nea, tra, amor, iarba, virsta.

Primăvara asta totuși...: Martie, ani, arat, tinar, ras, magoti, tratat, tus, i, de, emir, sanii, amar, oni, cimp, i, autoare, tu, raan, e, par, el, ghiocei.

Integrama: P, cal, a, s, alia, semet, insi, lega, inganfat, p, din, anima, gentil, ten, se, noian, birt, sn, ii, naos, faun, vestibul, f, mila, rugat, rosu, catea, tert.

Hezboalla

PE VECI

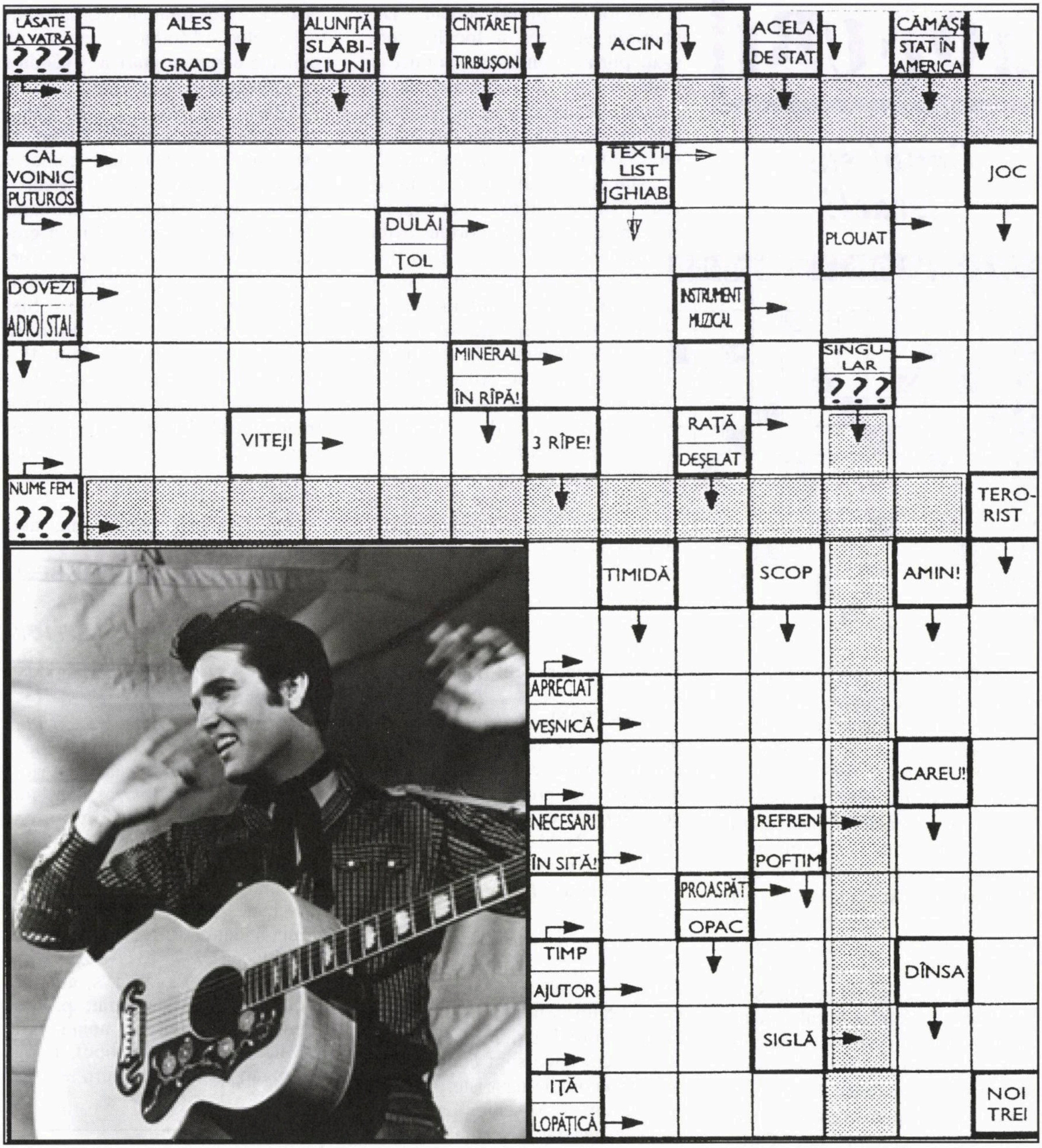

NOTĂ: La dezlegarea integramei veți afla numele și supranumele unui mare compozitor și interpret de rock-and-roll

DICȚIONAR: Tsin, anas, tra, uer, rip, akin.

ZANFIRA GERSON și RODICA

Despre Islam la televiziunea germană

De câtva timp, în special după atentatele teroriste din 11.09.2001, în SUA, se vorbește mai mult despre extinderea islamului, de concepția lui de viață, din punct de vedere religios, politic și militar. Sunt amenințate state diferite (SUA și Israel, în special). Conducătorul și organizatorul cel mai important este Iranul, urmat de Hamas, Hezbollah ș.a. Statul sionist trebuie ras de pe fața pământului. Lozincă amenințătoare și periculoasă. Sună ca pregătirea unui al doilea Holocaust, pentru evreii, aproape 6 milioane, din Israel. De ani de zile se duc discuții, la diferite nivele, în diferite comisii și comitete, din diverse țări, dar parcă se vorbește între surzi. Se iau măsuri insuficiente, de oprire, dar fără rezultat. Timpul nu stă pe loc.

Nu de mult, umblând pe ici-pe colo, pe ecranul televizorului, mi-a sărit în ochi programul unei "mese rotunde" dintr-un studio din Köln (Germania). Erau vreo 8 participanți și un conducător de discuții, foarte calm și competent. Tema: "Islamul și influența lui. Atitudini și manifestări".

Discuția a deschis-o un cetățean onorabil, de vreo 55-60 ani, dintr-un orășel cu 7.000 de locuitori. El are de gând să-și lichideze gospodăria și să se mute în alt loc. Motivul (important pentru el și ai lui): se clădește a treia moschee, la o distanță de 400 metri în linie dreaptă, față de cele existente. În plus, multe spații locative sunt ocupate de populație musulmană, cu tendințe și cereri nefondate, de a-i îngrădi lui, și nu numai, libertăți și măsuri administrative normale, într-un stat liber și democrat convins. El nu vrea să-i fie tulburată liniștea prin glasul puternic și chemarea tânguitoare a muezinului din minaret. El nici nu acceptă pretențiile celor care vor să schimbe, după placul lor, ordinea existentă, nu de azi de ieri.

Un alt participant, doctor în filozofie, nu-și putea însuși sau înțelege ideile celor care nu văd, sau nu vor să vadă, ferocitatea musulmanilor, indiferent de unde. Islamul a fost început în sec. 7 de Mahomed, care, după ce a "simțit chemarea" de a da naștere unei religii noi, a ordonat decapitarea a aproape 800 de oameni de alte confesiuni, printre care mulți evrei. Prin extinderea Islamului, s-a extins și teroarea. Se cunosc măsurile samavolnice și odioase ale Imperiului otoman, care a ajuns cu stăpânirea, prin secolul 15, până în apusul Europei. Ce altceva decât un Holocaust (cuvântul nu era cunoscut) a fost masacrarea de către turci a peste un milion de armeni, în 1914-15? Scriitorul de renume Franz Werfel, evreul rătăcitor (ceh, austriac, german, american) a zugrăvit episodul istoric prin publicarea în SUA, în 1933, a operei literare: "40 zile de la Musa Dagh". Vorbitorul nu înțelege viața unor musulmani, ca în Evul Mediu, cu înjosirea femeilor, supunerea lor oarbă față de soți și "salvarea onoarei familiale" prin asasinate (talibanii în Afganistan, Irak, Iran ș.a.).

Replica a venit de la o arhitectă de 28 ani, născută în Germania, provenită dintr-o familie pakistaneză, specialistă în planuri de clădire a moscheilor. Ea a căutat să combată cele auzite, dar argumentele aduse n-au avut o bază solidă sau poate științifică. La întrebarea "cum v-ați căsătorit?" pusă de animatorul mesei rotunde, a răspuns că a fost o căsătorie aranjată de familie. A trebuit să aleagă dintre câțiva bărbați necunoscuți. A făcut-o și e mulțumită, spune ea.

Luând cuvântul, o scriitoare, femeie laică, venită în urmă cu peste 40 ani din Turcia (tatăl "Gastarbeiter" (muncitor oaspete), a condamnat agresivitatea tineretului musulman și înțelege gândurile celor de alte religii, care socotesc prea mare numărul de 200 ale moscheilor și 2.000 ale localurilor de rugăciuni, în toată țara. "A tăiat macaroana", cum se spune, unui concetățean dintr-o "Asociație de prietenie", care clama dorința de integrare și bla-bla.

După două ore de discuții, concluzia trasă, în termeni blânzi, dar fără echivoc, a arătat că tendința unor musulmani în țări nemusulmane e de a se integra, a prospera, a fi egali cu ceilalți. Poate în 2-3 generații, asperitățile se vor netezi.

Dr. G. Mănescu
Bat Yam

Ziariștii din România: unii nici măcar nu știu că nu a existat și nu există un stat palestinian

De-a lungul timpului, evreii au suferit persecuții și omoruri și confiscarea averilor și alungarea dintr–un loc în altul. Din partea asirienilor, babilonienilor, egiptenilor, perșilor, grecilor, bizantinilor, arabilor, romanilor, kurzilor, mamelucilor, germanilor și altor europeni, dar au continuat să supraviețuiască.

E bine de amintit faptul că, la 29 noiembrie 1947, Adunarea Generală a ONU a propus crearea a

două state independente, unul al evreilor și altul al arabilor din teritoriile palestiniene.

Evreii au acceptat, arabii – nu! Arabii au vrut totul, chiar dacă Palestina n-a fost niciodată un stat arab.

În anul 1995 s-a semnat Acordul Oslo II, privind autonomia palestiniană în teritorii, când lumea democrată spera instaurarea păcii în Orientul Apropiat. Astfel, Israelul și-a retras trupele din teritorii, controlul revenind autorității palestiniene. La 19 ianuarie 1996 au avut loc în teritorii primele alegeri libere, Yasser Arafat fiind ales președinte al Autorității Palestiniene.

Dar organizațiile Hamas și Hezbollah, mișcări opuse păcii între evrei și arabii palestinieni, continuă cu atacuri teroriste în marile orașe ale Israelului.

După unii specialiști în drept internațional, obținerea autonomiei teritoriale reprezintă, uneori, motivul atacurilor teroriste.

Dacă organizația Hamas este sprijinită pe plan internațional, înseamnă că acest fapt reprezintă un sprijin acordat violenței bazată pe ura rasială sau religioasă.

Dacă prin teroare, Hamas vrea să obțină niște drepturi, această metodă contravine legislației interne și internaționale.

E bine de amintit că Israelul s-a retras complet din teritorii de ceva timp.

Spre sfârșitul lunii decembrie 2008, Israelul a intrat într-un război de autoapărare, după ce fusese agresat și atacat zilnic de gruparea teroristă Hamas vreme de opt ani de zile!!! Care stat din lume ar fi avut atâta răbdare?

Este un drept inerent prevăzut în Carta Națiunilor Unite că un stat are dreptul la apărare, dacă este atacat, până când Consiliul de Securitate va lua măsurile necesare pentru menținerea păcii și securității internaționale.

Curtea Internațională de Justiție a adus o contribuție importantă privind interpretarea noțiunii de atac armat. Astfel, se consideră atac armat și sprijinul oferit unor bande care luptă împotriva unui stat. Cei în drept pot verifica sprijinul acordat de către Iran și Siria pentru grupările Hamas și Hezbollah în scopul atacării Statului Israel.

Odată cu războiul din Gaza s-au înmulțit protestele în toată lumea contra Israelului, pentru că au murit circa 1.000 de palestinieni (majoritatea hamasnici înarmați). E adevărat, dar tot adevărat este faptul că orice razboi aduce victime omenești și materiale. Dar în trecutul apropiat au avut loc mai multe conflicte militare, într-o țară sau alta, unde victimele omenești au fost de ordinul zecilor și sutelor de mii, și proteste n-au avut loc decât într–una sau două țări. Oare nu se întreabă nimeni, de ce? Să fie vorba de o islamizare a europenilor?

Așa cum întreabă ziarista Pilar Rahola din Barcelona: "De ce nu vedem proteste în Paris, Londra sau Barcelona impotriva dictaturilor islamice? De ce nu protestăm împotriva folosirii de copii-bombe? De ce nimeni nu se impresionează de victimele atentatelor teroriste din Israel? De ce stânga europeană și toată stânga mondială au obsesia de a lupta împotriva a două democrații de pe glob, SUA și Israel, și nu împotriva celor mai grele dictaturi? Marea majoritate a reporterilor, când raportează despre Israel fac abstracție de toate codurile etice profesionale și astfel orice operație de apărare devine genocid. Aceiași ziariști nu vorbesc niciodată despre amestecul Iranului și Siriei pentru întreținerea violențelor împotriva Israelului... Lupta contra antisemitismului nu este doar a evreilor, ci este datoria neevreilor". (AIPAC Policy Conference, 2008, Washington).

E bine să o amintim și pe marea ziaristă italiană Oriana Fallaci, care într-un interviu dat publicației "Israel Insider" din 17 aprilie 2002 spunea: "Consider o rușine ca în Italia sa se permită o demonstrație de oameni pretinși creștini, care au mărșăluit pe străzi îmbrăcați în costume de oameni echipați cu bombe sinucigașe și având cu ei portrete ale liderilor Statului Israel, pictați cu svastica fascistă pe frunțile lor... Consider o rușine ca un preot catolic, educat la Vatican, un om pretins sfânt, să fie găsit în Ierusalim ducând explozive în Mercedesul său pentru criminali antievrei... și care să mulțumească în numele lui Dumnezeu asasinilor din Pizzeria și Supermarketul din Tel Aviv... Găsesc că este o rușine ca universitățile europene să sponsorizeze demonstrații antisemite la cererea studenților palestinieni..."

Pentru îndreptățirea Israelului și pentru împrospătarea memoriei celor care protestează împotriva războiului în Gaza, vreau să amintesc doar câteva din actele teroriste comise de către palestinieni:

05.09.72, Olimpiada din Germania, 11 israelieni morți; 17.12. 73, Aeroportul din Roma, 31 de morți; 27.06.76, avionul francez la Entebbe, 32 de morți; 11.03.78, autobuz Haifa-Tel Aviv, 43 de morți; 18.04.83, atac sinucigaș cu bombă, Beirut, 242 de americani și 58 de francezi morți (Hezbollah); 20.09.84, lângă Beirut, 20 de morți (Hezbollah); 14.06.85, avion cu pasageri, Beirut, 39 reținuți pentru 17 zile, 1 mort; 23.11.85, avion egiptean, Atena-Cairo-Malta, 60 de morți (grup palestinian Abu Nidal); 01.06.2001, Clubul de dans, Tel Aviv, peste 20 de morți; 27.03.02, Hotel Natania, 27 de morți; 18.06.02, autobuz Ierusalim, 20 de morți; 17-19.05.03, cinci sinucideri cu bombe în Israel (Hamas și Al-Aqsa), 17 morți. La acestea se adaugă alte acte teroriste, numeroase și sângeroase, în Israel și pe glob, amenințând lumea democrată și în special Israelul și America. America este motiv de invidie pentru

ceilalți. Dacă vechile imperii europene s-au îmbogățit pe urma țărilor ocupate și a coloniilor, bogăția Americii și a Israelului vine din muncă proprie. De ce nu s-ar îmbogăți astfel și palestinienii, din muncă proprie? Să accepte formarea unui stat al lor, apoi să muncească și să-și construiască o viață bună alături de statul Israel, așa cum a fost în timpul regelui Solomon, care a domnit 40 de ani fără războaie, cu o economie înfloritoare și relații comerciale cu toate țările și toată lumea era mulțumită.

E trist că în mijloacele de informare în masă din România apar știri din Orientul Apropiat nu tocmai corecte, unele fiind denaturate sau preluate fără o verificare reală a faptelor. Mai mult, unii nici nu știu că nu există un stat palestinian!

Lucreția Stanciu
Ramat Gan

Pentru și contra lui Nietzsche

Contra: Robert Schwartz

Un copac își stabilește un imperiu al existenței sale, răsfirându-și rădăcinile către sursele de apă, înălțându-si trunchiul către cer cât mai mult și întinzându-și crengile pentru a face o umbră cât mai mare pământului. Cam tot așa procedează în timp și societatea umană față de celelalte surate ale ei. Nici noi evreii, israelienii, nu facem excepție de la această regulă a dezvoltării naturale.

Spre deosebire însă de alte societăți, avem un trecut mult mai dramatic, crengile și tulpina ne-au fost tăiate de mai multe ori. Mitul existenței noastre ne poartă cu gândul la o istorie pe care o datăm cam de la 1600 î.e.n., când presupunem că au descins Patriarhii, apoi cei 400 de ani în Egipt, Moshe și Ioshua pe la 1200 î.e.n. și David și Solomon pe la 1000 î.e.n. Mai apoi datele sunt mai precise și le găsim în cronicile scrise și găsite de arheologi. Am asistat recent la o conferință a unui arheolog israelian, care compara cele știute din "mitul existenței noastre" cu "realul descoperirilor arheologice" din zona noastră geografică.

Înainte însă de a descrie cele relatate de acest arheolog, vreau să arăt că eu eram tare supărat pe ideile lui Nietzsche, în special din cauza atitudinii sale din "Antichristul" său, cum că "mitul existenței noastre de evrei" este o invenție nefastă pentru istoria omului. Eu condamn această atitudine, deoarece acest punct de vedere ne-a adus cea mai mare nenorocire de care am suferit în această perioadă istorică. Redau o idee de bază din acest "Antichrist":

• «Evreii sunt poporul cel mai impresionant dintre toate popoarele lumii noastre, deoarece atunci când ar fi trebuit să moară, au hotărât să existe cu orice preț. Iar acest preț a fost crearea unei lumi care nu există în natură, o lume care se opune legilor firii.» Cu alte cuvinte, suntem vinovați că am adus pe lume "umanismul" care se opune "legilor junglei", dreptul omului simplu, opus dreptului celui mai tare dintre oameni asupra semenilor săi.

Eu sunt un evreu-israelian care țin la "mitul existenței noastre", astfel încât cer cititorului să se transpună în locul meu, atunci când află că "realitatea arheologică" contravine mitului.

Până cam pe la 1250 î.e.n. imaginea puterilor politice din zona noastră cunoștea Micene în peninsula greacă, Hatusha în Anatolia, Egiptul pe valea Nilului, Sumer și Babylon pe malul Eufratului. Zona noastră în care trăim azi era disputată de către Egipt și Hatusha (hitiți). Ceea ce s-a întâmplat cam în acel an nu este clar, dar este cert că o migrație din nord, din Carpați și Caucaz, a șters de pe hartă Micene și Hatusha, precum și Sumerul și Babylonul. Într-o inscripție egipteană din 1208 î.e.n. se menționează pentru prima oară numele de Israel, printre învinșii unei expediții ale Faraonului. Fiecare nume are un semn aparte, dacă este cetate, comunitate, dar Israelul nu are nici un semn. Ceea ce contravine cel mai pregnant mitului, povestea lui Ioshua. Pe scurt, orașele pe care el le-a cucerit, se presupune cam pe la 1200 î.e.n., au fost distruse cu mult înainte, cam pe la 2000, 1800, 1600 î.e.n., iar urmele lor se văd și azi și se constată că nu au mai fost locuite după aceea. Pe de altă parte, din povestea lui David aflam că ofițerii lui erau filisteni, hitiți și alte neamuri! Hatusha a dispărut cu 250 de ani înainte, de unde ofițerul hitit? Nu cumva Israelul lui David și Shlomo a fost un conglomerat de neamuri supraviețuitoare ale migrației distrugătoare din 1250 î.e.n.? Nu cumva toată istoria lui Israel de până atunci a fost "o creație" cu scopul de a uni și a da o putere politică acestor supraviețuitori? Dacă este așa, eu asemăn această perioadă din istoria evreilor cu cea a poporului american din Statele Unite, care a creat cea mai dinamică societate a timpului nostru, Putere Politică ce conduce Lumea. Dacă este așa, istoria se repetă, iar eu mă simt mult mai mândru că "evreul este un creator de mit și de o nouă lume, mai bună"!

Robert Schwartz
Mazkeret Batya

Pentru: Radu Bilan

În decursul întregii mele vieți (și număr 80 de ani), am auzit debitându-se la adresa lui Friedrich Nietzsche (1844-1900), cu multă convingere și de nenumărate ori, atât de multe inepții încât – ca un cititor constant al lucrărilor lui și (de ce aș ascunde?) ca un admirator al mare-

lui filozof neconformist – mă simt îndatorat să aduc fie chiar și numai puțină lumină în cunoașterea concepțiilor lui sociale și filozofice.

Cei care se refera la el, aproape fără excepție, îi atribuie convingeri ultranaționaliste, militariste, socotindu-l chiar un fel de precursor al nazismului.

Nu stă în intenția mea să deschid o amplă dezbatere teoretică cu privire la această chestiune (ea ar putea avea loc, oricum, numai între inițiați), ci prefer să-l las pe Nietzsche însuși să-și expună convingerile, adică voi cita fragmente din opera lui.

Și pentru a-i da posibilitatea să fie cât mai convingător, voi începe cu opiniile lui privitoare la evrei.

Citatele sunt selectate din lucrarea lui Nietzsche "Dincolo de bine și de rău" (Jenseits von Gut und Böse), după ediția Friedrich Nietzsche "Das Hauptwerk", Band 3, nimphtenburger, Velagsbuchhandlung GmbH, München 1990.

Subliniez că această lucrare a fost încheiată în anul 1885, iar prima ediție a aparut în 1886.

Friedrich Nietzsche depre evrei

195 (pag. 633)

«Evreii – un popor "născut să fie sclav", precum Tacitus (cca. 55-cca. 120, n.n.) și întreaga lume a antichității susținea, "poporul ales între popoare", cum ei înșiși se numesc cu convingere, – au realizat acea uluitoare răsturnare de valori, datorită căreia viața pe pământ a primit pentru câteva mii de ani un impuls nou și periculos: profeții lor au contopit semnificațiile "bogat", "fără Dumnezeu", "rău", "violent", "senzual" într-un tot și pentru prima oară cuvântului "lume" i-au dat un sens peiorativ.

În această răsturnare de valori (în cadrul căreia cuvântul "sărac" a devenit sinonim pentru "sfânt" și "prieten" rezidă importanța poporului evreu: a fost inaugurată răscoala sclavilor în domeniul moralei.»

250 (pag. 710)

Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844-1900)

«Ce datorește Europa evreilor? Multe lucruri, bune și rele, și în primul rând unul, care se numără printre cele mai bune și totodată cele mai rele: cel mai înalt stil în domeniul moralei, teamă și maiestate în formularea unor exigențe drastice, precum și în ceea ce privește urmările lor, un romantism robust în abordare și o importanță uriașă acordată problemelor spinoase din domeniul moralei și, ca urmare, tocmai partea cea mai atractivă, mai penibilă și mai aleasă a acelui joc de lumini și seducții, de ale cărui pâlpâire este astăzi cuprins cerul culturii noastre europene: cerul ei apare învăpăiat în orele înserării – poate va fi mistuit chiar în întregime.

Pentru toate acestea, noi, oamenii de artă din rândul spectatorilor și al filozofilor, le suntem îndatorați evreilor.»

251 (pag. 711-713)

«Trebuie să admitem faptul că, atunci când un popor suferă, vrea să sufere, de febra naționalistă și de ambiții politice, nouri și alte perturbări îi întunecă spiritul, pe scurt, el cunoaște mici crize de prostie.

De pildă, germanii din zilele noastre suferă alternativ de asemenea crize – antifranceze, antievreiești, antipoloneze, de creștinism-romantic, wagneriene, teutonice sau prusace.

Uitați-vă numai la acești sărmani istorici, Sybel, Treitschk sau cum s-or mai numi ei, cum suferă cu ochii legați, de aceste ușoare încețoșări ale spiritului și conștiinței germane.

Rog să mi se ierte că și eu – în urma unei scurte perioade în care m-am încumetat să mă aflu pe un teren foarte infectat – nu am fost cu totul cruțat de această boală și că eu, la fel ca toată lumea, am început să mă preocup de lucruri care nu mă priveau, de pildă, de evrei: un indiciu de contaminare politică.

(Nietzsche vizează aici timpul petrecut în anturajul compzitorului antisemit Richard Wagner – n.n.)

Nu am întâlnit până acum nici un german ale cărui sentimene față de evrei să fie echilibrate; chiar dacă toți oamenii politici precum și unii prudenți resping antisemitismul, această prudență și această politică nu se îndreaptă atât împotriva naturii acestui sentiment, cât împotriva manifestării sale exagerate în mod periculos, impotriva exprimării sale într-o manieră deplorabilă, lipsită de orice măsură, dezgustătoare și jignitoare – asupra acestui lucru nu trebuie să ne înșelăm.

Circumstanța că Germania are evrei într-o măsură pe care stomacul german și sângele german au (și încă mult timp vor avea) dificultăți să o scoată la capăt – așa cum italianul, francezul și englezul au scos-o la capăt, datorită unei digestii mai puternice – este o constatare clară și expresia unui instinct comun, care trebuie sa fie perceput și în virtutea căruia este necesar să se acționeze.

"Să nu lăsăm nici un evreu să mai vină! Porțile să le fie închise, mai ales spre răsărit (chiar și spre Austria!)" – o asemenea cerință poate fi generată numai de instinctul unui popor care este de felul său

încă slab și insuficient maturizat, care nutrește teama că va fi înlăturat și anihilat de o rasă mai puternică.

Evreii sunt, fară îndoială, cea mai puternică, cea mai tenace și mai pură rasă din câte trăiesc astăzi în Europa. Ei sunt capabili să se impună chiar și în condițiile cele mai precare (chiar mai bine decât în cele favorabile), dispunând de virtuți (care în zilele noastre sunt de preferință cotate drept defecte) – datorită, înainte de toate, unei religii rezolute, care nu trebuie să se rușineze în fața "ideilor moderne". Evreii sunt oameni apți să se schimbe, dacă se decid să facă acest pas, așa după cum procedează imperiul rus când face cuceriri – ca un imperiu care dispune de timp și nu există de ieri sau de alaltăieri – orientându-se după principiul "cât de încet posibil".

Un învățat care în conștiința sa se frământă pentru viitorul Europei trebuie ca, în planurile sale elaborate cu privire la acest viitor, să țină seamă de evrei, la fel cum o face cu rușii, ei fiind factorii cei mai siguri și cu cea mai mare probabilitate de reușită în marele joc și în marea luptă dintre puteri.

Ceea ce în Europa se numește în prezent "națiune" (...) este ceva în devenire, ceva tânăr ce poate ușor suferi mutații; nu este încă o rasă și în nici un caz nu are "permanența" proprie evreilor.

Aceste "națiuni" ar face bine să evite cu grijă orice concurență insuficient cântărită, precum și orice act dușmănos.

Nu încape nici un fel de îndoială că evreii, dacă ar voi – sau dacă vor fi constrânși, cum se pare că doresc să procedeze antisemiții –, ar putea și acum să-și asigure supremația, la drept vorbind, chiar dominația în Europa. Că ei nu urmăresc acest lucru, și nu-și fac planuri în această direcție, este neîndoielnic.

Pentru moment, ei doresc și vor în primul rând, chiar cu o anumită insistență, să fie absorbiți în Europa, de Europa, fiind setoși ca în sfârșit, undeva, să aibă sub picioare un teren ferm, să fie acceptați și respectați, pentru ca peregrinările lor, condiția de "evreu rătăcitor" să ia sfârșit.

Ar trebui ca această aspirație și dorință a lor (care exprimă probabil și o diminuare a instinctelor lor etnice) să fie luate în considerare și întâmpinate cu bunăvoință. De aceea ar fi poate necesar și corect ca antisemiții gălăgioși să fie expulzați din țară.

Să-i întâmpinăm pe evrei cu bunăvoință prudentă și selectivă, asemănător cu felul cum procedează aristocrația englezească. Este evident că la noi vor lua contact cu ei, în primul rând, acele exemplare care în prezent exprimă cel mai fidel și cu mare pregnanță trăsăturile Noii Germanii, cum ar fi, de pildă, ofițerul nobiliar din regiunea Mark.

Ar fi deosebit de interesant să aflăm dacă la arta înnăscută de a comanda și de a se supune (în ambele cazuri regiunea numită reprezintă acum un exemplu clasic), se vor putea asocia și dezvolta geniul banului și al răbdării și, înainte de toate, ceva substanță intelectuală (care în locul pomenit lipsește cu desăvârșire).

(În această lucrare, încheiată la numai 14 ani după proclamarea Celui de al Doilea Imperiu German, în urma înfrângerii lui Napoleon al III-lea în războiul din 1870-1871, Nietzsche ia peste picior "noul spirit german" și atmosfera triumfalistă și reacționară instaurată în țară. Mark este un teritoriu din Westfalia care în anul 1614 a fost anexat de Brandenburg, regiunea din jurul Berlinului – n.n.)

Aici sunt nevoit să-mi întrerup discursul festiv și hazliu cu privire la exacerbarea spiritului germanic, căci începe să mă preocupe în mod serios "problema europeană", așa cum este ea înțeleasă de mine, adică formarea unei caste capabile să guverneze Europa.»

Radu Bilan
Hannover, Germania

Ați auzit de Büdingen?

La numai 40 de km. de Frankfurt-am-Main se află un pitoresc orășel care și-a păstrat de sute de ani aspectul medieval: înconjurat de ziduri de apărare, cu șanțuri care se umpleau cu apă, cu bastioane și intrări apărate cu tunuri, Büdingen, așa se numește orașul, te fascinează prin aspectul medieval, adevărat decor pentru un film de epocă. Eu mă refer aici la vechiul oraș (altstadt) și nu la cartierele moderne ridicate în ultimii ani în afara zidurilor pomenite mai sus. Cu 2.000 de ani înainte de era noastră această regiune a fost locuită de celți, săpăturile archeologice descoperind numeroase vestigii, statui, obiecte de podoabă, necropole funerare etc. Ulterior au venit romanii, care construind un val de apărare contra barbarilor, a triburilor germane din nord, au ridicat un limes – un castel de apărare – cu o garnizoană de soldați, la circa 2 kilometri de așezare, care a rămas în afara zidului, în teritoriul barbar.

Ulterior, după retragerea romanilor, triburile france se dezvoltă pe acest teritoriu. Ele sunt apoi creștinate și se menționează o biserică Remingens, după numele unui episcop din orașul Reims (Franta), pe la anul 807, deci pe timpul lui Charlemagne. În jur se dezvoltă o așezare cu un sediu administrativ, cu un mic castel, înconjurat totul cu un zid de apărare. Büdingen nu a fost niciodată un oraș liber – supus numai împăratului (regelui) – ci un oraș resedință cu un domnitor local-conte, așa ca în sec. XII. Într-o cronică este trecută la conducere familia de Büdingen. Pe la anii 1245 din lipsă de moștenitori masculini familia dispare și ca urmași apar ramura înrudită Isenburg: A-

Castelul din Büdingen

ceastă ramură, așa cum arată cronicile, "înflorește" până azi, locuind în castelul din centrul orașului vechi. Există diferite familii înrudite în decursul secolelor prin căsătorii, iar în urma disputelor religioase avem pe Isenburg evanghelici și pe cei de Birstetn, catolici. Vechiul zid de apărare datează din anii 1359-1390. Contele Ludwig II a început să construiască între anii 1490 și 1510 un nou zid de apărare cu 22 de bastioane și turnuri, zid care există și azi.

Avem astfel Poarta Jerusalem de la 1503, Turnul Roșu, cel Verde, cel al vrăjitoarelor, al pulberii de pușcă, al schingiuitorilor etc. În 1459 cetățenii au construit o frumoasă clădire a primăriei, în stil gotic târziu. Majoritatea străzilor din orașul vechi au clădiri rămase din sec. XV-XVI.

Evreii sunt amintiți de sute de ani prin aceste locuri. Astfel într-un document datat 26 iulie 1330, al împăratului Ludowic al IV al Bavariei se menționează că 12 evrei se dau nobilului Luther de Isenburg "ca acesta să încaseze în numele împăratului și al împărăției (Reich) schutzgeld – bani – pentru apărare", alături de impozitul ce trebuiau să-l plătească pentru a activa la piața zilnică și la cea săptămânală. Din următoarele secole nu s-au păstrat sau nu s-au găsit încă documente care să ateste o prezență a evreilor. Doar prin anul 1656 apare un evreu, Schmey, "cu femeie și copii și cu 2 căruțe", care au luat o casă în proprietate și care "este negustor de cai" și care a trăit până în anul 1685

În anul 1753 sunt 13 familii de evrei, în total 50 de persoane care, datorită decretului de toleranță al contelui Ernest Cazimir din anul 1712 ca urmare a războaielor religioase de 30 de ani, când a fost nimicită aproape 40% din populația de atunci a Germaniei, s-au putut așeza în locuințele rămase goale. Ei constituesc o comunitate și deschid o sală de rugăciuni. În 1809 sunt 11 familii, în 1816 sunt 46 de locuitori evrei; în 1831 – 100 de persoane, în 1900 – 146 persoane, iar în 1933 sunt 159 de evrei, bărbați, femei și copii. În 1939 primăria anunță cu mândrie că orașul Büdingen este Judenfrei – oraș fără evrei.

Dintr-un registru al Primăriei se arată că 70 de persoane s-au mutat în Frankfurt, 50 în alte orașe din Germania, 8 în Europa, 4 în SUA, 91 în America de Sud, o persoană – în Palestina, iar restul cu destinație necunoscută. Cei ce s-au mutat sau au fost mutați în Frankfurt sau în alte orașe din Germania, au fost ulterior deportați la Auschwitz, Treblinka sau alte lagăre de concentrare și au fost uciși. În fosta sinagogă s-a deschis în anii 1990 un mic muzeu în care, la etaj, în două vitrine sunt prezentate obiecte religioase mozaice care au fost găsite sau au fost donate. Se prezintă și un sul de Thora acribic, menționat ca având 27,7 metri, format din 29 de pergamente din piele de oaie și care s-a găsit prin anii 1970 când s-a refăcut o clădire care a aparținut cândva unei familii de evrei, sulul fiind ascuns sub podeaua podului.

Și acum încă un amănunt sau poate un epilog. Am fost la începutul verii cu copiii din Israel în Büdingen și înainte de plecare, pe unul din bastioanele porții Jerusalem am văzut o grădină de vară. Ne-am suit și în timp ce ne sfătuiam ce să mâncăm, am fost salutați cu un Bruhim Ha-baim.

Patronul grădinii și al restaurantului, am aflat dintr-un prospect că se numește Mania (poate Manea?), ne-a povestit că familia este din Naharia dar că acum au baza în Ramat Gan. Masa ne-a fost servită cu un "be-teavon", iar la despărțire ni s-a urat un călduros "nesia tova" și "toda raba".

A fost plăcut să auzi aceste urări și eu m-am gândit că nici aici hitle-

riștii n-au reușit: Büdingen nu este Judenfrei.

Ing. Michael Hardt
Offenbach, Germania

Paștele bătrânilor

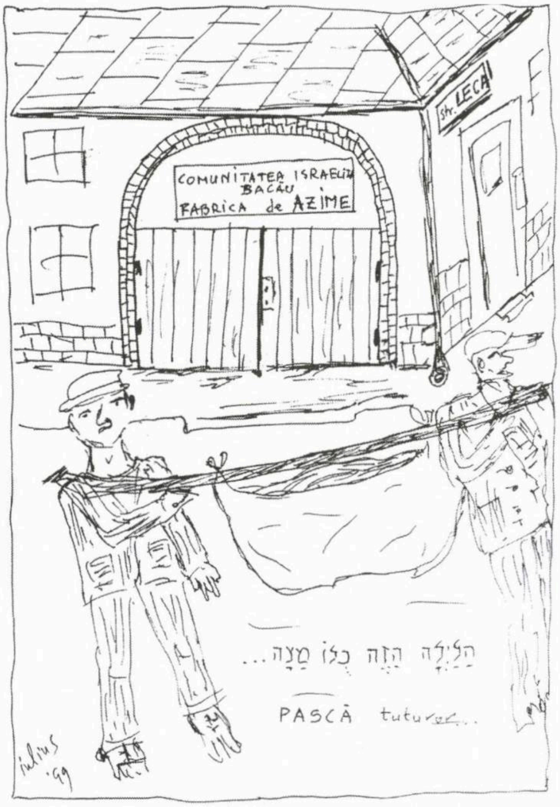

Sărbătorile reprezintă puncte luminoase în biografia bătrânilor. Astăzi, în condițiile existenței noastre în Israel, sărbătorile au altă importanță decât atunci, în țările natale, în timpul copilăriei noastre. Dacă ne gândim la anii aceia și-i comparăm cu cei de astăzi, constatăm o deosebire a semnificației sărbătorilor. Deosebirea este greu de perceput și explicat.

Deși începem să uităm multe fapte din trecut, Paștele – pe care l-am sărbătorit luna trecută – sărbătorirea lui, apare în întregime, în toate amănuntele legate de el. Deosebirea fundamentală între atunci și acum este lipsa cadrului emoțional, sentimental, care a caracterizat Paștele copilăriei noastre, în casa părintească, plină de copii, a meniului specific sărbătorii, făcut de mama. Totul, totul este deosebit și impresionant.

Însemnătatea sărbătorii am început s-o cunoaștem încă din heiderul mitologic, de la lehrerul neuitat din șteitelul de altădată.

Agadaua era pe masa fiecărei familii și multe fragmente din ea le știam pe de rost. Îmi aduc aminte de fragmentul care amintește de ieșirea din Egipt; fiecare generație trece acest eveniment în felul ei. O altă preocupare importantă în ajunul sărbătorii era aceea de a repeta cântecele intonate la sfârșitul agadalei pentru păstrarea melodiei multimilenare transmisă din tată în fiu.

Atmosfera în târg nu era din cele mai favorabile pentru comunitatea evreiască, din cauza suspiciunilor din jur și învinuirilor de omor ritual.

Starea materială în șteitl era deplorabilă, majoritatea populației evreiești trebuia să fie susținută de comunitate.

Sărbătorirea sederului era o solemnitate bazată pe legi și norme de la care nimeni nu putea devia. Cele zece plăgi care urmau să cadă asupra egiptenilor (sânge, broaște etc.) nu sunt nimic față de ceea ce a căzut asupra poporului evreu în decursul istoriei.

Scaunul liber lăsat la masa de seară de Seder pentru Eliahu Hanavi a fost în cele din urmă ocupat. Istoria poporului evreu a înregistrat o alia masivă din toate țările lumii, din fosta URSS, din fostele democrații populare, din țările Magrebului, din țările apusene, în pofida frecvenței războaielor și intifadelor. Dar pe ruinele Holocaustului au apărut și s-au întins terorismul arab și islamismul, care amenință lumea civilizată și propovăduiesc distrugerea Israelului. Așteptăm mereu un nou Purim, un tânăr Mordehai, o nouă Ester salvatoare pentru ca să nu ne omoare cu gaze sau cu bombe atomice. Centrifugele lucrează ore suplimentare, se pregătesc cuptoare mai sofisticate pentru noi și lumea civilizată.

Paștele din anul acesta a însemnat un amalgam de satisfacții că am supraviețuit, c-am asigurat continuitatea poporului evreu după Holocaust și comunism, dar și grija, teama, nesiguranța zilei de mâine amenințată de islamism și ayatolele iraniene.

În seara de Seder nu am mai ridicat paharul să ne urăm "anul viitor la Ierusalim", pentru că am ajuns aici, suntem aici, existăm aici – ci ne-am rugat să activăm pentru prevenirea altui Holocaust, mai groaznic, mai extins, care va aduce sfârșitul lumii civilizate.

Paștele din anul acesta ne-a oferit mâncăruri mai simple, sănătoase, dietetice, prevenind colesterolul, zahărul și îngrășarea exagerată, dușmanii sănătății și ai vieții.

Mațoturile – pasca –, simbolul existenței în pustiu, le-am folosit în cantități mici, pentru a nu tulbura tubul digestiv.

Am avut bucuria să fiu împreună cu copiii, nepoții și chiar strănepoatele mele, made in Israel. Am vorbit cu ei în ivrit și le-am povestit agadaua personală, a mea, a ta; ne–am rugat să ajungem în anul viitor cu sănătate, înțelegere și armonie între noi și între popoarele lumii.

Acestea sunt deosebirile între Paștele copilăriei noastre și cel actual, aici, în Israel, la bătrânețea vieții noastre.

Dr. Iulius Iancu
Haifa

❖

Dr. R. Neuman, Haifa («Rândurile de mai jos sunt câteva reflecții

la articolul lui Robert Schwartz apărut în revista dvs., numărul din martie, intitulat "Două idei din Coran". În articol se afirmă că actualul conflict israelo-palestinian este în fapt o confruntare între iudaism și islam și că evreul nu este la prima confruntare de acest fel. Afirmația este eronată atât în ce privește istoria noastră statală, cât și istoria generală. Situația geo-politică a Israelului din trecut și tendințele expansioniste ale marilor imperii cu care ne învecinam (imperiul asiro-babilonian la N-E și Egiptul faraonic la S-V) au jucat un rol incomparabil mai mare decât religia. Când regele asirian Sargon II a cucerit și distrus în 721 î.e.n statul Israel (unul din cele două regate formate după moartea lui Solomon) provocând și dispariția a 10 din cele 12 triburi evreiești, nu a făcut aceasta pentru a impune religia lor idolatră; de asemeni Nabucodonosor, distrugând primul Templu în 586 î.e.n. și deportând elita poporului, nu a avut o motivație religioasă; când Cyrus, regele persan, după distrugerea statului babilonian, permite evreilor (care au vrut) să se reîntoarcă la Ierusalim și să reclădească Templul, nu a trecut la iudaism și nici n-a impus zoroastrismul; distrugerea celui de al doilea Templu și a statului în 70 e.n. de către romani nu a avut scopul impunerii anumitor zei ci a unui impozit. Când în 1948, după un hiatus politic de aproape 2.000 de ani, a renăscut Statul Israel modern, acesta s-a făcut într-o Palestină (noțiune geografică) care nu rămăsese "o țara fără popor pentru un popor fără țară"; populația existenta atunci s-a simțit amenințată material-economic. Fanatismul religios are într-adevăr un rol important în conflictul evreo-arab, mai ales în ultimii 30-40 de ani, odată cu apariția unui val de fanatism fără precedent, probabil ca rezultat al unei frustrări politice, economice, științifice, tocmai din cauza preeminenței religiei. Or din punct de vedere teologic, asemănările dintre iudaism și islamism, sau invers, sunt izbitoare: o ascendență parentală comună, Avraam; amândouă sunt religii revelate, la amândouă un orgoliu nemăsurat, la evrei, poporul ales să aducă lumină la goimi, la arabi, credința că sunt poporul cel mai înzestrat și care hotărăște ce este bun și ce este rău (vezi Coranul 3/1 06) Halaha=Sharia, ansamblu de legi care reglementează viața individului de la naștere până la moarte, precum și a societații, incluzând între altele circumcizia, interdicții alimentare (porcul), discriminarea femeii, condamnarea la moarte pentru adulter, homosexualitate, apostazie. Deosebirea importantă dintre iudaism și islam în zilele noastre este influența – din fericire – mult mai mică a iudaismului atât în viața individului cât și a statului în comparație cu țările islamice, mai ales Iran și Arabia Saudită, unde legile religioase reprezintă constituția de Stat.»)

Felix Pascal, Ashdod (ne trimite câteva versuri à propos de ofurile lui:

Citesc în presă, tot mai des, / Că noi suntem "popor ales"./ Cică pe noi ne-a ales prea-sfântul, / După ce-a creat pământul./ De-atunci, de când ne-a ales drept fani, / Trecură multe mii de ani, / Dar astăzi Domnul văd că se ferește, / S-arate cât de mult ne mai iubește./ Căci i-a lăsat pe mulți se pare, / Să ne-asuprească, să ne-omoare, / Și am pierdut într-un război, / Pe 6.000.000 dintre noi, / Fără ca Cel ce ne iubește/ Să dea vreun semn că ne păzește./ Și-acum dă forțe, precum cred, / Supușilor lui Mahomed, / Care nu Tora o sfințesc tot anul, / Ci ne-amenință-ntruna cu... Coranul!)

Dr. Ernest Hușanu, Haifa (ne vorbește despre autobuzele de la noi:

«Călătorim deseori în Haifa cu autobuzul. Eu și soția mea suntem destul de recent în Israel, ca olimi. Spun recent pentru că cei aprximativ doi ani și jumătate de posesori ai teudat-zeutului, față de cei veniți cu 35-45 de ani sau chiar mai mult înaintea noastră, ne fac să ne socotim olimi "infantili"; fără să fac aluzie la vârsta noastră, care ne-ar putea trece în "mintea copiilor!

La puțin timp de la venirea în Israel, în desele deplasări cu autobuzul în Haifa am fost impresionați de abilitatea șoferilor acestor autobuze; străzile în pantă și cu dese cotituri – unele în unghi ascuțit – ne-au relevat calitățile conducătorilor auto.

Uneori însă constatam că nu rareori diferite persoane, de obicei de gen feminin, se postau în picioare lângă șofer și purtau discuții amicale, uneori animate și persistente. Antrenat în asemenea discuții, șoferul gesticula cu o mână, ceea ce, bineînțeles, determina menținerea volanului cu o singură mână.

Scenele repetate ne prilejuiau emoții negative și odată ajunși la stația de destinație, mulțumeam Celui de Sus pentru bunăvoința și ocrotirea Sa.

Am fost tentat să scriu unui ziar de lumbă română din Israel aceste observații; simțeam că devenisem israelieni destul de repede, "cu drepturi și obligații egale", conform unei democrații adevărate.

Surpriza plăcută a constituit-o telefonul primit de la respectiva redacție, prin care mi se comunica aprecierea laudativă asupra materialului, apreciere însoțit de calde urări de "clitare ușoară".

Devenit brusc un cititor devotat al acestui cotidian, am rămas decepționat că articolul respectiv nu a mai apărut. M-am gândit, căutând o explicație, că unul dintre redactori nu a fost de acord cu publicarea materialului. Am continuat totuși să mai trimit câteva materiale, care în majoritatea cazurilor nu au apărut.

Am părăsit apoi tentativele mele jurnalistice la această redacție,

pentru că la unele apeluri telefonice prin care întrebam dacă au primit materialele (fără pretenții de a fi publicate), mi-am dat seama că acolo, în redacția respectivă, domnește ceva ce tot în Israel am învățat că se numește "balagan".

Cu timpul m-am consolat pentru că dispăruseră aceste scene cu discuții șofer-călători (citește "călătoare") și mi-am zis: poate redacția a trimis materialul conducerii auto. Este o supoziție; poate naivă, poate realistă, dar supoziția a persistat.

Noi (tot eu și soția), de câte ori ne urcăm în autobuze, ne adresăm șoferului cu "Boker tov" și cerând biletele cu "paamaim", urmate chiar de un scurt "toda", la care șoferul – atent la conducere – ne răspunde uneori cu "bevakașa", ceea ce atenuează suferința de a fi deconspirați ca olimi din România.

De câteva zile am fost surprinși la intrarea în autobuz că înainte de a articula obișnuitul "boker tov", ne întâmpină glasul șoferului cu un tonic "boker tov". Așezați pe scaunele disponibile, eu și soția ne zâmbim cu satisfacție și mică încântare.

M-am uitat în zilele următoare mai atent: șoferul părea trecut de vârsta medie; avea fața brăzdată de numeroase cute și capul pleșuv.

Îi mulțumim acestui șofer. Ne face să fim ușor jenați că nu am fost noi primii cu "boker tov", dar vocea caldă și tonică cu care ne întâmpină ne dă un fior de mulțumire, de simpatie și chiar de optimism, pentru că "ziua bună se cunoaște de dimineață".»)

Robert Schwartz, Mazkeret Batya (ne trimite un banc care circulă la Los Angeles, SUA:

«*Întrebare:* Care este cea mai corectă definiție a globalizării?

Răspuns: Moartea prințesei Diana!

Întrebare: Cum așa?

Răspuns: O prințesă engleză cu un amant egiptean are un accident într-un tunel francez... într-o mașină germană cu motor olandez, condusă de un șofer belgian, îmbătat cu whisky scoțian, fiind urmărită de paparazzi italieni pe motociclete japoneze. Prințesa este tratată de un doctor american cu medicamente braziliene. Și chestia asta îți este trimisă de un muntean, care a auzit-o de la un ardelean, iar tu o citești pe un monitor coreean, asamblat de muncitori din Bangladesh într-o fabrică din Singapore, transportat cu vapoare de indieni și descărcat de sicilieni, transportat din nou în camioane conduse de șoferi turci și în final vândut de evrei.»)

A. A. Klein, Haifa (om cu idei, ne face o propunere pe cât de onorantă pentru noi, pe atât – cum să zicem? – de nu foarte realistă:

«În zilele noastre, când antisemitismul este în plină ascensiune în întreaga lume, se impune o acțiune explicativă activă și chiar agresivă.

Apreciez în mod deosebit reportajele din revista dvs., publicate de colaboratori talentați și bine documentați, care dezvăluie evenimente legate de acest subiect.

Revista "Minimum" este dedicată cititorilor de limbă română din Israel și străinătate. S-ar putea lărgi mult cercul cititorilor dacă s-ar publica suplimente în limbi străine (franceză, engleză, spaniolă) bazate pe demascarea minciunilor și calomniilor contra evreilor și Israelului. Sunt suficiente minți luminate care se pot angaja la o luptă spirituală contra dușmanilor noștri.

Personal, ne oferim serviciile noastre modeste în acest scop.»)

Coca Elman, Ashkelon (a avut ideea simpatică de a ne trimite – sub semnul amintirilor din copilărie – fotografia de față, din care aflăm cum arăta bomboneria Suchard de la Hala Traian, București, aparținând lui Leonaș Alterescu, vărul corespondentei noastre.

Mai vrem asemenea fotografii de epocă! Mai vrem asemenea documente de viață!)

Dr. O. Rabinovici, Acco; **Dimon** și **Miryam Shahar,** Holon; **Arnold Helman,** Ness Ziona; **Sorana Reissler,** Chicago, SUA; **Prof. Carmen Manatze,** Brașov, România; **Shlomo Bercovici,** Rehovot; **A. Segall,** Naharia (mulțumiri pentru bunele cuvinte, sugestii și observații; ceilalți, pe curând).

B.B.C.

Bădărani. Bandiți. Canalii.

Turism

Dumitru (Titi) Rucăreanu, actor la Teatrul de Comedie, şansonetist, una din personalităţile de frunte ale comediei româneşti contemporane: la prieteni.

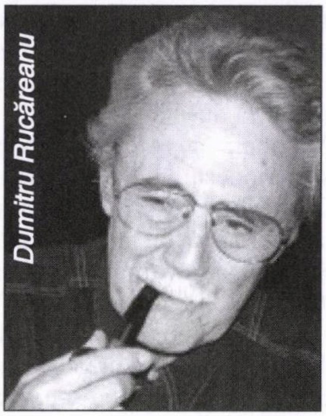

Deces

Nathan Cogan (95), actor la Teatrul Cameri din Tel Aviv, unul din veteranii scenei israeliene; a interpretat roluri importante în piese de Shakespeare, Molière, Cehov etc., precum şi în drame de Leah Goldberg şi Nathan Alterman.

Carnet

La 22 mai 2009 comemorăm,
cu aceeaşi adâncă tristeţe,
împlinirea a trei ani de la
trecerea în nefiinţă a scumpei
şi dragei noastre

CUŢA MEDREA

soţie, mamă devotată şi iubită
de toţi cei care au cunoscut-o.
În veci neconsolaţi:
Emil – soţ
Anca – fiică
Mihail şi Daniel – nepoţi

Cu mare durere anunţăm că a trecut un an de la stingerea din viaţă a iubitului şi de neuitat soţ

DR. FONI IANCU z.l.

Comemorarea a avut loc la Cimitirul Nou din Beer Sheva, la 21 aprilie 2009, ora 16.

Fernanda Foni – soţie
Fratele
Cumnata
Familia îndurerată

La 10 martie, în noaptea de Purim, a încetat din viaţă la Düsseldorf prietenul meu scump

TONEL HOLDER

În urma unei maladii necruţătoare.

Cu adânci regrete,
Dr. Roisman Benjamin
Tel Aviv

Veşnic neconsolaţi, amintim
că la 17 mai 2009 se împlinesc
17 ani de la dispariţia
dragei noastre

FRIDA STRULOVICI

Fie-i amitirea în veci
binecuvântată!

Familia

Manifestări, manifestări...

26.03.09; la Centrul Internaţional Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului, de la Ierusalim: simpozion consacrat istoricului literar Dr. Leon Volovici. Au vorbit: Prof. Robert Wistrich, directorul Centrului Vidal Sassoon, Prof. Yehuda Bauer, de la Yad Vashem; Dr. Rafael Vago, de la Universitatea Tel Aviv; Edward Iosiper, ambasadorul României în Israel; Dr. Leon Volovici.

16.04.09; la Galeria "Auditorium" din Haifa: vernisajul expoziţiei de fotografii "Berlinul nu uită" de Armand Beraru.

17.04.09; la Cercul Cultural din Ierusalim: masă rotundă consacrată noului roman "Ultimele iubiri" de Virgil Duda. Au luat cuvântul: Gina Sebastian Alcalay, Nanu Peri, E. Sela, Costel Safirman, Leon Volovici şi autorul cărţii.

26.04.09; la Cercul Cultural din Haifa: o seară lirică – "Clipe de poezie", cu Riri Manor şi Andrei Fischof.

La Bucureşti

6.04.09; la Teatrul Lucia Sturza Bulandra din Bucureşti: seară dedicată poetei Riri Sylvia Manor. Au citit din versurile poetei actorii Mariana Mihuţ, Maia Morgenstern, Victor Rebengiuc; şi-au dat concursul violoniştii Simina şi Gabriel Croitoru; a prezentat: Dan Mircea Cipariu.

Hezboalla

„Nu se poate şterge!"

Persoana care rosteşte aceste cuvinte este Henri Kichka, tatăl cunoscutului caricaturist israelian Michel Kichka, autorul desenului de faţă.

El îi atrage atenţia preşedintelui iranian Mahmud Ahmadinejad că oricât ar încerca, numărul imprimat pe braţ de nazişti în vremea Holocaustului nu poate fi şters cu nici un chip.

(După "l'Arche", Paris, 2009)

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăţilor din România**

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

Cooperăm cu Bituah Leumi

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA – SERVICII

✔ **Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.**

✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.**

✔ **Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.**

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

minimum

Sunt unii, pe lumea asta,
care vor să ofere islamiştilor
Israelul pe o tavă de argint

9 771565 702005 06
1/6/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 267 ■
■ IUNIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Fondul pe numele poetului de limbă idiş
IACOV GROPER

anunţă decernarea de premii pe anul 2009 pentru lucrări şi studii legate de cultura şi istoria evreilor din România precum şi de literatura în limba idiş.

Persoanele care activează în aceste domenii şi se consideră candidaţi, sau pot propune pe cineva pentru primirea unui premiu, sunt rugate să se adreseze până la data de 15 august 2009 Fondului Iacov Groper (P.O.B. 3712, Ierusalim 91036) alăturând date biografice şi o descriere a activităţii legate de menirea acestui Fond.

Cooperăm cu Bituah Leumi

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA – SERVICII

- ✔ **Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.**
- ✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.**
- ✔ **Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.**

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv

Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI
Ceea ce înseamnă 25 Mai

Recepție cu ștreangul de gât

Aici, la "Tendințe, publicăm un articol de Charles Krauthammer, de la "Washington Post", intitulat "Palestinienii: Pacea Mormintelor". Citiți-l. E mai mult dect un titlu bun, e o caracterizare precisă și concisă a planului elaborat de dușmanii noștri (și aprobat, mai pe față mai cu ocolișuri, de diferiți prieteni din lumea zis civilizată) pentru distrugerea Israelului.

«Ziarul "New York Times", scrie Krauthammer, a realizat un interviu de cinci ore cu conducătorul Hamasului, Khaled Mashal, la cartierul general al acestuia din Damasc. Lucru uimitor: Hamasul propune un plan de pace pe baza soluției celor "două state". Numai că... Ceea ce propune Hamasul nu e pacea, ci un armistițiu care expiră peste zece ani. Asta înseamnă că după ce Israelului puterea i-a slăbit prin absorbirea a milioane de refugiați arabi ostili, după ce timp de zece ani Hamasul s-a înarmat în interiorul unui stat palestinian care îngustează Israelul la o lățime de 10 kilometri – Hamasul reîncepe războiul contra unei țări pe care a jurat s-o șteargă de pe fața pământului.

Există o expresie pentru o asemenea pace: pacea mormântului.

Poate că occidentalii sunt proști, dar Hamasul nu e. Hamasul vede noua administrație americană făcând avansuri Iranului și Siriei. Vede Europa, condusă de Marea Britanie, începând să accepte Hezbollah. Și se vede pe sine următorul la rând. Și știe ce are de făcut. Scenariul a fost scris de Arafat.

Semnând acordurile de la Oslo, din 1993, Arafat a arătat ce poate fi realizat printr-un fals tratat de pace cu Israelul: recunoaștere diplomatică universală, ajutoare de miliarde de dolari și controlul Gazei și al teritoriilor de vest, pe care Arafat le-a transformat într-o bază militară înarmată. În schimbul unei semnături, el a creat în teritoriile palestiniene capacitatea de a purta contra Israelului războiul pe care statele arabe l-au început în 1948 dar la care au renunțat după infernul sângeros care a fost războiul de Yom Kipur din 1973. Mashal vede bine ce ocazie i se oferă. Administrația Obama nu numai că întinde mâna foștilor săi dușmani din zonă, dar își începe cadența agitând un deget amenințător la adresa Israelului din cauza refuzului hotărât al lui Netaniahu de a accepta soluția "două state".

Nici că se putea un pretext mai străveziu. Nici un guvern israelian nu ar refuza o soluție de genul "două state", potrivit căreia palestinienii ar accepta compromisuri teritoriale și o pace reală cu statul evreiesc. (Și orice guvern care ar refuza, ar fi debarcat în aceeași zi.) Însuși ministrul Apărării numit de Netaniahu, Ehud Marak, a oferit exact același acord în anul 2000. El a fost de acord chiar să împartă Ierusalimul și să evacueze până la ultimul evreu din fiecare colonizare rămasă în noua Palestină.

Răspunsul palestinian (pentru cei care au uitat) a fost: Nu. Și nici o propunere alternativă. În schimb, Arafat a dezlănțuit un val de terorism sălbatic care a ucis 1.000 de israelieni.

Netaniahu are rezerve în privința înființării unui stat palestinian înainte de a ști ce fel de stat va fi. Această prudență elementară ar trebui împărtășită de oricine a fost atent la tot ce s-a întâmplat în ultimii trei ani. Palestinienii au deja un stat, un teritoriu independent în care nu se află nici un colonist și nici un soldat israelian. Acest teritoriu se numește Gaza. Și ce este Gaza? O bază a terorismului islamist, aliată cu Iranul, militantă și agresivă, care a lansat peste 10.000 de atacuri cu rachete și mortiere asupra civililor israelieni.

Dacă așa va arăta un stat în Yehuda și Shomron, ar fi o nebunie pentru Israel, sau America, sau Iordania, sau Egipt, sau orice alt stat arab moderat, să accepte o asemenea soluție, a celor "două state". Iată de ce Netaniahu insistă ca Autoritatea Palestiniană să construiască mai întâi instituții – sociale, economice și militare – pentru a conferi stabilitate unui stat efectiv capabil de a-și îndeplini responsabilitatea de a menține pacea.

Scepticismul lui Netaniahu față de soluția "două state" este îndreptățit. Predecesorul său, Ehud Olmert, era un partizan înfocat al acestei soluții. El a făcut nenumărate propuneri de pace pe baza soluției celor "două state" – și n-a ajuns nicăieri.

De ce? Pentru că palestinienii – începând încă de la rezoluția ONU din 1947 – n-au acceptat niciodată ideea de a trăi alături de un stat evreu. Cei asemenea președintelui palestinian Mahmud Abbas, care poate că ar fi de acord să accepte o asemenea soluție, nu au autoritatea necesară pentru a face acest lucru. Iar cei asemenea conducătorului Hamasului, Khaled Mashal, care au autoritatea necesară, n-au intenția de a o accepta vreodată.

Manevra lui Mashal de a deghiza războiul veșnic într-o pace a celor "două state" este o nouă repetare a tragediei palestiniene a refuzului păcii. În precedenta lui încarnare, Arafat a amăgit Israelul și administrația Clinton vorbind despre pace, în timp ce de fapt își pregătea metodic poporul pentru război.

Arafat a așteptat șapte ani înainte de a încălca falsa lui pace. Inovația lui Mashal? Zece ani – apoi o baie de sânge», încheie Charles Krauthammer.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM – PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

Acest plan este în curs de desfășurare. Luna trecută am avut prilejul să vedem și să auzim cum încearcă ei să transpună în realitate, încet-încet și pas cu pas, acest plan.

În ciuda eforturilor depuse de Israel și de câțiva prieteni, precum Canada, Conferința de la Geneva consacrată în principiu (ah, principiile!) luptei contra rasismului a avut loc conform programului. Numită Durban II, după orașul sud-african (care nouă ne sună azi ca un fel de Nürnberg) unde, în urmă cu ani, această manifestare a ONU fusese transformată în cea mai mare demonstrație antisemită de după cel de-al doilea război mondial, adunarea ne-a arătat două lucruri: 1) oricât ar fi de greu, Israelul și forțele antifasciste (sau pe care ne place să le numim așa) pot bara, măcar pentru un timp și măcar în parte, ofensiva mondială a fascismului din anul 2009: a) câteva țări (Israelul, SUA, Canada, Italia, Australia ș.a.) au refuzat din plecare să participe la conferință și b) alte țări, prezente la Geneva, s-au ridicat, totuși, în picioare, părăsind sala în momentul când președintele Iranului a pornit să atace din nou, după bunul său obicei, Israelul. Pe de altă parte, am înțeles că forțele fasciste (sau, în cazul de față, islamo-fasciste) sunt destul de puternice pentru a marca puncte oriunde și oricum. Au vrut Durban II? Au avut Durban II. Invitatul de onoare a fost președintele Ahmadinehad, omul care ceruse, pe față și fără ocolișuri, raderea Israelului de pe hartă. Reprezentantul țării gazdă, președintele Elveției, l-a salutat cordial pe omologul său de la Teheran, a avut cu acesta o convorbire călduroasă și, în felul acesta, a transmis lumii un mesaj clar: nu vă luați după fleacuri, după un incident sau altul, Comunitatea Europeană a ales: ea se află alături de țările islamice în lupta acestora pentru lichidarea Israelului.

Pe la mijlocul lunii trecute, primul ministru Netaniahu a făcut o scurtă vizită regelui Abdallah al Iordaniei. S-a discutat între patru ochi, convenindu-se ca la sfârșit cei doi șefi de stat să dea un comunicat laconic, stil Agerpres: întâlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă constructivă etc. Ideea era că nu e cazul să punem pe tapet disensiunile știute și răs-știute: înghețarea construcțiilor din teritorii, acceptarea de către Israel, fără murmur, a formulei două state pentru două popoare etc. etc. După întâlnire, însă, s-a petrecut un lucru mai puțin obișnuit în analele diplomației: Ministerul de Externe al Iordaniei a dat un comunicat, redactat în termeni duri (și cam obrăznicuți), cu aer de ultimatum, cerând Israelului să accepte toate pretențiile țărilor arabe.

Coincidență sau nu (mai degrabă nu), în același moment d. Amr Musa, fost ministru de Externe al Egiptului, în prezent conducătorul Ligii Arabe, a cerut într-o declarație de presă guvernelor arabe să nu se întâlnească cu premierul Netaniahu atâta vreme cât acesta refuză să accepte cerințele arabe. Folosisem mai înainte cuvântul *ultimatum*, îl folosim și acuma.

În mai am avut parte și de vizita Papei Benedict al XVI-lea. Și Israelul, și Vaticanul și "comunitatea internațională" erau înspăimântate ca nu cumva *să se întâmple ceva* (ferească Dumnezeu) în timpul vizitei și ca Suveranul Pontif, așteptat la cotitură pretutindenea, să nu scoată vreo vorbă în plus, neînscrisă în program. De *întâmplat* ceva, slavă Domnului, nu s-a întâmplat

TENDINŢE

nimic. Şi nici n-am auzit vreo vorbă în plus. Dar, din păcate, am auzit câteva cuvinte în minus. Or, tocmai în asta a constat dezamăgirea noastră. La Yad Vashem, Papa, vorbind despre morţi, a uitat să rostească vorba necesară despre autorii Holocaustului; or, aceştia au fost naziştii şi nu chinezii. Apoi, în cadrul turneului său prin Israel şi teritoriile palestiniene, el s-a arătat, aflându-se la Bethlehem, pe cât de impresionat de dificultăţile arabilor, pe atât de uituc à propos de rachetele Kassam de la Sderot. Noi am reţinut cu plăcere cuvintele frumoase rostite de Papă la adresa noastră, dar am înregistrat fără plăcere tăcerile sale în această privinţă.

Şi acum, am ajuns la subiectul nr. 1 al momentului: întâlnirea lui Bibi Netaniahu la Washington cu preşedintele american Barack (dar şi Hussein) Obama. La rubrica "E o lume" publicăm un comentariu al corespondentului nostru la New York, Radu Hervian, pe marginea obsesiei noastre naţionale "la zi": ce intenţii are Obama în legătură cu Israelul.

La această întrebare, Hervian are curajul, destul de rar întâlnit în lumea analiştilor politici", de a mărturisi: nu ştiu nimic (s-ar putea să fie aşa cum zic unii... dar s-ar putea să fie şi altfel). Facem şi noi această mărturisire.

Ah, bineînţeles, dacă e vorba de poziţiile celor doi lideri care s-au întâlnit zilele trecute la Casa Alb, acestea sunt cunoscute şi răscunoscute. Washingtonul cere de câtva timp sus şi tare (ba chiar prea tare) adoptarea formulei două state pentru două popoare, oprirea construcţiilor din teritorii etc. etc. etc., iar guvernul de la Ierusalim consideră că momentul pentru "două state" n–a venit, mai întâi trebuind ca palestinienii să demonstreze că sunt capabili şi doritori să costruiască un stat viabil, democratic şi gata a trăi în pace cu Israelul.

Dar nu asta e problema. Problema sună aşa: ce are de gând Obama să facă în condiţiile în care – indiferent de frazele liniştite, amicale şi paşnice utilizate în comunicatul oficial al convorbirilor – guvernul Netaniahu se ţine tare, refuzând diktatul duşmanului? Ce? Ce-are de gând să facă Obama (presupunând că ştie ce vrea)? Până atunci, noi am urmărit cu interes discuţiile, am admirat rochiile elegante ale doamnelor Obama şi Netaniahu de la recepţia de la Casa Albă şi, presupunând ce s-o fi aflat în spatele zâmbetelor de protocol şi a cupelor de şampanie, ne-am gândit să parafra-

בס"ד

COLECŢIONAR CUMPĂR

* **Ceasuri de mînă, de aur, vechi, bărbăteşti şi de damă**
* **Ceasuri vechi de buzunar**
* **Bijuterii vechi de aur**
* **Obiecte de aur şi monede de aur**
* **Inele şi diamante la preţuri ridicate**
* **Obiecte de argint şi tacîmuri vechi de argint**
* **Tablouri vechi**

SCHAFFHAUSEN International Watch Co.

Preţuri avantajoase şi în numerar

Tel. 0544-577961 **(nu de Şabat)**

zăm celebra carte a ziaristului ceh Julius Fucik, ucis de nazişti în anii războiului: "Recepţie cu ştreangul de gât".

...În acest context, cele întâmplate la cimitirul evreiesc din Botoşani par aproape fireşti, dacă nu inevitabile. Pricepând încotro bate vântul prin lume, văzând că prin diferite locuri s-a dat lumină verde la antisemitism, naziştii din România şi-au spus: Acum e momentul, băieţi! Şo pă ei!

Doina Meiseles ne spune în "Jurnalul săptămânii" despre ce e vorba:

«Cimitirul evreiesc din Botoşani a fost înfiinţat încă în anul 1880. Acum, urmând o tristă tradiţie, nişte tineri necunoscuţi (oare?) au profanat vechiul cimitir tulburând liniştea celor care-şi dormeau acolo somnul de veci.

Conducătorul comunităţii evreieşti din Botoşani, David Iosif, a aflat cu stupoare de la administratorul cimitirului, Ilie Iordache, că un număr de 24-25 de morminte au fost vandalizate cu sălbăticie... Nu numai că pietrele de mormânt au fost mişcate din loc, acestea au fost pur şi simplu sfărâmate cu un obiect încă neidentificat (probabil un ciocan foarte greu) în mii de bucăţi...

Este vorba de pietre de mormânt extrem de vechi, din marmură scumpă, astfel încât pagubele nu pot fi încă evaluate.

Conducătorul comunităţii evreilor din Botoşani a declarat că va chema specialişti şi istorici să evalueze la cât se vor ridica reparaţiile necesare.

Cercetătorii poliţiei au stabilit că vandalismele au fost săvârşite între 12 şi 14 aprilie în orele târzii ale nopţii, de un grup de 7 tineri. Cimitirului îi este asigurată paza doar până la ora 17 şi se pare că tinerii vandali (dacă erau într-adevăr tineri încă nu ştim cu precizie) au "lucrat" nederanjaţi de nimeni.

Purtătoarea de cuvânt a poliţiei din Botoşani a declarat că poliţia cercetează acum 7 suspecţi dar că... "nu este vorba de acte antisemite, ci doar de 'teribilismul' unor tineri".

Este pur şi simplu o afirmaţie copiată parcă cuvânt cu cuvânt după cea a poliţiei din capitala României făcută în legătură cu distrugerea monumentelor funerare din Cimitirul Giurgiului.

De ce vrea poliţia română să ne facă să credem că şi într-un caz şi în celălalt este vorba de nişte "tineri teribilişti" este un mister pentru noi toţi; dar vom încerca să găsim motivele. Mai ales că rudele, prietenii, cunoscuţii celor care se odihnesc la Bucureşti sau Botoşani şi al căror somn de veci a fost tulburat, sunt extrem de revoltaţi... În ritmul acesta (abia în urmă cu câteva luni a fost profanat Cimitirul Giurgiului) nu vor mai rămâne în România lăcaşuri de veci evreieşti neprofanate...

Vechiul cimitir evreiesc din Botoşani arată acum ca după pogrom. Pentru a provoca asemenea stricăciuni este nevoie de o forţă fizică ieşită din comun, de aparatură adecvată (ciocane, topoare grele pentru... profesionişti) şi de o moti-

ISRATON

Aparate auditive LTD.

În atenţia clientelei

Sediul nostru în Tel Aviv s-a mutat pe str. Dubnov nr. 10 et. 3 cam. 3 (Beit Harofim Mumhim).

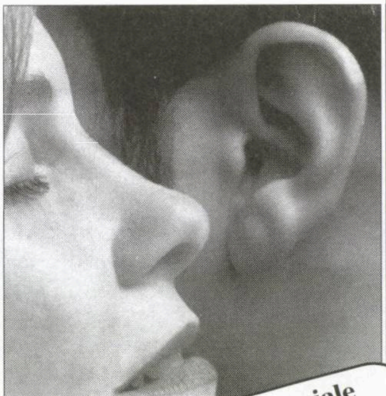

Am primit aparate noi, superperformante din Germania. Fiecare client care ne va vizita până la 30.06.09 va primi o cutie cu 6 baterii GRATUIT

Reduceri speciale membrilor Kupot Holim

Continuăm să servim clientela la sediile noastre din:
RISHON LEZION, str. Lişanski nr. 1 (bloc Macabi, parter în pasaj)
REHOVOT – dereh Ierusalim nr. 15 et. 1 (Machon Asaf).

Pentru a fixa o întâlnire, sunaţi în prealabil la telefon:
03/517-2910 sau 03/510-7317
Informaţii suplimentare la telefon: 054/452-2590

www.israton.co.il **E-mail: israa@bezeqint.net**

vaţie bine definită. Nimeni nu ne va putea convinge că nişte tineri au făptuit asemenea distrugeri doar pentru că au băut câteva pahare în plus, sau pentru că se... plictiseau! Cine sunt adevăraţii vinovaţi? Cine i-a împins din umbră? Iată întrebări rămase deocamdată fără răspuns, dar sperăm că nu pentru mult timp.

Din lunga listă a numelor decedaţilor ale căror morminte au fost distruse fac parte şi Lita Şmilovici şi Hinda Şmilovici. Am aflat că aceştia au fost bunicii lui Noam Yaffe, director la postul de radio Kol Israel. Iată ce ne-a declarat acesta, imediat după ce a aflat cu durere de cele întâmplate: "În cursul fiecărei vizite pe care o făceam în România mă reculegeam la mormântul bunicilor mei de la Botoşani. Cimitirul bine îngrijit şi bine întreţinut îmi dăruia acea linişte sufletească de care te simţi pătruns într-un loc ca acesta, de veşnică odihnă a unor fiinţe dragi... Pietrele de mormânt distruse acum de o mână criminală cântareau peste 500 kg. Nu pot să-mi dau seama cum de a putut fizic cineva să le mişte din loc. Cum ar fi putut nişte tineri, chiar beţi fiind, să realizeze practic o treabă foarte complicată din punct de vedere logistic? Şi de ce niciodată "teribilismul tinerilor" – ca să citez poliţia română – nu se manifestă într-un cimitir musulman sau creştin?"

Ca şi Noam Yaffe, ne întrebăm şi noi până când poliţia română va mai servi tuturor... poveşti de adormit copiii?»

După cum s-a remarcat, desigur, ceea ce a frapat-o pe Doina Meiseles – dincolo de faptul în sine (profanarea unui cimitir) – este *atitudinea* adoptată de autorităţile române faţă de semnificaţia vandalismelor. Referindu-se la afirmaţia surprinzătoare a purtătoarei de cuvânt a poliţiei de la Botoşani (nu este vorba de acte antisemite... ci doar de teribilismul unor tineri etc. etc.), autoarea articolului din "Jurnalul" se întreabă: "De ce vrea poliţia română să ne facă să credem că ... este vorba de nişte tineri *teribilişti* este un mister pentru noi toţi, dar vom ncerca să găsim motivele".

Până la ora de faţă, "Jurnalul săptămânii" nu a dezlegat misterul. Şi nici noi. Drept pentru care am hotărât să apelăm la ajutorul cititorilor, rugându-i să răspundă la ancheta de pe coperta a treia.

P.S. Aşa cum era de aşteptat, semnalul dat de autorităţile de la Bucureşti după cazurile Giurgiului şi Botoşani ("e voie să dăm în jidani") a fost receptat fără întârziere. Iar telespectatorii au avut prilejul să vadă, necrezându-şi ochilor, la televiziune o emisiune *anti* cum n-a mai fost.

E vorba de cunoscuta emisiune de umor "Cârcotaşii", de la Prima-TV, animată de cuplul de comici Şerban Huidu şi Mihai Găinuşe.

Pornind de la bizara candidatură a faimosului Nati Meir la preşedinţia României, Huidu şi Găinuşe au arătat ce se va întâmpla în România în cazul victoriei lui Nati Meir. Ţara va fi invadată de afacerişti din Israel, puşi să jefuiască România în voie şi după pofta inimii. O droaie de Şmili, Iţici, Ghidali cu nasul coroiat, perciuni şi barbă ca la Neturei Karta, cu pistrui ca-ntr-o caricatură din "Porunca vremii" de pe timpuri, vor cotropi şi exploata la sânge bravul popor român.

Emisiunea a fost văzută şi la noi, de către cetăţenii care şi-au instalat antene speciale ("farfurii") pentru a prinde cât mai multe posturi româneşti. Unul dintre corespondenţii noştri ne-a spus: aşa ar fi arătat o emisiune realizată de ziariştii de la "Porunca vremii", dacă în epoca aceea (anii 1930-1940) ar fi existat televiziunea.

Subiectul a făcut valuri prin *alia*, aşa încât vom reveni cu siguranţă asupra acestui impresionant

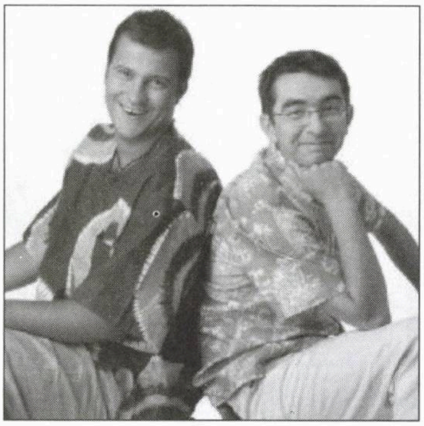

Şerban Huidu (stânga) şi Mihai Găinuşe

pas înainte făcut de mass-media din România în direcţia fascismului total.

Până atunci, îi transmitem d-lui Huidu huiduielile noastre, iar d–lui Găinuşe îi aducem la cunoştinţă că fiecare pasăre pe limba ei piere.

Timişoara: De ce s-au scandalizat cei din partidul "Noua Dreaptă"?

«Arta loveşte din nou! Artiştii îi scandalizează din nou pe cetăţenii onorabili!

Fapta: Într-o expoziţie de la Galeria Atelier 35, artistul timişorean Benedek Levente a expus nişte tablouri cu harta României combinată cu ceva sex (printre altele). Sau Casa Poporului pe care scrie "Hotel". Sau Traian Băsescu, în postura de J.R. Ewing. Sau Corneliu Zelea Codreanu cu o puţă în gură.

Mai întâi, s-au scandalizat cei de la "Noua Dreaptă". Legionarii, când şi-au văzut guru-ul într-o asemenea ipostază, au făcut o sesizare penală la poliţie.

Apoi a venit rândul televiziunilor să se scandalizeze. Realitatea TV, CNN-ul românesc, a organizat o dezbatere-înfierare sub bagheta Andreei Creţulescu. Ideea era că simbolurile naţionale sunt terfelite

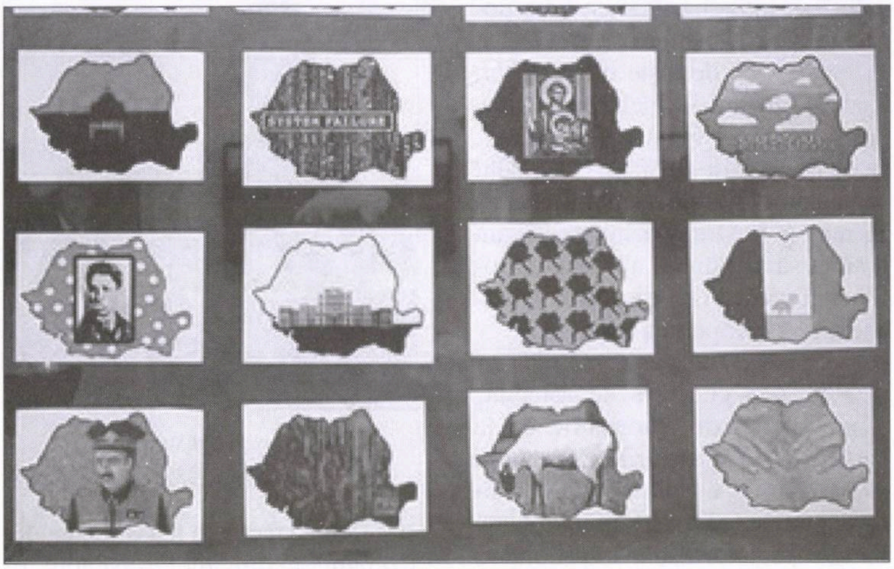

Tabloul expus de Benedek Levente la galeria "Atelier 35"

și că, iată, o organizație onorabilă, cum e "Noua Dreaptă", s-a simțit atât de lezată de tablourile cu pricina, încât a sesizat organele în drept.»

(Dintr-un articol de Cezar-Paul Bădescu; în "Dilema veche", București 2009)

Republica Moldova: Ce s-a întâmplat la Chișinău

Interviu fulger cu Dorin Chirtoacă, primarul general al municipiului Chișinău

«**Lucreția Berzintu** (L. B.): *Domnule primar general Dorin Chirtoacă, ați candidat la alegerile parlamentare din Republica Moldova din partea Partidului Liberal. În urma alegerilor din 5 aprilie 2009, după cum se știe, au câștigat comuniștii. Cum vedeți înfrângerea democrației?*

Dorin Chirtoacă (D. C.): După părerea mea, alegerile au fost falsificate. Comuniștii n-aveau cum să obțină mai mult de 30-35, cel mult 40% din voturi, însă în urma acțiunilor pe care le-au întreprins, incorect, și-au sporit numărul voturilor, lucru pe care-l demonstrăm acum, prin probele pe care le administrăm, și sperăm să punem capăt acestui mod incorect de a desfășura alegerile din Republica Moldova.

L.B.: *Cine, de fapt, a declanșat manifestația de protest din Chișinău?*

D.C.: Au fost manifestații spontane de protest, inițiate de tineri, tineri care s-au revoltat. Tot ceea ce s-a întâmplat la Chișinău în ziua alegerilor, dar și anterior, au fost manifestări anticomuniste, și, din păcate, comuniștii au deturnat aceste proteste în acte de vandalism asupra Președinției și Parlamentului.

L.B.: *În urma acestor evenimente, cum vedeți declarația președintelui Vladimir Voronin, precum că în spatele acestei manifestații s-ar afla România? Și cum vedeți măsurile luate de același Voronin, precum închiderea granițelor, introducerea vizelor pentru români ș.a.?*

D.C.: Sunt declarații contrare democrației, sunt acuzații extrem de grave la adresa cetățenilor. Pro-

MAMAIA מאמאיה

Restaurant
românesc
Grătar – pescărie

Aer condiționat, ambianță plăcută, serviciu conștiincios, prețuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.
Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim și românește.

Cei care vin cu acest anunț vor fi serviți cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

fesorii, directorii, au fost făcuţi violatori de copii de către Voronin.

De asemenea, s-au adus acuzaţii complet neîntemeiate la adresa României. Se ştie că cei care au arborat drapelul României pe sediul Preşedinţiei şi Parlamentului au fost puşi la cale chiar de Serviciul de Pază şi Protecţie a Preşedinţiei de la Chişinău, fapt confirmat după aceea prin imagini video luate în acele clipe. Cu alte cuvinte, tot ce s-a întâmplat negativ în acele zile a fost coordonat, pregătit de către autorităţile comuniste de la Chişinău; ele au deturnat manifestaţiile paşnice de protest ale unor tineri spre violenţă şi au încercat după aceea să acuze pe alţii, care nu au nici o legătură cu evenimentele de pe teren. Din acest punct de vedere, declaraţiile sunt incalificabile pentru Voronin şi gruparea din care face parte. Toate probele faptelor oribile care au avut loc vor fi prezentate organismelor internaţionale. Regimul comunist trebuie să fie izolat şi respectiv sancţionat pentru aceasta. Sunt cazuri extrem de grave care au avut loc în această perioadă în Republica Moldova. Sunt două persoane decedate, zece persoane torturate şi trei persoane bătute cu cruzime de către Poliţie; în plus, mii de persoane urmărite şi hărţuite de Poliţie.

L.B.: *Ce a facut opoziţia, adică dumneavoastră împreună cu ceilalţi, pentru a se intra în normalitate cât de cât? La acuzaţiile aduse României de către Voronin, cum a reacţionat Uniunea Europeană?*

D.C.: Primele reacţii ni s-au părut rezonabile. Urmează să acumulăm şi alte reacţii, pentru a-i putea izola astfel pe comunişti şi a obţine o poziţie fermă din partea Europei în vederea normalizarii situaţiei. Trebuie să fie traşi la răspundere cei care au dat ordin să fie bătuţi în asemenea hal tinerii din Republica Moldova.

L.B.: *Despre declaraţiile ce s-au*

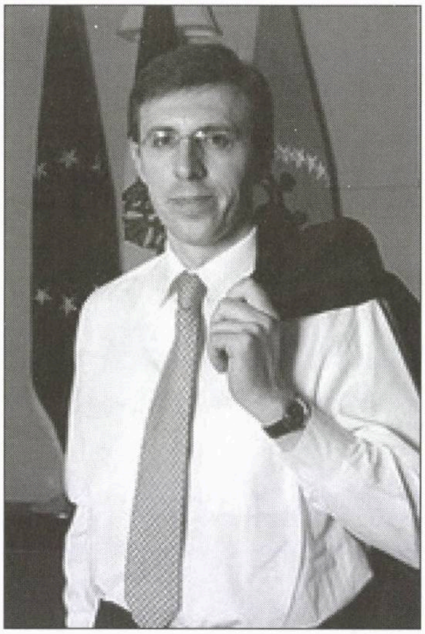

Dorin Chirtoacă

auzit de la Moscova, cu referire la "vandalii de la Chişinău cu steaguri româneşti", ce puteţi spune?

D.C.: Din păcate, avem de-a face cu un tandem între comunişti şi Federaţia Rusa, lucru care nu este deloc ciudat. Îl considerăm firesc, întrucât comuniştii s-au înrădăcinat în sistemul totalitar sovietic. Au păstrat aceste legături timp de 20 de ani şi acum le valorifică în continuare.

L.B.: *Există şi vreo influenţă negativă din partea celor din Transnistria? Nu vorbesc de români, ci de ceilalţi...*

D.C.: Acolo, de asemenea, e un regim totalitar susţinut de Federaţia Rusă. Este o situaţie similară, dacă doriţi, cu cea de la noi.

L.B.: *Cum vedeţi evoluţia evenimentelor în viitorul apropiat, legat de cele întâmplate în Republica Moldova?*

D.C.: Văd o poziţie fermă a Uniunii Europene, a Statelor Unite, în vederea condamnării a ceea ce au declanşat comuniştii la Chişinău, şi, după aceea, o acţiune serioasă, cu termen precis, pentru democratizarea Republicii Moldova.

L.B.: *Aveţi un apel pentru lumea democrată, pentru toţi basarabenii din toată lumea, cât şi pentru ceilalţi?*

D.C.: Să facă lobby la nivelul

AVOCAT ŞI NOTAR

AUSTERMAN EFRAIM

Fost magistrat în România

Execută

Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;

Rezolvă probleme juridice legate de România

Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România

Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11

Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401

Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

tuturor celor care decid în lume pentru a explica situaţia critică din Republica Moldova.»

Canada: Fostul ministru Irwin Cotler o spune pe a dreaptă

«Vreo 250 de parlamentari s-au reunit (în februarie) pentru şedinţa inaugurală a Conferinţei Interparlamentare pentru Combaterea Antisemitismului (ICCA). Această întrunire s-a ţinut ca urmare a incidentelor antisemite virulente, periculoase, amintind de atmosfera anilor 1930, fără egal de la sfârşitul celui de al doilea război mondial.

Pe scurt, antisemitismul clasic sau tradiţional constă într-o discriminare împotriva evreilor, o negare şi un atac la dreptul lor de a trăi a membri egali în societate. Noul antisemitism implică o discriminare împotriva poporului evreu şi a dreptului său de a trăi în aceeaşi măsură ca membru al familiei naţiunilor...

Prima versiune a acestui nou antisemitism este cea mai periculoasă, este cea pe care eu aş califica-o de antisemitism genocidal. Eu nu folosesc acest termen cu uşurinţă. Eu mă refer la interzicerea de către Convenţia asupra Genocidului, "de incitare directă şi publică la genocid".

Există trei feluri de antisemitism genocidal.

Primul este aprobat de Stat, este orchestrat de el, aşa cum este antisemitismul gemocidar al lui Ahmadinejad, în Iran, care este ilustrat prin parade militare unde sunt prezentate rachetele Shihab 3, acoperite cu un drapel care proclamă: "Ştergeţi Israelul de pe hartă".

O a doua manifestare a acestui antisemitism genocidar figurează în constituţiile, convenţiile şi în politicile mişcărilor teroriste aşa cum sunt Hamasul, Hezbollah, Jihadul

Irwin Cotler

Islamic şi Al-Qaeda, care cer nu numai distrugerea Israelului, dar uciderea evreilor oriunde s-ar afla.

Cea de a treia manifestare a acestui antisemitism genocidar constă în fatwe şi scrieri religioase, precum şi în predici la moscheile care fac apel la genocid, prezentat ca o obligaţie religioasă.

Antisemitismul ideologic este o expresie mult mai periculoasă şi falsificată a noului antisemitism, care de preferinţă ia forma unei lupte împotriva rasismului.

Prima manifestare a acestui antisemitism ideologic a fost inserarea lui juridică şi instituţională în rezoluţia Naţiunilor Unite "Sionismul egal rasism". În ciuda faptului că rezoluţia a fost anulată, asimilarea sionismului cu rasismul a rămas vie în "global village", în universităţile Americii de Nord şi în Europa...

O a doua manifestare a antisemitismului ideologic constă în a denigra Israelul ca ţară care practică apartheidul. Mai mult decât o simplă condamnare, acuzaţia implică distrugerea Israelului...

A treia manifestare a antisemitismului ideologic constă în a prezenta Israelul, înainte de a fi distrus, nu numai ca ţară care practică apartheidul, dar mai ales ca stat nazist.

În această înfăţişare, concomitent (antisemitism legalizat), se ascunde în spatele stindardului drepturilor omului, invocă dreptul internaţional şi acţionează sub egida ONU. În iunie 2006, după ce Comisia Drepturilor Omului a fost înlocuită cu Consiliul Drepturilor Omului, această nouă instituţie a hotărât condamnarea unui singur stat dintre statele membre: Israelul, care a fost vizat de 80% dintre condamnări, pe când principalii violatori ai drepturilor omului se bucură de o impunitate perfectă.

Acest context al escaladării şi intensificării antisemitismului justifică, şi în acelaşi timp face necesară crearea ICCA – Conferinţa Interparlamentară pentru Combaterea Antisemitismului, pentru a înfrunta şi a combate cea mai veche şi cea mai durabilă ură. *Tăcerea este de netolerat.* A venit timpul de a da alarma şi mai cu seamă de a acţiona. Căci, aşa cum istoria ne-a învăţat prea bine, dacă aceasta va începe cu evreii, ea nu se va termina cu ei...»

(Dintr-un articol de Irwin Cotler, Montreal; după Israfax, Montreal, 2009. Irwin Cotler este membru al parlamentului canadian, fost ministru al Justiţiei şi cofondator al Coaliţiei Interparlamentare pentru Combaterea Antisemitismului – ICCA.)

Dar-ar Hezboalla în duşmani!

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...numitul Yasser Abbas (46 de ani), fiul preşedintelui Autorităţii

Palestiniene, Mahmud Abbas, este un om de afaceri prosper; având dublă cetăţenie, canadiană şi palestiniană, el a declarat revistei "Al-Aswak", din Dubai, că la ora aceasta posedă mai multe întreprinderi, printre care "Facon Trading Group", care îi aduce un venit anual de 35 de milioane de dolari.

Ne place că...

...discutând despre intenţia guvernului american de a subvenţiona cu circa 900 de milioane de dolari pe an guvernul palestinian, chiar dacă acesta va cuprinde şi câţiva miniştri din Hamas, tânărul congressman Mark Kirk (republican) i–a spus secretarei de stat Hillary Clinton că asta ar fi ca şi cum Washingtonul ar fi de acord să sprijine din punct de vedere financiar un guvern din care ar face parte numai câţiva nazişti.

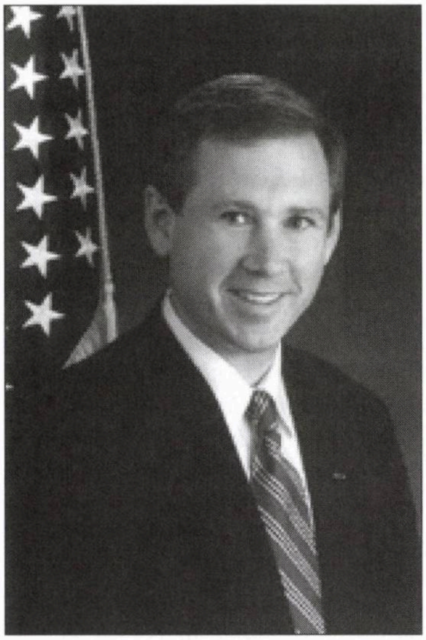

Mark Kirk

Nu ne place că...

...aşa cum a relatat cunoscutul animator Jay Leno, de la televiziunea americană, un grup de cercetători britanici au ajuns la concluzia că faimoasa încălzire a globului, de care se vorbeşte atâta în anii din urmă, se datorează în mare parte persoanelor care suferă de obezitate. Savanţii susţin că obezii de ambele sexe împrăştie în aer mai mult dioxid de carbon decât acela emanat de fabricile care consumă cărbune.

Nu ne place că...

...aşa cum au constatat autorităţile sanitare din România, din cauza poluării excesive (praf, etc.), locuitorii oraşului Bucureşti trăiesc, în medie, cu patru ani mai puţin decât cei din restul ţării.

Nu ne place că...

...aşa cum scrie ziarul englez "Daily Mirror", d-na Caroline Contwright (48 de ani), din Londra, a reuşit să-l scoată din sărite pe judecătorul care se ocupa de cazul ei:

«Conform ziarului, femeia a primit reclamaţii în repetate randuri din partea vecinilor pentru că face sex prea zgomotos. În urmă cu patru ani, femeia fusese eliberată condiţionat în urma unei plângeri similare, dar instanţa îi ceruse să nu mai repete experienţa sau să aibă grljă "să nu mai dea muzica tare".

Conform plângerii ajunse la poliţie, "femeia ţipa, gemea şi urla ca din gură de şarpe, îmbiindu-şi bărbatul să-şi vadă de treabă. Instanţa a condamnat-o la 10 zile de închisoare. Femeia va avea şi dosar penal pentru tulburarea liniştii publice».

Nu ne place că...

...rav Iacov Litzman, ministrul adjunct al Sănătăţii (ultra-religios),

Rav Iacov Litzman

a interzis să se mai vorbească de "gripă porcină", pe motiv că porcul (după cum se ştie) nu este casher.

Ne place că...

...fostul ambasador american la ONU, John Bolton (un vechi sprijinitor al Israelului), a publicat în Canada un articol de mare răsunet, intitulat "Cotitura anti-Israel a echipei Obama", susţinând că noul pre-

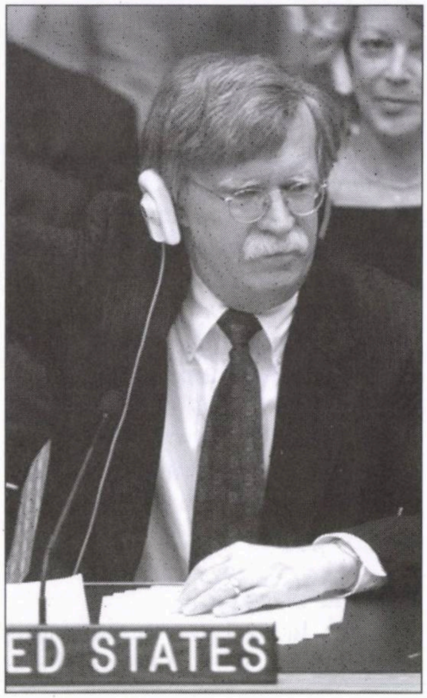

John Bolton

ședinte al SUA încearcă să se alieze cu statele islamice teroriste, să renunțe la bunele relații cu Israelul, pe motiv că, pentru noua administrație, "Israelul e mai util cu capul pe butuc decât ca aliat".

Nu ne place că...

...rav Israel Lau, rabinul-șef al orașului Tel Aviv, primește (în aceste vremuri de criză economică) un salariu lunar de 47.000 de shkalim.

Ne place că...

...în "Dilema veche", din București, am dat peste știrea de mai jos:

«O acțiune declanșată de societatea civilă din Marea Britanie este preluată la nivel național: vor fi citite și analizate toate semnele de pe drumurile publice, pentru a verifica dacă sunt corecte sau nu. Scopul comisiei este detectarea anunțurilor cu greșeli gramaticale, cu greșeli de ortografie, a celor depășite, a semnelor inutile, a publicității pentru spectacole desfășurate cu mult timp în urmă sau a muzeelor și expozițiilor închise, absența majusculelor și a apostrofului, care înlesnesc lectura și înțelegerea. Campania a început de la bază: locuitorii din vestul Londrei au desenat de mână apostroful, acolo unde lipsea. La Leeds a fost elaborată o petiție cerând restaurarea ortografiei tradiționale, dar Consiliul Municipal, având alte treburi mai importante, n-a acționat. De altfel, chiar documentele emise de el au greșeli. Așa că s-a apelat la ajutorul voluntarilor care să sesizeze prin e-mail greșelile gramaticale și ortografice din sectorul public. În Redruth, Cornwall, proprietarii micilor magazine au descoperit că semnele de circulație sunt orientate în așa fel încât îi trimit pe oameni la cumpărături în marile centre comerciale. (The Guardian)»

Ne place că...

...Opera Scala din Milano va prezenta la 16 iulie a.c., la Ganei Yehoshua din Tel Aviv, un nou spectacol în cinstea împlinirii a 100 de ani de la nașterea "orașului alb"; **nu ne place** (în schimb) că orchestra operei va fi dirijată de Daniel Barenboim, muzicianul cu ura de sine în sânge, dușman vechi și jurat al israelului.

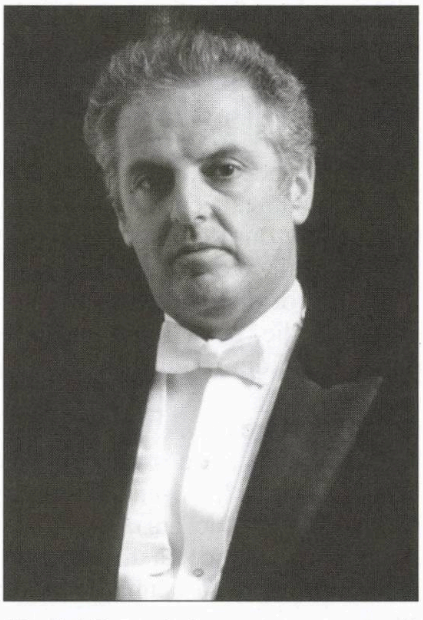
Daniel Barenboim: nu, nu e nevoie să vă deranjați

Nu ne place că...

...Autoritatea Palestiniană, condusă de Abu Mazen, a interzis activitatea orchestrei tinerilor palestinieni din Jenin (și l-a exclus pe dirijor din rândurile A.P.) pe motiv că formația a stabilit relații de colaborare cu o orchestră israeliană și a cântat nu de mult în fața supraviețuitorilor Holocaustului din Holon.

Ne place că...

...la Bucuești a luat ființă o asociație pentru promovarea circulației pe biciclete, care se numește "Bate șeaua să priceapă iapa"; așa cum ne explică Magdalena Boiangiu în "Dilema veche", în cazul de față iapa ar fi "autoritățile desemnate să asigure siguranța bicicliștilor pe drumurile publice".

Nu ne place că...

...într-un clasament alcătuit de OMS (Organizația Mondială a Sănătății), România ocupă locul I la numărul bolnavilor de sifilis.

Nu ne place că...

...obiceiul celor de la postul de televiziune ProTV din București de a întrerupe din cinci în cinci minute emisiunile (mai ales când e vorba de telenovele precum "Regina") pentru a plasa un calup cu reclame (mereu aceleași, de altfel) te calcă sistematic pe nervi, îndemnându-te să-ți bați copiii, să-i urci în pod și să iei scara.

Ne place că...

...municipalitatea din Arad, Israel, a găsit de cuviință să-l sărbătorească pe Amos Oz, "fiul orașului", organizând trei "zile literare" în cinstea marelui scriitor cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani. "Zilele" au cuprins seri literare, un

Amos Oz și soția sa, Nili

concert dat de Shalom Hanoch, un spectacol muzical bazat pe romanul lui Oz "Aceeași mare", o masă rotundă cu participarea poetului Haim Guri și a altor literați etc. etc.

Ne place că...

...așa cum citim în revista "Epigrama" din România, la București a luat ființă o editură intitulată "Ciocu mic".

Ne place că...

...președintele și respectiv primul ministru al Kenyei, care nu-și mai vorbesc de două luni de zile, și-au aprins paie-n cap din cauza soțiilor lor; d-na Odinga, nevasta premierului, și d-na Kibaki, nevasta președintelui, au declarat grevă sexuală, afirmând că nu se vor mai culca cu bărbații lor până când aceștia nu vor pune capăt conflictului dintre ei.

Ida Odinga, soția premierului Kenyei

Lucy Kibaki, soția președintelui Kenyei

Nu ne place că...

...Hugo Chavez, președintele Venezuelei, s-a comportat ca un individ atins de gripă porcină politică, declarând nu de mult à propos de evrei că "urmașii celor care l-au răstignit p Cristos au pus stăpânire pe toate bogățiile lumii".

Ne place că...

...o delegație a tribului Koushatta, din Louisiana, SUA (urmași ai pieilor roșii), a vizitat de curând Israelul, exprimându-și dorința de a face investiții în întreprinderile din Haifa (tribul, din care fac parte cca. 850 de persoane, posedă un celebru cazinou lângă

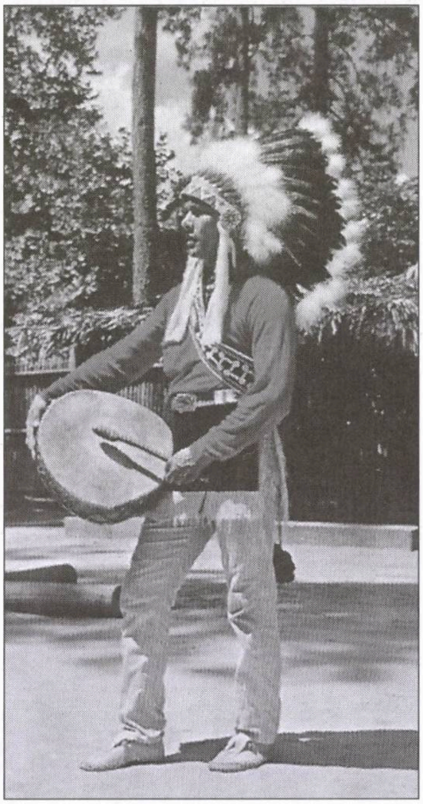

Indian din tribul Coushatta

Lake Charles, la granița dintre Louisiana și Texas, obținând venituri anuale de aproape un miliard de dolari).

Ne place că...

...d. Ofer Orenstein, membru în consiliul municipal al orașului Natania, a cerut primăriei să instaleze, acolo unde e cazul, plăci noi cu numele străzilor, care să explice tinerilor de astăzi ce anume reprezintă numele respective; propunerea a venit după ce o anchetă în rândurile a 160 de elevi din Natania a arătat că 75% dintre ei credeau că numele Tel Hai (locul unei bătălii vestite din 1920 din Eretz Israel) vine de la o... grădină din oraș.

Ne place că...

...agenția de știri Associated Press a transmis informația de față: *«Un cetățean din Houston, Texas, care nu suporta ideea că musulmanii din cartier vor să ridice o moschee lângă casa sa, a organizat, în semn de protest, curse de porci în timpul orelor de rugăciune. Craig Baker (46) a prăjit cârnați de porc și i-a vândut vineri când, în ciuda ploii, peste 100 de oameni se adunaseră în jurul grătarului. "Eu nu fac altceva decât să–mi apăr drepturile și proprietatea mea".»*

Nu ne place că...

...poșta israeliană este cea mai proastă din lume.

Ne place că...

...în buletinul agenției Isropres din Haifa am găsit o idee simpatică a lui Uly Vălureanu, directorul agenției. Sub titlul "Concurs de epigrame", citim următoarele: «Agenția Anima News a anunțat că cetățeanul israelian Nati Meir, om de afaceri care deține și cetățenia romåna, fost consilier al Partidului România Mare condus de Corneliu Vadim Tudor, a decis să candideze la viitoarele alegeri prezidentiale din România.

Știrea, care la prima vedere apare ca o glumă nostimă de 1 Aprilie, conține și informația că în campania sa electorală Meir va fi sprijinit financiar de canalul 10 al televiziunii israeliene.

În legătură cu acest eveniment, pornind de la sugestia unui cititor, newsletterul nostru organizează un concurs de epigrame pe tema "Nati Meir candidează la președinția României". Iată și un posibil catren:

«Șefu', ce titlu dăm știrei?
"Campion la vești trăsnite",
"Capcane anti-semite"
Sau numai "Bancul zilei"?»

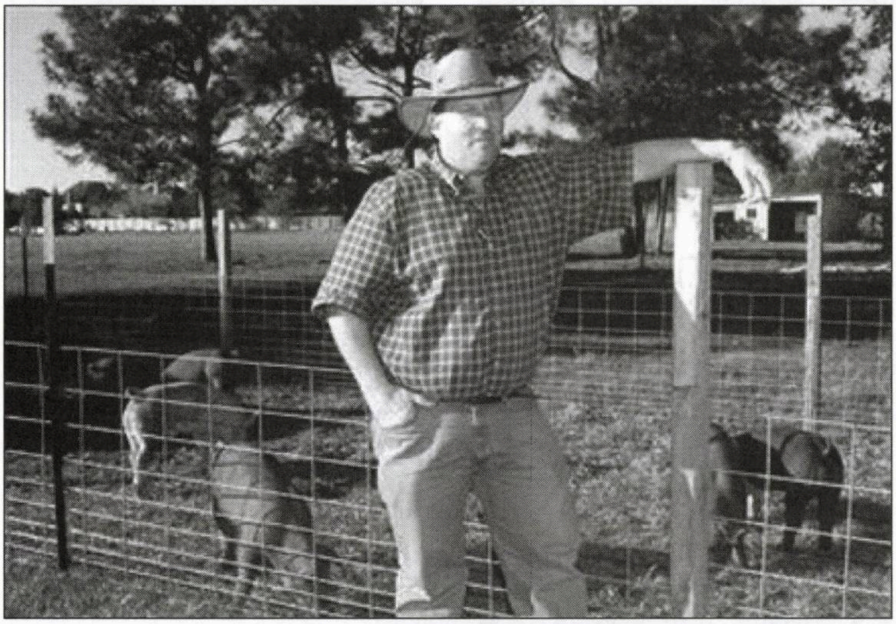

Craig Baker

Nu ne place că...

...la ICR Tel Aviv ai impresia că s-au tras obloanele.

Ne place că...

...așa cum aflăm din "Realtatea Evreiască", «la inițiativa Uniunii Scriitorilor și a locatarilor blocului din Bulevardul Ion Mihalache nr. 321, pe data de 20 martie a fost amplasată o placă comemorativă dedicată scriitorului Horia Aramă, un excepțional poet și prozator.»

La Liverpool, Marea Britanie, s-a deschis o expoziție cuprinzând o replică fidelă 100% a camerei din Amsterdam unde s-a ascuns, în timpul războiului, Anna Frank, autoarea celebrului jurnal.

Bravo! Ținând seama de cum merg lucrurile cu islamiștii din Anglia, din ce în ce mai agresivi, este bine ca fetițele evreice din Liverpool să știe din vreme cum se amenajează o ascunzătoare bună.

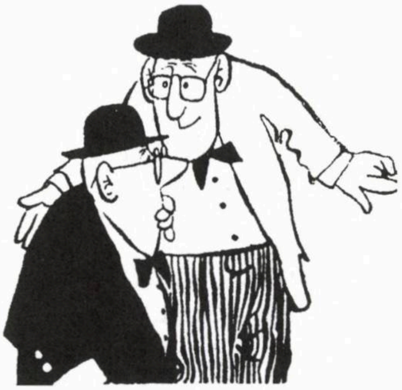

SE ZVONEŞTE CĂ...

...după alegerile de la CEB (Comunitatea Evreilor din Bucureşti), **ing. Osy Lazăr,** care n-a mai reuşit să-şi păstreze postul de preşedinte, a cerut şoferului să ridice tot mobilierul din birou şi să-l aducă la domiciliul său.

...în aceeaşi ordine de idei, atunci când câţiva funcţionari i-au atras atenţia că mobilierul aparţine Federaţiei, **dl. Lazăr** ar fi răspuns: "Nu-i adevărat, astea-s lucrurile mele. Le-am primit cadou".

...între **Doina Meiseles,** editoarea publicaţiei "Jurnalul săptămânii", şi ziaristul **Jean Steiger** a trecut o pisică neagră.

...după vandalismele de la cimitirul evreiesc din Botoşani, la sediile comunităţilor din Bârlad, Roman şi Piatra Neamţ s-au primit mesaje (scrise cu litere mari, decupate din gazete) cu acest conţinut: "Acuma urmaţi voi la rând".

...în cursul lunii iunie a.c. va sosi în Israel noul director al ICR din Tel Aviv.

...o explicaţie a vandalismelor produse în vremea din urmă şi care circulă insistent pe culoarele Ministerului de Interne sună aşa: autorităţile au pus la cale distrugerile bi-necunoscute din dorinţa de a demonstra că FCER nu poate asigura paza cimitirelor 24 de ore din 24 şi de a justifica astfel trecerea acestora în proprietatea statului.

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Erwin Şimşensohn (29), regizor de teatru, Bucureşti: alegerea totalmente surprinzătoare a acestui tânăr practic necunoscut în fruntea Comunităţii Evreilor din Bucureşti l-a propulsat printre *vedetele* uliţei evreieşti din România.

În scădere

Ing. Osy Lazăr, fost preşedinte al Comunităţii Evreilor din Bucureşti: comportarea sa după ce a pierdut alegerile pentru funcţia de conducător al CEB (v. amănunte în corpul revistei) i-a dezamăgit pe suporterii vechiului şi cunoscutului lider din curtea Templului Coral.

ETC... ETC...

••• Luna trecută a fost neobișnuit de nervoasă și plină de evenimente pe ulița evreo-română.

Mai întâi, vechiul nostru mușteriu, afaceristul Nati Meir, a lansat o bombă de zile mari.

Sursa știrii este Internetul (Ziare.com).

«Fostul deputat român, omul de afaceri Nati Meir, a decis să candideze, ca independent, pentru președinția României la alegerile din toamna acestui an.

El a declarat pentru agenția Anima News că anunțul oficial urmează să fie făcut în următoarele zile.

Nati Meir s-a aflat în ultimele zile în Israel, unde s-a întâlnit cu oameni politici, reprezentanți din mass media israeliană și consilieri de presă.

Această vizită a dus de asemenea la concretizarea echipei cu care va lucra, șeful campaniei electorale fiind Shmuel Elgrabli, unul dintre cei mai apreciați consilieri din Israel, care a condus campanii electorale ale lui Ariel Sharon, Ehud Barak și Beniamin Netaniahu.

Agenția citată notează că cel mai mare succes obținut de Nati Meir în cursul acestei vizite l-a constituit interesul deosebit manifestat pentru candidatura sa la președinția României de Canalul 10 al televiziunii israeliene, unul dintre cele mai apreciate posturi TV din Israel.

Potrivit lui Nati Meir, el a fost contactat și de reprezentanții celui de al doilea post TV particular din Israel, Canalul 2, dar a decis să lucreze cu Canalul 10.

Astfel, la hotelul Dan din Tel Aviv a fost definitivat contractul cu Canalul 10, care a primit exclusivitate pentru a acoperi, până la alegerile din toamnă, campania electorală a lui Nati Meir pentru funcția de președinte, urmând să realizeze o serie de interviuri și reportaje, atât în Israel cât mai ales în România.

De asemenea, Canalul 10 a primit exclusivitate pentru a transmite principalele întâlniri care se află pe agenda de lucru a lui Nati Meir: întâlnirea la Ierusalim cu Papa, o întâlnire cu președintele francez Nicolas Sarkozy și o discuție la Washington cu Rham Emanuel, șeful personalului de la Casa Albă.»

Nota Redacției: Să ne ierte colaboratorul nostru Ion Mihăileanu, de la Paris, dar știrea de mai sus are mai mult haz decât toate bancurile sale de la "Restaurantul umorului".

••• Pe urmă am avut parte de alegerile pentru noua conducere a Comunității Evreilor din București. Spre surprinderea generală, adunarea a însemnat o premieră în istoria comunității din Capitală. Lumea se aștepta la o ședință mai mult sau mai puțin obișnuită, în care fosta conducere își prezintă bilanțul, se ridică două-trei voci cu propuneri pentru noul comitet și se votează după principiul sfânt: cine este pentru, cine este contra, cine se abține. În plus, participanții pot fi numărați pe degete, cei mai mulți veniți să-și revadă amicii și să mai schimbe o vorbă, după care ne ducem cu toții la o țuică.

De data aceasta se adunaseră în sală cam 1.000 de cetățeni, nu mai aveai unde să arunci un ac.

De asemenea, de parcă s-ar fi molipsit de la alegerile cu scandal din Partidul Muncii, de la noi, sau de la Uniunea Scriitorilor din România, candidații la funcțiile cheie (și mai ales la aceea de președinte al Comunității) au făcut campanie electorală în toată puterea cuvântului, iar partizanii lor erau, nu o dată, să se ia de păr.

Iată cum arăta, de pildă, manifestul electoral al ing. Osy Lazăr, președintele în funcție al C.O.B.:

«Dragi și stimați membri ai Comunității,

Spre binele nostru, pentru iudaism, întrajutorare, adevăr, dreptate și continuarea tradițiilor noastre milenare, am luat inițiativa și am format Comitetul de susținere al președintelui nosru devotat Osy Lazăr pentru alegerea sa ca președinte la alegerile din 5 aprilie 2009.

Osy Lazăr iubește oamenii, ne tratează întotdeauna cu atenție și în mod egal, ca surori și frați în cadrul familiei noastre lărgite a Comunității Evreilor din București, neuitând nici pe ceilalți din România, Eretz

Dragi și stimați Membri ai Comunității,

Spre binele nostru, pentru iudaism, întrajutorare, adevăr, dreptate și continuarea tradițiilor noastre milenare, am luat inițiativa și am format

COMITETUL DE SUSȚINERE
AL PREȘEDINTELUI NOSTRU DEVOTAT
OSY LAZĂR
PENTRU ALEGEREA SA CA PREȘEDINTE
LA ALEGERILE DIN 5 APRILIE 2009

Osy Lazăr iubește oamenii, ne tratează întotdeauna cu atenție și în mod egal, ca surori și frați în cadrul familiei noastre lărgite a Comunității Evreilor din București, neuitând nici pe ceilalți din România, Eretz Israel și

Israel şi din întreaga lume.

Osy Lazăr este corect, cinstit şi oricând prezent pentru a face o Mitzva. Luptă împotriva minciunii, intrigilor, răutăţilor, neadevărurilor unora, care cred că se pot evidenţia prin ele, umilind pe alţii pentru a dobândi funcţii şi bani.

Membri ai Comunităţii noastre, care încă nu au aderat în scris în cadrul Comitetului nostru şi doresc să facă parte alături de noi în comitetul pentru sustinerea preşedintelui nostru, se pot inscrie în registrul ee se află la secretariatul C.E.B.

Osy Lazăr are şi susţinerea unor mari personalităţi din Bucureşti, România, Israel şi întreaga lume, care îl cunosc şi îl apreciază.

Cu încredere şi împreună cu Osy Lazăr, pentru alegerea sa ca preşedinte al Comunităţii!»

Iată şi un manifest anti-Osy Lazăr:

«Fragmente din raportul Comisiei de Etică a Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România

15.12.2008

(afişat în forma sa integrală la avizierele din Sinagoga Mare, Curtea Templului Coral, DASM etc.)

... Problemele la care trebuie să răspundă Comisia de Etică sunt cele de aspect moral, şi ele greu de limpezit în contextul actual. Este moral ca un conducător sau orice alt angajat din sistemul de organizare şi conducere al FCER sau al comunităţilor să obţină avantaje materiale din relaţia cu membrii comunităţii, din valorificarea bunurilor obţinute de la asistaţi (case, bijuterii, tablouri sau alte asemenea valori, chiar dacă obţinerea lor este juridic legală?

Este corect din punct de vedere moral ca un conducător comunitar să obţină avantaje materiale din cumpărarea, posibil la preţuri favorabile, a bunurilor lăsate în proprietatea FCER şi a comuniăţilor evreieşti prin donaţie de către evreii decedaţi, asistaţi sau nu?

Dacă la aceste întrebări răspundem negativ – şi acesta este punctul de vedere al Comisiei de Etică – atunci există o vinovăţie morală la domnul ing. O. Lazăr.

Domnul ing. O. Lazăr a recunoscut iniţal în faţa Comisiei de Etică (în şedinţa din 19.02.2003) că a cumpărat patru apartamente de la asistaţi, recunoaştere negată mai târziu (în şedinţa din 25.11.2008), când a afirmat că a cumpărat numai apartamentul în litigiu cu ing. E. Abramovici. Această situaţie ridică probleme legate de sinceritatea declaraţiilor. (...)

... Comisia de Etică a FCER consideră că atitudinea şi acţiunile ing. O. Lazăr au adus prejudicii imaginii C.E.B. şi FCER şi nu corespund normelor de moralitate pe care trebuie să le aibă membrii organelor de conducere ale comunităţilor şi Federaţiei.

În concecinţă, Comisia de Etică propune Comitetului Director al FCER următoarele: (...)

Atenţionarea foarte serioasă în scris a Preşedintelui CEB asupra implicării sale în afaceri discutabile şi achiziţionării de apartamente de la unii membri ai comunităţii, unii chiar asistaţi, fapt ce determină discuţii nefavorabile în sânul obştii comunitare şi duc la procese în justiţie şi alte reclamaţii care dăunează prestigiului organizaţiilor comunitare.»

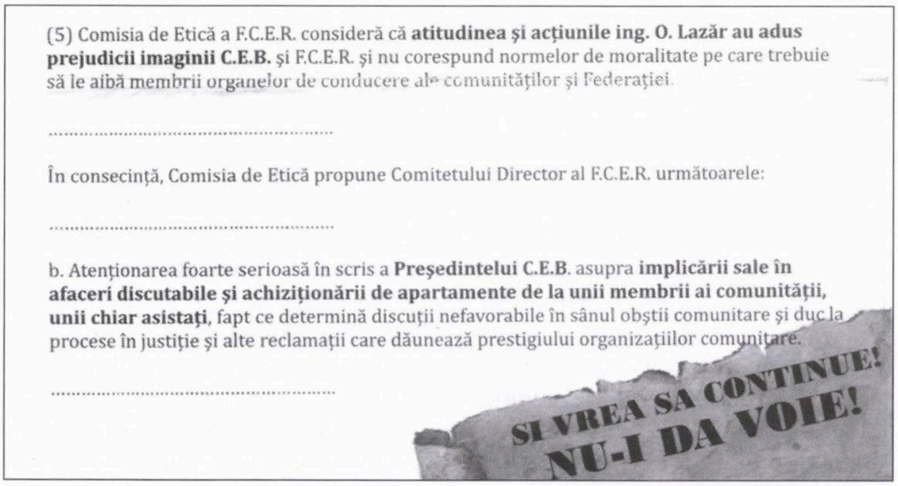
(5) Comisia de Etică a F.C.E.R. consideră că **atitudinea şi acţiunile ing. O. Lazăr au adus prejudicii imaginii C.E.B.** şi F.C.E.R. şi nu corespund normelor de moralitate pe care trebuie să le aibă membrii organelor de conducere ale comunităţilor şi Federaţiei.

....

În consecinţă, Comisia de Etică propune Comitetului Director al F.C.E.R. următoarele:

....

b. Atenţionarea foarte serioasă în scris a **Preşedintelui C.E.B.** asupra **implicării sale în afaceri discutabile şi achiziţionării de apartamente de la unii membrii ai comunităţii, unii chiar asistaţi**, fapt ce determină discuţii nefavorabile în sânul obştii comunitare şi duc la procese în justiţie şi alte reclamaţii care dăunează prestigiului organizaţiilor comunitare.

....

Nu au lipsit nici candidaţii veniţi din Israel, cu gândul de a face ordine în curtea Templului Coral.

Dl. Neta Natan (candidat la funcţia de vicepreşedinte) se adresează astfel alegătorilor:

«Dragul meu frate evreu,

Prietene,

Mă adresez ţie, membru al marii familii a evreilor din Bucureşti, cu speranţa şi bucuria că împreună vom construi viitorul.

Vin din Israel, unde am fost ofiţer în armată, dar rădăcinile mele sunt în Moldova, unde m-am născut şi unde am făcut şcoala primară şi liceul. Am doi fii, crescuţi şi educaţi ca buni evrei, de care sunt foarte mândru, pentru că sunt buni manageri şi oameni de viitor.

Am luat decizia, după ce am discutat cu familia mea, de a candida pentru funcţia de vicepreşedinte al Comunităţii Evreilor din Bucureşti. Am nevoie de sprijinul dumneavoastră, trebuie să reconstruim încrederea într-o comunitate ale cărei valori sunt religia iudaică, familia, educaţia, ajutorul acordat celor în nevoi, respectul pentru trecut şi, nu în ultimul rând, participarea la viaţa comunităţii. Despre orice v-aş putea scrie, dragii mei confraţi,

pentru că tot despre oameni vom vorbi. Fără ei, fără voi, prieteni ştiuţi, dar şi prieteni viitori, cărora le strâng acum mâna, nimic nu este trainic, nimic nu durează în vreme.

Sunt evreu şi îmi respect cuvântul, pentru că valoarea mea, de om şi de ofiţer, este dată de felul în care îmi respect cuvântul dat. Cuvântul meu, ca viitor preşedinte al CEB, va exprima ceea ce tu, frate evreu, vrei să spui, vrei să se întâmple în comunitatea căreia îi aparţii. Eu iubesc oamenii – aşa am fost educat, aşa mi-am educat copiii: să iubească necondiţionat, nu după interese meschine, trecătoare sau aducătoare de profituri materiale. Îmi pasă de cei de lângă mine şi ajut dezinteresat pe cei care au nevoie, de câte ori pot face asta.» (etc. etc.)

Până la urmă, ing. Osy Lazăr a pierdut alegerile, întrucât împotri-

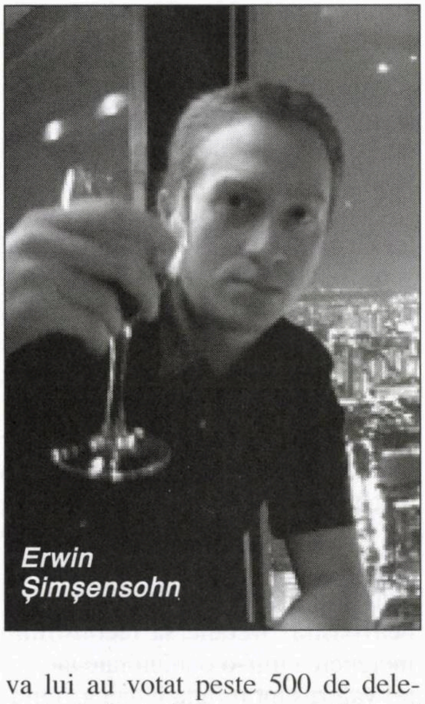

va lui au votat peste 500 de delegaţi. A fost ales, ca preşedinte al Comunităţii, un tânăr pe numele său Erwin Şimşensohn (29), regizor de teatru. Îi dorim succes, însă ţinând seama că ovreii noştri ştiu, la o adică, să facă zile fripte liderilor lor, nu-l vedem bine…

••• Dar evenimentul cel mai comentat dintre toate l-a constituit schimbul de acuzaţii dintre dr. Aurel Vainer, preşedintele FCER, deputat în Parlamentul de la Bucureşti, şi binecunoscutul Eli Caufman.

Aşa cum lunarul nostru a scris la timp, E. Caufman a publicat numeroase atacuri împotriva Federaţiei şi a d-lui Vainer în "România Mare", publicaţia fostului senator C. V. Tudor, într-un interviu din cotidianul de mare tiraj "Jurnalul Naţional" etc.

După apariţia atacurilor din "Jurnalul Naţional", dr. Vainer a trimis ziarului textul de faţă, sub semnul "Dreptului la replică":

«Am citit cu indignare în paginile dumneavoastră de joi 5 februarie 2009, interviul, însoţit de o fotografie în policromie, comică şi ridicolă, acordat de către un personaj autointitulat "mare rabin" şi "preşedintele organizaţiei evreilor din România", Eli Caufman.

Din capul locului se cuvin două precizări: nici rabinul nu e rabin, nici organizaţia pe care el o prezidează nu există (conform ziarului "Jurnalul Săptămânii", nr. 72, 18 ianuarie 2009, care apare în Israel).

Aceasta este prima impostură.

Celelalte derivă din prima. Domnul E.C. se arată foarte îngrijorat de soarta cimitirelor evreieşti din România şi nu înţelege de ce Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România nu face mai repede dreptate în cazul atacului împotriva Cimitirului Evreiesc din Şoseaua Giurgiului. În primul rând, el ar fi trebuit să ştie că, în România, de dreptate se ocupă Justiţia, nu FCER.

În legătură cu acest atac, noi am sesizat imediat autorităţile competente ale statului, Poliţia, Ministerul Administraţiei şi Internelor, Ministerul Justiţiei. A fost deschisă o anchetă foarte serioasă, au fost identificaţi făptaşii şi s-a organizat şi reconstituirea celor întâmplate, la care a luat parte şi Vicepreşedintele FCER. Ancheta continuă şi probabil că va ajunge în curând în sălile de tribunal. Acestea este drumul, chiar dacă domnul E.C. e atât de plin de nerăbdare. Probabil că, întrucât el nu recunoaşte Statul Israel, s-a gândit să facă ordine în România. Îl avertizăm că nu e de competenţa lui.

În privinţa administrării cimitirelor evreieşti din România, unde falsul rabin a simţit că ar putea fi o "afacere" pentru el şi acoliţii săi, lucrurile stau foarte clar şi în limita celei mai stricte legalităţi. În perioada interbelică toate comunităţile evreieşti din România, care numărau circa 800.000 de membri, au achiziţionaţ pe lângă cimitirele deja existente, unele terenuri, pe care le-au socotit necesare în viitor. Între timp, peste 90% dinte ei au dispărut, fie natural, fie în Holocaust, fie părăsind ţara pentru Israel, Statele Unite sau alte meleaguri. Astăzi au mai rămas în România circa 8.000 de evrei. Terenurile rămase libere pot fi păzite şi îngrijite cu fonduri financiare pe care nu le avem. Şi atunci ni se pare justificată înstrăinarea lor atentă, fără a leza în nici un fel vecinătatea cimitirelor lângă care se află. Iar banii dobândiţi în acest fel, potrivit normelor Cultului Mozaic, se pot folosi în mod exclusiv pentru îngrijirea şi administrarea cimitirelor evreieşti. În noiembrie 2008 FCER a încheiat un Acord cu un grup important de Mari Rabini (de data aceasta, adevăraţi) de origine română, din Israel, Anglia şi SUA. Potrivit Acordului încheiat, aceşti Rabini vor delimita strict părţile de teren din vecinătatea cimitirelor, care pot fi înstrăinate.

O altă impostură priveşte tonul superior şi injurios la adresa Mare-

lui Rabin Menachem Hacohen, mentorul spiritual şi religios al FCER, o remarcabilă pesonalitate a iudaismului din Israel, SUA şi Europa, autorul a 28 de volume de studii substanţiale de iudaistică.

De acelaşi tratament injurios se "bucură" şi Primul Rabin al FCER, un Rabin tânăr, înconjurat de toată stima şi preţuirea obştii noastre din România, pe care domnul E.C. îl acuză că n-ar fi evreu. Documentele autentice pe care le deţine statuează foarte clar şi fără tăgadă evreitatea Rabinului Sorin Rosen. Dar oare domnul Eli Caufman este evreu?

Ne exprimăm sentimentele de amărăciune că un Jurnal prestigios ca al dumneavoastră s-a lăsat "prins" atât de uşor în plasa unui sinistru impostor, indiferent cine ar fi el...

Preşedinte

Dr. Aurel Vainer – Deputat»

Cosiderându-se jignit, Eli Caufman a răspuns dr-ului Vainer printr-un amplu articol apărut în ziarul "Tricolorul" (oficios al Partidului România Mare) de sub conducerea lui C. V. Tudor. Extrase:

«Referitor la Dreptul la Replică al d-lui deputat Aurel Vainer publicat în data de 18 martie 2009 în „Jurnalul Naţional“. Cu această ocazie doresc să demontez toate acuzele mincinoase pe care dl. Aurel Vainer mi le-a adus în „Jurnalul Naţional“ din data de 18 martie 2009, prin replica la interviul meu din februarie 2009, prin care am dat jos masca de pe faţa comunităţii asimilate, care se numeşte FCER. Interviul din februarie a fost publicat după multe alte articole, inclusiv în „Jurnalul Naţional“, în Israel, România şi Anglia, care au descoperit afacerile acestor foşti comunişti şi securişti de la FCER, ultimii rămaşi din vremea lui Ceauşescu. Din păcate, răspunsul meu vine după mai mult de o lună de la publicarea replicii d-lui Aurel Vainer, deoarece abia acum am descoperit această replică înţesată cu minciuni.

C. V. Tudor şi Eli Caufman: spune-mi cu cine te întâlneşti...

Dl. Aurel Vainer m-a acuzat că nu sunt rabin şi nu am avut fundaţie şi activitate în România. Acestea sunt două minciuni sfruntate, pentru care *îl voi da pe dl. Vainer în judecată* în curând şi vom vedea la tribunal care din noi e mincinosul.

În cele ce urmează aş vrea să răspund replicii sale, punct cu punct. Hai să începem cu acuzaţia mincinoasă a d-lui Vainer, că eu nu sunt rabin – cu câteva documente, această acuzaţie poate fi demontată foarte uşor: între anii 1998-2004 eu am fost singurul rabin recunoscut ca reprezentant din România la Conferinţa Rabinilor Europeni, fapt pe care îl pot dovedi prin scrisori şi invitaţii de la rabinul Aba Dunner (secretarul Conferinţei Rabinilor Europeni), marii rabini Erentroy şi Lichtenstein – judecătorii religioşi principali din Marea Britanie şi alţi rabini importanţi în Europa. Altă scrisoare pe care o pot prezenta e tot de la dl. rabin Aba Dunner, din martie 2009, prin care se referă la mine ca rabin şi mă informează că Conferinţa Rabinilor Europeni nu recunoaşte pe domnuleţul Sorin Rosen ca rabin şi recomandă să informăm Rabinatul Principal Israelian despre această situaţie. Studiile mele de iudaism religios au fost făcute în Anglia, după ce am terminat masteratul în Iudaism şi Sovietologie la Universităţile Haifa şi Tel Aviv, în timp ce copilaşul Sorin Rosen încă nu ştia cum arată Steaua lui David. Un alt punct se referă la faptul că fundaţia mea nu există în România. Asta e încă o minciună fără pereche şi pot să prezint documentele fundaţiei Asocia-

ţia Evreiască OEL SARA, care există şi e înscrisă legal la judecătorie în România din anul 2001. Dar nu mă voi sprijini numai pe acte oficiale şi aş vrea să le reamintesc domnilor din conducerea FCER că în perioada 1998-2004 (cînd dl. Vainer încă nu-şi propusese să se prezinte ca evreu) am avut sinagogă şi am acordat ajutor social şi umanitar pentru evreii români din Bucureşti şi Iaşi şi din toată România, pentru asistaţii care n-au vrut să-şi predea casele la FCER pentru o bucăţica de pâine şi o ciorbă mică (îl întreb pe dl. Vainer unde au dispărut 4 apartamente donate de la asistaţi şi care e legătura cu dl. ing. Osy Lazăr – fost preşedinte al Comunităţii Evreieşti din Bucureşti în ultimii 15 ani). La Universitatea Apolonia din Iaşi am deschis în aceeaşi perioadă o cameră de rugăciune şi de învăţătură religioasă evreiască sub autoritatea preşedintelui Universităţii, dl. profesor Vasile Burlui. În aceşti ani eram primit, cu toate neînţelegerile, la sediile comunităţilor evreieşti din România şi denumit ca rabin (în Iaşi am ţinut lecţii nu numai pentru studenţi israelieni, ci şi pentru evreii români în sinagoga din Iaşi a comunităţii evreieşti). Mă miră afirmaţiile d-lui Vainer şi sper că nu s-a senilizat, dar în februarie 2008 ne-am întâlnit de două ori, şi cu conducerea comunităţii, şi m-a prezentat în faţa acestei conduceri ca rabin reprezentant al Organizaţiei principale a Cimitirelor Evreieşti din lume, Athra Kadisha. În timpul d-lui Cajal eram chemat de rabinul Menahem Hacohen să particip la comisii rabinice provizorii pentru cazuri speciale de divorţ, între israelieni din România şi soţiile lor din Israel. Problema care apare este următoarea: dacă eu nu sunt rabin, Menahem Hacohen a făcut o şmecherie; dacă eu sunt rabin, dl. Vainer minte. La sinagoga mea din România au venit ca musafiri mulţi rabini mari din lume şi toţi m-au recunoscut ca rabin, dar îl iert pe dl. Vainer, pentru că ştiu că în timpul acela el s-a ascuns, să nu se ştie că e evreu. Dovada cea mai mare privind existenţa fundaţiei mele din România o reprezintă dl. Mario Luis Silvian Horn şi părinţii lui, care erau printre membrii cei mai apropiaţi la momentul acela (pot prezenta fotografii, în care apărem împreună) la sinagoga mea, şi care domn este azi mâna dreaptă a d-lui Vainer şi amândoi ameninţă evreii bătrâni că nu vor mai primi pachete cu mâncare de la Joint dacă vor vorbi cu mine sau vor participa la altă sinagogă din Bucureşti în afară de Templul Coral. În timpul acela a trebuit să opresc nu o dată familia Horn să bârfească şi să înjure pe dl. Cajal şi conducerea FCER...

Referitor la povestea d-lui Vainer că eu nu recunosc Statul Israel, trebuie să spun că are noroc că nu s-au publicat vorbele lui în Israel. Când eu eram comandant în armata israeliană şi pe urmă am luptat pentru Securitatea israeliană, dl. Vainer a mâncat necusher şi s-a ascuns ca evreu şi pentru el Sionismul, sau religia evreiască, era o ruşine. Aşa că un astfel de om să facă morală... e mai rău decât o glumă tragică. Pentru povestea despre cimitire n–am să scriu prea mult, pentru că totul a fost publicat în ultimii ani în ziare.

Acum, hai să terminăm cu două subiecte mici: primul legat de domnuleţul Sorin Rosen, care e foarte apreciat ca jucător de bowling cu capela de pepene verde pe cap. Tot ce am spus de nenumărate ori, şi anume că omul e analfabet în limba ebraică şi în iudaism, e adevărat şi dl. Vainer poate să ţipe până mâine că are dovezi că e evreu dacă la Rabinatul Principal din Israel nu este nici un act al acestui omuleţ, din anul în care dl. Rosen spune că s-a convertit (începutul anilor 2000).

Trebuie explicat cititorilor acestei scrisori că în legea evreiască religioasă, o persoană a cărei mamă nu e evreică (mama d-lui Sorin Rosen nu e evreică) nu e considerată evreu şi trebuie să treacă convertire clară într-un loc religios şi pe urmă să ţină religia evreiască pentru a fi considerată evreu.

Referitor la întrebarea d-lui Vainer dacă eu sunt evreu, doresc să menţionez că arborele genealogic al familiei mele cuprinde zeci de generaţii de evrei care au venit în România din Germania, Rusia şi Spania. Aici doresc să-l întreb şi eu pe dl. Vainer de ce dl. şef rabin Moses Rosen nu a vrut să-l căsătorească pe dl. Vainer în România - pentru că n-a avut încredere în documentele lui şi atunci dl. Vainer a trebuit să se căsătorească pe ascuns în Israel la un rabin de sat lângă Ierusalim, care se numeşte Iosef Arel şi care din „întâmplare" este şi vărul său.

Vreau să termin cu un exemplu clar că avem de furcă cu o bandă de mincinoşi de marcă, ai căror şefi sunt Vainer şi Menahem Hacohen: în februarie 2008 erau publicate interviuri cu mine prin care am dezvăluit în faţa presei israeliene şi româneşti că timp de 4 ani FCER a vândut vin falsificat drept vin cusher (prin lipirea pe sticle a unor etichete false) şi am prezentat scrisoarea d-lui mare rabin Shlomo Machpud din Israel, prin care am dovedit că dânsul niciodată nu a dat iscălitură pentru aceste sticle în România. Foarte interesant că după publicitatea asta, Vainer, Menahem Hacohen şi toată banda nu au scos nici o dovadă contra sau să dea în judecată presa sau pe mine, şi imediat au aruncat tot vinul care a rămas (mii de sticle, dacă nu mai mult) şi au cumpărat prin dl. dr. Copelman, preşedintele CE din Oradea, un vin cusher adevărat de la Carmel Mizrahi din Israel. În interviul acela am povestit că dl. Menahem Hacohen (care în Israel era

deputat de stânga) a angajat un fost condamnat pentru crimă din Israel ca rabin şi numai dl. Vainer (când a primit documentele de la mine), l-a trimis pe acel personaj înapoi în Israel. Eu cred că după astfel de minciună şi escrocherie penală (dacă nu renunţau urgent la vânzarea vinului fals şi nu aduceau vin cusher adevărat, îi dădeam în judecată, iar dl. mare rabin Machpud venea ca martor) nu se mai poate nici un măr să cumpere cineva de la mincinoşii ăştia. Asta e pentru mine dovada cea mai mare asupra caracterului acestor oameni şi e clar ce inspecţie trebuie să pună statul român pe toată activitatea financiară a lor.

Alte dovezi care nu sunt prezentate în această scrisoare, cum ar fi documentele mele de rabin, vor fi prezentate, cu ajutorul lui Dumnezeu, la tribunal, cu ocazia procesului pe care îl intentez în curînd d-lui Vainer. Rabin Eli Caufman: Israel: 00-972-2-999-5436, 00-972-5-24 3-9109, fax: 00-972-2-992-2792 România: 00-40-744-832-393 Anglia: 00-44-7854-937-278 Europa: 00-44-792-422997 Statele Unite: 00-1-347-572-5443.»

••• Buletinul editat de agenţia lui Uly Vălureanu, din Haifa, nu se ocupă numai de întâmplările "la zi" din viaţa *tribului*. Din când în când îşi aminteşte (şi bine face) de evenimente şi oameni mai din trecut. Un asemenea om a fost bădiţa Anghel.

Acesta, citim în buletin, «a salvat de la moarte câteva mii de evrei. Gestul său a fost omagiat de Statul Israel, care, la 9 ianuarie 1979, îl declara "Drept între Popoare". În august 1990, numele său a fost gravat în "Grădina celor Drepţi" de la Yad Vashem. Aici vrânceanul a plantat şi un copac. În propria ţară, el a ajuns un proscris.

Bădiţa Anghel, cum îl alintă rudele, s-a născut în 1914 în comuna vrânceană Nistoreşti, dar a trăit în

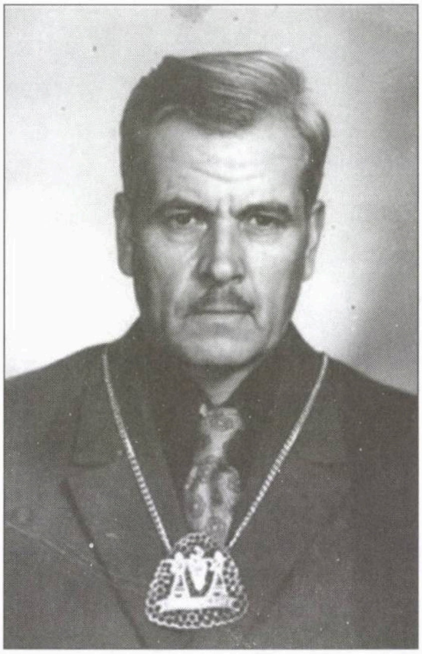

Anghel Anuțoiu

Năruja şi Bucureşti. Copil sărac, nerecunoscut de tatăl său, Anghel a plecat timpuriu în lume, să-şi caute un rost.

Viaţa l-a adus în Bucureşti, acolo unde, la un moment dta, a apărut în anturajul celebrului Ghiţă Cristescu zis Plăpumaru, cel care a înfiinţat Partidul Comunist din România. Dosarul lui conţine câteva sute de scrisori, acte, declaraţii şi fotografii din care reiese activitatea antilegionară şi antifascistă purtată de Anghel T. Anuţoiu.

"Între anii 1938 şi 1944, în calitatea sa de secretar al Comandamentului Corpului 5 de Armată, a avut posibilitatea să afle secrete de mare importanţă, după cum însuşi declară, cum ar fi raziile în care trebuiau să fie arestaţi evreii. Anghel Anuţoiu a folosit aceste ştiri pentru a-i avertiza pe evrei de pericol şi, în acest fel, unii au putut să găsească, chiar cu ajutorul lui, locuri de ascuns şi să rămână în viaţă", ne-a declarat Mina Yanku, directorul adjunct al Departamentului Drepţi între Popoare de la Institutul pentru Studierea Holocaustului din Ierusalim.

... Există „la dosar" numeroase mărturii despre faptele lui Anuţoiu. „Este primul din România celui de–al doilea război mondial care a avut curajul răspunderii în faţa mareşalului Antonescu, la 14 octombrie 1941, de a lua apărarea evreilor din România la cel mai înalt nivel de stat, cerând energic conducătorului statului să desfiinţeze lagărele evreieşti şi cartela lor cu diagonală albastră", scrie evreica Etta Lidia Fainstain, care se prezintă „supravieţuitoare a lagărului de la Auschwitz, unde mi-am pierdut toată familia, formată din şase persoane".

Cu toate că nu există dovezi istorice directe care să ateste întâlnirea cu mareşalul Ion Antonescu, există şi alte mărturii care sprijnă această ipoteză. „Şi-a sacrificat mâna stângă pentru a nu lua parte cu armata la arestările evreilor. Şi îi provoca şi pe alţii în acest scop, cum ar fi fratele lui, Andrei Anuţoiu, în condiţiile în care aceste fapte erau pedepsite cu moartea de Codul Justiţiei Militare. În cursul anului 1943, Anuţoiu Anghel mi-a plătit, în secret, găzduirea şi ascunderea în locuinţa mea din Bucureşti a evreicii Roza Rozenberg, femeie în vârstă, fugită de pericolul hitleriştilor. Sunt martor ocular şi v-am descris adevărul cu sinceritate", spunea Vasilica Moisiuc, fost salariat al Consulatului SUA din Bucureşti, în prezent decedată.

Pe lista celor care îi datorează viaţa se află şi Fishel Faibiş, un evreu din Bucureşti pe care l-a avertizat, în februarie 1940, că o bandă de legionari intenţiona să-l jefuiască şi apoi să-l omoare. În august 1941, el a revenit în crucea nopţii la acelaşi domn Fishel şi l-a luat de acasă pentru a-l proteja de raziile naziste despre care ştia că urma să aibă loc a doua zi.

Şi fostul rabin Shimon Bercovici de la Buzău a declarat sub jurământ că Anghel Anuţoiu l-a ajutat

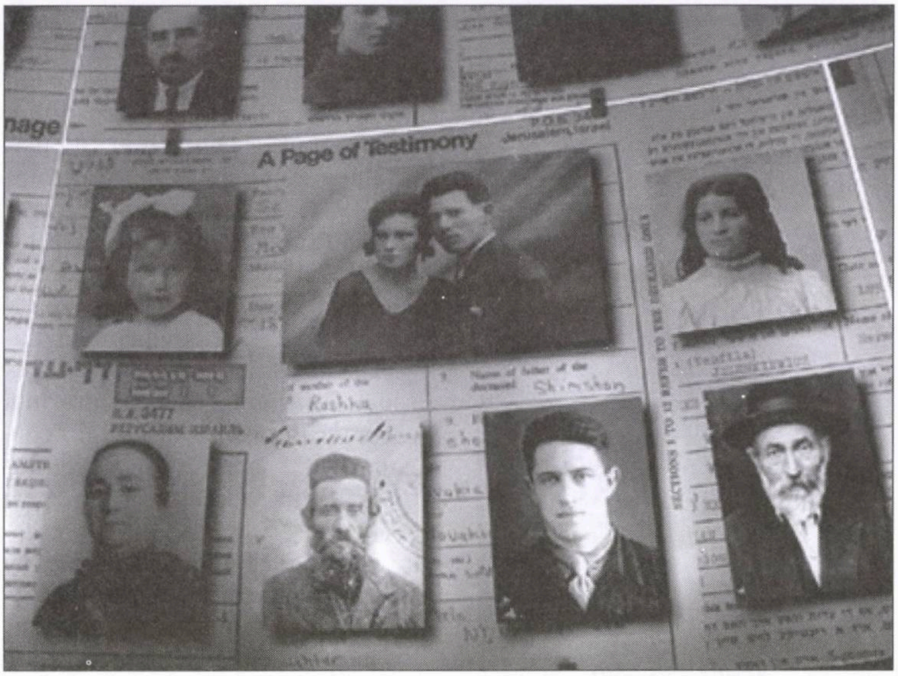

Yad Vashem: Fotografiile câtorva dintre evreii salvaţi de Anghel Anuţoiu

să părăsescă oraşul în timpul percheziţiilor naziste şi că l-a ascuns la un prieten din copilărie, cizmar de meserie. Potrivit altor mărturii, bădiţa Anghel ar fi ajutat mulţi alţi rabini sau simpli evrei, cum ar fi dr. Graumfeld, prim-rabinul Ernest Deutsch şi alţii. „Între 1938-1944, Anuţoiu a avertizat pe evreii din comunităţile din Bacău, Braşov, Odobeşti, Piatra-Neamţ şi Buzău că urmau să fie arestaţi, aşa încât

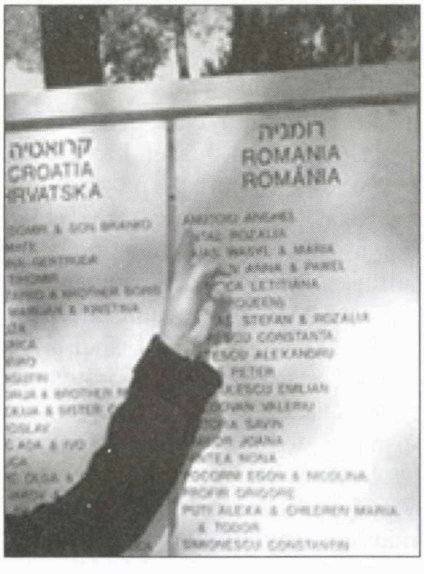

au putut fugi la timp, şi i-a ajutat să găsească adăpost", se arată în raportul Comisiei Internaţionale de Studiere a Holocaustului din România.

...Din cauza opoziţiei regimului comunist, Anghel T. Anuţoiu a fost la un pas să nu poată pune piciorul în Ţara Sfântă, unde fusese invitat, cu onoruri, în anul 1979. Maricel Chiciorea, unul dintre nepoţii săi, care locuieşte în Focşani, ne-a declarat că a fost nevoie ca primul-ministru israelian să intervină la Nicolae Ceauşescu pentru ca unchiul său să poată primi viza de plecare.

Pentru bătrânul din munţii Vrancei, cele trei luni petrecute în Israel au fost ca un vis frumos, dar care s-a sfârşit prin a intra sub lupa Securităţii. De altfel, după război, el a fost hărţuit la propriu şi supravegheat de Miliţie şi Securitate. „Era tot timpul suspectat pentru că era un om care nu se încadra în regulile statului. El ducea o politică antiregim, era văzut ca un om sălbatic, singuratic. A avut o viaţă zbuciumată", şi-a amintit Clementa Scăunaş, fost primar al comunei Năruja, unde Anghel Anuţoiu a trăit în ultima parte a vieţii.

Anghel Anuţoiu a murit în anul 2003. Este înmormântat în cimitirul satului Năruja.»

■ Premiul Israel 2009 pentru Cercetare Medicală a fost acordat Profesorului Zvi Laron, profesor de endocrinologie pediatrică la Universitatea Tel Aviv şi director al Unităţii de endocrinologie şi diabet din cadrul Spitalului de copii Schneider din Petah Tikva. Laureatul este recunoscut pentru lucrările sale deschizătoare de drumuri în domeniul creşterii activităţii hormonale care influenţează tratamentul copiilor cu probleme de creştere.

Profesoruil Laron a studiat recent efectul epidemiilor virale asupra dezvoltării diabetului la vârste juvenile. El este căsătorit, are patru copii şi de 50 de ani lucrează, studiază şi scrie zilnic.

"Chiar şi după ce m-am pensionat, a declarat el unui ziarist de la Haaretz, nu am părăsit spitalul nici măcar pentru o singură zi. Merg la multe conferinţe, ţin prelegeri, acum scriu o nouă carte. Ziarele de dimineaţă apuc să le citesc abia noaptea, dacă mai am timp.

Prof. Laron, scrie Haaretz, s-a născut în România în 1927. Şi-a început studiile medicale la Timişoara şi în 1948 a emigrat în Israel. În 1952 a absolvit Hadassa Hebrew University Medical School din Ierusalim. Între 1956-1957, el a fost cercetător la Massachusetts General Hospital şi Harvard Medical School din Boston.

Sindromul Laron, sau Sindromul de piticism Laro, este o boală cauzată de o variantă a hormonului de creştere receptor care determină statura redusă a corpului.

■ Primul ministru israelian Beniamin Netaniahu şi-a exprimat aprecierea pentru ţările care au boicotat Conferinţa ONU împotriva

rasismului "Durban II" şi faţă de statele ai căror reprezentanţi au părăsit sala în momentul discursului violent antiisraelian al preşedintelui iranian Mahmoud Ahmadinejad. Între ţările care au hotărât ca reprezentanţii lor să nu rămână în sală în timpul cuvântării lui Ahmadinejad s-a aflat şi România.

Agenţia Divers aminteşte că «într-o scrisoare adresată conducătorilor ţărilor care au boicotat conferinţa, premierul israelian estimează că "ei au readus raţiunea într-o lume în care o conferinţă despre rasism devine o tribună pentru şeful unui regim negaţionist şi care îşi anunţă intenţia de a rade Israelul de pe hartă. În timpul discursului preşedintelui iranian, care a calificat o dată în plus Israelul ca fiind condus de un 'guvern rasist', cei 23 de ambasadori ai UE prezenţi s-au ridicat şi au părăsit sala în semn de protest. SUA, Canada, Israelul, Germania, Italia, Polonia şi Olanda au boicotat conferinţa, anticipând virulenţa declaraţiilor antiisraeliene ale preşedintelui iranian"

Agenţia Divers anunţă de asemenea că într-un comunicat al Ministerului de Externe de la Bucureşti referitor la poziţia României fata de Durban II se arată că "România consideră că discursul rasist al preşedintelui iranian de la conferinţa antidiscriminare a ONU de la Geneva este inacceptabil, momentul dificil înregistrat nefiind legat de prezenţa în sine a Iranului, ci de excesele de limbaj ale preşedintelui Ahmadinejad".

Divers continuă: "Conferinţa ONU despre rasism de la Geneva a debutat cu o controversă, după ce repezentanţii statelor UE au părăsit sala de conferinţă în semn de protest faţă de declaraţiile preşedintelui iranian Mahmoud Ahmadinejad cu privire la Israel. Ahmadinejad a calificat Israelul drept un „stat rasist". La rândul sau, România, care este reprezentată la conferinţă de Maria Ciobanu, reprezentantul permanent al României pe lânga Oficiul ONU de la Geneva, şi de experţi din cadrul misiunii ţării noastre, a părăsit sala, împreună cu toţi partenerii europeni".

■ Editura Universităţii Nebraska, SUA, anunţă apariţia cărţii lui Andrei Oişteanu, "Inventing the Jew. Antisemitic Stereotypes în Romanian and Other Central-East European Cultures" (Inventând evreul. Stereotipuri antisemite în cultura română şi alte culturi est-central europene), cuvânt înainte de Moshe Idel.

Andrei Oişteanu este cercetător la Institutul de Istorie a Religiilor din Bucureşti şi cadru didactic asociat la Centrul de Studii Ebraice al Universităţii din Bucureşti.

■ **Vadim:** "Sunt nişte borfaşi, nişte hoţi, în special cei israelieni".

Corneliu Vadim Tudor – scrie ziarul „Cotidianul" – este convins ca PRM va avea 5-7 europarlamentari după alegerile din 7 iunie şi anunţă că, dacă va ajunge la guvernare în această toamnă, va face o serie de naţionalizări, prima pe listă fiind compania Petrom.

În plus, liderul PRM a declarat pentru "Cotidianul online" că va lucra la pregătirea alegerilor europarlamentare doar cu consilieri autohtoni.

"Avem consilieri români, ne-am fript cu cei străini, sunt nişte borfaşi, nişte hoţi, *în special cei israelieni*, care îşi permit să facă la noi ceea nu au voie acasă", a spus Vadim Tudor.

Prezențe, prezențe...

■ O cronică pe marginea volumului de versuri "Espresso dublu la Ierusalim" semnează Boris Marian în revista "Poezia", din Iaşi:

«Recentul volum de versuri al poetei ***Bianca Marcovici,*** *pe cât de productivă, pe atât de expresivă, ne pune în faţa unor noi dileme-probleme, ce derivă din matematicul "lemă" (termen grecesc, referitor la o zicere). De ce locuitoarea Haifei vrea un "espresso la Ierusalim"? Putea să aleagă oraşul Iaşi, unde şi-a petrecut tinereţea. "Patria e limba în care/ visezi şi scrii, e cernoziomul/ adăugat în doze mici", ne spune autoarea, reluând afirmaţiile unor înaintaşi, printre care şi Zigu Ornea, născut la Frumuşica Botoşani). "M-am apropiat prea mult de ghetuţele depozitate la Muzeul Yad Vashem"... "sunt milioane de nume, ca o Niagară". Acum înţelegem de ce la Ierusalim se bea cafeaua neagră şi tare. Acolo este singurul muzeu din Israel care este dedicat în întregime victimelor Holocaustului. Israelul ca stat s-a născut ca Pasăre Phoenix, din cenuşa Holocaustului, iar Pasărea Phoenix este nemuritoare. Dar poezia nu este nici politică, nici istorie, nici filozofie, ea este un jurnal*

Din sălile tribunalelor

Avocatul: Doctore, înainte să faceţi autopsia, aţi căutat să vedeţi dacă mai avea puls?

Martorul: Nu.

Avocatul: Aţi controlat tensiunea, aţi verificat dacă mai respira?

Martorul: Nu.

Avocatul: Deci e posibil ca pacientul să fi fost viu când l-aţi autopsiat?

Martorul: Nu.

Avocatul: Cum puteţi fi sigur?

Martorul: Fiindcă creierul lui se afla pe o tăviţă pe biroul meu.

Avocatul: Dar nu s-ar fi putut totuşi ca pacientul să fie viu?

Martorul: Ba da, e posibil să fi fost viu şi să practice avocatura!

(De pe Internet)

scris cu pană de înger, chiar și atunci când cuvintele sunt crude. "Te cuibăreai pe muntele de minciuni/ uitând că nu ești vultur". Primul rănit este poetul. "O nouă Anna Karenina/ pipăie șinele". Solidari suntem totuși, cel puțin cu Chagall, atunci când citim "Fragila vioară/ canarul evreului/ ca eternă victimă".»

■ Despre Samy Briss, pictor din *trib*, născut la Iași, plecat mai apoi în Israel și stabilit definitiv în Franța, știm de mult că s-a impus ca unul dintre cele mai mari talente pe care le-au dat evreii români în anii noștri. Mai nou, aflăm din lunarul

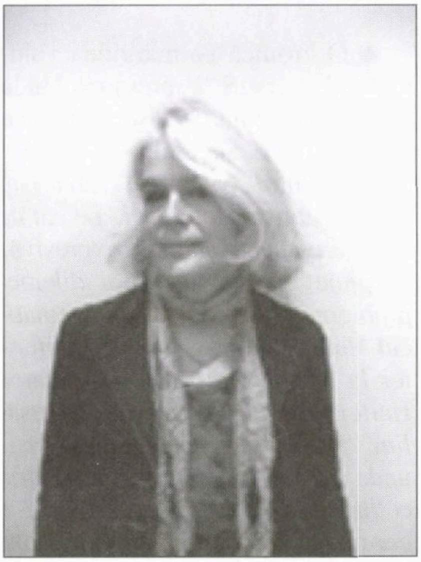

Miriam Briss

"l'Arche" (Paris) că și soția lui, **Miriam,** a obținut în anii din urmă succese remarcabile ca designer de bijuterii sculptate. Cei doi expun în prezent la galeria Keminsk, din Grand Rechain, Belgia. Cronici bune.

■ Revista "Cetatea Culturală" din Cluj-Napoca publică mari fragmente din "Universitățile mele", scrierea memorialistică (interesantă de la un capat la celălalt) a ambasadorului **Eliezer Palmor.**

■ Colaboratoarea noastră Magdalena Brătescu ne atrage atenția

Lupu Weintraub: Peisaj

asupra unui pictor de talent din alia: **Lupu Weintraub.**

«Într-o lume nebună, agitată de spectrul războiului, atacurilor teroriste, venalității la cel mai înalt nivel, reglărilor de conturi în lumea interlopă, hărțuirii sexuale și a mizeriilor noastre cotidiene, o expoziție de pictură bună este o oază a deliciilor, o desfătare a sufletului însetat de frumos și, prin intermediul universului culorilor, o binefăcătoare evadare în zonele luminoase ale naturii umane și înconjurătoare!

Pictorul Lupu Weintraub, membru al Asociației Artiștilor Plastici din Rehovot, expune la Cafeneaua A.L.E. din acest oraș o suită de peisaje și portrete în ulei și acrilic, aparținând unui stil larg, savuros, liric, plin de vervă și de o sensibilitate discretă.

Conciliind valorile vii ale tradiției cu naturalețea unei ordini reflectate și solide, artistul, atent la efectele luminoase și printr-un colorit direct și distins redă prin vivacitatea tușelor imagini din sate italiene, din insula Capri, calmul unei străduțe din Provence, sau peisajul urban european din Firenze și Praga, precum și locuri pitorești din Israel, toate învăluite într-o lumină fină, vie, care parcă mângâie, păstrând intacte prospețimea viziunii, conturul net. Analizând realitatea, creatorul își traduce senzațiile în culori pure și ne transmite freamătul reflexelor apei, umezeala sau uscăciunea aerului verii sub soare sau nori. Imaginile sale delicate și emoționante înfățișează privitorului un râu, o pădure misterioasă de măslini, o piață somnolentă, un grup de case, un câmp de maci sau un coridor cu glicine, într-o compoziție armonioasă, care fixează efectele luminii și îi sporește farmecul. În unele tablouri, culorile sunt așternute pe principiul diviziunii în tușe mici, sau chiar puncte, înlocuind amestecul pigmentar cu cel optic, creând o luminozitate

surprinzătoare.

Portretele sale au ca modele un viticultor din Lakiș, un creator de lămpi sau un vânzător de obiecte metalice din pitoreasca Piață a Puricilor din Yaffo, o femeie citind ziarul într-o cafenea new-yorkeză, un lucrător de la Primărie sau un copil studios, citind la lumina filtrată a abajurului, toate vădind grija pentru expresie, pentru atmosferă și viața interioară a personajului. Pictorului Weintraub nu-i sunt indiferente subiectele și obiectele, cărora le conferă soliditate, construindu-le pe scheme realiste. Observator curios, posedând o tandrețe a privirii, el face o analiză subtilă, în nuanțe fine dar de o mare putere expresivă, care pune în valoare resursele și redă adevărul, ineditul. Prezența ființei umane în tablourile sale dovedește faptul că artistul rămâne atașat de tangibil, îi place să observe societatea în care trăiește, curiozitatea și spectacolul îi impresionează retina. Nimic nu e rece, ochiul său e atent, tușele precise și liniile alerte în spiritul bunelor maniere, având cultul formei și respect pentru maeștri.

Inteligența pictorului Lupu Weintraub organizează, calculează, alege, coordonează, devenind cea mai prețioasă colaboratoare a sensibilității sale și invitând publicul amator de frumos să-i admire creația.»

••• Tot poporul din alia (și mai ales cei cu părul astăzi alb) știu cine-a fost Noël Bernard. Faimosul Noël Bernard de la "Europa liberă". Dar prea puțini sunt informați cu privire la familia, persoana și evenimentele vieții sale.

Ioana Măgură-Bernard, soția marelui ziarist de pe "unde scurte", a publicat o carte despre Noël intitulată "Directorul postului nostru de radio". Sanda Faur a citit cartea și a prezentat-o nu de mult în "Realitatea Evreiască" din București. Extrase:

«A făcut studii de actorie, dar nu știu să fi urcat vreodată pe scenă. A fost însă o prezență îndelungată pe micul ecran al Tv.R.: o crainică distinsă și cultivată. Pe urmă a rămas doar o voce radiofonică, dar cât de cunoscută și așteptată: Ioana Măgură-Bernard, glasul feminin al Europei Libere. Și iată că acum și–a dezvăluit și harul scrisului: recent i-a apărut, la editura Curtea Veche, volumul "Directorul postului nostru de radio". Câți dintre cei care au trăit anii aventuroși, curajoși (și nu odată tragici) ai secolului trecut și au practicat acea meserie a adevărului jurnalistic, și-au putut reține puseurile memorialistice? Numai că autoarea precizează de la bun început că "rostul cărții e să rupă tăcerea voită ori indiferentă și să destrame uitarea care se așterne tot mai densă peste amintirea lui Noël". Noël Bernard, soțul ei timp de 11 ani, din 1972 până în decembrie 1981, când acesta a murit, la vârsta de 56 de ani, de cancer la plămâni. Primul dintre cei patru directori ai Europei Libere – Departamentul românesc –, care au murit – suspect! – de aceeași boală. Despre redacția din München, și activitatea acestui post, s-a vorbit mult în ultimul timp, au fost mereu pe "pagina întâi" a talk-show-urilor, a presei scrise iar pe marile ecrane a apărut excelentul documentar "Război pe calea undelor", al lui Alexandru Solomon. Scrie și Ioana Bernard despre încordarea și stresul existenței lor jurnalistice, despre implicațiile securității, despre relațiile dintre redactori, ba le face, multora, portrete extrem de concludente. Dar am ales să vă prezint mai ales capitolul închinat, cu un sentimentalism discret și decent, dar și cu o evidentă durere nestinsă, lui Noël Bernard. Personaj nevăzut, necunoscut, cu o vibrantă prezență și conștiință politică, pe care îl asculta o țară întreagă, cu

sonorul redus, din prudență, dar și cu o reală recunoștință pentru informația și comentariile cutezătoare pe care le furniza.

Ei bine, cine mai știe (în afară, poate, de arhivarii dosarelor securității), că Noël Bernard a fost fiul unui tată evreu și al unei mame nemțoaice, fiica unui boiangiu adus în România de proprietarul cunoscutei curățătorii chimice Schmidt? În 1940, când s-a declanșat prigoana împotriva evreilor, tânărul Noël (interesant: cuplul evreo- german a dat fiului lor un nume franțuzesc, care înseamnă "Crăciun"), în vârstă de doar 15 ani, pleacă, singur, la bordul unuia dintre vapoarele ce aparțineau companiei unchiului Lazăr – fratele tatălui său, spre Palestina, aflată atunci sub mandat britanic. S-a întâlnit apoi, la Beirut, cu părinții și au pornit împreună spre Ierusalim. În cei cinci ani petrecuți acolo, și-a făcut liceul (două limbi noi învățate dintr-o lovitură: engleza și ivritul) și și-a început studiile de matematică, când, brusc, tânărul acesta de 20 de ani, nespus de serios și cu un simț exacerbat al datoriei, și-a întors viața pe dos. Iar buclucul l-a

Noël Bernard

declanşat... iubirea: Noël s-a îndrăgostit de Ivette Burla, fiica unor evrei originari din Grecia, o fată admirabilă, de altfel, se însoară imediat, apare primul lor copil, Dan, şi, renunţând la studii, părăseşte ţara, împreună cu tânăra sa familie. La Londra, unde se stabilesc, îşi începe ucenicia ziaristică la B.B.C., reuşind să se facă repede remarcat, iar în 1950 este angajat la "Europa Liberă". La vârsta de doar 30 de ani, în 1955, ajunge directorul postului: "Capacitatea lui Noël de a absorbi informaţii cu o viteză uimitoare, energia lui ce părea să nu aibă limite, gândirea rapidă şi uşurinţa formidabilă de a scrie (uneori îşi dicta pe loc articolele) îi făceau dificile înţelegerea şi colaborarea armonioasă cu colegii, care nu beneficiau de aceleaşi calităţi", îl caracteriza şeful lui ierarhic american, Ralph Walter. De aici, parte din tensiunea existentă în redacţie, unde colcăiau rivalităţile, invidia şi foşgăiau destule caractere dubioase. Dar nu acestea îi răvăşesc existenţa, ci din nou... iubirea: la 40 de ani, vârsta critică a bărbaţilor serioşi ce se însoară prea tineri, se îndrăgosteşte, tot brusc şi tot nebuneşte, ca la 20 de ani, de Sidonia, o tânără româncă, colaboratoare externă a "Europei Libere" din New York. Se simte obligat să se mărturisească soţiei care, cu o demnitate excesivă, îi "redă libertatea" – deşi între timp familia crescuse cu încă un copil, Barbara. Urmează divorţul, recăsătorirea şi... dezastrul: nimic nu i-a putut reţine împreună pe aceşti doi oameni incompatibili, nici măcar iubirea iniţială ori bunăvoinţa ce i-a urmat...

De ce atâtea informaţii despre viaţa personală a lui Noël Bernard, o să mă întrebaţi? Poate pentru că despre activitatea sa jurnalistică s-a scris şi se ştiu multe, dar autobiografia familială nu şi-a făcut-o, desigur, în gura mare la microfon. Relatările celei de a treia soţii a sa, Ioana Măgură, deschid multe alte fereşti spre cunoaşterea unei personalităţi extrem de complexe şi captivante. Venită în 1970 din Israel, spre a-şi oferi serviciile de crainică postului de radio, Ioana se vede angajată fără probă, fără a fi măcar văzută: "Dacă ai fost bună pentru Televiziunea Română, eşti bună şi pentru noi". Ajunsă la München, s–a îndreptat spre biroul directorului şi în uşă şi-a făcut apariţia un domn corpolent şi apatic. Abia, după el, "un tânăr bărbat cam scund, cu o înfăţişare sportivă, cu părul castaniu căzut pe frunte, cu ochi incredibil de albaştri, extrem de inteligenţi şi vii, cu zâmbetul pe buze".

Acesta era Noël Bernard la 45 de ani. Seria iubirilor la prima vedere se încheiase: el – lecuit de viaţă. Ea, mult mai tânără şi inhibată mereu de prezenţa lui vulcanică şi ierarhică: "Noël ţinea în general oamenii la distanţă, în ciuda faptului că era foarte comunicativ. Comunicarea nu depăşea de obicei nivelul raţional; cel emoţional rămânea însă, cu rari excepţii, impenetrabil". Le-au trebuit doi ani pentru ca relaţia profesională să se schimbe într-un mariaj: serios, ca întotdeauna, Noël Bernard s-a căsătorit cu Ioana, preluându-şi şi răspunderea mamei şi a micuţei ei fetiţe, Andreea. O căsătorie fericită, deşi răutăţile şi atacurile disimulate ale unor colegi de redacţie au încercat adesea să otrăvească

Harry Ross: 80 de ani

Scriitorul şi publicistul Harry Ross a împlinit de curând 80 de ani. HOR Naharia (preşedinte Marcel Fischer) a organizat cu acest prilej o festivitate în cadrul căreia a fost evocată prestaţia scriitoricească şi jurnalistică a sărbătoritului, precum şi activitatea sa obştească. H. Ross este iniţiatorul unui cerc literar ("Mihail Sebastian"), care de-a lungul anilor a lansat numeroase cărţi, a avut dezbateri cu scriitori şi poeţi din întreaga ţară, a dedicat conferinţe unor evenimente importante din viaţa patriei.

Ţinând să marcheze cei 80 de ani de viaţă şi 50 de ani de activitate literară, Harry Ross a publicat cu această ocazie trei cărţi: "Noi, ultimii mohicani", o evocare a Holocaustului şi a ultimilor lui supravieţuitori, "Grădina cu maci", un volum de "aventuri lirice", precum şi versiunea ebraică a cărţii "Cântece de pus pe rană", de asemenea un volum dedicat genocidului de la Auschwitz.

Cu toată vârsta înaintată, autorul mai proiectează apariţia încă în acest an a unei cărţi de publicistică, intitulată (provizoriu) "Avem şi lapte, avem şi miere", care va înmănunchia parte din articolele apărute în publicaţiile româneşti din Tel Aviv, parte materiale inedite despre aspectele diverse ale vieţii din Israel.

...În concluzie, felicitări şi până la 120!

viața soției șefului și să înăsprească relațiile dintre ei. Nu au reușit – scrie Ioana. Dar, din păcate, după o suferință – și psihică – extrem de chinuitoare, această căsnicie, în sfârșit reușită, s-a terminat tragic, prin moartea lui Noël.»

••• Știm (de mult) că Valeriu Moisescu este un talentat regizor de teatru, unul din cei mai buni pe care l-a dat scena românească de astăzi. Mai nou, am aflat că el este și un dezenator cu har. Cu prilejul unui interviu pe care i l-a luat Avram Croitoru, de la "Realitatea Evreiască", am dat peste portretul de față în care eminentul regizor de la Bulandra ne prezintă un Radu Beligan mai *altfel* parcă, mai melancolic și gata-gata, ai zice, să-l interpreteze pe Hamlet.

Radu BELIGAN

••• Poți fi bolnav de pașaport? Da, poți. Așa susține ziaristul Tudor Călin Zarojan, în "Ziarul de Duminică" din București. Într-un articol recent, el evocă un moment din anii '80, unde cine vorba de maladia cu pricina:

«Cum academicianul Solomon Marcus a pus fundamentele lingvisticii matematice, nu e de mirare că – la congresele mondiale de cibernetică și sisteme – era desemnat șeful secțiunii respective, și nici că o mare parte dintre lucrări aparțineau discipolilor săi români, printre care am avut onoarea să mă aflu, după ce profesorul îmi fusese îndrumător al lucrării de diplomă (una de lingvistică matematică, firește).

Astfel am intrat în "culisele" participărilor românești. Pentru congresul de la Londra, prin 1985, profesorul s-a trezit în situația delicată de a solicita președintelui congresului ca lucrările din România să fie scutite de taza de participare (câteva zeci de lire sterline, cine avea așa ceva?!). Mi-a arătat răspunsul în care primea acordul, cu precizarea că "este o foarte rară excepție" (datorată prețuirii excepționale de care se bucura profesorul), însoțit de speranța că "autorii măcar vor fi prezenți la lucrările congresului". Vezi să nu! N-a plecat nici unul.

Mai penibil era când nu putea pleca nici profesorul! Drept care, la una dintre aceste reuniuni științifice, nimeni altul decât Umberto Eco (marele scriitor și lingvist italian), l-a scuzat public că nu se află acolo "din motive de sănătate: este bolnav de pașaport"…

Cel puțin din acest punct de vedere situația s-a schimbat radical după 1989 și încă mai mult după 1 ianuarie 2007. Și nu e vorba doar despre reuniuni științifice. Azi, cu greu găsești în Europa sau în America de Nord o universitate fără măcar un profesor român, din diverse discipline.»

CALENDAR
Iunie

2 iunie a murit Jules Pascin (1930)
4 iunie s-a născut Ioan Massof (1904)
5 iunie s-a născut Al. Mirodan (1927)
6 iunie s-a născut B. Luca (1873)
7 iunie s-a născut M. Rudich (1913)
9 iunie s-a născut Marius Mircu (1909)
10 iunie a murit Aurel Baranga (1979)
11 iunie s-a născut Rose Ausländer (1907)
12 iunie a murit F. Brunea-Fox (1979)
13 iunie s-a născut Robert Hervian (1946)
14 iunie s-a născut Iosif Petran (1932)
14 iunie s-a născut Lazăr Cassvan (1919)
15 iunie s-a născut Saul Steinberg (1914)
15 iunie s-a născut Maria Găitan-Mozes (1928)
20 iunie s-a născut Aurel Baranga (1913)
20 iunie s-a născut Sandu Lieblich (1901)
20 iunie s-a născut L. Vero (1882)
20 iunie s-a născut Ionel Mihnea (1920)
21 iunie s-a născut Silvian Iosifescu (1917)
21 iunie s-a născut Eugen Luca (1923)
21 iunie s-a născut Eugen B. Marian
22 iunie s-a născut Bianca Marcovici (1952)
24 iunie a murit N. Stroe (1990)
25 iunie s-a născut Al. Simion (1925)
27 iunie a murit Adrian Rogoz (1996)
30 iunie s-a născut Victor Rusu (1922)
30 iunie a murit Enric Furtună (1968)

Sport

Ne place că...

...după o întrerupere (nemotivată) de 15 ani, şefii sportului nostru au hotărât să organizeze din nou Maratonul din Tel Aviv, la care, precum ştim, au participat peste 10.000 de persoane; dar cel mai mult şi mai mult ne place că, făcându-şi autocritica, responsabilii în cauză s-au angajat să termine cu aiurelile şi, orice s-ar întâmpla, să organizeze maratonul în fiecare an.

Nu ne place că...

...aflând că celebrul fotbalist Paul Gascoigne (talent mare şi scandalagiu asemenea) de la echipa scoţiană Glasgow Rangers este bolnav grav, ba chiar extrem de grav, suporterii frmaţiei rivale, Celtic Glasgow, au organizat rapid un concurs de pariuri pe Internet pe tema: când va muri Gascoigne?

Nu ne place, se asemenea, că...

...din cauza regulilor de civilizaţie la care suntem supuşi în aceste pagini, nu avem posibilitatea de a răspunde celor cu concursul aşa cum s-ar cuveni, în cea mai pură şi mai neaoşă limbă română: să moară mă-ta, bă!

Ne place că...

...numita Cristina Ionescu, arbitru de fotbal feminin, care a născut în aprilie, a condus câteva meciuri la Campionatul Mondial de fotbal feminin pentru echipa de tineret (sub 20 de ani), în Chile, pe când era însărcinată în luna a treia.

Cristina Ionescu: mamma mia!

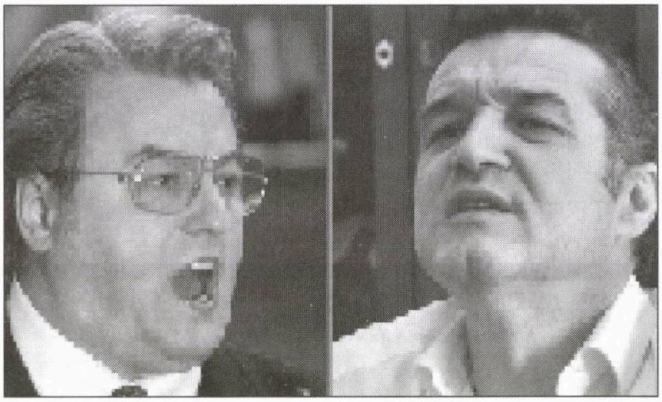

C. V. Tudor şi Gigi Becali

Nu ne place că...

...faimosul Gigi Becali, patronul clubului "Steaua" din Bucureşti a făcut alianţă electorală penru Europarlamentare cu C. V. Tudor, preşedintele Partidului România Mare, pierzându-şi astfel şi ultimele simpatii pe care le mai avea în rândurile microbiştilor din Israel.

Ne place că...

...ziaristul I. Ştiru de la "Jurnalul săptămânii" se ocupă din când în când de situaţia din camionatul nostru de fotbal, ţinându-i la curent pe microbiştii din *alia* cu peripeţiile dn lumea jocului cu băşica; nu ne place, în schimb, că omul scrie prea puţin pe această temă.

Nu ne place că...

... un grup de suporteri ai echipei de fotbal Hapoel Beer Sheva au năvălit cu urlete şi înjurături de ceară în sala consiliului municipal al oraşului, cerând consilierilor, aflaţi în şedinţă, să aprobe urgent construirea unui nou stadion; ne place, însă, că fără a se lăsa intimidaţi, primarul Rubik şi colaboratorii săi au răspuns că 1) nu e momentul pentru asemenea cheltuieli (câteva zeci de milioane de shkalim) şi 2) că primăria a hotărât, ca o măsură chibzuită, să renoveze din cap până-n picioare actualul stadion "Moara de apă", ceea ce va îngădui oraşului să aibă un teren modern şi în acelaşi timp să nu arunce banii primăriei de pomană. Ne place (în aceeaşi ordine de idei) că în timpul discuţiilor aprinse cu suporterii, primarul a ţinut să precizeze că atunci când echipele noastre profesioniste, cu vedete de 14 karate, joacă aşa cum joacă în toate competiţiile, şi interne şi internaţionale, n-ar trebui să facă gură, ci să ţină ciocu' mic.

Hezboalla secolului

■ Găselniţa
■ Fiecare român are în raniţă bastonul de gazetar

Cuvântul legionar

...Aceasta este publicaţia nr. 1 a Gărzii de Fier de astăzi. Ea apare nestingherită lună de lună la Bucureşti şi poate fi găsită la toate chioşcurile de ziare.

Fragmentul de jos este demn de atenţie din două motive. Mai întâi, fiindcă exprimă pe şleau, în zilele noastre, punctul de vedere al redacţiei despre rostul şi meritele Legiunii.

Pe urmă, fiindcă dezvăluie "găselniţa" cu care fasciştii de-acuma încearcă să şteargă, dintr-un condei, toate infamiile şi crimele gardiste. Găselniţa sună aşa: da, sigur, au fost comise de-a lungul vremii diferite atrocităţi. Dar numai după moartea căpitanului Corneliu Zelea Codreanu. Până atunci, legionarii n-au vărsat nici o picătură de sânge şi nici n-au îndemnat la genocid. Abia după aceea (după 1938), când în fruntea Gărzii a ajuns Horia Sima, au fost săvârşite fel de fel de fapte reprobabile. Iar autorii lor nu pot fi numiţi legionari (oh, nuuu!), ci... simişti. Ceea ce e cu totul altceva.

Şi acum, fragmentul cu pricina din "Cuvântul legionar":

«Iudaismului îi trebuie o Legiune vinovată.

Pentru unii, cunoscători mai superficiali ai tuturor amănuntelor istoriei şi ai prezentelor manevre de discreditare şi condamnare a Mişcării Legionare, afirmaţiile mele vor părea uşor hazardate; acurateţea informaţiilor pe care le prezint este indiscutabilă, iar logica explicaţiilor absolut evidentă!

Apariţia, existenţa şi activitatea Mişcării Legionare a avut la bază reacţia de supravieţuire a poporului român în faţa ofensivei iudaice de cucerire prin orice forme, prin orice mijloace, a României!

Mişcarea Legionară a fost singura organizaţie politică de trezire a conştiinţei naţionale care a sesizat pericolul şi care a găsit mijloacele de contracarare a manevrelor oculte în general dar şi a celor rămase consemnate în istorie, cum ar fi:

– Pacea de la Berlin, 1878, după Războiul de Independenţă, când se pune prima oară condiţia acordării statutului de "Regat al României" de primirea şi încetăţenirea imediată a evreilor intraţi ilegal în ţară şi a celor ce vor mai veni;

– Pacea de la Versailles, de după primul război mondial, în care se refuză recunoaşterea convenţiilor anterioare, se refuză statutul de ţară învingătoare dacă nu vom primi şi încetăţeni sute de mii de evrei;

– Confirmarea lui I. G. Duca în funcţia de prim-ministru în noiembrie-decembrie 1933, condiţionată de primirea a 300.000 de evrei comunişti care se refugiau din Germania recent "cucerită" de Hitler (de ce trebuiau domniile lor să-l confirme pe Duca, asta este altă discuţie!).

Spuneam mai sus de "mijloacele de contracarare": Mişcarea Legionară a fost singura care a înţeles că lupta nu se va duce direct împotriva

Horia Sima

evreilor, ci împotriva a tot ce le înlesneşte aplicarea metodelor proprii imorale şi ilegale de cucerire.

Până la apariţia lui Sima ca şi conducător al Legiunii, acest principiu a fost respectat cu stricteţe. Întrebare captală: cum ar putea să fie incriminată Legiunea fără excesele ei şi atentatele şi crimele din perioada simistă?

Şi atunci cum se procedează: se prezintă simiştii ca adevăraţii legionari, minimalizându-l pe toate căile pe Căpitan şi tot ce a făcut el, ridicându-l în slăvi pe Horia Sima şi "marea biruinţă legionaă" de la 6 septembrie (1940). Astea sunt interesele iudaice!»

Despre scris

«Dacă cititul e în declin, putem spune că, dimpotrivă, scrisul trece printr-un episod de ebuliţiune. Se scrie prost, dar se scrie mult. De vreme ce e născut poet, fiecare român are în raniţă bastonul de scriitor. Şi dacă nu de scriitor, măcar de gazetar. Gazetarul e tot scriitor, dar mai rupt din viaţă, mai civic, mai aventuros.

Pofta de a scrie e un sindrom adolescentin. Am trecut cu toţii

prin frisonul post-pubertar al autorlâcului: simţi nevoia acută de a aşterne pe hârtie câteva rânduri decisive, în versuri sau proză, în secret sau la vedere. Îţi vine să scrii, înainte de a avea ceva de scris. N-ai încă substanţa: ai apetitul, postura, fasonul. "A fi scriitor" e mica utopie privată a tuturor absolvenţilor de umanioare. Iar cine scrie vrea să şi publice. Figura liceanului solitar, care îşi umple sertarele fără să aspire la notorietate, fără orgolii şi veleităţi e rarisimă. Toţi vor să-şi vadă numele pe o copertă. Toţi visează la confirmarea tiparului. Gestul de a scrie este, în el însuşi, un refuz tranşant al anonimatului. Am văzut tineri pompoşi şi netrăiţi care se sufocă de nerăbdare dinaintea celei mai firave perspective editoriale, dar am văzut şi bătrâni pergamentoşi, aflaţi în anticamera exitului, care ar da orice pentru a ieşi pe piaţă ca "autori": autori de memorii, de descoperiri epocale, de romane, poeme şi sisteme filozofice.

Unii se epuizează în scrisori către ziare şi autorităţi, alţii compun "apeluri", alţii, mai branşaţi, iau cu asalt Internetul. Acesta din urmă a produs, e drept, o specie de grafomanie fără precedent: poţi fi sigur că vei fi citit (o certitudine care îi lipsea grafomanului "tradiţional"), poţi să te baţi pe burtă cu oricine şi eşti liber de orice răspundere, de vreme ce nu semnezi.

Există maniaci ai calofiliei, mari şlefuitori de fraze, marcaţi, pe viaţă, de solemnitatea compoziţiilor şcolare. Dar există şi scrisul incontinent, torenţial, diareic, neglijent până la obscenitate. În primul caz, ideile sunt înlocuite prin ornamentică, în al doilea – printr-o sterilă volubilitate. Să menţionăm şi scrisul "profesional", simplă dexteritate mecanică, "obligaţie de serviciu", cu sub-specia scrisului academic, al salahoriei de catedră, rezultate din imperativul: "publish or die!" (sau publici, sau mori).

Mai rare, dar ilustrând, într-un fel sucit, tot un capitol de patologie a scrisului, sunt cazurile de intelectuali care nu pot să scrie sau scriu căznit, patetic, luptându-se, clipă de clipă, cu o inhibiţie maladivă. Prin meserie, ei trebuie să scrie, dar, prin complicate blocaje mentale şi sufleteşti, nu reuşesc să o facă decât à contre coeur, scremut, crispat, sub presiune exterioară. "Nu scriu pentru că mi-ar lua din timpul pentru citit!" – îmi spunea, cândva, un important istoric de artă. Un altul se justifica printr-o aiuritoare prudenţă: "Dacă scriu şi public, mi se fură ideile". O cauză semnificativă a neputinţei de a scrie e, alteori, orgoliul născător de hiper-exigenţă. Perfecţionismul insomniac, spiritul auto-critic dus până la demolarea de sine sfârşesc prin a paraliza respiraţia liberă a verbului. Foaia albă devine, astfel, un memento al riscului de a nu fi la înălţime, o ameninţare cu efect castrator.»

(Dintr-un articol de Andrei Pleşu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Italia: Cum e în taberele de ţigani

«Trecem, în goana maşinii, pe lângă Ponticelli. Cartierul mărginaş al oraşului Napoli, unde acum câteva luni au avut loc scenele de violenţă care au alimentat întreaga isterie din mass-media italiano-română. În prezent, pe locul fostei tabere nu mai sunt decât buruieni, crescute din cenuşă. O talpă de papuc aproape carbonizată. Câteva resturi de jucării. O mânuţă de plastic, ruptă de la o păpuşă. De jur împrejur sunt blocuri care acum tac somnolent, moleşite de căldura umedă a oraşului. Pe un stâlp, un afiş: "Zonă deratizată".

Pe la prânz, ajungem în tabăra Via Santa Maria, situată lângă cimitirul din Ponticelli. Câteva zeci de familii de romi, toţi din Călăraşi. La început suntem întâmpinaţi cu ostilitate. "Vreţi să faceţi bani pe spinarea noastră" – ne repede un tip solid şi burtos, cu braţele groase. Un fel de bulibaşă al taberei, deşi ni s-a spus că în tabere, spre deosebire de şatre, nu există nici un fel de ierarhie. Fiecare trăieşte aici pe cont propriu şi toate lucrurile sunt bune şi frumoase câtă vreme fiecare îşi vede de treaba sa.

Privim în jurul nostru. Maşini vechi cară fierul. Câţiva câini moleşiţi de căldură. Două fetiţe care împart o pereche de role, scaune vechi, oglinzi, un băiat care "trage de fiare" la o maşinărie încropită de taică-său.

"Noi n-avem ce să vă mai dăm" – ne spune cu obidă, ferindu-se să ne privească în ochi. Nu dă mâna cu noi, nu priveşte decât în jos: "Lăsaţi-ne în durerea noastră în pace". Ne spune, parcă justificând purtarea, că peste ei au venit tot felul de jurnalişti. Şi italieni, şi români. Însă toţi "îşi bat joc de ei", se poartă frumos doar la început, după care îi fac în toate felurile în ziare. S-au săturat de presă. Pentru presă, ei sunt doar nişte "subiecte tari" şi fiecare îi exploatează cum vrea, pentru glorie şi buzunarul personal. Dar ei niciodată nu se aleg cu nimic din toate astea. Cel mult cu o imagine proastă.

Le spunem că noi n-am venit să-i ajutăm financiar. Vrem doar să vedem care e treaba cu discriminarea, dacă au conflicte cu italienii sau greutăţi din partea autorităţilor. Altceva nu promitem, mai multe nu putem face.

Sinceritatea e apreciată. Avem mare noroc că el, cel care pare a fi un fel de şef, "citeşte" omul după figură. Ne aşternem la discuţii. Ni se spune că italienii se poartă foarte corect cu ei. Omeneşte. Mai omeneşte decât o fac românii. Discriminare aici? În nici un caz! Cineva

povesteşte că italienii din împrejurimile taberei le aduc haine, le mai aduc şi mâncare, îi ajută cum pot. Pentru că îşi dau seama cât sunt de săraci. Poliţia? A venit atunci, după Ponticelli, să-i întrebe dacă sunt bine, dacă au fost agresaţi. În rest, nimeni n-are nimic cu ei.

Ca un paradox, deşi s-a tot spus că "italienii îi discriminează", majoritatea aleg Italia tocmai pentru a scăpa de discriminarea din România. Ni se spune că aici serviciile sociale le sunt mult mai accesibile decât în ţară. "La noi, domnu' doctor nici nu ne bagă în seamă până nu scoatem banul, aici ne tratează egal, fără să ne ceară bani şi fără să ţină cont de etnie." Aici îşi pot trimite şi copiii la şcoală. Vine în fiecare dimineaţă un autobuz care îi ia, îi duce la şcoală şi-i aduce acasă după ore. Aici câştigă mult mai bine ca în România. Cară fier vechi. Îl strâng de pe străzi, de la gropile de gunoi şi-l duc la centrele de colectare.

O fată mă prinde de mână. Are doar 14 ani, dar arată cu mult mai mare. Ca de altfel toţi copiii din Via Santa Maria. O cheamă Geanina, se află în Italia de câţiva ani. Ştie italiana foarte bine (majoritatea copiilor romi din Italia vorbesc mai bine italiana decât româna – prinzând chiar şi vocabularul semnelor pe care îl folosesc din plin). Aici? Îi place mult, pentru că aici părinţii o lasă să meargă la şcoală. Aici are şi prietene italience, care nu sunt ţigănci. În România nu mergea nici la şcoală şi nici nu vorbea cu romăncele. Cu băieţii italieni însă nu se are prea bine. "Italienii – îmi spune – sunt nebuni." De ce? Pentru că "vor să mă duc cu ei".

Locuieşte într-un fel de rulotă, construită şi peticită din tot felul de bucăţi de metal, luate din te miri ce. Înăuntru este însă o curăţenie impecabilă, incredibilă, în comparaţie cu împrejurimile. În mijlocul mizeriei, a prafului din tabăra plină de muşte şi fiare vechi, rulotele, refugiul lor de peste zi, apar ca nişte oaze de normalitate.

Un pat făcut "la dungă", o măsuţă, o oglindă, două scaune. Covoare pe jos, covoare pe pereţi. Un frigider vechi, folosit pe post de dulap-cămară, unde maică-sa îşi ţine oalele, iar ea, caietele de la şcoală. Îi place să meargă la şcoală şi cândva, îmi spune, o să ajungă vânzătoare într-unul din magazinele de lux din centrul oraşului. Dar zâmbeşte şi dă repede cu mâna a lehamite, alungând parcă acest vis care nu e croit pentru ea. Îşi dă seama că de fapt ea se va mărita, va avea copii, va merge după fier vechi.

De ce? Pentru că aşa se întâmplă!

Păi, întreb, şi cu şcoala cum rămâne? Ridică din umeri, parcă nu m-aude şi, îngândurată, îmi spune că de fapt tot ce îşi doreşte ea acum e să nu stea cu mâna întinsă la cerşit, pe străzi. Se cutremură ca de un coşmar la gândul că ar putea s-o vadă colegii de şcoală.

Spre seară am ajuns şi în tabăra oficială de romi de la periferia Romei. Decorul, aici, este total schimbat. Rulote autentice, nu improvizate, dichisite, aliniate, curăţenie desăvârşită, asfalt şi felinare de-a lungul aleilor. Unii au petice de verdeaţă în jurul rulotelor, transformate în grădini miniaturale. Cu rulote colorate viu, locul arată mai mult a camping decât a tabără de nomazi, precum cele pe care le-am întâlnit în jurul oraşului Napoli. Împrejmuită cu un gard, are la intrare un portar italian, care nu te lasă să treci oricum. Trebuie să te legitimezi şi să laşi drept zălog paşaportul sau buletinul.

Aflăm că tabăra din Salerno găzduieşte câteva sute de familii de romi, români şi sârbi.

Cum le merge romilor noştri, oficiali, din Italia?

Deşi condiţiile sunt incomparabil mai bune, grijile şi necazurile sunt asemănătoare.

Dana este o femeie frumoasă, dar obosită şi îmbătrânită înainte de vreme. Are doi copii, la fel de frumoşi, blonzi cu ochii albaştri, cu un ten atât de sănătos încât nici n-ai spune că nu sunt străini. Merg la şcoală şi vorbesc o italiană impecabilă. Vorbesc limba romanes, dar şi româneşte. Ambele cu un uşor accent. "În primul rând trebuie să ştie limba părinţilor – ne spune Dana – apoi a patriei şi apoi a ţării care le-a dat un cămin."

A venit aici imediat după Revoluţie împreună cu soţul ei. Au încercat să facă tot felul de munci. Iniţial ea a avut grijă de nişte bătrâni, iar el muncea ca zilier. Au fost câţiva ani frumoşi, părea că au scăpat de traiul la periferia unei vieţi doar visate până atunci. Dar, mai apoi, totul s-a schimbat. Imaginea României se strica din ce în ce mai mult, iar oamenii au început să nu mai fie atât de îngăduitori cu ei. Nu-şi mai găseau slujbe, apoi, ca un făcut, un necaz şi mai mare a dat peste ea: soţul, împreună cu un copil, i-au murit într-un accident de maşină. A rămas singură cu doi copii.

Din ce trăieşte în prezent? Mă priveşte şi-mi spune revoltată: "Cerşesc!".

După care, repetă obsedant: "Vreau să muncesc, vreau să muncesc, vreau să muncesc". De ani buni italienii au început să-i privească pe ţigani cu alţi ochi. "Nu mai au încredere când te văd ţigan, mai ales dacă spui că eşti din România. Pentru căţiva infractori, pedepsesc un popor întreg." Este revoltată şi-mi povesteşte de toate greutăţile ei.

"De ce mai sunt cetăţean european – întreabă – dacă italianul tot îmi cere act de drept de muncă?" Îmi spune amărâtă că ar face orice, numai să nu mai fie nevoită să cerşească. "Guvernul mă obligă să ies

la cerşit ca să-mi pot hrăni copiii, după care ziarele urlă: ţiganii români sunt nişte cerşetori!"»

(Dintr-un reportaj de Stela Giurgeanu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Localitatea unde toţi sătenii au acelaşi nume

«Sunt izolaţi printre dealuri, fără apă, fără canalizare şi drumuri. Trecuţi de 60 de ani, prea bătrâni ca să mai muncească la oraş, sătenii din Cârstovani, judeţul Dolj, poartă un secret pe care puţini îl cunosc.

"Pe toţi ne cheamă Cârstov", ne-a spus tanti Leana. Cârstov Leana.

Cârstov Constantin, Cârstov Dorina, Cârstov Elena, Cârstov Tanţa, Cârstov Leana sunt doar câţiva dintre sătenii care poartă, din moşi strămoşi, acelaşi nume. "Satul a fost denumit tot după numele nostru. Suntem întemeietorii lui", ne-au zis şi ceilalţi săteni, pe care i-am întâlnit pe uliţă. "Cea mai mare familie din România!", râde tanti Tanţa.

"Cu toţii suntem rude îndepărtate. Uite, Nuţa şi Stelu Cârstov, nişte vecini de-ai noştri, s-au căsătorit, chiar dacă sunt veri de gradul trei. S-au plăcut şi s-au luat!", continuă bătrâna, care tocmai a împlinit 74 de ani. "Familia noastră datează de pe vremea lui Mihai Viteazul. Cică, în acele vremuri, s-au stabilit aici trei fraţi pe care îi chema Cârstov. Ei au întemeiat cătunul. De la ei am preluat numele pe care îl purtăm azi".

În satul Cârstovani trăiesc 20 de familii. "În total, suntem 50 de oameni. Aici ne-am născut, aici am trăit, aici vom muri. Nu avem drumuri, iar când plouă, nimeni nu mai pătrunde până la noi. Nici ambulanţa, nici pompierii sau poliţia. Trăim în vârful dealului, uitaţi de toţi şi de toate. Jos, în vale, e civilizaţie. Aici, sus, în deal, suntem rupţi de lume. Dar, suntem şi mai aproape de Dumnezeu", ne-a mărturisit Cârstov Constantin, de 80 de ani.

Tanti Leana are 67 de ani. Am găsit-o trebăluind prin curte. "Muică, pe toţi ne cheamă Cârstov. Nu ştiu de ce. Sunt tot felul de poveşti. Dar, să ştiţi că suntem foarte uniţi! Duşmanul unui singur Cârstov este duşmanul întregului cătun. Să te ferească Dumnezeu să te iei de unul de-al nostru, că-ţi pui tot satul în cap! Doar suntem rude. Bunicii şi străbunicii noştri au fost veri. Prin venele noastre curge acelaşi sânge!".

Ca să se recunoască între ei, Cârstovanii nu se strigă pe nume. Fiecare are porecla lui. "Ne ştim după numele mic. Ăla e a lu' Marin, aia a lu' Tanţa sau a lu' Vasilică', mai povestesc oamenii, iar apoi se întorc la treburile lor.

Crişu Vasilică, primarul comunei Pleşoi, din care face parte şi satul Cârstovani, ne-a declarat că în zonă circulă o mulţime de alte legende.

"O legendă pe care am auzit-o din bătrâni spune că în armata lui Mihai Viteazul lupta un căpitan pe nume Cârstof. La bătrâneţe, după ce s-a retras, omul s-a stabilit în aceste locuri. Se pare că el ar fi întemeietorul satului Cârstovani şi strămoşul sătenilor. Alte informaţii nu avem. Nu există o monografie a zonei. Faptul că pe toţi îi cheamă Cârstov este un mister şi pentru noi. Oamenii sunt rude îndepărtate, veri de gradul trei, patru. Altă explicaţie nu există. Nici fostul director al şcolii generale din Pleşoi nu cunoaşte mai multe detalii. Nu există nici o explicaţie oficială, doar poveşti pe care oamenii le-au aflat din bătrâni".»

(După Internet, stiri.rol.ro, 2009)

Jurnalul de bucătărie

Ziatul "Jurnalul Naţional" din Bucureşti a avut buna idee de a tipări şi un supliment săptămânal; dar nu , aşa cum face tot ziarul care se respectă, consacrat literaturii, artelor, sportului sau femeii, ci... gastronomiei. El se cheamă "Jurnalul de bucătărie" şi recent a publicat câteva pagini inedite din "Caietele" marelui pictor Constantin Piliuţă, care ar fi împlinit anul acesta 80 de ani.

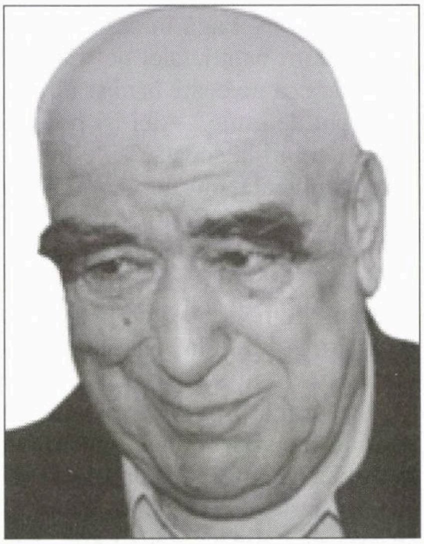

Constantin Piliuţă: pileală

Extrase:

«Din direcţia Sucevei, intră în Botoşani şuşaua Agaftonului. În zilele de târg, ţăranii veneau cu darurile pământului şi ale hărniciei. Căruţe lungi cu cai bolovănoşi, din părţile Bucovinei, încărcate gospodăreşte cu scânduri, grinzi şi draniţă se strecurau spre obor, unde se făcea târgul. Vindeau lemnul fasonat şi pe banii luaţi cumpărau cereale.

Botoşaniul era renumit prin morile lui. Popuşoiul ciocantin era galben ca aurul şi la mare preţ. Grâul era căutat în toată Europa.

În zi de târg, oborul era în sărbătoare. Cămăşile albe, curate ale ţăranilor, fotele înflorate ale femeilor, hârjoana copiilor, adălmaşuri-

Desen de C. Piliuță

le din crâșme, totul, totul îți umplea sufletul de frumos și de sărbătoare.

Din părțile Suliței și Dracșaniului veneau căruțe înalte cu coviltir, pline cu pește care, tăvălit prin făină de popușoi și prăjit la tigaie și dat prin mujdei, alături de mămăliguța caldă, te făcea să arunci cu căciula-n câini.

Femei curate și vrednice vindeau caș de oaie și brânză de burduf, smântână și brânză de vaci.

Bucovinenii mai veneau cu ciubere și putinele, cu brânză de munte frământată pentru iarnă. Mai veneau cu păstrăvi și lipani afumați, în coajă de brad.

Crâșmele miroseau de la o poștă a pastramă de gâscă și fleici mânjite cu usturoi. Vinurile gustoase erau băute în răcoarea umbrarelor de viță și lăutarii alunecau cu ochii în lacrimi printre mese, cântându-ți de inimă albastră. Țăranii cu chimirele burdușite de bani se cinsteau bucuroși de câștigul avut.

Pe seară, când adălmașul era băut și câștigul strâns cu grijă, se urcau în căruțe și plecau spre satele lor îndepărtate. La îndemână își țineau toporul pentru că treceau prin codrul de la Baisa și mai erau haidăi care ieșeau la drumul mare, la jaf. Iarna, toporul era folosit și împotriva haitelor flămânde de lupi. Când erau geruri mari, lupii se încumetau și intrau în marginea mahalalei noastre. Cu toate astea, noi, copiii, cu săniile, forfecam toate dealurile.

Mâncarea, în cea mai mare parte, o scoteam din grădină. Aveam vacă cu lapte, găini, curci, rațe, porci. Rareori dădeam bani. Mama avea o cutie de tablă în care umbla numai ea. De acolo se scoteau banii de pâine, de gaz, untdelemn sau din când în când câte o bucată de carne cu rasol pentru borșuri.

Mămăliga se făcea în fiecare zi. Seara, laptele se fierbea în ceaunul cu coaja mămăligii în el. Ce gust! Tot în ceaun se pregătea tochitura după ce se tăia porcul. Alături trona mămăliga, strachina cu brânză frământată și o oală cu harbuji murați. Fața de masă mirosea a levănțică și peste toate trona bunăstarea sufletească a întregii familii.

Când tata se mai încurca la un pahar cu prietenii și venea mai târziu, noi, copiii, tăbăram pe el și îi scoteam din buzunarele paltonului trei-patru scrumbii afumate pe care le înveleam în ziar și le puneam pe cărbunii din sobă. Mămăliguța aburea pe masă, apoi bucățelele de scrumbie dulci de sărate ce erau alunecau pe gât ca la potop. Apa din fântână era rece și gustoasă și beam ca înecații. Alteori venea cu șuncă de Praga de la Poțudec și cu covrigi calzi de la Ionescu. Sau pastramă de gâscă de la "Calul Bălan", crâșmă nemaipomenită cu un gratagiu evreu de 170 de kile.

Botoșaniul era renumit pentru crâșmele lui. Vinuri gustoase aduse din podgorii priceput gospodărite. Chiar și în crâșmele jegoase, unde beau birjarii, găseai specialități de grătar de ți se topeau în gură. Era una așezată în răspântia de la Podul de Piatră pe care scria numai atât: "Încet la cotitură". Patronul se numea Ghiță Bucurie. Crâșmar iscusit. Toată lumea bună a orașului se perinda prin locanta lui. Pe tejghea avea întruna platouri cu felii de ridiche neagră stropită cu ulei de răsărită și sare și piper. Alt platou cu țâri trecuți pe plită în sos de ulei și oțet, iar peste ei cernut mărar. Alt platou cu măsline. Îți beai băutura în picioare și te serveai singur. Vinul se servea cu sfertul. Ficăciori de pasăre la tigaie. Fleici subțirele frecate cu cățelul de usturoi. Fripturi de porc și de vacă. Piftii de curcan limpezi ca și cristalul. Ghiudemuri și pastramă de vacă neagră ca funinginea. Cafele aburinde în cešcuțe cu faianța subțire ca foaia de ceapă. Telemeaua, roșiile și ardeii iuți te îmbiau la petrecere!

Pitite prin mahalaua barierelor se proțăpeau crâșmele omului sărac. De regulă erau ținute de evrei. Pe lângă crâșmă aveai și articole de băcănie. Puteai lua pe datorie, plătind la leafă. Mai toate aveau umbrare și mese pitite la răcoare. Vin

la butoi și lăutari îndrăciți. La noi în mahala erau două cârciumi, una aproape de casă, ținută de Moș Leizer, iar cealaltă de Moș Șafir. Leizer era om cult, inginer chimist, umbla mereu cu lavalieră și era prietenul meu cel cu bomboane. Uneori venea pe la noi, își lua un scaun cu spătar și se ducea cu o carte în grădină să citească.

Erau vremuri liniștite. Relațiile dintre oameni erau pașnice și respectuoase (iar mormintele de la cimitirul evreiesc erau lăsate-n pace, **n. red.**). Primăvara, când natura își pune rochia de mireasă, e o plăcere să te uiți în curțile oamenilor.»

...Și fiindcă tot vobirăm de crâșme, grătar și vinuri cinstite, să pomenim de-un condeier care l-a cunoscut la viața lui pe Piliuță, consumând cu pictorul cantități onorabile de Odobești. E vorba de criticul de teatru și regizorul Bogdan Ulmu. Acesta susține în paginile "Baadului literar" din Bârlad o rubrică intitulată "Viața ca spectacol gastronomic" (un titlu pe care îl salutăm cu plăcere).

Iată o asemenea cronică, din care înțelegem care sunt preocupările lui Bogdan Ulmu:

«Nu mai pot! Mă copleșesc știrile culinare (în dublu sens: că-s despre gastronomie, și că-ți și vine să le hăpăi!)! Copilași, jalnic de grași, nu mă lăsați! Ajutați-mă să mă descarc de ele!...

Ergo:

– a fost lansată cafeaua pentru slăbit (care conține, printre altele, ceai verde, ginseng, crom, papaya ș.a.); bine, bine, da' când o fi fost lansată cafeaua pentru îngrășat?...;

– În Ucraina se beau licori cu trimiteri... politice: Coaliție lărgită, Bucuria Iuliei, Lacrimile lui Ianukovici. Nu mi se pare de bun gust... Și-apoi, ce facem când realitățile politice se schimbă? Modificăm și numele băuturii? La noi, țuica-i țuică și pe timpul lui Ferdinand, și

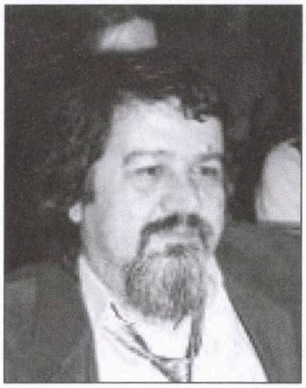

Bogdan Ulmu

pe vremea lui Băsescu, nu?!...;

– în Parâng și Retezat, ce nou comerț credeți c-a început să înflorească? Cel cu picioare de broască: 1 dolar perechea. Numai că vânătorii n-apucă să guste din delicatese, trimițându-le-n străinătate!... Parafrazând zicala, am putea spune și noi, mucalit, "Fie broasca cât de rea, nu e pentru masa mea!"...;

– un neamț, 68 de ani, are stomac... fără fund: el mănâncă, de 22 de ani încoace, pe zi, 900 grame carne, 2, 5 kile cartofi, 12 ouă, jumate kilogram maioneză, pizza, chipsuri și 20 de pateuri cu carne... De mirare nu e numai pofta de mâncare, ci și posibilitatea de-a achita nota de plată...;

– din cartea "Beția la români", aflăm că-n 1659, în Iași, erau 1.000 de crâșme; scăzând – din numărul locuitorilor vremii – femeile și copiii, revenea cam o cârciumă la 5 oameni; sănătoase vremuri, bre!...;

– mâncăm pâine în exces: suntem primii în UE, la acest capitol; daca un european nu depășește 78 de kile pe an, noi îl surclasăm cu 30 de kilograme!;

– care au fost pretențiile orchestrei lui McLaughlin, în timpul concertului din România? Păi, supă cremă de sparanghel – cu crutoane (ce-mi place și mie! și ce rar o mănânc!), file de miel în crustă de muștar – cu garnitură de broccoli, pere fierte-n vin – cu sos de miere și înghețată, brânză (3 feluri!), Coca-Cola, sucuri naturale, apă Perrier. O.K. ;

– și să-nchei cu o veste-trăznet: treceți pe tequila! De ce? Fiindcă încălzită sub presiune poate produce... o structură cristalină similară diamantelor. Deci, am putea spune că, alături de vinul foarte vechi, care se mănâncă cu furculița, sub formă de magiun, vom putea începe să căutam și tequila sub formă solidă. Din alte motive, însă!...

Poftă bună și pofte bunuțe, boieri dvs.! Viața rămâne frumoasă – măcar încă fo trei-patru decenii, cât or mai trăi pe aceste binecuvântate meleaguri Gruia Novac (redactor-șef al revistei "Baadul literar") și Bogdan Ulmu.»

Cancanuri...

...din lumea vedetelor de toată mâna găsești pretutindenea. Dar interviuri miezoase unde nu e vorba numai de amanți, amante, *cafturi* la discotecă sau divorțuri à la Mihaela Rădulescu-Elan Scheartzenberg întâlnești mai rar.

Un asemenea interviu este cel luat de Roxana Lupu de la "Dilema veche" cântăreței de jazz (rectificare: *marii* cântărețe de jazz) **Anca Parghel.**

Extrase:

«Sunteți considerată o divă a jazz-ului; de la înălțimea acestui statut, nu vi s-a părut un compromis colaborarea cu Tom Boxer și Fly Project (muzicieni cunoscuți, dar considerați a fi de mâna a doua, **n. red.**)?

Dacă o privești ca pe un compromis, e un compromis. Dacă o vezi ca pe o oportunitate, oportunitate este. Depinde ce sens dau eu acestui lucru.

Asta ar însemna că nu aveți limită în ceea ce privește muzica?

Nu. Nu mă limitează nimic, nici în viață, nici în muzică. Nu am nici o barieră, nici o inhibiție. Și dacă

vine la mine Adrian Copilul Minune să-mi propună jazzo-maneaua, zic da. Pentru că ştiu că va ieşi aur curat.

Credeţi în relaţiile pozitive dintre oameni?

Nu mă laud: ce ating se face aur, sunt un instrument. Nu eu, ci prin mine. Şi divă este un cuvânt folosit pe pământ, sună frumos. Întoarceţi cuvîntul şi o să vedeţi ce dă. Eu nu sunt avidă decât de viaţă.

V-am privit în videoclipul Brasil, piesa cu care aţi concurat la Eurovison; vă încadraţi perfect în peisaj...

Am filmat la Rio de Janeiro... Tom, când m-a auzit cântând la un concert de muzică latino, şi-a dat seama că pe acest feeling latino o să mergem. Dar ce bine ne prinde acest feeling! Brazilienii zic că sunt de-a lor. Nici nu s-au îndoit când m-au văzut, când m-au auzit vorbind. Dar eu oriunde mă duc, de acolo sunt. Cred că şi-n Suedia, dacă mă duc, par a fi de-acolo. Şi da, fără să fi fost făcută muzica noastră în Brazilia, părea de-acolo.

Publicul tânăr v-a cunoscut abia acum, cu aceste două hituri dance recente, Brasil şi Zamorena.

Vreau să mă cunoască toată lumea. Nu pe mine, dar ce vine din mine. Şi să mă iubească, să mă placă, să mă dorească. Să mă cunoască toată lumea: copiii de doi ani, tinerii, bătrânii şi oamenii care stau în faţa televizorului şi nu pot ieşi afară...Vreau să-i întâlnesc pe toţi oamenii pământului. Nu vreau să ratez nici o fiinţă.

De ce aţi stat "ascunsă" în Belgia toţi aceşti ani?

Pentru că am plecat din ţară cînd nu era bine. Mereu am avut o durere în suflet şi mi-am dorit să revin. N-aş fi plecat. Recunosc totuşi că a fost o altă şcoală a vieţii, dură, o alegere pe care mi-am asumat-o.

Aţi concertat pe marile scene ale lumii; rememoraţi o colaborare pe care v-aţi dorit-o mult şi s-a întâmplat.

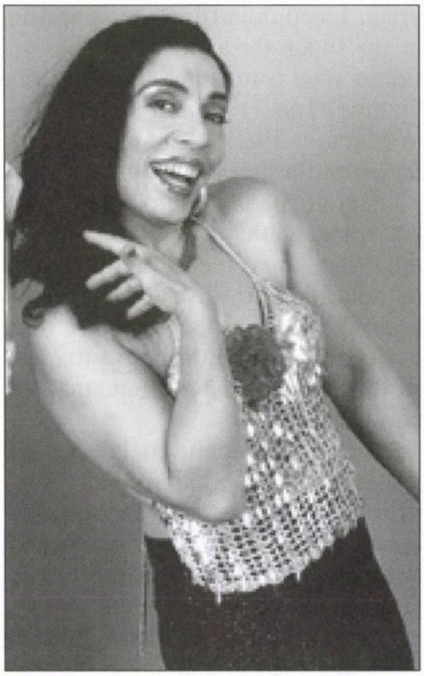

Anca Parghel: postesc negru de două ori pe lună

În '89 m-am întâlnit în conjuncturi divine cu un pianist german cu care am înregistrat apoi multe CD-uri şi care a organizat multe turnee pentru mine. A fost apoi plecarea la Bruxelles datorită contrabasistului cu care cântam în această formaţie şi care este profesor la Conservator acolo. Şi-a dat seama că poate să ajute, să intervină... Sunt întâlniri istorice care au schimbat viaţa mea.

Şi ajung la Tom Boxer. Când l–am întâlnit, i-am spus mental: "Unde ai fost până acum?". El se înroşeşte când vorbesc aşa despre el, dar nu exagerez. E tânăr, dar ce e vârsta? O coordonată ca să ştim de unde ne luăm pe pământ, prin acte.

Sunteţi cântăreaţă, compozitoare, profesoară la Colegiul Regal din Bruxelles, dirijor, mamă, soţie... Nu obosiţi făcând toate astea?

Cine posteşte negru două zile pe săptămână ca mine şi în restul zilelor ciupeşte ca o pasăre are o energie teribilă. Prefer să dorm opt ore sau nouă decât să mănânc. Şi postesc pentru că vreau să fiu frumoasă. Nu vreau să încarc inutil trupul meu. Vreau să arăt aşa, să n-am vârstă; să se spună despre mine: câţi ani are femeia asta, 15? Vreau să arăt că se poate menţine tinereţea şi că suntem setaţi (programaţi) pentru nemurire.

Cum aţi supravieţuit în comunism?

Aveam copii şi nu era papa pentru ei. Numai nebunii pot să-şi creeze o altă realitate pentru a supravieţui. Am supravieţuit, dar eram şi nu eram acolo.

Aveaţi probleme cu ieşitul din ţară la concerte?

Da, înainte de '89 erau calculate ieşirile mele. Dar eu eram iubită şi de către cei care dădeau viza la paşapoarte. Dar erau unii răi cu mine, îmi făceau curte şi, dacă nu cedam, nu-mi dădeau voie să plec. Am avut însă norocul unor mari oameni, care m-au ajutat.

Abia aşteptam următoarea plecare. Am ştiut să trec dintr-o apă în alta, m-am format ca o extraterestră, să pot să am grijă de familia mea. Puteam să mor pe trenuri venind de la Suceava să iau vize, sau nopţile, la cozile interminabile la ambasada Germaniei, unde îşi băteau joc de mine... Dar am fost exasperantă. Dacă mă opreşti, eu nu fac decît să bat mai tare la acea poartă. Am zis ori crăp eu, ori se împlineşte. La ce să renunţ, la Dumnezeu? Am zis că-mi voi trece probele vieţii, pe care eu mi le-am compus: eu am vrut familie de la 18 ani şi doi copii la 19 ani. A fost supraomenesc să merg cu toate astea împreună, cu familia şi cu muzica. Am zis: şi ce? vreau!

Vă încântă faptul că cei doi băieţi ai dvs. v-au urmat în muzică? Sunteţi un family band...

Ciprian a vrut să fie şofer de Formula 1 şi îmi reproşează şi acum. Îţi dai seama ce prost mă simt eu atunci. Dar amîndoi, nu că sunt talentaţi, sunt ieşiţi din co-

mun. Așa că mi-am făcut cu ei trupă. Le-am zis, dacă vor să picteze sau să facă arhitectură, s-o facă mai târziu pentru că în muzică te formezi de mic. Copiii care fac muzică sunt mai deștepți, mai rapizi în decizie, mai vioi. Dar noi avem de acum niște chestii care nu mai sunt între mamă și fiu... Ne ciondănim de nu se poate. Mă ia cel mic, mă face varză după un concert: ba că m-am mișcat prea mult, ba că nu m-am uitat la el ca să-mi dea finalul la o piesă. Și supărare mare, zice că nu mai cântă cu mine. Sunt foarte cinstiți, muzical și financiar. Tot ce se câștigă se împarte în trei. Ei de mici câștigă împreună cu mine, de la 13 ani, respectiv, 16 ani.

De ce se îndrăgostesc oamenii de dvs. după concerte?

Asta-i victoria absolută. Ce dau, aia primesc. Eu iubesc orice: nu contează că-i rom, că-i țigan, că-i bolnav, că-i gândăcel, că-i strâmb. Iubesc tot. Să le dau tot, ca și cum ar fi ultimul concert. Ca și cum mi s-a spus că e sfârșitul lumii și ăsta e ultimul concert. Așa fac de fiecare dată.

Puțini merg până la limită...

Freddie Mercury, Piaf au mers. Mari oameni care au tras pe carnea lor, până la capăt, ca și cum aia a fost ultima chestie pe care au putut s-o dea.

Ați fost solicitată să cântați la vreo nuntă?

Da, bineînțeles. Anunț în mod oficial și cu această ocazie, că da. Și-aș vrea cât mai multe perechi de drăgăstoși și viitori soți să mă caute: fac un show de nu se poate. N-o să stea nimeni pe scaun, că le fac program de dans terminator. Eu știu să cânt tot. Cere-mi ce vrei: seară franțuzească cu repertoriu Edith Piaf, sau poate o mesă cu Carmen de Bizet, sau Charlie Chaplin cu "Smile"... Sunt exasperantă, știu orice.

Ce vă doriți cel mai mult?

Să fac film și să slăbesc. Am dat jos trei kilograme și vreau să fac film, dar film. O să vezi, e o surpriză. Încep deja filmările în aprilie la un super-serial românesc. O să fiu eu și cu (prezentatoarea de televiziune) Teo Trandafir, două capete de mafie. Eu o să fiu mafia bună, iar ea mafia mai puțin bună.

Mai vreau să scriu o carte, despre mine, care se va chema "O zi din viața universului". Cînd o să m–apuc de scris, va trebui să mă ascund. La ce-o să scriu acolo, o să le fie rușine copiilor mei să mai iasă din casă. Or să zică: mamă, ce ne-ai făcut?»

■ Scriitor fecund și talentat (a terminat de curând un roman, "Maestro"), istoric (a publicat numeroase studii despre viața politică în România postbelică), publicist, *star* de televiziune (cu talk-show-uri mult gustate), **Stelian Tănase** a alimentat, de curând, presa română cu o noutate care a stârnit valuri în lumea literaro-gazetărească. Omul suferă de *sindromul Caragiale* și a hotărât să părăsească România, stabilindu-se la Paris. Extras dintr-o convorbire cu Nicoleta Zaharia și Dan Boicea, de la "Adevărul literar și artistic":

«Am un sindrom Caragiale foarte puternic. El și-a luat bagajele și, exasperat de lumea românească, a plecat. Și eu îl înțeleg foarte bine de mulți ani. Îl iubesc foarte mult și nu consider că-l va depăși cineva încă o mie de ani. E singurul om despre care spun că e genial. În rest, erau scriitori foarte buni, excelenți, maeștri.

Dar Caragiale a dat o amprentă, cum au dat Rabelais sau Shakespeare. E un scriitor infinit pe care poți să-l citești oricând și din orice punct. Dar el a creat un sindrom puternic, exasperat de mârlănie, de porcării, de corupție, de superficialitate, de lumea în tranziție, care devenea capitalistă, liberală. Și a plecat la Berlin.

Cred că mă încearcă acest sindrom și pe mine, de mai mulți ani. Adică e un fel de exasperare continuă, care mă macină, și cred că soluția pentru mine, ca să pot să scriu, fără să fiu afectat de această exasperare care deja devine repulsie, este să plec. E mai bine pentru toată lumea. Aș fi foarte fericit să pot trăi din scris. Scrisul este viața mea. De la 11 ani, când am citit anumite cărți și mai ales "Don Quijote" n-am visat decât să fiu scriitor.»

Stelian Tănase: sufăr de sindromul Caragiale

Deces

Petre Stoica, poet, traducător.

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Și totuși, ce e în capul lui Obama? (o întrebare de 25 de puncte)

În timp ce organizaţia Chabad-Lubavitch organiza la Kathmandu în Nepal, pe "acoperişul lumii", cel mai mare Seder de pe glob, cu o participare de peste 2.000 de oameni, localnici şi turişti (probabil mai mulţi turişti decât localnici), Rahm Emanuel, şeful de cabinet al preşedintelui Obama, era prins într-o convorbire telefonică teribil de agitată. Rahmbo – aşa cum i se zice – se găsea la Washington într-o limuzină împreună cu şeful său, călătorind de la Capitoliu spre Casa Albă. Când un alt telefon a început să sune, el a pus primul receptor deoparte şi l-a ridicat pe al doilea. După cum scria "New York Times Magazine", la capătul firului cineva îl solicita într-o chestiune relativ secundară.

Cu o voce nerăbdătoare, Rahm spune: "Sunt pe altă linie, vorbeşte cu Obama", şi-i întinde în modul cel mai natural receptorul preşedintelui Statelor Unite.

După încheierea convorbirii, Obama vrea să afle ce era aşa de important şi-l întreabă pe colaboratorul său de ce i-a pasat telefonul. Rahm îi răspunde că era ceva în legătură cu Pesahul pe care urma să-l petreacă la Chicago cu familia lui rămasă acolo. "Ce-ar fi să-l facem la noi"? se pare că l-a întrebat Obama.

Să fie oare acesta motivul pentru care pentru prima oară în istorie, preşedintele SUA a oficiat marea sărbătoare evreiască la Casa Albă?

Sederul s-a mai desfăşurat o dată la Casa Albă. Era pe vremea lui Clinton, în 1993. Dar preşedintele nu a participat la sărbătoare. De data asta însă, în a doua seară de Seder, Obama a invitat câţiva prieteni evrei, pe confidenta sa cea mai intimă, Valerie Jarret, pe cei din propria sa familie, Michelle, soţia, Sasha şi Malia, fetele, iar el personal a citit din Hagadah şi a împărţit matza. După cum relatau ziarele de dimineaţă, bucătarul Casei Albe a luat reţete de la înseşi familiile invitaţilor iar pe menu s-au aflat tradiţionalele gefilte fish, supă cu găluşte din făină de pască, friptură şi kugel. Supravegherea casher a fost asigurată de un consilier al Casei Albe, Eric Lasser, unul din ajutoarele lui David Axelrod, primul consilier al lui Obama.

Preşedintele a explicat de asemenea de ce sărbătorirea din sufrageria rezidenţială s-a desfăşurat a doua seară de Seder şi nu în prima. Intenţia a fost ca participanţii să petreacă nestingherit prima seară în mijlocul familiilor lor.

Cu toate acestea, Rahm Emanuel ca şi David Axelrod au "snobat" Sederul prezidenţial preferând ambianţa propriilor familii, la Chicago. Cei din jurul lui Obama au mai dat o explicaţie pentru neobişnuita iniţiativă a noului Preşedinte. În urmă cu un an, în plină campanie electorală, câţiva membri din echipa lui Obama organizaseră o masă de Seder în subsolul unui hotel din Pennsylvania, unde se aflau atunci. Obama a băgat pe neaşteptate capul pe uşă şi a fost invitat înăuntru. În prezenţa sa , petrecerea a ţinut până noaptea târziu. La despărţire, pe când oaspeţii îşi urau în chip tradiţional: "La anul la Ierusalim!", se pare că Obama ar fi adăugat: "La anul la Casa Albă!". Şi iată că s-a ţinut de cuvânt.

Evreii din SUA s-au bucurat fireşte admirând în ziarele de a doua zi fotografia mesei sărbătoreşti de la Casa Albă. Continuând în spiritul din Hagadah, unii chiar au pus întrebarea: Cu ce a fost noaptea trecută diferită de celelalte nopţi? Răspunsul fiind: Noaptea trecută Preşedintele Statelor Unite a sărbătorit pentru prima oară Sederul în apartamentul său de la Casa Albă.

Nu totdeauna Pesahul s-a desfăşurat cu bucurie în America. Preşedintele Lincoln, idolul lui Obama, a fost asasinat într-o seară de Pesah, în incinta Teatrului Ford din Washington. Mulţi evrei se aflau la sinagogă când venise îngrozitoarea veste. Altarele au fost acoperite în negru şi în loc să intoneze melodiile traditionale de paşte, s-au intonat imnuri de Yom Kippur. Rabinii au renunţat la predicile lor tradiţionale şi plânsetele au luat locul veseliei.

Şi pentru că vorbim de istorie, am aflat că prima Hagadah a fost tipărită în SUA la New York în 1837 de către un evreu de origine engleză pe nume Solomon Henry Jackson. Sosit la New York în 1820 el a înfiinţat prima editură evreiască, unde de altfel a scos foarte curând "Evreul", primul periodic evreiesc din Statele Unite. Jackson a fost deci primul membru evreu al "elitei din mass media de pe Coasta de Est", ca să folosim o frază întrebuinţată adesea în zilele noastre pentru a-i împunge pe gazetarii liberali din mass media cu sediile aflate între New York şi Boston. Unii spun că Obama a făcut acest gest pentru a-i "unge" pe evreii din partidul democrat în vederea presiunilor pe care voia să le exercite asupra Israelului în cadrul procesului de pace în Orientul Mijlociu.

Această posibilitate există, fireşte; însă ne întrebăm ce l-ar fi împiedicat pe preşedintele SUA să anunţe aceleaşi măsuri fară a-şi amesteca în prealabil familia într-un gest la

care nimeni nu se putea cu adevărat aștepta?

Să nu uităm că în aceste zile Obama întrunește sufragiile naționale si internaționale la un nivel nemaiîntâlnit de la John Kennedy încoace. Ceea ce se traduce, deocamdată, prin posibilitatea de a face aproape orice-i trece prin cap pe plan politic. Vicepreședintele Biden povestea deunăzi unui reporter de la CNN că în urmă cu numai un an, aflându-se în Biroul Oval, fostul președinte Bush îi spunea: "Joe, eu nu trebuie sa fiu pe placul nimănui; eu sunt liderul!" Biden i-a atras atenția: D-le președinte, priviți peste umăr – nimeni nu vă urmează!". Dacă Obama ar privi peste umăr, ar constata că între 70-75% dintre americani îl urmează. Sătui de 8 ani de hărțuire internă și internațională, americanii sunt gata să încerce ceva nou. O strângere de mână cu președintele Chavez al Venezuelei? Convorbiri directe cu Iranul? O deschidere americană spre Cuba? Împrumuturi bancare din banii generațiilor următoare? Americanii răspund în număr covârșitor: De ce nu?

Iar în aceste condiții cel ce se bucură de sufragiile alegătorilor ca nimeni altul, să facă eforturi pentru un gest simbolic cu ocazia unei sărbători care nu interesează nici 2% din mulțimea care îl urmează? Ne îndoim.

...În plus, la inițiativa Muzeului Holocaustului din Washington, președintele a ținut un discurs în incinta rotondei de la Capitoliu și în fața membrilor Congresului american, cu prilejul Zilei Shoah-ului. Obama a atras atenția asupra unui pericol ce-și arată fața acum, după trecerea deceniilor de la Holocaust: pericolul tăcerii, căruia zilnic și oriunde pe mapamond oamenii trebuie să-i reziste.

El a atras atenția împotriva valului de ură rasială, injustiție și intoleranță care bântuie în lume,

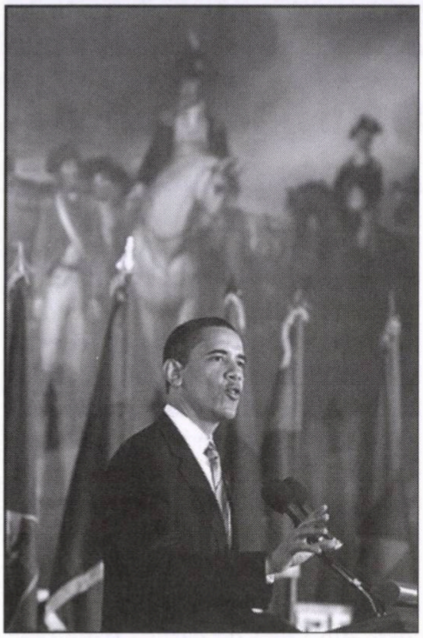

Barack Obama vorbind la Capitoliu cu ocazia Zilei Shoah-ului

avertizându-i pe anumiți lideri contemporani pe care a evitat să-i numească asupra faptului că "riscul genocidului n-a fost încă eliminat de când cele 6 milioane de evrei au fost măcelăriți în mod sistematic de către Germania nazistă și colaboratorii ei în timpul celui de-al doilea război mondial. Mulți evrei au fost gazați în lagărele de concentrare în timp ce alții au fost uciși în masă pe diverse alte căi, incluzând împușcarea și înfometarea. Trebuie să luptăm așadar împtriva acelora care chiar și azi mai încearcă să nege Holocaustul, în permanență și oriunde s-ar afla ei, deoarece parte din responsabilitate o poartă cei ce acceptă această negare sau își asumă un rol neutru". Elie Wiesel, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, care a participat și el la manifestare, a fost mai direct în discursul său, exprimându-și dezgustul pentru comentariile președintelui iranian Ahmedinejad și în același timp mulțumind președintelui american pentru refuzul Statelor Unite de a participa la recenta conferință cu mesaj anti-israelian de la Geneva, așa-numita Durban II. Împreună, Obama și Wiesel și-au încheiat discursul cu tradiționalul: "Never Again!".

Astăzi, atacurile personale, în America de pildă, se manifestă fie într-un mod mai puțin îngrijorător, sau chiar vulgar – ca de pildă mânjirea zidului unei sinagogi – fie într-un mod îngrijorător – intimidarea unor cadeți evrei la o unitate militară prin strecurarea Noului Testament sub pernă laolaltă cu un răvaș amenințător. Îngrijorarea a cuprins Senatul american, care a emis de curând o rezoluție de condamnare a antisemitismului.

În America însă administrația Obama reprezintă un fenomen care trebuie considerat la justa lui valoare. Este un model nou, lipsit de semnele acelea tradiționale care te ajută să faci preziceri. Va fi mai bine sau mai rău (pentru evrei), nimeni, poate cu excepția lui David Axelrod, nu știe și cu atât mai puțin prezice care va fi poziția finală luată de Obama în ceea ce privește *chestiunea.*

M-aș abține în consecință să fac pronosticuri cu privire la poziția finală, internă sau internațională a unui președinte care, cel puțin deocamdată, a dezmințit toate pronosticurile politice.

În schimb, mi-aș îngădui luxul de a cugeta asupra faptului că evreii, acest popor milenar care din păcate deține un loc de frunte printre campionii la suferință de-a lungul mileniilor, un popor adesea batjocorit, umilit și în mare parte exterminat numai cu câteva decenii în urmă, a fost recent, el și restul lumii, martor la un eveniment în care cel mai puternic locuitor al planetei, pentru câteva ore, și-a pus yarmulka și a citit din Hagada, nu într–o sinagogă sau într-o vizită oficială la un locaș sfânt, ci pur si simplu, la el acasă, cu familia și prietenii săi.

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Bancuri non-cașer

Amintindu-mi de ștetelul unde m-am născut, Podul Iloaiei, și de tatăl meu, Lupu Buchman, care poseda vreo 20 sau 30 de volume din opera lui Șalom Alehem, bineînțeles în idiș, mi-am zis că n-ar fi rău să vă ofer o serie de texte din ceea ce în mod curent e numit folclorul evreiesc. Bineînțeles că non-cașer. Nu sunt nici istoric, nici specialist al umorului evreiesc, dar îndrăznesc să-mi dau cu părerea scriind că am impresia că acest umor evreiesc este în realitate un umor idiș născut în țări "așkenaze", ca Polonia, Rusia, România, Ucraina, Lituania, Letonia, Estonia – poate că am uitat unele – unde evreii au cunoscut pogromurile și o viață de multe ori amară. Nimeni nu contestă că patriarhul umorului evreiesc este marele Șalom Alehem care, fără îndoială, scriind în idiș s–a inspirat din folclorul idiș. Aș zice că limba idiș e parcă născută să fie o limbă umoristică prin cuvintele ei nostime, printr-o anume muzicalitate, devenind câteodată hilară. Un umor menit nu numai să distreze, ci mai ales, cum bine zice vorba românească, să facă haz de necaz. Un umor profund, tragi-comic. Înrudindu-se, ciudat, cu umorul românesc, râsu'-plânsu'. Nu cumva din cauză că la originea poporului român – zice-se – legiunile romane, originare din Iudeea, au adus o anumită contribuție? Îmi amintesc că în 1977, când a avut loc teribilul cutremur, cu mii de morți, au ieșit ca prin farmec zeci de bancuri tragi-comice, pe care le-am spus în Israel, unde m-am dus în vizită câteva luni după aceea: rudele, prietenii mei israelieni, români bineînțeles, se tăvăleua de râs. Nu un umor negru, chiar când e tragic, paradoxal e vesel.

Pot îndrăzni să afirm că, alături de religie, umorul ne-a ajutat să supraviețuim de-a lungul secolelor?

• Proverb idiș: dacă ți-e foame, cântă; dacă ți-e rău, râzi!

• – Va să zică, pretinzi că ești Mesia. Cum știi că tu ești Mesia?

– Știu pentru că Dumnezeu însuși mi-a spus-o.

– Minți! Nu ți-am spus niciodată așa ceva!

• Un bărbat, foarte nemulțumit, se duce să ceară un sfat la rabin:

– Rabi, de când ne-am căsătorit, soția mea aduce pe lume în fiecare an câte un copil. O adevărată catastrofă. Avem 12 copii. Nu mai știu cum să-i hrănesc. Ce să fac, rebă?

Rabinul se gândește câteva clipe și apoi, cu blândețe, îi spune:

– Nimic. Subliniez: nimic!

• Știți de ce un hazan (cântărețul în sinagogă) trebuie să fie căsătorit? Pentru ca lacrimile sale să fie autentice.

• Rabinul tocmai ține un discurs în sinagogă când deodată copilul pe care îl ține în brațe madam' Herșcovici începe să plângă. Madam' Herșcovici se pregătește să iasă din sinagogă, dar rabinul o oprește spunându-i:

– Puteți rămâne, nu mă deranjează deloc.

– Se poate, îi răspunde madam' Herșcovici, dar dumneavoastră îl deranjați pe el.

• Pe Rue des Rosiers (stradă tipic evreiască din Paris), în vitrina unui restaurant mai mult sau mai puțin cașer, e un afiș care anunță: Aici se vorbesc toate limbile! Cineva intră și întreabă:

– Cine e geniul?

– Care geniu?

– Cel ce e poliglot!

– N-avem nici un poliglot!

– Atunci cine vorbește toate limbile?

– Clienții vorbesc toate limbile, domnule!

• Doi evrei discută.

– Dragul meu, nu juca la bursă, e periculos, o zi câștigi, a doua zi pierzi, chiar mai mult decât ai câștigat.

– Am înțeles! Nu voi juca decât din două în două zile.

• – Domnule doctor, prefer să mor decât să fiu operat!

– Una n-o exclude pe cealaltă, îi răspunde doctorul.

• – Cum vă închipuiți că o să mă căsătoresc cu această fată? zice un tânăr evreu șadhenului.

– Nu văd ce îi reproșați?

– Păi șchioapătă.

– E adevărat, dar numai când merge.

• Rothschild nu mai e ce-a fost, zice un șnorer. Am intrat în salonul lui și ce să vezi, domnule, cântau doi la un singur pian!

• Iacob Finkelstein vrea să se înscrie la Rotary Club, dar este respins. Întâlnind un prieten, se plânge de nenorocul lui.

– Te-au întrebat care e religia ta?

– Da. Era scris în formular.

– Și ce-ai răspuns?

– Că sunt evreu.

– Nu fi prost, fă o altă cerere și scrie în formular că te-ai convertit.

După câteva zile se întâlnesc din nou, iar Finkelstein se plânge din nou:

– Iar m-au refuzat.

– Ai ținut seama de sfatul meu?

– Bineînțeles, am scris în formular că sunt goi!

• Într-un restaurant cașer, chelnerul îl întreabă pe un client:

– Ce s-a întâmplat, domnule? S–ar părea că vorbiți cu farfuria dumneavoastră.

– Nu cu farfuria, cu ghefilte-fișul pe care mi l-ați servit.

– Curios, și ce-i spuneți?

– L-am întrebat de unde vine.

– Şi ce v-a răspuns?

– Că vine din Polonia, ca şi mine. Şi i-am cerut să-mi povestească noutăţi proaspete de acolo.

– Şi ce v-a răspuns?

– Cum vreţi să vi le dau, mi-a zis, dacă am fost pescuit acum doi ani?

• În cursul unui dineu, Einstein e întrebat de o vecină de masă:

– Spuneţi-mi, domnule profesor, care e diferenţa dintre timp şi eternitate?

– Stimată doamnă, îi răspunde Einstein, ar trebui să-mi consacru o bună parte din timpul meu ca să vă explic, şi ar dura o eternitate ca să înţelegeţi!

• Tot Einstein: Două lucruri sunt infinite: Universul şi prostia umană. Deşi, în privinţa Universului, n-am certitudinea absolută.

• Woody Allen: N-avem decât un singur Dumnezeu şi nu credem în el. Chiar dacă Dumnezeu nu există, noi suntem poporul lui!

Folclor idiş:

• Viaţa e cea mai bună afacere, nu plăteşti nimic ca s-o ai.

• Un bărbat divorţat care se căsătoreşte cu o femeie divorţată, iată patru gânduri într-un singur pat!

• Logodna e primul pas spre divorţ.

E un om cumsecade. Când doarme, nu muşcă.

• Un prieten îl găseşti uşor. Un duşman trebuie să-l cucereşti.

• Când sunt mici, copiii nu te lasă să dormi. Când devin mari, nu te lasă să trăieşti.

• Ce fenomen ciudat e vinul: îl trimiţi în stomac şi el se suie în cap.

• Ce face Dumnezeu noaptea? Prepară pachete de necazuri şi suferinţe pe care le împarte evreilor a doua zi dimineaţa.

• Franz Kafka: Părinţii care aşteaptă recunoştinţă din partea copiilor sunt asemenea cămătarilor care îşi riscă deseori captalul pentru a obţine dobândă.

• Abba Eban: Moşe Dayan a fost singurul evreu care n-a respectat nici una din cele zece porunci!

• Heinrich Heine: Nici un evreu nu poate deveni creştin. Cum ar putea el să creadă că un alt evreu a devenit Dumnezeu?

• Când te afli în preajma familiei Rothschild, te simţi familionar.

• Albert Cohen: Banii nu stau o clipă locului. Sunt asemenea câinelui care caută mereu un alt stăpân.

• Golda Meir: Pesimismul e un lux pe care evreii nu şi-l pot permite.

• Isaac Bashevis-Singer: Evreii sunt un popor care nu poate dormi şi nu-i lasă nici pe ceilalţi să doarmă!

• Israel Zangwill: Evreii sunt un popor neliniştit. Unsprezece secole de iubire creştinească i-au zdruncinat nervii.

• Edmond Jabès, poet: La vârsta pe care o declară un evreu trebuie adăugaţi 5.000 de ani!

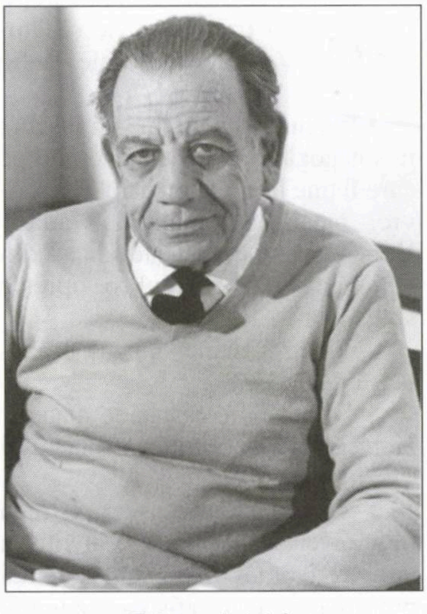

Edmond Jabès

• Şalom Alehem: Dumnezeule dragă, ştiu că noi suntem poporul tău ales, dar n-ai putea să-ţi alegi un alt popor?

ULTIMELE EXEMPLARE!

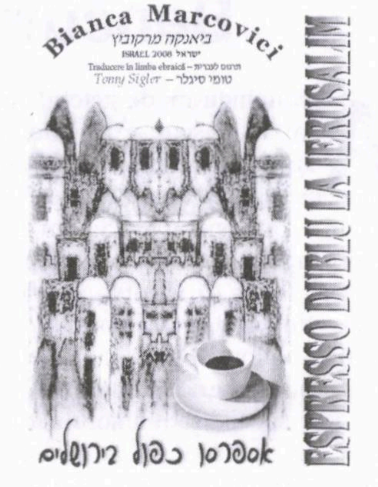

Bianca Marcovici a plecat din Iaşi: *"M-am născut aproape/ de teiul lui Eminescu./ Ani de-a rândul l-am urmărit/ în încărunţire – era sprijinit de o cârjă metalică betonată –/ părea un om invalid/ cu părul de culoarea toamnei"* (Teiul lui Eminescu).

Limba română în care scrie *"e cernoziomul adăugat în doze mici,/ compartimentarea inimii/ în care aduci numai lucruri scumpe,/ de reţinut, e trecutul, e prietenia sinceră, netrucată".* Acum, tradusă în ebraică de Tomy Sigler, poeta reuşeşte dubla performanţă de a-i emoţiona pe cei de dincoace şi dincolo de pragul ei existenţial.» *(Grete Tartler, "România literară" nr. 5, 2009, Buc.)*

"ESPRESSO DUBLU LA IERUSALIM," carte bilingvă, poate fi comandată la adresa: P.O.BOX. 3144 HAIFA 31032

în blog-ul http://wxwx.wordpress.com

sau la bianca_marcovici@yahoo.co.uk

Preţul: 40 de shekeli

G. MOSARI

Japonia - cu gheişe şi samurai

■ Tokio, capitala imperiului japonez ■ O ţară alcătuită din patru insule mari şi... câteva mai mărunţele ■ Sunteţi israelieni? Asta înseamnă... terorişti! ■ Un tren cu botul de raţă ■ Bine ai venit în Japonia: să-ţi luăm amprentele digitale ■ Unde-s gheişele şi samuraii?

Pe când aveam 16-17 ani, visam să vizitez Japonia şi să mă îndrăgostesc de o gheişă, care în imaginaţia mea însemna o japoneză mică de statură, slăbuţă şi pe care, cu multă dragoste, s-o pot strânge în braţe. Acum mi-am îndeplinit vechea dorinţă şi am văzut nu una, ci mai multe gheişe. Dar asta s-a întâmplat cu o jumătate de secol mai târziu decât am vrut. Mai bine mai târziu decât niciodată, dar până am ajuns la ele, în vechea capitală a Japoniei, ne-am mulţumit cu cele văzute la Tokio, lăsându-le pentru partea a doua a povestirii noastre turistice.

Aşadar, după ce am ajuns cu două avioane în Ţara Soarelui-Răsare, după ce am mers kilometri întregi printr-un aeroport gol, de-a dreptul pustiu, am ajuns acolo unde începe viaţa, adică la declaraţiile de vamă. Am completat o filă cu toate datele, ni s-au luat amprentele digitale, am fost fotografiat şi consolat: nu te nelinişti, noi suntem mai avansaţi, în viitor vei trece vama şi la Tel Aviv tot cu amprente... Dar cea mai fericită a fost soţia mea că a ajuns în Japonia, deşi ea nu căuta gheişe, dar voia să ştie ce înseamnă samurai...

Trebuie să vă spun de la început că japonezii sunt cei mai politicoşi oameni din lume, că au o comportare care te uluieşte. În primul rând, înâlnind japonezi, ei se apleacă în faţa ta, prin aceasta onorându-te. Încercând să răspunzi imitându-i, nu reuşeşti la fel de bine ca ei, dar ţi-ai făcut datoria. Când priveşti străzi, trotuare, blocuri, ai să vezi tot ce vrei, afară de vreo hârtie aruncată la întâmplare: curăţenia este exemplară. Şi tot de la aeroport, aşa cum se întâmplă în toate ţările, eşti pus în temă cum trebuie să te aperi de furt, de escrocherii. Aici afli ceva incredibil: în Japonia nu există hoţi, furturi, nu trebuie să ai grijă de apărarea averii. E chiar aşa, e legendă, e o declaraţie liniştitoare? Da, e adevărat! Cei mai cinstiţi oameni de pe mapamond sunt japonezii!

❖

Suntem în Tokio, în mijlocul unui adevărat infern, nu ştii unde să priveşti mai întâi, la blocurile înalte sau chiar la zgârie-nori, la traficul intens care se desfăşoară invers ca la noi, circulaţia fiind pe partea stângă, la miile de oameni care traversează strada pe la trecerile de pietoni, la băieţii şi fetele care te invită la cafenele sau la restaurante... În plus... mii de lumini, firme luminoase, jocuri de culori. Înaintez cu greu pe una din străzile lungi în care se varsă altele mici, impresia mea este că s-a construit mult dar... fără sistematizare, există blocuri infiltrate între alte clădiri, îţi dai seama de aceasta după forma lor. În schimb, în cartierele noi totul e aranjat matematic: blocurile "respiră", au spaţii mari între ele, bulevardele sunt largi, în aceste regiuni se simte mâna organizată a omului, aşa că poţi spune despre Tokio că e alcătuit din două oraşe: unul la întâmplare, altul organizat, sistematizat.

În orice caz, ca să te ocupi de un oraş ca Tokio îţi trebuie un cap electronic, fiindcă are o lungime de 20 de kilometri, adică ai putea spune, de exemplu, că începe la Holon şi se termină la Haifa. Deci, indiferent unde locuieşti, la Holon sau Haifa, se cheamă că eşti din Tokio. Nici în ceea ce priveşte lăţimea oraşului, cred că 90 de kilometri, nu sunt de lepădat, deci vă daţi seama

pe ce uriașă suprafață se întinde acest municipiu. De aceea și populația lui e pe măsură: el numără aproape 12.000.000 de locuitori, din totalul de 130.000.000 ai Japoniei.

Vizitând Tokio, trecem pe străduțe mici, comerciale, unde există și niște cârciumioare în care încap 2-3 oameni. Lângă ele, magazine de sex și chiar sex fără magazine. Dar o stradă interesantă ni s-a părut aceea a "juniorilor", pe care se plimbă mii de tineri, mai mici sau mai mari, între 14 și 18 ani. Această arteră are un "bombardament" de magazine de toate felurile și gusturile, în special amintiri, cadouri, ca să ai cu ce pleca acasă din magazinele Japoniei. Pe această stradă vezi de fapt Tokio vechi, fiindcă aici căsuțele sunt mai plăpânde, cu 1-2 etaje, dar când mergi câțiva kilometri, nu-ți pasă de înălțimea construcțiilor.

N-am să uit să vă spun că de multe ori în plimbările mele prin Tokio mă opream și-i studiam pe japonezi. Copiii sunt foarte dulci, dar când cresc, se urâțesc. De aceea pot afirma că în afara excepțiilor, japonezii nu sunt oameni frumoși. Iar la bătrânețe unii arată de groază:

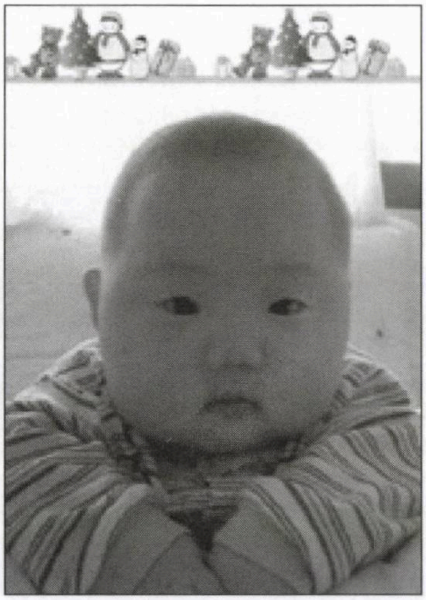

mici de statură, încovoiați, cu fețe aproape inumane. Dar știu să se îmbrace elegant: fetele tinere, chiar dacă e ger, umblă cu "pulpițele" goale, dar au pardesie ultramoderne. Bărbații, îmbrăcați parcă după un anumit standard, în costume întunecate și cravată, invadează străzile în negru, costumație unică la lucru și în afara lui.

❖

Nu puteam fi la Tokio fără să ne interesăm de viața japonezilor. Locurile principale de muncă le dețin bărbații, care câștigă bine, cam 5.000 de dolari pe lună, sumă cu care își întrețin familiile. Femeia începe să lucreze după ce copiii cresc puțin. Japonezii sunt legați de locurile de muncă și activează cu devotament până ies la pensie și atunci se eliberează pentru familie. Toți japonezii știu să scrie și să citească (99 la sută). Cum se citește în japoneză? De la dreapta la stânga pe verticală, tot așa se citesc ziarele sau cărțile. Dar se mai poate scrie și de la stânga la dreapta, de jos în sus, de sus în jos... Noi n-am reușit să descifrăm vreun semn japonez, îi las pe ei să aibă această plăcere...

Ce se poate cumpăra la Tokio? Asta înseamnă inclusiv pe piața orașului. Răspundem: tot ce vrei, afară de... haine, căci specificul japonez nu se potrivește altor țări. Prăvăliile de legume și fructe sunt de-a dreptul extraordinare, mărfurile sunt etalate atrăgător și mai ales te încântă cu ananasul pe care-l prepară foarte gustos. La celelalte magazine poți alege păpuși, diferite bibelouri, suveniruri.

Dar într-o zi eu am fost la un magazin cu obiecte tehnico-electrice specifice Japoniei. Se știe că în această ramură a industriei japonezii sunt la ei acasă... Însă știți unde am văzut, la prima oră a dimineții, o coadă de 50-60 de persoane așteptând deschiderea unității? La jocurile de noroc, fiindcă acolo vin

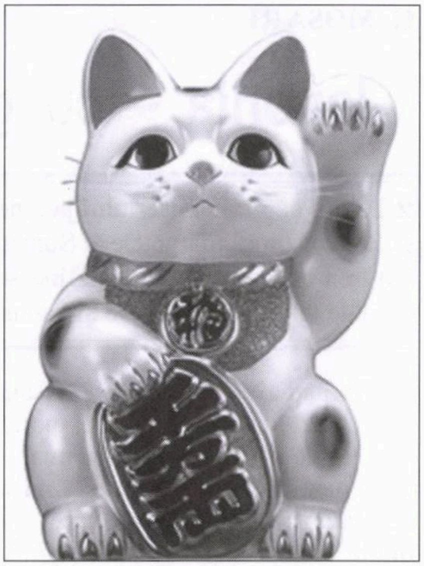

Un suvenir japonez tipic: Manekineko, un pisoi de porțelan care aduce noroc și bani

"bolnavi" care așteaptă cu noaptea în cap să intre și să joace. Spre bucuria patronilor, cei mai bogați oameni din Tokio!

La magazinul de obiecte electro-tehnice am intrat însoțit de câțiva colegi cu care venisem împreună în Japonia. La un moment dat, vânzătorii ne-au întrebat de unde suntem și am răspuns: din Israel. La care ei au replicat, aha, am înțeles, dv. vă numiți teroriști! A încercat cineva să le explice că teroriști nu sunt israelienii, ci exact cei care ne atacă pe noi – organizațiile palestiniene – dar nimic n-a ajutat. Asta nu înseamnă că japonezii nu se poartă frumos cu turiștii din Israel, din contra pot spune, dar din punct de vedere teoretic, ei știu că arabii suferă din cauza Israelului. Mai mult nu-i interesează, dar aici trebuie să spunem că am găsit în Japonia grupuri de oameni care iubesc mult Israelul, dar despre aceasta vom vorbi în partea a doua, când ne vom referi la provincie, nu la Tokio.

Căci din Tokio a mai rămas să vă povestesc cum am trecut cu trenul pe lângă "orașul de gunoi". Ce

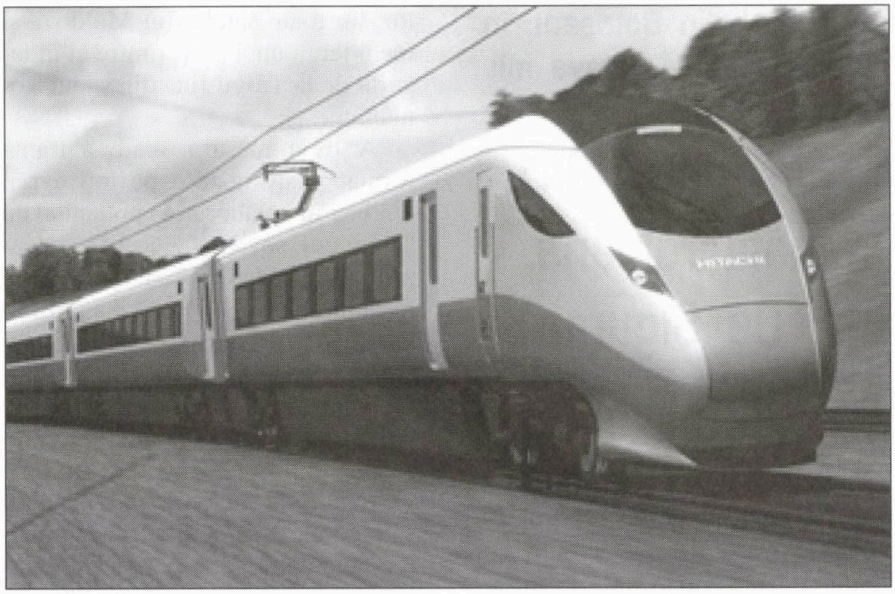

înseamnă oraș de gunoi? Un mare sector din Tokio, în care se adună murdăriile, iar acum este un cartier înfloritor. Important e că în aceste locuri ajungi cu trenul fulger care circulă cu 150 de kilometri pe oră, renumitul tren de viteză al Japoniei. El este alcătuit din câteva vagoane cu 100 de locuri fiecare, având o locomotivă în forma unui cap de... rață. Interesant e că nu are un conducător, funcționează automat. Adevărul e că a călători cu un asemenea tren argintiu e o plăcere. Iar când ajungi la destinație, te duci la magazinul "Venus", unde ai o expoziție de mașini, dar mai ales un magazin pentru... câini și pisici, unde poți cumpăra haine pentru aceste două prețioase animale, landouri, cărucioare sport și alte obiecte pașnice...

❖

Tokio a devenit în 1868 capitala Japoniei, adică a țării constituită din patru insule mari și câteva mii de insulițe. În general japonezii nu sunt religioși și totuși Budha e la putere. În Tokio am vizitat două temple budhiste și un local al credinței "shinto". interesant, dar nouă ni s-au părut mult mai picante chimonourile care "învelesc" femeile. Multitudinea de culori și desene într-adevăr te încântă.

Acum Japonia este al doilea stat în lume care are o economie puternică, după Statele Unite ale Americii. Cum a fost posibil ca principalele țări care au participat la al doilea război mondial, Germania și Japonia, ambele învinse, să reușească după încetarea ostilităților a se ridica la nivelul celor mai bogate state? Răspunsul e simplu: atât Germania cât și Japonia, transformate în țări într-adevăr pașnice, ajutate de Statele Unite, care au devenit aliatul principal, au reușit această performanță. Japonia – cel puțin – crede în pace și face totul pentru ea. De aceea toți o privesc cu simpatie.

...După o vizită de câteva zile la Tokio, părăsim capitala și ne îndreptăm spre marile orașe ale provinciei, spre gheișe și samurai, spre munții vulcanici, spre Hiroshima, spre creștinii protestanți care iubesc Israelul, spre sezonul de înflorire a cireșilor.

Dar despre toate acestea, în partea a doua, adică peste o lună de zile.

Nuntă japoneză după ritualul shintoist

Din sălile tribunalelor

Avocatul: Această astenie gravă vă afectează memoria?
Martorul: Da.
Avocatul: În ce fel vă afectează memoria?
Martorul: Uit.
Avocatul: Uitați? Ne puteți da un exemplu de ceva pe care l–ați uitat?

(De pe Internet)

Niște copii teribiliști (așa, ca la cimitirul din Botoșani, în 2009)? Niște copii care s-au înțeles să ucidă câteva mii de evrei așa, de amorul artei? Nu.

Pogromul de la Iași, din iunie 1941 a fost executat de armata română, de jandarmeria română. De Siguranța română. Și de guvernul român.

Rândurile de mai jos ne arată cum a fost pregătit marele pogrom. Ele fac parte dintr-un studiu al regretatului istoric Dr. Jean Ancel și au apărut în "Realitatea Evreiască" din septembrie 2006.

«Evacuarea evreilor din Iași făcea parte dintr-un plan secret cunoscut sub numele "Planul mare", care urmărea să pună capăt prezenței evreiești în Moldova. "Planul mare" urma să fie pus în aplicare concomitent cu exterminarea fizică a evreilor din Basarabia și Bucovina, plan cunoscut sub denumirea-cod "curățirea terenului". Ion Antonescu a dezvăluit miniștrilor semnificația "Planului mare": "Intenția mea este să duc o politică de purificare a națiunii române (de străini)... și să realizez un popor desăvârșit și omogen românesc, și în Basarabia și în Moldova". La 29 iunie, ziua în care urmau să fie evacuați toți evreii din oraș, se aflau la Iași între 45.000 si 51.000 de evrei (...). În ceea ce-i privește pe evrei, el (Antonescu) a acționat ca și cum ar fi fost cuprins de amoc. Cine a împiedicat realizarea "Planului Mare" în vara anului 1941 au fost germanii, din motive de organizare planificată a exterminării evreilor (...).

Prima măsură din "Planul mare" a fost ordinul lui Antonescu, din 19 iunie, dat generalului Șteflea, pe atunci șeful Marelui Stat Major, "să fie identificați pe regiuni (în Moldova) toți jidanii, agenții comuniști sau simpatizanți. Ministerul de Interne trebuie să-i știe, să le interzică circulația și să fie în măsură a face cu ei ceea ce voi ordona, când va veni momentul oportun".

A doua măsură din acest plan a constituit-o ordinul lui Antonescu către Ministerul de Interne, din 21 iunie, pus în aplicare începând din 18 iunie, privind evacuarea evreilor din toate satele din Moldova și închiderea unei părți dintre ei în lagărul de la Târgu Jiu, din sudul României (...).

A treia măsură, care a transformat peste noapte pe toți evreii din Iași în colaboratori potențiali cu "inamicul sovietic", justificând apriori acțiunile de răzbunare contra răsculaților care încă nu s-au răsculat, a fost ordinul special al Siguranței dat, la 27 iunie, Inspectoratului Regional de Poliție din Iași: "Fiind informat că la anumiți evrei se găsesc dosite arme și munițiuni, vă rugăm să binevoiți a dispune a se efectua de îndată percheziționarea amănunțită și riguroasă a locuințelor populației evreiești, pentru a se verifica dacă nu cumva ne aflăm în fața unei acțiuni de înarmare a populației evreiești".

Și acest ordin a fost dat de Antonescu. Prin aceasta s-a închis cu desăvârșire cercul în jurul minorității evreiești din Iași. Toate organele polițienești și militare au fost avertizate împotriva inamicului, li s-a cerut să-l depisteze din timp și li s-a

Pe strada I. C. Brătianu, în dreptul casei cu No. 157, grup de evrei țintuiți la zid, cu mâinile ridicate, păziți de soldați, dintre cari unul în haine civile, dar cu boneta militară.

• „Trenul Morții"

acordat mână liberă de a-l trata (incluzând execuții în masă și evacuarea forțată a zeci de mii de evrei).

Inițiatorul pogromului de la Iași a fost însuși Ion Antonescu, care a emis ordinul secret către generalul Șteflea, pe baza căruia au fost emise directive Ministerului de Interne și Ministerului Propagandei, în timp ce organele militare-informative – Cabinetul militar, secția a II-a din Marele Cartier General și Serviciul Special de Informații (S.S.I. – care era subordonat direct lui Antonescu), Ministerul de Interne (care comanda jandarmeria și poliția) și Ministerul Propagandei (condus de Mihai Antonescu) – au tradus dispozițiile într-un plan operativ. Cei care s-au aflat în fruntea acestor instituții sunt cei care au purtat răspunderea pentru planificarea premeditată a pogromului.

Trebuie remarcat că, în actul de acuzare al Tribunalului din București, care i-a judecat în iunie 1948 pe criminalii de război de la Iași, germanii nu au fost amintiți drept organizatori sau ca stimulatori ai organizării pogromului; și, într-adevăr, în documentele germane și cele românești, care au devenit accesibile după 1995, s-a clarificat că germanii au participat la masacru și au coordonat execuțiile cu armata română, dar pogromul de la Iași a fost, înainte de toate, o operațiune antisemită românească.

Ordinele date de Antonescu și în numele lui Antonescu au acordat mână liberă armatei, jandarmeriei și poliției să ucidă, să tortureze și să evacueze mii de evrei, în trenuri devenite ale morții, spre sudul României (...). Ofițerii trimiși de secția a II-a a M.St.M. și trimișii S.S.I.-ului, și nu poliția obișnuită sau Siguranța, au fost cei care au mobilizat tineri legionari, cuziști și cunoscuți antisemiți, soldați și civili, să execute provocările care au dat semnalul începerii pogromului – și să participe la echipele care au arestat, bătut și masacrat evrei. Un ofițer al poliției militare a Diviziei 14, care descoperise în ajunul pogromului că patruzeci de legionari au fost înarmați cu pistoale automate (care erau arme speciale și nu standard în unitățile armatei și ale poliției) a tras, după pogrom, concluzia: "Bănuiesc că din această cauză nu s-a dat prea mare importanță dorinței de a fi descoperiți autorii focurilor de armă oarbe care au fost trase în timpul nopții de 28/29 iunie 1941, până spre vremea prânzului".

Gloanțele oarbe pe care le-au tras tinerii, legionari sau nu, care au fost înarmați de agenți ai S.S.I., și focuri trase de alții care cunoșteau secretul au constituit pretextul final pentru începerea pogromului. Soldații legionari și simpatizanții lor, care au fost mobilizați sau care s-au alăturat inițiativei pogromului și jafului, au constituit doar o parte din cei mobilizați de trimișii SSI-ului. Majoritatea au fost cetățeni înarmați sau care s-au autoechipat în vederea acțiunii antievreiești. În zilele pogromului au acționat contra populației evreiești din Iași forțe militare, de poliție și jandarmerie din oraș și din afara lui, care erau subordonate autorităților militare și civile românești și care au primit ordine direct de la comandanții lor sau de la foruri superioare comandanților lor: Marele Cartier General, Comandamentul Armatei a 4-a, Marele pretor al Armatei, Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Jandarmeriei și chiar de la Ion Antonescu și Mihai Antonescu, personal.

Pregătirile pe teren ale pogromului au început cu circa o săptămână înainte de pogrom (...). Pentru prima oară s-au răspândit zvonuri că evreii semnalizează avioanelor sovietice pentru a le ajuta să localizeze obiectivele de bombardament. În prezent se știe că zvonurile privind o așa-zisă colaborare între evrei și inamic au fost răspândite în urma unui avertisment pe care Marele Stat Major l-a transmis înainte de pogrom, în numele lui Antonescu, cum că populația evreiască lucrează cu inamicul pentru a lovi în armata română. La 26 iunie, orașul a fost bombardat a doua oară și, de data asta, pagubele au fost grele; printre altele, au fost atinse Comandamentul Diviziei 14, centrala telefonică și un spital. Pagube-

le şi pierderile omeneşti provocate evreilor au fost din cele mai grele: 38 de morţi, zeci de răniţi şi peste o sută de case distruse în suburbiile oraşului, unde locuiau evrei săraci. Imediat după al doilea bombardament, a început un val de arestări printre evrei, sub diferite pretexte, după buna tradiţie românească, care stabilea apriori că evreul este vinovat de colaborare cu duşmanul – cu orice duşman al naţiunii române: germanii, în primul război mondial, ruşii, în cel de-al doilea război mondial.

La 25 iunie, a început însemnarea caselor locuite de români cu semnul crucii cu var sau vopsea, operaţiune care a continuat până în ajunul pogromului (...). Tot în acea zi s-au luat tineri evrei pentru săpare de gropi la cimitirul evreiesc (...). La 26 iunie, s-a intensificat brusc instigarea antisemită în presa locală, transformându-se de fapt în instigare la pogrom. În paralel, a crescut numărul de denunţuri şi de comunicări ale unor români circumscripţiilor de poliţie şi Chesturii privind semnalizări pentru avioanele duşmane, ascunderea de agenţi parşutişti, întruniri suspecte ş.a.m.d., pe care le fac, chipurile, evreii. Psihoza nu s-a născut din nimic. Ea a fost rezultatul planificării Secţiei a II-a şi a Eşalonului S.S.I. şi explicată la momentul oportun Comandamentului Diviziei 14 şi şefilor poliţiei şi jandarmeriei. A fost pregătită cu meticulozitate, astfel ca tranziţia de la zvonuri la acţiuni să fie rapidă şi mortală. După cum am arătat, ordinul special al Siguranţei, trimis la 27 iunie 1941 Comandamentului poliţiei din Iaşi, transformase pe toţi evreii din Iaşi în rebeli potenţiali care se înarmează în secret (...).

Paralel cu fabricarea dovezilor despre aviatori şi paraşutişti sovietici care sunt ajutaţi de iudeo-comunişti şi paralel cu "psihoza semnalizărilor", care şi ea a fost rezultatul iniţiativei planificatorilor pogromului, la 27 iunie 1941 comandantul militar al oraşului, colonelul Lupu, a primit ordin să pregătească evacuarea tuturor celor circa 50.000 de evrei ai Iaşiului în lagărul de la Târgu-Jiu, ordin imposibil de executat într-un timp scurt, în vremuri normale, cu atât mai mult într-o perioadă de operaţiuni militare.

La 26 iunie, concomitent cu ameninţările proferate de comandantul Diviziei 14, generalul Stăvrescu, într-un ziar local, soldaţi români, în majoritate beţi, au început să violeze casele evreilor din suburbiile învecinate cu cantonamentele lor cu scopul de a-i jefui şi maltrata (...).

La 27 iunie, a fost pusă în aplicare la Sculeni, judeţul Iaşi, metoda pedepsirii evreilor care "au semnalizat" sau au pactizat cu inamicul bolşevic. Soldaţi români, din aceeaşi divizie care a acţionat la Iaşi, au ucis peste 400 de evrei lângă târgul Sculeni, în apropiere de Iaşi, îngropându-i, în parte, într-o groapă comună pe care victimele au fost obligate să şi-o sape, după o noapte îngrozitoare în care au jefuit şi au maltratat femei şi tinere evreice.

Etapa următoare în pregătirea pogromului a început la 27 iunie. Autorităţile au acuzat în mod oficial pe evrei de răspundere pentru bombardamentele sovietice (...). La 27 iunie, şefii administraţiei din Iaşi s-au întrunit în Palatul Prefecturii pentru a lua, chipurile, hotărâri cu privire la întărirea ordinii, dar, în realitate, pentru a începe desfăşurarea forţelor care vor participa la pogrom.

Faza următoare a planului pogromului a constituit-o organizarea de false atacuri contra soldaţilor, pentru a stârni furia şi riposta lor şi a crea impresia de pierderea controlului şi necesitatea de a lua măsuri drastice împotriva evreilor. Chestiunea "vinovăţiei" lor era deja stabilită dinainte. Înainte de pornirea atacurilor false, care aveau ca scop să ducă la executarea pogromului, chestorul adjunct al poliţiei, Leahu, a convocat gardienii oraşului şi le-a dat un ordin fără precedent în istoria poliţiei române. Comandantul circumscripţiei de poliţie nr. 2, comisarul Graţian Sprânceană, a ţinut minte, în anul 1945, ordinul: "ca noi, poliţia, să nu ne amestecăm în ceea ce va face armata prin oraş, fie că va face bine sau rău" (...).

Organele de execuţie a pogromului au fost Regimentele 13 Dorobanţi şi 1 Transmisiuni din Divizia 14, sub comanda gen. Gh. Stăvrescu, pretorul Armatei a 3-a, lt. col. Barozzi, pretorul Diviziei 14, maiorul Nicolae Scriban, şi maiorul Constantin Darie, şeful Poliţiei Militare. S.S.I.: Florin Becescu Georgescu, Gh. Cristescu şi membrii eşalonului care au operat la Iaşi. Garnizoana Iaşi: comandantul ei, Col. Constantin Lupu, comandantul Batalionului de jandarmi din oraş, maiorul Schipor, şi alţii. Jandarmeria judeţului: col. Gh. Bădescu, comandantul Jandarmeriei din Moldova şi din judeţ, adjunctul său, lt. col. Nicolescu Coca, şi maiorul Vasiliu, comandantul legiunii mobile de jandarmi. Poliţia: chestorul lt. col. Chirilovici, adjunctul său, inspectorul Leahu, şi secretarul Chesturii, Gh. Stănciulescu. Siguranţa: inspectorii Emil Gioseanu şi Matei Cosma. Prefectură: lt. col. Captaru, care nu a fost informat din timp de pregătirea pogromului, dar apoi a colaborat la înfăptuirea lui, şi lt. col. Aristotel Alexandrescu, şeful legiunii de jandarmi Iaşi subordonată prefectului. Aceştia au fost iniţiatorii, planificatorii şi executanţii pogromului de la Iaşi.

Antonescu a pretins că n-a ştiut cine a fost vinovat de izbucnirea pogromului.»

N. Red. Minimum: Dacă n-a ştiut, n-a ştiut. Aşa e omul. Nu poate să le ştie pe toate…

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poșta Dicționarului

***Monica Demeter,* din Ramat Gan, este frapată, ca atâţia alţii, de altfel, de «nonşalanţa cu care s-a instalat, în anumite ziare, reviste sau edituri din România, obiceiul de a se publica, în acelaşi timp, scrieri democrate, umaniste, chiar antifasciste, precum şi texte de natură contrarie, inclusiv din categoria celor naziste. Prima mea întrebare adresată "Dicţionarului Neconvenţional": observaţia mea e justă? Sau greşesc?**

2) A doua întrebare: S-a ocupat cineva, cu autoritate în lumea literară, de analiza acestui fenomen?

Răspuns: 1) Observaţia dvs. e justă. Nu greşiţi defel. 2) Da, s-au ocupat câţiva, puţini, ce-i drept, şi în România şi în Israel, de această "coexistenţă paşnică" între fascism şi antifascism.

Un exemplu recent la acest capitol ni l-a furnizat cunoscutul critic literar din Cluj Laszlo Alexandru, ale cărui texte percutante (şi deseori incomode) le-am găzduit nu o dată în paginile noastre.

Articolul de mai jos, pe care îl reproducem după "Jurnalul săptămânii", se intitulează *«"Horia" unirii»*, de unde se vede că Laszlo ne dă nu numai pamflete memorabile, ci şi calambururi reuşite:

«Am înregistrat cu coada ochiului disputa care, acum câteva luni, a opus Editura Limes din Cluj şi Editura Art din Bucureşti. Fiecare dintre ele, revendicîndu-se de la un nume prestigios al culturii noastre de azi (Mihai Şora, Mircea Martin), îşi susţinea intenţia de-a tipări lucrările lui B. Fundoianu. Mi-am zis că, dincolo de neplăcutele detalii financiar-legislative – moştenitorul drepturilor autorizase ba una dintre edituri, ba pe cealaltă, ba pe amândouă –, e bine totuşi că operele realizate de un evreu român, ucis la Auschwitz, vor fi aduse la lumină, fie şi într-un context de concurenţă.

Vintilă Horia

Mi-a venit însă mai greu să pricep cum una şi aceeaşi Editură Art, condusă de reputatul Mircea Martin, solicită pe de o parte cu insistenţă să publice scrieri ale unei victime a fascismului, iar pe de altă parte tipăreşte, fără ezitări, opere ale unui ideolog fascist: Vintilă Horia. Cum se împacă oare, sub aceeaşi siglă, pe aceleaşi rafturi, cărţile celui asasinat şi cele ale proslăvitorului crimei? Nimic de zis, responsabilii editurii cu pricina au stomac de struţ, dacă sunt capabili să digere o asemenea contradicţie. Căci, după "O femeie pentru apocalipsă", în 2007, au republicat, în anul următor, şi "Dumnezeu s-a născut în exil". În discuţie nu se află noua traducere a Ilenei Cantuniari (prima ediţie românească, apărută pe la începutul anilor '90 sub coordonarea însuşi autorului, era oricum execrabilă, cu stridente gafe de exprimare), ci dosarul de receptare a romanului, alcătuit de Marilena Rotaru. Speram la ceva mai multe din partea freneticei "recuperatoare" care, mai ieri-alaltăieri, a prostit zeci de personalităţi culturale, ascunzîndu-le realitatea trecutului nazist al lui Vintilă Horia şi determinîndu-le să semneze un bătăios memoriu în favoarea reabilitării acestuia. Mă aşteptam ca, măcar după ce iniţiativa ei necinstită a fost dată în vileag, să-şi fi luat o scurtă pauză de penitenţă. Dar tupeul manipulator a rămas la fel de verde şi viguros, inclusiv în dosarul de receptare încropit acum la Editura Art, căci ni se face pomelnicul celor mai terne elogii aduse romanului, de-a lungul vremii, în schimb ni se ascunde grijuliu adevărata identitate a romancierului şi reala cauză a scandalului care a determinat nemaiacordarea Premiului Goncourt în 1960.

O ediţie mincinoasă atrage după sine receptări la fel de mincinoase. E deplorabil însă că reviste culturale dintre cele mai cotate s-au prins în horă, murdărindu-şi obrazul. În "România literară" (nr. 50/2008), Alex. Ştefănescu ţine cu tot dinadinsul să ne familiarizeze cu "Ultimul mesaj" al lui Vintilă Horia. Aflăm astfel surprinşi despre "campania de defăimare căreia i-a căzut victimă" condeierul fugar, datorită unui "dosar confecţionat de Securitate şi adus la Paris de Mihail Ra-

lea (care) a declanşat o furibundă campanie de presă împotriva proaspătului laureat al Premiului Goncourt, acuzat (în mod nejustificat) de fascism, nazism, legionarism şi antisemitism. Premiul n-a mai putut fi anulat, dar nu i s-a mai decernat, scriitorul însuşi declarînd că, fiind cu desăvîrşire nevinovat, renunţă totuşi la premiu, "din dragoste pentru Franţa şi din respect pentru Academia Goncourt".

Ce-i drept, eu unul n-am fost prezent în "oficină", pentru a preciza cine anume a strâns la un loc dosarul cu zurgălăi al lui Vintilă Horia. Din păcate, însă, pentru literaţii care au obiceiul să mintă cum respiră, eu mai răsfoiesc presa (inclusiv cea interbelică). Aşa mi-a fost dat să constat că publicistul extremist, pentru a fi numit ataşat de presă pe lângă Legaţia României din Italia, a prestat din greu pe ogorul linguşelilor: "E cu neputinţă astăzi să desparţi noţiunea de artă de aceea de fascism. Opera lui Mussolini, oricât de abundent şi nedrept a fost criticată, va rămâne peste veacuri mai ales ca o desăvârşită realizare artistică... Ordinea fascistă înseamnă înainte de toate ordine spirituală. Să nu se uite că acel ce conduce destinele Romei a fost, cândva, un filozof, un romancier şi un poet... Mussolini rezumă Italia cu prezentul, trecutul şi viitorul ei..." (vezi "Gîndirea", nr. 8/1937). Dar, fireşte, Vintilă Horia nu a fost fascist.

Am observat apoi că, pentru a se gudura pe lângă dictatorii vremurilor sale, gazetarul a propagat discursul antievreiesc: "Mi-aduc aminte de zilele de groază ale anului trecut (1940, **n. red.**), când Asia se revărsase peste Nistru şi când scursura evreiască a târgurilor Basarabiei şi Bucovinei pălmuia obrajii curaţi ai ostaşului român" (vezi "Mărturia unui tânăr", în "Sfarmă-piatră", nr. 198, miercuri, 25 iunie 1941, p. 1). Sau de asemeni, deplângând "trambulina supremă a unei universale dictaturi evreieşti", jurnalistul ne anunţa încrezător că "lumea va redeveni liberă, pentru că Izrael va înceta să existe" (vezi "Declinul iudaismului", în "Sfarmă-piatră", nr. 205, miercuri, 2 iulie 1941, p. 1). Dar, fireşte, Vintilă Horia nu a fost antisemit.

Am remarcat ulterior că, pentru a fi numit ataşat de presă la Consulatul Român din Viena, scribul şi-a folosit din nou limba în presa aservită dictaturii: "Adolf Hitler, şi nu Napoleon Bonaparte, este primul om politic al epocii moderne care merită calificativul de Mare European" (vezi "Marele European", în "Sfarmă-piatră", nr. 208, sâmbătă, 5 iulie 1941, p. 1). Sau, câteva luni mai tîrziu: "Germania lui Adolf Hitler (este) o valoare asemănătoare, ca forţă şi întindere, religiei în Evul Mediu sau artei în timpul Renaşterii"; "Acest «homo europaeus», cel dintâi dintre cei mai mari, acel ce s-a încumetat să distrugă o prejudecată şi să dovedească, cu strălucite argumente, forţa nepieritoare a Europei, este Adolf Hitler. Discursul său este acela al veacurilor care vorbesc încă de pe turlele catedralelor şi al basilicelor, din fundurile bibliotecilor şi al muzeelor şi de pe culmea aceea de umanitate care se numeşte europenism" (vezi "Homo europaeus", în "Sfarmă-piatră", nr. 304, miercuri, 17 decembrie 1941, p. 1). Dar, fireşte, Vintilă Horia nu a fost nazist.

Aşa încât stau şi-l admir pe redactorul-şef al "României literare", când se opinteşte să ne explice "nedreptatea strigătoare la cer care i s–a făcut lui Vintilă Horia", întrucât nu i s-a mai decernat prestigiosul premiu francez. În opinia românului literar, ar fi fost absolut firesc ca elogiatorul lui Mussolini şi proslăvitorul lui Hitler să fie celebrat, cu mult fast, în capitala democrată a lumii occidentale. Unii hitlerişti au fost executaţi la Nürnberg, alţii însă ar trebui premiaţi la Paris şi reabilitaţi la Bucureşti – iată idealul de justiţie care se poartă pe la casele de modă de pe cheiurile Dâmboviţei!

Cu atât mai mult cu cât Vintilă Horia, până în ultimele sale zile, nu a dat semne că şi-ar fi regretat infamiile trecute (dacă nu punem la socoteală tentativele sporadice de a şi le camufla): "Anticomunismul meu de totdeauna, căruia i-am rămas fidel chiar după acordarea Premiului Goncourt, a fost creştinismul meu, credinţa mea în om, ceea ce ei au încercat să distrugă prin aceste atacuri, şi nu rasismul, fascismul ori nazismul meu, fantome zdrenţăroase ale unui trecut pe care n-am de ce să-l justific". Păi, dacă Vintilă Horia nu simte nevoia să se justifice, de ce se înghesuie alţii să-l justifice?!

Iar după ce "România literară" şi-a ţinut un loc în lojă, la spectacolul de rescriere romanţată a trecutului colaboraţionist, nu putea rămâne mai prejos nici "Observatorul cultural". În numărul 199/15-21 ianuarie 2009, Dana Pîrvan-Jenaru ne spune poveşti despre Vintilă Horia între "dacomanie" şi Goncourt. Comentatoarea e convinsă că "în ultimii ani din deceniul al treilea, Vintilă Horia s-a arătat pentru o scurtă perioadă admiratorul lui Hitler, a preamărit miracolul fascist şi a criticat democraţia (...). S-a dezis repede de aceste simpatii, condamnînd legionarismul în articolele următoare, motiv pentru care a şi fost demis de către guvernul legionar de la Ambasada Romei, unde funcţiona ca ataşat cultural şi unde există suspiciunea că fusese numit graţie admiraţiei declarate pentru Mussolini". De fapt, în "deceniul al treilea", V. Horia era destul de ocupat cu studiile elementare. Pe Mussolini l-a preamărit mai ales în deceniul al patrulea (a doua jumătate a anilor '30); iar elogiile la adresa lui Hitler erau, deja, chiar

din anii '40 (vezi pasajele de mai sus). Condeierul evolua cu lingușelile, o dată cu mersul istoriei...

În ce mă privește, aș fi totuși curios să-i citesc pomenitele texte de condamnare a legionarismului (pe care observatoarea culturală pare a le ști atât de bine). Romancierul a fost într-adevăr destituit de guvernul legionar, dar nu din pricina vreunei "devieri" democratice, Doamne ferește, ci pentru banalul motiv că V. Horia era, în antisemitismul și nazismul său feroce, un protejat al lui Nichifor Crainic. Extremismul său arunca o supărătoare umbră peste extremismul legionar, risca să-l concureze.

Dana Pîrvan-Jenaru se preface a fi informată și în legătură cu grosolana intoxicare publică, pusă la cale nu de mult de Marilena Rotaru. După cum se știe, lamentabila teleastă convinsese diverse personalități culturale să semneze un apel privind reabilitarea ideologului fascist. "«Reconsiderarea» lui Vintilă Horia în România a întâmpinat și întâmpină încă probleme. Astfel, apelul din 2006 a stârnit o reacție vajnică din partea lui Laszlo Alexandru, care refuză operei dreptul de a vorbi de una singură, negând posibilitatea de a exista frumusețe artistică și intelectuală fără frumusețe morală". Îi sunt îndatorat ziaristei că nu m-a uitat din carnetul ei de bal, dar mă tem că m-a citit cu ochelarii aburiți de emoție. Nici o secundă, în protestul meu, nu m–am oprit la vreo frumusețe artistică – necum intelectuală – prin opera lui Vintilă Horia. Discuția se referea, în mod țintit, la scandaloasele compromisuri carieriste ale junelui nazist. Că acestea vor fi având în subsidiar, pentru unii sau alții, frumusețe artistică și intelectuală, nu stă în capacitatea mea s-o evaluez. În fond, literatura română, galvanizată cu infuzii de fierbinți omagii la adresa Conducătorului iubit și a Geniului Carpaților, te pomenești că mai poate pulsa ghiduș și în fața Marelui European Adolf Hitler. Ce mi-e Tanda, ce mi-e Manda. Dar vorba era în intervenția mea indignată, repet, despre anumite fapte istorice și unele texte, citite de mine negru pe alb, și a căror existență alți semnatari o contestau, o ignorau sau o ascundeau. Orice interpretare diversă, răstălmăcitoare, a precedentei mele luări de cuvânt, e falsificatoare.

Iar publicista, după ce-mi reproșează mie, în mod neavenit, că aș interzice vreo lectură estetizantă a lui Vintilă Horia, purcede ea însăși în direcția cu pricina. Și ce găsește pe-acolo? Parcurgând romanul "Dumnezeu s-a născut în exil", îi observă tematismul, dogmatismul și "locurile comune": "Aceste mize tematice sunt subminate, din loc în loc, de o morală prea limpede, expusă la modul didactic (...), Vintilă Horia putând fi lesne apropriat de către protocroniștii de ieri sau de azi prin viziunea idilică pe care o propune asupra Daciei. Se pare că și Vintilă Horia a căzut în ceea ce se numește «dacomanie» sau «tracomanie». Autorul dezvoltă o retorică ce exaltă dacii, popor fără egal, cu zei ca-n basme. Dacia este o țară săracă, ce se află însă «în centrul lumii», atrăgîndu-i și pe romani, și pe greci, neacceptând însă tiranii care fac cale-ntoarsă de la hotarele ei". După ce m-a dojenit că sunt nesimțitor la farmecul estetic al scrierilor lui Vintilă Horia (deși nu fusese vorba despre așa ceva în intervenția mea), observatoarea culturală, trecând la palparea numitelor delicii artistice, le tratează mai degrabă ironic și condescendent. Inconsecvența Danei Pîrvan-Jenaru e cam jenantă.

Din acest incident punctual se desprinde totuși o simpatică învățătură de minte. Aceia care mai speră ca, în cultura română, să se dezbată o dată, în sfârșit, problema culpabilității și a complicității scriitorilor cu succesivele regimuri dictatoriale, vor avea câte ceva de așteptat. Suntem deocamdată abia în etapa cînd fostul propagandist al lui Hitler e relansat cu fast, de aceeași editură care, altminteri, luptă să publice și operele complete ale unei victime a lui Hitler. Iar ideologul neobrăzat care cioplea comparații între Germania hitleristă și forța artistică a Renașterii e azi tămâiat și protejat de cele mai vizibile reviste culturale ale României, în numele... talentului. Momentul adevărului? În altă viață.»

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate și apostile, testamente.

Rezolvă și alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securității.

TELEFON 03/546-5416

IOSEF EUGEN CAMPUS

Victor Rusu
Balada târgului evreiesc

În mereu interesanta editură Hasefer, condusă cu pricepere și gust de poetul Ștefan Iureș, a apărut de curând un nou volum de literatură iudaistică: "Balada târgului evreiesc".

Am primit și eu cartea din partea autorului, ca de obicei cu o dedicație superlaudativă, nepotrivită cu modestia mea. M-a emoționat însă semnătura autografă a autorului octogenar: cu litere tremurate, mari, neînmănunchiate normal. În această semnătură "schilodită" de vârstă și de boală, am văzut nu numai un gest de sinceră afecțiune pentru criticul care sunt, ci și un gest de afirmare sfidătoare a integrității personale, amenințată de orbirea progresivă, de care suferă de mult. Emoționant. M-a mișcat profund.

Fenomen paralel, cred, cu ceea ce îmi amintesc din îndepărtata mea tinerețe.

Mă îndrăgosteam atunci nu atât de frumusețea pură a fetei iubite, ci mai cu seamă de micile ei imperfecțiuni, micile ei abateri de la modelul clasic al frumuseții perfecte. Mă încântau îndeosebi aceste "defecte", pentru că le socoteam mai profund *ale ei*, nedescoperite și neapreciate înaintea mea de nimeni altul. Îmi aparțineau deci în exclusivitate, ca o ofrandă imaculată, nesperată.

❖

Volumul e precedat de o prefață caldă, bine gândită, a lui Leon Volovici. Am găsit în acea prefață o idee importantă, care mi se impusese și mie la lectura textului. Volovici vorbește despre existența a două concepții cu privire la "ștetl". Una, nostalgică, a unui paradis pierdut, al amintirii din copilărie. A doua, o realitate concretă, studiată cu obiectivitate, istorică și sociologică. Există amândouă, dar în cărți separate. Farmecul și originalitatea paginilor lui Rusu, scrie prefațatorul, stă tocmai în fuziunea celor două modalități de concepere a târgului evreiesc.

Are perfectă dreptate Volovici. Așa socotesc și eu. Aș adăuga însă o precizare. Balanța înclină, la Victor Rusu, spre elementul nostalgic, colorat pozitiv.

Prezentându-l pe directorul Școlii primare de băieți din Botoșani, Rusu nu trece cu vederea, în spirit critic, pedepsele corporale, aplicate metodic, cu vestita linie, în trepte gradate în raport cu gravitatea greșelilor. Dar adaugă, înduioșat și admirativ, ca pentru a-l reabilita: "Toate acestea, din mare dragoste de școală și elevi. Școala, elevii erau ambiția, sensul vieții acestui dascăl de altădată. Îi țineau loc de casă, de familie. Era holtei, locuia la școală, într-o singură cameră".

❖

O altă caracteristică a paginilor lui Rusu este fuziunea trecutului cu prezentul.

Scrie acum, la bătrânețe, aproape orb, despre copilăria în târgul evreiesc din România. Trăiește prezentul și re-trăiește concomitent trecutul.

În Israel are loc o prelungită grevă a profesorilor. Fără să explice inevitabilitatea, în viața modernă, a acestei ultime arme de luptă profesională, Rusu condamnă greva profesorilor israelieni. Nostalgic, o pune în paralel cu atitudinea dascălilor din ștetlul de pe vremuri: "Mă gândesc ce ar spune despre asta învățătorii din târgul natal? (...) Prost plătiți, ba și mai rău, deseori neplătiți cu lunile, învățătorii își împlineau cu entuziasm și abnegație misiunea. Nici în visurile lor cele mai rele nu vedeau porțile școlilor încuiate."

În 1974, înainte de imigrarea definitivă, Rusu vine în Israel pentru un curs de perfecționare în ivrit. A avut norocul să-l cunoască personal pe poetul ebraic Ury Zwi Grinberg și să-i recite pe de rost, poetului iubit, câteva versuri ale acestuia.

La ulpan se află reuniți în aceeași clasă oameni veniți din toate colțurile lumii. Asta îl face să-și reamintească povestea lui Eli Rukenstein, născut la Botoșani. "fugit" din România și ajuns celebru în America. Eli, ca atâți alți evrei originari din România, nu-și uitase târgul natal și nici oamenii vrednici de acolo.

❖

Victor Rusu a izbutit să alcătuiască, în "Balada târgului evreiesc", o cuprinzătoare monografie a vieții într-un astfel de târg.

Timpul înaintează aci molcom, ritmat de *muncă* (fiecare zi a săptămânii, cu ocupațiile și mirosul ei specific), și *odihna fizică și spirituală a Șabatului.* Anul se desfășoară în alternarea ciclică a anotimpurilor și a sărbătorilor: Roș Hașana și Iom Kipur, Purim și Șavuot, Pesah și Hanuka, Hamișuser și Sucot.

Ritmarea se extinde și asupra personajelor. Srigătul cântat "Mere murate, mere" al lui Moshe anunță apropierea primăverii. Vestitor mai sigur chiar decât cocorii: "Cocorii se mai înșelau uneori făcându-și prematur apariția, dar el nu-și putea permite, căci în joc era pâinea alor săi. Sezonul era scurt".

Domnu Carol, reprezentatul "maşinilor de cusut Singer, odor de preţ al fiecărei case din târguşor, era un personaj important care marca trecerea timpului. Venea la trei luni o dată. Rămânea în târg un timp precis. "Exact ca şi rândul trecut, exact ca în vizitele precedente. Nici o zi în plus, nici o zi în minus".

❖

În "monografia" lui Rusu, accentul cade, hotărâtor, asupra muncii evreilor, asupra contribuţiei lor la progresul economic şi cultural al României (în polemică deschisă cu afirmaţiile mincinoase ale antisemiţilor).

Sunt, în târg, şi câţiva bogătaşi. Dar sunt puţini, îi poţi număra pe degetele unei singure mâini. Şi, de fapt, nici nu fac parte integrantă din ştetl. Nu participă la viaţa lui. Trăiesc în altă lume, "lumea lor".

Cei 14.000 de evrei care populează Botoşanii (alături de 14.000 de creştini) sunt toţi oameni mărunţi, muncind din zori până noaptea târziu ca să-şi întreţină, cu greu, familiile. Sunt croitori, potcovari, cojocari, cărăuşi, frizeri, cârciumari, birjari, şadheni, mici negustori, voiajori comerciali, etc.

Cei mai săraci dintre ei locuiesc în cartierul mizer al calicimii. Aici, casele, mai curând nişte bojdeuce, sunt ponosite. Toamna, pe uliţa îngustă şi întortocheată, te înfunzi în noroi. Iarna, lupţi din greu să-ţi faci drum prin troienele de zăpadă, uneori mai înalte decat casele.

La greutăţile inerente ale naturii se adaugă cele născocite şi săvârşite de antisemiţi şi de regimurile obijduitoare: "Guvernul Goga-Cuza din decembrie 1937. Apoi, dictatura regală, făţiş antisemită, cu legislaţia ei represivă. Abdicarea regelui, urmată de guvernul legionar şi dictatura lui Antonescu. Izgonirea evreilor din sate şi târguşoare, apoi steaua galbenă impusă întregii populaţii evreieşti. Ostatecii. Pogromurile de la Dorohoi, Iaşi şi Bucureşti, apoi deportările în Transnistria. Uraganul celui de al doilea război mondial. Detaşamentele de muncă forţată în Basarabia, oraşul golit de bărbaţi între 18-55 de ani. Mizerie, lipsuri, umilinţe fără şir. Apoi, prea scurtul răstimp al eliberării, cu iluziile şi speranţele sale. Prea scurt a fost răstimpul, prea crudă deşteptarea".

❖

Notele documentare realiste sunt scrise simplu, direct, adesea în formă de monolog. Stilul este oral. Cu vocabular curent şi întorsături de frază populare: "Avea parnusă frumoasă, foarte frumoasă. Toate acestea au fost cândva. Acum, de când a decăzut, lucrează aici, la intrarea în Şil-Horf. Tot în branşa lui, că de priceput se pricepe, decât că n-a avut noroc. Şi, când te-ai născut fără noroc... Dar la ce bun să mai lungim vorba? Iarna, vara, e aici, cu merele lui, cam lovite un pic iarna, cam putrezite vara, dar oricum mere. Le dă mai ieftin şi le cumpără copiii săraci. Asta e parnusa lui".

Sau, în formă dialogată: "Cum te cheamă, ştrengarule? – Avrum. – Şi vrei să înveţi carte? – Nu. – Dar un cântec ştii cumva? – Da. – Să auzim. – Mere murate, mereee, izbucni băiatul, străduindu-se să reproducă tonul cu care cânta Motl, şi-şi vestea trecerea pe uliţele târgului".

Scriitorul foloseşte adesea astfel de momente anecdotice, autobiografice sau nu, ca să-şi înviorezc textul realist.

Locul lor îl iau, în cea de a doua categorie de texte, cele poetice, povestirile hasidice cu tâlc. Aşa, de pildă, minunata povestire hasidică cu care, drept prefaţă spirituală a cărţii, îşi începe scriitorul volumul "Balada târgului evreiesc":

"La vreme de restrişte, când o primejdie ameninţa obştea, Baal Şem Tov se ducea noaptea în pădure, la un loc numai de el ştiut, aprindea un foc şi rostea o rugăciune. Şi primejdia era înlăturată".

Aşa, cuminte, începe povestirea. Continuarea e însă din ce mai uluitoare. Urmaşul lui Baal Şem Tov, maghidul din Mezerici, nu mai ştia rugăciunea. Dar nu-şi pierdea cumpătul. Plin de credinţă, se ducea şi el în pădure, la locul cunoscut, şi aprindea focul. Minunea se înfăptuia.

Peste ani şi ani, noul ţadik, Avram Malah, nu mai stia nici rugăciunea, nici să aprindă focul. Ştia numai să meargă la pădure, şi mergea. Chiar şi atât era destul. Minunea se înfăptuia şi nenorocirea era înlăturată.

Au trecut iar ani şi ani. Rabinul din Rijin, noul ţadik, se căina, ţintuit în jilţul lui: "Ribono şel Olam, stăpâne al lumii! Noi nu cunoaştem drumul în pădure, nu ştim locul. Nu suntem în stare să aprindem focul şi nici rugăciunea nu o putem rosti. Singurul lucru care ne-a mai rămas e povestirea. Noi ştim doar să povestim, şi asta, Doamne, te rugăm primeşte de la noi". Şi minunea s-a înfăptuit iarăşi, ca în trecut, numai prin harul modest al povestirii.

Ceea ce încearcă scriitorul să ne comunice prin această a doua categorie de texte este faptul că o caracteristică esenţială a târguşorului evreiesc era capacitatea sa miraculoasă de a transmuta, prin alchimia credinţei, *cotidianul mărunt* în *sfinţenie.*

"Aşa era în fiecare seară de şabat în sinagoga aceea de la capătul târgului, unde 12 sau 14 bărbaţi, aşezaţi în jurul unei mese lucrate cam neîndemânatec din scândură negeluită, ascultau înfioraţi mirifice povestiri hasidice. Pe vârful degetelor, înserarea se strecura în încăpere şi lua loc şi ea la capătul băncii. Era ceasul de taină al mi-

racolului, când linia subţire dintre real şi ficţiune se topea la focul credinţei naive, când, purtaţi pe aripile entuziasmului, bărbaţii aceştia fără multă învăţătură pluteau în văzduh, ca în pânzele lui Chagall".

Nu numai de şabat şi în sinagoga săracilor cotidianul căpăta har de sfinţenie, se spiritualiza. Acţiunile mărunte zilnice îmbrăcau haina diafană a spiritualizării.

Pâinea era sfântă. Copilul învăţa de mic să o preţuiască şi să o respecte.

O mâncai cu mâini curate după spălatul oblgatoriu şi binecuvântarea Creatorului. Dacă-ţi scăpa din greşeală pe jos, adunai firimiturile şi le sărutai.

Muzica, nigunul, căpăta puteri magice. "De câte ori le-a ţinut loc de pâine când erau flămânzi! De câte ori, cu gâtlejul ars de sete, l-au sorbit în loc de apă vie! Fără nigun, hasidismul e de neconceput, precum e de neconceput primăvara fără zborul avântat al rândunicii şi cântecul triumfător al ciocârliei".

Şi tot asfel, învăţătura, cartea: “Pentru mulţi dintre noi, o carte, o conversaţie fecundă, erau sărbători ale spiritului. (...) Nici în carierele de piatră şi pe şantierele de muncă obligatorie nu eram singuri. Eminescu şi Arghezi au fost cu noi. Ca şi liricii literaturii idiş: Eliezer Steinbarg, Iacob Sternberg, Iţic Manger".

Capitolul despre "Vânzătorul de poveşti" e plin de farmec. Personajul capătă dimensiuni de mit. Nimeni nu ştie cine e, de unde vine. Îl înconjoară o atmosferă de mister, deşi, în fond, e vorba de un simplu colportor de broşuri populare, cărţi de citit în serile lungi de iarnă.

Pentru a înfăţişa cum se cuvine farmecele vanzătorului de poveşti, de fapt miracolul lecturii, scriitorul recurge la cealaltă paletă de culori, cea poetică.

Toţi cei ai casei aşteaptă să înceapă povestea din carte. “Şi povestea începea. Seară de seară, altă poveste. Iar atunci când lanţul de cărţulii cumpărate de la Vânzătorul de poveşti, şi apoi schimbate între vecini, ajungea la capăt, era reluat de la început, cu aceeaşi uimită încântare. Afară era întuneric şi frig, zăpada se aşternea troienind căsuţele scunde. În zori, lăptăreasa va aduce zvonuri despre haite de lupi flămânzi ieşiţi la drumul mare... Afară, iarna biciuia sălbatec bezna nopţii, câte un câine vagabond schelălăia după un gard, viscolul clădea, spulbera şi iar clădea troienele. (...) Focul încălzea încăperea, povestea – inimile şi minţile oamenilor. (...) Fericire cumpărată pe caţiva bani mărunţi de la omul acela înalt, cu barba roşie, pe umeri cu veşnica pelerină stropită de noroi. Cine era? De unde venea? Cât timp zăbovise în târg? Şi încotro plecase? Nimeni în târg nu era în putere să răspundă la aceste întrebări".

Desen de C. Ciosu

NANU PERI

Virgil Duda: „Ultimele iubiri”

Puţinele dar densele convorbiri amicale pe care le-am purtat în ultimii ani cu Virgil Duda, autorul romanului despre care e vorba, m-au îndemnat să-mi imaginez un dialog cu scriitorul.

Să-mi fie iertată această nesăbuită şi poate nu tocmai etică metodă de a vorbi nu numai în numele meu. Bineinţeles, îmi asum toate riscurile.

Nanu Peri, Holon

N.P.: O să încep dialogul de acolo unde am rămas când mi-aţi dăruit cartea, domnule Duda, după o întâlnire de cinci minute, într-o seară în urmă cu 2-3 luni.

V.D.: În primul rând, ţi-am dat o carte pe care am vrut-o să fie frumoasa şi pentru vedere, încă înainte de a fi citită.

N.P.: Aşa e. Deşi în semiîntunericul nopţii, coperta reproducând un tablou de Klimt nu putea trece neobservată. Monumentala şi ameţitoarea coapsă a Danaei, inundată de ploaia de aur, având imprimat pe ea un asemenea titlu, *"Ultimele iubiri"*, inoculeaza direct interesul de a citi cartea imediat.

V.D.: Cred că ţi-ai dat seama de ce am ales coperta asta, de îndată ce ai văzut cum stă treaba cu Marieta, a cărei forţă magnetică nu lasă loc de nimic altceva în întregul spaţiu afectiv al lui Radu, eroul cărţii.

N.P.: Prima impresie, confirmată pe masură ce înaintam în lectură: senzaţia de familiaritate cu atmosfera cărţii şi cu personajele sale.

V.D.: Într-adevăr, aş putea spune că am primit multe reacţii de felul acesta. Am căutat să fac în aşa fel încât personajele cărţii gândesc, asociază şi prelucrează ceea ce văd în jurul lor într-un fel pe care eu l-am apreciat ca fiind potrivit cu profilul probabililor cititori ai cărţii.

N.P.: Aş avea o întrebare: poate mă lămuriţi de ce aţi ales să folosiţi formal persoana a treia când de fapt nu sunt relatate întâmplari sau gânduri din exteriorul universului eroului principal, Radu. Tot timpul se descrie ce face, ce vede, ce gândeşte, ce simte şi ce-şi aminteşte el, şi nimeni altcineva. Toate celelalte personaje trăiesc numai prin prezenţa sa. Autorul se identifică cu eroul, îl înţelege, dar ţine să nu se confunde cu el. De ce?

V.D.: Recunosc, am jucat tare. Substanţa narativă se potrivea într-adevăr cu folosirea persoanei întâi. Ai dreptate, nici o acţiune nu se desfăşoară în afara cadrului scenic al prezenţei, fie în timp real, fie în amintiri, fie în gânduri sau asociaţii ale eroului nostru. Poate e şi rezultatul intenţiei mele de a face mai vizibilă ruperea de tenta memorialistică a majorităţii romanelor mele de după plecarea din România.

N.P.: Radu, personajul principal, e prezentat în roman la persoana a treia, dar e vizibil că autorul i se substituie, el e singurul ale cărui gânduri sunt comentate. Tot ce celelalte personaje vorbesc sau fac e privit numai prin creierul său. Un exemplu: Radu: *"Te iubesc"*. Marieta: *"O, Doamne!"* apoi textul continuă: *«exclamaţie pasibilă de orice interpretare, aşa i se păru. Putea fi: "termină cu copilăriile", sau la fel de bine "aşa cred şi eu" sau "o boală de care nu vom scăpa uşor".»* Sau alt exemplu: nici un alt personaj nu poate apare ca punându-şi întrebări, aşa cum face Radu: *"fusese o victorie sau o înfrângere?"* urmat de o tipică despicare a firului în patru despre viitorul problematic al iubirii sale. Sau alt exemplu: *"Nu putea stabili dacă trăieşte în două lumi, în nici una ori în irealitate."* Cum se poate spune asta altfel decât la persoana întâi?

V.D.: Uite că se poate!

N.P.: Dacă e aşa, mi se pare normal ca un romancier să se poată bucura când are ocazia să folosească o metodă care-i oferă posibilităţi potrivite cu propriile sale simţiri. Romanul nu mai e de mult un gen pur narativ, o povestire cu eroi prin care cunoşti o lume, de cele mai multe ori una mult diferită de a ta. Romanul ca gen a devenit de mult extrem de personalizat, din ce în ce mai subiectiv, mutând interesul de la cunoaşterea lumilor exterioare la cunoaşterea lumilor interioare ale personajelor, în special ale celui principal, eroul. De aici, şi procedeul atât de fecund al narării la persoana întâi. Se poate înţelege de unde provine nedumerirea: mi s-ar fi aşezat mai bine ca eroul să evolueze la persoana întâi, nu la a treia.

V.D.: Amice, las-o baltă...

N.P.: Ba nu, iată ce am mai observat: poate puţin ameţit de succesul cu care s-a insinuat în pielea (citeşte psihicul) personajului său,

autorul s-a gândit că mai e loc şi de alte puncte de vedere, din care mai poate contura un personaj, oarecum o antiteză a lui Radu. Îl numesc pe Sorin, scriitorul-profesor, fost credincios habotnic, poate tocmai de aceea atât de cinic când e vorba de "principii". Un prilej de interesante consideraţii asupra avantajelor pe care ţi le oferă spectacolul lumii dinlăuntrul cunoaşterii diverselor aşa-zise ideologii. Minunate rânduri despre menirea credinţei, Dumnezeu creat de om din neputinţa sa de a admite că nimic nu este absolut, rolul lecturii.

V.D.: Da, Sorin este cel care spune la un moment dat: *"învăţ din sfaturile pe care le dau altora".* El este într-un fel resoneur-ul cărţii, în ciuda aparentei sale frivolităţi (sau poate tocmai de aceea, după o cunoscută reţetă).

N.P.: Pornind de la coperta de care am mai amintit, aş vrea să vorbim puţin şi despre Marieta şi consecvenţa într-al ei mod de a vedea viaţa: aşa cum îmi e mie bine, nimic nu e important decât relatat la momentul respectiv, *carpe diem!* Extrovertă, opusă lui Radu cel interiorizat, temeninic dar nesigur pe sine, nesuficient de tare pentru a-şi construi şi obţine un scop. Femeia Fatală nu poate fi fatală decât prin efectul implicit de distrugere. Cineva îl întreabă pe Radu: *"E irezistibilă. O iubeşti?" "Nu mai ştiu, legătura a ajuns la capăt, la metastază".* Asistăm cu interes la o inversare de stereotipuri, aş zice "material gras" ca obiect de literatură. Bărbatul e aici anti-macho, e sentimental şi sensibil, subjugat în totalitate obsesiei femeii care i-a marcat viaţa fără ca el să ocupe acelaşi loc în viaţa ei. Iubirea ei pentru el a fost autentică, dar fără obligaţii. Orice femeie are parfumul ei preferat, coaforul ei de încredere, ginecologul ei etc. Radu făcea parte din obişnuinţele ei de care era sincer ataşată. Iubirea ei era totală, dar putea fi înlocuită în anumite împrejurări de ceva mai interesant şi probabil tot atât de "total", dat fiind felul personajului.

V.D.: Cu toată grija pentru conotaţia compromisă a termenului "adult literature", am avut într-adevăr în vedere un roman despre adulţi şi pentru adulţi.

N.P.: Bine ziceţi, e o banalitate să spun că mai toţi ne-am dat la un momemt data seama cum perspectiva adultă a experienţei de viaţă reface subiectiv profunzimea atâtor capodopere, dezvăluite nouă poate prea devreme, în adolescenţă. O altă evidenţă a contratimpului ca element ce ne domină viaţa. Să revin la Marieta. Pasiunea erotică a tinereţii întreruptă de despărţirea geografică, şi revederea după mulţi ani, pare un motiv care vă preocupă. Şi care oferă romancierului un atât de bogat potenţial... Îmi amintesc că într-un alt roman al dvs., în "Viaţa cu efect întârziat", aţi folosit aceeaşi metodă: o revedere întâmplătoare, după mulţi ani, între eroul principal (acolo naratorul însuşi) şi femeia de care îl legau dense amintiri de tinereţe zbuciumată. Amintiri care devin astfel simultan pretext şi context ale naraţiei.

Cred că o altă gaselniţă (în sens pozitiv) a cărţii este demitizarea unuia din cele mai ieftine clişee cu privire la felul de a iubi al bărbatului şi al femeii. Sensibilitatea şi fragilitatea sentimentelor ar fi mai degrabă însuşiri nebărbăteşti. Dar iată ce citim pe la mijlocul cărţii: *"În faţa privirii lărgită de uimire se deschisese ca o crăpătură adâncă latura feminină a caracterului său: o dependenţă de omul iubit, credinţa că nu poate trăi fără acesta. Dar la fel de evidentă devenise componenta ei masculină: o viguroasă stăpânire a situaţiei".* Ce părere aveţi?

V.D.: Păi ai uitat că avem de a face cu o *femme fatale*, aşa cum ţi–a sugerat din prima clipă ilustraţia coperţii? Menirea ei distrugătoare nu se poate împlini decât într–un astfel de parteneriat răsturnat. Cine o fi inventat aiureala asta cu "sexul slab"? Poate ţi-ai dat seama că în romanele mele, de cele mai multe ori, femeia este aceea care de fapt alege până la urmă, lăsând tuturor impresia că e invers.

N.P.: Aş vrea să vă iscodesc puţin în legătură cu modul de obţinere a efectului de firesc în "Ultimele iubiri". Adică să intru puţin în tainele meseriei. Să dai impresia de volatil în teme atât de dramatice cere o măiastră îmbinare între efort-muncă şi ştiinţa stăpânirii metodei. Nu e un secret că o planificare meticuloasă poate duce la un efect de totală spontaneitate. Mi se pare că voi numiţi asta "profesionalism".

V.D.: Lasă, dragă, să nu exagerăm... sigur că orchestraţia literară trebuie să urmarească un scop clar. Efectele sunt programate, gândite, există o arhitectură, sigur că există şi nişte unelte, un alfabet pe care romanul – ca gen – le foloseşte, la fel ca orice altă artă: muzica, pictura, dansul... nu mă pune acuma să–ţi explic, sunt lucruri ştiute...

N.P.: Menţionez doar două elemente care de la început poziţionează romanul într-o lumină de interes. Prima: e vorba aici de israelieni-români. O platformă de succes asigurat pentru că tema e exotică pentru publicul românesc şi familiară publicului israelo-român. Cartea se petrece la Tel Aviv, în cartierul Florentin, personajele parcă le cunoaştem bine, sunt "de-ai noştri". Al doilea element e tema dragostei, erotismul, nevoia de comunicare şi dinamica acestei nevoi, temă veşnic în focarul creaţiei artistice. Revenind la "orchestraţie", am înţeles de mult că toată chestia e cum se folosesc uneltele de care vorbeaţi ca să iasă ceva de calitate. De exemplu, metoda spargerii succesiunii generale a acţiunii prin flash-backuri asociative. Cred că

cinematografia le-a descoperit înaintea literaturii și o vreme au mers mână în mână (noul val francez). *"Nu pot să uit"* revine des în mintea lui Radu. Acest "nu pot sa uit" e folosit ca un trigger pentru asocieri și flash-back-uri, pretexte pentru mici schițe sau portrete cu subiect delimitat, componente care pot sta la fel de bine nu neapărat ca parte din romanul în discuție, ci și în multe din cele scrise înaintea lui.

V.D.: Asta e... am ochi, urechi, minte, cunosc oameni, trăiesc situații, asist la evenimente, sunt informat, uneori fără să vreau. Dacă în toate astea e ceva interesant, îl rețin, o să-l folosesc poate cu o ocazie, fără să știu dinainte ce, când, cum și cât. Ca într-o conversație. Nici eu "nu pot să uit" și, ca romancier, aș zice că până la urmă îmi prinde bine. În felul ăsta, faptul trăit, ceea ce se întâmplă, ceea ce mi se întâmplă mie sau dumitale sau altcuiva sau mi se pare că s-ar putea întâmpla, totul poate fi pentru mine un potențial subiect de literatură, cu condiția să fie interesant. Relații personale, așa cum au fost în realitate sau cu înflorituri, personaje care formeaza obiect de știri, evenimente istorice, întâmplări, totul poate fi materie primă de integrat. Limita între memorialistică și ficțiune nu se cere a fi riguroasă.

N.P.: Bine, dar asta e derutant, căci cine recunoaște ici și colo situații reale e tentat să extrapoleaze orice situație și să și-o închipuie "ad literam".

V.D.: O va face pe propriul său risc. Realitatea nu trebuie confundata cu verosimilul. Văd că-ți plac cuvintele mari.

N.P.: Ce-i drept, îmi plac, deși mai toate sunt compromise și destabilizate spre disperarea noastră, a celor *old fashion*... De exemplu, cum stăm cu "ficțiunea"?

V.D.: În "Ultimele iubiri", elementele reale au jucat un rol mult mai puțin important în gospodăria materialului faptic decât în precedentele mele romane din perioada israeliană. Totuși se poate recunoaște și de data asta mult material din cel oferit de realitatea de zi cu zi, așa cum o cunoaștem cu toții.

N.P.: E vizibil: m-am bucurat să recunosc elemente reale, fără alt rol decât al unor pete de culoare: Corul Tzadikov – cândva cor de copii, devenit cu timpul corul de babe – episodica prezență a lui Gaidamak, de bună seamă o componentă de panopticum israelian (în viitorul roman poate o să apară și Nati Meir?) Se menționează straniul cuplu Igal Amir – Larisa Trimbobler, Amsterdamul cu atmosfera și muzeele sale este așa cum l-am simțit și eu. Te simți bine când ți se confirmă păreri și stări. Am observat și eu că relația ficțiune-documentar e mai simplu de rezolvat când e vorba de cadru decât de personaje. Ni se pare firesc să gasim integrate în textura literaturii de ficțiune amănunte reale de locuri și istorie, mai degrabă decât persoane reale sau știri curente.

V.D.: Am vrut să repar această negravă anomalie. Mi se pare că pot fi aduse pe același plan al gradelor de libertate. Fiecare poate să facă cu asta ce vrea. Cărțile mele nu sunt prezentate cititorilor ca memorialistică sau întâmplări din viața mea sau a cunoscuților, doar le supun judecății lor ca imagini posibile... Ai putea totuși să-mi spui ce ți-a plăcut în carte?

N.P.: Păi până acuma ce-am făcut? Oricum, n-aveam de gând să nu amintesc paginile finalului, o adevărată coda de mare simfonie. Îmbinarea între inconștientul comoției cerebrale și evenimentele din realitatea imediată a spitalului, asimilarea lor filtrată suprarealist de o percepție alterată de situație, sunt pagini de mare virtuozitate scriitoricească. Din amețeala sa, lui Radu i se pare că la un moment dat aude că cineva (desigur Marieta!) a fost victima unui accident fatal. Dar mai târziu, ieșit din secvența critică, primește de la ea un telefon care nu-i mai face nici o impresie. Urmează finalul finalului, desprins parcă dintr-un film de Fellini, cu Radu privind trupa de pantomimă pe culoarele spitalului, despre care ni se spune că dansa "deșuchiat și voluptuos". Cortina cade peste o lume care se termină odată cu cartea, făcând să se întrezărească alta, de după "Ultimele iubiri".

N. Red. Amintim (pentru cei care eventual vor fi uitat) că e vorba de un dialog imaginar. N. P. este inginerul Nanu Peri, din Holon, iar V. D. – romancierul Virgil Duda – este... tot Nanu Peri, care și-a închipuit că stă de vorbă cu scriitorul).

Am aflat cu satisfacție că vasul italian de croazieră "Melody", capturat de pirații somalieni în Golful Aden, a fost salvat din mâinile acestora de o echipă de comando israeliană.

Acum, atât echipajul cât și pasagerii de pe "Melody" sunt în deplină siguranță.

"Melody"... un nume frumos. Când mă gândesc la întâmplare, îmi aduc aminte de vorbele Regelui Carol I al României când a auzit bubuiturile tunurilor de la Plevna: "Asta-i muzica ce-mi place!"

PRIMIM LA REDACȚIE

● CĂRȚI ● REVISTE ● ȘI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

«După o lansare de excepție a cărții "Strigăt și Fum", semnată de Nedeea Burcă, la Institutul Cultural Român din București (cu o dezbatere patronată de Paul Cornea și moderată de Mircea Mihăieș) în publicistica literară românească a urmat o surprinzătoare și regretabilă tăcere asurzitoare (iertare pentru oximoron!). Lipsă de receptivitate la opera și destinul lui Fundoianu/ Fondane?

Fiind primul cititor al eseurilor poetei și scriitoarei Nedeea Burcă, pe care le-am prefațat bucuros cu propriul meu eseu, s-a întâmplat să fiu și primul cititor al prezentării, de asemenea excepțională, semnată mai jos de Zoltan Terner. Dacă sunteti oameni de cultură și îl iubiți pe Fundoianu, dupa merit, citiți și una și alta!»

Țicu Goldstein
București

Nedeea Burcă : Strigăt și fum

Trei eseuri despre Benjamin Fondane

Note de lectură
Editura ICR, București, 2009

■ **O prezență nouă pe scena eseului contemporan: Nedeea Burcă**
■ **În uniformă de Zahal**
■ **Poveștile sunt ca niște râme**

După o lectură „empatică" a acestor texte eseistice, simți că ceva parcă te îndeamnă să-ți spui că ai asistat la derularea a două „cazuri", cel al lui B. Fundoianu/Fondane, dar și la cel al Nedeei Burcă. În asta pare să se ascundă un enigmatic subtext psihologic. Poate chiar una dintre semnificațiile acestei investigații hermeneutice. Cartea pare a rezulta dintr-o experiență spirituală, dintr-o aventură existențială trăite de autoarea însăși. Coborârea ei în infernul paradisiac al destinului tragic al lui Benjamin Fondane, este mai mult decât empatică, ai zice că merge până aproape de identificare. Mă hazardez în supoziții nefondate? Poate. Totuși, iată faptele: o tânără absolventă a facultății de litere din București, aflăm din excelenta prefață a distinsului eseist Țicu Goldstein că „și-a dedicat zece ani iudaismului pentru a ataca tema pe toate fețele." Un deceniu din viață dedicat deslușirii dramelor identitare și existențiale ale lui Fundoianu/Fondane, un poet/filozof evreu-român-francez!

De ce? Ce a căutat? Avea nevoie de asta pur și simplu pentru a reface drumul unui veșnic exilat, traiectul rătăcirilor unui Ulise evreu? Pentru a reconstitui căutările de sine ale poetului-filozof? Sau poate propriile ei căutări de sine? Elementele romanului de idei și de viață ale personajului sunt, poate, pe undeva și ale autoarei. E o simplă ipoteză. Totuși există și niște fapte. Tânăra eseistă româncă, venind în Israel, se decisese să treacă la iudaism. Doar piedici administrative au împiedicat finalizarea oficială a conversiunii ei. Nedeea Burcă s-a înrolat voluntar în armata de apărare a Israelului. Avem o fotografie cu ea, privindu-ne mândră în uniformă de Zahal. Să fi fost din partea ei un simplu capriciu juvenil? Dar după asta a urmat cartea de față. Iar în paginile ei, Nedeea Burcă propune o nouă lectură, iudaică, a poeziei românești a lui Beniamin Fundoianu.

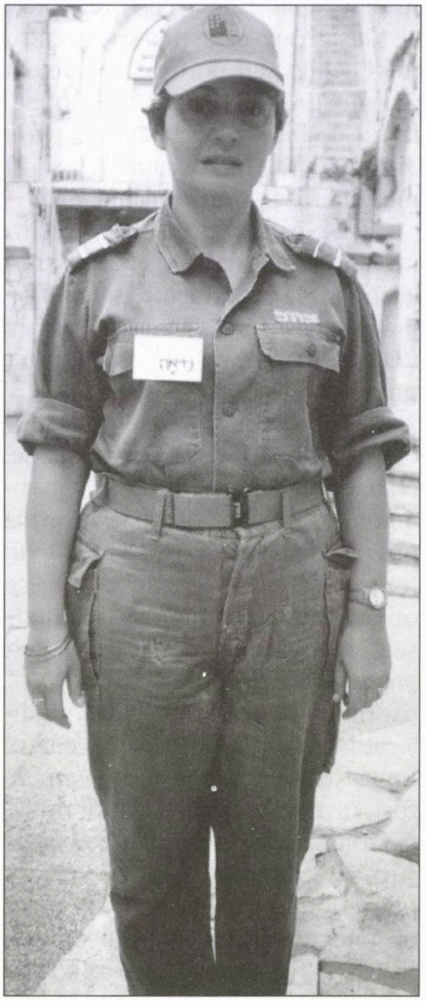

Nedeea Burcă: e o fotografie...

În aceste texte care se leagă, formând fețele unei căutări, identitatea și destinul personajului par să iradieze în propria viață a celei care caută. Aceste texte închid în ele, poate, această enigmă. Sau poate că această carte și anii dedicați scrierii ei reprezintă parcursul unei crize spirituale.

Față de atmosfera și gradul de interes manifestat în jurul vieții și operei lui Fundoianu/Fondane, textele cuprinse în acest volum sunt mai mult sau mai puțin eretice, dizidente, au rebours. Partis-pris-ul autoarei este mai mult decât atât: e

un manifest. Pentru ce? Pentru adevăr? Al cui, al poetului sau al eseistei?

În privinţa identităţii spirituale a lui Fundoianu, eseista dezvoltă şi analizează coordonatele dramatice ale acesteia :

„Fondane se situează.. atât înăuntrul, cât şi în afara tradiţiei, aflându-se simultan, în acord şi în dezacord cu aceasta. Adică liber! Adică, singur. ... Poeţii ştiu asta şi n-a existat vreodată un singur poet autentic care să nu fi acceptat pariul. Imensa provocare de a-şi scrie opera cu preţul propriei vieţi... Înăuntrul şi în afara tradiţiei (tradiţiilor)... Ba chiar mai mult decât atât! Înăuntrul şi în afara lumii..."

Ideea revine cu insistenţă:

„Adept al integrării în cultura română şi, ulterior, în cea franceză, nici prin cap nu-i va trece, totuşi, să se vrea, să se proclame şi să se simtă altceva decât evreu. „Lupta" pe care o va purta cu sine însuşi şi cu întreaga lume va fi întotdeauna în numele şi pentru menţinerea acestei poziţii care, în ciuda firescului ei, era, cel puţin pentru vremea aceea, imposibilă. Cu alte cuvinte, lupta împotriva evidenţelor! Alegerea o va face abia la sfârşit."

Pentru prima dată avem în această carte o lectură evreiască a poeziei de tinereţe a lui Fundoianu, relevând spiritul hasidic care îi animă poemele.

În paginile cărţii, Nedeea Burcă face dovada unei adevărate erudiţii în materie iudaică, demonstrând „dinlăuntru" înrădăcinarea puternică a creaţiei poetului în solul etern al iudaismului.

Pentru prima dată se operează în această carte o analiza atentă a raporturilor de continuitate şi discontinuitate dintre Fundoianu şi Fondane.

Autoarea cărţii descrie în formulări penetrante paradigmatica dimensiune iudaică a tragediei sale. Era inevitabilă şi apropierea de Iov

Nedeea Burcă: eretică

şi de unii dintre profeţii iudei.

Pe tema motivelor plecării din România a poetului, eseista polemizează cu versiunea care circulă în România, formulată tranşant de Radu Petrescu care, scria într-un articol din 2003: „Că Fundoianu ar fi plecat din ţară datorită antisemitismului nu e, cum a demonstrat cu claritate Mircea Martin, decât o nejustificată rumoare". Cu fermitate şi curaj, eseista îi replică: „"Expeditiva notă de subsol (punere la punct?) a lui Radu Petrescu apare, (dacă ne încumetăm a privi înspre trecut şi altfel decât din punct de vedere alchimic), ca o regretabilă, dar întru totul nejustificată eroare". Pentru a continua apoi:

„Nimeni nu contestă faptul că părăsind România şi alegând să scrie într-o limbă de circulaţie, Fundoianu fusese împins de o foarte puternică dorinţă de afirmare. Dar a susţine că acesta a fost singurul motiv pentru care a luat calea pribegiei este, pur şi simplu, incorect. Şi fără nici un rost. Nu se poate face curăţenie măturând gunoiul sub covor. Fundoianu a plecat în 1923. Mă întreb – retoric, desigur – oare atmosfera antisemită din ţară, resuscitată tocmai în această perioadă, să nu-l fi afectat chiar deloc?"

După care, dezvoltând ideea „atmosferei antisemite din ţară", aduce o sumedenie de mărturii din epocă.

Ajuns în Franţa, poetul a luat cunoştinţă de gravele dileme ale identităţii trăite de către intelectualii evrei parizieni. Dilemele pe care el nu le trăia. Pentru că, scrie Nedeea Burcă: „ Iudaismul era pur şi simplu un dat al fiinţei sale, care nu ţinea nici de opţiuni politice şi nici de vreun alt soi de orientări."

Nedeea Burcă este o eseistă dotată cu o fină şi penetrantă sensibilitate. Iat-o prezentându-l pe poet în scena care evocă întâlnirea lui cu viitoarea sa soţie şi şocul emoţional-spiritual trăit de aceasta: „Şi cum ar fi putut ea să reziste seducţiei emanate de personalitatea atât de stranie a viitorului său soţ? De energiile dezlănţuite ale inteligenţei sale în permanentă ebuliţie, de puritatea şi, nu în ultimul rând, vulnerabilitatea extremă a acestui bărbat-copil, care nu trăia decât prin şi pentru cărţi?"

E greu să nu remarcăm în acest

admirabil portret un condei fin și sensibil, cât și o perfectă intuiție caracterologică și nu numai, vizavi de „personajul" ei. Soția lui Fondane, Geneviève, catolică fervență, cu înclinații mistice, va declanșa o dramă suplimentară în viața lui:

„N-avea cum să asiste fără durere la zbaterile soției sale, în adâncurile subconștientului căreia două milenii de obscurantism religios gravaseră, cu litere însângerate, că a iubi un evreu este un păcat....Nu va izbuti, prin urmare, nici să se simtă printre amicii săi, sau alături de soția sa, altfel decât singur."

Geneviève vedea pentru soțul ei iubit soluția care să-l „salveze" de „problema sa evreiască": convertirea. Fondane nu vroia să audă de așa ceva.

Eseista disecă, fără complexe, configurația dramei prin care trece Fondane. În 1938, poetul suferă o crâncenă pierdere: moare cel mai bun prieten al său, filozoful evreu rus Lev Șestov. La care se adaugă o altă lovitură: soarta face „să înceapă a-și pierde", încetul cu încetul, și soția.

Așa că, ne povestește în continuare eseista:

„Drama ei, sfâșietoare, pentru că veritabilă, se împletea de-acum cu a lui, fiindcă oricât de mare ar fi o iubire, ea rămâne neputincioasă când partenerii încetează de-a mai vorbi aceeași limbă. Dacă vor fi vorbit-o vreodată!"

Apoi, se întâmplă ceea ce nu putea să nu se întâmple:

„Fondane, „prinț al exilului", va abandona, nu fără durere, un dialog devenit inutil, reconciliindu-se, totodată, cu trecutul și cu rădăcinile sale."

Istoria ieșindu-și din țâțâni, personajul eseurilor lui Nedeea Burcă devine erou tragic. La începutul primăverii anului 1944, poetul este arestat împreună cu sora sa, Lina, și internat în lagărul de la Drancy.

Urmează apoi ultimul episod al tragediei, relatat sobru și zguduitor de Nedeea Burcă:

„În urma nenumăratelor intervenții la autoritățile franceze s-a obținut eliberarea lui Fondane în calitatea sa de „soț al unei ariene", dar, din păcate, nu și pe aceea a Linei. Cei de acasă pregătiseră chiar un festin pentru a-i sărbători reîntoarcerea. Numai că, cel ce susținuse, nu o dată, că „ ființa își compromite integritatea eschivându-se de la propria-i moarte", nu se putea, în nici un caz, dezonora pentru eternitate, părăsindu-și sora, și pe toți ceilalți ai săi, în ghearele morții... Așadar, va alege să le împărtășească soarta, asumându-și fără șovăială sfârșitul și scriind, de data asta cu sânge, o parabolă al cărei sens nu poate fi decât acela că „pentru a dovedi ceva, adesea e nevoie să mori."

Eseista, devenită biograf, citează apoi din mărturia celui care l-a văzut ultima dată în viață: „M-am îndreptat spre patul său, unde am găsit un trup scheletic, slăbit, îmbătrânit, dar cu o privire vie, ochi albaștri, adânci, înconjurați de gene mari, încărunțite, obraz ascetic, cu pomeți proeminenți, o voce caldă, atrăgătoare ... urmau să urce în camioane cu direcția crematoriu... Am văzut, în acea zi sufocantă de vară poloneză, defilând, cu trupurile goale, întregul șir de nenorociți, aproape cadavre, implorând mila, cu priviri disperate. Am continuu înaintea ochilor capul de apostol, privirea împăcată, mândră și surâzătoare a lui Fondane, căutând-o pe a mea, în semn de adio. Era în ea vreo mustrare?"

Revenind la obiectul exercițiilor noastre hermeneutice, descifrăm în textul Nedeei Burcă ceva care este mai mult decât empatie, și mai mult decât simpatie intelectuală. E un fel de interiorizare/asumare afectivă a traseului tragic al vieții personajului. Dacă mergea mai departe și mai transparent ne-am putea-o închipui declarând precum Flaubert despre Madame Bovary: „Benjamin Fondane sunt eu însămi". În orice caz, de o înrudire spirituală putem vorbi, fără teama de a greși prea tare. Sigur, problema ar putea fi expediată simplu printr-o frază banală de tipul: a făcut o pasiune pentru acest poet/filozof. Lucrurile nu par însă atât de simple. Oricum și aici ar rămâne o întrebare: ce a exaltat-o pe eseistă? Traseul liric al lui Fundoianu/Fondane sau dramele biografice ale acestuia, colorate treptat și deznodate în tragic? Și ar mai fi o întrebare legată de titlul cărții: De ce „Strigăt"? Al cui? Al lui nu. Ar fi străin personajului. Poate doar interior. Adică tăcut. Strigătul ei, al autoarei?

Îmi dau seama că intrând în astfel de hazardate hățișuri de cazuistică interioară, îmi depășesc și competența și menirea. Chiar și obiectivul acestor note, acela de a atrage atenția asupra unei valoroase contribuții la bibliografia Fundoianu/Fondane.

Jean-Claude Carièrre

Cercul mincinoșilor

Povești filozofice din lumea întreagă

București, Editura Humanitas, 2008

Iată cum își prezintă autorul această carte: “Să zicem că este un manual despre tot și despre nimic, mai curând despre tot decât despre nimic, în care ar fi pomenite lucrurile care ne frământă uneori, licăririle care ne cheamă, întâmplările care ne bucură, visele care ne amăgesc, adică legătura noastră pe cât de firavă, pe atât de necesară cu lumea, în scurtul răgaz al deschiderii unei ferestre între două neanturi, pe care îl numim viață"

Volumul înmănunchează po-

veşti filozofice din marile tradiţii de înţelepciune ale lumii: tradiţia budistă zen, cea chineză, japoneză, africană, arabă, persană. Un loc important îl ocupă în această masivă culegere poveştile evreieşti cu miez filozofic.

În splendida introducere a autorului, denumită “Aici este lumină” se şi subliniază specificul aparte al poveştilor noastre: „Tradiţia evreiască aşează adesea îndărătul cuvintelor, al ordinii cuvintelor şi chiar al locului literelor un soi de structură tainică, un fel de mesaj ascuns acolo cine ştie de cine, un alt înţeles, care este cel adevărat, ca şi cum forma poveştii n-ar fi decât o aparenţă.”

În aceeaşi introducere găsim şi o definiţie deosebit de plastică a poveştii însăşi: “Asemenea râmelor care, se zice, afânează pământul pe care-l străbat în întuneric şi-l fac să rodească, poveştile trec din gură în gură şi spun, din timpuri străvechi, ceea ce nimic altceva nu poate spune.”

Autorul ne mărturiseşte că la alcătuirea acestei cărţi a lucrat mai bine de douăzeci şi cinci de ani.

Din cele aproape patru sute de istorioare pe care le cuprinde, multe nu depăşesc zece rânduri, iar unele ajung la trei-patru pagini, chiar mai mult. Spiritul care le domină este acelaşi: densitatea de înţelepciune.

Poveşti din întreaga lume, din India, din Africa, din Japonia, din ţările Europei, din Tibet, din Mexic. Coexistă paşnic în această carte, prin spirit, evrei, musulmani, creştini, budişti zen... Lumea înţelepciunii e o lume a păcii şi a spiritului uman universal, acesta pare a fi mesajul esenţial al cărţii. Iată o mică pildă în acest sens, având ca sursă tradiţia evreiască:

„Cineva i-a spus unui mare învăţat hasidic, Yitzhak Meir, pe când era copil:

– Îţi dau un ban dacă-mi spui unde se află Dumnezeu.

– Iar eu, a răspuns copilul, îţi dau doi bani dacă-mi spui unde nu se află.”

Deşi poveştile ţin de tradiţie şi ne sună familiar, cartea lui Carièrre reuşeşte să fie originală, insolită, prin selecţie, prin prelucrarea cu fineţe a poveştilor şi prin ordonarea lor inspirată. Iată o mostră de înţelepciune zen:

„– Înţeleptule, ce se întâmplă cu cel care se trezeşte din moarte?

– Nu ştiu.

– Dar nu eşti oare treaz?

– Ba da. Dar nu sunt mort.”

O poveste evreiască deosebit de frumoasă vorbeste despre un bătrân care îşi petrecea toată vremea citind. Întrebat de un tânăr de ce citeşte tot timpul, el a răspuns că vrea să ajungă în rai, de aceea citeşte. Au trecut anii, bătrânul a murit, apoi, după alţi ani, a murit şi cel care îl întrebase. L-a întâlnit în rai, unde acesta continua să citească şi l-a întrebat: „– Pe pământ ţi-ai petrecut toată viaţa citind ca să ajungi în rai. Ţi-ai îndeplinit dorinţa, iar tu tot citeşti? – După cum vezi. – Citeai deci, doar aşa, ca să citeşti? – Da, a răspuns bătrânul. Numai că aici am ajuns să şi înţeleg ce citesc.”

Cartea e doldora de subţirimi de gând, adâncimi de judecată, fineţuri de exprimare şi bogăţie de conotaţii morale. E un regal de înţelepciune omenească.

(Zoltan Terner)

❖

Am primit la redacţie:

Dr. Iulius Iancu, *"Prinţesa din Harduf";* proze; Tipografia Columna, Bacău, 2009.

Sarah Löbel, *"Cireşii din Japonia";* versuri şi proză; cu un cuvânt înainte de Ecaterina Oproiu; coperta: Cristian Negoi; ed. Artemis, Bucureşti, 2009.

Nicolae Gheran, *"Arta de a fi păgubaş (Târgul Moşilor)";* coperta: Nicoleta Negruţ; ed. Biblioteca Bucureştilor, 2008.

Harry Ross, "Noi, ultimii mohicani"; proze; Israel, 2009.

Harry Ross, *"שירי מרפא"* (în ebraică); poeme; traduse în ebraică de Ilana Gilon; Israel, 2009.

Dr. Iosef Filnkelstein, *"Iaşi, oraşul meu Iaşi";* memorialistică; ilustraţii: arh. Oana Mihăescu; ed. Da, Iaşi, 2009.

Mariana Zavati, *"The Remains of Julia May's Dream"* (în engleză); poeme; ed. Poetry Books, marea Britanie, 2009.

Gh. Kovacs-Eichner, *"Războiul din Gaza. Societatea israeliană şi evoluţiile din Orientul Apropiat";* eseu; Bucureşti, 2009.

Lettre Internationale (ed. română); Bucureşti, primăvara 2009.

Clinica de medicină alternativă

„Anita – Rehovot”

condusă de un

doctor în medicină

HOMEOPATIE
ACUPUNCTURĂ
PLANTE MEDICINALE

●

Tratăm cu succes:

• Dureri de orice origine •
• Paralizii (inclusiv faciale) •
• Astmă • Alergii • Nervozitate •
Insomnii • Impotenţă • Prostată
• Diabet • Colesterol •
• Hipertensiune •

●

De asemenea:

• Scădere în greutate
• Întreruperea fumatului

08/941-4254
08/945-6135

A. VELUREANU-GAL

La o cafea cu un pesimist
Convorbire cu regizorul Gheorghe Miletineanu

Înainte de a viziona spectacolul "Noaptea, la hotarul pădurilor" – monolog dramatic aparţinând scriitorului francez Bernard-Marie Koltès şi prezentat la recenta ediţie a Festivalului "Teatronetto", am fixat la o cafenea din Tel Aviv un dialog cu regizorul reprezentaţiei Gheorghe Miletineanu, din *trib*, şi stabilit în Israel de peste două decenii. Cum el a ţinut să ne precizeze în prealabil că din fire este "yeke" à propos de punctualitatea la întâlniri, am căutat să-i confirm practic că sunt de acord cu firea sa în chestiune. (Personal, mă supără întârzierile "oficiale" şi intrate în obişnuinţa teatrelor de a anunţa spectacolele la ora 8.30 seara pentru a începe la 8.45. De ce?)

La ora şi locul stabilit, discuţia noastră a început, fireşte, de la "Teatronetto":

– De ce aţi montat tocmai o piesă de Koltès?

– Fiindcă e un monolog diabolic de dificil, dar cu un text fascinant, la care am lucrat cu tânărul protagonist Ghili Amitai circa un an. (À propos, Miletineanu şi Ghili Amitai au creat în colaborare versiunea ebraică a piesei). Este vorba de un tânăr care caută comunicarea cu oamenii, pe care nu o găseşte; îşi povesteşte viaţa fără să fie sigur în ce măsură este reală sau fantezie; se simte străin, dar nu-i place să fie privit ca un străin, la marginea societăţii...

– Oare personajul din "Noaptea, la hotarul pădurilor" se confundă într-un fel sau altul cu autorul însuşi?

– Personajul cuprinde mai curând câteva personaje în sine şi nu

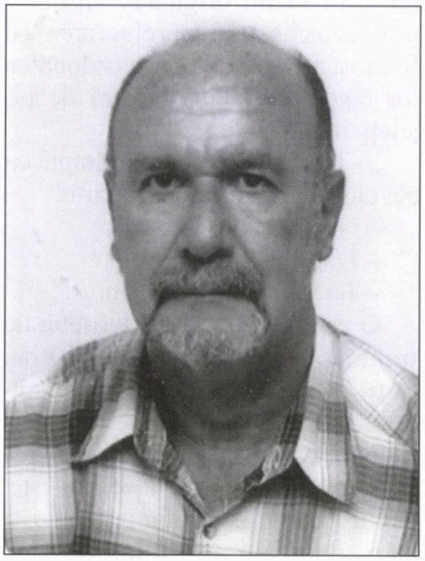

Gheorghe Miletineanu:
Nu merg la teatru

cred că ar fi o piesă autobiografică. În nici un caz, aşa cum apare!

❖

Dialogul nostru despre... monologul lui Koltès l-am lăsat în suspensie pentru a-mi păstra curiozitatea şi a-mi forma propria părere vizionând spectacolul în sine. Am căutat deci să aflu pentru moment şi pentru "Minimum" amănunte privind omul de teatru din trib, propunând interlocutorului să se recomande. Dintr-o privire, am dedus că subiectul nu prea e pe placul său, dar cum buna cuviinţă pare să-l caracterizeze, s-a lăsat convins.

Gheorghe (sau George, cum s-a preferat în Israel) Miletineanu s-a născut în 1942, în Bucureşti, a absolvit la universitatea din capitala României Facultatea de Litere şi la Institutul de Teatru din St. Petersburg regia de teatru, ca apoi, revenind în ţara natală, să regizeze la

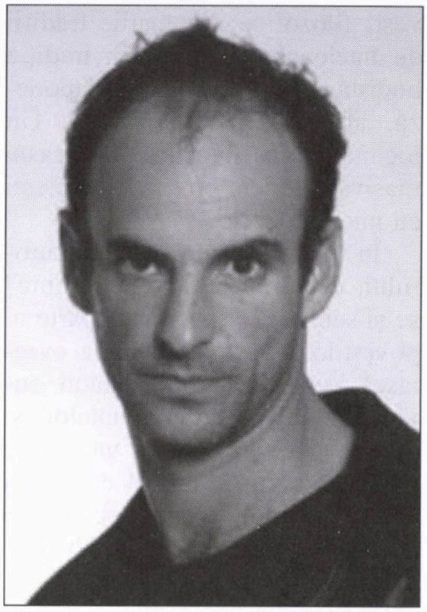

Ghili Amitai

teatrele din Brăila, Arad, Sibiu, Bacău, Timişoara etc., spectacole din dramaturgia universală ca şi autohtonă, de la "Vicleniile lui Scapin" de Molière, "Don Carlos" de Schiller, "Rosmersholm" de Ibsen, "Falsele destăinuiri" de Marivaux (la care a semnat şi traducerea), până la piesele lui Caragiale, Camil Petrescu, Aurel Baranga, Mircea Radu Iacoban ş.a.m.d.

În plină carieră, Gheorghe Miletineanu s-a trezit (în 1985) la Hadera, în ulpan, fiindcă, după cum spune el, "aşa au căzut cărţile". Deduc din spusele sale că altele i-au fost visele, dar realitatea s-a dovedit dincolo de aspiraţii:

– De ce aţi preferat tocmai Israelul?

– Fiindcă n-am avut altă ţară de ales, căci peste tot au fost "cozi lungi" la aprobări – a fost replica sa, sinceră şi imediată.

Miletineanu a învăţat ebraica (o vorbeşte fluent) şi a primit relativ în scurt timp după *alia* angajament la şcoala "Beit Zvi", ca profesor de regie, învăţându-şi studenţii la modul practic "cum se face un spectacol" (expresia aparţinându-i). De-a lungul anilor, el a montat cu stu-

denți și absolvenți ai școlii spectacole pentru publicul larg ca "Steaua fără nume" (Mihail Sebastian), "Antigona", "Phedra", "Caligula" (Albert Camus). A debutat în Israel cu "A douăsprezecea noapte".

– Care e părerea dvs. despre teatrul ebraic?

– Nu merg la teatru, iar ceea ce am văzut nu mi-a plăcut. Socot că se practică un teatru comercial și de provincie. La ora actuală, teatru de calitate există în Germania, Anglia, mai puțin în Franța.

– Pe actorul Itai Tiran, absolvent al școlii "Beit Zvi", speranța teatrului ebraic și relevat în turne-

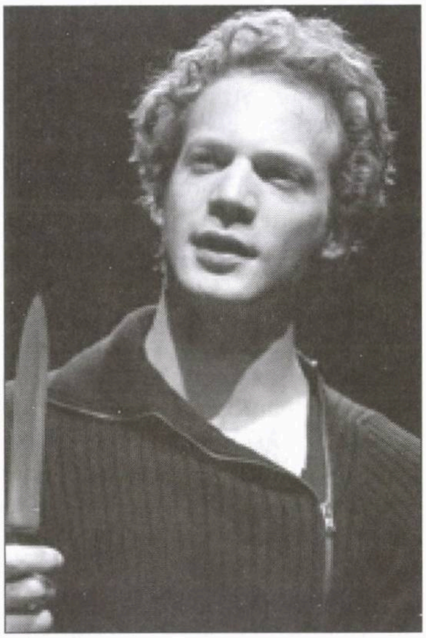

Itai Tiran

ele din străinătate, l-ați văzut în Hamlet?

– Nu.

– Aveți vreun hobby?

– Ascult pe discuri muzică clasică, vizionez filme străine la televiziune, citesc. Sunt suspectat de snobism, dar nu sunt snob.

❖

Gheorghe Miletineanu locuiește în plin centrul Tel-Avivului, fără a fi amator de vacarmul metropolei. De câțiva ani a rămas văduv, preferând – deduc fără să verific deducția – solitudinea. De la întrevederea noastră, el și-a propus să meargă la studioul tehnicianului care i-a înregistrat pe video repetițiile la spectacolul cu piesa lui Koltès. «Obișnuiesc să păstrez imprimări de la cursuri și repetiții. Nu știu de ce și cui va folosi. Curând voi fi pensionat de la școala "Beit Zvi"», ne-a spus interlocutorul. Iar noi ne-am propus ca titlul interviului să fie "De vorbă cu un pesimist", la care Gheorghe Miletineanu, mărturisindu-i gândul, mi-a replicat cu aceeași franchețe manifestată de-a lungul dialogului: "Nu mă împotrivesc...".

Din sălile tribunalelor

Avocatul: Doctore, e adevărat că dacă un om moare în timpul somnului, el nu-și va da seama de treaba asta până a doua zi dimineața?

Martorul: E adevărat că dumneata chiar ai trecut examenul de barou?

❖

Avocatul: Fiul cel tânăr, cel de douăzeci de ani, ce vârstă are?

Martorul: Are 20, cam cât IQ-ul dumneavoastră.

❖

Avocatul: Erați de față când v-a fotografiat?

Martorul: Glumiți?

❖

Avocatul: Cum s-a încheiat primul dumneavoastră mariaj?

Martorul: Prin deces.

Avocatul: Și prin decesul cui s-a încheiat?

Martorul: Încercați să ghiciți!

(De pe Internet)

A apărut

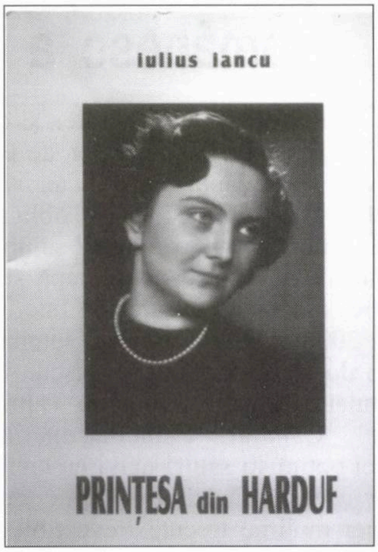

Iulius Iancu

PRINȚESA
din
HARDUF

Această carte nu este un roman, nici un manual, ci o descriere fidelă a confruntării zilnice a familiei cu maladia Alzheimer.

Cartea se poate procura în schimbul sumei de 50 de shekeli la AUTOR:

Dr. Iancu Iulius
17 Hardof St., Haifa 34747
Tel. 04/837-2758
Mob. 054/549-2586

ZOLTAN TERNER

Cartea de căpătâi a antisemitismului românesc a ajuns pe Internet

În legătură cu proliferarea şi difuzarea largă a textelor de extremă dreaptă, cu caracter violent antisemit, ne simţim obligaţi să semnalăm un eveniment sumbru care marchează o nouă etapă şi o nouă escaladă: postarea pe Internet în 2008 a faimoasei cărţi semnate de doctorul Nicolae Paulescu, intitulate „Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul, Francmasoneria". Cei optimişti sau/şi naivi au crezut că această făcătură aparţine deja unei molime trecute ireversibil în amintire. Iată însă că ea se întoarce şi se instalează în cea mai vie realitate. Figurează deja în vreo 7-8 site-uri româneşti din spaţiul virtual al www, la îndemâna tuturor, uşor de descărcat, gratuit şi sub forma cea mai accesibilă. Varianta tipărită, editată aproape imediat după 89, avea dezvantajul unui tiraj, fatalmente, limitat, costa bani şi era greu de găsit, fiind repede epuizată. Acum, din două trei click-uri, eşti în posesia acestui text „clasic" al antisemitismului românesc.

Pentru a da o idee asupra conţinutului şi formei acestei „lucrări", prezentăm câteva extrase, străduindu-ne să limităm comentariile la strictul necesar pentru sublinierea semnificaţiei faptului în sine şi a efectelor sale imediate sau previzibile.

Marea majoritate a citatelor care urmează sunt din capitolul „Cahalul" acesta inmănunchiind cele mai puternice acuzaţii aduse „jidovimii". Cu excepţia „omorului ritual" care e „documentat" în „Talmudul".

Începem cu un pasaj în care se „dezvăluie" caracterul secret/ocult/criminal al comunităţii evreieşti: „Cahalul este organizaţia misterioasă care, învăluită sub aparenţele inofensive ale Comunităţilor confesionale, a făcut cu putinţă conservarea poporului ovreiesc, în mijlocul naţiilor puternice, pe care le-a doborât, sau pe care e pe drum să le distrugă. ... Aceasta este puterea ocultă ovreiască, împotriva căreia omenirea este dezarmată, pentru că nu o cunoaşte."

Câteva zeci de pagini ale capitolului sunt apoi dedicate „înrobirii ţărănimii de către jidani": „Aceste Iude găsiseră mijlocul să transforme în robii lor, mai pe toţi ţăranii României! Pretutindeni unde aceştia lucrează ca muncitori, jidanii îi nutresc cu peşte împuţit, cu măsline putrezite, cu brânză mucegăită plină de viermi sau cu mămăligă neagră şi amară făcută cu mălai de porumb stricat ... ca să-i otrăvească şi, în plus, să le dea şi pelagră... Este, pur şi simplu, aplicarea formulei Talmudului: tov şebegoim harog!"

Evreii şi-au pus în plan să distrugă poporul român şi pe alte căi: „România mai datorește lui Israel şi alcoolismul, – plagă care este suficientă să stingă, ea singură, o rasă întreagă... Moldoveanul – altădată brav, onest, muncitor, vesel, – a devenit acum, de pe urma alcoolismului, trist, jigărit, zdrenţăros şi murdar, de ţi se face milă să-l vezi. Iată deci o nouă plagă pe care o datorăm tot blestematului de Cahal... Altădată, înaintea venirii ovreilor, nu exista alcoolism în România."

Dar planul criminal al „jidănimii" împotriva naţiei române nu se opreşte aici. Urmăreşte şi distrugerea moral-spirituală a românilor: „Jidanii n-au nici un scrupul să necinstească fecioare creştine şi chiar, după prescripţiile Talmudului, ei par că îşi fac o datorie să defloreze cât mai multe." În carte sunt oferite şi cazuri „concrete": „Femeia Paraschiva B. s-a prezentat înaintea d-lui poliţai C. şi, printr-o plângere făcută în scris, a arătat că fata sa, Măria P., a fost violată de un jidan, Martel Vexler. Chemată la poliţie, Măria P. a declarat „că sunt cu sutele şi cu miile sărmanele fecioare române, murdărite de jidani, şi că ele nu îndrăznesc să denunţe pe aceşti monştri, din cauza ruşinii care a pângărit pentru totdeauna sufletul lor dezonorat." Şi mai încolo, pe câteva pagini, continuă „dezvăluirile" despre „nenorocitele Mărgărite, violate de Fauşti tăiaţi împrejur şi respingători". Şi încă: „Printre bietele fete, dezvirginate de către desfrânaţii circumcişi, acele ce nu pot să moară sau să se sinucidă de disperare, sfârşesc prin a cădea într-un fel de depravare morală, care le duce la prostituţie".

Tot „jidovimea" a răspândit şi sifilisul. Avem şi aici o „mărturie" cât de poate de „concretă" şi de... credibilă: „După cum declară victima J. M., atunci când fetele din bordel cădeau bolnave, le dădea la români, transmiţându-le cu voinţă virusul sifilitic, ... ceea ce este conform cu preceptele Talmudului." A omis să menţioneze că acţionau şi la ordinele primite de la... Cahal. Pentru că acestea sunt cele două „arme veninoase" cu care „Israel porni să cucerească lumea": „Talmudul şi ca realizare a sa concretă, Cahalul."

Pentru cei care aveau vreo nelămurire în legătură cu obiectivul final urmărit de evrei prin acest plan diabolic, Dr. Paulescu arată clar: „Le trebuie să pierim cât mai curând, ca să facem loc fiilor lui Iuda, care voiesc să stabilească aici noua Palestină... România, cu pământul ei excesiv de fertil şi cu locuitorii ei buni, blânzi ca nişte miei şi mai ales naivi ca nişte copii, este un fel de Eldorado care ar constitui

o pradă bogată, un adevărat rai pământesc pentru poporul lui Israel. ... Pentru aceasta, de vreo treizeci de ani (adică de pe la 1850), ovreii caută cu stăruinţă să-şi creeze acest centru naţional, această ţară israelită, în provinciile danubiene, astăzi regatul României".

Pentru distrugerea Statului Român, evreii aveau în plan şi lovituri directe: revoluţiile. În afară de revoluţia proiectată în viitor de iudeo-socialişti, cartea se ocupă de un caz istoric concret, vorbind despre „certitudinea că ovreii sunt autorii răscoalei din 1907. Ei sunt cei care au aranjat mai dinainte revolta şi tot ei sunt cei ce au dat semnalul de începere... numai Jidanii prin Cahalele lor din ţară şi din străinătate au putut să adune prin cotizaţii, bani în mare abundenţă şi să-i întrebuinţeze la plăsmuirea acestei răscoale, de care depindea crearea Statului jidovesc." Ne-am permite aici o singură remarcă: istoria consemnează că în evenimentele legate de răscoala ţăranilor din 1907 au avut mult de suferit evreii, mai ales arendaşii. La cele de mai sus, mai merită a fi citat un pasaj în care se dă o interesantă şi „originală" explicaţie logică a planului de declanşare a răscoalei: „Ovreii se aşteptau, în 1907, nici mai mult nici mai puţin, decât la năvălirea ţăranilor în oraşe, la masacrarea oligarhiei, – şi mai ales, la răsturnarea regelui Carol, căruia jidănimea i-ar fi tăiat capul, – cum a făcut altădată lui Ludovic al XVI-lea."

Pentru a înţelege uluitoarea „poantă" a tăierii capului lui Ludovic al XVI-lea de către „jidănime", trebuie citat un alt pasaj din carte: „Ei (jidanii) creară Francmasoneria şi, cu ajutorul ei, prepararā şi săvârşiră Marea Revoluţie, zisă franceză, – care ar trebui mai bine să se numească marea Revoluţie jidănească." Deci, nu Marea Revoluţie Franceză ci Marea Revoluţie Jidănească. Iată cum se leagă evenimentele istorice ale lumii întregi, fiind provocate, toate, de evrei.

Despre persecuţiile împotriva evreilor sunt câteva pasaje foarte „interesante". Se citează, de pildă, dintr-o altă lucrare antisemită: „Iudele pretind că ovreii din Moldova ar fi suferit persecuţii din partea populaţiei!" Autorul citat, ne spune Dr. Paulescu, „Nu neagă, justifică plastic: Înspăimântat de invazia torenţială şi neîncetată a acestor paraziţi şi iritat de înţepăturile lor dureroase, poporul român nu făcu decât să se scarpine." Recunoaştem, imaginea e „plastică". La fel şi celelalte, la care recurge doctorul Paulescu pentru a-i defini pe evrei: „ciuma semitică", „râie", „păduchi", „ploşniţe" sau pur şi simplu „jidani, masculi sau femele". După cum se vede, chiar când nu sunt insecte parazite sau/şi dăunătoare, evreii sunt văzuţi ca mamifere non-umane. Dar o specie de animale aparte. Pentru că „jidovimea", „prin cruzimea de care a dat dovadă, o întrece pe aceea a fiarelor de pradă".

Aşa stând lucrurile, soluţia vine logic şi firesc: Este „endlosung" avant la lettre: „Ce trebuie să facem cu aceşti ... paraziţi răufăcători care sunt în acelaşi timp şi asasini? Putem oare să-i exterminăm, cum bunăoară se ucid ploşniţele? Acesta ar fi mijlocul cel mai simplu şi cel mai comod de a scăpa repede de ei, mijloc care ar fi chiar licit, dacă am urma legile Talmudului." După care se adaugă cu o inocentă făţărnicie pioasă şi caragialesc-patetică: „Dar nu! – nu trebuie nici chiar să ne gândim la aşa ceva,... căci suntem creştini, – creştini, atât de urâţi de jidovi!" Acest teribil pasaj face parte din textul unei cărţi apărute în România, în 1913, cu aproape 30 de ani înainte de Conferinţa de la Wannsee, unde s-a decis aplicarea „soluţiei finale a problemei evreieşti", „endlosung der judenfrage". Ştim bine ce a fost asta.

Un pasaj la fel de „interesant" ni se pare a fi cel în care Nicolae Paulescu „avertizează" asupra „primejdiei de moarte" pe care o reprezintă pentru români, acordarea drepturilor cetăţeneşti evreilor: „Să nu-i facem stăpâni peste noi, dându-le încetăţenirea, pe care patima lor de dominare o reclamă cu atâta insistenţă."

După care, tonul ajunge la cote paroxistice de violenţă patetică la adresa românilor care îndrăznesc să pledeze pentru încetăţenirea evreilor: „Acela care – ministru, senator sau deputat – va contribui la naturalizarea unui jidan, este un trădător, un vânzător de ţară şi comite crima de lèse-naţiune. Răni adânci, boale lungi şi înspăimântătoare să vină asupra lui... Să fie supt, până la măduva oaselor, de jidani şi, odată sărac şi căzut în mizerie, să fie vândut de aceşti jidani, ... altor jidani, care să-l hrănească cu scârnăvii ce produc moartea... Să lucreze toată viaţa şi până la istovire, ca un rob, pentru ca să îmbogăţească pe jidani; iar aceştia să nu aibă deloc milă de el. Copilaşul său, frumos ca un îngeraş, să fie răstignit de jidovi, care să-i scoată tot sângele, înţepându-l cu groaznice piroane ascuţite. Fetiţa adorabilă, sau surioara scumpă şi mult iubită, să fie necinstită de un tăiat împrejur şi, în urmă, acest jidan sau un altul, să o închidă într-un bordel sau să o trimită să moară de deznădejde la Shanghai sau la Buenos-Aires, – ca sute şi mii de copile de ţărani români. Nevasta sa să fie dată altora şi, când dânsul va muri, alţii să se aplece peste dânsa. Să cadă şi să nu se mai scoale. Să nu fie îngropat în cimitirul creştin. Acest blestem să cadă pe răul român şi pe tot neamul lui. Iar Dumnezeu să verse pacea şi binecuvântarea Sa peste mine şi peste întreg poporul românesc. Amin".

Până una-alta, însă, „op"-ul antisemit, pe care îl credeam mort şi îngropat, trăieşte o nouă viaţă, parcă şi mai intensă, în spaţiul virtual al Internet-ului. Stă la îndemâna

milioanelor de tineri din România, devenindu-le carte (de)formatoare. Pentru mulţi dintre ei, crearea accesului la ea echivalând cu un mare eveniment. Iată cum reacţionează unul dintre tinerii „beneficiari” ai cărţii devenită „E-book”, carte electronică: „Genial, am citit cartea acum ceva vreme si mă bucură faptul că cineva s-a gândit să o posteze pentru publicul larg.” Semnat D. Iată şi un alt comentariu: „E o iniţiativă admirabilă şi ţin să vă felicit pentru acest fapt. Succes în continuare.” Semnat “Generaţia Patriotă” şi datat 24 octombrie 2008. Într–un alt comentariu datat 8 aprilie 2008 se spune, recomandându-se lectura cărţii: "Nu aveti idee ce adevăruri vă poate spune cartea aceasta". Adevăruri! Citind halucinaţi cartea, plină de orori, a doctorului Paulescu, tinerii români primesc un răspuns indicând cauza-cauzelor majorităţii problemelor pe care le are şi azi România: evreii. Ei n-au cum şi de ce să se îndoiască de adevărurile "revelate" în astfel de cărţi. O şi spune unul dintre "forum-işti", colegilor săi: "Nu cred că aţi avea curajul să spuneţi că a fost altfel. Reminescenţele sunt atât de vizibile şi astăzi".

Ca savant, posteritatea doctorului Nicolae Paulescu e glorioasă. În şedinţa din 13 noembrie 1990, a fost ales membru post-mortem al Academiei Române. Probabil în unanimitate. Pentru merite reale în domeniul medicinei. Poşta română i-a omagiat memoria prin două mărci comemorative, una din ele în seria intitulată „Mari Români”. Într-un articol omagial se scrie: "Dl. prof. Paulescu este un pisc al umanităţii a cărui conduită morală nu mai trebuie contestată". Oare chiar nu trebuie? Şi încă o întrebare pe care e imposibil să n-o punem: cum se împacă cele două ipostaze, cea de valoros om de ştiinţă şi cea de înverşunat ideolog al urii? Greu de răspuns. Pentru că, greu de înţeles.

A apărut

Al. Mirodan:

Dicţionarul Neconvenţional vol. III (G.H.I.)

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

❖

«O carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucereşte, te incită, te dinamizează.»

(Eugen Campus - "Minimum")

❖

«Mirodan, ţi-am citit "Dicţionarul", care nu mai e dicţionar, fie şi neconvenţional, este literatură… Am terminat lectura cu sentimentul straniu că m-am reîntâlnit cu familia mea.»

(Dorel Dorian - "Realitatea Evreiască")

❖

«O sărbătoare pentru noi.»

(Prof. Andrei Strihan - "Jurnalul săptămânii", Tel Aviv)

❖

«Ne cucereşte 100%. Ne farmecă. Ne dă gata.»

(Zoltan Terner - "Jurnalul săptămânii")

❖

«După o noapte nedormită, am avut senzaţia că am lecturat nu un dicţionar, ci un roman. Un roman epopeic cu sute de personaje. Un roman captivant din lumea Israelului de limbă română.»

(Uly Vălureanu - Agenţia Isropres, Haifa)

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 150 şekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA şi celelalte ţări) pe adresa:
Minimum, P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

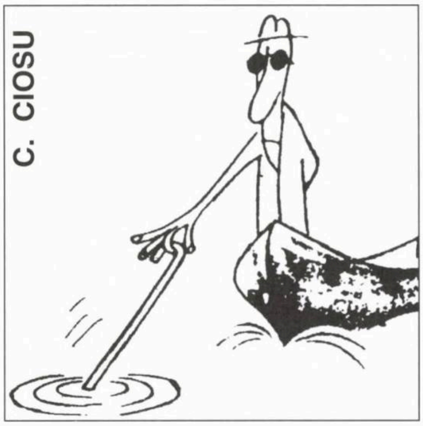

Pescuitorul de perle

Părerea lui Abraham Lincoln despre URSS

«Îmi pare rău ... de sloganul "Misiune îndeplinită", pe care l-am luat dintr-un discurs despre URSS al lui Abraham Lincoln.»

(Dintr-o declarație a fostului președinte american George W. Bush, reprodus în "Revista mea", 2.03.09; comunicată de Petre Cioclu, Kiriat Yam, care entuziasmat de descoperirea celor de la săptămânalul sus-amintit, le propune să publice in extenso cuvântarea rostită de președintele american Lincoln în secolul 19 despre situația din URSS în secolul 20.)

Literele A, B, C etc. încep cu litera M

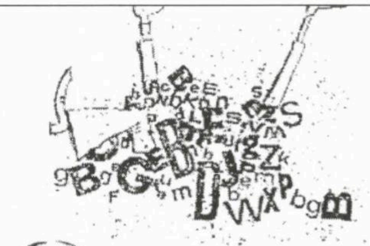

DEFINIŢII EPIGRAMATICE

(literele A, B, C, D, E, F)

(M) **Minciuna**

E o vorbă ca o divă,
Adulată de popor,
În politică – ogor,
Pentru adevăr... colivă.

Ioan Fărte

Mituitul

Un om ce poartă haină şic,
Cu bani destui, cu influenţă,
La el nu scârţâie nimic...
Că este „uns“ din abundenţă.

Nichi Ursei

(N) **Nasul**

Dotat cu simţul olfactiv
Admite boarea fină,
Iar de-i purtat ostentativ,
Îţi trebuie... prăjină.

Viorica Găinariu

Noaptea nunţii

E noaptea-n care s-a-ntâmplat
Un fapt cu un anume rost,
De care babele din sat
Bârfesc că *fată* n-ar fi fost.

Ioan Fărcaş

(P) **Partid**

Este – ştim oricare,
Din nefericire,
Rampa de lansare
Pentru parvenire.

Florea Ştefănescu

Pârleazul

O graniţă în stil anost,
Un gard cu scânduri şi cu pari,
Ce nu mai are nici un rost,
Atunci când nu mai poţi să-l sari.

Nicolae Bunduri

(R) **Recidivistul**

Un tip ce n-are îndoieli
De vorba noastră strămoşească:
„Învaţă omul din greşeli...“
Ca şi mai tare să greşească!

Nichi Ursei

Rude

Persoane ce mereu se dau
Apropiate şi fidele,
Ce n-au muncit, dar drepturi au
Asupra sărăciei mele.

Dan Căpruciu

(Revista "Epigrama", România, 2009; comunicată de același Petre Cioclu, care este de părere că încurcătura din facsimilul de mai sus constituie un excelent subiect pentru o epigramă.)

Să luptăm pentru cauza logicii și gramaticii!

«Ministrul Justiției (din România) a recunoscut miercuri că incoerența deciziilor date de Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCS) criticate de Comisia Europeană reprezintă o "cauză reală".»

(Viața noastră", 17.078/09; comunicată de Lidia Grünberg, din Cfar Saba, care, fiind convinsă că incoerența este o cauză, ar mai vrea să știe: o cauză a ce anume? Și, în plus, din ce cauză a apărut așa cum a apărut textul de mai sus?)

Efectele unei catastrofe aeriene

«Patru moți în urma prăbușirii unui transport militar în Polonia.»

("Viața noastră", 2.03.09; comunicată de Pincu Pascal, Lod, – care nu crede cu nici un chip în veracitatea acestei știri; toată experiența lui de viață de până astăzi îl împiedică să creadă că prăbușirea unui avion poate produce patru moți – sau patru olteni, sau patru orice neam vreți dvs.)

Poșta

Wilhelm Abason, Ierusalim; **Batya Neischitz,** Düsseldorf, Germania; **Robert Steuerman,** Montreal, Canada; **Victoria Rogoz,** Craiova, România (nu, dar mai trimiteți.)

Hezboalla

O povestire de
CIOCLU PETRE

Steluţa

Hai să-ţi povestesc o întâmplare cu o îngrijitoare din România pe care o angajasem pentru Beca, nevastă-mea.

Ca şi în alte dăţi, Rafi şi Pascu stau "la un pahar de vorbă" cu câte un pahar de bere în faţă.

– Hai să-ţi povestesc o întâmplare cu o îngrijitoare pe care am angajat-o pe când trăia Beca.

– Dacă e vorba de o aventură amoroasă, de-abia aştept s-o aud.

– Poate că o să te dezamăgesc, dar ceea ce vreau să–ţi povestesc nu are caracter amoros, ci... literar.

– Mă uimeşti! De unde până unde preocupări sau măcar afinităţi literare la o îngrijitoare venită din vreun sat de peste Prut?

– Nu te lansa în presupuneri şi ascultă faptele reale.

Beca de-abia venise de la spital. Eu "comandasem" la societatea "Pina Hama" pe una Zina din Basarabia, dar până să ajungă să-şi ia munca în primire, putea să treacă o lună, ori între timp îmi trebuia urgent, pe loc, o îngrijitoare. Se găsesc din acestea, disponibile, numite "liber profesioniste", dar cea pe care ţi-o trimite nu ai timp s-o verifici, zici mersi că ai găsit-o, accepţi cât cere, o prezinţi bolnavei şi gata, rămâne în casă.

Cea care a poposit la mine era din Bucureşti, dintr–un cartier cu renume prost, aflat într-o zonă joasă a oraşului, deseori inundată şi lăsând în urmă mâl. De aici numele Colentina, din *colea-n tină.*

Fusese căsătorită, avea două fete măritate cărora le trimitea toţi banii şi cu care ducea lungi şi dese convorbiri telefonice – pe cartelă cumpărată de ea.

Ceea ce te frapa de cum o vedeai, era volumul ei cât două muieruşti la un loc şi deşi avea 46 de ani, mi-a cerut să-i spun Steluţa, ca atunci când era o copiliţă, iar nu Stela – cum era scris în acte.

– Aveam în familie un bărbat de 80 de ani, care n-ar fi acceptat să nu i se spună Puiu, căci ăsta era numele lui de-o viaţă cu care era obişnuit. Cred că e un fel de cochetărie întârziată.

– Stela avea 103 kilograme, dar nu era deloc preocupată de a slăbi. Nu făcea nici un fel de gimnastică, mânca cu lăcomie tot ce găsea prin frigider şi se complăcea să ducă o viaţă sedentară. Închipuieşte-ţi că într-o lună cât a lucrat la mine, n-a ieşit nici o data din casă, nici măcar să ducă găleata cu gunoi, afară la conteiner.

Excesul ei de greutate mi-a dat oarecare bătaie de cap: avea un loc predilect pe canapea, de unde privea la televizor. Se apleca deseori peste marginea canapelei să vorbeasca cu Beca, aflată pe fotoliul alăturat. După plecarea Stelei am constatat că peretele lateral al canapelei era scos din şuruburile lui, iar lemnul era "măcinat". Bineînţeles că a trebuit să repar stricăciunea.

Faptul că era supraponderală o făcea să fie lentă în mişcări, ezitantă la mers, înceată şi comodă la treabă, în schimb avea gândire rapidă şi răspunsuri prompte. N–avea ceea ce numim cultură, educaţie, şcolarizare, dar se lăuda deseori cu "şcoala vieţii" care, după părerea ei, ar fi suplinit orice fel de altă şcoală. Maidanului îi datora "şmecheria de cartier" (aş zice eu), "tupeul obraznic" (cum şi-ar fi spus ea însăşi), "viclenia de conjunctură" (cum ar fi precizat un psiholog), "limbajul jargonizat" (cum ar fi "clarificat" un lingvist).

– Caracterizarea asta – presupun de necontestat – mă face s-o menţionez, pentru comparaţie, pe Nichita. O ştii? Huiduma gălăgioasă, obraznică, incultă şi încrezută, invitată din când în când la ProTV din România, pentru înviorarea emisiunilor. Am aflat despre ea că e boxeriţă de ring şi autoare de carte autobiografică. Are fani din rândul celor aflaţi în categoria ei socială ce exultă că o reprezentantă cu care dânşii se identifică a ajuns vedetă. De la una ca Nichita te poţi aştepta ca într–o zi oarecare să anunţe cu emfază că a "scos" un volum de cugetări care i-au "inundat" capul între partidele de box.

– Pascule, de ce nu te lansezi în ziaristică sau în literatura satirică; vad că ai suficient acid azotic.

– De ce tocmai acid azotic?

– N-aş putea spune de ce, dar n-am greşit să zic acid gastric.

Râseră amuzaţi amândoi.

– Ştiai tu ceva, că văd că ai nimerit-o: cu ajutorul acidului azotic se gravează în acvaforte.

– Hai s-o lăsăm pe Nichita în lumea ei şi să revenim la Stela.

Din discuţiile avute cu ea şi din relatările sale spontane, am aflat care îi erau concepţiile şi pretenţiile în ceea ce priveşte munca ei. Ţi le voi prezenta la persoana întâi, deci ca şi cum ar fi povestit ea:

"– Am venit aici, în ţara asta călduroasă şi periculoasă, să câştig bani pentru fetele mele, de aceea accept să lucrez şi la cazurile cele mai dificile, pe care le refuză altele, dar cer patronilor sporuri peste salariul care este reglementat – că doar nu sunt fraieră, munca trebuie plătită corespunzător. Dacă familia bolnavului acceptă preţul cerut de mine, bine; dacă nu, la revedere, dar de regulă familiile n-au încotro, că nu vrea nimeni să preia cazul. În zece ani am căpătat o mare experienţă, pentru că mi-au trecut prin mână fel de fel de bătrâni:

grav bolnavi, neputincioşi, imobilizaţi, operaţi, muribunzi, unii cu ţicneli, cu apucături aiurite, necontrolate, cu pretenţii absurde. Pe eei mai mulţi i-am îngrijit până i-au dus la groapă, după care, câteodată, chiar a doua zi am luat-o de la capăt cu alt bolnav, cu alte boli, cu alte apucături. Nu mi-e uşor să umblu cu toate mizeriile şi scârboşeniile unor bolnavi aflaţi în fază terminală, dar mi-am zis că aici, asta mi-e meseria, câştig bine, altfel stăteam la filatura din Bucureşti cu un salariu de mizerie.

Când încep munca pe lângă un bolnav, îi cer patronului să-mi spună ce boli are persoana, ce medicamente trebuie să ia şi când, ce dureri şi sensibilităţi, ce hachiţe şi pretenţii are, adică tot ce ar putea să mă ajute ca să–mi fac treaba cum trebuie, ca să capăt recomandări bune. N-am nevoie ca patronul să se amestece în munca mea, să încerce să mă înveţe, să mă controleze la fiecare mişcare, că eu ştiu practic cât ştiu teoretic un doctor şi o soră la un loc. În momentul în care nu-i place ceva, să-mi spună sau să renunţe la serviciile mele.

Cele două ore la care am dreptul zilnic, vreau să-mi fie respectate, că-mi place să dorm la prânz, dar dacă patronul are nevoie de mine, trebuie să-mi plătească. În ziua mea liberă – duminica – rămân să lucrez că am nevoie de bani, nu mă duc la biserică, nu-s eu om de rugăciuni şi tămâie. După părerea mea, religia oferă proptele sufleteşti pentru prăpădiţii vieţii. Eu n-am nevoie de aşa ceva!

Vezi să nu te alarmezi când îngrijind-o pe Beca ai s–o auzi gemând, ţipând, înjurându-mă, spunându-mi să plec din casă, să nu mă mai ocup de ea. Aşa fac toţi bolnavii, ori din răsfăţ, ori când sunt în faze critice. Eu ştiu că uneori au dureri şi chiar chinuri, îi cred, dar în munca mea nu pot să mă iau după văicărerile lor, că ar însemna să-mi dea lacrimile de milă, iar ei să rămână necurăţaţi, neschimbaţi, neîmbăiaţi, nedoftoriciţi, neîntorşi, neplimbaţi sau chiar nehrăniţi.

Cu bolnavii de care mă ocup trebuie să fiu ca un chirurg care nu se impresionează de sângele de pe mâinile lui sau de maţele bolnavului aflate pe masă. În momentele acelea e fără milă, fără înduioşare, fără sentimente. El taie, aruncă ce nu-i bun, coase la loc şi omul se întoarce sănătos la familia lui şi îi trimite doctorului o scrisoare de recunoştinţă.

Cu Beca ai băgat de seamă? Atunci când îi fac procedurile necesare ţipă şi geme cât poate, dar după aceea se simte parcă alt om, îşi vede altfel situaţia şi şansele de vindecare, şi de câteva ori mi-a mulţumit şi m-a binecuvântat că mă ocup de starea şi de nevoile ei cu atâta tragere de inimă!"

– Avea dreptate Stela, dar auzind-o vorbind atât de frust, de crud, despre nişte lucruri dramatice, dureroase, ai fi înclinat să crezi că după zece ani în această muncă a devenit total lipsită de sensibilitate.

– Nu te grăbi să tragi o concluzie tranşantă, căci ai să te convingi, la capătul povestirii mele, că Stela are resurse nebănuite şi nevalorificate de ingenuitate, de poezie şi de sensibilitate. Cred că cinismul ei declarat e de circumstanţă, se pune astfel la adăpost de efectele negative ale profesiunii sale. La ea acţionează un puternic instinct de conservare, care însă nu-i anulează laturile pozitive ale caracterului său.

– S-ar putea, dar nu ştiu dacă e corectă presupunerea, ca la fiinţele primare, neevoluate social şi cultural, acest instinct să acţioneze mai puternic, mai prompt, mai extins decât la fiinţele evoluate, decantate de cultură şi morală.

Reiau povestirea despre Stela.

I-am cerut ca în cadrul îngrijirilor acordate, să aibă în vedere şi conversaţiile cu bolnava, ca aceasta să nu capete sentimentul că e în afara vieţii sociale. Stela a zâmbit sceptic, dar a fost receptivă la cerinţa mea, poate şi dintr-o simpatie de "consătean", pentru că Beca s-a născut şi a crescut într-un cartier al Bucureştilor alăturat cu al Stelei. Mi-a zis:

"– Am eu poveştile mele de viaţă, din copilărie, din cartier, de la fabrica la care am lucrat, pe care le-am spus în Israel de vreo douăzeci de ori până acum pe la toţi bolnavii. O să le audă şi Beca, o să-i placă şi s-ar putea să vrea să povestească şi ea ceva din viaţa ei, şi astfel conversăm".

Odată, involuntar, am auzit-o povestind despre un amant pe care l-a avut cu ani în urmă. Îţi voi reda întâmplarea tot la persoana întâi singular:

"– În primii ani nu lucram duminicile că mă procopsisem cu un bărbat ce mă agăţase la plajă. Îmi petreceam fiecare duminică cu el în pat şi simţeam că e zi de sărbătoare. Eram pe atunci mai subţirică, puteam sâ interesez şi să reţin un bărbat, dar nu ştiu ce naiba s-a petrecut în organismul meu (poate menopauza) că am început să mă îngraş din ce în ce mai mult. Pe Ianeu al meu trebuia să-l îmboldesc la fiecare jumătate de oră: "Hai, de ce te-ai oprit?!" N-avea vlagă! Şi de unde vlagă dacă mânca mai mult falafel şi salate, şi bea miţuri? Nu tu un stek, nu tu o sarma, nu tu un şpriţ! Până la urmă mi-a spus că de când m-am îngrăşat, mi-a crescut la dublu pofta de amor, că pentru el e ca şi cum ar trebui să satisfacă două femei, şi că soluţia ar fi să vină cu un prieten, ca să fie, cum s-ar zice, în două schimburi. Auzi mizerabilul! L-am părăsit (cu regret), dar nu puteam accepta aşa ceva. Alt bărbat n-am mai găsit, deşi m-am dus mereu la plajă. Însă cel care o să-mi dea de înţeles că mă place aşa cum sunt, o să mă aibă în pat în prima duminică toată ziua!

Acum ştiu ce am de făcut în viitor: o să vin la el de fiecare dată cu bunătăţi: antricoate şi cotlete de porc, să

i le fac eu la grătar cu cartofi prăjiţi, vinuri româneşti; ciocolată, şi chiar şi câte o casetă video cu filme sexi, iar în geantă, pastile de viagra – să reziste băiatul! O să-l alimentez ca pe un sportiv aflat în concurs. O să mă coste ceva, dar va merita, că în definitiv o viaţă are omul!"

– Foarte interesent ce mi-ai povestit despre această Stela, dar unde e întâmplarea literară cu care m-ai îmboldit încă de la început? Tot aşteptând-o mi s-a făcut sete. Să mai comandăm câte o bere. De acord?

– Întru totul.

Rafi n-a aşteptat alt îndemn şi a început să povestească:

– Încă din prima zi, Stela, văzând rafturile pline de cărţi, m-a întrebat dacă am şi romanele lui Petre Belu, care o emoţionau până la lacrimi când le citea şi recitea în România. A precizat că alte cărţi, de alţi autori, "nu-i merg la inimă", aşa că nu citeşte decât revistele de limbă română din Israel.

– Dar, la o adică, ce ai fi vrut să-ţi ceară o îngrijitoare ce a crescut *colea-n tină?* Cărţi de Camus?

– Mi-a venit spontan în minte un răspuns năucitor prin ineditul lui, pe care Stela l-a crezut.

– În România aveam în bibliotecă şi câteva cărţi de Petre Belu, dar când am emigrat, nu mi-au dat voie să le aduc cu mine, spunându-mi-se că sunt cărţi de Patrimoniu, adică de valoare naţională şi trebuie să rămână în ţară.

– Nemaipomenită justificare!

– A fost cea mai mare minciună din viaţa mea şi m–am amuzat după aceea de absurdul ei. Ştii care e părerea lui G. Călinescu despre acest scriitor?

– Tu eşti literatul... Eu sunt... inginerul. Dacă ai vrea să ştii care mare matematician a scris că lumea pe care o vedem şi în mijlocul căreia trăim, este "cea mai bună dintre toate lumile posibile", ţi-aş spune, n-aş presupune că, fiind scriitor, trebuie să le ştii pe toate.

– Uite că pe asta o ştiu.

– Ca să te cred, spune-mi cu ce iniţială începe numele său?

– Cu "L".

– Exact, e vorba de Leibniz.

– Părerea mea e că, deşi a fost un mare matematician, a "calculat" greşit când a lansat o afirmaţie atât de naivă, ce nu ţine seama de dialectica vieţii!

– Ei, lasă, că şi unii literaţi au dat în bară cu afirmaţiile lor. Spune-mi ce a scris Călinescu despre Petre Belu.

– Că romanul lui reprezentativ "Apărarea are cuvântul", nu intră în limitele literaturii artistice, că are situaţii cu totul neverosimile, că e un roman de colportaj.

– Colportaj?

– Adică o carte cu preţ redus, tipărită în tiraje mari, tratând la nivel de popularizare teme dintre cele mai diverse. Am îndemnat-o pe Stela să ia şi să citească orice carte vrea din biblioteca mea, dar să nu îndoaie foile şi să le pună exact la locul lor. Văzând în raft şirul cărţilor mele şi citind numele de pe cotoare, m-a întrebat dacă sunt scriitor.Mi-a cerut să-i dau din cărţile mele, cu dedicaţie.

"– Păi ziceai că nu mai citeşti cărţi, am obiectat, ci doar reviste!

– Ei! Să le am, ca atunci când o să mă duc în vizită la familie, să mă laud că am lucrat la un scriitor român din Israel. Copiii mei citesc orice fel de cărţi, o să le dau lor.

I-am oferit din fiecare câte un exemplar, cu dedicaţii îndelung "cântărite", afară de volumul "Cu tălpile pe jar", motivând (justificat) că am prea puţine exemplare şi că mai am obligaţii pe la colegi şi redacţii. M-am oferit să i-o împrumut ca s-o aibă pe noptieră că poate va avea curiozitatea sau cheful să citească din ea.

După vreo lună, venind îngrijitoarea "comandată" în Basarabia, Stela şi-a încheiat serviciul la mine şi a plecat la domiciliul ei (o cameră dintr-un apartament unde servise ca îngrijitoare până la decesul bolnavului şi în care rămăsese văduva singură).

Au trecut mai multe luni fără să mai ştiu ceva de dânsa, de altfel nici nu mă prea interesa. Iată însă că în ziua de Sf. Petre şi Pavel, primesc un telefon de la ea, urându-mi la mulţi ani, sănătate şi întrebând ce face Beca.

I-am răspuns corect, civilizat şi aşteptam să închidem telefonul, dar ea mai avea ceva să-mi spună: că un bolnav pe care l-a îngrijit i-a dat pe foi bătute la maşină "Luceafărul" de Eminescu, care i-a plăcut atât de mult încât încet-încet l-a învăţat pe de rost. Această mărturisire m-a uimit. În sinea mea, omeneşte, m-am bucurat şi bineînţeles am felicitat-o. Am riscat o întrebare:

– Tu ştii şi alte poezii, nu neapărat de Eminescu, de alţi poeţi?

Mi-a răspuns ceea ce bănuiam:

"– Ştiu doar poeţii din copilărie: "Căţeluş cu părul creţ, fură raţa din coteţ..."

Îţi dai seama, Pascu, ce salt colosal a făcut ea de la "Căţeluş cu părul creţ" la "Luceafărul" lui Emineacu?!

Stela a ţinut să-mi împărtăşească impresiile de cititoare:

"– Când seara, în balcon, recit cu voce tare din poezia asta suprapământeană şi privesc cerul, parcă sunt alături de Hyperion şi zbor cu el printre stele: *Un cer de stele dedesubt, / Deasupra-i cer de stele/ Părea un fulger nentrerupt/ Rătăcitor prin ele.*

Mi se încreţeşte pielea de emoţie ori de câte ori îmi amintesc de unele versuri şi încec să le prind înţelesul: *Căci unde-ajunge nu-i hotar/ Nici ochi spre a cunoaşte, /*

Și vremea-ncearcă în zadar/ Din goluri a se naște.
Nu e nimic și totuși e.

M-am mirat, zău, ca proasta, cum de n-am știut nimic de poezia asta până la vârsta mea!"

Sunt chiar vorbele ei.

– Nu-i exclus ca Stela, devenită conștientă de saltul făcut – acesta de a fi învățat pe de rost "Luceafărul", și nu doar strofele de început și de sfârșit, ca mulți literați – să se apuce să scrie o carte cu impresiile ei de cititoare, iar după aceea o altă carte cu concepțiile sale privind îngrijirea bolnavilor terminali, și, având două cărți, să ceară primirea în Uniunea Scriitorilor?

– Pascule, nu fi cinic!

– Sunt sigur că dacă n-ai fi petrecut 20 de ani prin diverse școli, tot la Petre Belu și "Cățeluș cu părul creț" ai fi rămas.

– Oare merit acest rechizitoriu?

– Da, pentru că ai fluierat acolo unde trebuia să aplauzi.

– După reacția ta pot presupune că vrei s-o faci pe Stela eroină de nuvelă.

– Bravo! Eu zic să punem punct aici și să-ți relatez despre un alt fapt incredibil al Stelei: am aflat de la ea că a învățat pe de rost și "Balada noului venit din România", poezia mea cuprinsă în cartea "Cu tălpile pe jar" pe care, probabil, a luat-o cu ea la plecare. Am întrebat ce a determinat-o s-o memoreze?

A spus că i-a plăcut grozav, că totul în poezia asta e de cinei stele, că fiecare vers spune ceva, un adevăr din viața de aici, din Israel. Că de multe ori situațiile pe care le vede în jur, despre care citește în reviste sau aude la Kol Israel, fac să-i vină în minte versuri din "Baladă".

Cică a xeroxat poezia și a trimis-o fetelor, pentru că oricât s-ar strădui să le descrie sau să le povestească la telefon despre țara asta, despre Ierusalim și despre evreii de aici, n-ar putea s-o facă așa de bine și de concentrat cum e în "Baladă".

– Iată un început de preluare de către folclor a poeziei tale!

Cred că nu greșesc când spun că Stela, prin preferințele sale aparent contradictorii (pe de-o parte "Luceafărul" iar pe de alta "Balada", se încadrează instinctiv în cele două tendințe majore ale omului: spre terestru și spre ancestral.

– Punct ochit, punct țintit! Se reține ideea. Dar să continui. La telefon, după perplexitatea din prirnul moment, am întrebat-o, într-o doară, cu o nuanță de îndoială:

"– Nu, zău, chiar ai învățat pe de rost toată poezia?"

"– Dacă nu mă crezi, acum, la telefon, ți-o recit în întregime, fără greșeli".

Din vocea ei se simțea că e foarte mândră de performanță, așa că m-am hotărât să-i fac plăcerea, dar ca să ascult recitarea ei, trebuia să am cartea în mână, pentru că nu mi-am propus niciodată să memorez întreaga mea poezie. Acum însă, încep să regret că n-am făcut-o, căci se pare că merita.

– Tu crezi că Eminescu știa pe de rost "Luceafărul"?

Rafi izbucni în râs.

– Ei, atunci stau liniștit, nu-mi mai fac reproșuri că nu mi-am memorat "capodopera", căci nu sunt singurul în literatura românească.

La telefon i-am cerut Stelei să aștepte o clipă, ca să închid ușa de la balcon; în realitate m-am dus la bibliotecă, am luat volumul "Cu tălpile pe jar", l-am deschis repede la "Balada" în cauză și i-am spus:

"– Te ascult".

Și femeia a început să recite poezia, fără erori sau goluri, cu oarecare intonație și chiar râzând discret acolo unde o amuza textul. Ascultam detașat versurile de parcă nu eu, ci un anonim ar fi fost autorul lor și... îmi plăceau! Și îmi plăcea și Stela.

Balada noului venit din România

Ai venit din București,/ Dorohoi sau Ștefănești,/ Isac, Sara sau Marcel,/ Ca "ole [1]" în Israel./ Lași acolo de-unde vii,/ Dor, regrete, dușmănii,/ Lași prieteni, lași iubiri,/ Locuri scumpe, amintiri.../ Un destin deloc ușor/ De evreu rătăcitor.

Și-aici dai de treburi care/ Le-ai visat cândva tu, oare?/ – Cum e când ai cont la bancă/ și "bancher" te simți oleacă;/ – Ce-i acela un striptis,/ Leac sau nu pentru plictis?/ – Ce cartier este blocat/ Fiindcă-i ziua de Șabat?/ – Cum o fi un porno-film,/ De-i scârbos sau de-i sublim?/ – Ce mai face Arafat,/ bombe unde-a mai plasat?/ – Pensia ce o ia Iefet [2]/ I-o ajunge de-un tichet?/ Și-alte, și-alte lucruri multe,/ Importante sau mărunte.

Dar mai afli cum e viața,/ Cât de-mbelșugată-i piața,/ Când în prăvălii găsești,/ Fără cozi, tot ce poftești:/ Brânză în vreo zece feluri,/ Ouă, pește și mezeluri,/ Nouă feluri de-nghețată/ Și vreo opt de șocolată./ Fructe proaspete și bune,/ Vara-iarna, n-ai ce spune,/ Pâine proaspătă, chiar caldă,/ Ți-o iei singur dintr-o ladă./ Carne ce te-mbie roză,/ Ca desprinsă dintr-o poză!/ Proaspătă sau înghețată,/ Vraf, pachete sau tranșată,/ Vacă, porc, găini, curcan,/ Poți să cumperi pentr-un an./ Tot ce vrei ai permanent,/ Să hrănești și-un regiment!

Apoi afli treburi multe,/ Încurcate sau oculte.../ Cum e cu Ierusalimul/ Unicul, străvechi, divinul.../

1) Imigrant fără o prea mare vechime în țară
2) Fost director de bancă, având o pensie scandalos de mare

Plin de epoci zbuciumate/ Și de glorii reînviate;/ Plin de ziduri și morminte,/ Milenare, foarte sfinte,/ Plin de mânăstiri, biserici,/ Cu sfinți mulți slujiți de clerici,/ Plin de temple, ieșivoturi [3]*,/ Rabini, cantori și chivoturi;/ Plin de mândre minarete,/ Cu imami citind versete;/ Plin de oameni cu credință,/ Sau cercetători în știință;/ Super-credincioși, atei,/ Așkenazi* [4]*, calvini, evrei,/ Ortodocși* [5] *și metodiști* [6]*,/ Sfaradim* [7] *și fataliști,/ Șarlatani, mormoni* [8]*, sectanți,/ Comuniști și protestanți,/ Etiopieni* [9]*, baptiști,/ Franciscani, idealiști,/ Iezuiți, brahmani sau laici,/ Reformați* [10]*, masoni, mozaici,/ Luterani și sioniști,/ Papistași și talmudiști,/ Înțelepți sau impostori,/ Cămătari, uzurpatori.../ Trec pe străzi, se întâlnesc,/ Se desfid, se dușmănesc,/ Se ignoră, se admiră,/ Își dau mâna, se resfiră,/ Se înfruntă sau se pupă,/ Că blestemul este... după;/ Azi ca ieri, de mii de ani,/ Sub englezi, sub turci, romani.../ Are Dumnezeu cel Mare/ Cu noi toți multă răbdare/ El e unic pentru toți,/ Pentru regi și pentru hoți,/ Pentru răi și pentru buni,/ Pentru blonzi și pentru bruni,/ Pentru credincioși și-atei,/ Ruși, americani, evrei,/ Pentru toți doar unul este,/ Sus în cer sau... în poveste.*

Lași deoparte cele sfinte/ Și-mpingi viața înainte./ Ce mai scrie-n "Viața noastră" [11]*?/ Câți bărbați cată nevastă,/ Bine situați și culți,/ O plăcere să-i asculți...?/ Ce restaurant servește/ Mămăligă și cu pește,/ Mititei, caș și sarmale,/ Ca la mama dumitale...?/ Dar, de vrei să știi precis,/ Câți amanți s-au sinucis,/ Ce fac regii și cu prinții,/ Fiii, unchii și părinții;/ Ce gaj a pretins vedeta/ Și ce sâni are starleta;/ Sau de vrei un horoscop,/ Ca să poți să treci un hop,/ Cumpără "Revista Mea"* [12]*:/ Totu-n ea tu vei afla.*

Și mai afli din reviste/ că sunt și probleme triste:/ Crime, hoți și narcomani,/ Toți aleagă după bani;/ Trei duzine de partide,/ De putere cam avide;/ Toată lumea e-n risipă,/ Parcă ar trăi o clipă./ Unii fac milităria,/ Alții așteaptă pe mesia;/ Fiecare-și poartă fesul/ Cum îl mână interesul.

Însă tu, ca nou venit,/ Te-apuci de-nvățat ivrit;/ Limba-i simplă, așa pare,/ Nici majuscule nu are./ Iar gramatica-i ușoară,/ Doar excepțiile te-omoară./ Unii zic că-i limbă moartă.../ Dimpotrivă, se cam poartă!/ E o limbă zisă sfântă.../ O fi sfântă, dar te zvântă!/ Șoreșul [13] *de îl știi bine,/ Poți da haina de pe tine,/ Să nu faci pe poliglotul,/ Că nici sabrii* [14] *nu știu totul/ Iar de nu te-or ține pașii,/ Mai învață și urmașii.*

Și-ntr-o zi dacă apare/ Legea ca o întrebare:/ "Cine e sau nu evreu",/ Nu-ți va fi deloc prea greu/ Ca pe loc să dovedești/ Că evreu ai fost și ești;/ O s-o faci fără eroare/ Dintr-o singură mișcare!

---

3) Școli pentru învățarea Torei
4) Evrei stabiliți în Evul Mediu în Germania, de unde mai târziu au emigrat în vestul și Estul Europei
5) Persoanele de religie creștină răsăriteană, dar și reprezentanții curentului ortodox din cadrul mozaismului
6) Membrii confesiunii protestante rigoriste, fondată în 1738
7) Evrei de rit spaniol, expulzați din Spania (1492) și care s-au refugiat în Nordul Africii, în Orientul Apropiat și în unele țări europene
8) Membrii unei secte creștine întemeiată în 1830 în SUA
9) Persoane de rasă neagră din Etiopia, practicante ale cultului mozaic, emigrați ca evrei în Israel
10) Persoane de confesiune creștină protestantă, dar și adepții curentului reformator din cadrul mozaismului
11) Publicație în limba română ce apare în Israel
12) Revistă de limba română din Israel
13) Rădăcină (element ireductibil al unui cuvânt)
14) Cei născuți în Israel

Desen de C. Ciosu

Trei schițe de
ADY COVALIU

La cafenea, un șervețel împăturit frumos râdea în hohote.

Condamnat

Într-o seară, pe vremea studenției, am intrat cu un coleg într-un restaurant să bem un coniac. Avusesem o zi încărcată: două cursuri și două seminarii. Era rece și speram că așa ne vom încălzi, mai ales că la tâmple simțeam o apăsare de câteva tone.

A venit chelnerul cu paharele de coniac și, fără să scoatem o vorbă, am luat o dușcă și încă o dușcă. Prin fumul țigării vedeam ringul de dans și ascultam orchestra ce depăna firul unei melodii...

La o masă de lângă noi se așeză un tip; avea în jur de 50 de ierni, o chelie pronunțată și, după brățara și ceasul de la mână se vedea că nu ducea lipsă de bani... Alături de el se așeză o făptură venită parcă de pe o planetă necunoscută; obraji de piersică, ochii – perle desenate – și buzele-ghioc în care talazurile mării își țipau singurătatea...

Atât eu cât și colegul meu o priveam buimăciți; credeam că efectul coniacului își spune cuvântul sau că mă îndrept către un miraj aidoma celui din deșertul Kalahari...

După minute lungi de contemplare, mi-am luat inima în dinți; m-am ridicat de pe scaun și m-am îndreptat spre masa lor; am făcut o plecăciune și am invitat-o la dans. Și-a ridicat ochii; m-au surprins două lacuri de întuneric într-un ocean de insomnii și tristețe...

În timpul dansului, când îi atingeam genunchiul, simțeam prin artere o zăpadă fierbinte dându-mi fiori de rătăcire; când îmi lipeam fruntea de părul ei, o brumă de jăratec mi se așeza pe piept și atunci auzeam, ca un ecou, chemarea ispitelor... Cu trupul devenit amnar, mă întorceam la masă de fiecare dată cu extazul unei cuceriri repurtate și viscolit de iluzii albastre...

Și cât aș fi vrut să opresc clipa!

Iată, însă, că tipul face semn chelnerului, plătește și amândoi se ridică să plece. Aruncând spre masa noastră o privire înecată în deznădejde, ea se îndepărtă precum un gând frumos, legănându-și trupul ca o provocare... El pășea în urma ei și, când ajunse în dreptul mesei noastre, deschise gura în care rânjeau doi dinți de aur și spuse:

– Mulțumesc, băieți, că mi-ați dansat nevasta. Voi ați încălzit-o, acum eu mă duc s-o f... Vă salut...

Aerul încremeni; arzând, se prăbuși tot cerul... Iar eu, răpus, mistuit de flăcări, am rămas acolo condamnat la suferință...

Din sălile tribunalelor

Avocatul: Îl puteți descrie pe individ?
Martorul: Era cam de înălțime medie și purta barbă.
Avocatul: Era bărbat, sau femeie?
Martorul: În afară de cazul în care era vreun circ în oraș, aș merge pe varianta bărbat.

❖

Avocatul: Doctore, câte dintre autopsiile pe care le-ați făcut au fost pe oameni morți?
Martorul: Toate. Cei încă vii se zbat prea mult!

❖

Avocatul: Vă amintiți la ce oră ați examinat trupul?
Martorul: Autopsia a început la ora 8.30 p.m.
Avocatul: Și domnul Denton era mort în acel moment?
Martorul: Dacă nu, în mod sigur era când am terminat autopsia!

(De pe Internet)

Efemer și etern

Într-o cafenea pe malul mării, așezați la o masă lângă fereastră, priveau amândoi umbrele talazurilor și ascultau zvârcolirile vântului...

Era o seară de sfârșit de octombrie când, deasupra apei, culori difuze ardeau orizontul.

Pe masă, în fața lui, aburii de la ceașca de cafea umpleau încăperea de miresme. Ea sorbea din când în când din nectarul de piersici ce colora în portocaliu paharul de sticlă și se simțea amețită de vraja cuvintelor ce pluteau în jur.

Era fascinată și, la fiecare atingere a degetelor, o pulbere de vise îi încorona fruntea ca un nimb...

În răstimpuri, se apropiau și mai mult unul de altul și arzând de dorinți, se topeau într-un sărut.

Atunci, ochii ei, încercănați de fiori, căutau peste umărul lui un loc de mântuire...

Apoi, ca să imortalizeze clipa, el luă de pe masă un șervețel, scoase din buzunarul hainei un stilou și scrise: "21 octombrie 2004 – Betty și Danny".

"De șervețelul ăsta n-am să mă despart niciodată", zise el împăturindu-l. Îți jur, Betty!

❖

Ora era destul de târzie când s-au ridicat şi au ieşit ţinându-se de mână.

Pe masă, un şerveţel împăturit frumos, purtând numele lor, râdea în hohote...

Paltonaşul

Zăbrelele ferestruicii lăsau să treacă fulgii de zăpadă. O panglică de lumină se strecoară în vagon, vopsind în alb feţele obosite ale călătorilor. Ferestruica nu are geam: de aceea palele de vânt ce pătrund înăuntru se amestecă repede cu vaietele femeilor şi scâncetele copiilor.

În vagonul de marfă au fost îngrămădite familii întregi; aşezaţi pe valize, pe baloturi de paie sau direct pe podeaua vagonului, oamenii străbat iarna rusească spre o ţintă neştiută. Călătoresc de o săptămână, au trecut prin atâtea gări, nimeni însă nu le spune să coboare...

Vagonul e vechi, cu toate fiarele ruginite; scândurile din duşumea s-au uscat ca şi cele din pereţi; de aceea gerul lui decembrie arde degetele iar biciul crivăţului plesneşte feţele ca o curea de alamă...

Într-un colţ, pe un maldăr de boccele, stau culcate două mogâldeţe; sunt Moni şi Aronel, copiii Soniei.

Moni are cinci ani iar Aronel doar trei anişori. La începutul călătoriei totul li s-a părut ca o excursie; n-au mers niciodată cu trenul şi, desigur, nici cu un vagon de marfă. Îsi închipuiau că vor vedea munţi, vor trece prin tunele şi că oraşe întregi vor colinda prin geamul vagonului...

În prima zi s-au jucat cu fulgii de zăpadă ce se furişau prin zăbrelele ferestrei; îi prindeau şi se minunau când vedeau cum dispar repede în pălmuţele lor, transformându-se în picături... de aceea i-au numit "fulgi fermecaţi". Ar fi continuat ei joaca, dar s-a înnoptat şi, nevăzut de nimeni, întunericul se cuibări în vagon, trezind şi oboseala după o zi atât de încărcată.

Frigul ce pătrundea prin toate colţurile învăluia sufletele cu o năframă de gheaţă şi, într-o zi, cei doi copii au început să tuşească; febra i-a toropit şi toată ziua dormeau sau plângeau.

Sonia, mama lor, încerca să-i liniştească atunci când plângeau, ademenindu-i cu apă dintr-o sticlă şi, ca să le acopere scâncetele, îngâna un cântec de leagăn topit parcă în lacrima unei stele strecurate prin ferestruică...

În zori, Sonia se trezi din piroteală şi, instinctiv, se aplecă să-şi învelească pruncii. Făcea asta de câteva ori pe noapte; doar aţipea că se trezea cu teama că cei doi se vor dezveli în somn şi vor răci şi mai mult. Cu ochii închişi se apleca asupra fiecărui obraz şi-i săruta să le măsoare febra cu ajutorul buzelor, aşa cum văzuse că făcea şi bunica ei.

După ce simţi pe buze o arsură, al doilea sărut îi îngheţă gura; sărută încă o dată cei doi obraji; aceeaşi senzaţie.

În lumina zorilor furişaţi în vagon zări feţele celor doi copii. O răsuflare fierbinte o întâmpină când se aplecă asupra lui Moni. Puse palma pe obrajii lui Aronel; felii de gheaţă. "S-a dezvelit", a fost primul ei gând; dar curând văzu că toate hainele cu care îl acoperise în timpul nopţii erau la locul lor.

Simţi un viscol prin tot corpul; se aplecă asupra copilului: Aronel nu respira...

Începu să tremure şi lacrimi fierbinţi îi îngheţau obrajii. Cu mâinile tremurânde, cu privirea rătăcită, îl dezbrăcă pe Aronel de paltonaş şi-l puse peste trupuşorul arzând al lui Moni; să nu îl piardă şi pe el...

Aronel nu mai avea nevoie de paltonaş...

minimum
editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum

este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

●

Există în sfârşit o editură:
minimum

O povestire de
AHARON GOVRIN – Haifa

Ultimele zile ale lui Ciompi

Am început să ne îngrijorăm de-a binelea. Pisoiul Ciompi nu mânca mai nimic, nici măcar delicatesele la care se repezea în trecut…

Povestirea mea „Pisici, pisici", publicată în "Minimum" din septembrie trecut se termina cu „Ciompi îmbătrânește, dar nu dă semne de schimbări în comportament. Să-i urăm mulți ani înainte, înconjurat de îngrijirea și dragostea noastră." Nu îmi închipuiam atunci când am scris povestirea că sfârșitul lui Ciompi va fi atât de apropiat și atât de zguduitor.

În ultima lună au apărut în comportamentul lui unele mici schimbări, cărora nu le-am dat atenție și importanță: avea mai puțină poftă de mâncare, nici nu se atingea de boabele de hrană specială pentru pisici, nu se grăbea să bea apa și nici chiar laptele din crăticioarele lui. Aștepta la ușa closetului și când o deschideam se ducea să bea apă din vasul de acolo. Alte ori intra în camera de baie și bea apă din găleata de la duș, în care adunasem apa rece până ce venea apă caldă de la cazanul de pe acoperiș.

În ultimele zece zile am început să ne îngrijorăm de-a binelea: Ciompi nu mânca mai nimic, nici măcar „delicatese" la care se repezea în trecut, ca brânză moale, oase, zgârci și pieliță de la friptură de pasăre, sau sos de la conserve de pește. Am observat că pisoiul nostru drag slăbește pe zi ce trece, blana lui este mai puțin lucioasă, ca după ploaie. Când se culca pe fotoliul lui preferat din camera calculatorului, nu se mai încolăcea cu botul în coadă, ci rămânea cu capul ridicat, gânditor.

Alte comportamente rămăseseră aproape neschimbate: venea după noi când ne așezam la masă în bucătărie și se urca pe scaunul de lângă nevastă-mea, dar nu gusta din bunătățile care i se ofereau, afară poate de o bucățică din friptura de pasăre. Ca de obicei, după câteva ore de somn, clătina cu labele anterioare clanța ușii dormitorului, conducea pe cel ce ieșea spre ușa de intrare a apartamentului și ieșea. Uneori ieșea târziu, pe la zece noaptea, iar atunci când mă pregăteam de culcare, aproape de miezul nopții, și deschideam ușa apartamentului, îl găseam adormit pe preșul din fața intrării.

Când intra să se culce, trebuia ca unul din noi să-l însoțească și, după ce el se urca pe fotoliu, să-l mângâie pe spate și pe gât, ceea ce îl făcea să toarcă satisfăcut. Atunci când unul din noi se întindea pe divan și se acoperea cu o pătură spre a privi la televizor, Ciompi sărea jos de pe fotoliul lui și se urca pe pătură, fericit să fie aproape de unul din dragii lui ocrotitori.

În cei aproape 12 ani de când trăia la noi, cu noi, Ciompi devenise o parte indisolubilă din casă, din mica noastră familie. Când stingeam lumina de deasupra patului și-i spuneam nevestii „Noapte bună!", adăugam în glumă: „Acum toată familia doarme, și noi doi și Ciompi."

În ultimele zile îngrijorarea noastră s-a accentuat: pisoiul nu mânca nimic, slăbea văzând cu ochii, mergea foarte încet, abia se mișca. Alarmați cu adevărat, am decis să-l ducem la veterinarul care are cabinetul nu departe de casa noastră, pe aceeași stradă. Într-o duminică soția mea l-a luat pe Ciompi în cutia specială împrumutată de la veterinar și l-a dus la acesta. După o jumătate de ceas, cu o voce sugrumată de durere, ea mi–a telefonat următoarele: „Ciompi are o tumoare la stomac, poate chiar metastază și are și icter. El nu mai are mult de trăit și probabil că are dureri puternice. Veterinarul propune să-i scutim suferința inutilă, să-i sfârșească viața fără dureri, cu injecții adecuate, euthanasie. Ce zici tu?" Uluit, chiar zguduit de cele aflate, am stat câteva secunde pe gânduri, după care am spus că sunt de acord cu propunerea veterinarului.

Soția mea l-a mângâiat pe Ciompi pentru ultima oară, l-a lăsat la veterinar și a plecat spre casă cu lacrimi în ochi. Mărturisesc că și mie mi-au dat lacrimile când ea a ajuns acasă și mi-a povestit despărțirea finală de iubitul nostru Ciompi.

Acum casa noastră pare pustie, oriunde ne învârtim ne amintim de el, îl vedem umblând alene pe culoar, conducându-ne spre ușa de intrare, ca să poată ieși, sau spre bucătărie, ca să-i dăm mâncare, sau spre camera calculatorului, ca să-l mângâiem înainte de culcare.

Nu cred că-l vom uita vreodată pe dragul nostru Ciompi.

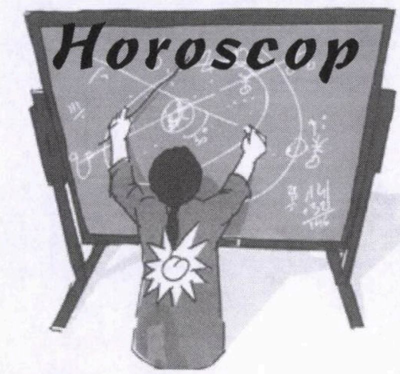

Iunie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): În prima perioadă a lunii veţi deveni irascibil din cauza unor probleme legate de relaţiile cu o cunoştinţă. Analizaţi în mod lucid situaţia şi încercaţi să cădeţi de acord asupra unei hotărîri.

Culoare: verde.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Numeroase întârzieri faţă de programul pe care vi l-aţi propus survin acum, din cauza unor evenimente neprevăzute. Nu vă faceţi prea multe planuri privitoare la o afacere. S-ar putea să fiţi profund dezamăgit. Nu luaţi, dacă nu sunteţi silit, decizii importante şi păstraţi-vă calmul. Indispoziţiile vor dispărea spre sfârşitul lunii.

Numere: 21, 27, 31.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Vă sărbătoriţi ziua de naştere şi veţi avea multe bucurii. Veţi primi foarte multe mesaje de la cunoscuţi care vă vor felicita nu numai pentru aniversare, dar şi pentru activitatea susţinută pe care aţi depus-o şi ale cărei roade au fost sincer admirate. Depăşiţi micile neplăceri şi o anumită monotonie, care pare a fi inevitabilă, cu fantezia dvs. pe care o aveţi din abundenţă.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): S-ar putea ca luna aceasta să nu înceapă cu dreptul. Trebuie să fiţi prudent în tot ceea ce întreprindeţi, pentru că nu întotdeauna puteţi avea câştig de cauză. Deveniţi „invizibil" pentru câteva zile. Va fi mai bine pentru toţi.

Numere: 1, 5, 11.

Leu (23 iulie – 22 august): Veţi primi vestea pe care o aşteptaţi de mult în legătură cu plecarea într-o lungă călătorie în interes de afaceri. S-ar putea însă ca partenerul dvs. de viaţă să nu fie de acord cu perioada plecării. S-ar putea să fiţi tentat să renunţaţi la această călătorie.

Culoare: alb.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Reproşuri din partea partenerului dvs. de viaţă. Acordaţi mai multă atenţie familiei. Organizaţi o mică petrecere şi astfel îi veţi împăca pe toţi. Profitaţi de această ocazie.

Numere: 2, 4, 7.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Riscaţi să fiţi implicat, fără voie, într-un scandal, din cauza zvonurilor nefondate lansate de o cunoştinţă răuvoitoare. Temperaţi-vă nervozitatea. În scurt timp situaţia se va clarifica. Veţi primi o sumă neaşteptată de bani şi toate necazurile pe care le-aţi avut în această perioadă vor dispărea.

Culoare: argintiu.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): S-ar putea să fiţi într-una din zilele următoare într-o situaţie foarte jenantă, care a fost provocată de o cunoştinţă întâmplătoare. Încercaţi să nu vă consumaţi pentru toate fleacurile. Din fericire, familia este alături de dvs. şi vă susţine tocmai când aveţi atât de multă nevoie de sprijin. Lucrurile vor reintra în normal.

Numere: 3, 9, 13.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Sunteţi tentat să începeţi o afacere care v-ar putea aduce mari avantaje materiale. Veţi încheia satisfăcător mai multe proiecte dacă veţi avea o atitudine optimistă. În curând veţi primi de la un prieten de familie o veste foarte plăcută.

Culoare: roşu.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Relaţiile sunt foarte promiţătoare. Vă bucuraţi de armonie în viaţa sentimentală şi acest lucru vă conforteazä în mod deosebit. Vă veţi consolida situaţia financiară sau veţi câştiga, prin diferite lucrări, o sumă de bani. Ştiţi cum să vă asumaţi riscuri calculate, pentru a nu fi pus în situaţii neplăcute.

Numere: 15, 19, 29.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Vă asumaţi din nou riscuri financiare inutile. Trebuie să analizaţi bine situaţia dacă nu vreţi să ajungeţi ziua în care veţi rămâne fără un ban. O persoană de sex opus vă va da, în sfârşit, sentimentul că ceea ce aveţi este solid şi serios.

Culoare: alb, auriu.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Evitaţi o perioadă întâlnirile cu prietenii şi petrecerile, pentru că aveţi tendinţa să provocaţi discuţii în contradictoriu. Dacă şofaţi, fiţi foarte prudent, pentru că riscaţi ca nervozitatea să vă joace feste.

Numere: 14, 23, 30.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Diana et Co.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							♥				
2						♥					
3								♥			
4					♥						
5		♥		♥							♥
6	♥						♥				
7		♥							♥		
8				♥							
9						♥					
10											♥
11					♥						

ORIZONTAL: 1) Soi de fazan, pradă uşoară pentru un vulpoi – Vânători de munte. 2) Înzestrată cu arme de toate calibrele – Astre. 3) Alegerea unui unghi de tragere – Vechi instrument turcesc. 4) Tip cu repetiţie rapidă – Trag la focuri. 5) Ţinta trăgătorului (pl.). 6) Vânatul mare din prerie (od.) – A se feri... de ochitori. 7) Cap şi coadă de lişiţă! – A achita – Aflate în faţa armei! 8) Simbol pentru... presiune relativă (fiz.) – Trase la fix (ca pe apă!). 9) Puşti mici (sing.) – A intra în lumea celor care nu cuvântă. 10) Puşti pentru o tigroaică. 11) Eroul vergilian – A întinde capcane

VERTICAL: 1) Scoate di toate văgăunile – Încărcător pentru puşti. 2) Cursă pentru zburătoare – Puşti odinioară. 3) Exemplar solitar ce trăieşte în locuri izolate şi se hrăneşte cu ierburi (pl.) – A trage în piept. 4) Scos din fire – Introducere în zoologie! – Siglă pentru "National Recovery Administration". 5) Localitate în Olanda – Stârneşte vânatul. 6) Vânează leii cu... puşculiţa – Vârf de suliţă! 7) Colectiv de vânători la înălţime – Rozătoare vânată pentru coadă. 8) 3-4 ciute! – Dezlănţuire după o hărţuială zdravănă. 9) Animale vânate în felul lor – Facile în fond! 10) Gen de râs. 11) Pui de căprioară – Poveştile vânătoreşti, în felul lor (masc.).

DICŢIONAR: Saz, ats, enea, itos, nra, ees, raton, acil.

MIRCEA MĂRDĂRESCU

Trufandale

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							♥				
2									♥		
3							♥				
4			♥								
5						♥			♥		
6	♥				♥					♥	
7				♥				♥			
8							♥				♥
9		♥			♥						
10									♥		
11						♥					

ORIZONTAL: 1) Ridichi de lună – Roşii de grădină. 2) O grămadă de verdeaţă – Întâmpinat cu masa pusă. 3) Vine cu chef la masă – Recunoscut după muşchi. 4) Salată fără miez! – Roşii... la mâncare. 5) Căzute de la putere – Băgate-n gură! – 2-3 foi de ceapă! 6) Planul subteranelor – Dovadă de rea credinţă. 7) A trece la odihnă – Participare la o petrecere de pomină – Remarcată în straturi. 8) Varietate de struguri – A pregăti patul schimbând aşternutul. 9) Miros specific – Ouă (!)... servite la aperitiv. 10) Susţine cu foc (fem.) – Recompensă simbolică. 11) Ţinută la braţ cu afecţiune – Loc unde se mănâncă excelent.

VERTICAL: 1) Buchet de boboci în floare – Ţelină orientală. 2) Galbene de mai – În mijlocul platoului! 3) Puse-n deget! – Gata să dea în foc. 4) Limbă conservată în suc propriu – Aşezare în apus. 5) Apariţie surprinzătoare – Servit cu cotlet – Primele fire de mărar! 6) Ardei pentru ciorbă – Angajată într-un schimb de cuvinte. 7) Tăria moţului – Marcaj pentru confirmare. 8) Mâncare de legume proaspete – Se înfige la fasole. 9) Ultimele picături de Pinot! – Furnizoare de trufandale. 10) Mănâncă-n dinţi! – Resturi de la masă (sing.). 11) Dulceaţă orientală – Moţul curcanului.

DICŢIONAR: Eres, ort, aga.

MIRCEA MĂRDĂRESCU

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Capul sus, Israel!: Indepedenta, rachete, stat, as, arafat, b, k, a, ej, mereu, aziz, fa, orl, iran, golf, et, se, tara, eh, i, antisemitism, asuf, c, libia, c, natura, art, nidal, ra, iu, mosad, saddam.

Pe veci: V, s, n, c, a, a, i, regelerockului, telegar, inar, lenes, ciini, ud, recipise, orga, parter, tsin, un, ana, lei, l, anas, elvispresley, i, p, m, a, pretuit, eterna, utili, c, it, tra, an, nout, umar, o, ata, uer, atela.

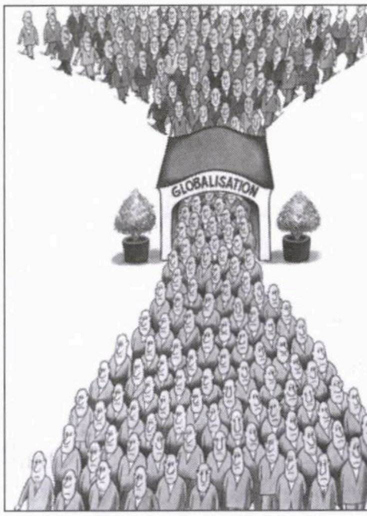

Desen de C. Ciosu

INTERPRETA IDEALĂ

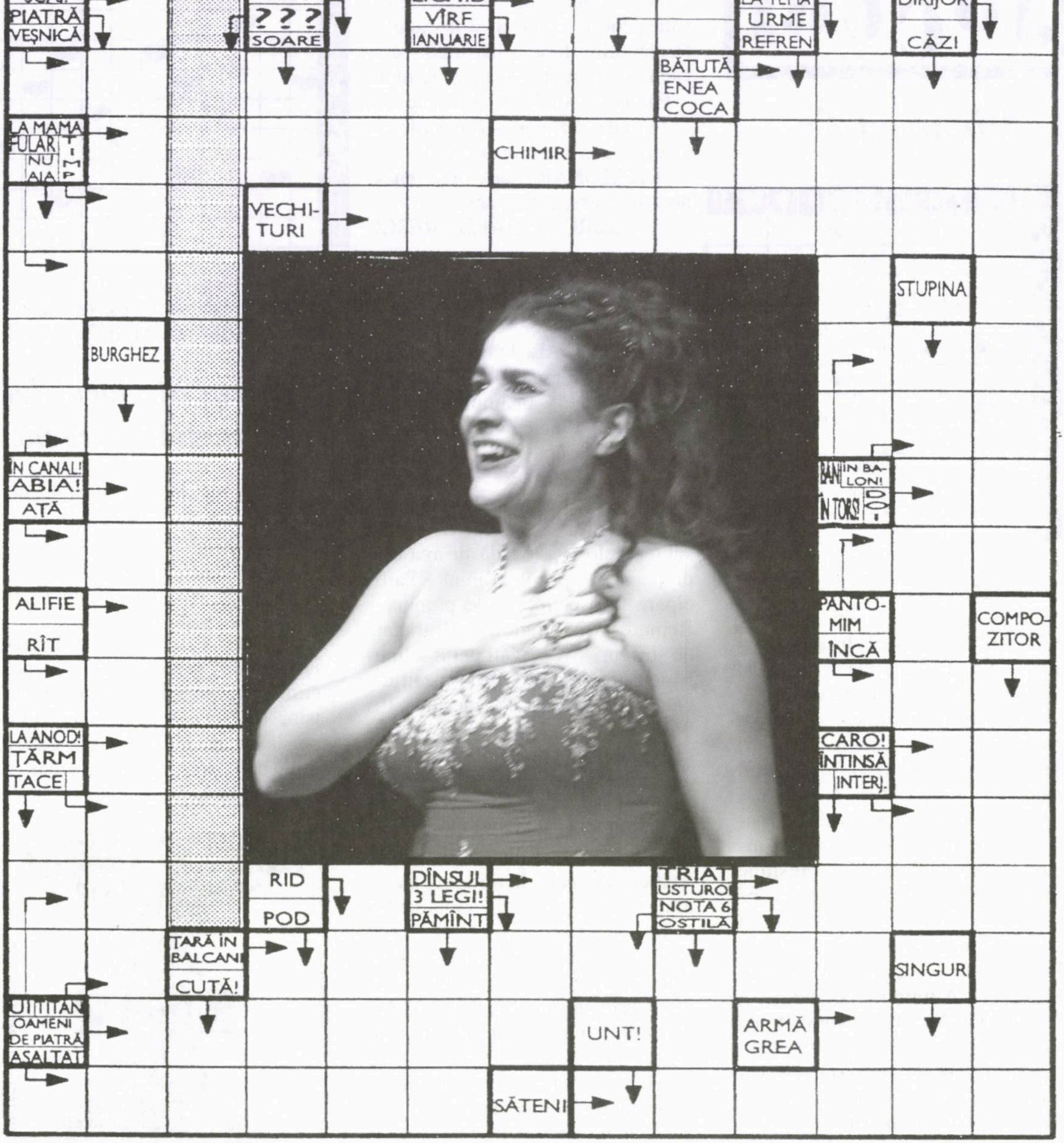

Notă: La dezlegarea integramei veţi afla numeleunui mari cântăreţe de operă, supranumită "soprana mileniului"

DICŢIONAR: Nab, pis, egi.

ZANFIRA GERSON şi RODICA

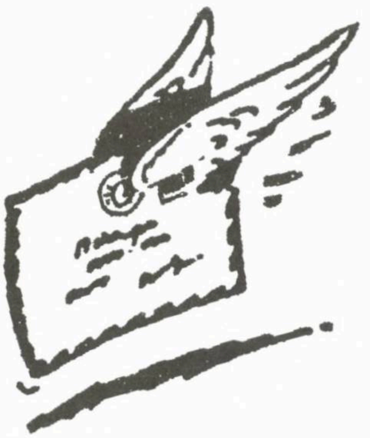

Talente, fenomene

Printre filmele documentare ale canalelor TV găsesc uneori subiecte interesante, care chiar mă impresionează. Așa s-a întâmplat deunăzi. La un post al televiziunii franceze, fără reclame (nu mă învață ce detergent să folosesc pentru spălatul rufelor sau ce preferă copiii la micul dejun) a fost prezentat Yoel Gamzou. Israelian în vârstă de 22 de ani. Chipeș la înfățișare, păr negru, privire pătrunzătoare. E un talent muzical ieșit din comun. La cinci ani cânta deja la vioară și continua studiile cu diverși profesori. A studiat și s-a specializat în opera muzicală a lui Gustav Mahler. O pasiune, o îndârjire de a cunoaște cât mai mult. La 15 ani, a fost deja dirijor și ulterior a format "Mahler International Orchestra". Dar era însetat de a învăța mai mult. Norocul i-a surâs și în 2005 a fost luat sub aripa protectoare a marelui Giulini, octogenarul din Milano. Azi, dirijează renumita Filarmonică din Berlin.

Eu nu agreez muzica malehriană, dar știu de la acei care "rămân cu gura ca la dentist" când o ascultă și o înțeleg. Trebuie răbdare, pasiune și voință. Felicitări acestora. Pentru Yoel, mi-a crescut bucuria, cu mine însumi "m-am umflat în pene".

În altă zi, tot în HUL (Germania), tot fără reclame și tot de un tânăr (30 ani) era vorba, ieșit și el din comun. Englez de origine, locuiește cu un prieten în Avignon (Franta). S-a născut autist, dar într-o formă ușoară, în sensul că nu se închista în sine, nu era rupt de lumea înconjuratoare. Nefiind vorbitor de limbă germană pentru a se prezenta la discuția din studio, a fost invitat, pe cheltuiala televiziunii, să fie o săptămână oaspetele lor și să învețe germana, cu o profesoară de înaltă calificare. Așa a mai făcut el și cu alte limbi străine lui, pe care acum le vorbește. El poate socoti și se poate juca cu cifrele mai repede decât un computer. I s-au cerut numerele zecimale ale coeficientului Pi (3,14), adică cele de după virgulă. Simultan cu computerul, le-a dat fără nici o eroare. Au fost peste 22.000 de cifre.

A învins tehnica, mergând mult mai departe, după ce computerul s–a oprit de la sine. La întrebarea cum vede sau gândește, răspunsul a fost simplu pentru el, complicat pentru mine și poate pentru mulți alții. Simte că le vede în creier, sub forme sau culori diferite, le memorizeaza și le poate reda fără greutate. Un fenomen, nu altceva.

Dr. G. Manescu
Bat Yam

Nu sunt de acord cu "Minimum"

D-voastră chiar credeți în ce ați scris în articolul "Pesah" sub semnătura M.?

Sper că ați făcut doar literatură, căci altminteri ar fi mai rău decât o încercare de spălare a minților printr-un articolaș patriotard bazat pe o legendă.

Concret, ce vreți să spuneți scriind că ideea de bază a sărbătorii este eliberarea din sclavie, de faraoni și faraonisme – că în fond așa stau lucrurile și astăzi pretutindeni unde trăiesc evrei?

Elie Wiesel și câteva milioane de evrei din America sunt sclavi subordonați faraonismelor?

Henri Bernard Lévy, Simone Weil și 400.000 de evrei din Franța sunt sclavi oprimați de faraon și faraonisme?

Chiar este falsă ideea că Europa și America ne vor fi aliați și ne vor apăra de islam? Chiar vreți să rămânem singuri în fața dușmanului?

Ați uitat că în războiul de Iom Kipur America a organizat un tren aerian cu muniții fiindcă ale noastre se terminaseră, că în al doilea război din Liban ne-au trimis pe calea aerului bombe anti-bunker fiindcă ale noastre se terminaseră, uitați că avioanele au nevoie de piese de schimb? Uitați că avem o suprafață de 20.000 de kilometri pătrați și o populație de 7 milioane (5 milioane evrei), că numai Iranul are 70 de milioane de locuitori și o suprafață de 1,5 milioane de kilometri pătrați?

Într-adevăr sună frumos "să mărșăluim singuri prin deșert cu tablele legii în mână", dar ca gândire politică este sinucidere.

Sper că zeloților sec. 21 le va veni mintea la cap înainte de a fi prea târziu și vor prefera granițele din '67 unui nou 9 Av.

Dr. R. Neumann
Haifa

Eram tineri...

Am citit în "Minimum" nu de mult despre aniversarea a 100 de ani de la nașterea lui Geo Bogza.

Vorbind de Geo Bogza am în memorie "Primul 1 Mai liber" ce s–a sărbătorit la Fălticeni în 1945. Eram, tinerii din anul acela, evrei dar și neevrei, copii ai familiilor care nu fugiseră din oraș după alungarea nemților din țară; nu aveau motiv să se teamă, erau democrați

şi au dovedit în trista perioadă a anilor de război omenie şi sprijin (măcar moral) faţă de noi, cei persecutaţi.

Ziaristul şi scriitorul Geo Bogza a fost invitat să participe la sărbătorire. În balconul Primăriei, alături de el se aflau noii conducători ai oraşului.

Eu eram activistă în UTM, ocupându-mă cu selecţionarea tinerilor cu talent, cu voce bună, pentru a forma un cor şi a organiza diferite manifestări artistice. O făceam cu sârg şi, se spunea, cu pricepere. Devenisem tovarăşa Coca, deşi originea mea socială nu era prea sănătoasă!

Mi s-a propus să urc în balconul Primăriei ca... reporter, să notez şi să relatez ziarului ce apărea la Suceava despre discursurile şi defilarea muncitorilor din oraş. Cu un carnet şi un creion, devenisem "reporter" deloc iniţiat, dar plină de avânt şi energie.

Am notat câteva fraze ce mi s-au părut deosebite ale mai marilor oraşului, dar mai ales discursul lui Geo Bogza; discurs care, ca pe toţi cei care-l ascultau, m-a entuziasmat. Am reuşit să-l redau în mare parte (profitând de aplauzele repetate şi notând repede jumătăţi de cuvinte).

Reportajul meu a fost publicat în ziar şi am fost felicitată pentru realizare; eu mă felicitam pentru curajul pe care l-am avut la asemenea aventură".Sfântă inconştienţă!

Au mai urmat la "Apărarea patriotică" spectacole de revistă doi ani de rând, cu mare succes, noi tinerii fiind aplaudaţi şi încurajaţi de toţi locuitorii oraşului. A fost cu adevărat frumos şi bine.

Dar s-au schimbat multe, încet-încet, în mai puţin frumoase şi bune...

P.S. Tinerii dornici să participe la cor, copii din casele oamenilor simpli care erau în sfârşit liberi să se socoată egali cu toţi, cântau un

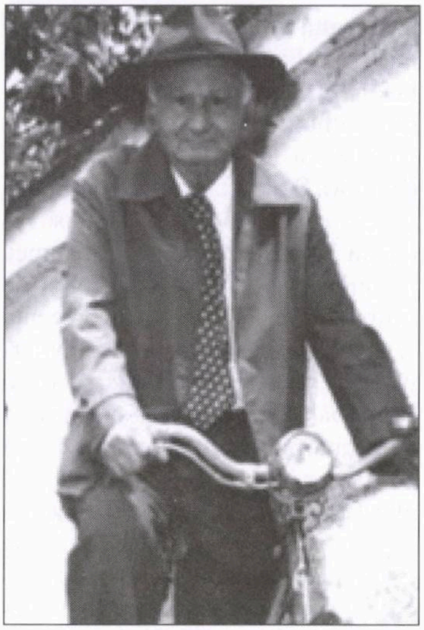

Geo Bogza

fragment dintr-un cântec cunoscut şi dacă era corect, treceam numele său pe listă. Farmacistul Lazăr Ofenberg z.l., muzician pasionat (cânta la vioară), prelua lista şi-i verifica din nou pe candidaţi. Tocmai mă pregăteam să închid lista, când o fată de 15 ani, vioaie şi emoţionată, a venit în grabă să-mi spună: "Tovarăşa Coca, şi eu am melodie!" (adică voce). Avea dreptate, a devenit una dintre solistele corului UTM-ului.

Coca Elman
Ashdod

Mulţi evrei de astăzi trăiesc la Offenbach. Ce este cu acest Offenbach?

Diferite surse istorice arată că în sec. XV-XVI au existat evrei în diferitele aşezări din provincia Hessen a Germaniei, în orăşelele şi satele din jurul Frankfurtului am Main cum ar fi Hanau, Babenhausen, Steinheim, Offenbach, Seligenstadt etc. Aceste aşezări aparţineau familiei de Isenburg şi ramurilor înrudite cum ar fi familiile princiare Solms, Budingen şi altele. Aceşti domnitori locali au simpatizat şi apoi au trecut la reformă în urma acţiunii lui Luther, fiind în general mai liberali, mai deschişi faţă de progres şi de ideile noi.

Încă în anii 1443-1447 se menţionează nume de evrei care au primit privilegiul de "Schulzjuden" (evrei apăraţi, sub protecţie) cum ar fi evreul Gotschalk şi bătrânul evreu numit Seligman, ca şi sumele plătite, 43 şi 27 de guldeni. De asemenea sunt menţionatc şi nume de evrei, care au plătit între 3 şi 5 guldeni impozit pentru mărfurile pe care le duceau prin aceste aşezări spre marele centru comercial care şi atunci era oraşul Frankfurt.

Un document din anul 1568 arată că Reinhard, conte de Isenburg, ia apărarea evreului Samuel (Schmul) din Offenbach care a fost închis în Frankfurt în urma unei certe cu un alt evreu, Iosef, Samuel plătindu-i contelui Reinhard 20 de guldeni. Această atmosferă tolerantă pentru evrei a continuat şi în anii următori.

În cei peste 30 de ani de domnie ai contelui Johann Philipp von Isenburg a luat un mare avânt comerţul. Contele a ajutat refugiaţii francezi protestanţi, cunoscuţi sub numele de hughenoţi, să se stabi-

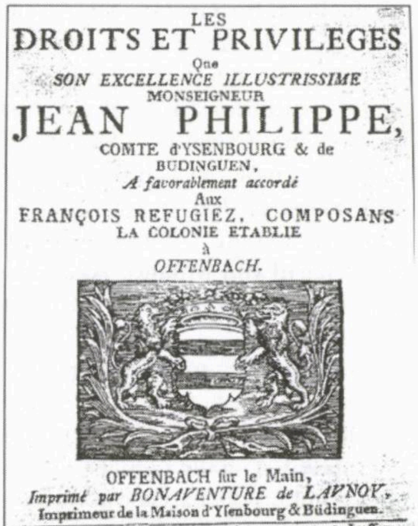

LES
DROITS ET PRIVILEGES
Que
SON EXCELLENCE ILLUSTRISSIME
MONSEIGNEUR
JEAN PHILIPPE,
COMTE d'YSENBOURG & de
BUDINGUEN,
A favorablement accordé
Aux
FRANÇOIS REFUGIEZ, COMPOSANS
LA COLONIE ETABLIE
à
OFFENBACH.

OFFENBACH fur le Main,
Imprimé par BONAVENTURE de LAVNOY,
Imprimeur de la Maison d'Ysenbourg & Büdinguen.
Ceux qui fouhaiteront en avoir pourront s'adreffer
chez ANDRE GAUBIN; *vis à vis le Collége à Offenbach.*
MDCCX

lească pe teritoriul său formând lângă Frankfurt așezări cum ar fi Neu-Isenburg sau cartiere în Offenbach. Mulți din aceștia fiind oameni cu averi, meseriași, comercianți, au fondat fabrici, atelicre etc. și au contribuit la o rapidă dezvoltare atât pe plan economic și comercial cât și pe plan spiritual și cultural. Această dezvoltare a atras bineînțeles și creșterea numărului de evrei și astfel la 2 ianuarie 1708 contele semnează așa-zisul "Privileg" (privilegiu-avantaj) completat în anii 1719 și 1764 și care menționează pentru evrei "libertatea pentru învățământ, înmormântări și alte ceremonii, construcția de sinagogi și o organizare comunitară proprie, ca și formarea de noi comunitați acolo unde va fi necesar. Încă în 1706 contele Johann Philipp convoacă în Offenbach un "Judenlandtag", o adunare legislativă a evreilor, al cărei proces verbal, scris în ebraică, începe cu cuvintele: "Aceasta este ziua la care noi am sperat și prin care se aprobă printre altele alegerca unui rabin al comunității".

Dacă în anul 1699 sunt menționați 11 evrei "apărați", se arată că la începutul anilor 1700 între cei 793 de locuitori ai Offenbachului sunt 120 de evrei, adică 15%, iar în anul 1711, trei ani de la "privileg", numărul ajunge 1a 160. Primul rabin menționat este Michael Oppenheim, care a funcționat până în anul 1750. Comunitatea avea un Bethhaus, o casă de rugăciuni, de la 1700. Contele a insistat ca evreii sa-și construiască, ca și alte comunități (vezi protestanții francezi-hughenoți) o "judenschul", o școală evreiască. În anul 1721 a avut loc un mare incendiu în care printre altele s-a distrus o parte a străzii evreiești, inclusiv casa de rugăciuni, așa că în 1729-1730 s-a construit o nouă sinagogă.

În sec. XIX (1800-1900) a continuat în Germania de atunci o acți-

Contele Johann Philipp von Isenburg: contele conduce balul

une de unificare a micilor teritorii domnitoare, cu legislația, conducerea, sistemul fiscal etc. local în state mai mari, în principate. Cu această ocazie s-a introdus și un sistem mai general de impozite și dări, care a cuprins și viața evreiască. Contele de Isenburg a numit un funcționar al palatului, pe evreul Schnapper, să fixeze pentru evrei ce au de plată și care în anul 1805 a stabilit pentru orașul Offenbach următoarele:

A. Evrei bogați, avuți (14); B. Evrei semi-bogați (30); C. Evrei cu venituri modeste (56); D. Evrei săraci, fără posibilități (37).

Această listă reflectă și creșterea demografică a comunității evreiești.

Odată cu dezvoltarea economică și culturală a orașului a continuat să se dezvolte și comunitatea.

Prin anii 1832-1833 s-a construit în sinagoga existentă atunci un balcon pentru femei. La sfârșitul sec. XIX s-a pus problema unei noi sinagogi.

Aceasta s-a realizat în anii 1914-1920. O clădire impozantă, cu o sală pentru 440 de locuri la bărbați și 325 locuri la femei, cu o cupolă plasată central și alte două corpuri de clădiri care adăposteau centrul comunitar, săli de festivități, birouri și alte spații destinate vieții de zi cu zi a comunității, inclusiv locuințe pentru administrație, portari etc.

În anii 1930 comunitatea număra aproape 1.000 de membri. Majoritatea au fost deportați de către național-socialiști, o parte au emigrat. cei ce au rămas în Germania au fost asasinați în lagărele naziste. Sinagoga propriu-zisă nu a fost distrusă în noaptea pogromului din 10 noiembrie 1938 ca sute de alte sinagogi din Germamia, ci numai devastată și apoi confiscată și transformată în sală de cinema, iar astăzi este sală de teatru și concerte, cu peste 800 de locuri. În anul 1956, pentru cei cca. 50 de evrei care locuiau în Offenbach și împrejurimi s-a construit o nouă sinagogă cu cca. 100 de locuri, nimeni nemaicrezând că vor reveni, după complitul holocaust, mulți evrei în Germania. Astăzi această sinagogă a devenit monument istoric, fiind prima sinagogă construită după război în această parte a Germaniei.

În anii 1995-97 arhitectul Alfred Jacoby, azi președintele comunității, a refăcut interiorul, mărind numărul de locuri la cca. 160, construind în jur săli de conferințe, centru comunitar, birouri, o grădiniță pentru copii, frecventată zilnic de 40 de copii, locuințe etc.

Dintr-un articol al scriitorului Aurel Storin, în "Realitatea Evreiască", aflăm că omul căruia i se datorează transformarea vechiului sediu al FCER, din Popa Soare, într-o clădire f. f. simpatică, demnă de secolul 21, este un tânăr trimis de Joint, pe numele său Israel Sabag.

Toată lumea s-a mirat de această reușită, dar nouă "miracolul" din Popa Soare ni se pare firesc:

Israel Sabagat și iată rezultatul.

Numărul de membri a ajuns iar la 1.000, iar în Germania la 126.000 în cca. 100 de comunități.

Marea majoritate sunt veniți din fosta Uniune Sovietică, direct sau prin Israel, din visul nebunesc al hitleriștilor de a avea o Germanie Juden frei alegându-se praful și pulberea.

Dr. Michael Hartd
Offenbach, Germania

Muzica baroc

Foarte des ascult la postul TV Mezzo muzică de cameră și simfonică, în interpretări diferite. Mă interesează mai ales cele preclasice, și anume cele ale stilului baroc, putând astfel "gusta" această muzică mai specială și cunoscându-i și instrumentele folosite la vremea sa.

Barocul este stilul de la sfârșitul secolului XVI și începutul celui de–al XVII-lea, urmând pe cel al Renașterii și înaintea neoclasicismului. Termenul baroc vine din portugheză și înseamnă perlă neregulată.

Barocul cuprinde domeniile artistice ale literaturii, sculpturii, picturii, arhitecturii și ale muzicii acelei epoci. El a apărut în Italia și s-a răspândit într-o mare parte a Europei și, mai apoi, și în America latină. Barocul se caracterizează prin exces de ornamentare complicată, înflorituri, precum și (în arhitectură) prin monumentalitate, cât și ca o artă în antiteză cu arta renașterii.

Muzica baroc s-a născut în Italia, unde s-au dezvoltat opera (la Mantua), oratoriul (la Roma), corurile, instrumentele muzicale (în bazilica San Marco din Veneția). Marele Bach și Haendel în Germania, Purcell în Anglia, Lully și Rameau în Franța, Vivaldi, Corelli și Scarlatti în Italia și mulți alții sunt făuritorii muzicii speciale din baroc, melodică și foarte "bogată".

Orchestra barocă este prima adevărată orchestră, avându-și originile pe la mijlocul sec. XVI în Franța. Era compusă din instrumente cu coarde, suflătoare din lemn, alămuri și clavecinul, la care Lully a mai adăugat oboiul și flautul transversal. Acea orchestră ajungea la maximum 20-30 de persoane, care cântau în picioare (în afară de cei ce erau nevoiți să cânte șezând). Șeful de orchestră (dirijorul), în adevăratul sens de astăzi, nu apare de la început; instrumentistul primei viori era cel care mai mult organiza decât dirija, neimpunându–și concepția sa asupra executanților. Orchestra se diviza într-un grup de soliști – concertino – și restul instrumentiștilor – concerto, formând împreună forma numită concerto grosso.

Instrumentele muzicale din baroc erau numeroase, diverse și diferite față de cele de azi, ca sonoritate și construcție. Voi căuta să amintesc și să le descriu pe scurt pe cele mai importante.

După cum am văzut mai sus, instrumentele erau grupate în:

– marea familie a viorilor și a violelor, acționate cu ajutorul arcușului;

– familia instrumentelor cu coarde acționate prin ciupirea (pișcarea) coardelor;

– familia suflătoarelor, a celor din lemn și a alămurilor.

• Viorile, complet diferite de cele de azi, cu un sunet mai slab, mai metalic și mai colorat, și cu mai multă rezonanță. Printre altele, menționez că vioara era ținută direct la piept sau pe claviculă și nu ca azi, între bărbie și umăr. Arcușul, la rândul lui, era mai scurt.

Aci e cazul să amintim de viorile construite de Stradivarius, de Guarnieri sau de Amati, atât de apreciate azi, dar care – cele ce ne–au rămas – au fost aproape toate modificate, pentru a corespunde cerințelor muzicii de azi. Erau trei feluri de viori alto, de mărimi diferite, și vioara mai puțin gravă, numită tenor.

Tot din aceeași familie fac parte mai multe dimensiuni de violoncele, cât și contrabasul.

• Violele, lungi de peste un metru, sunt ținute între picioare (gambe), de unde și numele de viola da gamba. Au un număr de 5 până la 7 coarde. Alt instrument era viola d'amore, ținută sub bărbie, având 6-7 coarde și încă 7-15, care doar vibrează cu notele cântate cu arcușul, obținând un sunet cald, de unde și-a caștigat și numele d'amore. În vârf are o mică sculptură, ca un cap de înger orb, voind să reprezinte amorul.

• Instrumente cu coarde acționate prin ciupire (pișcare): Clavecinul, dominant prin puterea lui, are o construcție ușoară dar de o mare rezonanță, ca și violele. Teorba – o lăută mare – de construcție ușoară care dă multă rezonanță. În aceeași familie mai găsim lăuta, harpa și chitarele (toate diferite de cele de azi).

• Suflătoarele de lemn, cum ar fi oboiul (din franceză "haut-bois") cu un sunet mai puțin ascuțit decât cel de azi, fagotul sau basonul – basul oboiului – (cu piesa prin care se suflă ca un pai puțin aplatizat) ambele în mai multe dimensiuni; clarinetul (cu piesa prin care se suflă ca un con teșit) și flautul, ambii cu muștiuc (din nemțește: Mundstück).

• Alămurile (suflătoare din alamă), diferite de cele de azi prin lipsa clapelor care obturează găurile, ce permiteau obținerea notelor prin modificarea lungimii tubului sonor. Acțiunea buzelor înlocuia parțial această lipsă a clapelor; tuburile erau mai lungi și mai înguste. Mai exista o familie de tromboane, trompete și goarne, toate diferind de cele de azi.

Barocul a durat până în neoclasicism, începând din a doua jumă-

tate a sec. al XVIII-lea. După cum am menţionat, construcţia şi sunetul produs de instrumente difereau mult de cele de azi, într-atât, încât e greu să ne imaginăm cum suna aceeaşi muzică auzită atunci, de cea pe care o auzim în interpretarea de azi. Au fost refăcute bucăţi muzicale, după ce s-au adus instrumentele vechi la sunetele de azi.

În orice caz, nouă ne place muzica auzită azi şi cu care ne-am obişnuit. Acele încercări de a reveni "la trecut" au o valoare teoretică; sunetele muzicii baroc, cum le gustăm acum, ne încântă aşa cum le auzim...

Ing. Radu I. Gaton
Tel Aviv

❖

Carmen Manatze, Braşov, România («Stimate domnule Director Al. Mirodan, doresc să vă mulţumesc pe această cale, deşi cu ceva întârziere, pentru amabilitatea de a publica în revista "Minimum" nr. 263, din februarie 2009, în rubrica "Primim la redacţie", pagina 34, un articol laudativ despre lucrarea "Palestina – speranţă şi vis", redactată de un grup de elevi din clasa a VII-a C (Vasc Andra, Bot Iulia, Cerbu Teodor) ai Şcolii Generale Nr. 5, Braşov, sub coordonarea subsemnatei. Evenimentul ne bucură şi ne onorează în acelşi timp. Elaborarea acestei lucrări ne–a adus multe satisfacţii prin conţinutul său, apreciat şi în ţară, în cadrul unui prestigios concurs patronat de Preşedenţia României, dar mai ales datorită şansei care ni s-a creat de a ne apleca asupra unei perioade din istoria evreilor originari din România.

Preocuparile mele, ca profesor de istorie, îndreptate cu prioritate asupra cercetării istoriei evreilor din Braşov, s-au concretizat deja în monografia "Comunitatea evreilor din Braşov, secolele XIX-XX", lucrare lansată cu ocazia sărbătoririi a 200 de ani de existenţă a acestei Comunităţi (iunie 2007). Un exemplar al acestei lucrări a fost trimis şi la ACMEOR.

Vă mulţumesc încă o dată pentru interesul acordat, sperand într-o viitoare posibilă colaborare.»)

Dr. David Strulovici, Holon (ne trimite nişte versuri pe o temă f. f. la zi:

Cu Obama la preşedenţie/ SUA, o adevărată democraţie/ Înc-o dată a demonstrat/ Ceea ce în multe state nu s-a întâmplat!/ De al său dosar handicapat, / Ce cu ostilitate iniţial a fost exploatat, / Obama nu s-a lăsat impresionat, / A perseverat şi-n final a câştigat./ Orator de anvergură, / "Revoluţionar" cu măsură, / Ambiţios, cred, din născare, / A fost şi rămâne o valoare./ Cercetând al său scorer/ Vedem că e un adevărat performer/ Putând fi invidiat/ Pentru tot ce-a realizat./ Obama cu a sa fizionomie/ Şi cu talent de "vrăjitor", / A devenit un fel de hipnotizator/ Demn de o... intercontinentală efigie./ S-a ajuns astfel la... "obamamanie", / Doctrină cu iz pandemic/ De unii garnisită... "totemic"/ Cu sloganuri pline de fantezie./ În Biblie profeţii au prezis, / Mai deunăzi futurologii au tot promis, / Oare astăzi Obama ştie/ Ce în viitor va să fie?/ Obamamania e contagioasă, / E răspândită printre amici, / Dar uneori e periculoasă, / Fiind prost înţeleasă de inamici./ Obama e darnic în promisiuni, / Nu şi în preciziuni, / Ceea ce nu-l face totdeauna apt pentru aprecieri, / Ba uneori se trezeşte cu blamări./ Ca o primă constatare, / De la a sa instalare, / Există în enunţurile sale o moderare, / Uneori chiar o netă a lor negare, / Ceea ce nu e chiar de mirare, / Căci la politicieni... "limba oase n-are", / Ca de exemplu în genocidul armenesc, / Văzut nu de mult timp prin... binoclu turcesc./ Să sperăm că în ce ne priveşte, / – Mă refer la a noastră siguranţă –/ Numai afirmaţiile sale dintâi vor atârna în balanţă/ Şi nu se vor preschimba, Doamne fereşte./ În final îi dorim succese, realizări, / Toată lumea e interesată/ Să ieşim basma curată/ Din ale crizelor îmbrăţişări.)

Beno Zalmanovici, New York (Ideea nu e rea. Poate că într-adevăr aveţi dreptate. Şi ar fi cazul să găzduim o discuţie, sub semnul seninătăţii, pe marginea etern controversatului rabin Moses Rosen. Pe de o parte, opiniile **pro,** pe de cealaltă, părerile **contra.** Iar participanţii la dezbatere – sau majoritatea lor – să fie istorici de meserie, vechi fruntaşi ai comunităţii. La sfârşit – în sfârşit! – concluziile.)

Felix Pascal, Ashdod (se arată cam pesimist într-o epigramă pe marginea *situaţiei:*

Mulţi care vorbesc de "criză"/ O privesc ca pe un astru!!!/ Dar după aşa "alegeri"/ Presimt că vine un... dezastru!)

Rodica Natansohn, Raanana (a întâlnit în revista franceză "l'Arche" un reportaj despre pictorii care lucraseră în atelierul celebru "La Ruche" din arondismentul al 14-lea din Paris, unde au locuit şi lucrat, începând din 1902, numeroşi pictori de avangardă veniţi din toate colţurile lumii. Printre aceştia, ea a întâlnit şi pe un anume Volovici, prieten cu artiştii Kikoïne şi Krémegne. Ea vrea să ştie dacă între pictorul sus-amintit şi istoricul literar Leon Volovici, din Ierusalim, există vreo legătură de rudenie. După ştiinţa noastră, nu, dar e mai bine să-l întrebaţi pe Volovici.)

Ing. Dorian Rosman, Beer Sheva (aveţi dreptate: în textul la care vă referiţi s-a strecurat o greşeală: în loc de "va urma", trebuie citit: "fragment dintr-o lucrare în curs de apariţie". Cerem scuze.); **Pincu Pascal,** Lod; **Prof. Tudor Vladimir C. Nicolau,** Tel Aviv; **Adam Antonie,** Timişoara, România; **Tiberiu Wocz,** Amsterdam, Olanda; (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

Turism

Mira Iosif, critic de teatru; de la Bruxelles, Belgia; la fiul ei dr. Alex. Yoresh, Ierusalim.

Lidia Lupescu, traducătoare; de la Bucureşti; la rude (a fost soţia regizorului de operă Hero Lupescu).

Aniversări

C. I. Gulian, filozof: 95 de ani de la naştere; Bucureşti. A publicat cca. 30 de lucrări fundamentale în domeniul eticii (1946, 1967), sociologiei culturii (1947, 1967, 1980), istoriei filozofiei (1953, 1957, 1963, 1970, 1981) etc. etc.

Harry Ross, scriitor, Naharia: 80 de ani de la naştere (v. însemnarea de la "Etc.").

Comemorare

Marius Mircu, ziarist, scriitor, istoriograf (n. 1909): în iunie a.c. ar fi împlinit 100 de ani (vom reveni în nr. viitor).

Decese

Alexandru Cornescu, ziarist, fost redactor-şef la ziarul "România liberă" şi la Televiziunea Română; la Bucureşti.

Mendy Rodan, dirijor (80); în Israel; în urma unei maladii incurabile.

În 1945, la numai 16 ani, a devenit prim violonist al Orchestrei Radio din Bucureşti şi, în 1953, a preluat conducerea ansamblului, scrie "Jerusalem Post". A studiat cu renumitul profesor Constantin Silvestri. Împreună cu soţia sa, Yehudit, şi cei doi copii, Rodan a emigrat în Israel în 1970. A fost dirijorul orchestrei filarmonice israeliene precum şi dirijorul permanent al orchestrei simfonice din Ierusalim, din Rishon Lezion şi al Simfonietei israeliene din Beer Sheva. Totodată a fost şi dirijorul permanent în cadrul concursului de pian Rubinstein.

Mendy Rodan a colaborat cu cei mai mari muzicieni ai lumii Arthur Rubinstein, Mstislav Rostropovici, Itzhak Perlman şi alţii. Timp de 10 ani, Mendy Rodan a condus de asemenea Academia de Muzică şi Balet de la Ierusalim. (M.M.)

Manifestări, manifestări...

26.04.09; la Cercul Cultural din Haifa: seară lirică ("Clipe de poezie") cu Riri Manor şi Andrei Fischof. Au participat: Marlena Braeşter, Madeleine Davidsohn.

19.05.09; la Cercul Cultural din Haifa: reuniune cu tema "Femeia în universul Bibliei"; au participat: Lucian Zeev Herşcovici, Biti Caragiale.

La 22 mai 2009 am comemorat, cu aceeaşi adâncă tristeţe, împlinirea a trei ani de la trecerea în nefiinţă a scumpei şi dragei noastre

CUŢA MEDREA

soţie, mamă devotată şi iubită de toţi cei care au cunoscut-o.

În veci neconsolaţi:
Emil – soţ
Anca – fiică
Mihael şi Daniel – nepoţi

Dragului nostru

HAIM MENDEL STEINBERG z.l.

La cinci ani de la trecerea în nefinţă:

Uneori e rece-n suflet şi-ntunecat
Gândurile fug într-un spaţiu altfel curbat
În auz sună frânturi din discuţii uitate
Se perindă prin minte imagini trunchiate

Ne e dor şi amar, suntem trişti
Apoi, prin speranţă, devenim optimişti
Aşa este viaţa: împletire de rău şi bine
Dar poate chiar asta-i minunea trăirii, în sine...

Familia

Cu adâncă durere anunţăm că s-au împlinit 5 ani de la decesul la Boston al iubitului nostru

Prof. IULY VAISMAN

Rodica – soţie şi copii

Familia şi prietenii reamintesc că la 21 iunie 2009 se împlinesc 19 ani grei de la pierderea dragei lor

BELLA CALMANOVICI

într-un tragic accident. A fost ingineră la Technion – Haifa.

Ancheta revistei „Minimum”

Aşa cum am arătat în numărul trecut, ca şi în corpul revistei de faţă, poliţia română a ajuns la concluzia că actele de vandalism de la Cimitirul Giurgiului şi, mai nou, de la cimitirul din Botoşani, 1) au fost opera unor copii teribilişti şi 2) n-au avut nici un fel de caracter antisemit.

Pietre funerare vandalizate la cimtirul evreiesc din Boto[ani

Ideea cu copiii a constituit obiectul anchetei din numărul trecut (mai 2009); vom reveni asupra chestiunii.

Acum „Minimum” propune cititorilor săi să răspundă la întrebarea de mai jos:

De ce susţin cei de la Poliţie că vandalismele respective nu au avut nici un fel de caracter antisemit?

1) Poliţia vrea să facă băşcălie de noi;

2) Ne ia la mişto;

3) Consideră că suntem bătuţi în cap cu cuie;

4) Ne consideră săriţi de pe fix.

Răspunsurile vor fi trimise până la 15 iunie a.c. la „Minimum”, POB 11472, Tel Aviv.

NOU!!!

NOU!!!

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo
Tel. 03-6812733, 054-7648747

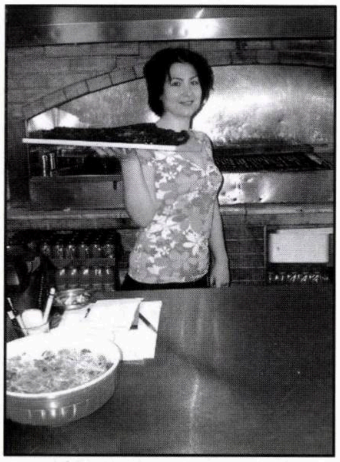

Servim zilnic toate produsele bucătăriei româneşti: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momiţe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcaţi, sărmăluţe româneşti, antricot adevărat şi multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 60 de shekeli

●

În fiecare vineri la prânz şi seara muzică românească şi internaţională cu renumita Mariana Lungu

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane
Preţuri modeste – Vă aşteptăm cu plăcere

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăţilor din România**

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

minimum

Stop!

Până aici cu imbecilitatea.
De-aci înainte nimeni nu mai are dreptul
să-şi închipuie că arabii vor pace cu noi!

9 771565 702005 07
1/7/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 268-269 ■
■ IULIE-AUGUST 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Ancheta revistei „Minimum”
Cazul Nati Meir

După cum se ştie, candidatura surprinzătoare a afaceristului israelian Nati Meir la preşedinţia României a stârnit o rumoare deosebită în rândurile evreilor din România. Candidatura a declanşat o serie de reacţii şi manifestări antisemite în mass-media de la Bucureşti. (Despre o asemenea manifestare am dat seama în numărul trecut: e vorba de emisiunea nazistă de la TV a cuplului de comici Şerban Huidu şi Mihai Găinuşe, de la PrimaTV.)

Ţinând seama de toate cele de mai sus, "Minimum" pune cititorilor săi următoarea întrebare:

Cine are interes să provoace asemenea manifestări? Cine îl îndeamnă şi îl sprijină pe Nati Meir să se comporte în acest fel?

– Garda de Fier
– Partidul România Mare, condus de C. V. Tudor
– Reprezentanţa organizaţiei Hezbollah de la Bucureşti
– Reprezentanţa organizaţiei Hamas de la Bucureşti
– Ambasada Iranului la Bucureşti
– Alte organizaţii, instituţii, persoane etc.

Răspunsurile vor fi trimise până la 15 august a.c. la „Minimum”, POB 11472, Tel Aviv.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 Iunie

Misterul a fost dezlegat

Încă în timpul furtunoasei campanii electorale a lui Obama – şi apoi, mai vârtos, imediat după alegerea charistmaticului candidat democrat ca preşedinte al Statelor Unite – pe "uliţa evreiască" bântuia o întrebare. De fapt, întrebarea clasică în materie: va fi bine pentru evrei? Va fi bine pentru Israel?

Întrucât omul nu era prea bine cunoscut, părerile erau împărţite. Atât la New York cât şi la noi, unii susţineau (pe bază de *argumente*, totdeauna pe bază de argumente) că Obama va fi bun pentru Israel, fiţi liniştiţi: e prieten cu doi rabini, consilierii lui evrei sunt atât de mulţi încât poţi să faci cu ei un *minian* la Casa Albă etc. etc. Alţii, mai sceptici, sau chiar mai suspicioşi (aşa-din-principiu), îşi aminteau mereu şi îţi aminteau că pe Obama îl mai cheamă şi Hussein. Ceea ce, nu ştiu cum să-ţi explic, dar ar cam trebui să te pună în gardă.

Disputa aceasta (pe care, de altfel, corespondentul nostru de la New York, Radu Hervian, a amintit-o necontenit) a luat sfârşit, se pare, luna trecută. Când marele mister (Obama este pro sau anti-israelian) a fost dezlegat. Obama este anti-israelian.

Printre cei dintâi care au dezlegat acest mister se află ziarista Caroline Glick, de la "Jerusalem Post". Ea a analizat cu atenţie discursul "istoric" rostit de preşedintele SUA în faţa reprezentanţilor lumii arabe de la Cairo, a luat la bani mărunţi, rece, *adevăruri* despre care Casa Albă anunţase, cu zgomot planetar, că Obama le "va spune pe faţă lumii arabe" şi a ajuns la următoarea concluzie.

Adevărurile spuse pe faţă lumii arabe au început cu afirmaţia ridicolă cum că, asemenea Americii, Islamul se află în slujba "justiţiei şi progresului, toleranţei şi demnităţii tuturor fiinţelor omeneşti". Acesta e un fals grosolan. Scopul falsului cu pricina a fost acela de a aşeza lumea islamică pe picior de egalitate morală cu lumea liberă.

Din păcate, în declaraţiile sale Obama a acceptat opinia arabă cum că Israelul este de fapt un element străin, un intrus în lumea arabă.

Argumentul fundamental al arabilor în legătură cu Israelul sună aşa: singurul motiv pentru care a luat fiinţă a fost acela de a da occidentului posibilitatea de a-şi răscumpăra păcatul legat de Holocaust.

Argumentul e complet fals, comunitatea internaţională recunoscuse drepturile legale, istorice şi morale ale poporului evreu la Ţara lui Israel cu mult înainte ca lumea să fi auzit de Adolf Hitler:în 1922, Liga Naţiunilor hotărâse "reconstituirea" (nu crearea) unui cămin evreiesc în Eretz Israel, în cadrul frontierelor sale istorice, de pe ambele maluri ale râului Iordan.

Dar în cuvântările sale, Obama a ignorat acest adevăr fundamental, în favoarea minciunii arabe. El a dat credibilitate acestei minciuni, sugerând (aşa cum reiese din articolul scris de Caroline Glick) că aspiraţia către un cămin evreiesc îşi are rădăcinile în Holocaust.

Mai gravă încă decât orbirea sa voită faţă de justificările istorice, legale şi morale ale renaşterii Israelului a fost caracterizarea dată de Obama însuşi Israelului. Obama a comparat – în mod fals, imbecil şi dezgustător – tratamentul acordat de Israel palestinienilor cu acela practicat de stăpânii albi de sclavi din America faţă de sclavii lor negri. El i-a plasat de asemenea pe terorişti în aceeaşi categorie morală precum sclavii. Dar mai dezgustător ca orice este poate faptul că Obama a ridicat terorismul palestinian la aceeaşi înălţime morală ca revoltele sclavilor.

Politica administraţiei Obama în legătură cu construcţiile din inima Israelului şi din Capitală dezvăluie un nivel ridicat de ostilitate faţă de Israel. Aceasta contrazice clar angajamentele SUA faţă de Israel luate de administraţia Bush, contrazice vechea înţelegere dintre diferitele guverne israeliene şi americane, care spun că nimeni nu va face greutăţi celuilalt. Mai mult, faptul că administraţia atacă zi de zi Israelul în legătură cu construcţiile din Ierusalim, Iudeea şi Shomron, dar nu are nimic de spus împotriva platformei politice genocidale a Hamasului, amestecul Fatahului în actele teroriste, sau legăturile Coreei de Nord cu Iranul şi Siria, – are efecte negative asupra perspectivelor de pace din regiune.

Aşa cum conducătorul Fatahului Mahmud Abbas a spus cât se poate de limpede într-o convorbire cu ziarul "Washington Post", în lumina ostilităţii arătate de administraţie la adresa Israelului, Autoritatea Palestiniană nu mai consideră că este necesar să facă vreo concesie, de orice fel, Israelului. Ea nu trebuie să accepte identitatea Israelului ca stat evreiesc. Ea nu mai tre-

„Minimum" intră în vacanţă

... Ca de obicei, în toţi aceşti ani din urmă.
Drept care numărul nostru viitor va apare la 1 septembrie a.c., în cinstea şi întâmpinarea lui Rosh Hashana.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia,
Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM - PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

buie să-și micșoreze cu nimic cererile sale ca Israelul să se sinucidă din punct de vedere demografic acceptând a primi pe teritoriul său milioane de arabi străini și dușmănoși ca cetățeni cu drepturi depline. Și nu trebuie să renunțe la cererea sa ca Israelul să se retragă în spatele unor granițe cu neputință de apărat. Pe scurt, atacând Israelul și pretinzând că acesta este răspunzător pentru absența păcii, administrația îi încurajează pe palestinieni și pe arabi în general să refuze în continuare a recunoaște dreptul la existență al Israelului și a încheia pace cu statul evreu.

După cum se spune, guvernul Netaniahu se teme că Obama și consilierii săi au făcut din chestiunea cu construcțiile din teritorii o problemă de asemenea amploare, pentru că ei încearcă să răstoarne guvernul israelian și să-l înlocuiască cu un guvern Kadima "mai flexibil". Surse guvernamentale au subliniat faptul că Rham Emanuel, șeful personalului de la Casa Albă, jucase un rol central în acțiunea de destabilizare a primului guvern Netaniahu, din 1999, când era consilier al fostului președinte Bill Clinton. Ei au notat de asemenea că Emanuel lucrează în aceste zile cu diferiți stângiști israelieni și cu evrei americani legați de Kadima și de Partidul Democrat pentru a discredita guvernul.

Deși n-ai nici un motiv să te îndoiești că administrația Obama ar prefera un guvern de stânga la Ierusalim, este imposibil ca cei de la Casa Albă să atace Israelul, întâi și întâi, pentru a atinge acest scop. În primul rând, din cauză că pericolul ca partenerii de coaliție să-l abandoneze pe Netaniahu nu există. Pe urmă, americanii n-au nici un motiv să creadă că șansele de pace vor crește odată cu instalarea unui guvern de stânga la Ierusalim. În definitiv, în ciuda tuturor eforturilor sale, guvernul Kadima a fost incapabil să încheie pace cu palestinienii, la fel cum a fost și partidul laburist dinaintea sa. Ceea ce palestinienii au arătat fără putință de tăgadă și necontenit, de la *vârful* de la Camp David din 2000 și până azi este că Israelul nu poate oferi nici o propunere pe care palestinienii ar fi dornici s-o accepte.

Și-atunci, dacă admitem că administrația sare de gâtul Israelului nu în scopul de a aduce pacea în regiune, nici să doboare guvernul Netanianu, cum se explică atitudinea sa?

Singura explicație rezonabilă este că administrația sare de gâtul Israelului fiindcă dorește să abandoneze alianța cu statul evreu în favoarea unor legături mai strânse cu arabii.

(...) Iar politica lui Obama față de Iran reprezintă o consecință logică a politicii sale față de Israel".

Există destin? Poate. Oricum, luna trecută destinul cu pricina s-a comportat astfel de parcă ar fi vrut, parșiv, să ne dea un exemplu privind ce e în sufletul lui Obama à propos de lumea islamică. Avem în vedere întâmplările din Iran.

Faptele sunt cunoscute. Le-am trăit (și le trăim în continuare) cu toții în fața televizoarelor. În definitiv, nu ai parte în fiecare zi de asemenea evenimente.

După alegerile din Iran, câștigate de președintele Ahmadinejad la scor, opoziția, condusă de un fost prim-ministru, Hossein Mussawi, socotit oarecum moderat și oarecum reformist, a ieșit în stradă, strigând: hoții!, contestând rezultatul alegerilor și cerând să se voteze din nou. Poliția, după un mo-

ment de derută (ayatollahii din conducerea țării nu sunt obișnuiți cu asemenea treburi), a intervenit, lovind cu sete în manifestanți (majoritatea tineri), făcând circa 200 de morți, două-trei mii de răniți și înfundând pușcăriile cu demonstranți. Aveai senzația, seara la Mabat, că la Teheran bântuie un război civil în toată puterea cuvântului.

Inutil să amintim că toate ziarele, posturile de radio și TV, plus Internetul (pe care opozanții de la Teheran îl foloseau din plin pentru a transmite noutăți pretutindenea) se ocupau, cu precădere, de reflectarea tulburărilor din Iran. Inutil să mai precizăm că toate guvernele democratice s-au repezit, așa cum se petrec lucrurile în asemenea împrejurări, să condamne represiunea ordonată de Ahmadinejad și de "supremul lider religios", ayatollah Khamenei.

Am spus toate guvernele? Sorry, am greșit. Curios lucru, unul din guvernele de pe glob – și cel mai de seamă dintre toate – a tăcut din gură. Chitic. E vorba de guvernul Obama. În primele zile, Casa Albă s-a mulțumit să lanseze tuturor iranienilor apeluri la calm și liniște pe străzi, după care, strâns cu ușa (păi, ce facem domnu' Hussein, o să zică lumea că... ne-am dat cu islamiștii), a schițat, greu, chinuit, din vârful buzelor, câteva cuvinte de regret pe marginea represiunii. Pe cine crezi dumneata că o să-l convingi, domnu' Obama, că administrația de la Washington se comportă în mod *obiectiv* față de fascismul islamic? Pe mine, nu.

Vorbisem mai sus de destin. Ei bine, hai să mai vorbim o dată. Destinul acesta face ca mai deunăzi să se fi împlinit douăzeci de ani de la întâmplările sângeroase din Piața Tiananmen din Beijing, când poliția chineză s-a năpustit cu tancurile asupra câtorva mii de tineri disidenți, lăsând pe caldarâm sute de

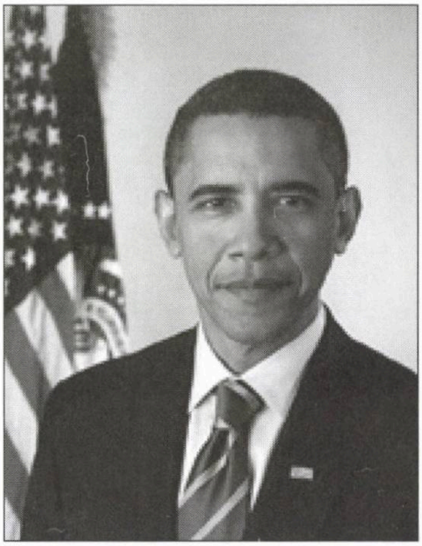

morți și răniți. Scandalul fu planetar și nu s-a stins nici astăzi. Țările occidentale, în cap cu Statele Unite, au condamnat și răs-condamnat masacrul de la sfârșitul mileniului trecut. Da, spunea Washingtonul, avem interese mari în legătură cu China, vrem relații bune, dar mai presus de orice alt considerent (politic, economic sau militar), pentru noi contează respectarea Drepturilor Omului.

Și acum, eu stau și mă întreb. Discutând despre China, în urmă cu 20 de ani, Casa Albă se îngrijea întâi și întâi de respectarea Drepturilor Omului. Astăzi, discutând despre Iran, aceeași Casă Albă vorbește, întâi și întâi, despre liniștea de pe străzile Teheranului și ale Ispahanului. De ce au dispărut Drepturile Omului?

Păi să vă spun eu de ce.

Guvernul de la Beijing era alcătuit din chinezi. Guvernul de la Teheran e format din islamiști.

La ora când scriem aceste pagini (și când evenimentele din Iran sunt în plină desfășurare) nu știm dacă și în ce măsură declarațiile repetate ale lui Obama în sprijinul lumii musulmane și-au atins scopul: s-au îmbunătățit într-adevăr relațiile arabilor cu Wasingtonul? Știm în

TENDINȚE

schimb ce efect a avut "noua linie" a administrației americane asupra relațiilor dintre israelieni și Casa Albă. Potrivit unui sondaj realizat de Institutul Smith, în colaborare cu "Jerusalem Post", la întrebarea "Credeți că administrația Obama este pro-israeliană?", numai 6% au răspuns "da", față de 31% în urmă cu o lună de zile.

Lumea: Obama, un nou Mesia?

Mersi, nu servim. Și îi rugăm pe tipii ca Jean Daniel – și alți lideri de opinie – să nu uite că am pătimit destul din pricina a fel de fel de "oameni providențiali". Și că ne-am săturat. Ne-am săturat. Ne-am săturat.

Așa cum s-a săturat și Andrei Pleșu. Într-un articol publicat la București, el scrie:

«Editorialul lui Jean Daniel din ultimul "Nouvel Observateur" te lasă visător. Un om cu o enormă experiență politică și gazetărească, o mare figură a presei europene de stânga, simte nevoia să scrie despre Barack Obama, în termeni care anticipează (de fapt, relansează) cultul personalității. Nu sunt împotriva lui Obama (nici n-am cum, după numai câteva luni de președinție), nu-mi plac comentatorii sumbri, pentru care speranța e o specie a prostiei. Dar exaltările mă indispun, iar idolatria gata făcută, pe bază de ideologii apriorice, mă înspăimântă. Jean Daniel e de părere că victoria în alegeri a președintelui american „constituie în ea însăși un progres pentru întreaga umanitate". Mai mult decât decizia din 1957 ca-

re a stat la temelia Uniunii Europene, mai mult decât conciliul Vatican II, mai mult decât căderea Zidului berlinez din noiembrie 1989 și decât fondarea Curții Internaționale de Justiție de la Haga.

De ce? Pentru că ea simbolizează condamnarea sclavajului și a rasismului de către chiar urmașii stăpânilor de sclavi. De ce? Pentru că păstrând idealurile democratice, promite să combată inegalitatea. De ce? Pentru că își propune să acorde prioritate conflictului din Orientul Apropiat. Și, în sfârșit, pentru că a evacuat din Casa Albă orice ideologie, în afara reperelor tradiționale ale Părinților Fondatori. Mi-e greu să-mi imaginez o pledoarie mai pestriță, mai vagă și mai... ideologică.

Între timp, în Statele Unite, lucrurile încep să se diversifice și, la o adică, să se clatine. Euforia inițială evoluează spre stres. Măsurile anti-criză ale Președinției nu conving în mod unanim, se vorbește de naționalizarea băncilor, de subtonul „socialist“ sau, în orice caz, anticapitalist al „schimbării“ aduse de Obama. Laura Ingraham, o cunoscută comentatoare de radio și televiziune, declară că, dacă trendul actual nu e stopat la timp, Statele Unite nu vor mai fi, peste zece ani, decât o federație în derivă, după un model european de mâna a doua. Mai există încă un anumit capital de încredere în noua echipă, mai există o anumită inflație a portretelor prezidențiale în muzee și instituții, precum și unele accese de entuziasm spontan la apariția, în trafic, a coloanei de mașini ieșite pe poarta Casei Albe. Dar se aud tot mai des și previziuni mai mult sau mai puțin apocaliptice, îngrijorări cu privire la amplasamentul banilor proprii, semne de stupoare și neliniște. Cu toate acestea, dacă ne gândim la ce a încasat, vreme de opt ani, George Bush Jr. sau (în același număr din "Observateur",

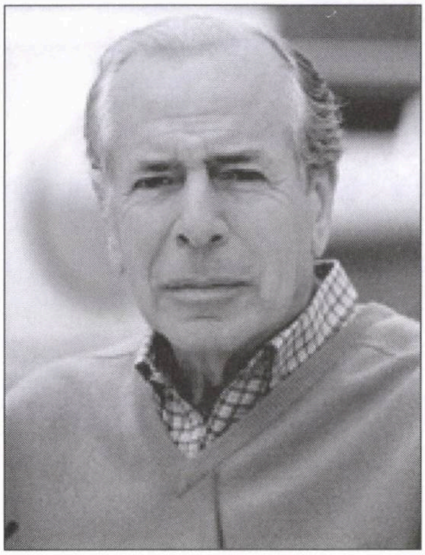

Jean Daniel: e îndrăgostit

de pildă) la furia anti-Sarkozy, orchestra populară din jurul lui Barack Obama apare, prin contrast, arvunită în continuare pentru osană. Doresc sincer ca mandatul lui Obama să se termine cu bine, iar proiectele lui să se împlinească fie și numai pe jumătate. Dar graba și instrumentarul glorificării – în versiunea Jean Daniel – mi se par contraproductive și imature.

S-ar zice că, în materie de convingeri politice, nu există decât anchiloza senilă și pubertatea incorigibilă. Stilul adult e o raritate. Opțiunile sunt, de fapt, pre-opțiuni, votul e un mod de a marginaliza realitatea. Deîndată ce un politician ne flatează teoriile politice, angajamentele juvenile, ideile fixe, simpatiile obscure și idiosincrasiile, insul ne place. De vreme ce ne place, îl alegem. De vreme ce-l alegem, îl susținem până dincolo de rezonabil, ca pe o ipostază a propriului nostru proiect. Plusăm, omagiem, iubim. Iubirea, în versiunea ei ceresc-viscerală, e, și ea, un reflex clasic al pubertății. Jean Daniel e îndrăgostit. Și, într-un fel, e frumos că mai e capabil de asemenea candori. Dar pe noi, cei de prin partea locului, tipul ăsta de amor principial, dornic să ne facă fericiți și ascultători, bucuros să agite dinaintea noastră cuvinte mari și să ne impună modele „corecte“, tipul ăsta de amor ne-a strepezit dinții și ne-a costat câteva decenii de delir. Să-i dea Dumnezeu sănătate și noroc președintelui american! Dar să nu ne fie prezentat ca Mesia. În Europa de Est, procedeul acesta stârnește, inevitabil, amintiri fatale.»

(Dintr-un articol de Andrei Pleșu; în "Dilema veche", București 2009)

O necunoscută: Republica Moldova

Curios lucru. Despre România de astăzi știm o mie de lucruri. De la ultimele isprăvi ale lui Gigi Becali, patronul Clubului "Steaua", la numele restaurantului favorit al președintelui Băsescu, de la echipa la care va juca Mutu în toamnă, la prețul unui apartament de patru camere în Piața Victoriei și la rochiile pe care și le-a cumpărat Monica Columbeanu, frumoasa nevastă a afaceristului Iris Columbeanu, la magazinul Gucci din Milano.

În schimb, despre Basarabia (actuala Republica Moldova) nu știm mai nimic. Iar dacă știm ceva, nu prea înțelegem despre ce e vorba.

În articolul de față, istoricul Adrian Cioroianu (fost ministru de Externe în cabinetul Popescu-Tăriceanu) ne ajută să ne lămurim în această privință.

«Într-una dintre ultimele zile ale lui decembrie 2003, într-un interviu dat la Chișinău, președintele Republicii Moldova – Vladimir Voronin – aducea critici de o duritate fără precedent (până atunci) la adresa vecinului din Vest. Mesajul era cu atât mai surprinzător cu cât dl. Voronin amenința cu instanțele internaționale, în fața cărora – susținea domnia sa – România ar tre-

bui trasă la răspundere, în calitatea ei de "ultim imperiu care mai există în Europa"! Această declaraţie trăda mai mult decât un complex de legitimitate (politică şi statală) al liderului de la Chişinău. Chiar şi pentru un şef de stat ale cărui legături cu "Europa" erau fragile (şi au rămas la fel), această ameninţare avea un substrat mai acut. Nu despre pericole româneşti la adresa Republicii Moldova era vorba acolo, ci despre dorinţa României de a deveni membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007. Era, simplu spus, un şantaj cu Europa. Dat fiind că printre condiţiile accederii erau şi relaţiile bune cu vecinii, dl. Voronin dorea pur şi simplu să semnaleze că, în opinia sa, Bucureştiul rămîne restant la acest capitol. Şi că domnia sa poate împrăştia mai departe propria versiune asupra realităţii (este ceea ce dl. Voronin a făcut din plin în anul 2007, în întâlniri cu oficiali UE sau NATO).

Această bizară comportare a liderului Voronin nu-şi are explicaţia în apartenenţa sa politică şi nici nu este legată de o anume administraţie la Bucureşti. După minicriza din 2003, relaţiile din anii următori au involuat – cu excepţia unei singure ocazii (şi aceea premeditată bilateral, pentru presă): în 2005, când, la un festival al vinului, preşedinţii Băsescu şi Voronin au ciocnit, într-o piaţă din centrul Bucureştiului, câte un pahar cu vin adus de peste Prut. Gestul era menit a încuraja prezenţa produselor din Republica Moldova pe piaţa românească – o prezenţă care, acum, când acest text vede lumina tiparului, rămâne cu totul modestă. Aveam să aflu ulterior că preşedintele Voronin a regretat acel moment şi şi-a pus întrebarea dacă astfel de gesturi, în relaţia cu România, nu cumva au determinat oficialităţile ruseşti să boicoteze vinurile ieşite dintre Prut şi Nistru. Indiferent de regretele d-lui Voronin, cert

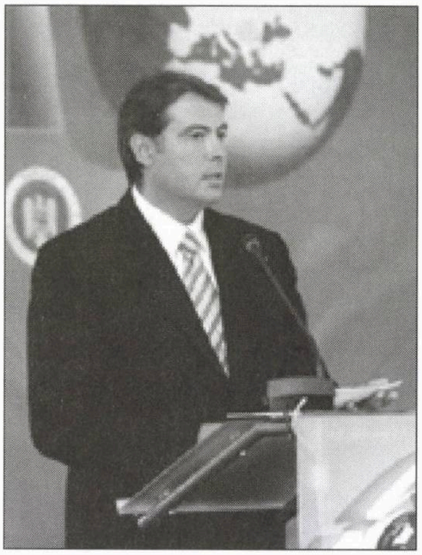

Adrian Cioroianu

este că în anii următori (până în 2008), Republica Moldova a fost supusă, dinspre Moscova, la un veritabil şantaj al vinului – care nu se rezuma la vin, ci viza câteva produse din Republica Moldova în faţa cărora piaţa rusească – largă şi, deseori, îngăduitoare – a fost închisă.

Aşadar: prins el însuşi între un şantaj cu Europa la care supune Bucureştiul şi un şantaj economic la care este supus de Moscova, regimul Voronin joacă pe o coardă foarte întinsă. Principalele sale obiective, acum (dar nu neapărat în această ordine), sunt: 1) rămânerea la putere (nu-i vorba numai de un om, ci despre un întreg sistem, cu oamenii săi şi cu politicile sale de guvernare); 2) disocierea, sub orice formă, de România; 3) revigorarea relaţiilor cu Rusia lui Vladimir Putin prin reglementarea conflictului transnistrean. Analizez, în cele ce urmează, fiecare dintre aceste idei.

Vladimir Voronin a avut şansa (politic, vorbind) ca predecesorii săi să confunde democratizarea Republicii cu bunăstarea cetăţenilor. Din păcate, un popor nu trăieşte numai cu libertate – drept care, chiar şi într-un stat considerat a fi unul dintre cele mai sărace din Europa, mulţi cetăţeni cred că viaţa lor e mai bună azi decât era acum un deceniu.

Regimul Voronin nu este decât copia – periferică – a regimului moscovit al lui Vladimir Putin. Aceeaşi importanţă dată presei controlate de stat – alături de obişnuitele şicane (mai puţin contondente decât în Rusia, totuşi) faţă de presa independentă. Şi nu numai presa locală neînregimentată a avut de suferit, ci şi presa de expresie română în genere – vezi tergiversarea reglementării licenţei pentru posturile ce preluau jurnalele TVR-Bucureşti. Ca şi la Moscova, aceeaşi preocupare de a menţine dezbinarea adversarilor – şi, din acest punct de vedere, agenţii de influenţă voronineni sunt foarte imaginativi: vezi starea de neinvidiat a opoziţiei de la Chişinău, măcinată de o cronică dihonie internă, fără îndoială prefabricată. Ca unul specializat în propaganda regimurilor leniniste, nu mă pot împiedica să cred că această eternă bănuială a fiecăruia pentru fiecare este întreţinută voit. Totodată, regimul Voronin a modificat şi legea electorală, astfel încât alianţele (care i-ar putea fi potrivnice) să aibă "ştacheta" electorală fixată mai sus decât ar spera ele să obţină. În plus, regimul Voronin este foarte harnic (şi probabil că va fi tot mai mult, în lunile ce urmează) în sabotarea primarului Chişinăului, Dorin Chirtoacă, pe care nu-l controlează.

Inclusiv dosarul relaţiilor dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană este, pentru echipa Voronin, tot unul de interes electoral. Şi este de presupus că până şi recentul semnal încurajator dat (la începutul lui octombrie a.c.) de la Bruxelles privind negocierea unui nou parteneriat bilateral va fi folosit de regimul la putere pentru a astupa gura opoziţiei.

Faptul (real, în opinia mea) că Vladimir Voronin are periodice pusee de românofobie nu explică în-

treaga ecuaţie. Deşi este evident (în primul rând pentru locuitorii Republicii Moldova) că semnarea unei convenţii privind micul trafic de frontieră ar fi un prim pas ce chiar poate fi făcut (cu atât mai necesar cu cât familii întregi din stânga Prutului îşi îmbunătăţeau veniturile prin activităţi de mic comerţ în România), regimul Voronin insistă pe semnarea unui tratat politic de bază şi a unui acord de frontieră – deşi nici un oficial de la Bucureşti n-a pus sub semnul dubiului nici suveranitatea şi nici graniţele statului vecin.

Cel ce pune în discuţie, periodic, moştenirea comună a celor două state este tocmai dl. Voronin. Demonstrarea existenţei unei "limbi moldoveneşti" a devenit o marotă pentru regimul său. La fel, încercările de separare a istoriei comune. Intelectualii locali care contrazic aceste perspective nu sunt priviţi cu ochi buni de autorităţi, iar cei care le acceptă sunt încurajaţi şi răsplătiţi. În interpretarea regimului Voronin, cetăţenii Republicii Moldova ar fi votat deja împotriva unirii cu România – este vorba de alegerile parlamentare din 27 februarie 1994 şi de referendumul din 6 martie acelaşi an, când ideea independenţei republicii a obţinut cca 90% dintre voturile exprimate. Nu contează că unirea cu Republica Moldova nu a figurat niciodată în ultimii 18 ani pe agenda politică a puterii de la Bucureşti. Vladimir Voronin pare a avea nevoie de un pericol românesc şi, în lipsa lui, îl inventează. Ce s-a întâmplat în cursul anului 2007 probează această tactică: noi acuze de "imperialism" aduse statului român, când acesta a cerut deschiderea de noi consulate (la Cahul şi Bălţi, în condiţiile în care consulatul de la Chişinău era depăşit de cerere); semnale descurajante date ambasadorului român la Chişinău; "vânarea" mediatică a unui consul român (inclusiv cu instru-

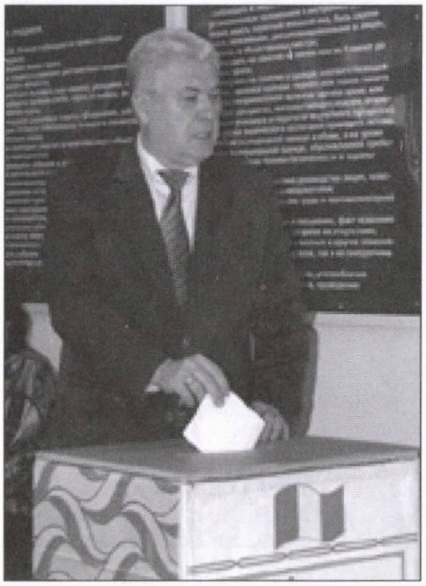

Vladimir Voronin

mentar propriu serviciilor speciale) şi lansarea unor acuzaţii nedovedite vreodată; expulzarea a doi diplomaţi români; şicane la frontieră pentru grupuri de turişti din România; intimidarea clerului ortodox care se declară apropiat Patriarhiei de la Bucureşti; încercarea de a împiedica vizita pe care ministrul român de Externe a făcut-o în decembrie trecut la noul consulat al României din Chişinău; şi, mai grav decât toate, ameninţările periodice pe care le-au primit, pe telefoanele private, membri ai corpului diplomatic român în Republica Moldova (nerevendicate, bineînţeles, de autorităţi, dar nici investigate de acestea).

Din păcate, Bucureştiul are propriile inabilităţi – vezi retorica unor parlamentari români sau unele declaraţii ale preşedintelui Băsescu (precum cea din seara de Revelion a anului trecut). Toate acestea servesc drept "argumente" liderului de la Chişinău pentru "pericolul" invocat. Cum între preşedinţii Băsescu şi Voronin este o lipsă de empatie evidentă, este posibil ca anul 2009 (an cu alegeri în cele două state) să mai aducă reacţii de acest fel şi acuze de rigoare.

În fine, trebuie spus că gesturile românofobe ale autorităţilor de la Chişinău au avut, la noi, şi un efect surpriză: ca ministru, în câteva rânduri am fost întrebat (în medii intelectuale din Bucureşti, dar nu numai) dacă nu cumva România a greşit atunci când a recunoscut Republica Moldova sub acest nume – fapt ce duce, uneori, la confuzii, mai ales în presa externă, unde ţara vecină apare tot mai des drept Moldova. Sub impresia strădaniei dlui Voronin de a inventa o istorie şi o limbă sau de a schimba imnul şi drapelul naţional, dar şi sub impresia recentului diferend dintre Grecia şi FYROM, s-ar putea ca tot mai mulţi români să-şi pună această întrebare.

Conflictul dintre Chişinău şi Tiraspol (capitala auto-proclamatei "republici transnistrene") este, în momentul de faţă, principala pârghie prin care Rusia încearcă menţinerea Republicii Moldova în sfera sa de control. Faptul că în stânga Nistrului se află 12.000 de soldaţi ruşi este doar consecinţa acestei stări conflictuale întreţinute. Cred că nu e loc de vreo iluzie aici: Rusia însăşi are nevoie de acest diferend şi, totodată, vrea să acţioneze ca un mediator privilegiat (în fapt, chiar singurul mediator!) între Vladimir Voronin şi Igor Smirnov. Această dorinţă rusească (a unui format trilateral de discuţii, în care să fie prinse numai Moscova, Chişinăul şi Tiraspolul) este cu totul incompatibilă cu formatul 5+2 sugerat de comunitatea internaţională (adică Republica Moldova şi zona transnistreană ca părţi, Rusia, Ucraina şi OSCE ca mediatori, plus SUA şi UE ca observatori).

Declarativ, Rusia sprijină "integritatea teritorială" a Republicii Moldova – dar rămâne de văzut dacă această "integritate" serveşte într-adevăr interesele vitale ale Chişinăului, inclusiv apropierea în literă şi spirit de Uniunea Europea-

nă. Din 1992 şi până astăzi, războiul – cald sau rece – dintre Chişinău şi Tiraspol nu a făcut altceva decât să amâne sine die un real proiect politic pro-european al Moldovei. Şi, în paralel, a consfinţit prezenţa Rusiei în zonă. Din păcate, nu sunt semne că regimul Voronin vrea să modifice această stare de fapt.

Dosarul transnistrean are, în prezent, trei variante de soluţionare. Prima aparţine oficialilor de la Chişinău care, până de curând, ofereau o "largă autonomie" rusofonilor din regiunea separatistă. A doua variantă aparţine autorevendicatelor autorităţi de la Tiraspol, care cer completa independenţă, precum şi recunoaşterea acesteia de către Moscova (Smirnov citează în mod curent cazurile Osetiei de Sud şi Abhaziei, pe care le vede similare cu propria cauză – drept care după o întâlnire cu Dimitri Medvedev, la începutul lui septembrie a.c., a făcut, trei săptămâni mai târziu, o vizită "de documentare" în Abhazia). Cea de-a treia soluţie oferită – şi cea mai elaborată dintre ele – vine de la Moscova. În anul 2003, deputatul rus Dimitri Kozak a oferit un plan care, de atunci, îi poartă numele; recent, ministrul rus de Externe, Serghei Lavrov, l-a adus din nou în discuţie. În mare, planul prevede garantarea "integrităţii" Republicii Moldova cu preţul "federalizării" sale (cu Transnistria ca parte componentă, dar aceasta având drept de veto în privinţa politicii interne şi externe a statului – cu cele ce derivă de aici, uşor de imaginat), cu menţinerea pe mai departe a trupelor ruseşti ca "forţă de pace", cu acordarea statutului de limbă oficială limbii ruse (alături de "limba moldovenească") şi cu angajamentul Chişinăului că nu va face nici un pas spre NATO. Pe scurt, în momentul de faţă Rusia nu are nici un interes în desprinderea Transnistriei de Republica Moldova – tocmai pentru că existenţa Transnistriei, acolo unde ea este acum, reprezintă garanţia cea mai bună că Republica Moldova nu se va apropia nici (militar) de Occident, şi nici (politic sau economic) de România.

În ultimii doi ani, s-a vorbit deseori despre un posibil acord secret între Chişinău şi Moscova privind Transnistria; recentul război din Georgia şi declaraţiile ruseşti privind interesele Moscovei în "vecinătatea imediată" au sporit bănuiala. De fapt, un astfel de "acord secret" nici nu e necesar. Fără adversar în plan intern (cu un Iurie Roşca făcând, acum, un joc pe care numai el îl înţelege şi cu un Chirtoacă lipsit de un partid în spatele său, deocamdată), cu un adversar inventat spre Vest (anume România), şi cu un vecin la Est (Ucraina) în care fiecare criză aduce şi mai aproape de ceafă răsuflarea ursului rusesc, este cu totul posibil ca actuala putere de la Chişinău să vină cu un aşa-zis "proiect propriu" de rezolvare a conflictului transnistrean, dar care să fie de conivenţă cu Moscova şi care să preia multe dintre datele planului Kozak. Pentru păstrarea puterii, regimul Voronin pare a fi dispus să facă mari concesii – şi în raport cu Tiraspolul, şi în raport cu Moscova.

În momentul de faţă, dincolo de aspectul pur politic (cantonat în sintagma "integrităţii" statale), la Chişinău nu are propriu-zis loc o discuţie despre locul şi rolul Transnistriei în viitorul Republicii Moldova. Desigur, este riscant, pentru orice forţă politică, să exprime în cuvinte clare o asemenea dilemă. Şi totuşi, până ce ea nu va fi abordată frontal, Republica Moldova nu va avea de ales între variante bune sau rele ale propriului viitor – ci va fi obligată să aleagă, pe mai departe, între grâul puţin al răului mai mic şi neghina deasă a răului mai mare.»

Ne place...

...Nu ne place

Nu ne place că...

...Internetul este inundat, în ultima vreme, cu celebra declaraţie a prof univ. Ion Coja, care sună aşa: «Nu a existat nici un Holocaust în România. Dar dacă va exista vreunul în viitor, o să îl facem aşa cum trebuie.»

Ne place că...

...la Petah Tikva s-a deschis (şi funcţionează cu succes) un *Cafe Midrash*, care se autodefineşte drept "un bar-cafe spiritual"; pereţii sunt împodobiţi cu citate din scrierile religioase, clienţii – în majoritatea lor tineri laici – au prilejul să discute cu un rabin despre fel de fel de probleme de viaţă (ca, de exemplu, căsătoria) şi, de două sau de trei ori pe săptămână, îşi face apariţia un rabin care prezintă cetăţenilor diverse trucuri cu cărţi de joc precum şi ultimele bancuri inspirate de talmud.

Nu ne place că...

...vorbind despre mişcarea din Liban, Hezbollah, colegii noştri de la "Viaţa noastră" s-au molipsit de la alţii (ştim noi care), folosind expresia cosmetizată "organizaţie militantă", deşi cinstit e să spui lucrurilor pe nume: organizaţie teroristă.

Ne place că...

...scriind despre felul cum islamul de astăzi îi educă pe copii, de mici, în moschei şi şcoli coranice, în spiritul "servituţii voluntare", revista "l'Arche" din Paris a amintit de o reflexie a lui Spinoza cu privire la "cei care combat pentru servitutea (sclavia) lor ca şi cum ar fi vorba de libertatea lor".

Nu ne place că...

...aşa cum au dezvăluit Răzvan Popa şi Răzvan Sauciuc în "Adevărul", peste 600 de români au fost vânduţi, ca robi, în Cehia:

«„Loc de muncă în construcţii, în Cehia, salariu atractiv, 700-800 de euro pe lună. Transport şi cazare asigurată". Aşa sună – potrivit celor de la "Adevărul" – oferta din ziare şi a racolatorilor care bat la pas satele din judeţele sărace ale Moldovei. Cea mai afectată zonă este cea a Botoşaniului.

Începând cu 2004, sute de români au fost băgaţi în autobuze, iar după ce au trecut graniţa au devenit sclavi. Actele erau confiscate, iar autobuzul devenea un transport de robi sub pază armată. Încărcăturile au fost livrate, de fiecare dată, în Cehia – la periferia capitalei, Praga – unor ucraineni.

Noii stăpâni ai românilor plăteau sume modice: 100-150 de euro pe cap de român. Transportul ajungea, în cele din urmă, în barăci tip Auschwitz, unde sclavii dormeau claie peste grămadă. Ziua erau scoşi la munci grele, seara erau păziţi cu Kalaşnikovul. De pe urma lunilor de chin nu s-au ales decât cu câţiva euro.

Unul dintre aceşti sclavi era moldoveanul Ovidiu Boşoancă. Ovidiu Boşoancă era fericit – avea de muncă, iar străinul plătise drumul pentru toţi tovarăşii. Când a ajuns la Praga, Ovidiu a dat de iad: „Prima dată ne-au luat actele. Ne–au băgat într-o cameră cu paturi suprapuse. Ca la puşcărie. Erau câte patru paturi, unul peste altul. A doua zi am început lucrul pe şantier".

După o săptămână de muncă grea, oamenii şi-au primit „leafa" – câteva coroane (echivalentul a 50 de lei), cât să-şi ia de mâncare. „Până atunci, am mâncat ce aveam de-acasă, dar se terminase", povesteşte Ovidiu. Cele câteva coroane, primite săptămânal, au rămas singurii bani pe care sclavii aveau să-i mai obţină pentru munca de pe şantier.

Fiindcă şi-a dat seama că a fost păcălit, Ovidiu a vrut să plece. Patronul ceh s-a supărat. „A venit imediat patronul ceh, mi-a pus pistolul la cap şi mi-a spus că mă omoară dacă încerc să fug". Ovidiu mai povesteşte că traiul greu al românilor vânduţi în Cehia era completat cu ameninţări cu armele, înjurături şi bătăi.»

Ne place că...

...romancierul american J. D. (Jerome David) Salinger (autorul cărţii "De veghe în lanul de secară"), care s-a retras la ţară într-o fermă din New Hampshire (nord-estul Statelor unite), angajându-se în 1965 să nu mai publicenimic cât o trăi, s-a ţinut – cel puţin până la ora de faţă – de cuvânt. El a îm-

J. D. Salinger în 1951

plinit de curând 90 de ani şi, deşi – aşa cum susţine fiica lui – scrie zilnic câteva pagini – nu a mai dat de-atunci nimic la tipar.

Nu ne place că...

...porcii de la societatea engleză de aviaţie BMI au eliminat Israelul de pe hărţile digitale puse la dispoziţia pasagerilor de pe linia Londra-Heathrow – aeroportul Ben Gurion.

Nu ne place că...

...nici anul acesta, la Târgul de carte de la Ierusalim nu a existat un stand cu cărţi în limba română, editate fie în România, fie aicea, în *alia*.

Ne place că...

...un cetăţean din Beer Sheva, care fusese văzut scuipând fără încetare în piaţa oraşului, a fost arestat şi condamnat la o amendă de 800 şekeli (sau, dacă preferă, la zece zile de închisoare).

Ne place că...

...d. Toader Paleologu, ministrul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional din România (fiul regretatului eseist Alexandru Paleologu), a susţinut, la sediul ICR din Bucureşti, o conferinţă pe tema: "Ce este aceea o pleaşcă".

Ne place că...

...Magdalena Boiangiu a publicat în revista "Dilena veche", din Bucureşti, nota de mai jos:

«N-are mamă, n-are tată. Ofiţerul chinez de poliţie Laobu Lalou (şef al staţiei de poliţie Heizhugou din oraşul Leishan) a arestat în ultimii zece ani 48 de rude apropiate sau îndepărtate, sub acuzaţia de rele comportări sau corupţie. Dintre aceştia, 25 (inclusiv unul dintre fraţii săi) au fost condamnaţi la închisoare, la re-educare prin muncă sau au plătit amenzi. Laobu are 30 de ani şi primele sale victime din familie au fost fratele său mai mic şi doi veri care, beţi fiind, i-au bătut pe profesori. Deşi mama lui a plâns lacrimi amare, cei trei au fost arestaţi, judecaţi şi condamnaţi. "Ţin la rudele şi la prietenii mei, dar când ei intră în conflict cu legea, aleg legea şi justiţia" – spune poliţistul, considerat un erou de populaţia convinsă că răspândirea corupţiei se datorează eşaloanelor superioare care o tolerează, când

nu profită direct de pe urma ei. Pasiunea lui Laobu pentru dreptate pare a fi egală cu pasiunea familiei lui pentru delicte.»

Nu ne place că...

...fostul ministru Egiptean al Culturii, d. Faruk Hosni, care declarase nu de mult că ar lua parte cu

Faruk Hosni

plăcere la arderea de cărţi israeliene la Cairo, a fost numit secretar general al UNESCO, cu sediul la Paris.

Ne place că...

...revista lunară "Apostrof", din Cluj (condusă de Marta Petreu), care s-a remarcat nu o dată pentru inteligenţa cu care a ales temele anchetelor sale, a iniţiat de curând o anchetă în rândurile scriitorilor cu subiectul: Ce anume înseamnă pentru dumneavoastră noaptea?

Ne place că...

...în ziarul "Evenimentul zilei" din Bucureşti a apărut următorul anunţ la "Mica Publicitate":

«Angajăm astrologi, clarvăzători, cunoscători de tarot (cărţi de ghicit). ... se lucrează de acasă. ... Angajăm din toată ţara.»

Ne place că...

...aşa cum a dezvăluit un reporter de la revista "Adevărul literar şi artistic" din Bucureşti, istoricul şi criticul literar Eugen Negrici (autorul cărţii de mare succes "Iluziile literaturii române"), profesor la Universitatea din Bucureşti, este, în timpul liber, unul dintre cei mai cunoscuţi vânători din România de azi, printre trofeele sale numărându-se şi patru urşi.

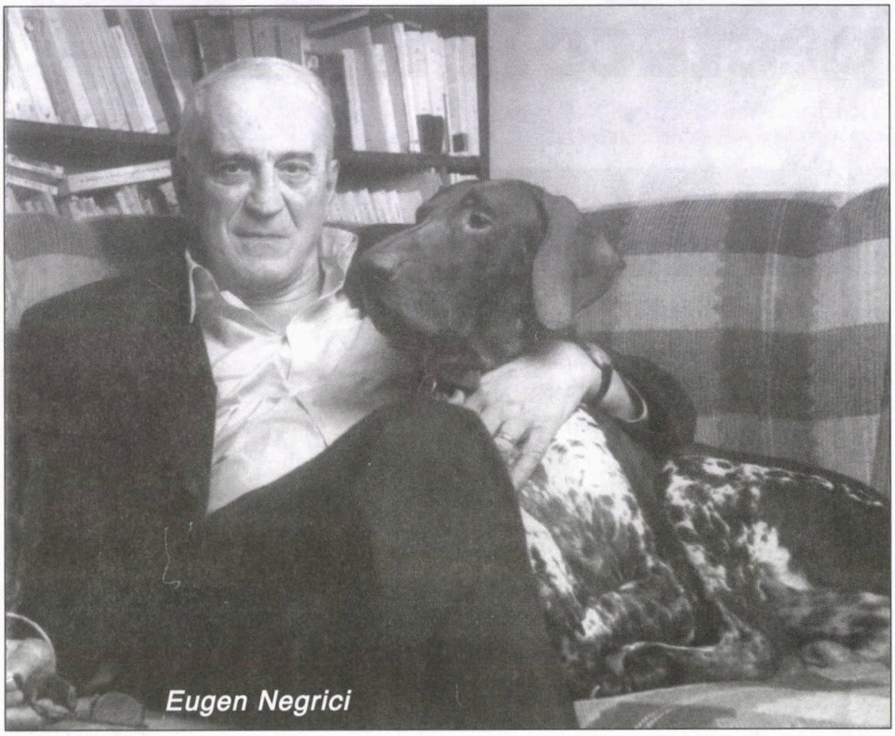

Eugen Negrici

Ne place că...

...răsfoind prin colecţiile de ziare din anii războiului, confraţii noştri de la "Dilema veche" au descoperit şi reprodus informaţia de faţă din "Gazeta municipală" (Bucureşti, aprilie 1943):

«Potrivit dispoziţiunilor primite, organele de control ale Primăriei au controlat cu stricteţe dispoziţiunile în vigoare, ca evreii să nu se aprovizioneze decât după orele 10 dim.

Numai la Hala Ghica au fost amendaţi în decurs de o săptămână, cu amenzi de la 500-2.000 lei, un număr de 28 evrei. La fel a fost amendat pe loc cu 5.000 lei, evreul Adolf Eşanu din str. Carol Papazoglu 81, care a fost prins făcând pe intermediarul la păsări."

Ne place că...

...în România circulă o antologie de becalisme, cuprinzând o selecţie din expresiile celebre ale faimosului afacerist şi politician Gigi Becali:

Legat de afaceri, economie, finanţe:

"Oamenii de afaceri din România au cu toţii interese de grup personale."

"Am vorbit chiar zilele trecute cu mai mulţi parteneri de afaceri. Oameni serioşi, din lumea interlopă."

"Becali e un brand. Eu la Avicola Iaşi pot să fac pui Gigi Becali, dacă vreau."

Legat de filozofie, religie (aici e deja mai tare, mai pe ce-i place lui):

"Dumnezeu e cel mai tare serviciu de informaţii din lume – ştie tot, chiar şi-un fir de păr."

"Să dea Dumnezeu, domnu' Bolcaş (fruntaş al Partidului România Mare) ca, dacă nu spuneţi adevărul, să vă bată Dumnezeu."

"Nu mai e mult până mai e foarte puţin."

"Eu sunt fan al lui Isus Cristos şi de aceea trăiesc după propria mea lege, la fel ca El."

"N-are rost acum să facem dintr-un ou un bou, cum spune proverbul ăla."

"Becalizarea României înseamnă ca România este într-un cancer moral şi spiritual din care se va salva prin becalizare."

"Puterea îţi dă putere numai dacă eşti puternic pentru poporul tău."

"Este voinţa lui Dumnezeu ca eu să pasc acest popor."

"Dacă aş avea emoţii, n-aş avea credinţă, iar Isus Cristos a spus «De ce te îndoiesti, necredinciosule?», aşa că n-am emoţii."

Legat de justiţie, viaţă socială:

"M-am gândit ce aroganţă să le mai fac eu la ăştia şi-atunci mi-am luat un (automobil) Maybach."

"Sunt într-un război al dreptăţii cu toată majoritatea din ţara asta, curată şi necurată. Sabia mea e sigură, dreaptă şi luminoasă."

"Eu în tinereţe eram amfitrion oriunde mă duceam."

"Dacă nu vă convine de mine, eu plec în pelerinaj."

"Tatăl meu a fost împăratul localităţii în care m-am născut, iar mama mea a fost regina balului din acea localitate."

"Norica Nicolai (fruntaşă a Partidului Liberal) ar da ani din viaţa ei ca să stea cu mine la masă, ca să mă simtă lângă eă."

"Dacă mă respecţi o dată, te respect şi eu tot o dată. Dacă nu mă respecţi o dată, eu nu te respect de cinci ori."

Legat de mass-media:

"Mass-media după părerea mea înseamnă televiziunile unde oamenii văd în direct pe oameni."

"Ştiţi cât de mult scuip eu televizorul la mine acasă? Cum văd un nenorocit care vorbeşte de binele public, cum îi trag un scuipat."

Legat de politică:

"După ce-am văzut filmul Mihai Viteazul, mi-am zis că vreau să fac şi eu pentru România ce-a făcut Mihai Viteazul sau măcar Amza Pellea."

"Am vorbit cu văru-meu Giovanni Becali şi cu Victor Becali să facem un partid care să fim mai tari ca fraţii Kennedy. Am fi condus România. Dar n-au vrut, fraierii."

"Partidul Noua Generaţie (condus de Gigi Becali) are o orientare de centru, când la stânga, când la dreapta, de la caz la caz."

"Am promis că pe trădătorul ăsta de Dan Voiculescu (afacerist, om politic, şeful Partidului Conservator) o să-l distrug până când o să-l nenorocesc."

"Eu am ajuns aici pe labele mele de urs şi pe sabia mea."

"Tăriceanu, VIP? Vă spun eu ce VIP e, Very Important Papagal. Auzi la el, ce tupeu obraznic!"

"După ce ajung preşedinte, îmi cer scuze poporului român, plec o săptămână la Muntele Athos şi mă întorc mai puternic."

"PNG va fi biserica politicii româneşti, iar eu voi fi Sfântul Petru."

"Eu cu viaţa mea, în fiecare dimineaţă de când mă dau jos din pat, fac istorie."

"Eu sunt preşedintele preşedinţilor preşedinţilor."

Legat de sport:

"Mitică Dragomir (preşedintele Ligii fotbaliştilor profesionişti) este pentru toţi la fel şi diferit pentru fiecare."

"La botezul copilului lui Dică (fotbalist cunoscut) am băut şampanie şi după aia am spart paharul fiindcă aşa sunt eu: sunt om care am sentimente care trăiesc."

"Steaua (sau CCA, mă rog, aici e sublinierea mea) va purta zimbrul lui RAFO pe piept pentru 1 mil. de Euro. Asta înseamnă că CCA nu-şi murdăreşte tricourile decât pentru sume care merită."

"Dacă marcăm un gol la început, pe urmă putem să jucăm şi la 0-0."

"N-are cum să mă bată Copos (patronul clubului Rapid) pe mine în postul Paştelui. El e utecist, eu sunt creştin. Păi credeţi că Dumnezeu nu vede?"

"Meritul pentru titlul câştigat de CCA Steaua e 50% al lui Protasov, dar cel mai mare merit e al meu".

"M-am certat şi cu Mitică Dragomir, dar fără jigniri. El m-a făcut oligofren, eu l-am făcut zdreanţă, dar nu ne-am insultat. În schimb, Marian Iancu e obraznic şi umblă cu tot felul de jargoane care nu e bine să le dai la presă."

"Am luat doi peri din barba părintelui Visarion, care este un sfânt, şi după aia le-am dat 2 goluri lui Standard Liège."

Legat de diverse:

"Atunci când sunt supărat, mă retrag între oile mele şi mă liniştesc."

"Nici nu ştiţi ce sensibilitate am eu în suflet, dar nu ştiu să mă exprim. Dacă aş şti, aş vorbi mai frumos decât Liiceanu şi Pleşu."

"Am citit «Manualul războinicului luminii» cu două markere. Cu galben am subliniat pasajele care mi-au plăcut şi unde m-am identificat cu eroul cărţii, iar cu verde pe cele care nu mi-au plăcut şi nu le–am citit."

"Oana Pellea (actriţă, fiica actorului Amza Pellea) să-şi vadă de treaba ei. Eu în campania electorală n-am folosit imaginea lui Amza Pellea, ci pe a lui Mihai Viteazul."

"Pe tata nu putea să-l atingă nici o femeie, că-i zicea: ia mâna de pe mine, că-mi moare o oaie".

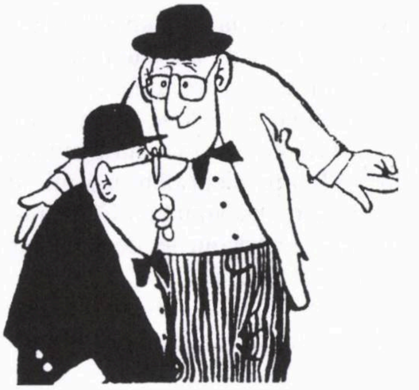

SE ZVONEȘTE CĂ...

...dramaturgul Octavian Sava lucrează la un serial TV inspirat din viața faimosului afacerist **Nati Meir,** candidat, așa cum se știe, la președinția României. Pentru rolul principal se duc tratative cu actorul Gh. Visu, interpretul lui State Pot-

Gh. Visu

covaru din telenovela "Regina". Pentru rolul politicianului C. V. Tudor (cu care Nati Meir a colaborat strâns câțiva ani de zile) a fost contactat Florin Piersic.

...**Mihaela Rădulescu,** cunoscuta prezentatoare de la televiziunea bucureșteană (aflată, cum se știe, în stare de divorț cu soțul ei, omul de afaceri israelian Elan Schwar-

Mihaela Rădulescu

tzenberg), a hotarât ca până la finalizarea prcesului să se instaleze cu fiul cuplului la vila familiei de la Herzlia.

...după decesul de luna trecută al ziaristei **Claudia Löbelsohn** s-au descoperit câteva lucruri interesante. Bună prietenă cu fostul ei coleg de redacție, regretatul I. Schechter, Claudia Löbelsohn îl numise pe cunoscutul umorist drept executorul ei testamentar. C. L. trăia singură, nu avea familie și era mai în vârstă decât Schechter. Așa că... Numai că destinul a hotărât ca Schechter să plece înainte... Acum, s-a descoperit că după moartea lui Schechter, Claudia Löbelsohn a numit un alt executor testamentar. Acesta ar fi prințul Radu de Hohenzollern, soțul Principesei Margareta a României. Explicația: în anii '80, C. L. intrase în legătură cu Regele Mihai, îl vizitase pe suveran în Elveția, îi luase un interviu și, în continuare, păstrase relații bune cu membrii Casei Regale. Inclusiv cu prințul Radu...

...în comuna Pipera, de lângă București, se află un cartier nou, de vile, ultra-modern, căruia vecinii îi spun de la o vreme "oala". Explicația: în sus-numitul cartier locuiesc circa o mie de familii de afaceriști din Israel, care au creat un fel de ghetou de lux. Tot la Pipera, unde își are reședința celebrul Gigi Becali, funcționează și o filială puternică a organizației "Garda de Fier". Cetățenii de prin partea locului s-ar fi obișnuit să spună à propos de viitor: când o fi să fie, ne repezim la ovrei și îi luăm pe toți din oală...

AVOCAT ȘI NOTAR
AUSTERMAN EFRAIM
Fost magistrat în România
Execută
Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;
Rezolvă probleme juridice legate de România
Cumpărări, vânzări imobiliare; moșteniri-testamente; convenții soți sau necăsătoriți; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România
Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11
Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401
Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

ETC... ETC...

••• La început, crezusem că e un banc cu Bulă. Pe urmă, încet-încet, am înţeles că vestitul afacerist Nati Meir şi-a pus într-adevăr candidatura la preşedinţia României. Mulţumindu-ne, deocamdată, să amintim de vorba franţuzească "il faut du tout pour faire un monde", reproducem după agenţia "Mediafax" cele de mai jos privind declanşarea campaniei electorale a lui Nati Meir:

«Candidatul la preşedinţie Nati Meir a anunţat, într-o conferinţă de presă, că purtătorul său de cuvânt va fi Monica Columbeanu, care a precizat că va avea ca rol "transmiterea de mesaje" şi că va fi "interfaţa domnului Nati Meir", onorariul fiind "o chestiune confidenţială".

Nati Meir şi Monica Columbeanu: mişto interfaţă!

"Facem o istorie când spun că Monica Columbeanu, în clipa asta, a intrat în politica românească. Din clipa asta ea s-a făcut purtătorul de cuvânt al meu, al candidatului la preşedinţie din România", a declarat Nati Meir.

El a menţionat i-a fost foarte greu să o convingă pe aceasta (Monica Columbeanu - n.r.), dar că finalul este foarte important, iar ei formează în prezent un tandem.

"Şi cu ea am stat de vorbă foarte mult, şi cu soţul ei, şi când mi-a dat acordul am ştiut că am făcut istorie pentru România", a mai spus Meir.

La rândul său, noul purtător de cuvânt a ţinut să menţioneze că rolul ei va fi transmiterea de mesaje.

"Am înţeles că funcţia mea ar fi de purtător de cuvânt, aşadar de transmitere de mesaje. Voi fi interfaţa domnului Nati Meir, interfaţa domnului cu dumneavoastră", a arătat Monica Columbeanu.

Întrebată despre onorariul pe care-l va primi, ea a spus că este "o chestiune confidenţială" dar că a acceptat în primul rând pentru că urmează cursurile unei facultăţi de comunicare.

"Doresc să pun în practică ceea ce am învăţat acolo, ceea ce acum ştiu doar în teorie. Este o mare şansă pentru mine această... şansă pe care mi-a dat-o domnul Nati Meir", a mai spus Monica Columbeanu.»

••• Discursurile lui Obama? Contradiscursurile lui Bibi? Alegerile din Iran? Nimic din toate acestea nu-l împiedică pe Uly VăIureanu, directorul agenţiei Isropres, din Haifa, să transmită ştiri despre ai noştri, din *trib:*

■ La sesiunea de primăvară a Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România, care a avut loc la Târgovişte, Prof. Dr. Jean Askenasy a fost ales membru de onoare al instituţiei. Propunerea de alegere a fost făcută de general prof dr. Vasile Cândea şi prof. Irinel Popescu. Propunerea a fost discutată şi aprobată în prealabil în unanimitate în Prezidiul Academiei.

Noul membru de onoare al Academiei Oamenilor de Ştiinţă urmează să susţină discursul de recepţie la o viitoare reuniune a Academiei.

■ Romancierul Mirel Brateş din Haifa este unul din laureaţii celei de-a 26-a ediţii a "Festivalului Internaţional de Literatură T. Arghezi" organizat în România. El a primit Premiul Diasporei pentru romanul sau "Clarsfeld, evreul necesar" publicat în Editura Hasefer. Diploma de premiere este semnată de scriitorul Gh. Grigurcu, preşedintele Juriului.

La organizarea Festivalului – menit să omagieze unul dintre cei mai mari scriitori ce i-a dat literatura română de-a lungul timpului – şi-au dat contribuţia Consiliul Judeţean Gorj, Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale, Biblioteca Judeţeană "Christian Tell", Consiliul

Local şi Primăria Târgu-Cărbuneşti, Şcoala Populară de Artă Tg-Jiu, Centrul Cultural şi Biblioteca “Tudor Arghezi” Tg-Cărbuneşti, alte instituţii de cultură, ligi, fundaţii, societăţi culturale, posturi de radio, cotidiene şi edituri din Gorj.

■ În cadrul unei conferinţe de presă ce a avut loc la primăria din Arad, România, s-a anunţat că a avut loc în localitate o conferinţă internaţională cu participarea organizaţiilor naţionale afiliate la Consiliul Internaţional al Creştinilor şi Evreilor (ICCJ-International Council of Christians and Jews).

■ Marele Rabin Alexandru Şafran omagiat la Geneva:

În cadrul manifestărilor prevăzute cu ocazia aniversării a 150 de ani de la fondarea Sinagogii din Geneva, un Omagiu excepţional a fost consacrat memoriei Marelui Rabin Alexandru Şafran care a păstorit comunitatea evreiască din localitate peste o jumătate de secol (1948-2006).

A fost inaugurată "Sala de festivităţi Mare Rabin Dr. Alexandre Şafran", la Sinagoga Beit Iacov. După punerea Mezuzei de către actualul Mare Rabin al Genevei Dr. Itzhac Dayan şi masa festivă de Şabat, profesorul Carol Iancu, de la Universitatea din Montpellier şi director al Şcolii de Inalte Studii Evreiesti din Franţa, a ţinut conferinţa "Alexandru Şafran. O viaţă de luptă, o rază de lumină", care este şi titlul recentei sale cărţi apărută în traducere română la Editura Hasefer din Bucureşti, în 2008. În ampla sa expunere el a rezumat diferitele angajamente ale lui Alexandru Şafran, sublinind rolul său istoric în timpul Şoahului în România, când a reuşit să evite deportarea evreilor din Regat şi Transilvania de Sud în lagărele de exterminare din Polonia. Alexandru Şafran a păstrat recunoştinţă persoanelor care au intervenit în favoarea coreligionarilor săi în anii de prigoană: regina-mamă Elena a obţinut post-mortem titlul de "Dreaptă între popoare" (medalia a fost transmisă Regelui Mihai), datorită eforturilor depuse de Dr. Emil Simiu. După expulzarea sa în 1948, stabilit la Geneva, Alexandru Şafran a luptat pentru prietenia între evrei şi creştini, a denunţat antisemitismul, a luat apărarea Statului Israel, fiind în acelaşi timp autorul unei excepţionale opere de filozofie religioasă.

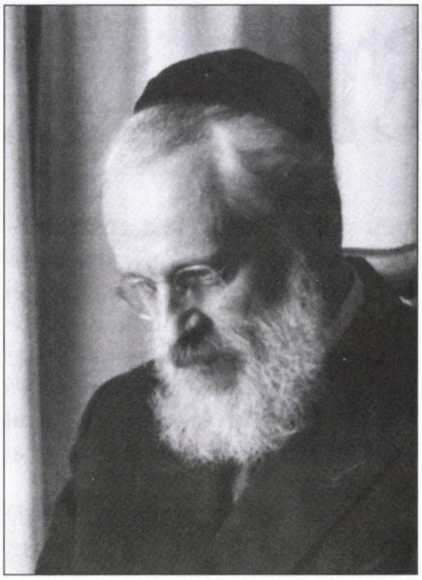

Marele Rabin Alexandru Şafran

■ Consiliul Local al municipiului Piatra Neamţ a decis să retragă titlul de cetăţean de onoare conferit post-mortem mareşalului Ion Antonescu, în anul 1999. Decizia a fost adoptată de 16 din cei 23 de consilieri locali, după ce patru din aceştia s-au abţinut de a vota proiectul de hotărâre, iar trei au lipsit motivat de la şedinţa legislativului pietrean. La sugestia Ministerului Culturii şi a Guvernului României, s-a ajuns la această situaţie în urma avertismentelor lansate de mai multe asociaţii non-guvernamentale din România cu privire la greşeala pe care o face statul român de a-i acorda distincţii unei persoane care a fost condamnată pentru crime de război. În raportul întocmit pe marginea acestui proiect de hotărâre, Primăria Piatra Neamţ motivează iniţiativa ca urmare a adresei primite de la Prefectura Neamţ, prin care Institutul Naţional pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel" solicită retragerea titlului de Cetăţean de Onoare conferit post mortem mareşalului Ion Antonescu. Administraţia publică pietreană ca de altfel şi alte primării din ţară îl au pe lista cetăţenilor de onoare pe controversatul mareşal Ion Antonescu. "A fost o sugestie venită de la Ministerul Culturii, pentru că mareşalul Ion Antonescu ar fi considerat vinovat de promovarea Holocaustului. Solicitările de a-l scoate pe mareşal de pe lista cetăţenilor de onoare au venit de la mai multe ONG-uri. Sunt mai multe localităţi unde i s-a conferit acest titlu şi guvernul le-a transmis tuturor cererea ONG-urilor. Noi am considerat justă această decizie, ca urmare îi vom retrage titlul de cetăţean de onoare mareşalului Ion Antonescu", a declarat viceprimarul Dragoş Chitic.

■ Ministerul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional din România face următoarele precizări legate de construirea Memorialului Holocaustului:

”Construirea Memorialului Holocaustului este expresia datoriei de a recunoaşte şi de a asuma crimele comise în timpul celui de-al doilea război mondial împotriva comunităţii evreieşti şi împotriva comunităţii rroma. Aşa cum un gest restaurator autentic exclude echivocul şi parţialitatea, în acelaşi fel un astfel de monument nu poate fi realizat decât într-un loc central al spaţiului public şi nu într-unul aflat la periferia cotidianităţii. Acesta este motivul pentru care autorităţile germane au construit, în anul 2004, la Berlin, Memorialul Holocaustului chiar lângă Poarta Brandenburg, pe o suprafaţă de 19.000 de metri pătraţi.

În privinţa argumentului potrivit căruia defrişarea unui parc situat în

centrul Bucureştiului va afecta confortul locuitorilor acestuia, trebuie spus, în primul rând, că în locul zonei verzi va fi amplasat un monument a cărui prezenţă nu poate decât să îmbogăţească – tocmai prin sensul memorialistic propus şi prin expresia artistică care mediază acest sens – conştiinţa celor care îl vor întâlni.

În al doilea rând, Primăria Municipiului Bucureşti, prin Administraţia Lacuri, Parcuri şi Agrement Bucureşti, a autorizat, în conformitate cu adresa nr. 604/11.05.2009, defrişarea terenului pe care va fi amenajat Memorialul Holocaustului doar cu condiţia plantării, de către Ministerul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional, a unui număr de patru ori mai mare de plante decât cele care au fost defrişate.

■ După cum anunţă postul de radio Deutche Welle, citat de Agenţia Divers, la Berlin a avut loc prezentarea unui volum care tematizează Holocaustul din România. Lucrarea reuneşte comunicările unui simpozion care a avut loc anul trecut la Berlin şi care s-a ocupat de diversele aspecte ale Holocaustului care a avut loc în perioada regimului fascist condus de dictatorul militar Ion Antonescu. Cartea, intitulată „Holocaust la periferie. Politica evreiască şi uciderea evreilor în România şi-n Transnistria 1940-1944", a apărut sub egida Centrului pentru Studiul Antisemitismului din cadrul Universităţii Tehnice din capitala Germaniei.

Lansarea volumului a avut loc în prezenţa celor doi editori ai volumului: istoricul Wolfgang Benz, care este şi directorul Centrului pentru Studiul Antisemitismului, şi Brigitte Mihok, cercetătoare la acelaşi institut, autoarea unor studii legate de problema rromilor din România.

Printre autorii volumului – arată Divers – se află şi câţiva istorici care n-au participat la simpozionul amintit, dar care au publicat în anii trecuţi studii de referinţă privind tematica Holocaustului. În acest context îl amintim doar pe regretatul Jean Ancel, prezent în volum cu un studiu despre pogromul din Iaşi, care a avut loc pe data de 29 iunie 1941.

Folosind numeroase documente inedite, Ancel demonstrează că responsabilitatea directă pentru uciderea celor 13.000 de evrei din Iaşi revine regimului Antonescu. Istoricul demontează mitul că asasinatele ar fi fost opera unor elemente marginale, respectiv ale trupelor germane.

■ La Cinema Studio din Bucureşti, în cadrul Festivalului Filmului European, a avut loc avanpremiera filmului „Călătoria lui Gruber", în regia lui Radu Gabrea. Beneficiind de un scenariu excepţional, aparţinând lui Răzvan Rădulescu şi Alexandru Baciu, filmul este povestea vizitei la Iaşi a scriitorului şi ziaristului italian Curzio Malaparte, autor al celebrului roman „Kaputt", la câteva zile după începerea războiului împotriva Rusiei sovietice, prin iunie 1941. În căutarea doctorului evreu Joseph Gruber pentru a-l trata de o severă alergie, Malaparte, interpretat de Florin Piersic jr., zbătându-se în hăţişul birocraţiei civile şi militare române, în luptă cu indiferenţa acestora, face o descoperire cumplită... În drumul său, Florin Piersic jr. este însoţit de Marcel Iureş, Claudiu Bleonţ, Răzvan Vasilescu, Alexandru Bindea, Andi Vasluianu şi mulţi alţii, precum şi de cunoscutul actor german Udo Schenk. Filmul „Călătoria lui Gruber" a fost prezentat cu succes la Klezmer Festival Buenos Aires-Argentina, Jerusalem Film Festival – Israel, Atlanta Jewish Film Festival şi, împreună cu „Cocoşul decapitat", al aceluiaşi regizor, a fost prezentat la cea de-a XII-a ediţie a European

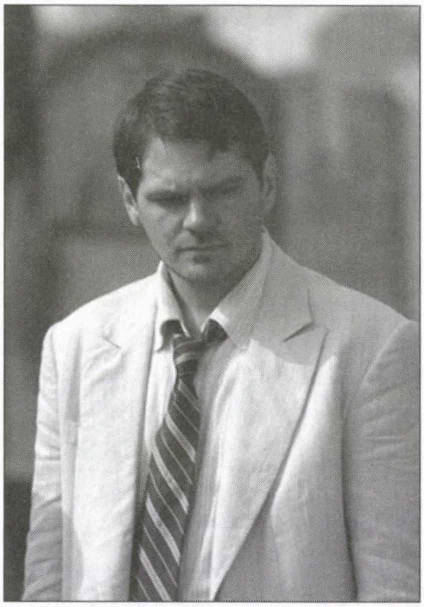

Florin Piersic jr. în filmul "Călătoria lui Gruber": o descoperire cumplită

Union Film Festival – Chicago, în martie 2009. „Un film excelent" – a scris Ronald Bergan în „The Guardian", referindu-se la „Călătoria lui Gruber".

Prezenţe, prezenţe...

■ Veşti noi de la **Miriam Răducanu** (*Papa* pentru prieteni), personalitate de avangardă a baletului contemporan în anii '60-'80, când şi convingerile sale şi o tenacitate ieşită din comun au făcut-o să impună pe scene "noul val" al dansului postbelic. Nu de mult a fost prezentat (cu succes) filmul "Cartografierea istoriei invizibile", cuprinzând o selecţie din spectacolele realizate de artistă împreună cu partenerul său Gigi Căciuleanu.

■ Revista "Plumb" din Bacău dedică o pagină "scriitorilor români din Israel". Mai precis ar fi sunat "scriitoarelor romance din Israel", deoarece pagina găzduieşte trei condeie de genul feminin de la noi: **Bianca Marcovici, Madeleine Davidsohn** şi **Marlena Braeşter.**

■ Un cuplu care se impune peste

Ada Milea și Alexandru Bălănescu

ocean. Violoncelistul din *trib* **Alexandru Bălănescu** (fiul psihologului Ion Bălănescu) și cântăreața Ada Milea au prezentat la New York spectacolul "Insula" după Gellu Naum.

••• În "Realitatea Evreiască", istoricul Hary Kuller se ocupă, pe larg, pe față și pe șleau, de vechiul nostru mușteriu prof. Ion Coja. Extras, de unde se vede că oricât s-ar strădui confrații noștri din curtea Templului Coral să-și stăpânească nervii, uneori o spun și ei pe-a dreaptă.

«Negaționistul Ion Coja, transformat în hermeneut al "Cărții negre" de Matatias Carp, a mai scornit, de ziua comemorativă a pogromului antievreiesc din București (21-23.01.1941), o modalitate de a nega existența și esența acestei pagini tragice înscrise de legionari în istoria României acelor vremi. Respectiva „invenție" – un fel de „Cod al lui Da Vinci" – revelată profesorului Coja a constituit substanța unei lungi „prelegeri", susținute în fața unui public de 30-40 de persoane adulte sau peste, adunate la o conferință de presă desfășurată, în chiar „buricul" târgului, la Muzeul orașului București.

Dedicat trup și suflet negării Holocaustului din România, misionarul acestui „apostolat", Ion Coja, a avut de luptat în toți anii afirmării sale sociale (în speță politice) cu mărturia cea mai apropiată de evenimente și amplu documentată despre guvernarea legionară, pogromurile din București, Iași, Basarabia, deportarea în Transnistria și celelalte acte de prigoană subsumate Holocaustului din România: este vorba despre ampla lucrare în trei volume (București 1947), intitulată "Cartea Neagră" și datorată lui Matatias Carp. Arma folosită de Coja în combaterea susținerilor acestui avizat autor, secretar general al Federației Uniunii Comunităților Evreiești din epocă, nu se baza pe niscaiva documente inedite, ci pe „sentimentul rușinii (mai bine zis al nerușinării, n.n.) pentru faptul că autorul inventează aceste crime sau măcar le exagerează numai, cu bună știință, că adică minte". Ca argumente, a contrario celor susținute de Carp, se aduceau fie șușoteli particulare în materie, auzite de la X sau Y, fie acte inventate de omenie în favoarea evreilor, ca de pildă cel al propriului său tată, dar neomologate încă, din păcate, de evrei ca aparținând celor „Drepți între Popoare".

Intuind și apoi probând că nu va ajunge prea departe cu acest „sentiment", mai ales că zecile de tomuri de documente inventariate de istorici reputați veneau să-l confirme și să adâncească pe Matatias Carp, inventivul Ion Coja, în conferința de presă amintită, numită simpozion, își schimbă vechea strategie falimentară pe una nouă, derivată dintr-o nouă lecturare „metodică, cu creionul în mână, cu atenția trează" ș.a.m.d., adică nesuperficială și neadormită ca cea dinainte. De astă dată, a avut revelația că acest autor evreu vine în sprijinul „ipotezei" sale cum că, în ianuarie 1941, o bună parte din evenimentele cuprinse în ceea ce unii numesc azi „pogromul de la București" sunt, de fapt, materializarea unei diversiuni la a cărei organizare și desfășurare lideri evrei importanți, precum și o parte dintre victime, și-au dat tot concursul. În sensul că: Ion Antonescu a provocat rebeliunea, instigat de evrei; în timpul rebeliunii, legionarii nu au atacat pe nimeni, ci au mărșăluit pașnic prin centrul Capitalei, scandând doar lozinci antimasonice; în cartierele evreiești, autoghetoizate, datorită unei „bolnave tradiții" specifice etniei, pagubele produse s-au datorat pegrei mahalalelor stârnite de înșiși liderii acestei minorități, dornici să producă o „convulsie" în urma căreia discordia dintre general și legiune să ducă la un divorț total.

Acesta a fost mesajul transmis de Ion Coja în conferința de presă amintită și larg difuzată apoi pe Internet, unde s-a conchis că: rebeliunea, zisă legionară, a fost opera

conducerii evreiești, care a dus astfel până la capăt acțiunea fundamental antiromânească... de a-i scoate pe legionari de la guvernare și de a-i compromite prin crime care nu s-au produs niciodată, sau, de s-or fi săvârșit, nu legionarii le-au făptuit.

Este greu de imaginat că cele de mai sus au putut fi rostite – și apoi larg difuzate prin Internet – de către un profesor universitar, în anul de grație 2009 și într-o țară intrată în U.E. care condamnă negaționismul, fie el izvorât dintr-un sentiment al „rușinii", fie al nerușinării cu care faptele descrise și inventariate în "Cartea neagră", ca și în bogata bibliografie existentă în materie, pot fi escamotate.»

••• Cortina? Așa și-au spus unii, aflând că dramaturgul Dorel Dorian s-a retras de la conducerea revistei "Realitatea Evreiască" după ani mulți de directorat, lăsând în locul său tot un om de teatru, de altfel: pe dramaturgul Aurel Storin.

Dar nu e vorba de o cădere de cortină marcând finalul unui spectacol, ci de acea cădere care dă de veste că avem de-a face numai cu o pauză. Și că piesa numită viața lui Dorel Dorian continuă. Cu un ultim act care se anunță pasionant și plin de "lovituri de teatru". E vorba de memorialistica autorului.

Un început în această privință l–a făcut (era să spunem "bineînțeles") Avram Croitoru. Într-o convorbire apărută în "Realitatea Evreiască", neobositul reporter cu reportofonul veșnic după el l-a convins pe Dorian "să-și dea drumul" la amintiri.

Extrase:

«**Avram Croitoru:** *De curând ai împlinit 79 de ani, din care peste 62 de ani ai trudit pe altarul cuvântului tipărit ca scriitor, ca jurnalist. Dacă ar fi să-ți scrii memoriile, cu ce rememorare ai începe, ce titlu ar avea?*

Dorel Dorian: una din piesele sale se cheamă "Dacă vei fi întrebat"

Dorel Dorian: Ultima frază nu trebuia pusă la optativ, cu "dacă", pentru că am început să-mi scriu memoriile, iar primul capitol este: "A fost odată micul Ierusalim". Au fost ani grei, indiscutabil de neuitat. N-aș zice de reușită. Așa cum îi spuneam doctorului care m-a operat pe cord "deschis" acum vreo patru ani, scoțându-mi inima, reparând-o, făcând bypass-uri, înlocuind – vai, Doamne! – tot ce se mai putea, i-am spus că mai am nevoie de vreo șase-șapte ani, patru au trecut, ar mai fi încă trei, pentru ceea ce vreau să las în urmă sau, mai corect, pentru ceea ce mai am de... netăcut, până ce restul va fi numai tăcere.

– *Și ce a fost odată?*

– Pe un tărâm al Moldovei, încărcat de legende, de istorie, acolo unde Bistrița, după ce adună apele Bicazului, se îndreaptă spre Siret...

– *Adică la Piatra Neamț...*

– Da, la Piatra Neamț, acolo unde părinții mei au bătătorit locurile cu piciorul, precum Calistrat Hogaș, cândva. Pe atunci, la început de secol XX, acolo trăiau zeci de mii de evrei. Unii veniți din Galiția în secolul XIX, mulți urmași ai celor chemați de Ștefan în secolul XV, când el îngăduise și construcția primei sinagogi din lemn în Piatra Neamț. Într-adevăr, se numea micul Ierusalim. Eu nu eram mirat de cuvântul Ierusalim dar mă miram că i se spunea "micul" pentru că eu, cu ochii mei de copil, îl vedeam imens... nesfârșit. Era un oraș cu mulți intelectuali. Îmi amintesc că în casa noastră, pe când eram mic, veneau Halevy, Relgis, Victor Brauner, de-o vârstă cu tata, Zissu – celebru iudaist și sionist. Toți erau tulburători. Părinții mei erau mai modești.

– *Tata ce era?*

– El a fost singurul autodidact din familie. Făcuse o școală de contabili și devenise procuristul Băncii Centrale din Piatra pentru că Weisman, directorul, avea încredere în tânărul Iancovici. Eu m-am născut în 1930, iar când a venit criza aceea teribilă de la începutul deceniului trei (vai, toate se repetă!) l-am văzut pe tata plângând și i-a spus mamei că trebuie să-l ia pe Puiu, cum îmi spuneau ei, și să plecăm în Ivești, satul de unde se trăgeau părinții ei. Mama era o femeie ascultătoare care își respecta soțul și cu toate acestea am auzit-o spunând: "Eu nu plec la Ivești. N-am făcut o familie ca s-o stric. Rămân în Piatra. Închiriem camere, deschidem o pensiune. Aici stăm, aici rezistăm". Și mama, care avea o forță telurică, a devenit brusc șeful familiei.

– *Școala ai făcut-o în Piatra?*

– La primară am avut un învățător eminent, Radu, fusese prefectul județului. În clasă erau mulți evrei și ne spunea că rugăciunea "Tatăl nostru" fusese concepută de evrei și nu vede de ce n-am putea s-o spunem și noi la începutul orelor de curs. L-am întrebat pe Mendel dacă pot s-o spun.

– *Cine era Mendel?*

– Profesorul cu care învățam ebraica în particular. Un fel de heider privat. "O rugăciune către Dumnezeu – mi-a spus – oricând."

– *La ce vârstă?*

– Am început pe la 8-9 ani. Mendel avea o carismă deosebită și era un om de mare cultură. Îl cunoscuse bine pe Mihail Sebastian. Îl iubea.

– *De ce i se spunea orașului "micul Ierusalim"?*

– Pentru că în preajma micii sinagogi de lemn se mai construiseră cinci-șase sinagogi, plus case de rugăciune... Familia noastră obișnuia să meargă la sinagoga centrală. Mă leagă de acel loc și o amintire din copilărie. Acolo am cunoscut o fetiță pe care o chema Rita. Mereu ne uitam unul la altul și apoi ne-am împrietenit, eram mereu împreună. Prietenii ceva mai mari decât noi au spus că ei ne vor căsători și, așa cum au văzut că se face, au improvizat o hupa sub care m-au pus să sparg un pahar.

– *Câți ani aveai?*

– Cinci, poate șase. Un bărbat trecut puțin de-un metru. Când am fost prima oară în Israel, în 1980, am văzut o femeie frumoasă, mai înaltă decât mine. Ne-am privit până m-a întrebat: "Ne cunoaștem?" "Nu știu, cum te cheamă?" "Rita". Să fi fost aceeași? Da, ea era! Doamne, întotdeauna am avut gust la femei!

– *Să ne întoarcem la învățătorul de la școală.*

– Radu știa să mobilizeze energii, să cultive orgoliile în dorința de a-i face pe elevi să învețe. Avea să mă stimuleze atrăgându-mi atenția că la liceul "Petru Rareș" nu se intră decât cu medii de peste 8,66. În 1940, când am dat admiterea, am obținut 8,66 fix, așa cum voise Radu. Pe când eram în clasa întâi, legile rasiale m-au determinat să trec la liceul evreiesc, unde am avut norocul unor profesori senzaționali. Îi țin minte pe Strulovici, un avocat eminent care preda matematici, și pe fermecătoarea domnișoară Făinaru, de la română. Acolo, în clasa întâi, am cunoscut o fată, Mimi Leibovici, căreia eu îi spuneam Vrăjitoarea, prietenii știu de ce... A fost prima mea dragoste dar și omul care mă stimula să fiu bine pregătit la viitoarele lecții, mai puțin fericite, ale vieții. Părinții mei aveau o obsesie. Doreau să învăț limbi străine – franceza, engleza, germana, italiana și, firește, ebraica. Doreau să învăț și vioara, dar războiul le-a limitat posibilitățile și am întrerupt orele de vioară, cu Vinkler, instrument pentru care, de altfel, nu aveam talent. Continuam asiduu lecțiile cu profesorul Mendel, care dorea să-mi formeze o cultură, cu clasici... în ebraică. N–a ieșit mare lucru, deși citeam cărțile în ebraică pe care mi le dădea. Profesorul Strulovici ținea să mă îndrepte spre o meserie practică. I-a spus tatei: "Vin vremuri grele, domnule Iancovici".

– *Iancovici?*

– Să explic de unde vine acest nume, care nu fusese al lui. Ne trăgeam dintr-o familie de măcelari casapi. Bunicului, căruia i se zicea Moise sin Iancu Tejghetaru, i s-a dat voie să deschidă o măcelărie rituală. Pe tata îl chema, deci, Menachem Mendel sin Moise sin Iancu, iar prin anii douăzeci și ceva și–a schimbat numele final în Iancovici, ca să sune mai bine pentru un procurist. Mama, care avea o simpatie pentru poetul Emil Dorian, "compusese" un nume mai literar pentru mine. Luând primele litere ale prenumelui Dorel, atribuit la naștere, și asociindu-i prima silabă, *ian*, a numelui de familie, a rezultat, în ansamblu, Dor-el Dorian. Ceea ce în ebraică înseamnă "din generație în generație – același descendent Ian". Așa aveam să devin ulterior Dorel Dorian. Când am venit în București, în noiembrie 1944, ea a ținut ca primul drum să–l fac la Emil Dorian. Mi-l amintesc și azi... și, mai ales, pe fiica sa, Marguerite, scriitoare, celebră, ulterior în SUA... Era atât de frumoasă încât am amuțit...

– *Venirea în București a deschis calea spre literatură?*

– Nu, adevărul este că istoria scrisului meu a început pe când evreii au fost dați afară din casele lor și familia noastră a fost aruncată undeva, într-o locuință aflată pe drumul care ducea spre cimitirul evreiesc. Stăteam la o familie de italieni – Alessandro Pero. Acest om s-a apropiat sufletește de mine. Într-o zi, pe când stăteam cu el în fața casei, am văzut pentru prima dată carul funebru trecând spre cimitir. După vreo jumătate de oră, a venit un om grăbit și a întrebat care e drumul spre cimitirul evreiesc. I–a spus Pero pe unde să o ia dar că mai are destul de mers. Trecătorul grăbit a vrut să știe dacă nu există și un alt drum ca să ajungă mai repede. La care Pero i-a arătat un drumeag care urca pieptiș. Când am vrut să-l însoțesc pe acel om, căci nu mai fusesem de mult la cimitir, de la moartea bunicilor, înainte de '40, Pero m-a oprit: "Învață de la mine, Dorele, că nu e bine niciodată s-o iei spre cimitir pe scurtătură. Ia drumul cel mai lung!" Când am revenit acasă, am scris povestirea "N-o lua pe scurtătură", pe care i–am dat-o profesoarei Făinaru. Aceasta, după ce a citit-o, a exclamat surprinsă: "Iata că în clasa noastră s-a ivit un viitor scriitor". Povestirea inspirată de spusele lui Pero n-a fost unica lecție primită de la el. Odată m-a luat să îl asist cum își bea berea la bodega de peste drum. Patronul își adusese două nepoate, cam de vârsta mea, să-l ajute la servit halbele reci. Erau drăguțe, îmbrăcate în negru, părul legat cu o bentiță albă. Observând că mă uit după ele, Pero mi-a zis: "Dorele, uite aici 5 lei, mai fă și tu rost de niște bani ca să cumperi trei bilete la cinema, la Rex. Invită-le neapărat. Când se stinge lumina în sală și un fascicol de raze declanșează proiecția în care leul de pe

ecran e gata să le sfâşie sau trenul vine în plină viteză gata să vă calce, fetele se vor strânge lângă tine şi vei putea să le îmbrăţişezi". A doua povestire a mea s-a intitulat "Cel mai frumos e când se stinge lumina".

– *Ce ai făcut cu cele două scrieri?*

– Au fost reţinute de o publicaţie din Piatra şi au fost întipărite (nu tipărite) în memoria mea. Ăsta a fost începutul care a convins-o pe mama şi pe profesoara Făinaru că în mine se află "filonul de fericit literat" *(nişt azoi wichtig)*, făra să ştiu ce înseamnă filon şi, doar aproximativ, literat.

– *Venind în Bucureşti ai continuat liceul...*

– ...la "Cultura". Am avut nişte colegi admirabili. Cu unii mai sunt prieten şi azi. Ultimii ani de liceu aveam să-i fac la "Matei Basarab".

– *Cum ai ajuns la gazetărie?*

– Greutăţile familiale erau maxime şi, citind un anunţ că se căutau elevi de curs superior ca să lucreze la ziar, m-am dus pe Sărindar, poate găsesc ceva, ca difuzor, cel puţin... unde erau redacţiile celor mai mari gazete. La "Semnalul" l-am cunoscut pe Sigler, cel care avea să devină Relgis prin anagramarea numelui. Mi s-a dat să scriu nişte note de pe la tribunale. Apoi Tudor Teodorescu Branişte mi-a propus să lucrez şi pentru "Jurnalul de dimineaţă". Era un Sărindar efervescent. Începusem să fac traduceri ale unui soi de romane, ca de pildă "Cuţitul de argint", care apăreau în fascicole. Atunci, am primit un sfat bun, să trec la o publicaţie de profil, la "Tinereţea" (red. şef Paul Cornea), unde lucra un prieten, Dan Lăzărescu, care e şi azi în presă. Am mai scris, ca redactor începător, la "Revista elevilor" (red. şef Ion Barna, adjunct Vicu Mândra), la "Tânărul muncitor". Tot prin acei ani, când eram în clasa a şasea sau a şaptea de liceu, am făcut o primă dramatizare dupa "Fiica căpitanului" de Puşkin.

– *S-a jucat?*

– A fost transmisă la radio. O altă dramatizare, după "Aşa s-a călit oţelul", s-a bucurat de mare succes, am primit telefoane de felicitare. Chiar şi de la Sadoveanu.

– *De ce, având succes cu scrisul, ai urmat Politehnica şi ai devenit inginer?*

– Pentru că profesorii Strulovici şi mai apoi Kahane de la "Matei Basarab" i-au spus tatei că am un talent remarcabil pentru ştiinţele exacte, iar tata mă tot îndemna spre o meserie mai sigură. Ştiau ei ce ştiau! Dar trebuie să revin la gazeta "Tânărul muncitor", că lucrurile se leagă. Vicu Mândra, care era şef de secţie, îmi dăduse să scriu despre o carte intitulată "Inimă de tânăr". Subiect interesant, dar scris fără har. I-am spus lui Vicu Mândra că e o carte slabă, dar el m-a contrazis argumentând că e scrisă de tov. Stanciu. După ce am recitit cartea, am scris o cronică şi mai negativă. Vicu m-a dus la Paul Cornea, care era redactor şef, şi i-a spus că nu se înţelege cu Dorian în legătură cu părerea despre carte. Cornea a răsfoit-o şi, ştiind cine e autorul, mi-a zis: "Noi avem nevoie de o cronică bună la cartea lui Stanciu, vrei s-o mai citeşti o dată?" "Nu." "Dorian, tu vrei să zbori?" M-am gândit şi i–am spus: "Să zbori, să te înalţi e un vis splendid". Cornea a râs, Vicu a surâs. Paul Cornea a format un număr de telefon şi a întrebat dacă mai au locuri la Institutul de Aviaţie din URSS. Mai aveau un loc şi am acceptat să plec la Moscova. Numai că, odată ajuns acolo, lucrurile se schimbaseră şi m-au trimis la Institutul Politehnic din Kiev.

– *Te-ai întors în România ca inginer în anul...*

– În anul 1953. Primul drum a fost la "Scânteia Tineretului" şi am început să scriu mult despre Festivalul Internaţional al Tineretului care se desfăşura în acele zile în Bucureşti. După ce entuziasmul s-a mai domolit, tata mi-a deschis ochii: "Tu ai urmat o facultate, trebuie să faci practică în specialitatea pentru care ai învăţat". Avea dreptate, aşa că în toamnă am acceptat repartizarea la Termocentrala Paroşeni din Valea Jiului, unde se construia cea mai mare unitate energetică a României. Aveam peste o mie de oameni în subordine. Fiind în Vale, am căpătat o experienţă în plus, coborând cu minerii în subteran la Lupeni. Am cunoscut şi viaţa dură a minerilor cu toate avatarurile ei, inclusiv dedarea la băutură. Când ajungeam seara acasă, scriam. Chiar în acel an mi-a apărut cartea "N-au înflorit încă merii". Ţin minte că la "Editura Tineretului" redactor de carte mi-a fost Nardy Gruia, iar recenzenţi au fost Al. Mirodan şi Eugen Mandric. Cartea, în forma iniţială, descria viaţa adevărată de pe şantier fără edulcorări, fără şabloane şi cu o prospeţime care ar face-o perfect citibilă şi azi...

– *Şi?*

– Acum vreau să refac acea scriere şi s-o introduc în "Memoriile" la care lucrez.

– *Când te-ai îndreptat spre dramaturgie?*

– În 1956 terminam primul grup energetic al şantierului. Aprecieri... decorări... Eram deja inginer-şef al sectorului electro-energetic când mi s-a propus să construiesc primul reactor şi ciclotron nuclear. Ar fi fost o treabă învăluită de legitime solicitări secrete, dar în care nu m–am complăcut. Fiind pe şantier, însă, mi-am dat seama că termocentrala la care lucram avusese în proiectul ei o eroare tehnică fundamentală şi premisa unei avarii. Nu e cazul să intru în amănunte, dar situaţia creată mi-a dat ideea primei mele piese intitulată "Secunda 58", despre o avarie a cărei durată nu putea depăşi un minut, o piesă pe

care am început s-o scriu când am revenit în Bucureşti şi eram redactor la revista "Viata studenţească".

– Când ai scris piesa al cărei titlu interogator a devenit un slogan popular?

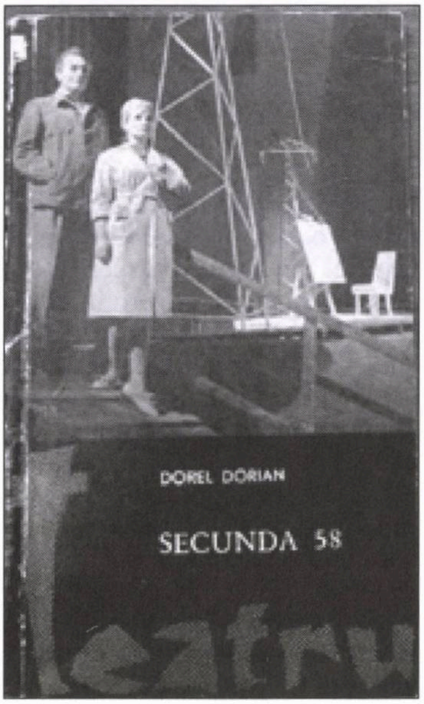

– Te referi, desigur, la piesa "Dacă vei fi întrebat?" care tratează o idee obsedantă. Omul poate fugi de orice întrebări, dar nu de cele proprii care îl frământă şi cărora trebuie să le afle răspuns.

– Cum au fost primite de teatre piesele tale de debut?

– Surprinzător, au fost acceptate cu entuziasm – aveau ceva înnoitor. Iniţial, "Secunda 58" a fost opţiunea Teatrului Municipal pentru ca mai apoi doamna Bulandra să prefere "Dacă vei fi întrebat?", fapt care m-a determinat ca "Secunda" să o încredinţez Teatrului Nottara de atunci, azi Teatrul Mic. Acel moment a marcat şi memorabila mea întâlnire cu un mare regizor. L-am numit pe Radu Penciulescu, mentorul meu esenţial întru teatru.

– Când au avut loc premierele?

– În august '59 "Dacă vei fi întrebat?" la Municipal, în septembrie al aceluiaşi an, "Secunda" a avut premiera la Cluj, în regia lui Cornel Todea, şi după puţin timp piesa a cunoscut succesul bucureştean în regia lui Penciulescu, cel care a avut un rol hotărâtor în destinul următoarelor mele lucrări dramatice. A vrut şi Pintilie să pună în scenă "Secunda 58". Venind la mine acasă, mi-a spus că îi este necesar, pentru înţelegerea piesei, să ştie de ce a vrut eroul să prelungească avaria, dacă se poate spune că de fapt este o consecinţă şi o metaforă a socialismului. Când i-am aratat că asta ar bloca piesa, mi-a dat dreptate, avertizându-mă însă că va veni momentul în care va trebui să spun limpede adevărul.

– Şi momentul a venit?

– După 25 de ani, când am rescris scenariul în care eroii se reîntâlnesc şi îşi amintesc acele întâmplări. Prin '84-'85 piesa a fost transmisă la televiziune. A fost perioada în care lucram de aproape 10 ani la revista "Magazin" sub conducerea şi influenţa lui O. Paler. Am dorit să fac şi o revistă de bricolaj tehnic destinată amatorilor, care să pasioneze, aşa că am pus bazele revistei "Tehnium".

– Dintre regizorii cu care ai lucrat, de cine ai fost mai atras?

– În mod sigur, de Radu Penciulescu, cel care avea să-mi regizeze trei piese. Imediat după cele de care am vorbit, am pus pe hârtie o altă obsesie de-a mea care dăinuia încă de pe când am fost la Ţicleni ca să rezolv problema aprovizionării cu gaze de sondă a termocentralei. Atunci, stând în gară în aşteptarea trenului, am ascultat pentru prima dată în viaţa mea un cântec tulburător prin semnificaţia sa: "Ce s-ar face fetele/ de n-ar fi iubirile?/ Ar muri ca frunzele/ Toamna când cad brumele". Era vorba de fapt de pasiunile noastre omeneşti, în general, temă de la care am pornit pen-

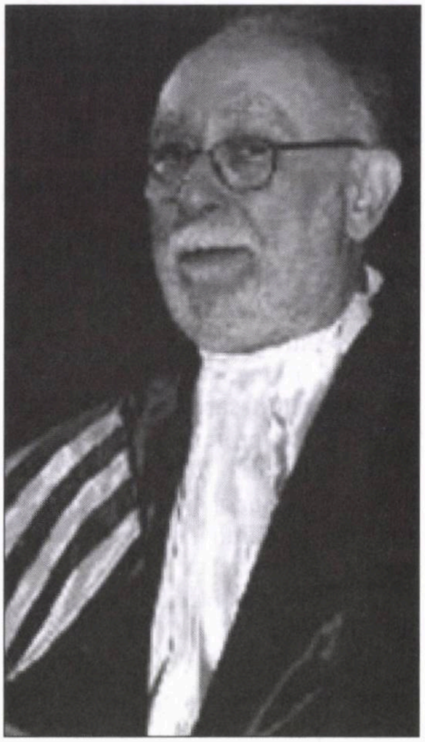

Radu Penciulescu

tru a scrie piesa "De n-ar fi iubirile", pe care a montat-o tot Penciulescu, într-o distribuţie de zile mari, cu Leopoldina Bălănuţă, Marcel Anghelescu, Constantin Codrescu. Felul în care am expus problemele avea să declanşeze mari suspiciuni faţă de mine, fapt care a şi dus la întârzierea premierei şi blocarea temporară a semnăturii.

– Şi ce ai făcut?

– Am scris o nouă piesă: "Oricât ar părea de ciudat", în care mă ridicam împotriva suspiciunilor, piesă pusă în scenă tot de Penciulescu. Dar, între cele două piese amintite, am fost măcinat de gânduri despre nenorocirile care intervin în viaţa unui om, despre surprizele stranii când într-un moment ferice intervine ceva care te blochează ca şi cum ar ninge în plină vară. E vorba de piesa "Ninge la Ecuator", cu Mihăilescu-Brăila şi Constantin Gheorghiu, pusă în scenă, magistral, de Ion Cojar.

– Erai foarte prolific.

– Am mai scris "Moftul ro-

mân", o piesă bazată evident pe Caragiale. Spectacolul a apucat să fie prezentat la Arad cu un succes depășind așteptările cele mai optimiste, cu megafoane puse în fața teatrului spre a fi transmisă și celor care nu mai avuseseră loc în sală. După primul spectacol, piesa a fost interzisă.

– *Deși o mamă nu poate spune la care copil ține mai mult, care piesă ți-a fost mai aproape de suflet?*

– O piesă la care realmente țin foarte mult și pe care o s-o refac pentru a o publica în scrierile mele definitive. Se cheamă "Glezna și sufletul" și tratează tema trecerii de la tinerețe la maturitate.

– *S-a jucat?*

– Da, la Teatrul "Ion Creangă", sub titlul "Corigență la dragoste". În aceeași perioadă am mai scris și două piese speciale pentru televiziune: "Joc dublu" și "Teatru cu bile", ambele în regia unui excelent profesionist, Petre Sava Băleanu. În ultima, "Teatru cu bile", Liviu Ciulei a făcut un dublu rol. Pe aceasta din urmă o consider cea mai importantă scriere teatrală din viața mea.

– *De ce?*

– Pentru că avea și o dimensiune autobiografică. Asemeni eroului din piesă, și eu mă prăbușisem cu scara tentativelor mele dramatice, cel puțin pentru un timp... îndeajuns de lung! E necesară aici și o mărturisire. Anii care au urmat au fost foarte grei; imposibil de pătruns cu piesele pe scene sau pe micul ecran. Atunci m-am îndreptat spre cinematografie și mi s-au realizat filmele "Regăsirea", în colaborare cu familia Arion, și "Avaria", al cărui scenariu a fost scris în colaborare cu regretata mea soție Nadia Dorian.

– *Să lămurim și spusele tale despre perioada în care ți-a fost interzisă semnătura.*

– Eu am continuat să scriu, căci

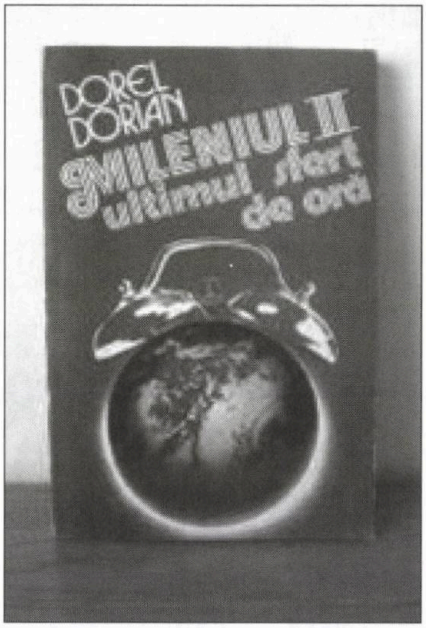

condeiul nu mi-l putea lua nimeni. A intervenit atunci solidaritatea umană, frumusețea prieteniei. Un om apropiat – Dan Văiteanu – s-a oferit să ia scrierile pe numele lui. Așa s-a jucat la TV "Viața ca un fapt divers", "Un accident bizar", "De cinci ori Ionescu" și "Eroare de formula unu". De fiecare dată, Dan îmi aducea banii pe care îi primea pe aceste producții. După 1990, când s-a schimbat situația, a venit Văiteanu cu o declarație notarială în care recunoștea că piesele respective aparțin lui Dorel Dorian pe care l-a ajutat ca să poată fi reprezentate și că le pot lua înapoi sub numele meu. Am păstrat actul și voi publica acele șapte piese împreună cu scrisoarea lui Dan Văiteanu. Sigur că multe lucruri au trebuit refăcute în viața mea. Activitatea la revistele de știință a continuat prin transferul la revista "Magazin", unde am tras cu o plăcere nebunească timp de 22 de ani și, împreună cu o echipă de nădejde, aveam să aduc revista la un tiraj de șase sute de mii de exemplare.

– *Să nu uităm să amintim faptul că ai abordat și genul SF.*

– A fost prin 1970, când am scris un volum cu care mă mândresc și azi: "Ficțiuni pentru revolver și orchestră". Toate povestirile din acel volum au fost traduse în limbi străine. Ulterior, am mai scos "Anchetatorul SF și forțele oculte". În aceeași perioadă am pu-

blicat două volume de eseuri pe care le voi relua: "Secolul XX, ultimul sfert de oră" și "Paranormal 2000".

– *Ai avut perioade grele în viață.*

– După 1995, când Cajal mă invită...

– *Am spus încă de la început că nu vreau să discut cu redactorul-șef* (al "Realității Evreiești").

– Dar trebuie să amintesc de ce, conducând revista FCER, fiind deputat, continuând să scriu literatură, publicând volume de eseuri, o piesă evocatoare despre Peltz, ei bine, am clacat. Pe acest fond m-am îmbolnăvit de inimă, s-au constatat niște infarcturi, 18 stenoze care puteau deveni tot atâtea blocări mortale, un anevrism, valva mitrală distrusă. Era sfârșitul anului 2004 când am fost operat în Italia. Boala de inimă s-a complicat cu un diabet

puternic, şi cu o boală endocrină care mi-a scăzut temperatura corpului... Doamne Dumnezeule, nici nu vreau să mă gândesc prin câte am trecut şi trec...

– *Ai vorbit despre o învăţătură rămasă de la magistrul tău, Pero...*

– Da, spre cimitir n-o lua pe scurtătură...

– *Dar în viaţă?*

– Am căutat s-o respect, cât se mai poate încă, aşa că iată, am reuşit să adun anii şi mai am totuşi forţă de muncă. Sper să mai am câţiva ani buni ca să pot definitiva ultimele piese scrise. Una dintre ele este "Moartea în oglindă"... Şi mai am o piesă gata scrisă, care se intitulează, ca şi acest interviu, "Maşina de pierdut onorabil". Trebuie să refac o piesă despre eroica luptă a lui Bar Kochba şi Rabi Akiva cu romanii... Şi mai vreau să revăd o serie de cărţi în care concesiile au alterat intenţiile.

❖

Dorel Dorian ar putea vorbi ore în şir despre planurile sale, dând impresia că numărul lor se înmulţeşte în proporţie geometrică şi tinde spre un infinit insesizabil. Entuziasmul său, specific unui tinerel aflat la început de carieră, este dublat de o înţelepciune formată, acumulată încă din epoca lui Pero şi purtată acum cu greutatea anilor care i-a filigranat în priviri o umbră de tristeţe lucida.

– *Nu crezi ca te-ai risipit prea mult în viaţă?* l-am întrebat într-un final.

– Am, cel puţin, sentimentul că am încercat. De când mă ştiu, exersez cu stăruinţă, involuntar, dar deplin conştient de perspectivele mele reale, "maşina de pierdut onorabil". O voi breveta, într-o zi.»

••• Unul din textele cele mai citite şi discutate din ultima vreme a fost – aşa cum era de prevăzut – eseul lui Zoltan Terner despre celebra carte a prof. N. Paulescu, "Spitalul, Coranul, Cahalul, Talmudul, Francmasoneria". Cu acest prilej, unii cititori şi-au amintit de vestita "biblie a antisemitismului românesc" (amintiri, amintiri...), iar alţii mai tineri au aflat pentru prima oară de existenţa ei. Şi când au înţeles că astăzi, în 2009, se găsesc la Bucureşti unii care răspândesc pe Internet lucrarea în cauză au căzut pe gânduri. Fireşte, oamenii şi-au pus, întâi şi întâi, întrebarea aceea clasică, inevitabilă, banală, ai zice plictisitoare, pe care ne-o puneam noi în tinereţe; cum e *posibil* ca un valoros om de ştiinţă precum prof. Paulescu să ajungă a scrie ceea ce a scris?

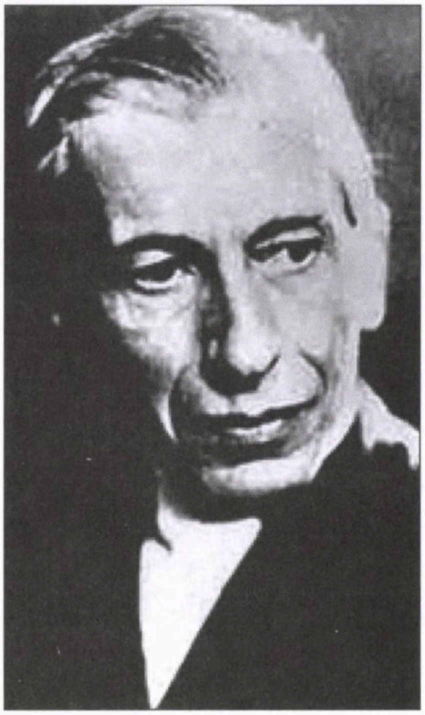

Prof. Nicolae Paulescu

Istoricul Lucian-Zeev Herşcovici, din Ierusalim, a încercat să răspundă la întrebare.

«"Spitalul, Coranul Cahalul, Talmudul, Francmasoneria" – este titlul unei cărţi furibund antisemite de Nicolae Paulescu. Carte reeditată parţial în anii '90 şi, se pare, o tragedie culturală. Din ce cauză? Pentru că nu este vorba despre un om lipsit de cultură şi de gândire. Este vorba despre un intelectual de clasă, a cărui activitate stiinţifică a condus la descoperirea unui hormon care a salvat milioane de vieţi. Datorită acestui om, diabetul a fost învins. Cum a putut acest om să emită o asemnea teorie, să scrie o asemenea carte?

Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să luăm în considerare câţiva parametri. Primul este că un intelectual nu este în mod obligatoriu şi democrat. Au mai existat cazuri de intelectuali a căror reacţie a fost antidemocractică, naţionalistă, antisemită, rasistă. Au fost şi intelectuali care au pactizat cu cele mai antiumane regimuri politice. De ce au făcut acest lucru? Este o întrebare la care este greu de răspuns. Poate că este vorba de cazuri individuale. Jules Verne, mare scriitor francez, autor al atâtor romane de anticipaţie stiinţifico-fantastică, romane care au influenţat ulterior cercetarea ştiinţifică şi au condus la descoperiri reale, a avut o orientare anti-dreyfussardă. La centenarul său, un istoric literar francez se întreba care a fost cauza acestei orientări a marelui scriitor, care se manifesta ca umanist şi anticolonialist. Era el antisemit? Nu pare. Poate mai curând faptul că a trait toată viaţa în provincie, nu a reuşit să devină parizian şi academician.

Au fost şi cazuri de intelectuali care s-au lăsat influenţaţi de evenimentele contemporane lor şi de lecturile pe care le aveau. Să ne amintim că mulţi intelectuali italieni (la început chiar şi evrei italieni) s-au lăsat vrăjiţi de promisiunile lui Mussolini în Italia. Sperau ei într-o îmbunătăţire datorită unei "conduceri unice" charismatice? Nu este exclus. Cert este că ulterior unii dintre ei au făcut "mea culpa", având chiar curajul de a se adresa dictatorului pentru a-i spune că au încetat să îl susţină.

În privința antisemitismului, să ne amintim de scriitorul spaniol Pio Baroja, clasic al literaturii spaniole. În afară de romanele lui, care sunt gustate și astăzi, a scris o carte antisemită de o vulgaritate rară. Citez titlul ei din memorie: "Judios, judiadas y demas ralea". Biobibliografii lui simt o jenă și în prezent, atunci când sunt nevoiți să citeze această carte și să menționeze antisemitismul autorului ei. Mai ales că această carte a fost reeditată de antisemiți și negaționiști în ultimele decenii ale secolului al 20-lea. Pio Baroja nu mai este în viață de mult...

Oare ce ar fi spus profesorul Nicolae Paulescu dacă ar fi trăit încă 15-20 de ani și ar fi văzut tragedia Holocaustului, precum și a comunismului? Mi-am pus această întrebare de mai multe ori. El era un antisemit de tip vechi, influențat de cuzism. Ar fi tăcut? Ar fi vorbit altfel? S-ar fi alăturat intelectualilor democrați care au afirmat într-un memoriu către Ion Antonescu: "Tăcerea noastră ar fi o crimă"?. Chiar dacă unii dintre ei tăcuseră anterior sau vorbiseră altfel...

Să ne amintim că unii antisemiți de tip vechi au reacționat împotriva pogromurilor și a deportărilor în Transnistria. Ei au afirmat că au vrut distrugerea economică a evreilor, dar nu distrugerea lor fizică. Să ne amintim că în memoriile sale, fostul Șef Rabin Alexandru Șafran a scris despre unii lideri ai Bisericii că erau antisemiți de tip vechi, dar totuși a apelat la ei, iar ei au mers mai departe, cerând încetarea deportărilor în Transnistria. Să ne amintim că marele istoric Nicolae Iorga, ultranaționalist, care a avut și publicații antisemite, a căzut victima unor indivizi din Garda de Fier...

Savanți în domeniul medicinei? Din păcate, au fost și naziști. Să ne amintim despre groaznicele experiențe ale lui Mengele. Criminale și inutile. Sau despre doctorul Babor, care injecta acid fenic deținuților drept în inimă. Sau despre alții, care s-au alăturat aparatului de represiune. Cum au putut face acest lucru? Și de ce?

Nicolae Paulescu a fost un mare om de știință. Din păcate, el a fost influențat de teoriile politice din timpul lui. Ca și de teoria rasistă. Din fericire, el nu a pus aceste teorii în aplicare în cercetările sale în domeniul științelor medicale. Produsul acestor cercetări a salvat numeroase vieți indiferent de naționalitate, rasă și religie. Dar cartea lui antisemită rămâne ca o dovadă tristă, amară, a orientării lui politice. El a scris despre Talmud fără ca măcar să îl cunoască, fără să citească vreun tratat talmudic și fără să citească o prezentare a lui, nu atât favorabilă, cât neutră, obiectivă. Cărțile antisemite despre Talmud din secolul al 19-lea, de August Rohling și Aron Birman (evreu originar din România convertit la creștinism, care a scris în limba germană, fără o cunoaștere serioasă a Talmudului), bazate pe afirmații mai vechi, precum cele din evul mediu european, sau ale lui Martin Luther și Johann Pfefferkorn, au avut influență asupra unor oameni care au ales comoditatea, fără obiectivitatea care cere: "Audietur et altera pars". Tragic este faptul că Nicolae Paulescu s-a lăsat să cadă în această plasă. Dar poate originea lui – dintr-o familie săracă, în condițiile în care cultura română avea o componentă antisemită și xenofobă puternică – l-a făcut să meargă pe acest drum. Totuși, el trebuie apreciat ca om de știință, cercetător în domeniul medicinei, deși respins ca sociolog și om politic. În iudaism există tradiția despărțirii evreului de sâmbătă, considerată Prințesa Șabat, sâmbătă seara. Se afirmă despărțirea între sacru și profan. Poate că ar trebui să spunem același lucru și în acest caz: unul a fost omul de știință Nicolae Paulescu, altul a fost sociologul și politologul cu același nume. Unul rămâne cu lauri în istoria științei și a cunoașterii umane, celălalt ocupă un loc anost în groapa istoriei.»

••• La București s-a deschis la galeria "Simeza" o expoziție a artiștilor plastici israelieni în colaborare cu artiști plastici români. Expoziția "A View of Art" prezintă o gamă variată de picturi, sculpturi și fotografii în diferite tehnici de lucru. Această colecție reprezintă o viziune în arta modernă contemporană.

Evenimentul vine să întărească relațiile de colaborare pe plan cultural între cele două țări, arta fiind o limbă universală care unește artiști din toate colțurile lumii.

Expoziția a fost deschisă de ambasadorul Israelului în România Oren David, de criticul de artă dr. Doina Pungă și de către curatoarele și organizatoarele expoziției, Zina Bercovici și Miriam Ben-Haim.

La deschidere, artista Doina Ghițescu a susținut un recital de poeme.

Vernisajul s-a bucurat de prezența unui public numeros. S-au făcut filmări pentru televiziunea română și s-au luat interviuri pentru radio și presă.

Din partea Israelului au participat 18 artiști, fiecare prezentând câte două lucrări, iar din partea României – 6 sculptori.

Artiștii participanți sunt Leah Bashan, Aviva Beigel, Miriam Ben-Haim, Zina Bercovici, Bogdan Breza, Baruch Elron, Vera Gellert, Rina Horovitz, Sara Insler, Ioan Medruț, Yeruham Mezan, Grigore Minea, Sonia Natra, Yorini, Adrian Pârvu, Liat Polotski, Domy Reiter Soffer, Mircea Roman, Orly Shapir, Lea Schwartz, Ruthy Segal, Rina Sofrin-Shapira, Napolion Tiron, Adi Zalk.

(Zina Bercovici, curator)

Sport

Ne place că...

...în zilele când, pe străzile Teheranului, iranienii – împărțiți în pro și anti-Ahmadinejad – se băteau ca chiorii à propos de rezultatul alegerilor prezidențiale, cinci mii de tineri sportivi evrei de pretutindeni, plus vreo două mii de israelieni, se pregăteau de zor pentru deschiderea celei de a 18-a ediții a Macabiadei, care urma să aibă loc la 13 iulie, acuma.

Nu ne place că...

...deși "Cupa mondială de șah rapid" (există și așa ceva), care s-a disputat nu de mult la Odessa, cu participarea a 16 jucători din întreaga lume, a fost câștigată de israelianul Boris Gelfand, presa noastră, în frunte cu TV-urile ocupate până

Boris Gelfand

peste cap cu scandalurile provocate de sifiliticul Dudu Topaz, n-a găsit de cuviință (n-or fi avut timp... n-or fi avut spațiu...) să consacre două rânduri și-un cuvânt evenimentului sus-amintit; ne place, în schimb, că, așa cum ne transmite corespondentul nostru Michael Azrielly, din Haifa, postul bucureștean TVRI a consemnat la loc de cinste victoria lui Gelfand.

Ne place că...

...Gigi Becali, patronul echipei bucureștene de fotbal "Steaua", a luat o hotărâre absolut originală à propos de obiceiul unora din galeria clubului de a-l înjura (de mamă, ceară și grijanie) pe președintele cunoscutului *team.*

Așa cum aflăm de pe Internet (sursa: Ziare.com): «*Omul de afaceri a precizat din nou că nu va mai tolera să fie înjurat în timpul partidelor și spune că va interzice galeriei să mai intre pe arena din Ghencea în cazul în care nu vor pune capăt acestor manifestări.*

"Galeria mă poate înjura în pauza meciului, e problema lor, dar nu vor mai intra să deranjeze Steaua", a încheiat Becali.»

Ne place, de asemenea, că în urma alianței sale cu C. V. Tudor la recentele alegeri pentru parlamentul european, Gigi Becali a fost ales deputat euro-parlamentar, calitate în care va avea posibilitatea să lanseze numeroase idei inteligente pe băncile parlamentului de la Strasbourg.

Nu ne place că...

...în România lumea a început să fure stadioane:

«*Un tânăr din Bistrița* – scrie ziarul "Ziua" – *este cercetat penal după ce a furat fier din structura de rezistență a Stadionului Gloria din localitate, care avea rolul să susțină tribuna a doua. Tânărul, în vârstă de 26 de ani, a sustras într-o noapte 16 bucăți de profil din fier, în lungime de trei metri fiecare, pe care le-a scos din pământ de la baza tribunei a doua din Stadionul Municipal Gloria.*»

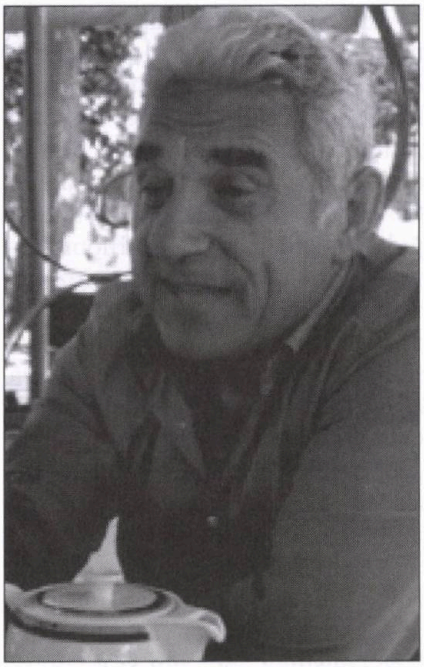

Giovanni Becali

Nu ne place (de asemenea) că...

...în același timp cu premiera de mai sus (prima încercare de a fura un stadion), lumea fotbalului din România ne-a oferit și o altă premieră. Autorul este impresarul Giovanni Becali (văr bun cu celebrul Gigi). Participând la o emisiune la ProTV, numitul Giovanni l-a scuipat în direct pe comentatorul de fotbal Emanuel Terzian, înregistrând astfel pe sticlă prima flegmă în ochii unui ziarist sportiv din istoria televiziunii românești.

Nu ne place că...

...după ce fostul mare jucător și în prezent mare antrenor român Mircea Lucescu a cucerit la Istanbul, cu echipa ucraineană Șahtior-Donetsk, Cupa UEFA (nu e de ici-de colo), cotidianul italian "Il Giornale" a scris pe prima pagină: "Țiganul Mircea Lucescu a câștigat cupa UEFA".

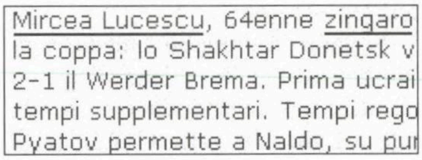
Mircea Lucescu, 64enne zingaro
la coppa: lo Shakhtar Donetsk v
2-1 il Werder Brema. Prima ucrai
tempi supplementari. Tempi reg
Pyatov permette a Naldo, su pu

■ **Lume nouă! Domnul Vlad Hogea**

Două vizite oficiale, două mesaje

Luna trecută atenţia *alialei* a fost atrasă de vizita preşedintelui român Traian Băsescu în Israel. S-a scris în presa de limbă română despre această vizită şi probabil se va mai scrie.

Am mai asistat însă, cam în aceeaşi perioadă, la o altă vizită a oficialităţilor române în regiune. Din păcate, despre aceasta nu s-a prea scris mare lucru.

Dar ceva, totuşi, s-a scris. Aşa cum se vede din ştirea de mai jos, reprodusă după ziarul "Viaţa noastră":

«Ministrul sirian al Informaţiilor, Moshen Bilal, s-a întâlnit la Damasc cu o delegaţie politică şi de jurnalişti din România condusă de vicepreşedintele Partidului Conservator Vlad Hogea, prilej cu care au fost trecute în revistă relaţiile bilaterale, îndeosebi cele din domeniul mediatic. Ministrul sirian a scos în evidenţă rolul politicienilor şi al jurnaliştilor în promovarea relaţiilor dintre state, precum şi excelentele relaţii istorice dintre Siria şi România, reafirmând dorinţa ministerului său de a colabora în diverse domenii ale jurnalismului. Moshen Bilal a scos de asemenea în evidenţă eforturile României de a coopera cu ţările din Orientul Mijlociu în vederea găsirii unor soluţii juste la problemele regionale provocate în marea lor majoritate de ocupaţia israeliană. Hogea a subliniat rolul important şi pozitiv jucat de Siria în rezolvarea problemelor regionale şi eforturile constante ale Siriei de a realiza pacea, reafirmând sprijinul ţării sale faţă de dreptul Siriei de a redobândi Înălţimile Golan, aflate sub ocupaţie israeliană.

Hogea a afirmat de asemenea că România sprijină ferm semnarea unui acord de asociere între Siria şi UE şi şi-a exprimat speranţa că acesta va fi semnat cât de curând posibil, adăugând că relaţiile dintre cele două ţări sunt caracterizate de o prietenie profundă şi puternică şi de respect reciproc.

Membrii delegaţiei au subliniat interesul mass-mediei din România faţă de rolul important al Siriei şi faţă de evoluţiile care au loc în această ţară în diverse domenii de activitate.»

După cum se înţelege din ştirea de mai sus, Bucureştiul a ţinut să "echilibreze lucrurile" şi să "liniştească" ţările arabe, care ar fi putut fi derutate de vizita preşedintelui Băsescu. "Politica externă a României a rămas aceeaşi, vrem să întreţinem ca şi până acum relaţii bune cu toate părţile din Orientul Mijlociu aflate în conflict".

Până aici e clar. Şi firesc.

Mai puţin clară şi firească ne-a părut compoziţia delegaţiei care a vizitat Siria. Aşa cum se vede din comunicatul de presă, în fruntea delegaţiei s-a aflat d. Vlad Hogea. E un nume care ne spune ceva. Ba char multe. Fost, în urmă cu ani, conducătorul organizaţiei de tineret a PRM (partidul condus de d. Corneliu Vadim Tudor), Hogea, astăzi vicepreşedinte al Partidului Conservator, a publicat pe vremuri în "România Mare" un articol de răsunet intitulat "Secretele Talmudului", unul dintre textele cele mai înverşunat antisemite din câte-au apărut (şi-au apărut!) în anii noştri. "România Mare" a recomandat tuturor tinerilor din partid să citească acest articol cu atenţie şi să-l înveţe pe dinafară. Atât de mult a preţuit d. C. V. Tudor textul lui Hogea încât, fenomen destul de rar, a hotărât nu de mult, la finele lui 2008, să-l publice din nou, in extenso.

Extrase:

«La fel ca dvs., am fost convins şi eu cândva că diferenţa esenţială dintre evrei şi creştini constă în faptul că evreii credeau în Vechiul Testament, iar creştinii în Noul Testament. De fapt, adevărata "biblie" a evreilor este Talmudul. Talmudul conţine normele de drept iudaic în ceea ce priveşte relaţiile dintre evrei, dar şi dintre aceştia şi neevrei. Talmudul arată că *numai evreii sunt fiinţe umane*, în vreme ce neevreii sunt "goyimi" (adică *"vite"*, sau *"animale")*. Vom reda în continuare câteva dintre afirmaţiile conţinute de Talmud. (Trebuie să facem precizarea că traducerea pe care o oferim cititorilor noştri este din limba engleză, şi nu din limba ebraică; totodată, garantăm autenticitatea documentelor folosite.)

1) Sanhedrin 59a: "Să ucizi un goyim este totuna cu a ucide o fiară sălbatică."

"Un goyim care îşi vâră nasul în Talmud trebuie condamnat la moarte."

2) Aboda Zara 26b: "Chiar şi cei mai buni dintre goyimi trebuie omorâţi."

3) Aboda Zara 37a: "Fata unui neevreu poate fi violată, dacă a împlinit 3 ani."

4) Tosefta. Aboda Zara B,5: "Dacă un goyim îl ucide pe un alt goyim sau pe un evreu, atunci el

este răspunzător pentru aceasta. Însă dacă un evreu îl ucide pe un goyim, el nu trebuie tras la răspundere."

5) Tosefta. Aboda Zara VIII, 5: "Unui goyim îi este interzis să fure, să jefuiască, să răpească femei spre a le face sclave de la un goyim sau de la un evreu. Însă unui evreu nu îi este interzis să ia toate acestea de la un goyim."

6) Schabouth Hag. 6d: "Evreii pot jura strâmb, folosind cuvinte viclene."

7) Hilkkoth Akum X1: "Să nu salvezi un goyim, chiar dacă ar fi în primejdie de moarte." "Să nu arăţi milă faţă de goyimi."

8) Baba Necia 114, 6: "Evreii sunt fiinţe umane. Celelalte Naţiuni ale lumii nu au o esenţă umană, ci una animală."

9) Nidrasch Talpioth 225-L: "Iehova i-a conceput pe neevrei într-o formă umanoidă, pentru ca evreii să nu fie nevoiţi să fie slujiţi de animale. Neevreul este în consecinţă un animal cu aparenţă umanoidă condamnat să-l slujească pe evreu zi şi noapte."

10) Schulchan Aruch, Choszen Hamiszpat 348: "Toate averile celorlalte Naţiuni i se cuvin Naţiunii evreieşti care, în consecinţă, este îndreptăţită să le ia în stăpânire fără nici un fel de scrupule."

11) Schulcan Aruch, Johre Deah, 122: "Unui evreu îi este interzis să bea dintr-un pahar de vin atins de un neevreu, întrucât acea atingere a murdărit vinul."

12) Szaaloth-Utszabot, Cartea lui Jore Dia 17: "Evreul poate şi trebuie să jure strâmb, atunci când un goyim îl întreabă dacă scrierile noastre conţin ceva împotriva neevreilor."

13) . 92, 1: "Dumnezeu le-a dat evreilor putere asupra averilor şi sângelui tuturor Naţiunilor."

14) Kethuboth 3b: "Sămânţa goymilor este la fel cu aceea a fiarelor sălbatice."

Vlad Hogea: pe de o parte, lepădătură fascistă; pe de altă parte, reprezentant oficial al guvernului român

15) În Zohar 1, 25b: "Evreii care fac bine unui goyim... nu se vor mai scula din morţi."

16) Babha Kama 113b: "Este permis să-l înşeli pe un goyim."

17) Babha Kama 113a: "Când un evreu şi un goyim vin la judecată în instanţă, atunci să dai câştig de cauză evreului."

18) Choschen Hamm. 425, 5: "Un evreu poate păstra orice lucru găsit, dacă acesta aparţine unui goyim."

19) Iore Dea 178, 1: "Neevreii care nu ne sunt duşmani nu trebuie omorâţi direct, dar nici salvaţi dacă se află în pericol de moarte. De exemplu dacă vezi că unul dintre ei a căzut în mare, să nu îl tragi afară decât dacă îţi promite că o să-ţi dea bani."

20) Libbre David 37: "A-i vorbi unui goyim despre relaţiile noastre de natură religioasă este echivalent cu a-i ucide pe toţi evreii, întrucât goyimii ne-ar omorî imediat dacă ar şti preceptele noastre cu privire la ei."

Comentariile sunt de prisos. Acum este clar pentru toată lumea de ce Oculta Transnaţională a încercat să menţină tăcerea asupra acestor teribile secrete ale Conspiraţiei Talmudice...», scrie în încheiere Vlad Hogea.

Aşa cum arătam mai înainte, faptul că guvernul român a trimis o delegaţie în Siria ni se pare cât se poate de firesc. Mai puţin firească ni s-a părut hotărârea guvernului de a-l numi în fruntea delegaţiei pe autorul vestitului articol nazist "Secretele Talmudului".

Da, chiar. De ce? Stăm şi ne întrebăm: de ce au găsit cu cale autorităţile de la Bucureşti să facă acest gest?

Presa de astăzi

« (...) În România dacă nu zici prostii, nu te bagă nimeni în seamă. Presa de astăzi din aceeaşi ţară este presă audio, video, scrisă şi zisă, presă zisă – dacă nu înjuri, dacă nu faci pe careva, simplu şi din suflet, „bou“, „porc“, „dobitoc“, „vacă“, „impotent“, „curvă“, dacă nu arăţi că mai ai puţin şi îl iei la pumni pe respectivul sau o smotoceşti pe respectiva, trăieşti cu teamă că nu te bagă nimeni în seamă. Nu sunt un absolvent al şcolii de maniere elegante în jurnalism. Folosesc destule expresii dure la adresa politicienilor. Dar ştiu exact care este diferenţa dintre sarcasm, causticitate, imprecaţie, poemul-invectivă şi înjurătura tâmpă, grobianismul chior. Din păcate, o ştiu tot mai puţini, gazetari şi cititori.

Aşa arată jurnalismul în care încă mai lucrez, la 19 ani după ce am crezut că intru într-o nobilă ghildă, rudă de sânge cu scriitorii, cu literatura: condeieri schilozi ai prostiei oarbe laolaltă cu moraliştii de bordel, sub privirile scânteind

de inteligenţă şi cultură ale madmuzelelor de presă.»

(Dintr-un articol de Cristian Tudor Popescu; în "Gândul", Bucureşti 2009)

Viaţa religioasă a evreilor din România

Discuţiile din ultima vreme din presa română pe marginea diferitelor întâmplări din lumea evreiască (devastarea cimitirelor, Israelul şi ale lui războaie, lansarea cu tam-tam pe Internet a vestitei cărţi antisemite a prof. N. Paulescu, etc. etc.) au sporit interesul faţă de religia noastră. Mădălina Şchiopu, de la "Dilema veche" a întreprins chiar o mică anchetă pe această temă.

Extrase:

«Înainte de al doilea război mondial, în România trăiau peste 800.000 de evrei. Primele comunităţi importante au început să apară în Ţările Române încă de la începutul secolului al XVI-lea, după ce evreii au fost expulzaţi din Peninsula Iberică în timpul Reconquistei. Aşa se face că, datorită numărului mare de membri şi vieţii religioase intense, România a fost unul dintre centrele de naştere şi propagare a mişcării hasidice, alături de Rusia şi Polonia. Aproape jumătate din populaţia evreiască a fost exterminată în timpul Holocaustului, atât în Transilvania de Nord, de unde evreii au fost deportaţi în masă spre lagărele din Polonia şi Germania, cât şi în ceea ce a rămas din Regat, de unde au fost trimişi în Transnistria. Cealaltă jumătate a emigrat în Israel în perioada comunistă.

Acum a rămas 1% din populaţia de odinioară: 8.000 de persoane în toată ţara. Peste jumătate au mai mult de 65 de ani şi unii s-au îndepărtat de viaţa religioasă propriuzisă a comunităţii. În schimb, au rămas în grija lor 817 cimitire şi aproape 100 de sinagogi. În 2007, a fost numit prim-rabin un tânăr care nu împlinise încă 30 de ani – Shlomo Sorin Rosen – cu sarcina să gestioneze, din punct de vedere religios, datele complicate ale problemei comunitare şi demografice prezentate succint mai sus.

Ce curent iudaic a predominat printre evreii din România, conservator sau reformat? „În România, majoritatea comunităţilor au fost tradiţionale, ortodoxe – spune primul-rabin. În Vestul ţării, în comunităţile cu influenţe maghiare, a existat şi aşa-numitul iudaism neolog, reformat. Sunt şi acum sinagogi şi cimitire de rit neolog în Arad, Oradea, Timişoara. De facto, comunitatea se afiliază ortodox, dar membrii nu sunt neapărat tradiţionalişti, sunt evrei, pur şi simplu. Evreii au trăit mult timp fără o limbă proprie: în comunităţile aşkenaze s-a vorbit preponderent idiş, în cele sefarde – ladino, au existat şi comunităţi orientale în care s-a vorbit arabă, dar limba rugăciunii a fost întotdeauna ebraica, şi scris, şi vorbit. Există o problemă destul de mare acum în iudaism, recunoaşterea convertirilor între diversele denominaţii. Iudaismul este astăzi destul de fragmentat, cu tot felul de grupuri şi grupuleţe, cu dispute între iudaismul american şi rabinatul israelian, între evreii tradiţionalişti şi cei moderni. Se spune că fiecare evreu e responsabil pentru celălalt, dar în practică e mai complicat. Altminteri nu pot să spun că solidaritatea e inexistentă, dar e păcat că nu se realizează şi pe latura aceasta, care nu e foarte bine definită".

Însă pentru atragerea tinerilor sau a celor secularizaţi, unele schimbări sunt permise chiar şi în iudaismul ortodox. „Din păcate, şi la noi partea religioasă este mai puţin atrăgătoare pentru generaţia tânără, cu excepţiile de rigoare. Mai nou, există şi un Centru Comunitar care atrage mai mulţi tineri, ei nu sunt axaţi pe latura religioasă, dar încearcă să facă o combinaţie între social şi puţină educaţie iudaică. Se fac anumite programe în jurul sărbătorilor şi de Shabat, dar nu este neapărat o viaţă religioasă propriuzisă. În ceea ce priveşte activitatea educaţională a Cancelariei Rabinice, a biroului pe care îl gestionez eu, chiar acum avem în desfăşurare un concurs online pe teme iudaice, cu 50 de înscrişi, ne prezentăm în fiecare an la concursul internaţional de cunoştinţe biblice din Israel, cu copii între 14-18 ani. Rabinatul încearcă să se ocupe şi de aceste lucruri, precum şi de proiecte educaţionale pe perioada verii. Sunt multe lucruri de făcut pentru fiecare proiect în parte. În ultimii câţiva ani am încercat să facem chiar şi ritualul mai accesibil, am editat multe materiale cu traducere şi transliterare în alfabet latin, pentru aceia care nu ştiu ebraică. Am introdus şi muzică, dar nu instrumentală. Dacă veniţi într-o vineri seară la sinagogă, veţi auzi o muzică simplă, dinamică – sigur, păstrând un cadru adecvat vieţii sinagogale. Acestea sunt noutăţi pentru comunitatea din România, dar la nivel mondial se încearcă în multe sinagogi atragerea oamenilor şi prin atmosfera care se creează."

În grija acestei comunităţi reduse au rămas însă peste 800 de cimitire şi 100 de sinagogi, pentru întreţinerea cărora e nevoie de sume imense. Se caută modalităţi prin care să fie acoperită măcar o parte din sumele necesare pentru întreţinere, povesteşte rabinul Rosen: „Peste 700 dintre cimitire sunt în localităţi unde nu mai e nici un evreu sau avem situaţii de genul comunităţii din Satu-Mare, care are în jur de 150 de membri şi 127 de cimitire. Ar fi necesare nişte sume fabuloase numai pentru împrejmuire şi o întreţinere minimă. În 2007-2008 s–au cheltuit sume foarte mari, raportate la bugetul Federaţiei Comunităţilor Evreieşti, pentru reparare

de garduri, morminte, împrejmuiri noi, întreţinere, pază. Mai ajută, deşi foarte puţin, unele organizaţii internaţionale. Statul român contribuie la bugetul Federaţiei şi o parte din sumă se alocă şi pentru cimitire, dar sume foarte mici, raportate la necesităţi. Avem şi situaţii în care se implică municipalitatea, pentru sinagogi în special: unele sunt folosite ca săli de concerte, biblioteci municipale etc. Noi suntem încântaţi că nu se dărâmă, municipalitatea – că are un spaţiu. Sunt şi evrei din Israel care vin la mormintele părinţilor şi plătesc o contribuţie. Unii vin cu ideea aceasta, să întreţină măcar mormintele rudelor lor. Pe deasupra, ne confruntăm din când în când cu probleme suplimentare, cum au fost devastările şi profanările de la Cimitirul din Şoseaua Giurgiului din Bucureşti" (şi apoi de la cimitirul din Botoşani, **n. red.**).

În ultima vreme însă, în România se reîntorc evrei din Israel. Unii pentru afaceri sau studii, alţii ca turişti, dar există şi unii care vin să se stabilească definitiv, fie dintre cei originari din România, fie dintre cei aflaţi la a doua generaţie de emigranţi. Sunt acestea cazuri izolate sau vorbim de o tendinţă? „În nici un caz nu se poate afirma că toţi evreii originari din România vor reveni în ţară, dar vorbim de 800-1.000 de familii de israelieni în Bucureşti, o comunitate egală ca număr de membri cu a comunităţii existente din Capitală. Atragerea lor în viaţa comunitară este o prioritate. Momentan, există o organizaţie care se ocupă de acest aspect, Fundaţia Habad – la origine, o parte din mişcarea hasidică: ideea fondatorului Habad a fost de a trimite în orice colţ de lume unde există o comunitate evreiască pe cineva care să le ofere partea de cult, de educaţie, care să formeze un nucleu comunitar. Habad are filiale în multe ţări ale lumii, se spune în glumă că oriunde este Coca-Cola este şi Habad – aş adăuga în afară de Cuba, unde nu este Coca-Cola, dar este Habad. Au o sinagogă care aparţine comunităţii, în Piaţa Amzei, dar majoritatea israelienilor locuiesc în Pipera şi acum funcţionează un centru Habad în Pipera. Există şi o grădiniţă acolo cu specific evreiesc, unde se duc şi cei doi copii ai mei. Sunt evrei israelieni care vin şi la sinagoga noastră. Dar – şi acest lucru este valabil pentru toţi evreii din România – după ce îşi descoperă identitatea, dacă doresc să fie şi evrei practicanţi, lucrurile încep să devină un pic mai dificile, în sensul de a găsi mâncare kosher, de a respecta Shabatul în condiţiile depărtării de lăcaşele de cult. Mă uitam pe programele candidaţilor pentru alegerea conducerii Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din Bucureşti, şi unii aveau în plan deschiderea unui restaurant kosher în Bucureşti. Momentan, avem un complex alimentar şi o cantină a Departamentului de Asistenţă Socială – prin care se face asistenţă socială şi medicală la nivelul întregii ţări – care asigură masa de prânz kosher şi mesele tradiţionale, şi la Centrul Comunitar, şi la sinagogă. Acum se deschide un restaurant kosher în Braşov şi există cantine şi în alte comunităţi mai mari. Ne ajută şi o organizaţie din SUA, Joint, partenerul nostru istoric, dar încercăm să atragem venituri suplimentare".

Câţi dintre evreii din România respectă cele 613 porunci/reguli ale vieţii de zi cu zi pe care, conform iudaismului tradiţional, trebuie să le respecte orice evreu? „Puţini. Îşi aduc aminte din familie, de exemplu, că există o anumită sărbătoare, o celebrează, dar fac rabat de la reguli care ţin de ritual. Mănâncă conform poruncilor la o sărbătoare tradiţională, dar în viaţa de zi cu zi – altceva." Există sancţiuni religioase pentru ei, ca în cazul ortodocşilor care nu ţin post şi sunt opriţi de la împărtăşanie? „Nu. E posibil să existe în comunităţi foarte tradiţionaliste, dar în România în nici un caz nu se va face diferenţa. Mi se pare deosebit de jignitor că în unele comunităţi din străinătate se face diferenţa. Pentru noi, un evreu e un evreu şi cu asta, basta. În fond, Dumnezeu, care a dat cele 613 porunci, a dat şi liberul arbitru. Desigur, la nivel comunitar, instituţional, e important să se formeze un climat de încurajare a respectării regulilor, dar la nivel individual fiecare are relaţia lui cu divinitatea".»

Un scriitor român la Ierusalim

E vorba de Bogdan Alexandru Stănescu, unul din cei mai cunoscuţi reprezentanţi ai *noului val* al scrisului românesc. Unul din cei mai cunoscuţi şi mai originali. El s-a aflat nu de mult în capitala noastră şi a publicat la repezeală câteva impresii în "Adevărul literar şi artistic" din Bucureşti. Extrase:

«Eram de câteva zile în Ierusalim şi nu văzusem nimic. Îmi blestemam soarta, însă în fiecare zi apărea câte o corvoadă, la care se adăuga faptul că nu ştiam oraşul şi nici prea mult curaj să merg singur printre puştoaicele de 18-19 ani cu mitraliera bălăngănindu-se pe fund nu prea aveam. Chiar şi fata de la recepţia hotelului exhiba ostentativ un ditamai pistolul la şold.

Ce am aflat din prima zi a fost că eram cazat într-o zonă destul de religioasă a Ierusalimului, iar zona de shopping din subsolul hotelului era cunoscută ca loc de recreere pentru religioşi: în afară de kippe, menore şi alte obiecte de cult nu prea puteai cumpăra şi altceva. Am cerut o bere...

Abia după prima înghiţitură am văzut că nu sunt privit în modul cel

mai plăcut cu putinţă. Masa de lângă mine e ocupată de o familie venită să-l aniverseze pe unul dintre cei şase copii. Tatăl, cu pălărie neagră, mare, cu boruri largi, un parpalac negru. Mama îmbrăcată şi ea extrem de sobru, fără o pată de culoare.

Copiii, în schimb, cu excepţia celui mare (care poartă kippă şi are deja tradiţionalele „sărmăluţe" de păr pe lângă urechi) sunt nişte copii normali, gălăgioşi şi veseli. Toată lumea bea Cola. La un moment dat, apare chelneriţa cu un tort. Încep să-i cânte „La mulţi ani!" În engleză. Profit de neatenţia generală şi ies.

În faţa hotelului mă aşteaptă fratele Vasile, ghidul meu pentru oraşul vechi. Fratele Vasile a fost inginer constructor, până când un accident extrem de grav i-a pus viaţa în pericol. De atunci, a rămas mâna dreaptă a părintelui David în Ierusalim.

Ajungem în Grădina Ghetsimani. Ăştia sunt măslinii, zice... Adică cum? Chiar ăia? Da, chiar ăia, iar unii dintre ei încă rodesc. Îmi amintesc poemul lui Voiculescu, dar nimic din ceea ce văd în acel spaţiu imaculat, franciscan, nu se aseamănă cu imaginea pe care o aveam, acel cer expresionist, negru, furtuna, crengile măslinilor zbuciumându-se în vânt... Sau imaginea asta o aveam din filme? Fratele Vasile îmi arată poarta pe care a intrat Iisus în oraş.

Acum e zidită, iar în faţa ei este cimitirul arab. Arabii au zidit poarta şi au făcut cimitirul acolo tocmai pentru ca Iisus să nu vină a doua oară. Acum ne aflăm în locul de unde Pilat a rostit sentinţa. În capelă intră un grup de vreo 40 de copii arabi, împreună cu învăţătoarea. Ascultă în tăcere...

Doi puşti îşi dau coate şi se strâmbă pe la spatele învăţătoarei. O fetiţă cu basma se întoarce spre ei şi-i ceartă. Ieşim şi începem să

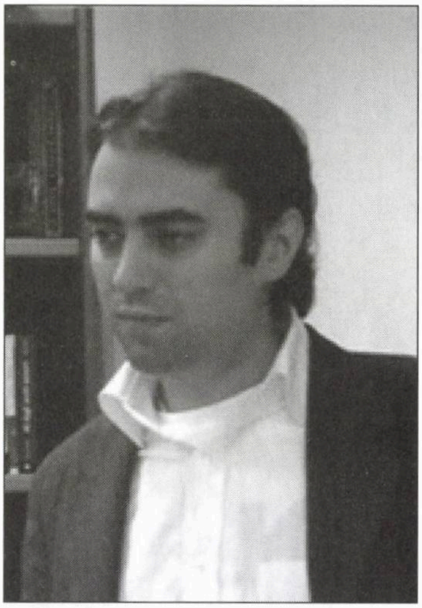

Bogdan Alexandru Stănescu: toate fetele aveau pistoale

urmăm „staţiile" de pe Via Dolorosa. Am un sentiment ciudat când văd chiloţi de vânzare în faţa Staţiei 4, să zicem. Magazinul arăbesc se numeşte Via della Rosa...

E şi asta o chestie. Miroase a mirodenii puternice, a cafea, e cald, înăbuşitor. Îmi amintesc mormântul lui Absalom, aflat undeva în stânga porţii zidite. Absalom, Absalom, cel spânzurat de propriul păr, simbolul revoltei împotriva tatălui.

O micuţă biserică etiopiană păzeşte intrarea în complexul Sfântului Mormânt. Un călugăr negru, bătrân, se roagă în linişte, lângă un arbore de piper. E ultima zonă liniştită.

După ea încep agitaţia, pelerinajul turistic, apar japonezii cu aparatele de fotografiat. Intrarea în mormântul propriu-zis e păzită de doi tineri călugări greci. Nu pot pătrunde decât două persoane odată. Intru cu o namilă de rus de peste doi metri, care îşi pozează mâna aşezată pe piatra tombală.

Nu mă pot concentra, mă pufneşte râsul. Îmi închei singura zi de Ierusalim, singur, la Zidul Plângerii, după ce trec prin două sau trei scotociri, printr-un detector de metale şi alte asemenea lucruri pioase.

Şi aici, o persoană din trei are în mână o mitralieră sau un pistol. Soarele bate de undeva din spate şi iar mă gândesc la Absalom cel revoltat şi la plângerea lui David...»

Piaţa chinezească din Bucureşti

«Auzisem demult că, undeva, prin angrourile Niro şi Europa din Bucureşti, dincolo de gunoaie, marfă proastă, noroi, mafii româno-chineze, câini costelivi şi şobolani obezi, s-ar afla un veritabil Chinatown bucureştean, abundent, exotic, autentic şi, mai ales, gustos.

Până la începutul anilor '90, zona, virană pe atunci, a celor două angrouri din Colentina era străjuită de câteva uliţe cu nume năstruşnice, marţiale, semănătoriste: erou Busuioc, căpitan Juverdeanu, invalid Suligă.

Din capătul străzii Moroeni se zăreşte deja panoul "China", compus din litere de tablă ruginită, care vesteşte intrarea în marele târg. Primii metri sunt cei mai dificili.

După ce te deprinzi cu slalomul acrobatic printre maşinile supraîncărcate care gonesc în toate direcţiile, ajungi, în cele din urmă, la o cantină chinezească, inaugurată cândva, se pare, de chiar fostul preşedinte al ţării: deasupra bufetului e înrămată o poză cu Ion Iliescu zâmbind jovial printre castronaşele cu chinezării.

Ceva mai încolo e Piaţa Chinezească: abundenţă de fructe, legume, animale şi mirodenii la fel de greu identificabile ca şi formele, culorile şi aromele lor. Un singur lucru e cert: totul se mănâncă.

Din ofertă fac parte calupuri de tofu, sânge de raţă prins, maţe de gâscă, tendoane de vacă, stomacuri

Marin Moraru (stânga), Radu Beligan (mijloc) şi Gheorghe Dinică în piesa de teatru "Tache, Ianke şi Cadâr", care a avut premiera în 2001, la Teatrul Naţional Bucureşti

de porc, porumbei afumaţi, ţestoase congelate, melci la borcan, putini cu meduze la sare, saci cu alge uscate, bomboane de vacă şi torturi de fasole.

Din loc în loc, se găseşte ziarul chinezilor din România. Desluşesc numai pozele. Imagini arhicunoscute (Băsescu, Boc), încadrate ininteligibil de caractere chinezeşti.»

Cancanuri...

...din şi despre viaţa vedetelor găseşti pretutindeni dar, ciudat, pe primul loc se află nu divorţul Mihaelei Rădulescu, de la Televiziune, sau ultima rochie purtată de manechinul Monica Columbeanu – ci Radu Beligan. Acum, când se îndreaptă cu fruntea sus şi zâmbetu-i cuceritor spre împlinirea vârstei de 100 (una sută) de ani, despre marele actor se vorbeşte cam tot atâta cât pe vremuri în revistele de teatru ca "Rampa", Cortina", Bis" etc. etc., adică enorm.

Exemplu, o prezentare semnată de Nicoleta Zaharia în "Adevărul literar şi artistic:

«Radu Beligan recunoaşte că a învăţat meseria de actor nu de la şcoală, ci trăgând cu ochiul din spatele cortinei, dar şi de la oamenii pe care i-a întâlnit de-a lungul celor 70 de ani de ani petrecuţi pe scena teatrului, de la dramaturgi, cronicari, actori, până la machiori sau sufleori.

Este apreciat de colegii săi, care-l consideră un exemplu pentru tinerii care tânjesc după această meserie. Câţiva dintre actorii care au jucat alături de Radu Beligan au povestit întâmplări de viaţă despre mentorul lor.

Actriţa Emilia Popescu ne-a mărturisit că n-o să uite niciodată seara premierei „Marlene" de la Teatrul de Comedie, când a primit un imens buchet de irişi, cu cartea de vizită a lui Radu Beligan.

N-ar putea să uite nici repetiţiile de la "Străini în noapte", spectacol regizat de Radu Beligan, când a văzut lacrimi în ochii maestrului. „Cum aş putea uita grija părintească pe care mi-o arată mereu, sfătuindu-mă să-mi păstrez energia pentru rolurile şi succesele ce vor urma?", a continuat Emilia Popescu.

Costel Constantin ne-a povestit cum Radu Beligan, numit în 1969 director la Teatrul Naţional Bucureşti în locul lui Zaharia Stancu, căuta actori tineri şi talentaţi. „I-a luat pe Ovidiu Iuliu Moldovan şi Florina Cercel de la Timişoara, pe mine de la Iaşi.

La anul se împlinesc 40 de ani de când a devenit mentorul meu. Radu Beligan m-a sprijinit foarte mult şi a avut încredere în mine. Aveam doar 25 de ani. Am jucat în foarte multe piese de teatru împreună. Suntem şi foarte buni prieteni", a menţionat Costel Constantin.

Actorul a mai spus că Radu Beligan a fost întotdeauna un om cu simţul umorului, iar repetiţiile cu el erau o bucurie. Oferea mici sfaturi, iar artiştii nici nu simţeau când treceau orele de repetiţie. Ştia să îmbine momentele de destindere cu munca. „Radu Beligan este şi acum, la vârsta de 90 de ani, o enciclopedie. Am învăţat multe de la dânsul. Aş putea să scriu o carte în două-trei volume", a completat Costel Constantin.

George Motoi este la fel de emoţionat când vorbeşte de omul care i-a descoperit talentul. „Este un actor-intelectual de excepţie. Este poate cel mai mare intelectual pe care l-a avut şi îl are România şi ne bucurăm de prezenţa lui. Este un om de o vastă cultură, a fost un pedagog foarte bun. A fost foarte mulţi ani director al Teatrului de Comedie şi al Teatrului Naţional Bucureşti. Un manager exemplar. Ştia să împace lucrurile, să-şi formeze un colectiv bun cu toate ti-

purile de actori. Iubea dorinţa actorilor de a juca şi îi încuraja să-şi valorifice talentul".

Pe Valentin Uritescu nu poţi să-l opreşti când vorbeşte despre Radu Beligan. „Are o voinţă şi o energie debordante, fabuloase. Este cumpătat şi are o putere de muncă extraordinară. Mănâncă orice şi are o regulă de viaţă la care ţine foarte mult: somnul e somn. A tradus piese care s-au jucat timp de cinci sau şapte ani cu casa închisă. Am avut norocul ca, aproape de Revoluţie, să ajung actor la Teatrul Naţional din Bucureşti şi să intru în aceeaşi oală cu el, cu Gheorghe Dinică sau cu Marin Moraru", ne-a zis Valentin Uritescu.

E de la sine înţeles că, dacă vrei să reuşeşti ca actor, trebuie să munceşti foarte mult. „Spre nedumerirea multor actori tineri, Radu Beligan a făcut treaba asta şi după 85 de ani. Este de o inteligenţă şi de un farmec ieşite din comun. Dar poate fi şi năprasnic. L-am admirat întotdeauna şi îl admir în continuare.

Prin munca lui, Radu Beligan a reuşit ca la 90 de ani să fie un exemplu care pe mulţi i-a deranjat, dar mă opresc aici cu această idee. Îi doresc să atingă suta de ani, pentru că avem ce învăţa de la el", a conchis Uritescu.

Radu Beligan a impresionat-o pe Sanda Toma, care şi-a amintit momentele turnării filmului „Bădăranii", în anii '60, când, după cum ne-a mărturisit actriţa, „am avut norocul să intru în această garnitură a monştrilor sacri, pentru care am avut un cult dublat de veneraţie".

„Radu Beligan este un om de o mare cultură, de o inteligenţă nativă pe care a ştiut să şi-o cultive cu seriozitate şi perseverenţă. Am avut norocul să joc alături de Radu Beligan zeci de ani, la Teatrul de Comedie sau la Teatrul Naţional Bucureşti. Am faţă de el şi această grijă să nu-l deranjez, să merg pe vârfuri în faţa lui. Domnii Radu Beligan şi Ion Lucian sunt ultimii monştri sacri în viaţă şi sunt fericită să joc alături de ei".

Sanda Toma

Tania Popa a jucat alături de marele artist în „Azilul de noapte". Îl admiră pentru că este un exemplu de viaţă ponderată. „S-a îngrijit mai mult ca orice, ceea ce este de apreciat pentru că ştim că actorii au o viaţă dezordonată. Nu şi-a pierdut nopţile, nu a băut, nu a fumat. Le dă clasă multor actori, care se vaită şi n-au nici măcar 50 de ani. Era tot timpul fericit când pleca în turnee prin ţară pentru că, spunea dânsul, voia ca toţi oamenii să-i vadă spectacolele, nu doar cei din Bucureşti. Îl admir mult pentru cum şi-a trăit viaţa. Eu, sincer, i-aş urma exemplul. Ca actor, este nepreţuit", este de părere Tania Popa.

Radu Beligan a povestit într-una din întâlnirile sale cu publicul o întâmplare care o are în prim-plan pe actriţa Helen Mirren. "Îmi aduc aminte că eram în cabina ei, la Londra, când un reporter a întrebat-o: «Cronicarul care s-a referit la dvs. cu apelativul «zeiţă» nu credeţi că v-a lăudat prea mult?» «Nu». Ceea ce e groaznic la cronici este că niciodată nu sunt destul de bune. În schimb, cronicile proaste

Helen Mirren: da, sunt zeiţă

îţi rămân în suflet ca o săgeată otrăvită, fiindcă nici un artist nu poate convinge pe toată lumea de valoarea lui", a răspuns actriţa britanică.

Un celebru critic l-a întrebat pe Olivier de ce nu îl joacă pe Othello, mai ales că abordase cam toate marile roluri ale lui Shakespeare. "Nici nu mă gândesc", îi răspundea el. Într-o zi, criticul s-a întâlnit pe Riviera cu Orson Welles care îl jucase pe Othello în film şi îi zice acestuia că încearcă să-l convingă pe Laurence să îl joace pe Othello.

"Lari nu poate să-l joace. Othello e bariton, iar Laurence e tenor", a replicat Welles. Criticul i-a povestit lui Olivier întâmplarea, care se pare că l-a ambiţionat. Laurence Olivier s-a închis într-un dulap şi a izbutit, exersând, să îşi coboare vocea cu o octavă. "Am avut norocul să asist chiar la premieră, la Londra.

Succesul a fost fulminant. Pe tot parcursul celor 150 de reprezentaţii, întreaga trupă era fascinată de interpretarea lui şi i-o spunea după

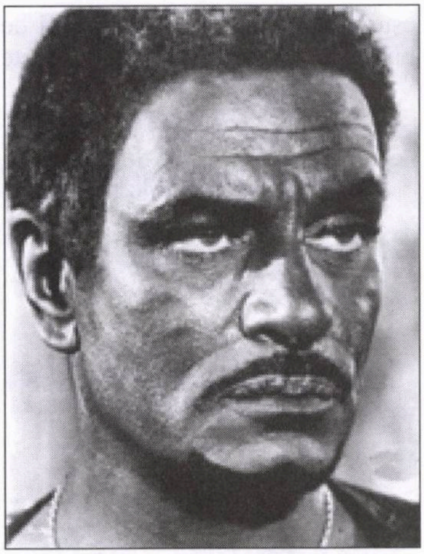

Laurence Olivier în rolul Othello: sunt disperat fiindcă am fost extraordinar...

fiecare spectacol", rememorează Beligan. „Într-o seară însă s-a întrecut pe sine însuşi. La finalul spectacolului, întreaga trupă s-a aşezat de-a lungul coridorului care ducea spre cabina lui.

L-a aplaudat frenetic, însă Olivier a trecut pe lângă colegii săi fără un cuvânt şi s-a încuiat în cabină. Stupoare. Ce-o fi cu el? Unul dintre apropiaţi bate la uşă: «Ce se întâmplă? Deschide! Nu înţeleg! Ce s-a întâmplat? A fost extraordinar. A fost cea mai bună seară a ta în acest rol». «Ştiu, răspunde abătut Olivier, dar tocmai de asta sunt disperat. Fiindcă nu ştiu cum am făcut ca să mai pot face şi altădată»", îşi aminteşte Beligan.

Când a picat la concursul de admitere la Academia Regală de Muzică şi Artă Dramatică, Radu Beligan a fost atât de nefericit încât i-a scris o scrisoare Luciei Sturdza Bulandra, care mai avea un an până la pensionare.

"A înţeles disperarea mea. După mulţi ani, mi-a spus că a păstrat acea scrisoare, deşi se mutase de trei ori. Pe scurt, a intervenit la rector să mă admită auditor la clasa ei şi să mai încerce o reexaminare", îşi aminteşte actorul.

A convins că poate să devină un om de teatru cu poezia lui Esenin, "Scrisoare mamei". Când a terminat de recitat, a urmat o tăcere lungă (i s-a părut o eternitate), după care vocea Luciei Sturdza Bulandra a decretat: "Dumneata, dacă ai să fii serios, ai să faci o mare carieră".

Beligan a continuat: "O asemenea sentinţă din partea unei autorităţi te poate face să îţi pierzi uzul raţiunii, dar eu am fost serios. Am învăţat de la ea, că pentru a face meseria de actor, ai nevoie de o mare sănătate fizică şi mentală. Trebuie, vorba lui Titu Maiorescu, să-ţi reziste celula".»

Deces

Margareta Bărbuţă (77), critic de teatru, fost director în Ministerul Culturii; la Bucureşti.

Ancheta revistei „Minimum"

Obama și Israelul

A venit timpul să răspundem la o întrebare care-i frământă în mod deosebit (şi nu întâmplător) pe cititorii lui „Minimum":

Care este (de *fapt*) atitudinea preşedintelui american Obama faţă de Israel?

1) Pro-israeliană

2) Anti-israeliană

3) Nu am nici o părere.

Răspunsurile la anchetă vor fi trimise până în ziua de 15 august 2009 la „Minimum" – POB 11472 – Tel Aviv.

Manifestări, manifestări...

10.06.09; la Muzeul Luptătorilor din Ghetouri: vernisajul expoziţiei de fotografii Dr. Teodor Radu Pantea pe tema "Auschwitz – Regatul tăcerii".

14.06.09; la pădurea Shoresh, de lângă Ierusalim: comemorarea a 69 de ani de la pogromul din Dorohoi, organizată de organizaţia originarilor din Dorohoi şi împrejurimi (Săveni, Mihăileni, Dărăbani, Rădăuţi, Herţa).

23.06.09; la Cercul Cultural "Agnon" din Kraiot: conferinţă a dr. Avraham Cretzu pe tema "Valoarea şi importanţa contribuţiei femeilor în evoluţia civilizaţiilor" (matriarhatul).

28.06.09; la Sinagoga Gutman din Tel Aviv: adunarea comemorativă centrală a martirilor de la Iaşi şi de la Dorohoi.

30.06.09; la Casa Scriitorilor din Tel Aviv: lansarea romanului "Paradisul rătăciţilor" de Madeleine Davidsohn.

2.07.09; la ICR Tel Aviv: o discuţie neconvenţională despre "Al. Mirodan şi Dicţionarul său", organizată de ICR şi Cercul Cultural din Ierusalim.

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

De vorbă cu omul care a lansat formula "Axa răului"

Zilele astea David Frum este un om extrem de ocupat. Când i–am solicitat interviul pentru "Minimum", am făcut-o cu puține speranțe de răspuns. Am avut însă grijă să-i dau câteva informații despre "Minimum" și am convingerea că aceste informații au avut efectul scontat.

Câteva zile după e-mail-ul meu, David m-a informat ca "este fericit să participe cu condiția să nu-i pun prea multe întrebări, cel mult cinci".

Am fost de acord și i-am trimis întrebările. După care n-am mai auzit nimic de la el.

I-am scris din nou amintindu-i de promisiunea sa. Drept "despăgubiri" mi-a oferit dreptul de a-i pune o a șasea întrebare. Asadar, i-am pus șapte.

Apoi l-am întrebat dacă dorește o copie a interviului după ce va apare. Mi-a răspuns că nu plănuiește să învețe limba română atât de curând așa că "desigur, trimite-mi-l neapărat".

Acesta este David Frum, o combinație de glumă și seriozitate gravă.

L-am ales pentru acest interviu deoarece din desele apariții pe mai toate canalele de televiziune, din multitudinea de articole cu care colorează paginile ziarelor și din ascuțimea intervențiilor sale de pe internet, David este nu numai o personalitate interesantă ci și un nume de care vom mai auzi.

David Frum a fost omul care i-a scris discursurile lui George W. Bush. Există 90% șanse ca ceea ce am admirat sau criticat în discursurile fostului președinte să se fi născut în creierul lui Frum. Bush nu era orator. Din contra, gafele sale verbale vor rămâne proverbiale. Însă de multe ori textul era strălucit, fie că ideea era sau nu remarcabilă.

David Frum a părăsit administrația Bush destul de devreme, așa cum au făcut-o mulți dintre intelectualii conservatori americani, dezamăgiți de direcția în care se abătuseră Bush și cei din jurul său.

Și un fapt oarecum picant: David Frum, în calitate de "consilier special al președinelui Bush", a devenit faimos datorită nevestei sale Danielle Crittenden. Aceasta a comunicat într-un e-mail prietenilor ei că David este de fapt autorul formulei "Axis of Evil", folosită de Bush în primul său discurs cu privire la Starea Uniunii de după septembrie 2001. Aceasta formulă a devenit emblema ideologiei americane de după celebrul atac terorist, emblemă ce va dăinui de-a lungul întregii cadențe a lui Bush.

"Axa răului" includea Iranul, Irakul și Coreea de Nord. Sunt multe de spus pro și contra acestei ideologii, dar mai bine să-i dăm cuvântul lui David Frum:

Radu Hervian: *Să începem cu celebra formulă pe care ai inventat-o și care avea să devină prin gura lui George W. Bush, emblema strategiei americane la începutul secolului 21: "Axis of Evil" (Axa răului).*

După cum am înțeles, conceptul original pe care l-ai ales a fost "Axa urii". Hotărârea lui Bush de a schimba termenul s-a datorat faptului că ura se măsoară altfel decât răul?

David Frum: Semnificația expresiei "Axa Urii" constă în faptul că regimuri total diferite cum ar fi cel din Coreea de Nord și cel din Iran sunt capabile să coopereze în general, deoarece ele împărtășesc ura pentru un inamic comun. Ambele urăsc Statele Unite și în general lumea vestică.

Astăzi avem cunoștințe mult mai avansate asupra acestei cooperări decât în anul 2002: misile, tehnologia rachetelor folosite ca arme de atac și altele.

Știm că această cooperare s-a extins și include azi Siria – precum și că ea a fost mijlocită și încurajată de anumiți indivizi plasați la cele mai înalte nivele din serviciile de contrainformații pakistaneze sau ale statului pakistanez.

R.H. *Lumea în general ca și, desigur, Israelul, n-a avut decât de câștigat de pe urma înlăturării de la putere a lui Saddam Hussein și a clicii sale. Cine ar putea să uite ploaia de scuduri, recompensele plătite familiilor de sinucigași cu bombe ca și nivelul de amenințări continue menținut de Bagdad înainte de 2003?*

O teorie contrară pune la îndoială însă decizia de a porni un război contra unei țări care în structura sa guvernamentală de atunci constituia o contrapondere pentru regimul de la Teheran; mai mult chiar, există posibilitatea ca noul Irak să devină un stat client al Iranului în cazul și la momentul când trupele noastre îl vor părăsi, mai ales dacă democrația pe care America a plănuit-o nu va deveni o realitate. Cu această perspectivă în față ești de părere că Israelul se află azi într-o poziție mai bună decât acum 7 ani?

D.F. Irakul n-a fost niciodată destul de puternic pentru a contrabalansa de unul singur Iranul. Fără ajutor vestic și bani din Golf, el ar fi pierdut războiul cu Iranul cel mai târziu prin 1985. Așadar din acest punct de vedere securitatea în regiune este azi cam la fel ca și înainte.

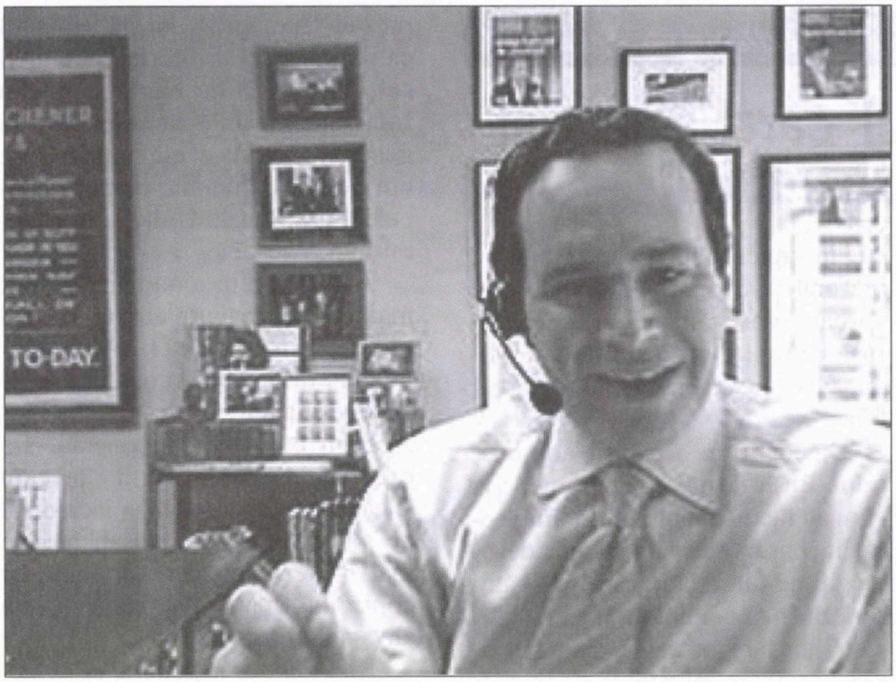

David Frum

Noul regim democratic din Irak are fără îndoială nevoie de ajutor extern pentru a se menţine împotriva Iranului. Nimic nou!

Nou este faptul că Irakul prin el însuşi nu mai constituie o ameninţare pentru vecinii săi mai mici din Golf – şi după cum spui tu, el nu mai semnează note de plată pentru cei ce execută acte de terorism împotriva Israelului.

R.H. *Într-un discurs la Naţiunile Unite în noiembrie 2001, fostul preşedinte Bush a folosit pentru prima oară un cuvânt până atunci evitat în limbajul oficial al SUA: "Palestina". De asemenea el a avansat ideea de "două state" în Orientul Mijlociu: Israel şi Palestina, trăind laolaltă în pace. Bush a acordat totodată întreaga sa încredere recomandărilor Comisiei Mitchell. Şase ani mai târziu conceptul "două state" a fost aprobat în mod oficial la Annapolis, contrar rezervelor emise de unii dintre noi.*

Astăzi, se pare, noua administraţie Obama, faţă în faţă cu noul guvern Netaniahu, încearcă să reactualizeze ideea. Guvernul Netaniahu susţine că a fost o idee greşită atunci şi nu mai puţin greşită azi. Ce părere ai?

D.F. Sunt de părere că principalul obstacol în calea unui stat palestinian îl reprezintă situaţia bolnavă din interiorul societăţii palestiniene. Sfătuitorii externi care mereu încearcă să împingă ideea de negocieri privitoare la înfiinţarea unui stat palestinian visează că această maladie n-ar exista. Sau, ca o alternativă, ei propun impunerea cu forţa a unor detaşamente poliţieneşti din exterior, cu scopul de a se îngriji de problemele noului stat palestinian.

Zbigniew Brzezinski (fostul consilier perntru securitate naţională a lui Jimmy Carter – **n. t.**) a sugerat trimiterea de forţe NATO în interiorul unui stat independent palestinian. Nici asta nu pare prea realist. Şi la urma urmelor, ce fel de stat normal ar accepta forţe internaţionale de poliţie staţionate pe teritoriul său? Vorbim în acest caz de un fel de dominion mai curând decât de un stat autentic.

R.H. *În recenta ta carte "Comeback: Conservatism Than Can Win Again", vorbeşti despre o problemă esenţială căreia trebuie să-i facă faţă toate ţările democratice.*

Conform unui proiect de lege sponsorizat mai de mult de către un congressman democrat şi la care administraţia Bush nu a renunţat niciodată, membrii ai clubului "Moarte Americii!" din cadrul Universităţii din Cairo ar fi putut în mod teoretic să obţină viza americană pentru a vizita Statele Unite. În apărarea congressman-ului Barney Frank (evreu democrat din statul Massachussetts – **n.t.***), trebuie spus că el a propus legea în anii '90, pe când nu ar fi putut să fie la curent cu ameninţările teroriste de genul 11 septembrie 2001. Totuşi, cum poate o ţară democratică să oprească intrarea pe teritorul ei a răufăcătorilor şi în acelaşi timp să păstreze libertatea de călătorie de care ne bucurăm cu toţii?*

ZISE...

"Iranul este cea mai stabilă ţară din lume".

(Mahmud Ahmadinejad, preşedintele Iranului, în cadrul unui discurs ţinut după alegerile din iunie a.c., în timp ce pe străzile Teheranului izbucniseră incidente violente, soldate cu numeroase victime, între poliţie şi adversarii lui Ahmadinejad; 2009)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

D.F. N-aş putea să pretind că e o probemă uşoară. Însă cel puţin ceea ce putem face este să acceptăm faptul că **sprijinul** pentru terorism poate fi considerat tot atât de periculos ca şi **activitatea** teroristă în sine – şi că asemenea sprijin poate genera motive întemeiate pentru a-l expulza pe "suporter" din Statele Unite sau din orice altă ţară democratică aflată pe linia de foc.

R.H. *În aceeaşi carte, îl citezi pe Bush: " Nu voi permite ca cele mai periculoase regimuri politice să facă rost de cele mai periculoase arme".*

După care notezi: "În realitate este exact ceea ce a făcut". Să revenim la Iran deci.

Contemplând ideea convorbirilor directe cu Iranul, te întrebi: "De fapt, de ce nu?"

Astăzi, administraţia Obama pare să-ţi răspundă favorabil, măcar parţial la întrebare.

Ţi se pare asta o soluţie viabilă cu adevărat şi dacă da, cam cât timp avem pentru discuţii?

D.F. Marele folos al dialogului diplomatic este că el creează posibilitatea de a forţa partea adversă să facă mai multe greşeli.

Mulţi dintre conservatori au exprimat dubii asupra procesului de la Helsinki din anii '1970.

Cu toate acestea s-a dovedit că el a contribuit serios la slăbirea statului sovietic, fără a compromite interesele vestice.

Am prezis încă din 2004 că administraţia Bush nu va ataca instalaţiile nucleare iraniene.

Şi este clar că nici administraţia Obama nu va face asta.

Trebuie aşadar să recunoaştem realitatea; să căutăm idei şi să ne întemeiem strategia bazându-ne pe aceste realităţi.

R.H. *Oare poate astăzi omenirea să-şi permită a aştepta sau a negocia până la înlăturarea pericolului nuclear iranian?*

D.F. Ce altceva putem face? Musulmanii vor trebui să-şi găsească propria lor reconciliere cu modernitatea; nimeni nu o poate face pentru ei.

De asemenea, puţină modestie şi umilinţă în legătură cu propriul nostru trecut n-ar strica. Primul şi cel de-al doilea război mondial au reuşit să fie nişte evenimente destul de îngrozitoare chiar şi fără arme nucleare.

R.H. *După părerea ta, este Israelul în situaţia de a renunţa la un atac împotriva instalaţiilor nucleare ale unui stat care nu încetează să-l ameninţe cu desfiinţarea?*

D.F. Nu deţin datele necesare pentru a prezice cât de efectiv ar fi un atac preventiv din partea Israelului.

Îmi este însă greu să-mi imaginez un guvern responsabil pentru viaţa şi securitatea poporului său, care nu ar încerca să smulgă armele nucleare din mâinile unui stat ai cărui conducători promit să folosească aceste arme împotriva populaţiei ţării respective.

●

Guvernul pakistanez a anunţat că, în cadrul operaţiunilor militare declanşate în regiunea Khost (din estul Afganistanului) a dat o puternică lovitură talibanilor, lichidând patru din bandele acestora.

Da, dar la ce Khost!

CALENDAR

Iulie

1 iulie s-a născut Ion Mihăileanu (1921)
1 iulie s-a născut A. Zaremba (1908)
2 iulie a murit Adrian Zahareanu (1995)
4 iulie s-a născut Haralamb Zincă (1923)
5 iulie s-a născut Iulia Soare (1920)
6 iulie s-a născut Alexandru Sen (1924)
6 iulie s-a născut Doru Davidovici (1945)
6 iulie s-a născut Shaul Carmel (1937)
6 iulie a murit Horia Gane (2004)
9 iulie s-a născut Al. Graur (1900)
9 iulie a murit Simion Alterescu (1999)
10 iulie a murit Henri Wald (2002)
12 iulie s-a născut Janina Ianoşi (1930)
12 iulie s-a născut Radu F. Alexandru (1943)
13 iulie a murit Eugen Luca (1997)
14 iulie a murit Maria Banuş (1999)
15 iulie s-a născut Ştefan Berciu (1928)
16 iulie s-a născut Mircea Gorun (1922)
18 iulie s-a născut Arminius Cassvan (1926)
18 iulie s-a născut S. Damian (1930)
19 iulie s-a născut Norman Manea (1936)
19 iulie a murit M. H. Maxy (1971)
23 iulie s-a născut Gherasim Luca (1913)
25 iulie a murit Petre Iosif (1978)
25 iulie a murit Liana Maxy (2002)
26 iulie a murit Godell (1991)
27 iulie s-a născut Ludovic Bruckstein (1920)
29 iulie s-a născut N. Steinhardt (1912)
(?) iulie a murit G. Spina (1952)

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Un banc tare cu Abraham și Sara

M-am întrebat deseori care e originea umorului evreiesc. Am primit acum câțiva ani un rspuns, nu de la oricine, de la cineva care cunoaște în profunzime Tora, Talmudul, Midraș. De la Elie Wiesel. Zâmbind, mi-a citat câteva fraze din Biblie, mie, biet ignorant într-ale iudaismului. Și anume că Atotputernicul, Cel de Sus, Elohim, oricum vrem să-l numim, îl anunță pe strămoșul nostru Abraham că va avea un fiu. Iar Abraham, aflând de această minune, neîncrezător, zice: cum e posibil, eu care am 100 de ani și Sara care are 90 de ani? Și râde. Iar Elohim, imperturbabil, îl răspunde: pe acest fiu îl vei numi Ițhac, adică cel ce râde. Și, ca să fac o butadă, Cel de Sus ne-a desemnat poporul ales, ales ca să sufere, dar și poporul care râde.

S-ar putea crede că evreii au creat umorul lor specific pentru a-și lua revanșa contra suferinței. Atunci, de ce nu există un umor protestant, armean, negru sau... feminin? O ipoteză ar putea fi următoarea: de mii de ani, evreii n-au fost maeștri în sport. Oriunde s-ar fi aflat pe glob își petreceau timpul liber studiind Tora și Talmudul. Cu alte cuvinte, încercând să pătrundă înțelesul fiecărui cuvânt, interpretându-l, răsucindu-l, transformându-l. Mai ales discutând în contradictoriu fiecare frază din Talmud, cu o subtilitate nemărginită. Și nu mă sfiesc să zic că poate tocmai spiritul talmudic – cum zic cei care îl denigrează că înseamnă a despica firul în patru – a dat tonalitatea muzicală umorului evreiesc.

În sfârșit, umorul evreiesc e eliberator, dezumflă în comedie tragicul, drama. Dar rămâne amar. Maxim Gorki, citind scrierile lui Shalom Alechem, i-a scris acestuia: "Am râs și am plâns".

Vai de popoarele care n-au umor. N-aș putea spune că nemții, care sunt excepționali în muzică, literatură, filozofie, au excelat în materie de umor. Noroc că l-au avut pe Heine, evreul. Ferește-mă, Doamne, de cei ce n-au umor. De fanatci care nu zâmbesc. De teroriști cu o mutră încrâncenată.

● Moise Montefiori, celebrul filantrop care a avut un rol însemnat în susținerea emigrației evreilor în Palestina, are ca vecin de masă, cu ocazia unui dineu, un latifundiar german. Acesta îi vorbește despre Japonia.

– E o țară minunată, nu găsești acolo nici evrei nici porci.

– În acest caz, răspunde Montefiori ar trebui să ne ducem amândoi acolo, pentru a remedia această lacună.

● Hitler este superstițios. Un astrolog i-a prezis că el va muri într-o zi de sărbătoare evreiască. Resemnat, se decide să consulte un rabin.

– Dă-mi, ovreiule, calendarul sărbătorilor evreiești. Dacă trebuie să mor într-una din ele, să aflu dinainte când se va întâmpla.

– E inutil, mein Führer, îi răspunde rabinul nostru. Ziua morții tale, oricând ar fi, va fi o zi de sărbătoare evreiască.

● Primul evreu care a intrat în istorie a fost Avraham, al cărui mesaj a schimbat omenirea: Nu există decât un Dumnezeu.

Apoi a venit Moise care a spus: Importantă e legea. Un al treilea evreu, Solomon, a zis: Importantă e Justiția. A apărut al patrulea evreu: Isus din Națeret, care a spus: Importantă e iubirea. Mult timp a trecut până când a apărut al cincilea evreu, care a spus că importantă e rațiunea. Până în ziua când a venit al șaselea evreu, care a afirmat: Esențială este materia. Al șaptelea evreu, Sigmund Freud, declara: Esențial este inconștientul.

Totul s-ar fi sfârșit astfel dacă la începutul erei atomice, n-ar fi venit cineva, al optulea evreu, care a schimbat complet viziunea omului asupra lumii. Einstein, care a spus: Totul e relativ.

● Filozoful evreu german Moise Mendelson se plimbă în Berlin, orașul său natal, când întâlnește un ofițer prusac. Porc! țipă ofițerul în direcția lui Mendelson. Mendelson se înclină, își scoate pălăria și îi spune: Încântat de cunoștință: Moise Mendelson!

● În lumea asta suferim pentru că suntem evrei, în lumea cealaltă pentru că n-am fost...

● E mai bine să fii un evreu al regelui decât regele evreilor.

● Când Dumnezeu l-a întrebat: Unde e fratele tău Abel?, Cain i-a răspuns printr-o întrebare: – Sunt eu oare paznicul fratelui meu? De atunci evreii au răspuns la o întrebare printr-o altă întrebare.

● Da, sunt evreu, și când strămoșii adversarilor mei politici erau niște brute sălbaice pe o insulă necunoscută, strămoșii mei erau rabini în Templul din Ierusalim (Benjamin Disraeli).

● Pianistul Arthur Rubinstein și bancherul Michael Rubinstein locuiau pe aceeași stradă în Paris. Poștașul confunda deseori plicurile adresate unuia sau altuia. Pianistul se prezintă într-o zi la bancher.

– Iată câteva scrisori care vă sunt destinate dvs. Vă rog să binevoiți să explicați soției mele că milioanele de dolari care se află în băncile din Londra sau Roma vă aparțin dvs., și nu mie.

– Și eu am câteva scrisori care vă aparțin. V-aș ruga să-i explicați soției mele că doamna Gertrude, doamna Margaret din Budapesta și

doamna Marta din Copenhaga nu sunt amantele mele, ci ale dumneavoastră!

● Nathan, bărbat ceva mai în vârstă, rămâne văduv în urma unui accident de automobil al tinerei sale soţii. La cimitir este impresionat de durerea manifestată de tânărul student căruia i-a închiriat o cameră a apartamentului său. "Hai, hai, nu mai fi atât de trist, îi spune el. Mă voi recăsători!".

● – Vino la masă astă-seară, îi spune Goldberg amicului său Abramovici. Avem un câine care cântă la vioară într-un mod acceptabil.

Abramovici acceptă şi constată că într-adevăr câinele gazdei cântă destul de bine din repertoriul clasic. Încântat, se adresează doamnei Goldenberg:

– Felicitările mele, e extraordinar ce-aţi reuşit cu acest câine! Îmi închipui că sunteţi mândri!

– Nu sunt mândră deloc, îi răspunde doamna Goldenberg cu o mutră acră. A fost ideea bărbatului meu. Eu aş fi vrut să devină avocat!

● – Mănâncă, îţi spun să mănânci!

– Nu înţelegi mamă, nu-mi place spanacul!

– Gândeşte-te la copiii din Africa, ar fi fericiţi să mănânce a zecea parte din ce mănânci tu.

– Şi eu, mamă!

● – În şapte săptămâni n-ai avut timp să-mi faci un pantalon? Exagerezi, domnule croitor. Lui Dumnezeu nu i-au trebuit decât şapte zile ca să creeze universul!

– Şi ai văzut care e rezultatul!

● O anecdotă povestită de Freud. Un rege, călătorind prin regatul său, remarcă un ţăran care îi seamănă:

– Nu cumva mama dumitale a slujit la palatul regal?

– Nu, majestate, tatăl meu.

A apărut

Al. Mirodan:

Dicţionarul Neconvenţional vol. III (G.H.I.)

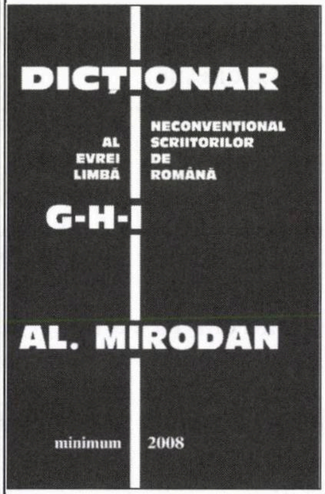

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

❖

«O carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucereşte, te incită, te dinamizează.»

(Eugen Campus - "Minimum")

«Mirodan, ţi-am citit "Dicţionarul", care nu mai e dicţionar, fie şi neconvenţional, este literatură... Am terminat lectura cu sentimentul straniu că m-am reîntâlnit cu familia mea.»

(Dorel Dorian - "Realitatea Evreiască")

«O sărbătoare pentru noi.»

(Prof. Andrei Strihan - "Jurnalul săptămânii", Tel Aviv)

«Ne cucereşte 100%. Ne farmecă. Ne dă gata.»

(Zoltan Terner - "Jurnalul săptămânii")

«După o noapte nedormită, am avut senzaţia că am lecturat nu un dicţionar, ci un roman. Un roman epopeic cu sute de personaje. Un roman captivant din lumea Israelului de limbă română.»

(Uly Vălureanu - Agenţia Isropres, Haifa)

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 150 şekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA şi celelalte ţări) pe adresa:
Minimum, P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

G. MOSARI

Japonia – cu gheișe și samurai (II)

■ Provincia japoneză: marile orașe ■ Muntele vulcanic Fuji și zeci de cutremure mici pe minut ■ Temple de lemn și altele în care Budha tronează suflat cu aur ■ Centrul de producere a electricității și uzinele Mazda ■ Gheișe și samurai ■ Un consul japonez salvează 6.000 de evrei în al doilea război mondial ■ "Casa păcii" în care dragostea pentru Israel este legendară ■ Să nu uităm Hiroshima ■ Sărbătoare națională: înflorirea cireșilor.

Așadar am părăsit capitala Japoniei și ne-am îndreptat spre câteva orașe de provincie. dar ce orașe! În fiecare centru urban gigant populația nu este mai mică de un milion și jumătate de locuitori. Și mai are loc de înmulțire. Să luăm la întâmplare câteva municipii din cele vizitate. Osaka, al treilea ca mărime, numără puțin peste trei milioane de locuitori. Vă spun sincer, am văzut acest uriaș și ziua și noaptea. Dar imaginile de noapte sunt de nedescris. Te plimbi prin minunatul oraș și nu știi dacă ești treaz sau visezi. Străzile largi, cu multe benzi de circulație, mărginite de clădiri-Guliver luminate strălucitor, te fac să privești în toate direcțiile, ca să cuprinzi cât mai mult deodată. Am intrat pe o arteră paralelă cu centrul, care mi s-a părut... fără oameni. Dar nu-i deloc așa! În această parte a orașului în care nu vezi pietoni, totul se desfășoară secret. Aici sunt hotelurile care închiriază camere cu ora (2.000 de yeni pe oră), dar totul e automat. Se intră dintr-o stradă, se iese prin alta, plătești unor aparate, tot ele te îndrumă. Însă când termini arterele liniștite dai brusc în sectorul comercial, unde este viață și o gălăgie infernală, mii și mii de oameni se plimbă și se îngrămădesc în magazine, în restaurante, în cafenele. La ora 9-10 seara cu greu reușim să ne strecurăm printre miile de vizitatori ai acestor locuri, în care o bună parte o reprezintă turiștii asiatici (chinezi, coreeni, thailandezi). De pe blocul cel mai înalt (prin care trece un tren!) poți avea impresionanta imagine panoramică a orașului Osaka.

Al patrulea oraș ca mărime, Nagoia, cu 2.800.000 de locuitori, reprezintă o construcție urbană măreață, dar cam fără viață; aici seara străzile sunt pustii.

Municipiul Kyoto, cu aproape 1.500.000 de oameni, care timp de o mie de ani a fost capitala Japoniei, rămâne și în prezent cea mai completă localitate. Aici se petrec multe din cele mai importante evenimente ale Japoniei. La Kyoto, care nu e foarte aspectuos, păstrând diferențe enorme între centru și toate celelalte cartiere, sunt străzile unde locuiesc gheișele. Aici poți merge kilometri întregi printr-un șir de grădini spre a vedea înflorirea cireșilor, copacii fiind înșiruiți pe două rânduri. Tot aici găsești... 300 de temple și tot atâtea parcuri.

În schimb, orașul Hiroshima (un milion de locuitori), reconstruit după al doilea război mondial, e cenușiu, trist, chiar dacă locuitorii lui spun că ei vor să trăiască în prezent și să uite trecutul.

Mai notez aici că au o frumusețe aparte și orășelele mai mici, în special cele care duc în regiuni de munte, spre Alpii Japoniei, ale căror case sunt acoperite cu zăpadă, chiar dacă a venit primăvara.

❖

Japonia este țara... cutremurelor de pământ. Cel puțin 50 de cutremure frământă *zilnic* teritoriul japonez; oamenii s-au obișnuit cu aceste fenomene și clădirile au fost construite astfel încât să reziste seismelor. Pe o rază de câteva sute de kilometri în jurul muntelui vulcanic renumit în Japonia Fuji, simți că blocul în care locuiești se mișcă... E drept, e vorba de o clătinare pe care abia o simți, dar să te ferească Dumnezeu de una mai gravă! Pe care totuși japonezii o așteaptă, munții plini cu lavă care par liniștiți fiind gata să erupă. Până una-alta, în direcția munților vulcanici și în special în direcția muntelui Fuji japonezii fac excursii, iar Fuji, care are o bază de 20 de kilometri și o înălțime de aproape 4.000 de metri, reprezintă un minunat tablou specific al Japoniei.

Dar o altă imagine a Japoniei o reprezintă aceea a templelor. Am vizitat zeci de asemenea așezămin-

Muntele Fuji şi lacul Kawaguchi în perioada înfloririi cireşilor

te, fiecare cu specificul lui, cu istoria lui, dar în general toate parcă au un stil unic: sunt construite în parcuri, mergi pe jos sute de metri până la ele, la uşă îţi scoţi pantofii şi îi înlocuieşti cu papuci locali, cu care ai voie să intri înăuntru, urci şi cobori o infinitate de trepte, iar când ai terminat vizita îţi vine parcă să spui "Templul ăsta l-am mai văzut". Dar nu este aşa, fiecare îţi oferă ceva specific, fiecare îţi vorbeşte de o anumită perioadă istorică, deşi trebuie să notăm două lăcaşuri sfinte ca fiind deosebite: Templul de Aur, în care se află un Budha gigant suflat cu aur, şi Templul de Lemn, care se prezintă ca nou, deşi anii au trecut peste el şi e cel mai mare din lume.

❖

Japonia ne-a oferit surpriza unei vizite în care oaspeţii trebuiau să ţină seama de... securitatea locurilor. Deci, în anumite secţii nu aveai voie să fotografiezi, cifrele de producţie erau secrete, puteai cel mult să-ţi faci o imagine generală. Aceasta ni s-a întâmplat la centrala hidro-electrică de pe râul Azusa, prin care ne-am plimbat în sus şi în jos până am ameţit, unde am văzut instalaţii uriaşe care prefac energia apei în energie electrică şi unde o lozincă spune: Apă pentru putere, apă pentru viaţă, apă pentru popor!

Cu această frază demnă de o societate... socialistă am păşit spre o nouă vizită la uzinele de maşini Mazda. Vă spun sincer că m-am îndrăgostit de acele maşini diferit colorate, în forme aerodinamice, limuzine sport sau de familie. În special mi-au plăcut benzile de lucru unde sunt aduse autovehiculele la care muncesc oameni şi... roboţi. La finele vizitei fiecare a primit cadou câte o maşină mică, chiar prea mică, fiindcă nu era altceva decât un breloc...

❖

O Japonie fără cetăţi de apărare, care să amintească trecutul istoric, nu există. Astfel am văzut cea mai mare construcţie de acest fel, cu ziduri groase, cu turn şi cu celelalte înzestrări de rigoare. Numai că acest Himeji Castle n-a fost folosit niciodată pentru apărare, ci a rămas o frumoasă aşezare turistică, în care s-au născut... samuraii. Adică oamenii de gardă ai familiei conducătoare. Aceştia sunt băieţi voinici, luptători autentici şi specialişti în... harakiri. Samuraii n-au timp să trăiască mult, căci din cauza luptelor pe viaţă şi pe moarte părăsesc această lume de tineri.

După ce am văzut ce înseamnă samuraii, să aflăm câte ceva despre gheişe. Cum spuneam, ele îşi au sediul în vechea capitală a Japoniei, la Kyoto. Pe străzile în care locuiesc, la casele gheişelor sunt felinare roşii, iar în orele după-amiezii fetele ies să se plimbe. Gheişele sunt de fapt – în limbaj european – femei însoţitoare, numai că înso-

Cetatea Himeji

țesc persoanele care le comandă până la pat, nu și în pat. Ele nu se angajează pentru sex, deși, la câte o chemare specială, contra cost, pot răspunde pozitiv. În funcție de valoarea gheișei este kimonoul pe care-l poartă. Cu cât e mai elegant, din materiale bune sau foarte bune, gheișa e mai prețuită. Nu e simplu să fii gheișă, sunt școli speciale pentru această profesie, de aceea cele autorizate pot fi deosebite de gheișele false sau care se află la învățătură.

❖

Cine și-a închipuit că un consul japonez, în timpul celui de-al doilea război mondial, ar fi fost dispus să salveze 6.000 de evrei? Și totuși, în ciuda alianței Japonia-Germania, consulul japonez din Kaunas, Lituania, Chiune Sugihara, împreună cu soția sa, Yukiko, au emis 6.000 de vize evreilor fugiți din Polonia care căutau să scape de hitleriști. Cu ajutorul lor evreii respectivi au ajuns în America prin Japonia.

Și dacă spuneam mai înainte că în Japonia evreii sunt asimilați teroriștilor, e bine să se știe că există aici o comunitate de 10.000 de suflete, creștini-protestanți, care iubesc cu devotament Israelul. În urmă cu câteva decenii aceștia au construit o clădire mare asemănătoare unei sinagogi, cu anexe pentru oaspeți (fiecare poate fi găzduit gratis trei nopți), în care s-a deschis "Casa păcii – Japonia", un centru de prietenie cu israelienii. Într-o seară am participat la o întrunire care s-a ținut la "Casa păcii". Erau cel puțin 200 de persoane. Gazdele vorbeau ebraica. Un cor de 30 de persoane a deschis seara cu imnul Israelului, după care a interpretat diferite cântece, inclusiv "Ierusalimul de aur". S-au spus cuvinte frumoase la adresa Israelului, am admirat menora de pe perete, iar steagurile Israelului și Japoniei stăteau alături. Pot spune că a fost o seară încântătoare și că japonezii știu să întrețină o prietenie.

Yukiko și Chiune Sugihara

❖

Cred că nimeni nu poate spune că a văzut Japonia dacă n-a trecut prin Hiroshima, orașul în care s-a aruncat prima bombă atomică din istorie. Atunci, în 1945, au murit de la singura bombă căzută asupra Hiroshimei 100.000 de oameni, iar alți 100.000 au pierit datorită urmărilor bombardamentului. Orașul a fost distrus. Am vizitat acum muzeul memorial al acelui tragic eveniment și Parcul Păcii de lângă el. Japonezii – luptători încăpățânați – știu foarte bine să fie și oameni ai păcii. Memorialul Hiroshima, ca și cel al Holocaustului care s-a deschis recent, trebuie să amintească omenirii tragediile trecutului, ca să nu se mai repete.

Iar acum să rezervăm Japoniei un final frumos, precum îl merită. Și ce poate fi mai frumos decât să vorbim despre flori? Ei bine, în fiecare an se declară în Japonia "Înflorirea cireșilor". Au loc festivaluri, serbări câmpenești, iar florile zecilor de mii de cireși sub care au loc picnicurile ți se par o minune pământeană.

Cred că Japonia, cu viața ei deosebită, este una din minunățiile lumii.

THEODOR TOIVI

Praga '72

Cu ani în urmă am traversat pentru prima oară Ungaria, Cehoslovacia şi Republica Democrată Germană care, în vremea tinereţii mele erau o parte integranta din lagărul socialist...

Itinerariul, pornind din Ploieşti, urma să treacă prin Budapesta şi Praga cu destinaţia finală Berlin Est, pe o distanţă de 2.000 de kilometri.

În acei ani, când RDG-ul nu trecuse încă din cărţile de geografie în cele de istorie, o asemenea escapadă pornită din România nu era ceva comun.

Pe zi ce trece, recitind notele mele de drum, constat că aceste pagini devin o incursiune mai curând în timp decât în spaţiu....

❖

Vizitarea oraşului Praga nu este recomandabilă fără o introducere în istoria relativ complicată a locului.

Dacă staţiunea austriacă Badgastein poate fi apreciată pentru peisajul alpin şi băile termale, fără a şti nimic despre Habsburgi, iar Parisul poate fi îndrăgit pentru urbanistică şi cabarete, fără să fi auzit măcar despre Napoleon III şi prefectul său Haussmann, vizitarea oraşului Praga în afara contextului istoric este devalorizată în mod fundamental.

Iniţial, cunoştintele mele despre istoria Cehiei, prin plasarea educaţiei mele umaniste în perioada stalinistă şi natura studiilor formale în domenii exclusiv tehnice, au fost limitate la superbul film tehnicolor "Brutarul împăratului şi împăratul brutarului" din care am aflat ceva despre Praga, Golemul Rabinului Loew şi magica atmosferă de la curtea împăratului Rudolf II.

Ulterior am întreprins acţiuni intensive de salvare a aparenţelor mele intelectuale, absolut necesare discuţiilor purtate în cercurile de snobi cu care aveam adeseori tangenţă...

În acest context, am cumpărat cărţile lui Jaroslav Haşek, părintele "Bravului soldat Svejk" şi ale lui Karel Capek – autorul unor admirabile nuvele umoristice şi al unor subiecte legate de roboţi, arme de exterminare în masă şi salamandre post-umane inteligente.

Ulterior, citind "Procesul", "Metamorfoza" şi "Castelul "am încercat să înţeleg sofisticata lume a lui Franz Kafka. Aproape simultan, captivantul volum al lui Hamşik Duşan intitulat "Bomba pentru Heydrich" m-a introdus în Praga tragică a războiului mondial II.

Citind şi recitind (nu o dată) cărţile autorilor amintiţi (deşi nu erau "en vogue" ca literatura franceză sau engleză), am ajuns să cunosc mai bine străzile din Praga (inclusiv cârciumile...) decât cele din Cluj sau Timişoara, oraşe unde n-am intrat până în ziua de azi!

O mare parte din istorie, oraşul Praga a fost un oraş cosmopolit, multi-etnic, unde în afara majorităţii cehe exista şi o numeroasă populaţie germană şi evreiască, oameni care au influenţat în mod substanţial cultura, arhitectura şi atmosfera oraşului, într-o combinaţie unică, specifică acestei metropole

Aci au trăit o parte din viaţa lor Cyril şi Method, Rudolf II, Franz Joseph I, Maria Tereza, Porsche, Mozart, Smetana sau Dvorják, dar şi numeroase personalităţi ne-ariene a căror influenţă în cultura Europei şi a lumii în genere a fost deloc neglijabilă. Amintesc numai pe Albert Einstein, compozitorul Gustav Mahler, Sigmund Freud, scriitorii Max Brod şi Franz Kafka, regizorul Milos Forman (omul cu "Zbor deasupra cuibului de cuci" şi "Amadeus") şi chiar pe doamna Madeleine Korbel Albright, cunoscută mai recent de la Departamentul de Stat al Statelor Unite...

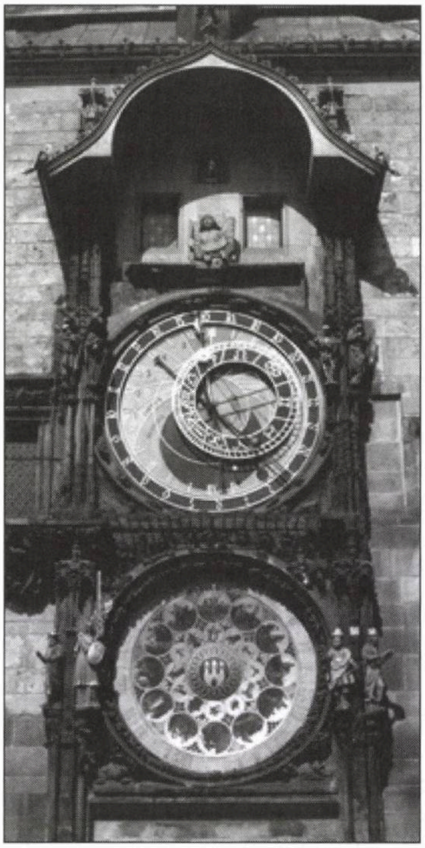

Ceasul Astronomic

Stare Mesto

Intrăm în inima medievală a oraşului Praga, admirabila piaţă din sec. 12, aflată între străzile Narodni, Na prikope şi Revolucni, probabil una din cele mai frumoase din Europa, unde se află biserica Sf. Nicolae şi a Sfintei Fecioare, Primăria precum şi palatul Goltz-Kinsky. Ne fotografiem ca toata lumea alături de statuia lui Jan Hus, în atmosfera romantică creată de numeroşi tineri pletoşi, care cântă din chitară sau pur şi simplu se încălzesc la soare.

Ne alăturam în fine zecilor de privitori din faţa vechiului turn al primăriei din sec. 15, unde este instalat celebrul Ceas Astronomic, aşteptând... ora exactă. În fine, uşa

sofisticatului mecanism al acestuia se deschide şi apare statuia unui Crist urmat de cei 12 apostoli în timp ce un schelet bate ora, sugerând tuturor scurgerea timpului către sfârşitul iminent al oricărui muritor...

Colindând pitoreştile străduţe care pornesc din vechea piaţă remarcăm localuri unde tineri cu barbă cântă în cor în faţa unor stacane cu bere, având forma şi dimensiunile unor cizme de cavalerist! Nu departe se află şi vestitul turn unde astronomul Johannes Kepler descoperea pe vremuri misterele universului, turn a cărui arhitectură specifică demonstrează oricui te vede fotografiat în preajma sa, că ai vizitat realmente Praga! Alaturi, pe strada Karlova, se află Universitatea (fostul colegiu iezuit Klementium) şi biserica Sf. Klement reconstruită de un membru al familiei Dienzenhofer, autorii unor elegante construcţii baroce din Praga. În ciuda numelui asemănător, am evitat în mod prudent să fac vreo legătură între reputaţii architecţi germani din sec. 17-18 şi renumitul primar al Tel-Avivului! Ghidul universităţii aminteşte că o bună perioadă de timp, profesorii şi studenţii celebrei instituţii de învăţământ superior au fost cehi, germani şi evrei...

Prin strada Karlova traversăm râul Vltava pe faimosul pod pietonal Carol decorat cu statui baroce (construit de Peter Parler în sec. 14.), care leagă Stare Mesto (oraşul vechi) de Mala Strana şi Hradcany, unde pe o înalţime se află citadela Castelului Regal, care domină superba aşezare.

În prealabil am aruncat încă o dată o privire spre malul stâng al Vltavei, unde Dacia 1300 cu plăcuţa de înmatriculare PH 7793 ne aştepta răbdătoare pe un loc de parcare marcat de edilii venerabilei capitale. Locul era notat cu grijă pe harta noastră turistică pentru a evita la înapoiere irosirea unui timp preţios şi emoţiile unor căutari evitabile...

Hradcany

În posesia hărţii amintite, oferite de biroul de turism ceh (care ne–a oferit cu generozitate dreptul de a vizita 27 de obiective din Praga!) am abordat pitoreştile străduţe care urcă spre Castel.

Hradcany

Intrăm în fascinanta construcţie ale cărei ziduri datează din secolul 9, când s-a construit biserica Sfintei Fecioare, vizitând bazilicile Sf. George şi Sf. Vitus din sec. 10.

Acest castel, unul din cele mai mari din lume (lung de 570 m.) a fost reşedinţa regilor cehi, a împăraţilor Sfântului Imperiu Roman, a preşedinţilor Cehoslovaciei şi acum a preşedintelui Republicii Cehe...

În sec. 14 Carol IV a reconstruit Palatul Regal în stil gotic. Vizităm şi impozanta sală Vladislav adăugată palatului de Benedikt Rejt. În fine, sub Habsburgi, au apărut noi clădiri în stil Renaissance. Ferdinand I a construit Belvedere, palatul de vară, pentru soţia sa Anne, iar Rudolph II a folosit Castelul din Praga ca reşedinţă permanentă construind Sala Spaniolă. Spre sfârşitul sec. 18, însăşi Maria Theresa a renovat complet Castelul.

Prazsky hrad (cum zic cehii castelului) a trecut şi zile grele – războiul hussit, focul din 1541, revolta Boemiei din 1618 sau ocupaţia suedeză în 1618 – când o parte din colecţiile de artă au fost vandalizate.

Vizităm o bună parte din obiectele de arta expuse: tablouri, sculpturi, porţelanuri, mobilă.

Ajungem la un moment dat în faţa unui exponat celebru: Coroana regilor Boemiei. Vechile legende spun că orice uzurpator care – în mod ilegitim – îşi pune pe cap această coroană va muri în termen de un an...

În vremurile tulburi ale anului 1939, aci la Castelul din Praga ocupată, Hitler a proclamat aşa-numitul Protectorat German al Boemiei şi Moraviei. Castelul a devenit cartierul general al sinistrului Reinhard Heydrich, numit în cea mai înaltă funcţie de Reich Protector. În zilele următoare, sfidând întreaga naţiune cehă, Heydrich şi-a pus pe cap sacra coroană a Boemiei. Confirmând legenda, la scurt timp

Reich Protector-ul a pierit în urma unui atentat despre care voi reveni în rândurile de mai jos.

❖

Am aflat ulterior că şi Alexander Dubcek, conducătorul Primăverii de la Praga (1968), aflat sub presiunea unor suporteri entuziaşti, şi-a pus pentru câteva minute celebra coroană. După câţiva ani Dubcek şi-a pierdut viaţa într-un tragic accident de automobil... Să credem în legende?

❖

În continuare traversăm diferite clădiri, grădini, turnuri de apărare şi încăperi fastuoase, care reprezintă cam toate stilurile arhitecturale din ultimul mileniu.

Au trecut câteva ore bune, pătrăţelele marcate pe documentul cartonat cu minunile turistice ale neobişnuitului oraş sunt compostate unul după altul şi încă n-am reuşit să terminăm cele 27 de obiective...

În acest moment, o firească surmenare îşi spune cuvântul şi decidem că de fapt suntem în concediu şi avem dreptul să ne bucurăm de vizitarea frumosului oraş în mod liber, ca miile de tineri pletoşi şi domniţe blonde cu mini, care se plimbau liberi, fără ordinele implacabile ale programelor turistice.

În mod inteligent am aterizat pe terasa unei cafenele unde, în faţa unor pahare cu bere Pilsen, am început să scriem ilustratele cumpărate pe traseu. Au trecut ani, dar amintirea admirabilei vederi a oraşului şi a brizei răcoroase care adia peste înălţimile din Mala Strana mă fascinează până astăzi...

Orașul evreiesc din Praga

Privim emoţionaţi Vechiul Cimitir, cu monumente datate din prima jumătate a secolului 15 care – împreună cu Sinagoga Veche-Nouă aflată alaturi – este probabil locul istoric major al Oraşului Evreiesc din Praga. Există în acest cimitir mai mult de 12 mii de pietre funerare, din care cea mai veche aparţine poetului Avigdor Karo, datată din anul 1439. Există monumente având inscripţionate numele unor proeminenţi oameni de ştiinţă, astronomi şi matematicieni care au făcut parte din această comunitate până în anul 1787 când cimitirul a fost închis...

Amintesc numele conducătorului obştei israelite Mordechai Maisel (d. 1601), al marelui istoric al Renaşterii, matematician şi astronom David Gaus (d. 1613) sau al rabinului editor, tipograf şi colecţionar de manuscrise ebraice David Oppenheim (d. 1736).

❖

Pe străzile Maiselova, Siroka sau Parizka, am văzut din exterior sau am intrat în mai multe lăcaşuri cum ar fi sinagoga Veche-Nouă, Pinkas, Klausen sau Sala de Ceremonii a cultului mozaic.

La intrarea în vechiul cimitir amintit mai sus se află Sinagoga Klausen care a fost ridicată de conducătorul comunităţii din Praga, Mordechai Maisel, în onoarea împăratului Maximilian II, care a vizitat ghetoul în anul 1573. În interior privim cu interes muzeul care prezintă tradiţiile şi obiceiurile evreieşti.

Alături, pe strada Siroka, imortalizând celebrul ceas cu cifre ebraice pe modernul nostru aparat Zorki, am admirat o altă clădire istorică: Turnul de Ceremonii din sec. 16, construit prin grija aceluiaşi primar.

Vizităm şi Sinagoga Meisel reconstruită în stil neo-gotic în anul 1905, după ce vechea clădire Renaissance din sec. 16 a fost distrusă în 1689 de un incendiu. Aci ni se prezintă o colecţie de argintărie, textile şi cărţi evreieşti de cult.

Mormântul lui Rabbi Loew

Aflăm că naziştii intenţionau să facă aci un muzeu despre poporul pe care planificau să-l extermine...

Am intrat şi în Sinagoga Pinkas (1479), transformată în memorial, unde am privit expoziţia de picturi realizate de copiii din lagărul de concentrare de la Terezin...

În fine, Sinagoga Nouă-Veche, construită în anul 1260, cea mai veche din Europa, impresionează prin simbolurile biblice care acoperă pereţii şi impresionanta sa istorie de peste 700 de ani... Aci, în timpul luminatului împărat Rudolf II, a funcţionat Rabi Loew, care, folosind 4 elemente: focul, apa, aerul şi pământul, a creat prin puterile sale magice Golemul, menit să apere evreii. Din anul 1609, Rabi Loew se odihneşte nu departe de acest loc, în vechiul cimitir, păstrând încă pentru sine secretul apărării neamului Israel de duşmanii săi necruţători...

❖

Puţin mai departe am ajuns şi pe strada Dusni, la Sinagoga Spaniolă (1868), poate cea mai frumoasă din

Praga, construită în stil maur după proiectul lui Vojtech Ignátz Ullmann. Remarcabila decoraţie interioară stilizată cu motive islamice a fost creată de arhitecţii A. Baum şi B. Munzberg, nume care denotă însă o certă origine ashkenazită...

Este de reţinut faptul că Frantişek Skroup, compozitorul imnului naţional ceh, a funcţionat aci ca organist timp de aproape 10 ani…

"Unde este casa mea?/ Unde este casa mea?/ Paradisul pe pământ, este în acest minunat loc/ Ţara Cehia, casa mea/ Ţara Cehia, casa mea".

Redându-vă câteva versuri din emoţionantul imn ceh, trebuie să amintesc cititorilor că din păcate bietul compozitor Frantişek Skroup a murit la... Roterdam, departe de minunata ţară Cehia!

Piața Vaclav

Am petrecut o bună parte din această sâmbătă însorită în imensa piaţă dreptunghiulară întinsă pe aproape un kilometru, dominată de statuia ecvestră a Sfântului Wenceslas şi cupola aurită a muzeului naţional. Acesta este categoric locul cel mai animat din Praga, unde se află clădirile administrative, expoziţii, mari hoteluri, restaurantele şi magazinele de lux sau diferite cafenele – toate supra-aglomerate cu mii de turişti şi cetăţeni ai oraşului Praga...

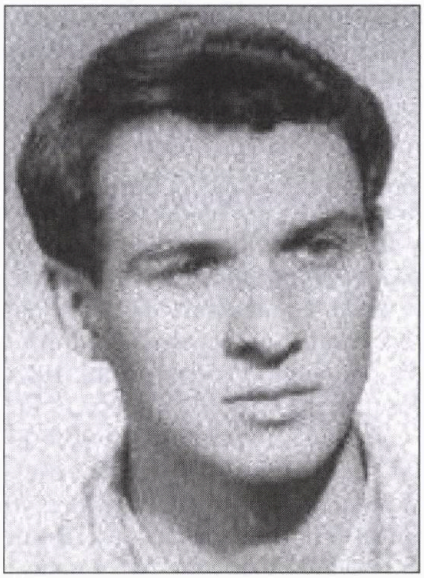

Jan Palach

❖

Aflasem încă din anul 1969 despre Jan Palach (20), student în filozofie, care aci, în Piaţa Vaclav, s-a transformat într-o torţă vie pentru a protesta împotriva invaziei sovietice în Praga (1968). La funeraliile tânărului Palach au participat un sfert de milion de oameni...

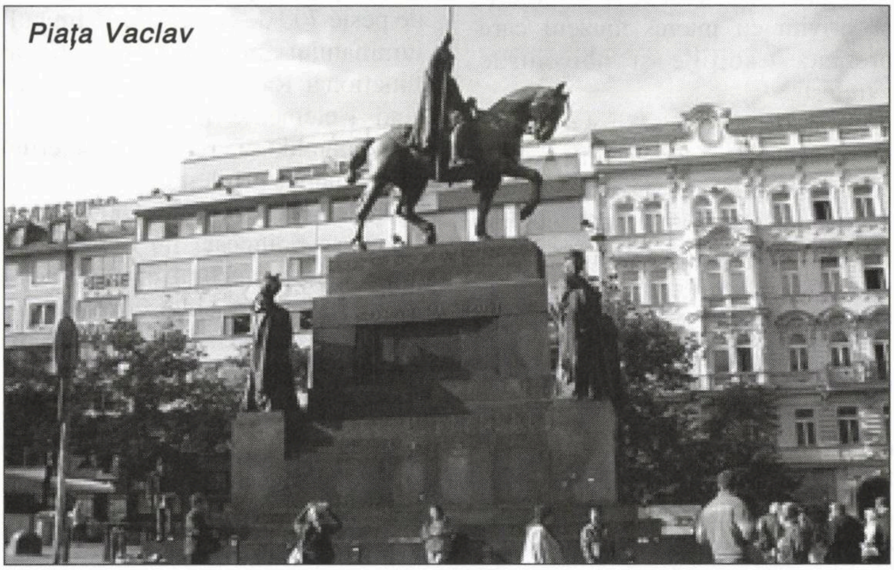

Piaţa Vaclav

❖

Pe seară ne întoarcem la locul unde parcasem maşina, pe strada Meiselova, chiar în faţa clădirii comunităţii... Alături zărim ferestrele luminate ale sinagogii Veche-Nouă. Fără să ne temem de o eventuală reactivare a Golemului – care potrivit legendei s-ar afla în podul sfântului lăcaş – am ciocănit la uşă şi ne-am declarat identitatea spirituala...

Am fost primiţi imediat şi am asistat la serviciul religios al unui impresionant sof-shavua (sfârşit de săptămână) fiind serviţi la sfârşit cu mere şi vin roşu. Tânărul inginer de aviaţie care a făcut onorurile ne-a comunicat că în Praga au rămas 3000 de coreligionari, şi a aflat cu interes că am călătorit aproape 2.000 de kilometri din Ploieşti, ca să asistăm la ceremonia amintită...

Ne-am întors emoţionaţi la vehicolul nostru cu emblema Daciei, care după o parcare îndelungată în zona idish a metropolei arăta oarecum cusher, şi am demarat cale de 30 de kilometri spre cochetul nostru camping destinat amărâţilor din estul Cortinei de Fier...

Ceva despre ziua când Churchill s-a supărat

Am ajuns şi în faţa Catedralei Sf. Cyril şi Methodius, unde în anul 1942 naziştii i-au capturat pe paraşutiştii cehi Jozef Gabcik şi Jan Kubiş, sosiţi din Londra pentru a executa atentatul contra lui Reinhard Heydrich. Hitler a ordonat sângeroasele represalii care au inclus 13.000 de victime civile şi distrugerea oraşului Lidice. Până acum faptele ne erau cunoscute din cartea lui Duşan menţionată în introducere, inclusiv serioasele suspiciuni privind decesul lui Heydrich care ar fi survenit în urma "tratamentului" aplicat de ai lui într-o clinică secretă, datorită faptului că individul co-

lecţiona cu pasiune dosare cuprinzând date compromiţătoare despre colegii şi mai marii lui...

Ceea ce am aflat abia acum este faptul că represaliile germane l-au enervat la maximum pe Winston Churchill, care a decis (atunci, în '42!) anularea acordului de la München şi rezolvarea problemei germane din Cehoslovacia (după război desigur...) prin transferul tuturor nemţilor în Germania! Între anii 1945-46, democratul Edvard Beneş a pus în practică decizia britanicului, oficializată în timpul conferinţei de la Potsdam, deplasând 1,6 milioane de germani în viitoarea RFG şi 0,8 milioane în zona sovietică, care avea să devină RDG...

Bratislava

Am evitat să amintesc despre Slovacia nu atât datorită monseniorului Tiso, care în '39 a ataşat ţara naziştilor, şi nici din cauza crimelor făcute în aceeaşi perioadă de bândele "Hlinkova garda" contra cehilor, evreilor (mai ales) şi maghiarilor, ci mai curând datorită unor ostilităţi birocratice întâmpinate la sosire cu oficialitaţile turistice din Bratislava precum şi a modului necivilizat în care (în aceeasi seară), administratorul unui camping a încercat să ne plaseze o incinta din lemn cu aşternuturi neschimbate...

În consecinţă am continuat drumul până în frumoasa Moravie, înoptând (la acelaşi preţ) într-un motel european lângă Brno. Am intuit încă din acele vremuri (poate în mod subiectiv), că în Cehoslovacia unită şi socialistă coabitau două popoare diferite ca mentalitate.

Terezin

Înainte de intrarea în Praga am vizitat ceea ce a fost lagărul de exterminare Theresienstadt, unde au pierit 97.000 de evrei...

Cimitirul de la intrarea în lagărul Theresienstadt

Practic în acea dimineaţă de iulie eram singurii vizitatori. La intrare am traversat un imens cimitir simbolic, foarte îngrijit, cu mici pietre funerare pe care erau inscripţionate numele unora din cei dispăruţi...

Traversând aleea spre camerele de gazare şi cuptoare am intrat în muzeul aferent. Am constatat cu stupoare că textele expuse explicau că în acest loc au pierit zeci de mii de cetăţeni cehoslovaci şi ai altor state europene, fără a se pomeni un singur cuvânt despre originea evreiasca a acestora!

Fără nici un fel de prudenţă politică, am scris punctul meu de vedere în cartea vizitatorilor, explicând că numele inscripţionate în cimitirul de la intrare nu lasă nici un fel de îndoială asupra originii etnice a victimelor...

În săptămâna care a urmat, în mod bizar, am reîntâlnit litera şi spiritul textului amintit în... Berlin Hauptstadt der DDR – la "oficina de istorie contemporană" de pe Unter den Linden – chestie despre care am amintit acum 11 ani în revista "Minimum" nr.132...

Departe de paralela 45....

■ Într-o seară am oprit în piaţa unui sat din Moravia, nu departe de oraşul Jihlava, unde am servit un delicios "Cremschnitt". Afară, o fanfară cu alămuri strălucitoare cânta marşuri şi valsuri în timp ce zeci de adolescente, îmbrăcate în mirese, ieşeau pe uşa bisericii îndreptându-se spre părinţii îmbrăcaţi în costume de stofă neagră şi cu pălării tari de aceeaşi culoare, care le aşteptau plini de mândrie...

■ După vizitarea unui supermarket din Brno m-am adresat entuziasmat soţiei care mă aştepta în maşină: "Am cumpărat un carton cu sticle de bere! Poţi cumpăra câte vrei şi la orice oră... Au şi carne de vită din România! "

■ Alături, într-un magazin aflat pe o stradă laterală, am achiziţionat un pulover alb, similar celui purtat de eroul unui serial din perioda curenta...

■ Pe fundalul cosmopolit al pieţei Vaclav din Praga, am făcut fotografii Orwo Chrom soţiei (54 kg.), care, îmbrăcată într-un elegant taior din stofă argintie şi purtând o şepcuţă şic din acelaşi material, arăta realmente superb...

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poşta Dicţionarului

Margareta Drimmer, **Raanana**, impresionată, ca noi toţi, de longevitatea lui Marius Mircu (acum, în vară, ar fi împlinit o sută de ani!), ar dori amănunte despre felul cum a trăit marele condeier în cele din urmă luni ale vieţii sale.

Colaboratorul nostru, publicistul Roni Căciularu, l-a cunoscut bine pe Mircu, frecventându-l cu asiduitate până aproape de final.

La cea de-a 98-a aniversare a scriitorului, el a publicat un articol în ziarul "Viaţa noastră", intitulat "Un Dumnezeu al clipei". Extrase:

«L-am vizitat pe Marius Mircu la Centrul geriatric Beit Bata. Undeva, pe lângă Rishon Lezion, în oraşul Beer Yaakov. Ştiam care-i situaţia lui. Am sperat, totuşi, să schimbăm măcar o privire, un zâmbet, o lacrimă, ceva, un semn de înţelegere reciprocă. Cu puţin înainte Carmela, nepoata maestrului, îmi povestise că, împreună cu familia de aici, din Israel, îi sărbătorise ziua de naştere. 98 de ani! Flori, „Mulţi ani trăiască", tort tradiţional cu lumânărele simbolice, puţin vin, puţină bucurie, multă tristeţe... E singur, şi-i rupt de viaţa de dincolo de pereţii azilului. Nu aude, nu vede, nu vorbeşte.

Holul de la intrare. Un acvarium cu peşti mici, coloraţi. În toate părţile e curat şi ordinea e la ea acasă. Urc la etajul întâi şi-mi revine-n minte mica serbare familială – foarte restrânsă – din urmă cu atât de puţin timp. Atunci, se pare, a mai fost un zâmbet... Constat că distanţa parcursă până acum e imensă...

„Domnu' Mircu, sunt eu", şi-i spun numele meu. Parcă mă strig pe mine la catalog. Un catalog imens, cu-un singur „prezent"! Straniu, dar aşa m-am simţit eu în momentele acestei vizite...

– Domnu' Mircu, Domnu' Marius....

E culcat, ziua-n amiaza mare, covrig, cu spatele la mine şi cu faţa la perete. Îl zgâlţâi un pic, se-ntoarce greu pe partea astălaltă, se uită pe lângă mine, respiră liniştit, profund şi parcă automat. Îi simt freamătul lui interior, dar nu reacţionează la apelurile mele. Faţă de jucător de poker. Cred că-i la ultima carte. E culcat, perna e ridicată ceva mai sus, e bărbierit şi miroase plăcut, se pare că-i îngrijit bine, poartă pe cap o cupcă din lână, culoarea bleumarin, i-a căzut uşor pe–o parte, ştrengăreşte, ca la bătăile cu zăpadă din copilăria băcăuană. Afară-i cald cumplit şi-n casă aparatul de aer condiţionat zumzăie liniştit.

– Ce mai faceţi, domnu' Mircu? Nimic. Nici un răspuns.

Stăm singuri, într-o cameră din Casa de bătrâni, totul în jur este cum trebuie, dar el e absent. Pur şi simplu n-am cu cine vorbi. Eu mă uit la el, el – pe lângă mine, şi stăm şi tăcem. Tăcere de aur? Nicicum. Tăcerea lui îmi aminteşte de acvariumul de la intrare, cu peştii mici şi coloraţi. Marius Mircu, pe care-l ştiam vorbind mereu, întotdeauna cu tâlc şi cu rost, tace ca un peşte. De fapt, el a spus ce a avut de spus. Acum îşi poate permite să tacă, deşi sunt sigur că nu asta şi-a dorit. Nu şi-a dorit nici tăcerea, nici singurătatea. Mai stă puţin, aşa, privind spre nicăieri, îi e mereu somn şi, în cele din urmă, se-ntoarce cu faţa la perete. Cuşma se mişcă, parcă de la sine, în mişcarea ei pe pernă, revine la poziţia iniţială. Nu-i stă bine. Dar cui, ce-i pasă?! Marele ziarist şi scriitor a întors şi el spatele către lumea în care trăieşte. Asta nu-i o metaforă. Pur şi simplu, vrea să doarmă. Somnul îl învinge. Poziţia lui, cu faţa întoarsă de la lume, îmi sugerează, totuşi, ceva... Ce-o mai fi în capul lui? Poate se perindă ziare, ziarişti, întâmplări, gânduri, pagini ce-ar mai fi trebuit scrise. Poate nimic.

Acest mare ziarist, şi publicist, şi scriitor, şi om al clipei sale, al secolului său, al neamului său, îşi trăieşte acum clipa care i-a rămas.

Singur şi lângă lumea lui.

Şi-nconjurat, dacă vreţi, de florile unor amintiri.

Am plecat fără „La revedere", fără „Bună ziua". Am plecat luând cu mine imaginea aceea, cu acvariumul din holul curat al azilului de bătrâni, cu peşti mici şi coloraţi şi atât de tăcuţi...

Linişte, Marele Reporter se odihneşte.»

IOSEF EUGEN CAMPUS

Andrei Fischof: Izgonirea din iad

Nu de mult, la sfârşitul anului 2008, a apărut, în editura EuropaPress (Bucureşti) un nou volum de versuri al lui Andrei Fischof.

Toată lumea cunoaşte povestirea biblică Izgonirea primilor oameni, Adam şi Eva, din rai. Ispitiţi de diavol, care se apropiase de Eva sub forma unui şarpe, se lăsaseră ademeniţi să încalce porunca lui Dumnezeu şi să mănânce fructul oprit din pomul cunoştinţei. Polemizând cu această legendă, Fischof vorbeşte despre o "Izgonire din iad". Cu o biciuitoare ironie, el constată că principalul vinovat nu a fost pedepsit. Dimpotrivă. Şarpele diavol a rămas în rai.

Dar şarpele a rămas în rai./ Şi-a schimbat numai numele/ În înţelepciune.

Noi oamenii, izgoniţi din rai, nu am obţinut nici măcar ceea ce urmam să căpătăm prin transgresarea interdictului divin. Nu am obţinut cunoaşterea adevărului. Am rămas păcăliţi. Nu prindem decât frânturi de adevăr, şi acelea greu de sesizat. Şarpele ne aruncă numai din când în când „câte un solz, imposibil de prins din zbor, la vreme".

Din când în când/ pielea lui fâlfâie deasupra drumului nostru/ şi ne acoperă ca un sfat dat în fugă./ Ştim atunci că e „vremea năpârlirii",/ când şarpele nostru cel de toate zilele/ ne destăinie în trecere adevărul/ cu preţul izgonirii tuturor, / căci el, şarpele, a rămas în rai.

Iadul despre care vorbeşte poetul în legenda lui amară este, înţelegem noi, viaţa pe acest pământ. Viaţă grea, cu puţine bucurii şi speranţe abia întrevăzute. Viziunea lui, lucidă, realistă, nu poate fi decât tragică.

Prezentarea pe care, pe coperta volumului "Izgonirea din iad", editoarea, Aura Christi, o face cărţii nu este numai justă, pertinentă, ci şi exprimată poetic: "Poemele-peisaje conturează o lume a sfârşitului întunecat, a degenerescenţei, a decadenţei şi pierderii reperelor. E o lume de coşmar, o lume înşurubată în albia apocalipsei care se inventează clipă de clipă, provocand martorul – adunat, strâns în el însuşi, atent la forurile-i lăuntrice şi la vocea căreia i se supune necondiţionat – să imagineze discret, evaziv, surpat în uimirea de a fi el însuşi o sursă de salvare. Şi martorul răspunde provocării, aşa cum un copil, fiind pe malul mării, harponat spre orizonturile mizerabile ale dorinţei de a fi, desenează, cu un beţişor, pe nisip, o uriaşă corabie fantastică...."

Nu ştiu ce apasă mai mult – declară poetul în "Încerc să nu-mi imaginez" – istoria care a trecut, sau cea care va fi „să ne-mblânzească". Legile istoriei sunt „nestatornice". Istoria trecută, ca şi cea viitoare, sunt „străvezii şi otrăvitoare". Pot fi comparate cu nişte meduze arncate de val la întâmplare, ici-colo: *„Ca meduzele de sub val:/ Aruncându-le pe un mal oarecare/ Diferit de cel promis".*

Figură tragică, siluetată în faţa unui astfel de univers, poetul încearcă să nu-şi imagineze "catastrofa învierii morţilor":

Eu mă sfarm încet între firimiturile de azi/ Şi încerc să nu-mi imaginez/ Catastrofa învierii morţilor.

Aceeaşi viziune tragică în impresionanta poezie "Elipsa fără de sfârşit". Globul terestru e „căptuşit cu morminte". Îşi iese tot mai des din fire, căci morţii aceia „îi cer socoteală", iar el „nu are circumstanţe atenuante. Siluetă sumbră.

Un nou Sisif/ pe elipsa lui/ fără de sfârşit./ Poate, odată, / Îmboldit de legile neînţelese/ Ale beznei cereşti/ Se va prăbuşi în el însuşi/ Şi astfel se vor sfârşi/ Toate întrebările de prisos.

❖

Fischof e un poet israelian. Unul dintre puţinii care, deşi veniţi aci la o vârstă destul de înaintată, s-a încăpăţânat să-şi însuşească limba ebraică atât de bine, încât să fie capabil să se exprime ca poet în această limbă, nu numai în limba română.

Este şi adânc înrădăcinat în tradiţia iudaică. Din această tradiţie a preluat, între altele, şi obiceiul de a dialoga cu divinitatea. Evreul cutează să-l şi tragă la răspundere pe Dumnezeu:

Uită-te, în sfârşit, în ochii mei/ Şi-ţi vei coborî privirea a neputinţă/ Neiertătoare / Nu te ascunde, / Căci nu te voi căuta/ Nici măcar în mine ("Neiertătoarea neputinţă").

Realitatea cotidiană a Israelului e încă, din păcate, dominată de grozăvia războiului impus.

Prizonierii războaielor noastre suntem./ Încă n-am ieşit din ele./ Războaiele ne hăituiesc, / Precum lassourile ("Continua eliberare neîmplinită").

Sau, aceeaşi temă, în forma, rar uzitată, a cotidianului prozaic, atent observat şi ridicat la potenţă poetică. Doi israelieni iau masa împreună. Supă, carne. Şi, între ele, o întrebare, inevitabilă: „Despre războiul de acum un an ai scris?"

Omul mă lasă singur între farfuriile goale, / Înecat cu răspunsurile pe care nu i le-am dat/ Înainte de a fi plecat, cu scobitoarea între dinţi, / Şi pata minusculă de pe cămaşă./ Iar eu sunt aici, scriu şi iar scriu despre războaie viitoare/ Si simt de-a lungul şirei spinării/ Privirea frumoasei femei/ Cu palmele

apărând embrionul din pântec ("Stare de fapt la amiază").

❖

Ca orice poet care se respectă, Fischof a reflectat cu privire la arta poetică şi a scris despre ea.

În "Cartea naşte carte", el spune:

Poemele mele aşteaptă/ Precum caii de curse, dincolo de poarta/ Deschizându-se într-o singură direcţie/ Îşi înfloresc buzele cu spuma/ Sprijinului reciproc, dorit.

În final, refrenul revine, întărit, completat:

Precum caii de cursă, aşteaptă poemele mele/ Semnul spargerii aerului./ Cartea naşte carte,/ Cum sufletul naşte alt suflet.

Poetul e conştient de pericolul care paşte îndeletnicirea cu cuvintele. Trebuiesc cu grijă date la o parte cuvintele moarte, căutând cu sârg numai pe cele vii:

Vorbe atârnate la uscat/ Nespălate,/ Îneacă poemul/ Înainte de a se naşte/ Cele vii sunt ca sământa/ Încolţind pe neaşteptate/ Între brazdele frunţii/ N-au spate/ cum nici muntele nu are./ Nici floarea/ Nici surpriza ("Vorbele ca munţii").

Admirabilă este confesiunea lirică din "Încercare de poem", în care poetul ne face să întrevedem fazele procesului creator, de la momentul iniţial şi până la „tihna" finală:

Arunc cuvântul/ Între circumvoluţiunile presimţite/ Ale hârtiei/ Îl arunc spre iubirile mele toate.

Gestul poetic este comparat, cu frăgezime, cu gestul miresei care, cu spatele la prietenele însetate de dorinţi, aruncă, fără să vadă şi să prevadă, buchetul ei de flori ce şi-a îndeplinit misiunea.

Precum buchetul, aşa şi cuvântul „e prins din zbor". De el se leagă altul. Şi iar altul. „Jocul" acesta continuă, până se naşte poemul.

Momentul următor este acel al „tihnei":

Apoi o mereu neştiută tihnă/ Îmi spulberă sângele/ Adunat lângă digul putinţei,/ Gata să-l spargă,/ Să se reverse peste câmpurile/ Fără apărare/ Ale poemelor neînfăptuite.

❖

Nenumărate şi variate sunt mijloacele prin care poetul îşi realizează artistic opera. Nu părăseşte nici o clipă simplitatea, dar foloseşte cu pricepere adjectivele neaşteptate *(întrebări virtuale orfanelor răspunsuri, timpul neviu ascuns în dosul visului sihastru, un gol ascuns sub faldul unui verb)* comparaţii deschizătoare de sensuri noi *(ca un ecou fără strigătul care să-l nască, a doua de Mahler se răstoarnă peste mine ca o grindină de stânci, pacea din niciodată atârnă precum pânza corabiei îngropate-n străfundurile mării omului).* Uneori, comparaţiile au elemente din domeniul ştiinţei (să nu uităm, poetul nostru este de profesie inginer): *mi-a destăinuit o neştiută încă adresă, ca o formulă din fizica particulelor elementare.* Alteori, se deschid imaginii dimensiuni cosmice: *Gândurile se pierd prin/ văile memoriei/ şi răbufnesc fără veste/ ca ţipătul cucuvelei.* Finalul poemului e cutremurător prin fondul lui: *Moartea minţii înainte/ de vreme/ Doar de asta mă tem* ("Moartea minţii").

Abstractul devine, la Fischof, concret. Astfel, în "Starea de margine":

Despre starea de margine/ Se scriu doar tăceri: pagini albe/ Netăiate,/ Prinse între coperţi fără/ Titlu/ Ea taie gândul/ Şi-l împinge-n hăul memoriilor/ Împietrite.

Sau în "Obosita ţară":

De partea cealaltă a ştirilor/ Tăcerea e sugrumată,/ iar zvonurile se îmbrâncesc/ ca resturile zgrunţuroase/ oprite în plasa sitei.

Multe din versuri, în special cele iniţiale, au densitate şi lapidaritate de sentinţă: *E destul holocaust pentru toţi, Se poate scrie orice, Cutia de rezonanţă, acesta e secretul, acum şi-n vecii vecilor.*

❖

Volumul de faţă este o dovadă peremptorie că vigoarea poetică a lui Andrei Fischof a rămas, în ciuda vârstei care creşte inexorabil, *neştirbită.* Mulţi ani înainte! Ani buni, rodnici.

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA - SERVICII

✔ **Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.**

✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.**

✔ **Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.**

Cooperăm cu Bituah Leumi

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv

Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

ZOLTAN TERNER

Perfectul acrobat

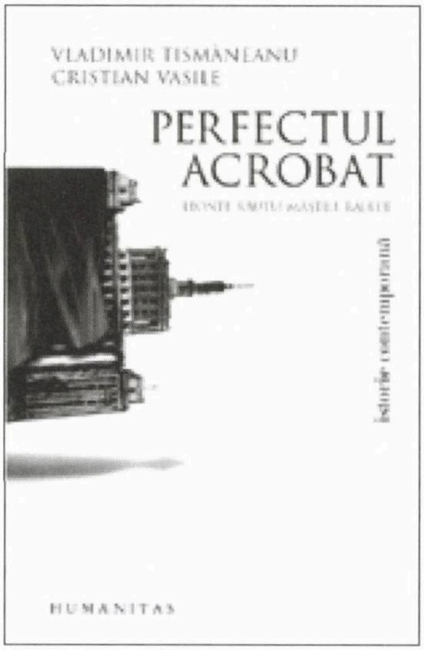

Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile
Perfectul acrobat
Leonte Răutu, măştile răului
Note de lectură
Bucureşti, Humanitas, 2008

Capitolul principal al cărţii, de la care îşi trage şi titlul, este „Răutu a fost un cinic, un supravieţuitor, un acrobat perfect." El conţine o discuţie între Vladimir Tismăneanu şi Cristian Vasile, un tânăr istoric român.

Justificând şi ilustrând teza principală a cărţii, Vladimir Tismăneanu face o sinteză a traseului echilibristic/acrobatic al personajului său:

«Cadavrul politic al Anei Pauker era garanţia ascensiunii lui Răutu, tot aşa cum demascarea „crimelor" intelectuale comise de Lucreţiu Pătrăşcanu fusese necesară pentru captarea bunăvoinţei lui Gheorghiu-Dej. Programatic cameleonic, maestru al schimbărilor la faţă, Răutu a parcurs o suită de biografii în mod normal incompatibile, a fost succesiv partizanul Anei Pauker şi al lui Dej, elevul lui Jdanov, discipolul lui Suslov şi promotorul Declaraţiei din aprilie 1964, groparul culturii româneşti şi liderul propagandei în anii „dezgheţului" de după 1963.»

Personajul creat de Tismăneanu este până la un punct veridic. Leonte Răutu a fost, prin evidenţa faptelor, un as al supravieţuirii politice. În ce priveşte complexul de motivaţii şi mecanisme interioare şi mijloacele folosite, câteva afirmaţii din carte rămân nedemonstrate :

„Victimă a unui nemărturisit complex de inferioritate, Răutu s-a comportat adeseori imprevizibil şi chiar dezechilibrat în raport cu oamenii de cultură. Suficient de rafinat pentru a degusta o poezie de Ion Barbu, el a aşteptat intervenţia lui Miron Constantinescu pentru a tolera supravieţuirea spirituală a autorului "Jocului secund". Pe de altă parte, în pofida pretinsei relaţii de amiciţie cu Sorin Toma, Răutu a fost unul dintre iniţiatorii revenirii lui Arghezi în circuitul cultural naţional: trecutul era cu facilitate lăsat în urmă, familia Toma apărea ca unica vinovată pentru ostracizarea poetului, iar dictatorul ideologic putea poza în protector al Luminilor."

Trăind într-o lume a logocraţiei, erau excluse atât îndoielile cât şi gândirea proprie. Răutu era un fanatic sau era doar un acrobat al puterii personale, al supravieţuirii? Credea sau era un făţarnic, un fariseu? Tismăneanu ne dă un răspuns tranşant, poate prea tranşant: „Expert în arta adulării divinităţilor de partid, maestru al epitetului linguşitor, Leonte Răutu nu s-a sfiit să-şi renege idolii şi credinţele, tocmai pentru că, personificare a fariseismului, el nu a venerat niciodată pe nimeni şi nimic."

Este un portret tentant, spectaculos, susceptibil poate, totuşi, de a fi nuanţat şi corijat pe alocuri. A-i atribui mai mult decât poate încăpea în el, portretul personajului, dramaturgic vorbind, nu mai e suficient de viabil. De credibil.

Leonte Răutu, angajat total în leninism şi stalinism, a fost şi a rămas consecvent angajamentului său. De ce cabotin? A fost şi a rămas un stalinist. Dacă acest lucru e adevărat, ne putem întreba până la ce punct este justă şi caracterizarea pe care o dă Vladimir Tismăneanu „eroului" său când scrie: „Omul care a jurat credinţă Moscovei, omul care nu s-ar fi dat înlături să-şi trimită părinţii în lagăr, dacă ar fi crezut că acest lucru convine intereselor partidului, cu alte cuvinte intereselor lui."

E greu de apreciat cât de cât exact, la un profil caracterologic, care este raportul ponderal între deformarea operată asupra unui om de „angajarea" totală la o credinţă politică şi alienarea datorată viciului puterii.

Răutu a fost un produs tipic al unei religii politice care avea nevoie de asemenea pontifi rigizi. Dogma cerea fanatism. Adică orbire ideologică. Răutu este întruchiparea reală, nu caricaturală, a fanatismului religios. Caracterul versatil poate fi explicat şi prin viclenia inerentă religiei puterii, dialecticii orwelliene. Întrebarea este cum şi în ce măsură se împacă toate acestea cu definiţia care ni se dă în carte:

„Dedublarea, abdicarea şi ipocrizia au devenit astfel formula

existenţială, strivind orice imperativ moral."

Ar merita poate să fie reţinută nuanţa pe care o adaugă Noel Bernard la biografia psihologică a lui Răutu, în textul editorialului difuzat de Europa Liberă, în 1981, imediat după „debarcarea" acestuia, text înserat în carte la „Documente":

„Dacă încerci, totuşi, să păstrezi o oarecare distanţă, atunci soarta lui Leonte Răutu constituie şi o dramă umană, o tragedie personală... E greu de spus dacă mai crede încă în comunism, aşa cum credea în tinereţe, sau dacă s-a lecuit. Având reputaţia de a fi un om deştept, presupunem că s-a lecuit de mai multă vreme, dar că a considerat mai comod să rămână un membru şters al profitocraţiei comuniste de la Bucureşti."

Referitor la „condiţia" etnică a lui Răutu, ni se oferă o clarificare esenţială, valabilă, putem zice, pentru cea mai mare parte (poate chiar totalitatea) colegilor săi în aceeaşi situaţie:

„Şi-a abandonat devreme şi fără ezitări evreitatea, aderând cu arme şi bagaje la familia internaţionalistă leninistă cu care s-a contopit definitiv şi irevocabil. Îi repugna orice formă de "naţionalism", deci şi sionismul ori „bundismul". Era, spre a relua o formulă a istoricului Isaac Deutscher, *a non-Jewish Jew* (un evreu ne-evreu!)".

Cartea vine cu interesante şi variate date care compun portretul intelectual al lui Răutu:

„Nu cred că Răutu a citit vreodată un text de Hegel şi mă îndoiesc că a încercat să înţeleagă "Manuscrisele economico-filozofice" din 1844 ale tânărului Marx. „Fireşte, comparat cu Dej, Gheorghe Apostol, Petre Borilă, N. Ceauşescu, Iosif Chişinevschi şi alţii, era vorba de un personaj care poseda o cultură marxistă reală, deşi unilaterală."

Încă ceva: a-i atribui în totalitate lui Leonte Răutu toate campaniile, toate demascările şi execuţiile, toate mişcările tactice care au condus în final la genocidul culturii româneşti mi se pare a fi excesiv. Prea mult pentru un funcţionar sau politruc din eşalonul doi al puterii. Şeful suprem al lui Răutu, Gheorghe Gheorghiu Dej, să fi fost străin de tot ce se întâmpla în ideologie?

Zice domnul Vladimir Tismăneanu: „Dacă i s-a spus lui Leonte Răutu groparul culturii române, acest lucru are o motivaţie profundă."

În altă parte, însă, găsim o altă afirmaţie care o relativizează pe cea de sus. El spune că oamenii au suferit „pentru că a existat o ideologie criminală aplicată de un Gheorghiu-Dej, Teohari Georgescu, Alexandru Drăghici, Iosif Chişinevschi, Leonte Răutu!"

După cum se vede au fost mai mulţi gropari, în fruntea lor figurând Dej, iar Răutu apărând la coadă. E cert însă că în aparatul distrugerii, sectorul cultural ideologic îi revenea lui Răutu. Era un aparatcik nu tocmai mărunt. Un funcţionar al aplicării doctrinei mai mult decât zelos. Obedienţa lui faţă de şefi era totală şi excesul de zel îl făcea să pluseze personal faţă de cerinţele tactice şi liturgice ale ideologiei partidului. Cum şi cât, rămâne de văzut.

Împotriva ideii avansate la un moment dat, în eseul lui Tismăneanu, referitoare la „doza de cabotinaj ce-l caracterizează" par să vină nişte fapte şi anume caracterul obscur al rolului jucat de Răutu, prezenţa sa de „eminenţă cenuşie" şi legenda care s-a format în jurul său. Legenda lui Leonte Răutu ne este prezentată într-un capitol deosebit de interesant al cărţii, cuprinzând o convorbire cu Mihai Şora. „El era o legendă", spune Şora despre Leonte Răutu. Desluşeşte apoi în ce consta această legendă: "că există un cenzor cu o asemenea acuitate a privirii, încât este imposibil să scapi... că este un om foarte cultivat şi că, de fapt, marea lui plăcere este să citească literatură burgheză, occidentală, etc. Pe care o condamnă în spaţiul public... Ceea ce îl făcea, din punctul nostru de vedere, şi mai periculos."

Desen de Emmanuel Chaunu; în "Ouest-France", 2009

Tot Mihai Şora mai spune:

„Era de notorietate publică faptul că există o eminenţă cenuşie care în materie de ideologie şi de edituri, spune „da" sau „nu" – de acest cuvânt al lui depinzând apariţia publicaţiilor relevante. Numele lui era Leonte Răutu."

În capitolul „Leonte Răutu a fost un cinic", Vladimir Tismăneanu îi face încă un portret caracterologic şi mai dur:

„Leonte Răutu a fost un posedat cinic, un supravieţuitor demonic, un acrobat perfect al unei ideologii nihiliste"

Ne putem întreba dacă nu cumva acest portret i s-ar potrivi şi lui Dej? Sau lui Ceauşescu?

Leonte Răutu a fost un cinic. Gheorghiu-Dej la fel. Dumitru Popescu-Dumnezeu e mai puţin cinic? Stalin a fost întruparea însăşi a cinismului. Dar Lenin, cu candidul său cinism cu care ruga pe un activist de gubernie care îl întrebase ce să facă cu culacii pe care i-a strâns: „Fă bine şi împuşcă-i!"

A existat vreun lider bolşevic lipsit de cinism? Dacă da, acesta nu a rezistat mult.

Cinismul zace în miezul însuşi al doctrinei, e o componentă a acesteia. Regăsibilă în însuşi documentul fondator al doctrinei, Manifestul Partidului Comunist. Cinismul comunist nefiind altceva decât ignorarea şi/sau sfidarea oricărui criteriu moral, declarat burghez.

Procesul lui Răutu nu-şi are sensul deplin dacă nu este încorporat în procesul sistemului, al dogmaticii şi al spiritului doctrinei. Toate întemeiate pe minciună, adică pe ignorarea totală a realităţii şi înlocuirea ei cu o realitate fictivă, o para-realitate.

Secţiunea "Documente", formând grosul cărţii (cam două treimi), prezintă pentru cititor un interes aparte, fiind un material direct revelator al nivelului gândirii de lemn a lui Răutu, exprimată într-o limbă de lemn rudimentară, la nivel de activist de rang cel mult mediu ca nivel dar cu stil şi ton de vătaf intelectual. Parcurgând aceste documente putem constata că nivelul stilistic al limbajului unor luări de cuvânt libere nu diferă aproape deloc de cel al „tovarăşului de la raion". Doar pe alocuri se simt nişte subtilităţi ideologice de care n-ar fi fost capabil, de pildă, un ins primitiv, rudimentar, precum Chivu Stoica.

„Documentele" spun parcă mai mult şi uneori altceva decât textul lui Vladimir Tismăneanu.

Analizarea atentă (sau psihanalizarea) documentelor, făcută cu competenţă şi acribie, va aduce un plus de lumină nu numai asupra cazului în speţă ci asupra întregei tipologii de torţionar ideologic-cultural, ignifon, vorbitor de limbă de lemn.

Prin toate aceste comentarii nu urmăresc să neg nici valoarea nici necesitatea cărţii, nici calităţile ştiute ale istoricului şi eseistului Vladimir Tismăneanu, talentul şi inteligenţa sa în materie de „teatru ideologic", subtilitatea sa analitică.

Aceste note nefiind altceva decât semnalarea necesităţii unei nuanţări psihologice, caracterologice sau/şi morale a portretului unui dictator ideologic. Adevărul despre un personaj de talia lui Leonte Răutu rămâne încă a fi configurat prin contribuţiile memorialistice ale celor care au trăit în preajma lui, au lucrat cu el zi de zi, etc. În lipsa acestora, se poate aluneca în metodologia pe care o respingem cu oroare, cea practicată de stalinişti: diabolizarea reducţionistă, spiritul partizan („partinic"), etichetările spectaculoase, publicistice, maniheismul simplist şi rigid.

Un lucru e cert: cartea este importantă, utilă şi, deci, bine venită. Personajul fiind, prin longeviva sa prezenţă malefică, parte componentă a sistemului care a mutilat, amputat şi deformat cultura şi arta din România timp de patru decenii.

Desigur problema responsabilităţii morale a lui Răutu este reală şi trebuie pusă. Fără complexe dar şi fără diabolizare inutilă.

Pe când asemenea portrete caracterologice ale altor solişti ai orchestrei totalitare?

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate şi apostile, testamente.

Rezolvă şi alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securităţii.

TELEFON 03/546-5416

PRIMIM LA REDACȚIE

● CĂRȚI ● REVISTE ● ȘI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

Iulius Iancu

Prințesa din Harduf

Tipografia Columna, Bacău, 2009

Este vorba de o lucrare autobiografică – ca mai toate scrierile acestui autor, cel ce a adus celebritate unei străzi, strada Lecca din Bacăul natal –: povestea sfâșietoare a lentului proces de îmbolnăvire a Ritei, iubita sa soție de o viață, la capătul căruia diagnosticul se va dovedi necruțător: Alzheimer.

Nu i-a fost ușor doctorului Iulius Iancu să purceadă la această istorisire. Mulți, mai ales aici în Israel, consideră în mod stupid boala ca un motiv de rușine, de înjosire, aproape un stigmat ce nu se cuvine a fi mărturisit. Doctorul Iancu socotește însă, pe bună dreptate, că nu există maladii rușinoase, că nu există boli care să nu poată fi divulgate celor din jur, mai ales celor aflați ei înșiși în situații similare, tocmai pentru a-i ajuta, a le oferi sprijin moral, un fir conducător "între meandrele drumului de suferință și disperare". În plus, doctorul-scriitor a simțit el însuși nevoia acestei destăinuiri, a unei terapii de contracarare a senzației pe care o ai, când, după ce ai admirat zi de zi, timp de șaizeci de ani, în centrul orașului, "statuia de bronz a femeii luptătoare, energice, muncitoare, realizată de cel mai mare sculptor, reușită din punct de vedere artistic și simbolic", o vezi la un moment dat fisurată, numărul fisurilor, lungimea și adâncimea lor accentuându-se tot mai mult. Nu poți să te obișnuiești cu asta, dar n-ai ce face".

Asemenea persoanei pe care o figurează imaginația autorului, Rita fusese o femeie activă, capabilă,

■ **Diagnosticul a fost necruțător: soția doctorului se îmbolnăvise de Alzheimer**

răbdătoare, care nu se dăduse îndărăt niciodată de la nici un fel de greutăți. Ea și soțul ei se cunoscuseră și se căsătoriseră de foarte tineri în România, apoi, ca niște "camarazi de luptă", înfruntaseră cot la cot toate etapele unei vieți lipsite de povârnișuri abrupte și jalonată de bucurii, succese, realizări – fructul muncii conjugate, ambianței pozitive, voinței de a învinge. Iulius Iancu le descrie în amănunt, în contextul ambianței cotidiene: aceea din Afula, orașul unde se stabiliseră la sosirea în Israel, mai târziu din Haifa, unde-și vor petrece cei mai frumoși ani, odată cu ascensiunea profesională a medicului, creșterea nivelului lor de trai (amenajarea unei locuințe frumoase în str. Harduf – strada oleandrilor – călătoriile în străinătate, accesul la satisfacțiile artistice elevate etc. etc.) și, nu în ultimul rând, odată cu apariția nepoților, aflați în mare măsură în grija bunicilor, mai ales a Ritei, meșteră talentată în ale artei culinare, dedicată în întregime căminului, inclusiv îndatoririlor unei amfitrioane primitoare. Rita, cea mereu în mișcare, țesând covoare minunate, conducându-și și aducându-și nepoții de la grădiniță, ascultând muzică la concerte, lărgindu-și cunoștințele culturale care i-au lipsit în copilărie, Rita, "un cristal pur", o femeie "principială, modestă, corectă, serioasă", de care "nu s-a atins nici o racilă a societății moderne" și care s-a bucurat de dragostea nemărginită a soțului și întregii familii.

Această dragoste nețărmurită l-a făcut pe doctor să intre în alertă la primele semne obscure ale bolii, să-i consulte pe cei mai buni diagnosticieni, să nu se dea îndărăt de la nici un efort fizic sau material pentru aflarea adevărului; ca după aceea, când acest adevăr va fi devenit indubitabil, în loc să se lase doborât de disperare cum s-ar fi putut întâmpla multora la auzul unei asemenea știri, să-și concentreze în și mai mare măsură energiile pentru a ușura suferința celei dragi (reamenajarea întregii locuințe, în primul rând a dormitorului Ritei, a sălii de baie, angajarea de ajutoare externe calificate etc.) și a-i spori astfel – dar mai ales grație unor neobosite exerciții – șansele, oricât de slabe, de recuperare, atât a mobilității musculare, cât și a facultăților cognitive. "La început, scrie autorul, intra cu căruciorul în baie; după câteva săptămâni putea să părăsească căruciorul și se ținea de mânerele amenajate pentru susținerea corpului". După ani de gimnastică, rezultatele au fost și mai izbitoare: Rita putea merge prin casă chiar și singură, fără alihon, doar sprijinindu-se de colțurile de mobilă și de cărucior. Și doctorul adaugă: "Dorința noastră arzătoare de a o vedea pe Rita mai elastică a dat roade". Cu prețul câtor sacrificii însă, reiese din carte. Nu degeaba scrie Iancu Iulius că Alzheimer este o boală a familiei ("distruge economia casei"). Astăzi flagelul ia proporții în toată lumea. "Cu o desagă pe spate și cu un ciomag în mână, Alzheimer străbate lumea încet, încet. Nu ocolește țări, popoare, familii și oameni. Nu-ți cere buletinul, nu te întreabă dacă și ce fel de politică faci. Intră în casă, (...) ridi-

A apărut

Iulius Iancu

PRINȚESA din HARDUF

Această carte nu este un roman, nici un manual, ci o descriere fidelă a confruntării zilnice a familiei cu maladia Alzheimer.

Cartea se poate procura în schimbul sumei de 50 de shekeli la AUTOR:

Dr. Iancu Iulius
17 Hardof St., Haifa 34747
Tel. 04/837-2758
Mob. 054/549-2586

că ciomagul și te lovește groaznic. Nu mori, dar nici nu trăiești; uiți, uiți tot ce ți-e scump și aproape".

Doctorul analizează cu minuție în cuprinsul cărții diversele tipuri și caracteristici ale bolii, posibila ei geneză, evoluția ei implacabilă, inclusiv în comportamentul pacientului față de ceilalți. "Timpul se oprește, devine lung și extenuant. (...) Lumea bolnavului devine mică. În schimb, grija celor din jur crește din ce în ce".

Și totuși, Rita a fost norocoasă în nefericirea ei, tocmai pentru că a fost înconjurată de o familie atât de grijulie, în primul rând de un asemenea soț iubitor și tenace. Portretul (ca și biografia) acestuia reiese din carte în aceeași măsură, aș zice, ca acela al soției: un om cu o voință de fier, meticulos, metodic, ("îmi împart timpul după ceas, îmi fac programul după ceas"), totodată o mare conștiință, un om sociabil, iubit de prieteni și copii, ajutat fără preget de aceștia.

Dar cei care n-au o asemenea șansă, care sunt complet singuri la vârsta senectuții, în plus cu o situație materială precară?

Mi-a venit greu să citesc această carte; mi-a dat fiori, m-a speriat peste poate – nu în ultimul rând findcă pot să percep deja – și eu – multe semne rău prevestitoare. Și n-am cui să mă plâng... Simpatia, înțelegerea, apar adesea când nu mai ești...

(Gina Sebastian Alcalay)

Iancu și Iosif Guttman
Slove de martiri
Eitura Hasefer, București, 2008

Această carte – o culegere de lucrări filozofice, reflecții despre iudaism și sionism, eseuri (pe diferite teme, ca de pildă "Conceptul de rasă", "Pacea – bază a progresului", "Dialectica iubirii"), studii despre "cărți și autori" – este monumentul ridicat de rabinul Zwi Guttman în memoria fiilor săi, Iancu și Iosif Guttman, asasinați la 21 ianuarie 1941, în timpul pogromului legionar de la București.

Din prefața semnată de familie la cea de-a doua ediție a cărții, publicată pentru prima oară în 1945, aflăm că: "Iancu și Iosif s-au născut în România în anul 1913 și respectiv 1915. Paralel cu studiile de cultură generală ei au primit și o educație tradițională evreiască, însușindu-și cultura iudaică tot atât de profund ca și filozofia universală. Amândoi frații au absolvit liceul Libros la București, după care Iancu a intrat la facultatea de Drept și Filozofie din București, iar Iosif a intrat la Medicină, pe care însă a părăsit-o după doi ani, neputând suporta bătăile și umilințele la care a fost supus de către studenții antisemiți de la acea facultate. El a trecut la facultatea de Litere și Filozofie, ceea ce se potrivea mai mult cu firea lui. Iosif poseda, ca și Iancu, o cultură ieșită din comun.

Iancu și Iosif au fost doi tineri intelectuali care au crezut în valoarea principiilor umaniste, care au condamnat violența și discriminarea rasială. Destinul a vrut ca tocmai ei să fie printre primele victime ale ororii fasciste pierind ca atâtea alte milioane de martiri".

Și iată cum vorbește scriitorul Eugen Relgis despre tatăl îndoliat, rabinul Guttman, dus împreună cu băieții săi, de către legionari, în pădurea Jilava: "Un bărbat în floarea vârstei, cu barbă neagră, drept, profilat pe câmpia de zăpadă din preajma marelui oraș. De umerii săi s-au prins cei doi fii – și el stă mereu, drept, cu ochii la cer, murmurând eternul Șema Israel, în timp ce șerpii invizibili ai destinului șuieră în jurul său. Vede cadavrele celor răpuși, vede copacii desfrunziți, ca niște schelete negre. Aude tot: strigăte sălbatice, împușcături, horcăielile muribunzilor, plânsetele înă-

bușite ale celor doi feciori ai săi, curmate deodată. Și unul și celălalt s-au desprins de pe umerii săi – și el a rămas singur, stejar căruia i-au căzut crengile, fulgerate; numai trunchiul a rămas, despuiat, miracol de cruzime sau de îndurare, mărturie a marii drame, cu buze pecetluite, sar cu inimă ce nu poate uita...."): «Printr-o minune Dumnezeiască – a povestit mai târziu rabinul – gloanțele legionarilor criminali nu m-au atins și, zăcând nopți întregi în zăpada pădurii Jilava între iubiții mei morți, m-am gândit la cuvintele sfântului martir Hanina ben Teradion, cuvinte rostite atunci când el stătea pe rug învăluit în sulurile Torei și flăcările cuprindeau sfintele pergamente odată cu trupul lui preacurat. Când discipolii lui l-au întrebat ce vede, el le-a răspuns: "Pergamentul arde, dar slovele zboară spre cer". Trupurile sfinților frați Iacob și Iosif au fost străpunse, dar slovele scrise de ei rămân și urcă spre cer împreună cu sufletele lor.

Scot astăzi la iveală o culegere din rodul muncii lor... Fie ca aceasta să-mi slujească de mângâiere, după cum s-a exprimat marele gânditor Romain Rolland: "Créer c'est tuer la mort". Și privind cartea aceasta, care este creațiunea fiilor mei, să pot zice cu cuvintele biblice și talmudice: "Iacob n-a murit și Iosif mai este în viață.»

Evoluția celor doi tineri, sacrificați Al Kiduș Hașem, pendulează între "templul religiei și templul rațiunii". Din vastul domeniu cuprins în slovele celor doi rafinați intelectuali martiri spicuim câteva cugetări:

"Ce este cultura? Ea nu este o realitate statică, ci un proces viu, dinamic: e creație omenească, dar nu a individului ca atare, ci a societății, care-și exprimă spiritul obiectiv prin creațiile personale. Cultura este o regiune existențială creată de societatea omenească, întrucât aceasta tinde să depășească datele realității materiale, punându-le în legătură cu o lume oferită fie de imaginația creatoare, fie de rațiune, revelație divină etc.

Cultura poartă o pecete morală prin însăși existența ei.

Iudaismul este într-adevăr o lume, căci e o cultură în accepțiunea deplină a cuvântului. Singură cultura iudaică are facultatea, tăria de a persista, fiindcă reprezintă singură un sistem de valori, de structură morală" (Iancu Guttman, "Iudaism și cultură").

"Suntem cea mai bătrână națiune de astăzi, cu cea mai veche cultură, cu cea mai istorică limbă națională. Care popor al Europei poate revendica pentru secolul al XI-lea un poet de valoarea unui Yehuda Halevy, care, neîntrecut până astăzi, și-a turnat simțirea și ideile în limba pe care contemporanii noștri din Eretz Israel și atâția din Galut o cultivă, și mai ales se perfecționează prin ea? Noi am rămas aceeași națiune evreiască; celelalte neamuri au devenit națiuni.

... Sionismul nu este o mișcare politică inițiată de conducători care caută să câștige masa pentru a construi o națiune nouă, cum afirmă ignoranții și reacționarii.

... Sionismul nu este numai un imperativ național, un comandament al conștiinței evreiești, dar și o funcțiune a istoriei universale" (Iancu Guttman, "Iudaism și sionism").

"Războiul este și rămâne un fenomen, din păcate, social, deși nefiresc.

Multe fenomene sociale sunt nefirești și incompatibile cu dezvoltarea normală a neamului omenesc, a tuturor națiunilor. Așa sunt (sau au fost) sclavia, nedreptatea, exploatarea, legile draconice, persecuțiile, pogromurile etc. Dacă odinioară războiul se făcea între triburi sau între clanuri, din motive mai naturale, pentru scopuri de subzistență, astăzi popoarele se războiesc nu fiindcă ar fi logic așa, nu fiindcă au interesul să se războiască, ci fiindcă o clasă posedantă dintr-un colț al lumii e amenințată în interesele ei de către aceeași clasă posedantă din altă parte. Acest război între un Achille și un Hector moderni, protejați de zeii obscuri ai industriei internaționale, este purtat pe spinarea maselor sărăcite și nevinovate" (Iosif Guttman, "Iminența războiului").

"Nu! Tineretul nu trebuie să se lase condus de «apostoli» ai urii, de traficanți de suflete, de păstorii falși care îl învață nu să lupte, ci să ucidă, nu să scrie și să-și rostească gândurile, ci să lovească și să doboare, nu să convingă și să explice, ci să dea cu coarnele.

... Colacul de salvare e numai unul singur: simțul de omenie, conștiința morală, cât ne-a mai rămas. Tineretul – cel adevărat și sănătos – să iasă la suprafață și să lupte. ... Este în joc însăși civilizația și cultura umană!" (Iosif Guttman, "Încotro merge tineretul român").

"Slovele de martiri" își păstrează acuitatea viziunii, a spiritului, actualitatea. Sunt ele însele un Kadiș, dar și o piedică în calea morții.

Aaron Govrin

Numai Timpul nu pierde timpul

Fundația Culturală Libra, București, 2008

Ing. Aaron Govrin (Grossman), născut la Galați, locuiește la Haifa și, după pensionare, la vârsta de 80 de ani, a început să publice scurte povestiri, devenind un nume familiar tuturor cititorilor revistei "Minimum". După propria sa mărturisire, dintr-un "scurt excurs autobiografic": «La liceu ... la limba română ni se cerea să scriem diferite "compuneri" pe subiecte date de profesor sau în legătură cu lecturi

din programa analitică. Cu această ocazie mi-am descoperit o imaginaţie bogată şi un talent deosebit la scris. Scriam pagini întregi, fără ciornă, direct pe curat, cu cerneală, fără corecturi. Primeam întotdeauna nota 10 la compuneri.

... Mi-am irosit puţinul talent literar în scrisori şi în numeroase jurnale de călătorie, pline nu numai de impresii, de descrieri de privelişti, ci şi de reflecţii şi de metafore.

De mulţi ani îmi dua seama că nu fac ceea ce ar trebui să fac: să încep să scriu povestiri publicabile, bazate pe experienţa mea de viaţă, pe nevoia de a comunica şi pe talentul descoperit de timpuriu. Diversele ocupaţii, o viaţă existenţialistă, nepăsătoare la viitor, aplicând latinul "carpe diem", mi-au servit ca pretexte plauzibile.

Descoperirea calculatorului ... precum şi faptul că acum zece ani am pus capăt profesiei mele de inginer constructor proiectant m-au decis, în sfârşit, nu numai să *reîncep* să scriu, ci şi să public.»

Am savurat acest volum de amintiri, schiţe şi povestiri, marcate de vremurile tulburi, dramatice din România anilor '40-'60, relatate cu o simplitate aproape liniară, firească, fără întortochierile unor figuri de stil abundente, cu un umor spumos.

Parte din prozele scurte sunt străbătute de un fior erotic, altele redau intactă bucuria de a trăi, dorinţele, visele, dar şi tragismul unor situaţii.

Evocarea de întâmplări, de oameni şi locuri de pe diferite meridiane ale globului, dublată de exprimarea pasiunii pentru literatură şi muzică reconstituie jaloanele existenţei sale cu parfumul fiecărei epoci.

Unele povestiri par rodul pur al imaginaţiei debordante, deşi înclinăm să credem că sunt reale, asemeni personajelor.

Deşi ştim că timpul, inexorabil, îşi pune amprenta pe fapte şi oameni, limpezind, sau, dimpotrivă, învăluind în stropi de ceaţă impresii, sentimente, trăiri, gânduri, ne bucurăm că, după lectura acestor scrieri, Timpul nu şi-a pierdut timpul.

(Ella Bernfeld)

Harry Ross

Noi, ultimii mohicani

Editura autorului, Israel, 2009

Îl ştiam autor de schiţe umoristice pline de fantezie, vervă şi subtile observaţii psihologice. Harry Ross ne surprinde acum cu un text autobiografic în care ni se dezvăluie, adică se dezvăluie lumii, într-o ipostază inedită: supravieţuitor al unui lagăr al morţii.

În fruntea celui mai dur capitol al cărţii, „Cuptoarele Diavolului", Harry Ross a pus, în chip de motto, un fragment de poem direct ca un pumn şi puternic ca un strigăt:

„Eu am fost acolo/ Eu am văzut cu ochii mei/ Prăpădul/ Eu am văzut cuptoarele fumegânde/ Eu am simţit mirosul trupurilor arzânde/ Eu nu pot fi înşelat/ Amăgit ori minţit/ Eu am trăit calvarul acolo/ La Auschwitz."

Cartea e scrisă simplu, sincer, cu talent. Fără falsă literaturizare. Se simte că aceste pagini au fost scrise dintr-o răsuflare, dintr-o nevoie subită şi disperată. De parcă trebuia să lepede o cumplită povară.

După ce-am parcurs cartea, dintr-o răsuflare, m-am apucat să scriu aceste note. Prima frază care mi-a venit să o aştern a fost una cu multe semne de exclamare, sunând cam aşa: Vă implor, citiţi această carte, oameni buni!!

Împins de vechea mea meserie de cineast, spicuiesc câte un rând şi realizez prin montaj o halucinantă scenă de film: „E sfârşitul lui aprilie 1945... Nemţii au deschis porţile lagărului şi au dispărut... Ieşind afară, vedem magazia de pâine care arde... Oh, Doamne, de ce i-ai lăsat pe nemţi să dea foc acestei magazii?... Ne târâm în patru labe... vrem să mâncăm fiecare câte o pâine întreagă... Ne vom răzbuna pentru foametea îndurată... Ne târâm, ne julim genunchii şi palmele, dar nu ne lăsăm. Dâre de sânge pătează caldarâmul. Cine se mai uită la aşa ceva? Sângele nu mai impresionează pe nimeni. Rănile acum sunt un fleac pe lângă rănile ce ard în noi... Nu ne-au mai rămas decât o sutădouă sute de metri. Suntem frânţi de oboseală, dar voinţa de a ajunge acolo, la marele ospăţ, ne dă forţe sporite. Cine ar fi crezut că noi, morţii-vii, schelete prin care circulă vântul, atinşi de incurabilul tifos exantematic, suntem în stare de o asemenea performanţă!... Gurile noastre muşcă din pradă încă înainte să fi pus mâna pe ea. O, nu. Halucinăm... Acoperişul e gata-gata să cadă, E imposibil să ne predăm.... Trebuie să ajungem acolo înainte ca focul să mistuie totul. Căldura ne arde obrajii şi totuşi noi ne târâm ca nişte apucaţi... Este pâinea noastră, pâinea care ni se cuvine, pâinea pe care o merităm. Este pâinea celei mai proaspete victorii... Îi văd pe unii că se năpustesc asupra magaziei arzânde şi folosindu-se de nişte bâte, luate de neunde, trag câte o pâine atât de prăjită că nu ştiu dacă i-a rămas şi miez... Mă simt istovit şi mă întind pe caldarâm, predându-mă neputinţei şi absurdului... Mă simt un învins. Lacrimi mari mă orbesc... Am supravieţuit focului gheenei şi m-am lăsat învins de nemernicul acesta de foc al unei magazii care promitea, în cea din urmă clipă, un mic ospăţ. Cineva mă ajută să mă ridic. "Hei, îmi zice, suntem liberi, de ce eşti trist?" şi-mi întinde, cu o mână regească, o bucată de pâine fierbinte, care-mi arde palmele. E un strop de miez şi

un pumn de cenuşă. Îmi vine să scuip, dar mă abţin. Muşc cu greu şi simt că înlăuntrul meu, undeva foarte adânc, ceva se revoltă, sunt scuturat de un cutremur, reţinut de ani. Îmi reprim orice protest. „Mulţumesc, frate, îi spun, dar nu la pâinea asta am visat". Mă priveşte cu ciudă, aproape cu ură şi-mi spune: „Fii fericit! E cenuşa detenţiunii şi sărutul libertăţii, frate." Şi mă lasă, şi se duce. Mă uit după el şi-i dau dreptate. Gustul cenuşii l-am uitat îndată, pe când gustul libertăţii musteşte şi acum pe buze." Mai sunt în această carte scene la fel de puternice, dar am perceput-o pe aceasta ca cea mai plină de semnificaţii omeneşti. Este o bucată de veritabilă proză literară. Dar nu arta contează în această scriere, ci adevărul fierbinte. Îl simţi prezent în fiecare cuvânt, în fiecare literă. Nu e ficţiune. E patetismul descărcării de sinistra povară a amintirii infernului.

Epilogul cărţii atinge o tristeţe aproape transcedentală. În capitolul „Supravieţuitor de profesie", cu un umor amar, scriitorul rosteşte parcă un testament în numele tuturor fraţilor săi care au fost „acolo": „Guvernul şi organizaţiile de ajutorare a foştilor deportaţi se înşeală amarnic. Antrenamentul nostru este atât de solid încât vom supravieţui şi unui război atomic, după care nu va rămâne pe pământ absolut nimeni în afară de noi. Atunci totul va fi rezolvat. Vom redeveni cetăţeni normali şi acceptabili. Se va recunoaşte rezistenţa noastră la orice atac, atunci nimeni nu va nega că am trecut prin lagărele morţii. Nimeni nu se va uita strâmb la noi şi nu ne va suspecta de exces de trai îmbelşugat, nimeni nu va privi în gura noastră ştirbă, la ochelarii noştri prin care nu vedem sau la salteaua uzată pe care dormim. Atunci precis nimeni nu ne va întreba la ce naiba mai supravieţuim după atâtea supravieţuiri? Ducem mai departe rucksacul supravieţuirii până dincolo de moarte"

Din păcate, glasul celor care mai pot aduce mărturie prin propria trecere prin infern, al ultimilor mohicani, este tot mai slab în timp ce tot mai puternic este răgetul celor care neagă că toate acestea s-au întâmplat aevea.

De aceea, fiecare nouă mărturie a adevărului trăit este preţioasă.

Cartea răscoleşte până la istovire. Nu ştiu dacă am întâlnit vreodată o prezentare atât de puternică a rănilor vii ale Holocaustului. Îmi vine să spun că se cuvine să-i mulţumim lui Harry Ross pentru paginile dense, arzânde, înfrigurate pe care ni le-a pus în faţă.

După ce mi-ai făcut cunoscut calvarul prin care ai trecut, te voi privi altfel, frate Harry!

(Zoltan Terner)

Sarah Löbel

Cireșii din Japonia

Versuri, proze şi impresii de călătorie; cu un Cuvânt înainte de Ecaterina Oproiu; coperta: Cristian Negoi; ed. Artemis, Bucureşti, 2009

...Dar, mai întâi, cine este Sarah Löbel?

Cititorii noştri îşi mai amintesc probabil de câteva note de călătorie din Japonia pe care le publicasem, cu elogii, în urmă cu ani. Amănunte despre autoare aflăm din Cuvântul înainte al Ecaterinei Oproiu, o scriitoare care a cunoscut-o bine, ba chiar foarte bine, pe autoarea cărţii de faţă:

«Am fost ani şi ani de-a rândul colege, într-o redacţie minusculă, care trăia în devălmăşie. Se fierbea ceaiul pe acelaşi reşou, cu două zile înainte de "predare" se sta la coadă la aceleaşi două drăguţe doamne dactilografe, dar şi telefoniste, dar şi casiere, dar şi câte şi mai câte; ne împiedicam cu plăcere unii de alţii la lavabouri, în colţurile umbroase destinate şuetei şi – mai ales – pe lungile, nesfârşitele coridoare unde toţi se întâlneau cu toţi, schimbau zâmbete de salut, complimente cu sau fără acoperire, ultimele bancuri şi, bineînţeles, ultimele ştiri de la bufetul de la alt etaj unde "s-a băgat" şi "se dă"...

Toţi se loveau de toţi. Minus Medi, care părea că nu foloseşte lifturile, nu trece prin uşile batante, nu pune piciorul pe kilometricele fâşii din linoleum vernil. Medi nu apărea nici la oglinda de la "Doamne", nici în roata de admiratori formată spontan în jurul vedetelor care ne vizitau la locul de muncă (piua-ntâi: Florin Piersic!) şi ne făceau să ne cocoşăm de râs povestind întâmplări din culise.

De la ora începerii programului – fix! – până la plecare şi, adeseori, după, Medi şedea lipită de biroul ei, un birou liliputan, plasat într-o cameră microscopică situată în extremitatea arhipelagului redacţional. Cred că ateriza acolo printr–un horn sau, poate, era pogorâtă cu un hârzob.

Nici un cârlionţ zburlit. Nici o cută pe guleraş. Nici o umbră pe chipul ei care părea efigia unei prinţese nordice. Vorbea "catifelat". Tonuri blânde, semitonuri de cristal de Boemia. În fiecare frază – vorba lui Balzac – "amabilitatea marilor seniori".

Aşa era Medi a noastră, autoarea uneia dintre cele mai captivante cărţi de cinema apărută în româneşte.

Asta până la cutremurul de aproape 8 grade pe scara Richter, cutremur pe care avea să-l treacă la Fundeni. La sfârşitul operaţiei, renumitul chirurg, poreclit şi Omul-Cremene, la sfârşit, zic, Marele Setlacek s-a aruncat în hohote la pieptul soţului ei. Al soţului care aştepta verdictul.

Urmează ieşirea din "grădina cam ciudat suspendată între doi nori", confruntarea cu "monstrul

străveziu", plecarea pe "cărarea cu sens unic".

Ceea ce în tinereţea noastră redacţională părea distincţie, eleganţă, "savoir faire", căpăta dintr-o dată alte proporţii. Acum, "stropul trist/ inutil cu graţie şi stil" se prefăcea într-o apă adâncă. Acum se vedea că mersul în vârful picioarelor, reverenţele ei colegiale, atenţia ei prevenitoare, gentileţea, delicateţea şi câte alte trăsături diafane nu sunt doar o pantomimă socială, doar o "melancolie milenară", doar amabilitatea – fie ea chiar a marilor seniori. Atunci s-a văzut – Doamne, cât de clar şi cât de dramatic – că nobleţea lui Medi ţine nu atât de blazon, cât de ADN.

Un ADN programat – al cui e meritul? a cui e vina? – pe ideea: "jobul tău e să iubeşti".

Aşa putem înţelege de ce orice atinge ea – vers, reportaj, monografie, note de drum în lumea favelelor sau în ţara tangoului, sub înfloriţii cireşi niponi, în pădurile virgine, în junglă sau pe ruinele lăsate de indienii răpuşi de bolile aduse de conchistadori, totul este tributar acestui job.

"Nu ştiu nimic/ Nu ştiu decât să iubesc/ Ştiu totul/ Iubesc!" – nu este numai motto-ul unei cărţi pe cât de fermecătoare pe atât de patetică. Este numitorul comun al fiecărei pagini.

Şi încă ceva. Nu vă lăsaţi – ca mine – furaţi de eleganţa autoarei. În acest volum aparent vaporos sunt înşurubate câteva găuri negre pe care nu vă doresc să vi le amintiţi înainte de a pleca la culcare.»

...Ecaterina Oproiu are dreptate. Inclusiv în avertismentul de la sfârşit, unde atrage atenţia asupra câtorva *găuri negre* din scrierea Mariei Löbel.

Despre ce e vorba? După o lungă, lungă absenţă din România, Maria Löbel (care trăieşte de multă vreme la Bochum, în Germania) a revenit la Bucureşti, printre vechile străzi şi vechii prieteni.

Dar – vai! – ea s-a lovit, ca atâţia alţii, de nişte realităţi la care nu se aştepta.

«Revenită de curând în ţară – scrie autoarea – temporar, în loc de muzica în care am fost legănată am regăsit urletele hăitaşilor.

A hăitaşilor de morţi. A hienelor cu mască de om.

A celor care – nemaiputând vărsa sânge (nu mai există decât câţiva bătrâni uscaţi), au ucis pietrele celor ce au fost vii odată. Peste o sută de pietre funerare (scrie Sarah Löbel, evocând vizita ei la Cimitirul Giurgiului, după vandalizare...).

Şi nici măcar nu pot să-i învinuiesc în primul rând pe ei, când câte un fericit binecuvântat cu har, câte un creator – şi ce înseamnă creator altceva decât dătător de viaţă – îşi iroseşte marele dar trezind instinctele primare, hiena din om. Aţâţându-l – de altfel, e atât de uşor, cu formule de alchimişti cu iz magic, abracadabra, desuete şi de tristă, de tragică memorie – ca de pildă "conspiraţia iudeo-masonică" etc. etc.

Cine e mai vinovat? Pumnul sau gândul?

Ciocanul, ranga, sau condeiul ascuţit?

Urletul – sau limba ademenitoare?»

Tribuna Universităţii
Publicaţie editată de Universitatea de Vest "Vasile Goldiş"; Arad, România, 2009

În zilele acestea, Benjamin Fundoianu o duce bine. În numărul trecut al revistei colaboratorul nostru Zoltan Terner a dat seama despre un important (şi original) studiu publicat de Nedeea Burcă despre marele poet.

Mai nou, a apărut, sub semnătura dr. Speranţa Milancovici, istoric literar din "noul val", lector la sus-numita universitate bănăţeană, un eseu de anvergură, o adevărată comunicare academică dedicată vieţii şi operei lui Fundoianu.

Câteva extrase din care aflăm date riguros verificate despre copilăria şi tinereţea poetului ucis la Auschwitz, adică în lagărul acela de exterminare unde – după cum spune zilnic preşedintele Iranului (stat membru al ONU) – nu a murit nici un evreu.

«Studiile primare, Benjamin le–a urmat la "Trei Ierarhi", la Iaşi, ca de altfel şi pe cele secundare. Înclinaţia sa spre sociologie, literatură şi filozofie se conturează de pe acum. Încă de pe vremea când era elev la "Liceul Naţional" ieşean, publica materiale în reviste ca "Viaţa nouă" a lui Ovid Densuşeanu, "Cronica", "Valuri" etc., sub pseudonime ca Ofir, Ha-Shir, Alex Vilara, Wechslerescu, Iaţanul, Dionmede, Dănoiu şi, finalmente, Benjamin Fundoianu.

Acest pseudonim este derivat de la numele moşiei tatălui său, situată în apropiere: Fundoaia. Pseudonimul va fi, ulterior, transformat, odată cu fixarea în patria literelor franceze, în Fondane.

Precocitatea sa intelectuală, remarcată cu rapiditate de către corpul profesoral, a atras însă după sine o imposibilitate de adaptare în clasă, însoţită de o teribila plictiseala şi dezinteres. Neglijarea obligaţiilor şcolare vor determina o repetenţie, în primul an de liceu.

Ulterior, tânărul se orientează şi spre alte publicaţii: "Absolutio", "Revista noastră", "Revista critică", "Flacăra", "Cuvântul liber", "Însemnări literare", "Clopotul", "Spre ziuă", "Adevărul Literar şi Artistic" etc. Bogatele sale lecturi din anii de şcoală l-au familiarizat atât cu literatura cultă şi folclorul, cât şi cu gândirea filozofică esenţială şi cu delicata activitate de publicist. Aşa cum reiese din mărturiile proprii, risipite prin paginile "Rampei" ani-

lor '20 ori ale "Sburătorului", preferinţele sale se îndreaptă spre noii filozofi ori scriitori, fără însă a neglija nici vechea galerie a acestora: "Pe vechi i-am citit o dată, dar pe Flaubert, Baudelaire, de zece, de o sută de ori".

Ambiţiosul publicist care s-a dovedit a fi Benjamin Fundoianu a abordat, cu nonşalanţă, până şi domeniul controversat al politicii internaţionale, iar evenimentele care au marcat comunitatea evreiască şi–au lăsat amprenta asupra conştiinţei sale politice.

Primele articole publicate de acesta îi atesta preocupările legate de evoluţia sionismului şi de diversele dezbateri care animau, la acel moment, comunităţile şi ziarele evreieşti.

Atmosfera culturală din familie, precum şi faptul că Iaşiul, oraş cu veche şi numeroasă comunitate evreiască, devenise un centru de renaştere culturală, l-au determinat pe tânărul Fundoianu să se lanseze cu energie în mişcarea intelectuală susţinută de publicaţiile evreieşti ale timpului: revista gălăţeană "Hatikvah" ("Speranţa"), "Lumea evree", "Mântuirea", "Bar-Kochba" sau "Hasmonaea" etc. Dintre figurile de intelectuali evrei care şi-au pus, substanţial, amprenta asupra configuraţiei intelectuale fundoiene fac parte poetul de limbă idiş Iacob Groper, publicistul Alfred Hefter, poetul A. S. Rodion şi ideologul-scriitor A. L. Zissu, director al revistei sioniste "Mântuirea" (al cărui roman, "Spovedania unui candelabru", Fondane îl traduce şi prefaţează la Paris, în 1928).»

(M. Raf.)

❖

Am primit la redacţie:

Avram Croitoru, *"Pe firul amintirilor";* convorbiri; cu un Cuvânt înainte de Dorel Dorian; grafica: A. Poch; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009.

Carol Roman, *"Mersul pe sârmă (din cronica ultimilor ani nărăvaşi)";* pamflete; coperta: Adina câşu; desene de Ando; ed "Balcanii şi Europa", Bucureşti, 2008.

Andrei Şiperco, *"Comitetul Internaţional al Crucii Roşii şi România 1944-1947";* studii; coperta: Bălaşa Ionuţ Răzvan; ed. Oscar Print, Bucureşti, 2009.

Dumitru Velea, *"Words Without Horizon"* (Psalmi – în engleză); traducere din română de Mariana Zavati-Gardner; ed. Contrafort, Craiova, România, 2008.

Balcanii şi Europa, revistă editată de Societatea "Zona Balcanilor" (director general: Carol Roman); nr. 83 şi nr. 86; Bucureşti.

ISRATON
Aparate auditive LTD.

În atenţia clientelei

Sediul nostru în Tel Aviv s-a mutat pe str. Dubnov nr. 10 et. 3 cam. 3 (Beit Harofim Mumhim).

Am primit aparate noi, superperformante, din Germania.

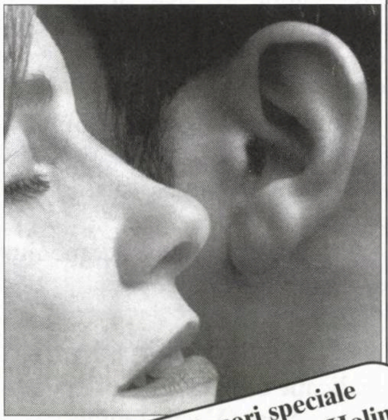

Reduceri speciale membrilor Kupot Holim

Continuăm să servim clientela la sediile noastre din:
RISHON LEZION, str. Lişanski nr. 1 (bloc Macabi, parter în pasaj)
REHOVOT – dereh Ierusalim nr. 15 et. 1 (Machon Asaf).

Pentru a fixa o întâlnire, sunaţi în prealabil la telefon:
03/517-2910 sau 03/510-7317
Informaţii suplimentare la telefon: 054/452-2590

www.israton.co.il **E-mail: israa@bezeqint.net**

●

Sfatul zilei

Dacâ întâlneşti o femeie frumoasă, cu ochi strălucitori, buze umede şi care freamătă din tot corpul, fugi şi las-o în pace:
Are gripă!

(După Internet0

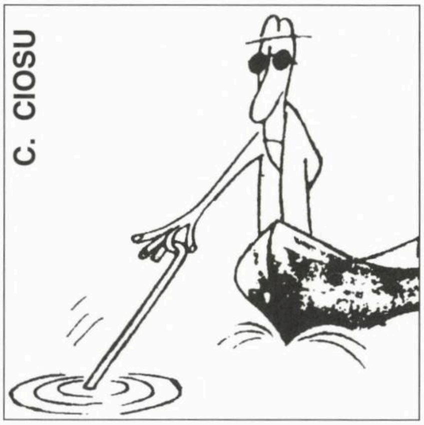

Pescuitorul de perle

Bârna din ochii noștri

«Însuşi ministrul Apărării, Ehud Marak, a oferit exact acelaşi acord în anul 2000.»

("Minimum", nr. 267/09, iunie a.c.; care, după ce s-a fript cu ciorba cu ministrul Apărării a hotărât ca de-aci înainte, când e vorba de corectură, să sufle şi-n iaurt.)

Filozoful Anti-Lui

«Printre premiaţi (se află) coregraful Ohed Naharim, artista Miha Duhner, filozoful Bernard Anti-Lui etc. etc.»

("Viaţa noastră", 20.05.09; comunicată de Pincu Pascal din Lod, care, după ce şi-a frământat creierii să afle cine o fi acest filozof Anti-Lui, a ajuns la concluzia că un asemenea gânditor nu există, după cum nu există nici un Pro-Lui, şi că, de fapt, e vorba de filozoful Bernard-Henri Lévy.)

Singura soluție, o nouă Revoluție

«...Sosit în Franţa în 1778, a nimerit în plină Revoluţie.»

("Magazin", 24.04.09; comunicată de ing. Radu I. Gaton din Tel Aviv, care susţine că informaţia este inexactă, deoarece Revoluţia franceză a avut loc în 1789.)

Nici eseiști, nici poeți, nici jurnaliști

«Testamentele patriarhilor noştri. Eseismul şi începutul Diasporei.»

(Titlu şi subtitlu în "Viaţa noastră", 19-20/3-09; comunicată de Pincu Pascal din Lod, care atrage atenţia că pe vremea patriarhilor nu-şi făcuseră apariţia eseiştii, atât de numeroşi în zilele noastre, şi că, de fapt, e vorba de secta evreiască a esenienilor.)

E mai multe

Titlu: «Importurile de automobile americane este în creştere în Israel.»

("Viaţa noastră", nr. 17.189/09; comunicată de Belu Horenstein, Natania, care strigă, călcat pe bătături de gramatica celor cu titlul: Sunt, bă, că e mai multe!")

Poșta

Livia Berceanu, Petah Tikva; **Solomon Tennenbaum,** Toulouse, Franţa; **Ady Gorovitz,** Los Angeles, SUA (observaţii bune, dar nu perle).

O remarcă pentru toţi colaboratorii rubricii. Unii dintre pescuitori fac, în opinia noastră, o greşeală: ei caută (şi găsesc) toate greşelile posibile şi imposbile de tipar: o literă lipsă într-un cuvânt, un nume propriu scris greşit, o dată greşită etc Toate astea sunt bune şi frumoase, nimic de zis, dar ideea de perlă este legată de cea de haz. Altfel, corespondentul nostru dă impresia că a făcut un fel de corectură a textelor respective. Iar câteodată, cei ce au acest obicei îţi amintesc de colegii *tocilari* din clasă, care ridicau mereu, în timpul orei, două degete-n sus pentru a-şi manifesta vigilenţa faţă de colegul aflat la tablă: dom' profesor, Şmilovici a scris Zinmicea în loc de Zimnicea!

Bursa personalităților din *trib*

În urcare

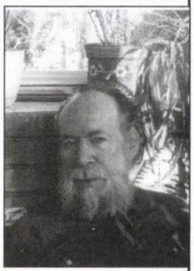

Ştefan Iureş, poet, directorul editurii Hasefer din Bucureşti: ritmul extraordinar în care scoate, parcă fără a–şi trage respiraţia, cărţi noi din şi despre lumea iudaismului au făcut din Iureş unul din cei mai importanţi animatori ai culturii evreieşti din anii noştri.

În scădere

Comitetul de conducere al ASILR (Asociaţia scriitorilor de limbă română din Israel): faptul că nici în acest an Asociaţia nu a reuşit să pună pe picioare un stand cu cărţi româneşti la "Săptămâna cărţii iaraeliene" i-a dezamăgit şi pe autorii din alia şi pe cititorii dornici de scrieri bune.

NICULAE GHERAN

Arta de a fi păgubaş

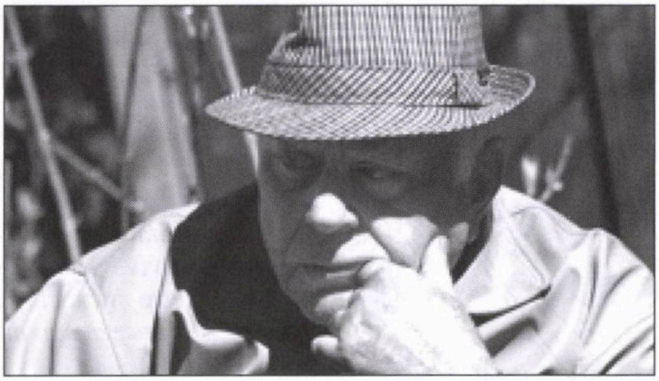

Ce fel de oameni trăiau, prin anii '1940, pe străzile din jurul "Târgului Moşilor" din Bucureşti? Ce obiceiuri aveau? Ce păreri despre viaţa cea de toate zilele? Ce părere despre vecinii lor? Ce le plăcea la aceştia? Şi ce anume nu le plăcea? Cum simţeau, cum gândeau, cum vorbeau (aşa, gen ei între ei, la o ţuică)?

La întrebările de mai sus a încercat să răspundă de curând istoricul literar român Niculae Gheran. Specialist în opera lui Liviu Rebreanu, poate cel mai de seamă în materie (i se datorează editarea primei ediţii critice a scrierilor lăsate de autorul lui "Ion"), Niculae Gheran a publicat sub titlul "Arta de a fi păgubaş – Târgul Moşilor" un volum memorialistic vorbind despre lumea în care a copilărit.

Scrisă cu talent de povestitor autentic, iubitor de concreteţuri şi amănunte cu miez, cartea se remarcă printr-o francheţe rar întâlnită în zilele noastre, mai cu seamă când vine vorba de probleme delicate (ca de pildă, aţi ghicit, atitudinea faţă de evreii din cartier). Această francheţe ne sileşte să spunem că scrierea lui Gheran este mai mult decât o carte bună, este un eveniment.

Extrase:

– Greşeşti, domnu' Eizig, că pleci. De bine, de rău, aici stai cu picioarele pe pământ. Unde te duci? Rusia-i o mare mută, iar muscalii spun că-i iadu' pe pământ. Până la război, mai primeau şi ei câte-o scrisoare de-acasă, dar după împuşcarea ţarului parcă i-a înghiţit potopul.

Pe domnul Isac, spusele tatei abia îl întorceau la propriile şovăieli. Luase hotărârea să-şi îmbarce familionul şi să se mute în Basarabia, după ce, în urma ultimatumului din vara lui 1940, teritoriul de peste Prut fusese invadat de trupele sovietice.

– N-am încotro, nea Gheorghe; din două rele, sunt obligat s-o aleg p-aia care ne asigură măcar viaţa, Dumnezeu ştie cum va fi şi ea... Nu vezi ce se petrece în jurul nostru? Nemţii au cotropit Cehoslovacia, Polonia a fost la rândul ei năpădită şi, ascultă la mine, ăsta-i doar începutul. În toată Europa e jale, iar în Germania evreii sunt socotiţi capii răutăţilor. La München, fratele meu avea librărie mare, moştenită de la părinţi, cu tipărituri din lumea-ntreagă. Peste noapte i-au spart vitrinele, i–au pus cărţile pe foc, iar acum nici măcar nu ştiu dacă mai trăieşte.

– Pai, dacă a văzut cu cine are de-a face, de ce n-a şters-o în lumea largă, de ce-a rămas în curul lor?

– Fiindca se socotea mai neamţ decât alţii, după ce în război kaiserul îi acordase cea mai înaltă decoraţie prusacă.

– Să nu te miri dacă în Rusia n-ar fi păţit la fel. Ce mi-e ovrei în Germania de azi, ori burjui în Rusia Sovietică?!... Nu degeaba şi unii, şi alţii au steaguri roşii de scandal!

– În Basarabia scăpăm cel puţin de vina că ne-am născut evrei, iar de comerţul meu nu ştie nimeni. O iau de la cap. În definitiv, nu mint când le voi spune c-am fost vânzător de prăvălie. Pot înşira şi patronii de odinioară, mulţi negustori şi azi. Să sperăm că zilele n-au intrat în sac şi că, odată, ne vom revedea în linişte. Deocamdată îţi las ca amintire bastonul ăsta de mareşal.

Al dracului baston, la prima vedere ca toate toiegele, dar mai greu decât un topor; la suprafaţă alcătuit din nişte mosoraşe de os, înşiruite pe un drug de fier. Adevărată armă de apărare, de ţinut în casă, nu de folosit pe stradă.

... În acelaşi timp Stamate, legionar de la STB (Societatea de tramvaie), îi spunea lui tata:

– Nea Gheorghe, nu duce dorul jupânului; măcar de s-ar căra cu toţii pe aceeaşi albie. Ştie el unde pleacă şi pe cine contează. La Jilava, cât am stat la răcoare, Siguranţa a avut grijă ca pe legionari şi pe comunişti să-i pună pe acelaşi hârdau: majoritatea jidani din Basarabia, lătrând despre nevoile sărăcimii asuprite. De râsul lumii: ei cu bani, noi fără, ei murind de mila noastră, noi de pacostea unor bancheri şi industriaşi ca Aristide Blank şi Max Auschnit, a Paukerilor din presa mare, a gujbeidărilor din spatele societăţilor anonime, aşa-zis româneşti. Acolo am împărţit celula cu un ovrei din Bacău, Moriţ Groper, om cu stare, altminteri de treabă, dar bolşevic până-n măduva oaselor. În costume vărgate, ne înţelegeam cât de cât, până a venit vorba de Moki Fischer, arendaşul din Flămânzi, de la care s-a iscat pârjolul de la 1907. Parcă l-am ars cu fierul roşu, că

vezi, mărite Doamne, ar fi fost o întâmplare nefericită, că ţara oricum ar fi explodat, că era un butoi cu pulbere. Şi dă-i întruna cu întâmplarea, care după Marx ar fi o formă a necesităţii...

– Dar ăsta cine-i?

– Marx? Un mare rabin de sâmbătă şi de duminică; după mintea lor, s-ar adresa amărâţilor de toate credinţele. Jidovului îi convenea ca ziua să fie rentier, iar noaptea să nu doarmă de grija proletariatului. Dacă se sinchisea de soarta acestuia, de ce paştele mă-sii n-a început cu împroprietărirea muncitorilor din fabrica lui tasu, nu s-atace buzunarul altora? Îţi spun eu de ce: pentru ca el şi-ai lui se consideră naţie sfântă, iar în ochii lor toţi ceilalţi suntem doar "goim", adică fiinţe de pământ, blestemate să le fie slugi. N-o spun eu, o zice tora jidovească.

– Măi Stamate, eu cu politica nu ma împac, dar bine ar fi ca şi tu să-ţi vezi de manivela de la tramvai. Păi dacă lumea s-ar împărţi cum zici tu, cartierul ăsta n-ar exista. Ia doar Calea Moşilor, de la Barieră până la Romană: magazine pe stânga şi pe dreapta, cu patroni şi vânzători români, evrei, armeni, greci, ba chiar sârbi şi albanezi, de zici că suntem la Liga Natiunilor. Eşti deştept şi cinstit? Rezişti. De nu, te-ai ars; oricând se ridică altul mai bun.

– Jidanul tot jidan rămâne şi va trage la bani. P-aici o fi cum spui mata, dar la sate toţi s-au făcut cârciumari, au fugit de sapă.

– Şi comerţul e o meserie, nu stă la îndemâna oricui. Ei îl fac de 5.000 de ani. Unii bine, alţii prost, că nu neamul hotărăşte, ci cum te-a lăsat Dumnezeu, prost sau deştept, dar şi cum ţi-e obrazul: curat sau murdar, că de pramatii nici o naţie nu duce lipsă.

– Numai că bogăţia trage la ei, nu la sărmani!

– Bogaţi şi săraci – în toate seminţiile: tu la manivelă, iar Malaxa patron de uzină, unul mic şi altul mare, precum Herşcu boccegiul şi Auschnit, vârâţi de tine în aceeaşi traistă.

– Nea Gheorghe, în cursă n-au plecat toţi din acelaşi leagăn.

– Leagănul ni-l mai facem şi singuri. Nu uita că la început fabricanţi ca Malaxa sau Mociorniţa au pornit de jos şi-s români de-ai noştri. Copiii lor n-au nici o vină că nu s-au născut în paie. Mai sărac decât mine nu ştiu să fi fost altul şi iată că-s om înstărit, pe deasupra şi preşedinte al Sfatului Negustorilor de la Camera de Comerţ.

Îl aleseseră nu atât datorită averilor sale, modeste în raport cu ale marilor industriaşi, cât pentru cinstea lui.

Când murise unchi-său, Gheorghiţă din Şerbăneşti avea aproape 17 ani împliniţi, dar cei trei ani petrecuţi pe lângă Florea Moraru îl apropiaseră de comerţ mai mult decât ar fi putut s-o facă băieţii acestuia, aplecaţi spre carte. Cu cel mic, Ştefan Florescu, cam de aceeaşi vârstă, avea să se împrietenească, poate şi din pricina înrudirii lor. Aşa că o vreme a rămas în preajma verilor ca om de încredere. Avantajul lui era că izbutise să cunoască reţeaua celor mai importanţi cerealişti din Bucureşti, peste care tronau Henry şi Louis Zehender, pe de-o parte, şi, pe de alta, Roman, George şi Joseph Halberstadt, care împreună stăpâneau o industrie de morărit, cu brutării, prăvălii şi imense spaţii de depozitare, întinsă pe o suprafaţă de 30.000 de metri pătraţi, în perimetrul circumscris între Şoseaua Colentina şi Maşina de Pâine, stradă al carei nume păstrează şi-acum pecetea rostului de odinioară. Familiile evreilor pomeniţi locuiau îndeosebi în Franţa, afacerea din România facilitându-le importul şi exportul de cereale. În depozitele lor intrau peste 100 de vagoane de produse agricole, numai că domnii Zehender şi Halberstadt, bolnavi de corectitudine, băgaseră de seamă că nu tot ce intră în magazii mai iese şi facturat...

– Şobolanii, domnu' Adolph, şobolanii rod de mama focului, n-ai cum să te pui cu ei, c-au crescut cât pisicile, de umblă-n turma.

– Or fi şi ei, nu zic, dar dac-ar fi ronţăit cât ne lipseşte nouă din depozite ar trebui s-arate ca armăsarii.

Cam tot pe atunci, Gheorghe Ionescu îşi rotunjise puţintel comerţul din Câmpul Moşilor şi cu un depozit de lemne, intrând în tovărăşie cu un negustor evreu, Spodheim. Cum marfa o mai lua şi pe credit de la mahării din Colentina, mereu grijuliu sa-şi achite obligaţiile, fraţii Halberstadt puseseră ochii pe băiat, socotind că prin el ar stăvili furtişagurile.

La început îl încercară, să vadă dacă n-are mâna stângă mai lungă decât dreapta.

– Decontezi totul?

– Ca de obicei, domnu' Adolph!

– Te aşteptam să vii luni, c-ai luat marfă pentru două săptămâni.

– Aşa-i, da' nu-mi place să fac plăţi la-nceput de săptămână.

– Cum vrei mata, Gheorghiţă... Te vad c-o datorie de 1.525 de lei în condică.

– Ar fi bine, da-i vorba de 2 700, că între timp am mai luat nişte porumb şi secară. Uitaţi-va bine.

– Mă uit, dar nu văd ce zici tu.

– E treaba dumneavoastră. La sumele învârtite, vă puteţi permite să greşiţi, eu însă niciodată. Dar dacă vreţi să daţi de sufletul morţilor, calul de dar nu se caută la dinţi. Eu v-am adus ce ştiu că am de dat: 2.700 de marafeţi.

Înalt, şaten, cu ochi căprui, cu o freză potrivită în oglindă, părea să trăiască mai mult prin vioiciunea privirii, atentă la tot ce se întâmpla în jurul lui. Îşi lăsase o mustăcioară să-l salte puţintel în vârstă; în rest, toată

îmbrăcămintea, curată şi îngrijită, îl arata ca orăşean get-beget.

– Câţi ani ai, Gheorghiţă?

– Păi dacă sunt născut pe 6 iunie 1890, înseamnă că peste câteva zile împlinesc 25 de ani.

– Mulţi înainte! La Florea Moraru cât ai lucrat?

– Să tot fie unşpe ani.

– Timp în care cu ce te-ai ocupat?

– Cu de toate: am început cu mătura prin curte şi umplutul sacilor cu marfă, apoi în prăvălie, la cântărit, pe chintal sau basculă, şi am sfarşit ca magazioner pe câteva depozite.

– Şcoală?

– Clasele primare, că acasă eram mulţi fraţi şi surori, or eu venisem pe lume târziu, când tata trebuia să fie ajutat, nu s-ajute pe alţii.

Adolph Halberstadt continua să privească scrisul dantelat al băiatului ce-i întinsese socoteala mărfurilor decontate, cu data, cantitatea, preţul convenit şi totalul sumei datorate. Într-adevăr, văzându-i caligrafia, nimeni n-ar fi crezut că n-a urmat o şcoală mai înaltă, suplinită ani în şir de grija şi pigulitul registrelor comerciale de la Florea Moraru. În plus, deşi la unchi-său existau instrumente de control, se obişnuise să vânture grâul în palmă, spunând din ochi gradaţia impurităţilor. Se folosea doar de-o sondă, pentru a controla cerealele din căruţe, ştiind că adesea marfa bună era aşternută la suprafaţă iar cea proastă la fund.

– Ţi s-a-ntâmplat vreodată să ţi se-ncingă porumbul în magazie?

– Numai o dată?

– Şi cum te-ai descotorosit de el?

– De ce să mă descotorosesc? Îl vindeam la fabrica de bere. Acolo merge.

– Băi Gheorghiţă, eu ştiu de la Spodheim cam cât caştigaţi voi. Binişor, dar nu cine ştie ce. Spune-mi tu mie cam cu cât te-ai angaja la noi ca şef-magazioner, cu ochii cât ceapa pe salariaţii tăi?

– Dacă tot v-a spus Spodheim ceva despre câştig – niciodată acelaşi –, ziceţi-mi cu ce m-aş căpătui la dumneavoastră?

– Cu de trei ori mai mult decât acu', plus sporuri în funcţie de rezultate. Dacă accepţi, bate palma cu zapciul.

Şi leafa avea să crească de la o lună la alta, că şobolanii parcă intraseră în greva foamei. Prăvălia şi-o păstrase mai departe în Câmpul Moşilor 35, ca să nu-şi piardă licenţa, cu care, în viitor, s-ar fi putut avânta în afaceri mai mari. Intrarea ţării în Primul Război Mondial îi mai tulburase planurile, dar apoi totul revenise la normal, până când fraţii Halberstadt hotărâră să-şi vândă partea, lăsându-i pe Zehenderi cu averea lor. Jumătate din industria morăritului de pe Colentina se întindea pe vreo 15.000 de metri pătraţi, evaluată la vreo două milioane de lei, extrem de mult pentru anii de criză în care intrase România după 1918. Spre deosebire de fraţii săi, domnul Adolph continua să-şi păstreze jumătate din treimea iniţială, rămânând în angrenajul afacerii.

Imagine din Târgul Moşilor de altădată

– Ascultă, Gheorghiţă: şase oameni cu stare, toţi români, sunt dispuşi să cumpere partea noastră din moară şi anexele ei.

– Care-s ăştia?

– De ştiut îi ştii: Vasile Năstase, Mihai Navrea, Ioan Gheţu, Stoica Preda şi Nicolae Teodorescu-Bunicu. Cu mine şi cu tine am fi opt. Bani de pus pe masă ar fi, la început, 1.200.000 de lei, iar apoi vreo 700.000 de lei, ca plată a creanţelor şi a altor marafeturi. Una peste alta, ar veni de fiecare vreo 240.000.

– Domnu' Adolph, să fii sănătos pentru gândul dumitale, numai că n-am atâta bănăret la ciorap.

– Dar, iartă-mă că te-ntreb, cam cât ai?

– Să tot fie vreo 120 000 de lei, mari şi laţi, dar m–am gândit cu nevasta să ne cumpărăm mai întâi casă, s-avem şi noi un rost.

– Gheorghiţă! Bani au mulţi, onoare mai puţini. Am să te girez eu, iar de bani nu duce grijă c-ai să-i dai. Important e ca afaeerea să meargă ca şi până acum.

Toate astea îi fulgerară prin minte când îl asculta pe Stamate vorbindu-i de pacostea ovreiască.

– Mă băiatule, pe tine cine te-a ajutat să-ţi faci un atelier, să-ţi cumperi vreo casă ori maşină, să scapi de grija de-a mai fi slugă? Şi dacă l-ai gasit, s-au opus Blank şi Auschnit? Pe mine m-a ajutat unul ca ei, bizuindu-se doar pe cinstea mea şi, uite, acum sunt ce sunt.

– Tot Gheorghe Ionescu v-ar fi chemat şi fără jidan. Nu pe dumneata te-a ajutat, ci pe el, c-a găsit în român

o sculă bună. Se vâră în viaţa noastră ca viermii-n hrean, după cum putoarea de jifcă, Lupeasca lui Wolf, s-a băgat în patul regelui.

– Şi nu poţi dormi tu bine cu gândul la sula Sirelui?!... Cum nu-l intereseaza pe cine ciocăneşti tu, nici pe tine n-ar trebui sa te preocupe pe cine călăreşte Majestatea Sa. Când conduci tramvaiul, nu te interesează dacă în vagon s-a urcat un popă, rabin sau călugăr, ţăran sau boier, doctor sau lăcătuş, nevastă cocoşată de nevoi sau amantă de lux. Fiecare din ei are dreptul să stea pe bancă sau în picioare, după cum se nimereşte. Important e să-şi plătească biletul, iar tu să opreşti corect în staţii, să coboare după cum vor ei, nu după cum te taie pe tine capu'. Ăsta ne este rostul în viaţă: să trăim împreună, fără să ne călcăm pe bătături, lăsând pe Dumnezeu să ne judece.

❖

Pe mine vorbele lor mă lăsau rece. Ba chiar mă şi plictiseau. Nu ştiam cum trăia Carol al II-lea cu Lupeasca lui, dar eu cu Lona, fata lui Eizig, o dusesem împărăteşte. Hotărâsem să ne căsătorim încă de când împlinisem cinci ani. Imboldul ni-l dăduse nunta verişoarei Lina – tânără şi frumoasă, crescută de mică-n casa noastră –, măritată cu un oltean tomnatic, dar isteţ foc şi pus pe înavuţire. La biserică, o cărasem după mine şi pe Lona, chiorându-ne şi râzând ca proştii de plimbarea lumânărilor în cerc cu faimosul "Isaia dănţuieşte". Cum mesele fuseseră puse în lungul curţii din Făinari, toată noaptea ne-am vânturat printre nuntaşi, repetând în casă dănţuiala cu aceleaşi lumânări aprinse. Mai-mai să dăm foc casei, pentru că lumânările, mai înalte decât noi, începuseră să ne picure pe braţe şi pe obraji, usturându-ne cumplit. Când le-am scăpat din mâini, am avut norocul să se stinga singure.

– Ca nunta să fie întreagă – mi-a spus Lona – va trebui să spargem şi un pahar.

Atâta mi-a trebuit, că şi după căsătorie ne-a plăcut să facem cioburi multă sticlărie, spre disperarea mamei, care-o certa pe jupâneasă:

– Marişco, eu nu ştiu ce dracu' faci cu paharele, că de unde erau în dulap pe trei rânduri, am ajuns să le număr pe degete.

Acum aveam toate motivele să regret despărţirea de Lona, care între timp se făcuse domnişorică de zece ani.

Dumnezeu a vrut să plece rând trebuia, că n-au trecut nici şase luni şi peste liniştea cartierului nostru veni iureşul răzmeriţei legionare din 21-23 ianuarie 1941, când, într-o dimineaţă, am aflat că toate magazinele evreilor de pe Calea Moşilor fuseseră sparte şi lăsate jafului, îndeosebi a ciorilor din Colentina şi Tei, venite puhoi.

– Ia cine vrea, totu-i pe gratis; picior de patron nu se mai vede, iar ţiganii ciordesc tot ce văd şi cară cu sacii în căruţele lor. La "Suchard" au paradit şi magazia de dulciuri.

Dumnezeu să mă ierte, dar am păcătuit cu gândul că nu mi-ar strica nici mie câteva batoane de ciocolată "Milka" şi m-am luat după Tinel, pus să recupereze tot ce-a pierdut în lipsă, mai ales după ce-l văzuse pe Nicu Buric cu şase ceasuri la mână. La cofetarie, dezamagire cumplită: toate platourile de prăjituri fuseseră azvârlite pe pereţi şi doar porcul ar fi putut înainta prin fleoşcăiala de pe podea. Tinel o zbughise vizavi, la un magazin de încălţăminte, să-şi potrivească botine pe măsură. M–am pomenit cu el în picioarele goale.

– Fir-ar mama lor a dracului de baragladine... Până să-mi nimeresc o pereche de pantofi ca lumea, m-am pomenit că mi-au dispărut şi-ai mei. Cum mă-ntorc acu' acasă desculţ? Şi ce-i spun lu' băbuca?

– Zi-i c-ai plecat după lână şi că te-ai întors tuns!

Spargerile ca spargerile, dar întreaga mahala a fost zguduită de moartea lui Marcus, dentistul de pe Calea Moşilor, vizavi de Făinari. Că fusese prădat de aur n-ar fi fost nimic, dar îl omorâseră de faţă cu nevasta şi fata lui, după ce mai întâi îi tăiaseră limba. Nici azi nu pricep cum femeile astea n-au înnebunit de-a binelea. Aşa ceva nu se întâmplase nici pe vremea lui Terente. Până şi legionăraşul din curtea noastră sta cu ochii în pământ, tăcând chitic când tata m-a pus să scriu şi să lipesc pe poartă un afiş cu litere de-o şchioapă, de culoare verde: "Curte românească, nu sunt jidani". La fel au procedat mulţi vecini din mahala, ce habar n-aveau de politică şi nici nu-i interesa defel. Mai curajos a fost părintele Traian Chirulescu, care a ascuns sub masa din altar o întreagă familie de evrei ce-i făcuseră pe gratis gardul bisericii, fără să-i ia o para chioară. Pe deasupra, închisese şi biserica, cum nu se obişnuia în timpul zilei. Cineva îl turnase la fix, pentru că nişte camarazi au venit în vizită tocmai când trebăluia prin curte cu Petre dascălul.

– Părinte, am aflat c-aţi ascuns câţiva bandiţi de drumu' mare şi-i ţineţi în biserica zăvorâtă.

– Am închis-o s-o păzesc de prădăciuni, fie de tătari, ţigani, jidovi sau români. Dacă nu mă credeţi, luaţi cheile şi va convingeţi. Un preot nu minte şi ştie cum să păzească lăcaşul lui Dumnezeu.

Ca om de rând, minţea; ca păstor al Domnului, nu, că apăra aceeaşi turmă a Sa. După ce le-a aruncat cheile la picioare, cavalerii dreptăţii s-au cărat ruşinaţi.

Peste un timp, a revenit şi Stamate, de dorul Lean-

Hezboalla

Imagine din Târgul Moşilor de altădată

căi. Se zicea că în timpul răzmeriţei setebiştii răsturnaseră vagoanele şi făcuseră din ele parapete. Pleoştit, la început abia îngâna, pentru ca apoi să-i revină glasul:

– Nu asta a vrut Codreanu, adevăratul nostru căpitan, jertfit mişeleşte din pricina perciunaţilor...

– Iar o iei cu jidovii? Nu ţi-ajunge? Că acum te întreb cine i-a pus pielea pe băţ lu' Zelea Codreanu.

– Cum cine? Javra de Carol. Umblând capie pe la Londra şi Paris, fără a găsi o garanţie serioasă, s-a gudurat şi pe lângă Hitler, care la Berlin i-a cerut să-l pună pe căpitan în fruntea ţării. Nu-i convenea – şi din tren i–a dat ordin lui Moruzov să-l omoare.

– Ce perciunat mai e şi ăsta?

– Moruzov? Un bulgar nenorocit, găgăuz, şeful Serviciului Secret, care a mers mână-n mână cu chioru' de Armand Călinescu de la Interne şi cu Gavrilă Marinescu, prefectu' Poliţiei Capitalei.

– Jidani unul şi unul!

– Mai periculoşi decât ei, că nu degeaba au fost ciuruiţi, să bage la cap toţi trădătorii de neam.

– Ăla nu, ăla nu, până la urmă o să cred că doar Iorga a fost ovrei, de v-aţi grăbit să-l curăţaţi.

– Şobolanul şi-a făcut-o cu mâna lui. Oamenii noştri de carte de la el au învăţat naţionalismul şi, în loc să fie mândru de urmaşi, li s-a căcat în cap.

– Ce s-aibă, Stamate, un elefant c-un şoarice?

– Şoarece era el, că fătase un partid cât o căcărează, iar Legiunea triumfa chiar şi când a fost desfiinţată, de–a trebuit să meargă în alegeri făr-a-i mai zice Garda de Fier şi fără căpitan. Bărbosul a crăpat de gelozie şi a uitat de jurământul făcut la Iaşi în faţa studenţimii, când cerea să moară în ziua când îşi va trăda idealurile. Dracu' l-a pus să jure, c-a fost servit la cerere. De altfel, să nu crezi mata că jidanii-i duc doru'.

– Eu ştiu că mai devreme sau mai târziu fiecare pasăre pe limba ei piere. Dacă tot vă place moartea, aud că Antonescu are de gând să vă bage în linia întâi, înrolaţi în batalioane speciale împotriva bolşevicilor.

– O să mergem, o să şi murim pe front, dar până când ţara asta nu scapă de ucigaşii lui Hristos, toată naţia va suferi...

– Păi şi Iisus a fost jidan, amărâtule...

– Da, dar...

– Lasă-mă dracului în pace, că mi-ai făcut capu' calendar!

❖

Aşa gândea tata şi odata cu el o întreagă aşezare de la marginea Bucureştilor, oameni pomeniţi împreună de când se ştiau, unii cu carte, majoritatea fără, dar toţi cu frică de Dumnezeu. A trebuit să moară ca să-i simt lipsa. L-am îndrăgit târziu, fără a-i fi dovedit acea căldură pe care o merita cu prisosinţă. Dimpotrivă, parcă mă legasem să-i dovedesc o indiferenţă totală. Era suficient să-l văd seara când se întorcea acasă, ca să şi fug din dreptul porţii, să mă bag repede în pat, să stau cu ochii închişi, ca şi cum aş fi dormit de mult. În parte era şi vina lui: fire sobră, rareori s-a apropiat de noi, deşi în preajma altora se manifesta extrem de sociabil, plăcându-i să râdă şi să glumească. Ocazii destule, multe peste cele tradiţionale. Avea o droaie de fini, care, în afară de rudele apropiate, veneau la noi de Paşti, de Crăciun, de revelion, dar şi de Sfântul Gheorghe, ziua lui onomastică. Numai că pe vremuri mai eram şi musafiri, nu doar gazde, prilejuri de chef tot timpul, din pricina cohortei de sfinţi din calendarul creştin.

La petreceri, tata se dovedea alergător de cursă lunga. Putea să bea oricât, că nu se îmbăta. Uneori se întâmpla să-şi ducă invitaţii în spinare la trăsură, după care, liniştit, mai ardea câteva pahare în bucătăria în care mama şi jupâneasa se războiau cu spălatul vaselor şi tacâmurilor. Întrebat mereu de secretul rezistenţei sale, răspundea imperturbabil:

– Important e să nu bei niciodată mai mult decât poţi!

Nota redacţiei: "Minimum" împărtăşeşte pe deplin opinia lui Gheorghe Gheran despre băutură. Tatăl istoricului literar ştia el ce ştia.

„Minimum" intră în vacanţă

... Ca de obicei, în toţi aceşti ani din urmă.

Drept care numărul nostru viitor va apare la 1 septembrie a.c., în cinstea şi întâmpinarea lui Rosh Hashana.

O povestire de
MARIANA JUSTER

Fantasmă

În casa celor doi, Ana şi Alex Levin, viaţa se scurgea într-o acalmie totală. Nici un eveniment nu le mai zguduia existenţa. Era locul unde nu se întâmpla nimic.

Şedea lângă masa plină cu nasturi, năsturei şi papiote cu aţă de toate culorile. Ana îşi şterse bine lentilele, potrivi bine ochelarii pe nas şi încercă să treacă aţa albă în urechea acului. Treabă grea şi migăloasă. Firul aluneca mereu alături de ţintă. Iritată, lăsă lucrul câteva minute apoi îşi reluă meşteşugul mai abitir, încă o dată şi încă o dată. Oarecum agasată de atâta caznă, se opri privind dezamăgită cămaşa bărbătească ai cărei nasturi căzuseră... Încă o tentativă. Scoase din testea un ac cu toarta mai mare. Muie firul pe limbă, îl netezi cu buricul degetelor, îl îndreptă spre găuricea acului dar iară ochi greşit. Închise un ochi fixând ţinta ca şi când ar fi fost la un exerciţiu de tir. În zadar! Aţa ricoşă din nou...

"Pe vremuri, îşi aminti Ana, când mă aflam în preajma bunicii, mă ruga, pre limba ei idiş: "tile mir în nudel aran" (însăilează-mi acul) şi o făceam iute, fără greutate. Azi mă confrunt şi eu cu aceieaşi dificultate ca a ei, biata de ea! Pe atunci credeam că n-o să mi se întâmple niciodată. Acum mi-a venit şi mie rândul... Eehei! aceeaşi temă, alte timpuri. Doar că acum cei cu agerimea tinereţii nu se mai găsesc pe lângă bunici. Astăzi, de timpuriu puii părăsesc cuiburile fâlfâind departe, spre înaltul cerului..." gândi ea cu amărăciune. Oftă, şi privirea-i se pierdu undeva sus, în necunoscut.

Ana se trezi la realitate, aruncând mâniată cămaşa mutilată de nasturi. Deocamdată se lăsă păgubaşă de cusut. Mâine... e altă zi! O va lua de la capăt. Ana se aşeză alene în fotoliu. În halatul ei lăbărţat arăta ca o zdreanţă de mătase înflorată, aruncată la întâmplare, pe marginea jilţului.

În casă e linişte, o pace încărcată, moale, emanată parcă din catifelele pernelor şi pernuţelor răvăşite pe scaune şi canapele. S-ar zice o atmosferă de tăcere grea, resemnată. O muţenie totală. El şi ea, împreună şi fiecare în singurătatea sa.

Glasul de bas al lui Alex se făcu auzit ca un ecou străbătut din altă lume:

– Ana... unde... unde e pisica? Pisica! întrebă el ca şi când ar fi uitat despre ce este vorba.

– Unde să fie? Miaună la uşa! N-o auzi?... Deschide-i!

Alex o ascultă docil, târşindu-şi papucii zgomotos pe podea. Se împletici printre carpete, apoi deschise uşa cu o reverenţă plină de consideraţie:

– Ai venit acasă, Miaule?! şi cu reproş: Ne-ai lasat singuri, de izbelişte... Aşa se face?

– Miaaauu!

Bărbatul îşi strânse halatul. Îşi legă şnurul în jurul mijlocului, se instală anevoie în fotoliu şi pofti mâţa să i se aşeze în poală.

– Unde-mi umbli, dezmăţato? îi mângâie el blana tărcată, cu amândouă mâinile uscate şi zbârcite.

– Miaaauu! îi sări în poale, unde se făcu ghem.

Într-o fărâmă de timp amândoi îşi alinară sufletele: mâţa torcând încetişor iar bătrânul, sforăind să trezească pe cei adormiţi în veci!

În viaţa celor doi, Ana şi Alex Levin, viaţa se scurgea într-o acalmie totală. Nici un eveniment nu le mai zguduia existenţa. Era locul unde nu se întâmpla nimic. Ca o baltă cu apă stătută. Nu se venea, nu se pleca. Nici o mişcare. Pensionari la calduricâ! Singura îndeletnicire şi cea mai îngrijorătoare a locatarilor acestui cămin, pustiit oarecum de viaţă, era oblojirea beteşugurilor vârstei. Picioarele le erau grele; butuci. Inima le făcea uneori renghiuri. Bătea aiurea, abia o ţineau cu mâinile apăsate pe piept... Reumatismele băgau junghiuri în umeri. Greu de mers, greu de cărat pe sine, greu de cărat sacoşica cu câteva borcănele de iaurt.

Drumul către policlinică, şi înapoi, le era ca o Via Dolorosa. Odinioară, la Bucureşti, străbăteau Calea Victoriei cu vioiciune de la un capăt la altul. Pacea şi tihna căminului le oferea limanul la care neindoios trebuiau să ajungă.

Copiii sunt la casele lor. Nepoţii pe coclauri, în străinătăţuri. Telefonul suna rar. Receptorul era adesea ridicat pentru a-l verifica dacă nu e deranjat. Dar nu, tonul suna în gol. Soneria de la poartă a amuţit de tot. Nici din eroare nimeni nu cerea să i se deschidă. Prietenii, care fuseseră mulţi, li s-au împuţinat. Unii-s acum bolnavi, betegi, iar alţii au plecat pe drumul fără întoarcere. De mult, oale şi ulcele! Se răresc rândurile! Dar până să se unească şi ei cu huma, mai vor să trăiască în linişte şi molcomie, în cumpătare şi pace sufletească. Se împăcau resemnaţi cu soarta. Nici o trebuinţă, nici o plănuire, nimic, nimic. O cafeluţă fiartă la ibric la flacără mică, ca s-o soarbă pe îndelete, nu era un capriciu! Nu păcătuiau în răsfăţ. Terasa apartamentului le oferea un întreg univers ce li se înfaţişa înaintea ochilor. Plăcerea de a admira lumea nu li se părea un moft. Pe aleea de sub balcon viaţa e în plină zbatere: tineri îmbrăţişaţi, femei cărând sacoşe grele, copii zbenguindu-se în iarbă, câini cu coada îmbârligată, bărbaţi controlând motoarele maşinilor, o mulţime de indivizi vorbind la telefon, pe stradă, în auzul tuturor, fete dezgolite şi câte şi mai

câte ciudăţenii! Ce lume! Vai, vai, ce lume!

Vecina de vizavi, cu care schimbau salutări şi fâlfâiri de mâini, n-a mai apărut la balcon şi nici la fereastra bucătăriei. Jaluzelele sunt trase cam de multişor, de aceea şi praful s-a adunat doldora pe ele. Să fi plecat în străinătate? Oare?

Ideea vacanţelor petrecute dincolo de zidurile casei le răscolea nostalgii, aduceri aminte, escapadele şi hazardările în necunoscut. Nu de mult, mai odinioară îşi luau traista-n băţ pornind să cutreiere lumea.

Nimeni şi nimic nu le stătea în cale. De suferinţele trupului nici c-aveau habar. Aveau doar neastâmpărul plecărilor, al purcederii la drumuri lungi şi îndepărtate, al cunoaşterii obiceiurilor băştinaşilor şi a frumuseţilor naturii.

Aşa au zâmbit în acelaşi timp soarelui şi lunii la Polul Nord, s-au vânzolit prin fiorduri, simţind vraja oceanului. Au străbătut toată Coasta Amalfitană cu piciorul. S-au iubit mult în romanticul Sorento, l-au vizitat pe Axel Munte la Capri. Au trecut prin Arcul de Triumf la Roma, la Paris şi la Bucureşti.

Au hoinărit pe marile bulevarde ale Oraşului-Lumină şi de-a lungul Tibrului la Roma prin Trastevere. Au cules scoici pe coasta Esmeralda în Sardinia şi au vâslit în irizările albastre ale Grotei de Azur.

La Montepulciano, pe dealurile domoale ale Toscanei, zăboveau mai mult timp cu dese veniri şi reveniri. Pe Alex Levin îl fermecau dealurile cu măslini şi viţă de vie, zidurile cetăţii, străzile în pantă strâmte şi şerpuite printre case cu acoperişuri roşii. Oraşul medieval era atât de pitoresc încât, închizând ochii, eroii noştri s-ar fi aşteptat să le apară înainte un ostaş în armură şi cu arbaletă.

Dar mai mult decât toate îl fermecau femeile şi vinul lor de Chianti. Fiecare gospodărie din sat avea crama ei, în pivniţa casei. Poloboacele stăteau aliniate după vârsta vinului. Frumoasele montepulciene îi îmbiau la un pahar cu licoare ameţitoare şi cu bruschete (adică cu felii de pâine neagră arse pe jăratic şi unse cu ulei de măsline şi usturoi). Trai pe vătrai!

Atunci era *atunci*, în trecut. A rămas doar dorul de ducă. Cei doi Levini, suferinzi şi betegoşi, nu-şi mai pot oferi de-acum înainte nici un fel de călătorie. Amândoi şi-au impus interdicţia discutării acestei teme. Tabu! Suferinţi inutile. Ele răscolesc doruri şi dorinţi neimplinite.

❖

În căminul soţilor Levin, timpul se scurge încet ca un pârâiaş leneş pe fundul unei albii largi. Nimic nu tulbură liniştea încăperilor cu catifele şi draperii grele. Pare că gândurile nespuse sunt şi ele absorbite de pereţi. Domneşte tihna şi pacea locului unde nu se întâmplă nimic. Tăcerea e tare ca piatra. Nimic nu mişcă. Doar zbaterile umbrelor celor doi Levini se proiectează prin unghere.

Într-o seară, pe când amândoi priveau de pe terasă cerul înstelat, din senin căzu un trasnet:

– Ana, plecăm la Montepulciano!

– Cum? Ana îşi privi soţul naucă. Unde ai zis?... La Montepulciano? Până acolo? Ce, nu ţi-e bine? Ce idee!

– Am zis! Nu încape tocmeală! o înfruntă el. Mergem! Nu se mai poate trăi aşa! Destul!

Anei îi trebuiră câteva minute ca să se dezmeticească... Ce aberaţie!

– Alecule, hai să fim rezonabili, zău, nu ne putem aventura aşa, în situaţia noastră... aşa, singuri-singurei!

El nici n-o ascultă. Scoase cu grabă o agendă dintr-un sertăraş, răsfoi până la litera M şi formă un număr de telefon. Ana rămase încremenită de uimire.

– *Pronto! Villa Cecilia?... Buona sera, signora, parlo dall'Israele...* şi Alex se interesă de o cameră, pat dublu matrimonial, *bagno* (baie), căi de acces, intrare directă fără scări... Pădure, alei fără urcuşuri pentru doamna Levin, ea e mai dificilă la urcuşuri...

Recepţionista îl asigură de toate condiţiile cerute. Preţul, inclusiv *colazione* (masa de dimineaţă), i se păru convenabil, chiar dacă întrecea puţin limita ce şi-o impusese. OK, OK, făcu Alex confirmând valabilitatea comenzii.

Data prezentării la pensiune urma s-o decidă după câteva minute de consultare cu consoarta. Data propusă de el nu convenea disponibilităţii hotelului. Va reveni negreşit. *Ciao! Ci sentiamo! Arrivederci!*

Alex răsuflă uşurat. Gata, o, facuse!

❖

Un licăr de speranţă le înflori în suflet.

Dezmeticire! Rămaseră uimiţi de ispravă.

După un rastimp se treziră tăcuţi, fiecare cufundat în lumea lui, mută, morocănoasă, posomorâtă, orbecăind prin şubrezenia vieţii lor.

Noaptea se lăsase neagră.

– Alecule, să mergem la culcare! îi spuse Ana resemnată.

●

Vorbind despre fenomenele de obezitate, care sunt din ce în ce mai răspândite în România (o persoană din patru!) presa de la Bucureşti a atras atenţia că "jumătate din populaţia României are probleme cu greutatea".

Iar cealaltă jumătate, cu greutăţile.

O schiță de
DOREL SCHOR

Banii nu aduc fericirea

Se pune întrebarea: ce ați face dacă ați câștiga la loterie două milioane de dolari?

Am primit un chestionar, în cadrul unei anchete inițiate de o mare revistă internațională, în care mi se cerea de fapt să răspund la o singura întrebare: "Ce ați face dacă ați câștiga la loterie două milioane de dolari?".

Adevărul este că nu m-am gândit niciodată ce aș putea face cu o asemenea sumă. Întotdeauna, fantezia mea s-a oprit la 170.000 de dolari, hai să zicem 172.000... Și cu o sută douăzeci m-aș descurca binișor, iar suta rotundă m-ar servi de minune. Cu 60-70 de mii aș ști desigur cum să mă descurc, iar 20-30 de mii mi–ar rezolva o serie de probleme la zi. În modestia mea, nu aș refuza nici sume mai firave... Dar două milioane?!

Am vrut, așadar, să mă documentez și m-am deplasat la Biblioteca Universală. Nu mi-a fost greu să găsesc ceea ce mă interesa, adică lista marilor câștigători, biografiile, datele personale, familiale și bancare ale acestora. Mi-am notat câteva cazuri:

În anul 1923, mexicanul Santos Secundo Sobrinos, șofer de camion, căsătorit și tatăl a șase copii de ambe sexe, a fost singurul câștigător al Marii Loterii de Paști. Omul, pur și simplu, și-a pierdut mințile, a devenit sentimental și fatalist, nu mai respecta prioritatea de dreapta și a fost internat într-un spital de psihiatrie. Întrucât a refuzat să semneze de primirea premiului, suma a fost livrată în contul Ministerului de Finanțe, care a acceptat să-i asigure totuși spitalizarea, în secția "violenți de lux".

Francezul Jean Pierre Citrin din Grenoble, calfă de croitor, necăsătorit și spân, a câștigat în 1936 Premiul cel Mare al Loteriei Naționale și fost, dintr-o dată, asaltat de femei. Lipsit de experiență și de îndrumare competentă, a risipit pe chefuri, spectacole, călătorii, hoteluri, toalete și cadouri exorbitante cea mai mare parte din sumă. La izbucnirea războiului, nu mai avea decât o reputație proastă și un sifilis secundar stabilizat.

În 1947, singurul câștigător al Loteriei Italiene a fost milanezul Giovani Plastelini, artist fotograf și ziarist. Numitul era cunoscut în cercurile intelectuale ca suferind de hepatită și bronșita cronică. Imediat după încasarea premiului, s-a pus pe mâncat, pe băut, pe fumat havane și a decedat la vârsta de 42 de ani, probabil în urma unui accident de motocicletă. Academia de Artă și Asociația Ziariștilor sunt în proces de peste șaizeci de ani, întrucât nu există nici moștenitori, nici testament.

Fericitul câștigător al Premiului Marii Britanii pe anul 1952 a fost un scoțian, administratorul unei pensiuni rurale, pe nume Mc Gift. Omul nostru a cerut să rămână anonim, în care scop a interzis orice publicitate întrucât nu a vrut ca soția, copiii, rudele și vecinii să știe că a devenit milionar în sterline. Nu numai că a continuat să ducă o existență modestă, dar a perseverat în ascetism și renunțări, murind ca un pârlit trei ani mai târziu, într-o cameră neîncălzită.

Loteria Continentală Africană a avut în 1961 un câștigător la care nimeni nu s-a așteptat, un negru analfabet care și-a cumpărat biletul din greșeală, crezând că e un bon de masă la autoservire. Numitul Ngongo (figurează numai cu un singur apelativ) și-a investit banii într-o fermă în Zimbabwe, fapt care a creat numeroase complicații, mai ales cu lucrătorii de culoare, care nu înțelegeau să fie exploatați de un egal al lor. Au izbucnit mici conflicte, acestea au căpătat proporții, s-au organizat guerile, au apărut idiologi marxiști și consilieri cubani, iar norocosul Ngongo a fost spânzurat de un baobab uscat, de către revoluționari.

În Polonia, singurul câștigător al Premiului de Anul Nou 1965 a fost mecanicul de locomotivă Bronislaw Postopopolowsky, fruntaș în muncă, evidențiat în producție și căsătorit. În momentul în care i-au ieșit numerele, respectivul nu avea de unde să știe că nu se va ivi nici un alt norocos, și a acceptat cu satisfacție să-i cedeze biletul tovarășului Zbygniew Kankzciklaczs, gestionar la restaurantul partidului din Gdynia, în schimbul unei sume care era dublul premiilor săptămânale obișnuite. Tranzacția urma să-i albească unuia zilele și celuilalt zloții. La aflarea faptului că premiul este, de fapt, de zece ori mai mare, s-a declanșat un conflict între cei doi, fiecare susținând contrariul. Au urmat un impact violent și un denunț anonim și ambii au fost condamnați la ani grei de pușcărie, pentru activitate de sabotare a economiei naționale și parazitism.

Îmi mai trebuiau exemple? Americanul J. T. Leimah jr. a plecat în jurul lumii, a ajuns în Matto Groso și l-au mâncat peștii piranha de viu. Spaniolul Bravo Sanchez a fost răpit a doua zi după încasarea premiului și banditii au cerut pentru eliberarea lui o sumă similară. Familia a hotărât să păstreze capitalul și fericitul câștigător a fost găsit în apele Guadalquivirului, într-un sac de nailon. Belgianul Pierre Liquer a divorțat șase săptămâni după câștig, pentru nepotrivire de caracter. 50 la sută din sumă i-a revenit fostei soții, 50 la sută avocatului...

Mi-a fost de ajuns.

M-am hotărât să răspund la anchetă că dacă aș câștiga două milioane de dolari, nu mi-aș reține mai mult de 170.000, maximum 175.000, iar restul l-aș dona respectivei publicații. Juriul a hotărât, la încheierea anchetei, că acesta este cel mai inteligent și judicios răspuns și m-a premiat cu suma de o sută de dolari, depuși pe numele meu la o mare bancă americană.

O povestire de
ION MUREŞAN

O declaraţie de dragoste

Dac-aţi şti ce cadou i-a făcut un tip din Cluj, prin 1965, soţiei sale... Dac-aţi şti!

Frizeriţa de pe strada mea are din când în când izbucniri de filozofare. Partea neplăcută e că meditaţia o apucă exact în momentele cele mai nepotrivite. Pe nepusă masă simţi că briciul se opreşte, mai precis staţionează, sub bărbie. Te uiţi precaut în oglindă şi vezi o umbră în ochii ei. Cred că e vorba de ceea ce Eminescu zice într-un vers celebru "Deodată trece o cugetare,/ un val pe ochii ei...", şi te întreabă fără nici o noimă: "De câte feluri sunt oamenii?". Scena seamănă periculos de mult cu examinările Sfinxului. Încerci, cu briciul la gât, să dai naştere unui răspuns în timpul căruia să trebuiască să mişti cât mai puţin capul. Prima variantă care îţi vine în minte e: oamenii sunt vii şi morţi. Abia apoi, când vezi că briciul nu-şi sporeşte presiunea, şopteşti ceva cu slabi şi graşi, înalţi şi scunzi, deştepţi şi mai deştepţi. "Oamenii sunt de un fel şi de alt fel" – zice ea – şi imediat briciul îşi continuă lin, uşor, lunecarea. Răspunsul ei are măcar meritul că e destul de vag ca să încapă orice alt răspuns.

"De un fel" şi "de alt fel" împarte şi directorul de la şcoala din satul meu natal bancurile. Căci, pe lângă faptul că e un bun povestitor şi o adevărată enciclopedie a replicilor celebre rostite de-a lungul anilor pe teritoriul satului, e şi un bun administrator de bancuri. Le spune în funcţie de ascultători şi, în plus, nu-ţi pune briciul la gât, aşa că poţi râde liniştit. Ultimul (din cele "de alt fel") pe care l-am auzit l-a datat undeva prin 1965. Bancul, dacă e banc, e o mică bijuterie:

"Prin 1965, căci atunci în tot Clujul cel mai înalt bloc era cel turn din Piaţa Mihai Viteazul, un domn merge la târgul de vite. Domnul era bine îmbrăcat şi avea şi maşină "Volga". Poate era tovarăş. Umbla încolo şi încoace prin târg, uitându-se după cai. Examinează cam tot ce era cal în târg, întreabă de preţuri, mai trece o dată de la unul la altul. Se opreşte la cel mai frumos cal din tot târgul. Întreabă pe om cât costă. Nu ştiu care erau preţurile la cai pe atunci, dar, în banii de acum, badea cere vreo 30 de milioane de lei vechi, ca să aibă de unde lăsa. Domnul nu se târguieşte. Îi dă pe loc banii, dar condiţionează să i-l ducă acasă. Îi dă omului adresa, mai angajează patru oameni, îi urcă în maşină şi pleacă. Omul leagă calul de căruţă şi ajunge la blocul din Mihai Viteazul. Rămân cu toţii trăzniţi când aud că domnul le cere să-i urce calul la etajul cinci, că acolo stă el. Încearcă ei să bage calul în lift, dar nu încape. Nu au ce face şi, mai împingându-l, mai trăgându-l, o iau binişor cu calul în sus pe scări. În sfârşit, ajung la etajul cinci, domnul deschide uşa şi le spune oamenilor să bage calul în baie. După câteva complicate manevre, reuşesc. Domnul le plăteşte şi îi îmbie cu un pahar de ţuică. Atunci, cel ce vânduse calul nu se rabdă şi întreabă care e rostul acelei scumpe şi cel puţin ciudate achiziţii. Nu e nici o filozofie, răspunde domnul. Nu mi-am văzut soţia de o lună, căci e plecată într-o călătorie. Ei îi plac foarte mult caii. Diseară se întoarce. o iau de la gară şi o aduc acasă. Primul lucru pe care va vrea să îl facă, va fi să meargă la baie, să se spele. Când va deschide uşa de la baie, mă va întreba: "Ioane, tu ştii că noi avem în baie un cal? Desigur, o să-i răspund".

●

Multimilionarul Aguiar Guma (31), originar din Brazilia şi mare fan al fotbaliştilor de la Betar Ierusalim, a anunţat că vrea să cumpere cunoscuta echipă din capitală, pentru a o salva de la faliment.

Întrebat de un grup de reporteri sportivi dacă Aguiar Guma ştie că formaţia este înglodată în datorii, purtătorul de cuvânt al milionarului a răspuns:
– Nu contează. Le şterge Aguiar cu guma.

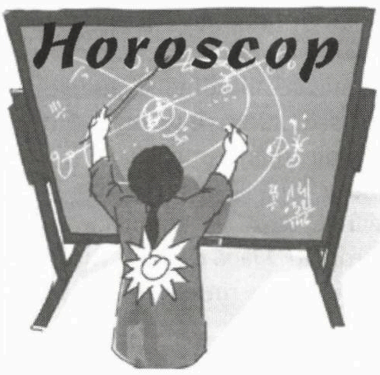

Iulie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Familia este acum pe primul plan. Împreună cu partenerul /partenera dvs. plănuiţi o călătorie. Acum este momentul de a studia câteva broşuri turistice, o activitate care vă va apropia şi mai mult.

Culoare: verde.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Aveţi impresia că nimeni nu vă simpatizează în mod deosebit. Totuşi nimeni nu v-a părăsit. Profitaţi de anturaj pentru a vă remonta. Zilele frumoase sunt în faţa dvs. Nu aveţi nici un motiv să vă pierdeţi optimismul.

Numere: 2,6, 10.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Sunteţi prea susceptibil, nu acceptaţi nici o părere şi faceţi totul numai aşa cum credeţi dvs. că este bine. Încercaţi să vă calmaţi puţin. Pragmatismul şi orarul pe care vi l-aţi propus dau roade în activitatea susţinută pe care o depuneţi, dar lăsaţi-vă calinaţi...

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Tranzacţiile pe care vreţi să le încheiaţi nu le puteţi separa de simţul dvs. afectiv. De aceea, o întâlnire de afaceri s-ar putea transforma într-o întâlnire extraordinară. Fiţi însă rezonabil, chiar dacă vă simţiţi într-o formă foarte bună. Menajaţi-vă şi renunţaţi la eforturile peste măsură!

Numere: 1, 3, 5.

Leu (23 iulie – 22 august): Vă loviţi din nou de neseriozitatea unor oameni. Este clar că vor să vă ţină la foc mic. Înţelegeri, termeni nerespectaţi, tot felul de nereguli. Puteţi trage concluzia că cineva vă subestimează. Dacă nu reacţionaţi, înseamnă că deschideţi larg poarta în faţa tuturor abuzurilor. Apăraţi-vă! Odihniţi-vă şi pansaţi-vă rănile în braţele partenerului/partenerei de viaţă.

Culoare: portocaliu, galben.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Anumite schimbări care intervin în această perioadă vă tulbură puţin obişnuinţele. Totuşi aveţi legături puternice cu un grup de prieteni, de la care primiţi o propunere atrăgătoare. N-o refuzaţi! Pe plan profesional – armonie deplină. Este momentul să vă cereţi un drept mult timp nesatisfăcut. Continuaţi-vă activitatea cu aceeaşi seriozitate.

Numere: 4, 8, 12.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Intraţi într-un conflict cu propria dvs. familie. Trebuie să cedaţi şi să ajungeţi la un compromis, altfel nu veţi avea linişte. Evitaţi cu orice preţ disputele şi totul va intra pe făgaşul normal.

Culoare: violet.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Evenimente din trecut vă agită prezentul. O ruptură neaşteptată, dar şi o conciliere în care v-aţi pierdut speranţa... Regăsiţi-vă controlul şi dacă lucraţi în afara casei. Tonul dvs. glumeţ vă atrage simpatia tuturor. Bucuraţi-vă de aceste momente bune, trăiţi-le cu toată intensitatea. Veţi avea în curând o surpriză foarte plăcută.

Numere: 11, 14, 16.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Tot ceea ce întreprindeţi vă reuşeşte. Tot ceea ce spuneţi are miez. Găsiţi întotdeauna cuvântul potrivit într-o situaţie dificilă. Dar recunoaşteţi că aţi făcut şi greşeli. Le puteţi corecta uşor cu bunul simţ care vă caracterizează. Distanţaţi-vă de problemele cotidiene şi investiţi timp şi atenţie în familia dvs.

Culoare: gri.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Vreţi să fiţi în relaţii bune cu toată lumea, dar deveniţi prea maleabil, ceea ce nu vă serveşte interesele. Ştergeţi cu un burete mare de tot ceea ce aparţine trecutului. Chiar dacă nu v-aţi împăcat cu cei pe care i-aţi înfruntat, fiţi convins că gestul făcut era justificat. Important este să fiţi împăcat cu dvs. înşivă.

Numere: 15, 19, 22.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Aţi ratat unele ocazii, fie din slăbiciune, fie din neglijenţă. Acum însă, vă luaţi revanşa. Vă exprimaţi clar părerea, vă afirmaţi în diferite locuri, în timp ce înainte eraţi retras, în mod deliberat. Dar nu vă lăsaţi absorbit cu totul de lucru. Şi familia are nevoie de prezenţa dvs.

Culoare: alb.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Adevărul nu e întotdeauna comod, dar trebuie să-l recunoaşteţi. La locul de muncă, tăceţi şi ascultaţi, aflând multe despre ceilalţi, dar şi despre dvs. înşivă. O relaţie începută timid se va dezvolta spre binele întregii familii.

Numere: 23, 28, 30.

August

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Vreţi tot timpul să fiţi într-o stare ieşită din comun. Ori de câte ori vă simţiţi ameninţat de rutină, faceţi totul pentru a inventa surprize partenerului/partenerei de viaţă şi pentru a reînnoi atmosfera din cuplul dvs. Credeţi însă că va fi pe placul partenerului/ partenerei? Sunteţi animat de o curiozitate nepotolită. Aveţi permanentă nevoie să fiţi în centrul atenţiei, să vă puneţi la curent cu ce este nou.

Culoare: liliachiu.

Taur (21 aprilie – 20 mai):Nu dispuneţi de timpul necesar pentru a vă analiza sentimentele şi a le decortica aşa cum sunteţi obişnuit. Vă lăsaţi imaginaţia liberă şi ideile pe care le aveţi se vor concretiza în curând într-un proiect interesant. Veţi semna un contract care vă va satisface.

Numere: 19, 21, 23.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): O veche gelozie se trezeşte din nou şi provoacă anumite disensiuni. Faptul vă emoţionează, dar vă şi incomodează, deoarece vă simţiţi depăşit de evenimente. Aştrii vă favorizează, însă veţi fi confruntat cu o situaţie neobişnuită în care va trebui să găsiţi multe răspunsuri. O invitaţie primită de departe vă va lua prin surprindere.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): O perioadă oarecum neclară. Bugetul vi s-a dezechilibrat, însă soarta vă rezervă o schimbare: situaţia se va ameliora datorită unei sume de bani care vi se oferă pe neaşteptate. Sunteţi tandru şi dornic să vă împărtăşiţi dragostea. Dacă partenerul /partenera nu se va entuziasma de gesturile dvs., vă veţi simţi profund afectat. Inima nu este acolo unde trebuie şi mai ales când trebuie...

Numere: 2, 5, 9.

Leu (23 iulie – 22 august): Aveţi o serie de discuţii neplăcute. Trebuie să clarificaţi lucrurile împreună cu jumătatea dvs. În caz contrar, deprimarea se va simţi la ea acasă în căminul conjugal. Nu vă închideţi şi încercaţi să vă exprimaţi gândurile, sentimentele şi stările prin care treceţi. Renunţaţi la sedentarism şi luaţi-vă curajul de a prezenta planul iniţiat mai de mult factorilor de resort. Rezultatul se va vedea în câteva săptămâni.

Culoare: portocaliu.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Veţi reuşi să creaţi o legătură, datorită diplomaţiei cu care sunteţi dotat, între persoane care, aparent, nu ar putea întreţine nici un fel de relaţii. Veţi primi, printr-o întâmplare fericită, o sumă de bani care vă va rezolva problemele bugetare. Adoptaţi, mai ales în această perioadă, un limbaj franc, direct. Nu veţi regreta!

Numere: 1, 3, 6.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Aştrii vă rezervă mari transformări în viaţa de zi cu zi. Noi proiecte vă fac să daţi uitării trecutul cu nereuşitele lui. Schimbaţi-vă şi privirea asupra stării materiale. Dorinţa de independenţă pe care v-o exprimaţi şi care nu întotdeauna este bine înţeleasă vă va crea neplăceri în familie. Daţi dovadă că ştiţi să judecaţi totul la rece.

Culoare: portocaliu.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Anumite evenimente vă obligă să vă adaptaţi la un ritm diferit şi la situaţii pe care nu le-aţi cunoscut până acum. Sunteţi plin de energie şi dispus să acţionaţi. Dar nu faceţi eforturi peste măsură, căci vor avea repercusiuni. Familia apropiată vă admiră acum umorul cu care înfruntaţi unele dificultăţi.

Numere: 11, 14, 16.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Sunteţi agasat şi vă comportaţi cam agresiv faţă de membrii familiei, dar şi faţă de cunoştinţele mai vechi. Perechea dvs. nu ştie ce atitudine să adopte şi nu reuşeşte să vă înţeleagă. Nu luaţi hotărâri foarte importante în aceste zile şi, mai ales, nu le luaţi singur, înainte de a vă sfătui cu ceilalţi, apropiaţi. Dacă e cazul, faceţi-vă şi analizele de rutină fără să le amânaţi.

Culoare: verde.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Vă organizaţi aşa cum ştiţi mai bine timpul, chiar dacă deseori nu sunteţi pe deplin satisfăcut de rezultat. Veţi fi confruntat cu persoane care gândesc într-un mod cu totul diferit de dvs. Ascultaţi-le, ca de obicei, cu calm, măcar aparent, şi trageţi singur concluziile care se impun. Nu trebuie să reacţionaţi imediat. Va veni şi ziua dvs. însorită...

Numere: 7, 13, 30.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Aveţi un suflet de artist (neînţeles). Sunteţi inventiv şi alături de dvs. totul pare mai simplu. Dar nu mizaţi numai pe această calitate. Acordaţi atenţia cuvenită şi celorlalţi membri ai familiei care îşi cer şi ei drepturile, chiar dacă nu o fac cu glas tare. Fiţi mai gentil în unele situaţii care vă calcă pe nervi şi veţi poza într-o adevărată vedetă.

Culoare: alb.

Peşti (19 februarie – 20 martie): În săptămînile apropiate veţi vedea că norocul vă cunoaşte adresa... Mişcările aştrilor vă favorizează în tot ceea ce întreprindeţi şi veţi depăşi momentele grele. Chiar şi situaţia financiară, care părea de nerezolvat, se va îmbunătăţi, ridicându-vă moralul. Energia care vă caracterizează nu vă va dezamăgi nici acum.

Numere: 12, 17, 25.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Eroine

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1						♥					
2					♥						
3						♥					♥
4	♥		♥					♥			
5				♥		♥					
6					♥					♥	
7							♥		♥		♥
8		♥						♥			
9	♥									♥	
10					♥						
11				♥							

ORIZONTAL: 1) Eroina principală din "Gaiţele" de Al. Kiriţescu – Principesă romană, soţia lui Darius, pe care îl otrăvea sistematic, motiv pentru care mama ei Antonia o va închide într-o temniţă unde a şi murit. 2) Modista din "Iaşii în carnaval" de V. Alecsandri – Contesa dintr-o cunoscută operetă de Imre Kalman. 3) Fata pârcălabului Dajbog din piesa "Apus de soare" de B. S. Delavrancea – Frumoasa soţie a lui Abraham şi mama lui Isaac. 4) Frumoasa egipteană din capodopera lui Verdi cu acelaşi nume – Fata lugojană din opereta lui Filaret Barbu. 5) Personajul principal din "Paradisul pierdut" de J. Milton şi din opereta cu acelaşi nume de F. Lehar – Fiica lu Zeus şi a Mnemosynei, muza comediei în mitologia greacă. 6) Personajul principal al operei "Boema" de Puccini – Eroina operetei cu acelaşi nume de Harve. 7) Eroina unei celebre tragedii, capodoperă a lui Racine. 8) Eroina unei piese cu acelaşi nume de A. Arbuzov – Personaj feminin din feeria engleză, înfăţişat minunat de W. Shakespeare. 9) Personaj feminin principal din piesa lui Paul Everac "Ferestre deschise". 10) Roman al lui I. Slavici şi eroina lui principală – Iubita din "Demonul" de Lermontov. 11) Personaj feminin sadovenian din "Oameni pe lună" – Personajul principal din romanul cu acelaşi nume, capodoperă a scriitoarei Daphne du Maurier.

VERTICAL: 1) Unde întâlnim eroine... – Imaş (pop.) – Maria şi Elena. 2) Care este deprins, obişnuit cu ceva – Aproximativ. 3) O fată ce stă cu... băieţii! – Nu sunt profesionişti. 4) Nume de fată derivat din Ecaterina – Ilariantă. 5) Aceea – Râu în Austria. 6) Cu părul lung nepieptănat (fem.). 7) Îngăduiţi – Gen de peşti din Oceanul Indian. 8) Cureluşă de meşină – Personaj feminin dintr-un balet de Prokofiev – Mama noastră (înv. pl.). 9) Virotici – Ţinut legendar în Palestina. 10) Locuitori de la munte – Femeia, eterna poveste... – Rodica Costin. 11) Asia! – Amalgamaţi în vechea chimie – Lac în Suedia.

DICŢIONAR: Emas, inn, alab, maac, aaa, blaa.

NELU WEINBERG

De primăvară

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									♦		
2						♦					
3					♦						
4				♦							
5		♦						♦			♦
6							♦				
7			♦							♦	
8					♦						
9		♦									
10					♦						
11											
12											

ORIZONTAL: 1) Pom cu flori – Conjuncţie. 2) Barbă... vegetală – Nuc... repetat! 3) Potecă – A folosi sifonul. 4) Roma antică – Flori albe sau roşii care apar primăvara. 5) Înaintea fluturelui – Oficiul Naţional de Turism (abr.). 6) Pierduţi, apoi reîntâlniţi – Lucrare agricolă de primăvară. 7) Sau – A cânta, în limbajul păsărilor. 8) Eliminat – Editări. 9) Pasăre singuratică. 10) Nume rusesc. 11) Feţele proverbiale ale unui om (sing.). 12) Dor.

VERTICAL: 1) Înfiorată de dragoste. 2) Întunecă cerul primăverii – Îl întinde Cupidon pentru a săgeta pe cineva – Spală ţărmul mării (sing.). 3) Estetic – Măsuri de capacitate. 4) Râu în China – Plantă ornamentală cu flori galbene-aurii, puternic parfumată. 5) Vorba nounăscutului – Întrebare cantitativă – Carne! 6) Implantare. 7) Centru (fig.) – Început de idilă! 8) Arbuşti pitici – Primii apicultori! 9) Totalitatea culorilor. 10) Limpede. 11) A se ivi (reg.) – Arbore cu flori puternic parfumate.

DICŢIONAR: Rim, ivan, lem.

STELA HIRSCH

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Diana et Co.: Fraier, ulii, oaste, stele, ricoset, saz, ades, cosuri, j, t, goluri, bizon, piti, la, onora, ar, ats, amarate, prunc, tacea, tigrisori, l, enea, unelti.

Trufandale: Chelii, maci, legatura, an, apetit, nord, sa, iritatii, afone, ur, ea, ita, eres, n, sta, ort, era, terasa, ara, e, iz, tarama, patimasa, ag, atela, acasa.

Interpreta ideală: Sc, i, apa, s, b, eternica, toba, acasa, serpar, ani, anticarie, sal, a, n, t, i, nab, ana, alo, ab, bi, ita, mim, ir, n, bot, iar, no, ro, mal, pis, uli, c, el, ales, ti, bulgaria, i, statui, e, tun, atacat, tarani.

ORAȘE

NOTA 7
COSITOR
???
PARCELĂ
MUGURI
VÎNAT
TINE!
OVINE
REFREN
CIOLAN
CAI
LEGĂNAȚI
MUNTENI
SOMNIFER
PENTRU PUȘTI
ARBORI
ÎNTEMNIȚAT
FOR SUPREM
NUME FEM.
POM FRUCTIFER
CUTIE!
IUBITĂ
GEAMĂT
INEGALABILI
A PRIMI BANI
TRĂSURĂ
???
USTUROI
FRUCTE DIN GABON
TEXTILĂ
SINGURĂ
SUPRAFEȚE
FORMĂ TURTITĂ
SCRISOARE
A ȚIUI
TIMP
DESAGII CATÎRILOR
BOR
UNA!
CERT
SINGURI
DÎNSUL
???
DIDI
TOT
URSU
???
MĂDUVĂ
SINGURE!
UNA TARE!
DUȘMĂNIE
???
ATE
PERE!
PENE!
NICHEL
CĂMĂȘI
SOARE
AGĂȚAȚI

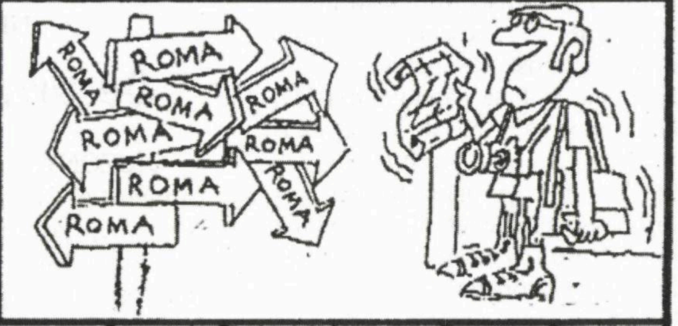

Notă: La dezlegarea integramei veți găsi un număr de cinci mari orașe cunoscute.

DICȚIONAR: Tat, tra, ine.

ZANFIRA GERSON și RODICA

Orașul fără jidovi

Eram adolescent, când la începutul anilor 30, editura evreului A. D. Herz din București a scos pe piață o "carte de buzunar", un roman săptămânal în "Colecția de 15 lei". Titlul unui volum m-a atras. E cel al articolului de față. Autorul se numea Hugo Bettauer și acțiunea se petrecea la Viena. Edilii capitalei austriece au decis boicotarea evreilor, limitarea drepturilor lor, obligația de a părăsi localitatea și apoi expulzarea. Încetul cu încetul, lipsind cetățeni loiali și de bază din multor profesiuni și meserii, comercianți și industriasi și familiile lor, consumatori de bunuri și plătitori de taxe, urbea suferea ca o floare neudată, care începea să se ofilească. Până la urmă, dacă nu greșesc, s-a revenit la starea anterioară.

Începuseră mișcările antisemite în Germania și nu numai. România nu făcea excepție. Profesorul Cuza și Corneliu Zelea Codreanu au fost promotorii nașterii a două partide rasiste, antisemite. Au adunat o parte dintre intelectuali și o mulțime, o pleavă, cei ce au vrut să devină eroi, să plătească cu moartea crimele lor.

Germania lui Hitler era purtătorul de drapel, exemplul de urmat. Evrei de acolo au cautat care și cum să scape, să fugă. Renunțarea la evreitate nu i-a ajutat. Un loc de refugiu a fost Palestina sub mandat britanic. Au venit medici, juristi (exemplu procurorul Ghidon Hausner, acuzatorul lui Eichmann), ingineri, profesori, ș.a., stabilindu-se în țara nisipurilor, a soarelui dogorâtor, a greutăților de început. Așa a fost familia lui Shlomo (Cici) Lahat, fostul Primar al Tel-Avivului. Într-un program TV el a declarat că atunci era copil de 5-6 ani, când au venit din Berlin, unde tatăl lui era avocat. Cu o repartizare de muncă, juristul s-a îmbrăcat cu un costum negru, cămașă albă, cravată și pălărie și a plecat spre șantierul de construcții. Șeful, mirat, l-a întrebat de ce e așa îmbrăcat pentru muncă. Cu o voce suavă și naivă, a dat un răspuns laconic: "Așa mă duceam zilnic la lucru!".

În multe țări, și în zilele noastre, rasismul și antisemitismul parcă se sug odată cu laptele mamei. Prin legi și decizii se comemorează Holocaustul și victimele lui, se depun coroane și jerbe de flori pe mormintele martirilor sau pe locurile de tortură, dar totuși un Le Pen, în Franța, sau un Heider, în Austria (acum sunt urmașii lui), Vadim Tudor și profesorul Coja, în România, neagă aproape totul sau minimalizează faptele, căutând argumente convingătoare în favoarea lor.

Citim deseori în "Minimum" despre ura de sine, despre evreii antisemiți. Simțim o amăreală, o durere a sufletului și poate și frică. Nu de mult am citit o carte apărută la București în anul 2006, de Felicia Antip, ziaristă de frunte în a doua jumătate a secolului 20 și autoare de succes. Volumul e intitulat "Aventuri ale conștiinței de sine", cu un subtitlu: "Scriitori evrei față–n față cu destinul lor". Am găsit un capitol interesant și apropiat de tema din articol. E vorba despre șase intelectuali germani (Paul Ree, Arthur Trebitch, ș.a), care erau evrei și n-au vrut să fie. S-au jenat, s-au ascuns, s-au botezat și, cum scrie autoarea: "N-au putut îndura originea, cultura, tradiția iudaică". Cu nervii la pământ, s-au sinucis.

Azi, lumea liberă, democrată, conștientă de starea pe "muchie de cuțit" – cu amenințările Iranului și ale organizațiilor teroriste, islamice, în primul rând (Talibani, Hezbollah, Hamas, etc.), e conștientă că Israel – țară dezvoltată din toate punctele de vedere – are numai idei de pace și conviețuire pașnică cu vecinii și cu alte țări mai îndepărtate, e un pilon puternic și sigur în regiune. Concetățenii noștri evrei trăiesc cu grijă dar și cu sentimentul că atât ei cât și urmașii lor, sprijiniți de state prietene, nu vor lăsa ca aici să fie "Orașe fără jidovi ".

Dr. G. Manescu
Bat Yam

Nota Redacției: Aici nu mai suntem de părerea dr-ului Mănescu. A crede că țările civilizate te vor apăra împotriva dușmanului este o idee falsă care ne-a făcut mult rău de-a lungul istoriei. Nu. Singura soluție este să te bizui pe puterile tale. Punct.

Traduttore - traditore

A traduce un text este un lucru deosebit de greu, care presupune o bună cunoaștere a celor două limbi (a sursei și a țintei). Este imposibil să traduci absolut perfect, cu o fidelitate neștirbită, așa că adagiul "traduttore – traditore" (traducătorul – un trădător), este un adevăr incontestabil. Recent, în revista bucureșteană "Cultura" a apărut un "dosar" alcătuit pe această temă de Angela Martin, în care se dezbate în profunzime problema traducerilor.

Nu intenționez să mă lansez în

detaliile acestei probleme, care este de domeniul scriitorilor şi al criticilor profesionişti. Mă voi mărgini să mă refer la un caz în care inexactitatea traducerii mi-a sărit în ochi din prima clipă, deşi n-a fost observată nici de redactorul de carte, nici de redactorii revistelor care au preluat textul.

În ediţia din vara 2008 a revistei "Lettre Internationale" a apărut un fragment din volumul autobiografic "Povestea unei vieţi" al scriitorului israelian, născut la Cernăuţi, Aharon Appelfeld, apărut în traducerea semnată de Any Shilon la editura Polirom. Fragmentul a fost ulterior publicat în "Minimum" din aprilie 2009.

Iată citatul din traducerea publicată: «O amintire mai clară se leagă la mine de un cuvânt, destul de lung şi cam greu de pronunţat, Erdbeeren, care în germană înseamnă "căpşuni". O frază simplă, veţi spune, care n-ar trebui să comporte inexactităţi. Numai că din textul care urmează este clar că Appelfeld nu se referă la căpşuni ci la fragi. Fetişcana ruteancă nu putea să vândă căpşuni culese din pădure, ci fragi. De altfel autorul precizează că erau "mici şi răspândeau un miros reavăn de pădure". După cum se ştie căpşunile sunt mari şi nu cresc în pădure.

Aici, trebuie să recunosc, limba română este mai bogată decât alte limbi, are denumiri cu etimologii diferite pentru fragă (în germană Erdbeeren, în engleză wild-strawberry) şi căpşună (în germană Garten-Erdbeeren, în engleză strawberry). De altfel în ivrit nu există un cuvânt pentru fragi dar în denumirea căpşunilor apare indicaţia că este un produs cultivat – "tut sade".

Oricum, traducătoarea trebuia să sezizeze că este vorba despre fragi. Era important pentru ca să se creeze corect atmosfera pe care Appelfeld încearcă să o descrie în acest fragment.

Iată un exemplu de traducere inexactă, bazată pe dicţionare, fără a se ţine seama de explicaţiile din text şi de particularităţile limbii în care se traduce.

Mirel Horodi
Haifa

Să-i dăm cezarului ce-i al cezarului...

Ne încumetăm sa abordăm într–un spaţiu cât se poate de restrâns o temă deosebit de spinoasă, veche de aproape un secol, dar rămasă în actualitate pentru încă multă vreme.

Este vorba de Stalin, fără îndoială personalitatea cea mai paradoxală pe care ne-a oferit-o istoria recentă.

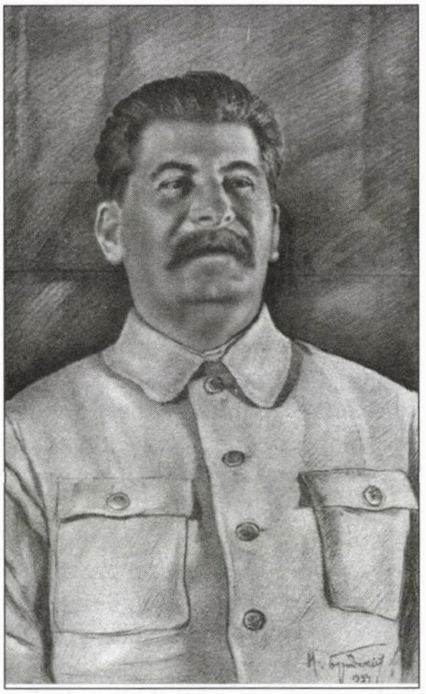

Mult disputatul Iosif Visarionovici Stalin (Giugaşvili după numele său de familie georgian) – acest Robespierre al Revoluţiei Socialiste Sovietice – nu poate rămâne în amintirea posterităţii doar ca un personaj macabru, un geniu al răului, ale cărui tare şi instincte au prevalat, marcându-i profund psihicul şi, în consecinţă, provocând o degenerescenţă ce frizează patologicul.

Contribuţia epocală a lui Stalin, văzută în marea perspectivă a timpului, nu rezidă în instaurarea regimului sovietic, eşuat, după cum bine ştim, la numai treizeci şi opt de ani după moartea sa, ci, ţinem să subliniem în mod deosebit acest lucru, în zdrobirea şi nimicirea "invincibilului" Wehrmacht, instrumentul dominaţiei mondiale, mult visate de naţiunea hitleristă, animată de "Führer"-ul ei "providenţial".

Pentru această faptă, Stalin merită din plin omagiul istoriei, omagiu la care popoarele slave şi mai cu seamă evreii, dar şi alte etnii ameninţate cu exterminarea de către nazismul german, ar trebui să se asocieze cu toată hotărârea, căci el a fost cel care a contribuit din plin la supravieţuirea lor în istorie.

Un asemenea merit nu poate fi trecut cu vederea sau minimalizat!

Să ne aducem aminte că teribilul Cyrus al Doilea, Cel Mare (580-529 î.e.n.), celebrul comandant de osti şi temutul cuceritor şi stăpân absolut al popoarelor supuse, s-a bucurat – din motive binecunoscute – de marea recunoştinţă şi admiraţie a vechilor iudei, care l-au onorat şi cu supremul titlu de Maşiah.

Natura umană, în acest răstimp, să se fi schimbat chiar atât de mult?

Tragediile lăsate de grecii antici nu par să confirme o asemenea ipoteză.

Radu Bilan
Hannover, Germania

Baladă pentru TV

Cum te scoli de dimineaţă,/ ştirile deja te-nghează;/ iată anul financiar,/ cu buget deficitar;/ până vom simţi iar briza,/ deocamdată creşte criza;/ criza creşte mereu,

reaua./ Măi băieți, strângeți cureaua!/ Ce ți-e și cu criza asta,/ vecinul și-a bătut nevasta;/ un șofer fără răbdare,/ ucide pe altul în parcare;/ dacă s-a scumpit benzina,/ pe cine să aruncăm vina?/ La programul de diseară,/ se îndeasă toți s-apară:/ Bibi, Buchi, Micky, Buji,/ ca să ne explice iară/ că nu sunt bani în țară;/ bugetul a ieșit cârpit,/ pe cine oare l-a lovit?/ Și Papa acum, aici,/ nu prea are mulți amici./ N-au ce paște oile,/ Ilie a oprit ploile;/ Bibi, tare la cârmă,/ Yvette trage la parâmă;/ Barak, de veghe la pupă,/ frânghia să nu se rupă;/ țineți tare, băieți, rama,/ până îl conving pe Obama;/ și pân-la sfârșit de an,/ ce se coace în Iran?/ Multe semne de-ntrebare,/ înainte de culcare;/ noapte bună, vise plăcute,/ mâine știri, speranțe multe,/ cine vrea să le asculte.

Aurel Făinaru
Kiriat Ono

Ingratitudinea Spaniei

...Mă gândesc la începutul perioadei 1936-1939, când în Spania, tânărul regim popular și democrat a fost uzurpat de dictatorul Franco, susținut de regimul nazist din Germania lui Hitler și de Italia fascistă a lui Mussolini. În Spania nu se lupta numai pentru victoria poporului spaniol ci pentru întreaga lume liberă.

Zeci de tineri evrei din târgurile din Moldova și din restul României au părăsit locurile natale și pe cei dragi, ajungând pe frontul spaniol. Curând acești tineri au ajuns să țină arma în mână, după o scurtă pregătire militară. În acel război și-au pierdut viața un milion și jumătate de oameni. Printre cei 42.000 de voluntari, 8.000 au fost evrei, 300 din Palestina, restul din țările Europei. Ziarele democrate ale vremii au publicat fapte de eroism ale acestor tineri entuziaști care, fără

Dr. D. Iancu – 1938

pregătire militară de specialitate, fără îndrumări, au săvârșit fapte de eroism.

În aceeași perioadă erau tulburări în Palestina produse de bande arabe contra populației evreiești. Muftiul Ierusalimului și alți conducători arabi au plecat să ceară ajutor de la Hitler.

Cu aceste gânduri și impresii am trăit toată viața cu speranța că poporul spaniol nu va uita contribuția tineretului progresist internațional și al celui evreu în special și că va ajuta Statul Israel în existența și consolidarea lui.

Și iată surpriza: un tribunal spaniol a dat în urmărire internațională, la cererea a două grupuri palestiniene, comandanți de ieri și de azi ai Zahalului – Moshe Yalon, Avi Dichter, Beniamin Ben Eliezer, Doron Almog, Dan Halutz, Mike Herzog, Gyora Eilon – cerând arestarea lor dacă pun piciorul pe pământul spaniol și judecarea în lanțuri pentru "crime de război".

Nu au comis nici un delict pe pământul Spaniei, nici împotriva vreunui cetățean spaniol.

De ce ați luat această atitudine? Unde sunt strănepoții, nepoții luptătorilor Spaniei republicane? Ieri ați strigat: No pasaran! și am venit din târgurile Moldovei și din toate colțurile lumii să vă ajutăm.

Unde sunteți astăzi? Cum vă

Dr. D. Iancu împreună cu un grup de voluntari români (rândul de jos, de la stânga la dreapta): Galia Burcă, Petre Borilă, Elisabeta Burcă, Mihai Burcă

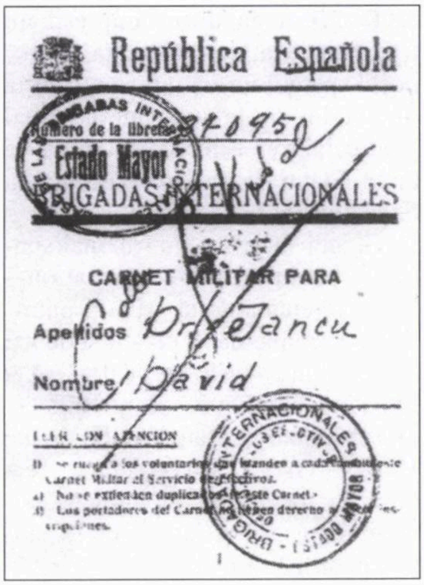

Carnetul de militar (nr. 27095) al dr-ului D. Iancu în Brigăzile Internaţionale

comportaţi faţă de poporul şi de Statul Israel, astăzi la răscruce de drumuri?

Nu merităm această ingratitudine din partea poporului spaniol!

Dr. Iancu Iulius
Haifa

Israel - Ierusalim Tharaud - Fleg

Marele filozof român Rădulescu-Motru a spus: "Spune-mi ce recitești ca să-ți spun cine ești".

În cele ce urmează, de fapt, nu e vorba de recitire, ci doar de citire (da, citire!) despre un subiect pasionant şi asupra căruia am revenit de multe ori.

E vorba despre Ţara Sfântă – Palestina, Ierusalim, Israel.

În secolul 19 Chateaubriand a scris "Itinerar de la Paris la Ierusalim". Apoi Mark Twain a descris şi el impresiile lui, puţin sumbre, dintr-o călătorie pe aceste meleaguri. Demni de menţionat sunt Jérôme şi Jean Tharaud, care au scris în 1924 "L'an prochain à Jérusalem" (Anul viitor la Ierusalim). Ca ei, în 1927, Edmond Fleg a scris "Israël et moi" (Israel şi eu).

Lucrarea fraţilor Tharaud (ei fiind de religie creştină) îmbină descrierea cu admiraţia, ironia blândă cu critica îngăduitoare. Ei au fost călători care au lăsat multe cărţi, precum "Rabat", "Marakech", "Petrecere arabă", "Când Israel era rege", "Drumul Damascului"...

Precizez că Edmond Fleg, scriitor evreu francez, era foarte cunoscut. Câteva titluri: "L'enfant prophète", "Moïse", "Jésus raconté par le juif errant", "Le mur des pleurs", "Œdipe" (libretul operei de Enescu), "Machbeth" muzica de Bloch).

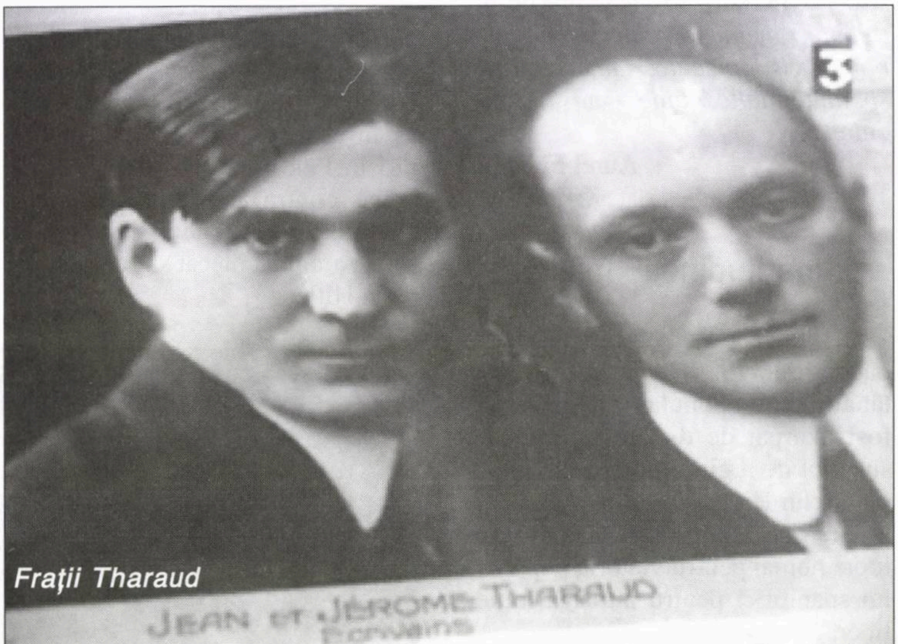

Fraţii Tharaud

Fraţii Tharaud, în monografia lor "Anul viitor la Ierusalim", expun impresiile lor în zece capitole, dintre care citez: Focul sacru, Zidul plângerii, Vocea Palestinei, Pionierii Israelului, Fiul Iudeei (e vorba de Ben Yehuda, cel care a reînviat limba ebraică).

Stilul lor este viol, lipsit de orice tendinţă didactică. Ei redau doar impresiile lor. Într-o sinagogă, crezându-se că sunt evrei şi fiind sâmbătă, au fost onoraţi să poarte sulurile sfinte ale Torei.

În capitolul "Zidul Plângerii" ei relatează: "Evreimea însăşi se părea a fi o poveste cu zâne. Discrepanţa dintre starea sufletească a participanţilor şi starea lor de mizerie fizică şi vestimentară era evidentă. Se părea că sâmbătă seara toţi evreii erau la Zidul Plângerii".

Autorilor li se părea că evreii sunt trişti, dar aceasta nu corespundea adevărului. Evreii se aflau în stare de extaz religios profund, dar aveau şi gust de viaţă. Zidul legendar era atins de evreii din diaspora doar în vis. E vorba de Zidul cu geometria lui. Blocurile enorme de piatră erau atinse de milioane de mâini, în mod perpetuu, generaţie după generaţie. Impresionant era fenomenul religios şi social al evre/ bătrâni şi săraci care veneau să-şi sfârşească zilele lângă Zidul Plângerii. Evreii aceştia erau conştienţi de condiţiile materiale cvasi-inexistente pentru ei, şi cu toate acestea veneau. Ideea acestor evrei era că prezenţa lor provacă îngăduinţa divinităţii faţă de defectele evreimii.

Bătrânii aceştia se mărgineau la caritatea celorlalţi. În zilele de sâmbătă, aceşti evrei lipsiţi de mijloace deveneau dăruitori, oferind mici buchete de flori şi lămâi trecătorilor. La Zidul Plângerii era evident că mizeria conduce la speranţă.

De mare valoare este capitolul VII, "Pionierii Israelului". Autorii relatează, cu multă admiraţie, spiritul de sacrificiu, entuziasmul şi realizările pionierilor – haluţimi – care au colonizat ţara şi au fertilizat solul pustiu.

În capitolul VIII, intitulat ""Fiul Iudeei", este vorba de Ben-Yehuda, un pionier şi el, care a reînviat limba veche şi uitată, perfecţionând-o şi transformând-o în limba Israelului. E subliniată viaţa lui Ben-Yehuda, plină de sacrificii, dar şi reuşita lui în idealul ce şi-l propusese.

Cred că această monografie apărută în 1924 constituie şi acum, după opt decenii, o lucrare demnă de cunoscut. Ea ne provoacă nostalgie, o lacrimă şi mândrie.

Scriitorul, dramaturgul, filozoful, poetul francez-evreu Edmond Fleg, în monografia sa "Israël et moi", pe care a început să o scrie în 1927, ca şi precedenta – în parte – ne redă tabloul Israelului sub forma unui fel de jurnal de călătorie împreună cu comentariul autorului. Uneori comentariile autorului sunt foarte personale şi intime. Una din ideile obsedante este pentru autor ataşamentul său faţă de Franţa (cultură, democraţie etc.) şi sentimentele lui faţă de fosta, dar în actualitate viitoarea ţară a evreilor. Adeseori autorul discută cu sine însuşi despre contradicţiile între cultura europeană creştină şi cultura şi credinţa iudaică. Monografia e împărţită în trei capitole mari, fiecare din ele subîmpărţit în subcapitole mici. Capitolul I: "Pourquoi je suis juif" (De ce sunt evreu), capitolul II: "Ma Palestine" (Palestina mea), capitolul III: "Dieu" (Dumnezeu).

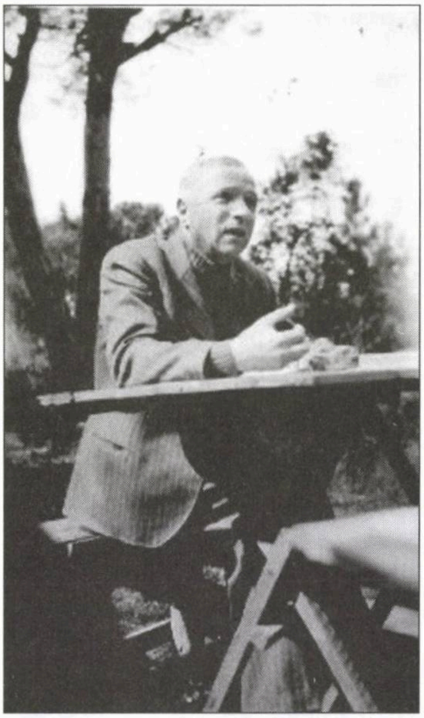

Edmond Fleg

Stilul este plin de poezie şi (îndrăznesc o caracterizare metaforică) înmiresmat.

Din primele rânduri (subcapitolul "Israël retrouvé") este amintită "Afacerea Dreyfus" (1894, moment de cotitură în istoria evreilor). Trecuse multă vreme de când se afirma că evreii conduc Franţa, că ar trebui să li se retragă drepturile civile obţinute anterior. Autorul se întreabă: evreu, care e locul tău în lume? Era o situaţie tragică. Fleg afirmă ceva interesant: nu poţi înţelege Israelul fără a înţelege limba ebraică. "Biblia vorbeşte limba omului". Relaţia divină a vorbit în fiecare secol limbajul ce putea fi înţeles, iar limbajul s-a epurat în conştiinţa omenirii. Istoria poporului Israel e aceea a sancţiunilor şi iertărilor. Evreul este obligat să dea ajutor tuturor – fie evreilor, fie neevreilor. Dumnezeu este conceput ca fiind totodată în afara lumii dar şi în interiorul ei. Trebuie să presupunem că există ceva mai inteligent şi mai puternic decât omul. De fapt nici ştiinţele nu sunt decât o vastă ipoteză. Poporul Israel nu e de fapt o rasă decât din punct de vedere spiritual. Datoria evreului este mai întâi datoria sa ca om.

În subcapitolul "La maison du Scopus" e vorba de Universitatea din Ierusalim, care fiinţa de puţin timp. Autorul a fost impresionat şi de Biblioteca Naţională, de existenţa Institutului Einstein de Fizică şi Matematică, de colecţiile botanice, de colecţiile de literatură arabă. E entuziasmat de modul de organizare a învăţământului superior încă în anul 1924 (sublinierea mea: Israelul a devenit stat în 1948, dar universitate a avut din 1924).

"La ville juive" este titlul unui alt subcapitol. Fleg e entuziasmat de Bulevardul Rothschild, de străzile Herzl şi Allenby şi de tot oraşul Tel Aviv nou creat. În acel an existau în Tel Aviv zece spitale. Ghidul lui în Tel Aviv a fost pictorul Rubin (originar din România). Acesta i-a spus că preferă să trăiască la Tel Aviv. Tel Aviv este un oraş nou şi în curs de dezvoltare, oraş eminamente israelian. Totul a fost creat pe nisip. Se vorbea în acele momente de crearea Muzeului de Artă. Fleg a fost plăcut impresionat de activitatea sportivă. În acele zile a fost sărbătorit primarul Tel-Avivului, Meir Dizengoff. A văzut că existau trei teatre israeliene, în ebraică. În acest oraş nou se vorbea atunci limba ebraică. Ca element deosebit, pictorul Rubin i-a prezentat propria sa oranjerie.

Spre sfârşitul lungii sale prezentări, Fleg a scris un subcapitol intitulat "La terre d'Israël". Coexistă organizări rurale, profund religioase, alături de colonii agricole laice. Pe Fleg l-au impresionat, l-au fascinat priveliştile de la Ţfat, muntele Hermn, colonia Rosh Pina (întemeiată de originari din România), monumentul de la Tel Hai (în memoria lui Trumpeldor). Oamenii sunt din Persia, Maroc, Polonia, Siberia şi au construit o ţară nouă.

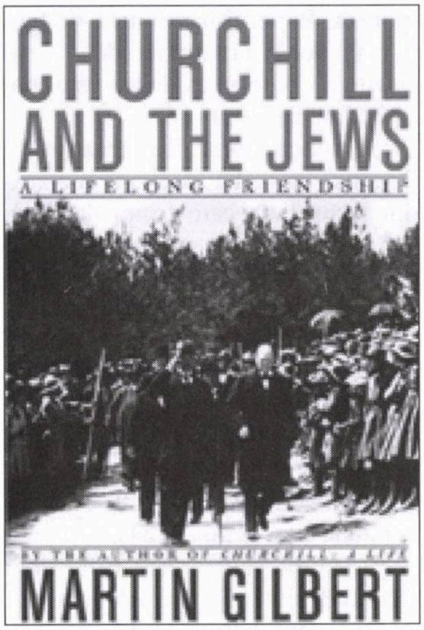

O țară cu industrie modernă. O țară cu școli moderne laice. L-au cucerit kibuțurile – formă de organizare socială și de producție colectiviste.

Aici, în țara lor, locuiesc în armonie evreii cu credința lor unică, oameni cu comportamente diferite. Fleg afirmă că este exagerat a li se cere puritate rituală. Ei lucrează, dezvoltă Țara Sfântă, Israel, și vorbesc limba Bibliei.

Cele două cărți, din 1924 și 1927, constituie nu numai documente scrise admirativ, cu entuziasm. Ele sunt pline de învățături valabile și în actualitate, în 2009.

Actualitatea a depășit cu mult prreviziunile autorilor.

Cărțile au nu numai o valoare istorică. Ele constituie o asigurare pentru buna organizare și buna stare de spirit.

Ele constituie un îndemn pentru continuare!

❖

Citate din vorbele memorabile ale lui Winston Churchill:

• În anii 1940-1945, când nu permisese imigrarea evreilor în Palestina aflată sub mandat britanic, a spus: "One is too much!"

• În altă împrejurare a spus: "Eu sunt sionist. Am fost unul dintre primii, după Declarația Balfour, și am muncit cu credință în acest sens".

• Israel: "Cred în ideea creării unei colonii evreiești autonome ... sub flamura toleranței și a libertății" (1942).

• "Un mare eveniment se petrece aici, un mare eveniment în destinul lumii. Are loc fără a vătăma sau a nedreptăți pe cineva; este trans-

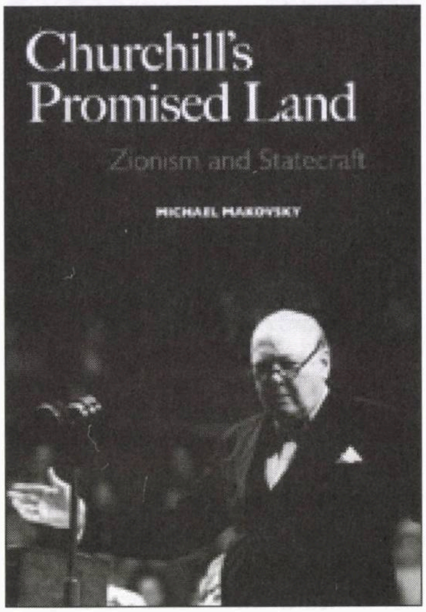

formarea unor locuri aride în pământ fertil; este plantarea copacilor și dezvoltarea agriculturii în ținuturi deșertice; este creșterea bogăției și culturii; este creșterea a două fire de iarbă acolo unde înainte nu creștea decât unul" (1921).

Dr. Idy Ilian
Ashkelon

"To kill" nu înseamnă a ucide?

Ca întreg poporul israelian, am urmărit cu interes vizita recentă în Israel a Papei Benedict al XVI-lea (Joseph Ratzinger) și ecourile acestei vizite.

De altfel sunt pe deplin de acord cu poziția critică a rabinului Lau, reluată de toate organele de mass-media, referitor la pasul înapoi al actualului papă față de poziția sincer autocritică a precedentului papă în problema atitudinii bisericii catolice în timpul celui de-al doilea război mondial față de holocaustul evreilor europeni.

Dar în aceeași ordine de idei nu pot fi de acord cu părerea rabinului lau, după care Papa Benedict al XVI-lea, vorbind despre Holocaust, în mod greșit folosește termenul "killed" în loc de "murdered", în sensul că evreii au murit, dar nu au fost uciși.

Chiar o analiză superficială a dicționarelor arată că o asemenea părere e greșită. În marele dicționar englez-român al lui Leon Levițchi și Andrei Bantaș, editat la Editura Științifică București în 1971, la pp. 470-471, *to kill* înseamnă a omorî, a ucide, ca și *killer* – ucigaș, exact ca *to murder* și *murderer* la p. 552 col. 2. Și în dicționarul român-englez publicat de Irina Panoff în Ed. Științifică și Enciclopedică București, 1978, la p. 433, "a ucide" se traduce atât prin *to kill* cât și prin *to murder*.

În consecință, Papa Benedict al XVI-lea, indiferent de poziția lui conservatoare, nu poate fi acuzat de tăgăduirea holocaustului evreilor.

Din cele de mai sus se degajă două concluzii:

a) Păcat că în critica sa de altfel justă față de actualul papă, rabinul Lau folosește asemenea interpretări greșite, căutând, pare-se, după o vorbă românească, "nod în papură". Dacă ar fi înlocuit "a ucide" cu "a muri", ar fi trebuit să folosească cuvântul *to die* (p. 262 col. 2 din dicționarul Irinei Panoff).

b) Dă de gândit nu greșeala rabinului Lau, ci preluarea ei necritică de toate organele de mass-media din Israel. Într-o țară în care sute de mii de oameni cunosc bine limba

engleză, din respect faţă de o personalitate oficială n-a avut nimeni vreo obiecţie?

Gh. Kovacs-Eichner
Tivon

❖

Dr. Idy Ilian, Ashkelon (aveţi perfectă dreptate: cartea "Kaput" a marelui reporter italian Curzio Malaparte, cuprinzând un mare şi remarcabil capitol inspirat din Pogromul de la Iaşi ar merita să fie tradusă în limba română şi răspândită în rândurile *alialei.*

Sebastian Safiano, Miami, Florida, SUA (mulţumiri pentru fotografia din 1937 înfăţişând vitrina magazinului Safianu din Bucureşti, ce aparţinuse tatălui dvs.; vom căuta ca, trecând peste dificultăţile de ordin tehnic, s-o reproducem.)

Elena Garcia, Holon (am apreciat cartea şi am citit-o cu pasiune.)

Felix Pascal, Ashdod (aţi făcut o confuzie: concursul de epigrame pe tema "Nati Meir candidează la preşedinţia României" nu a fost organizat de noi ci de agenţia Isropres a lui Uly Vălureanu, din Haifa (mai au şi alţii idei.) Profităm însă de faptul că epigramele dvs. au ajuns la noi ca să reproducem câteva: *Nati Meir spre-a se-alege/ L-ajută Canalul Zece,/ Însă cred că amândoi/ Merită doar nota Doi.// Când vorbeşti prost româneşte/ Şi-n plus eşti puţin peltic,/ Evită să apari pe sticlă/ Şi-n plus, ai grijă: ciocu' mic!/ / Shmuel Elgrabi de la Canalul Zece/ Cu Nati Meir se întrece/ Să mai producă un seism/ De neo-antisemitism.)*

Lucreţia Stanciu, Ramat Gan (o îmbrăţişare, ba chiar două...); **Arie Rudich Finkelstein,** Etz Ephraim; **Dr. Marga Greiff,** Beer Sheva; **Rodica Feldman,** Ierusalim; **Sigi Sontag,** Tel Aviv; **Peter Donath,** Honey Stone, Md 20833, SUA (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

CALENDAR
August

? august a murit Al. Robot (1941)
4 august s-a născut Edgar Reichmann (1929)
4 august a murit Ludovic Bruckstein (1988)
8 august s-a născut Saşa Pană (1902)
9 august a murit A. Zaremba (1930)
9 august a murit Florin Tornea (1989)
10 august s-a născut L. Volovici (1938)
10 august a murit Eugen Schileru (1968)
10 august a murit I. Peltz (1980)
12 august s-a născut Ana Veronica Bârlădeanu (1930)
12 august a murit I. Reichman-Şomuz (1975)
12 august a murit A. Axelrad (1963)
13 august s-a născut Andrei Tudor (1907)
14 august s-a născut Ştefan Tita (1905)
15 august a murit A. Toma (1954)
16 august s-a născut Ov. S. Crohmălniceanu (1921)
16 august a murit Horia Liman (2002)
19 august s-a născut I. Vitner (1914)
21 august a murit George Bar-On (1996)
21 august a murit Dorina Rădulescu (1982)
22 august a murit Saşa Pană (1981)
22 august a murit Felicia Keifa (Rollinger) (1996)
23 august a murit Iulia Soare (1971)
24 august s-a născut B. Elvin (1927)
25 august s-a născut Mihai Sabin (Mişu Schachter) (1935)
27 august s-a născut Zigu Ornea (1930)
28 august s-a născut Harry Bar-Shalom (1939)
28 august a murit Sergiu Năvodaru (2003)
29 august s-a născut Mirel Brateş (1936)
31 august s-a născut Andrei Lillin (1915)

Clinica de medicină alternativă

„Anita – Rehovot"

condusă de un
doctor în medicină

HOMEOPATIE
ACUPUNCTURĂ
PLANTE MEDICINALE

●

Tratăm cu succes:

• Dureri de orice origine •
• Paralizii (inclusiv faciale) •
• Astmă • Alergii • Nervozitate
• Insomnii • Impotenţă •
Prostată • Diabet • Colesterol
•
• Hipertensiune •

●

De asemenea:

• Scădere în greutate
• Întreruperea fumatului

08/941-4254
08/945-6135

Turism

Av. Iulian Sorin, fost secretar general și vicepreședinte al FCER; dela București; la rude.

Avram Croitoru, ziarist, redactor la "Realitatea Evreiască" din București; la prieteni.

Distincții

Prof. Dr. Jean Askenasy, neurolog: membru de onoare al Academiei de Științe din România.

Mirel Brateș, scriitor: laureat al Festivalului Internațional de Literatură "Tudor Arghezi", din România; pentru romanul său "Clarsfeld, evreul necesar".

Premiul „Haim și Sara Ianculovici"– 2009

Dr. Ladislau Gyemant, România; **Dr. Hary Kuller,** România; **Doina Meiseles,** Israel; **Dr. Paul Leibovici,** Israel; **Carol Feldman,** Israel; **Octavian Sava,** România; **Dr. Dorel Schor,** Israel; **Hana Rieber,** Israel; **Shoshana Idel,** Israel; **Marlena Braeșter,** Israel.

Deces

Alain Paruit (n. Herșcovici, 25.02.1939), traducător; în urma unei maladii necruțătoare. Născut la Paris, și-a petrecut copilăria la

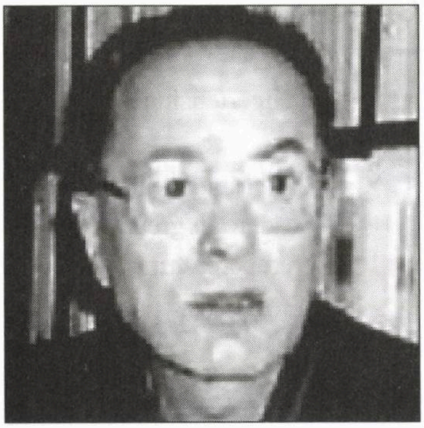

București, după care – în anii '70 – s-a stabilit definitiv la Paris, devenind cel mai cunoscut, fecund și de calitate traducător de literatură română în capitala Frații. A tradus scrieri importante de Mihail Sebastian (Jurnalul!), E. Ionesco, E. Cioran, D. Țepeneag, Gabriela Adameșteanu, Virgil Tănase ș.a., ș.a.

Carnet

Rosalia Ebercon este rugată să telefoneze lui Bibi Ebercon – Tel Aviv, tel. 03/546-9793.

El s-a impus ca un romancier de talent, publicând la editurile de pe malurile Senei cărți precum "Denunțătorul" (1962), inspirată din faptele vestitei Bande a lui Ioanid, care pusese la cale atacul uimitor asupra unui furgon cu bani al Băncii Naționale, "Întâlnire la Kronstadt" (1984), adică, așa cum reiese din titlu, o întâlnire după ani și ani de absență în Brașovul copilăriei, "Rachel" (1987), iar mai târziu "Insomniacul de la Dunăre" (1992). Avem de-a face, cum se vede, cu un condeier din trib care – asemenea altora – trăiește cu un picior în patria de adopție și cu celălalt în țara natală. Această dualitate o întâlnim și în celelalte scrieri ale lui Edgar (Eddy pentru inițiați) Reichmann. Cronicar literar la ziarul nr. 1 al Franței, "Le Monde", precum și la revista "l'Arche", revista intelectualității evreo-franceze de astăzi, el se ocupă în cronicile sale, citite mult și nu o dată citate, atât de cartea franceză, cât și de literatura venită de la București. La acest din urmă capitol, meritele lui Reichmann față de spiritualitatea românească sunt extraordinare. Așa cum am mai spus-o în aceste pagini, scriitorul a funcționat la Paris ca un ambasador voluntar, fără titulatură și mașină la scară, al creației românești în Franța. Performanța lui este fără pereche în lume.

Îl felcităm, îl admirăm și îi strigăm: La mulți ani, până la 120!

Acum un an, la 30 iunie 2008, NUCU, cum îl numeam eu, TATI, cum îl strigau copiii și nepoții, IULIAN, cum i se adresau prietenii și toți cei care l-au cunoscut din Hevrat Hashmal și i-au apreciat inteligența, capacitatea profesională și umorul deosebit – a plecat dintre noi... Cu demnitate, trecând subit pentru totdeauna în neființă.

Ing. IULIAN SECHTER

Familia, care – cu "mic" și "mare" – îl dorește și îi lipsește...

Aniversare

Edgar Reichmann, scriitor, critic literar: 80 de ani de la naștere. Născut și crescut în România, și-a

petrecut cea mai mare parte a vieții la Paris, unde s-a stabilit în anii 60.

În amintirea lui IACOV GROPER

Fondul cultural pe numele poetului Iacov Groper, împreună cu Societatea pentru Cultura Idiş din Ierusalim, au organizat la 1 iunie 2009 o seară culturală în amintirea poetului Iacov Groper, în sala Clubului Idiş din Ierusalim.

A luat parte un public numeros: persoane iubitoare de limba idiş din Ierusalim şi Tel Aviv, precum şi membri ai Ambasadei Române din Israel.

Din partea Societăţii pentru Cultura Idiş a vorbit D-l Mordechai Dunitz despre semnificaţia deosebită a acestei reuniuni.

Din partea Fondului Groper a vorbit Dr. Iancu Shechter, care a amintit despre viaţa evreiască din orăşelele şi satele din România, cum era şi orăşelul Mihăileni, în care s-a născut şi a crescut poetul. Iacov Groper, după ce a absorbit cultura tradiţională evreiască în heder, şi apoi la melamedul Leizer Frenkel (bunicul lui Eliezer Frenkel), a studiat Dreptul la Universitatea din Iaşi, şi în anul 1908, aflând că la Cernăuţi are loc Prima Conferinţă pentru Limba Idiş, a plecat să ia parte la acest eveniment. În 1914 a fondat la Iaşi jurnalul "Licht", primul jurnal literar în limba idiş din România Veche. A locuit apoi la Bucureşti şi a participat la viaţa culturală a cercurilor evreieşti, în special a celor de limbă idiş. În 1934 şi-a publicat poeziile într-un volum intitulat "La umbra unei pietre funerare" (In shutn fun a stein). În 1965 a aliat în Israel, unde a fost primit cu căldură de cercurile literare. Un an mai târziu a decedat în cursul unei vizite la Berlin. A fost înmormântat în cimitirul din Haifa.

Dr. Shechter a amintit mai întâi faptul că Groper a fost o excepţie în rândul scriitorilor evrei din generaţia lui în România: în majoritatea lor, aceştia au îmbogăţit literatura de limbă română, în timp ce el a rămas credincios limbii idiş. Apoi a accentuat faptul că a lăsat un testament prin care jumătate din averea lui a fost destinată publicării poeziilor sale în idiş, cu traducere în ebraică, şi acordării de premii anuale unor personalităţi evreieşti care se preocupă, studiază şi publică materiale despre cultura idiş şi despre cultura sau istoria evreilor din România.

Dr. Shlomo Leibovici-Laiş, presedintele societăţii "ACMEOR", a povestit despre viaţa poetului în Bucureşti şi a amintit minunatele seri de "Erev Shabat" din casa rabinului din Buhuşi, la care participa frecvent Iacov Groper.

D-na Anca Shamir a citit cu mult talent din poezia "În zile de restrişte" (In shverste teig).

Prof. Reuven Foierstein a recitat poezia "Nacht iz nisht mein element" şi a interpretat cântece pe versuri din opera poetului.

Artistul Arie Leibish a prezentat fragmente din scrieri legate de viaţa poetului Iacov Groper. Apoi a recitat poezii şi a cântat melodii pe textul câtorva poezii din opera poetului. În încheiere, a cântat o melodie de la Curtea Rabinului din Buhuşi şi a citit în paralel psalmul 126 în original şi în traducerea lui Groper în idiş.

Apreciind prezentările din viaţa şi opera lui Groper, publicul i-a răsplătit pe vorbitori şi cântăreţi cu aplauze binemeritate.

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo
Tel. 03-6812733, 054-7648747

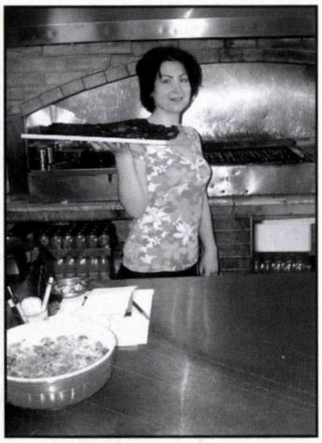

Servim zilnic toate produsele bucătăriei românești: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momițe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcați, sărmăluțe românești, antricot adevărat și multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 60 de shekeli

●

În fiecare vineri la prânz și seara muzică românească și internațională cu renumita Mariana Lungu

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane
Prețuri modeste – Vă așteptăm cu plăcere

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură și notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ȘI REDOBÂNDIREA CETĂȚENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie și a certificatelor de naștere (ale celor născuți în Israel)**
- **OBȚINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBȚINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăților din România**

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ȘI DE TRANSFERUL SUMEI OBȚINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor și desființărilor de firme (societăți)

Contactați: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim românește)

minimum

Alo, aici Minimum!
Shana Tova!

9 771565 702005 09
1/9/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 270 ■
■ SEPTEMBRIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

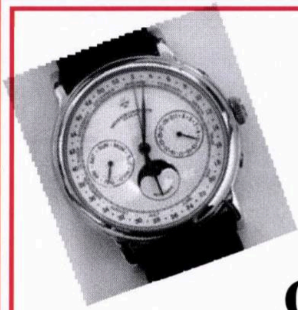

CUMPĂR

בס"ד

ceasuri de mână bărbăteşti
şi de damă vechi din aur.
Ceasuri din aur vechi de buzunar.
Obiecte din argint şi tacâmuri vechi.
Bijuterii vechi din aur şi diamante vechi şi noi.
Monezi şi medalii din aur, colecţii diverse.
Preţuri onorabile în numerar.

Tel. 054-4577961

(nu sâmbătă)

Urăm clientelei Shana Tova!

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăţilor din România**

Shana Tova!

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 August

Secretul eşecului

Există vreun secret al eşecului? Bineînţeles, va exclama fiecare dintre noi, gândindu-se la experienţa sa de viaţă şi la dramele istorice pe care le-a trăit.

Dar există şi un secret al eşecului atunci când vorbim despre conflictul israelo-arab.

Există, şi-ncă cum, au răspuns câţiva (nu puţini) oameni inteligenţi, şi capabili a privi în faţă realitatea.

Unul dintre aceşti oameni este Beny Begin (fiul fostului premier Menahem Begin), ministru în guvernul Netaniahu.

Extrase dintr-un articol intitulat chiar aşa, "Secretul eşecului", şi apărut în "Jerusalem Post":

«Chiar şi în epoca noastră, când informaţiile curg din belşug, stârnind curiozitatea oamenilor, eşecul negocierilor dintre Israel şi Autoritatea Palestiniană din 2008 nu au provocat (deşi era cazul) o dezbatere publică.

Dar astăzi, când eforturile diplomatice de pace sunt din nou la ordinea zilei, este vital să încercăm a înţelege cauzele care au dus la eşecul sus-amintit.

Niciodată nu au fost (precum în 2008) atât de promiţătoare condiţiile pentru realizarea unui acord definitiv între guvernul israelian şi Autoritatea Palestiniană. Acordurile de la Oslo fuseseră considerate de la început drept o înţelegere provizorie, iar vina pentru eşecul negocierilor din 2000 (Camp David etc.) putea fi atribuită lui Yasser Arafat, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, care de fapt nu a renunţat niciodată la obiectivele sale. Dar în 2008, negocierile au avut loc între nişte conducători ai OEP consideraţi ca fiind foarte moderaţi şi un guvern israelian cunoscut prin hotărârea de a face mari concesii pe drumul păcii.

Eşecul acestor negocieri nu a declanşat nici un fel de scandal şi nu a determinat nici un fel de dezbatere, cât de cât serioasă, privind motivele eşecului. De-abia acum câtva timp au apărut în presă câteva informaţii care te pun pe gânduri. Ziarul "Washington Post" a dezvăluit că, după spusele lui Mahmud Abbas (Abu Mazen), primul ministru Olmert a acceptat "dreptul la întoarcere" pentru refugiaţii arabi, arătându-se gata să instaleze câteva mii din aceştia în Israel.

Abbas a spus de asemenea că Olmert i-a oferit 97% din Yehuda şi Shomron (asta după ce Israelul se retrăsese deja din Gaza în 2005). În plus, luna trecută, revista "Newsweek" scria că Olmert le-a spus că a propus palestinienilor ca Israelul să renunţe la suveranitatea asupra "Bazinului sfânt" din Ierusalim, sugerând ca acesta să fie administrat în colaborare de Arabia Saudită, Iordania, OEP, Israel şi Statele Unite; această propunere a fost confirmată de negociatorul OEP, Saeb Erekat.

...Şi-atunci, de ce conducerea moderată a OEP nu a îmbrăţişat această extraordinară ofertă israeliană?

Răspunsul dat de către Abbas ziarului "Washington Post" i-a surprins pe mulţi: "Diferenţele dintre noi au rămas mari". Orişicum, e

Rosh Hashana

«Rosh Hashana – Anul Nou evreiesc – îl sărbătorim aşa cum l-am sărbătorit, de fapt, în toţi anii de la înfiinţarea statului: adică în plin război. Un război care azi arată într-un fel, iar mâine într-alt fel. Dar un război. Şi încă pe mai multe fronturi.

Mai întâi, desigur, pe frontul nr. 1, unde – ajutate de ţările arabe – organizaţiile fasciste Hamas, OEP, duşmanul nostru jurat şi de la începuturi, Hezbollah ş.a. se străduiesc prin toate mijloacele, inclusiv cele mai abjecte, să-şi atingă scopurile, adică să îngenuncheze şi să distrugă Statul Israel.

Apoi, pe frontul luptei politico-diplomatico-propagandistice împotriva inamicilor noştri din Occident (dar mai cu seamă a "amicilor") care au hotărât că a sunat ceasul ca, prin mijlocirea islamiştilor, să pună la cale Holocaustul nr. 2.

În fine, pe frontul intern, unde ne confruntăm cu o seamă întreagă de probleme social-economice şi parcă mai mult morale, de la incredibilele scandaluri de corupţie şi cinism, care au mânjit conducerea ţării, până la activitatea Coloanei a V-a (cetăţenii Kapo şi alţii).

În zilele dinaintea Anului Nou, credincioşii obişnuiesc să arunce fel de fel de fărâmituri în apele râurilor, în semn de lepădare de păcatele de peste an. Să aruncăm şi noi în ape păcatele şi greşelile noastre, şi să cerem iertare pentru aceste fapte nesăbuite. Pe urmă, să strângem din dinţi, să ne înfigem unghiile în carne şi să ne gândim la un singur lucru: câştigarea războiului pe care-l purtăm împotriva răului din afara şi dinlăuntrul nostru.»

...Cam aşa scriam cu câtiva ani în urmă despre Rosh Hashana.

Aşa scriem şi astăzi.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM – PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

destul de ciudat că, după mai bine de o lună de la publicarea interviului, încă nu a avut loc nici o dezbatere publică menită să analizeze semnificația acestei declarații și să răspundă la întrebarea: ce ar mai trebui să facă Israelul pentru a lichida acele mari diferențe și a contribui la încheierea cu succes a negocierilor?

Adevărul este că, bineînțeles, Israelul nu ar mai avea nimic de făcut (în afară de cele propuse de Olmert). Fără să vrea, Olmert a smuls vălul de moderație de pe obrajii OEP-ului. Când ai proclamat peste tot că în materie de refugiați te-ai mulțumi și cu un gest simbolic, faptul că astăzi refuzi propunerile lui Olmert înseamnă că OEP intenționează să aplice "dreptul la întoarcere" al tuturor refugiaților la locuințele lor de odinioară, din Haifa și Yaffo, Lod și Beer Sheva.

Trebuie să recunoaștem că instalarea refugiaților în Israel nu reprezintă un scop ci un mijloc. Toate semnele arată că scopul îl reprezintă distrugerea Israelului ca stat suveran; și aceasta este cauza pentru care OEP refuză cu îndărătnicie să recunoască Israelul ca stat al poporului evreu. Drept urmare, chiar dacă Israelul s-ar retrage la linia de armistițiu din 1949, și chiar dacă această linie ar împărți Ierusalimil în două, și chiar dacă am fi de acord să ne asumăm responsabilitatea pentru suferințele refugiaților, primind mii și mii dintre ei în Israel (chiar dacă toate aceste condiții ar fi îndeplinite), faptul nu va determina stingerea conflictului ci, dimpotrivă, va duce la deschiderea unui nou capitol în istoria ostilităților.

Adevărata dispută nu are de-a face cu creșterea naturală din așezarea Ariel (din Shomron), ci cu dreptul natural al evreilor de a trăi ca popor suveran în Carmiel (Galil).

Asta nu e o discuție de ordin teologic și abstract, ci o problemă de ordin practic și de vitală însemnătate. Gravitatea ei a fost dovedită anul trecut când, în cursul negocie-

Dudu Topaz

Ce dezamăgire! Ce dezamăgire ne-a produs la vremea respectivă știrea despre povestea cu Dudu Topaz! Supărat că cei de la televiziune nu-l mai chemau în studio, săptămână de săptămână, ca odinioară, cunoscutul comic a angajat bătăuși cu plată ca să-i scoată din circulație, ca-n filmele cu lumea interlopă, pe responsabilii cu pricina.

Dar zilele trecute, când am auzit că Dudu Topaz, nemaisuportând situația în care a ajuns, și-a pus capăt zilelor, în închisoare, – el s-a reabilitat, ca să spunem așa, în ochii noștri.

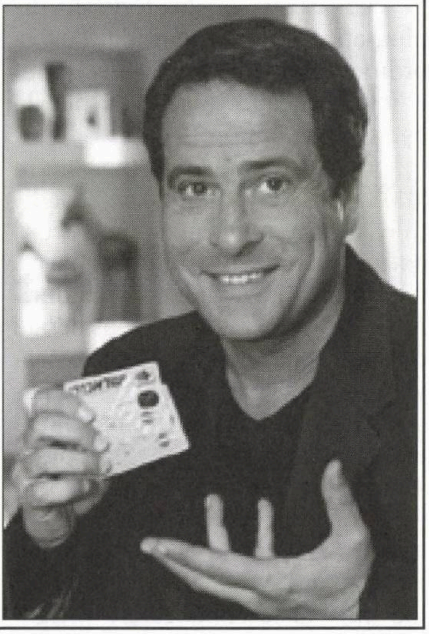

rilor, reprezentanții OEP au fost întrebați cât se pate de limpede și de precis dacă – în caz că se va ajunge la o înțelegere care să-i satisfacă pe deplin – vor accepta să includă în textul acordului un articol precizând că acordul pune capăt disputei și exclude orice pretenții ulterioare.

Guvernul nu a adus la cunoștința opiniei publice faptul că la această întrebare simplă, conducerea OEP a răspuns clar și categoric: Nu! Concluzia ce se degajă de-aici este că organizația moderată pentru eliberarea Palestinei de sub suveranitatea evreiască nu este interesată în "soluția celor două state" ci, mai degrabă, în "soluția celor două faze: în prima fază urmează ca un stat arab să ia ființă alături de Israel, iar în a doua fază, după instalarea refugiaților pe teritoriul israelian, va lua ființă un stat arab întinzându-se de la râul Iordan până la Marea Mediterană.

(În concluzie) "Soluția celor două state" nu poate fi înfăptuită și conflictul vechi de o sută de ani nu va lua sfârșit atâta vreme cât nu se va produce în rândurile conducerii arabe din Shomron, Yehuda și Gaza o schimbare fundamentală.»

P.S.! Ce coincidență! Luna trecută, adunați într-o mare și mult așteptată Conferință a organizației Fatah (prima după 20 de ani!), conducătorii palestinieni au confirmat – ba chiar cu asupră de măsură – vederile lui Beny Begin.

Mai întâi, Mahmud Abbas, președintele organizației teroriste, și ai săi au anunțat că își rezervă dreptul de a ataca Israelul prin toate mijloacele (și-n primul rând prin "Brigăzile Martirilor El-Aqsa") până la "eliberarea totală a Palestinei".

Apoi, ei au cerut izgonirea tuturor evreilor din Yehuda, Shomron și Ierusalim, ca o condiție esențială pentru înființarea unui stat palestinian (cu capitala la Ierusalim).

Pe urmă, au cerut, ca o "precondiție" pentru reluarea tratativelor de pace cu noi, eliberarea tuturor teroriștilor aflați în închisorile israeliene.

După aceea, au cerut să se acorde numaidecât "dreptul la întoarcere" pentru refugiații palestinieni, măsură care ar provoca inundarea Israelului cu câteva milioane de așa-zis refugiați și, implicit, distrugerea Statului Israel.

În plus, Abbas și ai săi au mai adăugat și un "bonus", dacă ne putem exprima așa: Conferința a votat *în unanimitate* o rezoluție afirmând că Israelul l-a ucis pe Yasser Arafat și cerând înființarea unei comisii de anchetă pe această temă.

TENDINȚE

România: Vara lui Mazăre

Recunoaștem cinstit (ba chiar dăm și în scris): evenimentele petrecute-n vara ce trecu în lumea tribului ne-au luat prin surprindere.

Știam că la București "s-a dat drumul la antisemitism". Știam că, după vandalizarea cimitirelor de la București și Botoșani și după refuzul autorităților de a-i numi și pedepsi pe vinovați, totul e posibil în materie. Și-ntr-adevăr, în iulie a venit rândul cimitirului de la Ploiești. Acum se poate spune că ne–am obișnuit. Și că singura întrebare pe care și-o mai pune omul este: cine urmează? Bârladul, Dorohoiul, Buhușii? Sau poate Timișoara (mâine toată țara)?

Știam că deschizând ziarul sau televizorul te poți trezi oricând cu o "chestie". Și într-adevăr așa s-a întâmplat. După d-na Ioana Maria Moldovan, de la ProTV, care explica poporului că marea plăcere a armatei israeliene este de a ucide copii palestinieni din Gaza, între 4 și 8 ani și jumătate, d. Cătălin Măruță, de la același post, l-a adus în studio pe Nati Meir, punându-l să vorbească românește cu accent luat parcă dintr-o virtuală ediție orală a ziarului "Porunca Vremii", iar cuplul de comici Huidu + Găinușă au făcut cam același lucru pe alt canal.

Știam și altele, multe. Dar nu știam, nu credeam, nici măcar nu ne închipuiam că ne va fi dat să trăim două momente care, înainte de a se fi produs, păreau neverosimile, din categoria "nu se poate, domnule, ce, ai căpiat?".

Ba se poate

Fiecare epocă din istoria antisemitismului are imaginea sa emblematică. Ori de câte ori vorbești, de pildă, despre hăituirea evreilor polonezi în anii războiului, îți vine în minte fotografia copilului din Varșovia, cu șapcă, speriat, cu mâinile sus și înconjurat de câțiva soldați naziști care urmau să-l îmbarce într-un tren cu deportați. Dacă te întrebi care este imaginea emblematică a antisemitismului românesc din anul 2009, răspunsul este simplu: d. Radu Mazăre, îmbrăcat în uniformă de general hitlerist și însoțit de fiul său, pe post de aghitant.

Faptele sunt cunoscute. Primar al municipiului Constanța, membru în conducerea partidului de guvernământ din România (PSD), d. Mazăre (41) a lansat o adevărată "bombă mediatică" făcându-și apariția la o paradă a modei de pe litoral în uniforma despre care aminteam mai sus și mergând, printre invitați, cu fruntea sus și pas de gâscă.

Așa cum era de așteptat, scandalul a izbucnit numaidecât (fiindcă... totuși... una e ce-i în sufletul

tău şi altceva cum te prezinţi în lume). Şi tot aşa cum era de aşteptat, primarul a trimis ziarelor o scrisoare de scuze, explicând că (of course) el n-a intenţionat cu nici un chip să elogieze nazismul şi să jignească poporul evreu.

Dacă d. Mazăre făcea gestul cu pricina mai de mult, în 1997, 2000, 2001, cu siguranţă că scuzele nu i-ar fi folosit la nimic şi că ar fi fost obligat, scurt şi fără vorbe, să-şi dea demisia.

Dar nu suntem în 2001, ci în 2009. Starea de spirit à propos de "problema evreiască" este alta. Drept pentru care, consiliul primăriei din Constanţa nu i-a cerut d-lui Mazăre să renunţe la funcţie, iar d. Mircea Geoană, preşedintele PSD, a tăcut în tot acest timp din gură.

Fenomenul cel mai interesant în legătură cu celebra uniformă îl constituie reacţia presei româneşti. Unii ziarişti s-au comportat, ca să zicem aşa, *normal*, blamându-l pe d. Mazăre şi tratându-l cu cele mai variate epitele, de la "teribilism" (cel mai moale) la imbecilitate, inconştienţă, revoltător şi altele. Sunt însă şi jurnalişti care nu s-au lăsat călăuziţi de primul impuls, ci, numărând până la zece pentru a se calma, şi-au pus întrebarea: Mazăre ăsta e om în toată firea, nu e un copil (gen profanator de cimitire), chestia cu teribilismul nu *ţine*, ia să vedem noi despre ce e vorba.

Unul dintre jurnaliştii aceştia este Ovidiu Nahoi, redactor-şef adjunct la "Adevărul". Înţelegând că primarul Constanţei n-a făcut o "aiureală", ci o mişcare calculată, menită să-i întărească poziţia la viitoarele alegeri, Ovidiu Nahoi scrie:

«Procentele de simpatie pentru Radu Mazăre vor creşte după ce acesta a purtat uniforma de ofiţer nazist şi l-a îmbrăcat pe fiul său în hainele soldaţilor celui de-al Treilea Reich. Iar cei care l-au criticat pentru asta vor apărea în ochii tot mai multora drept nişte boşorogi

Mazăre: tatăl și fiul

învechiți și plini de ifose. Sau de-a dreptul uneltele mafiei evreiești care a înrobit țara, niște agenți plătiți de marea conspirație mondială, buni de demascat și executat pe stadioane. Pe scurt, dușmani ai României (cu trei „r"). De aceea, nici liderii PSD și nici președintele tuturor românilor nu au reacționat. Au gândit sociologic.»

Cu alte cuvinte, memorabilul gest al lui Mazăre nu constituie o gafă, ci o investiție politică. Cât de rentabilă, asta urmează a se dovedi curând. Fiindcă așa e cu investițiile: unele te îmbogățesc, altele te duc la sapă de lemn.

Cazul Sabyc

S-a scris mult despre această clinică din București și se va mai scrie. S-a mai scris mult și se va mai scrie despre cazul "Sabyc", clinica pentru fertilizare condusă de medicii israelieni Harry Mironescu și fiul acestuia, Yair Miron. Un document care-ți îngăduie să înțelegi mai bine ce s-a întâmplat acolo ne-a oferit Doina Meiseles, de la "Jurnalul săptămânii". Ea a reușit să vorbească cu una din protagonistele scandalului. Extrase din convorbirea publicată în "Jurnalul":

(Vorbește "R.", interlocutoarea Doinei Meiseles:) – În dimineața de duminică 19 iulie 2009 mă aflam pentru tratamentul de fecundare artificială în clinica "Sabyc" din București, având o trimitere de la spitalul Bnei-Țion din Haifa. Sosisem cu numai o seară înainte (sâmbătă) și locuiam la hotelul "Iris", chiar lângă clinică. Eram a patra la rând, dintr-un număr de 28 de tinere pe care nu le cunoșteam dinainte. Când mi-a venit rândul, am intrat în sala de operație, mi s-a spus să mă întind pe pat și doctorul Levitt, după o scurtă pregătire, mi-a introdus ovulele fecundate (embrioni). Chiar în acel moment s-au auzit strigăte puternice, ușa a fost dată de perete și în cameră au năvălit mai mulți indivizi mascați, cu armele gata de tragere îndreptate spre noi. Am fost convinsă că este vorba de teroriști palestinieni care au luat cu asalt clinica, știind că aparține unor israelieni. Nu mă puteam mișca de pe pat, căci aveam un aparat metalic introdus în corp, operația fiind în plină desfășurare. Am rămas în această poziție imposibilă, cu picioarele în sus, în timp ce în încăpere se auzeau ordinele și... râsetele indivizilor mascați... În cameră se mai învârteau indivizi cu aparate de filmat; la un moment dat, cineva a tras cearceaful cu care eram acoperită, dr-ul Levitt a fost imediat împins cu fața la perete. Încet-încet, am înțeles că cei ce se aflau în cameră erau polițiști români, dar... coșmarul abia începea!

Aveam dureri îngrozitoare, sângeram, am rugat să mi se scoată aparatul din vagin și să fiu lăsată să cobor din pat. Nu mi s-a permis... Abia dupa circa o jumătate de oră doctorului Levitt i s-a permis să se apropie de mine. Am coborât cu greu din pat, abia puteam merge, am cerut să mă îmbrac și... am fost lăsată să o fac. Dar să nu credeți că după un paravan... Nu. Am fost nevoită să-mi pun chiloții și toată lenjeria intimă în timp ce eram "urmărită" vigilent de sinistrele personaje. Ba mai mult, când am cerut să merg la toaletă, mi s-a permis s–o fac, dar... cu ușa deschisă și fiind supravegheată chiar și pe... WC! Deși aveam dureri insuportabile, am fost somată – cu țipete, amenințări, brutalitate – să stau cu fața la perete. Am pierdut noțiunea timpului. Cele 28 de femei care se aflau în acea zi îngrozitoare în clinica "Sabyc" au fost ținute cu fața la perete ore întregi, ordonându-ni-se să... nu vorbim între noi!

Eu am început să țip. Am fost amenințată că... dacă nu voi tăcea, voi rămâne în arest două sau trei săptămâni! Am tăcut. După aceea, toate am fost luate și duse la... secția de poliție. Bineințeles, sub pază severă și nu înainte de a ni se face percheziții corporale brutale. De ce? Ni s-a explicat că nu putem fi băgate într-o secție de poliție fără ca autoritățile să se asigure că nu avem arme asupra noastră.

Odată intrate în incinta secției de poliție a început un alt calvar. Polițista, care a pretins că se numește Iulia – desigur un nume "prefabricat" – a avut "amabilitatea" să

ne informeze: "Acum nu sunteţi în Israel, sunteţi în România, pe pământ românesc, şi trebuie să vă supuneţi legilor de aici. Acelea care nu fac ce li se spune, vor rămâne în arest chiar şi o lună".

Nu exista aer condiţionat, căldura era de nesuportat, toţi poliţiştii şi poliţistele fumau fără oprire. Ne era rău şi, la rugăminţile noas tre de a primi un pahar cu apă, ni s-a răspuns cu un refuz categoric: FĂRĂ APĂ! N-aveam dreptul la apă, de mâncare nici nu se punea problema, şi pe nimeni n-a interesat faptul că toate cele 28 de femei aflate acolo nu mâncaseră şi nu băuseră nimic de cu o seară înainte. Bineînţeles că aproape toate dintre noi veniserăm la tratament pe stomacul gol.

Ni s-a luat fiecăreia un interogatoriu înjositor şi foarte, foarte tendenţios. Ni s-a spus de nenumărate ori că tratamentul la care fusesem supuse era ilegal, că suntem contrabandiste! Că ovulele fecundate proveneau de la ţigănci. Aş vrea să accentuez faptul că dispreţul, ura şi repulsia faţă de ţigani sunt abisale. Pe nici una din cele 28 de femei care veniseră să facă tratament în România nu le interesa – şi nu trebuia să le intereseze – de unde provin ovulele. Ceea ce era important se referea la faptul că ele trebuiau să provină de la persoane sănătoase.

Înainte de fi anchetate, am fost despărţite una de cealaltă şi numai dupa "interogatoriu" am fost lăsate din nou împreună. Impresia de Auschwitz, de "tren al morţii", fără o picătură de apă, senzaţia de murdărie, de dezgust deveneau tot mai pregnante. Dar supliciul era departe de a lua sfârşit.

Ni s-au confiscat tuturor paşapoartele, telefoanele mobile şi absolut toţi banii pe care îi aveam asupra noastră. Toate cele 28 de femei aflate în clinică în momentul arestării aveau între 3.000 şi 5.000 de euro asupra lor, bani cu care urma să achităm tratamentul. Nici uneia dintre noi nu i s-a dat o chitanţă, o adeverinţă, o dovadă oarecare că ni s-au confiscat lucrurile. Ni s-au adus rapid nişte formulare şi ni s-a cerut să le semnăm. "Cine nu semnează va rămâne aici 2-3 săptămâni", ne-a strigat poliţista Iulia. Am cerut un avocat, un reprezentant al ambasadei israeliene. Poliţista Iulia ne-a râs în faţă: "Peste 14-15 zile!" Ni s-a adus o traducătoare, care avut şi ea grijă să ne şoptească: "Semnaţi tot, nu vă împotriviţi. Altfel nu veţi ieşi de aici!" Am fost despărţite în două grupe: cele care semnaseră şi cele care nu. Dar până la urmă am semnat toate! Ne-am recăpătat paşapoartele şi, sleite de puteri (eu personal având o hemoragie care n-a trecut nici azi), ne-am îndreptat spre hotel.

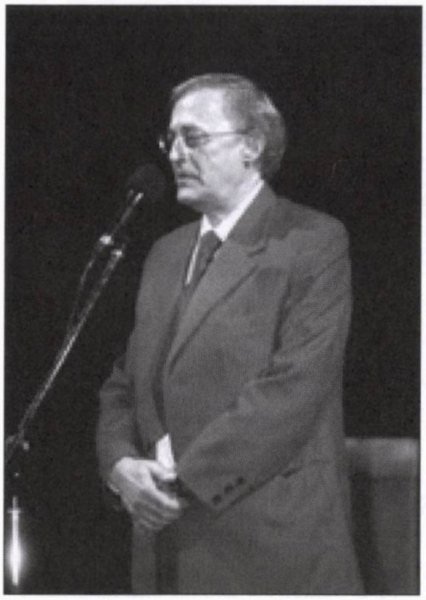

Dr. Vasile Astărăstoae: medicii israelieni sunt ca Mengele

...Avionul nostru pleca peste mai puţin de o oră. Nici una dintre noi nu avea vreun ban pentru a ajunge la aeroport.

Am ajuns la aeroport – una dintre noi mai avea la ea cartea de credit, a scos bani pentru a plăti taxiuri tuturor – ne-am suit în avion în ultimul moment şi în clipa în care am ajuns în Israel am sărutat pământul.

Aceasta a fost confesiunea tinerei "R" din Haifa. Am mai ascultat două alte confesiuni, aproape identice: "M" din Raanana şi "D" din centrul ţării. Aş vrea să-i pot spune "tovarăşei" miliţiene Iulia, că în Israel, când poliţia face o descindere într-un bordel din Tahana Merkazit, se procedează cu infinit mai multă delicateţe. Şi încă ceva: poliţia română "vigilentă" a dat dovadă de infinit mai multă înţelegere şi "delicateţe" când a "cercetat" distrugerile mormintelor evreieşti din Bucureşti, Botoşani şi Ploieşti!!! Unde, bineînţeles, nu există vinovaţi. Doar nişte copii minori...»

Tot în "Jurnalul", Ella Bernfeld scrie:

«I-am văzut la TV pe poliţiştii cu feţele acoperite, asemeni primului terorist filmat pe un balcon al clădirii din satul olimpic de la München, în 1972, când au fost luaţi ostatici şi apoi asasinaţi sportivi israelieni, poliţişti cu veste de protecţie contra gloanţelor şi cu mitralierele îndreptate spre toţi criminalii periculoşi: medici şi paciente. I-am văzut transportând, cu aceeaşi grijă infinită pe care o ai când cari saci de cartofi, recipientele în care se aflau preţioasele ovule fecundate in vitro, ovule care nu vor mai ajunge probabil niciodată la destinaţia lor iniţială şi din care nu se va mai dezvolta nici un embrion, menit să fie un copil evreu. Am văzut-o şi pe una dintre femei, căreia cineva de la televiziunea română a avut bunul simţ să-i haşureze chipul, pe masa de operaţie, cu halatul verde, unicul paravan între intimitatea ei şi brutalitatea intrării cerberilor în clinică.

Ce s-a întâmplat cu adevărat la această clinică pare un simulacru grosolan care exacerbează antisemitismul violent deja existent. Acuzaţiile, comentariile din presă şi

reacţiile Colegiului medicilor din România (prin vocea autorizată a preşedintelui său, dr. Vasile Astărăstoae) deschid porţile imaginaţiei spre câteva scenarii: buni samariteni, românii au vrut să impiedice nelegiuirea ca ovulele smulse cu forţa unor ţigănci tinere şi sărace amăgite cu câţiva dolari, să fie introduse prin "practici naziste" de către medici, comparabili cu Mengele, în uterul unei femei care, prin credinţă, ar repeta deicidul; cei doi medici, veniţi din Palestina care oprima şi masacrează nefericitul popor palestinian

Imaginaţia nu are margini, dar nici crunta dezamăgire că nimic nu pare să se fi schimbat în mentali tatea României.»

Cele întâmplate la clinica *Sabyc* ne îndeamnă la câteva reflecţii:

1) Năvălirea poliţiştilor în sala de operaţie şi modul cum s-au purtat cu pacientele marchează o etapă nouă în istoria antisemitismului românesc contemporan; de la profanarea morţilor din cimitire şi de la cascada de cuvinte aruncate de-a lungul anilor din urmă, prin presă, radio-televiziune sau Internet, asupra neamului evreiesc, s-a trecut la agresiunile fizice propriu-zise. E o premieră.

2) Alegerea clinicii sus-amintite pentru experimentarea acestui mini-pogrom nu a fost, ca să zicem aşa, întâmplătoare. Dacă voiau să lovească într-o întreprindere oarecare, condusă de israelieni, autorităţile ar fi avut la îndemână o mie de alte posibilităţi: un magazin de rochii, o băcănie, o fabrică de ciocolată, un hotel, un restaurant, un cazinou… Dar inţiatorii *raidului*, oameni deştepţi (şi cu mentalitate demonică în sânge) au ales o ţintă aflată în adâncurile sufletului omenesc: setea evreului de a exploata, batjocori şi ucide pe neevrei. Ella Bernfeld foloseşte termenul deicid. Noi ne gândim la omorul ritual, tema cea mai dragă duşmanilor noştri, de oriunde şi de totdeauna.

În 1952, la Moscova izbucnise un scandal uriaş pus la cale de serviciile secrete: câţiva medici evrei de la Kremlin fură arestaţi peste noapte şi judecaţi, fiind învinuiţi că ar fi încercat să-l ucidă pe Stalin. Panica fu grozavă, se vorbea că toţi evreii din URSS (ca şi, de altfel, din România, Polonia ş.a.) vor fi scoşi din casele lor şi deportaţi în Siberia. Între timp, însă, Stalin a murit, adevărul a fost scos la iveală şi lucrurile s-au potolit.

Episodul acesta a rămas în istorie sub denumirea de "Procesul medicilor evrei asasini" din 1952. Despre cazul de la clinica "Sabyc" se va vorbi probabil ca despre Procesul medicilor israelieni asasini, din 2009.

AVOCAT ŞI NOTAR
AUSTERMAN EFRAIM
Fost magistrat în România
Execută
Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;
Rezolvă probleme juridice legate de România
Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România
Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11
Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401
Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

ZISE...

"Preşedintele Iranului, Mahmud Ahmadinejad, nu a ameninţat niciodată Israelul cu distrugerea".

(Felicia Langer, avocată, anti-sionistă, veche simpatizantă a OEP-ului şi a lui Yasser Arafat, una din tipele Kapo cele mai cunoscute în lume; într-o declaraţie făcută presei israeliene, 2009)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

Ne place...

...Nu ne place

Nu ne place că...

...întâlnindu-se la Palatul Elysée din Paris cu primul nostru ministru Beniamin Netaniahu, hiperactivul preşedinte al Franţei, Nicolas Sarkozy, i-a cerut omologului său să-l scoată urgent din guvern pe Avigdor Lieberman, ministrul de Externe, şi să o numească în locul acestuia pe Tzipi Livni, conducătoarea partidului Kadima; nu ne place întâmplarea de mai sus, deoarece ea ne arată că: 1) omul se bagă unde nu-i fierbe oala; 2) aroganţa francezilor a atins, iarăşi, cote înalte; 3) Sarkozy, altfel băiat simpatic, e dus cu pluta.

Nu ne place că...

...fostul preşedinte al Tribunalului Suprem, Aharon Barak, a găsit de cuviinţă, cu prilejul unei conferinţe organizate de "Noul Fond Israelian" (o instituţie cunoscută prin sprijinul acordat studiilor antisioniste), să arunce o căldare de lături în capul neamului evreiesc: "Dacă întrebi un evreu dacă este pentru egalitatea dintre israelieni şi arabi, el va răspunde *desigur;* şi dacă îl întrebi dacă este de acord ca arabii din Israel să fie aruncaţi în aer, el va răspunde *fără doar şi poate.* Acest evreu nu vede nici o contradicţie între cele două poziţii".

Aharon Barak

Ne place că...

...spre deosebire de alte *ieşiri* asemănătoare, pe care mass-media le-a tolerat plină de bunăvoinţă, de data asta declaraţia lui Aharon Barak i-a făcut pe mulţi din presă, inclusiv dintre stângiştii cunoscuţi, să-şi iasă din sărite. Pentru "Jerusalem Post", ieşirea este pur şi simplu "antisemită". Un exemplu concludent à propos de arama ivită pe faţa fostului conducător al Tribunalului Suprem îl constituie comentariul ziaristului Mati Golan, din ziarul "Globes". Fost redactor-şef la "Haaretz", citadela pro-OEP-ismului din Tel Aviv, Mati Golan şi-a intitulat articolul: "Acuzaţia de omor ritual lansată de Aharon Barak". Constatând uluit că înaltul magistrat "a ieşit din ascunzătoare" şi că s-a manifestat ca un antisemit get-beget, Golan se întreabă: ăsta-i omul pe care l-am considerat atâţia ani de zile drept candela care lumina Curtea noastră Supremă?

Nu ne place că...

...discutând cu Mahmud Ab-

Premierul turc Recep Tayyip Erdogan

bas, şeful OEP-ului, premierul turc Erdogan i-a spus la despărţire: "Sper ca la anul să ne întâlnim la Ierusalim, în Capitala statului palestinian".

Ne place că...

...d-na Sara Hurwitz, din SUA, a fost numită rabin la sinagoga or-

Sara Hurwitz: mişto rabinească

todoxă din New York, fondată de rav Ioseph Ber Soloveitchik.

Ne place că...

...după plecarea egipteanului

Lumea s-a mirat că doi elevi de ieşiva din Ierusalim au fost arestaţi pe când încercau să transporte în Japonia (la ordinul familiei de mafioţi Abargil) 90.000 de pastile din drogul Ecstasy şi câteva kilograme de opiu, cocaină ş.a.

De ce vă miraţi, fraţilor? Nu spunea Marx că religia este opiumul popoarelor?

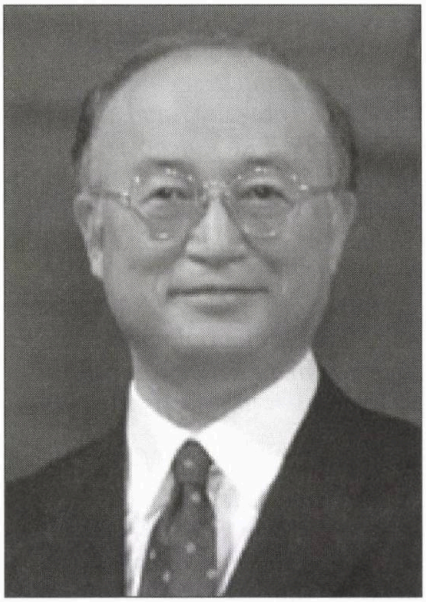

Yukiya Amano

Mohamed El Baradei din fruntea IAEA (Agenția Internațională pentru Energie), a fost ales ca președinte al inportantei instituții japonezul Yukiya Amano (62), care l-a învins la vot cu 23-11 pe contracandidatul său, în ciuda sprijinului masiv primit de acesta din partea țărilor arabe.

Ne place că...

...așa cum aflăm din "Dilema veche", scriitorul Jean D'Ormesson, membru al Academiei Franceze, a lansat un apel la adresa intelectualilor subtili care își exprimă de cinci ori pe zi compasiunea față de suferințele musulmanilor de pretutindenea: *"Irak este o țară devastată de dictatură, de război, de terorism, de mizerie. Toți cei care trăiesc în această regiune atât de încercată sunt nefericiți. Există însă câțiva irakieni care sunt încă și mai nefericiți, mai izolați, mai amenințați decât ceilalți: creștinii. (...) Descendenți ai contemporanilor lui Abraham, urmașii uneia dintre primele comunități care ne-au transmis mesajul lui Hristos, creștinii din Irak vorbesc o limbă derivată din arameică, limba lui Iisus. (...) Condițiile lor de viață sunt îngrozitoare. Situația lor de acum e chiar mai rea decât pe vremea regimului lui Saddam Hussein. (...) Pentru ca ei să-și poată mărturisi în continuare credința, singura speranță este solidaritatea celorlalți creștini din lume".*

Nu ne place că...

...așa cum aflăm din revista VIP din București, numita Valentina Kissoly (67), din Timișoara, a inventat și lansat cu succes pe piață "cârnații cu săpun".

Nu ne place că...

...la spitalul Rambam din Haifa crește necontenit numărul furturilor de la pacienți: în anul 2008 s-au înregistrat 237 de furturi, iar acum, în 2009, până în vară au dispărut 110 obiecte aparținând bolnavilor. Cele mai căutate bunuri sunt telefoanele celulare și gențile femeilor. cca. o jumătate de oră.

Ne place că...

...pe lista cărților recomandate de Ministerul Educației din România pentru lectura elevilor de liceu din clasa a XII-a, se află și cartea "Almanahul călătoriilor mele" a colaboratorului nostru G. Mosari.

Ne place că...

...rav Ovadia Iosef a dat o hotărâre halahică prin care persoanelor aflate la closet, pe scaun, le este interzis să vorbească cu cei din afară.

Ne place că...

...autoritățile italiene au restaurat, după un an de zile de muncă, cel mai mare și mai elegant bordel din orașul Pompei, făcându-l să arate ca în zilele lui de glorie. Cunoscut sub numele de Lupanar (de la Lupa, care în italiană înseamnă prostituată), stabilimentul (frecventat și de faimoasa Messalina) fusese distrus cu prilejul cutremurului de pământ din anul 79 e.n. care a transformat Pompeiul într-o ruină.

Frescă erotică din lupanarul din Pompei

Nu ne place că...

...poliția turcă a scos din circulație un autobuz cu felinar roșu, care făcea curse regulate în jurul Istanbulului, fiind foarte apreciat atât de localnici, cât și de turiști. Autobuzul, având patru stewardese și patru mici compartimente izolate, oferea călătorilor partide de sex de

Nu ne place că...

...episcopul olandez Martinus

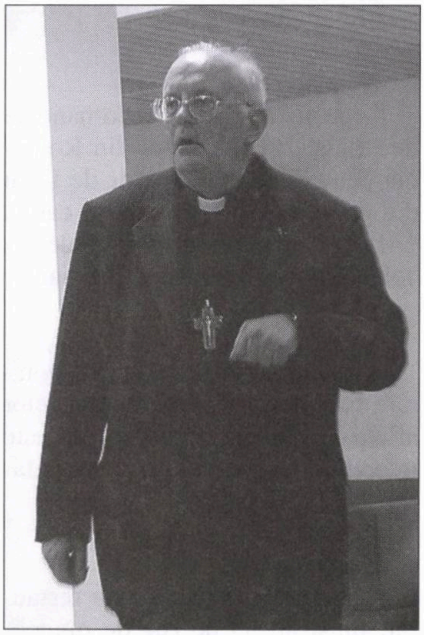

Episcopul Martinus Petrus Maria Muskens

Petrus Maria Muskens, unul din puţinii clerici pro-islamişti (dacă nu chiar singurul) din Ţara Lalelelor, a propus la postul de televiziune olandez ca de-aci înainte, la rugăciunile din biserici, credincioşii să folosească în loc de cuvântul Dumnezeu, pe acela de Allah.

Ne place că...

..."Asociaţia evreilor surzi", din Londra, care îi ajută pe copiii englezi suferind de surzenie să înveţe elementele de bază ale iudaismului cu ajutorul unor instructori speciali, al casetelor video etc., a împlinit 60 de ani de activitate.

Nu ne place că...

...încet-încet, s-au introdus în mass-media din România, ca şi în tipăriturile pe româneşte din Israel, expresiile "moderator" sau "adunarea va fi moderată de...", ceea ce e stupid, fiind un barbarism curat.

Ne place că...

...înotătorul evreo-american Jason Lezak (patru medalii olimpice de aur) şi-a anulat participarea la campionatele mondiale de nataţie de la Roma, declarând că preferă să concureze la Macabiada din vara trecută. Întrebat de ce a luat această hotărâre, el a răspuns: vreau să concurez ca un sportiv evreu, exprimându-mi astfel identitatea.

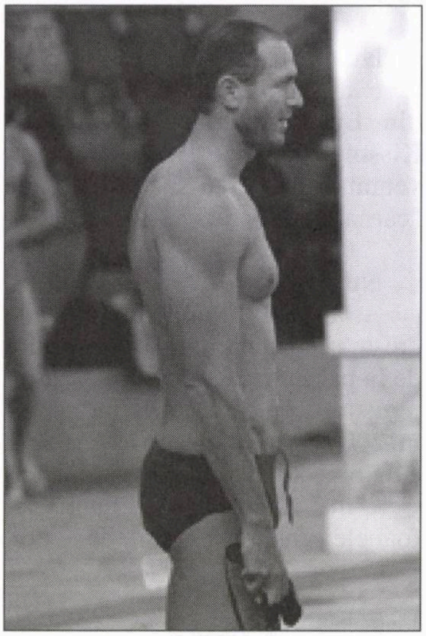

Jason Lezak

Nu ne place că...

...Internetul din România a transmis (prin Ziare.com) următoarele:

«Aproximativ 95% din persoanele arestate în marile oraşe din Spania, din septembrie până în prezent, sunt români, au anunţat şefi ai gărzii civile şi ai poliţiei naţionale după cea mai puternică lovitură dată uneia dintre cele mai periculoase reţele de falsificatori de carduri.

Poliţia spaniolă, în colaborare cu autorităţile din România, a reuşit să captureze 99 de persoane. Reţeaua de falsificatori avea ramificaţii în unsprezece dintre ţările Uniunii Europene. Pagubele au fost estimate la 6 milioane de euro.

Potrivit ultimului bilanţ făcut public la Madrid, în ultima razie a poliţiştilor spanioli au fost arestaţi 94 de români şi cinci spanioli, membri ai unor grupări de faslificatori de carduri.

Printre oraşele fraudate se numără Madrid şi Valencia. Poliţiştii spanioli au reuşit să captureze infractorii în urma a 48 de percheziţii făcute în mai multe zone din Spania.

Infractorii reuşeau să fraudeze bancomatele spaniole prin copierea benzilor mangnetice ale cardurilor bancare.»

❖

«Ofiţerii poliţiei britanice se străduiesc să facă faţă "creşterii dramatice", de 800 la sută, a numărului infracţiunilor comise de români în Marea Britanie, informează "The Daily Mail".

Potrivit publicaţiei specializate "Police Review", autorităţile sunt extrem de îngrijorate de creşterea numărului infracţiunilor comise de est-europeni, care solicită la maxim forţele britanice de poliţie după aderarea României la Uniunea Europeană, în ianuarie 2007. Potrivit statisticilor, în Londra se înregistrează lunar 339 de infracţiuni, faţă de numai 30 în 2006.

Una dintre probleme este furtul din buzunare practicat de minori, un fenomen care ia amploare şi în zonele din afara Londrei.

"Nu este vorba numai despre Londra, ci afectează toate unităţile din Marea Britanie. Ne confruntăm cu un nou tip de infracţionalitate. Este vorba despre exploatarea infracţională a minorilor. Aceştia nu pot fugi sau apela la cineva atunci când sunt abuzaţi sau exploataţi", a explicat Bernie Gravett, care conduce 12 unităţi de poliţie.

Copiii, care au vârste începând de la şase ani, aduc liderilor reţelelor un venit anual de până la 268 de milioane de euro, fiecare copil adunând peste 134.000 de euro pe an.

Poliţiştii britanici spun că infractorii cumpără copiii de la fami-

lii sărace din România contra unei sume de circa 200 de euro, și îi vând apoi în Marea Britanie.

"Fiind atât de mici este foarte dificil să faci arestări fără a ajunge la adulți. Dar li se spune să nu spună nimic și doar să întrebe de părinți, care apoi neagă orice legătură" cu situația, potrivit unui ofițer britanic.»

Ne place că...

...referindu-se la obiceiul de a publica în fiecare zi documente privind faptul că diferite personalități culturale, sportive etc. ar fi făcut "poliție politică" înainte de decembrie 1989, d. Toader Paleologu,

Antoine Quentin Fouquier-Tinville (1746-1795)

ministrul Culturii (și fiul marelui eseist Al. Paleologu) a amintit în "Adevărul literar și artistic" o vorbă a lui Fouquier-Tinville, acuzatorul public din timpul Revoluției Franceze: "Dați-mi o foaie de hârtie scrisă de oricine vreți și vă găsesc cinci motive ca să-l trimit pe autor la eșafod".

Ne place că...

...primăria din Ramat Hasharon a instalat pe strada Weizman câteva zeci de sculpturi în amintirea lui Ioav Dagan, un pasionat muzeograf din oraș; sculpturile – donate atât de familia Dagan cât și de diferiți artiști care au lucrat de-a lungul vieții cu reputatul iubitor de artă plastică – au fost aranjate astfel încât să transforme strada într-o grădină de sculpturi.

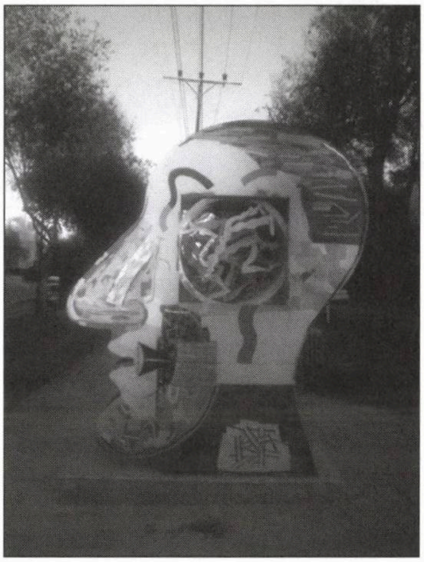

Sculptură de David Gerstein în Ramat Hasharon

Ne place că...

...în zilele când înAmerica (ba chiar și-n alte locuri) izbucnise un "cult al personalității" cum nu s-a mai văzut, cu istericale "coast to coast" și păr smuls din cap à propos de moartea cântărețului Michael Jackson (regele muzicii pop), scriitorul român Mircea Cărtărescu a publicat rândurile de față în ziarul "Evenimentul zilei" din București:

«Voi vorbi cu milă și groază despre bietul, hidosul Michael Jackson, nefericitul rege al muzicii pop, pe care America l-a creat, America l-a distrus, sadic și cu bună știință, iar acum America îl plânge ipocrit, totul în cadrul unui show colosal care amintește flagrant de pâinea și circul Romei antice.

E drept, în zilele noastre gladiatorii nu mai sunt spintecați în arenă sub ochii cetățenilor, ai matroanelor și-ai clienților la o simplă întoarcere în jos a degetului mare. Dar circul merge mai departe, cu poleiala lui de glorie și cu ploaia de aur revărsată peste capetele vedetelor, venerate ca zeii și sfâșiate apoi cu aceeași fervoare.

Nicăieri ca în showbiz nu e mai vizibilă barbaria de fond a lumii noastre, lipsa ei de umanitate, de compasiune, de proiect, de orizont. Tinerii artiști, un val după altul, sunt antrenați și aruncați în arenă, în groapa cu lei a unei uzuri și a unei concurențe sufocante. Sunt storși literalmente de talentul pe care-l au și, când cedează, când devin epave ciuruite de alcool, sex și droguri, sunt aruncați afară, pur și simplu, și vin alții în locul lor.

Sunt gladiatorii, cytarezii și pugiliștii vremii noastre, mirosind a „blood, sweat and tears", și care-și distrug viața în locul nostru, al tuturor. Ce figură tragică și grotescă acest Jacko! Muzica lui aproape că n-are legătură cu efigia sa, cu personajul pe care, asemenea lui Pygmalion, l-a sculptat în propria lui carne.

Într-o piesă a lui Camus, împăratul Caligula era întrebat ce-și mai poate dori, el, care avea totul și totuși era monstruos de nefericit. „Vreau luna de pe cer", a spus el. Și Michael pare să fi vrut luna. Frumosul adolescent cu păr cârlionțat care vânduse mai multe discuri decât oricine în istorie simțea o neliniște existențială adâncă.

Primul tabu biologic, psihic și social pe care l-a transgresat în asaltul său nesăbuit asupra limitelor umane a fost cel al rasei. A devenit negrul alb, un hibrid nemaivăzut și neclasificabil, mai curând un idol sau un arhetip decât ceva ce poate cu adevărat exista.

Granița sexului n-a rezistat mult nici ea: pe fața văruită ca a gheișelor sau a clovnilor albi, și-a pictat trăsături femeiești. Scandalurile sexuale din acea epocă nu par să fi avut vreun fundament real. Au fost mai curând fantasme psihice ale acestui om care a vrut să fie **everyman** *și a ajuns de fapt* **no one.**

A dormit în pat cu copii și, dacă i-a atins necuvenit, până și asta trebuie să fi fost nesexual, dintr-o curiozitate copilărească. Fiindcă negrul-alb-bărbat-femeie era și matur-copil, fără să fie, de fapt nici una, nici alta.

Ultima limită a acestui mare melancolic ce alerga după lună a fost însăși umanitatea sa. Negrul-alb-bărbat-femeie-matur-copil a devenit – în propriii lui ochi – om-zeu când a cântat „History” în cupa făcliei din mâna Statuii Libertății. Din acea clipă, deloc întâmplător, a început prăbușirea.

Cel mai îndrăznet, (dar și mai grotesc) hybrid al epocii noastre avea să decadă apoi cu o viteză fantastică. La cincizeci de ani, Michael Jackson nu mai era nici cântăreț, nici om, ci un idol în sensul primitiv al cuvântului, un idol înspăimântat de sine însuși. Lumea spectacolului îl schimbase într-un freak de bâlci asemenea femeii-păianjen sau omului-elefant.

Fusese târât în procese de o reacredință evidentă, fusese deposedat de bunuri și de glorie. Nu mai făcea decât tirajul tabloidelor care-l sfârtecau de viu pentru consumul gospodinelor. Cum trebuie să fi fost viața lui, cu cimpanzeul lui, cu falsele lui neveste, cu problematicii lui copii, cu domeniul lui, Neverland, unde se simțise o dată un Peter Pan înconjurat de prieteni micuți, cu tonele lui de medicamente, cu doctorii și avocații care l-au stors de bani, cu fundamentaliștii islamici care-l manipulau?

Cum trebuie să fi suportat, în ultimii ani, să fie nimeni, după ce fusese două decenii totul? Cum își mai suporta corpul, pe care-l batjocorise ca nimeni altul? Vestea morții lui a zguduit lumea. Firește, lumea noastră de carton și steluțe aurite. Pe posturile de televiziune **(„Tv makes it, tv even brakes it, tv makes the superstar wherever you are...”)** *n-a mai fost loc, câteva zile, pentru știrile despre revoltele din Iran, nici pentru tragicele accidente aviatice.*

Au beneficiat de moartea lui tirani, companii multinaționale, senatori corupți. Toate fraudele au fost ascunse sub preș, toți șobolanii au putut să se fofileze neobservați. E efectul paradoxal al unei lumi ludice, în care showul e mai important ca viața și tinde să se substituie realității.

Rămân, după Michael, câteva videoclipuri de neuitat și o mască grotescă și tristă. Tot restul, gloria și turpitudinea, țin de showbiz. John Lennon, ucis tot de această lume neiertătoare, spunea în cel mai trist cântec al său: „Toată lumea te iubește când ești la doi stânjeni sub țărână”...»

Nu ne place că...

...de sărbătoare anațională a Franței, 14 Iulie, ziaristul Charles Enderlin, corespondentul permanent al postului de televiziune "France 2" (suntem cu ochii pe voi!) în Israel, a fost decorat cu Legiunea de Onoare în semn de pre-

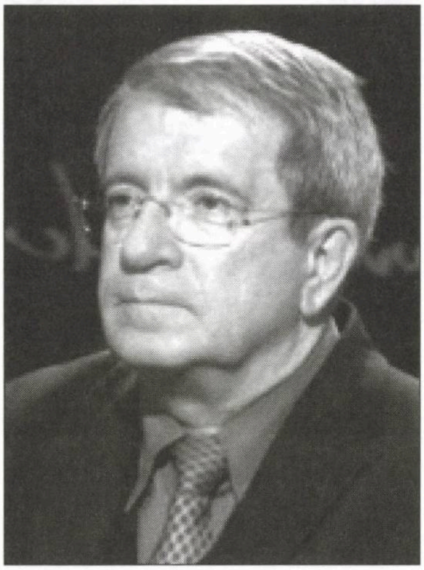

Charles Enderlin

țuire pentru emisiunile sale anti-israeliene, cu care împute aerul de pe malurile Senei.

Nu ne place că...

...Nati Meir este evreu.

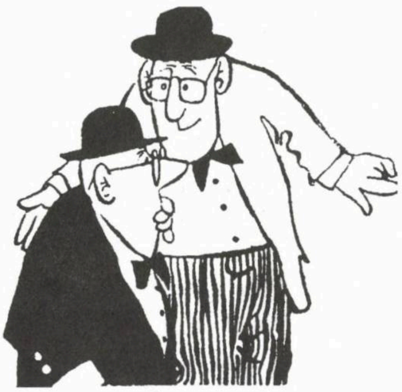

SE ZVONEŞTE CĂ...

...un sondaj secret, iniţiat de preşedinţia României, a arătat că în caz că primarul Constanţei, **Radu Mazăre,** ar candida astăzi la viitoarele alegeri prezidenţiale, ca reprezentant al PSD, el ar obţine (datorită popularităţii câştigate ca urmare a celebrei fotografii înfăţişându-l în uniformă de general nazist), 46% din voturi, la numai două puncte distanţă de preşedintele Traian Băsescu (48%).

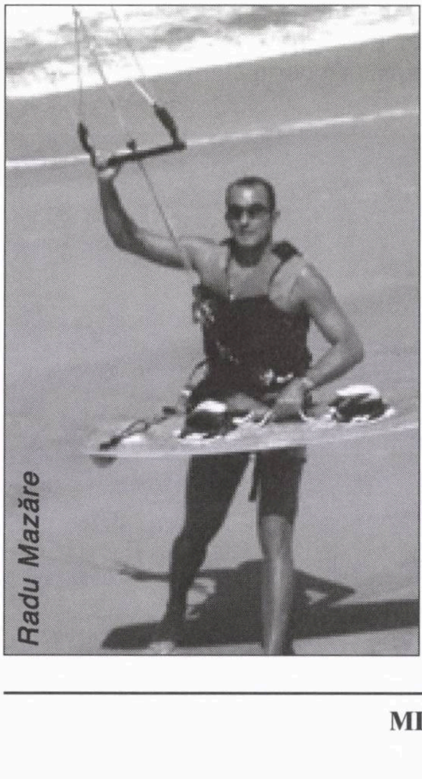

Radu Mazăre

...à propos de acelaşi **Mazăre,** fotografia cu pricina, care a făcut ocolul lumii, a fost selecţionată pentru Premiul Pulitzer (SUA) pe 2009, premiu ce se acordă anual celor mai bune fotografii de presă din lume.

...d-na **Andreea Păstârnac,** fost consilier cultural la ambasada română din Israel, în prezent ambasadoare a României în Cipru, a primit, prin "Interflora", la spitalul unde este internată din cauză de "gripă A", un mare buchet de flori din partea câtorva prieteni de la Tel Aviv, însoţit de cele mai bune urări de sănătate.

...luna trecută, o persoană necunoscută a scris cu vopsea neagră pe zidul casei unde locuieşte Nati Meir, cuvântul Kapo.

...Dr. **Vasile Astărăstoae,** preşedintele Colegiului Medicilor din România, care a devenit faimos vorbind despre medicii israelieni de la clinica Sabyc din Bucureşti ca despre nişte Mengele, iar despre clinica propriu-zisă ca de-un fel de Auschwitz, va fi numit în curând ministru al Sănătăţii în guvernul Emil Boc.

ZISE...

"Elveţia nu e un stat, ci o mafie internaţională, formată din grupuri de italieni, germani şi francezi, iar Confederaţia elveţiană trebuie să fie desfiinţată".

(Muammar Ghadafi, preşedintele Libiei; ca reacţie la hotărârea guvernului de la Berna de a-i aresta anul trecut, într-un hotel din Geneva, pe fiul şi nora dictatorului acuzaţi de a fi încălcat legile elveţiene.)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

Doi ani fără Schechter

S-a întâmplat exact aşa cum prevăzusem. În toamna lui 2007, când, aflând de moartea neaşteptată şi uluitoare a ziaristului şi scriitorului I. Schechter (Şerbu pentru intimi), am simţit că avem de-a face cu o pierdere ireparabilă. *Cu adevărat* ireperabilă. Prof. Jean Askenasy spusese că Schechter făcea parte dintre oamenii care *nu aveau voie* să moară. D-na Piţi Roisman, văduva medicului-publicist Efraim Roisman, declarase (rostind ceea ce îndeobşte lumea se fereşte să facă în asemenea clipe) că fiecare dintre noi poate fi înlocuit, *dar Schechter nu.*

Intuiţia din 2007 a fost confirmată din plin. Iar dovada o reprezintă faptul că omul care nu poate fi înlocuit, nu a fost înlocuit. El lipseşte din viaţa noastră cea de toate zilele, făcându-ne ca, ori de câte ori deschidem ziarul, să-i căutăm instinctiv textele, să ne enervăm findcă nu le găsim şi să ne întrebăm: ce-ar fi scris Schechter despre cutare sau cutare?

Ce-ar fi scris Schechter despre devastarea cimitirelor de la Bucureşti, Botoşani şi Cluj? Dar despre afirmaţiile poliţiei române, rostite cu seninătate, cum că autorii vandalismelor sunt nişte copii de şcoală, amatori de teribilism? Ce-ar fi scris despre Nati Meir şi hotărârea sa de a candida la preşedinţia României? Dar despre năvălirea "mascaţilor" în clinica Sabyc din Bucureşti, ameninţându-le cu pistolulmitralieră pe femeile din Israel aflate la tratament şi filmându-le, aşa, goale, cum erau, ameninţându-le şi furându-le toţi banii? Ce-ar fi spus însă despre haredimii din Mea Shearim care, sub tot soiul de pretexte, dau cu pietre vineri de vineri în poliţiştii veniţi să facă ordine în cartierul acesta rămas fără căpătâi?

Ce-ar fi spus auzind că preşedintele Obama a comparat atitudinea Israelului faţă de palestinieni cu aceea de pe vremuri a fermierilor din America faţă de sclavii lor negri, aduşi cu de-a sila din Africa pe malurile Mississipiului şi biciuiţi de trei ori pe zi?

Ce-ar fi spus Schechter, venind la redacţie şi văzând pe biroul lui un ziar cu fotografia primarului român Radu Mazăre în uniformă de ofiţer nazist? (Da, e o întrebare.) Ce-ar fi spus el în articolele politice (urmaşe ale "Cronicii fanteziste" de odinioară), în "Lama", pagina lui săptămânală, ca o mini-revistă de satiră şi umor, în rubrica lui zilnică "1 minut" de pe pagina întâi a cotidianului la care lucra? Şi ce-ar fi spus la serile culturale de un fel sau de altul pe care era chemat (Izule, salvează-ne!) să le deschidă cu o poantă, să le anime şi să le închidă cu două?

După cum se vede, pe pagina aceasta se află două fotografii ale lui I. Schechter, identice dar de mărimi diferite. Una, mai mică, îl înfăţişează pe scriitor în timpul vieţii. Cealaltă, cum spuneam, este mai mare. Prima poate fi datată 2007. Cealaltă – 2009. Şi vrea să spună ceea ce ştiu toţi cititorii lui Schechter: că în aceşti doi ani imaginea umoristului a crescut în ochii oamenilor care i-au cunoscut scrisul. Ce va fi mâine, în 2012 sau 2025? Fotografia "la zi" a lui Schechter va fi şi mai mare. Aşa cum ne dăm seama cu toţii, timpul (cel mai de seamă aliat sau duşman al creatorilor) lucrează în favoarea lui.

O frază celebră a lui George Orwell sună aşa: "Toţi oamenii sunt egali, dar unii sunt mai egali decât ceilalţi". Parafrazându-l pe autorul lui "1984", suntem îndemnaţi să spunem: Toţi morţii sunt egali, dar unii sunt mai egali decât ceilalţi. I. Schechter face parte din această ultimă categorie.

●

Aţi auzit cu toţii ce-a făcut Radu Mazăre, primarul Constanţei. Băieţi, să-i punem o piedică pe stradă şi să batem în Mazăre ca la fasole!

●

ETC... ETC...

••• Telenovela "Nemaipomenitele aventuri ale lui Nati Meir" a fost difuzată şi în cele două luni de vară în care nu ne-am întâlnit. Ea a ţinut necontenit trează atenţia lumii, obţinând un *rating* mai mare decât serialele "Inimă de ţigan" şi "Regina", de la ProTV. În ultimele săptămâni, însă, subiectul discuţiilor pe marginea telenovelei s-a cam schimbat. Dacă la început ideea lui Nati Meir de a candida la preşedinţia României a stârnit nesfârşite cantităţi de uimire şi hohote de râs, luna trecută tonul comentariilor a devenit mai grav. Ne gândim mai puţin la mutra hiper-obraznică şi la isprăvile afaceristului decât la *efectul* pe care prezenţa respectivului în societatea românească l-a produs asupra lumii evreo-române.

«Apariţiile ieftine şi de prost gust ale lui Nati Meir la televiziunea română, scrie Doina Meiseles în "Jurnalul săptămânii", departe de a-i amuza pe israelieni – mai ales pe cetăţenii israelieni originari din România – au produs, din contra, o senzaţie de jenă şi, de ce să nu spunem deschis, chiar revoltă.

Ceea ce nu trebuie uitat însă este faptul că personajul care vorbeşte o limbă română îndoielnică, care nu este cea a marilor lingvişti români de origine evreiască – Moses Gaster sau Alexandru Graur – cu un accent care a generat cele mai abjecte şi mai antisemite bancuri în anii '30-'40, acest Nati Meir, originar din Afula, a fost "introdus" în Parlamentul României chiar de către Corneliu Vadim Tudor.

Când conducatorul partidului "România Mare" a considerat că nu este în avantajul său de a fi catalogat drept un mare antisemit , l-a luat drept "paravan" pe Nati Meir. Iar acesta a acceptat bucuros să fie scos din anonimat şi să i se ofere o platformă politică, în ciuda faptului ca aceasta era cea a unui partid ca... "România Mare". Ei bine, respectivul "s-a dezis" până la urmă de Vadim Tudor şi acum... candidează la alegerile prezidenţiale din România contra... preşedintelui Băsescu. Este drept că totul pare o glumă, dar din păcate nu este.

Nici apariţiile lui Nati Meir la televiziunea israeliană cu o periuţă de dinţi în mână şi un surâs enervant, făcând afirmaţia penibilă că va curăţa toata murdăria şi corupţia din România, nu au avut darul de a ne umple inimile de mândrie. Ba chiar din contra!

Faptul că cel care susţine că... este "profesor de matematică" n-a ştiut să răspundă la nişte întrebări simple, la care şi un elev de clasa a VI-a ar fi cunoscut răspunsul, faptul că cel care vrea să devină preşedintele României nu ştie lucruri elementare despre această ţară, l-a pus într-o lumină extrem de penibilă, care ne-a făcut să ne simţim extrem de jenaţi. De unde provine acest sentiment de jenă colectivă? Doar Nati Meir nu ne reprezintă pe nici unul dintre noi (chiar dacă domnul Măruţă, prezentatorul emisiunii "Happy Hour" (de la ProTV), încearcă să-l prezinte astfel), din contra, are un trecut la Afula pe care are grijă întotdeauna să-l învăluie într-o tăcere absolută, într-o ceaţă care să nu poată fi străpunsă.

Ar fi bine ca cineva să-l atenţioneze pe domnul Măruţă – care a dovedit din plin că nu este tocmai... filosemit – că afirmaţia făcută de el, "am foarte mulţi prieteni evrei", este tocmai cea folosită de-a lungul anilor de cei mai cunoscuţi antisemiţi care voiau să-şi mascheze sentimentele.

Dar ceea ce trebuie să ne liniştească este faptul că domnul Nati Meir a afirmat că în cazul în care în România va fi votată o lege prin care pentru a putea candida la preşedinţie nu este permis a poseda două cetăţenii, atunci el va renunţa la cea israeliană!

Nu ne rămâne decât să sperăm că acest lucru se va întâmpla cât mai curând!»

Doina Meiseles vorbeşte de sentimentul de jenă şi revoltă care ne–a cuprins asistând la prestaţiile lui Nati Meir. Liana Herman, cunoscuta pianistă, gândeşte la fel, dar foloseşte un limbaj mai dur (şi, pentru unii, şocant ca orice încălcare a unui tabu). Într-o intervenţie din "Jurnalul săptămânii", ea scrie:

«De-a lungul anilor, viaţa m-a învăţat (...) că orice neam îşi are atât personalităţile sale demne de laudă, cât şi "faliţii" săi.

Şi mai ales am învăţat ce repercusiuni nefaste pot avea acţiunile acestor "faliţi". În urmă cu vreo 25 de ani am ajuns la poarta unui camping într-o mică localitate elveţiană unde, deşi erau locuri vacante, proprietarul locului ne-a spus (la vederea paşapoartelor) că ei nu primesc israelieni. Am fost consternaţi, gata de a-l cataloga pe respectivul om drept antisemit, după care am aflat că israelienii care trecuseră pe acolo fuseseră gălăgioşi, violenţi, distruseseră obiectele din baie şi lăsaseră peste tot o murdărie de nedescris şi o impresie deplorabilă.

În urmă cu doi ani eram la Bucureşti când bunul meu prieten Aurel Storin mi-a povestit de un anume Nati Meir, la ora aceea membru în parlamentul României, de ascensiunea lui meteorică în peisajul politic al României şi de faptul că (citez) "ne face neamul de râs".

Am crezut că Aurel Storin, cunoscut om de litere, exagerează, în virtutea poziţiei sale de cărturar şi artist. Dar dracul îşi vâră coada la momentul potrivit, aşa că deschid în aceeaşi seară televizorul şi "pac depeşă neicuşorule": o ziaristă îl in-

tervieva pe Nati Meir în biroul său pe al cărui perete trona tabloul rabinului din Lubavici.

Sus-numitul primise într-o bancă niscaiva milioane de dolari şi susţinea că acestea ar fi rezultatul comunicării sale cu rabinul dincolo de mormânt.

"Timp de opt ani de zile – zicea Nati Meir – i-am trimis rabinului din Lubavici faxuri la mormânt şi am ştiut că într-o bună zi insistenţele mele vor da rezultatele scontate".

Ziarista n-a avut replică, eu am considerat că respectivul ins are momente de impertinenţă şi sfidare a publicului doar pentru a albi nişte bani negri şi că, mai devreme sau mai târziu, locul lui va fi după gratii.

Fals. Am grşit amarnic.

L-am revăzut recent pe împricinat de două ori, la interval de o săptămână, la emisiunea "Happy Hour" a postului ProTV Internaţional. Amicul nostru vrea să fie ales preşedintele României.

E pentru prima oară, de când mă ştiu, când am încercat sentimentul ruşinii de a fi evreu.»

••• Ce anume simte un cetăţean israelian când vede cu ochii lui cum arată campania electorale a lui Nati Meir? Corespondenta noastră Dorit Roşu, din Petah Tikva, ne oferă un răspuns la această întrebare:

«Ne-am întors de curând – scrie ea – dintr-o reuşită vizită la Bucureşti. Am întâlnit colegi de liceu,

Dreptul la replică

Primim la redacţie următoarele:

De la Asociaţia Scriitorilor:

Stimate Domnule Mirodan,

Permiteţi-mi să fac o precizare legată de conducerea ASILR care, în clasificarea revistei (de la rubrica Bursa personalităţilor din *trib*), *a "coborât", din cauza neputinţei sale de a determina forurile competente să expună şi cărţi de autori* din alia *la Zilele cărţii israeliene.*

După cum cu siguranţă vă amintiţi (aţi menţionat acest lucru făcându-mi onoarea de a mă trece la "starea de urcare" în acelaşi top), de câteva ori am încercat personal să-i lămuresc pe cei în cauză de nedreptatea literară şi – nu exagerez – istorică, prin neacceptarea scriitorilor de alte limbi, răspunsul ultim fiind că sărbătoarea Zilelor cărţii israeliene este de fapt, prin ***titlu*** *şi prin* ***rolul*** *şi* ***motivul*** *ei, o săptămână a cărţii* ***ebraice,*** *sau a celei israeliene scrisă în ebraică.*

Astfel fiind lucrurile, sunt destule alte motive pentru care săgeata (în jos) aplicată la ASILR este îndreptăţită. Le-aţi amintit cu alte prilejuri: neapariţia (sau întârzierea apariţiei) "Izvoarelor", amânarea repetată a adunării generale a ASILR, programată pe decembrie 2008.

Dar astea sunt "evenimente" din bucătăria Asociaţiei.

Cu cele mai bune sentimente

Andrei Fischof

Mult zgomot pentru nimic

Am crescut în ideea că trebuie acordată o cinste deosebită Măriei sale Cuvântul Tipărit. Dacă nu ai nimic de spus, Tăcerea – pagina albă – este de Aur, de Platină, valorează cât cele mai preţioase diamante. Scriu aceasta fiindcă sunt încă sub şocul citirii celor două coloane ocupate de scrisoarea "Traduttore-traditore" publicată în "Minimum".

Dar înainte de a intra în miezul acestei scrisori vreau să subliniez câteva rânduri din articolul "Scriitorul-prizonier în mâna traducătorului" pe care l-am publicat anul acesta în "Observatorul Cultural" la Bucureşti si anume că: "identificarea unui bun traducător e dublă: cu autorul şi cu limba în care se traduce. Putem vorbi de fapt de o coreografie lingvistică care cere să rămâi fidel autorului şi în acelaşi timp să actualizezi opera sa în altă limbă, să creezi magia prin care se poate simţi o carte ca şi cum ar fi fost scrisă de la început în limba tradusă, să recreezi climatul dorit de autor, să redai şi să întreţii emoţia iniţială." O astfel de traducere este cea făcută – cu multa artă, seriozitate şi har intelectual – de către Any Shilon – cărţii "Povestea unei vieţi" scrisă în ebraică de Aharon Appelfeld. Cine a citit cartea în limba ebraică şi a recitito în limba română nu poate avea decât cuvinte de laudă pentru redarea aceluiaşi climat în ambele cărţi şi pentru imensa cantitate de lucru pe care a trebuit să o depună traducătoarea ca să ajungă la acest rezultat.

Nu mică mi-a fost mirarea când am citit în "Minimum" ca domnul Mirel Horodi serie textual: "inexactitatea traducerii mi-a sărit în ochi din prima clipă, deşi n-a fost observată nici de redactorul de carte, nici de redactorii revistelor care au preluat textul". Ce noroc şi ce important că a fost sesizată totuşi de domnia-sa! Despre ce e vorba?

"Din textul care urmează – scrie domnul Horodi – este clar că Appelfeld nu se referă la căpşuni ci la fragi". Dacă erau mici şi creşteau în pădure nu puteau fi căpşuni, ci fragi, explică în continuare. Aici îmi permit să întreb: A citit domnul Horodi textul cărţii în ebraică, unde e scris clar, de către autor, că sunt căpşuni?. A citit domnul Horodi textul cărţii în en-

de facultate și de la institutul la care am lucrat. Ne-au primit ca de fiecare dată cu deosebită prietenie și interes pentru viața noastră în Israel.

Centrul Bucureștiului era splendid ornat cu aranjamente florale, iar Cișmigiul ni s-a părut parcă mai frumos ca în alți ani.

Dar în zona Universității, în vecinătatea Facultății de Arhitectură, unde o fântână arteziană completează peisajul, am văzut ceva ce nu aș fi crezut că voi vedea vreodată...

Am văzut un cort de pânză ornamentat cu lozinci despre și pentru susținerea candidaturii lui Nati Meir la președinția României. Dacă l–aș fi văzut pe el, i-aș fi spus câteva cuvinte în ivrit sau poate mai pe șleau în românește... Dar de câte ori am trecut pe acolo erau niște tineri care-i lămureau pe curioși și cred că nu era cazul să mă adresez lor.

Ce rușine mai mare decât lozincile care împdobeau cortul! Printre ele figurau și cuvintele: "Dacă o vreți pe Monica (Columbeanu, manechin, resonsabilă cu publicitatea electorală a lui Nati Meir – **n. red.**), votați-l pe Nati Meir!" M-am gândit la semnificația obscenă a acestei expresii...

Oare nu se găsește nimeni să-i atragă atenția că le dăunează evreilor care trăiesc în România?

Nu suntem oare destul de batjociți în legătură cu alte probleme?

Încurajată de ancheta din revista "Minimum" nr. 268-269 din iulie-august 2009, vă trimit aceste rânduri cu revoltă și durere în suflet, că țara noastră a produs un asemenea element, care face parte din aliaua română.

Nu cred că unul ca el avea nevoie să fie îndemnat de cineva spre asemenea manifestări. Megalomania caracteristică celor care au câș-

Foto: Dorit Roșu, Petah Tikva, 2009

gleză tradus și acolo drept căpșuni și nu drept căpșuni sălbatice, adică fragi (wild strawberry)? De altfel domnul Appelfeld mă onorează cu prietenia sa, astfel încât l-am întrebat personal. I-am telefonat și dânsul a reafirmat că era vorba de căpșuni.

Și pot să îmi permit să întreb ce importanță are dacă mânca bietul de el atunci căpșuni sau fragi? Să vezi dintr-o carte întreagă scrisă într-o limbă română colorată și bogată, zămislită din dragoste și cu recrearea climatului dorit de autor, carte care nu putea fi realizată așa cum a fost decât printr-o cantitate de muncă titanică depusă de traducătoare – să vezi din toate acestea că "iată un exemplu de traducere inexactă bazată pe dicționare și fără a se ține seama de particularitățile limbii în care se traduce", așa cum scrie domnul Horodi?

Nu mai există subiecte de care să scrieți cu talentele dumneavoastră intelectuale decât despre fragi care sunt de fapt căpșuni și să judecați atât de nepermis de superficial traducerea laborioasă a unei cărți întregi? Dacă era vorba despre altcineva aș fi crezut că acea persoană încearcă să se facă remarcată, dar dumneavoastră ați câștigat destul credit până acum ca să nu aveți nevoie de fragi/căpșuni. Păcat!

Cu dezamăgire
Riri Sylvia Manor

De la ACMEOR

În "Minimum" din iulie-august a.c. ați publicat la pp. 22-23 despre cartea "Spitalul, Coranul, Cahalul, Talmudul, Francmasoneria" a marelui om de știință și marelui antisemit prof. Nicolae Paulescu.

Cartea a primit la timpul său o ripostă de răsunet de la un negustor botoșănean, bun cunoscător al Talmudului, Șama Saltzberger, ripostă publicată în cartea "Adevăruri despre Talmud și Iudaism – Documente și lămuriri", apărută în două ediții. Prima la Botoșani în mai 1923, sub titlul "Un răspuns întârziat la calomnii învechite" și a doua cu titlul "Adevăruri despre Talmud și Iudaism" în 1938.

Cartea a făcut o relativă vâlvă la timpul apariției, vezi de pildă "Revista Moldovei", Botoșani, Anul III, nr. 2-4, iunie-august 1923. Ea poate fi consultată la biblioteca ACMEOR.

Cu stimă,
Dr. Shlomo Leibovici-Laiș

Întrebare în legătură cu Nati Meir

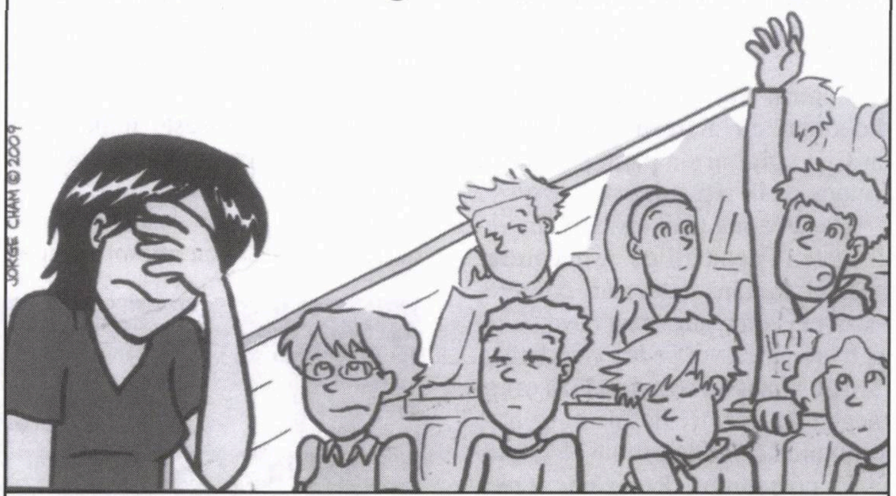

– Doamnă profesoară, explicaţi-ne şi nouă de ce am avut ghinionul ca din rândurile alialei române să se ivească un individ ca Nati Meir? E o întâmplare… sau o fi vreun blestem?

(După un desen de Jorge Cham)

tigat bani uşor, exploatând naivitatea altora, ar putea sta la baza cortului care se vede în fotografia alăturată.»

P.S. Aşa cum era firesc, presa română se ocupă pe larg de Nati Meir şi mai ales de biografia acestuia. Un exemplu, între altele, relatarea de mai jos, apărută în "Evenimentul regional al Moldovei".

«Canalul 10 al televiziunii israeliene a făcut dezvăluiri senzaţionale cu privire la trecutul din Israel al candidatului la preşedinţia României, Nati Meir, calificat drept "un escroc israelian, inculpat pentru escrocherii, fraude şi impostură, care a făcut închisoare în Israel" şi care "a început o viaţă nouă în România, aspirând la fotoliul prezidenţial de la Cotroceni".

Potrivit anchetei întreprinse de Canalul 10, Nati Meir şi-a început cariera de escroc în oraşul Afula, din nordul Israelului, unde s-a făcut vinovat de o lungă serie de escrocherii, înşelătorii şi alte acte ilicite. "Un antrenament foarte bun, o şcoală excelentă pentru confruntarea cu politica din România", comentează postul de televiziune menţionat. Un locuitor din Afula, Aharon Engel, susţine că a fost păgubit de Nati Meir cu o sumă evaluată astăzi la 400.000 de shekeli, aproximativ 50.000 de euro. Din dorinţa de a economisi câteva mii de shekeli, Engel i-a comandat lui Nati Meir o maşină, a plătit şi a aşteptat în zadar să primească automobilul. Când s-a dus la biroul lui Nati, a văzut o mulţime de oameni în aceeaşi situaţie şi şi-a dat seama că a fost tras pe sfoară. Deşi l-a dat pe Nati Meir în judecată şi a câştigat procesul, nu a primit nici un fel de despăgubiri. După afacerea cu automobile, Nati Meir ar fi deschis, tot la Afula, un magazin de produse electro-casnice. "A vândut produse, a primit bani, dar a uitat să livreze mărfurile. Frigidere, televizoare, maşini de spălat şi de uscat. Este un escroc. Nu cred că există altă definiţie pentru o asemenea persoană. Este un escroc cu diplomă", a precizat Itsik, un cumpărător din Afula păgubit de Nati Meir.

Potrivit anchetei Canalului 10, Nati Meir a fost judecat pentru escrocherie şi condamnat la 30 de luni de închisoare, pe care le-a ispăşit la penitenciarul Maasyahu. Una dintre persoanele păgubite de Nati Meir a declarat că acesta nu a ajuns în România întâmplător, ci din cauza problemelor pe care le-a avut în Israel. "A lăsat în urma lui familii întregi distruse şi numeroase datorii şi a plecat în România să facă afaceri", a declarat victima lui Nati Meir.»

••• Cald, cald. Peste tot. Inclusiv la Haifa, unde îşi are sediul agenţia ISROpres a lui Uly VăluREAnu. Cu toate acestea, omul a strâns din dinţi şi a continuat să transmită ştiri din lumea tribului:

■ Un omagiu la „Zidul literar al Plângerii"

Poeta şi ziarista Angela Furtună din Suceava – cititoare consecventă a newsletterului nostru şi colaboratoare a publicaţiei – ne-a trimis un poem prin care omagiază memoria evreilor ucişi în perioada Holocaustului. În acelaşi timp, ea a publicat poemul în două staţii literare din Internet la care este colaboratore:

http://agonia.ro/index.php/poetry/1834102/%27BI_-_pentru_tine,_la_Yom_Hashoah

http://reteaualiterara.ning.com/profiles/blogs/bi-pentru-tine-la-yom-hashoah

Poemul omagial este prefaţat de autoare cu următoarele rânduri:

Începând de aseară de la ora 20 şi până în seara acestei zile la ora 20, la Zidul Plângerii din Ierusalim mii de oameni se perindă pentru a medita şi pentru a se ruga.

Marcată pe întreg teritoriul Israelului, Ziua memorială a Holocaustului (Yom Hashoah) este comemorată pe data de 27 a lunii ebraice Nissan (aprilie), ziua fiind dedicată în întregime memoriei celor şase milioane de evrei care au fost ucişi în timpul Holocaustului.

Unii au crezut că după Ausch-

witz poezia nu va mai fi posibilă. Dar Poezia, care rămâne cea mai teribilă formă de comunicare, abia după Auschwitz s-a înveșmântat cu adevărat în nuditatea țesutului tragic-metafizic. Pe măsura revelării Adevărului, scrisul a devenit mai mult decât uniunea cerută de Hugo (Le Beau et le Bien), cât un nou înveliș al Pământului...

În semn de omagiu față de cei șase milioane de îngeri stinși fără dreaptă judecată în timpul Holocaustului, vin, la rândul meu, la Zidul Literar al Plângerii, cu o meditație hasidică aducătoare de pace prin Cabala și cu o posibilă hermeneutică a Adevărului astfel reflectat.

Iata poemul Angelei Furtună:

noi suntem plânsul

nu e noapte încă, e doar un înger stins/ ce privește scena/ cineva trebuie să apară din patruzeci și două de litere/ cum din nimic un tot efemer miez infinit/ lumea aceasta embrion în lumea următoare// în pasajele rabinice Dumnezeu e înfățișat purtând filactere/ și nu altminteri e perfecțiunea când stă în / noi contemplăm adevărul din noi/ dar adevărul îl contemplă pe Dumnezeu chiar în timp ce este creat/ pentru a ilumina cosmosul// ei râd/ noi suntem plânsul/ un șir de sephiroturi coroana celui ce se lasă contemplat/ emanație/ creație/ formare/ facere/ ele intră în cuvinte cu un ochi de lumină/ textul absorbind// văd toate acestea pentru a spune ce este/ iar ceea ce văd mă iradiază cu lăuntrul adevărului// chiar în momentul când sunt înfățișată de acel ochi/ glasul meu se frânge/ văzut/ de pustiul țadiq/ umbră textualizată a minții învăluind privirea// adevărul diamant în arcană există pentru a ne genera/ la fel cum gândul curge prin homuncul/ un rubato în tăcerea cea luminoasă// începe de aici, cât nu e noapte încă/ ci doar un înger care extrage litere din sferă/ și respiră/ sufletul a toată alcătuirea/ suflarea vorbirii// eu stau în adevăr cu veșmânt celest/ o tăbliță neagră într-un cerc rămas acolo/ după marea retragere

■ 130 de ani de la nașterea preotului ortodox român Grigore Pișculescu, cunoscut scriitor, care a publicat sub pseudonimul literar Gala Galaction (1879-1961), au fost marcați la Ierusalim prin reamplasarea unei plăcuțe cu numele său în Kikar „Gala Galaction", la întretăierea bulevardelor Hayim Hazaz și Harav Herzog, în imediata apropiere a Knessetului, anunță PromptMedia, care citează agenția "Romanian Global News" care, la rândul ei, citează Ambasada României la Israel.

Teolog cu o viziune specială asupra ecumenismului, profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Chișinău, traducător al Bibliei în limba română, Gala Galaction reprezintă o personalitate excepțională a secolului XX, atât din punct de vedere literar, cât și ca parte componentă a fenomenului ecleziastic din România anilor celui de al doilea război mondial, scrie agenția.

Gala Galaction a desfășurat o amplă activitate literar-publicistică, a publicat volume de nuvele, romane, note de călătorie, articole în principalele reviste ale timpului. După 1944 a rămas prezent în viața literară și politică, a fost ales vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, deputat M.A.N și a primit Ordinul Muncii Cl. I (1954). "Tot ce am scris pentru Israel, dacă va fi adunat vreodată, să fie adunat sub titlul: "Pro Israel", a scris el în "Testamentul meu", 2 decembrie 1940.

Filosemit convins, a iubit sincer poporul evreu și a îmbrățișat cauza sionismului. Dintr-o profundă convingere religioasă, a militat consecvent pentru buna conviețuire între români și evrei, pentru combaterea antisemitismului și pentru sprijinirea idealului de renaștere a Statului Israel. Edificatoare în acest sens sunt articolele publicate în „Mânfuirea" (1919-1922), „Lumea evree" (1919-1920), „Știri din lumea evreiască" (1924-1925), „Adam" (1929-1939). O parte din articolele sale apărute în „Mântuirea" au fost reunite în volumul „Sionismul la prieteni", publicat în 1919. În suita sa de articole, Gala Galaction expune substanța ideilor sioniste formulate de Theodor Herzl în celebra sa carte „Statul Evreiesc", apărută în 1895. În volumul intitulat „În pământul făgăduinței" (1930) ne dezvăluie impresiile profunde lăsate de vizita pe care a efectuat-o în Palestina sub mandat britanic și vorbește pe larg despre legitimitatea ideilor și viziunilor lui Theodor Herzl. În urma pledoariei părintelui Galaction, în fața completului Tribunalului Militar, scriitorul Arn Ocnitzer, adus în fața Curții Marțiale pentru „atitudine antinaționala" și „grave insulte aduse religiei și societății", a fost achitat (1939). Personalitatea și opera lui Galaction au fost recunoscute și elogiate de înalte fețe bisericești precum parintele Gheorghe Cunescu, I.P.S Antim Nica, Arhiepiscop al Tomisului și Dunării de Jos și Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist. S-a stins din viața pe data de 8 martie 1961 și a fost așezat spre veșnică odihnă la Mânăstirea „Cernica". – www.promptmedia.ro/

■ "Soarele apune în sud"

Săptămâna trecută a apărut în limba ebraică volmul de schițe "Soarele apune în sud" de Gabriel Ben Meron. Este prima carte scrisă direct în ebraică a autorului, venit în țară în urmă cu 37 de ani.

Anul trecut, Gabriel Ben Meron a publicat un volum dedicat istoriei anesteziei israeliene, ediție engleza-ebraică.

Gabriel Ben Meron (nume sub care se ascunde un cunoscut medic israelian) este profesor emerit de anesteziologie şi terapie intensivă la Facultatea de Ştiinţe Medicale a Universităţii Ben Gurion de la Beer Sheva, directorul Diviziei de Anestezie-Terapie Intensivă a spitalului Myney Hayeshuah, B'nai Brak, şi Preşedintele Centrului israelian pentru transplante de organe.

După o serie de volume beletristice publicate în româneşte şi în România ("Viitorul anilor trecuţi", "Arta cameleonismului", "Pământul e plat ca o farfurie" şi "Toamna se numără eşecurile), acesta e primul volum în ivrit.

Textul de pe coperta a patra a cărţii: "Miki poate fi oricine dintre noi. El trăieşte, gândeşte, suferă şi face parte din realitatea zilnică, ca oricine dintre noi. Doar că totul se petrece la periferie, pe undeva la sud de Castina (intersecţia şoselelor ce duc fie spre Beer Şeva , fie spre Aşkelon). Acolo nu se ajunge cu uşurinţă, în ciuda trenului (nu prea rapid) şi a şoselei rapide (dar încă neterminată).

Colecţia de povestiri a lui Gabriel Ben Meron e un lanţ, ce cuprinde întâmplări, fiecare având propriul său conţinut, independent de celelalte. Dar citite împreună, ele dau imaginea unei vieţi cenuşii, în aparenţă fără speranţă. Şi cu toate acestea, atunci când există o brumă de speranţă, când te scoli de dimineaţă şi te aştepţi ca ceva bun şi plăcut să ţi se întâmple, atunci există şansa ca până la urmă să poţi schimba cursul vieţii şi chiar, cu puţin noroc, să şi ajungi să cânţi.

Acolo, în sud, chiar când soarele nu răsare în fiecare dimineaţă, trăiesc fiinţe umane, viaţa e departe de a fi lipsită de conţinut şi uneori ea capătă un curs de-a dreptul vertiginos. E nevoie numai de a ridica vălul de pe sufletul omului, cu înţelegere, cu grijă şi mai ales cu multă răbdare.

Aceasta e povestea Sudului îndepărtat şi totuşi atât de aproape de noi toţi...

■ Ministerul Justiţiei ignoră interpelarea cu privire la negaţionistul Ion Coja

Senatorul Raymond Luca – reprezentant în Parlamentul României al cetăţenilor români domiciliaţi în străinătate – s-a adresat d-lui Cătălin Predoiu, ministrul român al Justiţiei, pentru a-şi exprima nemulţumirea faţă de răspunsul primit la interpelarea făcută în legătură cu lipsa autosesizării instituţiei Procurorului General la repetatele negări ale Holocaustului de către Ion Coja.

Răspunsul primit la interpelare – se spune în mesajul adresat ministrului – conţine referiri la repetatele apariţii media şi în diverse alte scrieri ale lui Ion Coja “amestecate cu o pologhie de fel de fel de acţiuni, care toate se încheie prin NU”. "Una am interpelat eu şi alta mi se raspunde" – conchide senatorul.

Domnul Luca promite că acest răspuns va ajunge acolo unde trebuie şi va fi urmat de altă intervenţie.

Staţia Internet “Românialibera.com” din Statele Unite, editoare a newsletterului “Acum” (la adresa http://www.românialibera.com/), anunţă ca senatorul Raymond Luca a declarat ca va continua demersurile sale pentru a determina autorităţile româneşti competente să se autosezizeze în legătură cu repetatele negări ale Holocaustului de către Ion Coja”.

••• Nu mai pot! Nu mai pot! Aşa a urlat luna trecută redactorul nostru care se ocupă cu scrisorile venite de la cititori. Motivul? Numărul corespondenţilor care ne întreabă unde se pot cumpăra cărţi pe româneşte, aici, în Israel (faimoasa librărie românească), creşte cu fiecare zi ce trece. Mai nou, de pildă, ing. Michael Avram, din Ierusalim, ne-a scris:

«...Difuzarea cărţilor aparţinând scriitorilor buni de limbă română din Israel trebuie o dată rezolvată în mod eficient. Exista odată o librărie "Lepac" în Tel Aviv, unde găseai asemenea scrieri, ca şi numeroase cărţi interesante din România. Poate Asociaţia scriitorilor va face ceva...»

Poate... Până una-alta mai precizăm o dată pentru toată lumea: nu, nu există nici o librărie românească în Israel. Aici găseşti o mulţime de produse bune (şi mult cerute), de la ţuică de Văleni la brânză telemea, tobă şi babic, dar, dacă vrei ultimul roman al lui Mircea Cărtărescu, trebuie să-ţi pui pofta-n cui.

••• Creşte cota pictorilor din trib, creşte. Recent, la o licitaţie unde s-au pus în vânzare lucrările din colecţia Dona, din Bucureşti, un ulei de Marcel Iancu a fost cotat la 20.000 de euro.

În acelaşi timp creşte şi cota ediţiilor pentru bibliofili. Astfel, un exemplar din volumul de versuri "Plante şi animale" de Ilarie Voronca, cu desene de C. Brâncuşi (exemplar special nr. 1 tipărit pentru poetul Ion Minulescu) a fost adjudecat, tot la o licitaţie, la suma de 20.000 de lei.

••• O epigramă a dr-ului G. Mănescu, din Bat Yam, pe adresa lui Dudu Topaz:

Lui Dudu Topaz:

La Dudu-n viaţă, deodată/ Comicul s-a stins, când el taman,/ Plătind pe unii ca să bată/ Semeni, a devenit un băd(ă)ran. (Pentru cititorii noştri din România: badran = comic.)

••• O ştire din "Realitatea Evreiască", intitulată "Visul lui Ovidiu Iuliu Moldovan", ne-a atras atenţia şi ne îndeamnă să o recomandm cititorilor noştri întru reflecţie:

«Acrtiţa Florina Cercel s-a decis

să ducă la bun sfârşit ultima dorinţă a bunului său prieten şi coleg, care s-a stins din viaţă în urmă cu un an. Întreaga sa viaţă marele artist şi-a dorit să ridice un monument în Sărmaşu, localitatea sa natală. Monumentul avea să fie dedicat celor 126 de evrei şi 40 de români ucişi în 1944, printre care s-a numărat şi tatăl său. Pentru că mai este nevoie de doar 5.000 de euro pentru împlinirea acestui vis, Florina Cercel a deschis un cont la Trezorerie, pe numele Primăriei din Sărmaşu.

••• Felicitări istoricului dr. Carol Iancu, profesor la Universitatea din Montpellier, Franţa, care, răscolind prin vrafurile de documente privind viaţa evreilor-români în anii războiului, a descoperit câteva pagini unde vine vorba de numitul Bogza. Mai precis, comisarul Ion Bogza. Extrase dintr-un articol publicat de Carol Iancu în "Realitatea Evreiască":

«În cadrul unei cercetări consacrate ajutoarelor trimise de evreii din Regat coreligionarilor lor deportaţi în Transnistria am descoperit un document care emana de la Direcţia Generală a Poliţiei. Este vorba de un raport trimis pe data de 28 martie 1942 ministrului Afacerilor Interne, ministrului Apărării Naţionale şi Marelui Stat Major. El ne informează că pe data de 20 martie 1942, în trenul de la Dorohoi la Iaşi s-a găsit o servietă conţinând 41 de plicuri cu bani destinaţi evreilor deportaţi la Moghilev. Proprietarul servietei care a venit să o recupereze a fost urmărit şi arestat de Comenduirea Pieţii, la hotelul "Dăscălescu" din capitala Moldovei. Numele acestei persoane, asupra căreia s-au găsit mai multe scrisori şi suma de 363.500 lei, este Ion Bogza, locotenent în rezervă, originar din Ştefăneşti, fost comisar ajutor – demisionat – la Inspectoratul de Poliţie Iaşi. Tradus la Curtea Marţială a Corpului 3 Armată, nu cunoaştem nici rezultatul procesului, nici care a fost destinul său, până la (şi după) sfârşitul războiului. Iată un exemplu inedit de solidaritate: locotenentul în rezervă Ion Bogza s-a dovedit "un om de omenie în vremuri de neomenie". Pentru a înţelege mai bine gestul său, e necesară o scurtă expunere a problematicii ajutoarelor trimise evreilor deportaţi în Transnistria. Majoritatea evreilor din Basarabia şi Bucovina de nord, supravieţuitori ai masacrelor din vara anului 1941 (în timpul ofensivelor armatelor germane şi române), dar şi din Bucovina şi din judeţul Dorohoi au fost deportaţi acolo între 15 septembrie şi 17 decembrie 1942. Deportările ordonate de Ion Antonescu au continuat în primăvara şi vara anului 1942, afectând 150.000-170.000 de evrei, printre care mii de evrei din Regat şi Transilvania de sud. Concentraţi în condiţii mizerabile, în ghetouri, în colonii de muncă şi în lagăre, situate în districtele Moghilev, Balta, Tulcin şi Golia, deportaţii evrei au suferit de foame (la Peciora, unii s-au hrănit cu cadavre), de frig şi de tifos, care au cauzat zeci de mii de decese. Deportaţii care se aflau într-o situaţie disperată, lipsiţi de orice mijloace materiale precum şi de instalaţii sanitare, nu au putut supravieţui decât datorită trimiterilor de ajutoare. În pofida apelurilor care veneau de pretutindeni şi a numeroase memorii, pledoarii şi rugăminţi, autorităţile se încăpăţânau să refuze trimiterea oricărui ajutor, fie că era vorba despre alimente, îmbrăcăminte sau medicamente. Graţie intervenţiei Şef Rabinului Alexandru Şafran pe lângă regina-mamă Elena, care la rândul ei s-a adresat viceprim-ministrului Mihai Antonescu, autorizaţia de a trimite ajutoare deportaţilor a fost în final acordată. Ajutoarele au fost trimise prin intermediul Comisiei Autonome de Ajutorare, creată iniţial de Federaţia Uniunii Comunităţilor Evreieşti (F.U.C.E.) la sfârşitul lunii ianuarie 1941, pentru a veni în ajutorul victimelor pogromului de la Bucureşti, dar care a putut continua activitatea chiar după suprimarea F.U.C.E., înlocuită cu Centrala Evreilor.

Trebuie să subliniem că ajutoarele au fost trimise şi clandestin în Transnistria, în pofida riscurilor, prin persoane particulare, din partea diferitelor grupuri, organisme sau comitete create în acest scop. Astfel, un Comitet ad-hoc prezidat de Mişu Benvenisti, fost preşedinte al Organizaţiei sioniste din România, şi din care făceau parte Jacques Rosenzweig, I. Leiwandman (Israel Levanon) şi I. Herzig (Itzhac Artzi) a reuşit să expedieze ajutoare din Fondul Hatzala Ve-Ezra (provenind de la conducerea sionistă din Ereţ Israel. În octombrie 1941, puţin timp după începutul deportărilor în Transnistria, un Comitet bucovinean s-a organizat în jurul sinagogii Rabinului Rubin, originar din Câmpulung, stabilit în capitală, după ce a fost maltratat în oraşul său natal de membri ai Gărzii de Fier. De semnalat numele casierului acestui Comitet, Traian Procopovici, un inginer creştin! Trebuie amintit aici importantul ajutor dat de organizaţia American Joint Distribution Committee prin intermediul Comitetului Internaţional al Crucii Roşii, ajutor coordonat, printre alţii, de Wilhelm Filderman, Mişu Benvenisti şi Wilhelm Fischer, reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc în România. Graţie acestui efort excepţional, prin trimiterea de bani, medicamente, alimente, îmbrăcăminte şi diverse produse (şi în pofida deturnărilor şi delapidărilor efectuate de unele autorităţi subalterne), zeci de mii de evrei deportaţi au putut supravieţui.

În acest context putem evalua acţiunea locotenentului de rezervă

Ion Bogza: cei 363.500 de lei, trimişi prin el, proveneau fără îndoială de la familii ale deportaţilor rămaşi la Dorohoi sau de la un comitet ad-hoc constituit în acest scop. La începutul războiului, numărul evreilor din judeţul Dorohoi (fără ţinutul Herţa) era de 12.000 de persoane (de fapt, e vorba numai de oraşul Dorohoi, unde au fost evacuaţi şi evreii din celelalte localităţi ale judeţului: Darabani, Mihăileni, Săveni, Rădăuţi-Prut, etc.). Dintre acestea, 9.684 au fost deportate în noiembrie 1941, majoritatea fiind aşezaţi în mase compacte în judeţul Moghilev, mai ales în localităţile Moghilev, Şargorod, Djurin, Copaigorod şi Murafa. Numărul celor rămaşi şi înregistraţi la data de 20 mai 1942 era de 2.316: încă 450 de persoane au fost deportate două săptămâni mai târziu, pe data de 4 iunie 1942.

Din totalul de 10.134 deportaţi, 4.534 au fost ucişi sau au murit în Transnistria, 5.600 au fost repatriaţi în decembrie 1943, când frontul se apropia de Bug, autorităţile proclamând atunci că, din "greşeală", au fost deportaţi aceşti evrei care făceau parte din Vechiul Regat. Cazul lui Ion Bogza nu este unic, ajutoare sub formă de bani au fost trimise prin diverşi locuitori creştini, care şi-au riscat viaţa şi libertatea pentru a-i ajuta pe evreii aflaţi în suferinţă în iadul din Transnistria. Din nefericire, locotenentul Ion Bogza a uitat în tren servieta cu banii destinaţi evreilor deportaţi în ghetoul Moghilev. Acest lucru l-a costat fără îndoială libertatea, prin traducerea sa în faţa Curţii marţiale. Dar această neatenţie dramatică ne-a permis să facem cunoştinţă cu o persoană care face cinste umanismului românesc.»

Prezenţe, prezenţe...

■ Surprize, surprize, dar nu cu Andreea Marin, ci cu **dr-ul Iancu Feldstein.** De curând, el a primit un mesaj de la o veche admiratoare a sa. E vorba de d-na Elena Buică, stabilită la Toronto, Canada. Aceasta – aşa cum aflăm prin bunăvoinţa corespondentului nostru, d. Iancu Zuckerman din Bucureşti – a publicat recent o carte intitulată "Oglindiri". Apărută în capitala României, la editura "Anamarod", cartea cuprinde impresiile şi amintirile de-o viaţă ale Elenei Buică. La pagina 298, dăm peste un capitol consacrat dr-ului Iancu Feldstein:

«Cu deosebită încântare – scrie condeiera din Canada – am gustat din cocktailul spiritual oferit de autorul cărţii astfel intitulată, având şi un subtitlu despre formele sub care ni se oferă acest cocktail: "Cartea. Muzica. Pictura. Filozofia." aparută în 2004 la Tel Aviv, Editura Minimum.

Ca medic, l-am consultat în perioada când işi exersa profesia la policlinica de care aparţineam în Bucureşti, înainte de a se strămuta la Haifa, lângă o parte a familiei sale. Îmi amintesc figura şi gesturile omului simplu, de o modestie rară, dar mai ales starea pe care o trăiai intrând în cabinetul lui. Plutea în cabinet rigoarea, seriozitatea, siguranţa că te afli în faţa unui medic care stăpâneşte bine profesia. Însemnarea făcută la pagina 52 este o adevărată profesiune de credinţă: "Contactul profesional trebuie să aibă dimensiunea contactului uman". Era de-o simplitate rar întâlnită printre doctorii din acel timp.»

În continuare, o recenzie amplă şi cuprinzătoare a *Cocktailului.*

■ O carte care se bucură în continuare de succes este "Almanahul călătoriilor mele" de G. Mosari (ed. Sigma, Bucureşti). Ea a apărut vara trecută în cea de a treia ediţie. Cu acest prilej, autorul s-a aflat la Cluj, invitat de către filiala Uniunii Scriitorilor din localitate să participe la lansarea volumului.

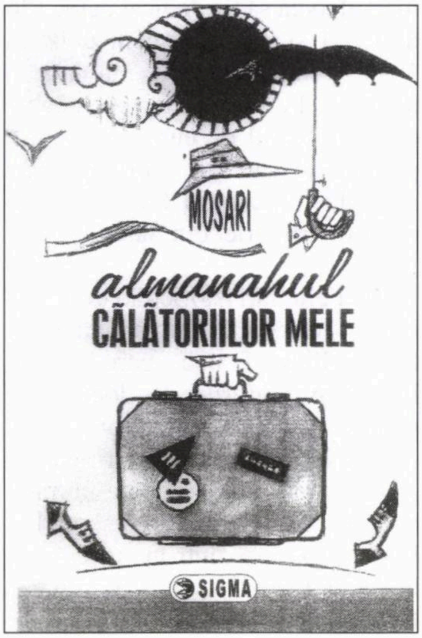

Colaboratorul nostru a primit o diplomă de excelenţă din partea Uniunii Scriitorilor, a fost invitat să discute la radio şi TV, iar despre "Almanahul" în cauză s-a scris în presa din capitala Ardealului.

Sub titlul "G. Mosari a cucerit inimile cititorilor clujeni", scriitorul Ionuţ Ţene scrie în "Napoca-News":

«Celebrul scriitor israelian de origine română G. Mosari şi-a lansat la sediul Uniunii Scriitorilor Cluj "Almanahul călătoriilor mele", apărută la editura Sigma (Bucureşti, 2009) la cea de-a treia ediţie. Cartea este prevăzută cu o succintă, pătrunzătoare prefaţă semnată de Răzvan Voncu. Despre volum au vorbit elogios criticul literar Irina Petraş şi renumitul poet clujean Ion Cristofor.

Scriitorul israelian originar din Bacău G. Mosari a vorbit despre scriitorii români din Israel şi despre contribuţia acestora la promovarea

culturii şi limbii române în Ţara Sfântă.

G. Mosari consideră că numai colaborarea şi dialogul între scriitori contribuie la construirea unei lumi mai bune şi unite prin spiritualitate şi cultură. Scriitorii români din Israel sunt ambasadorii României în Ţara Sfântă. La final, autorul a oferit autografe celor prezenţi.»

În acelaşi ziar "Napoca-News", cunoscutul critic literar Ion Cristofor prezintă pe larg opera lui Mosari făcând şi o observaţie cu totul originală:

«Îmbinând notaţia directă, pe viu, cu fermecătoare digresii livreşti, spiritul sintetic cu fina observaţie morală, G. Mosari rămâne un maestru al jurnalului de călătorie, cu nimic mai prejos decât iluştrii înaintaşi ai literaturii noastre. Într-un guvern alcătuit după alte criterii decât culoarea politică, juristul, gazetarul şi scriitorul G. Mosari ar fi putut ocupa cu strălucire un post de ministru al Turismului. Modest, se mulţumeşte cu un fotoliu de onoare în breasla scriitorilor de limbă română din Ţara Sfântă.»

■ Colaboratoarea noastră **Gina Sebastian Alcalay** a fost întâlnită des, vara ce trecu, în paginile "României literare" din Bucureşti. Ea a publicat câteva articole: "Operă şi artist", "Chipul şi sufletul", "O carte complexă" (despre romanul "Ultimele iubiri" de Virgil Duda), precum şi două proze: "O povestire cu pisici" şi un fragment din romanul memorialistic "Rapsodie în alb şi negru cu Leonard Bernstein" (în curs de apariţie la ed. Ideea Europeană din Bucureşti).

■ O prezentare a violonistului **Alexandru Bălănescu,** de la Londra, şi a quartetului său de coarde semnează criticul Virgil Mihai în lunarul "'Steaua din Cluj". Cu acest prilej am aflat că, pe scurt, quartetului i se spune *BQ* (Bălănescu Quartet).

■ Unul din cei mai prolifici poeţi din trib este **Martin Abramovici** din Piatra Neamţ. Între 1999-2008 el a publicat peste 20 de volume de versuri şi eseistică. Şi şi-a făcut un nume în peisajul literar. Referindu-se la Martin Abramovici, E. Suhor de la "Realitatea Evreiască" a făcut o observaţie demnă de atenţie:

«Dacă ar fi să alegem elementele de numitor comun pentru poezia lui Martin Abramovici, acestea ar fi: • bufonada ironică • sinceritatea mergând până la cruzime • exuberanţa erotică născută, poate, din lipsa tandreţii şi din însingurare • nevoia de puritate • tristeţea devoratoare a cuvintelor-şuvoi.»

■ Un interviu cu regizorul de teatru **Alexandru Hausvater** semnează Titus Crisciu în revista "Luceafărul".

■ Cine îşi mai aminteşte de numele Lidiei Pincus-Gani? Această talentată scenografă (măritată cu Pascu Gani, un cunoscut fost Assir Zion) şi-a legat numele de zeci de spectacole de răsunet. Dar, aşa cum se întâmplă de regulă în lumea scenei, despre autorii decorurilor şi costumelor se vorbeşte cam la fel de mult ca despre garderobierii de la teatru şi responsabilii cu bufetul. Dar (fiindcă aşa e viaţa, cu al ei tipic) mai sunt şi excepţii. Aşa, bunăoară, într-o cronică de Oltea Şerban-Pârâu, din "Ziarul de Duminică" din Bucureşti, am găsit câteva rânduri pe marginea unui spectacol de balet realizat de ea aici în Israel.

«Văzând producţia Baletului Naţional Israelian cu "Romeo şi Julieta" (de Prokofiev), plină de culoare, remarcabilele decoruri şi costume fiind semnate de Lidia Pincus-Gani, am înţeles de ce ne aflăm în faţa unui real succes de public.»

■ Lunarul francez "l'Arche" găzduieşte o prezentare a diplomatului **Meir Rosenne** (fost ambasador la Paris şi Washington).

Bineînţeles, aşa cum era inevitabil, redacţia i-a cerut – cunocând rolul important al ieşeanului în încheierea acordului de pace dintre Israel şi Egipt – să spună două vorbe despre cum vede el astăzi rezultatele sus-numitului acord.

«– Ce concluzii aţi tras după această experienţă (iscălirea acordului)*?*

– A fost un moment de istorie care va rămâne adânc întipărit în memoria mea. Cred, de altfel, că a fost cel mai important eveniment din istoria Statului Israel. Aceste acorduri sunt dovada voinţei profunde a Israelului de a face concesii, fiindcă viaţa unei singure fiinţe umane valorează mai mult pentru poporul evreu decât petrolul... Cu toate că pacea cu Egiptul este încă una "rece", nici un soldat nu a fost ucis de atunci, iar drapelul Israelului continuă să fluture la Cairo, ceea ce are o importanţă primordială.»

••• La Paris a apărut un disc cu muzică idiş şi ţigănească, realizat de grupul "Les yeux noirs" (Ochii negri) cu textierul Boris Bergman. Până aici, însă, n-ar fi nimic ieşit din comun. Ceea ce ne-a atras atenţia făcându-ne a zâmbi este titlul discului: "Balamouk". Iar pe "că-

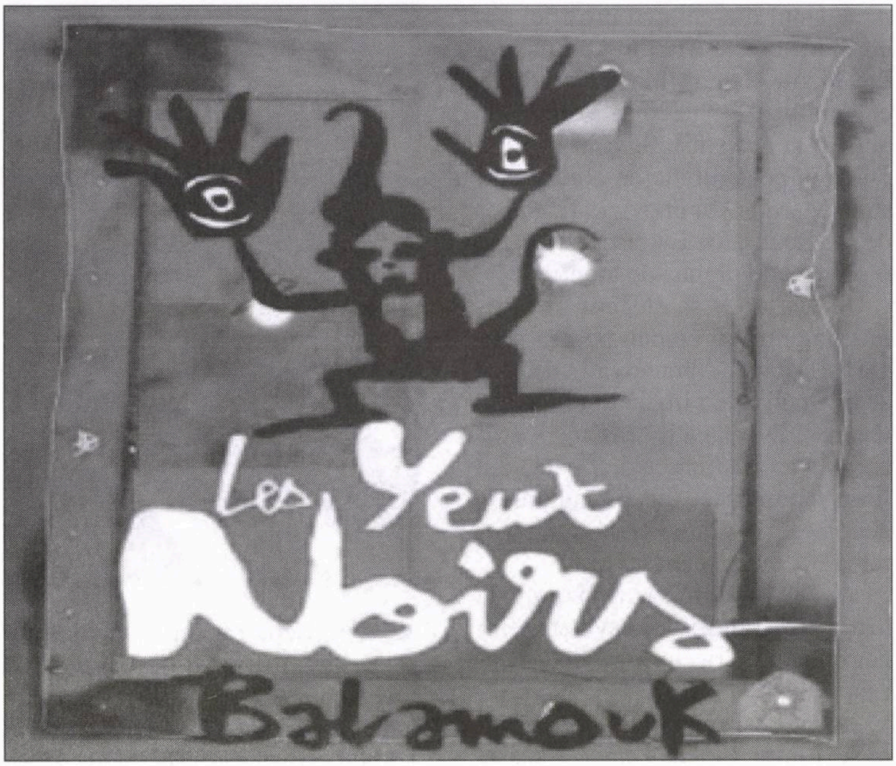

mașa" discului se dă și traducerea: "Balamouk, în românește casă de nebuni".

Succes e puțin spus: e o adevărată nebunie.

••• Un frumos cadou la aniversarea lui a primit din partea confraților Ion Ianoși, din București, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani (până la 120!). În editura Europress Group a apărut, sub îngrijirea Aurei Christi și a lui Alexandru Ștefănescu un volum omagial intitulat "Ion Ianoși: 80".

«Editorii – scrie Ciprian Bota într-o recenzie din lunarul "Apostrof" (Cluj) – au încercat să surprindă personalitatea intelectualului octogenar din mai multe perspective, dialogurile cu Ion Ianoși și articolele inedite scrise de acesta în perioada 2006-2008 alternând cu textele critice prin care intelectuali romă de seamă se raportează la scrierile acestuia sau încearcă să-i pună în lumină personalitatea complexă.

După parcurgerea volumului, imaginea care se conturează în mintea cititorului, dincolo de diversitatea perspectivelor din care este descrisă activitatea creatoare a scriitorului omagiat, este cea a unui intelectual care încearcă să nu trădeze ceea ce el consideră a fi adevărata vocație a unui cărturar: a scrie cărți și a ține cursuri universitare. Bineînțeles că nu a fost ușor, cei peste 50 de ani de activitate intelectuală desfășurându-se în cea mai mare parte în perioada comunistă, însă, la cei 80 de ani, Ion Ianoși are luciditatea și curajul de a privi în față trecutul, fără a-l cosmetiza sau judeca potrivit clișeelor și prejudecăților la modă.»

••• Așa cum am anunțat în numărul trecut (după un telefon primit de la Edgar Reichmann), la Paris a încetat din viață, după ce s-a chinuit mult (maladia *aceea*), marele traducător Alain Paruit. Mass-media a trecut cu nepăsare peste acest eveniment, dar, în lumea mai dedată culturii, câțiva condeieri au găsit cu cale să comenteze dispariția omului care a făcut enorm (dar enorm) pentru traducerea și răspândirea literaturii române în limba franceză.

În "Evenimentul zilei", Mircea Cărtărescu a scris:

«Alain Paruit este fără-ndoială cel mai mare traducător din română în franceză pe care l-am avut vreodată. Pentru mine, el a fost întot-

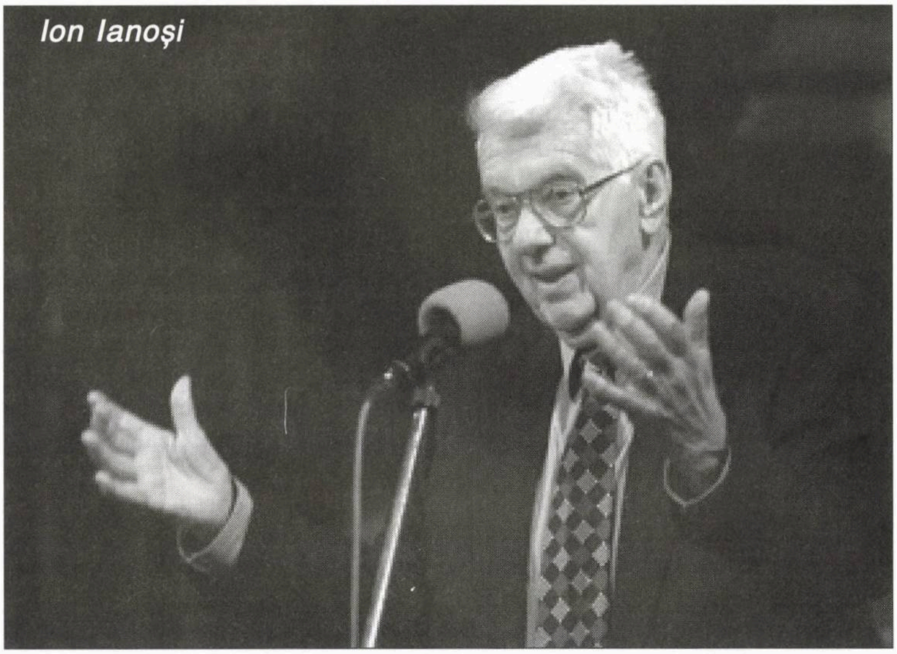
Ion Ianoși

deauna mai curând un mit decât un om în carne şi oase, iar după ce l–am cunoscut personal, mitul, în loc să dispară, a devenit şi mai fascinant. Alain făcea ca paginile cărţilor româneşti (a tradus mai multe duzine de-a lungul timpului) să pară scrise de-a dreptul în franţuzeşte. Arta traducerii, de multe ori dispreţuită – oamenii cred că e de-ajuns să pui cuvinte franţuzeşti în locul celor româneşti şi traducerea e gata –, a avut în acest om total dedicat culturii româneşti un sacerdot. Nu am văzut vreo menţionare în presă, în ultimele zile, despre dispariţia lui.»

«De fapt – scrie istoricul literar Mircea Anghelescu în "Observator cultural", din Bucureşti – era îndrăgostit de poezie, pe care o traducea cu plăcere, cu dăruire şi cu har: a colaborat absolut gratuit, întrerupînd alte lucrări, la un volum de traduceri din poezia lui Cezar Baltag, a transpus în franceză poeme ale Martei Petreu şi a tradus pentru revista lui Ţepeneag, "Cahiers de l'est", versuri din Virgil Mazilescu, Bogdan Ghiu ş.a.

Rolul lui în anii importanţi ai exilului românesc postbelic, la începutul anilor '70, a fost mult mai mare decît apare astăzi celor care n-au trăit atunci: a fost primul traducător al cărţilor lui Goma. A colaborat cu Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca la celebrele lor emisiuni, a scris la reviste cu audienţă şi a publicat, în 1978, o culegere apreciată din genul care explică şi colorează existenţa noastră sub dictatură: bancul politic (Les barbelés du rire, colecţia „Cahiers de l'est", 1978).

Era un om fermecător, un intelectual cu totul deosebit, un artist pe care îl concura un filolog, care îmbina rigoarea franţuzească cu umorul şi nonşalanţa noastră, un om de o mare generozitate, cu sentimentul profund al prieteniei şi al datoriei. Voia în primul rînd să fie el însuşi, şi era: firesc, cu simplitate, cu nobleţe; împrăştia în jurul lui dragoste, frumuseţe, libertate. Nu cred să existe persoană care să-l fi cunoscut şi să nu fi fost cucerită de farmecul lui, de forţa lui, de modestia lui, specifică marilor caractere.»

Marta Petreu evocă figura lui Paruit în revista "Apostrof" din Cluj:

«Născut în 25 februarie 1939, în Franţa, dintr-un tată originar din Braşov şi o mamă originară din Ardennes, Alain Paruit a trăit în România între 1948 şi 1969, după care a emigrat în Franţa, unde a tradus peste 100 de volume de literatura şi filozofie românească.

Alain Paruit este traducătorul în Franţa al lui Eliade, Cioran, Dumitru Ţepeneag, Norman Manea, Bujor Nedelcovici, Paul Goma, Alexandru Vona, Virgil Tănase, Maria Mailat, Alexandru Papilian, Mircea Dinescu, Octavian Paler, Mariana Marin, Magda Cârneci, Virgil Ierunca, Ion Omescu, Mihail Sebastian, Cezar Baltag, Mircea Cărtărescu, Marta Petreu, Ion Mureşan ş.a. A tradus poeme de Ana Blandiana, Vasile Andru, Leonid Dimov, Marin Sorescu, Daniel Turcea, Bogdan Ghiu, Angela Marinescu, Ioana Crăciunescu, Ilie Constantin, Virgil Mazileseu, Gabriela Melinescu, Gellu Naum şi mulţi, mulţi alţii. Ultimele lui traduceri sunt din Cioran, şi anume volumele "Transfiguration de la Roumanie" şi "De la France", precum şi texte din "Cahier Cioran", toate trei apărute la editura pariziană L'Herne.

Literatura română pierde cel mai mare traducăor din română în franceza pe care l-a avut vreodată.

Eu l-am cunoscut târziu, în 1995, după ce mai întâi fusese pentru mine, ca pentru atâţia alţii, o "voce" de la Europa Liberă. L-am cunoscut la o serată literară, la Centrul Pompidou. Avea voluptatea profesională de a vorbi o limbă română perfectă, pură, evitând cu obstinaţie orice franţuzism, chiar şi atunci când corespondentul în română era greu de dibuit. L-am văzut, atunci şi mai târziu, în casa lui şi a partenerei lui de viaţă, Odile Serre, pe care o cunoscusem deodata cu el. O casă cu o bibliotecă românească bogată şi cu rafturi întregi de cărţi traduse de el. Muncea enorm, lucrând zilnic ore în şir la "odilator" – cum îşi botezase şăgalnic ordinatorul, din recunoştinţă pentru Odile Serre, care îl învăţase să-l utilizeze –, traducând literatura română într-o minunată franceză.»

Era uşor să-l îndrăgeşti, pentru că avea farmec, căldură şi măsură în toate. L-am văzut, în toamna anului 2005, luptându-se cu Tristan, fiul sau şi-al lui Odile, care avea chef să meargă cu bicicleta, nu să-l aştepte pe Alain până termină de vorbit cu scriitorii. Şi am vorbit cu el la mijlocul lunii mai, felicitându-l pentru extraordinar de frumoasa traducere a lui Cioran.

Dumnezeu să-l odihnească!»

••• Colaboratoarea noastră, prozatoarea Getta Berghoff, are o propunere pentru amicii noştri ieşeni:

«Am citit mai de mult în "Realitatea Evreiască" o parabolă relatată de isoricul literar Leon Volovici despre croitorul din Cernăuţi şi comoara la care tot visa căutând-o la Viena, când de fapt se afla sub zidurile casei lui.

M-am gândit la această parabolă în urmă cu un an, citind în R.E. despre nişte tablouri semnate de un ieşean Sol-Omovici, care realizase vreo 19 picturi despre Pogromul de la Iaşi. După cele citite, memoria m-a dus înapoi, la anii 1944-45. Vizitam, ţinând-o pe mama de mână, o expoziţie de gravuri şi picturi despre Pogromul din capitala Moldovei în clădirea librăriei "Cartea Rusă" de pe strada Lăpuşneanu. Ei bine, din articolul citit în R.E. reie-

se că nimeni nu ştie unde au dispărut aceste tablouri şi-atunci am surâs la gândul ce-mi dădea târcoale, şi anume că picturile la care mă refer ar trebui căutate chiar în locul unde au fost văzute ultima oară: pe strada Lăpuşneanu, acolo unde se găsea librăria…»

••• O informaţie care-i va interesa pe iubitorii poeziei lui B. Fundoianu (Fondane) ne comunică Baruch Cohen, cercetător istoric la Institutul Canadian pentru studii în domeniul iudaismului" din Montreal, Canada:

«"Minimum" nr. 268-269 iulie-august 2009, paginile 57-58, publică sub semnătura M. Raf un comentariu referitor la "Tribuna Universităţii" editată de "Universitatea de Vest Vasile Goldiş" – Arad, România.

Comentariul se referă copios la Benjamin Fondane şi scrisul lui.

Cu aceste rânduri doresc să comunic celor interesaţi că la Paris există "Société d'Études Benjamin Fondane", care publică un anual numit "Cahiers Fondane", cu comentarii despre opera şi viaţa scriitorului.

Nu ştiu dacă acest institut îşi continuă activitatea. Eu deţin câteva exemplare ale acestui superb anual. Cei doritori de a afla despre acest institut se pot – cred – adresa în Israel la: prof. Leon Volovici, POB 11285, Ierusalim 91112.»

••• "Magnetul", rubrica de perle a foii "Perspectiva" din Natzeret-Illit, lucrează din plin. Iată câte ceva din ultima vreme:

«În ziarul "Viaţa Noastră" din 19.03.09, la "Ciclul"... domnului Sontag, apare numele Florin Ghinaru.

Magnetul nostru arată că în realitate este vorba de ofiţerul Florin Ghineraru, comandantul lagărului Berşad, călăul evreilor internaţi acolo, în special bucovineni.

"Perspectiva" nr. 46, sept. 2008, pag. 9, art. "Prezentul..." apare "…războiul de independenţă a României în 1916-17"...

Trebuie "Războiul de Întregire 1916-1918".

"Viaţa Noastră" din 18.12.2008, pag. 31, art. "La o şuetă...", apare "hazard": trebuie hazari; apare "Crohmănceanu": trebuie Crohmălniceanu; apare AuerBach: trebuie Auerbach; apare eseieni, trebuie esenieni.

"Viaţa Noastră" din 25.12.2008, pag. 11, art. "CDE..." apare Beni Akiva: trebuie Bnei Akiva; apare Colonel Oreso: trebuie Orero.

Revista "Magazin" din 19.10.08, pag. 56, art. "Zidul", apare Roman Gary: trebuie Romain Gary.

Idem, pag. 4, art. "Arie Deri...", apare "...faptul că până în anul 1909 el are de ispăşit în total 6 ani de pedeapsă". Până în 1909 mai este mult de aşteptat.

"Viaţa Noastră" din 22.01.09, pag. 6, art. "Ne-am informat...", apare Niţa Goşen. Trebuie Diţa.

"Jurnalul Săptămânii" din 04.12.08, la rubrica "Aprinderea lumânărilor..." apare pericopa "Vaiaţe", iar la articolul cu pericopa apare Vaite. Trebuie Vaieţe.

"Viaţa Noastră" din 08.11.08, pag. 4, art. "Prima Doamnă", apare spectacolul MacBeth. Pe când MacGhimel?

"Jurnalul Săptămânii" din 01.01.09, pag. 17, la Rebus apare "stupefiante": trebuie "stupefiate".

Idem, pag. 2, apare "Comunicat publicului". Trebuie comunicare publicului.

Idem, pag. 11, la Consemnări, apare "Haifa este oraşul natal în care lucra Biti Caragiale". Când şi–a schimbat numele oraşul Roman?

"Jurnalul Săptămânii" din 05.01.09, pag.1, la "Mini-Jurnal" apare "...Ilan Ramon a pierit în zborul comic". Trebuie cosmic.

Idem, pag. 5, art. "Cu cine votăm?", apare Liberman... va aduce puţnă dramă şi piper... ". S-ar putea să aducă dramă, dar pentru condimentare merge sare şi piper.

"Viata Noastră", din 12.02.09, pag. 11, art. "Peştera...", apare "Halemod". Trebuie Holhamoed.»

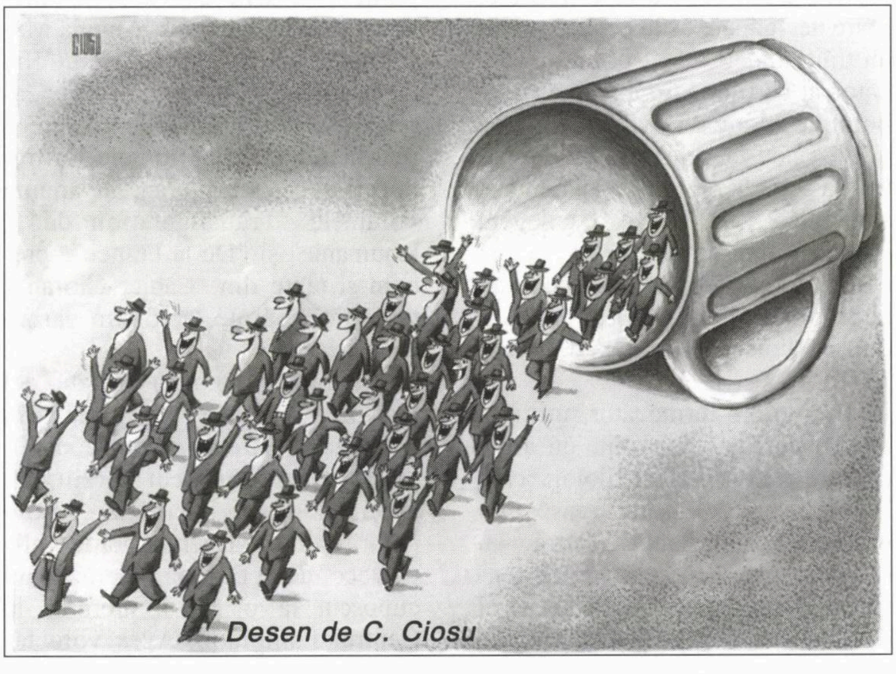

Desen de C. Ciosu

Dreptul la replică

În numărul 261/08 am publicat un text nesemnat pe marginea unui interviu cu rav Eli Caufman, din Israel, apărut în presa română.

Luna trecută am primit textul de mai jos reprezentând dreptul la replică al d-lui Caufman. Îl publicăm în întregime, respectând întru totul ideile și stilul autorului.

Cine e Eli Caufman și cine e Kapo?

Acest articol reprezintă replica la articolul dl. Alexandru Mirondan publicat în decembrie 2008 în revista Minimum nr. 261, paginile 6-7.

În acel articol a scris dl. Alexandru Mirondan câteva cuvinte contra articolului meu care a fost publicat în ziarele România Mare și Tricolorul.

Printre cuvintele acestea, dl. Alexandru Mirondan care crede că mai trăiește în timpul totalitar și comunist al lui Ceaușescu și Gheorghiu Dej mă numește pe mine cu porecle naziste cum ar fi "kapo".

Din propria greșeală, trebuie să înțeleagă dl. Mirondan că noi trăim într-un stat cu justiție și lege stabilă și nu se mai poate nici măcar în România și cu atât mai puțin în Israel să numești o persoană cu porecle naziste numai din cauză că acea persoană a scris contra unei comunități de foști comuniști care au fost prinși de ziarele israeliene (Maariv, Arba Canfot, Mishpaha, Atofe și Iom Așiși) și ziarele românești (Ziua, Jurnalul Național, Adevărul, Adevărul Vaslui, radio Iași și televiziunea OTV) că negociază, vând și închiriază cimitire și sinagogi evreiești, își bat joc de patrimoniul sacru evreiesc cum nici cei mai dușmani ai evreilor fie ei de dreapta sau stânga, ca orientare politică, nu au avut curajul să facă în nici un loc pe lume.

Domnul Mirondan prezintă în acclași articol, articolul meu care a fost scris contra FCER și trimis la toate ziarele și mass media română și pune punctul pe i numai referitor la faptul că a fost publicat în revista România Mare când și ziare ca Jurnalul Național, Adevărul, Adevărul Vaslui, radio Iași și OTV au publicat interviuri cu mine, și nu numai România Mare.

Domnul Mirondan prezintă revista România Mare ca motiv contra articolului meu și servește bine pe FCER și pe dl. Vainer când în fapt, nu are ce să spună contra faptelor pc care le-am prezentat în acel articol care îl sperie pe dânsul.

Cum FCER are voie să vândă și să închirieze cimitire evreiești, să aleagă un "rabin" care e un puști și nu a dovedit până acum că a fost convertit la iudaism (mama lui este o creștină care merge cu o cruce la lanțul de la gât) și jucător de bowling în maieu și analfabet la citirea de ebraică și cum FCER are voie să țină un "mare rabin" nu mai mult de 3 săptămâni pe an neto care în Israel a fost deputat de stânga antireligioasă israeliană, așa și eu am voie să declar cine sunt foștii comuniști și neevrei din conducerea FCER (cum ar fi dl. Mircea Rond vânzător de cimitire și președintele comunităților evreiești din Buzău, Râmnicu Sărat și Focșani) și să public adevărul la toate ziarele în Israel, în România și pe lume și între ele, rcvista România Mare sau ziarul Tricolorul.

Dl. Corneliu Vadim Tudor nu a făcut stricăciuni la religia evreiască și la patrimoniul sacru evreiesc, el nu a vândut, închiriat, sau distrus cu boi și porci cimitire evreiești, nu a vândut sinagogi pentru a le transforma în discoteci (Cluj și Bacău) sau săli de concerte românești creștine (Timișoara) sau japoneze, politeismul japonez (Bistrița).

Invers, dl. Corneliu Vadim Tudor a pregătit o lege care a trecut în Senatul României și a fost susținută de mai mult de 400 rabini cei mai mari pe lume, lege care, dacă FCER cu marionetele lor "religioase" (Tobias, Leib Doitch, Halfert, Roter) nu puneau bețe în roate, putea să fie legea salvării patrimoniului sacru evreiesc (din labele FCER care l-au făcut proprietatea lor). Legea dl. Comeliu Vadim Tudor prevedea ca inspecția patrimoniului sacru evreiesc să fie efectuată de 3 organizații: FCER, statul român și organizația noastră de protejare și conservare a cimitirelor evreiești din întreaga lume, Athra Kadisha, al cărei reprezentant în România este subsemnatul rabin Eliahu Caufman și al cărei președinte este dl. rabin David Michael Shmidl din Israel.

Dl. Vadim nu ar fi avut nici un câștig din această lege, după cum a vrut să prezinte FCER, el nu ar fi fost în nici o comisie de inspecție, dar FCER s-au temut de inspecție, pentru că de zeci de ani ei folosesc patrimoniul sacru evreiesc ca și cum ar fi casa lor proprie și adună apartamente de la bătrâni evrei nenorociți care le donează cu forța aceste apartamente numai pentru un ajutor pe care oricum trebuiau să-l primească gratis de la Joint.

Inainte de câteva luni a răsuflat la public un pic din poveștile astea, când dl. fost președinte al comunității din București de peste 10 ani. dl. Osy Lazăr, a fost prins că a primit donații ciudate de case de la bătrâni evrei pentru el, când de fapt acestea trebuiau să fie predate oficial la FCER și nu la acest moșneag din București.

În articolul lui, dl. Mirondan se face necunoscător și nu știe cine sunt eu și vrea să ungă pe cititori cu o poveste că poate eu sunt o fan-

tomă cu care dl. Corneliu Vadim Tudor vrea să vrăjească şi să arunce pisica în curtea evreiască a dl. "tzadic" Vainer. Eu sunt sigur că dl. Mirondan a ştiut bine cine sunt când a scris articolul pentru că numele meu a apărut în multe ziare în România şi mai mult de 6 ani am ţinut acolo o comunitate evreiască îndependentă şi am ajutat cu bani şi mâncare gratis pe toţi evreii care nu au vrut să doneze casele lor la FCER sau la oameni ca dl. Osy Lazăr sau dl. Cajal.

Dar cred că e mai uşor de scris că poate eu nu exist decât că oamenii să ştie şi să citească că există evrei care sunt contra FCER şi văd în aceasta adevăraţii duşmani ai iudaismului adevărat şi nu în unele partide româneşti printre care şi partidul România Mare.

Kapo erau cei care au ajutat nemţilor să facă crimele cele mai mari contra evreilor, deşi ei înşuşi erau evrei. De aceea, în cazul nostru, cine merită porecla aceasta sunt evreii care ajuta să fie distruse cimitire şi sinagogi, sau le consideră ca proprietatea lor particulară, Kapo sunt cei care acoperă crima lui FCER cu cuvinte dulci, Kapo sunt cei care nu păzesc corespunzător cimtirele evreieşti de vandalism şi profanări deşi au acolo paznici permanenţi 24 ore, sau Kapo sunt cei care acoperă faptul că din Podu Iloaiei s-au scos oase ale evreilor morţi la pogrom şi s-au vândut la universităţi româneşti şi spun că nu au avut loc aceste întâmplări acolo, când ziarul Ziua cu studenţi israelieni şi cu evrei străini din Iaşi şi cu rabinatul evreiesc din Europa au dovedit aceste fapte.

Dl. Mirondan trebuie să decidă dacă ziarul lui e un ziar democrat, deschis la publicul israelian cum sunt alte ziare în lume sau e o insulă fost comunistă cum a fost Scânteia în România sau Pravda în URSS.

Şi în final am să-l întreb de dl. Mirondan care e răspunsul lui referitor la articolul meu care prezintă fapte grozave cum ar fi alegerea unui puşti analfabet în iudaism şi care nu a dovedit convertirea la religia noastră sau toate faptele de vânzare şi închiriere cimitire prin labele FCER şi care au fost publicate în Maariv în noiembric 2007 când FCER nu a avut ce să spună contra acestor fapte.

În decembrie 2008 dl. Mirondan nu a avut cuvinte să comenteze articolul meu, problema lui era numai că articolul meu a fost publicat în România Mare.

La al 2 lea Război Mondial mulţi rabini au considerat că comunismul şi Stalin au fost mai periculoşi pentru iudaism şi evrei decât hitlerismul. În FCER au fost şi mai sunt seminţe comuniste din timpul bandiţilor comunişti Gheorghiu Dej, Stalin, Ana Pauker şi Ceauşescu.

Dacă vreţi un răspuns, întrebaţi pe d-nii Pincu Kaiserman şi Boris din Iaşi sau pe Iulian Sorin (vice al lui Cajal în FCER) cu ce partid şi cu ce s-au ocupat ei în politica românească înainte de decembrie 1989...

Rabin Eliahu Caufman,
preşedinte şi rabin
al Comunităţii Ohel Sarah,
reprezentantul lui Atra Kadisha
în problemele cimitirelor
evreieşti din România

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Nina Cassian, poetă (SUA): faptul că emisiunea Dagens Dikt" (poemul zilei) a radiodifuziunii suedeze (canalul P-1) a desemnat-o *poetul lumii*, în semn de preţuire pentru versurile sale publicate la Stockholm, constituie o dovadă în plus că binecunscuta (şi discutata) autoare se impune pe zi ce trece pe tărâm internaţional.

În scădere

Carol Friedman, preşedintele Comunităţii Evreilor din Constanţa: viteza cu care s-a repezit întru apărarea primarului Radu Mazăre (după povestea cu fotografia!), afirmând că acesta este o persoană simpatică, inteligentă şi eminamente pozitivă, a făcut o impresie proastă în rândurile micii comunităţi de pe malul Mării Negre.

minimum editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

JEAN STEIGER

Regele Mihai și Claudia Löbelsohn

Radu de Hohenzollern
și prințesa Margareta

"Minimum" a publicat în numărul pe lunile iulie-august 2009, la rubrica "Se zvonește că...", informația că ziarista Claudia Löbelsohn, decedată nu cu multă vreme în urmă, ar fi numit ca executor testamentar pe prințul Radu de Hohenzollern, soțul principesei Margareta a României. dacă această știre este sau nu adevărată urmează poate să se afle... sau nu, în viitor. Realitatea este, așa cum se menționează de altfel în respectiva informație, că între Claudia Löbelsohn și familia regală a României a existat o legătură strânsă încă din perioada când Regele Mihai și familia lui trăiau în exil în Elveția, menținută și după revenirea fostului suveran în România.

Am fost coleg de redacție cu Claudia timp de peste două decenii, atât la "Viața Noastră", cât și după aceea, la "Ultima oră", până la retragerea ei la pensie, și cunosc o serie de amănunte în legătură cu modul cum s-a înfiripat și dezvoltat această cunoștință. Ziarista obișnuia să-și petreacă cu regularitate în fiecare an concediul la același hotel din Lausanne, în Elveția, și aflase că fostul suveran își avea reședința nu departe, la Versoix. Nutrea o mare admirație față de familia regală și într-o zi, cu câțiva ani înaintea căderii regimului Ceaușescu, a venit la mine, în perioada când eram secretarul de redacție al ziarului "Viața Noastră", și mi-a spus că visul ei este să ia un interviu suveranului. Bineînțeles că am încurajat-o să facă acest lucru, a scris Regelui Mihai la Versoix și mi-a arătat scrisoarea de răspuns în care era invitată la reședința acestuia.

Când a revenit la redacție cu interviul luat era foarte emoționată și mi-a mărturisit că vizita făcută i–a produs un șoc, ba mai mult, a izbucnit în plâns.

«Când am sunat la ușa regelui, cel care mi-a deschis era chiar Regele Mihai în persoană și nu m-am putut abține să nu plâng», mi-a spus ea.

«De ce plângeți, doamnă?», a întrebat-o suveranul și ea i-a răspuns:

Regele și Regina

«Nu mă așteptam ca tocmai Majestatea Voastră să-mi deschidă ușa!»

Interviul apărut în ziar l-a trimis regelui, acesta i-a răspuns cu o scrisoare de mulțumire și din acel moment s-a înfiripat legătura. Casa Regală îi trimitea informații despre activitatea familiei regale, pe care Claudia se preocupa să apară în ziarul din Israel. A primit și câteva invitații să participe la unele manifestări organizate în onoarea fostului suveran, de care era foarte mândră, și la o parte din ele chiar a participat.

Din scrisorile primite, pe care avea grijă să mi le arate întotdeauna, mi-am putut da seama că într-adevăr Claudia se bucura de apreciere din partea membrilor familiei fostului suveran al României.

Claudia a trăit mulți ani singură, o singurătate care s-a accentuat după decesul mamei ei, cu care locuia împreună la Holon, și această legătură susținută prin corespondență i-a alinat în mare măsură singurătatea.

Oricum, datorită ei, activitatea Regelui Mihai și a membrilor familiei regale a fost reflectată în presa de limbă română din Israel.

Sport

Ne place că...

...în ciuda cassandrelor care dădeau ca sigur, în primăvară, că Macabiada de anul acesta nu va avea loc (sau că sportivii, peste 8.000 la număr, dintre care 5.000 din străinătate, înscrişi la competiţii vor renunţa în ultimul moment să vină în Israel), marea manifestare a sportului evreiesc (ba chiar sionist pe faţă şi de-a binelea) s-a desfăşurat vara ce-a trecut conform programului, sută la sută respectat.

Ne place că...

...echipa noastră de tenis pentru Cupa Davis, alcătuită din Andy Rahm, Yoni Ehrlich şi Harel Levy, a învins pe arena Nokia din Tel Aviv formaţia Rusiei (în frunte cu Marat Safin, fostul jucător nr. 1 al lumii), calificându-se (cine şi-ar fi închipuit?) în semi-finalele marii competiţii şi realizând astfel cea mai bună performanţă din istoria tenisului alb-albastru; ne place, de asemenea, că acest succes a fost f. f. binevenit, ajutându-ne să mai uităm niţel (dar numai niţel... atâtica) de amărăciunea produsă de naţionala noastră de fotbal care, pierzând în iunie cu 1-2 meciul din grupă cu Grecia, a ratat (încă o dată!) prilejul de a se califica în turneul final al mondialului din Africa de Sud.

Nu ne place că...

...la meciurile de fotbal Steaua-Rapid din România apar, din ce în ce mai des, *bannere* (lozinci scrise pe pânză) confecţionate de suporterii Stelei, pe care cetăţenii din tribune citesc: "Antonescu de trăia, pe ţigani îi omora!". Iar ca să arate că li se fâlfâie de sancţiunile Federaţiei Internaţionale de Fotbal, aceiaşi suporteri scandează: "Suspendaţi-ne, urâm ciorile". Ne place, totuşi, că – cel puţin până la ora de faţă – sus-amintiţii suporteri n–au venit la meciuri îmbrăcaţi ca Radu Mazăre, în uniforme de ofiţeri nazişti.

Nu ne place că...

...la un meci cu formaţia maghiară Ujpest, Budapesta, aceiaşi suporteri ai Stelei lui Gigi Becali au ajuns până acolo încât au venit de acasă cu un *banner* pe care scria: "Cât ţine femeia maghiară rahatul în ea? Răspuns: 9 luni!"

Ne place (în schimb) că...

...sărind (totuşi) în sus, ziarul "Adevărul" a publicat, sub semnătura lui Laurenţiu Ciocăzanu, directorul editorial al cotidianului, un pamflet cel puţin binevenit:

«Şi-ar fi închipuit cineva că pe un stadion din România ar putea apărea un banner precum cel de la meciul Steaua-Ujpest? Fraza nenorocită întinsă pe pânza infectă din stadionul ocupat de Gigi Becali depăşeşte orice limită. Poţi trece cu vederea multe, foarte multe derapaje. Dar un aşa mesaj nu mi-am imaginat că se poate naşte în creierele cetăţenilor din Republica Fotbalului Anticivilizaţie: „Cât ţine femeia maghiară rahatul în ea?

Nouă luni”!

Citiţi, domnule Mircea Sandu (preşedintele Federaţiei Române de Fotbal, **n. red.**)! Şi dv., domnule Mitică Dragomir (preşedintele Ligii Fotbaliştilor Profesionişti, **n. red.**). Asta produce fotbalul dumneavoastră. Citiţi şi dv., domnule şef de jandarmi, Costică Silion, cel bine plătit din banii noştri să ne apăraţi de descreieraţii din tribună. Citiţi şi dv., domnule Becali! Vă place, nu? Aţi scuipat mereu flăcări pe gură spre cei pe care natura i-a născut diferiţi de dvs. Fie că a fost vorba de maghiari, evrei, ziarişti, procurori sau homosexuali. Sunt convins că aţi savurat din plin traducerea cuvintelor din limba care vă întoarce stomacul pe dos. Aţi putea aşterne acele vorbe de duh în biblia dv. nescrisă.

Cum v-aţi simţit, în calitate de soţ şi tată de fete, când aţi citit monosilabic: „Cât ţine femeia maghiară rahatul în ea?“ Oare câtă ură poate izvorî din tine încât să ajungi să spui că milioane de femei, vinovate că s-au născut într-o altă ţară, poartă în pântece fetuşi pe post de rahaţi? Mai ţineţi minte, domnule Becali, câte lacrimi, ce lecţie de emoţie umană ne-au servit vecinii noştri mult-huliţi atunci când a fost ucis, la Veszprem, handbalistul român Marian Cozma? Cu ce au greşit ei că ne-au fost atunci alături dacă noi le răspundem acum jignindu-le divinitatea feminină?

Nu aşteaptă nimeni de la dv. răspuns la aceste întrebări. Ar fi trebuit s-o faceţi în secunda doi după afişarea bannerului satanic. Cum? Cerând scuze poporului vecin. Delimitându-vă de acei „ucigă-i toaca“ din tribună. N-aţi făcut-o. Aţi cauţionat acel spectacol monstruos.

Fiţi liniştit, domnule europarlamentar George Becali. Domnule EuroGigi, aveţi totuşi de partea dv. destui fanatici gata să-i ia glanda primului ungur ieşit în cale. Ei nu vă condamnă. Dimpotrivă. Vă încurajează să-i puneţi la zid pe toţi cei care nu respectă lecţia dv. de „patriotism“. Vă sunt credincioşi până la moarte. Sunteţi dumnezeul lor. Singurul care le poate garanta un loc în iad.

Când scriu acest text este miercuri, 22 iulie 2009, ora 20.00. Câteva zeci de femei se pregătesc să nască în maternităţile din Ungaria. Ce au ţinut ele în pântece, vreme de nouă luni, domnule Becali?»

Hezboalla secolului

■ **Un subiect despre care la București nu se vorbește mai deloc**

Locul lui Antonescu în istorie

Reproducem mai jos un articol de Cristian Ghinea despre cartea istoricului englez Dennis Deletant, "Aliatul uitat al lui Hitler – Ion Antonescu și regimul său, 1940-1944".

Articolul a apărut recent în "Dilema veche", din București, și merită toată atenția. Fiindcă Dennis Deletant nu este un diletant. Cum nu e nici Cristian Ghinea.

«Așa cum îi spune subtitlul, cartea lui Deletant este o biografie a lui Ion Antonescu care se concentrează pe perioada războiului. E o carte extraordinară despre un subiect încă politizat și dureros. Antonescu de aici este un personaj ambivalent și complex. În 1933 făcea remarce sarcastice pe marginea unui raport oficial despre planurile politice ale lui Zelea Codreanu și se opunea asasinării evreilor. Când Octavian Goga a primit sarcina de a face guvernul, Antonescu a refuzat oferta de a deveni ministru, se pare că din cauză că îl considera pe Goga filo-german, iar acesta i-a argumentat că prezența amândurora în executiv ar fi un semn de echilibru, pentru că un Antonescu în fruntea armatei ar garanta Angliei și Franței că românii nu vor lupta împotriva lor. Uimitoarele ironii ale istoriei! Cartea lui Deletant este un exemplu de istorie echilibrată și bazată pe fapte. Demontează variante anti-Antonescu atunci când e cazul, ca și variantele apologeților. De pildă, respinge ideea că Antonescu și Garda de Fier au ajuns la guvernare din cauza sprijinului german.

Cum este Antonescu la Deletant? Un militar care ajunge să joace un rol politic mai mare decât îi permitea înțelegerea, un om care încerca să facă ordine într-o țară haotică și oscila între măsuri anticorupție serioase, dar eșuate, și butaforii de Moș Teacă (a interzis mersul pe stradă în cămașă, vara), a fost autoritarist, dar nu totalitarist, permițând funcționarea semiclandestină a partidelor și angajându-se chiar în schimburi epistolare cu Maniu și Brătianu, deși mai mult îi urechea decât îi lua în serios. Cum ar fi fost Antonescu fără război? Probabil un fel de Franco, cu care are multe în comun. Întâmplarea face să fi citit această carte la puțină vreme după biografia lui Franco scrisă de Paul Preston. Doi oameni uimitor de asemănători: militari cu merite în război, bigoți în ce privește statul, economia, religia; paternaliști în apucături și violenți în antipatii; aspirînd la civilizația occidentală, dar convinși că popoarele lor nu sunt pregătite pentru așa ceva; antisemiți și anticomuniști viscerali; cu voință puternică și scârbiți de încercările democratice ale țărilor lor, țări care sunt înapoiate, tradiționaliste, intolerante și închise. În lumina acestei comparații, m-am întrebat ce ar fi lăsat Antonescu în urma sa dacă ar fi guvernat în vremuri mai puțin zbuciumate. E clar că era visceral anti-modernist, considera statul un instrument intervenționist prin excelență și dorea să-l folosească pentru a conserva un popor rural idilic pe care, în opinia sa, îl stricase democrația. România de după Antonescu ar fi fost tot înapoiată, închisă în sine, coruptă și autoritaristă, așa cum a fost Spania lăsată de Franco în anii '70.

Dar vremurile nu au fost pașnice. Antonescu a intrat în războiul împotriva URSS pentru a recupera Basarabia. Deletant arată cât de populară a fost decizia printe români, manifestările, chiar spontane, de stradă fiind mărturie (ambasadorul german salutat de mulțime remarcă cu umor că "nu îmi fac nici un fel de iluzii în fața acestei izbucniri de entuziasm în legătură cu dorința secretă a românilor. Vor să-i batem pe ruși și apoi noi să fim bătuți de britanici"). De altfel, Antonescu însuși spune, după momentul Pearl Harbour, că "sunt un aliat al Reichului împotriva Rusiei, sunt neutru în conflictul dintre Marea Britanie și Germania. Susțin America împotriva japonezilor".

Înaintarea dincolo de Nistru este pusă într-un context ceva mai complicat – opiniile critice la adresa deciziilor, puse față în față cu argumentele lui Antonescu. Bineînțeles, un istoric serios ca Deletant nu putea trece ușor peste Holocaustul românesc, într-o biografie a lui Antonescu. De altfel, contribuțiile sale anterioare – articolele despre lagărele din Transnistria – au constituit cel puțin pentru mine o sursă de informație despre un subiect de care nu vorbim mai deloc. Ne-am blocat în dezbaterea despre "a fost sau nu a fost". M-am plictisit să ascult o pseudo-dezbatere în care Vadim Tudor și grupul de ziariști de haită neo-legionari joacă rol de parteneri serioși. A fost, gata, depășiți momentul! Acum vreau să știu cum a fost posibil. Veșnica întrebare despre vinovăția colectivă a poporului român este o deturnare a dis-

cuţiei. Statul român, salvat de Antonescu în 1940, a fost apoi umplut de ruşine prin Holocaustul propriu, inspirat doar, dar nu forţat şi nici condus de germani. Cine vrea dovezi nu are decât să citească cu bună credinţă inclusiv această carte.

Antonescu este mânat de antisemitismul său visceral pe care îl afişează în atât de multe declaraţii încât este inutil să le amintesc aici – o face Deletant cu rigoare. Pentru Antonescu, ţara trebuia "despăducheată" de evrei şi doar metodele îl deosebeau de Hitler. Obsesia sa pentru ordine îl face să se enerveze atunci când evreii sunt omorâţi în mod dezorganizat. În acelaşi timp, chiar spiritul de ordine cedează în faţa sentimentului că ar putea da socoteală: "Doar proştii omoară şi jefuiesc pe baza ordinelor scrise. Se poate face fără să fie emis un ordin". Nici nu ştii dacă să-ţi fie ruşine sau să te enervezi cînd citeşti raportul unui SS-ist din Transnistria care scrie: "Românii acţionează împotriva evreilor fără nici un fel de plan. Nimeni nu ar obiecta numeroaselor execuţii ale evreilor, dacă aspectul tehnic al pregătirii lor, precum şi modul în care sunt îndeplinite nu ar fi necorespunzătoare. Românii îi lasă pe cei executaţi acolo unde cad, fără să-i îngroape". Sfânta organizare germană în conflict direct cu delăsarea românească: Holocaustul are şi el nişte proceduri, şi românii le ocolesc din lene. Fără un plan concret, aşa cum a avut Hitler cu "soluţia finală", Antonescu doar a dorit să scape de evrei. De aici un cinism brutal al acţiunilor, cel mai bine reflectat în jocul alungării unor mase de civili peste Nistru, de unde germanii îi trimit înapoi, românii îi împing din nou, germanii ba îi retrimit, ba îi împuşcă. Vorbim de zeci de mii de bărbaţi, femei şi copii fără nici un fel de mijloc de supravieţuire. Aşa au apărut lagărele din Transnistria, unde anihilarea nu era bazată pe tehnologie, ca la Auschwitz, ci pe înfometare, frig şi boli. De altfel, sălbăticia pare a fi cuvântul de ordine. În mutarea de colo-colo a evreilor s-au săpat gropi pe marginea drumurilor pentru a fi depuse cadavrele, iar ţăranii locali pândeau prin porumb coloanele, pentru a jefui cadavrele.

Toate acestea sunt susţinute de Deletant cu rigoare, din rapoarte oficiale. Autorul nici măcar nu intră în zona mărturiilor victimelor (cu o excepţie), rămâne în zona acţiunii autorităţilor şi a rapoartelor şi mărturiilor oficialilor. Este uimitor cum tăcerea lăsată peste subiect a făcut ca numele unor criminali odioşi să nu spună nimic românilor. Ar merita să dezbatem cum a fost posibil ca un om cu nume atât de blând-caragialian ca ofiţerul Modest Isopescu să scrie guvernatorului şi să se plîngă doar de faptul că nu mai putea primi alţi evrei: "Tot la Bogdanovca au fost trimişi şi cei de la Crivoi Ozero, unde au fost cazaţi în grajdurile de porci ale colhozului. Până însă să sosească transportul de jidani de la Vazdovca, au fost trimişi din direcţia Odessei vreo 9000 de jidani, aşa că astăzi din ce a fost acolo şi din ce a mai venit sunt 11.000 de jidani plasaţi în grajdurile sovhozului, unde nu încăpeau 7000 de porci". Soluţia la supraaglomerare a fost împuşcarea în masă, dar nu înainte de a-i jefui de bunurile de valoare, care nu au ajuns la Banca Naţională, cum suna ordinul, ci au fost furate. Aşa cum am putea să ştim mai multe despre Traian Popovici, primarul din Cernăuţi, care scria memorii sfâşietoare către Antonescu şi cerea audienţe pentru a descrie catastrofa morală abătută peste statul român din acele zile (nu a primit nici un răspuns). Deletant nu uită să sublinieze şi faptul că România nu a deportat totuşi evreii din vechiul regat către Polonia, aşa cum ceruse Hitler. Cartea explică şi cum s-a ajuns la această decizie, care completează imaginea unui om complex, deşi nu mai puţin vinovat.

În sfîşietoarea sa scrisoare de adio către soţie, Ion Antonescu spune că "Istoria" îl va pune la locul său. A avut un destin tragic, dar istoria îl pune într-un loc pe care nu l-ar fi vrut. Loc pe deplin meritat.»

Vadim şi Becali nu primesc bani de la Parlamentul European

«Xenofobia şi ultranaţionalismul PRM-ului îl costă pe Corneliu Vadim Tudor 150.000 de euro, atât cât ar fi primit cei trei europarlamentari peremişti (e vorba de *Tribunul*, Gigi Becali şi Claudiu Tănăsescu) dacă ar fi fost acceptaţi ca membri într-un grup politic din Parlamentul European.

Vadim a bătut pe la toate uşile posibile şi imposibile, însă fără nici un rezultat. Nu a fost auzit nici de radicalii belgieni, nici de cei francezi şi nici de cei ungari.

Ultima speranţă a *tribunului* ca să-şi scoată partidul din ghearele sărăciei, după ce a fost exilat din viaţa parlamentară românească, erau radicalii olandezi şi cei danezi, însă şi aceasta a fost omorâtă.

Olandezul Geert Wilders vrea România afară din UE, iar danezul Mogens Camre consideră că nordicii sunt mai inteligenţi decât românii şi bulgarii.

Nu doar membrii partidului sunt afectaţi de sărăcie, ci şi singurele surse de imagine ale PRM: de câteva zile, site-ul oficiosului de partid, "Tricolorul", este blocat, în timp ce revista "România Mare" nici măcar nu a mai fost actualizată pe Internet. Banii europeni ar fi fost mană cerească, însă peremiştii îi pot pupa în semn de "Adio".»

(După Internet; Ziare.com)

Dacă eram în locul Faraonului

Milu Bachman, de la publicația "Perspectiva" din Natzeret Illit, a descoperit pe Internet un articol din ziarul "Libertatea", intitulat "Dispare Israelul în 20 de ani?".

De fapt, cotidianul bucureștean reproduce, fidel, un text difuzat de postul iranian de televiziune Press TV. Nici o surpriză, deci, că titlul sună așa cum sună și că articolul de la Teheran răspunde (cum altfel?) afirmativ la întrebarea din titlu.

Ceva mai interesante au fost comentariile "internauților" din România la textul din "Libertatea".

«Iată-le!

"Stau și mă întreb tot anul/ cine-i josnic ca jidanul./ Și răspunsul îmi vine-n gând:/ nimeni pe acest pământ".

"Să-i văd fugăriți în lume și să dau și eu la leii mei din curte niște jidani prăjiți, că ăștia împrăștie moarte în lume. Cine scoate sabia, de sabie piere. Huooo!"

"Dacă eram în locul faraonului nu le dădeam drumul să plece din Egipt, îi omoram pe toți. În felul acesta nu se mai chinuia nici Hitler cu ei, nici noi."

"Națiune spurcată și rău mirositoare. De ce trebuie să guverneze ei toți banii de pe planetă?"

N.B. Am numărat 50 de comentarii. Doar șapte "au fost cu noi", printre care și trei israelieni. Era în martie 2009 și nu în septembrie 1939.»

Feluri de a vorbi

«Trăim în centrul unei nebuloase care se cheamă talk-show. La televiziune și la radio, la guvern și în parlament, în ziare, la ședințele sindicale și de partid, în piața publică, la mese amicale sau în familie, pretutindeni, se vorbește dezlănțuit, lacom, voluptuos. Dreptul de a vorbi e, firește, unanim recunoscut. Dar ce diversitate, ce policromii, ce nuanțe! Cine ar îndrăzni să sistematizeze acest zburdalnic zgomot de fond al vieții noastre zilnice? Iată totuși câteva note rapide, în perspectiva unei răbdătoare încercări viitoare:

1. Vorbitorul amuzant. Vrea să te distreze cu orice preț, deși n-are nimic de spus. E plin de glumițe, istorioare în doi peri, calambururi și grimase mucalite. E băiat deștept, tachinează „paradigma feminină a auditoriului", enervează, în final, pe toată lumea.

2. Vorbitorul competent. Știe. Ascultă vag nerăbdător neroziile celorlalți și intervine decisiv, cu un aplomb mirandolian, pentru a tranșa lucrurile. E autoritar și enciclopedic. De la agricultură la teologie, nimic din ce e teoretic nu-i e străin. Poate da lecții fotbaliștilor și miniștrilor, taților de familie și tineretului bezmetic, tuturor compatrioților aflați în derută. Are soluții, are morgă, n-are cu cine discuta.

3. Vorbitorul oracular. Nu vorbește. Oficiază. Are o misiune. O parte din el e deja statuie, discursul lui e gândit ca un depozit de viitoare citate. Se adresează contemporanilor, dar mai ales secolelor care vin. E o instituție. Prin urmare, nu poate greși, nu poate fi întrerupt și nu poate fi contrazis. E monumental și ridicol. Gestul e scenografic, privirea – oțelită. Stupiditate solemnă, cu irezistibil efect soporific.

4. Vorbitorul constructiv. Înțelege repede și are propuneri practice. Agitat, tonic, diurn până la insomnie. Nu crede în obstacole, dubii și melancolii. Vrea să te ajute, chiar dacă n-ai chef. Vrea fericirea tuturor. Îți explică, surâzând încurajator, că nu se poate face omletă fără să spargi ouăle.

5. Predicatorul. Te ceartă. Îți vrea binele, dar te crede inapt să-l obții. E înțelept și sumbru. Nesigur de capacitățile tale intelectuale, îți

MAMAIA

מאמאיה
Hag Sameah!

Restaurant
românesc

Grătar – pescărie
Aer condiționat, ambianță plăcută, serviciu conștiincios, prețuri moderate.
Deschis zilnic între orele 12-24.
Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784
Vorbim și românește.
Cei care vin cu acest anunț vor fi serviți cu un pahar de vin de calitate la bar
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

vorbeşte în pilde transparente, în cuvinte simple şi amare.

6. Vorbitorul „popular". Se coboară la nivelul „publicului larg". Cultivă cordialitatea brută, cimilitura, buna-dispoziţie „din topor". La nevoie, zice „bade!", „mătuşică!" sau „măi, omule!". Se străduieşte să miroasă a opincă, se exprimă bolovănos, suduieşte îmbuibarea guvernamentală. (Echivalent în planul retoricii feminine e stilul „fată bună": laşi să se vadă, îndărătul fiecărei fraze, „mama", „soţia", „gospodina", femeia de suflet şi de comitet.)

7. Vorbitorul cult. Nimic fără Kant, fără lecţii de istorie, fără citate ţepene. Fraza e sibilinică, privirea – adumbrită de reflexiuni abisale. Stil de „lexicon ambulant", ţinută de belfer încercănat. Cuvintele sunt căutate la limita indescifrabilului, sintaxa e obscură, gramatica – aproximativă, mesajul – inexistent.

8. Diplomatul. Vorbire în bobote. Colocvialitate vidă. Tehnica de a perora, evitând cu grijă orice comunicare reală, orice conţinut explicit. Surâsuri reci, subînţelesuri fără nici un înţeles, coregrafie mecanică.

9. Vorbitorul incontinent. Odată pornit, cade într-un soi de transă. Nu mai percepe nimic din lumea înconjurătoare, îşi dizolvă, torenţial, interlocutorul, clămpăne precipitat, ridică glasul, se ridică în picioare, gesticulează spasmodic, se înveseleşte imprevizibil şi se înfurie devastator. (Subspecie: stilul fluvial, cumulativ, cu intercalări infinite, divagaţii, derapaje, deliruri.)

10. Vorbitorul informal. Tutuie, americăneşte, pe toată lumea, e „interactiv", pantomimic, matter-of-fact. Băiat de viaţă, nepretenţios (dar smart), săritor (şi la propriu, şi la figurat), tolerant, trendy. Ireproşabil, inexpugnabil, indigerabil.

...Şi aşa mai departe.»

Alexandru Tomescu cântând în stația de metrou

(Dintr-un articol de Andrei Pleşu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Concert Stradivarius la stația de metrou

«În staţia de metrou "Piata Victoriei" era aglomeraţie. Prin decorul banal, rece al staţiei, garniturile de tren opreau la intervale de două minute. Uşile se deschideau şi imediat îţi apărea imaginea unui furnicar de oameni grăbiţi, aflaţi în drum spre locul de muncă. Un tânăr cu înfăţişare boemă, îmbrăcat modest, cu o cămaşă flanelată în dungi de culoarea vişinei putrede, blugi anii '50, stil Marlon Brando, geacă sport şi o şapcă fistichie, îşi face cu greu loc prin mulţime. Se aşează lângă un perete murdar şi deschide impasibil o cutie, pe care o pune la picioare. După ce lasă în ea câteva monezi de 50 de bani, îşi acordează vioara, impasibil la zgomotul făcut de oprirea metroului. Începe să cânte... Johann Sebastian Bach, Fritz Kreisler.

Vor realiza oamenii că "cerşetorul" este Alexandru Tomescu, cel care în urmă cu doi ani şi-a câştigat dreptul de a cânta la o vioară Stradivarius în valoare de un milion de euro? Îşi vor da seama trecătorii că au în faţă un artist care până acum a câştigat 29 de premii internaţionale şi a concertat pe mari scene ale lumii, de la Berlin la Washington, de la Paris la Tokyo? Vor trece impasibili pe lângă el sau vor da dovadă de generozitate? Şi dacă da, gestul lor va izvorî din milă sau ca o recunoaştere a calităţii şi, în final, a frumosului?

Înainte de a avea loc concertul de la metrou, criticul muzical Dumitru Avakian se declara sceptic. "Mulţi vor trece impasibili, doar câţiva, puţini, vor realiza că e vorba de ceva special." Nici tânărul violonist nu avea aşteptări mai mari: "Sincer, cred că cei mai mulţi vor trece mai departe. Este o oră la care lumea se grăbeşte spre birou şi nu prea are timp de muzică clasică".

La ora 9 şi 10 minute, aveam deja dovada că amândoi se înşelaseră. Cutia viorii era plină pe sfert cu bani. În jurul lui Alexandru, şapte persoane aşteptau să le vina rândul pentru a-şi exprima generozitatea. O tânără, Ştefania, s-a aşezat la câţiva metri în faţa artistului, încordată. Părea în transă. "Este prima oară când mi se întâmplă să mă opresc şi să ascult un om care cântă la metrou. Nu-l recunosc, dar sigur nu e un cerşetor.

Aş sta mai mult, dar deja am întârziat la serviciu", spune fata în vârstă de 23 de ani. Chiar înainte de a-l vedea pe violonist, auzind doar muzica acestuia, Oana a căutat în portofel şi a pregătit o bancnotă. "Cântă excelent, pentru asta îi dau bani, în nici un caz din milă", spune ea.

"La metrou, am avut nişte emoţii teribile! Sigur, ştiam teoretic cam despre ce va fi vorba, însă experienţa a depăşit orice imaginaţie. Cei care dădeau bani nu mă priveau, nu exista deloc contact vizual. O senzaţie foarte stranie şi total opusă celei pe care o am pe scenă, cand toţi, absolut toţi ochii sunt pe mine", ne-a spus Tomescu la final. Absorbit de interpretarea sa, artistul nu a văzut o scenă emoţionantă, în care o doamnă elegantă, ţinând de mână două fetiţe, s-a oprit cinci minute pentru a audia ineditul concert. A scos o bancnotă din poşetă şi a îndemnat-o pe una dintre fetiţe să i-o ofere artistului. Micuţa s-a ruşinat, iar gestul a fost dus până la capăt de mamă.

Într-o jumătate de oră, în cutia viorii s-au strâns fix 328,90 RON şi un eurocent. Au donat bani zeci de călători, poate chiar o sută. Suma strânsă de la bucureşteni a fost de trei ori mai mare decât cea primită de celebrul violonist Joshua Bell în cadrul unui experiment similar realizat la o staţie de metrou din Washington, deşi americanul a cântat cu 15 minute mai mult decât Tomescu. Numărul trecătorilor generoşi a fost sensibil mai mare în cazul artistului român.

Deşi foarte generoşi, puţini călători l-au recunoscut pe Alexandru. Majoritatea nu au avut timp să zăbovească prea mult în preajma artistului, trecând în fugă pe lângă acesta şi lăsând să le scape o bancnotă.

Finalul prestaţiei a fost unul apoteotic. O doamnă elegantă, angajată la Ministerul Finanţelor, s-a apropiat de violonist şi a făcut o donaţie de 50 RON. "M-a sunat o colegă să-mi spună că l-a văzut pe Tomescu la metrou. Se auzea muzica prin telefon. Am fugit de la serviciu să-l vad şi eu", a spus doamna, vizibil entuziasmată.

Criticul muzical Dumitru Avakian spune că modul în care "publicul" a reacţionat i-a stârnit "o mirare plăcută".

Contextul nonconformist în care a fost susţinut concertul l-a facut reticent pe Dan Grigore. Celebrul pianist crede că frumuseţea muzicii trebuie gustată doar într-un mediu propriu, sacru, "pentru că altfel ar decădea".

"Biserica muzicii este sala de concerte, nu hala de producţie sau o staţie de metrou, pentru că interpretarea cere o anumită decenţă acustică."

Recitalul de la metrou s-a dorit a fi şi preambulul unei campanii umanitare. "Momentul de la metrou a vrut să deschidă ochii şi inimile oamenilor spre ceea ce am pornit să fac în această primăvară. Nu singur, ci împreună cu colegul meu, pianistul Horia Mihail, cu care voi cânta în 15 oraşe în cadrul Turneului Naţional Stradivarius 2009. Ediţia din acest an este dedicată strângerii de fonduri pentru Asociaţia Nevăzătorilor din România, şi anume pentru finalizarea construcţiei Centrului pentru Reabilitarea Nevăzătorilor", ne-a precizat artistul.

(După "România liberă", Bucureşti 2009)

Un prahovean construieşte caleşti ca în secolul XIX

«Ploieşteanul Ovidiu Niculescu are 50 de ani şi din copilărie a fost pasionat de lăcătuşerie.

Într-o zi, stând şi privind grămada de fiare, sârme şi lemne care s-au adunat în curtea lui de-a lungul timpului, s-a gândit să-şi facă o trăsură. Însă nu orice fel de atelaj, ci ceva cum n-a mai văzut Ploieştiul de la 1800.

A strâns ce era bun, apoi a început să caute şi alte piese componente, la fiare vechi, în gospodării părăsite sau poduri pline de păianjeni. A descoperit osii bătrâne, felinare sau roţi de caleaşcă.

Meşterul a reuşit, cu ajutorul unor schiţe şi modele vechi, să reconstituie o trăsură, care făcea probabil furori pe uliţele burgurilor de secol XIX. Pe osia acesteia încă mai poate fi văzută inscripţia unui atelier din Viena şi anul fabricaţiei: 1810. Austriecii prevăzuseră încă de pe atunci un dispozitiv de ungere la sistemul de rulare al acestor vehicule. Trăsura are chiar şi sistem de frânare pe disc, cu plăcuţe, asemănător autoturismelor.

Capra vizitiului şi cele două canapele din habitaclu sunt îmbrăcate în piele prinsă în ţinte. Noaptea,

iluminarea se face cu ajutorul a două felinare-stil, care dau un plus de romantism cuplului care porneşte într-o plimbare înapoi, spre alt timp.

"E o artă construirea unei trăsuri. Ai nevoie de răbdare, meticulozitate, ambiţie, ca la ceasurile elveţiene", spune Niculescu. "Piesele trebuie să fie în regulă, să se îmbine perfect. Altfel nu îţi iese nimic, e un kitsch. Trăsurica mea, de care sunt foarte mândru, o împrumut pentru nunţi sau manifestări cultural-turistice. Toată lumea ştie că la mine găseşte cele mai frumoase creaţii pe patru roţi".»

(Dintr-un reportaj de Răzvan Mateescu; în revista "Cancan", Bucureşti 2009)

Sală de fitness la coada vacii

«Sătenii dintr-o comună ialomiţeană au inlocuit sapa cu ganterele. De o săptămână, în localitatea Munteni Buzău a fost dată în folosinţă o sală de sport dotată cu aparate de fitness dintre cele mai moderne.

Ideea de a avea un corp frumos şi sănătos i-a prins repede pe săteni, şi de atunci au lăsat baltă treburile gospodăreşti şi dau fuga la sală, să-şi intărească muşchii.

"Lăsăm rufele în copaie, vaca nemulsă, animalele nehrănite şi venim la sală pentru sănătatea noastră. Eu vin două ore pe zi, de două ori pe săptămână şi deja mă simt parcă mai uşoară. Duminica este mai aglomerat, că atunci vin şi femeile de la biserică după ce se termină slujba", ne spune o femeie trecută de 50 de ani, cocoţată pe o bicicletă medicală. "Eu am dat cu var, am lăsat toată casa vraişte şi am venit aici pentru că am abonament şi nu puteam să pierd programarea. După fitness facem şi treburile gospodăreşti", spune o alta, care trage din greu la fiare pentru a scăpa de celulită.

Nu doar femeile se inghesuie la fitness. Şi bărbaţii îşi programează treburile, astfel încât să poată veni măcar o oră la sala de forţă. Chiar dacă unii încă nu s-au dumirit cum funcţionează toate aparatele, sunt bucuroşi că acum se pot duce şi în altă parte decât la cârciumă. "Am 60 de ani şi m-au adus aici nepoţii. Îmi place, şi parcă mă simt mai tânăr, mai frumos şi mai în putere. Nici nu am deshămat caii de la căruţă, că am zis să vin aici mai întâi...»

(Dintr-un reportaj de Mihaela Cârlan; în "Jurnalul Naţional", Bucureşti 2009)

Cancanuri...

...despre vedetele zilei pot fi găsite în toate gazetele din România.

■ Prezentatoare TV? Actriţă? Cântăreaţă? Fotbalist? Manechin? Miliardar? Nu, eroul celui mai nou şi mai răsunător scandal din massmedia care ne interesează este... un diplomat. Avem de-a face, se pare, cu o premieră în materie. Pe diplomatul în cauză îl cheamă **Ion Nuică** şi este (mai precis a fost) consul al României la Chişinău, capitala Republicii Moldova. Căsătorit şi având un copil, el a fost filmat (pe

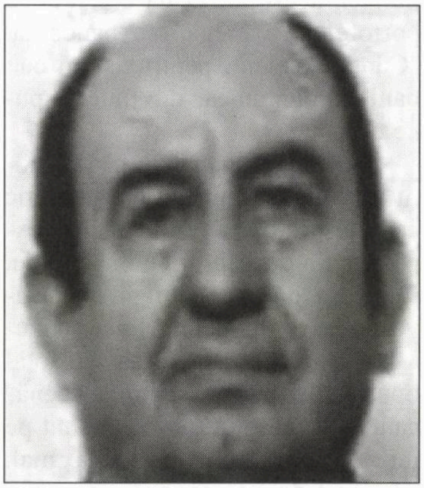

ascuns, fireşte) în timp ce făcea amor cu o funcţionară de la consulat. După publicarea fotografiilor în presă, Nuică şi-a prezentat demisia, înapoindu-se la Bucureşti. Amănunte (precum şi comentarii...

politice) găsim în "România liberă":

«Publicaţia "Jurnal de Chişinău" scrie că filmul în care un bărbat prezentat ca fiind consulul român la Chişinău, Ion Nuică, întreţinand relaţii sexuale cu o tânără, ar fi o comandă a preşedintelui Voronin, pusă în aplicare de serviciile speciale moldovene SIS. Mai mulţi specialişti în astfel de acţiuni citaţi de publicaţie susţin că autorităţile moldovene au recurs la asemenea acţiuni pentru a fi utilizate în scop politic în campania electorală. Ei spun că aceste imagini vor fi valorificate până la saturaţie în rândul alegătorilor împotriva României şi a mişcării de eliberare naţională din Basarabia.

Întreg momentul a fost filmat de SIS în scop de şantaj şi cum Nuică a rezistat acestuia, autorii au difuzat filmul pentru a prejudicia imaginea României", susţine "Jurnal de Chişinău". Ziarul anunţă că a reuşit să afle cine este tânăra cu care consulul român Nuică întreţinea relaţii sexuale în filmul postat pe internet, însa deocamdată preferă să nu dezvăluie numele acesteia. Ea are 23 de ani, este originară dintr-un raion din sudul Republicii Moldova, provine dintr-o familie înstărită şi este descrisă de cei care o cunosc ca fiind "brunetă şi foarte frumoasă".»

■ Toată lumea ştie cine este marea regizoare **Sanda Manu.** Dar nimeni nu auzise (şi nici nu-şi închipuise) că acestei doamne ultra-civilizate şi ultra-rezervate i se spune Cobra. S-a aflat acum, cu prilejul unei festivităţi cât se poate de academice.

Criticul de teatru Ludmila Patlangoglu scrie în "Ziua":

«Sărbătoare în lumea academică. Senatul Universităţii de Artă Teatrală şi Cinematografica "I.L. Caragiale" a acordat titlul de Doctor Honoris Causa regizoarei Sanda Manu, remarcabilă personalitate a teatrului şi învăţământului românesc. Momentul a fost marcat de un Laudatio rostit de maestrul Radu Beligan şi de omagiul generaţiilor de studenţi ai distinsei profesoare prezentat de actriţa Oana Pellea. Cu acest prilej, s-a proiectat un film despre biografia artistică a pedagogului "Sanda Manu: lecţii de viaţă... lecţii de teatru", realizat de Laurenţiu Damian.

Sanda Manu: un bici cu vârful muiat în iubire

Prezenţa pe ecran a profesoarei Sanda Manu în filmul lui Laurenţiu Damian sau pe podium magnetizează. Descoperim împreună cu ea cât este de iubită. Se ovaţionează mult. Maestrul Radu Beligan, copleşit de emoţie, lăcrimează în timp ce dă citire superbului său Laudatio. Lacrimi în ochi au şi membrii Senatului U.N.A.T.C., în frunte cu rectorul Gelu Colceag, dar şi întreaga sală, plină până la refuz. Printre invitaţi se află: Mariana Mihuţ, Irina Petrescu, Ilinca Tomoroveanu, Coca Bloos, Victor Rebengiuc, Ion Caramitru, Valeriu Moisescu, Alexa Visarion, Sergiu Anghel, Doru Ana, George Mihăiţă, Mihai Constantin, Lia Bugnar, Dorina Chiriac, Vlad Ivanov. Cei de azi se întâlnesc cu imaginea lor de ieri. Timpul pe care l-au trăit îl regăsesc în viaţa şi arta Sandei Manu. O bucăţică din ei este şi în ea.

Cu toţii avem sentimentul că celebrăm triumful unei minunate cariere artistice: peste 100 de spectacole de teatru şi televiziune, multe încununate cu prestigioase distincţii, 14 promoţii de actori, spectacole, workshopuri şi cursuri în străinătate.

Uimeşte şi impresionează mărturia Oanei Pellea: "I se spune Cobra. Asta nu numai pentru că te hipnotizează cu privirea ei, ci pentru că zâmbind te poate înghiţi cu totul fără urmă de regret. Aşa a început înghiţirea mea de către fenomenul Sanda Manu, căci vorbim de o forţă a naturii. Sanda Manu e un bici. Dar care se biciuieşte întâi pe sine! Un bici cu vârful înmuiat în iubire! Cei ce am avut privilegiul să lucrăm cu ea o adoram. Manu este profesorul ideal."»

■ Şi fiindcă veni vorba de **Oana Pellea** – unul din starurile scenei româneşti de azi – să amintim că fiica lui Amza Pellea (nea' Mărin) face ce face şi lansează câte-o vorbă din categoria "ce-am în guşă şi–n căpuşă", stârnind valuri în presă. Astfel, ea a propus mai de mult preşedintelui României ca, ţinând seama de comportarea nu prea europeană a lui C. V. Tudor, directorul revistei "România Mare" (în prezent deputat în parlamentul de la Strasbourg), să-i retragă decoraţia "Steaua României". Reacţia împricinatului n-a întârziat, fiind formulată în stilul binecunoscut al foii lui Vadim Tudor:

«Ţigăncuşa tabagică Oana Pellea, ştiţi care, boccia aia cu nasul borcănat, Piranda, se dă mare actriţă. Tat-su a fost un actor foarte bun… Dar ea, ce merite are? Nici unul. Ca actriţă e zero barat. Singurul lucru prin care s-a făcut remarcată această Oana Pellea a fost mă-

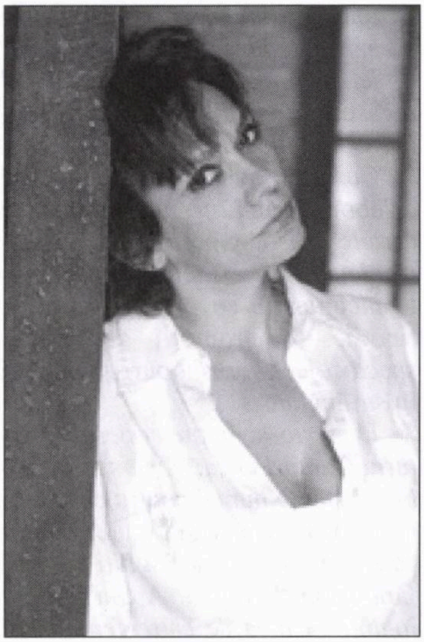

Oana Pellea: fata lui nea' Mărin

găria de a-i cere lui Băsescu să-i retragă Tribunului decoraţia. Pentru mizeria asta, zgripţuroaica asta cu buze vinete este înjurată de toată lumea. Mai mult decât atât, fiecare apariţie a ei este o insultă adusă memoriei lui tat-su, care a făcut-o cu o ţigancă.»

Aici ne permitem o mică precizare. Domnica Pellea, mama artistei, una din frumuseţile Bucureştiului din anii 50-80, nu era ţigancă (şi chiar dacă era, asta nu ar fi însemnat nimic reprobabil); era fiica avocatului Policrat, una din figurile de seamă ale baroului craiovean.

Aniversare

Alexandru Arşinel, actor de teatru de revistă, de film şi TV,

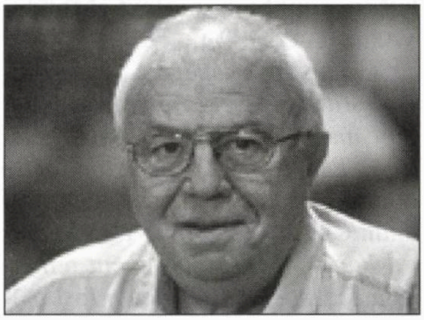

director al Teatrului C. Tănase, din Bucureşti: 70 de ani de la naştere. Împreună cu actriţa Stela Popescu, cu care a format un cuplu comic de mare succes, a efectuat numeroase turnee în Israel, cucerind simpatia publicului din *alia.*

Decese

Matei Călinescu, critic literar, estetician, profesor la Universitatea Bloomington, Indiana (SUA); în urma unei maladii necruţătoare. Asistent al profesorului Tudor Via-

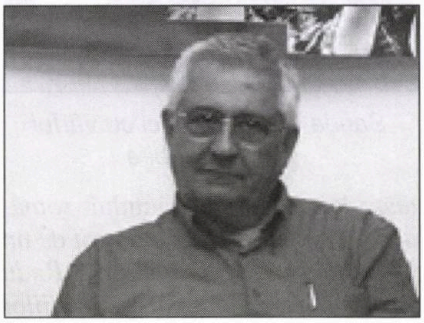

nu, la Universitatea din Bucureşti, specialist în literatura comparată, autorul unui studiu important despre E. Ionescu, memorialist (o carte de amintiri scrisă împreună cu dr. Ion Vianu, sub formă epistolară, s-a bucurat de un succes cu totul remarcabil la apariţia sa, în anii '70), a fost una din personalităţile cele mai de calitate ale României culturale din anii noştri.

Mihai Iacob, regizor de film; California, SUA. Câteva realizări din domeniul cinematografic: "Darclee" (cu Silvia Popovici), "Străinul" (după romanul lui Titus Popovici), "Celebrul 702" (după piesa lui Al. Mirodan).

B.B.C.
Bădărani. Bandiţi. Canalii.

Nicolae Neagu (n. 1931), medic radiolog la policlinica Al. Sahia,

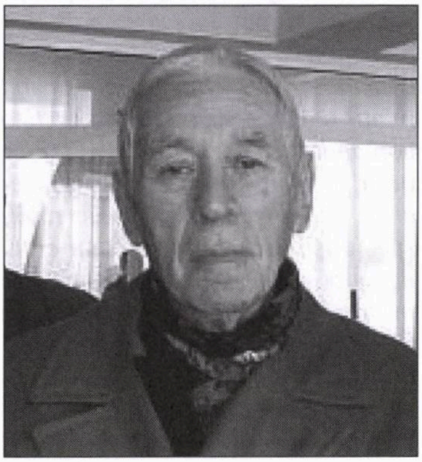

din Bucureşti, poet şi scriitor pentru copii.

Clinica de medicină alternativă
„Anita – Rehovot"
condusă de un
doctor în medicină

HOMEOPATIE
ACUPUNCTURĂ
PLANTE MEDICINALE

Tratăm cu succes:
• Dureri de orice origine •
• Paralizii (inclusiv faciale) •
• Astmă • Alergii • Nervozitate •
Insomnii • Impotenţă • Prostată
• Diabet • Colesterol •
• Hipertensiune •

De asemenea:
• Scădere în greutate
• Întreruperea fumatului

08/941-4254
08/945-6135

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Un Rosh Hashana în 1654

În urmă cu peste 350 de ani, la 12 septembrie 1654, o mică ambarcaţiune cu numele de Sainte Catherine îşi cobora pânzele la intrarea în portul New York-ului, denumit pe vremea aceea New Amsterdam.

La bordul său se aflau "23 de suflete mici şi mari", după cum relatează un document al epocii, nişte evrei disperaţi, flămânzi şi slăbănogi, fugiţi de la Recife, Brazilia, unde portughezii recuceriseră de la olandezi fosta lor colonie.

Aceşti evrei în căutarea unui refugiu au devenit mai târziu membrii fondatori ai unei comunităţi ce s-a dezvoltat în timp şi care astăzi constituie numeroasa şi prospera comunitate a evreilor din America de Nord.

Cei pasionaţi de istorie vor constata că ziua de 12 septembrie a anului 1654 coincidea cu prima zi de Rosh Hashana a anului 5415.

Cine şi-ar fi putut închipui în 1654 că "evreul rătăcitor" va găsi un refugiu atât de ospitalier şi cu un potenţial de prosperitate atât de ridicat cum s-au dovedit a fi ţărmurile primitoare ale Statelor Unite ale Americii!

De curând am citit o carte care de o bună bucată de timp are mare succes de librărie şi care este poate importantă în reflectările noastre prilejuite de Anul Nou.

Autorul, care a avut amabilitatea să mi-o trimită pentru a o trece în revistă, este profesorul de istorie Iuri Slezkine de la Universitatea Berkeley din California.

Lucrarea se intitulează în mod semnificativ: "Secolul evreiesc".

Sper să am prilejul în viitorul apropiat să stau de vorbă cu profesorul Slezkine pentru a relata cititorilor lui "Minimum" ideile sale asupra secolului trecut şi pe ce se bazează domnia sa în afirmaţia că acesta poate fi supranumit "secolul evreiesc".

Slezkine analizează principalele zone geografice unde evreii secolului XX au avut o contribuţie determinantă în trecerea de la capitalism la comunism, în artă şi cultură, comerţ, finanţe, educaţie şi în general în mai toate aspectele dezvoltării umane.

Astfel, analiza sa se referă la aportul şi transformările datorate evreilor în diaspora europeană, în cadrul "căminului rusesc", pe pământurile istorice unde ei s-au întors după 2000 de ani, realizând visul sionist – Eretz Israel, precum şi în cadrul comunităţii evreieşti celei mai numeroase, adică în Statele Unite ale Americii.

Unii dintre cei din generaţia mea au avut privilegiul de a trăi şi a împărtăşi experienţele în toate aceste patru zone geografice şi poate de aceea cartea li se va părea cu atât mai interesantă.

Refugiaţii din Recife nu au fost însă primii evrei care au ajuns pe coastele Noului Continent. Încă din 1585 comercianţi evrei cu spirit aventurier au vizitat porturile nord-americane în căutare de noi pieţe de desfacere. Unii se opreau în trecere spre alte meleaguri, alţii rămâneau pentru perioade mai lungi şi în fine unii se stabileau definitiv.

Evreii din Recife însă au constituit ceva diferit şi nou în comparaţie cu negustorii ce debarcau aici cu scopuri strict mercantile. Ei au venit cu unica speranţă şi hotărâre de a rămâne, de a începe o nouă viaţă şi de a stabili o comunitate evreiască permanentă în America. Ei au adresat oficialităţilor o petiţie prin care cereau dreptul de a naviga în jurul ţinutului cunoscut sub numele de Noua Olandă, precum şi de a deveni rezidenţi permanenţi pe acest continent. Ca şi cei dinaintea lor şi cei de după ei, colonişti aparţinând altor religii, ei au făcut-o în absenţa oricăror fonduri financiare de susţinere, numai cu idealuri, cu două mâini şi cu o minte sfredelitoare.

Aveau prieteni, dar nu printre localnici, ci peste ocean. Evrei din Amsterdam, unii dintre ei contribuabili la marile Companii Olandeze din Indiile de Vest, companii care controlau în acea perioadă afacerile politico-economice din Noul Amsterdam (actualul New York), le-au fost utili noilor veniţi prin influenţa lor, ajutâdu-i să ocolească anumite bariere birocratice ca şi o mulţime de obstacole politice şi legale. După cum relatează Yosef Yacobson, un rabin specialist în tradiţiile evreieşti din America, guvernatorul de atunci al coloniei, celebrul Peter Stuyvesant (al cărui nume îl poartă astăzi nu numai niste ţigări faimoase, dar şi un cartier din Brooklyn, câteva şcoli şi câteva parcuri din New York) era un antisemit feroce. El a încercat, însă fără mare succes, să-i alunge pe evreii nou veniţi, pe care obişnuia să-i numească "purtători ai blasfemiei".

Refugiaţii evrei au obţinut totuşi în cele din urmă dreptul de a se stabili în NewAmsterdam, cu condiţia să nu devină o povară pentru Companiile Indiilor de Vest sau pentru societate în general. Cu alte cuvinte, aceleaşi cerinţe impuse noilor emigranţi de pretutindeni în vremurile mai recente ale Preşedinţilor Nixon, Reagan sau Obama.

În 1654 sosesc primii evrei sefarzi, emigranţi în înţelesul modern al cuvântului.

Numărul lor este în continuă creştere iar la vremea Revoluţiei Americane, cam 2.500 de evrei trăiau pe aceste meleaguri.

Între 1820-1840 populaţia evreiască devine de cinci ori mai mare, ajungând aproape de 15.000, iar între 1840-1860 se înzeceşte, ajungând până la 150.000. Desigur, membrii noii comunităţi nu întârzie, după obiceiul milenar, a se asimila din punct de vedere social, dacă nu şi religios, şi în consecinţă a se dedica cu trup şi suflet noii patrii.

Admirator, înaintea altora, al celui pe care istoria americană îl recunoaşte astăzi ca pe unul dintre cei mai importanţi dintre fondatorii Statelor Unite, Thomas Jefferson, un membru al comunităţii evreieşti americane, Uriah Levy, se ocupă de salvarea de la totală desfiinţare a casei celui de-al treilea preşedinte american, situată la Monticello. După moartea autorului Declaraţiei de Independenţă, averea urmaşilor lui Jefferson a scăzut simţitor, iar minunata proprietate din regiunea Munţilor Albaştri din statul Virginia a decăzut. Locul unde Jefferson importase primele plante europene pentru a le dezvolta pe noul continent, unde îşi aşternuse pe hârtie ideile originale cu privire la drepturile omului, unde a inventat poligraful, biblioteca rotativă, un plug de arat de mare randament, cifrul rotativ, cadranul solar sferic şi multe altele, devenise o ruină.

Uriah Levy

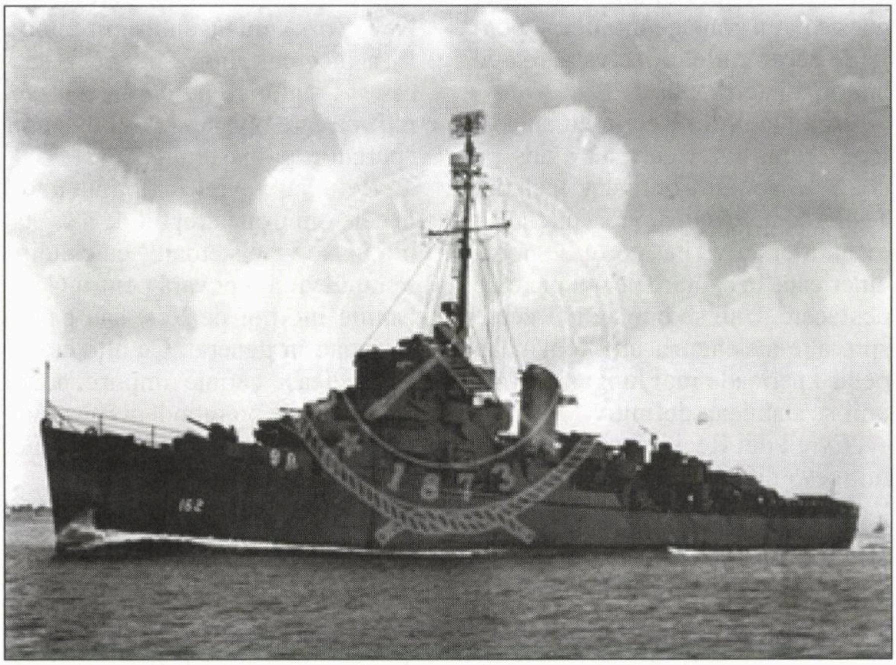

Distrugătorul USS Levy (DE-162)

Uriah Levy, un fost amiral în marina militară, cumpără proprietatea în starea sa deplorabilă, fără dorinţa de a se muta în ea sau a o exploata în orice fel.

În semn de respect pentru Jefferson, el o face cadou guvernului SUA, fără a locui măcar o singură zi în ea. Mai mult chiar, el comandă o statuie de bronz a eroului său pe care o donează de asemenea guvernului, statuie care astăzi decorează marea rotondă din incinta Capitoliului washingtonian.

Antisemitismul oficial a făcut ca aceste acte ale lui Levy să fie trecute sub tăcere până în 1980, când moştenirea sa istorică a fost în fine recunoscută împreună cu drepturile familiei sale la Monticello. În acelaşi context, flota militară americană modernă include printre altele un distrugător de escortă cu numele USS Levy (DE-162).

În 1893 un proiect de lege este supus spre aprobare celui de-al 52-lea Congres al SUA. Legea se referă la emiterea unei medalii de aur ca semn de recunoaştere a contribuţiei unui anume Haym Solomon la succesul Revoluţiei Americane şi înfiinţarea Statelor Unite. Solomon fusese un emigrant de origine poloneză care, sosit la New York în preajma revoluţiei, se dedică cu trup, suflet şi portofel cauzei patriotice.

În acel moment, armata continentală americană era socotită în Europa drept o bandă de rebeli antibritanici cu şanse foarte reduse de succes. Este adevărat că interesele politice şi comerciale ale Franţei şi Olandei erau în concurenţă cu cele ale Imperiului Britanic. Aşadar, cele două puteri continentale aveau tot interesul în succesul rebeliunii

americane. Însă "banda rebelă" de peste mări nu putea să producă nici o garanție financiară.

Şi iată-l pe bancherul Haym Solomon oferind garanțiile necesare băncilor Europene cu peste 600 de milioane de dolari din propriul său buzunar. Din câte se ştie azi, 400 de milioane nu au fost niciodată înapoiate noului patriot evreu american.

Exemplele de acest gen sunt numeroase şi greu de menționat în spațiul nostru.

În 1877 se face primul recensământ al evreilor din America şi se constată ca numărul lor oficial este de 250.000.

Sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX au fost vremurile în care s-a petrecut cu adevărat emigrarea în masă a evreilor din Rusia şi Europa de Est şi în urma căreia numărul evreilor din SUA atinge cifra de peste 2 milioane.

În timpul primului război mondial emigrarea a fost drastic redusă, iar în urma unei legislații din 1924 practic oprită.

După cel de-al doilea război mondial statisticile cu privire la numărul evreilor din America devin confuze. Recensământurile efectuate periodic nu mai înregistrează evreii ca pe o minoritate. Categoriile rasiale după care se ghidează numărătoarea sunt :

Caucazian (alb), African American, Hispanic şi Asiatic. O cifră aproximativă în 2006 evaluează populația evreiasca din SUA la 6 milioane.

Anul Nou evreiesc este în America în mare măsură sărbătoare națională. În multe dintre state, băncile, şcolile, ca şi diverse alte instituții private şi de stat sunt închise.

De asemenea, Congresul SUA nu desfăşsără activități legislative în aceste zile. Ne amintim de exemplu cum, anul trecut, în mijlocul lucrărilor de urgență ale ambelor

Haym Solomon

camere cu privire la dezastrul economic iminent, Congresul a decis să întrerupă totuşi sesiunea şi să-şi amâne dezbaterile până după Rosh Hashana.

Desigur, nu tot ce îi priveşte pe evreii din America este pictat în culori pastel. La fel ca membrii altor comunități, evreii s-au "distins" şi în aspecte mai puțin lăudabile.

N-ar fi nevoie să mergem mai departe de recentul caz Maddof, una dintre cele mai ruşinoase figuri gangstereşti de pe panoul evreiesc american. Sau şi mai recenta descoperire a unui grup de politicieni ne-evrei, dar ajutați de câțiva rabini locali, a căror corupție a ținut de curând afişul în ziarele americane.

Însă, conform expresiei "numai în America", faptele acestea se perindă aproape în fiecare zi pe ecranele de televiziune sau pe internet, iar protagoniştii aparțin tuturor raselor şi naționalităților. Unele parcă sunt făcute special pentru rubrica lui "Minimum" "Ne place, nu ne place". Pentru că oricât de condamnabilă este corupția, nu poți să nu te amuzi, citind de curând despre cazul lui Tuvia Stern, un ocnaş de la o închisoare din Manhattan, condamnat pentru furtul a 1,7 milioane de dolari.

Tuvia, vezi bine, deşi avea cunoştințe foarte influente, n-a fost capabil să obțină o permisie de la închisoare pentru a participa la Bar Mitzva fiului său. În aceste condiții, Bar Mitzva s-a ținut în incinta închisorii, şi anume în sala de gimnastică. Menu-ul, eminamente Glatt Casher, s-a servit în farfurii de porțelan iar tacâmurile au fost de metal (interzise de altfel în orice închisoare). Orchestra care a încântat urechile celor 60 de participanți la petrecere a fost condusă de celebrul Yaakov Shwekey, un foarte popular cântăreț israelian, cel puțin în New York.

Scritorul Philip Roth spunea într-unul din romanele sale că "America le-a dăruit evreilor dreptul de a fi mânioşi". Între mânie, realizări şi defecte şi cu speranța unui an bun, încheiem aşadar cu două glume care spun ceva despre evoluția evreilor americani de la mica ambarcațiune, cu suflete "mici şi mari" din 1654, până la Bar Mitzva tânărului Tuvia.

• Telegramă evreiască: Începe să te temi! Detalii în curând!

• Chelnerul, clientei evreice care tocmai s-a aşezat la masă într-un restaurant new-yorkez: Este ceva, orice, în regulă?

La Mulți Ani şi Shalom!

●

Generalul Mir Faycal Bagher-Zadeh, membru în Statul Major al armatei iraniene, a declarat agenției Fars de la Teheran că Iranul a hotărât să sape din timp 320.000 de morminte pentru soldații inamici care vor fi uciși în viitorul război.

Foarte bine. Săpați, fraților. Zi şi noapte. Şi mai repede. Findcă, aşa cum am învățat noi în copilărie, cine sapă groapa altuia, cade singur în ea.

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Președintele Societății Aiuriților

Îmi propun să vă prezint câţiva umorişti evrei din diverse ţări. Încep cu Pierre Dac, care a fost şi continuă, după moartea sa, să fie celebru în Franţa. Numele său adevărat este André Isac (sau Iţhac, în ebraică, cel ce râde, nume predestinat). Din fragedă tinereţe a făcut tot felul de năzbâtii, la şcoală, faţă de profesori, colegi, vecini ş.a.m.d. Glumele au început în clipa când află că fratele său Marcel a fost ucis în 1916 de către nemţi. Se înscrie voluntar şi în apropiere de Verdun, schija unui obuz îi fărâmă coapsa. Imobilizat, Iţhac al nostru nu se poate reţine să nu scrie un mic text satric la adresa colonelului. Primeşte pentru acesta drepturi de autor: 60 de zile de arest! E imposibil să descriu, în spaţiul pe care îl am, toate farsele pe care le-a făcut întreaga sa viaţă, când a tras mâţa de coadă şi apoi când a devenit autorul ultra-admirat şi iubit de francezi. La început cei ce se reclamă de la spiritul cartezian au fost şocaţi de textele şi interpretările sale năzdrăvane, neobişnuite, ilogice. Dar ulterior i-a obişnuit, pot spune că el e cel ce a introdus în Franţa acest tip de umor care a făcut prozeliţi: Coluche, Raymond Devos şi Desproger. Între 1933-39, cu verva sa se adresează la milioane de auditori ai posturilor de radio. Creează o aşazisă "Société de Loufoques" (pe care aş traduce-o cu "Societatea Aiuriţilor), întemeiază o revistă umoristică pe care o intitulează "L'os à moelle" (Osul cu măduvă). Succesul său e enorm. Dar vine războiul. Evreul şi umoristul Iţhac e în primejdie. Naziştii, care au ocupat Franţa, îl caută ca să pună mâna pe el. În iunie 1940 fuge din Paris. Se îndreaptă spre frontiera cu Spania. Ajunge la Barcelona, unde este

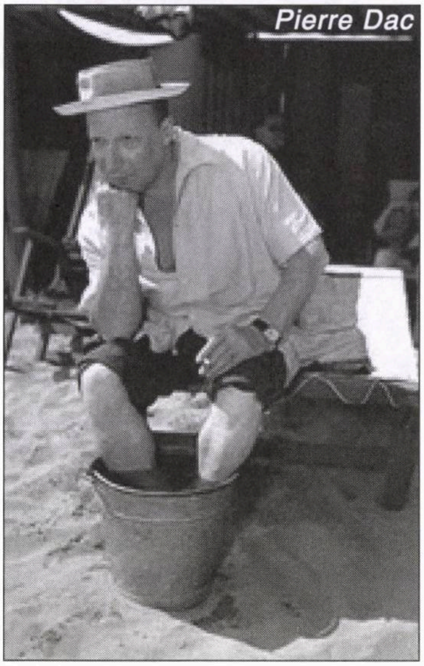
Pierre Dac

arestat şi face puşcărie cinci luni de zile. Crucea Roşie îl eliberează, dar e trimis la Perpignan, în Franţa. Personalitatea sa îl impresionează într-atât pe comisarul de poliţie încât acesta declară: Rapoartele mele sunt articole umoristice din "Os à moelle". Îşi procură un paşaport fals şi pleacă la Alger, şi de acolo, la 13 octombrie 1943, ajunge cu vaporul la Londra, unde devine una din vocile care se adresează compatrioţilor. Îşi începe emisiunea cu "Radio Paris, Radio Paris est allemand", după care urmează savuroase şi necruţătoare glume antinaziste. Englezii îl poreclesc "The King of Lunatics".

La 23 august 1944 ajunge în Franţa eliberată şi devine, timp de câteva luni de zile, corespondent de război pentru presa americană.

Nu voi mai evoca toată cariera sa formidabilă de autor şi actor până la 9 februarie 1974, când a dispărut. Mi-ar cere multe pagini. Voi aminti numai două fapte. Prima năzbâtie excepţională: a înfiinţat un partid, partidul celor care râd. A alarmat Marea Adunare Naţională, căreia îi era teamă că cetăţenii nu vor mai şti ce partid vor alege (Coluche l-a imitat în anii 1989, creând un acelaşi tip de "partid" şi fiind somat să-l desfiinţeze pentru ca Mitterrand să fie ales. A doua, de o profundă gravitate: interpretând magistral, în filmul "Instrucţia" de Peter Weiss, rolul procurorului care îi judecă pe asasinii de la Auschwitz. Fie-i ţărâna uşoară acestui maestru al umorului absurd, burlesc, lunatic, fantastic, frate bun cu teatrul absurd al lui Ionesco şi Brecht.

Şi acum, câteva frânturi din scrierile sale năzdrăvane:

Mica publicitate

- Pastilă de aspirină în puterea vârstei, caută o bună migrenă cu care să se ia la întrecere.
- Căutăm cal serios cunoscând bine Parisul, independent, pentru a livra mărfuri.
- Femeie de menaj, pioasă, caută un post într-o instituţie religioasă pentru a privi cum se face curăţenia cu ajutorul Sfântului Duh.
- Portăreasă caută cameră la etajul 7 pentru a aduce scrisorile coborând în loc să urce.

Despre tot și despre nimic

- Aţi remarcat că atunci când un om de stat se felicită pentru rezultatele obţinute e aproape singurul care o face?
- Oamenii nu sunt decât ceea ce sunt pentru că natura nu e ceea ce e.
- Mângâierea e mama tuturor viciilor.
- Dacă toţi cei care sunt leneşi nu i-ar împiedica pe ceilalţi să lu-

creze, ar exista mai mult de lucru.

● Se zice despre o femeie că nu-i poţi ghici vârsta atunci când a depăşit orice vârstă.

● Trupul unui guvern care cade împrăştie pe membrii săi în cădere.

● În perioada electorală de alegeri legislative candidaţii devin radio-activi.

● Lumea internă şi lumea externă fac parte din acelaşi personal inospitalier al spitalului general al lumii.

● Dacă e adevărat că începutul lumii corespunde cu debutul său, e verosimil ca sfârşitul său să coincidă cu dispariţia sa.

● Lumea unora nu e aceeaşi cu cea a altora, cu toate că lumea unora şi lumea altora e lumea întreagă.

● A trăi în afara lumii rămânând în acelaşi timp în mijlocul ei nu e la îndemâna întregii lumi.

● Zilele care se succed unele după altele şi nu se aseamănă mai ales atunci când nu seamănă cu nimic.

● Cei care nu ştiu prea bine ce gândesc sunt poate aceiaşi cu cei care fac ce pot pentru a gândi la altceva decât la ceea ce nu gândesc.

● Sufletele celor drepţi care au pierit gazaţi în crematorii sunt nepieritoare, eterne. Dovadă, în cer, am văzut strălucind stele galbene.

● A gândi bine înainte de a vorbi nu înseamnă a spune întotdeauna ceea ce gândim.

● Cei ce au mâinile reci şi inima fierbinte n-au decât să şi le pună pe inimă ca să şi le încălzească.

● Cel ce vrea să devină om politic trebuie să dovedească, în mod clar, cu dovezi, că în cazierul său judiciar figurează 10 condamnări pentru fals, escrocherie, atentat la pudoare. Trebuie să dovedească cu certitudine că tatăl său a fost alcoolic, mama sa total isterică, că şi-a petrecut viaţa vânzându-şi trupul contra 3 franci şedinţa, inclusiv bacşişul şi accesoriile. Dacă îndeplineşte aceste condiţii va deveni, poate, un adevărat om politic.

● Adevăratul ateism constă în a crede că Dumnezeu însuşi nu mai crede în el.

● Nu există fum fără foc, nici telefon fără abonament.

● Cercetarea fundamentală ştiinţifică în stare pură înseamnă pentru cei mai puri cercetători fundamentali a cerceta fără răgaz, necontenit, cu speranţa fermă de a nu găsi niciodată nimic.

● Adevărata filozofie etilică constă în a bea pentru a bea, cum scriitorii şi artiştii fac artă pentru artă, la fel cum exhibiţioniştii o fac din plăcerea de a se exhiba.

● Pentru a duce la bun sfârşit o misiune secretă, spionul trebuie să vadă lucrurile de departe pentru a le privi de aproape.

● În faţa unui adversar periculos, mai întâi trebuie să tragă, să ţintească, apoi şi la urmă să reflecteze.

● La telefon el trebuie să formeze un număr fals pentru a-l ascunde pe cel adevărat pe care vrea să-l obţină.

● El nu trebuie să aibă un flirt cu o femeie înainte de a verifica că nu e un bărbat.

● El trebuie să se ferească de duşmanii inteligenţi. Cu toate că el crede că nu e inteligent să fii inamicul său.

● Bărbatul sau femeia care se pregăteşte să-şi pună capul sub ghilotină şi care primeşte, în ultimul moment al existenţei sale, o scrisoare recomandată, ar trebui să-i spună călăului, în chip de ultima sa dorinţă: "Pune, te rog, scrisoarea pemasa de colo. O voi citi imediat când voi avea capul odihnit".

● A-ţi aminti de ceva e cel mai bun mijloc de a nu-l uita.

● Dacă nimic nu e mai rar decât ceea ce nu se produce des, în schimb nu e mai frecvent decât ceea ce se produce constant.

● O idee frumoasă care nu se realizează e mai preţioasă decât una rea care se realizează.

● O fotografie urâtă cu figura dumitale e preferabilă unui superb peisaj care nu vă seamănă.

● Catolicii vorbesc mereu despre Noul Testament fără a aminti că se trage din cel Vechi.

● Presentimentul e amintirea viitorului.

● Un picior în cur e întotdeauna agreabil. Atunci când tu eşti acela care îl dai.

● Calendarul e o invenţie nefastă. El ne dezvăluie că îmbătrânim.

● Ascultaţi-i pe ceilalţi, e cea mai bună metodă pentru a-i auzi.

● E mai bine să te aştepţi la ceea ce e previzibil decât să fii surprins de ceva neaşteptat.

● Numai în momentul când cineva se îneacă îşi dă seama de binefacerile secetei.

● A vorbi pentru a nu zice nimic şi a nu zice nimic pentru a vorbi sunt cele două principii esenţiale ale celor care ar face mai bine să închidă gura înainte de a vorbi.

● Nu oricine poate fi oricine.

P.S.: În numărul trecut s-a produs o regretabilă greşeală de paginaţie. Prin urmare, rugăm ca bancul de la p. 36 (cu Abraham şi ceilalţi), col. a II-a, să fie citit în felul următor: «*Primul evreu care a intrat în istorie a fost Avraham, al cărui mesaj a schimbat omenirea: Nu există decât un Dumnezeu. Al doilea, Moise, a spus: Importantă e legea. Un al treilea, Solomon, a zis: Importantă e Justiţia. Al patrulea, Isus din Natzeret, a susţinut: Importantă e iubirea. Mult timp după aceea, al cincilea, Baruch Spinoza, a spus că importantă e raţiunea. Până când al şaselea evreu, Karl Marx, a crezut că importantă e materia. Al şaptelea, Sigmund Freud, a declarat: Esenţialul este inconştientul.*

În sfârşit, al optulea, Albert Einstein, a tras concluzia: Totul e relativ.

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

J

Juster, Mariana (com. Frumuşica, jud. Botoşani, România; 1932), prozatoare, a început prin a scrie scenarii şi comentarii la filme de scurt metraj pentru copii la studioul "Al. Sahia" din Bucureşti, legându-şi numele de câteva pelicule cunoscute în anii '50-'60 (epoca "Pionierilor"), precum "Copiii ţării", "Prietenii vieţii", "Pionierii", "O zi din viaţa pionierilor" ş.a.

Stabilită în 1960 în Israel, împreună cu soţul ei, poetul Solo Juster, lucrează la Societatea de telefoane (ca şi alţi condeieri veniţi din România, precum Marius Godeanu, A. Velureanu-Gal ş.a.) şi scrie.

Mariana Juster este o memorialistă din vocaţie. Mai mult, o memorialisră monomană, preocupată, dacă cu chiar obsedată de-a binelea de un singur subiect: Frumuşica, satul unde s-a născut şi a copilărit. Schiţele şi povestirile ei, adunate în volumele "La noi, la Frumuşica" şi "De unde vine veşnicia", aduc la cunoştinţa cititorilor cam tot ce-şi aminteşte autoarea despre bunici şi părinţi, , despre unchi şi mătuşi, despre vecini (evrei şi neevrei deopotrivă), despre înfăţişarea casei, despre îmbrăcăminte, despre primii ani de şcoală, despre sărbători, despre jocuri şi jucării şi despre poveştile auzite ba de la tanti cutare, ba de la moş cutare, în grădină. Aflăm de asemenea o mie de lucruri – dar despre asta vom vorbi mai la vale – despre mâncările de prin partea locului.

Notabil este că istorisirile în cauză nu vin dintr-o pornire narcisistică sau din plăcerea de a povesti ce şi cum a fost, ci mai degrabă dintr-un anume sentiment al datoriei. Prozatoarea se simte investită cu obligaţia morală de a transmite şi altora (şi-ntâi şi-ntâi copiilor ei) adevărul despre "cum era la Frumuşica".

Într-o covorbire din 1997 cu ziarista Martha Cohen de la revista "Tribuna-Magazin", ea declară că s-a născut într-o familie de evrei religioşi, dar (tatăl) *«era cultivat în muzică, pictură, literatură, organiza spectacole, a creat o bibliotecă. Dar cunoştea în aceeaşi măsură şi tradiţia evreiască, deşi nu mergea la "şil" nici măcar de Iom Kipur. Pe mine, însă, tot la şcoala evreiască m-a dat. Am mers la şcoala primară a Comunităţii evreieşti şi am învăţat acolo idiş.*

– ***"De unde începe veşnicia",*** – întreabă Martha Cohen – ***ultima ta carte, a apărut de curând la Bucureşti. Ceea ce m-a intrigat a fost faptul că e una din puţinele cărţi bilingve apărute acolo, partea ebraică fiind tradusă de Iehuda Gur Arie. Cred că intuiesc ce te-a determinat să faci asta, dar vreau să aflu de la tine.***

– Sunt sigură că ştii. Am trăit toţi anii aceştia cu durerea că copiii şi nepoţii mei nu-mi cunosc această latură a vieţii. Ei ştiu că au o mamă care-i iubeşte şi îngrijeşte, dar nu şi-au cunoscut până acum mama. Dar nu numai atât. Am dorit din tot sufletul ca ei să ştie cine sunt, de unde vin, cine au fost predecesorii lor, unde şi cum am trăit. Aşa s-a născut "De unde vine veşnicia", carte apărută la Bucureşti cu o serie de schiţe noi, şi cu partea tradusă în ebraică a celor din "La noi, la Frumuşica", volumul meu anterior.»

Aşadar, "am dorit ca ei să ştie de unde vin, cine au fost predecesorii lor, unde şi cum am trăit". Se poate spune că misiunea a fost îndeplinită. Acţionând ca un agent special al lumii din Frumuşica, Mariana Juster a reuşit să treacă peste graniţele uitării, documentele privind trecutul micii aşezări moldoveneşti.

(Continuarea la Juster, Mariana, în nr. viitor)

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

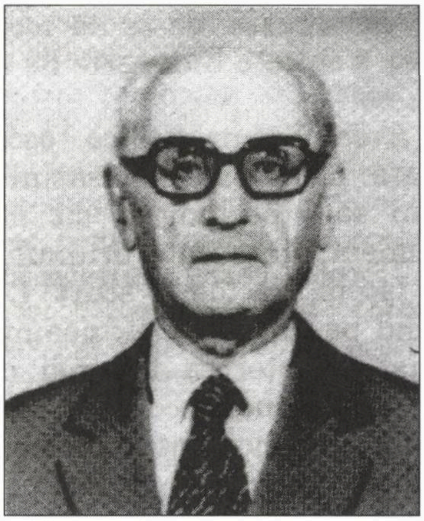

Marius Mircu

Poșta Dicționarului

Viorica Marcovici, **Ierusalim**, pune o întrebare interesantă. «În ultima vreme s-au perindat, atât în presa de la noi, din alia, cât și în revistele literare din România, numeroase scrisori (multe din ele inedite) schimbate între scriitori români și colegii lor evrei. Dar am observat că, deși în Israel trăiesc, și nu de azi de ieri, mulți autori veniți din România, iar aceștia fac cu siguranță schimb de corespondență cu prietenii și confrații aflați în țara noastră de origine, scrisorile lor se publică rar, din an în Paște. Nu credeți că aceste mesaje schimbate între autorii de la București, Iași sau Cluj și cei de la Ierusalim, Tel Aviv sau Haifa ar merita să fie – atunci când e cazul – aduse la cunoștința cititorilor? Nu credeți că ele ne-ar ajuta să cunoaștem mai bine viața și starea de spirit a creatorilor din alia?

Răspuns: Ba da, aveți perfectă dreptate. Și, ca să nu ne mulțumim a da din cap (da, da, așa ar trebui), iată câteva scrisori trimise de regretatul Marius Mircu unui amic din orașul său natal. Amicul este criticul literar Constantin Călin. Autorul unei lucrări masive despre Bacovia (Bacăul obligă!) și al câtorva volume de publicistică literară, redactor la revista "Ateneu", d. Călin a avut buna idee (idee de cărturar autentic) de a păstra cu grijă paginile scrise de Marius Mircu. Ba chiar le-a publicat în revista "Bucovina literară", din Suceava. E vorba de scrisori trimise de Mircu pe când mai trăia la București. Cu alt prilej vom reproduce și câetva scrisori expediate din Israel.

Notăm că aceste pagini au ajuns la *Dicționarul* nostru prin bunăvoința publicistului Roni Căciularu din Tel Aviv.

Scrie d. Călin:

«Cel ale cărui scrisori le prezint în acest număr al "Bucovinei literare" e un nume necunoscut cititorilor tineri de azi și chiar celor maturi. Însă Mircu e autorul unei opere (cu reeditările) de peste 50 de volume și a fost până în septembrie trecut (când avea 99 de ani) decanul de vârstă al scriitorilor români. Se autodefinea, în primul rând, ca "reporter" (cuvânt pe care îl accentua franțuzește), dar a făcut și figură (simpatică) de povestitor, romancier, istoric. Era un om extrem de curios și vivace; un voluptuos al documentării și, în același timp, al senzaționalului, căruia îi afla pulsul în orice împrejurare. Știa să exploateze la maximum subiectele și să le întoarcă pe toate laturile. Era febril, expeditiv, "gazetar" nu numai în reportaje, ci și în celelalte genuri, spre deosebire de fratele său Marcel Marcian, la care scrupulele formale tindeau spre manie. Improviza cu vervă și umor, în maniera lui Șalom Alehem, riscând nu o dată să pară superficial. În ciuda insuficiențelor literare, avea destui cititori, printre care, atras de multitudinea informațiilor, mă număram. Pentru mine, băcăuan prin adopție, Marius Mircu, feciorul "croitorului din Back", era remarcabil și ca băcăuan prin origine, înveterat. Își iubea orașul natal cu o pasiune neobișnuită, ca pe o ființă, care îți dă și motive de bucurie și motive de supărare; să te lauzi cu ea sau s-o detești. Această iubire era forma lui de patriotism, la care n-a renunțat nici după emigrarea în Israel. Dincolo de câteva note convenționale, scrisorile trimise de pe "meleagurile românești" din Țara Sfântă denotă – lucru cert – o loialitate pe care adesea n-o mai găsim la românii neaoși, inclusiv la cei rămași acasă.»

Și acum iată câteva scrisori:

București, 9 decembrie 1974

Stimate tov(arășe) *Constantin Călin,*

Vă mulțumesc și pe această cale pentru felul cum m-ați prezentat și ați prezentat cartea mea [1] *la festivitatea de lansare.*

Nu este o mulțumire formală, mai mulți ascultători mi-au împărtășit impresiile lor asupra expunerii dv., m-au felicitat poate mai mult pentru cuvintele dv. frumoase decât pentru carte!

Vă doresc sănătate!

Marius Mircu

---

1) "Trimis special. Din amintirile unui ziarist", Ed. Cartea Românească, 1974.

București, 5 inuarie 1975

Stimate domnule Constantin Călin,

Am aflat (cu întârziere, regret) de noua surpriză plăcută ce mi-a făcut-o Bacăul: recenzia dv. din "Steagul roșu" [1].

Vă mulțumesc. Aceste calde manifestări mă obligă tot mai mult. Prima reacție a fost să grăbesc finisarea romanului "Croitorul din Back" [2] pe care l-am și predat Editurii "Cartea Românească".

Nu-mi luați în nume de rău că (cine știe când!) vă voi da iarăși bătaie de cap cu noua mea lucrare!

Marius Mircu

---

1) Recenzie a volumului "Trimis special", în "Steagul roșu", nr. 6.633, 21 decembrie 1974, p. 6, "Vitrina literară".

2) "Croitorul din Back" a apărut patru ai mai târziu, la Ed. Cartea Românească, în 1979. Back e numele ales de autor pentru Bacău.

Caracalul tot Caracal

Cele șapte minuni din Caracal:

1. S-a construit un bloc și s-a uitat macaraua în interior.

2. A luat foc sediul pompierilor.

3. S-a furat ușa poliției.

4. Cimitirul e pe strada Învierii.

5. Brutăria e construită pe strada Foametei.

6. Închisoarea e pe strada Libertății.

7. Există o singură școală și se numește Școala nr. 2.

Și a opta

Chiar e adevărat.

(După Internet, Buc. 2009)

București, 3 oct(ombrie) *1977*

Stimate domnule Constantin Călin,

Vă mulțumesc că mi-ați dat ocazia să colaborez la revista "Ateneu", numărul dedicat lui Bacovia, vă mulțumesc că am putut fi și eu prezent la Bacău, la al IV-lea festival! [1]

Vă trimit alăturat, așa cum mi-ați cerut, textul întreg "Întâlnirile mele cu Bacovia" [2]*, cuprinzând deci completările făcute în expunerea la sesiunea de comunicări "Bacoviana".*

Am fost bucuros să reînnoiesc legătura cu dumneavoastră, am plecat din Bacău încântat de cele văzute și auzite.

Vă rog să transmiteți redacției "Ateneu" un cald salut din partea mea și felicitări pentru numărul festiv ca și în general pentru cuprinsul și ținuta revistei.

Sănătate!

Marius Mircu

---

1) Ediția a IV-a a Festivalului literar-artistic "George Bacovia", desfășurată între 29 septembrie și 1 octombrie 1977.

2) Cu titlul schimbat, "Întâlnirile mele cu "Poetul", textul a apărut în "Ateneu", 14, nr. 3, septembrie 1977, p. 3. E vorba de "numărul festiv" la care se referă în penultimul alineat al scrisorii.

București, 4 ianuarie 1980

Stimate tovarășe Constantin Călin,

La mulți ani!

Revista "Ateneu" – pe care o felicit cu multă căldură pentru cei 15 ani maturi, dorindu-i totodată să trăiască în veci – mi-a făcut un dar deosebit de Anul Nou: recenzia la "Croitorul din Back" [1].

Vă mulțumesc pentru cinstea de a vă fi ocupat de cartea mea, pentru analiza profundă la care ați supus-o.

Mă simt tot mai îndatorat față de dumneavoastră, față de "Ateneu", față de Bacău, și îmi dau silința ca următoarea lucrare, "M-am născut reporter" (în care primele două, din cele șase capitole, se desfășoară în orașul natal [2]*) să nu dezamăgească prea mult.*

La mulți ani, cu familia!

Marius Mircu

---

1) Publicată în "Ateneu", 15, nr. 4, decembrie 1979, p. 6.

2) "M-am născut reporter!" (cu semnul exclamării), subintitulat roman, a apărut la Ed. Cartea Românească, în 1981.

București, 21 ianuarie 1981

Stimate tovarășe Constantin Călin,

Mulțumesc și pe această cale revistei "Ateneu" și Teatrului de Stat din Bacău, pentru cinstea de a mă fi invitat să fac o expunere în cadrul Conferințelor "Ateneu", despre care auzisem și citisem numai aprecieri favorabile.

A fost o seară frumoasă, i-am urmărit cu interes și cu plăcere pe cei doi conferențiari care m-au precedat [1].

Dumneavoastră vă mulțumesc în mod deosebit pentru contribuția la invitare, pentru aprecierile făcute înainte și după expunerea mea [2]*, pentru deplasarea la gară, în întâmpinare!*

Vizita la Bacău a fost un nou imbold pentru mine, pentru activitatea mea.

Vă sunt recunoscător!

Marius Mircu

---

1) E vorba de lector univ. Nicolae Nicolescu, care a conferențiat despre "Datoriile noastre față de Eminescu" și de scriitorul Mihail Diaconescu, care s-a referit la "Condiția estetică a romanului istoric.

2) "Reportaj despre reportaj", care e un fragment din "M-am născut reporter!"

IOSEF EUGEN CAMPUS

Trilogia provocării

Un experiment poetic

În vara anului 2007, s-au întâlnit la Iaşi Adi Cristi şi Shaul Carmel. Deşi făcând parte din generaţii deosebite, s-au cunoscut, au discutat zile de-a rândul la o cafea, din ce în ce mai înflăcăraţi, din ce în ce mai încântaţi unul de altul. Şi-au descoperit o neaşteptată înrudire sufletească. În cele din urmă, la iniţiativa provocatoare a celui mai tânăr, Adi Cristi, au hotărât să încerce un experiment poetic îndrăzneţ. Dincolo de anii care-i despart, dincolo de spaţiul care îi desparte, unul trăind în România, celălalt în Israel, să dialogheze poetic fără a şti unul ce a scris celălalt. Să scrie o carte sub titlul semnificativ: "Descoperă-mi ceea ce eu am pierdut".

În prealabil, au stabilit numai o listă de 24 de versuri incentive care vor deveni titlurile celor 24 de poeme dialogate, pe care fiecare, departe unul de altul, fiecare în ţara lui, le vor scrie separat, în necunoştinţă de poemul paralel creat de celălalt.

Iată aceste 24 de versuri stabilite în prealabil: "Drumul meu începe cu tine din moarte", "Paşi în doi ca un dans al împreunării", "Lasă-mă să respir începutul", "Trupului meu i s-a furat umbra", "Desculţ pe cioburile poemului tău", "Ascunde-mă să te găsesc lângă mine", "Te-am cunoscut rătăcindu-mă", "Vinovat pentru patimi", "Limba-ţi sângerează poeme", "Vorbeşte-mi ca să te simt că respiri", "Aprinde-te de la poemul acesta", "Tu vei scrie despre zi eu voi scrie despre noapte", "Unu eşti tu eu voi fi 13", "Niciodată nu ne-am întâlnit pe cruce", "Dezbracă-mi poemul de cuvinte", "Motiv naţional cu femeie întinsă şi pat răvăşit", "Uită-ţi numele secret şi fii Dumnezeu", "Din rana ta înfloreşte pădurea", "În visul tău se revoltă sămânţa", "Limba în care scriu este limba înţeleasă de Dumnezeu", "Genunchii pregătiţi pentru îngenunchiere", "Descoperă-mi tu ceea ce am pierdut", "Locuiesc în cuvânt şi cuvântul este al lui Dumnezeu", "E lumânarea aprinsă sau este doar inima ta".

Vesurile alese ca titluri pentru viitorul dialog poetic sunt, precum se vede, pline de miez. Cu largi posibilităţi de dezvoltare poetică. De adâncire afectivă şi ideatică.

Rezultatul experimentului, "Descoperă-mi ceea ce am pierdut" (editura Cronica, Iaşi 2007) este mirific. O carte unitară, deşi scrisă de doi poeţi diferiţi, la distanţă de mii de kilometri unul de altul, unul în România şi altul în Israel, la distanţă de generaţii, unul mai tânăr, celălalt împlinind 70 de ani. Dialogând, fără să fi citit ceeea ce a scris celălalt. Fiecare cu o personalitate bine definită. Dar, asemenea unor paralele care nu se întâlnesc decât la infinit. În infinitul atotcuprinzător al Poeziei.

Shaul Carmel îşi concentrează poemele, în primul rând, pe teme biblice (Dumnezeu, Tora) şi marile teme ale vieţii umane: moartea şi viaţa, poezia, dragostea. Şi o face la un mod ceremonios, hieratic. Adi Cristi îi răspunde într-un stil diferit, modern, cu neologisme şi coborând curajos în terenul cotidianului.

În poemul său "Trupului meu i s-a furat umbra", Shaul Carmel povesteşte că un înger l-a bătut pe umăr şi i-a şoptit că, în somn, trupului său i s-a furat umbra. Carmel adaugă completarea caracteristică, denunţând identificarea cu Poezia şi cu Tora:

Poezia/ Cealaltă fiinţă/ Care sunt,/ Mi-a devorat/ Învelişul de carne,/ De-a dreptul neînsemnat,/ Când păşesc/ Cu sufletul şi mintea/ Pe Sulul sfânt.

Adi Cristi, în replica lui, e mult mai aproape de pământ, mai concret, mai "prozaic":

nu mai am umbră/ oricât de mult m-aş schimonosi/ oricât de multe poziţii aş încerca/ nu mai am umbră/ ca o portocală desfăcută/ ce nu mai are coajă/ ca un peşte eviscerat/ rămas fără măruntaie/ ca o femeie înlăcrimată / despletită de versurile mele.

Tot atfel, în poemul "Desculţ pe cioburile poemului tău", ascultăm înfioraţi vocea mistică a lui Shaul Carmel:

Desculţ pe cioburile Poemului Tău / Doamne, / Călcând, / Îmi spun rugăciunea, / Un nesfarşit Aleluia/ (...)/ Când astfel ai poruncit, / Poemul Tău era întreg, / Încă nefărâmiţat, / Încă neciobuit. (s.m.: observaţi inventivitatea verbală, atotputernică, a poetului!)

Glasul lui Adi Cristi răsună cu totul alfel. Personalizând, individualizând:

îmi sângerează tălpile ori de câteori/ îmi reciţi din poemele tale/ (...)/ ai venit la mine / cu poemele tale / de parcă ai fi avut aripi/ de parcă ai fi păşit/ înălţându-te/ cum altădată păşeai/ împărţind apele.

Diferenţa structurală a celor două personalităţi artistice iese la iveală şi în tonul adoptat de Shaul Carmel într-o poezie, puternic colorată israelian, ca "Locuiesc în cuvânt şi cuvântul este al lui Dumnezeu". Atribuindu şi, ca în Psalmi, puteri asemănătoare cu ale lui Dumnezeu, *transformă natura, schimbând peisajul israelian:*

De când m-am întors acasă, / În Cuvânt, / Sădesc copaci/ Pe munţii şi în văile/ Încă pleşuve/ Arse/

Cândva, / De vocea/ Din Foc, / De Cuvântul lui Dumnezeu.

Adi Cristi îi răspunde, iarăşi la mod personalizat:

Ţara Sfântă/ te-a înfiat nu pentru cuvintele tale/ nu pentru evreul din tine/ nici măcar pentru faptul că/ sâmbătă/ te încăpăţânezi să nu lucrezi/ (...)/ Ţara Sfântă/ ţi -a dat titlul de cetăţean/ pentru că şi-a dat seama/ că ştii să suferi frumos/ cu ochii doar împăienjeniţi de lacrimi.

Dincolo de aceste deosebiri structurale, ceea ce îi uneşte este aceeaşi dragoste de poezie şi de limba românească.

Shaul Carmel îşi închpuie că “Pământul înstrăinării care m-a născut să vorbesc şi să scriu în limba lui" s-a adresat lui Dumnezeu, întrebându-l dacă îl va înţelege când îi va vorbi româneşte. I-a răspuns Shaul Carmel:

Poetul/ M-a învăţat româneşte, / Limba Ta, a ta.

Iar Adi Cristi intonează un imn al înfrăţirii, dincolo de graniţe, prin unitatea spirituală şi sensibilă a cuvântului poetic:

cuvintele tale/ sunt şi cuvintele mele/ cuvintele mele/ sunt şi cuvintele lor/ cuvintele lor te aclamă/ te coboară de pe cruce/ te înalţă/ cu propria-ţi înălţime/ pe propriile-ţi cuvinte/ ca şi cum/ aripi ţi-ai face din versuri/ ca şi cum/ pasăre ţi-ar fi poemul.

Acolo unde Shaul Carmel găseşte în primul rând motiv de amintire a holocaustului şi de justificată mânie împotriva asupritorilor (Era firesc să ne răstignească, Gloata lumilor noastre), Adi Cristi descoperă, în primul rând, un îndemn la înfrăţire:

am descoperit în tine oglinda fermecată/ în care privirea îmi era întoarsă din drum/ (...)/ a descoperit în tine cuvintele mele/ dezbrăcate de frac şi de papion.

Titlul poemului trebuia să fie "Niciodată nu ne-am întâlnit pe cruce". Adi Cristi îşi îngăduie să-l modfice radical, schimbând negaţia în afirmaţie:

ne-am întâlnit mai apoi pe cruce/ fără să aibă habar dintre noi/ eu răstignindu-mi poemele/ tu încercând a fi Dumnezeu / eu fiindu-ţi cruce/ tu fiindu-mi cruce/ şi între noi sângera/ limba în care ne numărăm/ unul celuilalt/ timpul rămas.

Pentru Carmel, viaţa şi moartea, poezia şi dragostea de femeie sunt teme fundamentale, împletite. Nu pot să închei aceste note fără a vorbi depre impresionanta poezie intitulată "Dezbracă-mi poemul de cuvinte".

Dorinţa – nererealizabilă! – de a pătrunde până la *esenţe*, străbătând, transgresând cuvintele, este enunţată de la început, cu forţă, în titlu. Căci ce alta poate însemna “să–ţi dezbraci poemul de cuvinte"?

Dar cuvântul “dezbracă" are o notă puternic senzuală. Te duce inevitabil spre concreteţea actului sexual. Spre primul şi hotărâtorul gest al bărbatului, care-şi despoaie femeia iubită de învelişurile protectoare ale vestmintelor. Pentru a descoperi, nesingherit, esnţa ei tainică, numai lui sortită a fi dezvăluită.

În “noaptea asta de Poezie”, cum accentuează Carmel, va deveni posibil miracolul de taină: dezbrăcarea trupului de femeie iubită, trup minunat, de neînchipuit, în taina lui mistică, de o nepământeană frumuseţe.

Ca un copil nou născut, în puritatea lui golaşă, / Dezbrăcat ca şi tine, / Poemul meu, fără cuvinte/ Îţi va aprinde simţurile, / Îţi va mângâia/ Trupul ***însecetat****/* (n. mea.: vezi, iarăşi, curajul inventivităţii verbale!) *Al bătrâneţii./ Cum mâinile mele, / Tremurânde, / N-o mai pot face/ Şi dăru-i-te, iubito, / Că-i al tău/ Dezbracă-mi poemul/ De cuvinte.*

Miracolul reuşit al experimentului poetic s-a înfăptuit o dată! Dar de ce numai *o dată?* Nu ar merita să fie reîncercat?

Cu alţi poeţi, pornind de la alte versuri incentive. Ajungând, poate – nesperat miracol! – nu numai la o adâncită dialogare poetică, ci, poate – cine ştie? – la repetarea şi mai puţin realizabilului miracol. Acel al încununării dialogului.

❖

"Trilogia provocării", această extraordinară aventură spirituală a doi poeţi, Adi Cristi şi Shaul Carmel, înfrăţiţi, unul din România şi celălalt din Israel, a început în urmă cu un an şi jumătate şi a adus la lumină, în ritm accelerat, trei perechi de cărţi ale celor doi poeţi, trei cărţi gemene, purtând, ca o flamură, acelaşi titlu: "Descoperă-mi ceea ce eu am pierdut", "Zidul" şi "Această moarte care mă învie".

Poeţii, veniţi din două ţări depărtate cu mii de kilometri, s-au întâlnit la Iaşi şi s-au descoperit apropiaţi sufleteşte. Shaul Camel povesteşte : «M-am pomenit provocat la un duel liric. (...) Prima partidă de scrimă s-a numit "Descoperă-mi ceea ce am uitat". Era un volum de poeme cu titluri dinainte date. (...) Fiecare din noi şi-a scris poemele “la el acasă".»

Scrise pe baza unor versuri-titlu dinainte stabilite de comun acord, cu ecouri adânci şi provocatoare, cele două cărţi pereche s-au îngemănat mirific, deşi cei doi poeţi hotărâseră să nu se consulte, să nu ştie unul cum a răspuns celălat la tilurile provocatoare. A fost o aventură spirituală inedită în istoria literaturii. În articolul cu care salutam succesul întreprinderii cutezătoare, îndemnam şi pe alţi poeţi să încerce, pe urmele lor în zăpada neatinsă, o aventură similară.

A urmat apoi, la scurtă vreme, o a doua repriză: cărţile pereche "Zidul". De data aceasta, cei doi poeţi adoptaseră o formulă mai elastică. Nu au pornit de la o sumă de titluri precise, ci de la o temă di-

naite fixată. tema zidului. A Zidului ce nu trebuie să despartă şi să învrăjbeasscă, ci a unui Zid care, subliniind particularităţile specifice, duce la unire, la înţelegere reciprocă.

Poemele lui Shaul Carmel aveau tonalităţi de psalm şi, vorbind despre Zidul Plângerii din Ierusalim, îndrăzneau să cheme la răspundere pe Dumnezeu, vinovat că a îngăduit holocaustul. Volumul lui Adi Cristi, mai plin de varietate şi inventvitate, nu uita nici alte Ziduri, din alte părţi al lumii (Zidul Berlinului, etc.)

A treia repriză a provocării, care încheie (prrovizoriu?) dialogul celor doi poeţi este "Această moarte care mă învie", publicată tot la Iaşi, în aceeaşi binecuvantată editură, Cronica (2008).

Întreaga trilogie dovedeşte că nu a fost vorba de o simplă provocare, nici de o întâmplătoare întâlnire, nici chiar de o prietenie. E vorba de un act spiritual complex, de o *geneză reciprocă,* cum aşa de bine remarca Ioan Holban în post-faţa sa: “Ei se nasc, cresc, *stau unul în celălalt, mor şi învie,* în această relaţie de geneză reciprocă, unde esenţială rămâne (re)cunoaşterea fiecăruia prin celălalt, astfel într-o nouă percepţie a temei alterităţii”.

❖

Cele două carţi pereche "Această moarte care mă învie" sunt de fapt două cuprinzătoare *ars poetica.* Aş spune că formularea aleasă voia numai să indice importanţa pe care tema morţii o are pentru amândoi poeţii. Căci, în fond, "Moartea care mă învie" este, altfel spus, *poezia care mă învie.*

La Shaul Carmel, Ars Poetica are un caracter mai doctrinar, mai rigid teoretizant. Pentru el, suprema valoare o constituie *triada:* Dumnezeu, Iubirea, Poezia. Precum Sfânta Treime a creştinlor, Triada lui Shaul Carmel este una şi indisolubilă.

Poezia e Dumnezeu, proclamă titlul unei poezii din volum.

Şi el, poetul înălţat megaloman la treapta divinităţii, e recunoscut prin aureola ce-i înconjură capul, căci îl transsubstanţiază prezenţa Poeziei, *care sălăşluieşte în el.*

Întorc unii capul,/ După ce trec./ Spatele meu/ Încovoiat/ De atâta rugăciune/ În faţa hârtiei,/ Le atrage privirea./ Ştiu şi de ce o fac,/ Ce le farmecă ochii./ Cercul luminos,/ Aureola poeziei/ Care locuieşte în mine/ Străbate învelişul/ Capului.

De trei ori, insistent, la începutul, la mjlocul şi la sfârşitul poeziei, revine îndemnul:

Du-te şi cuibăreşte-te/ La pieptul ei,/ Poezie!/ Acolo, numai acolo, îşi găseşte locul adevărat Poezia: la pieptul femeii, la pieptul iubirii:/ Pieptul meu despicat/ Nu-ţi poate vindeca/ Tristeţea./ Şi rana mereu sângerândă,/ Spintecătura dintre coaste,/ O duc ei, dragostei ei.

Pregătindu-se de “plecare”, poetul se apleacă, umil, ca să-i scoată Poeziei încălţările, pentru ca, aşa cum cere ritualul iudaic, să meargă prin casă numai în ciorapi şi să stea, cele şapte zile de doliu, la pământ, “şiva”:

Înfăşoară-ţi/ Fiinţa,/ Poezie,/ În sufletul/ Pe care ţi-l las/ Şi cântă! ("Cântă").

Identitatea dintre dragoste (chiar şi cea trupească) şi poezie apare, închegată într-unul din cele mai frumoase poeme ale volumului, "Poem la patru mâini":

Nici n-ai băgat de seamă/ Că iubindu-ne/ Scriam un poem/ La patru mâini./ Poemul în doi./ Degetele mele/ Apăsau ca fulgul/ Clapele imaginare/ Ale trupului tău./ Sfârcurile sânilor,/ Coapsele/ Cântau/ Sub mângâierile mele,/ Târziu, în noaptea luminată/ De împreunarea noastră,/ Semnam/ Poemul împlinirii,/ Fericiţi.

❖

La Adi Cristi, Ars Poetica este mai puţin definită, teoretizată. Seamănă cu o pelerină de toreador fluturată cutezător.

Pentru el, Poezia e orice şi totul.

De aceea, inventiv, recurge la structura poetică mai rar întrebuinţată a *enumerării.*

Ce este poezia?!/ O clipă de geniu/ O rătăcire/ O farsă/ O bătrână ajutată/ Să treacă strada/ O palmă în public dată/ Un incendiu/ O furtună/ O secetă nemiloasă.

Şi aşa continuă pe patru pagini de tipar. Cu nenumărate, surprinzătoare şi contradictorii enunţări.

Pline de fantezie şi neprevăzut, adevărate metafore, sunt şi titlurile poemelor la Adi Cristi: "Peşet fără cap", "Tunel cu poeme la capete", "Iluzia de la capătul poemului", "Revoltă marinărească pe un poem naufragiat", "Scrisoare semnată dar nescrisă", "Ai plecat să te culci lăsându-mă în pustiu".

Mă duceai înspre ţara ta/ Cu păsări mai mari decât elefanţii/ Cu cerul scufundat în ocean/ Întors cu valurile la perete/ Cu cai dezlegaţi şi sălbateci/ Scăpaţi în pustiu,/ De nu mai înţelegeam/ La ce-ţi mai foloseau colanţii/ Când şoldurile tale/ Astfel sculptate/ Stricau ordinea firească/ A ceea ce mai însemna/ Libertate/ Am rămas astfel, scufundat în nisip,/ Cu ochii în soare.

Înviorătoare este, la Adi Cristi, nu numai această inventivitate – ci şi mereu prezentul surâs ironic. Umorul nu-i lipseşte niciodată. Nici în situaţiile triste. Spre deosebire de Carmel, care rămâne mereu grav, falnic, Adi Cristi ştie să împletească metafizicul cu cotidianul. În "Primăvara aceasta căzută la pat" se vorbeşte patetic despre "braţele mele pregătite pentru toate îmbrăţişările lumii", dar se trece brusc la duşul rece al cotidianului prozaic şi al neologismelor tehnice.

Vă puneam termometru şi supozitoare/ Şi tot ce se mai poate pune/

Într-o astfel de stare febrilă/ De agitaţie întru/ Desprimăvărare.

Aş vrea totuşi să atrag atenţia poetului asupra a două pericole care par să-i ameninţe scrisul: avalanşa de vorbe (poetul scrie, probabil, prea uşor şi se lasă furat de această uşurinţă) şi recurgerea aproape constantă la procedeul repetării, la începutul şi sfarşitul poeziei, a unor versuri refren. Procedeu care, paremi-se, a ajuns aşa de frecvent, încât ameninţă să devină manierism.

Întrebuinţat însă cu măsură, cu tact şi pricepere, vreau să subliniez, se ajunge la opere de o mare şi fermecătoare măestrie, ca în poemul "Iubeşte-mă".

Litania şoptită, cu revenirile ei obsedante, are ceva din vraja unui descântec:

Iubeşte-mă/ Şopteşte-mă/ Priveşte-mă/ Trăieşte-mă/ Păzeşte-mă/ Ucide-mă/ Dar fă-mă viu/ Sau mai mult decât viu/ Fă-mă să fiu/ Înfiat de acest poem.

Sau, în "Cântec de adormit poeme":

Dormi,/ Încearcă să dormi/ Dormi/ În ochi să îţi torni/ Dormi/ Întuneric să-ţi torni/ Dormi/ Încearcă să dormi/ (...)/ dormi, dormi, dormi,/ Ce dor mi-e de tine/ Ce dor îmi mai vine/ Ce dor mi-e de tine/ Când totul e bine/ Când tu dormi cu mine/ Şi-mi cânţi din suspine.

Volumul lui Adi Cristi cuprinde şi trei poeme de preamărire a lui Shaul Carmel: "Shaul robul meu", "Shaul răstignitul", "Shaul nebunul".

Greu de acceptat această nelimitată ridicare în slăvi. Cel mult, dacă acceptăm interpretarea propusă de Ioan Holban. Nu ar fi, zice criticul de la Iaşi, o pezentare a unui indvid concret, Shaul Carmel (deşi poeziile dau date concrete care se referă la poetul israelian: are 70 de ani, biciuieşte pe fraţii lui încă robi şi a cutezat să proclame vinovăţia lui Dumnezeu cu privire la Holocaust), ci rezultatul unei identificări a poetului Adi Cristi cu Shaul Carmel, în fond, o prezentare sintetică a Poetului ca atare: *"te-am pus în lanţuri şi te-am biciuit (...) şi-am biciuit robul din tine rămas în robie, în robia poemului ce-şi refuză naşterea"* ("Shaul robul meu").

Astfel proslăvit, Shaul Carmel – el însuşi dotat cu o înclinare spre megalomanie poetică – era ispitit să cadă în păcat.

În Postfaţa lui, Terner are cutezanţa – îl felicit pe Terner pentru această cutezanţă, care, zice el, constituie o cotitură în scrisul lui, o cotitură rezultată din influenţa mea – are cutezanţa de a vorbi despre insuficienţele poeziei lui Carmel în ultima vreme. "Autor cu operă la activ, poetul îşi permite, în această carte, să fie inegal. Până la a derapa în deşertul versului"; "Să alunece graţios în retorica discursivă. Sau până foarte aproape de hotarul cu banalitatea şi-sau cu tăcerea lirică. Poetul fiind copleşit de doctrinar"; "Scriitorul îşi permite să se repete. (...) De aci, poate, aerul de manierism al unor poeme".

De perfect acord cu Terner.

Eu mi-aş permite să-i amintesc lui Carmel versul, pe vremuri celebru, al lui Aznavour. "Tu te laisses aller".

Nu mai sunt de acord cu Terner când declară peremptoriu: "Inefabilul şi indicibilul nu fac parte din paradisul liric al acestui poet".

Ce-i drept, lipseşte din poezia lui inefabilul de gen modernist. Dar el obţine inefabilul pe altă cale: prin simplificarea expresiei, tot mai directe, mai nude, la care a ajuns în ultima vreme.

❖

Trilogia provocării, vreau să subliniez în concluzie, reprezintă succesul unei aventuri spirituale cutezătoare.

Mă alătur din toată inima celor afirmate de Ioan Holban:

Ea constituie "nu doar un capitol distinct din vasta bibliografie poetică a celor doi, ci şi un reper cu o frapantă personalitate în peisajul nostru literar de azi".

Avocata HAVA BRESLER

BIROU DE AVOCATURĂ ŞI NOTARIAT

Kikar Itzhak Rabin nr. 10
colţ cu Ibn Gvirol nr. 67, Tel Aviv
Tel. 03/529-9925 – 052/254-2991

NE OCUPĂM DE:

- **Dobândirea cetăţeniei române şi paşapoarte româneşti/europene**
- **Traduceri legalizate de notar şi apostile**
- **Diferite alte probleme juridice şi economice**

Contactaţi: HAVA BRESLER

Vorbim şi româneşte

PRIMIM LA REDACȚIE

● CĂRȚI ● REVISTE ● ȘI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

Și într-o nenorocire trebuie să ai noroc!

(Pe marginea cărții "Prinţesa din Harduf" de dr. Iulius Iancu)

Sunt o împătimită cititoare, cu cartea în mână mă las purtată de lectură străbătând lumea, alergând îndărăt prin decenii, ascunzându-mă între măslinii seculari din timpuri vechi şi uit de mine şi căldura toridă de-afară, iubesc încă o dată, trăiesc gândindu-mă la prietenii cu care mi-ar place să mă regăsesc.

Dintre cărţile trecute pe sub ochi în timpul din urmă, una a fost neobişnuită prin simplitatea cu care povestea unei vieţi, viaţă de-a noastră în care cunoaştem urcuşuri şi coborâşuri, deseori avalanşe de situaţii neprevăzute şi în care cauţi cu disperare un "ceva" de care să te ancorezi.

Se întâmplă, în momente diferite de viaţă, după escaladări repetate, să observi panta, coborâşul inerent pe care trebuie să-l străbaţi; n–ai alt drum şi cu o prudenţă instinctivă vrei ca povârnişul să ţină, să fie de durată şi lin. E drumul nostru aşa cum ne învaţă Legea Vieţii de când lumea. Numai că în zilele noastre, printre atâtea rele care bântuie în jur a apărut ceva nou, ceva care se numeşte Alzheimer, nu ştiu de câtă vreme şi-a cucerit această tristă faimă, dar ştiu cu precizie că din cauza ei lumea e îngrozită şi că de atâta spaimă îşi uită uneori vanităţile, ambiţiile şi cu un tremur al buzelor înalţă o rugă: "Nu-mi lua minţile, Doamne!"

Nu ştii când te ajunge, nu-ţi trimite preaviz, dar te înhaţă şi îţi răstoarnă viaţa şi tot ce ai plănuit, toate străduinţele, toate visele. Alzheimer bântuie în lume, te fereşti de el ca de-o molimă, o calamitate naturală, nu ştii unde să fugi, cum să dispari din calea lui.

Cartea care îmi atrăsese atenţia se numeşte "Prinţesa din Harduf". E o carte în care se împletesc două portrete: o femeie şi un bărbat.

Soţia este victima lui Alzheimer. Soţul, medic, se confruntă cu simptomele bolnavei şi pronosticurile ştiute din analele medicinei legate de acest flagel. Ca om eşti mistuit de grozăvia bolii, ca cititor te cheamă lectura din a cărei ceaţă a povestirii se conturează o lumină, un om rar întâlnit.

Medic (dar fără a fi specialist în Alzheimer), soţul citeşte, se documentează, consultă cei mai mari specialişti şi declară război bolii. Deschide o bătălie în apărarea soţiei, "o dramă lungă fără acte şi pauze...". Nu concepe să o lase în spital, singură şi ruptă de viaţa de familie. Face cheltuieli imense pentru buzunarul unui medic pensionat. Omul e dispus la orice sacrificii pentru a-i uşura suferinţele şi condiţiile vieţii de aci înainte, modifică întregul interior al casei, angajează o femeie care o însoţeşte pas cu pas, aduce acasă coafeza, căci medicul cunoaşte importanţa factorului moral, iar soţia lui trebuie să arate mereu bine.

Prinţesa din Harduf, soţia, traversează flagelul cu ajutorul "camaradului ei de luptă", de înfruntat însă infernul acesta luminat de înşelătoare străluciri – îl înfruntă soţul, medicul şi alături de el minunata lor familie extinsă pe trei generaţii. Nepoţii şi strănepoţii! Toţi aceşti urmaşi sunt legaţi de bunică. Din faşă au fost învăţaţi să o asculte, să o iubească, şi aceste sentimente s-au trasformat într-un fir invizibil care-i leagă, îi uneşte, generând mai departe iubirea. Fiecare membru al familiei s-a înrolat ca soldat împotriva duşmanului Alzheimer, fiecare devine un combatant în acţiune, suferinţa devine marea legătură de familie – suferinţa şi nenorocirea... Şi în această mare bătălie e concentrată familia toată; şi toată această mobilizare te face pe tine, cititor, să respiri mai încrezător, întrebându-te: "ce este omul?"

Ajungi la un paragraf şi citeşti că soţii – medicul şi bolnava – iau masa împreună, ocazie pentru el să-şi observe soţia, să-i urmărească reacţiile, s-o asculte.

Bolnava este deseori stăpânită de obsesia că "mama bate la uşă...". Ajunsă la acest pasaj am tresărit amintindu-mi de o prietenă de-a mea, care, chemată la telefon îmi răspundea: "Săru-mâna mamă, ce bine că te-aud.." şi oricât mă străduiam să-i spun că nu e mama, sunt eu, prietena ei, mă întreba la sfârşit: "dumneavoastră pe mine mă cunoaşteţi? eu nu vă cunosc!.." şi pe mine mă treceau toate sudorile, atunci şi acum, ajunsă la pasajul cu "mama bate la uşă."

Să participi fizic la degradarea fiinţei dragi este o suferinţă care se imprimă în tine marcându-te pentru tot restul vieţii, dacă aparţii acelei specii rare de oameni capabili să întârzie cu privirea pe scaunul gol din odaie chiar după ce moartea trecuse pe acolo. Doctorul Iancu priveşte fotoliul şi-l caută în meditaţiile lui

---

■ Nevastă-mea are Alzheimer
■ Un ziarist român despre Islam (dar şi despre Occidentul de azi (pardon de expresie)

---

pe Freud: "Unde e Freud, să-şi continue cercetările lui pe materialul uman, care a trecut prin Holocaust şi astăzi se confruntă cu Alzheimer?!"

Bunica e vizitată de nepoţi, bunicii i se povestesc întâmplări de ieri şi de azi şi fiecare are aportul lui la reabilitarea bunicii care uneori îi recunoaşte şi îi strigă pe nume...

Citind despre Prinţesa din Harduf îmi pot imagina perechea Iancu, i-am văzut "ţinându-se de mână la începuturile lor când au venit în ţară" (...) fără să manifeste interes vreodată pentru "marile vitrine", acasă "avea fiecare dicţionarul lui în mână".

O văd pe Rita, soţia, conducând maşina prin defilelul muntos cu serpentinele abrupte ale Afulei, o maşină nouă dar, sunt sigură, cea mai ieftină, achiziţionată pentru a servi interesele familiei la acest început de viaţă nouă. N-a făcut intervenţii, nu s-a agitat, n-a insistat pentru un cartier select în Carmiel, Afeka sau alte cartiere noi din acei ani. Au primit locuinţa care le-a fost repartizată, modestă, pe o stradă a oleandrilor numită Harduf, "mic şi modest templu fără altar şi amvon, dar cu multă înălţare sufletească", fericire simplă, atât de simplă şi curată!

Cu ani în urmă, Iulius Iancu s-a hotărât să reconstituie în scris cartierul, vechea stradă Leca din oraşul lui natal, Bacău, după ce aflase dintr-un ziar, întâmplător, despre buldozerele ceauşiste care sfărmau strada copilăriei lui. Simţea că buldozerele treceau peste pieptul lui, peste trupul lui, peste mormintele strămoşilor care odihneau în pământul Bacăului. Aşa s-a născut cartea "Noi, copiii de pe strada Leca". Deasupra buldozerelor, doctorul Iulius Iancu a ridicat un monument: CARTEA...

Acelaşi om, acum octogenar la Haifa, a ridicat braţul împotriva flagelului Alzheimer. Şi n-a renunţat lupta împotriva acestei maladii care înfricoşează o lume întreagă.

Cugetând la octogenarul din Haifa bănuieşti ce ar fi vrut Creatorul să creeze la Facerea Lumii: omul drept, curajos, capabil să îndrepte relele de pe pământ şi, mai ales, socotindu-şi femeia jumătatea fiinţei sale.

"Şi într-o nenorocire trebuie să ai noroc..." spunea adesea mama mea.

(Getta Berghoff)

Bianca Marcovici

Espresso dublu la Ierusalim

Versuri; ed. bilingvă română şi ebraică; trad. în ebraică de Tony Sigler; ed. Haifa, Israel, 2009

Recentul volum de versuri al poetei Bianca Marcovici, pe cât de productivă, pe atât de expresivă, ne pune în faţa unor noi dileme-probleme, ce derivă din matematicul „lemă" (termen grecesc, referitor la o „zicere"). De ce locuitoarea Haifei vrea un „espresso la Ierusalim"? Putea să aleagă oraşul Iaşi, unde şi-a petrecut tinereţea. „Patria e limba în care/ visezi şi scrii, e cernoziomul/ adăugat în doze mici", ne spune autoarea, reluând afirmaţiile unor înaintaşi, printre care şi Zigu Ornea, născut la Frumuşica (Botoşani). „M-am apropiat prea mult de ghetuţele depozitate la Muzeul Yad Vashem"... sunt milioane de nume, ca o Niagară". Acum înţelegem de ce la Ierusalim se bea cafeaua neagră şi tare. Acolo este singurul muzeu din Israel care este dedicat în întregime victimelor Holocaustului. Israelul ca stat s-a născut ca Pasăre Phoenix, din cenuşa Holocaustului, iar Pasărea Phoenix este nemuritoare. Dar poezia nu este nici politică, nici istorie, nici filozofie, ea este un jurnal scris cu pană de înger, chiar şi atunci când cuvintele sunt crude. *„Te cuibăreai pe muntele de minciuni/ uitând că nu eşti vultur"*. *„Primul rănit este poetul"*. – *„O nouă Anna Karenina/ pipăie şinele"*. Solidari suntem totuşi, cel puţin cu Chagall, atunci când citim – *„Fragila vioară/ canarul evreului/ ca eternă victimă"*. Poeta este permanent în dialog cu propria inspiraţie, deşi, spune ea, *„Niciodată nu mă pregătesc pentru tine"*. Este o mişcare ca la scrimă, un pas înapoi înaintea unei acţiuni... poetice.

La moartea unui poet ea scrie: *„Cad frunze, cad oameni/ deodată îi vezi plecând"*. Candoarea nu a părăsit-o atunci când ne spune: *„Eu sunt ca o pâine caldă"*. Puţini sunt cei care ar rosti aceste cuvinte, de teama de a nu fi ridiculizaţi. La Bianca Marcovici sună natural şi chiar credibil. Regret că nu o cunosc decât din citirea poemelor. O dată am stat un minut de vorbă la sediul Uniunii Scriitorilor din Bucureşti. Cum se întâmplă cu oamenii care îşi iubesc menirea, ni se părea că ne cunoaştem de mult timp. Poeta este purtătoarea unor vechi şi noi amintiri, de la neuitatul Auschwitz care ne urmăreşte chiar dacă nu am fost, nu puteam fi acolo, până la nesfârşitele conflicte din Orientul Apropiat. *„Suntem un popor neiubit"*, scrie cu o nemărginită amărăciune Bianca. Sperăm că nu are dreptate. *„Visez triumful Esterei"*, iată versul care ne poate bucura. *„Unde mă întorc dau de vocea mea interioară"*... *„M-am născut aproape/ de teiul lui Eminescu"*. Aceasta este Bianca Marcovici, mereu surprinzătoare, mereu neliniştită, cu bucurii şi răni adânci, trăind într-un mediu propriu, ca într-o placentă, poezia, pentru că poeţii nu se nasc şi nici nu mor, ei sunt mereu speranţa ce nu cunoaşte naştere şi nici moarte.

(Boris Marian)

Traian Ungureanu

Războiul timpurilor – declin occidental și asediu islamic

Ed. Humanitas, București

Acum, în această fierbinte și palpitantă vară 2009, când Ahmadinejad, președintele reales al Iranului, se află în centrul atenției internaționale datorită acuzațiilor larg răspândite de fraudare a alegerilor, și, ca urmare a acestora, a celor mai ample și violente manifestații de protest organizate la Teheran (dar nu numai) de la instaurarea, acum 30 de ani, a Republicii islamice Iran, ca și a represiunii sângeroase de care sunt însoțite, m-am apropiat din nou de incitantul volum de eseuri al cunoscutului jurnalist român Traian Ungureanu, citit mai de mult, și din paginile căruia am înțeles o serie de lucruri în plus față de ceea ce știam deja despre personajul în discuție și despre Islam.

Referitor la persoana lui Ahmadinejad, negaționist furibund al Holocaustului, a cărui ură descreierata împotriva Israelului nu mai e un secret pentru nimeni, o să mă mărginesc să menționez doar câteva detalii biografice picante care explică, într-o măsură, și profilul său politic.

Fiu de fierar, a absolvit Politehnica din Teheran (cu o bursă de studii), dar mișcările studențești din campusurile universitare în acei ani (70) n-au făcut din el un om luminat ci un extremist islamic de un fanatism rar întâlnit. În 1974 ia parte la asaltul împotriva ambasadei SUA și luarea de ostateci americani, ba chiar propune un asalt similar împotriva ambasadei sovietice, propunere refuzată de liderii clericali la putere pe vremea aceea. În 1980 participă la războiul împotriva Irakului, inclusiv la misiuni de comando primejdioase. După război se alătură Gărzii revoluționare (unitate militară specială creată de cler pentru a ține în frâu armata regulată), care a ucis nu o dată la ordinele sale; în 2003 devine primar al Teheranului, ia, în această calitate, măsuri precum interzicerea machiajului și fustelor scurte la femei, a restaurantelor fast-food și a posterelor cu fotbaliști occidentali etc. De abia după ce devine – în 2005 – președintele ales al Republicii islamice Iran, începe să se dezlănțuie în mod public și tot mai des împotriva Holocaustului și Israelului (pe care îl dorește "șters de pe hartă", pentru ca, la sfârșitul anului 2006, să proclame dreptul Iranului de a produce energie nucleara, în realitate, așa cum au dovedit-o ultimele experiențe și performanțe iraniene în domeniu, acela de a-și construi propria armă nucleară, de a deveni, cu alte cuvinte, o putere militară nucleară. "Ahmadinejad, scrie Traian Ungureanu, e expresia unei energii cumplite și neinteligibile pentru societățile Occidentului. El coboară dintr-o osmoză popular-religioasă (un amestec de febră religioasă și naționalism feroce, aș adăuga eu, **GS**), nu din arta diplmației speculative". Lucrurile se află încă în plină mișcare și efervescență la ora la care scriu, ținând seama de ceea ce se întâmplă în continuare pe străzile Teheranului.

Oricum, se pare că iranienii, și în special tineretul, s-au săturat în cele din urmă de republica islamică în versiune ahmadinejadă; un islam care, scrie Traian Ungureanu, "s-a specializat în negația totală, s-a restrâns maniacal la moartea pură și a devenit o încercare perpetuă de asasinat, animată de o furie și o violență ce au atins dimensiuni globale, dar care în plan doctrinar sunt incapabile de a se exprima politic, de a alcătui un program, de a construi sau îndrepta o stare. Avem de a face cu o situație în care, exact ca în cazul documentelor emise de marii refulați și de furioșii azilurilor, energia e mult mai importantă decât expresia, iar reacția e mult mai puternică decât gândirea". E drept, amintește eseistul, "în lectura filologilor, Islamul e o religie a păcii, dar religia e ceea ce fac oamenii din ea. (...) Mesajul (Coranului, **n.n.**) nu e o abatere doctrinară, ci tocmai amplificarea unor teme centrale ale filozofiei religioase islamice clasice. Jihad-ul (lupta, străduința, războiul sacru), considerat în mod curent o expresie decorativă, e în această mare tradiție religioasă o instituție cheie (...). Adevărat, Coranul spune că nu există vremuri nepotrivite pentru război și recomandă o pauză tactică temporară în asemenea etape istorice. Însă asta schimbă prea puțin lucru. *Prescripția fixă e nenegociabilă"*, iar Islamul, ca atare, *"o religie nereformată și nereformabilă"* (sublinierea mea, **GS**).

Datorită factorului religios, dar nu numai, consideră autorul român, lumea islamică se află pe o treaptă de existență istorică arhaică, într-o "falie temporală anterioară cu sute de ani modernității". "Nemulțumirea colosală a trecut pragul crimei fiindcă e o dramă existențială fără soluții. Lumea Islamului a pierdut mereu și s-a trezit de fiecare dată în secolul greșit. Cu câte o sută de ani sau mai mult în spatele timpului real". Evocându-l pe marele istoric englez Arnold Toynbee, care a vorbit primul despre tendința recurentă a istoriei de a ni se înfățișa în timpuri diferite, T.U. scrie: "Așa și acum. O parte a lumii trăiește, să zicem, în 2006, ba chiar, în cazul Americii, mai târziu. O altă parte trăiește întro tăietură de timp diferită: poate 700, poate 1700, în nici un caz mai târziu, în nici un caz în era modernă. Cu alte cuvinte Occidentul și Islamul sunt simultane fără a fi contemporane".

Poate că febra ucigaşă a terorismului islamic nu s-ar fi dezlănţuit cu atâta forţă şi virulenţă în toată lumea dacă el n-ar fi simţit slăbiciunea şi cecitatea Occidentului (Israelul şi America lu Bush constituind doar nişte excepţii de la aceasta): este una din tezele favorite ale lui Traian Ungureanu pe care o argumentează şi ilustrează prin felurite exemple. Iată ce declară, de pildă, agenţiei DPA un compozitor de faima lui Karlheinz Stockhausen, "zeul" muzicii postarmonice, pentru a răspunde la teribilul atentat sinucigaş de la World Trade Center din New York (11 septembrie 2001), care a costat viaţa a 3.000 de oameni: "E cea mai mare operă de artă a Universului. Mă simt neputincios. În faţa unei asemenea opere, noi, compozitorii, suntem zero". Alice Walker, romanciera afro-americană: "Cred în continuare cu tărie că singura pedeapsă care dă roade e dragostea". Nu numai solidaritate şi admiraţie, deci, ci şi o întreagă salvă de explicaţii şi justificări. Dario Fo, dramaturg italian, laureat al Premiului Nobel în 1997: "Marii speculanţi ai economiei americane lasă în fiecare an milioane de oameni să moară în mizerie. Ce înseamnă în comparaţie cu asta 3.000 de morţi la New York? Indiferent de autori, violenţa de la New York e fiica legitimă a exploatării inumane şi a foametei".

Lista e lungă, atât de lungă, adaugă eseistul, încât s-a transformat în starea de spirit majoritară în rândul celor ce vorbesc în numele viitorului. Ea va cuprinde, cu prilejul unor atentate criminale ulterioare ce le vor lovi direct, înseşi elitele intelectuale şi politice din ţările erspective, ţările Europei occidentale, unde trăiesc astăzi, într-o lume permisivă, aproximativ optsprezece milioane de musulmani, acţionând "ca o minoritate cu forţă majoritară, după modelul pe care Toynbee l-a numit *proletariat universal:* o minoritate subversivă, fanatizată de o energie neobosită".

Şi exemplele concrete menţionate abundă: în Franţa, guvernul i–a "pedepsit" pe incendiatorii de şcoli din Parisul anului 2005 cu un torent de subvenţii şi cu crearea de 20.000 de posturi noi în administraţia locală; în Anglia, în urma măcelului din metroul londonez din 7 iulie 2005, "intelectualii, funcţionarii şi şefii de instituţii au început să explice de ce aveau teroriştii toate motivele să-şi stingă năduful: bombele sunt reacţia justificată la agresiunea din Irak. Şi înainte de Irak? 11 septembrie a fost reacţia la sprijinul american pentru Israel. Şi dacă n-ar fi fost Israelul?" Pe de altă parte, în numele multiculturalismului şi "diversităţii", comunităţile musulmane au fost premiate şi subvenţionate". Ministate islamice au apărut în interiorul statului britanic, fără obligaţia de a se supune obiceiurilor locului şi legilor naţiunii. Nimeni n-a îndrăznit să sufle o vorbă, în climatul de teroare intelectuală impus de sus, de armata profitorilor şi profesioniştilor toleranţei. Dimpotrivă. În numele progresului etc, au fost adoptate legi noi, împotriva incitării la ura rasială iar prevederile legislaţiei antiterorism au fost reduse sau atenuate".

Traian Ungureanu consideră că această pasivitate persistentă a Europei occidentale la provocările islamice – culturale, religioase, teroriste – nu e un accident ci "o probă de ţesut cultural cancerizat" ca urmare a căreia nu e de mirare că Islamul vede în această parte a lumii "un teritoriu vulnerabil şi deja vulnerat". Concluzia autorului ne priveşte direct şi pe noi, cei de aici: "A venit timpul să înţelegem că febra islamică simulează un discurs ultragiat doar la suprafaţă. Dedesubt gâlgâie setea de putere. Prin deposedare culturală – în Europa. Prin autoflagelare urmată de sinucidere – acasă, în deşertul uman al fostei civilizaţii islamice, actuala barbarie terminală a terorismului de stat arab, a nuclearismului iranian şi a dezordinii structurale a palestinienilor".

Mariana Zavati

The Remains of Julia May's Dream

Poetry Books, Woodstone, U.K, 2009

Poems

Exiled Writers Ink., 2009

Mariana Zavati Gardner este o prolifică poetă şi prozatoare originară din România, oraşul Bacău, care, deşi trăieşte în Anglia de mulţi ani, scrie fără încetare (din Norfolk, Stibbington sau Manheim) despre meleagurile natale populate de figurile (transfigurate) ale propriei copilării şi adolescenţe. Are la activul ei circa 14 plachete de versuri, două romane, povestiri etc. Despre unele din ele am scris şi eu în "Minimum".

Am primit din nou de la poetă o plachetă de versuri – în limba engleză – intitulată, simplu, "Poems" şi un alt volum, în aceeaşi limbă, purtând, în traducerea mea liberă, titlul "Rămăşiţele visului Juliei May". Ultimul este descris în prezentarea de pe coperta a IV-a drept o culegere de poeme focalizate asupra peregrinărilor din viaţa personajului, în visele sale despre absolut. "Visul surrealist al Juliei May devine expresia crizei sale acute de identitate", iar "explorările ei lasă să se prevadă un sfârşit tragic".

Într-adevăr, imaginile presărate pe parcursul "visului ei în căutarea absolutului" (această sintagmă fiind şi leit-motivul fiecărui poem în parte) – de la "găurile negre" peste care sărea Julia May, până la ciupercuţele ce "sorbeau nemuritoarea rouă", "cărările mişcătoare" sau tunelul "rădăcinilor nepieritoare" la care săpa Julia, de la "ferestrele de

fum" şi "păşunile de ghiaţă", până la "sănii, câini şi eschimoşi", de la "muguri foşnitori", "şorţuri de frunze", case "făcute din flori, din ierburi şi răşină", sau focile chemând "din sufletul îngheţat al apelor nordului şi sudului"; de la "umbre de oameni" între care fantoma evanescentă a iubitului său ieşean din "marginea timpului", până la ţipătul "transformat în piatră" şi ciocănitoarea dintr-un "vis prevestitor de moarte" – toate acestea, precum şi multe, multe alte fantasme, par a ne picura tristeţe şi melancolie în suflet.

Alte poeme vorbesc despre "codrii care curgeau pe albii de clevetiri şi şoapte amoroase", în contrast cu "setea (Juliei) de dragoste eternă şi imaterială", de logodna ei "timpurie" cu un iubit (logodnic?) venit la ora cinci, în timp ce o aştepta undeva un pat făcut din "netede aripi moarte" iar oamenii se sprijineau de "pereţi impersonali".

Dar cele mai transparente şi nostalgice rămân versurile consacrate în mod nemijlocit copilăriei băcăoane a personajului, casei cu "faţada italiană" şi "ferestre înalte", cireşului "fantastic" din grădina lui Ion (bunicul?) şi albinele lui "fragile" de care era atât de mândru ("cerul era de culoarea viespilor"); bunicei Elisa şi borşului pe care-l cumpăra de la surorile Manole; fratelui (viitorul general) şi mamei care şedea pe un scăunel, cu "un picior pe o cracă şi altul în aer". Câteva poeme pline de duioşie şi compasiune sunt dedicate spălătoresei Maria, "mică şi tânără", locuind într-un hambar al casei şi purtând un şorţ "de culoarea furtunii" sau altei femei de la ţară, lăptăreasa, figură emblematică a trecutului, care, după cum povesteşte ea însăşi în autobiografia ei poetică, venea la Bacău de departe cu căruţa şi înarmată cu o puşcă de vânătoare pentru a se apăra de răufăcători.

Am mai decelat, de asemenea, amintirile (transfigurate) ale autoarei din perioada comunistă, când Julia "a fost nevoită să fugă pentru a putea cânta la vioară dincolo de tărâmul nemorţilor", ca şi în poemul citând cuvintele de ordine de atunci, precum "sporiţi productivitatea şi eficienţa muncii", în timp ce în realitate ordinele erau "dărâmaţi, distrugeţi".

(Am regăsit acest poem, ca şi motivele familiale deja menţionate, şi în placheta de versuri "Poems".)

Marianei Zavati Gardner i-au fost decernate în decursul anilor numeroase premii şi distincţii literare, precum premiul III şi Medalia de bronz la competiţia poetică nord-americană din 1998, premiul pentru poezie al Academiei româno-americane pe 2000, premiul Novalis pentru poezie (München, 2008) etc.

(Gina Sebastian Alcalay)

P.S. Alte trei volume de proză şi versuri purtând semnătura scriitorului român Dumitru Velea şi traduse în limba engleză de Mariana Zavati Gardner atestă şi calităţile de traducător ale acestei harnice şi talentate autoare.

❖

Am primit la redacţie:

Andrei Strihan, *"The Same Play, Different Masks"* (în engleză); cronici dramatice; trad. din română în engleză de Adrian Radu Solomon; grafica: Sanda Peri; Israel, 2009.

G. Mosari, *"Almanahul călătoriilor mele (călătorii – întâmplări cu turişti)";* ed. a III-a, adăugită; cu un Cuvânt înainte de Răzvan Voncu; ilustraţii: A. Poch; ed. Sigma, Bucureşti, 2009.

Anton şi Arin Celaru: *"Visătorii din Helem";* povestiri şi miniaturi; coperta: Valeriu Giodâc; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009.

Dr. Alexandru Marton: *"Soarta";* nuvele; coperta: autorul; Israel, 2009.

Toma Roman jr.: *"Ceauşescu văzut de aproape";* mărturii; ed. "Curtea veche", Bucureşti, 2008.

Mariana Zavati Gardner: *"Poems"* (în engleză); traducere din limba română de Dr. Ina Teodora Stan; ed. Exiled Writers Ink., Londra, 2009.

Chemarea – Revistă pentru minte, inimă şi spirit; editor: Viorica Weissman; Ierusalim, 2009.

Francisca Stoleru: *"Poveşti de adormit părinţii";* schiţe şi nuvele; coperta: Mirel Horodi; cu o Prefaţă de Ioan Holban; ed. "24 ore", Iaşi, 2009.

Francisca Stoleru: *"Migdalul a înflorit a doua oară";* roman; cu o Postfaţă de Mihaela Albu; coperta: Mihai Zgondoiu; ed. Fundaţia Culturală Libra, Bucureşti, 2009.

Gina Sebastian Alcalay: *"Toată lumea ştie tot";* povestiri; coperta: Valeriu Giodâc; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009.

Mircea Petre Suciu, *"Nimic nu e aşa cum pare";* povestiri; coperta: Cătălin Alecu; ed. Pegassus Press, Bucureşti, 2009.

●

Voind să justifice decizia guvernului elveţian de a stabili contacte oficiale cu organizaţia teroristă Hamas, d-na Micheline Calmy-Rey, ministrul de Externe al Ţării Cantoanelor, a declarat la Radio Elveţia: "Noi, elveţienii, ştim că există terorişti, dar nu credem că o organizaţie poate fi numită teroristă".

Madam' Calmy, potoleşte-te! Şi lasă-te de manses din astea pentru arieraţii mintali. Nu de alta, dar deocamdată suntem calmy, însă dac-o ţii tot aşa, s-ar putea să ne enervăm.

A. VELUREANU-GAL

Scena și culisele

Rami Baruch, în duel cu critica de teatru

Grea îndeletnicire pare a fi aceea a cronicarului de teatru, chiar şi numai citind maxima rămasă de la Victor Eftimiu: "Când spui despre un actor – ne-a avertizat sus-numitul dramaturg de notorietate – că are "instinct teatral", se simte jignit: ai insinuat că nu pricepe textul. Când scrii că are "inteligenţă scenică", se supără: i-ai negat temperamentul. Când îi găseşti amândouă aceste calităţi, e indignat că l-ai făcut "actor": el este "artist dramatic".

De aforismul lui Eftimiu mi-am amintit deunăzi, când cronicarul dramatic de la cotidianul ebraic "Haaretz", Michael Handelsaltz, a fost împroşcat cu "arsenic" şi fără... dantelării în vorbe de către actorul din *trib* Rami Baruch – de altfel artist foarte talentat şi cu un palmares strălucit pe scenă (însuşiri de altfel recunoscute şi de Handelsaltz). Nu-i prima oară când cronicarul de la "Haaretz" intră în conflict pentru scrisul său cu un slujitor al Thaliei, cum s-a întâmplat mai de mult, când actorul Yosi Polak a apelat pur şi simplu la forţa fizică împotriva lui.

Ultima confruntare a lui Handelsaltz cu Rami Baruch s-a petrecut cu ocazia decernării premiilor teatrale pe anul încheiat, când Baruch a primit titlul de "Cel mai bun actor al anului" la categoria rol principal, pentru modul cum a întruchipat personajul Lamke din comedia "Fă-mi să vibreze inima" de Hanoch Levin. Selecţionarea anuală a celor mai valoroase talente "pe categorii" (rol principal, rol secundar, de ambele sexe, spactacol de comedie, dramă etc.) creează juriului dileme nu uşoare. Oare Iago din "Othello" poate fi declarat "rol secundar", chiar dacă interpretul îl aduce pe prim plan prin talentul său, în spectacol? Oare într-o comedie în care toate personajele sunt în centrul acţiunii şi în centrul atenţiei publicului, poate fi stabilit care dintre personaje e rolul principal?

Astfel de întrebări, într-o formă sau alta, au fost expuse în articolul cu pricina al cronicarului. Ele l-au făcut pe Rami Baruch, cu vechime pe scenă de circa trei decenii, să reacţioneze direct şi să pună la îndoială obiectivitatea lui Handelsaltz. Printr-un e-mail trimis la adresa ziaristului, replica sa "electronică" a fost de-a dreptul electrizantă. El a cerut totodată să fie publicată în "Haaretz", ceea ce Michael Handelsaltz a şi făcut. Reluăm în rândurile de faţă, parţial, e-mailul cu pricina:

«Nu ţi-a fost clar, domnule Handelsaltz, că Lamke este rolul principal din comedia lui Hanoch Levin? Mâine s-ar putea să susţii că soţia dumitale nu a înţeles ce ai scris. Oare 90 de minute de prezenţă pe scenă nu-s suficiente pentru a fi stabilită categoria de rol principal ca aparţinând lui Lamke? Ai hotărât, de aceea, să te năpusteşti asupra candidaturii mele la titlu... Personal te dispreţuiesc pentru ceea ce eşti, pentru contorsionările şi flecărelile sofisticate... Ai fost şi ai rămas un om mărunt...»

Cronicarul Handelsaltz a respins în întregime, cu punct şi virgulă, părerea lui Baruch privind persoana şi scrisul ziaristului care, printre altele, a precizat la cronica spectacolului "Fă-mi să vibreze inima" că Rami Baruch *«a realizat prin Lamke cel mai bun rol din carieră»*, dar prin deducţiile sale actorul a gândit că autorul cronicii a considerat că celelalte roluri ale sale au fost mai puţin bune.

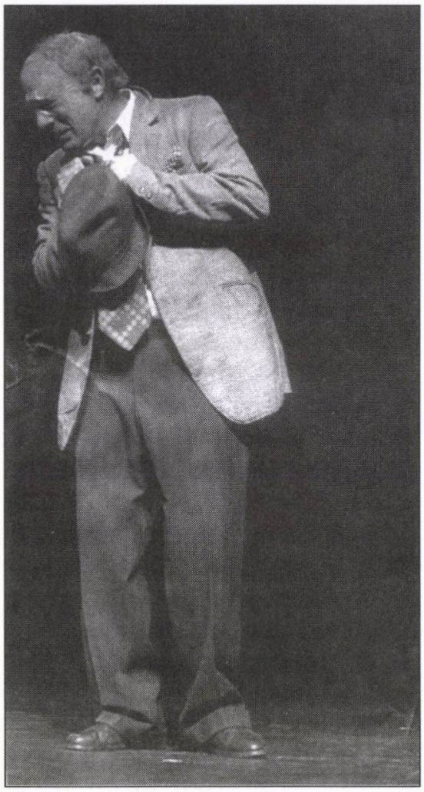

Rami Baruch
în "Fă-mi să vibreze inima"

«Când scriu despre conturarea unul rol dintr-o anumită piesă, nu mă refer la persoana protagonistului, ci la modul cum el întruchipează personajul respectiv» – s-a explicat Handelsaltz, citând-o, în "ajutor", pe actriţa britanică Harriet Walter, care a mărturisit într-o carte autobiografică: *«Interpretarea unui rol o fac cu ceea ce sunt...»*

Din duelul criticilor din spatele scenei, putem trage concluzia, apelând la o altă butadă a lui Victor Eftimiu, rămasă în istoria teatrului: *«Critica trece, opera rămâne – sau nu. În orice caz, critica trece.»* Învăţătură bună şi pentru Rami Baruch, care pricepe limba română.

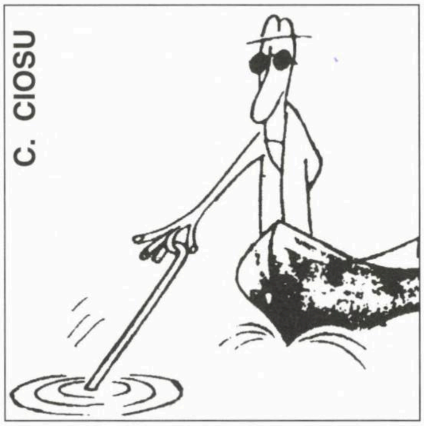

Pescuitorul de perle

Cu kimonourile la ICR

«Găsim în Japonia întregi grupe de pelerini japonezi evrei, care în Japonia duc o intensă propagandă pentru trecerea la iudaism. Îi putem vedea venind an de an în Israel ca să aducă prinos de identificare națională și religioasă cu poporul român...»

("Viața noastră", 5.05.09; comunicată de Cioclu Petre, din Kiriat Yam, care auzise de japonezi pro-israelieni, veniți aici în vizită an de an, dar nu știa de-o organizație de la Tokyo care se străduiește să strângă legăturile de prietenie cu poporul român de la Tel Aviv și Haifa.)

Planul Bama

«Într-un articol intitulat "Bama propune un nou plan de pace"...»

("Viața noastră", 17.183/09; comunicată de Renata Skolnik din Ghivataim, care a salutat cu entuziasm știrea de mai sus, exprimându–și speranța că noul plan Bama va fi mai interesant și avantajos pentru noi decât actualul plan de pace propus de președintele SUA, Obama.)

Secretul lui Gică Petrescu

«Cine poate uita grădina "Victoria" (din Iași), unde aproape seară de seară ne delecta Nicolae Nițescu, Gigi Marga, Dan Spătaru sau ați mari ai genului... Amintesc chiar de Gică Petrescu, pe care dimineața îl întâlneam pe holurile Policlinicii Municipale, la secția de Balneorologie, iar el ne delecta cu cele mai frumoase melodii...»

("Viața noastră", 5-6.03.09; comunicată de Pincu Pascal din Lod, care, deși farmacist de felul lui, nu a auzit în viața lui de vreo secție de balneorologie pe la policlinicile din Iași; poate, se gândește el, o fi vorba de-o secție nouă, o combinație originală între balneologie, urologie și neurologie În plus, amintindu-și, ca noi toți, că Gică Petrescu a avut o longevitate extraordinară, stă și se gândește dacă nu cumva aici ar trebui căutat secretul veșnicei tinereți a cântărețului: făcea zi de zi tratament de balneorologie la Policlinică.)

❖

...Același Pincu Pascal a găsit într-un articol din "Viața noastră" (9.01.09) câteva nume de țări și popoare despre care n-a învățat niciodată la școală: slovecii, lationii, hindusu, borberii ș.a.

Poșta

Ely Costiner, Hedera; **Vivianne Horovitz,** Petah Tikva; **Smaranda Cocor,** Arad, România; **Avi Cristian,** Paris, Franța (observații bune, dar nu perle); **Barbu I. Kaller,** Bruxelles, Belgia; **Sofia Reichman-Zigu,** Tel Aviv (nu orice greșeală de tipar e o perlă).

A apărut

Iulius Iancu

PRINȚESA din HARDUF

Această carte nu este un roman, nici un manual, ci o descriere fidelă a confruntării zilnice a familiei cu maladia Alzheimer.

....

Cartea se poate procura în schimbul sumei de 50 de shekeli la AUTOR:

Dr. Iancu Iulius
17 Hardof St., Haifa 34747
Tel. 04/837-2758
Mob. 054/549-2586

O povestire de
PETRE CIOCLU

Fata purta două pancarte pe care era scris: Mirel Hanganu a încercat să mă violeze!

...Într-o zi, pe strada principală a oraşului a apărut o fată învineţită, ciufulită, purtând atârnate de gât două pancarte pe care scria: Ceea ce vedeţi este opera lui Mirel Hanganu, pentru că nu m-am lăsat violată de el!

În oraşul "X", printre atâtea liceene, se afla şi Roxana, elevă foarte studioasă, cunoscută ca o fire mândră, dârză, voluntară, fără înclinaţii sentimentale sau erotice.

Într-o zi, spre surprinderea, mirarea sau chiar şocul cetăţenilor aflaţi la cumpărături sau plimbare, la capătul străzii principale, pe care era admisă doar circulaţia pietonilor, a apărut Roxana, ciufulită, uşor învineţită, cu rochia descusută în unele locuri de i se vedea o parte a sânului drept. Avea atârnate de gât două pancarte, una în faţă şi alta identică în spate, pe care scria cu litere de mână, mari, negre, încât să se poată citi de pe trotuar:

ECCE HOMO! CEEA CE VEDEŢI
ESTE "OPERA" LUI MIREL HANGANU,
PENTRU CĂ NU M-AM LĂSAT VIOLATĂ DE EL

Folosise expresia celebră, din limba latină, pentru a–şi defini mai bine starea jalnică în care credea că se află, dar şi pentru că avea predilecţie pentru astfel de expresii lapidare. Şi astfel, cu cele două pancarte atârnate de gât, Roxana a străbătut toată strada principală de la un capăt la altul, cu faţa împietrită într-o expresie de voinţă nestrămutată.

Lumea se oprea din mers, ieşea din magazine şi se apropia de marginea trotuarului, ca să vadă cine este fata din mijlocul străzii, şi să citească ce scrie pe pancarte. Mulţi o recunoşteau şi comentau cu cei din jur întâmplarea, emiţând păreri reprobatoare la adresa bogătaşilor şi a odraslelor lor, împotriva violatorilor, a cărţilor şi a filmelor pornografice, a decăderii moravurilor în zilele noastre. Cei care o cunoşteau pe Roxana satisfăceau curiozitatea celorlalţi, informându-i că e liceană, studioasă, fată săracă şi cuminte, care n-are tată s–o protejeze şi să-l ia de guler pe golan ca să-l dea pe mâna poliţiei, fiind nevoită să-şi apere singură onoarea.

Unii îl cunoşteau destul de bine pe autorul faptei, şi nu se lăsau prea mult rugaţi ca să spună şi altora tot ce ştiau, şi chiar ce nu ştiau despre el: că e un afemeiat, un pierde-vară, un încrezut. Maşina lui roşie străbătea zilnic străzile oraşului, cu o viteză pe care nu şi-o putea permite nici un alt şofer. Dar el era fiul lui Hanganu, unul dintre puţinii bogătaşi ai oraşului, de activitatea şi afacerile căruia depindeau veniturile a circa 2.500 de familii, şi care, datorită averii sale, avea la cheremul lui aproape toate autorităţile locale, şi mai ales poliţia, fiind prieten "la toartă" cu şeful ei.

Aflând aceste lucruri sau rememorându-şi-le, mai ales mamele care aveau fete măricele, îi trăgeau lui Mirel Hanganu, dar şi tatălui său – îmbogăţitul – câte o înjurătură, fie în gura mare, fie în surdină.

Nici n-a ajuns bine Roxana acasă, că cineva care a recunoscut-o l-a şi informat telefonic pe Hanganu-senior, la birou, despre demonstraţia fetei. După ce a pus receptorul în furcă, figura lui Hanganu a căpătat o grimasă de enervare. Obişnuit să nu greşească niciodată în ceea ce întreprindea, ar fi vrut ca şi fiul lui – care urma să preia la un moment dat conducerea întreprinderilor sale – să nu greşească, să aibă doar succese, atât la învăţătură, cât şi în micile lui "afaceri" sentimentale. Ar fi vrut, dar uite că băiatul are încă destule de învăţat, pentru că protestul original şi public al acelei fete putea fi evitat, dacă Mirel ar fi dovedit mai mult tact, simţ de prevedere, perspicacitate.

A pus mâna pe telefon şi l-a sunat pe Mirel la telefonul mobil al acestuia, şi, fără vreo introducere, i-a cerut să vină imediat la el. Mirel era pe terenul de tenis, la o partidă cu veşnicul său partener, Iancu. După ton, băiatul şi-a dat seama că tatăl lui e supărat pe el, şi dacă nu se conformează să plece imediat, va primi un plus de muştruluială. «Dar oare de ce este supărat "babacul?" – se întreba Mirel. M-o fi reclamat Marga, cea care cu o zi înainte, la el în garsonieră, primise o palmă pentru că a vrut să plece când şi-a dat seama că risca să fie filmată cu o "cameră ascunsă?" M-o fi reclamat Roxana? Aşa repede?» – se mira el.

Cu oarecare părere de rău, Mirel a întrerupt imediat jocul, şi-a cerut scuze de la partener şi apoi, aşezat la volan, a pornit spre sediul firmei. A oprit la un chioşc ca să-şi cumpere un ziar, şi a văzut că vânzatorul îl priveşte lung, fix, înainte de a-l servi. Apoi şi-a dat seama că unii dintre trecători întorc capul spre el, ca şi cum ar fi devenit dintr-o dată o vedetă.

Tocmai trecea un fost coleg de liceu, unul din gaşca

de hoinareală şi aventuri amoroase. Acesta s-a oprit, l–a salutat cu efuziune, după care i-a spus cu mirare:

– Văd că eşti calm.

– Ar fi trebuit să fiu agitat? – l-a întrebat Mirel, năpădit dintr-o dată de presentimente rele.

– După ce bairam ţi-a făcut Roxana de dimineaţă, pe strada principală, ar trebui să fii, că nu poţi şti ce iese dintr-o chestie ca asta.

Şi prietenul l-a pus rapid în temă cu întâmplarea despre care auzise şi el de la alţii. Furios şi enervat, Mirel a tras o înjurătură.

– Ce ţi-a trebuit – l-a dădăcit prietenul vorbindu-i discret ca să nu fie auzit de trecători –, ce ţi-a trebuit o "redută" ca Roxana, o tocilară care nu-i nici măcar grozav de frumoasă, când sunt destule altele care se dau în vânt ca să ajungă să stea alături de tine în maşina asta înnebunitoare, şi sub tine în garsoniera ta din oraş, dotata cu de toate? Dar cum s-a întâmplat?

– Scuză-mă, sunt aşteptat... undeva. O să-ţi povestesc cu altă ocazie.

Şi Mirel s-a urcat în maşină şi s-a grăbit să ajungă în faţa tatălui său.

Hanganu-senior dăduse ordin secretarei ca, după ce intră Mirel la dansul, să nu fie deranjat de nimeni, nici la telefon, nici direct. De cum şi-a văzut băiatul, tatăl s–a îndreptat spre el şi l-a întrebat cu glas sever:

– Ai auzit ce "reclamă" ţi-a făcut o fată cu numele Roxana?

– Da, mi-a spus cineva, dar n-am înţeles ce a apucat-o pe exaltata aia?

Tatăl, având confirmarea întâmplării, i-a tras pe neaşteptate lui Mirel o palmă pe obraz, apoi şi-a vărsat năduful în fraze care nu respectau neapărat o înlănţuire logică, ci aşa cum se acumulaseră în mintea sa.

– Palma e pentru greşeala inadmisibilă pe care ai făcut-o, şi din care te poţi alege cu un proces penal, urmat de o condamnare la destui ani de închisoare. Fiul lui Hanganu în haine vărgate, în rând cu răufăcătorii! Ce ruşine! N-o să mai pot ieşi în lume. Va fi o lovitură pentru renumele familiei şi pentru afacerile noastre.

Ca pedeapsă din partea mea – societatea dă şi ea pedepsele ei –, de mâine îţi anulez subvenţia la "bani de buzunar" şi îţi retrag maşina de care ai cam abuzat de când ţi-am dat-o pe mână. Am să te pun în situaţia de a trebui să te întreţii singur, e cea mai sănătoasă cale de a forma caracterul unui tânăr. Te ajut la pornire, îţi deschid un chioşc de ziare şi ţigări – dar nu aici, ca să mă faci de ruşine, ci la Bucureşti – şi o să trăieşti din ce vei câştiga, şi dacă o să vrei cândva să devii inginer, îţi vei plăti taxele şcolare din câştigul propriu. Eu, la 20 de ani, lucram 8 ore într-un atelier de proiectare, iar seara urmam cursurile la facultate.

Te-am răsfăţat, credeai că totul ţi se cuvine, chiar şi toate femeile din lume? Să ştii că nu voi fi niciodată de acord ca viitorul co-asociat al afacerilor mele, viitorul lor patron, să fie un fost puşcăriaş condamnat pentru viol şi poate pentru alte capete de acuzare. Nu, băiatule, nu!

Mirel ascultase cu capul plecat răbufnirea tatălui, dar, auzind de viol, a izbucnit hotărât:

– Stai, tată, că toată povestea asta nu e sşa cum pare. N-am comis nici un viol! .

– Atunci ce a fost? Doar o tentativă? Crezi că asta nu se pedepseşte cu închisoare?

– N -a fost nici măcar atâta.

– Dar ce a fost?

– O hârjoană ca între un băiat şi o fată.

– N-ar fi pornit fata pe străzile oraşului doar pentru o hârjoană. Stai jos şi povesteşte cum s-a întâmplat. Cine e fata asta?

– E o fostă colegă de liceu. Era cu un an în urma mea. Acum e în preajma bacalaureatului.

– Ce fel de persoană este? Caracterizeaz-o în câteva cuvinte. Trebuie să ştim cu cine vom avea de-a face.

– O tocilară, foarte mândră, chiar încrezută, dar nu–i proastă. Distantă, şi de aceea nici un băiat nu s-a putut "lipi" de ea.

– Şi ai vrut s-o dai tu gata? Care au fost relaţiile tale cu ea până în anul trecut, şi care sunt de când ai terminat liceul?

– Colegiale, pur colegiale. Nu era o fată de "gaşcă", niciodată n-a intrat în atenţia mea, şi nici a altor băieţi.

– Şi cum de a ajuns la tine în garsonieră? Va trebui să-mi povesteşti totul, adevărul, numai adevărul, fără să te cruţi sau să estompezi faptele, împrejurările, ca să pot acţiona în cunoştinţă de cauză, spre binele tău şi al familiei. Ia loc în fotoliul acela şi povesteşte.

Tatal a apăsat pe un buton şi imediat a apărut secretara.

– Adu, te rog, două cafele şi nişte sandvişuri.

Mirel se detensiona văzând că tatălui i-a cam trecut furia şi nervii de la început, de aceea îşi zise că va avea un mai mare câştig de cauză dacă va povesti fără să se cruţe. A luat ceaşca de cafea şi a început să soarbă cu plăcere şi nesaţ din ea.

– Bine, o să-ţi povestesc fără ocolişuri sau menajamente, pentru că nu mă simt atât de vinovat pe cât lasă să se înţeleagă acţiunea Roxanei, şi în nici un caz n-am o vinovăţie care să mă ducă la închisoare pe câţiva ani de zile.

Azi dimineaţă, în drum spre terenul de tenis, m-am oprit la chioşcul de unde îmi cumpăr paehetul zilnic de ţigări. Pe neaşteptate, a apărut lângă mine Roxana cu un bloc de desen în mână, întrebându-mă dacă am o anumită carte care îi este necesară la pregătirea bacalaureatului şi spunându-mi că n-a găsit-o nici la biblioteca

școlii. N-aveam cartea, dar voiam să mă însoțească acasă. Simplul fapt că urma să fie văzută în mașină alături de mine, și apoi intrând și ieșind din garsoniera mea, devenea pentru mine un prilej de mândrie, de împăunare, pentru că se putea înțelege că eram primul și singurul bărbat care frânsese rezistența Roxanei, supranumită "Reduta".

– O am, i-am spus, te servesc, dar va trebui să vii acum cu mine acasă să ți-o dau, pentru că imediat după asta plec din oraș pentru câteva zile.

Era un truc, dar voiam s-o determin să accepte să se urce pe loc cu mine în mașină.

– Vin, a răspuns după o clipă de gândire. Am urgentă nevoie de carte.

A urmat o convorbire provocatoare, pe care voi încerca s-o redau cât mai fidel:

– Sper că nu te temi că te vei... compromite, fiind în mașină alături de un bărbat cu un renume ca al meu, și apoi intrând și ieșind din garsoniera mea.

M-a privit amuzată:

– S-ar putea ca tu să fii cel compromis, pentru că eu voi ieși de la tine așa cum voi fi intrat, adică fată mare.

– Și dacă aflată acolo, la mine – i-am zis – te vei răzgândi și vei dori să nu pierzi prilejul de a deveni... femeie? Nu știu dacă realizezi faptul că, la acest capitol, al erotismului, ai întârziat mult față de generația ta. Cred că ești singura din clasă care a rămas așa cum a făcut-o mama ei.

– Tu știi mai bine decât oricine, pentru că ai avut mereu această preocupare samariteană, de a transforma fecioarele în femei. În ce mă privește – și m-a privit cu îndrăzneală – ca să-mi pierd virginitatea în garsoniera ta, se va putea întâmpla numai dacă mă violezi – a mai adăugat și a râs amuzată – dar cred că-ți dai seama de consecințe. Poate ai citit prin ziare sau ai auzit la televizor despre astfel de cazuri. Autorii, violatori mizerabili, au ajuns după gratii pentru un număr mărișor de ani, și ar fi păcat de tinerețea și de perspectivele trandafirii pe care le ai în față, ca și tu să fii îmbrăcat în haine vărgate.

Deci, dragul meu fost coleg Mirel, fii atent și nu uita ce te poate aștepta, chiar și numai dacă încerci, să nu spui că nu te-am avertizat, deși, dintr-un spirit de restabilire a justiției în lumea asta, aș fi poate gata să mă las violată de tine – opunându-mă de formă – numai ca să ajungi și tu acolo după gratii, să răzbun în felul acesta cohorta de fecioare amăgite, posedate și apoi abandonate de tine.

– Exagerezi și dramatizezi totodată – i-am ripostat, la unele le-am deschis apetitul, altora le-am dat un motiv de mândrie, pentru că vor putea povesti, peste ani, că au trecut prin patul lui Mirel Hanganu, cel mai bogat om din oraș.

– Cred că pe multe le-ai dat gata cu cinismul și impertinența ta, dar eu sunt "o nucă tare". Hai să-mi dai cartea, sau deja te-ai răzgândit?

În esență, cam asta am discutat cu dânsa înainte să se urce în mașină lângă mine. Am pornit lăsând pe trotuar destui gură-cască admirativi, gata să povestească mai departe despre noua mea cucerire.

Acasă, când a aflat că o amăgisem, s-a înfuriat și m–a făcut șarlatan. Așa ceva nu mi-a zis nimeni, niciodată. Îmi venea să-i dau vreo două... M-am justificat spunându-i un neadevăr: că, încă din liceu, de când am văzut-o în sala de gimnastică în costum de sport, sunt obsedat de șoldurile și de popoul ei.

M-a privit iritată și mi-a spus cu reproș:

– Asta vrea să însemne la tine o drăgălășenie, un mod de-a face curte unei fete?

Mi-am dat seama că pierdeam mereu în fața ei. S-a ridicat din fotoliu și s-a îndreptat spre ușă să plece. Știam că a doua oară nu va mai călca în garsoniera mea. Am oprit-o, am întors-o cu fața spre mine, am luat-o în brațe și am încercat s-o mângâi, s-o sărut, să trezesc în ea vreo dorință, vreo vibrație erotică, pentru ca, odată "încălzită", s-o îndepărtez și să-i spun ceva care s-o doară. Dar ea e foarte stăpână pe reacțiile sale, așa că a rămas... inertă. S-a desprins de mine cu hotărâre și mi-a zis:

– Te știu din liceu, Mirel. Erai foarte nedelicat, lipsit de sensibilitate și romantism atunci când curtai vreo fată. N-ai avut niciodată nici un fel de pricepere, de tact, de îndemânare, în nici un domeniu, și n-ai realizat până acum nimic concret, valoros, util. Ai fost și ai rămas un fecior de bani gata. Nu te-aș angaja nici să-mi despici lemnele din curte – operațiune pe care o fac eu – căci mi-ar fi teamă ca, din stângăcie, să nu-ți tai vreun deget.

M-am simțit jignit profund. M-am repezit la ea, nu cu gândul s-o violez, căci îmi stăruia în minte amenințarea cu... gratiile și o credeam capabilă să-mi facă proces pentru o treabă ca asta. Voiam doar s-o dezbrac, s-o fotografiez, ca apoi s-o expediez cu o înjurătură.

Nu mă temeam că mi s-ar putea întâmpla ceva rău din partea ei. În definitiv venise de bunăvoie la mine, și apoi n-avea martori, dovezi și nici interesul să se facă de pomină în oraș. Dar lucrurile n-au decurs cum am vrut eu, ea s-a împotrivit cu toată forța, credea probabil că vreau s-o violez. A început să mă lovească, ceea ce m-a înfuriat. Nu cred că în vânzoleala asta s-o fi apucat de păr și nici s-o fi lovit încât să capete vânătăi și zgârieturi... De fapt nu știu nimic precis, eram înfierbântat, stăpânit de gândul că trebuie s-o dezbrac, s-o umilesc.

La un moment dat m-a împins, m-am dezechilibrat și am căzut în fotoliu. A profitat de acest moment și a

ieşit din garsonieră, aşa cum era, ciufulită, neuitând să–şi ia blocul cu foi de desen. Am zis mersi că s-a terminat înfruntarea asta, pentru că nu ştiu ce mai ieşea dacă o continuam.

Nu mi-aş fi putut închipui că dânsa va da o asemenea amploare unei întâmplări destul de frecvente la vârsta noastră. Azi, când băiatul vrea ceva de la o fată, s–o îmbrăţişeze, s-o sărute, s-o pipăie sau să se culce cu ea, iar dânsa refuză, îl repede, îl împinge sau chiar îi arde o palmă, nu-i exclus ca a doua zi să fie în genunchi în faţa lui, oferindu-se la mai mult decât intenţionase el.

Face parte din "jocul" amorului modern, care se derulează rapid, şi în care se oferă şi se pretinde totul încă de la început.

Hanganu-senior s-a ridicat şi a început să se plimbe îngândurat prin birou. Mirel, amintindu-şi una din legile lui Murphy, "Când te-ai înfundat până la nas în rahat, ţine-ţi gura închisă", a tăcut mâlc, gândindu-se ce bine este că are un tată modern, care întotdeauna i-a înţeles nevoile, i-a absolvit greşelile şi l-a încurajat tacit să devina un bărbat puternic şi cu personalitate. Îl va salva desigur şi de data asta din încurcătura stupidă în care a intrat, şi de pe urma căreia ar putea să se aleagă cu cazier judiciar, cu prestigiul şifonat şi cu viitorul zdruncinat. "Numai de n-ar pune în aplicare ameninţările cu care m-a întâmpinat. Cea mai groaznică ar fi dacă mi-ar lua maşina, dar nici cealaltă – să vând ziare şi ţigări – nu-i mai prejos. Tata, pe lângă că e bun, e şi deştept, el nu-şi va desfiinţa odrasla, pentru că are nevoie de ea. Ăsta-i norocul meu".

În acest timp Hanganu-senior frământa în sinea lui diversele aspecte ale "cazului":

"Am dorit să am un băiat îndrăzneţ, fără complexe, temerar şi chiar cu tupeu – aşa cum trebuie să fie un patron de anvergură, care are mii de oameni în subordine şi sute de milioane de dolari în manevrare. Se pare că lui Mirel i se conturează astfel de calităţi, de trăsături, dar voiam să devină totodată cumpătat, plin de tact, înţelept, şi constat că la acest capitol e cam deficitar. Sper ca poate, trecând prin facultate, să devină omul complex, echilibrat, capabil, de care am nevoie în prima fază să mă secondeze, iar apoi să mă înlocuiască.

Punctul lui slab au fost şi au rămas relaţiile cu femeile. Câte alte greşeli, gafe sau prostii, în afară de cea de azi, n-o fi având la activul lui, dar care n-au ajuns până la mine sau n-au devenit de notorietate publică? Trebuie să punctez cu el câteva lucruri pe tema asta, care să-i fie de orientare în perioada tumultoasă a simţurilor şi a sentimentelor prin care trece, căci acestea, insuficient strunite, pot câteodată zdruncina aproape cât un crah sau faliment chiar şi pe cel mai puternic om".

– Vreau – a reînceput să-i vorbească tatăl – să-ţi împărtăşesc, ca de la bărbat la bărbat, câteva păreri personale despre... femei, cu speranţa că-ţi vor da de gândit şi te vor ajuta să eviţi pe viitor greşeli, conflicte, duşmănii, în legăturile pe care le vei avea cu femeile.

Acum aproape un an, după ce ai susţinut bacalaureatul, mi-ai cerut să amâni cu un an intrarea la Politehnică – să poţi călători în lumea largă, să cunoşti viaţa, să capeţi alte orizonturi etc. etc.

Ai adoptat concepţia multor tineri, mai ales din cei cu bani, care după bacalaureat îşi proiectează astfel de călătorii, înainte de a se încadra în vreun institut de studii superioare... Am fost de acord să pleci şi tu, din mai multe puncte de vedere, printre care şi acela că astfel să cunoşti şi acea componentă importantă şi indispensabilă pe tot drumul vieţii noastre de bărbaţi, adică femeia. Şi ai pornit cu doi prieteni, un rucsac şi un carnet de cecuri, în trei "turnee" lungi, vizitând 16 ţări din trei continente. Ai putut astfel să vezi zeci de oraşe, să cunoşti mii de oameni şi, probabil, sute de femei de diverse naţionalităţi, culori, vârste, rase, culturi.

Se pare însă că în materie de femei, n-ai înţeles un lucru elementar, şi anume că nu-i destul să vrei tu să dezbraci sau să te culci cu o femeie, trebuie să vrea şi ea, chiar când e vorba, la urma urmei, de o prostituată – cu atât mai mult când e vorba de o... fecioară. Dacă fata, femeia aceea nu vrea să aibă relaţii cu tine, dar tu o doreşti mult şi ea... merită, adu-o în stare să vrea, să dorească şi ea. Dacă e nevoie, pune la bătaie talent, iniţiativă, perseverenţă, răbdare, atenţii, şi dacă femeia dorită de tine vrea poezii, fă-i poezii. Apelează la tot arsenalul clasic, plus cel imaginat de tine, aplicat desigur cu discernământ: la fiecare din ele după fire, cultură, vârstă, temperament, după nevoile şi aşteptările acesteia sau ale tale...

Trebuie să ştii că îţi vor creşte şansele dacă vei proceda în mod civilizat, amiabil, curtenitor, cu o anumită corectitudine, nu acţionând sub impulsul instinctelor, şi nici utilizând tertipuri, pentru că poţi intra în conflict chiar cu obiectul dorinţelor tale, posibil şi cu opinia publică, sau – mai grav – cu legea, deşi ar trebui ca înainte de toate să simţi că intri în conflict cu bunul simţ, cu propria ta conştiinţă.

Femeile sunt vanitoase, receptive la comparaţii care le singularizează. Flatează-le. Laudă-le frumuseţea (deşi întotdeauna se vor găsi altele mai frumoase), inteligenţa (chiar dacă nu prea eşti convins de asta), spiritul (ignorând în mod conştient lipsa lor de spirit), feminitatea (care poate lasă de dorit), gustul (deşi poate e îndoielnic).

În curând vei intra în mediul studenţesc, o să ai multe colege, tinere, frumoase, culte. Veţi fi cu toţii, băieţi şi fete, la vârsta marilor pasiuni, a marilor cerinţe şi a marilor dăruiri... Cu unele din jurul tău vei vrea tu să ai de-a face, altele vor vrea ele să se apropie de tine. Nu

proceda ca lacomul şi nechibzuitul, care, aflat în faţa unui coş cu pere delicioase, ia la repezeală, pe rând, câte o pară, o muşcă şi apoi o dă de-o parte, înainte de a-i simţi în mod deplin gustul şi aroma. Descoperă plăcerea, satisfacţia, încântarea de a fi un timp mai lung cu aceeaşi femeie. Nu transforma relaţiile cu femeile într–un fel de competiţie sportivă, tinzând spre recorduri găunoase.

Femeile, fie că sunt mame, soţii, surori, amante, colege, subalterne, prostituate – trebuiesc tratate cu cavalerism, delicateţe, cu înţelegere, nu bruscate, nedreptăţite sau umilite. Trebuie să ştii că o atitudine corectă şi civilizată faţă de oricare femeie îl face pe bărbat să se simtă puternic, generos, gentleman – adică îi întăreşte sentimentul de ascendenţă asupra lor, lucru pe care îl caută şi îl doresc cele mai multe dintre femei. Să nu crezi că astea sunt leeţii de cinism, nu, sunt lecţii de viaţă. Rememorează-ţi toate câte ţi-am spus, meditează asupra lor, şi o să ai de câştigat.

Acum, după întâmplarea de azi, găsesc că nu-i indicat să mai rămâi în oraş, căci s-ar putea să se găsească vreun tată ofuscat care să-ţi tragă vreo înjurătură sau chiar o bătaie. Voi vorbi cu avocatul nostru din Bucureşti ca să închirieze imediat o garsonieră mobilată. Vei pleca mâine dimineaţă, şi, până te vei instala în garsonieră, vei locui la un hotel. Te apuci imediat să te pregăteşti de examene, să repeţi materiile. Nu uita să iei cu tine materialele de studiu. Gata, s-a terminat cu hoinăreala – i-a spus tatăl cu hotărâre. Nu mai eşti un băiat, devii un bărbat. De "cazul" Roxana mă ocup eu, doar eu, tu nu intervii în nici un fel, nicăieri, pe lângă nimeni. Evită să porţi discuţii pe tema asta. Dacă totuşi eşti întrebat în mod direct şi trebuie să dai un răspuns, fă-l să fie cât mai nebulos, nici nu respinge total faptul, dar nici nu-l accepta.

Ei, acum du-te acasă şi începe să-ţi faci bagajele de plecare. Dacă mama ta te întreabă despre întâmplarea cu Roxana – că poate i s-a povestit ceva – spune-i, cu delicateţe, că ai avut o discuţie cu mine, că ţi-ai înţeles greşeala, că totul se va aranja şi că pleci la Bucureşti ca să te pregăteşti pentru facultate. Vezi, n-o repezi ca de obicei, poartă-te cu respect.

"Cred că tata a fost un craidon la viaţa lui – îşi zise Mirel – că prea le ştie la fix. Ar fi fost grozav să fi avut la mine un magnetofon de buzunar, ca să-i înregistrez expunerea".

Tatăl lui, parcă ghicindu-i gândul, s-a dus la birou şi, aplecându-se spre un sertar şi întârziind câteva clipe, a dat la iveală o casetă audio, pe care i-a întins-o apoi băiatului:

– E convorbirea noastră. Am înregistrat-o ca s-o iei cu tine la Bucureşti pentru că aş vrea să-ţi folosească. Ştii expresia latină: "Verba volant... înregistrarea manent".

Perspectiva apropiatei plecări din casă a băiatului i–a amintit lui Hanganu-senior de peripeţiile vieţii sale din urmă cu circa 30 de ani, când, părăsindu-şi părinţii, şi-a luat viaţa în propriile sale mâini. Această aducere aminte l-a făcut să dea de-o parte, dintr-o dată, încordarea, tensiunea, nervozitatea în care se afla, devenind prietenos, cald, cu simţul umorului – cum era mai întotdeauna în relaţiile cu fiul său.

Mirel, care în mare măsură se formase după "tiparul" tatălui, a simţit schimbarea bruscă suferită de acesta şi a trecut şi el pe aceeaşi "lungime de undă":

– Ai nota zece, tată, pentru ideea cu caseta. La facultate o multiplic şi o valorific printre colegi, căci merită. Spune-mi – adăugă el şugubăţ – s-a înregistrat şi pocnitura palmei pe care mi-ai tras-o?

Tata zâmbi, încântat că fiul lui dovedea încă o dată că avea simţul umorului.

– Sigur, dar să ştii că m-am străduit să nu fie prea zgomotoasă, ca să nu audă secretara, căci ştiu că nu-ţi este indiferentă ca femeie. Mirel – a spus el cu o notă de duioşie în glas – să ştii că îmi pare rău de palma dată, dar trebuie să recunoşti că meritai.

– Să consider că această palmă îmi salvează maşina şi banii de buzunar – despre care spuneai că mi le retragi – fără de care, la facultate, mă voi simţi ca un fiu de sărăntoc, ceea ce va dăuna psihologiei, siguranţei de sine pe care trebuie s-o aibă un viitor multimilionar?

Tatăl, auzindu-şi fiul grăind astfel, a început să râdă amuzat şi surprins. Mirel, prinzând momentul de destindere, îşi continuă pledoaria:

– Şi, apropo de palmă, sper că cea de azi a fost ultima din viaţa mea, pentru că, poate ai uitat, dar sunt deacum băiat mare, în curând voi fi student, peste câţiva ani inginer, aşa că trebuie să închidem definitiv acest capitol al palmelor, şi să nu le aducem în actualitate decât în cadrul amintirilor. Eu, dacă am s-o fac, va fi în orice caz fără nici o nostalgie.

– E în ordine! Te asigur că a fost ultima din partea tatălui tău, dar, dacă vei face gafe cu femeile, s-ar putea să primeşti vreo palmă de la una mai aprigă, gen Roxana.

– Fiindcă ai adus vorba de Roxana: aş vrea să plec la Bucureşti liniştit, de aceea te rog, tati, scapă-mă de pacostea care se întrevede la orizont.

– Voi face tot ce se va putea ca să nu ajungi la închisoare, dar dacă, totuşi..., te asigur că eu cu mama ta vom veni cu regularitate în zilele permise, ca să-ţi aducem pachete şi ţigările preferate.

– Mai degrabă mă însor cu ea, deşi aş deveni astfel tot un fel de deţinut, al închisorii numită căsătorie, cu nevasta pe post de gardian. Oricum, o situaţie mult mai suportabilă decât aflat în haine vărgate printre puşcăriaşi, din care mulţi au fost sau au devenit... homosexuali.

– Va veni şi pentru tine ziua în care nu vei mai gândi aşa despre căsătorie.

– Drept să-ţi spun, pe fata asta, deşi ar fi trebuit s-o dispreţuiesc, s-o desfid, s-o duşmănesc, am început s–o admir pentru curajul şi originalitatea dovedite. Cred că, dacă ar fi în preajma mea, sau invers, dacă aş fi în preajma ei, aş reuşi s-o fac să se îndrăgostească de mine.

– De ce, Mirel, ca să-ţi vină mai uşor s-o loveşti, s–o umileşti, să te răzbuni? Să nu faci niciodată o treabă ca asta cu o femeie, mai ales când ai adus-o în situaţia de a se îndrăgosti de tine. E sub demnitatea unui bărbat.

– Atunci încearcă s-o convingi să renunţe de a face reclamaţie împotriva mea, pentru că dreptatea nu-i de partea ei.

– Asta zici tu. Prin faptul că a fost bruscată şi "şifonată" de tine, deţine un "atu", şi ar trebui să fie fraieră ca să renunţe la orice acţiune, la orice pretenţie. Dar să ştii că, dacă pentru a "stinge" cazul va trebui să-i plătesc o despăgubire, o să vând maşina aia a ta, pentru că, în definitiv, un student merge şi pe jos, apostoleşte – aşa cum am făcut eu ani de zile – şi doar de sărbători călătoreşte cu tramvaiul sau autobuzul.

❖

După plecarea băiatului, Hanganu a început să-şi perinde în minte diversele aspecte ale problemei în care fusese băgat de fiul lui impulsiv şi nesocotit.

"Mirel prezintă lucrurile aşa cum îi convine, ca să apară că n-are nici o vină, sau doar una minoră. Nu ştiu de unde i-a venit cuvântul ăsta: hârjoană. Parcă ştie el ce este aia o hârjoană cu o fată? El "atacă" direct, din primul moment, fără tandreţe sau... hârjoană. Fata a ieşit din casa lui smotocită, gata de a-şi striga în gura mare revolta, iar el încearcă să mă convingă că a fost o joacă, aşa cum se petrece în mod curent între băieţi şi fete.

Dar judecătorii, juraţii, oamenii din sala de judecată, cei de pe stradă, ziarele – deci întreaga opinie publică – va fi de partea ei, mai ales că e fecioară şi săracă, situaţie de care a profitat fiul imoral al unui bogătaş, amăgind-o să vină la el în garsonieră. Aşa vor gândi toţi.

Nu, hotărât lucru, toată tărăşenia asta nu trebuie să ajungă nici măcar în cercetarea poliţiei, necum pe rol la tribunal. Cazul trebuie stins în faşă, înainte de a se declanşa documente oficiale înregistrate, şi până nu intervin ziarele.

Poate că ar fi bine să mă întâlnesc de îndată cu fata, să n-apuce să facă pasul următor, ca să cad la învoială cu ea în vreun fel... Dar mai întâi să schimb o părere cu Costică."

Ajungând la această concluzie, a pus mâna pe telefon şi l-a sunat pe inspectorul şef al Poliţiei, Costică Petreanu, prieten şi coechipier, dar şi adversar ocazional, la popicăria oraşului.

❖

– Costică, sunt eu...

– Mă aşteptam să-mi dai telefon. Mi s-a raportat despre demonstraţia unei fete cu numele Roxana. Poate îmi spui tu mai mult.

Hanganu i-a povestit pe scurt ce aflase de la băiat.

– Deci, Mirel susţine că a fost o hârjoană – a sintetizat Petreanu –, pe care fata a interpretat-o ca pe o încercare de viol, şi, în loc să-i tragă o palmă pentru îndrăzneală şi să plece, şi-a atârnat pancartele de gât şi a străbătut strada principală ca să ştie tot oraşul. Asta înseamnă ori că a fost agresată puternic, ori că e o fire dârză, categorică şi orgolioasă. Nu se poate trece cu vederea intenţia evidentă a lui Mirel de a o atrage în garsonieră, promiţându-i o carte pe care n-o avea. Asta îl acuză. Dacă fata depune o plângere, şi mai ales dacă povestea devine "scoop" în mâna ziariştilor, iese un tam-tam de n-o să mai poţi ieşi în lume. În acest caz, întâmplarea nu va putea fi "îngropată" cumva în dosare.

– Costică, nu vreau cercetare, proces, articole în ziare, numele Hanganu pe buzele tuturor. Deocamdată am hotărât ca băiatul să plece imediat din oraş, la Bucureşti, să nu mai fie văzut pe aici, ca lucrurile să se liniştească, să fie date uitării.

– Foarte bine ai făcut, dar asta nu anulează faptul ca atare: agresiunea.

– Dacă aş putea aş expedia-o şi pe fată undeva, să zicem într-o croazieră în Mediterana, ca o compensaţie pentru ofensa adusă, cu condiţia, desigur, de a renunţa la orice reclamaţie, la orice pretenţie ulterioară.

– Nu cred că o asemenea croazieră ar putea-o interesa. Are desigur alte urgenţe, alte nevoi, cred că pe astea ar trebui să le ai în vedere. În aşteptarea telefonului tău, am obţinut câteva date despre dânsa, gândindu-mă că poate îţi vor ajuta la hotărârea pe care o vei lua. E fiica unei bucătărese, n-are tată, la şcoală e premiantă. Se pare că e fată mare. Are o situaţie materială precară.

– Ce mă sfătuieşti să fac?

– Ai putea să tratezi cu ea, oferindu-i o despăgubire bănească, deşi, din mândrie sau ambiţie, s-ar putea să refuze, preferând procesul. Nu-i exclus însă ca, fiind o fată deşteaptă, să aibă şi simţ practic, şi să prefere o sumă de bani.

– Costică, uite ce te rog eu: fă-i imediat o vizită acasă, neoficială, ca să-i afli intenţiile. Dar vezi, discută cu mult tact, chiar "părinteşte", nu de pe poziţii... poliţiste. Încearcă s-o determini să renunţe la orice reclamaţie, la orice revendicare, ca neavând şanse de reuşită. În cazul că nu vei obţine o promisiune în acest sens, atunci voi interveni eu, pentru că mi-a venit în minte, acum pe loc, o modalitate de "stingere" a conflictului, care s-ar putea s-o intereseze, s-o tenteze într-o măsură mai mare decât o croazieră.

❖

După vreo oră, o maşină a poliţiei a oprit nu departe de casa modestă în care locuia Roxana. Inspectorului-şef al Poliţiei i-a deschis mama fetei. Petreanu şi-a arătat legitimaţia, s-a prezentat şi a cerut voie să intre în apartament pentru o convorbire importantă şi... discretă.

În apartament, la o masă din salon, stătea Roxana şi desena ceva.

– Dânsa e Roxana, fata mea – a zis d-na Cheptea.

Petreanu a înclinat capul a salut, după care s-a aşezat pe un scaun în aşa fel încât să le poată privi pe amândouă.

– N-am venit în calitatea mea de inspector-şef al Poliţiei, ci în cea de prieten al d-lui Hanganu-senior.

– Atunci de ce la uşă v-aţi declinat calitatea oficială, şi nu pe cea particulară? – l-a întrebat aparent "moale" Roxana.

"M-a prins pe picior greşit" – a cugetat Petreanu.

– Numai pentru a da asigurări mamei tale că sunt o persoană onorabilă, de încredere, pe care o poate primi fără teamă în casă.

– Mă îndoiesc că numai diferenţa de vârstă vă dă dreptul de a mă tutui "din oficiu".

"Cred că o să am o discuţie încordată şi dificilă cu această fiinţă aflată pe picior de război", a constatat pentru sine Petreanu. "Va trebui să direcţionez convorbirea spre mama ei", a concluzionat el.

– Am luat notă, domnişoară Cheptea, şi îmi cer scuze.

Apoi, adresându-se mamei:

– D-nă Cheptea, cred că ştiţi că fiica dumneavoastră a... demonstrat pe strada principală a oraşului, cu placarde din carton în faţă şi la spate, fără să aibă autorizaţie de la primărie sau poliţie. Această acţiune ilegală este pasibilă de o mare amendă. În afară de asta, felul în care a fost imaginată această demonstraţie, la o oră şi într-un loc de mare activitate socială, a dus la tulburarea ordinii şi a liniştii publice, ceea ce se pedepseşte de asemeni cu amendă.

– În afară de asta... s-a intercalat în expunere Roxana. Petreanu şi-a îndreptat o clipă privirea ucigătoare spre ea, dar a continuat calm:

– Exact! În afară de asta, dl. Hanganu-senior, al cărui nume a apărut pe placarde, se simte lezat în onorabilitatea şi integritatea numelui său, şi de aceea se consideră îndreptăţit să o acţioneze pe fiica dumneavoastră în judecată, cerând daune morale în valoare de un miliard de lei. Vreau să vă întreb, stimată d-nă Cheptea, dacă dumneavoastră, ca mamă, aţi acceptat, aţi aprobat actul nesăbuit al fiicei dumneavoastră, care poate avea atâtea implicaţii de nedorit asupra sa şi, prin ricoşeu, asupra dumneavoastră.

A intervenit pe loc Roxana, răspunzând în locul mamei sale:

– D-le Petreanu, am devenit majoră, şi deci n-am nevoie de aprobarea nici măcar a mamei mele, ci cel mult de părerea ei. Dar tare aş vrea să ştiu dacă Mirel Hanganu a avut aprobarea, accepţia tatălui său, atunci când a pus în aplicare actul nesăbuit de a încerca să mă violeze.

Petreanu păru o clipă încurcat de întrebarea retorică şi ipotetică a fetei. Roxana continuă:

– Conflictul, d-le Petreanu, este între mine, Roxana Cheptea, majoră, şi individul cu numele Mirel Hanganu, major şi el, şi de aceea cred că nu e cazul să implicăm în acest conflict pe părinţii noştri, care n-au nici un amestec direct. Şi pentru că vorbeaţi de calomnie: nu eu, d-le Petreanu, care am dezvăluit fapta lui Mirel, spunându-i pe numele său de familie, nu eu l-am calomniat prin asta pe d-l Hanganu, ci chiar fiul lui, care îi poartă numele. În ce priveşte despăgubirea astronomică de un miliard la care d-l Hanganu ar crede că are dreptul să mi-o ceară ca daune morale, după părerea mea este la fel de neîndreptăţită ca cea pe care m-aş gândi s-o cer pe considerentul că dânsul – ca părinte – ar avea răspunderea morală a faptelor odraslei sale.

– Să trecem peste asta – a spus repede Petreanu, uşor iritat, dar străduindu-se să se abţină. Dumneavoastră aţi pretins în mod public că aţi fost victima unei tentative de viol, dar, pentru a acuza pe cineva de un asemenea act, trebuiesc aduse dovezi imbatabile, cum ar fi martori oculari, certificat medical de la un medic legist, fotografii sau altceva palpabil, controlabil. O rochie şifonată, un păr zburlit şi o faţă plânsă sunt "probe" pe care poate să şi le "aranjeze" orice fată ambiţioasă care "a pus ochii" pe băiatul celui mai bogat om din oraş, sau care urmăreşte un şantaj pe tema asta. Dacă nu aveţi dovezi de necontestat, puteţi fi învinuită de şantaj, aşa că mai bine să vă lăsaţi păgubaşă, socotind că a fost o hârjoană între un băiat şi o fată. D-ta ce probe ai?

– Am destule şi sigure, dar nu e locul potrivit să le prezint. O voi face în cadrul oficial, când voi depune şi înregistra reclamaţia, însoţită fiind de un avocat şi, poate, şi de un prieten ziarist care s-a oferit să mă susţină. Amândoi aşteaptă semnalul meu.

Şi discuţia dintre Petreanu şi Roxana a continuat.

După plecarea lui Petreanu, între mamă şi fiică a avut loc o discuţie:

– Draga mea, să te gândeşti bine la ceea ce vrei să faci. Hanganu ăsta e bogat, şi cu bani poate să aranjeze tot ce vrea, în favoarea lui, chiar când dreptatea e de partea altcuiva.

– Nici o grijă, mamă, am un bun sfătuitor – şi şi-a arătat capul cu mâna. Dacă şeful poliţiei în persoană s-a deplasat până la mine, este pentru că nu vrea ca eu să vin la el, la poliţie, ca să depun reclamaţia, înseamnă că a fost trimis de Hanganu, interesat să "înăbuşe" în

fașă conflictul înainte de-a ajunge pe mâna presei. Nu m-aș mira ca după ce șeful poliției îi dă raportul, să mă sune la telefon tatăl lui Mirel, cerându-mi să aibă o discuție cu mine.

❖

De la biroul său, Petreanu i-a relatat pe scurt, telefonic, lui Hanganu, despre convorbirea avută cu Roxana:

– Am vrut să știu încă de la început dacă nu cumva a fost din partea ei un act premeditat, provocator, o chestie aranjată dinainte pentru a te șantaja, și am întrebat-o cum și de unde a avut, la ieșirea din garsoniera lui Mirel, cartoanele albe pe care și le-a atârnat de gât, tușul cu care a scris textul, sfoara... și știi ce mi-a spus? Că le avea la ea, cumpărate de la librărie, pentru lucrarea de la bacalaureat, și că a confecționat placardele pe brațe, stând pe o treaptă a scării, văzută fiind de cei care coborau pe scara din bloc.

– Mi-amintesc că Mirel mi-a povestit că atunci când a fugit din garsoniera lui, fata nu a uitat să-și ia mapa cu foile mari de desen. Deci le avea asupra ei încă de când s-a întâlnit în oraș cu Mirel.

– Asta nu elimină cu totul ipoteza de premeditare.

– Nu, dar o îndepărtează foarte mult.

– M-am uitat atent la chipul ei: n-avea nici o urmă de violență: ochi învinețit, păr smuls, zgârieturi sau vânătăi... Am întrebat-o unde sunt urmele agresiunii. Știi ce mi-a răspuns? Că șocul tentativei lui Mirel a lăsat urme adânci în psihicul ei, că a observat că nu mai e capabilă de-a se concentra la elaborarea lucrării de diplomă, având temerea că nu va putea să se prezinte la bacalaureat.

– Nu-i proastă! Să știi că informația asta că fata n-are urme de violență fizică mă bucură grozav, pentru că aș fi fost teribil de neconsolat dacă aș fi aflat că am un băiat brutal, în stare să desfigureze o fată pentru că l-a refuzat.

– Victore, Roxana e hotărâtă să reclame în scris, ajutată fiind de un avocat, dar – spunea – s-a oferit și un prieten ziarist s-o ajute. Cum e mai rău! Odată "afacerea" declanșată, nu va mai putea fi înăbușită. Și chiar dacă, din lipsă de probe, Mirel va fi achitat, nu vei putea evita ca numele tău să ajungă în paginile ziarelor și pe buzele tuturor.

Trebuie să acționezi repede. Telefonează-i și vizitează-o, sau, mai bine, întâlnește-te cu dânsa în mașina ta și discută între patru ochi, fără prezența mamei sale, care ar putea mai apoi să trăncănească despre cele auzite. E săracă, fă-i o propunere tentantă și închide "cazul". Asta-i părerea mea. Dar vezi, ferește-te s-o tutuiești, că nu-i place.

"Gafă de polițist, obișnuit cu hoții și vagabonzii... ", cugetă Hanganu despre prietenul sau.

❖

Previziunea fetei s-a adeverit, și iat-o, după vreo oră, în mașina lui Hanganu, parcată pe o stradă nu departe de casa ei. Splendidul buchet de trandafiri pe care i l-a oferit din primul moment a surprins-o plăcut și promițător, și cum Hanganu, când voia, când trebuia, putea să fie un interlocutor cuceritor, discuția dintre dânșii s-a desfășurat lejer, fără lamentații, amenințări sau confruntări verbale.

– Domnișoară Cheptea, vă mărturisesc că în puținul timp înainte de a ne întâlni am vrut să știu cu cine mă voi înfrunta, ce calități și slăbiciuni are. Așa procedez ori de câte ori am de discutat afaceri cu o persoană pe care încă n-o cunosc.

– Și ce ați aflat despre cruda mea persoană? Dacă ați intenționat să-mi stârniți curiozitatea, ați reușit, pentru că vreau să mă cunosc mai bine, prin ochii altora.

– Am aflat că sunteți șefa promoției, ceea ce a stârnit în mine un început de admirație, și mi-a amintit că și eu era cât pe ce să fiu, dacă nu intram în concurență cu un fiu de activist de la Raion, care a avut întâietate. Apoi am aflat că vă caracterizează șase trăsături majore, fiecare din ele demnă de admirat, dar cu atât mai mult când aeestea sunt întrunite de o singură persoană. Iată-le… și Hanganu a început să le enumere cu mici pauze între ele, ca pentru a da răgaz fetei să și le întipărească în minte: studioasă... inteligentă... întreprinzătoare... curajoasă... cultă... fermă.

Roxana a ascultat atentă, după care a remarcat zâmbind:

– Tabloul nu-i complet pentru că lipsesc umbrele.

– Cei pe care i-am consultat s-au grăbit să-mi vorbească despre calități, care probabil în ochii lor au eclipsat eventualele aspecte negative. Dar eu, emițând poate o părere subiectivă, consider ca pe o lacună a persoanei dumneavoastră faptul că, la vârsta asta, mai sunteți... fată mare.

Roxana a început să râdă, cu privirile încărcate de mirare.

– Interesantă și originală părere! Explicați, vă rog, de ce credeți că o astfel de stare e un minus la mine?

– Iată de ce: dacă ați fi fost... femeie, altfel ați fi privit și primit manifestările de admirație și interes ale lui Mirel pentru persoana dumneavoastră. Ați fi fost poate dezamăgită de modul în care au avut loc aceste manifestări, dar pe de altă parte poate ați fi fost măgulită – ca orice femeie, de altfel – că un bărbat superb vă admiră și vă dorește. Deci, dacă erați femeie, altă reacție ați fi avut vizavi de comportarea lui Mirel, nu cea de "punere la zid" a bărbatului.

– A bietului bărbat, nu? – care s-a năpustit asupra mea ca un lup flămând venit din străfundurile pădurii. Credeți-mă, nu m-am simțit deloc măgulită de o aseme-

nea "atenţie", de un asemenea interes. Mai degrabă mă simt măgulită de panegiricul dumneavoastră cu cele şase caracteristici în care, în mare parte, mă regăsesc. Dacă la aceste şase aţi fi adăugat, de la dumneavoastră, încă una, care se acordă cu mare uşurătate de către bărbaţii interesaţi, şi anume că sunt... frumoasă, aş fi suspectat întreaga listă, pentru că îmi dau seama că nu sunt o fată care s-ar putea numi frumoasă.

– Sunt sigur – a precizat Hanganu – că cineva, cândva, va vedea şi frumuseţea aureolată de inteligenţă şi spirit, care, pentru ochiul neavizat şi grăbit, poate să nu apară cu ostentaţie.

– Deduc că prezentarea pe care aţi făcut-o a avut rolul de a-mi capta bunăvoinţa: "Captatio benevolentiae". Vă asigur că mi-aţi câştigat, dacă nu neapărat bunăvoinţa, dar în orice caz interesul pentru ceea ce vreţi să-mi spuneţi, aşa că o să vă ascult cu atenţie.

– Văd că stăpâniţi latina, dacă v-a venit atât de prompt în memorie expresia cea mai potrivită situaţiei. Să vedem dacă şi mie, la peste 25 de ani de la terminarea liceului, îmi va reuşi o încercare asemănătoare. (După o clipă de gândire:) "Vivre militare est".

– (Cu mândrie:) Expresia este din Seneca şi se traduce prin: "A trăi înseamnă să lupţi".

– Bravo! Ei, da, fiecare luptă pentru cauza sa. Eu am venit să pledez cauza lui Mirel, şi implicit a mea. El spune că între voi a fost doar o hârjoană – cum sunt deseori între tineri, dar eu cred că a depăşit limitele unei purtări civilizate, colegiale.

– (Cu hotărâre:) Da, d-le Hanganu, Mirel a depăşit nu limitele existente acum o jumătate de veac, ci chiar pe cele din zilele noastre, mult mai directe, mai flexibile.

– Vina iniţială o am eu, ca tată, ca educator al lui, pentru că n-am reuşit să-i insuflu o atitudine de respect şi cavalerism vizavi de elementul feminin. Aş fi vrut ca voi doi, foşti colegi de liceu ce sunteţi, să fi devenit – de ce nu? – poate prieteni, poate colegi de facultate, să vă facă plăcere ori de câte ori v-aţi fi revăzut peste ani, iar nu ajunşi la tribunal pe bănci diferite şi opuse. Vreţi să daţi un astfel de curs întâmplării? Desigur, foştii lui colegi, prietenii, poate îl vor dezavua pentru ce a făcut, dar sunt convins că, în acelaşi timp, colegii şi prietenii dumneavoastră vă vor dezavua pentru că n-aţi făcut ce aţi fi putut face.

– Adică?

– Adică o încercare de împăcare, pentru că există şi alte modalităţi de a "stinge" un conflict, în afară de proces, mai ales între doi tineri care timp de 8 ani de zile s-au văzut, s-au salutat, şi-au vorbit, şi-au zâmbit şi poate chiar simpatizat sau admirat.

Am venit să-mi cer scuze pentru că am un băiat care nu ştie să se poarte cu o colegă, cu o fată cuminte şi deşteaptă.

– De ce n-a venit el să-şi ceara scuze, iertare? Dacă îmi aducea un trandafir, dacă rostea două vorbe de căinţă... poate. Dar el nu este în stare de aşa ceva, el îşi trimite tatăl să-i rezolve gogomăniile.

– Poate că ar fi venit el, în persoană, din proprie iniţiativă sau impulsionat de mine, dar imediat ce am aflat de fapta lui, l-am expediat rapid la Bucureşti, să se apuce de îndată să se pregătească pentru examenele de admitere la facultate, socotind că destul a hălăduit un an de zile prin lume.

– Până iese de la închisoare – cât se dă pentru o treabă ca asta? Cinci ani? Şapte? – va uita tot ce învaţă acum.

– Nu fiţi rea, încercaţi să fiţi bună, iertătoare, mărinimoasă.. .

– În tabloul pe care mi l-aţi facut cu cele şase caracterizări pozitive, în cazul în care aţi fi menţionat şi câteva laturi negative, în nici un caz cred că nu-şi avea locul... blegia. Aşa cum am mai spus: dacă dânsul, cuprins de simţul vinovăţiei, venea la mine cu o floare în mână şi alta în suflet, îi treceam cu vederea agresiunea şi redeveneam – nu prieteni, pentru că avem firi şi mentalităţi diferite – redeveneam "foşti colegi", neutri şi neimplicaţi, dar aşa rămânem pe poziţii antagoniste, care la proces sau după aceea pot deveni duşmănoase.

– Şi dacă viaţa, împrejurările, vă vor pune în situaţia de a vă revedea, pe stradă, la agape colegiale sau la facultate...

– Asta ar putea fi după ispăşirea pedepsei...

– Nu, dragă domnişoară, nu trebuie să se ajunga acolo. Apropo de facultate: ce intenţionaţi să faceţi după bacalaureat?

– Dorinţa mea, marea mea dorinţă este să urmez dreptul. Pentru a-mi procura banii necesari de taxe, cărţi, cămin etc., va trebui să optez pentru una din următoarele trei altemative. Şi Roxana a început să numere pe degete:

Unu: pentru un an de zile să mă angajez chelneriţă la restaurantul la care lucrează mama ca bucătăreasă, şi, în acest timp, să pun deoparte salariile şi bacşişurile, ceea ce va însemna că voi amâna cu un an intrarea la facultate;

Doi: să gasesc un sponsor – hai sa-i spun pe nume: un amant cu bani – care să mă întreţină în toţi anii facultăţii, dar e o soluţie foarte puţin probabilă pentru că nu sunt nici atât de frumoasă, şi nici atât de uşuratică pe cât ar trebui să fiu pentru un asemenea rol;

Trei: să procedez ca studenta Rosie Raid din Bristol, care, pentru a-şi putea plăti studiile, şi-a pus la licitaţie, prin intemet, virginitatea. Asta pot face şi eu în orice moment.

– Donmişoară Cheptea, ascultându-vă, mă simt emoţionat de câte compromisuri e nevoită, câteodată,

să facă o fată săracă, cinstită, dar având ambiţia la o carieră de vârf.

Vin eu cu a patra soluţie: onorabilă, civilizată şi discretă. Nu chelneriţă, nu amantă, nu licitaţie.

Roxana deveni deodată foarte atentă.

– Am în Bucureşti un birou de avocatură. Voi da dispoziţe ca, imediat ce terminaţi cu bacalaureatul, să fiţi angajată ca funcţionară pe toata durata studiilor la facultate, cu un salariu bunicel, suficient ca să vă asigure o viaţă onorabilă şi lejeră – ca studentă. Veţi avea toate drepturile salariale (concedii de odihnă, asigurări sociale, vechimea) şi veţi avea doar o singură obligaţie: să faceţi zilnic act de prezenţă, o oră, la birou, corelat cu programul de la facultate.

Acest acord, această înţelegere între noi va înceta la terminarea studiilor, dar, după aceea, dacă vă va aranja, veţi putea rămâne în continuare încadrată ca avocat, la acel birou de avocatură.

Roxana rămase înmărmurită în sinea ei de cât de promiţătoare şi plină de perspective era propunerea ce i se făcea, dar se abţinu să reflecte pe faţa ei bucuria ce o năpădea.

– Am înţeles oferta. Ce doriţi în schimb? Deşi nu e greu de ghicit, vreau să aud concret, precis, din gura dumneavoastră, care sunt condiţiile.

– Să renuntaţi la orice reclamaţie, la orice pretenţie în legătură cu incidentul. Să "închidem" adică acest caz. Să păstraţi o discreţie absolută asupra lui, faţă de colegi, prieteni, familie, presă. Nici o relatare verbală sau scrisă, nimic. La orice întrebări iscoditoare din partea oricui, să răspundeţi stereotip: "Nu am nimic de declarat". Orice indiscreţie, deci o nerespectare din partea dumneavoastră a acestei înţelegeri, mă va îndreptăţi de–a suspenda acordul.

– Şi dacă eu, în jurnalul meu intim, notez întâmplarea, iar după 50 de ani, ajungând o personalitate de oarecare notorietate, voi vrea să public aceste memorii, nu voi avea dreptul nici atunci?

– Iată încă o caracteristică pozitivă, a şaptea: simţul umorului.

– Ce garanţii am, voi avea, că cele ce-mi promiteţi vor fi respectate?

– Vom întocmi un act scris pe care îl vom senma în faţa unui notar public – om discret şi de încredere – deci un act valabil în faţa legii, iar despre acest acord vom şti doar noi trei.

– Mă simt tentată să accept oferta dumneavoastră. Trimiteţi-mi prin curier, cât mai curând, proiectul acordului. Dacă va fi în sensul celor discutate, îl voi semna alături de dumneavoastră în faţa unui notar public. Prin asta nu înseamnă că l-am absolvit pe Mirel de jignirea şi umilirea pe care mi le-a produs. Va trebui să-mi ceară scuze personal.

– Cu un trandafir în mână? – a întrebat Hanganu surâzând.

– Da, dar şi în suflet! Dacă n-o va face, îi voi întoarce spatele ori de câte ori împrejurările ne vor pune faţă în faţă, chiar dacă, peste ani, s-ar putea să devină... patronul meu.

– Aveţi o minte... rapidă şi pragmatică. O va face, voi avea eu grijă de asta, dar la toamnă, după ce veţi deveni studenţi, el la Politehnică, iar dumneavoastra la Drept.

❖

După câteva luni, în Bucureşti, la prima ei oră de serviciu în cadrul colectivului de avocaţi, Roxana a fost vizitată de... fiul patronului, Mirel, cu un buchet de trandafiri în mână.

Când l-a văzut înaintând spre biroul ei, s-a făcut că e cufundată în citirea unui dosar, şi a aşteptat să vadă cum acţionează şi ce zice dânsul. Era prima revedere de după... agresiune.

Mirel, aflat lângă ea, i-a spus cu glas şoptit ca să audă doar ei:

– Roxana, te rog să mă ierţi pentru prostia de atunci – şi i-a întins buchetul superb de trandafiri. Să ştii că un buchet ca acesta e şi în sufletul meu – a adăugat el încurajat de zâmbetul ei.

Apoi, cu glas tare, ca să audă toţi, pentru a explica situaţia:

– Roxana este o fostă colegă. Mă bucur că firma noastră a făcut o astfel de achiziţie, pentru că dânsa a fost şefă de promoţie la liceu, şi nu mă îndoiesc că şi la facultate va obţine rezultate excelente.

Apoi, în mod discret, i-a spus Roxanei:

– Sâmbătă seara la noi e "Balul Bobocilor". Mi-ar face plăcere să fim împreună. Vrei să mergem?

– De ce nu? – a zis ea firesc.

– Am să trec pe la căminul tău la ora şase. Bine?

– Da. Vei fi cu maşina?

– Sunt eu om de tramvai?

– Cu un tată adorabil ca al tău, nu m-aş mira să dispui şi de un helicopter.

– Ţi-ar place să devină... soţul tău? – a întrebat-o Mirel cu un zâmbet larg pe faţă.

Roxana a întârziat o clipă cu răspunsul. Gândindu-se că "sondarea" lui Mirel nu era total lipsită de sens, i-a dat un răspuns care lăsa loc oricărei variante, şi care n–o angaja cu nimic:

– Dacă ar fi mai tânăr cu 25 de ani, mi-ar plăcea să–mi fie soţ.

O povestire de
MARIANA JUSTER

Ziua când băieţii aruncau cu scaieţi în trecători

Da, exista în copilăria noastră şi o asemenea zi: Tişa be Av.

Tişa be Av, cum i se spune corect în ebraică, este ziua cea mai sumbră din calendarul evreiesc. În această zi se comemorează două mari nenorociri întâmplate poporului evreu: distrugerea Primului Templu de către Nabucodonosor în anul 586 î.e.n. şi dărâmarea celui de al Doilea Templu de către legiunile romane ale lui Titus în anul 70 e.n. Aceasta însemna moarte, sclavaj şi împrăştierea în lumea întreagă. Ca o predestinaţie sumbră, data de 9 Av se mai asociază cu alte zile funeste, cum ar fi: căderea fortăreţei Beitar în mâinile legiunilor lui Adrianus, edictul de expulzare a evreilor din Anglia semnat de Eduard I (1290) şi expulzarea evreilor din Spania sub regatul de tristă amintire al lui Ferdinand şi al reginei Izabela.

Se înţelege de la sine că pe uliţa evreiască din târgul meu de baştină, într-o asemenea zi era o atmosferă mohorâtă, de linişte apăsătoare. Gospodinele nu-şi mai puteau arăta măiestria gătind bucate alese. Era zi de post cu gravitatea unui Iom Kipur, cu toate restricţiile respective: credincioşii nu se bărbiereau, nu se spălau, nu se purta încălţăminte cu talpă de piele (într-un loc sfânt nu se intră cu obiecte provenite dintr-un stârv) abţinându-se totodată de la plăceri. În amintirea tragediei prin care a trecut poporul nostru, sufletele le erau cernite. Doliu absolut! După obicei, în ajun se consuma un ou, tradiţie de doliu. În alte comunităţi evreieşti, legea mai veche le cerea să jelească moartea punând hrana în cenuşă, tot aşa cum în vechime, îndureraţii se înveşmântau cu saci şi cenuşă pe cap.

Pe uliţele pustii ale târgului, din sinagogi, răsunau melopeele, cu modulaţii prelungite, ca nişte bocete domoale, ale evlavioşilor. Se citea "Meghilat Eiha" – Cartea Plângerilor – descriere patetică a distrugerii Templului din Ierusalim şi odele triste închinate Sionului, numite Kinot, în idiş "Kines" (bociri).

La evreii din România exista un obicei, neîntâlnit la alte comunităţi, un mod straniu de a marca această zi. Tinerii adolescenţi adunau de pe locurile necultivate scaieţi, "berlah", pe care le aruncau asupra trecătorilor evrei. Scaiul se agăţa de haine ca de lâna oilor, fiind foarte greu să fie smuls. Înţepa şi se încurca în părul fetelor încât uneori numai cu foarfeca se îndepărta. Era o adevărată teroare, deşi totul se făcea fără intenţii rele.

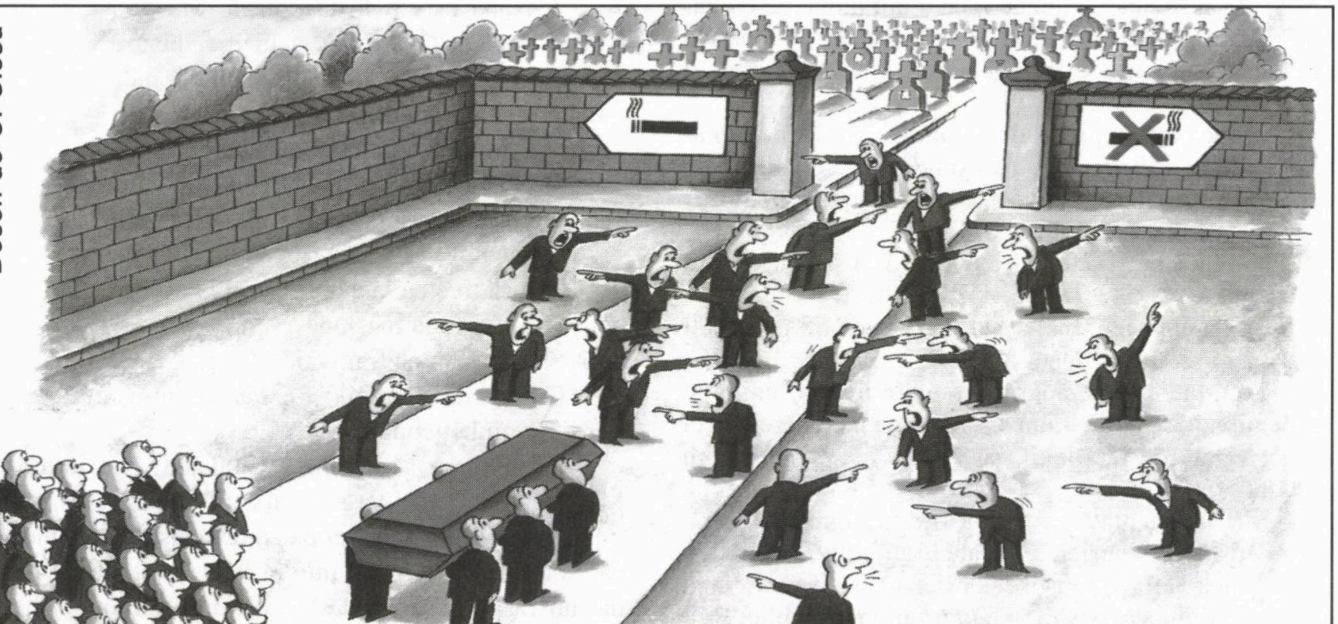

Desen de C. Ciosu

Când unii se întreceau cu gluma se iscau adevărate oţăreli. Pentru a nu crea animozităţi cu prietenii noştri şi nici cu familiile lor, noi fetele ieşeam afară cu basmale în cap. Atunci băieţilor le era frică de podoaba lor capilară! Unii tineri, mai pişicheri de felul lor, înfigeau o pană în scaiete apoi îl aruncau drept spre fundul celui vizat. Dacă respectiva "victimă" nu simţea, căpăta o înfăţişare rizibilă, caraghioasă, cu coadă la noadă...

Am încercat să aflu semnificaţia acestui obicei, dar nu s-a gasit nimeni să-l ştie. Bănuiesc că aruncarea ciulinilor în hainele oamenilor şi în părul lor avea menirea să creeze o stare de disconfort, de proastă dispoziţie.

CALENDAR

Septembrie

1 septembrie s-a născut G. Millian-Maximin (1885)
2 septembrie a murit A. Grossman (tipograf) (1935)
5 septembrie s-a născut G. Spina (1896)
7 septembrie s-a născut Camil Baltazar (1902)
8 septembrie s-a născut Marius Sala (1932)
9 septembrie a murit Margareta Sterian (1992)
9 septembrie s-a născut Robert Klein (1918)
10 septembrie a murit Mihail Sabin (1975)
12 septembrie s-a născut Alexandru Şafran (1910)
12 septembrie s-a născut Sebastian Costin (1939)
13 septembrie s-a născut Eugen Schileru (1916)
14 septembrie s-a născut H. Salem (1927)
14 septembrie s-a născut Radu Klapper (1937)
16 septembrie s-a născut Gh. Schwartz (1943)
18 septembrie s-a născut Sesto Pals (1913)
18 septembrie s-a născut M. Blecher (1909)
18 septembrie s-a născut I. Livadaru (1925)
18 septembrie s-a născut ZElias (Elias Zilberstein, 1931)
19 septembrie a murit A. Steuerman-Rodion (1918)
19 septembrie s-a născut Marcel Breslaşu (1903)
20 septembrie a murit Marcel Breslaşu (1966)
22 septembrie s-a născut Isaiia Răcăciuni (1900)
22 septembrie s-a născut S. Moscovici Karmoss (1922)
22 septembrie a murit M. Maur (1988)
23 septembrie s-a născut Alfred Margul-Sperber (1898)
25 septembrie s-a născut Marcel Marcian (1914)
26 septembrie a murit M. Rudich (1991)
26 septembrie a murit I. Schechter (2007)
27 septembrie s-a născut Hedwig Brenner (1918)
28 septembrie s-a născut Getta Berghoff (1935)

Din copilăria mea îmi amintesc de un Tişe B'ov şi de reb Ioinolă cel cu şireturile izmanei ieşite din pantaloni... Era poreclit "Ioină mit de bendleh" (cel cu şireturi) deoarece mai rar să-l fi văzut fără "podoabele albe" la glezne.

Reb Ioinolă era un cizmar, cârpaci resemnat, care stătea toată ziulica pe un scăunaş scund ciocănind la încălţăminte scâlciată şi murdară. Era scofâlcit, cu obrajii descărnaţi şi ţinea ţintele între buzele îngălbenite de nicotină. Fuma ţigări din foiţe subţiri pe care le umplea cu tabac, apoi trecea limba peste ele ca să le lipească. Locuia într-o cocioabă strâmbă cu geamuri chioare. Avea o nevastă răbdătoare. Avea un zâmbet din dinţi de tablă. În faţa bojdeucei lor se afla un dâmb, raiul de joacă al copiilor din târg. Iarna cu săniuţele, iar vara cu mingea şi altele. Făceam un huiet de se auzea până hăt departe spre Hârlău. Bietul Ioină sărea de pe scăunelul său gonindu-ne acasă: "ia, tu al lui Şmil Roşu, lasă că te spun lui tat'tu" sau "mă, tu al lui Turchi, am să-ţi rup coastele" şi tot aşa pe toţi. "Să timeltmir im kop" se văita în idiş că are ameţeli din cauza noastră. Huşti acasă! Apoi urma o gamă de blesteme pre limba lui maternă...

Într-o zi de vară, de Tişe b'Ov, înainte de izgonirea evreilor din târg, băieţii se adunaseră pe dâmb cu planuri să arunce bine, la ţintă, scaieţii. Bănuindu-l pe Reb Ioină la sinagogă pentru "Kinăs", au făcut o hărmălaie de zile mari. Gălăgia l-a scos furios din casă înjurând şi blestemând într-o limbă foarte suculentă. "Aşa şi pe dincolo în flendurile voastre, neam de rânze ce sunteţi!" Băietul, roş de ruşine, începu să-l bombardeze cu scaieţi drept la picioare, de acolo de unde dintotdeauna îi răsăreau şireturile cu pricina.

A fost un Tişe b'Ov de pomină. Noi copiii, azvârleam berlăh iar reb Ioină cârpaciul, întărâtat, vărsa pe noi căni cu apă. Abia acasă ne-am potolit, după ce părinţii ne-au aplicat o corecţie de zile mari. Am simţit Tişe b'Ov pe spinarea noastră! Pătimiri mari! Cu nuiaua! Le ţinem minte şi azi, după atâta vreme...

❖

Au trecut câţiva ani...

L-am revăzut pe Ioină cizmarul cu a lui Madamă în condiţii tragice, la Botoşani, la locul bejeniei noastre. Şedea în pragul cocioabei, alta, asemănătoare celei de la Frumuşica, sprijinit de baba lui, cu ţigara stinsă în gură. Două mumii de ceară, morţi, înţepeniţi de suflul bombardamentului din ajun... Ea cu un şal în jurul umerilor, el cu un surâs resemnat.

A doua zi au fost aruncaţi într-o căruţă plină cu cadavre în drum spre cimitir. Mârţoaga trăgea opintindu-se mereu. Picioarele lui Ioină se bălăngăneau afară, iară eu l-am reperat din grămadă, după şireturile de la izmană...

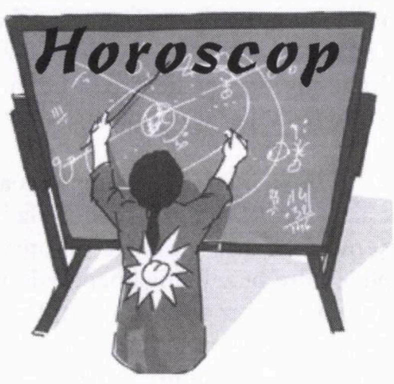

Septembrie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Aşteptaţi câteva gesturi generoase din partea unor apropiaţi şi ele nu vor întârzia să apară. Situaţia dvs. financiară va cunoaşte un reviriment important. Totul vă va părea acum mai simplu şi vă veţi putea lua destinul în mâini.

Numere: 5, 10, 21.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Veţi fi într-o mare dilemă. Va trebui să alegeţi între două proiecte la care ţineţi în egală măsură. Evitaţi persoanele care ar putea avea o influenţă negativă asupra dvs. Sunteţi mult prea sensibil şi aveţi nevoie de un sprijin.

Culoare: portocaliu.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Aţi sperat alte rezultate, bazându-vă pe anumite persoane care s-au obligat să vă ajute. Nu disperaţi, situaţia se va schimba în curând în favoarea dvs.

Numere: 2, 14, 31.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Veţi fi într-o situaţie foarte delicată în ceea ce priveşte activitatea dvs. Totuşi, veţi reuşi să găsiţi o strategie de luptă. Trebuie să depuneţi eforturi susţinute pentru a comunica mereu cu cei care vă arată interes.

Culoare: verde.

Leu (23 iulie – 22 august): Nu aveţi nici o experienţă în afaceri şi de aceea trebuie să vă adresaţi cuiva priceput care să vă scoată la lumină. Găsiţi-vă timp pentru o persoană care ţine la dvs. şi care ar vrea să-i soluţionaţi un conflict personal.

Numere: 6, 11, 29.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Locul de lucru va fi în această perioadă suportul dvs. Aveţi încredere în propria persoană şi evitaţi impulsurile de moment. Pentru a înainta pe calea propusă, aveţi nevoie de a dialoga tot timpul cu cei din preajmă. Analizaţi-vă paşii cu un ochi critic şi, dacă va fi nevoie, schimbaţi-vă atitudinea.

Culoare: gri, roz.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Aţi făcut multe sacrificii, dar acum aţi ajuns la un echilibru care vă satisface oarecum. Situaţia pare promiţătoare. Sunteţi pe drumul cel bun. Perseveraţi! Vă veţi regăsi entuziasmul, energiile pozitive şi dinamismul. Schimbările pe care le-aţi făcut deliberat vor fi vizibile.

Numere: 8, 15, 19.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Vă veţi descoperi talente ascunse pe care nici nu le-aţi bănuit. Faceţi un bilanţ al dorinţelor şi al aptitudinilor dvs. şi veţi şti în ce direcţie va trebui să vă îndreptaţi. Dacă acceptaţi dragostea şi afecţiunea, veţi putea dărui şi mai mult. Uitaţi-vă timiditatea şi rezervele; doar aşa vă veţi simţi în deplină libertate.

Culoare: argintiu.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Un zvon răutăcios v-ar putea afecta profund. Poate că o persoană intrigantă încearcă să vă tulbure echilibrul? În curând îi veţi afla adevăratele intenţii şi veţi şti cum trebuie să reacţionaţi. Continuaţi-vă activitatea cu aceeaşi determinare ca până acum. Resimţiţi o mare nevoie de afecţiune, însă nu aveţi nici un minut liber pentru dvs. Încercaţi din toate puterile să-l găsiţi!

Numere: 17, 23, 26.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Dacă priviţi înainte, şi pe termen lung, veţi constata că planurile dvs. de acţiune nu sunt bine organizate. Reanalizaţi-le şi adoptaţi atitudinea corespunzătoare! În anumite situaţii vă lipseşte obiectivitatea şi ignoraţi numeroase detalii. O persoană apropiată vă va da câteva sfaturi. Ascultaţi-o cu atenţie, căci v-ar putea ajuta!

Culoare: roşu.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Un lucru pe care nu-l puteţi suporta este trădarea. Dacă cineva încearcă să vă inducă în eroare, sau să vă amăgească, aveţi izbucniri incontrolabile de furie. Nu puteţi ierta nimic şi nici nu vreţi să iertaţi. Totuşi, lăsaţi timpul să-şi spună cuvântul... Pentru a trece un pod aveţi nevoie de răbdare. Întreaga dvs. energie se concentrează acum asupra căminului şi familiei.

Numere: 3, 18, 28.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Nu vă asumaţi riscuri inutile în privinţa bugetului familial. O decizie eronată ori pripită ar putea avea efecte dezastruoase. Acţionaţi cu înţelepciune şi, eventual, cereţi sfatul unui specialist în domeniu. Nu ţineţi seama de bârfele pe care le veţi auzi probabil de la câteva persoane, cu care nu prea aveţi legături. Păstraţi distanţa şi lucrurile se vor limpezi.

Culoare: albastru.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Sărbătorile noastre

ORIZONTAL: 1) Sărbătoarea populară veselă și pitorească prin care se serbează salvarea fizică de la nimicire a poporului evreu răspândit în cele 127 de provincii ale imperiului lui Ahașveroș, la instigarea lui Haman – Sărbătoarea corturilor, a recoltei și a bucuriei noastre, ce durează 7 zile. 2) Personaje principale – Rând – Careu! 3) Sărbătoarea obișnuită a evreilor, ziua a șaptea ce este menită să fie încununare a săptămânii, o zi de odihnă, dar și de elevație – Frumoasă lună de primăvară. 4) Navă de agrement – Constantă matematică. 5) Anul nou iudaic, "Cap al anului", "Ziua judecății", "Ziua sunării din șofar", "Ziua aducerii aminte" – Câmpie. 6) Aceea – Vedetă de cinema – Întreg. 7) "Sărbătoarea dăruirii Torei", sărbătoarea secerișului, ziua primelor fructe, sărbătoare legată organic de Pesah, fiind la 7 săptămâni de el – Adaos la cafea – fir. 8) Beteală (înv.) – Graminee – Specie de salcie – Loto central! 9) Ziua din urmă! – Ostil – Comparativ – Monedă iraniană. 10) Alean – Sărbătoare pentru comemorarea încetării epidemiei ce izbucnise în anul 135 e.n. în rândurile luptătorilor care, sub conducerea lui Bar Kohba, se răsculaseră împotriva stăpânirii romane. 11) Orificii nazale – Ofertă – Soare – A aerisi. 12) Bolduri – Cea mai mare sărbătoare mozaică, ziua ispășirii și iertării, consacrată în mod exclusiv rugăciunii și pocăinței – Posed. 13) Zi de post, de doliu, de intensă rugă și de cucernică încordare, după distrugerea Templului în anul 586 î.e.n. – Iubită.

VERTICAL: 1) Căzut pe o parte. 2) Ceartă – În acest loc. 3) Sucul nutritiv al plantelor – Reparat. 4) Prăpastie adâncă, abis – Albine în zbor. 5) Sărbătoarea libertății, a primăverii, a azimelor, ce evocă ieșirea evreilor din Egipt, izbăvirea lor de robia faraonică, marcând actul de naștere al poprului evreu – Câine de vânătoare – Iohan Bercovici. 6) Ostilitate – Stea – Cel cu potopul. 7) Cu o constituție fixică puternică –Limbă de cuțit. 8) Râu în Rusia – Sărbătoarea luminilor, a victoriei, sărbătoare ce cu a sa Menora reprezintă triumful luminii asupra întunericului, a cauzei independenței naționale și spirituale asupra dominației străine – Kiril Voicu. 9) Coroană specială – Râu în Italia. 10) 365 de zile – Scoase din cuib! – Insulă în Pacific. 11) Sărbătoarea bucuriei Torei, ziua în care ne exprimăm bucuria fără seamăn la adresa moștenirii spirituale, purtând în brațe sulurile Torei – În lume! 12) Faptul de a ura, în special de Anul Nou – Instrument muzical cu corzi. 13) A nu se mișca – America de Nord! 14) Sau – Deasupra – Îngăduit, permis. 15) Anul nou al pomilor, a 15-a zi a lunii Șvat, ziua ce simbolizează renașterea naturii – Încadrează un tablou.

DICȚIONAR: Tra, Iov, iia, agri, bapa, ame.

NELU WEINBERG

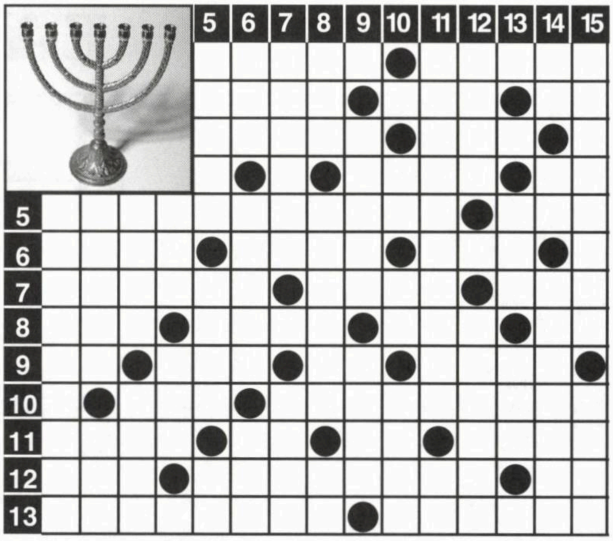

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Eroine: Ameta,, livia, cati, marita, irina, sara, a, aida, ana, eva, a, talia, mimi, lili, a, atalia, a, e, s, tania, mab, cornelia, l, mara, tamara, emi, rebecca.

De primăvară: Inflorit, si, norea, nucet, drum, sifona, rim, camelii, a, omida, on, gasiti, arat, or, ciripi, e, scos, editii, t, cuc, ivan, taler, alean.

Capitale: Si, lot, oi, c, atena, rastel, arestat, ana, onu, ti, icnet, incasa, a, i, bucuresti, in, r, ari, i, suna, el, t, p, a, net, casablanca, i, tat, i, damasc, ura, e, erevan, pr, i, ite, atirnati. **Trufandale:** Chelii, maci, legatura, an, apetit, nord, sa, iritatii, afone, ur, ea, ita, eres, n, sta, ort, era, terasa, ara, e, iz, tarama, patimasa, ag, atela, acasa.

Interpreta ideală: Sc, i, apa, s, b, eternica, toba, acasa, serpar, ani, anticarie, sal, a, n, t, i, nab, ana, alo, ab, bi, ita, mim, ir, n, bot, iar, no, ro, mal, pis, uli, c, el, ales, ti, bulgaria, i, statui, e, tun, atacat, tarani.

B.B.C.: Bădărani. Bandiți. Canalii.

EA ȘI EL

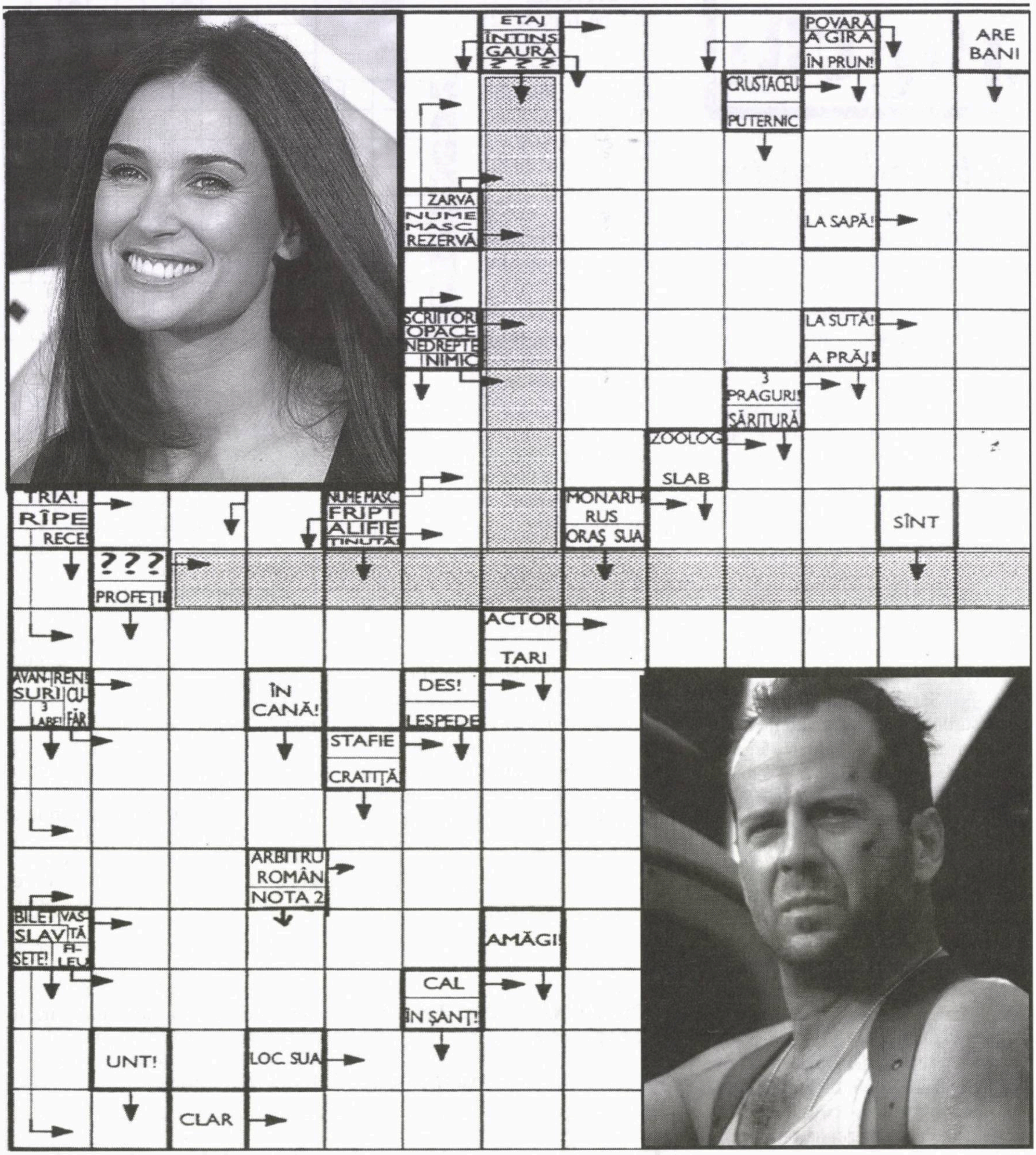

Notă: La dezlegarea integramei veți afla numele unor mari vedete de film, soț și soție.

DICȚIONAR: Pra, sial, ilin, iago, lab, agi.

ZANFIRA GERSON și RODICA

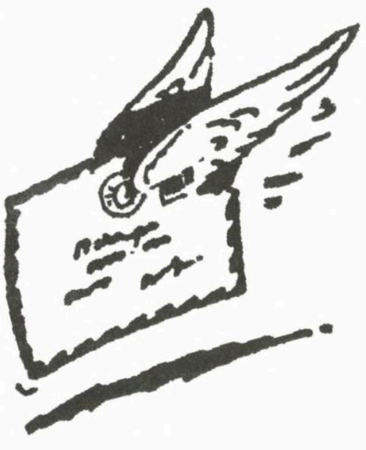

Timpuri moderne

Nu mă refer la filmul excepţional al lui Charlie Chaplin din anii 30 ai secolului trecut, ci la începutul lui 2009.

Într-o sâmbătă, înainte de prânz, am ieşit, ca de obicei, la o plimbare. Lângă un părculeţ m-am oprit pentru o pauză. Am intrat şi m-am aşezat pe o bancă la umbra unui copac. Era şi un "colţ al copiilor " şi locuri de joacă şi căţărat.

Admiram cerul albastru, mediteranean. Gândurile mi-au zburat în trecut şi au revenit în prezent. Mi–am dat seama de diferenţa între a fi trăit la începutul secolului 20 sau astăzi.

Era oare posibil, sau în mintea cuiva, ca un om bătrân, invalid sau suferind, să fie însoţit de cineva (nu musai filipineză sau moldoveancă) şi adus într-un scaun cu rotile sau împingând şi sprijininduse pe un "alihon" (nici nu exista), să admire natura şi să sa bucure de soare şi aer proaspăt? Să vadă semeni de ai săi şi poate să mai schimbe câteva cuvinte? Sau părinţi şi bunici împingând cărucioare cu copilaşi şi să-i ajute să se caţere sau să alunece pe tobogane? Sau chiar să învârtească volanul unui tractor din lemn?

Copilăria noastră se petrecea în locuinţă, în curtea din preajma sa, uneori, câteva ore, la o grădiniţă de copii. Ne munceam să unim nişte piese metalice, ca să formeze un cerc, asemănător unor linii de cale ferată. Puneam pe deasupra o locomotivă, care se punea în mişcare graţie unui arc care se destindea şi trăgea după ea două-trei vagoane. Beam cacao Suchard cu laptele adus de o lăptarească, care măsura exact litrul, înainte de a-l turna în oală. Nu visam la creme-iaurt cu zmeură sau vişine şi biscuiţi de tot soiul. Mâncam pâine cu magiun de prune, pregătit în cazanul mare, spoit, în lunile de toamnă.

Când în anii 50 s-au importat din URSS 2-3 cărţi pentru copii, traduse din ruseşte, ale căror povestioare copiii le ştiau pe dinafară, dar cereau mereu să li se citească, vedeam bucuria pe chipul lor. Din China, altă "ţară frăţească", când s–au putut găsi nişte păpuşi oribile, sau autocamioane din lemn trase de un şnur, a fost o fericire. Atât pentru părinţi cât şi pentru copilaşii lor, iepuraşii din pânză, umpluţi cu câlţi şi cu ochii de sticlă, au fost liniştea şi bucuria în casă câţiva ani buni. Erau prietenii nedespărţiţi ai celor mici. Experienţă proprie…

M-am trezit din reverie. Deşi era o zi caldă, o bătrânică, vorbitoare de limbă rusă, înfofolită ca iarna, şi o însoţitoare care căra un alihon, s-au aşezat lângă mine şi au băut apă din sticla din sacoşă. Pe nisip, mame tinere, având în mână o linguriţă din plastic şi un borcănaş cu ceva, cântând, căutau să bage în gura copilului câte o îmbucătură. Au mai venit adulţi şi copii, mici în general, s-au încins discuţii şi o joacă zgomotoasă şi obositoare pentru cel ce căuta liniştea. Cu regret, am plecat. Mi-am pus însă în gând ca în viitor să evit grădinile cu locuri de joacă (nici nu există), sau să şed cât mai departe de ele.

Adulţii şi bătrânii uită poate că şi ei au fost copii, mai mult sau mai puţin zburdalnici şi zgomotoşi.

Dr. G. Mănescu
Bat Yam

Câte ceva despre falşii Mesia: despre unul din Offenbach şi alţii care mişună pe mapamond

Secolul 17 a constituit un timp de grele suferinţe pentru colectivităţile evreieşti din Europa şi în special pentru cele din estul acestui continent. După alungarea evreilor din Spania de către regii catolici Ferdinand şi Isabella (1492) şi apoi din Portugalia, mulţi dintre ei s-au stabilit în oraşele din lungul Rinului cum ar fi Mainz, Speyer, Worms, Strasbourg, Amsterdam etc. Diferitele aberaţii şi false acuzaţii ale prelaţilor creştini de atunci – evreii otrăvesc fântânile, evreii au adus ciuma, evreii omoară copii creştini şi le iau sângele pentru fabricarea azimei/pască), constituie numai exemple cum masele neştiutoare erau manipulate şi aţâţate contra evreilor. Oamenii simpli de atunci nu ştiau că evreilor le este interzis să mănânce şi chiar să se atingă de sânge, pentru că în credinţa iudaică, sângele este locul unde se găseşte ceea ce numim sufletul şi care trebuie protejat. Prin caşrut, un evreu îndepărtează dintr–un animal ce este tăiat orice urmă de sânge. Şi de ciumă evreii se îmbolnăveau mai rar pentru că băile rituale (mikve) şi obligaţia de a le folosi îi ajutau să fie mai curaţi. Mulţi evrei au căutat să scape de pogromurile dezlănţuite şi au plecat spre estul Europei. Imperiul ţarist rus nu le-a permis însă să intre în Rusia propriu-zisă şi ei s-au stabilit la graniţa acestuia, în Polonia şi provinciile ei sudice Galiţia, Podolia, Volinia, în Ucraina, Lituania, Rusia albă etc. Aristocraţia poloneză (panii) i-au primit cu simpatie pe

aceşti evrei care ştiau carte, se pricepeau la afaceri şi negoţ, şi i-au folosit ca să le administreze averile şi în special să fie aceia care să adune de la supuşii lor de pe moşii impozitele şi dările. Nu este de mirare că răscoala cazacilor în anul 1648 sub Hatmanul Bogdan Hmelniţki contra aristocraţiei poloneze s-a transformat imediat într-o prigoană îngrozitoare contra evreilor, aproape un sfert din comunităţile evreieşti fiind nimicite. Aceste măceluri au fost atât de cumplite încât evreii au început să creada că a venit sfârşitul lumii, aşa cum scrie în cărţile sfinte. Acolo se arată că vremuri grele şi calamităţi vor anunţa venirea lui Mesia. În disperarea lor, evreii s-au agăţat de speranţa că Mesia va veni, că timpul se apropie şi această idee s-a răspândit cu repeziciune în mai toate comunităţile evreieşti.

Şi iată că el a apărut sub numele de Shabtai Zvi: un tânăr elev de ieşiva (şcoală religioasă) care s-a născut la 9 Av 1626 în oraşul Smyrna (Izmir). Ori în calendarul evreiesc la 9 Av a fost distrus Templul din Ierusalim şi tradiţia spune că la 9 Av se va naşte Mesia. Iar Shabtai Zvi s-a născut efectiv la 9 Av. În activitatea lui el a fost ajutat de un elev şi ucenic care se numea Nathan din Gaza şi care spunea că el însuşi este reîncarnarea profetului Eliahu, cel care anunţă venirea lui Mesia. Vestea s-a propagat în toate comunităţile şi sute şi mii de credincioşi s-au lăsat convinşi că Mesia a venit, şi-au părăsit casele, ca să fie alături şi să urmeze pe Mesia. După cum se ştie, în iudaism, Dumnezeu nu are un nume şi nu se citesc sau interpretează cele 4 litere (tetragama) care-i alcătuiesc numele. Shabtai a interpretat public aceste litere, pronunţând numele, ceea ce i-a atras excluderea din iudaism de către un tribunal rabinic în anul 1651. El s-a dus la Salonic, un mare centru al evreilor spanioli (se-

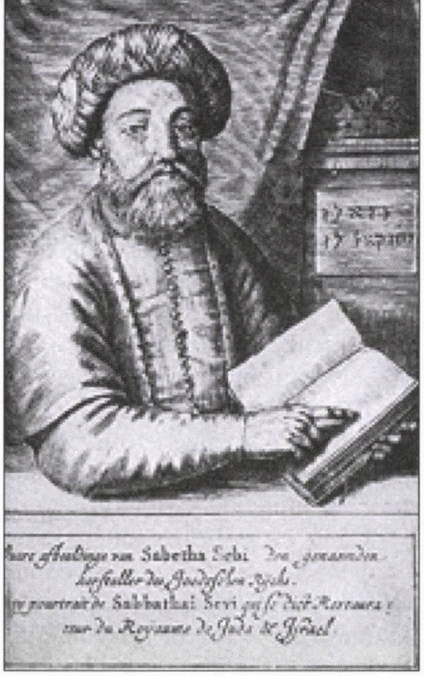

Shabtai Zvi în 1665

farzi) unde a primit un mare ajutor şi împreună cu un grup numeros de susţinători a plecat la Constantinopol şi apoi în Ţara Sfântă (Palestina). Acolo Nathan din Gaza l-a declarat "unsul Domnului lui Iacob". Ei s-au constituit într-o sectă religioasă, cea a Sabatienilor (după numele lui Sabata), sectă care s-a răspândit în Polonia, Lituania, Moldova etc.

Shabtai şi Nathan au făcut şi profeţii, cum că în curând cele 12 triburi iudaice se vor reuni, că sultanul Turciei va fi detronat şi că mântuirea va veni la 18 iunie 1666. Şi într-adevăr ea a venit, dar nu aşa cum a prezis-o falsul Mesia. Când Shabtai Zvi şi cortegiul lui au debarcat din nou la Constantinopol, au fost arestaţi de poliţia turcă şi aduşi în faţa judecătorilor. Aceştia i-au dat lui Shabtai să aleagă între pedeapsa cu moartea sau trecerea la islamism. Bineînţeles că el a ales islamismul. A murit undeva în Albania într-o zi de Yom Kippur în anul 1676 ca musulman.

La acesti Sabatieni, de care am vorbit mai sus şi care nu trebuiesc confundaţi cu Sabatienii din Transilvania (vezi Minimum nr. 254/ mai 2008 pag. 74-76), numele le vine de la Shabtai şi nu de la Sabath (sâmbătă). Acestora le-a aparţinut şi tatăl unui alt fals mesia – Jacob Frank.

Suntem deja în sec. 18, înaintea izbucnirii revoluţiei franceze şi misticismul, şarlatania, se dezvoltau în mai toate cercurile din Franţa, Germania, Italia. Este timpul în care un Cagliostro – sub ochii lui

Jacob Frank

Marie-Antoinette, regina Franţei, îşi desfăşoară jongleriile şi înşelătoriile. El s-a declarat în faţa unui tribunal al inchiziţiei papale ca "nemuritor" iar renumele şi acţiunile lui au cunoscut o mare rezonanţă în Frankfurt/Main şi în împrejurimi, printre care şi în Offenbach. Asta nu a împiedicat ca în anul 1791, într-o mânăstire-arest aparţinând Vaticanului, Cagliostro – condamnat anterior la moarte – să fie ucis. Şi tot în anul 1791, la 10 decembrie, a încetat din viaţă la Offenbach, în palatul familiei princiare de Jssenbourg, unde locuia ca chiriaş din anul 1788 cel care a fost

cunoscut de către admiratorii și adepții lui ca "baron de Offenbach", și bineînțeles ca nemuritor, falsul Mesia, evreul Jacob Frank.

Acest "baron" s-a născut în anul 1726 într-un sat din Podolia-Polonia, ca fiul unui sărman evreu, vânzător de băuturi alcoolice, și a primit numele ebraic de Jacob ben Jehuda sau Juda. În dialectul idiș local, Juda fiind tradus cu Lov sau Leib, s-a ajuns la mult răspânditul Jaciev Leibovici, Jacob fiul lui Lov-Leib. Regiunea Podoliei, primită în anii 1430 de polonezi de la Lituania, a fost o perioadă ocupată de ruși și apoi (între anii 1672-1699) de către imperiul otoman (turcesc). Această ocupație turcească le-a adus comunităților locale evreiești nu numai vești și anumite legături cu Țara Sfântă – aflată tot sub ocupația turcească – dar și vesti despre apariția lui Mesia, în întruchiparea lui Shabtai Zvi. În Polonia, învățătura – dacă o putem numi așa – acestuia era foarte răspândită. Părinții lui Jacob Frank au simpatizat cu această mișcare, intrând astfel într-un mare conflict cu rabinatul ortodox polonez, care combătea această erezie. Din această cauză familia a părăsit Polonia și s–a stabilit la București, pe atunci principatul Valahiei (Munteniei). Jacob avea 12 ani și a intrat în slujba unui alt polonez, negustor de bijuterii, și apoi l-a însoțit pe acesta în diverse călătorii de afaceri în Turcia.

După câțiva ani el a rămas în Turcia și a intrat sub influența învățăturii Sabatienilor. Ei afirmau că sufletul lui Mesia se înglobează în fiecare perioadă într-un anumit om și astfel avem metamorfoza lui, în regele David, în profetul Eliahu, Isus, Mohamed, Shabtai Zvi și bineînțeles în Jacob Frank. Puternic criticat și condamnat de rabinii ortodocși din comunitățile evreiești din Turcia, el a anunțat că Isus însuși i-a apărut și i-a cerut să se întoarcă în Polonia. Aici mișcarea frankistă – cum a fost cunoscută – a avut o mare dezvoltare, câștigând mii de adepți, și au avut loc numeroase dispute teologice atât cu evreii ortodocși cât și cu prelații catolici. Frank, în drum spre Polonia, a ajuns la Giurgiu unde, împreună cu 70 de susținători a trecut la islamism, primind un "firman" de la Constantinopol care-i asigura libera mișcare și drept de reședință în Moldova. Dar disputele teologice din Polonia nu au rămas fără urmări, frankiștii trebuind să declare că "crucea este simbolul trinității și semnul lui Mesia iar credința în Mesia cere botezul". Astfel în prezența multor principi polonezi și cu mare publicitate, la Lwow (Lemberg) și în alte orașe poloneze, peste 7.000 de evrei au trecut la catolicism. Ei și-au părăsit numele ebraice și au devenit "polonezii" Wolowsky, Jacubowsky, Krejinsky și alții. Frank însuși, la 25 noiembrie 1759, a trecut la catolicism, în prezența regelui și a marelui cancelar. El a continuat însă să folosească Zoharul la slujbele religioase evreiești și să facă prozeliți printre evrei, declarându-se și el ca evreu, așa că a fost acuzat de "fals creștinism" și a fost aproape 12 ani închis într-o mânăstire-arest.Dar ce este Zoharul? Iată cum îl prezintă în lucrarea sa "Lexikon" cunoscutul specialist în iudaistică, dr. Shlomo Leibovici-Laiș: "Cea mai importantă lucrare în literatura kabalistică. Este atribuită lui Rabi Simeon bar Johavi (sec. 2 e.n.) Conține comentarii filozofice pe marginea Thorei și dizertațiuni mistice. A avut o deosebită influență asupra evreilor din răsăritul Europei. Frankiștii au avut o răspândire și în imperiul austriac, în Boemia și Moravia, în mod special în comunitățile din Prossnitz, Brunn, Praga ca și în principatele române și imperiul rus.

Rușii considerau pe frankiști ca o a 5-a coloană care destabiliza Polonia. La împărțirea Poloniei între

ALL MERIDIAN TOURS LTD. ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel Aviv – 1, Ben Yehuda St.
(Passage Migdalor) – POB 26175
Tel. 03-5179393; 5179394; 5162040
Fax: 972-3-5161049

În prag de an nou 5770

transmitem onoratei clientele, rudelor, prietenilor, colegilor, urarea sinceră:

Hag Sameah – ve Shana Tova!

Fie ca Anul Nou să ne aducă pacea mult dorită, prosperitate și un climat de înțelegere și respect reciproc.

ALL MERIDIAN – la împlinirea a 32 de ani de activitate mulțumește tuturor pentru încrederea acordată!

Întotdeauna la dispoziția dvs. cu un serviciu prompt, conștiincios și profesional!

Și în această toamnă – o vacanță cu prețuri acceptabile!

Colectivul Agenției de Turism ALL MERIDIAN TOURS

Austria, Rusia și Prusia în anul 1772, mânăstirea de lângă Chestnokov intrând sub ruși, la ordinul mareșalului Suvorov, Frank a fost eliberat. Cu 12 adepți, cu o mare sumă de bani și un pașaport rus, el a ajuns în anul1773 la Viena. Aici a apărut în jurul lui Frank și așa-numita gardă de ulani – gardă personală – pe care evreii au poreclit-o *Cestnohover hevre* (băieții-gașca din Chestnokov). În Viena, Frank a început să ducă o viață de "potentat oriental". Acest trai, ca și zvonurile care se răspândeau despre o legătură intimă între împăratul austriac Joseph al 2-lea și fiica adoptivă a lui Frank, Ana Frank, au dus la alungarea acestora din Viena. După o ședere în Moravia ei au ajuns în anul 1788 la Offenbach. Aici Frank și-a ales ca reședință, așa cum am arătat, palatul de pe malul Mainului al familiei de Issenbourg și a continuat să folosească titlul de baron de Offenbach. El a proclamat acest oraș ca Beer Sheva – ultimul punct central al lui Jaacov (patriarhul) conform textelor biblice. În Offenbach veneau grupuri de adepți și adoratori din toată lumea, în special din est, de unde au venit și membri ai aristocrației, pentru a se bucura de binecuvântarea lui Frank, a practica băile rituale și alte activități pseudo-religioase, în special mistice.

În anul 1791, la numai 3 ani de la venirea în Offenbach, el a suferit un atac cerebral și la 10 decembrie, nemuritorul Mesia a încetat din viață.

În prezența unei mulțimi imense, el a fost înmormântat cu un ceremonial evreu-creștin în cimitirul din Offenbach, fără participarea preoțimii catolice.

Vestitul poet german Johann Wolfgang Goethe (1749-1832), născut în Frankfurt am Main, a locuit o perioadă în Offenbach și a cunoscut, ba chiar a urmărit viața și aventurile lui Jacob Frank, așa cum reiese din scrisorile și alte documente publicate de cercetătorii vieții și activității lui Goethe.

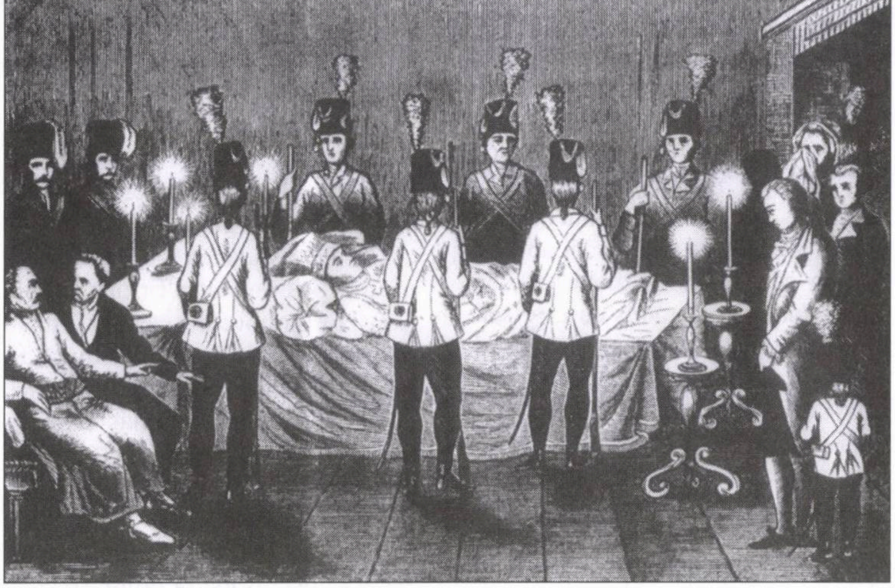

Jacob Frank pe catafalc, vegheat de garda de ulani

Cu aceasta s-a terminat un capitol din lunga istorie a iudaismului, cel al falșilor Mesia. După 1800 nu au mai apărut vestiți pseudo, care să se intituleze ei, sau să fie socotiți de discipolii lor ca Mesia. Trebuie remarcat că în timpul celui de al doilea război mondial, al Holocaustului și al anilor de samavolnicie hitleristă, nu a apărut totuși nimeni care să se intituleze Mesia și să promită salvarea de urgie. Doar în mișcarea Habad, a curții hasidice a Liubavicilor, șeful de atunci, Rabbi Joseph Isaak Schneersohn, a fost socotit de discipoli drept Mesia. Dar odată cu încetarea acestuia din viață a dispărut și credința că ar fi un nou Mesia. Evreii așteaptă în continuare pe adevăratul Mesia.

Ing. Michael Hardt
Offenbach/Main, Germania

Sfârșitul unei pribegii seculare

Numele Dorfman era popular și binecunoscut în țările vorbitoare de germană, respectiv în răsăritul Europei – Austro-Ungaria, Rusia, nordul Basarabiei și Bucovina. În ultimii 300 de ani multe familii purtau numele de Dorfman. Și în zilele noastre se poate întâlni întâmplător.

Am urmărit în ultimii ani viața lui Avram Shlomo Dorfman, unul din membrii de seamă ai *tribului.*

Istoria Dorfmanilor este cunoscută de la începutul secolului 19 în Viena, mai ales în cartierul evreiesc. Am vizitat în anii trecuți acest cartier; majoritatea străzilor purtau nume evreiești. În locul prăvăliilor evreiești de altădată, existau acum firme ca sucursala lui Volkswagen ș.a.

Shlomo, unul din băieții Dorfmanilor, s-a suit într-o zi în tren și a poposit în Basarabia, în localitatea Jora de Jos, județul Criuleni, lângă Orhei. Autoritatea statală era Rusia țaristă. Shlomo era un evreu cu simț negustoresc, îi plăceau afacerile, să cumpere și să vândă. Era flăcău și dorința lui arzătoare era să-și găsească o evreică localnică cu care să întemeieze o familie.

Toți Dorfmanii erau cunoscuți ca oameni muncitori, harnici și cu

inițiativă. Shlomo n-a venit în Basarabia cu mâna goală. După câteva schimbări de case mărunte, a cumpărat unul din cele mai mari conace din Jora. Conacul avea 15 camere și cuprindea camere de dormit pentru familie, care urma să se lărgească, dormitoare pentru oaspeți, sufragerii, magazii, odăi pentru slujitori și oameni de curte, grajduri pentru cai și vaci.

Jora nu era un oraș mare: număra 7-8.000 de locuitori, majoritatea evrei, dar în jur erau multe sate și sătulețe locuite de ruși, români, ucrainieni, puțini nemți. Majoritatea se ocupau cu agricultura: hectare fără sfârșit cu grâu, porumb, suprafețe întinse cu viță de vie, livezi de pruni, meri, nuci etc. Toamna se umpleau hambarele cu recolta, beciurile cu butoaie de vin ales.

În mijlocul orășelului era sinagoga mare, la care veneau evreii să se roage, mai ales sâmbăta și la marile sărbători. Era un haham, șoihet. Exista o viață comunitară: casă de ajutor, doctor, baie rituală (mikve), abator de păsări, fabrică de pască, cimitir evreiesc cu monumente vechi. Exista o viață evreiască tradițională în toate zilele anului și mai ales în timpul sărbătorilor de toamnă. Treburile mergeau bine. Dorfmanilor le mergea bine, achiziționau pământ, păduri, vii.

Cel care conducea toate afacerile era Avram Shlomo Dorfman, unul din băieții cei mari ("behor") ai Dorfmanilor. El se scula în zori și pleca cu tramcarul tras de doi cai vânjoși în toate locurile unde-l cereau afacerile. Cumpăra terenuri agricole, case, deschidea prăvălii noi.

Nu era nici o problemă să găsească oameni care să muncească pentru el. Locuitorii din toate satele județului Criuleni și chiar din Orhei veneau să muncească la Dorfman.

Lucrurile se petreceau în perioada luptei proletariatului împotriva exploatării țariste. Revoluția din 1905 era în plină desfășurare. Luptele erau însoțite de mișcări huliganice, pogromuri sângeroase, devastări de case și sinagogi, incendii. Starea economică precară, sărăcia majorității oamenilor erau imputate minorității evreiești. În regiune domnea o stare dușmănoasă împotriva evreilor "acaparatori", "bogați", "burghezi". Și în alte orașe ale Rusiei era aceeași atmosferă. Punctul culminant, în Jora de Jos, a fost uciderea lui Avram Shlomo Dorfman.

În seara de vineri, când se întorcea de la sinagogă, o bandă de huligani s-au năpustit asupra lui și l-au înjunghiat, lăsându-l într-o baltă de sânge. Era beznă și nu s-a putut recunoaște față de om. Știrea s-a răspândit în toată regiunea. De frică s-au zăvorât casele. Înteţindu-se omorurile, evreii au început să părăsească casele, ascunzându-se în locuri ferite, și au încetat să iasă pe stradă.

Ghitla, soția lui Avram Shlomo, era disperată. Creina, Mendel și ceilalți copii erau în panică și disperare.

Din stradă ajungeau ecouri ale celor de se întâmplau în orășel și regiune. Biserica pravoslavnică deschidea larg porțile pentru "salvarea" evreilor, propunându-le salvarea prin botez. Zeci și sute de evrei tineri nu vedeau altă soluție de salvare, în timp ce bande înarmate cu topoare, revolvere, cuțite, intrau în casele evreilor și-i omorau.

Pe cărările dealurilor se scurgea vinul din butoaiele destupate de ucigași. Fum gros se înălța deasupra pădurilor învecinate, incendiate.Un miros greu plutea în aer în toată regiunea. Conacul lui Dorfman era o flacără imensă; limbi de foc și fum se ridicau deasupra conacului incendiat.

În conac trăiau familia Dorfman și mulți muncitori. Unul dintre credincioșii familiei Dorfman continua să-i ajute și într-una dintre nopți i-a luat acasă la el să-i ascundă și să le dea apărare. Era Leonid Caraman, unul din cei mai credincioși slujitori ai Dorfmanilor.

Ghitla, văduva lui Avram Shlomo, se găsea în mare dilemă: să rămână în conacul incendiat în parte sau să urmeze calea altor evrei și să primească trecerea fictivă la religia creștină.

Cozi lungi de evrei din Jora și toată regiunea se înghesuiau la bisericile Jorei să fie înscriși pe lista de schimbare a religiei și să primească zapisul că sunt creștini.

Creina a fost prima care a îngenunchiat în fața preotului Vania Nicolaev.

Fiica cea mare a lui Dorfman a căzut în genunchi și îmbrățișându-l i-a șoptit,în timp ce ochii îi șiroiau de lacrimi:

– Scapă-ne, părinte, pe mine și pe copiii mei!

Cuvintele ei de-abia se auzeau.

– Salvează-i pe copiii mei! Vrem să trăim! continuă ea.

Preotul i-a pus o mână pe creștet și cu cealaltă a stropit-o cu apă sfințită. Cu vocea lui groasă i-a spus:

– De-acum, Anastasia vei fi, roaba Domnului!

Era anul 1906.

Anastasia, Creina de ieri, s-a întors la familia Caraman, rămasă credincioasă Dorfmanilor.

Tânără și frumoasă, harnică și curată, a cucerit inima lui Leonid Caraman; în scurt timp s-au căsătorit la biserica apropiată.

Viața se liniștise puțin. Norii de fum și flăcările dispăruseră. Era un moment de tăcere în pregătirea viitoarei revoluții – Revoluția din Octombrie 1917.

Anastasia, Creina de altădată, născuse primul ei copil, care a primit numele de Agripina. Locuia în satul Izvoare, nu departe de Jora de Jos, unde se născuse.

Trecerea la creștinism devenise un fapt istoric frecvent, și amintea pe maranii din Spania, evrei trecuți

la catolicism de spaima Inchiziției.

Agripina, fiica Anastasiei, altădată Creina, trăia fericită cu familia ei în Izvoare. Femeie tânără, născută în 1925, după revoluția din Octombrie, semăna cu Dorfmanii: harnică, deșteaptă. În ea, inima era scăldată de sânge evreiesc, sângele mamei ei Creina, și de sânge creștin: al lui Leonid Caraman. Părinții ei erau oameni muncitori care-și vedeau de gospodăria lor din sat.

Agripina s-a măritat cu unul dintre cei mai harnici tineri din sat, Asia Sârbu. Din povestire mi-a făcut impresia omului sovietic, idealist, întreprinzător, luptător. Activist în colhoz, soldat tunar în Armata Roșie, a luptat toți anii războiului împotriva hitlerismului, acoperindu-și pieptul cu medalii, apoi, ca civil, colhoznic, organizator.

Soții au avut cinci copii, în al căror piept bătea o inimă caldă evreiască. Nici un copil nu uita că se trage dintr-o familie evreiască. Mulți locuitori, vechi în sat, le cunoșteau originea și-i arătau cu degetul, amintindu-le evreismul lor.

Numai Lilya, fiica lor cea mare, a îndrăznit să șteargă praful gros din hârtiile vechi, de pe zapisca bi-

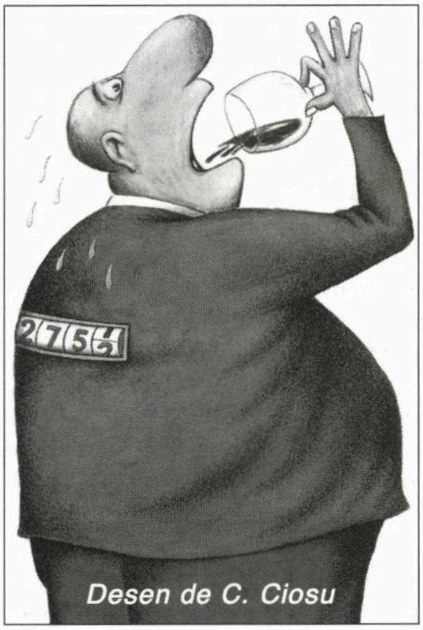

Desen de C. Ciosu

A apărut

Al. Mirodan:

Dicționarul Neconvențional vol. III (G.H.I.)

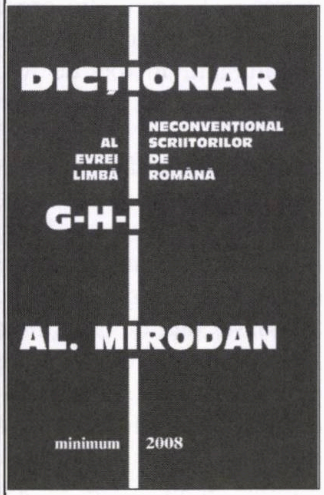

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greșeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Häis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoși, Ignoranță, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Ireș, Iszak.

❖

«O carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucerește, te incită, te dinamizează.»

(Eugen Campus - "Minimum")

«Mirodan, ți-am citit "Dicționarul", care nu mai e dicționar, fie și neconvențional, este literatură... Am terminat lectura cu sentimentul straniu că m-am reîntâlnit cu familia mea.»

(Dorel Dorian - "Realitatea Evreiască")

«O sărbătoare pentru noi.»

(Prof. Andrei Strihan - "Jurnalul săptămânii", Tel Aviv)

«Ne cucerește 100%. Ne farmecă. Ne dă gata.»

(Zoltan Terner - "Jurnalul săptămânii")

«După o noapte nedormită, am avut senzația că am lecturat nu un dicționar, ci un roman. Un roman epopeic cu sute de personaje. Un roman captivant din lumea Israelului de limbă română.»

(Uly Vălureanu - Agenția Isropres, Haifa)

Volumul poate fi procurat trimițând un cec de 150 șekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA și celelalte țări) pe adresa:
Minimum, P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

sericii primită de familie, şi să demonstreze că botezul străbunilor a fost fictiv, fiind obligaţi la aceasta pentru a-şi salva viaţa.

Ani de zile a luptat pentru a-şi reorganiza viaţa. Ani de zile a luptat cu autorităţile să-şi dovedească originea evreiască şi să primească cetăţenia israeliană. Lilya, strănepoata Dorfmanilor, a ajuns la capătul pribegiei seculare.

A venit în Israel să-şi ceară recunoaşterea ca evreică şi cetăţeană a Satului Israel.

În faţa ei lupte grele şi îndelungate pentru a-şi reorganiza viaţa şi a-şi construi viitorul.

Dr. Iulius Iancu
Haifa

❖

Aurel Făinaru, Kiriat Ono (scrie câteva rânduri pe marginea marii escrocherii a lui Madoff, coreligionarul acela american cu care – vai! – nu ne mândrim; aşa cum, de-o pildă, nu ne mândrim cu Nati Meir:

«Mulţi din banii "evaporaţi"/ de oribilul escroc avid/ vor merge în buzunarul/ unui avocat cupid;/ cum e vorba din popor:/ în conflictul cu reclamantul/ şi acuzatul,/ cel ce câştigă precis/ e totdeauna avocatul;/ ce să zică micul depunător,/ ce strânge banul ca furnica/ şi se-alege cu nimica,/ când experţi şi analişti,/ dând crezare într-o sursă,/ cad aât de lesne-n cursă?»)

Felix Pascal, Ashdod (1.a actualizat o epigramă românească din anii '30:

«O veche epigramă am aflat-o/ şi azi, aici, am actualizat-o:// La Capşa unde vin toţi seniorii,/ localul are mari despărţituri,/ într-una se mănâncă prăjituri,/ şi-n alta se mănâncă ... scriitorii!// La noi, localul Capşa nu există,/ dar cei ce publică în româneşte, scriitori,/ deşi-s puţini, s-au împărţit pe grupe/ şi-n presă se "mănânc"-adeseori.»

2) De acord 100% cu aprecierile despre modul cum s-a comportat poliţia română în legătură cu profanarea cimitirelor din România. Când vor fi găsiţi şi pedepsiţi făptaşii? Probabil prin anul 2045.)

Dr. Otto Bacalu, Bat Yam (are câteva observaţii pe marginea lucrării "Cartea Neagră" editată de Matatias Carp, fost secretar general al Federaţiei Uniunii Comunităţilor Evreieşti din România:

«Cartea lui Matatias Carp a apărut în ianuarie 1946. Întâiul volum, bazat pe documentele aflate în arhiva Federaţiei, cuprinde, printre altele, o cercetare efectuată la finele lui 1940. La ea au participat avocatul român Muşat şi avocatul Iacob Bacalu, delegat de către Federaţie.

Cercetarea s-a făcut în urma numeroaselor plângeri venite din câteva judeţe din nordul României, în care fărădelegile ajunseseră la culme.

Spre stupoarea mea, în noua ediţie din 1996 documentarea asupra ororilor efectuate de legionari în nordul ţării n-a mai apărut deloc. Care să fie explicaţia acestei dispariţii? Dumnezeu ştie! Şi mai am o întrebare: unde se poate găsi ediţia a II-a a cărţii?»)

Nota Redacţiei: Dacă vă interesează ediţia a II-a a cărţii (1996), încercaţi la biblioteca ACMEOR. Poate aveţi noroc.

Arnold Helman, Ness Ziona, ing. **Radu Capelleanu,** Tel Aviv ş.a.: just. Convorbirea cu talentata cântăreaţă româncă Anca Parghel a apărut la noi... după moartea artistei. Persoana care se ocupă în redacţie cu rubrica respectivă nu fusese la curent cu tragedia abătută asupra artistei. Regretăm cele întâmplate şi cerem scuze cititorilor noştri.

Manfred Silberstein, Bucureşti (o îmbrăţişare); **Beno Zalmanovici,** New York (aşteptăm paginile la care v-aţi referit în ultima scrisoare); **Robert Schwartz,** Mazkeret Batya (suntem pe aceeaşi lungime de undă: da, asistăm la un război între religii); **Elena Garcia,** Holon (ne vom mai întâlni); **Shlomo Bercovici,** Rehovot (sorry, dar, cu toate eforturile dvs. ne este f. f. greu să vă înţelegem scrisul: nu aveţi printre amicii dvs. vreo persoană cu computer sau maşină de scris?); **Dr. Idy Illian,** Ashkelon; **Iancu Ţucăreanu,** Bucureşti (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate şi apostile, testamente.

Rezolvă şi alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securităţii.

TELEFON 03/546-5416

Distincţie

Norman Manea (n. 1936, Burdujeni), scriitor: tilul de comandor al "Ordinului Artelor şi Literelor" din Franţa. Stabilit în anii '80 în SUA, prozatorul Norman Manea

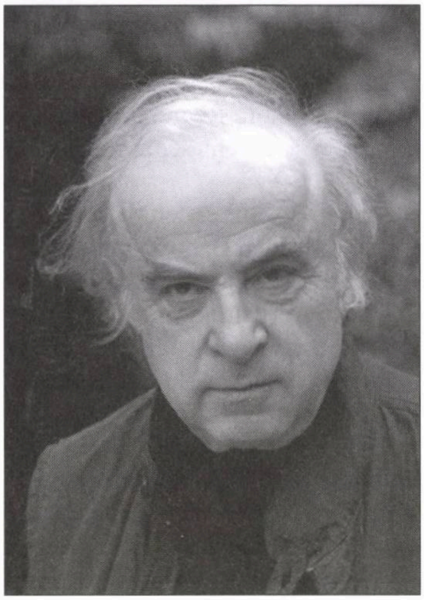

s–a impus ca unul dintre cei mai de seamă scriitori de limbă română ai momentului.

Aniversări

Anton Celaru, publicist, cel mai important traducător din literatura idiş în româneşte din anii noştri; 90 de ani de la naştere (Felicitări! Până la 120!).

Sorin Vieru, filozof; 75 de ani de la naştere (Felicitări! Până la 120!).

Mircea Crişan, actor, Germania, unul din cei mai talentaţi şi populari comici din anii noştri: 85 de ani de la naştere. (Felicitări! Până la 120!).

Decese

Vasile Grunea, poet, publicist; la Cluj, România. Născut în 1926, atras de gazetărie, a contribuit la înfiinţarea postului de radio Cluj, apoi a devenit secretar general de redacţiei al revistei "Tribuna", fiind considerat unul din pilonii vieţii literare din capitala Ardealului.

Magdalena Boiangiu (n. 1939), critic de teatru, traducătoare, ziaristă. Debutând ca redactor la emisiunile teatrale ale postului de radio Bucureşti, s-a dedicat ani de-a rândul cronicii dramatice (făcând parte din *top*-ul profesiunii), iar după 1990 s-a lansat cu succes şi în domeniul comentariului de politică internaţională, devenind unul din redactorii de bază ai săptămânalului "Dilema veche". A fost distinsă

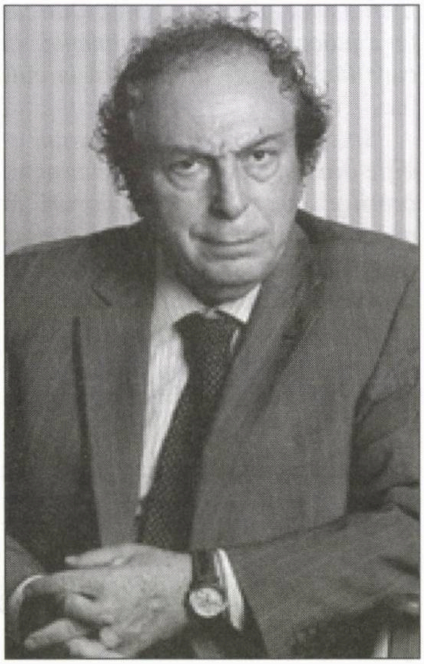

cu premiul UNITER pentru întreaga sa activitate de cronicar dramatic.

Valeriu Lazarov (73), regizor şi producător de televiziune. A debutat la televiziunea română în anii '60, remarcându-se prin numeroase emisiuni de divertisment, după care, plecând în Spania, a făcut o frumoasă carieră de realizator la televiziunea spaniolă (ca şi, în anii '80, la televiziunea italiană). "Specialitatea sa" au constituit-o programele de Revelion, urmărite de fiecare dată cu plăcere.

Comemorare

M. Blecher, scriitor: 100 de ani de la naştere (vom reveni).

Manifestări, manifestări...

2.07.09; la ICR Tel Aviv: Discuţie neconvenţională despre "Al. Mirodan şi Dicţionarul său", organizată de ICR şi Cercul Cultural din Ierusalim. Au vorbit despre carte: Dr. I. Eugen Campus, Prof. Andrei Strihan, Virgil Duda, Zoltan Terner. Concluzii: Leon Volovici. Moderator: Costel Safirman.

3-15.08.09; la Târgul internaţional de arte şi meşteşuguri din Ierusalim: obiecte de artă realizate de Monika Pădureţ şi Ema Hagiu şi prezentate sub egida ICR Tel Aviv.

Cu adâncă durere anunţăm încetarea din viaţă a soţului, fratelui, tatălui, unchiului şi bunicului, mult iubitul

AVRAM (AMI) ZILBERSTEIN

născut la Rădăuţi-Prut.
A locuit la Bucureşti, unde a avut funcţii importante în sport şi turism – şi a lucrat în Israel, în Tel Aviv, la agenţia EWTR, până aproape de vârsta patriarhală.
A decedat în 22 august, la vârsta de 88 de ani.

Toată familia îndoliată

Shana Tova!

Haim Nello
SINCE 1960
GRILL HOUSE

Hag Sameah!

Str. Eilat 11 Tel-Aviv Tel 03/5101919, Fax: 03/5106105

50 DE ANI ANIVERSARI
50 DE GUSTĂRI – FIECARE 10 ŞEKELI

MINI-SALATE – 10 ŞEKELI; MINI-STEC PORC, HAMBURGHER, SARMA, ARDEI, PATRICIAN, CHORIZOS, FICAT DE PUI, MEDALION PORC, MURĂTURI, MĂMĂLIGĂ şi multe altele, fiecare 10 ŞEKELI

În perioada 15 august-15 septembrie a.c. (între orele 18 şi 1 noaptea, nu vineri şi sâmbătă)

Prânz de afaceri – de luni până joi cu numai 52 de şekeli

În fiecare vineri seara renumitul LEON vă desfată cu muzică populară şi uşoară, românească şi internaţională.

Primim comenzi cu și fără muzică.

Restaurantul este închis duminica.

Cooperăm cu Bituah Leumi

Shana Tova!

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA – SERVICII

- ✔ **Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.**
- ✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.**
- ✔ **Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.**

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv

Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

Cu prilejul sărbătorii de Rosh Hashana,

firma

SANO

prin BRUNO LANDESBERG

felicită clientela şi urează întregului popor israelian

Hag Sameah! Gmar hatima tova!

Pace şi bunăstare!

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo

Tel. 03-6812733, 054-7648747

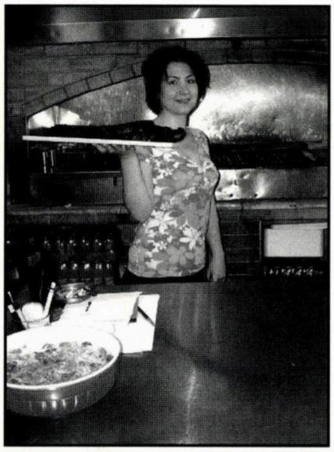

Servim zilnic toate produsele bucătăriei româneşti: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momiţe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcaţi, sărmăluţe româneşti, antricot adevărat şi multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 59 de shekeli

Urăm clientelui noastre

Shana Tova! Hag Sameah!

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane

Preţuri modeste – Vă aşteptăm cu plăcere

minimum

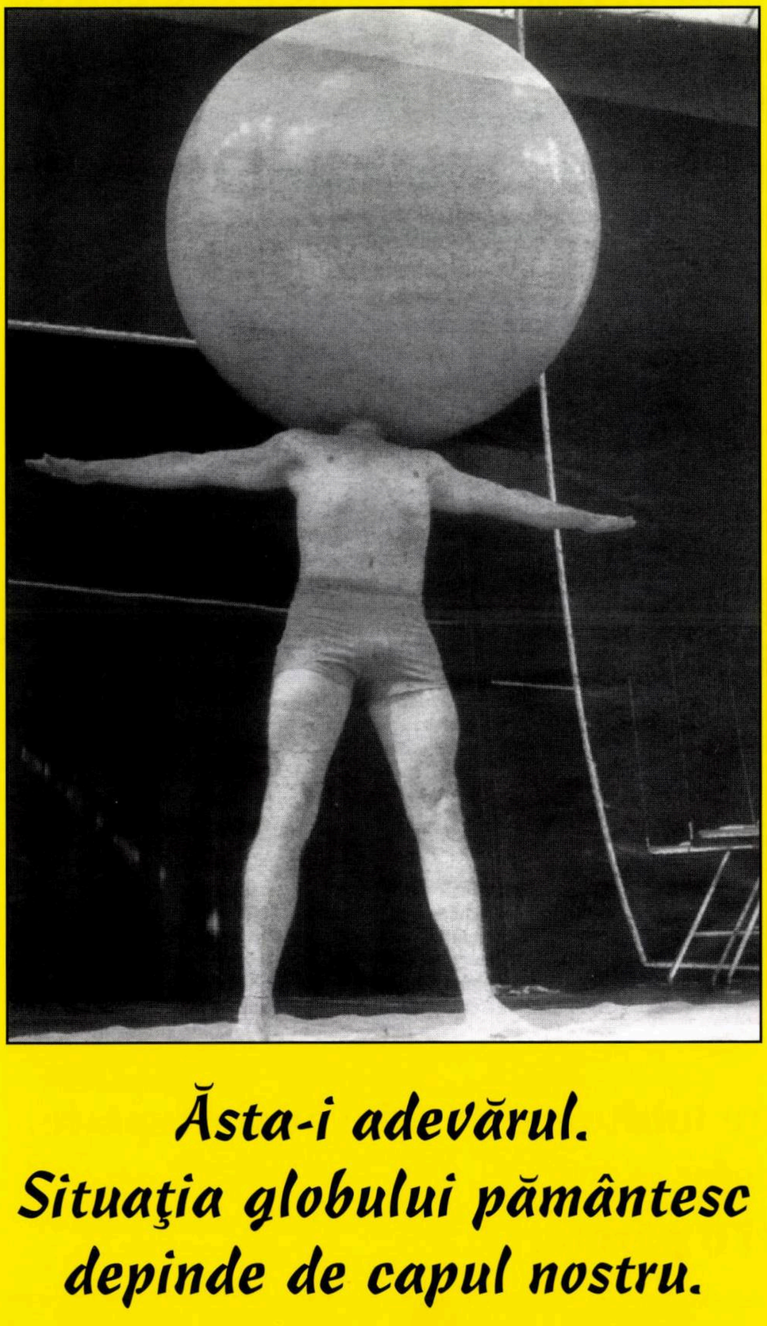

Ăsta-i adevărul.
Situaţia globului pământesc
depinde de capul nostru.

1/10/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 271 ■
■ OCTOMBRIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Ancheta revistei "Minimum"

Două tinere din Israel, d-rele Maya Wind şi Netta Mishly (care, de altfel, s-au derobat, la vremea respectivă, de la satisfacerea serviciului militar), cutreieră campusurile universitare din America, făcând propagandă anti-israeliană şi cerând ca responsabilii armatei să fie condamnaţi pentru "crime de război" şi "crime împotriva umanităţii" comise de Zahal în timpul războiului din Gaza.

Ce părere aveţi despre persoanele sus-amintite? Ele sunt:

Maya Wind [i Netta Mishly

a) nişte tinere iubitoare de adevăr şi dreptate;
b) nişte scroafe;
c) nu am nici o părere.

Răspunsurile la anchetă vor fi trimise până în ziua de 20-XI-2009 pe adresa revistei "Minimum", POB 11472, Tel Aviv.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 septembrie

Subiectul nr. 1: Obama

Subiectul politic de discuţie (ba chiar de certuri la cuţite) nr. 1 din vremea din urmă îl constituie preşedintele american Obama. Rareori s-a întâmplat ca întrebarea clasică a neamului nostru – şi-o să fie bine pentru evrei? – să fie atât de des rostită ca atunci când vine vorba de noul lider de la Casa Albă.

Părerile sunt împărţite, atât în rândurile evreilor din Statele Unite (şi din lume, în general) cât şi printre israelieni. Două lumi stau faţă-n faţă.

La rubrica "Poşta" publicăm o scrisoare a doctoriţei Puica Strihan (soţia esteticianului Andrei Strihan), exprimându-şi încrederea în bunele sentimente ale lui Obama faţă de Israel şi reproşându-ne că, într-unul din numerele trecute, am privit cu neîncredere declaraţiile şi acţiunile charismaticului preşedinte à propos de ţara noastră.

Aici, la "Tendinţe", reproducem un articol găsit în revista "Semnalul" din Canada şi iscălit de un cunoscut rabin din Statele Unite, Dr. Morton Pomerantz:

«Noul nostru preşedinte nu a comandat unui antisemit fanatic să se ducă la Muzeul Holocaustului de la Washington şi să omoare evrei, dar el cu siguranţă dă naştere unui climat de ură împotriva noastră. Nu este o simplă coincidenţă că asistăm la o creştere a nivelului de ură contra evreilor în acelaşi timp în care preşedintele Barack Obama plasează America contra statului Israel. Acum câteva zile (articolul a fost publicat în vară, **n. red.**) Obama a făcut o vizită la Cairo, a doua călătorie într-o ţară arabă fără a vizita şi Israelul; mesaj clar. Dar acesta era aspectul subtil. La Cairo Obama a spus lucruri care pun pe evreii din Israel, pe cei din America şi de oriunde într-o situaţie extrem de gravă. Şi dacă atitudinea lui nu este viguros combătută, o să se ajungă la a situaţie tot atât de gravă ca şi aceea creată de nazişti.

(La Cairo) Obama a spus largei lui audienţe de peste 100 de milioane de oameni că uciderea a şase milioane de evrei în timpul Holocaustului echivalează cu comportarea Israelului faţă de palestinieni. Aceasta este o remarcă de necrezut, o insultă pentru cei ce au pierit în genocidul lui Hitler şi este o formă de revizionism ce va aduce doar rău evreilor pentru viitor. Cu toate că Obama a recunoscut că "şase milioane de evrei, mai mulţi decât întreaga populaţie a Israelului de astăzi, au fost omorâţi", comentariul lui legat de Holocaust a fost urmat de fraza: "...pe de altă parte nu se poate nega faptul că poporul palestinian – musulmani şi creştini – au suferit în strădania lor de a avea o ţară".

"Pe de altă parte?"

Isteaţa construcţie a frazei în care compară genocidul a şase milioane de evrei cu chestiunea palestiniană nu va fi omisă de cei aproape 100 de milioane de musulmani care l-au ascultat. Posibil să nu fi fost omis nici de James W. von Brunn, rasistul de 88 de ani, cel care a comis crima de la Muzeul Holocaustului din Washington. El a dat impresia că nu face altceva decât să răzbune astfel atrocităţile menţionate de Obama că ar fi fost comise de evrei. La prima impresie, discursul lui Obama a părut trandafiriu şi plin de optimism. O invitaţie la toleranţă şi înţelegere. Dacă însă dai la o parte pojghiţa superficială, este un document periculos pe care istoria îl va considera ca un punct de cotitură pentru America şi Israel – şi care va duce la o situaţie primejdioasa atât pentru evrei cât şi pentru creştini în viitor.

Pericolul imediat la care duce discursul lui Obama constă în incredibila rescriere a istoriei evreilor, creştinilor şi musulmanilor, pornind de la timpurile medievale şi până în prezent. De-a lungul întregului său discurs Obama a vorbit despre intenţiile pacifiste ale Islamului şi chiar dacă există într-adevăr versete din Coran care confirmă această interpretare, Islamul de fapt are o lungă şi sângeroasă istorie de violenţe împotriva fraţilor musulmani, împotriva evreilor şi creştinilor. Obama se pare că nu a auzit de violentele cuceriri musulmane în Orientul MijJociu, Spania şi jumătate din Europa vestică. El nu a învăţat că cruciadele au încercat să oprească măcelul populaţiei cucerite căreia i se oferea opţiunea convertirii la Islam sau moartea? În lunga cuvântare de o oră, el nu a pomenit un singur cuvânt despre trecutul belicos al Islamului. Ca o ironie, preşedintele american a făcut o serie de referinţe legate de aspectele negative din istoria Americii, cum ar fi colonialismul şi sclavia. "De secole negrii americani au avut de suferit biciul ca sclavi şi umilirea segregaţiei." El însă a uitat să menţioneze că arabii musulmani au fost cei mai mari negustori de sclavi din istoria umanităţii.

După părerea lui, israelienii sunt vinovaţi de multe lucruri, mai ales în ceea ce priveşte presupusul rău tratament acordat palestinienilor. Nu e cel puţin ciudat ca un preşedinte american să meargă într-o ţară străină şi să vorbească de rău propria ţară şi pe aliatul ei de lungă durată? În acelaşi timp el aduce laude şi numai laude unei religii şi culturi care au o lungă istorie de valori total opuse acelora care au făcut din America a mare naţiune.

Obama are chiar nemaiauzita îndrăzneală, când vorbeşte despre

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM - PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

modul cum sunt tratate femeile musulmane, să condamne țările vestice pentru că încearcă să oprească pe aceste femei de a folosi hijabul care le acoperă întreaga față. Acesta este un simbol al subjugării femeilor din lumea musulmană. Iată însă ce declară Obama: "De asemenea este important pentru țările vestice să evite a impune cetățenilor musulmani restricții în modul de practicare a religiei, așa cum consideră ei necesar – de exemplu prin respectarea cerințelor vestimentare ale femeilor musulmane".

Și Obama nu numai că ignoră flagranta subjugare a femeilor din lumea arabă, el nu menționeaza nici măcar o dată quasi-totala intoleranță religioasă din lumea musulmană împotriva creștinilor și evreilor. În discursul său, el pledează doar pentru ca femeilor ce trăiesc în țările musulmane să li se înlesnească accesul la educație. Ce părere are însă despre o discuție legată de decapitarea femeilor arabe pentru "crime" ca de exemplu adulterul? Obama insistă că Islamul a promovat toleranța și că în societățile islamice au înflorit astfel de idealuri. El pretinde că fiind un "student în științe istorice" înțelege mai bine ca alții adevărul despre "datoria civilizației față de Islam". Și adaugă: "De-a lungul istoriei, Islamul a demonstrat prin cuvinte și fapte posibilitatea toleranței religioase și a egalității între rase". El nu știe că un creștin sau un evreu ar fi decapitat în Arabia Saudită dacă și-ar practica religia astăzi, acum, în acest moment? Desigur, Obama nu oferă nici un exemplu unde este tolerată cu adevărat libertatea reli-

Bianca Marcovici vs. comitetul ASILR (Asociația Scriitorilor)

Primim la redacție:

Dragi colegi de scris,

Nu am știut până acum că lucrurile se pot complica în ASILR.

Am fost somată de poetul Shaul Carmel să-mi plătesc cotizația pe anul 2009, în urma unui telefon primit acum câteva zile!

După cum știu, NU a fost ales noul președinte al Asociației după ce au expirat cei 4 ani regulamentari, adică în 2008! Cum nu se poate prelungi încă o decadă (mandatul respectiv, n. red.) fără noi alegeri statutul fostei conduceri, rog să se oficializeze și să mi se confirme cui îi plătesc cotizația în mod legal, când se vor face lansările de carte a cărților care au apărut deja?

Când va apare revista "Izvoare" și dacă totul depinde de donațiile admiratorilor noștri, fiindcă doar nu din cotizații putem plăti cele de mai sus.

Rog de asemeni să se dea în vileag lista scriitorilor din asociație care plătesc cotizația și care au respectat statutul de intrare în ASILR, adică (au la activ) minimum două cărți publicate în limba română, lucru clarificat încă de la ședința reunită a conducerilor U.S. din Romania și ASILR 1996

În caz contrar asociația ar trebui să se autodizolve!

Bianca Marcovici
Fostă membră
în Conducerea ASILR

Husni Mubarak și Obama

gioasă în lumea musulmană. Cu toate acestea el a spus audienței că în fiecare stat al uniunii de-a lungul teritoriului SUA, există peste 1.200 de moschei. Dar de ce, domnule președinte, nu există nici o biserică creștină sau sinagogă deschisă pe teritoriul Arabiei Saudite? Nici măcar una. De ce în multe țări, incluzând Egiptul gazdă, bisericile creștine au avut de suferit mereu persecuții? De ce comunitatea evreiască din Cairo, care a fost cândva importantă – sediul printre alții al lui Maimonide – este astăzi total dispărută? De ce, dragă d-le președinte, vechea comunitate creștină din West Bank și din locuri ca Bethleemul a fost alungată de atacul musulman din zilele noastre?

"Pe de altă parte", ca să te cităm, d-le președinte, ai evitat să menționezi și alte adevăruri. Hai să începem cu arabii israelieni care pot spune că au unul dintre cele mai înalte niveluri de trai din lumea arabă. Într-adevar, ei au mai multe drepturi decât arabii din orice altă țară musulmană. Libertatea lor religioasă este în totalitate apărată și ei votează în alegeri libere. Spune-mi care țară musulmană este la nivelul Israelului în apărarea drepturilor minorităților? Până și arabii din West Bank și-au văzut crescut nivelul de trai în timpul controlului israelian. Arabii de acolo sunt printre cei mai educați din lume, mulțumită Israelului. În vederile revizioniste ce le expui, Israelul a acționat să facă doar rău acestor oameni. Dar nu Israelul a fost acela care nu a respectat rezoluțiile Națiunilor Unite care au marcat clar granitele atât ale Israelului cât și ale unei entități care nu a existat înainte, numită Palestina. Ai evitat în mod inteligent orice discuție pe această temă sau atacul necontenit împotriva statului evreu din partea țărilor musulmane de șase decenii. Nu, d-le președinte, nu o să accept afirmația ta că vrei toleranță religioasă sau că dorești să-i aperi pe evrei, deoarece ai fabricat a istorie falsă care să se potrivească planurilor tale. D-le președinte, sunt profund șocat că poți să distorsionezi adevărul în speranța că vei putea crea o pace care să dăinuie. O astfel de pace nu poate fi făcută cu minciuni, falsuri istorice și jumătăți de adevăr. Pretinzi că ești creștin, dar dai impresia că vrei să-i aperi pe musulmani. În discursul tău ai vorbit deschis despre moștenirea ta musulmană, admirația ce-o porți pentru felul lor de-a trăi ș.a.m.d. De asemenea ai declarat că dorești ca în timpul președinției tale, una din acțiunile importante să fie repararea imaginii Islamului. De ce ai ascuns de publicul american asemenea vederi în timpul recentei campanii prezidențiale? De ce, ca președinte, te înclini până la pământ în fața regelui saudian care refuză să ofere libertate religioasă pentru creștini sau evrei? Ai lăsat să se înțeleagă foarte clar prin declarațiile făcute că repoziționezi Statele Unite mai departe de Israel, singura țară democrată și aliată a Americii din Orientul Mijlociu. Prin declarațiile făcute de tine și de acoliții tăi ai arătat fără ocolișuri că Israelul nu trebuie în nici un caz să oprească Iranul de la fabricarea bombelor nucleare. Și totuși ai promis că vei răspunde atacurilor Iranului dacă acestea vor fi de natură atomică și împotriva Israelului. Dar trebuie să știi prea bine că dacă Iranul reușește în planul ce și-a propus (de-a șterge Israelul de pe hartă) și atacă micul stat cu arme nucleare, Statele Unite nu vor mai avea nici un Israel de apărat. Anumiți evrei pot fi naivi, dar proști nu suntem.

Rabin Dr. Morton H. Pomeranz»

(Rabin Dr. Morton H. Pomeranz este membru al Reform Movement of Judaism și chaplain pentru statul New York. Fost ofițer în Navy și

Marine Corps, a fost și chaplain pentru Jewish War Veterans al Statelor Unite.)

N. Red.: Are dreptate rabinul din America? Dacă ne luăm după efectele rezenței lui Obama la Casa Albă asupra Israelului, s-ar zice că da. Câteva fapte din vremea din urmă te îndeamnă să crezi că Biroul Oval a dat pretutindenea "lumină verde" pentru atacarea Israelului.

Ziarul suedez "Alfonbladet" a publicat un articol fascist, acuzând (de altfel fără probe) armata noastră că ucide dinadins palestinieni pentru a le vinde apoi organele pe piața neagră. Egipteanul Faruk Hosni, care declarase în parlamentul de la Cairo că este gata oricând să ardă în piață cu mâinile lui cărțile israeliene, a fost propus și sprijinit din răsputeri (din fericire, fără succes) să îndeplinească funcția de director general al UNESCO. Mai nou (și mai grav), raportul ONU privind războiul din Gaza, redactat sub conducerea judecătorului sud-african Richard Goldstone (Kapo), acuză Israelul de crime de război și împotriva umanității, cerând ca responsabilii Zahal să fie traduși în fața Curții Penale Internaționale.

Toate acestea (și altele încă) nu s-au petrecut acum șapte ani și nici acum doi ani. Și nici anul trecut, ci astăzi, "în vremea lui Obama".

Unii vor susține că e vorba de o coincidență. Se prea poate. Numai că nouă nu ne plac coincidențele.

M.

Palestinienii: Ce este Hamas-ul? Cine este Hamas-ul?

Două întrebări la care răspunde un cunoscut ziarist român.

«Ascult pe toate canalele comentarii despre intervenția armatei israeliene în Gaza. Cele mai multe sunt emoționale – perfect explicabile în plin război, când oamenii mor și, prin asta, umanitatea primește o lovitură grea –, dar sunt și incorecte. În asemenea situații, obișnuința este să blamezi Israelul. De altfel, pe străzile lumii libere, sute de mii de oameni strigă lozinci împotriva Israelului. O pot face fără nici o repercusiune. Au tot dreptul. Numai că e foarte important să nu uităm despre cine vorbim. Iar în acest caz, vorbim despre Hamas.

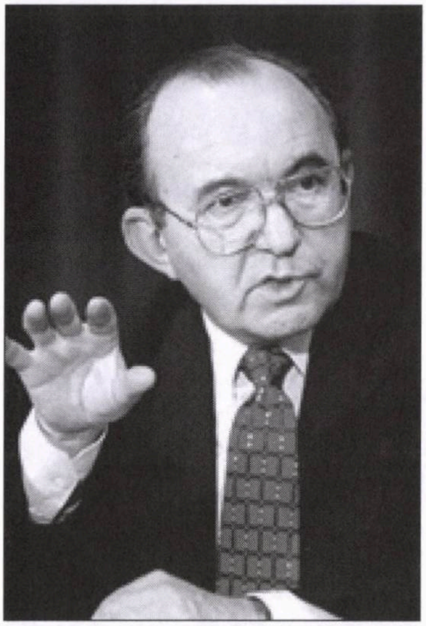

Richard Goldstone, judecătorul evreu care și-a pus semnătura pe raportul fascist al ONU despre războiul din Gaza. La ce s-o fi gândit el de Yom Kipur?

Uimitor cum antiamericanismul și antisemitismul afectează memoria! Citesc peste tot că Hamas a câștigat alegerile din ianuarie 2006. Se repetă obsesiv acest fapt indiscutabil, pentru a ni se inocula ideea că Hamas are deplină legitimitate democratică. Dar nu se reamintește că Gaza a rămas sub dominația totală a Hamas după ce, în vara anului 2007, milițiile Hamas au alungat, prin forță, Fatah-ul rival. Și când spun "prin forță", ca să fiu clar, vreau să spun că Hamas a ucis, a torturat și a incendiat, declanșând așa-numita "bătălie pentru Gaza", prin aruncarea demonstrativă a unui ofițer fidel Fatah-ului de pe cel mai înalt bloc din orașul Gaza în plină zi. Pe limba democrației, cei care au câștigat alegerile obținând 44,45% au trecut la lichidarea celor care au obținut 41,43%. Acesta este Hamas-ul, organizație teroristă după toate standardele internaționale. Nu pot înțelege de ce se omit asemenea informații, atât de importante pentru definirea profilului Hamas; informații la fel de importante precum aceea, subliniată la infinit, că a câștigat alegeri libere. Mai e ceva important pentru întregul context: Israelul nu mai e în Gaza de multă vreme. Israelul a retras și trupele și coloniștii care se stabiliseră abuziv pe acele teritorii încă din septembrie 2005. De ce Hamas continuă să atace Israelul e greu de explicat pentru cei care uită scopul oficial asumat de această organizație.

Cu atât mai greu de explicat cu cât, după o intensă mediere egipteană, un fel de armistițiu a fost încheiat între Hamas și Israel. Când Hamas a anunțat unilateral că armistițiul e suspendat câteva luni mai târziu și a început atacul cu rachete și mortiere asupra sudului Israelului, motivul era unul nonmilitar: că Israelul nu permite accesul mai larg al ajutoarelor spre Gaza. Chestiune discutabilă, oricum. Negociabilă, sigur. Dar Hamas a recurs la rachete. Iar declarația președintelui egiptean Mubarak – "Am avertizat cât se poate de serios Hamas pe parcursul acestor luni că atitudinea lor va obliga Israelul să reacționeze militar" – arată limpede că mișcarea islamistă a vrut ca acest atac să aibă loc. De ce? Simplu. Pentru că procesul de pace inițiat la Annapolis mergea bine, pentru că soluția celor două state se profilează și pentru că Israelului i se pot reproșa din ce în ce mai puține lucruri în relația cu Autorita-

tea Palestiniană. Iar scopul Hamas, acela de a transforma întregul teritoriu al Israelului într-un stat islamic, sună din ce în ce mai clar ca un proiect dement, irealizabil. Cine nu crede că asta își propune Hamas, să piardă câteva minute citind statutul organizației, disponibil din multe surse pe internet.

În vara anului trecut, un subiect interesant a făcut prima pagină a ziarelor israeliene, precum și a unei părți a presei americane, veți deduce lesne care anume. Un tânăr de 30 de ani, pe numele său Mosab Hassan Yusef, s-a convertit la creștinism. Cu adevărat extraordinar în această poveste este identitatea tânărului creștin. Fostul Yusef, actualul Joseph, este fiul cel mare al unuia dintre cei mai importanți lideri ai mișcării Hamas, șeicul Hassan Yusef. Șeicul a fost în repetate rânduri deținut în închisorile israeliene, dar și ales în Consiliul Legislativ al Autorității în mai toate alegerile care au avut loc în ultimii ani în Teritorii. Mosab Hassan Yusef a crescut, ca mai toți copiii lumii, adorându-și tatăl și, după cum mărturisește acum, a ajuns să iubească Hamas pentru că își iubea tatăl. Totuși, nu a devenit niciodată membru al mișcării. A activat însă ca tînăr islamist împotriva Israelului, participând la toate Intifadele. A ajuns și el la închisoare, imediat după ce a terminat liceul. Acolo, a cunoscut mai bine mișcarea Hamas. Nu doar corupția și stricăciunea umană a liderilor Hamas l-au șocat, cât faptul că Hamas tortura viguros propriii membri. Orice umbră de îndoială cădea asupra unui deținut Hamas, cum că ar colabora cu israelienii, îl trimitea la tortură. Torționarii erau chiar liderii din închisoare ai mișcării. Adesea, episoadele de tortură se terminau cu moartea victimei. Tânărul Yusef a ajuns să vadă că, în interiorul închisorilor israeliene, Hamas clădise propriile închisori destinate tot palestinienilor. În închisoare, Yusef începe să se gândească la creștinism. Îl descoperă pe Isus și, după eliberare, ajunge în California. La San Diego, frecventează asiduu o biserică evanghelică. Vorbește calm și relaxat despre islam. O spune franc: "Islamul nu este vocea lui Dumnezeu. Poți să fii ofensat de ceea ce spun, e treaba ta. Dar ar fi preferabil să studiezi și să te întrebi dacă nu cumva am dreptate. Chiar crezi că te duci în Rai cu 72 de virgine, dacă te sinucizi omorând alți 20 de oameni?". După cum era previzibil, Al-Qaeda l-a declarat trădător și Frăția Musulmană l-a condamnat la moarte. Joseph însă nu se teme. Spune că islamiștii îl pot ucide foarte ușor, dar ceea ce pot ei omorî este doar trupul. Ideile și sufletul său, însă, nu pot fi ucise.

Sunt convins că situația din Orientul Mijlociu e cât se poate de complicată, că există mii de nuanțe și detalii relevante. Singurul lucru onest pe care îl putem face când vorbim despre acest spațiu geostrategic extrem de vulnerabil este să nu uităm niciodată cine e cine. Ca să putem ajunge la pace, trebuie să păstrăm memoria integrală.»

(Dintr-un articol de Sever Voinescu; în "Dilema veche", București 2009)

România: Cimitirele, sinagogile... și Federația

Un comunicat al FCER pe marginea mult-discutatei probleme a patrimoniului evreo-român

Am primit următoarele din partea dr. Aurel Vainer, președintele FCER:

«În ultima vreme, în unele mijloace de informare din România și din străinătate, au apărut susțineri critice (în unele cazuri, chiar incriminante la adresa Federației Comunităților Evreiești din România) privind situația Patrimoniului Sacru evreiesc din România. În legătură cu această problemă complexă și dificilă, conducerea Federației aduce următoarele precizări:

1. Potrivit legislației românești în vigoare (Legea nr. 598/2002) sinagogile, cimitirele evreiești și băile rituale aparțin de drept Federației Comunităților Evreiești din România. Aceste bunuri sacre au fost realizate cu resursele financiare ale populației evreiești din România, trăitoare de seeole pe aceste meleaguri. În aceste condiții orice revendicare de ordin privat nu are temei. O mențiune specială se impune, în fapt: chiar și regimurile totalitare din trecut au recunoscut acest drept al comunităților evreiești față de patrimoniul lor sacru.

2. În prezent, conform bazei de date a FCER, se află în proprietatea și grija noastră, 88 de sinagogi și 821 de cimitire evreiești (13 dintre acestea fiind identificate în ultimii 3 ani). Din numărul total de sinagogi, multe se află în localități în care nu mai trăiesc evrei de zeci de ani, iar în cazul cimitirelor, 638 sunt localizate, de asemenea, în zone fără evrei. În majoritatea lor, sinagogile existente sunt într-o stare avansată de degradare fizică. Sunt clasificate legal drept monumente istorice 34 de sinagogi și 14 cimitire, recunoscându-se asfel implicit caracterul lor de patrimoniu național românesc.

3. Starea actuală a cimitirelor nu ne poate mulțumi chiar dacă, în urma eforturilor FCER și ale comunităților, un număr de 119 cimitire sunt bine îngrijite și se află într-o stare bună, iar 224 sunt într-o stare acceptabilă. Problemele majore cu care ne confruntăm privind cimitirele sunt :

- asigurarea împrejmuirilor necesare, inclusiv în urma deteriorărilor și a furturilor;

• păstrarea la standarde normale a nivelului de vegetaţie (buruieni, arbuşti etc.) implicând în permanenţă lucrări de defrişare, de transport a deşeurilor vegetale, erbicidare, toaletarea arborilor etc. reprezentând cheltuieli de circa 2,4 mil. lei (608 mii euro) anual.

• Nevoia restaurării unui număr de 73.000 de monumente degradate, răsturnate, distruse de vandalizări şi de fenomenele naturale;

• Asigurarea pazei, potrivit prevederilor legale.

4. Activitatea de prezervare a patrimoniului sacru evreiesc necesită resurse financiare importante, cu mult peste posibilităţile reale de care dispun comunităţile evreieşti din România. Câteva cifre sunt, însă, edificatoare:

• În anul 2007 Statul Român a alocat de la buget suma de 400 mii lei pentru un program special dedicat prezervării sinagogilor şi cimitirelor evreieşti din România. În anii 2005-2009, au fost executate prin finanţarea acordată Ministerului Culturii şi Cultelor, lucrările de restaurare a sinagogilor din Orăştie, Piatra Neamţ (şi Iaşi, aflată în curs).

• Efectuarea unor lucrări de mare anvergură pentru consolidarea şi restaurarea Templului Coral din Bucureşti, unde aportul Primăriei Municipiului Bucureşti la restaurarea faţadelor este substanţial.

• Din resursele financiare ale FCER, s-au cheltuit în anii 2006-2008 pentru prezervarea patrimoniului sacru evreiesc peste 3,3 mil. lei (peste 1,1 mil. dolari), realizându-se 131 lucrări în sinagogi şi 145 în cimitire. Datorită crizei economico-financiare actuale, volumul de lucrări şi sumele cheltuite au scăzut dramatic în anul 2009, fără însă a sista complet unele lucrări începute la Templul Coral din Bucureşti, Templul Meseriaşilor din Galaţi şi Sinagoga Mare din Oradea.

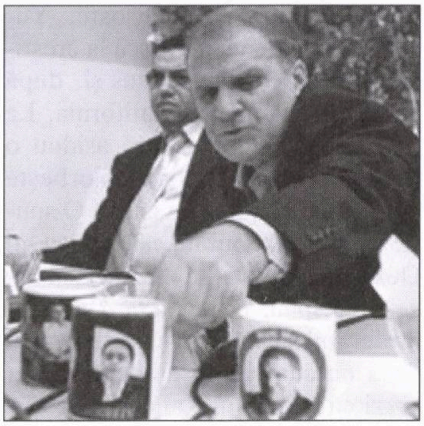

Nati Meir și Adrian Minune

La formarea resurselor financiare ale FCER contribuie într-o măsură importantă şi Organizaţia JOINT din Statele Unite, Fundaţia Caritatea şi unele contribuţii primite de la evrei orginari din România.

Din păcate, în condiţiile crizei economico-financiare internaţionale actuale, în acest an primim tot mai puţin de la contributorii mai sus menţionaţi, ceea ce are implicaţii nefavorabile asupra activităţilor noastre de prezervare a patrimoniului sacru evreiesc, în care în nici un caz nu se reflectă neglijenţă sau nepăsare din partea Federaţiei sau a comunităţilor din teritoriu.

5. Este nedrept şi imoral să pretinzi la modul absolut, numărului mic de evrei trăitori în România de astăzi, cu o structură socio-demografică nici pe departe încurajantă, să vegheze şi să asigure un mod impecabil de întreţinere şi funcţionare a patrimoniului sacru evreiesc.

În numele Comitetului Director
al FCER
Preşedinte,
Dr. Aurel Vainer»

România: Un evreu și un ţigan

Aşa cum s-a aflat, ultima "găselniţă" a lui Nati Meir legată de candidatura sa la alegerile prezidenţiale din România o constituie alianţa lui cu rromii. El s-a combinat în acest scop cu Adrian (Adi) Minune, un foarte popular cântăreţ de manele, cerându-i să compună de urgenţă un imn al formaţiei condusă de Nati Meir.

Zis şi făcut. Treaba e aproape gata.

Citim pe Internet:

«Colaborarea dintre Nati Meir şi Adrian Minune a dat roade. Imnul de campanie al lui Nati Meir, candidat la preşedinţie, este aproape gata şi va fi lansat în curând. Iată un fragment din maneaua compusă de Adrian, publicată vineri pe site-ul lui Meir.

"Un evreu şi un ţigan,
Nati Meir şi Adrian
Vin astăzi să vă distreze
Că ei vor să candideze.

Refren:
Să scăpăm ţara de hoţi,
Haideţi să ne unim toţi!
Cu votul care mi-l daţi,
Nicicând n-o să regretaţi.

Am cutreierat prin ţară
Şi-am văzut viaţa amară.
Românii n-au bucurii
Şi n-au ce da la copii.

Eu candidez pentru voi
Ca să vă scap de nevoi.
Toţi v-au spus vorbe deşarte,
Noi vrem să trecem la fapte."

"Am compus versurile într-o zi, au fost mai uşor de compus. Acum mai lucrăm la linia melodică", a spus Adrian Minune.

Contactat de *realitatea.net*, Nati Meir a anunţat că lansarea oficială a imnului va avea loc la începutul săptămânii viitoare. La eveniment va participa şi Adrian. Meir a spus, de asemenea, că intenţionează să filmeze un videoclip pentru imn alături de manelist, dar că nu va cânta pentru că nu are voce.

Meir a mai declarat că Adrian

Minune face parte din staff-ul său de campanie și îl va însoți în țară, unde va susține și concerte alături de alți interpreți precum Vali Vijelie, Florin Salam, Sorinel Puștiu sau Pepe.»

Lumea: Haremurile occidentale

«Recent, un judecător scoțian a încălcat legea în favoarea unei familii poligame. Cazul se referea la un bărbat musulman care a condus cu 64 de mile pe oră într-o zonă de 30 mile pe oră – un caz care de obicei duce la pierderea automată a permisului de conducere. Avocatul acuzatului a explicat necesitatea de a conduce cu viteză a clientului său: "El are o soție în Motherwell și alta în Glasgow și alternează între cele două în ce privește sejururile și nopțile petrecute cu ele. Fără permis de conducere el va fi incapabil să facă aceasta în mod regulat." Impresionat de soarta poligamului, judecatorul i-a permis să-și păstreze permisul.

Monogamia, sugerează verdictul, vechiul fundament al civilizației vestice, se erodează în tăcere sub provocarea legii islamice. Dacă se va continua în această direcție, poligamia va deveni un fapt comun.

Din 1950 încoace, populația musulmană a crescut în Europa de Vest și în America de Nord, prin emigrare și convertire; a crescut și forma islamică de poligamie (un bărbat căsătorit cu mai mult de o singură femeie). Estimările găsesc 2.000 sau mai mulți bărbați poligami britanici, 14.000 sau 15.000-20.000 haremuri în Italia, 30.000 haremuri în Franța, și 50.000-100.000 poligami în Statele Unite.

Unii imami recunosc deschis că execută ceremonii de căsătorie poligame: Khalil Chami declară că i se cere aproape în fiecare săptămână să execute asemenea ceremonii în Sydney. Aly Hindy dedară că a "binecuvântat" mai mult de 30 asemenea căsătorii în Toronto.

Acceptarea de către societate este de asemenea în creștere. Politicienii se întâlnesc fără nici un fel de probleme cu poligamii sau declară că vesticii ar trebui să "găsească un mod de a accepta acest lucru" iar ziariștii descriu poligamia cu înțelegere, simpatie și compasiune. Islamiștii discută despre virtuțile poligamiei și cheamă la recunoașterea sa oficială.

Poligamia a făcut progrese legale în 2008. (Pentru detalii mai amănunțite, vezi blogul meu "Harems Accepted în the West.") Cel puțin 6 jurisdicții vestice permit haremurile azi cu singura condiție ca ele să fie plasate în acele jurisdicții unde poligamia este legală.

Regatul Unit: Bigamia se pedepsește cu până la 7 ani închisoare dar legea recunoaște deja haremurile formate în țările care tolerează poligamia. Departamentul Muncii și al Pensiilor plătește cuplurilor până la 92.80 lire sterline (140 dolari) pe săptămână ca ajutoare sociale iar fiecare dintre așa-numitele "soții adiționale" primește câte 33.65 lire sterline. Ministerul de Finanțe spune: "Atunci când un bărbat și o femeie sunt căsătoriți în cadrul legii care permite poligamia și bărbatul are o soție adițională, legea numită "Tax Credits (Polygamous Marriages) Regulations 2003" îi permite să ceară reducere de impozite. În plus, haremurile pot avea dreptul la beneficii suplimentare în privința locuinței care să satisfacă nevoia lor de proprietăți mai mari.

Olanda: Ministrul de Justiție, Ernst Hirsch Ballin, a anunțat că mariajurile musulmane poligame trebuie să fie acceptate de lege însă discutate de la caz la caz.

Belgia: Curtea Constituțională a făcut pași pentru ușurarea reunificării haremurilor formate în afara granițelor.

Italia: Un tribunal din Bologna a permis unui imigrant musulman să aducă în țară pe mamele celor doi copii ai săi, pe motiv că mariajele poligame s-au desfășurat în baza unor contracte legale.

Australia: Ziarul "Australian" scrie: "Mariajul poligam este ilegal. Dar guvernul federal, ca și în Anglia, recunoaște relațiile deja contractate legal în afara granițelor, incluzând căsătoriile poligame. Aceasta permite nevestelor adiționale să primească ajutor de sărăcie și alte alocații."

Ontario, Canada: Legea canadiană pedepsește poligamia cu închisoarea, dar "Ontario Family Law Act" acceptă "mariajul poligam, dacă ceremonia se desfășoară într-o jurisdicție al cărei sistem juridic recunoaște aceasta drept validă".

Astfel, contra costului a două bilete de avion, musulmanii pot ocoli legile vestice. (Cineva s-ar putea întreba când se vor trezi și mormonii să-și ceară "drepturile".). Puține țări (cum ar fi Irlanda) mai resping încă haremurile; în general, după cum notează David Rusin de la "Islamist Watch", "guvernele tind să se uite în altă parte în timp ce moralitatea Arabiei secolului al VII-lea prinde rădăcini în propria noastră bătătură".

Într-o vreme când normele căsătoriilor vestice sunt deja în primejdie, musulmanii testează găurile din sistemul legal, ba chiar caută sprijin printre contribuabili, pentru mirese multiple. Aceasta are semnificații vaste: în aceeași măsură în care conceptul de căsătorie între un bărbat și o femeie a determinat dezvoltarea economică, culturală și politică a vestului, avansarea legii islamice (Shari'a) va schimba în mod profund viața așa cum o știm noi astăzi.»

(Dintr-un articol de Daniel Pipes; în "Jerusalem Post", 2009; traducerea în limba română: Radu Hervian)

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...Ehud Barak, ministrul Apărării, a luat taurul de coarne și, la o adunare a elevilor, a răspuns la o întrebare privind soarta lui Ghilad Shalit: "Noi facem tot ceea ce este posibil pentru a-l elibera, dar nu orice preț poate fi plătit. Nu avem voie să arătăm că suntem dispuși la orice"; ne place, de asemenea, că fostul deputat Uzi Baram, unul din reprezentanții cei mai de seamă ai stângii israeliene, s-a declarat – spre uimirea multora dintre colegii săi de tabără politică – de acord cu Barak:

Uzi Baram: nu trebuie spus orice în gura mare!

«De data aceasta, Barak are dreptate! Nu sunt de acord cu nici una din deciziile sale politice, dar când l-am auzit spunând că trebuie să-l eliberăm pe Ghilad dar nu cu orice preț, m-am simțit imediat solidar cu el.

Este adevărat că declarațiile rostite din păcate mult prea des în Israel despre faptul că trebuie plătit orice preț pentru a-l elibera pe soldatul răpit – și urmărite cu atenție de către teroriștii din Hamas – nu fac decât să mărească mereu și mereu pretențiile organizației criminale în mâna căreia se află Ghilad.

Personal, cred că într-adevăr trebuie făcut totul, dar absolut totul, pentru revenirea lui Ghilad acasă. Dar nu trebuie spus în gura mare acest lucru și mai ales nu trebuie ca cei din Hamas să înțeleagă că, sub presiunea opiniei publice israeliene, conducătrii noștri vor accepta toate pretențiile teroriștilor.

Nu ne place că...

...d. Henri Guaino, consilier special al președintelui francez Nicolas Sarkozy, s-a declarat de acord cu numirea în funcția de director general al UNESCO a lui Faruk Hosni (57), ministrul egiptean al Culturii și unul dintre cei mai virulenți dușmani ai Israelului din lumea arabă contemporană.

Ne place (în schimb) că...

...un grup de intelectuali evrei de clasă – și anume scriitorul Elie Wiesel, filozoful Bernard-Henri Lévy și cineastul Claude Lanzmann, realizatorul filmului "Shoa", au protestat contra intervenției lui Guaino publicând o scrisoare în "Le Monde": "Între Faruk Hosni și direcția generală a UNESCO există o scandaloasă incompatibilitate. Hosni a fost de-a lungul anilor autorul unei serii de declarații clar și odios antisemite".

Printre exemplele citate de cei trei:

a) În 2008, vorbind în Parlamentul de la Cairo, Hosni a declarat că este gata să ardă cu mâna lui orice carte israeliană care ar putea fi introdusă la biblioteca din Alexandria, și b) "evreii n-au creat nimic valoros de-a lungul istoriei, toate realizările ce le sunt atribuite fiind furate de la alte națiuni".

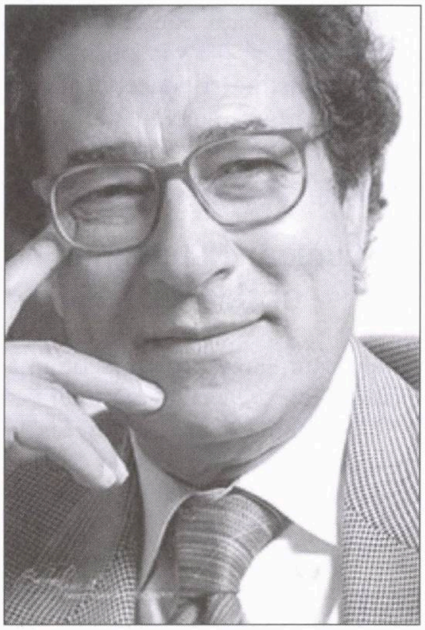

Faruk Hosni

Nu ne place că...

...interpretul de muzică ușoară Chris de Burgh (57) din Marea Britanie s-a lăudat la postul de televiziune BBC-Londra că el posedă puteri supranaturale, fiind capabil să

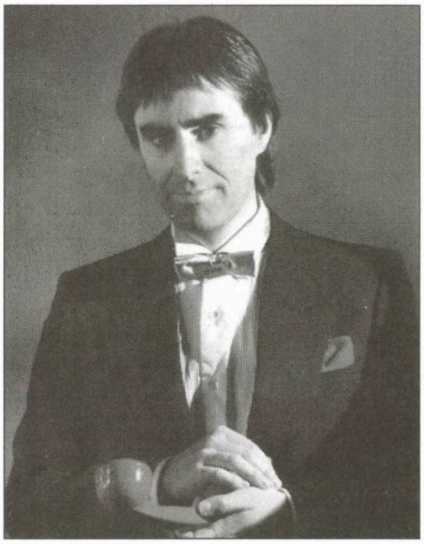

Chris de Burgh: vezi, măi, să nu te-atingem și noi cu vreo mână-două...

vindece fel de fel de bolnavi print–o simplă atingere cu mâna; nu ne place aceasta şi fiindcă (aşa cum a dezvăluit un fost membru al orchestrei sale) artistul mizează pe faptul că la concertele sale vor veni mii şi mii de cetăţeni cu beteşuguri, încercând să ajungă cât mai aproape de scenă pentru ca de Burgh să–i atingă cu mâna.

Nu ne place că...

...savanţii japonezi sunt pe cale să pună la punct un aparat având posibilitatea de a înregistra şi repeta scenele pe care oamenii le percep ca vise; nu ne place, fiindcă numai asta ne-ar mai lipsi: ca orice tip de la poliţie (sau din alte locuri) să vadă pe un mic ecran ce anume am visat eu noaptea.

Nu ne place că...

...preşedintele Obama stă cam prost la capitolul istorie contemporană; astfel, într-un discurs rostit nu de mult, el a spus că unchiul său "a făcut parte din trupele americane care au intrat la Auschwitz"; or, după cum ştie toată lumea, lagărul de la Auschwitz a fost eliberat, la sfârşitul războiului, de trupele sovietice.

Nu ne place că...

...bucureştenii au început să fure noaptea palmierii plantaţi de primăria capitalei în Piaţa Universităţii (şi care au costat 30.000 de euro).

Nu ne place că...

...aşa cum aflăm din săptămânalul francez "Charlie Hebdo", islamiştii din Pakistan sunt puşi pe fapte mari à propos de *infideli*. La Karachi, ei au ars câteva zeci de Biblii, precum şi câteva case, omorând cu un glonte-n cap un băiat creştin de 11 ani. Apoi, au atacat satul Bahmani Wala (la sud de Lahore), somându–i pe creştini săşi părăsească locuinţele şi să plece din ţară. În timpul predicii de la moschee, imamul a chemat la "jihad" împotriva "acestor creştini care ne insultă religia", sfătuindu-i pe musulmani "să-i pună pe creştini pe fugă şi să le ia copiii şi fetele".

Ne place că...

...în timpul recentului ei concert în Israel, cântăreaţa americană Madonna a făcut o pauză pentru a declara publicului din parcul Hayarkon din Tel Aviv: "De câte ori vin aici, mă încarc cu energie. Cred că Israelul este centrul energiei de pe pământ".

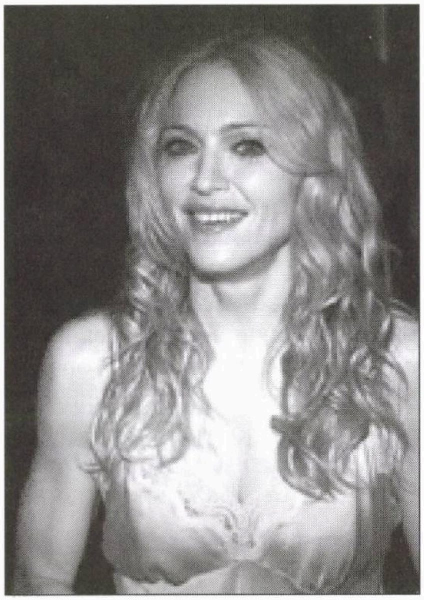

Madonna

Nu ne place că...

...Universitatea Brandeis din New York, întemeiată de evrei şi purtând numele unui f. f. cunoscut sionist american, a acceptat, contra unei subvenţii de 500.000 de dolari din partea arabilor, să găzduiască numeroşi conferenţiari de la Universitatea Kuds din Ierusalim, care predau cursuri anti-israeliene; de asemenea, nu ne place că şefii de la Brandeis au acordat titlul de Doctor Honoris Causa dramaturgului Tony Kushner (Kapo) care scrisese că Israelul este o ţară dezgustătoare iar sprijinitorii evrei-americani ai Israelului îi provoacă greaţă.

Ne place că...

...într-un articol din "România literară" cuprinzând impresiile sale de călătorie din America, criticul literar Alex. Ştefănescu a făcut următoarea observaţie pe marginea emigraţiei din ultimii ani:

«Faptul reprobabil este că, atraşi de bunăstarea americanilor, vin aici neisprăviţi cu miile, din toate continentele, care fac repede copii, simulează că se integrează în societatea americană, obţin ajutoare sociale etc. etc. Nu este exclus ca în timp uriaşa maşinărie a civilizaţiei să se împotmolească în acest roi imens de lăcuste umane.»

Ne place că...

...scriitorul român Virgil Mihaiu a remarcat o chestie simpatică la Lisabona.

«Dintre multele statui ce înfrumuseţează capitala Portugaliei – scrie V. M. în "România literară" – *una se bucură de maximă frecventare. Îl înfăţişează pe literatorul-prin-excelenţă Fernando Pessoa în mărime naturală, aşezat picior peste picior, lângă o masă de pe esplanada cafenelei A Brasileira. Născut la câţiva paşi de acest punct nodal al Lisabonei intelectuale (inaugurat în 1905), Pessoa avea să devină unul dintre principalii frecventatori ai stabilimentului – un fel de cartier general al avangardei literar-artistice portugheze – împreună cu Almada Negreiros, Jorge Barradas, Jose Pacheco & co. La aceeaşi masă există încă un scaun, unde oricine se poate aşeza pentru o fotografie în compania marelui scriitor. Idee atât de agreată de către autohtoni şi turişti, încât filozoful Eduardo Lourenço a emis teza că acesta a devenit, în fapt, adevăratul loc de pelerinaj al Portugaliei contemporane. Deşi inaugurată abia în 1988,*

statuia pare a se afla acolo din timpuri demult apuse, realizând o joncţiune subliminală între existenţa atât de tulbure a poetului şi actualitatea noastră.»

Ne place că...

...la Beijing s-a deschis o expoziţie de pictură a artistei chinezoaice Ju Duoqi (35) cuprinzând lucrări (pe teme de Leonardo da Vinci, Rembrandt, Picasso ş.a.) comestibile, adică realizate din legume, precum cartofi, ceapă, varză, vinete etc.

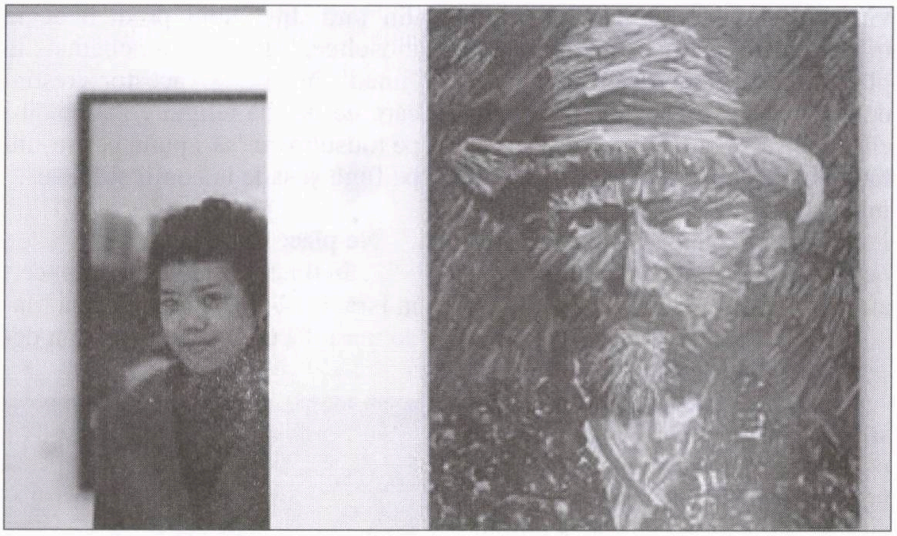

Ju Duoqi pozând alături de una din operele sale

Ne place că...

...d-na Orly Aviar, care a imigrat nu de mult în Israel din Statele Unite, având dublă cetăţenie, a primit un ordin de mobilizare în armata americană (din care, potrivit legii, face şi astăzi parte), fiind anunţată că trebuie să se prezinte fără întârziere la cartierul general al trupelor americane din Afganistan; ne place, de asemenea (şi încă mult), că d-na Aviar are 56 de ani.

Ne place că...

...într-o convorbire cu Cosmin Ciotloş, de la "România literară", poeta Gabriela Melinescu (care trăieşte în Suedia) a amintit că romanii nu suportau cultul personalităţii, ba chiar angajau oameni care să-i crtice şi să-i satirizeze în public pe conducătorii imperiului. De ce? "Ca să-i cureţe, să-i spele moral", explică scriitoarea. "Chiar pe Cezar îl criticau, făceau epigrame despre el, îi ironizau homosexualitatea. O spune Suetonius, cel mai important gestionar al bârfelor literare din istorie. Pentru contemporanii lui, Cezar nu era nici pe departe un zeu".

Orly Avior (mijloc)

Ne place că...

...à propos de povestea cu colonizările din Iehuda şi Shomron, din care preşedintele Obama bate mo-

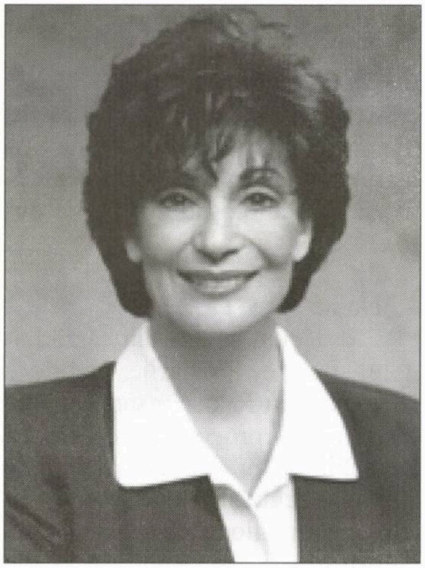

Shelley Berkley

nedă de cinci ori pe zi, d-na Shelley Berkley, membră a Congresu-

lui american (din partea Partidului Democrat, de altfel) a declarat: "E absurd. Nu există nici o dovadă că dacă toate colonizările dispar peste noapte, arabii ar fi dispuşi să recunoască dreptul la existenţă al Israelului".

Nu ne place că...

...înfricoşată de ameninţările organizaţiilor islamiste din Germania, d-na Philippa Ebene, directoarea Centrului multicultural din Berlin, a acceptat să scoată dintr-o expoziţie despre cel de-al doilea război mondial o fotografie (de altfel faimoasă) înfăţişându-l pe marele muftiu Haji Amin al-Husseini întreţinându-se cordial, în capitala Reichului, cu cancelarul Adolf Hitler.

Ne place (în schimb) că...

...despre această decizie Karl Rossler, curatorul expoziţiei, Maia Zehlen, purtătoarea de cuvânt a Comunităţii evreieşti din Berlin şi alte personalităţi au declarat că atitudinea directoarei constituie un scandal, ceea ce a făcut ca, cel puţin până la ora de faţă, fotografia să rămână la locul ei.

Ne place că...

...Dr. Mehdi Khazali, un *internaut* (cercetător pe Internet) din Iran, adversar al preşedintelui Ahmadinejad, a fost arestat deoarece

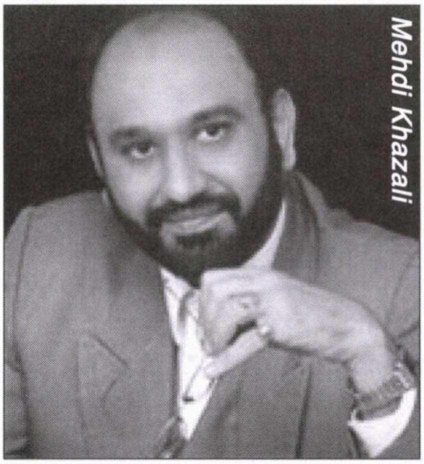
Mehdi Khazali

Tango: Ce bine ne-nţelegem noi doi...

susţinuse că liderul de la Teheran ar avea strămoşi... evrei.

Ne place că...

..în "Jerusalem Post" am dat peste caricatura de faţă, unde-l vedem pe preşedintele egiptean Husni Mubarak în chip de câine de pază al ţării sale, uitându-se înspăimântat la şeicul Nasrallah, şeful organizaţiei Hezbollah, care pare gata să declanşeze – râzând – o bombă aflată sub fundul său.

Ne place că...

...la rubrica "Dilema veche vă recomandă" din cunoscutul săptămânal bucureştean, unde redactorii revistei obişnuiesc să recomande cititorilor cărţile, spectacolele de

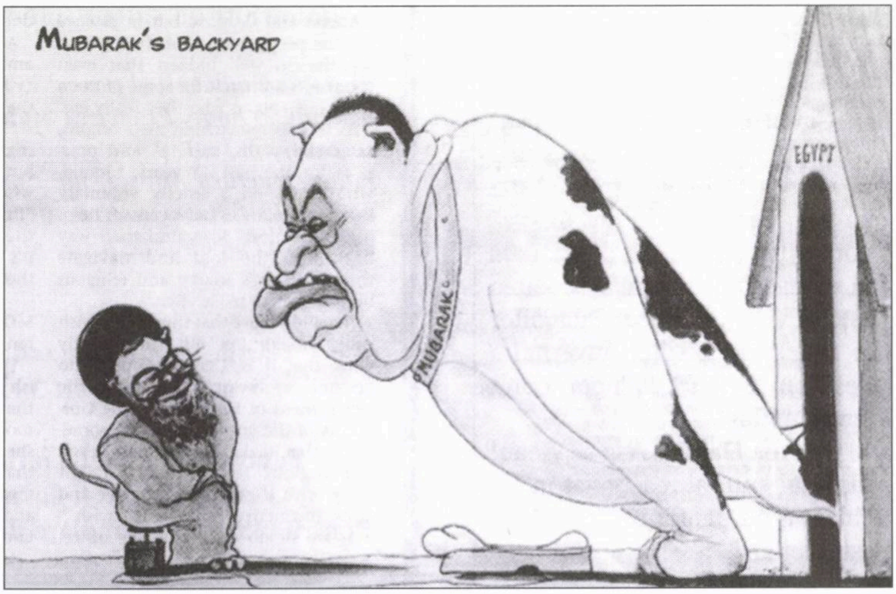

teatru, filmele, concertele etc. cele mai interesante ale momentului, scriitorul Marius Chivu a recomandat ciocolata belgiană "Delhaze" (cu nucă de cocos şi fulgi de porumb), care şi-a făcut apariţia în magazinul "Mega Image" din capitală.

Ne place că...

...pe interul-dreapta al echipei de fotbal F. C. Titu din România îl cheamă Magiun Barbu.

Ne place că...

...un grup de cercetători de la Universitatea Michigan (SUA) au pus la punct o pilulă care va îngădui oamenilor să mănânce după pofta inimii lor, fără a se teme că se vor îngrăşa.

Invitat să ţină o conferinţă la Universitatea din Stockholm, Benny Dagan, ambasadorul Israelului în Suedia, s-a trezit la un moment dat cu o ploaie de înjurături pe arăbeşte, precum şi cu un pantof aruncat din sală drept în capul lui.

Calm, Dagan a aruncat pantoful pe fereastră şi a continuat să vorbească, declarând: "Ăştia nu vor reuşi să mă împiedice să vorbesc în public. Misiunea mea în calitate de diplomat israelian este să vin în mijlocul oamenilor şi să explic poziţia guvernului nostru în legătură cu lupta contra terorismului".

Bravo, Dagan! Aşa te vreau! Iar felul cum ai reacţionat în incidentul cu pantoful arată că nu eşti o cizmă.

FRANCISCA STOLERU

Din nou prezentă în orizontul nostru literar cu două noi volume:

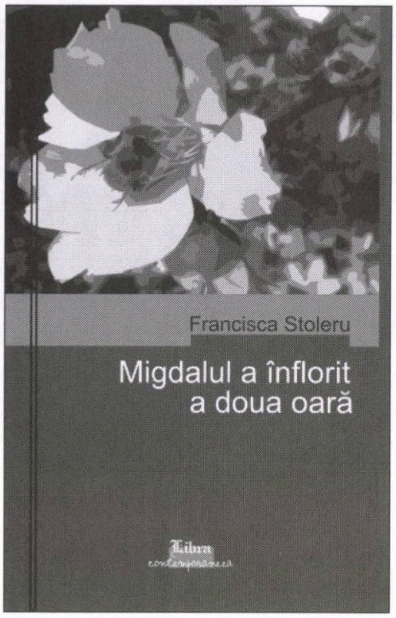

Migdalul a înflorit a doua oară

Roman, editura Libra, Bucureşti, 2009

"...Francisca Stoleru intenţionează o imagine cât mai completă a unui mozaic cultural, un colţ de lume în care se întâlnesc culturi diferite, tradiţii vechi... Şi nu e de mirare că aici (în Haifa cea greu încercată de istorie) migdalii ştiu (şi pot) înflori a doua oară".

Mihaela Albu

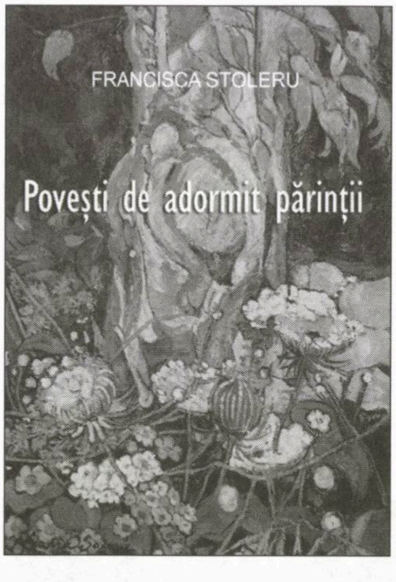

Poveşti de adormit părinţii

Proză scurtă, editura 24 ore, Iaşi

Reeditarea cărţilor "Cuibul de viespi" şi "Vioara cu arcuş fermecat" reunite într-un singur volum.

"Căutând oamenii şi poveştile lor, oriunde în lume, Francisca Stoleru se caută, în fapt, pe sine, întrucât, iată, structura fiinţei interioare constituie ţinta şi marca specială ale acestei admirabile proze autobiografice."

Ion Holban

Cărţile se pot comanda trimiţând un cec la adresa: Givat Downes 21/ 3 Haifa 34345 Tel. 04-8261123

Pentru "Migdalul a înflorit a doua oară" – 60 şekeli.
Pentru "Poveşti de adormit părinţii" – 70 şekeli
Pentru ultimele exemplare din "Bulevardul Tomis" – 50 şekeli

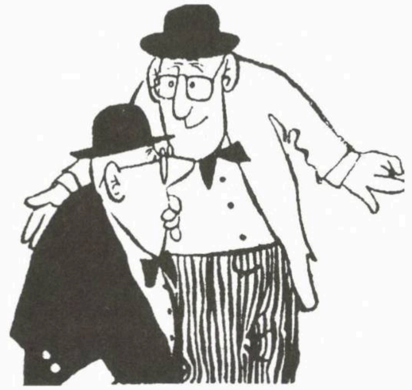

SE ZVONEȘTE CĂ...

...dramaturgul **Dorel Dorian,** fost redactor-șef al revistei "Realitatea Evreiască" (și fost deputat în

Dorel Dorian

parlamentul de la București), scrie de zor la memoriile sale; el ar fi ajuns la pag. 150.

...Radu Mazăre, primarul orașului Constanța, cunoscut prin ideea sa, mult discutată în presă, de a participa la o manifestare de pe li-

Radu Mazăre

toral îmbrăcat în uniformă de general nazist, va fi numit, după viitoarele alegeri prezidențiale din noiembrie a.c., ambasador la Teheran (după alte zvonuri, el ar putea ocupa funcția de prim-ministru în viitorul guvern).

...Cercul Cultural de la Ierusalim, condus de **dr. Leon Volovici** și **Costel Safirman,** pregătește (ca urmare a scandalului de presă declan-

Mihail Sebastian

șat de cartea anti-Mihail Sebastian a scriitoarei Marta Petreu, o amplă dezbatere pe tema: a fost Sebastian un extremist de dreapta?

...vestitul **Nati Meir,** candidat la președinția României, s-a plâns la poliție că în vremea din urmă primește în fiecare seară telefoane din partea unor necunoscuți care se prezintă drept GAK (Grupul Anti Kapo) și rostesc de fiecare dată același cuvânt: Kapo!

...doi dintre medicii de la clinica lui **Hary Mironescu** de la București, care fuseseră eliberați sub cauțiune, fiind obligați să nu părăsească România până la încheierea anchetei, au încercat luna trecută să iasă din țară pe la punctul de frontieră Giurgiu. Ei au fost prinși, însă, de trupele de grăniceri și aduși sub escortă la București.

Bancuri de la Miami

La cimitir, preotul face elogiul funebru al cetățeanului care urmează să fie îngropat.

– Defunctul a fost un soț admirabil, un tată exemplar, un creștin de-o probitate desăvârșită.

Văduva se întoarce către băiatul ei și îl întreabă la ureche:

– Du-te la sicriu și vezi dacă persoana dinăuntru e taică-tu.

❖

O tânără intră într-un bar complet goală și se adresează barmanului:

– Dă-mi o bere, dar să fie rece, rece de tot.

Barmanul o privește lung, de sus în jos.

– Ce-i cu tine? întreabă fata. n-ai mai văzut niciodată o femeie goală?

– Ba da, de multe ori.

– Atunci de ce te tot uiți la mine?

– Vreau să văd de unde-o să scoți banii ca să plătești berea.

(Comunicate de Sebastian Safiano, Miami, Florida, SUA)

ETC... ETC...

••• Corespondentul nostru Liviu Dollinger, din Cfar Saba, a adresat redacţiei o cerere mai puţin obişnuită. Amărât de cascada de infamii din ultima vreme la adresa neamului din care facem parte (şi precizând pe drept cuvânt că nu mai e nevoie de exemple, le cunoaştem cu toţii), el ar dori să citească în "Minimum" o poezie (sau o mică proză) simplă, directă, cu haz (de necaz), pe înţelesul tuturor, despre toate câte se întâmplă. Păcat, subliniază el, că nu mai avem un Ion Pribeagu!

Păcat, e-adevărat. Dar asta nu înseamnă că autorii din generaţiile mai noi nu s-ar fi învrednicit să dea glas *ofului* despre care vorbim.

La o adunare organizată de *Federaţia* de la Bucureşti în 2006 s-a citit o poezie de Aurel Storin (dramaturg şi umorist, şi mai nou redactor-şef la "Realitatea Evreiască", "Poporul ales sau convorbirea lui Tevie Lăptarul cu Dumnezeu". Puţine versuri s-au bucurat la Comunitate de asemenea succes precum scrierea lui Storin. Ele sunt recitate şi astăzi la fel de fel de prilejuri.

Spre bucuria autorului. Dar, mai ales, spre tristeţea sa.

În viaţa asta, potrivită/ Pentru borfaşi, pentru hamani,/ Mi-ai dat o mână de prieteni/ Şi-o lume-ntreagă de duşmani!// Poţi să fii hoţ, pungaş, ministru./ Te-njură lumea sau te ceartă.../ Dar dacă eşti cumva evreu,/ O viaţă-ntreagă nu te iartă!// (...) Sar imbecilii să te rupă!/ Te-njură ziarele ades!/ Te-ar sfâşia şi când te pupă!/ De asta, Doamne, m-ai ales?// De mii de ani nu avem pace,/ Ne mor copiii în război,/ Şi n-avem linişte de-o viaţă!/ De asta ne-ai ales pe noi?// Am vrut şi noi puţin "Şalom",/ Cuvânt rostit atât de des.../ Dar pacea noastră cu vecinii/ N-ai avut timp s-o fi ales.../ (...) Antisemiţii se agită,/ Urlă bezmetic tot ce vrei,/ Se-ncarcă lumea de prostie/ Şi se descarcă pe evrei...// Avem atâtea premii Nobel/ Şi mari artişti, sub steaua Ta,/ Dar nimeni nu ridică glasul/ Când ne-njură o haimana!// Poate că lumea joacă teatru:/ Privesc la cer şi văd noroi,/ Sunt generoşi cu orişicine/ Şi democraţi! Dar nu cu noi...// Când undeva le merge rău,/ Când ageamiii fac lumină/ Şi nu au bani, şi mor de foame,/ Numai evreii sunt de vină!// Când se mănâncă între ei,/ Când se omoara fraţi cu fraţi,/ Săracii – ei n-au nici o vină!/ Numai evreii-s vinovaţi!// Suntem copiii Tăi, o, Doamne,/ În casa Ta intrăm smeriţi,/ Şi-atunci de ce ne laşi în lume/ Pe mâna unor troglodiţi?// De ce-i înduri pe asasinii/ Cei fără lege, fără minte,/ Amarnic să ne pângărească/ Până şi sfintele morminte?// Cu noi se răfuiesc întruna/ Intelectuali şi derbedei,/ Dar ce-au cu morţii noştri, Doamne?/ Ce vină au că-s morţi evrei?// Tot ce se-ntâmplă-n lumea asta/ Catastrofal şi ne-nţeles/ E doar şi doar din vina noastră!/ De asta, Doamne, ne-ai ales?// Ei pot să facă tot ce vor!/ Să poarte zvastici, căşti sau fes!/ Noi n-avem nici un drept pe lume?/ De asta, Doamne, ne-ai ales?// Se uită acru-n paşapoarte,/ La vămi ne purecă ades,/ Noi suntem doar "afaceriştii"!/ De asta, Doamne, ne-ai ales?// De asta ne-ai adus pe lume?/ De asta ne-am crescut copii?/ Să tremurăm pentru secunda/ Ce Tu ne-o dai pentru-a trăi?// Tu ne-ai dat multe lacrimi, Doamne,/ Ne-ai dat nevoi şi griji şi stres,/ Dar Tu ne-ai dat şi Israelul!/ Şi pentru această fericire/ Toda Raba că ne-ai ales!

••• O întrebare pe care – vai! – şi-o pun, odată cu trecerea anilor, tot mai mulţi dintre semenii noştri: ce se întâmplă când, după o căsnicie fericită, de 30, 40 sau 50 (sau 60) de ani, unul dintre soţi rămâne singur.

Antoaneta Ralian, de la Bucureşti, marea traducătoare de literatură anglo-americană, a trecut, în urmă cu un an de zile , printr-o asemenea experienţă. Şi, întrebată de Dora Pavel, de la "România literară", a răspuns în spiritul francheţei care o caracterizează. Extras:

«**Dora Pavel:** *Cum se poate supravieţui în acea singurătate atroce, indescriptibilă, în care v-aţi pomenit brusc în urmă cu un an?*

Antoaneta Ralian: Singurătatea e sfâşietoare când timp de 60 de ani ai avut un alter ego care te-a părăsit. Şi când, înjumătăţită fiind, nu te simţi bine în propria ta companie, când nu te placi, când nu eşti "genul tău", aşa cum se întâmplă în situaţia mea. Când nu ai cu cine să împărtăşeşti simfoniile beethoveniene la Mezzo, sau un superb reportaj despre Gauguin, la TVR Cultural, o magnolie înflorită, o pagină de traducere care ţi-a ieşit bine, un porumbel care s-a născut pe balconul tău dintr-un simplu ou, lăsat acolo de o porumbiţă... Am mulţi prieteni, care îmi telefonează regulat, şi din ţară, şi din străinătate, dar, după cele câteva minute de comunicare telefonică, singurătatea se reinstalează ca la ea acasă. Am devenit dependentă ca de un drog de telefonul pe care de un an de zile mi-l dă în fiecare seară Adriana Bittel, fie că avem ce să ne spunem sau nu. Sigurii mei parteneri sunt cartea pe care o traduc (panaceul-muncă) şi postul de televiziune Mezzo. Şi cea mai cumplită singurătate e cea din weekend. În tinereţea mea, cântam cu alean un cântec care se numea "Tristă duminică". Şi acum, duminicile mele sunt triste, cu telefonul amuţit, pentru că toţi prietenii mei sunt la

iarbă verde, la aer aşa-zis curat, la copii, la vilele de la munte sau la casele de la ţară, unde, din motive criptice, ştiute numai de ei, niciodată nu am fost şi eu invitată. Duminicile, când ştiu că am rămas singură pe tot etajul, cu mobilele care trosnesc ca într-un film *horror*, cu beţivii gălăgioşi din buticurile non-stop de la parterul blocului. Mă rog să se facă odată luni.»

••• Ne-am agitat cu toţii de sărbători. S-a agitat şi Uly Vălureanu, directorul agenţiei ISROpres, din Haifa; dar alergăturile, telefoanele, obligaţiile de tot felul nu l-au împiedicat să lucreze ca de-obicei, transmiţând ştiri din şi despre lumea *tribului:*

■ Din staţia Internet a Institutului Cultural Român din Bucuresti aflăm că dizertaţia de master a Gabrielei Ştefan la Facultatea de Litere a Universitaţii din Bucuresti a avut ca titlu „Shtetl: Real şi Imaginar la Itzik Manger". Gabriela Ştefan este coordonator proiecte culturale la ICR Tel Aviv, si urmează să susţină la loja B'nai B'rith din Ierusalim o prelegere în limba română despre scriitorul de limbă idiş Itzik Manger, născut la Cernăuţi în 1901.

Câteva cuvinte despre Itzik Manger reproducem după textul din webul ICR:

Itzik (Isidor) Manger (1901-1969) s-a născut la Cernăuţi într-o familie de oameni simpli, tatăl său fiind croitor. În atelierul de croitorie al tatălui său, Manger a descoperit poezia şi folclorul idiş, devenind ulterior, contrar aşteptărilor familiei sale, unul dintre cei mai apreciaţi poeţi şi dramaturgi de limbă idiş ai secolului XX.

Manger a urmat şcoala evreiască (kheyder), apoi o şcoală populară germană şi în cele din urmă gimnaziul regal din Cernăuţi. Deşi s-a evidenţiat printre colegi datorită pasiunii pentru literatură şi teatru, a fost în cele din urmă exmatriculat din gimnaziu datorită glumelor şi comportamentului neadecvat.

Izbucnirea primului război mondial determină familia Manger să se mute la Iaşi (1914); Itzik avea atunci treisprezece ani. Cernăuţiul nu este menţionat în opera sa, doar atmosfera lui. Personalitatea tânărului poet este marcată de Iaşi, care ocupă un loc important în istoria culturii evreieşti prin înfiinţarea, în 1877, a primului teatru idiş din lume, "La Pomul Verde", de către Abraham Goldfaden. La Iaşi, tânărul Manger vizionează spectacole de teatru şi este interesat tot mai mult de arta teatrală, iar contactul cu filologul Barbu Lăzăreanu îl determină să renunţe la limba germană în favoarea limbii idiş.

Debutul lui literar are loc în 1921, la 20 de ani, cu o baladă publicată la Iaşi într-o revistă bilingvă, română-idiş, urmat de o intensă activitate publicistică. Volumul de debut, "Shtern oyfn dakh" (Stele pe acoperiş), îi este publicat în 1929 la Bucureşti, unde se stabilise puţin după încheierea războiului. Colaborează cu presa idiş locală, ţine prelegeri despre folclorul spaniol, românesc şi ţigănesc, şi are chiar şi o tentativă, nereuşită, de a edita o revistă literară în idiş (au apărut doar patru numere).

Un alt capitol important în viaţa lui Manger se scrie la Varşovia (1929-1938), cea mai productivă perioadă din punct de vedere literar – aici publică excelentul roman "Nemaipomenita descriere a vieţii lui Şmuel Abe Abervo. Cartea raiului...". Încearcă să fugă în Palestina după ocuparea Franţei, dar ajunge, cu mari dificultăţi, în Anglia, unde va rămâne zece ani – o perioadă nefericită, marcat fiind sufleteşte de moartea fratelui său şi de soarta evreilor europeni în timpul Holocaustului... În 1951 se stabileşte în New York, unde este fie primit cu indiferenţă, fie ignorat, iar în 1967 se hotărăşte să rămână în Israel. I se pun aici în scenă piese inspirate din scrierile sale, în speranţa îmbunătăţirii situaţiei limbii idiş, din ce în ce mai puţin vorbită în Israel. În 1968 se instituie în Israel premiul naţional Itzik Manger pentru literatură idiş (tot în 1968, o adaptare a poemelor lui într-o piesă în două acte, "Mangheriada", are premiera la Teatrul Evreiesc de Stat din Bucureşti) .

... Itzik Manger, trubadurul poeziei idiş, moare în 1969 într-un sanatoriu din Tel Aviv.

■ Poetul Andrei Fischof a sărbătorit vara aceasta 40 de ani de la debutul său în revista "Familia" din Oradea. Felicitări şi la mai mare, spre bucuria cititorilor şi admiratorilor săi!

În ciuda ocupaţiilor profesionale, Andrei continuă să fie foarte activ atât în creaţia de limbă română cât şi în cea de limbă ebraică. Revista clujeană "Cetatea culturală" din iulie 2009 i-a publicat un grupaj de cinci poeme inedite. Revista "Moznaim" a Uniunii Scriitorilor Ebraici i-a publicat în aprilie două poezii în ebraică. "Tribuna" (Cluj) din aprilie 2009 a publicat o pagină cu poezii ale sale. În "Cartea fermecată" publicată de Uniunea Scriitorilor din România, filiala Cluj, cu lucrări în proză şi versuri ale unor foşti scriitori clujeni sau urmaşii lor, este prezent şi Andrei Fschof cu povestirea "Punct de sprijin".

Fischof a intervenit şi în legătură cu un interesant articol publicat în revista *Tribuna* în care Anton Tion a laudat apariţia în Israel a traducerii ebraice a "Luceafărului". Numai că în introducerea recenziei autorul se referea la scriitorii israelieni de limbă română ca la un fel de ... "oropsiţi ai soartei, care au fost nevoiţi să-şi părăsească patria, România". Andrei Fischof a ripostat cu un e-mail adresat autorului articolului în care explica faptul că autorii cărţii "Luceafarul" în ebrai-

că (Tomy Sigler – traducerea, Denise Idel – redactorul volumului și AF – autorul prefeței în ebraică) nu au fost nicidecum "oropsiți de soartă" și că, născuți în România și venind în Israel, ei au venit în patria evreilor...

■ La Casa Scriitorilor din Tel Aviv a avut loc prezentarea romanului „Paradisul rătăciților" al scriitoarei Madeleine Davidsohn, roman publicat la București, în Editura Ideea Europeană. Manifestarea a fost organizată de Asociația Scriitorilor de Limbă Română din Israel.

Despre roman și autoare a vorbit elogios scriitoarea Gina Sebastian Alcalay, care s-a referit mai ales la tehnicile scrisului Madeleinei Davidsohn, tehnici care nu pot scăpa unui scriitor profesionist. Gina Sebastian Alcalay a exemplificat, între altele, procedeul portretizării unui personaj văzut de un alt personaj al romanului. În prezentare a fost discutat și modul în care romanciera folosește ieșirea alternativă din trecut în prezent și invers a unor personaje, în alte timpuri și în alte condiții sociale. A fost exemplificată expresia de „carusel" al acestor trăiri în timp. Gina Alcalay și-a presărat expunerea cu numeroase citate din volum și, în încheiere, a comparat-o pe Madeleine Davidsohn cu Sara, eroina principală a romanului: pictorița își vede în imaginație următorul tablou la fel cum scriitoarea, atunci când pune punct unei cărți, are deja în minte următorul roman, trăiește deja cu următoarele personaje.

Carol Feldman a pus în scenă un fragment din capitolul trei al romanului, scena în care Beni e martor la arestarea mamei sale învinuită că și-a ucis soțul, pe tatăl sau. Apoi scena înmormântării, toate de un dramatism demn de talentul interpretului.

În final autoarea cărții a povestit ca un fel de confesiune drumul parcurs de la manuscrisele cu care a venit în bagaje din România, până la prezenta carte și a anunțat – bucuroasă – că pentru prima dată a primit din partea unei prestigioase edituri din România oferta de a încheia un contract pentru un roman pe care încă nici nu a început să-l scrie!

A urmat un moment muzical prezentat de doamna Liana Herman, care a întregit o seară de care cei prezenți – într-o sală plină – își vor aminti cu plăcere.

■ La galeria "Vechea casă a pompierilor" din centrul stațiunii balneare Bad Reichenhall din Germania s-a inaugurat expoziția conținând imagini din Israel realizate de către artistul fotograf Armand Beraru din Haifa. Creații ale artistului au fost prezentate de-a lungul a mai mult de 10 ani în Germania, Austria, România, Rusia și Israel.

Armand Beraru s-a născut în România în 1932 și a sosit în Israel în 1964, unde – de atunci – trăiește și activează. Este membru al "Societății Israeliene de Artă Fotografică" din Tel-Aviv cu titlul onorific AIPAS și al Asociației Artistilor Fotografi din România cu titlul ART.AAFR.

De subliniat că în aceasta perioadă, din inițiativa lui Beraru a avut loc în cazarma militară din localitatea amintită ceremonia de dezvelire a unei plăci comemorative care evidențiază importanța acestui loc care, între anii 1946-1951, a găzduit mii de supraviețuitori ai Holocaustului în drum spre Israel.

■ Dintr-un articol publicat în ziarul „Cotidianul" din București de Alina Purcaru:

«Riri Sylvia Manor, oftalmolog israelian de prim plan, și-a lansat al doilea volum de poezie în limba română, "Save As". Evenimentul a avut loc la Muzeul Literaturii, în prezența criticilor și a scriitorilor invitați.

La Muzeul Literaturii Române Riri Sylvia Manor, secundată de Ana Blandiana, Mircea Martin și Lucian Pricop, și-a lansat ultimul volum de poezii, "Save As". Cartea a fost publicată la Editura Paralela 45 și reunește poeme scrise în ultimii șapte ani.

Riri Manor profesează cu succes oftalmologia în Israel, unde s-a stabilit din 1960, când a părăsit România.

Poezii scrie de la 9 ani, însă abia după multă vreme de la plecarea din țară i-a revenit apetitul pentru vers. Acesta este al doilea volum de poezie pe care îl publică în țară, la șapte ani după debutul în limba română. "Privind", volumul cu care Riri Manor a debutat în 2000, a fost recompensat, un an mai târziu, cu Premiul pentru poezie la Festivalul "Lucian Blaga". Riri Manor a mărturisit că multe din poeziile care se regasesc în "Save As" au fost scrise în ebraică și apoi traduse în română. Poeta a explicat că traducerea este însă un act de recompunere a poemului în ritmul și exigențele impuse de cea de-a doua limbă, și nu un proces de transpunere după regulile din manualele de gramatică.

Ana Blandiana a vorbit entuziast despre directețea și prospețimea versurilor din "Save As", care pot să treacă drept adevărate pagini de autobiografie. A insistat și pe relația fructuoasă dintre versuri și bilingvismul poetei, aspect speculat și de intervenția lui Mircea Martin, care a scos în evidență raportul tensionat al poetei cu ebraica și cu limba natală, redescoperită prin scris.

Într-un interviu acordat ziarului *Cotidianul* imediat dupa lansarea volumului, Riri Manor a marturisit ca, mai nou, a început să scrie proză scurtă. Dacă poezie scrie în ambele limbi, de proză nu se poate apropia decât în limba română. În schimb, cea mai frumoasă limbă în care se poate scrie poezie este, crede Riri Manor, limba ebraică, pen-

tru logica şi bogăţia de sensuri concentrate de fiecare cuvânt.

Volumul "Save As" urmează să apară şi în Israel, în limba ebraică. Dacă volumul de debut, "Privind", a fost tradus din ebraică în română, pentru a putea fi lansat aici, poeziile din al doilea volum vor parcurge traseul invers, de la română la limba celei de-a doua ţări.

■ "Buletinul problemistic" editat în cadrul Federaţiei Române de Şah a consacrat un număr special împlinirii a o sută de ani de la naşterea celebrului compunător de probleme de şah Israel Abraham Schiffmann. Născut la Odesa, Schiffmann a urmat liceul la Chişinău şi a fost trimis la studii la Charlottenburg, în Germania, la Facultatea de electrotehnică, secţia construcţii de maşini. Şi-a întrerupt studiile în 1924, din cauza îmbolnăvirii, şi a fost internat într-un sanatoriu din sudul Germaniei, unde a devenit un pasionat al problemisticii şahiste. A început să compună probleme de şah şi, cu sănătatea şubrezită, a revenit la Chişinău, oraş care făcea parte atunci din România. A colaborat la Revista Română de Şah, ce apărea la Soroca, devenind în 1924 redactorul paginilor dedicate şahului artistic, poziţie deţinută până la sfârşitul vieţii, în 1930, când l-a doborât o gripă. A publicat probleme cu mat în două mutări în reviste de specialitate din toată lumea şi a obţinut numeroase distincţii internaţionale. În cartea "Compoziţia şahistă în România", Em. Dobrescu şi V. Nestorescu, 1973, se arată: "Un capitol independent îl constituie, în istoria şahului românesc, apariţia meteorică a lui I. A. Schiffmann (1903-1930), fost redactor al rubricii de probleme în două mutări al Revistei Române de Şah. În cei şase ani de activitate creatoare (a publicat prima problemă în 1924) a obţinut peste 60 de premii, dintre care foarte multe premii I la mari concursuri internaţionale, ajungând să fie considerat în 1929 drept cel mai mare specialist în domeniul problemelor cu mat în două mutări. Autor al unei teme spirituale, care a preocupat mulţi ani pe compunători, Schiffmann a produs o deosebită impresie asupra contemporanilor. Problemele sale încântă şi astăzi prin profunzimea ideilor, prin economia şi frumuseţea cu totul aparte a poziţiilor".

Prezenţe, prezenţe...

■ Figura dirijorului **Sergiu Comissiona** – plecat dintre noi în 2005 – este evocată de Victoria Anghelescu în "Adevărul literar şi artistic" din Bucureşti:

«S-a născut în 1928 la Bucureşti, fiul unui proprietar evreu de fabrică de produse chimice din Bucureşti şi al unei cântăreţe de operă. Numele de familie al tatălui era Lupu. Comissiona a fost inspirat de meseria bunicului: comis-voiajor.

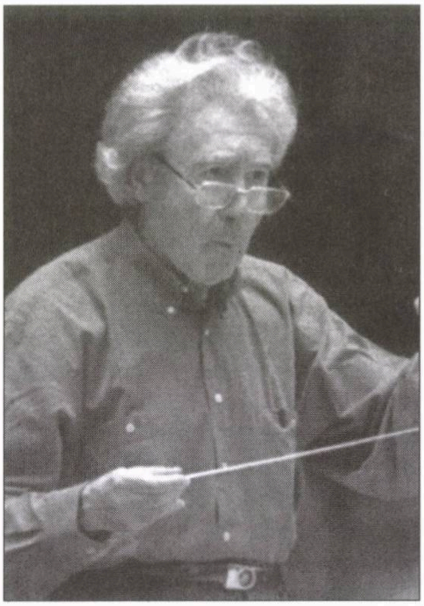

Sergiu Comissiona

A studiat muzica la Conservatorul din Bucureşti, iar lecţiile particulare de dirijat cu Constantin Silvestri i-au decis cariera. A debutat, pe neaşteptate, la 17 ani, dirijând, la Sibiu, opera "Faust" de Gounod, in care mama sa cânta rolul Margaretei, pentru că dirijorul orchestrei se îmbolnăvise. Deşi se afirmă repede, emigrează în 1959, cu familia, în Israel. Din acel moment începe o spectaculoasă carieră internaţională. În 1960 devine directorul muzical al orchestrei simfonice din Haifa. În aceeaşi perioadă debutează la London Philharmonic Orchestra şi la opera Covent Garden. Urmeaza numirea ca director muzical al orchestrei simfonice din Göteborg. În 1976 devine cetăţean american şi, un an mai târziu, director al "American Symphony" din New York. Este invitat să dirijeze peste tot în lume. De-a lungul întregii cariere introduce, în concertele pe care le dirijează, muzică românească, în special Enescu, dar şi compozitori contemporani mai puţin cunoscuţi în Occident.

În 1981, la centenarul naşterii lui George Enescu, este membru fondator al Societăţii "George Enescu" din SUA, al cărei preşedinte de onoare este Yehudi Menuhin. După 1990 revine de mai multe ori în România, unde dirijează Orchestra Simfonică a Filarmonicii, dar şi pe aceea a Radiodifuziunii şi este membru în juriul Concursului "George Enescu". Se stinge în 2005, în plină activitate şi glorie, în urma unui atac de cord.»

■ Un spectacol realizat de regizorul român Radu Afrim, după romanul "Inimi cicatrizate" de **M. Blecher,** se reprezintă cu succes la Teatrul Naţional din Constanţa. Atmosfera de la sanatoriul din Berck (unde se petrece acţiunea dureroasei cărţi a lui Blecher) este redată cu mare fineţe. «Cine ajunge la sanatoriul din Berck – scrie Cristina Rusiecki, în "Adevărul literar şi artistic" – nu mai vrea să plece niciodată. Chiar când se face bine. Bersk e o otravă foarte subtilă.»

■ Un amplu articol pe marginea

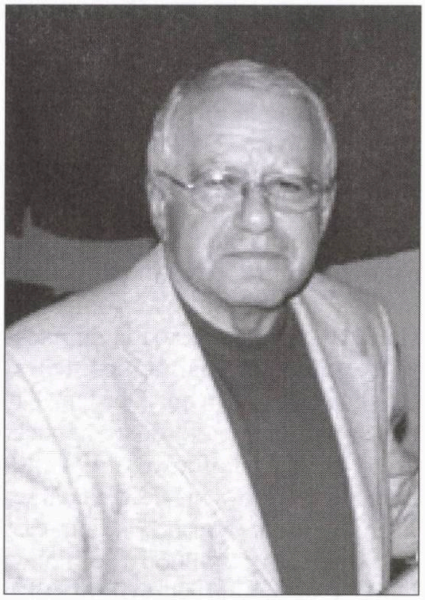

Andrei Fischof

poeziei lui Andrei Fischof publică Rodica Marian, în revista "Apostrof" din Cluj:

«Conservându-și filonul metafizic specific lirismului său, Andrei Fischof *(Izgonirea din iad,* București: Euro Press, 2008) continuă, cu accente dominatoare, să-și întemeieze o lume poetică (conturată, geografico-metaforic, în parabola unei *insule,* un *continent,* apoi un *vulcan* menit autodisoluției) închipuită din uneltele-cuvinte ale unei alte *limbi,* ale unei alte stări de gândire, ea însăși născută din imperioasa nevoie a unei *noi religii,* de fapt "o neostoită sărbătoare a întoarcerii la sine" *(Insula cuvintelor).* Condiția acestei regăsiri se relevă textual în atributul *fără psalmi,* care determină atât religia cea nouă, cât și neobositul festin al sinelui, legat intim cu ceea ce se cere nespus *(am devenit sclavul-domnitor peste propriile-mi tăceri).* Încă din acest poem deschizător al volumului, eul poetic afirmă o definitorie implicare în problematica sinelui profund, tratat cu încredere ca un alter ego, fiind reflexul matur și responsabil al monologului interior al omului-poet cu sinele său. Constanta întoarcerii în sine străbate din miezul disoluțiilor, dezagregărilor din orice armonie celestă, departe de postura de martor al vreunui dezastru. *Explozia sublimă împreună* se ambiguizează prin metafora *căuș răsuflării,* aprinzând în subsidiar conotația mai profundă a întoarcerii respirației spre sine.

De ascmenea, în arealul confin al patosului avântat, numai aparent antinomic cu marea pace propice creației, spațiu înfrățit în care se interiorizează tensiunea din dorința de transfigurare ori zbaterea gândului justițiar, se înscriu versuri ce trec pragul răsucirilor dramatice spre amărăciunea strigătului, avânt care învinge totuși neputința și durerea, precum în antologica poemă cu titlul *Șoptind, răfuiala.* Însăși reducția creatorului la calificativul incisivei ironii ("Dumnezeu al sarcasmului/ fă ceva"), provenită dintr-o cruntă dezamăgire ("oprește avântul celor năpăstuiți de/ înțelegere strâmbă/.../ oprește năvalnica împotrivire/ a gândurilor putrede"), este încărcată de veșnica tinerețe a sufletului poetic, justificând forța ancestrală a rugăciunii, care încape încă, firesc, în formula meditației. Într-un fel mai adânc deznădăjduit este poetul *(Eu, evreul)* și proteica sa propulsie în imaginea globului terestru, ca "un soi de Sisif/ pe elipsa lui/ fără de sfârșit" *(Elipsa fără de sfârșit),* fiindcă aceste texte ating gravele întrebări ale ființei, într-o lume în care "nu Iov este eroul/ ci trimisul Cerurilor/ satana". Singura salvare întrevăzută rămâne prabușirea globului în el însuși "și astfel se vor sfârși/ toate întrebările de prisos". Curățirea de prisosuri nu degajă întunecime, ci are consistența vindicativă și vindecătoare a dreptății făcute morților *care cer socoteală.»*

■ Pictor? Da!!! Știm. Dar și mare arhitect? Asta nu prea știau oamenii când venea vorba de **Marcel Iancu.** Pentru a umple acest gol, a apărut la București o carte intitulată "Marcel Iancu – Biroul de Studii Moderne". Scrie C. Stănescu în "Adevărul":

«La Librăria Cărturești s-a lansat cartea bilingvă "Marcel Iancu – Biroul de Studii Moderne" în care sunt publicate contribuții ale unor cercetători și arhitecți, fotografii și documente referitoare la construcțiile lui Marcel Iancu. Cartea este un efort reunit de a studia atât arhitectura clădirilor din București, cât și evoluția profesională a lui Marcel Iancu după emigrarea în Israel.

Pentru români, activitatea sa din Israel nu era prea bine cunoscută, și avem în sensul acesta contribuția lui Raya Zommer, director al Muzeului Janco Dada din Ein Hod: "În 1953, Iancu a adus acolo primul grup de rezidenți și împreună au restaurat ruinele, păstrând caracteristicile arhitecturii locale de piatră și respectând întotdeauna originalul". De asemenea, inedit este textul lui Moshe Zarchy, care rememorează colaborarea sa cu Marcel Iancu pe probleme de urbanism. Cartea conține și un insert al artistului elvețian Erik Dettwiler. Un aspect important al cărții îl constituie și includerea unui studiu privind fenomenul naționalizării și al retrocedării clădirilor de patrimoniu din perspectiva legislației românești.

Albumul bilingv face parte dintr-un proiect mult mai amplu, intitulat "Marcel Iancu, arhitect", desfășurat de Asociația E-cart.ro, în parteneriat cu Fundația pentru Urbanism și Arhitectură "Simetria". Prin acest proiect se încearcă evidențierea personalității lui Marcel Iancu ca arhitect, el fiind cunoscut în general ca inițiatorul mișcării dadaiste de la Zürich. Marcel Iancu a proiectat primele case moderniste din București, iar dintre acestea, trei sunt incluse în Patrimoniul Național: Vila Florica Chihăescu (1930), Șoseaua Kiseleff nr. 49, care astazi este reședința ambasa-

Imobilul Clara Iancu

dorului Venezuelei, imobilul Clara Iancu (1931), Str. Caimatei nr. 20, şi cel mai spectaculos proiect al arhitectului, imobilul Solly Gold (1934), Bd. Hristo Botev nr. 34. Clădirile proiectate de Marcel Iancu nu pot fi vizitate, deoarece sunt proprietaţi private.»

■ O recenzie pe marginea cărţii "Prinţesa din Harduf" de **dr. Iulius Iancu,** iscăleşte Dan Lăzărescu (Didi pentru amici, unul din ziariştii *de bază* din presa de tineret a anilor '50-'60-'70) în "Viaţa medicală" din Bucureşti:

«"A trăi pentru a-ţi povesti viaţa". Cuvintele acestea ce stau, ca titlu, pe coperta memoriilor lui Gabriel Garcia Marquez reprezintă, de fapt, crezul şi programul existenţial al marelui scriitor columbian. *Mutatis mutandis* şi păstrând toate proporţiile, aş putea afirma că acelaşi principiu a călăuzit, cumva, instinctiv, şi o bună parte a vieţii d-lui dr. Iulius Iancu, medic-scriitor originar din România şi trăitor, de câteva decenii, pe ţărmul Mediteranei, la Haifa (Israel). Dovadă cele şapte sau opt volume publicate până acum, dintre care se distinge cu deosebire, tetralogia "Noi, copiii strazii Leca" – uliţa băcăuană a copilăriei d-sale (scriere care a fost prezentată, pe larg, în "Viaţa medicală"). Mânat de acelaşi impuls, dl. dr. I. Iancu revine cu o nouă carte: "Prinţesa din Harduf" (apărută la Bacău, în 2009). Metafora din titlu se cere decodificată: Harduf este numele străzii din Haifa unde se află casa în care, de mulţi ani, trăieşte familia dr. Iancu, iar "prinţesa" este soţia autorului, Rita. Cu care s-a căsătorit, în urmă cu mai bine de şase decenii, pe când era proaspăt absolvent al Facultăţii de Medicină din Bucureşti. Deşi nu întotdeauna uşoară, viaţa lor împreună a fost fericită, au o fiică, o nepoată, un nepot şi doi strănepoţi. Au muncit mult, dar s-au bucurat de viaţă, au avut un trai tihnit şi au călătorit prin aproape toată lumea. Până acum vreo opt ani, când medicul a observat, la soţia sa, o serie de tulburari cognitive care i-au dat de bănuit că ar fi semnele unei cumplite boli. Profesorul neurolog care a examinat-o pe Rita i-a confirmat temerile: da, era Alzheimer. Dl. dr. Iancu ştia, fireşte, despre ce e vorba, ce îi aştepta pe soţia sa, pe el, întreaga familie. Şi parcă vedea aievea cum, înarmat cu o bâtă, Alzheimer – care nu face discriminări etnice, rasiale, politice sau de alt fel – "intră in casă, unde toată lumea e mulţumită şi la locul ei, ridică ciomagul şi te loveşte groaznic. Nu mori, dar nici nu trăieşti: uiţi, uiţi tot ce ţi-e scump şi aproape"... Acum, "Alzeihmer este în casă şi trebuie să traim cu el".»

••• Unul din cei mai buni cunoscători ai vieţii şi operei lui Benjamin Fundoianu (Fondane) este scriitorul german originar din România, Dieter Schlesak. Unul din aspectele care l-au interesat cel mai mult din existenţa lui Fundoianu îl constituie prietenia poetului cu filozoful român Emil Cioran.

E, într-adevăr, un subiect...

Nu de mult, Schlesak a publicat câteva pagini despre această amiciţie specială în revista "Apostrof" din Cluj. Extrase:

«Există o contradicţie în personalitatea lui Cioran, care era legat de "străini" printr-o iubire plină de ură. Această trăsătură de caracter se poate aplica şi la relaţia sa cu evreii şi cu prietenii săi evrei. În opera sa de tinereţe *Schimbarea la faţă a României*, pe care, ulterior, a repudiat-o şi el însuşi, a dat glas antisemitismului şi xenofobiei sale; ca emigrant în exil, venera acel popor care întruchipa exilul ca niciunul altul. În exil avea câţiva prieteni evrei. Unul dintre aceştia era Benjamin Fondane, pe care îl preţuia enorm, despre care a şi scris un eseu şi a vorbit elogios despre el în câteva interviuri şi scrisori.

Cam acelaşi lucru s-a petrecut şi cu Benjamin Fondane, care emigrase din România în Franţa cu mult înaintea lui Cioran şi care a scris în franceză.

Cea mai importantă contribuţie a autorilor şi artiştilor din România la cultura europeană este, în mod paradoxal, aceea a unui ferment, a unui catalizator în limbi şi culturi străine (Cioran, Ionesco, Eliade, Brâncuşi. Fondane ş.a., dar să nu-l uităm nici pe Tristan Tzara, care venea tot din România şi era evreu, ca şi Fondane). Cioran vorbeşte despre asemănarile dintre gândirea română şi cea evreiasează din exil.

Pot fi privite limba românilor şi cea a evreilor, în cadrul culturii esenţiale, ca un fel de "intermediaritate" şi ferment? Limba românilor a exercitat o influenţă incomparabil mai redusă decât cea a evreilor, dacă ne gândim la marii evrei ai culturii germane: Kafka, Freud, Einstein etc. Mult mai modest ar fi acel "întru" al lui Constantin Noica, Constantin Noica, în calitate de poziţionare a gândirii româneşti. Omul ca fiinţă ce stă între toate, ca punct de plecare şi punct de refugiu, exilantul genuin? Acest miez

ascuns al lumii apare doar în slăbiciune, în durere, în frică. Pentru români, este un tip special de înțelepciune, obținută din cele mai amare experiențe istorice: fuga pe post de apărare, defensivă prin retragerea în sine.

O "națiune fără istorie" nu este periclitată doar de fatalismul neînfrânat și de impulsul morții, ci este ispitită să transpună fatalismul și pe plan politic; astfel, această mistică și aceste complexe naționale pot avea urmări devastatoare: mișcarea legionară din perioada interbelică a fost o dovadă îngrozitoare, a fost o tentativă de a suplini golul istoric printr-o compensare vitalistă și șovinistă în domeniul culturii și al factorului național; efectul compensator al culturii de dreapta a fost propagat "la nivel înalt" mai ales de filosoful fascist Nae lonescu și, din păcate, Ionescu a fost maestrul talentatei generații a lui E. M. Cioran și Mircea Eliade.

După emigrarea sa în Franța, Cioran a trecut sub tăcere "păcatul său de tinerețe". Cu un asemenea trecut, nu ar fi devenit niciodată un auror celebru în patria Rezistenței. Abia după trecerea sa în neființă a devenit publică această greșeală a tinereții. Într-un articol agresiv din *Le Monde,* apoi la o masă rotundă de la Radio France Culture, tânărul profesor de literatură Pierre-Yves Boissau, cel care scrisese și articolul virulent din publicația menționată, citează următoarele pasaje din *Schimbarea la față a României:* "Se pare că teoria rasială a luat naștere numai pentru a exprima sentimentul depărtării uriașe care îl diferențiază pe evreu de ne-evreu. Este o diferență înnăscută, nu izvorâtă din antisemitism sau din alte concepții, ci dintr-o opoziție manifestă sau ascunsă, ce caracterizează două ființe esențial diferite. Evreul nu este aproapele nostru și indiferent de cât de intim ne-am apropia, ne desparte o prăpastie, fie că vrem, fie

că nu. (...) *Omenește* nu ne putem apropia de el fiindcă evreul este în primul rând evreu, abia apoi *om".* Încă din 1940, Cioran a scris un portret ditirambic al lui Zelea Codreanu, conducătorul Gărzii de Fier; și a existat un episod penibil: în 1940, Cioran a revenit în țară de la Paris, deoarece trebuia să devină atașat de presă, alții sunt de părere că ambasador la Vichy. O poveste din cale afară de penibilă, pe care Cioran a ascuns-o intreaga viață.

Însă s-a îndepărtat de mișcare, probabil sub impresia crimelor fasciste. În timpul războiului, s-a dezis radical de trecutul legionar, ca și cum l-ar putea radia! La o nouă ediție din *Schimbarea la față a României,* în 1990, Cioran a scris în prefață: "Am scris aceste divagații în 1935-36, la 24 de ani, cu pasiune și orgoliu. Din tot ce-am publicat în românește și franțuzește, acest text este poate cel mai pasionat și în același timp îmi este cel mai străin. Nu mă regăsesc în el, deși îmi pare evidentă prezența isteriei mele de atunci".

Secretul înțelepciunii sale era lupta interioară... Iar în ceea ce privește relațiile cu evreii, este uimitor că, în perioada ocupației din Franța, avea contacte aproape numai cu evrei unguri și români, care, deseori, îl ajutau în dificultățile materiale. La scurt timp după război, Cioran le scria părinților: "În principiu, toate ideile sunt false și absurde. Rămân doar oamenii, așa cum sunt... M-am vindecat de orice ideologie". În anii '50 a scris un eseu despre evrei, *Un popor de solitari,* și arum se vede că îi venera, invidia, dorea să le calce pe urme, ca și cum ar fi o relație oedipală fiutată. Acești "maeștri ai existenței" întruchipau, pentru el, destinul uman tragic și exilul, iar ieșirile sale din tinerețe dau impresia unor izbucniri ale urii de sine: "A fi om este o dramă; a fi evreu, o a doua. De aceea evreul are privilegiul de a trăi de două ori acea *conditio* a noastră. El reprezintă existența excepțională *par excellence..."*

O existență excepțională spre care năzuia și Cioran și pe care a dus-o vreme de 60 de ani, în calitate de emigrant. O dovadă a schimbării sale încă din timpul războiului o constituie prietenia cu poetul româno-evreu B. Fundoianu, care a devenit Benjamin Fondane în Franța, a cărui soartă l-a impresionat enorm pe Cioran, deoarece el, fiind evreu, era de două ori în exil. În 1944 a fost ucis la Auschwitz.

Benjamin Fondane/Fundoianu a fost încă din România de două ori înstrăinat și exilat, fiind evreu. Am vrut să fac cunoscută opera pe nedrept uitată a acestui important poet și eseist româno-francez, care a trăit în Franța între 1923 și 1944. Știam că Cioran nu putea trece pe lângă numărul 6 din rue Rollin din Paris, acolo unde locuise Fondane, fără să "resimtă dureri groaznice", după cum afirmă el.

Cioran însuși, ca "înstrăinat", nu se simțea nicăieri acasă, ci peste tot în exil și, din câte știu, nu a ac-

ceptat niciodată cetăţenia franceză. Într-o scrisoare din 21 octombrie 1980: "Aţi avut dreptate să emigraţi de două ori" (în 1973 emigrasem în Italia, din Germania, acolo unde venisem din România), iar el, Cioran, se duce, din păcate, la Dieppe, în Normandia, un loc rece de refugiu. "Mă simt mai îndepărtat de România decât vă simţiţi dumneavoastră, sunt un *înstrăinat.*" Folosea foarte rar cuvinte româneşti, iar acest lucru se întâmpla doar atunci când îl invadau emoţiile. Era o scrisoare de răspuns la o epistolă a mea din 2 octombrie 1980, după ce mă vizitase în Italia traducătoarea lui în germană: "Doamna Heyden-Rynsch mi-a spus că aţi fost prieten cu Fondane. Dragă domnule Cioran, am de gând să traduc în germană şi să public câteva dintre frumoasele poeme uneori pline de presimţiri ale lui Fondane-Fundoianu. Spuneţi-mi, există mărturii despre sfâşitul său îngrozitor? Dumneavoastră ştiţi mai bine. Îmi puteţi spune ceva despre aceasta? Şi aveţi cumva unele dintre poeziile lui scrise în franceză?"

În scrisoarea din 21 octombrie, mi-a răspuns: "Într-adevăr, l-am cunoscut bine pe Fondane, eram prieten cu el în acei ani cumpliţi. Un spirit din cale afară de ascuţit. Acum doi ani s-a publicat o carte cu amintiri despre el. Am contribuit şi eu cu un textuleţ". Era vorba despre un portret al lui Fondane, *6, rue Rollin,* care a apărut în 1986 în *Exercices d'admiration.* "Mă obsedează soarta acestui mare om. Nu a făcut *nimic* pentru a scăpa de nenorocire, care, în mod misterios, l-a atras... Chiar azi am primit din Madrid un articol de la un prieten spaniol. În el găsiţi câteva date şi răferinţe despre opera lui Fondane. Nu puteţi să comandaţi toate aceste cărţi de la o editură germană sau italiană?"

Ceea ce era misterios la Fondane era faprul că el "lucra" cu destinul la modul profetic, ceea ce l-a impresionat foarte mult pe Cioran. Fondane a rămas la Paris, nu a vrut sa poarte steaua evreiască; Cioran bănuieşte că avea o "complicitate cu inevitabilul", şi o anumită "fascinaţie a tragicului". Cioran işi vedea prietenul ca pe un profet din Vechiul Testament, îl mistifica şi îl supralicita puţin.

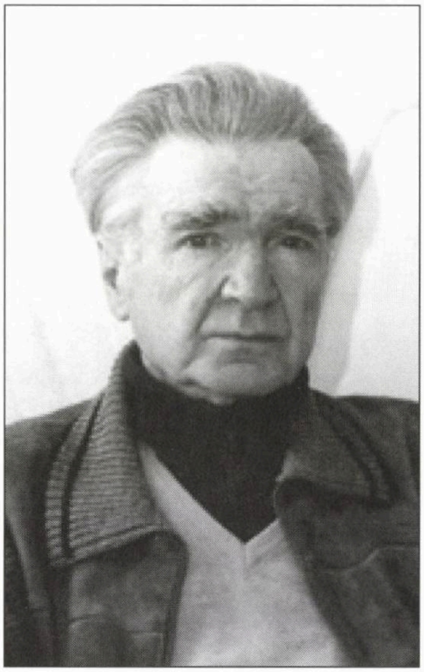

Emil Cioran

Ca şi pe sine însuşi, Cioran îl vedea pe Fondane unilateral, doar ca pe un autor francez, lăsa deoparte importanta operă românească de tinereţe, pe când Fondane se numea Fundoianu. Mircea Martin a atras atenţia, în cartea sa fundamentală, asupra acestei dificultăţi de a-i aduce laolaltă pe Fundoianu şi Fondane. Există o anumită asemănare cu cazul lui Paul Celan, la care faza românească şi importanţa influenţelor româneşti au fost descoperite şi analizate parţial în Germania ulterior. Într-un interviu, Cioran i-a comparat pe cei doi, dar numai în ceea ce priveşte exilul şi holocaustul; îl cunoscuse foarte bine şi pe Celan.

Pe 9 noiembrie 1980, i-am răspuns lui Cioran: "Vă mulţumesc pentru informaţiile deosebit de preţioase referitoare la Benjamin Fondane, a cărui soartă mă cutremură. Voi cere cărţile de la Plasma prin intermediul editurii mele (Rowohlt). Poate voi reuşi să-l fac cunoscut pe Fondane în Germania. Evreii reprezintă o stare de excepţie pentru excepţia numită om! Probabil că de aceea atât de mulţi evrei, de exilaţi sunt creativi. Excelent articolul lui F. Savater despre secretul lor (da, în cea mai mare parte îi este dedicat lui Cioran!)".

În primavara lui 1986 l-am înştiinţat pe Cioran că, în toamnă, va apărea romanul meu *Vaterlandstage,* în care este vorba despre vina germană, chiar şi despre cea germano-transilvană; aici va apărea şi Dr. Capesius, farmacistul din oraşul meu natal; în 1944, atunci când Fondane a fost ucis, Capesius era farmacist la Auschwitz şi administra Ciclonul B. Şi i-am mai scris lui Cioran că marele meu montaj Fondane urma să apară în decursul aceluiaşi an în cea mai importantă revistă literară germană, *Akzente.* Pe 20 aprilie (accastă dată era întâmplătoare?), Cioran mi-a răspuns în germană: "Mă bucur că vă merge bine şi că o să vă apară cartea peste câteva luni. – Ce bine că Fondane devine, în sfârşit, cunoscut! *Plasma* a dispărut acum doi ani. Fondane este actual, iar cărţile lui nu prea se mai găsesc. Una dintre cele mai bune este, cu siguranţă, *Dialoguri cu Şestov.* Ştiaţi că, înainte de război, Şestov era în Bucureşti un filosof la modă?"

Deja de pe 15.3.1984 îl prezentasem pe Fondane într-o emisiune de durată la Radio Bavaria. Abia în 1986 au apărut primele publicaţii Fondane pe piaţa germană. În eseul *Martor la graniţa imaginaţiei noastre,* îl prezentasem pe Fondane în numărul din iunie al revistei *Akzente;* pentru cititorul german, importantă era soarta poetului şi

eseistului franco-român, ucis de nemţi la Auschwitz; poezia lui Paul Celan, *Fuga morţii*, dedicată victimelor, nu putea fi exclusă din acest context al lagărelor şi al vinei germane. În *Akzente* au apărut şapte poeme, *Limbă sălbatică*, prefaţa la *Priveliști* şi apoi fragmente din *Rimbaud, golanul* şi fragmente din *Fals tratat de estetică*.

Cioran şi Fondane se cunoscuseră la Paris în 1941, prin intermediul lui Stéphane Lupasco şi s-au întâlnit de mai multe ori în locuinţa lui Cioran, între 1941 şi 1944, întâlniri pe care Cioran le zugrăveşte în micul său eseu *6, rue Rollin*: "Îl vizitam adesea (îl cunoscusem în timpul ocupaţiei), având mereu intenţia de a rămâne numai o oră şi îmi petreceam la el întreaga dupăamiază, din vina mea, bineînţeles, dar şi dintr-a lui: vorbea plin de entuziasm, iar eu nu aveam curajul, dar nici nu doream, să întrerup un monolog ce mă epuiza şi mă entuziasma". Despre aeeste discuţii nu se cunosc lucruri decât din eseul lui Cioran şi din scrisori, precum şi din mai multe interviuri.

Se pare că Fondane a fost denunţat de către portăreasă. Pe 7 martie 1944 a fost arestat de către poliţia franceză şi trimis la Camp de Drancy, împreună cu sora sa, Lina. Soţia lui era creştină şi, conform dreptului francez, el ar fi putut fi eliberat. Stéphane Lupasco, Jean Paulhan şi Cioran au intervenit la autorităţile franceze pentru a-l elibera. Însă el nu a dorit să-şi părăsească sora, spune Cioran. Fondane i-a trimis soţiei o cutremurătoare scrisoare de adio şi a fost deportat la Auschwitz pe 30 mai 1944, cu penultimul transport; a pierit acolo, în camera de gazare, pc 2 octombrie 1944.

Numele său este gravat pe zidul Panteonului, împreună cu cele ale altor 167 de membri ai Rezistenţei. Şi pentru acest lucru a intervenit Cioran, într-o scrisoare din iulie

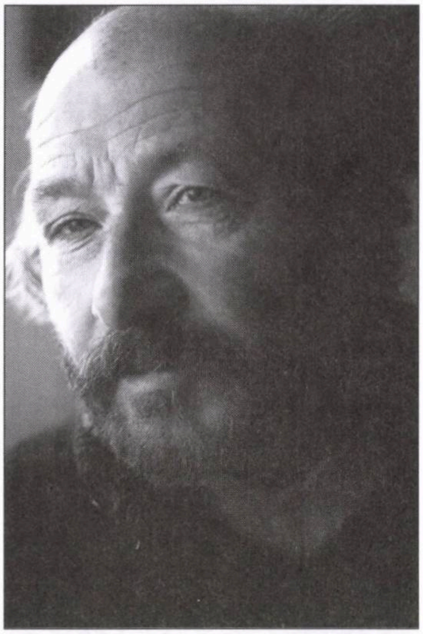

Dieter Schlesak

1948, adresată lui Robert Pimienta, preşedintele comisici responsabile pentru inscripţiile de pe Panteon, cerând să fie trecut şi numele lui Fondane.

Cioran mi-a spus că toate acestea nu s-ar fi potrivit câtuşi de puţin cu ideile lui Fondane, care le-ar fi considerat trădări faţă de adevărul ce nu poate fi imaginat.

Cioran şi Fondane se aseamănă mult în ceea ce priveşte ideile lor fundamentale. Pe Cioran îl impresiona mai ales respingerea radicală a acestui sistem civilizaţional dement, care ar trebui să conducă la o lume de dincolo apocaliptică a reprezentărilor noastre. Pentru Fondane, inamicul era "progresul", care are morţi pe conştiinţă şi căruia îi aparţin sistemele sale, ideologiile şi limba. O complicitate ar însemna o dezertare la inamic: "Opera de artă s-a născut atunci când credinţa a început să se clatine", scria Benjamin Fondane, care şi-a aflat sfârşitul la staţia terminus a acestei civilizaţii – la Auschwitz. Cioran era impresionat de faptul că Fondane ataca violent toate religiile-surogat, ideologiile, ideile, cărora le aparţinea şi arta, şi le responsabiliza pentru existenţa "târfei numită istorie"; pentru Cioran era important să se elibereze de "păcatul tinereţii", dupa cum am văzut în acea scrisoare adresată părinţilor.

Fondane a ajuns, dispreţuind moartea, la graniţa ei infernală, acolo unde tot ceea ce produsese istoria era dus *ab absurdum*. Chiar şi limba! Şi nu trebuie să uităm că limba şi viaţa lui Fondane erau contopite. În portretul realizat, Cioran accentuează omogenitatea dintre "fizionomie şi limba sa". Prin moartea lui, el a trăit moartea ei. În acea clipă îngrozitoare, despre care nu mai poate mărturisi nimic, s-a confirmat tot ceea ce a gândit şi a scris el. În ceea ce priveşte camera de gazare, nu mai sunt valabile nici credinţa, nici consolarea, cu atât mai puţin literatura. Se revelase ceva ce nu-şi avea termen de comparaţie. Fondane aflase ceea ce noi nu putem decât gândi; aflase şi plătise cu viaţa.

Cioran mi-a trimis câteva fotocopii, printre care şi ultimul eseu pe care Fondane îl scrisese cu puţin timp înainte de arestarea sa, *Le lundi existentiel et le dimanche de l'histoire*. Cioran mi-a mai trimis şi un mic eseu dcspre Fondane, *6, rue Rollin*; Cioran ştia că el "trăia în permanentă conoştinţă de cauză a unei nenorociri care se va întâmpla. Poate că, în forul său interior, se obişnuise cu ideea de a fi victima, pentru că, fără această complicitate cu inevitabilul (...) nu se poate explica respingerea oricăror măsuri de precauţie".

Cioran citise mărturiile unui participant direct referitoare la ultimele zile ale lui Fondane în spitalul din Auschwitz şi despre sfârşitul acestuia pe 2 octombrie 1944; spunea că este "o expunere atât de tragică şi de emoţionantă pentru toţi cei care l-au cunoscut şi iubit pe Fondane". La final se spune: "Îmi aduc foarte bine aminte cum se

plimba printre paturi și cum își vizita prietenii francezi cu o pătură pe umeri, peste o cămașă proastă (de pantaloni nu putuse să-și mai facă rost). Cu toate acestea, își păstrează demnitatea, povestește amintiri literare, discută despre situația internațională, exact ca și cum s-ar afla la Paris, în mijlocul unui salon. Uneori, se urca în patul său și stăteam mult de vorbă (...) Două ore mai târziu, pe 2 octombrie, după-amiază, au fost duși în camioane. Nu erau decât evrei; arienii fuseseră trimiși în lagăr, la muncă. Ploua. Cine își auzea numele ieșea din rând și urca în camion. Erau 700. (...) Îl văd pe Fondanc ieșind din bloc, trecând drept pe lângă SS-iști, închizându-și gulerul pentru a se feri de frig și ploaic și urcând în camion. Camioanele pline ochi pleacă unul după altul la Birkenau. Două ore mai târziu, camarazii noștri erau deja gazați".

••• Așa cum am mai consemnat în aceste pagini, criticii literari Daniel Cristea Enache și Mihai Iovănel au publicat în revista "Cultura" din București o anchetă pe tema (mereu vie și mereu dramatică în lumea literară a *tribului)*: "Scriitor român și evreu". Au participat Radu Cosașu, B. Elvin, Leon Volovici, Mirel Brateș și Boris Marian, răspunzând la șase întrebări:

1. Există, credeți, un nod relevant de însușiri sau un număr de teme predilecte ale scriitorilor evrei de limbă română care să alcătuiască o insulă de specific? 2. Cum vă raportați la tezele lui G. Călinescu din *Istorie...* referitoare la un anumit specific supraindividual al Scriitorului evreu? 3. V-ați simțit favorizat/defavorizat ca scriitor evreu de limbă română în receptarea profesionistă a literaturii dvs.? 4. Cât de ușoara/dificilă a fost asumarea evreității/românismului în biografia dvs. intelectuală? 5. Condiția de scriitor evreu într-o țară care, cu aproape 70 de ani în urmă, a participat la Holocaust rămâne dureroasă pentru dvs.? 6. În ce limbă visați?

Iată până una-alta răspunsurile lui Leon Volovici de la Ierusalim:

«1. Evident, există teme predilecte la un număr semnificativ de scriitori evrei, dar există nu puțini scriitori evrei – sau „de origine evreiască", să spunem – la care aceste teme evreiești nu apar, pentru că... nu-i preocupă, ei se desfășoară pe arii tematice care nu au nici o tangentă cu identitatea evreiască. Această raportare (sau ne-raportare) la teme evreiești diferă de la un scriitor la altul și are adeseori o evoluție, o „creștere și descreștere", prin forța împrejurărilor sau a traiectoriei lor intelectuale și artistice. Cazul „clasic" și paradigmatic a devenit, în trecut și în prezent, Mihail Sebastian, datorită „scandalului" identitar pe care l-a provocat romanul lui din 1934, „De două mii de ani", cu prefața lui Nae Ionescu. Tot atunci, el face, într-un interviu cu Camil Baltazar, această declarație surprinzătoare: „Știam că voi scrie într-o zi această carte. Într-un fel, a fost poate unica mea rațiune de a mă face scriitor". Și totuși, „tema" dispare din opera lui, deși continuă să-l preocupe (și să-l chinuie), cum vedem din *Jurnal,* din corespondența lui sau din încercările, eșuate, cu o piesa neterminată, „Insula".

Ca să vedeți cât de diferită, în zilele noastre, poate fi această relație cu identitatea, cu specificul și cu temele evreiești, comparați, din acest unghi, doi dintre cei mai importanți scriitori români contemporani: Norman Manea și Radu Cosașu. Mai discret și mai aluziv, inefabilul identitar apare în proza lui B. Elvin sau în poezia lui Florin Mugur. Un alt exemplu: tocmai am terminat de citit cartea recent apărută a lui Virgil Duda, „Ultimele iubiri" (Polirom), un roman foarte bun, care stimulează indirect reflecții tocmai despre aceste chestiuni la care se referă ancheta revistei „Cultura". Romanul lui Virgil Duda este exemplar și pentru felul în care scriitorul, după părăsirea României (ceaușiste) și stabilirea în Israel, s-a confruntat, cu mijloacele unui prozator experimentat și atent la complexități psihologice, cu redefinirea identității în noile condiții. Eroii lui, evrei-români-israelieni, trăiesc concomitent în trecut (în trecutul lor românesc) și în prezentul israelian, atât de tensionat, de complex și de... stimulator. O evoluție asemănătoare au avut-o și alți scriitori afirmați și consacrați în literatura română cu o operă nelegată explicit de tematica evreiască, pe care au valorificat-o pe deplin numai după ce s-au integrat în mediul israelian. Este și cazul scriitorului Alexandru Sever, al lui Al. Mirodan, al lui Mircea Săucan și al altora.

2. Doi mari critici români, E. Lovinescu și G. Călinescu, au încercat să sintetizeze acel „specific supraindividual al scriitorului evreu", ei fiind, în viața literară românească, și cei care au promovat cu consecvență pe scriitorii evrei din generația lor, în împrejurările politice cele mai neprielnice și atrăgând asupra lor, din această cauză, multe săgeți otrăvite. Și totuși, n-aș spune că aceste pagini despre „specificul" literaturii scrise de evrei sunt dintre cele mai profunde. Imediat după război, Aderca a publicat o serie de foiletoane extrem de critice despre referirile la scriitorii evrei și specificul lor în „Istoria" lui Călinescu. Unele observații iritate, daca îmi amintesc bine, trădau un exces de sensibilitate din partea lui Aderca, dar în fondul chestiunii Aderca intuise bine (ca și în cazul lui Lovinescu, de altfel) amestecul de observații subtile, prejudecăți și clișee, fie și pozitive, despre „firea evreului" literat și ob-

sesiile lui identitare. Mai supărătoare mi se pare acum uşurinţa cu care Călinescu, chiar şi Călinescu, atât de decis în a depăşi (pre)judecata comună şi a sfida clişeele xenofobiei, atribuie mai fiecărui scriitor evreu însuşiri „reprezentative", neapărat şi fatalmente „specifice" pentru intelectualul evreu care, cum spune într-un loc despre Gherea, „aduce însuşirile şi cusururile evreului". Asta nu-l împiedică să preţuiască şi să sublinieze originalitatea şi valoarea multor scriitori evrei. Dar tentaţia de a surprinde în câteva note distincte „firea" unui popor e mare şi, până la un punct, legitimă, iar „evreii" sunt, cum ştim, un subiect predilect, între demonizare şi apologie, ca la Cioran, de pildă. Mă întreb chiar dacă aceste seducătoare eseuri etno-psihologice, scrise uneori cu mare talent, nu sunt un mod de... „a bate câmpii cu graţie" sau un fel de a căuta diferenţa specifică, necesară unei autodefiniri printr-o imagine antitetică.

3. Nu, nu cred. Presupun că aceia care au comentat textele mele au asociat, inevitabil, identitatea mea evreiască cu ceea ce scriu, dar n-am avut impresia cã m-au „defavorizat" numai din această cauză. Nu sufăr de mania persecuţiei.

4. „Românismul" şi „evreitatea" nu sunt concepte aflate pe acelaşi plan. „Evreitatea" mi-am asumat-o pe cale... naturală, născut şi crescut fiind într-o familie evreiască fără vreo tendinţă de a-şi ascunde sau nega identitatea evreiască. Identitatea românească (nu ‚românismul", care e altceva) a venit prin educaţie, prin mediul uman şi cultural în care m-am format. E vorba de-acum de România socialistă, care dădea şi copilului evreu senzaţia de normalitate şi că el este la fel ca toţi ceilalţi copii, iar distincţiile etnice nu mai au semnificaţie, aşa ţi se spune la şcoală, iar cele religioase sunt repudiate ca „prejudecăţi burgheze". Fisurile şi minciuna acestei „normalităţi" realist-socialiste le descoperi treptat, uneori cu mare întârziere, şi înţelegi că unele îşi au sursa în trecut, altele sunt produse ale îndoctrinării (şi mistificărilor) educaţiei comuniste, în toate ipostazele ei, de la stalinism la ceauşism. Ceea ce te duce, ca în cazul meu, de pildă, nu la respingerea uneia sau alteia dintre cele două identităţi, ci la redefinirea lor. O reaşezare şi o nouă redefinire a lor are loc odată cu părăsirea României şi opţiunea stabilirii în Israel. Dar asta e o chestiune complicată, o lăsăm pentru altă „anchetă".

5. M-am trezit în lume după război, trauma Holocaustului mi s-a transmis nu atât direct (eram prea mic), cât prin memoria familiei şi memoria colectivă evreiască, marcată de pogromul de la Iaşi şi de întâlnirea cu supravieţuitorii din Transnistria. Mai puternică şi resimţită mai direct de generaţia mea a fost trauma provocată de tăcerile, tabuurile şi mistificările din perioada comunistă (şi chiar post-comunistă) legate de soarta evreilor din România lui Antonescu. O traumă incomparabil mai acută au avut de suferit cei care au înfruntat tăcerea şi mistificările după ce au trecut ei înşişi prin infernul Transnistriei. De aceea l-am „investigat", până la indiscreţie, pe Norman Manea în dialogurile noastre îndelungate („Sertarele exilului", Polirom, 2008) despre dilemele şi consecinţele identităţii evreieşti, în Bucovina, în Transnistria, în Bucureştii socialismului ceauşist, în exil la New York sau, aici, la Ierusalim, unde mă aflu eu.

6. Atunci când visele mele nu sunt „fără sonor", cum mi se întâmplă în ultimii ani, visez, fireşte, pe româneşte, nu-i de mirare. Dar mi se întâmplă să am şi vise sau chiar coşmaruri „lingvistice". Am visat odată că mi se cere să plec în Suedia să ţin o conferinţă în suedeză. Dar eu nu ştiu suedeza, spun. „Nu-i nimic, o să te descurci, tu înveţi repede." Şi eu, în loc să mă descurc, intru în panică şi... mă trezesc. Mă scol mulţumit că nu am de ţinut conferinţe în suedeză, mă spăl cu apă rece şi iau ziarul de lângă uşă: litere ciudate şi totuşi familiare, iar cuvintele se înşiră... de la dreapta la stânga. Iar visez?!»

••• Alo, aici e Stroe!

Da, maestre. Aşa e. Sunteţi aici: la Bucureşti şi la Piteşti, la Tel Aviv şi la Haifa, în toate casele unde trăiesc oameni care v-au văzut pe scenă sau în filme, v-au auzit la radio şi v-au citit cărţile cu amintiri.

Unul dintre aceşti oameni este cunoscutul actor român Ion Focşa, fost director al Teatrului din Piteşti.

El a publicat de curând o evocare a dvs. (şi, fireşte, a partenerului

N. Stroe, tânăr

nedespărţit de viaţă şi de scenă, Vasile Vasilache). Extrase:

«A fost odată un cuplu comic de o extraordinară valoare muzicală,

teatrală, artistică, un cuplu cum nici înainte, nici după n-am mai întâlnit – Stroe şi Vasilache. Mi-ar fi plăcut să le fac portretul ambilor, pentru că i-am iubit deopotrivă, i–am văzut jucând şi i-am aplaudat cu entuziasm, dar soarta a fost nedreaptă cu Vasilache, el a murit la primul bombardament din 4 aprilie 1944 în Cotroceni. N-am avut norocul să-l cunosc şi personal, am apreciat în schimb devotamentul lui Stroe de a-l face prezent în tot ce-a urmat, căci fără bunul lui prieten s–a considerat numai o jumătate din ce putea să fie împreună cu Vasilache. N-am cunoscut o prietenie mai profundă, mai sinceră, mai entuziastă, dintre doi colegi, doi artişti şi două caractere la fel de puternice, dintre un evreu şi un român.

Îi sunt recunoscător lui Stroe pentru stima şi preţuirea cu care m–a onorat în timpul colaborării noastre.

Mă simt la rândul meu dator să–i dedic acest portret, acum când ar fi împlinit un secol de la naştere. Există în judeţul Bacău o comună mai răsărită, cu gară mare, numită Răcăciuni şi, lângă ea, un mic sătuleţ, Gâşteni. Aici, pe malul unei ape unde se scăldau gâştele satului, a venit pe lume Stroiţă, cel de-al doilea copil al familiei Benjamin Buium. Fratele cel mare, care va deveni ziarist şi scriitor, îşi va lua ca pseudonim chiar numele comunei Răcăciuni Isaiia. Familia se mută la Bucureşti şi micuţul Stroe urmează clasele primare la Şcoala Evanghelică. După terminarea liceului încearcă la Conservator şi chiar de două ori şi numai a treia oară are norocul să intre, printre primii, iar când comisia l-a întrebat cum se numeşte, Maestrul Soreanu a sărit şi a răspuns în locul lui: ca pe mine, Nicolae. Prin această stratagemă a vrut să ocolească spinoasa problemă a originii numelui Nacht Stroe. Aşa a devenit elevul marelui actor N. Soreanu, care mai şcolise, cu mult succes, pe George Vraca, comunişti! Unde-o fi ciubucul mai bun?" Haig Acterian zicea: „Cred că la noi vin mai repede fasciştii". „Ba comuniştii!" zicea Mircea Eliade. Dar Gărdescu: „Păi nu vă spuneam eu că vă bălăciţi ca românii!"

După absolvire a fost angajat la Teatrul Mic – „Compania Elvira Popescu-Ion Iancovescu" – unde joacă tot felul de roluri mute: picoli, servitori, unde avea ca parteneri o tavă şi o carte de vizită, anunţând pe mulţi conţi. "Dar,

Vasilache (la pian) şi Stroe în 1935

Ion Finteşteanu, Alexandru Finţi şi alţii.

A fost un elev silitor, Maestrul Soreanu era încântat de el, studia repertoriul clasic, în special "Burghezul gentilom" de Moliére. Dintre colegii cei mai apropiaţi îi amintim pe Jean Victor Vojen, Haig Acterian, N. Gărdescu şi Mircea Eliade, acesta din urmă nu urma Conservatorul, dar venea la cursurile ţinute de Alice Voinescu. Cu toţi aceştia, scrie Stroe, formasem un fel de gaşcă de prieteni. Parcă îl aud pe Gărdescu, cu vocea lui comică şi plină de ironie: „Mă! Voi vă bălăciţi în două bălţi. Fascişti şi

spune el, am prins şi un rol mare, „Vicontele Langeais" din „Azais" de Louis Verneuil, piesă care s-a jucat de o sută de ori cu excelenta Leni Caler şi Ion Iancovescu. Vara însă jucam şi noi mici rolişoare la Parcul Oteteleşeanu, unde era locul marilor succese ale celor doi creatori de operetă Leonard şi V. Maximilian.

La un moment dat este nevoie de un pianist care să acompanieze din culise câteva acorduri. Fory Etterle a adus un băiat care s-a recomandat V. Bazil. Apoi am aflat că (de fapt) se numea Vasilache, dar îşi luase nume de scenă Bazil.

...El mai mult ne distra pe noi, actorii, în pauzele spectacolului. Îl admiram cum imită din colţul gurii: saxofonul, trompeta, banjoul şi alte instrumente. Eram fermecaţi cu toţii. A doua zi Nora (Stroe se căsătorise cu Nora Piacentini) l-a invitat la noi acasă pe Regală, era mândră că tocmai îşi cumpărase un pian. Aici s-a născut cuplul „Stroe şi Vasilache". Era în 1931-1932.

Stăteam zile întregi la „gura clapelor" unde compuneam împreună melodii, cuplete şi făceam planuri de viitor". Toate acestea şi multe altele aveam să le aflu din cartea sa de amintiri intitulată sugestiv: „77 de ani în 200 pagini", pe care mi-a trimis-o din Tel Aviv, în 1983, prin Florin Piersic şi Matei Alexandru, cu următoarea dedicaţie: «Lui Ion Focşa în amintirea colaborării noastre de la Piteşti cu piesa "Acceleratul 402". Cu toată dragostea N. Stroe». Şi tot din carte mai vreau să redau câteva amintiri, care au cimentat prietenia lor. „De multe ori – spune Stroe, ne adunam la familia lui Vasilache, la o sărmăluţă în foi de viţă, iar bătrânul Vasilache, mucalit de felul lui, îi spunea fiului: „Ţi-am mai spus! Când un evreu se aruncă într-o fântână, aruncă-te după el că acolo e o afacere bună." „Păi, tată, nu vezi, m-am şi aruncat"!

Se referea desigur la prima lor mare colaborare, care se dorea cartea lor de vizită, căci spectacolul muzical „Olimpiada veseliei" era de fapt debutul acestui cuplu. Închiriaseră grădina de vară „Volta Buzeşti" care avea un vad bun, împânzise Bucureştiul cu afişele lor atrăgătoare, iar numele „patronilor" erau scrise ceva mai apăsat: Cuplul Stroe şi Vasilache. Un text spumos, cu glume bune la care se râdea în hohote, iar în final, când apăreau cei doi, stârneau ropote de aplauze; amândoi tineri, frumoşi, foarte muzicali, melodiile uşor de reţinut se cântau şi după lăsarea

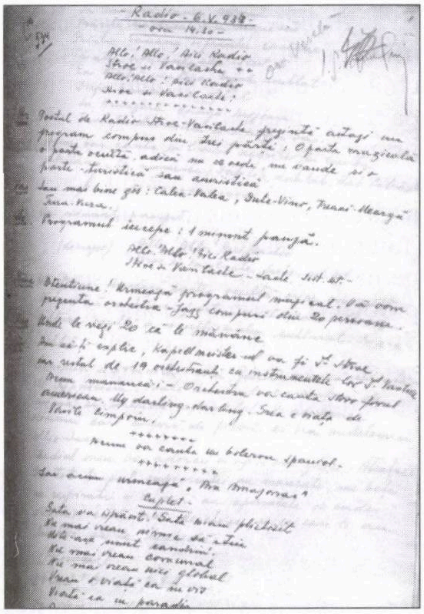

Text pentru "Ora veselă" (1934)

cortinei.

Acest prim succes le-a dat aripi şi se gândeau cum să facă să încerce şi la Radio, uşor de spus, greu de îndeplinit. Dar să-i dăm cuvântul lui Stroe: „Fratele meu, Isaiia Răcăciuni, era secretarul Fundaţiei Carol al II-lea şi conducea Editura Cultura Naţională şi lucra direct cu prof. Alex. Rosetti, la rugămintea noastră a obţinut de la profesor o scrisoare către prof. Gh. Mugur (tatăl regizorului şi dramaturgului Val Mugur şi bunicul regizorului Vlad Mugur) rugându-l să programeze într-o emisiune pe tinerii Stroe şi Vasilache, el fiind directorul programelor Radio. Ajunşi cu scrisoarea în faţa distinsului profesor, acesta ne-a spus că la şase seara când ar fi posibilă programarea, programul e foarte ocupat. Amândoi am sărit atunci: „Noi cântăm şi la ora prânzului". "Dar nu avem bani să vă plătim!" ne răspunde directorul. „Noi cântăm gratis!" am replicat. „Bine! V-am programat duminică la ora două la prânz".

Fericiţi de succesul nostru ne–am dus să-i mulţumim prof. Rosetti, acesta, care ascultase emisiunea, ne-a primit cu următoarele vorbe: "Voi sunteţi o pagină nouă în umorul românesc, atât în conţinut, cât şi în formă". Acesta a fost de fapt botezul nostru, iar refrenul găsit de Vasilache cu "Alo, Alo, aici e radio, Stroe şi Vasilache, lache, lache, lache", a făcut înconju-

Stroe şi Vasilache în 1936

rul Bucureştilor, eram strigaţi pe stradă, în tramvaie, peste tot cu lache, lache, lache. Tot atunci apelează la noi Alex. Giugaru, care avea o trupă de artişti la Cinematograful Marna unde juca în pauza dintre filme, să-i scriem o mică revistă. Am fost plătiţi împărăteşte, iar revista s-a numit: „Ori e Stan, ori e Bran"!

Ne făceam visuri mărețe şi, ca să nu le uităm, le-am scris mare pe un perete din cabina noastră.

La punctul unu am trecut un film ca la Hollywood sau pe aproape. Am început să scriem scenariul, cum în Capitală rulau numai filme cu prinţi şi prinţese sau conţi şi contese şi alte marafeturi. Noi am ales o poveste simplă, umană şi foarte aproape de realitate, despre doi şomeri care se numeau Bing şi Bang. Când scenariul a fost gata şi cei care l-au citit au fost încântaţi, primul lucru pe care l-am făcut a fost să găsim un sponsor, aveam nevoie de cel puţin 350.000 lei, o mică avere în epocă. Tot prin fratele meu Isaiia am obţinut banii de la directorul Loteriei de Stat, domnul Râmniceanu, care însă ne-a impus următorul final: şomerii cumpără un loz în final, care se dovedeşte a fi Lozul cel mare, devenind milionari. Loteria şi-a făcut reclamă, iar noi ne-am realizat filmul. În afară de noi mai jucau: Vasiliu Birlic, Nora Piacentini, N. Gărdescu, Sili Vasiliu, Richard Rang, nu lipseau nici mama mea, coana Eugenia, şi nici tatăl lui Vasilache. Studiourile noastre au fost: Cişmigiul, Grădina Icoanei, Lacul Snagov şi Ateneul Popular de pe strada Română.

Cu banii câştigaţi ca vedete de film, în entuziasnul lor juvenil, dornici să cunoască lumea artistică a Europei, ajung după multe peripeţii la Berlin, dar n-au stat mult căci între timp venise la putere Hitler aşa că au făcut cale întoarsă. În schimb au avut mai mult noroc

când au plecat la Paris cu nevestele (se căsătorise şi Vasilache cu pictoriţa Marcela Cordescu).

La rugămintea lor Tănase le-a dat o recomandare către marele impresar Mitti Goldin, de origine română, cu care era bun prieten, iar acesta le-a facilitat un angajament pe timp de-o săptămână – ca probă – la un renumit Cabaret din Paris. Ei aveau pregătit un număr special: doi turişti români veniţi cu nevestele, furaţi de atmosfera şi entuziasmul creat, se urcă amândoi pe scenă să cânte în mai multe limbi, făcând bineînţeles parodii muzicale. Când ajung la melodia rusească îşi scot fracurile, le aruncă la masa soţiilor, îşi scot cămăşile din pantaloni şi din bretele îşi fac cordoane la rubaşcă şi termină într-o căzăcească îndrăcită, în ropotele de aplauze ale publicului.

Patronul încântat le oferă un angajament pe şase săptămâni, dar n–au putut să primească, pentru că aveau proiecte în ţară. S-au mulţumit cu succesul obţinut.

Reîntorşi de la Paris joacă la Teatrul Alhambra, unde obţin succes cu un scheci scris special de ei, pe baza experienţei pariziene, având-o parteneră pe celebra Sili Vasiliu (mama lui Ovid Teodorescu). În acest scheci lansează în duet fermecătoarea melodie "Mi-a şoptit o vioara c-ai să-mi dai inima ta, Truli".

Spre toamnă şi-au deschis un teatru al lor, atât de mult visat. Au închiriat Sala Majestic, de sub Teatrul Comedia, unde au montat spectacolul muzical: „Majestic tic, tic eşti mic, dar şic!" "În afara succesului nostru ca actori, cu spectacolul de la Majestic, ne-am afirmat ca autori de revistă. Marele C. Tănase însuşi ne-a solicitat să scriem pentru spectacolele lui de la Cărăbuş".

În 1937 „Dâmboviţa apă dulce..." a fost acoperită cu un planşeu de beton de la Piaţa Senatului până la Institutul Mina Minovici (Morgă). Era un mare eveniment în viaţa Capitalei, aşa că nici ei nu puteau rămâne indiferenţi, cu atât mai mult cu cât aveau în proiect realizarea unui grandios spectacol.

Cum scena de la Majestic era prea mică pentru ambiţiile lor artistice, au închiriat grădina de vară a Teatrului Nou, şi-au asigurat colaborarea unei noi vedete, Lisette Verea, şi a vechilor colaboratori Iordănescu-Bruno, Ion Antonescu-Cărăbuş şi a Lianei Mihăilescu, cea care s-a lansat în acest spectacol cu cântecul „Şi mai spune că nu m-ai uitat". Ansamblul a fost completat cu încă câţiva balerini şi balerine. Printre ei strălucea tânărul şi talentatul Oleg Danovski. Spectacolul s–a numit „Bucureştiul râde, Bucureştiul cântă!"

Era perioada când „micul Paris" îşi permitea să mai râdă, să fie vesel, cu plimbări în trăsuri elegante la şosea unde avea loc „bătălia cu flori", era într-un fel „Heidelbergul de altădată!"

În 1938 sunt angajaţi amândoi la Tănase pentru cele mai mari turnee în Orient: Istambul, Beirut, Tel Aviv, Cairo şi Alexandria. În acea perioadă scriu comedia muzicală „Acceleratul 402" pe care o prezintă cu mare succes în premieră la grădina de vară Volta Buzeşti. Regia îi aparţine lui Stroe, distribuţia cuprinde nume sonore şi foarte atractive ca: Vasiliu Birlic, Nora Piacentini, Ionel Ţăranu, Virginica Popescu, Romeo Lăzărescu şi alţii.

Succesul a fost aşa de mare încât s–a jucat toată vara.

Cum Teatrul Cărăbuş era în vacanţă Stroe şi Vasilache au fost angajaţi pentru un număr de spectacole la Cazinoul din Sinaia, fiind plătiţi cu o sumă frumuşică plus cazare, masă, deci fără griji. Trai neneacă pe banii Cazinoului, dar, din păcate, bucuria le-a fost curmată brusc. Iată ce relatează Stroe despre acest eveniment: „Pe 29 august 1940 a sosit de la Direcţia Generală a Teatrelor un ordin semnat de Ion Marin Sadoveanu, prin care se interzicea lui Stroe şi Vasilache să mai apară împreună şi în acelaşi timp îi interzicea lui Stroe să-şi mai exercite profesiunea. Dar eu eram o jumătate dintr-o firmă lansată. Aici a intervenit marele caracter al lui Vasilache care imediat a spus: „Noi jucăm împreună sau deloc." O dată cu venirea legionarilor la putere sunt alungaţi din toate teatrele actorii: N. Stroe, Alex. Finţi, Leny Caler, Beate Fredanov, Villy Ronea, Carol Kron, Maria Sandu, Alex. Marius, Moni Ghelerter şi W. Siegfried. Ei vor fi obligaţi să joace la Teatrul Baraşeum care avea două secţii: proză şi muzical.

Eu şi colegii mei eram nelipsiţi de la premierele lor, în semn de solidaritate, deşi nu înţelegeam pe deplin ce înseamnă aceasta, dar ne luam după maeştrii noştri; printre spectatorii de la premiere am recunoscut pe Lily şi N. Carandino, Mihai Ralea, Pamfil Şeicaru, Soare Z. Soare, N. Vlădoianu şi Bâzu Cantacuzino, eroul aviator.

La premiera cu „Corabia lui Stroe", Vasilache i-a strigat din sală „Sunt alături de tine Stroiţă". Tănase, care îl aprecia mult pe Stroe, a continuat să-i plătească regulat salariul şi să-i încredinţeze, pe ascuns, regia Revistelor şi, totodată, a consimţit înfiinţarea secţiei de comedii muzicale pe care le regiza tot Stroe. După succesul cu Acceleratul 402 au urmat: *Firfirică, Cavaler gândac, Săracu Gică, Apartamentul 54, Un băiat de zahăr* toate scrise în colaborare cu Vasilache, care era şi interpretul principal. Regia aparţinea lui Stroe, fără să apară pe afiş.

Un episod nostim s-a petrecut la premiera comediei muzicale: Firfirică, eroul, interpretat strălucit de Vasilache, descoperă că îl înşeală dulcineea şi află multe adevăruri. Scârbit de atâta făţărnicie şi prefăcătorie, părăseşte vila. La plecare are un dialog cu propria lui conştiinţă: „Eu, ascuns în cabina regizorului de culise – spune Stroe – eram conştiinţa lui şi-i răspundeam la microfon când mă întreba Firfirică. „Crezi că o să fie bine, soro? Eu – sigur, nu fi trist Firfirică! Tu nu ştii cântecul Roata morii se-nvârteşte ţac, ţac, ţac? Spectatorii în sală mi–au recunoscut vocea şi au început să aplaude. Imediat un inspector de la Minister a urcat pe scenă să afle cine a vorbit, dar eu fugisem pe uşa din spate".

Astfel, în ciuda tuturor interdicţiilor existente au jucat împreună. Stroe şi Vasilache. Dar, din păcate, n-au apucat să joace şi în libertate, cu câteva luni înainte de terminarea războiului o bombă ucigaşă l-a nimerit tocmai pe el, pe veselul şi talentatul Vasilache. Dacă pe el l-a distrus fizic, pe Stroe l-a distrus moral. A rămas ca un copil de pripas, mulţi ani a jucat de unul singur ţinându-l imaginar la braţ pe Vasilache. Când s-a terminat războiul, a pus bazele unei asociaţii artistice împreună cu Nora Piacentini, Mircea Şeptilici şi Elly Roman. Iar sala de spectacole era în subsolul unui bar de noapte Atlantic de pe strada Academiei. Primul spectacol s-a şi numit *Stroe în Atlantic.* Teatrul a funcţionat până la etatizarea din 1948, după care a primit oferta Teatrului Savoy (actualul C. Tănase de astăzi) în calitate de director artistic şi primă vedetă.

În toamna lui 1970 am avut şansa să-l cunosc direct la lucru. Marele impresar Gaby Michăilescu a propus Teatrului Davila montarea comediei muzicale Acceleratul 402 în regia lui N. Stroe. Am fost distribuit în rolul principal şi, lucrând zi de zi cu el, mi-am dat seama de calităţile lui regizorale, de fantezia, de puterea de muncă, de buna dispoziţie fără de care nu se poate realiza o comedie muzicală, iar succesul obţinut – peste 500 de reprezentaţii – a meritat munca depusă.

Am avut bucuria să descopăr la pag. 143 din cartea sa, următoarea însemnare: „În rolul creat de Birlic, apărea la Piteşti un actor excepţional, Ion Focşa, etc..."

Ca şi Tănase, Stroe va rămâne un pionier al revistei româneşti. La dispariţia lui din 28 iulie 1990, un poet din Israel i-a dedicat o frumoasă poezie:

Tu ne-ai înveselit o viaţă,/ cerându-ne ca „să-ţi dăm voie"/ cu rugămintea ta glumeaţă:/ Alo, alo, Aici e Stroe!// Până la urmă ai sosit/ şi pe meleagurile sfinte:/ te-am revăzut încărunţit/ dar vesel tot ca înainte./ Azi de pe scenă-ai dispărut,/ De data aceasta dragă Stroe,/ Ne-ai cam omis,/ că n-ai cerut,/ ca altădată... să-ţi dăm voie./ Ştiai că toţi vor spune – Nu!/ Pe scenă s-a voalat lumina/ şi pentru prima oară tu,/ cu mâna ta, ţi-ai tras cortina!/ Te-ai dus în lumea neştiută,/ în lung şi-nesfârşit turneu,/ să joci pe–o scenă nevăzută,/ ca să-l distrezi pe Dumnezeu.»

Hezboalla secolului

Mircea Radu Iacoban vs. Ion Coja

Asistăm în fiecare zi la polemici, uneori sângeroase, pe marginea cărților. D-nul (d-na) Cutare a scos o carte, apoi d-nul (d-na) Cutare se repede la gâtul autorului, făcându-l harcea-parcea.

Există însă un scriitor român cunoscut care a trecut printr-o experiență ieșită din comun: Mircea Radu Iacoban. El s-a trezit luat la rost într-o dimineață pentru o carte pe care n-a scris-o niciodată.

Drept care a făcut comentariul de mai jos, unde vine vorba de-o veche cunoștință de-a noastră: Ion Coja.

«Nu-s o natură conflictuală, detest polemicile acre și îndârjite; realmente mâhnit, constat că, vrând nevrând, sunt nevoit din nou să intervin pentru restabilirea adevărului adevărat. De curând, a avut loc premiera filmului lui Gabrea intitulat „Călătoria lui Gruber". Încă nu l–am văzut, așa că n-am cum intra în disputa privind legitimitatea faptică ce sprijină (ori nu) construcția lung-metrajului. Își propune s-o facă profesorul Ion Coja, fost senator și actual candidat la Președinția României, într-un articol pe care iarăși nu-l pot comenta, câtă vreme nu cunosc filmul. Pot, însă, să-mi exprim totala uimire față de finalul acestui articol, pe care-l citez în cele ce urmează: «...îl sfătuiesc pe autor să facă premiera la Iași și să-l invite la vizionare pe dl. Mircea Radu Iacoban, cunoscutul ziarist și scriitor. Se povestește despre domnia sa că, în urmă cu ani buni, a fost plătit de rabinul Moses Rozen să se documenteze serios și să scrie o carte despre ce a fost la Iași în 1941, iunie, în "duminica aceea". Om de cuvânt, scriitorul ieșean s-a pus pe treabă și, după vreo doi ani, a predat cartea celui ce o comandase, spre publicare. Se spune că, după ce a citit-o, rabinul i-a oferit autorului un preț și mai mare ca să nu publice cartea.» Rezum: deci, dr. Moses Rozen mi-a „comandat" o carte despre Pogromul de la Iași, mi-a plătit-o și, citind-o, a constatat că nu-i convine viziunea autorului. Drept pentru care mi-o plătește a doua oară, de astă dată... să n-o public. Cum s-ar zice, o afacere cât se poate de păguboasă pentru dl. Șef rabin și rodnică pentru subsemnatul, dublu remunerat. Dl. Coja numește cele două izvoare ale informației sale: unul ar fi „se povestește", celălalt, „se spune". Cine povestește, cine spune? Mister! Enormitatea chestiunii constă în faptul că acea carte ce nu i-a plăcut lui Moses Rozen ... n-a existat și nu există! O voi scrie, poate... cândva. Pogromul de la Iași așează o oribilă pată neagră pe istoria exemplară a acestei urbe și, cum spunea dl. Coja în predica de la Mănăstirea Petru Vodă (14 aug.), „se știe din vechime că sângele vărsat, mai ales cel nevinovat, cere, sub amenințarea blestemului, găsirea și pedepsirea ucigașilor." Referirea din predică este la morții din decembrie 1989, da-i cât se poate de valabilă în cazul oricărei ucideri de inocenți. Și cum atât proporțiile Pogromului, cât și ierarhizarea responsabilităților, încă mai constituie subiect de dispută, mi-am propus, cu ani în urmă, să încerc a desluși în temeiul documentelor și numai al documentelor tristul episod ce se cuvine scos, odată și odată, de sub zodia pasional-politică, spre a fi adus pe terenul ferm al faptului istoricește atestat. Prima tranșă de documente mi-a furnizat-o cercetătorul Aurel Karețchi, unul dintre autorii singurei cărți (masacrată de cenzură) despre Pogrom publicată sub Ceaușescu. Am apelat apoi (eu la el, nu invers!) la dr. Moses Rozen, solicitându-i acces la documentele păstrate de Comunitate. Demers pe care l-a sprijinit fără rezerve, completându-l și cu autorizarea deschiderii, la așezământul din str. Mămulari, a documentelor păstrate acolo în manuscris (îi mulțumesc, cu vinovată întârziere, d-lui Marius Mircu). În fine, cu sprijinul fostului coleg de facultate Leon Volovici, am putut studia (evident, pe cheltuiala mea) la Memorialul Yad Vashem din Israel, fondul documentar al Pogromului din 1941. Fără îndoială că o astfel de minuțioasă cercetare a arhivelor a fost în măsură să ofere o imagine mult mai completă a regretabilului fenomen, cu nuanțări ce înlătură simplismul abordării practicate când de o parte, când de cealaltă. Dl. Coja acuză filmul lui Gabrea că exclude participarea germană la Pogrom. Dacă-i așa, ne aflăm în fața unui fals istoric: sumedenie de documente atestă „vitejia" formației de geniști Todt, iar ofițerul Paul Ohlendorf, artizanul provocării de la Gleiwitz, a fost condamnat în RFG, în anii '60, și pentru contribuție la orchestrarea pogromului de la Iași. Evident, participarea nemților n-o scuză pe aceea a românilor, iar adevărul istoric se cuvine atent cântărit și pus deplin în drepturi. Dar cum să mai ai curajul de a aborda tema, câtă vreme afli că o carte pe care n-ai scris-o niciodată, ți-a fost „comandată" (cine comandă, plătește muzica...), apoi aceeași carte (care?) deranjând, a trebuit să ți se cumpere tăcerea, spre a fi scoasă din tipografie ș.a.m.d? Ce aberații! Cine le inventează?»

Sport

Nu ne place (dar deloc nu ne place) că...

...naționala noastră de fotbal a pierdut, aici la domiciliu, meciul din grupele pentru mondiale cu echipa, inimoasă dar totalmente modestă, a Letoniei; nu ne place faptul, atât pentru că șansele noastre de calificare la turneul din Africa de Sud – și așa mai mult decât pirpirii – s-au dus în (cenzurat), cât și din cauză că 11-le condus (prost) de Dror Kashtan a avut o prestație lamentabilă, ca guvernul Olmert în zilele războiului al doilea din Liban; nu ne place rezultatul fiindcă el a dezvăluit o stare de neputință quasi-bolnăvicioasă: jucătorii noștri care sunt, e lucru știut, mai buni decât cei din mica țară baltică, nu au fost în stare, deși jucau *acasă*, să înscrie, vreme de 90 de minute chinuite, nici un gol în poarta adversarului; iar super-vedeta Yossi Benayun n-a făcut nimic, nimic, deși era în plină formă; dovadă, câteva zile mai târziu, jucând cu echipa sa de club, FC Liverpool, din Anglia, a înscris 3 (trei) goluri.

Nu ne place (de asemenea) că...

...privindu-se în oglindă la vestiare, după joc, antrenorul Kashtan nu s-a repezit cu capul în ea să o facă țăndări.

Ne place în schimb (dar numai așa, de amorul artei) că...

...dacă, practic vorbind, șansele noastre de a ajunge în turneul final din 2010 sunt nule și neavenite, din punct de vedere teoretic (ah, teoria!) ar mai exista posibilitatea să mergem la Johannesburg. Pentru asta ar trebui ca Israelul să învingă Moldova și pe elvețieni (în Elveția, la Basel), iar Letonia să facă meci nul cu Grecia. În cazul acesta, ai noștri ar ocupa locul II în grupa a doua (o grupă ușoară, de fapt, că îți vine să urli de furie) și ar disputa un meci de baraj cu ocupanta aceluiași loc II din altă grupă.

Ne place (în consecință) că...

...mai există pe lumea asta și teoriile, care ne țin în viață, împiedicându-ne să ne aruncăm în Yarkon.

Ne place că...

...în "Adevărul literar și artistic" am citit cuvintele de mai jos, rostite de istoricul de artă Mihai Oroveanu (directorul Muzeului de Artă Contemporană de la București) despre jocul de rugby:

«Jocul de rugby este o metodă de educație. Cred că dacă societatea ar fi condusă de jucători de rugby ar fi bine pentru toată lumea. este un joc de echipă, în care ești foarte mândru că ai fost rotița care a funcționat perfect într-un angrenaj la un anumit moment. Nu este un joc de vedete, ci unul în care toată lumea se ajută. Nu e loc într-un asemenea joc de istericale, de comportamente

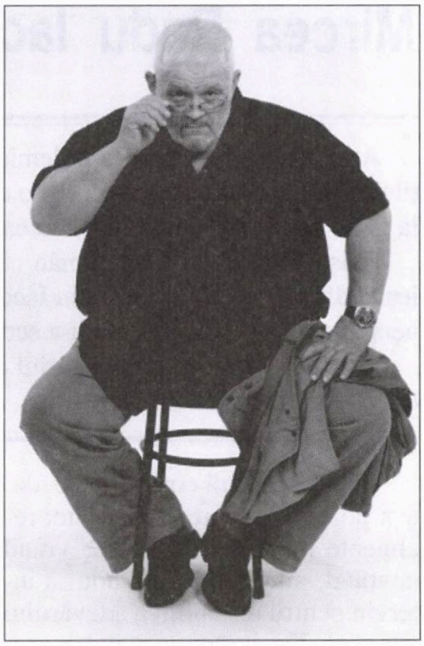

Mihai Oroveanu

golănești. Adversari învinși își așteaptă învingătorii și-i aplaudă. Jucătorii nu se pupă încântați că au marcat, oamenii sunt normali, adică folosesc și mâinile, și picioarele.»

Mihai Vintilă: Dovleacul

■ **Sinagoga de pe strada Mareşal Antonescu**

Mica publicitate

«Ziarul "Cuvântul legionar" apare după data de 20 a fiecărei luni, la toate chioşcurile cu sigla Rodipet din ţară. Citeşte-l!»

(Anunţ la "Mica publicitate" a ziarului "Ziua", Bucureşti 2009)

❖

«Lansare de carte. Autori: Corneliu Zelea-Codreanu şi Nicador Zelea-Codreanu. Miercuri, 24 iunie 2009, ora 18, Sala Brătianu (lângă Biserica Amzei).»

(Anunţ la "Mica publicitate" a ziarului "România liberă", Bucureşti 2009)

Relaţii excelente între d. C. V. Tudor şi rabinul D. M. Schmidl

Ziarul "Tricolorul" din Bucureşti, oficios al Partidului România Mare, a publicat nu de mult telegrama de mai jos:

«Athra Kadisha – Asociaţia pentru Conservarea Lăcaşurilor Sfinte 9 august 2009. Distinsului Dr. Corneliu Vadim Tudor. Vă felicităm pentru alegerea dvs. in Parlamentul European. De asemenea, dorim să vă mulţumim pentru sprijinul acordat de dvs. în Senatul Român şi în Parlament (Cameră) pentru protejarea cimitirelor evreieşti din România şi sperăm să avem aceeaşi bună colaborare şi în viitor. David M. Schmidl, preşedintele Athra Kadisha.»

Străzile Antonescu

«În mod straniu, cultul personalităţii din perioada lui Nicolae Ceauşescu nu a atins şi acest domeniu, nici o stradă nefiind botezată cu numele său sau al soţiei sale, deşi în perioada de început a comunismului s-a practicat botezarea după numele unor personalităţi în viaţă.

Dorin Dobrincu, directorul Arhivelor Naţionale, are o explicaţie pentru această ciudăţenie: „Probabil, acesta ar fi trebuit să fie un argument că nu există cultul personalităţii în România", în condiţiile în care narcisismul şi cultul familiei Ceauşescu erau cunoscute de întregul mapamond.

În opinia lui Dobrincu, guvernanţii României postdecembriste nu s-au debarasat de astfel de practici: „Din păcate, acest fenomen îngrijorător a continuat şi după 1990".

În primii ani după Revoluţie, mai multe străzi din România au primit numele mareşalului Ion Antonescu, considerat de mulţi erou. După apariţia Ordonanţei Guvernamentale 317 din 2002, s-au declanşat adevărate scandaluri din cauză că administraţiile locale au fost obligate să şteargă numele lui Antonescu din peisajul urban. Ordonanţa a fost primul act ce a sancţionat în România cultul persoanelor vinovate de infracţiuni împotriva păcii şi omenirii.

Unul dintre scandalurile izbucnite din cauza străzilor Antonescu a avut loc la Oradea, unde a fost botezată astfel o arteră pe care se afla şi o sinagogă. Reacţiile societăţii civile şi cele din străinătate i-au făcut pe edili să revină la denumirea anterioară, Calea Aradului.»

(După ziarul "Ziua", Bucureşti 2009)

C. T. Popescu şi ţiganii

«„Marian Cozma (sportiv român omorât în urma unei altercaţii, în timp ce se afla în Ungaria, **n. red.**) a fost omorât pentru că exista" – susţine C. T. Popescu în editorialul „sportivitate.ro" din *ProSport*. Dar nu moartea handbalistului român, odihnească-se în pace, ne interesează aici, ci argumentaţia pe care o dezvoltă preşedintele Clubului Român de Presă precum şi efectele sale bine calculate în rândul concetăţenilor noştri. Iată deci care este mesajul de fond al celui mai iubit (premiat) dintre jurnaliştii români: „Aşa cum sunt pe lumea asta oameni care le spun vedetelor: «Vă mulţumim că existaţi!», sunt şi unii care zic: «Vă omorâm că existaţi!». Şi asta şi fac. Raffael Sandor şi Ivan Sztojka sunt indivizi care măsoară aproximativ 1,70 m. Sunt scunzi, ţigani şi urâţi. Marian era un băiat ca un catarg de steag, foarte înalt, alb, puternic şi arătos. «Îi eclipsa», spune un martor, «ştia să se distreze frumos». Simplul fapt că Marian avea 2,11 m., că era relaxat şi vesel cu prietena lui, era de ajuns ca să ceară trei lovituri de cuţit în inimă? (...) Dacă ar fi luptat voiniceşte cu Cozma, ţiganii erau luaţi la snop. Şi atunci au dat cu cuţitul la înghesuială. Nu ca să crestez, nu ca să rănească, ca să omoare la sigur.

Poate să declanşeze faptul că un semen arată diferit de tine atâta bestialitate, atâta ură? Poate. S-ar putea însă ca etnia ţigănească să verifice pe propria-i piele acest răspuns".

CTP poate fi bănuit sau acuzat de orice, numai de naivitate nu. Când a formulat această „ipoteză" ştia foarte bine şi ce scrie şi, mai ales, pentru cine scrie. Şi ştia că va fi ovaţionat la scenă deschisă. Ceea ce s-a şi întâmplat. Marea majoritate a celor peste două sute de comentarii de pe forumul ziarului sună astfel: „se pare că mulţi gândim în felul ăsta, din păcate doar unii (unul) reuşeşte să le spună atât de bine. Bravo" – exclamă un cititor, dând astfel expresie consensului pe care miza şi jurnalistul. Consens care sună astfel:

Makoo: „oooo, cât de frumos, domnule popescu! articol de pus în arhivă! şi cel mai mult îmi place că scrieţi «ţ-i-g-a-n-i», nu rromi. felicitări! aaa, şi, da, ţiganii s-ar putea să simtă pe pielea lor ura de «diferenţă de imagine», ca să zic aşa."

sânge roş-albastru: „asta am spus şi eu celor apropiaţi, cozma a fost omorât pt. că ******* pitici se simţeau inferiori, complexaţi de masivitatea lui marian. am zis-o şi mă repet: această rasă, cea ţigănească, trebuie stârpită, exterminată, gazată, spânzurată, jupuită, arsă pe rug în public. este o rasă de animale, nu oameni, care strică nu numai aerul pe care îl respiră, ci şi însăşi noţiunea de om, o rasă putredă, împuţită, jegoasă." nick name: „cred că orice ţ.i.g.a.n. merită un cuţit în inimă. rasa asta nu se învaţă minte până ce nu îi vom distruge odată pentru totdeauna."

ANDREI: „dacă hitler avea minte şi omora 6.000.000 de ţigani în loc de evrei, europa era astăzi curată şi frumoasă."

Cornel: „aveţi dreptate domnule popescu. eu i-aş eutanasia pe toţi, sau în cel mai rău caz i-aş steriliza în masă. poate aşa am scăpa de jegurile astea (umane) animale."

X: „dacă mi-ar permite legea aş arde de vii câte 10 în fiecare zi... moarte ţiganilor!!!"

a.n.o.n.i.m.: „marian cozma a fost omorât pt. că nu omorâm noi odată rasa asta neagră. ciuma asta de ţigani (nu rromi) ţigani! m.u.i.e. la ţigani! să muriţi toţi şi m.u.i.e. la toată rasa becali!"

Mihai Cinpoeru: „cât de adevărat! inconfundabil, ca de obicei. şi e de apreciat ca nu v-ati ferit să le spuneţi aşa cum se numesc, ţ i g a n i. felicitări! un articol extraordinar."

410: „aş vrea să văd numai rasism până când stârpim *******! altfel nu se mai poate."

Tratat cu India: „aşa e. ţigănismul e o boală înainte de a fi o etnie. o gaşca din ce în ce mai mare de oameni care trăiesc şi-şi mănâncă propriul rahat şi care a hotărât să se autoexileze din societate. nu şcoală, nu muncă. problema ţigănească trebuie neapărat rezolvată. nu rasist sau xenofob, ci luat fiecare în parte şi dus departe. au fost de ajuns discriminaţi pozitiv, e timpul ca şi noi să ne discriminăm pozitiv că altfel suntem luaţi de fraieri. ne trebuie un tratat cu india."

Adrian: „felicitări domnule cristian tudor popescu! spuneţi lucrurilor pe nume, inclusiv acelor hiene bipede. în sfârşit, se sparge gheaţa în România! deşi sunt departe de ţară, simt româneşte şi nu-mi este indiferent. curaj pe mai departe!"

nume autor: „bravo ctp, nu am mai citit de mult un articol atât de adevărat în presa noastră. ctp are tupeu să scrie un articol cu tentă rasistă, dar care are 100% corespondenţă în realitate. da, ******* sunt viermii societăţii şi aşa şi trebuie prezentaţi; trebuie ca lumea să îi cunoască şi să se ferească de ei! în sfârşit am depăşit cenzura!"

INNA: „începem să ne adunăm lângă dv., d.le ctp. sunteţi bumerangul care sper să trezească adevăraţii români din amorţeala care i-a făcut să trăiască ca nişte anonimi în propia ţară. tributul, floarea tinereţii noastre, speranţa perpetuării neamului nostru şi, de ce nu, a fiinţei umane superioară, e prea mare pentru a lăsa să se înmulţească aceste căpuşe care sug tot pământul. nu trebuie să facem diferenţieri între ei. de ce nu ies în faţă bulibaşii lor să-i judece şi să-i pedepsească pe măsura faptelor comise? să-i educăm noi? ei n-au timp, sunt ocupaţi cu reproducerea? să-şi cureţe gunoaiele dacă aspiră la titlul de fiinţă umană. nu relaxaţi tensiunea să nu hibernăm în continuare, dle ctp!"

Adi: „fabulos! nu sunt un fan al ctp-ului, ba dimpotrivă, dar editorialul ăsta e impecabil. fraza cu «sunt scunzi, ţigani şi urâţi» s-ar putea să-i aducă niscaiva probleme din partea lipitorilor de la cncd, dar aş fi bucuros să contribui la plata amenzii (nu că ar avea ctp nevoie). parcă-parcă sunt nişte semne timide că presa română se trezeşte."

Aşadar, trezeşte-te române, CTP sună adunarea! Nu „simplă" xenofobie, cu care eram obişnuiţi, ci rasism formulat în cele mai „pure" forme ale rasismului genocidar. Reţinerile printre cititori sunt firave: „sunt sigur că CTP nu-şi dă seama că este un mare rasist" – sugerează, timid, unul dintre ei. Iar „lipitorile de la cncd" dorm, într-adevăr – ca şi societatea civilă, se pare... Un singur comentariu observă ceea ce se vede cu ochiul liber: „domnule ctp, în orice ţară civilizată un asemenea articol rasist ar reprezenta sfârşitul carierei dvs. acest lucru nu mă surprinde – am avut ocazia să citesc şi altele de acest fel. ceea ce mă întristează este ipocrizia «celor mulţi», care se simt ofensaţi când italienii judecă naţiunea română după faptele câtorva criminali, dar se grăbesc să condamne toţi ******* pe baza acestei (sau a mai multor) crime comise de câţiva ţigani." (Am reprodus cu exactitate citatele de pe forumul ziarului *Gândul* – n. red.)

La rândul meu, le-aş atrage atenţia domnului Popescu şi fanilor

săi că violatorul din Italia de acum câteva săptămîni, care nu era țigan, ci cât se poate de „arian", a declarat presei că „am violat-o ca să-l umilesc pe prietenul ei italian. Și ea era și frumoasă". A violat-o deci pentru că exista – chiar dacă nu era cât un catarg... Fasciștii italieni au strigat atunci moarte românilor!»

(Dintr-un articol de Vintilă Mihăilescu; în "Dilema veche", București 2009)

Volovici și o scrisoare a lui N. Balotă

«Invitația revistei *Vatra* de a colabora la numărul dedicat scriitorului Nicolae Balotă m-a luat prin surprindere: n-am scris niciodată despre cărțile eminentului estetician, ne-am „intersectat" doar de două-trei ori, îl cunosc din cărțile sale, iar portretul inconfundabil al autorului – de o infinită delicatețe și seninătate – mi-a rămas în memorie mai mult din admirabilul *Caiet albastru* al amintirilor sale. Mă încumet totuși să fac aici câteva însemnări, pentru a mă opri – cât se poate de subiectiv – asupra unui singur text – o scrisoare – care m-a uimit și impresionat, pentru că însemna, atunci când a fost scrisă, în februarie 1997, un gest simbolic și pentru că era chintesența unui profil moral de excepție. E vorba de inițiativa Profesorului de a adresa președintelui de atunci al României, Emil Constantinescu, o scrisoare cu caracter privat într-o chestiune care, la acea dată, preocupa foarte, foarte puțini intelectuali români prinși în vîltoarea tranziției, de la Ion Iliescu la noul președinte dătător de speranțe de înnoire. Scrisoarea a apărut abia în 2002, în revista *Apostrof*, din inițiativa Martei Petreu. Nu cred să fi văzut vreun comentariu pe marginea ei într-o altă revistă culturală. (Aș fi bucuros să aflu că greșesc).

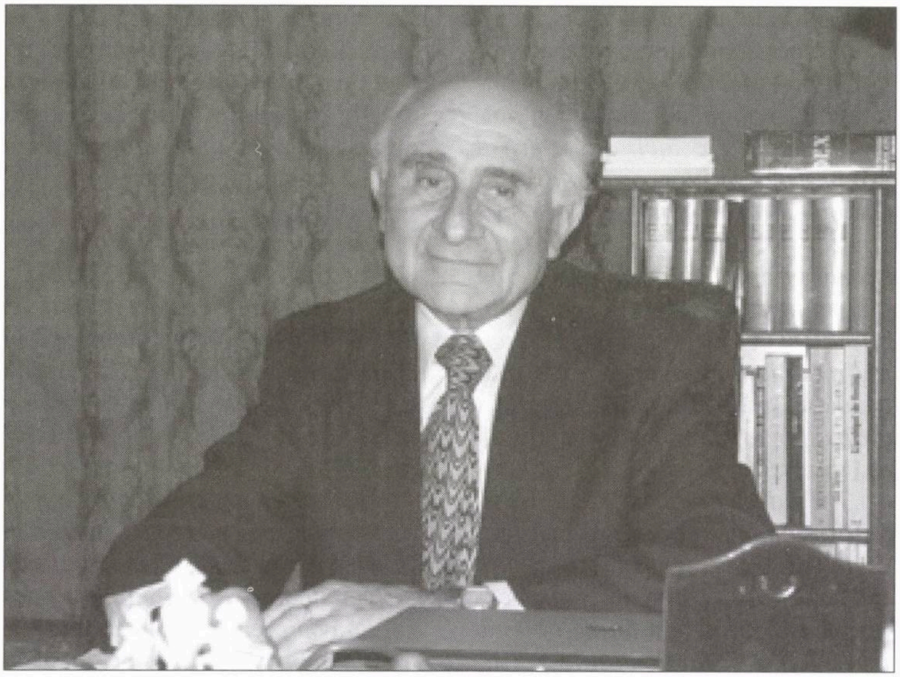

Profesorul Nicolae Balotă

Iată cum rezumă Nicolae Balotă, cu inconfundabila sa deferență, dar și cu o remarcabilă lipsă de echivoc și ambiguități, fondul chestiunii:

Mult stimate Domnule Președinte al României,

Permiteți-mi să supun reflecției Dumneavoastră cele ce urmează.

În cadrul șantierelor prezidențiale pe care le-ați deschis cu scopul reîntemeierii morale și pragmatice a Țării Românești, alături de vasta operație de ecarisaj pe care o întreprindeți prin lupta împotriva corupției și a crimei organizate, ori alături de programul „Copiii noștri" ce urmează să-l lansați pentru dezvoltarea unei societăți durabile, prin susținerea generației de mîine, ar fi din mai multe motive salutară – în acest an care a fost declarat al luptei împotriva rasismului, a antisemitismului – declanșarea unei acțiuni social-educative în acest sens, acțiune introdusă printr-o declarație solemnă prezidențială de condamnare a abuzurilor și crimelor săvârșite în trecut împotriva cetățenilor evrei din România.

Urmează apoi înșirarea argumentelor (din care extrag doar câteva) care să susțină necesitatea unei asemenea declarații:

1. (...) Este absolut necesar ca această nouă guvernare să demonstreze – în fața națiunii române, ca și a lumii întregi – ruptura sa totală cu un trecut pătat de prea numeroase crime. Printre acestea, cele săvârșite, îndeosebi în anii 1940-1944, împotriva cetățenilor români de origine etnică evreiască, s-au înscris în cadrul mai general al holocaustului suferit de evreii din Europa căzută sub puterea nazistă. Un regim politic care vizează adevărul, dreptatea, respectul Legii sub toate aspectele sale – juridice, morale, religioase – nu poate evita confruntarea cu această nelegiuire istorică, nici condamnarea ei publică.

2. Noua orânduire democratică din țara noastră preia și asumă continuitatea națiunii și, în același timp, continuitatea și o anume discontinuitate statală. Într-adevăr, fiind – pentru întâia oară după șase decenii – un regim pe deplin legi-

tim (legitimat prin alegeri democratice), deci reprezentativ, acest regim reprezintă firesc nu numai continuitatea națională, ci și o continuitate statală. De aici, imperativul asumării datoriilor și obligațiilor statului român, chiar și a celor ce aparțin trecutului. Continuitatea statală nu implică însă decât pe un plan moral asumarea unor vinovății ce au fost comise sub imperiul unor regimuri autoimpuse sau impuse de o putere străină de țară, deci nelegitime, uzurpatoare ale legitimității, din trecut.

3. Tradiția morală biblică, tradiția creștină a poporului român pretinde asumarea răspunderii pentru relele comise, părerea de rău pentru păcate și intenția fermă de a nu mai păcătui fiind condițiile purificării. Chiar dacă cei ce au săvârșit răul nu s-au căit, chiar dacă nu noi suntem cei ce le-am săvârșit material, ca descendenți sau urmași ai acelora putem și trebuie să manifestăm părerea noastră de rău, să cerem iertare victimelor și descendenților lor.

Mă opresc aici (urmează încă unsprezece argumente), frapat de o similitudine. În toamna anului 1941, Traian Popovici, legendarul primar al orașului Cernăuți, folosea același argument pentru a convinge autoritățile de la București să oprească deportarea evreilor din oraș. Apela, cum o face peste ani și Nicolae Balotă, la consecvența față de valorile tradiției creștine și românești, în numele cărora implora să se pună capăt „barbariei", cum scria primarul. Pentru el, descendent din șase generații de preoți ardeleni și bucovineni, ca și pentru gânditorul creștin Nicolae Balotă, valorile morale emanate din preceptele religioase nu țin numai de o retorică moralizatoare sau convențională, ci sunt asumate și se probează în gest și atitudine tocmai în momente decisive, cînd liderii unei țări sau chiar o întreagă societate își abandonează busola morală.

Nicolae Balotă continuă apoi cu argumente de altă natură: ieșirea din comunismul stalinist și ceaușist implică de asemenea rezolvarea datoriei morale care face obiectul scrisorii:

O asemenea declarație solemnă a Președintelui României ar fi prima manifestare de acest fel într-un stat care a cunoscut totalitarismul comunist și a suferit din pricina lui. (...) Președintele României ar manifesta și pe acest plan o inițiativă morală și politică exemplară. (...)

Declarația ar reprezenta de asemenea un act pedagogic exemplar în educația morală și social-politică a tineretului nostru, reprezentînd o ruptură cu prea îndelungată tradiție a unui antisemitism latent și adeseori manifest în pături destul de largi ale populației. (...)

Noi care acuzăm, pe drept cuvânt, atât pe fasciști cât și pe comuniști de a nu-și fi făcut niciodată un examen de conștiință, de a nu-și fi recunoscut greșelile ori chiar crimele, de a nu fi exprimat nici o părere de rău, trebuie să denunțăm în locul lor păcatele comise împotriva celor lipsiți de apărare, desolidarizându-ne de ele. (...)

O discuție preliminară, consemnată spre sfârșitul scrisorii, cu o „doamnă consilier prezidențial", și ea o distinsă intelectuală și „lider de opinie", l-a readus pe autorul scrisorii pe terenul prozaic (și meschin) al „pragmatismului politic" atât de străin de altitudinea morală pe care o propunea naivul intelectual. Însă o declarație publică prezidențială, i-a atras atenția „doamna consilier", dovedind un surprinzător fler politic, *„ar aliena unele din simpatiile și din atașamentul membrilor actualei majorități." „Datorită nivelului destul de jos al culturii morale și politice a unei părți din populația României,* – mai adaugă consiliera – *datorită unui antisemitism difuz, prezent în mentalitatea acestei părți din populație, atitudinea Președintelui României ar putea crea anumite resentimente știrbind popularitatea sa. Și încă: "declarația referitoare la persecuțiile anti-evreiești ar putea contribui și ea la fragilizarea autorității prezidențiale".*

„...*înclin să cred* – replică Nicolae Balotă – *că declarația prezidențială făcută de la o foarte mare înălțime morală și spiritual-creștină ar putea să impresioneze chiar pe unii din primitivii intoleranți, exersând un magisteriu pe care îndrăznesc să-l cred necesar."*

„Fragilizarea autorității prezidențiale", de care se temea consiliera, oricum s-a petrecut, chiar și fără declarația în termenii propuși de Nicolae Balotă. Iar gestul cerut de Profesor a fost făcut după aproape un deceniu de președintele care a urmat (sau s-a întors), Ion Iliescu, după oscilațiile și ambiguitățile cunoscute, dictate de Realpolitik, menite să împace pe toată lumea.

Gestul inițial, de o noblețe singulară, al Profesorului Balotă a fost uitat. Îi trimit acum aceste rânduri în semn de melancolică și discretă admirație.»

(Dr. Leon Volovici, istoric literar, Ierusalim; după revista "Vatra", Tg. Mureș, 2009)

Stil gazetăresc

«Era fatal ca libertatea post-revoluționară a cuvântului să producă logoree. Și era firesc ca logoreea să lovească mai abitir acolo unde, prin definiție, cuvântul tinde să devină inflaționar: în gazetărie. Numărul publicațiilor s-a mărit până la dambla, iar publicistica a devenit o hiper-profesie, râvnită de toți. Peste noapte, o sumedenie de ingineri, medici, scriitori, juriști, studenți, filosofi, economiști, politicieni, vechi gazetari (uneori cu odraslele lor cu tot), preoți, pictori, oameni

de afaceri și demimonde – s-au apucat de presă. Ziaristica pare la îndemâna oricui, talentul de ziarist - o facultate înnăscută. Nu zic că în felul acesta n-au apărut pe firmament câteva remarcabile înzestrări care, altfel, s-ar fi pierdut în anonimat. Dar mai frecvent e rezultatul opus: o puzderie de impostori zeloși ne intoxică zi de zi cu prezumția, mediocritatea și volubilitatea lor incultă. E o agresiune culpabilă la adresa cititorilor și un afront nemeritat adus profesiunii de gazetar. Ar fi ușor de făcut o antologie a diletantismului și a prostului gust care ne asaltează, cotidian, din paginile – nici măcar destul de ieftine – ale jurnalelor. Frapează, între altele, doua extreme stilistice, între care articlierii de duzină nu sunt în stare să găsească justa măsură.

1. Abuzul didactic. Gazetarul pe care îl avem în vedere cade victimă unui delir de competență și demagogiei adiacente. Plasat foarte sus, deasupra prostimii dar și deasupra guvernanților, el știe, dojenește și dă sfaturi. E marțial. E îngrijorat. E fudul. Mustește de indicații, e ros de indispoziții și abundă în admonestări. Scrisul său aspiră la acreala normativă și morga sapiențială. Sună cam așa: "Executivul trebuie să fie ferm... Fermitatea nu trebuie să însemne însă duritate... Guvernanții nu trebuie să uite că... Guvernul are datoria să fie la înalțimea încrederii acordate... Foarte bine că au luat măsurile care se impuneau.... Guvernanții n-au ținut seama de avertismente și acum nu fac decât să culeagă ce au semănat... Au datoria să coboare zi de zi în mijlocul oamenilor și să le explice... E momentul ca... Era cazul să...". Textul e compus ca o mică oră de dirigenție, cu supraviețuiri caracteristice din formulistica județenelor de partid, cu platitudini pompoase, vigilențe amare, tromboane, tobe și bași. Cititorul candid nu poate decât să regrete, la sfârșitul lecturii, că semnatarul unui asemenea text nu conduce trebile țării, că le lasă, crud, pe mâinile unor neisprăviți.

2. Abuzul satiric. De data aceasta, gazetarul în discuție își schimbă radical strategia. El nu mai oficiază pedagogic. Optează pentru stilul șfichiuitor. E vioi, sarcastic, săltăreț, plin de apropo. Politica e manejul bășcăliei lui istețe, a grimaselor lui de "băiat deștept". Efectul care însoțește frecvent acest exercițiu este vulgaritatea. Autorul cultivă o colocvialitate de birt, genul "băi, guvernanților"; sau "păi care dialog stimabililor?". Totul se scaldă într-o nonșalanță de țață emancipată. Interlocutorul e întâmpinat cu locuțiuni din repertoriul oralității joase ("dumnealui se face că plouă"), sau al țâfnei de periferie ("Ei, i-auzi!"). Din când în când, o ipocrită piruetă retorică ("Mă-nșel?", "N-oi fi auzit bine?"), sau o concesie șmecheră, în noul limbaj de lemn ("Corect!").

Când scrii în acest fel nu contează dacă ai sau nu dreptate. Între a fi caricatura lui Pârvan, sau caricatura lui Caragiale, e mai bine să alegi asumarea cinstită a propriei inconsistențe și să taci din gură.»

(Dintr-un articol de Andrei Pleșu; în "Dilema veche", București 2009)

Un destin basarabean

«Una este să cunoști din istorie soarta tragică a ținutului românesc dintre Nistru și Prut, trecut de atâtea ori de sub o stăpânire sub alta (1812, 1918, 1940, 1941, 1944), și cu totul altceva să percepi aceste translații din perspectiva oamenilor care le-au trăit și a căror existență a fost răvășită de ele. O bună călăuză pentru dobândirea acestei imagini ne oferă cartea lui Boris Buzilă, *De-a v-ați ascuns'. Un destin basarabean* (Curtea Veche, București, 2009). Copilul născut în 1929 în satul Săliște din vecinătatea Orheiului va sesiza de timpuriu atmosfera specială a locului: "Dincolo de hotarul pe care mulți îl considerau a fi nu numai al României, ci și al Europei civilizate, începea spre Est, misterios și amenințător, necunoscutul." Circulă insistent zvonuri despre faptele de cruzime ale bolșevicilor, unii fugari trec Nistrul și își caută de lucru prin gospodăriile localnicilor. Dar pecetea secolului de ocupație țaristă (1812-1918) se mai păstrează încă sub diferite forme. Nepotul îi spune mătușii "tiotea", formula de reverență este cea rusească (Anastasie Mironovici, Constantin Alexandrovici), adulții vorbesc între ei rusește când nu vor să fie înțeleși de copii. Nume sau diminutive ca Tamara, Tatiana, Aniuta, Natașa sînt utilizate frecvent. "Uneori m-a bătut gândul – mărturisește autorul – să scap de prenumele meu de cneaz și de țar rus, să mă despovărez de el... Mă incomoda excesiva lui transparență și... xenofonie".

La 28 iunie 1940, în urma ultimatumului sovietic, Basarabia este smulsă din trupul României. Detalii de tot felul, unele amare, altele hazlii, conturează atmosfera momentului. Preotul satului, care până atunci îi pomenise în slujbe pe episcopul de la Chișinău și pe regele Carol al II-lea, "nu știa ce vlădică trebuie pomenit acum și se întreba dacă este sau nu cazul să-l pomenească pe Stalin". Intrarea în Orhei a trupelor sovietice n-are nimic triumfal sau solemn; soldații "arătau ca niște ființe epuizate și indiferente, fețe placide, inexpresive", iar un popă salută Armata Roșie dintr–o șaretă trasă de un cal orb. Mătușa memorialistului, din teama de a nu-și pierde postul de învățătoare (se trăgea din neam de preoți), își îngroapă mama fără slujbă religioasă. Doi ofițeri NKVD ("Komisariatul Norodnik pentru Trebile Dinăuntru"), afișând maniere civilizate,

vin să-i caute pe fugarii de mai an: "De noi nu scapă nimeni, de fugit pot să fugă, dar de scăpat – niet!" Şcolarii, la reluarea cursurilor primesc noile manuale. "Toate erau cartonate şi emanau miros greţos de clei de tâmplărie, făcut din ciolane de cal mort." Alfabetul latin este înlocuit cu cel chirilic, iar transcrierea tale quale a rostirii "norodului" îl substituie pe "bine" cu "ghini", pe "vin" cu "jin", pe "cine" cu "şini"... O carte de cântece, tipărită dincolo de Nistru, "începea cu Internaţionalul (!) tălmăcit în "moldoveneşte": "Sculaţ voi roghi flămânzi din lumi/ Sculaţ, la muncă osândiţ!/ Ni şerbi mintea înşiudatî/ Di lupti mari sîntem gătiţ!" Simultan cu puterea sovietică îşi fac apariţia şi cozile. "Nimic nu se obţinea fără coadă! Chiar şi odicolonul rusesc cu parfumul său "nepereche", care împreună cu duhoarea de benzină arsă, de proastă calitate, şi cu cea de mahorcă alcătuiau odoarea inconfundabilă a noului regim." Unii cetăţeni sînt expulzaţi din oraşe şi-şi caută adăpost la ţară. Printre ei, un anume Fiodor Egorâci, rusofil notoriu, "făcuse parte din anturajul bătrânilor văicăreţi şi nostalgici, care suspinau după împărăţia rusească şi începuseră să se iluzioneze cu gândul că bolşevicii nu erau chiar aşa de fioroşi precum li se dusese vestea." Trezirea la realitate e cruntă: "I-am aşteptat, ticăloşii! Ia ih jdal, merzastî! (...) Şi care mi-a fost răsplata?! M-au dat afară din oraş. M-au pus pe drumuri la bătrâneţe."

La 22 iunie 1941 izbucneşte războiul, marcat din primele zile de evenimente înspăimântătoare. În pragul retragerii, ruşii incendiază Orheiul, iar ulterior evreii care nu apucaseră să fugă sunt scoşi din oraş – de nemţi, de români? – şi seceraţi cu mitraliera. O ploaie torenţială umflă apele unui pârâu şi urneşte din loc cadavrele. "Trupurile împuşcaţilor erau goale. Nu-ţi puteai da seama dacă fuseseră despuiate de îmbrăcăminte înainte de a fi început potopul, sau apa le smulsese hainele în timp ce le rostogolea la vale." Atrocităţi asemănătoare se vor produce chiar sub ochii memorialistului: «Foştii dughenari, micii comercianţi evrei de la noi din sat au fost adunaţi şi ei de jandarmi, îndată ce frontul s-a mai îndepărtat spre Răsărit, duşi în "pădurea codrului" şi împuşcaţi.» Victimele n–au fost îngropate, ci lăsate pradă câinilor hămesiţi şi profanatorilor de cadavre. «Mă întreb şi nu mă încumet să răspund cu "da" dacă măcar pe unii dintre consătenii mei, care i-au despuiat de haine pe împuşcaţii din pădure, îi va fi mustrat conştiinţa.»

Revenirea Basarabiei sub administraţie românească îi permite mătuşii autorului ("nu-i voi mai spune de-acum încolo tiotea!") să-i facă maică-sei, la un an după deces, cuvenita slujbă funerară. Memorialistul devine elev al liceului din Orhei, unde colegii se grupează în două tagme opuse: «Cei ce se refugiaseră "în regat", cu părinţii, la venirea ruşilor, formau gaşca nobilă. A doua era a celor care rămăseseră sub ocupaţie», stîrnind astfel semne de întrebare şi hrănind suspiciuni. Pentru aceeaşi "vină", unii funcţionari publici sunt sancţionaţi sau retrogradaţi. "Tribunalele" de depistare a "antiromânismului" au fost privite de basarabenii care au trecut prin faţa lor ca o dureroasă frustrare şi ca o nemeritată ofensă." În primăvara lui 1944, apropierea frontului şi teama de a nu cădea din nou sub ocupaţie determină plecarea familiei în refugiu. «Ne-am pomenit "refugiaţi", cuvânt care s-a ţinut scai de noi multă vreme, "lucrând" asupra destinului nostru, la început în bine, mai tîrziu aproape numai în rău.» După armistiţiul de la 23 august, basarabenii ce-şi părăsiseră "baştina" trec prin încercări grele. «Exact la două luni după ce ne-am tot întrebat "pe ce bază" puteau să pună ruşii laba pe noi, a început marea hărţuială. Căreia avea să-i urmeze marea vînătoare de "repatriabili"". Numai omenia şefului de post din comuna de pe Valea Sebeşului unde se refugiase familia memorialistului o fereşte să ia drumul întoarcerii; căci aceasta i-ar fi fost soarta dacă omul providenţial "nu ne-ar fi trimis vorbă să dispărem din sat, ca să poată raporta că ne-a pierdut urma". Dar spaima că ar putea fi chemaţi la vreo "comisie de repatriere" va mai dăinui aproape un deceniu.

Boris Buzilă îşi va continua studiile liceale la Alba Iulia, iar apoi va urma cursurile Facultăţii de Filologie din Bucureşti (secţia Limba şi literatura rusă), absolvite în 1953. Ironia soartei îl va readuce pentru o vreme, simbolic vorbind, în imperiul din care fugise: ca "rusist" cu diplomă, va fi repartizat la Serviciul "Cartea Sovietică" al Bibliotecii Academiei, alimentată generos, în anii aceia, cu totalitatea tipăriturilor din marea ţară vecină şi prietenă. "Trebuia să fii nebun să crezi că puteau să existe cititori care să vină la Biblioteca Academiei Române să consulte o carte despre creşterea renilor în tundră, sau a câinilor de tracţiune (de sanie) dincolo de Cercul Polar, sau să se intereseze de colecţia ziarului *Kâzâl Kirgistan*. Primeam cu sutele şi cu miile asemenea cărţi şi asemenea ziare exotice." Volumul de amintiri se întregeşte cu două *Addenda*. Prima dintre ele, *Sub cinci redactori-şefi la "România liberă"*, o contribuţie notabilă la istoria presei româneşti dintr-un răstimp de patru decenii, pune în relief darul de portretist al autorului, viziunea sa echilibrată şi convingătoare, dozarea judicioasă a umbrelor şi luminilor. Cea de-a doua, *Nomenclaturistul din familia mea*, ne readuce la tema esenţială a cărţii, cea a "destinului basarabean". O verişoară a

autorului, rămasă în U.R.S.S., se căsătorise cu un înalt funcţionar al aparatului de stat sovietic. Personajul manifestă o bună înţelegere a situaţiei basarabenilor şi chiar compasiune faţă de ei: "– Cu oamenii ăştia se întâmplă ca şi cu nemţii. Unii sunt în "democrată", alţii dincolo, în "federală". Dramele războiului!" Ce funcţie avusese enigmaticul Vasili Ivanovici memorialistul va afla abia după decesul lui, din necrologul publicat în Izvestia: fusese general-maior de justiţie şi preşedintele Colegiului Militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. "Valurile capricioase şi imprevizibile ale timpului" îl aduseseră pe basarabeanul refugiat în relaţii de rudenie cu şeful supremei instanţe represive a statului din care evadase!»

(Dintr-un articol de Ştefan Cazimir; în "România literară", Bucureşti 2009)

Nume

«Am norocul unui nume banal, nici prea-prea, nici foarte-foarte, aşa că nu mi-am pus vreodată problema să-l schimb. Doar când jucam fotbal mă gândeam cum îmi va arăta numele pe tricou: Mihăieş I (fratele meu începuse şi el să joace), sau Mihăieş II (dacă-l includeam în ecuaţie şi pe tata.) Mă întreb, însă, ce-o fi fost în sufletul colegului meu din adolescenţă, Chiribucă, pe care părinţii voiau să-l boteze Marcel, dar un funcţionar beat de la primărie l-a transformat în... Măricel? Sau cum s-o fi simţind purtătorul derutantului nume Brutus Imbroane? Dar atâţia alţi oameni decenţi nenorociţi de nebunia unor părinţi ce i-au înzestrat cu poveri onomastice pe care nu-ţi vine să le pronunţi, darmite să le porţi?!

Există, mai ales în Oltenia, obiceiul de a da nume de familie în bătaie de joc. Pârţac, Flocea, Curcă, Boubătrân, Roadevin, Botderaţă, Găinaţ, Stricatu sau chiar cenzurabilele Regulatu, Cur, Puţică, Muia, Bucilă, Labă, Sulă, Curu, Pizdelea (dacă nu mă credeţi, adresaţi-vă Direcţiei Generale de Evidenţă Informatizată a Persoanei!) sunt rostite cu un soi de veselie complice care nu deranjează pe nimeni. Multă vreme, procedeul m-a indignat. Ulterior, mi-am dat seama că el ascundea o anumită pedagogie: că nu e suficient să ai un nume sonor. Că pentru a te impune e nevoie să faci ceva cu adevărat important ca individ, nu ca nume, în aşa fel încât oamenii să uite etichetele superficiale. Probabil aşa se explică numărul mare de olteni care au deţinut, deţin şi vor deţine funcţii de conducere în administraţia statului!»

(Dintr-un articol de Mircea Mihăieş; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Johannis prim-ministru!

...În urmă cu câtva timp, istoricul literar Alexandru Călinescu, profesor la Universtatea din Iaşi, a avut o idee. Şi-a scris articolul de mai jos. Extrase:

«Permiteţi-mi, dacă tot aproape fiecare îşi dă cu părerea, să fac şi eu o propunere. O spun la modul foarte serios, cu speranţa – iertat să-mi fie optimismul – că nu voi vorbi în deşert.

Propunerea mea pentru postul de prim-ministru al Guvernului României este Klaus Johannis, primarul Sibiului. Am argumente, pe care le voi expune imediat. Sper că voi fi convingător. Klaus Johannis a fost ales şi reales primar al Sibiului cu o majoritate zdrobitoare. L–au votat românii din Sibiu, pentru că nemţii de acolo au rămas, vai!, foarte puţini. A dovedit că este bun gospodar, că ştie să gestioneze ireproşabil toate treburile şi toate problemele oraşului. Are popularitate, e iubit şi preţuit de concitadinii săi. Arată bine, e înalt, impozant, cu o privire deschisă, limpede. E tânăr: 49 de ani. Pe siteul Primăriei din Sibiu şi-a pus declaraţiile de avere: la intrarea în mandat, la ieşirea din mandat, după patru ani. Are câteva apartamente, pe unele le-a închiriat, chiriile sunt afişate, la vedere. Altceva – conturi în lei, euro, dolari, tablouri, bijuterii – nimic deosebit. Este de meserie profesor, ca şi soţia sa, profesoară la Liceul "Gheorghe Lazăr". Nici el, nici soţia nu fac parte din nici un consiliu de administraţie, nu posedă societăţi, firme etc. Are dl. Klaus Johannis profilul ideal pentru postul de prim-ministru, în situaţia actuală a României? Eu cred că da. Cu prisosinţă. Nu este membru al unui partid, pentru că nu putem considera că apartenenţa domniei sale la organizaţia cetăţenilor români de etnie germană este o formă de angajare politică. E calm, măsurat, echilibrat, va face faţă ieşirilor isterice şi lamentărilor patetice. Are fler la oameni. Sunt convins că se va înţelege cu

Primarul Sibiului, Klaus Johannis

președintele Băsescu și că vor găsi împreună soluțiile potrivite. Va fi un "tandem" care îi va surprinde inițial pe unii, dar care se va impune.

Avantajele numirii lui Klaus Johannis sunt, pe plan internațional, considerabile. Vă imaginați cum vor arăta discuțiile și negocierile între Johannis și Angela Merkel? Și ce ecou va avea în Europa numirea la cârma guvernului a unui membru al comunității germane, comunitate persecutată și decimată de către regimul comunist, deoarece nemții au fost siliți să plece sau să accepte să fie vânduți, contra mărci vest-germane, de Ceaușescu?

Mă gândesc totuși că mă adresez altui public. Publicul "Dilemei vechi" e unul de elită. Dacă îi voi câștiga de partea mea pe unii dintre cititorii revistei înseamnă că n-am scris degeaba. Nimănui nu-i place să aibă sentimentul inutilității. Cu atât mai bine va fi dacă voci prestigioase vor îmbrățișa ideea și se vor pronunța în același sens.

Orice va fi, mie îmi place grozav să repet acest slogan, care sună încurajator și reconfortant: Klaus Johannis prim-ministru!»

(Dintr-un articol de Alexandru Călinescu; în "Dilema veche", București, 2009)

Oamenii vor să sfințească totul. Dar absolut totul.

...Acesta a devenit – așa cum relatează Laura Pistol în publicația "Ziarul" – un obicei din ce în ce mai răspândit în România.

«Povestește părintele Vasile Ioana de la biserica "Dintr-o zi" din București: "Iarna trecută am avut geruri foarte mari. Cunoscând situația disperată a unor credincioși din parohie care locuiau în blocuri debranșate de la căldură le-am cumpărat mai multe calorifere electrice. Însă, înainte de a le dona, le-am adunat pe toate în biserică, le-am așezat unul lângă altul și le-am stropit cu agheazmă. Am făcut apoi o rugăciune rugându-mă pentru acei oameni care vor duce în sfârșit o viață cât de cât normală. M-am gândit la ei și la sufletul lor, sfințind caloriferele și aducând harul în casele lor.

Toate obiectele și lucrurile care sunt stropite cu apă sfințită se curăță de duhuri. Țin minte că într-o zi a venit la mine o femeie care m–a rugat să-i sfințesc un șifonier. Femeia spunea că noaptea dulapul pocnește și trosnește din toate încheieturile, iar ea nu poate să doarmă. Îi era atât de frică încât nici nu mai avea curajul să-l deschidă sau să se apropie de el. Era sigură că șifonierul era bântuit. Am mers la ea acasă, l-am stropit cu agheazmă, iar femeia nu s-a mai plâns niciodată. Dimpotrivă. A venit apoi la mine să-mi spună că nu se mai aude nimic. Duhurile fuseseră alungate".

Părintele Ioana este foarte solicitat de credincioși nu numai pentru sfințirea locuințelor. "Dacă ați ști câte firme am sfințit! Am fost chemat de directorii băncilor din parohie, de aici din Piața Universității, să vin să sfințesc banca și să mă rog la bunul Dumnezeu pentru prosperitate. De obicei ajung la sfârșitul programului. Directorii, staff-ul, angajații se strâng cu toții într-o încăpere mare, iar eu mă rog pentru sufletele și bunăstarea lor stropind cu apă sfințită birourile, calculatoarele, faxurile, absolut tot ce au ei acolo".

Pentru sfințirea farmaciilor preotul procedează la fel. "Oamenii au credință în Dumnezeu și simt nevoia să-l aducă cât mai aproape de ei. Să vedeți cât de fericite sunt farmacistele când vin! Se strâng toate laolaltă și ne rugăm împreună pentru fericire, sănătate, bunăstare. Stropesc pereții, geamurile, rafturile... toate obiectele din jur. Acel loc va fi ferit de rău, de necazuri sau pericole".

Părintele Ioana a fost de nenumărate ori chemat de patronii magazinelor de lux de pe Calea Victoriei. "Aici, în aceste magazine, se creează o situație un pic mai delicată. Vă dați seama că acolo sunt expuse haine de milioane sau chiar zeci de milioane de lei. Nu le pot stropi cu agheazmă pentru că s-ar păta, s-ar umezi, iar clienții nu ar mai cumpăra. Așa că, pentru a nu supăra pe nimeni, stropesc cu mare grijă".

Nici la țară lucrurile nu stau altfel pentru că și aici preoții sunt chemați pentru a sfinți cele mai neobișnuite lucruri. Părintele Popa Nicolae din comuna Letca Nouă, județul Giurgiu, spune că a fost de nenumărate ori solicitat să sfințească grajdurile animalelor, coteţele, fântânile. Când sfințești o casă, sfințești tot ce este în ea, dar și în afara ei: grădina, căruțele, holda, livada sau via... apoi există slujbe speciale penru invocarea ploii când e secetă sau pentru oprirea potopului... când o persoană din sat își cumpără o vacă, un cal, un porc, de multe ori cheamă preotul pentru a stropi cu agheazmă animalul".

Un nou obicei întâlnit mai ales în comunitățile de rromi: sfințirea mașinilor de lux la mânăstiri. Sunt persoane care vin la biserici sau mânăstiri rugând preotul să le sfințească mașinile nou achiziționate. Se deschid capota, port-bagajul și portierele și se stropește fiecare colțișor: scaunele, volanul, bordul, motorul și roțile. Au fost cazuri când preotul a fost rugat să stropească bateria, cablurile electrice sau bujiile. "Nu e nimic rău în asta. Dimpotrivă. Mașina, șoferul și pasagerii sunt astfel apărați de accidente și tragedii".»

Cancanuri...

...despre vedetele momentului găsim în toate gazetele care se respectă cât de cât.

■ Face ce face **Mihaela Rădulescu,** frumoasa prezentatoare brunetă de la TV, își ocupă afișul zilei. După căsătoria cu omul de afaceri Elan Schwartzenberg a urmat vila de la Herzlia (pentru vacanțele familiale), apoi povestea de amor cu Dan Oțil, colegul ei de televiziune, apoi divorțul de Elan, apoi achiziționarea unei vile de lux la Monte Carlo. Te gândeai: ce-o să mai găsească pentru a rupe gura târgului? Ei bine, a găsit. A început să scrie de zor tot felul de eseuri (interesante!) și pregătește un roman. Pentru cine dorește să se convingă de talentul prezentatorei, iată un eseu publicat nu de mult în "Jurnalul Național" din București:

«I-am admirat mereu pe oamenii care sunt cei mai buni la ceva, la orice, fie și cei mai buni la chestiunile mărunte ale vieții de zi cu zi. Am încercat să le învăț taina reușitei, să le descopăr secretul continuității și formula unicității. De cele mai multe ori m-a uluit simplitatea mecanismului după care funcționau, am descifrat formule aparent la îndemâna oricui, dar am reperat și calități pe care puțini dintre noi le pot aduce la nivelul unor performanțe cu adevărat incredibile.

Știu oameni care au fost dăruiți cu talente rarisime și puternice, dar care n-au deprins abilitatea de a le asocia cu ore lungi de muncă spre a le transforma în opere, în meserii profitabile sau pur și simplu în pasiuni, dacă viața lor se putea descurca în alte direcții.

Știu și oameni care n-au avut șansa de a-și fi descoperit talentul, dar nici nu cred că ei au făcut totul spre a-l afișa la vederea cuiva capabil să-i ajute.

Am rămas multă vreme obsedată de o poveste pe care o auzisem de la Iosif Sava într-o emisiune miraculoasă de-a domniei sale despre compozitori celebri care știau totul despre instrumentele care le cântau celebrele compoziții. Bunăoară,

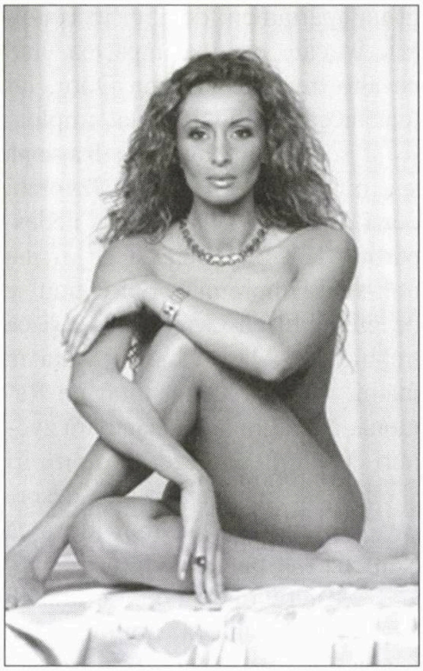

Mihaela Rădulescu

Johann Sebastian Bach a învățat chiar să construiască orga, devenind unul dintre experții incontestabili ai sunetului acestui instrument. Bach știa instrumentul atât pe dinăuntru, cât și pe dinafară.

Beethoven își schimba constant stilul de a compune în funcție de tot ceea ce descoperea pe parcursul vieții și creației sale magnifice. Astfel, cea de-a 32-a sonată a sa, op. 111, compusă cu cinci ani înainte de moartea sa, conține tot ceea ce Beethoven a învățat despre sunete, despre armonia unui instrument cu altul.

Este una dintre sonatele pe care o asculți și plângi de emoție, e o operă care și-a atins scopul tocmai pentru că s-a născut nu numai din talent, ci din acumulări și evoluție. Aș putea veni cu exemple nenumărate, la o scară mai mică sau mai mare. L-aș putea evoca din nou pe Răzvan Mazilu, nu numai pentru că e un dansator minunat – cum poate mai sunt mulți despre care n–am auzit sau care nu s-au făcut remarcați –, ci pentru că i-am putut admira efortul constant, puterea de a repeta opt ore pe zi aceiași trei pași care compuneau o simplă trecere de la un tablou coregrafic la altul. Ceea ce pentru mine părea perfect, pentru el era încă perfectibil.

Ador să învăț lecții nepredate. Ador să observ și să înțeleg astfel de oameni și să aplic pe viața mea ceea ce se potrivește. Una dintre lecțiile pe care le-am învățat de la Răzvan, poate una dintre cele mai importante ale vieții mele profesionale, a fost cum să intru și mai ales cum să ies din scenă. Aparent, pentru orice neavizat, chestiunea e fără importanță. Pentru un profesionist ca Răzvan, aceste două aspecte sunt suma unor lungi ore de creație, de schimbare a pozei corporale, de aranjare a luminii, de armonizare cu decorul, cu muzica sau cu respirația, cu restul dansatorilor, cu aplauzele, de naștere a unor emoții atât de puternice încât să-l conectezi rapid și pe ultimul privitor din sală la sufletul tău, la gestul tău de artist desăvârșit...

Sunt multe de învățat în jurul nostru, mai multe decât în școli sau în cărți, trebuie doar să fii pregătit să absorbi și să înțelegi. Întrebarea de pus pe gând azi: tu pe cine ai emoționat ultima dată cu adevărat?»

■ Frumosul manechin **Monica Columbeanu** ține și ea, ca și "Răduleasca", mereu afișul. După ce s-a "dat în stambă" devenind agentul de publicitate al lui Nati Meir (cu care între timp s-a cam certat), ea s–a remarcat intrând în conflict cu sora sa, **Ramona.** Citim pe Internet la Stiri.Rol.ro:

«Monica are un soț mai scund decât ea, dar miliardar. Scandalagioaică, Ramona nu mai ține cont ce vorbește nici măcar când vine vorba despre familia sa.

Ramona Gabor a făcut o serie de declarații care nu le vor pica prea bine Monicăi și lui Irinel Columbeanu.

Speculațiile făcute pe tema rela-

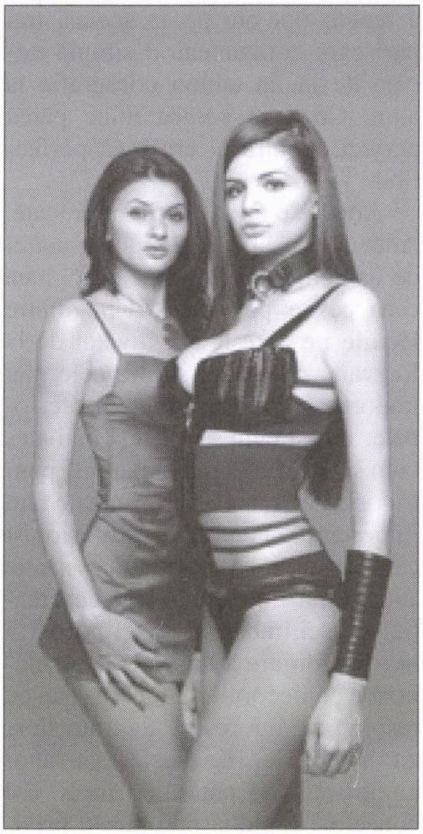

Surorile Gabor: Ramona (stânga) și Monica

ţiilor tensionate dintre Ramona şi Moni par să prindă contur. Deşi s–au afişat împreună în momente cheie, cum ar fi ziua de naştere a Monicăi, lucrurile nu sunt tocmai roz.

În mod dubios contractele Ramonei din ultima perioadă s-au năruit unul câte unul. Deşi a fost dispusă să renunţe la petrecerea ei aniversară pentru a merge la un eveniment în provincie cu sora sa, participarea Ramonei a fost anulată în ultimul moment. La fel şi prezentările din cadrul festivalului de modă de la Bucuresti, sub pretextul că ar fi prea mult ca ambele surori să urce pe podium. Mai mult, se pare că Moni s-a lăudat cu realizările surorii ei, asumându-le. Potrivit surselor a povestit în mai multe cercuri că ea a angajat-o pe Ramona la (show-ul de televiziune al lui) "Capatos" sau că a ţinut-o într–un apartament de-al ei în condiţiile în care mezina împărţea unul cu alte trei fete în zona Obor. Iar toată această situaţie a luat amploare la scurt timp după ce Ramona s–a mutat din vila de la Izvorani după o perioada în care era nedespărţită de Columbeni şi se afişau non-stop împreună. Folosindu-se de pretextul că-i vrea binele şi că trebuie să o lase să-şi ia viaţa în mâini, Moni s-a rupt total de Ramona. Nu au întârziat să apară zvonuri despre neînţelegerile dintre Iri şi cumnata sa, dar mai ales despre cât de greu suportă Moni ideea că Ramona i-ar putea lua faţa.

Conflictul mocnit din familia lui Columbeanu nu a bubuit până acum, însă ar putea scăpa de sub control în orice moment. Până atunci, însă, surorile Gabor se rezumă la micile şicane aruncate aparent nevinovat, dar cu greutate pentru cel vizat.

Recent, vorbind despre bărbatul visurilor ei, Ramona a declarat, în exclusivitate pentru CANCAN, că înălţimea contează. "Nu aş putea avea niciodată o relaţie cu un bărbat scund. M-aş simţi ca o mamă, iar el ar fi copilul", a mărturisit, amuzându-se, sora Monicăi Columbeanu.

În mod inevitabil oricine ar auzi această declaraţie s-ar gândi direct la cuplul Moni-Iri.»

■ Unul din actorii care nu se pot plânge că ar fi fost neglijaţi de presă de-a lungul carierei lor este Florin Piersic. Dar (fiindcă se pare că aşchia nu sare departe de pom) nici fiul vedetei, **Florin Piersic jr.**, nu trece neobservat de reporterii de specialitate. Dimpotrivă. Omul are o personalitate care-i atrage pe condeieri. Exemplu, convorbirea de faţă din VIP, dintre junior şi ziaristul Andrei Dicu; o convorbire care ne ajută să aflăm cam ce gânduri umblă prin mintea tânărului artist.

«Florin Piersic jr. este unul dintre cei mai apreciaţi actori şi regizori din noua generaţie. Pare un răzvrătit, mereu are ceva de spus, este când dur, când sentimental. Despre viaţă, film, teatru şi… politică, am avut ocazia să discutăm cu Florin Piersic jr. zilele trecute.

– Sunteţi un regizor care a spart

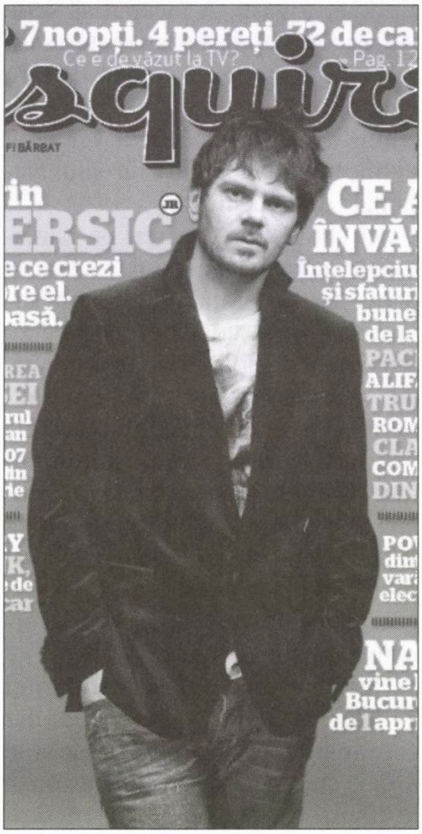

Florin Piersic jr.

clişee. Vă consideraţi un rebel?

– Nu. Cred că n-are legătură una cu alta. Ca să fiu rebel, ar fi trebuit să merg cu motocideta sau să beau până cad sub masă, iar lucrurile astea nu se întâmplă.

– De ce a prins teatrul underground în România?

– Pentru că exista un segment de public curios să experimenteze şi altceva.

– La ce lucraţi în prezent?

– Scriu. Încă nu ştiu ce-o să iasă la final.

– La *Tinereţe fără tinereţe* aţi filmat cu Francis Ford Coppola, iar la *Callas Forever,* cu Franco Zeffirelli. Cum au fost cele două colaborări?

– La Zeffirelli am făcut figuraţie şi am fost plătit cu 30 de dolari pentru o singură zi de filmare. A fost cea mai umilitoare experienţă pe care am trăit-o, ca actor profesionist. Dar asta se întâmpla acum vreo şase ani şi corespundea statutului pe care îl aveam la ora aia. Acum nu mai e cazul să iau ţepe de genul ăsta. Cu Coppola am fost fericit să lucrez, pentru că am avut ocazia sa-i fiu aproape şi să comunic cu adevărat cu el. A existat un moment înaintea filmărilor în care am repetat nişte scene şi cred că toată lumea prezentă a primit o lecţie de regie.

– Mulţi mari actori joacă în telenovele. Se poate vorbi despre o alunecare spre derizoriu?

– Nu. Telenovela e un produs de larg consum şi nu există nici o ţară în care majoritatea populaţiei să fie alcătuită din intelectuali. Important e ca actorii să fie bine plătiţi, iar cei care-i admiră cu adevărat să fie selectivi şi să nu-şi piardă vremea în faţa televizorului, aşteptând de la ei vreo secvenţă memorabilă.

– Membrii familiei dumneavoastră au fost actori în filmele pe care le-aţi făcut. De ce?

– Pentru că toate rolurile au fost scrise pentru actorii care au apărut pe ecran. Nu a existat casting. Şi, în afara faptului că erau actriţele ideale pentru acele roluri, mama şi Dorina Chiriac au participat sufleteşte la proiectele mele, înţelegând importanţa lor şi încurajându-mă. Cu tata a fost diferit. N-a prea înţeles ce trebuia să facă, dar asta nu l-a impiedicat să fie genial.

– Florin Piersic senior este un actor disciplinat?

– Nu. Are legea lui şi aparent nimeni nu-i poate reţine atenţia, cu adevărat, pentru câteva minute. E scuzabil, în cazul unui actor atât de special. A fost un pariu câştigat cu mine însumi, pentru că m-am ţinut de capul lui până când l-am văzut pe platoul de filmare. Iar acolo a trebuit să folosesc câteva trucuri ca să-l capacitez, dar rezultatul a meritat efortul. E o experienţă irepetabilă, n-o să mai filmăm împreună. Am destulă răbdare, dar nu pot lucra cu oameni care nu apreciază "partitura" oferită.

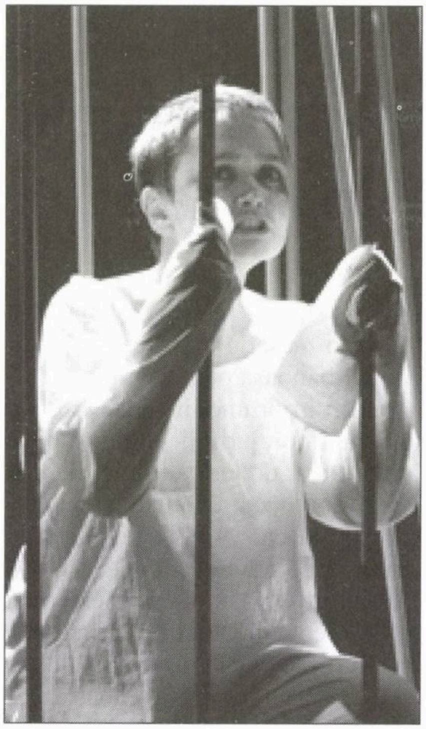

Actriţa Dorina Chiriac, fosta iubită a lui FlorinPiersic jr. şi mama fiicei lui, Sonia

– Cum vă simţiţi ca tătic?

– Responsabil.

– Nu sunteţi căsătorit...

– Am fost căsătorit şi n-o să mai fiu niciodată! Nu cred în instituţia asta, chiar dacă e protejată de Biserică, în ciuda faptului că sunt un om credincios. Sper că Dumnezeu îmi va ierta păcatul.

– Sunteţi un om fericit într-o ţară tristă?

– Nu. Trăiesc în România, aşa că n-am cum să nu împrumut ceva de la oamenii care mă înconjoară. Iar majoritatea sunt gri. În general, îmi convine să fiu gri, ca să mă strecor neobservat. Iar momentele de fericire mi le consum între patru pereţi. Mă uit la fiica mea, Sonia, cum descoperă lumea...

– Vă intereseaza politica?

– Nu.

– Băsescu e cool?

– Nu. E chel.

– Despre ce personaj politic aţi face un film?

– Becali. Dar i-ar ieşi mai bine lui Kusturica. E în zona lui.

– Cum vi se pare filmografia românească recentă? Filmele "4, 3, 2", "California dreamin' (nesfârşit)" s-au bucurat de un real succes.

– "4,3,2" e cel mai bun film românesc pe care l-am văzut. "California Dreamin' (nesfârşit)" n-am văzut încă, dar nu mă îndoiesc că e excepţional, pentru că am văzut "Marilena de la P7" (tot al lui Nemescu) şi m-a dat pe spate. Obişnuiţi-vă cu prezenţa unor regizori români tineri în festivalurile internaţionalc de film. Există cu siguranţă oameni despre care încă n-am auzit, dar care vor face istorie peste câţiva ani.»

Deces

Nicu Constantin, actor la Teatrul de revistă "Constantin Tănase" din Bucureşti.

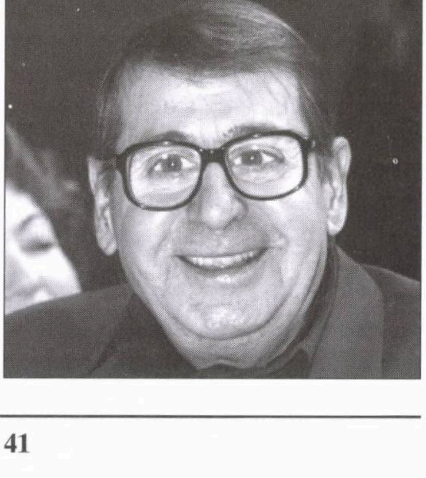

A. VELUREANU-GAL

Arta naivă a unui pictor lucid (Mihai Vintilă în Israel)

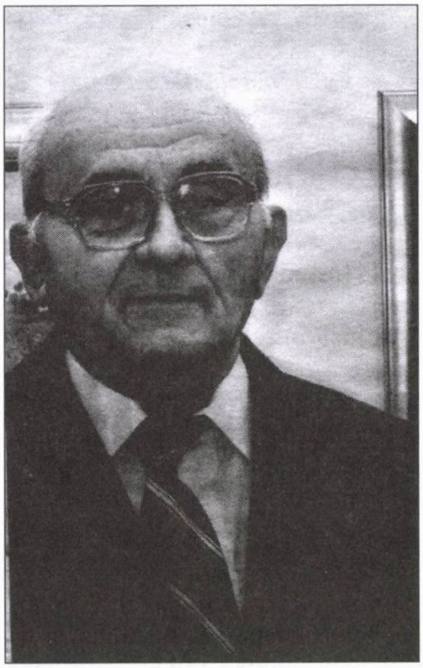
Mihai Vintilă

Unul dintre cei mai remarcabili artişti români ai genului picturii naive, Mihai Vintilă, ne-a vizitat ţara prezentând la Tel Aviv, sub auspiciile Ambasadei României, o expoziţie retrospectivă la galeria internaţională de artă naivă "Gina" din Tel Aviv. Au fost expuse circa 60 de lucrări adunate sub un titlu original: "Povestiri ale unui trubadur" (Sipurav şel oman noded, în ebraică). Cotidianul de tiraj "Maariv" a relatat pe larg prezenţa pictorului Mihai Vintilă, care s-a referit astfel la creaţiile sale: "Îmi place ca într-un tablou să dispară perspectiva, putând să găsesc după vrerea proprie locul culorilor oriunde îmi convine".

Să amintim că pictura naivă a fost pasiunea din ultimii ani ai vieţii unui proeminent român al culturii universale, dramaturgul Eugen Ionescu, ale cărui "Dipinti inediti" (Picturi inedite) au fost anexate la cartea sa "Absurdul şi speranţa" tipărită în editura Guaraldi sub îngrijirea Rodicăi şi a lui Marie-France Ionesco (prima ediţie, 1994) şi prezentate în acelaşi an la un vernisaj în cadrul tradiţionalului Festival de la Rimini (Italia).

Oaspetele român în Israel, Mihai Vintilă (77), s-a arătat dispus să povestească despre viaţa proprie. S-a născut la Caransebeş, de mic având pasiunea de a desena, oriunde se afla – la şcoală, pe câmp, pe stradă – şi oricând dispus să-şi scoată caietul din traistă şi să schiţeze ceea ce ochiul surprindea: peisaj, vietăţi sau mod de viaţă. Fratele lui mai mare, Petru Vintilă, scriitor şi pictor de talent recunoscut, îl încuraja pe Mihai să continue hobby-ul răsărit instinctiv; tatăl lor, în schimb, râvnea ca băiatul să înveţe o meserie mai practică, adică mai bănoasă pentru viitor...

Cum în drumeţiile sale prin satele din împrejurimile urbei natale a întâlnit atât de multe turme de oi şi cirezi de vite şi a conversat cu ciobani de la care a aflat legătura lor sufletească cu animalele, Mihai Vintilă nu a găsit altă profesie mai sigură decât medicina veterinară. A absolvit facultatea cu succes, după care a avut o carieră frumoasă care l-a satisfăcut şi pe tatăl său care avea convingeri cazone privind pretenţiile în educaţia copiilor, însuşite ca militar de profesie.

Vechea pasiune pentru pictură i–a dat totuşi târcoale şi, la vârsta de 47 de ani, Mihai a tras concluzia: "Să las altora grija pentru tratamentul animalelor bolnave, iar eu să-mi continui viaţa pictându-le în

Mihai Vintilă: "Ninsoare"

vigoarea lor, cu blândeţea, hărnicia şi menirea lor de a sluji oamenii".

În consecinţă, s-a înscris la câteva cursuri practice, pentru a-şi relua rutina şi a-şi însuşi elemente noi în creaţie, până ce unul dintre profesori i-a descoperit talentul autentic pentru pictura naivă, bazată pe instincte şi imaginaţie, nicidecum formată prin studii formale înalte, cum pictorul însuşi s-a exprimat.

Sunt 30 de ani de când Mihai Vintilă se dedică exclusiv picturii naive, realizând numeroase expoziţii în oraşele din România, participând la expoziţii colective din străinătate şi fiind aureolat cu premii de artă în România ca şi peste hotare. Vintilă este citat în Internet drept unul dintre pictorii naivi cei mai însemnaţi din răsăritul Europei, iar în colecţii publice din Canada, Franţa, Olanda, Elveţia (de curând şi în Israel) se găsesc şi tablouri create de Mihai Vintilă.

"Adevărul este că nu eu am ales pictura naivă ca mijloc de creaţie şi existenţă – a mărturisit Vintilă ziarului ebraic "Maariv" – ci pictura naivă m-a ales tocmai pe mine".

Acum, la vârsta înaintată a septuagenarului, când puterile fizice au început să cedeze şi nenorocirea trăită prin pierderea fiicei lui, care

Mihai Vintilă: "Masă la câmp"

i-a fost întotdeauna cel dintâi critic obiectiv al creaţiei sale, stilul şi subiectele lui au devenit mai îndrăzneţe şi – ciudat, poate! – mai dominate de încrederea în viitor şi în oameni.

Tablourile sale din ultimul deceniu cuprind imagini mult mai colorate, mai vesele, în care, prin inocenţa liniilor şi bogăţia culorilor, transmit observatorului vioiciunea copiilor în joaca lor cu zăpada, sau când ţăranii, de la alt pol al vârstelor, se simt mulţumiţi cu paharul de rachiu, uitând de grija zilei de mâine; ori lăptarul care îşi mulge vaca, sperând la o doniţă mai plină, toate căpătând contur "la zi" după schiţele păstrate în caietele din traista copilăriei artistului de azi...

Întrebat cum explică energia sa, Vintilă apelează la simplitatea firii şi vorbei lui pentru a da un răspuns cât mai sincer: "Ca veterinar, am lucrat toată ziua fără să am vreo clipă liberă şi pentru sufletul meu. Ca pictor, când simt oboseala, mă odihnesc... scriind, până-mi recapăt pofta de pictat. Şi încă un secret: îmi place să fiu înconjurat de oameni tineri, fiindcă de fapt am senzaţia că sunt un... copil bătrân".

Şi cu ce impresii s-a întors artistul în ţara sa natală? În primul rând cu mândria că el a fost primul artist naiv român care a expus în Israel, iar soarele, marea, optimismul oamenilor şi naivitatea molipsitoare a copiilor se vor traduce probabil în tablouri viitoare. Aşa promite Mihai Vintilă, om de cuvânt...

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate şi apostile, testamente.

Rezolvă şi alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securităţii.

TELEFON 03/546-5416

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Istericale în viața politică

Pe 19 august în anul de grație 2009, într-una din sălile în care se desfășurau dezbaterile asupra propunerilor Administrației Obama cu privire la Reforma Îngrijirii Medicale, o cetățeancă i-a strigat altui cetățean (care se întâmpla să fie de origine israeliană): Heil Hitler!

În Canada, Franța sau Germania, amabila duduie ar fi fost arestată pe loc. În America tuturor libertăților însă, evenimentul n-a produs nici o reacție din partea autorităților.

Omul încerca să explice, cu pasiune, în fața unui microfon, cât de bine lucrează sistemul israelian de sănătate și se plângea că spre deosebire de acesta, în America veteranii de război sunt onorați numai cu vorba, dar când au nevoie de îngrijire medicală onorurile sunt mai puțin substanțiale. Auzind interpelarea femeii, omul era să facă apoplexie.

A început să urle: "Rușine! Rușine! Să strigi "Heil Hitler" unui evreu! Rușine!

Drept răspuns, femeia a început să-l maimuțărească pe ultragiat, în timp ce mulțimea părăsea sala fără să comenteze.

Trebuie să mărturisesc că în cei 35 de ani de când mă aflu pe aceste meleaguri, n-am apucat o vară politică mai fierbinte decât cea trecută.

În cele 5 luni de la preluarea președinției SUA, Obama a atacat o multitudine de probleme care apăsau pe umerii americani, unele moștenite de la fosta administrație, altele inerente oricărui nou guvern, și în fine unele datorate vitezei și anvergurii generale a fenomenelor care se desfășoară în peisajul mondial contemporan.

Infuzia masivă de fonduri guvernamentale inițiată de Bush și mărită abrupt de către Obama pare a avea unele efecte pozitive. General Motors, cea mai mare companie americană, gata să dea faliment, a fost sprijinită cu fonduri guvernamentale, drept care a anunțat ivirea unei raze de lumină.

Se fac în fine angajări, puține dar... sigure, în vederea reluării producției în câteva din fabricile sale. Situație similară la compania Ford. Bursa câștigă zilnic teren iar prețul caselor de locuit, un indiciu de bază al stării economice, a crescut pentru prima oară în ultimii doi ani. Dezastrul financiar de la sfârșitul anului trecut pare că a rămas în urmă.

Economiștii nu prevăd încă o relansare de mare amploare dar par optimiști susținând că iminenta prăbușire și plasarea țării într-o criză de proporții nemaiîntâlnite a fost evitată.

Previziuni optimiste anunță și Banca Federală – economia se reface!

Câteva programe ecologice și sociale au trecut de ambele camere ale Congresului.

Până una-alta, însă, Obama, a cărui popularitate scăzuse simțitor pe drept sau pe nedrept, se poate considera învingător. Legile propuse de el au fost votate; persoana pe care a recomandat-o pentru postul pe viață de Judecător la Curtea Supremă, d-na Sonia Sotomayor, a fost confirmată de către Senat; în fine, conform observatorilor internaționali, America și-a recâștigat în timp record prestanța și simpatia internațională răvășită de-a lungul ultimilor 8 ani. Se speră că și Israelul se va ralia în curând la această opinie favorabilă, în pofida "frecușurilor" despre care vom vorbi în viitor.

Toate aceste realizări n-au venit ușor. Dacă în privința unor acțiuni pe plan internațional opoziția a fost limitată, contra acțiunilor pe plan intern s-au declanșat manifestări zgomotoase și uneori violente. Din păcate totul se datorează unui aspect deficitar al administrației și al președintelui însuși, aspect surprinzător pentru admiratorii lui Obama.

Talentatul orator ca și echipa sa super-merituoasă, care a reușit să prevină loviturile de-a lungul a doi ani de campanie electorala, s-au dovedit mai puțin eficienți în momentul când au fost puși față în față cu guvernarea. În 5 luni de administrare ei au reușit să-și atragă critici numeroase nu numai din partea republicanilor, ci și din tabăra democrată.

Obama și partidul democrat dețin majoritatea covârșitoare în Camera Reprezentanților și în Senat. De curând unul dintre puținii republicani evrei din Senat, Arlen Specter, a hotărât să devină democrat, dăruind astfel cel de-al 60-lea vot democraților într-un Senat care totalizează 100 de membri. Partidul Democrat dispune astăzi de Washington după bunul său plac. În aceste condiții echipa la putere poate trece orice lege prin Congres, fară prea mare bătaie de cap. Și totuși...

Republicanii continuă să scadă în importanță nefiind prezenți pe scena politică decât cu voturi "contra", dar incapabili să producă sau să inițieze legislații. Mai mult chiar, scandalurile de natură sexuală printre republicani se țin lanț, cu un guvernator și un senator prăbușiți în urma aventurilor galante din ultima vreme.

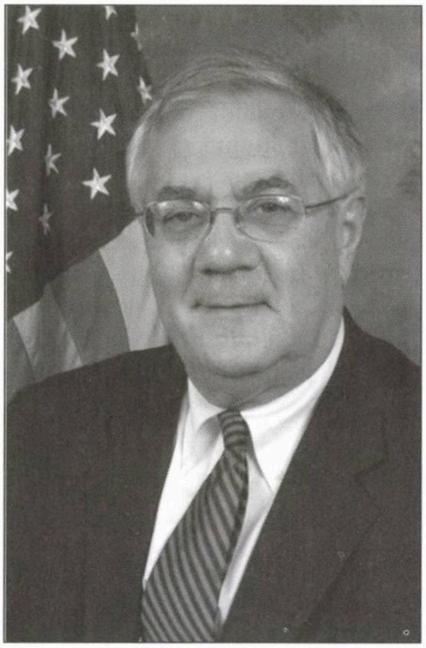

Congressmanul Barnie Frank

Din păcate, odată cu scăderea în importanţă a partidului republican, dreapta americană a încăput pe mâinile unor scandalagii rău intenţionaţi care poluează posturile de radio şi televiziune, incitând la violenţă un public frustrat şi adesea neinformat.

În aceste condiţii, noul preşedinte s-a lansat într-o nouă acţiune de anvergură pentru care ar fi avut nevoie de linişte. Este vorba de reforma Îngrijirii Medicale.

Nu voi plictisi cititorii cu amănunte despre acest subiect. În linii mari America, cea mai avansată dintre ţările avansate, are un sistem de asigurare medicală corupt, deficitar şi foarte problematic.

Contradicţia este strigătoare la cer, deoarece în condiţiile în care cele mai noi medicamente şi cele mai avansate proceduri medicale sunt inventate în America, 84% dintre cetăţenii ei se bucură doar în mod limitat şi la costuri enorme de aceste avantaje, iar peste 40 de milioane de cetăţeni nu au nici un fel de asigurare medicală. În plus, America se află pe locul 37 în lume la categoria "Îngrijire medicală". Obama a promis în campania electorală să remedieze această situaţie. Ca să evite greşelile trecute (Bill şi Hillary Clinton au mai încercat o dată în anii '90) Obama a inversat cursul legislativ. În loc să enunţe el propunerile pentru "renovarea" Îngrijirii medicale şi apoi s-o trimită Congresului spre aprobare, el a lăsat Congresul să facă propunerile. Rezultatul: 400 de membri şi aproape tot atâtea propuneri. Preşedintele n-a explicat niciodată ce planuri are şi astfel s-a iscat debandada.

Este o situaţie complicată şi deocamdată se întrevăd numai două posibiltăţi: ori legea nu se va vota şi administraţia Obama va fi compromisă pentru restul cadenţei sale, ori legea va trece prin Congres bazată exclusiv pe voturi democrate, ceea ce desigur te duce cu gândul la "maşina de vot". Trebuie remarcat însă că legile liberale privitoare la pensia socială de stat datând din timpul preşedinţiei Roosevelt, ca şi cea a ajutorului medical pentru pensionari, datând din timpul preşedinţiei Johnson, au fost votate tot fără sprijin republican, chiar dacă astăzi nici unul dintre republicani n-ar renunţa de bună voie la vreuna dintre ele.

Obama asigură naţiunea că planul democrat nu conţine propunerile de care o acuză opoziţia, cum ar fi: euthanasie pentru bătrâni, transformarea Americii într-o ţară comunistă (!!!), asigurarea imigranţilor ilegali din banii contribuabililor sau sponsorizarea de către guvern a avorturilor. Însă fie că nici lui nu-i vine să creadă că aceste inepţii pot fi crezute de americani, şi deci le ia în glumă, fie că nu mai are ca altădată darul convingerii, încercările sale eşuează în faţa atacurilor vitriolice de la mitingurile populare ce au loc pe întinsul continentului.

Un congresman din Massachussetts, Barnie Frank, a fost interpelat de o alegătoare: De ce susţii planul lui Obama, care este clar de orientare nazistă? Răspunsul?

– Voi face apel la moştenirea mea etnică (Frank este evreu), răspunzând cu o întrebare: pe ce planetă îţi petreci d-ta timpul? Discutând cu d-ta este ca şi cum aş discuta cu o masă de sufragerie, şi realmente nu sunt interesat în aşa ceva!

Culmea! Posturile TV şi de radio de dreapta l-au criticat pe Barnie ca fiind nepoliticos cu alegătorii. De altfel svasticile şi învinuirile de nazism, hitlerism, etc. abundă la aceste mitinguri. Extrema dreaptă a facut totdeauna uz de ele pentru a-şi intimida adversarii. Din păcate intimidarea cu nazismul şi hitlerismul a unui preşedinte negru şi a unor congresmani evrei este nu numai ridicolă, dar şi primejdioasă. Ea poate avea consecinţe grave asupra tuturor. Mai ales ca virulenţa nu se exprimă numai verbal. La diverse asemenea mitinguri se propune între altele mai mult sau mai puţin voalat asasinarea lui Obama. Unii vin înarmaţi cu pistoale şi chiar arme automate.

Întrebat de ce a venit cu arma la miting, un individ a răspuns: "Pentru că am dreptul".

Ceea ce este adevărat în statul Arkansas, unde avea loc mitingul. Drept care el a fost admis în sală.

Banc de la Miami

Un electrician intră în sala de tratament intensiv a unui spital, se uită la bolnavii conectaţi la aparate şi strigă:

– Repiraţi profund, căci trebuie să schimb o siguranţă!

(Comunicat de Sebastian Safiano, Miami, Florida, SUA)

La un alt miting unul dintre participanţi a declarat cu mândrie că el "este un terorist conservator", fără ca congresmanul republican care conducea mitingul să protesteze.

Problema nu este că Obama este învinuit de hitlerism pe scară largă sau de planuri ascunse pentru distrugerea rasei albe din America. Aceiaşi cetăţeni cer guvernului "să–şi ia mâinile de pe programul medical pentru pensionari" – program care este eminamente guvernamental. Problema este că cei câţiva republicani care nu s-au raliat încă la extrema dreaptă, ieşită din minţi, tac chitic. Nu protestează de teama câtorva propagandişti extremişti în mâna cărora s-a acumulat puterea care altădată oferea o contra-pondere democraţilor.

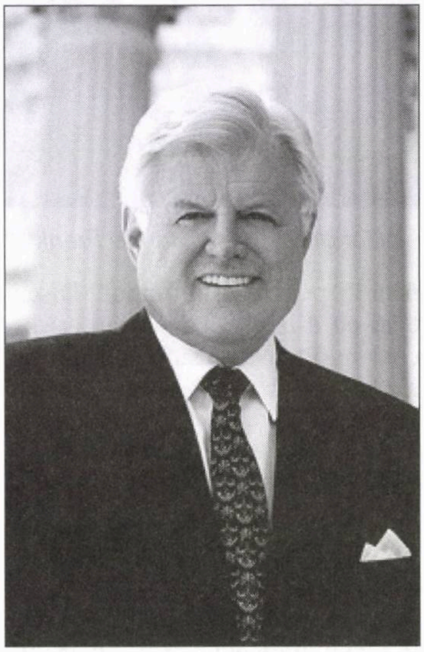

Senatorul Edward (Ted) Kennedy

❖

În aceste zile a încetat din viaţă ultimul dintre leii familiei Kennedy – Teddy. În sistemul parlamentar american, Teddy era considerat cel mai liberal dintre liberali. Mai multe mii de legi populare printre oamenii de rând au fost iniţiate, negociate şi votate datorită talentului de politician al acestui Kennedy, în ultimii 50 de ani. Elogiat de către Obama şi de către foştii preşedinţi americani pentru eficienţa sa politică, condus pe ultimul drum spre cimitirul Arlington de un cortegiu prezidenţial şi supranumit de către republicani şi democraţi deopotrivă ca "cel mai mare senator" din ultimii 50 de ani, Ted Kennedy a fost ultimul politician capabil să facă compromisurile politice necesare pentru concilierea marilor tabere de la Capitoliu. De asemenea, el a fost elogiat ca unul dintre cei mai buni prieteni ai Israelului din Senatul american, tot în ultmii 50 de ani.

Odată cu dispariţia sa, scena politică "fierbinte" din SUA a făcut un pas înainte pe calea extremismului.

Fondatorii Statelor Unite au dorit o ţară în care puterea politică să fie împărţită între mai mulţi factori. Când un lider acumulează prea multă putere, Constituţia prevede măsuri pentru a-l chema la ordine. De aceea Kennedy, care era de stânga până în măduva oaselor, a fost capabil sa facă numeroase compromisuri cu cei de dreapta până în măduva oaselor. Scopul era: evitarea duşmăniei prin adoptarea de decizii gen "calea de mijloc", de care să poată benficia unii fără a-i incomoda pe alţii. Ce contrast trist cu starea de spirit din zilele noastre!

B.B.C.
Bădărani.
Bandiți.
Canalii.

A apărut

Iulius Iancu

PRINȚESA din HARDUF

Această carte nu este un roman, nici un manual, ci o descriere fidelă a confruntării zilnice a familiei cu maladia Alzheimer.

Cartea se poate procura în schimbul sumei de 50 de shekeli la AUTOR:

Dr. Iancu Iulius
17 Hardof St., Haifa 34747
Tel. 04/837-2758
Mob. 054/549-2586

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Omul cu înțepătura

Printre figurile de seamă ale umorului evreiesc se află un evreu polonez, Stanislaw Jerzy Lec, a cărui biografie, dar mai ales operă, este pasionantă.

S-a născut în 1909 la Lvov, pe atunci aparţinând imperiului austro-ungar, apoi, o perioadă îndelungată, Poloniei, până când Uniunea Sovietică a smuls oraşul, care azi face parte din Ucraina. O parte din studii şi le-a făcut la Viena. A debutat în 1937 la revista "Spilki" (Înţepătura). Când a izbucnit războiul el se afla la Lvov şi în 1941 evreul Lec fu internat în lagărul de concentrare nazist din Tarnopol, de unde izbuti să evadeze în 1943. Se alătură imediat partizanilor comunişti, devenind de asemenea redactor al presei clandestine. În 1945 a reuşit să reediteze "Înţepătura", care era o oază umoristică în ansamblul cenuşiu al presei poloneze.

Datorită faptului că cunoştea la perfecţie limba germană fu numit ataşat de presă pe lângă misiunea poloneză de la Viena, unde a activat între 1946-1949. Apoi a emigrat în Israel (presupun deci că ştia şi ivritul). S-a întors în 1952 în Polonia.

A scris multe eseuri, dar ceea ce l-a făcut celebru e cartea intitulată Mys'li nieuczesane (iertaţi pronunţia scrăşnită pentru un român), pe care francezii au tradus-o "Nouvelles pensées échevelées", adică despletite. Neştiind poloneza, mă întreb dacă traducerea este exactă. Fără autorizaţia autorului, care nu mai e printre cei vii, mi-aş permite s-o intitulez "Noi gânduri năstruşnice".

Dacă ar fi să-l definesc pe Lec aş zice că e un prinţ al aforismului. Un mare moralist. În sensul pe care îl dau francezii unor autori ca La Rochefoucauld sau Chamfort, cu deosebirea că Lec nu satirizează în primul rând societatea sau moravurile ei, ci mai cu seamă condiţia umană. E un "păcat" provenit din Vechiul Testament, care e plin de proverbe, aş zice că proverbul în general e strămoşul aforismului. Există aforisme care sunt mai ales maxime, unde umorul e inexistent. Aforismele lui Lec sunt *profund* umoristice, subliniez cuvântul profund. Adică, aşa cum ar zice românul, de un umor subţire, care presupune o anumită cultură. Aş adăuga: un umor filozofic care te scuteşte, râzând, de sute de tratate de filozofie. Nu se râde în hohote, ele cer câteva momente de reflecţie şi apoi zâmbim. Ce frumos e zâmbetul provocat de ironie! Se poate spune că unele aforisme au şi un caracter teatral. De pildă aforismul: "Cum să reacţionez, mă întreabă un prieten, dacă găsesc acasă, în patul meu, pe amantul soţiei mele cu altă femeie?" Vedem scena! Nu vreau să mai citez altele, ca să nu lungesc introducerea.

Găsim în aforismele lui un fel de bufon al regelui, mai ales când ghicim în umorul său satirizarea vieţii într-un regim totalitar pe care l-a cunoscut la perfecţie. El poate fi definit şi ca poet caustic. Câţiva importanţi autori polonezi, Czeslaw Milosz sau Jan Kott, au recunoscut importanţa lui Lec, relevând caracterul evreiesc al operei sale. Însuşi Lec subliniază acest lucru, caracterul tragi-comic al umorului său, în butada: "Mă întrebaţi, stimată doamnă, de cât timp a fost nevoie ca să se nască aforismele mele? De aproximativ 5.700 de ani".

Iar celebrul scriitor şi eseist italian Umberto Eco îi aduce acest elogiu scriind: "Dacă ar trebui să mă duc într-o insulă pustie, singura carte pe care aş alege-o: Aforismele lui Lec, şi aş citi în fiecare seară câteva dintre ele".

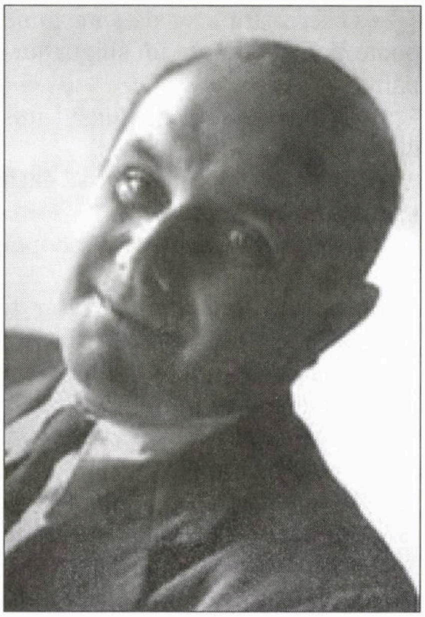

Stanislaw Jerzy Lec

• Ei afişau cu mândrie pe piept preţul cu care nu puteau fi cumpăraţi.

• În chip de recompensă unii ar merita să trăiască a doua oară, alţii ca pedeapsă.

• Omenirea face totuşi mari progrese. Responsabilii de genocid sunt judecaţi din ce în ce mai umanitar.

• Când oare omul va cuceri spaţiul inter-uman?

• Nimeni nu e atât de tâmpit ca, din când în când, să n-o facă pe tâmpitul.

• Pentru crimă nu se plăteşte impozit.

• Crapul ar rămâne tot atât de mut dacă ar avea tot atâtea secrete ca noi?

• Cine ştie ce-ar fi descoperit Columb dacă America nu s-ar fi aflat pe drumul său.

• Analfabeţii sunt obligaţi să dicteze.

• Cineva avea o adevărată conştiinţă. Ea nu i-a fost de mare folos.

• O fereastră care dă spre lume poate fi acoperită de un singur jurnal.

• Ce oroare să vezi călușul uns cu miere!

• Se poate ca și tăcerea să facă greșeli de gramatică.

• Când se poate spune că scopul și-a atins scopul?

• O lume fără nebuni? N-ar fi normal.

• Să distrugem Bastiliile înainte de a fi construite.

• E câteodată nevoie să taci ca să te faci auzit.

• Se spunea despre el că nu era un vultur. Și se adăuga: "Avea un creier de păsărică".

• Căsătoria e o instituție. Nu găsiți că e o instituție cu foarte puțini salariați?

• Mutra dușmanului meu mă înspăimântă când văd cât de mult seamănă cu a mea.

• Meritul descoperirii Americii nu aparține americanilor. Ce rușine!

• Ce se întâmplă cu Dracul când nu mai crede în Dumnezeu?

• A comis o crimă. A ucis un om. Omul din el.

• Intră în tine însuți fără a bate (la ușă).

• Se poate întâmpla să deschizi gura plin de admirație și s-o închizi apoi cu un căscat.

• Când un popor n-are glas se observă chiar atunci când cântă imnuri.

• Păcat că omul, pentru a se duce în paradis, trebuie s-o facă în cosciug!

• O solistă poate cânta fals cu multă vrtuozitate.

• Cine a întrebat vreodată teza și antiteza dacă sunt de acord să devină sinteză?

• Aprovizionarea Varșoviei este asigurată, printre altele, cu bancuri. Până și puterea încearcă să și le procure.

• Cenzura interioară a omului e nemiloasă: nu cunoaștem nici măcar gândul pe care vrem să-l exprimăm.

• În unele țări exilul este pedeapsa cea mai dureroasă; în altele se află cetățeni care se luptă pentru a-l obține!

• Cel ce are o memorie bună are o mai mare ușurință de a uita multe lucruri.

• În iad dracul e un personaj pozitiv.

• Poți muri la Sainte-Hélène fără să fii Napoleon.

• Decât să-i întâlnesc pe asasinii mei în cealaltă lume, aș prefera să trăiesc cu ei în asta.

• Cel ce a supraviețuit unei tragedii nu era eroul său.

• Fii realist. Nu spune adevărul.

• Dacă ar trebui să se înfrunte două personaje Hamlet, care din noi ar trebui să fie, care să nu fie?

• Fiecare secol are un Ev Mediu al său.

• El? E de o ignoranță enciclopedică.

• Voiam să spun lumii un singur cuvânt. Din cauză că n-am izbutit am devenit scriitor.

• Salto morale e mult mai periculos decât salto mortale.

• Nu striga "Ajutor, ajutor!" în timpul nopții. Riști să scoli vecinii.

• Scepticismul este o viziune confortabilă asupra lumii? La această întrebare scepticii au o atitudine sceptică.

• Prostia nu dispensează de nevoia de a gândi.

• Clientela morții nu moare niciodată.

• Dacă nu mă înșel, numai Adam și Eva au fost alungați din Paradis. Atunci cum se face că leii, vulturii, maimuțele au izbutit să evadeze de acolo? Până și puricii?

• Nepăsarea ucide. Pe ceilalți!

• Nu e cazul să vorbești de funie în casa spânzuratului. Dar în casa călăului?

• Cu eunucii poți sta de vorbă mult timp, zise o doamnă din harem.

• Numai morții pot învia. Pentru cei vii e mai greu.

• Când a avut loc reconstituirea crimei cadavrul n-a recunoscut pe asasin.

• Prefer inscripția "Intrarea interzisă" decât "Fără ieșire".

• Se vor găsi întotdeauna eschimoși ca să dea lecții locuitorilor din Congo cum să lupte împotriva caniculei.

• Poate că Dumnezeu m-a ales ca să facă din mine un ateu?

• Sunt frumos, sunt bun, sunt puternic, sunt inteligent. Eu sunt acela care a descoperit toate aceste calități!

• Fiți cu băgare de seamă, voi care satirizați, când căutați idei de bună calitate. În filmul lui René Clair din anul 1951 "Trăiască libertatea" se aude refrenul unui cântec ironic "Munca înseamnă libertatea". Nu uitați că la poarta de intrare de la lagărul Auschwitz stătea scris: "Arbeit macht frei!"

• Știu de ce se spune că evreii sunt bogați. Ei plătesc pentru tot.

• Ar trebui înmulțită cantitatea de maxime astfel încât să nu poată fi găsiți destui paznici ca să le supravegheze.

A stârnit vâlvă în România hotărârea lui Nati Meir de a candida la alegerile prezidențiale în calitate de reprezentant al rromilor.

Exploatând momentul, postul de televiziune ProTV a pus în lucru serialul "Inimă de țigan", partea a II-a, cu Nati Meir în rolul principal.

THEODOR TOIVI

Amintiri din Tirol

Am intrat pentru prima oara în fantastica lume alpină din Tirol într-o vară fericită când, împreună cu soţia şi bebeluşii, am aterizat cu Arkia pe micul aeroport din Innsbruck, privind entuziasmat imaginile care ne aminteau (la altă scară), trecutul nostru turistic petrecut cu ani în urma pe Valea Prahovei...

Grossglockner Hochalpenstrasse

Depăşim lacul Zeller, orăşelul Bruck şi şoseaua intră în Fuschertal, un defileu larg a cărui vedere taie respiraţia chiar şi celor mai puţin pasionaţi de natură. Am intrat în magnifica autostradă alpină, alăturându-ne celor 50 de milioane de vizitatori care din 1935 au traversat cea mai faimoasă şosea alpină din Austria.

Ajungem la Ferleiten, unde plătim intrarea în Hohe Tauern National Park şi continuăm ascensiunea emoţională a acestei zile de neuitat

Atingem punctul de sus al traseului, intrăm pe un drum lateral şi aşteptăm accesul la Edelweisspitze, cel mai înalt vârf accesibil cu maşina, aşteptând... "la coadă" într-un şir lung de automobile. Parcăm un timp limitat şi privim uluiţi admirabila privelişte care ne înconjoară la 360 de grade. Soţia preia aparatul foto şi apar pentru eternitate alături de indicatorul 2577 m., cota alpină maximă la care ajunsesem până la data respectivă, mai sus cu 72 de metri decât vârful Omul (2505 m. alt.) din Bucegi, ascensionat *per pedes* cu ani în urmă!

Eliberez parcarea de la Edelweis şi continuăm drumul până la Gletscherstrasse, derivaţia de intrare spre gheţarul de la Kaiser-Franz-Josefs-Höhe, unde vom opri pentru câteva ore. Intrăm pe o imensă terasă betonată, la marginea unui parking supraetajat.

Miile de vizitatori privesc în jos uriaşul gheţar Pasterze, a cărui suprafaţă ridată aduce cu pielea unui elefant gigantic, sosit parcă dintr-o lume extraterestră.

Deasupra gheţarului, îmbrăcate în zăpadă, se înalţă piscurile conice Grossglockner (3798 m.) şi Kleinglockner (3700 m.), cei mai înalţi munţi din Austria, separaţi de o formaţie denumită Glocknerscharte. Aflăm că profesorul Belsazar Haquet din Ljubljana a iniţiat ascensiunile acestor munţi din 1780...

Părăsim automobilul şi superaglomerata terasă, pornind cale de câţiva kilometri pe un drumeag paralel cu gheţarul. Privim stupefiaţi panorama extraordinară a munţilor care se desfăşoară treptat vederii noastre, fiind atenţi totodată şi unde păşim, cărarea fiind traversată de şuvoaie de apă, alternate din loc în loc cu porţiuni de ghiaţă!

Sub cerul albastru privesc băiatul cel mare, care urcă înainte, îmbrăcat într-un pulover albastru şi care în decorul de ghiaţă al munţilor Grossglockner devine subiectul unor superbe fotografii.

În zilele următoare, tânărul domn urmează să îmbrace uniforma militară de recrut, trezindu-se (de altfel şi noi!) într-o realitate diferită de prezentul tirolez...

Heiligenblut

Am părăsit gheţarul kaiserului Franz-Josef şi simpaticele sale marmote, încadrându-mă pe versantul de sud al magnificului traseu Grossglockner.

La începutul dramaticelor serpentine care coborau spre oraşul Lienz, în faţa noastră apare o placardă (în limbile de circulaţie internaţională) cu menţiunea "Verificaţi frânele!". Instantaneu, apăs puternic pedala aferentă, provocând o reală senzaţie de disconfort pasagerilor din vehicol, situaţie urmată de fireştile admonestări adresate şoferului...

Explic tuturor cauza care a provocat evenimentul şi încet-încet sunt graţiat... Traversăm poarta sudică de ieşire (sau respectiv de intrare pentu cei care vin din sud), punct din care întoarcerea pe renumita autostradă alpină devenea posibilă numai... contra cost. Intrăm în extraordinara localitate Heiligenblut (1288 m. alt.) unde am decis să înnoptăm.

Cu zâmbetul pe buze, tânăra brunhildă de serviciu la oficiul de turism al staţiunii ne informează că hotelurile sunt complet ocupate... recomandându-ne cu sinceritate vila mătuşii sale unde există încă "zimmer free"...

Ne-am conformat dezinteresatei recomandări, instalându-ne imediat la "tante Lotte", în pitoreasca construcţie tiroleză cu flori la ferestre aflată nu departe, unde am ocupat două camere confortabile...

A fost o zi plină în care, copleşiţi de extraordinarele privelişti şi evenimente, am acordat o atenţie relativ minoră alimentaţiei, sursa energiei necesare pentru continuarea nemaipomenitului itinerariu în care eram implicaţi...

Am părăsit vila mătuşii, ajungând în faţa restaurantului Glocknerhof din centrul localităţii. Localul era elegant, cu scaune îmbrăcate în pluş roşu, luminat în mod discret şi decorat cu lumânări aprinse la toate mesele. Deşi decizia era adoptată în mod ireversibil, am aruncat totuşi o privire precaută

asupra listei de preţuri afişată la intrare, considerată ca acceptabilă.

Şniţelele vieneze însoţite de cartofi prăjiţi şi salate au rămas până azi în amintirea tineretului şi a părinţilor!

A doua zi dimineaţă am făcut o plimbare de-a lungul pârâului care şerpuieşte prin localitatate, sorbind apa rece de izvor din jgheaburi rustice din lemn de brad şi traversând numeroase podeţe din acelaşi material, oferit în mod generos de natura locului.

În sus se vedeau piscurile conice ale masivului Grossglockner învăluite încă în ceţurile nopţii care trecuse...

Intrăm şi în biserica catolică Sf. Vinzenz (din sec. 15) admirând altarul renumit în toată Austria. În biserică se află mormântul cavalerului danez Bricius, care în sec. 10 a adus aci, tocmai din Constantinopole, o rămăşiţă din sângele lui Crist, de unde şi denumirea localităţii: în limba germană Heiligenblut înseamna Sângele Sfânt.

Pe drumul spre Lienz, încerc să explic tineretului delicatele probleme teologice legate de moartea lui Crist, chestiuni cu care elevii şcoliţi în Ţara Sfântă sunt mai puţin familiarizaţi.

Amintesc copiilor că în copilărie, tipii din generaţia mea au fost uneori agresaţi sub acuzaţia nedreapta de deicid, situaţie care i-a apropiat în mod firesc de ideile sionismului...

Zell am See

La începutul acestui mileniu, fără nici o conexare profesională, de studii sau de alt gen, am decis să mă reîntorc în Tirol ca turist, urmând miile de concetăţeni îmbrăcaţi în T-shirt, blugi şi basketi, care au făcut ca – după date neoficiale – limba bibliei să fie a doua limbă extra-continentală vorbită în Alpi, după japoneză desigur!

Vedere din Zell am See

În acel an 2000 am ajuns în Tirol venind din Regatul Unit, într-un paşnic avion Lufthansa, care transporta turişti pe ruta Londra – Stuttgart...

Traversând Canalul Mânecii mă gândeam la al doilea război mondial, când pe acelaşi traseu, tinerii aviatori britanici din Royal Air Force atacau obiectivele din Reichul al III-lea, în timp ce rachetele V şi Luftwaffe bombardau capitala britanică fără cruţare...

❖

Părăsind spre sud autostrada München-Salzburg, după circa 80 de km. intrăm în zona Hohe Tauern dintre Tirol şi Carintia şi în faţa noastră apare imaginea fantastică a lacului Zeller...

Lacul, amplasat la o altitudine de 750 m., este lung de 4 km. având o adâncime de 68 m., fiind înconjurat de pitoreştile localităţi Zell am See, Thumersbach, Erlberg şi Schüttdorf.

Staţiunea Zell am See a devenit o atracţie turistică de prim rang atât datorită lacului, climatului dulce şi magnificului decor alpin înconjurător, cât şi ca punct de pornire spre alte minuni tiroleze cum ar fi traseele Grossglockner, Kaprunertal sau Gasteinertal, iar pentru amatorii de ski în august, telefericele spre masivul Kitzsteinhorn...

Pot afirma fără să greşesc că deşi trecuseră câţiva ani de la precedenta noastră vizită, eram încă familiarizaţi cu locul...

❖

În mica piaţetă din faţa bisericii aflată în centrul localităţii am remarcat din prima zi un supermarket intitulat Corso. Ceea ce ne-a atras în primul rând au fost coşurile din faţa magazinului, pline cu fructe de pădure: afine, mure şi smeură, inclusiv cireşe precum şi alte delicatese mai puţin frecvente la vremea respectivă în Ţara Sfântă.

În interior am reţinut compartimentele cu zeci de feluri de bere sau vin, produse de carne, brânzeturi şi pâini de casă, toate la preţuri absolut rezonabile. În consecinţă am vizitat cu plăcere acest loc de desfătare spirituală ori de câte ori am trecut prin Zell am See.

❖

Privind admirativ imensul stand conţinând toate sortimentele imaginabile de cafea oferite la Corso, mi-au atras atenţia în primul rând specialităţile cu marca Julius Meinl...

Mi-am amintit cu această ocazie de adolescenţa mea stalinistă, când savuram în mod sincer cafeaua U-nica (năhut 100%!) sau Frank-Cafe (din cicoare). Părinţii relatau uneori despre "vremurile bune" din perioada interbelică, când în Ploieşti se găsea cafea "veritabilă" la magazinul Julius Meinl de pe strada Câmpinei...

Babacu' Julius Meinl I a început bussines-ul cu boabele divinei băuturi în 1862. La sfârşitul secolului 19 era principalul furnizor de cafea al Austro-Ungariei.

În luna mai a.c. presa a relatat arestarea lui Julius Meinl V, conducătorul actual al dinastiei, om care merge pe jos doar între automobilul Bentley şi Jet-ul său privat, cunoscut pentru viaţa sa extravagantă şi dejunurile sale cu caviar...

Acuzat de fraude financiare şi supranumit de presa *anti* drept "Bernard Madoff al Austriei", "al 5-lea" (cum i se mai spune) a fost eliberat pentru o cauţiune de 100 milioane de Euro! Pe lângă cafea şi bănci, băiatul a început să facă investiţii în variate domenii, inclusiv aeroporturi, mărind câştigurile băncii de la 659 milioane în anul 2003 la 5.6 miliarde (în euro desigur) în anul 2006! Bineînţeles, ca toată lumea, are şi el necazuri datorită crizei mondiale...

❖

Sosind la hotelul Post din centrul staţiunii, unde potrivit documentelor primite în Tel Aviv urma să locuim o săptămână, am realizat că toţi pasagerii vorbesc araba. Dar nu erau concetăţeni de-ai noştri din Osafia sau Shfaram cum am crezut iniţial, ci veri de-ai noştri sosiţi tocmai din Emirate... Erau fără îndoiala foarte bine situaţi, fiind însoţiţi de numeroase soţii, copii, bucătari, şoferi şi... body-guarzi!

Parcarea hotelului era complet ocupată cu Mercedesuri negre cu dublă tracţiune (4x4 cum se spune acum) cu care trupa venise de la aeroportul München, iar lobby-ul şi spaţiul din faţa intrării era plin de copii, echipaţi cu noile modele de trotinete metalice revenite la modă, tineret care făcea o gălăgie infernală...

Ne aflam în anul 2000, înainte de invazia subcarpatică din Europa de Est, astfel încât puteam folosi între noi limba lui Eminescu fără problemele pe care le-am fi avut probabil cu cinci ani mai târziu.

Doamna de la recepţie (50+) ne–a adresat cu plăcere un apăsat "bună seara" şi după modul cum era îmbrăcată am intuit că era recent sosită de la Turda sau Odorheiul Secuiesc. Ne-a asigurat cu amabilitate că tipii din hotel sunt oameni de bine şi nu vom avea absolut nici un fel de probleme din cauza originii noatre biblice...

În fine omul de serviciu din hotel, care pentru câteva DM ne-a ajutat să ducem bagajele în cameră, era un biet sârb emigrat din Bosnia, care, sezizând cu simpatie provenienţa noastră balcanică, ne-a făcut un semn discret de solidaritate, indicându-ne un loc de parcare plasat în spatele clădirii şi rezervat pentru personalul hotelului, loc unde am plasat Mitsubishi-ul nostru timp de şapte zile.

❖

În săptămâna care a urmat am parcurs *per pedes* o bună parte din aleea pietonală care înconjoară lacul (există şi o alternativă pentru ciclişti) şi am urcat cu telefericul din localitate la Schmittenhohe (un fel de "Cota 1400" locală!), admirând pitoreasca vedere a lacului şi piscurilor înzăpezite din vecinătate. De la Schmittenhohe am coborât pe jos, cale de câţiva kilometri buni, ocolind linia telefericului...

Într-una din zile am vizitat Badgastein (unde în 2003 am revenit pentru o săptămână) iar în altă zi, ca un apogeu al acestui concediu, am intrat în localitatea alăturată Kaprun, urcând la barajul Mooserboden.

Admirând arhitectura feudală germană, am parcurs zilnic pitoreştile străduţe ale cartierului comercial unde, folosind credit-cardul alb-albastru, mi-am realizat o veche dorinţă: un aparat semi-automat de proiectat diapozitivele realizate pe vremuri în fostul lagăr socialist...

Trebuie să amintesc de asemenea activitatea de hrănire zilnică a lebedelor la malul lacului (cu bucăţele de pâine), acţiune pe care o consider drept cea mai eficace procedură de deconectare a stării psihice, până în ziua de azi !

❖

În vara anului 2005 într-o dupăamiază de duminică, locuind la Hintertal-Maria Alm (la 14 km. nord), am revenit pentru câteva ore în frumoasa staţiune, constatând unele schimbări, care m-au întristat oarecum.

Hotelul Post arăta în continuare ca o oază din Middle East şi nu numai el. Cofetăriile, cafenelele şi restaurantele erau pline până la refuz cu tipi chipeşi cu mustaţa pe oală, însoţiţi de doamne purtând tradiţionalul chador sau niqab...

Dispariţia Cortinei de Fier şi extinderea UE adusese la malul lacului zeci de familii din Balcani şi Estul Europei, care mâncau în parc, la iarbă verde, aruncând pe jos hârtii şi sticle goale de bere...

Părea că exclusivul turism anglo-saxon care domina staţiunea cu ani în urmă s-a retras spre noile

staţiuni de lux construite recent la Elmau sau Hintertal...

Am părăsit totuşi Zell am See cu satisfacţie: lebedele din localitate m-au recunoscut imediat! Cum am apărut la ţărmul apei cu bucăţele de pâine, aristocraticele păsări s-au adunat imediat, primindu-mă în mod entuziast!

Kaprunertal

Părăsim Zell am See şi după 15 minute intrăm în Kaprun pe pitoreasca Kesseltallstrasse care urcă din ce ce mai sus, cale de câţiva kilometri, spre obiectivul nostru. Trecem de câteva locuri de parcare aferente telefericelor care urcă spre masivul Kitzsteinhorn (3000 m. alt.), precum şi de staţia trenului alpin de tristă amintire Gletsherbahn despre care voi reveni mai jos.

Potrivit instrucţiunilor primite acasă, nu mă las amăgit de nici un teleferic interimar şi continuăm sinuosa Kesseltallstrasse până la capătul drumului, unde parcăm automobilul Mitsubishi şi cumpărăm biletele de acces şi transport spre Stausee Mooserboden.

Suntem organizaţi ad-hoc într–un grup şi îmbarcaţi într-un autobuz care pătrunde într-un tunel dubios, urcând în viteză, timp de circa 20 de minute, până la Wasserfallboden, unde coborâm (cam palizi!) admirând lacul inferior de acumulare care constituie de fapt o staţie intermediară a călătoriei.

❖

Urcăm din nou în autobuz, care urcă pe serpentinele ce duc la barajul lacului superior de acumulare denumit Stausee Mooserboden.

Ieşim din vehicol şi parcurgem pe jos o bună parte din drumul construit pe porţiunea superioară a barajului, lată de 7 m. şi lungă de 500 m.

Privim cu încântare apa albastră-verde a lacului de acumulare şi

Lacul de acumulare Stausee Mooserboden

munţii înconjurători din Parcul Naţional Hohe Tauern. În lac sunt adunaţi 84.9 milioane de metri cubi de apă, provenită din topirea zăpezilor din Grossglockner şi Pasterze.

Este o zi însorită şi numeroşii turişti de ambe sexe care se plimbă pe baraj sunt îmbrăcaţi relativ sumar pentru a prinde cât mai mult bronzul alpin caracteristic altitudinii de 2000 m., unde ne aflam acum. Printre puţinele tufe din vegetaţia aflată pe malul lacului remarc o graţioasă doamnă care practică nudismul, imagine pe care o înregistrez cu multă discreţie pe aparatul Minolta...

Intrăm în peştera care duce la muzeul tehnic având ca obiect extraordinara lucrare hidrotehnică pentru producerea energiei electrice. Barajul superior are 107 m. înălţime, o bază de 70 m. şi un volum de beton de 670.000 de metri cubi.

De pe o placă de bronz aflăm că proiectul celor două baraje a fost realizat între anii 1947 şi 1955 cu ajutorul Planului Marshall.

Printre exponate privim şi un cabinet de inginer din vremea proiectului, echipat cu o planşeta de desen cu braţ Isis, trăgătoare de tuş şi o maşină de scris Remington, obiecte pe care le-am apucat şi eu în tinereţe, dar care acum, în epoca computerelor, par desuete!

A trecut bine de ora prânzului şi urcăm o mică înălţime ajungând pe terasa unui restaurant unde, privind neuitatul peisaj, servim o binevenita Gulaschsuppe cu carne..

❖

Am asistat la un splendid apus de soare, care odată dispărut în spatele fantasticului decor al Alpilor înzăpeziţi, m-a trezit la realitatea întoarcerii... Pe baraj şi cărările care coborau spre staţia de îmbarcare se aflau încă sute de turişti şi m-a cuprins o firească îngrijorare legată de problemele urcării în autobuzul de întoarcere...

În mod bizar mi-au revenit în memorie bătăliile din anii '60 pentru intrarea într-un autobuz de întoarcere de la Snagov la Ploiesti, în frumoasele duminici când înotam cu uşurinţă traseul kilometric între ştrand şi Mânăstire....

M-am liniştit instantaneu amin-

tindu-mi că ne aflăm în secolul 21 şi că ne putem baza pe experienţa organizatorică a austriecilor, care până în 1918 au condus un imperiu....

Ajuns în staţia de îmbarcare, am înţeles imediat principiul bazat pe tehnica milenară a crescătorilor de oi din Tirol. Pe terenul de "aterizare" a autobuzelor se aflau numeroase ţarcuri circulare construite din lemn şi înalte de circa 1 m. Intrarea în interiorul fiecărui ţarc era realizată printr-o mică uşă turnantă conectata la un mecanism care înregistra intrarea fiecărui turist.

Când numărul persoanelor pătrunse în interiorul rusticei incinte devenea egal cu numărul locurilor disponibile într-un autubuz, uşa se bloca în mod automat şi turiştii următori erau îndrumaţi spre alt ţarc din apropiere. După un timp, când toate ţarcurile erau pline, la comanda radiofonică a oberführer-ului staţiei, coloana de autobuze şi-a făcut apariţia, parcând fiecare în dreptul ţarcului aferent...

Am urcat "Eins, Zwei, Drei" (cum zic acum şi... americanii!) în autobuz şi coloana a coborât serpentinele până la Wasserfallboden unde a intrat în sinistrul tunel, debarcându-ne în Kaprun, unde Mitsubishi-ul nostru cu număr de Stuttgart ne aştepta cuminte, fără nici o zgârietură pe caroseria sa albastră-verde ca apele lacurilor de acumulare amintite mai sus.

❖

În capitolul anterior am amintit de Gletsherbahn, trenul alpin care urcă pieptiş spre zăpezile eterne aflate pe muntele Kitzsteinhorn la 3000 m. altitudine. La numai câteva luni din momentul când – prin parbrizul automobilului Mitsubishi – admiram coloratura "skiorilor de august" care aşteptau să escaladeze celebrul gheţar cu trenul amintit, mai precis la 11 noiembrie 2000, ziarele vremii anunţau o cumplită

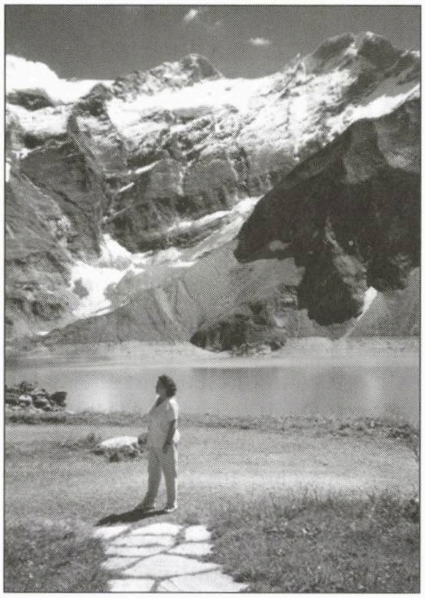

Stausee Mooserboden – Kaprun

catastrofă. În timp ce traversa un tunel lung de 800 m., în ultimele vagoane ale Gletsherbahn-ului a izbucnit un incendiu, care prin extindere a făcut 150 de victime. Numai 13 persoane au reuşit să se salveze.

În fine, dacă am abordat acest trist subiect, amintesc că în toamna anului 1997, călătorind între München şi Milano, am intrat pentru weekend în superba Val di Fiemme din Tirolul de Sud, oprind în staţiunea italiană Cavallese.

În ziua respectivă telefericul spre muntele Cermis nu era în stare de funcţionare. De jos, din parcarea aflată la punctul de plecare al cabinei, am reuşit să admirăm, vrăjiţi, ceva din fantastica panoramă a Dolomiţilor...

Au trecut numai patru luni de la vizita noastră la Cavallese şi în februarie 1998, italienii au dat publicitaţii aşa-numitul "masacru de la Cermis". Un reactor militar american de tipul Powler a lovit telefericul amintit mai sus, omorându-i pe cei 20 de nefericiţi aflaţi în cabina roşie care urcă muntele Cermis...

Un pic din vara culturală 2009

În perioada când revăd aceste rânduri în vederea publicării, am avut privilegiul să asist la câteva evenimente culturale ieşite din comun, despre care vreau să amintesc cititorilor:

• Opera Aida de Giuseppe Verdi, la NIS (Noua Operă Israeliană), în interpretarea artiştilor de la Teatro della Scala din Milano, în regia lui Franco Zeffirelli şi coreografia (extraordinară) a lui Vladimir Vassiliev. Datorită calităţilor vocale de excepţie, principalii interpreţi: Manon Feubel (Aida), Stuart Neill (Radames) şi Anna Smirnova (Amneris) au primit aplauze şi ovaţii la scenă deschisă.

Orchestra, condusă de bagheta lui Omer M. Wellber, ovaţionat îndelung la sfârşit, a sunat admirabil. La data de 21 iulie a.c. am fost scutit să-l admir pe Daniel Barenboim care a dirijat celelalte spectacole cu opera Aida din actuala stagiune...

• Concertul pentru instrumente de percuţie al orchestrei "Spices, Perfumes, Toxins" (Condimente, Parfumuri, Toxine), compus de Avner Dorman (n. 1975) şi interpretat de extraordinara formaţie israeliana PercaDuo, formată din tinerii Adi Morag şi Tomer Yariv (şcoliţi la Academia de Muzică din Copenhaga!). Am numărat peste 40 de instrumente de percuţie folosite în polifonicul spectacol, diverse tobe, marimba, vibrafoane, talgere, celeste şi imense xilofoane cu tuburi de orgă...

Publicul orchestrei simfonice din Haifa a ovaţionat îndelung tinerii interpreţi şi pe compozitorul neobişnuitei lucrări!

De la premiera din aprilie 2006, formaţia PercaDuo, compozitorul şi extraordinara sa compoziţie au făcut un înconjur triumfal al globului. Din păcate mass-media noastră, ocupată mai curând cu subiecte îndoielnce, a ignorat evenimentul...

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poşta Dicţionarului

Rodica Weiss Demeter, din Ramat Hasharon, lucrează la o antologie (modestă, scrie d-sa, cărţulie) a scriitorilor şi ziariştilor evrei din Iaşiul de odinioară. A adunat material despre mulţi, mai cunoscuţi sau mai puţin cunoscuţi (printre ei, regretaţii noştri colaboratori Eugen Luca şi Gh. Iosub), dar îi lipseşte un text al publicistului Carol Drimer. «Aveţi dvs. ceva, la "Dicţionar"?»

Avem. Avem chiar şi ziarul unde a apărut. E un număr din săptămânalul "Egalitatea", condus de M. Schwartzfeld. Carol Drimer are pe pagina întâi un articol despre Tolstoi, nu lipsit de interes. O să vă trimitem un xerox.

Şi până una-alta, iată aici câteva fragmente din textul lui Drimer "Tolstoi şi evreii". Extrase:

«Sunt interesante cugetările lui despre iudaism: Ideea unei legi naţionale prin ea însăşi obligatorie pentru fiecare nu prin forţa exterioară, ci prin conştiinţa individuală, este aşa de neînţeleasă în societatea noastră, încât existenţa, la evrei, a unei legi care regula toată viaţa, a unei legi care nu era obligatoare, fiindcă nu se sprijinea pe forţa, ci pe conştiinţa fiecăruia, este considerată ca un atribut excepţional al poporului evreiesc.»

«La protestul lui Dillon – în 1889 – în contra antisemitismului, Tolstoi a scris: "Cu cât aprofundez mai mult, constat că antisemitismul nu e nici ideal, nici doctrină politică, nici program politic, ci numai o boală, care se apropie de instinctele sexuale, instincte cu umbre perverse".

Pentru Tolstoi antisemitismul şi prostituţia sunt plăgi pentru Rusia.

TOLSTOI SI EVREII

"Luaţi pe unul dintre scriitorii antisemiţi, talentaţi, care în alte chestiuni judecă foarte prozaic, care e în măsură să exprime clar cugetările sale, şi rar se repetă. Când vine, însă, la tema evreiască, veţi găsi în fiecare rând cuvântul: "Jidan". Tocmai ca şi prostituata cu înjurături continue".

Pe când sinodul l-a excomunicat, autorităţile l-au numit tulburător al ordinei publice şi un călugăr a dat de ştire poporului că autorul "Învierii" e un antichrist, un slujitor al satanei, evreii l-au respectat, iubit şi admirat. 18 Marcheşvan 5671 e o zi de doliu pentru lumea intelectuală evreiască. Marele istoric evreu S. Dubnow îl pune între acei cari au simpatizat iudaismul, Dr. Klausner a ţinut primul discurs funebru în ziua morţii marelui scriitor.

Sunt zece ani de când Leo Tolstoi nu mai este. Omenirea îl citeşte din ce în ce mai mult. Ea a avut în el unul din cei mai buni fii ai ei. Evreii pe un bun prieten.

Carol Drimer»

ANUL XXXII. No. 44 — UN LEU NUMĂRUL — VINERI 4 NOEMBRIE 1921

EGALITATEA

ZIAR SEPTEMANAL

Director-Proprietar: M. SCHWARZFELD

Redacţia şi Administraţia Popa Soare No. 8 bis (intrarea în stradă prin Calea Călăraşilor)

Pentru cititori

Din cauza unui accident redacţional – pentru care ne cerem scuze – suntem nevoiţi să amânăm pentru numărul viitor continuarea *Dicţionarului* (Juster, Mariana).

Politică şi limbaj

Voind cu orice preţ să nu-i supere pe islamişti, administraţia Obama a cerut oficialităţilor şi mass-mediei ca ori de câte ori vine vorba de un atac terorist, să se evite cuvântul "islam". În consecinţă, d-na Janet Napolitano, secretară de stat la departamentul Securităţii Naţionale, a impus presei ca în cazurile cu pricina să se folosească expresia "dezastre cauzate de mâna omului".

IOSEF EUGEN CAMPUS

Mircea Săucan, mortul mereu viu

La 13 aprilie 2003, omul Mircea Săucan şi-a dat obştescul sfârşit, într-un spital din Naţeret. Trăieşte însă, mereu viu, în inimile noastre.

Nu-mi vine să cred, nu pot să cred că nu mai este. Mă trezesc, în fiecare sfârşit de săptămână, aşteptând telefonl lui cel dintotdeana.

– Domnu' Campus, te deranjez? Am simţit, ca de obicei, nevoia să-ţi aud vocea la capătul firului, ca să-mi fie ziua neştirbită, întreagă.

Uitând de distanţa care ne despărţea (Naţeret-Tel Aviv), uitând de timp, ne cufundam amândoi într-o convorbire prietenească mereu prelungită, fără grabă, de parcă am fi fost alături, la aceeaşi masă, sorbind din când în când tacticos din ceşcuţa de cafea aburindă.

Încercam, iar şi iar, să căutăm răspunsuri cât mai adevărate la întrebări care ne chinuiau. Evident, fără rezultat. Deşi el, Săucan, se socotea îndreptăţit să-mi pretindă acele răspunsuri cu vehemenţă, de parcă aş fi fost dator să le cunosc.

❖

Printre marii mei prieteni, acei datorită cărora – pentru că ai avut norocul de a-i întâlni – te socoteşti îndreptăţit să-ţi crezi propria viaţă în sfarşit validată, meritată – printre aceşti puţini mari prieteni, Săucan ocupă un loc special.

M-am apropiat de el cu dragoste, dar şi cu sfială. Era un om pe care îl cunoşteam, dar care rămânea mereu o taină. Trăia, ca noi, în universul real, dar trăia totodată şi în altă lume, fantomatică, pentru el tot atat de reală.

Cu modestie, autocritic, afirma: Nu am fost, în deplinul înţeles al cuvântului, un „disident". Era – inevitabil, instinctiv – străin de universul dictatorial al regimului Ceauşescu, în care era silit să trăiască, închis ca într-o colivie cu aer irespirabil. Bolnav de dezgust, îşi manifesta revolta într-o formă neagresivă: "Din necesitatea, din elementara necesitate interioară, din neputinţa de a nu scrie, din imposibilitatea neexprimării, de a scrie cărţi şi de a face filme care să spună nu neapărat „adevărul integral", ci micul meu adevăr şi unica mea trăire" (*Rezistenţa prin cultură sau intimă necesitate*, Ramuri, 1995).

Dualitatea lui fundamentală explică şi întreaga lui operă. Ea se situează la întretăierea dintre real şi fantastic, dintre real şi mister. Aşa se petrece în "Manuscrisul de la Ciumaţi", în "Camera copiilor", "David Rege", "Izidor Mânecuţă", "Parastasul", "Funeralii la Bucureşti", "Colivia caută pasărea", "Iom Kipur". Pretutindeni, ca în lucrările suprarealiştilor, graniţele dintre real şi fantastic se şterg, cele două zone se întrepătrund.

"Manuscrisul de la Ciumaţi" tocmai prin aceasta i-a nedumerit şi i-a speriat pe cenzori, care au ţinut cartea sub obroc timp de 20 de ani, până când a ajuns în Israel, unde a fost tipărită şi unde mi-a fost revelată mie ca o operă de mare talent. Materialul faptic, spre deosebire de romanele clasice, rămâne redus. De fapt, ca atare, nu are importanţă. Dar, cum remarcam încă de atunci, "este prezentat cu ascuţime de aqua forte şi cu trăsături necruţătoare, ca în caricaturile lui Daumier. Săucan se înscrie, prin tendinţa sa spre farsă şi grotesc, pe linia marii tradiţii româneşti, a lui I. L. Caragiale, dar şi a lui Mateiu Caragiale".

În "David Rege", moartea eroului e înfăţişată ca o transfigurare mistică: "Era frământat, distorsionat, dar cu faţa era întors spre soare, prin fereastră venea lumina (...) ar fi vrut şi să se roage, dar nu ştia cum, şi să se închine ar fi vrut, dar mâna îi era ţeapănă, ochii îi erau buni şi deschişi către cei care îi intraseră în casă".

Mort, dar viu este şi eroul din "Funeralii la Bucureşti". Deşi trecut în lumea celor drepţi, se ridică din pat, se îmbracă grijuliu şi pleacă să obţină de la oficialităţi înglodate în birocratism, bani şi autorizaţie de îngropare.

Împiedicat să scrie în regimul ceauşist, unde până şi hârtia de scris lipseşte, Izidor Mânecuţă îşi zgârie pe corp povestirile. Devine – cu o neuitată, specific săuceană metaforă – **omul-carte,** cu elementele ei de mistică şi pătimire, îmbinate cu elemente de fantezie caricaturală burlescă. O imagine care ni se întipăreşte adânc, rămâne şi va continua să dureze în memoria oamenilor de azi şi de mâine.

Ca de obicei, fantezia se îmbină năstruşnic cu realitatea, încurcând iţele. Nu mai ştii dacă lucrurile povestite se întâmplă într-adevăr sau sunt nişte simple năluciri. Nu ştii prea bine nici cine e Izidor Mânecuţă: răzvrătitul martir sau comunistul otrăvit de ideologia dominantă.

Tot astfel, realul se împleteşte cu fantasticul în "Iom Kipur", unde însuşi Visarionovici Stalin vine, de ziua Ispăşirii Păcatelor, în vizită „prietenească" la Săucan, în noua lui locuinţă din Naţeret.

"Parastasul", primul roman scris de Săucan în întregime în timpul vieţuirii sale în Israel, – *ţara minunilor,* cum îi spunea el, recunoscător – este răfuiala lui Săucan cu trecutul, un fel de "iom ha-din", o *judecată de apoi,* laică şi totodată mistică, la care este convocat trecutul fantomatic pentru a da socoteală în faţa conştiinţei umane.

Morţii sunt chemaţi prin forţa li-

teraturii să apară la un festin final şi pe platoul de filmare al lui Fellini.

Asistăm la un fel de *dans macabru*. Morţii intră în scenă, se prind în dans – o sarabandă fantastică. Comic, vesel prin exuberanţa jocului nelimitat al fanteziei. Dar şi crud, dureros, burlesc.

❖

Dualitatea aceasta fundamentală se oglindşte şi în stil.

Textul lui Săucan este adesea greu de citit. Fraza e lungă, colosală, cu nesfârşite ocoluri lămuritoare, cu salturi bruşte, nervoase, imprevizibile, aparent nejustificabile (precum la Beckett, şi la el întâlnim pseudo-contradicţii: Eu sunt surioara ta. Eu nu sunt sora ta).

Lexicul e când poetic, când cotidian.

Abundă figuri poetice de o rară putere evocativă: "Amintirea lui este ca sâmburele pe care îl acoperă carnea fructului"; "Mă înspăimântă că poate sunt mort şi nu ştiu că aşa este".

Săucan e conştient de dificultatea paradoxală a scrisului; cunoaşte „neputinţa de a spune ce vrei, căci ce vrei şi este deplin este prea adevărat să-i dai nume şi, dacă vorbeşti, ucizi: mărturia deplină este tăcerea."

Încordând la maximum puterile limbii, îndrăznind să dea frazei sale lungimi covârşitoare, ocoluri greu descurcabile, salturi greu previzibile şi justificabile, Săucan încearcă să atingă, dincolo şi deasupra acestui flux delirant, taina marii tăceri.

Citind în ordine cronologică totalitatea operelor sale, constatăm nu numai, cum ne-am străduit să arătăm, indisolubila ei identitate fundamentală, dar şi un progres către inteligibilitate sporită. De la frazele greu citibile de la începuturile sale în "Camera copiilor" (1963) la "Iom Kipur" este un drum lung nu numai în timp şi în spaţiu.

Toate scrierile în proză ale lui Mircea Săucan au apărut la Bucureşti, reunite într-un volum masiv, editat de Institutul Cultural Român, cu o succintă şi bine gândită prefaţă a lui Leon Volovici.

Nu pot spune cât mă bucură apariţia acestui volum. Înseamnă un gest de îndreptare a nedreptăţilor săvârşite de fostul regim din România faţă de Mircea Săucan şi o integrare oficială a prozei lui minunate în patrimoniul literaturii române.

CALENDAR
Octombrie

1 octombrie s-a născut I. Schechter (1934)
1 octombrie s-a născut Solo Juster (1922)
4 octombrie s-a născut Stan Vlad (1927)
5 octombrie s-a născut B. Lăzăreanu (1881)
5 octombrie s-a născut Radu Miron (1924)
8 octombrie s-a născut Sorin Cunea (1927)
9 octombrie s-a născut Sidonia Tudor, născută Goldstein (1901)
9 octombrie a murit Lascăr Sebastian (1976)
9 octombrie a murit diplomatul Alexandru Lăzăreanu, fiul filologului Barbu Lăzăreanu (1991)
9 octombrie a murit Heddy Löffler (2007)
10 octombrie s-a născut A. Ebion (1910)
14 octombrie s-a născut Oscar Lemnaru (1908)
14 octombrie a murit Carol Isac (2008)
15 octombrie s-a născut Lascăr Sebastian (1908)
15 octombrie a murit Petre Solomon (1991)
16 octombrie s-a născut Moldov (1907)
17 octombrie s-a născut Mirel Ilieşiu (1923)
17 octombrie a murit dr. Sam Watts (1999)
18 octombrie s-a născut Mihail Sebastian (1907)
18 octombrie s-a născut Maria Arsene (1907)
19 octombrie s-a născut Jacques Byck (1897)
19 octombrie a murit Simion Săveanu (2006)
20 octombrie s-a născut Valentin Silvestru (1924)
21 octombrie a murit I. M. Ştefan (1992)
22 octombrie s-a născut Cella Serghi (1907)
22 octombrie a murit Nelu Marian (Hary Marcovici) (2006)
23 octombrie s-a născut Sergiu Fărcăşan (1924)
23 octombrie a murit Henry Steinberg (librar-editor), (1942)
23 octombrie a murit Maria Arsene (1975)
23 octombrie a murit Alexandru Vona (2004)
23 octombrie a murit Horia Aramă (2007)
24 octombrie s-a născut Veronica Porumbacu (1921)
26 octombrie s-a născut Ion Pribeagu (1887)
26 octombrie s-a născut M. H. Maxy (1895)
26 octombrie s-a născut Iosef Rudel (1921)
26 octombrie s-a născut Sergiu Năvodaru (1913)
28 octombrie s-a născut M. Petroveanu (1923)
28 octombrie a murit Sesto Pals (2002)
29 octombrie s-a născut Radu Coşaşu (1930)
30 octombrie a murit Nicu Horodniceanu (2000)
30 octombrie a murit Radu Klapper (2006)
31 octombrie s-a născut Henri Wald (1920)

PRIMIM LA REDACȚIE

• CĂRȚI • REVISTE • ȘI • SCÂNTEIERI • DE • GENIU •

Francisca Stoleru

Migdalul a înflorit a doua oară

Fundația Culturală Libra, București, 2009

Cartea cu titlul de mai sus este în linii mari romanul a două familii ale căror destine se interferează în spațiul societății israeliene în care gravitează amândouă, împreună, cu toate ingredientele principale care îi conferă acesteia din urmă notele sale caracteristice.

Prima dintre ele (poate cea mai apropiată de biografia și traiectoria existențială a autoatei) este o familie de intelectuali cu meserii bune (ea, Mira, medic psihiatru, el, Dan, arhitect de succes) care urcă prin muncă asiduă treptele bunăstării (ceea ce nu-i împiedică să treacă la un moment dat prin drame personale sfâșietoare), au copii reușiți, părinți și mătuși în vârstă de care au grijă (mama se va îmbolnăvi de Alzheimer).

În același oraș, minunata Haifa, căreia, am putea spune, autoarea îi dedică romanul în aceeași măsură ca și personajelor sale cu tot ce reprezintă ele, trăiesc și oameni necăjiți pe care buna, inimoasa Mira încearcă să-i ajute pe cât îi stă în putință, olim hadashim din Rusia deveniți chiriașii ei, care se zbat din greu să-și facă un rost în Israel. Este un bun prilej pentru naratoare de a fora în adâncime în această problematică în care un profesor din Petersburg este nevoit să sorteze fructele dintr-o tarabă la piață până când soarta îl va ajuta în cele din urmă să-și facă un rost mai convenabil; sau în cartierul arab Wadi Nisnas din Haifa de jos, unde locuiește harnica arăboaică Nasrin,

- Iubirile de la Haifa
- La Iași, în ziua aceea...
- Politicienii strigau că nu sunt morți, dar Bulă i-a îngropat

care face curățenie o dată pe săptămână la familia Moran, în pofida ostilității pe care o întâmpină din partea unui alde Ahmed și alți pierde-vară de teapa lui. Aceeași Nasrin care, după ce-și va pierde fiul, chelner într-un restaurant oriental, îi va spune plângând Mirei (al cărei fiu, Roni, va pieri și el ca un erou în Gaza, într-o acțiune antiteroristă): "Cele două neamuri ale noastre locuiesc pe aceeai bucată de pământ și suntem legați prin același destin. Moartea nu alege".

Francisca Stoleru își supraetajează romanul pe mai multe paliere cu o bună știință a construcției. Ea cunoaște în amănunt cele mai diverse medii, unele deosebit de exotice (grație, poate, și experiențelor ei peripatetice) și își clădește în așa fel acțiunea încât mica istorie personală (cu Larisa, rusoaica frivolă și calculată care i-l răpește Mirei pe Dan, stricându-i o căsnicie veche de decenii, cu prietenia dintre Rita, soacra Larisei, și Mira, iubirea dintre Roni și fiica Ritei, Marina, etc. etc.) se intersectează în mod firesc cu istoria mare a Israelului, prin intermediul personajelor respective. Acestea te iau pe tine, cititor, alături de ele, te fac să vezi și să simți tot ce văd și simt ele; într-așa măsură chiar, încât ai uneori impresia că autoarea a creat multe din aceste figuri tipic israeliene pentru a conferi fiecărui un rol bine determinat în peisajul general al țării.

Pe urmele lui Roni, frumosul parașutist, fiu al Mirei și al lui Dan, fratele iubitoarei lui surioare Dafna, pătrunzi în Gaza, unde-și face serviciul militar, asiști la sfârșitul lui tragic și eroic. (Frumos episodul în care Roni îi oferă într-o permisie Dafnei un glonte arab dezamorsat iar fata simte că "glontele turtit îi arde pieptul"). Alături de Nasrin îi asculți trăcănind pe arabii din Wadi Nisnas și ținân-o de rău că lucrează pentru evrei, când ei preferă să lenevească și să tragă din narghilea. Împreună cu Marina și Roni urci spre "Stela Maris", poposești la mânăstirea Carmelitelor, te plimbi prin vestitele grădini Bahai cu aranjamentele lor florale unice, descoperi pădurile Carmelului și "Mica Elveție", cutreieri toate cartierele Ierusalimului, încărcate de istorie și legendă. Cu Dafna ajungi între beduini, în deșertul Neghevului, unde "nisipul lucea ca zahărul" iar stâncile "prindeau nuanțe de aramă", apoi în India: la Goa, la Taj Mahal, între călugării unui templu hindu, pe malul Gangelui și chiar în apropiere de Himalaia – toate înfățișate cu lux de amănunte și cu poveștile aferente.

Dar pe unde nu ne mai duce autoarea, direct sau indirect, cu privirea ei care cuprinde toate nuanțele, vibrațiile naturii ca și formele din jur? Iată cum zgrăvește de pildă primăvara israeliană: "În climatul mediteranean, primăvara este scurtă, dar de o frumusețe deosebită. În grădini, după belșugul de ploi din timpul iernii, verdele crud al ierbii așterne covoare bogate (...). Primii înfloresc migdalii peste noapte, ca la semnalul unei baghete magice, iar dimineața apar ninși de flori albe, strălucitoare. Îi urmează livezile de măslini, lămâi și portocali (...)." Sau cartierul Wadi Nisnas,

în luna decembrie, cu prilejul sărbătorilor: "Clocoteşte de viaţă, parcă atins de o baghetă magică. de la un trotuar la altul se trag ghirlande de becuri multicolore, steguleţe flutură pe balcoane, casele se împodobesc cu crengi de brad (...). Pe trotuare se înşiră tarabe cu cele mai diverse mărfuri (...). Druzii din Daliat el Carmel coboară şi ei din satul lor de munte cu rogojini din rafie colorată, scaune de paie, coşuleţe împletite din nuiele (...).

În planul intrigii propriu-zise a cărţii, până la urmă toate se aranjează cum nu se poate mai bine, ca într-un roman de Jane Austin: durerile se vindecă, tinerii iubesc şi sunt iubiţi, îşi întemeiază familii, părinţii – oameni tari şi echilibraţi de tipul Mirei – reuşesc să iasă din singurătate cu ajutorul copiilor şi nepoţilor. Viaţa merge înainte.

Pe lângă lirismul şi iubirea pentru lucrurile frumoase ale vieţii (inclusiv migdalii care înfloresc a doua oară), marile calităţi ale autoarei sunt legate de tezaurul de imagini şi fapte pe care memoria şi imaginaţia le-au convertit în operă de ficţiune, dar şi de cunoaşterea aprofundată a tot ce face specificul societăţii israeliene moderne, inclusiv mentalitatea şi obiceiurile tinerilor: ca şi în viaţa de toate zilele, ei pleacă după serviciul militar în ţinuturi îndepărtate, ca şi în viaţă ei părăsesc cuibul familial încă înainte de căsătorie; şi, înainte de toate, sunt profund legaţi de ţara lor, exemplul părinţilor fiindu-le model de comportament.

O carte instructivă şi plină de pagini descriptive încântătoare, în care cei ce iubesc stilul calofil vor găsi multe satisfacţii.

(Gina Sebastian Alcalay)

Dr. Iosef Finkelstein

Iași, orasul meu Iași

Editura „Dan", Iaşi, 2009

Încă o binevenită cărticică de amintiri, încă o piatră la Monumentul Neuitării „acelor" ani şi locuri care au marcat vieţi şi morţi. Citim cartea cu o emoţie specială. Pentru că în aceste pagini ne regăsim şi noi, cei de un leat cu autorul, chiar dacă nu suntem ieşeni. Ne amintim şi noi de „condeiele cu peniţă rondă". Ţinem minte şi noi literatura care circula în rândurile şcolarilor,... foile de senzaţie care apăreau zilnic, în fascicole, care costau doi lei exemplarul, eventual un leu, dacă îl desfăceai fără să-i tai marginile şi-l înapoiai. Titlurile şi uneori numele autorilor lor îmi mai sună în urechi şi mi se aprind în minte: „De la tron la eşafod", „Al Capone", „Submarinul Dox", „Cei trei cercetaşi", „Paturel", „Excentric Club", romanele editate în colecţia „cincisprezece lei".

Anii erau încă relativ tihniţi: «La Şcoala Primară Catolică...aici în clasă, majoritatea elevilor eram evrei... În aceşti primi patru ani de şcoală, nu am auzit niciodată – dar absolut niciodată – cuvântul "jidan"... Vara, lacul era populat cu peşti. De nenumărate ori l-am văzut pe Mihail Sadoveanu pescuind! Iar iarna, nu o dată, am fost pe acelaşi patinoar împreună cu Ionel Teodoreanu..."

Paradisul senin al copilăriei nu a durat însă mult: «Odată cu intrarea în liceu, am auzit: „jidane" şi, intrigat, am cerut acasă lămuriri. Nu era nevoie de prea multe explicaţii"... De Crăciun şi Paşte, elevii evrei din clasele întâi şi până într-a treia erau atacaţi de colegii creştini din clasele superioare... pumni, palme sau ghionturi.»... «Poliţia nu era prezentă când se spărgeau geamurile şi capetele „jidanilor" – dar altfel, era foarte prezentă.»

Cât despre vecinii români, nu toate amintirile sunt de bine. Când îi scoteau din case pentru a-i încolona şi duce la Chestura Poliţiei, unde urma să aibă loc masacrul, «vecina de la parter, dr. A. T., mică, grasă, cu mâinile în şolduri, arăta cu degetul, spunând: „Şi acolo sunt jidani şi acolo, la etaj sunt jidani, etc." ...Dintre cei arătaţi cu degetul de ea, nu s-au mai întors acasă 17, printre ei tata şi fratele meu».

Memorialistul descrie apoi, cu aceeaşi simplitate, cu o detaşare aproape obiectivă, scene coşmareşti din „trenul morţii": «Marţi 1 iulie 1941... la apusul soarelui s-au deschis uşile şi am văzut cadavrele din vagonul meu, care erau pe patru şi cinci straturi şi doar doi supravieţuitori, unul pe care nu-l cunosc şi cu mine. Ordinul era să descărcăm vagonul de cadavre, noi doi. Am descărcat vagonul şi în ultimul strat i-am găsit pe tata şi pe fratele meu, pe care i-am aruncat din vagon cu mâinile mele!» Nu comentează, dar acest semn de exclamare de la sfârşit spune tot.

Fraze simple, repetitive, ca respiraţia, ca oftatul, autorului însuşi nevenindu-i parcă să le creadă: „Vagoanele au fost deschise, şi, din ele, au coborât cei rămaşi în viaţă, printre ei aflându-mă şi eu. Din tot vagonul nostru au coborât numai două persoane, una dintre ele fiind eu!"

La fel de impresionantă este şi prezentarea scenei întoarcerii „acasă". N-a mai fost Iaşul „lui": «Mi–am dat seama că sunt orfan, sărac şi trebuie să am grijă şi de mama şi de mine. Din familia noastră de patru persoane am rămas doar doi.»

Şi totuşi, sau poate tocmai pentru aceasta, în titlu stă scris „Iaşul meu". Aşa a rămas, cred, pentru toţi evreii ieşeni din lume. Este tristul paradox evreiesc al nostalgiei după locurile unde au suferit şi au

murit ai lor. De ce? Pentru picul de paradis care li s-a oferit. Şi care, în perspectiva timpului, pentru unii, valorează mai mult decât toată imensitatea umilinţelor şi a suferinţei.

Povestea unei vieţi de om. O carte care se cerea scrisă aşa. Nu romanţat sau dramatizat artificial, nu cu pretenţii de „creaţie literară". Ci ca aceasta, cu simplitate, cu stângăcii, cu repetiţii, aşa cum se întâmplă şi în capul omului.

O cărticică simplă şi adevărată. Şi prin aceasta, impunând respect. Fiind carte-document. Nu putem să nu ne scoatem pălăria în faţa ei.

(Zoltan Terner)

Carol Roman

Mersul pe sârmă Din cronica ultimilor ani nărăvași

Editura "Balcanii şi Europa", 2008, Bucureşti

"Mersul pe sârmă este o veche şi bravă îndeletnicire şi a ziariştilor, explică într-un mini-pamflet autorul. Parcurgând istoria se poate considera că încă din cele mai vechi timpuri a apărut, chiar odată cu onorabila instituţie antică a scribilor. Cu osârdie, meseriaşii antici, urmaţi în succesiunea secolelor de calfe medievale şi artişti contemporani, au slujit şi slujesc cu evlavie Zeiţa Presei spre care păşesc precaut pe sârma subţirică a echilibrului supravieţuitor. Există, oare, vreun ziarist onest care să nu se recunoască în această parabolă desenată a liniei negre?

Există o sârmă subţire-subţirică, cea a supravieţuirii, pe care calcă spăsiţi cei mai mulţi dintre ziarişti.

Şi mai există şi sârme, parâme sau odgoane pe care calcă, cu dezinvoltură, corpul de elită al breslei, "greii" cei care nu-şi irosesc talentul zadarnic şi izbutesc să alăture balansului – când la stânga, când la dreapta – pixul lor ce adună funcţii, titluri şi averi incredibile!"

Cu un umor grav, serios şi... trist, Carol Roman denunţă, expune, analizează, comentează şi înfierează tarele noii societăţi româneşti.

O nouă societate, cea de după primii ani post-decembrişti, care aspiră la integrarea deplină în Uniunea Europeană, unde fenomenul corupţiei este şi acolo la "el acasă", întrebându-se care sunt beneficiile aduse cetăţeanului român, în mare parte debusolat de ritmul impus, mirat de neologismele care au dat buzna în limba lui maternă, dar deziluzionat în continuare de promisiunile pompoase şi nicicând împlinite.

O societate nou-apărută, cu bogătaşi născuţi peste noapte, care sunt dispuşi să facă totul, inclusiv să se expună ridicolului, invizibil, imperceptibil însă pentru ei, numai spre a-şi croi drumul spre o funcţie politică. Noua societate, încă de tranziţie, cu sloganurile lansate în campaniile electorale, cu limbajul descurcăreţilor de moment, cu "trăznăile cotidiene" şi filozofiile procopselii, vehiculate în faţa maselor de oameni necăjiţi, săraci, pensionari sau studenţi, noua societate, cu vicleşuguri marcate de originalitate, cu exhibiţionismul deşănţat al pigmeilor deveniţi brusc personalităţi-vedete, nu se distanţează nici măcar cu un pas de arhicunoscutele caragialisme – dovada perenităţii lor şi peste secole.

Printre povestiri, relatate cu un spirit satiric incisiv, printre instantaneele româneşti şi parabole, reţinem şi acest adevăr: "Adevărul este că mulţi oamneni îl regretă pe Bulă. Mai cu seamă cei din generaţia "de mijloc" care au mai apucat să cunoască acele vremuri ce l-au creat pe Bulă dintr-o "necesitate naţională". Să le aline supărările şi nădufu!!"

Iată şi întâmplarea care confirmă dreptatea eroului:

"Bulă tocmai îşi făcea nevoile sub un pod. Un autocar plin cu politicieni rula la acea oră pe şoseaua de deasupra lui, tulburându-i oarecum osârdia. La un moment dat, şoferul autocarului a pierdut controlul volanului, a intrat în derapaj răsturnând autobuzul chiar în vecinătatea podului. Bulă, auzind zarva şi vaietele politicienilor, a ieşit degrabă de sub pod cu pantalonii-n vine, ca să afle ce s-a întâmplat. Văzându-i pe politicieni împrăştiaţi pe câmp i-a îngropat pe toţi, de-a valma, liberali, democraţi, ţărănişti, udemerişti, muncind temeinic şi cu tact. Care cum îi venea la mână. Acum, băiatul nostru era liniştit de treaba bună făcută.

Peste vrea 12 ore, deci în mare grabă, la faţa locului au apărut şi poliţiştii şi un procuror. Au vrut să afle cum s-a întâmplat accidentul, starea autobuzului, motorul, uşile, plafoniera, etc., etc. Într-un târziu şi-au amintit şi de oameni.

– Unde sunt deputaţii?, l-au întrebat scurt pe Bulă.

– Păi ce să fac, i-am îngropat!

– Pe toţi?

– Până la unu'.

– Da' ce, erau toţi morţi?

– Păi unii dintre ei ţipau de mama focului că nu sunt morţi, dar ştiţi şi dumneavoastră cum mint politicienii, poţi să-i mai crezi?"

Tonul amuzant, deloc amuzat, al autorului îl îndeamnă la meditaţie pe cititor...

Alexandru Singer

Oglindiri paralele

Editura Hasefer, 2008, Bucureşti

Acest "jurnal de impresii personale", în care domnul Alexandru Singer a adunat "un tezaur de amintiri pentru bătrâneţe", este un ghid destinat şi celor care călătoresc prin intermediul cărţii, lectura

fiecărei file constituind un popas pentru minte şi suflet, o experienţă străină pe care şi-o însuşeşte şi care, prin filtrul imaginaţiei, îi devine proprie.

Originar din Brăila, oraşul de pe malul Dunării care i-a impregnat "chemarea apelor curgătoare şi a vapoarelor care străbat furtunile pentru a ajunge în porturi pline de minunăţii", autorul "Oglindirilor paralele" a ajuns la Oradea, dincolo de care "se simţea aerul Budapestei", unde a început trecerea graniţelor, parcurgerea lumii largi, cunoaşterea diverselor "locuri şi medii umane".

Globe-trotter-ul Singer îşi conduce cititorul, insuflându-i pasiunea descifrării necunoscutului, prin Ritmurile Vienei, în lumea de basm de pe Mariahilferstrasse cu vitrinele bomboneriilor, printre construcţiile maiestuoase ale fostului imperiu austriac, remarcînd că "banul se câştigă greu şi se drămuieşte cu grijă", în Ţara cu două suflete: "Pentru mine, ca individ, Germania a fost şi rămâne o ţară demnă de respect şi nemţii nişte oameni interesanţi, cu multe comportamente corecte. Vinovăţiile nu se şterg, dar ele aparţin unor indivizi sau unor grupuri, unor partide şi unor ideologii, nu unor popoare. Copiii nu pot fi traşi la răspundere pentru faptele părinţilor decât dacă le repetă. Şi faţă de cei care vor să nege trecutul pentru a-l repeta trebuie acţionat ferm". În Polonia, dominată de Puterea catolicismului, autorul are presentimentul viitoarelor frământări politice. La Pawiak, "locul unde au fost masacraţi evreii", Alexandru Singer notează: "Nimeni nu mi-a putut explica vreodată de ce au fost şi au rămas antisemiţi mulţi polonezi".

Întâlnirea cu Colosul roşu ("mulţi ani am jinduit să văd cu ochii mei realităţile sovietice"), "imaginea gogoliană a unui târg tradiţional rusesc" trezită de aglomeraţia din gara Chişinăului, "discrepanţa dintre mujici şi nomenclatură", dau naştere unor consideraţii socio-politico-economice împletite cu impresiile de la galeriile Tretiakov, Muzeul Puşkin, Ermitaj, sau cu nostalgiile izvorâte din plimbările pe lacul Onega, prin splendidele păduri de mesteceni. Şi o constatare – "Dacă raportul lui Hruşciov m–a cutremurat, realităţile sovietice, atâtea câte le-am întâlnit, m-au lecuit definitiv de orice iluzii comuniste. Aş spune că de atunci nu m-a mai mirat nimic din dezvăluirea crimelor staliniste, pentru că am văzut cea mai cutremurătoare dramă: un popor plin de calităţi înmormântat în jalnică înapoiere, în sărăcie şi spaime, sub pretextul înfăptuirii celei mai nobile speranţe a omenirii".

Cititorul-discipol îşi urmează ghidul-scriitor sub surâsul veşnicului însorit O Sole Mio pe străzile italiene, admiră fascinat reflexele marmurii din care geniul a dat lumii o Pietà, un Moise, grădinile de portocali de la Sorrento, marea de smarald de la Faragnoli, Galeriile Uffizi şi Ponte Vecchio din Florenţa, Palatul veneţian al Dogilor, gustă din cucina napoletana; călătorul pleacă în vizită la buchinişti, în Parisul unde "realul şochează iluzia", oboseşte pe traseul Rue de Rivoli, grădinile Tuileries, Concorde, podul Alexandru, Domul Invalizilor, Turnul Eiffel, Trocadéro, Arcul de Triumf, Champs-Elysées, Madeleine, piaţa Vandôme, etc., are nevoie de timp să viziteze comorile din muzee, îl însoţeşte pe Singer la întrevederea cu scriitorul Jean d'Ormesson, care i-a explicat "cât de nefast este regimul politic din România" (convorbirea a avut loc în anul 1985).

De la Barcelona la Washington, de la Atracţiile Dalmaţiei la paradisul turistic maltez, traversând oceanul, sau parcurgând mii de mile în avion, rostind Aloha în Polinezia, ascultând Malagueña Salerosa în Trinidad, sau primind misiunea de a-l saluta pe revoluţionarul Fidel, atingând Nirvana în China, cititorul i se alătură autorului: "Deci, să-l rugăm pe Cel Atotputernic să ne mai dea zile".

Dr. Alexandru Marton

Soarta

2009, Ierusalim

Cinci schiţe, "Mina de aur", "Vacanţa de iarnă", "La malul lacului", "Stewardesa şi pilotul" şi "Ceasornicarul şi câinele", alcătuiesc "Soarta", cea de-a 14-a carte a medicului Alexandru Marton.

Firul naraţiunii se desfăşoară cursiv, personajele par rupte din viaţa obişnuită. Doar finalul, deşi aşteptat, surprinde.

Optimismul autorului se reflectă în faptele eroilor săi, omenoşi, generoşi, oneşti, modeşti. Dragostea triumfă întotdeauna, după ce a trecut peste opreliştile hazardului şi ale anturajului. Dragostea triumfă pentru că izvorăşte din sinceritate, din curăţenie sufletească, din devotament nemărginit, din prietenie neţărmurită. Dragostea este triumful omului asupra vitregiilor aduse de soartă.

Gesturi mici, simple, dar deseori înălţătoare, marchează, exprimă caracterul personajelor. Duioşia faţă de suferinţele mărunte ale copiilor este imensă pentru aceste mici şi delicate făpturi. Sentimentele sunt mai presus de goana după avere şi, câteodată, stratagemele, minciunile incluse într-un plan bine şi viclean ticluit se destramă, se topesc atunci cînd apare IUBIREA, iubirea adevărată, prima şi ultima iubire a vieţii.

Ne-a impresionat în mod deosebit legătura dintre nefericitul ceasornicar Ghiţă, sărac lipit pământului, şi puiul de câine, Puf, pe care l-a salvat de la o moarte sigură şi

care, la rândul lui, încearcă să-l salveze, acceptând să îndure loviturile şi răutatea oamenilor ("Ceasornicarul şi câinele").

Păcat, mare păcat că greşelile de tipar, de gramatică, de topică, de grafie a numelor proprii împietează grav lectura!

(Ella Bernfeld)

Reviste

Consemnăm cu plăcere apariţia celui de-al 5-lea număr al publicaţiei ***"Chemarea"***, "revistă pentru minte, inimă şi spirit", după cum se subintitulează, dedicată "înţeleptului indian Bhagavan Sri Ramana Maharshi, precum şi tuturor acelora care, cu mintea şi inima deschise, caută răspunsul celei mai frumoase întrebări a spiritului uman: Cine sunt eu?

Editată de d-na Viorica Weissman, din Ierusalim, revista se autoprezintă drept "apolitică", "nu acuză şi nu apără pe nimeni şi nimic; aduce tot ceea ce este mai nobil şi frumos în om sau într-o viaţă de om, oricine ar fi fost acesta".

Menţionăm în mod deosebit din cuprins varianta a 14 întrebări adresate de Shivaprakasham Pillai maestrului său, Sri Ramana Maharshi, care i-a răspuns notându-şi cuvintele pe o placă de ardezie, deoarece atunci păstra tăcerea.

Reproducem (parţial) răspunsul captivant la chestiunea "Nu e oare această lume, cu tot ce se întâmplă în ea, rezultatul voinţei lui Dumnezeu? Şi dacă da, de ce ar dori-o Dumnezeu?"

"Dumnezeu nu are nici un scop. El nu este îngrădit de nici o activitate. Faptele din lume nu-L pot atinge. Asemuiţi-l cu soarele. El răsare fără vreo dorinţă, fără efort sau osteneală, dar, din clipa în care urcă pe cer, încep să se producă pe pământ o sumedenie de acţiuni: lentilele plasate în calea razelor sale generează scântei în focare, bobocul lotusului se deschide, apa se evaporă şi orice creatură îşi începe făptuirea, pe care şi-o continuă o vreme, iar la final o părăseşte".

"Balcanii şi Europa", o revistă de consemnări şi atitudini (director general: Carol Roman), apare în excelente condiţii grafice (demne de invidiat!), conţinînd un foarte bogat material pe teme politice, economice, analize şi comentarii, interviuri, în exclusivitate, cu înalte personaje din trecutul apropiat sau contemporane, prin funcţia îndeplinită.

Sumarul variat include interesante note culturale din peisajul balcanico-european, pagini de istorie, expuneri ale unor poziţii şi probleme europene, evenimente şi conotaţiile lor, articole pe marginea unor realităţi reflectate de presa străină, puncte de vedere critice, etc.

(E. B.)

❖

Am primit la redacţie:

I. Schechter, *"Schechterezada"*; culegere de umor şi satiră sub îngrijirea prof. Andrei Strihan; grafica: Done Stan; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009.

Berthold Aberman, *"Tributul naivităţii"*; proză; cu un Cuvând înainte de Simona Kiselevski; ed. Societatea Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2008.

Solo Juster, *"Homo sapiens"*; poeme; ed. Autorului, Rehovot, 2009.

Luis Roniger, *"Antisemitism: Real or Imagined? Chavez, Iran, etc."* (în engleză); Centrul Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului; Ierusalim, 2009.

"Vatra", revistă lunară de cultură; Tg. Mureş, România; nr. 5-6, 2009.

"Semnalul", revistă lunară; Toronto, Canada; nr. 148-149, 2009.

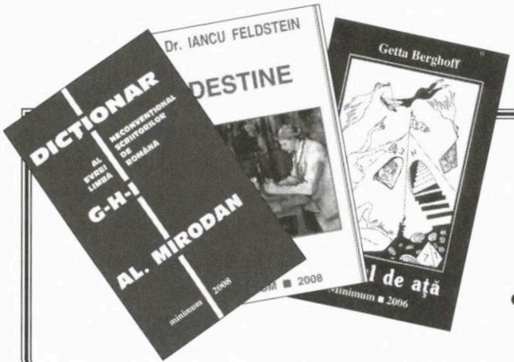

minimum editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

Există în sfârşit o editură: minimum

EDGAR REICHMAN

Atac împotriva lui Mihail Sebastian

Polemică de anvergură în România (şi chiar peste hotare). Motivul: scriitoarea Marta Petreu, de la Cluj, poetă remarcabilă şi profesoară de filozofie, a publicat (s-ar zice ca din senin) o carte având drept scop să demonstreze că Mihail Sebastian, atât de lăudat astăzi, a fost... un extremist de dreapta.

Printre susţinătorii tezei emise de Marta Petreu se află şi scriitorul Edgar Reichman, de la Paris. El ne-a trimis următoarele spre publicare. Titlul intervenţiei lui Reichman: Spulberarea unei iluzii.

O stafie cutreieră cafeneaua scriitoricească din Bucureşti: zâzania. Polemica a fost provocată de apariţia cărţii prietenei noastre Marta Petreu "Diavolul şi ucenicul său – Nae Ionescu şi Mihail Sebastian" (ed. Polirom, Iaşi, 2009). Este oare Marta Petreu antisemită? Dacă acest text riguros şi deranjant spulberă o obsesie mitologică şi face ca să pălească o icoană scumpă nouă şi cititorilor din România, dar şi evreilor din *trib* şi de pretutindeni, de la Bucureşti la Paris şi la Tel Aviv, el are meritul de nepreţuit să înfăţişeze publicului adevărul, realitatea nemijlocită de fantasme lirice, de "politicul corect" şi de înfrumuseţări circumstanţiale. Şi cum să nu luăm seama de această realitate "deconspirată" de cercetătoarea clujancă fără ca o adâncă amărăciune să ne pătrundă? Şi cum să nu reacţionăm împotriva atacurilor şi calomniilor cărora această intelectuală curajoasă, însetată de adevăr, trebuie să le facă faţă? Astfel, Domnia-sa se întreabă, ne întreabă şi pe noi, admiratori incondiţionali ai scriitorului Sebastian, autor al celebrului "Jurnal 1935-1944" descoperit de profesorul Leon Volovici: este sau nu demn să devină, ca persoană, simbol al persecuţiilor suferite de către evreii din România în timpul dictaturii de tristă amintire?

Ca de obicei, realitatea nu este nici alb-albă, nici neagră-negru, ci mai curând un cenuşiu deschis către sumbru. Aceată ambiguitate existenţială a fost surprinsă de cercetătorea noastră cu o rară măiestrie. La apariţia în Franţa a jurnalului ţinut de dramaturgul şi romancierul brăilean (apariţie la care am contribuit personal, împreună cu regretatul Alain Paruit), am fost amândoi vrăjiţi – ca toţi aceia care l-au citit în numeroasele traduceri – dar mai ales răscoliţi de mizeriile îndurate de un intelectuel evreu în timpul odioaselor legi rasiste impuse de către guvernele de dreapta şi de extremă dreaptă spre sfârşitul anilor 30 şi mai apoi. Farmecul acestei scrituri, deznădejdea pe care o exprimă a situat repede pe autorul "Stelei fără nume" pe poziţie de "icoană" a destinului dramatic al evreilor din România. Este oare această postură justificată de comportamentul omului Mihail Sebastian de la sfârşitul anilor 20 până în 1935?

Marta Petreu descoperă în arhivele vremii vechile angajamente politice şi ideologice ale scriitorului, reieşind din articolele sale. Prietenia şi mai ales veneraţia pe care acesta o purta directorului ziarului "Cuvântul", Nae Ionescu, filozof, profesor plagiator al gânditorilor crepusculari germani, Spengler, Schelling, Stirner şi alţii, devenit mai apoi inspirator al mişcării legionare, justifică atacurile sale împotriva democraţiilor occidentale, împotriva parlamentarismului şi admiraţia pe care o purta fascismului mussolinian. În vâltoarea acestor ani tulburi, majoritatea tinerilor intelectuali români, printre care şi Sebastian, care se simţea mai curând român evreu decât evreu român, în vâltoarea anilor 20 şi 30, majoritatea tinerilor intelectuali români, dezorientaţi de crizele, corupţia şi anarhia care domneau în micul regat dunărean, devenit mare, alesese calea "revoluţiei naţionale", antisemită şi xenofobă. Aceste opţiuni le răspândea ziarul "Cuvântul", unde Sebastian colabora regulat fără să ţină seama de prezenţa colegilor săi legionari, Corneliu Zelea Codreanu sau Vasile Marin. Fervent partizan al autarhiei în România şi al limitării numărului de "străini" în universităţi, evreul brăilean, care se dorea român neaoş de la Dunăre, era fericit să fie acceptat de semenii săi întru gândire, atitudine care ducea la o conducere radical naţionalistă şi antisemită în ţară. Dezmeticirea lui Mihail Sebastian – şi acest moment este exprimat cu acută simpatie în ultima parte a analizei Martei Petreu – a avut loc cu prilejul apariţiei romanului său "De două mii de ani", volum însoţit de prefaţa violent antisemită a idolului său, directorul ziarului "Cuvântul". În această prefaţă, scrie Marta Petreu, "Nae Ionescu i-a retras lui Sebastian nu numai dreptul de a se considera român, ci şi dreptul de a se considera om, admiţându-i numai calitatea imuabilă de evreu".

Trezit din negurile funebre unde se rătăcise, scriitorul redevine el însuşi pe măsură ce se înăspresc măsurile anti-evreieşti. Avocat radiat din barou, scriitor interzis la publicare, ameninţat de deportare, dramaturg cu piese clandestin jucate sub alt nume, datorită unor prieteni români, Mihail Sebastian începe, în 1935, redactarea sfâşietoru-

lui său Jurnal care îi asigură gloria postumă. Deja din aceste pagini se desprinde totuşi fascinaţia lui pentru maestrul – diavolul său – Nae Ionescu, precum şi tristetea despărţirii de Mircea Eliade, cel mai bun prieten, care îl abandonează tragic. Lui Mihail Sebastian i s-ar potrivi vorba franţuzească "l'arroseur arrosé" adică, mai pe româneşte, "stropitorul stropit", prelungită cu zicala limbii noastre "cine sapă groapa altuia, cade singur în ea".

I s-ar putea reproşa Martei Petreu, mai cu seamă de către descoperitorul Jurnalului, prietenul nostru Leon Volovici, sau de către cei care au contribuit la difuzarea lui în Franţa sau aiurea (printre care şi subsemnatul), tonul violent din prima parte a textului dumisale. Eu nu o voi face. Cufundată în arhivele anilor aceia, era greu ca cercetătoarea să nu se fi molipsit de agresivitatea jurnalistică a vremii. Pe de altă parte, Marta Petreu îl recuperează pe autorul Jurnalului în partea a doua a lucrării sale, unde acesta suferă ura devastatoare sau indiferenţa, nici măcar politicoasă, a foştilor săi amici deveniţi legionari. În schimb, tocmai acei oameni politici democraţi pe care Sebastian, redactorul principal la "Cuvântul", ucenicul diavolului, îi ataca, Ralea, Vişoianu, prinţul Bibescu şi alţii, l-au ajutat pe intelctualul evreu năpăstuit. Fireşte, şi editorul său, Alexandru Rosseti, sprijinitorul şi prietenul de totdeauna. Astfel se destramă imaginea hagiografică a unui scriitor evreu talentat, democrat, marginalizat, care s-a născut din lectura romanului său "De două mii de ani" şi a celebrului "Jurnal". Acestei icoane de victimă, în care am crezut cu toţii ani de zile, i se substituie portretul unui tânăr scriitor evreu, puţin arivist, destul de monden, rătăcit prin anii 20 şi 30 în labirintul lugubru al fascismului românesc incipient. Fireşte, opera literară a lui Sebastian nu este pusă în discuţie, ea va continua să vrăjească pe cititorii săi, asemenea prozelor fantastice ale lui Mircea Eliade, prietenul infidel; ea va înfrunta timpul precum cea a omologului lui Eliade, latino-americanul Borgès. Totuşi itinerariul uman al "românului de la Dunăre", care se regăseşte evreu, rămâne sinuos. E trist, dar mai ales tragic. Oare menirea intelectualului demn de acest nume nu este să privilegieze adevărul cosmeticizării care duce la falsificrea realităţilor indiscutabile? Marta Petreu antisemită? Nu, ea îşi asumă cu totul această nobilă menire intelectuală.

(În numărul viitor: Scriitoarea Ioana Pârvulescu, de la "România literară", sare în apărarea lui Sebastian)

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Prof. Andrei Strihan, estetician, critic de teatru: cele două volume apărute simultan ("Schechterezada" – o colecţie din scrierile umoristice ale lui I. Schechter, pe care a îngrijit-o penru editura "Hasefer", şi "The Same Old Play, Different Masks", o culegere din cronicile sale dramatice, traduse în engleză) au mărit *cota* acestui cărturar, unul dintre cei mai valoroşi şi activi din lumea *alialei.*

În scădere

Consiliul ASILR (Asociaţia Scriitorilor): scrisoarea poetei Bianca Marcovici (v. în corpul revistei), în care contestă legitimitatea conducerii Asociaţiei, pe motiv că – încălcând regulamentul Asociaţiei – aceasta nu a mai ţinut alegeri de ani de zile, funcţionând, cum s-ar zice, fără acoperire, i-a dezamăgit pe toţi cei care consideră că sus-amintitul comitet ar trebui să fie un exemplu de corectitudine în toate privinţele.

AVOCAT ŞI NOTAR

AUSTERMAN EFRAIM

Fost magistrat în România

Execută

Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;

Rezolvă probleme juridice legate de România

Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România

Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11

Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401

Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

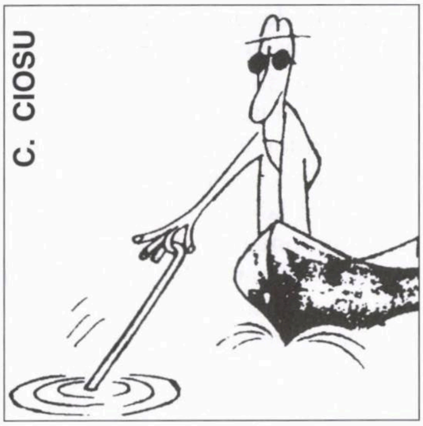

Pescuitorul de perle

Au divorțat soții Bush?

Explicaţie foto:

«Laura Bush, fosta soţie a preşedintelui Americii, George W. Bush, în vizită la (casa memorială) Margaret Mitchell House.»

("Adevărul literar şi artistic", Bucureşti, 4.03.09; comunicată de Vicky şi Lucian Vidraşcu, Bucureşti – care sunt de părere că autorul rândurilor de mai sus a încurcat niţel borcanele sau – cine ştie? – vrea să bage intrigi în familia Bush. În realitate, Laura Bush nu este fosta soţie a lui George W. Bush, ci soţia fostului preşedinte al Americii.)

Există state și state

«...Factorii israelieni, în frunte cu Meir Amit (şeful Mossadului în anii '60), cad de acord să-l informeze pe Ben Gurion şi pe şeful statului, maior Itzhak Rabin, care au aprobat imediat acţiunea.»

("Viaţa noastră", 29.02.09; comunicată de Pincu Pascal, din Lod, care îşi aminteşte, ca şi noi, de altfel, că regretatul I. Rabin n-a fost şeful statului – preşedinte – nici pe vremea lui Ben Gurion, nici mai târziu; formularea corectă ar fi trebuit să sune aşa: şeful Statului Major, Itzhak Rabin.)

Turnați, fraților, turnați!

«Torna, fratre (Toarnă frate).»

("Jurnalul săptămânii", 2.08.09; comunicată de ing. Radu I. Gaton din Tel Aviv, care, amintind că citatul exact este "Torna, torna, fratre", precizează că în traducere vestita expresie n-are nici o legătură cu turnătoria, ci înseamnă "întoarcete, frate" şi este considerată ca fiind prima menţiune scrisă în limba română.)

O nouă performanță a Mihaelei Rădulescu. Dar ce performanță! Să moară de invidie Andreea Marin!

Sub titlul "Mihaela Rădulescu cumpără o casă la Paris", citim:

«Mihaela Rădulescu urmează să se mute, împreună cu fiul ei Ayan, de 5 ani, într-un apartament cumpărat de fostul ei soţ, Elan Schwartzenberg, pe cea mai scumpă stradă din lume, Princess Grace, din Monte Carlo.»

Mihaela Rădulescu și fiul ei, Ayan

("Jurnalul săptămânii", nr. 133/09; comunicată de Viorica Druckman, din Bat Yam, care recunoaşte cinstit că moare de invidie la ideea că frumoasa brunetă de la televiziunea bucureşteană va avea o casă aflată în acelaşi timp în două locuri superbe: Paris şi Monte Carlo.)

Poșta

Soli Zilberman, Ghivataim; **av. Metodiu Vornicescu,** Lausanne, Elveţia; **Andreea Engel,** Oradea, România (observaţii bune, dar nu perle); **Florin Cintează,** Craiova, România; **Aurel Iacob,** Beer Sheva; **Beny Clopotaru,** Los Angeles, SUA (nu; mai încercaţi).

O povestire de
ANDREI FISCHOF

Când îngerii se duc la plimbare

– Jack, vin la tine-n cameră!
– E o greşeală. Eu nu sunt Jack.
– Ba da, tu eşti Jack.

Există totuşi vraja aceea inexplicabilă a iubirilor imposibile, în care fiecare îl simte şi îl vrea în permanenţă în el însuşi pe celălalt. Fără ea, iubirile pier. Precum viţa de vie fără arac. Da, asta e o imagine bună, să nu uite s-o noteze, iubirea asemănată cu viţa de vie: ambele pier, sterpe, se usucă, dacă nu au pe cine să se sprijine, pe cine să mângâie.

Astfel gândea, la ora 6 dimineaţa după ora New-York-ului, şezând în vagonul metroului care îl purta de la aeroportul Kennedy spre oraş. Gânduri bizare pentru prima lui dimineaţă în America, gânduri bizare oricum la această oră şi mai ales după un zbor lung, început la Tel Aviv într-un ceas de noapte şi prelungit până aici, pe coasta Atlanticului, după ce lăsase o dungă invizibilă, ca o umbră, pe perna Europei adormite. Prin fereastra rotundă a avionului urmărise o vreme cerul, iată, se îndrepta îndărăt spre ziua de ieri, gândea, oprind, cu o bucurie copilărească, acele ceasornicului la fiecare oră. Ca zborurile acelea din filmele misterios banale, către interiorul tunelului timpului. O călătorie înapoi, într-o vreme trăită, chiar dacă doar cu 24 ore în urmă. Splendid, iată prilejul de a fi iar ziua de ieri, trăită şi consumată undeva pe malul Mediteranei, prilejul de a corecta ceva din ceea ce s-a petrecut deja, iată o traiectorie care uneşte nu numai două continente, dar şi două vremuri diferite. Precum într-o altă călătorie, făcută cu mulţi ani înainte, pe alte plaiuri, într-o altă lume. O călătorie oprită în mintea sa ca o imagine dintr-un film vechi, rupt, nemişcat de două decenii. Un tren cufundat în semiîntuneric, vagonul de dormit gol, sau aproape gol, el la un capăt al coridorului, femeia la celălalt capăt, conductorul adormit în cuşeta lui de lângă scări. Ca o stafie, propria imagine oglindită în geamul rece, peste care haltele şi gările se perindă ca o lupă căutând pe o hartă cine ştie ce localitate uitată de Dumnezeu, sau inexistentă poate. Dar nu o dată, memoria cuibărită în vreo capcană a materiei cenuşii ne face festa şi ne surprinde cu câte un gând copt în noi ani în şir, fără să ştim, şi care acum, la momentul cel mai nepotrivit cu putinţă, îşi găseşte calea să ne inunde.

Obosit încă nu era. Aţipise de câteva ori în cursul zborului, aşa ca nu simţea încă dezechilibrul orelor, învălmăşite între fusele orare şi, în afară de asta, emoţia premergătoare zborului fusese atât de puternică, încât el îi simte încă apăsarea, forţa care îl ţine treaz, capabil să vadă şi să înregistreze totul.

De sus, din avion, New-York-ul îi apăruse ca un arici enorm, cu ţepi lungi, inegal, îndreptat spre cer, şi care stă la pândă, gata să înhaţe mica vietate, statuia cu făclia libertăţii, de pe insula aflată la o aruncătură de băţ. Imaginea aceasta grotescă nu îl deranja, dimpotrivă, îi provoca un lanţ de comparaţii năstruşnice, rupt în cele din urmă de aterizarea oarecum zgomotoasă pe pista betonată – cărare sărmană şi cenuşie între ţepii cumplitului arici.

Iar acum metroul, această dugheană zburătoare gonind spre centrul metropolei, unde avea să-l aştepte o cameră de mâna a treia. Zgomotul ritmic al roţilor îi aminti din nou trenul acela de iarnă şi culoarul vagonului, imaginea femeii într-unul din capete, şi câmpul alb peste care umbra trenului aluneca, neutră, rece, prelungă.

Era încă singur în vagonul metroului, la această ora matinală de duminică. Taxatoarea şi poliţistul, amândoi negri, picoteau pe câte un scaun rabatabil, ca o palmă cerşind, ieşită din perete, iar el se simţi deodată un puşcăriaş singur cu păzitorii adormiţi, aflat în faţa ocaziei sperate sau nesperate de a evada. Dar se apropiau de destinaţie, staţiile metroului deveneau din ce în ce mai luminate şi mai populate, iar în el creştea, abia acum, emoţia realităţii. Distanţa aceasta de la aeroport i se păruse deosebit de lungă, căci nu ştia cât avea să călătorească până la staţia din strada 42, aşa se întamplă, gândi, drumul ni se pare lung, mai lung decât ni-l închipuim, când nu ştim dinainte cât timp sau ce distanţă avem de parcurs până la destinaţie. Da, să notez şi asta, îşi spuse, poate voi scrie ceva pe tema călătoriilor. Adevărul este că tema aceasta l-a urmărit de mult, călătoriile, dar mai ales plecările de nicăieri şi sosirile niciunde, deşi în fapt ocolise asemenea situaţii în care claritatea deznodământului nu era asigurată din capul locului. Afară de un singur prilej, iarăşi, călătoria aceea din răscrucea anilor. Trenul plecând seara din Cluj şi ajungând la Bucureşti în zori. Trenul plecând într-un an şi ajungând anul următor la destinaţie. Un tren pe jumătate gol, cine călătorea în noaptea revelionului, doar cei care n-au unde întâmpina noul an. Doar ei doi în vagon, pe culoarul abia luminat. Ca o vrajă, da, vraja aceea există, ca o vrajă fusese totul, conştienţi că niciodată nu se vor mai revedea. Întregul rost al lucrurilor se adunase în ei şi-n fracţiunea aceea de vreme, rămasă într-însul oprită, până azi, după decenii, vie şi pulsând cu aceeaşi intensitate.

...Strada 42 încă nu se trezise. Magazinele – uriaşe bazare lipsite de gust – răspândeau în jur mirosul nopţii adormite doar către zori, ici-colo figurile ciudate reze-

mate de câte un stâlp sau şezând pe trotuar, ofereau o privelişte jalnică, totalmente diferită de ceea ce-şi închipuise ca va gasi aici, în această metropolă mondială. Demistificarea, da, acesta e termenul, iată demistificarea demonului care se chema New York; iată-l, deci, oraşul, netrezit de-a binelea, nespălat, cu urmele cearceafului mototolit pe faţă, iată Manhattan-ul care-l aştepta după mai bine de 12 ore de zbor. Traversă Time Square, o insulă stingheră în marea de oameni, care se zbăteau la revărsarea Broadway-ului, şi se îndreptă spre Hotel Edison, pe care-l reperase după toate indicaţiile primite dinainte; ca într-o gară uriaşă, un du-te-vino permanent, necontrolat şi necontrolabil, în care nimeni nu ştia cine este şi nu este locatarul hotelului, cine e şi cine nu e vizitator dorit sau invitat de aceştia.

Camera – o cutie în care se înghesuiau un pat, un dulap, un televizor vechi şi un scaun de paie lângă geamul care dădea spre o curte interioară şi din care de aici, de la etajul al unsprezecelea, se vedea doar un colţ – camera îl sugruma, îl apucase o dorinţă cumplită de a nu fi singur; nu, nu era teamă, ci mai degrabă un dor, un dor de ceva ce nu s-a întâmplat de multă vreme, fără a putea preciza ce anume. Apăsă într-o doară unul din butoanele televizorului, canalul 14, ştiri, 13, un film, o poveste din vestul sălbatic, canalul 12, copii îmbrăcaţi la fel cântă în cor ceva ce aduce a liturghie.

Atunci, sună telefonul. Ridică uimit receptorul, o voce tulbure de negresă îi pocni, dur, timpanul:

- Jack! I'm coming.

- ...

- Hi, Jack! I come to you.

- Aaa... It is a mistake... I am not Jack... I am...

- Yes, man, you are, I know, you are Jack!

- No!...

Zgomotul receptorului trântit în furcă. Undeva, la celălalt capăt al New-Yorkului (sau al Americii, sau poate aici, jos, în holul hotelului) convorbirea se întrerupse, lăsând în urmă un fum înecăcios şi miros de ouă clocite. O spaimă puternică îl cuprinse deodată – filmele copilăriei, cu gangsterii americani, îi apărură ca un coşmar – şi îşi simţi gândurile paralizate ca în faţa unui câine paralizat. Se ridică, verifică dacă uşa e bine încuiată, puse şi lanţul de siguranţă. Să plece? Unde? Cine ştie ce, sau pe cine va găsi în cameră, când se va întoarce. Se trânti iar pe scaunul de paie, cu gândurile aiurea. Trebuie să mă gândesc la ceva, la altceva, îşi zise. Ei da, femeia aceea din trenul de iarnă, cu câtă disperare îl rugase, să nu mă cauţi niciodată, auzi, ţine minte, niciodată, nicăieri, iar el n-a căutat-o niciodată şi nici măcar nu îi aflase numele. De recunoscut ar recunoaşte–o, deşi atunci întunericul cuşetei înghiţise semiîntunericul dintre ani. Undeva pe la Războieni îi apucase clipa noului an, nici nu-şi dăduseră bine seama, se aflau în ceea ce el numea totala uitare de sine. Numai să nu mă cauţi niciodată, îi şoptise mereu, aproape obsedant, ca şi cum i-ar fi fost teamă că-i va pretinde ceva, vreodată. Ca şi cum s-ar fi temut de vraja aceea care există totuşi în toate iubirile spontane şi care ne urmăreşte apoi o viaţă întreagă.

La naiba cu toate, privi în tăcere telefonul amuţit şi apăsă iar butonul de comandă de la distanţă al televizorului, canalul 10, o emisiune în limba chineză, vajnicii locuitori din Chinatown o urmăresc cu siguranţă în fiecare duminică dimineaţă, sau...

❖

...În somn (un somn scurt, chinuit, chircit în scaunul de paie) vocea cu intonaţii cunoscute, ca un atavism venit de dincolo de firea noastră, îl făcea să tresară; deschise ochii ameţit de oboseală – abia acum diferenţa de fus orar îşi arăta colţii – şi orbit de lumina puternică de pe ecranul televizorului, de pe care îl privea faţa rotundă a femeii, fără îndoiala era ea, nu se putea să greşească, doar se trezise de-a binelea, iat-o, Dumnezeule, vorbeşte româneşte, probabil pe canalul acesta sunt emisiuni în toate limbile, pentru toate sufletele emigrate, iat-o aici, în aceeaşi cameră cu el, dar intangibilă, de data aceasta artificială, iat-o, ea l-a găsit până la urmă fără ca el s-o caute, o aude vorbind şi o simte, aproape ca atunci, în trenul acela care parcursese o noapte între ani, singura noapte în care o văzuse, în care o cunoscuse şi în care o îmbrăţişase pentru o viaţă întreagă. Doar dacă îmi promiţi că niciodată nu mă vei cauta, aşa îi şoptise mereu şi şoapta a devenit ţipăt, şi nu mă întreba ce caut în trenul acesta nenorocit, căci noaptea aceasta e doar a mea, înţelegi, oriunde vei fi, să nu mă cauţi.

Privea hipnotizat chipul ei pe micul ecran, totul îi păru stupid şi ireal, frizând bunul gust şi încercă să se concentreze la ceea ce spunea, le vorbea imigranţilor, America vă aşteaptă cu braţele deschise (o, imaginea grotescă a ariciului), libertatea, lumea nouă...

...Să nu mă cauţi niciodată, nu are importanţă cine eşti, niciodată să nu întrebi de mine, nici măcar acum, în noaptea asta...

Privea uimit ecranul televizorului, fermecat de acest incredibil joc al întâmplării, şi nu auzea bătăile în uşă, nici vocea tulbure de dincolo de ea:

- Jack, I am here, man! Open the door!

Dintr-una din camere se revărsa pe coridor, ca şuvoiul de apă inundând vaporul naufragiat, glasul lui Armstrong:

"Când îngerii se duc la plimbare
Dumnezeul din noi îşi face de cap
Când îngerii se duc la plimbare
Dumnezeul din noi se destrăbălează".

Dar el nu auzea nimic, doar faţa ei pe ecranul televizorului continua să-l fascineze, ţintuindu-l locului, şi nu mai ştia dacă toate acestea se întâmplau sau visa, era ca o inexplicabilă vrajă, o vrajă care există totuşi, până dincolo de noi.

O schiță de
DOREL SCHOR

Mirosul bancnotelor

Ciudată alergie: la un moment dat, dl. Besserman nu mai suporta mirosul bancnotelor.

Trebuie neapărat să vă povestesc o întâmplare care mie mi se pare grozav de interesantă. Chiar mă mir că până acum nu mi-a venit ideea s-o fac publică. Pentru că merită... Așa că, să-i dau drumul:

Locuiește în orașul nostru un tip, nu are importanță cum îl cheamă, numai convențional o să-l numim Tobias Besserman, cu toate că numele lui este Guttman. Locuiește în strada Herzl la numărul 34, apartamentul șase și cu ce se ocupă? Până în urmă cu o vreme avea o cafenea în centru, colț cu bulevardul Independenței. Treburile mergeau destul de bine, și dânsul era foarte mulțumit, deși trebuia să lucreze destul de greu, adică de dimineața până seara, ba uneori mai spăla singur paharele. Dar clienții nu-i lipseau, pentru că era un vad excelent, nu departe de o străduță unde poți cumpăra dolari la negru.

Așa că atunci când vânzătorul și clientul, mă refer la dolari bineînțeles, doreau să facă tranzacția, intrau la cafeneaua Besserman ca niște cetățeni oarecare, comandau ceva de băut sau chiar și o prăjitură ieftină și aveau demnitatea lor, nu trebuiau să se ascundă prin ganguri sau prin curți și să riște o ploaie, sau o escrocherie, sau mai știu eu ce.

Încât domnul Tobias era și cinstit față de stat, pentru că el nu-și murdărea mâinile cu dolari falși sau euro buni dar negri, dar profita din plin de pe urma lor. Și era destul de mulțumit, adică o ducea foarte bine. Până când a intervenit chestia cu alergia. Nu se știe din ce cauză, poate ca urmare a unei răceli, sau poate din cauză că a devenit foarte sensibil la mirosul bancnotelor, sau poate din altă pricină necunoscută, domnul Tobias Besserman a început să strănute. Însă nu o dată, sau de două ori, sau chiar de trei ori... Mult mai rău. Când îl apuca, putea să-l țină câte o serie de cincisprezece strănuturi și, dacă tocmai avea în mână tava cu cafele sau altceva lichid, vă închipuiți ce neplăcut era, totul se vărsa, chiar și pe pantalonii clienților.

Azi așa, mâine tot așa, cam după ce s-au întâmplat câteva episoade din astea, foarte neplăcute, clienții au început s-o mai rărească și toată întreprinderea cea rentabila a devenit, ca să mă exprim între noi, falimentară. Ce nu a încercat domnul Tobias? A adus o lucrătoare drăguță și simpatică... Și-a luat un tovarăș care să fie prezent înăuntru... S-a dus, bineînțeles, la cei mai buni doctori de specialitate... Nimic n-a ajutat. În ambele sensuri, adică nici clienții n-au mai revenit și nici strănutul n-a dispărut.

Și uite așa, disperat, tocmai îi povestea domnul Tobias unuia dintre ultimii clienți că dacă n-ar avea copii și alte obligații ar intra imediat în depresie, când acela, adică interlocutorul, îi zice: ce, ești prost? N-ai decât să stai acasă și să strănuți, dar banii investește-i în ceva productiv, adică la bursă!

Bine, a acceptat Besserman și i-a cedat cafeneaua cu preț bun chiar respectivului, iar el și-a făcut socotelile și a cumpărat acțiuni de tot felul. Adică a băgat zece mii, de exemplu, în chimicale și zece mii în hoteluri, alte zece mii în construcții și zece mii în computere, și așa mai departe... Tocmai puțin după aia, au crescut frumos cererea și oferta, toate hârtiile astea de valoare s-au scumpit de la o zi la alta nemaipomenit și domnul Tobias așa de bine o nimerise, că aproape își dublase investiția.

Dacă credeți însă că omul nostru era mulțumit sau fericit, greșiți. Pentru că strănuta în continuare. Îl apuca câte o criză, vă rog să mă credeți, că aveai impresia că își dă sufletul pe loc, săracul. I se înroșeau ochii de la efort și nasul de la batistă și obrajii de jenă, ți se rupea inima de mila lui. Ce folos că azi cumpăra el acțiuni farmaceutice și mâine creșteau cu zece la sută, sau investea în steakuri și în două zile avea și garnitură la ele? Toată plăcerea și satisfacția se pulverizau cu strănuturile... Până când a dat Dumnezeu (nu știu dacă am voie să-l pomenesc în legătură cu tranzacțiile speculative, dar așa e expresia) și a căzut deodată toată șandramaua, mă refer la criza financiară mondială, bineînțeles. O nenorocire, nu alta! Cine a avut dimineața acțiuni de o mie de dolari, de exemplu, s-a trezit la prânz că valorează jumătate... Și așa mai departe, adică a doua zi, mia valora mai puțin de trei sute optzeci, dacă mă înțelegeți.

Multe nenorociri a adus criza asta, falimente și divorțuri, unii au întins-o la naiba sau chiar au vrut să se sinucidă...

Domnul Tobias al nostru a pierdut o avere, ce să mai vorbim?! Dar lucru curios, dintr-o dată a încetat să strănute. Absolut! Definitiv! Nimeni, nici măcar cei mai grozavi doctori nu pot explica fenomenul acesta ciudat, deși se spune că în America există un profesor care te vindecă la sigur pentru numai jumătate din suma pierdută la bursă. Dar parcă poți să fii sigur dacă nu e o reclamă ca oricare alta? Așa că, mai bine că problema s-a rezolvat cu mijloace strict locale și banii au rămas la noi în țară...

O povestire de
CAROL FELDMAN

Florile ieftine de pe strada Bograşov

Bătrânica împinge încet căruciorul şi cu glas răguşit strigă:
– Flori! Cumpăraţi flori! Ieftin… Flori!

Trec în ultimul timp deseori pe strada Bograşov din Tel Aviv; e una din străzile centrale ale oraşului născut în urmă cu o sută de ani. Strada însă e mai tânără, ea fiind construită de-abia prin anii douăzeci ai secolului trecut.

Bograşov e numele unuia din pionerii construcţiei sioniste, amintindu-ne de micul Tel Aviv. Strada care-i poartă numele se încrucişează cu câteva străzi mai lungi, avându-şi începutul în apropierea mării, ca şi cum ar ieşi din ea, şi se întinde liniar, cu două urcuşuri line pe parcurs, până la întâlnirea cu aglomeratul King George, ca apoi să nu-şi mai continue urcuşul, pe care-l lasă în seama bulevardului scurt Ben Ţion, ca o continuare. Bograşov e o stradă comercială, cu istorie, în care, dacă răsfoim un pic filele ei, găsim refugiul celor care au fost siliţi de arabi să părăsească Jaffo, bombardamentele avioanelor italiene din cel de al doilea război mondial ş.a. La începutul străzii, casa cu numărul 5 e casa unde a locuit poeta Rahel, clădire care se mai menţine, la umbra câtorva palmieri bătrâni. În general, se poate spune că strada mai poartă semnele vremii trecute nu chiar tare de mult; clădirile anilor 30-40, cuburile acelea albe, care aci nu depăşesc patru etaje, peste care s-au suprapus şi se suprapun, în diferite forme, cu sau fără gust, schimbările contemporane. Vizibilele schimbări şi de faţadă şi de interior, care ascund parţial înfăţişarea clădirilor zidite în primii ani de după război. Căci nu au prea fost, aici, pe Bograşov, multe dărâmate; construcţii noi, de la temelie, nu prea sunt.

Tot felul de înnoiri de decor abundă pe stradă; prăvălii de îmbrăcăminte, de încălţăminte, cafenele, restaurante mici, bistrouri şi tot felul de prăvălioare cu o varietate nesfârşită de nimicuri. Faţadele acestora dau străzii aspectul destul de atrăgător, totuşi, de bâlci nu deranjant. Dacă ridici eapul, pentru completarea imaginii, sus, la etaje, unde-s apartamentele de locuit, mult mai puţin boite ca prăvăliile de la parter, te întorci la lipsa de inspiraţie arhitectonică a vremurilor care n-au apus încă. Clădirile acestea lipsite de frumos, în care doar utilul îşi exprimă necesitatea existenţei lor! Cu terasele închise de jaluzelele din plastic atât de cunoscute la noi, pe ici-pe colo înlocuite cu geamuri mari, mate, în culori închise. Sau, mai aproape de azi, cu plăci sclipitoare, netransparente. Bograşovul, cu trotuarele nu prea aglomerate, dar cu o circulaţie de maşini destul de susţinută în ambele direcţii ale străzii, dispare aproape nesimţit în aglomeraţia permanentă care începe la capătul opus mării, în imediata vecinătate a ticsitului Centru Dizengoff.

Cam de pe aici, de câteva ori pe săptămână, în ultimul an, merg pe jos câţiva zeci de metri pe urcuşul străzii Bograşov, până la intersecţia cu Pinsker. Pe această porţiune de drum, pe trotuarul din partea stângă a străzii, în direcţia mării, întâlnesc aproape de fiecare dată când mă aflu acolo o bătrânică, care poartă pe cap o pălărie veche de paie, cu boruri mari, legată pe sub bărbie cu o panglică albastră, îmbrăcată în haine negre, greu de definit cu amănunte, împingând un cărucior vechi, de copil. Un cărucior pe patru roate, de tip landou, fără partea de sus, a cărui vechime cred c-ar trebui s-o apreciez după vechimea străzii. În cărucior, în cutii mari de tablă sau de plastic, flori; flori vechi, de toate culorile. Ofilite chiar… Bătrânica împinge încet căruciorul şi cu glas răguşit strigă, auzită fiind când te afli aproape de ea: "Flori! Cumpăraţi flori! Ieftin! Flori..."

Vechea, neschimbata mea curiozitate de a cunoaşte oameni, m-a făcut să mă apropii într-o zi de bătrâna cu flori. M-am uitat în căruciorul de copii, şi-atunci m-am convins fără echivoc: florile erau vechi, vechi. Roşul unora din ele devenise bordo în putrezire. M-am uitat acum mai bine şi la bătrâna vânzătoare de... "flori". Figura ei imi amintea pe cea a bunicii mamei mele, pe care o ţin minte din copilărie... Ofilită ca şi florile ei din cărucior... Fără o culoare vie în obrajii galbeni-cenuşii.

– Vreţi flori? Ieftin! Cinci şekeli pachetu'!

– De unde le iei, bunicuţo?

– Cum de unde? Păi… Mă duc în şuk… Am eu acolo un negustor care mi le dă de... Adică... Da'... ce tot întrebi lucruri de-astea, ha? Vrei, cumpără; nu vrei, nu cumpăra. Şi nu-mi bate capu' de pomană.

– Nu, nu... Iartă-mă! N-am vrut să te supăr…

– Atunci?!

– Atunci... Mata ai dreptate. Nu trebuia să te întreb.

– Păi nu-i aşa? Ce ai să mă întrebi? La preţu' ăsta, mă mai şi întrebi?...

– Cât costă?

– O legătură?

– Da.

– Cinci şekeli. Două, opt.

– Două.

Am scos o bancnotă şi i-am dat-o.

– Ce-i asta?! De unde să-ţi dau restu'? N-ai bani mărunţi?

– Lasă... E-n regulă!

– Ce "lasă", ce "regulă"? Eu n-am nevoie de pomană! Să-ţi dau întâi marfa şi-apoi schimb eu hârtia la prăvălia asta... Se apucă să scoată din cărucior flori pentru mine, ţinând între buze bancnota mea.

– Bunicuţo, lasă florile! N-am ce face cu ele... Adică... Până ajung eu acasă... Să fii sănătoasă! Şalom!

Şi am plecat. M-am oprit nu departe, privind înapoi. Bătrânica mea stătea pe acelaşi loc, cu buchetul de flori în mână, uitându-se vag după mine. Eram sigur că nu mă vede. S-a aşezat apoi pe banca de lângă ea, în faţa unei prăvălii de lenjerie. Şi-a tras căruciorul lângă ea şi a pus în el florile pe care le scosese pentru mine. După aceea si-a scos bancnota parcă uitată între buze, s-a uitat la ea o clipă şi apoi a băgat-o în sân, rămânând nemişcată pe banca de lemn...

Tocmai venise şi prietenul meu, cu care trebuia să mă întâlnesc. I-am povestit întâmplarea cu bătrâna vânzătoare de "flori", arătându-i-o, apoi, uitându-mă ca ea să nu ne vadă, l-am rugat să se duca şi el să "cumpere" de la ea "flori", aşa cum o făcusem eu mai înainte... O curiozitate copilarească, nevinovată, m-a făcut să iniţiez acest joc... Râzând, prietenul meu consimţi.

– Ce-ţi poate trece ţie prin cap! Eu, însă, am să iau de la ea florile pe care le "cumpăr"... Totuşi, nu vreau ca ea să...

– Bine, bine... Hai, du-te! Întreab-o însă, după ce-i plăteşti, de unde le are şi de ce le vinde aşa de ieftin...

Când s-a întors prietenul meu, era fără flori şi m-a privit cu reproş.

– Nu ştiu ce-ţi veni! Ai zăpăcit o sărmană femeie care-şi scoate acolo un ban de-un covrig, ştiu eu! Ce-ai vrut cu asta?

– Nimic, zău! Am vrut sincer s-o ajutăm, căci...

– Bine, am ajutat-o. De la mine nu numai că n-a vrut să ia bani, dar nici n-a vrut să-mi vândă flori...

– De ce?

– Nu-s de vănzare, mi-a zis. Toate florile astea sunt de acum vândute. I-am băgat bancnota în buzunar şi am plecat... Lasă femeia asta în pace. Ce-i cu tine?...

De atunci, de fiecare dată când trec pe Bograşov şi o întâlnesc pe bătrânica mea cu florile ei, cumpăr de la ea două buchete, îi plătesc exact cât cere şi iau florile aşa cum sunt. "Mulţumesc!" o aud spunându-mi în timp ce mă îndepărtez. Şi continuă: "Flori! Cumpăraţi flori! Ieftin! Flori...".

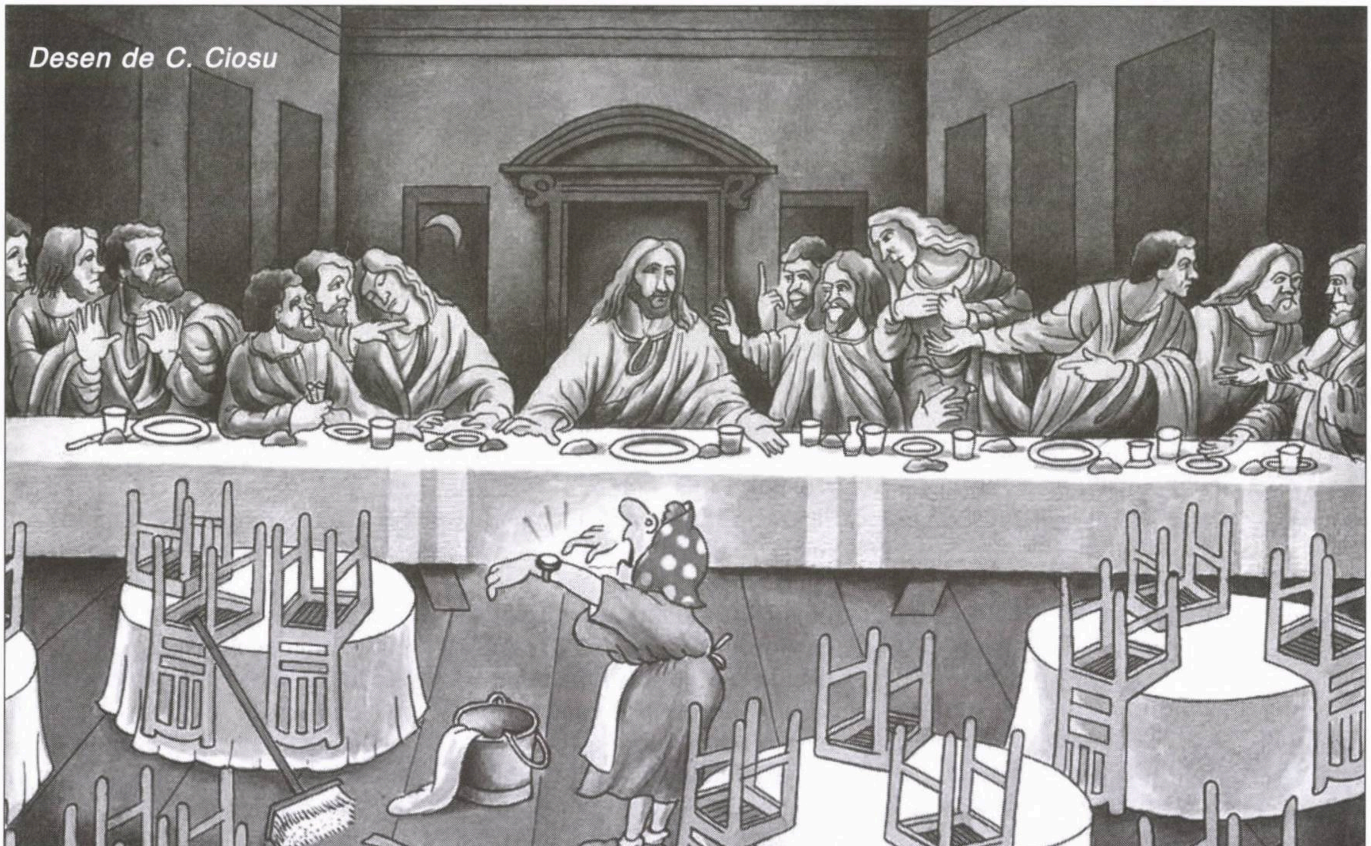

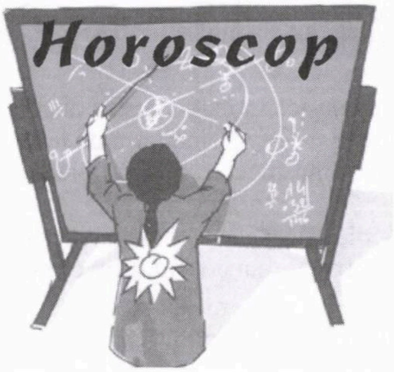

Octombrie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): Aţi putea lua anumite decizii în vederea unei schimbări, fără să calculaţi riscurile pe care le incumbă. Nu trebuie să uitaţi însă că dvs. sunteţi căpitanul vasului. Fiţi atent să nu provocaţi un mare necaz la bord. În cele din urmă, situaţia vă va fi avantajoasă.

Culori: negru, gri.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Aveţi capacitatea de a anticipa dificultăţile care s-ar putea ivi. Totuşi, bizuiţi-vă pe imaginaţie şi pe intuiţie. Aveţi acum tendinţa de a nu mai crede în visuri. Sunteţi cu picioarele bine înfipte pe pământ. Şi totuşi rutina vă uzează.

Numere: 5, 15, 25.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Situaţia este în plină evoluţie. Totuşi, nu săriţi peste unele etape esenţiale reuşitei. Fixaţi-vă obiective rezonabile şi urmaţi-le pas cu pas. Bizuiţi-vă pe o relaţie prietenească şi veţi fi pe drumul cel bun!

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Dacă ar trebui să aveţi încredere într-o persoană din acelaşi domeniu de activitate, acum este perioada propice. Această persoană ar putea juca un rol important în cariera dvs.

Numere: 3, 13, 33.

Leu (23 iulie – 22 august): Un proiect care vă preocupă de mult timp ar putea beneficia de ajutorul unei persoane competente, care vă va da şi păreri, dar şi instrumentele necesare realizării lui. Sfaturile acestei persoane vă vor orienta în direcţia bună.

Culoare: portocaliu.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Reuşiţi să atingeţi, în fine, un oarecare nivel de stabilitate financiară. Ascultaţi cu atenţie o persoană apropiată şi îi veţi face astfel un mare bine. Toate sfaturile pe care i le veţi da se vor dovedi utile şi vă va fi recunoscătoare.

Numere: 6, 16, 26.

Balanţă (23 septembrie – 22 octombrie): Verificaţi-vă riguros socotelile şi contul şi evitaţi cheltuieli inutile. Se întrevăd numeroase perspective. Pe plan familial, relaţiile nu sunt deloc simple, mai ales în lipsa unui dialog. Faceţi toate eforturile care se impun pentru a remedia situaţia.

Culoare: violet.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Prudenţa trebuie să rămână cuvântul dvs. de ordine cel puţin pentru o perioadă. Luna octombrie este încă instabilă şi s-ar putea să aveţi atât unele realizări, cât şi câteva înfrângeri şi deziluzii. Nu faceţi cheltuieli inutile şi nu vă risipiţi micile economii pentru cadouri impresionante. Nu vă lăsaţi pradă presiunilor care se vor exercita asupra dvs. şi nici tensiunii de a face faţă imediat problemelor.

Numere: 8, 18, 28.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Resimţiţi acut lipsa unei persoane apropiate. Nu ezitaţi

să-i telefonaţi, să-i scrieţi sau să-i trimiteţi un mesaj printr-un prieten comun. Poate veţi fi surprins de rezultate! Anumite chestiuni legate de viitor se cer soluţionate printr-un contract. Nu aşteptaţi prea mult căci nu ştiţi ce vă rezervă viitorul.

Culoare: verde.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Problemele personale şi visele fac parte din grădina dvs. secretă. Nu le împărtăşiţi oricui, ci numai unui om de încredere, pe care nu întotdeauna îl găsiţi. Pentru a evita complicaţiile de tot felul, păstraţi-vă dorinţele în forul dvs. interior. E locul cel mai sigur! Asiguraţi-vă că idealurile în care credeţi nu sunt simple iluzii şi acţionaţi în consecinţă.

Numere: 7, 17, 27.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Aştrii vă vor aduce puterea şi ştiinţa de a face faţă momentelor dificile. Şansa vă surâde, aşa că nimic nu vă va afecta profund, nici măcar ceea ce ar fi putut părea drept o complicaţie financiară. Aţi depăşit perioada critică, inclusiv anumite dureri care vă făceau gânduri negre. Aveţi mai multă grijă de dvs. şi menajaţi-vă.

Culoare: roşu.

Peşti (19 februarie – 20 martie): Trebuie să faceţi o pauză mai lungă în activităţile cotidiene. O excursie ar putea face minuni. Acceptaţi să faceţi câteva concesii, renunţaţi la unele principii bătute în piroane şi vă veţi putea bucura de liniştea de care aveţi atât de multă nevoie. Schimbaţi-vă gândurile şi veţi constata că toţi cei din jur vă vor doar binele.

Numere: 1, 11, 21.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

A venit toamna

ORIZONTAL: 1) Început de toamnă. 2) Melancolia specifică toamnei. 3) Car care se întoarce plin cu roadele toamnei, de la câmp! – Are o singură toamnă – Fundalul norilor cenușii ai toamnei. 4) Întins – Se depune în timpul diminețilot răcoroase ale toamnei. 5) Apă agitată! – Stas. 6) Din cârdul cocorilor ce ne părăsesc toamna! – Dată din luna septembrie când începe toamna. 7) Afecțiune deosebită în timpul toamnei. 8) Marchează sfârșitul toamnei – Jumătate din preț! – 46 toamne! 9) Toamna, din cauza ploilor se umflă (sing.) – Precipitații locale! – Frecvent pe cerul toamnei. 10) Pline toamna de studenți – Stânjenei.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2									■	
3				■			■			
4		■				■				
5				■						
6			■		■					
7	■								■	
8					■			■		
9				■			■			
10					■					

VERTICAL: 1) Marchează începutul ploilor – Se schimbă o dată primăvara și o dată toamna. 2) Perioadă de timp – Culoarea caracteristică toamnei (masc.). 3) Vălul de negură, aură a toamnei – Din neamul nostru. 4) Țese – Fruct din insulele Antile. 5) Numărătoarea anilor (sing.). 6) Primele mențiuni! – Încep școlile toamna. 7) Bețe! – Afectat (fig.). 8) Se strâng toamna – În burniță! 9) Strigăt al bacantelor în cinstea lui Bachus – A strâns toamnă după toamnă. 10) Transpunere pentru filmul "Toamna bobocilor" (pl.).

DICȚIONAR: Paa, saul, att, euoi.

NELU WEINBERG

Gama

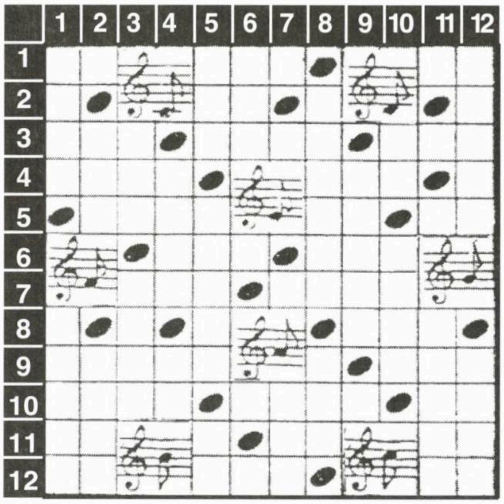

ORIZONTAL: 1) Daruri – Rămășiță. 2) A râvni – Posedă. 3) În acest loc – Particolă a materiei – Vechiul rustic. 4) Toc, condei – Cu vederi scurte. 5) Râvnire la ce aparține altuia (pl.) – Alee mărginașă! 6) Hormon cortico-suprarenal – Încăpere sub nivelul solului. 7) Deschidere – Umbrelă de soare. 8) Refren din cântecele populare oltenești – Vreme îndelungată. 9) Persoană care stăpânește un castel – A iubi (înv.). 10) Grupuri etnice din regiunea Amur din Rusia – Fiul lui Efraim – În cete! 11) Cadru rigid de rezistență a unui vehicul – Femeie cu atitudini prefăcute, mironosiță (pl.). 12) Însărcinare – Zestrea fetei (pl.).

VERTICAL: 1) Pește – Curent politic reacționar și șovin. 2) Lucrător calificat după o perioadă de ucenicie – Suită. 3) Poezie lirică din folclorul românesc – Cu nasul mare (pl.). 4) Salcâm (pop.) – A avea acces de tuse. 5) Sentiment ostil – Cameră– Unu și unu! 6) Cadențat – Negru amestecat cu alb. 7) Veche provincie japoneză – Partea lichidă a sângelui sau a limfei (pl.). 8) A pregăti o explozie – Zăpadă. 9) Preparat din cartofi – Limbă internațională formată prin simplificarea limbii esperanto. 10) Cu temperatură scăzută (pl.) – Drug de fier. 11) Tehnică de împărțire a unui teren cultivat în mai multe loturi și rotația culturilor pe ele. 12) Materie colorată folosită ca indicator chimic pentru determinarea caracterului acid sau bazic – Materialistă.

DICȚIONAR: Adc, ila, ama, ilou, isei, lai, omi, ido.

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Sărbătorile noastre: Purim, sucot, eroi, sir, ru, sabat, mai, b, a, u, iaht, pi, roshhashana, ses, acea, star, tot, v, savuot, naut, ata, tra, griu, iov, ot, ua, rau, ca, rial, r, dor, lagbaomer, nari, na, ra, aera, ace, iomkipur, am, tisabeav, amanta.

Ea și el: L, cat, c, adam, rac, tevatura, mina, ap, literati, mate, ut, iota, pra, noe, sial, aaa, ir, tar, i, r, brucewillis, coaste, artist, rn, a, ds, lada, duh, acontari, bon, ilin, larga, g, retea, at, u, e, iago, st, senin.

LA OPERĂ

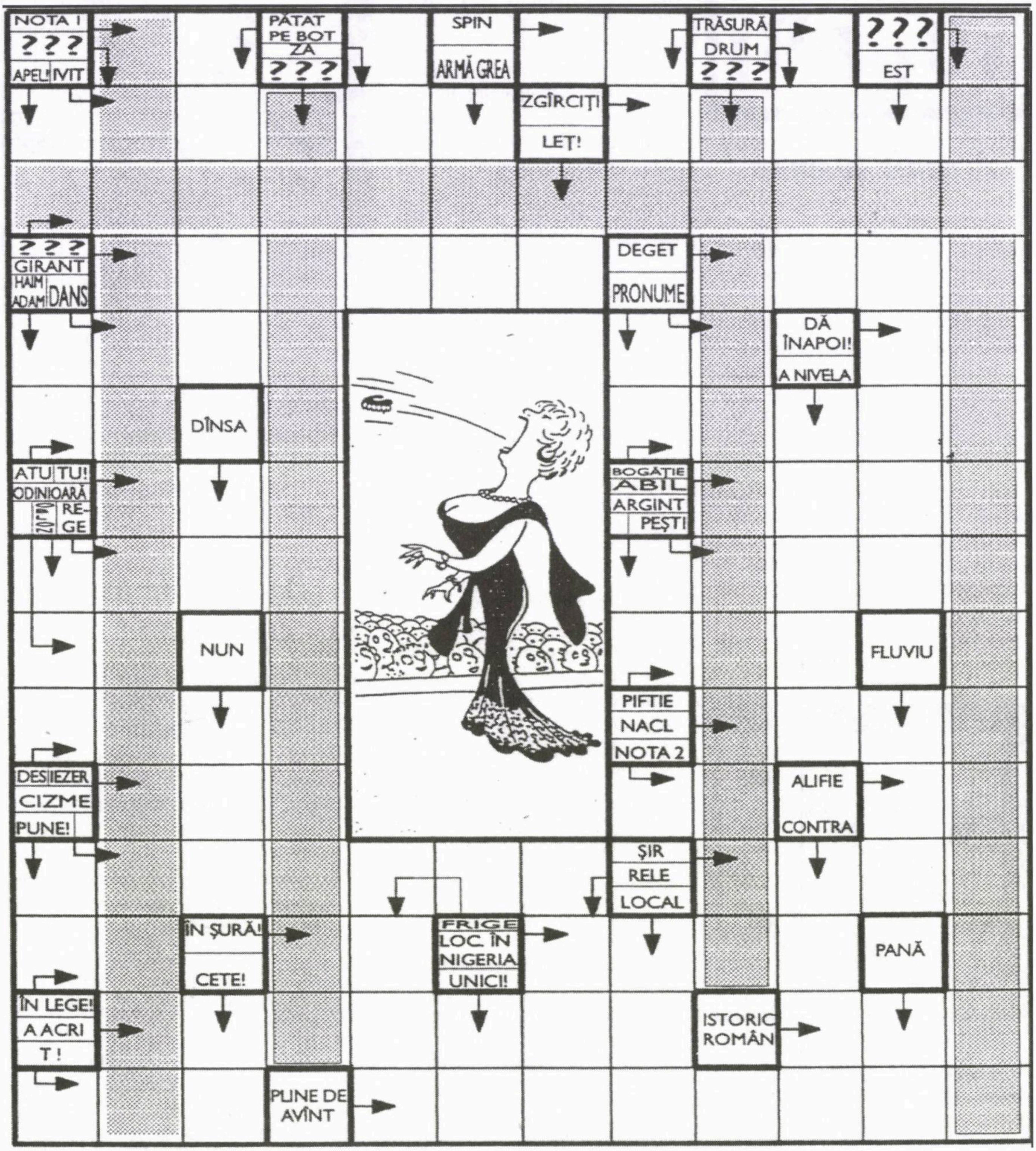

Notă: La dezlegarea integramei veți găsi numele a cinci opere celebre.

DICȚIONAR: Dest, lear, eban, tit, lod, iele, cab.

ZANFIRA GERSON și RODICA

Pro-Obama

Dragă Al. Mirodan,

M-am cutremurat citind articolul din "Minimum" despre Obama.

Sunt departe de a fi un politician, dar cum politica a marcat profund viaţa părinţilor mei, ca şi întreaga mea viaţă, strecurându-se chiar printre cărţile de poveşti, în consecinţă, mă simt îndreptăţită să am păreri politice.

Cum e posibil, dragă Mirodan, ca noi, care suntem din aceeaşi generaţie, care în tinereţea noastră am visat să plămădim o altă lume, mai dreaptă, mai adevărată, mai bună, mai frumoasă, pentru ca oamenii să poată trăi zâmbind, cum tocmai dumneata, visător, scriitor, n-ai văzut în tânărul de culoare purtătorul viselor noastre?

Mai realist, mai conştient decât am fost noi, scopul lui este acelaşi: o lume mai bună. Crescut într-o aşa-zisă democraţie, în care s-a legiferat în urmă cu 40 (!), da! cu patruzeci de ani, posibilitatea ca un negru să stea pe aceeaşi bancă alături de un alb, o "democraţie" în care nici azi copiii negri nu pot înota în acelaşi bazin cu copiii albi, deşi bunicii lor au murit ca să elibereze Europa de nazişti, Obama vine azi să facă dreptate.

L-ai apreciat pe Bush – neinteligent, incult, narcoman şi alcoolic, – adus preşedinte prin fraudă, rasist – aminteşte-ţi de drama cu inundaţiile de la New Orleans unde a apărut după o săptămână şi unde ani de zile nu a făcut nimic, fiindcă era populat de negri – Bush, care i-a creat pe talibani, care a făcut războiul din Irak bazat tot pe minciună şi fraudă, ca să obţină petrolul cu care să-l plătească pe Cheney, cel ce i-a finanţat alegerile, ştiind bine că nodul terorismului este în Pakistan – aşa cum a demonstrat Bernard Lévy în cartea "Qui a tué Daniel Perl?" – Bush, care a lăsat să fie omorât tânărul ziarist Perl pentru că a strigat adevărul. Pe acest individ îl regreţi?!

Cum e posibil să nu simţi aerul proaspăt pe care l-a adus Obama, acest tânăr care, primul lucru pe care l-a cerut când a fost ales, a fost să fie desfiinţată tortura?! Tortura N.K.V.D-ului, tortura gulagurilor, tortura nazistă a Auschwitzului, a închisorilor şi lagărelor, tortura din închisorile americane unde mii de negri ispăşesc crimele comise de alţii, tortura – filmată – asupra irakienilor. Cum îl poţi idealiza pe Bush, un astfel de individ, numai pentru că a declarat că iubeşte Israelul? Şi ce a făcut pentru Israel?

Lasă-l pe Obama să-şi concretizeze visele – dacă îl vor lăsa cei care trag inapoi, – scutură-ţi bine conştiinţa, priveşte-te în oglindă, unde îl vei întâlni pe cel din tinereţe, şi vei spune, împreună cu mine şi cu mulţi alţii: bravo, Obama! Ne-ai răzbunat! Ai răzbunat toate falimentele noastre!

Dr. Puica Strihan
Tel Aviv

❖

Obama este preşedintele Statelor Unite ale Americii.

Obama acţionează pentru binele Americii.

Ceea ce este bine pentru America este bine şi pentru Israel.

Deci Obama este pro-israelian.

Duşmanii prietenului nostru sunt şi duşmanii noştri.

Dar unii dintre ei nu-şi dau seama de aceasta.

Dr. R. Neumann
Haifa

Discuţii în jurul mesei

Titlul emisiunii ce am văzut-o la un post TV din Germania folosea termenul încetăţenit: talk-show. Printre cei opt invitaţi, doi mi-au atras atenţia într–un mod deosebit. Doi bărbaţi, peste 70 ani, cu origini şi pregătiri diferite, ambii cu succese profesionale, ambii evrei.

Erau Prof. Eric Kandel, născut în 1930 la Viena, şi Avi Ofarim, cântăreţ şi compozitor, născut în 1937 la Tel Aviv.

Primul, medic, specializat în cercetarea funcţiilor creierului şi a memoriei, s-a profilat pe studiul proteinelor cerebrale şi al psihoterapiei. Este laureat al Premiului Nobel pntru medicină pe 2000. Până la 10 ani a dus o viaţă bună. Venind urgia nazistă, cu fratele lui, de 14 ani, au reuşit să fugă, nu fără peripeţii multiple, şi au descins în SUA, la un unchi. Părinţii vor veni mai târziu. Elev eminent, student la Harvard, se dedică apoi cercetării medicale. L-a preocupat studiul memoriei şi al păstrării ei. A disecat şi studiat melcii de mare şi mai târziu creierul, destul de mare, al delfinilor. Ei au memorie, dar spre deosebire de om, n-au vorbirea.

În concluzia discuţiilor a recomandat, printre altele, meditaţia budhistă şi psihoterapia. A vorbit nemţeşte şi întrebat despre accentul austriac, a răspuns că nu-l deranjează, dar nu-i place să-şi amintească de Austria, cu viaţa transformată în ură şi frică.

Avi Ofarim e activ în alt domeniu: al muzicii. Căsătorit înainte de anii '70 cu Ester din Haifa, femeie

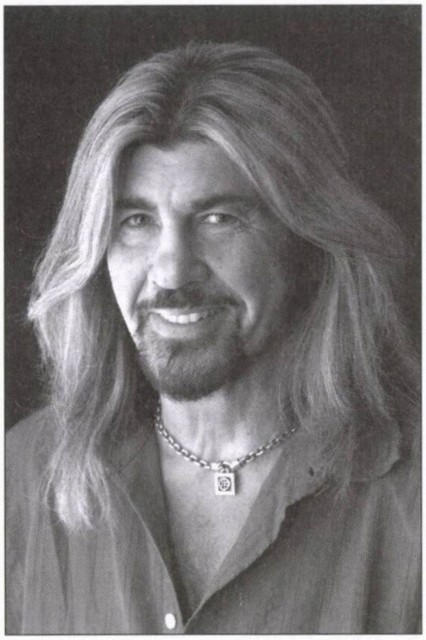

Avi Ofarim

frumoasă și talentată, au plecat în Germania, unde au fost primiți cu brațele deschise, prin prezentarea și muzica lor. Majoritatea cântecelor sunt compuse de Avi, care se acompaniază la chitară. I-am văzut prin 1973, pe micul ecran. Au divorțat și n-am mai știut nimic de ei.

Nu l-aș fi recunoscut. Tip hippy, cu plete lungi, blonde (era brunet), cu bărbiță și mustață negre. E și cetățean german. Ani de zile a avut de-a face cu droguri, alcool și datorii bănești. De câtva timp s-a lecuit și contul bancar e curat. Pe lângă albumele cu melodii din anii de aur, a scos acum unul nou și cu acompaniamentul chitarei a cântat o melodie recent apărută. E încrezător în viitorul care îi stă în față. Are 3 copii adulți. Spectatorii din sală l-au aplaudat cu căldură.

Curios e un episod din cariera lui. A jucat într-un spectacol la Salzburg, în " Jedermann" de Hugo von Hofmannstahl, adică " Omul obișnuit", scris în 1911. E vorba de acela care înaintea morții, stă de vorbă cu Dumnezeu și dă socoteală de faptele lui. El a avut rolul Creatorului ceresc și textul l-a recitat în ebraică, în limba acestuia. Ani de zile, după 1954, rolul l-a interpretat renumitul actor Curt Jurgens.

Am dat doar două exemple, în care am vrut să subliniez două caracteristici ale neamului nostru. Obidiți, asupriți, alungați, uciși, mulți au luptat, au depășit greutățile și vicisitudinele sorții. S-au afirmat în lumea pe cale de dezvoltare, fruntași de multe ori, în toate domeniile, oriunde privești sau auzi.

Dr. G. Manescu
Bat Yam

Cimitire distruse, morminte profanate

Am aflat, dar nu cu stupoare, de cazurile din București și Botoșani. De ce? Problema are tradiție veche și voi încerca să enumăr cazurile pe care le cunosc din Roman și Piatra Neamț.

«La 31 aprilie 1871 a fost distrus cimitirul evreiesc din Roman. S-au sfărâmat zaplazul, acarete și pietrele mormintelor... Pe locul cimitirului s-a clădit Liceul "Roman Vodă"» (Pincu Pascal, "Obștea evreiască din Roman, Hasefer, București, 2001, p. 57). «Cimitirul israelit din str. Bogdan Dragoș a fost românizat» (ibid., p. 188).

Piatra Neamț

1925 – Au fost devastate monumente funerare. 17 morminte de eroi (p. 65).

1928 – Un grup compact de tineri antisemiți ce aveau în dotare cazmale, topoare și târnăcoape au distrus total sau parțial 63 de morminte.

Scriitorul Sergiu Dan, originar din oraș, a scris despre continuarea acestui obicei, în perioada guvernării lui Ion Antonescu. Înainte scrisese despre aceeași problemă și Panait Istrati.

În 1942, din ordinul ministrului Titus Dragoș, cimitirul a fost românizat.

În 1988-1989 (primăvara) s-a încercat extinderea unei secții a Spitalului Județean Neamț, în dauna cimitirului evreiesc vechi.

Dacă în anii '30 cuziștii au fost antisemiți "puri și duri", adică nu au tras vreun profit de pe urma devastării cimitirului, în 1940-44 cimitirul a fost arat în parte de vecinii creștini.

Acum, în cazul București și Botoșani (plus, mai nou, Ploiești), socotesc că a fost vorba de acțiuni comandate, bine gândite, de la care se așteaptă un profit maxim.

Pincu Pascal
Lod

Eu am venit în Israel. Familia mea a rămas la Cimitirul Giurgiului

M-am născut la București în 1925 și am absolvit Facultatea de Litere și Filozofie, catedra de Engleză; m-am căsătorit și am născut doi copii cu care am imigrat în Israel în anul 1961. (Țin să-mi cer scuze pentru toate greșelile gramaticale pe care le fac eventual, dar timpul își joacă și el rolul lui.)

Aveam 14 ani când antisemitismul m-a lovit în plină față, venit atât de la forțele naziste care stăpâneau țara cât și de la hoardele de necăpătuiți – legionarii – care le lustruiau bocancii.

Cred că nu e nevoie să intru în amănunte, mulți dintre dvs. sunteți probabil destul de vârstnici ca să vă amintiți prin ce am trecut ca evrei.

Toată familia mea a rămas acolo: "acolo" fiind cimitirul de pe Șoseaua Giurgiului.

Am vizitat Cimitirul Giurgiului ca să depun o floare la mormintele celor dragi. Locul era o adevărată junglă; am căzut de câteva ori în gropi pe care nu le vedeam pentru

că erau acoperite cu crengi uscate.

Și dacă asta nu e destul, iată că o ceată de golani a găsit o "joacă" pe care nimeni nu găsește că ar fi de pedepsit. Nici dl. Petre Tobă, inspector general al Poliției Captalei, care repetă că nu-i poate pedepsi deoarece sunt minori.

După câte știu vârsta de minor se termină la 18 ani, după care cetățeanul e răspunzător direct pentru faptele sale: după informațiile mele am aflat că în grup erau golani de 19 ani, care au fost aduși la fața locului în ianuarie 2009, când a avut loc ancheta, și care au descris în amănunt cum s-au distrat la mormintele "jidanilor".

De atunci... liniște. Dl. inspector Tobă "regretă" fotogenic că nu poate da în judecată niște "copii", dar că stă în cumpănă dacă să tragă la răspundere doi elevi de 14 ani. Elevi? La ce școală?

Cine sunt acești copii? Oare ei nu au o casă, o familie, ori pe cineva care are grijă de ei? Și poliția nu face raiduri nocturne prin locuri expuse distrugerii? În România nu mai sunt școli de meserii (cum era odată școala "Ciocanul" de pe Dudești)? Dar centre de reeducare? Iar dacă părinții nu au mijloace de a repara ceea ce băieții lor au distrus, ce părere ar avea de a-i încadra într-un program de reeducare sau de muncă obștească, în care să repare ce–au stricat? Căci dacă au avut putere să scoată din loc și să răstoarne monumente, au desigur destulă putere să le reașeze la locul lor. Poate că în felul acesta ar căpăta gustul de a clădi, nu de a nimici.

Asta doar dacă educația de acasă are ceva împotriva evreilor vii sau morți. Atunci, bineînțeles, se schimbă fața lucrurilor. Atunci statul are tot interesul să ia în mâini educația tineretului, pentru că el este viitorul țării. Și asta o spun vorbind ca educatoare.

Nu am calitatea de a judeca programul de educație al altor țări. De aceea aș avea curiozitatea de a întreba dacă și la Cimitirul Bellu s-au făcut aceleași nelegiuiri?

Pentru că sunt în măsură să vă informez că cimitirul creștinesc de lângă Haifa este în perfectă ordine, statul având grijă de curățenia lui, și nimeni nu s-ar gândi aici să-l pângărească.

Am ținut să protestez cu durere și cu vehemență împotriva fărădelegilor comise la cimitirul evreiesc din București și împotriva pasivității organelor de ordine din România.

Iar dvs, de la conducerea revistei "Minimum", vă mulțumesc că mi-ați dat ocazia să-mi exprim sentimentele în speranța că cineva de "acolo" le va primi cu o bună conștiință.

Sylvia Vered
Tel Aviv

Sunete – Tonuri – Zgomote

Locuiesc, cu nevastă-mea, pe o stradă mică, destul de liniștită pentru amplasamentul ei din oraș. La vârsta mea, se întâmplă să petrec zile întregi în casă. Vreau să amintesc aici cele auzite de noi, multe de felul celor din titlu – pe rând sau chiar "combinate" –, care umplu ziua.

Încă pe întuneric, se aud ajutorii de gunoieri, care vin să scoată din curți, cu mult zgomot, cutiile mari de gunoi și să le pună pe trotuar, ca mai târziu să fie golite în camionul care-l va depune afară din oraș. Cu același zgomot, gunoierii vin mai târziu și repun cutiile la locul lor.

Când se face ziuă și lumină, se aude din afară ciripitul păsărelelor, care se cheamă și-și răspund între ele. Ceva mai târziu, se aude și gluglu-ul porumbeilor, iar câteodată, croncănitul ciorilor alungă sunetele păsărelelor.

Apoi vine ora muncitorilor, care-și încep lucrul la casa de alături, cu strigăte de la unul la altul, cu zgomote de camioane ce le aduc materialele și cu cele ale mașinilor ajutătoare muncii lor – betoniere, macarale, ferăstraie mecanice și altele. Și, mai întotdeauna, este de lucru pe stradă: la o casă nouă, la una care se repară, alta care se transformă etc.

Mai în fiece zi, pe la aceeași oră de dimineață, se aud negustorii ambulanți, trecând pe strada noastră, strigându-și comerțul cu "alte zahe". Altădată acești negustori cutreierau străzile, în tropotul copitelor călutului ce trăgea căruța lor; azi, ei călătoresc în mici autocamioane și-și strigă comerțul printr-un difuzor. Ei, de mult, au devenit o figură pitorească a orașului. Aceste strigăte îmi amintesc pe cele din București, cu "haine vechi", "porumbielu' cald", "spoi tingir", zgomotul "tocilarilor" ce ne ascuțeau cuțitele, strigătele oltenilor și ale vânzătorilor de calupuri de gheață, spectacolul "paparudelor" cerând ploaie. Toate acestea dădeau o culoare locală pitorească; probabil că multe au și dispărut între timp, precum nu se mai aud la noi, aici, strigătele celor ce distribuiau gaz sau gheață.

Se face ora poștașului, care bagă corespondența în cutia poștală, sau ne sună la ușă, cu o recomandată.

Mai încolo, se fac auzite vocile plăcute ale copiilor ce se întorc de la școală, cu comentarii ale celor întâmplate în clasă, sau continuându-și joaca întreruptă din recreație.

Se aud claxoanele mașinilor care-și caută loc de parcare, fără mare speranță.

Se apropie ora prânzului. Din vecini, gospodinele comentează și–și comunică rețete pentru felurile de mâncare ce urmeaza a fi pregătite.

Din cauza pereților subțiri dintre apartamente, se aude scâncetul copilașului vecinei de palier, care se

repetă și în cursul nopții, dar nu ne deranjează.

După-masă ascultăm știrile la radio, mai citim sau mai privim câte un "crimi" la TV.

Câteodată – prea rar pentru noi – ne mai vizitează nepoţeii şi chiar şi fiii noştri (!).

Când te aştepţi mai puţin, auzi din a doua stradă sirenele maşinilor de poliţie, ale ambulanţelor sau ale pompierilor (drept să spun, nu le prea distingem între ele) şi eşti mulţumit că nu sunt pentru tine…

Şi aşa trece şi după-amiaza. Seara urmărim la TV "serialul de serviciu", mai citim, mai telefonăm la prieteni (ale căror rânduri, din păcate, se răresc din ce în ce), după care stingem lumina pentru noapte.

Era să uit câinii, care, când vrei sau nu, încep să latre. Şi nu numai de unul singur, ci în cor, de parcă s-ar întrece în "care latră mai tare". Dar cel mai neplăcut este schelălăitul plin de tristeţe al câinelui al cărui stăpân a plecat din oraş, lăsându-l pe el singur în casă, toată noaptea.

Câteodată aud noaptea, de pe cer, huruitut avioanelor grele, care se îndreaptă... ştiu ele încotro.

Rareori ne mai deranjează câte o reclamă la telefon şi, din când în când se mai aud şi altfel de scâncete decât cele ale sugaciului din vecini...

O zi nouă începe.

Ing. Radu I. Gaton
Tel Aviv

Visul

Martin se trezeşte, dar încă nu iese din pat. Gândurile îl duc la fapte obişnuite, cu care se va întâlni în cursul zilei. Între timp o aude pe soţie:

– Scoală-te, e târziu.

– Mai am timp să lenevesc.

– Eu sunt trezită de mai bine de

A apărut

Al. Mirodan:

Dicţionarul Neconvenţional vol. III (G.H.I.)

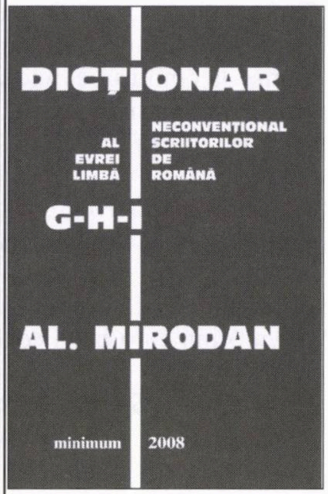

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

❖

«O carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucereşte, te incită, te dinamizează.»

(Eugen Campus – "Minimum")

«Mirodan, ţi-am citit "Dicţionarul", care nu mai e dicţionar, fie şi neconvenţional, este literatură… Am terminat lectura cu sentimentul straniu că m-am reîntâlnit cu familia mea.»

(Dorel Dorian – "Realitatea Evreiască")

«O sărbătoare pentru noi.»

(Prof. Andrei Strihan – "Jurnalul săptămânii", Tel Aviv)

«Ne cucereşte 100%. Ne farmecă. Ne dă gata.»

(Zoltan Terner – "Jurnalul săptămânii")

«După o noapte nedormită, am avut senzaţia că am lecturat nu un dicţionar, ci un roman. Un roman epopeic cu sute de personaje. Un roman captivant din lumea Israelului de limbă română.»

(Uly Vălureanu – Agenţia Isropres, Haifa)

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 150 şekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA şi celelalte ţări) pe adresa:
Minimum, P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

o jumătate de oră și trebăluiesc prin casă. De ce spui că mai ai timp să lenevești?

– Din două motive, dragă Maia. În primul rând, nu uita că sunt pensionar. Am muncit o viață întreagă.

– Asta știu. Și în al doilea rând?

– Azi e doar ziua de odihnă.

– Și eu sunt pensionară, se laudă Maia. Dacă ai ieși din pat ai putea să te odihnești altfel, cum se mai spune, prin odihnă activă.

Martin, între timp, se întoarce pe partea cealaltă în pat, cască cu poftă și răspunde:

– Să știi că ai dreptate, să mă plimb puțin. Afară e aer plăcut și rece de dimineață. Mă scol acum.

Deodată își amintește:

– S-ar putea s-o întâlnesc acolo undeva în parc. Uneori vine și se așează pe o bancă.

– De cine vorbești, Martin?

– De duduia aceea, cred că o știi și tu. Pensionara aceea cu coc și ochelari, care poartă de obicei o brățară groasă, parcă de argint. E fără bărbat, soțul i-a murit acum doi sau trei ani. Arată tinerică pentru o pensionară. E cochetă, nu-i așa? Cred că știi despre cine e vorba.

– Cum să nu știu? A fost casieriță, mi se pare că o cheamă Lia. E adevărat, arată mai tânără decât pare să fie în realitate.

– Iar cu ochelarii pe care-i poartă, dacă nu exagerez, arată ca o studentă, dar puțin mai matură... Da!

– Du-te, Martin, așteapt-o. Când nu erai pensionar, nu-ți umbla mintea după femei cochete și cu ochelari. Iar mie mi te plângi că ba te doare aici, ba te doare nu știu unde.

– Am întâlnit-o chiar astă-noapte.

Maia, care tocmai ducea un vraf de rufe, se oprește în fața lui lângă pat, privindu-l curios:

– Cum vine asta, moșule? Noaptea ai fost în pat lângă mine, dar văd că visezi și acum.

– Exact! Chiar asta am vrut să-ți spun. Am visat-o pe femeia aceasta, cu coc și ochelari – și întinde mâna spre noptieră ca să ia o bomboană contra tusei. – Dar nu am nici o vină. Mă cunoști de aproape patruzeci de ani și știi că sunt om serios. Dacă-ți vine cineva în vis, nu poți să-l refuzi. Așa ca și în realitate, trebuie să-i dai toată atenția musafirului. Nu poți să comanzi visului, nici să-l alungi.

– Și ce ai mai văzut la dânsa? vrea să știe Maia. Numai cocul și ochelarii, sau și mărgelele cenușăresei tale?

– Așa cum spui, dragă Maia. Mărgelele, dar și pantofiorii cu piciorușele. Visul vine peste tine și nu te întreabă dacă-l vrei sau nu. De altfel, nici nu te întreabă nimeni ce vrei să visezi. Să vezi ce îndrăzneață e dumneaei în vis! Se ridică de pe scaunul ei de casieriță, vine direct la mine și-mi propune să dansăm. Și unde crezi? Chiar în magazinul în care lucrează. Eu, om serios, așa cum mă știi de aproape patruzeci de ani, m-am jenat și i-am spus: "Dragă, dar aici e o mulțime de lume, cumpărătorii...", și ce crezi că mi–a șoptit duduița Lia? "Vino cu mine, alături este o magazie, mi se pare că e și un divan, o masă, un cuier și nu ne vede nmeni". Așa că m-a îndemnat să o urmez. Dar să vezi ce nostim arată Lia cu coc și ochelari de studentă când îmi spune în șoaptă: "Hai, sărută-mă, strânge-mă la pieptul tău!" În vis uitasem pur și simplu că sunt pensionar. Îmi era jenă să fac ce-mi cerea dânsa, și când m-a văzut cam timid, ce crezi că a făcut? Ai să râzi iar.

– Adică?

– Adică nu-mi dădea pace. M-a antrenat în jocul ei cu tot ce avea mai interesant și mai picant. Mai departe nu-mi amintesc...

– Și bineînțeles nu te-ai plâns că te doare aici, că te doare dincolo. Văd că atunci când vorbești de ea, parcă savurezi farmecele ei.

– Eu m-am dus de fapt să fac niște cumpărături, că doar tu m-ai trimis. În vis, ca și în realitate, îmi dai sarcini. Și iată ce a ieșit din asta.

– Așadar tot eu sunt vinovată că ai visat această poveste.

– Nu ești vinovată, desigur, că am întâlnit-o pe Lia, dar când te-ai apropiat de mine și ai strigat să mă scol că-i târziu, m-am trezit brusc. Visul a dispărut, iar Lia a fugit. Poate s-a speriat când te-a auzit.

– Du-te, du-te! Întâlnește-o și spune-i că ai visat-o.

– Maia dragă, ne cunoaștem doar de o viață. Nu te am decât pe tine.

– Mulțumesc pentru confidențele tale, pe care le repeți când îți vine bine. Și dacă tot ce mi-ai povestit nu ar fi fost imaginație, un vis, ci o realitate, tot îmi povesteai?

– E o întrebare retorică, sau cum? Mi-e greu să răspund pe loc, că nu știu, spuse Martin zâmbind. E bine de fapt că m-ai trezit la timp. Știi de ce? Dacă visul mai dura... Știi cum sunt unele femei. Cu toate că ea m-a ademenit, cine știe ce ar fi fost până la urmă. M-ar fi reclamat poate la foruri oficiale, că am atentat la pudoarea ei. Și apoi probleme, neplăceri. E drept, în vis, dar nici acolo nu e plăcut.

Între timp, se auzi sunând la ușă. Martin aude voci de copii. A înțeles că i-au venit nepoții în vizită. Își pune halatul și papucii și intră în salon.

– Bună ziua, bunicule. Am adus șahul de acasă. Vrei să joci cu mine? De la tine am învățat să bat câțiva colegi la șah.

– Dar de ce ai adus șahul, întreabă zâmbind bunicul. Doar știi că avem în casă un șah.

– Cu al meu am mai mult noroc. Ieri am învins trei colegi din clasa mea, așa cum am mai spus.

Un alt nepoțel, mai mic, cu o

cutie în mână, are de spus și el ceva, preferințele lui.

– Să construim împreună, ca și data trecută, un palat din "pazeli", ca cele din povestea prințesei adormite.

Bunicul îi zâmbește și lui și îi promite.

Maia, cu o privire complice, îi spune soțului în șoaptă:

– Vezi? Ai ce face, deși ești pensionar și deși azi e zi de odihnă.

Bucuroasă de așa musafiri, se duce în bucătărie, să aducă ceva dragilor ei oaspeți.

M. Olier
Rishon Lezion

❖

Felix Pascal, Ashdod (este de acord cu motivele, așa cum au fost ele sugerate în "Minimum", care explică atitudinea autorităților române față de vandalismele de la cimitirele evreiești (așa cum am înțeles din declarația comisarului Tobă), și mai adaugă și el câteva ipoteze:

«1) Poliția română este nepricepută, superficială, neprofesională, ineficientă, coruptă sau este doar o... instituție formală.

2) Poliția știe dar... tace!

3) Ministerul de Interne știe dar... se face că nu știe!

4) Reconstituirea mârșavelor fapte a fost sau formală, sau... nu s-a făcut deloc, deoarece nici unul dintre "copiii" anchetați n-ar fi putut demonstra nici forța, nici aparatura folosită pentru realizarea vandalismului respectiv.

5) Poliția nu i-a căutat pe autorii morali sau pe executanți printre admiratorii sau ciracii domnilor I. Coja, Gh. Buzatu, C. V. Tudor, Marius Câmpean, Șerban Suru, Mihai Unghianu, Corvin Lupu, Alex Mihai Stoenescu, Dan C. Mihăilescu, Cornel Dan Nicolae ș.a., ș.a., ca și printre membrii mișcării legionare, ai partidelor Noua Dreaptă etc. sau ai atâtor fundații, asociații sau organizații pentru care nu există sau nu sunt aplicabile legile țării, legi care condamnă penal orice atitudine sau acțiune rasistă, xenofobă, neo-fascistă, antisemită etc.

6) În consecință consider că președinția CNSAS și Parlamentul României, justiția și toate instituțiile nu s-au auto-sesizat în fața unui asemenea pericol social... din aceleași motive.

P.S. De asemenea, o asemenea nepăsare sau atitudine formală și tacită a tuturor instituțiilor statului sau chiar a formațiunilor politice ar putea fi considerată oarecum drept chiar o favorizare a infractorilor, o tăinuire sau o acoperire a acestora, acțiune de asemenea sancționată penal de către toate jurisdicțiile statelor civilizate.

Și de ce nu ne-ar putea duce gândul chiar la o aprobare tacită a acestei acțiuni ticăloase de către toți cei care obișnuiesc să bată... toba!»)

Petre Cioclu, Haifa («Mă refer la reproducerea în "Minimum" din luna iulie, la pag. 25-26, a articolului otrăvit semnat de Vlad Hogea "Secretele Talmudului" publicat pe vremuri în "România Mare", condusă de C. V. Tudor, și republicat în 2008. Părerea mea e că un astfel de articol mizerabil nu trebuie să rămână fără răspuns, fără replică, dar nu un răspuns sub forma unei note ironice sau încărcată de revoltă, ci documentat.

De luat fiecare din cele 20 de referiri la prevederile Talmudului (sau măcar din 5 în 5), și de prezentat fiecare pe trei linii, comparativ, ca de exemplu:

1) Sanhedrin 59a:

– textul, așa cum este el scris în Talmud, în ebraică, și apoi traducerea lui corectă în limba româna;

– textul în limba engleză (cel după care pretinde Hogea că a făcut traducerea); de dat traducerea corectă a acestui text;

– textul în limba română publi-

MAMAIA מאמאיה

Restaurant
românesc

Grătar – pescărie

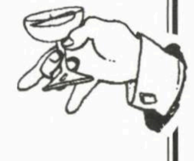

Aer condiționat, ambianță plăcută,
serviciu conștiincios, prețuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.
Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim și românește.

Cei care vin cu acest anunț vor fi serviți
cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

cat de Hogea şi reprodus de "Minimum".

Deci dacă s-ar pune alături aceste elemente, orice cititor de bună credinţă ar înţelege falsul, denaturarea duşmănoasă.

Aceasta notă documentată ar fi bine să fie trimisă spre publicare în presa prietenă din România, pentru că îndeosebi *românii* trebuie să afle adevărul, nu doar vorbitorii de limbă română din Israel. S-ar putea încerca tipărirea notei documentare chiar în ziarul "România Mare" în cadrul "dreptului la replică".

Am socotit că un istoric foarte documentat cum este Zeev Lucian Herşcovici (ahtiat de epigrame bune...) ar putea să-şi aducă aportul la întocmirea notei documentare de răspuns, de aceea i-am scris, l-am pus în temă şi l-am rugat să colaboreze cu revista "Minimum".»)

Lică Landskron, Raanana ("Predicile rabinului Ovadia Iosef ţinute în faţa enoriaşilor săi apropiaţi au ajuns de poveste. În decursul predicilor drept-credinciosul rabin a lovit în cele mai diverse categorii de cetăţeni folosind cuvinte lipsite de inspiraţie divină.

Cu foarte multă vervă şi cu mult aplomb, dar cu foarte puţină logică, rabinul aruncă săgeţi otrăvite împotriva tuturor celor care, după sublima lui judecată, nu respectă datina sau regulile etice şi morale ale Shas-ului după care trebuie să se conducă cetăţenii acestei ţări.

Nu de mult drept-credinciosul rabin i-a luat în colimator pe profesori, împotriva cărora şi-a îndreptat săgeţile inchizitoriale, folosind un limbaj de maidan, vulgar şi jignitor, uitând de sutana pe care o poartă.

Legat de tenebrele medievale, demn urmaş al celor care l-au excomunicat pe Spinoza, pentru conducătorul spiritual al Shas-ului matematica, chimia, fizica şi istoria sunt cuprinse în dispreţuitorul cuvânt "chişcuşim" (fleacuri).

Rămâne să-l întrebăm pe preacucernicul rabin cum să-i socotim pe acei evrei care umblau cu "chiş--cuşim" la matematică, fizică, chimie etc. şi au ajuns celebri, luând premiul Nobel, ducând faima inteligenţei evreieşti. Ştie prea-cuviosul rabin că evreii sunt o picătură în oceanul omenirii, dar că circa 15% din laureaţii premiului Nobel sunt evrei?

Aşa cum era de aşteptat, tot eşichierul politic din Israel a criticat cele exprimate de prea-cuviosul rabin Ovadia Iosef.

Se prea poate că şi de data asta va apare la televiziune (venind de la închisoarea unde se află) vicleanul om politic Benizri, ca să ne explice, cum a făcut de atâtea ori, ce a vrut să spună la o adică rabinul Ovadia Iosef şi noi nu l-am înţeles, pentru că, vezi bine, noi, muritorii de rând, nu înţelegem paradigmele unui înţelept de talia şefului său.

Până la următoarea predică ne mulţumim să spunem, ţinând cont şi de vârsta rabinului: iartă-l, Doamne, că nu ştie ce vorbeşte!»)

Mihaela Edelstein, Cfar Saba (am mai spus-o şi altă dată: între romancierul Virgil Duda şi principele Radu Duda de Hohenzollern, soţul prinţesei Margareta a României, nu există nici o legătură de rudenie.)

Joseph Almasy, Raanana (este de acord cu modul cum ne-am ocupat, în paginile revistei, de preafaimosul individ Nati Meir: «Asemenea personaje – este de părere corespondentul nostru – ne-au atras ură şi în trecut, când am primit multe picioare în c... neştiind de ce. Acuma ştiu.»)

Ing. Dan Weiss, Petah Tikva; **Salomea Braverman,** Toronto, Canada; **av. Avi Modeanu,** Paris, Franţa; Bibi Sorescu, Tel Aviv; **Sigismund Zauber,** Manchester, Anglia (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

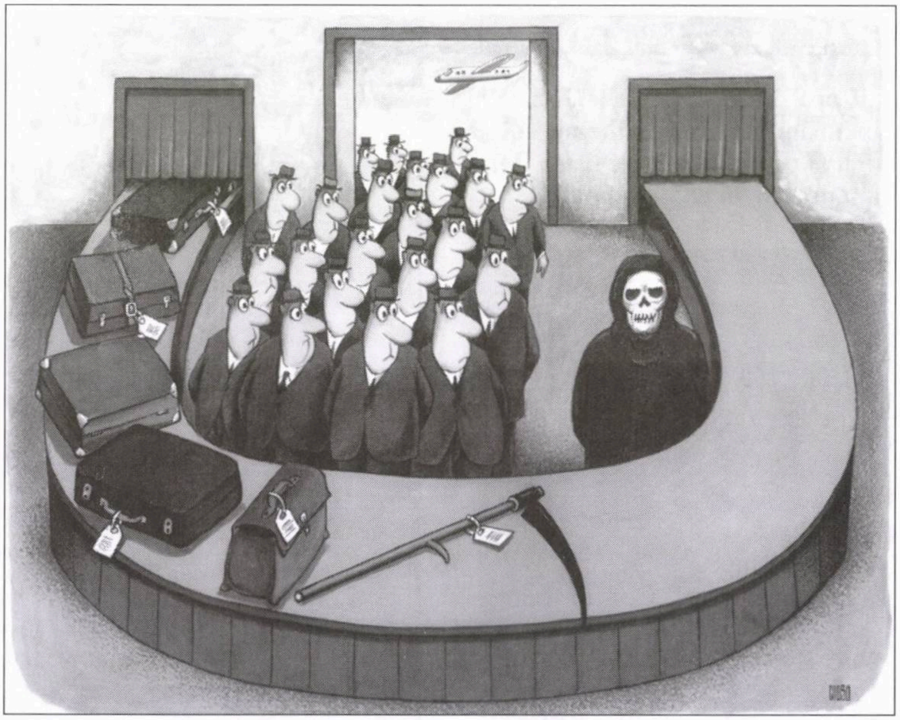

Desen de C. Ciosu

Distincţii

Mirel Brateş, prozator: Premiul pentru cartea Diasporei, acordat în cadrul Zilelor Tudor Arghezi, de la Tg. Jiu, pentru romanul "Clarenfeld, evreul necear".

Carol Feldman şi **Shlomo David:** Premul Gropper pentru lucrări din domeniul istoriei evreilor români.

Comemorări

I. Schechter, scriitor, ziarist; 75 de ani de la naştere (m. 2007).

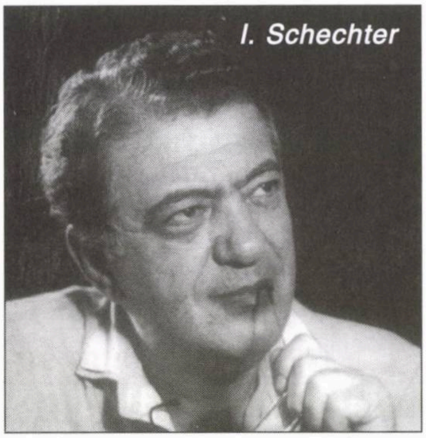
I. Schechter

Carol Isac, ziarist ("Jurnalul săptămânii"), cronicar literar, colaborator permanent al revistei "Minimum"; un an de la moarte.

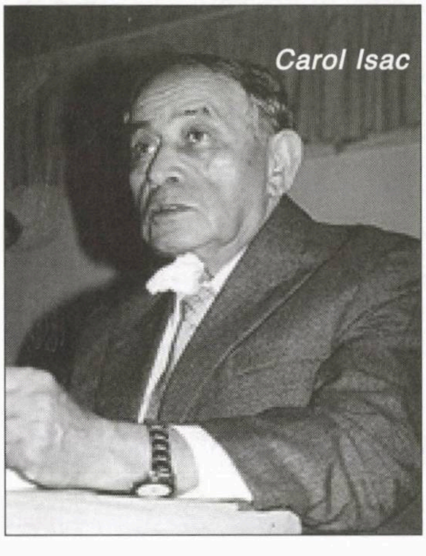
Carol Isac

Manifestări, manifestări...

9.08.09; la Centrul Internaţional Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului, Ierusalim: sesiune specială pe tema "Antisemitismul contemporan: moştenirile europeană şi islamică". Printre participanţi: Prof. Irving Cotter, fost ministru în guvernul canadian.

14.09.09; la Casa Scriitorilor din Tel Aviv: seară literară festivă de lansare a noului volum de versuri al poetului Felix Caroly "Cărarea tăinuită". Moderator: G. Mosari. Au vorbit despre carte: Prof. Andrei Strihan, Rodica Grindea, Sh. Carmel. Lecturi artistice: Rozina Cambos, Liana Saxone-Horodi, Francisca Stoleru, Carol Feldman, Nicu Nitai.

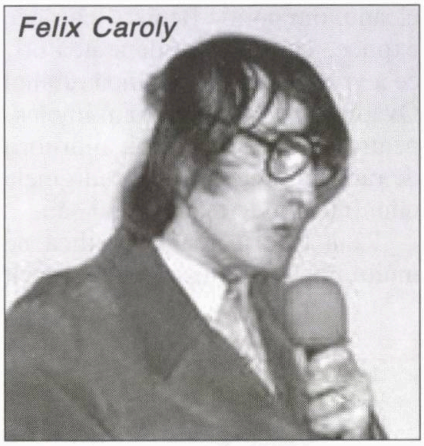
Felix Caroly

A trecut un an de când ne-a părăsit pentru totdeauna

MALICA SCHECHTER

(soția regretatului scriitor I. Schechter) șefa departamentului de machiaj de la Teatrul Cameri din Tel Aviv.

Un gând pios la mormântul acestei femei extraordinare.

Prietenii de la Minimum

Desen de C. Ciosu

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)
- OBŢINEREA pensiei din România
- TRADUCERI legalizate în limba română
- OBŢINEREA oricărui document din România
- RETROCEDAREA proprietăţilor din România

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA
ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

Cooperăm cu Bituah Leumi

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA – SERVICII

✔ Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.

✔ Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.

✔ Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

Premieră mondială

יידישפיל

יוצאים לתרבות טובה

Traducere simultană în ivrit și rusă

Cine este cine

מִי הוּא מִי

ווער איז ווער

Reducere de 50% pentru pensionari

Spectacol muzical, cu scene de cabaret
Prelucrare și regie: Ian Sormei
După piesa lui Sami Groniman

Un văduv bogat, o doică săracă, doi copii: unul creștin și unul evreu. Schimbă casele, schimbă identitățile. Nimic nu este în realitate după cum pare.

Producție cu asistența fondului Edit și Israel Polak

Participă un ansamblu de 20 de actori. În distribuție:
Iacov Alperin, Anabela, Dori Enghel, Smadar Ben-David, Șaron Venciovski, Monica Vardimon, Israel Traistman, Einat Segal-Cohen, Irma Stepanov, Ghera Sendler, Anat Ațmon, Amitai Keidar, Uri Kovalski, Hila Raviv, Andrei Kașker, Miri Regendorfer, Iuval Rapaport, Niv Safir.

Grăbiți-vă să rețineți locuri din timp!

Spectacole au loc la:

Tel-Aviv

Beit-Zionei America: luni, 5.10, marți, 6.10, miercuri, 7.10, sâmbătă, 24.10, duminică, 25.10, joi, 12.11, sâmbătă, 14.11, joi, 26.11, sâmbătă, 28.11 și duminică, 29.11 la orele 20; joi, 8.10 la orele 17.

Telefon pentru rezervarea biletelor: 03/525-4660 sau 1-800-444-660

Teatrul Holon, luni, 26.10, ora 20.
Bilete la casă, tel: 5023001-3

Kiriat-Moțkin, Heihal Hateatron, miercuri, 4.11 ora 20, Tel:. 04/880-6000

Ness Ziona, Heihal Hatarbut, marți 10.11, ora 20
Tel: 08/930-4020/3

Natania, Heihal Hatarbut, marți, 25.11, ora 20
Tel: 09/830-8811 sau 09/833-0335

minimum

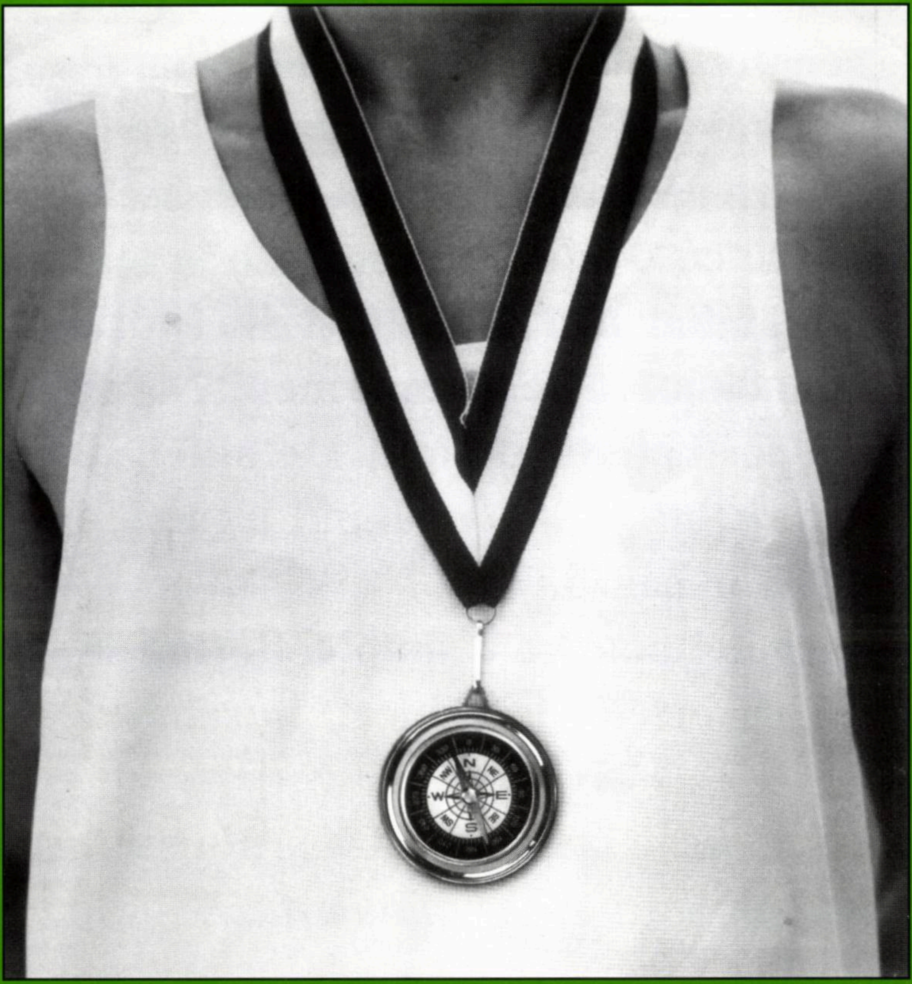

Băiatul ăsta a cucerit, pe merit, medalia pe care o poartă pe piept. Nu ca alţii, preşedinţi de state, care primesc mari premii pentru pace, deşi nu au făcut nimic mai de Doamne-ajută ca să merite înalta distincţie.

9 771565 702005 11
1/11/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 272 ■
■ NOIEMBRIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Ancheta revistei "Minimum"

Cu cât trece vremea, cu atâta creşte şi numărul planurilor de pace între Israel şi arabi. Mai nou, avem nişte propuneri prezentate de senatorul american Mitchell, şi un plan pe puncte redactat de primul ministru palestinian, Fayad. În momentul de faţă, Rusia pregăteşte, la rândul ei, un asemenea plan.

Avem de-a face cu o adevărată inflaţie în materie şi probabil un record mondial: nici un conflict din istorie nu a generat o cantitate atât de mare de planuri menite să ducă la împăcarea celor două părţi aflate în luptă. De altfel, se pare că nimeni nu a reuşit să ţină pasul cu ritmul frenetic în care sunt elaborate planurile în cauză.

Subiectul anchetei noastre e simplu: dorind să cunoaştem opinia cititorilor cu privire la subiect, întrebarea lui "Minimum" sună aşa:

Câte planuri de pace între Israel şi arabi au fost propuse, din 1948 (înfiinţarea Statului) şi până astăzi?

1) Între 100-500

2) Între 501-1.000

3) Între 1.001-2.000

4) Între 2.001-3.000 (sau mai multe)

●

Răspunsurile la anchetă vor fi trimise până în ziua de 20 noiembrie 2009 pe adresa revistei "Minimum", POB 11472, Tel Aviv (pentru anchetă).

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 octombrie

Concurs cu premii al revistei „Minimum”

Luna trecută a fost bogată în evenimente dramatice de tot felul. Dar faptul care a provocat cea mai mare surpriză şi cele mai multe şi vii comentarii l-a constituit hotărârea comitetului de la Oslo de a acorda Premiul Nobel pentru Pace pe anul 2009 preşedintelui american Barack Hussein Obama. Unii au aprobat alegerea, dar cei mai mulţi şi-au exprimat nu numai uimirea, ci chiar şi împotrivirea. Cauza e simplă şi limpede: indiferent de părerea pe care o ai despre proaspătul laureat, lumea s-a întrebat şi se întreabă mereu: de ce? pentru ce motive (=realizări concrete) i s-a atribuit lui Obama această importantă distincţie? Iar cei din comitetul norvegian care susţin că omul merită a fi încurajat pentru intenţiile sale bune în domeniul păcii, au primit replica numaidecât: premiile, de când lumea şi pământul, nu se acordă pentru intenţii ci pentru înfăptuiri. Eu pot să declar până poimâine că vreau să câştig cu orice preţ cursa de 5.000 de metri la Olimpiada viitoare. Dacă însă câştig cursa, e altceva: atunci sunt invitat să urc pe podium şi să primesc medalia de aur de campion olimpic.

Aşadar, la întrebarea: de ce?, nimeni nu poate da un răspuns satisfăcător. Mai e ceva. Las-că Obama este practic un nou venit la Casa Albă (n-a împlinit nici măcar un an de la instalare), dar se ridică şi o chestie de procedură. Regulamentul Premiului stipulează că termenul ultim pentru depunerea candidaturii este pe la mijlocul lui februarie. Or, Obama s-a instalat la Casa Albă în ianuarie, cam cu două săptămâni înainte de data respectivă. Când o fi apucat el, cu toată charisma sa, să obţină atâtea rezultate importante în lupta pentru pacea mondială? În zilele-acelea, de până la depunerea candidaturilor, abia dacă s-a obişnuit cu noua sa reşedinţă, a descoperit unde e bucătăria şi cum se deschide aragazul...

Aşadar, avem de-a face cu un mister de nepătruns, care ocupă şi astăzi prima pagină a ziarelor de pe glob.

În consecinţă, dorind să aflăm adevărul, am hotărât să apelăm la contribuţia cititorilor, organizând un concurs pe tema: **De ce a primit (mai precis, pentru ce anume) preşedintele american Obama Premiul Nobel pentru Pace?**

Răspunsurile cele mai bune vor fi premiate astfel:

Premiul I: o pictură de Pablo Picasso;

Premiul II: o croazieră pentru două persoane pe Marea Caraibelor;

Premiul III-XII: Un abonament de un an de zile la revista "Minimum".

Răspunsurile vor fi trimise până la 20 noiembrie a.c. pe adresa: "Minimum", POB 11472, Tel Aviv (pentru concurs).

P.S. Aminteam, la început, că luna trecută a fost plină de evenimente – şi încă dramatice – de tot felul.

Mai întâi, au continuat peripeţiile legate de Raportul ONU privind războiul din Gaza, raport întocmit sub conducerea astăzi celebrului judecător sud-african Richard Goldstone. Prezentat la Geneva, în faţa aşa-zisei comisii pentru aşa-zisele drepturi ale omului (aflată de multă vreme sub influenţa Iranului, Siriei şi altor ţări iubitoare de drepturile omului), raportul a fost aprobat cu majoritate de voturi şi trimis pentru a fi discutat în Consiliul de Securitate al ONU. Scopul e cunoscut: trebuie obţinută condamnarea Israelului pentru crime de război şi împotriva umanităţii. E, desigur, o înfrângere. Din fericire, însă, guvernul de la Ierusalim nu şi-a pierdut cumpătul. Premierul Bibi Netaniahu a denunţat, încă o dată, raportul ca nefondat şi calomniator, angajându-se să lupte pe arena politică internaţională pentru *discreditarea celor ce încearcă să ne discrediteze;* chiar dacă bătălia aceasta, pe care unii o văd ca pe un maraton, va dura o lună, un an sau chiar mai mulţi.

Votul de la Geneva n-a venit peste noi ca o surpriză. Cunoşteam marfa. Surprinzător pentru mulţi din Israel a fost motivul care, se pare, l-a determinat pe evreul Goldstone să accepte a prezida comisia ONU cu pricina. În primele momente de uimire şi revoltă, s-a vorbit despre mentalitatea de Kapo, despre "ura evreiască de sine" care l-ar caracteriza pe Goldstone. Toate acestea sunt perfect adevărate. Dar mai e ceva. Din mărturiile unor jurişti evrei din Africa de Sud, care cunosc bine personajul, acest Goldstone este un cetăţean ultra-ambiţios, un carierist de anvergură. La ora asta omul vrea să dea marea lovitură a vieţii sale. El şi-a propus ca, la viitoarele alegeri, să ocupe fotoliul de secretar general al ONU.

Cazul Goldstone merită a fi inclus în orice manual de psihologie la capitolul "Efectele dezastruoase în viaţa cea de toate zilele a indivizilor cât şi în cea a naţiunilor ale *ego*-ului hipertrofiat".

A doua dramă trăită de Israel în vremea din urmă au reprezentat-o relaţiile cu Turcia. Oricum, de când, abandonând pas cu pas politica sa laică tradiţională (moştenirea lui Atatürk), Turcia a căzut sub

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia,
Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM - PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

influența islamiștilor ("moderați") conduși de actualul prim-ministru Erdogan, Ankara a dat semne că vrea să renunțe la amiciția (care părea solidă, ca atâtea amiciții de pe acest pământ) cu statul evreu. Era clar: jucăria se stricase. Dar nu se sfărâmase. Luna trecută s-a produs însă, cum s-ar zice, "saltul calitativ" în materie de degringoladă a relațiilor. Invocând ca pretext războiul purtat de Israel în Gaza, guvernul turc a interzis ca la proximele exerciții comune ale aviației NATO să mai ia parte și forțele aeriene israeliene. În același timp, diplomații turci începuseră să vorbească despre Israel la ONU și în alte locuri exact ca trimișii lui Ahmadinejad. Dar faptul cel mai semnificativ îl constituie transmiterea la televiziunea publică din Turcia a unui nou serial, produs în taină și la repezeală, în care ostașii Zahal sunt înfățișați ca ucigași de copii palestinieni în Gaza, cu sânge rece, ferocitate și premeditare. *Bref,* omorul ritual, în versiune 2009.

Din fericire, guvernul nu și-a pierdut firea (cum, în paranteză fie spus, nu și-a pierdut-o nici cu prilejul tulburărilor puse la cale de islamiștii de la noi pe Muntele Templului la Ierusalim; acționând ferm, dar cu cap, fără excese, poliția a reușit să stingă focul din Capitală). Ministrul de Externe a protestat clar și categoric împotriva telenovelei fasciste de la Ankara, calificând-o așa cum se cuvine, adică o infamie de cea mai joasă speță antisemită. De notat că populația a reacționat și ea bine în acest moment: după cum se știe, Turcia era, de ani de zile, una dintre destinațiile turistice preferate ale israelienilor; după e*venimente,* lumea a renunțat pe capete la vacanțele de la Antalia sau Ciric, iar un ziar libanez a dezvăluit că reprezentanții birourilor turcești de voiaj, hotelurilor, satelor de vavanță etc., i-au cerut lui Erdogan să salveze urgent de la faliment turismul din frumoasa țară.

În aceeași ordine de idei, semnalăm o reacție bună a lui Bibi Netaniahu à propos de vechea și sincera noastră prietenă, Franța. Supărat pe guvernul de la Paris care a votat la Geneva împotriva Israelului (deși făgăduise că... și că...), premierul nostru a comunicat d-lui Bernard Kouchner, ministrul francez de Externe care, aflat în Gaza, voia să viziteze și Israelul ("am un mesaj important"), că spre regretul său (însă sincer), timpul nu-i permite să-l primească în audiență.

În același timp, amicii noștri din țara de origine trec și ei prin momente agitate. Fără sânge, fără violență, slavă Domnului, dar agitate.

După cum se știe, în luna noiembrie urmează să se desfășoare în România alegerile prezidențiale. Lupta e strânsă, principalii favoriți sunt actualul șef al statului, Traian Băsescu, și fostul ministru de Externe Mircea Geoană, președintele PSDR; șanse reale are și doctorul Sorin Oprescu, primarul Capitalei, o figură populară. Or, tocmai în aceste zile a izbucnit o criză politică de toată frumusețea: partidele de opoziție au depus o moțiune de cenzură în parlament împotriva guvernului Emil Boc (susținut de președinte) și... au câștigat pariul. Ca urmare, primul ministru Boc a fost demis. Până una-alta, Traian Băsescu l-a propus ca prim-ministru pe cvasi-necunoscutul Lucian Croitoru, economist de felul lui, consilier la Banca Națională. Politicește, el se prezintă ca un "tehnocrat independent".

Spuneam până una-alta fiindcă nimic nu e solid. Mai întâi, rămâne

TENDINȚE

de văzut dacă Croitoru va obţine investitura în parlament: deocamdată nu a obţinut-o, iar opoziţia a prezentat un alt candidat, în persoana d-lui Klaus Johannis, primarul Sibiului. Apoi, în caz că Traian Băsescu nu câştigă prezidenţialele de la sfârşitul lunii, logic este ca noul preşedinte să încredinţeze altcuiva (un om "de-al lui") funcţia de prim-ministru. Pe scurt, o stare de nesiguranţă de care, în aceste momente de criză economică, România nu avea neapărat nevoie.

Revenind o clipă la cursa pentru preşedinţie, să amintim că (aşa cum de altfel era de aşteptat) faimosul Nati Meir, înţelegând că n–are nici o şansă de a obţine un scor cât de cât onorabil, s-a retras din competiţie (sondajele îl creditau cu 0,5-1% din voturi).

În schimb, consecvent cu sine însuşi, individul a mai produs o surpriză, rămânând în continuare pe pagina întâi a ziarelor. Acum, când trimitem revista la tipar, aflăm de la postul Pro-TV că el a fost arestat de poliţie fiind acuzat de diverse înşelăciuni şi deţinere de bani falşi. Noi, evreii, suntem un neam milos, dar în cazul de faţă nimeni nu s-a rugat de shabat la Sinagoga Guttman din Tel Aviv (sau la Templul Coral din Bucureşti) pentru grabnica sa eliberare.

Klaus Johannis

România: Memorialul Holocaustului de la București

«Inaugurarea Memorialului Holocaustului la Bucureşti, joi, 8 octombrie, a reprezentat un act de o semnificaţie deosebită nu numai pentru cei circa 6.000 de evrei care mai trăiesc în România dar şi pentru întreaga societate românească şi pentru evreii din întreaga lume. Impresionantul Memorial care se înalţă acum în mijlocul Bucureştiului va rămâne pentru totdeauna o piedică în calea uitării martiriului celor pieriţi în Holocaustul românesc fără vreo altă vină decât că erau evrei.

Realizarea unui Memorial în România a fost iniţiată în anul 2005 de Ministerul Culturii şi Cultelor ca urmare a recomandărilor Comisiei Internaţionale pentru Studierea Holocaustului din România prezidată de laureatul Premiului Nobel pentru Pace, Elie Wiesel, în urma consultărilor cu personalităţi ale vieţii publice, reprezentanţi ai FCER, oameni de cultură şi supravieţuitori ai Holocaustului.

După ce fanfara militară a intonat imnul românesc în faţa impunătorului monument (situat la întretăierea străzilor Brezoianu, Lipscani, Mihai Vodă şi Anghel Saligny), actriţa Maia Morgenstern a invitat pe platoul din faţa Memorialului 12 lideri evrei în frunte cu deputatul dr. Aurel Vainer, preşedintele FCER.Cei 12 (preşedinţii unor comunităţi evreieşti din întreaga Românie) au purtat în braţe 12 suluri de Tora, provenite din diverse sinagogi răspândite pe teritoriul românesc, suluri trimise spre a fi restaurate la Ierusalim şi readuse în România.

Memorialul Holocaustului din București

Cu vocea ei profundă şi inconfundabilă, actriţa Maia Morgenstern – care a fost moderatoarea întregii ceremonii – l-a invitat pe Marele Rabin Menahem Hacohen la tribună... A fost poate momentul cel mai emoţionant al ceremoniei. În plin centru al Bucureştiului, unde în ianuarie 1941 a avut loc pogromul în care au fost asasinaţi cu cruzime doi din fiii rabinului Zwi Guttman şi cadavrele mutilate a zeci de evrei au fost atârnate în cârlige la Abator cu inscripţia "carne cuşer", vocea Marelui Rabin Menahem Hacohen a răsunat clar şi puternic în ebraică. În faţa preşedintelui României Traian Băsescu, a ministrului Culturii şi Cultelor, Theodor Paleologu, a fostului preşedinte al României, Emil Constantinescu, a sute de invitaţi oficiali din România şi din străinătate, alcuţiunea rostită de Marele Rabin Menahem Hacohen a răsunat aproape profetic, încheindu-se cu cuvintele: "Poporul lui Israel trăieşte! Poporul lui Israel trăieşte şi este prezent!".

Preşedintele României, Traian Băsescu, a rostit după aceea, vizibil emoţionat, următoarele cuvinte:

"Inaugurarea Memorialului Victimelor Holocaustului din România este un eveniment cu profunde semnificaţii pentru societatea românească. Amintindu-ne de membrii comunităţilor evreieşti şi ai comunităţii rome de pe teritoriul ţării noastre, victime ale persecuţiilor sistematice, ale violenţei şi crimelor dintre anii 1940-1944, avem datoria de a păstra vie memoria şi responsabilitatea de a acţiona împotriva oricărei manifestări xenofobe şi antisemite.

Istoria noastră recentă poate fi recuperată doar atunci când vom fi cu toţii pe deplin conştienţi de tragedia Holocaustului. Astfel, Memorialul realizat de sculptorul Peter Jacobi reprezintă concretizarea uneia dintre recomandările Comisiei Intrnaţionale pentru Studierea Holocaustului în România şi reprezintă de asemenea împlinirea unuia dintre obiectivele principale ale societăţii româneşti privind cunoaşterea şi asumarea aevărului istoric."

Invitat la tribună, ministrul Culturii şi Cultelor, Theodor Paleologu, a subliniat în încheierea alocuţiunii sale:

"În afara unui continuu memorial al genocidului, în afara unei perpetue amintiri a Holocaustului, vom rămâne părtaşi ai acestuia, continuatori iresponsabili ai răului comis iar gestul iertării nu-şi va putea găsi destinatarul".

Invitat de onoare la ceremonie, laureatul Premiului Nobel pentru Pace, Elie Wiesel, nu a putut onora evenimentul cu prezenţa sa, fiind bolnav; dar a trimis un impresionant mesaj care a fost citit de doamna Sara Bloomfeld, director al Muzeului Memorial al Holocaustului din Statele Unite.

A urmat alocuţiunea supravieţuitorului Holocaustului domnul Liviu Beriş, preşedinte al Asociaţiei Evreilor Români victime ale Holocaustului: "Holocaustul a fost o realitate crudă, o negare a oricărei morale, o negare a omului. În memoria victimelor acestei crude realităţi a fost ridicat memorialul a cărei inaugurare are loc acum. Piatră de mormânt a celor fără de morminte, memorialul se va adresa tuturor celor dornici de recunoaştere".

Cu prilejul inaugurării s-a citit de asemeni un mesaj trimis de rabinul Efraim Gutman, de la Sinagoga Gutman din Tel Aviv.

Melodia sfâşietoare a cântecului "Es Brent" (Arde) care a urmat a adus lacrimi în ochii tuturor celor care au asistat la ceremonie...»

(Dintr-un reportaj de Doina Meiseles; în "Jurnalul săptămânii", 2009)

România: Ministerul Afacerilor Externe a înfiinţat Statul Palestina

«Ministerul român de Externe a înfiinţat o ţară care nu există pe harta lumii: Statul Palestina, cum apare el pe pagina *online* a MAE. Palestinienii din cele două teritorii (Cisiordania şi Fâşia Gaza) luptă de ani de zile pentru a avea propriul stat. George W. Bush dorea şi el crearea unui stat palestinian înainte de a-şi termina mandatul. În comunitatea internaţională, teritoriile sunt cunoscute oficial sub numele de „Autoritatea Palestiniană”. În contextul în care există deja un „stat”, s-ar rezolva probabil şi problema capitalei: Ierusalimul de Est (aşa cum doresc palestinienii, în timp ce israelienii nici nu vor să audă). Aparent, preşedintele palestinian Mahmud Abbas nu navighează pe site-ul MAE, aşa că a rămas la vechea titulatură de preşedinte al Autorităţii Palestiniene, structură care încă militează pentru crearea unui stat palestinian.»

(Din "Gândul", Bucureşti 2009)

România: Ceva despre liderii Comunităţii

Antisemiţii spun că evreii sunt uniţi. Poate că au fost, poate că vor fi. Unii sunt mai uniţi decât alţii. Unii sunt chiar Kapo, fără să-şi dea seama. Cunoaştem cazurile. Nu voi face referiri în afară, mă voi opri la mica, mititica obşte a evreilor din România. Nu ştiu alţii cum sunt, vorba lui Creangă, fie el pomenit şi la bine şi la rău, dar evreii din România au talentul să ia defectele majoritarilor şi să şi le considere calităţi.

Am tot respectul pentru liderii pe care i-am cunoscut personal – fostul Şef-Rabin Moses Rosen, acad. N. Cajal, dr. Aurel Vainer.

Dar de ce să nu recunoaştem că dr. Moses Rosen avea unele apucături ceauşiste, era distant, grandoman, iubea cultul personalităţii? De ce un om atât de învăţat, mult superior intelectual „geniului carpatin” N. C., a ajuns să cadă într-un ridicol pe care îl putea ocoli? Nu pot nega rolul său fundamental în apărarea evreilor şi în contribuţia la *Alia*. Vorbesc despre „stil”, iar, vorba lui Buffon, stilul este omul. Personal nu am ajuns niciodată în audienţă la fostul Şef-Rabin, deşi am avut la un moment dat nevoie de un sprijin. Fie-i numele pomenit în Cartea Vieţii.

Acad. Nicolae Cajal a fost un preşedinte blând,un spirit deschis, cu umor, dar ajutorul, participarea sa au fost diminuate de starea precară a sănătăţii. Noroc că a avut colaboratori care au susţinut activitatea FCER. Dar, ca în orice organizaţie democratică, era normal să propună un înlocuitor şi să-şi păstreze titlul onorific. În România, ca şi în alte foste ţări socialiste, aşa ceva nu se poate, toţi şefii mor în funcţie, ca şi Papa de la Roma. Iar România nu mai era socialistă.

Actualul preşedinte este foarte activ, extrem de activ, face deplasări în toată lumea, aşa o fi bine, dar, mă întreb şi eu ca un prost ce sunt, deşi mă consider un redactor bun al revistei FCER, un fidel colaborator al Conducerii FCER, când reuşeşte să discute cu oamenii, nu numai cu cei din Conducere? Cred în capacitatea DomnieiSale, dar fiecare om are nişte limite. Desigur, critica pe care încerc să i-o aduc s-ar putea să-l supere. Cine nu s-ar supăra? Chiar şi eu, de aş fi preşedinte o zi şi tot m-aş supăra. Chiar rău de tot. Mai cu seamă că a venit beleaua cu criza financiară, cu gazele (noi cu gazele, Ereţ cu Gaza). Toţi vorbesc, iar eu, Menahem Mendel, la mijloc. Nu ştiu nimic. Hosuri, besuri, reduceri, nimeni nu discută, există o ceaţă, fenomen caracteristic obştilor neînvăţate cu transparenţa. Toţi suntem anticomunişti răi, răi de tot, dar transparenţa democratică nu ne place. De ce să ştie fiecare ce câştig are unul mare, de ce să ştie unul mic ce ştie cel mare? Cel mic este un nimic, cel mare vorbeşte cu Dumnezeu sau cu rabinul, dar rabinul nu este Dumnezeu. Nu ar fi mai corect ca la greu noi, membrii obştii, să ne întâlnim? Dar nu este timp. Nu avem timp. Suntem ocupaţi. Foarte ocupaţi, nimeni nu munceşte mai mult decât un om ocupat, adică în funcţie. Personal îl iubesc pe domnul Vainer, îmi este simpatic, dar mentalitatea noastră a evreilor Diasporei ne mănâncă, ne face pe unii chinezi, pe alţii africani, pe alţii români.

(Boris Marian)

Franța: Medicii români au speriat Parisul

«Ordinul Medicilor din Franţa şi-a exprimat îngrijorarea faţă de numărul mare de specialişti români prezenţi în ţara lor şi de slaba lor instruire, relatează AFP. Dintre cei 9.000 de medici străini care profesează în Franţa, peste 1.000 sunt români, iar unii dintre ei ar avea diplome false.

Lumea medicală din Franţa s-a arătat îngrijorată faţă de numărul mare de practicieni români care profesează în ţara lor şi a căror instruire pune "probleme de nivel", în ciuda echivalării diplomelor în Europa, după cum a declarat acum două zile preşedintele Ordinului Medicilor din Franţa (OMF), Mi-

Dreptul la replică

În cadrul "Dreptului la replică", vă rugăm să publicaţi următoarele în legătură cu nota apărută în numărul din octombrie 2009 (Bianca Marcovici vs. Asociaţia Scriitorilor):

– Bianca Marcovici scrie că nu ştie cum să plătească cotizaţia findcă nu s-a ales noul comitet de conducere, deşi au trecut patru ani. N-am ştiut că Bianca Marcovici este atât de naivă încât stă cu banii în mână şi se întreabă, precum cetăţeanul turmentat, Eu cu cine votez?", adică "Eu cui plătesc?"

Se poate că până la alegerea unui comitet nou, cel vechi îşi continuă activitatea. Deci trebuie să onoreze cotizaţia actualului comitet, fapt pe care îl ştie şi singură.

– Shaul Carmel nu a "somat-o" pe Bianca Marcovici să-şi plătească cotizaţia. Dacă o discuţie despre plata cotizaţiei înseamnă "somaţie" în limbajul B.M., asta o priveşte.

– Bianca Marcovici scrie că din cotizaţii nu poate fi tipărită revista "Izvoare" şi că depindem de sponsorizări! Asociaţia Scriitorilor nu e finanţată de nimeni. Am avut sponsor, care nu şi-a ţinut cuvântul. Acum căutăm pe altcineva.

– Bianca Marcovici vrea lista membrilor Asociaţiei care plătesc cotizaţia. Au plătit toţi, în afară de B.M.

– N-am văzut nici o legătură între condiţiile de primire a unui membru în Asociaţie şi desfiinţarea Asociaţiei (autodizolvare).

Asociaţia Scriitorilor este o organizaţie voluntară în care membrii ei îşi desfăşoară activitatea de care au nevoie. Cine crede că nu are ce face în Asociaţie, nu este ţinut cu forţa.

Comitetul de Conducere
(al ASILR)
Shaul Carmel
Preşedinte

chel Legmann, citat de AFP. Dintre străinii nou-înscrişi în repertoriul de medici al Franţei din 2008, circa 40% provin din România, iar în total, doctorii români care-şi practică meseria în această ţară reprezintă 12% din cei 9.000 de medici străini.

Astfel, practicanţii români se situează pe locul trei în topul doctorilor veniţi din alte ţări, după cei din Belgia (16%). Legmann s-a arătat preocupat de calitatea instruirii practicienilor veniţi din Europa de Est, punând sub semnul întrebării sistemul european de echivalare a diplomelor, "bazat pe numărul anilor de studiu". El a propus găsirea unei soluţii: "Fără a pune obstacole Europei, va trebui să examinăm problema conţinutului, deoarece au fost probleme neplăcute", "probleme de nivel cu românii şi bulgarii" şi "un anumit număr" de diplome false descoperite de către Ordinul Medicilor din Franţa.

Românii au devenit o ţintă privilegiată a agenţiilor de recrutare a medicilor cu diplome europene, pentru că în ţara de origine au salarii foarte mici, a explicat preşedintele OMF, iar în străinătate sunt recrutaţi cu rapiditate din cauza "aşa-zisei deşertificări medicale" din unele regiuni. "Un medic român câştigă 400 de euro: dacă vine aici, obţine de zece ori mai mult, iată explicaţia", a spus Legmann, subliniind de asemenea "tradiţia de francofonie" în România. El s-a arătat deranjat şi de faptul că, deşi era vorba ca medicii veniţi din alte ţări să ocupe posturile vacante în regiunile care nu au cadre calificate, doctorii ajunşi în Franţa, inclusiv cei din România, lucrează în sistemul centralizat şi în marile oraşe.

În România, absolvenţii de medicină sunt în continuare foarte interesaţi să îşi practice meseria în afara graniţelor ţării. Autorităţile din sistemul românesc de sănătate cunosc problema, însă nu au găsit încă nici o măsură eficientă care să oprească exodul doctorilor în străinătate. Ministrul de resort, Ion Bazac, a declarat că în ţară se resimte lipsa cadrelor sanitare calificate. "Sistemul de sănătate are probleme în ansamblul lui din cauza lipsei de personal medical. Lipsa motivaţiei salariale ridică mari probleme de carieră, avem din ce în ce mai puţini medici şi asistente", a declarat ministrul Sănătăţii.»

(Dintr-un articol din "România liberă", Bucureşti 2009)

Lumea: Criza şi noii săraci

«De când cu criza economică, noii săraci sunt altfel. Statisticile numără persoane, familii ajunse sub nivelul minim de trai, autorităţile caută soluţii pentru stoparea unei tendinţe muşcând din categoriile celor care până acum aveau servicii, asigurări medicale, mijloace decente de trai şi dorinţa de a le multiplica. Până în urmă cu an, tot mai mulţi dintre aceştia făceau donaţii asociaţiilor de caritate, iar acum cer ajutoare. În primul rând sunt loviţi angajaţii cu contracte temporare de muncă, tinerii, pensionarii. Paginile economice ale marilor ziare abundă în termeni tehnici, în promisiuni de miliarde de dolari sau euro sau altceva, dar fiecare om în parte are nevoie de puţin ca să nu se scufunde. Şi la acest puţin nu are acces, nu ştie de unde să-l ia, iar când ajunge e prea tîrziu.

La Barcelona a apărut un nou mod de locuire: un apartament e ocupat de patru prieteni pensionari. Are fiecare câte o pensie de 500 de euro şi soluţia adoptată le permite să-şi folosească resursele pentru mâncare. Suntem departe de investiţiile în apartamente de lux din urmă cu doar un an. În Portugalia, una din zece persoane fără domiciliu, înnoptând în aziluri, are serviciu: câştigă atât cât să poată face faţă altor nevoi, nu şi chiriei. Consecinţele sunt grave: omul pierde legătura cu familia, cu mediul, chiar dacă situaţia materială se poate îmbunătăţi într-un interval acceptabil, ceva din puterea individului e definitiv pierdut. La Muntele de Pietate de la Paris, responsabilul cu microcreditele personale evocă un fenomen fără precedent: "Oameni care trăiau până acum relativ îmbelşugat constată că nu mai pot să facă faţă. Dacă sunt proprietari, nu izbutesc să vândă casa, ale cărei rate, de altfel, nu le-au achitat integral. Brusc, se văd în situaţia de a vinde bijuteriile de familie, amintirile, nu obţin mare lucru pe ele, dar pot să se descurce până la sfârşitul lunii". În Statele Unite, majoritatea salariaţilor (şi membrii familiilor lor) pierd beneficiile poliţei de asigurare pentru sănătate, de îndată ce devin şomeri sau compania dă faliment. "The New York Times" relatează povestea unei tinere femei gravide: după ce a aflat că i-a încetat contractul de muncă, a alergat la moaşă şi a rugat-o să declanşeze procedurile

Vă mai aduceţi aminte de BARAŞEUM?

Realizatorii unui film documentar caută persoane care deţin mărturii despre Teatrul Baraşeum din Bucureşti (1941-1945): amintiri, fotografii, documente.

Telefon: 054/520-1473

pentru o naștere prematură, sperând să prindă ultimele zile ale asigurării medicale. Compania de asigurări a refuzat să plătească, așa că tânăra mamă e datoare 17.000 de dolari. Printre foștii beneficiari ai salariilor anuale din șase cifre, șomajul este în creștere și reinserția lor se produce cu mari dificultăți. Foștii directori executivi se organizează în grupuri, nu doar ca să plângă unul pe umărul celuilalt, ci și pentru a găsi în comun soluții. Unul dintre ei a obținut în iarna aceasta jumătate de normă la curățatul zăpezii: avea nevoie de cash ca să-și plătească facturile. Cei care nu și-au pierdut încă serviciul ar accepta o micșorare a salariului sau o diminuare a responsabilităților. Nu e ocolită nici o soluție: ședințe la psihiatru, lumânări la icoana Fecioarei din Guadalupe. În Elveția, un activist de la magazinul Caritas (alimente cu preț redus) povestește că "sunt persoane cărora le e rușine să ne treacă pragul. Sunt bine îmbrăcate, dar n-au bani. Am văzut odată o tânără plângând de foame".

Desigur, e imposibil de cerut planurilor guvernamentale anticriză din țări cu situații atât de diferite să producă soluții acceptabile pentru destinele prinse într-o catastrofă pe care n-au provocat-o și pentru care n-au fost pregătite. Li se poate cere să acționeze în ritmul impus de situațiile de urgență, să corecteze din mers erorile, să fie purtătorii speranței și ai creativității.»

(Dintr-un articol de Magdalena Boiangiu; în "Dilema veche", București 2009)

...Este unul din ultimele comentarii pe care a mai apucat, grav bolnavă, să le scrie Magdalena Boiangiu; apoi, așa cum am anunțat nu de mult, a încetat din viață. Plânsă de toți cei ce-au cunoscut-o.

FRANCISCA STOLERU

Din nou prezentă în orizontul nostru literar cu două noi volume:

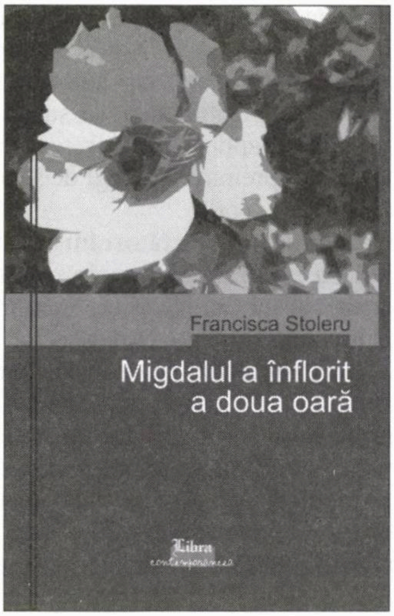

Migdalul a înflorit a doua oară

Roman, editura Libra, București, 2009

"...Francisca Stoleru intenționează o imagine cât mai completă a unui mozaic cultural, un colț de lume în care se întâlnesc culturi diferite, tradiții vechi... Și nu e de mirare că aici (în Haifa cea greu încercată de istorie) migdalii știu (și pot) înflori a doua oară".

Mihaela Albu

Povești de adormit părinții

Proză scurtă, editura 24 ore, Iași

Reeditarea cărților "Cuibul de viespi" și "Vioara cu arcuș fermecat" reunite într-un singur volum.

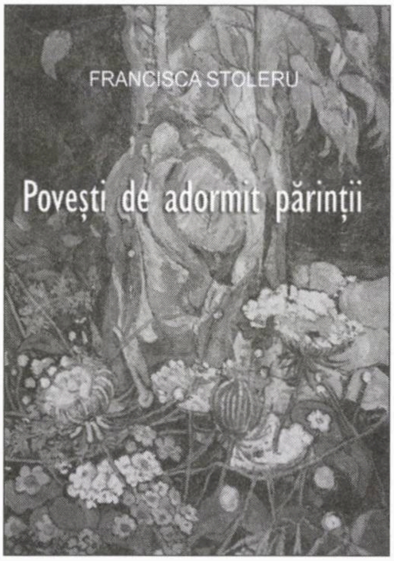

"Căutând oamenii și poveștile lor, oriunde în lume, Francisca Stoleru se caută, în fapt, pe sine, întrucât, iată, structura ființei interioare constituie ținta și marca specială ale acestei admirabile proze autobiografice."

Ion Holban

Cărțile se pot comanda trimițând un cec la adresa: Givat Downes 21/ 3 Haifa 34345 Tel. 04-8261123

Pentru "Migdalul a înflorit a doua oară" – 60 șekeli.
Pentru "Povești de adormit părinții" – 70 șekeli
Pentru ultimele exemplare din "Bulevardul Tomis" – 50 șekeli

Lumea: Ce au în comun teroriștii sinucigași

Cristopher Dickey publică în cel mai recent număr al publicației *Newsweek* o analiză a raportului nou apărut cu privire la psihologia teroriștilor care continuă să descopere noi mijloace de a-și atinge scopul. Concluzia cercetătorului nu este deloc optimistă. Din moment ce, dornici de răzbunare, aceștia sunt dispuși să recurgă la căi extreme, sunt slabe speranțe ca securitatea convențională a aeroporturilor să poată face față amenințării. Iată de ce, comentează autorul articolului, persoanele suspecte trebuie detectate și cercetate înainte de a trece la acțiune, în străinătate sau în propria țară.

Constatarea este confirmată de un caz petrecut luna trecută, când s-a descoperit că un terrorist sinucigaș, al cărui atac împotriva șefului contraspionajului din Arabia Saudită a eșuat, avea materialul exploziv în propriul corp. Bomba, realizată dintr-un material pe care detectorul de metale nu îl simte, fusese înghițită sau introdusă altcumva în organismul atacatorului. Potrivit unui oficial a cărui identitate nu este divulgată, explozibilul fusese inserat în rectul teroristului.

Și acest caz arată că auroritățile au dreptate să-și îndrepte atenția spre profilul psihologic al suspecților. Analizele sociologice și psihologice le sunt de ajutor oficialilor, care își îmbunătățesc mijloacele de a repera posibili atacatori, dornici de "jihad".

Cele mai recente cazuri pe care cercetătorii le iau în considerare au avut loc la sfârșitul lunii septembrie. FBI, agențiile federale și alte instituții au reușit să prevină tragediile. În Dallas, autoritățile au dat peste cap planul unui tânăr imigrant iordanian, Hosam Maher Husein Smadi, în vârstă de 19 ani, care voia să arunce în aer un zgârie-nori. În Springfields, Michael Finton, convertit la islam, este acuzat de tentativa de a bombarda un tribunal. În Colorado, tânărul imigrant afgan Najibullah Zazi, care a făcut liceul la New York, este suspectat de legături directe cu Al-Qaeda în Pakistan, unde ar fi învățat să confecționeze bombe, iar autoritățile analizează posibilitatea ca suspectul să fie implicat într-o rețea mai amplă, împreună cu colegi de școală din New York.

Conform cercetătorului citat, deși nu sunt legate între ele, aceste cazuri atestă trei elemente comune psihologiei protagoniștilor.

Testosteronul. Spre deosebire de situația din trecut, când femeile au jucat un rol important în mișcările teroriste, în prezent majoritatea teroriștilor sunt bărbați tineri însetați de acțiune. Media de vârstă a autorilor atentatelor din 11 septembrie este de 19 ani, iar în cazurile cele mai recente cel mai în vârstă terorist are 29 de ani.

Fabulația. Povestea și identificarea cu personajul considerat asuprit își croiesc drum imediat în mintea teroristului abia ieșit din adolescență. Istoria tendinței de a se identifica cu o comunitate asuprită a mers cale lungă până la episodul Osama bin Laden, care s-a ridicat împotriva ocupării americane a Irakului și a Afganistanului și a oprimării musulmanilor de către "evrei și cruciați". Potrivit savantului Walter Laqueus, teroriștii provin adesea din rândurile tinerilor educați, cu venituri bune, care ajung să aibă convingerea că sunt victime și că "martiriul" lor va fi eroic și cavaleresc. Opera de căpătâi a ideologiei Al Qaeda, scrisă de Ayman al-Zawahiri, se intitulează "Cavaleri sub stindardul profeților".

Dorința de a se da în spectacol. Iată o altă motivație a actelor teroriste. Atacatorii vor să fie în centrul atenției, punând în scenă scenarii spectaculoase. Conspiratorii atentatului din sinagoga din Bronx, care a avut loc primăvara trecută, au fost "dezamăgiți" că World Trade Center, cea mai bună țintă, fusese doborât deja.»

(După ziarul "Gândul", București 2009)

AVOCAT ȘI NOTAR
AUSTERMAN EFRAIM
Fost magistrat în România
Execută
Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;
Rezolvă probleme juridice legate de România
Cumpărări, vânzări imobiliare; moșteniri-testamente; convenții soți sau necăsătoriți; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România
Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11
Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401
Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...fostul şef al Mossadului, Efraim Halevy, a prezentat în "Yediot Aharonot" faimoasa comisie ONU condusă de Richard Gold-

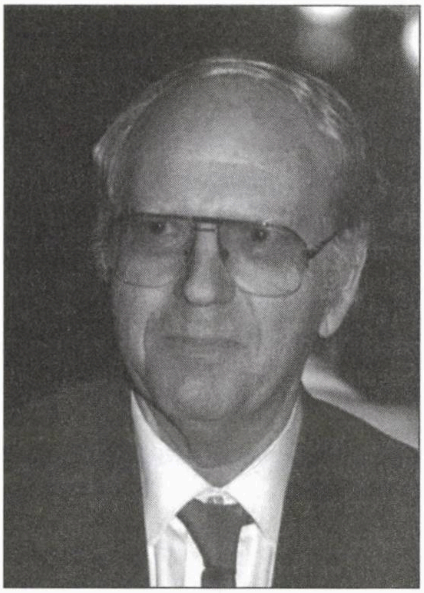

Richard Goldstone

stone drept o creaţie a Autorităţii Palestiniene. În timp ce Mahmud Abbas implora în particular Israelul să distrugă forţele Hamasului din Gaza, în timpul recentului război, tot el şi colaboratorii săi, subliniază Halevy, s-au repezit la Consiliul de Securitate ONU acuzând Israelul de crime de război şi contribuind din plin la înfiinţarea comisiei Goldstone. Ofiţerii pe care Abbas ar dori să-i vadă arestaţi pentru crime de război sunt aceiaşi care, luptând în fruntea trupelor lor, şi-au pus viaţa în prrimejdie pentru a-l ajuta pe el şi Autoritatea Palestiniană să-şi păstreze puterea, ba chiar să rămână în viaţă. Halevy sugerează că faţă de această ipocrizie de-un cinism nemaipomenit, Israelul ar trebui "să înceteze orice fel de activitate economică, diplomatică şi militară care duce la întărirea Autorităţii Palestiniene. Este inadmisibil ca ofiţerii noştri să-i ajute pe palestinieni zi de zi şi ceas de ceas, în timp ce camarazii lor din Zahal sunt hăituiţi ca nişte criminali în străinătate, la îndemnul şefilor de la Ramallah".

Nu ne place că...

...aşa cum dezvăluie Cezar Paul Bădescu în "Dilema veche", în rândurile mişcării legionare de la Bucureşti se vorbeşte insistent despre alegerea cunoscutului (şi foarte talentatului) actor de pantomimă Dan Puric în funcţia de "Căpitan" al Gărzii de Fier.

Nu ne place că...

...în Zimbabwe (ex-Rhodesia), stat condus de dictatorul african Robert Mugabe, inflaţia e atât de mare încât Banca Naţională a emis o bancnotă de 100 de trilioane de dolari (zimbabwieni).

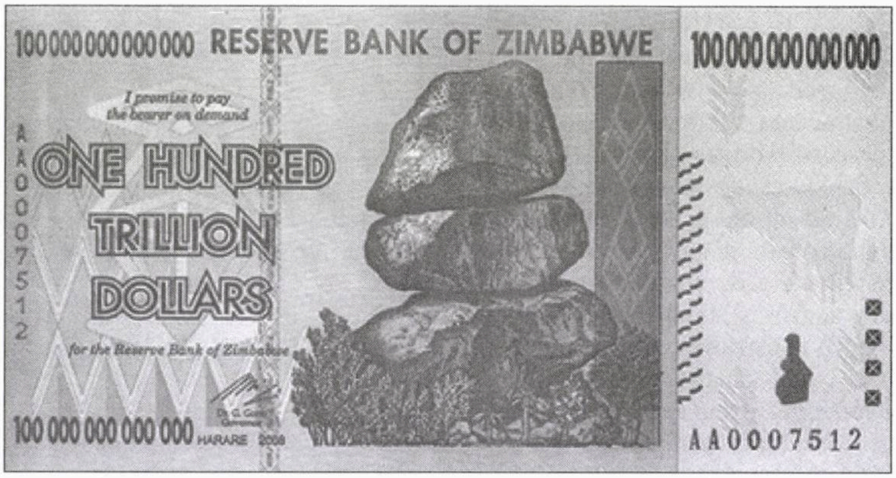

Nu ne place că...

...spaniolul Javier Solana, conducătorul politicii externe a Uniunii Europene şi membru al Quartetului care se ocupă din când în când de noi, a declarat, nervos, la Londra, că dacă "procesul de pace" nu mer-

Javier Solana

ge şi nu merge, el este de părere ca ONU să hotărască înfiinţarea unui stat palestinian, chiar dacă Israelul nu este de acord cu aceasta.

Ne place că...

...la Mica Publicitate din "Jurnalul Naţional" (Bucureşti) a apărut următorul anunţ:

"A dispărut la data de 17.09 subsemnatul Sava Gavrilă".

Ne place că...

...Asociaţia prietenilor Israelu-

lui din Vancouver, Canada, a găsit o formulă simpatică de a contracara îndemnurile islamiştilor din Ţara Arţarilor la boicotarea produselor alb-albastre. Răspunzând la afişele pe care scrie "Boycott Israel", băieţii despre care vorbim au lipit pe ziduri, pe parbrizele automobilelor etc. "contra-afişul" de faţă, unde citeşti "Buy (cumpăraţi) din Israel".

Nu ne place că...

...în Bosnia-Herzegovina (fosta Iugoslavie), autorităţile musulmane, aflate sub influenţa (ba chiar conducerea) Arabiei Saudite, au interzis sărbătorirea lui Moş Crăciun (considerat ca simbol al *infidelilor*); nu ne place, de asemenea, că sub privirile nepăsătoare ale cârpei occidentale de şters praful, saudienii au trimis 700.000.000 de dolari pentru construirea câtorva moschei uriaşe unde imamii vor predica *wahabismul* (forma cea mai extremistă a religiei musulmane).

Ne place că...

...vorbind despre faimosul raport Goldstone, consarcat războiului din Gaza, colonelul Richard Kemp, fostul comandant al forţelor britanice din Afganistan, a declarat că Israelul s-a comportat cu mai multă grijă faţă de populaţia civilă

Col. Richard Kemp

decât oricare altă armată pe care o cunoaşte el.

Ne place că...

...deranjată de faptul că un spectator rădea la nesfârşit, cu zgomot, la toate replicile rostite de cunoscuta actriţă Orna Banai, la Tea-

Orna Banai

trul Noga din Tel Aviv-Iaffo (deşi nu erau replici cu haz), vedeta susamintită i-a cerut o dată să tacă naibii din gură, apoi i-a cerut şi a doua oară, după care, înjurându-l pe *ivrit calà*, a ieşit din scenă.

Nu ne place că...

...primăria oraşului Cfar Saba organizează sâmbătă de sâmbătă, lângă canionul Arim şi piaţa Kikar Hair, seri de dans pentru tot poporul (ceea ce nu e rău deloc), dar băieţii pun difuzoarele la maximum, împiedicându-i pe cetăţenii de prin partea locului să doarmă (ceea ce e mai puţin bine).

Ne place că...

...marele estetician din Anglia, George Steiner, a scris în autobio-

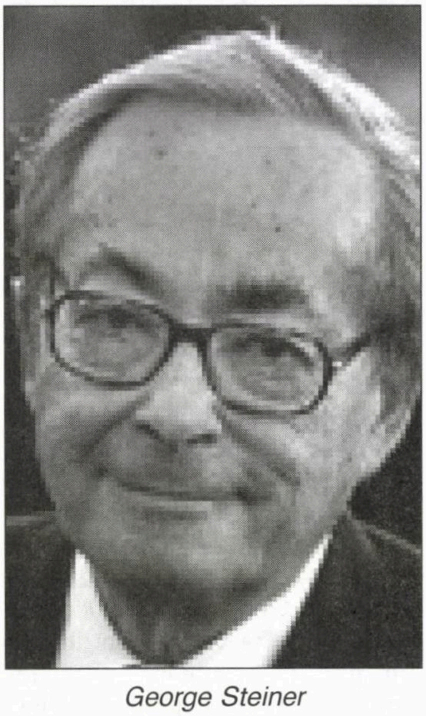

George Steiner

grafia sa (apărută nu de mult şi în româneşte, la ed. Humanitas) următoarele rânduri despre *problemă:*

«În toate lucrările mele, şi cel mai explicit în "In Bluebeard's Castle" (1971), am susţinut că nu acuzaţia de deicid, de aşa-zisă complicitate a israeliţilor la ucide-

rea lui Iisus din Nazareth, a fost generatoarea şi susţinătoarea anti-semitismului occidental. Fără nici un dubiu, animozitatea manifestată împotriva evreilor este augmentată formidabil de către creştinismul paulian şi de către întemeietorii Bisericii. Dar ea antedatează previziunile lor crunte. Cred că nu "uciderea lui Dumnezeu prin persoana fiului Său" – oricum ar fi interpretată semnificaţia acestei fantasme macabre – stă la baza detestării evreului. Mai degrabă de vină e povestea "creaţiei", "invenţiei", "definiţiei", "reevaluării" lui Dumnezeu, din monoteismul ebraic şi din etica lui. Israelitul nu poate fi iertat nu pentru că este ucigaşul, ci "creatorul" lui Dumnezeu.»

Nu ne place că...

...luna trecută am trecut (deşi la noi e lumină până seara) la orarul de iarnă, ceea ce, aşa cum se întâmplă în asemenea momente, i-a dat niţel peste cap pe toţi cetăţenii cumsecade care sar de la o televiziune de-a noastră la alta, din străinătate, încurcând mereu programele.

Nu ne place că...

...postul de televiziune bucureştean ProTV (îl prindem aici, în Israel) abuzează de pauze cu sau fără reclame între două emisiuni sau, mai rău, din cadrul aceleiaşi emisiuni; obiceiul a atins proporţii inimaginabile, dându-ţi impresia că cineva, acolo, în studio, îşi bate joc de tine.

Ne place că...

...în România a apărut în magazine o băutură alcoolică nouă (cu gust de vodcă), numită "Gaşca".

Ne place că...

...ironizându-i pe tipii gen Iosi Beilin, care, în ciuda experienţelor noastre dezastruoase cu OEP-iştii et co., se încăpăţânează să strige

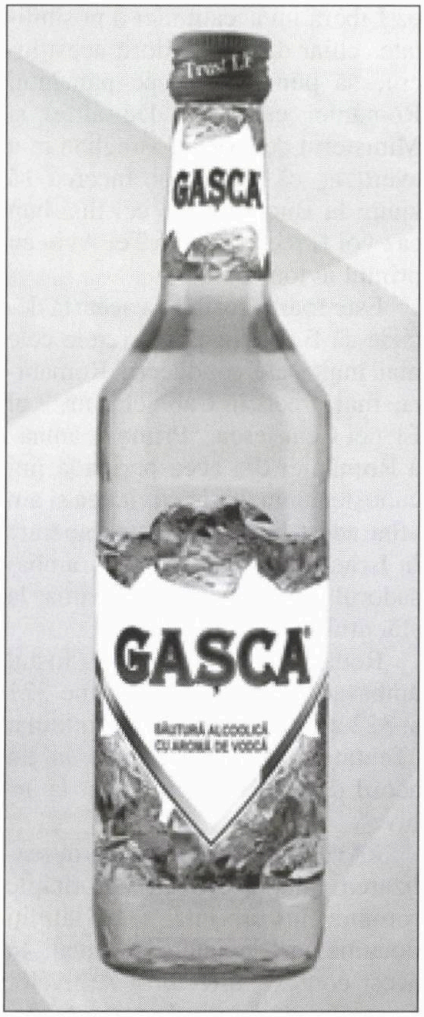

sus şi tare că pacea cu palestinienii poate fi realizată curând şi fără probleme, ziarista Sara Honig, de la "Jerusalem Post", a scos la lumină o observaţie interesantă a cunoscutului psiholog american Leon Festinger privind refuzul unora (mulţi) de a accepta realitatea aşa cum este ea:

«*Un om cu convingeri* – scrie Festinger – *cu greu poate fi făcut să-şi schimbe convingerile. Spune-i că nu eşti de acord cu el şi el îţi întoarce spatele. Arată-i fapte şi cifre: el o să te întrebe de unde le ai. Apelează la logica lui: el nu va fi de acord cu tine, deşi datele pe care i le-ai prezentat sunt evidente şi incontestabile; dovedeşte-i că ideile sale sunt greşite: asta nu-l va zdruncina defel, dimpotrivă, va fi mai convins ca oricând că are dreptate.»*

Ne place că...

...în revista "Dilema veche" am dat nu de mult peste o vorbă foarte actuală a filozofului englez Bertrand Russel: "Puţini oameni reuşesc să fie fericiţi dacă nu urăsc o altă persoană, naţie sau credinţă".

Ne place că...

...la concertul bătrânului Leonard Cohen, de la Ramat Gan, de

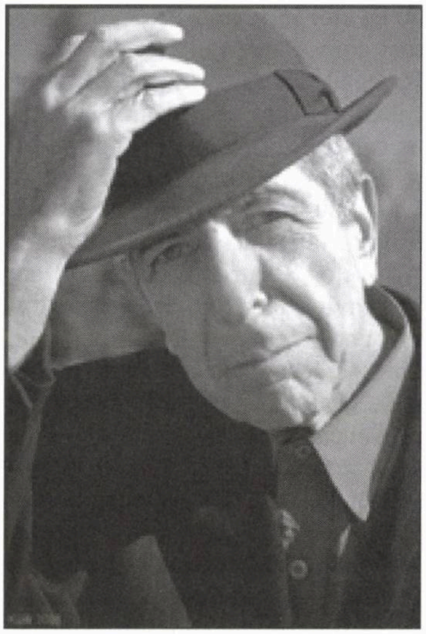

Leonard Cohen

luna trecută, au luat parte (deşi artistul nu urlă, ci cântă) peste 50.000 de persoane.

Nu ne place că...

...de la o vreme, presa din ţara de origine ne-a mai pricopsit cu un barbarism: băieţii respectivi folosesc termenul "dezvoltator", atunci când se referă la antreprenori de case, la societăţile de construcţii etc.

Ne place că...

...zilele trecute, am primit de la confratele Jean Steiger textul următor:

«La sfârşitul lunii august, aflat într-o vizită turistică la Bucureşti, m-am gândit că ar fi nimerit să solicit să parcurg dosarele mele întocmite de Securitatea comunistă. Eram convins că ar trebui să existe asemenea dosare mai ales deoarece am lucrat 18 ani la Agerpres, cei mai mulţi în redacţia de ştiri externe unde aveam acees (spre deosebire de românii obişnuiţi) la relatările (necenzurate) ale agenţiilor occidentale de presă şi la ziarele din Occident pe care le primeam zilnic. Mai mult decât atât: timp de 20 de ani, între anii 1982-2002, am fost corespondentul permanent din Israel al postului de radio Europa Liberă, despre care ştiam foarte bine că se află în atenţia Securităţii.

Şi într-adevăr nu m-am înşelat. La solicitarea mea înaintată Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (CNSAS) am fost invitat la sediul acestei instituţii, unde mi s-au pus în faţă nu unul, ci... trei dosare purtând numele de Jean Steiger. Două din ele proveneau de la Securitatea internă şi se refereau la activitatea mea la Agerpres, iar al treilea de la SIE (Serviciul de Informaţii Externe), unde a fost urmărită activitatea mea la Radio Europa Liberă.

Despre modul cum funcţionează CNSAS sunt multe lucruri bune de spus şi poate că voi face asta cu o altă ocazie.

Ce mi-a atras atenţia a fost dosarul provenit de la SIE, care a fost deschis ca urmare a unei recomandări a Ambasadei României la Tel Aviv de a fi declarat "Persoană indezirabilă în România" pentru relatarile mele la REL ostile regimului de la Bucureşti. A urmat un şir de referate provenind de la diferite "unitaţi" şi servicii ale Securităţii până când respectiva recomandare a fost aprobată.

Pentru mine nu a fost un secret faptul că în calitatea mea de corespondent permanent la Radio Europa Liberă nu aveam nici o posibilitate, chiar daca aş fi dorit acest lucru, să pun piciorul pe pământul României ceauşiste. De altfel şi Ministerul de Externe israelian m-a averttzat că dacă voi încerca să ajung la Bucureşti, în cel mai bun caz voi fi reexpediat la Tel Aviv cu primul avion.

Este foarte posibil ca această decizie să fi fost luată în sferele cele mai înalte ale conducerii României, mai precis în Cabinetul nr. 2 al Elenei Ceauşescu. "Prima doamnă" a României din acea perioadă îmi cunoştea numele şi activitatea şi am aflat acest lucru din cartea apărută în Israel a lui Iosef Govrin, ambasadorul Israelului în România la sfârşitul erei Ceauşescu.

Redau mai jos ce a scris fostul ambasador Govrin în paginile 321 şi 322 ale carţii în capitolul intitulat "Tentativa de a se ajunge la un acord de colaborare referitor la arhive".

«Aveam un mare interes în realizarea unui acord cu autorităţile române în privinţa materialului documentar de înteres mutual. În acest context, directorul Arhivelor Centrului de Istorie Evreiască, defunctul Arye Segal, a venit în România în 1988 pentru a purta convorbiri cu prof. Ion Popescu-Puţuri. Discuţiile au avansat satisfăcător şi ei au elaborat proiectul unui acord de principii pentru colaborarea viitoare. Când am primit acordul propus de la Arye Segal imediat l-am transmis lui Popescu-Puţuri pentru a-l studia şi pentru aprobare. El a reacţionat spunând că proiectul îi pare acceptabil, că intenţionează să-i adauge unul sau două paragrafe şi să-l transmită pentru confirmare Conducerii (se referea la Elena Ceauşescu, preşedintele Consiliului Stiinţific şi Tehnologic).

A trecut un timp şi nu am mai auzit nimic de la Popescu-Puţuri, deşi i-am reamintit despre asta oral şi în scris. Când m-am dus să-mi iau rămas bun de la el la încheierea misiunii mele (de ambasador în România n.a.) l-am întrebat despre soarta proiectului de acord. El mi l–a arătat şi chiar mi-a citit ceva din textul integral, adaugând, spre surprinderea mea, că Conducerea nu a respins semnarea lui, dar nici nu l–a aprobat datorită poziţiei ostile a Israelului faţă de preşedintele Ceauşescu. Când am remarcat că acest lucru nu îmi este cunoscut şi i-am cerut să-mi furnizeze mai multe amănunte, el l-a menţionat pe corespondentul postului de radio Europa Liberă care trăieşte în Israel, Jean Steiger, care-l critică pe Ceauşescu în transmisiile lui radiofonice făcute din Israel (într-adevăr erau multe de criticat). El îşi baza această apreciere pe interviurile şi articolele din ziare pe care Jean Steiger obişnuia să le citeze şi la criticile din transmisiile sale.

Evident că am dezminţit orice legătură între Steiger şi purtătorul oficial de cuvânt al guvernului israelian. I-am cerut să clarifice acest lucru Conducerii şi să sublinieze că nu trebuie să facă o legătură între avansarea relaţiilor noastre în acest domeniu şi criticile aduse de un ziarist la radio care s-a întâmplat să trăiască în Israel şi care au fost transmise de un post de radio străin care nu are nici o legătură cu Israelul.

Profesorul Popescu-Puţuri şi persoanele care au asistat la această discuţie au manifestat semne că sunt de acord cu mine. Dar deşi a promis să intervină din nou pe lângă Conducere şi să ceară aprobarea propusului acord, folosind explicaţile mele, nu am mai auzit nimic de la el.

După prăbuşirea regimului comunist în România, Institutul de Istorie a Partidului condus de Popescu-Puţuri a fost desfiinţat. Acesta a fost sfârşitul eforturilor noastre în această direcţie.»

Nu ne place că...

...în gara oraşului englez Warrington (aflat între Liverpool şi Manchester) a fost afişată pe peroane o pancartă care interzice sărutul.

Ne place că...

...scriitoarea germană Hertha Müller (56), născută în România,

Hertha Müller

dar trăind şi publicând la Berlin, a luat Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 2009; ne place, de asemenea, să credem că într-o zi acest mult râvnit premiu va fi acordat (în sfârşit!) şi unui scriitor român.

Ne place că...

...în revista "Dilema veche" din Bucureşti am întâlnit desenul de faţă al caricaturistului Ion Barbu.

Ne place că...

...în zilele acestea, când atâţia şi atâţia s-au repezit la gâtul Israelului, ponegrindu-l din toate puterile, cu sete, d-na Ada Ionath, profesoară la Institutul Weizman din Rehovot, cu aer de bunicuţă şi de

vecina noastră de palier, a luat, împreună cu doi savanţi americani, Premiul Nobel pentru Chimie.

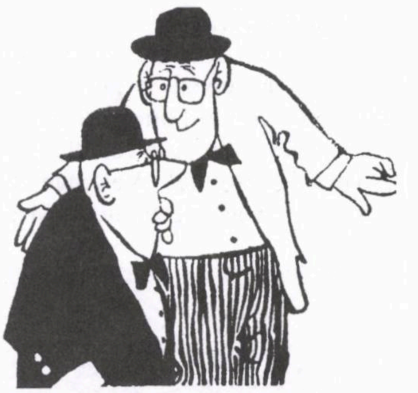

SE ZVONEȘTE CĂ...

...între **ASILR (Asociația Scriitorilor)** și familia Marelui Rabin Dr. Alexandru Șafran (z.l.) de la Geneva a trecut o pisică mai mult decât neagră (v. și scrisoarea lui G. Mosari, de la"Noi").

...în aceeași ordine de idei, a trecut o pisică neagră și între sus-a-

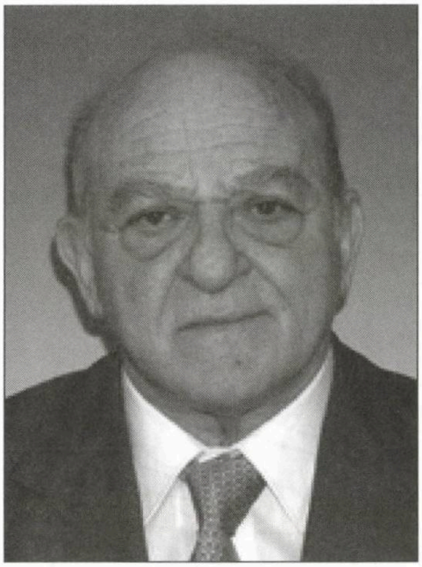

mintita asociație și **dr-ul Aurel Vainer,** președintele Federației de la București.

...conducerea Muzeului Literaturii din Bârlad pregătește pentru anul 2010 un simpozion dedicat scriitorului **I. Schechter,** unul din fiii de prestigiu ai orașului.

...printre martorii care vor depune la noul proces al lui **Zeev Rosenstein,** unul dn capii lumii inter-

lope, se află și o persoană cunoscută din *alia.*

...între **Baruch Tercatin,** președinte de onoare al ziarului "Jurnalul săptămânii", și ziaristul Nando Mario Varga, redactor-șef al cotidianului "Viața noastră", s-au stabilit relații strânse de colaborare.

...în legătură cu ecoul produs și în România și în Israel de cartea Marthei Petreu, din Cluj, despre tinerețea publicistică a lui Mihail Sebastian, **Cercul Cultural din Ierusalim** (condus de dr. L. Volovici și C. Safirman) pregătește un mare simpozion pe această temă.

...adunarea generală de alegeri de la Asociația Scriitorilor va avea loc în a doua parte a lunii noiembrie.

SUBIECTUL ZILEI

– E alegerea mea!
– Cam anticipată...

(Desen de Albert Poch)

ETC... ETC...

••• S-a scris mult (și s-a vorbit mult) în anii din urmă despre faimosul CNSAS de la București. Aici s-au depozitat miile, zecile de mii, sutele de mii de dosare pe care Securitatea de pe vremuri le întocmise à propos de cetățenii mai mult sau mai puțin importanți ai țării sau mai mult sau mai puțin luați la ochi.

După 1990, autoritățile române, prin sus-numitul CNSAS, au pus dosarele respective la dispoziția persoanelor dornice să vadă ce se află *acolo* despre ei.

Unii s-au ferit să facă acest pas: se temeau de surprize neplăcute, chiar dureroase: o notă informativă dată de cel mai bun prieten, o turnătorie iscălită de marea iubire etc. etc.

Alții, însă, au riscat, aruncându-se, ca să zicem așa, în apa cu mărturii despre trecutul lor. Și, cum era de așteptat, au trăit momente dezamăgitoare.

Pe unii, însă, lectura dosarului i-a lăsat vii și nevătămați. Ba au avut chiar și un motiv să zâmbească. Așa s-a întâmplat cu corespondentul nostru d. Beno Zalmanovici, de la New York.

Activist sionist, secretar al Comunității evreilor din Fălticeni, colaborator al rabinului Moses Rosen, numitul Zalmanovici a fost presat ani de-a rândul să devină informator cu acte-n regulă. Dar n-a vrut. Iar acum, în dosarul său de la CNSAS a dat – uimit – peste documentul alăturat, din care reiese, negru pe alb, că a refuzat să colaboreze cu *organele* (fragment).

••• Surprize (de altă natură însă) a avut și Gh. Câmpeanu, din SUA, când a citit dosarul (voluminos) al tatălui său, regretatul sociolog Pavel Câmpeanu. Dosar e puțin spus: e un mic capitol de istorie contemporană.

Săptămânalul "22" din București i-a consacrat vreo șapte pagini de revistă. Dăm aici câteva extrase.

La început, o prezentare a cazului făcută de Rodica Pallade, redactorul-șef al publicației.

«În 2002 apărea, la Editura Polirom, volumul *Ceaușescu, anii numărătorii inverse*, semnat de Pavel Câmpeanu, o carte socotită încă de la publicarea unor fragmente, inclusiv în revista *22*, ca esențială în înțelegerea comunismului autohton, întrucât ea îmbină mărturia unei experiențe directe cu analiza teoretică a expertului. Pavel Câmpeanu a făcut parte din UTC în perioada în care Partidul Comunist se afla în ilegalitate și a fost închis în penitenciarul special de la Caransebeș, în anii '40, odată cu mulți dintre cei care aveau să devină liderii comuniști ai României: Gheorghiu-Dej, Teohari Georgescu, Bodnăraș și Nicolae Ceaușescu. După 1944, Câmpeanu lucrează ca activist în secția de relații externe a CC și este omul de legătură cu liderii Partidului Comunist Grec, instalați conspirativ la București. Pune punct carierei sale politice în aparatul comunist în anii '50 și, prin articolele sale și cărțile publicate sub pseudonim în Occident, se înscrie printre criticii duri ai sistemului. Trilogia sa apărută în SUA, în anii '80, *The Syncretic Society*, *The Origins of Stalinism* și *The Genesis of the*

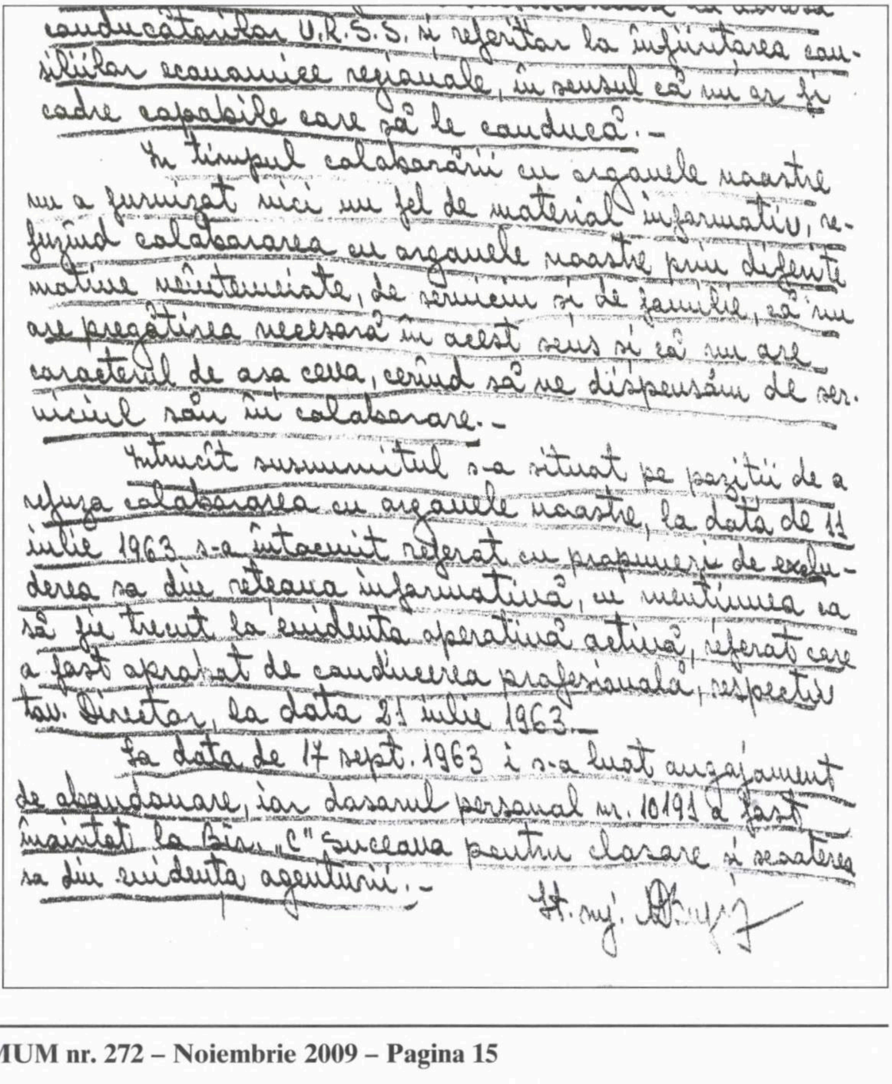
conducătorilor U.R.S.S. și referitor la înființarea consiliilor economice regionale, în sensul că nu ar fi cadre capabile care să le conducă.-

În timpul colaborării cu organele noastre nu a furnizat nici un fel de material informativ, refuzând colaborarea cu organele noastre prin diferite motive neîntemeiate, de serviciu și de familie, că nu are pregătirea necesară în acest sens și că nu are caracterul de așa ceva, cerând să ne dispensăm de serviciul său în colaborare.-

Întrucât susnumitul s-a situat pe poziție de a refuza colaborarea cu organele noastre, la data de 11 iulie 1963 s-a întocmit referat cu propunere de excluderea sa din rețeaua informativă, cu menținerea ca să fie ținut la evidența operativă activă, referat care a fost aprobat de conducerea profesională, respectiv tov. Director, la data de 21 iulie 1963.-

La data de 17 sept. 1963 i s-a luat angajament de abandonare, iar dosarul personal nr. 10191 a fost înaintat la Biro „C" Suceava pentru clasare și scoaterea sa din evidența agenturii.-

Lt. maj.

Stalinist Order, a reprezentat una dintre puținele critici din interior aduse sistemului și, prin eșafodajul științific, o continuare a analizelor făcute de Djilas pentru anii '60 și '70.

E de la sine înțeles cum Pavel Câmpeanu, inclus inițial sistemului, din convingere, distanțat ulterior și devenit un critic acerb al lui, devine pentru organele de Securitate un obiectiv extrem de important. Dar Câmpeanu nu primește nici o filă din propriul dosar în timpul vieții. Îi revine fiului său, Gheorghe, „misiunea" de a solicita neobosit dosarul, din care, în fine, CNSAS îi furnizează, în urmă cu doi ani, câteva mii de pagini, dar numai pentru anii 1980-1982. Restul? Mister. Pentru o persoană de anvergura lui Câmpeanu este exclus ca urmărirea să fi început în 1980 și să se fi terminat în 1982. E posibil ca unele persoane din saga consemnată de Securitate în acest caz să fie încă persoane publice importante (pe una dintre ele o găsiți totuși în filele predate de CNSAS) sau ofițeri activi.»

...Și acum, câteva fragmente din articolul lui Gh. Câmpeanu:

«În luna octombrie 2006, CNSAS mi-a pus la dispoziție 7 volume de documente dedicate urmăririi informative a lui Pavel Câmpeanu. Majoritatea acestor documente sunt legate de o acțiune intensă de supraveghere a lui, a familiei sale, precum și a unui cerc de prieteni și cunoscuți, desfășurată în anii 1980–1982. Conform consemnărilor din interior, dosarul a fost deschis la 30 iunie 1980 și închis la 20 decembrie 1982. Prin corelarea unor informații apărute în ultimii ani în presă și în cărți dedicate mecanismului poliției politice, am găsit suficiente indicii conform cărora au existat și alte operațiuni de urmărire informativă a lui Pavel Câmpeanu decât cele documentate

Pavel Câmpeanu

în acest dosar (înainte, concomitent și după închiderea acestei investigații).

Miile de pagini dactilografiate sau olografe poartă adesea mențiunea „strict secret" și însemnul diverselor departamente ale Securității. Documentele din dosar sunt de câteva categorii: planuri de măsuri; rapoarte și sinteze ale ofițerilor însărcinați cu declanșarea anchetei și executarea planurilor de măsuri (purtând și comentariile sau ordinele superiorilor); rapoarte detaliate scrise de informatori (în special unul) înrolați și dirijați de diversele departamente ale Securității; câteva denunțuri voluntare; sute de fotocopii ale corespondenței dintre membrii familiilor Câmpeanu, Steriade cu prietenii și cunoscuții lor (sau între aceștia), cu contactele academice din SUA și țări vest-europene; fotocopii a numeroase comunicații în scris dintre diversele departamente, cu adnotări și dispoziții ale ofițerilor superiori și ale unor membri de vârf din ierarhia Securității și Ministerului de Interne; note despre interogatoriile luate surorii mele Vera Câmpeanu, Ștefanei Steriade (prietenă intimă a lui Pavel Câmpeanu, **n. red.**) și subsemnatului; numeroase rapoarte de filaj al obiectivelor principale, dar și al altor persoane perfect „nevinovate"; transcrieri de convorbiri telefonice interceptate; transcrieri de conversații înregistrate prin „mijloace T.O." (tehnica operativă, **n. red.**). Vasta majoritate a documentelor conțin date legate de perioada anilor 1980–1982, dar și informații din anii 1968–1973 sau 1984.

Desigur, printre cei care se bucurau de atențiile sporite ale Securității erau adeseori beneficiarii involuntari (și inocenți) ai unor circumstanțe nefericite sau ai unui hazard perfect aleatoriu. Nu rareori, simpla menționare a prezenței lor în preajma lui Pavel Câmpeanu de către informatori sau „filaj" ducea la punerea sub urmărire a unor persoane pe cât de diverse, pe atât de neimplicate în activități subversive.

Pe lângă numeroase erori factuale și deformări premeditate, ofițerii Securității introduc în rapoartele către superiori și elemente de totală ficțiune, unele mai absurde decât celelalte. Merită remarcată frecvența inferențelor antisemite care colorau acele dări de seamă operative. Deși a reușit să obțină o mare cantitate de informații despre Pavel Câmpeanu și cercul său, rezultatul a fost un eșec major. În final, ei nu au putut să afle niciodată nici pe ce cale reușea tatăl meu să scoată din țară textele de analiză a stalinismului, nici pseudonimul sub care le publica în SUA.

Oficial, lansarea anchetei despre Pavel Câmpeanu este provocată de o serie de informații pe care Securitatea le obține în februarie-martie 1980 de la sursa „Ignat". Din notele ofițerului aflăm că acel informator le-a relatat cum, încă din 1977, „Pavo" (numele de cod dat de Securitate lui Pavel Câmpeanu, n.r.) încercase să-l *„atragă la tradu-*

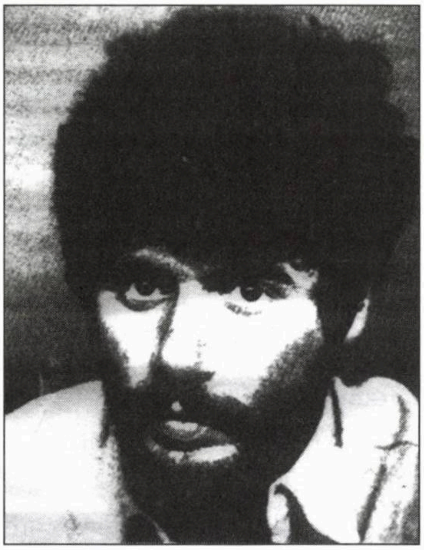

Gheorghe Câmpeanu

cerea unor materiale" în limba engleză, în care acesta *„critica politica partidului nostru la nivelul deciziei"* şi pe care intenţiona să le scoată pe căi neoficiale din ţară în scopul publicării sub pseudonim în SUA. Ignat adaugă că Pavo trimisese deja unele texte în afara ţării, unde urmau să apară curând. Apoi, el descrie legăturile lui Pavo cu *„grupul din New York"*, tot în cuvintele ofiţerului, un *„grup de emigranţi români de naţionalitate evrei, care sunt în contact cu organele americane de informaţii"*. Grupul respectiv este compus din Gheorghe Câmpeanu (fiul lui Pavo), soţii Andrei şi Maria Derevenco, Maria Iosifescu (fiica criticului literar Silvian Iosifescu, **n. red.**), Donca Steriade şi tatăl acesteia, doctorul Mircea Steriade, iar membrii săi aveau ca numitor comun afilierea cu IRC. Cronicarul securist menţionează că *„în ţară Pavo are un cerc de relaţii care prezintă interes"*. Tot de la Ignat, raportorul află că fiica lui Pavo, Vera Câmpeanu, are relaţii strânse cu diplomaţi de la Ambasada Spaniei, prin al cărei curier diplomatic ţine legătura cu grupul din New York. Persoana care îl asista şi sprijinea pe Pavo în redactarea textelor duşmănoase şi menţinerea corespondenţei cu Occidentul era Ştefana Steriade.

Recomandarea de a-l pune sub urmărire informativă pe Pavel Câmpeanu este făcută de şeful Securităţii Municipiului Bucureşti (col. Dănescu Gheorghe) şi de adjunctul său (col. Stancu Aurel). Ostilităţile sunt orchestrate de Direcţia

Ştefana Câmpeanu

III, UM 0800, iar cel însărcinat cu conducerea întregii operaţiuni este col. Martinescu, pseudonimul operativ al col. Nedelea C-tin.

Primul plan de măsuri (30 iunie, 1980) *„pentru stabilirea activităţii duşmănoase pe care o desfăşoară Pavo"*, *„cunoaşterea conţinutului materialelor destinate să ajungă în exterior"* şi *„interceptarea canalului de legătură folosit"* descrie mijloace de urmărire informativă şi tehnico-operative. Asul din mânecă, Ignat, avea să fie „dirijat" pe lângă Ştefana Steriade, căreia urma printr-o *„variantă pusă de acord cu noi... să-i întărească convingerea"* că el nu declarase organelor de Securitate nimic despre activitatea grupului din New York sau a lui Pavo; tot Ignat trebuia amplasat şi pe lângă Pavo în scopul *„purtării unei discuţii în detaliu despre grupul de la New York"*; o altă misiune a lui Ignat, în baza unui instructaj prealabil, era să-i contacteze pe Maria Iosifescu şi soţul său american în timpul vizitei acestora la Bucureşti în luna august 1980; în sfârşit, Ignat urma să fie dirijat şi pe lângă Vera Câmpeanu, pentru *„a stabili procedeul de comunicare prin curierul diplomatic între grupul din New York şi relaţiile acestora din ţară"*. La capitolul T.O., se dispune amplasarea sistemelor de interceptare a convorbirilor şi corespondenţei celor suspectaţi, precum şi „percheziţii secrete" la domiciliul lui Pavo. Planul este aprobat de şeful serviciului (Banc Ioan), iar de executarea lui răspunde acelaşi Nedelea C-tin. Dispoziţiile planului pun în mişcare o operaţiune care se derulează cu viteză crescândă.

Ignat îşi începe noua carieră conform instructajului şi, în prima notă informativă (26 aprilie, 1980), descrie vizita la Ştefana în timpul spitalizării tatălui meu. Redă scrupulos toate amănuntele conversaţiei şi cum a reuşit să canalizeze discuţia spre adevăratul obiectiv: *„Eu am simulat surpriza în legătură cu boala lui Câmpeanu, arătându-mă îndurerat de cele aflate"*. Abia peste două luni, el îl contactează pe Pavo, cu care începe un lung şir de întrevederi şi discuţii (şi tot atâtea rapoarte informative) care se întind pe parcursul următoarelor 18 luni.

Pentru deghizarea intenţiilor sale, Ignat trebuia să câştige încrederea lui Pavo, pretinzând că, fiind strâmtorat financiar, are nevoie de surse suplimentare de venit. Prin acel subterfugiu, el avea sarcina să creeze posibilitatea ca tata să-şi reînnoiască invitaţia făcută în 1977 de a-l asista la traducerea în engleză a textelor sale. În notele informative pe care Ignat le înmânează Securităţii la „Casa Bulandra", el comunică absolut tot ce-i cade sub ochi, tot ce aude, dovedind un remarcabil dar al detaliului.

Versatil și zelos, Ignat participă cu o dexteritate uimitoare și în continuă evoluție la numeroase faze ale operațiunilor informative și de diversiune plănuite de Securitate împotriva lui Pavo. Grație lui, elemente ale conceptelor și metodologiei proprii analizei stalinismului din textele tatălui meu ajung în mâinile celor care vegheau la viitorul luminos al țării. La ordinele Securității, Ignat nu pregeta să execute perfect indicațiile care să permită efectuarea de percheziții secrete. În timpul unui sejour al lui tata la Sinaia, el apare inopinat la vila unde stătea acesta și, conform coordonării logistice din instructaj, se oferă să-l plimbe cu mașina sa prin diverse alte localități de pe Valea Prahovei. Nu omite să menționeze în nota informativă ce a observat când a făcut turul vilei: *„Ajuns în dormitor, mi-a sărit în ochi, orientată spre Răsărit și fereastră, masa de lucru și mașina de scris cu numeroase foi întoarse cu fundul în sus. Mașină modernă, mică, portabilă, de plastic. Ducându-mă la baie l-am văzut pe Câmpeanu încuind ușa dormitorului“.*

În distribuția numelor fictive ale informatorilor înrolați în ancheta „Pavo și alții“, apar, pe lângă Ignat, codurile „Sorin“, „Solomon“, „Gorun“, „Lascu“, „Alexandru“ și „Silvia“ (despre identitatea unora am anumite bănuieli neverificate). Niciunul nu se ridică însă la înălțimile amețitoare de performanță ale lui Ignat. Prestația acestuia depășește considerabil atât cadrul misiunii, cât și așteptările ofițerilor care îl dirijau. Informațiile furnizate de el au calitatea exhaustivă a imaginilor luate cu un aparat de filmat. Rapoartele lui abundente nu exclud nimic, de la detalii anodine până la descrierea dezbaterilor teoretice cu tatăl meu. Cu sârg și precizie, Ignat descrie amplasarea mobilierului, culoarea pantofilor, expresia facială, starea de spirit, remarcele măgulitoare la adresa regimului sau subtilitățile conceptuale ale diverselor discuții la care participă sau numai asistă. Ignat nu omite să menționeze fără excepție numele celor care îl vizitează pe Pavel Câmpeanu, făcându-le tuturor celor care au neșansa de a se încrucișa cu el un mic portret ad-hoc.

Identitatea informatorului Ignat mi s-a devoalat încă din primele pagini ale dosarului. Conform informațiilor menționate de col. Nedelea și provenite din dosarul de urmărire întocmit viitoarei surse Ignat (nume de cod „Milton“), reiese că acesta s-a născut în aprilie 1951 la Washington D.C., unde tatăl său era diplomat acreditat la Ambasada RPR (un amănunt biografic foarte puțin comun). În ipoteza că locul nașterii n-ar fi o dovadă suficient de convingătoare, amănuntele tinereții și istoriei personale reproduse de Nedelea, din același „dosar Milton“, încep să dizolve posibilele îndoieli. Revelațiile de *insider* despre „Pavo și alții“, pe care Ignat le împărtășește imediat interlocutorilor de la Securitate, proveneau de la cineva ale cărui intersectări în timp cu tata, Ștefana și familiile lor debutaseră cu ani înainte, în circumstanțe foarte familiare și absolut inconfundabile. Mai mult, aflat la sfârșitul lui 1979 într-o delegație în SUA, Ignat făcuse o tentativă de a obține azil politic. Apăsat de propria decizie și în căutare de sprijin, el se întâlnește la New York, în casa amicilor mei, cu un număr de cunoscuți români, printre care mă număr și eu. Compasiunea față de cineva care se afla la o asemenea răscruce i-a împins pe doi dintre cei de față, care fuseseră cândva ajutați de IRC, să-i sugereze contactarea acelei organizații. Văzându-l în mare cumpănă în fața perspectivei unui drum fără întoarcere, unul dintre prietenii mei i-a destăinuit viitorului Ignat modalitatea prin care îl puteam noi ajuta să mențină contactul cu familia din București prin intermediul unor amici de la Ambasada Spaniei. După două luni își schimbă planurile și revine în țară, unde cade în brațele Securității, cu care încheie rapid un pact de colaborare.

Extrem de laborios, pe sute de pagini, el scrie 31 de rapoarte între aprilie 1980 și decembrie 1981. Cu o imprudență supremă (tot retrospectivă), majoritatea notelor sale informative sunt olografe, făcând orice teorie de *mistaken identity* total absurdă. Descrierile amănunțite legate de încercarea sa de „evadare“ din 1979 și reproducerea conversațiilor avute atunci la New York cu grupul de amici, printre care mă aflam, devin astfel dovezi irefutabile. Referirile lui la relațiile în virtutea cărora ajunsese cu ani în urmă în cercul tatălui meu și al Ștefanei sunt consistente cu aceeași biografie.

Nu știu cât de versați erau ofițerii de la UM 0800 în materie de *insight* psihologic, când făceau următoarele remarce: *„... a fost pregătit metodic și în timp... de către unele familii de cetățeni români de naționalitate evrei... care în mod sistematic l-au scos de sub influența părinților, aducându-l în faza trădării“.* Cert este că, într-un elan ce pare mecanismul defulării unor serioase furtuni interioare, el nu cruța pe nimeni de ochii vigilenți ai Securității (români, evrei și de alte naționalități). Acestei terapii *sui generis* îi cad victimă, pe lângă obiectivele anchetei, un număr de oameni a căror conecție cu preocupările lui Pavel Câmpeanu nu era nici măcar marginală. Ei ajung accidental în raza de acțiune a neobositului Ignat, unii fiind apoi puși sub urmărire (cumnatul meu Nicolae Șeaptefrați, Silvian Iosifescu, Mihai Oroveanu, mama bunului meu amic Vlad Russo, Vera Călin, Armand Popper și, din păcate, mulți alții). Ignat a fost, fără îndo-

ială, o mană cerească în ansamblul eforturilor Securităţii legat de cazul „Pavo şi alţii". Privind în urmă, înţeleg abia acum că acuzaţiile din timpul interogatoriilor noastre (spionaj în ce mă priveşte, legăturile cu Ambasada Spaniei şi accesul la valiza diplomatică, în cazul surorii mele Vera) erau construite pe „calapodul" informaţiilor specifice furnizate de Ignat.

S-au scris destule lucrări importante despre paradigma xenofobiei funciare în regimul naţional-comunismului românesc şi ideile antisemite ale aparatului său represiv. Nu cunosc şi deci nu mă pot pronunţa în legătură cu poziţia de atunci (sau de acum) a lui Ignat vis-à-vis de acele hidoase obsesii instituţionale. În acelaşi timp, citind dosarul, pot spune cu certitudine că, prin toate serviciile făcute Securităţii în cursul anchetei, el a alimentat în mod sistematic în mintea stăpânilor săi arhetipul evreului, al cărui cod genetic conţine în mod implicit ingredientele corupţiei, conspiraţiilor şi trădării. Mărturisirile făcute Securităţii după renunţarea la azilul politic au inspirat o fermecătoare notă a lui Nedelea: *„Aceştia... l-au pus în legătură cu International Risque Association (IRC) din New York, făcându-i cunoştinţă cu* (J.R.), *funcţionar, evreu, care, cum pretinde el, îi cunoştea pe evreii care au activat în ilegalitate în cadrul PCR".* Descriind în stilul său exhaustiv întâlnirea din 1979 cu *„grupul din New York"*, el reproduce o conversaţie între soţii Derevenco şi subsemnatul, despre pretinse relaţii ale noastre cu un „spion israelian" (episod despre care fusesem ignorant înainte de a citi dosarul). Pornind de la informaţiile livrate de Ignat, rapoartele scrise de ofiţerii Securităţii în cazul lui Pavel Câmpeanu nu ratează nici o ocazie să coreleze originea etnică a celor urmăriţi, cu acuzaţiile privind acţiunile duşmănoase şi de spionaj şi cu influenţa nefastă exercitată de aceştia în tinereţea viitorului informator. Acceptând de dragul argumentului ideea ridicolă că Ignat şi-a făcut ucenicia de trădător sub oblăduirea noastră şi a familiilor noastre (majoritatea români de origine evreiască), ar decurge logic că acel tutelaj a creat o armă care ne-a scăpat de sub control şi care s–a întors paradoxal şi inexorabil împotriva făuritorilor ei.

Pe lângă alte constatări amare, îi datorez personal lui Ignat şi privilegiul unei descoperiri cu implicaţii de mizerie existenţială incurabilă. Este vorba de o manevră diabolică care putea să aibă consecinţe extrem de grave pentru relaţiile dintre mine şi familia mea. La sfârşitul unuia dintre rapoartele lui Nedelea C-tin despre modul în care decursese interogatoriul meu, printre alte propuneri de diversiune în care Ignat urma să joace un rol activ, este menţionată *„crearea unor premise de deschidere a unor discuţii cu..., în care vom pune pe seama declaraţiilor lui Gheorghe Câmpeanu, informaţiile pe care le deţinem de la Ignat".*

Evident, nu mai am cum corobora cu tatăl meu posibilele urmări, căci am aflat abia după dispariţia sa că a existat cel puţin o încercare de a mă compromite în ochii lui. Ce fel de ezitări sau îndoieli în ce mă priveşte ar fi putut avea tata nu voi afla niciodată. Mă întreb însă dacă acea manevră nu fusese provocată şi de nevoia Securităţii de a proteja poziţia preţiosului informator, pe care instinctele mele par să-l fi pus în pericolul de a fi reperat de obiectivul Pavo. Într-o scrisoare trimisă din New York pe 14 septembrie 1980 (a cărei copie se află în dosar şi despre care nu ştiu dacă a ajuns vreodată la destinaţie) îi comunicam tatălui meu: *„La chestia cu* (numele real al lui Ignat), *nu ştiu ce să-ţi spun. Eu unul nu m-aş vedea cu el... nu-mi place tipul deloc!".* În

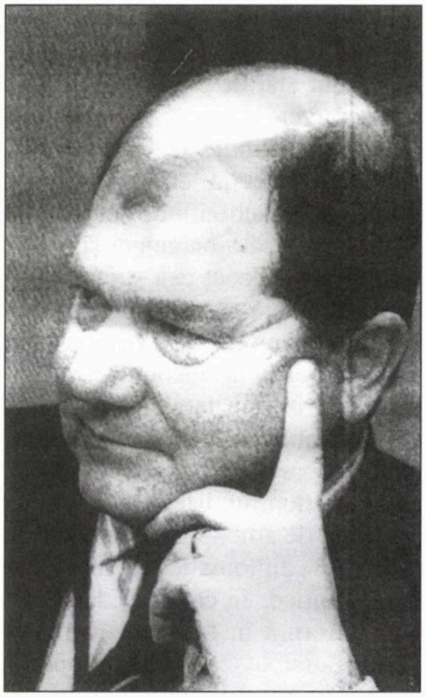

Gheorghe Magheru ("Ignat")

timpul vizitei mele la Bucureşti în acel an, am refuzat două încercări ale lui Ignat de a mă întâlni. Singura şansă de a elucida acel punct angoasant al trecutului meu ar fi să obţin accesul la propriul dosar.

O atenţie specială ar merita şi discuţia despre ce alte sarcini i-au revenit lui Ignat în cursul carierei de colaborator al Securităţii, pe lângă cele legate de păcatele lui Pavel Câmpeanu. Cu multă meticulozitate, el menţionează şi stadiul încercărilor de a obţine informaţii privind CFLA *(Comitetul Foştilor Luptători Antifascişti),* prof. I. Şerbănescu sau familia Belea, ca posibile canale de comunicare externă (deşi nu erau nici măcar tangenţiale cazului Pavel Câmpeanu). În lipsa probelor din dosarele celor menţionaţi, ar fi dificil să stabilim cu certitudine în câte alte misiuni de urmărire informativă fusese el angrenat. Ce ştim însă despre evoluţia carierei lui Ignat este că, în 1990, printr-o simetrie evocatoare a tradiţiei diplomatice de familie, el primeşte un post în cadrul MAE. Nu

mă pot împiedica să mă întreb dacă profilul psihologic şi talentele care l-au făcut atât de util Securităţii au putut deveni brusc, în contextul tranziţiei, atribute de competenţă. Desigur, selecţia cuiva ca Ignat printre noile achiziţii de personal al MAE putea să aibă atunci şi o altă semnificaţie decât cea strict legată de competenţă.

Nestânjenit de antecedente sau posibile verificări incomode, protejat de o obscuritate instituţională impenetrabilă, Gheorghe Magheru (căci despre el este vorba) avansează în ierarhia ministerului şi ajunge la rangul de ambasador. Participă la demersul diplomatic al integrării euroatlantice, în care mandatul său îl transformă în faţa noii Românii democratice la Consiliul Europei.

Într-un recent interviu al lui Nicolae Manolescu, actualul ambasador al României la UNESCO, el a confirmat că tot personalul diplomatic superior are obligaţia să prezinte certificatul de necolaborare cu Securitatea. Cerinţa respectivă ar implica obţinerea şi studierea dosarelor individuale, formalitate care în ceea ce ce îl priveşte pe Magheru nu pare să fi provocat mustrări de conştiinţă ori tresăriri instituţionale care să-i fi afectat statutul în cadrul MAE. În anul 2007 este distins ca ministru plenipotenţiar cu *Ordinul Meritul Diplomatic,* un onor care conferă dedublării sale o longevitate plină de respectabilitate.»

••• "Jamais deux sans trois", spune franţuzul. Să mai adăugăm şi noi, deci, o chestie cu dosarele. De data asta e vorba de o mică problemă de istorie literară.

Am mai vorbit în "Minimum" (la "Poşta Dicţionarului", de pildă) despre *cazul* Ştefan Baciu. Spunem *cazul* fiindcă eminentul poet român era evreu după mamă, secretul fiind păstrat cu străşnicie în familie, iar scriitorul, care de altfel îşi iubise mult mama, nu vorbise mai niciodată despre ea.

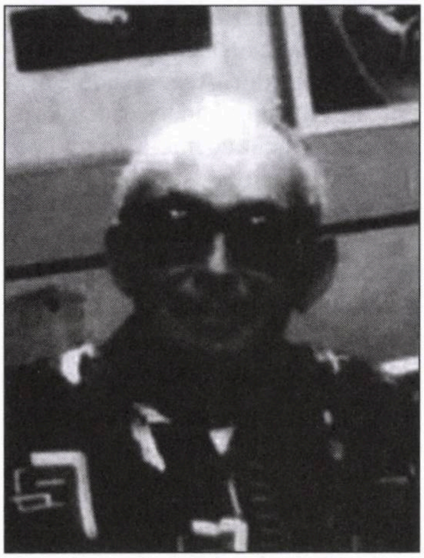

Ștefan Baciu

Totuşi, pentru iniţiaţii din lumea literară, *se şoptea că...*

Acum nu mai e cazul să se vorbească-n şoaptă. Acum avem la dispoziţie documente.

Într-un articol din "România literară", intitulat "Ştefan Baciu în arhivele Securităţii", poeta Ioana Diaconescu scrie:

«Ne apropiem de sfârşitul documentarului despre Ştefan Baciu. O complexă notă informativă din august 1977, parcă în sprijinul omului de cultură (informatorul era un apropiat al poetului) răsare din noianul de documente, rătăcită sau anume aruncată de destin (informările erau îndosariate, de cele mai multe ori, separat de restul documentelor) pentru a releva adevărul vieţii, în ciuda scopului obişnuit al informărilor care, oricum ar fi sunat, ajutau mult cadrele Securităţii în cunoaşterea şi încercuirea victimelor. Dar să revenim la document: "Ştefan Baciu s-a născut (...) dintr-un tată român şi o mamă evreică. Iată dar un motiv temeinic pentru a nu acuza pe Ştefan Baciu de legionarism. A îndurat prigoana legionarilor, pe atunci student la universitatea din Bucureşti, iar după 23 august 1944 poetul a militat cu zel şi convingere în presa democratică de atunci. Toate de pînă aci i-au ajutat (...) să obţină încrederea regimului care l-a trimis la Berna, ca ataşat de presă, pare-mi-se al legaţiei noastre. (...) Vreme de câţiva ani a stat în Brazilia unde, după propriile informaţii, a scos o revistă în limba română "Înşir-te mărgărite", prima revistă în limba română apărută în America Latină. La Honolulu Ştefan Baciu editează la xerox o revistă cu titlul "Mele" (Poezie) în care publică versuri în toate limbile, în special în spaniolă, portugheză, engleză, germană, maghiară, română.

Nu am cunoştinţă că Ştefan Baciu, în afară de pagini (la xerox) cu traduceri din limba română sau versuri de ale sale care nu au nimic politic, să trimită prietenilor săi din ţară materiale diversioniste sau împotriva ţării. (...) Uneori se lamentează, e drept, că numele său e şters sau ocolit în ţară din paginile pentru care este întâlnit, dar acest orgoliu e firesc la oamenii de artă, indiferent în ce ţară s-ar afla. (...)

Motive ca Ştefan Baciu să urască şi să fie împotriva regimului din ţara noastră dacă ar fi, desigur sunt de ordin pur subiectiv derivând din calitatea lui de literat şi doar în legătură cu aceasta. Cel puţin aceasta e părerea noastră din câte ştim până acum despre el şi activitatea lui publică în legătură cu România."»

••• Noutăţi din şi despre lumea *tribului* ne transmite – ca de obicei – agenţia ISROpres, a lui Uly Vălureanu din Haifa:

■ S-a deschis la Bucureşti la galeria "Simeza" o expoziţie a artiştilor plastici israelieni în colaborare cu artişti plastici români. Expoziţia "A View of Art" prezintă o gamă variată de picturi, sculpturi şi fotografii în diferite tehnici de lucru. Evenimentul vine să întărească relaţiile de colaborare pe plan cultural între cele două ţări.

Expoziţia a fost deschisă de ambasadorul Israelului în România, Oren David, de criticul de artă Dr. Doina Pungă şi de către curatoarele şi organizatoarele expoziţiei Zina Bercovici şi Miriam Ben-Haim. La deschidere, artista Doina Ghiţescu a susţinut un recital de poeme. Vernisajul s-a bucurat de o prezenţă numeroasă de oaspeţi, s-au făcut filmări pentru TV română şi s-au luat interviuri pentru radio şi presă.

Din partea Israelului au fost expuse lucrări realizate de 18 artişti, fiecare prezentând câte două lucrări, iar din partea României, şase sculptori. Au fost prezentate lucrări ale artiştilor plastici Bashan Leah, Beigel Aviva, Ben Haim Miriam, Bercovici Zina, Mezan Yerusam, Elron Baruch, Gellert Vera, Horowitz Rina, Insler Sara, Medruţ Ioan, Mesan Yeruham, Minea Grigore, Natra Sonia, Yorini Pârvu Adrian, Polotschi Liat, Reiter Sofer Domi, Roman Mircea , Shapir Orly, Schwartz Lea, Segal Ruthi, Sofrin Shapira Rina, Tiron Napolion, Zalk Adi.

Extras din prezentarea făcută de criticul de artă Dr. Doina Pungă: "...Arta are valoarea unui limbaj universal care uneşte popoarele din întreaga lume. Evoluţia artei nu se limitează la o singură ţară, este deasupra graniţelor şi acoperă lumea întreagă... Diferiţi prin mijloacele expresive şi tehnica artistică aleasă – pictori, graficieni, sculptori sau maeştri ai fotografiei artistice şi instrumentelor media – creatorii prezenţi în expoziţie aparţin, de asemenea, unor generaţii diferite. Lucrările lor pot fi admirate pe simezele unor importante muzee de artă contemporană din întreaga lume sau pot fi regăsite în numeroase colecţii particulare".

■ *(Corespondenţă de la Gabriela Haier, din Satu Mare)*

Un supravieţuitor al Holocaustului, care s-a născut în România, a obţinut titlul de doctor la venerabila vârstă de 81 de ani. Tema tezei de doctorat a acestuia a fost modul în care a fost creat lagărul de la Auschwitz, arată publicaţia israeliană "Haaretz".

Eliezer Schwartz s-a născut la Satu Mare, stabilindu-se ulterior în Israel. Cea mai mare parte a vieţii a petrecut-o lucrând pentru compania israeliană de construcţii Solel Boneh.

La vârsta de 75 de ani, omul a ieşit la pensie şi a fost sfătuit de nepoţi să scrie o teză de doctorat.

■ “Evenimentul zilei” a început să publice un serial programat iniţial pentru mai târziu, dedicând un amplu articol lui Otto Adler – supravieţuitor al Auschwitzului. Începerea mai devreme a serialului este “forţată", după cum arată ziarul, de faptul că “teribilismul lui Radu Mazăre de a purta o uniformă a Wehtmachtului deschide un subiect de obicei evitat în media – modul în care se raportează românii la Holocaust”.

Ziarul anunţă că va publica în fiecare joi câte un episod “dintr-o rană deschisă... Autorii articolului “Evreul care a găsit strălucirea aurului la Auschwitz” sunt Vlad Stoicescu şi Andrei Crăciun. Ei scriu că “Otto Adler e cavaler. A fost decorat cu ”Steaua României”, târziu, în 2007”. Supravieţuitorul Auschwitzului are optzeci de ani, nu mai vede bine, se luptă cu un cancer de prostată şi, ajutat de fiica sa, lucreaza la o carte despre genetica urii. Adler s-a întors din lagăr, arată ziarul, convins că ”viaţa e frumoasă şi surprinzătoare, ca strălucirea aurului de 24 carate...”. Despre moarte vorbeşte degajat. Ar vrea să i se întâmple ca vechilor indieni. Să se retragă în pădure, lângă un copac bătrân, şi să aştepte”.

Profesorul Adler s-a dedicat siderurgiei, în care şi-a găsit terapia şi destinul. Între 1954 şi 1994 a predat la Catedra de Termotehnică din cadrul Universităţii Politehnice din Bucureşti şi a navigat între laborator şi teren. S-a pensionat conferenţiar universitar doctor inginer: ”Nu există nimic construit în România până în 1994 în domeniul siderurgiei de care eu să nu ştiu. Cunosc până şi câinii din localitatea respectivă...”.

■ 290.000 de euro – aceasta este suma scoasă din buzunar pentru do-

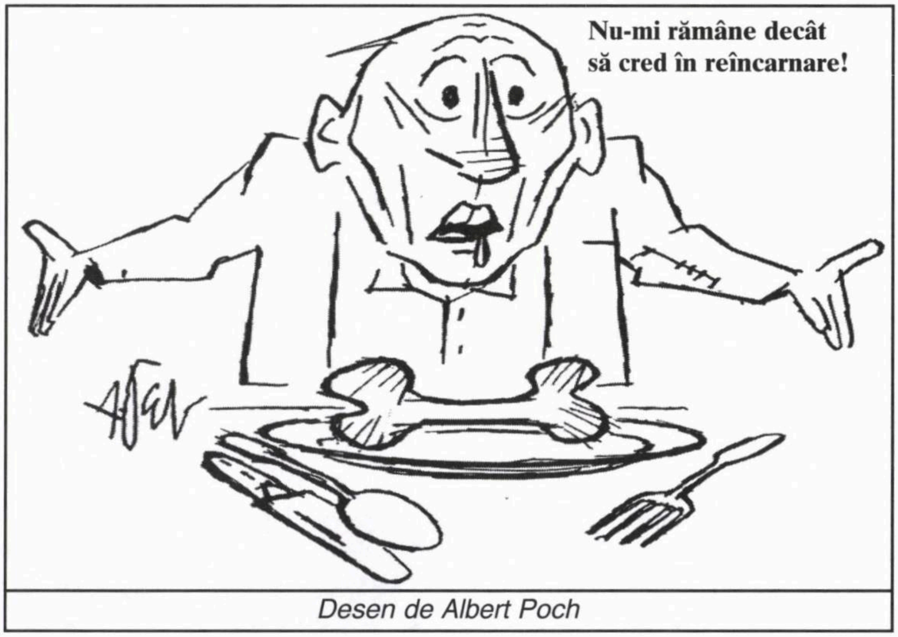

Desen de Albert Poch

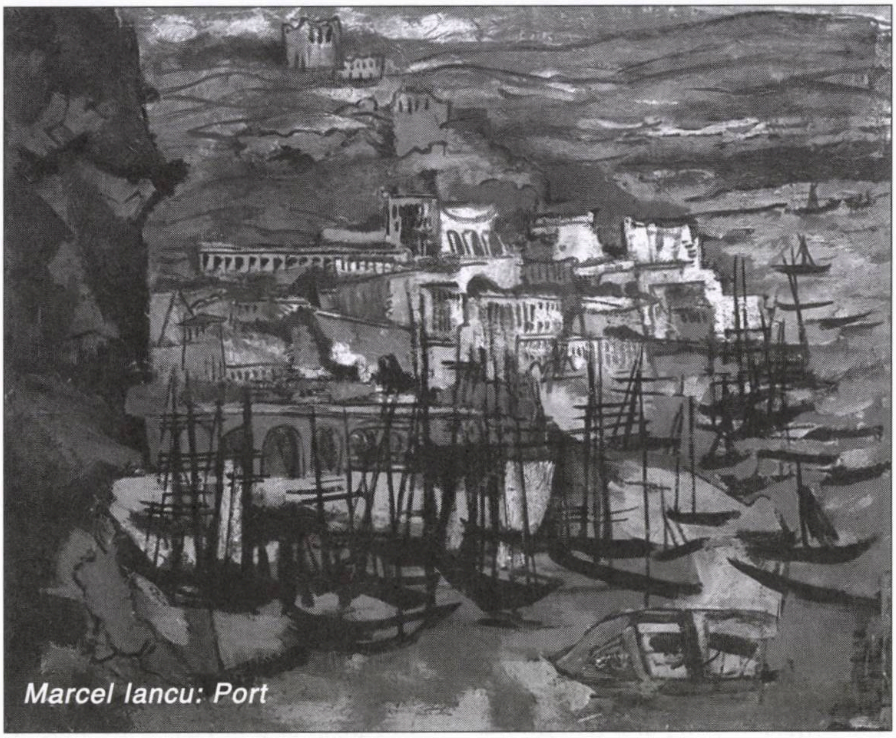

Marcel Iancu: Port

uă tablouri de o persoană prezentă la Licitaţia de vară a casei Artmark din Bucureşti. Participantul cu numărul 514 a făcut senzaţie în sală în momentul în care a ridicat paleta galbenă la prezentarea tabloului "Port", aparţinându-i pictorului evreu născut în România Marcel Iancu (1895-1984). "Adjudecat pentru 130.000 de euro", a spus criticul Tudor Octavian, una din gazdele licitaţiei. Aceasta fusese şi suma de strigare de altfel.

După câteva minute, tensiunea a crescut din nou şi de data aceasta a existat şi o mică competiţie. Miza: tabloul "Aişe" al pictorului român Camil Ressu (1880-1962). Suma de pornire: 150.000 de euro. Mănuşa a fost ridicată de participantul cu numărul 501. Riposta a venit imediat din partea aceliaşi iubitor de artă cu numărul 514: 160.000 de euro şi o nouă capodoperă în pinacoteva acestuia. Cele două picturi fac parte din colecţia Doctor Dona.

Piesa de rezistenţă a serii – tabloul "Tăietorul de lemne" al pictorului francez impresionist Camille Pissaro (1830-1903), estimat la peste patru milioane de euro – a rămas nelicitat. Suma de pornire pentru acesta a fost de 2.850.000 de euro.

■ "În România există angajament politic pentru restituirea bunurilor comunităţii evreieşti şi pentru abordarea responsabilă a temei Holocaustului", a declarat secretarul de stat MAE Bogdan Aurescu, la conferinţa internaţională "Holocaust Era Assets", care a avut loc la Praga şi Terezin.

"În ultimii 20 de ani, după căderea comunismului, societatea română a devenit conştientă de nevoia de a aborda resonsabil ceea ce a lăsat în urmă perioada Holocaustului. Acest lucru include şi examinarea responsabilităţilor autorităţilor române în timpul celui de-al doilea război mondial", a declarat Aurescu, citat de *NewsIn.*

În intervenţia sa din cadrul Conferinţei, Bogdan Aurescu a sublini-

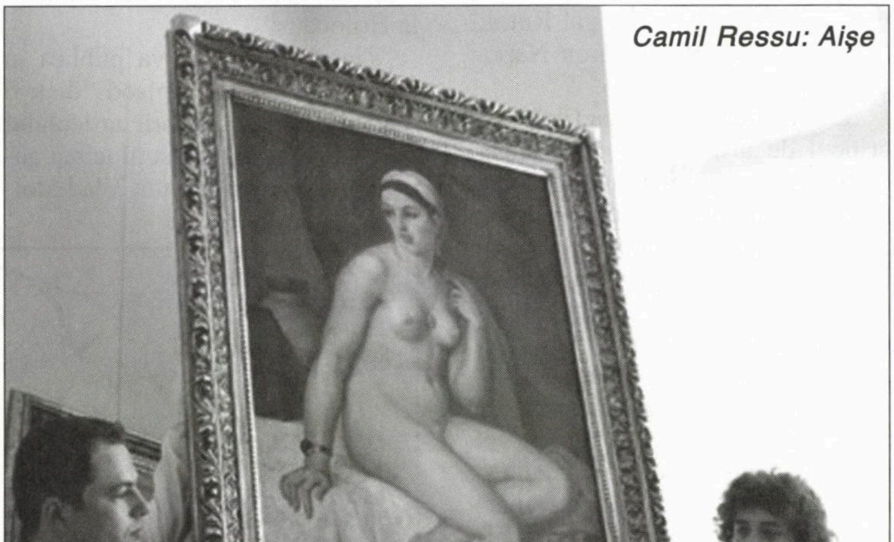

Camil Ressu: Aişe

at progresele României înregistrate în ceea ce priveşte restituirea bunurilor comunităţii evreieşti din România, accentuând voinţa politică fermă de continuare a acestui proces, şi a prezentat măsurile de protecţie socială adoptate pentru supravieţuitorii Holocaustului şi pentru rudele victimelor acestuia. Aurescu a recunoscut că procesul privind restituirea bunurilor a durat mult şi că au fost întâmpinate dificultăţi.

■ Artista fotografă Leora Dreyfuss din Haifa – care în 1988 a prezentat o expoziţie de fotografii realizate cu prilejul unei călătorii efectuate împreună cu soţul ei, dr. Uri Dreyfuss, pe Insula Galapagos din Ecuador – a primit o invitaţie neaşteptată. Ea a fost invitată de Ambasada Ecuadorului în Israel să redeschidă expoziţia pentru a marca astfel în Israel aniversarea a 200 de ani de la naşterea marelui savant Charles Darwin şi a 150 de ani de la publicarea celebrei sale cărţi, "Originea speciilor", scrisă pe baza cercetărilor făcute mai ales în timpul şederii sale în Galapagos. Leora Dreyfuss a acceptat invitaţia şi a deschis expoziţia la Beit Asia din Tel Aviv. În cadrul noii expoziţii sunt expuse şi câteva fotografii din Galapagos făcute cu prilejul unei a doua vizite, în anul 2000.

Leora Dreyfuss este născută în Israel, iar una din bunicile ei a locuit o perioadă şi în România.

■ Revista ieşeană "Poezia", editată de Uniunea Scriitorilor din România, cu redacţia la Iaşi (redactor-şef Cassian Maria Spiridon), publică un studiu pe opt pagini dedicat poetului Andrei Fischof din Israel şi noului său volum "Izgonirea din iad". Articolul este semnat de poeta Persida Rugu. Titlul articolului: «"Izgonirea din iad" – matrice ontologică şi tărâm de motive literare perene în opera poetică a lui Andrei Fischof».

Marcel Iancu

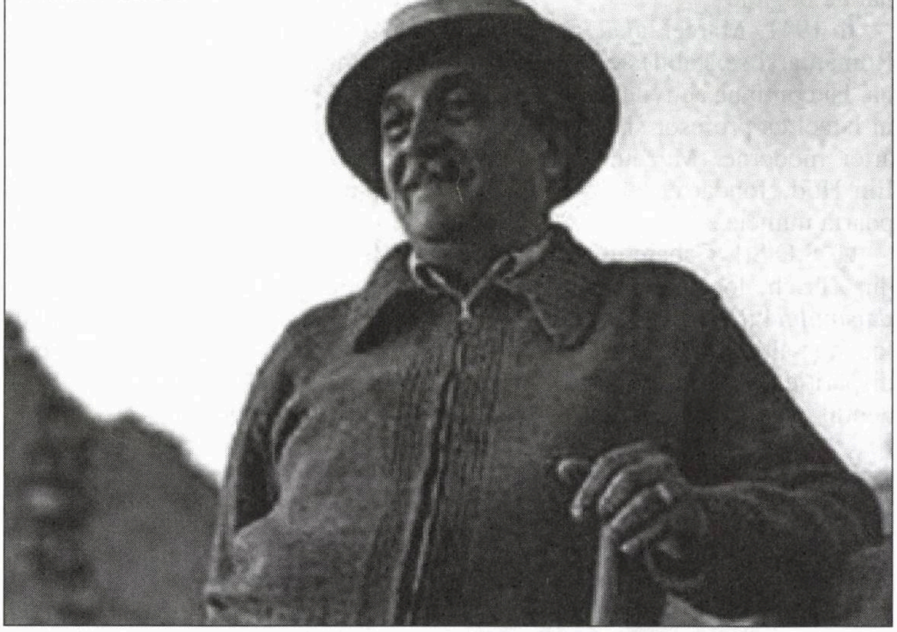

Prezenţe, prezenţe...

■ Vă mai amintiţi de **Marcel Iancu**? Aşa se intitulează un articol de Eliza Zdru, din "Adevărul literar şi artistic". Şi tot ea răspunde:

«La numărul 27 de pe strada Negustori se înălţa, în 1929, o clădire ciudată, despre care vecinii credeau că este un laborator ştiinţific greşit plasat. Purta denumirea de „Vila Fuchs".

Faţada avea o singură fereastră mare la parter şi, la etaj, trei „hublouri" ca ferestre de dormitor. Clădirea aparţinea unui negustor de vinuri care frecventa reviste de artă avangardistă şi fusese proiectată de arhitectul Marcel Iancu. La scurt timp după finisarea ei, arhitectul era asaltat de comenzi noi.

În anii 1926-1927, Iancu proiecta primele clădiri moderniste din Bucureşti, inspirate din cubism. Acesta deţinea, împreună cu fratele său Iuliu, un cabinet de arhitectură, denumit emfatic „Biroul studiilor moderne". Marcel Iancu, pictor, artist grafic, arhitect şi teoretician născut la 24 mai 1895, a fost unul dintre cei mai angajaţi promotori ai avangardei.

A participat, alături de Tristan Tzara, la coagularea mişcării Dada în Zürich, apoi la Basel, împreună cu Alberto Giacometti. La întoarcerea sa în România, în 1922, se alătură formaţiunilor avangardiste „Arta nouă", „Grupul de artă" şi „Criterion".

Participă la expoziţii de pictură modernă şi publică articole în „Contimporanul" sau „Arta şi oraşul" în care promovează convins principiile moderniste în arhitectură: „Oraşul nostru, capitala ţării, este somată să adopte o formă europeană. Esenţa noii chestiuni arhitecturale rezidă în echilibrul şi coordonarea valorilor exterioare şi interioare"(Contimporanul, septembrie 1931).

Clădirea Bazaltin (1935, Piaţa Charles de Gaulle), vila Florica Chihăescu (1930, Bulevardul Kiseleff), vila Jean Juster (1931, strada Silvestru) sau clădirea Jacques Costin (1933, strada Paleologu) sunt doar câteva dintre construcţiile ce au dăinuit până astăzi. Iniţial proiectate pentru burghezia cu idei progresiste, se bazau pe principiul

unui „confort în niciun fel condiționat de bogăție”.

În 1941, Marcel Iancu părăsește România și se stabilește în Palestina. Își continuă activitatea culturală în Israel ca profesor și promotor al artei moderne. Muzeul Dada din Ein Hod, fondat de el în 1983, îi poartă numele.»

■ S.O.S.! **Cabaretul Voltaire,** din Zürich, locul de naștere al *dadaismului* lui Tristan Tzara, Marcel Iancu și alții și alții, e în pericol de dispariție. Așa ne scrie corespondentul nostru din Elveția, Joseph Alpern. Motivul: sunt probleme cu... sponsorizarea.

«În 2004 – scrie Alpern – municipalitatea Zürichului inaugurase cu surle și tobe "le Cabaret Voltaire" în casa în care în 1916 avusese loc prima întâlnire a lui Tristan Tzara și a discipolilor lui.

Renovarea casei, căzută în paragină și numită după inaugurare "Le Cabaret Voltaire", fusese ideea lui Georges Hayek, fiul proprietarului concernului "Swatch" și un fervent admirator al dadaismului.

Georges Hayek reușise să-și convingă tatăl să sponsorizeze centrul cu 320.000 de franci pe an, până în septembrie 2008. Dar, recent, purtătorul de cuvânt al concernului "Swatch" a anunțat că contractul de sponsorizare nu va fi reînnoit și în caz că "Le Cabaret Voltaire" nu va găsi noi sponsori, va dispare din peisajul cultural zürichez.

Între 2004-2008 la "Cabaret Voltaire" au avut loc aproximativ 300 de expoziții și dezbateri culturale, sub patronajul municipalității orașului Zürich.

Cu o subvenție de 315.000 de franci pe an, municipalitatea era de fapt al doilea sponsor ca importanță al centrului.

Dar majoritatea membrilor Consiliului municipal intenționează și ea, la fel ca "Swatch", să nu reînnoiască subvenția anuală. Ea acuză conducerea centrului de provocări politice, cea mai recentă provocare fiind în toamna trecută o expoziție de T-shirts cu efigii de lideri ai organizației teroriste germane (dispărută) "Rote Armee Fraktion".»

■ În ziarul "Napoca News" din Cluj a apărut o cronică intitulată

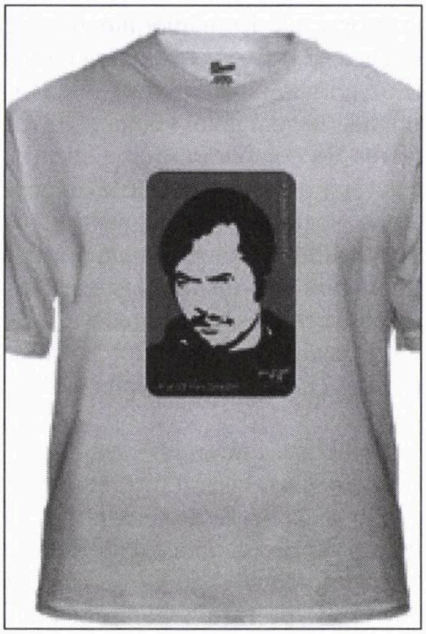

T-shirt cu efigia lui Andreas Baader, unul din membrii fondatori ai organizației teroriste germane "Rote Armee Fraktion": ați greșit, fraților de la Cabaret; acum pe unde scoateți cămașa?

"Însemnările de călătorie ale lui G. Mosari".

«Avocat de succes în Holon (Israel), G. Mosari a continuat să scrie și în Țara Sfântă în limba română. Originar din Bacău, scriitorul publică frecvent în ziarele și revistele de limbă română ce apar în Israel. Scriitorul evreo-român este unul din cei mai activi susținători ai activității de răspândire a valorilor culturii noastre în Țara Sfântă.

Înainte de toate, G. Mosari este un excelent autor de proză scurtă, al unor cărți apărute în edituri românești sau israeliene. Recent, G. Mosari revine în țara de origine cu volumul intitulat "Almanahul călătoriilor mele". Apărută la editura Sigma (București, 2009), cea de-a treia ediție a cărții este prevăzută cu o succintă, pătrunzătoare prefață semnată de Răzvan Voncu. După cum se poate ghici din titlul cărții, prozatorul adună în paginile acestui volum note ale călătoriilor sale pe

cele mai neaşteptate meridiane ale globului pământesc.

Scriitorul e fascinat de ţări îndepărtate, exotice, cum ar fi Thailanda, o ţară de care constată că israelienii „sunt atraşi ca de un magnet”. Capitala acestei ţări asiatice e o aglomerare de contraste urbane, blocurile înalte învecinându-se cu căsuţe, cu bordeie sau cocioabe mizere. Prozatorul remarcă frumuseţea pieţelor, coloritul viu al tarabelor cu flori, dar şi supracantitatea de pornografie din această ţară săracă, cu oameni atât de civilizaţi, religioşi, „aproape exageraţi în politeţea lor”.

Cuba deţine un loc aparte pe harta călătoriilor lui G.Mosari, însemnările din această călătorie făcând obiectul unui volum separat, apărut acum câţiva ani în Israel. Scriitorul vizitează ţara lui Fidel Castro fără prejudecăţi, observând realităţile geografice, sociale şi economice ale acestei ţări comuniste cu o vădită simpatie. Nivelul de trai e „razant cu pământul” dar „în Cuba nu există oameni care n-au locuinţă” sau „loc de muncă”. Turiştii sunt transportaţi cu maşini luxoase, localnicii călătoresc în camioane ruginite, în autovehicule vechi şi hodorogite, pe punctul de a se dezmembra. Cozile sunt ceva familiar, localnicii primesc alimente sau îmbrăcăminte pe cartelă. Dacă peisajul social e colorat în culori destul de sumbre, în schimb geografia Cubei e mirifică, încât scriitorul rămâne cu convingerea de a fi vizitat un „miniglob pământesc”. În schimb, o altă ţară a continentului sud-american, Argentina, îl impresionează prin gradul înaintat de civilizaţie, prin frumuseţea şi diversitatea construcţiilor arhitectonice din Buenos Aires, considerat un veritabil Paris al Americii de Sud.

Pagini entuziaste dedică călătorul parcurilor naţionale, rezervaţiilor naturale şi mai ales spectacolului halucinant al gheţarilor de la frontiera cu Chile. În Peru exultă în aerul rarefiat al înălţimilor pe care sunt situate monumentele civilizaţiei aztece de la Machu Pichu, cu pieţe şi temple situate în vecinătatea unei vegetaţii luxuriante. La Lima scriitorul desenează din câteva schiţe peisajul oraşului colonial, cu străzi lungi şi case cu tencuiala căzută, cu copii ai străzii aproape goi, cerşind. Sunt realităţi familiare, întâlnite şi pe alte meridiane. De altfel, scriitorul evreo-român are mereu nu numai sentimentul de a descoperi necunoscutul, ci şi realităţi care îi par cunoscute. În New York, în faţa aeroportului, aşteaptă zadarnic taxiurile galbene, ce refuză să oprească până când e acostat de indivizi care-i vorbesc în ivrit. Sunt conaţionali care au înfiinţat aici societăţi de transport. Nu fără uimire, scriitorul constată că ebraica e vorbită şi la Tokio de o societate de creştini protestanţi care a înfiinţat un centru de prietenie cu israelienii. Gazetarul se simte mereu acasă, fiind mereu deschis pentru contactele cu semeni întâlniţi în aglomerările urbane. La Rio de Janeiro, la Lisabona, la Bruxelles, la Istanbul sau la Moscova are mereu sentimentul de cetăţean planetar. Condeiul său alert reţine aspectele unice ale civilizaţiei străbătute, dar şi unele derapaje sau ciudăţenii. Culoarea locală nu e întotdeauna pe gustul scriitorului-turist. La Bad-Gastein, în Austria, în unităţile de turism nu există nici o altă limbă decât germana: „Pentru o ţară turistică cum e Austria, fenomenul mi s-a părut de prost gust sau poate de un naţionalism ridicol.”»

■ O recenzie pe marginea volumului "Prinţesa din Harduf" de **dr. Iulius Iancu** semnează Ioan Dănu în revista "Ateneu" din Bacău:

«Iulius Iancu este unul dintre acei intelectuali care, aflaţi departe de ţara natală, se întorc cu mintea spre imaginile fără de moarte ale copilăriei. Născut la Bacău în 1920 (din 1964, rezident în Israel), a păstrat în amintire suficiente elemente care să-l determine ca (abia) la 79 de ani să dea la iveală prima scriere memorialistică: "Noi, copiii străzii Leca". Numind Bacăul "târgul amintirilor", Iulius Iancu descifrează cu minuţiozitate ceea ce defineşte "Un om, un drum, o epocă". Slujindu-se şi de desenele proprii, autorul pune la dispoziţia celor interesaţi o reconstituire fidelă a Bacăului din prima jumătate a secolului trecut.

"Prinţesa din Harduf" (2009) este o tulburătoare poveste a familiei scriitorului, aflată într-un moment dificil. Medic de meserie, Iulius Iancu radiografiază cu mijloacele psihologului ad-hoc şi cu înţelepciunea vârstei un caz clinic aflat chiar în preajma sa. Rezultă, în mare parte, un veritabil roman amintind de "Concert din muzică de Bach" al Hortensiei Papadat-Bengescu ori de poemele în proză şi de memorialistica de calitate. În tot, cartea ne apare ca un dublu portret al soţiei, "Rita, exemplu de devotament şi sinceritate" (dedicaţia autorului) şi al bolii de care suferă aceasta, Alzheimer. În fundal, Iulius Iancu se înfăţişează ca o fiinţă robustă (deşi nu este), resemnată (fără a-şi neglija îndatoririle de soţ şi de medic), gata să ofere celor aflaţi în situaţii similare reţete simple şi eficiente.

Registrul în care vorbeşte cu noi este dictat de sobrietate, chiar decenţă, măcar pentru faptul de a fi abordat tema bolii. Nimic din retorica ziaristică nu-l sâcâie pe cititor. Cu sinceritate, motivată de nevoia de a se confesa, Iulius Iancu expune în cele peste 200 de pagini traseul unei căsnicii în care respectul între soţi şi, împreună, faţă de copil este singura condiţie a echilibrului şi bunăstării. În curând nonagenar, autorul cere îngăduinţa Creatorului pentru ca "minutarele să nu fugă, să nu se sfârşească timpul". Îi aşteptăm alte trei cărţi promise.»

S-a furat un premiu

Colaboratorul nostru G. Mosari, vicepreşedinte al Asociaţiei Scriitorilor, ne-a trimis la redacţie scrisoarea de mai jos, intitulată "S-a furat un premiu".

În Israel există de peste 30 de ani o asociaţie a scriitorilor de limbă română. Şi ca orice organizaţie care se respectă, timp de decenii ea se ocupă de lansări de carte, dă premii când are bani pentru ele, întreţine legături cu Uniunea Scriitorilor din România şi multe altele. Desigur, nu toţi cei care scriu româneşte sunt membri ai asociaţiei, căci nu s-a inventat instituţia care să elibereze "certificate de scriitor", dar cei care sunt, se străduiesc să activeze cât mai bine, în limita fondurilor de care dispun. De aceea, când asociaţia "şchioapătă", adică nu prea organizează activităţi, nu tipăreşte revista "Izvoare" – iar toate acestea din cauză că nu este finanţată – vine "Minimum" cu un clasament în care la rubrica "În scădere" are grijă întotdeauna să noteze Asociaţia Scriitorilor şi face aceasta cu intenţii bune, ştiind cel puţin că doi din cei cinci conducători sunt colaboratori şi prieteni ai lui Mirodan: G. Mosari şi Andrei Fischof. Dar critica nu sperie pe nimeni, de aceea se iau măsuri de îndreptare, dacă nu... se lucrează pe la spate.

Astfel, anul trecut Asociaţia a organizat o foarte reuşită acţiune la Beit Ariela din Tel Aviv, unde s-a acordat pentru prima oară Premiul "Dr. Şafran". Acest premiu a fost iniţiat de Asociaţia Scriitorilor, s-a atribuit de către aceasta, iar conform înţelegerii cu sponsorul, care nu-i altul decât fiul Dr. Şafran, urma ca premiul să fie acordat anual de către asociaţie, printr-un juriu stabilit de comun acord de sponsor şi asociaţie. În plus s-a promis asociaţiei şi finanţarea unui număr din "Izvoare" care urma să apară în memoria dr. Şafran.

De atunci, asociaţia aşteaptă semne de viaţă de la sponsorul aflat în Elveţia, dar... Întâmplător, nu de mult a aflat că premiul respectiv i s-a dat, nu se ştie de cine, lui Aurel Vainer, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România. Solicitat telefonic, Aurel Vainer a spus: Da, mi s-a acordat premiul pentru că încurajez literatura, dar a mai primit premiul şi traducătorul cărţii despre Şafran, s-au luat în considerare şi nişte texte religioase... Ce-a fost până acum eu nu ştiu, dar pot răspunde pentru ce va fi de-acum încolo, căci premiul îl vom distribui noi.

Mi-am amintit atunci de o frază din romanul "Mama" al lui Maxim Gorki: "M-a bătut atâta bărbatul, încât tot ce a fost până la el mi s-a şters din minte". Aici n-a fost bătut nimeni, dar dispariţia (furtul) premiului de la Tel Aviv la Bucureşti, s-a şters din minte. Deşi e vorba de o încălcare a eticii profesionale, căci premiul a fost creat din iniţiativa Asociaţiei Scriitorilor şi acordat de ea. Cât despre sforăriile privind "transferarea" acestui premiu la Bucureşti, nimeni n-a avut curajul să informeze Asociaţia Scriitorilor. Iar banii de "Izvoare" nu se mai găsesc.

Dr. Şafran, dincolo de mormânt, se gândeşte cu groază pe mâinile cui au încăput banii de sponsorizare...

La prestigioasa editură bucureşteană HASEFER a apărut o carte rară:

SCHECHTEREZADA

de I. Schechter

●

O culegere de umor şi satiră sub îngrijirea profesorului Andrei Strihan, într-o haină grafică excepţională realizată de Done Stan

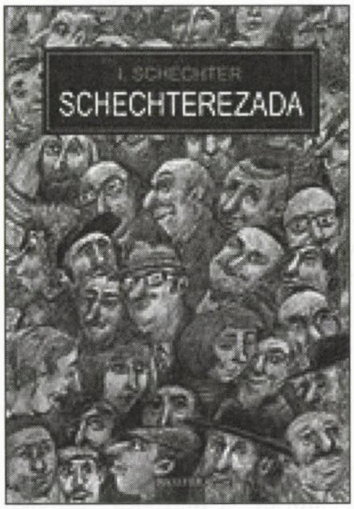

Sport

Ne place că...

...așa cum de altfel ne așteptam, naționala noastră de fotbal a învins pe Ramat Gan inimoasa dar modesta echipă a Moldovei, în cadrul grupei 2 pentru calificarea în turneul final al Cupei Mondiale din 2010.

Nu ne place, în schimb, că...

...tot așa cum ne așteptam (ca *fani* cu capul pe umeri), rivalele noastre principale la calificare au câștigat – și ele – jocurile din grupă: Elveția a învins Luxemburgul cu 3-0, iar Grecia a dispus de Letonia cu 5-2, consolidându-și situația din clasament și făcând ca speranțele noastre de-a ocupa locul II în grupă, și așa totalmente pirpirii, să se transforme în niște *Manses* (cu M mare); ne place, însă, că pentru băieții dornici de vise frumoase, cu ochii deschiși, decât nimic, mai bine o mansă-două. Ca, de pildă, faptul că îi vom învinge pe elvețieni la ei acasă (nu i-am învins, întâlnirea s-a terminat la egalitate – 0 la 0 – dar până în minutul 90 ne–am oferit plăcerea de a visa).

Nu ne place că...

...de parcă amărăciunea provocată de team-ul antrenat de Kashtan nu ar fi fost de-ajuns, ne-am mai pricopsit și cu o mișculație nouă a lui Nati Meir care ne-a făcut (și veți înțelege de ce) să înjurăm de ceară și să ne cățărăm pe pereți. Dar iată ce scrie ziarul bucureștean "Cancan" sub semnătura lui Andrei Coandă:

«Bucureștiul are de ieri un oaspete de seamă. Israelianul Shon Mekyten, președintele unei mari companii multinaționale, Steelframehousing, a venit în România cu scopul de a se întâlni cu Gigi Becali și de a-i face acestuia o ofertă concretă pentru cumpărarea Stelei. Israelianul a fost adus în România de Nati Meir, care cu mulți ani în urmă a cochetat la rândul său cu ideea de a cumpăra gruparea din Ghencea. *Cancan* a stat de vorbă cu cel care dorește să preia controlul asupra Stelei și a aflat direct de la sursă ce proiect a pregătit israelianul pentru cel mai galonat club din țară. "În primul rând, îi voi transfera pe Tamir Cohen de la Bolton, pe Ben Shahar, care este fotbalistul lui Chelsea, pe Omer Golan, de la Lokeren, pe Elyaniv Barda, de la Genk, și pe Yossi Benayoun, de la Liverpool, cu care sunt și bun prieten. Vreau să aduc câteva stele, iar restul echipei să fie bazată pe tineri, ne-a dezvăluit Mekyten, care a continuat cu un anunț-șoc: "Dacă Marius Niculae, Claudiu Niculescu și Ionel Dănciulescu vor rupe norii în retur, îi voi aduce și pe ei în

Shon Mekyten

Ghencea". Apoi, miliardarul a fost întrebat dacă îi sunt necesare două minute pentru a-i plăti lui Gigi Becali 50 de milioane de euro pe pachetul majoritar de acțiuni. "Două minute? Nu știu. Dar dacă îmi dați trei, vă asigur că rezolv imediat cu plata", a încheiat, plin de mister și după câteva secunde de gândire, israelianul.»

UN MILIARDAR ISRAELIAN ÎI OFERĂ LUI GIGI BECALI 50 DE MILIOANE DE EURO PENTRU STEAUA

Mekyten: "Îi aduc în Ghencea pe Benayoun de la Liverpool!"

●

D-na Angot Valle, deputată socialistă în parlamentul norvegian și membru în comitetul pentru decernarea Premiului Nobel pentru Pace, a declarat că războiul anti-terorist declanșat de fostul președinte american George Bush constituie o eroare gravă și că Obama merită din plin Nobelul pentru Pace fiindcă, așa cum crede dânsa, el va termina cu această prostie.

Prostie, *lupta* contra terorismului mondial? Taci, cucoană, din gură! Și piei din fața mea! Vallea!

■ Băieţii de la "Cuvântul legionar" fac liste

Evreii terorişti de la Hollywood

Una din problemele care îi frământă pe redactorii publicaţiei "Cuvântul legionar" de la Bucureşti (oficiosul "Gărzii de Fier" din zilele noastre) o constituie numărul mare de cineaşti evrei de la Hollywood.

Chestiunea, de fapt, e veche (o găseşti în presa din anii '30), face parte din categoria "evreii au pus stăpânire pe... şi pe... şi pe... Noutatea stă în ideea băieţilor că alogenii din California sunt cei mai mari producători de filme... teroriste din lume. Extrase:

«Site-urile arabilor de pe Internet care te învaţă să confecţionezi bombe sunt considerate teroriste; în schimb, filmele care te învaţă acelaşi lucru se numesc "divertisment", pentru că întotdeauna democraţia a folosit două măsuri pentru a judeca aceleaşi lucruri, atunci când i-a convenit aceasta.

Dacă site-urile teroriste sunt arabe, filmele teroriste sunt produse în proporţie de 99% la Hollywood.

Ştiţi cine le produce acolo? Din 10 regizori 9 sunt evrei. Iar actorii ce joacă în asemenea producţii cu mesaje explicite sau subliminale sunt în majoritate covârşitoare evrei.

Şi ce-i cu asta?

Absolut nimic, dar dacă o să spuneţi că sunt talentaţi, şi că de aceea au ajuns acolo unde sunt, mai gândiţi-vă o dată înainte de a scoate porumbelul pe gură.

Sunt sute de mii de actori talentaţi care stau pe bară, sau fac pe chelnerii prin restaurante, pentru că locurile sunt ocupate şi rezervate dinainte, cu o inscripţie tacită ce aduce aminte de Germania nazistă: "Only for jews"!

Iată o parte dintre actorii iudei de la Hollywood – doar dintre cei foarte cunoscuţi – care au transformat arta cinematografică în *chutzpah:* Christopher Plummer, Charles Chaplin, Dustin Hoffman, Barbara Straissand, Burt Lancaster, Elizabeth Taylor, Fred Astaire, Michael Douglas, Meryl Streep, Paul Newman, Liza Minnelli, Kirk Douglas (pe numele său real Isadore Demsky), Woody Allen (Allen Steward Konigsberg), Philip Seymour Hoffman, Winona Ryder (Horovitz), Sarah Jessica Parker, Laurence Olivier, Judy Garland, Pierre Richard, Emi Earwin (fosta soţie a regizorului evreu Steven Spielberg), Bettina Zimmermann (şi numele celebrului cântăreţ evreu Bob Dylan era de fapt Ian Zimmermann), Peter Coyote, Nicholas Cage, Roberto Benigni şi foarte mulţi alţii. Citez şi dintre aceştia: Sally Field, Sarah Silverman, Sarah Michelle Geller, Steve Zahn, Steven Bauer, Susan Rollman, Stuart Whitman, Scott Cohen, Sol Frieder, Sarah Jessica Parker, Saul Stein, Steve Guttenberg, Samuel Le Bihan, Saul Rubinek, Steven Vidler, Sally Kellerman, Stephen Kahan, Shane Meier, Sandra Bernhard, Sarah Aldrich, Stephen Mendel, Susanna Hafts, Tim Roth, Tim Allen, Thora Birch, Tori Spelling, Timothy Busfield, Tobias Mehler, Tony Goldwyn, Tisha Sterling, Ted Levine, Trevor Blumas, Tony Shalhoub, William Sadler, William R. Moses, Woody Strode, Robert J. Steinmiller, Ron Perlman, Richard Dreyfuss, Robert Downey Jr., Rod Steiger, Renée Zellweger, Rachel Weisz, Robert Hays, Robert Davi, Rodney Dangerfield, Rob Reiner, Rod Roeser, Reizl Bozyk, Robin Weisman, Ryan Bollman, Rick Shapiro; Ryan Drescher, Rinan Haini, Randi Ingerman, Ralf Bauer, Robert Lewis, Ray Milland, Raymond Walburn, Richard Brooks, Richard Lewis, Rick Rossovich, Rachel Stirling, Nadine Marcovici, Nick Stahl, Nicole Ari Parker, Orlando Bloom, Omri Katz, Murray Abraham, Mel Brooks, Mathieu Kassovitz, Mark Blum, Mindy Sterling, Mia Kirshner, Mandy Patinkin, Miles Feulner, Michael Lerner, Mili Avital, Mike Nussbaum, Mike Binder, Mike Starr, Michael J. Saul, Margaret Sophie Stein, Mike Weinberg, Mikael Salomon, Mary Steenburgen, Mike Myers, Mark Feuerstein, Michael Biehn, Madeline Kahn, Ian Ziering, Israel Aduramo, Ian Abercrombie, Isabella Hofmann, Ina Barron, Jerry Lewis, Jack Warden, Jeft Goldblum, John Malkovich, Jerry Seinfeld, John Goodman, Joseph Gordon-Levitt, John Ritter, Julie Zangenberg, Jessica Lynn Cohen, etc.

În ultima vreme tot mai mulţi actori de la Hollywood îşi iau nume evreieşti şi îşi asumă această identitate pentru "a da bine" şi a urca mai uşor treptele succesului: printre exemple sunt Woopi Goldberg care este "negresă" Sau Michael Richards care şi-a asumat identitatea evreiască până la începutul anului acesta, când s-a dovedit a fi una falsă, în urma unui scandal în care s-a adresat negrilor din America spunându-le că "acum 50 de ani

stăteau agăţaţi de un copac cu capul în jos şi cu o furculiţă înfiptă în fund". Gura păcătosului...! De asemenea, biografii lui Charly Chaplin susţin că acesta s-a dat drept evreu la Hollywood, el fiind de fapt irlandez ţigan. Probabil că adevărul nu o să se afle niciodată. Cert este că a fost expulzat din S.U.A. fiind acuzat de simpatie şi colaboraţionism cu Partidul Comunist American, ultimii douăzeci şi ceva de ani petrecându-şi-i în Elveţia. Iar cei care erau buni prieteni cu Partidul Comunist American, erau, ca printr-o axiomă matematică, evrei! Datorită presiunii televiziunii şi publicităţii, în final se întoarce în Europa.

Închei aici; lista interminabilă – şi permanent deschisă – a actorilor evrei de la Hollywood neputând fi publicată – nu numai din lipsă de spaţiu, ci şi pentru că multe nume sunt necunoscute pub!icului larg (deci le-aş enumera inutil) şi nu cred că ar avea cineva răbdarea să parcurgă lista cu peste o sută de nume. Sper că vă uitaţi la genericele filmelor şi la fizionomiile actorilor pentru a identifica şi singuri evreii "omniprezenţi"! Şi veti "(re)descoperi America" şi talentele ei kosher artistice.»

(Dintrun articol de Ionuț Moraru; în "Cuvântul legionar", București)

România e, în multe privințe, o alcătuire paradoxală

De aceea e greu sistematizabilă, de aceea e greu de guvernat. Reuşim lucruri care, în mod normal, nu merg împreună.

Reuşim de pildă, constatase deja Titu Maiorescu, să producem forme, pentru care ne lipseşte cu totul fondul. Aşa ceva nu e la îndemâna oricui. Şi ceea ce e spectaculos e că, una peste alta, ţara funcţionează, aşa paradoxală, aşa improbabilă cum este! Să dăm câteva exemple:

1. Una dintre neobişnuitele noastre reuşite este să avem un coeficient imens de poluare (în aer, în apă şi pe pământ), fără să avem o mare industrie. Industria noastră este sublimă, dar imperceptibilă altfel decât prin cantitatea de toxine pe care o emană.

Ne otrăvim, aşadar, fără otravă sau, mai exact, obţinem otravă din te miri ce.

2. O altă reuşită paradoxală: avem medici foarte buni şi spitale foarte proaste.

E inexplicabil cum poţi avea medici de calibru, când mai tuturor le lipseşte instrumentarul necesar pentru a-şi face meseria onorabil.

Şi totuşi şi-o fac. Medicul te salvează, sistemul te omoară.

3. Alt miracol: avem o mare concentrare de atracţii turistice şi n–avem turism. Turismul n-ar da rezultate la noi decât dacă s-ar generaliza un mod de teleportare a turiştilor, aşa încât ei să ajungă în faţa frumuseţilor patriei fără să aibă nevoie de drumuri, de hoteluri şi de servicii în general. Paradox colateral: suntem ospitalieri, dar umflăm grosolan nota de plată, pe baza ideii că străinul trebuie jumulit.

4. Mai departe: ne lăudăm cu elevi eminenţi, foarte bine calificaţi la felurite olimpiade internaţionale, dar ştim cu toţii că învăţământul autohton e în criză, că profesorii s-au descalificat, că şcolile sunt delabrate şi salariile sunt mici.

5. Avem tradiţii agrare incontestabile, pământ fertil, mână de lucru, dar nu prea mai avem agricultură: mâncăm pâine turcească, fructe şi legume comunitare, iar carne şi produse din carne importăm din toată lumea.

6. Suntem săraci, dar am umplut Bucureştiul de automobile pretenţioase, cârciumile sunt pline, călătorii români se înghesuie prin avioane trans-europene şi transatlantice cu bagaje de apocalipsă.

7. Suntem patrioţi, dar n-avem patriotism: adică nu ne preocupă grădinărirea limbii strămoşeşti, viitorul imediat şi concret al ţării, istoria ei, monumentele ei, instituţiile ei.

Avem la chefuri romanţioase suspinuri naţionale, dar primul gând când ne amintim de ţărişoară e s-o delapidăm.

Pe măsură ce avem elite mai puţine, dezvoltăm faţă de ele un dispreţ tot mai mare.

Avem şomaj, dar muncim la negru, n-avem bani, dar ne descurcăm, suntem creştini, dar la câte un hram sau la câte o sărbătoare ortodoxă ne îmbulzim, ne ocărâm şi vociferăm ca o hoardă fără istorie şi fără credinţă.

Orice analiză a României contemporane (sau eterne?) se blochează, la un moment dat, în paradoxuri asemănătoare. Inventarul lor pare infinit. În rezumat, s-ar spune că ori avem evoluţii interminabile, care nu culminează niciodată într–un scop atins, ori avem împliniri care nu se justifică prin nici o evoluţie.

Ori drum fără ţintă, ori ţintă fără drum. Creşterea organică, cu rezultat conştient şi previzibil, continuitatea, consecvenţa, organizarea, tenacitatea, iată virtuţile care ne lipsesc.

Dar ne descurcăm noi şi fără...»

(Dintr-un articol de Andrei Pleșu; în "Adevărul", București 2009)

Cu Gigi la psihiatru

«"Evenimentul Zilei" a consultat doi specialişti pentru a-l evalua pe patronul Stelei, ale cărui acţiuni din ultimele zile au atins pragul nebuniei.

Privit o bună perioadă de timp ca un persoanj naiv şi colorat, capabil să stârnească doar zâmbete,

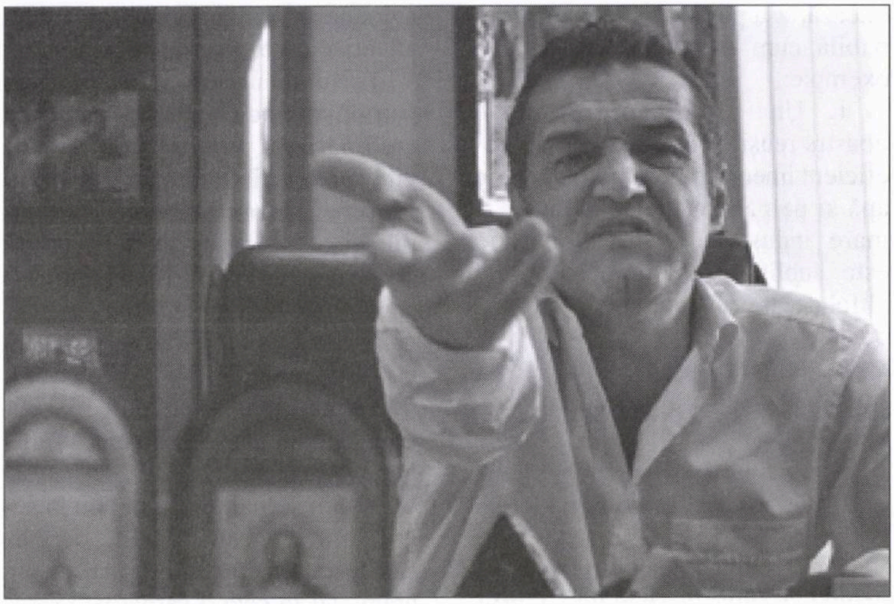

Gigi Becali: ba unii l-au ales să ne reprezinte în Europa!

Gigi Becali devine cu timpul un individ monstruos, al cărui comportament tinde încet-încet spre paranoia.

Ultimele „isprăvi" ale fostului oier (i-a terorizat pe jucători, l-a demis şi l-a umilit pe antrenorul Cristiano Bergodi şi îi jigneşte pe suporteri) au făcut ca etichetele de incult, mahalagiu şi lipsit de caracter să pară nişte cuvinte blânde şi ne-au determinat să cerem ajutorul unor specialişti, pentru a încadra corect cazul „Becali".

Un psihiatru şi un psiholog au analizat pentru EVZ (Evenimentul Zilei) starea „pacientului" din Pipera.

Florin Tudose, şeful Secţiei de psihiatrie a Spitalului Universitar din Bucureşti, face afirmaţii dure despre patronul Stelei, considerând că toţi oamenii ca el au nevoie de un consult la psihiatru.

„Orice om căruia comportamentul îi aduce prejudicii, de imagine şi de orice natură, are nevoie de o consultaţie la psihiatru! Iar Gigi Becali este o persoană care are mult de pierdut din cauza comportamentului. Nu-mi cereţi să vă spun ce i–aş prescrie sau cum ar putea degenera situaţia sa, asta i-aş putea-o spune numai lui dacă vine la mine la cabinet", ne-a declarat medicul Tudose.

Psihologul Bogdan Lucaciu este optimist în ceea ce priveşte sănătatea mentală a finanţatorului stelist. „În lumea domnului Becali există o singură regulă: cine are banul e mai şmecher şi îi comandă pe toţi! Este un primitiv care nu poate avea altă viziune. Nu cred că felul în care se comportă ar putea să degenereze în nebunie. Domnul Becali nu suferă de nici o boală. Cauza comportamentului său este o trăsătură de caracter. Aşa înţelege el să se comporte în conjunctura financiară pe care i-a oferit-o destinul", ne-a declarat Lucaciu.

Psihologul a încercat să explice postura în care s-au aflat antrenorii Stelei, mulţi dintre ei nume grele ale fotbalului: Hagi, Protasov sau Zenga: „Aceşti oameni sunt uriaşi în domeniul lor, iar Gigi Becali este un nimeni. Ştiţi cum este relaţia dintre un astfel de antrenor şi Becali? Aşa cum a fost cea dintre academicieni şi Ceauşescu, pe vremea comunismului. Unii s-au compromis, alţii – nu. Este ca mersul pe sârmă, adică foarte dificil să nu te descalifici".

Florin Tudose este unul dintre cei mai cunoscuţi medici psihiatri din România, somitate în domeniu. Şeful Secţiei de psihiatrie a Spitalului Universitar, Tudose a urmărit cu mare atenţie, de-a lungul timpului, evoluţia lui Gigi Becali şi a acceptat să vorbească pentru EVZ despre comportamentul latifundiarului din Pipera.

EVZ: *Domnule Tudose, cum comentaţi ieşirile lui Gigi Becali din ultima perioadă? Tinde să devină un client fidel al cabinetelor de psihiatrie...*

Florin Tudose: Gigi Becali este un om care a pierdut contactul cu realitatea. Trăieşte în propria lume, o lume a iluziilor în care se crede atotputernic şi atotştiutor. Are impresia că nimeni nu poate să-i stea în cale, că poate să umilească pe oricine.

Se mai poate schimba vreodată? Se va putea comporta ca un om normal?

Este greu ca un astfel de om să mai revină cu picioarele pe pământ, are nevoie de un şoc foarte puternic, dar să ştiţi că atunci Gigi Becali va fi cu totul alt om.

Vedeţi vreo explicaţie pentru care jucătorii Stelei acceptă să fie umiliţi de patron, fără a avea curajul să-l înfrunte?

Jucătorii se plâng degeaba, atâta timp cât acceptă să fie călcaţi în picioare. Pe undeva, este de înţeles, în criză este greu să ai demnitate. Ei acceptă aceste lucruri doar pentru bani şi alte avantaje, asta e singura explicaţie. Oricum, din câte îmi dau seama, fotbaliştii români nu au excese de demnitate. Nu vă gândiţi însă numai la ei. Este o ţară întreagă care suportă comportamentul grobian al lui Gigi Becali. Ba au fost unii care l-au şi votat şi l-au trimis să ne reprezinte în Europa, să ne facă de râs!»

(Dintr-un articol de Mihai Voi-

nea; în "Evenimentul Zilei", București 2009)

Dai un ban, dar stai în față

«Recentele discuții din *media* privind învățământul de la distanță și cel cu frecvență redusă aduc fierbinte la cunoștința publică faptul că suntem, ca nație și societate, în posesia unei universități particulare (Spiru Haret, **n. red.**) cu un număr de studenți depășindu-l pe acela al unui oraș dintre primele zece ale țării. Discuția mi-a adus mai întâi în minte zicala cu moartea caprei – se cerea desființarea sistemului însuși al învățământului universitar particular, numit și fabrică de diplome.

(...) De ce am pune capăt succeselor Universității Spiru Haret, unei atât de înfloritoare afaceri, în loc să ne mândrim că doar în Mexic mai ființează o universitate cu un număr așa de mare de cursanți, în unități de sute de mii. Mai mult decât Universitatea Lomonosov din Moscova – ca să nu mai vorbim de sărăcia de Harward: numai cincisprezece mii! Păi, s-a replicat, învățământul de la distanță și cel cu frecvență redusă, în felul în care-l practică numita instituție, fără validarea Ministerului Învățământului, este, în realitate, o fabrică de diplome de licență. Și dacă tot te-ai înzestrat cu o Licență (universitară!), să nu poftești și un doctorat? Un distins om de afaceri național, întrebat asupra titlului tezei sale de doctorat, nu și l-a amintit. Un lapsus – firește. Eu îmi aduc aminte de fiecare întrebare ce mi s-a pus la bacalaureat, Monica Lovinescu venise să mă asiste, iar profesoara Ecaterina Bălăcioiu, mama dânsei, urma să mă examineze la limba franceză. Și ce-i cu asta?, sunteți în drept să mă întrebați. Numai că tot eu mai știu câte ceva despre învățământul fără frecvență.

Bărbătește întâmpinând lupta de clasă, încheierea studiilor în Drept mi-a luat nouă ani, ultimii doi la cursurile fără frecvență ale Facultății de Științe Juridice și Administrative – așa-i zicea pe atunci – din București. Acolo m-am integrat, prin forța împrejurărilor, unui corp școlar special, constituit din persoane în mare nevoie de licență, ofițeri de miliție, magistrați, care funcționaseră până atunci pe baza unei școli de șase luni, funcționari în Justiție ce tocmai izbutiseră să termine, tot la fără frecvență, învățământul mediu, june vânzătoare prin librării, dar cu pile, de pe la Sfaturile populare – o lume în suferință față de dificultățile insurmontabile ale studiului ca atare.

Cursurile erau voluminoase, cu acest specific că, în majoritate, trebuiau învățate pe dinafară. Un suflet candid, instruit să poată scrie și citi, întâlnea obstacole de netrecut. Ca să faci față cursului de Istoria relațiilor internaționale, de pildă, trebuia să fii tobă de istorie, dar cursanții confundau numele localităților unde se semnaseră pacte și tratate cu nume de persoane. La examen, juna izbucnea în hohote de plâns și-l informa pe profesor că e însărcinată în luna a șaptea. Pentru comparație, la cursul de zi, tot o studentă îi mărturisise bătrânului hâtru de la catedră: "materia asta, n-am prea învățat-o, domnule profesor!" Și primise răspunsul: "Duduie, nu-mi face confidențe primejdioase". Cu asemenea colegi terminam teza de absolvire cu nota maximă. Organizația de bază a intervenit salubru: nota a fost, finalmente, redusă la cinci plus. Dar am primit diploma, un carnet pliabil asemănător celui sindical.

Mult mai târziu, căpătuit cercetător la institutul Călinescu, am aflat de regimul favorizat de care se bucurau unii dintre colegi, anume de a urma cursurile Universității Ștefan Gheorghiu, din Capitală, și aceasta o megainstituție, producătoare de diplome. Și ce diplome! Colegii mei erau, bineînțeles, licențiați ai Facultății de Litere, însă dubletul uneia de la Ștefan Gheorghiu se compara cu o asigurare pe viață. Norocoșii în cauză țineau în secret favoarea de care se bucurau. Așa că Universitatea Spiru Haret ar avea o tradiție, dacă modestia nu l–ar caracteriza pe dl Bondrea (rectorul universității, **n. red.**).

O caricatură a vremii înfățișa un boxeur în corzi făcut pilaf de către adversar. "Ce e cu dumneata?", îl întreba careva. "Eu am învățat boxul prin corespondență", fusese răspunsul. Simplu, nu pricep scandalul care a izbucnit în jurul Universității Spiru Haret, urâta comparație cu jocurile piramidale – și despre acestea, de altminteri, se trece cu vederea câte bucurii au adus, destulă vreme, în multe, multe case. Cu trei sute de mii de diplome de absolvire pe brațe, trei sute de mii de românași recapătă poftă de viață, iar într-un număr rezonabil de ani, unul din doi români va fi în posesia Diplomei. Europa ne va invidia, va găsi locuri de îngrijitoare de vârstnici pentru licențiatele noastre, de săpători, cărători de saci, pentru bărbații cu Diplomă. Spiru Haret – șmecherul acesta bătrân – va deschide filiale în străinătate, diplomele se vor obține prin poștă. Evident, dintre batalioanele de licențiați unii vor fi meritorii, dovedind a-și fi însușit cu brio materiile de studiu, devenind profesioniști redutabili. Cei buni de nimic se vor mulțumi cu salariul de acasă pe la diverse Agenții ministeriale – se simte nevoia unei împrospătări. Cei mai activi vor continua să strălucească în lumea afacerilor, trecând sub tăcere episodul studenției.

Da, iată o afacere care merge strună, pe când mii de IMM-uri se prăbușesc în trombă, pe când numărul șomerilor crește, fondurile

Edificiul din Şoseaua Berceni în care funcţionează Universitatea Spiru Haret

pentru salarii se topesc, magistraţi, poliţişti, gardieni intră în grevă, iar noi ce facem? Umblăm pe la dedesubturile singurei afaceri care prosperă, e pe punctul de a deschide filiale în străinătate, dă un nou gust de viaţă la sute de mii de conaţionali din rândurile celor mai dotaţi să izbândească în viaţă.

De când e lumea lume, ea se împarte în bogaţi şi săraci, zorii globalizării în România televiziunilor atotputernice vor schimba componenţa socială în licenţiaţi şi încă nelicenţiaţi. Pe buletinul de identitate al licenţiaţilor va figura cifrul 333, pe cel al ignoranţilor, cifrul 666. Dar pe când actualmente avem un bogătan la zece mii de sărăntoci, raportul viitorului va fi de un licenţiat la doi cetăţeni, apărând şi cazurile strict originale de licenţiaţi analfabeţi. Gândul mă duce la acea Portugalie a unor trecute secole unde o revoluţie dornică să desfiinţeze titulatura de *excelenţă,* de care se bucurau nobilii, a decis finalmente ca fiecare cetăţean să poată folosi titlul, să devină o excelenţă. Cândva, în micuţa insulă Haiti, unde o răscoală a negrilor izgonise puterea colonială franceză, noii victorioşi se împodobeau cu titluri, precum ducele de marmeladă, contele de ciocolată. Pe când femeile îmbrăcau în forfotă malacoavele albelor fugare.

Aşa cum în trecut mama Franţa elibera diplome "bons pour l'Orient", ar putea fi omologată formula "Diplome à la roumaine". În Statele Unite ale Americii, pentru 20 de dolari ţi se eliberează diploma de bărbat/femeie a anului, pe suport metalic aurit. Dl. Vadim dispunea de una, pe care o exhiba la televiziune, spre a ne demonstra că e mai apreciat în Statele Unite decât acasă. Cum însă adevărul iese totdeauna la iveală, dl. Vadim a trebuit să se mulţumească, şi foarte de curând, a fi european. Martor al vastelor sale cunoştinţe în materie de istorie, cultură, economie, politică, nu te dumireşti cum de le-a putut dobândi la o banală facultate de stat. Însă cazul său este unic. De la Iorga încoace.

Cine nu are geniu şi vrea Licenţă, ştie ce are de făcut. Ajunge să ai geniul banului, să ştii ce vrei. Şi să fii de acord cu vorba românului: dai un ban, dar stai în faţă!»

(Dintr-un articol de Barbu Cioculescu; în "România literară", Bucureşti 2009)

O ziaristă din România faţă-n faţă cu controlul de securitate de la Aeroportul Ben Gurion

«La periferia Ierusalimului, numele străzilor sunt scrise doar în ebraică. Abia după ce desluşeşti niţel harta, după ce înaintezi spre centru, denumirile încep să fie bilingve. Adică ebraică şi engleză. Cu toate astea, cu cât colinzi mai departe de renumitul Jaffa Road, bulevardul care trece prin centru şi de care sunt legate mai toate destinaţiile urbane şi turistice, cu cât te pierzi pe străduţele pietruite, cu atât poţi simţi mai mult viaţa reală a Ierusalimului ne-turistic.

Tineri, bătrâni, mame cu copii, evrei ortodocşi cu haine lungi, negre, cu zulufii tradiţionali iţiţi de sub pălăriile înalte, dar şi cu căşti de *iPod* în urechi sau vorbind la celulare (nici ortodoxia lor nu pare a mai fi ce a fost), dughene simple, pline cu mirodenii sau chinezării, tricouri cu inscripţii, kitschuri sau obiecte de cult (marea parte a suvenirurilor pe care le poţi găsi aici sunt obiecte religioase) şi oameni. Oameni paşnici, zâmbitori, toţi vorbitori de limba engleză. „Eu sunt palestinian“ – povesteşte un proprietar de magazin, încercând să-mi vândă un tricou pe care scrie „I love Israel“. Întreb cum se împacă politica cu oamenii. Îmi răspunde: oamenii nu se împacă cu politica; el vrea doar să fie bine, dar, din păcate, sufletul oamenilor e prea învrăjbit de orgoliu, ca să se poată găsi acum o soluţie reală la conflictul binecunoscut.

Pe când vorbeam, deşi viaţa acelei după-amieze obişnuite părea a decurge absolut normal, iluzia a fost dintr-odată spulberată când din senin alături de noi a izbucnit un simplu conflict stradal; nimic ciudat, însă în nici cinci minute, un grup de bărbaţi, în civil, apăruţi de nu se ştie unde, cu legitimaţii şi voci joase, s-au interpus între scandalagii, dezamorsând pe loc situaţia.

„Poliţia secretă" – îmi explică altcineva când întreb ce s-a întâmplat. În Ierusalim, rata criminalităţii este foarte mică datorită prezenţei acestor agenţi incognito pe stradă. Bineînţeles, totul se compensează. Poate nu chiar în Oraşul Sfânt, unde atentatele sunt mai puţine. „Aici suntem toţi", mai spune, referindu-se la cele trei mari religii existente aici, un vânzător la un magazin aflat pe Via Dolorosa, al cărui frate este dentist în Timişoara, căsătorit şi stabilit acolo de peste cinci ani. Vânzătorul îmi face chiar o reducere – necerută – tocmai pentru că „România este în inima mea".

„La plecarea din Israel, controlul este mult mai strict decât cel de la sosire" – cu avertismentul acesta am pornit de la hotel spre Ben Gurion. De cum păşesc în interiorul aeroportului, sunt preluată de un agent de pază. „Unde merg?" „Ce număr are avionul?" „La ce oră pleacă?"

Sunt condusă mai apoi pe un culoar, unde intru în custodia altui agent. Aceleaşi întrebări, de data aceasta însă tonul părea mai inchizitor. Scopul vizitei? Târgul Internaţional de Carte? Dar bine, târgul de carte nu s-a terminat încă, de ce plec mai devreme? La răspunsul meu, legat de bani, mai precis de lipsa lor, masca agentului s-a clintit, doar niţel, într-o tentativă de surâs. Tentativa a fost blocată destul de repede de o altă atitudine, de data aceasta destul de agresivă. „Noi nu glumim aici, ce meserie spuneaţi că aveţi?"

Jurnalist... „Ce aţi scris în ultimul articol şi la ce dată a apărut? Dacă vă caut pe net, vă găsesc?"

Pare nemulţumit. Agentul îmi ia paşaportul. Pare nervos. Se îndepărtează puţin, la un birou unde se află un calculator şi de unde este sigur că îl pot vedea. Discută cu alţi trei agenţi, toţi îmi aruncă priviri neîncrezătoare, dau din cap ca şi cum „s-ar fi prins" că de fapt vreau să provoc un atentat. Între timp mai vine o doamnă în uniformă, foarte amabilă, mă întreabă la ce oră am avionul, care este destinaţia... şi ce mai fac, aşa în general. După care şi aceasta se acreşte brusc şi-mi dă senzaţia că sunt o infractoare demascată.

După alte zeci de minute, la mine vine altcineva. Pare a fi un superior. Îmi ţine paşaportul în mână, îl deschide, îl închide, îl întoarce pe toate părţile. Reia toate întrebările, de la numărul avionului la data apariţiei ultimului meu articol. Îmi urmăreşte calm şi atent orice reacţie, îmi priveşte degetele mâinii, limbajul corpului (dar chiar, de ce oare mă balansez de pe un picior pe altul?).

La finele interogatoriului însă, superiorul lasă capul în jos, mai priveşte o dată în paşaport, oftează, mă priveşte drept în ochi, îmi zâmbeşte uşor şi-mi spune, pe un ton resemnat, rece şi foarte amabil: „Ne scuzaţi pentru tot acest interogatoriu, dar ne este frică. Puteţi trece".

Şi trec. Trec şi de ultimele controale, mai lejere, cumpăr nişte dulciuri, urc în avion. Timpul enorm pe care mi-l alocasem înaintea îmbarcării a trecut ca un minut. Oftez, uşurată pentru mine, cu inima plină totuşi de o greutate nedesluşită. Eu mă întorc în ţara mea, la problemele noastre sociale, la câinii noştri comunitari şi la primarii care jumulesc parcurile. Şi-ar trebui să fiu fericită. Şi sunt. Mâine şi ziua de poimâine, şi cele care urmează îmi oferă acest minimum de normalitate.»

(Dintr-un articol de Stela Giurgeanu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Cancanuri...

...din şi despre lumea vedetelor găsim, zi de zi, în toate gazetele (plus psturile de TV) care se respectă.

■ Mihaela Rădulescu? Nu. Andreea Marin? Nici vorbă Familia lui Ion Dolănescu care se bate la sânge şi în văzul lumii pentru moştenire (e vorba de vreo 3 milioane de euro, ascunşi într-o saltea) cunoscutului cântăreţ de muzică populară? Nici. Omul care a ţinut afişul luna trecută este (ai să râzi) vestitul **Nati Meir** (era să zic *al nostru,* dar mi-e ruşine, aşa că renunţ), candidat la alegerile prezidenţiale din România. De la băşcălia de prin gazete, de până acum, s–a trecut la adevărate analize ale personajului. Precum ne arată articolul de mai jos, apărut în "Evenimentul Zilei". Extrase:

«Este nevoia de publicitate? Este un caz clinic şi nu unul politic? O credinţă nezdruncinată? Un mix între toate acestea? De unde vin şi ce îi motivează pe aşa-zişii „candidaţi exotici" să intre într-o competiţie pierdută din start, pe care, de cele mai multe ori, nu şi-o permit financiar? Cazul de manual este, în alegerile din toamna aceasta, Nati Meir. Nu este nativ, nu vorbeşte bine limba română, are un lung şir de scandaluri în spate, iar sondajele îl dau printre cei mai antipatici candidaţi.

Sondajele de opinie îl creditează cu procente între 1,4% şi 0,2%, în această ordine cronologică. Trendul negativ la intenţia de vot este compensat de creşterea notorietăţii

care atinge, după propriile spuse, un procent de 75%. Cât de serioasă este în aceste condiţii candidatura lui Nati Meir?

„Dacă nu eşti celebru nu poţi face bani”, a spus Meir într-un interviu în care a cerut ca unele declaraţii să nu fie considerate oficiale. Candidatul admite că primul său obiectiv a fost să devină cunoscut, obiectiv realizat deja. Ingenioasa folosire a imaginii unora dintre cele mai mediatizate personaje, gen Monica Columbeanu sau Adi Minune, a adus rezultate.

Nati Meir a apărut în tabloide şi în show-urile mondene de la televiziuni. Publicul ştie acum că Meir mănâncă duminica humus şi a început să primească invitaţii la nunţi în toată ţara. Candidatul de origine evreiască crede că este suficient de renumit ca să poată să-şi extindă aura şi asupra altora: „Dacă tu vrei lucrezi la mine, eu te fac celebru. O să ai un nume şi o să câştigi bani”.

Targetul electoral al lui Nati Meir îl reprezintă comunitatea romă, actualii şi foştii deţinuţi, plus milioanele de defavorizaţi anonimi. Principalul mijloc de comunicare de campanie este blogul personal, iar de curând a lansat şi un la fel de celebru imn electoral, interpretat de Adi Minune. Toate afacerile electorale sunt coordonate din sediul de campanie, pe o străduţă de lângă Bd. Ştefan cel Mare.

Sediul îl găseşti greu, o poartă înghesuită între două magazine de cartier, singurul indiciu fiind un afiş cu Nati şi Monica lipit stângaci cu bandă scotch. Este şi sediul firmelor sale. „Vino pe la amiază. Nu pot să dau o oră, că tot timpul la mine cineva. Acolo e stafful de campanie, multă lume. Dar te strecor zece minute între două întâlniri importante”, sună invitaţia. Am avut noroc. Nu era nimeni, doar portarul, secretarele şi un fel de om bun la toate.

Tânărul respectiv este şi demonstraţia că Nati Meir îşi dă interesul pentru problemele electoratului asumat. La începutul lunii, la Craiova, el a fost prezentat într-o conferinţă de presă drept un fost condamnat la închisoare, căruia la ieşire nu-i dădea nimeni nici o şansă. L-a angajat Nati Meir şi i-a schimbat viaţa.

Potrivit declaraţiei de avere de pe vremea când era deputat, Nati Meir ar avea, oficial, o avere de circa 1,5 de milioane de dolari. Între timp a apărut o moştenire fabuloasă, de 2 miliarde de dolari, de la o rudă îndepărtată din SUA. 86 milioane de dolari au ajuns deja în conturile elveţiene ale candidatului, acesta prezentând presei, la vremea respectivă, şi un document care atesta existenţa banilor. De altfel, relaţia lui Meir cu banii este una complicată.

A declarat că a venit în România cu 100 de dolari în buzunar în 1996. Prin 2002 spunea că a trimis la muncă în Israel peste 25.000 de români. Potrivit rechizitoriului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, compania de mediere şi plasare de forţă de muncă a lui Nati Meir, Orwalsam Trading SRL, s-ar fi sustras de la plata unor obligaţii către stat de peste 21 miliarde de lei vechi.

S-a suspectat că o parte din comisioanele percepute de la muncitorii trimişi în Israel erau încasate fără chitanţe, dar o evaluare exactă e greu de făcut, pentru că serviciile puteau costa 500 de dolari sau 3.500 de dolari. Înmulţind cu 25.000 de clienţi, rezultă o sumă impresionantă. Fabuloasă sau nu, averea lui Meir este suficientă pentru ca el să-şi facă “planuri”.

Nici bine nu a început campania şi candidatura lui Nati Meir a făcut primele „victime”. De fapt, lista nemulţumiţilor poate fi substanţială, depinde de unde începe socoteala. Postul de televiziune israelian Canal 10 l-a prezentat, anul acesta, drept un escroc de talie internaţională, afacerile sale din Israel, comerţ cu electronice sau cu autoturisme lăsând în urmă sute de păcăliţi. Meir a dat acest post în judecată. La fel, afacerile de plasare a forţei de muncă din România au fost anchetate de procurori.

Nici în calitate de politician, Meir nu a renunţat la vechile obişnuinţe. Monica Columbeanu, vectorul său principal de imagine, urma să primească suma de 50.000 de euro pentru prestaţia sa. „Nu comentez. Însă eu nu voi folosi vorbe, eu voi trece la fapte”, ne-a declarat modelul, lăsând de înţeles că se va adresa instanţei. De asemenea, o parte a staffului său de campanie, incluzând aici oamenii care s-au ocupat de acţiunea de strângere de semnături sau firma care a păzit corturile respective, nu şi-au primit banii promişi.

Ioan Enache, cel care i-a realizat site-urile lui Meir, povesteşte pe blogul său istoria spumoasă a recuperării, cu ajutorul poliţiei, a unei datorii de 230 de lei. Un fost angajat al său ne declara, sub anonimat: “A pus multă lume pe drumuri degeaba. Cere oferte, face planificări, vrea proiecte şi apoi renunţă brusc, fără nicio explicaţie”. Iar candidatura la prezidenţiale ar putea urma acelaşi traseu.»

(Dintr-un articol de Cătălin Alistari; în "Evenimentul Zilei", Bucureşti 2009)

■ Cu toate că Nati Meir o întrece la *ratingul* de la TV, frumoasa prezentatoare **Andreea Marin** s-a consolat, datorită unui nou succes obţinut în Africa. Aflată în Tanzania pentru câteva şedinţe de foto, în bikini, Andreea Marin a cucerit inima unui şef de trib de prin partea locului. Acesta, căpetenia *masailor* de pe continentul negru, a vrut să o ia de nevastă. El a oferit, printr-un intermediar ca zestre, circa 10 miloane de dolari, dar înainte de-a o cere oficial în căsătorie, s-a

Andreea Marin

interesat (era şi cazul) dacă bruneta e liberă sau a fost *dată* altuia. Aflând că prezentatoarea e măritată cu cântăreţul Ştefan Bănică jr., şeful *masailor* a renunţat.

■ O anchetă simpatică în revista "Magazin". În loc să se intereseze – banal – de felurile preferate ale vedetelor, săptămânalul a întrebat: care sunt mâncărurile de care nu vă atingeţi nici în ruptul capului? Câteva răspunsuri: **Analia Seliş** (cântăreaţă): "N-aş mânca orez cu lapte, e singura chestie, în rest, absolut tot". **Sorana** (cântăreaţă în grupul ASIA): "Cred că şobolan n-aş mânca niciodată, chiar dacă am înţeles că şobolanul prăjit este o mare delicatesă". **Ana Maria Ferentz** (cântăreaţă – grupul Domino): "Şarpe, creier de maimuţă, oribilităţi de genul ăsta... În general, în ţările asiatice mi-ar fi frică să mănânc pentru că nu ştii dacă nu nimereşti vreo pisică, vreun câine, nişte şerpi, dar în rest aş mânca orice". **Prinţesa Brianna Caragea:** "N-aş mânca niciodată animale pe cale de dispariţie, sau animale pe care le-aş putea iubi; altfel sunt carnivoră. N-aş putea să mănânc carne de delfin – îl consider aproape de om".

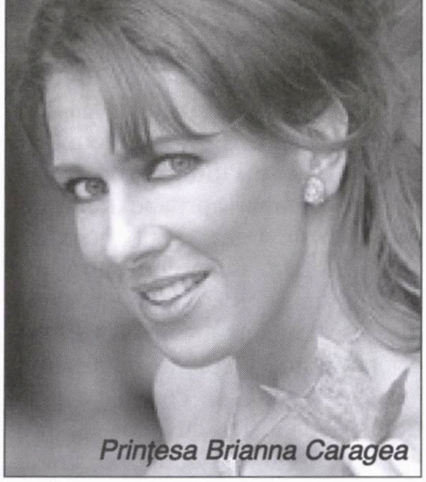

Prinţesa Brianna Caragea

■ Cântăreţul **Flavius,** din grupul "Hara", a devenit tată. Dorind ca toată lumea să fie la curent cu fericitul eveniment, el a lipit pe parbrizul maşinii o hârtie de format A-4 pe care a scris cu litere mari: "Am un bebe".

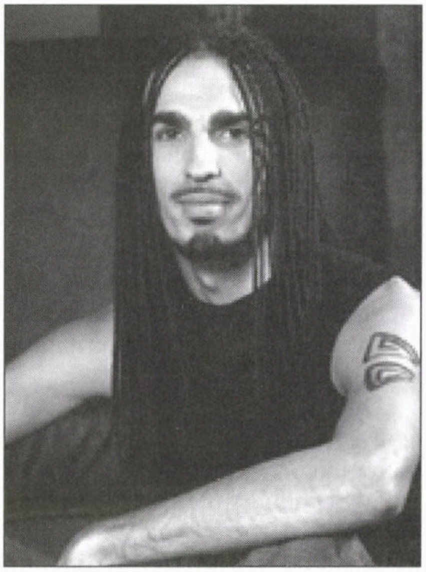

Cântăreţul Flavius Buzilă

■ Marea actriţă **Clody Bertola** nu fusese mai niciodată subiect de cancan; iar în ultimii ani de viaţă (a murit la 94 de ani, în 2007) aproape că nici nu se mai vorbea de dânsa. Acum, după moarte, se vorbeşte. Revista "Click" a scos la lumină un interviu "secret" dat de celebra actriţă de la Teatrul Bulandra ziaristei Ludmila Pantlanjoglu, critic de film. Extrase:

«Vorbind despre începutul carierei sale, actriţa mărturisea că nu s–a gândit nici o clipă că va deveni celebră, şi încă din adolescenţă, mai ales că mama sa îi prevestea o viaţă liniştită şi fericită. "Mama a avut despre mine o părere greşită. Spunea că sunt o leneşă. Că am mult farmec şi că o să mă mărit cu

un bărbat bogat, care să mă răsfeţe. A fost contrariul. Am muncit enorm, iar bărbaţii pe care i-am avut nu erau dintre aceia care răsfăţau, aveau şi ei treburile lor", îi dezvăluia Clody Bertola Ludmilei Pantlanjoglu în urmă cu câţiva ani.

Clody Bertola a fost un om foarte credincios, dragostea pentru Dumnezeu fiindu-i insuflată de mică, de către părinţi. La un moment dat, chiar se hotărâse să se călugărească. Singura dată când i-a fost clătinată credinţa a fost la moartea primului ei soţ, (pictorul) Ştefan Constantinescu, dar actriţa a reuşit să-şi regăseasca echilibrul la scurt timp. "Dacă ar fi să aleg să mai revin o dată pe pământ, n-aş mai vrea. Pentru că acolo unde este viaţă este şi moarte. Am suferit prea mult", declara marea actriţă.

Dintre multele roluri pe care le–a jucat, Clody s-a regăsit cel mai mult în personajul Alice din "Play Strindberg", personaj pe care îl descria drept o "fiinţă feminină vulnerabilă, capricioasă, derutantă. În acelaşi timp, amabilă şi drăguţă cu oamenii, dar şi impulsivă şi repezită. Cu ceva de copil neliniştit şi speriat în fiinţa ei. O spaimă şi o frică de viaţă pe care le-am avut întotdeauna." Notorietatea de care s-a bucurat nu a influenţat-o cu nimic. "Mi-am văzut de treabă şi celebritatea mergea pe lângă mine. Un insucces mă paraliza. Bucuria reuşitei îmi provoca tristeţe. Nu ştiu de ce. Mă apuca o oboseală sufletească", declara actriţa.

Printre actorii preferaţi ai actriţei s-a numărat şi regretatul Florian Pittiş: "Îmi amintesc cum urmărea din culise spectacolul "Cum vă place". A venit la toate spectacolele. I–am spus: «Moţule, tu eşti un băiat minunat. Aş vrea să nu te schimbi niciodată», iar el mi-a replicat: «Vai, doamnă, dar numai în teatru stau», îi povestea actriţa Ludmilei Pantlanjoglu.

Clody Bertola a povestit şi despre iubirile sale cu Liviu Ciulei şi

Clody Bertola

Lucian Pintilie. Prima sa întâlnire cu Ciulei nu a fost deosebită din nici un punct de vedere. Nu a intuit nici o clipă că de omul acela i se va lega viaţa atât de profund. "Ne-am văzut la teatru, unde am avut o simpatie spontană pentru el. Mă cucerea cu timiditatea lui plină de farmec. Îi admiram dantura superbă. Vorbea puţin, dar ceea ce spunea era plin de conţinut, mă interesa. Toată viaţa mea cu Liviu Ciulei a fost teatru", îşi amintea actriţa despre cel care i-a devenit soţ. Când l-a cunoscut pe regizorul Ciulei, actriţa era deja căsătorită cu Ştefan Constantinescu. "Liviu simţea că această căsătorie nu e chiar foarte puternică. Mi-a cerut să divorţez şi să fim împreună", declara Clody Benola. Însă destinul avea să ia o stranie întorsătură: în cele din urmă, fiind soţia lui Ciulei, actriţa ajunge în braţele unuia dintre cei mai buni prieteni ai soţului ei, un alt mare regizor, Lucian Pintilie, alături de care a şi rămas până în ultima secundă de viaţă. Amintirile actriţei despre Pintilie ni-l arată ca pe un personaj aproape fantastic, aşa cum nu l-am văzut niciodată: "La facultate, după ce a intrat primul, a rămas repetent un an, apoi a luat doi ani într-un an. Asistat de prietenii lui, Octavian Cotescu şi Nicolae Labiş, se căţăra pe biserici, se identifica cu Puck, improviza tot felul de jocuri pe stradă, încercând să-i antreneze pe trecători, ajungând de multe ori la miliţie. Când l-am cunoscut, trăia într–un fel de univers euforic, ludic şi bahic", spunea actriţa. Şi pentru noul cuplu, teatrul a fost tot timpul prioritar. "Eu şi Lucian am fost posedaţi de arta noastră. Am sacrificat totul pentru teatru: prieteni, bucuria unui copil, plăcerile unei vieţi obişnuite. Nu regret. Omul trebuie să trăiască ce simte."

Ultimii ani de viaţă ai actriţei au fost un adevărat infern. Într-o zi, nu a mai văzut şi a fost scoasă de pe scena teatrului pentru totdeauna. De atunci a trăit în întuneric. Boala care-i dădea dureri groaznice de dantură şi cap, nevralgia de trigemen, a despărţit-o de lume până şi–a dat ultima suflare. "Lucian e singura mea salvare. Faptul că îl simt că se reazemă de mine îmi dă forţa să trăiesc", mărturisea îndurerată actriţa. Clody Bertola şi-ar fi dorit să fie înmormântată în Italia: "M-am ataşat în mod special de un mic orăşel din Italia, Assisi. Italianca din mine a palpitat acolo. I-am spus lui Lucian că, atunci când o să mor, aş vrea să mă înmormânteze acolo. Să-mi arunce cenuşa peste dealurile alea verzi".»

Decese

Gen. N. Pleşiţă, fost şef al serviciilor secrete româneşti în anii '80.

Matilda Caragiu-Marioţeanu (83), lingvist şi dialectolog, membru al Academiei Române (a fost sora actorului Toma Caragiu).

Aniversare

Olga Tudorache, actriţă la Teatrul Mic: 80 de ani de la naştere.

RADU HERVIAN

Corespondenţă de la New York

Biroul de la Casa Albă

Spre deosebire de timpurile noastre, în prima parte a secolului al 18-lea legile curtoaziei politice fie domestice, fie internaţionale, erau mai mult sau mai puţin respectate de către acei ce se indeletniceau cu politica.

La acea vreme Anglia devenise principala putere navală a lumii, controlând mările şi oceanale.

Flota franceză a lui Napoleon fusese învinsă de către Royal Navy, o pace plăpândă şi de scurtă durată se instalase în lume iar mândrele vase cu pânze înalte ca şi fondurile alocate de obicei bătăliilor, deveniseră disponibile la Curtea Majestăţii sale Britanice.

Este perioada când la Londra se formează o înaltă comisie navală având ca scop cercetarea şi descoperirea aşa-zisului "pasaj de nord-vest" - un drum maritim arctic pe care să-l urmeze flota englezā în drumul ei spre Orientul plin de promisiuni.

Pasajul, a cărui exsitenţă era doar bănuită, urma să scurteze drumul navelor comerciale, asigurând legătura între oceanele Atlantic şi Pacific în partea cea mai nordică a globului.

Comisia britanică a dus o campanie susţinută şi îndelungată, alocând fondurile necesare, navele ca şi un număr impresionant de ofiţeri, marinari şi medici, oameni nu numai dornici de aventură dar şi cu un simţ patriotic dezvoltat. Aceşti oameni s-au îmbarcat intonând "There will always be an England", au rezistat climatului cel aspru, au iernat ani de-a rândul pe gheaţă, au suferit si murit de scorbut, ba chiar au recurs ocazional la canibalsim pentu a supravieţui. Pasajul a fost în cele din urmă descoperit şi gloria britanică slăvită o dată în plus.

Nu întâmplător amintesc de epopeea legată de descoperirea pasajului de nord-vest din anii 1850, într-o corespondenţă americană din anul 2009.

Marile vase care au participat la expediţiile arctice au devenit de mult poze în cărţile de istorie. Cu o anume excepţie însă – nava denumită Resolute. Această navă, care participase în trecut cu nobleţe la diverse bătălii pe mare, fusese însărcinată la vremea de care vorbim cu găsirea şi eventuala repatriere a unei expediţii polare precedente, conduse de Sir John Franklin, expediţie pierdută pe continetul îngheţat şi despre care nu se mai ştia nimic de ani de zile. Comandant pe Resolute era un anume Edward Belcher, poate singurul dintre membrii forţelor expediţionare care s-a acoperit de ruşine printre concetăţenii săi. Odată ajunsă în deşertul arctic, Resolute a fost încleştată de gheţari.

În mod surprinzător, după numai o singură iarnă petrecută pe acele melaguri, Belcher a ordonat abandonarea vasului şi revenirea echipajului în Anglia la bordul unei nave de rezervă care naviga liber ceva mai la sud. Revenit la Londra, Belcher a fost deferit Curţii Marţiale pentru abandonarea pripită a unui vas militar în condiţii îndoielnice.

Într-adevăr, în vara următoare, după dezgheţ, Resolute a început din nou să plutească, fiind gata de noi voiaje. Din păcate însă ea nu mai aparţinea flotei engleze – deoarece Amiralul Belcher hotărâse s-o părăsească.

Curând, un balenier american descoperă cu uimire vasul-fantomă plutind liber, cu toate utilajele şi proviziile la bord intacte însă fără echipaj. Îl remorchează în primul port american, unde el este imediat cumpărat de către Congresul SUA pentru numai 40.000 de dolari.

Istoria n-a vrut însă să abandoneze vasul părăsit. Congresul SUA hotărăşte în 1856 să doneze vasul coroanei Britanice în semn de prietenie şi pace. Şi astfel Resolute a continuat să servească marina engelză pentru următorii 23 de ani până când motoarele cu abur au reuşit ceea ce Belcher mai făcuse o

HMS Resolute

dată – să declare vasul "inutil".

Însă, după cum am spus mai sus, în acele vremuri exista o anume curtoazie între națiuni, astfel că din cheresteaua care constituise cândva HMS Resolute, un meșter sculptor în lemn creează un birou masiv cu încrustații fine. O placă de bronz plasată pe partea din față a biroului anunță că el este dăruit de către Regina Victoria și Guvernul Majestății sale, Președintelui SUA, Rutherford Hayes, și poporului american în semn de prietenie și pace.

Au trecut 130 de ani de când rămășițele acestea din vasul Resolute se odihnesc la Casa Albă.

În 1961 Președintele Kennedy mută biroul în Cabinetul Oval și de atunci încoace, cu rare excepții, el constituie masa de la care președinții americani își exercită puterea.

Biroul a devenit celebru odată cu apariția în presă a fotografiei micului John Kennedy, fiul președintelui, ascunzându-se la picioarele tatălui său și apărând de sub panoul basculant frontal. Acest panou nu făcuse parte din biroul original. Franklin Delano Roosevelt a dispus modificarea pentru a-și ascunde infirmitatea și propriul său scaun pe rotile. O a doua modificare a fost făcută de Ronald Reagan. El a dispus înălțarea biroului cu câțiva centimetri deoarece aducându-și la Casa Albă scaunul său favorit din California, acesta era prea înalt și îi incomoda genunchii.

El însă rămâne biroul de la care s-a ridicat Kennedy în dimineața când a fost asasinat la Dallas; biroul de la care Nixon și-a anunțat demisia în urma afacerii Watergate; biroul de la care Carter a anunțat o națiune uimită că poporul american suferă de "malaise"; biroul de la care Reagan a consolat națiunea în urma dezastrului navetei interspațiale Challenger; biroul de la care primul Bush a anunțat declanșarea războiului din Golf iar George W. Bush a încercat să calmeze națiunea în seara atacurilor din septembrie 2001.

Biroul construit din cheresteaua vasului Resolute

Obama nu s-a adresat deocamdată Americii de la biroul Resolute. El este ocupat să vorbească de la tribuna ONU, de la diverse universități sau chiar de la tribuna Congresului, în multiplele sale încercări de a redresa economia, îngrijirea medicală sau politica externă.

Sondajele de opinie, care la început urcaseră la 70% în favoarea noului președinte, îi dădeau o aureolă de "salvator" după 8 ani în care indicele de aprobare al președintelui oscila între 25-35%. Dar "luna de miere" a trecut și americanii au început să-l urmărească pe Obama cu mânecile suflecate. Încrederea de care se bucură printre americani în general este încă la nivel înalt – 50-55% – însă aureola s–a stins în mare măsură.

Nu se poate pune degetul pe rană. Moștenirea dezastruasă cu care se trezise pe când s-a așezat la biroul Resolute este desigur un fapt de care lumea ține seama. Însă la peste 8 luni de la preluarea frâurilor, factorul "moștenire" pierde din importanță iar responsabilitatea pentru starea de lucruri devine din ce în ce mai mult un atribut al noii administrații. Lunga vară fierbinte, în care unii membri ai Congresului au făcut față în circumscripțiile lor electorale unor adunări "populare" cu un caracter în cel mai bun caz "mânios", l-au plasat pe Obama într-un colț cu spatele la perete. S-au strigat lozinci cu conținut grav din care n-au lipsit calificative ca "nazist", "hitlerist", "comunist".

Președintele care se întâmplă să fie negru și cei din jurul său nu au putut discerne cu claritate dacă în mânia populară s-au strecurat accente rasiste. Obama însuși a calmat lumea amintind că el era negru și atunci când a fost ales. Însă urmărind aceste manifestății anti-Obama un ochi exersat ar fi remarcat că fețele protestatarilor erau eminamente albe.

Un congressman din Carolina de Sud prezent în Camera Reprezentanților pe când președintele se adresa unei sesiuni comune a celor două camere, i-a strigat lui Obama: Minți! Președintele nu mințea, cel puțin în acel moment, iar ieșirea parlamentarului a șocat națiunea. Propria nevastă a congresmanului, care auzise ieșirea isterică, dar nu-l văzuse pe ator, l-a întrebat pe soțul ei: "Cine e țăcănitul care a strigat așa ceva președintelui?"

Curtoazia de care vorbeam la început și care mai dădea semne de viață în lumea politică americană

până de curând, a încetat vara aceasta din viaţă.

În acest reportaj însă ne nu vom ocupa de acele sloganuri înfipte în vârful unui băţ şi comandate de o extremă dreaptă exasperată de locatarul negru de la Casa Albă, slogane primejdioase care incită gloata neinformată, deocamdată la strigăte dar cu potenţialul de a se extinde până la violenţă fizică. Nu. În schimb ne vom ocupa de acei purtători de stindarde si lozinci care în mânia lor au prezentat curioşilor spectacolul trist al ignoranţei care, vai! în America din zilele internetului iese atât de des la iveală. Câteva exemple :

1. Obama este musulman, dar cele două mame ale mele pot să le bată măr pe cele paisprezece neveste ale sale.

2. Să spunem NU opţiunii pubice!

3. Să doborâm guvernul. America nu are nevoie de guvern.

4. Tinerii din Asia doresc să ne omoare bunicile.

5. Jos mâinile statului de pe asigurarea mea de pensionar! (asigurarea pensionarilor este plătită de stat.)

6. Nu cumva Obama este francez ?

7. Nu toţi se pot căsători cu Liza Minelli.

8. Biblia: O nevastă trebuie să fie virgină. Dacă nu este, ea trebuie executată!

9. O greşeală de neiertat: America!

10. Nu avem nevoie de benzină! Putem să mergem şi cu autobuzul!

11. America – afară din Orientul Mijlociu şi din ovarele mele!

12. Toti cei ce protestează trebuie bătuţi, strangulaţi, scalpaţi şi electrocutaţi pe cale anală.

Ca şi "legile" stupide şi învechite pe care le trimiteam altădată spre amuzamentul cititorilor lui "Minimum", aceste lozinci nu au nici o intenţie umoristică.

Deşi sună amuzant, purtătorii lor le afişează cu seriozitate, ca semn de protest în cadrul unor adunări populare anti-Obama şi antiguvernamentale, adunări de tip "gloată". Zilele trecute, unul dintre participanţi, cărând o armă automată în spate, anunţa în lozinca pe care o ţinea în mână: "data viitoare arma va fi încărcată". Aceasta poate duce la situaţii incontrolabile.

Dar în această corespondenţă intenţia este să ne amuzăm mai curând decât să provocăm panică. Aşadar, iată o lege dată de curând în statul California, încântătorul tărâm de pe malul Pacificului, care nu este un banc şi nici un act de protest anti-Obama. Este însă cu atât mai semnificativă pentru timpurile pe care le trăim: "Cetăţenii" zice legea, "nu au voie să ţină mai mult de un cocoş acasă la ei." Motivul: Cucurigul trezeşte oamenii din somn!

În acelaşi context, şi după încrâncenarea, înjurăturile şi protestele de stradă din lunile trecute, iată acuma, toamna, şi o imagine distractivă de pe ecranele TV.

Cititorii îşi mai amintesc poate de un anume personaj, numit Tom Delay, până acum câţiva ani liderul majorităţii republicane din Congresul SUA. Era botezat "Ciocanul", atât de dur îi ţinea la respect pe colegii de partid şi atât de intransigent era cu opoziţia. Vajnic apărător al programelor extremei religioase de dreapta, congressmanul Tom a fost exclus din Congres în cele din urmă pentru afaceri veroase şi corupţie politică, nu personală.

Omul a rămas fără lucru pentru un timp. Dar, ferice de el, în septembrie 2009 a găsit in fine ceva de făcut. El s-a înscris la un concurs de dansuri moderne care se bucură de mare succes în cadrul unui show TV. Nepăsător faţă de propria-i lipsă de graţie datorată staturii şi vârstei, într-o seară de toamnă republicanii au rămas interzişi iar restul americanilor nu mai puţin şocaţi, urmărindu-l pe Tom Delay

Tom Delay şi partenera sa, Cheryl Burke

cum îşi scutură îndrăcit posteriorul, alunecând pe parchet în genunchi în faţa partenerei sale, la rândul ei pe trei sferturi goală.

Ba chiar, unii observatori mergeau până acolo, încât să declare că fostul extremist de dreapta a apărut în fine în culoarea sa preferată: cămaşa cafenie!

Considerat de unii drept fascist în vremurile sale "bune", Tom purta într-adevăr pe ringul de dans o ţinută vestimentară amintind faimoasele cămăşi brune purtate de acoliţii lui Hitler.

Nu, hotărât lucru, actele de curtoazie politică din vremea navei Resolute n-au avut prea mulţi admiratori în vara care a trecut.

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Evreii și englezii

Dacă ar trebui să schematizez și să caut care e diferența între umorul evreiesc și cel britanic – excepțional și el – mă duce gândul la cei doi geniali autori de comedii cinematografice. Charlie Chaplin, cu toate că n-a recunoscut niciodată originea sa iudaică, întruchipează perfect esența umorului evreiesc, tragi-comic, voios în ciuda dramelor pe care le trăiește, năstrușnic, sentimental uneori, pasionat, extrem de uman. Cum se zicea pe vremurile ceaușiste, nu întâmplător "tovarășul Chaplin" a realizat celebrul, excepționalul film "Dictatorul", în care interpretează rolul unui evreu care îl ridiculizează pe Hitler. "Dictatorul"

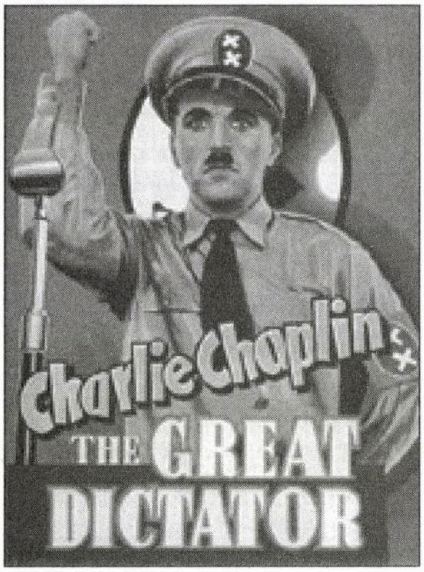

fusese realizat de Chaplin în 1940, când presimțea tragedia care îi aștepta pe cei din rândul cărora, măcar spiritual, făcea parte. Deși englez prin cetățenia sa, toți antisemiții au recunoscut în el umorul evreiesc tipic. Și, adaug, cu siguranță că dacă ar fi fost contemporan cu el, Șalom Alehem l-ar fi recunoscut ca un urmaș al său.

Buster Keaton, zis și Malec pe vremea copilăriei mele, este într-un fel antipodul său. Umorul său e flegmatic, aparent rece, detașat, cu mutra sa impasibilă, calm imperturbabil, stăpân pe sine și, deodată,

brusc, "mine de rien", cum ar zice franțuzul, stârnește râsul. Cred, ca orice schemă aproximativă, că Buster Keaton, americanul cu strămoșii săi englezi, reprezintă splendidul umor "british".

Am făcut această paranteză pentru că în numărul de față voi prezenta câteva "mostre" de umor britanic.

Englezii sunt mândri de umorul lor și au de altfel de ce, dar n-au dreptate când cred că ei au inventat ceea ce se numește umorul modern. Nonsensul, cu alte cuvinte umorul absurd, nu e proprietatea lor. Mai sunt și alte popoare care au drept de proprietate. Îndrăznesc să spun că pe lângă evrei, mai sunt, pe ici-pe colo, cehi, români (câteodată, în timpul cutremurului din 1977, nu puteam deosebi care banc era creat de un român și care de un evreu).

Deocamdată, mă mulțumesc să reprduc o serie de glume debitate de personalități de origine mai mult sau mai puțin britanică, în care veți recunoaște și unele din *trib*, cum le definește "Minimum".

Poate că altădată voi izbuti să vă prezint și bancuri reprezentative pentru umorul popular britanic. Dumnezeu cu mila!

• Apa băută în mod cumpănit nu poate dăuna sănătății (Mark Twain).

• Nu pun niciodată gheață în paharul meu de whisky, ocupă prea mult loc.

• E incontestabil că a fi bisexual dublează șansele de a agăța pe cineva sâmbătă seara (Woody Allen).

• Un gentleman e cel care, intrând într-o baie unde o femeie goală se apală, zice "Pardon, domnule!" (Chico Marx).

Chico Marx

• Un arheolog e bărbatul ideal pentru o femeie. Pe măsură ce ea îmbătrânește, se interesează din ce în ce mai mult de ea.

• Nu cred că va ține mult căsătoria lor. Chiar la biserică, când el a spus "Da", ea i-a răsșuns:

"Nu vorbi cu mine pe tonul ăsta!" (Mae West).

• O tânără are nevoie de multă experienţă pentru a îmbrăţişa ca o debutantă (Woody Allen).

• Ce vor devenii bărbaţii fără femei? Se vor rări, vor fi din ce în ce mai rari (Mark Twain).

• Orice bărbat căsătorit poate înţelege de ce se dau nume de femeie uraganelor (Art Buchwald).

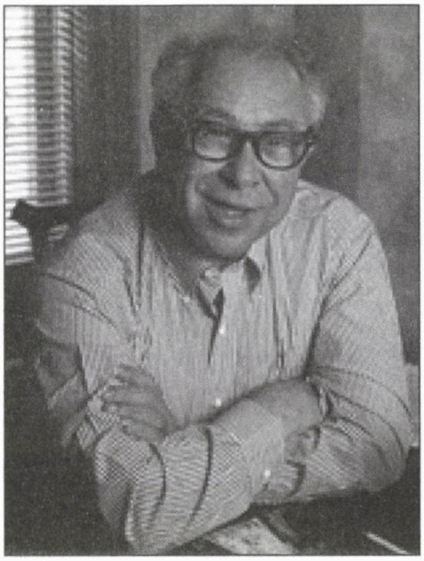

Art Buchwald

• Se zice că omul îl preţuieşte pe câine drept cel mai bun prieten al său. Mă îndoiesc. Eu nu mi-am castrat câinele.

• Când un om ucide un tigru, se spune că e vânătoare, un sport, dar când un tigru ucide un om, asemenea întâmplare e numită sălbăticie animală (George Bernard Shaw).

• Ador porcii. Dacă suntem iubiţi de câini, dacă pisicile ne dispreţuiesc, în schimb porcii ne consideră ca semenii lor (Winston Churchill).

• Nu ne dăm seama cât de scurtă ni se pare o lună de zile când nu trebuie să plătim o pensie alimentară ex-soţiei noastre (John Barrymore).

• Calul pentru care am pariat a ajuns la sfârşit atât de târziu încât a intrat în grajd pe vârful copitelor de

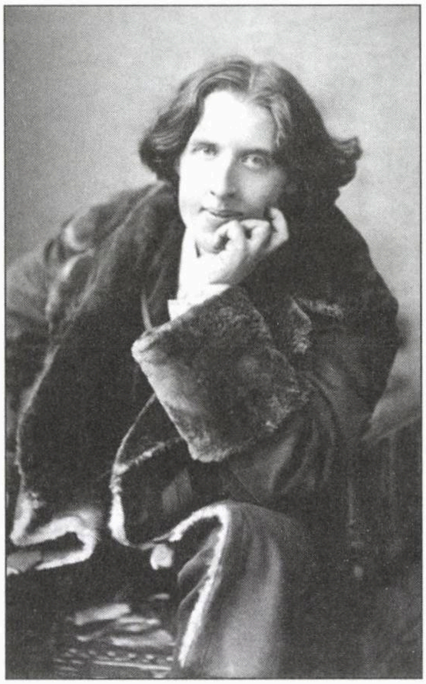

Oscar Wilde

teamă să nu-i trezească pe ceilalţi cai.

• Când eram mai tânăr mi se părea că banul e lucrul cel mai important pe lume. Acum, când am devenit bătrân, sunt absolut sigur (Oscar Wilde).

• Sunt mândru de ceasul meu de aur. E o amintire nostalgică. Mi l-a vândut bunicul pe patul său de moarte.

• A face afaceri înseamnă a lua banii din buzunatul altuia fără a recurge la violenţă ca gangsterii (Woody Allen).

• Cel mai bun mijloc de a schimba cursul istoriei e să devii istoric (Henry Kissinger).

• Un pictor: Dacă mai ziceţi o vorbă în plus, vă pictez exact aşa cum arătaţi.

• Un intelectual e cineva care găseşte că există ceva mai interesant decât sexul (Aldous Huxley).

• E mai uşor de a transforma un cow-boy într-un actor decât un actor într-un cow-boy (John Ford).

• Când joci într-un western ai voie să săruţi calul, dar nu actriţa (Gary Cooper).

• Am văzut un film atât de prost că spectatorii făceau coadă pentru a ieşi din sala de cinema.

• Aş dori să fiu incinerat cu condiţia ca 10% din cenuşa mea să fie dată agentului meu cum prevede contractul pe care l-am încheiat cu el (Groucho Marx).

Groucho Marx

• Toţi bărbaţii din familia mea poartă barbă. Inclusiv femeile (W. C. Fields).

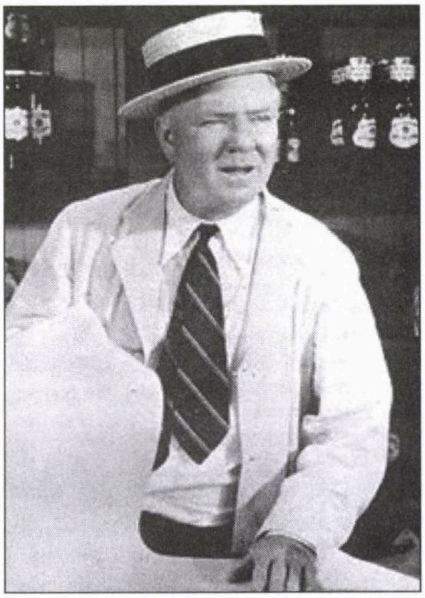

W. C. Fields

• Când m-am născut am fost atât de surprins, încât n-am putut vorbi timp de un an şi jumătate (Lawrence Durrel).

• Mă întrebi dacă nu cumva nu descinzi din maimuţă. Nu cunosc familia mamei tale.

• La Hollywood, sau te duci la un psihiatru, sau eşti un psihiatru care se duce la psihiatru (Truman Capote).

• Noi avem trei copii. Soţia mea nu vrea un al patrulea pentru că a aflat că unul din patru copii e chinez (W. C. Fields).

• Sunt pentru familiile numeroase: toate femeile ar trebui să aibă trei bărbaţi (Bette Davis).

Bette Davis

• Tinereţea e o perioadă minunată. E cu adevărat o crimă că numai tinerii profită (Bernard Shaw).

• Hrana englezului. E foarte simplu: dacă ceva e cald, e berea. Dacă ceva e rece, e supa.

• Carnea de rinocer e tot atât de tare ca şi soacra mea friptă când bucătarul e absent.

• Nu sunt vegetarian, dar animalele pe care le mănânc – ele sunt (Grucho Marx).

Elizabeth Taylor

• N-am nici una din autobiografiile scrise despre mine (Elizabeth Taylor).

• Când am intenţia de a citi o carte, o scriu (Benjamin Disraeli).

• Un pensionar e cineva care se scoală dimineaţa fără a avea nici o treabă şi se culcă fără a fi făcut ceva (Samuel Goldwin).

• Definiţia exactă a sportului amator de azi e că spre deosebire de cel profesionist accepţi bani gheaţă şi nu cecuri.

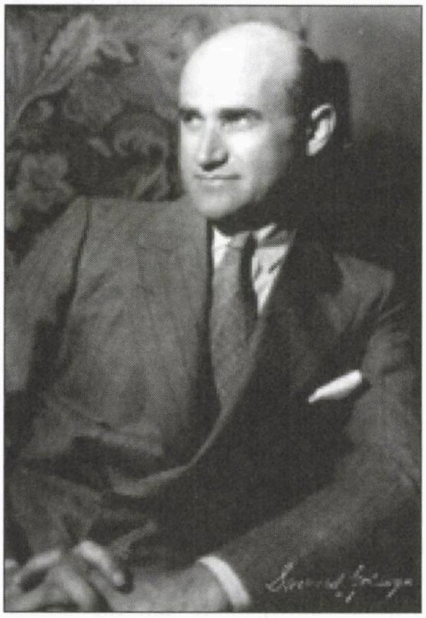

Samuel Goldwyn

• Un scriitor e un schizofrenic care se controlează (Edward Albee).

• Castitatea e o perversiune melancolică numită abstinenţă (Aldous Huxley).

• Dacă Dumnezeu ar fi vrut să aibă homosexuali, i-ar fi creat pe Adam şi Marcel.

• Burlacii ar trebui să plătească un impozit mare. Nu e admisibil ca unii să fie mai fericiţi ca alţii (Oscar Wilde).

• Dragostea e ca pojarul. Toţi, fără excepţie, nu scăpăm fără a ne molipsi (Woody Allen).

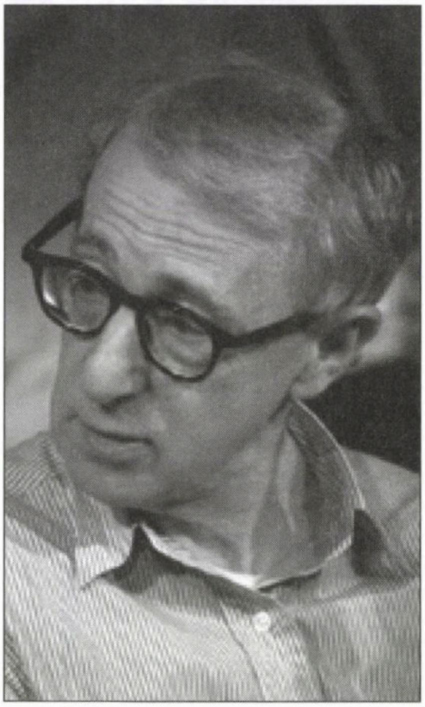

Woody Allen

B.B.C.
Bădărani.
Bandiţi.
Canalii.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

J

Juster, Mariana, prozatoare

(Urmare din numărul trecut)

Aici trebuie să deschidem o paranteză.

Ani de-a rândul s-a discutat (și se discută și astăzi) dacă e "normal" ca un scriitor evreu, trăit în România și stabilit în Israel, să mai scrie la Ierusalim ca la București. O dogmă destul de tenace (dar, din fericire, lipsită de agresivitate) susținuse că gata, din clipa când ai primit buletinul de identitate israelian, trebuie să te comporți ca un *scriitor israelian get-beget,* să uiți de anii din Diaspora și să scrii, ca Amos Oz sau A. B. Yehoshua despre realitățile de prin partea locului.

Alții, însă, precum I. E. Campus (amintindu-și probabil de nocivitatea *liniei,* din țara de origine, care paraliza impulsul creator și autenticitatea literaturii), au contestat dogma; ba chiar au mers până acolo încât să considere că, departe de a însemna un handicap, dorința noului venit de a scrie despre România și ca acolo constituie un atu.

«Stabilirea în Israel, scrie Campus, – proces dificil și dureros ca orice dezrădăcinare și reînrădăcinare –, reprezintă, din punct de vedere creator, o șansă în plus. Orizontul lui se lărgește, vede lucrurile – chiar realitățile românești – de la distanța necesară. Așa, de pildă, criticul Eugen Luca, vorbind despre C. Dobrogeanu-Gherea, îl poate aprecia mai just. Sau, atunci când e vorba de pogromul de la Iași, scrie o operă nu numai profund emoționantă, dar și adevărată, o operă artistică deplin realizată.

Tot astfel, cred că viziunea justă din "A trăi în păcat", cel mai recent roman al lui Virgil Duda, se explică nu numai prin talentul autorului, ci și prin faptul că a fost scris în Israel, nu în România, din perspectivă mai largă, devenită posibilă prin așezarea lui Duda aici, la noi.

Liniștiți, dornici să se integreze cât mai repede și mai temeinic, s–au înglobat individual în marea masă a israelienilor, identificându-se și luptând pentru idealurile comune.

Ceea ce nu înseamnă câtuși de puțin că și-au uitat țara în care s-au născut și s-au format sufletește. Conștienți de valoarea culturii române, legați indisolubil de limba română, ei au gravată în suflet, adânc, o dublă realitate: patria israeliană, în care trăiesc și cu care se identifică, și țara de naștere – România – în care s-au format sufletește.

Precum eroii mistici, vinovați fără vină, poartă o rană nevindecabilă. E o sfâșiere zdrobitoare.

Dar o sfâșiere care poate și potența creativitatea.

Scriitorii se zbat între cele două realități, contrapunându-le, conștient sau inconștient. Întâlnim în opera lor problematica realităților israeliene dar și amintirea, adeseori nostalgică, a realităților din România. (...)

Scriitorii noștri păstrează, în bună măsură, tonul și atmosfera literară a epocii în care s-au format spiritualicește în România, a epocii în care au părăsit țara de naștere. Lucrul apare evident, de pildă, în opera unui Goldenberg sau Felix Caroly, chiar Sh. Carmel. Cu totul

NOTAR

MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate și apostile, testamente.

Rezolvă și alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securității.

TELEFON 03/546-5416

deosebită este atmosfera, puţin cam zgomotos modernistă, din opera Biancăi Marcovici, venită mult mai târziu din Iaşi.

Se mai poate scrie azi aşa cum se scria în România acum 20 de ani? Cred ca, în principiu, da.

Esenţial este ca autorul să scrie. În stilul care îi este propriu. Dovada strălucită a făcut-o Mariana Juster cu minunata carte "La noi, la Frumuşica", scrisă din perspectiva israeliană, dar într-o limbă cu autentic parfum moldovenesc, emoţionant nostalgică, scrisă aici despre acolo, scrisă azi, despre atunci.»

Pentru Ştefan Iureş, calea aleasă de Mariana Juster este nu numai pe de-a-ntregul valabilă, dar prozele ei pot reprezenta un model şi un "cap de serie":

«Leitmotivul prezentei scrieri – scrie el în legătură cu volumul "La noi, la Frumuşica" – poate fi identificat în formula prin care se deschid numeroase paragrafe: *Şi aşa, vreme s-a scurs, iar eu... iar noi... iar cutare...* Aceste bucăţi de proză, mereu în echilibru delicat, pe muchea dintre povestire şi evocare, sunt şi se recunosc datoare timpului ce, implacabil, trece. Mai mult: raţiunea lor de a fi se vrea – şi este – mărturia. O mărturie explicită şi implicită, pentru uzul celor ce vin, despre o lume care, iată s-a şi stins, ori, în cel mai bun caz, de-abia mai pâlpâie.

Dacă nostalgia, dacă emoţia, dacă (să-i spunem pe numele lui românesc, fără pereche în lume) dorul te întâmpină la fiecare pagină şi–ţi explică vibraţia frazei, o motivaţie valabilă în plus, de alt tip, dar la urma urmelor cu nimic inferioară celor dintâi, cucereşte. Este aglomerarea detaliilor cu valoare informaţională.

Vrând-nevrând, o astfel de carte intră imediat (şi) în fondul lucrărilor de interes socio-etnografic. Aceasta se petrece întrucât ea conservă, când nu îmbogăţeşte, multiple cunoştinţe despre o anumită viaţă comunitară, începând cu specificitatea în port, în bucate, trecând prin unelte, meserii şi mijloace de trai, pentru a încheia, fastuos, cu un ansamblu de rituri, sărbători, legende, mituri, eresuri chiar, rotunjite într-o cupolă străvezie de spiritualitate, deasupra acoperişurilor altminteri oricât de modeste. (...)

Prozele scurte din acest volum nu-şi uită, nicicând, obligaţia de onoare: custodia memoriei colective".

Altfel spus: o resurecţie prin cuvânt. E ca şi cum pietrele tombale, răsfirate în nişte ţintirimuri închise, forţamente închise altor înhumări mai recente, ar fi atinse de o baghetă magică. Un semn, în urma căruia inscripţiile lor, reunite într-o singură cronică, s-ar lăsa auzite, vii, cu plâns şi cu râs, cu grai şi cu tâlc, tocmai peste mări şi ţări. Trebuie adăugat de îndată că o asemenea aventură literară ar sta, într-adevăr, sub pecetea celei mai apăsătoare melancolii, dacă existenţa de gradul II a eroilor ei n-ar constitui, din fericire, un spectacol aparte, gen Sunet şi Lumină, pentru cei ce acum îşi încep viaţa: copiii născuţi şi crescuţi altundeva, însă educaţi astfel încât să preţuiască (şi să caute) rădăcinile oamenilor ce i-au adus pe lume.

Din acest unghi judecând lucrurile, n-ar fi deloc exclus ca "La noi, la Frumuşica", volumul Marianei Juster, scriitoare israeliană de limbă română, să constituie un promiţător cap de serie.»

(Continuare la **Juster, Mariana,** *în numărul viitor)*

S-a anunţat că în programa şcolară a copiilor din Gaza vor fi introduse, la recomandarea şi sub supravegherea agenţiei UNRWA (ONU) câteva lecţii despre Holocaust.

Eram sigur că o să ajungem aici. Acum, elevii palestinieni vor învăţa cu profesori de specialitate cum se amenajează un lagăr de exterminare pentru evrei şi cum funcţionează o cameră de gazare.

minimum
editează

- Aveţi în manuscris memorii personale?
- Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

minimum este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

minimum

●

Există în sfârşit o editură: minimum

IOSEF EUGEN CAMPUS

Virgil Duda: Ultimele iubiri

O caracteristică esenţială a scrisului lui Virgil Duda este supunerea la obiect, naturaleţea departe de excese, departe de zorzoane inutile, cumpănirea înţeleaptă, mergerea direct la ţintă. Nu numai în desfăşurarea acţiunii şi în prezentarea personajelor, ci chiar şi în alegerea titlului. În recentul roman "Ultimele iubiri" (editura Polirom, Iaşi), două cuvinte simple, care subliniază esenţa cărţii: crepusculul vieţii şi iubirea.

Eroul romanului, Radu Glasberg, israelian originar din România, nu are mai mult de circa cincizeci de ani, dar e preocupat de apropierea sfârşitului. E un om "lipsit de energia necesară supravieţuirii decente". Se întreabă îngrijorat: „Unde să-şi găsească acum, după peste douăzeci de ani de când îi slujea pe bulgari, la vârsta lui şi fără nici o calificare precisă (...) o slujbă acceptabilă?". Se simte slab, laş, lipsit de curajul necesar unui nou început. Acceptă deci să colaboreze cu patroana, văduva unui erou şi deţinătoarea unei pensii solide, la care nu vrea să renunţe ca urmare a unei recăsătoriri. Nu e de acord cu zgârcenia văduvei, dar se supune ordinelor ei.

Îl îngrijorează şi ceea ce, după părerea lui, ar putea constitui primul semn al îmbătrânirii: slăbirea memoriei. Nu-şi mai aduce aminte exact dacă băuse şi avea de plătit două sau trei pahare de coniac. Constată de asemenea un alt semn îngrjorător: amintirile vechi dintr–un trecut îndepărtat sunt vii, precise, cele din momentul precedent sunt confuze, disparente.

Singurul punct sigur şi luminos îl constituie relaţia cu Marieta, femeia căsătorită, cu doi copii. A cunoscut-o încă de pe când erau studenţi la Bucureşti, dar atunci părea să nu fie decât o legătură temporară, bazată numai pe atracţia fizică a doi tineri fără griji. Când, după treizeci de ani, a reîntâlnit-o în Israel, au reluat relaţia. Încetul cu încetul, a înţeles tot mai bine că iubirea pentru Marieta e profundă, adevărată, absolut necesară fiinţei lui. Că e "femeia vieţii lui". Multă vreme s-a mulţumit cu întâlnirile lor săptămânale, care deveniseră pentru el momente de fericire deplină, fizică şi spirituală. Nu se decisese să-i ceară să se căsătorească, să divorţeze de Rodion, soţul ei înţelegător. Acum venise momentul să ia o decizie fermă. Să-i ceară să fie numai a lui. Definitiv. După inevitabile ezitări, alege la o bijuterie de lux, o minunată brăţară, pe care i-o va da ca dar de logodnă când o va cere oficial de soţie, cu prilejul călătoriei, aşa-zicând de afaceri, la Amsterdam.

❖

Ca noi toţi, cei veniţi din România şi aşezaţi definitiv în patria strămoşilor, Virgil Duda trăieşte simultan în două lumi. Cea din trecut, în România, unde s-a format sufleteşte dar a şi suferit, a cunoscut comunismul. Şi cea din prezent, în Israel, unde, nou venit, se înrădăcinează tot mai temeinic, dar se adaptează nu uşor şi cu atitudine critică.

În operele lor, scriitorii de limbă română din Israel au prezentat adeseori aceste "două lumi". În cărţi separate, sau în aceeaşi carte, în tablouri amănunţite, colorate satiric sau nostalgic.

Caracteristică la Duda este referirea prin aluzie fină, punctată.

Descriind de pildă atmosfera dintr-un autobuz israelian, spune: "Majoritatea călătorilor sporovăiau la telefoanele celulare ori ascultau muzică pe cont propriu, iar instalaţia de aer condiţionat funcţiona din plin, fiecare bine ascuns în cuibul fotoliului său, izolat de toţi ceilalţi, fără convorbiri angajate din plictiseală cu vecinii de bancă". Remarcând însă un tânăr care cedează cavalereşte locul său unei domnişoare, care, la rându-i, îl cedează unui bătrân, scriitorul punctează critic: "Ceva rar, foarte rar, în aceste timpuri şi locuri ale indiferenţei insolente, egoismului, când politeţea e privită cu suspiciune şi dispreţ".

Sau, cu privire la comunismul din România, strecoară, în fraza în care vorbea despre curajul lui Doru de a pleca, nu din sionism, spre Israel, împunsătura satirică: "Indolenţa, resemnarea, atât de extinse în socialismul multilateral".

❖

Oamenii din romanul lui Virgil Duda sunt oameni vii, prezentaţi cu admirabilă naturaleţe şi pătrundere psihologică.

Spre deosebire de Clarenfeld, eroul romanului, şi el reuşit, "Clarenfeld, evreul necesar", al lui Mirel Brateş (apărut în acelaşi timp cu romanul lui Duda), Radu nu are reacţii exacerbate la maximum, aproape bolnăvicios. Şi, mai cu seamă nu are acea egolatrie nejustificată, care îl face oarecum artificial. Radu e departe de megalomanie. Ezită, se îndoieşte mereu, îşi recunoaşte greşelile, încearcă mereu să vadă lucrurile şi din punctul de vedere al preopinentului.

Oameni vii sunt şi celelalte personaje ale romanului. Marieta e de neuitat. De asemenea Doru, fabricantul de manechine, Sorin, fostul bigot răspopit, devenit scriitor afemeiat: patroana bulgăroaică cu senzualitate camuflată, Rita, studenta fără prejudecăţi, Viky Baum, moş-

tenitoarea generoasă asasinată în mod absurd, blândul “frate” Pierre.

❖

Interesantă e compoziţia romanului.

Ai impresia că scriitorul inventează iar şi iar complicaţii surprinzătoare pentru a prelungi acţiunea. Multe, chiar prea multe, sunt aceste complicaţii. Descoperi însă că toate erau “necesare”, că toate aveau legătură cu acţiunea principală, că o explicitau şi o făceau să progreseze.

Viky moşteneşte o avere considerabilă de la soţul de care se despărţise de ani mulţi şi pe care îl dispreţuia. Foloseşte banii pentru a realiza visul lui Doru: clădirea unei măreţe biblioteci (când lucrul se dovedeşte irealizabil, Doru va înfiinţa, în locul Bibliotecii, un Cămin pentru copii autişti). La realizarea acestui plan “nebunesc” contribuie atât Radu, cât şi Sorin.

La un moment dat ni se povesteşte un fapt divers. Pe o noapte senină, un iaht porneşte de la Herzlia spre Cipru. Brusc, se dezlănţuie o furtună năprasnică. Cei trei pasageri ai iahtului sunt în pericol de moarte. Un vas libanez, aflat prin apropiere, le vine în ajutor. Doi pasageri acceptă să urce pe vasul libanez, deşi lucrurile se petreceau în timpul războiului libanezo-israelian. Al treilea refuză cu încăpăţânare. Preferă să aştepte un alt ajutor. Moare în valuri.

Faptul divers se încadrează totuşi în acţiunea principală. Radu – fericit până atunci în relaţiile cu Marieta – şovăie totuşi, amână. Ceea ce-i poate deveni brusc fatal.

Sau, iată încă un exemplu. Într-o bună zi, năvălesc în cartierul lui Radu, cartierul Florentin, o droaie de narcomani, care pun în pericol liniştea locuitorilor. Oamenii de seamă din cartier se întrunesc pentru a găsi o cale de aplanare a conflictului, adună bani pentru a face faţă cheltuielilor.

Ce legătură are episodul acesta cu acţiunea principală? Are, totuşi. Radu desscoperă că este şi el un fel de narcoman nenorocit. Nevoia de a se acupla cu minunat de senzuala Marieta a devenit pentru el un fel de drog. Nu se poate lipsi de îmbrăţişările ei.

❖

Un alt procedeu compoziţional folosit cu pricepere de Duda este cel al punerii în paralelă.

Rita, studenta care serveşte şi ca menajeră în apartamentul lui Radu, se dezvăluie a fi, într-un anumit fel, un dublet al Marietei. E nu numai lipsită de preejudecaţi, dar şi senzuală ca Marieta. Se îndrăgosteşte de Radu, dar nu-i mărturiseşte asta decât în momentul când îl părăseşte pentru a trăi cu Sorin, scriitorul bogat de la etajul opt, pe care nu-l iubeşte dar care nu-i repugnă ca legătură permanentă.

La Amsterdam, în timpul voiajului de „afaceri”, Marieta şi Radu fac o plimbare vu vaporul pe canalurile oraşului. Ghid este o femeie admirabilă, care îi încântă pe amândoi şi în care Marieta vede un dublu al ei: „ – Doamne, splendidă femeie, să te îndrăgosteşti de ea, nu alta! Dac-aş fi bărbat, n-aş ezita o clipă, dar voi sunteţi nişte mormoloci, lipsiţi de energie, mai ales lipsiţi de gust, atraşi numai de alea banale şi vulgare, cu priviri perverse, cât mai tinere şi mai accesibile". "Seamănă cu tine, are aceeaşi construcţie, doar pântecul puţin mai rotunjit, de-aia îţi place atat de tare”.

O altă figură paralelă o constituie patroana bulgăroaică. Părea, la început, contrariul Marietei. Zgârcită, dominatoare, visând succese financiare de anvergură. Radu o dispreţuia. Când, cu prilejul turneului în Canada, îi predase cheile casei şi telefona zilnic să-i împărtăşească impresii de călătorie iar, la întoarcere, se culcase aproape goală langă el, Radu înţelesese că e şi ea o senzuală care-l place. Semăna acum cu ceea ce fusese Marieta pentru el şi nu mai era: o femeie care se vrea iubită nu numai trupeşte, ci şi sufleteşte.

Ajungem astfel la lovitura de maestru a romancierului. O dramatică, surprinzătoare răsturnare a planurilor.

Până la mai mult de 300 de pagini, asistasem la minunata dragoste cu „femeia vieţii lui”. Nici prin minte nu ne-ar fi trecut că Radu se va convinge, încetul cu încetul, că Marieta nu-l iubea cum ar fi dorit el, ci numai ca pe unul între alţii care-i plăceau fizic. Dar drogul corpului şi mângâierilor ei măiestre şi neprecupeţite îi pătrunsese adânc în sânge. Se putea numai cu greu elibera. Continua să vorbească prieteneşte cu ea, nu refuza întâlnirile. Dar locul ei în centrul vieţii îl pierduse. Radu se îndrepta tot mai mult spre senzuala patroană care nu era în stare să se culce cu un om care nu o iubea.

❖

Pe Virgil Duda învăţasem să-l preţuim în special ca mânuitor al unui stil cult, intelectual, cu fraze lungi. Pline de precizări notate în propoziţii intercalate sau chiar închise în paranteze nuanţate. Cu referiri culte la muzică (César Franck) arte plastice (Rembrandt, Van Gogh) şi în special literatură (Caragiale, Eminescu, Flaubert, Tostoi, Dostoievski). Uneori, referinţele iau forma mai amplă a citatului, cu autor numit explicit sau nenumit („vremea trece, vremea vine” şi „zăpezile de altădată)”. Uneori sunt chiar dezvoltate la dimensiuni de comentariu critic.

Caracteristică îi era şi îi este o anumită structurare neobişnuită a

frazei, cu stopări şi intercalări, pentru perfectă precizare. „Ştia că nu e gelos şi nu suferă când e, doar i se mai întâmplase, părăsit de o femeie la care ţinea, se consola repede, fără efort, nu lupta să o recâştige, s-o smulgă din braţele celui pe care ea îl preferase...". Sau: „Să n-o acuzi de antisemitism, dar părerile ei despre etnia noastră sunt destul de, cum s-ar spune, obiective, uneori extremiste, mai ales de când a venit în Israel".

Nevoia de precizare exactă îl face să mai adauge un termen aproape sinonim: "Să visez la tine, de tine, despre tine". Sau: "Rămăsese acolo în hol, cuminte, cu genunchii alipiţi, nu e bine spus devotată, nu e bine spus nici resemnată".

Notează cu sensiblitate acută mirosurile specifice, sunete, modificările glasului.

Dar în acest roman, în conformitate cu provenienţa socială a personajelor şi a naturaleţii prezentării lor convingătoare, stilul e în general popular, simplu.

Nu se dă în lături de a folosi, cu binevenită zgârcenie, chiar termeni vulgari: curvă bătrână, futai, pişarcă.

Abundă în schimb zicalele şi proverbele populare. Le întâlneşti aproape la fiecare pas: „Nu bate toaca de două ori pentru o babă surdă, aşa se spune în româneşte", "Baba era plecată cu sorcova", "văzând şi făcând, parcă aşa se spune în româneşte", "o nenorocire nu vine niciodată singură, apelă el la proverbul din bătrâni", "ieftin la făină şi scump la tărâţe", „cine nu riscă, nu câştigă", „cui pe cui se scoate, "baţi la uşi deschise", "cu răbdarea treci marea", "la pomul lăudat să nu te duci cu sacul", "dacă doi îţi spun că eşti beat, du-te şi te culcă" etc, etc.

A apărut

Al. Mirodan:

Dicţionarul Neconvenţional vol. III (G.H.I.)

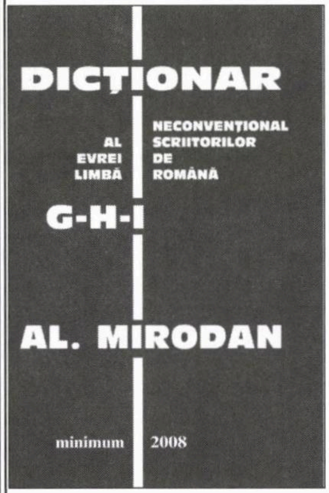

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

❖

«O carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucereşte, te incită, te dinamizează.»

(Eugen Campus - "Minimum")

«Mirodan, ţi-am citit "Dicţionarul", care nu mai e dicţionar, fie şi neconvenţional, este literatură... Am terminat lectura cu sentimentul straniu că m-am reîntâlnit cu familia mea.»

(Dorel Dorian - "Realitatea Evreiască")

«O sărbătoare pentru noi.»

(Prof. Andrei Strihan - "Jurnalul săptămânii", Tel Aviv)

«Ne cucereşte 100%. Ne farmecă. Ne dă gata.»

(Zoltan Terner - "Jurnalul săptămânii")

«După o noapte nedormită, am avut senzaţia că am lecturat nu un dicţionar, ci un roman. Un roman epopeic cu sute de personaje. Un roman captivant din lumea Israelului de limbă română.»

(Uly Vălureanu - Agenţia Isropres, Haifa)

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 150 şekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA şi celelalte ţări) pe adresa:
Minimum, P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

PRIMIM LA REDACŢIE

● CĂRŢI ● REVISTE ● ŞI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

I. Schechter

Schechterezada

Culegere de umor şi satiră sub îngrijirea prof. Andrei Strihan Grafica: Done Stan; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009

Editura Hasefer are – aşa cum am mai spus-o (însă nu destul) – o mulţime de merite; iar unul dintre acestea îl constituie culegerea de faţă din opera lui I. Schechter.

Esteticianul şi cronicarul dramatic Andrei Strihan are – aşa cum am mai spus-o (însă nu destul) – o mulţime de merite; iar unul dintre acestea îl constituie îngrijirea culegerii de faţă din opera lui I. Schechter.

Mai întâi, a dat o prefaţă miezoasă, reuşind să ofere cititorului (şi mai cu seamă celui din România, care ştie prea puţin despre marele umorist) posibilitatea de a afla cine şi ce a fost în realitate I. Schechter.

Pe urmă, selecţia scrierilor lui Schechter a fost bine făcută: umoristul a intrat şi a rămas în conştiinţa publicului ca un autor de proze: cronici fanteziste, foiletoane, cursive, "pastile" etc. făcând ca versurile sale să fie considerate de mulţi, la repezeală, ca un capriciu şi un hobby. Nu-i aşa. Strihan a înţeles aşa cum se cuvine valoarea poeziei luu Schechter, scoţând-o în evidenţă. De altfel şi titlul prefeţei sună cu schepsis: "Poet al umorului, al ironiei, al satirei". E un fel de a spune lumii la ureche: fiţi atenţi. Scriitor, ziarist, umorist, publicist, da, aşa e, nimic de zis, dar ascultaţi vorba la mine: Schechter a fost de fapt un poet.

În al treilea rând, ideea de a-i cere lui Done Stan să ilustreze volumul s-a dovedit fericită: şi coperta şi vignetele cu haz presărate-n pagini rimează perfect cu substanţa cărţii, făcând din "Schechterezada" un volum admirabil.

■ Un poet numit I. Schechter
■ Felix Caroly, Berthold Aberman şi alţii

...Şi-acum, câteva extrase din prefaţa lui Andrei Strihan:

«I. Schechter şi-a dezvăluit înclinaţiile umoristice şi satirice nu în România, ci în Israel, ca ziarist la cotidianul israelian în limba română "Viaţa noastră". Numele lui I. Schechter a intrat de mult şi profund în conştiinţa publicului israelian care citeşte româneşte, impunându-se ca pamfletar, umorist şi scriitor satiric de clasă. Scrierile lui probează o dexteritate neobişnuită în depistarea întinsei claviaturi a răului din om şi din afara lui, a viciilor sale originare şi dobândite, despuiate de scriitorul satiric şi lăsate privirii cititorului în toată goliciunea lor.

Observator atent, Schechter pătrunde cu inteligenţă şi subtilitate în zonele abisale ale subconştientului, pe care, prin intermediul scrisului, îl face accesibil înţelegerii raţionale a cititorului. Oricâte farduri şi-ar pune minciuna, ipocrizia, invidia, ticăloşia, înşelăciunea, viclenia, fanatismul, impostura, demagogia, fariseismul, sperjurul, depravarea, tot acest arsenal de vicii, defecte şi slăbiciuni omeneşti, nu se pot sustrage demachierii şi dreptei sancţiuni ce poartă pecetea personalităţii scriitorului.

Umorul şi satira lui Schechter nu cunosc limite teritoriale. El urmăreşte victima pretutindeni, pe tot mapamondul, chiar şi în cosmos, o demască, înecând-o în ridicol, ca apoi, tacticos, s-o pună la păstrat, ţintuind-o în vasta sa cartotecă tipologică. Preferinţele sale se îndreaptă însă spre victimele autohtone, din rândurile noastre, ale poporului ales, *"Dragul de el"*.

Ca orice scriitor satiric care se respectă, Schechter nu ocoleşte prostia din tematica sa publicistică şi literară. Dimpotrivă, considerând-o mai periculoasă decât multe alte cusururi ale individului şi societăţii, el îi acordă un loc prioritar pe scara nonvalorilor omeneşti.

El persiflează în primul rând prostia înscăunată. În schiţele şi în pamfletele sale, prostia apare extrem de variată şi proteică. Întâlnim prostia făloasă, cu tichie, precum şi pe aceea sferică, prostia lucioasă, zgomotoasă, combatantă. agresivă. Se simte însă că Schechter preferă prostiei cumsecade, răutatea omului inteligent.

A înţeles că a apus timpul prostului Commediei Dell 'Arte, al celui romantic, al celui gogolian. Că ne aflăm în prezenţa unui personaj înzestrat cu o ambiţie diabolică, conştient că trebuie să ajungă din urmă, cu orice chip, inteligenţa, că trebuie să arate lumii că şi el e capabil să emită judecăţi, că e în stare să parvină la abstracţiuni şi sinteze, într-un cuvânt că poate urma traiectoriile inteligenţei. Asemenea indivizi există şi trăiesc nu departe de lumea noastră actuală, aici şi acum. Un asemenea tip de prostie e grav şi periculos. Deşi prostia exprimă subiectivismul paroxistic, arbitrariul dus până la ultimele consecinţe, actul de a mima inteligenţa face prostia credibilă. Fiindcă, din

păcate, mimarea adevărului pare adesea mai verosimilă decât adevărul însuşi.

Defectele morale şi de caracter, dogmele, prejudecăţile, mistificările de tot felul sunt demistificate şi blamate de moralistul Schechter. În înţelesul clasic al cuvântului, nu în cel de dascăl de morală, ci în sensul de autor interesat de problematica spirituală, de alcătuirea interioară a individului, de realitatea psihică, de lumea ideilor, sentimentelor şi pasiunilor. Din acest punct de vedere scrierile sale s-ar putea încadra în definiţia romancierului austriac Herman Brach: *"Umorul e singurul mod inteligent de a contempla durerile lumii"*. Tot aşa cum ironia (în greacă *euronia* – disimulare) este "singura modalitate de a mai suporta şi descrie lumea contemporană". Aserţiune kafkiană, apropiată de modalitatea comică folosită de Schechter. Din multitudinea de forme şi procedee care impregnează scrierite sale – de la primul volum, '"Pe o planetă comică" (1976), la "Cartea de rugăciuni laice"(2001) şi până la ultimul volum, "Lapte şi miere" (Editura Hasefer, 2006), ironia apare ca modalitate comică predominantă.

Ceea ce nu exclude prezenţa umorului vesel-trist, tipic evreiesc, şi al umorului jucăuş, ludic. Cum e de pildă Epitaful care încheie primul volum editat, "Pe o planetă comică: *"Aici odihneşte neobositul ziarist I. Schechter,/ care având ghinionul să creada că tot ce zboară se mănâncă, a înghiţit într-o zi un avion/ cu care a fugit de la datoria de funcţionar lipit pământului./ Făcând ocolul întregii planete/ dar constatând cât e de comică/ a murit de râs"*.

Un umor liric, în care duioşia se îmbină cu ironia subtilă, emană din unul dintre cele mai frumoase cântece de leagăn închinat fiului său, întitulat "Cântec de leagăn pentru Prinţul Gad", încheiat în registru

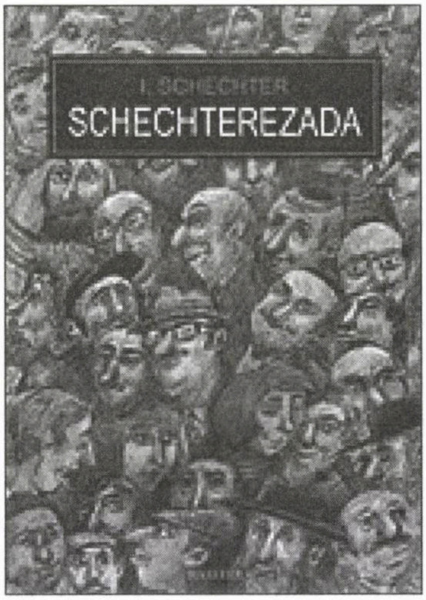

dramatic: *"E noapte. Târziu... Crainicilor de la Radio li s-au făcut ochii mici, ultimii spărgători s-au dus cuminţi la culcare. Numai Cneazul Gad – păzit de cele două «gorile» ale sale, mămica somnoroasă şi tăticul nedormit – numai el la ora asta e treaz ca un dictator care se teme de revolta supuşilor săi."*

Această trăsătură scoate în relief, pe de o parte, capacitatea autorului de a mânui cea mai subtilă şi mai spirituală formă a comicului – forma care solicită cu necesitate un subiect inteligent, înzestrat cu o gândire imaginativă vie, iar pe de alta parte dovedeşte rolul important al scriitorului în crearea operei comice.

Semnificativ redus şi concentrat la două propoziţii, umorul schechterian apare, în bucata literară "Evreii evrei şi evreii neevrei", cu o pregnanţă vizibilă şocantă: *"Evreu este oricine spune că e evreu – pentru simplul motiv că nimeni nu e nebun să afirme că este evreu dacă nu e"*.

Să ne referim la schiţa intitulată "Fiecare om are un nume", în aparenţă liniară. În fond – după cum vom vedea – paradoxală, schiţa debulează cu o concluzie axiomatică: *"Deştept şi psiholog de talie mondială, Dumnezeu a poruncit ca prima acţiune de organizare a vieţii colective în pustiul Sinai să fie numărătoarea exactă a evreilor"*. Urmată de interogaţia naiv-ironică a autorului: *"Dar oare Dumnezeu, atoateştiutorul, nu ştia EL numărul evreilor? De ce a avut nevoie de această statistică?"* Răspunsul frizează absurdul fiindcă se adresează unei alte serii logice decât celei cerute de întrebare. *"Ei bine, Dumnezeu nu e birocrat şi nu pentru sine a cerut să se facă recensământul* (dar pentru cine? se întreabă cititorul care n-a parcurs încă până la capăt fraza), *ci pentru evreii înşişi, pentru moralul lor, pentru a se simţi... oameni liberi şi mândri"*. Dumnezeu, care e deştept fiindcă e evreu, şi nu unul naţional, ci un evreu universal, a dat în continuare dispoziţie ca fiecare persoană să-şi strige şi numele. Comentează Schechter confidenţial, în aparte: *"O metodă psihologică de a-l măguli pe om, de a-i da sentimentul identităţii personale"*.

Ce tip de satiră dezvoltă Schechter într-o lume în care idealurile umanitare au încetat să fundamenteze morala socieăţii, înlocuite fiind de legea junglei? În care nici tragedia şi nici comedia nu mai au, ca în trecut, un rol paradigmatic, modelator? Spre deosebire de alţi scriitori a căror satiră e, prin excelenţă, grotescă, de caricaturizare a personajelor dincolo de limita lor omenească, lăsând să transpară osatura lor primitivă, Schechter continuă să denunţe viciile, cusururile şi slăbiciunile din perimetrul uman. Referindu-ne la "Cartea de rugăciuni laice" (2001), observăm, ca o remarcă generală, că ea confirmă nivelul calitativ superior atins de literatura satirică schechteriană: observăm, în al doilea rând, că întreaga carte e construită pe un

paradox central, ai cărui poli sunt: religios-laic, sacru-profan.

Pe această canava, autorul îşi brodează rugăciunile sale laice, reuşind să acopere, într-o varietate luxuriantă, cele trei subîmpărţiri stabilite din proprie voinţă: *Rugăciuni de zi cu zi, Rugăciuni sociale şi Rugăciuni de excursionişti,* precedate de un prolog ("Dumnezeu în aşteptare") şi preîncheiat de textul *"Greu de luat un interviu lui Dumnezeu".*

Paradoxul semantic e prezent încă din titlu: *"Cartea de rugăciuni laice".* Alăturarea deliberată, intenţionată a acestor doi termeni antitetici permite fanteziei scriitorului să se desfăşoare în libertate deplină, creând din acest contrast semantic şi formal imprevizibil o serie de situaţii hilare neaşteptate din care, prin derularea lor succesivă, se conturează, mai bine decât o face istoria, tipul şi moravurile israelianului contemporan.

Satira schechteriană nu e structurată din paradoxuri numai. Ea e străbătută permanent de ironia acidă sau binevoitoare care, împreună cu contrasensul, dau vigoare satirică paradoxurilor. În acest sens, mi se pare caracteristică *Rugăciunea de actualitate.* Ideile contradictorii din cele şase strofe, în coerenţa lor alternativă, sunt puternic reliefate de ironia subtilă dar neiertătoare a scriitorului. Acest poem satiric e emblematic pentru toată *Cartea de rugăciuni laice,* şi, nu cred să exagerez, pentru întreaga lui creaţie.

Îl citez, după care meditaţi, vă rog, în linişte la inteligenţa satirei schechteriene şi la talentul acestui autor:

Rugăciune de actualitate: *"Lăudat fii tu, Doamne, preşedintele Universului, / mare putere, aproape la fel de mare/ ca Statele Unite ale lui Bush, / Dumnezeu filosemit/ care asculţi atent rugăciunile noastre şi ne îndeplineşti (relativ)/ toate revendicările.// O, Doamne, fii atât de amabil/ şi fă să fie adevărat că nu-i adevărat/ că ulciorul nu merge deseori la apă/ Fă-l să meargă perpetuu/ şi chiar retroactiv, / să nu se lovească de legi şi conştiinţă/ fiindcă se sparge şi rămânem muritori de sete.// Fă să se adeverească, Dragă Atotputemicule, că morcovii întăresc ochii, / că vinul roşu întăreşte inima, / că fierul din spanac întăreşte ficatul/ fiindcă suntem mereu rugaţi/ să ne donăm organele pentru grefe/ şi nu vrem să ne facem de râs/ cu ele la autopsie.// Porunceşte "să se facă lumina"/ în toate dosarele de anchetă/ căci am ajuns să ajungem/ în anul 2001/ şi tot nu ştim şi nu ni se spune/ cine l-a ucis pe Arlozorov, / de ce nu are ursul coadă/ şi dacă mai avem un ban/ în fondurile de pensie ale Histadrutului.// Ajută-ne, Doamne, / să păstrăm Podişul Golan/ cel puţin până când sirienii/ vor spune:" "Păstraţi-vi-l/ că sunteţi drăguţi şi-l meritaţi!"// Dovedeşte-ne că nu-i adevărat/ că nu poţi schimba trecutul. Fă să fie bine în ţara asta măcar în secolele 18-19/ fiindcă am devenit atât de pesimişti/ încât nu mai sperăm că măcar/ în trecut a fost mai bine."*

(M. Raf.)

Felix Caroly

Cărarea tăinuită

Versuri; cu o prefaţă de Rodica Grindea; Tel Aviv, 2009

„Încet... încet.../ am început să mă desprind, / încet... de lumea-n care vieţuiesc/ supravieţuind oră de oră, / zi cu zi, minţit, / folosit de cui îi place, / zvârlit de colo-colo.../ de colo-ncoace/ cu promisiuni în viitor... departe.../ Râpa în care îmi duc traiul/ mi-a arătat Cărarea, / cărarea tăinuită/ pe care voi începe să păşesc/ spre Dincolo, / spre fără grija zilei care vine, / spre fără ura celor din preajmă, / spre fără foame, fără datorii/ Cărarea... am început/ să fac primii paşi, / ce-i drept, şovăielnici, / cu teamă, ca pruncul/ aburcat pe picioare" („Cărarea tăinuită"). Acesta este strigătul înfiorat al poetului, strigătul lăuntric al omului Felix Caroly care vede, presimte lucid şi parcurge, cu gândul şi sufletul, cu întreaga încărcătură emoţională şi conştientă, traseul – ca un salt peste prăpăstii filmat cu încetinitorul, obiectivul oprindu-se asupra fiecărui detaliu, mărindu-l, îngroşându-l, deformându-l chiar – spre lumea despre care se spune că e mai bună. Cea mai bună dintre lumi. Cea mai calmă, mai odihnitoare. Lumea necunoscută a nefiinţei. Lumea pe care uneori o doreşti, lumea de care deseori te temi, însă lumea spre care te îndrepţi inexorabil.

E atâta dezamăgire, atâta suferinţă, atâta autodamnare în fiecare vers al poemelor incluse în actuala plachetă a lui Felix Caroly, încât tu, cititor în solitudine, solidar, ai tendinţa să întinzi mâna în tăcere, să faci un gest, uşor, oricare, să încerci să-l consolezi, să-l mângâi pe artist, pentru a-i uşura oarecum povara simţirilor, pentru a-i îndepărta şi spaimele, şi trezia, şi acceptul supus, fără luptă, în faţa destinului implacabil.

„Neadaptat", scrie despre poet Rodica Grindea în prefaţa volumului, dar un neadaptat prin alegere, prin voinţă, specifice artistului cu o exacerbată sensibilitate, artistului care nu mimează sentimentele, ci le trăieşte cu fiecare fibră, în complexitatea lor, analizându-le, dezbrăcându-le de învelişuri şi forme, extrăgându-le minuţios, până la durere fizică, din cochilia lor, nevăzută de cei mai mulţi dintre muritori.

E atâta disperare, atâta dispreţ faţă de „bâlciul celor vii", atâta sfărâmare a „orice fir de nădejde", încât cărarea tăinuită pare unica ieşire din aceste vremi *„De când Dumne-*

zeu scârbit de toate/ A plecat prin alte locuri, poate".

„Aţi asasinat Omenia!", clamează poetul, *„Pentru încă un galben,/ pentru încă unul..."*, şi-şi continuă cu o sinceritate dezarmantă meditaţia scriind *„Înc-un vers... încă o criză de tristeţe fără leac/Ce-o transcriu în vorbe... vorbe...// M–au înjunghiat atâţia, dar se vede, nu-i de-ajuns"* („Versul").

Înainte de închiderea porţii, înainte de *„Călătoria cea Mare/ în care vom pleca fără paşaport,/ fără bagaje, fără valută,/ fără aprobări date de/ mai-marii de-o viaţă"* („Călătoria"), poetul recunoaşte că şi-a pierdut „gustul vieţii": *„M-am săturat de mizeria/ celor care n-au/ şi de promisiunile celor care au"* („M-am săturat"). Deşi afirmă că va pleca fără regrete, se lasă cuprins de dorul celor dispăruţi – *„Prietenii pleacă, nu mor!/ Ei pleacă departe, departe.../ Spre tot ce în viaţă-a fost dor/ Şi dorul, ştim toţi, n-are moarte"* („Prietenii") –, şi deplânge pustiul lăsat în urmă de femeia iubită – *„Sunt ca un câine/ pe care l-a părăsit/ stăpânul./ Care nu mai are/ pe cine să iubească.../ Pe care nu mai are/ cine să-l iubească..."* („Ca un câine").

E atâta tristeţe deznădăjduită în versurile lui Felix Caroly, încât şi visurile se cufundă în umbră, devenind poate un cântec, poate un mormânt: *„Ce fac? Aştept! Aştept să mor/ Cum face fiecare./ Din măr, mai am doar un cotor/ Şi din furtuni – o boare"* („Aştept").

Berthold Aberman

„Tributul naivităţii"

Proză; Societatea Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2008

În această carte-confesiune, publicată anul trecut în România de Berthold (Tellu) Aberman, timpul, „stăpânul nostru", evoluează narativ, obsesiv, între prezent, trecut şi viitor, amintind cititorului o maximă a lui Seneca: „Chibzuinţa cu privire la viitor vine din trecut".

Întâmplări, amintiri, gânduri, aspiraţii, dorinţe, vise, unele împlinite, altele nu, realităţi şi ficţiune, experienţă de viaţă şi o inepuizabilă sete de viaţă, sondări în profunzimea sufletului uman, personaje care par creionate după un model întâlnit aievea, alături, pe stradă, în cercul de cunoştinţe, sau după eroii unor telenuvele, căreia ţii cu tot dinadinsul să-i vezi finalul, dar personaje care respiră, trăiesc, iubesc, suferă, mor – totul se împleteşte într-o poveste povestită de un talentat şi inspirat povestitor.

În bogata paletă a trăirilor şi a sentimentelor predomină dragostea, luciditatea, moralitatea. În lumea noastră, actuală, contemporană, unde exprimarea unui simţământ tainic, intim echivalează cu o slăbiciune, unde minciuna şi interesul, invidia şi răutatea, orgoliul nemăsurat şi egoismul dezlănţuit strivesc destinul unui om simplu, curat sufleteşte, lirismul, romantismul par ameninţate de dispariţie. Şi totuşi, prin naraţiunea sa, Berthold Aberman ne dezvăluie existenţa lor, structurală, în atitudinile, în gesturile, în dialogurile şi relaţiile dintre personajele sale. „Naivitatea" al cărei tribut este plătit, dureros, reprezintă tocmai acea candoare, pe care mulţi dintre semenii noştri o consideră pierdută, acea sinceritate umană devenită o raritate şi, de aceea, preţuită.

Bunătatea, generozitatea, devotamentul, conştiinciozitatea, onestitatea, înclinaţia de a oferi fără a primi nimic în schimb, nimic mai mult decât un cuvânt bun, înţelegere, comuniune, sunt trăsăturile de caracter ale eroilor, peste care vibrează, în undele timpului, dragostea – „Trăieşte-ţi clipa! Ea e cea care dă sens vieţii. Există raţiune, sentimente care ne conving că numai împreună suntem un întreg, pe care am fost condamnaţi să-l căutăm la infinit. Sinceritatea e dorită de fiecare dintre noi şi totuşi ea supără în cele din urmă. Iubirea adevărată e necondiţionată. Un vechi proverb oriental spune: Iubirea omului ţine cât corola unei flori!"

(Ella Bernfeld)

Calendar (Luah) pe anul evreiesc 5770 (2009-2010)

Supliment al revistei "Realitatea Evreiască", Bucureşti
331 pag. + 19 pag. în ivrit

Obişnuitul calendar (luah) evreiesc editat de Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România se bucură în acest an de o concepţie şi o prezentare de o varietate şi o deschidere pare-se fără precedent, în măsură să reflecte multiple aspecte ale vieţii cultural-spirituale a comunităţii pe anul 2009. E un veritabil almanah de personalităţi, evenimente şi retrospective istorice, culturale şi religioase. E destul să parcurgem colectivul de realizatori pentru a ne da seama de forţele scriitoriceşti şi publicistice care au asigurat bogăţia surprinzătoare a calendarului din acest an: Dorel Dorian, Boris Marian Mehr, Nedeea Burcă, Eva Galambos, Luciana Friedmann.

Simpla parcurgere a grupajelor calendarului ne dă o idee concludentă despre varietatea domeniilor pe care le acoperă acest calendar :

Retrospectiva vieţii F.C.E.R. în anul 5769 (2008-2009), Cultura – o prezenţă esenţială în R.E., 130 de ani de istorie, Cărţile anului 2009. O menţiune specială merită *Respiro liric* în trei serii, cuprinzând aproape 40 de autori, alcătuind laolaltă o veritabilă antologie a poeţilor evrei din România, de la Fundoianu, Voronca, Camil Baltazar, Maria Banuş, Ştefan Iureş, până la T. G. Maiorescu, Tania Lovinescu, Andrei Codrescu, Boris Marian, Dorel Dorian, Ţicu Goldstein. Nu lip-

sesc nici condeiele lirice din breasla scriitorilor de limbă română din Israel: I. Schechter, Sebastian Costin, Andrei Fischof, Bianca Marcovici, Sh. Carmel, Luiza Carol, Zoltan Terner, Vlad Solomon.

La *Aniversări* găsim articole dedicate lui Claude Lévi-Strauss, Simon Wiesenthal, Radu Beligan, marele prieten al spiritului evreiesc, Anton Celaru, Sergiu Fărcăşan, Sorin Vieru, Ion Lucian, Andrei Oişteanu ş. a.

Secţiunea *In Memoriam* ni-i reaminteşte, prin câte un medalion, pe cei care ne-au părăsit în ultimul timp: scriitorul Haralamb Zincă, pictorul Toma Hirth, Horia Aramă, Carol Isac, Marius Mircu, Mendi Rodan, Magdalena Boiangiu, Haim Riemer, criticul literar român Matei Călinescu.

Grupajele *Pericope, Semnificaţiile unor sărbători, Datini şi obiceiuri 5770* (în română şi ebraică), *Orele de aprindere a lumânărilor* şi *Calendar ebraic 5770* se datorează toate lui Baruch Tercatin.

Alberto Castaldini

Vocația politică a Israelului

Cuvânt înainte de Liviu Rotman; Editura Hasefer, Bucureşti

Interesul special pe care îl prezintă această carte este abordarea din punct de vedere politic a istoriei poporului evreu, din antichitate până la naşterea Statului Israel şi evoluţia lui până în zilele noastre. Tema cărţii este, propriu-zis, misterul supravieţuirii lui Israel, al persistenţei aproape bimilenare, ca entitate religios-naţională, a lui Israel, după pierderea independenţei statale. În încercarea sa de a răspunde la această problemă, Alberto Castaldini pune în evidenţă manifestarea, de-a lungul mileniilor, a vocaţiei politice a lui Israel, a ideilor şi formelor pe care le-au îmbrăcat autoritatea legislativă, politico-socială şi religioasă a poporului evreu: "Condiţiile de mediu la care a trebuit să se adapteze grupul iudaic au concurat în mod inevitabil nu doar la definirea unei civilizaţii, ci şi la însuşi cadrul instituţional al comunităţii, care a avut ca scop supravieţuirea naţiunii în exil.

Astfel s-au născut "statele virtuale" evreieşti, republici ivite din reacţia paşnică a grupului discriminat, în contradicţie cu schemele geopolitice tradiţionale, care nu aveau organisme instituţionale tradiţionale, dar erau bine înrădăcinate în cunoaştere şi credinţă, ceea ce, în concepţia iudaică, încorpora toată ştiinţa în misterul divin." Deci cunoaşterea şi credinţa au fost "patria" evreilor, ele au reprezentat fundamentul politic al "naţiunii" iudaice: "Timp de milenii, Tora şi învăţăturile sale au constituit "edificiul religios şi politic" al poporului evreu."

Dar graniţele "statului virtual" evreiesc? Istoricul italian, în subcapitolul intitulat sugestiv "Graniţele inimii", ne dă un răspuns de-a dreptul tulburător": "Fie că sunt spirituale sau geografice, graniţele sunt de neînlocuit. În cazul poporului evreu, graniţele spiritului au apărut încă din zorii istoriei sale şi s-au dovedit a fi, fără posibilitate de tăgadă, mai definite decât cele geografice."

Fireşte că lipsa unei puteri politice propriu zise nu a fost străină de problematica identitară a evreilor: "Poporul lui Israel nu ne-a transmis o dimensiune monolitică a identităţii sale, ci o serie de componente culturale unite de o experienţă comună. De-a lungul istoriei, vasta gamă de elemente a dus la apariţia unui fel de "identitate complicată", căreia încă nu i s-a dat un răspuns logic, ştiinţific, precis."

După părerea cercetătorului italian, ghetoizarea a contribuit la o anume "clarificare" a sentimentului identităţii şi al apartenenţei:

"Din a doua jumătate a secolului al XVI-lea şi pe parcursul întregului secol următor, ghetoul ... a întărit sentimentul de apartenenţă al evreilor, separându-i în mare măsură de societatea înconjurătoare, iar cultura lor a devenit patrimoniu exclusiv."

Timp de câteva secole, comunitatea (kehila) a fost forma de organizare social-politică şi legislativă a evreilor, ajungând uneori să fie aproape un veritabil "stat în stat".

Cum era şi firesc, o parte însemnată a cărţii este dedicată perioadei de după crearea Statului Israel: "Datorită teritoriului regăsit, administrat de un guvern suveran şi independent, evreii puteau redeveni, după mai bine de nouăsprezece secole, o naţiune politică în adevăratul sens al cuvântului."

Castaldini nu ocoleşte nici una din problemele politice grave şi complicate, interne şi externe, cu care se confruntă, încă de la întemeierea sa, Statul Israel. Subliniază însă apăsat ideea că, în ciuda tuturor dificultăţilor, edificarea în scurt timp, la cote ultramoderne, a statului evreiesc renăscut a dovedit cu prisosinţă vocaţia politică a poporului evreu.

(Zoltan Terner)

❖

Am primit la redacţie:

Moshe Idel, *"Lanţuri vrăjite. Tehnici şi ritualuri în mistica evreiască";* Cuvânt înainte de Harold Bloom; traducere din limba engleză de Ana-Elena Moldovan; coperta: Albert Poch; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009.

Boris Marian, *"154 sunete";* versuri; coperta: Mariana Dumitru; ed. Granada, Bucureşti, 2009.

Harry Ross, *"Avem şi lapte, avem şi miere (scrisori neexpediate)";* proză; Israel, 2009.

(În numărul viitor: Avram Croitoru şi alţii)

Ioana Pârvulescu în apărarea lui Mihail Sebastian

Scandalul de la Bucureşti (şi nu numai) legat de cartea despre Mihail Sebastian a Martei Petreu continuă.

În numărul trecut am publicat intervenţia lui Edgar Reichmann pe această temă: scriitorul de la Paris se declară de acord cu teza Martei Petreu.

Acum, dăm cuvântul părţii adverse din acest proces pasionant. E vorba de un articol din "România literară", scris de prozatoarea şi publicista Ioana Pârvulescu şi intitulat "Chiar aşa de vinovat?". Textul este redactat sub forma unei scrisori adresată de Ioana Pârvulescu autoarei cărţii în cauză:

Destinatar: Marta Petreu

"Încredinţez aceste foi unui om tânăr, care le va primi cu bună-credinţă şi le va citi aşa cum ar sta de vorbă cu el însuşi", scria Mihail Sebastian în "Ultimul cuvânt" din *Cum am devenit huligan.* Îşi punea toate speranţele în această lectură cinstită. Din păcate pentru el, odată cu volumul *Diavolul şi ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian* (Polirom, 2009), destinul antum care l-a urmărit pe Sebastian după publicarea cărţii *De două mii de ani...*, transformarea lui în obiect de scandal, riscă să se repete şi postum. În loc să fie înţeles la nivel uman şi judecat în prezentul său istoric atât de nuanţat şi de neclar, este încuiat într-o celulă ideologică şi transformat în argument pentru demonstrarea unei teze. Mai rău, judecata şi condamnarea se fac din perspectiva omului de azi, pentru care apele s-au limpezit. Or, cele mai multe bătălii istorice şi ideologice seamănă cu cea trăită de Fabrice del Dongo din romanul lui Stendhal: tânărul erou, "fort peu héros en ce moment", nu-şi dă seama foarte bine ce se întâmplă, e derutat, prins în evenimente punctuale care-i distrag atenţia, habar n–are că a participat la o bătălie importantă pentru istorie. Va afla târziu că a luat parte la marea bătălie de la Waterloo. De altfel Sebastian o şi spune: "E aşa de greu, în toiul unei lupte politice, să distingi o poziţie de alta, să deosebeşti un strigăt de alt strigăt, să desparţi un obiect de altul. Loviturile cad orbeşte, fără să aleagă prea mult. Strigătele rezumă lapidar, sălbatic, cele mai imposibile împreunări de idei, cele mai stranii alianţe" *(Cum am devenit huligan,* Bucureşti, Editura Hasefer, 1995, p 294)

Dragă Marta (dacă memoria nu mă înşală am stabilit cândva acest fel de adresare între noi, în rarele ocazii când am vorbit), cartea ta este cel mai sistematic exerciţiu de demonizare pe care l-am citit în ultimii ani şi mi-e greu să cred că l-ai publicat. L-ai transformat, cu metodă, păstrând o aparenţă academică, pe Sebastian într-un demon (fie şi în devenire), om de nimic. O lectură superficială, făcută pe "căldură mare", ar putea să se lase orbită de multele tale note, de citatele scoase din context şi puse în altă ramă, şi de siguranţa cu care vorbeşti, cam greu de îndurat la un cercetător. Nici un fel de neclaritate şi nici o umbră de îndoială nu te macină. Viaţa nu e ideologie, dragă Marta, şi nici matematică. Calculele nu sunt aşa de simple. Dacă n-aş fi citit cartea ta *Jocurile manierismului logic,* pe care o recomand insistent studenţilor, an de an, poate că n-aş fi observat chiar tot ce scârţâie în "demonstraţia" ta. Am pus ghilimele pentru că, dragă Marta, la nivel de fapte nu demonstrezi nimic radical nou, deşi ne repeţi, ca unor copii proşti, că viziunea ta asupra lui Sebastian este complet nouă, că, până la tine, receptarea a fost complet şi voit falsificată şi că, după cum rezultă de aici, toţi care au scris despre Sebastian au fost ori proşti, ori răi, ori neinformaţi. Şi ce "descoperi"? Că Sebastian a fost şi el, ca toată generaţia lui, influenţat de ideile lui Nae Ionescu. Noutatea stă însă, la tine, în calificative: Sebastian e ucenicul diavolului.

Pe coperta a IV-a a cărţii prezentarea începe aşa: "Despre Nae Ionescu, contemporanii lui, inclusiv una dintre iubitele sale, Maruca Cantacuzino, au depus mărturie că era diavolul. Mihail Sebastian, care i-a fost ucenic la *Cuvîntul* (sic!) vreme de şapte ani, din 1927 până în 1934, a sfârşit şi el prin a declara că profesorul şi directorul său de conştiinţă era «diavolul». Fraza este cea cu care se deschid rezumatele în engleză şi franceză din finalul cărţii, deci bănuiesc că îţi aparţine. Recunosc că formularea m-a lăsat perplexă şi n-o mai credeam posibilă în ziua de azi: "au depus mărturie că era diavolul" ţine de un Ev Mediu în care se făceau procese de vrăjitorie. Cum să înţeleg "inclusiv una dintre iubitele lui"? Aş spune că mărturiile iubitelor sunt cele mai subiective, nu cele mai obiective, tu ce crezi? Cât despre fraza următoare, ea e deja în tonul tendenţios şi plin de capcane al întregii cărţi. În primul rând îl faci pe Sebastian ucenic al diavolului – demonizăm, demonizăm! În al doilea rând, spui că Sebastian "a sfârşit prin a declara" că Nae Ionescu "era diavolul". Iată deja un joc al manierismului logic, te las pe tine, care eşti specialistă, să-i spui pe nume. Să mergem la sursă, deşi e ocultată. Sebastian notează în jurnalul lui, la

data de 31 mai 1941: "Joi seara reuniune la Vianu, cu Ralea, Papilian, Pippide, Eugen Ionescu. Lungă discuţie despre Nae Ionescu, care pentru Ralea şi Vianu nu era decât un stâlp de cafenea, un bărbier, un farsor, un «şef». M-am amuzat să le spun că pentru mine Nae Ionescu era diavolul". Las pe fiecare să judece diferenţa dintre "a sfârşit prin a declara" şi "m-am amuzat să le spun". Plus contextul afirmaţiei, opoziţia între bărbier şi diavol. (Nu vreau să intru în toată literatura cu diavoli pe care o are în spate această declaraţie, dintre care măcar Goethe n-ar trebui ignorat. Dar să trecem).

Din capul locului m-a surprins tonul apodictic şi plin de insinuări al prefeţei. Spui că te bazezi, în studiul tău, pe publicistica politică, ignorată până acum cu totul, şi pe psihologia tânărului scriitor şi apoi faci această afirmaţie: "Nu cred că există vreun document care să poată infirma descrierea pe care i-am făcut-o pentru această perioadă sau care să poată pune sub semnul întrebării concluziile la care am ajuns. De fapt singurul care ar putea schimba concluziile acestei cărţi (dar nu şi partea ei factuală) ar fi Sebastian însuşi..." Oare n-ar fi fost mai bine să laşi pe alţii să cântărească ce-ai scris şi să spună dacă eşti sau nu convingătoare? Nu mi–aş fi închipuit că un autor serios poate afirma că e infailibil, aşa cum o faci tu, este o greşeală pe care o fac în genere debutanţii sau, mai aleş diletanţii. Iar ideea că ar putea apărea un document care să te contrazică e puerilă. Contrazicerile nu iau forma unor documente, ele se referă la felul în care sunt valorificate documentele, felul în care sunt interpretate. Deja când spui că ai scris o carte bazată pe psihologie îţi pui tot demersul sub semnul întrebării. Eşti, ca toată lumea, pe un teritoriu extrem de alunecos, unul al speculaţiilor, al nuanţelor infinitezimale. Dacă e o carte bazată pe psihologie, cum singură spui, ea este, dragă Marta, contestabilă. Tot în cuvântul-înainte îţi descrii cartea ca pe o sumă de citate, "înşiruite academic, unul după altul", când, de fapt, cum voi arăta în episodul următor, sunt citate puse adesea în rame tendenţioase, ramă ce devine mai vizibilă decât citatul însuşi. Şi tot aici îi ironizezi pe toţi cei care au îndrăznit să te contrazică după publicarea unui fragment, cu acelaşi titlu ca volumul de acum, la noi, în România literară: "puneri la punct ale unor neduşi la bibliotecă" sau "obrăzniciile unor ignoranţi care n-au citit publicistica politică a lui Sebastian, dar au declarat pe bază de revelaţie că eu greşesc, sofismele unor amatori" etc. Numeşti luările de poziţie "agitaţie sentimentală" şi nu admiţi obiecţie, deşi prima care creezi această agitaţie sentimentală prin titluri demonice eşti tu. Îmi place să sper că nu vei socoti scrisoarea mea în nici una dintre aceste categorii şi te asigur că n-aş fi scris-o dacă nu mi–ar părea rău că o carte care ar fi putut contribui la limpezirea apelor, le tulbură urât. Faci apoi afirmaţia fără acoperire că Sebastian a fost "cel mai năist" dintre "elevii" lui Nae Ionescu, dar n-am văzut în carte o comparaţie între articolele lui politice şi toate articolele politice ale altor "elevi", care să justifice acest superlativ. O afirmaţie gratuită, din categoria observaţiilor psihologice, probabil.

Şi, în fine, condamni maniheismul nostru care împarte "intelighenţia interbelică în «buni» şi «răi» şi care l-a plasat inerţial pe Sebastian în tabăra celor «buni»." Şi ce faci tu, în carte? Te opui cumva acestui maniheism? Nu! Cu o "ură nempăcată", vorba poetului, şi cu un abuz de adjective, de calificative descalificante, dacă-mi permiţi jocul de cuvinte, îl plasezi pe Sebastian în tabăra celor suprem răi, în tabăra dracilor. Îl faci ţâfnos, autoritar, aspru, arivist, servil, beţiv, urât (trupeşte), sclav, antidemocratic, fascist, masochist (fără metaforă), şi câte şi mai câte, îţi pot da paginile, dar sunt sigură că ţi le aminteşti. Ceva bun în acest om, în această perioadă? Nimic.

Care e ideea care se desprinde din cartea ta? Că Sebastian a făcut conştient parte dintre "călăi", că a profitat (o tot repeţi) timp de 7 ani de privilegiile acestei poziţii şi că şi-a primit apoi binemeritata pedeapsă. E o bucurie a descoperirii "bubei" cum n-am văzut prea des şi – ţi-am citit şi interviul din *Observatorul cultural* – pari a fi foarte mândră că tu eşti cea care ne-o arăţi. Ba mai mult, acuzi o sumă de oameni dintre care unii, ca Z. Ornea, nu se mai pot apăra, de mistificare voită. Dar tu nu spui nici măcar: e un om frumos, care are, episodic, o derută, care suferă o influenţă negativă, tu nu ne arăţi ansamblul, ci, cu redundanţe obositoare, ne arăţi "buba" sub o lupă deformantă. Dacă ai vrut să spui altceva, dragă Marta, în această carte, să ştii că nu ţi-a reuşit. Trăiesc de multă vreme în interbelic, am citit *Cuvântul* (nici titlul ziarului nu e corect, în cartea ta), am citit jurnalele de epocă, inclusiv unele pe care nu le citezi, am citit ziarele şi mi-am făcut o imagine despre Sebastian şi despre relaţia lui cu Nae Ionescu. Nu le recunosc în cele propuse de tine, abia această imagine a lui Sebastian mi se pare falsificată şi mistificată. Am citit cartea ta cu creionul în mână. Îţi voi spune săptămâna viitoare ce semne de întrebare am pus.

Nu îmi plac polemicile. Se poate greşi acuzând sau apărând. În ce mă priveşte, apărarea mi se pare preferabilă, în chestiunile alunecoase. Îl voi apăra şi pe Sebastian, sperând să te conving că nu greşesc, totuşi. Îi datorez această apărare, pentru câte m-a făcut să înţe-

leg despre ce înseamnă a fi om şi a avea prieteni.

Titlul tău, *Diavolul şi...*, este cel care a generat titlul meu. Şi, până la urmă, Marta, despre care diavol vorbim? Despre cel al Inchiziţiei? Despre cel care vrea răul şi face binele, din literatura universală, despre cel ghiduş din literatura română, despre cel cu coarne şi coadă, despre care? Un cercetător trebuie să-şi definească termenii, un gazetar din categoria pomenită în titlul meu, nu. Cred însă că nu ţi-aş fi scris aceste scrisori dacă nu m-ar fi surprins alte două caracteristici ale aceluiaşi tip de gazetărie, prezente în cartea ta: cea mai jenantă e luarea peste picior, paragraf cu paragaf, a lui Sebastian. Am crezut întotdeauna că în deontologia unui cercetător trebuie să fie o atitudine *fair play*, de respectare a personajului de care te ocupi. Şi a doua: nu-i dai niciodată cuvântul ca să se apere, deşi prilejuri ar fi fost destule, cauţi în el numai ce ar stârni curiozitatea unui public avid de rău.

Am reconstituit din carte portretul lui Sebastian. Varianta scurtă: un drac şi un masochist, în sensul tare al cuvântului. Varianta extinsă: un june arivist, "din ce în ce mai arogant" sau "arogant şi dezagreabil", iubitor de privilegii, gata să dea lecţii tuturor şi pe orice subiect, să "decapiteze", să facă "execuţii" (jurnalistice) şi să facă victime "ţintite ca la tir", "turmentat de adoraţie" pentru Nae Ionescu, dar şi "încântat de sine", un om care laudă miniştri ca să primească burse, ins de extremă dreaptă, care îşi aplică umorul "drăceşte", iar după ruptura din 1934, depresiv, beţiv, îşi pierde nopţile prin "crâşme" şi a doua zi se plânge de oboseală. Fără nimic bun în el, fără nici o calitate, un sclav, un om iritant. Nu-i acorzi, în toată cartea, nici măcar o circumstanţă atenuantă, darămite o însuşire pozitivă. Sunt gata să infirm această imagine descriind, în episodul următor şi final, articolele lui Sebastian de la *Cuvântul* şi anii aceia, în ansamblul şi în contextul lor, iar nu prin sinecdocă, ca tine. Şi-l voi invita şi pe el să se apere.

Însă, înainte de asta, permite–mi să completez, pentru cei care nu te-au citit, fişa clinică pe care i–o faci pacientului tău, pentru că asta este Mihail Sebastian în cartea ta, un pacient pe care îţi experimentezi aspiraţiile, nu de psiholoagă, cum spui în prefaţă, ci de psihanalistă improvizată. Spun asta pentru că nu dai nicăieri măcar un titlu al unei cărţi de gen sau consemnarea vreunei păreri de specialist pe care te bazezi. Argumentele din cărţi de specialitate lipsesc cu totul din bibliografia ta, toate afirmaţiile din acest sector sunt fără acoperire. N-aş avea nimic împotriva acestui lucru dacă ai scrie roman sau eseu, avem cu toţii lecturi din marii psihanalişti, dar tu scrii un studiu (aşa îl numeşti), un text de contestare a concluziilor tuturor celor care l-au receptat pe Sebastian până la tine. După câte ştiam eu, un studiu trebuie să fie obiectiv, corect, cu argumente bibliografice convingătoare, cu stil neutru. Să vedem cum stau lucrurile în al tău. Toate cuvintele sunt conotate negativ şi insinuante, atunci când e vorba de Sebastian. Două exemple cu valoare de metodă. Primul: nu spui că Sebastian plânge la moartea lui Nae Ionescu, spui boceşte. Aici, în nuanţa care desparte un bărbat care plânge – şi eroii homerici plâng în hohote nestăpânite – de unul care boceşte (copiii şi femeile tocmite bocesc), stă totul. Al doilea: elimini câte un cuvânt-cheie. Aşa este cel cu "m-am amuzat", de pe copertă, din rezumate, dar şi în interiorul cărţii, la p. 186, unde parafrazezi cu accente în plus sau în minus citatul din jurnal, cu această omisiune esenţială.

Cu ce titlu transformi visele consemnate în jurnal în concluzii absolute? Nici dacă ai fi Freud şi Jung laolaltă n-ai putea da valoare absolută interpretării unor vise consemnate în treacăt, nu se ştie cât de ciuntit, în jurnal, ţi-ar trebui măcar o discuţie detaliată cu "visătorul". Într-o zonă atât de nuanţată şi de nesigură, în care fiecare amănunt contează şi într-un domeniu în care fiecare are altă părere, în care nu există adevăruri definitive, tu vii cu interpretări unice, de tip "cheia visurilor": dacă visezi cal alb înseamnă că... Iată unul dintre exemple: "(...) îl visa adesea (e o exagerare n.m., I.P.) pe Nae, şi mereu în postură de autoritate – director de liceu, de exemplu – ceea ce ne arată că Sebastian, în faţa directorului său, regresa invariabil la vârsta de licean (...), o vârstă de adolescent, de *imatur"* (subl. Marta Petreu). Las concluzia deoparte şi remarc doar gratuitatea adverbului *invariabil,* "regresa invariabil la vârsta de licean". Ca să-l foloseşti ar trebui să ştii toate visele lui Sebastian, nu crezi? Psihanaliza, după cum nu mă îndoiesc că ştii, a avut dintru început un rost terapeutic. Scotocirea, chiar cea de specialitate, nu amatoristică, prin subconştientul unui om cu rostul de a-l caricaturiza cred că e exclusă.

Vorbeşti de episodul reîntâlnirii lui Sebastian cu Nae Ionescu de la Balcic, din 1934, pe care-l iei dintr-o scrisoare a lui Sebastian către Mircea Eliade. Îl introduci tendenţios: Sebastian "a ţâşnit în braţele lui Nae la cel dintâi pretext" (p. 157). Sebastian nu a ţâşnit în braţele lui Nae Ionescu, după cum rezultă chiar din fragmentul dat de tine, ci a acceptat, amuzat şi luat pe nepregătite de întâmplarea pe care o numeşte "lovitură de teatru", invitaţia neaşteptată a acestuia de a rămâne câteva zile ca musafir al lui. Apoi Sebastian povesteşte: "M-a instalat într-o odaie superbă, mi-a dat un costum alb de marinar în echipajul vasului lui şi gata. Au fost

patru zile excelente." Promite să povestească altă dată mai mult despre gazda lui şi casa din Balcic. Acest fragment devine pentru tine prilej de bătaie de joc de un gust îndoielnic: "De ce l-a îmbrăcat Nae în «mariner»? De ce s-a lăsat Sebastian deghizat ca o păpuşă?" Întreb şi eu: de ce "mariner" şi de ce "păpuşă"? În primul rând, e posibil ca toată speculaţia ta să fie greşită. Măcar încă o interpretare e perfect plauzibilă. Eu cred că logica frazei e "mi-a dat un costum alb, de marinar în echipajul..." Cauza pentru care Nae Ionescu îi oferă lui Sebastian un costum alb, fie el sau nu de marinar (şi nu de "mariner", şi nici de păpuşă!), e limpede spusă în scrisoare: "Joi dimineaţa am plecat la Balcic (...) Seara urma să mă întorc (la Bucureşti)." Aşadar, avea un singur costum, cel de pe el, desigur că mototolit de drum. Or, invitat şi acceptând să rămână la Balcic mai multe zile – suntem în interbelic! – avea nevoie de o ţinută decentă. Nimic mai politicos, mai firesc, decât să primească, pentru cele câteva zile în plus, un costum curat, de vară. Iar metafora cu vasul ţine de peisajul marin şi de formulele scriitorului Sebastian, şi nu are nimic rău. A da cuiva un costum pentru un sejur neprevăzut e, în interbelic, un lucru la fel de obişnuit cu a pune un tacâm în plus la masă, pentru un musafir picat pe neaşteptate. Răspunsul sugerat de tine la întrebarea formulată falacios – "De ce s-a lăsat Sebastian deghizat ca o păpuşă?" – e altul. Şi anume: "din plăcerea masochistă de a i se supune". Nu cumva şi plăcerea omului civilizat de a purta haine curate în loc de cele transpirate pe drum (suntem în august) e tot masochistă? Îţi reiei formula băşcălioasă, descalificantă pentru un cercetător onest, şi câteva pagini mai încolo (p. 161): "(...) Nu e de mirare că l-am văzut pe Sebastian fugind, cu prima ocazie, în braţele lui Nae şi lăsându-se costumat în «mariner». O anticipaseşi la p. 154: "În toiul încăierării de presă, în timp ce se refugiase la Balcic «în echipajul» şi în braţele lui Nae". Povestea cu refugierea, fuga, ţâşnirea în braţele lui Nae Ionescu îţi aparţine în întregime, e contrazisă chiar de fragmentul citat, dar repetând-o de trei ori îi dai aparenţe de valabilitate.

Consemnarea ta legată de pseudonimul lui Sebastian este la fel de interesantă ca aceea a deghizării în "păpuşă". Bazându-te pe o simplă notă a unei nepoate a lui Sebastian care nici nu-l cunoştea – o spui chiar tu, "unchiul necunoscut" – pomeneşti, fără a exprima vreo reţinere sau îndoială, ipoteza că Sebastian şi-a ales pseudonimul de la Sfântul Sebastian "le saint patron de gays". Spunând că doar consemnezi ipoteza nepoatei "nous avons longtemps cru que Sebastian et ses deux frères étaient des cryptohomosexuels" sugerezi că, dacă tu nu extinzi analiza în această direcţie, ea este totuşi una de exploatat. Şi revii la laitmotivul tău, cel al masochismului. Mai e nevoie să spun că Sebastian e un nume relativ frecvent, înainte de interbelic, în interbelic ca şi azi, şi că a-ţi boteza copilul aşa sau a-ţi lua acest pseudonim nu înseamnă neapărat altceva decât că-ţi place acest nume? Poate că l-a luat de la Johann Sebastian Bach sau de la oricine altcineva. Mai e nevoie să spun că "nous avons longtemps cru" presupune că acum nu mai crede aşa, deci cercetarea nu poate fi extinsă în această direcţie? Mai e nevoie să spun că *Jurnalul* lui Sebastian elimină orice interpretare de acest fel?

Asemenea explicaţii îmi amintesc de anecdota cu Nastratin Hogea povestită de Caragiale într-o scrisoare către Vlahuţă. Ţi-o refac din memorie: zice că un om hâtru l-a întâlnit odată pe Nastratin Hogea (care în varianta lui Caragiale e un fel de Păcală). Şi omul îi spune că, dacă ghiceşte ce are în traistă, i-l dă lui, să-şi facă jumări. Iar Nastratin se gândeşte, nu-i vine nimic în minte şi cere să i se repete ghicitoarea. Dacă ghiceşti ce am în traistă, zice iar omul, ţi-l dau să-ţi faci jumări. Nastratin cere amănunte în plus, doar-doar o reuşi să dea răspunsul. Omul zice atunci că lucrul e oval, cu coajă albă şi tare, iar dacă spargi coaja, înăuntru are ceva albicios şi miez galben. Iar Hogea, uşurat, răspunde cam aşa: "Ei, aşa mai merge, acum am ghicit: e vorba de o gulie pe care ai scobit-o şi-năuntru ai aşezat o bucăţică de morcov galben". Pare-mi-se că şi Călinescu citează undeva anecdota, cu gulia devenită la el bostan, ca exemplu pentru criticii care, oricât ar citi, ocolesc cu orice pret, răspunsurile la îndemână şi se complică inutil.

(Continuare în numărul viitor)

Generalul american Stanley McChrystal are reputaţia unui militar care spune lucrurilor pe nume.

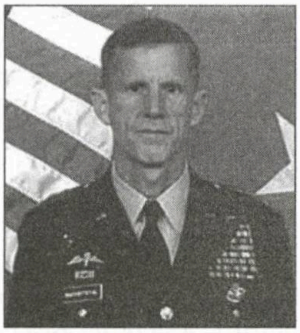

Astfel, de curând, într-o discuţie despre mersul războiului din Afganistan, el a afirmat, în faţa unui grup de politicieni de la Casa Albă şi de la Londra, că tactica adoptată până în prezent de forţele coaliţiei a fost greşită şi că trebuie găsită o altă metodă pentru a-i învinge pe Talibani.

Clar. Şi limpede: precum un Chrystal.

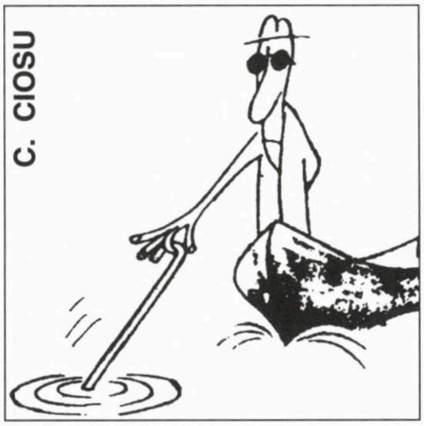

Pescuitorul de perle

La Dona è mobile

«Cartea apărută în haine de sărbătoare, țesute de graficiana de excepție Dona Stan (de la ed. Hasefer), este terapeutică.»

("Viața noastră", Tel Aviv, nr. 17.261/09; comunicată de ing. Sil-

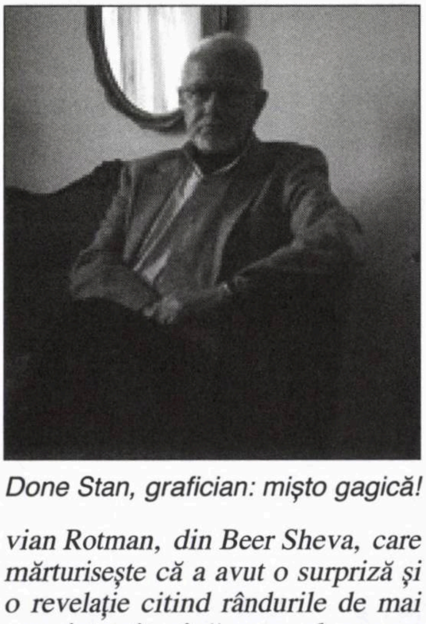

Done Stan, grafician: mişto gagică!

vian Rotman, din Beer Sheva, care mărturiseşte că a avut o surpriză şi o revelație citind rândurile de mai sus, întrucât până acum el crezuse (ba chiar era gata să pună mâna-n foc pentru asta) că, de fapt, cunoscutul grafician de la "Hasefer" nu este femeie, ci bărbat.)

Perla de la San Michele

«Muntele (Mont) San Michele se află în regiunea franceză Normandie. Castelul este construit pe vârful unei stânci. (...) Zona a apărut şi în literatură, în romanul lui Axel Munthe "Cartea de la San Michelle.»

("Magazin", Tel Aviv, 21.09. 09; comunicată de ing. Radu I. Gaton, Tel Aviv, care comentează uluit:

"Nici nu ştiu cu ce să încep! Întâi şi întâi, castelul nu e castel. Este o splendidă mânăstire... Mont Saint-Michel, construită acum peste o mie de ani, în stil gotic. Apoi: cartea lui Axel Munthe se numeşte "Cartea de la San Michele" şi nici în carte nu e vorba de un castel; iar "zona" se află nu în nordul Franței, ci pe insula Capri, din Italia".)

Performanță unică în istoria presei mondiale: numărul trecut al publicației apare după numărul viitor

("Revista mea", Tel Aviv, nr. 2413/09; comunicată de Petre Cioclu, din Kiriat Yam, – care aplaudă cu entuziasm isprava fără de pereche a celor de la "Revista mea", care au reuşit – presupunem că după nenumărate eforturi şi experiențe – să scoată mai întâi numărul din 24 august a.c. şi doar apoi numărul din 21 august 2009.)

Poşta

Doru Stinghe, Oradea, România; **Anamaria Crişan,** Lausanne, Elveția; **Solomon Haberthal,** Bat Yam (observații bune, dar nu perle).

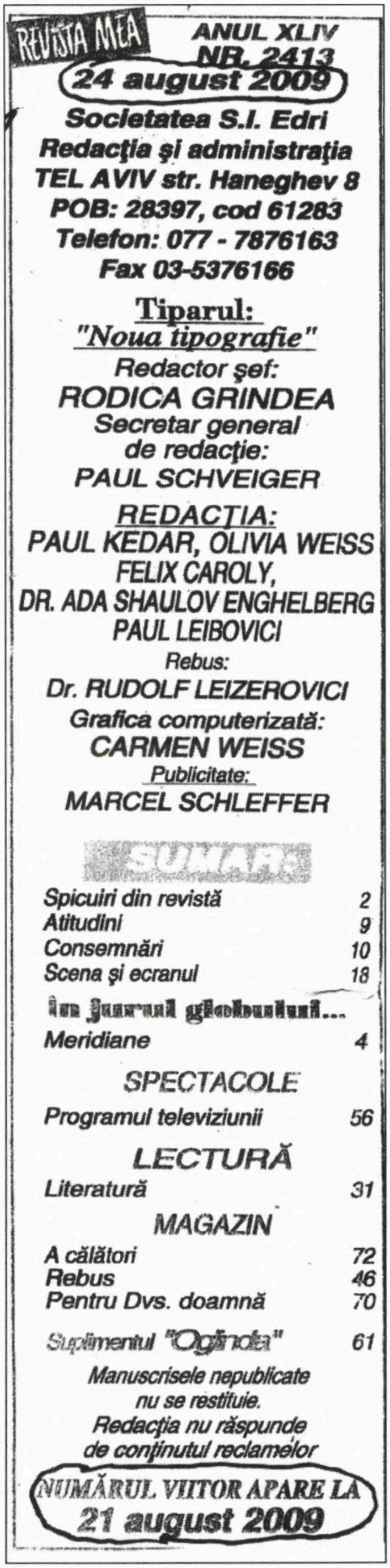
REVISTA MEA
ANUL XLIV
NR. 2413
24 august 2009
Societatea S.I. Edri
Redacția şi administrația
TEL AVIV str. Haneghev 8
POB: 28397, cod 61283
Telefon: 077 - 7876163
Fax 03-5376166
Tiparul:
"Noua tipografie"
Redactor şef:
RODICA GRINDEA
Secretar general de redacție:
PAUL SCHVEIGER
REDACȚIA:
PAUL KEDAR, OLIVIA WEISS
FELIX CAROLY,
DR. ADA SHAULOV ENGHELBERG
PAUL LEIBOVICI
Rebus:
Dr. RUDOLF LEIZEROVICI
Grafica computerizată:
CARMEN WEISS
Publicitate:
MARCEL SCHLEFFER

SUMAR

Spicuiri din revistă	2
Atitudini	9
Consemnări	10
Scena şi ecranul	18
În jurul globului...	
Meridiane	4
SPECTACOLE	
Programul televiziunii	56
LECTURĂ	
Literatură	31
MAGAZIN	
A călători	72
Rebus	46
Pentru Dvs. doamnă	70
Suplimentul "Oglinda"	61

Manuscrisele nepublicate nu se restituie.
Redacția nu răspunde de conținutul reclamelor

NUMĂRUL VIITOR APARE LA 21 august 2009

O povestire de
ION MUREŞAN - Cluj

Un protest bărbătesc

Ilie, bărbatul din Podoleni, dă o lecţie usturătoare politicienilor de pretutindenea.

Ilie O. din Podoleni Neamţ nu ar fi făcut gestul acela radical, dacă primarul nu i-ar fi atras atenţia să-şi cureţe şanţul din faţa casei şi să dea parii cu var. L-a atenţionat doar pe el. Vecinului Vasile, care are tractor şi remorcă şi-i aduce în fiecare an primarului lemnele din pădure, nu i-a zis nimic.

La ora 19 încă nu era hotărât. A mai cerut o bere şi o vodcă, în speranţa că i se vor lumina minţile. Un lucru era clar: era nevoie de cineva care să ia o atitudine bărbătească, să le bată nasul porcilor ăia de corupţi până în măduva oaselor. Iar dacă nu el, atunci cine?

La ora 20 încă nu era hotărât. A mai cerut o bere şi o vodcă. Nu era uşor să te decizi pentru o implicare totală în viaţa politică a ţării şi apoi consecinţele gestului său ar putea fi dintre cele mai grave. Fără îndoială că ziarele vor scrie cu litere mari, pe prima pagină: "Ilie, bărbatul din Podoleni, dă o lecţie politicienilor". Nu e treaba lui să dea titluri, asta e meseria ziariştilor. Ei vor găsi un titlu mai bun, de exemplu "Ilie, bărbatul din Podoleni, dă o lecţie usturătoare politicienilor de pretutindeni". Numele satului va străbate meridianele lumii. Vestea va face înconjurul ţării cu mare viteză. S-a mutat mai aproape de televizor şi-a aprins o ţigară. A ascultat gânditor. Aceleaşi ştiri îngrijorătoare: inflaţie, sărăcie, afaceri murdare.

La ora 21 nu era hotărât. În schimb s-a decis să treacă pe vin, băutura marilor voievozi. În vin sunt adevărul şi virtutea. Bine că s-a bărbierit de dimineaţă, pentru cazul în care vor veni şi de la televiziune. Gestul său nu trebuie să pară unul disperat, ci unul lucid, izvorât din dragoste de patrie. Un gest exemplar. Da, va merge până la capăt.

La ora 22 nu era hotărât. Şi-a zis în gândul lui: "Ilie, înapoi la vodcă şi la bere". La ora 23 se închide cârciuma, aşa că a comandat o sticlă de vodcă întreagă şi trei beri. În fond, nu trebuia să se grăbească. Noaptea e un sfetnic bun.

A plătit şi cu sticla de tărie în buzunar a luat-o spre casă. A avut un somn agitat, dar profund. Dimineaţa îl durea capul de sta să-i crape. Nevasta, bodogănind printre cratiţe, îl călca pe nervi. A luat un carton şi două ace cu gămălie şi s-a dus la cârciumă. "Cui pe cui se scoate", şi-a zis în sinea lui şi a cerut o vodcă mare.

La ora 10 era hotărât. A scris pe carton cu pixul, cu litere mari, îngroşate: "Greva foamei. Cer schimbarea urgentă a primarului din Podoleni, a şefului de post, a prefectului, a Guvernului şi a Preşedintelui României!". Şi-a prins cartonul pe piept şi s-a aşezat pe banca din faţa primăriei. Într-un sfert de oră se adunaseră în jurul lui copiii de la şcoală, popa, directorul (care a alungat copiii), doctorul, şeful de post, primarul şi nevasta. Cineva, un binevoitor, a anunţat cazul la judeţ. Toţi au încercat să-l tragă de limbă şi să-l facă să renunţe. "Ce rău ţi-am făcut eu, măi Ilie, a vrut să-l înmoaie şeful de post. A apărut şi o maşină pe care seria "Pressa" şi un tinerel l-a fotografiat din mai multe poziţii. Ilie a spus doar atat: "Ce am avut de spus, am scris!"

Nu i-a fost uşor să stea pe bancă şi să facă faţă tuturor privirilor. Din cauza emoţiilor l-a lăsat şi durerea de cap. Şi, ce era şi mai rău, simţea cum aburii alcoolului îl părăsesc. Dacă mai venea multă lume să-l vadă, în două ore avea să fie treaz.

Măcar dacă nu ar fi băut cafeaua adusă de primar, care l-a îmbrobodit că la greva foamei cafeaua "se permite". La ora 11 nu era hotărât. A mâncat un măr. La ora 11.30 nu era hotărât. A mai băut o cafea. La ora 12 era hotărât: treaz-trezuc a rupt cartonul şi a plecat acasă.

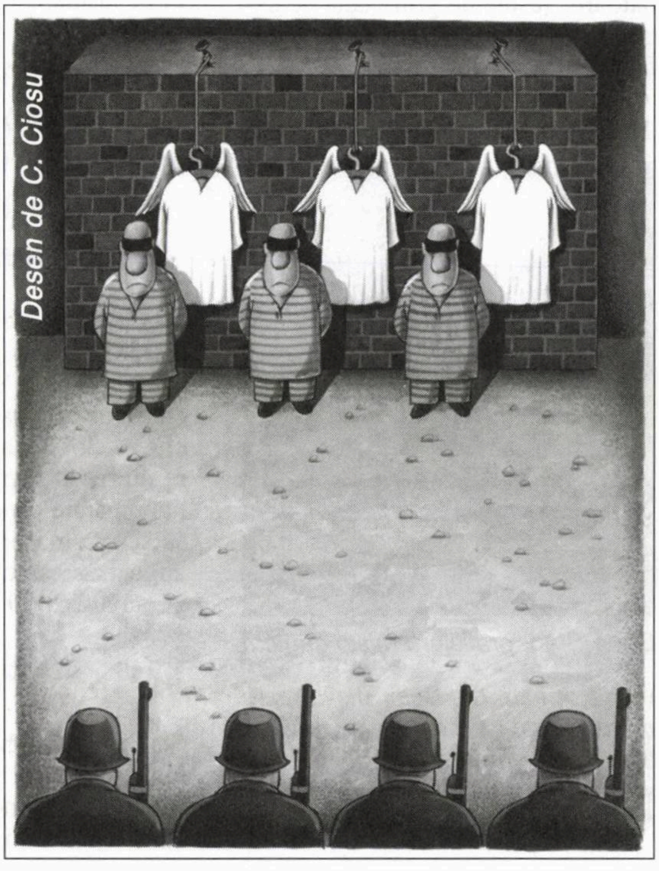

O povestire de ANDREI FISCHOF

Statuile vii

O privea din balcon. Da, era bătrânica. Şi deodată îl năpădiseră amintirile.

Pironit locului, o privea, de sus, din balcon: o pădure de amintiri îl năpădi deodată, iar întunecimea, cărările-i ascunse, îl înspăimântau acum mai mult decât luminişurile lucidităţii. Căci iat-o jos, lângă maşina albastru-argintie, iat-o oprită cu gândul aiurea, stând fără nici o ţintă, inertă, ca o statuie care respiră, lăsându-se în voia fiicei sale care, închizându-i nasturii pardesiului cândva verde, căuta să-şi ascundă faţa emanând, ca o sudoare rău mirositoare, un amestec de milă şi de groază.

Uşa limuzinei, trântită sec. Ginerele, răspândind eleganţa după-amiezelor de sâmbătă a cartierelor evreieşti din oraşele provinciale danubiene, îşi împinge pălăria pe ceafă şi aruncă ţigara fumată până la jumătate: un uşor dispreţ şi lehamite, sau ambele la un loc. Ca şi cum ar fi rostit, pentru sine şi pentru ceilalţi: "În definitiv...".

Iat-o deci, iarăşi, după atâţia ani: se făcuse parcă mai mică, se gârbovise, devenind ea, toată, un baston cu mânerul îndoit – un baston în care se sprijinea o lume ciudată, de amintiri trăite şi viitoare – iar privirea-i cenuşie rămăsese undeva cu multe decenii în urmă, într-o vreme de ea ştiută. Glasul, probabil glasul îi rămasese neschimbat: gros, cu vorba repezită, căzând, dur, peste întrebări rostite şi nerostite. Să fi avut optzeci de ani, nouăzeci poate, nimeni nu ştia exact, poate nici ea însăşi – făcea însă parte din categoria celor născuţi bătrâni, a celor care sunt dintotdeauna bătrâni. Ea era, de fapt, dincolo de gradul relativ apropiat de înrudire, ultimul mohican al unui arbore genealogie încâlcit, pe care el nu reuşise niciodată să-l închege, fie pentru că mereu descoperise câte o nouă încrengătură, fie pentru că uneori nu pătrundea nişte relaţii ciudate, dar atât de simple pentru cei dinainte. Şi apoi, mulţi dispăruseră; 18 suflete, atâtea dispăruseră deodată, în anii de groază, şi însăşi transcrierea numelor lor de către o ramură rămasă frântă, ca o aripă de pasăre ucisă în zbor, provoca un ciudat sentiment de ruşine: ca şi cum ar fi fost el vinovat faţă de cei de dincolo, faţă de el însuşi, că rămăsese viu, că oraşul în care trăise – copil abia înţelegând poveştile – căzuse în partea de dincoace a graniţei şi nu apucaseră să se folosească vagoanele trase în gară spre a-i duce şi pe ei undeva în pântecele Europei aprinse.

Ultimul mohican al acestei încrengături de nume – care se repetau din ce în ce mai rar, devenind nume cu rezonanţe tot mai apropiate acestor vremuri, mai stridente şi mai nenaturale – era ea, această fiinţă care, acum, prin însăşi apariţia ei bizară în faţa balconului, jos, în parcarea pentru locatari, răsturnase într-însul muntele tuturor amintirilor copilăriei, cu toate mirosurile atât de adânc impregnate în fiinţă, ale bucătăriei mari, în care pisicile se mângâiau singure în serile de iarnă, lipindu-se, perverse, de picioarele străinilor, cumpărători sau vânzători cunoscând mai bine decât el secretele familiei; şi, din când în când, apariţia ştiută şi totuşi bruscă a acestei bătrâne, venind din satul dintre râuri, dintre ape, din casa aceea peste care cu anii crescuse şoseaua, iar ea, casa, gârbovită asemenea stăpânei, zâmbea vinovat goanei de neînţeles de pe panglica cenuşie de beton. Casa aceea – "O, dacă ai şti ce curat era aici, cum era duşumeaua asta, galbenă, aur nu alta, când eram copil şi veneam la bunicul meu", aşa i se spusese totdeauna de către cei mari – casa aceea, de fapt două încăperi şi o bucătărie de vară în spate, lângă malul abrupt, casa aceea fusese pentru el locul de oprire devenit instinctiv obligatoriu, în drumurile sale spre oraş. La început singur, apoi cu cei cu care se înconjurase formând un nou sâmbure, un nou mugur pe ramurile acelui arbore genealogic – se opreau la casa cea mică, s-o vadă pe bătrână. Era un fel de aerisire, un fel de respiraţie adâncă, o întâlnire periodică, necesară, cu misticul, cu adevăratul mistic: cel mirosind a pământ, a tăcere, a bulgări, a zăpadă căzând, grea, pe acoperişuri, a ţurţuri lucind pe streaşinile verandei. O tăcere pe care, evident, noua generaţie nu mai avea şansa să o cunoască cu adevărat.

Ca şi mirosul inimitabil al cocenilor de porumb smulşi de ea şi purtaţi, cinci, zece, câţi îi încăpeau în braţe. Ca şi mirosul moale şi dulceag al mustăţilor reci şi umede curgând din cocenii de porumb, cu pănuşa verde lăsându-se dezbrăcată şi descoperind boabele lăptoase, alb-gălbui, ca dinţi care nu au cunoscut niciodată durerea metalică a cleştelui.

...Iat-o deci, jos, stând nemişcată între maşinile care–şi dormeau somnul de după-amiază, iat-o, ţeapănă şi pierdută şi îndepărtată, lăsându-i pe ceilalţi să caute cu privirile tracasate numărul blocului, ascuns sub nişte cearşafuri atârnate la uscat. Da, desigur, pe el îl caută, mai fuseseră o dată aici, dar uitaseră, aşa se întâmplă, vizitele la rude devin, după un timp, lucruri obositoare pe care le repeţi din ce în ce mai rar, apoi abia dacă le repeţi, aşa că rămân doar prilejurile bucuriilor sau ale tristeţilor atingând, oficial, întreaga familie – nunţi, naşteri, morţi – pentru ca rudele să se revadă. Pe el îl căuta. Nu se mişcă din balcon, nici semn nu le făcu: continua să o privească pe bătrână, lăsându-se cotropit

de valurile, surprinzător de puternice în perfidia lor, ale amintirilor.

O oboseală amară se întrezărea pe faţa ofilită a bătrânei. Era aceasta o părere doar, ori reflectarea paradoxului ultimilor ani, când întreaga ei fire, ce a mai rămas dintr-însa, fusese pusă în faţa unicei alternative asigurându-i supravieţuirea: risipirea între trei continente, fără a se mai regăsi pe sine, niciodată, nicăieri.

Casa cea veche dispăruse – la început i se smulsese din suflet, iar apoi dispăruse cu adevărat, făcând loc şoselei neîncăpătoare. După multe insistenţe, acceptase – mai mult pradă oboselii decât convingerii că aşa e bine – să vândă casa şi curtea care o înconjura, şi se mutase la mezin, în oraşul de la celălalt capăt al unuia dintre cele două râuri care înconjurau satul. Se despărţise greu – era casa în care ea însăşi se născuse, casa de care, Doamne, dar ce rost are – se despărţise greu, simţise în suflet aceeaşi greutate pe care-şi imaginase că o simţise la rândul său casa însăşi la despărţirea ei, pe rând, de toţi ceilalţi, plecaţi de aici, pentru totdeauna. Într-o clipă de slăbiciune – "lasă, mamă, semnează aici, crede-mă că e mai bine", aşa îi spusese mezinul, singurul rămas să se îngrijească de soarta acestor relicve din care şi ea făcea parte – într-o clipă de slăbiciune voise să-şi păstreze o palmă de pământ, acolo lângă râu, s-o închirieze vreunui vecin din sat ca acesta să o cultive, să nu se prăpădească, deşi ştia prea bine că dorinţa asta e ca un pai de care se agaţă în disperarea ei, căci iată, nemaiexistând nimic, nu are nici măcar un pretext să revină din când în când în ţară. Nu s-a putut. Nu s-a putut, deşi voise mult de tot, căci ştie, cutia aceea de beton în care avea să locuiască o va înăbuşi, o va strivi, o va ucide, acolo departe de toate, departe de trecut.

Dar nu, blocul n-a înăbuşit-o, a înspăimântat-o doar, a ameninţat-o cu tăcerea închisă în pereţii reci şi cu zgomotele nopţilor vecinilor, dar n-a sugrumat-o. S–a luptat cu el, s-au pândit unul pe celălalt, noaptea, şi nu o dată s-au zbătut, încleştaţi unul în celălalt, în orele luminate de lună, în prima iarnă, acolo, în camera care i se spusese că e a ei, dar care îi rămăsese în veci străină, în camera aceea în care auzea ascensorul ca o lamă tăindu-i şira spinării, departe de răsuflarea veche a pereţilor de lut ai casei; nu o dată se luptase ea atunci cu propria ei fiinţă, cu propriul gând deznădăjduit, cu şoaptele venind dincolo de toate şi care-i spuneau să-şi pună singură capăt traiului pe lumea asta şi să plece, de bună voie şi nesilită de nimeni, acum, cât e în puterea minţii, să plece să-l întâlnească pe omul ei, dincolo de toate, dincolo de lume şi de aerul acesta obositor.

Dar n-o făcuse şi niciodată nu-şi explicase de ce nu avusese curajul s-o facă, iar acum viaţa i se frânsese singură, ruptă, dur, de dorurile sale spre trei continente, spre trei oraşe, în fiecare dintre ele trăind câte o

CALENDAR
Noiembrie

1 noiembrie a murit Nicu Horodniceanu (2000)
3 noiembrie s-a născut Paul Cornea (1924)
4 noiembrie s-a născut Idov Cohen (1909)
4 noiembrie s-a născut Felicia Keifa (Rollinger)
4 noiembrie s-a născut Horia Aramă (1930)
4 noiembrie s-a născut Oliver Lustig (1926)
4 noiembrie s-a născut Cella Serghi (1907)
7 noiembrie s-a născut I. A. Candrea (1872)
8 noiembrie s-a născut Olga Zaicik (1921)
9 noiembrie s-a născut Lucian Boz (1908)
10 noiembrie s-a născut Ştefan Cazimir (1932)
10 noiembrie s-a născut Carol Isac (1929)
10 noiembrie a murit Al. Jar (1988)
11 noiembrie s-a născut M. Davidoglu (1910)
11 noiembrie a murit Ion Trivale (1916)
12 noiembrie s-a născut Mircea Schrager-Costin (1918)
14 noiembrie s-a născut B. Fundoianu (1898)
14 noiembrie s-a născut Nelu Marian (Hary Marcovici) (1932) **15 noiembrie** s-a născut George Bar-On (1915)
15 noiembrie a murit Zigu Ornea (2001)
16 noiembrie s-a născut S. Iacobson (1916)
16 noiembrie s-a născut A. Clain (1907)
17 noiembrie a murit Gh. (Babu) Ursu (1985)
18 noiembrie s-a născut Aurel Felea (1920)
18 noiembrie s-a născut Isaia Iancovici (1914)
19 noiembrie s-a născut Marcel Breslaşu (1903)
19 noiembrie s-a născut Boris Mehr-Marian (1941)
20 noiembrie s-a născut Al. Jar (1911)
21 noiembrie a murit Lucian Raicu (2006)
22 noiembrie s-a născut Leon Sărăţeanu (1919)
23 noiembrie a murit Ury Benador (1971)
25 noiembrie a murit prof. univ. Emil Boldan (1997)
26 noiembrie a murit Valentin Silvestru (1996)
27 noiembrie s-a născut Nina Cassian (1924)
27 noiembrie a murit George Almosnino (1995)
29 noiembrie a murit I. Livadaru (2000)
30 noiembrie s-a născut Dr. Steuerman-Rodion (1872)
30 noiembrie s-a născut Şlomo Fridental (1908)
30 noiembrie a murit Sebastian Costin (1997)

părticică dintr-însa, din sufletul și trupul ei gârbovite amândouă la fel: fata, cel mare și mezinul.

Cândva, unise cu gândurile sale și cu lacrimile înăbușite în pernă acele trei continente, și nu crezuse că va avea puterea să le unească și cu fapte. Seară de seară, noapte de noapte, înnoda rămășițele unor amintiri și făcea din ele o păpușă de cârpă pe care și-o punea sprijin visurilor. Seară de seară se risipea între cei trei pe care-i adusese, vii, la lumina acestui soare, și care acum, vorbind limbi străine ei, sau vorbind aceeași limbă însă cu cuvinte pe care ea să nu le înțeleagă, își trăiau viața lor, drumul lor, cu bucuriile și necazurile lor, și numai ale lor. Nu, nu-i condamnase niciodată, la urma urmei firea își cerea partea ei, chiar dacă ea a rămas cu o jumătate de veac în urmă; în casa părintească, făcuse, la rândul ei, același lucru: cotise, căutând un ungher departe de tot, în care să-și facă, ea, cuibul. Tocmai pentru că nu-i condamnase, nu-i obliga niciodată, cel puțin pe cei doi, fata și cel mare, trăind pe alte meleaguri, nu-i obliga niciodată s-o aducă la dânșii. Când i se ivise prilejul, în mod surprinzător, plecase și nu atât plecarea undeva într-o țară cu un nume greu de pronunțat, în America de Sud, îi uimise pe cei rămași în urmă, ci revenirea ei, la sorocul promis, întreagă, vie, nevătămată, cu o pungă uriașă de cadouri, până și pentru vecinul de lângă casa dintre ape.

Dar, acolo, cel mare – preferatul ascuns al inimii sale – o primise ca pe un bagaj cu care nu știa exact ce să facă. Și nici ea nu știa ce să facă cu ei, așa încât, în toată șederea ei acolo, îi ocolise, retrăgându-se într-un balcon imens, umed, sufocat de plante uriașe, înspăimântătoare, străine. Ca niște statui vii. Copiii, ei înșiși, i se păreau statui vii, astfel că, de fiecare dată când somnul nu-i venise nici în casa mezinului, nici în a fetei, nici în aceea a băiatului cel mare, vedea în fața ochilor râurile ce înconjurau satul, râurile care înconjuraseră viața ei, fără s-o inunde.

Crezuse, apoi, că asta e tot. Că s-a terminat. Ea însăși simțise că e deajuns. Obosise. Devenise o povară nu numai pentru cei din jur, dar și pentru ea însăși. Asemenea plantelor acelea obositoare. Statuie vie.

Și totuși, iată, încă nu. Îi este dat să vadă încă multe. Să audă multe. Purtată de alte mâini, lăsându-se în voia hotărârii altora, dar încă nu-i este dat să plece.

Iat-o, jos, așteptând neajutorată ca ei, cei doi, fata și ginerele, să găsească în sfârșit o adresă, o locuință în care să urce, iarăși să urce, să se așeze, să răspundă monosilabic la niște întrebări, mereu aceleași, care de fapt nici nu așteaptă răspuns, ca apoi, după o clipă doar, să nu mai înțeleagă nimic din ceea ce se vorbește în jur, să rămâna iarăși singură, dincolo de zidul nevăzut al vârstei. Singură cu casa ei, cu gândul la casa ei, la dușumelele frecate vineri la prânz înaintea intrării Shabatului, până se fac galbene ca spicul, la zidurile care au închis în ele scâncete de copii și șuieratul ultimei respirații.

...Aprinse lumina pe terasă și îi strigă. Cei doi se întoarseră brusc, speriați, răsuflând apoi ușurați, cu oarecare reproș în priviri. În timp ce bătrâna, abia întorcându-se, îi aruncă o privire șugubeață, zâmbind ca pentru ea, de parcă i-ar fi auzit gândurile.

De pareă i-ar fi dat, din nou, un braț de porumb proaspăt cules, de dincolo de gard, din curtea casei dintre ape.

Desen de C. Ciosu

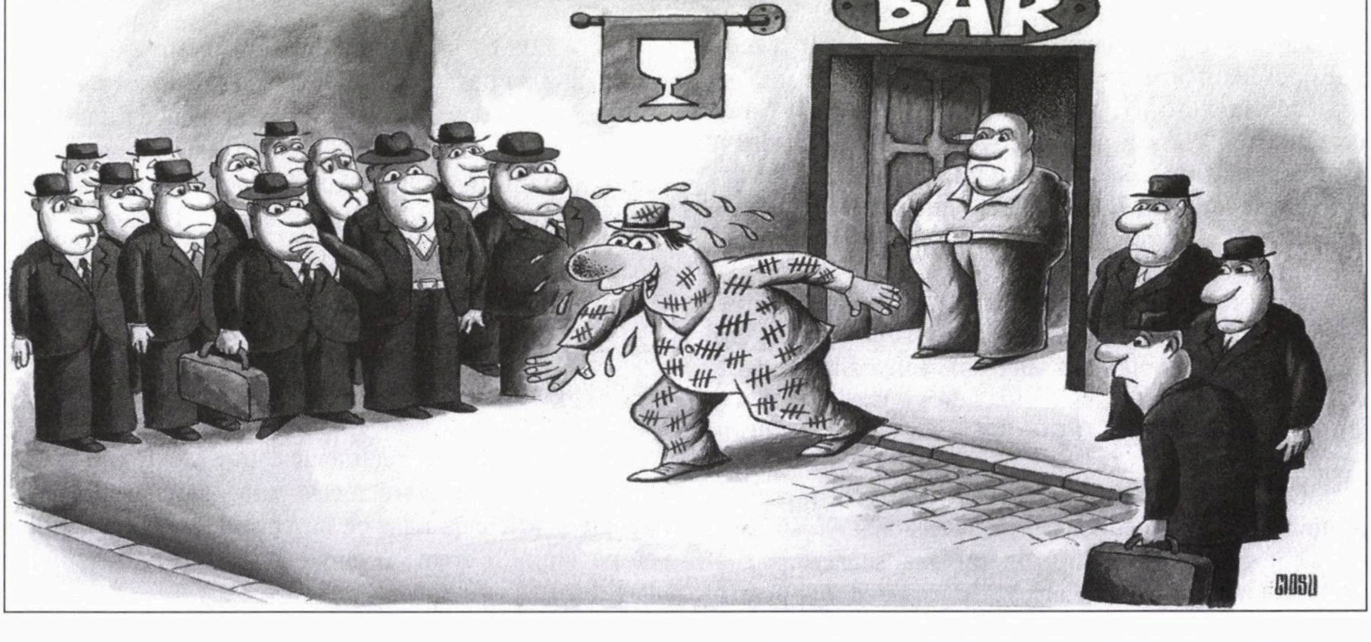

O schiță de
DOREL SCHOR

Porecle din copilărie

Îi caut pe colegii mei de şcoală: Moise mălai-mare, Milu Pişer, Pagubă ş.a.

La început, nu am prea înţeles de ce domnul Milton Greenberg din Australia mi se adresa tocmai mie. Plicul pe care îl găsisem în căsuţa poştală era elegant, prestigios şi (ceea ce îi conferea un spor de greutate) cuprindea un cec la purtător de trei sute de dolari australieni. Dumnealui scria, în puţine cuvinte, că va sosi în ţară peste aproximativ o lună, că are rezervată o suită la unul din marile hoteluri cu cinci stele şi că doreşte să-şi reîntâlnească foştii colegi din şcoala primară israelito-română. Lista foştilor prieteni care urmau să participe: Moise mălai-mare, Lică bandit, Pagubă, Ivan şahist, Idel Leimah, Milu pişer, Bidon, Sami şchiopul... O întâlnire peste ani!

Misiunea mea ar fi fost destul de simplă, dacă aş fi avut măcar cea mai mică idee despre personajele astea. În plus, era evident că nici măcar corespondentul meu, cu toată nostalgia dumisale, nu reţinuse decât poreclele cu care se gratula puştimea în pauzele dintre lecţii şi nu numele şi prenumele cu care eram strigaţi la catalog.

Am publicat, bineînţeles, un anunţ în câteva ziare: "În vederea unei întâlniri australiene, următoarele persoane sunt rugate să ia legatura la P.O.B. – Cutare".

Textul era intenţionat aluziv, ca să atragă prin stimularea curiozităţii sau tentaţia unei călătorii la antipozi. S-a dovedit că fusesem bine inspirat. În circa zece zile, posedam adresele a şase din cei opt colegi:

"Mă numesc av. Samuel Zahavi şi eu sunt Sami şchiopul din clasa a patra primară. În afară de adresa mea, vă pot furniza adresa domnului Idel Leimah, actualmente Iehuda Barzilay, cu care am rămas în strânse legături de prietenie şi afaceri, eu reprezentând interesele firmei sale gastronomice..."

"...Domnule, deşi nu vă cunosc, aflaţi că eu sunt Moise mălai-mare, pe vremea aia eram cel mai gras din clasă, dar acum abia dacă am 50 de kile, din cauză de colită şi regim imposibil. Notez adresa şi telefonul, cu stimă Mose ben Iosef, fost Iosefsohn, contabil autorizat..."

„La anunţul publicat în cursul zilei de ieri, raportez: plutonier major Ghilboa Iosef, pensionat, fost Lică bandit în clasele unu-patru, de telefonat seara după ora şapte la numărul civil cutare. Răspuns pozitiv şi pentru Hanan Elazar, fost Sin Malca Leizer, parola Bidon, profesor de sociologie sau aşa ceva, demobilizat..."

„Prin prezenta vă anunţ că soţul meu, Iohanan Weisselbergerstrasseman se află la un congres de computerologie graduală în Elveţia şi va reveni în ţară după data de... Va putea fi contactat în legătură cu problemele de şah enunţate. Reveniţi..."

Aveam, aşadar, amănunte despre şase din cei opt pomeniţi pe lista australianului. Am telefonat, i-am vizitat, am adunat date, le-am comunicat despre ce este vorba, mi-au spus cu toţii că ideea de a se întâlni după aproape cincizeci de ani e excelentă, că uite, unii locuiesc atât de aproape şi nici n-au ştiut, că prieteniile din copilărie sunt cele mai solide şi de neuitat şi că, la urma urmei, chiar şi fără multi-milionarul ăsta din Sidney ar fi trebuit să se gândească că viaţa trece şi n-au schimbat o părere politică, o glumă sau un remi de nu ştiu când...

– Bine, a precizat plutonierul major, dar lipsesc doi la apel!

– Nu posed nici un fel de date preliminare, mi-a mărturisit avocatul.

– Cine dracu' mai ştie unde-i Milu pişer şi dacă mai trăieşte? s-a exprimat Idel-Iehuda Barzilay, pe care l-am vizitat la restaurantul lui chinezesc caşer parve. Şi Pagubă? Ce s-o fi ales din incapabilul ăsta?

Profesorul Elazar bidon a constatat că după cincizeci de ani, lipsa a două nume din opt este previzibilă statistic şi comprehensiv, mai ales dacă ţinem seama de faptul că cele două personaje, după cât îşi aminteşte el, erau cele mai puţin pregătite să reuşească în viaţă, erau elemente slabe, inadaptabile, cu un grad de inteligenţă sub medie şi incapabile de a lua o hotărâre independentă.

Fapt este că în ziua întâlnirii, în suita aia cu cinci stele, au fost prezente opt perechi, aşa cum cerea clientul meu din Australia. Domnul avocat Zahavi cu soţia, proprietarul restaurantului Lei-Mah, cu doamna, perechea contabil Ben Iosef, familia plutonier major Ghilboa, inginer Weisselbergersrasseman cu doamna, profesorul Elazar cu noua lui prietenă. Cât îl priveşte pe mister Milton, s-a dovedit un adevărat gentleman, s-a scuzat că a trebuit să facă uz de poreclele din copilărie, dar uitase cu desăvârşire numele. De altfel, el însuşi nu se va supăra dacă i se vor adresa ca pe vremuri cu apelativul Milu pişer.

Şi mi s-a încălzit realmente inima când dumnealui, fără nici o aluzie răutăcioasă, m-a lăudat pentru inteligenţa şi eficienţa a tot ce întreprind, în ciuda faptului că pe vremuri eram cu capul în nori şi mi se spunea Pagubă...

ADY COVALIU

Două povestiri

Copilul privi în cutia viorii.

Moghilev

Pe o colină înconjurată de un gard de scânduri se înalţă o clădire cu pereţii coşcoviţi şi cu ţigla de pe acoperiş spartă în mai multe locuri.

Cercevelele ferestrelor roase de ploi şi vânturi cer parca îndurare; soarele le usucă şi apa ploilor intră până în inima lemnului; acum, ţurţurii de gheaţă par nişte lumânări stinse...

Camerele şi coridorul sunt reci ca o pivniţă; în lunile de vară interiorul clădirii e un cuptor; un cuptor în care zăpuşeala dă senzaţia de sufocare...

Clădirea fusese cândva şcoală; cu râsete, cu cântece, cu jocuri de copii... Acum, însa, în fiecare sală de clasă au fost îngrămădite zece familii; barbaţi, femei şi copii au fost îmbrânciţi, loviţi, scuipaţi şi înghesuiţi în vagoane de vite. După un drum topit în calvar, cu o plapumă într-o mână şi un copil în cealaltă mână, s-au aciuit aici, în clădire...

De-a lungul sălii de clasă sunt "priciuri" – nişte scânduri puse una lângă alta şi acoperite cu rogojini sau scoarţe vechi. Fiecare familie a primit un prici drept pat: aici îşi deapănă visele... În loc de pereţi şi-au atârnat cearceafuri ca nişte aripi: să-şi umple imginaţia cu speranţa unui zbor spre alte orizonturi.

Pe prici se zvârcolesc umbrele deznădejdii cu licăriri de speranţă, coşmaruri cu atingeri de freamăt... Aici îi şopteşte el în fiecare seară că totul se va termina şi se vor întoarce acasă, cu toate că nici el nu credea...

Şi dimineaţa, care venea totdeauna ca o eliberare, era întunecată de apocalipsul de fiecare zi: un "locatar"nu s-a mai trezit din coşmar.

Atunci, ore în şir, vii şi morţi îşi amestecau destinul: unul în neant, celălalt într-un mâine necunoscut....

Şi iar venea seara...

Cu nasul lipit de geamul acoperit de gheaţă, uimit de licuricii stelelor ce acopereau zăpada, Avrumală – un băieţel de cinci ani – scânceşte şi silabiseşte întruna:

"Ech-vil-broit-mit-ţibala-mit-zolt" (Eu-vreau-pâine-cu-ceapă-şi-sare).

Şi adoarme într-un târziu ţinând strâns în pumn promisiunea mamei. "Morghen: aţind şluf!" (Mâine: acum dormi!"

Afară se vede căzând o stea: a coborât să-i lumineze visul şi să-l atingă; ca un sărut...

Nedumerire

E o dimineaţă senină de august. Umbrele nopţii s-au şters de mult şi soarele se pregăteşte să-şi descarce ninsoarea de lavă peste oraş. Sărutul luminii din zori topeşte întunericul...

Pe o margine de trotuar un ins nebărbierit cântă din vioară; ridurile frunţii se încreţesc în ritmul melodiei şi piciorul drept bate tactul muzicii.

E îmbrăcat într-o cămaşă de culoare roşie la fel cu cutia viorii deschise în care se vad câteva monede. Cu ochii închişi savurează licoarea melodiei ce-i inundă arterele...

Din când în când un trecător se apropie şi aruncă în cutie un ban.

O femeie tânără cu o poşetă pe umăr trece ţinând de mână un băieţel de 8-9 ani. În cealaltă mână băiatul ţine o vioară într-o cutie neagră; se vede că se grăbesc să nu întârzie la ora de muzică, căci mama face paşi mari şi puştiul aproape că aleargă să ţină pasul cu ea.

Iată, însă, că băiatul încetineşte, se opreşte şi priveşte spre cântăreţul de pe trotuar: se uită ba la el, ba la cutia viorii în care s-au adunat căţiva bănuţi...

Maică-sa s-a oprit şi ea o clipă: priveşte scena dar n–are timp de stat.

"Hai mai repede, să nu întârziem", îi zice ea trăgându-l de mână. Copilul nu răspunde şi se lasă tras. Capul, însă, îi rămâne întors spre violonistul nebărbierit şi spre cutia viorii în care se lăfăie câţiva gologani...

O întrebare înmugureşte în capşoru-i blond: "Pentru asta mă grăbeşte mămica?"

– Eu de revelion merg la vila senatorului Ionescu.
– Dar am citit că face revelionul pe Coasta de Azur.
– Păi tocmai de-aia!

O povestire de
AHARON GOVRIN - Haifa

O veche poveste de dragoste

Era într-o zi frumoasă, de vară târzie, a anului 1923. În biblioteca „Max Nordau” din Galaţi se adunaseră cam 60 de amatori de literatură idiş. La ora 5 după-amiază era anunţată conferinţa marelui poet David Licht, care, potrivit uzanţelor din acele timpuri, făcea un turneu prin răsăritul Europei, citind versuri proprii şi dizertând despre subiecte literare la ordinea zilei.

În primul rând al scaunelor din sala principală a bibliotecii şedeau surorile Sara şi Ester Brenner. Sara, tânără înaltă, zveltă, de o frumuseţe deosebită, faţa roză, sidefie, ochii mari, de un căprui deschis, avea 21 de ani. Sora ei, mai scundă, mai ştearsă, era mai tânără cu trei ani. Amândouă terminaseră liceul francez „Notre Dame de Sion”, aşa că vorbeau curent limba lui Molière, dar stăpâneau şi limba idiş, limba pe care o vorbeau cu predilecţie părinţii lor.

Tatăl lor lor era marele om de afaceri Izidor Brenner, angrosist de cereale şi importator de alimente „en gros”. Originar din Buhuşi, el făcuse o avere apreciabilă în timpul primului război mondial, ca furnizor al armatei române.

Punctual ca un neamţ, ca berlinez ce era, poetul a intrat în sală exact la ora 5. Era tânăr, sub 30 de ani, brunet, cu un barbişon bine îngrijit şi cu ochelari. După câteva fraze introductive privind situaţia literaturii idiş în general şi a poeziei idiş în special, el a deschis o carte şi a început să recite din ea poezii proprii. Din când în când poetul ridica ochii din carte, recita câteva versuri pe de rost şi atunci privirile i se îndreptau spre frumoasa din rândul întâi, Sara. La un moment dat poetul a închis cartea şi a început să recite din memorie o poezie de dragoste pătimaşă, privind de data asta tot timpul la Sara. Se pare că se îndrăgostise de la prima vedere de superba gălăţeancă.

După ce a recitat cu căldură poemul de dragoste, poetul s-a înclinat, publicul l-a aplaudat îndelung şi unii dintre ascultători au pus întrebări privitoare la activitatea de scriitor şi de ziarist a poetului, precum şi la viaţa lui personală şi la cea a berlinezilor, după înfrângerea amară a Germaniei în războiul terminat înainte cu patru ani.

Publicul a aplaudat din nou, poetul s-a îndreptat spre etajera unde erau expuse câteva din cărţile lui, semnând autografe pe exemplarele cumpărate de amatori. Când Sara s-a apropiat de poet, în drumul spre ieşire, Licht a părăsit cărţile şi pe ultimul cumpărător care aştepta dedicaţia şi a interpelat-o pe frumoasa jună:

– Bună seara, domnişoară! Aş dori să vă cunosc personal. Cum vă numiţi şi cum aş putea să vă întâlnesc în scurtul timp cât mai rămân în oraşul acesta?

Puţin fâstâcită, Sara şi-a spus numele şi, după câteva secunde de ezitare, l-a invitat pe poet să facă o vizită familiei, în aceeaşi seară, cam pe la ora 9. Poetul, vădit măgulit de invitaţie, şi-a notat adresa, a sărutat mâna Sarei şi apoi a surorii ei şi s-a întors la standul de cărţi.

Ester, puţin geloasă, uimită atât de purtarea poetului, dar nu mai puţin de cea a Sarei, de graba acesteia de a-l invita în aceeaşi seară, fără a avea aprobarea părinţilor, a certat-o:

– Cum ţi-ai permis să-l inviţi pe străinul ăsta, fie el şi poet talentat, fără să vorbeşti în prealabil cu părinţii? Am observat că mai tot timpul se uita la tine. Nu cumva te-ai îndrăgostit de el de la prima vedere? El rămâne la Galaţi două-trei zile, apoi pleacă în alte oraşe şi în străinătate. Ce rost are să-ţi legi inima de un om pe care n–ai să-l mai vezi niciodată?

Sara nu a găsit un răspuns potrivit la cuvintele raţionale, de bun simţ, ale lui Ester. Neştiind nici ea ce să răspundă, a simţit că faţa i se îmbujorează dintr-o dată. Cu un tată foarte religios, cu fraţi care o păzeau la fiecare pas, Sara nu cunoscuse tineri de vârsta ei şi aştepta să se mărite, ca şi cele două surori mai mari, cu un bărbat propus de peţitor şi aprobat de părinţi. Era prima oară în viaţă când a simţit că inima îi bate năvalnic la întâlnirea cu un bărbat.

Mama fetelor, Rebeca Brenner, femeie cultă, care cunoştea bine literatura idiş, dar nu putuse veni la conferinţa marelui poet, a fost bucuroasă să-l primească în vizită, să-l cunoască personal, să stea de vorbă cu el.

Punctual şi de data asta, Licht a apărut la ora 9 fix cu un buchet mare de trandafiri roşii. După ce a fost prezentat părinţilor şi a sărutat mâna mamei şi a celor două surori în elegantul antreu al vastei locuinţe, toţi s-au îndreptat spre somptuosul salon şi s-au aşezat pe fotoliile de piele verde, în jurul unei măsuţe scunde de cristal cu schelet aurit. Sara avea două surori şi doi fraţi mai mari căsătoriţi, plecaţi de acasă, iar o soră şi doi fraţi mai mici rămăseseră în camerele lor.

O cameristă cu o fundă roşie în păr şi cu un şorţuleţ alb a servit tuturor pateuri cu brânză şi cidru rece. Conversaţia a demarat anevoie. Părinţii Sarei s-au interesat despre familia poetului, despre activitatea lui în afară de literatură, despre studiile lui, despre planurile lui de viitor. Mult mai stângaci, aproape timid, în comparaţie cu elocvenţa lui ca poet şi conferenţiar, Licht a răspuns la toate întrebările într-o bogată limbă idiş, cu multe

cuvinte pur germane, aşa cum era limba idiş a evreilor din Germania. La un moment dat s-a aşternut o tăcere incomodă, din lipsă de subiecte de conversaţie. Poetul a întrerupt tăcerea, şi-a luat inima în dinţi şi a făcut o mărturisire care i-a consternat pe părinţi şi a făcut-o să roşească pe Sara.

– De cum am văzut-o pe fiica Dvs., domnişoara Sara, nu mi-am putut desprinde privirile de la ea. Nu cred că greşesc dacă mărturisesc că m-am îndrăgostit de ea de la prima vedere. Vă asigur că am intenţii serioase şi v-aş ruga să-mi permiteţi, în puţinele zile cât mai rămân în Galaţi, să ne cunoaştem mai bine.

După o scurtă ezitare şi un fel de consfătuire fără cuvinte, numai din priviri, părinţii Sarei au fost de acord şi ca prim pas s-au ridicat să iasă din cameră şi i-au făcut semn lui Ester să-i urmeze. Rămaşi pentru prima oară singuri, Licht a prins curaj, i-a sărutat Sarei ambele mâini, i-a repetat cu cuvinte înaripate ce mult îi place, cât ar vrea să nu se mai despartă niciodată de ea. Uimită, neobişnuită cu declaraţii de dragoste, Sara nu ştia ce să spună, roşise şi abia a reuşit să mărturisească, mai mult în şoaptă, că şi ei i-a plăcut imediat ce a început să declame din versurile lui. Prinzând curaj, tânărul poet s-a aşezat alături de ea pe fotoliu, i-a luat mâna şi chiar a sărutat-o pe amândoi obrajii dogorâtori. Au mai stat puţin de vorbă, după care Licht s-a ridicat să plece, nu înainte de a o invita să vină a doua zi după-amiază la Sinagoga Mare, unde urma să conferenţieze, mai puţin despre poeziile proprii, cât despre literatura idiş în general şi în Germania în special. În antreu a sărutat-o iar pe obraji şi a plecat cu un fericit „La revedere!".

După conferinţa de la sinagogă, la care au fost aproape 100 de ascultători, cei mai mulţi vârstnici, enoriaşii sinagogii, care rămâneau să se roage apoi „minha" şi „maariv", cei doi tineri îndrăgostiţi au plecat şi s–au plimbat pe malul Dunării, până ce soarele a dispărut în apele fluviului, devenite arămii spre apus. Întorşi acasă, poetul a fost reţinut la masă, la care a luat parte întreaga familie, părinţii, cele trei surori şi cei doi fraţi. După conversaţia oarecum stângace din seara precedentă, de data asta domnea o atmosferă degajată, prietenească, aproape intimă. Deşi se cunoşteau numai de două zile, Sara şi David, care erau aşezaţi unul lângă altul, se priveau fericiţi ochi în ochi, împărtăşind un secret numai al lor. În ziua următoare poetul urma să plece la Iaşi şi apoi la Cernăuţi, iar apoi, în drumul spre Bucureşti, se va întoarce la Galaţi, unde va rămâne două zile. În săptămâna următoare Sara a primit în fiecare zi câte o scrisoare de dragoste înflăcărată, unele scrisori parţial în versuri.

În cele două zile petrecute la Galaţi, unde nu mai erau programate conferinţe, cei doi tineri s-au întâlnit în plimbări pe strada Domnească, înmiresmată de teii în floare, şi la Grădina Publică, unde pe o bancă dintr-o alee izolată, la umbra unui copac bătrân, poetul a sărutat-o cu pasiune.

În ultima seară tânărul poet a fost invitat la masă de mama Sarei şi atmosfera a fost intimă, ca în familie. La sfârşitul bogatului menu, după desert, s-a băut coniac franţuzesc, iar David s-a ridicat cu paharul mare, aproape sferic, în mână şi s-a îndreptat spre părinţii Sarei cu o declaraţie surprinzătoare dar, paradoxal, aşteptată.

– Permiteţi-mi, dragi părinţi ai frumoasei Sara, să vă cer în mod solemn mâna fiicei Dvs. Vă asigur că o voi iubi până ce moartea ne va despărţi! Dacă veţi fi de acord, consideraţi-ne logodiţi, drept care am pregătit inelul de logodnă.

Sara, îmbujorată de tot, nu mai putea de fericire. Părinţii, luaţi aparent prin surprindere, au întrebat-o:

– Tu ce zici? Sau aţi pus totul la cale împreună?

Sara, cu o voce sugrumată de emoţie, a răspuns:

– Dacă voi, părinţii mei dragi, nu vă opuneţi, eu vreau să-mi unesc destinul cu cel al lui David.

S-au ciocnit pahare, David i-a pus Sarei în deget un inel frumos de aur cu un rubin oval scânteietor. Deşi om profund religios, tatăl Sarei avea concepţii largi, moderne, aşa că i-a spus proaspătului logodnic:

– Ai voie să-ţi săruţi logodnica!

Într-o trăsură cu doi cai, cu un birjar lipovean spân, Sara şi-a condus logodnicul la gară, unde s-au sărutat cu foc, promiţând să-şi scrie zilnic până la nuntă, care urma să aibă loc la primăvară, la Berlin, potrivit cererii hotărâte a viitorului mire.

Din Bucureşti, din Budapesta şi apoi din Berlin, scrisorile de dragoste soseau la început aproape zilnic, ca apoi să se rărească, dar cel puţin una pe săptămână. Pe lângă cuvinte de dragoste, Licht povestea despre ce a mai scris, despre întâlniri cu prieteni literaţi, despre viaţa grea a oamenilor după dezastruosul război, despre inflaţia colosală ce bântuia în aşa numita „Rebublică de la Weimar". Sara, adânc măgulită, citea cu plăcere scrisorile, dar se chinuia să răspundă la ele aşa încât să nu–şi dezamăgească logodnicul. Stăpânind mai slab limba idiş, în care se ducea corespondenţa, ea cerea adesea ajutorul mamei, ca să traducă cuvinte pe care le ştia numai în româneşte sau în franceză. Nu numai limba era o problemă: îi lipseau şi subiectele şi imaginaţia. Viaţa Sarei la Galaţi era destul de monotonă. Întâlniri cu prietene, activitatea în cadrul organizaţiei „Young Wizo", câte un film vizionat, o rochie nouă, o carte citită nu de mult, subiectele se cam repetau sau chiar se epuizau. Dacă David Licht era un poet foarte talentat, cu o imaginaţie bogată şi cu o limbă colorată, plină de metafore sugestive, Sara era o tânără provincială, cu o inteligenţă destul de limitată, cu bagajul de cunoştinţe

căpătat la şcoala franceză şi cu alte puţine legături cu literatura clasică şi modernă, din cărţile luate de la biblioteca de împrumut. Dacă, în puţinele ore petrecute împreună la Galaţi, atracţia fizică reciprocă şi sărutările făceau de prisos comuniunea intelectuală, corespondenţa îndelungată dezvăluia marea diferenţă de nivel dintre cei doi logodnici. Cu toate astea, nimic nu părea schimbat între ei. Sara a trimis la Berlin fotografiile reuşite, făcute special în acest scop la un cunoscut studio din strada Domnească. Părinţii lui David, care îi felicitaseră pe Sara şi pe părinţii ei cu ocazia logodnei, au apreciat gustul fiului lor în alegerea viitoarei lui soţii, atunci când au văzut fotografiile. De comun acord între părinţi s-a decis data nunţii, pentru seara de 12 mai a anului1924, sărbătoarea religioasă „Lag-baomer", singura dată după Paştele evreiesc la care un rabin poate oficia o cununie. În corespondenţa dintre taţii logodnicilor s-a căzut de acord asupra zestrei miresei: 24 mii de dolari americani şi un trusou bogat şi variat.

Deşi Sara, părinţii şi numeroasa familie ar fi preferat să fie la Galaţi, nunta avea să aibă loc la Berlin, aşa cum, de la început, a cerut David.

Scurt timp după înţelegerea asupra condiţiilor materiale, a început în casa viitoarei mirese o activitate febrilă. Două lingerese au început să coasă şi să brodeze cearşafuri de pat şi de plapomă, din cea mai fină olandă, feţe de masă de culori diferite, cu broderii şi dantele; un plăpumar a lucrat de zor la două plăpumi cu lână merinos, cu feţele din mătase, de culori diferite pe cele două părţi şi cu cusături formând modele artistice. La o croitoreasă de lux din oraş s-a cusut o rochie de mireasă din tafta albă, cu broderii, perle mici şi dantelă.

La sfârşitul lunii aprilie a anului 1924, au fost trimise la Berlin două lăzi, cu tot trusoul, şi a doua zi, întovărăşiţi la gară de toată familia, în patru trăsuri, au plecat spre Berlin Sara şi părinţii ei.

Anunţaţi de o telegramă, David, părinţii lui, un frate mai tânăr cu trei ani şi o surioară blondă, nostimă, de 15 ani, i-au aşteptat în gară cu flori şi cu un cald „Bun venit!" S-au făcut prezentările de rigoare, logodnicii s–au sărutat, după care au plecat toţi cu două taxiuri la hotelul ales de David. Sara şi părinţii ei au fost invitaţi pentru a doua zi la masa de prânz la părinţii lui David, apoi s-au retras să se odihnească, după călătoria lungă cu trenul, de la Galaţi la Bucureşti şi de acolo la Berlin.

Cu toată situaţia economică dezastruoasă care domnea în Germania după război, familia Licht nu ducea lipsă de nimic. Joseph, tatăl lui David, era şeful secţiei ginecologie la un mare spital şi avea şi un cabinet particular. Masa a fost copioasă, s-a conversat mai puţin în idiş şi mai mult în germană. Sara, care nu stăpânea această limbă, n-a prea luat parte la conversaţia din jurul mesei.

Părinţii lui David au arătat invitaţiile la nuntă, trimise din timp rudelor şi prietenilor lor şi au dat părinţilor Sarei un număr de invitaţii, pentru a fi trimise rudelor din România, mai mult ca „faire part", decât ca invitaţii propriu-zise.

Totul se desfăşura conform aşteptărilor: nunta avea să aibă loc peste zece zile, după care tinerii căsătoriţi aveau să plece în voiaj de nuntă în Tirol.

A doua zi, în timp ce părinţii Sarei au ieşit să se plimbe prin marele oraş, David şi-a luat logodnica la o reuniune cu prietenii lui, scriitori şi pictori avangardişti, evrei şi germani. Bineînţeles că discuţiile, uneori furtunoase, se ţineau numai în limba germană. Sara, care cu greu înţelegea ceva, tăcea mai tot timpul. Când câte un prieten al lui David i se adresa, chiar cu un compliment la adresa frumuseţii ei, Sara rămânea încurcată, neştiind ce şi cum să răspundă. David sărea în ajutorul ei, îi traducea în idiş cele spuse de amicul lui şi apoi, în germană, cuvintele de răspuns ale Sarei. În drumul spre casă, Sara, devenită morocănoasă, s-a repezit la David:

– Ce mă tragi după tine la prietenii tăi trăzniţi, unde nu înţeleg ce vorbiţi şi chiar dacă înţeleg ceva, nu am habar despre ce este vorba. Ştii bine că nu stăpânesc limba germană şi stau ca o mută, în timp ce voi discutaţi despre tot felul de aiureli. Prietenii tăi mă vor crede idioată!

În zadar încerca David s-o liniştească:

– Ăştia sunt prietenii mei, viitorii scriitori clasici şi pictori renumiţi ai secolului 20. Asta este lumea mea, lumea artistică, lumea care stimulează imaginaţia, forţa creatoare din mine. Eu scriu mai ales în idiş, dar am nevoie de acest mediu artistic al Berlinului post-belic.

Sara, cu inteligenţa ei modestă, cu cunoştinţele ei limitate în literatură în general şi în cea modernă în special, avea complexe de inferioritate, devenise supărăcioasă, aproape insuportabilă.

– Când ne-am cunoscut la Galaţi şi ne-am îndrăgostit reciproc la prima vedere, iar apoi când ne-am logodit, ştiai că sunt scriitor, poet, nu negustor, sau funcţionar. Trebuie să înţelegi că lumea mea, în care va trebui să trăieşti şi tu, este lumea artei, a scrisului, a imaginaţiei creatoare. Acum încep să văd că drumurile noastre în viaţă se despart, ne despart. Gândeşte-te la ce îţi spun până ce nu e prea târziu. Vreau să fii fericită cu mine, cu viaţa mea.

Dacă sărutările făceau să dispară oarecum divergenţele dintre ei, încăpăţânarea şi limitata inteligenţă a Sarei îi dădeau de gândit poetului.

– Trebuie să te obişnuieşti cu gândul că eu voi rămâne zile întregi în camera mea scriind, atunci când voi avea inspiraţie, că mă voi întâlni cu scriitori şi artişti, aşa cum a fost când ai venit cu mine, că voi pleca la congrese de scriitori, la lansarea cărţilor mele, sau în

turnee, ca acela în care ne-am cunoscut. Nu totdeauna vei putea veni cu mine.

Sara, în loc să înţeleagă, să asimileze faptul că se va mărita cu un scriitor din Berlin şi nu un negustor, un avocat sau un medic din Galaţi, devenea din ce în ce mai tristă, mai tăcută. În zilele următoare discuţiile deveneau adevărate certuri. Sara repeta acelaşi reproş:

– Tu te gândeşti numai la tine, la vocaţia ta, la cariera ta de scriitor, de poet, la succesul tău. La mine, la viaţa mea, la fericirea mea nu te gândeşti deloc.

După o chinuitoare dramă sufletească, sfâşiat între atracţia fizică pentru frumoasa Sara şi îndoielile privind posibilitatea de a convieţui cu ea cu toată diferenţa colosală de nivel intelectual, de concepţie de viaţă, David a luat fantastica hotărâre de a rupe logodna, cu tot scandalul ce va fi provocat de acest lucru, cu numai o săptămână înainte de nuntă. Când a comunicat părinţilor lui zguduitoarea hotărâre, aceştia au sărit în sus:

– Ai înnebunit? Acum, şase zile înainte de nuntă, după ce Sara şi părinţii ei au venit din România şi au trimis aici trusoul miresei, după ce am angajat sala de nuntă şi rabinul, după ce am trimis invitaţii la aproape 200 de rude şi prieteni din Germania, Austria şi Elveţia, vrei tu să rupi logodna, să nenoroceşti o fată care te iubeşte, să provoci un scandal monstru?

Toate argumentele tatălui lui, toate implorările şi lacrimile mamei lui, nu l-au clintit pe David din crunta lui hotărâre de a prefera toate urmările rupturii acum, decât să înceapă o viaţă nefericită, de minciună, cu o soţie cu totul nepotrivită.

Nici un superlativ nu e deajuns pentru a descrie stupefacţia părinţilor Sarei şi prăbuşirea acesteia când David şi-a luat inima în dinţi şi le-a comunicat decizia lui, la numai cinci zile înainte de nuntă. Tatăl Sarei a încercat totuşi să-l convingă să renunţe la decizia lui de necrezut, să se împace cu Sara, să se însoare cu ea.

– Înţelegem că v-aţi certat. Asta se întâmplă în cele mai bune familii, în cele mai fericite căsnicii. După o ceartă bună vine în general o împăcare bună. Dacă soseam la Berlin numai o zi înaintea nunţii şi Sara ar fi fost ocupată toată ziua nunţii cu mersul la „mikve", cu coaforul şi cu alte pregătiri, nu aţi fi avut când să vă certaţi. Nu-i aşa? Hai, împăcaţi-vă, sărutaţi-vă şi să uităm de incidentul ăsta neplăcut.

Cu toate că argumentele tatălui Sarei erau pline de logică, de bun simţ, David, parcă apucat de amok, o ţinea pe a lui:

– Îmi dau seama ce zguduire enormă a provocat hotărârea mea, vouă, părinţilor mei şi în special Sarei. M–am convins că nu suntem potriviţi pentru a întemeia o căsnicie fericită. Cu toate că nici mie nu-mi este uşor, cred că o ruptură acum, înaintea nunţii, e preferabilă unei căsnicii nereuşite, unui viitor divorţ, când vor fi poate şi copii. O iubesc pe Sara, n-o voi uita cât voi trăi, dar cred că ruptura, acum, este şi spre binele Sarei, pe care o rog să mă ierte.

Plângând la auzul vorbelor lui David, Sara a ieşit din rezerva ei obişnuită. Furioasă pe încăpăţânarea, pe făţărnicia lui David, i-a aruncat inelul de logodnă, pe care l-a smuls cu greu din inelarul mâinii stângi şi a ieşit din cameră. Nici de data asta nimic nu l-a putut clinti pe David din nebuneasca, fantastica lui hotărâre.

Părinţii lui David au cerut iertare Sarei şi părinţilor ei pentru stupefianta decizie a fiului lor, pe care nu o puteau explica sau justifica.

Măsurile necesare pentru anularea nunţii, la sală, la rabin şi comunicarea către toţi invitaţii, au reprezentat partea relativ simplă a zguduitoarei drame.

Lăzile cu trusoul au fost trimise înapoi la Galaţi. Încercând să–şi revină din drama pe care o trăise, Sara a plecat la sora ei, la Marsilia, unde soţul acesteia avea o drogherie.

Epilog

Rămas la Berlin cu Rebeca lui şi cu 24.000 de dolari americani, Izidor Brenner, mare om de afaceri, n-a putut să nu-şi da seama ce ocazie fantastică de învestiţie a acestei sume o reprezenta Germania în acel moment.

După umilitoarea înfrângere suferită de „Puterile Centrale", Germania, Austro-Ungaria şi Imperiul Otoman, în primul război mondial, în Germania domnea un haos economic total. „Republica de la Weimar", falimentară, tipărea bani, în cantităţi uriaşe, fără a avea nici o acoperire, ceeace a cauzat o inflaţie colosală. S-a ajuns la un timbru poştal de un miliard de mărci! Dolarul american avea, în afară de valoarea intrinsecă în ziua respectivă, şi o valoare în plus, valoarea stabilităţii, a siguranţei. La Berlin se putea cumpăra cu un dolar mai mult decât se putea cumpăra cu un dolar la New York.

După vizite la câteva birouri de vânzări-cumpărări de terenuri şi imobile, după telefoane la câteva adrese menţionate pe afişele „DE VÂNZARE" de pe unele imobile respectabile, Brenner a achitiţionat cu 22.000 de dolari un imobil cu 49 apartamente de mărimi diferite, cu o brutărie şi cu o mică sală de cinema. A angajat ca administrator un evreu cetăţean austriac, cu care a vizitat mai toate apartamentele, prezentând locatarilor pe administrator şi pe sine însuşi. Chiriile urmau să fie depuse la bancă într-un cont pe numele Izidor Brenner. Mai în fiecare an el pleca la Berlin, ridica din bancă banii adunaţi şi dădea dispoziţii administratorului privind reparaţii necesare şi alte probleme curente. În anul 1933, odată cu venirea la putere a lui Hitler, banii de la

chirii intrau într-un cont blocat, din care proprietarul sau cei împuterniciţi de el puteau ridica sume modeste pentru cheltuieli curente în Germania. După anexarea Austriei în 1938 („Anschluss") administratorul evreu a pierdut calitatea de cetăţean străin şi a devenit dintr-o dată pur şi simplu evreu, supus la toate măsurile antisemite ale regimului nazist. În locul lui a fost numită o „ariană", care termina toate rapoartele trimise la Galaţi proprietarului evreu Izidor Brenner cu „Heil Hitler".

În timpul războiului mondial declanşat de Hitler, Berlinul a fost bombardat cu furie de aviaţiile americană şi britanică, cauzând distrugeri enorme. Imobilul cumpărat de Brenner a rămas însă neatins. După împărţirea Berlinului între puterile aliate învingătoare, imobilul se afla în zona sovietică, ulterior Republica Democrată Germană.

În anul 1988 unul dintre nepoţii lui Izidor Brenner fiind în Berlinul de vest, a trecut o zi în cel de răsărit şi a fotografiat faţada imobilului cumpărat înainte cu 64 de ani de bunicul lui. Deşi numai un singur an înainte de prăbuşirea regimului sovietic şi mai puţin de doi ani înainte de prăbuşirea zidului de la Berlin, nimeni nu prevedea aceste evenimente istorice.

Întors în Israel, unde se găseau toţi nepoţii lui Izidor şi Rebeca Brenner (ei înşişi decedaseră, respectiv, în 1937 şi 1943, iar fiii şi ficele lor au murit ulterior, unul după altul), nepotul a trimis fotografiile imobilului tuturor verilor, moştenitori de drept ai bunicilor, cu resemnata menţiune: „Asta e tot ce ne-a rămas: fotografia imobilului!"

După prăbuşirea regimurilor artificiale, comuniste, din răsăritul Europei şi unificarea Germaniei, imobilul din Berlin a fost vândut prin anul 1996 cu două milioane de mărci, din care fiecare nepot a primit partea ce i se cuvenea.

Aşa s-a terminat povestea dragostei şi logodnei Sarei Brenner cu poetul David Licht. Sara s-a măritat în anul 1926 cu un medic din Iaşi, propus de un peţitor, aşa cum s-au măritat toate surorile ei. A avut două fice şi un fiu şi a murit la peste 90 de ani.

Desen de C. Ciosu

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

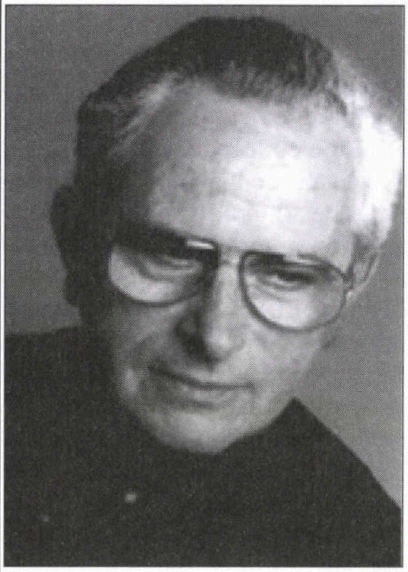

Prof. Jean Askenasy, neurolog, specialist în problemele somnului, Israel: noua sa carte, "Emoţii, umor, râs şi plâns", lansată de curând la Bucureşti, se bucură de un deosebit succes de stimă atât în rândurile breslei medicale cât şi printre iubitorii de psihologie.

În scădere

Michel Drucker, prezentator la postul de televiziune France 2 (Paris): faptul că, solicitat fiind de-un grup din *trib*, trăitor în capitala Franţei, să participe la înfiinţarea unei asociaţii a intelectualilor evreo-români din Hexagon, a refuzat invitaţia – i-a dezamăgit pe admiratorii starului.

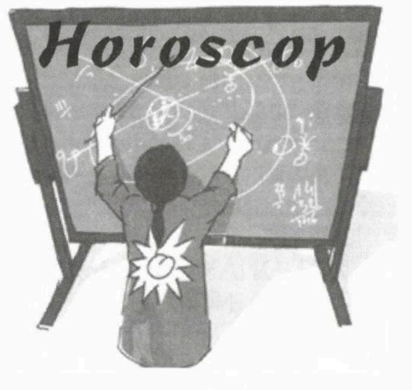

Noiembrie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): În această lună veți fi mai comunicativ ca oricând și veți reuși să găsiți argumente pentru a vă susține cauza. Veți reuși să-i antrenați pe ceilalți și să-i faceți interesați de subiectele propuse de dvs. Totuși, nu uitați că nu puteți face mai multe lucruri deodată și va trebui să vă împărțiți foarte bine timpul.

Culoare: galben.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Înainte de a face o investiție, ar fi bine să verificați cu atenție toate detaliile. Aveți parte de o realizare la serviciu, care însă nu vă mulțumește prea mult. Fiți cumpătat pentru a evita problemele de sănătate.

Numere: 8, 15, 19.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Vă tentează să intrați într-o afacere importantă. Lansați-vă cu încredere. Ideile dvs. ingenioase contribuie la finalizarea unei lucrari importante. O persoană mai în vârstă din familia dvs. va avea nevoie de ajutor. Nu încercați să vă eschivați.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Atâta timp cât vă înfrângeți impulsul de a cumpăra orice, nu ar trebui să aveți probleme financiare luna aceasta. În această perioadă stați bine și pe plan emoțional. Soarele răsare și pe strada dvs. și veți privi viața cu alți ochi!

Numere: 3, 4, 11.

Leu (23 iulie – 22 august): Vă angrenați în proiecte uriașe, pentru care mai apoi nu mai găsiți timp suficient de finalizare. Aveți așteptări mari în ceea ce privește viața sentimentală. Veți fi foarte eficient în această lună, dar nu uitați să rămâneți aceeași nobilă persoană care sunteți acum.

Culoare: portocaliu.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): Dați dovadă de mai multă răbdare și totul va lua o turnură spre bine. Conflictele emoționale sunt inevitabile, însă trebuie să lăsați orgoliul la o parte. Va fi o lună în care vă veți arăta sensibilitatea. Faceți-o fără regrete pentru că nu e deloc o dovadă de slăbiciune!

Numere: 1, 4, 9.

Balanță (23 septembrie – 22 octombrie): Se pare că aveți nevoie de o pauză sau măcar să încetiniți puțin ritmul din ultima vreme. În viața sentimentală se pare că lucrurile evoluează spre bine. În această perspectivă fiți pregătit să vă arătați sentimentele fără nici o urmă de regret...

Culoare: violet.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Este posibil un conflict la începutul lunii pentru că s-au acumulat mai multe frustrări. Vă merge bine pe plan financiar. Puteți chiar pune ceva bani deoparte, asta numai dacă sunteți atent și mai reduceți cheltuielile inutile.

Numere: 2, 5, 30.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): Luna aceasta va fi pentru dvs. una în care vor predomina rațiunea și deciziile luate la rece. Va fi o lună în care veți găsi puțin timp și pentru propria dvs. persoană; puteți avea parte chiar și de puțin romantism! Nu îi uitați pe cei apropiați, se pot dovedi foarte de folos în momentele grele.

Culoare: gri.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Atitudinea dvs. este extrem de pozitivă, iar asta se va vedea în tot ce întreprindeți. Totuși, mai lăsați-i și pe cei din jur să-și exprime opiniile! Deciziile pe care le luați acum sunt foarte importante, iar acțiunile ce derivă de aici sunt permanente, așa că aveți grijă și cântăriți totul cu chibzuință. Aveți nevoie și de puțină relaxare, așa că dacă simțiți că ați obosit, opriți-vă și luați un moment de repaus.

Numere: 6, 10, 13.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Un vechi proverb zice "nu spune hop până nu sari gardul". Această situație vi se potrivește ca o mănușă. Se ivește o șansă de a face rost de niște bani ușor; aveți grijă totuși la ce vă înhămați, deoarece vor fi și condiții ascunse! Apare posibilitatea unei investiții pe termen mai lung. Dacă simțiți că e o bună oportunitate, profitați de ea!

Culoare: roșu.

Pești (19 februarie – 20 martie): Veți întâmpina ceva probleme financiare luna aceasta, însă nu grave. Cineva cu influență vă va remarca potențialul creativ. Încercați să găsiți un echilibru între profesie și viața romantică și totul va fi bine. Relaxați-vă, viața poate fi și roz!

Numere: 7, 9, 12.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Toamnă melancolică

ORIZONTAL: 1) E toamnă... – Se schimbă mereu toamna. 2) Ursu Olga – Cerul cenuşiu al toamnei. 3) Melancolic – Drept înainte! – Cute! 4) Culoarea caracteristică a toamnei. 5) Păsări ce ne părăsesc toamna. 6) Marchează sfârşitul toamnei – Răsare avocalic. 7) Se umple toamna cu studenţi (pl.) – Agenţia Centrală de Investigaţii (sig.) – Cele ce aparţin climei! 8) Cad în nopţile reci de toamnă – Localitate în Indonezia. 9) Ploi de scurtă durată – Întinderi nesfârşite ale căror litoraluri sunt pustii în aceste zile. 10) Are o singură toamnă – Cu o cavitate – Teorie incipientă! 11) Regim mediu specific toamnei, determinat de temperatură, precipitaţii şi vânt – Schimb în natură pentru toamnă. 12) Vergea de lemn – Indice la... îngheţ – Etnograf sovietic. 13) Însumează toate toamnele noastre – Vierme intestinal.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1								■			
2			■								
3						■			■		
4		■		■							
5											■
6				■		■				■	
7					■				■		
8		■						■			
9							■				
10	■			■				■			
11						■					
12				■					■		
13						■					

VERTICAL: 1) De-ale toamnei (fem. sing.) – Prinse în cleşte! 2) Prezenţă constantă pe cerul toamnei – Citirea israeliană a cuvântului Yahweh – Carte de joc. 3) Natura, toamna. 4) Puţin satisfăcut! – Pisc în Elveţia. 5) Reuşit la facultate – Frunzele de toamnă. 6) În această toamnă! – Câteva sute! – "Council for Mutual Economic Assistance" (sig.). 7) Plină toamna de struguri – Toamna este destul de frecvent. 8) Mare. 9) Rupere de nori! – Narare (enig.) – A strâns toamnă după toamnă. 10) Raţie – Pale de vânt. 11) Nu crede în nimic – Zile de toamnă.

DICŢIONAR: Bou, cav, its, cle, ieu, err, cmea, nrr.

NELU WEINBERG

Aproape fără puncte negre

ORIZONTAL: 1) Tipărită. 2) Generos. 3) Anticipări ale viitorului. 4) Porţie – Băutură tare. 5) Încurajări – A ataşa. 6) Sport cu arma – Oraş în România. 7) Avântată (fig.). 8) Dăunător. 9) Analogie.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4						●			
5					●				
6				●					
7									
8									
9									

VERTICAL: 1) În contra. 2) Plantă a cărei tulpină este acoperită cu spini (dim.). 3) Autorităţi militare cu atribuţii de poliţie administrativă şi judiciară (od.). 4) Fileu (înv.) – Ramură. 5) Apă cu gheaţă – A imita gesturile cuiva. 6) Mititel – Peşte de apă dulce de munte. 7) Navă aeriană care a luat contact cu suprafaţa apei. 8) Moleşitor. 9) Însuşire de cunoştinţe.

DICŢIONAR: Rizil, inie.

ANGELIUS WEXLER

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

A venit toamna: Septembrie, tristete, c, rac, an, cer, o, lat, roua, paa, etalon, ir, a, intii, astenie, z, omat, et, ma, riu, pr, nor, aule, irisi.

Gama: Cadouri, st, r, dori, are, u, aci, atom, car, pana, miopi, n, lacomiri, ae, adc, subsol, fanta, parasol, s, a, ila, era, castelan, ama, ilou, isei, et, sasiu, madone, misiune, dote.

La operă: Do, z, ac, c, v, aratat, avari, lacalulbalan, garant, dest, hora, tu, ad, as, s, avere, teu, agil, lear, avati, od, i, gel, b, dens, sare, tau, re, ir, pislari, lant, eg, ur, eban, a, acidula, tit, unt, energice.

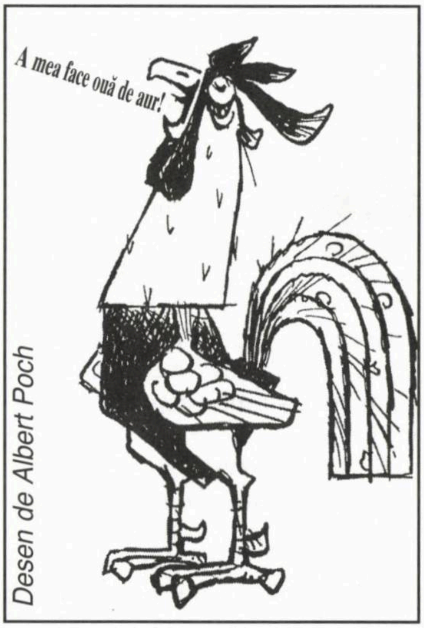

Desen de Albert Poch

FRUMUSEȚE

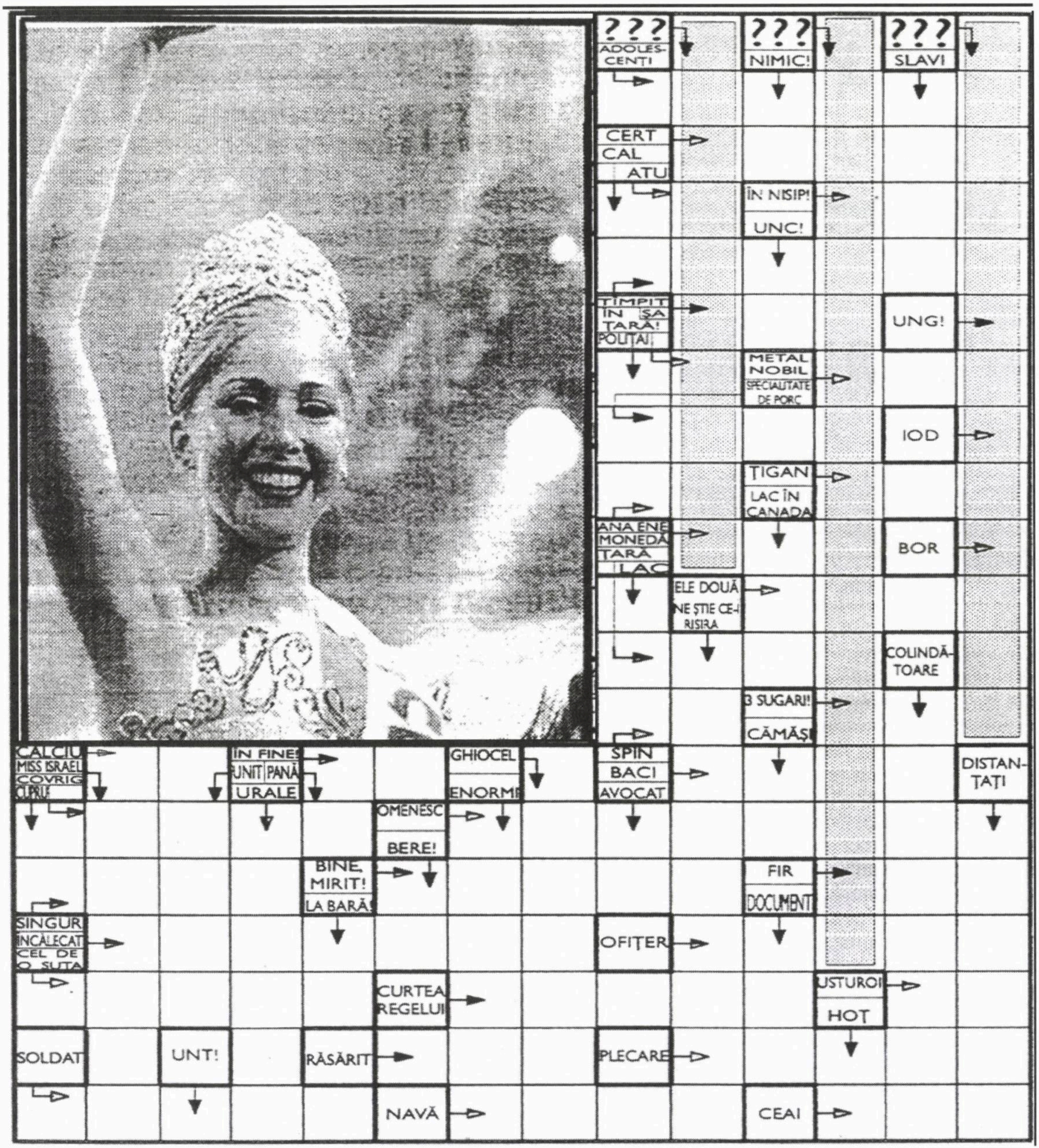

Notă: La dezlegarea integramei veți afla numele unui concurs desfășurat în țară în anul 1997, denumirea concursului și câștigătoarea lui.

DICȚIONAR: Garf, aga, ear.

ZANFIRA GERSON și RODICA

"Traficul cu ovule" din București

În ultimele săptămâni, radio-televiziunea şi presa din România şi Israel nu încetează de a informa şi comenta asupra unui caz important petrecut la Bucureşti: medici israelieni arestaţi pentru "trafic de ovule". Ştirea depăşeşte în importanţă noile realizări ale Iranului în pregătirea bombei atomice. Într-adevăr, din punct de vedere istoric şi ştiinţific, folosirea, răspândirea, punerea în aplicare a ştiinţei şi tehnicii fertilizării artificiale reprezintă o adevărată revoluţie în ştiinţă, un vădit progres pentru umanitate. Aceasta pentru că, spre deosebire de bomba atomică, aduce fericire familiilor care nu pot avea descendenţi din diferite motive; la fel pe plan naţional aduce o creştere naturală a demografiei ţării.

Desigur, fiecare stat are legile lui, conform ştiinţei, tradiţiei şi concepţiilor religioase ale ţării, legi care trebuiesc respectate.

În rândurile de mai jos vreau să subliniez câteva aspecte importante care se degajă din acest "trafic de ovule".

Statul Israel, în scurta sa istorie, a fost prezent în multe ţări din lume cu ştiinţa şi progresul lui tehnic, oferind gratuit popoarelor cunoştinţele sale în probleme de sănătate şi bunăstare. Vreau să amintesc numeroasele delegaţii de medici specialişti şi inovatori în ştiinţa medicală trimise în diferite ţări ale lumii. Trebuiesc citate delegaţiile de medici care au ajutat la vindecarea glaucomului, cele care au efectuat operaţii inovatoare în sistemul cardio-vascular, cele care au contribuit la corectarea defectelor feţei şi ale membrelor, nanismului (statură joasă) etc. etc. Aceste campanii au adus laude şi renume statului nostru şi ştiinţei medicale.

Metoda fertilizării artificiale a adus familiilor sterile fericire, consolidarea căsătoriei, bunăstare şi interes în viaţă.

Metoda a înlocuit vrăjitoriile, obiceiurile bătrâneşti, folosirii de metode sterile, băuturi, droguri.

Desigur că practica medicală în alte ţări ale medicilor israelieni este bazată pe bune intenţii, investind sume enorme pentru folosirea de utilaj medical modern, cheltuieli personale, deplasări şi întreţinere. Ar fi fost recomandabil ca aceşti oameni să fie văzuţi de opinia publică ca specialişti dacă erau implicate oficial organizaţii profesionale medicale, Ministerul Sănătăţii şi de Externe etc. etc. Ar fi trebuit să existe norme pentru practica medicală în afara statului.

Crescut şi educat în principiile etice şi profesionale ale generaţiei precedente de medici, nu pot consimţi la extinderea practicii medicale în alte ţări cu activitatea organizaţiilor comerciale "Osem", "Strauss", "Elite", care fără îndoială sunt supuse unor instrucţiuni de comportare generală, emise de ministerele de resort. Existenţa acestor norme, acorduri, convenţii reciproce ar fi prevenit acest scandal realizat după "norme" vechi şi bine cunoscute. Expresii ca "Mengele", "manopere medicale comparabile celor făcute de nazişti", sunt urmaşele infamiilor fasciste à la "Porunca Vremii" de odinioară.

Medicii israelieni cu bună intenţie au început această activitate, investind sume enorme, muncă şi cunoştinţe avansate.

Reglementarea acestei probleme ar fi făcut ca invadarea sălii de operaţie de către poliţişti înarmaţi şi acoperiţi cu măşti de gaze să fie înlocuită cu o întâmpinare a tinerelor mame cu tăvi cu "pâine şi sare" la bariera oraşului, după tradiţia românească.

Dr. Iulius Iancu
Haifa

La Iași, cu I. Schechter în amintirea mea

Iaşiul studenţiei mele, atât de diferit astăzi din punct de vedere urbanistic, păstrează câteva "colţuri" aproape neschimbate, generatoare de nostalgii.

Nu de mult, într-o după-amiază de august, un vânt uşor tremura frunzele copacilor parcă pentru a le mângâia. Trecea de la un stejar la altul, apoi se strecura printre un brad şi un fag ca să mişte în continuare petalele lungului şir de flori, de toate culorile, aşezate în rânduri, ca într-o sală de concerte în care cucoanele îşi expun toaletele multicolore, violete sau roz, albe şi galbene, şi cărora vântul slab le zumzăie pe la urechi melodia unei seri de vară.

Mi-am luat soţia de mână şi am pornit în urma adierilor vântului care ne mângâia şi pe noi. Am intrat în parcul "Copou" pe aleile asfaltate străjuite în lungul lor de şiruri nesfârşite de flori de toate culorile. Nu numai noi am îmbătrânit ci şi copacii, care erau altădată subţiri, iar astăzi i-am găsit mai îngroşaţi, mai impunători. Poate şi ei ne-au recunoscut, deşi noi eram doar doi în mulţimea care-i vizitau în aceşti zeci de ani trecuţi.

Picături mari de ploaie ne-au alungat în adăpostul apropiat al chioşcului din care, săptămânal cânta fanfara primăriei, cunoscutele valsuri vieneze şi marşuri, cu care îşi încântă şi astăzi ascultătorii. Opriţi din joacă de mamele şi bunicile îngrijorate, copiii erau nemulţumiţi, ar fi preferat o "bălăceală" în locul înghesuielii din chioşc. Dinspre muzeul "Eminescu" se auzeau clapele unui pian pe care pianistul interpreta unul din frumoasele concerte de Ceaikovski, în timp ce ploaia bubuia în tabla acoperişului ca răpăitul unei mitraliere. Pe asfaltul aleii, apa se adunase-n şiroaie, iar picăturile de ploaie făceau baloane ca acelea făcute de copii, suflate din săpun. A fulgerat şi a tunat, dar aşa cum a început brusc, s-a oprit, şi un rest de soare a zâmbit parcă spunându-ne: a fost o glumă.

Şi iată biblioteca universităţii, unde îmi fixasem o întâlnire cu un vechi prieten din copilărie. Biblioteca universităţii îmi trezeşte amintiri din anii studenţiei. Aici era locul preferat unde veneam să învăţ. Aveam motivele mele (cred că motive asemănătoare aveau şi alţi studenţi). În primul rând era linişte. În al doilea rând iarna era cald, ceea ce nu prea aveam în camera mea de student. Apoi făceam "pauze", când mergeam pe hol şi unde puteam cunoaşte tot felul de fete de la alte facultăţi. Multe prietenii se legau în aceste "pauze" care nu o dată se prelungeau peste timpul planificat. Dar mai aveam un motiv, special. Nu de mult, la secţia de "împrumut" venise o bibliotecară nouă. Era o fată potrivită de înălţime, cu ochii mari şi negri, smeadă la faţă, cu obrajii proeminenţi şi nasul cârn. Părul negru şi-l aduna într-o coadă groasă şi lungă, iar când zâmbea răsărea soarele. Mulţi băieţi s-au îndrăgostit de dânsa şi eu n–am făcut excepţie. Mă aşezam la prima masă (mult solicitată în acele zile) şi mă hlizeam ca prostul la fată, poatepoate va ieşi ceva. Singurul lucru realizat a fost că veneam devreme la bibliotecă să "prind" locul, iar în sesiunea de vară deschideam geamul să se răcorească şi sala se umplea de parfumul dulce şi puternic al florilor de tei atunci înfloriţi.

De la dreapta la stânga: I. Schechter, Sergiu Brandea, persoană neidentificată

Pe prietenul meu din copilărie, Igor Şerbu (pseudonim de ziarist, D-zeu să-l odihnească în pace, a decedat în urmă cu doi ani), m-am hotărât să-l întâlnesc răsfoind colecţia ziarului "Viata Studenţească" unde era redactor în timpul anilor mei de studenţie. Îmi amintesc de vizitele sale la Iaşi, "în interes de serviciu". El era redactorul "anchetator", el reprezenta legatura "cu terenul", era purtătorul de cuvânt al studenţilor în paginile ziarului. Răsfoind colecţia, alături de semnătura lui, în paginile ziarului am găsit-o şi pe aceea a altui bârlădean ce va deveni cunoscut, regizorul de televiziune Valeriu Lazarov. Igor Şerbu, tânăr ziarist, ne încânta cu schiţele a căror tentă de umor avea să devină ani mai târziu "marca de fabricaţie". De exemplu în articolul "România cifrei 6780" comentează cu umor inaccesibilitatea tineretului cu mijloace materiale reduse la învăţământul superior, în anii dintre cele două războaie mondiale. Iar articolul "Conflictul meu cu dl. Dulles", o satiră la adresa fostului ministru american de Externe intrat în conflict cu "forţele păcii", ni-l arăta pe viitorul I. Schechter. Dar am găsit şi articole de anchetă. În "Seringa", titlul preluat de la gazeta de perete a Institutului de Medicină din Iaşi, ne povesteşte despre istoria brigăzii artistice a acestuia, neuitând să evidenţieze că aceasta îl avea conducător pe studentul din anul IV Beno Blecker, să vezi întâmplare, tocmai vecinul şi vechiul nostru prieten din Bârlad.

Îmi amintesc cu plăcere istoria acestui articol. Izi era venit la Iaşi în "documentare". În după-amiaza aceea de sâmbătă ne-am adunat la Bebe (aşa îi spuneam noi lui Beno) Blecker, câtiva bârlădeni. Erau doar doi "intruşi": băcăoanca Ala, colega şi prietena lui Bebe, şi vasluianul Gaier, toboşarul orchestrei, cu intenţia de-a petrece seara la "re-

uniunea" organizată la medicină. Așa se numeau în zilele acelea serile dansante de sâmbătă, exclusiv pentru studenții acestui institut.

Noi, nemediciniștii, aveam "protecție", eram cu "șeful". Prezența în sală a "tovarășului" ziarist de la "Viața Studențească" a fost anunțată în mod oficial, de altfel prezența acestui tânăr prezentabil a fost remarcată imediat. Izi era un băiat frumos, înalt, cu ochii mari, brunet cu părul creț, doar la dans era cam stângaci, în rest, bine dispus, succesul la mediciniste era asigurat. Noi, bârlădenii, formam un grup aparte, însă medicinistele îl înconjuraseră pe Șerbu, care, în vervă, scosese din buzunar o hârtiuță pe care avea notate (spre amintire) bancuri și începuse să le spună unul după altul provocând cascade de râs, care atrăgeau în jurul său și alți ascultători. Asta i-a determinat pe organizatori să-l roage să se urce pe scenă și de acolo să-și continue povestirea bancurilor. Noi n-am uitat seara "medicinistă", sigur că nici Șerbu, mulți ani dupa aceea.

În colecția ziarelor am găsit și un articol semnat de subsemnatul, primul și unicul pentru foarte multe zeci de ani, apărut bineînțeles datorită lui Șerbu, articol care a fost remunerat cu importanta sumă de 300 de lei, echivalentul banilor mei de bursă pentru mai multe luni.

Am mai gasit o anchetă interesantă intitulată "Din dialectica iubirii", în care Șerbu publica părerea unor studente în legătură cu aspectul relațiilor cu colegii.

Dragul meu prieten învăța meseria de ziarist și a învățat-o bine. El a devenit nu peste mulți ani un nume de mare prestigiu în presa israeliană de limbă română, ziaristul I. Schechter.

Colecția ziarului cuprinde și alte materiale ale lui Șerbu demne de studiul unui specialist și cred că cineva o va face. Eu însă am închis dosarul, mi-am luat rămas bun de la Igor Șerbu. Aceasta este măreția unui ziarist-scriiitor adevărat: el poate să-și întâlnească prietenii, cititorii, chiar dacă a trecut în neființă.

Ing. Sergiu Brandea

Un evreu și un țigan

Nu, nu e titlul unei nuvele sau al unei schițe umoristice, ci pur și simplu o manea compusă de Adrian Minune și închinată lui Nati Meir, manea comandată de acesta și plătită cu bani grei, și care ar avea și influență electorală.

Ciudatul individ, ca să mă exprim în cel mai urban termen, după diferendul cu Vadim Tudor, independentul parlamentar Nati Meir și-a căutat audiență la deținuți, vizitând închisorile și întocmind un raport favorabil vizând schimbarea unor condiții de detenție.

Ex-parlamentarul după ultimele alegeri, Nati Meir a socotit că a venit timpul să candideze la funcția cea mai înaltă din statul român, cu alte cuvinte să devină președintele României. E greu de închipuit de unde ia acest individ atâta obrăznicie împletită cu inconștiență ca să–și imagineze, măcar și pentru o clipă, că electoratul român îi va acorda votul. Că nimeni nu-l va vota, e sigur, dar în schimb am con-

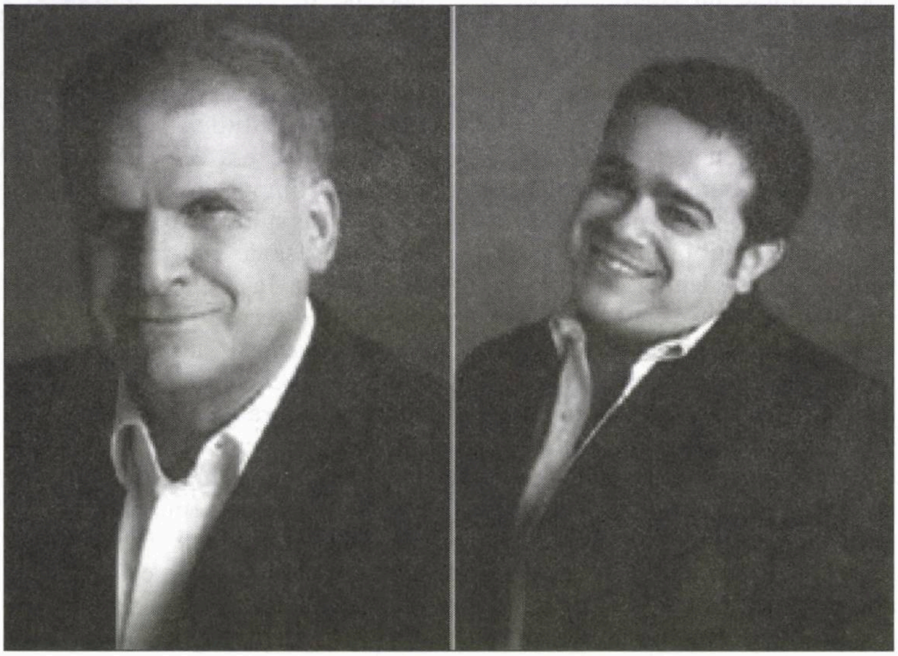

Nati Meir și Adrian Minune

diverse manevre financiare în Israel, a luat drumul României ancorat de un pașaport românesc, iar acolo și-a făcut intrarea în politică. Cum stă bine unui farsor, a aderat la Partidul România Mare, care era în căutare de un "evreu de serviciu" pentru a schimba "fațada" de partid xenofob.

Rămas în afara partidului după

vingerea că va fi o sursă de bancuri și glume – și, din păcate, nu puține cu iz anti-evreiesc – care vor scoate în relief obrăznicia individului, lipsa de cunoștințe despre România și români și felul stâlcit în care se exprimă în românește (just; între timp, aflăm că N. M. s-a retras din cursa pentru președinție, **n. red.**).

Nici o manea din lume nu-i va ajuta, iar Adrian Minune nu va în-

făptui "minunea" sperată, ci-i va aduce doar un plus de bancuri cu "jidani' şi cu ţigani.

Lică Landskron
Raanana

Fotbal

Nu ştiu dacă cineva dintre cei ce citesc acest articol a auzit de un campionat de fotbal cu jucătorii desculţi. Mă gândesc la bătrânii de vârsta mea care au mai trăit şi-n timpul celui de al doilea război mondial. Ce-i drept, e ceva neobişnuit să auzi astăzi de un campionat de fotbal cu jucătorii desculţi. Acum când îi văd la televizor pe tinerii alergând după minge, mă apucă un dor nebun de fotbal. Sincer să fiu, dacă nu mi-ar fi ruşine şi dacă aş mai fi măcar de şaizeci de ani, zău că m-aş mai pune să joc fotbal în curte cu copiii vecinilor. Atunci le-aş arăta cum se trage un unsprezece metri la vinclul porţii. Trebuie să recunosc că una e să vrei şi alta e să poţi. Dar să nu uit: îmi aduc aminte că odată, vrând să lovesc cu piciorul desculţ într-o minge din cârpe, am nimerit într-o piatră care mi-a retezat vârfurile degetelor de la piciorul drept. Şi acum, când îmi aduc aminte, mă trec fiorii.

La începutul acestor rânduri v–am amintit de un campionat de fotbal cu jucătorii desculţi. Şi unde mai pui că era şi oficial! Cine credeţi că putea să aibă o astfel de idee în timpul războiului? Tot timişorenii. La Timişoara erau unii aşa de fanatici că nu conta că-i război şi copiii n-au ce mânca. Au înfiinţat un campionat de fotbal pentru desculţi. Aşa că aveai sau n-aveai papuci, puteai juca fotbal.

Eu locuiam în cartierul Fabric din Timişoara. Într-o zi se zvonise în tot oraşul că se va face un campionat de fotbal al copiilor din toate cartierele oraşului; dacă îmi aduc bine aminte, campionatul a fost organizat de conducerea sportivă din Timişoara. Ideea era binevenită, în primul rând pentru că ne dădea nouă copiilor sentimentul de a juca oficial într-o echipă. Uite că şi acum îmi aduc aminte de numele echipei în care jucam. "Torpedo", un nume răsărit de la ruşi. Dar când ne-am văzut pe un teren adevărat, jucând cu o minge adevărată şi c-un arbitru adevărat, uitasem că jucam desculţi.

Acum, ajuns la anii bătrâneţii, norocul face ca astăzi să trăiesc în Israel. Aşa că trebuie să vă spun că mă bucur tare când joacă echipa mea preferată Macabi Haifa. Şi zău că am emoţii să nu primească gol. Atunci la meci strig cât mă ţine gura "Hai Macabi Haifa!", poate îi ajut atât cât pot ca om bătrân.

Victor Albu
Kiriat Bialik

Evoluția omului

Oare omul se trage din maimuţă, cimpanzeu sau gorilă? Originea lui e un primat (adică un mamifer superior, comun cu maimuţele)? A trăit pe pomi?

Iată câteva întrebări asupra originii omului, pe care oamenii şi le–au pus de-a lungul istoriei. Multe cercetări şi teorii s-au succedat până la stadiul actual, ajungandu-se la cele ce voi încerca să prezint în continuare.

La baza studierii evoluţiei stau fosilele găsite mai peste tot, măsurarea şi compararea lor, plecând de la faptul că omul este un primat mamifer (înmulţire prin pui vii) biped. Se cercetează mărimea şi forma craniului, maxilarele, felul şi numărul dinţilor, membrele inferioare – lungime, formă, labele –, cât şi cele superioare ca mâinile etc. etc.

Este ştiut că omul îşi are locul lui în dezvoltarea dintr-un şir întreg de animale ce i-au precedat, în decurs de milioane de ani. Acest şir are multiple ramificaţii, dintre care una care conduce la "om" şi trecând pe la mici maimuţe arboricole (trăind în arbori), altă ramură de primate bipede, o ramură a marilor maimuţe arboricole specializate, o ramură a "australopitecilor" şi, în fine, ramura ducând la om.

Primul mamifer a trăit acum 200 de milioane de ani, iar primul primat acum cca. 70 de milioane de ani. Dar şi înaintea lor, odată cu dispariţia enormilor dinozauri (care se înmulţeau prin ouă), a fost posibilă dezvoltarea mamiferelor, începând cu cele mici, cu cel denumit "purgatoriu", de mărimea unui şoarece, după care lumea mamiferelor devine din ce în ce mai importantă;

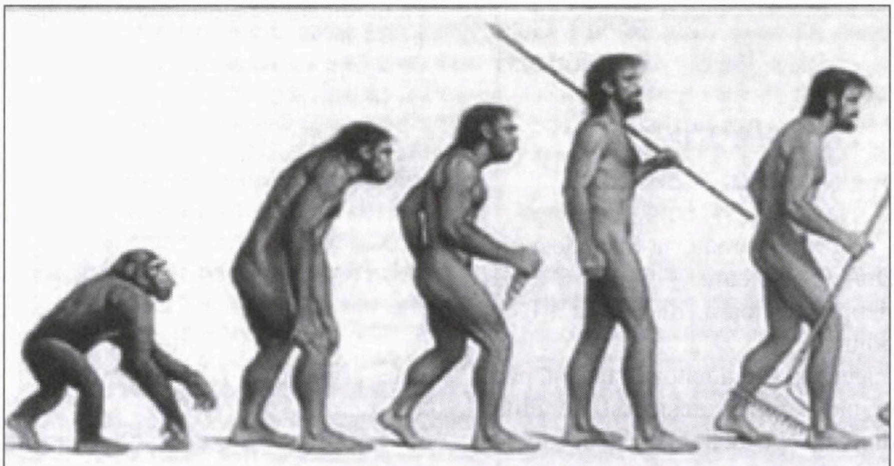

se dezvoltă animale mai mari, cu ramificaţii multiple şi ocupă un loc dominant.

Familia "ominidelor" este cea a primatelor: omul, cimpanzeul, gorila sau urangutanul. Ele sunt bipede, muşchiuloase, au un creier dezvoltat şi o falcă prognată; în afara omului, toate sunt bune căţărătoare şi mai ales omnivore. Din familia dezvoltării omului, amintim seria *homo habilis, homo erectus, omul din Heidelberg, omul din Neanderthal, omul Cro-Magnon, pithecantropus erectus, homo sapiens, homo sapiens sapiens.*

Mersul său pe două picioare, lăsând liberă mişcarea mâinilor pentru diferite activităţi, cât şi mărirea creierului, au contribuit la dezvoltarea posibilităţilor omului, de exemplu la făurirea de unelte, arme, piei pentru acoperirea corpului, pentm obţinerea hranei prin vânat şi apoi datorită prelucrării pământului, descoperirea focului pentru încălzire şi prepararea de alimente, părăsirea peşterilor şi începutul construirii de locuinţe, organizarea în grupuri şi în aşezări. Să nu uităm că omul este singura vietate care se înţelege (se înţelege sau se ceartă la cuţite, **n. red.**) cu semenii lui, datorită vorbirii şi prin scris.

Toate cele de mai sus au condus la civilizaţia – cu toate aspectele ei – înfăptuită până în zilele noastre.

Ing. Radu I. Gaton
Tel Aviv

Aforisme

Despre amatori

• Primul amator a fost, desigur, Dumnezeu, care, fără nici o experienţă anterioară, din nimic a făcut o lume.

• Dintr-un amator iscusit se poate naşte un profesionist de elită, dintr-un profesionist lipsit de talent, doar un ageamiu.

• Când un amator îşi dă aere de maestru, măiestria lui e dubioasă.

• Bărbaţii, mai toţi, sunt amatori de femei, ceea ce nu înseamnă că se şi pricep la ele.

• Din considerente umane, acordăm unui amator o notă bună, chiar când merită mult mai puţin.

• Nu-i destul sa crezi că te pricepi la ceva, trebuie să şi dovedeşti.

• Cine se consideră un atotştiutor este, de regulă, un analfabet.

• În orice profesie, amatorismul este o calamitate.

• Cea mai mare tentaţie a amatorilor pare să fie politica. Aici poţi sălta la gradul de general, fără să fi făcut nici o zi de instrucţie.

Despre ambalaje

• A Terrei scoarţă e şi ea un ambalaj, ce ţine în chingă o sferă să nu zboare în… atmosferă.

• Un discurs de orice fel e-nvelit într-un limbaj, ce nu-i altceva decât un anume ambalaj.

• Inima ce bate-n piept e al iubirii cuib, pe drept.

• Ambalajul nu e ce a fost odată: o cutie, o pungă ori niscai hârtie. Nu, azi e curată... fantezie.

• Chiar şi omu-i ambalat într-un veston, o redingotă sau numai în halat.

• Ce sunt malurile unui râu, dacă nu un soi de ambalaj ce ţine apele-n frâu?

• Fiind atât de strălucitor, ambalajul e în sine o piesă de decor.

• Cifrele dintr-un sondaj ne spun ce gândeşte omul despre o problemă în viraj.

Iarăși despre bătrânețe

• Tot ce străluceşte la bătrâneţe este argintul din păr şi aurul din vârstă.

• Bătrâneţea e un sac pe care îl peticeşti mereu şi totuşi viaţa se scurge din el.

• Cică anii-s neiertători. Dar cu ce i-am jignit oare?

• Şi anii, şi banii se risipesc la fel.

• Cine-i plin cu bani, parcă nu-i pasă de... ani.

• Se zice că râsul prelungeşte viaţa. Perfect. Să ni se precizeze cât trebuie să râdem pentru câteva zile în plus.

• Nimeni nu se ia la întrecere cu un bătrân, căci nimeni nu vrea să-l întreacă în nimic.

• Nu-ţi ascunde vârsta, doamnă, tocmai acum când a început a ninge peste ea cu fulgi... cenuşii.

• Doi bătrâni nu-s mai deştepţi decât unul singur.

• Nimeni nu iubeşte moartea, dar bătrânii-s cei mai îndărătnici.

• Într-un singur domeniu toţi avansam la fel: în ani.

• Copiii cresc, adolescenţii se maturizează, iar bătrânii devin şi mal... bătrâni.

• În schimbul unei minime moştenirii, urmaşii-s gata să renunţe la înţelepciunea adunată-n ani.

• Negarea vârstei nu te face mai tânăr, ci mai... mincinos.

• Spre apusul vieţii, căsnicia este foarte avantajoasă: partenerii se pot rezema efectiv unul de altul.

Harry Ross
Naharia

❖

Dr. Osias Rabinovici, Acco («Cucerire?! Ocupaţie?! Recent, la televiziunea israeliană s-a vorbit despre procesul intentat unor tineri evrei care refuză să presteze serviciul militar pe motiv că Israelul a ocupat teritorii străine.

Deci motivul fals cu ocupaţia este crezut şi de unii evrei.

Să precizăm ce înseamnă ocupaţie.

Când agresorul atacă, este învins şi se retrage dintr-un teritoriu pe care îl ocupă cel care a fost atacat, este vorba de o victorie milita-

ră, cum au fost atâtea în istorie, nu de altceva.

În cazul Israelului, el nu a fost niciodată agresor.

Atunci când ONU, în 1947, prin vot internațional, a decis împărțirea teritoriului între arabi și evrei, evreii au acceptat, dar arabii au refuzat și șase state arabe au atacat Statul Israel.

Evreii au învins și arabii s-au retras din anumite teritorii pe care le ocupă evreii. Agresiunea arabă continuă.

În 1956 Egiptul închide Canalul de Suez, internațional. Ca reacție, Anglia, Franța și Israelul intră în război și înving, dar la presiunea Statelor Unite se oprește focul.

Repetarea închiderii strâmtorii Tiran de către Egipt declanșează războiul de șase zile din 1967, Israelul învingând trei state arabe, Siria, Iordania și Egiptul, ocupând Ierusalimul vechi și parte din podișul Golan.

Rezultatul? Israelul face să înceteze împușcăturile de pe zidurile Ierusalimului vechi spre Ierusalimul nou și de pe podișul Golan spre chibuțul Ein Gev, Kațrin etc.

Războiul de uzură cu egiptenii continuă.

În 1973, în ziua de Iom Kipur, cea mai sfântă zi a evreilor, Israelul este atacat mișelește de trei state arabe, Siria, Iordania și Egipt.

Era impresionant să vezi cum enoriașii părăseau sinagogile cu rugăciunea neterminată, pentru a pleca spre unitățile lor militare, fără a aștepta ordinul de chemare.

Evreii resping atacurile și generalul Sharon înconjoară armata a 3-a egipteană (24.000 de soldați).

La presiunea Statelor Unite, prin emisarul Henry Kissinger, armata a 3-a egipteană este eliberată din încercuire, păstrându-și armele.

Oare la Stalingrad armata germană înconjurată de sovietici a fost eliberată păstrându-și armele?

Continuă agresivitatea arabilor. Teroriștii din Liban bombardează nordul Israelului, ceea ce a determinat invadarea Libanului de către Israel de două ori, pentru a îndepărta primejdia rachetelor.

Am părăsit Gaza, dar, în loc de oprirea rachetelor, așa cum sperase guvernul, ele au continuat să se abată asupra noastră până la Ashdod. Deci teritoriile cedate îl încurajează pe dușman să întețească focul.

Uneori am impresia că arabii se joacă de-a războiul. Joci poker și pretinzi să se anuleze pierderea, joci fotbal și pretinzi să se anuleze scorul.

Războiul de independență din 1948 a cauzat Israelului 6.000 de morți, 30.000 de răniți și pagube de 500 de milioane de dolari.

Am avut peste 1.300 de morți și răniți în perioada 1953-1957, în acțiuni organizate și sprijinite de către Siria și Iordania.

În răzbiul de uzură – 4.000 de victime.

În războiul de Iom Kipur – 2.000 de morți.

Terorismul bântuie din plin. A ucide devine o țintă de onoare. Ucigașii sincigași sunt asigurați că în rai vor primi fiecare câte 71 de fecioare.

Pătrunderea în casele evreilor de către teroriști a cauzat 41 de morți, femei și copii. O școală din Maalot este atacată de teroriști, care au ucis 20 de copii, rănind 70.

La un hotel din Tel Aviv se plasează bombe și într-o piață din Ierusalim se provoacă moartea a 39 de evrei și rănirea altor 114.

Șu urmează, și tot urmează: explodarea de autobuze, cu morți și răniți, bombardarea unui autobuz cu copii în drum spre școală pe șoseaua Dovev-Avivim, răpirea unui autobuz pe șoseaua Haifa-Tel Aviv, cu morți și răniți, uciderea unui profesor universitar, cu toporul, în grădina universității.

O mamă, soră la spitalul din Naharia, primește morți și răniți la camera de gardă fără a ști că este vorba de copiii ei.

O altă mamă vede la televizor cum fiul ei răpit este ucis de teroriști.

Și, în concluzie, cine este judecat și condamnat pentru toate aceste înspăimântătoare crime? Vinovații? Aș, de unde! Victimele. Cuceritorii. Ocupanții. Ocupanții gropilor din cimitirele unde își dorm somnul de veci martirii noștri.»)

D. G. Mănescu, Bat Yam («Am fost la București. N-am mai văzut capitala României de mai bine de 30 ani. Călătoria cu Tarom n-a fost comodă. Am locuit în Piața Kogălniceanu, așa că m-am putut plimba ici-colo, într-un oraș pe care parțial nu l-am recunoscut (fie în bine sau rău). Construcțiile noi, moderne, străzi lărgite și o circulație motorizată înnebunitoare. De locuri de parcare nu mai pomenesc. Chiar culoarele de pe trotuare, pentru bicicliști, sunt ocupate cu mașini. Unii șoferi nervoși, ca la noi, îți taie calea pe "zebră". Așa a fost omorâtă cumnata mea, acum câțiva ani, în Natania.

M-au impresionat clădirile vechi (Institutul Cantacuzino, CEC, Liceul Lazăr. ș.a.) prin arhitectura lor și menținerea în stare de bună funcționare. Pe de altă parte, un drum pe Bul. Elisabeta (fost 6 Martie), spre Unuversitate, admirând clădirile Primăriei Capitalei și Arhivelor Statului, mi-a făcut bucurie. Peste drum, grădina Cișmigiu e de o curățenie și îngrijire nebănuită și cu un aranjament horticol de admirat. În schimb, de la strada Brezoianu în sus, o strângere de inimă. Clădirea impozantă a fostului complex Gambrinus e de plâns. Ziduri negre, geamuri sparte. Nici altele nu-s mai bine. Doar câteva prăvălioare, un cinema și ce a fost, nu mai este. Doar micul restaurant Tic Tac și un singur cinematograf. De la Calea Victoriei, imaginea se

schimbă. Clădirile sunt menținute în stare foarte bună. La fel Bulevardul Magheru și mai departe spre Piața Victoriei. Străzile necentrale (Popa Soare, Mântuleasa – unde am locuit zeci de ani – Calea Călărași, etc.) le-am recunoscut cu greutate. Plăcuțe cu numele lipsesc. Casele gârbovite, neîngrijite, după scurgerea anilor, te fac să plângi de milă. Am dat cu nasul peste tot felul de anunțuri și reclame. După cum citeam pe vremuri, "rochițe pentru fetițe de mătase", acum am citit pe un carton: "Lapte de consumat integral" (e produsul integral, cu apă și grăsimi, sau să-l bem până la ultima picatură?). Am citit "Atenție. Cade tencuiala", "Servim Pizza și focaccia" (ce e asta?), "Facem ecusoane, printări, scanări". La colțurile de stradă, florărese ca acum 50 ani. Brunete la figură, cu fuste colorate și flori de tot soiul, cu care te îmbie. La preț, tocmeală. La ieșirile din oraș, supermarket-uri și magazine uriașe (sport, construcții, etc.)

M-am întâlnit cu puținii prieteni ai mei și cu unii ai fiului meu. Au rămas legați și unul lângă altul, atât evrei cât și creștini. Oameni de valoare. Am fost la cinematografe (filme franțuzești), la un concert la Sala Palatului, în cadrul Festivalului Enescu. Am ascultat Simfonia "Patetica" de Ceaikovski și concertul Nr. 2 al lui Rachmaninov. Interpretarea de către Filarmonica din St. Petersburg. La Teatrul Național, în sala mare, am asistat la un spectacol cum de mult nu am mai văzut, piesa "Toți fiii mei " de A. Miller, cu o temă interesantă și jucată la un nivel înalt (Victor Rebengiuc, Sanda Toma și tineri, toți de mare talent), care au meritat aplauzele lungi și îndelung repetate. La cimitirul Giurgiului m-am înclinat, am depus câteva flori și o pietricică pe mormântul mamei. În ziua de Iom Kipur, la ora de Izkor, am șezut pe o bancă în vechea Sinagogă Mare și predica tânărului rabin Rosen a fost cu tâlc și frumos prezentată. Unii îl socotesc un al doilea Șafran.

Îmi pare bine că m-am încumetat să fac voiajul, cu toate oboselile inerente. Parcă mi-am făcut un cadou mare și o plăcere ieșită din comun. M-am întors cu sufletul și conștiința împăcate.

Am intrat în viața israeliană cu căldurile estivale – deși este octombrie – cu speranța că va fi bine pentru evrei.»)

Lică Landskron, Raanana («La întrebarea pusă de dvs. în revista "Minimum" nr. 271 din oct. 2009 referitor la cele două tinere israeliene care s-au pornit în America să denigreze țara și armata ei, aș alege ca orice bun evreu și israelian răspunsul cu nr. 2 sau b, care la primul impuls mi se pare cel mai normal.

Reflectând mai mult, ca om iubitor de animale, de ce să jignesc bietele scroafe? Este adevărat, ele se bălăcesc în murdărie, dar sunt folositoare omului din numeroase țări, unde constituie o bază hrănitoare. În consecință socotesc că celor două jigodii li se potrivește mai degrabă termenul de lături.»)

Felix Pascal, Ashdod («Vreau să vă relatez un fapt care pe mine m-a indignat în mod deosebit. Subsemnatul posed o antenă parabolică prin intermediul căreia pot viziona toate posturile TV din România. Într-o seară, pe unul din aceste posturi s-a transmis (ca un fapt divers) un dialog între "un polițist" și un "membru al lumii interlope" care tocmai ieșea din sediul Procuraturii, unde probabil fusese anchetat. Polițistul îl sfătuia: Fă repede rost de un minor de cca. 14-15 ani, care poate fi convins (el și familia sa) să declare că el ar fi comis infracțiunea pentru care era anchetat. În felul acesta el, minorul, nu putea fi nici judecat, nici condamnat.

Este probabil metoda experimentată și folosită de către organele de poliție care anchetează (de câteva luni) odiosul fapt al profanării celor 131 de morminte de la Cimitirul Giurgiului din București și de la cimitirul din Botoșani și Ploiești. Oare cine (în special din partea FCER) a asistat, în cadrul anchetei, la "reconstituirea" faptelor, în care patru copii de circa 14-15 ani, au putut demonstra că sunt în stare să distrugă pietrele și monumentele funerare cu câte un "băț" (în aplauzele entuziaste ale colegilor lor)?

Această "modernă" metodă de mușamalizare a unei odioase fapte nu cred că poate convinge pe cineva, iar adevărații făptuitori ar trebui judecați și condamnați pe măsura faptelor lor.»)

M. David, Natzeret-Illit («Felicit pe autorul careului de cuvinte încrucișate intitulat "Sărbătorile noastre", publicat în "Minimum" din iulie-august a.c.

Încă de la primul cuvânt rezolvat, ești atras să continui până la sfârșit, datorită fluidității definițiilor clare, nealambicate.

Acest careu a oferit plăcere celor care s-au aplecat asupra lui, spre deosebite de unele cu definiții artificial sofisticate și doar tangente cu ele.

Se știe că rebusurile noastre nu sunt destinate concursurilor, de aceea trebuie să fie doar atractive și plăcute.

Careul din iulie-august la care mă refer se constituie, prin definițiile sale atotcuprinzătoare sintetizate, în adevărate mesaje și lecții de istorie iudaică. A reușit să cuprindă 12 sărbători evreiești, cu semnificațiile lor.»)

Hadassa Solomon, Ierusalim («Sunt o veche cititoare a revistei "Minimum" încă de la apariție. Până la pensionare, din lipsă de timp, citeam ce mi se părea interesant.

Într-una din zile m avut o revelație citind despre Dr. Francisca Stoleru care și-a descoperit o nouă vocație: cea de scriitoare.

Fiind concetățence, din orașul Dorohoi, eleve la Liceul de fete din oraș, am luat legătura cu ea telefonic, comandând două cărți: "Cuibul de viespi" și "Vioara cu arcușul fermecat". Primind cărțile, ca pensionară am citit și recitit ce mi s-a părut fascinant din ele (aproape tot), dându-mi seama de talentul Franciscăi ca scriitoare.

Pacienții vin la doctorul de familie cu probleme de sănătate. Dr. Francisca Stoleru a știut să le câștige simpatia, unii deschizându-și inima și povestindu-i probleme personale, iar talentata doctor-scriitoare a scris cărțile sus-amintite, dovedind o capacitate de a romanța tot ce o înconjoară, legătura cu oamenii, descrierea excursiilor făcute, delectând sufletul cititorului.

Romanul "Bulevardul Tomis", cronicile făcute de persoane de specialitate, nu necesită comentarii suplimentare.

Vreau să mă refer la noul roman "Migdalul a înflorit a doua oară". Începând să citesc cartea, am întâlnit familiile Morgenblum și Moran (personaje principale ale romanului) și m-a cuprins nostalgia tinereții mele (probabil că și pe alți cititori), amintindu-mi de anii studenției la Politehnica din Iași, de Copou, de teiul lui Eminescu…

Acțiunea romanului se petrece în continuare în orașul Haifa, oraș cu un farmec deosebit, cartiere frumoase, admirat de israelieni și turiști.

Privind sub prisma realității, personajele romanului, familiile Moran, Nudelman, Nasrin, sunt reale, verosimile. Personajele tinere, ca Dafna, Oren, Marina înfruntă greutățile vieții prin prisma vederilor lor.

Prezentarea personajelor de către autoarea romanului, Dr. Francisca Stoleru, te convinge că trebuie mers înainte, *kadima*, dacă vrei să te menții pe linia de plutire în țara noastră, Israel.»)

Gh. Kovacs-Eichner, Tivon (de data asta am ridicat mâinile: scrisul dvs. este, pentru noi, cu neputință de descifrat; poate găsiți o posibilitate de a vă gândi și la ochii noștri: milă! milă! milă!)

Dr. A. Glauber, Haifa (un răspuns întârziat: da, suntem de acord cu observația dvs.; astăzi, noțiunile de dreaptă și stângă politică și-au pierdut înțelesul de odinioară; s-ar putea spune – cum o spun de altfel mulți – că ele nu mai sunt de actualitate.)

Solo Marcovici-Bruno, Miami, Florida, SUA (cunoașteți desigur anunțul pe care l-am întâlnit cu toții de când citim ziare: "manuscrisele nepublicate nu se restituie". Asta e valabil și pentru fotografii. Așa că…)

Maria Găitan-Moses, Bat Yam; **Dr. R. Neumann,** Haifa; **Arnold Helman,** Israel; **Victor Alterman,** Boston, SUA (mulțumiri pentru bunele cuvinte, sugestii și observații; ceilalți, pe curând).

Desen de C. Ciosu

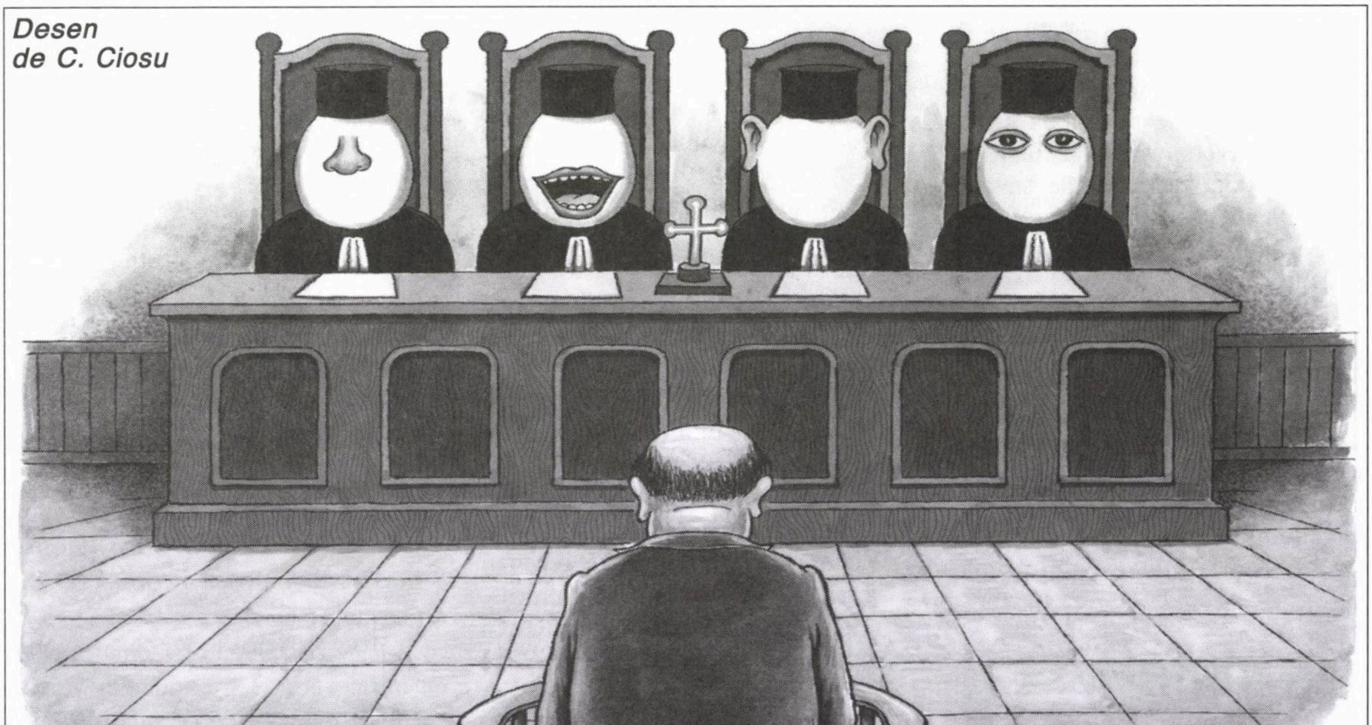

Distincţii

Prof. Reuven Feuerstein, psiholog, Israel, fondatorul şi preşedintele "International Center for the Enhancement of Learning Potential" (ICELP), din Ierusalim: titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii "Babeş-Bolyai" din Cluj; ceremonia s-a desfăşurat la 15.10 a.c. la Universitatea Bar Ilan, în prezenţa unei delegaţii de savanţi din România, în frunte cu prof. Andrei Marga, rectorul universităţii clujene.

Prof. Reuven Feuerstein

Baruch Tercatin, publicist; **Lucian Zeev Herşcovici,** istoric: Premiul "Dr. Alexandru Şafran" pentru lucrarea "Prezenţe rabinice în perimetrul românesc"; la Bucureşti.

David Shlomo, publicist, pictor; **Carol Feldman,** actor, prozator: Premiul Gropper pentru lucrări despre istoria iudaismului românesc.

Aniversări

Harry Ross, scriitor, teatrolog, publicist, animatorul Cercului cultural de la Naharia: 80 de ani de la naştere. Câteva lucrări: "Surâsuri... vinovate" (maxime şi cugetări), "Teatru scurt" (scenete), "Cântece de pus pe rană", "Neuitatul Holocaust" (versuri), "Mireasa nebună" (proză scurtă, satiră şi umor), "Grădina cu maci" (aventuri lirice), "Şcoala pinguinilor" (Însemnările unui chiţibuşar).

I. Ştiru, ziarist, redactor la ziarul "Jurnalul săptămânii", autor al câtorva volume cu impresii de călătorie (este concurentul lui G. Mosari la titlul de globe-trotterul nr. 1 al alialei): 80 de ani de la naştere.

Decese

Shmuel Reinish (n. Cernăuţi), preşedintele HOR Haifa, unul dintre cei mai activi şi populari fruntaşi ai alialei române. Spre deosebire de numeroşi "lideri", specializaţi în discursuri juste, comunicate şi participarea la recepţii cu whisky Chivas Regal, S. R. a fost strâns şi viu legat de "românii din Nord", ajutându-i ori de câte ori avea posibilitatea să o facă. Memorabilă a fost activitatea lui în vara celui de–al doilea război din Liban, când se îngrijise personal de numeroşi bătrâni din Haifa aflată sub rachete, trimiţându-le acasă mâncare caldă şi alte ajutoare.

A fost şi preşedintele de onoare (dar foarte activ...) al Cercului Cultural din Haifa.

Liviu Moscovici (n. Iaşi, 1935), specialist în biblioteconomie, la Biblioteca Gh. Asachi din Iaşi, până la venirea în Israel; publicist, colaborator permanent al ziarului "Viaţa noastră"; autor de recenzii literare, scrise sub semnul culturii.

Tomy Siegler (61), specialist în agronomie, traducător din română în ebraică (a dat o versiune valoroasă din poezia Biancăi Marcovici şi a transpus cu succes capodopera "Luceafărul" de M. Eminescu).

Carnet

La 14 octombrie 2009
am pierdut o prietenă
de-o viaţă

LIA CARABĂŢ-BOLEHOVER

Fiinţă deosebită, inteligentă, integră, sensibilă.
Condoleanţe familiei,

Salomea Braverman

Manifestări, manifestări...

1.10.09; la Academia Română din Bucureşti: lansarea cărţii "Emoţii, umor, râs şi plâns" de prof. dr. Jean Askenasy.

15.10.09; la sala de expoziţii a Turnului de apă din Naharia: o întâlnire literară pentru lansarea romanului "Migdalul a înflorit a doua oară" de Francisca Stoleru şi a volumelor "Noi, ultimii mohicani" şi "Şcoala pinguinilor" de Harry Ross.

22.10.09; la Casa Scriitorilor din Tel Aviv: seară literară dedicată lansării cărţilor-pereche "Prizonieri unul altuia" de Adi Cristi (România) şi "Fabuloasa licornă" de Sh. Carmel (Israel).

19-21.10.09; la Cinemateca din Haifa: vernisajul expoziţiei "Înflorire de toamnă" de David Shlomo şi lansarea cărţii sale "La vârsta mea de octogenar".

Cooperăm cu Bituah Leumi

Cine vă poate ajuta dacă părinţii dv. sunt bolnavi?

NETTA – SERVICII

✔ Vă asigură îngrijitori competenţi, cu experienţă, din România, pentru bătrâni, handicapaţi, invalizi – 24 de ore pe zi.

✔ Vă propune aranjamente speciale, în funcţie de situaţia şi posibilităţile dv. financiare.

✔ Vă acordă consultaţii şi îndrumare profesională gratuit.

Şvil Haţabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135, Fax: 03/731-4294

MAMAIA מַאמַאיָה

Restaurant românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

Aer condiţionat, ambianţă plăcută, serviciu conştiincios, preţuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.

Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim şi româneşte.

Cei care vin cu acest anunţ vor fi serviţi cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

Restaurantul Românesc Familial

"LA PAUL"

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo

Tel. 03-6812733, 054-7648747

Servim zilnic toate produsele bucătăriei româneşti: grătar (pe cărbuni), ciorbă de burtă, tochitură, ciorbă de miel, momiţe, măduvioare, creier la capac, rinichi îmbrăcaţi, sărmăluţe româneşti, antricot adevărat şi multe alte preparate deosebite.

De duminică până joi servim un prânz de afaceri cu numai 60 de shekeli

În fiecare VINERI SEARA

CATI vă prezintă muzică românească şi internaţională

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane

Preţuri modeste – Vă aşteptăm cu plăcere

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură şi notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ŞI REDOBÂNDIREA CETĂŢENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie şi a certificatelor de naştere (ale celor născuţi în Israel)**
- **OBŢINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBŢINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăţilor din România**

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ŞI DE TRANSFERUL SUMEI OBŢINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor şi desfiinţărilor de firme (societăţi)

Contactaţi: ARIE DEGANI

Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585

Tel. 03/522-8899 (Vorbim româneşte)

minimum

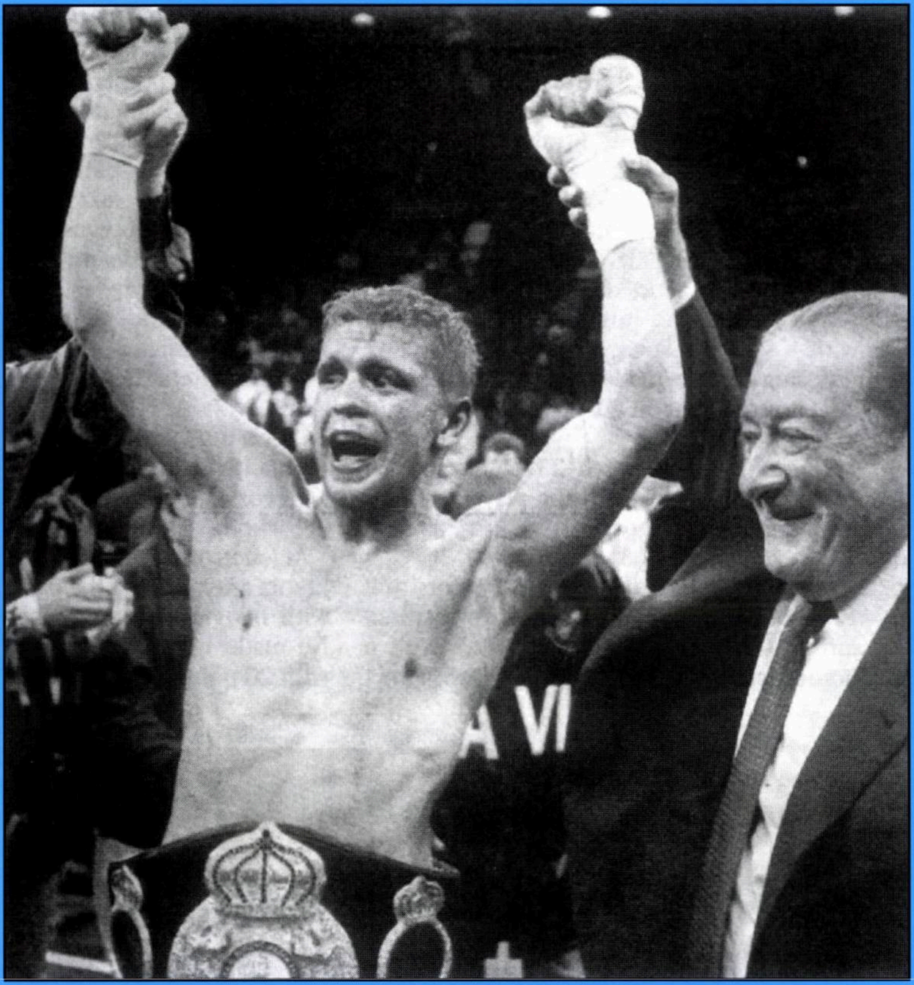

Un simbol:
Israelianul Yuri Foreman (29)
a cucerit titlul de campion mondial la box.
Şi se pregăteşte să devină rabin.
Un simbol: de care aveam nevoie.

9 771565 702005 12
1/12/2009 מינימום

■ ANUL XXIII ■ NR. 273 ■
■ DECEMBRIE 2009 ■
■ 16 SHEKELI ■

Cu prilejul Zilei Naţionale a României
1 Decembrie
urăm poporului şi guvernului român noi succese în dezvoltarea economică, prosperitate şi ridicarea nivelului de trai al întregii populaţii.

Fie ca dezvoltarea relaţiilor economice şi de prietenie între România şi Israel să atingă noi culmi.

BRUNO LANDESBERG,

consul onorific al României în Israel

Haim Nello
GRILL HOUSE

Restaurantul HAIM NELLO

Cu prilejul ZILEI NAŢIONALE A ROMÂNIEI,
sărbătorite la 1 decembrie, urăm
LA MULŢI ANI TUTUROR ROMÂNILOR!
LA MULŢI ANI ROMÂNIEI!
Petreceţi împreună cu noi Ziua naţională a României
la RESTAURANTUL HAIM-NELLO
Tradiţionala mâncare – fasole cu ciolan, însoţită de vin roşu (fiert) nelipsită din meniul special al acestei zile
Vă amintim că organizăm Crăciunul (25 decembrie)
şi Revelionul (31 decembrie)
Pentru detalii, telefonaţi la 03-5101919 – NUŢI
Restaurantul este deschis zilnic de la 12 la 1 noaptea. Duminică închis.

Str. Eilat nr. 11, Tel Aviv, tel. 03-5101919

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI
Ceea ce înseamnă 25 noiembrie

O veste neplăcută (dar f. f. folositoare)

Benny Morris are dreptate

Hai s-o mai luăm o dată de la început. Se poate ajunge, astăzi, la pace între noi și vecinii noștri? Sau, mai concret, la vestita formulă "Două state pentru două popoare"?

Unii susțin că da.

Alții – că nu.

Printre aceștia din urmă se află și cunoscutul istoric Benny Morris

Într-un articol din cotidianul englez "Guardian" el scrie:

«Eforturile președintelui Obama pentru relansarea procesului de pace din Orientul Mijlociu sunt sortite eșecului, din cauza prăpastiei care separă obiectivele politice israeliene și palestiniene. Problemele secundare constau în aceea că primul ministru israelian Beniamin Netaniahu refuză să împartă Ierusalimul și să le permită palestinienilor să-și stabilească capitala în jumătatea răsăriteană a orașului, precum și că el ezită să înghețe implantarea de așezări noi în Cisiordania. Problema principală constă în faptul că mișcarea națională palestiniană refuză să împartă Palestina cu evreii și să accepte soluția celor două state pentru două popoare.

Hamasul – care a câștigat în 2006 alegerile generale palestiniene – o spune pe față. Charta sa din 1988 cheamă în mod explicit la distrugerea Israelului și spune credincioșilor că "Islamul va distruge Israelul". Ea compară în mai multe rânduri Israelul cu invaziile cruciaților din Evul Mediu și declară că Israelul va sfârși întocmai ca aceștia. Această comparație, în treacăt fie spus, reprezintă o constantă a discursului arab despre sionism. În 1947, secretarul general al Ligii Arabe, Abdul Rahman Azzam, spunea unor emisari sioniști: "În urmă cu câteva secole, cruciații s-au instalat la noi, împotriva voinței noastre, și după 200 de ani i-am expulzat pe toți".

Fatahul are și el o hartă care cheamă la distrugerea Israelului. În anii 1990, Fatahul a acceptat, în cursul negocierilor cu Israelul, să redacteze o versiune revizuită a chartei, din care urmau să fie eliminate articolele referitoare la distrugerea Israelului. Dar o asemenea chartă revizuită n-a văzut niciodată lumina zilei.

Conducătorul Fatahului, președintele Autorității Palestiniene Mahmud Abbas, promovează și astăzi ideea refuzului (de a accepta existența Israleului). El salută în public, pentru a da satisfacție Washingtonului, "soluția celor două

Hanuka

Hanuka este sărbătoarea luminii. Iar a fi luminat astăzi, înseamnă a ști, a privi lumea cu ochii deschiși.

Caricatura de față a apărut într-unul din cotidienele Autorității Palestiniene. Nu într-un ziar al Hamasului. Nu într-un ziar al Jihadului islamic. Nu într-un ziar de la Teheran. Într-un ziar condus de Mahmud Abbas, președintele Autorității Palestiniene de la Ramallah și partenerul nostru de pace.

Tema desenului e cunoscută (și răscunoscută): Statele Unite sunt controlate de evrei. O publicăm acum dintr-un motiv cât se poate de simplu. Și anume că, de Hanuka, ne repezim cu toții să mâncăm sufganioturi (gogoși). Ori, aici e pericolul. Unii s-au obișnuit să înfulece cu poftă gogoșile produse de-a lungul anilor de OEP, Abu Mazen și alții asemenea. Atenție, fiți vigilenți! sufganiot da, după pofta inimii, gogoși – nu!

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația
P.O.B. 11472 – Tel Aviv 61113
Tel.: 052/560-1297 Fax.: 5270443

Fax numai pentru anunțuri publicitare; corespondențele se vor trimite prin poștă

Director:
AL. MIRODAN

Publicitate: 1 inch – 45 șekeli

Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 80 șekeli
1 an (12 numere): 160 șekeli
Prețul include costul expedierii.

Străinătate (1 an – 12 numere):
Europa – 73 dolari
România – 68 dolari
U.S.A., Canada – 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 100 dolari
Insulele Fidji – 160 dolari
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
SANDA PERI

Difuzarea: BAR

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM – PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

state", dar când i se cere să se angajeze în scris, refuză să facă asta. Da, un stat pentru arabii palestinieni și altul pentru toți locuitorii Israelului, dar nu "un stat evreu". Se pare că el speră că minoritatea arabă, a cărei natalitate este de două ori mai mare decât aceea a evreilor, îi va domina din punct de vedere demografic pe evrei, sau că Israelul va accepta pretențiile palestinienilor de a autoriza întoarcerea refugiaților. Există circa cinci milioane de refugiați, dintre care nouă zecimi sunt urmașii refugiaților din 1948. Israelul are 5 milioane și jumătate de cetățeni evrei. Un influx masiv de refugiați, la care-i adăugăm pe arabii deja prezenți în Israel, ar transforma în doi timpi și trei mișcări Israelul într-un stat cu majoritate arabă...

...Iată de ce Abbas refuză să recunoască Israelul ca stat evreu.

Obama va face presiuni asupra lui Netaniahu în legătură cu noile construcții din teritorii și va obține o anumită înghețare a acestora. Dar, odată cu începerea negocierilor, chestiunea Ierusalimului va reveni, fără doar și poate, pe primul plan. Iar Israelul va cere ca Abbas – care nu reprezintă Hamasul ci doar, poate, o minoritate palestiniană – să accepte formula Clinton-Barak care prevede "sfârșitul conflictului" și "sfârșitul tuturor revendicărilor". Abbas, la rândul său, va pretinde ca Israelul să accepte "dreptul la întoarcere", berbecele demografic menit să distrugă sub loviturile sale identitatea evreiască a Israelului și existența statului. Iar negocierile vor eșua, fiind urmate probabil de o nouă serie de violențe.»

Israel: Zilele Șafran

Luna trecută lumea alialei a cinstit personalitatea marelui rabin dr. Alexandru Șafran.

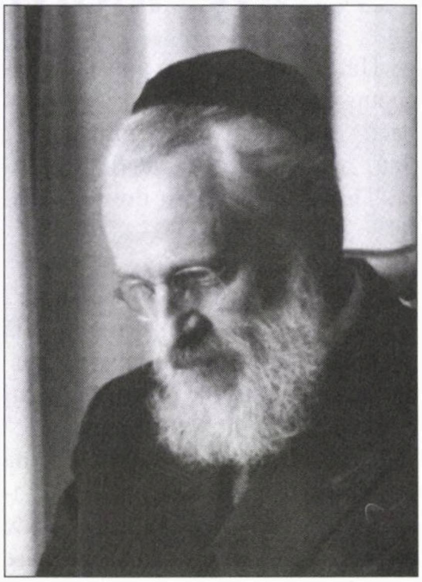

La 25 noiembrie, din inițiativa primarului Beer-Shevei și a Muzeului Struma, a avut loc în cartierul Ramot din acest oraș inaugurarea unei piațete Alexandru Șafran. Au participat personalități cunoscute din Israel și străinătate, precum și membri ai familiei Șafran.

Cu câteva zile mai înainte, la 21 noiembrie a.c., a avut loc la Universitatea Bar-Ilan (în sala Feldman)un simpozion în memoria Rav Dr. Alexandru Șafran cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea sa. Au vorbit numeroase personalități care au cunoscut bine viața și opera dr-ului Șafran, între care și prof. Moshe Halamish, prof. Moshe Kave, președintele Universității, prof. Esther Starobinski (în numele familiei), rav Israel Lau, prof. Igal Șafran, Reuven Feuerstein, dr. Ioav Geller, dr. Itzhak Gutman, prof. Avinoam Șafran, dr. Efraim Ofir, ing. Baruch Tercatin, dr. Shlomo Laiș, prof. Bezalel Șafran și alții.

România: Ziua Națională (dar și alegerile prezidențiale...)

La 1 Decembrie România sărbătorește ziua sa națională. Suntem alături de prietenii noștri din țara de origine și le dorim din toată inima pace cât cuprinde, prosperitate la orașe și sate, și stabilitate.

Spunem dinadins stabilitate fiindcă, din păcate, în zilele acestea, România traversează o serioasă criză politico-socială: țara nu mai are guvern, conflictul dintre actualul președinte Băsescu și parlament este acut și nimeni nu poate ști ce va fi. Coincidența face ca acum să aibă loc în România alegeri pentru un nou președinte. Cititorii noștri vor ști desigur, la apariția revistei în chioșcuri, rezultatul scrutinului de la 22 noiembrie a.c. Lupta e strânsă, toate sondajele au prevăzut organizarea unui nou tur de scrutin, în decembrie. Atunci, să sperăm, criza va lua sfârșit, România va avea (în sfârșit!) un nou guvern și se va putea vorbi de mult râvnita și necesara *stabilitate* a țării. Stabilitate pe care noi o dorim României cât mai degrabă și cât mai solidă.

România: "Ce se va alege din noi?"

«Nu am nici o îndoială că meșterul Manole a bântuit sub diferite pseudonime prin toți Balcanii ca, până la urmă, să-și ia cetățenie românească și să se stabilească definitiv la noi, unde tragedia lui nu constituie excepția, ci regula.

"Trebuie sa-ți alegi locul unde vrei să-ți ratezi viața", spunea Cioran, iar aici e locul cel mai potrivit. În afară de începuturi, de lucruri neduse niciodată la bun sfârșit, de linșaje mediatice, ne mai reușesc, am spus-o deseori, înmormântările. Și, mai ales, cele ale valorilor pe care le-am ignorat pe când erau în viață. La moartea lor: salve, militari, decorații postume, cuvântari patetice urmate, în buna tradiție daco-getică, de fireștile petreceri. De vreo două mii de ani încoace, Zalmoxe n-a avut încotro, se vede, a fost nevoit să se obișnuiască nu numai cu mirosul de vin, ci și cu cel de mici și sarmale. Și să descopere și el, precum întristata adunare, ce mari valori i-au ajuns la sân.

Acum ne aflăm înaintea altui început. Nu mă gândesc la noul guvern, ci la faptul că lumea a trebuit să înțeleagă, în sfârșit, că situația este mult mai gravă decât pare, că bogați și săraci, specialiști sau ignoranți sunt obligați să-și pună, cu neliniște, câteva întrebări despre soarta noastră, despre ce se va întâmpla mâine. Sau, cum aud tot mai frecvent: ce se va alege de noi?

În ultimele zile, și nu chiar din întâmplare, mi-am amintit o întrebare rostită cu toată duritatea de Emil Cioran într-o carte de tinerețe, *Schimbarea la față a României:* „Doamne! Ce vom fi făcut o mie de ani?! Toată viața noastră, de un secol încoace, nu este decât procesul prin care am ajuns să ne dăm seama că n-am făcut nimic...".

Sigur, despre cele ce ni s-au întâmplat în cele două milenii, nu este locul și momentul să discutăm. Trecutul a fost cum a fost, cu înălțări și căderi, dar cele ce se petrec în aceste zile ne fac să ne întrebăm cu spaimă: „Doamne, ce am făcut în ultimii douăzeci de ani?" Și, iarăși, fiindcă nu avem de ales, trebuie să ne amintim răspunsul filozofului, și anume că „nu avem nimic înapoi pentru a avea regrete". Din nefericire, totul trebuie început iarăși, dar din alt punct. Firește, dacă vrem să existăm. De la mizeria comunistă la cea capitalistă, drumul a fost neașteptat de scurt, mai ales că nu s-a făcut absolut nimic pentru a ne determina să o uităm pe cea dintâi.

TENDINȚE

De două decenii, nu facem decât să ne cultivăm cu îndărătnicie defectele. Învățământul, ignorat, supus unor neîncetate reforme, terorizat de politică și de subfinanțare, este într-o situație disperată. Cartea nu mai interesează nici măcar în vorbe. Demagogii au omis-o de mult din promisiunile lor. Foamea și sărăcia nu au nici o legătură cu instrucția și cu libertatea. De aceea, mai gravă decât brutala criză economică, mi se pare criza morală. Nimeni nu mai răspunde de nimic, toți strigă, amenință și se urmăresc unii pe alții zi și noapte. De două decenii, mahalaua s-a întins peste tot ca o pedeapsă. Politicienii de azi nu au fost capabili să facă ceva pentru țară sau să respecte legile pe care ei înșiși le-au făcut, ci se luptă pentru ocuparea micilor ecrane pe care nu-și mai au loc actorii și valorile adevărate.

De "pe sticla" tv s-a condus și se conduce țara, de acolo s-a pronunțat justiția, acolo s-au frânt destine, s-au conturat biografii false, valori false, țara ajungând un rai al neisprăviților și hăitașilor. Un trist *fight club*. Sau, pentru a ne menține în limitele spațiului nostru spiritual, mi se pare mult mai convingatoare explicația dată de compozitorul german Flechtenmacher regelui Carol I, care a dorit să afle de ce autorul Imnului intenționa să părăsească definitiv România: „Prea mult p... mo-tii, Majestate!"

Astăzi, cred că doar înjurătura ne mai aparține, căci în rest, s-a vândut tot și nu s-a pus nimic în loc. A dispărut, cum încerca să glumească cineva, chiar și praful de pe tobă!

E adevărat, am trăit atâţia ani în minciună şi fals încât nu e de mirare că adevărul nu mai este luat în serios şi nu are asupra oamenilor efectul pe care ar trebui să-l aibă. Criza începe să ne deschidă ochii, făcându-ne să înţelegem că eterna întrebare „Doamne, ce se întâmplă cu noi?“ îşi aşteaptă răspunsul.

Există, fireşte, un scepticism al laşilor, o imbecilă lene intelectuală, dar şi o teamă a celor mai mulţi de a înfrunta realitatea. Mă urmăreşte încă imensa iresponsabilitate a celor peste 73% dintre inconştienţii sau disperaţii, mai degrabă, care-şi doresc (potrivit sondajelor, **n. red.**) un conducător puternic. Şi asta, după numai două decenii de la împuşcarea celuilalt. Sigur, toate sunt bipolare: plus şi minus. Poate că de dragul echilibrului în lume, nouă, celor din Est, ni s-au dat mai ales răul, suferinţa, orbirea. Şi pentru că l-am citat pe Cioran, nu pot să trec cu vederea unul din avertismentele sale: „Tiranii sunt mari cunoscători ai oamenilor. Nu sunt cretini. Ei ştiu cum poţi manipula oamenii, până unde poţi merge. Un tiran imbecil, aşa ceva nu există. Tiranii sunt oameni care vor să facă experienţe, care înaintează tot timpul, merg până la capăt, până la momentul când totul se duce de râpă.

Istoria e pe trei sferturi istoria tiraniilor, a sclavajului omenesc.“

În loc să înveţe din experienţa altora, politicienii noştri izolaţi de lume repetă idei şi momente asupra cărora istoria şi-a dat verdictul. După dorinţa de sânge proaspăt, după lupta cu bătrânii şi cu băutorii de cafea, ar mai rămâne în arsenalul politic expirat încă un vis al Răposatului, care s-a îndeplinit abia după moartea lui: omul nou. Pentru cunoscătorii realităţii româneşti, nu este un secret că acesta a apărut abia după Revoluţie. Şi, mai mult, el ne conduce spre cele mai înalte culmi ale... capitalismului!

Este la îndemâna oricui să-l recunoască: incult, agresiv, nesătul, mitocan, demagog, versatil.

(Dintr-un articol de Augustin Buzura, membru al Academiei Române; în "Cultura", Buc. 2009)

...Şi s-a dus ca vântul

S-a retras de pe scena vieţii actriţa Agnia Bogoslava. Împlinise în urmă cu o lună 93 de ani. Pentru mulţi numele ei se identifică cu Teatrul Baraşeum, teatrul bucureştean în care s-au adunat (sau au fost adunaţi) în anii războiului, artiştii evrei izgoniţi din teatrele româneşti de legislaţia rasială instituită de guvernul Antonescu. La 1 martie 1941, Agnia Bogoslava se adresa publicului de la Baraşeum venit să asiste la spectacolul de inaugurare a teatrului cu revista „Ce faci astă seară?”: *De vânzare teatrul nostru/ Dacă este vreun client/ Vindem ziduri, reflectoare/ Fantezie şi talent/ Daţi o sumă cât de mică/ Pentru Teatrul Evreiesc/ La ce bun să mai trăiască/ Spectatorii îl ocolesc...*

Publicul o cunoştea pe tânăra actriţă din spectacolele teatrelor Majestic, Alhambra-Excelsior şi Comedia – melodia lui Ion Vasilescu *Glasul roţilor de tren* devenise în interpretarea ei un şlagăr la modă în epocă. Dar succesele pe care le-a obţinut pe scena de la Baraşeum – cine nu-şi mai aminteşte de cupletul Agniei *...Şi s-au dus ca vântul/ ocolind pământul...* – au făcut din ea una din vedetele de primă mână ale teatrului, alături de Jeny Şmilovici, surorile Gamberto, Rudi Friedman-Bol-

teanski, Nicu Kanner, Leny Caler şi alţii. Un teatru al rezistenţei, un teatru al speranţei.

Am cunoscut-o pe Agnia în urmă cu aproape 10 ani în apartamentul ei din Yaffo, unde şi-a trăit ultimii ani într-o solitudine asumată. Avea darul povestirii. Am urmărit-o fascinat împărtăşindu-mi episoade vesele şi triste din viaţa ei. O făcea detaşat, cu umor, cu înţelepciune. Îi plăcuse să trăiască şi s-a bucurat de binefacerile pe care viaţa i le-a oferit. „*...Am umblat prin viaţă. Am intrat aici, am ieşit de aici, am intrat dincolo, cu acelaşi zâmbet, cu aceeaşi bucurie, cu aceeaşi plăcere, iubindu-i pe oameni*” obişnuia să spună. Şi tot aşa a plecat dintre noi. Cu seninătate. Cu discreţie... Şi s-a dus ca vântul.

Costel Safirman

ONU: Un sprijinitor al rasismului? (Păi, cam aşa e...)

«„Oare ONU nu avea altceva de făcut decât să convoace o nouă conferinţă internaţională despre rasism?“ – se întreba un diplomat occidental citat de *Le Figaro.* Cu siguranţă avea. De exemplu, să încerce să se reformeze. Nu că ar fi uşor, dar de multă vreme a devenit clar că ONU a rămas doar un aparat diplomatic greoi şi ineficient, care funcţionează prea lent pentru dinamica lumii de azi, fără a-i putea re-

zolva efectiv problemele. Şi totuşi, ONU a convocat o astfel de conferinţă despre rasism, la Geneva, după ce prima (la Durban, în 2001) a fost un fiasco, întrucât în Declaraţia finală Israelul a fost condamnat pentru rasism.

La conferinţa din 2009, mai multe state occidentale îşi anunţaseră deja neparticiparea: SUA, Canada, Australia, Noua Zeelandă, Germania, Italia, Olanda, Suedia, Polonia. Aceste state erau nemulţumite de unele formulări din proiectul de declaraţie finală, care puteau fi interpretate ca antisemite, precum şi de solicitarea unor ţări islamice de a recunoaşte „defăimarea religioasă“ ca o atingere adusă drepturilor omului (ceea ce ar fi generat limitări ale dreptului la liberă exprimare). Alte state occidentale şi-au trimis reprezentanţii, dar aceştia au părăsit sala în prima zi a conferinţei, după ce preşedintele iranian Mahmoud Ahmadinejad a ţinut un discurs în care a acuzat din nou Israelul de „guvernare rasistă“ în Orientul Mijlociu şi a cerut „să se pună capăt abuzurilor sioniste“. În acel moment, delegaţii statelor europene prezente s-au ridicat şi au părăsit sala, în huiduielile amicilor lui Ahmadinejad aflaţi în tribune.

„Problema acestor conferinţe generale cu 192 de ţări participante – spunea un diplomat occidental – este că pot fi cu uşurinţă luate în stăpânire de o duzină de state radicale. Şi atunci devin o tribună oferită tuturor dictatorilor antioccidentali de pe planetă.“ Simplu şi clar spus, ba chiar şi dovedit. Mai ales dacă ţinem seamă şi de alte detalii, pe lângă faptul că preşedintele iranian a fost „vedeta“ întrunirii: în prezidiu se aflau reprezentanţii Libiei lui Ghaddafi şi ai Cubei lui Castro, ţări în care drepturile omului sunt în mare suferinţă. Dar astea sunt regulile ONU... În faţa acestei abilităţi a liderilor nedemocratici de a folosi regulile şi procedurile internaţionale pentru a „se afirma“, Occidentul nu reuşeşte să fie unit, iar Uniunea Europeană e o prezenţă palidă. Angelo Panebianco, editorialist la *Corriere della Sera*, observa că o asemenea unitate ar fi fost necesară: „Dacă ar fi existat un bloc compact al ţărilor occidentale în apărarea unor principii la care consideră că nu se poate renunţa, acele ţări islamice care mizează pe divizarea Occidentului ar fi trebuit să ţină seamă de asta“.

Căci – crede Angelo Panebianco – „drepturile omului nu pot fi separate de contextul cultural occidental care le-a generat“, fiind „expresia tradiţiei occidentale“: „În momentul în care Occidentul îşi pierde din greutatea politică, alţii, cu alte tradiţii culturale în spate, pun stăpânire pe instituţiile şi pe limbajul drepturilor omului, schimbându-le radical orientarea şi sensul“. Este ceea ce se şi întâmplă, sub ochiul grăbit al televiziunilor: totul devine retorică şi discurs, „în numele drepturilor omului“ se pot propune aberaţii care încalcă flagrant drepturile omului, iar lideri precum Ahmadinejad (precum odinioară Yasser Arafat) reuşesc să câştige adepţi tocmai în Occident – oameni sensibili la „argumentaţia“ lor şi care nu pot trăi fără să înghită pe nemestecate o ideologie. Aşa s-a ajuns ca, de pildă, prin capitalele europene să se manifesteze, acum câţiva ani, cu portretul lui Ariel Sharon, căruia i se desenase mustaţa lui Hitler, şi cu inscripţia aberantă „Israel – stat fascist“. Aşa s-a ajuns ca în publicaţii ori pe site-uri occidentale să apară încercări de a înţelege şi de a justifica actele teroriste prin faptul că musulmanii „au o cultură diferită“ – un sofism care exclude din discuţie tocmai adevăratul Islam.

În tot acest amestec de conflicte diplomatice, discursuri politice şi piruete internaţionale, rămâne aproape neatinsă tocmai problema reală a diverselor forme – tot mai subtile şi mai perfide – de intoleranţă. În loc de solemne adunări ONU, eu aş opta, în tratarea lor, pentru mai multă educaţie şi cultură. Dar probabil sunt utopic...»

(Dintr-un articol de Mircea Vasilescu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Tania Lovinescu

Colega noastră de scris tania Lovinescu a împlinit 85 de ani. Felicitări şi până la 120!

Născută la Ploieşti, a debutat cu versuri, remarcându-se printr-o muzicalitate aparte a scrisului ei. Rezultatul – multe dintre poeziile Taniei Lovinescu au servit drept texte la melodii de succes de Florin Bogardo, Dan Mizrahi ş.a. Trece în acelaşi timp la proză, publicând în România şi în Israel romane de substanţă: "Aproapele meu", "Femeia lui Lot" etc. În 1999 apare romanul ei "Mă numesc Alzheimer", izvorât dintr-o tragică experienţă familială. Este o carte de pionierat în materie, literatura română (şi nu numai) nepreacunoscând scrieri pe această temă. E o carte scrisă să dureze.

Ne place...

...Nu ne place

Ne place că...

...în "Jerusalem Post" am citit, sub semnătura Sidney Handel, următoarele:

«Dacă e să o judecăm după propriile ei criterii, Organizaţia Naţiunilor Unite s-a dovedit a fi un eşec de mari proporţii. Între altele, ONU s-a arătat mereu ostilă Israelului, dar evenimentele recente au scos ca niciodată în evidenţă ipocrizia sa. Tezele Israelului nu vor avea niciodată posibilitatea să găsească înţelegere la vreuna din instituţiile ONU.

Ce anume ar pierde Israelul dacă s-ar retrage din ONU? Atât mândria cât şi demnitatea noastră ne cer să luăm în considerare această posibilitate.»

Nu ne place că...

..."Cercul Islamic din SUA", condus de imamul din Brooklyn, Siraj Wahhai, a hotărât să organizeze în 1.000 de vagoane de metrou

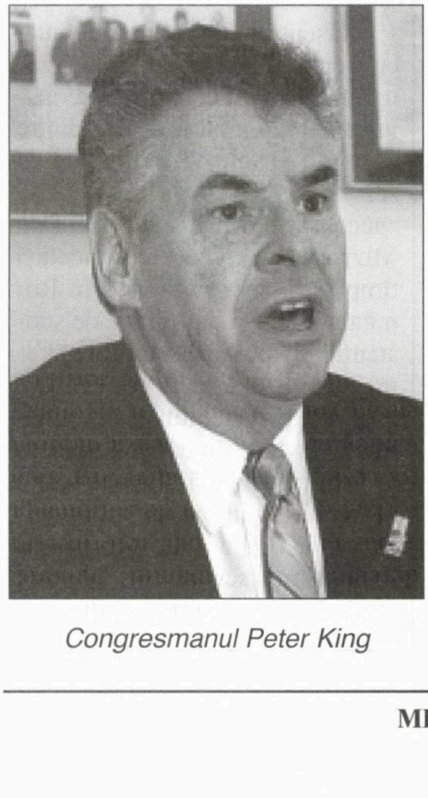

Congresmanul Peter King

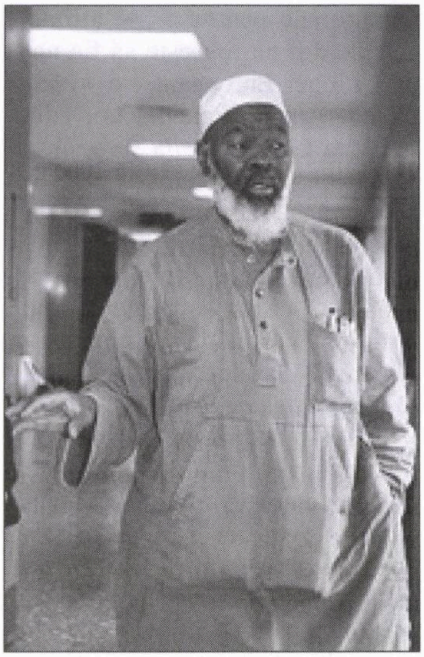

Imamul Siraj Wahhai: Wahhai sictir

din New York o campanie publicitară pentru promovarea "frumuseţii islamului"; ne place, în schimb, că auzind de această iniţiativă, congresmanul republican Peter King a reacţionat furios, explicând pe site–ul său: "Este ruşinos că această campanie se va desfăşura în zilele când noi comemorăm cea de a şaptea aniversare a evenimentelor de la 11 septembrie".

Ne place, de asemenea, că...

...ziaristul Marius Chivu, de la "Dilema veche", a avut ideea să înregistreze dialogul de mai jos, de la postul de televiziune OTV, dintre Giovani Becali (frate cu vestitul Gigi) şi un anume Sandu Geamăn, figură cunoscută (şi pitorească) a mahalalei bucureştene:

«Schimb de replici între Sandu Geamănu şi Giovani Becali pe OTV: „Cine ştia că Becali umblă în maşină doar de 100 de mii de euro!?", „Bă, sifonarule care eşti! Tu care l-ai omorât pe Nicu Pământ, toată lumea ştie!", „Nu există sfoară, nici căluş pentru mine, mă lupt cu douăzeci deodată", „Las' că vin ei în emisiune părinţii copilului care l-ai tăiat în casă cu sabia", „Nu vedeţi, bă, că sunteţi nişte desene animate?! La oamenii mei nu le place banii", „Bă, tu, care ne vorbeşti ca la Sorbona, nu se zice «banii care le place», se zice «plac»", „Lasă că-ţi arăt eu cum e

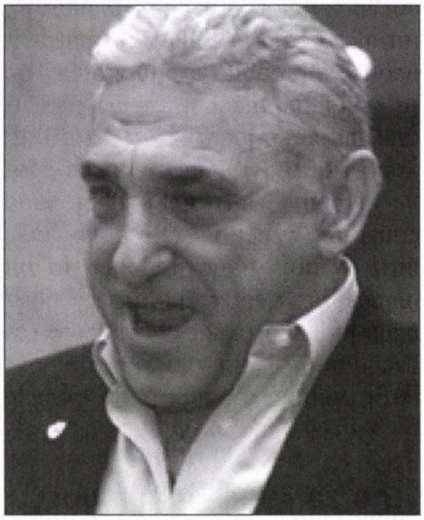

Giovani Becali

să fii dotat neuronal!", „Ia uite pocăitu' cum ne ia el cu poezii de Oxford! Păi, oamenii lu' Geamănu sunt pericol social, nu Gigi, ei te ia prin surprindere. Uitaţi-vă la ei ce mutre de cocalari au!", „Domnii din imagine nu sunt cocalari, ci cetăţeni ai acestei ţări" etc. Nici un prozator român nu putea scrie un asemenea dialog.»

Nu ne place că...

...luna trecută am trecut brusc din vară în iarnă, sărind, ca de obicei, peste un anotimp care avea pe vremuri farmecul lui: toamna.

Nu ne place că...

...municipalitatea comunistă din localitatea Gennevilliers (lângă Paris) a anunţat că intenţionează să acorde cetăţenia de onoare a oraşului binecunoscutului terorist palestinian Marwan Barguti, condamnat la închisoare pe viaţă în Israel pentru câteva atentate care au dus la

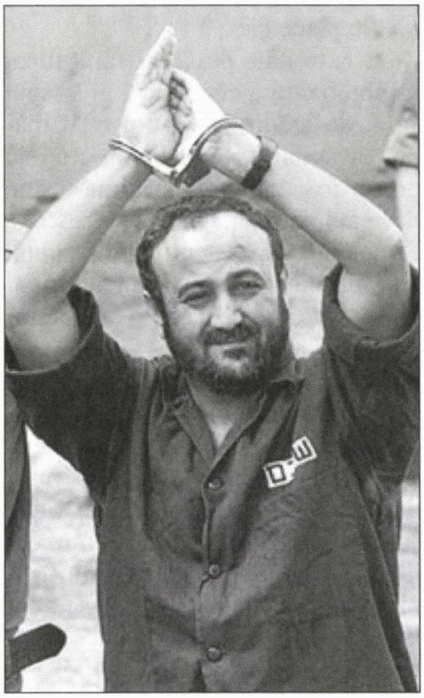

Marwan Barguti: cetățean de oroare

moartea a numeroase persoane, bărbaţi, femei şi copii.

Ne place că...

...o familie din Arabia Saudită a dat în judecată un djin pentru furt şi hărţuire: între altele, djinul este acuzat că a furat câteva telefoane mobile, a aruncat cu pietre în ferestrele casei respective, etc.; dar cel mai mult şi mai mult ne place că în lumea musulmană djinii sunt nişte spirite (un fel de spiriduşi) buni sau răi, în care arabii cred cu sfinţenie, despre aceştia vorbindu-se şi în Coran; nu ne place (în schimb) că nici până astăzi nu am aflat sentinţa pronunţată de tribunal.

Ne place că...

...ziaristul englez Tim Butcher a scris cele de mai jos în ziarul "Telegraph" după o călătorie efectuată în Gaza, la puţin timp după terminarea războiului.

«Cunoşteam bine Gaza de dinaintea atacurilor... Un lucru e limpede: Gaza City nu este Stalingrad 1944. Aviaţia israeliană nu a aruncat covoare de bombe pe mari întinderi, nu au fost incendiate cartiere întregi. Obiectivele au fost alese cu grijă şi apoi bombardate, uneori în mai multe rânduri, dar de fiecare dată cu muniţii de precizie... În general, am fost impresionat cât de neschimbată e Gaza faţă de felul cum o cunoscusem eu înainte.»

Ne place că...

...tânărul suedez Frederik (29), un creştin aparţinând de biserica Penticostală, şi-a văzut visul cu ochii: după ce a obţinut, după ani şi ani de zile, statutul de rezident permanent în Israel, el a reuşit să fie primit în celebra divizie Golani din Zahal.

Ne place că...

...romancierul turc Orhan Pamuk, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, a declarat că lumea se împarte în două categorii:

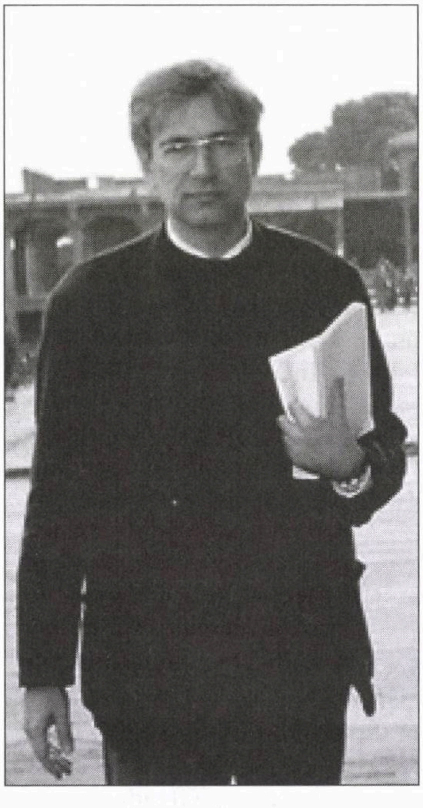

Orhan Pamuk

cei ce au citit "În căutarea timpului pierdut" de Marcel Proust şi cei ce nu au citit cartea.

Ne place că...

...într-un editorial din "Dilema veche" (Bucureşti), Andrei Pleşu povesteşte următoarele în legătură cu o conferinţă internaţională la care a participat el, nu de mult, în Germania:

«Ibrahima Thioub, profesor de istorie la Universitatea din Dakar, spune lucruri amuţitoare, din punctul meu de vedere, despre instituţia sclavajului în localitatea Saint-Louis din Senegal (secolele XVIII şi XIX). Administraţia colonială franceză se străduieşte, după 1831, să legifereze abolirea muncii servile şi să suspende traficul de sclavi, opoziţia locală e masivă, căci toţi trăiesc din comerţ, iar acesta nu funcţionează fără aportul sclavilor. Dar opoziţia locală nu e majoritar europeană! Cei mai rezistenţi sunt proprietarii de sclavi autohtoni (de culoare sau metişi). De asemenea, sclavii înşişi. Spre deosebire de omologii lor de pe plantaţiile americane, sclavii senegalezi, asimilaţi, îndeobşte, familiilor care îi deţin, au o viaţă blândă. Adesea, jumătate din produsul muncii lor le revine, aşa încît oricare dintre ei poate ajunge la o bunăstare suficientă ca să-şi cumpere el însuşi sclavi! Într–una din limbile locale (uolove), există termeni specifici pentru „sclavi“ (diams), apoi pentru sclavii sclavilor (diamates) şi pentru sclavii sclavilor altor sclavi (diamartis). Problema sclavajului şi a colonialismului capătă, astfel, nuanţe „incorecte“ politic. Profesorul Thioub îşi dă seama şi povesteşte amuzat câteva din reacţiile publicului la una dintre conferinţele sale pe teme asemănătoare. Europenii îi spuneau sotto voce: „Ştiam că aşa stau lucrurile, dar noi n-o putem spune, ca să nu fim acuzaţi de rasism“. O prudenţă simetrică arătau

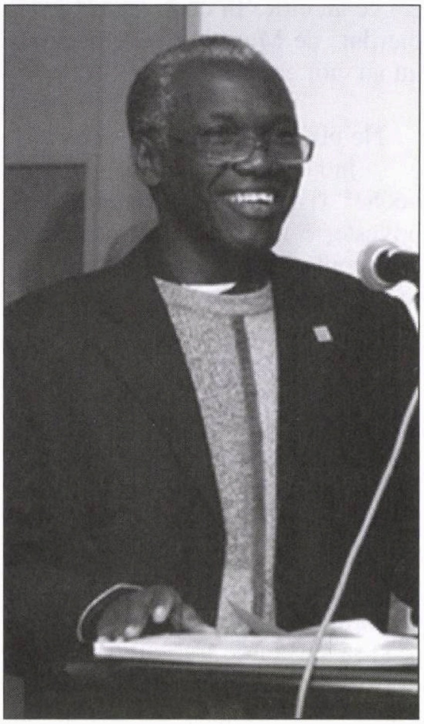

Prof. Ibrahima Thioub

ascultătorii de culoare: „Da, aşa e! Dar chestiile astea nu trebuie spuse în faţa albilor!".»

Ne place că...

...aşa cum am citit într-o publicaţie din Bucureşti, pe purtătorul de cuvânt al Curţii de Apel din Oradea îl cheamă Păunel Galoş.

Ne place că...

...am citit în revista "Tribuna" din Cluj, sub titlul "Jurnal de vacanţă", câteva însemnări ale istoricului literar Aurel Sasu, dintre care extragem rândurile de mai jos:

«În trenul de Veneţia (un fel de tren "al foamei"), urcă, la un moment dat, un tânăr însoţit de prietena sa. Fireşte, fără bilet. Se instalează comod în compartiment, sting lumina şi se întind pe cele două banchete, fericiţi, cu siguranţă, în izolarea lor de lume. Primul care le întrerupe mica aventură sunt eu. Intrusul se ridică, priveşte speriat în jur şi trece, apoi, alături. Las lumina aprinsă. La următoarea staţie e rândul unui italian să-şi revendice locul. Tânărul devine agresiv. Peste alte câteva minute, intră controlorul. Omul fără bilete e de-a dreptul violent. N-am bilet, prin urmare pot sta unde vreau. Prioritatca absolută în alegerea compartimentului şi a locului i-o oferea, aşadar. chiar ilegalitatea în care se afla. Controlorul nu înţelege nimic. Îl priveşte uluit. "Where are you from, sir?" "I am from Pakistan," Mă trec fiorii. De unde cunosc eu această logică? Adică eludarea legii îţi creează un precedent "legal", de superioritate asupra celorlalţi. Ideea că ieşirea de sub lege te face puternic. Te face de neabordat şi imbatabil. A reînviat în faţa mea o scenă. În ţară, un amic obişnuia, duminică de duminică, să-şi repare, sub geamul vecinilor, maşina. Dimineţile, în orele de linişte şi rugăciune. La ora Sfintei Slujbe, cineva coboară terorizat în stradă: "Domnule, e sfânta zi de duminică, chiar n-ai nici un Dumnezeu"? N–am şi ce-ţi pasă?", răspunde celălalt, întorcându-i spatele! Continuând să bată în caroseria monstrului. Neavând nici un Dumnezeu, îşi putea permite să fie dispreţuitor, prost crescut şi arogant. Nici pakistanezul, nici omul de cartier nu voiau să ştie că libertatea e chiar starea sub lege, sub legea morală, cel puţin, a bunei convieţuiri şi a bunului simţ. În afara legii, pakistanezul părea să n-aibă noţiunea spaţiului în care se afla. Îi aparţinea în totalitate, fiindcă n-avea un număr care să-i îngrădească opţiunea de alegere. Aşa gândea el.»

Nu ne place că...

...aşa cum aflăm din "Dilema veche", într-un anunţ publicitar din ziarul "Ziua" s-a lansat un nou verb în limba română: "Spectacoleşte-te!" Îndemnul se referă la un nou spectacol de la "Glenden Cafe", din Cotroceni.

Ne place că...

...la trei ani după ce Haifa fusese bombardată cu rachete în timpul celui de al doilea război cu Libanul, la spitalul Rambam din marele port a fost inaugurată prima secţie de reanimare din Israel, înzestrată cu cele necesare pentru a o feri atât de efectele rachetelor convenţionale cât şi de acelea ale rachetelor dotate cu arma chimică.

Ne place că...

...Muzeul Satului din Kent, Marea Britanie, caută un îngrijitor de măgari care să vorbească limba română. Motivul: la ferma muzeului au fot aduşi doi măgari din România – Elie şi Dora – însă se acomodează cu greu în Anglia, având nevoie de un traducător.

Ne place că...

...Emil Constantinescu, profesor universitar de geologie şi fost preşedinte al României (1996) s-a pus în război cu toată lumea bună, susţinând (cum o făcurăm şi noi, pe ici-pe colo) că povestea cu încălzirea planetei este o *mansă.* Într-o

Emil Constantinescu

convorbire cu Ion M. Ioniţă, de la ziarul "Adevărul", el spune:

«**E.C.**: Eu îl cunosc bine pe preşedintele ceh Vaclav Klaus. Am colaborat foarte bine cu el, când era prim- ministru. Este un om de o mare ţinută. Acum îi scriu prefaţa la cartea lui care va apărea în România.

I.M.I.: Cea în care respinge teoria încălzirii globale cauzate de poluare?

E.C.: Da.

I.M.I.: Şi sunteţi de acord cu el?

E.C.: Da, aici ne înţelegem perfect. Încălzirea globală este o mare manipulare, v-o spun ca om de ştiinţă, ca geolog. Nu este nimic adevărat în toate acestea. Dar, paradoxal, efectele acestui neadevăr sunt pozitive, pentru că se dau mulţi bani pentru cercetări.

I.M.I.: Dar topirea calotelor polare?

E.C.: Este un proces ciclic. La un moment dat, va veni din nou o iarnă. Şi nu are legătură cu poluarea. Cea mai mare încălzire, mă refer la istoria relativ recentă, nu la ce se întâmpla acum zeci de mii de ani, a avut loc în jurul anului 1715. Ce industrie era la 1715? Iar distrugerea stratului de ozon este legată de erupţiile vulcanice, nicidecum de freon.

I.M.I.: Şi totuşi, cum de teoria încălzirii globale este preluată de toată lumea?

E.C.: Oamenii au nevoie de mituri, ei cred în poveşti, nu în adevăruri ştiinţifice. Dacă toate acestea vor duce la crearea unor tehnologii mai curate şi mai eficiente, totul e perfect. Altfel, cum să construieşti societatea cunoaşterii? Pe mine chiar m-a amuzat titlul cărţii lui Al Gore, prezentată în România de Ion Iliescu: „Adevăruri incomode”. Eu spun: minciuni convenabile pentru toţi.»

Nu ne place că...

...funcţionarul de la Uniunea Scriitorilor din România care s-a îngrijit să aplice o placă comemorativă pe clădirea unde-a locuit, în ultimii săi ani de viaţă, scriitorul Teodor Mazilu, nu s-a ostenit nici măcar să citească cu atenţie inscripţia de pe placa în cauză (vezi rândul II).

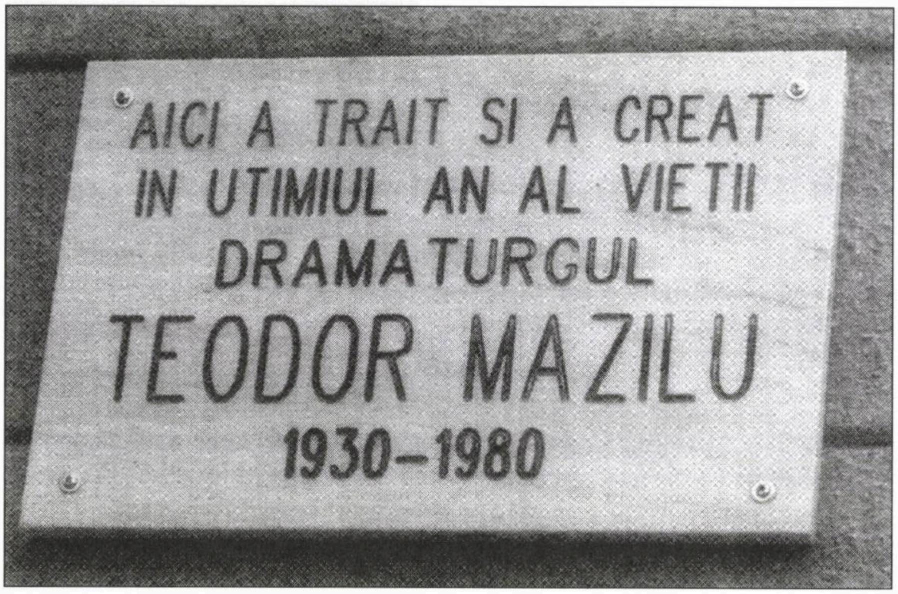

Nu ne place că...

...în ziarul bucureştean "Ring" (care se difuzează gratuit) a apărut un reportaj despre o bătaie cu toporele dintr-un sat, cuprinzând următorul paragraf: "A intrat în casă, era plin de sânge. L-am întrebat: Cine te-a ucis aşa? Şi a spus: George".

AVOCAT ŞI NOTAR
AUSTERMAN EFRAIM
Fost magistrat în România
Execută
Traduceri notariale ebraică-română română-ebraică;
Rezolvă probleme juridice legate de România
Cumpărări, vânzări imobiliare; moşteniri-testamente; convenţii soţi sau necăsătoriţi; servicii juridice la domiciliul celor nedeplasabili; pensii din România
Petah Tikva, str. Ichilov nr. 11
Tel.: 03/934-3242, 052/244-8793; Fax: 03/934-7401
Între orele: 9.30-14.00, 18.00-20.30

B.B.C.
Bădărani. Bandiţi. Canalii.

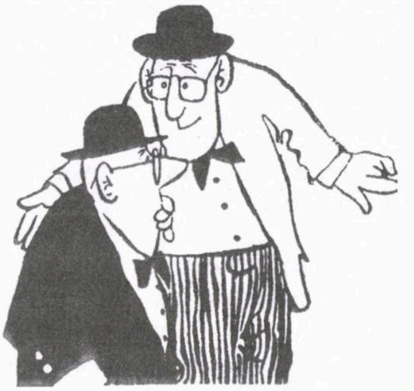

SE ZVONEȘTE CĂ...

...**hotelul Sinaia** (din localitatea cu același nume), aparținând unui grup de oameni de afaceri israelieni, a fost nevoit să-și înceteze pentru un timp activitatea în urma faptului că printre clienții hotelului au fost detectate câteva cazuri de gripă porcină.

...**Bogdan Aurescu,** desemnat să fie ministru de Externe în guvernul Lucian Croitoru (guvern care, însă, nu a reușit să obțină sprijinul

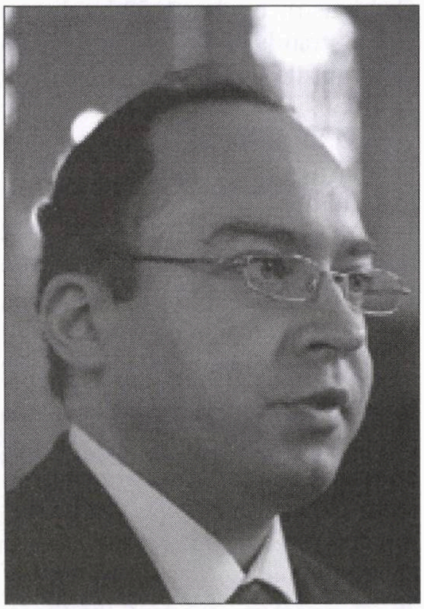

Bogdan Aurescu

parlamentului), ar fi evreu.

...luna trecută ar fi trebuit să sosească în Israel noul director al Institutului Cultural Român din Tel Aviv, dar că venirea a fost anulată în ultimul moment. Motivul: CNSAS (instituția care se ocupă de dosarele de securitate de la București) a dat un aviz negativ. Se pare că persoana respectivă ar fi făcut, cum se spune, poliție politică înainte de 1989.

...în aceeași ordine de idei, CNSAS a trimis în instanță, pe baza aceluiași gen de acuzații, pe diplomatul **Mihai Burghel,** ministru consilier la ambasada României în Israel.

Mihai Burghel

...**Prof. Dr. Jean Askenasy,** cunoscutul neurolog din Herzlia, lucrează la o carte nouă. Subiectul: vestitul Nati Meir, văzut din punct de vedere psihiatric.

...conducerea asociației AMIR a plătit pentru nimic hotelului "Dan Panorama" din Tel Aviv o sumă importantă (peste 30.000 de șekeli). Explicația: sus-numita asociație, în care oamenii își puseseră atâtea speranțe, se hotărâse să organizeze primul congres al evreilor români din întreaga lume. Dar, așa cum se întâmplă cu atâtea planuri din *alia,* inițiatorii s-au văzut nevoiți să renunțe la idee. Între timp, însă, ei rețineseră camere la hotelul "Dan Panorama" pentru invitații din străinătate și au trebuit să plătească despăgubirile de rigoare.

NOTAR
MAXIMILIAN AMIAD

EXECUTĂ

Traduceri legalizate și apostile, testamente.

Rezolvă și alte probleme juridice.

Demersuri pentru acces la dosarele Securității.

TELEFON 03/546-5416

ETC... ETC...

••• Ai senzaţia uneori că în rândurile comunităţii din România s-a instalat încet-încet o anumită tăcere privind huliganismele momentului: oboseală, prudenţă, sau "prudenţă", stare de lehamite? E ceva aici. Una peste alta, în vremea din urmă parcă s-a reacţionat mai moale faţă de infamiile la zi.

Dar nu toată lumea tace. Corespondentul nostru G. Bruckmaier ne-a relatat de pildă că la o adunare de la Sinagoga Mare din Bucureşti, unde se vorbea despre victimele fascismului, un anume D. Lupu, avocat din Iaşi, s-a ridicat în două picioare, strigând (ca unul căruia "i-a ajuns până aici"): "Ce-i cu legile ţării? Avem legi care interzic manifestări şovine, rasiste, antisemite! Atunci, cum poate apare, în acest context, într-o editură de voit prestigiu ("Humanitas") o tipăritură cu titlul "Ţara, legiunea, căpitanul" (interviuri, *necomentate*, cu diferite figuri legionare)?

••• A*u adus evreii comunismul în România?* E o întrebare care circulă, ba chiar bântuie din plin în zilele noastre. Da! – răspunde lepădătura fascistă în cor, cu entuziasm şi rânjete, la această întrebare. Nu! – răspund românii inteligenţi, cinstiţi. Printre aceştia s-a aflat şi reputatul istoric al României contemporane Mihai Pelin.

Într-un articol despre care s-a vorbit cam puţin (şi nu întâmplător) Pelin scria:

«Una din cele mai proaste glume debitate de xenofobii noştri şi relansată în varii împrejurări este aceea conform căreia evreii au adus comunismul în România. Însă – şi la intervalul dintre cele două războaie mondiale ne referim – , dacă tratăm pe evrei ca pe o populaţie care tindea să devină naţiune, între hotarele ţării ei ancestrale, peisajul se schimbă: majoritatea covârşitoare a acestei etnii nu vădea nici un apetit pentru comunism. Între grupările evreieşti de diverse nuanţe, de la dreapta la stânga, chiar şi cei din extrema stângă, departe de a fi comunişti, se conformau unui model social-democrat din multe puncte de vedere valid şi în zilele noastre. Şi între aceste grupări distingem şi una net anticomunistă. Este vorba despre mişcarea sioniştilor revizionişti, creată în 1925 de Vladimir Jabotinski, evreu născut în Rusia şi bun cunoscător al ororilor generate de bolşevism.

Iniţial, sătui de promisiunile neonorate ale Marii Britanii, sioniştii revizionişti au considerat că un stat Israel, "cămin naţional" în terminologia din epocă, nu poate fi înfiinţat decât cu arma în mână. În acest scop, prin emigraţie legală sau ilegală, trebuiau să ajungă în Palestina cât mai mulţi evrei apţi pentru luptă şi nu întâmplător, când e vorba de România, curentul s-a dezvoltat mai ales în Basarabia şi Bucovina de Nord, teritorii ameninţate mai mult decât altele de o invazie a Rusiei sovietice. Chiar şi autorităţile româneşti i-au tratat pe revizionişti cu o relativă bunăvoinţă, atât datorită anticomunismului lor, cât şi datorită faptului că nu se sustrăgeau obligaţiilor militare, asemeni altora dintre coreligionarii lor. Iar după ce învăţau meseria armelor, emigrau în viteză spre Ţara Sfântă. Mai mult, li s-a permis să înfiinţeze tabere de instrucţie la Storojineţ şi Zastavna, conduse de ofiţeri evrei care luptaseră în Legiunea Străină franceză. Din nefericire, agitaţiile tot mai frecvente şi zgomotoase ale legionarilor noştri antisemiţi au reuşit să bulverseze această stare de lucruri. Totuşi, faptele contează mai mult decât teoriile, indiferent de ce grupare a sioniştilor ar fi vorba. La 4 aprilie 1929, într-un raport referitor la mişcarea sionistă din Bucovina, şeful Inspectoratului de Poliţie din ţinut raporta la Bucureşti: "În ce priveşte comunismul din Rusia – apreciau sioniştii – , el este un ideal egoist, în interesul Rusiei, şi nu al poporului evreu. Dovada este ultima politică dusă de actualul guvern din Rusia, care începe a înlătura pe evrei din viaţa politica rusă". În mod frecvent, soseau din Palestina la Bucureşti diverşi emisari evrei originari din Rusia, spre a susţine în organizaţiile sioniste conferinţe din care accentele anticomuniste nu lipseau niciodată. În 1932, un asemenea emisar a fost Samuel Şapira, născut în Ucraina. Faptul că citadela comunismului mondial era mereu în atenţia tuturor sioniştilor l-a dovedit şi o conferinţă a revizionistului Wolfgang von Wiesl din Viena, din 10 februarie 1933: "În ce priveşte soarta Rusiei sovietice, din punct de vedere politic, a arătat că ea depinde de acţiunea războiului chino-japonez – remarca Siguranţa statului. Dacă Japonia va rămâne definitiv în Manciuria, atunci soarta Rusiei este pecetluită. Contrariu, ea va triumfa". Nu avea de unde să ştie că japonezii şi ruşii vor ajunge la un modus vivendi.

În ceea ce privea conflictele din interiorul mişcării sioniste, la 1 martie 1933, dintr-o conferinţă a lui Beno Sternberg, şeful revizioniştilor din Cernăuţi, Siguranţa a dedus următoarele: "Preşedintele, în expunerile sale, a arătat propaganda desfăşurată în contra elementelor care nutresc idei extremiste de stânga şi sunt înregimentate în organizaţiuni sioniste". Desigur, erau în discuţie infiltrările comuniste în sionism. La 28 martie 1935, într-o notă informativă a Jandarmeriei, se remarca faptul că evreii care emigrează în Palestina, în urma insistenţelor sioniştilor re-

vizioniști, "trebuie să prezinte fiecare individ un aviz din partea societății Uniunea Evreilor, că nu a fost și nu este înscris în organizațiile comuniste". Acuzațiile că evreii ar sprijini și propaga comunismul au fost respinse și de liderul evreilor asimiliști, Wilhelm Filderman, într-un interviu acordat ziaristului elvețian Karl Gyr, apărut în ziarul *Zorile* din 30 decembrie 1936. În aceeași consecvență, în revista evreiasca *Hayarden* (Iordanul) nr. 19 din februarie 1937, chestiunea era abordată pe larg, sub titlul *Noua Organizație Sionistă împotriva comunismului*, într-un articol din care cităm: "Peste prăpastia ce desparte neosionismul de comunism nu duce nici o punte". Iar la 4 iulie, același an, gazeta *Cuvântul Evreiesc* republica un articol mai vechi al lui Vladimir Jabotinski, *Sionism și Comunism*, în care liderul mondial al revizioniștilor declara: "Esența comunismului este antisionistă". Or, ne aflam la o dată când mișcarea sionistă captase majoritatea populației evreiești din România.

Ecouri ale anticomunismului sionist ajungeau la București și de peste hotare. La 25 martie 1938, Gheorghe Crutzescu, șeful Legației române de pe lângă Societatea Națiunilor din Geneva a fost vizitat de Nahum Goldman, delegat al Agenției Evreiești pentru Palestina. În România, sub presiunea atmosferei antisemite generate de legionari, tocmai fuseseră dizolvate mai multe organizații de tineret sioniste, care-i pregăteau pe membrii lor pentru emigrarea în Palestina. Printr-o confuzie, taberele lor erau considerate pepiniere ale comunismului și "dl. Goldman – telegrafia Gheorghe Crutzescu la București – se miră de acuzațiile de comunism aduse organizațiunilor dizolvate, scopul lor fiind numai acela de a se da o pregătire profesională, în special agricolă, viitorilor coloniști

Mihai Pelin

evrei. În sprijinul afirmațiunii sale, d-sa aduce argumentul că adversarul cel mai implacabil al sionismului este tocmai comunismul, sioniștii neputând niciodată obține din partea Sovietelor ca mișcarea lor să fie măcar tolerată. Reprezentantul Agenției Evreiești nu contesta că nu s-ar fi putut strecura în organizațiunile din țara noastră și unele elemente comuniste. Însă acestea trebuie considerate drept cazuri izolate, în privința cărora se justifică luarea măsurilor de rigoare. Organizațiunile, însă, în totalitatea lor, sunt absolut străine de comunism, d-sa luându-și întreaga răspundere în privința lor, deoarece depind de Agenția Evreiască pentru Palestina." Chiar și Direcția Generală a Poliției îl asigura pe ministrul de Interne în funcție, la 12 aprilie 1938, că mișcarea sionistă, în ansamblul ei, "s-a manifestat prin lupta fațișă contra comuniștilor și s–a integrat în ideea de ordine publică adoptată în țara noastră".

Antisemiților din România s-ar fi cuvenit să le atragă atenția și multitudinea evreilor fugiți din Rusia sovietică și pătrunși ilegal în țară. Ceea ce echivala cu o atitudine și cu o poziție politică. Pentru ei funcționa societatea de ajutor *Mutualitatea* și ei au fost cei dintâi care l-au întâmpinat pe Vladimir Jabotinski la Gara de Nord la 12 octombrie 1938, când acesta a sosit într-o vizită în România. Apoi, începând de la 17 septembrie 1939, după ce Uniunea Sovietică a atacat pe la spate Polonia, aflată în război cu Germania, zeci de mii de evrei polonezi își găseau refugiul în Bucovina de Nord, fiind îndrumați de aici spre Constanța și, din Constanța, spre Palestina. Erau fericiții înzestrați de britanici cu certificate de emigrare și, în imensa majoritate, proveneau din teritoriile poloneze invadate de ruși. N-au stat pe loc spre a se bucura de splendorile comunismului boșevic. Pe de altă parte, vești importante plecau și din România spre exterior. La 17 octombrie 1939, cotidianul *L'Avenir Juif* din Belgia consemna: "Se semnalează exodul masiv al populației evreiești din România, situată în provinciile de frontieră, către regiunile din interiorul țării. Se evaluează la 10.000 numărul refugiaților evrei din Basarabia, care părăsesc această provincie de teama unei invazii rusești. Se socotește că la București se află aproape 5.000 refugiați din Bucovina." Și aceștia iubeau comunismul ca sarea în ochi.

Când s-a decis interzicerea colectării de fonduri sioniste din țară, s-au efectuat zeci de percheziții în diverse sedii ale instituțiilor evreiești și nu s-au găsit nicăieri materiale comuniste de propagandă. De altfel, marea masă a acestei populații nici nu prea era interesată de comunism. Ea era anticomunistă prin educația și preocupările ei și asta era totul. De altfel, chestiunea este specificată și în documentele Siguranței de odinioară, eșuate azi în arhive: "Majoritatea evreilor din lume – se constata la 1 februarie 1940 – sunt constituiți în două organizații politice evreiești: *Vechea Organizație Sionistă* și *Noua Orga-*

nizaţie Sionistă, denumită şi revizionistă; prima se bucură de asentimentul Angliei, spre deosebire de ultima. Evenimentele internaţionale din ultimii ani şi, cu deosebire, mişcările antisemite din diferite state au determinat pe conducătorii celor două organizaţii evreieşti să organizeze şi să constituie un stat evreiesc în Palestina. Datorită precipitării evenimentelor internaţionale, problema emigrării şi imigrării devine principala preocupare a conducerii celor două organizaţii politice evreieşti". Nimic despre comunism, ceea ce însemna că acesta nu constituia o preocupare. Şi contingenţele cu comunismul erau generate mereu de bănuieli nefondate. Aşa cum s-a întâmplat la 24 februarie 1940, când Inspectoratul Regional de Poliţie din Iaşi cerea desfiinţarea fermei Masada de lângă Bălţi, fiind "indubitabil că ea formează un nucleu comunist, aspectul fizic al aşa-zişilor elevi nefiind al unor muncitori agricoli, obişnuiţi a mânui unelte de lucru". Păi, cum să fie aşa, de vreme ce ferma era o şcoală organizată de sionişti, în care elevii, înainte de emigrarea în Palestina, se pregăteau să devină muncitori agricoli? Abia de atunci înainte urma să li se bătătorească mâinile. De altfel, ca urmare a unei percheziţii severe efectuate la ferma în speţă, însăşi poliţia a putut constata: "Nu s-a stabilit existenţa de materiale cu conţinut subversiv sau incendiar".

Un capitol aparte în această poveste îl reprezintă invazia sovietică în Basarabia şi Bucovina de Nord, pe parcursul căreia li s-a creat evreilor o faimă de rău augur. Mai mulţi evrei care încercau să pătrundă în România, mai ales prin frontiera din Bucovina de Nord, au fost consideraţi drept spioni sovietici şi judecaţi în tribunalele militare, deşi nu aveau nici un fel de relaţie cu evenimentul pe cale să izbucnească. Însuşi regele Carol al II-lea a decis la 24 iunie 1940: evreii nu aveau voie să se înscrie în Partidul Naţiunii, chestiune de care compatrioţilor noştri de religie mozaică le-ar fi păsat prea puţin dacă nu ar fi semnificat efectiv o excludere din viaţa publică a ţării şi, implicit, un blam. Partidul Naţiunii era conceput ca partid unic, propriu statului totalitar conceput de monarh. Între timp, pe frontiera de est se constituia corpul de interpreţi necesar în cazul confruntării cu Rusia, şi s-a constatat că evreii prezentau mai multă încredere decât basarabenii de baştină. În aceleaşi împrejurări, exodul evreilor din teritoriile poloneze ocupate de ruşi continua să-i preocupe pe grănicerii români. La 27 iunie 1940, din această categorie au fost surprinse la frontieră Hermine Zavila şi Claudia Reiss. Alte exemple sunt inutile, pentru că ne-ar solicita un timp şi un spaţiu nelimitat. Iar în ziua imediat următoare, la 28 iunie 1940, invazia sovietică s-a declanşat.

În zilele şi săptămânile următoare, minciunile referitoare la comportamentul evreilor au devenit regulă în toate rapoartele civile şi militare. S-a spus că evreii din Soroca i-ar fi primit pe sovietici cu pâine şi sare, când, în realitate, cei ce i-au întâmpinat entuziaşti pe invadatori erau în totalitate membri ai Frontului Renaşterii Naţionale, transformat în Partidul carlist al Naţiunii. Divizia 21 infanterie raporta că a fost nevoită să evite trecerea prin Cimislia, deoarece la intrarea în comună o aşteptau evreii constituiţi în bandă şi înarmaţi cu ciomege şi coase. Însă dintr-o statistică interbelică se putea afla că în Cimislia erau stabiliţi circa 300 evrei, din care cel puţin două treimi se alcătuiau din femei, copii şi bătrâni, incapabili să poarte arme, fie ele şi albe. Pe când Divizia 21 infanterie, în marşul de retragere spre Vechiul Regat, era înarmată până în dinţi, inclusiv şi cu piese de artilerie, înşirându-se pe 18 km. din şoseaua spre Albiţa. Nenumărate neadevăruri au fost lansate de preotul Vasile Tepordei, directorul publicaţiei *Raza* din Chişinău, transferată la Bucureşti şi rebotezată *Raza Basarabiei*. Acesta a relatat întâmplări incredibile despre evrei care ar fi ucis numeroşi români, când aceştia încercau să treacă la vest de Prut. Însă cine cerceta cu atenţie publicaţiile timpului putea uşor să constate că cei declaraţi drept victime ale evreilor erau bine şi sănătoşi, participând ulterior la diferite manifestări şi slujbe de pomenire dedicate pierderii teritoriului dintre Prut şi Nistru. Ciudat, în zilele noastre, Vasile Tepordei ne-a fost prezentat de fostul preşedinte Emil Constantinescu drept "calugărul Vasile", faţa bisericească de la care se împărtăşea din punct de vedere duhovnicesc şi moral. Am avut şi eu curiozitatea să-l cunosc pe "călugărul Vasile" şi l-am întrebat: "De ce aţi minţit în legătură cu aşa-zisele crime ale evreilor?". Răspunsul a fost de-a dreptul surprinzător: "Simţeam nevoia să ţinem opinia publică sub tensiune şi băgam cărbuni la vapor!". Trecuse de 80 de ani şi încă nu reuşea să priceapă că prin minciunile lui s-au justificat alte crime reale şi de-a dreptul abjecte.

Caracteristic acelui timp a fost faptul că nici un ziarist de la Bucureşti sau din provincie nu a fost martor ocular al evacuării Basarabiei şi Bucovinei de Nord. Nu întâmplător, în ziarele din acele zile se băteau câmpii: se inventau situaţii inexistente, umflându-li-se de la o zi la alta amploarea, şi se etalau lamentaţii interminabile despre "Moldova lui Ştefan cel Mare". Scriitorii, la fel, nu au reacţionat cum s-ar fi cuvenit. Mihail Sadoveanu s-a încumetat să scrie o tabletă în care incrimina invazia rusească abia în decembrie 1940,

când devenise sigur că sovieticii nu vor ajunge până la București. Singurele cărți relative la cursul evenimentelor au fost "În noul Paradis", de pictorița Lucia Dem. Bălăcescu, surprinsă de invazie în sanatoriul de la Bugaz, și "255 de zile la Cernăuți, sub ocupație boșevică", scrisă de un actor de mâna a treia, Pepe Georgescu, de la Teatrul Național din Cernăuți. Ultima era puternic antisemită însă cel puțin relata relativ corect cronologia evenimentelor și, citită fiind cu atenție, se putea alege din ea adevărul de fals.

Dureros a fost și faptul că, induse în eroare de rapoarte contradictorii, nici autoritățile românești nu au putut înțelege semnificația mișcărilor evreiești de o parte și de alta a noii frontiere dintre România și Rusia sovietică. De pildă, din faptul că numeroși evrei se grăbeau să plece prin Galați către Reni s-a dedus că erau comuniști care abia așteptau să facă joncțiunea cu rușii. În realitate, și evreii din Basarabia erau în continuă mișcare prin țară, fie în căutare de mărfuri, atunci când era vorba de comercianți, fie cu diverse probleme care nu se puteau rezolva decât în Vechiul Regat și mai cu seamă la București. Și acum se grăbeau să-și regăsească familiile rămase de izbeliște sub tăvălugul rus. Ignobil a fost și tratamentul rezervat evreilor din Basarabia și Bucovina de Nord, care încercau să se refugieze în ceea ce mai rămăsese din România. Și aceștia au fost declarați comuniști, multora li s-a interzis intrarea în țara și așteptau disperați la Ungheni ca să se lumineze românii la cap. Pur și simplu, nici o autoritate nu putea să înțeleagă faptul că evreii, în general, dedicați unor activități comerciale și unor profesiuni liberale, nu puteau avea nici o simpatie pentru regimul comunist din Rusia sovietică, excepțiile confirmând regula. În afară de asta, evreii erau oameni umblați, refugiați de sub diverse sisteme politice, și știau mult mai bine cum se trăia sub regimul sovietic și, mai ales, cum trăiau coreligionarii lor sub același regim. Cu toate acestea, prin ziarele timpului, preluate din documentele oficiale, erau debitate inconștient fraze de genul: "La Catedrala din Cernăuți, comuniștii evrei au dat crucea jos și au pus în loc un steag roșu cu fotografia lui Stalin, iar interiorul l-au devastat cu diferite grenade". De unde puteau să aibă evreii grenade? În afară de asta, mulți români rămași sub ocupație sovietică atestau că așa ceva nu s-a întâmplat, crucea a rămas acolo unde era și nici interiorul catedralei nu a fost devastat cu grenade.

Adevărul era că și românii, și evreii erau năuciți de succesiunea rapidă a evenimentelor, și unii, și alții considerând mișcarile celorlalți drept gesturi ostile. Și toate zvonurile posibile aveau circulație liberă. "În ziua de 29 iunie 1940 – consemna un document militar – , primarul orașului Cernăuți a fost împușcat în fața primăriei." Evreii, desigur, ar fi fost autorii crimei. Dar primarul respectiv, după ce predase orașul sovieticilor, se refugiase în liniște la Câmpulung-Moldovenesc și, la ora aceea, întocmea un raport cuvenit pentru uzul Ministerului de Interne. Și șeful gării din Cernăuți ar fi fost asasinat de evrei, însă, în anii '60-'70, acesta trăia bine mersi la Craiova. Avocatul evreu Michel Flexor s-ar fi instalat cu de la sine putere primar la Soroca, dar ziarele vremii atestă ca, în august 1940, Michel Flexor își deschisese un birou de avocatură la București. De la astfel de neadevăruri s-a ajuns la masacrul a 55 de evrei la Dorohoi și la o creștere a atmosferei antisemite din întreaga țară. Până când însuși Marele Stat Major s-a simțit dator să înfrâneze excesele antisemite, interzicând ofițerilor, subofițerilor și soldaților să se mai răfuiască cu niște oameni nevinovați. În ciuda acestui fapt, numeroși evrei au fost aruncați de soldați din trenuri, în timpul mersului, și 172 de evrei adunați în templul din Rădăuți au traversat momentele critice sub paza Jandarmeriei. În felul acesta s-a ajuns și la situația când mulți evrei din Moldova, de teama viitorului tulbure care îi aștepta în țară, au preferat să treacă la ruși. Nu erau nici ei comuniști.

"Cât privește refugiul anumitor categorii de evrei în provinciile ocupate de trupele sovietice, se menționează că motivele care îi determină pe acești evrei la emigrare sunt, în afară de faptul că o parte își au în cele două provincii familiile și avutul, și teama de eventuale represiuni ce vor avea de îndurat continuând să locuiască în țara noastră. Evenimentele din Basarabia și Bucovina au determinat și o mișcare a populației evreiești în sens invers decât cel relevat, ceea ce a determinat pe fruntașii diverselor instituții evreiești din capitală să ia o serie de măsuri menite să asigure asistență coreligionarilor refugiați" – extras dintr-un document militar (3 iulie 1940).»

••• Hai să mai facem o pauză, să nu mai discutăm toată ziua-bună ziua numai politică înaltă, și să mai aflăm ceva despre oamenii din jurul nostru și al lor destin. În revista clujeană "Steaua" am întâlnit, sub semnătura scriitorului Horea Porumb, o dare de seamă despre numita Rosanna:

«La cei 83 de ani, era o doamnă cu o alură magnifică, subțire și înaltă, cu părul cărunt, bogat și dus lins înspre spate, cu gâtul lung, împodobit de câteva șiraguri de perle, înveșmântată simplu, plină de distincție. A rămas cu femurul și bazinul zdrobit în urma unui atac banditesc și, pe când învățase să meargă, avu neșansa să fie răsturnată de un biciclist, care-i fractură umărul

și claviculele. Avu o convalescență chinuită, căreia medicii nici nu-i mai vedeau rostul, dar se repuse pe picioare. Tocmai revenise acasă, la Tel-Aviv, din prima (și ultima?) ei deplasare majoră peste Ocean.

De ce, iar, o poveste cu bătrâni, cu suferințe? Cu oameni care vor pleca în curând dintre noi? Veți afla, ca și mine, aspecte inedite și neașteptate, ce nu figurează în manualele de istorie, moduri de a gândi ce vor surprinde.

Galați, 1940

La Galați, familia Rosannei Friedberg ținea o casă mare, mereu plină de oaspeți veseli și cultivați. Aveau grupul lor, în interiorul căruia se vizitau mereu, organizau serate de bridge, de literatură, de muzică, de filozofie. Vorbeau toți românește – părinții se foloseau de un yiddisch rudimentar doar ca să nu-i înțeleagă copiii. Pe Rosanna au dat–o la școala Notre-Dame, unde profesoarele erau numai călugarițe. Treizeci dintre cei 42 de colegi de clasă erau evrei.

...Când în România intrară nemții, într-o aripă a casei au fost încartiruiți militari din Wehrmacht – povestea Rosanna. Trebuie precizat că se deosebeau net de SS-iști. Din câte am putut înțelege, aceștia din urmă proveneau, în general, din tineri debusolați, în căutare de leader, care au ales calea extremismului și a violenței.

Ca evrei, noi trebuia să facem act de prezență, săptămânal, la școală. Acolo ne-a prins o alarmă aeriană și am coborât în adăpost.

La un moment dat a intrat un ofițer de la Wehrmacht: "Care de aici e evreu?". S-au ridicat multe mâini, timide. "Urmați-mă!" Ne-a condus în stradă și ne-a spus:

– Luați-o la fugă cât puteți, că vin SS-iștii și vă omoară!" O luară toți la goană care-ncotro. Mama și–a scrântit piciorul și tata a fost nevoit s-o care în spate. Alergam înnebuniți prin propria stradă, când ușa casei noastre se deschise și ofițerul neamt încartiruit la noi ne trase înăuntru: "Ascundeți-vă la etaj. De acum înainte, dacă sună cineva, să nu răspundeți. Vom deschide doar noi!"

În ciuda bunei conviețuiri cu cei încartiruiți, aripa casei în care locuiam noi o încuiam peste noapte. Așa ne-a surprins cutremurul din 1940, cu cheia în mână, încercând să deschidem. Dacă am fi reușit să ieșim, am fi fost acoperiți de dărâmături: restul casei se prabușise. Undeva ne fusese scris să rămânem în viață.

București, 1941

Ca să poata să se înscrie la Universitate, copiii Friedberg au trebuit să-și schimbe numele. Au mers la ofițerul stării civile și au indicat nume neaoșe românești (diferite pentru ea și fratele său!). Probabil că era legal ce-au cerut, dar, ca să fie siguri, au dat și un bacșiș. Fratele urma să devina medic. Rosanna s-a instalat la sora mamei, la București, și era înscrisa la filozofie.

– Cred că nepoata mea are permis de ședere, bâigui mătușa atunci când, la două noaptea, veniră să-i îmbarce pe toți, pe Rosanna, unchiul și mătușa, mai puțin pe copilul de șase ani, rămas singur pe trepte, cules ulterior de vecini, cărora micuțul nu știuse să le ofere nici o explicație. I-au dus la închisoarea Malmaison, undeva în zona Griviței.

Spre uimirea Rosannei, închisoarea era dirijată de nemți, o băteau peste umeri și la tălpi, silind-o să spună că spionează pentru ruși. În ciuda zilelor de chin, ea cânta. O recunoșteau după voce toți prizonierii. Apoi n-a mai putut să se alimenteze și începu să se topească de pe picioare. Îi veni în ajutor bucătarul, român, care o întreba ce-ar dori să-i aducă de mâncare. "Un covrig și-o ceapă", îi răspunse. Când l-a revăzut, acesta îi șopti: "Așa-i că familia Bergstein vă e cunoscută? Zadarnic negați, v-am citit groaza în privire." Ce se întâmplase? Evrei gălățeni cu rădăcini în Basarabia, Tratatul Ribbentrop-Molotov îi surprinse pe Bergsteini cu afaceri dincolo de Prut. Au revenit de îndată ce-au putut, dar nemții i-au arestat, suspectându-i de spionaj. Ca să se dezvinovățească, fără nici un gând rău, în fond, au apelat cu ingenuitate, solicitând referințe de la grupul lor de lectură – suficient ca să-i tragă în închisoare pe toți.

Familia din București era dată dispărută de luni de zile fără vreo veste. S-au pus în mișcare atunci părinții și cei doi unchi. Unul, coleg de arme în 1918 cu cel care a devenit ulterior ministru de război, le facilită accesul la Antonescu. Au fost căutați chiar și în Transnistria, ca să fie găsiți, în fine, la doi pași.

Mai rămăsese o simplă formalitate în vederea eliberării sale: trebuia ca un coleg de facultate s-o recunoască. Ușor de spus, greu de obținut, căci nu se oferi nimeni – mai puțin unul, evreu și el. Drept răsplată... îl luă de bărbat.

Primul soț al Rosannei se dovedi a fi un derbedeu, un cartofor, un bețiv și un afemeiat. Ultimul termen nici nu i se potrivea îndeajuns, căci doar orgiile în bordeluri îl satisfăceau.

București, 1944 ...Americanii bombardau Bucureștii. Vizau zona Griviței, a Gării de Nord, a Teatrului Național. Aveam un magazin tocmai în spatele frumoasei clădiri. Noi eram însă în adăpost aproape de casă, pe Calea Griviței, iar servitorul nostru, Florea, ieșea periodic să verifice dacă de la noi nu se furase nimic. De câte ori revenea, anunța prăbușirea încă a unui imobil. I-am cerut să tacă, să nu creeze panică. În cele din urmă căzu și imobilul nostru. După încetarea alarmei, fratele meu și cu mine ne–am dus în grabă spre magazin. Fusese bombardat. Am recuperat

nişte lucruri de la etaj, apoi am revenit în stradă ca pe-un tobogan – casa scărilor dispăruse. Eram cu hainele şi pielea sfârtecate. Am intrat într-o bombonerie, la două străzi mai încolo, să cerem apă:

– Golanilor! Aţi venit la furat! Cum îndrăzniţi să intraţi în halul ăsta? ne admonestă proprietarul.

– Domnule, avem bani, plătim cât se cuvine. Ne-au fost bombardate atât casa, cât şi magazinul.

– Derbedeilor! Americanii au bombardat Ploieştii, nu Capitala! Afara cu voi!

Uite, că la doi paşi de el, omul nu ştia ce se întâmplă!

Am pornit apoi să ne căutăm părinţii. Am găsit-o pe mama, rănită la gât. Fuga la spital. Erau atâţia răniţi ce aşteptau îngrijire, că nu te puteai apropia nici de trotuarul din jur.

– Zi că eşti sora doctorului Neagu şi încearcă s-o duci înăuntru, îmi spuse în grabă fratele, făcându-se nevăzut. Folosindu-mă de numele lui, am putut intra în spital. Ororile ce le-am văzut erau de nedescris, viscere, membre sfârtecate, cranii, albul oaselor dezvelite... Am căutat un pat liber pentru mama. Am reuşit s-o întind peste un mort. Apoi am aşteptat cuminte să-i vină rândul.

Haifa, 1948

...Am plecat din România cu primul val. Spre uimirea noastră, Palestina, căci aşa se numea atunci, era deja populată, exista chiar o elită de evrei, se pare că unii indivizi de valoare au fost aduşi acolo pe bază de listă, cu mult timp înainte, îşi aminti Rosanna.

Cum vorbea mai multe limbi străine, i s-a propus să fie... servitoare la una dintre aceste familii. Izbucnise în plâns: "Cu studiile şi educaţia mea, ce-ar zice mama să ştie că asta am ajuns?" Alerga şi plângea. O reţinu un individ:

– Ştii să coşi la maşină?

– Cum să nu, la Notre-Dame am învăţat de toate!

Aşa deveni Rosanna muncitoare într-o fabrică de confecţii. Ce-i drept, maşina de cusut era electrică, n-avea nimic în comun cu cea de la surorile catolice! Primele clipe au fost de panică atroce. Apoi îşi impuse să înveţe, să exceleze în lucru, ca să parcurgă în cele din urmă toate etapele: şefă de brigadă, şefă de sală, şefă de uzină, şefa creaţiei şi în sfârşit, directoare!

Între timp divorţase de primul soţ, după ce-i fusese fidelă timp de 14 ani. După încă trei ani, în România, fratele obţinu şi el paşaportul de plecare definitivă. Îl avea asupra lui când autobuzul care-l aducea de la spital, în ultima lui zi de lucru, avu un accident. Rosanna nu apucă, deci, să-l revadă. Pe părinţi i-a recuperat cu mult mai târziu, nu în Israel, ci în Germania. Deocamdată era singură în lume străină.

Nu era tocmai singură, căci organizaseră şi aici, ca şi pe vremuri la Galaţi, un "grup de bridge". Unul dintre membri aduse într-o zi o solicitare, venită din Occident: "Medic evreu român, caut soţie la 39 de ani".

Milano, 1961

...Aveam 38 de ani la vremea ceea, dar nu-i arătam. Am zis "da". Nici viitorul soţ nu-şi arăta vârsta. Crezusem că avea şi el cei 39 de ani din misivă, când, în realitate, ce haimana! avea 59. Am aflat doar în clipa când am semnat actul de stare civilă. Ne-am instalat la Milano. Eu am deschis, în parteneriat cu foştii patroni din Haifa, un salon de modă, într-o clădire cu vedere spre Dom.

Acest al doilea soţ al meu era originar din Podul Ilioaiei şi, iertaţi-mi expresia, era cam "ţăran". Am făcut totul ca să-l cultiv. Am voiajat, l-am dus pretutindeni, ca să cunoască lumea, ca să se stileze. N-a acceptat să încheie o asigurare de viaţă: "Te temi că n-o să ai destulă pensie de pe urma mea?", îmi spuse odată mai în glumă, mai în serios şi n-am mai insistat.

Apoi am deschis o sucursală la Frankfurt. Acolo omul meu îmi muri, în 1975, dupa alţi 14 ani de mariaj.

Între timp ajunsesem la sapă de lemn. Casa-mamă din Italia dăduse faliment prima, apoi am urmat eu. Cu puţin înainte îmi adusesem părinţii, dar la scurtă vreme muri tata, iar acum mama era şi ea pe moarte. Am mers la JOINT să cer ajutor. "Nu-i de resortul nostru", mi-au spus. De la nemţi, însă, am primit tot sprijinul, infirmiere, repatrierea cenuşii – căci am vrut să-i am pe toţi în Israel. Iată că nu-i poţi pune pe toţi nemţii în aceeaşi oală, mi-am zis din nou.

Paris, 1984

...Al treilea soţ al meu a fost marea mea iubire. Medic şi el, instalat la Paris. Tot "român". Dar ce clasă! Mi-a fost urzit, aşadar, să cunosc cu adevărat fericirea abia la 61 de ani! Îi eram devotată şi recunoscătoare în aşa măsură, încât mi-aş fi dat viaţa pentru el. Aşa mi s-a şi întâmplat: ultimii ani din cei 17 au fost un calvar. A zăcut la pat 50 de luni şi l-am îngrijit numai eu. "Nici o asistentă n-ar fi aşa de bună ca tine" – îmi zicea el, iar eu mă simţeam măgulită şi continuam să veghez la căpătâiul său până la epuizare. Am tot prelungit efortul, până când, într-o bună zi, am paralizat. Abia atunci a acceptat să aibă o infirmieră. A murit şi el în zilele în care eu eram legată de pat. Mi-am revenit mult mai târziu. Nu-i port pică, ci numai dragoste.

Philadelphia, 2006

– Am trăit s-o văd şi pe asta! exclamă Rosanna. Am trecut Atlanticul ca să te văd şi să-mi văd nepoţeii o ultimă oară. Eşti fosta soţie a fratelui meu defunct, pe care nu l-am mai revăzut din 1946. Ştiu c-o duceţi bine şi nu mă plâng că m-aţi uitat. Nepoţelei îi trimisesem, demult deja, toate bijuteriile

mele. Nu mi-a mulţumit, iar tu mi–ai spus că, fiind studentă, n-avea timp de scris. Voi nu purtaţi, însă, decât lucruri fistichii. Diamantele de la mine vor fi uitate undeva, printr-un sertar. Cu nepoţelul, adolescent, n-am reuşit să vorbesc nici de data asta. Azi în zori urma să mă duceţi la aeroport. După ce m-am culcat, voi aţi făcut, însă, chef în doi. E amiază şi încă nu te-ai dezmeticit. Mă întreb, deşi nu-i treaba mea, căci fiecare, în viaţă, îşi are propriile-i valori, cum o să vă petreceţi timpul când veţi fi singuri şi încercaţi de bătrâneţi la rândul vostru? În oraş treci drept om de cultură. Ţi-am văzut chipul în ziar. O fi şi cultura de mai multe feluri, sau omul o fi având în sine două măsuri? În ce mă priveşte, ce mai am – apartamentul din Tel-Aviv – va rămâne celor care mă vor îngriji de acum înainte...

Tel-Aviv, 2007

Rosanna a cumulat pensia după ultimul soţ, cea la care a cotizat în Israel şi cea primită de la nemţi şi îi e destul ca să ducă o viaţă cumpătată, dar confortabilă.

E cinci după-amiază. După accidentele avute, nu mai îndrăzneşte să iasă pe întuneric. S-a ferecat în casă, unde refuză să primească pe oricine care nu s-ar fi anunţat telefonic în prealabil.

– Sunt o evreică româncă şi am revenit în ţara mea, Israelul. Însă limba mea e româna, iar rădăcinile mele sunt acolo unde m-am născut şi de unde nu-mi pot fi smulse. Deşi mi-s oasele sfărâmate, prefer să mă deplasez avansând cu un metru pe minut, dar să mă ţin dreaptă şi să nu folosesc un baston – repetă ea ca pe un crez. De la unicele mele rude, din Philadelphia, mi-am luat adio cu un an în urmă. Nu cred să mai pot şi nici nu mai doresc să călătoresc undeva.

Se foloseşte de două servitoare, ambele proaspăt emigrate din Rusia. Una e pusă la dispoziţie de către Consiliul local, să-i asigure cumpărăturile şi treburile curente. E absolventă de institut tehnologic. Cealaltă, pe care o plăteşte ea însăşi şi care-i face curăţenie de două ori pe săptămână, e doctor în ştiinţe biologice, avusese un laborator de analize medicale la Moscova. Le adoră pe amândouă, pe bună dreptate, pentru că îşi fac datoria cu o minuţiozitate şi conştiinciozitate exemplare.

– Cred că sunt fericite cu banii pe care-i câştigă – mai ales a doua are o clientelă de invidiat!

Stă şi rememorează evenimentele zilei cu un surâs pe buze. Apoi, cu un gest şiret, face reflexia următoare:

– Interesant cum omul descoperă în viaţă două măsuri, atunci când îl aranjează. Ce simţeam eu, pe vremuri, când mi-au propus să fiu servitoare şi ce-o fi, oare, în sufletul bietelor fete care mă servesc acum pe mine!

Da, trebuie că oamenii sunt de doua feluri şi probabil că există două dimensiuni de percepere în toate lucrurile! Bătrâna doamnă îşi reluă un aer distrat, adunându-şi dintr-o depărtare privirile, ca şi cum s-ar scuza. Eram, cei care o ascultaserăm, cinci, cu ea şase, destui să poţi imagina o serată de bridge. Ziua scădea. Afara se făcuse linişte. Parcă nu mai era aşa de cald...»

••• Şi fiindcă pofta vine mâncând, mai iată ceva despre-o soartă şi-un destin. E vorba de o convorbire cu d-na Rachel Năstase, din Braşov. Textul a apărut în buletinul "Acum" din Londra, sub semnătura Andreei Ghiţă:

«În decembrie 1944 linia frontului se apropia de Auschwitz. S-a sistat gazarea deţinuţilor şi a început evacuarea masivă a lagărului. Au rămas în urmă doar prizonierii grav bolnavi, incapabili să umble. Rachel Pasternak avea 15 ani, 30 de kilograme şi zăcea epuizată în infirmerie.

A.G. *Povestiţi-mi despre zilele care au precedat eliberarea lagărului.*

Rachel Năstase: La sfârşitul lui decembrie 1944 eram într-un hal cumplit de slăbiciune, mâinile îmi erau degerate, picioarele degerate, nu mai puteam să lucrez, nici măcar să stau în picioare. Nemţii au oprit funcţionarea camerelor de gazare, încă din toamnă, pentru că se apropiau ruşii de Vistula. Lagărul Ţiganilor era liber. Săracii fuseseră executaţi toţi, toţi... Acest lagăr a fost transformat într-un fel de infirmerie.

Lagărul Birkenau-Auschwitz a fost evacuat, deţinuţii fiind duşi în interiorul Germaniei, unde au murit cu duiumul. Şi surorile mele au fost transportate în vagoane deschise, iarna, fără mâncare, fără îmbrăcăminte.

Lagărul Ţiganilor, ca orice lagăr de la Auschwitz, avea o mulţime de barăci, iar eu eram într-una dintre aceste barăci.

A.G. *Câţi deţinuţi mai erau acolo?*

Rachel Năstase: Nu ştiu...nici de mine nu prea ştiam... Eram aşa de slabă, de prăpădită, încât nu ştiam nimic. Lângă noi, lângă Lagărul Ţiganilor, era un lagăr al bărba-

ţilor unde rămăseseră deţinuţii foarte slăbiţi, aşa ca mine, care n–au avut puterea să meargă mai departe. Dincolo de noi era faimosul Lagăr Canada. Unde se depozitaseră toate obiectele confiscate de la deportaţii aduşi din Europa.

După evacuarea lagărului noi am fost părăsiţi pentru că, la un moment dat, au plecat şi nemţii. Atunci a început perioada cea mai cumplită, pentru că nu aveam nici un fel de mâncare, dar nici un fel, nici măcar apă. Până atunci avusesem o infirmieră, o deţinută din Rusia, care făcea ce făcea, (şi putea să facă, pentru că ruşii bombardaseră centrala electrică şi nu mai era curent în sârma ghimpată care despărţea lagărele). Ea colinda prin aceste lagăre ca să găsească ceva de mâncare. Nemţii, înainte de a se retrage, au dat foc Lagărului Canada, iar infirmiera a fost prinsă şi împuşcată.

A.G. *Şi ce făceaţi?*

Rachel Năstase: Stăteam şi vegetam. În intervalul de la retragerea nemţilor şi până la intrarea ruşilor eram ai nimănui. Seara vorbeam cu cineva de pe priciul alăturat, de deasupra mea ori de dedesubt, şi dimineaţa vedeam că murise. Aşa am stat câteva zile bune, printre morţi.

A.G. *La ce vă gândeaţi?*

Rachel Năstase: La ce mă gândeam? Înainte de deportare locuiam la Miercurea Ciuc. Eram o familie destul de modestă, dar aveam în casă, nu ştiu de unde, un calendar frumos ilustrat. Într-o seară a venit la noi un vecin care lucrase împreună cu tata şi i-a spus: „Vecine, dă–mi mie calendarul ăsta, că voi nu vă mai întoarceţi!”. Eu nu puteam să uit ce spusese Nea Pankó, noi îi ziceam Pankó bácsi... Îl cunoşteam bine, mersesem cu el în pădure să culegem alune, mure, ciuperci ... Şi acolo, în baraca infirmerie, printre morţi, mi-am zis: „Eu trebuie să supravieţuiesc şi să–i arăt lui Pankó bácsi că mă întorc!” De surorile mele nu ştiam nimic. Fuseseră duse cu un transport în decembrie 1944.

Stăteam în baracă, fără lumină, ascultam bombardamentele care vesteau apropierea eliberării. Într-o seară, pe 26 ianuarie, cred, a apărut un ostaş într-un halat alb şi cu o lanternă, şi a iluminat baraca noastră. Şi ştia româneşte... Ne-a întrebat cine suntem şi ne-a promis: „Mâine vine Crucea Roşie şi vă ia de aici!” Într-adevăr, a doua zi a venit Crucea Roşie. Eu nu am văzut Armata Roşie, numai Crucea Roşie. Acest mesager, care părea un înger pentru că era îmbrăcat în alb, fiind iarnă, iarnă, iarnă... ne-a spus: „Mai rezistaţi, că mâine dimineaţă venim şi vă luăm”. Şi a doua zi dimineaţă a venit, într-adevăr, Crucea Roşie. Dacă întârzia o zi-două, poate că nu mai eram în viaţă, nu mai rezistam...Eram cumplit de slabă..

Pe noi, cei care supravieţuiseserăm, ne-au scos dintre morţi, ne-au urcat în camioane şi ne-au dus în interiorul lagărului. Acolo am intrat pe mâna medicilor ruşi.

A.G. *Câte kilograme aveaţi?*

Rachel Năstase: Treizeci de kilograme... Ne-au tratat cu foarte mare atenţie. Au avut grijă să ne dea mâncare uşoară, puţin câte puţin. Altfel riscam să murim. Au fost şi deţinuţi mai în putere, care erau înfometaţi şi şi-au făcut rost de mâncare, au mâncat prea mult deodată şi au murit. Au murit după eliberare.

Acesta a fost propriu-zis momentul eliberării. Armata rusă nu am văzut-o, dar am văzut acest înaintaş rus care ştia româneşte (şi eu ştiam româneşte) şi ne-a spus să avem răbdare că a doua zi vine Crucea Roşie şi ne va scoate dintre morţi. Aşa a fost eliberarea.

Am fost eliberată, ne-au ţinut câteva zile să ne întremăm, cât de cât, şi apoi ne-au dat drumul. Nu ştiu cine mi-a dat un cearşaf sau aşa ceva din care mi-am cusut haine... O femeie m-a învăţat să-mi fac o fustiţă, un chilot şi o bluză, pe care le-am purtat până când am ajuns acasă. La câteva zile după eliberarea Auschwitzului am plecat pe jos, până lângă Cracovia... că nu era distanţă mare, doar câţiva kilometri. Acolo ne-au cazat într-un castel mare, mare, unde am întâlnit deţinuţi din toate ţările Europei. Am stat acolo până în primăvară şi apoi am pornit spre casă. Am ajuns în Transilvania după multe, multe peripeţii, în vara lui 1945.

A.G. *Ce v-a ajutat să supravieţuiţi în lagărul morţii?*

Rachel Năstase: Am reuşit să supravieţuiesc datorită lui Dumnezeu şi datorită celor două surori ale mele. Rozi, sora mea cea mai mare, m-a salvat de câteva ori. Odată când lucram la o carieră de piatră de lângă Cracovia şi vagonetul plin cu piatră, pe care-l împingeam, s-a răsturnat peste mine. Ea m-a scos de sub mormanul de pietre, mai mult moartă decât vie şi apoi am fost trimisă în interiorul lagărului. Tot sora mea Rozi m-a salvat odată din mâna SS-istului. Nu ştiu cum de a avut atâta curaj. SS-istul mă bătea şi ea a sărit şi m-a scos din mâinile lui. O vreme am săpat tranşee pe malul Vistulei, apoi ne-au dus în alt loc, să împletim două fire de pânză cu un fir de cauciuc. Mâinile mele erau distruse, degerate, dar sora mea, Esti, făcea şi norma mea. Eu eram cea mai mică şi făceau tot posibilul să mă protejeze. Adesea ne sculau cu noaptea în cap, la apel, şi ne ţineau ore în şir, afară pe ger. Surorile mele mă luau între ele şi mă încălzeau, pentru că abia mă ţineam pe picioare de slabă ce eram.

A.G. *Ce vă doreaţi cel mai mult, acolo în lagăr?*

Rachel Năstase: Tot timpul cât am fost în lagăr am dorit ca, măcar o dată în viaţă, să mă satur de pâine

și de cartofi. Asta a fost dorința mea supremă, să mă satur de pâine și cartofi..

Aveam o cunoștință la cantină, care ne-a promis niște coji de cartofi; coji de cartofi cruzi... Baraca era înconjurată de sârmă ghimpată, dar fără curent. Eu fiind cea mai mică, m-am strecurat printre sârme, cu intenția de a ajunge la bucătărie. Dar am văzut că vine SS-ul și m-am retras repede. Atunci mi-a intrat un cui ruginit în palmă. Curând a început să mi se umfle palma și apoi toată mâna. Infirmeria era aproape de baraca noastră și m-a văzut o doctoriță. O doctoriță deținută care mi-a spus. „În noaptea asta vino să-ți scot puroiul ăsta"... Surorile mele au venit cu mine, mi–a făcut o incizie și mi-a pus un dren. Apoi ne-a trimis înapoi. Nu conta că am leșinat, că nu era anestezic și nici dezinfectant... Important a fost că ne-a trimis înapoi în baraca noastră. A doua zi toți oamenii din baraca-infirmerie, medici, surori, au fost duși la crematoriu... Am avut șansa de a trăi. Am avut o șansă extraordinară de a trăi. Dacă nu-mi făcea incizie muream de septicemie, dacă rămâneam acolo, mă duceau la crematoriu... Eu am avut o șansă extraordinară de a trăi și așa am ajuns acasă.

A.G. *Și cu surorile dumneavoastră ce s-a întâmplat?*

Rachel Năstase: Ne-am despărțit în decembrie 1944 și ne-am revăzut în... 1968. Ele au plecat cu un transport în interiorul Germaniei, au fost eliberate de americani și, după multe peripeții, au ajuns în Argentina. Eu am venit acasă, în Transilvania. Părinții și rudele mele muriseră. Fratele meu a fost eliberat din lagăr și a plecat în Palestina. S-a lăsat Cortina de Fier, surorile mele care crezuseră că am murit la Auschwitz, au aflat că trăiesc și au început să mă caute. Nu au dat de mine decât peste 20 de ani, în 1968, când s-a mai relaxat situația politică.

A.G. *Ce aveți de transmis celor care citesc acest interviu?*

Rachel Năstase: Ferească Dumnezeu să se mai repete undeva așa o barbarie, umilința, foamea, bătaia, frica, minut de minut! Noapte de noapte se făceau selecții pentru camera de gazare și se auzeau țipetele mamei care se despărțea de fiică, sau o soră de altă soră... Îi urcau în camioane și îi duceau la crematoriu. N-aș dori nimănui, nici celui mai cumplit dușman al meu, să treacă prin așa ceva.

Este o tragedie și pentru poporul german. Faptul că acest popor, care a dat atâtea minți luminate, poeți, muzicieni, filozofi și inventatori, un popor de oameni capabili și harnici, a putut să accepte barbaria instaurată de Hitler și de camarila sa. Poporul german nu și-a dat seama de pericolul pe care-l reprezintă hitlerismul. Pretutindeni unde există dictatură, există și pericolul de a umili oamenii, de a-i batjocori, de a-i înfometa, de a-i extermina. Realizarea unor sisteme democratice reprezintă un interes major al tuturor oamenilor. Pentru a nu se mai repeta în istorie, undeva, vreodată, așa o tragedie.

Rachel Năstase a fost cadru didactic universitar la Pitești și în prezent locuiește la Brașov.»

••• A turnat în vremea din urmă cu găleata (și s-au mai întâmplat și altele, vai!), dar toate acestea nu l–au împiedicat pe Uly Vălureanu, din Haifa, să transmită, cum îi stă în obicei, știri din și despre lumea *tribului:*

■ La Universitatea Bar Ilan din Tel Aviv a avut loc o ceremonie în cadrul căreia profesorului Reuven Feurstein – originar din România – i-a fost acordat titlul de Doctor Honoris Causa al Universității Babeș Bolyai din Cluj. Titlul i-a fost înmânat savantului tel-avivian de către Prof. Andrei Marga, profesor de filozofie și logică al Universității clujene, venit special în Israel în fruntea unei delegații de 11 personalități academice. La festivitate au participat ministrul israelian al științelor, Edward Iosiper, ambasadorul României în Israel, și soția sa Tatiana Iosiper, consilier diplomatic, Bela Dan Krizbai – atașat cultural, profesori ai universității Bar Ilan, studenți, un numeros public.

Cu ocazia prezenței în Israel a oamenilor de știință din Cluj a fost semnat și un acord privind crearea la Cluj a Centrului Academic Reuven Feurstein.

A avut loc și un banchet organizat în onoarea oaspeților din România.

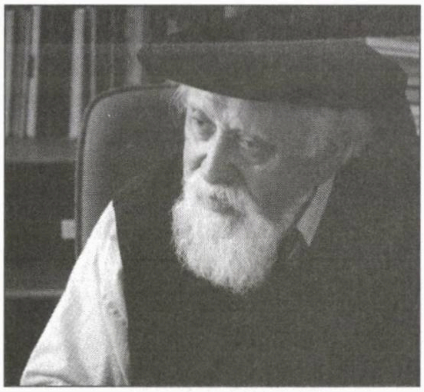

Prof. Reuven Feurstein

■ Un bărbat în vârstă de 82 de ani din Șimleul Silvaniei a primit distincția "Drept între popoare", pentru că și-a riscat viața, în timpul celui de-al doilea război mondial, pentru a salva de la deportare trei evrei urmăriți de trupele naziste.

Secretarul Ambasadei Israelului la București, Jonathan Rosenzweig, a declarat în cadrul festivității de decernare a distincției că aceasta i-a fost acordată lui Alexandru Chereches după ce, în 2008, au fost găsiți, în SUA, urmașii evreilor salvați, care altfel ar fi fost deportați în gheto-ul Cehei, de lângă

Şimleul Silvaniei, şi de acolo la Auschwitz, relatează agenţia Mediafax.

"Distincţia «Drept între popoare» este cea mai înaltă distincţie acordată de Statul Israel şi se acordă lui Alexandru Chereches azi, după 65 de ani de când acesta a salvat de la moarte sigură trei evrei, întrucât abia în 2008 supravieţuitoarea Holocaustului Eli Gros a aflat de caz şi a făcut cercetări pentru găsirea urmaşilor evreilor salvaţi. Aceştia trăiesc în SUA şi au confirmat povestea lui Alexandru Chereches, care a salvat trei evrei de la deportarea în gheto-ul Cehei şi de acolo la Auschwitz", a spus Jonathan Rosenzweig.

Potrivit sursei citate, doar doi dintre cei trei evrei salvaţi au avut urmaşi.

"În timpul celui de-al doilea război mondial, din Transilvania au fost duşi în lagăre 135.000 de evrei români, dintre care doar zece la sută au supravieţuit", a mai spus Rosenzweig. Acesta a spus că distincţia "Drept între Popoare" reprezintă un omagiu adus de Statul Israel tuturor celor care, în condiţii vitrege, şi-au riscat viaţa, familia şi averea ajutându-i şi salvându-i pe evrei.

Alexandru Chereches a declarat în cadrul festivitaţii că avea doar 17 ani când i-a salvat pe cei trei evrei, pe care i-a găsit într-o pădure de lângă oraşul Şimleul Silvaniei, unde se ascundeau. "Mi-au spus că sunt evrei şi că se ascund să nu fie deportaţi în gheto-ul Cehei. Atunci am hotărât să îi salvez şi, timp de o săptămână, le-am dus mâncare şi apă pe furiş. Mama m-a ajutat apoi într-o noapte şi i-am condus la Ciucea, unde era graniţa dintre Ardealul cedat Ungariei horthyste şi România, şi i-am ajutat, împreună cu un localnic, să treaca graniţa", a spus Alexandru Chereches.

Cei trei au fost salvaţi, iar după încheierea războiului doi dintre evrei s-au întors la Şimleul Silvaniei pentru a-i mulţumi bărbatului.

Festivitatea de decernare a distincţiei "Drept între popoare" a fost organizată, la Şimleul Silvaniei, de Ambasada Statului Israel la Bucureşti şi Muzeul Memorial al Holocaustului din Transilvania de Nord.

Alexandru Chereches

■ Postul de radio Europa liberă a difuzat un amplu interviu pe i l-a acordat Majestatea Sa Regele Mihai şi în care au existat referiri şi la evreii din România. Iată câteva extrase din interviu:

RFE/RL: *Majestate, alianţa României cu Germania nazistă a fost marcată, pe lângă pierderile militare româneşti de sute de mii de soldaţi, şi de acte reprobabile, cum ar fi deportarea şi exterminarea unui număr de evrei şi romi din România în Transnistria. Aş vrea să Vă rog să ne vorbiţi despre acţiunile pe care Dvs. şi Regina Mamă le-aţi întreprins pentru a stăvili aceste crime.*

Regele Mihai: Antonescu avea un caracter foarte ciudat, într-un fel... pe mine mă trata ca pe un copil, de aceea era imposibil să port discuţii cu el, era inutil. Despre situaţia evreilor, noi ştiam, pentru că aveam relaţii foarte strânse cu rabinul şef al României, Alexandru Şafran şi mulţumită lui, ştiam cu precizie că se pregatea ceva împotriva evreilor. Şafran venea să ne vadă, mai ales pe mama, şi ne explica exact ce se întâmplă, iar mama îi trimitea vorbă Mareşalului Antonescu şi lui Mihai Antonescu (ministrul de Externe) şi reuşea să obţină anumite lucruri. Nu atât cât şi-ar fi dorit, dar reuşea. Mama a reuşit să salveze cam o sută şi ceva de mii de evrei din România şi din Transnistria... Ea a reuşit să oprească ceva foarte urât ce se pregătea în Bucovina şi a reuşit totodată să-l determine pe Antonescu să stopeze măcar parţial deportarea evreilor bucovineni în Transnistria. Mama a izbutit, de asmenea, să obţină aprobarea lui Antonescu să trimită câteva garnituri de tren cu alimente şi îmbrăcăminte pentru evreii şi romii din Transnistria. Toate acestea au fost posibile o bună bucată de vreme pentru că rabinul Şafran

Regina mamă Elena

obişnuia să vină o dată la două-trei săptămâni să ne dea de ştire că iar se pregătea ceva împotriva evreilor, iar mama îi spunea imediat lui Antonescu părerea ei despre aceste lucruri, reuşind chiar să îl atragă de partea ei pe Patriarhul Nicodim. Eu personal, am putut face foarte puţin, de vreme ce Antonescu nu mă considera important ...

RFE/RL: *Majestate, aveaţi vreun indiciu la momentul respectiv că în teritoriile ocupate de nazişti se petrecea ceva îngrozitor? Circulau măcar zvonuri despre exterminarea în masă a evreilor de către nazişti?*

Regele Mihai: Se ştia foarte puţin, dar aveam o vagă idee. Unii din oamenii noştri care se întorceau din Europa mirosiseră ceva. Însă detalii despre unde sau cum se petreceau aceste acte, nu aveam. Ştiam doar că se întâmpla ceva foarte nesănătos, fără a şti exact ce anume.

RFE/RL: *Regina Mamă a fost ulterior onorată de Yad Vashem.*

Regele Mihai: Da, un număr de ani mai târziu, pentru că există reguli foarte stricte la Yad Vashem şi a durat cam doi-trei ani să verifice documentaţia, şi aveau o mulţime de documente ale SS-ului referitoare la mama mea. Ar mai trebui poate să amintesc ceva. Antonescu a vrut să vizitez trupele române în timpul războiului, pentru că eram şi şeful forţelor armate. Aşadar, mi-a cerut să merg la Odesa, în Transnistria, şi aşa mai departe. Am refuzat cu hotărâre. I-am spus că nu avem ce căuta acolo. După care am luat un avion şi am zburat direct de la Bucureşti în Crimeea. Am petrecut două zile acolo trecând în revistă forţele noastre şi apoi m-am întors. Am refuzat să pun piciorul în Transnistria. Ruşii au fost informaţi de gestul meu, pentru că mi-au amintit ceva despre asta ulterior...

■ Iată câteva extrase din recenziile făcute unor cărţi publicate de poetul Andrei Fischof:

... Şi actualul volum este încă o dovadă că Andrei Fischof a rămas un exemplu raţional de echilibru, de stăpânire şi erudiţie, un sclav devotat cuvântului. Indiferent de limba în care se exprimă, care îi ştie sensul şi rostul care valorifică roadele timpului cu inteligenţă şi optimism... Desigur, ar fi multe de spus despre noul volum al lui AF, despre ineditul, savoarea şi profunzimea poemelor sale... (Gavril Moisă: "Izgonirea din iad", revista "Climate" din Târgovişte, iunie 2009)

...Poemele sale desfăşoară superbe proiecţii ale reveriei, în care fragmentele de realitate stau alături de reprezentările fantaste.... Observaţia şi disertaţia, în poeziile scrise în vers liber, fuzionează în discursul elastic, amintirea trecutului asaltează prezentul imaginaţiei... Inteligenţa artistică a lui AF e cel dintâi suport al poemului ...Emisia lirică vibrează ...Andrei Fischof prin acest volum a ajuns la apogeul înaltelor vibraţii, convingător în toate privinţele. (Al. Florin Tene: Andrei Fischof: "Izgonirea din iad", "Oglinda literară", august 2009)

...Poetul îşi întoarce privirea traumatizată spre coşmarul legat de Holocaustul nazist, asociat auditiv cu "a doua de Mahler, ce "se răstoarnă peste mine ca o grindină pe stânci"...sau schiţează portretele celor iesiţi din război ca urmaşi ai lui Iov, "înrobiţi unui dumnezeu supus satanei". ...O blândeţe transmisă în suave acorduri de harpă coboară în versurile predominant descriptive... (Adrian Tion: Naufragiu pe insula cuvintelor", "Astra", august 2009)

... Dacă spun acum că Andrei Fischof este unul dintre marii poeţi pe care îi lecturez cu o deosebită plăcere, ştiu că n-am spus un lucru în care să nu cred, ci dimpotrivă... Starea sa estetică parcă ma copleşeşte... Aici, pânzele duhului liric ce sălăşuieşte în construcţia poetului Andrei Fischof, par foarte aproape de şlefuitorul în pietrele veşniciei. (Ioan Ţepelea: "La fântâna veşniciei", "Convorbiri literare", august 2009)

... Andrei Fischof se manifestă

ca poetul cu un ton liric aparte, neîncadrabil prin stricteţea rigorii în nici o şcoala literară, însă posedând o neobişnuită forţă a harului creator, a verbului zămislitor de nesfârşite universuri suprapuse, având ca emblemă interioară o pasăre cu o ramură de măslin anunţând tărâmul proaspăt şi incandescent al Poeziei adevărate. (Antonia Bodea: «Despre "starea de rezonanţă" în viziunea poetică a lui Andrei Fischof", "Convorbiri literare", august 2009)

■ Preşedintele Traian Băsescu a avut o întâlnire şi cu reprezentanţii comunităţii evreieşti din România. Cu acest prilej, şeful statului a declarat că în perioada următoare studiul Holocaustului va trebui să devină parte a cursului de istorie a României.

Sara Bloomfield, directorul Muzeului Holocaustului din Statele Unite, l-a întrebat pe şeful statului cum vede problema educaţiei despre Holocaust în sistemul românesc, acum şi în perspectivă. „Cred că acum (educaţia-n.r.) trebuie să se desfăşoare aşa cum se desfăşoară. În momentul de faţă noi avem manuale opţionale pentru elevi atât despre Holocaust, cât şi despre perioada comunistă care reflectă crimele comunismului. În perioada următoare va trebui să nu mai avem manuale separate, ci să fie parte a cursului de istorie a României. Cred că aceasta este soluţia corectă, dar, pentru moment, v-am spus că avem nevoie de un proces de informare a tuturor", a susţinut preşedintele.

Pentru a marca comemorarea Holocaustului, Instituţia Prefectului din judetul Brăila împreună cu Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România – Comunitatea Brăila a organizat la 7 octombrie, în amfiteatrul Liceului Teoretic Nicolae Iorga din Brăila, o dezbatere cu tema „Problematica Holocaustului – adevăruri ce nu pot fi uitate", dezbatere moderată de profesorul de istorie Antonel Urse, se arată într–un comunicat de presă.

Profesorul Antonel Urse a vorbit despre semnificaţia comemorării Holocaustului, despre evenimentele petrecute în acea perioadă tulbure a istoriei României, fiind completat în expunerea sa de domnul David Segal Iancu, preşedintele comunităţii evreilor din Brăila, care a evidenţiat printre altele contribuţia comunităţii evreieşti şi a tuturor minorităţilor la dezvoltarea oraşului şi faptul că evreii din Brăila au avut cel mai puţin de suferit în urma Holocaustului.

La eveniment au participat elevii liceului care studiază ştiinţele sociale din clasa a X-a E şi din clasele a IX-a , a XI–a şi a XII-a.

Pe data de 9 octombrie, la Monumentul Holocaustului din Cimitirul Evreiesc din Brăila a avut loc ceremonia de depunere de coroane pentru a cinsti memoria evreilor martiri. În deschiderea evenimentului s-au rostit alocuţiuni din partea Instituţiei Prefectului – judeţul Brăila şi din partea Comunităţii evreilor şi s-a oficiat o scurtă slujbă religioasă. Un moment special l-a constituit interpretarea în manieră laică a unui cântec religios de către un grup de elevi de la Şcoala Constantin Sandu Aldea din Brăila, coordonat de Adriana Dumitrescu, profesor de istorie şi director al şcolii.

Au depus coroane de flori Instituţia Prefectului – judeţul Brăila, Consiliul Judeţean Brăila, Primăria Brăila, Inspectoratul Judeţean de Jandarmi Brăila, Garnizoana Brăila şi Comunitatea Evreilor din Brăila. (DIVERS – www.divers.ro)

■ *(Scrisori la redacţie)*

Inserăm un mesaj primit de la d–na Tzipora Grinspan din Holon, fiica scriitorului Shaul Carmel, cu precizarea că publicarea acestui mesaj nu înseamnă că newsletterul "Bună dimineaţa, Israel!" împărtăşeşte punctul de vedere al autoarei:

Vicepreşedintele Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, prozatorul G. Mosari, i-a comunicat poetului Shaul Carmel, preşedintele scriitorilor "pe româneşte", că i s-a adus la cunoştinţă, de la Bucureşti, faptul că fiul regretatului cărturar Dr. Alexandru Şafran, profesorul Avinoam Şafran, de la Universitatea din Geneva, oftalmolog de renume, care perpetuează memoria părintelui său prin acordarea unui premiu şi a unor medalii, a refuzat să ofere premiul acesta lui Shaul Carmel. Premiul a fost iniţiat şi acordat pentru prima oară de către Asociaţia Scriitorilor Israelieni de Limba Română la Tel Aviv profesorului Carol Iancu de la Universitatea Paul Valéry din Montpellier pentru cartea sa "Alexandru Şafran, o viaţă de luptă, o rază de lumină".

Prin înstrăinarea premiului atunci, în faşă încă, de către un membru al ASILR, el se decernează în prezent la Bucureşti de către Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România.

Motivul neacordării premiului sau a unei medalii poetului israelian ar fi fost că unul dintre cele treizeci de volume de poezie ale sale, intitulat "Sânul drept al amazoanei", nu este prin titlul său corespunzător unei distincţii.

Prezenţe, prezenţe...

■ Cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la moartea poetului **Iţic Manger,** la ICR din Stockholm a avut loc o seară consacrată marelui idişist. Într-o corespondenţă din "România literară", poeta Gabriela Melinescu, trăitoare în Suedia, scrie:

«S-au împlinit patruzeci de ani de la moartea poetului Iţic Manger, născut la Cernăuţi la 30 mai 1901 şi mort pe 20 februarie 1969 la Tel Aviv, într-un sanatoriu, şoptind mai mult pentru sine: "Bine-i de cel

care se întoarce acasă după ani trăiţi printre străini". În cimitirul care se află între Tel Aviv şi Givataim, pe o lespede modestă, aşa cum a cerut poetul, stă scris: "Aici se odihneşte ostenită trista privighetoare, pentru prima oară în pat propriu, calfa de croitor hoinar şi poet, cel pe veci cunoscut ca izvor de cântec". La Institutul Cultural Român din Stockholm au avut loc ne-

Ițic Manger

uitate seri închinate poeziei unde au fost prezentaţi scriitori români şi suedezi, de toate vârstele, cu mare succes, graţie echipei de excepţie cu care directorul acestui Institut, Dan Shafran, el însuşi traducător excelent de poezie, colaborează fericit. Aceasta într-un timp în care nu se mai dă doi bani pe poezie, când editurile sunt obsedate de cifrele de vânzare.

Seara de poezie închinată lui Iţic Manger a fost precedată de seara închinată lui Paul Celan, născut ca şi Manger la Cernăuţi, în oraşul legendar cu atmosferă cosmopolită şi mare interes pentru toate formele de cultură, unde s-a mai născut şi contemporanul nostru, prietenul Norman Manea, scriitor de înaltă clasă.

De reuşita acestei seri literare în care a fost vorba pentru prima oară şi de limba idiş, limbă care a fost recunoscută în Suedia împreună cu limba samilor şi a romilor, predându-se în şcoli şi universităţi, s-a ocupat în mod special Raluca Mihu. Invitaţi de onoare au fost: cântăreaţa şi artista de renume, Basia Frydman, iniţiatoarea Teatrului evreiesc din Stockholm, pianistul Bosse Johansson, poeta şi romanciera Eva Strom, Salomon Schulman, traducătorul lui Iţic Manger în suedeză, profesor de idiş la Universitatea din Lund.»

■ Tot în "România literară", criticul literar Constantin Trandafir semnează un eseu memorabil despre opera critică a regretatului **Lucian Raicu.**

■ Şi tot în săptămânalul amintit istoricul literar Iordan Datcu evocă figura folcloristei **Monica Brătulescu,** care s-a stins la începutul lui 2009 la Ierusalim, unde trăise şi lucrase în ultimii ani ai vieţii sale.

■ Revista "Observator cultural" din Bucureşti salută, sub semnătura Silviei Dumitrache, apariţia primu-

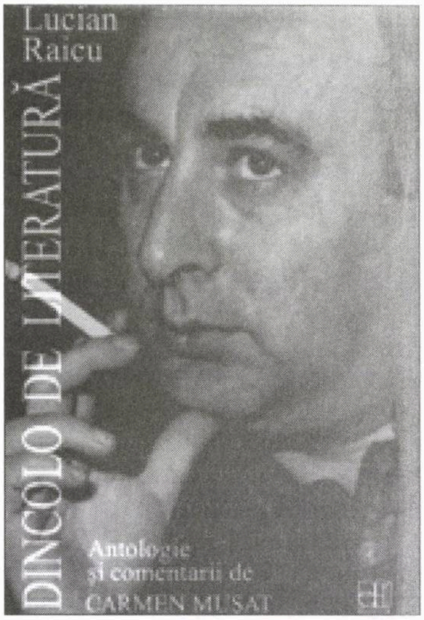

Lucian Raicu

lui număr (o premieră!) din publicaţia **"Holocaust",** editată de Institutul Naţional pentru studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel" şi condusă de Mihai E. Ionescu (director), George Voicu (redactor-şef), Alexandru Florian (redactor-şef adjunct) şi Sorana Munteanu (secretară de redacţie).

■ Postul bucureştean de televiziune TVR Internaţional a transmis luna trecută filmul "Celebrul 702"

●

Guvernul irakian condus de Nouri al-Malik este profund neliniştit. Serviciile de securitate au aflat că, voind a sabota viitoarele alegeri parlamentare, stabilite pentru 16 ianuarie 2010, Al-Qaeda şi alte grupări teroriste pregătesc un mare val de atentate la Bagdad, Mossul şi-n alte oraşe ale ţării.

Este clar: peste capul premierului Nouri al-Malik s-au adunat Nouri negri.

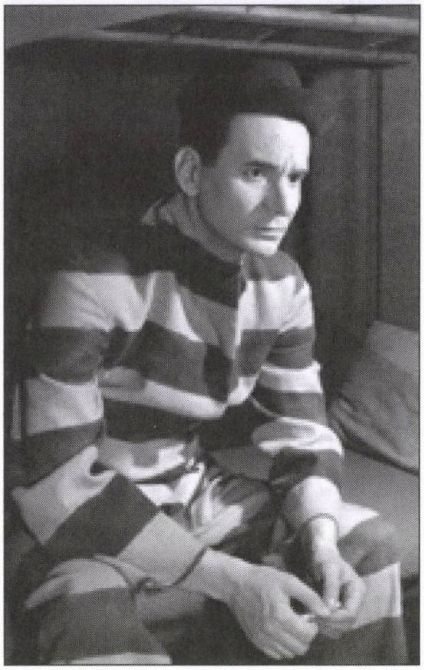

Radu Beligan în "Celebrul 702"

(anii '60!), realizat după piesa cu acelaşi nume a lui Al. Mirodan, în regia lui Mihai Iacob. Printre interpreţii principali: Radu Beligan, Sanda Toma, Ion Finteşteanu, Jules Cazaban etc.

■ "O poveste de dragoste" – aşa se intitulează o cronică favorabilă a Martei Petreu, de la lunarul "Apostrof" din Cluj, la romanul "Rachel" de **Edgar Reichmann,** cunoscutul prozator şi critic literar de la Paris.

■ Prezent la Bucureşti, violonistul **Alexandru Bălănescu** a stat de vorbă mai pe îndelete cu Nicoleta Zaharia, de la "Adevărul literar şi artistic", despre începuturile sale. Extrase:

«La şase ani, i s-a pus în mână o vioară de care s-a îndrăgostit "trăsnet", cum zice artistul. De atunci n–a mai avut niciun moment de îndoială asupra viitoarei cariere. A simţit vioara ca fiind parte din el.

Cum face Alexandru Bălănescu să aibă mereu "spectacole memorabile" aşa cum scrie presa internaţională?

Vreau ca fiecare nou proiect la care lucrez să fie o nouă aventură, atât pentru mine, cât şi pentru public. Mi se pare că, în contextul cultural contemporan, este foarte importantă nu numai muzica în sine, dar şi felul cum ajunge ea la public. De aceea, mă gândesc întotdeauna care ar fi modalitatea cea mai interesantă şi ieşită din comun pentru prezentarea materialului respectiv.

Alexandru Bălănescu

Aţi făcut şcoala la Ierusalim, Londra şi New York. Cum au fost aceste experienţe?

Am avut noroc să am influenţe diverse şi interesante în decursul studiilor mele. Având o bază muzicală şi tehnică solidă, creată cu ajutorul studiilor din copilărie, la Bucureşti, am putut să mă bucur de aceste influenţe. Însă legătura cu România a continuat cumva mereu. De exemplu, la Ierusalim, maestrul Mendi Rodan, mare dirijor, m-a susţinut foarte mult, el fiind originar din România.

L-am avut ca profesor la colegiul Rubin Academy pe Yair Kless, un mare specialist în muzica lui Bartok. Bartok, împreună cu Enescu au rămas modele pentru mine. Nu este uşor pentru un adolescent de 14 ani să-şi rupă rădăcinile şi să se adapteze la societăţi şi cul-

Înţelegere

Asociaţia Scriitorilor de Limbă Română rămâne consecventă prin a elogia – ca întotdeauna – viaţa şi memoria marelui spirit care a fost Dr. Alex. Şafran, prieten al scriitorilor.

Luând în considerare cele de mai sus, asociaţia îi va cinsti în continuare pe Dr. Alexandru Şafran şi familia acestuia.

Divergenţele de păreri regretabile care au fost transmise prin presa scrisă şi electronică încetează odată cu semnarea prezentei.

Asociaţia Scriitorilor Israelieni de Limbă Română propune şi recomandă Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România şi familiei Şafran, care acordă distincţii pe numele marelui cărturar, să includă în listele de candidaţi pentru premii şi medalii scriitori membri ai A.S.I.L.R.

Pentru sponsorizarea unui număr comemorativ al revistei *Izvoare* dedicat Dr. Alex. Şafran, număr care va fi alcătuit de asociaţia din Israel, costul va fi achitat de către familia Şafran direct executantului (tipografie, culegere computerizată, etc.).

Shaul Carmel
Preşedintele A.S.I.L.R.

Baruch Tercatin
Împuternicitul familiei Şafran pentru rezolvarea litigiului în discuţie

turi noi, însă am întâmpinat aceste schimbări cu optimism, curiozitate și bucurie. În Israel, am avut ocazia să câștig concursul organizat de radioul național, ceea ce a dus la debutul meu radiofonic.

Am câștigat și alte concursuri. Ruperea de România a fost lină și cu mult succes din punct de vedere al carierei, însă rămăsese sentimentul că ar trebui să mă produc în "lumea largă".

Și ați ales Londra...

...Da. Am părăsit confortul familiei și am plecat singur la studii. Am avut șansa, aici, la Londra, să lucrez cu maestrul Bela Katona, care se trage din marea tradiție muzicală ungurească. Ce mi-a rămas din munca cu el este un gust pentru virtuozitatea în serviciul expresiei muzicale și nu o virtuozitate pur tehnică.

După patru ani cu dânsul, la Trinity College din Londra, unde era așa ușor să fiu steaua colegiului, am simțit nevoia să văd dacă pot supraviețui în centrul pedagogic muzical mondial, Juilliard School din New York. Aici, nu numai că am avut privilegiul să lucrez cu marea profesoară Dorothy Delay, dar am avut șansa să reiau legătura cu doamna Koritzer, profesoara cu care am început studiile de vioară la vârsta de șase ani, care se stabilise între timp la Philadelphia.

Doamna Koritzer, un geniu, are o concepție revoluționară despre tehnica violonistică, punând accentul pe libertatea mișcării pe instrument și pe serviciul tehnicii în expresia ideilor muzicale. Îi datorez, clar, legătura mea cu muzica nouă și interesul pentru diferite genuri de muzică. Între 1975-1979, am început să fiu interesat de muzica nouă și de un alt fel de a cânta. Am avut ocazia să mă întâlnesc, pentru prima oară, cu muzici foarte interesante.

La câteva stații de metrou de la

„Concertul" de Radu Mihăileanu

Noul film al regizorului Radu Mihăileanu "Concertul", interpretat de actori ruși, francezi și români, face săli pline în Franța. El e prezent din ziua de 4 noiembrie în 22 de săli la Paris și în 390 în toată Franța. Producătorul lui, Alain Attal, crede că el va atinge cifra de 1 milion de spectatori. "Concertul" a fost achiziționat în multe țări ale lumii, printre care Statele Unite și Israel. Filmul se bucură de foarte multe comentarii pe Internet. Presa franceză și televiziunea au publicat numeroase articole și interviuri cu Radu Mihăileanu. Publicăm un fragment dintr-un articol semnat de cunoscutul scriitor și eseist Bernard-Henri Lévy, apărut în revista "Le Point":

«"Concertul" are ca autor un cineast, Radu Mihăileanu, despre care am scris și am semnalat, a-

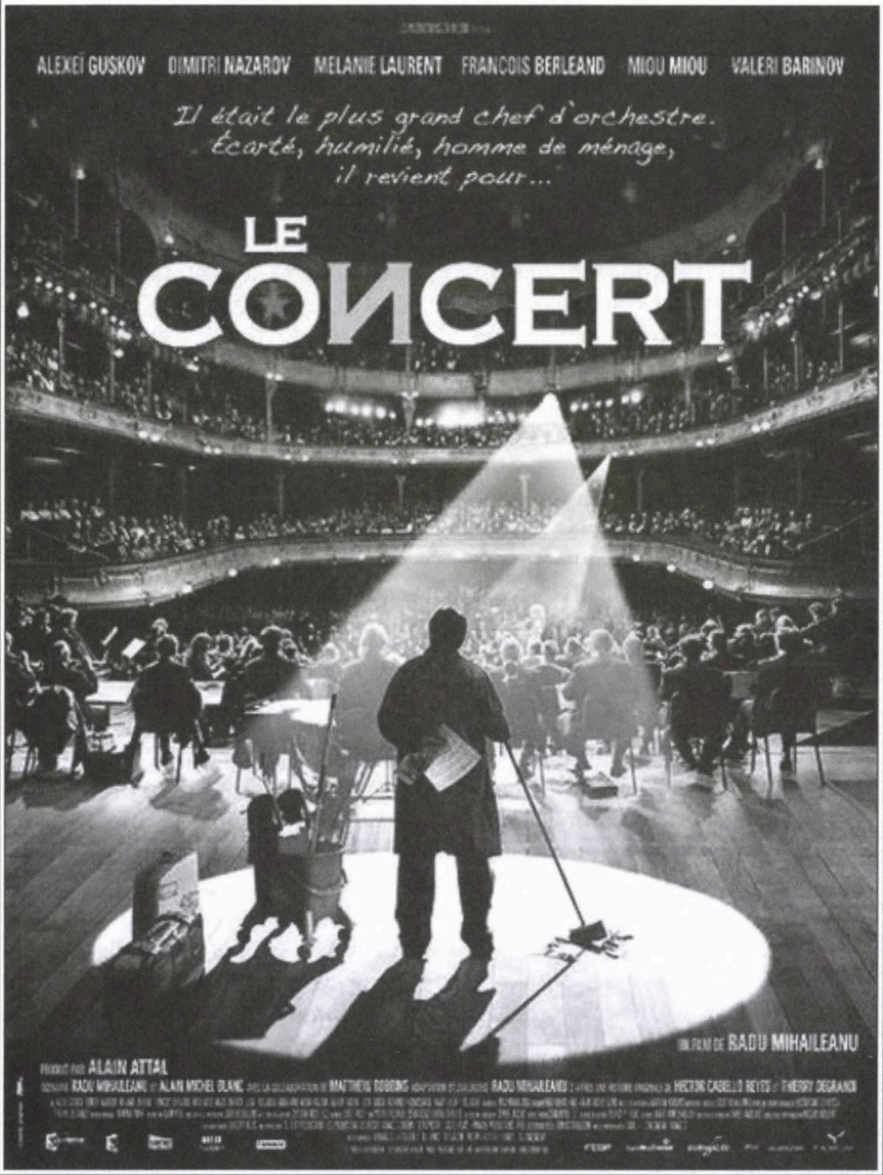

Juilliard, am descoperit o altă lume muzicală şi artistică: John Cage, Philip Glass, Steve Reich, Glenn Branca, Laurie Anderson, The Lounge Lizards, The Pretenders, The New York Dolls...»

••• Atenţie mărită, fraţilor de pe la ziarele alialei. Capul la cutie! Rubrica "Magnetul" (autor – misteriosul M.D.) din foaia "Perspectiva" a HOR-iştilor din Natzeret-Illit a intrat din nou în acţiune. Ca de obicei, cu o recoltă bogată de greşeli, imprecizii sau perle de toată cinstea.

Iată câteva exemple din ultimul număr:

«• Ziarul "Viaţa Noastră" din 05.03.09, p. 11, art. "Artişti...", apare cuvântul "transversare". Trebuie traversare.

• "Viaţa Noastră" din 12.03.09, p. 1, apare titlul pericopei "Kitisa". Trebuie "Ki Tisa" (două cuvinte).

• Idem, p. 4, art. "Scrisoare deschisă..." apare: "continuare în pag. 8". Trebuie p. 14.

• "Jurnalul Săptămânii" din 12.03.09, p. 4, la "Decese", apare Rm. Sărat, Jud. Sibiu. S-a modificat harta administrativă a României?

• "Jurnalul Săptămânii" din 26. 03.09, p. 27, la rebusul "Taxe", apare "Tirţel". Trebuie Torţel. La rebus nu se admit cuvinte greşite.

• "Viaţa Noastră" din 19.03.09 p. 11, ciclul Sontag, apare "V-a păstra... ". Trebuie "va păstra".

• "Jurnalul Săptămânii" din 08. 04.09, p. 27, la rebusul "Receptiv", apare "Cunoscut poet evreu din România Emil Isac".

N-a fost evreu.

• "Viaţa Noastră" din 16.04.09 p. 10, art. "Restituirea bunurilor" apare de trei ori BRUKLIN. Trebuie Brooklin. Apare GOBLES. Trebuie Goebbels.

• "Viaţa Noastră" din 23.04.09. p.l0. la "Cronica", col. a II-a, apare "...pe urma statului lor de nomenclaturişti". Trebuie "statutului" lor.

• "Viaţa Noastră" din 21.05.09, p. 5, art. "Unde...", apare POT POT.

Trebuie POL POT.

• CalendaruJ FCER 2008-2009, coperta a II-a, la înşiruirea alfabetului ebraic lipseşte forma grafică a patru litere de sfârşit de cuvânt (sofit), adică Mem, Nun, Pei, Ţade.

• "Minimum" din iunie 2009, p. 30, art. "Jurnalul..." apare "popuşoiul ciocantin". Trebuie "cincantin". De asemenea apare "...de la Poţudec". Trebuie Potsudek. De altfel, atât "Jurnalul Naţional" cât şi "Minimum" nici nu puteau face corecturi la scrisul lui Constantin Piliuţă, pe care l-au redat originar.

• "Minimum" din iunie 2009, p. 75, art. "Talente...", apare "muzica malehriană".

Trebuie mahleriană.

• "Jurnalul Săptămânii" din 11. 06.09 apare titlul pericopei BEHALOTHA. Trebuie Behaalotha.

• "Viaţa Noastră" din 18.06.09, p. 7, la "Contrapunct" apare "excrocul". Trebuie escrocul. Apare "să ne părească Europei". Trebuie "să ne pârască".

• "Viaţa Noastră" din 18.06.09, p. 19, art. "Atac..." apare de câteva ori "Field Mareşal". Trebuie Feld...

• "Jurnalul Săptămânii" din 11. 06.09, p. 11, la "Pericopa", apare Cale ben iefune. Trebuie Calev.

Apare Ramban. Trebuie Rambam.

Numele cu terminaţia "N" este al altui rabin.»

cum 11 ani, primul său lung metraj. Este povestea vechiului dirijor al Teatrului Bolşoi din Moscova, care, din cauză că nu a vrut să se despartă, la cererea lui Brejnev, de muzicienii săi evrei, a fost transformat de către acesta în măturător al teatrului. Într-o zi când mătura, a observat apariţia unui fax care invita celebra orchestră la un concert excepţional la Paris. Atunci îi vine în minte o idee complet nebună de a solicita pe vechi membri ai orchestrei care deveniseră între timp şoferi, vânzători de legume şi alte meserii ordinare. Reconstruind o orchestră cu muzicienii săi dispăruţi, să se substituie orchestrei actuale mediocre şi să-şi ia revanşa la Paris. Fantezie. Poezie. Imagini răscolitoare. O fabulă de un comic burlesc. Andrei Filipov e virtuozul pe care o simplă mişcare de baghetă îl restituie artei. Optimism. Speranţă.»

●

Bravo, „Minimum"!

Am încercat să rezolvăm problema premiului "Dr. Şafran" prin intermediul ziarelor de limbă română, dar acestea n-au vrut să se implice, nu s-au amestecat într-un caz "delicat", şi-au păstrat "neutralitatea".

Continuând astfel, litigiul s-ar fi menţinut şi poate ar fi luat proporţii.

Intervenţia revistei "Minimum" prin publicarea articolului "S-a furat un premiu" a fost mai mult decât salutară. Ea a declanşat diverse opinii, a pus oamenii în mişcare, gândindu-se la o înţelegere în favoarea părţilor din această dispută şi la rezolvarea problemei.

Bravo, „Minimum"!

G. Mosari

Polemică (însă civilizată și cordială) Polemică între Leon Volovici și Gelu Ionescu

Criticul literar Leon Volovici, din Ierusalim, şi criticul literar Gelu Ionescu (fost redactor la "Europa liberă"), din München, se cunosc mai de mult. Ei fac parte din aceeaşi generaţie. Şi au, în multe privinţe, idei asemănătoare. Dar contactele dintre ei au fost sporadice. Aşa se explică faptul că o carte a lui Gelu Ionescu, intitulată "Covorul cu scorpioni" şi apărută în urmă cu trei ani, a ajuns de-abia acum în mâinile lui Volovici. Citind-o, acesta s-a simţit obligat, sub semnul colegialităţii, să comunice autorului câteva impresii despre volum.

Leon Volovici

Pe marginea *Covorului cu scorpioni*

Lui Gelu Ionescu, scrisoare din Ierusalim

Intenţionam să trimit revistei *Apoziţia* un comentariu despre cartea ta, citită de-abia acum, la doi ani după apariţie, dar tonul ei cuceritor confesiv, parcă s-ar adresa personal fiecărui cititor în parte, propunându-i un dialog, mă îndeamnă să fac aceste însemnări sub forma unei scrisori, cu speranţa unui răspuns prin care să continuăm, împreună de data aceasta, reflecţiile pe marginea pasionantelor evocări şi meditaţii din *Covorul cu scorpioni* (Polirom). Prefer forma epistolară încurajat şi de opţiunea ta deschisă pentru dialog, inclusiv dialogul epistolar, atât de bine ilustrat de cele două scrisori, incluse în volum, adresate prietenului Ion Vartic.

Aleg câteva teme din cartea ta dintr-un unghi cu totul subiectiv, adică acele teme care mă preocupă, întâmplător sau nu, şi pe mine aici, la Ierusalim. De altfel, mi-am dat seama nu o dată că există un fel de comunitate tematică a celor care trăiesc (sau au trăit) în afara României. Nu spun în exil, pentru că termenul şi-a pierdut semnificaţia acum, cu atât mai mult în cazul meu. Cred că ai observat şi tu că nu puţini oameni care au ajuns să trăiască în străinătate sunt contrariaţi să constate, după o întoarcere ocazională în România, că cel plecat "gândeşte altfel", a căpătat un alt orizont, alte puncte de referinţă, câteodată alte exigenţe, sau e preocupat de teme nefrecventate, necunoscute sau ignorate de cei din mediul din care a plecat.

Îmi închipui, de pildă, ca să revin la temele "mele", că nu puţini cititori din România au fost surprinşi, poate unii chiar iritaţi, de preocuparea ta pentru "problema evreiască", cum se spunea înainte. Datele tale biografice nu te orientau spre acest subiect, mai ales într-o carte care are ca temă centrală traumele regimului comunist care ţi-au marcat şi ţie biografia şi traiectoria intelectuală. Traume, cu efect prelungit până în ziua de azi, evocate şi dezbătute în carte cu neobişnuită luciditate. Mânia privirii înapoi spre un regim opresiv e bine temperată de grija de a nu luneca într-o intransigenţă iacobină când e vorba de relaţia ambiguă a unor mari intelectuali cu un regim care le-a acordat "privilegiul" de a-şi putea continua activitatea cu preţul supunerii, conformismului, duplicităţii. "Această teribilă duplicitate – spui într-o frază memorabilă – la care a condamnat comunismul milioane de oameni e de neiertat şi ea a lăsat urme adânci în noi toţi, urme care ne-au stricat ceva din suflet şi din personalitate, ne-au sfrijit curajul şi ne-au condamnat a fi nişte arieraţi din punct de vedere politic. "

Privirea lucidă nu iartă nici propriile slăbiciuni şi ambiguităţi în relaţia cu Puterea. În cazul meditaţiilor tale, poate nu mânia e cuvântul potrivit când judeci intelectualitatea românească sub comunism. E mai curând o profundă dezamăgire şi tristeţe în aceste confesiuni de crepuscul. "Mâhnirea e pe cale de a-mi deveni un sfetnic bun", ai putea spune şi tu ca personajul shakespearean.

Suntem din aceeaşi generaţie. M-a frapat de la bun început constatarea că puteam fi colegi de facultate dacă nu trăiam în oraşe diferite. Tu vii dintr-o familie boierească şi intelectuală, lovită fatal de noul regim, eu, dintr-o foarte modestă familie evreiască dintr-o margine a Iaşiului. E tulburător gândul că, venind din medii atât de diferite, aş zice de la două extremităţi ale societăţii româneşti, ne-am îndreptat în aceeaşi direcţie, ca să ne întâlnim, prin vocaţie, pe terenul literaturii române. Chiar m-a amuzat să descopăr că am debutat amândoi în acelaşi an cu cronici literare despre acelaşi scriitor – Ion Vinea –, eu (sub pseudonim, vai!), despre *Lunatecii*, tu, despre poeziile din volumul *Ora fântânilor*. Şi încă o potrivire, nu lipsită de semnificaţie: la aceeaşi vârstă, 46, am

părăsit amândoi România.

Dar să revenim la "teme". Istoria a dat peste noi, ca să folosesc expresia ta, în chip cu totul diferit, uneori din direcţii opuse. Infrângerea nemţilor la Stalingrad era pentru ai tăi, notezi de la început, o veste îngrijorătoare, pentru ai mei – una dătătoare de speranţă: speranţa că nemţii vor pierde războiul, regimul lui Antonescu se va prăbuşi şi, odată cu asta, primejdia deportării şi a morţii va dispare.

Unul din cele mai stupefiante succese ale regimului comunist din România a fost crearea unei perdele de ignoranţă, tabula rasa şi tabu pentru tot ce e legat de soarta evreilor în timpul războiului. Şi tu aminteşti, uimit, că despre deportările şi lagărele din Basarabia şi Bucovina ai aflat abia de la Vlad Georgescu, când ai început să lucrezi la "Europa Liberă". Poate şi ca urmare a tabuizării sau mistificării oficiale, foarte mulţi intelectuali (nu puţini până în ziua de azi) s-au instalat într-o comodă ignorare a acestor teme. Să nu vrei să ştii, să nu vrei să te gândeşti la subiecte care îţi tulbură sau contrariază stereotipuri comode şi flatante despre "români". O mentalitate încurajată oficial, care s-a extins şi la oameni care nu aveau nici un fel de simpatie sau aderenţă la ideologia comunistă sau, şi mai puţin, la ceauşism. Cum să explici altfel ignoranţa generală privitoare la perioada războiului şi la ce s-a întâmplat cu evreii din România în perioada Antonescu? Am întâlnit sau am corespondat cu intelectuali români stabiliţi în Germania care mărturiseau că sunt şocaţi să afle fapte teribile din istoria recentă a României. Îmi amintesc acum, de pildă, de un muzician din Freiburg "fugit" din România la începutul anilor '80, un om pasionat (totuşi) de istoria României, care tocmai citise (era în 1986) că la Iaşi, în 1941, ar fi avut loc un pogrom de mari proporţii, de fapt un masacru pus la cale de autorităţi, dar scăpat din mână şi devenit un pogrom cutremurător. Omul nu putea înţelege de ce niciodată în casa părinţilor n-a auzit nici cea mai vagă referire la acea tragedie, deşi erau şi ei din Moldova.

Tot pe tema asta, îmi pare rău că trebuie să-ţi provoc o mică dezamăgire: scrii despre teologul polonez Maksymilian Kolbe, canonizat de Vatican în 1982, despre care spui că s-ar fi sacrificat pentru a salva un evreu la Auschwitz. E o frumoasă legendă care circulă, cred, numai în presa din România. Kolbe s-a dus la moarte oferindu-se voluntar să ia locul unui muncitor polonez (tatăl a doi copii) care s-a nimerit printre cei zece deţinuţi care urmau să fie ucişi pentru că un alt polonez încercase să evadeze. Oricum, gestul lui de a cere să fie ucis în locul unui alt deţinut polonez, condamnat la moarte, rămâne sublim.

Am admirat în însemnările tale calmul şi decizia de a-ţi exercita acum, în libertate, dreptul de exprima opinii ne-populare, în răspăr cu noile canoane şi noile tabuuri, nu impuse oficial, dar devenite un fel de norme pentru obţinerea certificatului de patriot. De pildă, integoraţiile tale despre uşurinţa, mai accentuată decât în alte ţări, cu care a cedat intelectualitatea română presiunii comuniste. Cred că una din cauze este... uşurinţa cu care intelectualii au cedat, cu un deceniu mai devreme, altei tentaţii totalitariste, de sens contrar, sau au adoptat acelaşi joc duplicitar şi conformist. Şi mai au ceva în comun: uşurinţa cu care mulţi dintre ei au conferit Puterii (numită Antonescu sau Ceauşescu) o legitimitate naţională şi patriotică, necondiţionată. Spun asta pornind chiar de la o observaţie a ta: "Cred că suntem datori să încercăm a reconstitui întregul, nu doar părţi din el."

Iar de aici reflecţiile tale ajung, inevitabil şi binevenit, la ataşamentul gardist din tinereţe al lui Eliade şi Cioran, sau, în cazul altora, la coabitarea confortabilă şi duplicitară cu regimul comunist. Recunosc că m-a impresionat curajul (da, e nevoie şi acum de curaj) de a purta pe această temă un dialog polemic – imaginar cu Mircea Eliade, real cu Emil Cioran –, temă pe care atât de puţini intelectuali se incumetă să o abordeze frontal.

Spre surpriza mea, spre sfârşitul cărtii ataci direct "problema evreiască", din unghiul cel mai potrivit, adică cel al confesiunii şi al experienţei personale, pornind chiar, spre satisfacţia şi liniştirea mea, de la refuzul "filosemitismului". E, din nou, o meditaţie sinceră, rodul unor reflecţii cum puţine am întâlnit în mediul intelectual românesc. Momentele în care suntem în dezacord apar atunci când părăseşti terenul experienţei directe (şi al meditaţiei pornind de la experienţa directă) şi eşti tentat de afirmaţii care, de mare circulaţie fiind, au devenit "adevăruri" şi judecăţi morale, când ele sunt de fapt, după părerea mea, clişee ale unei retorici bazate pe un sofism. Mă refer la ecuaţia moralizatoare: evreul-victimă devenit, în ţara lui, călău. Dacă te-ai fi referit la cazuri individuale – supravieţuitori care au devenit, la rândul lor, sub comunişti, călăi – n-aş fi avut nici o obiecţie. Dar nu la ei te referi, ci la "israelieni". Asasinarea lui Itzhak Rabin, afirmi într-un loc, "mi-a arătat că fanatismul nu are margini şi că urmaşii supravieţuitorilor Shoahului sunt capabili, vai!, de gesturi ca ale călăilor lor."

E adevărat că fanatismul nu are margini, şi mediul evreiesc, ca orice alt mediu uman, poate produce fanatici, scelerați, asasini. Dar mi-e greu să accept asocierea pe care o faci, pentru că nu pot aşeza pe acelaşi plan o crimă politică individuală a unui asasin fanatic cu o armată

de asasini exprimând voinţa (criminală) a unei politici de stat, la un moment dat, şi în bună măsură, voinţa societăţii germane întruchipată de Hitler .

"Mi-e greu – continui tu – să accept că urmaşii celui mai discriminat popor din istorie practică o discriminare egală cu aceea cărora le–au fost victime." Nici această echivalare nu rezistă şi e iarăşi, cred, rodul unei căderi în clişeu. Conflictul la care faci aluzie, cel israelo-palestinian, nu are nici o similitudine cu relaţia victimă-călău din perioada Holocaustului. Este un conflict etnic şi teritorial, sângeros din ambele părti, în care "cei buni" şi "cei răi" sunt în ambele părţi, un conflict în care, dacă vrei, ca privitor din afară, poţi lua partea palestinienilor. "Discriminarea" la care te referi e reală, ca şi brutalitatea reprimărilor israeliene în urma unui atac terorist, dar e efectul imediat al unei confruntări pe viaţă şi pe moarte, în sensul cel mai propriu al cuvintelor. Ce confruntare era între evreii din Europa şi nazişti? Ştii la fel de bine ca şi mine că Fundoianu sau Paul Celan n-au pus la cale nici un atentat care să justifice deportarea sau uciderea lor. Cum poate fi comparat (şi echivalat) un conflict tragic, cu nenumărate victime, între două populaţii din Orientul Mijlociu, cu organizarea sistematică la scară mondială a unui genocid contra unei etnii cu care, în mod obiectiv, Germania nu era în conflict decât atunci când a creat un imaginar antagonism pornind de la o ideologie şi o mitologie care să justifice genocidul. E vorba aici, unde mă aflu eu, chiar de "o discriminare egală" cu discriminarea evreilor de către nazişti ? Ca să fiu sigur că nu m-ai înţeles greşit, adaug: eu nu cu tine polemizez, ci… cu un clişeu destul de răspândit chiar şi în "lumea bună".

Ai încheiat cartea cu o "anecdotă evreiască", de fapt o parabolă hasidică, la graniţă cu anecdota, despre inţeleptul care a umblat zadarnic douăzeci de ani prin lume pentru a afla "ce este viaţa" – obişnuita ilustrare a scepticismului, devenit "haz de necaz", născut din neîncrederea în şansa noastră de a pătrunde sensul vieţii. Mi-am amintit, pe aceeaşi temă, o "pildă" hasidică a lui Nachman din Bratslav despre drumul vieţii pendulând între imanent şi transcendent văzut ca "o punte foarte ingustă". Iar lucrul cel mai însemnat, spune ţadicul, este "să nu-ţi fie niciodată frică". Observi? Nu-ţi promite că n-o să cazi de pe punte, dar îţi cere să–ţi asumi condiţia şi riscul, fără teamă.

Şi iată că la sfârşitul călătoriei ai ajuns pe terenul meu evreiesc, încă o mărturie a dorinţei tale de dialog şi de deschidere spre celălalt, din "nevoia alterităţii", cum o numeşti, şi din nostalgia unei fraternităţi. Iar eu tot asta am făcut în aceste însemnări pe marginea covorului cu scorpioni – ţi-am întors vizita, începând cu conacul spiritual al bunicilor şi părinţilor tăi, de unde ai deprins arta prieteniei, a lucidităţii şi... a melancoliei.

Scrisoarea lui Volovici nu a rămas fără răspuns.

Gelu Ionescu

Dragă Leon Volovici (scrisoare din München)

Îţi mulţumesc mult pentru lectura atât de atentă şi de "complice" a *Covorului cu scorpioni.* Citind cartea ta de memorialistică, acum câtva timp, mi-am dat seama de afinităţile ce există între noi, nemaivorbind de conversaţia noastră de la Tel-Aviv care a durat vreo 6-7 ore, când am vorbit despre "toate", aşa cum se întâmplă când doi oameni "comunică", în sensul cel mai bun şi mai reconfortant al cuvântului.

Am descifrat, aşadar, în invitaţia ta la dialog, necesitatea unei continuări, pornind de la unele "date" pe care le comentezi. Să încep deci cu precizările.

Eu nu ştiu să mai definesc "exilul" de după 1989, ci doar să îl simt în continuare. Resimt, fără îndoială, unele modificări – "reaşezări", ca să zic aşa – dar nu atât de puternice încât să-i rescriu înţelesul. Am înţeles şi de la câtiva buni prieteni că şi pentru ei, care şi ei au trecut prin exil, definiţia mai are încă şi o "zonă" tulbure şi tulburătoare. Ceea ce, pentru mine, a rămas neşters până azi este certitudinea că ne-a fost furată ţara – ia acest termen în cea mai relativ şi... complex sens. Pluralul trebuie înţeles că şi pentru alţii, nu numai pentru mine, aşa au fost şi sunt încă resimţite faptele. De altfel, dacă nu mă înşel, anecdota cu rabi ce merge în deşert ca să afle ce e viaţa, anecdotă care te-a amuzat, cred că se referea tocmai la încercarea de a defini, azi, exilul (dacă greşesc este pentru că nu reuşesc să o mai găsesc în carte...).

Cât priveşte originea mea de "boier", o relativizez, sau am încercat numai. Tata, om foarte ti-

mid, deşi falnic, nu avea deloc o mentalitate de boier. Iar vajnicul meu bunic venea dintr-o familie de răzeşi destul de încăpuţi de prin Tutova, încât "saltul" lui pare să-l fi făcut mai de grabă ca un..."ciocoi" (nu e vorba chiar de Dinu Păturică...).

Trecând apoi la semnificaţia bătăliei de la Stalingrad – care a fost semnul, legitim, al unei mari speranţe pentru evrei – la noi în familie era doar îngrijorarea pentru faptul că fratele mamei mele era pe front chiar acolo, de unde a şi scăpat doar cu o infirmitate la un picior. Să nu îţi închipui cumva că ai mei, ca şi foarte mulţi alţii, o majoritate covârşitoare, aveau habar de ceea ce îi aşteaptă odată cu venirea sovieticilor... De marele pericol a fost conştientă numai o mică parte din elita ţării de atunci.

Mai important este să vorbim despre "clişeele" pe care le-ai observat în gândirea mea. Clişee sau nu, eu mi le-am însuşit, chiar dacă nu le-am inventat.

În legătură cu o comparaţie a mea privitoare la asasinarea Itzhak Rabin, ea e, cu adevărat, fals gândită – sau preluată, cum spui – şi deci fals... scrisă: un asasinat individual, oricât de semnificativ şi "încărcat" de istorie ar fi, nu poate fi comparat cu genocidul rasial la care mereu ne referim. Detestăm amândoi, ca foarte mulţi alţii, fanatismul dar îl găsim pretutindeni în istorie, cu alte fundamente şi cu altfel de crime. Cu atât mai tragic cu cât el ţinteşte un popor sau o mare colectivitate umană. Am fost în Tel Aviv la monumentul ridicat pe locul asasinării sale... însă nu ca un turist.

"Mi-e greu să accept că urmaşii celui mai discriminat popor din istorie practică o discriminare egală cu aceea căreia i-a fost victimă." (Scriu această frază ce mi-ai citat, cu care ocazie îndrept şi o flagrantă eroare gramaticală – se întâmplă...). Este aici o neînţelegere: când mă refeream la discriminarea din conflictul israeliano-arab nu făceam nici o trimitere directă la discriminarea rasială hitleristă. Ci spuneam, de fapt, o evidenţă pentru amândoi: discriminarea evreilor nu a început şi nu s-a redus numai la cea din timpul naziştilor, mă refeream la cele două mii de ani de când a început şi a produs mereu teribilul exod prin lume al acestui popor, mereu discriminat, mereu persecutat. Comparaţia mea la asta se referea – şi această discriminare de azi există; şi nu are cum nu exista, cum spui. Conflictul între palestinieni şi evrei – de fapt război sângeros, teribil, discriminant (cum altfel?) – este, după părerea mea, irezolvabil. IREZOLVABIL! – cel puţin după cum arată situaţia de azi, de mâine. Un conflict cu atâtea cauze şi explicaţii încât simplificarea se impune de la sine omului de rând, chiar şi unor politicieni.

Reacţiile mediilor occidentale, determinate de coşmarul corectitudinii politice (nouă şi dezastruoasă cenzură prin care este manipulată cea mai mare parte din opinia publică) sunt, întotdeauna, favorabile victimelor – de oriunde ar fi ele şi oricât de absurdă ar fi interpretarea lor. Însă nu cred că simpatia pentru lumea arabă este mai mare decât antipatia faţă de evrei. Ţările cu mare populaţie de origine arabă, Franţa de pildă, încearcă astfel a calma conflictele sociale care au şi o componentă etnică, recunoscută sau nu. Iar antipatia faţă de evrei – exceptând genocidul nazist, considerat oribil pentru cea mai mare parte din lume – este veche şi are ca explicaţie imediată faptul că evreimea ar avea o mare putere în lume, în multe domenii, o solidaritate ce pare abuzivă. Posibil. Cei puternici nu sunt şi nu au fost simpatizaţi de cele mai multe ori. Între idolatrie şi refuz se desfăşoară variantele obişnuite ale opiniei publice. Mai ales azi, când o furtună din Tombuctu este la fel de mediatizată ca şi căderea unui guvern în lumea occidentală.

Cele două săptămâni petrecute în Israel la începutul acestui an, prilej cu care ne-am şi întâlnit, rămân un "subiect" la care mă gândesc mai des decât crezi. Nu sunt în stare să caracterizez poporul evreu, au făcut-o alţii, pe unii i-am citit, străluciţi sau penibili, pe alţii i-am uitat. Tot ce pot să-ţi spun este că în văzduhul de deasupra acestei părţi a lumii pluteşte, greu şi impenetrabil, norul negru al unei tragedii. Aşa am simţit – aşa simt şi azi, fără a face progrese înspre o definire mai clară. În mod ciudat, paradoxal, Ierusalimul mi se pare singurul loc al unei posibile "înseninări", probabil pentru că enormele asperităţi seculare au tocit pietrele oraşului, locului, tărâmului iar un praf indefinibil s-a aşezat şi pe oameni, pietrificându-i oarecum, diminuându-le, poate, violenţele latente; cred, deci, că singurul loc unde e posibilă o înţelegere este acesta, oraşul sfânt al celor trei religii. Nu–ţi pot explica de ce, cum, când, oare? Vreau să revin şi să trec prin toate porţile oraşului.

În fine, şi în altă ordine de idei, nu cred că cedările intelectualilor români, elitei lor, din anii comunismului pot fi explicate ca fiind urmarea cedărilor din anii '30 în faţa totalitarismului legionar. Aceştia din urmă nu au "cedat" sub imperiul unei frici ci din convingere şi cu entuziasm. Ceilalţi...

Rămân atâtea de discutat încât la viitoarea mea vizită în Israel va trebui să ne vedem... zilnic.

Gelu Ionescu

P.S. Istoria – şi confuzia – în legătură cu Maximilian Kolbe vine din faptul că Eugen Ionescu a scris un libret pentru o operă care, de altfel, a şi fost cântată, libret nepublicat încă.

Bianca Marcovici vs. A.S.I.L.R.

Am primit la redacţie, din partea poetei Bianca Marcovici, scrisoarea de mai jos, în chip de răspuns la rândurile ce i le-a adresat poetul Sh. Carmel în numărul trecut al revistei:

Din moment ce sunt o poetă "naivă" şi "cetăţean turmentat" pe deasupra, pentru că am întrebat în scris cui plătesc cotizaţia la Asociaţia Scriitorilor pe anul 2009, o să răspund "contabilului-poet" Sh. Carmel cu acelaşi ton pe care l-a abordat în replica sa dictatorială ca preşedinte. Ca ingineră care se ocupă şi de finanţe de 17 ani, de când lucrez la "Societatea de Electricitate", nu mi-a fost dat să văd un asemenea răspuns evaziv, fără conţinut şi lipsit de bun simţ! Coleg sau nu de scris, nu a înţeles un amănunt esenţial! La fel ca în U.S. (Uniunea Scriitorilor) din România, trebuie făcută publică situaţia Asociaţiei scriitorilor nu după 11 luni de la expirarea mandatului vechii conduceri, chiar f. vechi... care şi-a prelungit, cu de la sine putere, mandatul, fără acoperire. Mai mult, contrasemnarea cheltuielilor făcute de cei din conducere, cheltuieli de deplasare, benzină, telefon, din fondurile asociaţiei, pe această perioadă, alte ilegalităţi pe anul 2009! Mai ales că S.C. specifica că totu-i pe bază de VOLUNTARIAT!

Domnul poet mi-a cerut nici mai mult nici mai puţin decât să-mi autofinanţez seara literară, plătind sala, invitaţiile şi să-i trimit şi cotizaţia de 200 de şekeli!?? E adevărat, "cadrul literar" trebuie păstrat, dar nu în felul ăsta. Să se ia exemplu de la "Cercul Haifa", cel puţin să nu fie umilit scriitorul! Am primit de la U.S.-Filiala Iaşi o scrisoare, că am dreptul ca membră a **U.S. din România** să-mi fac lansare de carte-o dată pe an, să mă duc la Bârnova la o staţiune balneară, să particip în antologii, să trimit materiale pentru publicare în presa literară, scrisoare semnată de preşedintele, inginer şi poet, Cassian Maria Spiridon! Un exemplu demn de urmat, asociaţia ieşeană reuşind să încropească după 1989 revistele "Convorbiri Literare", "Poezia", lansări de carte, "cafenele literare" etc. Ştiu, au fonduri, dar şi asociaţia noastră a primit destule donaţii! Ce a făcut poetul Shaul Carmel în vremea asta? Şi-a lansat propriile cărţi şi pe cele ale autorilor sponsorizaţi sau nu, care şi-au plătit singuri cheltuielile. Pentru asta e nevoie neapărat de un intermediar? Un mic exemplu personal: am avut noroc că ICR Tel Aviv şi "Cercul Haifa" m-au invitat, fără să plătesc eu invitaţiile şi sălile închiriate, şi mi-au făcut lansări de carte la "Impactul virtual" şi "Espresso dublu la Ierusalim", cărţi editate de mine şi plătite de mine, doar eu sunt "Editura Haifa", cărţi care au avut referiri critice favorabile, cel puţin până în prezent! După premierea mea pentru întreaga activitate cu premiul "Benjamin Fondane" 2006, premiul ASILR, n-a mai urmat nimic! Nici atunci nu mi s-a dat cuvântul. Seara a fost a sponsorului, precum se face mereu, chiar şi pentru revista "Izvoare", noi suntem "trena"... A sponsorului sau a "Faraonului" Shaul, cum am citit într-un ecou pe Net, ecou semnat de Boris Marian Mehr de la "Realitatea evreiască"? Să dezvălui că în vederea viitoarelor alegeri poetul mizează – din nou – pe voturile celor care nu se deplasează la urne, bolnavi sau bătrâni? Că va cere din timp scrisorile conţinând numele lui pentru alegeri? Să dezvălui că cei care sunt în sală degeaba mai votează? O să zică – e dreptul său! Şi apoi, de ce nu apare – din timp – candidatura altui scriitor la preşedinţie, în public, aşa cum face şi U.S. din România?

Dragii mei colegi! Vă doresc un preşedinte şi o conducere pe care-o meritaţi! Eu mă abţin să votez! Ce veţi face voi pe 22 decembrie, când veţi participa la "sceneta înscăunării" unui poet, secretar sau nu, care a fost, de nu ştiu câte decade, ba secretar, ba preşedinte, pe motivul că nu este altul care să poată prelua cârma asociaţiei, din comoditate sau pur şi simplu din indolenţă, "nu mă priveşte", vorba lui Shaul Carmel!

P.S. La ora asta Poetul se consideră persecutat şi anunţă că nu va candida pentru preşedinţie. Deocamdată! Cică e "lovitură de teatru"! Să sperăm că nu va juca din nou o scenă patetică. Că scriitorii îi cer să candideze, sau, eventual, să propulseze o marionetă ca preşedinte, iar el să fie secretarul, cum s-a mai întâmplat în alte alegeri!

Oricum e foarte trist că ne dăm în spectacol, că "ne spălăm rufele" în public! Cert e că trebuie să aducem pe linia de plutire asociaţia; după alegeri îmi voi da tot concursul, cel puţin virtual, aşa cum o fac şi acum, fiind una din persoanele care prin voluntariat a construit acest blog, unicul în felul său, chiar dacă din lipsă de timp, patru nepoţi ...şi serviciu permanent, trebuie să prelungesc la nesfârşit ce mi-am propus, adică să pun în evidenţă "moştenirea lirică" a scriitorilor israelieni de limbă română!

http://wxwx.wordpress.com

Cu cele mai bune gânduri,

Poeta Bianca Marcovici
din Haifa

A.F.P.
Agenţia
Fascismului
Palestinian

A. VELUREANU-GAL

O crimă în maabara

(Ceea ce a fost "rara avis" odioasă, azi - epidemie)

Nu există zi ca mass-media scrisă şi audiovizuală să nu ne relateze despre crimele de "ultima oră": înjunghieri, strangulări etc., în familie, între tată şi copil, soţ şi soţie, fiu şi mamă. Dumnezeule, unde am ajuns? Astăzi criminalii au devenit superstaruri, nu ca pe vremea lui Erostrat din antichitatea elină care, setos de popularitate, a dat foc templului Dianei cu scopul de a fi pomenit în istorie. Şi iată, îl pomenim şi noi în "Minimum", după peste două milenii!

Crimele moderne nu au ca mobil doar setea de faimă, ci banii, gelozia nebună sau nebunia patologică. Revolverul, cuţitul, puterea fizică şi ce nu, sunt la dispoziţia oricui. Ceea ce astăzi a devenit "fapt divers" la proporţii de pecingine, cu 56 de ani în urmă era în Israel o "rara avis" în sens odios.

Am în faţă o relatare din ziarul "Haaretz" (6 octombrie 1953), când cotidianul ebraic a anunţat, sub un titlu cu litere de o şchioapă: "Cazul cutremurător al unui fiu care şi-a ucis mama".

"Eroul" asasinatului era un tânăr "ole hadaş" din România, Itzhak Rozin, pe atunci în vârstă de 20 de ani, din maabaraua Tira de lângă Haifa, care s-a prezentat de bună voie la postul de poliţie pentru a anunţa că şi-a omorât mama, Clara Rozin, prin înjunghiere: "Mama mă enervase deoarece nu voia să mă logodesc cu o fată orientală, nu prea frumoasă, ceea ce m-a împins la crimă". Citez din descrierea cazului de către ziarul "Haaretz" la vremea respectivă şi reprodusă de aceeaşi gazetă în cadrul "Calendarului istoric" din 5.10.2009.

«...În seara dinaintea crimei, el şi-a însoţit mama de la locuinţa mătuşii pe care o vizitase la maabaraua unde femeia şi fiul ei locuiau. Pe drum, mama i-a cerut bani pentru aprovizionarea cu alimente în vederea sărbătorilor de toamnă. Băiatul i-a spus că încă n-a primit leafa, iar mama l-a făcut mincinos şi l-a acuzat că i-a dat banii logodnicei. În cursul confruntării verbale, băiatul şi-a anunţat mama că peste două luni vrea să facă nunta la o cafenea, dar mama a pretins ca nunta să aibă loc în ţrif şi oaspeţii să fie serviţi doar cu peşte, cartofi şi bere. Discuţiile în contradictoriu, după spusele băiatului, l-au împiedicat să adoarmă şi în final l-au împins la crima abominabilă, săvârşită cu un cuţit de bucătărie... După crimă, el şi-a spălat hainele pătate de sânge, a spălat cuţitul, iar în zorii zilei următoare s-a dus să verifice dacă nu au rămas pete de sânge pe şosea.

Rozin a aliat în 1948 din Iaşi. Un timp a stat în tabăra de pregătire pentru tineri olimi, după care a locuit la o familie de marocani, în cartierul Beka din Ierusalim. Familia avea patru fiice, alături de care şi Itzhak s-a aclimatizat cu viaţa nouă în Eretz.

Cum se face că un "romani" a ajuns să găsească găzduire la marocani? a fost mereu întrebat.

Până la urmă a primit o cameră la un hotel modest din Ierusalim, cu chiria plătită de Sohnut. Un an după aceea a aliat şi Clara Rozin.

În timpul serviciului militar băiatul s-a îndrăgostit de o fată din comunitatea irakiană, împotrivirea mamei la căsătorie provocând sfârşitul tragic.»

La Editura "Hasefer" din Bucureşti a apărut volumul

TOATĂ LUMEA ŞTIE TOT

Povestiri de

Gina Sebastian Alcalay

Din dedicaţia poetei Ana Blandiana, pe o carte proprie de proză scurtă, după lectura Povestirilor Ginei Sebastian Alcalay:

«Admiraţia, respectul şi dragostea mea, dorindu-i (...) să continue să scrie, spre bucuria cititorilor ei, printre care cu mândrie mă număr.»

....

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 60 de şekeli pe adresa autoarei:
Str. Harav Herzog 3/19
Ashdod 77344
Tel. 08/835-3180

Sport

Ne place că...

...boxerul Yuri Foreman (29) este primul pugilist israelian care a ajuns să lupte pentru titlul de campion mondial. Foreman, care a venit aici cu părinţii pe când avea 10

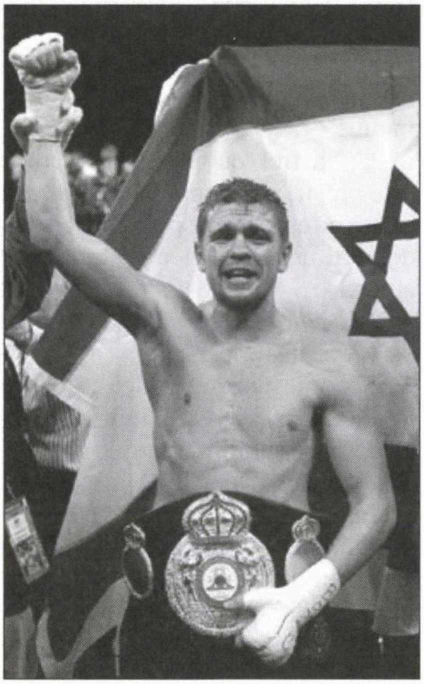

ani, a fost programat să-l întâlnească la Las Vegas, pentru centura supremă, pe Daniel Santos, deţinătorul titlului; ne place, bineînţeles, că omul a învins, oferindu-ne şi nouă o zău că binevenită victorie; ne place, de asemenea, că în lumea boxului, omul este poreclit "Leul Zionului": el obişnuieşte să urce pe ring într-un short pe care se pot vedea Steaua lui David şi respectivul leu. Ne place, în plus, de parcă am avea de-a face cu o parabolă, că băiatul studiază la o yeshiva, cu seriozitate, pregătindu-se să devină rabin.

Ne place (şi veţi înţelege numai-decât de ce) că...

...mereu buclucaşul Maradonna, care, după ce, în calitate de antrenor, a reuşit (bravo!) să aducă naţionala argentiniană în turneul final al Mondialelor de fotbal, i-a înjurat de mamă şi cu sete pe ziariştii de la Buenos Aires (m-aţi f... voi pe mine, acuma vă f... eu pe voi). El a răspuns aşa unui reporter de la TV care-l întrebase dacă nu regretă ieşirea de la conferinţa de presă: "Nu. Am întrebat-o pe mama şi mi-a spus că n-am greşit când i–am înjurat pe ziarişti".

Ne place că...

...fostul mare jucător francez Michel Platini, în prezent preşedinte al UEFA, exasperat de scandalu-

rile fără sfârşit pricinuite de greşelile arbitrilor de fotbal, a propus ca de-aci înainte, toate meciurile importante să fie conduse de 5 (cinci) arbitri; nu ne place, în schimb, că dacă lucrurile merg tot aşa, adică dacă trecem de la un arbitru la 3 (situaţia de azi) şi apoi la 5, peste 28 de ani vor fi pe gazon mai mulţi arbitri decât jucători.

Ne place că...

...după ce, jucând în "Europa League", echipa de fotbal "Steaua" nu a reuşit decât un nepricopsit de 0-0 în compania formaţiei "Sheriff" din Tiraspol, suporterii 11-lui din Ghencea au venit pe stadion cu o pancartă adresată lui Gigi Becali, vestitul patron al clubului: "Fie vorba între noi, mai bine te-ntorci la oi".

Ne place că...

...ziarul "Click" din Bucureşti a avut ideea bună de a-şi nota conţinutul "bannerelor" (banderole cu lozinci şi fel de fel de inscripţii) de pe stadioanele de fotbal:

- Vă dorim să jucaţi din nou la matineu, derby-uri cu Victoria Şimleu! (pentru rapidişti.)
- Angajăm lunetist! (împotriva lui Gigi Becali.)
- Cocoţat în lojă, urlând ca disperatul, Aşteptăm să-ţi pună doctorul halatul! (pentru Gigi Becali)
- 5.000.000 de oi, o singură păşune: Ghencea.
- Cu Steaua peste hotare pentru... emigrare?!
- Voi în deplasare, doar după mâncare! (pentru rapidişti.)
- Dacă păduchii ar fi fosforescenţi, Giuleştiul ar arăta ca Las Vegasul.
- Din nou pe stadion miroase a esenţă de rrom! (pentru rapidişti.)
- Nu toţi ţiganii sunt rapidişti, dar toţi rapidiştii sunt ţigani (pentru rapidişti.)
- De 16 ani ne arăţi doar buzunare goale / Nimeni nu mai crede în minciunile tale! (împotriva lui Copos, patronul Rapidului.)
- După '80 nu v-aţi schimbat deloc, Vă dăm o brichetă să vă daţi foc?
- Mamă, sunt la meci, s-ar putea să nu mă mai întorc! (despre bătăile din tribune.)
- Cei mai cei dintre români... doar la bancuri sunteţi buni! (pentru craioveni.)
- Păcat că nu intră căruţa în canal, aveaţi un nou mijloc de transport local! (pentru craioveni.)

■ Circulă printre noi un fel de gestapovişti ai dogmelor religioase. Trebuie să-ţi fie frică de ei mai mult decât de Domnul

Ortodocşii musulmani

«S-au înmulţit, în perimetrul vieţii creştine, inchizitorii. Personaje sumbre, cu judecată tranşantă, siguri de dreptatea lor şi de îndreptăţirea pe care le-o dă certficatul de „drept-credincios". Vorbesc în numele lui Dumnezeu, anticipează Judecata de Apoi trimiţându-te, antum, în iad, te ceartă, te supraveghează, te somează să te aliniezi unei conformităţi pe care o decretează drept absolută. E ceea ce mi s-a părut că pot numi *fracţiunea musulmană a ortodoxiei.* În preajma reprezentanţilor ei, te cuprinde o difuză nelinişte. N-ai nici o şansă. Tu, păcătosul, ai de dat socoteală unor soldaţi intransigenţi ai credinţei, unui soi de Gestapo al dogmei. Credeai că a fi creştin e a sluji o religie a iubirii, a compasiunii, a bucuriei mântuitoare. Credeai că smerenia, îngăduinţa, iertarea sunt conceptele cheie ale credinţei tale. Credeai că e ceva de învăţat din curajul hristic de a sta la masă cu vameşii, de a lua apărarea hoţilor şi a târfelor, de a opune leviţilor modelul „bunului samaritean". Dar te–ai înşelat.

Ortodocşii musulmani au drept singură ocupaţie judecarea aproapelui, rigorismul literalist, disciplina militară. Sunt euforici ori de câte ori au ocazia să dea de pământ cu „deviaţioniştii", cu „neîmbisericiţii", cu toţi cei care nu idolatrizează patria şi neamul. Palizi şi insinuanţi, ei sunt mereu cei care ştiu, care gândesc corect, care au drept de viaţă şi de moarte asupra concetăţenilor lor. Trebuie să-ţi fie frică de ei mai mult decât de Domnul. Siguranţa de sine e marea lor performanţă, alături de îngheţul inimii. Trăiesc în voluptatea juridicului şi a măsurilor punitive. Sunt trezorierii justeţii, cavalerii militanţi ai unei înregimentări care se poate dispensa oricând de atributele libertăţii.

Fireşte, ortodocşii musulmani nu sunt o tabără omogenă. Printre ei sunt şi spirite barbare, monumente de prostie pioasă, caftangii cu psihologie de gaşcă, dar şi spirite mai subtile, cu referinţe culturale bine asimilate, buni scriitori, buni dialecticieni. Şi unii, şi alţii au însă în comun încruntătura. Inapetenţa pentru surâs. Furia lor apologetică are un singur efect garantat: scuipi în sân şi te îndepărtezi, temător, şi de ei, şi de schimonoseala pe care o dau drept doctrină creştină.

P.S. N-aş vrea să aduc, prin rândurile de mai sus, nici o ofensă unei religii sau alteia. Nu toţi ortodocşii au apucături „musulmane" şi nu toţi musulmanii sunt fioroşi.»

(Dintr-un articol de Andrei Pleşu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

„De asta ne arde nouă acum, de extrema dreaptă!"

«Păcatul originar al culturii politice postcomuniste româneşti este acesta, pe care, deocamdată, nu-l voi atribui vreunei persoane anume, pentru că nu i s-a stabilit, după câte ştiu, paternitatea. Acest "păcat" constă în aceea ca stabileşte o ordine de prioritate în legătură cu reglarea socotelilor faţă de trecut. Când se vorbeşte despre rolul extremei drepte în cruda noastră istorie recentă am auzit pe aceşti obiectori exclamând: "de asta ne arde nouă acum, de extrema dreaptă! Noi trebuie să ne ocupăm de lucruri mai recente, de crimele comunismului!"

Un astfel de punct de vedere este greşit, nu numai moral, pentru că manifestă un respect inegal faţă de victime şi practică o strategie a amânării, care de fapt este una a uitării. Dar este eronat şi din punct de vedere istoric.

Secolul al douăzecilea a fost al totalitarismului. Este inutil să încercăm să stabilim o ordine de prioritate între diversele totalitarisme, atribuind apariţia unuia ca o reacţie la celălalt. Fascismul mussolinian este primul totalitarism care îndrăzneşte să-şi rostească numele. Dar, aşa cum se ştie, există istorici, precum E. Nolte, care au văzut extrema dreaptă ca pe o reacţie la revoluţia comunistă europeană. La rândul lui, comunismul – şi trebuie menţionate aici nu numai revoluţia bolşevică din Rusia ci şi diversele "comune" instalate temporar după primul război mondial (München, Budapesta) – poate fi atribuit haosului care s-a născut pe continentul european în timpul şi după al doilea război mondial.

Pentru a ne mărgini la cazul României, ţara noastră a cunoscut patru regimuri totalitare: dictatura lui Carol al doilea, Statul naţional-legionar, dictatura lui Ion Antonescu şi regimul comunist. Primele trei au durat, la un loc, şase ani. Comunismul, dacă începem socoteala numai de la abdicarea forţată a regelui Mihai, a durat patruzeci şi doi. Este cazul, prin urmare, să re-

lativizăm statisticile, durata dictaturii comuniste făcând imposibilă comparaţia. Fără să mai vorbim de repulsia firească pe care o provoacă contabilitatea morţilor şi evaluarea cantitativă a suferinţei.

Să ne întoarcem la păcatul originar, al relativizării unuia din totalitarisme, cel de dreapta. Sub pretextul stigmatizării răului celui mai recent, se poate ascunde (nu dorim să facem procese de intenţie, dar nici nu putem exclude pericolul), voinţa deliberată sau tendinţa inconştientă de a privilegia şi pentru viitor o soluţie totalitară, de sens opus. Democraţia nu mi se pare atât de solid instalată în România, şi nici măcar în Europa, pentru a exclude, pe termen mediu, evoluţii primejdioase de acelaşi fel. Modul în care, în societăţile occidentale, este tratată istoria regimurilor comuniste mi se pare semnificativ, prin refuzul de a pune semnul de egalitate între un regim "bun prin intenţiile sale" (comunismul) şi celălalt, "malefic din principiu" (fascismul). "Bunatătea" comunismului a fost un semn de abilitate strategică din partea creatorilor doctrinei şi permite salvarea ipocrită a respectabilităţii, dincolo de dispariţia regimurilor comuniste din Europa. Comunismul european *e terminat, dar nu compromis,* cu deosebire în Occident. Dimpotrivă, a minimaliza răul pe care-l reprezintă extrema dreaptă privilegiază anumite tendinţe, vii în sensibilitatea populară actuală. A ignora acest lucru este sau candid sau perfid.

Nostalgia comunistă este o realitate puternică în România, să-i zicem neoficială, de azi. În afară de apariţiile televizuale ale unor demnitari ai partidului comunist sau ale unor figuri de prim rang ale Securităţii, există o voce modestă dar persistentă care circulă în popor. Amnezia, în primul rând, se pune în slujba cauzei. Lumea are tendinţa să uite. Cu prilejul anchetei

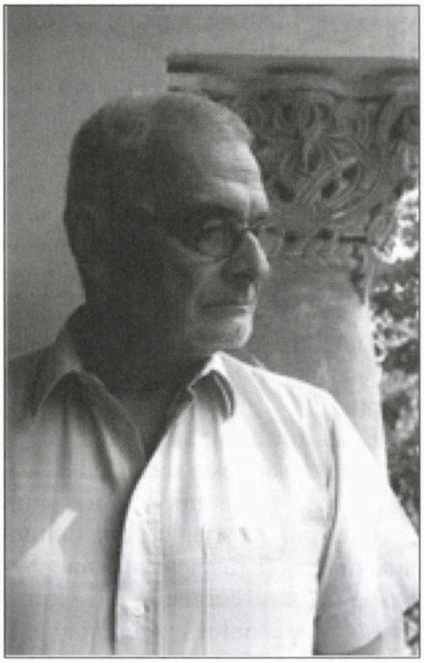

Ion Vianu

TV consacrate "marilor români", un locuitor de la ţară spunea că cel mai mare român a fost Ceauşescu (al unsprezecelea "mare român" în ancheta TV). Motivul acestei preferinţe era: "ne dădea de mâncare". Dacă ţinem seama că penuria alimentară a fost principala caracteristică a ceauşismului, mai ales în ultima perioadă, ne putem da seama cât de mare este distanţa între mit şi realitate.

Dar în răspunsul respectivului român se ascundea şi un alt element de care nu putem să nu ţinem seama. El spunea, despre Ceauşescu: *"ne dădea* de mâncare". Ideea autorităţii care ne constituie ca pe subiecţii pasivi ai bunei-stări a fost încurajată de comunism. Cea mai însemnată creaţie a acestuia e omul-turmă. Ne cedăm libertatea în schimbul unei siguranţe minime. Este ceea ce psihanalistul Erich Fromm numea "teama de libertate" *(fear of freedom),* o componentă naturală a psihismului, o formă de infantilizare a persoanei pe care totalitarismul a încurajat-o. Şi care renaşte perpetuu.

Reciproc, există o nostalgie a dreptei extreme. Cultul lui Ion Antonescu (calificat printre cei zece "mari români") este aparent inexplicabil. Prin extinderea războiului în Est, prin fidelitatea faţă de Hitler, prin crimele lui antisemite, prin pierderea războiului, Antonescu ar trebui să apară ca un personaj fatal al istoriei noastre. Faptul că spre sfârşitul războiului şi-a atenuat politica antievreiască sau a tolerat tratativele secrete cu aliaţii ar putea fi considerate circumstanţe atenuante, dar nu ar trebui să-l situeze printre eroi. Adevărata cauză a cultului antonescian este reputaţia lui de "om rău". Duritatea lui extremă. Tot aşa cum Nicolae Ceauşescu (al unsprezecelea "mare român") este perceput ca cel care "dă pâine", Ion Antonescu posedă în mod exemplar o altă faţă a tatălui, a tatălui pedepsitor. O altă figură care inspiră încredere omului gregar.

Nostalgia extremei drepte explică şi o anumită persistenţă a fenomenului legionar. Legiunea este prezentă actualmente în România prin mai multe organizaţii, parţial vizibile şi legale, fără semnificaţie electorală dar cu o anumită putere de difuzare a ideilor sale. Vitalitatea ideilor de extremă dreaptă a surmontat reputaţia de organizaţie teroristă a mişcării legionare. Disputa ideologică din România este dezechilibrată, cu balanţa înclinând constant spre dreapta.

Acreditarea de către unii a tezei inacceptabile că pogromul de la Iaşi, din iunie 1941, a fost o reacţie la brutalităţile care au însoţit retragerea trupelor române din Basarabia dovedeşte cât de puternică este refularea culpabilităţii la scară naţională şi care sunt subtilităţile ideologice spre a se debarasa de ea sau a o amâna.

Reacţia violentă pe care a trezit–o în rândurile PSD, moştenitorul moral şi politic al partidului comunist, în decembrie 2006, condam-

narea regimului comunist derivă din aceeaşi psihologie a refulării.

Pe scurt, se poate constata cât de laborioasă este pentru conştiinţa naţională desprinderea de un model totalitar de gândire. Şi, reciproc, cât de dificilă este impunerea, nu numai prin lege dar prin opera conştiinţelor, credinţa într-un model riguros democratic. Ar trebui să fie suficient pentru a considera că totalitarismele de orice culoare trebuie condamnate simultan.

Faptul că nu există o dezbatere publică între extremele totalitare nu trebuie să ne mire. Dar nici să ne îngrijoreze. Afirmarea democraţiei este însă imperativă. Cu atât mai mult cu cât democraţia este prin definiţie fragilă. Ea îşi interzice să interzică (fiindcă, interzicând, şi-ar renega esenţa). Refuzând violenţa, democraţia devine vulnerabilă la atacurile totalitare. Pe de altă parte, democraţiei autentice îi repugnă să promită ce nu e sigură că poate să realizeze. De unde vine şi slăbiciunea ei în faţa generozităţii cu care demagogii, nu rareori coincidenţi cu extremiştii, fac cele mai extraordinare promisiuni.

Numai popoarele cu o străveche cultură democratică sunt imune la extremism, şi chiar la aceste popoare imunitatea s-a dovedit limitată. De aici, din faptul că democraţia posedă o slabă capacitate de a se apăra, rezultă că ea trebuie să-şi predice neîncetat, cu zel, cauza.»

(Dintr-un articol de dr. Ion Vianu, medic psihiatru, scriitor; în "Caietele Echinox", Cluj-Napoca)

Mircea Cărtărescu față cu "cazul Sebastian"

«Am căutat mereu oameni minunaţi printre scriitori şi gânditori: cei ce şi-au păstrat capul limpede în mijlocul nenorocirilor istoriei, cei ce au arătat compătimire pentru cei care suferă, cei care au primit ce li s-a dat de făcut pe lume nu cu trufia falsului geniu, ci cu umilinţa şi modestia după care cunoşti un om adevărat, întreg, indiferent dacă pune gresie în bucătării sau scrie „Război şi pace". Am crezut că, printre contemporani sau printre cei care nu mai sunt, am întâlnit câţiva astfel de oameni pentru care umanitatea merită să fie salvată, aşa cum Sodoma ar fi fost salvată de la distrugere pentru fie şi numai zece drepţi.

Dacă în ultimii ani m-ar fi întrebat cineva care este scriitorul pe care-l iubesc şi-l admir cel mai mult ca om, pur şi simplu, din cultura noastră, aş fi răspuns imediat: Sebastian. Ca pe cei mai mulţi cititori ai săi, „Jurnalul" acestuia m-a emoţionat adânc. Până la citirea lui, Sebastian fusese pentru mine doar un autor de fundal, cu opera marcată doar de vreo două reuşite minore: „Jocul de-a vacanţa" şi „Steaua fără nume", ca şi de un scandal legat de evreitatea lui: prefaţa lui Nae Ionescu la romanul său „De două mii de ani".

Dar jurnalul mi-a spus cu totul altceva. Trăieşte acolo un om blând, resemnat şi lucid, care observă neputincios degradarea tragică a lumii interbelice, a Bucureştiului abia ridicat la civilizaţie şi liberalism, demonizarea vieţii politice, alunecarea grotescă spre dreapta a câtorva dintre cei mai buni prieteni ai săi. Un om care totuşi nu renunţă la prietenie şi înţelegere chiar şi când apropiaţii săi cad victimă ideologiilor care-i transformă în complici ai unor asasini.

Pe Mihail Sebastian din jurnal e uşor să-l iubeşti, să empatizezi cu el. E imposibil să nu admiri stoicismul cu care acceptă umilinţa şi discriminările ce decurg din faptul că era evreu în timpul unei dictaturi de dreapta antisemite: pierderea dreptului de semnătură, eliminarea din lumea literară, confiscarea casei, munca forţată. Nu mai vorbesc de inteligenţa analizelor de situaţie politică şi militară, de sensibilitatea amatorului de concerte şi de teatru, de tandreţea tristă faţă de cele câteva femei din viaţa lui. Un om frumos, „a beautiful mind", iată ce se întrupează din paginile faimosului „Jurnal".

De aceea, pentru mine e extraordinar de dureroasă disputa din acest moment în privinţa articolelor din tinereţe ale lui Sebastian, din anii în care tânărul scriitor devenise elevul mefistofelicului Nae Ionescu. Bineînţeles că aceste articole, în care găseşti diseminate ideile extremiste ale mentorului (la fel ca şi–n Eliade, Cioran, Noica etc.), trebuie să fie cunoscute, căci nimeni nu câştigă ceva din ascunderea faptelor. Dimpotrivă, trebuie să trăim într-o lume cu toate faptele la vedere, înainte de orice interpretare. Dar umbra pe care aceste articole o aruncă asupra, în definitiv, a unuia dintre foarte puţinii oameni care nu merită să fie umbriţi în cultura românească e o lovitură grea pentru cei care încă mai cred în posibilitatea unor oameni cu desăvârşire pozitivi, a unor modele de civism în momente totalitare. Dacă-l pierd pe Sebastian, ce-mi rămâne?

Ştiu, ştiu: trebuie să ne resemnăm că oamenii sunt oameni. Ştiu că Orwell, înainte de a denunţa totalitarismele, a fost comunist înflăcărat. Ştiu că afilierea la nazism şi la antisemitism nu i-a împiedicat pe Céline sau pe Ion Barbu să fie mari scriitori. Ştiu că Picasso şi Frida Kahlo au făcut portretele lui Stalin. Ştiu că Sartre i-a lăudat pe Mao şi pe Pol Pot. Ştiu că Doinaş şi Caraion au fost informatori ai Securităţii (şi mai ştiu prea bine cât de diferite sunt toate aceste cazuri între ele). Dar, pentru mine personal, cu Sebastian e altceva, pentru că pe el nu doar l-am admirat ca scriitor, ci l–am iubit ca om, mai ales.

Aleg să-l iubesc mai departe,

regretând adânc episodul lui extremist. Aleg să cred că această greșeală a tinereții lui îl face și mai uman. Știu că e o portiță de scăpare pentru toți ticăloșii, dar am să-ncerc totuși să cred mai departe că oamenii-și pot reveni din greșeli și le pot uneori chiar răscumpăra.»

(Dintr-un articol de Mircea Cărtărescu; în "Evenimentul zilei", București 2009)

Cu Tovarășul la vânătoare

«În fiecare septembrie, Ceaușescu urca la vânătoare de cerb pe Valea Gurghiului. Îi plăcea să împuște multe animale și se enerva când nu reușea să își atingă planul.

Miron Mândru, fost tehnician de vânătoare la Ocolul Silvic Gurghiu, l-a cunoscut pe Nicolae Ceaușescu în 1965. A fost prima vânătoare a președintelui pe Valea Gurghiului și de atunci Mândru i-a rămas vânătorul care îl însoțea pas cu pas.

"Pentru cerbul carpatin venea Ceaușescu", își începe Mândru povestea, "în fiecare toamnă în luna septembrie, când e perioada boncănitului. Venea între 15 și 30 septembrie, 1 octombrie. Comitetul județean de partid ne dădea telefoane și tovarășii veneau în control înainte, să pregătim potecile de vânătoare, drumurile, standurile unde stătea el la pândă, totul era pregătit, urmărit, unde stă vânatul, știam cu o lună-două înainte, făceam pregătiri serioase. Venea cu elicopterul până la castelul de la Lăpușna sau la Fâncel sau pe Vârful Seaca. Îl așteptam eu cu trei-patru pădurari și îl luam în primire.

Stătea la noi două sau trei zile, seara și dimineața ieșeam la pândă la cerb, la dibuit. Dimineața pe la ora 5:00 ne sculam și ne urcam pe mașină sau pe elicopter și mergeam sus la Seaca. Îl luam eu în primire și mergeam pe poteci de munte, unde cerbii se băteau, nu erau așa de atenți.

Seara și dimineața făceam pândă acolo la cerb și în timpul zilei făceam vânătoare la urși, mistreți, cu gonaci. După ora 8: 00 sau 9:00, ne întâlneam în zona Cașva-Glăjărie și aici făceam vânătoare la urs și mistreț. La vânătoare veneau oameni mulți, 100-150 de gonaci, plus 30-40 de pădurari. Erau oameni din sat care scotoceau vânatul și îl alungau către vânători.

Oamenii veneau de plăcere, cum merg și acum, să-l vadă pe șeful statului. Când se termina vânătoarea, le dădea un păhărel de horincă și eventual un sandviș. Ocolul Silvic îi plătea după ce plecau ei, noi le făceam listă de plată și le dădeam o zi de lucru, cum se plătește un muncitor. Când mergeam la vânătoare, avea 20-30 de securiști, care se infiltrau printre oameni să nu se întâmple ceva.

Era foarte nervos dacă nu reușea vânătoarea. Am pățit-o că s-a urcat în mașină și a plecat, dar ne criticau cei de la Târgu-Mureș că nu am organizat bine. De obicei reușea, că aveam vânat foarte mult atunci, era ocrotit. Avea însoțitori, specialiști, mai trăgeau și ei, îl mai ajutau. Dacă rănea ceva, ei împușcau animalul. Dacă fugea animalul, pleca înapoi printre gonași, îl mai recuperam noi, împușcam altul și i-l aduceam, erau și figuri din astea, nici nu știa. A împușcat multe trofee, în special cerb. Cei mai mari urși el îi împușca, nu ne dădea voie să recoltăm noi.

La noi era vânat mare, cerb carpatin, împușcau urși foarte mulți și mistreți. A fost zile în care au împușcat într-o singură zi de vânătoare 20 de urși și 30 de mistreți.

Când mergeam numai eu cu el, singur, avea întotdeauna ca însoțitor un ofițer cu armă, era garda lui de corp, dar eu vorbeam cu el întotdeauna, mă întreba diferite probleme, dar eu nu discutam cu el probleme politice, numai probleme de vânătoare și silvicultură. Mă întreba "de ce e, mă, bușteanul acesta aicea", era câte un buștean prin pădure căzut jos. Eu îi spuneam "tovarășe prim secretar, e în stare de putrefacție, e copt, nu poate fi valorificat, nu are calitate, nici valoare. Se face humus". Și înțelegea. Discutam, mă întreba cât vânat avem, ce avem, probleme din astea.

Fondul de vânătoare era rezervat numai pentru comitetul central, rezervație cu interes deosebit pentru oaspeți. Venea el și mai aducea

și oaspeți străini pe primul secretar din Ungaria, pe Todor Jivkov, a mai fost din Rusia ministrul de Externe.

Dormea la castel (castelul de vânătoare de la Lăpușna – n. r.), venea și Elena și mai veneau douătrei colege de-ale ei, tovarășe. Ea se plimba în timpul zilei prin curtea castelului sau se urca în mașină și pleca până la Târgu-Mureș. Avea o mașină, două cu ea, însoțitori.

La Lăpușna, noi vânătorii aveam o cabană lângă castel, stăteam cu familia. În timpul zilei, pentru ei se făcea mâncare, veneau bucătari special de la Târgu-Mureș. Eu am mai fost invitat la masă, mă așeza și pe mine într-un colț. Eram bucuros, mai venea Ion Gheorghe Maurer, Chivu Stoica, erau oameni foarte populari. Ca om, Ceaușescu era sever, era lacom, voia să împuște foarte mult vânat, avea pretenții la trofee mari, pe care să nu le aibă alții. Dar nu ne certa, nu ne brusca. Am fost și decorat cu ordinul muncii, clasa a doua, după o vânătoare în care s-au împușcat 30 de mistreți, când m-a și chemat la București. Trofeele rămâneau la noi, le pregăteam, le uscam, semipregătite le trimiteam la cei care împăiau. Mistreții rămâneau la Ocolul Silvic, îi duceau la frigorifer în Târgu-Mureș, de unde ori mergeau la export, ori la cantina partidului. Pieile, blănurile, coarnele de cerb, toate ajungeau la București. Ne făcea să prindem pui de urși, îi creșteam în timpul verii și toamna îi duceam în județul Argeș pentru a se înmulți. Îi ținea peste iarnă într–un țarc și primăvara îi ducea în munții Argeșului. Și pe acolo vâna, dar pentru vânat mare venea la noi, în Bistrița și în Harghita, iar pentru vânat mic, iepuri și fazani, avea o rezervație mare în jurul Bucureștiului, la Oradea și la Timișoara. Pentru cerb lopătar mergea la Craiova. La noi primăvara venea pentru urși, puneam mâncare la observator, ne urcam acolo și așteptam să vină, îi împușcam. Acum nu mai e voie să se împuște la observator. Bineînțeles că numai el împușca. Luam măsuri de protecție speciale pentru el. Ursul dacă e rănit... eu am fost atacat de un urs rănit de el. L-a împușcat în intestine, s-a întors, eu nu am știut și a sărit pe mine. Toată lumea s-a speriat. A sărit pe mine, o labă în spate, cu gura m-a prins de șold, dar am reușit să mă desprind, am fugit și m-am ascuns. Ursul... a reușit și el să fugă. Plin de sânge, m-au luat gonacii și m-au pus pe elicopter până la Târgu-Mureș, la spital. Era în 1979".

Pe Ceaușescu l-a văzut ultima dată în toamna anului 1989, când a fost din nou la vânătoare pe Valea Gurghiului. "Părea calm, mie nu mi-a spus nimic, oricum noi nu vorbeam politică". A fost și una dintre ultimele ocazii în care Ceaușescu a pus mâna pe pușcă.»

(Dintr-un articol de Raluca Cret; în "Jurnalul Național", București 2009)

O ziaristă româncă la Ierusalim

«Am ajuns în Ierusalim la începutul anului, când conflictele din Gaza țineau prima pagină a agențiilor de presă. Deși avertizată cum să mă comport la intrarea în țară, ce să-mi iau și mai ales ce să nu îmi iau în bagaje, poate și din cauza orei înaintate la care am aterizat pe aeroportul Ben Gurion, prima impresie pe care am avut-o a fost una strict meteorologică: aerul umed și cald, în scurtele răgazuri când nu bătea vântul, sau înțepător, în timpul zilelor următoare, când vremea s-a schimbat brusc – cineva chiar mi-a spus că pentru Ierusalim nu poți cerceta vremea în avans pe Internet, pentru că aici, atât vremea, cât și vremurile se schimbă de la o zi la alta. După cum bate vântul, mi-a mai spus, ușor mucalit, mai mult melancolic, un domn în vârstă, pe numele mic Iasher, colecționar de ceasuri vechi, după cum mi s-a recomandat, învățăcel pasionat al limbii române. De altfel, pe Iasher l-am întâlnit la Târgul Internațional de Carte, la standul țării noastre, căutând nu atât să cumpere carte în limba română, cât să intre în vorbă cu vorbitori nativi. Așadar, după cum mi-a prezentat situația, conversația avea să fie benefică pentru ambele părți: el își exersa româna și jocurile de cuvinte de care era foarte mândru când îi reușeau, eu aflam, de la un israelian get-beget, cum stau lucrurile pe acolo.

În primul rând mi-a atras atenția asupra numărului mare de români și a magazinelor pline de produse românești (apa minerală Borsec fiind la mare căutare, drept pentru care este și printre cele mai scumpe), iar pe etichete, prețurile apar atât în shekeli (moneda națională), în dolari și în euro, cât și în leul nostru upgradat, adică RON-ul modern.

În Ierusalim oamenilor li se luminează fața când aud că vii din România. Românii sunt priviți aici ca niște oameni faini, muncitori și onești, oameni de bază... iar acestea sunt doar câteva dintre multele complimente pe care le-am auzit la adresa conaționalilor. Probabil singurul loc unde suntem prețuiți în asemenea cuvinte și sentimente alese. (Surpriza mea a fost cu atât mai mare cu cât în Italia, în aceeași perioadă, aveau loc tot felul de atacuri la adresa noastră.)

Pe aici însă nu sunt și aceste probleme. Problemele pe care le au oamenii de aici țin de cu totul alt registru, depășesc cu mult posibilitatea noastră de a percepe întreaga paletă de culori a traiului de acolo. Pe stradă, în magazine, în restaurante, în orice colț al străzii, peste tot unde întorci capul, sunt oameni

înarmaţi, soldaţi sau agenţi ai poliţiei comunitare, peste tot simţi că eşti privit, oamenii te cercetează, te analizează. În majoritatea incintelor nu poţi intra fără o minimă percheziţie: treci prin porţi cu senzori, dai geanta la control, eventual mai răspunzi şi la un mini interogatoriu.

„Dvs. vă simţiţi agresaţi când vedeţi atâţia soldaţi pe stradă, eu însă mă simt în siguranţă.“ Aşa am cunoscut-o pe Suzane Klein, o româncă născută la Mediaş în 1943, stabilită în Israel din anii '60, fosta şefă a Arhivelor Bibliotecii Naţionale din Israel.

„M-am înscris să plec în Israel încă de la Universitate. Era destul de greu, dar era o perioadă în care România vindea evreii. Nu ştiu cât s-a plătit pentru mine, dar erau preţuri diferite în funcţie de studii. Am hotărât că trebuie să merg într-o ţară unde pot să-mi spun părerea, unde pot vorbi liber.“

A sosit în Israel pe 5 februarie, în 1966, pe cont propriu. „Aveam 23 de ani. A fost un şoc venirea aici, dar un şoc în bine. Credeam că aici totul e pustiu, că nu sunt flori. Peisajul, în primul rând, m-a umplut de speranţă.“ Părinţii săi, tatăl – ungur, mama – nemţoaică… „noi am crescut cu limba maghiară. Până în clasa I am vorbit în casă ungureşte, şi doar pe stradă săseşte. Mama nu vorbea germană acasă şi n-a vrut să vorbească niciodată cu noi această limbă, din cauza Holocaustului.“ Suzane Klein a învăţat, mai apoi, pe lângă germană, ungureşte şi română, limbile engleză, ebraică, rusă şi franceză. (E de la sine înţeles că ştie şi latina.)

„Aici a trebuit să învăţ ebraica, iar după un an am făcut un curs de biblioteconomie, Şcoala de arhivari şi bibliotecari.“ Aşa a ajuns să lucreze la Biblioteca Naţională, unde a rămas 38 de ani. La un moment dat, a încercat să se angajeze în armată, imediat după Războiul de 6 zile, când i s-a oferit un post de traducător de limba rusă. „M-au întrebat însă unde îmi este familia, iar când am răspuns: România, mi–am dat seama că nu aveam nici o şansă. Nu luau pe nimeni care avea rude în ţările comuniste, de frica şantajului care ar fi putut avea loc. Se presupunea că autorităţile comuniste îţi puteau aresta oricând un membru al familiei, iar tu trebuia să oferi informaţii contra eliberării sale.“ S-a întors în România de două ori. În 1972 şi în 2005. „N-am fost mai des din mai multe motive. În primul rând, când eram tânără, nu aveam bani. Din banii pe care îi economiseam, trimiteam pachete. Cu cafea, supe, ciocolată, lapte praf, tot felul de lucruri alimentare…“ Ultima impresie pe care a avut-o din revenirea în Bucureştiul anilor 2000 a fost lăsată de gropile şi urâţenia Capitalei.

Acum e pensionară. Diferită de pensionarii de la noi. „Vreau să spun că sunt aşa de ocupată de când sunt pensionară că nu am timp să fac nimic. Mă gândesc cum am putut face atâtea lucruri când eram angajată.“ Viaţa ei se desfăşoară între sala de gimnastică, întâlniri cu prietenii, colaborări cu diferite reviste şi călătorii.

Despre viaţa în general în Israel… „e extrem de grea. Avem o situaţie precară, nicăieri în lume nu există condiţiile care există aici şi nimeni nu are o înţelegere reală pentru poporul evreu“. Pe strada unde locuieşte au fost trei atentate, ea însăşi fiind supravieţuitoarea unui atentat care a avut loc la cafeneaua Bibliotecii Naţionale, primul după Războiul de 6 zile. Cu toate acestea, niciodată nu s-a gândit să revină definitiv în România. Dacă aici se simte în siguranţă? „Siguranţa – mărturiseşte – este un fel de a spune... ne-am obişnuit. Dvs. vă speriaţi, dar eu când văd poliţie şi soldaţi pe stradă... atunci mă simt cu adevărat în siguranţă.“

Despre identitatea ei multiculturală mărturiseşte că, deşi gândeşte româneşte, numără în ungureşte. Glumeşte zicând că din cauză că ştie multe limbi, le vorbeşte pe toate „pe ungureşte“.

Acasă? „Aici, în Israel, mă simt acasă, dar când am fost întrebată de o prietenă unde plec anul acesta, în străinătate, am răspuns fără să mă gândesc: nu mă duc în străinătate, mă întorc în ţară.“»

(Dintr-un reportaj de Stela Giurgeanu; în "Dilema veche", Bucureşti 2009)

Călătoria lui Gruber

«Când se pomeneşte de Holocaust ne gândim automat la Auschwitz. Ororile care au avut loc acolo sunt cele mai cunoscute pentru că au fost de-a lungul vremii subiecte de literatură şi/sau cinema.

Toţi am auzit de "experimentele medicale" aproape de neconceput la care erau supuşi deţinuţii, de bătăile crunte şi umilinţele pe care le îndurau zilnic, de faptul că îşi vedeau copiii, părinţii sau prietenii maltrataţi groaznic şi de multe ori ajungeau să creadă că moartea nu poate veni mai repede.

Dar câţi dintre noi, în special noi românii, preferăm să ne gândim la Pogromul de la Iaşi, când în decursul a trei zile 13.266 de evrei au fost smulşi din casele lor şi ucişi fără milă?

Între 27 iunie şi 29 iunie 1941, la ordinul lui Ion Antonescu, mii de evrei din Iaşi au fost omorâţi, principala "măsură" luată în acest sens fiind închiderea lor în vagoane de tren şi lăsaţi fără apă şi fără mâncare.

"Trenurile morţii" au circulat atunci neîntrerupt între gările din Moldova.

Acest episod din istoria celui de-al doilea război mondial a fost consemnat de Curzio Malaparte (pe

numele său real Kurt Erich Suckert, născut din mamă italiancă şi tată german) în câteva pagini care fac parte dintr-unul dintre cele mai celebre, controversate şi cutremurătoare romane ale sale, "Kaputt".

Pornind de la scurta şi emoţionanta "evocare" a celor trei zile negre de la Iaşi, Răzvan Rădulescu şi Alexandru Baciu au scris scenariul filmului "Călătoria lui Gruber", regizat de Radu Gabrea ("Cocoşul decapitat" – 2008), care adună şi cele mai importante nume ale cinematografiei române: Dinu Tănase semnează imaginea, Svetlana Mihăilescu este "responsabilă" pentru costume (impecabile) şi Melania Oproiu a legat fără reproş cadrele.

Desigur, nu se poate trece peste faptul că însuşi titlul peliculei este o metaforă superbă pentru tot ceea ce se întâmplă pe parcurs.

Aşadar, în perioada în care a avut loc masacrul mai sus menţionat, Curzio Malaparte trecea prin România, în drum spre Frontul de Est, când a fost răpus de o alergie teoretic banală, dar cu simptome îngrijorătoare, ceea ce l-a determinat pe un medic de la Bucureşti să-i recomande să meargă la Iaşi, la specialistul alergolog Iosef Gruber, pentru un consult.

Malaparte, suferind şi conştiincios, odată ajuns în Iaşi, a început să-l caute pe aşa-numitul Gruber, dar spre ghinionul lui, a aflat că tocmai avusese loc o acţiune majoră împotriva evreilor şi i se pierduse urma.

Vremurile de atunci semănau izbitor de mult cu cele de acum în ceea ce priveşte rolul birocraţiei în ţara noastră mică (şi anume te îngropa de viu), aşa că lui Malaparte îi era din ce în ce mai greu să-l localizeze pe omul care trebuia să-l vindece.

Interpretările actoriceşti sunt excelente – Florin Piersic Jr. mai mult decât onorabil în rolul principal, Răzvan Vasilescu (fabulos, ca de obicei), Udo Schenk (superb), Alexandru Bindea (delicios), Claudiu Bleonţ (diferit în sensul bun al cuvântului) – şi, surprinzător, nu par afectaţi de faptul că sunt nevoiţi să vorbească în altă limbă (alegere care s-a făcut probabil pentru ca întreaga poveste să fie mai veridică).

Scenă din film

Dar nimic nu se compară cu momentul întâlnirii dintre scriitor şi medicul care-l putea vindeca.

Unde fusese Gruber în tot acest timp, ce-l ţinuse departe de Iaşi şi în acelaşi timp cum putuse să revină atât de repede? Malaparte îl întreabă asta, iar el se fâstâceşte şi îi răspunde cu lacrimi în ochi că au fost nişte lucruri legate de familie.

Marcel Iureş, adică Iosef Gruber, este mai mult decât şi-ar fi putut dori orice regizor: un actor care s-a folosit de toate resursele personale şi artistice şi a furat (neintenţionat) tot filmul cu o apariţie de câteva minute. Exemplar, uimitor, excepţional.

Pe alocuri ne sunt "plasate strategic" indicii şi probe referitoare la carnajul care se petrecea de fapt în "dulcele târg al Ieşilor".»

(Dintr-o cronică de Rozana Mihalache; în "Cultura", Bucureşti 2009)

Poezidurile

«Artist deopotrivă prodigios & original, cult & popular, caricaturistul Ion Barbu este şi cel mai mare PR (agent de publicitate) pe cont propriu al poeziei româneşti, tipărind albume de grafică şi de fotografii în care reinventează poezia ca act artistic.

Ion Barbu crede cu tărie în ideea că poezia trebuie să iasă dintre copertele cărţilor, că poemele trebuie, la propriu, să coboare în stradă şi să se desfăşoare pe ziduri, pe case, pe tricouri, peste tot printre oameni.

Copiind versuri din peste o sută de poeţi români pe tot ce înseamnă zid în oraşul Petrila şi punând astfel în mare dificultate discernământul legislativ şi estetic al autorităţilor, care s-au autosesizat şi l-au reţinut pe vandalul liric, prin proiectele sale urbane inspirate de street art şi concretizate în două splendide volume: „Antologia poeziei româneşti la zid" şi „Colonia Râsa-Plânsa" (Editura Polirom, 2006), Ion Bar-

bu a provocat de-a dreptul barierele estetice şi sociale ale poeziei.

De data aceasta, în „Imn hăituit de bărbaţi", se trece de la graffiti la tatuaj: distihurile a câteva zeci de poeţi români, de la Coşbuc şi Eminescu, prin Bacovia şi Blaga, până la Cărtărescu şi Robert Şerban, sunt scrise/desenate pe trupuri de femei. Nu este, oare, scrisul direct pe trup idealul poeziei din ultimul secol?

Copiată pe zid (public) sau reprodusă pe piele (intimă), *poezidurile* şi *trupoezia* sunt deopotrivă reproduceri şi rescrieri. Dacă în primul caz expunerea textului se făcea pe materia solidă şi inertă a arhitecturii, de data aceasta textul este apropriat epidermei calde, capătă mobilitatea vieţii. Simţind mai mulţ trupul dă viaţă literei şi primeşte, în schimb, voce.

Vehicul al păcatului şi recipient al sufletului, corpul conferă textului erotism şi/sau graţie. Astfel, în relaţia cu desenele care-i acoperă părţile aşa-zis ruşinoase, corpul devine, din suprafaţă, o interfaţă a păcatului textual. La rândul lor, distihurile, aceste concentrate de sens, se întind şi acoperă trupurile femeilor în funcţie de geografiile lor corporale.

Formele, liniile, umbrele corpului orientează textul, dublat de desene, şi îi dau o dimensiune în plus construind împreună un al treilea sens, vizual. Litera şi trupul sunt, fiecare, şi mediatori, şi generatori de sens, astfel că distihurile pictate capătă, prin glisarea de la sensul figurat la cel propriu, valoare asertivă sau reflexivă, pendulează între sublim şi derizoriu, alternează comicul cu pateticul.

O partitură de Beethoven desenată pe fundul femeii este doar o ironie, în timp ce două versuri din Brumaru („răstigni-m-aş pe o cruce/ caldă de femeie tristă") scrise lângă o cruce desenată pe corpul unei femei cu o coroniţă de flori pe

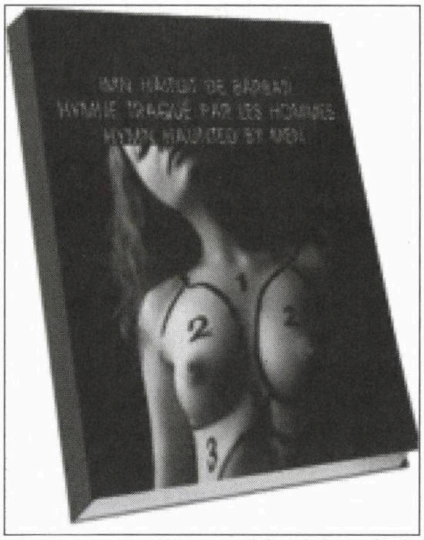

cap sugerează un (hippie) misticism erotic, pentru ca distihul lui Aurel Dumitraşcu („Privită din spate orice femeie seamănă/ cu o maşină de scris") însoţind trupul acoperit de litere al femeii să fie o metatextualitate corporală.

Pentru cei cărora le-ar trece prin cap să vadă această body-poetry ca pe un act sexist ce exploatează şi expune indecent trupul femeii, trebuie menţionat că acest compendiu de istorie corporală a distihului românesc este gândit şi ca un act de conştientizare a comerţului de carne vie din Republica Moldova.

Două versuri din Radu Stanca („Şi însăşi natura atotştiitoare/ Ea însăşi nu ştie ce sunt: om sau floare?") scrise pe braţ, în vreme ce toată partea laterală a corpului este acoperită cu un motiv floral, sunt, din această perspectivă, cât se poate de explicite: corpul femeii poartă mesajul poeziei. Ce elogiu mai mare!?»

(Dintr-un articol de Marius Chivu; în "Adevărul literar şi artistic", bucureşti 2009)

Cancanuri...

...despre vedetele din showbizz, fotbal şi din toate locurile găsim, ca de-obicei, în toate gazetele care nu vor să-şi piardă cititorii (exceptând "Gazeta Matematică"). Întâlnim, din când în când, şi câte-un comentariu, nu lipsit de interes, despre calitatea starurilor ce formează obiectul acestor cancanuri. Un exemplu, articolul de faţă, iscălit de Daniel Badea în "Ultima oră" din Bucureşti:

«Au fost date publicităţii rezultatele unui sondaj inedit, în care peste două mii de tineri şi-au putut exprima opiniile cu privire la modelele din viaţa publică ale căror exemple le urmează. După cum probabil aţi aflat între timp, concluziile cercetării sunt clare şi bine delimitate: generaţia tânără este influenţată, fără doar şi poate, de vedetele care ştiu să-şi facă publicitate, care apar cât mai des la televizor sau care şi-au construit cariera mai degrabă în jurul scandalurilor. Prea puţini dintre cei adulaţi de public şi enumeraţi în preferinţele celor tineri se pot lăuda cu o carieră clădită pe propriile forţe. În această categorie îşi fac loc Mircea Badea, Mihaela Rădulescu, Oana Zăvoranu, Silviu Prigoană şi Dan Diaconescu. La polul opus le regăsim pe cele două Elene ale preşedintelui, fosta consilieră de la Cotroceni, doamna Udrea, şi fiica şefului statului, Elena Băsescu. Mai trist este că dacă analizezi mai atent rezultatele sondajului, descoperi că tinerii din România anului 2008 nu au ce modele să urmeze... Circa 70 la sută dintre cei intervievaţi au evitat să răspundă la chestiunea legată de persoana sau persoanele pe care le consideră modele importante de urmat. Abia un amărât procent de 2,5 la sută a ajuns în dreptul solistei Andra, vreo 2,3 la sută la Alina Sorescu şi puţin peste un procent la Cătălin Măruţă. Fiica cea mică a preşedintelui României s-a agăţat de 1 la sută, clasându-se pe locul 5 în preferinţele tinerilor. Este important de remarcat faptul că, din lipsa de idoli, generaţia de astăzi încearcă să se ascundă după un morman

de vedete, preferând să ia câte un pic de la fiecare pentru a-şi crea o imagine în faţa prietenilor sau apropiaţilor, decât să „apeleze" la o stilizare personalizată de la o singură figură publică.

Disecând la rece acest sondaj de opinie realizat de către Asociaţia „<26", grup cunoscut şi ca militant anti-kitsch, nu ai cum să nu remarci că România chiar duce lipsă de personalităţi care să reprezinte modele pentru generaţiile tinere. În schimb, este plină de „vedete", de oportunişti care-şi croiesc o imagine nemeritată menită să ridice ratingul câte unei televiziuni sau tirajul vreunui tabloid de doi lei. Modelele din viaţa socio-politico-artistică se limitează la croşetatul în faţa camerelor de luat vederi, la datul cu mopul prin sălile de clasă, la cusut de nasturi sau călcat de rufe în emisiuni de divertisment, de ochii electoratului, la scandaluri de trust pe marginea unei campanii destinate ajutorării celor care nu pot renunţa la un viciu ucigător etc.

Este clar că românii au nevoie ca acele personalităţi adevărate să iasă la suprafaţă, iar acestea să nu mai fie date la o parte de prostul gust şi interesele economice ale unui deţinător de ziar, televiziune sau post de radio. Se pare că figurile publice care ar trebui să se bucure de un respect înzecit în comparaţie cu restul dezbrăcatelor, siliconatelor şi oportunistelor, încep să conştientizeze faptul că statul în umbră nu ajută la nimic. Următorul pas: intrarea în politică! De la Dida Drăgan până la Luminiţa Anghel şi trecând pe la maestrul Sergiu Nicolaescu („comisarul" vrea să revină, după patru ani de absenţă, în linia întâi a politicii româneşti!), toţi vor o schimbare. Că vor reuşi sau nu, rămâne de văzut, iar timpul, dar şi reuşitele, ne vor dovedi dacă au făcut o alegere bună sau dimpotrivă... În cazul unui eşec nu ar exista decât varianta pe care Luminiţa Anghel a făcut-o publică în cadrul emisiunii lui Dan Capatos, de la Antena 1: ne luăm bagajele şi ne mutăm peste hotare!»

■ Să nu uităm. Avem şi noi, băieţii din *trib*, reprezentanţii noştri în rubricile de cancan (asta dacă facem abstracţie, fireşte, de eternul Nati Meir sau de Elan Schwartzenberg, fostul soţ al Mihaelei Rădulescu, de la TV). Persoana la care ne referim este numitul **Joe Librescu,** un play-boy venit pe malurile Dâmboviţei de pe acelea ale Yarkonului. *«Astăzi* – citim în ziarul "Cancan" – *se poartă şatenele, cel puţin în cazul vestitului Joe Librescu, fostul amant al doamnei Dichiseanu, care după ce a sedus-o cu zâmbetul pe buze, a abandonat-o la fel de zâmbitor pentru a trece la următoarea cucerire.*

Nestatornic şi în permanentă căutare de aventuri, tânărul om de afaceri se comportă ca un veritabil Don Juan, cu toate că are o soţie în Israel. Dacă în vară Joe Librescu prefera blondele şi a cerut-o, într–un moment de răvăşire, de nevastă pe fosta doamnă Dichiseanu, la semafor, el a părăsit-o repede – nu înainte de a-i strica mariajul – şi a trecut la alte doamne şi domnişoare. Într-o dispoziţie veselă, în ton cu debutul primăverii, domnul Librescu s-a cuplat din nou – nu de alta, dar poate se simte singur în ţară, departe de familia lui.

Paparazzii de la"Cancan" l-au surprins flirtând cu o tânără şatenă, pe care a dus-o, pentru a o convinge mai bine, la o cafenea de fiţe din Dorobanţi, ultima care s-a lansat pe piaţă şi care-i atrage pe muşteriii la fel de fiţoşi. După ce i-a povestit probabil că afacerile îi merg strună în ciuda crizei, cei doi au plecat separat, nu înainte să se îmbrăţişeze.

Ea, spre maşina ei, el spre BMW-ul alb, în pas cu moda.»

■ Criză-criză, dar marii afacerişti se descurcă, să nu le fie de deochi. Cel mai bine a scos-o la capăt **Dinu Patriciu,** patronul unor mari întreprinderi petroliere. Potrivit revistei americane "Forbes", magnatul are o avere de 1,8 miliarde de dolari. Şi se află pe primul loc în clasamentul nababilor bucureşteni. El l-a întrecut astfel pe vechiul lui rival în materie, fostul tenisman Ion Ţiriac (azi proprietar de bancă prosperă), care trebuie să se mulţumească cu locul II în top.

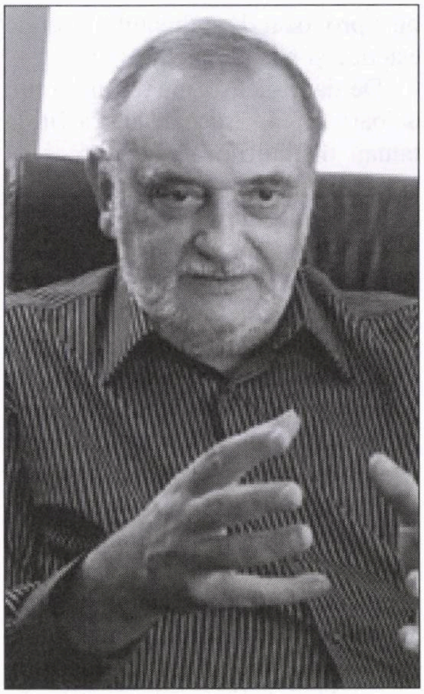

Dinu Patriciu: pe locul I în clasamentul oamenilor bogaţi

■ Şi-acum să trecem la chestii mai serioase. E vorba de o împărăteasă. Ziariştii Răzvan Gheorghe şi Adrian Artene de la "Cancan" au descoperit-o recent şi, mai ales, au convins-o să vorbească.

«Gabriela Drâmbă – citim în reportajul celor doi – *a fost între 1975 şi 1977 soţia împăratului Africii Centrale, iar acum locuieşte singură la Bucureşti.*

În jurul Gabrielei Drâmbă a planat aproape 30 de ani un mister absolut. Aceasta a fost căsătorită cu dictatorul african Jean-Bedel Bokassa (cunoscut drept "dictatorul canibal" – afirmaţie demontată de ea), împărat al Africii Centrale, şi,

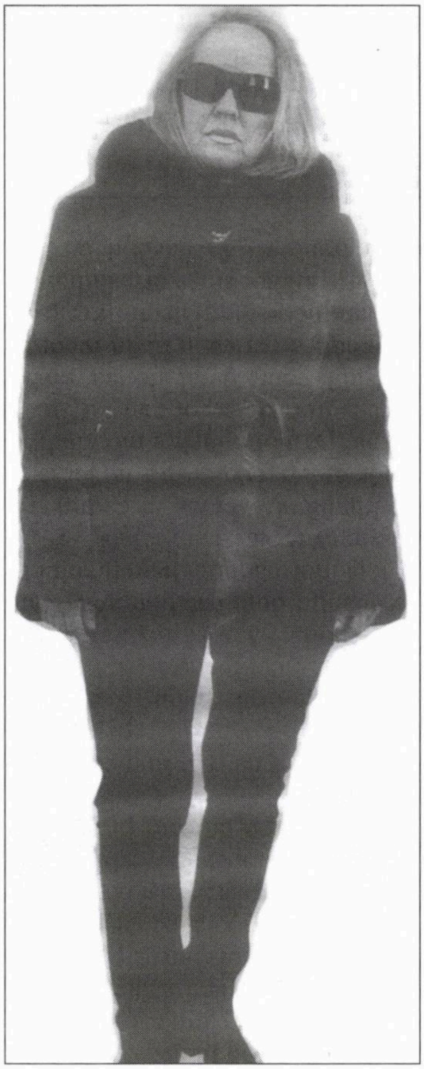

Gabriela Drâmbă: Împărăteasa Drâmbă

cu toate că publicaţii celebre din întreaga lume – precum "New York Times", "The Sun" sau "Paris Match" – au încercat să-i cumpere povestea fabuloasă, ea n-a vorbit niciodată. Până azi.

Fostul şef al spionajului românesc Ioan Mihai Pacepa a acuzat-o în cartea sa de colaborare cu Securitatea ceauşistă, spunând că în '75 ea ar fi fost infiltrată în patul lui Bokassa ca spion. Gabriela Drâmbă a tăcut însă. Reporterii "Cancan" au dezvăluit o parte dintre miturile create în jurul ei. Culisele sunt însă mult mai profunde.

Femeia păstrează discreţia asupra vârstei, aşa cum a păstrat şi discreţia asupra vieţii ei: "Nici măcar prietenii mei de suflet nu ştiu povestea adevărată! Tot ce s-a spus până acum, tot ce s-a scris a fost doar legendă!".

A acceptat să vorbească cu noi în schimbul unui "târg": să ne cerem scuze pentru informaţiile ireale publicate. Desigur că am fost de acord, întrucât interesul nostru era şi este să publicăm o poveste adevărată, nu una ticluită! Ne cerem scuze, cu precizarea că multe dintre elementele apărute în articolul anterior aveau ca bază date din cartea generalului Pacepa, "Orizonturi roşii", dar şi informaţii preluate dintr-un documentar realizat de televiziunea franceză! De altfel, în condiţiile în care Gabriela Drâmbă şi-a închis viaţa sub un lacăt imaginar, acestea erau şi singurele elemente palpabile la care ne puteam raporta.

Astazi, însă, mărturia Gabrielei Drâmbă ne arată că aceasta a suferit o adevărată dramă şi n-a fost o privilegiată. Dimpotrivă!

Despre ea s-a scris că era dansatoare şi că l-ar fi cunoscut pe Bokassa la Bucureşti, unde împăratul s-a întâlnit cu Nicolae Ceauşescu. Astfel, ar fi fost infiltrată în patul temutului dictator african de către Securitate. La acea vreme, Gabriela avea în jur de 20 de ani. "N-am fost niciodată dansatoare. Nici nu ştiu să dansez. Eram traducător de limba franceză şi engleză şi nu eram membră de partid. După ce Bokassa vizitase România, am plecat acolo cu un ansamblu folcloric. Era nu-ştiu-ce sărbătoare la ei! Până când am ajuns în capitala Bangui nu-l văzusem. Acolo l-am întâlnit pentru prima oară pe fostul meu soţ. Nu eram acolo ca damă de companie, ci, repet, ca traducător. Pentru Bokassa fuseseră trimise la "pachet" alte două fete, dansatoare: una Mariana şi una Claudia!". De altfel, din mărturia Gabrielei Drâmbă reiese că acea Claudia a fost preluată de la aeroport, separat de grup, şi dusă la palatul lui Bokassa. "Am stat două săptămâni acolo. Bokassa ne-a prezentat mai multe locuri şi simţeam că are ceva pentru mine. Când am revenit în ţară a început nebunia. Am înţeles că i-a trimis un fax lui Ceauşescu în care îi cerea voie să mă ia de nevastă!". Drama Gabrielei a început în acel moment. Era logodită, iar Securitatea a "convins-o" să urce în avion şi să plece la Bangui (în Africa Centrală) ca să se mărite cu Bokassa. Se spune că Nicolae Ceauşescu ar fi obţinut în schimbul ei 10% din profitul minelor de diamante de pe teritoriul Africii Centrale. "Nu vreau să spun mai multe, dar am fost marcată pentru tot restul vieţii. Nu era alegerea mea, ci am fost forţată! M-a chemat la el şi Ceauşescu. N-are rost să spun ce am discutat. Nu mi-am luat adio nici de la logodnicul meu, nici de la familie. Pe avion mă gândeam că n-am să mă mai întorc niciodată în ţară! De trocul cu diamante nu ştiu nimic. Dacă s-a negociat ceva, a fost fără ştiinţa mea", a adăugat romånca.

După ce a aterizat la Bangui a fost luată de o escortă impresionantă şi dusă la palatul prezidenţial din Bangui. Nunta a avut loc imediat şi a fost faraonică. A fost ca o sărbătoare naţională pentru Africa Centrală. "Am trăit acolo aproape trei ani. Nu l-am iubit niciodată pe Bokassa, dar nu puteam evada. Eram păzită peste tot zi şi noapte. În casă erau trei bone şi nici un bărbat nu avea voie pentru că soţul meu era foarte gelos! Nu ieşeam din palat decât la întâlniri oficiale, la dineuri pentru opere de caritate sau în vizite de stat în străinătate. În fiecare caz, mergeam cu Rolls Royce sau Mercedes 600 cu câte 12 motociclişti ca antemergători. Eram păziţi şi eu şi soţul meu extrem de drastic", a adăugat fosta primă doamnă

Împăratul Jean Bedel Bokassa

a Africii Centrale!

Bucătarul despre care s-a spus că Bokassa l-a ucis întrucât ar fi fost amantul Gabrielei era – își amintește femeia – "un amărât de bătrânel, gras și mic de statură". "De ce să-l omoare? I-am fost fidelă lui Bokassa. Chiar dacă voiam să fac ceva, era imposibil. Este o minciună că omora bărbați pentru că aș fi avut vreo legătură neprincipială cu ei. E ca și minciunile care s-au tot vehiculat despre fostul meu soț, cum că acesta era canibal. Felul lui de mâncare preferat era vită cu legume africane. Nu mânca oameni!", a continuat fosta doamnă Bokassa.

Dictatorul african a iubit-o enorm pe Gabriela. Chiar i-a făcut un palat, cu un domeniu uriaș pe care se afla și un lac populat de crocodili! "Aveam maimuțe, multe animale exotice la palat. Erau ținute în țarcuri. Soțul meu s-a purtat foarte frumos. N-a ridicat niciodată mâna la mine, nu m-a jignit". În ciuda acestei situații, el era extrem de gelos, iar ea nu l-a putut iubi. Ba, mai mult, a încercat chiar să recurgă la un gest disperat: "Îmi doream să mor. Atunci i-am spus că vreau să mă întorc în țară, la familia mea. De teama unui scandal diplomatic, el a acceptat cu greu să divorțăm. Urma să fie încoronat împărat și nu avea nevoie de scandal!".

Așa a "evadat" Gabriela Drâmbă din Africa Centrală. Ea a revenit la București în jurul vârstei de 23 de ani și s-a înscris la Facultatea de Medicină. "Nu e adevărat că am fugit în Franța și că aș fi luat valize cu diamante. M-am întors într-adevăr cu mulți bani, pe care mi i-a dat fostul soț de bună voie". Pe logodnicul de care s-a despărțit în '75 nu l-a mai văzut vreodată. "N-aș putea să-l caut și să mă uit în ochii lui. I–am pricinuit și așa atunci multă durere!", a mai dezvăluit ea.

La finalul discuției cu reporterii noștri, Gabriela Drâmbă părea ca și-a luat o piatră de pe inimă: "Încă sunt foarte multe lucruri pe care nu le-am spus. Dar acestea mă dor și nu vreau să le mai dezgrop. Sunt acolo, în sufletul meu, și așa vor rămâne mereu!".»

Decese

Gheorghe Dinică (75), actor de teatru și film. Talentul său l-a impus de la început printre favoriții

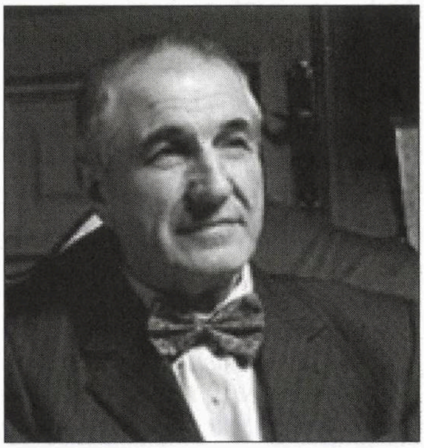

publicului. A fost unul din cei mai populari artiști ai epocii noastre.

Bine cunoscut (și prețuit) în Israel, el a jucat în urmă cu câțiva ani la noi, cu succes, împreună cu Radu Beligan și Marin Moraru, în piesa "Tache, Ianke și Cadâr" de Victor Ion Popa.

Ion Cojar, regizor de teatru, fost director al Teatrului Mic și al Teatrului Național din București,

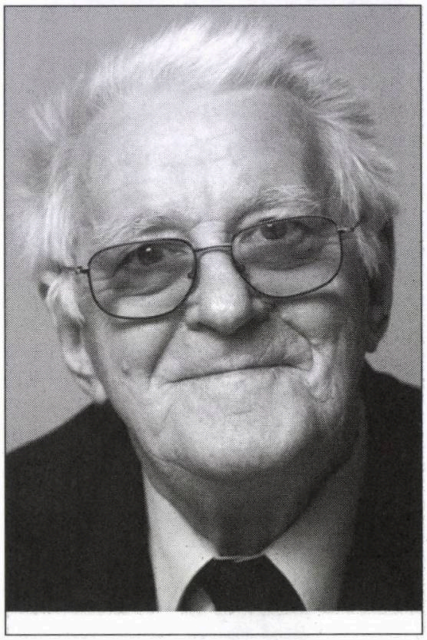

profesor la Institutul de Teatru, una din personalitățile de seamă ale scenei românești contemporane.

Senatorul american Don Balfour, care a vizitat nu de mult Israelul în cadrul unei delegații a Congresului, a declarat că după el, faimosul raport Goldstone nu are nici o valoare și că cei de la ONU ar trebui să-l respingă cu maximă energie.

...Acuma mă înțelegeți de ce spuneam întotdeauna că mie-mi place la nebunie Declarația Balfour?

RADU HERVIAN

Corespondență de la New York

Un amor cu năbădăi: SUA-Franța

La sfârşitul lui octombrie mă întorceam de la Paris la bordul unui avion al companiei Air France care în ziua respectivă folosea un aparat de tip Boeing 747. Din păcate, acest tip de avion nu se prea mai foloseşte în ultima vreme datorită consumului ridicat de combustibil necesar unui zbor transatlantic.

Nu sunt mare amator de mâncare în avion; nici de băutură. Când am prilejul să călătoresc "în faţă", de îndată ce aparatul atinge altitudinea de croazieră (11.000 m.) îmi întind scaunul, comunic echipajului că doresc să nu fiu deranjat şi încep să visez la câte-n lună şi-n stele. La urma urmelor am 7-8 ore la dispoziţie până la New York.

De data asta admiram combinaţia dintre aparatul acesta de zbor, cu adevărat excepţional, creat la Seattle de către uzinele Boeing, şi eleganţa decorului interior, a variatelor liste de bucate şi băuturi franţuzeşti servite şi a politeţei pe care, ce-i drept, o bănuiam puţin ipocrită, a echipajului de bord. Era o combinaţie fericită care m-a împins cu gândul la acea relaţie romantică dar cu năbădăi ocazionale ce ia naştere ori de câte ori America şi Franţa vin în contact.

Cine a citit "Vulpile în vie" de Feuchtwanger îşi aminteşte probabil că America îşi datorează în mare măsură independenţa maşinaţiilor politice exercitate de la reşedinţa sa pariziană de la Passy, de către unul dintre cei mai cunoscuţi membri fondatori ai Statelor Unite, onorabilul Benjamin Franklin.

Dacă este aproape normal pentru un cetăţean de la 1776, într-o ţară în care oraşele erau destul de puţine, să se îndrăgostească de Paris – oraşul lumină, cititorul va fi poate mai puţin la curent cu faptul că Parisul era la rândul său îndrăgostit de Franklin. Protipendada sofisticată, cosmopolită şi snoabă a Parisului se dădea în vânt după o invitaţie la recepţiile date de "american"; mai mult chiar, deşi avea o vârstă respectabilă, ambasadorul preşedintelui Washington pe lângă curtea regală a Franţei îşi făcuse un renume de invidiat în rândurile femeilor, care se înghesuiau în preajma sa, ba chiar, după cum spun gurile rele, în iatacul său.

Lumea pariziană manifesta o atracţie neobişnuită pentru Franklin, fenomen poate tot atât de neaşteptat ca şi atracţia parizianului de azi pentru un alt exponent al societăţii americane: reţeaua de restaurante cu hamburgeri "McDonald", care, în afara faptului că are câte o reprezentanţă în mai toate oraşele şi orăşelele franceze, de la Clermont Ferand până pe Champs Elysées, a hotărât mai recent să deschidă o filială... la Luvru!

Unii sunt de părere că succesul lui McDonald în ţara rafinamentului culinar se datorează crizei economice. Mă îndoiesc. Este adevărat că în America McDonald reprezintă o masă ieftină, 2-3 dolari. În Franţa însă aceeaşi masă se ridică la în jur de 15 dolari. Mai curând pare-se, francezilor le place chifteaua americană aşa cum altădată le plăcea Elvis Presley... Dar să ne întoarcem la Franklin.

După ce, datorită inteligenţei, farmecului personal, profundei înţelegeri a politicii europene şi în special a celei franceze, primul diplomat american a obţinut arme pentru revoluţia americană, Franklin a fost rechemat la Philadelphia şi înlocuit cu Thomas Jefferson.

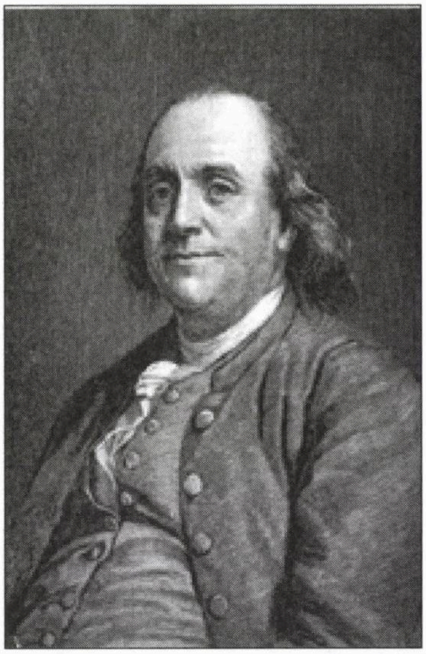

Benjamin Franklin

Trebuie amintit aici că deşi era unul dintre primii conducători ai noii democraţii de peste ocean, Benjamin Franklin nu a dovedit prea multă nerăbdare pentru întoarcerea sa acasă.

Franţa îi pria bătrânului diplomat. De amintit că asemenea cazuri se mai petrecuseră şi cu alţi trimişi străini în ţara galică. Cezar de pildă, rechemat el însuşi la Roma de către Pompei, a părăsit "contre coeur" Galia Narbonsis (Provencele de azi), unde stătuse un timp în calitate de pro-consul. Iar cel ce i-a urmat lui Franklin ca ambasador în Franţa, Thomas Jefferson, a mers până acolo încât iniţial a refuzat să se întoarcă în America la sfârşitul misiunii. Numai după ce George Washington i-a oferit postul de ministru de Externe, post care-i deschidea într-o zi amabsadorului drumul spre preşedinţie, s-a îndurat Jefferson să revină în Virginia sa iubită, unde de altfel îl aştepta întreaga familie.

Sprijinul acordat "răsculaţilor" americani n-a fost desigur un act de altruism din partea Franţei şi nici o

Marchizul Gilbert Motier de La Fayette (1757-1834)

simplă reacţie la farmecul lui Franklin. Slăbirea imperiului britanic, conform principiului "duşmanul duşmanului meu este prietenul meu", a fost criteriul principal în decizia Franţei de a ajuta cu arme, cu bani şi cu ofiţeri, revolta americană.

Însă printre cei ce au asigurat alianţa franco-americană s-au aflat şi câţiva idealişti francezi, admiratori ai noii republici care se năştea dincolo de ocean. Generalul Lafayette este exemplul cel mai celebru, însă mulţi dintre cei ce înfruntau furtunile pe ocean şi faimoasa iscusinţă militară a marinei britanice se duceau să lupte pentru o lume mai bună, mai dreaptă şi chiar mai simplă decât a lor. Alianţa franco-americană de sub conducerea generalilor Washington şi Rochambeau a dus în cele din urmă la capitularea forţelor expediţionare britanice de sub comanda generalului Lord Cornwallis, la Yorktown, în 1781.

Umilit peste măsură, Lordul a refuzat să-l întâlnească pe Washington sau să semneze capitularea, motivând că este bolnav, şi a trimis în loc pe Generalul O'Hara, locţiitorul său.

Acesta, judecând că victoria aparţinea trupelor franceze, cele americane fiind apreciate de englezi doar ca nişte bande organizate de rebeli, a încercat să predea sabia generalului francez Rochambeau. Acesta însă, arătând spre George Washington, l-a îndemnat pe englez să-i predea spada comandantului american.

163 de ani mai târziu, generalul Eisenhower avea să răspundă în mod similar gestului lui Rochambeau. În ziua de 25 august 1944, el a oprit grosul trupelor aliate la porţile oraşului lumină, oferind generalului De Gaulle onoarea de a pătrunde primul în Paris în fruntea trupelor franceze eliberatoare. Şi asta după cei trei ani de război în care relaţiile dintre aliaţi şi generalul francez nu au fost dintre cele mai călduroase.

De altfel, câţiva ani mai târziu se spunea că Franţa a făcut pace cu Germania, dar nu va ierta niciodată Americii că a eliberat-o de nemţi.

Exemplele de acest gen sunt multiple de-a lungul istoriei. Competiţia pentru locul de primă vedetă pe scena lumii între cele două ţări a trecut prin momente de criză, urmate de momente de relaxare, iar acest gen de relaţii continuă şi azi.

Dacă revoluţia americană îşi datorează în parte succesul Franţei, revoluţia franceză şi căderea Bastiliei au fost la rândul lor inspirate de revoluţia americană. Lafayette a avut un sfătuitor de încredere în Jefferson. În biroul său din Rue de Bourbon, marchizul atârnase pe perete un afiş care în partea de sus înfăţişa Declaraţia de Independenţă a Statelior Unite, iar în partea de jos era gol. Lafayette spunea amicilor săi că acolo va fi expusă într-o zi Declaraţia de Independenţă a Franţei. După căderea Bastiliei, Lafayette i-a trimis cheia închisorii lui Washington, recunoscând că Declaraţia Drepturilor Omului, aprobată de către Adunarea Naţională a Franţei, a avut ca inspiraţie documentul american, scris în mare parte de Jefferson. S-a crezut la acea vreme că restul lumii va adopta principiile americane. Însă europenii nu erau americani. Revoluţia franceză s-a învârtit pe loc şi a facilitat intrarea în scenă a împăratului Napoleon, după care monarhia şi-a reluat locul.

În timp ce americanii şi-au tratat conducatorii ca pe nişte egali, francezii au fost obişnuiţi cu subordonarea faţă de lider, fie el rege, împărat sau consul. Spre deosebire de ei, liderii americani s-au considerat ei înşişi egalii poporului. Cu toate acestea, reîntoarcerea pe tron a Bourbonilor nici n-a stricat şi nici nu a îmbunătăţit în mod dramatic relaţiile dintre cele două ţări.

Momentele de criză dintre cele două naţiuni, abundente de altfel în istoria relaţiilor franco-americane, au fost în mare parte cauzate pe de o parte de dispreţul francez pentru noua naţiune în care lipsea mult respectata aristocraţie, iar pe de altă parte de intoleranţa şi neînţelegerea americană pentru vechile orânduiri europene de care pionierii ei fugiseră.

Ceea ce nu i-a împiedicat pe americani să vină în repetate rânduri în ajutorul "mătuşii" de peste ocean. Celebra frază "Lafayette, nous voilà" a fost rostită de comandantul unui batalion american, în faţa mormântului marchizului de la cimitirul parizian Picpus.

Batalionul servea în cadrul trupelor americane sosite la Paris în timpul primului război mondial.

Un sfert de secol mai târziu, la sfârşitul celui de-al doilea război mondial, americanii deţin recordul numărului de morţi în cimitirele debarcării aliate din Normandia. Iar dacă francezii în general au fost

recunoscători la început faţă de eliberatorii lor, politica ulterioară, schimbătoare ca de obicei, a modificat istoria şi un gelos general De Gaulle a cerut Statelor Unite câţiva ani mai târziu să-şi retragă toţi soldaţii aflaţi pe teritoriul Franţei, semnalând astfel ieşirea Franţei din NATO. Legenda spune că la acea vreme preşedintele Johnson l-ar fi întrebat pe De Gaulle dacă măsura îi priveste şi pe soldaţii americani aflaţi în cimitirele din Normandia. Să nu uităm însă că acelaşi De Gaulle, cu numai doi ani mai devreme, ordonase ca cele mai înalte onoruri franceze să fie acordate preşedintelui american John F. Kennedy, când acesta a sosit la Paris într-o vizită oficială. O vizită de mare succes, despre care tot legenda spune că s-ar fi datorat prezenţei la braţul preşedintelui a fermecătoarei sale soţii Jaqueline. De altfel la recepţia de la Palatul Elysée, Kennedy şi-ar fi început speech-ul cu următoarea frază: "Mă numesc Jack şi sunt soţul doamnei Jaqueline Kennedy".

Americanii de rând nu nutresc în sufletele lor sentimente prea complicate. Aceasta se aplică fireşte şi în privinţa Franţei. Cu excepţia lecţiilor de istorie, educaţia lor cu privire la ţara de peste ocean este mai curând limitată. Este adevărat că la New York şi în câteva alte mari oraşe, la 14 Iulie se desfăşoară diferite activităţi culturale legate de aniversarea Căderii Bastiliei. Există câteva sedii ale instituţiei Alliance Française. Şi tot la New York se desfăşoară adesea festivaluri culturale cu teme franceze. În rest însă lumea este influenţată fie de un Donald Rumsfeld care numeşte Franţa şi Germania "vechea Europă", fie de un Rudi Giuliani, care s-a prezentat la o dezbatere din cadrul alegerilor pentru preşedinţia SUA cu o carte scrisă de Nicholas Sarkozy şi dând de exemplu Franţa şi valorile ei republicane.

Generalul Charles de Gaulle (1890-1970)

De aici se nasc atitudini extreme anti sau pro Franţa care variază după anotimpul politic. Azi se aruncă la canal vinul franţuzesc, mâine se dau nume franceze la o gamă de business-uri, cu intenţia de a atrage o clientelă gata să echivaleze Franţa cu eleganţa, bunul gust, sofisticarea şi acel "dolce farniente" pe care americanii îl admiră.

Pe celălalt mal al Atlanticului, cinematografele sunt pline de filme americane, iar FNAC-ul (mare magazin de discuri) de muzică americană; se deschide câte un McDonald, după cum am spus, în mai toată ţara şi, în timp ce încearcă să păstreze cu sfinţenie limba lui Voltaire, francezii folosesc zi de zi cuvinte ca "mon petit PC" sau "standing ovations". Iar, aici, la New York, vei găsi pe multe străzi câte un restaurant "La Reine Pedoque", "Au Pomme de Pain" sau "La Bonne Soupe"; un salon de coafură "Chez Lola" sau un magazin de veselă "Sur la Table".

Sosirea în noiembrie a vinului nou de Beaujolais a devenit o tradiţie la New York, unde, când eu am poposit, în anii '70, restaurantele serveau de preferinţă bere sau Scotch, iar vinul era o adevărată raritate.

Şi povestea contiună. Îmi amintesc cu acest prilej discuţiile purtate cu nişte prieteni de la Consulatul francez din New York, la câteva zile după alegerea lui Obama. Entuziasmul lor era debordant şi i-am întrebat mai în glumă mai în serios dacă el se datorează influenţei străzii manhattaneze pe unde îşi petreceau timpul sau este ceva care sălăşluieşte cu adevărat în sufletul lor francez? Răspunsul a fost unanim: admiraţia pentru o Americă pe care o credeau mult mai rasistă şi care totuşi în pofida tuturor pronosticurilor a ales un preşedinte de culoare. Dar voi? am întrebat, voi cu "Liberté, Egalité, Fraternité", aţi fi în stare de aşa ceva? Niciodată! mi–au răspuns ei răspicat.

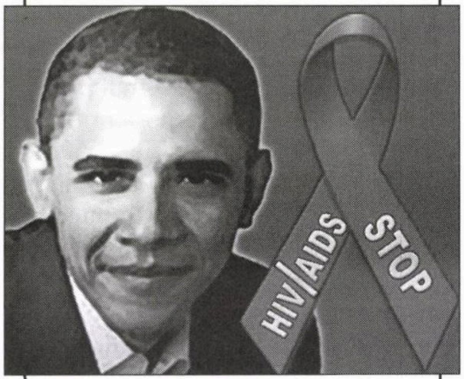

Preşedintele american Obama (care se zbate din toate puterile să obţină aprobarea legii pentru noua organizare a sistemului de asigurări medicale din SUA) a anulat interdicţia de intrare pe teritoriul SUA a persoanelor bolnave de Sida (Aids).

Este se pare singura măsură care va contribui la modificarea situaţiei sanitare a populaţiei de peste ocean.

ION MIHĂILEANU

Restaurantul umorului

Ah, nevestele!

Revin la ceea ce se numeşte umorul anglo-saxon.

Îi iert pe britanici care cred că umorul s-a născut printre locuitorii insulelor unde se află de veacuri. Am să amintesc că francezii n-au aşteptat ajutorul lor ca să-i dea pe Rabelais, pe Diderot sau pe Marivaux (de unde şi umorul numit marivodaj). După cum nici evreii n-au recurs la britanici ca să-l dea pe Şalom Alehem şi în zilele noastre pe un Woody Allen, cehii pe Şvek, austriecii inventatorii vitzului, românii pe Caragiale şi aşa mai departe.

Dar în acelaşi timp e incontestabil că umorul "british" ocupă un loc central în universul mondial al râsului prin originalitatea sa.

Francezii îl caracterizează ca un umor al non-sensului care capătă sens tocmai prin absurditatea sa. Benjamin Disraeli, celebrul primministru al Angliei, deşi de origine nesănătoasă, dă un exemplu tipic pentru acest soi de umor "british". Fiind probabil în opoziţie, el a declarat următoarele în Camera Lorzilor sau în Camera Comunelor (precizez că nu ştiu exact unde): "Domnule preşedinte, retrag cele ce-am spus mai înainte, că jumătate din membrii guvernului sunt cretini. Fac mea culpa. Afirm, dimpotrivă, că jumătate din guvern nu e compus din cretini". Ceea ce, neîndoios, provoacă ilaritate.

Îmi propun în acest număr să vă prezint un aspect inedit al umorului englezesc referitor la dragoste şi căsătorie. Gurile rele susţin că în raport cu totalul populaţiei Marea Britanie deţine recordul mondial ca număr de homosexuali. Cică în jur de 7-8 milioane. Nu ştiu dacă nu sunt simple baliverne.

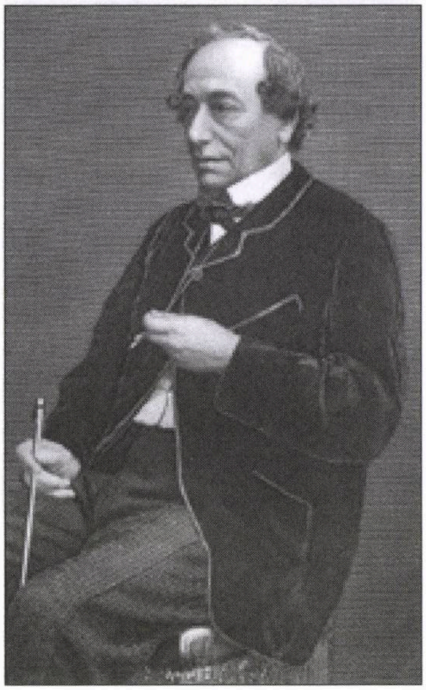

Benjamin Disraeli

Influenţează acest amănunt, dacă e adevărat, umorul britanic în materie de dragoste şi căsătorie? Citind rândurile de mai jos veţi constata că satirizarea căsătoriei e fără cruţare, umorul devine un umor negru. Sec. Flegmatic. *Pince sans rire*, zice francezul. Spunând ce are de spus cu aerul cel mai serios din lume. De o rară subtilitate. Totuşi se strecoară ici şi colo trăsături universale ale umorului provocat de căsătorie şi iubire. Deh, oameni suntem cu toţii, mândri englezi ce suntem, mai ciupim şi de la alţii...

• N-am avut noroc cu cele două soţii. Prima m-a părăsit, a doua nu.

• Bărbaţii care nu înţeleg femeile se împart în două categorii: celibatarii şi căsătoriţii.

• Cred că un bărbat căsătorit cu o femeie de 40 de ani ar trebui să aibă dreptul s-o schimbe cum schimbi o bancnotă: în două de douăzeci.

• Părinţii mei nu s-au certat decât o singură dată. Şi asta a durat 45 de ani.

• Îmi face plăcere să fiu căsătorit. Am fost mult timp burlac şi nu mai puteam suporta să termin eu însumi frazele mele.

• Un arheolog e bărbatul ideal pentru o femeie. Cu cât ea îmbătrâneşte, cu atât devine mai interesantă.

• Detest ambulanţele. e normal. Soţia mea m-a părăsit cu o ambulanţă şi de câte ori aud sirena unei ambulanţe mi-e teamă că mi-o aduce înapoi.

• Dacă vreţi să aveţi o viaţă sexuală, stimată doamnă, găsiţi un amant; dacă vreţi să aveţi o viaţă sentimentală, luaţi un câine. Preferabil de rasă.

• Cineva mă întreabă care e secretul longevităţii căsătoriei noastre. Simplu ca bună ziua. Un restaurant bun de două ori pe săptămână. Dacă e posibil, seara, cu lumânărele şi cu o muzică suavă. Ea marţi şi eu joi.

• Ce ar deveni bărbaţii fără femei? din ce în ce mai rari.

• Ea s-a măritat de atâtea ori încât confundă clopotele de la biserică cu sunetul ceasului deşteptător.

• Un celibatar e un bărbat care a ratat ocazia să facă o femeie nefericită.

• Primul capitol al căsătoriei e scris în versuri. Al doilea e în proză.

• Statistica demonstrează că nici o femeie n-a tras un glonţ asupra bărbatuui în timp ce spăla vesela.

• Toată lumea susţine că nu frumuseţea contează, că vârsta nu e o problemă, că banii nu fac fericirea, dar nu s-a văzut niciodată ca o tânără să se îndrăgostească de un bătrân hidos şi complet ruinat.

• Un bărbat grijuliu de fericirea soţiei sale angajează un detectiv care să-l găsească pe responsabil.

• – Îmi daţi voie să v-o prezint pe soţia mea?

– Nu, mulţumesc, am deja una!

• – Duduie, înainte de a vă căsători cu un bărbat, uitaţi-vă bine la tatăl său. Uitaţi-vă dacă e atrăgător, inteligent şi dacă mai are toţi dinţii. Dacă da, căsătoriţi-vă cu el.

• Soţiei mele îi e frică de întuneric. Când m-a văzut în întregime gol, i s-a făcut frică de lumină.

• – De ce preferi femeile mai tinere decât mine?

– N-o să ghiceşti. Ele au mai puţine lucruri de povestit.

• E mult mai agreabil să faci cadouri decât să primeşti. Vă miraţi? E vorba numai de cadourile de nuntă!

• Când un bărbat deschide portiera automobilului pentru a-şi lăsa soţia să iasă sunt două posibilităţi: ori e o maşină nouă, ori e o nouă soţie.

• E nepoliticos să faci curte unei doamne înainte de a se fi întors de la înmormântarea soţului.

• O bună bucată de vreme am flirtat cu o jună şi am descoperit că avem amândoi aceleaşi gusturi: suntem amândoi atraşi de femei.

• Eu şi soţia mea suntem inseparabili. Câteodată e nevoie de cel puţin patru persoane ca să ne separe.

• Soţia mea mi-a zis, cu un aer de reproş, că înainte de a pleca la lucru vecinul nostru îşi îmbrăţişează cu pasiune soţia şi că aş fi bine inspirat să-i urmez exemplul. La care i-am răspuns: Cum să îndrăznesc, când abia o cunosc?

• Tâlharii, când ne atacă, ne ameninţă: banii sau viaţa! Femeile ne somează să le dăm şi banii şi viaţa!

• Cu ocazia aniversării căsătoriei noastre, mi-am înrebat soţia unde ar vrea să călătorească. Ea mi-a răspuns: Undeva unde n-am pus niciodată picioarele. Atunci i-am spus: Urmează-mă, te însoţesc în bucătărie.

• Dacă Dumnezeu ar fi dorit să creeze homosexuali, i-ar fi numit Adam şi Marcel.

• M-am dus la Lourdes cu soţia mea. Nu s-a produs nici o minune. M-am întors acasă cu ea.

• Un bărbat de peste 80 de ani: Sunt mai multe feluri de a iubi o femeie: mai întâi s-o mângâi, apoi s-o îmbrăţişezi şi la urmă încă ceva important, dar nu-mi amintesc.

• Împreună cu soţia mea am găsit soluţia pentru a pune capăt discuţiilor noastre; eu recunosc că am greşit şi ea admite că am dreptate.

• Singura femeie pe care am iubit-o m-a părăsit şi până la urmă s-a căsătorit: mama mea!

• Un bărbat care susţine că soţia sa n-are umor uită un lucru: ea l-a luat de bărbat!

• E insuportabil, ca femeie, să te căsătoreşti din dragoste cu un bărbat şi să constaţi până la urmă că nu e bogat.

• Am întrebat-o dacă e liberă să se întâlnească cu mine marţi seară şi mi-a spus că voia atunci să se sinucidă. Atunci am întrebat-o dacă a prevăzut ceva pentru vineri seară...

• Dacă vreţi să cunoaşteţi vârsta adevărată a unei femei întrebaţi-o pe cumnata ei.

• Se spune că femeia trebuie să stea pasivă şi să aştepte ca bărbatul să vină s-o cucerească. Nu seamănă istoria asta cu păianjenul care aşteaptă liniştit în plasa sa ca să vină musca să se prindă?

• – Ţi-a fost dor de mine în absenţa mea?

– Care absenţă?

• Care ar fi fost situaţia bărbatului dacă n-ar fi existat o Evă? Ar fi fost instalat în Paradis mâncând liniştit un pepene...

• Un misogin e un bărbat care detestă femeile tot atât cât se detestă ele între ele.

• Dragostea e ca pojarul. Toţi o căpătăm.

• Soţia mea are doi ochi superbi. Îmi place cel mai mult cel albastru, din dreapta.

• Unii zic că soţia mea e frumoasă, alţii că e o frumuseţe de urâtă.

• Îmi place foarte mult să fiu căsătorită. Cum poţi găsi altfel pe cineva care să fie de acord să-l baţi la cap toată viaţa?

• Un burlac: Nici nu vă puteţi închipui numărul de femei cu care nu m-am căsătorit.

• Un singur lucru pe care femeile nu pot să ni-l răpească nouă bărbaţilor? Noi murim mai devreme!

• Când eşti întrebat dacă ai intenţia să te recăsătoreşti după un divorţ, e ca şi cum te-ar întreba cineva dacă după un accident de maşină ai dori să mai ai unul.

Jean Askenasy

Prietenul nostru Jean Askenasy a împlinit 80 de ani. Felicitări şi până la 120!

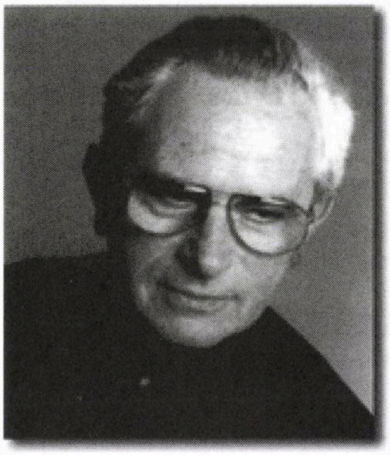

Îl salutăm aici cu plăcere fiindcă: 1) este un neurolog cunoscut, cu activitate bogată şi rezultate asemenea; 2) a fost mereu prezent şi activ în viaţa socială a *tribului*, impunându-se printre personalităţile de frunte ale aliaei; 3) are umor. Iar cartea sa recentă "Emoţii, umor, râs şi plâns" (Ed. Medicală, Bucureşti) ne-a arătat că este unul din contemporanii noştri cu mintea liberă şi scânteietoare.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

AL. MIRODAN

J

Juster, Mariana, prozatoare

(Urmare din numărul trecut)

Originalitatea (dacă nu chiar unicitatea) Marianei Juster o găsim, paradoxal, în volumul ei de maturitate "Ca la mama acasă" (ed. Hasefer, București 2009). Sub-intitulată "Bucate tradiționale evreiești", apărută într-o ediție superb ilustrată de Done Stan, cartea – despre care ai fi fost îndemnat să vorbești ca despre o lucrare secundară în opera scriitoarei, un capriciu, un joc, un hobby și un *violon d"Ingres,* reprezintă cel mai autentic foraj în universul autoarei. Aici, Mariana Juster și-a dat "arama pe față".

Pentru mine și dumneata, locul unde ne simțeam cel mai bine era fie camera noastră a copiilor (când exista așa ceva), fie salonul (sau măcar "salonul") unde se-aduna familia, seara, fie sufrageria (bineînțeles), fie curtea (iarăși dacă locuința noastră avea așa ceva). Pentru Mariana Juster, casa însemna întâi și întâi bucătăria. Ea descrie cuhnia cu aceeași precizie și intuiție cu care Balzac obișnuia să descrie, pe pagini întregi, ca un maniac, mobilierul din dormitorul familiei Grandet:

«Pe vremuri, cuhnia era o încăpere mare, cu vatră pentru încălzit și gătit. Vatra din zid, și ea mare, cu plită din fontă, încălzită cu lemne, avea și un cuptor adânc, încins tot cu lemne. Pe plita mereu văcsuită spre a fi curată și pe rotițele care uneori se scoteau spre a mări suprafața intensității căldurii se găteau bucatele. În cuptorul care consuma multe lemne, ce se închidea cu porțile grele de fontă, se coceau pâinile și cozonacii. Tot în zidul vetrei se mai afla și o rolă pentru încălzirea bucatelor sau pentru copturi mai mici. Puțin mai jos, acolo unde se colecta cenușa, se afla o mică ocniță. Acolo, la căldurică, pe un colț de macat, se lăfăia mâța. Sprijinit de vatră stătea cleștele de cărbuni și vătraiul, unealtă în formă lunguiață cu lopățică, pentru a scormoni jarul din cuptor. În frigu-roasele ierni din nordul Moldovei, familia își petrecea mai tot timpul în jurul vetrei. Zidul ei emana o căldură constantă și plăcută. "Vatra" în limba vorbită este o noțiune asociata cu: acasă, cămin, loc de baștină, loc drag, loc al familiei. Expresia "lăsat la vatră" este un exemplu concret în care eliberarea din militărie înseamnă întoarcerea acasă, la vatră.

Uneltele trebuincioase vetrei, atât de des utilizate, au intrat și ele în expresii curente ca: "Trai pe vătrai", care vrea să spună viață ușoară, lipsită de griji, unde-i cald și bine, în timp ce "trai cu vătrai" înseamnă certuri, viață agitată, dureri, lovituri, supărări.

În cuhnie mai era o laviță acoperită cu scoarțe vărgate sau cu împletituri din cordele, pe care se odihnea din când în când gospodina sau cei ai casei. De o ramă mare fixată pe perete, un fel de blidar, atârnau cănuțe și ulcele. Paharele se înșirau într-un dulap cu rafturi, iar farfuriile, străchinuțele, tacâmurile, linguroaiele de lemn, toate la un loc, în partea de dinăuntru a dulapului. Pe perete mai atârna o lampă de iluminat cu petrol și fitil. Lampa avea un burlui (așa-i spunea la noi) din sticlă, care se afuma și pe care a doua zi gospodinele se sminteau curățindu-l. Alături de bucătărie se afla cămara unde se țineau toate proviziile în borcane și putinele, precum și alte unelte ale gospodăriei.

Casa părintească ... avea camere mari și înalte, intrări bine fortuite, cu obloane grele din fier, acareturi și două cuhnii spațioase, una de iarnă și una de vară. Cel mai bine mi-amintesc de cuhnia de iarnă, unde ne petreeeam mai tot timpul anului. Era caldă și avea o vatră uriașă. În partea de sus a vetrei se afla o nișă încăpătoare, unde se putea dormi pe vremi de vijelii, când crivățul uruia în hogeag. Aici era însă locul nostru de joacă, pe când mama se îndeletnicea cu specialitățile ei culinare. Îmi stăruie încă și acum în nări mirosul nemaipomenit al tocăniței dulci, numită în idiș *Esigfleiș,* cu carne de pui, cu sos din oțet aromat, dulceață de vișine și stafide.

Tot în cuhnia caldă, în serile lungi de iarnă, mi-o amintesc pe vecina noastră, tante Ruhl, care venea să stea la taifas cu mama. Ea împletea, cu cinci iglițe, ciorapi din lână albă țigaie. Mama ne tricota flanele groase. Amândouă puneau lumea la cale, căci așa e lumea de când e lume... Când ne vedeau trăgând cu urechea despre cu-

tare cutărică din târg, o întorceau pe idiş. Ele însă nu ştiau că idişul de mult nu mai era un secret pentru mine!

Cel mai fermecat loc din casă mi se părea cămara de lângă cuhnie. Avea ceva straniu, o varietate de provizii alimentare divers colorate, mirosuri, forme. Pe rafturi se înşiruiau borcane de diferite mărimi cu diferite dulceţuri (ah, ce bune erau!), cu magiun de perje, cu conserve de vinete, cu gogoşari, roşii marinate, chipăruşi umpluţi cu varză, borcane cu jumeri de gâscă. De-a lungul pereţilor stăteau putinelele cu varză murată, harbujei muraţi, brânză de Moldova frământată, făină de mălai, de grâu şi grăunţe de păpuşoi pentru păsările din curte. Iarna stăteau zgribulite în poiată, nu aveau ce ciuguli în zăpadă.

În cuhnia de acasă se mai aflau multe alămuri care străluceau ca aurul chiar şi la flacăra lămpii. Tare le mai freca mama cu "sidol". Pe perete, în faţa mesei rotunde, erau agăţate două sfeşnice în formă de "S". Nu aveau funcţie rituala pentru vineri seara, ci un surplus de lumină pe lângă lampă. Pe masa de la bufet stăteau piuliţa şi râşniţa pentru măcinat boabele de cafea. Străluceau ca soarele în mijlocul verii. În piuliţă, mama mă punea să strivesc scorţişoara şi nucile, dar eu, din neatenţie, loveam doar metalul făcând un zgomot asurzitor. "Aiee-ee, farklopst mir dem kop!" ("Ah, îmi baţi în cap!"), striga mama la mine, smulgându-mi pisălogul din mâini. Cât despre măcinatul cafelei, aceasta era treaba bunicii; când se repezea la noi, cu şalul pe spate, să-şi dezmierde nepoţii, râşnea şi cafeaua!

Pe pereţii bucătăriei se aflau broderii lucrate de mama, pe teme specifice locului. Mi-amintesc o pânză albă, brodată cu fir albastru, închipuind o femeie mânuind nişte cratiţe, iar mai jos, pe tot spaţiul, însemnată următoarea povaţă: "Fripturică, cozonaci, bărbăţelului să-i faci!"»

Pentru mine şi dumneata, jocurile favorite erau şotronul şi leapşa pe ouate, iar când aveam voie de la părinţi să ieşim pe maidan cu mingea de cârpă, eram fericiţi. Pentru Mariana Juster, jocul preferat era s–o ajute pe maică-sa la bucătărie, iar maidanul copilăriei avea un nume: băcănia lui Leiba Ţalic, printre măsline negre, smochine şi roşcove:

«(De Shavuot) Îmi plăcea s-o ajut pe mama. Ea pregătea ulcelele cu smântână şi străchinuţele cu brânză pe care le ducea în beci. Eu agăţam pe pereţi crenguţe de salcie sau crenguţe din tufişuri, ca simbol al vegetaţiei care acoperise muntele Sinai în momentul revelaţiei Invăţăturii, Tora. Apoi mama mă trimitea la dugheana lui Mendole să cumpăr stafide şi drojdie. Nu-mi plăcea să mă duc acolo, pentru că domnul Mendole ma ciupea de obraji zicându-mi "Măriuca". În schimb, preferam băcănia lui Leiba Ţalic. Îmi plăcea foarte tare mirosul produselor "coloniale". Ele emanau izuri deosebite. În prăvălie se aflau butoaie cu măsline negre, brânză de Moldova în putinele, scrumbii în butoaie cu miros greu, scrumbii afumate înşirate pe o sfoară, saci cu făină, cu orez, cu roşcove, cu bulgări de sare, şiraguri cu smochine, stafide în săculeţe de pânză, curmale. Vai, dar ce nu era? Minuni pentru ochi şi nas. Ieşeam din prăvălie năucă.»

Pentru mine şi dumneata, cnişes este o prăjitură, aşteptată mereu cu nerăbdare în copilărie. Pentru Mariana Juster, ea constituie (ca şi *madelena* lui Proust) un prilej de a evoca întâmplări din trecut, inclusiv poveşti grozave cu haiduci şi primejdii de moarte:

«Bucuroasă de oaspeţi şi mai ales de reuşita extraordinarei ei idei de a ne omeni cu *cnişes*, Tante a început a ne istorisi o poveste miraculoasă cu nişte cnişes. "S-a întâmplat odată, demult, când vestitul tâlhar, dar şi haiduc, Coroi, îşi făcea mendrele prin pădurea cea mare şi adâncă. Jefuia la drumul mare, ucidea împreună cu fârtaţii săi. Se zicea că prada o împărţea săracilor din sat. Era straşnic de rău, junghierul său nu ierta pe nimeni.

Umbla travestit ca ţărancă bătrână, se ascundea în adâncul codrului şi potera nu putea să-i dea de urmă. Răsărea din codru în plină amiaza sau noaptea pe întuneric beznă. Oamenii târgului şi ai satelor din jur erau îngroziţi de frica întâlnirilor cu el.

Într-o noapte geroasă de iarnă, când luna strălucea în mii de steluţe în omăt, *man* Zeilig trebuia să se întoarcă de la iarmarocul din Botoşani, unde vânduse multe pielicele. Ştiam că va veni îngheţat şi înfometat. M-am apucat să fac *cnişes*.

Am fiert cartofi, i-am terciuit, am adăugat faină, două ouă, puţină sare şi piper, apoi am frământat conţinutul ca pe un aluat. Am făcut cocoloaşe mari, umplute cu ficat şi jumări de gâscă. Le-am turtit cu palma şi le-am prăjit în untură pe ambele părţi, ţinând seama să nu se ardă. Toate cantităţile după ochi... cât cuprinde! Le-am ţinut la rolă, ca *man* Zeilig să le savureze calde.

Dar n-apuc bine să pun masa, că iată bocaneşte cineva în uşă. Cum mi-era frică să deschid, bubuiturile în uşă se înteţeau. M-am speriat tare de tot.

– Deschide, madamă, că dacă nu, năpustesc şi fără voia dumitale. Când am deschis uşa, a năvălit cu sălbăticie Coroi şi tâlharii lui. Aveau chipurile aprige de răufăcători cu jungherele în mâini.

– Unde-i jupânul? Dă-ne banii toţi pe care-i ai! Dacă nu, te tăiem! Hai, hai nu mai sta, scoate punga! Nu te boldi la noi! Nu bulbuca ochii!

– Nu am bani. N-avem bani. Lăsaţi-mă în pace!

– Vine jupânul acasă, o vrea, nu o vrea, cu jungherul în coaste va scoate chimirul. Îl aşteptăm... Iaca, amu-amu vine cu burduhanul plin!

Eu atunci m-am rugat în gând lui Elohim să-l oprească undeva pe Zeilig al meu. Dumnezeu mi-a ascultat ruga. Pe drumul întroienit, deodată caii s-au proptit pe picioarele dinapoi şi n-au mai vrut să tragă sania. Cât s-a opintit, cât i-a biciuit, cât i-a luat cu duhul blândeţii, caii nu şi nu. Dumnezeu i-a ţinut în loc. Dar Zeilig al meu credea că vor rămâne acolo în ger până vor deveni stane de piatră. Într-un târziu, *Eloim*-ul nostru bun l-a pus din nou pe drum şi l-a trimis acasă la mine.

În timpul ăsta, le-am spus tâlharilor:

– N-am bani, zic, dar poate pofţiţi nişte *cnişes*. Sunt foarte bune. Veţi fi fiind flămânzi la ora asta de sară! Poftiţi, poftiţi!

Tâlharii au poftit la *cnişes*, s-au lăcomit la ele, înfulecându-le pe toate, două câte două. Când *cnişes*-urile s-au mântuit, Coroi, cu chipul lui aprig, le-a dat semn de plecare. A şuierat o dată, că toţi varvarii lui s-au bulucit afară în noapte. Aşa l–am izbăvit pe omul meu, care a venit viu şi nevătămat acasă.»

Hotărâtă să evoce, ca într-un document cu valoare testamentară, timpul şi spaţiul copilăriei sale, Mariana Juster avea la dispoziţie o mie de posibilităţi: dramele familiei şi loviturile istoriei, spaimele legate de viitor şi amorurile de început. Şi atâtea şi atâtea altele care marchează viaţa omului normal.

Ea a ales, dintre toate trăirile sale, pe acelea legate de universul gastronomic al vieţii. E un pariu riscant; şansa de a evoca pe această cale o lume întreagă fiind de 1 la 50.000.

A câştigat.

(Continuare la "Dicţionar…", în numărul viitor)

CALENDAR

Decembrie

1 decembrie s-a născut Ieronim Şerbu (1911)
3 decembrie s-a născut Victor Nămolaru (1923)
6 decembrie s-a născut Esther-Elena Tacciu (1933)
6 decembrie s-a născut Heddy Löffler (1911)
6 decembrie s-a născut Noemi Pavel (1972)
7 decembrie a murit Clara Haskil (1960)
8 decembrie s-a născut Toma George Maiorescu (1928)
9 decembrie s-a născut Tania Lovinescu (1924)
9 decembrie a murit Ieronim Şerbu (1972)
11 decembries-a născut Paul Kornfeld (1889)
12 decembrie a murit Iacob Gropper (1966)
12 decembrie a murit Felix Aderca (1962)
12 decembrie a murit Semilian Solomon (1968)
14 decembrie s-a născut D. Solomon (1932)
14 decembrie s-a născut Sanda Radian (1929)
15 decembrie s-a născut Tudor Steriade (1926)
17 decembrie a murit A. G. Vaida (1963)
18 decembrie s-a născut Ilarie Voronca (1903)
18 decembrie s-a născut Victor Bârlădeanu (1928)
19 decembrie a murit Mircea Gorun (2000)
20 decembrie s-a născut Israil Bercovici (1921)
22 decembrie s-a născut Virgiliu Monda (1898)
23 decembrie s-a născut Albert Poch, caricaturist (1930)
25 decembrie s-a născut Mihai Stoian (1927)
25 decembrie s-a născut I. Fântânaru (1924)
25 decembrie a murit Tristan Tzara (Sami Rosenstock) (1963)
25 decembrie s-a născut Horia Deleanu (1919)
25 decembrie a murit Idel Segal (1998)
26 decembrie s-a născut Rodica Grindea (1945)
27 decembrie s-a născut Tudor Vianu (1897)
28 decembrie s-a născut Moris Rosenfeld (1862)
29 decembrie a murit Sergiu Dan (1976)
29 decembrie s-a născut Petre Iosif (1907)
30 decembrie s-a născut Ana Lengyel-Livshits (1922)
31 decembrie s-a născut Jean Grosu (1919)
31 decembrie s-a născut Dinu Hervian (1913)
31 decembrie s-a născut Nell Cobar (1914)

Erată

La nr. 272, pag. 9, col. I, explicaţia la fotografie a apărut greşit. În loc de Richard Goldstone (tipul super-kapo cu faimosul Raport) se va citi Efraim Halevy.

Cerem scuze cititorilor pentru greşeală şi, mai ales, lui Efraim Halevy (fost şef al Mossadului) pentru jignirea cumplită pe care, fără voia noastră, i-am provocat-o.

AL. MIRODAN

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Poșta Dicționarului

Dr. Leon Volovici, istoricul literar din Ierusalim, trimite "Dicţionarului" textul de mai jos, intitulat "Mihail Sebastian – ultima mărturie". Astăzi, când se discută aprins (iarăşi şi iarăşi) despre autorul "Jurnalului", documentul descoperit mai nou de Volovici are parcă o rezonanţă cu totul specială.

«În arhiva regretatului scriitor şi ziarist S. Schafferman (depusă la Centrul de Studiere a Istoriei Evreilor din România, de la Universitatea Ebraică) se află şi o bogată corespondenţă purtată cu intelectuali din România şi din exilul românesc. Unul dintre cei mai constanţi corespondenţi e avocatul Ionel Lazaroneanu, prieten încă din anii tinereţii lor brăilene, pe când S. Schafferman semna în presa din România cu pseudonimul S. Pătorescu. Lazaroneanu era şi un literat amator, nu lipsit de talent, mai ales ca autor de epigrame. A scris şi o piesă de teatru, "Unu la sută fatal", reprezentată în 1948. Dintre cunoştinţele comune pomenite în scrisori, de regulă brăileni, nu lipseşte, fireşte, Mihail Sebastian, mai ales că Schafferman era rudă prin alianţă cu autorul "Stelei fără nume". Silvia Schafferman, soţia lui, era vară cu Sebastian, menţionată şi în Jurnal, cu prilejul vizitelor lui de familie, la Brăila. De altfel, cum se ştie, fiul ei, Bazil Schafferman, e cel care a reuşit, în anii '60, să scoată din România cele nouă caiete ale Jurnalului.

Mă opresc acum la cea mai dramatică însemnare din scrisorile lui Lazaroneanu – relatarea întâlnirii cu Sebastian cu câteva ore înainte de accidentul fatal. La aproape două decenii după acea întâlnire (scrisoarea e din 3 august 1964) amintirea e încă dureroasă şi vie, relatată cu o emoţie neatenuată de trecerea anilor.

Nu l-am cunoscut – nu știu dacă nu ți-am spus-o cumva – decât în ziua morții lui. Cunoștința mea cu el are o nuanță tragică și adeseori mă gîndesc la acea zi cu o strîngere de inimă, și-mi spun că dacă aș fi fost mai intransigent, poate că Mihail Sebastian m-ar fi înjurat, dar ar fi scăpat cu viață... Mai bine să-ți spun cum a fost.

Asta s-a întâmplat la sfârșitul lunii mai 1945 – nu pot preciza ziua, cred că era 29 sau 30 mai (era 29 mai. L.V.). Aveam la Tribunalul Ilfov secția II civ.cor., un proces, nu mai știu al cui. Ceea ce știam sigur – și știa și clientul – era că vom pierde procesul. De asta și voiam să mă judec de la primul termen. Procesul era pe la coada listei, eu mai aveam treabă și la alte secții, și-mi căutam adversarul ca să convenim ora de judecată. Pe când fumam în fața sălii de ședință, s-a apropiat de mine un tânăr foarte cunoscut ca figură, cu niște sprâncene ridicate a mirare și zâmbind numai în colțul gurii :

– D. Lazaroneanu, nu? Eu sunt adversarul... Mihail Sebastian... brăilean și eu.

– Știu că ești brăilean, dar mai știu că ești și un strălucit literat. Mă bucur că îți pot strânge mâna pentru "Steaua fără nume". Piesa este o încântare !

Sebastian, lăsând tonul profesional mi-a spus cald:

– Sunt mișcat, nu atâta de laudă cât de căldura cu care ai spus-o... Am o rugăminte... un termen!

– De ce, d-le Sebastian? Știi bine că-l câștigi...

– Și ții dumneata să-l pierzi neapărat azi? a glumit el.

– Da. N-are nici un rost să-l prelungesc inutil...

– Bine, dar eu am treabă. Trebuie să plec! Deschid un curs și nu pot nici măcar să întârzii, necum să lipsesc...

– Nu te supăra, dar nu ne judecăm. Cinci minute pledez!

– D-le Lazaroneanu, a spus el după o mică pauză, dacă vrei să cred că într-adevăr mă prețuiești, dă-mi amânarea.

M-am uitat lung la el, ne-am zâmbit unul altuia și i-am spus :

– Cere dosarul!

– Îți mulțumesc de două ori: o dată pentru amânare și a doua oară pentru ceea ce mi-ai confirmat prin amânarea dată. La revedere, scuză-mă, dar sunt extrem de grăbit.

Ne-am strâns mâinile scuturându-le și ne-am promis o revedere ca să vorbim de "Brăila noastră".

Când, pe la trei după-masă, Cocuța, nevasta lui Mircea Ștefănescu, mi-a telefonat: "Ai auzit? A murit Mihail Sebastian. L-a omorât o mașină!" – am înghețat. Am simțit un fior rece prin șira spinării, mi s-au încleștat fălcile, n-am putut să articulez nici o vorbă și am închis telefonul. Desigur că și-a dat seama ce impresie teribilă mi-a făcut vestea, dar nu putea să știe de ce! Și eu mă tot întrebam: De ce mi-a telefonat tocmai mie? (cu toate că telefonase cu siguranță și altora). Vestea am primit-o ca o imputare: "Vezi, ai făcut pe amabilul și l-ai lăsat să se ducă la moarte!"

Judecând la rece, nu știu dacă reținându-l s-ar fi schimbat ceva.

Cred că ar fi lăsat procesul baltă... Mă gândesc și la vorba populară: "parcă îl trăgea ața la moarte."

❖

Carol Isac, ziaristul și cronicarul literar de la moartea căruia s-a împlinit nu de mult un an, a fost (ceea ce nu se știe îndeajuns) și un valoros om de teatru. Prof. Constantin Călin, din Bacău, care a cunoscut bine activitatea de secretar literar a lui Carol Isac la teatrul din orașul lui Bacovia, ne-a trimis câteva rânduri despre acest subiect. E o mărturie și un document.

Textul de față l-am primit prin bunăvoința altui publicist băcăuan, Roni Căciularu, căruia îi mulțumim.

«Calitatea dominantă a lui Carol Isac (1929-2008) era curiozitatea. Calitate naturală, întreținută însă constant de mediul în care și-a desfășurat activitatea patru decenii: Teatrul de Stat din Bacău. Secretar literar (unul din cei mai longevivi în branșă), el era interesat de ceea ce scriau dramaturgii dincolo mult de posibilitățile de cuprindere în repertoriul instituției de spectacole pe care o slujea. Meseria aceasta nu-i prea vizibilă. Prin urmare, nici directorii teatrului, nici actorii, nici celălalt personal nu știau cantitatea lecturilor pe care le făcea în cămăruța sa situată la capătul unui culoar. Repertoriul unei stagiuni era, în medie, de opt piese. Carol Isac citea, în intervalul amintit, de zece ori mai multe, din biblioteci, cerute de la autori sau ofertate de ei. Teatrul avea și un comitet de lectură, în care nu o dată se nășteau dezbateri încinse, ce plecau de la puncte de vedere inadecvate, căci unii din membrii lui citeau piesele ca pe oricare altă literatură. Interveneau cu "păreri" și "opinii", "concluzii" și activiștii de la Partid sau de la Comitetul de Cultură. Răbdător, Carol Isac asculta, nota, zâmbea, apoi lua cuvântul și-și asuma "propunerea", demonta prejudecăți și demonstra cum trebuie înțelese lucrurile din unghi teatral. A purtat sute de asemenea "războaie de uzură". Nu le-a câștigat pe toate, dar, în numeroase cazuri, răspunsurile lui s-au dovedit rezonabile și s-au impus. Pentru mulți autori, el a constituit un sprijin și o șansă. Lui i se datorează, pe scurt spus, o mare parte din repertoriul de patruzeci de ani al teatrului băcăuan și în ce a avut remarcabil și în ceea a avut imputabil. A ales mereu însă ținând seama de posibilitățile trupei și de gustul publicului, înclinat, credea, spre comedie, căruia i-a făcut, din când în când, concesii.

Largă, orientată către toate azimuturile, aș putea zice vastă, curiozitatea lui Carol Isac nu se mărginea la noutățile din domeniul literaturii dramatice. Ea era o formă de neliniște existențială, pe care am întâlnit-o la foarte puțini inși, întâmplător sau nu, majoritatea evrei. Îl interesa, firește, ce se întâmplă în provincia noastră, dar și pretutindeni în lume. Suferea de o imensă foame de ziare și reviste. În Bacău, aceeași "boală" o mai aveau doi actori, Mișu Rozeanu și Florin Gheuca; eu eram al patrulea. Toți maniaci. Cel puțin Gheuca, exemplul extrem, trepida să pună primul mâna pe publicațiile despre care auzise la vreo "revista presei" că au "ceva tare", eventual un "cui" contra cuiva, "persoană importantă", ori o "șopârlă". Se scula cu noaptea în cap ca să fie prezent la descărcarea lor din vagonul poștal și dacă rata acest moment făcea, fluturând cu sine o sacoșă, turul tuturor chioșcurilor unde i se spunea (câteodată spre derută, ironic) că au fost repartizate. Își freca mâinile de bucurie, ca un copil în fața platoului cu prăjituri, când le descoperea. Nu mai zic în ce fel se emoționa la primirea unor reviste din străinătate și cât jubila! Un "Le Figaro" sau un "Le Canard enchaîné" îl îmbătau ca o butelie de "Petrus". Defectul lui era, însă, egoismul. Se lăuda cu "beția" fără să-ți lase vrei picătură. O dată ce intra în posesia "mărfii", o parte o "strica", decupând ceea ce se potrivea cu preferințele lui, o parte o păstra în chip de colecție. Imprumuta rar, cu condiții agasante, de cele mai multe ori doar limitându-se la a ți-o arăta în propria-i casă. De asemenea un tip insațiabil, vorace, când venea vorba de presă, Carol Isac era totuși mai apropiat de figura clasică a colportorului, discret și generos. Plăcerea lui nu era de a avea, ci de a ști. Primea ziare și reviste din varii surse, dar nu ezita să le împrumute și altora. Expedia sau returna totul prin curiera teatrului, care, sigur, nu bănuia ce conțin plicurile cu mențiunea "urgent" ce le ducea și le aducea. Carol Isac era un cititor harnic: citea repede, asimila repede, înțelegea repede și corect. Metabolismul lui intelectual a fost sănătos până la sfârșit. Spre deosebire de Gheuca, actorul de comedie preocupat aproape exclusiv de umor, Isac viza diversitatea; reținea și o glumă, dar cel mai mult date despre oameni și lucruri. De la el aflai cu un ceas mai devreme de un interviu, de un articol, de un pamflet sau de o notiță cu ceva incitant. Politica nu intra între subiectele sale predilecte; discuta, cu oarecare aprehensiune, doar despre așa-numitele "schimbări organizatorice" și, evident, despre consecințele lor asupra culturii.

Carol Isac nu aparținea, cum s–ar putea deduce, categoriei "criticilor orali", de care îndeosebi provinciile nu duc lipsă niciodată, cei care știu pentru a trăncăni și nu lasă urme. El dorea, din contra, să transmită altora, cât mai durabil, cunoștințele sale. Deși lucrător în teatru, principala sa vocație era de publicist, – publicist universal, asi-

duu, cu frecvenţa deasă a semnăturii. A colaborat, cu numele întreg sau numai cu iniţiale, la ziarul judeţean "Steagul roşu" (devenit de la sfârşitul anului 1989 "Deşteptarea"), la "Ateneu", "Cronica", "Tribuna", "Contemporanul", la "Caietele Teatrului Bacovia" (pe care le-a îngrijit), la almanahuri etc. De obicei, scria uşor: informativ, comprehensiv, pozitiv, fără subtilităţi inutile, fără accente de personalitate, fără stridenţe în exprimare; confortabil atât pentru sine, cât şi pentru cititor. Circa şaptezeci la sută din scrisul său a rămas în paginile ziarelor şi revistelor. Dacă ar fi adunate, la cele trei volume tipărite până la plecarea din România s-ar putea adăuga încă vreo cinci-şase, cu lucruri ce-i drept mărunte, dar preţioase sub aspect documentar. Inevitabil, bilanţul relevă şi posibilităţi pe care nu le-a valorificat deplin: de pildă, pe cele de monografist. Pentru el însă, atracţia publicisticii curente, pasiunea pentru cotidian au fost mereu mai mari. Unii ar putea să-i reproşeze "risipa", însă, din câte cunosc, n-a regretat-o.

Curiozitatea e întotdeauna, în doze variabile, infidelitate şi loialitate. La Isac sentimentul din urmă a făst preponderent. Curiozitatea sa pleca de la cercul cunoscuţilor către orizonturile lumii şi se întorcea mereu la el. În scrisorile pe care mi le–a trimis după stabilirea în Israel a manifestat continuu curiozitate faţă de munca şi viaţa foştilor prieteni şi colegi. Păstrând neştirbită această dispoziţie, ulterior, cu ajutorul televiziunii şi internetului, ajunsese să ştie mai bine decât mine ce se întâmplă în oraşul pe care îl părăsise, dar de care nu se rupsese. Mai sentimental şi mai ataşat decât îl bănuiam, se bucura şi se întrista de evoluţia unora sau a altora. Din păcate, nu i s-a răspuns în acelaşi mod, lucru care l-a mâhnit. Eu însumi i-am rămas dator cu nişte răspunsuri.»

A apărut
Al. Mirodan:
Dicţionarul Neconvenţional
vol. III (G.H.I.)

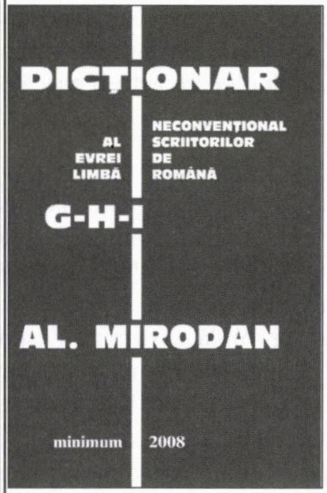

Gad, Gane, Gaster, Genunchi, Giordano, Gorun, Grafitti, Gras, Graur, Greşeală, Grindea, Grossu, Grunea, Gurian, Har, Harakiri, Hăis, Hérold, Hiena, Horodniceanu, Iacob, Iacobsohn, Iancu, Ianoşi, Ignoranţă, Ilian, Inadmisibil, Incalificabil, Infarct, Invidie, Iosifescu, Irineu, Ironie, Isac, Iser, Isterici, Iureş, Iszak.

❖

«O carte minunat scrisă. Stilul lui Mirodan te cucereşte, te incită, te dinamizează.»
(Eugen Campus - "Minimum")

«Mirodan, ţi-am citit "Dicţionarul", care nu mai e dicţionar, fie şi neconvenţional, este literatură... Am terminat lectura cu sentimentul straniu că m-am reîntâlnit cu familia mea.»
(Dorel Dorian - "Realitatea Evreiască")

«O sărbătoare pentru noi.»
(Prof. Andrei Strihan - "Jurnalul săptămânii", Tel Aviv)

«Ne cucereşte 100%. Ne farmecă. Ne dă gata.»
(Zoltan Terner - "Jurnalul săptămânii")

«După o noapte nedormită, am avut senzaţia că am lecturat nu un dicţionar, ci un roman. Un roman epopeic cu sute de personaje. Un roman captivant din lumea Israelului de limbă română.»
(Uly Vălureanu - Agenţia Isropres, Haifa)

Volumul poate fi procurat trimiţând un cec de 150 şekeli (Israel) sau 40 euro (Europa) sau 50 dolari (SUA şi celelalte ţări) pe adresa:
Minimum, P.O.B. 11472
Tel Aviv 61113

IOSEF EUGEN CAMPUS

Andrei Strihan: The Same Play, Different Masks

O carte monumentală, condensând activitatea unei vieţi întregi, închinată teatrului, cronicii dramatice. Zeci şi zeci de cronici dramatice, filă după filă, de-a lungul anilor. La început, în România comunistă – între anii 1964-1977, urmărind spectacolele Teatrului Bulandra, Teatrului Naţional, Teatrului Comedia, Teatrului Mic şi Teatrului Giuleşti. Apoi, după stabilirea în Israel. în 1977, urmărind spectacolele la Habima, Cameri, Beit Lessin şi Karov.

În perioada din România, ia apărarea marilor directori de scenă români (Ciulei, Lucian Pintilie, Vasile Moisescu, etc.) împotriva rigorilor cenzurii comuniste şi scoate în evidenţă meritele marilor actori români (Radu Beligan, Octavian Cotescu etc.), ajungând să elogieze şcoala română de teatru: „teatrul românesc are o elită de directori, actori şi scenografi, care dovedesc iar şi iar că se pot înălţa la standardul celor mai reputate companii teatrale din lume." O laudă indirectă o aduce şi atunci când, vorbind despre inegalabilele posibilităţi artistice ale actriţei israeliene Lia König, spune: „toate aceste daruri pe care i le-a dat natura şi şcoala română de teatru".

În perioada israeliană, are de asemeni ocazia de a aduce elogii bine meritate, elogii cu atât mai relevante cu cât vin din partea unuia care a fost obişnuit să aprecieze realizările artistice ale unui teatru de înaltă calitate ca acel românesc: „Regret că nu am suficiente cuvinte pentru a putea exprima emoţia profundă pe care au provocat-o aceşti doi magicieni ai scenei (n.n. Lia König şi Shlomo Bar Shavit) în cele 65 de minute ale performanţei lor. Fiecare moment, fiecare scenă este un model de perfecţiune estetică şi de îndemânare actoricească".

❖

Doctor în filozofie (estetică), Andrei Strihan depăşeşte adesea nivelul unei simple cronici teatrale de întâmpinare, abordând probleme de teorie literară.

Aşa, de pildă, vorbind despre mult discutata problemă a importanţei textului dramatic, a directorului de scenă şi a actorului. O falsă problemă, afirmă Strihan. „Importanţa primară a textului? Supremaţia direcţiei de scenă? Prioritatea actorului? Falsă dilemă estetică". Cei trei factori, afirmă Strihan, intră în spectacol cu prerogativele unor arte creative egale. Aceasta decurge din legile interne ale teatrului cere respinge orice excrescenţă egocentrică a uneia din componente."

Tot aşa când vorbeşte despre cele două modalităţi de punere în scenă: modalitatea conservativă care se bazează pe tradiţie, pe formă, acum acceptată de public, a înscenării inţiale, devenită „clasică". A doua modalitate, cea modernistă, inovatoare, căutând şi accentuând o nouă interpretare „ la zi".

Amândouă modalităţile sunt acceptabile, rodnice. Se pare că, totuşi, într-o oarecare măsură, Strihan înclină spre cea de a doua. Sugerează şi o justificare. Opera mare, „clasică", se caracterizează prin durată, deci prin valenţele de viitor ale mesajului lor.

❖

Ceea ce izbeşte în activitatea lui Strihan este conscvenţa, principialitatea.

Odată ce a stabilit că legile interne ale teatrului resping excrescenţa unuia din factorii constituenţi, examinează şi judecă spectacolul în funcţie de coordonarea componentelor, ce trebuie să constituie o unitate armonioasă.

Aşa se întâmplă, constată el mulţumit, în piesa lui Buchner "Leonce şi Lena", montată de Liviu Ciulei. „Aci, textul, direcţia de scenă, scenografia, actorii, costumele renunţă la micile lor ambiţii autarhice, devotându-se cu pasiune imaginii integratoare a spectacolului".

Un element component, considerat izolat, poate fi interesant, reuşit. Dacă el nu se încadrează ansamblului, imaginii integratoare, trebuie respins. Ce nu foloseşte întregului, strică – afirmă Strihan.

ZISE...

"Eu ştiu engleza, o simt în mine. O mai repet puţin, cam o lună, şi gata".

(Gigi Becali, patronul echipei de fotbal "Steaua", deputat european; dintr-o declaraţie făcută ziariştilor români de la Bruxelles în legătură cu activitatea lui în cadrul Parlamentului European; 2009)

... ŞI-N ADÂNC SE SCUFUNDĂ

(CU ACCENTUL PE Ă)

❖

Am descooperit cu bucurie, în Strihan, un tovarăş de idei. Ca şi mine în critica literară, şi el se împotriveşte arbitrariului, crede că avem datoria să căutăm cu persistenţă advărul, şi că suntem capabili să-l descoperim, bineînţeles cu limitările şi şovăielile, cu greşelile aproape inevitabile.

El recomandă directorului de scenă să studieze cu atenţie textul, să nu se lase înşelat de aparenţe.

La o lectură grăbită, textul piesei "Meteorul" de Dürrenmatt pare să ofere argumente justificând o tratare tragică a piesei. Dar alte argumente par să pledeze pentru o tratare comică, o tratare bazată exclusiv pe situaţii şi cuvinte. Directorul de scenă Valeriu Moisescu, citind cu atenţie, a evitat posibila capcană. El are meritul că a descifrat cu precizie că în această piesă „comicul se află numai la începutul unui proces care trebuie să sfârşească în tragedie".

❖

Demn de relevat este faptul că Strihan rămâne ferm pe poziţiile sale principiale. Nu trece cu vederea scăderi, chiar dacă e vorba de directori de scenă celebri. În montarea "Scrisorii pierdute" pe scena Teatrului Bulandra, Strihan relevă un defect serios. Piesa lui Caragiale nu este atât o comedie de caracter, cât o satiră politică. Ori, "în spectacolul lui Ciulei, tocmai tabloul politic este neclar".

❖

Cercetarea critică a textului dramatic este făcută cu seriozitate şi pricepere.

Aşa ajunge Strihan să ducă o adevărată campanie pentru reconsiderarea pieselor lui Cehov (în special "Livada cu vişini") văzute drept drame, când de fapt sunt comedii (a spus-o clar şi Cehov!)

Interesantă este şi analiza teatrului absurd al lui Eugen Ionescu, folosindu-se ca documentare studiul lui Martin Esslin, un interviu luat de Claude Sarraute lui Eugen Ionescu în 1960 şi un fragment autobiografic semnificativ: "Pe strada mea, într-o zi mohorâtă de noiembrie, cete de legionari, întrupând toată bestialitatea şi întreaga stupiditate nemărginită a omului şi a cosmosului, mărşăluiau cântând un cântec despre venin şi fier: figuri de fiare infierate şi înlănţuite. Dacă te uitai la feţele lor, aşa de asemănătoare una cu cealaltă, erai sigur că de fapt toţi erau o aceeaşi faţă multiplicată. În timp ce ei mărşăluiau, noaptea, iadul s-a lăsat asupra oraşului. Dar, în acelaşi timp, erai convins că, acolo unde ei nu erau, strălucea lumina. Însă, vai, ei se împrăştiaseră pretutindeni. I-am găsit în Franţa, în uniformele miliţiei lui Darnand".

Strihan conchide: "Rinocerii nu sunt, aşa cum ai fi înclinat să crezi, un simbol, ci o metaforă vizuală, creată pentru a făuri un echivalent artistic, cât mai apropiat posibil, pentru fenomenul social corespunzător. Rostul acestei metafore e să creeze o fantastică imagine scenică de mare putere sugestivă."

Cu dreptate subliniază Strihan filiaţia Caragiale-Ionescu. Aminteşte spectacolul curios dar sugestiv în care directorul de scenă Moisescu prezintă cinci schiţe de Caragiale şi "Cântăreţa cheală" de Ionescu. Apropiere spaţială relevând o apropiere mai adâncă. Strihan marchează explicit: "Acolo unde Caragiale se opreşte, continuă Ionescu".

❖

Monumentalul volum, care adună laolaltă cronicile scrise de Strihan la Bucureşiti şi apoi la Tel Aviv, ne îngăduie să distingem mai clar şi mai deplin profilul literar impunător al lui Andrei Strihan. Plecăciune.

MAMAIA

מאמאיה

Restaurant

românesc

Grătar – pescărie

Aer condiţionat, ambianţă plăcută,
serviciu conştiincios, preţuri moderate.

Deschis zilnic între orele 12-24.
Vă rugăm a rezerva locurile prin tel. 523-7784

Vorbim şi româneşte.

Cei care vin cu acest anunţ vor fi serviţi cu un pahar de vin de calitate la bar

TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

PRIMIM LA REDACȚIE

● CĂRȚI ● REVISTE ● ȘI ● SCÂNTEIERI ● DE ● GENIU ●

Avram Croitoru
Pe firul amintirilor
Comvorbiri; coperta: A. Poch; Cuvânt înainte de Dorel Dorian; ed. Hasefer, București, 2009

- Omul cu "Fonoteca de Aur"
- Hero Lupescu a văzut-o pe Viorica Agarici
- Atenție! Vin partizanii geometriei neeuclidiene!

Una din cărțile cele mai miezoase, doldora de viață și non-plictisitoare din ultimii ani. Autorul ei, ziaristul Avram Croitoru, este creatorul "Fonotecii de Aur", cuprinzând interviuri cu mai toată floarea culturii evreo-române de azi. Pentru cititorul din 2009, cartea e o plăcere. Pentru cititorul din 2050, ea va fi o comoară de date despre epocă și personalitățile ei.

Vorbind mai de mult în "Minimum" despre autor, observam că "Avram Croitoru, creatorul "Fonotecii de Aur" de la București, știe la cine să intre în casă cu reportofonul. În nouă cazuri din zece, el găsește oameni nu numai cunoscuți, ci și interesanți, pe care îi trage de limbă, determinându-i să facă "mărturisiri complete".»

Aceste "mărturisiri complete" constituie meritul și specialitatea jurnalistului. Cum-necum (secret profesional), Croitoru reușește, cu aerul lui eminamente pașnic și inofensiv, să câștige încrederea interlocutorilor, determinându-i să joace cu cărțile pe masă; și să ne ofere, astfel, nouă, prilejul de a afla tot felul de lucruri neștiute, ba chiar nebănuite.

Aflăm, de pildă, de la pictorița Lena Constante (soția muzicianului Harry Brauner), motivul pentru care Mihail Sebastian stătea pe o valiză, trist, undeva prin munții Alpi:

«Să amintesc câte ceva despre prietenii noștri. În primul rând, despre Mihail Sebastian, care era un om tare drăguț, dar a avut de suferit în anii de prigoană. Lui îi plăcea să-și petreacă nopțile ascultând muzică clasică la radio. Când evreilor le-au fost confiscate aparatele, venea cu Harry la mine pentru transmisiunea concertului de duminică dimineața. Câteodată, Mihail venea și după-amiază să asculte muzică, in timp ce eu pictam în cealaltă cameră. Îmi amintesc că l–am întâlnit odată într-o gară din Elveția. Eram cu Harry. Sebastian stătea pe o valiză. Era tare trist. I se furaseră banii, așa că l-am împrumutat noi.

Era veșnic îndrăgostit, veșnic păcălit.»

Aflăm ce a văzut regizorul de operă Hero Lupescu în luna iunie a anului 1941:

«Reascult caseta pe care scrie: "Hero Lupescu – regizor de operă, profesor". Cu multă vervă – uneori cu amărăciune, alteori cu umor –, mi-a relatat o sumedenie de amintiri. Am ales câteva fragmente din convorbirea noastră.

– V-ați născut pe 17 iunie 1927, la Roman, oraș în care a trăit și Viorica Agarici, cea care avea să fie înnobilată ca "Drept al popoarelor". În 1941, când această femeie curajoasă i-a omenit pe evreii aflați în "Trenul morții", dumneavoastră aveați 14 ani. Ce vă amintiți?

– O să vă fac o mărturisire despre care nu am mai vorbit niciodată, dar care m-a marcat pentru toată viața. Tatăl meu, care era funcționar și cantor (el însuși era fiu de cantor), a fost luat de acasă de către jandanni, într-o noapte. Ducându-mă să-l caut, am aflat că în gară au fost trase vagoane din care se descărcau morți. Acolo am văzut-o pe Viorica Agarici, binecuvântat să-i fie numele, venind cu căldări de apă și pâine pentru ca să le dea evreilor din tren. Peste tot – jandarmi. Ochii copilului de 14 ani vedeau cu groază cum morții erau descărcați din vagoane, puși într-un camion ce pleca spre cimitir. Această treabă era făcută de evrei aduși cu forța. La fel ca și cei care săpau groapa comună. După trei-patru zile, apare tata acasă, tras la față și cu părul complet albit. Abia după câteva zile tata a fost capabil să ne spună că, printre cadavre, mai erau oameni care încă mai mișcau, iar în groapă se punea un rând de cadavre și unul de var. Nici acum, după atâția ani, nu pot uita ce am văzut și ce am auzit atunci. Și mă revolt când îi văd pe unii, fie ei chiar profesori universitari, că vin la TV să spună că regimul antonescian a protejat evreii. Eu știu ce s-a petrecut acolo. Am fost martor ocular.»

Aflăm de ce a ținut cu tot dinadinsul Haralamb Zincă să vadă cu ochii lui paltonul lui Nicolae Iorga:

«În prefața la "Și a fost ora H" mărturisiți că v-au trebuit cinci ani pentru elaborarea volumului. Cea mai recentă carte-document, apărută sub semnătura dvs. în anul 2000, se intituleaza "Noiembrie însângerat".

– Este vorba de "Dosarul răpirii și asasinării profesorului Virgil Madgearu și a profesorului Nicolae Iorga". Acțiunea de documentare am început-o încă din vara anului 1972 și am continuat-o cu tenacitate deși între timp lucram și la alte

cărți. Mai bine de 40 de volume au văzut lumina tiparului, iar eu nu conteneam să mă documentez în legătură cu monstruoasele asasinate comise de legionari. Am discutat cu familiile profesorilor, cu supraviețuitori protagoniști ai acelor evenimente, consultam din arhive dosare peste care se așternuse de mult praful.

Printr-o muncă migăloasă, atentă și îndelungată am reușit să elucidcz multe probleme. Să vă povestesc cum am lămurit definitiv câte împușcături s-au tras în Iorga. Dintr-un dosar rezulta că la Strejnic s–au tras șapte gloanțe. La un moment dat am crezut și eu în această variantă. Dar, într-una din zile am fost invitat la familia descendenților marelui cărturar. Trebuie să menționez că m-am bucurat de sprijinul Lilianei Iorga-Pippidi, al prof. univ. Dionisie Pippidi, al arh. Valentin Iorga și al dr. Mircea Iorga. Nepotul savantului, prof. Andrei Pippidi, a urmărit cu interes investigațiile mele. Să revin însă la ziua când, invitat fiind la familia Iorga, am întrebat dacă mai păstrează paltonul pe care l-a purtat savantul în ziua în care a fost asasinat. Îl aveau și mi l-au arătat. Sub privirile celor de față am numărat peste 20 de găuri făcute de gloanțe. Acest element nu apărea în nici un dosar. Pentru ca să-mi formez o opinie certă am apelat la laboratorul criminalistic al Ministerului de Interne, dotat cu aparatură modernă. Ei au cercetat și costumul, și căciula purtate atunci, confirmând temeiul investigării mele.»

Aflăm cum a devenit actorul Sandu Sticlaru specialist în chei Yale:

«– Am terminat definitiv cu teatrul după ce, pensionar fiind, m-a chemat Beligan să joc la "Național". Rolul din piesa "În așteptarea lui Godot" a fost ultimul rol din cariera actoricească. Apoi s-a ivit o ocazie și am găsit un mic spațiu pe lângă casă, la Grădina Icoanei, unde am făcut un atelier. Eu sunt foarte neîndemânatic, dar nepotul meu din Israel mi-a adus un aparat de duplicat chei Yale. Cu timpul am învățat să le fac. Nu mă gândeam că o să mă îmbogățesc din asta, dar ca să am o ocupație. Era foarte plăcut. Intrau tot felul de oameni, veneau prieteni din teatru. Apropo de atelier, un lucru vreau să povestesc.

Într-o zi, pe când stăteam la taifas cu actorul Silviu Stănculescu, intră în atelier o doamnă ca să-i fac două chei. Mă întreabă cât costă, îi spun prețul și se miră. "Cum atâția bani?" și îmi vine o idee. "Doamnă, în banii aceștia e cuprins și un program artistic." Apoi, adresându-mă lui Silviu: "Spune, te rog, poezia". El, fără nici o tresărire, se ridică în picioare și spune o poezie, în timp ce eu abia mă abțineam să nu râd.

Parcă era ceva din Minulescu. Da, da! "Cheia ce mi-ai dat aseară / Cheia de la poarta verde...". Doamna l-a ascultat și n-a mai zis nimic. Prin asta vreau să vă spun ce înseamnă să fii "meseriaș". El a spus poezia serios, corect, ca pe scenă.»

Aflăm de la pictorița Medi Dinu cum a reușit pictorul Victor Brauner să plătească chiria sălii de expoziție și de ce a dat faliment lăptăria lui Enache Dinu, tatăl poetului Gh. Dinu:

«Când ați avut prima expoziție?

– Cine mai știe?! Cred că a fost cea de la Sala "Mozart", deasupra unei berării de pe Smârdan. Asta a fost după ce m-am întors din Grecia În aceeași sală a avut loc, mai târziu, și o expoziție a lui Victor Brauner. N-a vândut mai nimic. Se ruga de amicii săi de la revista "unu" să-i cumpere ceva ca să poată plăti chiria. Într-o zi, pe când urcam scara spre expoziție, îl aud pe Victor discutând cu proprietăreasa sălii. "Se zice că dacă cineva nu poate să plătească chiria, aveți obiceiul să opriți un tablou". "Da, de la altcineva da, dar nu de la dumneata care n-ai vândut nici unul". Ajung între timp sus și o întreb: Doamnă Heber, dacă vă dau o pictură de-a mea în loc de una a lui Brauner, îl socotiți achitat?" "Vai, ai vrea să faci asta?" și am făcut-o. Dacă știa ea ce prețuită va deveni pictura lui Victor Brauner...

– *Erați împreună cu Ghiță Dinu în perioada "Lăptăriei"?*

– Tatal lui dăduse faliment din cauza filantropiei lui Gheorghe. Mi-a povestit ziaristul Ștefan Voicu o istorioară. Când intra în lăptărie un client mai amărât și cerea un iaurt, Ghiță îl întreba dacă nu-i e foame și îl ospăta. După ce omul termina de mâncat și se gândea cât o să-l coste, îl auzea pe Ghiță strigând către casieriță: "7 lei rest la domnu!".

Pe atunci, Gheorghe servea la lăptaria lui taică-su căci nu făcuse decât patru clase primare la școala bulgărească, unde fusese profesor Hristo Botev. Asta era pe Călărași aproape de lăptăria aflată pe Bărăției. Acolo a cunoscut el telalii din Taica Lazăr și se împrietenise cu copiii cartierului, în mare majoritate evrei. Ghiță era *șabăs goi,* îl chemau vecinii sâmbătă să le aprindă focul.

– *De ce și-o fi luat el, ca poet, pseudonimul de Stephan Roll?*

– Ei, asta e o chestie amuzantă și cred că nu s-a mai publicat până acum. Într-una din pauzele de după-masă, când lăptăria era închisă, stătea el la taclale cu prietenii și deodată își dă seama că Ilarie Voronca în acte e Marcus, Sașa Pană e Binder și numai el rămăsese Gheorghe Dinu. Având în față o revistă elvețiană, o deschide și îi place o poză semnată "pictor St. F. Ph. Roll". A decis pe loc să-l cheme Stephan Roll.»

Aflăm că matematicianul Solomon Marcus, membru al Academiei Române, a fost, pe când era elev de liceu, arestat în plină stradă și băgat la pușcărie:

«– Când v-ați descoperit interesul pentru matematică?

– În primăvara lui 1944, când, găsind un text despre geometriile neeuclidiene, matematica mi s-a relevat în toată splendoarea ei. De acest moment se leagă și un episod tragicomic din mai 1944. Mă aflam, cu doi prieteni, pe o bancă din fața primăriei, și discutam despre "partizanii geometriilor neeuclidiene", un soldat ce trecuse pe acolo, auzind cuvântul "partizan", s-a dus să ne toarne la poliție; o patrulă a sosit imediat și ne-a ridicat. Pe atunci frontul se apropia și circula zvonul că bolșevicii lansează partizani cu parașuta în spatele frontului.

La poliție am fost primiți cu niște palme zdravene din partea chestorului Cotișel și închiși fiecare într-o altă celulă. A urmat o noapte de coșmar, iar a doua zi am fost luați la interogatoriu pentru a declara unde sunt ascunși partizanii bolșevici. Deși am arătat că era vorba de partizanii geometriilor neeuclidiene, am fost duși, încolțiți de baionete, la Curtea Marțială din Bacău, pentru a fi judecați. După vreo două ore am fost eliberați, și ulterior am aflat de la părinți că se plătise pentru aceasta o sumă importantă. După câteva luni eram în fața unei comisii de bacalaureat condusă de Nicolae Abramescu, profesor la Universitatea din Cluj, bine cunoscut autor de manuale de matematică. Am fost clasificat pe primul loc, fapt ce-mi conferea drepturi speciale la intrarea într-o facultate.»

Aflăm că istoricul de artă George Radu Bogdan are însușiri paranormale:

«– A fost ușor, greu, plin de neprevăzut, drumul până la 87 de ani?

– Îmi știam drumul înainte de a-l parcurge, căci îmi fusese prezis.

– Cum așa?

– Trebuie să o iau mai de demult și vom intra într-o zonă care ține, într-un fel anume, de paranormal. Aveam 14 ani, eram la Constanța, când am condus la gară o mătușă și, odată urcată în tren, mai mult în joacă, i-am spus că trenul nu va putea să plece. Și într-adevăr, vagoanele s-au poticnit, s-au oprit de câteva ori.

– *O prezicere...*

– ...pentru care am o explicație simplă. Îmi venea în minte să spun ceea ce am spus. De ce? Nu pot să lămuresc nici acel fapt, nici altele asemănătoare pe care le-am trăit. Fenomenele paranormale sunt greu de explicat.

– Ați căutat să vă documentați?

– Mereu. Chiar ieri am citit într–o gazetă mărturisirile unei ființe supradotate care spune exact ce am simțit și eu. De la un punct încolo lucrurile nu mai pot fi nici explicate, nici înțelese, pentru că nu mai intră în categoria normalului.

– Ați cunoscut oameni care aveau asemenea însușiri paranormale?

– Da, un farmacist din Galați, chiriașul mătușii mele. L-am cunoscut într-o vacanță în care venisem să-mi vizitez rudele. Ne-am nimerit amândoi singuri în salonul casei. Mi-a spus că vrea să se uite puțin în palma mea, după care mi–a făcut o descriere caracterială perfectă. Mi-a spus că sunt în conflict cu societatea. Eram. Mi-a spus niște lucruri care atunci, în aprilie 1940, nu se puteau prevedea. De pildă, a zis că la un moment dat, în jurul vârstei de 30 de ani, viața îmi va fi în primejdie și dacă supraviețuiesc, voi trăi mult, peste 80 de ani.

– Care a fost punctul primejdios?

– În 1955 am făcut o febră tifoidă urmată de trei recidive. Am supraviețuit ca să putem sta acum de vorbă.»

(M. Rafael)

Irina Airinei

Călători spre Cythera

Editura Semne, București, 2008

Cea care semnează această interesantă carte este doctor în filologie și lector universitar. A lucrat ca redactor la Agenția Națională de Presă, ROMPRES, și ca realizator la Radio România Cultural.

Volumul înmănunchează o bogată selecție de interviuri, medalioane și cronici realizate de cunoscuta jurnalistă în cursul anilor 2007-2008 și prezentate la radio sau în diferite publicații din România și din Israel, precum *Cronica Română, Ultima Oră, Orient Expres, Revista familiei, Viața noastră, Jurnalul săptămânii,* etc.

E remarcabilă deschiderea tematică a autoarei, sfera cvasi-universală a preocupărilor sale, de la știință și tehnică până la poezie, muzică, cinema, film, televiziune, arte plastice, etc

Din domeniul științei, ni se oferă convorbiri cu Prof. Jean Askenasy, reputatul neurolog, cu Irinel Popescu, șeful Clinicii de Chirurgie Generală și Transplant Hepatic, de la Fundeni, ș.a., precum și prezentarea în medalion a lui Henri Coandă sau Nicolae Cajal.

În relatarea despre Simpozionul „Academician Nicolae Cajal" ni se reamintește: „Să faci bine este un privilegiu pentru tine, nu pentru cei care ți-o cer", spunea adeseori regretatul om de știință."

În capitolul „Afinități elective", din convorbirile care ni se propun am reținut mai ales cele cu Ion Hobana, cunoscutul autor de SF, și cu Adrian Săhlean, doctor în psihanaliză, fiul cunoscutului antropolog Victor Săhleanu. Distinsul medic și literat, stabilit în Statele Unite, s-a făcut cunoscut mai ales prin traducerea lui Eminescu în limba engleză. Un amănunt dintr-o declarație a sa din interviu: „Acum doi ani,

când traducerea Luceafărului făcută de mine s-a jucat „off Broadway”, cei 150 de spectatori au plecat copleşiţi din sală spunând „Dar noi de ce n-am ştiut de poetul român?”

În capitolul dedicat teatrului , ni se oferă bucuria reîntâlnirii cu mult îndrăgitul artist păpuşar, Zola, prezentat într-un inspirat şi cald medalion, urmat de un interviu. „În Bat Yam l-am întâlnit pe Zola, păpuşarul cu mâini de pianist... Zola, vrăjitorul care dădea viaţă acelui univers de pluş din care făceau parte Aşchiuţă, Iliuţă, micul prinţ Zotto şi alţi eroi îndrăgiţi”. E de reţinut din interviu şi declaraţia excepţionalului artist care este Zola: „Teatrul este viaţa mea, respiraţia mea. Când am să dispar, aş dori să mi se întâmple pe scenă.”

În interviul pe care-l acordă, Alexandru Arşinel vorbeşte despre prietenii lui buni din Israel, printre care îi numeşte pe Doina Meiseles şi pe G. Mosari, adăugând cu privirea înapoi în timp: „Israelul a fost pentru noi o poartă deschisă permanent chiar şi înainte de evenimentele din decembrie '89, era ţara care ne dădea o oază de speranţă şi dragostea cu care eram înconjuraţi ne ridica, efectiv, moralul.”

Un text la care cred că cititorul va adera emoţional este şi „Acasă la Carmen Stănescu şi Damian Crâşmaru”, o convorbire degajată şi caldă, confesiuni despre teatru şi despre ei înşişi, ca parteneri de artă şi de viaţă. Marea actriţă mărturiseşte ceva care ne priveşte şi direct pe noi: „Suntem înconjuraţi de prieteni. În afară, cei mai mulţi sunt din Israel. Eu am fost de trei ori acolo şi ne-am îndrăgostit de această ţară frumoasă.”

Din „replicile” lui Damian Crâşmaru, notez una la care mi se pare că merită să reflectăm: „Teatrul este, de la început până la sfârşit, o expunere crudă a sufletului actorului. Este o permisiune de imixtiune a spectatorilor în jocul sufletului şi minţii noastre.”

Regizorul israeliano-român Alexander Hausvater, una dintre cele mai puternice prezenţe regizorale ale scenei româneşti din ultimii ani, este prezentat în volumul Irinei Airinei cu două cronici de spectacol şi un interviu. Sunt texte la obiect, pline de idei interesante despre spectacole si despre teatru în genere.

Un medalion inspirat şi suculent îi este consacrat lui Radu Beligan, sub semnul a „70 ani de iubire de teatru”.

În capitolul intitulat „Profeţiile Euterpei”, reţin atenţia convorbirile cu părintele ansamblului „Madrigal”, maestrul Marin Constantin şi cu fiul său, Ion Marin, tânăr dirijor având deja la activ o remarcabilă carieră internaţională, strălucind la pupitrul a zeci de mari orchestre ale lumii. De menţionat şi activitatea sa dirijorală la Orchestra Filarmonică a Israelului.

Convorbirea cu cronicarul muzical israelian de origine română Ruth Ben Zwi devine prilej de evocare a lui Enescu şi a relaţiilor sale, puţin cunoscute, cu unii dintre muzicienii evrei din România.

După cum se vede, numărul „călătorilor spre Cythera” este mult mai mare decât în faimoasa pânză a lui Watteau.

Cartea merită citită. Măcar şi pentru faptul că ne întâlnim în ea cu mulţi prieteni, şi de odinioară şi de acum, şi din Israel şi din România.

(Zoltan Terner)

Anton şi Arin Celaru

„Visătorii din Helem”

„Hasefer”, Bucureşti, 2009

O carte pentru suflet. O carte nu numai pentru un suflet de evreu, sensibil la tradiţii, la folclorul evreiesc, la umorul inepuizabil al povestirilor înduioşătoare, cu întâmplări triste, în general, cu personaje care par copiate, printr-un delicat procedeu de dagherotipie, după realitatea de zi cu zi din stetl-ul de altădată, atât de cunoscut, cu o prospeţime mereu redescoperită, atât de nostalgic, atât de îndrăgit, dar şi o carte pentru orice om care nu este străin emoţiilor omeneşti şi lumeşti.

„Visătorii din Helem”, explică Anton Celaru în „Cuvânt înainte”, este „o culegere de povestiri despre mitologicul ‘târg al proştilor', Helem, la origine o creaţie a folclorului idiş, devenit apoi o temă preluată de numeroşi scriitori în variaţiuni, mai mult sau mai puţin îndrăzneţe!... Helemului i se spunea adesea, cu o dulce ironie, şi ‘târgul înţelepţilor', poate şi pentru că nu se ştie întotdeauna cât de mare este distanţa dintre prostie şi înţelepciune. Departe de a fi nişte proşti sadea, care nu înţeleg nimic şi nu văd mai departe de lungul nasului, fiii Helemului sunt bântuiţi de tot soiul de aspiraţii legitime şi-şi fac planuri, dar nu prea ştiu cum să le şi înfăptuiască sau le înfăptuiesc pe căi anapoda... În Helem, imposibilul devine posibil măcar în aparenţă, iar fantezia curajoasă, chiar dacă eşuează, rămâne fidelă încrederii în frumuseţea vieţii... Marele prozator Isaac Bashevis-Singer, maestru al paradoxului caustic, spune undeva – ‘Cine pleacă din Helem ajunge la Helem. Toate drumurile duc la Helem. Întreaga lume este un uriaş Helem'.”

Imaginaţia bogată, candoarea, fantasticul şi vraja, naivitatea, credulitatea, o şiretenie a omului simplu – greu încercat de viaţă şi rănit de asperităţile ei –, dar total lipsită de răutate, o logică oarecum aiurită, aproape inversă, care pare un nonsens, însă cu reverberaţii şi înţelesuri universale, comicul tragic, surâsul amar, ridicolul blând, autoironia, prostia amuzantă, înţe-

lepciunea moştenită din bătrâni şi cultivată firesc sunt caracteristicile acestor poveşti-parabole cuprinse într-un volumaş scris cu sufletul şi adresat sufletului.

Zâmbetul, buna-dispoziţie, duioşia şi tandreţea pun stăpânire tiptil, imperceptibil, pe cel care citeşte, fermecat, aceste file.

Şi pentru a exemplifica afirmaţiile lui Arin Celaru din „Postfaţă", reproducem (numai) două dintre „Miniaturi":

„Rabinul din Helem a vizitat închisoarea localităţii şi a stat de vorbă cu toţi deţinuţii. Doar unul dintre ei şi-a recunoscut vinovăţia. Toţi ceilalţi s-au declarat nevinovaţi, victime ale unor erori judiciare. La prima reuniune a Sfatului Înţelepţilor, rabinul a făcut propunerea ca Helemul să aibă două închisori: una pentru vinovaţi şi alta pentru cei nevinovaţi". („Două închisori")

„Înţelepţii din Helem au organizat o mare dezbatere pe tema: care astru e mai important – soarele sau luna? După îndelungate şi fierbinţi discuţii, localnicii s-au împărţit în două tabere: unii au dat prioritate lunii, alţii soarelui. De aici, o stare de agitaţie care ameninţa să se transforme într-o confruntare violentă, dacă nu chiar într-un război civil.

Până la urmă, cel mai înţelept dintre înţelepţi a dezlegat periculoasa dilemă. Luna e mai importantă, a hotărât el, deoarece fără ea nopţile ar fi scufundate întotdeauna în beznă şi nimeni nu ar mai vedea nimic. Soarele, dimpotrivă, nu străluceşte decât ziua, când oricum e lumină". („Soarele sau luna?")

(Ella Bernfeld)

State Mercan

Generaţia de Aur a Utilajului Petrolier Românesc

Ed. Printeuro, Bucureşti

Recent, am primit din România un volum apărut în editura Printeuro şi intitulat "Generaţia de Aur a Utilajului Petrolier Românesc". Autorul volumului, inginerul State Mercan din Ploieşti, a reuşit să deschidă o fereastră către un domeniu mai puţin cunoscut în literatura memorialistică a zilelor noastre, mai precis în dezvăluirea publică a identităţii personalităţilor tehnice care, într-o anumită perioadă istorică, au creat succesul ieşit din comun al unei întregi ramuri industriale.

În cazul de faţă este vorba de reuşita unui grup de specialişti din ţara noastră de origine, care în mai puţin de două decenii (aproximativ în perioada 1955-1975) au transformat utilajul petrolifer într-o ramură de succes internaţional. Şi aceasta fără licenţe străine, la concurenţă acerbă cu americanii, sovieticii sau britanicii şi depăşind pe departe succesul comercial al produselor mediatizate ale epocii cum ar fi hidro-centralele, autoturismele Dacia sau tractoarele din Braşov.

Continui aceste rânduri printr-o paranteza, comparând universul industrial cu lumea artelor. Admir arta cinematografică în totalitate, dar îndeosebi pentru faptul că orice peliculă include un lung generic cu numele artiştilor, regizorilor, autorilor de imagine, sunet ş.a.m.d. – pe scurt al tuturor care au creat succesul (sau căderea) filmului respectiv. În teatru, muzică, literatură sau arte plastice – autorul este menţionat de asemenea fără excepţie...

În contradicţie cu această practică lăudabilă, nu veţi afla niciodată numele persoanelor care au creat realmente avionica sau trenul de aterizaj aferent unui avion fabricat în Ţara Sfântă, tunul tancului folosit de fiul dvs. din Zahal ori sofisticatul echipament exportat de întreprinderile noastre de high-tech în SUA, India sau China.

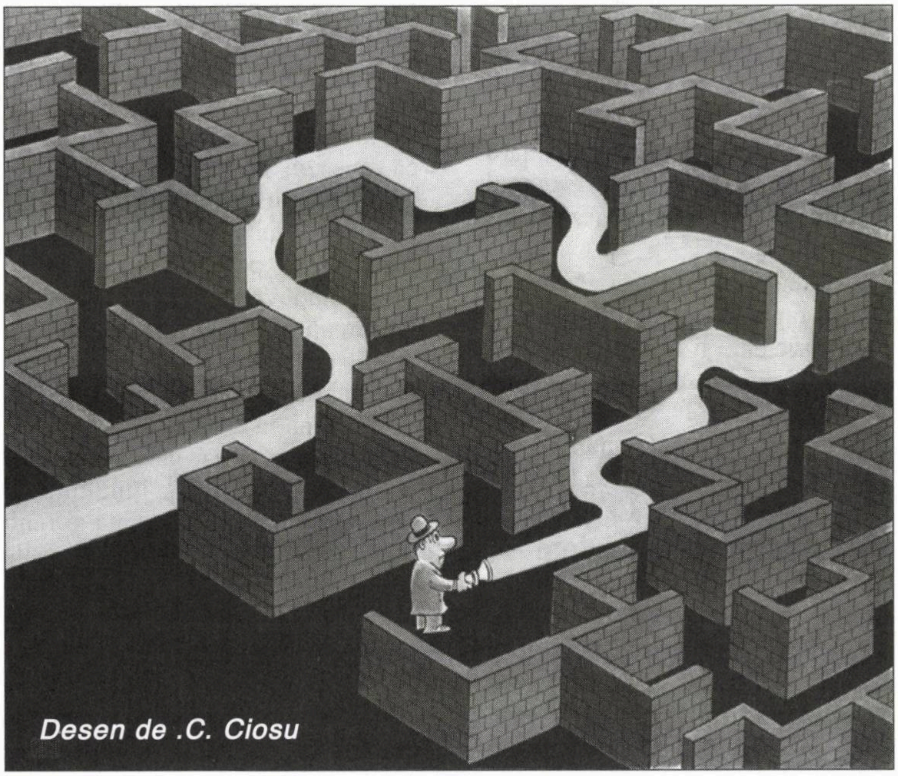

Avem rareori informaţii privind numele arhitecţilor unor clădiri de anvergură din Ierusalim, Tel Aviv sau Haifa...

Nu este vorba de secrete industriale sau militare. Principalele date tehnice, pentru marea majoritate a produselor (civile sau militare), sunt disponibile pentru oricine: pe standurile expoziţiilor internaţionale, în cataloage, pe internet sau în revistele de specialitate... Ceea ce rămâne secret este numele amărâtului care a conceput fabricatul respectiv sau a creat elementele de originalitate care atribue produsului respectiv o superioritate oarecare în raport cu altele...

Fără îndoială un produs industrial sau militar de anvergură este rezultatul activităţii de rutină a multor specialişti.

Dar elementele esenţiale ale acestuia, calităţile care îi asigură unicitatea, prestigiul şi succesul comercial – în majoritatea cazurilor – nu sunt o "realizare colectivă" cum se consideră de obicei, ci meritul unui grup mic de personalităţi ţinut de obicei în anonimat...

Care sunt cauzele pentru care în industrie nu se respectă dreptul minim de menţionare a creatorilor alături de cel al produsului creat?

În industrie există o ierarhie piramidală. În cadrul unei asemenea organizaţii oricine are un manager (adica un şef, un boss, sau un supervizor, numiţi-l cum doriţi). Acesta poate fi un tip mai vechi în întreprindere, un vlăstar al nepotismului sau pur şi simplu un tip mai calificat şi mai inteligent decât ceilalţi.

În cazurile cele mai frecvente, soluţiile originale de artă inginerească şi care asigură unui produs calitatea de a câştiga o competiţie sunt generate de ingineri sau tehnicieni plasaţi la nivelul inferior al piramidei administrative din departamentele tehnice. Datorită naturii complexe a firii umane, şefii acestora (chiar chiar şi cei inteligenţi!) se opun iniţial soluţiei. Pe măsură ce conceptul respectiv câştigă teren – de obicei prin cerinţele pieţei – şefii încep să accepte soluţia şi printr-o curioasă dedublare de personalitate încep să creadă că sunt coautorii sau chiar autorii acesteia... În nici un caz nu vor accepta ca produsul să capete un nume de autor...

Una din soluţiile normale pentru a lega identitatea creatorului de opera sa este patentarea soluţiei. Tehnologia de patentare exclude impostorii, pe cei care copiază alte soluţii sau tipii care modifica un concept fără motiv. Trebue subliniat de asemenea faptul că patentarea legiferează obligativitatea menţionării numelui autorului alături de denumirea produsului care face obiectul invenţiei...

Din păcate, statistica arată că revendicarea drepturilor de proprietate intelectuală prin patentare, fie şi a dreptului minim de menţionare a numelui creatorului alături de cel al produsului, are adeseori consecinţe nefaste pentru autor, mergând până la pierderea locului de muncă...

Una din procedurile cele mai onorabile pentru eliminarea acestei situaţii imorale (sau mai puţin etice dacă doriţi un termen moderat) rămâne publicarea, – fie şi după unul sau două decenii – a unor carţi de memorialistică care să explice cine a făcut realmente produsul (acum istoric sau ieşit din fabricaţie) care a adus în perioada repectivă milioane de dolari şi faimă statului respectiv..

Soluţia oferă o reparaţie morală pentru nişte oameni acum la o anumită vârstă, sau pentru urmaşii acestora, în cazul acelora care au trecut într-o lume mai bună...

În consecinţă trebuie să acord toata onoarea d-lui State Mercan, autorul cărţii menţionate mai sus!

(Theodor Toivi)

❖

Am primit la redacţie:

Tom Segev, *"1967 – anul care a transformat Israelul şi Orientul Mijlociu";* traducere din ebraică de Carol Bines; coperta: Valeriu Giodâc; ed. Hasefer, Bucureşti, 2008.

Carl Sagan, *"Diversitatea experienţei ştiinţifice (o viziune personală asupra căutării lui Dumnezeu)";* traducere din limba engleză şi note de Harry Minţi; ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2009.

Gina Sebastian Alcalay, "Toată lumea ştie tot"; povestiri; coperta: Valeriu Giodâc; ed. Hasefer, Bucureşti, 2009.

Carmen Manaţe, Sami fiul, Viorica Oprea: *"Comunitatea evreilor din Braşov, secolele XIX-XX";* editura "Transilvania Expres", Braşov.

Câţiva comentatori din presa americană s-au arătat scandalizaţi de cea mai recentă declaraţie a preşedintelui iranian, Mahmud Ahmadinejad.

Luând cuvântul la o conferinţă islamică la Istanbul, el a ridicat tonul, strigând ameninţător:

"Statele Unite trebuie să aleagă între noi şi Israel!"

De ce anume au sărit în sus ziariştii de peste ocean, îmi este cu neputinţă să înţeleg.

În definitiv, Ahmadinejad a vorbit în aelaşi spirit ca noi: da, a venit timul ca domnul Obama să se hotărască: sau noi, sau ei.

Ioana Pârvulescu în apărarea lui Mihail Sebastian (II)

Scandalul de la Bucureşti (şi nu numai) legat de cartea despre Mihail Sebastian a Martei Petreu continuă.

Nu de mult am publicat intervenţia lui Edgar Reichmann pe această temă: scriitorul de la Paris se declară de acord cu teza Martei Petreu.

Acum, dăm cuvântul părţii adverse din acest proces pasionant. E vorba de un articol din "România literară", scris de prozatoarea şi publicista Ioana Pârvulescu şi intitulat "Chiar aşa de vinovat?" (prima parte a articolului a apărut în numărul trecut). Textul este redactat sub forma unei scrisori adresată de Ioana Pârvulescu autoarei cărţii în cauză:

(Urmare din numărul trecut)

Destinatar: Marta Petreu

Am ajuns, dragă Marta, la pledoaria de apărare finală. Folosesc metafora pentru că Sebastian era avocat. Principala mea rezervă la cartea ta e următoarea: deformează metodic realitatea. Nu te pui în prezentul lui şi nu acorzi cuvintelor înţelesul pe care îl acordau interbelicii. Exemplul cel mai simplu din zona politică sunt cuvintele democrat şi democratic, între care, de altfel, se creează confuzie. "Democrat" avea, în limbajul gazetăresc al vremii, o semnificaţie diferită de cea de astăzi, iar când dai citate în care Sebastian e antidemocrat – laitmotiv al cărţii – altceva trebuie înţeles decât am fi tentaţi: cuvântul democrat, uneori şi democratic, avea în cele mai multe contexte, conotaţia socialist, marxist. Nici liberal sau revoluţie nu erau prea aproape de ceea ce înseamnă azi, ca să nu mai vorbim de dreapta şi stânga, noţiuni mereu greu de suprapus cu programele unor partide care se consideră astfel. Dar nici nume ca Mussolini sau Zelea Codreanu nu aveau încărcătura de azi, după cum nici I. G. Duca nu devenise martirul unei cauze bune, cum îl ştim, ci era omul aflat la putere şi care, să spunem, tocmai suspendase o gazetă care-l criticase, Facla! Ziariştii aveau dreptul să-l critice, ca pe orice alt om. Încă nu se întâmplaseră grozăviile, oamenii nu ştiau exact cu cine au de a face, îşi dădeau cu părerea, la fel ca azi, unii erau mai rapizi şi mai adecvaţi în concluzii, alţii nu.

M-am lămurit, pe măsură ce am avansat în lectură, unde e problema: nu atât în omisiunea informaţiilor (uneori e şi aceasta), cât în faptul că pe cele care îţi convin le dezvolţi şi le amplifici adjectival, le faci vizibile şi le deformezi în favoarea ideii tale, iar pe celelalte, care-l ajută pe Sebastian, care te dezmint, le consemnezi atât de în treacăt şi de neconvingător, uneori răsturnate în defavoarea lui, încât devin greu sesizabile pentru un cititor neavizat. Tocmai de aceea cartea ta mi se pare un joc manierist plin de capcane. Faci de multe ori ca articolele semnate de Nae Ionescu – şi din ele sunt scoase numai anumite lucruri, dar asta e altă discuţie – să cadă în răspunderea lui Sebastian. Când citezi din articole, e jale, totul capătă altă valoare decât a textului pe care l-am citit în ziar. Ceea ce nu înseamnă că nu există influenţa lui Nae Ionescu sau afecţiunea, prietenia lui Sebastian pentru Nae Ionescu – pe acestea nu le neagă nici un om de bună credinţă. Oricum, fără ghid, fără să ştii în detaliu lucrurile, poţi să te laşi amăgit de *trompe l'oeil*-ul din tabloul tău. Valul acuzator şi repetiţiile fac din *Diavolul...* tău mai mult un text liric veştejitor, decât unul academic. Mă voi opri acum numai la două întrebări incomode care sunt mai mult sugerate decât formulate în carte. Să încercăm să le cristalizăm totuşi.

1. De ce a scris Sebastian, un evreu, la *Cuvântul*, care azi, în mintea cititorilor, e doar un ziar de extremă dreaptă? Dacă am înţeles bine, răspunsul tău e: fiind ucenicul lui Nae Ionescu, era şi el de extremă dreaptă moderată. Ce-o mai fi şi asta? Să vedem. În subcapitolul "Sebastian, un extremist de dreapta moderat" afirmi că "lectura articolelor lui" arată *"fără nicio putinţă de tăgadă* că Sebastian, influenţat adânc de personalitatea şi de ideologia lui Nae Ionescu, a devenit antidemocrat şi «revoluţionar», încadrându-se în extrema dreaptă. Nu a fost legionar – a fost doar un extremist de dreapta. Şi, cum extremismul însuşi are grade sau intensităţi diferite, Sebastian a fost un extremist de dreapta moderat" (p.126, s.m.). Spui şi tu că formula sună aberant, "dar reflectă realitatea articolelor sale". Bănuiesc că cei mai mulţi dintre cititorii cărţii n-au avut posibilitatea să meargă la sursă. Ar fi fost deci firesc să prezinţi *Cuvântul*, altfel spus contextul: un ziar care, până în toamna lui 1933, era un cotidian "independent politic şi de informaţie", fondat de Titus Enacovici, un inginer, condus de un grup de patru care au îndatoriri egale şi poartă în mod egal răspunderea: Titus Devechi, matematicianul Octav Onicescu, Dem. Theodorescu şi Nae Ionescu, după cum spune chiar acesta din urmă în articolul *De zece ani* din numărul aniversar, din noiembrie 1933. Ei scriau *à tour de rôle* editorialele. Să-i vedem, tot

în 1933, pe câţiva dintre cei de la ziar, din toate compartimentele: în redacţie, Ion Călugăru şi Paul B. Marian, evrei ca şi Sebastian, ca să nu-i pomenesc decât pe cei mai cunoscuţi azi; în administraţie, Hanna Rösner, S. Ludvig, Didi Iancovici, C. Vabram şi doi armeni, Zareh Lorenian şi N.K. Claudian; apoi directorul tehnic al imprimeriilor, Carol Rohstein, linotipiştii Carol Eidam, Jack Francisc, paginatorul de noapte Salvetz Ion. Proporţia evreilor exclude deci posibilitatea ca ziarul să fi fost, până la acea dată, antisemit şi de extremă dreaptă. Cei 7 ani de convieţuire cu "călăii", alt laitmotiv al poemului tău, sunt, în fond, ani normali de stagiu la orice gazetă. E vorba aşadar numai de câteva luni discutabile, de fapt.

Ziarul conţinea de toate (mă raportez doar la ultimele două luni din anul cel mai dificil politic, 1933): articole culturale şi de interes general despre activitatea editorială a momentului, despre arhitectură, despre serviciul de comunicaţie pe apă, despre activitatea sportivă la O.N.E.F., despre istoricul Ministerului Justiţiei, fapte diverse cât cuprinde, rubrica feminină a doamnei "Ma Mie Lola", ştiri de tip magazin ilustrat, de pildă despre viaţa animalelor, de la pisică la elefant, glume, reclame, "secretul siluetei", reportaje de tip "Cum se căsătoresc oamenii", comentarii de artă plastică, filme etc. Nimic din toate astea nu are culoare politică. Iar politicul e extrem de amestecat, dacă nu chiar confuz, interpretabil, aşa cum se văd lucrurile când n-ai încă distanţă faţă de ele. Nu sunt numai articolele lui Nae Ionescu, în ziar, acesta scrie cam o dată, de două ori pe săptămână – dar şi el are poziţii care se schimbă în permanenţă. Într-un număr e lăudat, de pildă, pe larg, Titulescu, pe o pagină e criticat Duca, dar pe alta, din acelaşi număr, e citat fără omisiuni discursul său de la Radio, sau, altă dată, e preluat din *Le Temps*, fără rezerve, un articol în care e lăudat "noul guvern liberal Duca". I se ia apărarea primarului Dobrescu, care rămâne, până azi, unul dintre cei mai buni primari ai Bucureştiului, şi care fusese eliberat din funcţie fără motiv întemeiat. Cine ar citi neprevenit un număr oarecare din *Cuvântul*, să zicem numărul aniversar de 100 de pagini, n-ar putea obiecta mai mult decât împotriva oricărui ziar, din orice epocă. În numărul de Crăciun din 1933, chiar înainte de suspendare, semnează, între alţii, Tudor Arghezi, Claudia Millian (soţia lui Minulescu) şi Liviu Rebreanu. Nu era deci chiar atât de clar pentru cei de atunci că revista e nefrecventabilă. Azi găsim, desigur, în ultima perioadă a ziarului articole inadmisibile, dar suntem după judecata istoriei, când faptele, tulburi atunci, s-au limpezit. Am găsit şi o declaraţie a lui Zelea Codreanu în care spune că va răspunde la violenţă cu violenţă, dar e dată ca un soi de drept la replică, şi e în contextul în care multe ziare luau poziţie împotriva violenţei intervenţiilor jandarmilor faţă de legionari (încă o dată, cuvântul avea altă încărcătură în 1933). Însă tu falsifici realitatea şi spui (p.228) că Sebastian uită, în jurnal, "că a fost coleg" cu Zelea Codreanu. Nu, Marta, n-a fost coleg! Există un legionar care a intrat în redacţie, doar în ultimele douătrei luni, Vasile Marin. Dl. Z. Ornea explică de ce toţi redactorii rămân pe loc după apropierea lui Nae Ionescu de legionari, petrecută abia în vara lui 1933: "Nimeni n-a plecat, socotind, probabil că e o tactică de moment care nu va dura" (*Anii treizeci. Extrema dreaptă românească,* p. 227).

În şapte ani de scris nu chiar zilnic, dar de vreo două-trei ori pe săptămână, Sebastian are, poate, vreo cinci articole discutabile, eventual blamabile, din vreo mie. La *Cuvântul* scria de toate, iar în politică era de cele mai multe ori împotriva încălcării legii (era student la Drept, apoi avocat) şi împotriva violenţei. Articolul citat de tine, *Omul cu revolverul,* chiar asta e, un articol *împotriva violenţei* şi mă uimeşte că îl citeşti pe dos. Cu o asemenea lectură, orice cuvânt poate deveni un cap de acuzare. În genere, mi se pare că nu detectezi antifraza, ironia (ades autoironia) folosită frecvent de Sebastian, şi transformi în acuze lucruri ce ar trebui luate cum grano salis. Poate că ideea unui corespondent al lui Caragiale, de a pune asterisc după frazele ironice are totuşi o justificare, ca să nu intre omul în bucluc. Uneori e mai grav: când nu detectezi, în registru grav de data asta, antifraza din articolul lui Sebastian despre faptul că evreii trebuie să sufere, că ăsta ar fi rostul lor. Lucrul e spus cu tristă ironie, nu serios! Şi chiar dacă ar fi serios: depinde şi cine o spune. De la psalmist la Yehuda Halevi, să spunem, ideea aceasta e dezvoltată adesea în literatura evreilor.

Sebastian îşi exprimă adesea repulsia faţă de viaţa politică, faţă de politicieni pe care, la fel ca presa de azi, îi consideră – pe toţi – incapabili, corupţi etc. Iată un citat de mare actualitate: "Pentru cine politica este, ca pentru noi, în primul rând un spectacol (un spectacol moral şi psihologic fără pereche) criza constituie de-a dreptul o voluptate. Căci, dacă e adevărat că prostia este singurul humor de care e capabil omul politic, atunci politica nu are mai mult humor decât în desfăşurarea unei crize" (*Meditaţie despre criză şi automobile,* 12 noi., 1933). Sau altul, la fel de actual: "Pe noi puţin ne interesează dacă directorul unei şcoli este liberal, ţărănist, lupist, argetoienist... Ce ne interesează este să fie director. Şi pentru asta ar trebui, o dată

pentru totdeauna, schimbat sistemul" (*Liceul şi clubul politic,* 30 noi., 1933). De ce nu le accepţi şi pe acestea? De ce nu-l crezi niciodată? Iată ce spune Sebastian, în 1934: "Vreau doar să amintesc – pentru că toată lumea a uitat – că ziarul *Cuvântul* a fost antihitlerist şi că până în noiembrie 1933 (în ian. 1934 a fost suspendat, n.m) atitudinea sa nu numai că n-a cunoscut în acea privinţă vreo schimbare, dar s-a afirmat cu violenţă polemică dintre cele mai crunte. Am avut toţi câţi scriam în pagina întâi a ziarului dreptul, libertatea şi bucuria de a studia farsa germană şi de a o denunţa (...) şi vă asigur că de acest drept am uzat" (Cum am devenit huligan, ed. cit., p. 292). Are destule articole anti-Hitler (nu ştiu cum reuşeşti că şi pe acestea le întorci împotriva lui, pe motiv că e şi poziţia lui Nae Ionescu – cu atât mai bine!) şi câteva, destul de ambigue, mai degrabă de partea lui Mussolini (care nu era deloc antisemit, pe-atunci!).

Sebastian discută rămânerea lui la *Cuvântul* în 1933 şi dau citatul pe care tu – tocmai pe acesta – îl omiţi: "Personal, am încercat de două ori să lămuresc lucrurile. O dată, plecând. (Era în dimineaţa în care apăruse ciudatul articol *Şi un cuvânt de pace* – noiembrie 1934 [sic! E vorba de 1933, n.m.] care părea mai mult un cuvânt de război.) I-am spus deschis profesorului tot ce aveam pe suflet şi i-am cerut dezlegarea de a pleca". Răspunsul lui Nae Ionescu: "*Cuvântul* antisemit? *Cuvântul* fascist? Nu simţi că e absurd?" (ed. cit. p 294). Ca să verifice, Sebastian scrie articolul Ion Trivale, de elogiu al evreilor, şi anume în armată, ca şi în literatură: "Peste câteva zile, publicam în prima pagină, spre stupoarea antisemiţilor, articolul Ion Trivale. Situaţia mi se părea acum pe deplin clară" (ibid.). Din acesta, publicat în ultima lună de la *Cuvântul,* de ce nu citezi? Cartea ta e făcută din adevăruri unice, dar reluate mereu, enunţate în formulări de tipul "e clar că...", "e fără echivoc", " sigur că...", " vădit". Pentru tine o fi clar, pentru mine mai puţin.

2. De ce a publicat prefaţa (la romanul "De două mii de ani")? Răspunsul tău: din masochism, din supunere faţă de "stăpân". Iată: "romanul este unul, repet, de dragoste şi supunere a discipolului în faţa «stăpânului»". Adaugi, legat de conţinutul prefeţei, "adică, la o declaraţie masochistă, un răspuns de stăpân sadic". Pentru răspunsul tău îţi iei o seamă de "argumente" din relaţia între personajele din romanul *De două mii de ani,* într-o halucinantă şi totală echivalare cu persoanele din realitate. Întreabă pe orice romancier ce raport există între personajele dintr-un roman şi posibilele lor modele din realitate şi dacă echivalările sunt la scara de 1: 1.

Şi, cel mai grav lucru, dragă Marta, nu-i dai cuvântul lui Sebastian să se apere. Fiindcă nu pot să cred că nu te-a izbit în *Cum am devenit huligan* următorul paragraf: "Nu ştiu cum îl cheamă pe eroul romanului meu. Nu l-am întrebat până acum. Totuşi, o parte din critică l-a denumit cu de la sine putere, după o sugestie a prefeţei, Iosef Hechter. [...] Pornind de la acest nume, s-a stabilit caracterul autobiografic al cărţii. Iosef Hechter e Mihail Sebastian. Eroul cărţii se cheamă Iosef Hechter. Deci eroul cărţii e Mihail Sebastian. Silogismul e scurt şi identificarea completă. Ea a dus şi la alte descoperiri detective. S-a răspândit zvonul că, fiind autobiografic, De două mii de ani e un roman cu cheie. Pentru fiecare personaj s-a găsit câte un echivalent în lumea bucureşteană. Am aflat astfel că Abraham Sulitzer e cutare, Pîrlea cutare, Vieru cutare, S.T. Haim cutare, Dronţu cutare... Îmi dau seama că e inutil să protestez împotriva unei astfel de curiozităţi barbare şi inventive. Nu e roman pentru care să nu circule câteva perechi de «chei». Gust de indiscreţie, gust de iniţiere în culise, gust de mahalagism literar". (*Cum am devenit huligan,* ed. cit. p. 336).

Dar să revenim la chestiune. De ce a acceptat Sebastian prefaţa? Autorul însuşi a dat un răspuns, din nou trecut cu vederea: fiindcă el însuşi a cerut-o şi fiindcă n-a vrut să-şi cenzureze profesorul. Şi fiindcă pentru el important era că asemenea pagini au fost scrise, publicarea fiind o chestiune secundară. Răspunsul meu e altul: din eleganţă maximă, e un fel subtil de a da peste nas unuia care te ponegreşte. E un gest de nobleţe şi o chestiune de curaj să accepţi să publici aşa ceva despre tine. Poate că şi din speranţa că autorul prefeţei îşi va da seama cât l-a nedreptăţit. Se pot da (şi s-au dat) şi alte răspunsuri. Ar fi fost cinstit să le pomeneşti.

Este ciudat şi că din toate mărturiile lui Camil Baltazar, zeci de pagini pline de căldura prieteniei, elogioase, reuşeşti să alegi, să confecţionezi, mai punând de la el, mai de la tine, o frază cu un portret negativ: "Bunul său prieten Camil Baltazar l-a socotit la rândul lui

●

După cum se ştie, vestitul Nati Meir a fost arestat la Bucureşti, fiind acuzat (între altele) că poseda la domiciliu şi răspândea peste tot mari cantităţi de bancnote false, ştampilate, ca să se ştie despre ce e vorba, cu inscripţia "specimen".

Încă o dovadă, dacă mai era nevoie, că individul este un specimen.

«oareşicum pedant» şi purtând veşnic «o mască», «o faţadă olimpiană» care-i ascundea «frenetica instabilitate» şi pesimismul" (p. 78). Cine nu l-a citit pe Baltazar rămâne cu senzaţia că acesta e portretul-emblemă lăsat de el posterităţii. Cum de n-ai ales şi o contragreutate, dau una din alte câteva zeci: "În critica noastră literară, care la noi se practică de cele mai multe ori cu o quasibună-credinţă şi cu o memorie prea des amintitoare de ranchiune şi cancere personale, Mihail Sebastian aduce o nobleţe de ţinută, o bună credinţă şi o onestitate care nu se resimte niciodată de o susceptibilitate personală" (Camil Baltazar, *Evocări şi dialoguri literare*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1974, p. 260).

Două vorbe despre receptare, în speranţa că vor fi alţii care s-o discute pe larg (capitolul Sebastian, un caz de receptare mistificată, chiar "profund mistificată", formulare pe care o repeţi, după metoda semnalată, adică descântecul). Aici te incluzi şi pe tine, pentru că ai scris despre Sebastian fără a merge la bibliotecă "să verificăm ce a publicat tânărul ziarist vreme de şapte ani". Iar cei care, presupui tu, au citit, au avut bune motive să ascundă ceea ce pentru tine e adevărul îngrozitor: "Mistificarea a fost dusă la bun sfârşit după 1990, prin complicitatea [ce termeni poliţieneşti foloseşti mereu!, n.m. I.P.] celor care au ştiut adevărul, dar fie l-au tăcut, fie au scris neadevăruri pioase şi conjuncturale. Mi-e greu să cred că Z. Ornea, care ştia totul despre interbelic, nu ştia cum stau lucrurile cu Sebastian; în orice caz, situându-se pe linia neadevărului...". Şi aşa mai departe, continui în acest ton, acuzând-o şi pe doamna Cornelia Ştefănescu, menajându-l doar pe Vicu Mândra ("nu-i bag de vină [sic!] editorului că a adus lucrurile din condei"). Şi eu cred că Z. Ornea ştia: ştia exact ce a spus şi nu vedea lucrurile ca tine. Iar mie mi-e greu să cred că n-ai avut la dispoziţie, ca orice cercetător al lui Sebastian, bibliografia întinsă pe zeci de pagini din cartea doamnei Grăsoiu, în care sunt consemnate articolele lui Sebastian de la *Cuvântul*.

Problema e alta: pentru tine "mistificare" înseamnă că nu aderă cu toţii la adevărul tău: Sebastian de extremă dreaptă în politică, masochist (în sensul clinic) în dragostea ridiculizată faţă de Nae Ionescu. Doamna Dorina Grăsoiu, în cartea ei onestă şi cu o documentaţie fără cusur, socoteşte destinul lui Sebastian nu tragic, ci ironic. Cartea *Diavolul şi ucenicul lui...* o confirmă strălucit, ţine de ironia sorţii. Cine şi-ar fi închipuit că cea mai nedreaptă carte la adresa lui Sebastian va fi scrisă după apariţia Jurnalului şi într-o epocă tolerantă, în care nimeni nu mai avea de împărţit ceva personal cu el?

În încheiere câteva citate adunate de pe o singură pagină concluzivă, 255. Sublinierile îmi aparţin: "n-a fost nici un etern democrat, nici o victimă inocentă",

"şi-a îndreptat atenţia şi delicateţea strict spre cercul lui de prieteni şi de aliaţi",

"Nu a fost o victimă inocentă, ci a fost victima foştilor lui complici",

"cunoscându-i îndelungata compatibilitate cu călăii",

"un caz de fidelitate masochistă faţă de primii şi singurii oameni pe care i-a socotit prieteni",

"a considerat că [...] a făcut, prin cronicile lui literare, operă de «ecarisaj moral». Inducem de aici că se considera hingher, că pe scriitorii români îi socotea câini vagabonzi, iar cultura română, un sat al câinilor fără stăpân"!

Eu, una, am rămas fără grai. La asemenea fraze, nu mai are rost să replic.

Cu tristeţe, una din cititoarele cărţii *Diavolul şi ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian.*

Avocata HAVA BRESLER

BIROU DE AVOCATURĂ ŞI NOTARIAT

Kikar Itzhak Rabin nr. 10
colţ cu Ibn Gvirol nr. 67, Tel Aviv
Tel. 03/529-9925 – 052/254-2991

NE OCUPĂM DE:

- **Dobândirea cetăţeniei române şi paşapoarte româneşti/europene**
- **Traduceri legalizate de notar şi apostile**
- **Diferite alte probleme juridice şi economice**

Contactaţi: HAVA BRESLER

Vorbim şi româneşte

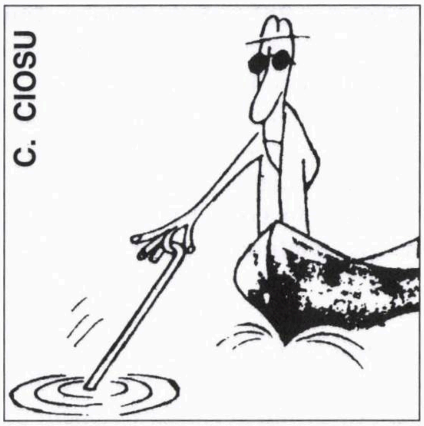

Pescuitorul de perle

Să nu-l acuzăm pe Obama chiar de toate eșecurile Statelor Unite

«Faptul că (președintele Obama) liderul lumii libere nu a fost capabil să-i convingă pe cei din Comitetul Internațional Olimpic să aleagă orașul Chicago drept gazdă a jocurilor de vară din 2006» etc. etc.

("Jerusalem Post", 9.10.09; comunicată de Diana Marcovici, Ramat Hasharon, care, cu simțul dreptății ce-o caracterizează, nu este de acord ca presa să-l învinuiască pe Obama de refuzul C.J.O. de a acorda orașului Chicago organizarea Olimpiadei din 2006; e destul, precizează ea, să-i reproșăm faptul că eforturile sale de a obține organizarea jocurilor din 2016 au dat greș.)

Cele trei fețe ale lui Leonard Cohen

FOTOGRAFIA ZILEI

Leonard Cohen i-a recucerit pe români

Dupa ce i-a cucerit pe români anul trecut, marele artist canadian a avut vineri seara o altă prestație copleșitoare. De aceasta dată, întregul spectacol a fost schimbat, anume pentru a-i satisface pe cei aproape 7000 de spectatori, mulți dintrei ei venind pentru a doua oară la concertul Cohen. Împărțit în doua acte, show-ul a durat trei ore fără cinci minute, a fost mai dens, piesele au avut

("Viața noastră", Tel Aviv, nr. 17.257/09; comunicată de Rodica Braverman, din Haifa, care știe că un mare și adevărat artist, precum cântărețul Leonard Cohen, este o personalitate complexă, având mai multe fețe; în cazul de față – de la stânga la dreapta – Sara Netaniahu, Madonna și Bibi Netaniahu.)

Un discurs necunoscut al lui Abraham Lincoln despre URSS

Am fost criticat mult și aspru. Îmi pare rău, la fel de mult, și de sloganul "Misiune îndeplinită", pe care l-am luat dintr-un discurs despre URSS al lui Abraham Lincoln, și pe care l-am folosit după o lună de la momentul desfășurării trupelor americane în Irak, în 2003". Numai că și astăzi războiul din Irak nu este încă o bătălie câștigată...

("Revista Mea", 20.02.09; comunicată de Petre Cioclu, din Kiriat Yam, care atrage atenția susnumitei publicații că președintele american Abraham Lincoln – 1809-1865 – nu a avut posibilitatea să țină un discurs despre Uniunea Sovietică, un stat care a apărut pe hartă de-abia în sec. XX.)

❖

Același corespondent al nostru din Kiriat Yam, un adevărat cioclu al autorilor de perle, atrage atenția săptămânalului "Revista Mea" că nu Ludovic al IV-lea a rămas în istorie ca regele Soare (așa cum se înțelege din nr. 10.08.09), ci alt Ludovic și anume al XIV-lea.

Viață romanțată

Ludovic al IV-lea - Regele Soare (3)

Ghilad Shalit a fost eliberat de mult, dar noi nu știam nimic!

«El a făcut referire la contribuția Germaniei în negocierile care au dus la eliberarea ostatecului israelian Ghilad Shalit.»

("Viața noastră", Tel Aviv, nr. 17.265/09; comunicată de Natașa Rosmarin, din Cfar Saba, care protestează energic împotriva faptului că mass-media israeliană nu a scos un cuvânt despre acest eveniment.)

Poșta

Lucreția Soare, Haifa; **Mircea Zwefelberg,** Ghivataim; **Hortensia Roșianu,** București; **Adalbert Eichner,** Düsseldorf, Germania; **Charlotte Herivan,** Paris, Franța; **Bița Eisenstein,** Tel Aviv (observații bune, dar nu perle).

B.B.C.: Bădărani. Bandiți. Canalii.

O povestire de
MARIANA JUSTER

Belvedere

Am un mic rai.
Este terasa salonului meu.
Da, da, am un mic rai la dispoziţie.

Am un mic rai. Este terasa salonului meu, de la înălţimea căruia privesc lumea. În acest colţ de cer sunt înconjurată de flori şi copăcei subţiri, înalţi şi foşnitori. Vântul adie dinspre apus, venind de la marea Mediteranei, sau se zbate în plângeri, venind rece de la miazănoapte. Vin şi valuri de zăpuşeală şi nisip din Sahara care pleoştesc frunzele şi-mi urzică văzul. Atunci aştept cuminte în casă până se limpezeşte vremea. Dar oricum ar fi, din vară până-n iarnă şi din primavară până-n toamnă, mă aflu la Belvederea mea de unde iau aminte la priveliştea din jur.

Nişte neajunsuri trupeşti mă aţin în casă. Singura mea legătură cu lumea de afară este terasa unui cat nu prea înalt. Jos foieşte o lume care vine şi pleacă, care se bucură, care se târăşte, care se zvârcoleşte, care se zbate.

Mă imaginez alături de ei, luând parcă parte la frânturile lor de viaţă aşa cum mi se dezvăluie mie clipă de clipă, direct, nemijlocit de nimeni şi de nimic. Mă aflu la "postul meu de observaţie" iar cei de dincolo devin o scenă cu actori.

De dimineaţă, devreme, când abia apare o geană de lumină pe cer, mă arăt şi eu pe balcon. Atunci mă împresoară o tăcere albastră mută. Aprind ţigara, ţigara liniştirii mele. Un şuşot abia perceput se răspândeşte în aer. Trezire!

De la cel de al şaselea etaj al blocului de vizavi, dincolo de grădiniţa ce ne desparte, lumina este aprinsă toată noaptea. Că-i vară, că-i iarnă, noapte lungă sau scurtă, pe vijelie sau ploaie, sticlirea iluminării dă o tentă de mister beznei. Aştept s-aud voci; poate plânsul unui copil speriat de-un bau-bau imaginar, ascuns într–un ungher, poate vocea alinătoare a mamei sau poate chiar paşii târşiţi ai unui bătrân prin casă. Dar nu! Nimic nu tulbură tăcerea. Ciudat! De ce o fi arzând lumina acolo chiar toată noaptea?

Nelipsit la apel din acel spaţiu verde, încă tenebros, este omul cu părul vâlvoi şi cu jachetă de pijama. Apare ca o măgăoaie fioroasă cu călcătura rară, parcă ar vrea să-şi prindă umbra. De fiecare dată mă sperii. Din spatele său ţâşneşte o dihanie mare. Este câinele său lup, scăpat la slobozenie. O zbugheşte prin tufişuri, înainte şi înapoi, nebun de fericirea libertăţii. Dă ocol stăpânului, în salturi mari, mai-mai să-l răstoarne. Se aud şi nişte comenzi scurte şi şoptite ca să nu trezească pe cei ce dorm cu ferestrele deschise. Potolit, câinele îşi vede de treabă stropind copăceii, graţios, cu un picior din spate ridicat. Apoi, cu acelaşi gest impudic, udă şi pneurile Toyotei roşii, cea nouă, a vecinului de la numărul 10. Şi pentru mai multă siguranţă, lighioana îşi însemnează teritoriul în fiecare zori de zi precum ca să ştie toată lumea cine e aici mai marele peste toate curţile! Vai de cotoii întâlniţi în cale!

Măi, măi! îmi spun, şi mă mir de câtă dragoste este în stare omul pentru câinele său, ca să se coboare din moliciunea aşternutului când îi este somnul mai dulce. Dar şi un prieten mai credincios precum îi este câinele nu se mai află pe lumea asta! Câteodată, mâniat, stăpânul îl ceartă şi chiar îl păleşte cu nuiaua, dar câinele se târăşte umil la picioarele sale, cu botul pe labe, aşteptând iertarea...

Cărarea în pantă prin grădiniţa din faţa Belvederii mele formează o scurtătură printre câteva stradele lăturalnice. În faptul zilei, pe această cărare destul de largă

Bursa personalităţilor din *trib*

În urcare

Ioan Hollender, director general al Operei din Viena: succesul remarcabil obţinut la Festivalul internaţional "George Enescu" de la Bucureşti, organizat sub conducerea sa, precum şi ideea de a prezenta în cadrul recentului festival un spectacol bazat pe textele poetului evreu Paul Celan, au făcut ca prestigiul timişoreanului să crească în mod simţitor, el fiind considerat astăzi una din figurile proeminente ale culturii evreo-române din zilele noastre.

În scădere

Comitetul ASILR (Asociaţia Scriitorilor Israelieni de Limbă Română): certurile la cuţite care au izbucnit în rândurile comitetului şi asociaţiei (atât în legătură cu viitoarea adunare generală de alegeri, cât şi cu atribuirea Premiului literar "Dr. Al. Şafran") i-au uimit pe iubitorii scrisului de la noi, producând o impresie deplorabilă.

încep să se reverse oamenii muncii. Se duc zoriți către slujbele care le asigură existența. Bună sau rea, asta este! Pâine trebuie? Trebuie! Copiii trebuie să învețe? Trebuie! Dis-de-dimineață, nesăturați încă de somn, se duc către locurile lor de muncă. Alții, mai bine odihniți, se îndreaptă către mașinile lor care mai de care mai de "marcă". Vine și domnul acela de la numărul 10 cu Toyota roșie. Nici prin gând nu-i dă cine-i stropește cu atâta ardoare pneurile elegantului său autoturism! Cine-i ca el? Se așează la volan, încercând să-i dea bătăi. E grăbit omul! Dar ce să vezi? Cineva și-a parcat "rabla" puțin de-a curmezișul! Sucește volanul în dreapta, se opintește în stânga și nu reușește să-ndrepte mașina spre drumul liber. Deschide portiera, sare din mașină ca ars. Cum a îndrăznit acel cineva, cu o asemenea vechitură ruginită, să i se pună în cale?... Se simte ofensat. Omul zădărât se înroșește de mânie. Claxonează cu furie. Să se trezească ticălosul! Și cu el o lume întreagă. Nu contează! Ferestrele se luminează pe rând și în cadrul lor apar figuri zbârlite. Claxonul continuă mai abitir. "La ora asta?", răsună glasul strident al unuia de la etajul 4. "Ce, ai înnebunit?" Câțiva locatari coboară pentru a încerca să rezolve impasul. După un mic răgaz apare și vinovatul. Urmează o revărsare de înjurături, de așa și pe dincolo în flendurile "mă-sii". Dar nici acestea n-au fost de-ajuns, că au recurs la pumni și îmbrânceli. Femeile cu chipul răvășit, cu niște șaluri trase pe șolduri, se bagă între ei ca să-i despartă. Fiecare doamnă își apără bărbatul, că doar n-o să-l lase cotonogit! Nu știu cum s-au liniștit. După câteva manevre, unul pleca furios la lucru, celălalt se întorcea în casă ca să-l "oblojească" consoarta!... Toți vecinii au participat la un circ de zile mari. Un matineu pe cinste!... Cred că era mai bine ca în loc de gâlceavă și cotonogeală să se fi înțeles omenește! Nu era oare mai simplu o scuză?

Gradinița din fața balconului meu e străbătută de o cărare în pantă. O lume pestriță o străbate când în sus, când în jos. De dimineață, în mod negreșit se ivește și doamna cu pisicile. E o apariție mlădioasă, cu șic îmbrăcată, cu pletele fluturând în vânt. De fiecare dată e foarte pavoazată. Sau poate am eu năzăriri matinale. În mâini, ca un trofeu, poartă un pachet mare. În urma ei, o gloată de pisici, mari, mici, albe, tărcate, roșietice, persane, venite din toate fundăturile împrejurimilor! Sunt atât de multe încât nu se mai vede pietricică pe pietricică în alee. Ea le hrănește făcând grămăjoare-grămăjoare în lungul gardului. Împărțeala e egală la milimetru, nici mai mare nici mai mică. Atât cât să ajungă fiecărei mâțe. Madame Kohanovski, o bătrânică de la înălțimea etajului 6, se zbârlește la ea cu vocea ei pițigăiată: "Fire-ai a dracului să fii, iar hrănești pisicile? Murdărești locurile publice." Doamna cu pisicile părăsește calmă poziția în litigiu numai după ce și-a văzut liniștită de treabă. Încaltea mâțele n-au rămas flămânde! În lumea noastră pisicile nu mai sunt animale domestice. Felinele care caută prin firea lor un loc cald și moale într-un cotlon al căminului trăiesc pe afară, pe gunoaie, însetate și flămânde!

Între orele șapte și opt începe așa-zisa defilare a cărucioarelor cu copiii duși la creșe sau grădinițe. Mamele sunt grăbite de frica ceasurilor care marchează exactitatea venirii la lucru. Copiii din căruț, buimaci, cu sticla de cacao la gură, nu știu ce să facă: să plângă sau să tragă din biberon. Își freacă ochii cârpiți cu pumnișorii. Unii plâng cu jale, vor înapoi la paturile lor. În fiecare zi plânsul se repetă mereu, mereu. Numai ei știu de ce. Nimeni nu-i întreabă și nici ei nu știu cum să se explice. Plâng. Vor înapoi acasă la mama, la pătuțul lor. Numai acolo e bine. Dar mama n-are încotro... Sufletul copilului ce vină are? Jalea acestor pui de om mă întristează. Nu o dată ți se rupe inima auzindu-i hohotind de plâns. Și nu o dată copilul este reprimat cu bruschețe. Sunt scene care se repetă în fiecare dimineață. O fetiță plânge

Cine vă poate ajuta dacă părinții dv. sunt bolnavi?

NETTA - SERVICII

- ✔ **Vă asigură îngrijitori competenți, cu experiență, din România, pentru bătrâni, handicapați, invalizi – 24 de ore pe zi.**
- ✔ **Vă propune aranjamente speciale, în funcție de situația și posibilitățile dv. financiare.**
- ✔ **Vă acordă consultații și îndrumare profesională gratuit.**

Cooperăm cu Bituah Leumi

Șvil Hațabar 11, Tel Aviv
Tel. 03/731-4273 sau 03/731-3135,
Fax: 03/731-4294

refuzând să se urce cu mama în mașină. Numai căpușorul ei mic știe rostul acestor sculări grăbite și desprinderi dureroase de mama. Încep țipete sfâșietoare. Mama se urcă pornind motorul, simulând că o lasă singură pe alee. Fetița, o mogâldeață, se zbate, răcnește, urlă, zbiară, dar în mașină tot nu vrea să se urce. În cele din urmă e aruncată ca un sac pe bancheta din spate. Ceva e strâmb în relațiile dintre părinți și picii lor. Li se vorbește de sus, nu de la înălțimea staturii lor și nici de la nivelul perceperii lor. Ați încercat vreodată să vorbiți cu cineva către care trebuie răsucit capul în sus? Este oare aceeași senzație că lucrurile pot fi înțelese de la egal la egal? Percepute mai trainic?

Către ora 10 se întorc bătrânii de la Supermarket. Merg încet pe panta ce urcă. Cară câte o sacoșică cu câteva iaurturi, roșii, doi castraveți și cam atât. Drumul e greu și pensia mică. Le-ar mai fi trebuit și altele... Se opresc să se odihnească și gândurile se abat la nevoile lor, și la copii, care pesemne n-au timp să vină pe la părinți... Mâine, dacă o vrea bunul Dumnezeu și se vor simți în puteri, vor relua același drum spre Supermarket cu sacoșica...

Dupa ora 10 începe forfota. Care vin, care se duc. Foarte mulți parcă vorbesc singuri. Țin o mână lipită de ureche și cu privirea aiurea. Nu o dată dau cu oiștea în gard... Măi, măi! îmi zic, celularele astea o să înnebunească lumea. Chiar nimeni nu se mai bucură de un cer albastru, de flori, de lună, de stele? Nu se mai poate ieși afară fără a se angaja la o conversație pe undele eterului? E chiar o condiție "sine qua non" să ne vorbim oricum și oricând la portativ? Pe stradă se vorbește la celular. La masă se vorbește la celular. La restaurant se vorbește la celular. La întâlniri amoroase se vorbește la celular, în baie, în dormitor și unde nu? Câteodată mi se pare că pe noi, Dumnezeu nu ne-a învrednicit numai cu cele 10 porunci, ci și cu năstrușnicele aparate portabile. Ele ne-au fost date spre veșnică folosire și pomenire. Cu cât aceste aparate de strictă comunicație sunt mai performante, cu atât purtătorul lor devine un individ mai interesant în societate. Așa stând lucrurile, nu numai că ne vorbim, ne și urmărim oriunde ne aflăm, ne găsim acolo unde cu mare străşnicie ne ascundem, ne filmăm, ne pozăm, ne lăsăm mesaje, ne scriem mesaje, aflăm ultimele știri . Ori mai fi și altele ce-mi scapă din ignoranță. Chiar și tinerele mame, la plimbare cu plozii vorbesc de la distanță cu amicele lor.

Într-un rând am observat o mămică purtând o discuție foarte aprinsă cu cineva. Repeta cu îndârjire și cu aplomb cuvântul "niciodată". Fetița de lângă ea, împingând un căruț cu o păpușă, scoase un telefon celular jucărie și începu cu ton iritat să se certe cu o persoană imaginară. Bătea cu piciorușul în pământ, repetând că nu vrea "niciodată, dar niciodată!".

Când au trecut din raza vederii mele, nu știu ce s-a mai întâmplat... Bănuiese că n-a fost luată în seamă, după cum nu sunt luați în seamă copiii mai măricei (de 2-3 ani) care abia se țin în urma mamei. Ea doar împinge căruțul cu cel mic... ceilalți sunt "mari", pot merge singuri!

Pe cărarea Belvederii mele se vântură multă lume... Dar cel pe care-l aștept în fiecare zi este tânărul cu vioara. Are un chip răsărit din alte lumi. Pe obrazul palid strălucesc priviri mistuitoare. E înalt și mlădios ca un *lulav*. De sub pălăria neagră țâșnesc doi zulufi ce-i acoperă urechile. Vioara se află în cutia ei, dar parcă se îngemănează cu el. Nu i se potrivește costumul negru atemporal al celor ultrareligioși. Și nici ortodoxia iudaică de rugi și penitențe!

E prea aerian. Pe strunele sale, arcușul ar da glas poveștilor pătimașe de iubire. Mi-l imaginez interpretând romanticele concerte pentru vioară ale lui Ceaikovski sau Brahms. De asemeni, îl simt interpretând "kol nidre" cu acele nuanțe tragice de îndurare adresate Atotputernicului.

Da! Mi-ar place să-l ascult și să-l văd pierdut în vibrațiile strunelor și ale arcușului său magic.

Deocamdată atât. Vă voi mai relata și altă dată despre minunățiile Belvederii mele.

Desen de C. Ciosu

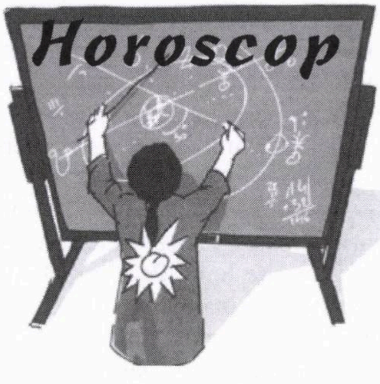

Decembrie

Berbec (21 martie – 20 aprilie): O ușoară scădere de tonus. Dar nu vă îngrijorați, căci totul va trece cu bine. Încercați să legați un dialog cu cei apropiați. În domeniul financiar, nu întreprindeți nimic înainte de a vă consulta cu un specialist.

Culoare: gri, galben.

Taur (21 aprilie – 20 mai): Sunteți în armonie, datorită inteligenței dvs., cu întreg anturajul, însă trebuie să fiți atent la anumite persoane care vor încerca să se amestece în viața dvs. intimă. Activitatea pe care o aveți va fi influențată de anumiți factori și de aceea dați dovadă de multă răbdare.

Numere: 5, 21, 29.

Gemeni (21 mai – 20 iunie): Veți avea mari și frumoase realizări pe plan profesional, cu o singură condiție: să vă eliberați de anumite corvoade pe care vi le-a impus situația. Veți avea o întâlnire foarte interesantă de pe urma căreia ați putea obține un beneficiu neașteptat.

Culoare: albastru.

Rac (21 iunie – 22 iulie): Cumpărați obiectul pe care îl visați, pentru bucuria dvs. personală, dar fără a face datorii imense. S-ar putea să aveți o mare deziluzie. Totul va trece și veți depăși această neplăcere, căreia nu trebuie să-i acordați prea mare atenție.

Numere: 2, 6, 11.

Leu (23 iulie – 22 august): Sunteți în cea mai bună formă fizică și psihică. Încercați să reglementați toate chestiunile urgente sau importante și acordați prioritate relațiilor sentimentale. La lucru, veți avea idei strălucite. Culoare: portocaliu.

Fecioară (23 august – 22 septembrie): O perioadă ideală pentru încheierea unui proiect ori a unei relații care tenează. Dacă nu veți rămâne cu brațele încrucișate, vă veți putea elibera de un oarecare balast care vă tensionează. Toate inițiativele pe care le veți avea se vor dovedi benefice. Atenție la comportamentul în familie!

Numere: 3, 12, 18.

Balanță (23 septembrie – 22 octombrie): Un oarecare sentiment de anxietate vă tulbură cotidianul. Liniștiți-vă. Nimic grav nu se va întâmpla. Fiți atent și foarte prudent la cheltuielile pe care intenționați să le faceți, dar și la ofertele dubioase ale unor necunoscuți. Nu vă lăsați tentat de propuneri înainte de a lua în calcul riscurile. Nedelicatețea unor cunoștințe vă irită. Reacționați!

Culoare: alb.

Scorpion (23 octombrie – 22 noiembrie): Nu recurgeți la metode neloiale pentru a vă dovedi priceperea la lucru față de colegi și nu încercați să faceți mai mult decât este absolut necesar. În caz contrar, s-ar putea ivi probleme grave. Pentru a vă calma, mergeți mai mult pe jos, într-un ritm alert.

Numere: 1, 23, 30.

Săgetător (23 noiembrie – 21 decembrie): A venit momentul în care veți putea arăta tuturor rezultatul experienței dvs. la lucru. Vă veți dovedi întreaga capacitate și veți fi satisfăcut de reacțiile colegilor. Din partea celor apropiați, manifestări de afecțiune sinceră, care vă vor emoționa.

Culori: verde.

Capricorn (22 decembrie – 19 ianuarie): Riscați să provocați ostilitatea colegilor de serviciu dacă nu vă temperați pornirile, inițiativele, dar și părerile. Fiți mai reținut și păstrați-vă elanul în alte domenii. Tot ceea ce ține de trecut trebuie înlăturat, cu forța dacă altfel nu reușiți. O perioadă propice rezolvării unor chestiuni familiale.

Numere: 7, 13, 17.

Vărsător (20 ianuarie – 18 februarie): Nu vă lăsați condus de imaginația dvs. bogată și de sensibilitatea exacerbată pe care o aveți, căci vă veți pierde obiectivitatea. S-ar putea să întâmpinați anumite probleme în perfectarea unui plan. Nu ignorați surmenajul și consultați un medic fără întârziere.

Culoare: violet.

Pești (19 februarie – 20 martie): Graba este întotdeauna un rău sfătuitor. Terminați-vă toate proiectele, la timp, dar fără eforturi inumane. Din cauza nervozității, raporturile cu ceilalți vor deveni încordate. Menajați-vă forțele! Ascultați, măcar uneori, părerea celorlalți. Membrii familiei nu vă vor răul, ci dimpotrivă. Fiți mai concesiv spre binele tuturor.

Numere: 14, 31, 33.

Interim

RODICA WEINBERG
prezintă paginile de

JOCURI

Anul Nou pe glob

ORIZONTAL: 1) Ţară asiatică unde, în antichitate, sărbătorirea Anului Nou se repeta la fiecare schimbare de anotimp – Stat în Orientul Îndepărtat unde de Anul Nou se serbează ziua de naştere a tuturor. 2) Stat desprins din imperiul sovietic unde la ora 12 se joacă gopakul, trăgându-se focuri din arme împodobite cu panglici – Continent unde fiecare stat îşi păstrează tradi-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1						■							
2								■					■
3							■						
4		■		■		■						■	
5	■				■			■		■			
6						■					■		
7				■			■						■
8			■							■			
9									■				
10						■					■		
11		■			■			■					
12							■						
13					■								

ţiile sărbătoririi Anului Nou. 3) Semnificaţia heringului dăruit de scoţieni gazdelor în noaptea Anului Nou – Stat european unde se obişnuieşte ca paznicul de noapte să anunţe din poartă în poartă sosirea Anului Nou. 4) Geniul binelui şi al luminii din mitologia persană, căruia i se închină sărbătorirea Anului Nou, timp de 6 zile. 5) Întâmpinaţi cu cântec, joc şi voie bună – Umplutură de sarmale! – Localitate în Franţa. 6) Ţară asiatică unde de Anul Nou se aprind ruguri, în jurul lor oamenii servind tradiţionalul lapte cu orez – Aer (pop.) – Neam. 7) Agenţi de comunicaţii, olandezi – Merge cu capra – Umblă cu ursul. 8) Sfârşit de carnaval! – Ramuri de brad, care în Turcia este folosit la sărbătorile de iarnă – Televiziunea Română (abr.). 9) Locuitorii unui stat arab vecin care folosesc drept pom de iarnă cedrul – Şt. Iosef între prieteni. 10) Anotimpul ştafetei dintre ani – Identic – George Meir. 11) Sunt la lucru! – Lumina din brad! – Vechiul stat al strămoşilor românilor, cu un adevărat cult pentru brad şi pentru sărbătorile de iarnă. 12) Fac Anul Nou... pe drumuri – Popor european care la 12 noaptea stabileşte prognoza Anului Nou după cum este absorbită sarea de două cepe crestate. 13) Ţară asiatică unde la sosirea Anului Nou mesele sunt încărcate cu mere, usturoi, grâu încolţit, oţet şi suc de graminee, oamenii ţinând în mână o monedă de argint – Locuitorii unei regiuni din China, unde de Anul Nou se organizează dansuri cu măşti reprezentând vechi zeităţi.

VERTICAL: 1) Stat în Marea Caraibilor unde se obişnuieşte ca la 12 noaptea, fiecare om să înghită 12 boabe de struguri, câte unul pentru fiecare bătaie a ceasului – Locuitorii unui stat european care în noaptea de Anul Nou aruncă pe fereastră vechituri, însoţite de urarea "Auguri". 2) Dialect somalez – Stat european unde de Anul Nou tinerii umblă cu un plug, urând ca recolta să fie bogată – Merg cu pluguşorul! 3) Ţară în nord-vestul Europei unde este practicată tradiţia pluguşorului, urându-se gospodarilor un an bun şi fericit – Beteală argintie prefigurând zăpada. 4) Stă în capul mesei la sărbătorirea noului născut – Cămăşi – Dans de cabaret. 5) Localitate în România – Capitala unui stat european ai cărui locuitori iesîn noaptea Anului Nou pe străzi în grupuri, făcând un vacarm de nedescris cu diverse obiecte sunătoare. 6) Nelu Grinberg – Suportul globurilor în brad (pl.) – Ceremonia sărbătoririi Anului Nou. 7) În pijama! – 12 noaptea la schimbul dintre ani – Scânteie. 8) Sau – Lună în care începe Anul Nou în Grecia antică – Gelu Bernstein. 9) Arbori folosiţi în Africa de sud-vest drept pomi de iarnă în lipsa brazilor – Gând. 10) Localitate în Indonezia – În versuri! – Plecare în cursă. 11) Acoperită cu zăpadă – Fruct din insulele Antile – Abreviaţie pentru constelaţia Canis Major. 12) Toţi dracii la un loc – Popor nordic, unde copiii împodobesc în noaptea Anului Nou, în pădure, un brad, cu nutreţul animalelor. 13) Frumosul păstor frigian transformat de Cybele într–un brad fiindcă se îndrăgostise de o nimfă – Popor antic care multă vreme a sărbătorit Anul Nou, sau Saturnaliile, la 1 martie, stabilindu-se apoi la 1 ianuarie (pl.).

DICŢIONAR: Any, aier, tga, steo, hce, aiud, izla, osau, att, cma, atys.

NELU WEINBERG

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

Toamnă melancolică: Anotimp, ora, uo, innourat, trist, dr, te, u, n, ruginie, migratoare, nea, t, rsr, p, aule, cia, cl, l, brume, buo, averse, mari, an, cav, teo, clima, iarna, let, tun, its, etate, tenie.

Aproape fără puncte negre: Imprimata, marinimos, preziceri, ratie, rom, ocol, lipi, tir, mizil, inaripata, vatamator, asemanare.

Frumuseţe: M, r, m, tineri, sigur, as, isi, ticnit, sea, g, ar, aur, garf, i, ae, rom, leu, b, a, ambe, peru, r, ac, sug, ca, in, o, oier, colac, umanitar, unic, bravo, ita, calarit, maior, sutar, aulic, ai, r, m, est, start, ostas, iaht, tei.

INTEGRAME

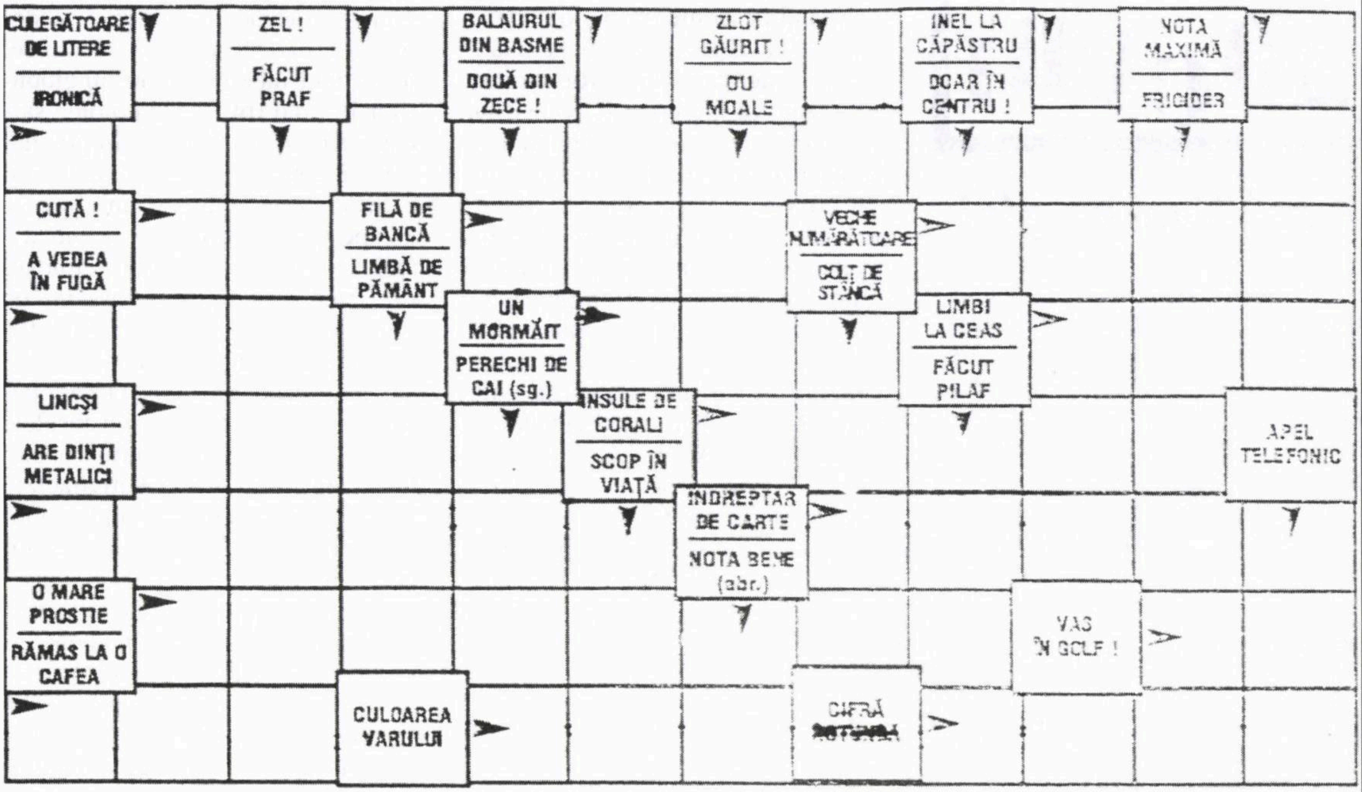
CULEGĂTOARE DE LITERE
IRONICĂ
ZEL !
FĂCUT PRAF
BALAURUL DIN BASME
DOUĂ DIN ZECE !
ZLOT GĂURIT !
OU MOALE
INEL LA CĂPĂSTRU
DOAR ÎN CENTRU !
NOTA MAXIMĂ
FRIGIDER
CUTĂ !
A VEDEA ÎN FUGĂ
FILĂ DE BANCĂ
LIMBĂ DE PĂMÂNT
VECHE NUMĂRĂTOARE
COLȚ DE STÂNCĂ
UN MORMĂIT
PERECHI DE CAI (sg.)
LIMBI LA CEAS
FĂCUT PILAF
LINCȘI
ARE DINȚI METALICI
INSULE DE CORALI
SCOP ÎN VIAȚĂ
APEL TELEFONIC
ÎNDREPTAR DE CARTE
NOTA BENE (abr.)
O MARE PROSTIE
RĂMAS LA O CAFEA
VAS ÎN GOLF !
CULOAREA VARULUI
CIFRĂ

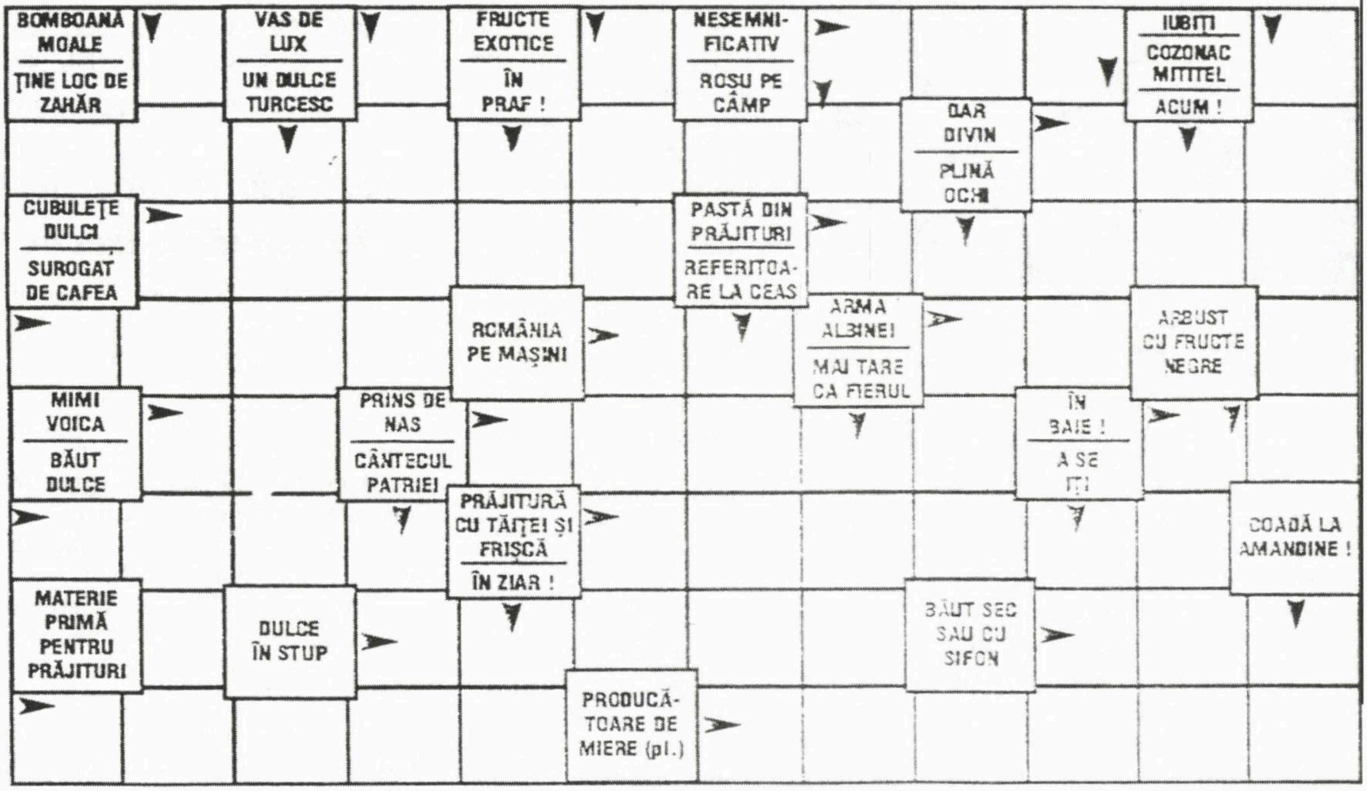
BOMBOANĂ MOALE
ȚINE LOC DE ZAHĂR
VAS DE LUX
UN DULCE TURCESC
FRUCTE EXOTICE
ÎN PRAF !
NESEMNIFICATIV
ROȘU PE CÂMP
IUBIȚI
COZONAC MITITEL
ACUM !
DAR DIVIN
PLINĂ OCHI
CUBULEȚE DULCI
SUROGAT DE CAFEA
PASTĂ DIN PRĂJITURI
REFERITOARE LA CEAS
ROMÂNIA PE MAȘINI
ARMA ALBINEI
MAI TARE CA FIERUL
ARBUST CU FRUCTE NEGRE
MIMI VOICA
BĂUT DULCE
PRINS DE NAS
CÂNTECUL PATRIEI
ÎN BAIE !
A SE ITI
PRĂJITURĂ CU TĂIȚEI ȘI FRIȘCĂ
ÎN ZIAR !
COADĂ LA AMANDINE !
MATERIE PRIMĂ PENTRU PRĂJITURI
DULCE ÎN STUP
BĂUT SEC SAU CU SIFON
PRODUCĂTOARE DE MIERE (pl.)

Am o propunere pentru Premiul Israel

Pentru cei care s-au distins printr-o activitate deosebită pe diferite tărâmuri, Premiul Israel este o răsplată justă. Ei bine, eu am o propunere pentru comitetul care decernează premiul: dl. David Shlomo, care a scos şase volume, în limbile română, ebraică şi engleză, consacrate trecutului evreilor-români.

El a scormonit prin amintirile şi documentele despre oraşul Dorohoi şi împrejurimi, ca Săveni, Mihăileni, Dărăbani, Herţa, Rădăuţi-Prut, şi a evocat numeroase personalităţi, printre care scriitori şi diferiţi intelectuali, cu care au fost binecuvântate aceste regiuni.

Nu ar fi fost posibilă realizarea acestui proiect fără aportul unui mare număr de colaboratori. Îndoiala că va fi posibil de a se realiza acest proiect a fost exprimată de un colaborator care susţinea că "la paştele cailor şi la calendele greceşti" se va realiza acest proiect. Dar s-a redactat un articol şi încă un articol, până când s-a completat materialul pentru cele şase volume, cuprinzând 4.500 de pagini. Primul volum este mai mic şi ultimul volum, al şaselea, are un sumar mare şi foarte bogat.

Acest monument spiritual e plin de sensibilitate evreiască şi poartă amprenta domnului David Shlomo care, în prefaţa ultimului volum, scrie despre seva evreiască şi sionistă născută în el.

Dl. David Shlomo primeşte orice fel de articol de la colaboratori, pe care, după caz, le cizelează, ca un sculptor cu dalta sa, pentru a asigura armonia dintre diferitele instrumente.

Dar acest om nu se limitează să acţioneze numai ca redactor al celor şase volume, el este scriitor, membru al Asociaţiei scriitorilor ebraici, pictor pirogravor, ghematrist (numerolog al literelor ebraice), fondatorul Cercului cultural "Agnon" din Israel, redactor-şef al magazinului "Ecoul Pensionarilor" din Israel, preşedintele Asociaţiei pensionarilor "Rambam", cetăţean de onoare al oraşului Dorohoi, membru în comisia AMIR din România, preşedintele Fundaţiei culturale "Sharit Shabat". În volumul V, în prefaţă, se rugase Atotputernicului să-i dea putere să termine această misiune; în volumul VI, mulţumeşte Atotputernicului că a reuşit să termine toată lucrarea.

În primul volum, în prefaţă, vorbeşte de urme şi rădăcini. În toată viaţa sa sunt vizibile aceste urme şi acele rădăcini.

Un monument de la intrarea în Cimitirul Haifa este închinat din iniţiativa sa evreilor ucişi în Transnistria. Tot din iniţiativa domnului Shlomo David a fost plantată pădurea din Munţii Ierusalimului, închinată Holocaustului. Deportarea în Transnistria şi pogromul de la cimitirul din Dorohoi, unde au fost împuşcaţi şi soldaţi evrei – acestea au fost imboldurile ce l-au făcut pe dl. David Shlomo să scrie.

Vizitarea oraşului Dorohoi de către fostul preşedinte al Israelului, Ezer Weizman (să-i fie binecuvântată amintirea!), şi de către fostul prim ministru al Israelului, Menahem Beghin (să-i fie binecuvântată amintirea!), denotă cât de important este conţinutul acestor cărţi.

Prezentarea cărţii e frumoasă, hârtia e fină, meritând felicitările cititorului.

Această activitate bogată a domnului Shlomo David îl indică, după părerea mea, pentru a primi Premiul Israel.

Dr. Osias Rabinovici
Acco

Computerul

Acum aproape trei ani s-a scris într-un colţ al revistei, cu un sens de uimire şi felicitare, că am intrat în rândul internetiştilor, atrăgând-o şi pe soţia mea. Aşa era, după ce crezusem ambii că e un pas necugetat al unui om bătrân, care parcă n–ar fi în toate minţile. Familia a insistat să nu mă dau bătut. Am sărit în apă fără să ştiu să înot. Am gândit că joc la o loterie cu o posibilitate de câştig de 50%. La aşa o proporţie, merita încercarea şi efortul mintal.

Ca un elev sârguincios, am făcut primii paşi, sub supravegherea şi îndrumarea dascălului ad-hoc, nepotul meu. "Aşa deschizi, aşa cauţi, aşa scrii" o-i = oi, o-u = ou. Aşa închei şi expediezi". Capul mi se făcuse calendar. Am făcut ca în clasa I primară, şi încă 17 ani de şcoală. Notam tot ce nu găseam în cărţi, manuale şi tratate, şi învăţam. Azi un pas, mâine doi. Mă feream să fac doi paşi înainte şi unul înapoi. Am pornit cu mici scrisorele, trimiteri de fotografii, nu totdeauna fără greşeli, şi am antrenat–o şi pe soţia mea. Eram satisfăcuţi.

Pasul uriaş a avut loc nu pe Lună, ci în odaia cu computerul. Am deschis internetul. Am căutat unaalta şi s-a deschis lumea, parcă nesfârşită în posibilităţi. Puteam citi ziare în diverse limbi şi ţări, să văd muzee sau locuri interesante, să

îmi readuc în minte unele uitate sau neştiute. Atenţie la apăsatul clapelor şi computerul te serveşte.

Primesc muzică variată şi o ascult cu nostalgie, de multe ori. Printr-un program şi o anexă tehnică, ambele simple, reuşesc să fiu alături de cei apropiaţi, nu numai cu vorba şi dragostea dar şi cu figurile noastre, faţă în faţă unul cu altul.

Am rămas de doi ani singur. După vreme îndelungată, m-a părăsit un partener cu care, în majoritatea întâmplărilor din viaţă, pluteam pe aceeaşi lungime de undă. Era timpul când aveam nevoie mai multă unul de altul decât în urmă cu 20 de ani. N-a fost şi nu este uşor. Am găsit în computer (mahşev, în ivrit, calculator la români, ordinator în Franţa) un prieten apropiat şi gata de ajutor.

L-am adăugat celorlalte preocupări zilnice, să azvârl plictiseala, nerăbdarea şi ideea de "a nu fi de folos", cel puţin mie. Să umplu timpul zilei, care uneori pare foarte ambiţios şi ţi se pune în cale. Am reuşit să intru în legătură cu diverşi oameni, de profesii şi vârste variate, împrăştiaţi prin lume, vorbitori de română. Toţi culţi, deştepţi, ştiutori de multe, în diferite domenii. Contribui şi eu cu ce pot (se face în scris şi mai puţin vizual). Evrei şi creştini, ne cunoaştem după nume şi adrese electronice. Am reuşit să mă fac apropiat de mulţi dintre ei, şi ei de mine. Mă stimează şi asta îmi dă o satisfacţie. Îmi menţine moralul ridicat şi sunt conştient că mai valorez ceva, cel puţin pentru mine şi spre bucuria familiei şi în special a nepotului meu. Sunt subiectul lui de laudă faţă de prieteni. Şi eu mă laud cu el.

Recomand cu căldură "seniorilor", indiferent de data naşterii, să încerce să urmeze exemplul meu. Să nu aibă o invaliditate mai grea şi să aibă un creier care funcţionează, ca înţelegere şi memorie, încă în condiţii bune. După cum corpul are nevoie de mişcare, de menţinerea tonusului şi a supleţei, aşa şi creierul. Să nu-l lăsăm să nu muncească (nu numai cuvinte încrucişate din publicaţiile româneşti, sau altele), să "ruginească". Jocurile şi activităţile cu mintea, gândirea şi memoria sunt benefice.

Doresc succes celor care vor îndrăzni să lupte, şi nu gândesc la Alzheimer sau similare.

Dr. G. Mănescu
Bat Yam

Obama, pro și contra

Coincidenţele par uneori incredibile: am scris mai de mult titlul de mai sus cu intenţia să-mi exprim desigur părerea în această problemă. Dar nu am apucat să termin primul rând când am auzit la radio numele câştigătorului Premiului Nobel pentru Pace pe anul 2009. Ca multor altora desigur, şi mie au început să mi se încurce ideile în cap, am început să am suspiciuni şi ezitări şi am abandonat scrisul.

Ca să nu existe umbră de îndoială mărturisesc de la început că ideile care mă animau înainte au fost în mod net pro-Obama; dar şi acum, după ezitările menţionate deja, după tulbureala produsă de premiul neaşteptat, după sedimentarea unor gânduri negative, dar poate în special după desfaşurarea unor evenimente internaţionale care ne privesc în mod direct, apele s-au clarificat şi a ieşit la suprafaţă un Obama pe care eu îl consider la ora actuală drept singurul care ar putea să acorde un sprijin real şi efectiv Israelului.

Poate mulţi dintre noi nu îşi amintesc de secretarul de Stat Henry Kissinger, care a fost amestecat în evenimentele din regiunea noas-

Tricouri cu portretul lui Obama, "laureat al Premiului Nobel pentru Pace pe 2009", au început să circule în Statele Unite

tră mai mult decât Obama. La o eventuală întrebare istorică retrospectivă dacă el a fost pro sau anti israelian, nu cred că mulţi ar vota acum "anti". Şi totuşi, la timpul său, acuzaţiile "anti", aluziile la faptul că este evreu şi nu îşi ajută fraţii erau atât de frecvente încât Golda Meir s-a văzut obligată să precizeze că Kissinger este ministrul de Externe al Statelor Unite şi nu al Israelului...

Mi se pare cu totul inutil de precizat că Obama este preşedintele Statelor Unite şi nu al Israelului... Şi, mai mult decât un ministru de Externe, preşedintele Obama trebuie să se confrunte cu probleme internaţionale de o gravitate deosebită fiind în acelaşi timp hărţuit de ziariştii din propria lui ţară.

Nu, nu am intenţia să-l scuz pentru unele vorbe sau chiar acţiuni care par unora dintre noi potrivnice Israelului. Dar nu după asta trebuie judecat. Trebuie, după părerea mea, luate în considerare atât linia generală după care se orientează cât şi factorii care intervin pe parcurs şi de care vrea-nu vrea, trebuie şi el să ţină seama. Este într-adevăr preşedintele celei mai mari puteri din lume, dar cine îl consideră un semizeu care poate face orice după bunul lui plac, greşeşte.

Privită altfel, întrebarea dacă Obama este sau nu pro-israelian mi se pare total inutilă. Dacă 99,9% din populaţia Israelului ar aprecia că preşedintele Americii este contra noastră, am putea noi schimba ceva? Nici măcar pe evreii Americii în totalitatea lor nu ne putem baza; ca să nu mai vorbesc de evreii din lume care sunt departe de noi nu numai din punct de vedere fizic, dar, din păcate, şi spiritual. Exemplul judecătorului Goldstone este edificator.

În clasele primare (poate şi la liceu) scriam pe prima pagina "Cu D-zeu înainte". Cred că pe lângă eforturile guvernului pentru stabilitatea ţării, nouă cetăţenilor nu ne rămâne altceva de făcut decât să repetăm citatul de mai sus ori de câte ori putem...

Tzipi Livni

Matei Grisaru
Haifa

Un discurs al doamnei Tzipi Livni

Nu de mult am ascultat la ora 16.00 câteva discursuri din Knesset. Vă scriu că am rămas indignat de discursul d-nei Tzipi Livni, care a dat dovadă încă o dată de incorectitudine, făţărnicie şi că interesele sale personale sunt deasupra intereselor Israelului. Ce m-a enervat în primul rând au fost afirmaţiile ei că Netaniahu a distrus personalitatea lui Abu Mazen, că şeful guvernului a comis numai gafe şi greşeli, făcând ca Israelul să fie condamnat de aşa-zisa lume liberă şi de către statele arabe. La un moment dat aveam impresia că vorbeşte Abu Mazen sau vreun şef din Hamas, sau un deputat arab din Knesset.

Atâta ură şi venin de viperă a ieşit din gura doamnei care cu tot elanul a vrut să-l distrugă pe Netaniahu (cred că efectul a fost contrariu), dar nu şi-a dat seama că a vorbit ca toţi aceia care vor să distrugă Israelul şi nu recunosc că Israelul este un stat al evreilor, cum Franţa este un stat al francezilor.

Această doamnă uită că în decursul celor şase ani de domnie a lui Sharon şi a urmaşilor au fost evenimente care au slăbit puterea de autoapărare şi de simpatie a Israelului.

Această doamnă face parte din grupa care a alungat israelieni din fâşia Gaza, i-a făcut nomazi şi care majoritatea nici astăzi nu stau în casele lor şi nu au de lucru.

A uitat că ani de zile au fost bombardaţi din sud şi nici unul din conducătorii israelieni nu a reacţionat fizic; toţi au stat pe tuşe.

Tânăra doamnă a uitat că făcea parte din Likud (când era mai tânără) şi când Shraon umbla cu tinerii prin teritorii şi spunea că pe fiecare deal să fie ridicată o aşezare. În acest sens statul a investit zeci de miliarde de dolari în drumuri, case, şcoli, canalizare etc. ca după câţiva ani tot Sharon să spună despre aceşti tineri că sunt "huligani" şi că urmărea distrugerea aşezărilor. Toată investiţia s-a dus pe apa sâmbetei, iar tânăra doamnă a promis că va continua distrugerile.

Stimata doamnă a uitat să-l întrebe pe Abu Mazen când a fost ultima dată în Gaza, dacă are curajul să se deplaseze în Gaza.

Stimata doamnă nu vrea să ştie că de facto sunt două regiuni palestiniene, una în nord şi una în sud. Noi cu cine să facem pace? Cei din sud n-au de gând să vorbească de pace. Preşedintele Abu Mazen este considerat în sud ca un trădător.

Deci noi facem pace numai cu cei din nord? Acest lucru trebuie întrebat şi preşedintele SUA, care ne presează pentru două state care de fapt sunt trei (noi la mijloc).

Stimata doamnă nu vede şi nu

aude că Netaniahu susţine în primul rând ca arabii să recunoască că Israelul este un stat al evreilor aşa cum Germania este un stat al germanilor etc.

În concluzie ipocrizia este baza fundamentală a conştiinţei doamnei.

Dacă aş fi în locul lui Abu Mazen i-aş trimite o căruţă trasă de măgari plină cu flori lui Tzipi Livni.

Acestea au fost câteva gânduri şi sper ca ideile doamnei să nu fie realizate.

Tiberiu Hirsch
Raanana

P.S. Rog redacţia să transmită fostului meu coleg de liceu Zoltan Terner cele mai bune urări de sănătate şi succese noi în activitatea sa professională.

Părinții noștri nici nu auziseră de genetică

Părinţii noştri n-au trăit în era geneticii, nici nu exista această noţiune în dicţionar. Ca multe alte lucruri pe care nu le cunoşteau, n-au ştiut de existenţa genomului, de gene şi cromozomi. Am fost crescuţi în tradiţionalele "asemănări" între noi şi tată, mamă, şi nepoţi cu bunici şi unchi, fără a bănui că vor trece mai puţin de 100 de ani şi mintea omenească va descoperi în parte secretele pe care le poartă cele 25.000 sau 30.000 de gene aflate în cele 23 de perechi de cromozomi.

La fel, noi, oamenii secolului XXI, nu putem bănui şi prevedea descifrarea completă a genomului uman şi nici a ne imagina posibilităţile practice ale creării unui model genetic, după placul, gustul şi dorinţa procreatorilor.

Întorcându-ne la viaţa noastră, a bătrânilor actuali, putem "descifra" genomul nostru, al familiei noastre, calităţi, defecte comune câtorva generaţii înaintea noastră şi al celor care ne înconjoară actualmente: copii, nepoţi, strănepoţi.

Desigur că evenimentele grele prin care a trecut generaţia noastră – războaie, holocaustul, antisemitismul, dictaturile de stânga şi de dreapta – au lăsat amprente în structura noastră psihică şi emoţională.

Concentrându-ne asupra afinităţilor commune frecvente în tabloul genetic putem constata un număr de caracteristici pe care viitorul ştiinţific le va raporta la una sau unui grup de gene prezente în genomul generaţiei noastre.

Nu sunt genetician, dar existenţa şi participarea activă în viaţa tumultuousă a generaţiei mele mă duce la unele linii genetice comune. Nu ştiu cărui grup de gene aparţin, dacă măcar sunt legate de existenţa şi funcţiunea genelor în parte sau total. Sunt simple presupuneri, posibilităţi pe care le-am acumulat în viaţă.

Ajutându-mă de reminiscenţele studiilor istorice, pe parcursul vieţii între cele două războaie mondiale, aş aminti în primul rând lupta continuă şi comună a omului pentru o viaţă uşoară, spre un nivel de trai mai ridicat. Amintiţi-vă de traseul de la focul din amnar la cel obţinut electric sau atomic.

Eforturile, străduinţele pentru a asigura evoluţia au reprezentat una din caracteristicile genomului nostru.

Generaţia noastră a fost caracterizată prin tendinţa ei de a se aduna, colectiviza, de a se strânge împreună şi a lupta. Ne-am adunat în trecut ca nişte turme în organizaţii şi partide, fanatizaţi de idoli şi de credinţe: vezi fascismul, hitlerismul, comunismul etc.

Atavismul sălbatic şi primitiv continuă în idea că numai prin forţă se poate obţine pâinea, egalitatea şi dreptatea: înjunghierile şi omuciderile de ieri s-au transformat într-un război perpetuu şi universal. În fiecare om există una sau mai multe gene de violenţă, sălbăticie şi furie.

Şi în zilele noastre asistăm la activarea acestor gene în diferite puncte geografice ale lumii. Fanatismul din toate mişcările ideologice actuale este expresia vitalizării acestor tendinţe existente în noi în diferite grade şi intensităţi.

Pe de altă parte, tendinţa de a ne cunoaşte, de a ne vedea, auzi, comunica, întâlni cât mai uşor, frecvent, este la baza fiinţei noastre.

Dezvoltările tehnice ale ultimelor decenii datorate genelor multor oameni ne fac viaţa mai uşoară, comodă şi plăcută.

Genomul generaţiei noastre a avut posibilitatea să treacă "mutaţii" de gene datorită dezvoltării factorilor externi: mediu, cultură, evoluţie, tehnică.

Ne încheiem existenţa cu descifrarea parţială a genomului uman în general şi al generaţiei noastre în special.

Generaţia noastră a luat cunoştinţă de genetică în ultimii zeci de ani, trăind până acum într-un grad mai înalt sau mai scăzut de ignoranţă. Descifrarea treptată a cartelei genetice personale, a familiei, a generaţiei, a poporului, sper să ducă popoarele pe o planetă liniştită, care să asigure un progres universal, o înţelegere între state şi popoare, între religii şi popoare, între clase şi organizaţii sociale.

Să aducă omului mai mult timp pentru creaţie şi gândire, să-l scutească de griji, boli şi uzură a organismului.

Descifrarea genomului, cunoaşterea limitelor fizice şi intelectuale ale oamenilor şi popoarelor are şansa să astâmpere violenţa, să asigure o viaţă liniştită şi paşnică.

Majoritatea generaţiei noastre este provenită din "şteitl", ghetoul creat de regimurile politice obscure până la emancipare şi democratizare. Urmăriţi, batjocoriţi, suspectaţi şi marginalizaţi, a trebuit să căutăm

superioritatea şi specializarea, care trebuiau să învingă frica, complexul de inferioritate şi individualismul. Azi trăim alături de generaţia ţabarilor, independenţi, îndrăzneţi şi curajoşi.

Dr. Iulius Iancu
Haifa

Ancheta revistei “Minimum” din octombrie 2009 despre “cele două fete”

Aţi dat trei posibilităţi de răspuns. Cred că era cazul să introduceţi încă o posibilitate. Consider că punctul “b” nu se potriveşte în nici un fel cu cele două fete. Scroafa este un animal util propriei specii şi mai ales speciei umane. Milioane de oameni savurează carnea de porc şi derivatele sale.

Nesimţirea şi murdăria speciei porcine cred că sunt atribute prea blânde pentru cele două fete. După părerea mea ele sunt “trădătoare”. Ele contribuie activ la atmosfera anti-israeliană ce bântuie în prezent în America.

Eu propun să li se retragă cetăţenia israeliană cu interdicţia de reintrare în ţară.

Pentru statistica pe care o faceţi adăugaţi răspunsul meu la “b”, cu tot regretul.

A. Elias
Ashkelon

Aforisme

• Când te crezi Dumnezeu, vrei să ierţi sau să pedepseşti?

• Mulţi se declară microbişti. Asta înseamnă că studiază microbiologia sau sunt devoraţi de microbi?

• Trăim în acelaşi timp şi bucurii, şi necazuri. Amestecul acesta nu este nociv?

• Prima femeie nu a ştiut că are sex până nu i-a picat fisa din mărul Domnesc.

• Viaţa-i scurtă, moartea – veşnică. Totuşi preferăm scurtimea vieţii veşniciei morţii.

• Cică organismul nostru are 70 la sută apă. Adevărat pericol de... înec.

• Teribilismele nu te fac teribil, ci... exhibiţionist.

• Fă-te frate cu dracul, poate-l converteşti la puţină omenie.

• Merită să încerci imposibilul aşa, de-al naibii, să vadă posibilul că are un concurent.

• Păcatul originar ne scuză de toate celelalte păcate... terestre.

• Nu te băga slugă la altă slugă.

• Moartea nu are preferinţe, acceptă orice candidat.

Harry Ross
Naharia

❖

Felix Pascal, Ashdod (discută, ca tot omul, povestea cu Premiul Nobel pentru Pace de anul acesta:

Tot premiul Nobel ca laureat/ şi lui Barack Obama i-a fost acordat,/ pentru tot ce dânsul a promis c-o face,/ ca să fie-nlume un sentiment de pace!// De obicei un premiu este acordat/ pentru ceva care concret s–a realizat./ Nimeni n-a luat Nobel şi n-a avut pretenţii/ premiul să se-acorde doar pentru intenţii.// (Şi eu aş vrea un Nobel fiindcă m-am gândit/ ca să-nlătur criza fără vreun profit,/ să-nlătur şomajul, gripa, filoxera,/ s-aduc fericirea peste tot pe Terra.// Dar doar pentru intenţie sau fiindcă m-am gândit,/ nici un fel de premiu nu mi s-a oferit!/ În Comisia Nobel mare-a fost uimirea/ şi cred că a fost mare şi împotrivirea,/ cum s-a dat verdictul, mulţi s-au întrebat,/ dar răspuns se pare nimeni nu a dat!// Şi mai e-o problemă, foarte curioasă,/ pentru acordarea cea misterioasă:/ cei care-l propun pe vreun candidat/ trebuie să respecte termenul fixat./ Or Barack Obama a ajuns preşedinte/ de termen, doar cu vreo zece zile înainte!// Cine-au fost aceia ce-au gândit "atent"/ ca să-l propună fulger pe mister President?/ Nu ştiu dacă este cine a ne spune,/ dar minuni se pare că mai sunt pe lume!)

Dr. Ernest Huşanu, Haifa («În Merkaz Carmel din Haifa, în apropierea uneia dintre intersecţii, se poate surprinde în orele dimineţii un acordeonist care realizează un duet muzical "ad-hoc". Postat de ani pentru a culege şekelii sau agoroţii ce pot prisosi trecătorilor, are loc un tandem interesant: în timp ce execută la acordeon o melodie oarecare, o cioară se aşează pe postamentul din faţa sa şi cu ciocul larg deschis urmăreşte melodia scoţând sunete cu care îl acompaniază. Momentul lirico-muzical este urmat de scoaterea dintr-o pungă a câtorva bucăţi de pâine cu care este servită cioara.

Aş putea trage câteva învăţăminte: a) mulţi "croncănesc" după cum li se cântă; b) din "croncănit" se poate asigura o bucată de pâine; c) ...şi altele.)

Mariana Kaiserman, Tel Aviv (aşa e; convorbirea cu Anca Parghel a apărut după încetarea din viaţă a cântăreţei); **Harry Minţi,** Beit Shemesh; **Beno Zalmanovici,** New York, SUA; **Dr. R. Neumann,** Haifa; **Ronit Hendricks,** Los Angeles, SUA; **Avram Berescu,** Natania (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii; ceilalţi, pe curând).

B.B.C.
Bădărani.
Bandiţi.
Canalii.

Distincţii

Sonia Natra, sculptoriţă: Medalia de Aur la Salonul Artistic Francez de la Grand Palais, Paris, 2009.

Amintim că Salonul a fost înfiinţat în timpul regelui Ludovic al XIV-lea. şi că o medalie de aur primită în cadrul salonului reprezintă o adevărată consacrare pentru artistul respectiv.

Alexandru Cherecheş, Şimleul Silvaniei, România: titlul de Drept între Popoare, decernat de Yad Vashem, pentru faptul că în urmă cu 65 de ani a salvat de la moarte trei bărbaţi evrei.

Aniversări

Justin Grad, autor de desene animate pentru copii la Teatrul Ţăndărică din Bucureşti (eroul său cel mai cunoscut: Aşchiuţă): 90 de ani de la naştere.

Ţicu Goldstein, publicist, poet, cercetător istoric: 80 de ani de la naştere; la Bucureşti.

Deces

Florin Dumitrache, ziarist, tehnoredactor la revista "Realitatea Evreiască" din Bucureşti.

Cu nemărginită tristeţe, comemorăm pecarea prematură dintre noi a dragului nostru fiu, frate, nepot şi prieten

Ing. SORIN ŞOIL z.l.

A fost un suflet ales, un fiu devotat şi un sprijin de nădejde pentru cei apropiaţi.

Familia şi prietenii

Cu adâncă durere comemorăm împlinirea a 11 ani de când a plecat dinre noi cea mai scumpă mamă şi bunică din lume

POLLY PREMISLEANER

Cu aceeaşi durere anunţăm că la 7 decembrie 2009 se vor împlini doi ani de la încetarea din viaţă a tatălui şi bunicului nostru iubit

IACOB (PREM) PREMISLEANER

Neconsolaţi:
Sanda – fiică
Marian – ginere
Mălin şi Oriana – nepoţi

O scrisoare de la D-na Dorli Blaga

Mult stimate Domnule Mirodan,

Îmi permit să mă adresez dvs. într-o chestiune tristă pentru mine.

Sunt fiica scriitorului Lucian Blaga şi văduva prof. univ. Tudor Bugnariu. O prietenă bună de-a mea, care trăieşte în Ierusalim, Maria Beceanu, mi-a sugerat să vă scriu şi – prin ea – primiţi aceste rânduri.

Am cunoscut prin soţul meu pe scriitorul Marcel Breslaşu şi pe cea de a doua soţie a lui, Elena, cu aproximativ un an mai tânără decât mine. După moartea lui Breslaşu s-a zbătut cu multe greutăţi. A trăit complet singură, neavând copii şi nici un fel de rude.

La sfâritul lunii iulie a avut un accident în casă, i s-a fracturat şoldul, a fost operată. Externată şi dusă acasă pe targă, urma să facă tratament de recuperare. Pe care ea a refuzat să-l mai facă, fiind şi într-o profundă stare de depresie. A decedat şi a fost incinerată în primele zile ale lui decembrie 2009.

Vă rog, dacă vă este posibil, să publicaţi un anunţ într-un ziar, care să exprime profundul meu regret pentru suferinţa şi singurătatea ei şi să mă semnaţi pe mine: Dorli Blaga.

Vă sunt recunoscătoare,

Dorli Blaga Bugnariu
Bd. Dacia 103, ap. 6
Oficiu poştal 9, Bucureşti
Tel 021/210-2109

Manifestări, manifestări

16.11.09; la Palatul Culturii din Nesher: expoziţia pictoriţei Liana Saxone-Horodi "Până acum 50 de ani de creaţie".

22.11.09; la *Beit Gabriel on the Kineret:* vernisajul expoziţiei de pictură Baruch Elron.

S-au strâns 11 ani în cupa tristeţii. Printre petalele florilor de ceremonie, de dincolo de lespedea neagră şi rece, au năvălit iar amintirile calde, dorul fierbinte...
E ziua ta, draga noastră

Dr. Ing. SUZY STEINBERG

Un buchet cu 60 de crizanteme pentru cei 60 de ani pe care nu i-ai putut împlini

Familia

Hezboalla

Restaurantul Românesc Familial
"LA PAUL"

Str. Sheerit Israel 4 (vis-à-vis de Bituah Leumi), Iaffo
Tel. 03-6812733, 054-7648747

Vă așteaptă în sezonul de iarnă cu noutăți și specialități:
Salate de icre, vinete, ficat, și piftie. Ciorbe de perișoare, miel, fasole. Sărmăluțe cu mămăligă, osobuco cu fasole, gulaș de văcuță, ficăței cu ceapă, tochitură. Renumitul grătar pe cărbuni cu mititei, cotlete, mușchiuleț, antricot moale ca untul, momițe, creier, rinichi de vițel, snițel, cordonbleu, cârnăciori și frigărui.
De toate pentru toate poftele!
În final, renumitul papanaș adevărat, brașovean, cu multă dulceață și smântână, și alte deserturi.

Primim comenzi pentru pentru masa de Crăciun și Revelion

În fiecare vineri la prânz și seara, program muzical cu renumita KATI care vă încântă cu muzică românească și internațională.

Primim comenzi pentru petreceri familiale până la 80 de persoane
Prețuri modeste – Vă așteptăm cu plăcere

Av. ARIE DEGANI

Birou de avocatură și notariat

NE OCUPĂM DE:

DOBÂNDIREA ȘI REDOBÂNDIREA CETĂȚENIEI ROMÂNE (până la gradul 2 de rudenie)

- **TRANSCRIEREA certificatelor de căsătorie și a certificatelor de naștere (ale celor născuți în Israel)**
- **OBȚINEREA pensiei din România**
- **TRADUCERI legalizate în limba română**
- **OBȚINEREA oricărui document din România**
- **RETROCEDAREA proprietăților din România**

DE ASEMENEA, NE OCUPĂM DE VÂNZĂRI DE IMOBILE ÎN ROMÂNIA ȘI DE TRANSFERUL SUMEI OBȚINUTE.

Ne mai ocupăm de orice problemă referitoare la plata datoriilor și desființărilor de firme (societăți)

Contactați: ARIE DEGANI
Strada Adam Hacohen nr. 16 (lângă Ambasada României) Tel Aviv 64585
Tel. 03/522-8899 (Vorbim românește)

Premieră mondială

ווער איז ווער

Cine este cine

Reducere 50% pentru pensionari

יידישפיל

Traducere simultană în ivrit și rusă

Spectacol muzical, cu scene de cabaret. Regie genială, joc uimitor, muzică minunată, acțiune captivantă, m-a emoționat.
Iancală Ben-Sira, actor

Spectacolul se adreseaza și publicului tânar iubitor de cultură și calitate. Idișul adaugă un parfum unic. Traducerea simultană excepțională
Saron Tur, actor.

Andrei Kașkar schimba personaje și conduce spectacolul cu iscusință profesională emoționantă.
Ester STRAIT-Vurtel, scriitoare

Spectacol excepțional, contemporan, mai actual decât oricând. Ridiculizează antisemitismul și rasismul
Shlomo Lahat (Cici)

TEL AVIV	HAIFA	GHIVATAIM	RAANANA	BEER-SHEVA
Beit Zionei America Marți 22.12, miercuri 23.12, joi 24.12 la ora 20. Bilete la tel: 1-800-444-660 sau 03-5254660	Auditorim Duminică 20.12 ora 20. Bilete: "Cupat Haifa" tel: 04-8662244 sau www.8662244.co.il Pentru vorbitori de limba rusă: tel: 04.8629959	Teatron Ghivataim Luni 21.12, ora 20 Bilete la tel: 03-7325340	Iad Lebanim Luni 28.12 , ora 20 Bilete la tel. 09-7415566 "Mofaim" sau www.mofaim.net.097610549	Heihal Hatarbut Marți 5.1, ora 20 Bilete: Shefa Afacot tel.: 08.6236041, 077-3322004/6, www.sheffa.co.il Pentru vorbitori de rusă: Lina, 08-6450271 La casă tel. 08-6271065

GRĂBIȚI-VĂ SĂ REZERVAȚI BILETE!

Bravo TANASE

O SUPERPRODUCȚIE CU 40 DE ARTIȘTI ȘI BALERINE

ALEXANDRU ARȘINEL — MARGARETA PÂSLARU — NAE LAZĂRESCU ȘI VASILE MURARU

Regia: Bitu FALTICINEANU
Coregrafia: Cornel POPOVICI
MARELE CORP DE BALET al TEATRULUI TĂNASE

BEER SHEVA	HAIFA	HOLON	TEL AVIV	KIRIAT HAIM	RISHON LEZION
Merkaz Hațeirim vineri, 11.12, ora 19 Kupa: Șefa Hafakot Tel. 08-6236041 077-3322004/6	Auditorium sâmbătă, 12.12, ora 19 Kupat Haifa Tel. 04-8662244	Teatron Holon duminică, 13.12, ora 19 Kupa Tel. 03-5023001	Beit Zionei America Sala mare luni, 14.12, ora 19 Tel. 6048125, 0544-566220 Bij. Ursu, Allenby 90 Tel. 5609889	Beit Nagler marți, 15.12, ora 19 Bilete: Beit Nagler Tel. 04-8724694, 03-6048125 și 0544-566220	Mofet miercuri, 16.12, ora 19 Bilete: Hacartis Tel. 03-9666141